Collegio theat.

Biblia Sacra

N. Inv. 289.

Incipit prologus sancti Ieronimi presbiteri in libros veteris et novi testamenti ad Paulinum.

Frater Ambrosius tua michi munuscula perferens detulit simul et suavissimas litteras, que a principio amicitiarum fidem probate iam fidei et veteris amicitie nova preferebant. Vera enim illa necessitudo est et Christi glutino copulata, quam non utilitas rei familiaris, non presentia tantum corporum, non subdola et palpans adulatio, sed Dei timor et divinarum scripturarum studia conciliant. Legimus in veteribus historiis quosdam lustrasse provincias, novos adisse populos, maria transisse, ut eos quos ex libris noverant coram quoque viderent. Sic Pythagoras Memphiticos vates, sic Plato Egyptum et Archytam Tarentinum eamque oram Ytalie que quondam Magna Grecia dicebatur laboriosissime peragravit, ut qui Athenis magister erat et potens, cuiusque doctrinas Achademie gignasia personabant, fieret peregrinus atque discipulus, malens aliena verecunde discere quam sua inpudenter ingerere. Denique cum litteras quasi toto orbe fugientes persequitur, captus a piratis et venundatus etiam tyranno crudelissimo paruit, ductus captivus, vinctus et servus. Tamen quia philosophus maior emente se fuit. Ad Titum Livium lacteo eloquentie fonte manantem de ultimis Hyspanie Galliarumque finibus quosdam venisse nobiles legimus, et quos ad contemplationem sui Roma non traxerat, unius hominis fama perduxit. Habuit illa etas inauditum omnibus seculis celebrandumque miraculum, ut urbem tantam ingressi aliud extra urbem quererent. Apollonius, sive ille magus ut vulgus loquitur, sive philosophus ut Pythagorici tradunt, intravit Persas, pertransivit Caucasum, Albanos, Scythas, Massagetas, opulentissima Indie regna penetravit, et ad extremum latissimo Phison amne transmisso pervenit ad Bragmanas, ut Hiarcam in throno sedentem aureo et de Tantali fonte potantem inter paucos discipulos de natura, de moribus ac de cursu dierum et siderum audiret docentem. Inde per Elamitas, Babilonios, Chaldeos, Medos, Assyrios, Parthos, Syros, Phenices, Arabes, Palestinos reversus ad Alexandriam, perrexit Ethiopiam, ut gymnosophistas et famosissimam Solis mensam videret in sabulo. Invenit ille vir ubique quod disceret, et semper proficiens semper se melior fieret. Scripsit super hoc plenissime octo voluminibus Phylostratus.

Quid loquar de seculi hominibus, cum apostolus Paulus, vas electionis et magister gentium, qui de conscientia tanti in se hospitis loquebatur dicens: An experimentum queritis eius qui in me loquitur Christus? Post Damascum Arabiamque lustratam ascendit Ierosolimam ut videret Petrum, et mansit apud eum diebus quindecim. Hoc enim misterio ebdomadis et ogdoadis futurus gentium predicator instruendus erat. Rursumque post annos quatuordecim assumpto Barnaba et Tito exposuit cum apostolis evangelium, ne forte in vacuum curreret aut cucurrisset. Habet nescio quid latentis energie vive vocis actus, et in aures discipuli de auctoris ore transfusa fortius sonat. Unde et Eschines cum Rodi exularet, et legeretur illa Demostenis oratio quam adversus eum habuerat, mirantibus cunctis atque laudantibus suspirans ait: Quid si ipsam audissetis bestiam sua verba resonantem?

Nec hoc dico quo sit aliquid in me tale quod vel possis a me audire vel velis discere, sed quo ardor tuus et discendi studium etiam absque nobis per se pro-

I

Memphiticos vatis. Archytam.

nam.

II

Constantia.

Constantia.

III

bari debeat. Ingenium docile. et sine
doctore: laudabile ē. Nō quid inue
nias. s; qd queras: ↄsideram⁹. Mollis
cera et ad formandū facilis: etiam
si artificis et plaste cessent manus.
tñ uirtute ē totum. quicqd ēē pōt.
Paulus apls̄ ad pedes gamalielis le
gem moysi et pphas didicisse glā
tur: ut armatus spūalib; telis. po
stea diceret ↄfidens. Arma enī nr̄e mi
litie n̄ carnalia sūt. s; potentia deo.
ad destructioēm munitionū: cogi
tatioēs destruentes. et oēm altitudi
nē extollentē se adūsus sciām dei.
et captiuantes oēm intellectū ad ob
ediendū xp̄o. et parati subiugare oēz ī obe
dientiā. Timotheū scribit ab īfātia sa
cris litt̄is eruditū: et hortat̄ ad studiū
lectiōis: ne negligat grām que data
sit ei p inpositionē manus p̄sbi. Ti
to p̄cipit. ut int̄ ceteras uirtutes ep̄i.
quem breui s̄mone depinxerat: sci
entiam quoq; in eo eligat scriptura
rum. Optinentē inqd eum qui scdm̄
doctrinā ē fidelē s̄monē: ut po
tens sit exhortarī in doctrina sana. et
contradicentes reuincere.

IIII

Scā quippe rusticitas. solū sibi prodest.
et quantum edificat ex uite merito
ecclām xp̄i. tm̄ nocet si destruētib;
n̄ resistat. Malachias pph̄a immo p
malachiā dn̄s. int̄roga ait sacdotes
legem. Intm̄ sacdotis officiū ē: inter

ga

rogatum r̄ndere de lege. Et in deutro nomi
o legimus. Int̄roga patrē tuū et an
nuntiabit tibi: seniores tuos. et dicēt
tibi. In psalmo quoq; centesimo oc
tauo decīo. Cantabiles michi erāt
iustificatioēs tue: ī loco pegrinatiōis
mee. Et in descriptioē iusti uiri. ē eū
arbori uite dauid que ē in paradiso.
ↄparet: int̄ ceteras uirtutes. etiā hoc
intulit. In lege dn̄i uoluntas eius:
et in lege eius meditabit̄ die ac noc
te. Daniel in fine sacratissime uisio
nis. iustos ait fulgē q̄i stellas: ↄ in
telligentes .i. doctos. q̄i firmamētū.
Vides q̄ntum inter se distāt. iusta

rusticitas et docta iustitia? Alii stellis.
alii celo ↄparantur. Quāq̄ iuxta hebra
icam ūitatē. utrumq; de eruditis
possit intelligi. Ita enim apd̄ eos legi
mus. Qui aūt docti fuerint. fulgebūt
q̄i splendor firmamēti: et qui ad iu
stitiam erudiūt multos. q̄i stelle ip
petuas eternitates. Cur paulus apls̄
uas electionis. Rn̄de. q2 uas legis: ↄ
scripturaz scārū erat armariū. Pha
risei stupent in doctrina dn̄i: ↄ mir
ant̄ in petro et iohē. quomō legem
sciāt. ē litt̄as n̄ didicerit. Quicqd ei
aliis exercitatio. et cottidiana in lege
meditatio tribuere solet: illis hoc ↄ
scs̄ sp̄c suggerebat. Et erāt iuxta q̄d scp̄
tum ē dociles dī. Duodecī ānos sal
uator impleuerat: et in t̄plo senes
de questionib; legis int̄rogans: mag
docet dum prudent̄ int̄rogat. Nisi ↄ
forte rusticum petrū. rusticū dicim⁹
et iohēm: quoz utq; dicē poterāt. Et
si imperitus s̄moē: n̄ tñ sciā. Iohes ru
sticus. piscator. indoctus. Et unde uox
illa obsecro. In principio erāt ūbum.
et ūbum erāt apd̄ deum. et ds̄ erāt ūbū.
Logos grece. multa significat. Nā et uer
bum est. et rō. et supputatio: et cā u
niuscuiusq; rei. p quam sunt singula
que subsistunt. Que uniūsa recte i
telligimus in xp̄o.

Hoc doctus plato nesciuit: hoc demoste
nes eloquens ignorauit. Perdam in
qt sapiām sapientiū: et prudentiā
prudentiū reprobabo. Vera sapiā: p
det falsam sapiām. Et quāquam
stultitia p̄dicatiōis in cruce sit: tñ
paulus sapiām loquitur int̄ pfectos.
Sapiām aūt n̄ scli istius q̄ destruit̄.
nec principū: s; loqtur dī sapiām i
misterio absconditā. quā p̄destinauit
deus ante scla. Dei sapiā: xp̄c est. Xp̄c
enim dei uirtus. et dei sapientiā.
Hec sapientiā in misterio abdita est.
de qua et noni psalmi titulus pre
notatur. p occultis filii: in quo sūt oēs
thesauri sapie et scientie dei abscō
diti. Et qui in misterio abscōdit̄ erāt: p̄o

V

VI

ic'alu

l' theodor

.v.

vi.

h

'iatorib;
'astronomi
is.

Et maiori

Et q effiudes

ninive salutem gentibus nuntiat. Micheas de morasthi coheres christi vastationem annuntiat filie latronis et obsidionem ponit contra eam quia maxillam percussit iudicis israel. Naum consolator orbis increpat civitatem sanguinum et post eversionem illius loquitur: Ecce super montes pedes evangelizantis et annuntiantis pacem. Abacuc luctator fortis et rigidus stat super custodiam suam et figit gradum super munitionem ut christum in cruce contempletur et dicat: Operuit celos gloria eius et laudis eius plena est terra. Splendor eius ut lux erit cornua in manibus eius ibi abscondita est fortitudo eius. Sophonias speculator et archanorum dei cognitor audit clamorem a porta piscium et eiulatum a secunda et contritionem a collibus. Indicit quoque ululatum habitatoribus pile quia conticuit omnis populus chanaan disperierunt universi qui involuti erant argento. Aggeus festivus et letus qui seminavit in lacrimis ut in gaudio meteret destructum templum edificat dominumque patrem inducit loquentem: Adhuc unum modicum et ego commovebo celum et terram mare et aridam et movebo omnes gentes et veniet desideratus cunctis gentibus. Zacharias memor domini sui multiplex in prophetia ihesum vestibus sordidis indutum et lapidem oculorum vii candelabrumque aureum cum totidem lucernis quot oculis duas quoque olivas a sinistris lampadis et a dextris ut post equos nigros rufos varios albos et dissipatas quadrigas ex effraim et equum de ierusalem pauperem regem vaticinetur et predicet sedentem super pullum filium asine subiugalis. Malachias aperte et in fine omnium prophetarum de abiectione israel et vocatione gentium: Non est michi inquit voluntas in vobis dicit dominus exercituum et munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus et in omni loco sacrificatur et offertur nomini meo oblatio munda. Ysaiam ieremiam ezechielem et danielem quis possit vel intelligere vel exponere? Quorum primus non prophetiam michi videtur texere sed evangelium. Secundus virgam nuceam et ollam succensam a facie aquilonis et pardum spoliatum suis coloribus et quadruplex diversis metris nectit alfabetum. Tercius principia et finem tantis habet obscuritatibus involuta ut apud hebreos ipse partes cum exordio genesis ante annos xxx non legantur. Quartus vero qui et extremus inter quatuor prophetas temporum conscius et totius mundi phylosophus lapidem precisum de monte sine manibus et omnia regna subvertentem claro sermone pronuntiat. David symonides noster pindarus et alceus flaccus quoque catullus atque serenus christum lira personat et in decacordo psalterio ab inferis excitat resurgentem. Salomon pacificus et amabilis domini mores corrigit naturam docet ecclesiam iungit et christum sanctarumque nuptiarum dulce canit epithalamium. Hester ecclesie typo populum liberat de periculo et interfecto aman qui interpretatur iniquitas partes convivii et diem celebrem mittit in posteros. Paralipomenon liber id est instrumenti veteris epithome tantus ac talis est ut absque illo si quis scientiam scripturarum sibi voluerit arrogare seipsum irrideat. Per singula quippe nomina iuncturasque verborum et pretermisse in regum libris tanguntur historie et innumerabiles explicantur evangelii questiones. Esdras et neemias adiutor videlicet et consolator a domino in uno volumine artantur instaurant templum muros extruunt civitatis. Omnisque illa turba populi redeuntis in patriam et descriptio sacerdotum levitarum israelis proselitorum ac per singulas familias murorum et turrium opera divisa aliud in cortice preferunt aliud retinent in medulla. Cernis me scripturarum amore raptum excessisse modum epistole et tamen non implesse quod volui. Audivimus tantum quid nosse q

Egentium
E morasti
maiti
Eiulatum
Et dispersi sunt
Et rubrum nigrum

vel accensam
vel epitoma. vel epitomen

Cuius multitudo:

cupere debeamus: ut et nos quoque possimus dicere. Concupivit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. Ceterum illud socraticum impletur in nobis. hoc tantum scio quod nescio. Tangam et novum breviter testamentum. Matheus. Marcus. Lucas. Iohannes. quadriga domini. et verum cherubim quod interpretatur scientie plenitudo: per totum corpus oculati sunt. scintille emicant. discurrunt fulgura. pedes habent rectos. et in sublime tendentes. terga pennata. et ubique volantia. Tenent se mutuo. sibique perplexi sunt: et quasi rota in rotam volvuntur: et pergunt quocumque eos flatus sancti spiritus duxerit. Paulus apostolus ad vii. scribit ecclesias: octava enim ad hebreos a plerisque extra numerum ponitur. timotheum instruit ac titum: philemonem pro fugitivo famulo deprecatur. Super quo melius tacere puto: quam pauca scribere. Actus apostolorum nudam quidem sonare videntur historiam: et nascentis ecclesie infantiam texere. Sed si noverimus scriptorem eorum lucam esse medicum. cuius laus est in evangelio: animadvertimus pariter omnia verba illius anime languentis esse medicinam. Iacobus. petrus. iohannes. iudas. vii. epistolas ediderunt: tam misticas quam succinctas. breves pariter ac longas. breves in verbis. longas in sententiis: ut rarus sit qui non in earum lectione cecutiat. Apocalipsis iohannis: tot habet sacramenta quot verba. Parum dixi: et pro merito voluminis laus omnis inferior est. In verbis singulis: multiplices latent intelligentie. Oro te frater karissime. inter hec vivere. ista meditari: nichil aliud nosse. nichilque aliud querere. Nonne tibi videtur iam hic in terris regni celestis habitaculum? Nolo offendaris in scripturis sanctis. simplicitate et quasi vilitate verborum. que vel vitio interpretum vel de industria sic prolate sunt. ut rusticam contionem facilius instruerent. et in una eademque sententia. aliter doctus. aliter sentiret indoctus. Non sum tam petulans et hebes. ut hec me nosse pollicear. et eorum fructus carpere in terra. quorum radices in celo fixe sunt. Sed velle fateor. sedenti me profero: magistrum renuentis comitem spondeo. Petenti datur: pulsanti aperitur: querens invenit. Discamus in terris: quorum scientia nobis perseveret in celo. Obvius te manibus excipiam. et ut inepte aliquid ac de hermagore tumiditate effundam: quicquid queris tecum scire conabor.

VIII

Habes hic amantissimum tuum fratrem eusebium. qui litterarum tuarum michi gratiam duplicavit: referens honestatem morum tuorum. contemptum seculi. fidem amicitie. amorem christi. Nam prudentiam et eloquii venustatem: etiam absque illo ipsa epistola preferebat. Festina queso te: et herenti in salo navicule funem magis precide quam solve. Nemo renuntiaturus seculo: bene potest vendere. quod contempsit ut venderet. Quicquid in sumptus de tuo tuleris: pro lucro computa. Antiquum dictum est. Avaro deest tam quod habet: quam quod non habet. Credenti: totus mundus divitiarum est. Infidelis autem: etiam obolo indiget. Sic vivamus: quasi nichil habentes. et omnia possidentes. Victus atque vestitus: divitie christianorum. Si habes in potestate rem tuam vende: si non habes. proice. Tollenti tunicam: et pallium relinquendum est. Scilicet nisi tu semper recrastinans. et diem de die trahens. caute et pedetentim tuas possessiunculas vendideris: non habet christus unde alat pauperes suos. Totum deo dedit: qui se optulit. Apostoli tantum navem et retia reliquerunt. Vidua duo era mittit in gazophilatium: et prefertur cresi divitiis. Facile contempnit omnia: qui se semper cogitat esse moriturum.

Incipit prologus sancti ieronimi in pentateucum.

Desiderii mei desideratas accepi epistolas: quodam presagio futurorum. cum daniele sortitus est nomen: obsecrantis. ut translatum in latinam linguam de hebreo sermone pentateucum. nostrorum auribus traderem. Periculosum opus certe. obtrectatorum latratibus patens: qui me asserunt in lxx. interpretum suggillationem. nova pro veteribus cudere: ita ige

s; saram. Et bn̄dicā ei. ⁊ ex illa da
bo tibi filium: cui bn̄dicturus sū.
Eritq; in nationēs: ⁊ reges ppl'oꝝ ori
entur ex eo. Cecidit abraham in faci
em suam: ⁊ risit dicēs in corde suo.
putasne centenario nascet' fili'. ⁊ sa
ra nonagenaria pariet. Dixitq; ad dnm̄.
Utinā ysmahel uiuat corā te. Et ait
ds̄ ad abraā. Sara uxor tua pariet tibi
filium: uocabisq; nom̄ eius ysaac.
Et cōstituā pactū meū illi in fed' sēp
itnum: ⁊ semini ei' post eū. Sup ysm
ahel quoq; exaudiui te. Ecce benedi
cam ei: ⁊ augebo. et multiplicabo eū
ualde. Duodeci duces generabit: ⁊ fa
ciam illum in gentē magnā. Pact
uō meū statuam ad ysaac: quē pariet
et tibi sarra tpr isto. in āno alt̄o. Cū
q; finitus eēt s'mo loq̄ntis cū eo: ascē
dit ds̄ ab abrahā. Tulit āt abraham
ysmahelē filiū suū. ⁊ oēs u'nacl'os do
mus sue. uniu'sosq; quos emerat.
cunctos mares ex oībz uiris dom' sue:
et circumcidit carnē pputii eoꝝ stati
in ipā die. sic pcepat ei dn̄s. Abrahaz
nonaginta. ix. erat ānorū. qn̄ circūci
sus ē in carne preputii sui: et ysmahel filius
eius. xiii. ānos impleuerat. tp̄r cir
cumcisionis sue. Eadē die circumci
sus ē abrahā. et ysmahel filius ei': ⁊
oēs uiri domus illi'. tam u'nacli. quā
empticii. et alienigene pariter circum
cisi st̄.

XVIII

Apparuit āt ei dn̄s in cōualle
manbre: sedenti in ostio tabnaculi
sui in ipō feruore diei. Cūq; eleuasst
oculos: apparuerunt ei tres uiri stā
tes ppe eum. Quos cū uidisst: cucurrit
in occursum eorū de hostio tabnacli
sui. et adorauit in t'ram: et dixit. Do
mine si inueni grām in oculis tuis:
ne t'nseas s'uū tuū. Sz afferā paxillu
lum aq̄. et lauentur pedes uri: ⁊ req
escite sub arbore. Ponāq; bucellam
panis. ⁊ cōfortet cor urm̄: postea t'nsib
itis. Idcirco eni declinastis ad s'uuz
urm̄. Qui dixerunt. fac ut locutus es.
Festinauit abrahā in tabnaculū ad
saram: dixitq; ei. Accelera. tria sata
simile commisce: et fac subcineritios
panes. Ipē uō ad armētū cucurrit. et
tulit inde uitulū tenerrimū. et op
timū: deditq; puero. Qui festinauit:
et coxit illum. Tulitq; butirū. ⁊ lac.
et uitulū quē coxerat: et posuit corā
eis. Ipē uō stabat iux' eos sub arbore.
Cūq; comedissent: dixert ad eū. Ubi ē
sara uxor tua: Ille r̄ndit. Ecce in
tabnaclo ē. Cui dixit. Reūtēs ueni
am ad te tp̄r isto uita comite: ⁊ hab
bit filiū sara uxor tua. Quo audito:
sara risit post ostium tabnaculi. E
rant āt ābo senes, puectiq; etatis: ⁊
desierat' sare fieri muliebria. Que ri
sit occulte dicēs. Postq̄ cōsenui. ⁊ dn̄s
meus uetulus ē: uoluptati operam
dabo: Dix' āt dn̄s ad abrahā. Quare ri
sit sara dicēs. num uē paritura sum
anus: Nūqd dō est qcq̄uā difficile:
Iuxta cōdictum reu'tar ad te. hoc eodē
tp̄r uit comite: et hēbit sara filiuz.
Negauit sara dicēs. nō risi: timore p
t'rita. Dn̄s āt. Nō est inq̄t ita: sz risis
ti. Cum ergo surrexissent inde uiri.
direxerunt oc'los cō' sodomā: et abraā
simul' gradiebat'. deducēs eos. Dixitq;
dn̄s. Nū celare potō abrahā q̄ gestur'
sum. cū futurus sit in gentē magnaz
ac robustissimā. et bn̄dicende sit i
eo oēs nationēs t're: Scio eni q' pceptu
rus sit filiis suis et domui sue post
se: ut custodiāt uiā dn̄i. et faciant
iustitiā. et iudiciū: ut adducat dn̄s
pp̄ abrahā omīa que locut' ē ad euz.
Dixit itaq; dn̄s. Clamor sodomoꝝ et
gomorreoꝝ multiplicat' ē: ⁊ peccm̄
eorum adgrauatū est nimis. Descēdā.
⁊ uidebo. utrū clamorē qui uēit ad
me ope cōpleuerit: an nō est ita. ut
sciam. Conuerteruntq; se inde: ⁊ abie
runt sodomā. Abrahā uō adhuc sta
bat coram dn̄o: et appropinqn̄s ait.
Nūqd pdes iustū cum īpio: Si fue
rit. l. iusti in ciuitate. pibūt simul. et
nō pces loco illi. pp̄. l. iustos si fuīt ī
eo: Absit a te. ut rem hāc facias. et oc
cidas iustū cum īpio: fiatq; iustus.

sic impius. Non est hoc tuum: qui iudi-
cas omnem terram. Nequaquam facies iudi-
cium. Dixitque dominus ad eum. Si invenero
sodomis .l. iustos in medio civitatis:
dimittam omni loco propter eos. Respondens abraham
ait. Quia semel cepi: loquar ad dominum me-
um cum sim pulvis et cinis. Quid
si minus .l. iustis .v. fuerint? Delebis
propter .xlv. universam urbem? Et ait. Non dele-
bo si invenero ibi .xlv. Rursumque locu-
tus est ad eum. Sin autem .xl. inventi fu-
erint quid facies? Ait. Non percutiam propter
.xl. Ne quaeso inquit indigneris domine
si loquar. Quid si inventi fuerint ibi .xxx.?
Respondit. Non faciam: si invenero ibi .xxx.
Quia semel ait cepi: loquar ad dominum
meum. Quid si inventi fuerint ibi .xx.?
Dixit. Non interficiam propter .xx. Obsecro in-
quit ne irascaris domine: si loquar ad-
huc semel. Quid si inventi fuerint i-
bi decem? Dixit. Non delebo propter .x. Abiitque
dominus postquam cessavit loqui ad abraham:
et ille reversus est in locum suum.

XIX

Veneruntque duo angeli sodomam vespe-
re sedente loth in foribus civitatis. Qui cum
vidisset eos: surrexit et ivit obviam
eis: adoravitque pronus in terram: et dixit.
Obsecro domini: declinate in domum pu-
eri vestri. et manete ibi. Lavate pedes
vestros: et mane proficiscemini in viam
vestram. Qui dixerunt. Minime: sed in
platea manebimus. Compulit illos op-
pido: ut diverterent ad eum. Ingressisque
domum illius: fecit convivium. Coxit azima:
et comederunt. Prius autem quam irent cu-
bitum: viri civitatis vallaverunt do-
mum a puero usque ad senem. omnis populus si-
mul. Vocaveruntque loth: et dixerunt
ei. Ubi sunt viri qui introierunt ad te
nocte? Educ illos huc: ut cognoscamus
eos. Egressus ad eos loth: post tergum
occludens ostium. ait. Nolite quaeso fratres
mei: nolite malum hoc facere. Habeo du-
as filias: que necdum cognoverunt
virum. Educam eas ad vos. et abu-
timini eis sicut vobis placuerit: dum-
modo viris istis nichil faciatis mali.
quia ingressi sunt sub umbra culminis
mei. At illi dixerunt. Recede illuc.
Et rursus. Ingressus es inquiunt
ut advena: numquid ut iudices? Te
ergo ipsum. magis quam hos affligemus.
Vimque faciebant loth vehementissime.
Iamque prope erat ut infringerent fores:
et ecce miserunt manum viri. et intro-
duxerunt ad se loth. Clauseruntque osti-
um: et eos qui erant foris percusserunt
cecitate a minimo. usque ad maximum:
ita ut ostium invenire non possent. Di-
xerunt autem ad loth. Habes hic tuorum
quempiam. generum. aut filios. aut fi-
lias? Omnes qui tui sunt: educ de urbe
hac. Delebimus enim locum istum: eo
quod increverit clamor eorum coram domino. qui
misit nos ut perdamus illos. Egressus i-
taque loth. locutus est ad generos suos.
qui accepturi erant filias eius et dixit.
Surgite et egredimini de loco isto: quia
delebit dominus civitatem hanc. Et visus est eis
quasi ludens loqui. Cumque esset mane: coge-
bant eum angeli dicentes. Surge et tolle
uxorem tuam. et duas filias quas habes: ne
et tu pariter pereas in scelere civitatis. Dis-
simulante illo: apprehenderunt manum
eius. et manum uxoris. ac duarum filiarum
eius. eo quod dominus parceret illi. et eduxerunt
eum. posueruntque extra civitatem. Ibi lo-
cuti sunt ad eum: dicentes. Salva animam tuam.
Noli respicere post tergum. nec stes in om-
ni circa regione. sed in monte salvum te
fac: ne et tu simul pereas. Dixitque loth
ad eos. Quaeso domine mi. quia invenit servus
tuus gratiam coram te. et magnificasti mi-
sericordiam tuam quam fecisti mecum. ut sal-
vares animam meam: nec possum in monte
salvari. ne forte apprehendat me ma-
lum. et moriar: est civitas hec iuxta. ad
quam possum fugere parva. et salva-
bor in ea. Numquid non modica est? Et vi-
vet anima mea. Dixitque ad eum. Ecce etiam
in hoc suscepi preces tuas: ut non subvertam
urbem. pro qua locutus es. Festina.
et salvare ibi: quia non potero facere quicquam
donec ingrediaris illuc. Idcirco voca-
tum est nomen urbis illius: segor. Sol
egressus est super terram: et loth ingressus est

segor. Igitur dns pluit sup sodomā
et gomorram sulphur et ignē a dno
de celo: et subuertit ciuitates has. et om
nem circa regionē. uniuersos habitatores ur
bium. et cuncta terre uirentia. Respici
ensque uxor eius post se: uersa ē in statu
am salis. Abraham aūt consurgens ma
ne. ubi steterat prius cum dno intu
itus ē sodomā. et gomorram. et uniuersā
terram regionis illius: uiditque ascenden
tem fauillā de terra. quasi fornacis fu
mum. Cum enim subuerteret ds ciuit
ates regionis illius. recordatus ē abrahe:
et liberauit loth de subuersione urbium. in
quibus habitauerat. Ascenditque loth de se
gor. et mansit in monte: due quoque
filie eius cum eo. timuerat enim manē
in segor: et mansit in spelunca ipse et du
e filie eius cum eo. Dixitque maior ad
minorē. pater noster senex ē. et nullus ui
rorum remansit in terra. qui possit ingre
di ad nos. iuxta morē uniuerse terre. Ueni
inebriemus eum uino. dormiamusque cum
eo: ut seruare possimus ex patre nro semē.
Dederunt itaque patri suo bibere uinum
nocte illa. Et ingressa ē maior: dormi
uitque cum patre. At ille non sensit: nec
quando accubuit filia. nec quando surrexit. Al
tera quoque die: dixit maior ad minorē.
Ecce dormiui heri: cum patre meo. De
mus ei bibere uinum etiā hac nocte. et dor
mies cum eo: ut saluemus semē de patre
nro. Dederunt et illa nocte patri suo ui
num. Ingressaque minor filia: dormi
uit cum eo. Et nec tunc quidē sensit: quando
concubuerit. uel quando illa surrexerit. Conce
perunt ergo due filie loth. de patre
suo. Peperitque maior filium: et uocauit
nomē eius moab. Ipse ē pater moabita
rum: usque in presentē diē. Minor quo
que peperit filium et uocauit nomē eius. am
mon: id est filius populi mei. Ipse ē pater ammo

XX

PRofectus inde abraā in terram australē. habitauit inter cades et
sur: et peregrinatus ē in geraris. Dixitque
de sarra uxore sua. Soror mea ē. Misit
ergo abimelech rex gerare: et tulit eam.
Uenit aūt deus ad abimelech per sompni
um nocte: et ait illi. En morieris
propter mulierē quam tulisti: habet enim uirū.
Abimelech uero non tetigerat eam. Et ait:
Dne. num gentē ignorantē et iustam
interficies? Nonne ipse dixit michi. soror
mea ē: et ipsa ait. frater meus ē? In sim
plicitate cordis mei. et munditia ma
nuum mearum: feci hoc. Dixitque ad eum deus.
Et ego scio quod simplici corde feceris.
et ideo custodiui te. ne peccares in
me: et non dimisi ut tangeres eam. Nunc
igitur redde uxorē uiro suo. quia propheta
ē: et orabit pro te. et uiues. Si aūt nolu
eris reddere: scito quod morte morieris. et
tu et omnia que tua sunt. Statimque de nocte
consurgens abimelech. uocauit omnes seruos
suos: et locutus ē uniuersa uerba hec. in auri
bus eorum. timueruntque omnes uiri ualde.
Uocauit aūt abimelech etiā abrahā:
et dixit ei. Quid fecisti nobis? Quid pec
cauimus in te. quia induxisti super me.
et super regnum meum peccatum grande? Que
non debuisti facere: fecisti nobis. Rursus
que expostulans ait. Quid uidisti. ut
hoc faceres? Respondit abrahā. Cogitaui
mecum dicens. forsitan non ē timor dei
in loco isto: et interficient me propter uxorē
meam. Alias aūt. et uere soror mea ē.
filia patris mei. et non filia matris me
e: et duxi eam in uxorē. Postquam aūt ed
uxit me deus de domo patris mei: dixi
ad eam. Hanc misericordiam facies mecum.
In omni loco ad quē ingrediemur: et
dices. quod frater tuus sim. Tulit igitur abi
melech oues et boues. et seruos et an
cillas: et dedit abrahā. Reddiditque
illi sarram uxorē suā: et ait. terra
coram uobis: ubicumque tibi placuerit
habita. Sarre aūt dixit. Ecce mille argen
teos dedi fratri tuo. Hoc erit tibi in uelamē
oculorum ad omnes qui tecum sunt: et quocumque
perrexeris. mementoque te deprehensam. Oran
te aūt abraham: sanauit deus abimele
ch et uxorē ancillasque eius. et pepere
runt. Concluserat enim deus omnem u
uluam domus abimelech: propter sarram uxo
rem abrahā.

XXI

UIsitauit aūt dns sarram sicut promiserat et

Exauditui

Ex arborem.

Ex et factus ẽ

Ex dnm

ĩpleuit que locutus ẽ. Concepitq; et
pepit filiũ in senectute sua: tp̄r quo
p̄dixerat ei deus. Vocauitq; abrahaz
nomẽ filii sui. quẽ genuit ei sara. ẏsa
ac. Et circũcidit eũ octauo die sicut p̄ce
pat ei deus: cũ. c. eẽt annoꝝ. Hac q
ppe etate patris: natus ẽ ẏsaac. Dixitq;
sara. Risum fecit michi deus. Quicũq;
audierit: corridebit m̄. Rursũq; ait.
Quis auditurus crederet abrahã. q̄ sa
ra lactaret filiũ quẽ pepit ei iã sen̄i:
Creuit igit̄ puer: ⁊ ablactatus ẽ. fec̄
abrahã g̃nde conuiuiũ: in die ablacta
tionis eius. Cũq; uidisset sara filium
agar egyptie. ludentẽ cũ ẏsaac filio
suo: dixit ad abrahã. Eice ancillã hanc:
et filiũ eius. Nõ enĩ erit heres filꝰ an
cille: cũ filio meo ẏsaac. Dure accep
hec abrahã pro filio suo. Cui dixit d̄s.
Nõ tibi uideatur asp̄um: sup pue
ro. et sup ãcilla tua. Omĩa que dixit
t̄ sara. audi uocẽ eius: q̄r in ẏsaac uo
cabit̄ tibi semẽ. Sz ⁊ filiũ ãcille faciaz
in gentẽ magnã: q̄r semẽ tuũ ẽ. Surre
xit itaq; abrahã mane. et tollẽs pan
em. et utrẽ aq̄ īposuit scapl̄e eius:
tradiditq; puerũ. et dimisit eã. Que
cũ abiisset: errabat in solitudine bersabe
e. Cũq; cõsumpta eẽt aq̄ in utre: abie
cit puerum subt̄ unã arborꝝ q̄ ibi e
rat. et abiit. Seditq; e regiõe p̄cul: q̄n
tum pot̄ arcus iacere. Dixit enĩ. Non
uidebo morientẽ puerũ. Et sedens
cõtra: leuauit uocẽ suã. et fleuit. Ex
audiuit aũt d̄s uocẽ pueri. Vocauitq;
angl̄s dñi agar de celo dicẽs. Quid a
gis agar? Noli timẽ. Exaudiuit ẽi d̄s
uocem pueri: de loco in quo ẽ. Surge
et tolle puerũ. et tene manũ eiꝰ: q̄r
in gentem magnã faciã eũ. Aperu
itq; oculos eius deus. Que uidẽs pute
um aq̄. abiit. et ĩpleuit utrẽ. dedit
q; puero bibere: ⁊ fuit cũ eo. Qui cre
uit: ⁊ moratus ẽ in solitudine. factꝰ
q; ẽ iuuenis sagittarius. habitauitq;
in deserto pharan. Et accepit illi mat̄
sua uxorez: de t̄ra egypti. Eodẽ tp̄r dixit
abimelech. et ficol princeps exercitus
eius: ad abrahã. Deus tecum ẽ: in u
niuersis que agis. Iura ergo p̄ deum ne
ne noceas m̄. et posteris meis. stirpi
q; mee: sz iuxta miãm quã feci tibi.
facies michi. ⁊ t̄re in qua u̇satus es
aduena. Dixitq; abrahã. Ego iurabo.
Et increpauit abimelech: p̄p̄ puteũ
aq̄. quẽ ui abstulerant serui illiꝰ. Respõ
ditq; abimelech. Nesciui quis fecerit
hãc rem. Sz ⁊ tu ñ indicasti michi: et
ego ñ audiui p̄ter hodie. Tulit itaq;
abrahã oues ⁊ boues: ⁊ dedit abime
lech. Percusseruntq; ãbo fedus. Et sta
tuit abrahã .vii. agnas gregis seorsũ.
Cui dixit abimelech. Quid sibi uolũt
.vii. agne iste. quas stare fecisti seor
sum: at ille. Septẽ inq̄t agnas acci
pies de manu mea: ut sint in testĩo
nium michi. q̃m ego fodi puteum
istum. Idcirco uocatus ẽ locus ille
bersabee: q̄r ibi uterq; iurauit. ⁊ inierũt
fedus p puteo iuramẽti. Surrexit aũt ab
imelech. et ficol princeps militie ex̄
citus eius: reuersiq; sũt in t̄rã palesti
noꝝ. Abrahã uõ plantauit nemus
in bersabee. et inuocauit ibi nomẽ
dei et̄ni: ⁊ fuit colonus t̄re philisti
noꝝ diebz multis.

Que postq̄ gesta sũt: tẽptauit d̄s abra
ham et dixit ad eũ. Abrahã. Abraã.
Ille r̄n. Adsũ. Ait illi. Tolle filiũ
tuũ unigenitũ quẽ diligis ẏsaac:
⁊ uade in t̄ram uisiõis. atq; offeres
eum ibi in holocaustũ. sup unũ mõ
tium quẽ monstrauo tibi. Igit̄ abr
ahã de nocte cõsurgẽs strauit asinũ su
ũ: ducẽs secum duos iuuenes ⁊ ẏsa
ac filiũ suũ. Cũq; cõcidisset ligna ĩ ho
locaustũ: abiit ad locũ quẽ preceperat
ei d̄s. Die aũt t̄tio: eleuatis oculꝭ uidit
locũ p̄cul. Dixitq; ad pueros suos. Ex
pectate hic cũ asino: ego ⁊ puer illuc
usq; p̄perantes. postq̄ adorauerimꝰ. reu̇
temur ad uos. Tulit quoq; ligna holo
causti: ⁊ īposuit sr̄ ẏsaac filiũ suum.
Ipse uõ portabat in manibz: ignẽ ⁊ gla
dium. Cumq; pgerent duo simul: di
xit ẏsaac patri suo. Pat̄ mi. At ille

Respondit: Quid vis fili? Ecce inquit ignis
et ligna: ubi est victima holocausti?
Dixit abraam. Deus providebit sibi v
ictimam holocausti: filium. Pergebant
ergo pariter: veneruntque ad locum quem osten
derat ei deus. In quo edificavit altare:
et desuper ligna composuit. Cumque colliga
sset ysaac filium suum: posuit eum in
altari super struem lignorum. Extenditque
manum. et arripuit gladium ut immo
laret filium suum. Et ecce angelus domini de
celo: clamavit dicens. Abraham abra
ham. Qui respondit. Adsum. Dixitque ei. Non ex
tendas manum tuam super puerum: neque facias
illi quicquam. Nunc cognovi quod timeas deum:
et non pepercisti filio tuo unigenito propter me.
Levavit abraham oculos suos. viditque
post tergum arietem inter vepres herentem cor
nibus. Quem assumens: obtulit holoca
ustum pro filio. Appellavitque nomen loci
illius: dominus videt. Unde usque hodie dicitur:
in monte dominus videbit. Vocavit autem angelus
domini abraham secundo de celo: dicens. Per me
metipsum iuravi dicit dominus. quia fecisti rem
hanc. et non pepercisti filio tuo unigenito
propter me: benedicam tibi et multiplicabo
semen tuum sicut stellas celi. et velut
harenam que est in litore maris. Possi-de
bit semen tuum portas inimicorum suo
rum. et benedicentur in semine tuo omnes
gentes terre: quia obedisti voci mee. Reversus est
abraham ad pueros suos: abieruntque
bersabee simul. et habitavit ibi. His ita
gestis: nunciatum est abrahe quod melcha
quoque genuisset filios nachor fratri suo:
Hus primogenitum. et Buz fratrem eius. Ca
muhel patrem syrorum. et Cased. et Azau.
Pheldas quoque et Iedlaph. ac Bathuel.
de quo nata est rebecca. Octo istos genuit
melcha: nachor fratri abrahe. Concubi
na vero illius nomine roma: peperit Tha
bee. et gaon. et thaas. et maacha.

Et pepercisti.

XXIII

Vixit autem sara. centum viginti septem annis: et mortua est
in civitate arbee. que est hebron in terra
chanaan. Venitque abraham: ut plangeret.
et fleret eam. Cumque surrexisset ab of
ficio funeris: locutus est ad filios heth.
dicens. Advena sum et peregrinus et
apud vos: date michi ius sepulcri vobis
cum ut sepeliam mortuum meum. Res
ponderuntque filii heth dicentes. Au
di nos domine. Princeps dei es apud nos:
in electis sepulchris nostris sepeli mor
tuum tuum. Nullusque prohibere te pote
rit: quin in monumento eius sepelias mor
tuum tuum. Surrexit abraham et adora
vit populum terre: filios videlicet heth. Dixitque
ad eos. Si placet anime vestre. ut sepeliam mor
tuum meum: audite me. et intercedite pro me
apud ephron filium seor. ut det michi spelun
cam duplicem quam habet in extrema parte agri
sui. Pecunia digna tradat michi eam coram
vobis: in possessionem sepulcri. Habitabat autem
ephron in medio filiorum heth. Responditque
ephron ad abraham: cunctis audientibus
qui ingrediebantur portam civitatis illius
dicens. Nequaquam ita fiet domine mi: sed tu
magis ausculta quod loquor. Agrum trado
tibi. et speluncam que in eo est: presentibus
filiis populi mei. Sepeli mortuum tuum. Ad
oravit abraham coram domino populo terre: et lo
cutus est ad ephron circumstante plebe.
Queso ut audias me. Dabo pecuniam
pro agro. suscipe eam: et sic sepeliam mor
tuum meum in eo. Respondit ephron. Domine
mi: audi. Terra quam postulas. qua
dringentis argenti siclis valet. istud
est pretium inter me et te. Sed quantum est hoc?
Sepeli mortuum tuum. Quod cum audisset
abraham: appendit pecuniam quam ephron
postulaverat. audientibus filiis heth. qua
dringentos siclos argenti. et probate mo
nete publice. Confirmatusque est ager
quondam ephronis. in quo erat spelun
ca duplex respiciens mambre. tam ipse quam
spelunca. et omnes arbores eius in cunctis
terminis eius per circuitum. abrahe in po
ssessionem videntibus filiis heth. et cunc
tis qui intrabant portam civitatis illius.
Atque ita sepelivit abraham saram uxorem
suam in spelunca agri duplici. que respi
ciebat mambre: hec est hebron in terra
chanaan. Et confirmatus est ager et antrum
quod erat in eo: abrahe in possessionem mo
numenti a filiis heth.

Et vacuum.

Et q.

XXIIII

Erat autem abraham senex. dierumque multo

rum: et dominus in cunctis benedixerat ei. Dixitque ad servum seniorem domus sue, qui preerat omnibus que habebat: Pone manum tuam subter femur meum, ut adiurem te per dominum deum celi et terre, ut non accipias uxorem filio meo de filiabus Chananeorum inter quos habito: sed ad terram et ad cognationem meam proficiscaris, et inde accipias uxorem filio meo Ysaac. Respondit servus: Si noluerit mulier venire mecum in terram hanc, numquid reducere debeo filium tuum ad locum de quo tu egressus es? Dixitque Abraham: Cave ne quando reducas illuc filium meum. Dominus deus celi, qui tulit me de domo patris mei et de terra nativitatis mee, qui locutus est michi et iuravit dicens: Semini tuo dabo terram hanc: ipse mittet angelum suum coram te, et accipies inde uxorem filio meo. Sin autem noluerit mulier sequi te, non teneberis iuramento: filium tantum meum ne reducas illuc. Posuit ergo servus manum sub femore Abraham domini sui, et iuravit illi super sermone hoc. Tulitque decem camelos de grege domini sui, et abiit, ex omnibus bonis eius portans secum. Profectusque perrexit in Mesopotamiam ad urbem Nachor. Cumque camelos fecisset accumbere extra oppidum iuxta puteum aque vespere, eo tempore quo solent mulieres egredi ad hauriendam aquam, dixit: Domine deus domini mei Abraham, occurre obsecro hodie michi, et fac misericordiam cum domino meo Abraham. Ecce ego sto prope fontem aque, et filie habitatorum huius civitatis egredientur ad hauriendam aquam. Igitur puella cui ego dixero: Inclina hydriam tuam ut bibam, et illa responderit: Bibe, quin et camelis tuis dabo potum: ipsa est quam preparasti servo tuo Ysaac: et per hoc intelligam quod feceris misericordiam cum domino meo. Necdum intra se verba compleverat, et ecce Rebecca egrediebatur, filia Bathuelis, filii Melche uxoris Nachor fratris Abraham, habens hydriam in scapula sua: puella decora nimis, virgoque pulcherrima et incognita viro. Descenderat autem ad fontem, et impleverat hydriam, ac revertebatur. Occurritque ei servus, et ait: Pauxillum michi ad sorbendum prebe aque de hydria tua. Que respondit: Bibe domine mi. Celeriterque deposuit hydriam super ulnam suam, et dedit ei potum. Cumque ille bibisset, adiecit: Quin et camelis tuis hauriam aquam, donec cuncti bibant. Effundensque hydriam in canalibus, recurrit ad puteum ut hauriret aquam: et haustam omnibus camelis dedit. Ille autem contemplabatur eam tacitus, scire volens utrum prosperum fecisset iter suum dominus an non. Postquam ergo biberant cameli, protulit vir inaures aureas appendentes siclos duos, et armillas totidem, pondo siclorum decem. Dixitque ad eam: Cuius es filia? indica michi. Est in domo patris tui locus ad manendum? Que respondit: Filia Bathuelis sum, filii Melche, quem peperit Nachor. Et addidit dicens: Palearum quoque et feni plurimum est apud nos, et locus spatiosus ad manendum. Inclinavit se homo, et adoravit dominum dicens: Benedictus dominus deus domini mei Abraham, qui abstulit misericordiam et veritatem suam a domino meo, et recto itinere perduxit me in domum fratris domini mei. Cucurrit itaque puella, et nuntiavit in domum matris sue omnia que audierat. Habebat autem Rebecca fratrem nomine Laban, qui festinus egressus est ad hominem, ubi erat fons. Cumque vidisset inaures et armillas in manibus sororis sue, et audisset cuncta verba referentis: Hec locutus est michi homo: venit ad virum qui stabat iuxta camelos, et prope fontem aque, dixitque ad eum: Ingredere benedicte domini: cur foris stas? preparavi domum, et locum camelis. Et introduxit eum in hospitium: ac destravit camelos, deditque paleas et fenum, et aquam ad lavandos pedes eius, et virorum qui venerant cum eo. Et appositus est in conspectu eius panis. Qui ait: Non comedam, donec loquar sermones meos. Respondit ei: Loquere. At ille: Servus, inquit, Abraham sum: et dominus benedixit domino meo valde, magnificatusque est: et dedit ei oves et boves, a

Et ppe.

l. potum tribuam.

Et dominus iter suum.

De domo matris.

Et nat.

Et instruxit.

gentum et aurum. servos et ancillas. camelos et asinos. Et peperit Sara uxor domini mei. filium domino meo in senectute sua: deditque illi omnia que habuerat. Et adiuravit me dominus meus dicens. Non accipies uxorem filio meo de filiabus chananeorum in quorum terra habito: sed ad domum patris mei perges. et de cognatione mea accipies uxorem filio meo. Ego vero respondi domino meo. Quid. si noluerit venire mecum mulier? Dominus ait in cuius conspectu ambulo. mittet angelum suum tecum. et diriget viam tuam: accipiesque uxorem filio meo de cognatione mea. et de domo patris mei. Innocens eris a maledictione mea: cum veneris ad propinquos meos. et non dederint tibi. Veni ergo hodie ad fontem aque: et dixi. Domine deus domini mei abraham. si direxisti viam meam in qua nunc ambulo. ecce sto iuxta fontem aque. et virgo que egredietur ad hauriendam aquam audierit a me. Da mihi pauxillum aque ad bibendum ex ydria tua. et dixerit mihi. et tu bibe. et camelis tuis hauriam: ipsa est mulier quam preparavit dominus filio domini mei. Cumque hec mecum tacitus volverem: apparuit rebecca veniens cum ydria quam portabat in scapula. Descenditque ad fontem: et hausit aquam. Et aio ad eam. Da mihi paululum bibere. Que festinans deposuit ydriam de humero: et dixit mihi. Et tu bibe: et camelis tuis potum tribuam. Bibi: et adaquavit camelos. Interrogavique eam: et dixi. Cuius es filia? Que respondit. Filia bathuelis sum: filii nachor. quem peperit illi melcha. Suspendi itaque inaures ad ornandam faciem eius. et armillas posui in manibus eius. Pronusque adoravi dominum. benedicens domino deo domini mei abraham. qui perduxit me recto itinere. ut sumerem filiam fratris domini mei filio eius. Quam obrem si facitis misericordiam et veritatem cum domino meo: indicate mihi. Sin autem aliud placet. et hoc dicite mihi: ut vadam ad dexteram. sive ad sinistram. Responderunt laban. et bathuel. A domino egressus est sermo: non possumus extra placitum eius quicquam aliud tecum loqui. En rebecca coram te est. tolle eam. et proficiscere. et sit uxor filii domini tui: sicut locutus est dominus. Quod cum audisset puer abraham: procidens adoravit in terra dominum. Prolatisque vasis argenteis et aureis. ac vestibus: dedit ea rebecce pro munere. Fratribus quoque eius et matri: dona obtulit. Inito convivio. vescentes pariter et bibentes: manserunt ibi. Surgens autem mane: locutus est puer. Dimittite me: ut vadam ad dominum meum. Responderunt fratres eius et mater. Maneat puella saltem decem dies apud nos: et postea proficiscetur. Nolite ait me retinere: quia dominus direxit viam meam. Dimittite me: ut pergam ad dominum meum. Et dixerunt. Vocemus puellam: et queramus ipsius voluntatem. Cumque vocata venisset: sciscitati sunt. Vis ire cum homine isto? Que ait. Vadam. Dimiserunt ergo eam et deboram nutricem illius. servumque abraham. et comites eius: imprecantes prospera sorori sue. atque dicentes. Soror nostra es. cresças in mille milia: et possideat semen tuum portas inimicorum suorum. Igitur rebecca et puelle illius: ascensis camelis secute sunt virum. Qui festinus revertebatur ad dominum suum. Eo tempore ysaac deambulabat per viam que ducit ad puteum: cuius nomen est viventis et videntis. Habitabat enim in terra australi: et egressus fuerat ad meditandum in agro inclinata iam die. Cumque elevasset oculos: vidit camelos venientes procul. Rebecca quoque conspecto ysaac descendit de camelo: et ait ad puerum. Quis est ille homo qui venit per agrum in occursum nobis? Dixitque ei. Ipse est dominus meus. At illa tollens cito pallium: operuit se. Servus autem cuncta que gesserat: narravit ysaac. Qui introduxit eam in tabernaculum sare matris sue: et accepit eam uxorem. Et in tantum dilexit eam: ut dolorem qui ex morte matris acciderat temperaret.

XXV

Abraham vero aliam duxit uxorem nomine cethuram. que peperit ei zamram. et iexan. et madan. et madian. et iesboc. et sue. Iexan quoque genuit saba. et dadan. Filii dadan: fuerunt assurim. et latusim et loomim. At vero

Cut' la

Ca

ex madian ortus e epha. et opher. et
enoch. et abida. et eldaa. Omnes hii
filii cethure. Deditque abraham cuncta
que possederat ysaac. filiis aut concubin
arum largitus e munera: et separavit
eos ab ysaac filio suo. dum adhuc
ipse viveret. ad plagam orientalem. Fu
erunt aut dies vite abrahe. c. lxx. v. an
ni. et deficiens mortuus e in senectu
te bona, provecteque etatis. et plenus die
rum: congregatusque e ad populum suum.
Et sepelierunt eum ysaac et ysmahel
filii sui in spelunca duplici. que sita est
in agro ephron filii seor ethei. e regi
one mambre: quem emerat a filiis heth.
Ibi sepultus e ipse: et sara uxor eius.
Et post obitum illius benedixit deus ysa
ac filio eius: qui habitabat iuxta puteum
noie viventis et videntis. Hee sunt ge
nerationes ysmahel filii abrahe. quem
peperit ei agar egyptia famula sare: et hec
nomina filiorum eius. in vocabulis et ge
nerationibus suis. Primogenitus ysm
ahel nabaioth: deinde cedar: et abde
hel. et mabsan. masma quoque et du
ma. et massa. adad. et thema. ithur:
et naphis. et cedma. Isti sunt filii ys
mahel. et hec noia per castella. et oppi
da eorum: xii. principes tribuum su
arum. Et facti sunt anni vite ysmahel
centum. xxxvii. Deficiensque mortuus
e: et appositus e ad populum suum. Habitavit
aut ab evila usque sur: que respicit egyptum.
introeuntibus assirios. Coram cunctis fra
tribus suis obiit. Hee quoque sunt generationes
ysaac filii abraham. Abraham genuit
ysaac. Qui cum. xl. esset annorum: duxit
uxorem rebeccam filiam batuel syri de meso
potamia. sororem laban. Deprecatusque e
ysaac dominum pro uxore sua: eo quod esset ste
rilis. Qui exaudivit eum: et dedit conceptum
rebecce. Sed collidebantur in utero eius parvuli.
Que ait. Si sic michi futurum erat:
quid necesse fuit concipere. Perrexitque ut con
suleret dominum. Qui respondens ait. Due gentes
in utero tuo sunt: et duo populi ex ventre tu
o dividentur. Populusque populum supera
bit: et maior serviet minori. Iam tempus

pariendi advenerat: et ecce gemini
in utero eius reperti sunt. Qui prius egres
sus e: rufus erat. et totus in morem
pellis hispidus. Vocatumque nomen eius
esau. Protinus alter egrediens plan
tam fratris tenebat manu: Et idcirco
appellavit eum iacob. Sexagenarius
erat ysaac: quando nati sunt parvuli. Qui
bus adultis: factus e esau vir gnarus ven
andi. ~~factus e~~ et homo agricola. Iacob autem
vir simplex: habitabat in tabernaculis.
Ysaac amabat esau. eo quod de venatio
nibus eius vesceretur: et rebecca dili
gebat iacob. Coxit aut iacob pulmen
tum. Ad quem cum venisset esau de a
gro. lassus: ait. Da michi de coctione
hac rufa: quia oppido lassus sum. Quam
ob ~~rem~~ causam vocatum e nomen eius edom.
Cui dixit iacob. Vende michi primogeni
ta tua. Ille respondit. En morior: quid
michi proderunt primogenita: Ait ia
cob. Iura ergo michi. Iuravit esau:
et vendidit primogenita. Et sic ac
cepto pane. et lentis edulio. comedit
et ~~comedit~~ bibit. et abiit: parvipendens
quod primogenita vendidisset.

Orta aut fame super terram post eam sterili XXVI
tatem que acciderat in diebus abraham: ab
iit ysaac ad abimelech regem palesti
norum in gerara. Apparuitque ei dominus: et
ait. Ne descendas in egyptum. sed qui
esce in terra quam dixero tibi. et peregrinare
in ea: eroque tecum. et benedicam tibi. Tibi et Ca ibi
semini tuo dabo universas regiones
has. complens iuramentum quod spopondi
abraham patri tuo. et multiplicabo se
men tuum sicut stellas celi: daboque
posteris tuis universas regiones has. Et
benedicentur in semine tuo omnes gentes terre: eo
quod obedierit abraham voci mee. et cu
stodierit precepta mea. et mandata mea.
et cerimonias leges que servaverit. Man
sit itaque ysaac in geraris. Qui cum in
terrogaretur a viris loci illius super uxore su
a: respondit. Soror mea e. Timuerat e
nim confiteri quod sibi esset sociata coniugio: re
putans ne forte interficerent eum propter
eius pulcritudinem. Cumque pertransissent Ca illi

dies plurimi. et ibidē moraret̄. ꝓspiciens abimelech palestinoꝝ rex per fenestrā uidit eū iocātē cū rebecca uxore sua. Et accersito ait. Perspicuū ē q̄ uxor tua sit. Cur mentitus es eam sororē tuā ēē. Respondit. timui ne morerer ꝓpter eam. Dixitq; abimelech. Quare imposuisti nobis. potuit coire quispiā de pplō cum uxore tua. et induxeras sup nos grande peccatū. Precepitq; oī pplō dicēs. Qui tetigerit hoīs huiꝰ uxorem: morte morietur. Seuit aūt ysaac in terra illa: et inuenit in ipo anno centuplū. Benedixitq; ei dns. et locupletatus ē hō: et ibat ꝓficiens. atq; succrescens. donec magnus uehementer effectus ē. Habuit quoq; possessiōem ouium. et armētoꝝ: et familie plurimū. Ob hoc inuidentes ei palestini. oēs puteos quos foderant serui patris illius abrahā illo tēp obstruxerūt implentes humo: in tm̄ ut ipe abimelech dicerēt ad ysaac. Recede a nobis: qm̄ potentior nr̄i fc̄us es ualde. Et ille discedēs. ut ueniret ad torrentē gerare. habitaretq; ibi: rursū fodit alios puteos. quos foderāt serui patris sui abrahā. et quos illo mortuo olim obstruxerāt philistiim. Appellauitq; eos hisdē noib; qb; añ pater uocauerat. Foderūt īn torrente: et reppererūt aquā uiuam. Sed ibi iurgium fuit pastoꝝ gerare. aduersum pastores ysaac: dicentiū. Nr̄a ē aqua. Quā obrē. nomē putei ex eo q̄ acciderat: uocauit calūpniam. Foderūt et aliū: et pro illo quoq; rixati sūt. Appellauitq; eum inimicicias. Profectus inde. fodit aliū puteū: pro quo nō contenderūt. Itaq; uocauit nomen illꝰ latitudo. dicens. Nunc dilatauit nos dns: et fecit crescē sup terram. Ascendit aūt ex illo loco in bersabee: ubi apparuit ei dns in ipa nocte dicēs. Ego sum ds̄ abrahā patris tui. Noli metuere. q2 ego tecū sum: et bñdicā tibi. et multiplicabo semē tuū. ꝓpter seruū meū abrahā. Itaq; edificauit ibi altare dn̄o: et inuocato noīe dn̄i. extendit tabernaculū. Precepitq; seruis suis: ut foderēt puteum. Ad quē locū cū uenissēt de gerariꝰ. abimelech. et ochozath amicus illius. et ficol dux militum: locutꝰ ē eis ysaac. Quid uenistis ad me hominē quē odistis. et expulistis a uobis. Qui responderūt. Vidimꝰ tecū ēē dnm: et idcirco nos diximꝰ. Sit iuramentū int̄ nos. et ineamꝰ fedus. ut nō facias nobis quicq̄ mali. sicut et nos nichil tuoꝝ attigimꝰ. nec fecimꝰ qd̄ te lederēt. sꝫ cum pace dimisimꝰ. auctum benedictiōe dn̄i. Fecit ergo eis conuiuiū: et post cibum et potum surgentes mane iurauert̄ sibi mutuo. Dimisitq; eos ysaac pacifice in locum suū. Ecce aūt uenerūt in ipo die serui ysaac: annuntiātes ei de puteo q̄ foderāt. atq; dicentes. Inuenimꝰ aq̄. Vn̄ appellauit eū habundātiā: et nomen urbi impositū ē bersabee. usq; in p̄sentem diem. Esau ūo quadragenariꝰ duxit uxores: iudith filiā beeri ethei. et basemath filiā helon eiusdē loci. que ābe offendāant aīum ysaac. et rebecce.

XXVII

Senuit aūt ysaac: et caligauerūt oculi eius. et uidere nō poterat. Vocauitq; esau filium suū maiorē: et dixit ei. Fili mi. Qui respondit. Adsum. Cui pat̄. Vides inq̄t qd̄ senuerim. et ignorem diem mortis mee. Sume arma tua pharetram et arcū: et egredere foras. Cumq; uenatu aliqd̄ apprehenderis fac michi inde pulmentū. sicut uelle me nosti. et affer ut comedam: et benedicat tibi aīa mea añ quā moriar. Qd̄ cū audisset rebecca. et ille abisset in agrum ut iussionē patris expleret: dixit filio suo iacob. Audiui patrē tuū loquentē cū esau frē tuo: et dicentē ei. Affer michi de uenatiōe tua. et fac cibos ut comedam: et bñdicā tibi coram dn̄o añ quā moriar. Nunc ergo fili mi. acquiesce consiliis meis. et pgēs ad gregē. affer m̄ duos edos optimos. ut faciam ex eis escas patri tuo. qbus libent̄ uescit̄. Quas cum intuleris et comederit: bñdicat tibi priusq̄ moriatur.

C. Famia · C. ex · C. nos · C. mulierē · C. nob · C. ab · C. iurgati · C. expleret

Exer

ait. Cui ille respondit. Nosti quod esau frater
meus homo pilosus sit. et ego lenis. Si at-
trectaverit me pater meus. et senserit: ti-
meo ne putet me sibi voluisse illu-
dere: et inducat super me maledictio-
nem pro benedictione. Ad quem mater. In me
sit ait ista maledictio fili mi: tantum
audi vocem meam. et pergens. affer que
dixi. Abiit et attulit: dedit que matri.
Paravit illa cibos sicut noverat ve-
lle patrem illius: et vestibus esau
valde bonis quas apud se habebat domi.
induit eum. Pelliculasque edorum circum-
dedit manibus et colli nuda protexit. Dedit-
que pulmentum et panes quos coxerat tra-
didit. Quibus illatis: dixit. Pater mi. At
ille respondit. Audio. Quis es tu fili mi?
Dixitque iacob. Ego sum esau primogeni-
tus tuus: feci sicut precepisti michi. Surge
sede. et comede de venatione mea: ut bene-
dicat michi anima tua. Rursum ysaac ad
filium suum. Quomodo inquit tam cito inve-
nire potuisti fili mi? Qui respondit. Volun-
tas dei fuit: ut cito michi occurreret quod
volebam. Dixitque ysaac. Accede huc ut tan-

XXVII

gam te fili mi: et probem utrum tu sis
filius meus esau an non. Accessit ille
ad patrem: et palpato eo. dixit ysaac. Vox
quidem vox iacob est: sed manus manus sunt
esau. Et non cognovit eum: quia pilose
manus similitudinem maioris expres-
serant. Benedicens ergo illi. ait. Tu es
filius meus esau? Respondit. Ego sum. At ille.
Affer inquit michi cibos de venatione
tua fili mi: ut benedicat tibi anima mea.
Quos cum oblatos comedisset: obtulit
ei etiam vinum. Quo hausto: dixit ad eum.
Accede ad me: et da michi osculum fili
mi. Accessit: et osculatus est eum. Statim-
que ut sensit vestimentorum illius fraglan-
tiam: benedicens ait. Ecce odor filii mei:
sicut odor agri pleni. cui benedixit dominus. Det
tibi deus de rore celi. et de pingue-
dine terre habundantiam. frumenti et vi-
ni. et olei: et serviant tibi populi. et ad-
orent te tribus. Esto dominus fratrum tuorum:
et incurventur ante te filii matris tue. Et
qui maledixerit tibi. sit ille maledictus:

et qui benedixerit tibi. benedictionibus
repleatur. Vix ysaac sermonem impleve-
rat: et egresso iacob foras venit esau.
Coctosque de venatione cibos: intu-
lit patri dicens. Surge pater mi et co-
mede de venatione filii tui: ut bene-
dicat michi anima tua. Dixitque illi ysaac.
Quis enim es tu? Qui respondit. Ego sum
filius tuus primogenitus esau. Ex-
pavit ysaac stupore vehementi: et ultra
quam credi potest admirans ait. Quis
igitur ille est qui dudum captam ven-
ationem attulit michi. et comedi ex
omnibus priusquam tu venires: benedixique ei:
et erit benedictus. Auditis esau sermo-
nibus patris. irrugiit clamore magno:
et consternatus ait. Benedic etiam et michi
pater mi. Qui ait. Venit germanus tuus
fraudulenter: et accepit benedictionem
tuam. At ille subiunxit. Iuste vocatum
est nomen eius iacob: supplantavit enim me en
altera vice. Primogenita mea ante tulit:
et nunc secundo surripuit benedictionem me-
am. Rursumque ad patrem. Numquid non
reservasti ait et michi benedictionem? Respondit
ysaac. Dominum tuum illum constitui: et omnes
fratres eius servituti illius subiugavi. Fru-
mento et vino et oleo: stabilivi eum.
Et tibi post hec fili mi ultra quid faciam?
Cui esau. Num unam inquit tantum benedictio-
nem habes pater? michi quoque obsecro ut
benedicas. Cumque eiulatu magno fle-
ret: motus ysaac dixit ad eum. In pin-
guedine terre et in rore celi desuper: erit
benedictio tua. Vives gladio: et fratri tu-
o servies. Tempusque veniet: cum excu-
tias. et solvas iugum eius de cervicibus
tuis. Oderat ergo semper esau iacob:
pro benedictione qua benedixerat ei pater.
Dixitque in corde suo. Venient dies luc-
tus patris mei: et occidam iacob fratrem
meum. Nunciata sunt hec rebecce. Que
mittens et vocans iacob filium suum:
dixit ad eum. Ecce esau frater tuus mi-
natur ut occidat te. Nunc ergo fili audi
vocem meam: et consurgens fuge ad laban
fratrem meum in haran. Habitabisque cum
eo dies paucos donec requiescat furor

fris tui. et cesset indignatio eius: obliuiscaturque eorum que fecisti in eum. Postea mittam. et adducam te inde huc. Cur utroque orbabor filio in uno die? Dixit quoque rebecca ad ysaac. Tedet me uite mee: propter filias heth. Si acceperit iacob uxorem de stirpe huius terre: nolo uiuere.

XXVIII

Vocauit itaque ysaac iacob et benedixit: precepitque ei dicens. Noli accipere coniugem de genere chanaan: sed uade et proficiscere in mesopotamiam sirie ad domum bathuel patris matris tue: et accipe tibi inde uxorem de filiabus laban auunculi tui. Deus autem omnipotens benedicat tibi. et crescere te faciat atque multiplicet. ut sis in turbas populorum: et det tibi benedictiones abraham. et semini tuo post te: ut possideas terram peregrinationis tue. quam pollicitus est auo tuo. Cumque dimisisset eum ysaac: profectus uenit in mesopotamiam sirie. ad laban filium bathuel sirum. fratrem rebecce matris sue. Videns autem esau quod benedixisset pater suus iacob. et misisset eum in mesopotamiam sirie. ut inde uxorem duceret: et quod post benedictionem precepisset ei dicens. Non accipias coniugem de filiabus chanaan: quodque obediens iacob parentibus suis isset in siriam: probans quoque quod non libenter aspiceret filias chanaan pater suus: iuit ad ysmahelem. et adduxit uxorem: absque hiis quas prius habebat. meleth filiam ysmahel. filii abraham. sororem nabaioth. Igitur egressus iacob de bersabee. pergebat haran. Cumque uenisset ad quemdam locum. et uellet in eo requiescere post solis occubitum: tulit de lapidibus qui iacebant. et supponens capiti suo. dormiuit in eodem loco. Viditque in sompnis scalam stantem super terram. et cacumen illius tangens celum: angelos quoque dei ascendentes et descendentes per eam. et dominum innixum scale. dicentem sibi. Ego sum dominus deus abraham patris tui: et deus ysaac. Terram in qua dormis tibi dabo. et semini tuo: eritque semen tuum quasi puluis terre.

Dilatabis ad orientem. et occidentem. septentrionem. et meridiem: et benedicentur in te. et in semine tuo cuncte tribus terre: et ero custos tuus quocumque perrexeris: et reducam te in terram hanc. nec dimittam nisi compleuero uniuersa que dixi. Cumque euigilasset iacob de sompno: ait. Vere dominus est in loco isto: et ego nesciebam. Pauensque quam terribilis est inquit locus iste. non est hic aliud. nisi domus dei: et porta celi. Surgens ergo mane. tulit lapidem quem supposuerat capiti suo. et erexit in titulum fundens oleum desuper. Appellauitque nomen urbis bethel: que prius luza uocabatur. Vouit etiam uotum dicens. Si fuerit deus mecum. et custodierit me in uia per quam ambulo. et dederit mihi panem ad uescendum. et uestimentum ad induendum. reuersusque fuero prospere ad domum patris mei: erit michi dominus in deum. et lapis iste quem erexi in titulum. uocabitur domus dei: cunctorumque que dederis mihi. decimas offeram tibi.

XXIX

Profectus ergo iacob: uenit in terram orientalem. Et uidit puteum in agro: tresque greges ouium accubantes iuxta eum. Nam ex illo adaquabantur pecora: et os eius grandi lapide claudebatur. Morisque erat. ut cunctis ouibus congregatis. deuoluerent lapidem: et refectis gregibus rursum super os putei ponerent. Dixitque ad pastores. Fratres unde estis? Qui responderunt. De haran. Quos interrogans. numquid ait nostis laban filium nachor? Dixerunt. Nouimus. Sanus ne est inquit? Valet inquiunt. et ecce rachel filia eius uenit cum grege suo. Dixitque iacob. Adhuc multum diei superest: nec est tempus. ut reducantur ad caulas greges. Date ante potum ouibus: et sic ad pastum eas reducite. Qui responderunt. Non possumus: donec omnia pecora congregentur. et amoueamus lapidem de ore putei ut adaquemus greges. Adhuc loquebantur: et ecce rachel ueniebat cum ouibus patris sui. Nam gregem ipsa pascebat. Quam cum uidisset iacob. et sciret consobrinam suam. ouesque laban et

auunculi sui. amouit lapidem quo pu-
teus claudebatur. et adaquato grege. os-
culatus est eam. Eleuataque uoce fleuit:
et indicauit ei quod frater esset patris sui. et
filius rebecce. At illa festinans: nun-
ciauit patri suo. Qui cum audisset uenis-
se iacob filium sororis sue: cucurrit
obuiam ei. Complexusque eum. et in oscula
ruens: duxit in domum suam. Auditis autem
causis itineris: respondit. Os meum es: et
caro mea. Et postquam impleti sunt dies men-
sis unius: dixit ei. Num quia frater meus es.
gratis seruies michi? Dic quid mercedis
accipies. Habebat uero duas filias. No-
men maioris lia: minor appellabatur
rachel. Sed lia lippis erat oculis: rachel
decora facie. et uenusto aspectu. Quam
diligens iacob: ait. Seruiam tibi pro rach-
el filia tua minore. vii. annis. Respondit
laban. Melius est ut tibi eam dem: quam
uiro alteri. Mane apud me. Seruiuit i-
gitur iacob pro rachel. vii. annis: et uide-
bantur illi pauci dies. pre amoris mag-
nitudine. Dixitque ad laban. Da michi uxo-
rem meam: quia iam tempus impletum est ut in-
grediar ad eam. Qui uocatis multis
amicorum turbis ad conuiuium: fecit nup-
tias. Et uespere filiam suam liam introduxit
ad eum: dans ancillam filie. zelfam
nomine. Ad quam cum ex more ia-
cob fuisset ingressus: facto mane uidit
liam. et dixit ad socerum suum. Quid est
quod facere uoluisti? Nonne pro rachel seruiui
tibi? Quare imposuisti michi? Respondit
laban. Non est in loco nostro consuetudinis:
ut minores ante tradamus ad nuptias.
Imple ebdomadem dierum huius copule:
et hanc quoque dabo tibi pro opere quo seruitur-
es michi. vii. annis aliis. Adquieuit
placito. et ebdomada transacta. rach-
el duxit uxorem: cui pater seruam balam
tradiderat. Tandemque potitus optatis
nuptiis. amorem sequentis priori pretul-
it: seruiens apud eum. vii. annis aliis. Videns
autem dominus quod despiceret liam. aperuit uul-
uam eius: sorore sterili permanente.
Que conceptum genuit filium: uocauitque
nomen eius ruben. dicens. Vidit dominus hu-
militatem meam: nunc amabit me uir
meus. Rursumque concepit et peperit fi-
lium: et ait. Quoniam audiuit me dominus
haberi contemptui: dedit etiam istum
michi. Vocauitque nomen eius symeon.
Concepit tercio: et genuit alium. Dixitque.
Nunc quoque copulabitur michi maritus meus:
eo quod pepererim illi tres filios. Et idcirco
appellauit nomen eius leui. Quarto
concepit. et peperit filium: et ait. Modo
confitebor domino. Et ob hoc uocauit eum
iudam. Cessauitque parere.

Cernens autem rachel quod infecunda esset: in-
uidit sorori: et ait marito suo. Da michi
liberos: alioquin moriar. Cui iratus respondit
iacob. Num pro deo ego sum. qui priua-
uit te fructu uentris tui? At illa.
Habeo inquit famulam balam: ingredere
ad illam. ut pariat super genua mea. et
habeam ex ea filios. Deditque illi bal-
am in coniugium. Que ingresso ad se ui-
ro: concepit. et peperit filium. Dixitque rachel.
Iudicauit michi dominus: et exaudiuit uocem
meam dans michi filium. Et idcirco appella-
uit nomen illius dan. Rursumque bala conci-
piens. peperit alterum: pro quo ait rachel.
Comparauit me dominus cum sorore mea: et in-
ualui. Vocauitque nomen eius neptalim.
Sentiens lia quod parere desisset: zelfam
ancillam suam marito tradidit. Qua post
conceptum edente filium: dixit. feliciter.
Et idcirco uocauit nomen eius gad. Pe-
perit quoque zelfa alterum. Dixitque lia.
Hoc pro beatitudine mea. Beatam me quip-
pe dicent omnes mulieres. propterea appella-
uit eum aser. Egressus autem ruben tempore mes-
sis triticee in agrum. repperit man-
dragoras: quas matri lie detulit. Dix-
itque rachel. Da michi partem de mandragoris
filii tui. Illa respondit. Parum ne tibi uidetur.
quod preripueris maritum michi. nisi etiam
mandragoras filii mei tuleris? Ait rach-
el. Dormiat tecum hac nocte pro man-
dragoris filii tui. Redeuntique ad
uesperam de agro iacob. egressa est in oc-
cursum eius lia: et ait. Ad me intrabis:
quia mercede conduxi te pro man-
dragoris filii mei. Dormiuitque cum ea

nocte illa: et exaudivit deus preces eius. Conceptitque et peperit filium quintum: et ait. Dedit deus mercedem michi: quia dedi ancillam meam viro meo. appellavitque nomen illius ysachar. Rursum lia concipiens peperit sextum filium: et ait. Dotavit me dominus dote bona: etiam hac vice mecum erit maritus meus: eo quod genuerim ei .vi. filios. Et idcirco appellavit nomen eius zabulon. Post quem peperit filiam. nomine dinam. Recordatus quoque dominus rachelis: exaudivit eam: et aperuit vulvam illius. Que concepit: et peperit filium. dicens. Abstulit deus obprobrium meum. Et vocavit nomen illius ioseph: dicens. Addat michi dominus filium alterum. Nato autem ioseph: dixit iacob socero suo. Dimitte me: ut revertar in patriam et ad terram meam. Da michi uxores et liberos meos, pro quibus servivi tibi: ut abeam. tu nosti servitutem qua servivi tibi. Ait ei laban. Inveniam gratiam in conspectu tuo. Experimento didici: quia benedixerit michi deus propter te. Constitue mercedem tuam: quam dem tibi. At ille respondit. Tu nosti quomodo servierim tibi: et quanta in manibus meis fuerit possessio tua. Modicum habuisti antequam venirem ad te: et nunc dives effectus es: benedixitque tibi dominus ad introitum meum. Iustum est igitur: ut aliquando provideam etiam domui mee. Dixitque laban. Quid dabo tibi? At ille ait. Nichil volo. Sed si feceris quod postulo: iterum pascam. et custodiam pecora tua. Gira omnes greges tuos: et separa cunctas oves. varias. et sparso vellere. Et quodcumque furvum fuerit et maculosum variumque: tam in ovibus quam in capris: erit merces mea. Respondebitque michi cras iustitia mea: quando placiti tempus advenerit coram te. Et omnia que non fuerint varia. et maculosa. et furva. tam in ovibus quam in capris: furti me arguent. Dixitque laban. Gratum habeo quod petis. Et separavit in die illo capras. et oves. hyrcos et arietes: varios atque maculosos. Cunctum autem gregem unicolorem. id est albi et nigri velleris. tradidit in manu filiorum suorum: et posuit spatium itineris dierum trium. inter se et generum. qui pascebat reliquos greges eius. Tollens ergo iacob virgas populeas virides. et amigdalinas. et ex platanis: ex parte decorticavit eas. Detractisque corticibus: in his que spoliata fuerant. candor apparuit: illa vero que integra erant: viridia permanserunt. Atque in hunc modum: color effectus varius. Posuitque eas in canalibus ubi effundebatur aqua: ut cum venissent greges ad bibendum. ante oculos haberent virgas. et in aspectu earum conciperent. Factumque est ita ut in ipso calore coitus. oves intuerentur virgas: et parerent maculosa et varia. et diverso colore respersa. Divisitque gregem iacob: et posuit virgas in canalibus ante oculos arietum. Erant autem alba quoque. et nigra laban: cetera vero iacob: separatis inter se gregibus. Igitur quando primo tempore ascendebantur oves: ponebat iacob virgas in canalibus aquarum ante oculos arietum. et ovium. ut in earum contemplatione conciperent. Quando vero serotina admissura erat. et conceptus extremus: non ponebat eas. Factaque sunt ea que erant serotina. laban: et que primi temporis iacob. Ditatusque est homo ultra modum: et habuit greges multos. ancillas. et servos. camelos et asinos.

Postquam autem audivit verba filiorum laban dicentium. tulit iacob que fuerunt patris nostri. et de illius facultate ditatus factus est inclitus: animadvertit quoque faciem laban. quod non esset erga se sicut heri et nudius tertius: maxime dicente sibi domino. Revertere in terram patrum tuorum. et ad generationem tuam. ero que tecum: misit et vocavit rachel. et liam. in agrum ubi pascebat greges. dixitque eis. Video faciem patris vestri: quod non sit erga me sicut heri. et nudius tertius. Deus autem patris mei: fuit mecum. Et ipse nostis: quod totis viribus meis servierim patri vestro. Sed pater vester circumvenit me. et mutavit mercedem meam decem vicibus: et tamen non dimisit eum deus ut noceret michi. Si quando dixit: varie erunt mercedes tue: pariebant omnes oves varios fetus. Quando vero econtrario ait. al

Et rufa.

ua que accipies pro mercede: omnes gre
ges alba pepererunt. Tulitque deus sub
stantiam patris vestri: et dedit michi. Post
quam enim conceptus ovium tempus advene
rat: levavi oculos meos. et vidi in
sompnis ascendentes mares super feminas.
varios. et maculosos. et diversorum colorum.
Dixitque angelus dei ad me in sompnis. Iaco
b. Et ego respondi. Adsum. Qui ait. Leva
oculos tuos: et vide universos mascu
los ascendentes super feminas. varios. res
persos. atque maculosos. Vidi enim omnia que
fecit tibi laban. Ego sum deus bethel:
ubi unxisti lapidem. et votum vovisti
michi. Nunc ergo surge: et egredere de terra hac.
revertens in terram nativitatis tue. Respon
derunt. rachel. et lia. Numquid habemus
residui quicquam in facultatibus. et here
ditate domus patris nostri? Nonne quasi alienas
nos reputavit: et vendidit. comeditque
precium nostrum? Sed deus tulit opes patris nostri:
et nobis eas tradidit. ac filiis nostris. Unde
omnia que precepit tibi: fac. Surrexit itaque
iacob: et impositis liberis. et coniugibus suis
super camelos. abiit. Tulitque omnem
substantiam. greges. et quicquid in mesopota
mia acquisierat: pergens ad ysaac patrem
suum in terra chanaan. Eo tempore laban ie
rat ad tondendas oves: et rachel fur
ata est ydola patris sui. Nolvitque iacob
confiteri socero suo quod fugeret. Cumque abisset
tam ipse quam omnia que iuris eius erant. am
ne transmisso pergeret contra montem gala
ad: nunciatum est laban die tercio. quod fu
geret iacob. Qui assumptis fratribus suis. per
secutus est eum diebus vii: et comprehendit
eum in monte galaad. Viditque in sompnis
dicentem sibi dominum. Cave. ne quicquam aspere
loquaris contra iacob. Iamque iacob extenderat
in monte tabernaculum: cum ille consecutus
eum cum fratribus suis in eodem monte ga
laad fixit tentorium. Et dixit ad iacob.
Quare ita egisti. ut clam me abigeres
filias meas quasi captivas gladio? Cur
ignorante me fugere voluisti. nec indi
care michi. ut prosequerer te cum ga
udio. et canticis. et tympanis. et cith
aris? Non es passus: ut oscularer filios me

os et filias. Stulte operatus es. Et nunc
quidem valet manus mea reddere tibi
malum: sed deus patris tui heri dixit michi.
Cave ne loquaris cum iacob quicquam du
rius. Esto. Ad tuos ire cupiebas: et desi
derio tibi erat domus patris tui. Cur fu
ratus es deos meos? Respondit iacob. Quod
inscio te profectus sum: timui ne vi
olenter auferres filias tuas. Quod autem furti
me arguis: apud quemcumque inveneris deos tu
os: necetur coram fratribus nostris. Scrutare quic
quid tuorum apud me inveneris: et aufer.
Hec dicens: ignorabat quod rachel fura
ta esset ydola. Ingressus itaque laban tab
naculum iacob. et lie. et utriusque famule:
non invenit. Cumque intrasset tentorium
rachelis: illa festinans abscondit ydo
la subter stramina cameli. et sedit desuper.
Scrutantique omne tentorium. et nichil in
venienti: ait. Ne irascatur dominus meus.
quod coram te assurgere nequeo: quia iuxta con
suetudinem feminarum. nunc accidit michi.
Sic delusa sollicitudo querentis est.
Tumensque iacob cum iurgio ait. Quam
ob culpam meam. et ob quod peccatum me
um sic exarsisti post me. et scrutatus
es omnem supellectilem meam? Quid in
venisti de cuncta substantia domus tue? Pone
hic coram fratribus meis. et fratribus tuis: et iudi
cent inter me et te. Idcirco. xx. annis fui
tecum? Oves tue. et capre. steriles non
fuerunt: arietes gregis tui non comedi:
nec captum a bestia ostendi tibi. E
go omne dampnum reddebam. Quicquid furto
peribat: a me exigebas. Die noctuque e
stu urebar et gelu: fugiebatque sompnus
ab oculis meis. Sic per. xx. annos
in domo tua servivi tibi: xiiii. pro fili
abus. vi. pro gregibus tuis. Immutasti
quoque mercedem meam: decem vicibus.
Nisi deus patris mei abraham. et timor y
saac affuisset michi: forsitan modo nu
dum me dimisisses. Afflictionem me
am et laborem manuum mearum respe
xit deus: et arguit te heri. Respondit ei laban.
Filie mee et filii. et greges tui. et omnia
que cernis: mea sunt. Quid possum
facere filiis et nepotibus meis? Veni ergo

ineamus fedus: ut sit testimonium inter me et te. Tulit itaque iacob lapidem: et erexit illum in titulum. Dixitque fratribus suis. Afferte lapides. Qui congregantes fecerunt tumulum. et comederunt super eum. Quem vocavit laban. tumulum testis. et iacob. acervum testimonii: uterque iuxta proprietatem lingue sue. Dixitque laban. Tumulus iste testis erit inter me et te hodie. Et idcirco appellatum est nomen eius galaad: id est tumulus testis. Et adiecit laban. Intueatur dominus. et iudicet inter nos. quando recesserimus a nobis: si afflixeris filias meas. et si introduxeris uxores alias super eas. Nullus sermonis nostri testis est absque deo qui presens respicit. Dixitque rursus ad iacob. En tumulus hic et lapis quem erexi: inter me et te testis erit. Tumulus inquam iste et lapis: sint in testimonium. Si aut ego transiero illum. pergens ad te. aut tu preterieris. malum michi cogitans. Deus abraham. et deus nachor. iudicet inter nos. deus patris eorum. Iuravit ergo iacob: per timorem patris sui ysaac. Immolatisque victimis in monte: vocavit fratres suos. ut ederent panem. Qui cum comedissent: manserunt ibi. Laban vero de nocte consurgens. osculatus est filios et filias et suas. et benedixit illis: reversusque est in locum suum.

Iacob quoque abiit itinere quo ceperat. fueruntque ei obviam angeli dei. Quos cum vidisset: ait. Castra dei sunt hec. Et appellavit nomen loci illius manaim: id est castra. Misit autem et nuntios ante se ad esau fratrem suum in terram seyr et regionis edom: precepitque eis dicens. Sic loquimini domino meo esau. Hec dicit frater tuus iacob. Apud laban peregrinatus sum: et fui usque in presentem diem. Habeo boves. et asinos. oves et servos. et ancillas: mittoque nunc legationem ad dominum meum. ut inveniam gratiam in conspectu tuo. Reversique sunt nuntii ad iacob dicentes. Venimus ad esau fratrem tuum: et ecce properat in occursum tibi. cum quadringentis viris. Timuit iacob valde: et perterritus divisit populum qui secum erat. greges quoque et oves. et boves. et camelos. in duas turmas divisit dicens. Si venerit esau ad unam turmam. et percusserit eam: alia turma que reliqua est salvabitur. Dixitque iacob. Deus patris mei abraham. et deus patris mei ysaac. domine qui dixisti michi. revertere in terram tuam. et in locum nativitatis tue. et benefaciam tibi: minor sum cunctis miserationibus tuis. et veritate tua quam explesti servo tuo. In baculo meo transivi iordanem istum. et nunc cum duabus turmis regredior. Erue me de manu fratris mei de manu esau. quia valde eum timeo: ne forte veniens percutiat matrem cum filiis. Tu locutus es quod mihi benefaceres: et dilatares semen meum sicut harenam maris que pre multitudine numerari non potest. Cumque dormisset ibi nocte illa: separavit de his que habebat munera esau fratri suo. capras. cc. hyrcos. xx. oves. cc. arietes viginti. camelos fetas cum pullis suis. xxx. vaccas. xl. et tauros. xx. asinas. xx. et pullos earum decem: et misit per manus servorum suorum. singulos seorsum greges. Dixitque pueris suis. Antecedite me: et sit spatium inter gregem et gregem. Et precepit priori dicens. Si obviam habueris fratrem meum esau. et interrogaverit te cuius es. aut quo vadis. et cuius sunt ista que sequeris: respondebis. Servi tui iacob. Munera misit domino meo esau: ipse quoque post nos venit. Similiter mandata dedit secundo ac tertio: et cunctis qui sequebantur greges. dicens. Hisdem verbis loquimini ad esau: cum inveneritis eum. Et addetis. Ipse quoque servus tuus iacob: iter nostrum insequitur. Dixit enim. Placabo illum muneribus que precedunt: et postea eum videbo. forsitan propitiabitur mihi. Precesserunt itaque munera ante eum: ipse vero mansit nocte illa in castris. Cumque mature surrexisset: tulit duas uxores suas. et totidem famulas cum xi. filiis: et transivit vadum iaboch. Transductisque omnibus que ad se pertinebant: remansit solus. Et ecce vir luctabatur cum eo: usque mane. Qui cum videret

F coierentque

F acervum

F tumulum

F vidisset

F revertens

XXXII

q eum supare n posset. tetigit ner
uum femoris eius: et statim emar
cuit. Dixitque ad eum. Dimitte me: iam
enim ascendit aurora. Rndit. Nō dimi
ttam te: nisi bndixeris michi. Ait ergo.
Qd nomen ē tibi? Rndit. Iacob. At
ille. Nequaquam inqt iacob appellabitur
nomen tuum: sed israel. Qm si contra deum
fortis fuisti: quanto magis contra hoīes p
ualebis? Interrogauit eum iacob. Dic mi
chi quo appellaris noīe. Rndit. Cur
queris nomen meum qd ē mirabile? Et
bndixit ei in eodē loco. Vocauitque iaco
b nomen loci illius phanuel: dicens.
Vidi enim deum facie ad faciē: et salua
facta ē aīa mea. Ortusque ē ei statim sol:
postquam transgressus ē phanuel. Ipse uero cla
udicabat pede. Quam ob causam n comedunt
filii israel neruum qui emarcuit in femore
iacob usque in psentē diē: eo q tetigerit
neruum femoris eius et obstupuerit.
Leuans autem iacob oculos suos: uidit
uenientē esau: et cum eo quadringentos
uiros. Diuisitque filios lie et rachel ā
barumque famularum: et posuit utramque
ancillā et liberos earum in principio:
liam uero et filios eius in secundo loco: rachel
autem et ioseph nouissimos. Et ipse pgre
diens adorauit pronus in terram septi
es: donec appropinquaret frater eius. Currens
itaque esau obuiam fratri suo: amplexatus
ē eum. Stringensque collum eius et oscu
lans: fleuit. Leuatisque oculis uidit
mulieres et puulos earum: et ait.
Quid sibi uolunt isti. et si ad te ptin
ent? Rndit. Paruuli sunt quos donauit
michi deus seruo tuo. Et appropinquantes
ancille et filii earum: incuruati sunt.
Accessit quoque lia: cum liberis suis. Et cum
similiter adorassent: extremi ioseph
et rachel adorauerunt. Dixitque esau. Que
nam sunt iste turme quas obuiam habui?
Rndit. Vt inuenirem gratiam corā dno
meo. At ille ait. Habeo plurima frater mi:
sint tua tibi. Dixitque iacob. Noli ita ob
secro: sed si inueni gratiam in oculis tuis:
accipe munusculum de manibus meis.
Sic enim uidi faciē tuā: quasi uiderim uultum
dei. Esto michi ppitius: et suscipe be
nedictionem quam attuli tibi. et quam
donauit michi deus tribuens oīa. Vix fratre cō
pellente suscipiens: ait. Gradiamur
simul: et ero socius itineris tui. Dixitque
iacob. Nosti dne mi. q puulos habeam
teneros. et oues. ac boues fetas me
cum: quas si plus in ambulando fece
ro laborare: morientur una die cunc
ti greges. Precedat dns meus ante ser
uum suum: et ego sequar paulatim ues
tigia eius. sicut uideo puulos meos
posse: donec ueniam ad dnm meum in seyr.
Rndit esau. Oro te: ut de ppto qui me
cum ē. saltē socii remaneant uie tue.
Nō ē inqt necesse. Hoc uno indigeo:
ut inueniam gratiam in conspectu tuo
dne mi. Reuersus ē itaque illo die e
sau itinere quo uenerat in seyr. Et ia
cob uenit in socoth. Vbi edificata do
mo. et fixis tentoriis: appellauit no
men loci illius socoth. id ē tabernacula.
Transiuitque in salē urbē sicimorum.
que ē in terra chanaan. postquam reuersus ē de me
sopotamia syrie: et habitauit iuxta
oppidum. Emitque ptem agri in quo
fixerat tabernacula: a filiis emor patris
sichem. c. agnis. Et erecto ibi altari:
inuocauit sup illud fortissimum de
um israel.

Egressa ē autem dina filia lie
ut uideret mulieres regionis illius.
Quam cum uidisset sichem filius emor e
uei princeps terre illius: adamauit e
am. et rapuit. et dormiuit cū illa: ui
ui opprimens uirginē. Et conglutin
ata est aīa eius cum ea: tristemque blan
diciis deliniuit. Et pgens ad emor
patrē suum: accipe michi inqt puellā
hanc coniugē. Qd cum audisset iacob ab
sentibus filiis. et in pastu pecorum occu
patis: siluit donec redirent. Egresso autem
emor patre sichem. ut loqueretur ad iac
ob: ecce filii eius ueniebant de agro.
Auditoque q acciderat: irati sunt ualde.
eo q fedam rem esset operatus in israel. et
uiolata filia iacob. rem illicitā ppe
trasset. Locutus ē itaque emor ad eos.
Sichem filii mei adhesit aīa. filie

Et hoīe
Et eum
XXXIII
Et osculans ait.
Et obuias
Et ille. habeo ait pluria et
Et rndit
XXXIIII
Et uidisset

uestre. Date eam illi uxorem: et iungamus
uicissim conubia. Filias uestras tradi
te nobis. et filias nostras accipite: et habi
tate nobiscum. Terra in potestate uestra
est. exercete. negotiamini: et possidete
eam. Sed et sichem: ad patrem. et ad fratres
eius ait. Inueniam gratiam coram uobis:
et quecumque statueritis. dabo. Auge
te dotem. et munera postulate. libenter
tribuam. quod pecieritis: tantum date michi
puellam hanc uxorem. Responderunt filii ia
cob: sichem et patri eius in dolo. seui
entes ob stuprum sororis. Non possumus
facere quod petitis. nec dare sororem nostram
homini incircumciso: quod illicitum et nefarium
est apud nos. Sed in hoc ualebimus federari.
Si esse uolueritis nostri similes. et circumcid
atur in uobis omnis masculini sexus: tunc
dabimus et accipiemus mutuo filias
nostras ac uestras: et habitabimus uobiscum:
erimusque unus populus. Sin autem circumcidi
nolueritis: tollemus filiam nostram. et rece
demus. Placuit oblatio eorum emor
et sichem filio eius: nec distulit ado
lescens. quin statim quod petebatur expleret.
Amabat enim puellam ualde: et ipse
erat inclitus in omni domo patris sui. In
gressique portam urbis: locuti sunt ad populum. Vi
ri isti pacifici sunt: et uolunt habitare nobis
cum. Negocientur in terra. et exerceant eam:
que spaciosa et lata. cultoribus indiget.
Filias eorum accipiemus uxores: et nostras il
lis dabimus. Unum est: quod differtur tantum bon
um. Si circumcidamus masculos nostros. ritum
gentis imitantes: et substantia eorum et pecora.
et cuncta que possident. nostra erunt. Tantum in hoc
adquiescamus: et habitantes simul. unum
efficiemus populum. Assensi sunt omnes: circumci
sis cunctis maribus. Et ecce die tercio quando
grauissimus uulnerum dolor est. arreptis
duo filii iacob. simeon et leui fratres di
ne. gladiis: ingressi sunt urbem confidenter. In
terfectisque omnibus masculis. emor et sichem
pariter necauerunt: tollentes dinam sor
orem suam de domo sichem. Quibus egressis.
irruerunt super occisos. ceteri filii iacob:
et depopulati sunt urbem in ultionem
stupri. Oues eorum et armenta. et asinos et

cuncta que uastantes. que in domibus et
in agris erant: paruulos quoque et uxores
eorum duxerunt captiuas. Quibus patratis
audacter: iacob dixit ad symeon. et le
ui. Turbastis me: et odiosum me feci
stis chananeis. et pherezeis habitatoribus
terre huius. Nos pauci sumus: illi congre
gati percutient me. et delebor ego et do
mus mea. Responderunt. Numquid ut scorto
abuti debuere sorore nostra?

Interea locutus est dominus: ad iacob. Surge
et ascende bethel. et habita ibi: facque al
tare domino qui apparuit tibi. quando fugie
bas esau fratrem tuum. Iacob uero conuocata
omni domo sua: ait. Abicite deos alienos
qui in medio uestri sunt: et mundamini ac mu
tate uestimenta uestra. Surgite. et ascen
damus in bethel. ut faciamus ibi al
tare domino: qui exaudiuit me in die
tribulationis mee. et fuit socius iti
neris mei. Dederunt ergo ei omnes deos ali
enos quos habebant: et inaures que erant
in auribus eorum. At ille infodit eos
subter therebintum: que est post urbem sic
hem. Cumque profecti essent: terror dei in
uasit omnes per circuitum ciuitates: et non sunt
ausi persequi recedentes. Venit itaque
iacob lucam. que est in terra chanaan. cogn
omento bethel: ipse et omnis populus cum eo. Edi
ficauitque ibi altare: et appellauit no
men loci illius. domus dei. Ibi enim apparuit
ei deus: cum fugeret fratrem suum. Eodem tempore
mortua est debbora nutrix rebecce: et
sepulta ad radices bethel subter quercum.
Vocatumque est nomen loci: quercus fletus.
Apparuit autem iterum deus iacob. postquam
reuersus est de mesopotamia syrie: be
nedixitque ei dicens. Non uocabis ultra ia
cob: sed israel erit nomen tuum. Et appella
uit eum israel. Dixitque ei. Ego deus omnipotens. Cre
sce et multiplicare. Gentes et populi natio
num erunt ex te. Reges de lumbis
tuis egredientur: terramque quam dedi ab
raham et ysaac. dabo tibi. et semini tu
o post te. Et recessit ab eo. Ille uero ere
xit titulum lapideum. in loco quo locutus
fuerat ei deus: libans super eum libamina.
et effundens oleum. uocansque nomen loci be

Et odiosum fecistis

XXXV

Et deo

Et eas et ea

thel. Egressus aut inde: uenit uerno
tpe ad terrã que ducit ephratã. In q̃
cum parturiret rachel: ob difficult
atẽ partus periclitari cepit. Dixitq; ei
obstetrix. Noli timẽ: q2 et hunc hebis
filium. Egrediente aut aĩa pre dolore.
et imminente iã morte: uocauit no
men filii sui benoni. i. filius doloris mei.
Pat uo appellauit eũ beniamin: i.
filius dextre. Mortua ẽ ergo rachel:
et sepulta in uia q̃ ducit ephratã. h
ẽ bethleẽ. Erexitq; iacob titulũ: sup
sepulchrũ eius. Hic ẽ titulus monu
menti rachel: usq; in psentẽ diẽ. Egress
inde: fixit tabnaculũ. trans turrem
gregis. Cũq; habitaret in illa regiõe: ab
iit ruben. 7 dormiuit cũ bala concubi
na patris sui. Quod illũ minime lat
uit. Erãt aut filii iacob: xii. Filii lie.
primogenitus ruben. et symeon. 7 le
ui. 7 iudas. et ysachar. et zabulon. Filii
rachel: ioseph et beniamin. Filii
bale ancille rachelis: dan et neptalim.
Filii zelphe ancille lie: gad et aser. Hii
filii iacob: qui nati sunt ei in meso
potamia sirie. Venit etiã ad ysaac
patrẽ suũ in mambre ciuitatẽ arbee.
hec ẽ ebron: in q̃ pegrinatus ẽ abrahã.
et ysaac. Et expleti sunt dies ysaac:
centũ. lxxx. annorũ. Consumptusq;
etate mortuus ẽ. et appositus ppło
suo senex 7 plenus dierũ: 7 sepelierũt
eum esau et iacob filii sui.

Hec sunt aut generatiões esau: ipe ẽ
edom. Esau accepit uxores de filiabus
chanaan. adã filiã elom ethei: et oo
libama filiã ana. filiã sebeon euei.
basemath quoq; filiã ysmahel. soro
rem nabaioth. Pepit aut ada: eliphã
th. basemath: genuit rahuel. Ooli
bama: genuit hyeus. et hyelon. 7 cho
re. Hii filii esau: qui nati sũt ei in tr
ra chanaã. Tulit aut esau uxores suas.
et filios et filias. et omnẽ aĩam domus
sue. et substantiã. et pecora. et cũcta que
hre poterat in tra chanaã. et abiit ĩ
alteram regiõem: recessitq; a fre suo
iacob. Diuites eñ erant ualde: 7 simul

habitare n̄ poterant: nec sustineb
ant eos tra pegrinationis eor. pre
multitudine gregũ. Habitauitq; e
sau in monte seyr: ipe ẽ edõ. Hee
aut sunt generatiões esau patris edõ.
in monte seyr: 7 hec nõia filior eius.
Eliphat: filius ada uxoris esau. Ra
uel quoq;: filius basemath uxoris
eius. Fueruntq; filii eliphat: themã.
omar: sepho. et gathã. et cenez. et
chore. Erat aut thana concubina elip
hat. filii esau: que pepit ei amalech.
Hii sunt filii aut rauel: naath. et zara.
semma. et meza. Hii filii basema
th: uxoris esau. Isti quoq; erant filii
oolibama filie ana. filie sebeon. u
xoris esau. quos genuit ei: hyeus.
7 hyelon. et chore. Hii duces filiorũ
esau. filii eliphat primogeniti esau:
dux theman. dux omã. dux sepho.
dux cenez. dux chore. dux gathan.
dux amalech. Hii filii eliphat in tra
edõ: 7 hii filii ada. Hii quoq; filii ra
uhel filii esau: dux naath. dux zar
a. dux semma. dux meza. Hii duces
rauhel: in tra edõ. Isti filii basemat:
uxoris esau. Hii aut filii oolibama
uxoris esau: dux hyeus. dux hyelõ.
dux chore. Hii duces oolibama fil
ie ane: uxoris esau. Isti filii esau.
et hii duces eor: ipe ẽ edõ. Isti filii
seyr horrei habitatores tre: lothã. 7 so
bal. et sebeon. et ana. et dison. et e
ser. et disan. Hii duces horrei. filii
seyr: in tra edõ. Facti sũt aut filii loth
an: horrei. et heman. Erat aut soror
lothã: thana. Et isti filii sobal: alu
an. et maneeth. et ebal. sephi. 7 o
nam. Et hii filii sebeon: 7 achaia.
et ana. Iste ẽ ana qui inuenit aqs
calidas in solitudine: cũ pasceret asi
nos sebeon patris sui. Habuitq; fi
lium disan: 7 filiã oolibama. Et i
sti filii disan: amdan. et esbã. 7 ie
thram. et charam. Hii quoq; filii e
ser: baalan. 7 zeuan. et achan. Ha
buit aut filios disan: hus. 7 aran. I
sti duces horreor: dux lothã. dux so

Et filiũ suũ

XXXV

XXXVI

Et genuit

ada uxoris esau. filii

Et ane.

Et ana.

Et aua.

Et dison.

Et hii

bal. dux sebon. dux ana. dux dison. dux eser. dux disan. Isti duces horreorum: qui imperaverunt in terra seyr. Reges autem qui regnaverunt in terra edom. antequam haberent regem filii israel: fuerunt hii. Balach filius beor: nomenque urbis eius denaba. Mortuus est autem balach: et regnavit pro eo iobab filius zare de bosra. Cumque mortuus esset iobab: regnavit pro eo husam de terra themanorum. Hoc quoque et mortuo. regnavit pro eo adad filius badad: qui percussit madian in regione moab. Et nomen urbis eius avith. Cumque mortuus esset adad: regnavit pro eo semla de masereca. Hoc quoque mortuo: regnavit pro eo saul de fluvio rohoboth. Cumque et hic obiisset: successit in regnum balanan filius achobor. Isto quoque mortuo: regnavit pro eo adad. Nomenque urbis eius phau. Et appellabatur uxor ~~eius~~ illius meetabel: filia matred filia mizaab. Hec ergo nomina ducum esau in cognationibus. et locis. et vocabulis suis. Dux thamna. dux alva. dux ietheth. dux oolibama. dux ela. dux phinon. dux cenez. dux theman. dux mabsar. dux magdihel. dux yram. Hii duces edom habitantes in terra imperii sui: ipse est esau pater ydumeorum. Habitavit autem iacob in terra chanaan in qua peregrinatus est pater suus: et hee sunt generationes eius.

XXXVII

Ioseph cum xvi. esset annorum. pascebat gregem cum fratribus suis. adhuc puer: et erat cum filiis bale. et zelphe uxorum patris sui. Accusavitque fratres suos apud patrem: crimine pessimo. Israel autem diligebat ioseph super omnes filios suos: eo quod in senectute genuisset eum. fecitque ei tunicam polimitam. Videntes autem fratres eius quod a patre plus cunctis filiis amaretur. oderant eum. nec poterant ei quicquam pacifice loqui. Accidit quoque ut visum sompnium referret fratribus suis. Que causa: maioris odii seminarium fuit. Dixitque ad eos. Audite sompnium meum quod vidi. Putabam nos ligare manipulos in agro. et quasi consurgere manipulum meum et stare: vestrosque manipulos circumstantes adorare manipulum meum. Responderunt fratres eius. Numquid rex noster eris aut subiciemur dicioni tue? Hec ergo causa sompniorum atque sermonum: invidie et odii fomitem ministravit. Aliud quoque vidit sompnium: quod narrans fratribus ait. Vidi per sompnium: quasi solem. et lunam. et stellas xi. adorare me. Quod cum patri suo et fratribus retulisset: increpavit eum pater suus. et dixit. Quid sibi vult hoc sompnium quod vidisti? Num ego et mater tua. et fratres tui. adorabimus te super terram? Invidebant igitur ei fratres sui: pater vero rem tacitus considerabat. Cumque fratres illius in pascendis gregibus patris morarentur in sichem: dixit ad eum israel. Fratres tui pascunt oves in sichimis: veni mittam te ad eos. Quo respondente. presto sum: ait. Vade et vide. si cuncta prospera sint erga fratres tuos et pecora: et renuntia michi quid agatur. Missus de valle ebron: venit in sichem. Invenitque eum vir errantem in agro: et interrogavit quid quereret. At ille respondit. fratres meos quero: indica michi ubi pascant greges. Dixitque ei vir. Recesserunt de loco isto. Audivi autem eos dicentes: eamus in dothaim. Perrexit ergo ioseph post fratres suos: et invenit eos in dothaim. Qui cum vidissent ~~accedentem~~ eum procul. antequam accederet ad eos. cogitaverunt illum occidere: et mutuo loquebantur. Ecce sompniator venit. venite occidamus eum. et mittamus in cisternam veterem: dicemusque fera pessima devoravit eum. Et tunc apparebit: quid illi prosint sompnia sua. Audiens autem hoc ruben. nitebatur liberare eum de manibus eorum: et dicebat. Non interficiamus animam eius. nec effundamus sanguinem eius. sed proicite eum in cisternam hanc veterem que est in solitudine: manusque vestras servate innoxias. Hoc autem dicebat: volens eripere eum de manibus eorum. et reddere patri suo. Confestim igitur ut pervenit ad fratres suos. nudaverunt eum tunica talari et polimita: miseruntque in cisternam veterem que non habebat aquam. Et sedentes ut comederent panem: viderunt via

Exuit:

l' pessimatis

I stracten

tores hysmaelitas uenire de galaad.
et camelos eoz portantes aromata.
et resinā. stacten i egyptū. Dixit ergo
iudas fribȝ suis. Quid nobis pdest.
si occiderimus frēm nrm̄. et celaueri
mus sanguinē ipsius? Melius ē ut ra
uenundet̄ hysmahelitis. ⁊ manus
nr̄e ñ polluant̄: fr̄ eni et caro nr̄a ē.
Acquieuerūt frēs sm̄onibȝ eius: ⁊ pt̄
euntibȝ madianitis negociatorib?
extrahentes eū de cisterna. uendide
runt eū hysmahelitis. xxx. argēteis.
Qui duxerunt eū in egyptū. Reuers?
q; ruben ad cisternā. ñ inuenit pue
rum: ⁊ scissis uestibȝ pgēs ad frēs suos
ait. Puer ñ cōparet. et ego quo ibo?
Tulerūt aūt tunicā eius: ⁊ in sanguine
edi quē occiderat̄ tinxerūt: mittētes
qui ferrent ad patrē. et dicerent. Hanc
inuenim?: uide utrū tunica filii tui
sit. an nō. Quā cū cognouisset pat̄:
ait. Tunica filii mei ē. fera pessima
comedit eū: bestia deuorauit ioseph.
Scissisq; uestibȝ. indut? ē cilicio: lu
gens filiū mlto tp̄e. Cōgregatis aūt
cunctis lib'is eius. ut lenirēt dolorē
patris: noluit cōsolatiōem recipere.
⁊ ait. Descendā ad filiū meū lugens:
in infernū. Et illo pseuerante ī fle
tu: madianei uendiderūt ioseph in
egypto phutifari eunucho pharaōis
magistro militū.

Fera

Et phutifar

XXXVIII

Eo tp̄e descendēs iudas a frībȝ suis. diuertit ad uirū odoll
amitē. nomine hyrā: uiditq; ibi fi
liam hōis chananei. uocabulo sue. Et
uxore accepta: ingressus ē ad eā. Que
cōcepit ⁊ pepit filiū: uocauitq; no
men eius her. Rursus cōcepto fetu:
natū filiū noīauit onā. Tertiū q̄q;
pepit: quē appellauit sela. Quo na
to: parere ultra cessauit. Dedit aūt
iudas uxorē primogēito suo her: no
mine thamar. Fuitq; her primoge
nitus iude. nequā in cōspectu dn̄i: ⁊
ab eo occisus ē. Dix̄ ergo iudas. ad o
nam filiū suū. Ingredere ad uxorē
frīs tui. ⁊ sociare illi: ut suscites semē
frī tuo. Ille sciens ñ sibi nasci filios:
introiens ad uxorem frīs sui. semen
fundebat in t̄rram: ne lib'i frīs noī
ne nascerent. Et idcirco pcussit eū
dn̄s: q̄d rem detestabilē facer&. Quā
ob rem: dixit iudas thamar. nurui
sue. Esto uidua in domo patris tui:
donec crescat sela filius meus. Timeb
at eni: ne ⁊ ipse moreretur: sic frēs
eius. Que abiit: ⁊ habitauit in domo
patris sui. Euolutis aūt multis diebȝ:
mortua ē sue uxor iude. Qui post lu
ctum cōsolatione suscepta: ascēdebat
ad tonsores ouiū suarū. ⁊ hyras opilio
gregis odollamita ī thāmas. nūtiatū
Nūciatūq; ē thamar: q̄ socer illi' as
cenderet in thānas. ad tondendas oues.
Que depositis uiduitatis uestibus:
assumpsit t̄ristrum. Et mutato ha
bitu. sedit in biuio itineris q̄ ducit
thamnā: eo q̄ creuisset sela. ⁊ ñ eum
accepisset maritū. Quā cū uidisset
iudas: suspicatus ē ēē meretricē. O
puerat enim uultū suū: ne agnos
ceret. Ingrediensq; ad eā: ait. Dimit
te me: ut coeā tecum. Nesciebat eni:
q̄d nurus sua eēt. Qua r̄ndente. q̄d
michi dabis ut fruaris cōcubitu meo:
Dix̄. Mittā tibi edū de gregibȝ. Rur
sumq; illa dicente. patiar q̄d uis. si
dederis m̄ arrabonē. donec mittas q̄d
polliceris. ait iudas. Quid uis tibi p
arrabone dari? R̄ndit. Anulū tuū.
et armillā: et baculū quē manu tenes.
Ad unū igit̄ coitū. cōcepit mlr̄: ⁊ surgēs
abiit. Depositoq; habitu quē adsumpserat:
induta est uiduitatis uestibȝ. Misit
aūt iudas hedū p pastorē suū odol
lamitē: ut reciperet pignus q̄d dederat
mulieri. Qui cum nō inuenisset eā:
interrogauit hoīes loci illi'. Ubi ē mlr̄
q̄ sedebat ī biuio? R̄ndentibȝ cunctis.
nō fuit in isto loco meretrix: reuers?
ē ad iudā. et dix̄ ei. Nō inueni eam.
Sȝ ⁊ hoīes loci illi' dixerunt m̄: nūq̄
ibi sedisse scortum. Ait iudas. Habe
at sibi. Certe mendacii nos arguere nō
potit. Ego misi hedū quē pmiseram:
⁊ tu ñ inuenisti eā. Ecce aūt post tres

Et accepta

menses: nunciauerunt iude dicentes: Fornicata est thamar nurus tua: et uidetur uterus illius intumescere. Dixit iudas: Producite eam: ut comburatur. Que cum educeretur ad penam: misit ad socerum suum dicens. De uiro cuius hec sunt: concepi. Cognosce cuius sit anulus. et armilla. et baculus. Qui agnitis muneribus: ait. Iustior me est: quia non tradidi eam sela filio meo. At tamen ultra non cognouit eam. Instante autem partu: apparuerunt gemini in utero. et in ipsa effusione infantum unus protulit manum: in qua obstetrix ligauit coccinum dicens. Iste egredietur prior. Illo uero retrahente manum: egressus est alter. Dixitque mulier: Quare diuisa est propter te maceria? Et ob hanc causam: uocauit nomen eius phares. Postea egressus est frater eius. in cuius manu erat coccinum: quem appellauit zaram.

XXXIX

Igitur ioseph ductus est in egyptum. emitque eum phutifar eunuchus pharaonis princeps exercitus. uir egyptius. de manu hysmahelitarum: a quibus perductus erat. Fuitque dominus cum eo: et erat uir in cunctis prospere agens. Habitabatque in domo domini sui: qui optime nouerat esse dominum cum eo. et omnia que gereret. ab eo dirigi in manu illius. Inuenitque ioseph gratiam coram domino suo: et ministrabat ei. A quo prepositus omnibus: gubernabat creditam sibi domum. et uniuersa que ei tradita fuerant. Benedixitque dominus domui egyptii propter ioseph: et multiplicauit tam in edibus: quam in agris cunctam substantiam eius. Nec quicquam aliud nouerat: nisi panem quo uescebatur. Erat autem ioseph pulchra facie: et decorus aspectu. Post multos itaque dies: iniecit domina oculos suos in ioseph. et ait. Dormi mecum. Qui nequaquam adquiescens operi nefario: dixit ad eam. Ecce dominus meus omnibus michi traditis. ignorat quid habeat in domo sua. nec quicquam est quod non in mea sit potestate. uel non tradiderit michi: preter te que uxor eius es. Quomodo ergo possum malum hoc facere. et peccare in dominum meum? Huiuscemodi uerbis per singulos dies loquebatur: et mulier molesta erat adolescenti: et ille recusabat stuprum. Accidit autem ut quadam die intraret ioseph domum. et operis quippiam absque arbitris faceret: et illa apprehensa lacinia uestimenti eius diceret. Dormi mecum. Qui relicto in manu illius pallio: fugit et egressus est foras. Cumque uidisset mulier uestem in manibus suis. et se esse contemptam: uocauit homines domus sue. et dixit ad eos. En introduxit uirum hebreum: ut illuderet nobis. Ingressus est ad me: ut coiret mecum. Cumque ego succlamassem. et audisset uocem meam: reliquit pallium quod tenebam. et fugit foras. In argumentum ergo fidei. retentum pallium ostendit marito reuertenti domum: et ait. Ingressus est ad me seruus hebreus. quem adduxisti: ut illuderet michi. Cumque audisset me clamare: reliquit pallium: et fugit foras. His auditis dominus: et nimium credulus uerbis coniugis: iratus est ualde. Tradiditque ioseph in carcerem. ubi uincti regis custodiebantur. et erat ibi clausus. Fuit autem dominus cum ioseph: et misertus illius dedit ei gratiam in conspectu principis carceris. Qui tradidit in manu ipsius uniuersos uinctos qui in custodia tenebantur: et quicquid fiebat: sub ipso erat. nec nouerat aliquid cunctis ei creditis. Dominus enim erat cum illo: et omnia opera eius dirigebat.

XL

His ita gestis: accidit ut peccarent duo eunuchi. pincerna regis egypti. et pistor. domino suo. Iratusque pharao contra eos. nam alter pincernis [preerat. alter pistoribus: misit] eos in carcerem principis militum. in quo erat uinctus et ioseph. At custos carceris tradidit eos ioseph: qui et ministrabat eis. Aliquantulum temporis fluxerat: et illi in custodia tenebantur. Videruntque ambo somnium nocte una. iuxta interpretationem congruam sibi. Ad quos cum introisset ioseph mane. et uidisset eos tristes: sciscitatus est eos dicens. Cur tristior est solito hodie facies uestra? Qui responderunt. Somnium uidimus: et non est qui interpretetur nobis. Dixitque ad eos ioseph. Numquid

Et ui · Et ita · Et dnm · Et dixit

nonne dei est interpretatio? Referte mihi quid uideritis. Narrauit prior prepositus pincernarum sompnium suum. Videbam coram me uitem, in qua erant tres propagines, crescere paulatim in gemmas, et post flores uuas maturescere: calicemque pharaonis in manu mea. Tuli ergo uuas, et expressi in calicem quem tenebam: et tradidi poculum pharaoni. Respondit ioseph. Hec est interpretatio sompnii. Tres propagines, tres adhuc dies sunt: post quos recordabitur pharao ministerii tui, et restituet te in gradum pristinum: dabisque ei calicem iuxta officium tuum, sicut facere ante consueueras. Tantum memento mei cum bene tibi fuerit, et facias mecum misericordiam, ut suggeras pharaoni ut educat me de isto carcere: quia furto sublatus sum de terra hebreorum, et hic innocens in lacum missus sum. Videns pistorum magister quod prudenter sompnium dissoluisset: ait. Et ego uidi sompnium, quod haberem tria canistra farine super caput meum: et in uno canistro quod erat excelsius, portare me omnes cibos qui fiunt arte pistoria, auesque comedere ex eo. Respondit ioseph. Hec est interpretatio sompnii. Tria canistra: tres adhuc dies sunt: post quos auferet pharao caput tuum, ac suspendet te in cruce, et lacerabunt uolucres carnes tuas. Exinde dies tercius natalitius pharaonis erat. Qui faciens grande conuiuium pueris suis: recordatus est inter epulas magistri pincernarum, et pistorum principis. Restituitque alterum in locum suum, ut porrigeret regi poculum: alterum suspendit in patibulo: ut coniectoris ueritas probaretur. Et tamen succedentibus prosperis: prepositus pincernarum oblitus est interpretis sui.

XLI

Post duos annos uidit pharao sompnium. Putabat se stare super fluuium, de quo ascendebant .vii. boues pulchre, et crasse nimis: et pascebantur in locis palustribus. Alie quoque .vii. emergebant de flumine fede, confecteque macie: et pascebantur in ipsa amnis ripa in locis uirentibus: deuorauerunt que eas, quarum mira species et habitudo corporum erat. Expergefactus pharao, rursum dormiuit: et uidit alium sompnium. Septem spice pullulabant in culmo uno, plene atque formose. Alie quoque totidem spice tenues, et percusse uredine oriebantur, deuorantes omnem priorum pulchritudinem. Euigilans pharao post quietem, et facto mane, pauore perterritus: misit ad coniectores egypti cunctosque sapientes. Et accersitis narrauit sompnium: nec erat qui interpretaretur. Tunc demum reminiscens pincernarum magister: ait. Confiteor peccatum meum. Iratus rex seruis suis, me et magistrum pistorum retrudi iussit in carcerem principis militum: ubi una nocte uterque uidimus sompnium, presagium futurorum. Erat ibi puer hebreus eiusdem ducis militum famulus: cui narrantes sompnia, audiuimus quicquid postea rei probauit euentus. Ego enim redditus sum officio meo: et ille suspensus est in cruce. Protinus ad regis imperium eductum de carcere ioseph totonderunt: ac ueste mutata obtulerunt ei. Cui ille ait. Vidi sompnia, nec est qui edisserat: que audiui te prudentissime conicere. Respondit ioseph. Absque me deus respondebit prospera pharaoni. Narrauit ergo pharao que uiderat. Putabam me stare super ripam fluminis, et .vii. boues de amne conscendere pulchras nimis et obesis carnibus: que in pastu paludis uirecta carpebant. Et ecce has sequebantur alie .vii. boues, intantum deformes et macilente: ut numquam tales in terra egypti uiderim. Que deuoratis et consumptis prioribus nullum saturitatis dedere uestigium: sed simili macie et squalore torpebant. Euigilans: rursum sopore depressus, uidi sompnium. Septem spice pullulabant in culmo uno, plene atque pulcherrime. Alie quoque .vii. tenues et percusse uredine oriebantur: quarum priorum pulcritudinem deuorarunt. Narraui coniectoribus sompnium: et nemo est qui edisserat. Respondit ioseph. Sompnium regis unum est. Que

Et non hic in

Et cetera

Et expergefactus

Et presagium

Et regi

facturus est deus: ostendit pharaoni.
Septem boves pulchre. et septem spice pulchre et
plene. septem ubertatis anni sunt: eandem
que vim sompnii comprehendunt. Septem
quoque boves tenues atque macilente
que ascenderunt post eas. et septem spice tenues
et vento urente percusse: septem anni sunt
venture famis: qui hoc ordine comple
buntur. Ecce septem anni venient fertili
tatis magne in universa terra egypti. quos
sequentur septem anni alii tante sterilita
tis: ut oblivioni tradatur cuncta retro ha
bundantia. Consumptura est enim fa
mes omnem terram: et ubertatis magnitu
dinem perditura inopie magnitudo. Quod
autem vidisti secundo. ad eandem rem pertinens
sompnium. firmitatis indicium est: eo quod
fiat sermo dei. et velocius impleatur.
Nunc ergo provideat rex virum sapien
tem et industrium. et preficiat eum terre egyp
ti. qui constituat prepositos per singulas
regiones. et quintam partem fructuum per
septem annos fertilitatis qui iam nunc futu
ri sunt congreget in horrea: et omne frumentum
sub pharaonis potestate condatur. et serve
turque in urbibus et preparetur futuris septem
annorum fami que oppressura est egyptum:
et non consumetur terra inopia. Placuit
pharaoni consilium: et cunctis ministris eius. Lo
cutusque est ad eos. Num invenire pote
rimus talem virum qui spiritu dei plenus
sit? Dixit ergo ad ioseph. Quia ostendit
deus tibi omnia que locutus es: numquid sapien
tiorem et consimilem tui invenire potero?
Tu eris super domum meam. et ad tui oris
imperium cunctus populus obediet. Uno tan
tum regni solio: te precedam. Dicensque
rursum pharao ad ioseph. ecce consti
tui te super universam terram egypti: tu
lit anulum de manu sua. et dedit in
manu eius. Vestivitque eum stola bissina:
et collo torquem auream circumposuit. fecit
que ascendere eum super currum suum secundum:
clamante precone. ut omnes coram eo gen
u flecterent. et prepositum esse scirent uni
verse terre egypti. Dixit quoque rex ad iose
ph. Ego sum pharao: absque tuo im
perio non movebit quisquam manum. aut
pedem in omni terra egypti. Vertitque no
men illius: et vocavit eum lingua e
gyptiaca salvatorem mundi. Dedit
quoque illi uxorem: asenech filiam phu
tiphares sacerdotis eliopoleos. Egressus
itaque ioseph ad terram egypti. xxx. au
tem erat annorum quando stetit in conspectu
regis pharaonis: et circuivit omnes regiones
egypti. Venitque fertilitas septem anno
rum: et in manipulos redacte segetes
congregate sunt in horrea egypti. Omnis
etiam frugum habundantia: in singu
lis urbibus condita est. Tantaque fuit mul
titudo tritici: ut harene maris coequare
tur. et copia mensuram excederet. Nati
sunt autem ioseph filii duo. antequam veniret
fames: quos ei peperit asenech filia phu
tiphares sacerdotis eliopoleos. Vocavit
que nomen primogeniti manasses:
dicens. Oblivisci me fecit deus omnium la
borum meorum: et domus patris mei. No
men quoque secundi appellavit effraim:
dicens. Crescere me fecit deus in terra pau
pertatis mee. Igitur transactis septem annis
ubertatis qui fuerant in egypto: ceperunt veni
re septem anni inopie. quos predixerat ioseph:
et in universo orbe fames prevaluit. In
cuncta autem terra egypti: erat fames. Qua
esuriente: clamavit populus ad pharaonem.
alimenta petens. Quibus ille respondit. Ite
ad ioseph: et quicquid vobis dixerit. facite.
Crescebat autem cotidie fames: in omni terra.
Aperuitque ioseph universa horrea. et ven
debat egyptiis: nam et illos oppresserat fam
es. Omnesque provincie veniebant in egyp
tum: ut emerent escas. et malum ino
pie temperarent.

Et ris

Et habundantia

Et ris

XLII

Audiens autem iacob quod alimenta venderentur
in egypto: dixit filiis suis. Quare ne
gligitis? Audivi quod triticum venundetur
in egypto. Descendite. et emite nobis
necessaria: ut possimus vivere. et non
consumamur inopia. Descendentes igitur
fratres ioseph. x. ut emerent frumenta in egyp
to. beniamin domi retento a iacob. qui di
xerat fratribus eius. ne forte in itinere quicquam
patiatur mali: ingressi sunt terram egyp
ti. cum aliis qui pergebant ad emendum. E

erat autem fames in terra chanaan. et Iose-
ph princeps erat egypti. atque ad illi-
us nutum frumenta populis vendebantur.
Cumque adorassent eum fratres eius suis. et
agnovisset eos: quasi ad alienos durius
loquebatur: interrogans eos. Unde ve-
nistis? Qui responderunt. De terra chana-
an: ut emamus victui necessaria. Et tamen
fratres ipse cognoscens: non est agnitus
ab eis. Recordatusque somniorum que aliquan-
do viderat: ait ad eos. Exploratores e-
stis: ut videatis infirmiora terre. venis-
tis. Qui dixerunt. Non est ita domine: sed ser-
vi tui venerunt. ut emerent cibos. Omnes
filii unius viri sumus. Pacifici venimus.
nec quicquam famuli tui machinantur mali.
Quibus ille respondit. Aliter est. Inmunita ter-
re huius considerare venistis. Et illi. Du-
odecim inquiunt servi tui fratres sumus: filii
viri unius in terra chanaan. Minimus
cum patre nostro est: alius non est super. Hoc
est ait quod locutus sum: exploratores e-
stis. Iam nunc experimentum vestri capiam.
Per salutem pharaonis: non egrediemini
hinc. donec veniat frater vester minimus.
Mittite e vobis unum: et adducat eum.
Vos autem eritis in vinculis: donec probentur
que dixistis. utrum falsa an vera sint. Ali-
oquin: per salutem pharaonis exploratores e-
stis. Tradidit ergo illos custodie. tri-
bus diebus. Die autem tertio eductis de carcere
ait. Facite que dixi: et vivetis. Deum enim ti-
meo. Si pacifici estis: frater vester unus liga-
etur in carcere. Vos autem abite. et ferte
frumenta que emistis in domos vestras. et
fratrem vestrum minimum ad me adduci-
te: ut possim vestros probare sermones. et non
moriamini. Fecerunt ut dixerat. Et
locuti sunt ad invicem. Merito hec pati-
mur. quia peccavimus in fratrem nostrum. vi-
dentes angustiam anime illius. cum deprecare-
tur nos. et non audivimus. Idcirco ve-
nit super nos ista tribulatio. E quibus
unus ruben ait. Numquid non dixi vobis.
nolite peccare in puerum. et non au-
distis me? En sanguis eius exquiritur.
Nesciebant autem quod intelligeret ioseph:
eo quod per interpretem loqueretur ad eos.

ut uiuatis

Avertitque se parumper: et flevit. Et reversus
locutus est ad eos. Tollensque symeon.
et ligans illis presentibus. iussit mini-
stris ut implerent saccos eorum tritico.
et reponerent pecunias singulorum in
sacculis suis. datis supra cibariis in vi-
a. Qui fecerunt ita. At illi portantes
frumenta in asinis suis: profecti sunt.
Apertoque unus sacco. ut daret iumento
pabulum in diversorio: contemplatus
pecuniam in ore sacculi. dixit fratribus
suis. Reddita est michi pecunia mea:
en habetur in sacco. Et obstupefacti a-
turbatique: dixerunt mutuo. Quidnam
est hoc quod fecit nobis deus? Veneruntque
ad iacob patrem suum in terra chanaan:
et narraverunt ei omnia que accidissent
sibi. dicentes. Locutus est nobis dominus terre
dure: et putavit nos exploratores es-
se provincie. Cui respondimus. Pacifici su-
mus: nec ullas molimur insidias. Du-
odecim fratres uno patre geniti sumus.
Unus non est super: minimus cum patre versa-
tur in terra chanaan. Qui ait nobis. Sic
probabo: quod pacifici estis. Fratrem vestrum
unum dimittite apud me. et cibaria do-
mibus vestris necessaria sumite: et abite.
Fratremque vestrum minimum adducite ad
me: ut sciam quod non sitis exploratores. et
istum qui tenetur in vinculis recipere possitis.
ac deinceps emendi que vultis habeatis
licentiam. His dictis. cum frumenta ef-
funderent singuli: reperiunt in ore
saccorum ligatas pecunias. Exterritis-
que simul omnibus: dixit pater iacob. Absque
liberis me esse fecistis. Ioseph non est super.
symeon tenetur in vinculis: benia-
min auferetis. In me hec mala omnia re-
ciderunt. Cui respondit ruben. Duos fi-
lios meos interfice: si non reduxero illum
tibi. Trade eum in manu mea: et ego eum
tibi restituam. At ille. Non descendet
inquit filius meus vobiscum. Frater eius
mortuus est: ipse solus remansit. Si quid ei
adversitatis acciderit in terra. ad quam pergitis:
deducetis canos meos cum dolore ad
inferos.

XLIII

INterim fames omnem terram vehementer

primebat. Consumptisque cibis quos
ex egypto detulerant: dixit iacob filiis
suis. Revertimini. et emite nobis pau-
lulum escarum. Respondit iudas. Denun-
tiavit nobis vir ille sub testificati-
one iurandi: dicens. Non videbitis fa-
ciem meam: nisi fratrem vestrum minimum
adduxeritis vobiscum. Si ergo vis mit-
tere eum nobiscum: pergemus pariter. et eme-
mus tibi necessaria. Sin autem non vis: non
ibimus. Vir enim ut sepe diximus: denun-
tiavit nobis dicens. Non videbitis fa-
ciem meam: absque fratre vestro minimo.
Dixit eis israel. In meam hoc fecistis miseri-
am: ut indicaretis ei. et alium habere vos
fratrem. At illi responderunt. Interrogavit
nos homo per ordinem. nostram progeniem: si
pater viveret. si haberemus fratrem: et nos res-
pondimus ei consequenter iuxta id quod fuerat
sciscitatus. Numquid scire poteramus. quod
dicturus esset. adducite vobiscum fratrem
vestrum. Iudas quoque dixit patri suo. Mit-
te puerum mecum ut proficiscamur. et pos-
simus vivere: ne moriamur nos et parvuli
nostri. Ego suscipio puerum: de manu
mea require illum. Nisi reduxero. et tra-
didero eum tibi: ero peccati reus omni
tempore. Si non intercessisset dilatio: iam vice al-
tera venissemus. Igitur israel pater eorum: dixit
ad eos. Si sic necesse est: facite quod vultis.
Sumite de optimis terre fructibus in va-
sis vestris. et deferte viro munera: mo-
dicum resine et mellis. et storacis. et
stactis. et terebinti. et amigdalarum. Pe-
cuniamque duplicem ferte vobiscum. et il-
lam quam invenistis in saculis reportate:
ne forte errore factum sit. Sed et fratrem ve-
strum tollite: et ite ad virum. Deus autem
meus omnipotens faciat vobis eum placa-
bilem: et remittat vobiscum fratrem vestrum quem
tenet in vinculis. et hunc beniamin. E-
go autem quasi orbatus: absque liberis ero. Tu-
lerunt ergo viri munera. et pecuniam
duplicem: et beniamin. Descenderuntque
in egyptum: et steterunt coram ioseph. Quos
cum ille vidisset et beniamin simul: pre-
cepit dispensatori domus sue dicens.
Introduc viros domum. et occide victi-
mas. et instrue convivium: quoniam hodie
mecum sunt comesturi meridie. Fecit
ille sicut sibi fuerat imperatum: et introduxit
viros domum. Ibique exterriti: dixerunt
mutuo. Propter pecuniam quam retulimus
prius in saccis nostris. introducti sumus:
ut devolvat in nos calumpniam. et vio-
lenter subiciat servituti. et nos et asi-
nos nostros. Quamobrem in ipsis foribus
accedentes: ad dispensatorem. locuti sunt.
Oramus domine: ut audias. Iam ante de-
scendimus: ut emeremus escas. Quibus
emptis. cum venissemus ad diversorium:
aperuimus saculos nostros. et invenimus
pecuniam in ore saccorum. quam nunc eodem
pondere reportavimus. Sed et aliud attuli-
mus argentum: ut emamus que necessaria
nobis sunt. Non est in nostra conscientia: quis
eam posuerit in marsupiis nostris. At
ille respondit. Pax vobiscum: nolite timere.
Deus vester et deus patris vestri: dedit vobis
thesauros in saculis vestris. Nam pecuniam
quam dedistis michi: probatam ego habeo. E-
duxitque ad eos symeon. Et introductis
domum attulit aquam. et laverunt pedes
suos: deditque pabula asinis eorum. Il-
li vero parabant munera: donec ingrederetur
ioseph in meridie. Audierant enim:
quod ibi comesturi essent panem. Igitur ingres-
sus est ioseph domum suam. obtulerunt-
que ei munera. tenentes in manibus: et
adoraverunt pronum in terram. At ille
clementer resalutatis eis: interrogavit
eos dicens. Salvusne est pater vester senex.
de quo dixeratis michi: Adhuc vivit?
Qui responderunt. Sospes est servus tuus
pater noster: adhuc vivit. Et incurvati:
adoraverunt eum. Attollens autem oculos
ioseph. vidit beniamin. fratrem suum
uterinum: et ait. Iste est frater vester parvulus.
de quo dixeratis michi? Et rursum. Deus
misereatur tui fili mi. Festinavitque
quia commota fuerant viscera eius super fratre
suo. et erumpebant lacrime: et intro-
iens cubiculum flevit. Rursusque lota
facie egressus. continuit se: et ait. Poni-
te panes. Quibus appositis. seorsum ios-
eph. et seorsum fratribus. egyptiis quoque

qui uescebantur simul seorsum. illi
citum ē enim egyptiis comedere cū
hebreis: et profanum putabit huius
cemodi conuiuiū. Sederunt corā eo. p̄
primogenitus iuxta primogenita sua.
et minimus iuxta etatē suā. Et mirabā
tur nimis: sumptis ptib; quas ab eo
acceperant. Maiorq; pars uenit ben
iamin: ita ut quinq; ptib; excederet.
Biberuntq; et inebriati sūt cum eo.

XLIIII

Precepit aūt ioseph dispensatori do
mus sue dicēs. Imple saccos eorū fr
umento quantum possunt capere: et pōne
pecuniā singulorū in sūmitate sacci.
Scyphum aūt meū argenteū. et ptī
um q; dedit tritici. pone in ore sacci
iunioris. Fecitq; ē ita. Et orto mane:
dimissi sūt cū asinis suis. Iamq; urbē
exierant: et pcesserant paululū. Tunc
ioseph accersito dispensatore domus:
Surge inquit. psequere uiros: et apphensis
dicito. Quare reddidistis malū pro
bono: Scyphus quē furati estis: ipse ē
in quo bibit dominus meus. et in quo
augurari solet. Pessimā rem fecistis.
Fecit ille ut iusserat: et apphensis por
dinem. locutus ē. Qui rn̄derunt. Qua
re sic loquitur dūs nr̄: ut serui tui tantū
flagitii cōmiserint: Pecuniā quā in
uenimus in sūmitate saccorū. repor
tauimus ad te de terra chanaan. Et q̄
modo cōsequens ē. ut furati sim̄ de domo
dn̄i tui aurum uel argentū: Apud q̄
cumq; fuerit inuentū seruorū tuorū q̄d
queris. moriatur: et nos erimus serui dn̄i
nr̄i. Qui dixit eis. fiat iuxta urām sen
tentiā. Apud quē fuerit inuentum.
ipse sit seruus meus: uos aūt eritis in
noxii. Itaq; festinato deponentes in
terram saccos: aperuerūt singuli. Quos
scrutatus incipiens a maiore usq; ad
minimū: inuenit sciphū in sacco
beniamin. At illi scissis uestib; on
eratisq; rursū asinis: reuersi sūt in op
pidū. Primusq; iudas cū fr̄ib; ingres
sus ē ad ioseph. Necdum enī de loco
abierat. Omnesq; ante eū in terrā pariter
corruerunt. Quib; ille ait. Cur sic a

Et fum

gere uoluistis: An ignoratis q̄ nō
sit similis mei in augurandi sciā:
Cui iudas. Quid rn̄debimus inquit dō
mino meo. uel quid loquemur. aut iuste
poterimus obtendere: Deus inuenit
iniquitatē seruorū tuorū. En oēs serui su
mus dn̄i mei: et nos. et apud quē inuent
ē sciphus. Rn̄dit ioseph. Absit a me.
ut sic agam. Qui furatus ē sciphū:
ipse sit seruus meus. Uos aūt abite libe
ri ad patrem urm̄. Accedēs aūt ꝓpius iu
das: fidenter ait. Oro dn̄e mi: lo
quatur seruus tuus uerbum in aurib; tu
is. et ne irascaris famulo tuo. Tu es ē
post pharaonem dn̄s meus. Interroga
sti prius seruos tuos. Habetis patrem
aut fr̄em: Et nos rn̄dimus tibi dn̄o
meo. Est nobis pater senex. et puer par
uulus qui in senectute illius natus ē:
cuius uterinus frater ē mortuus. et ipsum
solū habet mater sua. Pater uo tenere dilig
eū. Dixistiq; seruis tuis. Adducite eum
ad me: et ponam oculos meos sup illum.
Suggessimus tibi dn̄o meo. Nō pot
pōt puer relinquere patrē suū. Si eī
illum dimiserit: morietur. Et dixisti se
ruis tuis. Nisi uenerit fr̄ ur̄ minimus uo
biscum: nō uidebitis amplius faciem
meā. Cum ergo ascendissemus ad fam
ulum tuū patrē nr̄m: narrauimus ei
oīa que locutus ē dn̄s meus. Et dixit
pater nr̄. Reuertimini: et emite nobis
parum tritici. Cui diximus. Ire nō pos
sumus. Si fr̄ nr̄ minimus descenderit
nobiscū: pficiscemur simul. Alioquin:
illo absente. nō audemus uidere faciē
uiri. Ad que ille rn̄dit. Uos scitis:
q̄d duos filios genuerit mihi uxor mea.
Egressus ē unus: et dixistis. bestia de
uorauit eum: et huc usq; nō cōparet.
Si tuleritis istum. et aliquid ei in uia cō
tigerit: deducetis canos meos cū merore
ad inferos. Igitur si intrauero ad seruū
tuum patrem nr̄m. et puer defuerit:
cum aīa illius ex huius anima pende
at. uideritq; eū nō ēē nobiscū. morie
tur: et deducent famuli tui canos
eius cum dolore ad inferos. Ego ppe

Et senecta

Et ipo

Et dolore

seruus tuus sim: qui in meam hunc recepi
fidem. et spopondi dicens. Nisi reduxero
eum: peccati reus ero in patrem meum omni tempore.
Manebo itaque seruus tuus pro puero in
ministerio domini mei: et puer ascendat
cum fratribus suis. Non enim possum redire
ad patrem meum. absente puero: ne cal
amitatis que oppressura est patrem meum te
stis assistam.

XLV

Non se poterat ultra cohi
bere ioseph: multis coram astantibus.
Unde precepit ut egrederentur cuncti foras:
et nullus interesset alienus agnitioni
mutue. Eleuauitque uocem cum fletu. quam
audierunt egyptii. omnisque domus pharaonis.
et dixit fratribus suis. Ego sum ioseph. Ad
huc pater meus uiuit? Nec poterant res
pondere fratres: nimio terrore perterriti. Ad

Et timore

quos ille clementer. Accedite inquit ad
me. Et cum accessissent prope: ego sum in
ait ioseph frater uester quem uendidistis in
egyptum. Nolite pauere: nec uobis durum
esse uideatur. quod uendidistis me in his
regionibus. Pro salute enim uestra: misit me
deus ante uos. in egyptum. Biennium est enim
quod fames esse cepit in terra: et adhuc .v.
anni restant. quibus nec arari poterit nec
meti. Premisitque me deus: ut reserue
mini super terram. et escas ad uiuendum
habere possitis. Non uestro consilio sed dei uolun
tate huc missus sum: qui fecit me quasi
patrem pharaonis. et dominum uniuerse domus
eius. ac principem in omni terra egypti. Fes
tinate et ascendite ad patrem meum: et
dicetis ei. Hec mandat filius tuus io
seph. Deus me fecit dominum uniuerse terre
egypti. Descende ad me. ne moreris. et
habita in terra gessen: erisque iuxta me.
tu et filii tui. et filii filiorum tuorum. oues
tue. et armenta tua. et uniuersa que
possides. Ibique te pascam. adhuc enim
quinque anni residui sunt famis: et ne et
tu pereas. et domus tua. et omnia que pos
sides. En oculi uestri. et oculi fratris mei
beniamin: uident quod os meum loquitur
ad uos. Nunciate patri meo uniuersam
gloriam meam: et cuncta que uidistis in
egypto. festinate: et adducite eum ad
me. Cumque amplexatus recidisset in
collum beniamin fratris sui. fleuit: illo
quoque flente similiter super collum eius.
Osculatusque est ioseph omnes fratres suos:
et plorauit super singulos. Postquam ausi
sunt loqui ad eum. Auditumque est et cele

Et p

bri sermone uulgatum in aula regis: ue
nerunt fratres ioseph. Et gauisus est pha
rao: atque omnis familia eius. Dixit
que ad ioseph: ut imperaret fratribus suis
dicens. Onerantes iumenta ite in terram
chanaan. et tollite inde patrem uestrum et
cognationem. et uenite ad me. et ego
dabo uobis omnia bona egypti. ut comedatis
medullam terre. Precipe etiam ut tollant
plaustra de terra egypti ad subuectionem
paruulorum suorum et coniugum: ac dicito.
Tollite patrem uestrum. et properate: quan

Et ne

tocius uenientes. nec dimittatis quic
quam de supellectile uestra. quia omnes opes egypti
uestre erunt. Feceruntque filii israel: ut eis man
datum fuerat. Quibus dedit ioseph pla
ustra secundum pharaonis imperium: et cibaria
in itinere. Singulis quoque proferri iussit
binas stolas. Beniamin uero dedit. ccc. ar
genteos. cum .v. stolis optimis. tantumdem
pecunie et uestium mittens patri suo:
addens eis asinos .x. qui subueherent
ex omnibus diuitiis egypti. et totidem asi
nas. triticum in itinere panesque portantes. Di
misitque ergo fratres suos: et proficiscenti
bus ait. Ne irascamini in uia. Qui a
scendentes ex egypto: uenerunt in ter
ram chanaan ad patrem suum iacob: et
nuntiauerunt ei dicentes. Ioseph uiuit:
et ipse dominatur in omni terra egypti. Quo a
udito iacob quasi de graui sompno eu
igilans. tamen non credebat eis. Illi econtra
referebant omnem ordinem rei. Cumque uidisset
plaustra. et uniuersa que miserat: reui
xit spiritus eius. et ait. Sufficit michi: si
adhuc filius meus ioseph uiuit. Va
dam. et uidebo illum antequam moriar.

XLVI

Profectusque israel cum omnibus que habebat:
uenit ad puteum iuramenti. Et macta
tis ibi uictimis deo patris sui ysaac: a
udiuit eum per uisionem nocte uocantem
se. et dicentem sibi. Iacob iacob. Cui respondit
Ecce adsum. Ait illi deus. Ego sum for

tissimus deus patris tui. Noli timere.
descende in egyptum: quia in gentem
magnam faciam te ibi. Ego descendam
tecum illuc: et ego inde adducam te re
uertentem. Joseph quoque ponet manum
suam super oculos tuos. Surrexit iacob a
puteo iuramenti: tuleruntque eum filii cum
paruulis et uxoribus suis in plaustris que
miserat pharao ad portandum senem: et omnia
que possederat in terra chanaan. Venitque in
egyptum cum omni semine suo: filii eius
et nepotes. filie. et cuncta simul progenies.
Hec sunt autem nomina filiorum israel
qui ingressi sunt in egyptum: ipse cum
liberis suis. Primogenitus ruben. Filii
ruben: enoch. et phallu. et esron. et
charmi. Filii symeon: iemuhel. et ia
min. et ohad. iachin. et saher. et saul
filius cananitidis. Filii leui: gerson.
caath. et merari. Filii iuda: her. et onam.
et sela. et phares. et zara. Mortui sunt
autem her et onan: in terra chanaan. Natique
sunt filii phares: esron. et amul. Filii
ysachar: thola. et phua. et iob. et semron.
Filii zabulon: sared. et elon. et iahel
el. Hii filii lie. quos genuit iacob in
mesopotamia syrie: cum dina filia sua.
Omnes anime filiorum eius et filiarum: xxxiii.
Filii gad: sephion. et aggi. suni. et e
sebon. heri. et arodi. et areli. Filii as
er: iamne. et iesua. et iesui. et beria: sa
ra quoque soror eorum. Filii beria: heber:
et melchiel. Hii filii zelfe. quam dedit
laban lie filie sue. et hos genuit ia
cob: xvi. animas. Filii rachel uxoris iacob:
ioseph. et beniamin. Natique sunt ioseph
filii in terra egypti quos genuit ei aseneth
filia phutipharis sacerdotis heliopole
os: manasses. et effraim. Filii benia
min. bela. et bechor. et asbel. gera. et
naaman. et echi. et ros. mophim. et opphim
et ared. Hii filii rachel. quos genuit ia
cob. Omnes anime. xiiii. Filii dan: usim.
Filii neptalim: iasiel. et guni. et ieser.
et sillem. Hii filii bale quam dedit lab
an racheli filie sue: et hos genuit iac
ob. Omnes anime. vii. Cuncteque anime que ingres
se sunt cum iacob in egyptum. et egresse de

Et sareth.

Et rus

femore illius absque uxoribus filiorum:
lxvi. Filii autem ioseph qui nati sunt ei in
terra egypti: anime due. Omnes anime domus
iacob que ingresse sunt egyptum: fuere
lxx. Misit autem iacob iudam ante se
ad ioseph ut nuntiaret ei: et ille oc
curreret in gessen. Quo cum peruenisset:
iuncto ioseph curru suo. ascendit
obuiam patri suo ad eundem locum.
Vidensque eum. irruit super collum eius:
et inter amplexus fleuit. Dixitque pater
ad ioseph. Jam letus moriar: quia uidi
faciem tuam. et superstitem te relinquo.
Et ille locutus est ad fratres suos. et ad omnem
domum patris sui. Ascendam et nuntiabo
pharaoni: dicamque ei. Fratres mei et domus
patris mei qui erant in terra chanaan.
uenerunt ad me: et sunt uiri pastores
ouium. curamque habent alendorum gregum.
Pecora sua. et armenta. et omnia que habere
potuerunt: adduxerunt secum. Cumque uoca
uerit uos. et dixerit quod est opus uestrum: respon
debitis. Viri pastores sumus famuli tui ab in
fantia nostra usque in presens: et nos et patres
nostri. Hec autem dicetis: ut habitare possitis
in terra gessen: quia detestantur egyptii omnes
pastores ouium. Ingressus ergo ioseph [illegible]
nuntiauit pharaoni dicens. Pater meus
et fratres. oues eorum. et armenta. et cuncta
que possident: uenerunt de terra chanaan:
et ecce consistunt in terra gessen. Extrem
os quoque fratrum suorum. v. uiros: statuit
coram rege. Quos ille interrogauit.
Quid habetis operis: Responderunt. Pastores
ouium sumus famuli tui: et nos. et patres
nostri. Ad peregrinandum in terram tuam ueni
mus: quoniam non est herba gregibus seruorum
tuorum. ingrauescente fame in regione
chanaan. Petimusque ut esse nos iube
as seruos tuos in terra gessen. Dixit itaque
rex ad ioseph. Pater tuus et fratres tui:
uenerunt ad te. Terra egypti in conspec
tu tuo est: in optimo loco fac habitare
eos. et trade eis terram gessen. Quod si no
sti esse in eis uiros industrios: constitue
illos magistros pecorum meorum. Post hec
introduxit ioseph patrem suum ad regem:
et statuit eum coram eo. Qui benedicens

XLVII

illi. et interrogatus ab eo. quot sunt
dies annorum uite tue? respondit. Dies
peregrinationis uite mee. c.xxx. an
norum sunt. parui et mali: et non peruenerunt
usque ad dies patrum meorum. quibus pe
regrinati sunt. Et benedicto rege: egressus
est foras. Ioseph uero patri et fratri
bus suis dedit possessionem in egypto in op
timo terre. solo ramesses. ut preceperat
pharao: et alebat eos. omnemque domum
patris sui. prebens cibaria singulis. In to
to enim orbe panis deerat: et oppresserat
fames terram. maxime egypti. et chan
aan. E quibus omnem pecuniam congregauit.
pro uenditione frumenti: et intulit eam
in erarium regis. Cumque defecisset em
toribus pretium: uenit cuncta egyptus
ad ioseph dicens. Da nobis panes. Cur
te morimur coram te deficiente pec
unia? Quibus ille respondit. Adducite
pecora uestra: et dabo uobis pro eis cibos.
si pretium non habetis. Que cum adduxis
sent. dedit eis alimenta pro equis et ouibus
et bobus. et asinis. Sustentauitque eos
illo anno: pro commutatione pecorum. Ven
erunt quoque anno secundo: et dixerunt ei. Non
celamus dominum nostrum. quod deficiente et
pecunia. pecora simul defecerunt:
nec clam te est. quod absque corporibus
et terra nichil habemus. Cur ergo mor
imur te uidente? Et nos et terra nostra:
tui erimus. Eme nos in seruitutem regiam.
et prebe semina: ne pereunte cultore red
igatur terra in solitudinem. Emit igitur
ioseph omnem terram egypti. uendentibus
singulis possessiones suas. pre magnitudi
ne famis. Subiecitque eam pharaoni.
et cunctos populos eius. a nouissimis
terminis egypti. usque ad extremos fi
nes eius: preter terram sacerdotum que a re
ge tradita fuerat eis. quibus et statuta
cibaria ex horreis publicis prebebantur:
et idcirco non sunt compulsi uendere pos
sessiones suas. Dixit ergo ioseph ad po
pulos. En ut cernitis: et uos et terram
uestram pharao possidet. Accipite sem
ina. et serite agros: ut fruges habere
possitis. Quintam partem regi dabitis:
quatuor reliquas permitto uobis in semen
tem. et in cibos familiis et liberis uestris.
Qui responderunt. Salus nostra in manu tua
est. Respiciat nos tantum dominus noster: et leti ser
uiemus regi. Ex eo tempore usque in presentem
diem. in uniuersa terra egypti regibus quin
ta pars soluitur: et factum est quasi in legem:
absque terra sacerdotali. que libera ab hac
conditione fuit. Habitauit ergo israhel in eg
ypto id est in terra gessen: et possedit eam;
auctusque est: et multiplicatus nimis.
Et uixit in ea: xvii. annis. factique sunt
omnes dies uite illius. c.xlvii. annorum. Cum
que appropinquare cerneret mortis diem:
uocauit filium suum ioseph. et dixit ad eum.
Si inueni gratiam in conspectu tuo. po
ne manum tuam sub femore meo. et facies
mihi ~~michi~~ et ueritatem. ut non sepelias
me in egypto: sed dormiam cum patribus
meis. et auferas me de hac terra. condasque in
sepulchro maiorum meorum. Cui respondit
ioseph. Ego faciam quod iussisti. Et ille. Iu
ra ergo inquit michi. Quo iurante:
adorauit israhel dominum. conuersus ad lectuli ca
put.

Capitulum XLVIII

His itaque transactis: nuntiatum est
ioseph quod egrotaret pater eius. Qui assump
tis duobus filiis. manasse et effraim: ire
perrexit. Dictumque est seni. Ecce filius tuus
ioseph uenit ad te. Qui confortatus se
dit in lectulo: et ingresso ad se ioseph ait.
Deus omnipotens apparuit michi in luza
que est in terra chanaan: benedixitque michi. et
ait. Ego te augebo. et multiplicabo. et
faciam in turbas populorum: daboque tibi terram
hanc. et semini tuo post te. in possessionem
sempiternam. Duo igitur filii tui qui nati
sunt tibi in terra egipti. antequam huc uenirem
ad te: mei erunt. Effraim. et manasse.
sicut ruben et symeon reputabuntur michi.
Reliquos autem quos genueris post eos.
tui erunt: et nomine fratrum suorum uocabun
tur in possessionibus suis. Michi enim quando ue
niebam de mesopotamia: mortua est
rachel in terra chanaan in ipso itinere. Et
eratque uernum tempus: et ingrediebar effra
tam. Et sepeliui eam iuxta uiam effrate: que
alio nomine appellatur bethleem. Uidens autem
filios eius: dixit ad eum. Qui sunt isti? Respondit.

Cui(?) in dedit

Ea

Et iacob filios ioseph

XLIX

filii mei sunt: quos dedit michi deus in hoc loco. Adduc inquit eos ad me: ut benedicam illis. Oculi enim israel caligabant pre nimia senectute: et clare videre non poterat. Applicitosque ad se deosculatus et circumplexus eos: dixit ad filium. Non sum fraudatus aspectu tuo. Insuper ostendit michi deus semen tuum. Cumque tulisset eos ioseph de gremio patris. adoravit pronus in terram: et posuit effraim ad dexteram suam. id est ad sinistram israel. manassem vero in sinistra sua. ad dexteram scilicet patris: applicuitque ambos ad eum. Qui extendens manum dexteram posuit super caput effraim iunioris fratris. sinistram autem super caput manasse qui maior natu erat: commutans manus. Benedixitque ioseph filio suo et ait. Deus in cuius conspectu ambulaverunt patres mei. abraham et ysaac: deus qui pascit me ab adolescentia mea usque in presentem diem. angelus qui eruit me de cunctis malis. benedicat pueris istis: et invocetur super eos nomen meum. nomina quoque patrum meorum abraham et ysaac: et crescant in multitudinem super terram. Videns autem ioseph quod posuisset pater suus dexteram manum super caput effraim: graviter accepit. Et apprehensam patris manum: levare conatus est de capite effraym. et transferre super caput manasse. Dixitque ad patrem. Non ita convenit pater: quia hic est primogenitus. Pone dexteram tuam super caput eius. Qui renuens ait. Scio fili mi: scio. Et iste quidem erit in populos. et multiplicabitur: sed frater eius iunior. maior illo erit: et semen illius crescet in gentes. Benedixitque eis in ipso tempore dicens. In te benedicetur israel: atque dicetur. faciat tibi deus: sicut effraym. et sicut manasse. Constituitque effraym. ante manassen: et ait ad ioseph filium suum. En ego morior: et erit deus vobiscum. reducetque vos ad terram patrum vestrorum. Do tibi partem unam extra fratres tuos: quam tuli de manu amorrei in gladio et arcu meo.

Vocavit autem iacob filios suos: et ait eis. Congregamini. ut annuntiem que ventura sunt vobis: diebus novissimis. Congregamini. et audite filii iacob: audite israel patrem vestrum. Ruben primogenitus meus: tu fortitudo mea. et principium doloris mei. Prior in donis. maior in imperio. Effusus es sicut aqua: non crescas: quia ascendisti cubile patris tui. et maculasti stratum eius. Symeon et levi fratres: vasa iniquitatis bellantia. In consilium eorum ne veniat anima mea. et in cetu illorum non sit gloria mea: quia in furore suo occiderunt virum. et in voluntate sua suffoderunt murum. Maledictus furor eorum quia pertinax: et indignatio eorum. quia dura. Dividam eos in iacob: et dispergam eos in israel. Iuda te laudabunt fratres tui. Manus tua in cervicibus inimicorum tuorum: adorabunt te filii patris tui. Catulus leonis. iuda. Ad predam fili mi ascendisti: requiescens accubuisti ut leo. et quasi leena. Quis suscitabit eum? Non auferetur sceptrum de iuda. et dux de femore eius: donec veniat qui mittendus est: et ipse erit expectatio gentium. Ligans ad vineam pullum suum: et ad vitem o fili mi asinam suam. Lavabit in vino stolam suam. et in sanguine uve pallium suum. Pulchriores sunt oculi eius vino: et dentes eius lacte candidiores. Zabulon in littore maris habitabit. et in statione navium: pertingens usque ad sydonem. Ysachar asinus fortis: accubans inter terminos. Vidit requiem quod esset bona. et terram quod optima: et supposuit humerum suum ad portandum: factusque est tributis serviens. Dan iudicabit populum suum: sicut et alie tribus israel. Fiat dan coluber in via. cerastes in semita: mordens ungulas equi. ut cadat ascensor eius retro. Salutare tuum expectabo domine. Gad accinctus preliabitur ante eum: et ipse accingetur retrorsum. Aser pinguis panis eius: et prebebit delicias regibus. Neptalim cervus emissus: et dans eloquia pulchritudinis. Filius accrescens ioseph: filius accrescens ~~filius~~ et decorus aspectu. Filie discurrerunt super murum. sed exasperaverunt eum. et invidebunt (?) eum. et iurgati sunt. invideruntque

Et habitans

habentes iacula. Sedit in forti ar-
cus eius et dissoluta sunt vincula brachi-
orum et manuum illius per manus poten-
tis Iacob. Inde pastor egressus est lapis
Israel. Deus patris tui erit adiutor
tuus et omnipotens benedicet tibi benedic-
tionibus caeli desuper, benedictionibus abys-
si iacentis deorsum, benedictionibus ube-
rum et vulvae. Benedictiones patris tui
confortatae sunt benedictionibus patrum eius
donec veniret desiderium collium aeternorum. Fi-
ant in capite Ioseph et in vertice naza-
rei inter fratres suos. Beniamin lupus
rapax mane comedet praedam et vespe-
re dividet spolia. Omnes hii in tribubus
Israel duodecim. Haec locutus est eis pater suus benedixit-
que singulis benedictionibus propriis.
Et praecepit eis dicens: Ego congregor ad po-
pulum meum. Sepelite me cum patri-
bus meis in spelunca duplici quae est in
agro Ephron Ethei contra Mambre in terra
Chanaan, quam emit Abraham cum agro
ab Ephron Ettheo in possessionem sepulchri.
Ibi sepelierunt eum et Sarram uxorem eius. Ibi se-
pultus est Isaac cum Rebecca coniuge sua. Ibi
et Lia condita iacet. Finitisque mandatis
quibus filios instruebat, collegit pedes
suos super lectulum et obiit, appositus-
que est ad populum suum.

L

Quod cernens Ioseph ruit super faciem pa-
tris flens et deosculans eum. Prae-
cepitque servis suis medicis ut aromati-
bus condirent patrem. Quibus iussa explen-
tibus transierunt quadraginta dies. Iste quippe mos
erat cadaverum conditorum. Flevitque eum Ae-
gyptus septuaginta diebus. Et expleto planctus
tempore locutus est Ioseph ad familiam Phara-
onis: Si inveni gratiam in conspectu ve-
stro, loquimini in auribus Pharaonis, eo quod
pater meus adiuraverit me dicens: En ego
morior, in sepulchro meo quod fodi mihi in
terra Chanaan sepelies me. Ascendam igitur
et sepeliam patrem meum ac revertar. Dixit-
que ei Pharao: Ascende et sepeli patrem
tuum sicut adiuratus es. Quo ascendente i-
erunt cum eo omnes senes domus Phara-
onis cunctique maiores natu terrae
Aegypti. Domus Ioseph cum fratribus su-
is absque parvulis et gregibus atque ar-
mentis quae dereliquerant in terra Gessen.
Habuit quoque in comitatu currus
et equites, et facta est turba non modica. Ve-
neruntque ad aream Atad quae sita est
trans Iordanem, ubi celebrantes exequias
planctu magno atque vehementi im-
pleverunt septem dies. Quod cum vidis-
sent habitatores terrae Chanaan, dixerunt:
Planctus magnus est iste Aegyptiis. Et
idcirco appellatum est nomen loci illius:
Planctus Aegypti. Fecerunt ergo filii
Iacob sicut praeceperat eis, et portantes
eum in terram Chanaan sepelierunt in spe-
lunca duplici quam emerat Abraham
cum agro in possessionem sepulchri ab
Ephron Ettheo contra faciem Mambre. Re-
versusque est Ioseph in Aegyptum cum fratribus
suis et omni comitatu, sepulto patre.
Quo mortuo timentes fratres eius et mu-
tuo colloquentes: Ne forte memor sit in-
iuriae quam passus est et reddat nobis o-
mne malum quod fecimus, mandaverunt
ei: Pater tuus praecepit nobis antequam mo-
reretur ut haec tibi verbis illius dicere-
mus: Obsecro ut obliviscaris sceleris
fratrum tuorum et peccati atque malitiae quam
exercuerunt in te. Nos quoque oramus
ut servis Dei patris tui dimittas iniqui-
tatem hanc. Quibus auditis flevit Io-
seph. Veneruntque ad eum fratres sui et pro-
ni in terram adoraverunt et dixerunt:
Servi tui sumus. Quibus ille respondit: Nolite
timere. Num Dei possumus resistere vo-
luntati? Vos cogitastis de me malum,
et Deus vertit illud in bonum, ut exaltaret
me sicut in praesentiarum cernitis, et salvos
faceret multos populos. Nolite metuere;
ego pascam vos et parvulos vestros. Conso-
latusque est eos et blande ac leniter est lo-
cutus. Et habitavit in Aegypto cum omni domo
patris sui, vixitque centum decem annis. Et vidit
filios Ephraim usque ad tertiam generationem.
Filii quoque Machir filii Manasse na-
ti sunt in genibus Ioseph. Quibus
transactis locutus est fratribus suis: Post
mortem meam Deus visitabit vos et ascen-
dere vos faciet de terra ista ad terram

Et sceleris

Et renuere

quam iuravit abraham ysaac et iacob. Cumque adiurasset eos atque dixisset: deus visitabit vos. asportate vobiscum ossa mea de loco isto. Mortuus est expletis .c.x. annis vite sue. et conditus aromatibus repositus est in loculo in egypto. **Explicit genesis. Incipit exodus.**

Hec sunt nomina filiorum israel qui ingressi sunt egyptum cum iacob: singuli cum domibus suis introierunt. Ruben. symeon. levi. iudas. ysachar. zabulon. et beniamin. dan. et neptalim. gad. et aser. Erant igitur omnes anime eorum qui egressi sunt de femore iacob: lxx. Ioseph autem in egypto erat. Quo mortuo et universis fratribus eius omnique cognatione sua: filii israel creverunt et quasi germinantes multiplicati sunt. ac roborati nimis impleverunt terram. Surrexit interea rex novus super egyptum: qui ignorabat ioseph. Et ait ad populum suum. Ecce populus filiorum israel: multus et fortior nobis est. Venite sapienter opprimamus eum. ne forte multiplicetur: et si ingruerit contra nos bellum. addatur inimicis nostris. expugnatisque nobis. egrediatur de terra. Preposuit itaque eis magistros operum: ut affligerent eos oneribus. Edificaveruntque urbes tabernaculorum pharaoni: phiton. et ramesses. Quantoque opprimebant eos: tanto magis multiplicabantur et crescebant. Oderantque filios israel egyptii. et affligebant illudentes eis. invidentes atque ad amaritudinem perducebant vitam eorum. operibus duris luti et lateris: omnique famulatu. quo in terre operibus premebantur. Dixit autem rex egypti obstetricibus hebreorum. quarum una vocabatur sephora. altera phua: precipiens eis. Quando obstetricabitis hebreas. et partus tempus advenerit: si masculus fuerit interficite illum: si femina. reservate. Timuerunt autem obstetrices deum. et non fecerunt iuxta preceptum regis egypti: sed conservabant mares. Quibus ad se accersitis: rex ait. Quidnam est hoc quod facere voluistis. ut pueros servaretis? Que responderunt. Non sunt hebree: sicut egyptie mulieres. Ipse enim obstetricandi habent scientiam: et priusquam veniamus ad eas pariunt. Bene ergo fecit deus obstetricibus. Et crevit populus: et confortatus est nimis. Et quia timuerunt obstetrices deum: edificavit illis domos. Precepit ergo pharao omni populo suo: dicens. Quicquid masculini sexus natum fuerit. in flumen proicite: quicquid feminei. reservate.

Egressus est post hec vir de domo levi: et accepit uxorem stirpis sue. que concepit et peperit filium. Et videns eum elegantem: abscondit tribus mensibus. Cumque iam celare non posset: sumpsit fiscellam scirpeam. et linivit eam bitumine. ac pice. posuitque intus infantulum: et exposuit eum in carecto ripe fluminis. stante procul sorore eius. et considerante eventum rei. Ecce autem descendebat filia pharaonis. ut lavaretur in flumine: et puelle eius gradiebantur per crepidinem alvei. Que cum vidisset fiscellam in papirione. misit unam e famulabus suis: et allatam aperiens. cernensque in ea parvulum vagientem: miserta eius. ait. De infantibus hebreorum est hic. Cui soror pueri. Vis inquit ut vadam. et vocem tibi hebream mulierem que nutrire possit infantulum? Respondit. Vade. Perrexit puella. et vocavit matrem eius. Ad quam locuta filia pharaonis. accipe inquit puerum istum. et nutri michi: ego tibi dabo mercedem tuam. Suscepit mulier. et nutrivit puerum: adultumque tradidit filie pharaonis. Quem illa adoptavit in locum filii: vocavitque nomen eius moyses dicens. quia de aqua tuli eum. In diebus illis: postquam creverat moyses. egressus ad fratres suos vidit afflictionem eorum: et virum egyptium percutientem quendam de hebreis fratribus suis. Cumque circumspexisset huc atque illuc. et nullum adesse vidisset: percussum egyptium abscondit in sabulo. Et egressus die altero: conspexit duos hebreos rixantes. Dixitque ei qui faciebat iniuriam. Quare percutis proximum tuum? Qui respondit. Quis constituit te principem

⁊ iudicẽ sup nos? Nũqd occidere me tu uis. sicut occidisti heri egyptium? Timuit moyses ⁊ ait. Quomodo palam factũ ẽ u̾bum istud? Audiuitq; pharao sermonẽ hunc: ⁊ querebat occidere moysen. Qui fugiens de cõspectu eius: moratus ẽ in t̾ra madian. ⁊ sedit iux̄ puteũ. Erant aũt sacerdoti madian. vii. filie. que uenerũt ad hauriendã aquã: ⁊ impletis canalib; adaquare cupiebant greges patris sui. Superuenere pastores: ⁊ eiecerunt eas. Surrexitq; moyses: ⁊ defensis puellis. adaquauit oues earũ. Que cum reuertissent ad raguel patrẽ suũ: dixit ad eas. Cur uelocius uenistis solito? Responderũt. Vir egyptius liberauit nos: de manu pastorum. Insup ⁊ hausit aq̄ nobiscũ: potũq; dedit ouib;. At ille. Vbi ẽ iq̃t? Quare dimisistis hõiẽ? Vocate eũ: ut comedat panẽ. Iurauit ꝰ moyses: q̄ habitaret cũ eo. Accepitq; sefforã filiam eius uxorem. Que peperit ei filiũ: quẽ uocauit gersan dicens. Aduena fui in t̾ra aliena. Alterũ uo̾ peperit: q̄ uocauit eliezer dicẽs. Deus patris mei adiutor meus: ⁊ eripuit me d̄ manu pharaonis. Post multũ uo̾ t̄pis: mortuus ẽ rex egypti. Et ingemiscentes filii isrl̄ ꝑꝑ op̄a: uociferati sũt. Ascenditq; clamor eoꝝ ad dñm ab operib;. ⁊ audiuit gemitũ eoꝝ: ac recordatus federis q̄ pepigerat cũ abraham ysaac ⁊ iacob. Et respexit dñs filios isrl̄. et cognouit eos.

Moyses aũt pascebat oues iethro soceri sui: sacerdotis madian. Cũq; minasset gregẽ ad interiora deserti: uenit ad montẽ dei oreb. Apparuitq; ei dñs in flãma ignis. de medio rubi: ⁊ uidebat q̄d rubus arderet ⁊ n̄ cõbureret. Dixit ergo moyses. Vadã ⁊ uidebo uisionẽm hanc magnã: quare n̄ cõburat̾ rubus. Cernens aũt dñs q̄ ꝑgeret ad uidendũ: uocauit eũ de medio rubi. et ait. Moyses. moyses. Qui r̄ndit. Adsum. At ille. Ne appropies inq̃t huc. Solue calciamentum de pedib; tuis: locus enĩ in quo stas t̾ra s̄cã ẽ. Et ait. Ego sum deus patris tui: deus abrahã. et d̄s iacob. et d̄s ysaac. Abscondit moyses faciẽ suã: n̄ enĩ audebat respicere cont̾ deum. Cui ait dñs. Vidi afflictionẽm p̄p̄li mei in egypto. et clamorẽ eius audiui: ꝑꝑ duritiam eorũ qui p̄sunt opib;. Et sciens dolorẽ eius. descendi. ut liberem eum de manib; egyptioꝝ: et educã de t̾ra illa in t̾ram bonã et spatiosã. in t̾rã que fluit lacte et melle. ad loca chananei. et ethei et amorrei. pherezei. et euei. et iebusei. Clamor ergo filiorũ isrl̄ uenit ad me: uidiq; afflictionẽm eorũ. q̄ ab egyptiis opprimũt̾. Sed ueni mittã te ad pharaonẽ: ut educas p̄p̄lm meum filios isrl̄ d̄ egypto. Dixitq; moyses ad deum. Quis ego sum. ut uadã ad pharaonẽ. et educã filios isrl̄ de egypto? Qui dix̄ ei. Ego ero tecũ. Et hoc habebis signum: q̄ miserim te. Cũ eduxeris p̄p̄lum meũ de egypto: imolabis d̄o sup montẽ istum. Ait moyses ad dñm. Ecce ego uadã ad filios isrl̄: et dicã eis. Deus patrũ u̾roꝝ: misit me ad uos. Si dixerint m̄: q̄d ẽ nomẽ ei⁹? q̄d dicã eis? Dix̄ dñs ad moysen. Ego sum qui sũ. Ait. Sic dices filiis isrl̄. Qui ẽ: misit me ad uos. Dixitq; it̾ez d̄s ad moysen. Hec dices filiis isrl̄. Dñs d̄s patrũ u̾rorum. d̄s abrahã. d̄s ysaac. deus iacob: misit me ad uos. Hoc nomẽ michi est in et̾nũ: et hoc memoriale meũ i generatiõe et gñatiõem. Vade. cõgrega seniores isrl̄: et dices ad eos. Dñs deus patrũ u̾roꝝ apparuit m̄. d̄s abraham. et d̄s ysaac. et deus iacob: dicẽs. Visitans uisitaui uos. et uidi oĩa q̄ accidere⁊ uob in egypto: et dixi. ut educã uos d̄ afflictione egypti in t̾ram chananei. et ethei. et amorrei. pherezei. et euei. et iebusei. ad t̾ram fluentẽm lacte ⁊ melle. Et audient uocẽ tuã. Ingredierisq; tu et seniores isrl̄. ad regẽ egypti: et dices ad eũ. Dñs deus hebreoꝝ: uocauit nos. Ibim⁹ uiã triũ dierũ in solitudinẽ: ut imolem⁹ dño d̄o n̄ro. Sed ego scio: q̄d n̄ dimittet uos rex egypti. ut

Et rubũ hoc

III

Et liberaui

Et cognouit

Et liberarem

Et educerem

IIII

Et dixit moyses

eatis nisi per manum validam. Extendam enim manum meam, et percutiam Egyptum in cunctis mirabilibus meis que facturus sum in medio eorum. Post hec dimittet vos. Daboque gratiam populo huic coram Egyptiis. Et cum egrediemini, non exibitis vacui, sed postulabit mulier a vicina sua et ab hospita sua vasa argentea et aurea ac vestes: posueritisque eas super filios et filias vestras, et spoliabitis Egyptum.

IIII

Respondens Moyses ait. Non credent michi, neque audient vocem meam, sed dicent: Non apparuit tibi dominus. Dixit ergo ad eum. Quid est quod tenes in manu tua? Respondit. Virga. Dixitque dominus. Proice eam in terram. Proiecit, et versa est in colubrum, ita ut fugeret Moyses. Dixitque dominus. Extende manum tuam, et apprehende caudam eius. Extendit et tenuit, versaque est in virgam. Ut credant, inquit, quod apparuerit tibi dominus deus patrum tuorum, deus Abraham, deus Ysaac, et deus Iacob. Dixitque dominus rursum. Mitte manum tuam in sinum tuum. Quam cum misisset in sinum, protulit leprosam instar nivis. Retrahe, ait, manum tuam in sinum tuum. Retraxit, et protulit iterum, et erat similis carni relique. Si non crediderint, inquit, tibi, neque audierint sermonem signi prioris, credent verbo signi sequentis. Quod si nec duobus quidem his signis crediderint, neque audierint vocem tuam, sume aquam fluminis, et effunde eam super aridam, et quicquid hauseris de fluvio, vertetur in sanguinem. Ait Moyses. Obsecro domine, non sum eloquens ab heri et nudiustertius: et ex quo locutus es ad servum tuum, impeditioris et tardioris lingue sum. Dixit dominus ad eum. Quis fecit os hominis? aut quis fabricatus est mutum et surdum, videntem et cecum? Nonne ego? Perge igitur, et ego ero in ore tuo: doceboque te quid loquaris. At ille. Obsecro, inquit, domine, mitte quem missurus es. Iratus dominus in Moysen, ait. Aaron frater tuus levites, scio quod eloquens sit: ecce ipse egreditur in occursum tuum, vidensque te letabitur corde. Loquere ad eum, et pone verba mea in ore eius: et ego ero in ore tuo, et in ore illius, et ostendam vobis quid agere debeatis. Ipse loquetur pro te ad populum, et erit os tuum: tu autem eris ei in his que ad deum pertinent. Virgam quoque hanc sume in manu tua, in qua facturus es signa. Abiit Moyses, et reversus est ad Iethro socerum suum, dixitque ei. Vadam et revertar ad fratres meos in Egyptum, ut videam si adhuc vivant. Cui ait Iethro. Vade in pace. Dixit ergo dominus ad Moysen in Madian. Vade, et revertere in Egyptum: mortui sunt enim omnes qui querebant animam tuam. Tulit ergo Moyses uxorem suam, et filios suos, et imposuit eos super asinum: reversusque est in Egyptum, portans virgam dei in manu sua. Dixitque ei dominus revertenti in Egyptum. Vide ut omnia ostenta que posui in manu tua, facias coram Pharaone. Ego indurabo cor eius, et non dimittet populum. Dicesque ad eum. Hec dicit dominus. Filius meus primogenitus Israel. Dixi tibi. Dimitte filium meum ut serviat michi. Et noluisti dimittere eum. Ecce ego interficiam filium tuum primogenitum. Cumque esset in itinere in diversorio, occurrit ei dominus, et volebat occidere eum. Tulit ilico Sephora acutissimam petram, et circumcidit preputium filii sui, tetigitque pedes eius, et ait. Sponsus sanguinum tu michi es. Et dimisit eum, postquam dixerat: Sponsus sanguinum ob circumcisionem. Dixit autem dominus ad Aaron. Vade in occursum Moysi in desertum. Qui perrexit obviam ei in montem dei, et osculatus est eum. Narravitque Moyses Aaron omnia verba domini quibus miserat eum, et signa que mandaverat. Veneruntque simul, et congregaverunt cunctos seniores filiorum Israel. Locutusque est Aaron omnia verba que dixerat dominus ad Moysen, et fecit signa coram populo, et credidit populus. Audieruntque quod visitasset dominus filios Israel, et quod respexisset afflictionem eorum: et proni adoraverunt.

V

Post hec ingressi sunt Moyses et Aaron:

dixerunt pharaoni. Hec dicit dominus
deus israel. Dimitte populum meum: ut sac
rificet michi in deserto. At ille respondit. Quis
est dominus ut audiam vocem eius. et dimittam
israel? Nescio dominum: et israel non dimittam.
Dixerunt. Deus hebreorum vocavit nos:
ut eamus viam trium dierum in solitudi
nem. et sacrificemus domino deo nostro: ne
forte accidat nobis pestis. aut gla
dius. Ait ad eos rex egypti. Quare moy
ses et aaron sollicitatis populum ab o
peribus suis? Ite ad onera vestra. Dixit
que pharao. Multus est populus terre. Vide
tis quod turba succreverit? quanto magis
si dederitis eis requiem ab operibus? Prece
pit ergo in die illo prefectis operum et ex
actoribus populi. dicens. Nequaquam ultra
dabitis paleas populo ad conficiendos
lateres sicut prius. sed ipsi vadant. et colli
gant stipulam et mensuram laterum quos
prius faciebant. imponetis super eos: nec
minuetis quicquam. Vacant enim: et ideo
vociferantur dicentes. Eamus et sacrifice
mus deo nostro. Opprimantur operibus et ex
pleant ea: ut non adquiescant verbis men
dacibus. Igitur egressi prefecti operum. et ex
actores. ad populum: dixerunt. Sic dicit pha
rao. Non do vobis paleas. Ite et colligi
te sicubi invenire potueritis: nec mi
nuetur quicquam de opere vestro. Dispersusque est
populus per omnem terram egypti: ad colligen
das paleas. Prefecti quoque operum: in
stabant dicentes. Complete opus vestrum
cotidie: ut prius facere solebatis. quando da
bantur vobis palee. Flagellatique sunt
qui preerant operibus filiorum israel. ab exac
toribus pharaonis: dicentibus. Quare non im
pletis mensuram laterum sicut prius. nec
heri nec hodie? Veneruntque prepositi filio
rum israel: et vociferati sunt ad phara
onem dicentes. Cur ita agis contra ser
vos tuos? Palee non dantur nobis: et la
teres similiter imperantur. En famu
li tui flagellis cedimur: et iniuste a
gitur contra populum tuum. Qui ait. Vacatis o
tio: et ideo dicitis. eamus et sacrifi
cemus domino. Ite ergo et operamini. Pa
lee non dabuntur vobis: et reddetis con

suetum numerum laterum. Videbantque
se prepositi filiorum israel in malo: eo quod
diceretur eis. Non minuetur quicquam de lateribus
per singulos dies. Occurreruntque moy
si et aaron qui stabant ex adverso. egredi
entibus a pharaone: et dixerunt ad eos. Vide
at dominus et iudicet: quoniam fetere fecistis
odorem nostrum coram pharaone et servis
eius: et prebuistis ei gladium. ut occideret
nos. Reversusque moyses ad dominum: ait.
Domine cur afflixisti populum istum? Quare
misisti me? Ex eo enim quo ingressus
sum ad pharaonem. ut loquerer in nomine
tuo: afflixit populum tuum: et non liberasti eos.

VI

Dixitque dominus ad moysen. Nunc videbis:
que facturus sum pharaoni. Per manum
enim fortem dimittet eos: et in manu robu
sta eiciet illos de terra sua. Locutusque est
dominus ad moysen dicens. Ego dominus qui appa
rui abraham. et ysaac et iacob. in deo
omnipotente: et nomen meum adonay. non in
dicavi eis. Pepigique cum eis fedus: ut
darem illis terram chanaan. terram pere
grinationis eorum in qua fuerunt advene.
Ego audivi gemitum filiorum israel. quo
egyptii oppresserunt eos: et recordatus sum
pacti mei. Ideo dic filiis israel. Ego dominus qui
educam vos de ergastulo egyptiorum.
et eruam de servitute. ac redimam in bra
chio excelso. et iudiciis magnis: et
assumam vos michi in populum. et ero vester
deus. Et scietis quod ego sum dominus deus vester.
qui eduxerim vos de ergastulo egypti
orum. et induxerim in terram super quam
levavi manum meam ut darem eam ab
raham ysaac et iacob. Daboque illam
vobis possidendam. ego dominus. Narravit
ergo moyses omnia filiis israel. Qui non adqui
everunt ei: propter angustiam spiritus. et operis
durissimi. Locutusque est dominus ad moy
sen dicens. Ingredere et loquere ad pha
raonem regem egypti: ut dimittat fi
lios israel de terra sua. Respondit moyses:
coram domino. Ecce filii israel non me au
diunt: et quomodo audiet pharao. preser
tim cum sim incircumcisus labiis. Lo
cutusque est dominus ad moysen et aaron. et
dedit mandatum ad filios israel. et ad

pharaōem regem egypti: ut edu
cerent filios isrl' de tra egypti. Isti st
principes domorū p familias suas.
Filii ruben. primogeniti isrlis: eno
ch. et phallu. esrom. et charmi. Hee
cognatiōes ruben. Filii symeon: iam
uhel. et iamin. et ohad. et iachi. et
soer: et saul filius chananitidis. Hec
progenies symeon. Et hec nōia filio
rum leui. p cognatiōes suas: gson. 7
caath. et merari. Anni āt uite leui:
fuerunt. c. xxx. vii. Filii gson: lobe
ni. et semei. p cognatiōes suas. Filii ca
ath: amrā. et isuar. et hebrō. et oziel.
Anni quoq; uite caath: c. xxx. iii. Filii
merari: mooli. et musi. Hee cogna
tiōes leui: p familias suas. Accepit āt
amrā uxorem iochabed patruelē su
am: que pepit ei. aaron et moysen.
et mariā. Fueruntq; ānī uite amraz.
c. xxx. vii. Filii quoq; isuar: chore.
napheg. et zechri. Filii quoq; oziel: 7
misahel. et elsaphan. et sethri. Acce
pit āt aaron uxorē elisabeth filiam
aminadab. sororē naason: q̄ pepit
ei nadab. et abiu. et eleazar. et itham
ar. Filii quoq; chore: asir. et helchana.
et abiasab. Hee sūt cogtiōes: choritar;
At ūo eleazar filius aaron. accepit uxo
rem de filiab; phutiel: que pepit ei
phinees. Hii sunt principes famili
arum leuiticarū: p cogtiones suas. I
ste ē aaron et moyses: quib; pcepit
dominus: ut educerent filios isrl' d' tra
egypti p turmas suas. Hii sūt q loqūt
ad pharaōem regē egypti: ut educāt
filios isrl' de egypto. Iste ē moyses. 7
aaron in die qua locutus ē dn̄s ad mo
ysen ~~et aaron~~ in tra egypti.

VII

Et locutus ē dn̄s ad moysen dicēs. Ego
dn̄s. Loquere ad pharaonē regē egyp
ti. oīa que loquor tibi. Et ait moyses
coram dn̄o. En incircumcisus labiis
sum: quomō audiet me pharao. Di
xitq; dn̄s ad moysen. Ecce cstitui te d
deum pharaonis: 7 aaron fr̄ tuus erit
ppħa tuus. Tu loqueris ei oīa que mā
do tibi: ille loquetur ad pharaonē.
ut dimittat filios isrl' de tra sua. Sz
ego indurabo cor eius. et multiplicab
o signa. et ostenta mea. in tra egyp
ti: 7 nō audiet uos. Inmittāq; ma
num meā sup egyptum. et educā
exercitum et ppl'm meū. filios isrl' d' t
ra egypti. p iudicia maxīa: 7 scient
egyptii q ego sum dn̄s. qui extende
rim manū meā sup egyptum. et ed
uxerim filios isrl' de medio eoꝝ. Fec
itaq; moyses et aaron: sicut pcepat
eis dominus: ita egerūt. Erat āt moyses
.lxxx. annorū. et aaron. lxxx. iii: qn̄
locuti sūt ad pharaōem. Dixitq; do
minus ad moysen. et aaron. Cū dixit
uobis pharao. ostendite signa: dice
ad aaron. Tolle uirgam tuam 7 proice eā coraz pharaone.
ac uitatur in colubꝝ. Ingressi itaq;
moyses et aaron ad pharaonē: fecer
sic pcepat dn̄s. Tulitq; aaron uirgā
coram pharaoē et suis eius: q̄ ūsa est
in colubꝝ. Vocauit āt pharao. sapiē
tes et maleficos: 7 fecerunt etiā ipi
p incantatiōes egyptiacas. et archan
a q̄dam similit'. Proieceruntq; singli
uirgas suas: q̄ ūse sūt in dracones.
Sz deuorauit uirga aaron: uirgas
eoꝝ. Induratū ē cor pharaonis: 7 nō
audiuit eos. sic pcepat dn̄s. Dix āt
dn̄s ad moysē. Ingrauatū ē cor pharaonis:
nō uult dimittere ppl'm. Vade ad eū
mane. Ecce egrediet ad aquas. et 7
stabis in occursum eius. sup ripā flum
inis: 7 uirgam q̄ cūsa ē in draconē.
tolles in manu tua. Dicesq; ad eum.
Dn̄s deus hebreoꝝ misit me ad te di
cens. Dimitte ppl'm meū ut sacrificet
m̄ in deserto: 7 usq; ad p̄sens audire
noluisti. Hec igitur dicit dn̄s. In hoc
scies q dn̄s sim. Ecce pcutiā uirga q̄
in manu mā ē aq̄ fluminis: 7 uertet in
sanguinē. Pisces quoq; q̄ sūt in flu
uio morient'. et cputrescent aque:
et affligent' egyptii. bibentes aq̄
fluminis. Dix quoq; dn̄s ad moysē.
Dic ad aaron. Tolle uirgā tuā. et ex
tende manū tuā sup aquas egyp
ti. et sup fluuios eoꝝ. et riuos. ac

paludes. et omnes lacus aquarum. ut vertantur
in sanguinem: et sit cruor in omni terra
egypti. tam in ligneis vasis. quam in
saxeis. feceruntque ita moyses et aaron:
sicut preceperat dominus. Et elevans virgam:
percussit aquam fluminis coram phara
one et servis eius. Que versa est in sangui
nem: et pisces qui erant in flumine mor
tui sunt. Computruitque fluvius: et non pote
rant egyptii bibere aquam fluminis:
et fuit sanguis in tota terra egypti.
Feceruntque similiter malefici egypti
orum: incantationibus suis: et induratum
est cor pharaonis: nec audivit eos si
cut preceperat dominus. Avertitque se: et ingressus
est domum suam: nec apposuit cor etiam
hac vice. Foderunt autem omnes egyptii per
circuitum fluminis aquam ut biberent.
non enim poterant bibere de aqua fluminis. Et
impleti sunt vii. dies: postquam percussit dominus flumen.

VIII Dixit quoque dominus ad
moysen. Ingredere ad pharaonem: et
dices ad eum. Hec dicit dominus. Dimitte
populum meum: ut sacrificet mihi. Sin
autem nolueris dimittere: ecce ego percu
tiam omnes terminos tuos ranis. et eb
ulliet fluvius ranas. que ascendent
et ingredientur domum tuam. et cubicu
lum lectuli tui. et super stratum tuum: et in
domos servorum tuorum et in populum tuum.
et in furnos tuos. et in reliquias ciborum
tuorum: et ad te. et ad populum tuum: et ad
omnes servos tuos intrabunt rane. Dixitque
dominus ad moysen. Dic ad aaron. Exten
de manum tuam super fluvios. et super rivos.
ac paludes. et educ ranas super
terram egypti. Extendit aaron manum
super aquas egypti. et ascende
runt rane. operueruntque terram egypti.
Fecerunt autem et malefici per incantationes
suas similiter: eduxeruntque ranas super
terram egypti. Vocavit autem pharao
moysen et aaron: et dixit. Orate
dominum ut auferat ranas a me. et a populo
meo: et dimittam populum. ut sacrificet
domino. Dixitque moyses ad pharaonem. Con
stitue michi quando deprecer pro te. et pro
servis tuis. et pro populo tuo: ut abigantur
rane a te. et a domo tua: et tantum in flu
mine remaneant. Qui respondit. Cras.
At ille. Iuxta verbum inquit tuum faciam:
ut scias quoniam non est sicut dominus deus noster.
et recedent rane a te. et a domo tua. et
a servis tuis. et a populo tuo: tantum in flumi
ne remanebunt. Egressique sunt moyses
et aaron a pharaone. Et clamavit
moyses ad dominum pro sponsione ranarum:
quam condixerat pharaoni. Fecitque dominus
iuxta verbum moysi: et mortue sunt
rane de domibus et de villis et de agris.
Congregaveruntque eas in immensos ag
geres: et computruit terra. Videns autem
pharao quod data esset requies: ingra
vavit cor suum. et non audivit eos sicut pre
ceperat dominus. Dixitque dominus ad moysen. Lo
quere ad aaron. Extende virgam tuam.
et percute pulverem terre: et sint sciniphes
in tota terra egypti. Feceruntque ita. Et ex
tendit aaron manum virgam tenens.
percussitque pulverem terre: et facti sunt scini
phes in hominibus et iumentis. Omnis pul
vis terre. versus est in sciniphes: per totam
terram egypti. Feceruntque similiter ma
lefici incantationibus suis ut educe
rent sciniphes: et non potuerunt. Erant
que sciniphes tam in hominibus quam in iu
mentis. Et dixerunt malefici ad pha
raonem. Digitus dei est hic. Induratum
que est cor pharaonis: et non audivit eos.
sicut preceperat dominus. Dixit quoque dominus
ad moysen. Consurge diluculo: et sta
coram pharaone. Egredietur enim ad a
quas et dices ad eum. Hec dicit dominus.
Dimitte populum meum: ut sacrificet mihi.
Quod si non dimiseris eum: ecce ego im
mittam in te. et in servos tuos. et in populum
tuum. et in domos tuas. omne genus musca
rum: et implebuntur domus egyptio
rum muscis diversi generis et universa ter
ra in qua fuerint. Faciamque mirabilem
in die illa. terram gessen in qua populus meus
est. ut non sint ibi musce: ut scias quoniam
ego dominus in medio terre. Ponamque di
visionem inter populum meum: et inter populum
tuum. Cras erit signum istud. Fecitque
dominus ita. Et venit musca gravissima

et fluvio
et fluvii
in furnos
et
Et iumentis

ma in domos pharaonis et servorum
eius: et in omnem terram egypti. Corru
ptaque est terra: ab huiuscemodi mus
cis. Vocavitque pharao moysen et aa
ron: et ait eis. Ite sacrificate deo vestro in
terra hac. Et ait moyses. Non potest ita fieri.
Abhominationes enim egyptiorum: im
molabimus domino deo nostro. Quod si mac
taverimus ea que colunt egyptii coram
eis: lapidibus nos obruent. Viam trium
dierum pergemus in solitudine et sacri
ficabimus domino deo nostro: sicut precepit nobis.
Dixitque pharao. Ego dimittam vos ut sa
crificetis domino deo vestro in deserto: verum
tamen longius ne abeatis. Rogate pro me.
Et ait moyses. Egressus a te: orabo do
minum: et recedet musca a pharaone et
a servis et a populo eius cras. Verumtamen noli
ultra fallere: ut non dimittas populum sacri
ficare domino. Egressusque moyses a phara
one: oravit dominum. Qui fecit iuxta verbum
illius: et abstulit muscas a pharaone
et a servis et a populo eius. Non superfuit ne
una quidem. Et ingravatum est cor pharaonis:
ita ut ne hac quidem vice dimitteret

IX

Dixit autem dominus ad moysen. Populum.
Ingredere ad pharaonem: et loquere ad eum.
Hec dicit dominus deus hebreorum. Dimi
tte populum meum: ut sacrificet mihi. Quod si
adhuc renuis: et retines eos: ecce ma
nus mea erit super agros tuos. Super equos
et asinos. et camelos. et boves. et oves.
pestis valde gravis. Et faciet dominus mir

Feriat

abile inter possessiones israel et possessiones
egyptiorum: ut nichil omnino pereat ex his que
pertinent ad filios israel. Constituitque do
minus tempus dicens. Cras faciet dominus verbum istud in terra.
Fecit ergo dominus verbum hoc altera die:
mortuaque sunt omnia animantia egyptiorum.
De animalibus vero filiorum israel: nichil omnino
periit. Et misit pharao ad videndum: et
nec erat quicquam mortuum de his que
possidebat israel. Ingravatumque est cor
pharaonis: et non dimisit populum. Et dixit
dominus ad moysen et aaron. Tollite
plenas manus cineris de camino: et
spargat illum moyses in celum coram
pharaone: sitque pulvis super omnem terram
egypti. Erunt enim in hominibus et iumentis
ulcera et vesice turgentes: in universa
terra egypti. Tuleruntque cinerem de cam
ino: et steterunt coram pharaone: et spar
sit illum moyses in celum. Factaque sunt
vulnera vesicarum turgentium in homi

Ulcera

nibus: et in iumentis: nec poterant malefici
stare coram moyse: propter ulcera que illis

Et vulnera

erant: et in omni terra egypti. Induravit
que ~~moyses~~ dominus cor pharaonis: et non au
divit eos: sicut locutus est dominus ad moysen.
Dixitque dominus ad moysen. Mane consurge.
et sta coram pharaone: et dices ad eum.
Hec dicit dominus deus hebreorum. Dimitte
populum meum ut sacrificet mihi: quia in hac
vice. mittam omnes plagas meas. super
cor tuum. et super servos tuos. et super po
pulum tuum: ut scias quod non sit similis
mihi in omni terra. Nunc enim extendens manum
percutiam te. et populum tuum peste: peribisque
de terra. Idcirco autem posui te: ut ostendam
in te fortitudinem meam: et narretur no
men meum in omni terra. Adhuc retines po
pulum meum. et non vis eum dimittere: En
pluam cras hac ipsa hora grandinem mul
tam nimis: qualis non fuit in egypto a
die qua fundata est usque in presens tempus.
Mitte ergo iam nunc: et congrega iume
nta tua. et omnia que habes in agro. Homines
enim et iumenta. et universa que inventa
fuerint foris. nec congregata de agris. et
cecideritque super ea grando: morientur.
Qui timuit verbum domini de servis
pharaonis: fecit confugere servos suos. et
iumenta in domos. Qui autem neglexit ser
monem domini: dimisit servos suos. et iu
menta in agris. Et dixit dominus ad moysen.
Extende manum tuam in celum: ut fiat
grando in universa terra egypti super homines.
et super iumenta. et super omnem herbam agri. in terra
egypti. Extenditque moyses virgam
in celum: et dominus dedit tonitrua et gran
dinem. ac discurrentia fulgura super

Et fulmina

terram. Pluitque dominus grandinem super terram
egypti: et grando et ignis mixta pariter fe
rebantur. Tanteque fuit magnitudinis:
quanta ante numquam apparuit in universa
terra egypti. ex quo gens illa condita est.

Et percussit grando in omni terra egypti cuncta que fuerunt in agris: ab homine usque ad iumentum. Cunctam herbam agri percussit grando: et omne lignum regionis confregit. Tantum in terra gessen ubi erant filii israel: grando non cecidit. Misitque pharao: et vocavit moysen et aaron. dicens ad eos. Peccavi etiam nunc. Dominus iustus: ego et populus meus impii. Orate dominum. ut desinant tonitrua dei. et grando: ut dimittam vos. et nequaquam hic ultra maneatis. Ait moyses. Cum egressus fuero de urbe. extendam palmas meas ad dominum. et cessabunt tonitrua. et grando non erit: ut scias quia domini est terra. Novi autem quod et tu et servi tui. necdum timeatis dominum deum. Linum ergo et ordeum lesum est: eo quod ordeum esset virens. et linum iam folliculos germinaret. Triticum autem et farra non sunt lesa: quia serotina erant. Egressusque moyses a pharaone et ex urbe tetendit manus ad dominum. et cessaverunt tonitrua et grando: nec ultra stillavit pluvia super terram. Videns autem pharao quod cessasset pluvia et grando et tonitrua. auxit peccatum. et ingravatum est cor eius. et servorum eius. et induratum est nimis: nec dimisit filios israel sicut preceperat dominus per manum moysi.

X

Et dixit dominus ad moysen. Ingredere ad pharaonem. Ego enim induravi cor eius. et servorum illius: ut faciam signa mea hec in eo et narres in auribus filii tui et nepotum tuorum. quotiens contriverim egyptios et signa mea fecerim in eis: et sciatis quia ego dominus. Introierunt ergo moyses et aaron ad pharaonem: et dixerunt ei. Hec dicit dominus deus hebreorum. Usquequo non vis subici michi? Dimitte populum meum: ut sacrificet michi. Sin autem resistis. et non vis dimittere eum: ecce ego inducam cras locustam in fines tuos. que operiat superficiem terre. nec quicquam eius appareat: sed comedatur quod residuum fuerit grandini. Corrodet enim omnia ligna que germinant in agris. et implebunt domos tuas. et servorum tuorum. et omnium egyptiorum: quantam non viderunt patres tui. et avi. ex quo orti sunt super terram usque in presentem diem. Avertitque se: et egressus est a pharaone. Dixerunt autem servi pharaonis ad eum. Usquequo patiemur hoc scandalum? Dimitte homines: ut sacrificent domino deo suo. Nonne vides quod perierit egyptus? Revocaveruntque moysen et aaron ad pharaonem. Qui dixit eis. Ite sacrificate domino deo vestro. Quinam sunt qui ituri sunt? Ait moyses. Cum parvulis nostris et senioribus pergemus cum filiis et filiabus. cum ovibus et armentis. Est enim sollempnitas domini dei nostri. Et respondit pharao. Sic dominus sit vobiscum: quomodo ego dimittam vos et parvulos vestros. Cui dubium est quod pessime cogitetis? Non fiet ita: sed ite tantum viri. et sacrificate domino. hoc enim et ipsi petistis. Statimque eiecti sunt de conspectu pharaonis. Dixit autem dominus ad moysen. Extende manum tuam super terram egypti. ad locustam. ut ascendat super eam: et devoret omnem herbam que residua fuit grandini. Extendit moyses virgam super terram egypti: et dominus induxit ventum urentem tota illa die ac nocte. Et mane facto: ventus urens levavit locustas. Que ascenderunt super universam terram egypti: et sederunt in cunctis finibus egyptiorum innumerabiles. quales ante illud tempus non fuerant. nec postea futura sunt. Operueruntque universam superficiem terre: vastantes omnia. Devorata est igitur herba terre: et quicquid pomorum in arboribus fuit. que grando dimiserat. Nichil quoque omnino virens relictum est in lignis et in herbis terre: in cuncta egypto. Quamobrem festinus pharao. vocavit moysen et aaron et dixit eis. Peccavi in dominum deum vestrum et in vos. Sed nunc dimittite michi peccatum etiam hac vice: et rogate dominum deum vestrum. ut auferat a me mortem istam. Egressusque est moyses de conspectu pharaonis: et oravit dominum. Qui flare fecit ventum ab occidente vehementissimum: et arreptam locustam. proiecit in mare rubrum. Non remansit ne

Cum senioribus

Et dimitte

si una quidē: in cunctis finibȝ egypti. Et induravit dn̄s cor pharaonis: nec dimisit filios isr̄l. Dixit aūt dn̄s ad moysen. Extende manū tuā in celum: et sint tenebre sup t̄ram egypti. tam dense ut palpari queāt. Extenditq; moyses manū suā in celū: et fc̄e sūt tenebre horribiles in univ̄sa t̄ra egypti. Trib; dieb; nemo vidit frēm suum: nec movit se de loco in quo erāt. Ubicumq; aūt habitabāt filii isr̄l lux erāt. Vocavitq; pharao moysen et aaron: et dixit eis. Ite sacrificate dn̄o. Oves tm̄ vr̄e et armēta remaneāt: parvuli vr̄i eāt vobiscū. Ait moyses. Hostias quoq; et holocausta dabis nob: q̄s offeramus dn̄o dō nr̄o. Cuncti greges pgent nobiscū. Nō remanebit ex eis ungula. que necc̄aria sūt in cultū dn̄i dei nr̄i: p̄sertim cum ignorem⁹ qd debeat ymolari: donec ad ip̄m locū pveniamus. Induravit aūt dn̄s cor pharaonis: et noluit dimittē eos. Dixitq; pharao ad moysen. Recede a me: cave ne ultra videas faciē meā. Quocumq; die apparueris michi: morieris. Rn̄dit moyses. Ita fiat ut locutus es. Non videbo ultra faciē tuā.

Et extendit moy.

Et cave

XI

Et dixit dn̄s ad moysen. Adhuc una plaga tangam pharaonē et egyptū: et post hec dimittet vos. et exire compellet. Dices ergo omi plebi: ut postulet vir ab amico suo. et mlr̄ a vicina sua vasa argentea et aurea. Dabit aūt dn̄s grām p̄plo suo: corā egyptiis. Fuitq; moyses vir magn⁹ valde in t̄ra egypti. corā s'vis pharaonis et oī p̄plo. et ait. Hec dicit dn̄s. Media nocte egrediar in egyptum: et morietur omē primogenitū in t̄ra egyptior a primogenito pharaonis qui sedet i solio ei. usq; ad primogenitū ancille que est ad molam. et oīa primogenita iumētorum. Eritq; clamor magnus in univ̄sa t̄ra egypti: q̄lis nec antea fuit nec postea futurus ē. Ap oēs aūt filios isr̄l: nō mutiet canis ab hoīe usq; ad pecus: ut sciās q̄nto miraclō dividat dominꝰ egyptios et isr̄l. Descendētq; oēs s'vi isti ad me: et adorabūt me dicentes. Egredere tu et omīs p̄pls qui subiectus est tibi. Post hec egrediemur. Et exivit a pharaone iratus nimis. Dixit aūt dn̄s ad moysen. Nō audiet vos pharao: ut multa signa fiant in t̄ra egypti. Moyses aūt et aaron fecerūt omnia signa et ostenta que scripta sūt: corā pharaone. Et induravit dn̄s cor pharaonis: nec dimisit filios isr̄l de terra sua.

Et tis

XII

Dixit quoq; dn̄s ad moysen et aaron: in t̄ra egypti. Mensis iste vobis p̄ncipiū mensiū: primus erit in m̄sib⁹ anni. Loquimini ad univ̄sū cetū filiorū isr̄l et dicite eis. Decima die m̄sis h⁹ tollat unusq̄sq; agnū p familias et domos suas. Sin aūt minor ē nūs ut sufficere nō possit ad vescendum agnū: assumet vicinū suū q coniūct⁹ ē domui eius. iux nūm aīarū q̄ sufficere possint ad esum agni. Erit aūt agnus absq; macla: masculus agniculus. Iuxta quē ritū tolletis edū: et s'vabitis eū usq; ad quartā decimā diem m̄sis huius. Immolabitq; eum univ̄sa multitudo filior isr̄l: ad vespam. Et sument de sanguine eius: ac ponēt sup utrūq; postem. et in superliminaribȝ domorū in qb; comedēt illum. Et edent carnes nocte illa assas igni: et azimos panes cū lactucis agrestib;. Nō comedetis ex eo crudum qd. nec coctū aq̄. s; assum tātum igni. Caput cum pedib; et intēstinis vorabitis. nec remanebit ex eo qcquā usq; mane. Siqd residuū fuit: igne comburetis. Sic aūt comedetis illū. Renes v̄ros accingetis. calciamēta habebitis in pedib;. tenentes baculos in manib;: et comedetis festinātes. Est enim phase .i. transitus dn̄i. Et transibo p t̄ram egypti nocte illa. pcutiamq; oēm primogenitū in t̄ram egypti ab hoīe usq; ad pecus: et in cunctis diis egypti faciā iudicia ego dominꝰ. Erit aūt sanguis vob in sig

Et at Et psut

Et anicul

Et residuū

num in edib3 in qb3 eritis. et uide
bo sanguine. ac transibo uos: nec
erit in uobis plaga disperdes. qn do
pcusso tram egipti. Habebitis at
hanc diem in monumtu: et celeb
bitis eam sollepne dno. in generati
onib3 uris. cultu sempitno. Sep
tem dieb3 azima comedetis. In die
pmo: n erit fermtu in domib3 ue
stris. Quicq3 comederit fermtatu pi
bit aia illa de isrl: a primo die usq3
ad die septimu. Dies pa erit scs atq3
sollempnis: 7 dies. vii. eade festiui
tate uenerabit. Nich opis facietis
in eis. exceptis hus que ad uescend
ptinent: 7 obsuabitis azima. In ea
dem enim ipa die. educa exercitum
urm de tra egipti: 7 custodietis die
istum ~~istum~~ in gnatioib3 uris ritu
ppetuo. Primo mense, xiiii. die m
sis. ad uespam. comedetis azima: us
q3 ad diem. xxi. eiusde msis ad uespam.
Septem dieb3: fermtatu n inuenie
tur in domib3 uris. Qui comederit fer
mtatu: pibit aia eius de cetu isrl.
tam de aduenis qua de indigenis
tre. Omne fermtatu n comedetis: in
cunctis hitatioib3 uris edetis azim
a. Vocauit at moyses oes seniores
filior isrl: 7 dixit ad eos. Ite tollentes
aial p familias uras. imolate phase.
fasciculu quoq3 ysopi tingite i san
guine qui e in limine: 7 aspgite ex
eo superliminare 7 utrumq3 poste. Nul
lus urm egrediet ostium domus su
e: usq3 mane. transibit ei dns: p
cutiens egiptios. Cuq3 uiderit sagine
in superliminari. 7 in utroq3 poste. t
transcendet ostium domus: 7 n sin
et pcussorem ingredi domos uras. 7
ledere. Custodi uerbum istud legit
timum tibi et filiis tuis: usq3 in et
num. Cuq3 introieritis tram q do
aturus e uob. ut pollicit e: obsuab
itis cerimonias istas. Et cu dixerit
uob filii uri q e ista religio: dicetis ei.
Victima transitus dni e: qn transiuit sr
domos filior isrl i egipto. pcutiens egip

tios. et domos uras liberans. Incur
uatusq3 pplus adorauit. Et egssi filii
isrl: fecerunt sicut pcepat dns mo
ysi 7 aaron. Factum e at in noctis me
dio. pcussit dns oe primogenitum
in tra egipti: a primogenito phara
onis qui sedebat in solio eius usq3
ad primogenitu captiue que erat i
carcere: 7 oe primogenitu iumtor.
Surrexitq3 pharao nocte et oes sui
eius. cunctaq3 egiptus: 7 ortus e cla
mor magnus in egipto. Neq3 ei erat
domus: in q n iaceret mortuus. Vo
catisq3 pharao moyse et aaron noc
te: ait. Surgite. ~~et~~ egdimini a pplo
meo: et uos et filii isrl ~~isrl~~. Ite im
molate dno: sicut dicitis. Oues ue
stras et armta assumite. ut petieratis:
et abeuntes bndicite michi. Vrgeb
antq3 egipcii pplm isrl de tra sua e
xire uelocit: dicentes. Omnes mo
riemur. Tulit igitur pplus 9spsa fa
rina an qua fermtaretur: et ligans
in palliis. posuit sup humeros suos.
Feceruntq3 filii isrl sicut pcepat mo
yses: 7 petierunt ab egiptiis uasa ar
gentea et aurea uestemq3 plurima.
Dedit at dominus gram populo cora3
egipciis ut comodarent eis: 7 spolia
uerunt egiptios. Profectiq3 st filii
isrl de ramesse in socoth: sexcenta
fere milia peditum uiror absq3 pa
uulis 7 mulierib3. Sz et uulgus pro
miscuu innumabile. ascendit cum
eis: oues et armta et aiantia diuersi
gnis multa nimis. Coxeruntq3 fari
nam qua dudu 9spsam de egipto
tulerant: 7 fecerunt subcinericios
panes azimos. Neq3 enim poterat fer
mtari. cogentib3 exire egipciis et
nullam facere sinentib3 mora: nec p
pulmti quicq occurrerat pparare.
Hitatio at filior isrl q manserat in
egipto: fuit. cccc. xxx. annor. Quib
expletis: eadem die egssus e ois exercit
de tra egipti. Nox e ista obsuabilis
dni: qn eduxit eos de tra egipti. Hanc
obsuare debent oes filii isrl: in ge

P gnatioes uras

P q3

P egediat

P hitacul

Et occurrerat

nerationibus suis. Dixitque dominus ad
moysen et aaron. Hec est religio pha
se. Omnis alienigena non comedet ex eo.
Omnis autem servus emptitius circumcidetur:
et sic comedet. Advena et mercenarius
non comedent ex eo. In una domo come
detur nec efferetis de carnibus eius foras:
nec os illius confringetis. Omnis cetus
filiorum israel faciet illud. Quod si quis peregri
norum in vestram voluerit transire colo
niam. et facere phase domini. circumcidetur
prius omne masculinum eius. et tunc rite cel
ebrabit. eritque simul sicut indigena
terre. Si quis autem circumcisus non fuerit:
non vescetur ex eo. Eadem lex erit indige
ne: et colono. qui peregrinatur apud
vos. Feceruntque omnes filii israel sicut preceperat
dominus moysi et aaron: et in eadem die e
duxit dominus filios israel de terra egypti per
turmas suas.

XIII

Locutusque est dominus ad moysen: dicens. Sancti
fica michi omne primogenitum quod a
perit vulvam in filiis israel: tam de homini
bus quam de iumentis. Mea sunt enim omnia. Et
ait moyses ad populum. Mementote diei
huius in qua egressi estis de egypto. et de
[margin: domo servitutis. quoniam in manu forti eduxit vos dominus de]
loco isto: ut non comedatis fermentatum
panem. Hodie egredimini mense novo
rum frugum. Cumque te introduxerit
dominus in terram chananei. et ethei. et am
orrei. et evei. et iebusei. quam iuravit pa
tribus tuis ut daret tibi terram fluentem
lacte et melle. celebrabis hunc morem
sacrorum mense isto. Septem diebus vesceris
azimis: et in die septimo erit sollempni
tas domini. Azima comedetis septem diebus.
non apparebit apud te aliquid fermentatum:
nec in cunctis finibus tuis. Narrabis
que filio tuo in die illo: dicens. Hoc est
quod fecit dominus michi: quando egressus sum
de egypto. Et erit quasi signum in manu
tua. et quasi monimentum ante oculos tuos:
et ut lex domini semper sit in ore tuo. In ma
nu enim forti: eduxit te dominus
de egypto. Custodies huiusmodi cul
tum statuto tempore: a diebus in dies.
Cumque introduxerit te dominus in terram
chananei. sicut iuravit tibi et patribus
tuis. et dederit eam tibi: separabis omne
quod aperit vulvam domino. et quod primitivum
est in pecoribus tuis. Quicquid ha
bueris masculini sexus: consecrabis
domino. Primogenitum asini: mutabis
ove. Quod si non redemeris: interficies.
Omne autem primogenitum hominis de filiis
tuis: pretio redimes. Cumque interrogaverit
te filius tuus cras dicens. quid est
hoc: respondebis ei. In manu forti eduxit
nos dominus de egypto: de domo servitutis.
Nam cum induratus esset pharao. et no
llet nos dimittere: occidit dominus omne
primogenitum in terra egypti. a primo
genito hominis usque ad primogeni
tum iumentorum. Idcirco immolo domino omne
quod aperit vulvam masculini sexus: et omnia
primogenita filiorum meorum redimo.
Erit enim quasi signum in manu tua. et quasi
appensum quid ob recordationem inter
oculos tuos: eo quod in manu forti eduxe
rit nos dominus de egypto. Igitur cum emisis
set pharao populum: non eos duxit deus
per viam terre philistiim que vicina est. re
putans ne forte peniteret eum. si vidi
sset adversum se bella consurgere. et re
verteretur in egyptum: sed circumduxit per
viam deserti que est iuxta mare rubrum.
Et armati ascenderunt filii israel de
terra egypti. Tulit quoque moyses ossa
ioseph secum: eo quod adiuraverat filios
israel dicens. Visitabit vos deus: efferte
te ossa mea hinc vobiscum. Profecti
que de socoth. castrametati sunt in
etham: in extremis finibus solitudi
nis. Dominus autem precedebat eos ad osten
dendam viam. per diem in columpna nubis.
et per noctem in columpna ignis: ut dux
esset itineris utroque tempore. Numquam de
fuit columpna nubis per diem. nec
columpna ignis per noctem: coram populo.

XIIII

Locutus est autem dominus ad moysen:
dicens. Loquere filiis israel. Reversi
castrametentur e regione phiahiroth.
que est inter magdalum et mare contra
beelsephon: in conspectu eius castra
ponetis super mare. Dicturusque est pha
rao super filiis israel. Coartati sunt in

Et fecerunt omnes

Et celebrabitis

Et egit

Et vos

ra. conclusit eos desertum. Et indurabo cor eius ac persequetur uos. et glorificabor in pharaone. et in omni exercitu eius: scientque egyptii. quia ego sum dominus. Feceruntque ita. Et renunciatum est regi egyptiorum: quod fugisset populus. Immutatumque est cor pharaonis et seruorum eius super populo: et dixerunt. Quid uoluimus facere? ut dimitteremus israel et ne seruiret nobis. Iunxit ergo currum: et omnem populum suum assumpsit secum. Tulitque sexcentos currus electos. quicquid in egypto curruum fuit: et duces toti exercitus. Indurauitque dominus cor pharaonis regis egypti: et persecutus est filios israel. At illi egressi erant in manu excelsa. Cumque persequerentur egyptii uestigia precedentium: reperunt eos in castris super mare. Omnis equitatus et currus pharaonis et uniuersus exercitus. erant in phiahiroth contra beelsephon. Cumque appropinquasset pharao. leuantes filii israel oculos. uiderunt egyptios post se: et timuerunt ualde. Clamaueruntque ad dominum: et dixerunt ad moysen. Forsitan non erant sepulchra in egypto. ideo tulisti nos ut moreremur in solitudine. Quid hoc facere uoluisti. ut educeres nos de egypto. Nonne iste est sermo quem loquebamur ad te. in egypto dicentes. recede a nobis ut seruiamus egyptiis? Multo enim melius est seruire eis: quam mori in solitudine. Et ait moyses ad populum. Nolite timere. State. et uidete magnalia a domini dei: que facturus est hodie. Egyptios enim quos nunc uidetis: nequaquam ultra uidebitis usque in sempiternum. Dominus pugnabit pro uobis: et uos tacebitis. Dixitque dominus ad moysen. Quid clamas ad me? Loquere filiis israel. ut proficiscantur. Tu autem eleua uirgam tuam. et extende manum tuam super mare. et diuide illud: ut gradiantur filii israel in medio mari per siccum. Ego autem indurabo cor egyptiorum. ut persequantur uos: et glorificabor in pharaone. et in omni exercitu eius. in curribus et equitibus illius. Et scient egyptii. quia ego sum dominus: cum glorificatus fuero in pharaone. et in curribus atque in equitibus eius. Tollensque se angelus dei qui precedebat castra israel. abiit post eos: et cum eo pariter columpna nubis. Priora dimittens. post tergum stetit: inter castra egyptiorum. et castra israel. Et erat nubes tenebrosa. et illuminans noctem. ita ut ad se inuicem toto noctis tempore accedere non ualerent. Cumque extendisset moyses manum super mare: abstulit illud dominus flante uento uehementi et urente tota nocte. et uertit in siccum. Diuisaque est aqua: et ingressi sunt filii israel per medium sicci maris. Erat enim aqua quasi murus: a dextera eorum et leua. Persequentesque egyptii ingressi sunt post eos: omnis equitatus pharaonis. currus eius et equites per medium maris. Iamque aduenerat uigilia matutina: et ecce respiciens dominus super castra egyptiorum per columnam ignis et nubis. interfecit exercitum eorum. et subuertit rotas curruum: ferebanturque in profundum. Dixerunt ergo egyptii. Fugiamus israhelem. dominus enim pugnat pro eis contra nos. Et ait dominus ad moysen. Extende manum tuam super mare: ut reuertantur aque ad egyptios. super currus et equites eorum. Cumque extendisset moyses manum contra mare: reuersum est primo diluculo ad priorem locum. Fugientibusque egyptiis occurrerunt aque: et inuoluit eos dominus in mediis fluctibus. Reuerseque sunt aque. et operuerunt currus et equites cuncti exercitus pharaonis. qui sequentes ingressi fuerant mare: nec unus quidem superfuit ex eis. Filii autem israel. perrexerunt per medium sicci maris: et aque erant eis quasi pro muro a dextris et sinistris. Liberauitque dominus in die illo israel. de manu egyptiorum: et uiderunt egyptios mortuos super litus maris. et manum magnam quam exercuerat dominus contra eos. Timuitque populus dominum: et crediderunt domino et moysi seruo eius.

XV

Tunc cecinit moyses et filii israel carmen hoc domino et dixerunt. Cantemus domino. gloriose enim magnificatus est: equum et ascensorem proiecit in mare. Fortitudo mea et laus mea dominus: et factus est michi in salutem. Iste deus meus. et

glorificabo eum: deus patris mei et exaltabo eum. Dominus quasi vir pugnator. omnipotens nomen eius. currus pharaonis et exercitum eius proiecit in mare. Electi principes eius submersi sunt in mari rubro. abyssi operuerunt eos. descenderunt in profundum quasi lapis. Dextera tua domine magnificata est in fortitudine: dextera tua domine percussit inimicum: et in multitudine glorie tue deposuisti adversarios meos. Misisti iram tuam que devoravit eos sicut stipulam: et in spiritu furoris tui congregate sunt aque. Stetit unda fluens: congregate sunt abyssi in medio mari. Dixit inimicus. Persequar et comprehendam. dividam spolia: implebitur anima mea. Evaginabo gladium meum: interficiet eos manus mea. Flavit spiritus tuus. et operuit eos mare: submersi sunt quasi plumbum in aquis vehementibus. Quis similis tui in fortibus domine: Quis similis tui magnificus in sanctitate: terribilis atque laudabilis et faciens mirabilia: Extendisti manum tuam: et devoravit eos terra. Dux fuisti in misericordia tua: populo quem redemisti. Et portasti eum in fortitudine tua: ad habitaculum sanctum tuum. Ascenderunt populi et irati sunt: dolores obtinuerunt habitatores philistiim. Tunc conturbati sunt principes edom. robustos moab obtinuit tremor: obriguerunt omnes habitatores chanaan. Irruat super eos formido et pavor: in magnitudine brachii tui. Fiant immobiles quasi lapis. donec pertranseat populus tuus domine: donec pertranseat populus tuus iste quem possedisti. Introduces eos. et plantabis in monte hereditatis tue: firmissimo habitaculo tuo quod operatus es domine. Sanctuarium tuum domine quod firmaverunt manus tue: dominus regnabit in eternum et ultra. Ingressus est enim eques pharao cum curribus et equitibus eius in mare: et reduxit super eos dominus aquas maris. Filii autem israel ambulaverunt per siccum in medio eius. Sumpsit ergo maria prophetes soror aaron tympanum in manu sua: egresseque sunt omnes mulieres post eam cum tympanis et choris: quibus precinebat dicens. Cantemus domino. gloriose enim magnificatus est: equum et ascensorem deiecit in mare. Tulit autem moyses israel de mari rubro: et ingressi sunt in desertum sur. Ambulaveruntque tribus diebus per solitudinem: et non inveniebant aquam. Et venerunt in marath: nec poterant bibere aquas de marath. eo quod essent amare. Unde et congruum loco nomen imposuit: vocans illud mara. id est amaritudinem. Et murmuravit populus contra moysen: dicens. Quid bibemus? At ille clamavit ad dominum. Qui ostendit ei lignum. Quod cum misisset in aquas: in dulcedinem verse sunt. Ibi constituit ei precepta atque iudicia: et ibi temptavit eum dicens. Si audieris vocem domini dei tui. et quod rectum est coram eo feceris. et obedieris mandatis eius. custodierisque omnia precepta illius: cunctum langorem quem posui in egypto non inducam super te. Ego enim dominus sanator tuus. Venerunt autem in helim. ubi erant xii. fontes aquarum. et lxx. palme. Et castrametati sunt iuxta aquas.

XVI

Profectique sunt de helim. et venit omnis multitudo filiorum israel in desertum sin. quod est inter helim et sinai: xv. die mensis secundi postquam egressi sunt de terra egypti. Et murmuravit omnis congregatio filiorum israel contra moysen. et aaron: in solitudine. Dixeruntque ad eos: filii israel. Utinam mortui essemus per manum domini in terra egypti. quando sedebamus super ollas carnium. et comedebamus panem in saturitate. Cur eduxistis nos in desertum istud. ut occideretis omnem multitudinem fame? Dixit autem dominus ad moysen. Ecce ego pluam vobis panes de celo. Egrediatur populus et colligat que sufficiunt per singulos dies: ut temptem eum utrum ambulet in lege mea an non. Die autem sexto parent quod inferant: et sit duplum quam colligere solebant per singulos dies. Dixeruntque moyses et aaron: ad omnes filios israel. Vespere scietis quod dominus eduxerit vos de terra egypti. et mane videbitis gloriam domini. Audivit enim murmur vestrum: contra

Ex. equus. An. he. equus

Ex. phetissa

Ut deiecit

Ut in

vob panes

dnm. Nos uo quid sum⁹. q̄r mur
muratis 𝔠 nos. Et ait moyses. Dabit
dns uobis uespe carnes edere. & ma
ne panes in saturitate: eo q̄ audierit
murmurationes urãs. quib3 mur mu
rati estis 𝔠 eum. Nos enī qd sumus?
Nec 𝔠 nos ē mur mur urm: s3 𝔠 dnm.
Dixitq3 moyses ad aaron. Dic uniu
se 𝔠gregationi filiorum isrl. Accedite
corā dno: audiuit enī murmur urm.
Cūq3 loqueret aaron ad oēm cetū
filiorum isrl. respexerūt ad solitudinem:
& ecce glā dnī apparuit in nube. Locu
t' ē aūt dominus ad moysen. dicēs. Audi
ui murmurationes filiorum isrl. Loquere
ad eos. Vespe comedetis carnes. & mane
saturabimini panib3: scietisq3 qd e
go sim dns deus urs. Factum ē ergo uespe
re: & ascēdēs coturnix operuit castra.
Mane quoq3 ros iacuit per circuitū
castrorum. Cūq3 operuisset supficiem
terre. apparuit in solitudine minutū
& q̄si pilo tunsū in similitudine pruine
sup terrā. Qd cū uidissent filii isrl. di
xerunt ad inuicē. Manhu. Qd signi
ficat qd ē hoc. Ignorabāt enī qd eēt.
Quib3 ait moyses. Iste ē panis. q̄ dedit
uob dns ad uescendū. Hic ē sermo. q̄
pcepit dns. Colligat ex eo unusqsq3
q̄ntū sufficiat ad uescendū: gomor
p singla capita. Iuxta numm animar
urarum q̄ habitant in tabnaclo: sic to
lletis. Feceruntq3 ita filii isrl: & collegerūt
alius plus. alius min⁹. Et mensi sunt ad mē
surā gomor. Nec qui plus collegerat
rat habuit amplius. nec q minus
s3 singuli iux id qd edere poterant co
ngregauerunt. Dixitq3 moyses ad eos.
Nullus relinquat ex eo in mane. Qui
n audierunt eū. s3 dimiserunt q̄da
ex eis usq3 mane. & scatere cepit uermi
ib3. atq3 𝔠putruit. Et iratus ē 𝔠 eos
moyses. Colligebāt aūt mane singli:
q̄ntum sufficere poterat. ad uescendū.
Cūq3 incaluisset sol: liq̄fiebat. In die
aūt sexta collegerunt cibos duplices.
i. duo gomor. p singlos hoīes. Venerūt
aūt omnes principes multitudinis: & nar

rauerunt moysi. Qui ait eis. Hoc
ē qd locutus ē dns. Requies sabba
ti: scificata ē dno. Cras qdcq3 opan
dū ē facite: & que coquēda sunt coqte. Qd
qd aūt reliquū fuit: reponite usq3 in
mane. Feceruntq3 ita ut pceperat mo
yses: & nō 𝔠putruit. neq3 uermis in
uentus ē in eo. Dixitq3 moyses. Com
edite illud hodie. Quia sabbatum
ē dnī: nō inuenietur hodie i agro. Sex
dieb3 colligite: in die aūt .vii. sabba
tū ē dnī: ideo nō inuenietur. Venit
.vii. dies: & egressi de pplo ut colligerēt.
nō inuenerunt. Dixit aūt dns ad mo
ysen. Vsq3 quo nō uultis custodire mā
data mea. et legē meā? Videte q dns
dederit uobis sabbatū: & pp hoc tri
buerit uob die .vi. cibos duplices. Ma
neat unusquisq3 ap semetipm: nul
lus egrediatur de loco suo die .vii. Et
sabbatizauit pplus die .vii. Appellauit
q3 domus isrl nomē eius man. Qd erat
q̄si semen coriandri. albū. gustusq3 ei⁹
q̄si simile cū melle. Dixit aūt moyses.
Iste ē sermo: quē pcepit dns. Imple ex
gomor ex eo. et custodiatur in futuris
retro generationes: ut nouint panē
quo alui uos in solitudine. qn educ
ti estis de terra egypti. Dixitq3 moyses
ad aaron. Sume uas unū. et mitte
ibi man. q̄ntū pōt cape gomor. & re
pone coram domino ad suandū i ge
nerationes uras. sicut pcepit dns mo
ysi. Posuitq3 illud aaron in tabnaclo
reseruandū. Filii aūt isrl comederunt
man .xl. annis. donec uenirent i trā
habitabilem. Hoc cibo aliti sunt: usq3 dū ta
gerent fines terre chanaan. Gomor aūt:
decima pars ē ephi.

XVII

Igitur pfecta omnis multitudo filiorum
isrl de deserto sin. p mansiones suas
iux sermonē dnī. castra metati sunt i ra
phidin: ubi nō erat aq̄ ad bibendū pplo.
Qui iurgatus 𝔠 moysen: ait. Da nob
aquā ut bibam⁹? Quib3 respondit moy
ses. Quid iurgami 𝔠 me? Et cur tēp
tatis dnm? Sitiuit ergo pplus ibi. p
aq̄ penuria: et murmurauit 𝔠 moysē.

Cur bit

Et occides nos

Et pusillum

Et sup

Et ruit

Et ut

Et sub celo

XVIII

omnia que fecerat deus moysi

dicens. Cur nos exire fecisti de egypto.
ut occides et nos et liberos nros ac iu
menta siti. Clamauit autem moyses ad do
minum: dicens. Quid faciam pplo huic.
Adhuc pausillum: et lapidabit me.
Ait autem dns ad moysen. Antecede po
pulum. et sume tecum de senioribus
isrl: et uirgam qua percussisti fluuium.
tolle in manu tua. et uade. En ego
stabo coram te ibi: sup petram horeb.
Percutiesque petram: et exibit ex ea aqua.
ut bibat pplus. Fecit moyses ita coram
senioribus isrl: et uocauit nomen loci il
lius temptatio. ppter iurgium filiorum isrl.
et quia temptauerant dominum dicentes.
Est ne dns in nobis an non: Venit autem
amalech: et pugnabat contra filios isrl
in raphidim. Dixitque moyses ad iosue.
Elige uiros: et egressus pugna contra amale
ch cras. Et ego stabo in uertice collis: ha
bens uirgam dei in manu mea. Fecit iosue
ut locutus erat moyses: et pugnauit contra
amalech. Moyses autem et aaron et hur:
ascenderunt sup uerticem collis. Cumque leuaret
moyses manus: uincebat isrl. Sin autem
pauliulum remisisset: supabat amalech.
Manus autem moysi: erant graues. Sumentes
igitur lapidem. posuerunt subter eum: in quo
sedit. Aaron autem et hur sustentabant
manus eius: ex utraque parte. Et factum est ut ma
nus ipsius non lassarentur: usque ad occasum
solis. Fugauitque iosue amalech et pplm
eius: in ore gladii. Dixit autem dns ad m
oysen. Scribe hoc ob monimentum in libro:
et trade in auribus iosue. Delebo enim me
moriam amalech: sub celo. Edificauitque
moyses altare. et uocauit nomen eius.
dns exaltatio mea. dicens. Quia manus
solii dni et bellum dei erit contra ama
lech: a generatione in generationem.

Cumque audisset iethro sacerdos madian
cognatus moysi. et isrl pplo suo eo quod
eduxisset dns isrl de egypto: tulit sepph
oram uxorem moysi quam remiserat: et du
os filios eius: quorum unus uocabatur
gersan. dicente patre. aduena fui in
terra aliena: alter uero eliezer. Deus enim
ait patris mei adiutor meus. et eruit me
de gladio pharaonis. Venit ergo iethro
cognatus moysi et filii eius et uxor
eius ad moysen in desertum. ubi erat
castrametatus iuxta montem dei: et man
dauit moysi dicens. Ego cognatus
tuus iethro uenio ad te: et uxor tua. et
duo filii tui cum ea. Qui egressus in oc
cursum cognati sui adorauit. et oscula
tus est eum: salutaueruntque se mu
tuo. uerbis pacificis. Cumque intrasset ta
bernaculum. narrauit moyses cognato
suo. cuncta que fecerat deus pharaoni
et egyptiis. ppter isrl: et uniuersum lab
orem qui accidisset eis in itinere. quo
liberarat eos dns. Letatusque est iethro su
per omnibus bonis. que fecerat dns isrl: eo quod
eruisset eum de manu egyptiorum. Et ait.
Benedictus dns qui liberauit uos de ma
nu egyptiorum. et de manu pharaonis. qui
eruit pplm suum de manu egypti. Nunc
cognoui quia magnus dns sup omnes deos:
eo quod sup be egerint contra illos. Obtulit
ergo iethro cognatus moysi holocausta
et hostias deo. Veneruntque aaron et omnes
seniores isrl: ut comederent panem cum eo
coram deo. Altera autem die moyses sedit
ut iudicaret pplm: qui assistebat moy
si de mane usque ad uesperam. Quod cum
uidisset cognatus eius omnia scilicet que agebat
in pplo: ait. Cur solus sedes. et omnis
pplus prestolatur de mane usque ad uesperam.
Cui respondit moyses. Venit ad me po
pulus: querens sententiam dei. Cumque ac
ciderit eis aliqua disceptatio: ueniunt
ad me ut iudicem inter eos. et ostendam
precepta dei et leges eius. At ille. Non bo
nam in qt rem facis. Stulto labore
consumeris: et tu et pplus iste qui tecum
est. Ultra uires tuas est negocium: solus
illud non poteris sustinere. Sed audi uerba mea
atque consilia: et erit dns tecum. Esto tu
pplo in his que ad deum ptinent: ut refe
ras que dicuntur ad eum. ostendasque pplo
cerimonias et ritum colendi. uiamque
per quam ingredi debeant: et opus quod facere.
Prouide autem de omni plebe uiros pote
ntes et timentes deum. in quibus sit ueritas.
et qui oderint auaritiam: et constitue ex eis

Et holocausta mati

Quid est hoc quod facis in plebe

tribunos et centuriones et quinquagena
rios et decanos. qui iudicent populum
omni tempore. Quicquid autem maius fuerit refe
rant ad te: et ipsi minora tantummodo
iudicent. Leviusque tibi sit. partito in
alios onere. Si hoc feceris: implebis im
perium dei. et precepta eius poteris sustē
tare: et omnis hic populus revertetur cum pace ad
loca sua. Quibus auditis: moyses fecit
omnia que ille suggesserat. Et electis viris
strenuis de cuncto israhel: constituit eos
principes populi. tribunos et centuriones
et quinquagenarios et decanos. Qui
iudicabant plebem domini: omni tempore. Quicquid
autem gravius erat: referebant ad eum: faciliora
tantummodo iudicantes. Dimisitque co
gnatum suum: qui reversus abiit in terram

XIX

Mense tertio egressionis israhel de terra sua.
egypti. in die hac: venerunt in solitudi
nem synai. Nam profecti de raphidim.
et pervenientes usque in desertum synai: ca
strametati sunt in eodem loco. Ibique israhel fi
xit tentoria e regione montis. Moyses
autem ascendit in montem ad deum. Vocavit
que eum dominus de monte: et ait. Hec dices
domui iacob: et annuntiabis filiis is
rael. Vos ipsi vidistis que fecerim egyptiis:
quomodo portaverim vos super alas aquilarum.
et assumpserim mihi. Si ergo audieritis
vocem meam. et custodieritis pactum meum:
eritis mihi in peculium de cunctis populis. Me
a est enim omnis terra: et vos eritis mihi in reg
num sacerdotale. et gens sancta. Hec sunt
verba que loqueris ad filios israhel. Venit moy
ses: et convocatis maioribus natu populi.
exposuit omnes sermones quos mandaverat
dominus. Responditque universus populus simul. Cun
cta que locutus est dominus: faciemus. Cumque re
tulisset moyses verba populi ad dominum: ait
ei dominus. Iam nunc veniam ad te in caligine nu
bis: ut audiat me populus loquentem
ad te: et credat tibi in perpetuum. Nuntiavit
ergo moyses verba populi: ad dominum. Qui di
xit ei. Vade ad populum et sanctifica illos ho
die. et cras. laventque vestimenta sua:
et sint parati in diem tertium. In die enim tertio de
scendet dominus coram omni plebe: super montem
synai. Constituesque terminos populo per
circuitum: et dices. Cavete ne ascend
atis in montem: nec tangatis fines il
lius. Omnis qui tetigerit montem: mor
te morietur. Manus non tanget eum. sed la
pidibus obprimetur: aut confodietur iaculis.
Sive iumentum fuerit sive homo: non vivet.

Custodient

Cumque ceperit clangere bucina: tunc ascendant
in montem. Descenditque moyses de mon
te ad populum: et sanctificavit eum. Cumque lavis
sent vestimenta sua: ait ad eos. Estote
parati in diem tertium: ne appropinquetis
uxoribus vestris. Iam advenerat tertius dies.
et mane inclaruerat: et ecce ceperunt
audiri tonitrua. et micare fulgura. et
nubes densissima operire montem: clan
gorque bucine vehementius perstrepebat.
timuit populus: qui erat in castris. Cumque
eduxisset eos moyses in occursum dei. de
loco castrorum: steterunt ad radices montis.
Totus autem mons synai fumabat: eo quod
descendisset dominus super eum in igne. et as
cenderet fumus ex eo quasi de fornace. Eratque
mons omnis terribilis: et sonitus bucine paula
tim crescebat in maius: et prolixius tende
batur. Moyses loquebatur: et dominus respondebat
ei. Descenditque dominus super montem synai.
in ipso montis vertice: et vocavit moysen
in cacumen eius. Quo cum ascendisset: di
xit ad eum. Descende et contestare populum: ne
forte velit transcendere terminos ad vi
dendum dominum. et pereat ex eis plurima multi
tudo. Sacerdotes quoque qui accedunt ad do
minum sanctificentur: ne percutiat eos. Dixitque
moyses ad dominum. Non poterit vulgus as
cendere in montem synai. Tu enim testifi
catus es: et iussisti dicens. Pone terminos
circa montem: et sanctifica illum. Cui ait
dominus. Vade descende: ascendesque tu et
aaron tecum. Sacerdotes autem et populus ne
transeant terminos. nec ascendant ad do
minum: ne forte interficiat illos. Descen
dit moyses ad populum: et omnia narravit

XX

Locutusque est dominus cunctos sermones eis.
hos. Ego sum dominus deus tuus: qui eduxi
te de terra egypti. de domo servitutis. Non
habebis deos alienos: coram me. Non facies
es tibi sculptile: neque omnem similitudi
nem que est in celo desuper. et que in terra

deorsum: nec eo^r que sunt in aqs
subt^ra. No adorabis ea: neq^z coles.
Ego enim sum dns ds tuus fortis. ze
lotes. uisitans iniqtate patru in fil
ios in t^rtia et quarta generatioem eo
rum qui oderunt me: et faties miam
in milia. his qui diligunt me. et cus
todiunt p^recepta mea. No assumes no
men dni dei tui in uanu: nec ei hebit
insonte dns eum qui assumpserit nom
dni dei sui frustra. Memento: ut diem
sabbati scifices. Sex diebz opaberis.
et faties oia opa tua: septimo at die
sabbti dni dei tui. n faties oe op^s tu et
filius tuus. et filia tua. et su tuus. et
ancilla tua. iumtu tuu. et aduena
qui e intra portas tuas. Sex ei diebz
fecit ds celum et t^rram et mare et oia
que in eis sunt: et requieuit die septio.
Iccirco bndixit dns diei sabbi: et scifi
cauit eu. Honora patre tuu et matre
tuam: ut sis longeuus sup t^rra. qua dns
ds tuus dabit tibi. No occides. Non
mechabis. Non furtu faties. Non lo
queris c^ot^ra p^rximu tuu: falsu testimoi
um. Non ocupisces domu p^rxi tui. No
desidabis uxore eius: n suum. n ancil
lam. n bouem. n asinu. nec oia q illi
sunt. Cunctus at ppls uidebat uoces et
lampades et sonitu bucine mo teq^z
fumante: et pt^rriti ac pauore ocussi. et
steterunt p^rcul dicentes moysi. Loqre
tu nobis: et audiem^s. No loqtur nobis
dns: ne forte moriamur. Et ait moyses
ad ppl^m. Nolite timere. Ut ei pbaret
uos uenit ds: et ut t^rror illi^s eet in uobis:
et n^o peccaretis. Stetitq^z ppls de longe:
moyses at accessit ad caligine. in qua
erat deus. Dixitq^z p^rterea dns ad moy
sen. Hec dices filiis isrl. Vos uidistis
q de celo locutus sum uobis. No facie
tis mecu deos argenteos: nec deos au
reos facietis uobis. Altare de t^rra facietis
michi: et offeretis sup illud holocausta
et pacifica u^ra. oues u^ras et boues. in
oi loco in quo memoria fuit nois mi.
Veniam ad te: et bndicam tibi. Qd si
altare lapideum feceris m: n edificab
illud de sectis lapidibz. Si eni leuau
eris cultrum tuu sup eo: polluetur. No
ascendes p gradus ad altare meu: ne
reueletur turpitudo tua.

XXI

Hec sunt iudicia: que p^rpones eis. Si eme
ris seruum hebreum: sex annis seruiet
tibi: in septio. egdietur lib^r gratis. Cu
q^ali ueste int^rrauerit: cu tali exeat. Si
hns uxorem: et uxor egdietur simul.
Sin at. dns dederit illi uxore et pepe
rerit filios et filias: mlr et lib^ri eius
erunt dni sui: ipe uo exibit cu uesti
tu suo. Qd si dixerit seruus. diligo do
minu meu et uxore ac lib^ros. non eg
diar liber: offerat eu dns diis. et ap
plicabitur ad ostium et postes: pforabitq^z
aure eius subula: et erit ei seruus
usq^z in sclm. Si qs uendiderit filia
suam in famla: n egdiet sic ancille
exire osueuerunt. Si displicuerit oculis
dni sui cui tradita fuit: dimittet eam.
Populo at alieno. uendendi n hebit
potestate: si spreuit ea. Sin at filio
suo desponderit ea: iux^a more filiaz
facit illi. Qd si alteram ei acceperit: p
uidebit puelle nuptias. et uestimta:
et p^rtium pudicicie n negabit. Si t^ria
ista n fecerit: egdietur gratis absq^z
pecunia. Qui pcusserit hoie uolens
occidere: morte moriatur. Qui at n e
insidiatus. s^z ds illum t^radidit in
manus eius: ostituam tibi locu quo
fugere debeat. Si qs p industria occi
derit p^rximu suu et p insidias: ab al
tari meo auelles eum ut moriatur.
Qui pcusserit patre suu et matre: mo
rte moriatur. Qui furatus fuerit hoiem.
et uendiderit eu: ouictus noxe. mor
te moriatur. Qui maledixerit patri
suo. ul matri: morte moriatur. Si rixa
ti fuerint uiri. et pcusserit alter p^rximu
suu lapide ul pugno. et ille mortu
us n fuerit s^z iacuerit in lectulo: si surrexerit
erit et ambulauerit foras sup baculu
suu: innocens erit q percusserit: ita t^a
tn ut opas eius et impensas in medi
cos restituat. Qui pcusserit seruu suu
ul ancillam uirga. et mortui fuerint

Et sim.
Et sup eo
Et s^i dusta
Et aut
Et aut
Et ris

in manib; eius: criminis reus erit.
Sin aut uno die sup uixerit uel duo
b;. non subiacebit pene: qr pecunia
illius e. Si rixati fuerint uiri. et pcus
sit qs mulierem pgnantem. et abortiu
um qde fecit s; ipsa uixerit: subiace
bit dampno quantum expetierit ma
ritus mulieris. et arbitri iudicarint.
Sin aut mors eius fuerit subsecuta:
reddet aiam p aia. oculum p oculo. de
tem p dente. manum p manu. pedem p
pede. adustionem p adustione. uulnus
pro uulnere. liuorem p liuore. Si per
cusserit qspiam oculum serui sui. aut ancil
le. et luscos eos fecerit: dimittet liberos.
pro oculo quem eruit. Dentem quoq;
si excusserit suo. uel ancille sue. simili
r dimittet eos liberos. Si bos cornu pe
cierit uirum aut mlierem. et mortui
fuerint: lapidib; obruet. et non come
dentur carnes eius: dnsq; bouis inno
cens erit. Qd si bos cornupeta fuerit
ab heri. et nudius tcius. et contestati sunt
dnm ei. nec reclusit eum. occideritq;
uirum aut mulierem. et bos lapidib
obruetur et dnm illius occidet. Qd si p
cium ei fuerit impositum: dabit p aia
sua qcqd fuerit postulatus. Filium q;
et filiam si cornu pcusserit: simili sne
sub iacebit. Si seruum ancillamq; inua
serit. xxx. siclos argenti dabit dno. bos
uero lapidib; opprimetur. Si qs apuerit
cisternam et foderit. et non opuerit eam.
cecideritq; bos uel asinus in eam: dns
cisterne reddet pcium iumentorum. Qd aut
mortuum e: ipius erit. Si bos alienus
bouem alterius uulnerauerit. et ille mor
tuus fuerit: uendent bouem uiuum. et
diuident pcium. Cadauer aut mor
tui: inter se dispcient. Si aut sciebat qd
bos cornupeta esset ab heri. et nudius
tcius. et non custodiuit eum dns suus: re
ddet bouem p boue. et cadauer integr accipiet.

XXII. Si qs furatus fuerit bouem
aut ouem. et occiderit uel uendiderit. v. bo
ues p uno boue restituet: et quattuor o
ues p una oue. Si effringens fur do
mum siue suffodiens fuerit inuentus.
et accepto uulnere mortuus fuerit: p
cussor non erit reus sanguinis. Qd si or
to sole hoc fecerit: homicidium ppetra
uit: et ipse morietur. Si non habuerit qd pro furto
reddat: ipse uenundabitur. Si inuen
tum fuerit aput eum qd furatus e. uiuens.
siue bos siue asinus siue ouis: dupl
lum restituet. Si leserit quispiam a
grum uel uineam. et dimiserit iumentum
suum ut depascatur aliena: qcqd optim
habuerit in agro suo. uel in uinea. p dap
ni estimacione restituet. Si egressus ig
inuenerit spicas et cophenderit aceruos
frugum. siue stantes segetes in agris:
reddet dampnum qui ignem succenderit.
Si qs comendauerit amico pecuniam. uel uas
in custodiam. et ab eo qui susceperat fu
to ablata fuerint: si inuenitur fur. du
plum reddet. Si latet fur: dns domus
applicabitur ad deos: et iurabit qd non
extenderit manum in rem pximi sui ad p
petrandam fraudem. tam in boue qm in asin
o et oue ac uestimento: et qcqd dampnu
inferre pt. Ad deos utriusq; causa puenit.
Et si illi iudicauerint: duplum restitu
et pximo suo. Si qs comendauerit pximo su
o asinum. bouem. ouem. et omne iumentum
ad custodiam: et mortuum fuerit aut debi
litatum uel captum ab hostib;. nullus
q; hoc uiderit: iusiurandum erit in me
dio. qd non extenderit manum ad rem pximi
sui. Suscipietq; dns iuramentum: et ille
reddere non cogetur. Qd si furto ablatum
fuerit: restituet dampnum dno. Si come
stum a bestia: pferat ad eum qd occisum e.
et non restituet. Qui a pximo suo quicq
horum mutuum postulauerit. et debilita
tum aut mortuum fuerit dno non psente:
reddere cpelletur. Qd si in psentiarum
fuerit dns. non restituet: maxime si conduc
tum uenerat p mercede opis sui. Si se
duxerit quis uirginem. nec dum despo
satam. dormieritq; cum ea: dotabit eam.
et habebit eam uxorem. Si pater uirginis da
re noluerit: reddet pecuniam iuxta mo
dum dotis. quam uirgines accipere consue
uerunt. Maleficos non patieris uiuere.
Qui coierit cum iumento: morte moria

Et uocif

Et iam

Et non urgebis

tur. Qui immolat diis. occidetur: preter
domino soli. Aduenam non contristabis: neque
affliges eum. Aduene enim et ipsi fuistis
in terra egypti. Vidue et pupillo non no
cebitis. Si leseritis eos. uociferabunt
ad me. et ego audiam clamorem eorum. et in
dignabitur furor meus. percutiamque uos
gladio: et erunt uxores uestre uidue. et fi
lii uestri pupilli. Si pecuniam mutuo de
deris populo meo pauperi qui habitat tecum:
non urgebis eum quasi exactor. nec usuris
opprimes. Si pignus a proximo tuo ac
ceperis uestimentum: ante solis occasum redde
ei. Ipsum enim est solum quo operitur indu
mentum carnis eius: nec habet aliud in quo
dormiat. Si clamauerit ad me. exaudi
am eum: quia misericors sum. Diis non de
trahes: et principi populi tui non maledices.
Decimas tuas et primitias non tardabis
offerre. Primogenitum filiorum tuorum
dabis michi. De bobus quoque et ouibus:
similiter facies. Septem diebus sit cum ma
tre sua: die .viii. reddes illum michi.
Viri sancti eritis michi. Carnem que a bestiis
fuerit pregustata non comedetis: sed proicietis
canibus.

XXIII

Non suscipies uocem mendacii.
Nec iunges manum tuam ut pro impio
dicas falsum testimonium. Non sequeris
turbam: ad faciendum malum. Nec in iu
dicio plurimorum acquiesces sententie: ut a ue
ro deuies. Pauperis quoque non misereberis in
iudicio. Si occurreris boui inimici
tui aut asino erranti: reduc ad eum.
Si uideris asinum odientis te iacere
sub onere: non pertransibis sed subleuabis
cum eo. Non declinabis in iudicio
pauperis. Mendacium fugies. Insontem
et iustum non occides: quia aduersor impium.
Ne accipias munera: que excecant etiam
prudentes. et subuertunt uerba iustorum.
Peregrino molestus non eris. Scitis enim ad
uenarum animas: quia et ipsi peregrini fui
stis in terra egypti. Sex annis seminabis
terram tuam: et congregabis fruges eius.
Anno autem .vii. dimittes eam. et requiescere
facies: ut comedant pauperes populi tui. et quic
quid reliquum fuerit. edant bestie agri.
Ita facies in uinea: et oliueto tuo.

Et auaritate

Et negotio;

Et innocentem

Sex diebus operabis. .vii. die cessabis:
ut requiescat bos et asinus tuus. et
refrigeretur filius ~~tuus~~ ancille tue
et aduena. Omnia que dixi uobis cus
todite: et per nomen externorum deorum non iu
rabitis. neque audietur ex ore uestro. Tribus
uicibus per singulos annos: michi festa cele
brabitis. Sollempnitatem azimorum cu
stodies. Septem diebus comedes azima.
sicut precepi tibi: tempore mensis nouorum. quando
egressus es de egypto. Non apparebis in con
spectu meo uacuus. Et sollempnita
tem mensis primitiuorum operis tui: quecumque
seueris in agro. Sollempnitatem quoque in
exitu anni: quando congregaueris omnes fruges
tuas de agro. Ter in anno apparebit om
ne masculinum tuum: coram domino deo tuo. Non
immolabis super fermento. sanguinem
uictime mee: nec remanebit adeps
sollempnitatis mee. usque mane. Prim
itias frugum terre tue: deferes in domum
domini dei tui. Non coques hedum: in lac
te matris sue. Ecce ego mittam angelum
meum qui precedat te et custodiat in uia:
et introducat ad locum quem paraui. Ob
serua eum et audi uocem eius. nec contemp
nendum putes: quia non dimittet cum pec
cauerit. et est nomen meum in illo. Quod si au
dieris uocem eius et feceris omnia que loquor:
inimicus ero inimicis tuis. et affligam
affligentes te. Precedetque te angelus
meus: et introducet te ad amorreum.
et etheum. et phereseum. chananeum
que et eueum. et iebuseum: quos ego con
teram. Non adorabis deos eorum: nec coles
eos. Non facies opera eorum: sed destrues
eos. et confringes statuas eorum. Serui
etisque domino deo uestro: ut benedicam panibus
tuis et aquis. et auferam infirmitatem
de medio tui. Non erit infecunda. nec
~~sterilis~~ sterilis: in terra tua. Numerum
dierum tuorum implebo. Terrorem meum
mittam in precursum tuum: et occidam omnem
populum ad quem ingredieris. cunctorumque
inimicorum tuorum coram te terga uertam
emittens crabrones prius. qui fugabunt eu
eum. et chananeum. et etheum: antequam introe
as. Non eiciam eos a facie tua anno uno:

Et nec

Et nec

ne terra in solitudinem redigatur, et cre-
scant contra te bestie. Paulatim expellam
eos de conspectu tuo: donec augearis,
et possideas terram. Ponam autem termin-
os tuos a mari rubro usque ad mare
palestinorum: et a deserto usque ad fluvium.
Tradam in manibus vestris habitatores ter-
re: et eiciam eos de conspectu vestro. Non
inibis cum eis fedus: nec cum diis eo-
rum. Non habitent in terra tua. ne for-
te peccare te faciant in me. Si servieris
diis eorum: quod tibi certe erit in scandalum.

XXIIII

Moysi quoque dixit. Ascende ad dominum tu
et aaron nadab et abiu. et lxx. senes
ex israel: et adorabitis procul. Solusque
moyses ascendet ad dominum. et illi non
appropinquabunt: nec populus ascendet cum eo.
Venit ergo moyses: et narravit plebi
omnia verba domini atque iudicia. Responditque
cunctus populus: una voce. Omnia verba domini
que locutus est: faciemus. Scripsit autem mo-
yses universos sermones domini: et mane consur-
gens edificavit altare ad radices mon-
tis: et xii. titulos per xii. tribus israel. Mi-
sitque iuvenes de filiis israel. et obtulerunt
holocausta: immolaveruntque victimas
pacificas domino vitulos xii. Tulit i-
taque moyses dimidiam partem sanguinis,
et misit in crateras: partem autem residuam
fudit super altare. Assumensque volumen
federis: legit audiente populo. Qui dixerunt:
Omnia que locutus est dominus faciemus:
et erimus obedientes. Ille vero sumptum san-
guinem: respersit in populum: et ait. Hic est san-
guis federis quod pepigit dominus vobiscum super
cunctis sermonibus his. Ascenderuntque
moyses et aaron. nadab et abiu. et lxx.
de senioribus israel: et viderunt deum israel. Et sub
pedibus eius quasi opus lapidis saphirini
et quasi celum cum serenum est. Nec super eos qui
procul recesserant de filiis israel: misit ma-
num suam. Videruntque deum: et comederunt
ac biberunt. Dixit autem dominus ad moysen.
Ascende ad me in montem: et esto ibi.
Daboque tibi tabulas lapideas et legem
ac mandata que scripsi: ut doceas eos.
Surrexerunt moyses et iosue minister
eius. Ascendensque moyses montem dei:
senioribus ait. Expectate hic: donec re-
vertamur ad vos. Habetis aaron et
hur vobiscum: si quid natum fuerit questi-
onis: referetis ad eos. Cumque ascendis-
set moyses. operuit nubes montem: et
habitavit gloria domini super synai. tegens
nube illum sex diebus. Septimo autem
die: vocavit eum dominus de medio calig-
inis. Erat autem species glorie domini. quasi ignis ar-
dens super verticem montis: in conspectu
filiorum israel. Ingressusque moyses medium
nebule. ascendit in montem: et fuit i-
bi. xl. diebus: et xl. noctibus.

XXV

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Loque-
re filiis israel: ut tollant michi primi-
tias. Ab omni homine qui offert ultroneus:
accipietis eas. Hec sunt autem que accipere debe-
tis, aurum et argentum. et es. iacintum
et purpuram. coccumque bis tinctum. et byssum.
pilos caprarum. et pelles arietum rub-
ricatas. pellesque iacinctinas. et ligna
sethim: oleum ad luminaria concinnanda. a-
romata in unguentum. et thimiamata
boni odoris. lapides onichinos. et gem-
mas ad ornandum ephod ac rationa-
le. Facientque michi sanctuarium. et habitabo in
medio eorum: iuxta omnem similitudinem ta-
bernaculi quod ostendam tibi. et omnium vaso-
rum in cultum eius. Sicque facietis illud.
Archam de lignis sethim compingite. cuius lon-
gitudo habeat duos et semis cubitos. lati-
tudo cubitum. et dimidium. altitudo cu-
bitum similiter ac semissem: et deaurabis
eam auro mundissimo intus et foris. Fa-
ciesque supra coronam auream per circuitum.
et iiii. circulos aureos: quos pones per
iiii. arche angulos. Duo circuli sint in
latere uno: et duo in altero. Facies quoque
vectes de lignis sethim. et operies eos au-
ro: inducesque per circulos qui sunt in arche
lateribus. ut portetur in eis. Qui semper erunt
in circulis: nec umquam extrahentur ab eis.
Ponesque in archam testificationem. quam da-
bo tibi. Facies et propitiatorium: de auro
mundissimo. Duos cubitos et dimidium
tenebit longitudo eius: semissem et cubi-
tum latitudo. Duos quoque cherubin
aureos et productiles facies: ex utraque par-

Margin notes: Terminum a mari &c. — sub pedibus — filios israel — pelles &c. — tenebit

te oraculi. Cherub unus sit i latē
tino oraculi: 7 alt' in alto. Utrumq3
latus ppiciatorii tegant. expanden
tes alas. et operientes oraculum: res
piciāt q3 se mutuo u̇sis uultibus
in propitiatoriū. quo operienda ē ar
cha domini: in qua pones testimoniū
qd dabo tibi. Inde pcipiā et loqr ad te.
sup ppitiatoriū scilt ac d medio duo
rū cherubin qui erit sup archā testi
monii: cūcta que mandabo p te fi
liis isrl'. Facies et mēsā de lignis sethi
habentē duos cubitos lōgitudinis. 7 la
titudine cubitū et in altitudine cu
bitum ac semissē: 7 inaurabis eā au
ro purissimo. Faciesq3 illi labiū au
reum p circuitū. et ipi labio coronā
interrasile. altā .iiii. digitis: 7 sup illā
alterā coronā aureolā. Quatuor q3
circulos aureos pparabis: et pones eos
in .iiii. angulis eiusdē mēse p singlos
pedes. Subt' coronā erūt circuli aurei:
ut mittant' uectes p eos. et possit mē
sa portari. Ipsosq3 uectes facies d ligs
sethim. et circumdabis auro: ad sub
uehendā mēsā. Parabis et acetab
ula. ac phyalas. turibula ac cyatos.
in qb3 offerenda st libamina: ex
auro purissimo. Et pones sup mēsā pa
nes ppositionis in conspectu meo sep.
Facies 7 candelabrū ductile de auro
mundissimo: hastile ei'. et calamos.
cyphos. et sperulas. ac lilia ex ipo pro
cedentia. Sex calami egredient' de la
terib3: tres ex uno latere. et tres ex
altō. Tres scyphi qi in nucis modū
p calamos singlos: sperule q3 simul
7 liliū. Et tres similit' cyphi in star
nucis in calamo altō: sperule q3 7 li
lium. Hoc erit opus .vi. calamorū: ~~pro~~
qui producendi sūt de hastili. In ipō
aūt candelabro erunt .iiii. cyphi in nu
cis modū: sperule q3 p singlos 7 lilia.
Sperule sub duob3 calamis p tria
loca: qui simul .vi. fiūt. pcedentes
de astili uno. Et sperule igitur 7 ca
lami ex ipō erunt. uniu'sa ductilia:
d auro purissimo. Facies et lucernas
.vii: et pones eas sup candelabrū. ut
luceant ex aduūso. Emunctoria q3
7 ubi ea que emūcta sūt extinguan
tur: fatient ex auro purissimo. Om
ne pondus candelabri cum uniu'sis ua
sis suis: hēbit talentū auri purissi
mi. Inspice et fac: s'm exēplar. qd t'
in monte monstratū ē.

XXVI

Tabnaculū uō ita fiet. Decē cortinas d
bysso retorta. et iacincto ac purpura
coccoq3 bis tincto: uariatas ope plu
mario facies. Lōgitudo cortine uni'
hēbit .xxviii. cubitos: latitudo .iiii.
cubitorū erit. Unius mēsure fient un
iu'sa tentoria. Quinq3 cortine sibi iū
gentur mutuo: 7 alie .v. nexu si
mili coherebūt. Ansulas iacintinas
in latib3 ac summitatib3 facies corti
narum: ut possint inuicē copulari.
Quinquagenas ansulas cortina hēbit
in utraq3 parte. ita insertas. ut ansa c'
ansam ueniat: 7 altā alti possit ap
tari. Facies. et .l. circlos aureos. qb3
cortinarū uela iungenda sūt: ut u
num tabnaculū fiat. Facies 7 saga
cilicina .xi. ad operiendum tectū tab
naculi. Lōgitudo sagi unius hēbit
.xxx. cubitos: 7 latitudo q'tuor. Eq' e
rit mēsura sagorū oīū. E quib3 .v. iū
ges seorsum. et .vi. sibi mutuo
copulabis: ita ut sextū sagū in frōte
tecti duplices. Facies 7 .l. ansas in ora
sagi unius. ut iungi cū altō queat:
7 .l. ansulas in ora sagi alterius. ut cū
altō copulet'. Quinquagīta fibulas
eneas qb3 iungantur anse: ut unū
ex oib3 opimentum fiat. Quod aūt super
fuit in sagis que parant' tecto .i. un
um sagum qd amplius ē. ex medieta
te eius opies posteriora tabnacli: 7
cubitus ex una pte pendebit. 7 alter
ex altā qui plus est in sagorū lōgitu
dine. utrumq3 latus tabnacli ptegēs.
Facies 7 opimentū aliud tecto de pellib3
arietum rubricatis: et sup hoc rursū
aliud opimentū de iacinctinis pellib3.
Facies 7 tabulas stantes tabnacli
de lignis sethim: que single denos

cubitos in lōgitudine hābant. et in
latitudine singulos ac semisse3.
In latib3 tabule. due incastratu
re fient: qb3 tabula alti tabule ɔ
nectatur. Atq3 in hūc modum: cūc
te tabl'e parabunt. Quarū .xx. erūt
in latere meridiano: qd̓ uergit ad a
ustrum. Quib3 .xl. bases argenteas
fundes: ut bine bases singul' tabu
lis p duos angulos subiciant. In late
re quoq3 sc̄o tabnacli. qd̓ ūgit ad aq
lone. .xx. tabule erūt: .xl. habentes
bases argenteas. Bine bases: singul'
tabul' supponent. Ad occidentalē uō
plagam tabnaculi. facies .vi. tabl'as
et rursum alias duas: q̄ in angulis
erigant. post tigum tabnacli. Erūtq3
ɔiuncte a deorsum usq3 sursū: et
una oēs ɔpago retinebit. Duab3 q3
tabul' q̄ in angul' pōende sē: similis
iunctura suabit. Et erūt simul' table
.viii. bases earum argentee .xvi. du
ab3 basib3 p unā tabulā supputatis.
Facies et uectes d̓ lignis sethim .v.
ad ɔtinendas tabl'as in uno latere
tabnacli: 7 .v. alios in alto. et eus
dem nūi ad occidentalē plagā: qui
mittent p medias tabl'as a summo us
q3 ad summū. Ipasq3 tabl'as deaura
bis: 7 fundes in eis anulos aureos p
quos uectes tabl'ata ɔtineāt: quos
opies laminis aureis. Et eriges taber
naculū: iuxta exemplū q̄ tibi in mō
te monstratū est. Facies 7 uelū de ia
cincto 7 purpura coccoq3 bis tincto. 7
bisso retorta. ope plumario. et pulcra
uarietate ɔtextū: qd̓ appendes ante
quatuor columpnas de lignis sethī.
que ip̄e quidē deaurate erunt. et ha
bebūt capita aurea. s3 bases argenteas.
Inseretur aūt uelū p circulos. int' q̄ po
nes archam testimonii: 7 quo sanc
tuariū 7 scīuarii scīaria diuident.
Pones 7 ppiciatoriū sup archā testiōnii
in scā scōrum: mēsāq3 extra uelū. 7 ɔ
mēsā candelabr̄. in latere tabnacli me
ridiano. Mensa enī stabit: i pte aqlo
nis. Facies 7 tentoriū in introitu ta
bnaculi: de iacincto et purpura. co
ccoq3 bis tincto et bisso retorta ope
plumario. Et .v. columpnas de aur
abis lignorū sethim. an̄ quas duc
etur tentoriū: quarū erūt capita 7
Facies et altare d̓ aurea et bases enee.
lignis sethim: qd̓ hēbit .v. cubitos i
longitudine: et totidē in latitudie
id est q̄drum: et tres cubitos i altitu
dine. Cornua aūt p .iiii. āgulos eri
pso erūt: et opies illd̓ ere. Faciesq3
in usus eius lebetes ad suscipiēdos
cineres: 7 forcipes atq3 fuscinulas. 7
ignium receptacl'a. Omia uasa: ex
ere fabricabis. Craticulāq3 i modū
retis eneam: p cui' .iiii. angl'os. erūt
.iiii. anuli enei. quos pōes subt' ar
ulam altaris eritq3 craticl'a us3 ad al
taris medium. Facies et uectes altaris
de lignis sethim duos: quos opies la
minis eneis et induces p circulos: e
runtq3 ex utroq3 latē altaris. ad por
tandum. Nō solidū s3 inane et ɔca
uum intrinsec' facies illd̓: sic tibi i
monte mō(n)stratū ē. Facies 7 atriū tab
naculi: in cui' plaga australi ɔ meri
diē erūt tentoria de bisso retorta. Cēti
cubitos unū latus tenebit in longi
tudine: 7 columpnas .xx. cū basib3 toti
dē eneis: q̄ capita cū celaturis suis 7
hēbūt argentea. Similit' in latē aq
lonis p longum erūt tentoria .c. cub
itorū: columpne .xx. et bases enee eiusdē
nūi: 7 capita earū cū celaturis suis ar
gentea. In latitudine uō atrii q̄ res
picit ad occidentē. erūt tentoria p .l. cu
bitos. 7 columpne .x.: basesq3 totidē. In
ea quoq3 atrii latitudine q̄ respicit
ad orientē: .l. cubiti erūt. In qbus
.xv. cubitorū tentoria lateri uno d̓
putabunt: columpneq3 tres et bases
totidē. Et in latere altero erūt tētoria
ria cubitos obtinentia .xv. colūp
nas tres 7 bases totidē. In introitu uō
atrii fiet tentoriū cubitorū .xx. ex ia
cincto 7 purpura. coccoq3 bis tincto. 7
bysso retorta: ope plumario. Colūp
nas hēbit .iiii. cū basib3 totidē. Oēs

XXVII

p subiciat

Cul' tas

Cul' sup

columne atrii per circuitum. vestite erunt argenti lamminis: capitibus argenteis. et basibus eneis. In longitudine occupabit atrium cubitos .c. in latitudine .l. altitudo .v. cubitorum erit. fietque de bysso retorta; et habebit bases eneas. Cuncta vasa tabernaculi in omnes usus et cerimonias tam paxillos eius quam atrii: ex ere facies. Precipe filiis israel ut afferant tibi oleum de arboribus olivarum purissimum piloque contusum. ut ardeat lucerna semper in tabernaculo testimonii. extra velum quod oppansum est testimonio: et collocabunt eam aaron et filii eius ut usque mane luceat coram domino. Perpetuus erit cultus per successiones eorum a filiis israel.

XXVIII

Applica quoque ad te aaron fratrem tuum cum filiis suis de medio filiorum israel. ut sacerdotio fungantur michi. aaron. nadab. et abiu. eleazar. et ythamar. Faciesque vestes sanctas aaron fratri tuo. in gloriam et decorem. Et loqueris cunctis sapientibus corde quos replevi spiritu prudentie: ut faciant vestes aaron. in quibus sanctificatus ministret michi. Hec autem erunt vestimenta que facient. Rationale et superhumerale tunicam. et strictam lineam cidarim et balteum. Facient vestes sanctas fratri tuo aaron et filiis eius ut sacerdotio fungantur michi. Accipientque aurum et iacinctum et purpuram coccumque bis tinctum et byssum. Facient autem superhumerale de auro et iacincto ac purpura coccoque bis tincto. et bysso retorta: opere polimito. Duas oras iunctas habebit in utroque latere summitatum: ut in unum redeant. Ipsa quoque textura. et cuncta operis varietas: erit ex auro et iacincto ac purpura. coccoque bis tincto et bysso retorta. Sumesque duos lapides onichinos: et sculpes in eis nomina filiorum israel. Sex nomina in lapide uno. et .vi. reliqua in altero: iuxta ordinem nativitatis eorum. Opere sculptoris. et celatura gemmarii sculpes eos nominibus filiorum israel: inclusos auro atque circumdatos: et pones in utroque latere superhumeralis memoriale filiis israel. Portabitque aaron nomina eorum. coram domino. super utrumque humerum: ob recordationem. Facies et uncinos ex auro. et duas cathenulas auri purissimi. sibimet invicem coherentes: quas inseres uncinis.

Cir plumarii:

Rationale quoque iudicii facies: opere polimito iuxta texturam superhumeralis: ex auro. iacincto. et purpura. coccoque bis tincto. et bysso retorta. Quadrangulum erit et duplex. Mensuram palmi habebit tam in longitudine: quam in latitudine. Ponesque in eo quattuor ordines lapidum. In primo versu erit lapis sardius. et topazius. et smaragdus. In secundo: carbunculus. saphirus. et iaspis. In tertio: ligurius. achates. et ametistus. In quarto: crisolitus. onichinus. et berillus. Inclusi auro erunt per ordines suos. Habebuntque nomina filiorum israel. Duodecim nominibus celabuntur singuli lapides. nominibus singulorum per .xii. tribus. Facies in rationali cathenas sibi invicem coherentes ex auro purissimo: et duos anulos aureos quos pones in utraque rationalis summitate: et cathenasque aureas iunges anulis qui sunt in marginibus eius: et ipsarum cathenarum extrema duobus copulabis uncinis. in utroque latere superhumeralis quod rationale respicit. Facies et duos anulos aureos. quos pones in summitatibus rationalis: in oris que e regione sunt superhumeralis et posteriora eius aspiciunt. Necnon et alios duos anulos aureos qui ponendi sunt in utroque latere superhumeralis deorsum: qui respiciunt contra faciem iuncture inferioris: ut aptari possit cum superhumerali. et stringatur rationale anulis suis cum anulis superhumeralis vitta iacinctina: ut maneat iunctura fabrefacta. et a se invicem rationale et superhumerale nequeant separari. Portabitque aaron nomina filiorum israel in rationali iudicii super pectus suum. quando ingreditur sanctuarium: memoriale coram domino in eternum. Po

Ex diet

nes at

nes. at in ratiõali iudicii doctrinã
et ueritatẽ. que erunt in pectore aa
ron qn̄ ingredit̃ coram dño: et ge
stabit iudiciũ filioꝝ isrl̃ i pectore
suo. in conspectu dñi semp. Facies
et tunicã sup humeral̃ totã iacic
tinam. in cui medio sup erit cap
itium: et ora ꝑgirum eius textilis:
sic fieri solet in extremis uestiũ
partib;: facile ne rumpat. Deorsũ
uo ad pedes eiusdem tunice per cir
cuitum qi mala punica facies. ex iaci
cto et purpura et cocco bistincto et bi
sso retorta. mixtis in medio tintin
nabulis: ita ut tintinnabulũ sit au
reum et malũ punicũ. rursũq; al
iud tintinnabulũ aureũ. et malũ
punicũ. Et uestiet ea aaron in of
ficio ministerii: ut audiat̃ sonit.
qn̄ ingredit̃ et egredit̃ sctuariũ. i
conspectu dñi. et nõ moriat̃. Facies
et laminã de auro purissimo: inq
sculpes ope celatoris. scm̃ dño. Lig
abisq; eam uitta iacinctina: 7 erit
sup tyarã imminens fronti ponti
ficis. Portabitq; aaron iniqtates
eoꝝ que obtulerint. et scificauer
int filii isrl̃. in cunctis munerib;
et donariis suis. Erit aũt lamina sẽ
p in fronte eius: ut placat̃ sit ei do
minus. Stringesq; tunicã bisso: 7 thy
aram bissinã. Facies et baltheũ:
ope plumarii. Porro filiis aaron
tunicas lineas parabis. et baltheos.
ac thyaras: in gl̃am et decorẽ. Vesti
esq; his oĩb; aaron frẽm tuũ: 7 fi
lios eius cũ eo. Et cunctoꝝ ɔsecrab
manus. scificabisq; illos: ut sacdo
tio fungant̃ m̃. Facies et feminali
a linea: ut opiant carnẽ turpitudi
nis sue: a renib; usq; ad femora. Et
utentur eis aaron. et filii eius. qn̄ i
gredient̃ tabnaculũ testimonii. ut
qn̄ appropinqnt ad altare. ut min
istrent in sctuario: ne iniqtatis rei
moriant̃. Legittimũ sempitnũ erit
aaron: 7 semini ei post eum.

Sed 7 hoc facies: ut michi in sacdotio
ɔsecrentur. Tolle uitulũ de armẽto.
et arietes duos immaclatos. panes
q; azimos. et crustulã absq; fermẽ
to. que ɔspsa sint oleo. lagana quo
q; azima oleo lita. De simila triticea
cuncta facies: 7 posita in canistro
offeres. Vitulũ aũt et duos arietes et
aaron ac filios eius. applicabis ad ho
stium tabnaculi testimonii. Cũq; la
ueris patrẽ cũ filiis suis aq̃: indues
aaron uestimentis suis id est linea 7 tu
nica et sup humerali. et ratiõali qd
constringes baltheo: 7 pones thyar
am in capite ei. et laminã scãm sr
thyarã: et oleũ unctiõis fundes sr
cap eius: atq; hoc ritu ɔsecrabit̃. Fi
lios quoq; illi applicabis: et indues
tunicis lineis. cingesq; baltheo: aarõ
scil̃ et libos eius: et impões eis mi
tras: eritq; sacdotes mei religione
ꝑpetua. Postq̃ iniciauis manus eoꝝ:
applicabis et uitulũ corã tabnac
lo testimonii: imponetq; aaron
et filii eius man sup cap ei: 7 mac
tabis eũ in ɔspectu dñi. iux hostiũ
tabnacli testimonii. Sũptũq; de
sanguine uituli: pones sup corn
ua altaris digito tuo. Reliquũ aũt
sanguinẽ: fundes iux basim eius.
Sumes et adipem totũ qui opit i
testina. et reticulũ iecoris. ac duos
renes. et adipem qui sup eos ẽ: 7 o
fferes incensum sup altare. Carnes
uo uituli et coriũ et fimũ ɔbures
foris extra castra: eo qd p peccato sit.
Vnum quoq; arietẽ sumes: sup cui
cap ponent aaron et filii eius man.
Quẽ cum mactauis: tolles de sang
ne ei. et fundes circa altare. Ipm aũt
arietẽ: secabis in frusta. Lotaq; inte
stina ei ac pedes pones sup ɔcisa sci
nes. et sup cap illi: et offeres totũ
arietẽ in incensũ sup altare. Oblatio
ẽ dño: odor suauissim. uictime dñi.
Tolles quoq; arietẽ alterũ: sup cui
cap aaron et filii eius ponent man.
Quẽ cũ immolauis: sumes de sang
ne ipius. et pone sup extremũ tex

Cū crustula. Cū ꝯspsa

cedentq; in ptem aaron et filiorum eius.

Cū uis

Cū scā

tere auricule aaron et filioꝝ eius.
ꝛ sup pollices manus eoꝝ. et pedis
dextri. fundesq; sanguinē sup al
tare percircuitū. Cumq; tetigis de san
guine ~~sup~~ qui ē sup altare. et de oleo
unctionis: aspges aaron. et uestes ei?.
filios ~~filios~~ et uestimēta eoꝝ. Cōse
cratisq; et ipsis et uestibꝫ. tolles adi
pem de ariete. et caudā et aruinam
que opit uitalia. ac reticulū iecoris.
et duos renes atq; adipem q̄ super
eos ē. armūq; dextrū. eo q̄d sit aries
ꝯsecrationis. tortamq; panis uni?.
et crustulam ꝯspsam oleo: laganū
q; de canistro azimoꝝ. q̄d positū ē
in conspectu domini. Ponesq; oīa
sup manus aaron et filioꝝ eius: ꝛ
sanctificabis eos. eleuans corā dn̄o.
Suscipiesq; uniūsa de manibꝫ eoꝝ.
et incēdes sup altare i holocaustum.
odorem suauissimū in conspectu do
mini: q2 oblatio eius ē. Sumes q;
pectusculū de ariete quo iniciatus
est aaron. scīficabisq; illud eleuatū
~~est~~ coram dn̄o: et cedet in ptē suam.
Scīficabisq; et pectusculū ꝯsecratꝰ:
et armū quē de ariete separasti. quo
iniciatus ē aaron et filii eius. iure
ppetuo a filiis isrł. q2 primitiua sūt
et inicia. de uictimis eoꝝ pacificis. q̄
offerunt dn̄o. Vestem aūt scām q̄
utetur aaron. hēbunt filii eius post
eū: ut ungātur in ea. et ꝯsecrentur ma
nus eorum. Septē diebꝫ utetur illa q̄
pontifex p illo fuīt ꝯstitutꝰ de filiis
ei?: ꝛ qui ingdietur tabnaculū testi
monii. ut ministret in scūario. Arie
tem aūt ꝯsecrationū tolles. et coques
cārnes eius in loco scō. q̄bꝫ uescet aa
ron et filii eius. Panes quoq; qui sūt
in canistro in uestibulo tabernacli
testimonii comedent. ut sit placa
bile sacrificiū: ꝛ sāctificentur offeren
tium manus. Alienigena n̄ uescet
ex eis: q2 scā sūt. Q̄d si remanserit de cā
nibꝫ ꝯsecratis. siue de panibꝫ usq; ī
mane: ꝯbures reliquas igni. Nō co
medent: q2 scīficata sūt. Omīa que
pcepi tibi facies: sup aaron et fili
is eius. Septē diebꝫ ꝯsecrabis man?
eoꝝ: ꝛ uitulū p pctō offeres p sin
gulos dies ad expiandū. Mundabis
q; altare cum immolaueris expiati
onis hostiam: ꝛ ungues illud in sā
ctificatioēm. Septē diebꝫ expiabis alt
are et scīficabis: ꝛ erit scīm scōꝝ. Oīs
qui tetigit illud: scīficabitur. Hoc ē
q̄d facies in altari. Agnos ānicul os
duos p singulos dies iugiter: unū
agnum mane. et alterū uespe. De
cimā ptē simile ꝯspse oleo tonso
q̄d hēat msurā quartā ptē hin: ꝛ ui
num ad libandū eiusdē msure i
agno uno. Alterū uō agnū. offeres
ad uespam. iuxta ritum matutine o
blationis. et iuxta ea que diximus. in o
dorem suauitatis: sacrificiū dn̄o ob
latione ppetua i generatoēs uras: ad
hostiū tabnaclī testimonii corā domino
ubi ꝯstituā ut loquar ad te. ibiq; pcipi
am filiis isrł: et scīficabitur altare in
glā mea. Scīficabo et tabnaclm testi
monii. cū altari: ꝛ aaron cum filiis
eius. ut sacdotio fungantur m. Et hab
itabo in medio filioꝝ isrł. eroq; eis
d̄s: ꝛ scient q2 ego dn̄s d̄s eoꝝ. qui ed
uxi eos de tra egypti: ut manerē inter
illos ego dn̄s deus ipsoꝝ.

XXX

Facies quoq; altare ad adolendū thi
miama. de lignis sethī. hn̄s cubitū
lōgitudinis. et alterū latitudinis. i. q̄drā
gulū: et duos cubitos in altitudine.
Cornua ex ipō pcedent. Vestiesq; il
lud auro purissimo: tam craticulā
eius quā parietes percircuitū. et cornu
a. faciesq; ei coronā aureolā pgirū.
ꝛ duos anulos aureos sub corona per
singla latera: ut mittantur in eos ue
ctes ꝛ altare portet. Ipōs q; uectes fa
ciēs de lignis sethim: ꝛ inaurabis. Po
nesq; altare ꝯ uelū q̄d āte archā pē
det testimonii corā ꝓpiciatorio. quo
tegitur testimoniū: ubi loquar tibi. Et
adolebit incensū sup eo aarō. suaue
fragrans: mane. Quando ꝯponet lucer
nas incendet illud: ꝛ q̄n collocat eas

ad uespīū. aree thimiama sempit-
nuum corā dn̄o. in generatiōes uṙas.
Non offeretis sup eo thimiama ꝯpo
sitionis altius. nec oblatiōem. et uic
timā: nec liba libabitis. Et depcabi
t aaron sup cornua eius semel per
ānū. in sanguine qd̄ oblatū ē pro
pctō: et placabit sup eo in generatiō
nib; uṙis. Scm̄ scōꝝ erit dn̄o. Locut
q; ē dn̄s ad moysen dicēs. Quādo tu
lis summā filioꝝ isrl̄. uṅ nūm da
bit singli ptium p aīab; suis dn̄o: ꝛ
n̄ erit plaga in eis. cum fuīnt recēsiti.
Hoc aut dabit oīs q trāsit ad nomen:
dimidiū sicli. iux mēsurā tēpli. Sic
lus. xx. obolos ht̄. Media pars sicli:
offeret domino. Qui habet innūo
a uiginti ānis et sup: dabit ptiū. Di
ues nō addet ad mediū sicli: et paup
nichil minuet. Susceptāq; pecuniaꝫ
q collāta ē a filiis isrl̄. trades in usus
tabnacli testimonii: ut sit monu
mētum eoꝝ corā dn̄o. et ppiciet aīab;
eoꝝ. Locutusq; ē dn̄s ad moysen. dicē.
Facies et labrū eneū cum basi sua
ad lauandū: ponesq; illud int taber
naculum testimonii et altare. Et
missa aq̄ lauabit in eo aaron et filii
ei man suas ac pedes. qn ingressuri sūt
tabnaclm testimonii. ꝛ qn accessuri
ad altare ut offerāt in eo thimiama
domino: ne forte moriāt. Legitimū
sempitnū erit ipi et semini ei p suc
cessiōem. Locutusq; ē dn̄s ad moysē
dicēs. Sume tibi aromata. prime
smirne et electe qngentos siclos. ꝛ
cynnamomi mediū. i. cc. l. siclos. ca
lami similit. cc. l. casie quoq; qngē
tos siclos in pōde scīuarii: olei de oliu
etis mēsura hin. Faciesq; unctionis
oleum scm̄: unguentum ꝯpositū ope
unguentarii. Et unges ex eo taber
naculum testimoii. et archā testa
mēti. mēsamq; cū uasis suis. candela
brꝫ et utensilia eius: altaria thimia
matis ꝛ holocausti. et uniusa suppe
llectilē q ad cultū eoꝝ ptinēt. Sctifie
abisq; omnia: et erunt scā scōꝝ. Qui

tetigerit ea: sctificabit. Aaron et fili
os eius unges. sctificabisq; eos: ut
sacdotio fungantur michi. Filiis q;
isrl̄ dices. Hoc oleū unctionis. scm̄ e
rit michi: in generatiōes uṙas. Caro
hoīs: n̄ ungetur ex eo. Et iux ꝯposi
tiōem eius. n̄ facietis aliud: q2 scīfi
catum ē. et scm̄ erit uobis. Hō qcūq;
tale ꝯposuerit. et dederit ex eo alieno:
exterminabit de pplo suo. Dixitq; dn̄s
ad moysen. Sume t aromata stactē
et onicha. galbanū boni odoris. ꝛ th
lucidissimū. Eqlis pōdis: erit oia. Faci
esq; thimiama ꝯpositum ope ungē
tarii. mixtū diligent et purū: ꝛ san
ctificatiōe dignissimū. Cumq; in te
nuissimū pulueré uniusa ꝯtuderis.
pones ex eo coram testimonio tabna
culi: in quo loco apparebo tibi. Scm̄
scōꝝ erit uob: thimiama. Tale ꝯposi
tiōem n̄ facietis in usus uṙos: q2 scm̄
ē dn̄o. Homo quicūq; fecerit simile.
ut odore illi pfruatur: pibit d pplis
Locutusq; ē dn̄s ad moysen di | suis.
cens. Ecce uocaui ex nomine beseleel fi
lium huri. filii hur de tribu iuda: ꝛ
ipleui eū spū dei. sapiā ꝛ intelligen
tia ꝛ sciā in oi ope ad excogitandum
fabre quicqd fieri pōt ex auro ꝛ argē
to et ere. marmore ꝛ gēmis. ꝛ diusit
ate lignoꝝ. Dediq; ei socium ooliab
filium achisamech de tribu dan. ꝛ i
corde oīs eruditi posui sapiām: ut fa
ciant cuncta q precepit. tabnaclū
federis ꝛ archā testionii. et ppiciatoriū
q sup eam ē. ꝛ cuncta uasa tabnacli. m
samq; ꝛ uasa eius. candelabꝝ puris
simum cū uasis suis. ꝛ altaria thimi
amatis ꝛ holocausti. et oia uasa eoꝝ.
labrū cum basi sua. uestes scās im
ministio. aaron sacdoti et filiis ei ut fū
gant offo suo in sacris. oleum unc
tionis ꝛ thimiama aromatū in sāc
tuario. Omnia que pcepi tibi facient.
Et locutus ē domin ad moysen dicēs.
Loquere filiis isrl̄: et dices ad eos. Vid
te ut sabbatū meū custodiatis q2 si
gnum ē int me ꝛ uos. in gnātiōib;

uris: ut sciatis q2 ego dns q sctifico
uos. Custodite sabbatum meu: sac
tum e eni uobis. Qui pollu erit illd
morte morietr. Qui fecerit in eo op?
pibit aia illius de medio ppli sui. Sex
dieb3 facietis opus: in die .vii. sab
batu e requies sca dno. Omis q fe
cerit opus in hac die: morietr. Custo
diat filii isrl sabbatu: et celebrent
illud in generationib3 suis. Pactu e
sempitnum int me et filios isrl: si
gnuq3 ppetuu. Sex eni dieb3 dns
fecit celum et tram: 7 in .vii. ab ope
cessauit. Dedit quoq3 dns moysi co
pletis huiuscemodi smonib3 in mote
synai duas tablas testimonii lapideas:
scriptas digito di.

XXXII

Videns aut ppls q moram faceret descendendi de monte mo
yses: congregatus aduersus aaron ait.
Surge fac nob dos: qui nos pcedant.
Moysi eni huic uiro qui nos eduxit
de tra egypti: ignoramus qd acciderit.
Dixitq3 ad eos aaron. Tollite inaures
aureas de uxorum filiorq3 et filiaru
urarum auribus: 7 afferte ad me. Fec
ppls q iusserat: deferes inaures ad aa
ron. Quas cum ille accepisset: forma
uit ope fusorio. et fecit ex eis uitulu
conflatilem. Dixeruntq3. Hii st dii tui is
rael: qui te eduxerunt de tra egypti. Q
cum uidisset aaron. edificauit altare
cora eo: 7 pconis uoce clamauit dices.
Cras sollempnitas dni e. Surgentes
q3 mane: obtulerut holocausta 7 ho
stias pacificas. Et sedit ppls mandu
care et bibere: 7 surrexerunt ludere.
Locutus e aut ad moysen. Vade desce
de: peccauit ppls tuus. que eduxisti
de tra egypti. Recesserunt cito de uia q
ostendisti eis. Feceruntq3 sibi uitu
lum conflatilem. 7 adorauert: atq3 im
molantes ei hostias dixerunt. Isti st di
i tui isrl: qui te eduxerunt de tra egypti.
Rursumq3 ait dns ad moysen. Cern
o q ppls iste dure ceruicis sit. Dimit
te me ut irascatr furor meus contra eos. 7
deleam eos. faciamq3 te in gente mag
nam. Moyses aut orabat dnm dm su
um: dicens. Cur dne irascitr furor tuus
contra pplm tuu. que eduxisti de tra
egypti in fortitudine magna et in
manu robusta? Ne qso dicant egypti:
callide eduxit eos. ut interficeret in mo
tib3 7 deleret eos de tra: quiescat ira
tua: 7 esto placabilis sup nequicia pp
li tui. Recordare abraham et ysaac 7 i
srael suorum tuorum. qb3 iurasti pte
metipsum dices. Multiplicabo se
men urm sic stellas celi: et uniusa
tra hanc de q locutus sum. dabo semi
ni uro: 7 possidebitis ea semp. Placatusq3
e dns ne faceret malum qd locut
fuerat aduersus pplm suu. Et reuers
e moyses de monte. portans duas
tabulas testimonii in manu: scrip
tas ex utraq3 pte. et factas ope di. Scri
ptura quoq3 dei: erat sculpta i tabul.
Audiens aut iosue tumultu ppli uoci
ferantis: ait ad moysen. Vlulatus
pugne: auditur in castris. Qui rndit.
No est clamor adhortantiu ad pu
gnam. nec uociferatio compellentiu ad
fugam: sz uoce cantantiu ego audi
o. Cumq3 appropinquasset ad castra: uid
uitulu et choros. Iratusq3 ualde: p
iecit de manu tablas. 7 confregit eas ad
radices montis. Arripiensq3 uitulu
que fecerant: combussit et contriuit usq3
ad puluerem. Que sparsit in aq: 7 dedit
ex eo potum filiis isrl. Dixitq3 ad aar
on. Quid tibi fecit hic ppls. ut indu
ceres sup eum peccatu maximu? Cui
ille rndit. Ne indignetr dns meus.
Tu enim nosti pplm istum: q pnus
sit ad malu. Dixerunt michi. fac nob
dos: qui pcedant nos. Huic eni moysi q
nos eduxit de tra egypti. nescimus qd
acciderit. Quib3 ego dixi. Quis urm ht
aurum? Tulerunt 7 dederunt m. et pie
ci illud in igne: egressusq3 e hic uitul.
Videns ergo moyses pplm q esset nu
datus. spoliauerat eu eum aaron. ppt
ignominiam sordis. 7 int hostes nu
dum constituerat: 7 stans in porta cas
trorum. ait. Siqs e dni: iungatur
m. Congregatiq3 sunt ad eu: omis fi

Ex q

l' corde

E dni;

lii leui. Quib3 ait. Hec dicit dns
ds isrl. Ponat uir gladiu sup femur
suu. Ite et redite de porta usq3 ad
portam p mediu castror: et occidat
unusquisq3 fratrem et amicu et pro
ximu suu. Fecerut filii leui iuxta
sermone moysi: cecideruntq3 in die il
lo. qsi uiginti tria milia hoiu. Et ait
moyses. Consecrastis man' uras
hodie dno. unusqsq3 in filio 7 in fre
suo: ut detur uobis bndictio. Fac
to at die altero: locutus e moyses
ad pplm. Peccastis pccm maximu.
Ascendam ad dnm: si quomo eu qui
uo deprecari p scelere uro. Reuersusq3
ad dnm: ait. Obsecro dne peccaui
ppls iste. pccm magnu: feceruntq3 s
deos aureos. Aut dimitte eis hanc
noxam. aut si n facis. dele me de libro tu
o quem scripsisti. Cui rndit dns. Qi
peccauit michi: delebo eu de libro m
eo. Tu at uade: 7 duc pplm istum q t
locutus sum t. Angls meus pcedet
te. Ego at: in die ultionis uisitabo
et hoc pccm eor. Pcussit ergo dns po
pulum: p reatu uituli. que fecit a

XXXIII

Locutusq3 e dns ad moysen. Va ascen
de. ascende de loco isto tu et ppls tu
que eduxisti de tra egypti: in tram q
iuraui abrahe ysaac et iacob dicens.
semini tuo dabo ea. Et mittam pcur
sorem tui angelm. ut eiciam chanane
um. et amorreu. et ethu. et phe
receum et eueu et iebuseu: et intres
in terram fluente lacte et melle. No
eni ascendam tecu q2 ppls dure ceruicis
es: ne forte disperdam te in uia. Aud
iens ppls sermone huc pessimu luxit:
et nullus ex more indut' e cultu su
o. Dixitq3 dns ad moysen. Loquere fi
liis isrl. Populus dure ceruicis es:
semel ascendam in medio tui et dele
bo te. Iam nuc depone ornatu tuu:
ut sciam qd faciam tibi. Deposuerunt
ergo filii isrl ornatu suu: a monte ho
reb. Moyses quoq3 tollens tabnaclm:
tetendit extra castra pcul: uocauitq3
nom eius tabnaculu3 federis. Et ois
ppls qui habebat aliquam qonem.
egrediebat ad tabernaculu federis.
extra castra. Cumq3 egrederet moyses
ad tabernaclm. surgebat uniuersa
plebs: et stabat unusqsq3 in hosti
o papilionis sui. Aspiciebantq3 tergu
moysi: donec ingrederet tentorium.
Ingresso at illo tabnaculu federis:
descendebat colupna nubis et stab
at ad hostiu. loqbaturq3 cu moyse: c
nentib3 uniusis q colupna nubis
staret ad hostiu tabnaculi. Stab
antq3 ipi: et adorabant p fores tab
naculor suor. Loqbat' aut dns ad
moysen facie ad faciem: sic loq solet
ho ad amicu suu. Cuq3 ille reuteret
in castra: minister eius iosue fili' nun
puer n recedebat de tabernaclo. Di
xit at moyses ad dnm. Precipis ut
educam pplm istum. et n indicas m
chi que missurus sis mecu: pstim
cum dixis noui te ex noie. et inue
nisti gram cora me. Si ergo inueni
gram in conspectu tuo. ostende m
chi faciem tuam: ut sciam te et inueniam
gram an oclos tuos. Respice pplm t
tuu: gente hac. Dixitq3 dns. Facies a
mea precedet te: et requie dabo tibi.
Et ait moyses. Si n tu ipe pcedes. ne
educas nos de loco isto. In quo ei sci
re poterimus ego 7 ppls tuus. inuenisse
nos gram in conspectu tuo. nisi ab
ulaueris nobiscu3. ut glificem ab
omnib3 pplis qui habitant sup tra. Di
xit at dns ad moysen. Et uerbu isto
q locutus es faciam. Inuenisti eni gram
cora me: 7 te ipm noui ex noie. Qui ait.
Ostende m gliam tuam. Rndit. Ego oste
dam omne bonu tibi. et uocabo in
nomine dni cora te: et miserebor cui
uoluero. et clemens ero in que m
placuit. Rursusq3 ait. No potis uide
faciem meam. No eni uidebit me ho:
et uiuet. Et iterum. Ecce inqt e loc'
ap me: 7 stabis sup petram. Cumq3 tra
sibit glia mea. ponam te in foramine t
petre: et ptegam dextra mea donec tra
seam. Tollamq3 manu meam, et uidebis

postiora mea: fatie͂ aũt meã. uidere n̄ potis.

XXXIIII

Ac deinceps. Precide ait tibi duas tabulas lapideas instar prior: et scribam sup eas uerba que habuerũt tabule quas fregisti. Esto paratus mane. ut ascendas statim in monte͂ synai: stabisq; mecũ sup uertice͂ mõtis. Nullus ascendat tecũ: nec uideatur quispiã p totũ monte͂. Oues quoq; et boues: n̄ pascant̃ e contra. Excidit ergo duas tabulas lapideas: quales añ fuerant. Et de nocte consurge͂s. ascendit in monte͂ synai. sicut ei p̃ceperat dñs: portans secum tabulas. Cumq; descendisset dominus p nube͂ stetit moyses cũ eo. inuocans nom̃ dñi. Quo transeunte coram eo: ait. Dominator dñe deus miseri cors et clemens. patiens et multe miserationis ac uerus: q custodis misericordiã in milia. qui aufers iniquitate͂ et scelera atq; peccã: nullusq; apud te p se innocens e͂: qui reddis iniqtate͂ patrũ. filiis. ac nepotib; in terciũ et quartã progenie͂. Festinusq; moyses curuatus e͂ pnus in terram: et adorans ait. Si inueni grãm in conspectu tuo dñe: obsecro ut gradiaris nobiscũ. pplˀs eñ dure ceruicis e͂: et auferas iniqtates nr̃as atq; peccã. nosq; possideas. Respondit dñs. Ego inibo pactũ. Videntib; cunctis signa faciã que nũq̃ fuẽt uisa sup terram. nec in ullis gentib;: ut cernat pplˀs iste in cuiˀ es medio. op̃ dñi terribile. qd̃ facturus sum. Obserua cuncta: q hodie mãdaui tibi. Ego ipse eiciam añ fatie͂ tuam. amorreũ. et chananeum. et hetheum. phereseũ quoq; et eueum: et iebuseum. Caue ne umq̃ cum habitatorib; t̃re illiˀ iungas amicitias que tibi sĩt in ruinã: s; aras eorum destrue. confringe statuas. lucosq; succide. Noli adorare deum alienũ. Dñs zelotes nom̃ eius: deus e͂ emulator. Ne ineas pactum cum hoĩb; illarũ regionũ: ne cum fornicati fuerĩt cũ diis suis: et adorauerint simulacra eorum: uocet te quispiã ut comedas de immolatis. Nec uxore͂ de filiabus eorũ accipiat filius tuus: ne postquã ipse fuerĩt fornicate. fornicari faciãt et filios tuos in deos suos. Deos conflatiles n̄ facies tibi. Sollempnitate͂ azimorũ custodies. Septe͂ dieb; uesceris azimis. sicut p̃cepi tibi: in tp̃e mensis noui. Mense eñ uerni tp̃is: egressus es de egypto. Omne q aperit uuluã generis masculini: meum erit. De cunctis aĩantib; tã de bob; q̃ de ouib;: meũ erit. Primogenitũ asini: redimes oue. Sin aũt nec p̃cium pro eo dederis: occides. Primogenitum filiorũ tuorũ redimes: nec apparebis in conspectu meo uacuus. Sex dieb opaberis: in die .vii. cessabis arare et metere. Sollẽpnitate͂ ebdomadarum facies tibi in primiciis frugum messis tue tritice: et sollẽpnitate͂ qñ redeunte anni tp̃e cuncta conduntur. Trib; tp̃ib; añi: apparebit om̃e masculinũ tuum in conspectu dñi omnipotentis dñi dei isrˀl. Cum eñ tulero gentes a fatie tua. et dilatauero t̃minos tuos: nullus insidiabit t̃re tue. ascendente te. et apparente in conspectu dñi dei tui ter in anno. Nõ immolabis sup fermẽto sanguine͂ hostie mee: n̄ residebit mane de uictima sollẽpnitatis phase. Primitias frugũ t̃re tue: offeres in domo dñi dei tui. Nõ coques edũ: in lacte matris sue. Dixitq; dñs ad moysen. Scribe tibi uerba hec: qb; et tecũ. et cum isrˀl pepigi fedus. Fuit ergo ibi cũ dño .xl. dies. et .xl. noctes: pane͂ nõ comedit. et aq̃ n̄ bibit. Et scripsit in tabulis: u͂ba federis dece͂. Cumq; descenderet moyses de monte synai. tenebat duas tabulas testimonii: et ignorabat q cornuta esset facies sua. ex consortio sermonis dñi. Videntes aũt aaron et filii isrˀl cornutã moysi fatie͂: timuerũt p̃pe accedere. Vocatiq; ab eo: reuersi sunt tam aaron quã principes synagoge. Et postquã locutus e͂: uenerũt ad eum etiam om̃s filii isrˀl. Quib; p̃cepit: cuncta que audierat a dño in

monte synai. Impletis q3 s(er)monib(us) posuit uelamen sup(er) fatie(m) sua(m). Q(ue) ingressus ad d(omi)n(u)m et loque(n)s cum eo. auferebat do(ne)c exiret: (et) t(un)c loq(ue)batur ad filios isr(ae)l. o(mn)ia que sibi fuerant i(m)p(er)ata. Qui uidebat fatie(m) egredie(n)tis moysi e(ss)e cornuta(m): s(ed) op(er)iebat ille rursum fatie(m) sua(m). si q(ua)n(do) loq(ue)bat(ur) ad eos.

XXXV. Igitur (con)gregata om(n)i turba filio(rum) isr(ae)l. dixit ad eos. Hec sunt que iussit d(omi)n(u)s fieri. Sex dieb(us) facietis opus. Septim(us) dies erit uobis s(an)c(tu)s: sabbatu(m) (et) req(ui)es d(omi)ni. Qui fecerit opus in eo: occidet(ur). No(n) succendetis ignem in o(mn)ib(us) h(ab)itaculis u(est)ris: p(er) diem sabbati. Et ait moyses ad o(mn)em catuiam filio(rum) isr(ae)l. Iste e(st) s(er)mo que(m) p(re)cepit d(omi)n(u)s. dice(n)s. Sep(ar)ate apud uos primicias d(omi)no. Omnis uolu(n)tari(us) (et) p(ro)ni a(n)i(m)i: offerat eas d(omi)no. Auru(m) (et) argentu(m) et es. iacinctu(m) (et) purpura(m). coccumq(ue) bistinctu(m). (et) bissum. (et) pilos cap(ra)r(um) et pellesq(ue) arietu(m) rubricatas (et) iacinctinas. ligna setim. (et) oleu(m) ad luminaria (con)cinna(n)da. (et) ut (con)ficiatur unguentu(m). et thimiama suauissimu(m): lapides onichinos et gemas ad ornatum sup(er)humeralis (et) rationalis. Quisq(ui)s u(est)ru(m) e(st) sapiens: ueniat et faciat q(uo)d d(omi)n(u)s i(m)p(er)au(it). tab(er)naculu(m) s(ci)l(icet) (et) tectu(m) eius. atq(ue) op(er)imentu(m). anulos et tabulata cu(m) uectib(us). paxillos. et bases. Archa(m). et uectes. (et) propiciatoriu(m). et uelu(m) q(uo)d ante illud oppandit(ur). Mensa(m) cum uectib(us) (et) uasis: (et) p(ro)positionis panib(us). Candelabrum ad luminaria sustentanda. (et) uasa illi(us) et lucnas: (et) oleu(m) ad nutrim(en)tu(m) ignium. Altare thimiamatis (et) uectes. oleum unctionis. et thimiama ex aromatib(us): tentoriu(m) ad hostiu(m) tab(er)naculi. Altare holocausti. et craticulam eius eneam, cu(m) uectib(us) et uasis suis: labru(m) et basim ei(us). Cortinas atrii cum colu(m)nis et basib(us): tentoriu(m) in forib(us) uestibuli. paxillos tab(er)naculi (et) atrii cu(m) funiculis suis. Vestime(n)ta quorum usus e(st) in ministerio s(an)c(tu)arij: uestes aaron pontificis ac filio(rum) ei(us). ut sacerdotio fungant(ur) m(ihi). Egressaq(ue) o(mn)is multitudo filioru(m) isr(ae)l de (con)spectu moysi: obtulit m(en)te p(ro)mptissima atq(ue) deuota primicias d(omi)no. ad fatiendu(m) opus tab(er)naculi testimonii. Quicq(ui)d ad cultum et ad uestes s(an)c(t)as necessariu(m) erat. uiri cu(m) mulierib(us) p(re)buer(unt): armillas. et inaures. anulos et dextralia. O(mn)e uas aureu(m): in donaria d(omi)ni sep(ar)atu(m) est. Siq(ui)s habuit iacinctu(m) et purpura(m). cocciq(ue) bistictum. bissu(m). et pilos caprum (et) pelles arietu(m) rubricatas (et) iacinctinas. arg(e)nti et eris metalla. obtuler(unt) d(omi)no: lignaq(ue) sethim in uarios usus. S(ed) (et) mulieres docte deder(unt) que neuerant (et) iacictu(m). purpura(m). spo(n)te p(ro)pria cu(n)cta tribuentes. Principes u(er)o obtulerunt lapides onichinos. (et) ge(m)mas. ad sup(er)humerale et rationale: aromataq(ue) et oleu(m) ad luminaria (con)cinnanda. (et) ad (con)parandu(m) unguentu(m). ac thimiama odoris suauissimi (con)ponendu(m). Omnes uiri et mulieres me(n)te deuota obtuler(unt) donaria: ut fieret opera q(ue) iusserat d(omi)n(u)s p(er) manu(m) moysi. Cuncti filii isr(ae)l: uolu(n)taria d(omi)no dedicauer(unt). Dixitq(ue) moyses ad filios isr(ae)l. Ecce uocauit domin(us) ex no(m)i(n)e beseleel filium huri filii hur: de tribu iuda: (et) i(m)pleuitq(ue) eu(m) sp(irit)u dei. sapi(enti)a (et) intellige(n)tia (et) scientia. o(mn)i doctrina ad excogita(n)dum et fatiendu(m) op(us) in auro (et) arge(n)to (et) ere. sculpendisq(ue) lapidib(us) (et) op(er)e carpentario. Quicq(ui)d fabre adinueniri pot(est): dedit in corde eius. Ooliab quoq(ue) filium achisamech. de tribu dan. Ambos erudiuit sapi(enti)a: ut faciant op(er)a abietarij. polimitarii. ac plumarii. de iacincto (et) purpura. coccoq(ue) bisticto et bisso: (et) texant o(mn)ia. ac noua queq(ue) (re)periant.

XXXVI. Fecit ergo beseleel et ooliab et o(mn)is uir sapiens q(ui)b(us) dedit dominus sapi(enti)am et intellectu(m). ut scirent fabre op(er)ari q(ue) in usu s(an)c(tu)arij necessaria sunt: et que p(re)cep(it) d(omi)n(u)s. Cu(m)q(ue) uocasset eos moyses. (et) o(mn)em eruditu(m) uirum cui dederat d(omi)n(u)s sapi(enti)am. et qui spo(n)te sua obtulerant se ad fatiendu(m)

(et) iacinctu(m). ac bissu(m). (et) pilos caprarum.

opus: tradidit eis uniu'sa donaria
filiorum isr'l. Qui cum instarent o
peri cotidie: mane uota p'p'ls offe
rebat. Vnde artifices uenire conpul
si: dixerunt moysi. Plus offert p'p'ls:
quam necessarium est. Iussit ergo m
oyses p'conis uoce cantari. Nec uir
nec mulier q'cq'm ultra offerat: i ope
sciarii. Sicq; cessatum e a muneribus
offerendis: eo q'd oblata sufficerent. et
sup'habundarent. Feceruntq; o's corde sap
ientes ad explendum opus tab'naculi
cortinas decem de bisso retorta. et ia
cincto. et purpura. coccoq; bis tincto:
ope uario et arte polimita: quarum
una habebat in l'ogitudine. xxviii. cu
bitos. et in latitudine. iiii. Vna mensu
ra: erat omnium cortinarum. Coniunxitq;
cortinas. v. alteram alteri: et alias. v. s
inuicem copulauit. Fecit et ansas iacic
tinas in ora cortine unius ex utroq; la
tere. et in ora cortine alterius similiter:
ut c'tra se inuicem c'uenirent anse. et mu
tuo iungerentur. Vnde et. l. fudit circu
los aureos. qui morderent cortinarum
ansas: et fieret unum tab'naculum. Fecit
et saga. xi. de pilis caprarum: ad operiend'
tectum tab'naculi. Vnum sagum habebat i
l'ogitudine cubitos. xxx. et in latitu
dine cubitos. iiii. Vnius mensure erant
o'ia saga. Quorum. v. iunxit seorsum:
et. vi. alia separatim. Fecitq; ansas. l. i no
ra sagi unius. et. l. in ora sagi alterius:
ut sibi inuicem iungerentur. Et fibulas
eneas. l. quibus necteretur tectum: ut unum
pallium ex omnibus sagis fieret. Fecit et op
torium tab'naculi de pellibus arietum
rubricatis: aliudq; desup' uelamentum
de pellibus iacinctinis. Fecit et tab'las
tabernaculi. de lignis sethim: stantes.
Decem cubitorum erat l'ogitudo tab'le
unius: et unum ac semis cubitum latitu
do retinebat. Bine incastrature erant
p' singulas tab'las: ut altera alteri iungeretur.
Sic fecit in omnibus tab'lis tab'naculi. E
quibus. xx. ad plagam meridianam er
ant contra austrum: cum. xl. basibus
argenteis. Due bases sub una tab'la

ponebantur ex utraq; angulorum parte: ubi
incastrature laterum in angulis termi
nabantur. Ad plagam quoq; tab'na
culi que respicit ad aquilonem. fecit
uiginti tabulas. cum. xl. argenteis
basibus: duas bases p' singulas tab
ulas. Contra occidentem uero. ad eam
partem tab'naculi que mare respicit.
fecit. vi. tabulas: et duas alias. p' sin
gulos angulos tab'naculi retro. Que
iuncte erant a deorsum usq; sursum:
et in unam conpaginem pariter ferebantur.
Ita fecit ex utraq; parte p' angulos. ut. viii.
essent simul tabule. et haberent bases
argenteas. xvi: binas scilicet bases sub
singulis tabulis. Fecit et uectes de lignis
sethim. v. ad continendas tab'las un
ius lateris tab'naculi. et. v. alios ad alteri
lateris tab'las coaptandas: et extra hos.
v. alios uectes ad occidentalem plagam
tab'naculi. contra mare. Fecit quoq;
uectem alium: qui p' medias tab'las
ab angulo usq; ad angulum perueniret.
Ipsa autem tabulata deaurauit: fusis ba
sibus eorum argenteis. Et circulos eorum fecit
aureos. p' quos uectes induci possent:
quos et ipsos aureis lamminis operuit.
Fecit et uelum de iacincto. et purpura.
u'micloque. ac bisso retorta. ope plum
ario. uarium atq; atq; distinctum: et
. iiii. columpnas de lignis sethim: quas
cum capitibus deaurauit. fusis basibus
earum argenteis. Fecit et tentorium in
introitu tab'naculi ex iacincto. et purpura.
u'micloque. bissoq; retorta ope plumari
i. et colu'pnas. v. cum capitibus suis.
quas operuit auro: basesq; earum fudit
eneas. quas operuit auro.

Fecit autem beseleel et archam de lignis
sethim. habentem duos et semis cubitos
in l'ogitudine: et cubitum ac semisse
in latitudine. Altitudo quoq; unius
cubiti fuit et dimidii. Vestiuitq; eam
auro purissimo: intus ac foris. Et
fecit illi coronam auream p' gyrum: et conflans
. iiii. anulos aureos. p' . iiii. angulos
eius: duos anulos in latere uno. et duos
in altero. Vectes quoq; fecit de lignis

Et necteret

Et operimentu

Et semi

sethim. quos uestiuit auro: et quos
misit in anulos qui erant in lateribus
arche ad portandam eam. Fecit et propi
ciatorium id est oraculum de auro mundi
ssimo: duorum cubitorum et dimidii in
longitudine. et cubiti ac semis in lati
tudine. Duos etiam cherubin ex auro
ductili: quos posuit ex utraque parte pro
pitiatorii. et cherub unum in summit
ate unius partis: et cherub alterum in sum
mitate partis alterius. Duos cherubin in
singulis summitatibus propiciatorii. exten
dentes alas et tegentes propiciatorium:
seque mutuo et illud respectantes. Fecit
et mensam de lignis sethim in longitudi
ne duorum cubitorum. et in latitudine u
nius cubiti: que habebat in altitudine
cubitum ac semissem. Circumdeditque eam
auro mundissimo: et fecit illi labium
aureum per girum. Ipsique labio coronam
auream interrasilem .iiii. digitorum: et su
per eandem alteram coronam auream. Fudit et
.iiii. circulos aureos: quos posuit in
.iiii. angulis per singulos pedes mense contra
coronam. Misitque in eos uectes. ut possit
mensa portari. Ipsos quoque uectes fecit
de lignis sethim: et circumdedit eos au
ro. Et uasa ad diuersos usus mense: acetabula
phialas. et ciatos. et turibula ex
auro puro: in quibus offerenda sunt libamina.
Fecit et candelabrum ductile: de aur
o mundissimo. De cuius uecte calami.
sciphi. sperule ac lilia. procedebant:
sex utroque latere. Tres calami ex
parte una: et tres ex altera. Tres sciphi
in nucis modum per calamos singulos.
speruleque simul ac lilia: et tres sciphi
instar nucis in calamo altero: sperule
que simul et lilia. Equum erat opus sex
calamorum: qui procedebant de stipite candelabri.
In ipso autem uecte erant .iiii. sciphi
in nucis modum: speruleque per singulos
et lilia. Et sperule: sub duobus calam
is per loca tria: qui simul .vi. fiunt cala
mi. procedentes de uecte uno. Et spe
rule igitur et calami ex ipso erant: u
niuersa ductilia ex auro purissimo.
Fecit et lucernas .vii. cum emunctoriis

suis. et uasa ubi ea que emuncta
sunt extinguantur: de auro mundi
ssimo. Talentum auri appendebat can
delabrum: cum omnibus uasis suis.
Fecit et altare thimiamatis de lignis
sethim. habens per quadrum singulos cu
bitos. et in altitudine duos: e cuius
angulis procedebant cornua. Vestiuit
que illud auro purissimo: cum craticu
la. ac parietibus et cornibus. Fecitque
ei coronam aureolam per girum. et duos
anulos aureos sub corona per singula
latera: ut mittantur in eos uectes. et
possit altare portari. Ipsos autem uectes
fecit de lignis sethim: et operuit laminis
aureis. Composuit et oleum ad sancti
ficationis unguentum: et thimiama de
aromatibus mundissimis: opere pigmentarii.
Fecit et altare holocausti   metario.
de lignis sethim .v. cubitorum per quadrum.
et trium in altitudine. cuius cornua de
angulis procedebant: operuitque illud eneis
laminis. Et in usus eius parauit ex
ere uasa diuersa: lebetes. forcipes. fu
scinulas. uncinos. et ignium recepta
cula. Craticulamque eius in modum retis
fecit eneam. et subter eam in altaris
medio arulam. fusis .iiii. anulis per
totidem retiaculi summitates: ad immitten
dos uectes ad portandum. Quos et ipsos
fecit de lignis sethim. et operuit laminis
eneis: induxitque in circulos. qui alta
ris lateribus eminebant. Ipsum autem altare
non erat solidum. sed cauum ex tabula
tis: et intus uacuum. Fecit et labrum ene
um cum basi sua: de speculis mulierum
que excubabant in hostio tabernaculi. Et
atrium: in cuius australi plaga erant ten
toria de bisso retorta. cubitorum .c. colum
pne enee .xx. cum basibus suis. Cap
ita columpnarum et tota operis celatura:
argentea. Eque ad septemtrionis
plagam tentoria. columpne. bases
que. et capita columpnarum: eiusdem
mensure. et operis. ac metalli erant. In ea
uero plaga que occidentem respicit. fue
runt tentoria cubitorum .l. columpne
decem cum basibus suis enee: et cap

t extingunt

t mundissimo

XXXVIII

t labiu

t unale

ita columpnarum celata argentea.
Porro contra orientem .l. cubitorum
pparauit tentoria: e quibus .xv. cubitos
columpnarum trium cum basibus suis un
um tenebat latus. et in parte altera quo
niam utrumque introitum tabernaculi fac .xv.
eque cubitorum erant tentoria columpne
tres et bases totidem. Cuncta atrii tento
ria bissus retorta texuerat. Bases col
umpnarum fuere enee: capita autem
earum cum cunctis celaturis suis ar
gentea. Sed et ipsas columpnas atrii ue
stiuit argento. Et in introitu eius opere
plumario fecit tentorium: ex iacincto.
purpura. uermiculo. ac bisso retorta, q
uod habebat uiginti cubitos in longitu
dine. altitudo uero .v. cubitorum erat:
iuxta mensuram quam cuncta atrii habebant
tentoria. Columpne autem in ingressu
fuere .iiii. cum basibus eneis: capita
que earum et celature argentee. Paxil
los quoque tabernaculi et atrii per girum:
fecit eneos. Hec sunt instrumenta t
abernaculi testimonii que enumerata
sunt iuxta precepta moysi in ceremoniis
leuitarum per manum ithamar filii aaron
sacerdotis: que beseleel filius uri fil
ii hur de tribu iuda domino per moysen
iubente compleuerat. iuncto sibi socio
ooliab filio achisamech de tribu dan:
qui et ipse artifex lignorum egregius fuit. et
polimitarius atque plumarius ex iacincto.
[margin: purpura] purpura. uermiculo. et bisso. Omne aurum quod ex
pensum est in opere sanctuarii. et quod oblatum
est in donariis: .xxviiii. talentorum fuit
et .dcc.xxx. siclorum. ad mensuram sanctuarii.
Oblatum est autem ab his qui transierunt
ad numerum . a .xx. annis et supra: de .dc.
.iii. milibus et quingentis .l. armato
rum. fuerunt preterea .c. talenta ar
genti: e quibus conflate sunt bases sanctuarii
i. et introitus ubi uelum pendet. Cen
tum bases facte sunt de talentis .c.: sin
gulis talentis per bases singulas sup
putatis. De .m. autem .dcc. et .lxxv. siclis
fecit capita columpnarum: quas et ipsas
uestiuit argento. Eris quoque oblata
sunt talenta septingenta duo milia.
et quadringenti supra sicli: ex quibus fuse
sunt bases in introitu tabernaculi testi
monii. et altare eneum cum craticula
sua. omniaque uasa que ad usum eius
pertinent. et bases atrii tam in circui
tu quam in ingressu eius: et paxilli taber
naculi atque atrii per girum.

XXXIX

De iacincto uero et purpura uermiculo.
ac bisso. fecit uestes quibus indueretur
aaron quando ministrabat in sanctis: sicut precepit
dominus moysi. Fecit igitur superhumerale
de auro iacincto. et purpura. coccoque
bis tincto. et bisso retorta: opere polim
itario. Inciditque bracteas aureas et ex
tenuauit in fila ut possent torqueri [margin: Et possit] cum priorum colorum subtegmine. duasque o
ras sibi inuicem copulatas in utroque
lateris summitatum. et baltheum ex hisdem
coloribus: sicut preceperat dominus moysi. Parau
it et duos lapides onichinos astric
tos et inclusos auro. et sculptos arte
gemmaria nominibus filiorum israel. Sex nomina
in lapide uno: et sex in altero iuxta ordinem
natiuitatis eorum. Posuitque eos in lateribus
superhumeralis in monimentum filiorum
israel: sicut preceperat dominus moysi. Fecit et ra
tionale opere polimito iuxta opus superhu
meralis. ex auro. iacincto purpura coc
coque bis tincto. et bisso retorta. quadran
gulum. duplex. mensure palmi: et posu
it in eo gemmarum ordines .iiii. In pri
mo uersu. erat sardius. topacius. et
smaragdus. in secundo. carbunculus. sap
phirus. iaspis: in tertio ligurius. achates.
ametistus. in .iiii. crisolitus. onichi
nus. et berillus: circumdati et inclusi
auro per ordines suos. Ipsique lapides
.xii. sculpti erant nominibus .xii. tribuum
israel: singuli per nomina singulorum. Fece
runt in rationali et cathenulas sibi
inuicem coherentes de auro purissimo:
et duos uncinos. totidemque anulos au
reos. Porro anulos posuerunt in utro
que latere rationalis. ex quibus penderent due
cathene auree. quas inseruerunt uncinis
qui in superhumeralis angulis emine
bant. Hec et ante et retro ita conueniebant
sibi: ut superhumerale et rationale

inutilis nec teneretur. stricta ad balteum et annexa fortius copulata: quas iungebat uitta iacinctina ne laxe fluerent, et a se inuicem mouerentur: sicut precepit dominus moysi. Fecerunt quoque tunicam superhumeralis totam iacinctinam, et capitium in superiori parte contra medium: oramque per girum capitii textilem. Deorsum autem ad pedes mala punica ex iacincto, purpura, uermiculo, ac bisso retorta: et tintinabula de auro mundissimo: que posuerunt inter mala granata in extrema parte tunice per girum: tintinabulum aureum, et malum punicum: quibus ornatus incedebat pontifex quando ministerio fungebatur: sicut preceperat dominus moysi. Fecerunt et tunicas bissinas opere textili aaron et filiis eius: et mitras cum coronulis suis ex bisso: feminalia quoque linea bissina: cingulum uero de bisso retorta, iacincto, purpura, ac uermiculo distinctum arte plumaria: sicut preceperat dominus moysi. Fecerunt et laminam sacre uenerationis de auro purissimo: scripseruntque in ea opere gemmario, sanctum domini: et strinxerunt eam cum mitra uitta iacinctina: sicut preceperat dominus moysi. Perfectum est igitur omne opus tabernaculi et tecti testimonii. Feceruntque filii israel cuncta que preceperat dominus moysi: et obtulerunt tabernaculum, et tectum, et uniuersam supellectilem: anulos, tabulas, uectes, columpnas ac bases: opertorium de pellibus arietum rubricatis: et aliud opertorium de iacinctinis pellibus: uelum, archam, uectes, propiciatorium: mensam cum uasis et propositionis panibus: candelabrum, lucernas, et utensilia earum cum oleo: altare aureum, et unguentum, et thimiama ex aromatibus: et tentorium in introitu tabernaculi: altare eneum, retiaculum, uectes, et uasa eius omnia: labrum cum basi sua: tentoria atrii, et columpnas cum basibus suis: tentorium in introitu atrii, funiculosque et illius paxillos. Nichil ex uasis defuit: que in ministerium tabernaculi et in tectum federis iussa sunt fieri. Vestes quoque quibus sacerdotes utuntur in sanctuario aaron scilicet et filii eius. obtulerunt filii israel: sicut preceperat dominus. Que postquam moyses cuncta uidit expleta: benedixit eis.

XL

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Mense primo die prima mensis eriges tabernaculum testimonii et pones in eo archam. dimittesque ante illam uelum: et illata mensa pones super eam. que rite precepta sunt. Candelabrum stabit cum lucernis suis: et altare aureum in quo adoletur incensum. coram ~~altare~~ archa testimonii. Tentorium in introitu tabernaculi pones: et ante illud altare holocausti. Labrum inter altare et tabernaculum: quod implebis aqua. Circumdabisque atrium tentoriis: et ingressum eius. Et assumpto unctionis oleo ~~unctionis~~ unges tabernaculum cum uasis suis. ut sanctificentur: altare holocausti et omnia uasa eius: labrum cum basi sua. Omnia unctionis oleo consecrabis: ut sint sancta sanctorum. Applicabisque aaron et filios eius ad fores tabernaculi testimonii: et lotos aqua indues sanctis uestibus ut ministrent michi: et unctio eorum in sacerdotium proficiat sempiternum. Fecitque moyses: omnia que preceperat dominus. Igitur mense primo anni secundi. prima die mensis: collocatum est tabernaculum. Erexitque illud moyses. et posuit tabulas ac bases et uectes. et statuit columpnas. et expandit tectum super tabernaculum. imposito desuper operimento: sicut dominus imperauerat. Posuit et testimonium in archa. subditis infra uectibus: et oraculum desuper. Cumque intulisset archam in tabernaculum. appendit ante eam uelum: ut expleret domini iussionem. Posuit et mensam in tabernaculo testimonii ad plagam septemtrionalem extra uelum: ordinatis coram propositionis panibus: sicut preceperat dominus moysi. Posuit et candelabrum in tabernaculo testimonii. e regione mense. in parte australi. locatis per ordinem lucernis: iuxta preceptum domini. Posuit et altare aureum. subter tectum testimonii contra uelum. et adoleuit super eo incensum aromatum: sicut ius-

Ex labrum

Ex uerat

Ex testimonium

Ex um

serat dominus. Posuit et tentorium in introitu tabernaculi. et altare holocausti in vestibulo testimonii. offerens in eo holocaustum et sacrificia: ut dominus imperarat. Labrum quoque statuit inter tabernaculum testimonii et altare: implens illud aqua. Laverunt que moyses et aaron ac filii eius manus suas ac pedes. cum ingrederentur tectum federis. et accederent ad altare: sicut preceperat dominus moysi. Erexit et atrium per girum tabernaculi et altaris: ducto in introitu eius tentorio. Postquam cuncta perfecta sunt. operuit nubes tabernaculum testimonii: et gloria domini implevit illud. Nec poterat moyses ingredi tectum federis. nube operiente omnia. et maiestate domini choruscante: quia cuncta nubes operuerat. Si quando nubes tabernaculum deserebat: proficiscebantur filii israel per turmas suas. Si pendebat desuper: manebant in eodem loco. Nubes quippe domini incubabat per diem tabernaculo. et ignis in nocte: videntibus populis israel per cunctas mansiones suas. Explicit liber exodus.

Incipit liber leviticus.

I. Vocavit autem moysen: dominus. et locutus est ei dominus de tabernaculo testimonii dicens. Loquere filiis israel et dices ad eos. Homo qui obtulerit ex vobis hostiam domino de pecoribus. id est de bobus et de ovibus. offerens victimas: si holocaustum fuerit eius oblatio ac de armento. masculum immaculatum offeret ad hostium tabernaculi testimonii. ad placandum sibi dominum. Ponetque manus super caput hostie et acceptabilis erit. atque in expiationem eius proficiens. Immolabitque vitulum coram domino: et offerent filii aaron sacerdotes sanguinem eius. fundentes per altaris circuitum: quod est ante hostium tabernaculi. Detractaque pelle hostie. artus in frusta concident. et subicient in altari ignem. strue lignorum ante composita. et membra que cesa sunt desuper ordinantes. caput videlicet et cuncta que adherent iecori. intestinis et pedibus lotis aqua: adolebitque ea sacerdos super altare. in holocaustum et suavem odorem domino. Quod si de pecoribus oblatio est. de ovibus sive de capris holocaustum. agniculum et absque macula offeret: immolabitque ad latus altaris quod respicit ad aquilonem coram domino. Sanguinem vero illius: fundent super altare filii aaron per circuitum. Dividentque membra. caput et omnia que adherent iecori: et ponent super ligna. quibus subiciendus est ignis. Intestina vero et pedes lavabunt aqua. et oblata omnia adolebit sacerdos super altare: in holocaustum et odorem suavissimum domino. Sin autem de avibus. holocausti oblatio fuerit domino. de turturibus et pullis columbe: offeret eam sacerdos ad altare. et retorto ad collum capite. ac rupto vulneris loco: decurrere faciet sanguinem super crepidinem altaris. Vesiculam vero gutturis et plumas proiciet prope altare ad orientalem plagam: in loco in quo cineres effundi solent. Confringetque ascellas eius. et non secabit nec ferro dividet eam: et adolebit super altare. lignis igne supposito. Holocaustum est: et oblatio suavissimi odoris domino.

II. Anima cum obtulerit oblationem sacrificii domino: simila erit eius oblatio. et fundet super eam oleum. et ponet thus. ac deferet ad filios aaron sacerdotes. Quorum unus tollet pugillum plenum simile et olei. ac totum thus: et ponet memoriale super altare. in odorem suavissimum domino. Quod autem reliquum fuerit de sacrificio. erit aaron et filiorum eius. sanctum sanctorum de oblationibus domino. Cum autem obtuleris sacrificium coctum in clibano de simila. panes scilicet absque fermento conspersos oleo. et lagana azima oleo lita. Si oblatio tua fuerit de sartagine. simile conspersae oleo. et absque fermento: divides eam minutatim. et fundes super eam oleum. Sin autem de craticula sacrificium. eque simila oleo conspergetur: quam offerens domino.

tradeſ manibꝫ ſacerdotiſ. Qui cum
obtulit eã. tollet memoriale de ſacri
ficio: et adolebit ſup altare in odo
rem ſuauitatiſ dño. Quicquid autem reli
quũ ẽ: erit aaron et filiorũ eiꝰ. ſcm
ſcõrum de oblationibꝫ dñi. Omnis
oblatio q̃ offeret̃ dño. abſqꝫ fermento
fiet: nec quicq̃ fermenti ac mellis ado
lebit̃ in ſacrificio dñi. Primicias
tm̃ eorum offeretiſ et munera: ſup al
tare u° n̄ ponent̃ in odorẽ ſuauita
tiſ. Quicquid obtuliſ ſacrificii. ſale c̄o
dies: nec auferes ſal federis dĩ tui d̃ ſa
crificio tuo. In oĩ oblatiõe: offeres ſal.
Si autem obtuleris munꝰ primiciarum fru
gũ tuarũ dño. de ſpicis adhuc uirẽ
tibꝫ: torrebis eaſ igni. et c̄o fringes in
morẽ farris. et ſic offeres p̄mitias tu
as dño: fundens ſup ea oleũ. et thus
imponens: qꝛ oblatio dñi ẽ. De qua
adolebit ſacerdos in memoriã muneris:
partem farris fracti. et olei. ac totũ thꝰ.

III

Quod ſi hoſtia pacificorũ fuerit eiꝰ oblatio.
et de bobꝫ uoluerit offerre: maſcm̄ ſiue
feminã immaculata offeret corã dño.
Ponetqꝫ manũ ſup capꝰ uictime ſue:
q̃ immolabit̃ in introitu tabernaculi.
fundentqꝫ filii aaron ſacerdotis ſang
uinẽ per circuitũ altaris. et offerent de o
ſtia pacificorum in oblatione dño. adi
pem qui operit uitalia: et quicquid pin
guedinis intrinſecꝰ ẽ. duos renes cum
adipe quo teguntur ilia. et reticulũ
iecoris cum renunculis. adolebuntqꝫ ea
ſup altare in holocauſtũ. lignis igne
ſuppoſito: in oblationẽm ſuauiſſim
i odoris dño. Si uero de ouibꝫ fuerit eiꝰ
oblatio et pacificorum oſtia ſiue maſ
culum. ſiuẽ feminã obtulerit: immacũlã
ta erit. Si agnũ obtulerit corã dño: po
net manũ ſup capꝰ uictime ſue: que
immolabit̃ in ueſtibulo tabernaculi te
ſtimonii. fundentqꝫ filii aaron ſan
guinẽ eiuſ. per altaris circuitũ: et offe
rent de pacificorum oſtia ſacrificiũ do
mino. adipem et caudã totã cũ ren
ibꝫ. et pinguedinẽ que operit uẽtrem.
atqꝫ uniuerſa uitalia: et utrũqꝫ re
nunculum cum adipe qui ẽ iuxta ylia:
reticulumqꝫ iecoris cũ renunculis: et ad
olebitqꝫ ea ſacerdos ſup altare in pabu
lum ignis. et oblationis dñi. Si capra
fuerit eiuſ oblatio. et obtulerit eã dño:
ponet manũ ſuam ſup capꝰ eiꝰ. immol
abitqꝫ eam in introitu tabernaculi te
ſtimonii: et fundent filii aarõ ſang
uinẽ eius per altaris circuitũ. Tollentqꝫ ex
ea in paſtum ignis dñici. adipẽ q̃ operit
uentrẽ. et q̃ tegit uniuerſa uitalia. duos
renunculos cum reticulo q̃ ẽ ſup eos iuxta
ilia. et arumnã iecoris cum renunculis:
adolebitqꝫ ea ſacerdos ſup altare. in a
limoniã ignis et ſuauiſſimi odoris.
Omnis adeps dñi erit iure perpetuo in
generationibꝫ et cunctis habitaculis ueſtris:
nec adipẽ nec ſanguinẽ oĩo comedetis.

IIII

Locutusqꝫ ẽ dominus ad moyſen. di
cens. Loquere filiis iſrl. Anima cum
peccauerit per ignorantiã. et de uniuerſis
mandatis dñi que precepit ut n̄ fierẽt. quip
piam fecerit: ſi ſacerdos q̃ ẽ unctus
peccauerit. delinquere faciens populum. of
feret pro peccato ſuo uitulũ immaculatũ
dño: et adducet illum ad oſtium
tabernaculi teſtimonii corã dño. ponet
qꝫ manũ ſup capꝰ eiuſ: et immolabit
eũ dño. Hauriet quoqꝫ de ſanguine
uituli: inferens illũ in tabernaculũ
teſtimonii. Cumqꝫ intinxerit digitum
in ſanguine: aſperget eũ ſepties corã
dño. contra uelum ſanctuarii. ponetqꝫ de eo
dẽ ſanguine ſup cornua altaris thim
iamatis. gratiſſimi dño: q̃ ẽ in taberna
culo teſtimonii. Omnẽ autem reliquum
ſanguinẽ fundet in baſẽ altaris ho
locauſti. in introitu tabernaculi: et
adipem uituli offeret pro peccato. tam
eum qui operit uitalia. quã oĩa q̃ in
trinſecus ſunt. duos renunculos
et reticulũ q̃ ẽ ſup eos iuxta ilia. et adi
pẽ iecoris cum renunculis. ſicut auf
tur de uitulo hoſtie pacificorũ: et
adolebit ea ſup altare holocauſti.
Pellem uero et omnẽ carnes cũ capite
et pedibꝫ et inteſtinis et fimo et reliquo
corpore. efferet extra caſtra in locum mun

Ex dño

Ex ad baſim

IIII

dum: ubi cineres effundi solent. Incendetque ea super lignorum struem: que in loco effusorum cinerum cremabuntur. Quod si omnis turba filiorum israel ignorauerit. et per inperitiam fecerit quod contra mandatum domini est. et postea intellexerit peccatum suum: offeret uitulum pro peccato. Adducetque eum ad ostium tabernaculi: et ponent seniores populi manus super caput eius coram domino. Immolatoque uitulo in conspectu domini. inferet sacerdos qui unctus est de sanguine eius in tabernaculum testimonii: tincto digito aspergens septies contra uelum. ponetque de eodem sanguine in cornibus altaris quod est coram domino in tabernaculo testimonii: reliquum autem sanguinem fundet iuxta basim altaris holocaustorum. quod est in ~~medio~~ ostio tabernaculi testimonii. Omnemque eius adipem tollet. et adolebit super altare: sic faciens et de hoc uitulo. quomodo fecit et prius. Et rogante pro eis sacerdote: propitius erit eis dominus. Ipsum autem uitulum offeret extra castra. atque comburet. sicut et priorem uitulum: quia pro peccato est multitudinis. Si peccauerit princeps et fecerit unum e pluribus per ignorantiam. quod domini lege prohibetur. et postea intellexerit peccatum suum: offeret ostiam domino. hyrcum de capris immaculatum: ponetque manum suam super caput eius. Cumque immolauerit eum in loco ubi solet mactari holocaustum coram domino: quia pro peccato est. tinget sacerdos digitum in sanguine ostie pro peccato. tangens cornua altaris holocausti. et reliquum fundens ad basim eius: adipem uero adolebit supra sicut in uictimis pacificorum fieri solet. Rogabitque pro eo et pro peccato eius: ac dimittetur ei. Quod si peccauerit anima per ignorantiam de populo terre. ut faciat quicquam ex his que domini lege prohibentur atque delinquat. et cognouerit peccatum suum. offeret capram immaculatam. ponetque manum super caput ostie que pro peccato est: et immolabit eam in loco holocausti. Tolletque sacerdos de sanguine in digito suo: et tangens cornua altaris holocausti. reliquum fundet ad basim eius. Omnem autem auferens adipem. sicut auferri solet de uictimis pacificorum: adolebit super altare in odorem suauitatis domino. Rogabitque pro eo: et dimittetur ei. Sin autem de pecoribus obtulerit uictimam pro peccato. ouem scilicet immaculatam: ponet manum super caput eius. et immolabit eam in loco ubi solent holocaustorum cedi ostie. Sumetque sacerdos de sanguine eius digito suo: et tangens cornua altaris holocausti. reliquum fundet ad basim eius. Omnem quoque auferens adipem. sicut auferri solet adeps arietis qui immolatur pro pacificis: et cremabit super altare in incensum domini. Rogabitque pro eo et pro peccato eius. et dimittetur ei.

V

Si peccauerit anima et audierit uocem iurantis. testisque fuerit quod aut ipse uidit. aut conscius est: nisi indicauerit portabit iniquitatem suam. Anima que tetigerit aliquid inmundum. siue quod occisum a bestia est. aut per se mortuum. aut quodlibet aliud reptile. et oblita fuerit inmunditie sue: rea est et deliquit. Et si tetigerit quicquam de inmunditia hominis. iuxta omnem inpuritatem qua pollui solet. oblitaque cognouerit postea: subiacebit delicto. Anima que iurauerit. et protulerit labiis suis. ut uel male quid faceret uel bene. et id ipsum iuramento et sermone firmauerit. oblitaque postea intellexerit delictum suum: agat penitentiam pro peccato. et offerat agnam de gregibus siue capram: orabitque pro eo sacerdos et pro peccato eius. Sin autem non potuerit offerre pecus: offerat duos turtures uel ~~duos~~ duos pullos columbarum domino. unum pro peccato. et alterum in holocaustum. dabitque eos sacerdoti. Qui primum offerens pro peccato. retorquebit caput eius ad pennulas. ita ut collo hereat. et non penitus abrumpatur. et asperget de sanguine eius parietem altaris. Quicquid autem reliquum fuerit. faciet destillare ad fundamentum eius: quia pro peccato est. Alterum uero adolebit in holocaustum: ut

fieri solet. Rogabitq; p eo sacdos. 7
pro pcto eius: 7 dimittet ei. Qd si non
quiuerit manus eius offerre duos
turtures. aut duos pullos colube:
offeret pro pcto. simile pte ephi de
cimam. No mittet in eam oleu. nec
turis aliqd imponet. q2 p pcto est:
tradetq; eam sacdoti. Qui plenu ex
eo pugillu hauriens. cremabit sup
altare in monimetu eius q obtulit:
rogans p illo et expians. Reliq uero
ptem: ipe hebit in mune. Locutusq;
est dns ad moysen dicens. Anima si
puaricans cerimonias. p errore i his
que domino sut scificata peccauerit:
offeret p delicto suo arietem imacu
latum de gregibz. qui emi pot duo
bus siclis iuxta pondus scuarij. ipm
q; q intulit dampni restituet: 7 qn
tam ptem ponet sup. trades sacdo
ti. Qui rogabit p eo. offerens ariete:
et dimittet ei. Anima q peccauit p
ignorantia. feceritq; unum ex his
que dni lege prohibent. et pcti rea i
tellexerit iniqtate sua: offeret ariete
imaculatu de gregibz sacdoti: iuxta
mensuram estimatioemq; pcti. Qui
orabit p eo. q2 nesciens fecit: 7 dimi
ttetur ei. q2 p errore deliqt in dnm.
Locutusq; e dominus ad moysen dices.
Anima que peccauerit. 7 contempto do
mino. negauerit pximo suo depositu.
q fidei eius creditum fuerat. ul ui
aliqd extorserit. aut calupnia fece
rit. siue rem pditam inuenerit. 7 in
ficians insup peierauerit. et qdlibet
aliud ex pluribz fecit in qbz ~~oia~~ pe
care solent homines: cuuicta delic
ti. reddet oia que p fraude uoluit
obtinere. integra: 7 quinta insup pa
te. dno. cui dampnu intulerat. Pro
pcto aut suo. offeret arietem imacu
latum de grege. 7 dabit eu sacdoti:
iuxta estimatione. mensuraq; delicti.
Qui rogabit p eo cora dno: 7 dimit
tetur illi. p singulis que faciedo peccauit.

VI

Locutusq; e dns ad moysen: dicens. Precipe aaron: 7 filiis
eius. Hec e lex holocausti. Cremabitur
in altari tota nocte: usq; mane. Ignis
ex eode altari erit. Vestietur sacdos
tunica 7 feminalibz lineis. tolletq;
cineres quos uorans ignis exussit: 7
ponens iuxta altare. spoliabitur p
oribus uestimentis. 7 indutus aliis
efferet eos extra castra: 7 in loco mun
dissimo usq; ad fauilla osumi faciet.
Ignis aut in altari semp ardebit. que
~~semp ardebit. que~~ nutriet sacdos sb
iciens ligna mane p singlos dies: 7
iposito holocausto desup. adolebit
adipes pacificoz. Ignis est iste ppetuus:
qui nuqua deficiet in altari. Hec e
lex sacrificii et libaminoz. q offerent
filii aaron coram dno et cora altari.
Tollet sacdos pugillu simile q ospsa
e oleo. et totum thus qd sup similaz
positum e: adolebitq; illud i altari
in monimetu odoris suauissimi dno.
Reliq aut ptem simile. comedet aaron
cum filiis suis absq; fermento: et
comedet in loco sco atrii tabnacli. Ideo
aut n fermetabitur: q2 pars eius in dni
offeretur incensu. Scm scoru erit: si
cut p pcto. atq; delicto. Mares tantu
stirpis aaron: comedent illa. Legit
timu ac sempitnu erit in generati
onibz uris: de sacrificiis dni. Omnis
qui tetigerit illa: scificabitur. Locutusq;
est dominus ad moysen dicens. Hec
est oblatio aaron et filioz eius: q of
ferre debent dno in die unctionis
sue. Decima ptem ephi offerent sim
ile in sacrifitio sempitno: mediu eius
mane et mediu uespe: que in sartag
ine oleo ospsa frigetur. Offeret aut
ea calidam in odorem suauissimu do
mino sacdos. qui iure patri successit:
et tota cremabitur in altari. Omne
eni sacrifitiu sacdotum. igne osume
tur: nec quisq comedet ex eo. Locutusq;
e dns ad moysen: dicens. Loquere a
aron: 7 filiis eius. Ista e lex hostie p pcto.
In loco ubi offertur holocaustu: immo
labitur coram dno. Scm scoz e. Sacdos
qui offert. comedet eam in loco sco: 7

Et est

atrĩo tabernaculi. Quicqd tetigit̃ cã
nes eius: scificabit̃. Si de sãguine il
lius uestis fuit̃ aspsa: lauabit̃ i loco
scõ. Vas aũt fictile in quo cocta ẽ: ↄfri
getur. Qđ si uas eneum fuit̃: defric
abitur ⁊ lauabit̃ aq̃. Omĩs mascul᷒
de gñe sacdotali. uescet̃ carnib; eius:
q2 scim scõrum ẽ. Ostia enĩ que cedi
tur p pctõ. cui᷒ sanguis infertur in
tabernaculũ testimõii. ad expian
dum in sciũaro: ñ cõedetur: s; ↄbure
tur igni. Hec quoq; ẽ lex ostie p delic
to. Scã scõrum ẽ. Jdcirco ubi immo
labit̃ holocaustũ: mactabit̃ ⁊ uicti
ma p delicto. Sanguis ei᷒ p girũ fun
detur altaris. Offerent ex ea caudam.
⁊ adipem qui opit uitalia. duos ren
unculos ⁊ pinguedine q̃ iux̃ ilia ẽ.
reticulumq; iecoris cum renũculis:
⁊ adolebit ea sacdos sup altare. Jncẽ
sũ est dñi p delicto. Omĩs mascul᷒
de sacdotali genere. in loco scõ uesce
tur his carnib;: q2 scim scõrz ẽ. Sicut
p pctõ offertur ostia: ita et p delicto.
Vtriusq; ostie lex una erit̃. Ad sacdo
tem qui eam obtulerit: ptinebit.
Sacdos qui offert holocausti uictim
am: hẽbit pellem eius. Et õe sacrifi
tium simile. qđ coquitur in clibano:
⁊ quicqd in craticula ul in sartagĩe
p paratur: eius erit sacdotis a quo
offertur: siue oło ↄspsa. siue arida
fuit̃. Cunctis filiis aaron: eq̃ mẽ
sura p singłos diuidetur.

Hec ẽ lex ostie pacificoꝝ: que offeret̃
domino. Si pro grãrum actiõe fue
rit oblatio: offerent panes abs;
fermẽto ↄsp̃sos oło. ⁊ lagana azima
uñcta oleo. coctãq; simila;: ⁊ collirida
olei admixtione ↄspsas. Panes q̃;
fermẽtatos: cum ostia grãrũ que ĩ
molatur p pacificis. Ex qb; unus
p primiciis offeret̃ dño: ⁊ erit sa
cdotis qui fundet ostie sanguinẽ.
Cuius carnes eadẽ comedentur die:
nec remanebit ex eis quicq̃ usq; ma
ne. Si uoto ul sponte quispiã obtu
lerit ostiam: eadẽ similit̃ edet̃ die.

Sed ⁊ si quid in crastinũ remanserit:
uesci licitum ẽ. Quicqd aũt tercius i
uenerit dies: ignis absumet. Si qs
de carnibus uictime pacificoꝝ. die
tcio comederit: irrita fiet oblatio.
nec p derit offerenti: quin potius q̃
cumq; aĩa tali se edulio ↄtaminau
erit. preuaricationis rea erit. Caro q̃
aliqđ tetigit̃ inmundũ: ñ comedet̃,
s; ↄburetur igni. Qui fuit̃ mundᵉ:
uescetur ea. Anima polluta q̃ ederit̃
de carnib; ostie pacificorũ. q̃ oblata
ẽ domino: pibit de pplis suis. Et q̃
tetigit̃ inmundiciã hoĩs. ul iumti.
siũ oĩs rei que polluere põt. et cõedit
de huiuscemodi carnib;: interibit ð
pplis suis. Locutusq; ẽ dñs ad moysen.
dicẽs. Loquere filiis isrł. Adipẽ bouis
⁊ ouis et capre: ñ comedetis. Adipem
cadauẽis morticini. et eius aĩal q̃ a
bestia captum ẽ: habebitis in usus
uarios. Si quis adipem q offerri deb;
in incensũ dñi. comederit: pibit ð
pplo suo. Sanguinẽ quoq; oĩs aĩal.
nõ sumetis in cibo: tã de auib; q̃ de
pecorib;. Omĩs aĩa q̃ ederit sangui
nẽ: pibit de pplis suis. Locutus ẽ dñs
ad moysen dicens. Loquere filiis
isrł: dicẽs. Qui offert uictimã pa
cificoꝝ dño: offerat simul et sacrifi
cium. i. libamĩta eius. Tenebit ma
nib; adipẽ ostie et pectusculũ. Cũ
q; ambo oblata dño ↄsecrauit̃: tra
det sacdoti. Qui adolebit adipẽ su
p altare. Pectusculũ aũt erit aarõ: ⁊
filioꝝ eius. Armus quoq; dexter de
pacificoꝝ ostiis: cedet in primicias
sacdotis. Qui obtulit sanguinẽ et
adipem filioꝝ aaron: ipe hẽbit arã
mum dextrum in portiõe sua. Pec
tusculum ẽi eleuationis et armum
sepationis tuli a filiis isrł. de hostiis
eorum pacificis: et dedi aaron sacer
doti ⁊ filiis eius. lege ppetua. ab oĩ
pplo isrł. Hec ẽ unctio aaron ⁊ filio
rum eius. in ceremoniis dñi. die q̃
obtulit eos moyses ut sacdotio fun
gerentur: ⁊ que p̃cepit dari eis dñs

VII

Ctiõꝝ

Ex quis[q]

a filiis isrl'. religiōe ꝑpetua in gene
rationib; suis. Ista est lex holocau
sti. et sacrificii ꝑ pecō atq; delicto. 7
pro consecratione et pacificoꝝ uic
timis. quā ꝯstituit dn̄s moysi in mō
te synai: qn̄ mādauit filiis isrl'. ut
offerrent oblatiōes suas dn̄o. in de
VIII
Locutusq; ē dn̄s ad moysē in sto synai.
sen: dicens. Tolle aaron cū filiis suis.
uestes eorum. et unctiōis oleū. ui
tulū ꝑ pecō. duos arietes. canistrū
cum azimis: 7 ꝯgregabis oēm cetū
ad ostiū tabernaculi. Fecit moyses
ut dn̄s imperauerat: ꝯgregataq; oī
tba añ fores tabnacli. ait. Iste ē ser
mo: quē iussit dn̄s fieri. Statimq;
obtulit aaron: 7 filios eius. Cumq;
lauisset eos: uestiuit pontificē subu
cula linea: accingēs eū balteo. 7 in
duens tunica iacinctina: 7 desup hu
merale imposuit. Qd̄ ad stringēs
cingło: aptauit rōnali. in quo ērat
doctrina et ueritas. Cydari quoq; text̄
cap̄. 7 sup eam cont̄ frontē posuit l
laminā aureā ꝯsecratā in scīficati
one: sicut p̄cepat ei dn̄s. Tulit 7 uc
tionis oleum: quo liniuit tabnac
ulum cum oī suppellectili sua. Cū
q; scīficans aspsisset altare. vii. uici
b;. unxit illud et oīa uasa eius. 7
labrum q; cū basi sua. scīficauit ole
o. Qd̄ fundēs sup cap̄ aarō: unxit
eum 7 ꝯsecrauit. Filios quoq; eius
oblatos uestiuit tunicis lineis 7 ac
cīx baltheō. i posuitq; mitras: ut iu
ssat dn̄s. Obtulit 7 uitulū ꝑ pecō.
Cumq; sup cap̄ eius posuissent aa
ron 7 filii eius manus suas. imola
uit eū. hauriens sanguinē: 7 tincto
digito tetigit cornua altaris ꝑgirū.
Quo expiato 7 scīficato: fudit reli
quum sanguinē ad fundamta eī.
Adipem aūt qui erat sup uitalia 7 re
ticulum iecoris. duosq; renūculos cū
arimulis suis adoleuit sup altare:
uitulū cum pelle 7 carnib; et fimo
cremans extra castra. sicut p̄cepat do
minus. Obtulit et arietē in holoca

ustū. Sup cui' cap̄ cū imposuis
sent aaron 7 filii eius manus suas:
immolauit eū. et fudit sanguinē
eius sup altaris circuitū. Ipm̄q; arie
tem in frusta ꝯcidens. caput eius 7
artus et adipem adoleuit igni. lo
tis prius intestinis et pedib;. Totū
simł' arietē incendit sup altare. eo
q' eēt holocaustum suauissimi odo
ris dn̄o: sicut p̄cepit ei. Obtulit et
IX
arietē sc̄dm in ꝯsecratiōem sacerdotum:
posueruntq; sup cap̄ illi'. aaron et filii
eius manus suas. Quē cū immolas
set moyses: sumens de sanguine. te
tigit extremū auricłe dextre aaron.
7 pollicem manus eius dextre. simi
lit' 7 pedis. Obtulit et filios aarō.
Cumq; de sanguine arietis imola
ti tetigisset extremū auricłe singloꝝ
dextre. 7 pollicem man' ac pedis dex
tri: reliquū fudit sup altare ꝑ circui
tum. Adipē uo 7 caudā. oēmq; pin
guedinē q̄ opit intestina. reticulū
q; iecoris et duos renes. cū adipib;
suis. et armo dextro: separauit. Tollēs
aūt de canistro azimoꝝ q' erat coram
dn̄o. panē absq; fermēto. et collirī
dam ꝯsparsam oleo. laganūq; posuit
sup adipes et armū dextrum: tradēs
simł' oīa aaron et filiis eius. Qui p'
quam leuauerūt ea corā dn̄o. rursū
suscepta de manib; eoꝝ. adoleuit sr
altare holocausti: eo q̄d ꝯsecrationis
eēt oblatio in odorem suauitatis sac
rificii domino. Tulit 7 pectusculum.
eleuans illud corā dn̄o de ariete ꝯse
crationis in ptem suā: sic p̄cepat ei do
minus. Assumensq; unguentū. 7
sanguinē qui erat in altari: aspsit
sup aaron. et uestimēta eius. et sup
filios illius ac uestes eoꝝ. Cumq; san
ctificasset eos in uestitu suo: p̄cepit eis
dicēs. Coqte carnes ante fores taber
naculi: 7 ibi comedite eas. Panes quoq;
ꝯsecrationis edite. qui positi st̄ in ca
nistro: sic p̄cepit m̄ dn̄s dicēs. Aaron
7 filii eius comedēt eos. Quicqd aūt re
liquū fuerit de carne 7 panib;: ignis

abſumet. De hoſtio quoq; tabnacli
ñ exibitis .vii. diebz: uſq; ad diē quo
ↄplebitur tp̄s ↄſecrationis urē. Sep
tem diebz ei finitur ↄſecratio. ſicē ⁊ i
pſentiarū factū ē. ut ritus ſacrificii ↄ
pleretur. Die ac nocte manebitis i ta
bnaclo. obſuātes cuſtodias dñi: ne
moriamini. Sic ei michi pceptū ē.
feceruntq; aaron et filii eius: cuncta
que locutus ē dominꝰ p manū moysi.

Facto aūt octauo die: uocauit moyſes
aaron et filios eius ac maiores natu
isrł. Dixitq; ad aaron. Tolle de armento
uitulū p pcc̄o. ⁊ arietē in holocauſtū.
utrumq; imaculatū: ⁊ offer illos co
ram domino. Et ad filios isrł loqris.
Tollite hyrcū p pcc̄o. et uitulū atq; a
gnum anniculū. et sine macla in
holocauſtū. bouē et arietē p pacificꝭ.
⁊ immolate eos corā dño. in ſacrificio
ſinglor̄ ſimilā olō ↄſpſā offerentes.
Hodie eni dominus apparebit uobis.
Tulerunt ergo cuncta que iuſſerat moy
ſes: ad oſtium tabnacli. Ubi cū oīs a
ſtaret multitudo: ait moyſes. Iſte eſt
ſmo. quē pcepit dñs. facite: ⁊ appa
rebit uob glā eius. Dixitq; ad aarō. Ac
cede ad altare: ⁊ immola p pcc̄o tuo. Of
fer holocauſtū: ⁊ depcare pte ⁊ p pplo.
Cumq; mactauis hoſtiam ppli: ora p
eis ſicut pcep dominꝰ. Statimq; aarō
accedens ad altare. immolauit uitu
lum p pcc̄o ſuo: cuiꝰ ſanguinē obtul
erunt ei filii ſui. In quo tingēs digitū:
tetigit cornua altaris: ⁊ fudit reſidu
um ad baſim eius. Adipemq; ⁊ renū
culos ac reticulū iecoris que ſūt p pcc̄o.
adoleuit ſup altare: ſic pcepat dñs
moysi. Carnes uō ⁊ pellem eius: ext
caſtra ↄbuſſit igni. Immolauit ⁊ ho
locauſti uictimā. Obtuleruntq; ei filii
ſui ſanguinē eius: quē fudit p alta
ris circuitum. Ipam etiam hoſtiam
in fruſta ↄciſam cū capite et mēbris
ſingulꝭ obtulerūt: que oīa ſup altarē
cremauit igni. lotis prius aqua inte
ſtinis ⁊ pedibz. Et p pcc̄o ppli offerēs:
mactauit hyrcū. Expiatoq; altari. fec

holocauſtū: addens in ſacrificiū liba
menta. que pariter offeruntur. et adolēs
ea ſup altare: abſq; ceremoniis ho
locauſti matutini. Immolauit ⁊ bo
uem atq; arietē: hoſtias pacificas
pp̄. Obtuleruntq; ei filii ſui ſanguinē:
quē fudit ſup altare in circuitū. Ad
ipes aūt bouis. ⁊ caudā arietis. renun
culosq; cum adipibz ſuis. et reticlm
iecoris: poſuerūt ſup pectora. Cumq;
cremati eēnt adipes in altarī: pecto
ra eor̄ ⁊ armos dextros ſepauit aaron.
eleuans corā domino: ſicut pcepat
moyſes. Et extendens manꝰ ad po
pulum bñdixit eis. Sicq; ↄpletis ho
ſtiis p pcc̄o ⁊ holocauſtis ⁊ pacificis:
deſcendit. Ingreſſi aūt moyſes ⁊ a
aron tabnaculū teſtimonii. ⁊ dein
ceps egreſſi: bñdixerunt pplo. Appa
ruitq; glā dñi. oī multitudini: ⁊ ecce
egreſſus ignis a dño. deuorauit holo
cauſtum. et adipes q erāt ſup altarē.
Qd cum uidiſſent turbe: laudaue
runt dnm. ruentes i facies ſuas.

Arreptiſq; nadab et abiu filii aarō
turibulis. poſuerūt ignē. et incen
ſum deſup offerentes corā dño ign
em alienum: q eis pceptū ñ erat.
Egreſſuſq; ignis a dño. deuorauit eos:
⁊ mortui ſunt corā dño. Dixitq; mo
yſes ad aaron. Hoc ē: qd locutꝰ eſt do
minus. Scificabor in hiis q appropi
quāt michi: et in conſpectu omnis
ppli glificabor. Qd audiens: tacuit
aaron. Uocatis aūt moyſes miſahele
et heliſaphan filiis ozihel patrui aa
ron: ait ad eos. Ite et tollite frēs ue
ſtros de conſpectu ſcuarii: et aſporta
te extra caſtra. Confeſtimq; pgentes
tulerunt eos. ſicut iacebāt ueſtitos
tunicis lineis. et eiecerūt foras: ut ſ
fuerat impatum. Locutus ē moyſes
ad aaron: et ad eleazar atq; ithamā.
filios eius. Capita ueſtra nolite ſcīde:
ne forte moriamini. ⁊ ſr oēm cetum
oriatur indignatio. Fratres uri ⁊
oīs domus isrł: plangāt incendiū
q dominus ſuſcitauit. Uos aūt ñ egr

Exatiis

IX

E ſtateret

E eo

X

nudare
ueſtimēta
nolite

diemini fores tabnaculi. alioqn
pibitis. Oleum quippe scē unctio
nis ē sup uos. Qui fecerunt oīa: iu
xta pceptum moysi. Dixit quoqȝ do
minus ad aarō. Vinū et oē q̄ inebri
are pōt. nō bibetis. tu et filii tui. qn̄
intrabitis in tabernaculū testimonii.
ne moriamini: quia pceptū ē sem
piternum in gnātiones urās. ⁊ ut ha
beatis sciām discernēdi int̄ scīm ⁊ p
phanum. int̄ pollutū ⁊ mundū:
doceatisqȝ filios isrl̄ oīa legittima
mea. que locutus ē dns̄ ad eos. pma
num moysi. Locutusqȝ ē moyses ad
aaron ⁊ ad eleazar atqȝ ithamar fi
lios eius: qui residui erāt. tollite
sacrifitium q̄ remansit de oblatio
ne dnī. et comedite illō absqȝ fer
mento iux̄ altare: q2 scīm scōȝ est.
Comedetis āt in loco scō. q̄ datū est
tibi ⁊ filiis tuis de oblationibȝ dnī:
sic pceptum ē michi. Pectusculum
quoqȝ q̄ oblatum ē ⁊ armū q̄ separat̄
est. edetis in loco mūdissiō: tu ⁊ filii
tui. āc filie tue tecū. Tibi ēi ac libis
tuis reposita sūt. de hostiis salutaribȝ
filioȝ isrl̄: eo q̄ armū ⁊ pectus ⁊ ad
ipes qui cremant̄ in altari eleuaue
rint coram dn̄o. ⁊ ptineāt ad te ⁊ ad
filios tuos lege ppetua: sicut pcepit
dn̄s. Inter h̄ hyrcum q̄ oblatus fue
rat ppcc̄o. cum quereret moyses: ex
ustum reppit. Iratusqȝ ɔtra eleazar
et ithamar filios aaron qui remān
serant: ait. Cur n̄ comedistis hostiā
ppcc̄o in loco scō. q̄ scā scōȝ ē. et data
uobis ut portetis iniq̄tatē multitudis.
⁊ rogetis p ea in conspectu dnī. p̄sertim
cū de sanguine illi nō sit illatum ī
tra scā. et comede eā debueratis ī scū
ario. sic pceptū ē michi: Rn̄dit aaron.
Oblata est hodie uictima ppcc̄o. ⁊ ho
locaustū: coram dn̄o. Michi āt acci
dit: q̄ uides. Quomō potui comede
eam. aut placere deō in cerimoniis.
mēte lugubri: Qd̄ cū audisset moyses:
recep̄ satisfactioēm.

Locutusqȝ ē dominus ad moysen ⁊ aarō:
dicens. Dicite filiis isrl̄. Custodite
oīa que pcepi uobis: ut sim uir deus.
Hec sunt animalia que comede dbe
tis: de cunctis aīantibȝ t̄re. Omē qd̄
h̄t diuisam ungulā et ruminat ī
pecoribus: comedetis. Quicqd̄ aut̄
ruminat qdē. et h̄t ungulā. s̄ȝ n̄ di
uidit eā. sicut camelus et cetā: nō
comedetis illud. et int̄ imunda rep
utabitis. Cirogrillus qui rumiāt. un
gulamqȝ n̄ diuidit: inmund' ē. Le
pus quoqȝ nā ⁊ ipse ruminat. s̄ȝ un
gulam n̄ diuidit. et sus q̄ cum ungu
lam diuidat n̄ rumiāt. Hoȝ cāmb'
n̄ uescemini. nec cadauera ɔtigetis:
q2 īmunda sūt uobis. Hec sūt ⁊ que gi
gnunt̄ in aqs: ⁊ uesci licitū est. Om
ne q̄ h̄t pēnulas et squamas. tam
in mari quā in flumībȝ et stagnis:
comedetis. Quicqd̄ āt pēnulās ⁊ sq
mas n̄ h̄t. eoȝ que in aqs mouentur
uiuūt: abhominābile uobis ⁊ exe
crandū erit. Carnes eoȝ n̄ cōedetis: ⁊
morticina uitabitis. Cuncta q̄ nō ha
bent pennulas ⁊ squamas in aquis:
polluta erūt. Hec sūt que d̄ auibȝ come
dere n̄ debetis: ⁊ uitanda sūt uob. Aqlā.
⁊ griphem. et alietū. et miluū. ac ⁊
uulturē. iux̄ genus suū. ⁊ et oē coru
ini gnūs in similitudine suā: struc
tioēm et noctuā. et larum. et accipi
trem. iux̄ genus suū. ⁊ bubonē ⁊ mer
gulū. et ibim cignū. et onochrotalū.
⁊ porphyrioēm. erodionē. et charad
on. iuxta genus suū: upupā quoqȝ
et uespertilionē. Omne de uolucribȝ
q̄ graditur sup quatuor pedes: ab
hominabile erit uob. Quicqd̄ aūt
ambulat qdē sup quatuor pedes. s̄ȝ
h̄t lōgiora retro crura p que salit sr
t̄ram. cōedere debetis: ut ē bruc in
gnē suo. et attacus. atqȝ opimachus
ac locusta: singlā iux̄ genus suū. Qc
qd āt ex uolucribȝ quatuor tm̄ h̄t pe
des: execrabile erit uobis. Et quicqȝ
morticina eoȝ tetigit polluet̄: ⁊ erit
imundus usqȝ ad uespum. Et si ne
cēe fuit ut portet quippiā hoȝ mo

Et pinulas

Et execrandūqȝ

Et uespam;

ttum. Lauabit uestimēta sua: et erit inmūdus usq; ad solē occasū. Omne aīal qd͂ h3t quidē ungulā. s3 n̄ diuisā eam. nec ruminat: immūdū erit. Et quicqd tetigit illud: contaminabitur. Qd ambulat sup manus ex cunctis aīantibz q̄ incedunt quadrupedia: īmundū erit. Qui tetigit morticina eoꝝ: polluet̄ usq; ad uespū. Et q portauit huiuscemodi cadauera lauabit uestimēta sua. et īmūdus erit usq; ad uespū: qz oīa hec īmunda s̄ uobis. Hec quoq; int̄ polluta reputabunt̄: de his que mouent̄ in terra. Mustella. et mus. et cocodrill9 singla iuxᵃ genus suū ⁊ migale. et cameleon. et stellio. ac lacerta. et talpa: oīa h̄ īmunda s̄t. Qui tetigit morticina eoꝝ: īmund9 erit usq; ad uespū. Et sr qd ceciderit quicq̄ de morticinis eoꝝ: polluetur: tam uas ligneū. et uestimētum quā pelles et cilicia. et in quocūq; fit opus: tingent̄ aqᵃ ⁊ polluta erunt usq; ad uespum: ⁊ sic postea mundabūtur. Vas aūt fictile in quo hoꝝ qcquā intro ceciderit polluet̄: ideo q̄ frangendū ē. Omīs cibz quē comedetis. si fusa fuit sup eū aq̄: īmund9 erit. Et omne liquens qd bibit̄ d̄ unīūs o uase: īmundū erit. Et qcqd de morticinis istuiusmodi ceciderit sup illud. immūdū erit: siue clibani. siue cacabi pedes destruent̄. et īmundi erunt. fontes uō ⁊ cisterne ⁊ oīs aq̄ꝝ congregatio munda erit. Qui morticinum eoꝝ tetigerit: polluetur. Si ceciderit sup sementem: n̄ polluet eā. Si aūt qspiam aq̄ sementem pfuderit. et postea morticinis tacta fuerit: ilico polluetur. Si mortuū fuit aīal. qd lict uobis comedere: qui cadauer eius tetigit. immundus erit usq; ad uespū. Et qui comederit ex eo qcpiā siue portauit. lauabit uestimēta sua. et īmundus erit usq; ad uespum. Omne qd reptat sup t̄ram abhominabile erit uobis: nec assumet̄ in cibum. Quicqd sup pectus quadrupes gradit̄. et multos ht̄ pedes. siue p humū trahitur: n̄ comedetis: qz abhominabile ē. Nolite contaminare aīas urās: nec tangatis qcq̄ eorum. ne inmundi sitis. Ego enī sum dn̄s deus ur̄: Sci estote: qm̄ ego scs̄ sum. Ne polluatis aīas urās: in oī reptili qd mouetur sup t̄ram. Ego eñ sum dominus. qui eduxi uos de t̄ra egypti: ut eēm uobis in deum. Sci eritis: qz ego scs̄ sum. Ista ē lex aīantiū ac uolucrum. et omīs aīe uiuentis. q mouet̄ in aq̄. et reptat in t̄ra. ut differētias nouitis mūdi. ⁊ īmūdi: et sciatis qd comedere debeatis.

Locutusq; ē dominus ad moysen dicē. Loquere filiis isrl̄: et dices ad eos. Mulier si suscepto semine peperit masculum. immunda erit. vii. diebz. iuxᵃ dies separatiōis menstrue: et die octauo circumcidet̄ infantulus. Ipa uō: xxxiii. dieb3 manebit in sanguine purificatiōis sue. Omne scm̄ nō tanget. nec ingredietur scūariū: donec ipleant̄ dies purgatiōis eius. Sin aūt feminā pepit. īmunda erit duabz ebdomadibz. iuxᵃ ritum fluxus menstrui: ⁊ sexaginta ⁊ sex diebz. manebit in sanguine purificatiōis sue. Cumq; expleti fuerint dies purificatiōis sue. p filio siue p filia ⁊ deferet agnū anniculum in holocaustū. ⁊ pullū columbe siue turturem p pcc̄o ad hostiū tabnacli testimonii: ⁊ tradet sacerdoti. Qui offeret illa corā dn̄o. et rogabit p ea: et sic mūdabit̄ a pfluuio sanguinis sui. Ista ē lex parientis masculum ac feminā. Qd si n̄ inuenerit manus eius nec potuerit offerre agnū: sumet duos turtures ul̄ duos pullos columbe: unum in holocaustū et alterum p pcc̄o. Orabitq; p ea sacerdos: ⁊ sic mūdabit̄.

Locutusq; ē dominus ad moysē et ad aaron. dicēs. Homo in cuius carne ⁊ cute ortus fuit diuersus color siue pustula. aut qsi lucēs quippiā. i. plaga lepre: adducetur ad aaron sacerdotem. ul̄ ad unum quelibet filioꝝ ei9. Qui cum uiderit leprā in cute ⁊ pilos

in albū mutatos colorem. ipām q̄
spēm lepre humiliorē cute ⁊ carnē
reliqua: plaga lepre ē: et ad arbitri
um eius separabitur. Sin aūt lucens
candor fuit in cute. nec humilior
carne reliqua. et pili coloris pristi
ni: recludet eū sacerdos. vii. diebus:
⁊ cōsiderabit die septimo. Et siquidē lepra
ult̄ n̄ creuerit. nec transierit in cute p̄
oris t̄minos. rursum includet eū
vii. dieb; aliis: et die septimo cōtempla
bitur. Si obscurior fuit lepra ⁊ n̄ creue
rit in cute. mundabit eū: q̄r scabies
ē: lauabitq; hō uestimenta sua ⁊ mun
dus erit. Qđ si postq̄ a sacerdote uisus ē.
⁊ redditus mundicie. itūm lepra creuerit:
adducetur ad eum. ⁊ inmundicie cōdēp
nabitur. Plaga lepre si fuit in hoīne:
adducetur ad sacerdotē. ⁊ uidebit eū.
Cumq; color albus in cute fuit. ⁊ ca
pillorū mutauerit aspectū. ipsa quoq;
caro uiua apparuerit: lepra uetustissima
iudicabitur. atq; inolita cuti. Conta
minabit itaq; eū sacerdos. ⁊ n̄ recludet:
q̄r perspicue inmundicia ē. Sin aūt effl
oruerit discurrens lepra in cute. ⁊ ope
ruerit omnē carnē a capite usq; ad pe
des. quicquid sub aspectu oculorum cadit:
cōsiderabit eū sacerdos. et teneri a le
pra mundissima iudicabit: eo q̄ omīs
in candorem uersa sit: ⁊ idcirco homo
mundus erit. Qn̄ uero uiuens in eo appa
ruerit. tunc sacerdotis iudicio polluetur:
⁊ inter inmundos reputabitur. Caro enī
uiua si lepra aspergatur: inmunda ē. Qđ
si rursum uersa fuit in alborē. et totū
hominē operuerit: cōsiderabit eū sacer
dos: ⁊ mundū ēē decernet. Caro et
cutis in qua ulcus natū est et sana
tum ē. et in loco ulceris cicatrix ap
paruerit alba siue sub rufa: addu
cetur hō ad sacerdotē. Qui cū uiderit
locū lepre humiliorē carne reliqua.
⁊ pilos uersos in candorē: cōtaminabit
eum. Plaga ē̄i lepre: orta ē in ulcere.
Qđ si pilus coloris ē pristini. ⁊ cicatrix
sub obscura. ⁊ uicina carne n̄ est humili
or: recludet eum. vii. dieb;. Et siquidē

creuerit: adiudicabit eū lepre. Sin
aūt steterit in loco suo. ulceris ē cicatrix:
⁊ hō mundus erit. Caro et cutis quā ignis
exusserit. et sanata albam siue ru
fam habuerit cicatricē: cōsiderabit eam
sacerdos. Et ecce si uersa est in alborē. ⁊
locus eius reliqua cute humilior: cōtam
inabit eū: q̄r plaga lepre in cicatri
ce orta ē. Qđ si pilorum color n̄ fuerit im
mutatus. nec humilior plaga carne
reliqua. et ipsa lepre speties fuerit sub obscu
ra: recludet eum. vii. dieb;: ⁊ die se
ptimo cōtemplabitur. Si creuerit in
cute lepra: cōtaminabit eū. Sin aūt in
loco suo candor steterit n̄ satis clarus.
plaga cōbustionis ē: et idcirco munda
bitur q̄r cicatrix ē cōbusture. Vir siue
mulier in cuius capite uel barba germi
nauerit lepra: uidebit eos sacerdos. Et si
quidē humilior fuerit locus carne reli
qua. et capillus flauus solitoq; sub
tilior: cōtaminabit eos: q̄r lepra capitis
ac barbe ē. Sin aūt uiderit locum ma
cule. equalem uicine carni. et capillū
nigrum: recludet eos. vii. dieb;: ⁊ di
e. vii. intuebitur. Si n̄ creuerit macula.
et capillus sui coloris ē. et locus plage
carni reliquē equalis: radetur hō absq; lo
co macule. et includetur. vii. dieb; ali
is. Si die. vii. uisa fuerit stetisse pla
ga in loco suo n̄ humilior carne reliqua:
mundabit eū. lotisq; uestib; suis
mundus erit. Sin aūt post emundationē
rursum creuerit macula in cute. n̄ queret
amplius. utrum capillus in flauum colo
rē sit cōmutatus: q̄r aperte inmundus
ē. Porro si steterit macula et capilli ni
gri fuerint: nouerit hominē ēē sanatū.
⁊ cōfidenter eum pronuntiet mundū.
Vir ⁊ mulier in cuius cute candor appa
ruerit: intuebitur eos sacerdos. Si depre
henderit sub obscurū alborē lucere in
cute: sciat n̄ ēē lepram. s; maculā co
loris candidi: ⁊ hominē mundū. Vir
de cuius capite capilli fluunt: caluus
ac mundus ē. Et si a fronte ceciderint
pili: recaluaster ⁊ mundus ē. Sin aūt
in caluitio siue in recaluatione albus

E. lep

E. aut

E. est

E. ea

E. pellicee

XIIII

Cui de

ut' rufus color fuerit exortus. et hoc
sacerdos viderit: condempnabit eum haut
dubio lepre est. que exorta est in calvicio.
Quicumque ergo maculatus fuerit lepra
et separatus ad arbitrium sacerdotis: habebit
vestimenta dissipata. et caput nudum. os
veste contectum: contaminatum ac sordid
um se clamabit. Omni tempore quo lep
sus est et inmundus. solus habitabit extra
castra. Vestis lanea sive linea que lepram
habuerit in stamine atque subtegm
ine. aut certe pellis. vel quicquid ex pelle con
fectum est. si alba vel rufa macula in
fuerit infecta. lepra reputabitur: ostende
turque sacerdoti. Qui consideratam recludet
.vii. diebus. et die septimo rursus as
piciens. si crevisse deprehenderit. lepra
perseverans est. et pollutum iudicabit
vestimentum. et omne in quo fuerit inventa:
et idcirco conburetur flammis. Quod si eam vi
derit non crevisse. precipiet et lavabunt
id in quo lepra est: recludetque illud
.vii. diebus aliis. Et cum viderit faciem
quidem pristinam non reversam. nec tamen crevis
se lepram. inmundum iudicabit. et i
gne conburet: eo quod infusa sit in superficie
vestimenti. vel per totum. lepre. Sin autem obs
curior fuerit locus lepre. postquam vestis
est lota: abrumpet eum. et a solido di
videt. Quod si ultra apparuerit in hiis
locis que prius inmaculata erant. lepra
volatilis et vaga. debet igni conburi. Si
cessaverit. lavabit ea que pura sunt
secundo: et munda erunt. Ista est lex lepre ve
stimenti lanei et linei staminis atque
subtegminis. omnisque supellectilis
pellicee: quomodo mundari debeat. vel
contaminari.

Locutusque est dominus ad moysen. dicens. Hic
est ritus leprosi: quando mundandus est. Ad
ducetur ad sacerdotem. Qui egressus e ca
stris. cum invenerit lepram esse mundatam.
precipiet ei qui purificatur. ut offerat pro
se duos passeres vivos quos vesci li
citum est: et lignum cedrinum. ver
miculumque et hysopum. Et unum e pas
seribus immolari iubebit in vase fic
tili: super aquas viventes. Alium aut
vivum cum ligno cedrino et cocco et
hysopo. tinguet in sanguine passe
ris immolati. quo asperget illum qui mun
dandus est septies. ut iure purgetur:
et dimittet passerem vivum. ut in ag
rum avolet. Cumque laverit homo vesti
menta sua. radet omnes pilos corporis
et lavabitur aqua. purificatusque in
gredietur castra: ita dumtaxat. ut
maneat extra tabernaculum suum. vii.
diebus. et die. vii. radat capillos cap
itis. barbamque et supercilia ac totius cor
poris pilos. Et lotis rursum vestibus
et corpore. die octavo assumet duos
agnos inmaculatos. et ovem anniculam
absque macula. et tres decimas simi
le in sacrificium que conspersa sit oleo: et
seorsum olei sextarium. Cumque sacerdos
purificans hominem. statuerit eum et hec
omnia coram domino. in hostio tabernaculi tes
timonii: tollet agnum et offeret eum
pro delicto. oleique sextarium. Et obla
tis ante dominum omnibus. immolabit agnum
ubi immolari solet hostia pro peccato. et
holocaustum: id est in loco sancto. Sicut enim
pro peccato ita et pro delicto ad sacerdotem
pertinet hostia. Sancta sanctorum est. Assumens
que sacerdos de sanguine hostie que immo
lata est pro delicto. ponet super extremum a
uricule dextre eius qui mundatur. et super
pollices manus dextre et pedis: et de olei
sextario mittet in manum suam sinis
tram. tingetque digitum dextrum in eo. et
asperget septies contra dominum. Quod autem reli
quum est olei in leva manu: fundet super
extremum auricule dextre eius qui mundatur:
et super pollices manus ac pedis dextri.
et super sanguinem qui fusus est pro delicto. et
super caput eius. Rogabitque pro eo coram do
mino: et faciet sacrificium pro peccato. Tunc
immolabit holocaustum. et ponet il
lud in altari cum libaminibus suis: et homo ri
te mundabitur. Quod si pauper est. et non potest
manus eius invenire que dicta sunt. sumet
agnum pro delicto ad oblationem. ut roget
pro eo sacerdos. decimamque partem simile con
spersa oleo in sacrificium. et olei sextarium.
duosque turtures sive duos pullos

E. leprosa

colūbe. quoꝝ sit unus ꝑ pccō. ⁊ alt̃ in holocaustū: offeretq; ea die octauo purificationis sue sacerdoti ad hostium tabnaculi testimonii coꝛā domino. Qui suscipiens agnū ꝓ delicto ⁊ sextariū olei: leuabit simł. Immolatoq; agno. de sanguine eius ponet sup extremū auricle dextre illi qui mundat. ⁊ sup pollices manus eius ac pedis dextri. Olei uō partem mittet in manū suā sinistram. in quo tinges digitū dextre manus. asperget septies cō dnm. tangetq; extremū dextre auricle illi qui mundat. et pollices man̄ ac pedis dextri: in loco sanguinis q effusus ē ꝓ delicto. Reliq̄ aūt ptem olei que est in sinistra manū. mittet sup cap̄ purificati: ut placet ꝓ eo dnm. Et turturē siū pullū columbe offeret: unū pro delicto. et altm in holocaustū cū libamitis suis. Hoc ē sacrificiū leprosi: q habe ñ potest omia in emundatōne sui. Locutusq; ē dns ad moysen et aaron: dicens. Cum ingssi fueritis trām chanaan. quā ego dabo uobis in possessionē. ⁊ si fuerit plaga lepre in edibz. ibit cuiꝰ ē domus nuntians sacerdoti: ⁊ dicet. Quasi plaga lepre: uidetur michi ēe in domo mea. At ille p̄cipiet ut efferant uniusa de domo. priusq̄ ingrediatur eam. ⁊ uideat utrum lepra sit: ne imunda fiāt oīa que in domo sūt. Intrabitq; postea: ut cōsideret domus lepram. Et cum uiderit in parietibz illius q̄si uallículas pallore siue rubore defformes. et humiliores supficie reliq: egredietꝰ hostiū domus. ⁊ statim claudet eā. vii. dieb̄. Reūsusq; die septimo: cōsiderabit eā. Si inuenerit creuisse lepram. iubebit erui lapides in qbz lepra ē: ⁊ pici eos ext ciuitatē in loco imundo. Domum āt ipām radi intrinsec̄ p circuitum. ⁊ spargi puluerē rasure extra urbem in loco inmūdo. lapidesq; alios reponi p his qui ablati fuūt: ⁊ luto alio liniri domū. Sin āt postq̄ eruti sūt lapides. et puluis elatꝰ. et alia tra lita. ingssus sacerdos uiderit reūsam lepram. et parietes aspsos maculis: lepra ē pseuerans. et imunda ē domus. Quā statī destruet: ⁊ lapides eius ac ligna. atq; uniusū puluerē pitient ext oppidum: in loco imūdo. Qui intrauīt domū qñ clausa ē: imundꝰ erit usq; ad uespam. Et q dormierit in ea. et comederit quippiā: lauabit uestimta sua. Qđ si introiens sacerdos uiderit lepram ñ creuisse in domo. postq̄ denuo lita ē: purificabit eam reddita sanitate. Et in purificationē eius sumet duos passeres: lignūq; cedrinū. et uermiculū. atq; hysopū. Et imolato uno passere in uase fictili sup aq̄s uiuas. tollet lignum cedrinū et ysopū et coccū ⁊ passerem uiuū. ⁊ intinget oīa in sanguine passeris immolati. atq; in aq̄s uiuentibz. et asperget domū septies. purificabitq; eam tam in sanguine passeris quā in aq̄s uiuentibz. et in passere uiuo lignoq; cedrino. et ysopo. atq; uermiculo. Cumq; dimiserit passerē uiuum auolare in agrum liberē: oꝛabit pro domo: et iure mūdabit. Ista est lex oīs lepre. et pcussure. lepre uestium. et domoꝝ. cicatricis. et erumpentium papularꝝ lucentis macle. et in uarias spēs coloribz imutatis: ut possit sciri quo tpe mundū qđ ut imūdū sit.

XV

Locutusq; ē dns ad moysen ⁊ aaron. dicens. Loquimini filiis isrł: et dicite eis. Vir qui patitur fluxū seminis. imundus erit: ⁊ tunc iudicabitur huic uitio subiacere. cū p momenta singula adheserit carni illius atq; concreuerit fedus humor. Omne stratū in quo dormierit imundū erit: et ubicūq; sederit. Siquis hoīū tetigit lectulū eius. lauabit uestimta sua: et ipse lotus aqua immundꝰ erit usq; ad uespm. Si sederit ubi ille sederat. et ipse lauabit uestimta sua: ipse et lotus aq̄ imundꝰ erit usq; ad uespm. Qui tetigit carnē eius. lauabit uestimta sua: ⁊ ipse lotꝰ

Marginal notes: leprosa; Et uespam; Et r̄nē; Et passerē auolare

Et ueste sua

aqua immundus erit usq; ad ues
pum. Si saliuã huiuscemodi hõ. iec
erit sup eum qui mundus ẽ. lauab
uestimenta sua: et lotus aq̃ imund
erit usq; ad uespum. Sagma sup qd
sederit: immundũ erit. Et quicquid
sub eo fuit qui fluxũ seminis patit:
pollutũ erit usq; ad uespum. Qui po
tauit horum aliqd. lauabit uestem
suam: et ipe lotus aqua immundus
erit usq; ad uespum. Omnis q̃ tetig
erit qui talis ẽ nõ lotis añ manibus
lauabit uestimta sua: et lotus aqua
imund erit usq; ad uespum. Vas fic
tile q tetigit: confringetur. Vas añt li
gneum: lauabit aqua. Si sanatus
fuit qui huiuscemodi sustinet passi
one: numerabit. vii. dies post em
undatiõem sui. et lotis uestib; et to
to corpore in aq̃s uiuentib;. erit mund.
Die aũt octauo sumet duos turtures
aut duos pullos columbe. et ueniet
in conspectũ dñi. ad ostiũ tabnacli
testimonii: dabitq; eos sacerdoti. Qui
faciet unum p pcc͠o: et alterũ in holo
caustum. Rogabitq; p eo corã dño:
ut emundetur a fluxu seminis sui.
Vir de quo egredietur semĩ coitus. la
uabit aqua omne corp suũ: et immũ
dus erit usq; ad uespum. Vestẽ et pelle
quã habuerit lauabit aq̃: et imũda
erit usq; ad uespum. Mulier cũ qua
coierit lauabitur aq̃: et imũda erit
usq; ad uespum. Mulier q̃ redeũte
mense patitur fluxũ sanguinis: vii.
dieb; separabitur. Omis q tetigit eã im
mundus erit usq; ad uespũ. Et i quo
dormierit uel sederit. vii. dieb; sepa
rationis sue: polluet. Qui tetigit le
ctulũ eius lauabit uestimta sua: et
ipe lotus aq̃ immũd erit usq; ad ues
pum. Omne uas sup qd illa sederit.
quisqs attigit. lauabit uestimta su
a: et lotus aqua pollutus erit usq; ad
uespum. Si uir coierit cum ea tpe
sanguinis menstrualis: immundus
erit. vii. diebus. Et omne stratũ i quo
dormierit: polluetur. Mulier que patit

Et uestim

Et pulli

Et passione et iacebat

multis dieb; fluxum sanguinis nõ
in tẽpore menstruali. uel que post
menstruũ sanguinẽ fluere nõ ces
sat: quãdiu huic subiacet passioni
immunda erit. q̃si sit in tpr mstruo. Omẽ
stratum in quo dormierit. et uas in q
sederit: pollutũ erit. Quicq; tetige
rit eam. lauabit uestimta sua: et
ipe lotus aq̃. immũdus erit usq; ad
uespum. Si steterit sangs et fluere
cessauerit. numerabit. vii. dies. pu
rificationis sue: et octauo die offeret
pro se sacerdoti duos turtures uel duos
pullos columbe ad ostium tabnacli
testimonii. Qui unum faciet p pec
cato et alterum in holocaustũ: roga
bitq; p ea coram dño. et p fluxu im
munditie eius. Docebitis ergo filios
isrl ut caueant immundicias. et nõ
moriantur in sordib; suis: cũ pollue
rint tabnaculũ meũ qd ẽ int eos.
Ista ẽ lex eius que patitur fluxum
seminis. et q polluitur coitu: et que
mstruis tpib; separatur: uel q iugi
fluit sanguine: et hois qui dormierit

XVI

Locutusq; est dñs ad moysen. cũ ea.
post mortẽ duor filior aaron. qñ
offerentes ignem alienũ intfecti sẽ:
et pcepit ei dicẽs. Loquere ad aaron
fratrem tuũ. ne omi tpr ingrediatur
scũariũm. q ẽ intra uelum. coram
ppiciatorio quo tegitur archa ut nõ
moriatur: q2 in nube apparebo sup
oraculũ: nisi hec añ fecerit. Vitulũ
offeret p pcc͠o: et arietem in holocau
stum. Tunica linea uestietur: femin
alib; lineis uerenda celabit. Accin
getur zona linea: cidarĩ lineã i ponet
capiti. Hec eñ uestimta sũt scã: qb;
cunctis cum lotus fuit induet. Su
scipietq; ab uniuũsa multitudine fili
orum isrl. duos hyrcos p pcc͠o: et unũ
arietẽ in holocaustum. Cumq; obtu
lerit uitulũ. et orauerit p se et p dom
o sua. duos hyrcos stare faciet corã
domino in ostio tabnacli testimonii.
mittẽs sup utrumq; sortẽ. unã do
mino. et altãm capro emissario. Cui

Et sub iacebit

Et colũbarum

Et imũdicias

Et fundet

sors exierit domino: offeret illum pro
peccato. Cuius autem in caprum emissari
um: statuet eum uiuum coram domino: ut
fundat preces super eo. et emittat illum
in solitudinem. His rite celebratis:
offeret uitulum: rogans pro se et pro do
mo sua. immolabit eum. Assumpto
que turibulo quod de prunis altaris im
pleuerit. et hauriens manu compositum
thimiama in incensum. ultra uelum
intrabit in sancta: ut positis super ignem
aromatibus. nebula eorum et uapor operi
at oraculum. quod est super testimonium: et
non moriatur. Tollet quoque de sanguine
uituli: et asperget digito septies contra
propiciatorium. ad orientem. Cumque
mactauerit hyrcum pro peccato populi: inferet
sanguinem eius intra uelum. sicut pre
ceptum est de sanguine uituli: ut
aspergat e regione oraculi. et expiet
sanctuarium ab inmunditiis filio
rum israel. et a preuaricationibus eorum. et
cunctisque peccatis. Iuxta hunc ritum faciet
in tabernaculo testimonii quod fixum
est inter eos: in medio sordium habitationis
eorum. Nullus hominum sit in tabernac
ulo. quando pontifex ingreditur in sanctua
rium ut roget pro se et pro domo sua. et
pro uniuerso cetu israel: donec egrediatur
tabernaculum. Cum autem exierit ad alta
re quod coram domino est: oret pro se. Et sump
tum sanguinem uituli atque hyrci
fundat super cornua eius per gyrum: as
pergensque digito septies. expiet et sanc
tificet illud ab inmunditiis filiorum
israel. Postquam emundauit sanctuarium
et tabernaculum et altare: tunc offerat
hyrcum uiuentem. et posita utraque
manu super caput eius. confiteatur omnes ini
quitates filiorum israel. et uniuersa delicta
atque peccata eorum: que inprecans capiti eius
emittet illum per hominem paratum. in
desertum. Cumque portauerit hyrcus
omnes iniquitates eorum in terram solitariam.
et dimissus fuerit in deserto. reuertetur
aaron in tabernaculum testimonii: et de
positis uestibus quibus prius indutus
erat. cum intraret sanctuarium relictisque
ibi. lauabit carnem suam in loco sancto:
indueturque uestimentis suis. Et post
quam egressus obtulerit holocaustum su
um ac plebis. rogabit tam pro se quam
pro populo: et adipem qui oblatus est pro
peccatis adolebit super altare. Ille uero
qui dimiserit caprum emissarium. la
uabit uestimenta sua et corpus aqua: et
sic ingredietur in castra. Vitulum
autem et hyrcum qui pro peccato fuerant
immolati. et quorum sanguis illatus
est. ut in sanctuario expiatio compleretur.
asportabunt foras castra: et conburent in
igni. tam pelles quam carnes eorum et fi
mum. Et quicumque conbuserit ea. laua
bit uestimenta sua et carnem aqua: et sic
ingredietur in castra. Eritque hoc uobis
legittimum sempiternum. Mense septi
mo decimo die mensis. affligetis animas
uestras: nullumque facietis opus. siue ad
uena siue indigena qui peregrinatur
inter uos. In hac die expiatio erit ue
stri atque emundatio: ab omnibus peccatis ue
stris. coram domino mundabimini. Sabbatum
enim requietionis est: et affligetis animas
uestras religione perpetua. Expiabit autem
sacerdos qui unctus fuerit: et cuius initia
te sunt manus ut sacerdotio fungatur
pro patre suo. Indueturque stola lin
ea et uestibus sanctis. et expiabit sanctuari
um et tabernaculum testimonii atque
altare: sacerdotes quoque et uniuersum
populum. Eritque hoc uobis. legittimum sem
piternum: ut oretis pro filiis israel. et pro
cunctis peccatis eorum semel in anno. Fecit
igitur: sicut preceperat dominus moysi.

XVII

Et locutus est dominus ad moysen di
cens. Loquere aaron et filiis eius. et
cunctis filiis israel. dicens ad eos. Iste est
sermo: quem mandauit dominus dicens. Homo
quilibet de domo israel si occiderit bouem
aut ouem siue capram in castris uel extra
castra. et non obtulerit ad ostium taberna
culi oblationem domino: sanguinis re
erit. Quasi sanguinem fuderit: sic pe
ribit de medio populi sui. Ideo offerre
debent sacerdoti filii israel hostias suas.
quas occidunt in agro: ut sanctificentur

Et uestibus

Et extra

Et ac

Et filius

Et atq;

n̄ comedetis: quia
aīa carnis

XVIII

Et accedet

Et uis

dn̄o an̄ ostium tab'naculi testimo
nii: et immolent eas ostias paci
ficas dn̄o. Fundetq; sac̄dos sanguinē
sup altare dn̄i ad ostiū tab'naculi te
stimonii: et adolebit adipem in o
rem suauitatis dn̄o. Et nequaquā
ultra immolabūt hostias suas dē
onib;: cū qb; fornicati sūt. Legittim
um sempit'nū erit illis: et posteris
eorū. Et ad ipsos dices. Homo de do
mo isrl' et de aduenis qui p'egrināt
ap̄ uos. qui obtulit holocaustū siū
uictimā. et ad ostiū tab'naculi testi
monii n̄ adduxit eā. ut offerat' do
mino: interibit de p'plo suo. Hō qlib;
de domo isrl'. et de aduenis q p'egrin
ant' int' uos. si comederit sanguinē.
obfirmabo faciē meā contra aīaz
illi' et disp'dā eam de p'plo suo. q2 aī
ma carnis in sanguine ē: et ego dedi
illum uob' ut sup altare meū expie
tis p aīab; u'ris. et sanguis p aīe
piaculo sit. Idcirco dixi filiis isrl'. Oīs
aīa ex uobis. n̄ comedet sanguinē: nec
ex aduenis q p'egrinātur int' uos.
Hō quicq; de filiis isrl'. et de aduenis
q p'egrinant' ap̄ uos siue uenatiōe
siue aucupio ceperit ferā t' auē qbus
uesci licitum ē: fundat sanguinē
eius. et op'iat illū t'ra. Aīma ēi oīs car
nis: in sanguine ē. Vnde dixi filiis isrl'.
Sanguinē uniu'se carnis n̄ comedetis: q2 aīa carnis in sanguine
ē. Et quicq; comederit illū: interibit. A
nima q comederit morticinū t' cap
tum a bestia. tā de indigenis quā de ad
uenis. lauabit uestimenta sua et se
metip'm aq̄. et contaminat' erit usq;
uesp'um: 7 hoc ordine mūd' fiet. Qd
si n̄ lauerit uestimenta sua t' corpus:
portabit iniquitatē suā.

Locutusq; est dn̄s ad moysen dicēs.
Loquere filiis isrl': et dices ad eos. Ego
sum dominus ds̄ u'r. Juxta consuetudi
nē t're egypti in qua hītastis n̄ faci
etis. et iuxta morem regiōis chanaā
ad quā ego introducturus sū uos n̄
agetis: nec in legittimis eoz ābula
bitis. Facietis iudicia mea et p'cepta
s'uabitis: et ambulatis in eis. Ego
dn̄s deus u'r. Custodite leges meas
atq; iudicia: que faciens hō uiuet
in eis. Ego dn̄s deus u'r. Omnis hō ad p
ximam sanguinis sui n̄ accedat:
ut reuelet turpitudinē ei'. Ego do
minus. Turpitudinē patris tui. 7
t'pitudinē matris tue: n̄ discoopies.
Mat' tua ē: n̄ reuelabis turpitudi
nē eius. Turpitudinē uxoris patris
tui n̄ discoopies: turpitudo enim
patris tui ē. Turpitudinē sororis
tue ex patre siue ex matre q domi
t' foris genita ē: n̄ reuelab'. Turpitu
dinē filie filii tui t' neptis ex
filia. n̄ reuelabis: q2 turpitudo tua
ē. Turpitudinē filie uxoris ~~uxoris~~
patris tui. quā pep'it patri tuo. 7 ē
soror tua: n̄ reuelabis. Turpitudi
nē sororis patris tui n̄ discoopies:
q2 caro ē patris tui. Turpitudinē
sororis matris tue n̄ reuelabis: eo
q caro sit matris tue. Turpitudinē
f'ris patris patrui tui n̄ reuelabis.
nec accedes ad uxorē ei': que tibi a
ffinitate coniungit'. Turpitudinē n
urus tue n̄ reuelabis. q2 uxor filii tu
i ē: nec discoopies ignominiā ei'.
Et uxorem f'ris sui: nullus accipiat.
Turpitudinē uxoris f'ris tui n̄ reuel
abis: q2 turpitudo f'ris tui ē. Turp
itudinē uxoris tue et filie ei': n̄ re
uelabis. Filiā filii eius et filiā filie
illi' n̄ sumes. ut reueles ignomini
am eius. q2 caro illius sūt: et talis
coitus. incestus ē. Sororē uxoris tue
i pelicatū illius n̄ accipies. nec reu
elabis turpitudinē eius: adhuc il
la uiuente. Ad mulierē q patit' mē
strua n̄ accedes: nec reuelabis fedi
tatē eius. Cum uxore p'ri tui n̄ coib's:
nec seminis commixtione maculabis.
De semine tuo n̄ dabis ut consecretur
ydolo moloch: nec pollues nomē dī
tui. Ego dominus. Cum masculo n̄
commisceberis coitu femineo: q2 abho
minatio ē. Cum oī pecore n̄ coibis:
nec maculaberis cū eo. Mulier n̄ sue

cūbet iumento. nec miscebitur ei: q;
q; scelus ē. Ne polluamini in oīb;
hiis quib; ɔtaminate sūt uniūse
gentes. quas ego eiciam ante ɔspectū
uestrum. ē quib; polluta ē tēra: cui⁹
ego scelā uisitabo. ut euomat habi
tatores suos. Custodite legittima ⁊
mea atq; iudicia. et n̄ faciatis ex oīi
b; abhominatioib; istis: tam indi
gena quā colonus qui pegrinatur
ap̄ uos. Omnes ei execratioēs istas
fecerunt accole tēre qui fuert ān uos:
et polluerunt eā. Cauete ergo ne ⁊
uos similit̄ euomat cū paria feceri
tis: sicut euomuit gentē que fuit
ān uos. Omnis anima que fecerit
de abhominatioib; hiis q̄ppiā: pib̄
de medio pp̄li sui. Custodite mādata
mea. Nolite facere que fecerūt hii q
fuerunt ān uos: et ne polluamini
in eis. Ego dominus deus uīr.

XIX

Locutus est dn̄s ad moysen dicēs. Lo
quere ad oēm cetū filior isrl': ⁊ dices
ad eos. Sci estote: q; ego sc̄s sum do
minus deus uīr. Vnusqsq; matrē
et patrē suū timeat. Sabbata mea
custodite. Ego sum dn̄s d̄s uīr. Noli
te ɔūti ad ydola: nec dōs ɔflatiles
faciatis uobis. Ego dn̄s d̄s uīr. Si im
molauītis ostiam pacificor dn̄o:
ut sit placabit. eo die quo fuīt im
molata cōedetis eā: et die alto. Qc
qd āt residuū fuīt idiē tēiū: igne ɔ
buretis. Siqs post biduū comederit
ex ea, pphanus eīt et īmund⁹: et ip
ietatis reus portabit iniqtatē suā:
q; sc̄m domini polluit: et pibit
aīa illa de pplo suo. Cum messueris
segetes tēre tue: n̄ tondebis usq; ad
solum supfitiem tēre. nec remanē
tes spicas colliges: n; in uinea tua
racemos et grana decidentia ɔgreg
abis: s; paupib; et pegrinis carpen
da dimittes. Ego domin⁹ deus uīr. N
facietis furtum. Non mentiemini:
nec decipiat unusqsq; proximū su
um. Nō piurabis in nomine meo:
nec pollues nom̄ dei tui. Ego dn̄s.

Nō facies calumpniā pxīo tuo: n
ui opprimes eū. Nō morabit opus
mercenarii tui ap̄ te. usq; mane. N
malediceś surdo. nec corā ceco pōes
offendiculū: s; timebis dn̄m deum
tuū: q; ego sum dn̄s. Non facies qd
iniquū est: nec iniuste iudicabis.
Nō ɔsideres psoām paupis: nec ho
nores uultū potentis. Juste iudica
proxīo tuo. Nō eris crimiātor: nec
susurro in pplis. Nō stabis cont sā
guinē pxīi tui. Ego dn̄s. Ne oderis
frēm tuū in corde tuo: s; publice ā
gue eū: ne hās sup illo pcēm. Nō q
rēs ultioēm: nec memor eris iniu
rie ciuiū tuorū. Diliges amicū tu
um: sic teipm̄. Ego dn̄s. Leges me
as custodite. Jumenta tua n̄ facias coi
re cū alterius gnīs aīantib;. Agrum
n̄ seres: diuso semine. Vestem q̄ ex
duob; texta ē: n̄ induēris. Hō si dor
mierit cum mliere coitu seminis. q
sit ancilla etiā nobilis. et tm̄ ptio n̄
redempta. nec libtate donāta. uapu
labit ambo: ⁊ n̄ morient. q; n̄ fuit
libā. Pro delicto āt suo: offeret dn̄o
ad ostium tabnaculi testionii. aīe
tem. Orabitq; p eo sacēdos et p delicto
eius coram domino: et repciciabit
ei: dimitteq; pcēm. Qn̄ ingressi fu
eritis tēram. et plantauītis in ea lig
na pomifera: auferetis p̄putia eor.
Poma q̄ ginnāt. immunda erūt uob:
nec edetis ex eis. Quarto āt āno: oīs
fructus eorū scīficabit. laudabilis
dn̄o. Quīto āt āno cōedetis fructus:
ɔgregantes poma que pferūt. Ego ⁊
dominus d̄s uīr. Nō cōedetis carnē
cū sanguine. Nō augurīabimini: n
obs̄uabitis sōpnia. Neq; in rotun
dum attondebitis comā: nec rade
tis barbam. Et sup mortuo n̄ inci
detis carnēs uīas: nec figuras aliqs
aut stigmata facietis uobis. Ego do
minus. Ne pstituas filiā tuā: ne ɔ
taminet tēra. et impleat piacto. Sa
bbata mea custodite: ⁊ scīuariū meū
metuite. Ego dn̄s. Ne declinetis ad

Cur ne

Eras

Eres

Et offeret arietē ad ostiū tabnaculi tui.

Et ra

Et tuo

Et neq; Et aīe meum

Et v

Et et

magos: nec ab ariolis aliquid sciscitemini, ut polluamini per eos. Ego dominus deus vester. Coram cano capite consurge, et honora personam senis: et time dominum deum tuum. Ego sum dominus. Si habitaverit advena in terra vestra, et moratus fuerit inter vos, ne exprobretis ei. sed sit inter vos quasi indigena: et diligetis eum quasi vosmetipsos. Fuistis enim et vos advene in terra egypti. Ego dominus deus vester. Nolite facere iniquum aliquid in iudicio, in regula, in pondere, in mensura. Statera iusta et equa sint pondera: iustus modius, equusque sextarius. Ego dominus deus vester qui eduxi vos de terra egypti. Custodite omnia precepta mea, et universa iudicia: et facite ea. Ego dominus.

XX

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Hec loqueris filiis israel. Homo de filiis israel et de advenis qui habitant in israel, si quis dederit de semine suo ydolo moloch: morte moriatur. Populus terre lapidabit eum. et ego ponam faciem meam contra illum. succidamque eum de medio populi sui: eo quod dederit de semine suo moloch, et contaminaverit sanctuarium meum, ac polluerit nomen sanctum meum. Quod si negligens populus terre, et quasi parvipendens imperium meum dimiserit hominem qui dedit de semine suo moloch, nec voluerit eum occidere: ponam faciem meam super hominem illum et cognationem eius: succidamque et ipsum et omnes qui consenserunt ei ut fornicarentur cum moloch, de medio populi sui. Anima que declinaverit ad magos et ariolos, et fornicata fuerit cum eis: ponam faciem meam contra eam, et interficiam illam de medio populi sui. Sanctificamini et estote sancti: quia ego sanctus sum dominus deus vester. Custodite precepta mea, et facite ea: quia ego dominus qui sanctifico vos. Qui maledixerit patri suo aut matri: morte moriatur. Qui patri matrique maledixerit: sanguis eius sit super eum. Si mechatus quis fuerit cum uxore alterius, et adulterium perpetraverit cum coniuge proximi sui: morte moriantur, et mechus et adultera. Qui dormierit cum noverca sua, et revelaverit ignominiam patris sui: morte moriantur ambo. Sanguis eorum sit super eos. Si quis dormierit cum nuru sua, uterque moriatur: quia scelus operati sunt. Sanguis eorum sit super eos. Qui dormierit cum masculo coitu femineo, uterque operati sunt nefas: morte moriantur. Sanguis eorum sit super eos. Qui supra uxorem filiam duxerit matrem eius, scelus operatus est. vivus ardebit cum eis: nec permanebit tantum nefas in medio vestri. Qui cum iumento et pecore coierit, morte moriatur. pecus quoque occidite. Mulier que succubuerit cuilibet iumento: simul interficiatur cum eo. Sanguis eorum sit super eos. Qui acceperit sororem suam, filiam patris sui, vel filiam matris sue, et viderit turpitudinem eius, illaque conspexerit fratris ignominiam: nefariam rem operati sunt. Occidentur ambo in conspectu populi sui eo quod turpitudinem suam mutuo revelaverint: et portabunt iniquitatem suam. Qui coierit cum muliere in fluxu menstruo, et revelaverit turpitudinem eius, ipsaque aperuerit fontem sanguinis sui: interficientur ambo de medio populi sui. Turpitudinem matertere tue et amite tue: non discoperies. Qui hoc fecerit, ignominiam carnis sue nudavit: portabunt ambo iniquitatem suam. Qui coierit cum uxore patrui vel avunculi sui, et revelaverit ignominiam cognationis sue: portabunt ambo peccatum suum: absque liberis morientur. Qui duxerit uxorem fratris sui, rem facit illicitam. turpitudinem fratris sui revelavit: absque liberis erunt. Custodite leges meas atque iudicia, et facite ea: ne et vos evomat terra quam intraturi estis et habitaturi. Nolite ambulare in legitimis nationum: quas ego expulsurus sum ante vos. Omnia enim hec fecerunt: et abhominatus sum eas. Vobis autem loquor. Possidete terram eorum, quam dabo vobis in hereditatem: terram fluentem lacte

et melle. Ego dns deus ur: qui sepa
raui uos a ceteris pplis. Separate ergo et
uos iumtu mundu ab inmundo.
et aue mudam ab inmuda: ne pollu
atis aias uras in pecore. et in auib3.
et in cunctis que mouentur in tra.
et q uobis ostendi ee polluta. Eritis
sci m. q2 scs ego sum dns. et separaui
uos a ceteris pplis ut eetis mei. Vir
siue mlr in qb3 phitonicus uel diui
nationis fuerit sps: morte moria
tur. Lapidib3 obruent eos: sanguis
eor sit sr illos.

XXI

Dixit quoq3 dns. ad
moysen. Loquere ad sacdotes filios
aaron: et dices ad eos. No contamine
tur sacdos in mortuis ciuiu suor. ni
tm in consanguineis ac ppinqs: id est
sup matre et patre. et filio ac filia.
fratre quoq3 et sorore. uirgine q n e
nupta uiro. S3 nec in principe pp
sui: contaminabit. No radent caput
nec barbam: n3 in carnib3 suis faci
ent incisuram. Sci erit do suo: et n
pollient nom ei. Incensu ei dni
et panes di sui offert: ideo sci erit. Scor
tum et uille pstibulu n ducet uxo
re. nec ea que repudiata e a marito:
q2 consecratus e do suo. et panes ppositi
onis offert. Sit ergo scs: q2 et e scs. ego
do. q scifico uos. Sacerdotis filia si d
phensa fuit in st upro. et uiolauit
nom patris sui: flamis exuret. Po
tifex .i. sacdos maximus int fres su
os. sup cuius cap fusu e unctiois ole
um. et cuius manus in sacdocium
consecrate sut. uestitusq3 e scis uestib3.
cap suu n discooperiet. uestimta sua
n scindet: et ad omne mortuu n ing
dietur omo. Sup patre quoq3 suo et
matre. n contaminabit. nec egredie
tur de scis: ne polluat scuariu do
mini: q2 oleum sce unctiois dei sui
sup eum e. Ego dns. Virgine ducet
uxore. uiduam et repudiata et sor
didam. atq3 meretrice n accipiet:
s3 puella de pplo suo. No comisceat
stirpe gnis sui. uulgo gentis sue: q2
ego dominus qui scifico eu. Locut
q3 e dns: ad moysen dicens. Loque
ad aaron. Homo de semine tuo p
familias qui hueri macula. n of
feret panes do suo: nec accedet ad
misteriu eius. Si cecus fuit. si clau
dus. si ul paruo ul grandi et torto
naso. si fracto pede. ul manu. ul si gi
bbus. si lippus. si albugine hns in
oclo. si iugē scabie. si i petigine i cor
pore: ul herniosus. Ois q huit macula
de semine aaron sacerdotis: n acce
det offerre ostias dno. nec panes do
suo. Vescet tn panib3. qui offerut
in scuario. ita dum taxat. ut intra
uelum n ingrediat. nec accedat
ad altare. q2 maculam ht: et contam
inare n debet scuarium meu. Ego
dns qui scifico eos. Locut e g moy
ses ad aaron. et ad filios eius. et ad
oem isrl: cuncta que sibi fuerat im
pata.

XXII

Locutusq3 e dominus ad moysen:
dicens. Loquere ad aaron. et ad filios
eius. ut caueat ab hiis que consecrata
st filior isrl: et n contaminet nom
scificator michi que ipi offerunt.
Ego dns. Dic ad eos: et ad posteros
eor. Omis ho qui accesserit de stirpe
ura ad ea que consecrata sut. et que ob
tulerunt filii isrl dno in quo e im
munditia: peribit coram dno. Ego su
dns. Homo de semine aaron. q fuit
leprosus. aut patiēs fluxu seminis.
n uescet de hiis que scificata st . donec
sanet. Qui tetigit imundu sr
mortuo. et ex quo egredit semn qi co
itus. et qui tangit reptile. et qdlibet
imudum. cuius tactus e sordidus.
imudus erit usq3 ad uespm: et n uesce
tur hiis que scificata sunt. S3 cu la
uerit carne sua aqua et occubuerit
sol. tc mundat uescet de scificatis:
q2 cib3 illius e. Morticinu et captu
a bestia n comedet: nec polluet in eis.
Ego dns. Custodient pcepta mea: ut
n subiaceant pcco. et moriat in scu
ario cum pollierit illud. Ego domin
qui scifico uos. Omis alienigena: n
comedet de scificatis. Inquilinus sacer

michi; · parē · mortib3 · matrē · patrē · filiā ac filiā · frēs · sororē uginē · casurus · fuerit · sic · bit · erit
Et si · Et ista · Et ait · Et ego

dotis. et mercenarius: nō uescentur
ex eis. Quē aūt sacerdos emerit, et qui
uernaculus domus eius fuerit: hii co
medent ex eis. Si filia sacerdotis cuilibet
ex populo nupta fuerit: de his que sci
ficata sunt. et de primiciis nō uescetur.
Sin aūt uidua uel repudiata. et absque
liberis. reuersa fuerit ad domū patris sui
sicut puella consueuerat. aletur cibis
patris sui. Omnis alienigena: comedē
di ex eis nō hēt potestatē. Qui comederit
de sanctificatis per ignorantiā. addet quin
tam partē cum eo quod comedit: et da
bit sacerdoti in sanctuariū. Nec contaminā
bunt sanctificata filiorū israel que offerunt
dño: ne forte sustineant iniquitatem
delicti sui. cum sanctificata comederint.
Ego dñs qui sanctifico eos. Locutus est
dominus ad moysen: dicēs. Loquere
ad aaron et ad filios eius. et ad oēs fili
os israel: dicesque ad eos. Homo de dom
o israel et de aduenis qui habitant apud eos.
qui obtulerit oblationē suā uel uota
soluens. uel sponte offerens. quicquid il
lud obtulerit in holocaustū dñi. ut
offeratur per uos: masculus immaculatus
erit. ex bobus. et ex ouibus et ex capris.
Si maculam habuerit: nō offeretis neque
erit acceptabile. Homo qui obtulerit
uictimā pacificorum dño. uel uota solu
ens. uel sponte offerens. tam de bobus
quā de ouibus. immaculatū offeret: ut
acceptabile sit. Omnis macula nō erit
in eo. Si cecum fuerit. si fractū. si cica
tricem habens. si papulas. aut scabiē. uel
impetiginē. nō offeretis ea dño: neque
adolebitis ex eis sup altare dñi. Bo
uē et ouē. aure et caudā amputatis.
uoluntarie offerre potes: uotum aūt
ex eis solui nō pōt. Omne animal quod uel
contritis. uel tunsis. uel sectis. ablatis
que testiculis ē. nō offeretis dño: et in terra
uestra omnino hoc nē faciatis. De manu ali
enigene nō offeretis panes deo uestro. et
quicquid aliud dare uoluerit: quia corrup
ta et immaculata sunt oia: nō suscipietis
ea. Locutusque ē dominus ad moysen dicens.
censs. Bos. ouis. et capra. cum genita fu
erint. vii. diebus erunt sub ubere ma
tris sue. Die aūt octauo et deinceps:
offerri poterunt dño. Siue illa bos
siue illa ouis: nō immolabuntur una
die cum fetibus suis. Si immolaueritis
hostiam pro gratiarū actiōe dño: ut possit
eē placabilis. eodem die quo immol
atur comedetis eā. Non remanebit
quicquā in mane alterius diei. Ego dñs.
Custodite mandata mea et facite
ea. Ego dñs. Ne polluatis nomē meū
scm: ut sanctificer in medio filiorū israel.
Ego dñs qui sanctifico uos: et eduxi uos
de terra egypti. ut eēm uobis in deum.
Ego dñs.

Locutusque est dñs ad moy
sen: dicens. Loquere filiis israel: et di
ces ad eos. Hee sunt ferie dñi: quas uo
cabitis scās. Sex diebus facietis opus:
dies. vii. quia sabbati requies ē. uocabitur
sanctus. Omne opus nō facietis in eo. Sabba
tum dñi ē: in cunctis habitationibus ue
stris. Hee sunt ergo ferie dñi scē: quas
celebrare debetis temporibus suis. Mense
primo. quarta decima die mensis ad
uesperum. phase dñi ē: et. xv. die men
sis huius. sollempnitas azimorū dñi ē.
Septem diebus: azima comedetis. Di
es primus: erit uobis celeberrimus.
sanctusque. Omne opus seruile nō facietis in
eo: sed offeretis sacrificiū in igne do
mino. vii. diebus. Dies aūt septimus
erit celebrior et sanctior: nullumque o
pus seruile facietis in eo. Locutusque ē
dñs ad moysen: dicēs. Loquere filiis is
rael: et dices ad eos. Cum ingressi fue
ritis terram quā ego dabo uobis. et me
ssueritis segetem: feretis manipulos
spicarū primitias messis uestre. ad
sacerdotē. Qui leuabit fasciculum
coram domino. ut acceptabilis sit pro
uobis. altero die sabbati: et sanctificabit
illum. Atque in eodē die quo manipulus
consecratur: cedetur agnus immaculatus
anniculus in holocaustum dñi: et lib
amenta offerentur cum eo. due decime
simile conspse oleo. in incensū dñi. o
doremque ~~bona~~ suauissimū: libā quoque
uini. quarta pars hin. Panē et pole

C r fuit.
C r eo.
C r uoc.
C r uos.
C r nō C r e
C r eleua
C r libana

tam et pultes. nõ comedetis ex sege
te: usq; ad diem quo offeretis ex ea
dõ uřo. Preceptũ est sempitnũ: in
gnationib; uřis cunctisq; hitacul
uřis. Numerabitis ergo ab altõ die
sabbati in quo obtulistis manipu
lum primitiarũ. vii. ebdomadas ple
nas. usq; ad altam die expletionis
ebdomade septime. id est qnqgita
dies. & et sic offeretis sacrifitium n
nouũ dño. ex oib; hitacul uřis. x
panes primitiarũ duos. de duabus
decimis simile fermitate: quos coq
tis in primitias dño. Offeretisq; cũ
panib; vii. agnos imaculatos ãn
culos. et uitulũ de armto unũ. et
arietes duos: et erit in holocausto ẽ
libamitis suis. in odore suauissimũ
dño. facietis et hyrcũ ppeccõ: duos
agnos anniculos ostias pacificorũ.
Cumq; eleuauit eos sacedos cũ pan
ib; primitiarũ corã dño: cedent
in usum eius. Et uocabitis huic die
celeberrimũ: atq; scissimũ. Omne
op suile: ñ facietis in eo. Legittim
um sempitnũ erit: in cunctis hitacu
lis et generatioib; uřis. Postq aut
messueritis segete tre ure: ñ secabi
tis eam usq; ad solũ. nec remanetes
spicas colligetis: s; paupib; et pegr
nis dimittetis eas. Ego dominus ds
ur. Locutusq; ẽ dñs ad moysen: di
cens. Loquere filiis isrt. Mense. vii.
prima die msis. erit uobis sabbatu
memoriale. clangentib; tub: et
uocabit scm. Omne op suile. nõ
facietis in eo: & offeretis holocaustũ
dño. Locutusq; ẽ dñs ad moysen:
dicẽs. Decio die msis hui septimi.
dies expiationũ erit celeberrimus:
et uocabit scs. Affligetisq; aĩas ue
stras in eo: et offeretis holocaustũ
dño. Omne op ñ facietis in tpr di
ei hui. qr dies ppiciationis est: ũ
ppitiet uobis dominus deus ur. Oĩs
aĩa que afflicta ñ fuit die hoc. pib
de pplis suis: et que opis quippiã
fecerit. delebo eam de pplo suo. Nic
ergo opis: facietis in eo. Legittimum
sempiternũ erit uobis: in cunctis ge
nerationib; et hitatioib; uřis. Sa
bbatum requietionis ẽ: affligetis aĩas
uras. Die. viiii. msis a uespo usq; x
ad uesperum: celebrabitis sabbta ura.
Et locutus ẽ dñs ad moysen: dicens.
Loquere filiis isrt. A. xv. die mẽsis
hui septimi: erũt ferie tabnaclorũ
vii. dieb; dño. Dies prim uocabit
celeberrimus: atq; scissimus. Omẽ
opus suile ñ facietis in eo: et. vii. di
eb; offeretis holocausta dño. Dies qq;
octauus erit celeberrim atq; scissim:
et offeretis holocaustũ dño. Est eñ
cetus atq; collecte. Omẽ op suile ñ
facietis in eo. Hee st ferie dñi: quas
uocabitis celeberrimas atq; scissim
as. Offeretisq; in eis oblatiões dño
holocausta et libamita iux ritũ uni
cuiusq; diei: exceptis sabbatis dñi x
donisq; uřis et q offeretis ex uoto. l q
sponte tribuetis dño. A. xv. ergo die
mensis septimi. qñ cgregaueritis
os fructus tre ure: celebrabitis ferias
dñi. vii. dieb;. Die primo. et die. viii.
erit sabbatum: i. requies. Sumetisq;
uob die primo. fructus arboris pulc
herrime. spatulasq; palmarũ. et ram
os ligni densarũ frondiũ. et salices d
torrente: & letabimini corã dño do ue
stro. Celebrabitisq; sollẽpnitate eius
vii. dieb;: p ãnũ. Legitimũ sẽpitnũ
erit: in generationib; uřis. Mense
vii. festa celebrabitis: & hitabitis i
umbracul. vii. dieb;. Omĩs q de gñe
isrt ẽ manebit in tabnaclis. vii. die
b;: ut discat posteri uři q in tabna
cul hitare feceri filios isrt. cum ed
ucerem eos de tra egypti. Ego dñs
deus ur. Locutusq; ẽ moyses super
sollẽpnitatib; domini: ad filios is
rael.
Et locutus ẽ dñs ad moysen: dicẽs. Precipe filiis isrt. ut afferat
tibi oleum de oliuis purissimũ ac
lucidũ: ad cõcĩnãdas lucnas iugiter
extra uelum testimonii. in tabna
culo federis. Ponetq; eas aaron a uespe

Ex ra.

Ex offertis
Ex tributis

XXIIII

usque in mane coram domino: cultu rituque perpetuo in generationibus vestris. Super candelabrum mundissimum ponentur semper in conspectu domini. Accipies quoque similam, et coques ex ea .xii. panes: qui singuli habebunt duas decimas. Quorum senos altrinsecus super mensam purissimam coram domino statues. et pones super eos thus lucidissimum: ut sit panis in monimentum oblationis domini. Per singula sabbata mutabuntur coram domino: suscepti a filiis israel federe sempiterno. Eruntque aaron et filiorum eius, ut comedant eos in loco sancto: quia sanctum sanctorum est de sacrificiis domini iure perpetuo. Ecce autem egressus filius mulieris israelitidis. quem pepererat de viro egyptio inter filios israel: iurgatus est in castris cum viro israelita. Cumque blasphemasset nomen domini et maledixisset ei: adductus est ad moysen. Vocabatur autem mater eius salumith filia dabri: de tribu dan. Miseruntque eum in carcerem: donec nossent quid iuberet dominus. Qui locutus est ad moysen: dicens. Educ blasphemum extra castra. et ponant omnes qui audierunt manus suas super caput eius: et lapidet eum populus universus. Et ad filios israel loqueris. Homo qui maledixerit deo suo: portabit peccatum suum. Et qui blasphemaverit nomen domini: morte moriatur. lapidibus obruet eum omnis multitudo. Sive ille civis. sive peregrinus fuerit. qui blasphemaverit nomen domini: morte moriatur. Qui percusserit et occiderit hominem: morte moriatur. Qui percusserit animal: reddat vicarium. id est animam pro anima. Qui irrogaverit maculam cuilibet civium suorum: sicut fecit sic fiet ei. fracturam pro fractura. oculum pro oculo: dentem pro dente restituet. Qualem inflixerit maculam: talem sustinere cogetur. Qui percusserit iumentum: reddet aliud. Qui percusserit hominem: punietur. Equum iudicium sit inter vos. sive peregrinus sive civis peccaverit: quia ego sum dominus deus vester. Locutusque est moyses ad filios israel. et eduxerunt eum qui blasphemaverat extra castra. ac lapidibus oppresserunt. Feceruntque filii israel: sicut preceperat dominus moysi.

XXV

Locutusque est dominus ad moysen in monte synai: dicens. Loquere filiis israel: et dices ad eos. Quando ingressi fueritis terram quam ego dabo vobis: sabbatizet sabbatum domino. Sex annis seres agrum tuum et .vi. annis putabis vineam tuam: colligesque fructus eius. Septimo anno: sabbatum erit terre requietionis domini. Agrum non seres: et vineam non putabis. Que sponte gignit humus non metes: et uvas primitiarum tuarum quasi vindemiam non colliges. Annus enim requietionis terre est: sed erunt vobis in cibum. tibi et servo tuo. et ancille tue et mercennario tuo. et advene qui peregrinatur apud te. iumentis tuis et pecoribus omnia que nascuntur prebebunt cibum. Numerabis quoque tibi .vii. ebdomadas annorum id est .vii. septies. que simul faciunt annos .xlviiii. et clanges bucina mense septimo. decima die mensis, propitiationis tempore in universa terra vestra. Sanctificabisque annum quinquagesimum. et vocabis remissionem cunctis habitatoribus terre tue. Ipse est enim iubeleus. Revertetur homo ad possessionem suam. et unusquisque redibit ad familiam pristinam: quia iubeleus est et quinquagesimus annus. Non seretis neque metetis sponte in agro nascentia, et primitias vindemie non colligetis ob sanctificationem iubelei: sed statim oblata comedetis. Anno iubelei redient omnes ad possessiones suas. Quando vendes quippiam civi tuo vel emes ab eo: ne contristes fratrem tuum: sed iuxta numerum annorum iubelei emes ab eo. et iuxta supputationem frugum vendet tibi. Quanto plures anni remanserint post iubeleum: tanto crescet et pretium. Et quanto minus temporis numeraveris: tanto minus et emptio constabit. Tempus enim frugum vendet tibi. Nolite affligere contribules vestros. sed timeat unusquisque deum suum: quia ego dominus deus vester. Facite precepta mea. et iudicia custodite, et implete ea:

ut habitare possitis in ea absque ullo pavore. et gignat vobis humus fructus suos. quibus vescamini usque ad saturitatem nullius impetum formidantes. Quod si dixeritis quid comedemus anno septimo. si non severimus neque collegerimus fruges nostras: dabo benedictionem meam vobis anno sexto. et faciet fructus trium annorum. Seretisque anno octavo: et comedetis veteres fruges usque ad nonum annum. Donec nova nascantur: edetis vetera. Terra quoque non vendetur in perpetuum quia mea est: et vos advene et coloni mei estis. Unde cuncta regio possessionis vestre: sub redemptionis conditione vendetur. Si attenuatus frater tuus vendiderit possessiunculam suam. et voluerit propinquus eius: potest redimere quod ille vendiderat. Sin autem non habuerit proximum. et ipse pretium ad redimendum potuerit invenire: computabuntur fructus ex eo tempore quo vendidit. et quod reliquum est reddet emptori: sicque recipiet possessionem suam. Quod si non invenerit manus eius ut reddat pretium: habebit emptor quod emerat usque ad annum iubeleum. In ipso enim: omnis venditio redibit ad dominum et ad possessorem pristinum. Qui vendiderit domum intra urbis muros. habebit licentiam redimendi: donec unus impleatur annus. Si non redemerit. et anni circulus fuerit evolutus: emptor possidebit eam et posteri eius in perpetuum: et redimi non poterit etiam in iubeleo. Sin autem in villa fuerit domus que muros non habet: agrorum iure vendetur. Si ante redempta non fuerit: in iubeleo revertetur ad dominum suum. Edes levitarum que in urbibus sunt: semper possunt redimi. Si redempte non fuerint. in iubeleo revertentur ad dominos: quia domus urbium levitarum pro possessionibus sunt inter filios israel. Suburbana autem eorum non veneant: quia possessio sempiterna est. Si attenuatus fuerit frater tuus ~~tuus~~ et infirmus manu. et susceperis eum quasi advenam et peregrinum et vixerit tecum: ne accipias usuras ab eo. nec amplius quam dedisti. Time deum tuum: ut vivere possit frater tuus apud te. Pecuniam tuam non dabis ad usuram: et frugum superhabundantiam non exiges. Ego dominus deus vester qui eduxi vos de terra egypti: ut darem vobis terram chanaan. et essem vester deus. Si paupertate compulsus vendiderit se tibi frater tuus. non eum opprimes servitute famulorum: sed quasi mercennarius et colonus erit. Usque ad annum iubeleum operabitur apud te: et postea egredietur cum liberis suis. et revertetur ad cognationem et ad possessionem patrum suorum. Mei enim servi sunt et ego eduxi eos de terra egypti: non veneant conditione servorum. Ne affligas eum per potentiam: sed metuito dominum tuum. Servus et ancilla sint vobis de nationibus que in circuitu vestro sunt. et de advenis qui peregrinantur apud vos: vel qui ex his nati fuerint in terra vestra. Hos habebitis famulos. et hereditario iure transmittetis ad posteros: et possidebitis in eternum. Fratres autem vestros filios israel: ne opprimatis per potentiam. Si invaluerit apud vos manus advene atque peregrini. et attenuatus frater tuus vendiderit se ei aut cuiquam de stirpe eius: post venditionem potest redimi. Qui voluerit ex fratribus suis redimet eum: et patruus et patruelis et consanguineus et affinis. Sin autem et ipse potuerit redimet se. supputatis dumtaxat annis a tempore venditionis sue. usque ad annum iubeleum: et pecunia qua venditus fuerat iuxta annorum numerum. et ratione mercenarii supputata. Si plures fuerint anni qui remanent usque ad iubeleum: secundum hos reddet et pretium. Si pauci. ponet rationem cum eo iuxta annorum numerum: et reddet emptori quod reliquum est annorum quibus ante servivit. mercedibus imputatis. Non affliget eum violenter in conspectu tuo. Quod si per hec redimi non potuerit: anno iubeleo egredietur cum liberis suis. Mei sunt enim servi filii israel: quos eduxi de terra egypti.

XXVI

Ego dominus deus vester. Non facietis vobis ydolum et sculptile. nec titulos erigetis: nec insignem lapidem ponetis in terra vestra. ut adoretis eum.

Fruges que veteres comedetis

Frater

Frater non

Frater

Frater

Et non habebit vobis

Et insignum

Ego enim sum dominus deus vester. Custodite sabbata mea: et pavete ad sanctuarium meum. Ego dominus. Si in preceptis meis ambulaveritis. et mandata mea custodieritis. [et feceritis ea: dabo vobis pluvias temporibus suis.] et terra gignet germen suum: et pomis arbores replebuntur. Apprehendet messium tritura vindemiam: et vindemia occupabit sementem. Et comedetis panem vestrum in saturitate: et absque pavore habitabitis in terra vestra. Dabo pacem in finibus vestris. Dormietis: et non erit qui exterreat. Auferam malas bestias: et gladius non transibit terminos vestros. Persequemini inimicos vestros: et corruent coram vobis. Persequentur .v. de vestris .c. alienos: et .c. ex vobis decem milia. Cadent inimici vestri in conspectu vestro gladio. Respiciam vos et crescere faciam: multiplicabimini et firmabo pactum meum vobiscum. Et comedetis vetustissima veterum: et vetera novis supervenientibus proicietis. Ponam tabernaculum meum in medio vestri: et non abiciet vos anima mea. Ambulabo inter vos et ero vester deus. [vosque eritis populus meus. Ego dominus deus vester.] qui eduxi vos de terra Egyptiorum ne serviretis eis: et qui confregi cathenas cervicum vestrarum ut incederetis erecti. Quod si non audieritis me. nec feceritis omnia mandata mea et si spreveritis leges meas. et iudicia mea contempseritis. ut non faciatis ea que a me constituta sunt. et ad irritum perducatis pactum meum: ego quoque hec faciam vobis. Visitabo vos velociter in egestate et ardore: qui conficiat oculos vestros. et consumat animas vestras. Frustra seretis sementem: que ab hostibus devorabitur. Ponam faciem meam contra vos. et corruetis coram hostibus vestris: et subiciemini hiis qui oderunt vos. fugietisque nemine persequente. Sin autem nec sic obedieritis michi. addam correptiones vestras septuplum propter peccata vestra: et conteram superbiam duritie vestre. Daboque celum vobis desuper sicut ferrum: et terram eneam. Consumetur incassum labor vester: non proferet terra germen. nec arbores poma prebebunt. Si ambulaveritis ex adverso michi nec volueritis audire me. addam plagas vestras usque in septuplum propter peccata vestra: et emittamque in vos bestias agri. que consumant et vos et pecora vestra. et ad paucitatem cuncta redigant: deserteque fient vie vestre. Quod si nec sic volueritis recipere disciplinam. sed ambulaveritis ex adverso michi. ego quoque contra vos adversus incedam: et percutiam vos septies propter peccata vestra: et inducamque super vos gladium ultorem federis mei. Cumque confugeritis in urbes. mittam pestilentiam in medio vestri: et trademini in manibus hostium postquam confregero baculum panis vestri: ita ut .x. mulieres in uno clibano coquant panes. et reddant eos ad pondus: et comedetis et non saturabimini. Sin autem nec per hec audieritis me. sed ambulaveritis contra me. et ego incedam adversum vos in furore contrario: et corripiam vos .vii. plagis propter peccata vestra ita ut comedatis carnes filiorum vestrorum et filiarum vestrarum. Destruam excelsa vestra: et simulacra vestra confringam. Cadetis inter ruinas idolorum vestrorum: et abhominabitur vos anima mea: in tantum ut urbes vestras redigam in solitudinem. et deserta faciam sanctuaria vestra. nec recipiam ultra odorem suavissimum. Disperdamque terram vestram. et stupebunt super ea inimici vestri: cum habitatores illius fuerint. Vos autem dispergam in gentes: et evaginabo post vos gladium. Eritque terra vestra deserta: et civitates vestre dirute. Tunc placebunt terre sabbata sua: cunctis diebus solitudinis sue. Quando fueritis in terra hostili sabbatizabit et requiescet in sabbatis solitudinis sue. eo quod non requieverit in sabbatis vestris quando habitabatis in ea. Et qui de vobis remanserint: dabo pavorem in cordibus eorum in regionibus hostium. terrebit eos sonitus folii volantis: et ita fugient quasi gladium. Cadent nullo persequente: et corruent singuli super fratres suos quasi bella fugientes. Nemo vestrum inimicis audebit resistere. Peribitis inter gentes: et hostilis vos terra consumet. Quod si et de hiis aliqui remanserint. tabe

Cum comedetis sine ...

Et ferrum

Et a...

Et medium

Et dispergam

sce̅t in inigtatib3 suis. in t̅ra inimi
coru̅ suoru̅: ⁊ ꝓp pc̅ca patru̅ suoꝝ ⁊
sua affligentur: done̅c ꝯfiteant̅ inig
tates suas. et maioꝝ suoꝝ quib3 p̅
uaricati sut̅ in me. et ambulauert̅
ex adu̅so m̅i. Ambulabo igit̅ et ego
contra eos. et induca̅ illos in t̅ram
hostilem: done̅c erubescat incircu̅cis
a mens eoru̅. Et t̅c orabu̅t p̅ impietati
b3 suis: et recordabor federis m̅i. q̅
pepigi cum abraham ysaac et iaco
b. Terre quoq3 memor ero. Que cu̅
relicta fuerit ab eis. ꝯplacebit sibi
in sabbis suis. patiens solitudine3
ꝓp illos. Ipi u̅o rogabunt p̅ peccatis
suis: eo q̅d abiecerint iuditia mea.
et leges meas despexe̅rit. At t̅n etia3
cum ee̅nt in t̅ra hostili n̅ penit̅ abie
ci eos: nec sic despexi ut ꝯsume̅nt.
et irritum facem pactu̅ meu̅ cu̅ eis.
Ego ei̅ sum dn̅s d̅s eoꝝ: ⁊ recordabor
fedis m̅i p̅stini. q̅n eduxi eos d̅t̅ra
egypti in conspectu gentiu̅. ut ee̅m
deus eoru̅. Ego dn̅s deus. Hec s̅t p̅ce
pta atq3 iudicia et leges quas dedit
dn̅s inter se et int̅ filios isr̅l. in mo̅
te synai: p̅ manu̅ moysi.

Locutusq3 est dn̅s ad moysen: dice̅s.
Loquere filiis isr̅l: et dices ad eos. Ho̅
qui uotum fecerit. et spo̅po̅derit
d̅o a̅i̅am suam sub estimatio̅e dab̅
p̅tium. Si fuit masculus. a uicesi̅o
anno usq3 ad. xl. annu̅: dabit. l. si
clos argenti ad m̅suram scuari. Si mu
lier: xxx. A quinto a̅t a̅no usq3 ad. xx.
masculus dabit. xx. siclos: femina
. x. Ab uno m̅se usq3 ad q̅ntu̅ a̅nu3.
pro masc̅lo dabunt. v. sicl. p̅ femi
na tres. Sexagenarius et ult̅ra. ma
culus. dabit. xv. siclos: femina. x.
Si paup fuit et estimatio̅em redde̅
n̅ ualebit. stabit cora̅ sac̅dote: ⁊ q̅n
tum ille estimau̅it. et uide̅it eum
posse redde̅. t̅n dabit. A̅i̅al a̅t q̅ y̅
molari p̅ot d̅n̅o. si quis uou̅it ⁊ s̅co̅
e̅it. ⁊ mutai̅ n̅ pot̅it. i. nec melius
malo. nec peius bono. Q̅d si muta
u̅it: ⁊ ip̅m q̅ mutatu̅ e̅. et illo̅ p̅ q̅
mutatu̅ e̅. ꝯsec̅tum e̅it d̅n̅o. A̅i̅al a̅t
i̅mundu̅ q̅ i̅molai̅ d̅n̅o n̅ p̅ot. si q̅s
uou̅it: adducet̅ a̅n̅ sac̅dote̅. Qui di
iudica̅s utrum bonu̅ u̅l malu̅ sit:
statuet p̅tium. Q̅d si dare uoluerit
is qui offert: addet supra estimatio̅
ne̅m. q̅ui̅ta̅ p̅tem. Ho̅ si uou̅it dom̅
suam et s̅cificau̅it d̅n̅o. ꝯsiderabit ea̅
sac̅dos utrum bo̅a sit an mala: et
iuxta p̅tium q̅d ab eo fuit ꝯstitutu̅
uenu̅dabit̅. Sin a̅t ille qui uouerat.
uoluerit redimere ea̅: dabit q̅ui̅ta̅
p̅te̅ estimationis sup̅. et h̅ebit dom̅.
Q̅d si agrum posso̅nis sue uouerit.
et ꝯsecrau̅it d̅n̅o. iux̅ m̅suram sementis
estimabit̅ p̅tiu̅. Si. xxx. modiis
ordei seritur t̅ra: q̅nq̅gita siclis arge̅
ti uendetur. Si stati ab a̅no incipi
entis iubelei uou̅it agru̅: q̅ntu̅ ua
lere potest. ta̅to estimabit. Sin aut̅
p̅ aliq̅ntu̅ t̅p̅is. s̅ supputabit sac̅do
pecunia̅. iuxta a̅noꝝ qui relig sut̅
nu̅m usq3 ad iubeleu̅: et detrahet̅
ex p̅tio. Q̅d si uolu̅it redimere agr̅
ille q̅ uouerat. addet q̅nta̅ p̅te̅ ex
timate pecu̅e: et possidebit eum.
Sin a̅t nolu̅it redimere. s3 alt̅i cu̅
lib3 fuit uenu̅datus. ult̅ eu̅ q̅ uo
uerat redimere n̅ pot̅it. s̅ q̅ cu̅ in
iubelei uen̅it dies. s̅cificatus e̅it d̅o
mino: et posso̅ ꝯsecta ad ius p̅tin̅
sac̅dotu̅. Si ager e̅ptus. et n̅ de posse
ssione maioru3. s̅cificatus fu̅it do
mino. s̅ supputabit sac̅dos iux̅ an
norum nume̅ usq3 ad iubeleu3
p̅tium: et dabit ille q̅ uouerat eu̅
d̅n̅o. In iubeleo a̅t. reu̅tet̅ ad p̅o
rem d̅n̅m. q̅ uendiderat eu̅. et h̅u̅e̅at
in sorte̅ posso̅nis sue. Om̅is estima
tio: siclo s̅cuari ponderabitur. Si
clus. xx. obolos h̅t. Primogenita
que ad d̅n̅m p̅tinet: ne̅o s̅cificare
pot̅it ⁊ uouere. Siue bos siue ouis
fu̅it: d̅n̅i sut̅. Q̅d si i̅mundu̅ a̅i̅al e̅.
redimet qui obtul̅it. iux̅ estimatio̅
ne̅ sua̅: ⁊ addet q̅ui̅ta̅ p̅te̅ p̅cij. Si
redimere nolu̅it. uendetur alij:
q̅ua̅tu̅cu̅q3 fu̅it estimatu̅. Omne q̅

[Marginalia, left: inigtatib; XVI; Et an; Et m̅s.; Et an mala sit; Et ager; Et q̅nto]

Et uenient

dn̄o consecratum. siue hō fuit siue a
nimal siue ager: nō uendet̄ nec redi
mi poterit. Quicquid semel fuit consec
tum sanctum sanctorum erit dn̄o: et ois conse
cratio que offertur ab hoīne nō re
dimetur. sed morte morietur. Oēs de
cime t̄re. siue de frugib; siue de po
mis arbor. dn̄i s̄t: et illi scificantur.
Siquis aūt uoluerit redime decimas
suas: addet quītā ptem ear. Oīuz
decimarū. bouis et ouis et capre q̄
sub pastoris uirga transeunt. quicqd
decimū uenerit. sanctificabit dn̄o. N
on eligetur nec bonū nec malū:
nec altero commutabitur. Siquis
mutauerit. et qd mutatū est.
et pro quo mutatū ē. scificabitur dn̄o: et nō redimetur. H
sunt precepta. q̄ mandauit do
minus moysi. ad filios isrl̄:
in monte synay. Incip̄. lib
numeri idest uagedaber.

I

Locutusq; ē dn̄s ad moysē.
in deserto synai. in tabnaclo
federis. prima die mensis scdi. ā
no altero egressionis eor. ex
egypto: dicens. Tollite sum
mam uniuse congregationis
filior isrl̄. p cognationes et do
mos suas. et nomina singu
lor. quicquid sexus ē mascu
in a. xx. anno et sup. oīuz
uirorū fortiū ex isrl̄: et numera
bitis eos p turmas suas.
tu et aaron. Eruntq; et
uobiscū principes tri
buum ac domor in cognatioibus
suis: quor ista sūt nomina. De tribu
ruben: helisur filius sedeur. De sym
eon: salamiel filius surisadai. De
iuda: naason filius aminadab. De y
sachar: nathanael filius suar. De za
bulon. eliab filius helon. filior aūt
ioseph. de effraim: helisama. filius
amiud. De manasse: gamaliel. filius
phadassur. De beniamin: abidan.
filius gedeonis. De dan: ahiezer. fi
lius amisadai. De aser: phagiel fi
lius ochran. De gad: heliasaph. filius
duhel. De neptalim: ahyra. filius
enan. Hii nobilissimi principes m
ultitudinis. p tribus et cognationes
suas. et capita exercitus isrl̄: quos tu
lerunt moyses et aaron. cum oi uu
lgi multitudine. et congregauerunt p
die mensis scdi. recensentes eos p cog
tiões et domos ac familias. et capi
ta et nomina singulor. a. xx. āno
et sup. sicut preceperat dn̄s moysi: nu
meratiq; sūt in deserto synai. De rub
en primogenito isrl̄is p generatio
nes et familias ac domos suas et no
mina capitū singulor. oē qd sexus
ē masculini a. xx. anno et sup. pce
dentium ad bellū: xlvi. milia quī
genti. De filius symeon. p gnatiões
suas et familias ac domos cognatio
num suarū recensiti s̄t p nomina
et capita singulor. oē qd sexus ē ma
sculini. a. xx. anno et sup. pcedenti
um ad bellum: lviiii. milia trecenti.

Et bellū

De filius gad. p generatiões et famili
as ac domos cognationū suarū. re
censiti sūt p nomina singulor. a uig
inti annis et sup. oēs q ad bella
procederent: xlv. milia. dc. l. De fi
lius iuda p generatiões et familias
ac domos cognationū suarū p no
mina singulorū a. xx. āno et supra.
oēs qui poterant ad bella pcede: re
censiti sunt. lxxiiii. milia sexcenti.
De filiis ysachar: p gnatiões et fami
lias ac domos cognationū suarū
p nomina singulor. a. xx. āno et
sup. oēs qui ad bella pcederēt: recensi
ti sūt. liiii. milia quadringenti. De
filius zabulon. p generationes et fam
ilias ac domos cognationū suar. re
censiti s̄t p noīa singulor a. xx. āno
et sup. oēs qui poterant ad bella pcedē:
lvii. milia quadrigenti. De filius
ioseph filior effraim. p gnationes
et familias ac domos cognationū
suarum. recensiti sūt p noīa singu
lor. a. xx. anno et supra. oēs qui po
terant ad bella pcedere: xl. milia

milia quingenti. Porro filiorum manasse per generationes et familias ac domos cognationum suarum. recensiti sunt per nomina singulorum a .xx. annis et supra. omnes qui poterant ad bella procedere: triginta duo milia ducenti. De filiis beniamin per generationes et familias ac domos cognationum suarum recensiti sunt nominibus singulorum a .xx. anno et supra. omnes qui poterant ad bella procedere: .xxx.v. milia quadringenti. De filiis dan per generationes et familias ac domos cognationum suarum. recensiti sunt nominibus singulorum a .xx. anno et supra. omnes qui poterant ad bella procedere: .lx. duo milia septingenti. De filiis aser per generationes et familias ac domos cognationum suarum. recensiti sunt per nomina singulorum a .xx. anno et supra. omnes qui poterant ad bella procedere: .xl. milia et mille quingenti. De filiis neptalim per generationes et familias ac domos cognationum suarum. recensiti sunt nominibus singulorum a .xx. anno et supra. omnes qui poterant ad bella procedere: .l.iii. milia quadringenti. Hii sunt quos numeraverunt moyses et aaron et .xii. principes israel singulos per domos cognationum suarum. Fueruntque omnes simul a .xx. anno et supra. omnis qui poterant ad bella procedere: sexcenti tria milia virorum quingenti et quinquaginta. Levite autem in tribu familiarum suarum: non sunt numerati cum eis. Locutusque est dominus ad moysen: dicens. Tribum levi noli numerare. neque pones summam eorum cum filiis israel: sed constitues eos super tabernaculum testimonii. et cuncta vasa eius. et quicquid ad cerimonias pertinet. Ipsi portabunt tabernaculum et omnia utensilia eius. et erunt in ministerio: ac per gyrum tabernaculi castra metabuntur. Cum proficiscendum fuerit. deponent levite tabernaculum: cum castra metanda erigent. Quisquis externorum accesserit: occidetur. Metabuntur autem castra filii israel unusquisque per turmas et cuneos. atque exercitum suum. Porro levite per gyrum tabernaculi figent tentoria. ne fiat indignatio super multitudinem filiorum israel: et excubabunt in custodiis tabernaculi testimonii. Fecerunt ergo filii israel iuxta omnia que preceperat dominus moysi.

(margin: a .xx. anno — filii israel per domos et familias suas)

II

Locutusque est dominus ad moysen et aaron dicens. Singuli per turmas signa atque vexilla. et domos cognationum suarum. castra metabuntur filii israel per gyrum tabernaculi federis. Ad orientem iudas figet tentoria. per turmas exercitus sui. Eritque princeps filiorum eius: naason filius aminadab. Et omnis de stirpe eius summa pugnantium .lxxiiii. milia sexcenti. Iuxta eum castrametati sunt de tribu ysachar: quorum princeps fuit nathanael filius suar. Et omnis numerus pugnatorum eius .liiii. milia quadringenti. In tribu zabulon princeps fuit heliab filius helon. Omnis de stirpe eius exercitus pugnatorum: .l.vii. milia quadringenti. Universi qui in castris iude annumerati sunt: fuerunt centum octoginta sex milia quadringenti. Et per turmas suas: primi egredientur. In castris filiorum ruben ad meridianam plagam: erit princeps elisur filius sedeur. Et cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt: .xlvi. milia quingenti. Iuxta eum castrametati sunt de tribu symeon: quorum princeps fuit salamihel filius surisaddai. Et cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt: .lviiii. milia trecenti. In tribu gad princeps fuit eliasaph filius duel. Et cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt: .xlv. milia sexcenti .l. Omnes qui recensiti sunt in castris ruben: .c.l. milia. et mille quadringenti .l. Per turmas suas in secundo loco proficiscentur. Levabitur autem tabernaculum testimonii: per officia levitarum. et turmas eorum. Quomodo erigetur: ita et deponetur. Singuli per loca et ordines suos proficiscentur. Ad occidentalem plagam erunt castra filiorum effraim: quorum princeps fuit helisama filius amiud. Cunctus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt: .xl. milia quingenti. Et cum eis tribus filiorum manasse: quorum princeps fuit gamaliel filius phadassur

(margin: Et filii)

sur. Cunctus exercitus pugnator eius
qui numerati sunt: xxxii. milia ducenti.
In tribu filiorum beniamin: princeps
fuit abidan filius gedeonis. Et cunctus
exercitus pugnatorum eius qui recensiti sunt:
xxxv. milia quadringenti. Omnes qui
numerati sunt in castris effraim: c. viii. et
milia centum. per turmas suas: tercii
proficiscentur. Ad aquilonis partem
castra metati sunt filii dan: quorum prin
ceps fuit ahiezer filius amisaddai.
Cunctus exercitus pugnatorum eius qui numera
ti sunt: lxii. milia. dcc. Iuxta eum fixere
tentoria de tribu aser: quorum prin
ceps fuit phagiel filius ochran. Cunc
tus exercitus pugnatorum eius qui numerati sunt:
xl. milia. et mille. quingenti. De tri
bu filiorum neptalim: princeps fuit
ahira filius henan. Cunctus exercitus
pugnatorum eius: liii. milia quadringenti.
Omnes qui numerati sunt in castris dan:
fuerunt. clvii. milia sexcenti. No
vissimi proficiscentur. Hic numerus filiorum
israel per domos cognationum suarum et tur
mas. divisi exercitus: sexcenta tria
milia quingenti. l. Levite autem non sunt
numerati inter filios israel. Sic enim preceperat
dominus moysi. Feceruntque filii israel
iuxta omnia que preceperat dominus. Castrame
tati sunt per turmas suas: et profecti per
familias ac domos patrum suorum.

III

Hee sunt generationes aaron et moy
si. in die qua locutus est dominus ad moy
sen in monte synai: et hec nomina fi
liorum aaron. Primogenitus eius nadab:
deinde abiu. et eleazar. et ithamar.
Hec nomina filiorum aaron sacerdotum.
qui uncti sunt: et quorum replete et consecra
te manus ut sacerdotio fungerentur. Mor
tui sunt nadab et abiu cum offerrent
ignem alienum in conspectu domini in deser
to synai: absque liberis. Functique sunt
sacerdotio eleazar et ithamar: coram
aaron patre suo. Locutusque est dominus
ad moysen dicens. Applica tribum le
vi: et fac stare in conspectu aaron
sacerdotis ut ministrent ei. et excu
bent et observent quicquid ad cultum per
tinet multitudinis. coram tabernaculo
testimonii. et custodiant vasa taber
naculi. servientes in ministerio eius.
Dabisque dono levitas aaron et filiis eius:
quibus traditi sunt a filiis israel. Aaron autem et
filios eius: constitues super cultum sacerdo
tii. Externus qui ad ministrandum ac
cesserit: morietur. Locutusque est do
minus ad moysen dicens. Ego tuli
levitas a filiis israel, pro omni primogeni
to qui aperit vulvam in filiis israel: erunt
que levite mei. Meum est enim omne primoge
nitum. Ex quo percussi primogenitos in
terra egypti: sanctificavi michi quicquid
primo nascitur in israel. Ab homine
usque ad pecus: mei sunt. Ego dominus.
Locutusque est dominus ad moysen in deserto
synai: dicens. Numera filios levi per
domos patrum suorum et familias: omnem
masculum ab uno mense et supra. Num
eravit moyses ut preceperat dominus. et in
venti sunt filii levi per nomina sua: gerson.
et caath. et merari. Filii gerson: lob
ni et semei. Filii caath: amram. et ges
saar: hebron. et oziel. Filii merari:
mooli. et musi. De gerson fuere fami
lie due: lebnitica. et semeitica. Quo
rum numeratus est populus sexus mas
culini ab uno mense et supra: vii. mili
a quingenti. Hii post tabernaculum
castra metabuntur ad occidentem. sub
principe heliasaph filio lahel: et ha
bebunt excubias in tabernaculo fe
deris: ipsum tabernaculum et operimentum
eius. tentorium quod trahitur ante fores et
tecti federis tabernaculi. et cortinas
atrii. tentorium quoque quod appenditur
in introitu atrii tabernaculi. et que
quid ad ritum altaris pertinet. funes
tabernaculi et omnia utensilia eius. Co
gnatio caath. habebit populos amrami
tas: et iesaaritas. et ebronitas. et
ozielitas. Hee sunt familie caathita
rum. recensite per nomina sua. omnis
generis masculini ab uno mense et supra:
octo milia sexcenti. Habebunt excubi
as sanctuarii: et castra metabuntur ad
meridianam plagam. Princepsque eo

Et s fuere

Et s finai
Et s domos

Et lebni
Et fuert
Et lobnitic

rum erit elisaphan filius oziel. Et
custodient archam. mensamque et candel
abrum. altaria et uasa sanctuarii in quibus
ministratur. et uelum: cunctamque huius-
modi supellectilem. Princeps autem prin-
cipum leuitarum eleazar filius aaron
sacerdotis: erit super excubitores custo-
die sanctuarii. At uero de merari. erunt popu-
li moolite et musite. recensiti per nomi-
na sua. omnes generis masculini ab uno
mense et supra: sex milia ducenti. Prin-
ceps eorum suriel filius abiahihel. in
plaga septentrionali: castrametabuntur. Erunt sub custodia eorum ta-
bule tabernaculi. et uectes. et colum-
pne. ac bases earum. et omnia que ad cul-
tum huiuscemodi pertinent: colum-
pneque atrii per circuitum cum basibus
suis. et paxilli cum funibus. Castra-
metabuntur ante tabernaculum federis: id est
ad orientalem plagam moyses et aa-
ron cum filiis suis: habentes custodiam
sanctuarii. in medio filiorum israel. Quisque
alienus accesserit: morietur. Omnes
leuite quos numerauerunt moyses et a-
aron iuxta preceptum domini per familias
suas in genere masculino. a mense
uno et supra: fuerunt. xxii. milia. Et
ait dominus ad moysen. Numera primo-
genitos sexus masculini de filiis israel.
a mense uno et supra: et habebis summam
eorum, tollesque leuitas mihi pro omni primo-
genito filiorum israel. Ego sum dominus. Et
pecora eorum: pro uniuersis primogenitis
pecoris filiorum israel. Recensuit moy-
ses sicut preceperat dominus primogenitos
filiorum israel: et fuerunt masculi per nomina
sua a mense uno et supra. xxii. milia du-
centi. lxxiii. Locutusque est dominus ad mo-
ysen: dicens. Tolle leuitas pro primoge-
nitis filiorum israel. et pecora leuitarum
pro pecoribus eorum: eruntque leuite mei.
Ego sum dominus. In pretio autem ducentorum
.lxx. trium. qui excedunt numerum leuitarum.
de primogenitis filiorum israel. accipies
.v. siclos per singula capita: ad mensu-
ram sanctuarii. Siclus habet obolos. xx. Da-
bisque pecuniam aaron et filiis

eius: pretium eorum qui supra sunt. Tulit
igitur moyses pecuniam eorum qui fue-
rant amplius. et quos redemerant
a leuitis. pro primogenitis filiorum
israel. mille trecentorum. lxv. siclorum iux-
ta pondus sanctuarii: et dedit eam aaron
et filiis eius iuxta uerbum quod preceperat si-
bi dominus.

Locutusque est dominus ad mo-
ysen et aaron: dicens. Tolle summam
filiorum caath. de medio leuitarum per
domos et familias suas. a. xxx. anno
et supra. usque ad quinquagesimum an-
num: omnium qui ingrediuntur ut stent.
et ministrent in tabernaculo federis. Hic
est cultus: filiorum caath. Tabernaculum
federis et sanctum sanctorum ingredientur aaron
et filii eius. quando mouenda sunt castra.
et deponent uelum quod pendet ante
fores inuoluentque eo archam testim-
onii: et operient rursum uelamine
iacinctinarum pellium. et extendent desuper
pallium totum iacinctinum: et indu-
cent uectes. Mensam quoque proposi-
tionis inuoluent iacinctino pallio:
et ponent cum ea turibula et morta-
riola. ciatos. et crateras. ad liba fun-
denda. Panes semper in ea erunt. Exten-
dentque desuper pallium coccineum. quod
rursum operient uelamento iacinctin-
arum pellium: et inducent uectes. Su-
ment et pallium iacinctinum. quo operi-
ent candelabrum cum lucernis et forci-
pibus suis. et emunctoriis. et cunctis ua-
sis olei que ad concinnandas lucernas
necessaria sunt. et super omnia ponent operi-
mentum iacinctinarum pellium: et inducent
uectes. Nec non et altare aureum inuo-
luent iacinctino uestimento. et exten-
dent desuper operimentum iacinctinarum pel-
lium: inducentque uectes. Omnia uasa
quibus ministratur in sanctuario. inuoluent
iacinctino pallio. et extendent desuper
operimentum iacinctinarum pellium: indu-
centque uectes. Sed et altare mundabunt
cinere: et inuoluent illud purpureo ue-
stimento: ponentque cum eo omnia uasa
quibus in ministerio eius utuntur: id est igni-
um receptacula. fuscinulas ac tride-

IIII

tes. uncinos. et batilla. Cuncta u
uasa altaris opient simul uelamine
iacinctinarum pellium: et inducent
uectes. Cumque inuoluerit aaron et
filii eius scuarium. et omnia uasa eius.
in commotione castrorum: tunc intrabunt
filii caath. ut portent inuoluta: et
non tangant uasa scuarii. ne moriantur.
Ista sunt onera filiorum caath in tabernaculo
federis. super quos erit eleazar
filius aaron sacerdotis: ad cuius pertinet
curam oleum. ad concinnandas lucernas.
compositionis incensum. et sacrificium
quod semper offertur. et oleum unctionis.
et quicquid ad cultum tabernaculi pertinet.
omniumque uasorum que in scuario sunt. Locutusque est dominus ad moysen et aaron:
dicens. Nolite perdere populum caath de
medio leuitarum: sed hoc facite eis ut
uiuant. et non moriantur. si tetigerint sca
scorum. Aaron et filii eius intrabunt: et
ipsique disponent opera singulorum. et diuident
quid portare quis debeat. Alii nulla
curiositate uideant que sunt in sanctuario.
priusquam inuoluantur: alioquin
morientur. Locutusque est dominus ad moysen:
dicens. Tolle summam etiam filiorum
gerson: per domos. ac familias et cognationes
suas. A triginta annis et supra. usque
ad annos. l. numera omnes qui ingrediuntur
et ministrant in tabernaculo federis.
Hoc est officium familie gersonitarum
ut portent cortinas tabernaculi
et tectum federis. et operimentum aliud:
et super omnia uelamen iacinctinum. et tentoriumque
quod pendet in introitu tabernaculi
federis: cortinas atrii et uelum
in introitu quod est ante tabernaculum.
Omnia que ad altare pertinent. funiculos.
et uasa ministerii. iubente aaron et filiis
eius. portabunt filii gerson: et scient singuli.
cui debeant oneri mancipari. Hic est
cultus familie gersonitarum. in tabernaculo
federis: eruntque sub manu ithamar
filii aaron sacerdotis. Filios quoque
merari per familias et domos patrum
suorum. recensebis. a. xxx. annis et supra.
usque ad annos. l. omnes qui ingrediuntur
ad officium ministerii sui. et cultum
federis testimonii. Hec sunt onera eorum.
Portabunt tabulas tabernaculi
et uectes eius. columpnas quoque atrii
per circuitum. cum basibus et paxillis
et funibus suis. Omnia uasa et supellectilem
ad numerum accipient: sicque portabunt.
Hoc est officium familie merari
tarum. et ministerium in tabernaculo federis:
eruntque sub manu ithamar filii
aaron sacerdotis. Recensuerunt igitur
moyses et aaron et principes synagoge.
filios caath. per cognationes et domos
patrum suorum. a triginta annis et supra.
usque ad annum quinquagesimum omnes
qui ingrediuntur ad ministerium tabernaculi
federis: et inuenti sunt. duo milia
septingenti. l. Hic est numerus populi caath:
qui intrat tabernaculum federis. Hos numerauit
moyses et aaron. iuxta
sermonem domini: per manum moysi. Numerati
sunt et filii gerson per cognationes
et domos patrum suorum. a. xxx. annis
et supra. usque ad annum quinquagesimum.
omnes qui ingrediuntur ut ministrent in
tabernaculo federis: et inuenti sunt duo
milia sexcenti. xxx. Hic est populus gersonitarum:
quos numerauerunt moyses et aaron.
iuxta uerbum domini. Numerati sunt et
filii merari per cognationes et domos
patrum suorum. a. xxx. annis et supra. usque
ad annum quinquagesimum. omnes qui ingrediuntur
ad explendos ritus tabernaculi
federis: et inuenti sunt tria milia ducenti.
Hic est numerus filiorum merari: quos recensuerunt
moyses et aaron. iuxta imperium
domini. per manum moysi. Omnes qui recensiti
sunt de leuitis. et quos fecit ad nomen
moyses et aaron et principes israel. per
cognationes et domos patrum suorum.
a triginta annis et supra. usque ad annum quinquagesimum
ingredientes ad ministerium
tabernaculi. et onera portanda:
fuerunt simul octo milia quingenti et
octoginta. Iuxta uerbum domini. recensuit
eos moyses. unumquemque iuxta officium
suum et onera sua: sicut preceperat ei dominus.

V

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Pre

Et onera

cipe filiis Israel ut eiciant de castris omnem leprosum et qui semine fluit pollutusque est super mortuo. Tam masculum quam feminam eicite de castris ne contaminent ea cum habitaverint vobiscum. Feceruntque ita filii Israel et eiecerunt eos extra castra sicut locutus est Dominus Moysi. Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Loquere filiis Israel: Vir sive mulier cum fecerint ex omnibus peccatis que solent hominibus accidere, et per negligentiam transgressi fuerint mandatum Domini atque deliquerint, confitebuntur peccatum suum et reddent ipsum caput quintamque partem desuper ei in quem peccaverint. Sin autem non fuerit qui recipiat, dabunt Domino et erit sacerdotis, excepto ariete qui offertur pro expiatione ut sit placabilis hostia. Omnes quoque primitie quas offerunt filii Israel ad sacerdotem pertinent, et quicquid in sanctuarium offertur a singulis et traditur manibus sacerdotis, ipsius erit. Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Loquere filiis Israel et dices ad eos: Vir cuius uxor erraverit maritumque contempnens dormierit cum altero viro, et hoc maritus deprehendere non quiverit, sed latet adulterium et testibus argui non potest, quia non est inventa in stupro; si spiritus zelotipie concitaverit virum contra uxorem suam, que vel polluta est vel falsa suspitione appetitur, adducet eam ad sacerdotem et offeret oblationem pro illa, decimam partem sati farine ordeacee. Non fundet super eam oleum nec imponet thus, quia sacrificium zelotipie est et oblatio investigans adulterium. Offeret eam igitur sacerdos et statuet coram Domino, assumetque aquam sanctam in vase fictili, et pauxillum terre de pavimento tabernaculi mittet in eam. Cumque steterit mulier in conspectu Domini, discooperiet caput eius et ponet super manus illius sacrificium recordationis et oblationem zelotipie. Ipse autem tenebit aquas amarissimas in quibus cum execratione maledicta congessit, adiurabitque eam et dicet: Si non dormivit vir alienus tecum, et si non polluta es deserto mariti thoro, non te nocebunt aque iste amarissime in quas maledicta congessi. Si autem declinasti a viro tuo atque polluta es et concubuisti cum altero viro, his maledictionibus subiacebis: Det te Dominus in maledictionem exemplumque cunctorum in populo suo; putrescere faciat femur tuum, et tumens uterus tuus disrumpatur. Ingrediantur aque maledicte in ventrem tuum, et utero tumescente putrescat femur. Et respondebit mulier: Amen, amen. Scribetque sacerdos in libello ista maledicta, et delebit ea aquis amarissimis in quas maledicta congessit, et dabit ei bibere. Quas cum exhauserit, tollet sacerdos de manu eius sacrificium zelotipie, et elevabit illud coram Domino, imponetque super altare, ita dumtaxat ut prius pugillum sacrificii tollat de eo quod offertur, et incendat super altare, et sic potum det mulieri aquas amarissimas. Quas cum biberit, si polluta est et contempto viro adulterii rea, pertransibit eam aqua maledictionis, et inflato ventre computrescet femur, eritque mulier in maledictionem et in exemplum omni populo. Quod si polluta non fuerit, erit innoxia et faciet liberos. Ista est lex zelotipie. Si declinaverit mulier a viro suo et si polluta fuerit, maritusque zelotipie spiritu concitatus adduxerit eam in conspectu Domini, et fecerit ei sacerdos iuxta omnia que scripta sunt, maritus absque culpa erit, et illa recipiet iniquitatem suam.

VI

Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Loquere ad filios Israel et dices ad eos: Vir sive mulier cum fecerint votum ut sanctificentur et se voluerint Domino consecrare, a vino et omni quod inebriare potest abstinebunt. Acetum ex vino et ex qualibet alia potione, et quicquid de uva exprimitur, non bibent; uvas recentes siccasque non comedent cunctis diebus quibus ex voto Domino consecrantur. Quicquid ex vinea esse potest, ab uva passa usque ad acinum

n̄ comedent. Omī tpr̄ sepationis
sue. nouacla nō t̄nsibit sup caput
eius: usq3 ad completū diem quo
dn̄o ɔsecratur. Sanctus erit: crescēte
cesarie capitis eius. Omī tpr̄ ɔsecra
tionis sue. sup mortuū nō ingredie
tur. nec sup patris q̄dē et matris et
fr̄is sororisq3 funere contaminabi
tur: q2 consecratio dei sui sup capd̄
eius ē. Omnib3 dieb3 sepationis sue:
scē erit dn̄o. Sin aūt mortuus fuīt sb
ito quispiā corā eo: polluet cap̄ ɔse
crationis eius. Quod radet illico et in
eadē die purgationis sue: et rursū
septima. In octauo aūt die offeret du
os turtures ul' duos pullos colūbe
sacerdoti: in introitu fed'is testimonii.
Facietq3 sacerdos unū p pctō. et alte
rum in holocaustū: et depcabit' pro
eo. q2 peccauit sup mortuo. Sctifi
cabitq3 cap̄ eius in die illo: et ɔsecrab'
dn̄o dies sepationis illi'. offerens a
gnum anniculū p pctō: ita tn̄ ut di
es priores irriti fiant: qm̄ polluta
ē scificatio eius. Ista ē lex ɔsecratiois.
Cum dies quos ex uoto decreuerat
ɔplebunt'. adducet eū ad ostium
tabnaculi fed'is: et offeret oblatiōē
ei' dn̄o agnū anniculū imaculatū
in holocaustū. et ouē anniculā im
maculatā p pctō. et arietē imacula
tum hostiam pacificā: canistrū q3
panū azimoꝝ qui ɔspsi sūt oleo: et la
gana absq3 fermto uncta oleo. ac li
bamina singuloꝝ. Que offeret sac
dos corā dn̄o: et faciet tā p pctō q̄ī ho
locaustū. Arietē uō immolabit osti
am pacificā domino: offerēs simul
canistrū azimoꝝ. et libamina q̄ ex
more debent'. Tunc radet' nazareus ā
te ostiū tabnacli fed'is cesarie ɔsecra
tionis sue. tolletq3 capillos ei'. et ponet
sup ignē qui ē suppositus sacrificio
pacificoꝝ. et armū3 coctū arietis. tor
tamq3 absq3 fermto unā de canistᵒ.
et laganū azimū unū: et tradet in
manib3 nazarei. postq̄ rasum fuīt ca
put eius. Susceptaq3 rursū ab eo e
leuabit in conspectu dn̄i. et scifica
ta sacerdotis erunt: sicut pectusculū
q̄d separi iussum ē et femur. Post h̄.
pōt bibē nazareus uinū. Ista ē lex
nazarei: cum uouit oblatiōem suā
dn̄o tpr̄ ɔsecratiois sue, exceptis his
que inuenīt manus ei'. Iuxta q' mēte
deuouerat: ita faciet ad pfectionē
scificationis sue. Locutusq3 ē dn̄s
ad moysen: dicens. Loquere aaron
et filiis eius. Sic benedicetis filiis is
rael: et dicetis eis. Benedicat tibi dn̄s
et custodiat te. Ostendat dn̄s faciē
suā tibi: et misereat' tui. Conuertat dn̄s
uultū suū ad te: et det t' pacē. Inuo
cab'nt nom̄ meū sup filios isrl': et ego
benedicā eis.

VII

Factū est aūt in die qua ɔpleuit moy
ses tabnaculū. et erexit illud. unxit
q3 et scificauit cum oīb3 uasis suis. al
tare similit' et uasa ei'. obtulerūt princi
pes isrl' et capita familiarū q' erant p
singulas trib3. p̄fecti eoꝝ qui num
erati fuerant. munera coram dn̄o:
sex plaustra tecta cū. xii. bob3. Unū
plaustrū obtulere duo duces: et u
num bouē singuli. Obtuleruntq3 ea
in conspectu tabernaculi. Ait aūt do
minus ad moysen. Suscipe ab eis
ut seruiāt in ministerio tabnaculi: et
trādas ea leuitis iux' ordinē ministerii
sui. Itaq3 cum suscepisset moyses
plaustra et boues: tradidit ea leui
tis. Duo plaustra et quatuor bou
es dedit filiis gerson: iux' id q' ha
bebant necessarium. Quatuor a
lia plaustra. et octo boues dedit fi
liis merari. sm̄ officia et cultū3
suū: sub manu ithamar filii aar
on sacerdotis. Filiis aūt caath n̄ dedit
plaustra et boues: q2 in scūario ser
uiunt. et onera ppriis portāt hu
meris. Igitur obtulerunt duces
in dedicatiōem altaris die qua un
ctum ē oblatiōem suā ant altare.
Dixitq3 dominus ad moysen. Si
guli duces p singulos dies: offerāt
munera in dedicatiōe altaris. p

Et omnes

Et die

Et libamina

Et libamina

Et que

Et tradens

Et ne

Et ne

mo die obtulit oblatioēm suā naason filius ammadab: de tribu iuda. Fueruntq; in ea acetabulū argenteū pondo. c. xxx. siclorū. fialā argentea hn̄s. lxx. siclos iuxta pondus sctūarii. utrumq; plenū simila conspsa oleo in sacrificiū: mortariolum ex decē siclis aureis. plenū incenso. Bouē de armēto et arietē et agnum anniculū in holocaustum: hyrcūq; p peccō. Et in sacrificio pacificorū. boues duos. arietes. v. hyrcos. v. agnos ānicl'os. v. Hec ē oblatio naason: filii ammadab. Secdo die obtulit nathanahel. filius suar dux de tribu ysachar: acetabulū argenteū. appendens. c. triginta siclos. fialam argenteā habentē. lxx. siclos iux pōd' sctūarii: utrūq; plenū simila ꝯspsa oleo in sacrificiū. mortariolū aureū hn̄s. x. siclos. plenum incenso. bouem de armēto. et arietem. et agnū anniculū in holocaustū. hyrcumq; pro peccō: in sacrificio pacificorū. boues. ii. arietes. v. hyrcos. v. agnos anniculos. v. Hec fuit oblatō nathanahel filii suar. Tertio die princeps filiorū zabulon eliab filius helon. obtulit acetabulū argenteū. appēdēs. c. xxx. siclos. fialā argenteā hn̄tē. lxx. siclos ad pond' sctūarii: utrūq; plenum simila conspsa oleo in sacrificium. mortariolū aureū appendēs. x. siclos. plenū incenso: bouem de armēto et arietē. et agnū anniculum in holocaustū. hyrcūq; p peccō: in sacrificio pacificorū boues duos. arietes. v. hyrcos. v. agnos ānicul'os. v. Hec ē oblatio heliab: filii helon. Die quarto. princeps filiorū ruben helisur filius sedeur. obtulit acetabulum argenteū. appendens. c. xxx. siclos. fialā argenteam habentē. lxx. siclos ad pondus sctūarii: utrūq; plenum simila ꝯspsa oleo in sacrificium. mortariolū aureū appendens. x. siclos plenū incenso: boue

de armēto. et arietē. et agnū anniculum in holocaustum. hyrcumq; pro peccō: et in hostias pacificorum boues duos. arietes. v. hyrcos. v. ~~agnos~~ ~~a~~ agnos anniculos. v. Hec fuit oblatio helisur: filii sedeur. Die qnto princeps filiorū symeon salamihel filius surisaddai. obtulit acetabulū argenteū. appendens. c. xxx. siclos. fialam argenteā habentē. lxx. siclos ad pondus sctūarii: utrūq; plenū simila conspsa oleo in sacrificiū. mortariolum aureū appendēs. x. siclos. plenū incenso: bouē de armēto. et arietē. et agnum anniculū in holocaustum. hyrcūq; p peccō: in hostias pacificorū boues duos. arietes quinq;. hyrcos quinq;. agnos ānicl'os quinq;. Hec fuit oblatio salamihel: filii surisaddai. Die sexto princeps filiorū gad heliasaph filius duel. obtulit acetabulū argenteū. appendens. c. triginta siclos. fialam argenteam habentem. lxx. siclos. ad pondus sctūarii: utrumq; plenū simila ꝯspsa oleo in sacrificiū. mortariolum aureū appendēs. x. siclos. plenum incenso: bouē de armēto et arietem. et agnū anniculū in holocaustum. hyrcumq; p peccō: in hostias pacificorū boues duos. arietes. v. hyrcos. v. agnos anniculos. v. Hec fuit oblatio heliasaph: filius duel. Die. vii. princeps filiorū effraym elisama filius āmiud. obtulit acetabulū argenteum. appendēs. c. xxx. siclos. fialam argenteā habentē. lxx. siclos ad pondus sctūarii: utrūq; plenū simila ꝯspsa oleo in sacrificiū. mortariolum aureū appendēs. x. siclos. plenū incenso: bouem de armēto. et arietē. et agnum anniculū in holocaustū: hyrcumq; p peccō: in hostias pacificorum boues duos. arietes. v. hyrcos. v. agnos anniculos. v. Hec fuit oblatio elisama: filii āmiud. Die octauo princeps filiorū manasse gamalihel filius phadassur. obtulit acetabulū

appendēs

ꝰ filii

argenteū appendēs. c. xxx. siclos.
fialam argenteā hn̄tē. lxx. siclos
ad pondus sc̄tuarii: utrūq; plen
um simila ꝯspsa oleo in sacrificiū.
mortariolū aureū appendēs. x. sic
los. plenū incenso: boue de armēto.
ariete. et agnū anniculū in ho
locaustū. hyrcūq; p peccō: ī hosti
as pacificoꝝ boues duos. arietes
quīq; hyrcos quīq; agnos ānicłos
quīq;. Hec fuit oblatio gamaliel:
filii phadassur. Die. ix. princeps
filioꝝ beniamin abidā filius ge
deonis. obtulit acetabulū argen
teum appendēs. c. xxx. siclos. fial
am argenteā hn̄tem. lxx. siclos
ad pondus sc̄tuarii: utrumq; ple
num simila ꝯspsa oleo in sacrifici
um. mortariolū aureū appēdēs
decē siclos. plenū incenso: boue de
armēto. et ariete. et agnū ānicułū
in holocaustū. hyrcumq; p peccō:
et in hostias pacificoꝝ boues duos.
arietes quīq; hyrcos quīq; agnos
ānicułos. v. Hec fuit oblatio abidā
filii gedeonis. Die. x. princeps fili
orum dan ahiezer filius amisadai.
obtulit acetabulū argenteū. app
endēs. c. xxx. siclos. fialā argenteā
hn̄tē. lxx. siclos ad pondus sanctuarii:
utrumq; plenū simila ꝯspsa oleo
in sacrificiū. mortariolū aureū ap
pendens. x. siclos. plenū incenso: bo
uem de armēto. et ariete. et agnū
ānicułū in holocaustū. hyrcūq; p
peccō: ī in hostias pacificoꝝ boues du
os. arietes quīq; hyrcos quīq; agnos
ānicułos quīq;. Hec fuit oblatio a
hiezer: filii amisadai. Die. xi. prī
ceps filioꝝ aser phagiel filius ochrā.
obtulit acetabulū argenteū. appē
dēs. c. xxx. siclos. fialam argenteā
hn̄tē. lxx. siclos ad pondus sc̄tuarii: u
trumq; plenū simila ꝯspsa oleo
in sacrificiū. mortariolū aureū
appendēs. x. siclos. plenū incenso:
bouem de armēto. et ariete. et agnū
ānicułū in holocaustū. hyrcūq; p
peccō: ī in hostias pacificoꝝ boues
duos. arietes quīq; hyrcos quīq;.
agnos anniculos quīq;. Hec fuit ob
latio phagiel. filii ochran. Die. xii.
princeps filioꝝ neptalim ahira fi
lius henan. obtulit acetabulum
argenteū. appendēs. c. xxx. siclos.
fialam argenteā habentē. lxx. sicl
os ad pondus sc̄tuarii: utrūq; ple
num simila ꝯspsa oleo in sacrifici
um. mortariolū aureū appendēs
decē siclos plenū incenso: bouem
de armēto et arietē. et agnum anni
culū in holocaustū. hyrcūq; p peccō:
et in hostias pacificoꝝ boues duos.
~~duos~~. arietes quīq; hyrcos quīq;.
agnos anniculos. v. Hec fuit obla
tio ahira: filii henan. Hec in dedica
tiōem altaris oblata sunt a princi
pibꝫ isrł: ī die q̄ ꝯsecrātū ē. Acetabu
la argentea. xii. fiale argentee
xii. mortariola aurea. xii. ita ut
. c. xxx. argenti siclos hrēt unū ace
tabulū. et. lxx. siclos una fiala: i.
in cōe uasoꝝ oīum ex argento. sicli
duo milia quadringēti. pōdē sc̄tu
arii. Mortariola aurea. xii. plena
incenso. denos siclos appendentia.
pondere sc̄tuarii. id est simul auri sic
li. c. xx. Boues de armento in holoca
ustum. xii. arietes. xii. agni ān
culi. xii. et libamīta eoꝝ. hyrci. xii.
pro peccō. hostie pacificoꝝ boues
uiginti quattuor. arietes. lx. hyrci
. lx. agni anniculi. lx. Hec oblata
sunt in dedicatiōem altaris: q̄n
unctum ē. Cumq; ingrederetur
moyses tabnaculū federis ut ꝯsu
leret oraculū: audiebat uocē loqn
tis ad se. de ꝓpiciatorio q̄d erat super
archā testimonii inter duos cherubi
im̄ et loquebatur ei.

VIII

Locutusq; ē dominus ad moysen: di
cens. Loquere ad aaron: et dices ad
eum. Cum posueris. vii. lucernas;
candelabrū in australi pte erigat.
Hoc igitur pcipe: ut lucerne contra
boream. e regione respiciant. adūi

Et ꝯtra

sam panum propositionis. Contra eam
partem quam candelabrum respicit: lu
cere debebunt. Fecitque aaron. et in
posuit lucernas super candelabrum: ut
preceperat dominus moysi. Hec autem erat factu
ra candelabri. Ex auro ductili: tam
medius stipes. quam cuncta que ex u
troque calamorum latere nascebantur:
iuxta exemplum quod ostendit dominus moysi: ita
operatus est candelabrum. Et locutus est
dominus ad moysen dicens. Tolle leuitas
de medio filiorum israel: et purificabis
eos iuxta hunc ritum. Aspergantur aqua lustra
tionis: et radant omnes pilos carnis sue.
Cumque lauerint uestimenta sua et emun
dati fuerint: tollant bouem de armentis.
et libamentum eius. similam oleo conspersam.
Bouem autem alterum de armento accipies
pro peccato. et applicabis leuitas coram
tabernaculo federis: conuocata omni multi
tudine filiorum israel. Cumque leuite fue
rint coram domino: ponent filii israel manus
suas super eos. et offeret aaron leuitas
munus in conspectu domini a filiis is
rael: ut seruiant in ministerio eius. Leuite
quoque ponent manus suas super capi
ta boum. e quibus unum facies pro peccato.
et alterum in holocaustum domini: ut depre
ceris pro eis. Statuesque leuitas in conspe
ctu aaron et filiorum eius. et consecrabis
oblatos domino. ac separabis de medio fi
liorum israel. ut sint mei et postea ingre
diantur tabernaculum federis. ut seruI
ant michi. Sicque purificabis et conse
crabis eos in oblationem domini: quoniam do
no donati sunt michi a filiis israel. Pro
primogenitis que aperiunt omnem uu
luam in israel: accepi eos. Mea sunt enim
omnia primogenita filiorum israel: tam ex
hominibus quam ex iumentis. Ex die quo per
cussi omne primogenitum in terra egy
pti: sanctificaui eos michi. Et tuli leuitas
pro cunctis primogenitis filiorum israel.
tradidique eos dono aaron et filiis
eius de medio populi. ut seruiant michi pro is
rael in tabernaculo federis. et orent pro
eis: ne sit in populo plaga. si ausi fue
rint accedere ad sanctuarium. Feceruntque

moyses et aaron et omnis multi
tudo filiorum israel super leuitis: que
preceperat dominus moysi. Purificatique sunt
sunt: et lauerunt uestimenta sua. Ele
uauitque eos aaron in conspectu do
mini. et orauit pro eis. ut purificati
ingrederentur ad officia sua in taberna
culum federis coram aaron et filiis eius.
sicut preceperat dominus moysi de leuitis. Ita
factum est. Locutusque est dominus ad moy
sen: dicens. Hec est lex leuitarum. A. xxv.
annis et supra: ingredientur
ut ministrent in tabernaculo federis.
Cumque quinquagesimum annum etatis
impleuerint: seruire cessabunt. Eruntque
ministri fratrum suorum in tabernaculo fe
deris: ut custodiant que sibi fuerint com
mendata. Opera autem ipsa non faciant. Sic dis
pones leuitas: in custodiis suis.

Locutus est dominus ad moysen in deserto si
nai anno secundo. postquam egressi sunt de terra
egypti mense primo: dicens. Faciant
filii israel phase in tempore suo. quarta de
cima die mensis huius ad uesperam: iu
xta omnes cerimonias et iustificationes
eius. Precepitque moyses filiis israel:
ut facerent phase. Qui fecerunt in tempore
suo. xiiii. die mensis ad uesperam: in mon
te synai. Iuxta omnia que mandauerat
dominus moysi: fecerunt filii israel. Ec
ce autem quidam inmundi super anima hominis.
qui non poterant facere pascha in die il
lo: accedentes ad moysen et aaron
dixerunt eis. Inmundi sumus super anima
hominis. Quare fraudamur ut non ualea
mus offerre oblationem domino in tempore
suo. inter filios israel? Quibus respondit
moyses. State: ut consulam quid precipiat
dominus de uobis. Locutusque est dominus ad
moysen: dicens. Loquere filiis israel.
Homo qui fuerit inmundus super anima. siue
in uia procul. in gente uestra: faciat
phase domino. mense secundo. quarta decima
die mensis ad uesperum. Cum azimis
et lactucis agrestibus comedent illud.
Non relinquent ex eo quippiam usque ma
ne: et os eius non confringent. Omnem ritum
phase obseruabunt. Siquis autem et mundus

Et facient;

IX

Eam;

ē. et in itinere n̄ fuit. et tn̄ n̄ fecit
phase. exterminabitur aīa illa de po
pulis suis: q̄r sacrificiū dn̄o n̄ ob
tulit tp̄r suo. Peccatū suū ipē por
tabit. Pegrinus quoq; et aduena
si fuīt ap̄ uos: faciet phase dn̄o. iu
xta cerimonias et iustificatiōes eī.
Preceptum idem ēīt ap̄ uos: tam ad
uene quā indigene. Igit̄ die q̄
erectum ē tabnaculū: opuit illud
nubes. A uespe āt: sup tentoriū ēīt
q̄si spēs ignis usq; mane. Sic fiebat
iugit̄. P diem opiebat illud nubes:
et p noctem q̄si spēs ignis. Cūq; abla
ta fuisset nubes. que tabnaculū pte
gebat: tūc pficiscebant filii isrl̄. Et
in loco ubi stetisset nubes: ibi castra
metabant̄. Ad impiū dn̄i pficisce
bantur: et ad impiū illi᷒ figebāt ta
bnaculū. Cunctis dieb; quib; stabat
nubes sup tabnaculū: manebant
in eodē loco. Et si euenisset ut multo
tp̄r manēt sup illd̄. erāt filii isrl̄ i
excubiis dn̄i: et n̄ pficiscebant̄ quot
quot dieb; fuisset nubes sup tabna
culū dn̄i. Ad impiū dn̄i erigebāt tē
toria: et ad impiū illi᷒ deponebāt.
Si fuisset nubes a uespe usq; mane
et stati diluclo tabnaculū reliqsset:
proficiscebant̄. Et si post diē et noc
tem recessisset: dissipabāt tētoria.
Si biduo aut uno mense l' longiori
tp̄r fuisset sup tabnaculū: manebāt
filii isrl̄ in eodē loco. et n̄ pficiscebāt.
Statim āt ut recessisset: mouebant
castra. P ūbum dn̄i figebāt tētori
a: et p ūbum illi᷒ pficiscebāt̄. Erātq;
in excubiis dn̄i: iux̄ impiū eius p
manū moysi.
Locutus ē dn̄s ad mo
ysen: dicēs. Fac tibi duas tubas arge
teas ductiles: qb; cōuocare possis mł
titudinē. qn̄ mouenda st̄ castra. Cū
q; increpueris tubis: cōgregabit̄ ad
te oīs turba ad hostiū tabernaculi
fedis. Si semel clangueris: uenient
ad te principes. et capita mlt̄itudīs
isrl̄. Sin āt plixior atq; cōcisus clan
gor increpuerit: mouebt̄ castra pri
mi. qui sunt ad orientalē plagam.
In scdo āt sonitu. et pari ululatu
tube: leuabūt tentoria q habitāt
ad meridiē. Et iux̄ hūc modū. reli
qui facient: ululantib; tubis i pro
fectiōem. Quando aūt cōgregand᷒
ē pp̄ls. simplex tubarū clangor ēīt.
et n̄ cōcise ululabūt. Filii aaron
sacdotis: clangent tubis. Eritq; hoc
legittimū sempitnū: in gnātioib;
uestris. Si exieritis ad bellū de t̄ra
ūra. cōtra hostes qui dimicāt adūs
um uos: clangetis ululantib; tub̄.
et ēīt recordatio ūri corā dn̄o dō ue
stro: ut eruamini d̄ maīb; inimi
corū ūrorū. Si qn̄ hēbitis epulum.
et dies festos et kalendas. canetis
tubis sup holocaustis et pacificis ui
ctimis: ut sint uobis in recordatio
nē dei ūri. Ego dn̄s ds̄ ūr. Anno scd̄o.
m̄se scd̄o: xx. die m̄sis. eleuata est
nubes de tabernaculo fedis: pfecti
q; s̄ filii isrl̄ p turmas suas. de d̄s̄to
synai: et recubuit nubes in solitu
dine pharan. Moueruntq; cast̄ p̄mi.
iux̄ impiū dn̄i. in manu moysi. et
filii iuda p turmas suas: quor pri
ceps erat naason filius aminadab.
In tribu filior ysachar: p̄ceps e
rat nathanahel filius suar. In trib
u zabulon: erat princeps heliab fili᷒
helon. Depositumq; ē tabnaculum:
q portātes egssi sunt filii g̃son et
merari. Profectiq; sūt et filii ruben
p turmas et ordinē suū: quor pri
ceps erat helisur filius sedeur. In t̄
bu āt filiorū symeon: princeps fu
it salamiel filius surisaddai. Por
ro in tribu gad: erat princeps helia
saph filius duhel. Profectiq; sūt
et caathite: portantes scūariū. t̄ā
diu tabnaculū portabāt: donec ue
nirent ad erectionis locū. Mouert
castra et filii effraim p turmas suas:
in quor exercitu princeps ēāt helisa
ma filius amiud. In tribu āt filior
manasse: princeps fuit gamaliel
filius phadassur. Et in tribu benia

mini: erat dux abidan filius gedeonis. Novissimi castrorum omnium profecti sunt filii dan per turmas suas: in quorum exercitu princeps fuit ahiezer filius amisaddai. In tribu autem filiorum aser: erat princeps fagiel filius ochran. Et in tribu filiorum neptalim: princeps fuit ahira filius henan. Hec sunt castra et profectiones filiorum israel per turmas suas: quando egrediebantur. Dixitque moyses obab filio raguel madianiti cognato suo. Proficiscimur ad locum quem dominus daturus est nobis: veni nobiscum ut benefaciamus tibi. quia dominus bona promisit israeli. Cui ille respondit. Non vadam tecum: sed revertar in terram meam in qua natus sum. Et ille. Noli inquit nos relinquere. Tu enim nosti in quibus locis per desertum castra ponere debeamus: et eris ductor noster. Cumque nobiscum veneris: quicquid optimum fuerit ex opibus quas nobis daturus est dominus. dabimus tibi. Profecti sunt ergo de monte domini. via trium dierum: et archa federis domini precedebat eos per dies tres: providens castrorum locum. Nubes quoque domini super eos erat per diem: cum incederent. Cumque elevaretur archa: dicebat moyses. Surge domine et dissipentur inimici tui: et fugiant qui oderunt te a facie tua. Cum autem deponeretur: aiebat. Revertere domine: ad multitudinem exercitus israel.

Interea ortum est murmur populi quasi dolentium pro labore: contra dominum. Quod cum audisset: iratus est. Et accensus in eos ignis domini: devoravit extrema castrorum partem. Cumque clamasset populus ad moysen: oravit moyses ad dominum. et absortus est ignis. Vocavitque nomen loci illius incensio: eo quod succensus fuisset contra eos ignis domini. Vulgus quippe promiscuum quod ascenderat cum eis. flagravit desiderio carnium sedens et flens. iunctis sibi pariter filiis israel: et ait. Quis dabit nobis ad vescendum carnes? Recordamur piscium: quos comedebamus in egypto gratis. In mentem nobis veniunt cucumeres. et pepones: porrique. et cepe. et allea. Anima nostra arida est: nichil aliud respiciunt oculi nostri nisi man. Erat autem man quasi semen coriandri: coloris bdellii. Circuibatque populus. et colligens illud. frangebat mola sive terebat in mortario. coquens in olla: et faciens ex eo tortulas saporis quasi panis oleati. Cumque descenderet nocte super castra ros: descendebat pariter et man. Audivit ergo moyses flentem populum per familias: singulos per ostia tentorii sui. Iratusque est furor domini valde. Sed et moysi: intolerabilis res visa est. Et ait ad dominum. Cur afflixisti servum tuum? Quare non invenio gratiam coram te? Et cur imposuisti pondus universi populi huius super me? Numquid ego concepi omnem hanc multitudinem vel genui eam. ut dicas michi. porta eos in sinu tuo. sicut portare solet nutrix infantulum. et defer in terram pro qua iurasti patribus eorum? Unde michi carnes. ut dem tante multitudini? Flent coram me: dicentes. Da nobis carnes: ut comedamus. Non possum solus sustinere omnem hunc populum: quia gravis michi est. Sin aliter tibi videtur: obsecro ut interficias me: et inveniam gratiam in oculis tuis. ne tantis afficiar malis. Et dixit dominus ad moysen. Congrega michi .lxx. viros de senioribus israel: quos tu nosti quod senes populi sint ac magistri: et duces eos ad ostium tabernaculi federis. faciesque ibi stare tecum: ut descendam et loquar tibi. Et auferam de spiritu tuo tradamque eis: ut sustentent tecum onus populi. et non tu solus graveris. Populo quoque dices. Sanctificamini: cras comedetis carnes. Ego enim audivi vos dicere. Quis dabit nobis escas carnium? Bene nobis erat in egipto. Ut det vobis dominus carnes. et comedatis non uno die. nec duobus. vel .v. aut decem. nec viginti quidem sed usque ad mensem dierum: donec exeat per nares et

oleati

uitas. et itat in nausea: eo q repu
listis dnm qui in medio uri e. 7
fleueritis coram eo dicentes. Qua
re egssi sumus ex egypto: Et ait 7
moyses. ad dnm. Sexcenta milia
peditum hui ppli st. et tu dicis. da
bo eis esum carnu mse integro:
Numqd ouiu et boum multitudo
cedetur: ut possit suffice ad cibu:
ul oms pisces maris in unu cgga
bunt ut eos satient: Cui rndit
dns. Nuqd man dni inualida est:
Jam nuc uidebis: utru meus smo
ope cpleatur. Venit igit moyses.
7 narrauit ppo uba dni. cgregas
.lxx. uiros de senioribz isrl: quos 7
stare fecit circa tabnaculu. Descen
ditqz dns p nubem. et locut est ad
eu: auferens de spu qui erat in mo
yse. 7 dans .lxx. uiris. Cumqz reqe
uisst in eis sps pphauert: nec ultra
cessauerut. Remanserant at in ca
stris duo uiri. quor unus uocab
atur heldad. et alt medad: sup quos
requieuit sps. Nam et ipi descripti
fuerant: et no exierant ad taber
naculu. Cumqz pphatent i castis:
cucurrit puer. 7 nuntiauit moy
si dices. Heldad 7 medad pphant
in castris. Statim iosue filius nun
minist moysi. et electus e pluribus:
ait. Dne mi moyses: phibe eos. At
ille. Quid inqt emularis p me: 7
Quis tribuat ut ois ppls pphet. 7
det eis dns spm suu: Reusqz e mo
yses 7 maiores natu isrl: in castra.
Ventus at egrediens a dno arreptas
trans mare coturnices detulit. 7 di
misit in castr. itinere quantu uno di
e cfici pot: ex oi pte castror pcircu
itum. Volabatqz in aere: duobz cu
bitis in altitudie sup tram. Surgens
ergo ppls toto die illo 7 nocte 7 die
altero cgregauit coturnicu multi
dine: qui parum .x. choros. Et sicca
uerunt eas: p girum castror. Ad h
uc carnes erant in dentibz eor. n
defecerat huiuscemodi cibz: 7 ecce
furor dni concitatus in pplm. pcus
sit eum plaga magna nimis. Voca
tusqz e ille locus: sepulchra ccupi
scentie. Ibi enim sepelierut pplm: q
desiderauerat carnes. Egressi aut
de sepulchris ccupiscentie. uenert
in aseroth et manserunt ibi.

Locutaqz e maria et aaron ctr moyse.
pp uxore eius ethiopissa: et dixert.
Num p solum moysen locutus est
dns: Nonne et nobis simlr e locut:
Qd cum audisst dns: iratus e ual
de. Erat ei moyses uir mitissimus
sup oms hoies qui morabant in tra.
Statiqz locutus e dns ad eu: et ad
aaron 7 maria. Egredimini uos tan
tum tres: ad tabnaculum federis. Cumqz
fuissent egssi: descendit dns in col
umpna nubis. et stetit in introitu
tabnaculi: uocans aaron et maria.
Qui cu issent: dix ad eos. Audite se
mones meos. Siqs fuit int uos p
pha dni. in uisioe apparebo ei: uel
p somnium loqr ad illu. At non
talis seruus meus moyses: qui i oi
domo mea fidelissim e. Ore ei ad os
loquor ei: 7 palam. n p enigmata 7
figuras. dnm uidet. Quare igit no
timuistis de trahere suo meo moy
si: Iratusqz cont eos: abiit. Nubes
quoqz recessit: que erat sup tabna
culum. Et ecce maria apparuit ca
dens lepa: qsi nix. Cuqz respexisst eam
aaron. et uidisst pfusam lepa: ait
ad moysen. Obsecro dne mi. ne i
ponas nobis hoc peccatu qd stulte c
misimus: ne fiat hec qsi mortua.
7 ut abortiuu q pcitur de uulua
matris sue. Ecce iam mediu carnis
eius deuoratum e lepa. Clamauitqz
moyses ad dnm: dicens. Deus ob
secro: sana eam. Cui rndit dns. Si
pat eius spuisst in faciem illi: n no
ne debuerat saltem .vii. dier rubo
re suffundi: Separet .vii. dieb ex
castra: 7 postea reuocabit. Exclusa
e itaqz maria extra castra .vii. dieb:
7 ppls n e mot de loco illo. donec reuo

XII

cata est maria.
Profectusq; est pp̄ls de aseroth. fi
xis tentoriis in deserto pharan: ibi
q; locutus ē dn̄s ad moysen dicēs.
Mitte uiros qui considerent terram
chanaan. quā daturus sum filiis
isrl̄: singulos de singulis tribub;
ex principib;. Fecit moyses q̄d do
minus imperauerat. de deserto pha
ran mittens principes uiros: quo
rum ista sunt nomina. De tribu ruben:
semmua filium zechur. De tribu
symeon: saphath filium huri. De
tribu iuda: caleb filium iephone.
De tribu ysachar: igal filium iose
ph. De tribu effraim: osee filium
nun. De tribu beniamin: phalti
filium raphu. De tribu zabulon:
geddiel filium sodi. De tribu ioseph.
sceptri manasse: gaddi filium susi.
De tribu dan: amihel filium gema
li. De tribu aser: sthur filium
michael. De tribu neptalim: na
abi filium uaphsi. De tribu gad:
guhel filium machi. Hec sunt nomina
uirorum: quos misit moyses ad con
siderandam terram chanaan. Vocauitq;
osee filium nun. iosue. Misit er
go eos moyses. ad considerandam terram
chanaan: et dixit ad eos. Ascendite
per meridianam plagam. Cumq; ue
neritis ad montes: considerate terram
qualis sit. et p̄plm qui habitator ē eius.
utrum fortis sit an infirmus: pauci
numero an plures. ipsa terra bona an
mala: urbes quales. murate. an
absq; muris. humus pinguis.
an sterilis. nemorosa. an absq; ar
borib;. Confortamini: et afferte
nobis de fructib; terre. Erat aut̄ tempus
quando iam precoque uue uesci possunt.
Cumq; ascendissent: explorauerunt
terram a deserto sin. usq; roob
intrantib; emath. Ascenderuntq;
ad meridiem et uenerunt in hebron.
ubi erant achiman et sisai. et tol
mai. filii enac. Nam hebron: vii.
annis ante thanim urbem egypti con

dita ē. Pergentesq; usq; ad torren
tem botri. absciderunt palmitem cum
uua sua: quem portauerunt in uecte
duo uiri. De malis quoq; granatis.
et de ficis loci illius tulerunt. qui ap
pellatus ē nehelescol id ē torrens
botri: eo q̄ botrum inde portassent fi
lii isrl̄. Reuersiq; exploratores terre.
post. xl. dies omni regione circuita:
uenerunt ad moysen et aaron. et
ad omnem cetum filiorum isrl̄. in deser
tum pharan. q̄d ē in cades. Locuti
q; eis et omni multitudini. ostende
runt fructus terre: et narrauerunt
dicentes. Venimus in terram ad quam misi
sti nos. que reuera fluit lacte et mel
le: ut ex his fructib; cognosci potest.
Sed cultores fortissimos habet: et urbes
grandes atq; muratas. Stirpem enac
uidimus ibi. Amalech habitat in
meridie: ethei et iebuseus. et a
morreus in montanis. Cananeus
uero moratur iuxta mare: et circa fluen
ta iordanis. Inter hec caleb conpescens
murmur populi qui oriebatur contra moysen:
ait. Ascendamus et possideamus terram:
quoniam poterimus obtinere eam. Alii uero qui fue
rant cum eo: dicebant. Nequaquam
ad hunc populum ualemus ascendere: quia
fortior nobis ē. Detraxeruntq; terre
quam inspexerant apud filios isrl̄: dicen
tes. Terra quam lustrauimus: deuorat
habitatores suos. Populus quem aspe
ximus: procere stature est. Ibi uidi
mus monstra quedam filiorum enac de
genere giganteo: quib; comparati quasi locuste
uidebamur.

XIIII

Igitur uociferans omnis
turba fleuit nocte illa: et murmura
ti sunt contra moysen et aaron cun
cti filii isrl̄: dicentes. Vtinam mortui
essemus in egypto: et non in hac uas
ta solitudine. Vtinam pereamus: et non
inducat nos dn̄s in terram istam: ut
ne cadamus gladio. et uxores ac libe
ri nostri ducantur captiui. Nonne melius
ē reuerti in egyptum? Dixeruntq; alter
ad alterum. Constituamus nobis du
cem: et reuertamur in egyptum. Quo au

dito moyses 7 aaron ceciderunt pronj in terram: coram oĩ multitudine filiorum isrl̃. At u̾o iosue filius nun. et caleb filius iephone. q̃ et ipi lustrauerãt t̾ram. sciderunt uestimenta sua: 7 ad oẽm multitudiẽ filiorum isrl̃ locuti sũt. Terra quã circuiuimus: ualde boña ẽ. Si ppitius fuit dñs inducet nos in eã: 7 tradet humũ lacte 7 melle manãtẽ. Nolite rebelles ẽẽ 9t̃ dñm. neq; timeatis pp̃lm t̾re huis: q2 sic panẽ. ita eos possum9 deuorare. Recessit ab illis oẽ p̄sidiũ. Dñs nobiscũ ẽ: nolite metuere. Cumq; clamaret oĩs multitudo. 7 lapidib; eos uellet opp̃mere: apparuit glã dñi sup tectũ federis uidentib; cunctis filiis isrl̃. Et dix̃ dñs ad moysen. Vsq; quo detrahet michi oĩs pp̃ls iste? Quo usq; ñ credent m̃ in omnib; signis que feci corã eis? Feriã igit̃ eos pestilentia atq; 9summã: te aũt faciã p̃ncipẽ sup gentẽ magnã. 7 fortiorẽ quã hec est. Et ait moyses ad dominũ. Vt audiant egypcii de quorũ medio eduxisti pp̃lm istum. et habitatores terre huius. q̃ audierũt q̃ tu dñe in pp̃lo isto sis. 7 facie uidearis ad faciez. 7 nubes tua ptegat illos. et in columpna nubis precedas eos p diem. et in colũpna ignis p noctẽ: q̃ occideris tãtam multitudinẽ q̃si unum hoĩẽ. et dicãt. Non poterat introducẽ pp̃lm istum in t̾ram p qua iurauerat: ideirco occidit eos in solitudiẽ. Magnificet̃ ergo fortitudo dñi: sicut iurasti dicẽs. Dñs patiens. 7 multe miẽ. auferẽs iniqtatem 7 scelã. nulluq; innoxiũ derelinq̃ẽs: qui uisitas pccã patrũ in filios. in terciam et quartam generatiõez. Dimitte obsecro peccatũ pp̃li tui h̾m magnitudinẽ miẽ tue: sicut propitius fuisti egredientib; de egypto usq; ad locum istum. Dixitq; dominus. Dimisi eis: iux̃ u̾bũ tuũ. Viuo ego: 7 implebit̃ glã dñi uniu̾sa t̾ra. At tñ oĩs homines qui uiderunt magestatẽ meã. 7 signa mea que feci in egypto. et in solitudine. 7 temptauerũt me iã p decẽ uices. nec obedierũt uoci mee. nõ uidebũt t̾ram pro qua iuraui patrib; eorum: nec quisquã ex illis qui detrax̃ michi. intuebitur eam. Seruũ meum caleb qui plenus alio spũ secutus ẽ me. inducã in t̾rã hãc quã circuiuit: 7 semẽ eius possidebit eam. Q̃m amalechites et chananeus hitant in uallib; c̾ras mouete castra: 7 reu̾timini in solitudinẽ. p uiã maris rubri. Locutusq; ẽ dñs ad moysen et aaron: dicẽs. Vsq; q̃ multitudo hec pessima murmurat 9tra me? Querelas filiorum isrl̃ audiui. Dic ergo eis. Viuo ego ait dñs: sicut locuti estis audiente me. sic faciã uobis. In solitudine hac: iacebũt cadauera u̾ra. Omñs q̃ nũa̾ti estis a. xx. ãnis et sup̃. 7 murmurati estis 9t̃ me. ñ intrabitis t̾ram. su̾ p quã leuaui manũ meã ut hĩtare uos facerẽ: p̾t caleb filiũ iephone. 7 iosue filiũ nun. Paruulos aũt uestros de quib; dixistis. q̃d p̃da hostib; forent: introducã ut uideant t̾ram q̃ uobis displicuit. V̾ra cadauera: iacebũt in solitudiẽ. Filii u̾ri erũt uagi in deserto ãnis. xl. 7 portabunt fornicatiõem u̾ram. donec 9sumantur cadauera patrũ in deserto: iux̃ nũm. xl. dierum. q̃b; 9siderastis t̾ram. Annus p die imputabit̃. Et. xl. ãnis recipietis iniqtates u̾ras. 7 scietis ultiõem meã: q̃m sicut locutus sum. ita faciã oĩ multitudini huic pessime. q̃ 9surrex̃ aduersum me. In solitudine hac deficiet: 7 morietur. Igitur oĩs uiri quos miserat moyses ad 9templãdã t̾rã. 7 q̃ reu̾si murmurare fecerãt 9t̃ eum oẽm multitudinẽ. detrahentes t̾re q̃ eẽt mala: mortui sũt atq; percussi in conspectu dñi. Iosue aũt filius nun et caleb filii iephone

uixerit: ex omnibus qui preterierant ad contradicendum terram. Locutusque moyses uniuersa uerba hec ad omnes filios israel: et luxit populus nimis. Et ecce mane primo surgentes. ascenderunt uerticem montis: atque dixerunt. Parati sumus ascendere ad locum de quo dominus locutus est: quia peccauimus. Quibus moyses. Cur inquit transgredimini uerbum domini. quod uobis non cedet in prosperum. Nolite ascendere. non enim est dominus uobiscum: ne corruatis coram inimicis uestris. Amalechites et chananeus ante uos sunt: quorum gladio corruetis: eo quod nolueritis adquiescere domino: nec erit dominus uobiscum. At illi contenebrati: ascenderunt in uerticem montis. Archa autem testamenti domini et moyses: non recesserunt de castris. Descenditque amalechites et chananeus qui habitabat in monte: et percutiens eos atque concidens. persecutus est eos usque horma.

Locutusque est dominus ad moysen: dicens. Loquere ad filios israel: et dices ad eos. Cum ingressi fueritis terram habitationis uestre quam ego dabo uobis. et feceritis oblationem domino in holocaustum. aut uictimam pacificam: uota soluentes uel sponte offerentes munera: aut in sollempnitatibus uestris adolentes odorem suauitatis domino. de bobus siue de ouibus: offeret quicumque immolauerit uictimam. sacrificium simile. decimam partem ephi conspersa oleo. quod mensuram habebit quartam partem hin: et uinum ad liba fundenda eiusdem mensure. dabit in holocaustum. siue in uictimam per agnos singulos. Et arietis: erit sacrificium simile duarum decimarum que conspersa sit oleo. tercie partis hin. et uinum ad libamentum tercie partis eiusdem mensure offeret. in odorem suauitatis domino. Quando uero de bobus feceris holocaustum. aut hostiam. ut impleas uotum. uel pacificas uictimas. dabis per singulos boues. simile tres decimas conspersi oleo. quod habebat medium mensure hin: et uinum ad liba fundenda eiusdem mensure in oblationem suauissimi odoris domino. Sic facietis per singulos boues. et arietes: et agnos. et edos. Tam indigene quam peregrini: eodem ritu offerent sacrificia. Unum preceptum erit atque iudicium: tam uobis quam aduenis terre. Locutus est dominus ad moysen: dicens. Loquere filiis israel: et dices ad eos. Cum ueneritis in terram quam dabo uobis. et comederitis de panibus regionis illius: separabitis primitias domino de cibis uestris. Sicut de areis primitias separatis: ita et de pulmentis dabitis primitiua domino. Quod si per ignorantiam preterieritis quicquam horum que locutus est dominus ad moysen. et mandauit per eum ad uos. a die quo cepit iubere et ultra. oblitaque fuerit facere multitudo: offeret uitulum de armento holocaustum in odorem suauissimum domino. et sacrificium eius ac liba ut cerimonie postulant: hyrcumque pro peccato. Et rogabit sacerdos pro omni multitudine filiorum israel. et dimittetur eis: quoniam non sponte peccauerunt. Nichilominus offerentes incensum domino pro se et pro peccato atque errore suo. et dimittetur uniuerse plebi filiorum israel. et aduenis qui peregrinantur inter eos: quoniam culpa est omnis populi per ignorantiam. Quod si anima una nesciens peccauerit. offeret capram anniculam pro peccato suo: et deprecabitur pro ea sacerdos. quod inscia peccauerit coram domino: impetrabitque ei ueniam: et dimittetur illi. Tam indigenis quam aduenis: una lex erit omnium qui peccauerint ignorantes. Anima uero que per superbiam aliquid commiserit. siue ciuis sit ille siue peregrinus: quoniam aduersus dominum rebellis fuit. peribit de populo suo. Uerbum enim domini contempsit. et preceptum illius fecit irritum: idcirco delebitur et portabit iniquitatem suam. Factum est autem cum essent filii israel in solitudine. et inuenissent hominem colligentem ligna in die sabbati: obtulerunt eum moysi et aaron et uniuerse multitudini. Qui recluserunt eum in carcere: nescientes

Et primicias

quid super eo facere deberent. Dixitque dominus ad moysen. Morte moriatur homo iste: obruat eum lapidibus omnis turba extra castra. Cumque eduxissent eum foras: obruerunt lapidibus. et mortuus est. sicut preceperat dominus. Dixit quoque dominus ad moysen. Loquere filiis israel et dices ad eos. ut faciant sibi fimbrias per quattuor angulos palliorum: ponentes in eis vittas iacinctinas. Quas cum viderint: recordentur omnium mandatorum domini. nec sequantur cogitationes suas. et oculos per res varias fornicantes: sed magis memores preceptorum domini faciant ea. sintque sancti deo suo. Ego dominus deus vester qui eduxi vos de terra egypti: ut essem vester deus.

XVI

Ecce autem chore filius ysaar. filii caath filii levi. et dathan atque abiron. filii eliab. hon quoque filius pheleth de filiis ruben. surrexerunt contra moysen: aliique filiorum israel ducenti .l. viri proceres synagoge. et qui tempore concilii per nomina vocabantur. Cumque stetissent adversum moysen et aaron: dixerunt. Sufficiat vobis quia omnis multitudo sanctorum est. et in ipsis est dominus. Cur elevamini super populum domini? Quod cum audisset moyses: cecidit pronus in faciem. Locutusque est ad chore et ad omnem multitudinem. Mane inquit notum faciet dominus qui ad se pertineant: et sanctos applicabit sibi: et quos elegerit appropinquabunt ei. Hoc igitur facite. Tollat unusquisque turibula sua tu chore et omne concilium tuum: et hausto cras igne ponite desuper thimiama coram domino. Et quemcumque elegerit: ipse erit sanctus. Multum erigimini filii levi. Dixitque rursum ad chore. Audite filii levi. Num parum vobis est quod separavit vos deus israel ab omni populo. et iunxit sibi ut serviretis ei in cultu tabernaculi. et staretis coram frequentia populi. et ministraretis ei? Idcirco ad se fecit accedere te et omnes fratres tuos filios levi. ut vobis et sacerdotium vendicetis. et omnis globus tuus stet contra dominum? Quid est enim aaron ut murmuretis contra eum? Misit ergo moyses: ut vocaret dathan et abiron. filios heliab. Qui responderunt. Non venimus. Numquid parum est tibi quod eduxisti nos de terra que lacte et melle manabat. ut occideres nos in deserto. nisi et dominatus fueris nostri? Revera induxisti nos in terram que fluit rivis lactis ac mellis: et dedisti nobis possessiones agrorum et vinearum: an et oculos nostros vis eruere? Non venimus. Iratusque moyses valde: ait ad dominum. Ne respicias sacrificia eorum. tu scis quod nec asellum quidem umquam acceperim ab eis: nec afflixerim quempiam eorum. Dixitque ad chore. Tu et omnis congregatio tua state seorsum coram domino: et aaron die crastina separatim. Tollite singuli turibula vestra. et ponite super ea incensum: offerentes domino ducenta .l. turibula. Aaron quoque teneat turibulum suum. Quod cum fecissent. stantibus moyse et aaron. et coacervassent adversum eos omnem multitudinem ad ostium tabernaculi: apparuit cunctis gloria domini. Locutusque est dominus ad moysen et aaron: et ait. Separamini de medio congregationis huius: ut eos repente disperdam. Qui ceciderunt proni in faciem: atque dixerunt. Fortissime deus spirituum universe carnis. num uno peccante contra omnes tua ira desaeviet? Et ait dominus ad moysen. Precipe universo populo: ut separetur a tabernaculis chore et dathan et abiron. Surrexitque moyses et abiit ad dathan et abiron: et sequentibus eum senioribus israel. dixit ad turbam. Recedite a tabernaculis hominum impiorum. et nolite tangere que ad eos pertinent: ne involvamini in peccatis eorum. Cumque recessissent a tentoriis eorum per circuitum. dathan et abiron egressi stabant in introitu papilionum suorum: cum uxoribus et liberis omnique frequentia. Et ait moyses. In hoc scietis quod dominus miserit me. ut facerem universa que cernitis. et non ex proprio ea corde protulerim. Si consueta hominum morte interierint. et visitaverit eos plaga qua

7 ceteri uisitari solent: n̄ misit me dn̄s. Sin aũt nouam rem fecerit dn̄s. ut apiens t'ra os suũ degluciat eos. 7 oĩa que ad illos ptinent. descende runtq; uiuentes in infernũ: scie tis q' blasphemauerĩt dn̄m. Confe stim igitur ut cessauit loq. dirru pta ẽ terra sub pedib; eo॰: 7 apiens os suũ deuorauit illos cũ tab'nacu lis suis 7 uniu'sa substa eorũ. Descen deruntq; uiui in infernũ opti hu mo: 7 pierunt de medio multitudi nis. At uõ omĩs isrl' q stabat p gyrũ. fugit a clamore peuntiũ: dicens. Ne forte 7 nos t'ra degluciat. Sz et ignis egressus a dn̄o: interfecit ducen tos. l. uiros qui offerebãt incensũ. Locutusq; ẽ dn̄s ad moysen: dicẽs. Precipe eleazaro filio aaron sacdo tis. ut tollat turibula q̃ iacẽt in in cendio. et ignẽ huc illucq; dispgat: qm̄ s̃cificata sũt in mortib; peccat orum. Producatq; ea i laminas. 7 a ffigat altari. eo q' oblatũ sit in eis incensũ dn̄o et s̃cificata sit: ut cer nant ea p signo et monimẽto filii isrl'. Tulit ergo eleazar sacdos tu ribula enea. in qb; obtulerat hii q̃s incendiũ deuorauit: 7 pduxit ea in laminas affigẽs altari: ut ha berent postea filii isrl' quib; 9mo nerent: ne quis accedat alienige na. 7 et qui ẽ n̄o de semine aaron ad offerendũ incensũ dn̄o: ne patiat sic passus ẽ chore et oĩs 9gregatio eius: loq̃nte dn̄o ad moysen. Mur murauit aũt oĩs m̃ltitudo filiorũ isrl' seq̃nti die. 9t' moysen 7 aaron: dicẽs. Vos interfecistis p'plm dn̄i. Cũ q3 oriretur seditio. et tumult' incre sceret: moyses et aaron fugerẽt ad tab'naculũ fed'is. Qd' postq̃ ingressi sũt: opuit nubes tab'naculũ. et apparu it gl'ia dn̄i. Dixitq; dn̄s ad moysen. 7 aaron. Recedite de medio multi tudinis huĩ: etiã nũc delebo eos. Cumq; iacerent in t'ra: dixit moyses ad aaron. Tolle turibulũ. et hausto

igne de altari mitte incensũ desup: pgens cito ad p'plm. ut roges p eis. Jam enĩ egressa est ẽ ira a dn̄o: 7 pla ga deseuit. Qd' cum fecisset aaron 7 cucurisset ad mediã multitudinẽ q̃ iam uastabat incendiũ: optulit thimiama. Et stans int' mortuos ac uiuentes p p'p'lo depcatus ẽ: 7 pl aga cessauit. Fuert aũt qui pcussi sũt xiiii. milia hoĩu. et septingenti: a bsq; hiis qui pierant in seditione chore. Reuersus ẽ aaron ad moysẽ. ad ostiũ tab'naclĩ fed'is: postq̃ quie uit interitus.

XVII

Et locutus ẽ dn̄s ad moysen: dicẽs. Loquere ad filios isrl': et accipe ab eis uirgas singulas p cognatiões suas a cunctis p'ncipib' tribuũ uirgas. xii: 7 uniuscuiq; no men supscribes uirge sue. Nomẽ aũt aaron: erit in tribu leui. Et una 7 uirga: cunctas eorũ seorsũ familias 9tinebit. Ponesq; eas in tab'naclo fed'is coram testimõio: ubi loquar ad te. Quẽ ex hiis elegero germinab' uirga eius: et cohibebo a me que rimonias filiorũ isrl'. qb; 9t' uos murmurãt. Locutusq; ẽ moyses ad filios isrl': 7 dederũt ei oẽs p'nci pes uirgas p singulas trib3. fuert q3 uirge. xii: absq; uirga aaron. Quas cum posuisset moyses coram dn̄o in tabernaclo testimõii. seq̃n ti die regressus inuenit germinasse uirgã aaron in domo leui: 7 tumẽ tib; gemis erupant flores. Qui fo liis dilatatis: in amigdalas d'forma ti sũt. Protulit ergo moyses oẽs uir gas de conspectu domini ad cunctos filios isrl': uideruntq; et receperũt sin guli uirgas suas. Dixitq; dn̄s ad mo ysen. Refer uirgam aaron in taber naculũ testimonii. ut fiet ibi in signum rebelliũ filiorũ isrl': 7 q̃escãt querele eorũ a me ne moriãt'. Fecitq; moyses: sicut pceperat dn̄s. Dixerũt aũt filii isrl' ad moysen. Ecce 9sũpti sumus: oẽs piuimus. Quicũq; accedit ad tab'naculũ dn̄i: morit'. Nũ usq;

t de clamore

Et ad inmenetione
XVIII

ad internitioem cuncti delendi sy
Dixitq; dns ad aaron. Tu et filii tui et domus patris tui tecum portabitis iniquitatem sanctuarii: et tu et filii tui
simul sustinebitis peccata sacerdotii
vestri. Sed et fratres tuos de tribu levi
et sceptrum patris tui sume tecum:
prestoq; sint et ministrent tibi. Tu
autem et filii tui ministrabitis in tabernaculo testimonii. Excubabuntq; levite ad precepta tua. et ad cuncta opera
tabernaculi. ita dumtaxat. ut ad vasa
sanctuarii. et ad altare non accedant: ne et
illi moriantur. et vos pereatis simul.
Sint autem tecum. et excubent in custodiis tabernaculi: et in omnibus ceremoniis
eius. Alienigena non miscebitur vobis.
Excubate in custodia sanctuarii et in
ministerio altaris: ne oriatur indignatio
super filios israel. Ego dedi vobis fratres
vestros levitas de medio filiorum israel: et tradidi donum domino ut serviant in ministeriis tabernaculi eius. Tu
autem et filii tui: custodite sacerdotium vestrum. Et omnia que ad cultum altaris
pertinent. et intra velum sunt: per sacerdotes administrabuntur. Si quis externus
accesserit: occidetur. Locutusq; est dns
ad aaron: dicens. Ecce dedi tibi custodiam primitiarum mearum. Omnia
que sanctificantur a filiis israel tibi tradidi et filiis tuis pro officio sacerdotali: legitima sempiterna. Hec ergo accipies: de his que sanctificantur et oblata
sunt domino. Omnis oblatio et sacrificium. et quicquid pro peccato atq; delicto
redditur michi. et cedit in sancta sanctorum: tuum erit et filiorum tuorum. In sanctuario comedes illud. Mares tantum
edent ex eo: quia consecratum est tibi. Primitias autem quas voverint et obtulerint filii israel. tibi dedi et filiis ac filiabus tuis: iure perpetuo. Qui mundus
est in domo tua: vescetur eis. Omnem
medullam olei et vini ac frumenti: quicquid offerunt primitiarum dno. tibi
dedi. Universa frugum initia primitie que gignit humus. et dno deferuntur: cedent in usus tuos. Qui mundus est in domo tua: vescetur eis.
Omne quod ex voto reddiderint filii
israel: tuum erit. Quicquid primum
erumpet e vulva cuncte carnis. quod
offerunt dno. sive ex hominibus sive de
pecoribus fuerit. tui iuris erit: ita dumtaxat. ut pro hominis primogenito pretium
accipias. et omne animal quod inmundum
est. redimi facias. Cuius redemptio erit post unum mensem. siclis argenti .v.: pondere sanctuarii. Siclus autem .xx.
obolos habet. Primogenitum autem bovis
et ovis et capre non facies redimi:
quia sanctificata sunt domino. Sanguinem tantum eorum fundes super altare: et adipem adolebis in suavissimum odorem
dno. Carnes vero in usum tuum cedent.
Sicut pectusculum consecratum. et armus
dexter: tua erunt. Omnes primitias
sanctuarii quas offerunt filii israel dno.
tibi dedi et filiis ac filiabus tuis: iure perpetuo. Pactum salis est sempiternum coram domino: tibi ac filiis
tuis. Dixitq; dns ad aaron. In terra eorum nichil possidebitis. nec habebitis partem inter
eos. Ego pars et hereditas tua: in medio filiorum israel. Filiis autem levi dedi omnes
decimas israelis in possessionem. pro ministerio quo serviunt michi in tabernaculo federis: ut non accedant ultra filii
israel ad tabernaculum federis. nec committant peccatum mortiferum: solis filiis levi michi in tabernaculo servientibus. et portantibus peccata populi. Legitimum
sempiternum erit: in generationibus
vestris. Nichil aliud possidebunt. decimarum oblatione contenti: quas in usus eorum et necessaria separavi. Locutusq;
est dominus ad moysen: dicens. Precipe levitis: atq; denuntia. Cum acceperitis a filiis israel decimas quas
dedi vobis. primitias earum offerte
dno. id est decimam partem decime: ut
reputetur vobis in oblationem primitivorum. Tam de areis quam de torcularibus. et universis quorum accipitis
primitias offerte dno: et date aaron

Et et
Et ad custodias
Et offerunt
Et quas
Et de
Et ca
Et adipes
Et et
Et ne

sacerdoti. Omnia que offertis ex decimis.
et in donaria domini separabitis: optima et
electa cuncta erunt. Dicesque ad e-
os. Si preclara et meliora queque ob-
tuleritis ex decimis: reputabitur
vobis. quasi de area et torculari dede-
ritis primitias. Et comedetis eas in
omnibus locis vestris. tam vos quam fami-
lie vestre. quia precium est pro ministerio quo
servitis in tabernaculo testimonii:
et non peccabitis super hoc. egregia vobis
et pinguia reservantes: ne polluatis
oblationes filiorum israel. et moriamini.

XX

Locutusque est dominus ad moysen et aaron
dicens. Ista est religio victime quam con-
stituit dominus. Precipe filiis israel ut
adducant ad te vaccam rufam etatis
integre. in qua nulla sit macula.
nec portaverit iugum: tradetisque eam
eleazaro sacerdoti. Qui eductam extra ca-
stra immolabit in conspectu omnium:
et tinguens digitum in sanguine eius
asperget contra fores tabernaculi septem
vicibus. Comburetque eam cunctis vi-
dentibus: tam pelle et carnibus eius quam
sanguine et fimo. flamme tradentes.
Lignum quoque cedrinum et ysopum coc-
cumque bis tinctum sacerdos mittet in
flammam que vaccam vorat. et tunc demum
lotis vestibus et corpore suo ingre-
dietur in castra: contaminatusque erit
usque ad vesperam. Sed et ille qui combus-
serit eam lavabit vestimenta sua et cor-
pus: et immundus erit usque ad vesperam.
Colliget autem vir mundus cineres vac-
ce. et effundet eos extra castra in loco
purissimo. ut sint multitudini fi-
liorum israel in custodiam. et in aquam
aspersionis: quia pro peccato vacca combusta est.
Cumque laverit qui vacce portave-
rat cineres. vestimenta sua: immundus
erit usque ad vesperam. Habebunt hoc
filii israel et advene qui habitant inter
eos sanctum iure perpetuo. Qui tetigerit
cadaver hominis. et propter hoc septem die-
bus fuerit immundus: aspergetur ex hac aqua
die tertio et septimo: et sic mundabitur. Si
die tertio aspersus non fuerit: septimo non
poterit emundari. Omnis qui tetige-
rit humane anime morticinum. et as-
persus hac commixtione non fuerit: pol-
luet tabernaculum domini et peribit ex is-
rael. Quia aqua expiationis non est
aspersus: immundus erit. et manebit
spurcitia eius super eum. Ista est lex ho-
minis: qui moritur in tabernaculo.
Omnes qui ingrediuntur tentorium
illius. et universa vasa que ibi sunt:
polluta erunt septem diebus. Vas quod non
habuerit operculum. nec ligaturam desuper:
immundum erit. Si quis in agro tetigerit
cadaver occisi hominis aut per se mor-
tui. sive os illius vel sepulchrum: im-
mundus erit septem diebus. Tollentque de
cineribus combustionis atque peccati. et mi-
ttent aquas vivas super eos in vas:
in quibus cum homo mundus tinxerit ysso-
pum. asperget ex eo omne tentorium. et
cunctam supellectilem. et homines huiusce-
modi contagione pollutos. Atque hoc
modo mundus lustrabit immundum: tertio
et septimo die. Expiatusque die septimo: lava-
bit et se et vestimenta sua: et immundus
erit usque ad vesperam. Si quis hoc ritu non
fuerit expiatus. peribit anima illius de me-
dio ecclesie: quia sanctuarium domini polluit: et
non est aqua lustrationis aspersus. Erit hoc
preceptum: legitimum sempiternum. Ipse quoque
qui asperget aquas: lavabit vestimen-
ta sua. Omnis qui tetigerit aquas ex-
piationis: immundus erit usque ad vesperam.
Quicquid tetigerit immundus: immundum
faciet. Et anima que horum quippiam tetigerit:
immunda erit usque ad vesperam.

XX

Veneruntque filii israel et omnis multitudo
in desertum sin mense primo: et mansit
populus in cades. Mortuaque est ibi maria:
et sepulta in eodem loco. Cumque indige-
ret aqua populus. coierunt adversum moysen
et aaron: et versi in seditionem. dixerunt.
Utinam periissemus inter fratres nostros coram
domino. Cur eduxistis ecclesiam domini in soli-
tudinem: ut et nos et nostra iumenta mo-
riamur. Quare nos fecistis ascendere
de egypto. et adduxistis in locum istum
pessimum qui seri non potest. qui nec ficus

Et vesperum;
Et asperget
Et vesperam;
Et vesperum;
Et moriamur

Et malagranata.

Et ingressusque

gignit nec uineas. nec malogranata. insup et aquã nõ hr̃ ad bibendũ.
Ingressusque moyses et aaron dimissa multitudine tabnaculũ federis.
corruerunt pni in terrã: clamauerũtque ad dñm. atque dixerunt. Dñe deus audi clamorẽ ppli huius. et apri eis thesaurum tuũ fontẽ aque uiue; ut saciati cesset murmuratio eor. Et apparuit glia dñi: sup eos. Locutusque ẽ dominus ad moysen. dicẽs. Tolle uirgam et cõgrega pplm tu 7 aaron frater tuus. et loquimini ad petrã corã eis: et illa dabit aquas. Cumque eduxeris aquã de petra: bibet omis multitudo 7 iumenta eius. Tulit igitur moyses uirgam que erat in conspectu dñi sicut pceperat ei: cõgregata multitudine ante petram. Dixitque eis. Audite rebelles 7 increduli. Num de petra hac uobis aq̃ poterimus eicere? Cumque eleuasset moyses manũ percutiẽs uirga bis silicem? egresse sunt aq̃ largissime: ita ut biberet ppls et iumenta. Dixitque dñs ad moysen et aaron. Quia ñ credidistis michi. ut sanctificaretis me coram filiis isrł: ñ introducetis hos pplos in terram quã dabo eis. Hec ẽ aqua contradictionis: ubi iurgati sũt filii isrł contra dñm. et sanctificatus ẽ in eis. Misit interea nuntios moyses de cades ad regem edom: qui dicerẽt. Hec mandat frater tuus isrł. Nosti oẽm laborẽ qui apphendit nos. quõ descenderint patres nri in egyptũ. et habitauimus ibi multo tpr. affligeruntque nos egyptii 7 patres nros: et quõ clamauerim' ad dñm et exaudierit nos. misitque angelum qui eduxerit nos de egypto. Et ecce in urbe cades que ẽ in extremis finib; tuis positi: obsecramus ut nobis transire liceat per terram tuam. Nõ ibimus p agros nec p uineas. ñ bibem' aquas de puteis tuis: s; gradiemur uia publica. nec ad dexteram nec ad sinistram declinãtes. donec transeamus terminos tuos. Cui rñdit edom. Nõ transibis p me. alioquin: armat' occurram tibi. Dixeruntque filii israel. Per tritam gradiemur uiã. Et si biberim' aquas tuas nos et pecora nra: dabimus qd iustũ ẽ. Nulla erit in pcio difficultas: tm. uelociter transeam'. At ille rñdit. Nõ transibitis. Statimque egressus ẽ obuius cũ infinita multitudine. et manu forti: nec uoluit acquiescere deprecanti. ut concederet transitum p fines suos. Quã ob rem: diuertit ab eo isrł. Cumque castramouissent de cades: uenerũt in montẽ or qui ẽ in finib; terre edom. Ubi locutus dñs ad moysen. Pergat inquit aaron ad pplos suos. Nõ enim intrabit terram quã dedi filiis isrł: eo qđ incredulus fuerit ori meo ad aquas contradictionis. Tolle aaron 7 filiũ eius cum eo: 7 duces eos in montẽ or. Cumque nudaueris patrẽ ueste sua. indues ea eleazarum filiũ eius: 7 aaron colligetur 7 morietur ibi. Fecit moyses: ut preceperat dominus. Et ascenderũt in montem or: coram omni multitudinẽ. Cumque aaron spoliasset uestib; suis: induit eis eleazarum filiũ eius. Illo mortuo in montis supcilio: descendit cũ eleazaro. Omis aũt multitudo uidẽs occubuisse aaron: fleuit sup eo. xxx. dieb; per cunctas familias suas.

Et cũ

XXI

Quod cum audisset chananeus rex arad qui habitabat ad meridiẽ. uenisse scilicet isrł per exploratorum uiã. pugnauit contra illum: 7 uictor existẽs. duxit ex eo pdam. At isrł uoto se dño obligãs. ait. Si tradideris pplm istum in manu mea; delebo urbes eius. Exaudiuitque dñs preces isrł: 7 tradidit chananeum. Quẽ ille interfecit. subuersis urbib; eius: 7 uocauit nomen loci illius horma. id est anathema. Profecti sũt autẽ 7 de monte or. per uiã que ducit ad mare rubrũ. ut circuirent terram edom: et tedere cepit pplm itineris ac laboris. Locutusque contra dñm 7 moysen: ait. Cur eduxisti nos de egypto ut moreremur in solitudine? Deest panis. ñ

fuit aqua: anima nostra iam nauseat super
cibo isto levissimo. Quam ob rem: mi
sit dominus in populum ignitos serpentes,
ad quorum plagas et mortes plurimorum
venerunt ad moysen: atque dixerunt. Pec
cavimus: quia locuti sumus contra dominum et te.
Ora ut tollat a nobis serpentes. Or
avitque moyses pro populo: et locutus est
dominus ad eum. Fac serpentem eneum: et pone
eum pro signo. Qui percussus aspexerit
eum: vivet. Fecit ergo moyses serpentem
eneum: et posuit pro signo. Quem percussi
aspicientes: sanabantur. Profectique
filii israhel: castrametati sunt in oboth.
Unde egressi, fixerunt tentoria in ie
abarim, in solitudine que respicit
moab: contra orientalem plagam. Et inde
moventes: venerunt ad torrentem za
reth. Quem relinquentes: castrameta
ti sunt contra arnon que est in deserto, et promi
net in finibus amorrei. Siquidem arnon
terminus est moab: dividens moabitas
et amorreos. Unde dicitur in libro bel
lorum domini. Sicut fecit in mari rubro:
sic faciet in torrentibus arnon. Scopuli
torrentium inclinati sunt: ut requiescer
ent in arnon, et recumberent in finibus
moabitarum. Ex eo loco apparuit pu
teus: super quo locutus est dominus ad mo
ysen. Congrega populum: et dabo ei aquam.
Tunc cecinit israhel carmen istud. Ascendat
puteus. Concinebant: puteus quem fode
runt principes, et paraverunt duces mu
ltitudinis. in datore legis. et in baculis
suis. Profectique sunt de solitudine in ma
thana. De matthana: in nahaliel. De
nahaliel: in bamoth. Bamoth v
allis est in regione moab. in vertice phas
ga: quod respicit contra desertum. Misit autem
israhel nuntios ad seon regem amorreo
rum: dicens. Obsecro: ut transire me
liceat per terram tuam. Non declinabimus
in agros et vineas: non bibemus aquas
ex puteis. Via regia gradiemur: donec
transeamus terminos tuos. Qui concedere
noluit: ut transiret israhel per fines suos.
Quin potius exercitu congregato, egressus
est obviam in desertum. et venit in iasa:
pugnavitque contra eum. A quo percussus
est in ore gladii. et possessa est terra eius
ab arnon, usque ieboc. et filios ammon:
quia forti presidio tenebantur termini a
monitarum. Tulit ergo israhel omnes
civitates eius. et habitavit in urbibus
amorrei: in esebon. scilicet et viculis eius.
Urbs esebon, fuit regis seon amor
rei. qui pugnavit contra regem moab: et tu
lit omnem terram que dicionis illius fu
erat usque ad arnon. Idcirco dicitur in
proverbio. Venite in esebon: edifice
tur et construatur civitas seon. Ignis e
gressus est de esebon. flamma de oppi
do seon: et devoravit arnon moab
itarum. et habitatores excelsorum arnon.
Ve tibi moab: peristi populus chamos.
Dedit filios eius in fugam: et filias in
captivitatem regi amorreorum seon. Iu
gum ipsorum disperiit ab esebon usque di
bon: lassi pervenerunt in nophe. et usque
ad medaba. Habitavit itaque israhel
in terra amorrei. Misitque moyses qui
explorarent iazer. Cuius ceperunt
viculos: et possederunt habitatores. Ver
teruntque se. et ascenderunt per viam basan:
et occurrit eis og rex basan. cum omni populo
suo. pugnaturus in edrai. Dixitque do
minus ad moysen. Ne timeas eum:
quia in manu tua tradidi illum. et omnem po
pulum. ac terram eius. Faciesque illi.
sicut fecisti seon regi amorreorum:
habitatori esebon. Percusserunt igitur
et hunc cum filiis suis. universumque
populum eius usque ad internitionem: et pos
sederunt terram illius.

Et dedit

XXII

Profectique castrametati sunt in campestri
bus moab. ubi trans iordanem hierico si
ta est. Videns autem balac filius sephor,
omnia que fecerat israhel amorreo. et quod perti
muissent eum moabite. et impetum eius
ferre non possent: dixit ad maiores, na
tu madian. Ita delebit hic populus omnes
qui in nostris finibus commorantur: quomodo
solet bos herbam usque ad radices car
pere. Ipse autem erat eo tempore rex in moab.
Misit ergo nuntios ad balaham fili
um beor ariolum qui habitabat super

fluui͂ t͂re filioꝝ amon: ut uocaret
eum et dicerent. Ecce egssus ē ppl's
ex egypto: qui opuit sup ficie͂ terre.
sedēs contra ppl'm me. Veni igitur:
7 maledic populo huic qui fortio͂
me ē: si quomō possim pcutere 7
eicere eum de t͂ra mea. Noui ei͂ q' be
nedictus sit cui benedixis: et male
dictus in quē maledicta ɔgesseris.
Perrexerūt seniores moab 7 maiore͂
natu madian: habentes diuinatō
nis p̄ciuum in manib3. Cūq3 uenissēt
ad balaā. et narrassent ei oīa ūba
balac: ille R̄ndit. Manete h' nocte:
7 R̄ndebo q̄cq͂ michi dixit dn̄s. *Et dixit*
Manentib3 aūt illis ap' balaā. uenit d's:
et ait ad eum. Quid sibi uolūt hoīes
isti ap' te: R̄ndit. Balac fili' sephor
rex moabitaꝝ: misit ad me dicens.
Ecce ppl's qui egssus ē de egypto opu *Et ei:*
it sup ficiem t͂re. Veni et maledic eis:
si quomō possim pugnās abicere
eū. Dixitq3 d's ad balaā. Noli ire cū
eis neq3 maledicas ppl'o: q2 b̄ndict'
ē. Qui mane ɔsurgens: dix' ad p̄nci
pes. Ite in t͂ram u͂r͂am: q2 ꝓhibuit
me d's uenire uobiscū. Reuersi p̄n
cipes: dixērūt ad balac. Noluit bala
am uenire nobiscū. Rursum ille 7
multo plures 7 nobiliores quā an
misat: misit. Qui cū uenissent ad
balaā: dixerūt. Sic dicit balac filius
sephor. Ne cūcteris uenire ad me. pa *Et huic*
ratum honorare te: 7 q͂cq͂ uolueris
dabo tibi. Veni et maledic ppl'o isti.
R̄ndit balaā. Si dederit michi bal
ac domū suā plenā argenti et auri:
n̄ potō inmutare ūbum dn̄i d'i mi.
ut uł plus uł min' loq'r. Obsecro ū
h' maneatis 7 in hac nocte: ut scire q
am qd michi rursum R̄ndeat dn̄s.
Venit ergo d's ad balaā nocte: 7 ait ei.
Si uocare te uenerīt homines isti. sur
ge 7 uade cū eis: ita dumtaxat. ut q'
tibi p̄cepo facias. Surrexit balaam
mane: 7 strata asina sua profectus
ē cum eis. Et iratus ē d's. Stetitq3 ā
gl's dn̄i in uia ɔ' balaā: qui sedebat
asine. et duos pueros habebat sec͂. *Et sup asi*
Cernens asina anglm stante͂ in
uia euaginato gladio. auertit se d͂
itine͂: 7 ibat pagrum. Quā cum ū
beraret balaam. et uell' ad semitā
reducere: stetit angl's in angustis
duaꝝ maceraꝝ. qb3 uinee cinge
bant͂. Quē uidēs asina. iunxit se
parieti: 7 atriuit sedentis pede͂. At
ille it͂m ūbābat: 7 nichil ominus
angl's ad locum angustū t͂nsiens.
ubi nec ad dexteam. nec ad sinistrā
potat deuiari. obuius stetit. Cūq3
uidiss3 stante͂ asina anglm: concidit
sub pedib3 sedentis. Qui iratus: ue
hementius cedebat fuste latera ei'. A
peruitq3 dn̄s os asine: 7 locuta ē. Qd
feci tibi: Cur pcutis me. ecce iam
t͂cio: R̄ndit balaā. Quia ɔmerui
sti: 7 illusisti michi. Vtinā habere͂
gladiū: ut pcuterem te. Dixitq3 asi
na. Nōne aīal tuū sum. cui sede͂
semp ɔsuetus ēs. usq3 in p̄sente͂ die͂:
Dic. qd simile umquā fecim tibi. At
ille ait. Numq'. Protinus apuit do
minus oclos balaā. et uidit anglm
stante͂ in uia euaginatū gladium *Et euagin. gladio*
in manū tenente͂: adorauitq3 eū p
nus in t͂ram. Cui angl's. Cur inq't t͂
cio ūberasti asinā tuā: Ego ueni ad
uersarer tibi: q2 puersa ē uia tu
a. michiq3 ɔt͂ria. Et nisi asina de
clinass3 de uia dans locū resistenti: *Et a*
te occidisse͂. et illa uiueret. Dixit ba
laam. Peccaui: nesciēs q' tu stares
ɔ͂ me. Et n͂c si displicet tibi ut uadā:
reuertar. Ait angl's. Vade cū istis: &ca
ue ne aliud q̄ p̄cepo t' loq'ris. Iuit g'
igit͂ cū p̄ncipib3. Qd cū audisset
balac. egressus ē in occursū eius. in
oppido moabitaꝝ: q' situ͂ ē in extre
mis finib3 arnon. Dixitq3 ad balaā.
Misi nuntios: ut uocare͂t te. Cur
nō statim uenisti ad me: An q2 m͂
cede͂ aduentui tuo reddere nequeo: *Et n quo:*
Cui ille R̄ndit. Ecce adsū. Numq'
aliud loq' potō nisi qd d's posuerit
in ore meo: Perrexerunt ergo simul:

et uenerunt in urbem que in extre-
mis regni eius finibʒ erat. Cumqʒ
occidisset balac boues et oues: misit
ad balaā. et principes qui cū eo e-
rant munera. Mane aūt facto. duxit
eum ad excelsa baal: et intuitus est

XXIII Dixitqʒ balaā ad bal | extremā partē ppl-
ac. Edifica michi hic .vii. aras. et pa-
ra totidē uitulos: eiusdēqʒ nūi arie-
tes. Cumqʒ fecisset iuxta sermonē bal-
aam: imposuerunt simul uitulū et
arietē sup aram. Dixitqʒ balaā ad b-
alac. Sta paulisper iuxta holocaustū
tuū. donec uadā si forte occurrat michi
dn̄s: et quodcumqʒ imperauerit loquar tibi.
Cumqʒ abisset uelociter: occurrit ei deus.
Locutusqʒ ē ad eū balaā. Septē in-
quit aras erexi: et imposui uitulū
et arietē desup. Dn̄s aūt posuit ūbū
in ore eius: et ait. Reuertere ad balac:
et hec loqueris. Reuersus inuenit stantē
balac iuxta holocaustū suū: et oēs prin-
cipes moabitarum. Assūptaqʒ parabola
sua: dixit. De aram adduxit me balac
rex moabitarū: de montibʒ orientis.
Veni inquit. et maledic iacob: propera
et detestare isrl̄. Quomodo maledicā
cui nō maledixit deus: Qua ratione de-
tester. quē dominus nō detestatur: De
summis silicibʒ uidebo eū: et de collibus
considerabo illū. Populus solus habitabit:
et inter gentes nō reputabitur. Quis dinumerare
possit puluerē iacob. et nosse nu-
merū stirpis isrl̄: Moriatur aīa mea
morte iustorū. et fiant nouissima mea
horū similia. Dixitqʒ balac ad balaā.
Quid ē hoc quod agis: Vt malediceres
inimicis meis uocaui te. et tu econtra-
rio benedicis eis: Cui ille respondit. Num
aliud possum loqui. nisi quod iusserit dn̄s:
Dixit ergo balac ad balaā. Veni me-
cum in alterū locū: unde partē isrl̄is ui-
deas. et totum uidere nō possis. In-
de maledicito ei. Cumqʒ duxisset eum
in locum sublimē. sup uerticē montis
phasga. edificauit balaā .vii. aras:
et impositis sup uitulis atqʒ arietibʒ.
dixit ad balac. Sta hic iuxta holoca-
ustū tuū: donec ego pergam obuius.
Cui cū dn̄s occurrisset: posuissetqʒ uer-
bum in ore eius: ait. Reuertere ad ba-
lac: et hec loqueris ei. Reuersus inue-
nit eum stantē iuxta holocaustū
suū: et principes moabitarum cū eo.
Ad quē balac. Quid inquit locutus
ē dn̄s: At ille assumpta parabola su-
a: ait. Sta balach et ausculta: audi
fili sephor. Nō ē deus quasi homo. ut mentiatur:
nec ut filius hominis ut mutetur. Dixit
ergo. et nō faciet: Locutus ē. et nō im-
plebit: Ad benedicendū adductus
sum: benedictionem prohibere nō ualeo.
Nō est ydolum in iacob: nec uidetur
simulachrū in isrl̄. Dn̄s deus eius cū
eo ē: et clangor uictorie regis in illo

Et dn̄s: ē. Dn̄s deus eduxit eū de egypto: cuius
fortitudo similis ē rinocerotis. Nō
ē augurium in iacob: nec diuinatio
in isrl̄. Temporibʒ suis dicetur iac-
ob et isrl̄i: quid operatus sit deus. Ecce ppls
ut leena consurget: et quasi leo erigetur:
Nō accubabit. donec deuoret predā:
et occisorū sanguinē bibat. Dixitqʒ ba-
lac ad balaā. [illegible] maledicas ei: nec
benedicas. Et ille. Nōne ait dixi tibi.

Et dn̄o quod quicquid michi deus imperaret hoc facerē:
Et ait balac ad eū. Veni et ducā te
ad alium locum: si forte placeat deo
ut inde maledicas ei. Cumqʒ duxisset
eum sup uerticē montis phogor qui
respicit solitudinē: dixit ei balaam.
Edifica michi .vii. aras. et para toti-
dē uitulos: eiusdēqʒ nūi arietes per
singulas aras. fecit balac ut balaam
dixerat: imposuitqʒ uitulos et arie-
tes per singulas aras.

XXIIII Cumqʒ uidisset balaā quod placeret dn̄o.
ut benediceret isrl̄i. nequaquā abiit ut
ante perrexerat. ut augurium quereret: sed
dirigens contra desertum uultū suū. et ele-
uans oculos. uidit isrl̄ in tentoriis com-
morantē per tribʒ suas. Et irruente
in se spū dei: assumpta parabola ait.
Dixit balaā filius beor. dixit homo cuius
obturatus ē oculus. dixit auditor ser-
monū dei: qui uisionē oīpotentis

-intuitus est. qui cadit et sic aperiunt oculi eius. Quam pulchra tabernacula tua iacob. et tentoria tua israel. ut valles nemorose. ut orti iuxta fluvios irrigui. ut tabernacula que fixit dominus. quasi cedri prope aquas. Fluet aqua de situla eius. et semen illius erit in aquas multas. Tolletur propter agag rex eius. et auferetur regnum illius. Deus eduxit illum de egypto. cuius fortitudo similis est rinocerotis. Devorabunt gentes hostes illius. ossaque eorum confringent. et perforabunt sagittis. Accubans dormivit ut leo. et quasi leena. quam suscitare nullus audebit. Qui benedixerit tibi erit et ipse benedictus. qui maledixerit tibi. in maledictione reputabitur. Iratusque balac contra balaam. complosis manibus. ait. Ad maledicendum inimicis meis vocaui te. quibus e contrario tertio benedixisti. Revertere ad locum tuum. Decreveram quidem magnifice honorare te. sed dominus privavit te honore disposito. Respondit balaam ad balac. Nonne nunciis tuis quos misisti ad me. dixi. si dederit michi balac plenam domum suam argenti et auri. non potero preterire sermonem domini dei mei. ut vel boni quid vel mali proferam ex corde meo. sed quicquid dominus dixerit hoc loquar. Verumtamen pergens ad populum meum. dabo tibi consilium quid populus tuus huic populo faciat extremo tempore. Sumpta igitur parabola. rursum ait. Dixit balaam filius beor. dixit homo cuius obturatus est oculus. dixit auditor sermonum dei. qui novit doctrinam altissimi. et visiones omnipotentis videt. qui cadens. apertos habet oculos. Videbo eum sed non modo. intuebor illum sed non prope. Orietur stella ex iacob. et consurget virga de israel. et percutiet duces moab. vastabitque omnes filios seth. et erit ydumea possessio eius. hereditas seir cedet inimicis suis. israel vero fortiter aget. De iacob erit qui dominetur. et perdat reliquias civitatis. Cumque vidisset amalech. assumens parabolam ait. ait. Principium gentium amalech. cuius extrema perientur. Vidit quoque cyneum. et assumpta parabola ait. Robustum quidem est habitaculum tuum. sed si in petra posueris nidum tuum. et fueris electus de stirpe cyn. quamdiu poteris permanere? Assur enim capiet te. Assumptaque parabola iterum locutus est. Heu. quis victurus est quando ista faciet deus? Venient in trieribus de ytalia: superabunt assyrios. vastabuntque hebreos. et ad extremum etiam ipsi peribunt. Surrexitque balaam. et reversus est in locum suum. balac quoque via qua venerat rediit.

XXV

Morabatur autem eo tempore israel in setthim. Et fornicatus est populus cum filiabus moab. que vocaverunt eos ad sacrificia sua. At illi comederunt et adoraverunt deos earum. Initiatusque est israel beelfegor. Et iratus dominus. dixit ad moysen. Tolle cunctos principes populi. et suspende eos contra solem in patibulis. ut avertatur furor meus ab israel. Dixitque moyses ad iudices israel. Occidat unusquisque proximos suos. qui initiati sunt beelfegor. Et ecce unus de filiis israel intravit coram fratribus suis ad scortum madianitem. vidente moyse et omni turba filiorum israel. qui flebant ante fores tabernaculi. Quod cum vidisset finees filius eleazari filii aaron sacerdotis. surrexit de medio multitudinis. et arrepto pugione ingressus est post virum israelitam in lupanar. et perfodit ambos simul. virum scilicet et mulierem in locis genitalibus. Cessavitque plaga a filiis israel. et occisi sunt. xxiiii. milia hominum. Dixitque dominus ad moysen. Finees filius eleazari filii aaron sacerdotis. avertit iram meam a filiis israel. quia zelo meo commotus est contra eos. ut non ipse delerem filios israel in zelo meo. Idcirco loquere ad eum. Ecce do ei pacem federis mei. et erit tam ipsi quam semini illius pactum sacerdotii sempiternum. quia zelatus est pro deo suo. et expiavit scelus filiorum israel. Erat autem nomen viri israelite qui occisus est cum madianite zambri filius salu. dux de cognatione et tribu symeonis. Porro mulier madianitis que pariter interfecta est. vocabatur

chozbi filia sur principis nobilissi
mi madianitarum. Locutusque est dominus
ad moysen dicens. Hostes vos sen
tiant madianite et percutite eos. quia
et ipsi hostiliter egerunt contra vos. et decepe
runt insidiis per idolum phegor. et co
zbi filiam ducis madian sororem
suam. que percussa est in die plage pro

XXVI

Postquam noxiorum sacrilegio phogor
sanguis effusus est. dixit dominus ad mo
ysen et ad eleazarum filium aaron sacerdo
tem. Numerate omnem summam filiorum israel
a .xx. annis et supra. per domos et cogna
tiones suas. cunctos qui possunt ad bel
la procedere. Locuti sunt itaque moyses
et eleazar sacerdos. in campestribus mo
ab super iordanem contra iericho. ad eos qui
erant a .xx. annis et supra sicut dominus
imperaverat. quorum iste est numerus. Ruben
primogenitus israel. Huius filius eno
ch: a quo ~~a quo~~ familia enochitarum.
Et phallu: a quo familia phallui
tarum. Et esron: a quo familia es
ronitarum. Et charmi: a quo fam
ilia charmitarum. Hee sunt familie de
stirpe ruben: quarum numerus inventus est
.xl. tria milia. septingenti .xxx. Filius
phallu: eliab. Huius filii: namuel.
et datan. et abiron. Isti sunt datan. et abi
ron. principes populi. qui surrexerunt
contra moysen. et aaron in seditione chore
quando adversum dominum rebellaverunt.
et aperiens terra os suum devoravit cho
re. morientibus plurimis quando combussit
ignis ducentos quinquaginta viros. Et
factum est grande miraculum: ut chore
pereunte filii eius non morerentur. Filii
symeon: per cognationes suas. Nam
uel: ab hoc familia namuelitarum.
Iamin: ab hoc familia iaminitarum.
Iachin: ab hoc familia iachinitarum.
Zare: ab hoc familia zareitarum. Saul:
ab hoc familia saulitarum. Hee sunt fa
milie de stirpe symeon: quarum omnis numerus
fuit .xx. ii. milia ducenti. Filii gad
per cognationes suas. Sephon: ab hoc fam
ilia sephonitarum. Aggi: ab hoc famil
ia aggitarum. Suni: ab hoc familia
sunitarum. Ozni: ab hoc familia
oznitarum. Heri: ab hoc familia
heritarum. Harod: ab hoc familia
haroditarum. Arihel: ab hoc familia
arihelitarum. Iste sunt familie gad: quarum
omnis numerus fuit quadraginta milia quin
genti. Filii iuda. Her et onan: qui ambo
mortui sunt in terra chanaan. Fueruntque
filii iuda per cognationes suas. Sela: a
quo familia selaitarum. Fares: a quo
familia faresitarum. Zare: a quo fam
ilia zareitarum. Porro filii phares: es
ron: a quo familia esronitarum. et a
mul: a quo familia amulitarum. Iste
sunt familie iude: quarum omnis numerus fuit .lxx. vi.
milia quingenti. Filii ysachar per co
gnationes suas. Thola: a quo famil
ia tholaitarum. Phua: a quo familia
phuaitarum. Iasub: a quo familia ia
subitarum. Semram: a quo fam
ilia semramitarum. Hee sunt cognationes
ysachar: quarum numerus fuit .lx. iiii. mi
lia trecenti. Filii zabulon per cognationes
suas. Sared: a quo familia sareditarum.
rum. Helon: a quo familia helon
itarum. Ialel: a quo familia ialelita
rum. Hee sunt cognationes zabulon:
quarum numerus fuit sexaginta milia quin
genti. Filii ioseph per cognationes suas:
manasses et effraim. De manasse
ortus est machir: a quo familia mac
hiritarum. Machir genuit galaad.
a quo familia galaaditarum. Galaad
habuit filios. Hieger: a quo familia
hiegeritarum. Et elech: a quo familia
elechitarum. Et asrihel: a quo famili
a asrihelitarum. Et sechem: a quo fa
milia sechemitarum. Et semida: a quo
familia semidaitarum. Et epher: a quo
familia epheritarum. Fuit autem epher pa
ter salphaad. qui filios non habebat. sed
tantum filias. quarum ista sunt nomina. maala.
et noha. et egla. et melcha. et tersa.
Hee sunt familie manasse: et numerus ea
rum quinquaginta duo milia septingenti.
Filii autem effraim per cognationes suas
fuerunt hii. Suthala: a quo familia
suthalaitarum. Becher: a quo familia

becheritarũ. thehen a quo familia thehenitarum. Porro filius suthala. fuit heran: a quo familia heranitarum. Hee sũt cognatiões filiorum effraim: quarũ numerus fuit. xxx. duo milia quigenti. Isti sũt filii ioseph: p familias suas. Filii beniamin in cognatioib3 suis. Bale: a quo familia baleitarum. Acbel: a quo familia acbelitarũ. Ahiram: a quo familia ahiramitarũ. Suphã: a quo familia suphamitarum. Husã: a quo familia husamitarum. Filii bale hered. et noeman. De hered: familia hereditarũ. De noeman: familia noemitarũ. Hii sũt filii beniamin p cognatiões suas: quorum nũs fuit xlv. milia sexcenti. Filii dan: p cognatiões suas. Suphã: a quo familia suphamitarum. Hee sũt cogtiões dan: p familias suas. Omnes fuere suhamite: quorum nũs erat sexaginta quatuor milia quadrĩgenti. Filii aser p cognatiões suas. Iemna: a quo familia iemnaitarũ. Iesui: a quo familia iesuitarum. Berie: a quo familia berietarũ. Filii barie: haber: a quo familia haberitarum: et melchiel: a quo familia melchielitarũ. Nom aũt filie aser: fuit sara. Hee cognatiões filiorum aser: et nũs eorum quinquaginta tria milia quadrĩgenti. Filii neptalim: p cognatiões suas. Gessihel: a quo familia gessihelitarum. Guni: a quo familia gunitarum. Ieser: a quo familia iesseritarum. Sellẽ: a quo familia sellemitarũ. Hee sũt cognatiões filiorum neptalim p familias suas: quorũ nũs fuit quadraginta quinq3 milia quadringenti. Ista ẽ sũma filiorum isrl' qui recensiti sũt: sexcenta milia. et mille. septingenti. xxx. Locutusq3 ẽ dñs ad moysen: dicẽs. Istis dividetur terra iuxta nũm vocabulorum in possiones suas. Pluribus maiorẽ ptẽ dabis: et paucioribus minorẽ. Singulis sicut nũc recensiti sũt. tradetur possio: ita dũtaxat. ut sors terram tribub3 dividat et familiis. Quicqd sorte ptigerit: hoc vel plures accipiant vel pauciores. Hic quoq3 ẽ numerus filiorum levi: p familias suas. Gerson: a quo familia gersonitarũ. Caath: a quo familia caathitarum. Merari: a quo familia meraritarũ. Hee sũt familie levi. Familia lobni. familia ebroni. familia mooli. familia musi. familia chore. At vero caath: genuit amram. Qui habuit uxorẽ iochabed filiã levi: q̃ nata ẽ ei in egypto. Hec genuit viro suo amrã filios: aaron et moysẽ: et mariã sororẽ eorũ. De aaron: orti sũt nadab et abiu. et eleazar. et ythamar. Quorũ nadab et abiu mortui sũt: cum obtulissent ignẽ alienum coram dño. Fueruntq3 oẽs qui numerati sũt. xx. tria milia generis masculini. ab uno mẽse et supra: qui nõ sũt recensiti int' filios isrl'. nec eis cum ceteris ẽ data possio. Hic ẽ nũs filiorum isrl'. qui descripti sũt a moyse et eleazaro sacdote. in campestrib3 moab. supra iordanẽ ꝯ iericho: int' quos nullus fuit eorum qui añ numerati sũt a moyse et aaron in deserto synai. Predixerat eñ dominus qđ oẽs morerent' in solitudine nullusq3 remansit ex eis nisi caleph filius iephone. et iosue filius num.

XXVII

Accesserunt aũt filie salphaad filii hepher. filii galaad. filii machir: filii manasse. qui fuit filii ioseph: quarum sunt nomina: maala. et noa et egla. et melcha. et thersa. Steteruntq3 coram moyse et eleazaro sacdote. et cunctis principib3 ppli ad hostiũ tabnacli federis: atq3 dixerunt. Pater nr̃ mortuus ẽ in deserto: nec fuit in seditioẽ que ꝯcitata ẽ contra dñm sub chore: sed in peccato suo mortuus ẽ. Hic nõ habuit mares filios. Cur tollit' nomen illius de familia sua quia nõ habet filium: Date nobis possionẽ: int' cognatos patris nr̃i. Retulitq3 moyses causam earum: ad iudiciũ dñi. Qui dixit ad eũ. Iustam rem postulant filie salfaad. Da eis pos

sessionē int᷑ cognatos patris sui. ⁊
ei in hereditatē succedāt. Ad filios
āt isrł: loqueris hec. Hō cum mor
tuus fuīt absq; filio: ad filiā eius
trāsibit hereditas. Si filiā n̄ habuit:
habebit successores frēs suos. Qđ
si ⁊ frēs n̄ fuīnt: dabitis hēditatem
fribȝ patris eius. Sin āt nec patruos
hūerit: dabitur hereditas hus qui
ei pxīi sūt. Eritq; hoc filiis isrł scīn
lege ꝑpetua: sić p̄cepit dn̄s moysi.
Dixit quoq; dn̄s ad moysen. Ascēde
in montē istum abarim: ⁊ cōtēpla
re īn t̄ram quā daturus sū filiis is
rael. Cūq; uidis eā. ibis et tu ad po
pulum tuū. sić iuit fr̄ tuus aaron:
q₂ offendistis me in dēsto sin. in ꝯ
tradictiōe mltitudinis. nec scīficaē
me uoluistis corā ea sup aquas. Hec
e st aq̄ ꝯtradictiōis: in cades dēsti sī.
Cui rn̄dit moyses. Prouideat dn̄s
ds̄ spūum oīs carnis. hoīnē q sit sup
mltitudinē hāc: ⁊ possit exire ⁊ itrā
re āñ eos. ⁊ et educere illos ul' intro
ducere: ne sit ppls dn̄i sić oues absq;
pastore. Dixitq; dn̄s ad eū. Tolle io
sue filium nun. uirū in quo ē sps:
et pone manū tuā sup eū. Qui stab
corā eleazaro sacdote: et oī mltitu
dine. Et dabis ei p̄cepta cūctis uidē
tibȝ et ptē glie tue: ut audiat eū oīs
synagoga filiorꝫ isrł. Pro hoc: si quid
agendum erit. eleazar sacdos ꝯsulet
dnm̄. Ad uerbum eius egredieť et īg
dietur: ipē ⁊ oēs filii ~~eius~~ isrł cum eo:
et ceťā multitudo. Fecit moyses: ut
p̄cepat dn̄s. Cumq; tulisst iosue. sta
tuit eū coram eleazaro sacdote. ⁊ oī
freq̄ntia ppli: ⁊ īpositis capiti eī ma
nibȝ. cuncta replicauit que mādauerat dn̄s.

XXVIII

Dixit quoq; dn̄s ad moysen. Precipe filiis isrł: ⁊ dices ad eos.
Oblatiōem meā et panes et incensū
odoris suauissimi: offerte ṗ tpa sua.
Hec sūt sacrificia: que offerre debe
tis. Agnos ānicullos īmaclātos duos:
cotidie in holocaustū sempitnū. U
num offeretis mane: et alterꝫ ad
uespam. Decimā ptem ephi simile.
que ꝯspsa sit oleo purissimo: ⁊ hāt
quartam ptem hyn. Holocaustū iu
ge ē. q₂ obtulistis in monte synai.
in odorē suauissimū incensi dn̄o. Et
libabitis uini quartā ptē hin. p agnos
singulos: in scūario dn̄i. Alterꝫq; a
gnum similit' offeretis ad uespam.
iuxta oēm ritū sacrificii matutini.
et libamītorꝫ eius: oblatiōem suau
issimi odoris dn̄o. Die āt sabbi. of
feretis duos agnos ānicłos īmacła
tos. et duas decimas simile olō ꝯsp
se in sacrifitio: et liba q̄ rite funduť
p singłā sablīa in holocaustū sempi
ternum. In kalendis āt idest in m̄
sium exordiis. offeretis holocaustū
dn̄o. ⁊ uitulos de armto duos. ariete
unum. agnos ānicłos. vii. īmacła
tos. et tres deciās simile olō ꝯspse i
sacrifitio. p singulos uitulos: ⁊ du
as deciās simile oleo ꝯspse p singłos
arietes. et decimā decime simile exo
leo in sacrifitio p agnos āsin gł'os.
Holocaustū suauissimi odoris atq;
incensi. ē dn̄o. Libamīta āt uini q p
singulas fundenda sť uictimas: ⁊
sta erit. Media pars hin p uitulos sī
gulos. t̄cia p ariete: quarta p agnuꝫ.
Hoc erit holocaustū p oēs menses: q
sibi anno uertente succedūt. Hyrcus
quoq; offereť dn̄o p pcc̄is. in holoca
ustum sempitnū: cum libamītis su
is. Mense aūt primo. xiiii. die mēsis.
phase dn̄i erit: et. xv. die sollēpnitas
azimorꝫ. Vii. diebȝ uescentur azim
is: quarꝫ dies prima uenerabił ⁊ scā
erit. Omne opus s'uile: nō facietis
in ea. Offeretisq; in incensū holoca
ustum dn̄o. uitulos de armto duos.
arietē unū. agnos ānicłos īmacła
tos. vii: ⁊ sacrifitia singłorꝫ ex simila
que ꝯspsa sit oleo. tres decimas. per
singulos uitulos. ⁊ duas deciās p a
rietem. et decimā decime p agnos sī
gulos idest p. vii. agnos. ⁊ et hyrcū
pro pcc̄o unum. ut expieť p uobis.
p̄ť holocaustū matutinū. q₂ sēp of

Et suauissim[um] . Est dn̄i

Cu̅ ariete̅
Cu̅ agnu̅

XXIX

feretis. Ita facietis p singulos dies
.vii. dieru̅. in fomitem ignis. et in
odorem suauissimu̅ dn̅o. q surget
de holocausto et de libationib; sin
gulor̅. Dies quoq; .vii. celeberrim̅
et sc̅s erit uobis. Omne opus seruile no̅
facietis in eo. Dies etia̅ primitiuor̅
qn̅ offeretis nouas fruges dn̅o. ex
pletis ebdomadib;: uenerabilis et
sc̅a erit. Omne opus seruile: n̅ facietis
in ea. Offeretisq; holocaustu̅ in odo
rem suauissimu̅ dn̅o. uitulos de ar
mento duos. ariete̅ unu̅. et agnos an
niculos im̅m. .vii. atq; in sacrificiis
eorum simile oleo co̅spse. tres decimas
p singulos uitulos. p arietes duas. p
agnos decima̅ decime. q simul su̅t
agni .vii. hyrcu̅ quoq; q mactatur
pro expiatione: pt̅ holocaustu̅ se̅
piternum. et liba eius. Immaculata
offeretis o̅ia: cum libationib; suis.
Mensis etia̅ septimi prima dies: uen
erabilis et sc̅a erit uobis. Omne opus ser
uile n̅ facietis in ea: q dies clango
ris e̅ et tubaru̅. Offeretis holocaustu̅
in odore̅ suauissimu̅ dn̅o. uitulu̅ de
armento unu̅. ariete̅ unu̅. agnos an
niculos immaculatos .vii. et in sacrifi
ciis eor̅. simile oleo co̅spse. tres decimas
p singulos uitulos. duas decimas p ari
ete̅. una̅ decima̅ p agnu̅. qui simul
su̅t agni .vii. Et hyrcum p pecc̅o q offe̅
tur in expiatione̅ p̅pli: pt̅ holoca
ustum kalendaru̅ cum sacrificiis
suis. et holocaustu̅ sempiternu̅ cu̅ liba
tionib; solitis. hisde̅ ceremoniis o
fferetis: in odorem suauissimu̅ ince̅
sum dn̅o. Decima quoq; dies mensis
huius septimi. erit uobis sc̅a atq; ue
nerabilis: et affligetis a̅i̅as u̅r̅as. Omne o
pus seruile n̅ facietis in ea. Offeretis
q; holocaustum dn̅o in odore̅ suaui
ssimu̅. uitulu̅ de armento unu̅. ariete̅
unu̅. agnos anniculos immaculatos .vii.
et in sacrificiis eoru̅ simile oleo co̅spse.
tres decimas p uitulos singulos. duas de
cimas p ariete̅. decima̅ decime p agn
os singulos. qui su̅t simul .vii. agni:
et hyrcum p pecc̅o. absq; his q offer
ri p delicto solent in expiatione̅
et holocaustum sempiternu̅: in sac
rificio et libaminib; eoru̅. Quinta de
cima uero die mensis septimi. q uobis
erit sc̅a atq; uenerabilis. omne opus ser
uile n̅ facietis in ea: s; celebrabitis
sollempnitate̅ dn̅o .vii. dieb;. Offe
retisq; holocaustu̅ in odorem suau
issimu̅ dn̅o. uitulos de armento .xiii.
arietes duos. agnos anniculos .xiiii. imma
culatos et in libaminibus eor̅ simile o
leo conspse tres decimas p uitulos
singulos. qui sunt simul uituli .x.
iii. et duas decimas arieti uno. ide̅
simul arietib; duob;: arieti uno
una̅: decima̅ decime agnis singulis
qui su̅t simul agni .xiiii: et hyrcu̅
pro pecc̅o. absq; holocausto sempit
no. et sacrificio et libamine ei. In die
altero offeretis uitulos de armento .xii.
arietes duos. agnos anniculos immac
ulatos .xiiii. sacrificiaq; et libamina
singulor̅ p uitulos et arietes. et agnos
rite celebrabitis: s; et hyrcu̅ p peccato.
absq; holocausto sempiterno. sacrifi
cioq; eius et libamine. Die tercio offe
retis uitulos .xi: arietes duos: agn
os anniculos immaculatos .xiiii. sacrifi
ciaq; et libamina singulor̅. p uitulos
et arietes. et agnos. rite celebrabitis.
et hyrcum p pecc̅o. absq; holocausto
sempiterno. sacrificioq; eius et libamine.
Die quarto offeretis uitulos .x: ariete̅
duos. agnos anniculos immaculatos .x.
iiii. sacrificiaq; et libamina singu
loru̅ p uitulos et arietes. et agnos.
rite celebrabitis: et hyrcu̅ p pecc̅o. absq;
holocausto sempiterno. sacrificioq; ei
et libamine. Die quinto offeretis uitu
los .viiii: arietes duos. agnos annicu
los immaculatos .xiiii. sacrificiaq; et
libamina singulor̅. p uitulos et arie
tes et agnos rite celebrabitis: et hyr
cum pro pecc̅o. absq; holocausto sem
piterno. sacrificioq; eius et libamina.
Die sexto offeretis uitulos .viii: et arie
tes duos. agnos anniculos immaculatos.

xiiii. sacrificiaq; et libamina sin
gulo𝔯 puitulos et arietes et agnos
rite celebrabitis: et hyrcum p pcco.
absq; holocausto sempit̃no. sacrifi
cioq; eius 7 libamine. Die. vii. offe
retis uitulos. vii: arietes duos. ag
nos ãniculos ĩmaculatos. xiiii. sa
crificiaq; et libamina singlo𝔯 pui
tulos et arietes. et agnos rite celeb̃
bitis: et hyrcum pro pcco. absq; holo
causto sempit̃no. sacrifitioq; eius
et libamine. Die. viii. qui ẽ celeber
rimus. omne op̃ s̃uile ñ facietis:
offerentes holocaustũ in odorẽ sua
uissimũ dño. uitulũ unũ. arietez
unũ. agnos ãniclos imaclatos. vii.
sacrifitiaq; 7 libamina singulo𝔯
puitulos et arietes et agnos rite ce
lebrabitis: et hyrcum pro pcco. abs
q; holocausto sempit̃no. sacrifitio
q; eius et libamine. Hec offeretis do
mino in sollẽpnitatib; u𝔯is. pret̃
uota. et oblatiões spontaneas: ĩ ho
locausto. in sacrifitio. in libamine.
et ostiis pacificis.

XXX

Narrauitq; moyses filiis isrl̃: oĩa q̃
ei dñs ĩ pauerat. Et locutus ẽ ad pncipes
tribuũ filio𝔯 isrl̃. Iste ẽ s̃mo: quẽ
pcepit dñs. Si quis uiro𝔯 uotũ dño
uouit̃. aut se ɔstrinx̃it iuramto. ñ
faciet irritum ũbũ suũ: s; oẽ q; pmi
sit implebit. Mlr̃ si qppiã uouerit
et se ɔstrinx̃it iuramto que ẽ in do
mo patris sui et in etate adhuc pu
ellari: si cognouit̃ pat̃ uotũ qd̃ po
llicita ẽ 7 iuramtũ quo obligauit
aĩam suã. et tacueit̃: uoti rea erit. Qd̃
cq̃d pollicita ẽ. et iurauit: ope ɔpleb̃.
Sin aũt statim ut audierit ɔtradix̃e
rit pat̃. et uota 7 iuramta eius irri
ta erit: nec obnoxia tenebit̃ s̃ponsioĩ.
eo qd̃ ɔtradix̃it pat̃. Si maritũ h̃uit
et uouit̃ aliqd. et semel ũbũ de ore
eius egrediens. aĩam illi͛ obligauit̃
iuramento: quo die audieit̃ uir 7
ñ ɔtradix̃it. uoti rea ẽit: et reddet q
cumq; pmisat. Sin aũt audiẽs stati
ɔtradixerit. et irritas fecerit oẽs pol
licitationes eius. ũbaq; qb; obstri
xerat aĩam suam: ppitius ei ẽit dñs.
Vidua et repudiata: quicq̃d uoue
rint reddent. Vxo𝔯 in domo uiri ẽ
se uoto ɔstrinx̃erit et iuramto. si
audierit uir et tacueit̃ nec ɔtdix̃it
sponsioni: reddet q̃cũq; pmisat. 7
Sin aũt extemplo contradix̃it. ñ ten
ebitur pmissiõis rea. q𝔯 maritus ɔt̃
dixit: et dñs ei ppitius erit. Si uouit̃
et iuramto se ɔstrinx̃it. ut p ieiuni
um et cet̃a𝔯um re𝔯ũ abstinentiã.
affligat aĩam suã: in arbitrio ui
ri erit ut faciat siue ñ faciat. Qd̃ si
audiens uir tacuit̃. et in alterã diẽ
distulit̃ s̃niam. quicq̃d uouerat 7
atq; pmisat reddet: q𝔯 stati ut audi
uit tacuit. Si aũt ɔtradix̃it. postq̃
rem sciuit: portabit ipe iniqtatez
ei. Iste s̃t leges quas ɔstituit dñs moy
ysi int̃ uirum et uxorẽ: int̃ patrez
et filiã. q̃ in puellari adhuc etate
ẽ: uł q̃ manet in parentis domo.

XXXI

Locutusq; ẽ dñs ad moysen: dicens.
Vlciscere prius filios isrl̃ de madia
nitis: et sic colligeris ad ppłm tuũ.
Statimq; moyses. Armate inq̃t ex uo
bis uiros ad pugnã: qui possĩt ul
tiõem dñi expetere de madianitis.
Mille uiri de singulis tribub; elig
ant̃ ex isrl̃: qui mittant̃ ad bellum.
Dederuntq; millenos de cunctis tri
bub;. id est. xii. milia expedito𝔯 7
ad pugnã: quos misit moyses cu
fineẽs filio eleazari sacdotis. Vasa
quoq; scã et tubas ad clangendũ: t̃
didit ei. Cumq; pugnassent ɔt̃ ma
dianitas atq; uicissent. oẽs mares
occiderũt: 7 reges eo𝔯. eui. et recem.
et sur. et ur. et rebe. quiq; p̃ncipes
gentis eo𝔯. Balaã quoq; filiũ beor:
int̃fecerũt gladio. Ceperũtq; muĩe
res eorum et puulos. oĩaq; pecora:
7 cũctam suppellectilẽ. Quicq̃d hr̃e
potãnt depopulati s̃t: tam urbes
quã uicos et castella flãma ɔsũpsit.
Et tulerũ p̃dam et uniũsa que cepe
rant tam ex hoĩb; quã ex iumtis:

7 ad duxerunt ad moysen et ad ele
açarum sacdotē: et ad oēm multit
udinē filiorum isrl. Reliqua etiā utensi
lia. portauert ad cast in cāpestribz
moab iuxta iordanē: contra ierico. Egssi
st āt moyses et eleaçar sacdos. 7 oēs
principes synagoge in occursū eorum:
extra castra. Iratusqz moyses prīci
pibz exercitus tribunis et centurioi
bz qui uenerant de bello: ait. Cur fe
minas resuastis? Nōne iste st que de
ceperunt filios isrl ad suggestione ba
laam. et puaricari uos fecert i dno.
sup pcto phegor. unde et pcussus ē po
pulus? Ergo cūctos interficite quicqd
est generis masculini etiā in paru
ulis: 7 mulieres que nouert uiros
in coitu. iugulate. Puellas āt et oēs
feminas uirgines resuate uobis:
et manete extra castra .vii. diebz. Qui
occiderit hominē uel occisū tetigerit:
lustrabit die tcio. et .vii. Et de oī
pda siue uestimētum fuit siue uas.
et aliqd in utensilia pparatū. de ca
prarum pellibz et pilis et ligno: ex
piabitur. Eleaçar quoqz sacdos: ad
uiros exercitus qui pugnauerant.
sic locutus ē. Hoc est preceptū legis:
quod mandauit dns moysi. Aurū 7
argentū. et es. et ferrū. et stagnū.
et plūbum. et oē qd pōt transire per
flāmas: igne purgabit. Quicqd 7
āt ignē non poterit sustinē: aqua
expiatiōis sctificabit. Et lauabitis
uestimēta ura die .vii. 7 purificati
postea castra intrabitis. Dixitqz do
min ad moysen. Tolle sūmā eorū
que capta sūt ab hoīe usqz ad pecus
tu et eleaçar sacdos et oēs prīcipes
uulgi: diuidesqz ex equo pdā inter
eos qui pugnauerunt et egssi st ad be
llum. et inter oēm reliquā multitudinē.
Et separabis ptem dno ab his qui pug
nauerunt. et fuert in bello. unam an
imā de quingentis. tā ex hoībz quā
ex bobz et asinis. et ouibz. 7 et dabis
eam eleaçaro sacdoti: quia primitie
domini sunt. Ex media quoqz pte

filiorum isrl. accipies quīquagesim
um cap hominū. et boum. et asi
norum. et ouiū cunctorumqz aiān
tium: et dabis ea leuitis qui excub
ant in custodiis tabnaculi dni.
feceruntqz moyses et eleaçar: sic
pcepat dns. Fuit āt pda quā exer
cepat: ouiū sexcenta .lxx .v. milia.
boum .lxxii. milia et mille: aīe
hoīū sexus feminei. que n cogno
uerant uiros .xxxii. milia. Dataqz
ē media pars hiis qui in plio fuert:
ouiū .ccc .xxxvii. milia qngente:
equibz in ptem dni supputate st oues
dclxxv. Et de bobz .xxxvi. milibz:
boues .lxxii. De asinis .xxx. milibz
quīgentis: asini sexagīta unus. De a
nimabz hoīum .xvi. milibz: cesse
runt in ptē dni .xxxii. aīe. Tradi
ditqz moyses numm primitiarum do
eleaçaro sacdoti. sicut ei fuerat īpa
tum ex media pte filiorum isrl quam
se pauerat hiis qui ī plio fuerant.
De media uō pte que ptigerat reliq
multitudini. idest de ouibz .ccc .xxx
vii. milibz quīgentis: et de bobz
.xxxvi. milibz. et de asinis .xxx. 7
milibz quīgentis. et de hoībz .xvi.
milibz. tulit moyses quīquagesim
caput. et dedit leuitis qui excubabāt
in tabnaclo dni: sicut pcepat dns.
Cūqz accessissent principes exercit
ad moysen. et tribuni centuriōes
que dixerunt. Nos serui tui recensui
mus numm pugnatorum. quos hūimus
sub manu nra: 7 ne unus quidē defuit.
Ob hanc cām offerim in donariis do
mini. singuli quod in pda auri potui
mus inuenire. periscelides. 7 armil
las. anulos. et dextralia ac muren
ulas: ut depceris pro nobis dnm. Su
sceperuntqz moyses et eleaçar sacdos
oē aurum in diuisis spēbz. pōdere
sexcentarum .xvi. milia. dccl. siclos: a tri
bunis 7 centurioibz. Unusquisqz enim
quod in pda rapuerat: suū erat. Et su
sceptum intulerūt in tabnaculum
testimoni: in monimētū filiorum isrl.

Etiā paruulos:

Expiabitur;

coram domino.

Filii autem ruben et gad habebant pecora multa: et erat illis in iumentis infinita substantia. Cumque vidissent iazer et galaad aptas alendis animalibus: venerunt ad moysen et ad eleazarum sacerdotem et principes multitudinis: atque dixerunt. Astaroth et dibon et iazer et nemra esebon et eleale et saban et nebo et beon. terra quam percussit dominus in conspectu filiorum israel regionis uberrime est ad pastum animalium: et nos servi tui habemus iumenta plurima. Precamurque si invenimus gratiam coram te ut des nobis famulis tuis eam in possessionem. nec facias nos transire iordanem. Quibus respondit moyses. Numquid fratres vestri ibunt ad pugnam et vos hic sedebitis? Cur subvertitis mentes filiorum israel ne transire audeant in locum quem eis daturus est dominus? Nonne ita egerunt patres vestri quando misi de cadesbarne ad explorandam terram? Cumque venissent ad vallem botri lustrata omni regione subverterunt cor filiorum israel ut non intrarent fines quos eis dominus dedit. Qui iratus iuravit dicens. Si videbunt homines isti qui ascenderunt ex egypto a xx. annis et supra terram quam iuramento pollicitus sum abraham ysaac et iacob. et noluerunt sequi me: preter caleph filium iephone cenezeum. et iosue filium nun. isti impleverunt voluntatem meam. Iratusque dominus adversum israel circumduxit eum per desertum xl. annis: donec consumeretur universa generatio que fecerat malum in conspectu eius. Et ecce inquit vos surrexistis pro patribus vestris. incrementa et alumni hominum peccatorum: ut augeretis furorem domini contra israel. Quod si nolueritis sequi eum in solitudine populum derelinquet: et vos causa eritis necis omnium. At illi prope accedentes dixerunt. Caulas ovium fabricabimus et stabula iumentorum: parvulis quoque nostris urbes munitas. Nos autem ipsi armati et accincti pergemus ad prelium ante filios israel: donec introducamus eos ad loca sua. Parvuli nostri et quicquid habere possumus erunt in urbibus muratis: propter habitatorum insidias. Non revertemur in domos nostras: usque dum possideant filii israel hereditatem suam. Nec quicquam queremus trans iordanem: quia iam habemus possessionem nostram in orientali eius plaga. Quibus moyses ait. Si facitis quod promittitis: expediti pergite coram domino ad pugnam. et omnis vir bellator armatus iordanem transeat. donec subvertat dominus inimicos suos. et subiciatur ei omnis terra. Tunc eritis inculpabiles et apud dominum et apud israel: et obtinebitis regiones quas vultis coram domino. Sin autem quod dicitis non feceritis: nulli dubium est quin peccetis in dominum. Et scitote: quoniam peccatum vestrum apprehendet vos. Edificate ergo urbes parvulis vestris et caulas ac stabula ovibus ac iumentis: et quod polliciti estis implete. Dixeruntque filii gad et ruben ad moysen. Servi tui sumus: faciemus quod iubet dominus noster. Parvulos nostros et mulieres et pecora ac iumenta relinquemus in urbibus galaad: nos autem famuli tui omnes expediti pergemus ad bellum. sicut tu domine loqueris. Precepit ergo moyses eleazaro sacerdoti et iosue filio nun et principibus familiarum per tribus israel: et dixit ad eos. Si transierint filii gad et filii ruben vobiscum iordanem. omnes armati ad bellum coram domino. et vobis fuerit terra subiecta: date eis galaad in possessionem. Sin autem noluerint transire vobiscum in terram chanaan: inter vos habitandi accipiant loca. Responderuntque filii gad et filii ruben. Sicut locutus est dominus servis suis: ita faciemus. Ipsi armati pergemus coram domino in terram chanaan: et possessionem iam suscepisse nos confitemur trans iordanem. Dedit itaque moyses filiis gad et ruben et dimidie tribui manasse filii ioseph regnum seon regis amorrei et regnum og regis basan: et terram eorum cum urbibus suis per circuitum. Igitur extruxerunt filii gad.

Et munitis

dibon. et astharoth. et aroer: et roth.
sophan. et iazer: iecbaa. et bethne
ra. et betharan. urbes munitas: et
caulas pecoribus suis. Filii uero ruben
edificauerunt esebon. et eleale. et
cariathaim. et nabo. et baalmeon.
uersis nominibus. sabama quoque: im
ponentes uocabula urbibus quas
extruxerant. Porro filii machir filii
manasse. perrexerunt in galaad. et ua
stauerunt eam: interfecto amorreo habita
tore eius. Dedit ergo moyses terram
galaad machir filio manasse: qui
habitauit in ea. Iair autem filius manasse.
abiit et occupauit uicos eius: quos
appellauit auothiair. id est uillas iair.
Nobe quoque perrexit et apprehendit ch
anath cum uiculis suis: uocauitque
eam ex nomine suo nobe.

XXXIII

Hee sunt mansiones filiorum israel qui egressi sunt
de egypto per turmas suas in manu mo
ysi et aaron: quas descripsit moy
ses iuxta castrorum loca. que domini iussione
mutabant. Profecti igitur de rama
sse mense primo: xv. die mensis primi.
altera die phase filii israel in manu excel
sa. uidentibus cunctis egyptiis. et se
pelientibus primogenitos quos per
cusserat dominus: quia et in diis eorum exercue
rat ultionem: castrametati sunt in socho
th. Et de socoth uenerunt in etham:
que est in extremis finibus solitudinis. Inde
egressi uenerunt contra phiahiroth que respicit
beelsephon: et castrametati sunt ante
magdalum. Profectique de phiahi
roth: transierunt per medium mare in soli
tudinem. Et ambulantes tribus diebus
per desertum etham: castrametati sunt in
mara. Profectique de mara. uenerunt
in helim ubi erant. xii. fontes aquarum.
et palme. lxx: ibique castrametati sunt.
Et inde egressi: fixere tentoria super ma
re rubrum. Profectique de mari rubro:
castrametati sunt in deserto sin. Unde egressi:
uenerunt in depheca. Profectique de
de depheca: castrametati sunt in halus.
Egressique de halus: in raphidim fixere
tentoria: ubi aqua defuit populo ad bi

bendum. Profectique de raphidim:
castrametati sunt in deserto synai. Sed
et de solitudine synai egressi: uenerunt
ad sepulchra concupiscentie. Profec
tique de sepulchris concupiscentie: ca
strametati sunt in aseroth. Et de a
seroth: uenerunt in rethma. Profec
tique de rethma: castrametati sunt in
remonphares. Unde egressi: uenerunt
in lebna: castrametati sunt in ressa. Et e
gressi de ressa: uenerunt in ceelatha. Unde
profecti: castrametati sunt in monte
sepher. Egressi de monte sepher: uene
runt in arada. Unde proficiscentes:
castrametati sunt in maceloth. Profec
tique de maceloth: uenerunt in thaath.
De thaath: castrametati sunt in thare.
Unde egressi: fixere tentoria in methca.
Et de methca: castrametati sunt in esm
ona. Profectique de esmona: uenerunt
in moseroth. Et de moseroth: castra
metati sunt in baneiachan. Egressique
de baneiachan: uenerunt in montem
gadgad. Unde profecti: castrametati sunt
in ietebatha. Et de ietebatha: uene
runt in ebrona. Egressique de ebrona: ca
strametati sunt in asiongaber. Inde pro
fecti. uenerunt in desertum sin: hec est ca
des. Egressique de cades: castrametati sunt
in monte or: in extremis finibus terre
edom. Ascenditque aaron sacerdos in
montem or. iubente domino: et ibi mortuus
est. anno. xl. egressionis filiorum israel ex egy
pto. mense quinto. prima die mensis. cum
esset annorum. c. xxiii. Audiuitque chan
aneus rex arad qui habitabat ad meridi
em in terra chanaan: uenisse filios
israel. Et profecti de monte or: castrame
tati sunt in salmona. Inde egressi:
uenerunt in finon. Profectique de
finon: castrametati sunt in oboth.
Et de oboth: uenerunt in ieabarim. que est
in finibus moabitarum. Profectique de
ieabarim: fixere tentoria in dibon
gad. Unde egressi: castrametati sunt
in elmon deblataim. Egressi de elm
on deblataim: uenerunt ad montes
abarim contra nabo. Profectique de

XXXIII

montibus abarim: transierunt ad campestria moab super iordanem. contra iericho. Ibique castrametati sunt de bethsimon usque ad belsaltim in planioribus locis moabitarum: ubi locutus est dominus ad moysen. Precipe filiis israel: et dic ad eos. Quando transieritis iordanem intrantes terram chanaan: disperdite cunctos habitatores regionis illius. Confringite titulos et statuas comminuite. atque omnia excelsa vastate: mundantes terram. et habitantes in ea. Ego enim dedi vobis illam in possessionem: quam dividetis vobis sorte. Pluribus dabitis latiorem: et paucis angustiorem. Singulis ut sors ceciderit: ita tribuetur hereditas. Per tribus et familias possessio dividetur. Sin autem nolueritis interficere habitatores terre: qui remanserint. erunt vobis quasi clavi in oculis. et lancee in lateribus. Et adversabuntur vobis in terra habitationis vestre: et quecumque illis facere cogitaveram. vobis faciam.

XXXIIII

Locutusque est dominus ad moysen dicens. Precipe filiis israel: et dices ad eos. Cum ingressi fueritis terram chanaan et in possessionem vobis sorte ceciderit: his finibus terminabitur. Pars meridiana incipiet a solitudine syn. que est iuxta edom: et habebit terminos contra orientem mare salsissimum. Qui circuibunt australem plagam per ascensum scorpionis. ita ut transeant in senna: et perveniant in meridiem usque ad cades barne. Unde egredientur confinia ad villam nomine adar: et tendent usque ad asemona. Ibitque per girum terminus ab asemona usque ad torrentem egypti: et maris magni littore finietur. Plaga autem occidentalis. a mari magno incipiet: et ipso fine claudetur. Porro ad septentrionalem plagam. a mari magno termini incipient: pervenientes usque ad montem altissimum. a quo venient in emath usque ad terminos sedada: ibuntque confinia usque zephrona et villam enan. Hii erunt termini in parte aquilonis. Inde metabuntur fines contra orientalem plagam. De villa enan usque sephamam: et de sephama descendent termini in rebla contra fontem dafnen. Inde pervenient contra orientem ad mare cenereth. et tendent usque ad iordanem: et ad ultimum salsissimo claudentur mari. Hanc habebitis terram per fines suos in circuitu. Precepitque moyses filiis israel dicens. Hec erit terra quam possidebitis sorte: et quam iussit dominus dari .ix. tribubus. et dimidie tribui. Tribus enim filiorum ruben per familias suas. et tribus filiorum gad iuxta cognationum numerum. media quoque tribus manasse. id est due semis tribus: acceperunt partem suam trans iordanem contra iericho. ad orientalem plagam. Et ait dominus ad moysen. Hec sunt nomina virorum qui terram vobis divident. Eleazar sacerdos. et iosue filius nun. et singuli principes de tribubus singulis. quorum ista sunt vocabula. De tribu iuda: chaleb filius iephone. De tribu symeon: samuel filius amiud. De tribu beniamin: elidad filius caselon. De tribu filiorum dan: bocyn filius iogli. Filiorum ioseph. de tribu manasse: hanniel filius ephod. De tribu effraim: camuel filius septhan. De tribu zabulon: helisaphan filius farnath. De tribu ysachar: dux faltihel filius ozan. De tribu aser: abiud filius salomi. De tribu neptalim: fedahel filius amiud. Hii sunt quibus precepit dominus: ut dividerent filiis israel terram chanaan.

Et adad
Et bersalo
Et hanniel
Et falthiel

XXXV

Hec quoque locutus est dominus ad moysen in campestribus moab super iordanem contra iericho. Precipe filiis israel. ut dent levitis de possessionibus suis urbes ad habitandum. et suburbana earum per circuitum: ut ipsi in oppidis maneant. et suburbana sint pecoribus ac iumentis. que a muris civitatum forinsecus per circuitum mille passuum spatio tendentur. Contra orientem duo milia erunt cubiti: et contra meridiem similiter duo milia. ad mare quoque quod respicit occidentem. eadem mensura erit: et septentrionalis plaga equali termino finietur. Eruntque urbes in medio

C̄ fugiat

C̄ de

C̄ discernite

C̄ interficiet

or: et foris suburbana. De ipsis aut̄
oppidis q̄ leuitis dabitis. sex erūt in
fugitiuoꝝ auxilia separata: ut fugiat
ad ea qui fuderit sanguinē. Et exce
ptis hiis alia .xlii. oppida: i. simul
.xlviii. cum suburbanis suis. Ipe
qꝫ urbes que dabunt̄ ex possessionibꝫ
filioꝝ isrl̄. ab hiis qui plus hn̄t plēs
auferent̄: et qui minus pauciores.
Singuli iux̄ mensurā hereditatis
sue dabt̄ oppida leuitis. Ait dn̄s ad
moysen. Loquere filiis isrl̄: et dices
ad eos. Qn̄ transgressi fueritis iordan
em in t̄ram chanaan: decernite q̄
urbes eē debeant in p̄sidia fugitiu
orum. qui nolentes sanguinē fude
rint. In qbꝫ cū fugit̄ p̄fugus. cognat̄
occisi eū nō poterit occidere: donec stet
in conspectu multitudiīs. et cā illi᷑
iudicetur. De ipis aūt urbibꝫ que ad
fugitiuoꝝ subsidia separant̄. tres erūt
trans iordanē. et tres in t̄ra chanaā.
tā filiis isrl̄. q̄ aduenis atqꝫ peregri
nis: ut confugiat ad eas. qui nolens
sanguinē fudit. Si qs ferro pcusse
rit. et mortuus fuīt. q pcussus est.
reus erit homicidii. et ipe morieť. Si
lapidē iecerit et ictus occubuerit:
simili᷑ punieť. Si ligno pcussus in
terierit: pcussoris sanguine uindicab
itur. Propinquus occisi homicidā int̄
ficiet: statim ut apprehenderit eū pimi
eť. Si per odium quis hominē impu
lerit. uł iecerit quippiā in eū per insidi
as. aut cum eēt inimicꝰ manū pcusse
rit. et ille mortuus fuīt: pcussor ho
micidii reus erit. Cognatus occisi: stati
ut inuenerit eū. iugulabit. Qđ si for
tuitu. et absqꝫ odio et inimicitiis
quicq̄ hoꝝ fecerit. et hoc audiente po
pulo fuīt comprobatū. atqꝫ int̄ pcusso
rem et ꝓpinquū sanguinis questio
uentilata: liberabit̄ innocēs de ulto
ris manu. et reduceť p̄ sntām in urbē
ad quā confugerat. Manebitqꝫ ibi: do
nec sacerdos magnus qui oleo scō unctꝰ
ē moriatur. Si int̄fectoꝝ extra fines
urbiū que exulibꝫ deputate sūt. fu

erit inuentus. et pcussus ab eo qui
ultor ē sanguinis: absqꝫ noxa erit
qui eum occiderit. Debuerat eni᷑ pro
fugus: usqꝫ ad mortē pontificis. in
urbe residere. Postq̄ aūt ille obierit:
homicida reuerteť in t̄ram suā. Hec
sempit̄na erūt et legitima: in cūctis
habitationibꝫ ur̄is. Homicida: sub testibꝰ
punieť. Ad unius testimoniū: nul
lus condempnabit̄. Nō accipietis p̄ci
um ab eo qui reus ē sanguinis. Sta
tim et ipe morieť. Exules et p̄fugi
ān mortē pontificis nullo modo in
urbes suas reuerti poterūt: ne pollu
atis t̄ram habitationis ur̄e. que inson
tiū cruore macklat̄: nec ali᷑ expiari
pōt. nisi per eius sanguinē q alterius
sanguinē fudit. Atqꝫ ita emundab
itur ur̄a possessio: me commorāte uobis
cum. Ego eni᷑ sum dn̄s: q habito inter

Accesserunt aūt et principes filios isrl̄.
familiarū galaad. filii machir. fi
lii manasse. de stirpe filioꝝ ioseph:
locutiqꝫ sunt moysi coram principibꝰ
isrl̄. atqꝫ dixerunt. Tibi dn̄o nr̄o p̄ce
pit dn̄s ut t̄ram sorte diuideres filiis
isrl̄: et ut filiabꝫ salphaad fr̄is nr̄i
dares possessionē debitam patri. Quas
si alterius tribꝫ homines uxores accepe
rint. sequetur possessio sua: et t̄nslata ad
aliam tribum de nr̄a hereditate mi
nueť. Atqꝫ ita fiet: ut cū iubeleus
id est quinquagesimꝰ annus remissi
onis aduenerit. confundat̄ sortiū distri
butio. et alioꝝ possessio ad alios t̄nse
at. Respondit moyses filiis isrl̄: et dn̄o
p̄cipiente ait. Recte tribꝫ filioꝝ io
seph locuta ē. Et hec lex sup filiabꝰ
salphaad: a dn̄o p̄mulgata ē. Nu
bant qbꝫ uolūt. tm̄ ut sue tribꝫ hominibꝫ: ne
commisceatur possessio filioꝝ isrl̄ de tribu
in tribū. Omnes eni᷑ uiri ducēt u
xores de tribu et cognatione sua. et
cuncte femine maritos de eadē tri
bu accipient: ut hereditas p̄man
eat in familiis. Nec sibi misceant̄
tribꝫ: sꝫ ita maneat ut a dn̄o sepa
rate sūt. Feceruntqꝫ filie salphaad. ut

fuerat imperatum. et nupserunt maala. et thersa. et egla. et melcha. et noha. filiis patrui sui de familia manasse qui fuit filius ioseph. et possessio que illis fuerat attributa. mansit in tribu et familia patris earum. Hec sunt mandata atque iudicia. que precepit dominus per manum moysi ad filios israel in campestribus moab super iordanem contra iericho.

Incipit lib. deutrono. Et sunt .iiij.

Hec sunt verba que locutus est moyses ad omnem israel trans iordanem in solitudine campestri contra mare rubrum inter pharan et tophel et laban et aseroth. ubi auri est plurimum. xi. diebus de horeb per viam montis seyr usque ad cadesbarne. Quadragesimo anno. xi. mense. prima die mensis. locutus est moyses ad filios israel omnia que preceperat illi dominus ut diceret eis. postquam percussit seon regem amorreorum qui habitavit in esebon. et og regem basan qui mansit in astaroth et in edrai trans iordanem in terra moab. Cepitque moyses explanare legem et dicere. Dominus deus noster locutus est ad nos in horeb dicens. Sufficit vobis quod in hoc monte mansistis. Revertimini et venite ad montem amorreorum. et ad cetera que ei proxima sunt campestria atque montana et humiliora loca contra meridiem. et iuxta litus maris. terram chananeorum et libani. usque ad flumen magnum eufraten. En inquit tradidi vobis. ingredimini et possidete eam. super qua iuravit dominus patribus vestris. abraham ysaac et iacob. ut daret illam eis et semini eorum post eos. Dixique vobis illo in tempore. Non possum solus sustinere vos. quia dominus deus vester multiplicavit vos. et estis hodie sicut stelle celi plurimi. Dominus deus patrum vestrorum addat ad hunc numerum multa milia et benedicat vobis sicut locutus est. Non valeo solus vestra negotia sustinere et pondus ac iurgia. Date ex vobis viros sapientes et gnaros. et quorum conversatio sit probata in tribubus vestris. ut ponam eos vobis principes. Tunc respondistis. Bona res est quam vis facere. Tulique de tribubus vestris viros sapientes et nobiles. et constitui eos principes. tribunos. et centuriones. et quinquagenarios. ac decanos. qui docerent vos singula. Precepique eis dicens. Audite illos et quod iustum est iudicate. sive civis sit ille sive peregrinus. nulla erit distantia personarum. Ita parvum audietis ut magnum. nec accipietis cuiusquam personam. quia dei iudicium est. Quod si difficile vobis aliquid visum fuerit. referte ad me. et ego audiam. Precepique omnia que facere deberetis. Profecti autem de horeb. transivimus per heremum terribilem et maximam solitudinem quam vidistis. per viam montis amorrei. sicut preceperat dominus deus noster nobis. Cumque venissetis in cadesbarne. dixi vobis. Venistis ad montem amorrei. quem dominus deus noster daturus est nobis. Vide terram quam dominus deus tuus dabit tibi. Ascende et posside eam. sicut locutus est dominus deus noster patribus tuis. Noli timere. nec quicquam paveas. Et accessistis ad me omnes. atque dixistis. Mittamus viros qui considerent terram. et renuntient per quod iter debeamus ascendere. et ad quas pergere civitates. Cumque michi sermo placuisset. misi ex vobis xii. viros. singulos de tribubus suis. Qui cum perrexissent. et ascendissent in montana. venerunt usque ad vallem botri. Et considerata terra. sumentes de fructibus eius ut ostenderent ubertatem attulerunt ad nos. atque dixerunt. Bona est terra quam dominus deus noster daturus est nobis. Et noluistis ascendere. sed increduli ad sermonem domini dei nostri. murmurati estis in tabernaculis vestris. atque dixistis. Odit nos dominus. et idcirco eduxit nos de terra egypti. ut traderet nos in manu amorrei atque deleret. Quo ascendemus? Nuntii terruerunt

Et ait

Et venissem

Et timuere

cor nostrum dicentes. Maxima multitudo est: et nobis in statura procerior. Urbes magne: et ad celum usque munitae. filios enachim vidimus ibi. Et dixi vobis. Nolite metuere: nec timeatis eos. Dominus deus qui ductor est vester pro vobis ipse pugnabit. sicut fecit in egypto videntibus cunctis: et in solitudine ipsi vidistis. Portavit te dominus deus tuus ut solet homo gestare parvulum filium suum. in omni via per quam ambulastis: donec veniretis ad locum istum. Et nec sic quidem credidistis domino deo vestro qui precessit vos in via: et metatus est locum in quo tentoria figere deberetis: nocte ostendens vobis iter per ignem: et die per columpnam nubis. Cumque audisset dominus vocem sermonum vestrorum: iratus iuravit et ait. Non videbit quispiam de hominibus generationis huius pessime. terram bonam quam sub iuramento pollicitus sum patribus vestris: preter caleb filium iephone. Ipse enim videbit eam. et ipsi dabo terram quam calcavit. et filiis eius: quia secutus est dominum. Nec miranda indignatio in populum: cum michi quoque iratus dominus propter vos dixerit. Nec tu ingredieris illuc: sed iosue filius nun minister tuus. ipse intrabit pro te. Hunc exhortare et robora: et ipse terram sorte dividat israeli. Parvuli vestri de quibus dixistis quod captivi ducerentur. et filii qui hodie boni ac mali ignorant distantiam: ipsi ingredientur. et ipsis dabo terram et possidebunt eam. Vos autem revertimini: et abite in solitudinem per viam maris rubri. Et respondistis michi. Peccavimus domino. ascendemus atque pugnabimus: sicut precepit dominus deus noster. Cumque instructi armis pergeretis in montem: ait michi dominus. Dic ad eos. Nolite ascendere neque pugnetis. non enim sum vobiscum: ne cadatis coram inimicis vestris. Locutus sum et non audistis: sed adversantes imperio domini et tumentes superbia: ascendistis in montem. Itaque egressus amorreus qui habitabat in montibus. et obviam veniens: persecutus est vos. sicut solent apes persequi: et cecidit de seir: usque horma. Cumque reversi ploraretis coram domino. non audivit vos: nec voci vestre voluit acquiescere. Sedistis ergo in cadesbarne: multo tempore.

II

Profectique inde. venimus in solitudinem que ducit ad mare rubrum sicut mihi dixerat dominus: et circuivimus montem seir longo tempore. Dixitque dominus ad me. Sufficit vobis circuire montem istum. Ite contra aquilonem. Et populo precipe dicens. Transibitis per terminos fratrum vestrorum filiorum esau qui habitant in seir: et timebunt vos. Videte ergo diligenter: ne moveamini contra eos. Neque enim dabo vobis de terra eorum quantum potest unius pedis calcare vestigium: quia in possessionem esau dedi montem seir. Cibos ementis ab eis pecunia. et comedetis: aquam emptam haurietis. et bibetis. Dominus deus tuus benedixit tibi: in omni opere manuum tuarum. Novit iter tuum quomodo transieris solitudinem hanc magnam per xl. annos. habitans tecum dominus deus tuus: et nichil tibi defuit. Cumque transissemus fratres nostros filios esau qui habitabant in seir per viam campestrem. de helath. et de asiongaber: venimus ad iter quod ducit in desertum moab. Dixitque dominus ad me. Non pugnes contra moabitas: nec ineas adversus eos prelium. Non enim dabo tibi quicquam de terra eorum: quia filiis loth tradidi ar in possessionem. Emim primi fuerunt habitatores eius populus magnus et validus. et tam excelsus: ut de enachim stirpe quasi gigantes crederentur: et essent similes filiorum enachim. Denique moabite appellant eos emim. In seir autem prius habitaverunt horrei. Quibus expulsis atque deletis: habitaverunt filii esau. sicut fecit israhel in terra possessionis sue quam dedit ei dominus. Surgentes ergo ut transiremus torrentem zared: venimus ad eum. Tempus autem quo ambulavimus de cadesbarne usque ad transitum torrentis zared xxxviii. annorum fuit: donec consumeret omnis generatio hominum bellatorum de castris. sicut

uitauerat dns: cuius manus fuit aduersum eos. ut interirent de castrorum medio. Postquam autem uniuersi ceciderunt pugnatores: locutus est dns ad me dicens. Tu transibis hodie terminos moab urbem nomine ar: et accedens in uicinia filiorum amon. caue ne pugnes contra eos. nec mouearis ad prelium. Non enim dabo tibi de terra filiorum amon: quia filiis loth dedi eam in possessionem. Terra gigantum reputata est: et in ipsa olim habitauerunt gigantes. quos amonite uocant zonzommim. populus magnus et multus. et procere longitudinis. sicut enachim quos deleuit dns a facie eorum. et fecit illos habitare pro eis. sicut fecerat filiis esau. qui habitant in seir. delens horreos et terram eorum illis tradens: quam possident usque in presens. Eueos quoque qui habitabant in aserim usque gazam: capadoces expulerunt. Qui egressi de capadocia deleuerunt eos: et habitauerunt pro illis. Surgite. et transite torrentem arnon. Ecce tradidi in manu tua: seon regem esebon amorreum. et terram eius incipe possidere: et committe aduersum eum prelium. Hodie incipiam mittere terrorem atque formidinem tuam in populos qui habitant sub omni celo: ut audito nomine tuo paueant: et in morem parturientium contremiscant. et dolore teneantur. Misi ergo nuntios de solitudine cademoth ad seon regem esebon: uerbis pacificis. dicens. Transibimus per terram tuam. publica gradiemur uia: non declinabimus neque ad dexteram neque ad sinistram. Alimenta pretio uende nobis ut uescamur: aquam pecunia tribue. et sic bibemus. Tantum est ut nobis concedas transitum. sicut fecerunt filii esau qui habitant in seir. et moabite qui morantur in ar: donec ueniamus ad iordanem. et transeamus in terram quam dns deus noster daturus est nobis. Noluitque seon rex esebon dare nobis transitum. quia indurauerat dns deus tuus spiritum eius: et obfirmauerat cor illius ut traderetur in manus tuas sicut nunc uides. Dixitque dns ad me. Ecce cepi tradere tibi seon et terram eius; incipe possidere eam. Egressusque est seon obuiam nobis cum omni populo suo ad prelium in iasa: et tradidit eum dns deus noster nobis. Percussimusque eum cum filiis et omni populo suo: cunctasque urbes in tempore illo cepimus: interfectis habitatoribus earum uiris ac mulieribus et paruulis. Non reliquimus in eis quicquam: absque iumentis que in partem uenere predantium. et spoliis urbium quas cepimus. Ab aroer que est super ripam torrentis arnon. oppido quod in ualle situm est. usque galaad: non fuit uicus et ciuitas. que nostras effugerit manus. Omnes tradidit dns deus noster nobis: absque terra filiorum amon ad quam non accessimus: et cunctis que adiacent torrenti ieboc. et urbibus montanis. uniuersisque locis a quibus nos prohibuit dns deus noster.

III

Itaque conuersi ascendimus per iter basan. Egressusque est og rex basan in occursum nobis. cum omni populo suo ad bellandum in edrai. Dixitque dns ad me. Ne timeas eum. quia in manu tua traditus est. cum omni populo ac terra sua: facietque ei sicut fecisti seon regi amorreorum qui habitauit in esebon. Tradidit ergo dns deus noster in manibus nostris etiam og regem basan: et uniuersum populum eius. Percussimusque eos usque ad internitionem: uastantes cunctas ciuitates illius uno tempore. Non fuit oppidum quod nos effugerit. Sexaginta urbes: et omnem regionem argob. regni og in basan. Cuncte urbes erant munite muris altissimis. portisque et uectibus: absque oppidis innumeris que non habebant muros. Et deleuimus eos sicut feceramus seon regi esebon: disperdentes omnem ciuitatem uirosque ac mulieres et paruulos. Iumenta autem. et spolia urbium: diripuimus. Tulimusque illo in tempore terram de manu duorum regum amorreorum qui erant trans iordanem. a torrente arnon. usque ad montem hermon. quem sydonii sarion uocant. et amorrei

Et sic puncta sunt quas cepimus ab aroer. et c.

Et in interfectionem

Et dimidie
Et uocabat
Et finium
Et radices

samir: oēs ciuitates q̄ site sunt ī pla
nitie. et uniuersam terram galaad ⁊
basan. usq; ad selcha. et edrai. ciui
tates regni og in basan. Solus quippe
og rex basan restiterat: de stirpe gi
gantū. Et monstratur lectus eius fer
reus. qui ē in rabath filiorum amon.
.ix. cubitos h̄ns longitudinis. ⁊ .iiii.
latitudinis: ad mensurā cubiti uirilis
manus. Terramq; possedimus in tēpr
illo: ab aroer que ē sup ripā torren
tis arnō. usq; ad mediā ptem mon
tis galaad: et ciuitates illius dedi ru
ben et gad. Reliquā autē ptem gala
ad. et omnē basan regni og. tradidi
medie tribui manasse: oēm regioēz
argob. Cuncta basan: uocatur ter
ra gigantū. Iair filius manasse. po
ssedit oēm regioēm argob: usq; ad
terminos gessuri. et machati. Uocau
itq; ex nomine suo basan. auoth
iair id est uillas iair: usq; in p̄sentē
diem. Machir quoq;: dedi galaad.
Et tribubus ruben et gad. dedi terram
galaad. usq; ad torrentē arnō: me
diū torrentis et confiniū usq; ad torrē
tem ieboch. q̄ est terminus filiorum āmō.
et planitiē solitudinis atq; iordanē.
et terminos cenereth usq; ad mare de
serti qđ ē salsissimū: ad radices mōtis
phasga ad orientē. Precepiq; uobis ī
tēpr illo: dicēs. Dominus deus uester dat uobis
terram hanc in hereditatē: expediti p̄
cedite fratres uestros filios isrl. oēs uiri
robusti. absq; uxoribus et paruulis atq;
iumentis. Noui enim q̄ plura habeatis
pecora. et in urbibus remanē debebūt.
quas tradidi uobis: donec requiē tri
buat dn̄s fratribus uestris sicut uobis tribuit. ⁊
possideant etiam ipsi terram quā daturus
est eis trans iordanē. tunc reuertetur unus
quisq; in possessiōem suā: quā dedi
uobis. Iosue quoq; in tēpr illo p̄cepi
dicēs. Oculi tui uiderunt que fecit dn̄s
deus uester duobus hiis regibus: sic faciet
oībus regnis ad que transiturus es. Ne tim
eas eos. Dn̄s enim deus uester: pugnabit pro uobis.
Precatusq; sum dn̄m in tēpr illo: dicēs.
Dn̄e deus. tu cepisti ostendere seruo tu
o magnitudinē tuā: manūq; for
tissimā. Neq; enim ē alius deus uel in
celo uel in terra: qui possit facere opa
tua. et conparari fortitudini tue. tran
sibo igitur et uidebo terram hanc opti
mā trans iordanē: et montē istum
egregiū. et libanū. Iratusq; dn̄s m
ichi propter uos. nec exaudiuit me: sed dixit
michi. Sufficit tibi. Nequaquam ultra
loquaris de hac re ad me. Ascende cacu
men phasge. et oculos tuos circūfer
ad occidentē. et aquilonē austrūq; ⁊
orientē: ⁊ aspice. Nec enim transibis ior
danē istum. Precipe iosue et corro
bora eum atq; conforta. quia ipse p̄cedet
populum istum: et diuidet eis terram q̄
uisurus es. Mansimusq; in ualle:
contra phanū phegor.

IIII

Et nūc isrl. audi p̄cepta et iudicia q̄ ego doceo te. ut ⁊
faciens ea uiuas: ⁊ ingrediēs posside
as terram quā dn̄s deus patrū uestrorum da
turus est uobis. Nō addetis ad uerbum
qđ uobis loquor: neq; auferetis ex eo.
Custodite mandata dn̄i dei uestri: que
ego p̄cipio uobis. oculi uestri uiderunt oīa
que fecit dn̄s contra beel phegor: quo
modo contriuerit oēs cultores eius de me
dio uestri. Uos autē qui adheretis dn̄o deo
uestro: uiuitis uniuersi usq; in p̄sentē
diem. Scitis qđ docuerim uos p̄cepta
atq; iustitias. Sicut mandauit mi
chi dominus deus meus. sic facietis
ea in terra quam possessuri estis. et ⁊
obseruabitis ⁊ implebitis ope. Hec ē
enim uestra sapiā et intellectus corā
populis: ut audientes uniuersi p̄cepta
hec. dicant. En populus sapiēs et intelli
gens: gens magna. Nec ē alia natio
tam grandis que habeat deos appropi
quantes sibi: sicut deus noster adest
cunctis obsecrationibus nostris. Que ē
enim alia gens sic inclita ut habeat ce
rimonias iustaq; iudicia. et uni
uersam legē quā ego proponam hodie
ante oculos uestros. Custodi igitur te
metipsum ⁊ aīam tuā: sollicite. Ne
obliuiscaris uerborum que uiderunt oculi

tui; et ne excidant de corde tuo cūc
tis diebꝫ uite tue. Docebis ea filios
ac nepotes tuos. diem in quo stetis
ti coram domino dō tuo in horeb:
qñ dñs locutus ē michi dicēs. Cong
ga ad me ppl̄m ut audiat s̄mones
meos: et discat timere me oī tp̄r q̄
uiuit in t̄ra: doceātq; filios suos. Et
accessistis ad radices montis q̄ ardba
usq; ad celū: erātq; in eo tenebre. ⁊
nubes. et caligo. Locutusq; ē dñs ad
uos de medio ignis. Uocem ūbor̄ et
audistis: et formā penitus n̄ uidis
tis. Et ostendit uobis pactū suū qd̄
p̄cepit ut faceretis: et decē ūba que
scripsit in duabꝫ tabul' lapideis. M
ichiq; mādauit in illo tp̄r. ut doce
rem uos cerimonias et iudicia q̄ facē
deberetis in t̄ra quā possessuri estis.
Custodite igitur sollicite animas ue
stras. Nō uidistis aliq̄ similitudinē.
in die qua locutus ē dñs uobis in ho
reb de medio ignis: ne forte decepti
faciatis uobis sculptā similitudinē.
aut ymaginē masculi ł femine ⁊ simi
litudinē omniū iumentor̄ q̄ sūt sup̄ t̄ram.
ł auiū sub celo uolantiū. atq; rep
tiliū q̄ mouent' in t̄ra: siū pisciū q̄
sub t̄ra morant' in aq̄s. ne forte ocu
lis eleuatis ad celū. uideas solē ⁊ lu
nā et oīa astra celi: et errore decept'
adores ea. et colas q̄ creauit dñs
ds tuus in ministeriū cunctis gentibꝫ
que sub celo sūt. Uos āt tulit dñs ⁊
eduxit de fornace ferrea egypti. ut
haberet ppl̄m hereditariū: sicut est
in p̄senti die. Iratusq; ē dñs c̄t me
pp̄ s̄mones ūros: ⁊ iurauit ut n̄ tran
sirem iordanē nec ingrederer t̄ram
optimā quā daturus est uobis. Ecce
morior in hac humo: n̄ t̄nsibo iord
anē. Uos transibitis: ⁊ possidebitis
t̄ram egregiā. Caue ne qñ obliuisc
aris pacti dñi dei tui q̄ pepigit tecū:
et facias tibi sculptam similitudin
em eor̄ que fieri dominus p̄hibuit: q̄
ds tuus dñs ignis ɔsumens ē. deus e
mulator. Si genueritis filios ac ne
potes. et morati fueritis in t̄ra. de
ceptiq; feceritis uobis aliq̄ similitudi
nē. patrantes malū corā dño dō ue
stro. ut eum ad iracundiā p̄uocetis:
testes inuoco hodie celum et t̄ram.
cito perituros uos ēē de t̄ra. quā tran
sito iordane possessuri estis. Nō ha
bitabitis in ea longo tp̄r: sꝫ delebit
uos dñs atq; disp̄get in oēs gentes. Et
remanebitis pauci in nationibꝫ. ad
q̄s uos ducturus ē dñs: ibiq; s̄uiet'
diis qui hoīnū manu fabricati sūt. lig
⁊ lapidi: q̄ n̄ uident. nec audiūt. nō
comedūt nec odorant'. Cūq; q̄sieris
ibi dnm̄ dm̄ tuū inuenies eū: si tn̄
toto corde q̄sieris. et tota tribulatiōe
aīe tue. postq̄ te inuenerit oīa que
p̄dicta sūt. Nouissimō āt tp̄r reūteris
ad dnm̄ dm̄ tuū ⁊ audies uocē eius:
q̄ ds̄ misericors. dñs deus tuus ē. Nō
dimittet te nec oīo delebit: nꝫ obliui
scetur pacti. in quo iurauit patribꝫ
tuis. Interroga de diebꝫ antiq̄s q̄ fuerūt
ante te. ex die quo creauit ds̄ dñs tuus
hominē sup̄ t̄ram. a summo celi usq;
ad summū eius. si facta ē aliqñdo huī
scemodi res: aut umq̄ cognitū est.
ut audiret pp̄ls uocē dei loquentis de
medio ignis. sicut audisti tu ⁊ uixi
sti. Si fecit deus. ut ingrederet' ⁊ tol
leret sibi gentem de medio natio
num. p temptatiōes signa atq; po
tenta: p pugnā et robustā manū ⁊
extentumq; brachiū. et horribiles
uisiōes. iuxta oīa que fecit p uobis
dñs deus ūr in egypto. uidentibus
ocul' tuis: ut scires qm̄ dñs ip̄e est
ds. ⁊ n̄ est alius p̄ter unū. De celo te
fecit audire uocē suā: ut doceret te. Et
in t̄ra ostendit tibi ignē suū maxi
mum. et audisti ūba illi' de medi
o ignis: q̄ dilex' patres tuos. ⁊ ele
git semē eor̄ post eos. Eduxitq; te p̄
cedēs in uirtute sua magna ex egy
pto: ut deleret natiōes maximas ⁊ for
tiores te in introitu tuo. ⁊ introdu
ceret te dareťq; tibi t̄ram ear̄ ī possessio
nē. sicut cernis in p̄senti die. Scito ḡ

Et dixit

Et eū:

hodie et cogita in corde tuo. quod dominus
ipse sit deus in celo sursum et in terra
deorsum: et non sit alius. Custodi pre
cepta eius atque mandata. que ego
precipio tibi ut bene sit tibi. et filiis
tuis post te: et permaneas multo tempore super
terram. quam dominus deus tuus daturus
est tibi. Tunc separauit moyses tres
ciuitates trans iordanem ad orienta
lem plagam. ut confugiat ad eas qui
occiderit nolens proximum suum: nec
fuit inimicus ante unum et alterum
diem. et ad harum aliquam urbium
possit euadere. Bosor in solitudine. que si
ta est in terra campestri de tribu ruben.
et ramoth in galaad que est in tribu
gad: et golan in basan que est in tribu
manasse. Ista est lex quam proposuit mo
yses coram filiis israel: et hec testimonia
et cerimonie atque iudicia que locutus
est ad filios israel. quando egressi sunt de egypto.
trans iordanem in ualle contra phanum
phegor. in terra seon regis amorrei qui
habitauit in esebon: quem percussit mo
yses. Filii quoque israel egressi ex egyp
to. possederunt terram eius. et terram og re
gis basan. duorum regum amorreorum
qui erant trans iordanem ad solis ortum.
ab aroer que sita est super ripam torrentis
arnon. usque ad montem seon qui est
et hermon: omnem planitiem trans iorda
nem ad orientalem plagam. usque ad m
are solitudinis. et usque ad radices

V

Vocauitque moyses montis phasga.
omnem israhelem: et dixit ad eum. Audi israel
cerimonias atque iudicia: que ego lo
quor in auribus uestris hodie. Discite ea
et opere complete. Dominus deus noster pepigit
nobiscum fedus in horeb. Non cum
patribus nostris iniit pactum: sed nobis
cum qui in presentiarum sumus et uiuimus.
Facie ad faciem locutus est nobis in
monte de medio ignis. Ego sequester
et medius fui inter dominum et uos in tempore
illo: ut annuntiarem uobis uerba eius.
Timuistis enim ignem: et non ascendistis
in montem. Et ait. Ego dominus deus tuus
qui eduxi te de terra egypti de domo ser
uitutis. Non habebis deos alienos
in conspectu meo. Non facies tibi
sculptile. nec similitudinem omnium que
in celo sunt desuper. et que in terra deorsum:
et que uersantur in aquis sub terra. Non ad
orabis ea: et non coles. Ego enim sum
dominus deus tuus deus emulator. reddens
iniquitatem patrum super filios in terciam
et quartam generationem hiis qui oderunt
me: et faciens misericordiam in multa mi
lia diligentibus me. et custodientibus pre
cepta mea. Non usurpabis nomen domini
dei tui frustra: quia non erit inpunitus.
qui super re uana nomen eius assumpse
rit. Obserua diem sabbati ut sanctifices
eum: sicut precepit tibi dominus deus tuus. Sex
diebus operabis et facies omnia opera tua.
septimus dies sabbati est: id est requies
domini dei tui. Non facies in eo quicquam
operis tu et filius tuus et filia. seruus et
ancilla. et bos. et asinus. et omne iumen
tum. et peregrinus qui est inter portas
tuas: ut requiescat seruus tuus. et an
cilla tua sicut et tu. Memento quod et ipse
seruieris in egypto: et eduxerit te inde
dominus deus tuus. in manu forti et brachi
o extento. Idcirco precepit tibi: ut ob
seruares diem sabbati. Honora patrem
tuum et matrem tuam sicut precepit tibi do
minus deus tuus. ut longo uiuas tempore:
et bene sit tibi in terra quam dominus deus tuus
daturus est tibi. Non occides. Neque me
chaberis. Furtumque non facies. Nec loqueris
contra proximum tuum: falsum testimonium. Non
concupisces uxorem proximi tui. non domum. non
agrum. non seruum. non ancillam. non bouem.
non asinum: et uniuersa que illius sunt. Hec uer
ba locutus est dominus ad omnem multitudi
nem uestram in monte de medio ignis
et nubis et caliginis uoce magna:
nichil addens amplius. Et scripsit
ea in duabus tabulis lapideis: quas
tradidit michi. Vos autem postquam audi
stis uocem de medio tenebrarum. et mon
tem ardere uidistis: accessistis ad me
omnes principes tribuum et maiores na
tu: atque dixistis. Ecce ostendit nobis
dominus deus noster: magestatem et ma

gnitudinem suam. Vocem eius audi-
vimus de medio ignis: et probavimus
hodie quod loquente deo cum homine
vixerit homo. Cur ergo moriemur et devo-
rabit nos ignis hic maximus? Si enim
audierimus ultra vocem domini dei nostri: mo-
riemur. Quid est omnis caro ut audi-
at vocem dei viventis qui de medio
ignis loquitur sicut nos audivimus et possit
vivere? Tu magis accede: et audi cun-
cta que dixerit dominus deus noster tibi. Lo-
querisque ad nos: et nos audientes
faciemus ea. Quod cum audisset dominus: ait
ad me. Audivi vocem verborum populi huius: que
locuti sunt tibi. Bene omnia sunt locuti. Quis
det talem eos habere mentem ut timeant
me et custodiant universa mandata mea
in omni tempore: ut bene sit eis et filiis eo-
rum in sempiternum? Vade: et dic eis. Re-
vertimini in tentoria vestra. Tu vero hic
sta mecum: et loquar tibi omnia mandata et
cerimonias atque iudicia que docebis
eos: ut faciant ea in terra quam dabo illis
in possessionem. Custodite igitur et facite
que precepit dominus deus vobis. Non
declinabitis neque ad dexteram neque
ad sinistram: sed per viam quam precepit do-
minus deus vester ambulabitis ut vi-
vatis et bene sit vobis: et protelentur
dies vestri in terra possessionis vestre.

Hec sunt precepta et cerimonie atque iu-
dicia que mandavit dominus deus vester ut
docerem vos: et faciatis ea in terra ad quam
transgredimini possidendam: ut time-
as dominum deum tuum et custodias omni-
a mandata et precepta eius que ego pre-
cipio tibi et filiis ac nepotibus tuis
cunctis diebus vite tue: ut prolongentur
dies tui. Audi israel et observa ut faci-
as que precepit tibi dominus et bene sit tibi
et multiplicetis amplius: sicut pollici-
tus est dominus deus patrum tuorum terram
fluentem lacte et melle manantem. Audi is-
rael. Dominus deus noster deus unus est. Diliges
dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex
tota anima tua: et ex tota fortitudine
tua. Eruntque verba hec que ego precipio
tibi hodie in corde tuo: et narrabis
ea filiis tuis: et meditaberis in itinere:
dormiens atque consurgens. Et ligabis
ea quasi signum in manu tua: eruntque
et movebuntur inter oculos tuos: scribes-
que ea in limine et hostiis domus tue.
Cumque introduxerit te dominus deus tuus
in terram pro qua iuravit patribus tuis
abraham ysaac et iacob: et dederit
tibi civitates magnas et optimas quas
non edificasti domos plenas cunc-
tarum opum quas non extruxisti
cysternas quas non fodisti vineta
et oliveta que non plantasti: et co-
mederis et saturatus fueris: cave dili-
genter ne obliviscaris domini qui eduxit te
de terra egypti de domo servitutis. Domi-
num deum tuum timebis et ipsi soli servies:
ac per nomen illius iurabis. Non ibitis post
deos alienos cunctarum gentium que in ci-
rcuitu vestro sunt: quoniam deus emulator
dominus deus tuus in medio tui: nequando iras-
catur furor domini dei tui contra te: et auferat
te de superficie terre. Non temptabis domi-
num deum tuum: sicut temptasti in loco temp-
tationis. Custodi precepta domini dei tui
ac testimonia et cerimonias quas precepit
tibi: et fac quod placitum est et bonum in conspectu
domini ut bene sit tibi: et ingressus possi-
deas terram optimam de qua iuravit
dominus patribus tuis ut deleret omnes inimi-
cos tuos coram te sicut locutus est. Cum
interrogaverit te filius tuus cras dicens. Quid
sibi volunt testimonia hec et cerim-
onie atque iudicia que precepit dominus deus
noster nobis: dices ei. Servi eramus
pharaonis in egypto: et eduxit nos do-
minus de egypto in manu forti: fecit-
que signa atque prodigia magna et pes-
sima in egypto contra pharaonem et omnem
domum illius in conspectu nostro: et eduxit
nos inde: ut introductis daret terram
super qua iuravit patribus nostris. Precepit-
que nobis dominus: ut faciamus omnia legiti-
ma hec et timeamus dominum deum nostrum:
ut bene sit nobis cunctis diebus vite nostre
sicut est hodie. Eritque nostri misericors: si cus-
todierimus et fecerimus omnia precepta eius
coram domino deo nostro sicut mandavit nobis.

sedens in domo tua.
et ambulans

Et postibus

Et

VII

Cum introduxerit te dominus deus tuus in ter-
ram quam possessurus ingrederis. et
deleverit gentes multas coram te. ethe-
um. et gergeseum. et amorreum. chana-
neum. et ferezeum. et iebuseum. septem gentes
multo maioris numeri quam tu es.
et robustiores te. tradideritque eas dominus
deus tibi: percuties eas usque ad interneci-
onem. Non inibis cum eis fedus. nec
misereberis earum: neque sociabis cum eis
coniugia. filiam tuam non dabis filio eius:
nec filiam illius accipies filio tuo. quia
seducet filium tuum ne sequatur me. et ut
magis serviat diis alienis: irasceturque
furor domini. et delebit te cito. Quin
potius hec facietis eis. aras eorum sub-
vertite. confringite statuas. lucosque
succidite. et sculptilia eorum comburite:
quia populus sanctus es domino deo tuo. Te elegit dominus
deus tuus ut sis ei populus peculiaris: de
cunctis populis qui sunt super terram. Non quia
cunctas gentes numero vincebatis. vobis
iunctus est dominus et elegit vos. cum omnibus
sitis populis pauciores: sed quia dilexit vos
dominus et custodivit iuramentum. quod iuravit
patribus vestris. Eduxitque vos in manu
forti. et redemit de domo servitutis de
manu pharaonis regis egypti: et scies
quia dominus deus tuus ipse est deus fortis
et fidelis. custodiens pactum et misericordiam
diligentibus se: et his qui custodiunt
precepta eius in mille generationes. et
reddens odientibus se statim ita ut disper-
dat eos. et ultra non differat: protinus eis
restituens quod merentur. Custodi ergo
precepta et cerimonias atque iudicia:
que ego mando tibi hodie ut facias. Si
postquam audieris hec iudicia. custodi-
eris ea et feceris. custodiet dominus deus tuus
tibi pactum et misericordiam quam iuravit pa-
tribus tuis: et diliget te ac multipli-
cabit. benedicetque fructui ventris tu-
i et fructui terre tue. frumento tuo atque
vindemie: oleo. et armentis gregibus
ovium tuarum. super terram pro qua iuravit
patribus tuis ut daret eam tibi. Benedictus
eris inter omnes populos. Non erit apud te sterilis
sexus utriusque: tam in hominibus quam in
gregibus tuis. Auferet dominus a te omnem
langorem. et infirmitates egypti
pessimas quas novisti non inferet
tibi: sed cunctis hostibus tuis. Devora-
bisque omnes populos: quos dominus deus tu-
us daturus est tibi. Non parcet eis oculus
tuus. nec servies diis eorum: ne sit in
ruinam tui. Si dixeris in corde tuo. plures
sunt gentes iste quam ego. quomodo potero
delere eas. noli metuere. sed recorda-
re que fecerit dominus deus tuus pharao-
ni et cunctis egyptiis. plagas max-
imas quas viderunt oculi tui. et signa
atque portenta. manumque robustam et ex-
tentum brachium: ut educeret te dominus
deus tuus. Sic faciet: cunctis populis quos
metuis. Insuper et crabrones mittet dominus
deus tuus in eos: donec deleat omnes atque
disperdat qui te fugerint. et latere potu-
erint. Non timebis eos: quia dominus deus
tuus in medio tui est. Deus magnus
atque terribilis. ipse consumet nationes has
in conspectu tuo: paulatim. atque per partes.
Non poteris delere eas pariter: ne forte
multiplicentur contra te bestie terre. Dabit-
que eos dominus deus tuus in conspectu tuo:
et interficiet illos. donec penitus deleantur.
Tradetque reges eorum in manus tuas: et
disperdes nomina eorum sub celo. Nullus
poterit resistere tibi: donec conteras eos.
Sculptilia eorum: igne combures. Non concu-
pisces argentum et aurum de quibus facta sunt:
neque assumes ex eis tibi quicquam. ne offen-
das propterea. quia abhominatio est domini dei tui.
Nec inferes quippiam ex idolo in domum
tuam: ne fias anathema. sicut et illud
est. Quasi spurcitiam detestaberis. et velut
inquinamentum ac sordes abhominatio-
ni habebis: quia anathema est.

VIII

Omne mandatum quod ego precipio tibi hodi-
e cave diligenter ut facias. ut possitis
vivere et multiplicemini. ingressi-
que possideatis terram pro qua iuravit
dominus patribus vestris. Et recordaberis cuncti
itineris per quod adduxit te dominus deus tuus
.xl. annis per desertum. ut affligeret te atque
temptaret. et nota fierent que in tuo
animo versabantur: utrum custodires man-

Et internectionem

Et te
Et scias

tata illius an non. Afflixit te penuria et dedit tibi cibum manna quod ignorabas tu et patres tui ut ostenderet tibi quod non in solo pane vivat homo sed in omni verbo quod egreditur ex ore Domini. Vestimentum tuum quo operiebaris nequaquam vetustate defecit et pes tuus non est subtritus. En quadragesimus annus est: ut recogites in corde tuo quia sicut erudit homo filium suum sic Dominus Deus tuus erudivit te, ut custodias mandata Domini Dei tui et ambules in viis eius et timeas eum. Dominus enim Deus tuus introducet te in terram bonam, terram rivorum aquarumque et fontium in cuius campis et montibus erumpunt fluviorum abyssi: terram frumenti, ordei ac vinearum, in qua ficus et malagranata et oliveta nascuntur: terram olei ac mellis. Ubi absque ulla penuria comedes panem tuum, et rerum omnium habundantia perfrueris: cuius lapides ferrum sunt: et de montibus eius eris metalla fodiuntur: ut cum comederis et saciatus fueris: benedicas Domino Deo tuo pro terra optima quam dedit tibi. Observa et cave ne quando obliviscaris Domini Dei tui, et negligas mandata eius atque iudicia et cerimonias quas ego precipio tibi hodie: ne postquam comederis et saturatus fueris, domos pulchras edificaveris et habitaveris in eis, habuerisque armenta et ovium greges, argenti et auri cunctarumque rerum copiam, elevetur cor tuum, et non reminiscaris Domini Dei tui qui eduxit te de terra Egypti de domo servitutis: et ductor tuus fuit in solitudine magna atque terribili, in qua erat serpens flatu adurens et scorpio ac dipsas, et nulle omnino aque: qui eduxit rivos de petra durissima: et cibavit te manna in solitudine quod nescierunt patres tui. Et postquam afflixit ac probavit: ad extremum misertus est tui: ne diceres in corde tuo. Fortitudo mea et robur manus mee hec michi omnia prestiterunt: sed recorderis Domini Dei tui quod ipse tibi vires prebuerit: ut impleret pactum suum super quo iuravit patribus tuis: sicut presens indicat dies. Sin autem oblitus Domini Dei tui secutus fueris alienos deos, colueris quoque illos et adoraveris: ecce nunc predico tibi quod omnino dispereas. Sicut gentes quas delevit Dominus in introitu tuo: ita vos peribitis si inobedientes fueritis voci Domini Dei vestri.

Et delevit

IX

Audi Israel. Tu transgredieris hodie Iordanem ut possideas nationes maximas et fortiores te: civitates ingentes et ad celum usque muratas: populum magnum atque sublimem, filios Enacim quos ipse vidisti et audisti: quibus nullus potest ex adverso resistere. Scies ergo hodie quod Dominus Deus tuus ipse transibit ante te, ignis devorans atque consumens: qui conterat eos et deleat atque disperdat ante faciem tuam velociter, sicut locutus est tibi. Ne dicas in corde tuo cum deleverit eos Dominus Deus tuus in conspectu tuo: Propter iustitiam meam introduxit me Dominus ut terram hanc possiderem: cum propter impietates suas iste delete sint nationes. Neque enim propter iustitias tuas et equitatem cordis tui ingredieris ut possideas terras eorum, sed quia ille egerunt impie introeunte te delete sunt: et ut compleret verbum suum Dominus quod sub iuramento pollicitus est patribus tuis, Abraham, Ysaac et Iacob. Scito igitur quod non propter iustitias tuas Dominus Deus tuus dederit tibi terram hanc optimam in possessionem: cum durissime cervicis sis populus. Memento et ne obliviscaris quomodo ad iracundiam provocaveris Dominum Deum tuum in solitudine. Ex eo die quo egressus es ex Egypto usque ad locum istum: semper adversum Dominum contendisti. Nam et in Horeb provocasti eum, et iratus delere te voluit, quando ascendi in montem ut acciperem tabulas lapideas, tabulas pacti quod pepigit vobiscum Dominus. Et perseveravi in monte .xl. diebus ac noctibus: panem non comedens et aquam non bibens. Deditque michi Dominus duas tabulas lapideas scriptas utrasque ~~vobis~~ digito Dei, et co

Et impietate

tinentes omnia uerba que uobis in
monte locutus est de medio ignis:
quando contio populi congregata est. Cumque transis
sent .xl. dies. et totidem noctes. dedit
michi dominus duas tabulas lapideas: et
tabulas federis. Dixitque michi. Sur
ge et descende hinc cito: quia populus tuus
quem eduxisti de egypto. deseruerunt ue
lociter uiam quam demonstrasti eis: feceruntque
sibi conflatile. Rursumque ait dominus ad me
dominus. Cerno quod populus iste dure ceru
icis sit. Dimitte me ut conteram eum. et de
leam nomen eius de sub celo: et constituam te
super gentem que hac maior et fortior
sit. Cumque de monte ardente descende
rem. et duas tabulas federis utraque tene
rem manu. uidissemque uos peccasse domino
deo uestro. et fecisse uobis uitulum conflati
lem: ac deseruisse uelociter uiam eius quam
uobis ostenderat: proieci tabulas de ma
nibus meis confregique eas in conspectu ue
stro. Et procidi ante dominum sicut prius .xl.
diebus. et .xl. noctibus. panem non comedens.
et aquam non bibens: propter omnia peccata ue
stra que gessistis contra dominum: et eum ad ira
cundiam prouocastis. Timui enim
indignationem et iram illius: qua ad uer
sum uos concitatus. delere uos uoluit.
Et exaudiuit dominus me etiam hac uice.
Aduersum aaron quoque uehementer iratus:
uoluit eum conterere: et pro illo similiter de
precatus sum. Peccatum autem uestrum quod fe
ceratis. id est uitulum. arripiens igne
combussi: et in frusta comminuens. omnino
in puluerem redigens. proieci in torrentem
qui de monte descendit. In incendio
quoque et in temptatione et in sepulcris
concupiscentie prouocastis dominum: et quando
misit uos de cades barne dicens. Ascen
dite. possidete terram quam dedi uobis.
Et contempsistis imperium domini dei uestri. et non
credidistis ei. neque uocem eius audire
uoluistis: sed semper fuistis rebelles. a die
qua nosse uos cepi. Et iacui coram do
mino .xl. diebus. et .xl. noctibus. quibus
eum suppliciter deprecabar: ne deleret
uos ut fuerat comminatus. Et orans
dixi. Domine deus ne disperdas populum tuum
et hereditatem tuam quam redemisti
in magnitudine tua: quos eduxi
sti de egypto in manu forti. Recor
dare seruorum tuorum: abraham. et ysaac.
et iacob. Ne aspicias duritiam popu
lus. et impietatem atque peccatum: ne
forte dicant habitatores terre de qua e
duxisti nos. Non poterat dominus introdu
cere eos in terram quam pollicitus est eis.
et oderat illos: idcirco eduxit ut in
terficeret eos in solitudine. Qui sunt populus tuus
et hereditas tua: quos eduxisti in for
titudine tua magna. et in brachi
o tuo extento.

In tempore illo: dixit dominus ad me. Dola tibi
duas tabulas lapideas sicut priores
fuerunt: et ascende ad me in montem.
facies et archam ligneam. et scribam
in tabulis uerba que fuerunt in his quas
ante confregisti: ponesque eas in archa.
Feci igitur archam de lignis sethim. Cumque
dolassem duas tabulas lapideas tabularum instar
priorum: ascendi in montem habens eas in ma
nibus. Scripsitque in tabulis iuxta id quod
prius scripserat: uerba decem que locu
tus est dominus ad uos in monte de medio
ignis. quando populus congregatus est: et dedit
eas michi. Reuersusque de monte
descendi. et posui tabulas in archa quam
feceram. que huc usque ibi sunt: sicut mi
chi precepit dominus. Filii autem israel castra
mouerunt ex beroth filiorum iacan
in mosera ubi aaron mortuus ac se
pultus est: pro quo sacerdotio functus
est filius eius eleazar. Inde uenerunt
in gadgad. De quo loco profecti. castra
metati sunt in iethabatha: in terra a
quarum atque torrentium. Eo tempore sepa
rauit tribum leui. ut portaret archam
federis domini. et staret coram eo in mini
sterio: ac benediceret in nomine illius
usque in presentem diem. Quam ob rem non
habuit leui partem neque possessionem cum
fratribus suis: quia ipse dominus possessio eius est.
sicut promisit ei dominus deus tuus. Ego autem
steti in monte sicut prius: .xl. diebus
ac noctibus. Exaudiuitque me dominus
etiam hac uice: et te perdere noluit.

ℂ Et egressus

ℂ Filii

ℂ Et illos

X

ℂ Et antea

ℂ Et archam

Surge et precede populum ut ingrediatur et possideat terram quam iuravi patribus eorum ut traderem eis. Et nunc Israel quid Dominus Deus tuus petit a te, nisi ut timeas Dominum Deum tuum, et ambules in viis eius, et diligas eum, ac servias Domino Deo tuo in toto corde tuo et in tota anima tua, custodiasque mandata Domini et cerimonias eius quas ego hodie precipio tibi ut bene sit tibi. En Domini Dei tui celum est et celum celi, terra et omnia que in ea sunt: et tamen patribus tuis conglutinatus est Dominus et amavit eos, elegitque semen eorum post eos, id est vos, de cunctis gentibus, sicut hodie comprobatur. Circumcidite igitur preputium cordis vestri, et cervicem vestram ne induretis amplius, quia Dominus Deus vester ipse est Deus deorum et Dominus dominantium, Deus magnus et potens et terribilis, qui personam non accipit nec munera. Facit iudicium pupillo et vidue, amat peregrinum, et dat ei victum atque vestitum. Et vos ergo amate peregrinos, quia et ipsi fuistis advene in terra Egypti. Dominum Deum tuum timebis et ei soli servies. Ipsi adherebis, iurabisque in nomine illius. Ipse est laus tua et Deus tuus, qui fecit tibi hec magnalia et terribilia que viderunt oculi tui. In .lxx. animabus descenderunt patres tui in Egyptum: et ecce nunc multiplicavit te Dominus Deus tuus sicut astra celi.

XI

Ama itaque Dominum Deum tuum, et observa precepta eius et cerimonias, iudicia atque mandata omni tempore. Cognoscite hodie que ignorant filii vestri, qui non viderunt disciplinam Domini Dei vestri, magnalia eius et robustam manum extentumque brachium, signa et opera que fecit in medio Egypti Pharaoni regi et universe terre eius, omnique exercitui Egyptiorum et equis ac curribus: quomodo operuerint eos aque rubri maris cum vos persequerentur, et deleverit eos Dominus usque in presentem diem; vobisque que fecerit in solitudine donec veniretis ad hunc locum; et Dathan atque Abiron filiis Eliab qui fuit filius Ruben: quos aperto ore suo terra absorbuit cum domibus et tabernaculis et universa substantia eorum quam habebant in medio Israel. Oculi vestri viderunt omnia opera Domini magna que fecit, ut custodiatis universa mandata illius que ego hodie precipio vobis, et ut possitis introire et possidere terram ad quam ingredimini, multoque in ea vivatis tempore, quam sub iuramento pollicitus est Dominus patribus vestris et semini eorum, lacte et melle manantem. Terra enim ad quam ingrederis possidendam non est sicut terra Egypti de qua existi, ubi iacto semine in hortorum morem aque ducuntur irrigue: sed montuosa est et campestris, de celo expectans pluvias, quam Dominus Deus tuus semper invisit, et oculi illius in ea sunt a principio anni usque ad finem eius. Si ergo obedieritis mandatis meis que ego hodie precipio vobis, ut diligatis Dominum Deum vestrum, et serviatis ei in toto corde vestro et in tota anima vestra: dabit pluviam terre vestre temporaneam et serotinam, ut colligatis frumentum et vinum et oleum, fenumque ex agris ad pascenda iumenta, et ut ipsi comedatis ac saturemini. Cavete ne forte decipiatur cor vestrum, et recedatis a Domino, serviatisque diis alienis et adoretis eos, iratusque Dominus claudat celum et pluvie non descendant, nec terra det germen suum, pereatisque velociter de terra quam Dominus daturus est vobis. Ponite hec verba mea in cordibus et in animis vestris, et suspendite ea pro signo in manibus, et inter vestros oculos collocate. Docete filios vestros ut illa meditentur, quando sederis in domo tua et ambulaveris in via, et accubueris atque surrexeris. Scribes ea super postes et ianuas domus tue, ut multiplicentur dies tui et filiorum tuorum in terra quam iuravit Dominus patribus tuis ut daret eis quamdiu celum imminet terre. Si enim custodieritis mandata que ego precipio vobis, et feceritis ea, ut diligatis Dominum Deum vestrum et

Cui et

Et temporaneam

Et et ut

ambuletis in omnibus uiis eius. adhe
rentes ei: disperdet dominus omnes gentes istas
ante faciem uestram. et possidebitis
eas que maiores et fortiores uobis
sunt. Omnis locus quem calcauerit pes ue
ster uester erit. A deserto et libano. et a flu
mine magno eufrate. usque ad ma
re occidentale: erunt termini uestri. Nullus
stabit contra uos. terrorem uestrum et form
idinem dabit dominus deus uester super
omnem terram quam calcaturi estis: sicut
locutus est uobis. En propono in conspectu
uestro hodie: benedictionem et maledic
tionem. Benedictionem si obedieritis
mandatis domini dei uestri: que ego hodi
e precipio uobis. Maledictionem si non
audieritis mandata domini dei uestri: sed
recesseritis de uia quam ego nunc ostendo
uobis. et ambulaueritis post deos alien
os quos ignoratis. Cum uero introdu
xerit te dominus deus tuus in terram. ad quam
pergis habitandam. pones benedictionem super
montem garizim. maledictionem super
montem hebal: qui sunt trans iordanem
post uiam que uergit ad solis occubitum
in terra chananei qui habitat in campestri
bus contra galgalam. que est iuxta uallem ten
dentem et intrantem procul. Vos enim
transibitis iordanem ut possideatis
terram quam dominus deus uester daturus est
uobis: et habitetis ac possideatis illam.
Videte ergo. ut impleatis cerimonias
atque iudicia: que ego hodie ponam

Ex pono

XII

Hec sunt precepta atque | in conspectu uestro.
iudicia que facere debetis in terra. quam
dominus deus patrum tuorum daturus est tibi:
ut possideas eam cunctis diebus. quibus
super humum gradieris. Subuertite omnia
loca. in quibus coluerunt gentes quas pos
sessuri estis deos suos. super montes
excelsos et colles: et subter omne lignum
frondosum. Dissipate aras earum et
confringite statuas. lucos igne com
burite: et ydola comminuite. Disperdite
nomina eorum: de locis illis. Non facietis
ita domino deo uestro. sed ad locum quem elege
rit dominus deus uester de cunctis tribubus
uestris. ut ponat nomen suum ibi et habitet in
eo. uenietis: et offeretis in illo loco ho
locausta et uictimas uestras decimas
et primitias manuum uestrarum et uota
atque donaria. primogenita boum et
ouium. Et comedetis ibi in conspectu do
mini dei uestri. ac letabimini in cunctis
ad que miseritis manum uos et domus
uestre: in quibus benedixerit uobis dominus
deus uester. Non facietis ibi. que nos hic fa
cimus hodie: singuli quod sibi rectum
uidetur. Neque enim usque in presens tempus
uenistis ad requiem. et possessionem: quam
dominus deus daturus est uobis. Transi
bitis iordanem. et habitabitis in terra quam
dominus deus uester daturus est uobis. ut requie
scatis a cunctis hostibus per circuitum: et
absque ullo timore habitetis in loco
quem elegerit dominus deus uester ut sit nomen
eius in eo. Illuc omnia que precipio confe
retis holocausta et hostias ac decimas
et primitias manuum uestrarum: et quicquid
precipuum est in muneribus que uouistis
domino. Ibi epulabimini coram domino deo
uestro uos et filii ac filie uestre. famuli et fa
mule uestre. atque leuites qui in urbibus ur
bibus commoratur: neque enim habet aliam
partem et possessionem inter uos. Caue
ne offeras holocausta tua in omni loco
quem uideris. sed in eo quem elegerit dominus.
in una tribuum tuarum offeres hostias:
et facies quecumque precipio tibi. Sin autem
comedere uolueris et te esus carni
um delectauerit: occide et comede iuxta
benedictionem domini dei tui quam dedit
tibi in urbibus tuis. Siue inmundum
fuerit hoc est maculatum et debile. siue
mundum hoc est integrum et sine mac
ula quod offerri licet. sicut capream et cer
uum comedes. absque esu dumtaxat
sanguinis: quem super terram quasi aquam
effundes. Non poteris comedere in o
ppidis tuis. decimam frumenti. et uini
et olei tui. primogenita armentorum et
pecorum. et omnia que uoueris et spon
te offerre uolueris. et primitias ma
nuum tuarum. sed coram domino deo tuo
comedes ea in loco quem elegerit dominus deus
tuus. tu et filius tuus. ac filia. seruus

7 famula atq3 leuites qui manet in urbib3 tuis: et letaberis et refi cieris coram dn̄o dō tuo in cunctis adque extenderis manū tuā. Caue ne derelinquas leuitē: in oī tp̄e q̄ u̇ sans in t̄ra. Qn̄ dilatau̇it dn̄s deus tuus t̄minos tuos sic locutus ē tibi: 7 uolu̇is uesci carnib3 q̄s desiderat aīa tua: locus āt quē elegerit dn̄s ds̄ tuus ut sit nom̄ eius ibi. si ꝓcul fu erit. occides de arm̄tis et pecoribus que h̄ueris sicut p̄cepit tibi: 7 com edes in oppidis tuis. ut tibi placet. Sic̄ comedit caprea et ceruus ita uesceris eis: 7 mund' et im̄undus. in comune uescent'. Hoc solū cau e: ne sanguinē comedas. Sāguis ēi eoꝝ p anima ē: 7 idcirco n̄ debes aīam comedere cū carnib3: s3 sup t̄ ram fundes q̄i aq̄. ut sit tibi bene et filiis tuis post te: cum feceris q̄d placet in conspectu dn̄i. Que āt s̄ci ficau̇is et uoueris dn̄o. tolles et ue nies ad locū quē elegerit dn̄s. et of feres oblationes tuas. carnē et sā guinē: sup altare dn̄i dei tui. Sang̃ nē ostiarū fūdes i altari: carnib3 ipse 7 uesceris. Obsua et audi oīa que ego p̄cipio tibi. ut bn̄ sit t. et filiis tuis post te in sempit'nu3: cum feceris q̄d bonū ē et placitu3 in conspectu dn̄i dei tui. Qn̄ dispe rit dn̄s ds̄ tuus an̄ faciē tuā g̃s ad q̄s ingredieris possidendas. et possede ris eas atq3 h̄itau̇is in t̄ra eaꝝ: caue ne imiteris eas postq̄ subu̇rit te intro euntē sub u̇se. et requiras cerimoīas earum dicēs: sicut coluerūt g̃s iste ds̄ suos. ita et ego colā. Non facies si milit' domino dō tuo. Oīs enī ab hominationēs quas adu̇sat' dn̄s. fe cerunt dīs suis: offerentes filios 7 filias. 7 c̄burentes igni.

XIII

Qd̄ p̄cipio tibi hoc tm̄ facito dn̄o: n̄ addas quicq̄ nec minuas. Si sur rexerit in medio tui ꝓphetes. aū q̄ somp̄niū uidisse se dicat. et p̄dix erit signum atq3 portentū. 7 eue nerit q̄d locutus ē. et dixerit tibi. eamus et seq̄mur dōs alienos quos ignoras et s'uiamus eis. nō audies uerba ꝓphete illi' aut sōpniatoris: q3 t̄eptat uos dn̄s ds̄ u̅r: ut palā fi at utrum diligatis eū an nō in toto corde et in tota aīa u̅ra. Dn̄m deu3 u̅rm seq̄mini: et ip̄m timete. Mā data illius custodite: et audite uo cē eius. Ipi s'uietis: et ipi ad herebi tis. Propheta āt ille aut fictor sōpni oꝝ interficiet': q2 locutus ē ut uos au̇ tēret a dn̄o dō u̅ro qui eduxit uos de t̄ra egypti. et redemit de domo ser uitutis: ut errare te faceret de uia q̄ tibi p̄cepit dn̄s deus tuus: et auferes malū de medio tui. Si tibi uolu̇it p̄suadere fr' tuus. filius m̄ris tue. a ut filius tuus uel filia tua siue uxor q̄ ē in sinu tuo. aut amic' quē dili gis ut aīam tuā. clam dicēs. eam' 7 s'uiamus dīs alienis. quos igno ras tu 7 patres tui. cūctaꝝ in circui tu gentiū. q̄ iux' ul' q̄ procul st̄. ab initio usq3 ad finē terre: nō acq̄es cas ei nec audias: n3 parcat ei ocul' tuus ut miserearis et occultes eum: s3 statim interficies. Sit p̄mū man' tua sup eum: et post te oīs ꝑpls̄ mi ttat manū. Lapidib3 obrutus ne cabit': q2 uoluit te abstrahere a do mino dō tuo. q eduxit te de t̄ra egyp ti. de domo s'uitutis: ut oīs isrl̄ au diens timeat. et nequaq̄ ultra faci at quippiā hui' rei simile. Si audi eris in una urbiū tuaꝝ quas dn̄s deus tuus dabit tibi ad habitandu3. dicentes aliquos. egressi sūt filii beli al de medio tui. et au̇terūt h̄itato res urbis tue. atq3 dixerunt. eamus 7 s'uiamus dīs alienis quos ignor atis: quere solicite: et diligent' rei u̇itate p̄specta. si inueneris certu3 ēē q̄d dicit'. et abhominationē hāc ope p̄petratā: statim percuties h̄ita tores urbis illius in ore gladii. et de lebis eam. oīaq3 que in illa st̄ usq3 ad pecora. Quicq̄d etiā suppellectil'

Et fiat

Et mediū

fuīt ꝯgregabis in medio platea
rum eius. et cum ipsa ciuitate suc
cendes. ita ut uniūsa ꝯsumas dn̄o
do tuo: ⁊ sit tumulus sempitnus.
Non edificabit amplius. et nō adhe
rebit de illo anathemate quicq̄
in manu tua: ut auertat dn̄s ab ira
furoris sui. et misereat tui. multipli
cetq; te sic iurauit patrib; tuis. q̄
do audieris uocem dn̄i dei tui. custo
diens omīa p̄cepta eius q̄ ego p̄cipi
o tibi hodie: ut facias q̄ placitum ē ī

XIIII

Filii estote dn̄i dei | ꝯspectu dn̄i dī tui.
ūri. Non uos incidetis. nec facietis ca
luitiū sup mortuo: qm̄ pp̄ls s̄cs es
dn̄o dō tuo. et te elegit ut sis ei ī po
pulum peculiarē: de cunctis gētib;
que sūt sup t̄ram. Ne comedatis que
inmūda sunt. Hoc ē aīal q̄ comedere
debetis. Bouē. et ouē. et caprā. et cer
uum. capreā. bubalū tragelaphum

Et pygargū

pygargon origem. camelopardalū.
Omne aīal q̄ in duas ptes ungulā
findit et ruminat: comedetis. De hi
is aūt que rumināt et ungulā n̄ fin
dunt. hec comedere nō debetis: came
lum. leporem. cirogrillū. Quarum
manent et n̄ diuidunt ungulā: im
mūda erit uobis. Suis quoq;: qm̄ di
uidit ungulā. et n̄ ruminat. imm
unda erit. Carnib; eor̄ n̄ uescemini:
et cadauera n̄ tangetis. Hec comedetis
ex oīb; q̄ morantur ī aq̄s. Que hn̄t

Et pinnulas

pennulas et squamas: comedite. Q̄
absq; pennul' ⁊ sq̄mis sūt. ne comeda
tis: qr̄ immūda sūt. Omnes aues
mundas comedite. Inmūdas ne co
medatis: aqlam scilicet et griphez.
et alietū. yxon. et uulturez. ac mi
luum iuxta genus suū. et oē coruin
ni generis: strucionē ac noctuam.
et larum. atq; accipitrē iuxta genus
suū: herodiū et cignū. et ibin. ac
mergulū. porphirionē. et nicticora
cem. onochrotalū. et caladriū. singu
la in gn̄e suo: upupā quoq; et uesp
tilionem. Et oē q̄ reptat et pēnulas

Et et nō

hēt. immundū erit: nec comedetur.
Omne q̄ mundū ē: comedite. Q̄c
quid morticinū ē: ne uescamini ex
eo. Peregrino qui intra portas tuas
ē dā ut comedat. aut uende ei: qr̄
tu pp̄ls s̄cs dn̄i dī tui es. Nō coques
edum: in lacte matris sue. Decimā
ptem sepabis de cunctis frugib; tu

Et fructu

is que nascunt' in t̄ra p' annos singu
los. et comedes in conspectu dn̄i dī
tui. in loco quē elegit. ut in eo nom̄
illius inuocet'. decimā frumēti tui.
et uini. et olei. et primogenita of
feres. d' armētis et ouib; tuis: ut dis
cas timē dn̄m dm̄ tuū. omī tp̄r. Cū
aūt longior fuīt uia et loc' quē elege
rit dn̄s deus tuus. tibiq; bn̄dixerit.
nec potuis ad eū hec cuncta portare:
uendes oīa. et in p̄tiū rediges. Por
tabisq; manu tua. et p̄ficisceris ad
locum. quē elegit dn̄s ds̄ tuus: ⁊ eme
ex eadē pecuniā quicqd tibi placuīt
siū ex armētis siue ex ouib;. uinum
quoq; et siceram. et oē q̄ desiderat a
nima tua: et comedes corā dn̄o deo
tuo. et epulabis tu et dom' tua: ⁊ le
uita qui intra portas tuas ē. Caue
ne derelinquas eū: qr̄ nō hēt aliam
ptē in possessiōne tua. Anno t̄cio sepab'
aliam decimā ex oīb; que nascunt'
tibi eo tp̄r. et repoēs intra ianuas
tuas: ueniet q; leuites qui aliā nō
hēt ptē nec possessiōnē tecū: et pegri
nus ac pupillus et uidua q' intra po
rtas tuas sūt. et comedent et saturabūt':
ut bn̄dicat tibi dn̄s deus tuus in
cunctis opib; manuū tuarū q̄ feceris.

XV

Septimo anno facies remissionē: q̄
hoc ordine celebrabit'. Cui debetur
aliqd ab amico ut pximo ac frē suo:
repetere n̄ poterit: qr̄ ann' remissio
nis ē dn̄i. A pegrino et aduena exi
ges: ciuē ⁊ ppinquū repetendi non
hēs potestatē. Et omnino indigens
et mendicus n̄ erit int' uos: ut bene

Et autur

dicat tibi dominus in t̄ra quā traditu
rus ē tibi in possessiōnē. Si tn̄ audieris
uocem domini dei tui. et custodieris
uniūsa que iussit. et que ego hodie

ƥcipio tibi: bñdicet tibi ut pollici
tus ē. fenerabis gentib; multis: ⁊ ipe a nul
lo accipies mutuū. Dominaberis
nationib; plurimis: et tui nemo dña
bitur. Si unus de fratrib; tuis q̄ mora
tur intra portas ciuitatis tue inter
ra quā dñs deus tuus daturus ē tibi
ad paupertatē uenerit: non obdurabis
cor tuum nec contrahes manū. sed
apies eam paupi: et dabis mutuū
quo eum indigē ꝑspexis. Caue ne
forte subrepat tibi impia cogitatio ⁊
et dicas in corde tuo. appropinquat
septimus annus remissionis. et auer
tas oclos a paupe frē tuo. nolens ei q̄
postulat mutuū comodare: ne cla
met ꝯ te ad dñm. et fiat tibi in pecca
tum. ſ; dabis ei. nec ages quippiā cal
lide in eius necessitatib; subleuan
dis: ut bñdicat tibi dñs ds̄ tuus in oī
tpr. et in cūctis ad que manū miseris.
Non deerūt paupes in tra habitationis
tue: idcirco ego ƥcipio tibi. ut api
as manū frī tuo. et egeno. et pau
pi. qui tecum u̓sant̄ in tra. Cum ti
bi uenditus fuerit fr̄ tuus hebreus a
ut hebrea. et sex annis fuierit tibi: in
vii. anno dimittes eū liberm. Et quē
libertate donaūs. nequaq̄ uacuū ab
ire patieris: ſ; dabis uiaticū de gre
gib; et de area et torculari tuo quib;
dñs deus tuus bñdixerit tibi. Memento
qđ ipe fueris in tra egypti. et liberau
erit te dñs deus tuus: et idcirco ego
nūc ƥcipio tibi. Sin aūt dixerit nolo egre
di eo qđ diligat te ⁊ domū tuā. ⁊ bñ
sibi apud te ēē sentiat: assumes su
bulam. et pforabis aurē eius in ia
nua ~~eius~~ domus tue ⁊ et fuiet tibi
usq; in etnum. Ancille quoq; simili
t̓ facies. Non auertes abeis oclos tuos
qū dimiseris eos liberos. qm̄ iux̄ mer
cedē mercenarii ꝑ sex annos fuiuit
tibi: ut bñdicat tibi dñs deus tuus
in cunctis opib; que agis. De primo
genitis q̄ nascūt̄ in armentis
et oib; tuis: et q̄cq̄d sexus ē mas
culini scificabis dño dō tuo. Non opa

beris in primogenito bouis: et non
tondebis primogenita ouiū. In con
spectu dñi dei tui comedes ea ꝑ annos
singlos. in loco quē elegit dominus ds̄
tuus. tu ⁊ domus tua. Sin aūt habuit
maclā. et ut̓ claudū fuerit. ut̓ cecum.
aut in aliq̄ parte dee forme ut̓ debile:
non immolabit̄ dño deo tuo. ſ; intra
portas urbis tue comedes illud, tam
mundus quā inmundus similit̓ ue
scent̓ eis: q̄si caprea et ceruo. Hoc so
lum obſuabis ut sanguinē eorū n̄
comedas: ſ; effundas in t̓ram q̄si aq̄.
Obſua mensem nouarū frugū et initio p
mi tēpris. ut facias phase dño dō tuo:
qm̄ in isto mense eduxit te dñs ds̄ tuus de egyp
pto nocte. Immolabisq; phase dño
dō tuo de ouib; et de bob;: in loco quē e
legit dñs ds̄ tuus. ut habitet nomē eius
ibi. Non comedes in eo panē fermta
tum. Septē dieb; comedes absq; fer
mto. afflictionis panē: qm̄ in pauore
egressus es de egypto: ut memineris
diei egressionis tue de egypto: oib;
dieb; uite tue. Non apparebit fermta
tū in oib; t̓minis tuis. vii. dieb;: ⁊
non remanebit de carnib; ei q̄ immo
latum ē uespe in die primo mane. Non
poteris immolare phase quolibet urbiū
tuarū quas dñs deus tuus daturus est tibi:
ſ; in loco quē elegit dñs ds̄ tuus. ut ha
bitet nomē eius ibi. Immolabis pha
se. uespe ad solis occasum: qñ egressus es
de egypto. et coques. et comedes in loco
q̄ elegit dñs deus tuus: maneq; ꝯsur
gens uades in tabnacla tua. Sex die
b; comedes azima: et in die septimo q̄r
collecta ē domini dī tui. non facies op̄.
Septem ebdomadas numerabis tibi. a
bea die qua falcem in segetem miseris.
et celebrabis diem festum ebdoma
darum dño dō tuo: oblationem spō
taneam manus tue quā offeres iuxta
bñdictionem dñi dei tui. Et epulabis
corā dño dō tuo. tu et filius tuus. ⁊ fi
lia tua. fuus tuus. et ancilla tua. et
leuites qui ē intra portas tuas. ⁊ ad
uena ac pupillus et uidua q̄ morant̄

XVI

XVII

tur uobiscum: in loco quē elegerit
dns̄ deus tuus. ut hītet nomē eius
ibi. Et recordabis quōm seruus fueris
in egypto: custodiesq; ac facies que
pcepta sunt. Sollempnitatē quoq;
tabernaculorum celebrabis p. vii.
dies. qūn collegeris de area et torcu
lari fruges tuas. et epulabis in festiu
itate tua tu et filius tuus. et filia tu
a. et seruus tuus. et ancilla: leuites q;
et aduena. et pupillus. ac uidua q
intra portas tuas sūt. Septē diebus
dn̄o deo tuo festa celebrabis: in loco
quē elegerit dns̄. Benedicetq; tibi dns̄
deus tuus in cunctis frugibus tuis. &
in oīi ope manuum tuarum: erisq; in leti
cia. Trib; uicib; p annū. apparebit
oē masculinū tuum in cōspectu dn̄i
dei tui. in loco quē elegerit. in sollēpn
itate azimorum. et in sollēpnitate eb
domadarum: et in sollēpnitate tabna
culorum. Nō apparebit añ dn̄m uacu'.
sꝫ offeret unusquisq; sēm q habuerit: iu
xta bn̄dictionem dn̄i dei sui q̄ dederit
ei. Judices et magros cōstitues ī oīb;
portis tuis quas dns̄ deus tuus dede
rit tibi p singulas trib; tuas: ut iu
dicent ppl'm iusto iudicio. nec in al
teram ptem declinent. Nō accipies
psonam nec munera: q2 munera ex
cecant oclos sapientium. et mutant uba
iustorum. Juste q iustū ē psequeris:
ut uiuas. et possideas terrā q dns̄ ds̄
tuus dederit tibi. Nō plantabis lucū
et oēm arborem iuxta altare dn̄i di
tui: nec facies tibi atq; cōstitues
statuam: quē odit dns̄ deus tuus.

XVII

Non immolabis dn̄o dō tuo boue &
ouem in quo ē macula. aut quippiā
uicii: q2 abhominatio ē dn̄o deo tu
o. Cum repti fuerint ap te intra unā
portarum tuarum quas dns̄ ds̄ tuus dabit
tibi. uir aut mulr qui faciant malū
in conspectu dn̄i dei tui et transgrediant
pactum illius: ut uadant et seruiant
diis alienis. et adorent eos. solem.
et lunā. et oēm miliciā celi q n̄ pcepi.
et hoc tibi fuerit nuntiatū: audiensq;
inquisieris diligent. et uerū ee rep
peteris: et abhominatio fcā ē in isrl':
educes uirum ac mulierē qui rem
sceleratissimā ppetrarunt ad portas
ciuitatis tue. et lapidib; obruentur.
In ore duorum aut triū testiū: pibit q
interficiet. Nemo occidat: uno cōtra se
dicente testimoniū. Manus testiū
prima interficiet eū. et manus reliq ppli
extrema mittet: ut auferas malū
de medio tui. Si difficile et ābiguū
ap te iudiciū ee pspexeris. inter sā
guinē et sanguinē. cām et cām.
leprā & n̄ leprā. et iudiciū int portas
tuas uideris ūba uariari: surge et ascen
de ad locum quē elegerit dns̄ ds̄ tuus:
uenies q; ad sacerdotes leuitici gnis. &
ad iudicem qui fuerit in illo tpr: qres
q; ab eis. Qui indicabunt tibi iudicii
ueritatē: & facies quodcūq; dixerint q psūt
loco quē elegerit dominus: et docuerint
te iuxta legē eius. Sequeris sententiā
eorum: nec declinabis ad dexteram & ad
sinistrā. Qui aūt supbierit. nolens
obedire sacerdotis imperio. q eo tpr mi
nistrat dn̄o dō tuo et decreto iudicis.
morietur hō ille. et auferes malū
de medio isrl': cunctusq; pplꝭ audi
ens timebit. ut nullus deinceps in
tumescat supbia. Cū ingressus fueris
trām q dns̄ ds̄ tuus dabit tibi. & possederis
eā. hitaueris q; in illa et dixeris cōstituā
sup me regem sicut hūt oēs per circuitū
nationes: eū cōstitues. quē dns̄ deus
tuus elegerit de nūo fratrū tuorum. Non
poteris alterius gentis hoiem regē facere:
qui n̄ sit fr̄ tuus. Cūq; fuerit cōstitutus:
nō multiplicabit sibi equos. nec re
ducet ppl'm in egyptum. equitatus
nūo subleuatus: p̄sertim cū dns̄ pcepit
uobis ut nequaquā amplius p eandē uiā
reuertamini. Nō habebit uxores plu
rimas. q illiciant aīmū eius. neq; argē
ti & auri inmēsa pondera. Postq aūt sede
rit in solio regni sui: describet sibi de
uteronomiū legis huius in uolumine: accipi
ens exemplar a sacerdotib; leuitice tribus:
et habebit secum. Legetq; illud oīb;
dieb; uite sue: ut discat timere dn̄m

Et apparebis

Et tauri

Et q

Et statuit
Et transgrediuntur

Et med

Et aurum

Et scia

deum suū. et custodire ūba et ceri
monias eius: que in lege p̄cepta s̄.
Nec eleuetur cor eius in sup̄biam sr̄
fr̄es suos. ⁊ neq; declinet in p̄tē dexte
ram ut sinistrā: ut lōgo tp̄r regnet
ip̄e et filii eius sup isrl̄.

II. Non h̄ebūt sacdotes et leuite. et om̄s
qui de eadē tribu sunt: p̄tē et hered
itatem cum reliquo isrl̄. q2 sacrifi
cia dn̄i et oblatiōes eius comedent: ⁊
nichil aliud accipient de possōne
fr̄m suor. Dominus enī ip̄e est hered
itas eorum: sic locutus ē illis. Hoc ēīt
iudiciū sacdotū a pp̄lo: et ab his
qui offerūt uictimas. Siue bouem.
siue ouē immolauerīt: ⁊ et dabīt sac
doti armū ac uentriculū: primitias
frumēti-uini. et olei. et lanarū p̄tē
ex ouiū tonsiōe. Ip̄m eī elegit dn̄s
d̄s tuus. de cunctis tribub; tuis: ut
stet et mīstret nōi dn̄i. ip̄e et filii
eius in sempitnū. Si exierit leuites
d̄ una urbium tuarū ex oī isrl̄. in q̄
h̄itat. et uoluerit uenire. desidans
locū quē elegit dn̄s: mīstrabit in
nōie dn̄i d̄i sui sic om̄s fratres eius
leuite qui stabūt eo tp̄r corā dn̄o. ⁊
partē cibor eandē accipiet q̄ et ceti:
excepto eo qđ in urbe sua ex patria ei
successiōe debetur. Quādo ingssus
fuīs t̄ram quā dn̄s d̄s tuus dabit tibi.
caue ne imitari uelis abhōinatiōes
illar gentiū: nec inueniat in te q̄
lustret filiū suū aut filiā ducēs per
ignē. aut ariolos sciscitet. et obser
uet somp̄nia atq; auguria. Nē sit
maleficus. ne incantator. nē phito
nes ɔsulat nē diuinos: et q̄rat am
ortuis ūitatē. Omīa enī hec abhom
inat dn̄s: et p̄p istius modi scelā dele
bit eos in introitu tuo. Pfectus eris
et absq; macla: cum domino d̄o tu
o. Gentes iste q̄r possidebis terram.
augures et diuinos audiunt: tu aūt
a domino d̄o tuo alit instituť es. Pro
ph̄am d̄ gēnte tua et de fr̄ib; tuis sicť
me suscitabit tibi dn̄s deus tuus. ip
sum audies. ut petisti a dn̄o d̄o tuo
in horeb: q̄n do ɔtio ɔgregata ē atq;
dixisti. Ultra ñ audiā uocem dn̄i dei
mī: et ignem hūc maximū ampli⁹
ñ uidebo. ne moriar. Et ait dn̄s mic.
Bn̄ oīa st̄ locuti. Proph̄am suscitabo
eis de medio fr̄m suor. simile tui. et
ponā ūba mea in ore eius: loqt̄q; ad
eos oīa que p̄cepo illi. Qui aūt ūba
eius que loquitur in noīne meo au
dire noluīt: ego ultor existam. Pro
pheta aūt qui arrogantia deprauatꝰ
uoluīt loqui in noīne mō que ego
ñ p̄cepi illi ut dicēt. aut ex noīne ⁊
alienor d̄or: intfitietr̄. Qđ si tacita
cogitatiōe r̄ndis. quomō possum
intelligē ūbum qđ nō ē locutus do
minus: hoc h̄ebis signū. Qđ in noī
ne dn̄i p̄ph̄a ille p̄dixerit. et ñ euene
rit. hoc dn̄s nē locutus. ⁊ s; p tumorē
aīi sui p̄ph̄a ɔfinxit: et idcirco ñ tim
Cum disp̄diđit dn̄s deus | ebis eum.
tuus gentes q̄r tibi tradituꝰ ē t̄rā.
et possederis eam. h̄itaūsq; ī urbib;
eius ⁊ in edib;: tres ciuitates sepab
tibi in medio t̄re quā dn̄s d̄s tuus
dabit tibi in possōnē. sternēs dilige
ter uiā: et in tres eq̄lit p̄tes. totā;
t̄re tue p̄uintiā diuides: ⁊ ut h̄at
e uicino qui p̄p hōicidiū p̄fugus
ē quo possit euadē. Hec ēīt lex hōici
de fugientis: cuꝰ uita suā dā ē. Qui
p̄cussit p̄ximū suū nesciēs. et q̄ he
ri ⁊ nudiustius nullū ɔt eū habu
isse odiū ɔp̄batur: s; abisse simplici
ter cum eo in siluā ad ligna cedenda.
et in succi sioē lignor securis fugit̄
manū: ferrūq; lapsū de manubrio
amicū eius p̄cussit. et occid̄it. ⁊ h̄ ad
unā sup̄ra dictarū urbiū ɔfugit et
uiuet: ne forsitan p̄ximꝰ eius cuꝰ ef
fusus ē sanguis dolore stimulatꝰ p̄se
q̄tur. et apprehendat eū si lōgior uia
fuīt. ⁊ et p̄cutiat aīam eius q̄ nō est
reus mortis: q2 nullū ɔtra eum q oc
cisus ē odiū prius h̄uisse mōstratur.
Idcirco p̄cipio tibi: ut tres ciuitates
eq̄ inter se spatii diuidas. Cū aūt dila
tauīt dominꝰ deus tuus t̄minos tuos

XIX

Ex manu:

sicut iuravit patribus tuis. et dederit
tibi cunctam terram quam eis pollicitus
est. si tamen custodieris mandata eius. et fe
ceris que hodie precipio tibi. ut dilig
as dominum deum tuum et ambules in viis
eius omni tempore: addes tibi tres alias ci
vitates. et supradictarum trium urbium nu
merum duplicabis: ut non effundatur
sanguis innoxius in medio terre quam
dominus deus tuus dabit tibi possidendam:
ne sis sanguinis reus. Si quis autem odio
habens proximum suum insidiatus fuerit vi
te eius. surgensque percusserit illum et mor
tuus fuerit. fugeritque ad unam de supradic
tis urbibus: mittent seniores civi
tatis illius. et arripient eum de loco e
ffugii. tradentque in manu proximi cuius
sanguis effusus est. et morietur. nec mi
sereberis eius: et auferes innoxium
sanguinem de israel. ut bene sit tibi. Non
assumes et transferes terminos proxim
i tui. quos fixerunt priores in possessione
tua: quam dominus deus tuus dabit tibi in ter
ra quam acceperis possidendam. Non stabit
testis unus contra aliquem. quicquid illud pec
cati et facinoris fuerit: sed in ore duorum aut
trium testium stabit omne verbum. Si ste
terit testis mendax contra hominem. accu
sans eum prevaricationis: stabunt ambo
quorum causa est. ante dominum in conspectu sacer
dotum et iudicum. qui fuerint in die
bus illis. Cumque diligentissime per
scrutantes invenerint falsum testem.
dixisse contra fratrem suum mendacium: reddent
ei sicut fratri suo facere cogitavit: et aufe
res malum de medio tui: ut audien
tes ceteri timorem habeant: et nequaquam
talia audeant facere. Non misereberis eius.
sed animam pro anima. oculum pro oculo. den
tem pro dente. manum pro manu: pedem
pro pede exiges.

XX

Exortatio

Si exieris ad bellum contra
hostes tuos. et videris equitatum et curr
us et maiorem quam tu habes adversarii exercit
us multitudinem. non timebis eos: quia do
minus deus tuus tecum est. qui eduxit
te de terra egypti. Appropinquante autem
iam prelio. stabit sacerdos ante aciem:
et sic loquetur ad populum. Audi israel. vos
hodie contra inimicos vestros pugnam
committitis: non pertimescat cor vestrum.
Nolite metuere: nolite cedere. nec for
midetis eos: quia dominus deus vester in
medio vestri est: et pro vobis contra adversarios
dimicabit. ut eruat vos de periculo.
Duces quoque per singulas turmas: au
diente exercitu proclamabunt. Quis est
homo qui edificavit domum novam. et non
dedicavit eam: vadat et revertatur in
domum suam: ne forte moriatur in bello
et alius dedicet eam. Quis est homo qui plantavit
vineam. et necdum eam fecit esse commu
nem. et de qua vesci omnibus liceat: vadat
et revertatur in domum suam. ne forte
moriatur in bello: et alius homo eius fun
gatur officio. Quis est homo qui despondit
uxorem. et non accepit eam: vadat et revert
atur in domum suam: ne forte moriatur in
bello. et alius homo accipiat eam. His di
ctis: addent reliqua: et loquentur ad populum.
Quis est homo formidolosus. et corde pa
vido: vadat et revertatur in domum suam:
ne pavere faciat corda fratrum suorum. sicut
et ipse timore perterritus est. Cumque silue
rint exercitus duces. et finem loquendi
fecerint: unusquisque suos ad bellandum
cuneos preparabit. Si quando accesseris ad ex
pugnandam civitatem: offeres ei primum
pacem. Si receperit et aperuerit tibi portas:
cunctus populus qui in ea est. salvabitur: et
serviet tibi sub tributo. Sin autem fedus
inire noluerit. et ceperit contra te bellum:
obpugnabis eam. Cumque tradiderit dominus
deus tuus illam in manu tua. percuties omne
quod in ea generis masculini est in ore gladi
i: absque mulieribus et infantibus iumen
tis et ceteris que in civitate sunt. Omnem pre
dam exercitui divides: et comedes de spo
liis hostium tuorum que dominus deus tuus dederit
tibi. Sic facies cunctis civitatibus que a te
procul valde sunt: et non sunt de his urbibus
quas in possessionem accepturus es. De hi
is autem civitatibus que dabuntur tibi nullum
omnino permittes vivere. sed interficies in
ore gladii: etheum videlicet et amorre
um. et chananeum. phereseum. et eveum.
et iebuseum. sicut precepit tibi dominus deus

tuus: ne forte doceant vos facere cunctas abominationes quas ipsi operati sunt diis suis. et peccetis in dominum deum vestrum. Quando obsederis civitatem multo tempore. et munitionibus circumdederis ut expugnes eam. non succides arbores de quibus vesci potest: nec securibus per circuitum debes vastare regionem. quoniam lignum est et non homo: nec potest bellantium contra te augere numerum. Si qua autem ligna non sunt pomifera sed agrestia. et in ceteros apta usus. succide et instrue machinas: donec capias civitatem que contra te dimicat.

XXI

Quando inventum fuerit in terra quam dominus deus tuus daturus est tibi. hominis cadaver occisi. et ignoratur cedis reus: egredientur maiores natu et iudices tui. et metientur a loco cadaveris singularum per circuitum spatia civitatum: et quam viciniorem ceteris esse perspexerint. seniores civitatis eius tollent vitulam de armento que non traxit iugum. nec terram scindit vomere. et ducent eam ad vallem asperam. atque saxosam. que numquam arata est. nec sementem recepit: et cedent in ea cervices vitule. Accedentque sacerdotes filii levi: quos elegit dominus deus tuus ut ministrent ei et benedicant in nomine eius. et ad verbum eorum omne negotium. et quicquid mundum vel inmundum est iudicetur: Et venient maiores natu civitatis illius ad interfectum: lavabuntque manus suas super vitulam que in valle percussa est. et dicent. Manus nostre non effuderunt hunc sanguinem: nec oculi viderunt. Propitius esto populo tuo israel quem redemisti domine. et non reputes sanguinem innocentem in medio populi tui israel. Et auferetur ab eis reatus sanguinis. Tu autem alienus eris ab innocentis cruore qui fusus est: cum feceris quod precepit dominus. Si egressus fueris ad pugnam contra inimicos tuos. et tradiderit eos dominus deus tuus in manu tua. captivosque duxeris. et videris in numero captivorum mulierem pulchram. et adamaveris eam. volueris habere uxorem: introduces eam in domum tuam. Que radet cesariem et circumcidet ungues. et deponet vestem in qua capta est: sedensque in domo tua flebit patrem et matrem suam uno mense. Et postea intrabis ad eam: dormiesque cum illa. et erit uxor tua. Sin autem postea non sederit in animo tuo. dimittes eam liberam. nec vendere poteris pecunia. nec opprimere per potentiam: quia humiliasti eam. Si habuerit homo uxores duas. unam dilectam et alteram odiosam. genuerintque ei liberos. et fuerit filius odiose primogenitus. et voluerit substantiam inter filios suos dividere: non poterit filium dilecte facere primogenitum. et preferre filio odiose: sed filium odiose agnoscet primogenitum. dabitque ei de his que habuerit cuncta duplicia. Iste est enim principium liberorum eius: et huic debentur primogenita. Si genuerit homo filium contumacem et protervum. qui non audiat patris aut matris imperium. et coercitus obedire contempserit: apprehendent eum. et ducent ad seniores civitatis illius. et ad portam iudicii. et dicent ad eos. Filius noster iste protervus. et contumax est. monita nostra audire contempnit. comessationibus vacat et luxurie atque conviviis. Lapidibus eum obruet populus civitatis et morietur. ut auferatis malum de medio vestri: et universus israel audiens pertimescat. Quando peccaverit homo quod morte plectendum est: et adiudicatus morti appensus fuerit in patibulo. non permanebit cadaver eius in ligno: sed in eadem die sepelietur. quia maledictus a deo est qui pendet in ligno: et nequaquam contaminabis terram tuam. quam dominus deus tuus dederit tibi in possessionem.

XXII

Non videbis bovem fratris tui aut ovem errantem. et preteribis: sed reduces fratri tuo. Etiam si non est propinquus tuus frater nec nosti eum. duces in domum tuam: et erunt apud te. quamdiu querat ea frater tuus et recipiat. Similiter facies de asino. et de vestimento: et de omni re fratris tui que perierit. Si inveneris eam: ne negligas quasi alienam. Si videris asinum fratris tui. aut bovem cecidisse

inuia ñ despicies. ƺ subleuabis c̃
eo. Nõ induetur mlr̃ ueste uirili:
nec uir utetur ueste feminea. Ab
hominabił enĩ apud deum ẽ: q̃ facit
hec. Si ambulans p uiã. in arbore
uł in t̃ra nidum auis inueneris. ⁊
matrẽ pullis uł ouis desup incubã
tẽ. ñ tenebis eam cum filiis. ƺ ab
ire patieris. captos tenens filios: ũ
bñ sit tibi. et longo uiuas tp̃r. Cũ
edificaũis domũ nouã. facies mu
rum tecti p circuitũ: ne effundat᷑ ⁊
sanguis in domo tua: et sis reus. ⁊
labente alio. et in pceps ruente. Nõ
seres uineã tuã altero semine: ne ⁊
⁊ sem̃tis quã seuisti. et que nascunt᷑
ex uinea. pariť sc̃ificentur. Nõ arab̃
in boue simul et asino. Nõ indueris
uestim̃to. qd̃ ex lana linoq; ↄtextũ
ẽ. Funiculos in fimbriis facies p q̃t
uor angulos pallii tui: quo opieris.
Si duxerit uir uxorẽ. et postea eã
odio hr̃it. quesieritq; occasiões q̃b̃
dimittat eam. obiciens ei nomẽ pes
simũ. et dixẽt. uxorẽ hãc accepi. ⁊ i
gressus ad eam ñ inueni uirginẽ:
et tollent eam pať et mať eius. et
ferent secum signa uirginitatis eĩ
ad seniores urbis qui in porta sẽ: ⁊
dicet pať. Filiã meã dedi huic uxo
rem: quã q2 odit. inposit ei nomẽ pe
ssimũ ut dicat. ñ inueni filiã tuã
uirginẽ: et ecce hec sũt signa uir
ginitatis filie mee. Expandentq;
uestim̃tũ: corã senioribȝ ciuitatis.
Apphendẽtq; senes urbis illĩ uirũ
et uerberabũt illũ. ↄdepnãtes isu
p c. siclis argenti. quos dabit patri
puelle: qm̃ diffamauit nomẽ pessi
mum sup uirginẽ isrł. Hebitq; eã
uxorẽ. et ñ poterit dimittẽ eã oĩ tẽ
pore uite sue. Qđ si uerum ẽ q̃ ob
iecit. et ñ ẽ in puella inuenta uir
ginitas: eicient eam extra fores do
mus patris sui. et lapidibȝ obruẽt
uiri ciuitatis eĩ et morietᷣ: qm̃ fecit
nefas in isrł. ut fornicaretᷣ in domo
patris sui: et auferes malũ de me
dio tui. Si dormierit uir cũ uxore
alterius: utq; morient᷑. id est adult̃
et adultã: ⁊ auferes malũ de isrł. Si
puellã uirginẽ desponderit uir: ⁊ in
uenerit eam aliqs in ciuitate. et ↄcu
buerit cum illa: educes utrũq; ad por
tam ciuitatis illĩ: et lapidibȝ obru
ent᷑: puella q2 ñ clamauit cũ eẽt i
ciuitate. uir q2 humiliauit uxorẽ p
ximi sui: ⁊ auferes malũ de medio
tui. Sin aũt in agro reppererit uir pu
ellã q̃ desponsata ẽ. et apprehendẽs
ↄcubuerit cũ illa. ipẽ morietᷣ solus:
puella nichil patietᷣ. nec ẽ rea mor
tis. Qm̃ sic latro ↄsurgit ↄt frẽm suũ.
et occidit aĩam eĩ: ita et puella ppe
ssa ẽ. Sola erat in agro: clamauit
⁊ nullus affuit qui liberaret eã. Si in
uenerit uir puellã uirginẽ q̃ ñ hr̃ ↄ
sponsum. et apphendens ↄcubuerit
cum ea: et res ad iudiciũ uenerit: dab̃
q̃ dormiuit cũ ea patri puelle. l. sic
los argenti: et hebit eã uxorẽ: q2 hu
miliauit eã. Nõ poterit dimittẽ eã: cũc
tis diebȝ uite sue. Nõ accipiet hõ u
xorem patris sui: nec reuelabit opi

Non intrabit eunuchus at- mitũ eius.
tis et amputatis testiculis et absciso
ueretro: ecclĩã dñi. Nõ ingredietᷣ
mamzer hoc ẽ de scorto natus. in ec
clesiam dñi: usq; ad decimã genera
tiõem. Amonites et moabites: ⁊
post decimã gñatiõem. ñ intrabit
ecclĩã dñi in etnũ: q2 noluerunt
uobis occurrere cũ pane et aq̃ in uia
qñ egressi estis de egypto: ⁊ q2 ↄduxe
rũt ↄtra te balaam filiũ beor de me
sopotamia syrie ut malediceret tibi.
Et noluit dñs ds̃ tuus audire bala
am: uertitq; malediccõẽ eius in ben
edictiõem tuã eo q̃ diligeret te. Nõ
facies cũ eis pacẽ. nec queres eis bo
na: cunctis diebȝ uite tue in sempi
ternum. Nõ abhoĩnabis idumeum
q2 fr̃ tuus ẽ: nec egyptiũ. q2 adue
na fuisti in t̃ra eius. Qui nati fuerĩt
ex eis: t̃cia gñatiõe intrabũt in ecclĩã
domini. Quando egressus fueris ad usus

Ex rñsposa

XXI

Et Amai

Exilii

paruuli: et egesta humo opies T O

hostes tuos impugnã: custodies te ab omĩ re mala. Si fuẽt int̃ uos hõ q nocturno pollutus sit sõpnio: egredietur ext̃ castra. et ñ reũtet̃ p̃ usquã ad uespam̃ lauet̃ aq̃: et post solis occasum regrediet̃ in cast̃. Habebis locum extra cast̃ ad quẽ egrediens ad requisita nature: gerens paxillũ in balteo. Cũq; sedis. fodies: quo releuatus es. Dñs ẽi deus tuus ambulat in medio castro₂. ut eruat te et tradat tibi inimicos tuos. ut sint cast̃ tua sc̃a. et nichil in eis appareat feditatis: ne derelinq̃t te. Nõ trades seruum dñõ suo. q ate ꝯfugerit. Habitabit tecũ in loco q̃ ei placuit. et in una urbiũ tua₂ requiescet: nec contristes eũ. Nõ erit meretrix de filiab; isr̃l: neq; scortatõ de filiis isr̃l. Nõ offeres mcedẽ prostibuli. nec p̃tium canis in domo dõ dei tui. quicqd illud ẽ q uoueris: q₂ abhominatio ẽ utrumq; ap̃ dominũ deũ tuũ. Nõ feneraberis fratri tuo ad usurã pecuniã. nec fruges. nec quãlibt̃ aliã rem: s; alieno. frĩ aũt tuo absq; usura id q̃d indiget ꝯmodabis: ut bñdicat tibi dñs deus tuus in oĩ ope tuo: in t̃ra ad quã ingrediens possidendã. Cum uoueris uotum dño deo tuo. ñ tardab̃ reddẽ: q₂ requiret illd̃ dñs ds̃ tuus. Et si moratus fuis: reputabit̃ tibi ĩ peccatum. Si nolueris polliceri: absq; pc̃õ eris. Qd̃ aũt semel egssũ ẽ d labiis tuis. obsuab: ⁊ facies sic promisisti dño dõ tuo. et sp̃ia uoluntate et ore tuo locut̃ es. Ingressus uineã pximi tui. comede uuas quãtũ tibi placuerit: foras aũt ne efferas tecum. Si intrauis segetem amici tui. frãges spicas et manu conteres: falce aũt ñ metes.

Si acceperit hõ uxorem ꝯ habũit eam. et ñ inuenerit grãm ãte oculos eius. p̃p aliq̃ feditatẽ: scribt̃ libellũ repudii et dabit in manũ illi: ꝯ dimittet eam de domo sua. Cũq; egssa altẽm maritũ duxit. et ille q̃q; oderit eam. dederitq; ei libellũ repudii. et dimisit de domo sua. uł certe mortuus fuẽt: ñ poterit prior marit̃ recipere eam in uxorẽ q₂ polluta est. et abhominabil̃ fc̃a est corã dño: ne peccare facias t̃ram tuã. quã dñs deus tuus tibi tradidẽt possidendam. Cum acceperit hõ nup uxorẽ, ñ pcedet ad bellum. nec ei quippiã necessitatis iniunget̃ publice: s; uacabit absq; culpa domui sue: ut anno uno letetur cum uxore sua. Nõ accipies loco pignoris ĩferiorẽ et supiorẽ molã: q₂ aĩam suã apposuit tibi. Si dep̃hensus fuẽt hõ sollicitans frẽm suũ de filiis isr̃l. et uendito eo acceperit p̃tiũ. int̃ficiet̃: et auferes malũ de medio tui. Obsua diligent̃ ne incurras in plagã lep̃: s; facies quecũq; docuerit te sacerdotes leuitici gñis. iux̃ id q̃ p̃cepi eis: et imple sollicite. Memẽtote q̃ fecit dominus deus uṙ marie in uia: cũ egrederemini de egypto. Cũ repetes a proximo tuo rẽ aliq̃ quã debt̃ tibi. ñ ingredieris domũ eius ut pignus auferas: s; stabis foris. et ille tibi p̃feret qd̃ habuẽt. Sin aũt paup ẽ. ñ pnoctabit ap̃ te pignus. s; statim reddes ei ãn solis occasum: ut dormiẽs ĩ uestimẽto suo bñdicat tibi. et hãs iustitiã corã dño dõ tuo. Nõ negabis mcedẽ indigentis. et pauperis fratris tui. siue aduene qui tecũ moratur in t̃ra. ⁊ in tra portas tuas ẽ: s; eadẽ die reddes ei pretiũ laboris sui ãte soł occasũ q₂ paup ẽ. et ex eo sustentat aĩam suam: ne clamet ꝯt̃ te ad dñm: ⁊ reputet̃ tibi in peccatũ. Nõ occident̃ patres p̃ filiis. nec filii p̃ patrib;: s; unusq̃sq; p̃ suo pc̃õ morietur. Nõ puttes iudiciũ aduene ⁊ pupilli: nõ auferes pignoris loco uidue uestimẽtũ. Memento q̃ seruieris in egypto: et eruerit te dñs ds̃ tuus inde: idcirco p̃cipio tibi ut facias hãc rem. Quãdo messueris segetẽ in agro tuo. ⁊ oblitus manipulum

Ex. ⁊ he. nec

Ex nec

E colligeris

E ac uidue;

XXV

E trituratis

E eius.

E ea

E fecit

XX

E tua:

pullum reliqueris. non reuerteris ut tollas eum. sed aduenam et pupillum et uiduam auferre patieris: ut benedicat te dominus deus tuus in omni opere manuum tuarum. Si fruges colliges oliuarum. quicquid remanserit in arboribus non reuerteris ut colligas: sed relinques in aduene pupillo et uidue. Si uindemiaueris uineam tuam. non colliges remanentes racemos: sed cedent in usus aduene pupilli ac uidue. Memento quod et tu fueris in egypto: et idcirco precipio tibi ut facias hanc rem.

Si fuerit causa inter aliquos et interpellauerint iudices: quem iustum esse perspexerint. illi iustitie palmam dabunt: quem impium. condempnabunt impietatis. Si autem eum qui peccauit dignum uiderint plagis: prosternent. et coram se facient uerberari. Pro mensura peccati. erit et plagarum modus: ita dumtaxat ut quadragenarium numerum non excedant: ne fede laceratus ante oculos tuos abeat frater tuus. Non ligabis os bouis terentis in area fruges tuas. Quando habitauerint fratres simul. et unus ex eis absque liberis mortuus fuerit: uxor defuncti non nubet alteri. sed accipiet eam frater eius. et suscitabit semen fratris sui: et primogenitum ex ea filium. nomine illius appellabit ut non deleatur nomen eius ex israel. Sin autem noluerit accipere uxorem fratris sui que ei lege debetur: perget mulier ad portam ciuitatis. et interpellabit maiores natu: dicetque. Non uult frater uiri mei suscitare semen fratris sui in israel: nec me in coniugium sumere. Statimque accersiri eum facient: et interrogabunt. Si responderit. nolo eam uxorem accipere: accedet mulier ad eum coram senioribus. et tollet calciamentum de pede eius: spuetque in faciem illius. et dicet. Sic fiet homini: qui non edificat domum fratris sui. Et uocabitur nomen illius in israel: domus discalciati. Si habuerint inter se iurgium uiri. et unus contra alterum rixari ceperit. uolensque uxor alterius eruere uirum suum de manu fortioris. miseritque manum et apprehenderit uerenda eius: abscides manum illius: nec flecteris super eam ulla misericordia. Non habebis in sacculo diuersa pondera maius et minus: nec erit in domo tua modius maior et minor. Pondus habebis iustum et uerum: et modius equus et uerus erit tibi: ut multo uiuas tempore super terram. quam dominus deus tuus dederit tibi. Abhominatur enim dominus eum qui facit hec: et auersatur omnem iniustitiam. Memento que fecerit tibi amalech. in uia quando egrediebaris ex egypto. quomodo occurrerit tibi. et extremos agminis tui qui lassi residebant ceciderit. quando tu eras fame et labore confectus: et non timuerit deum. Cum ergo dominus deus tuus dederit tibi requiem. et subiecerit cunctas per circuitum nationes. in terra quam tibi pollicitus est: delebis nomen eius sub celo. Caue ne obliuiscaris.

Cumque intraueris terram quam dominus deus tuus tibi daturus est possidendam. et obtinueris eam atque habitaueris in illa. tolles de cunctis frugibus tuis primitias. et pones in cartallo: pergesque ad locum quem dominus deus tuus elegerit ut ibi inuocetur nomen eius. Accedesque ad sacerdotem qui fuerit in diebus illis: et dices ad eum. Profiteor hodie coram domino deo tuo: quod ingressus sim terram pro qua iurauit patribus nostris. ut daret eam nobis. Suscipiensque sacerdos cartallum de manu eius: ponet ante altare domini dei tui. Et loqueris in conspectu domini dei tui. Sirus persequebatur patrem meum. qui descendit in egyptum: et ibi peregrinatus est in paucissimo numero. Creuitque in gentem magnam et robustam: et infinite multitudinis. Afflixeruntque nos egyptii et persecuti sunt: grauissima onera imponentes. Et clamauimus ad dominum deum patrum nostrorum: qui exaudiuit nos: et respexit humilitatem nostram et laborem atque angustias. Et eduxit nos de egypto in manu forti et brachio extento. in ingenti pauore. in signis atque portentis. et introduxit

ad locum istum: et tradidit nobis
terram lacte et melle manantem. Et
idcirco nunc offero primitias fru
gum terre: quam dominus dedit michi. Et
dimittes eas in conspectu domini dei tui.
et adorato domino deo tuo. epulaberis
in omnibus bonis que dominus deus tuus de
derit tibi et domui tue: tu et levites.
et advena qui tecum est. Quando com
pleveris cunctam decimam frugum
tuarum. anno decimarum tercio. dabis le
vite et advene et pupillo et vidu
e: ut comedant intra portas tuas et
saturentur. Loquerisque in conspectu do
mini dei tui. Attuli quod sanctificatum est de do
mo mea. et dedi illud levite et ad
vene pupillo et vidue: sicut iussis
ti michi. Non preterivi mandata tua:
nec sum oblitus imperii tui. Non co
medi ex eis in luctu meo. nec sepa
ravi ea in qualibet inmunditia: nec ex
pendi ex his quicquam in re funebri.
Obedivi voci domini dei mei: et feci omni
a sicut precepisti michi. Respice de sa
ctuario tuo. de excelso celorum habitacu
lo. et benedic populo tuo israel. et terre quam
dedisti nobis sicut iurasti patribus no
stris: terre lacte et melle mananti.
Hodie dominus deus tuus precepit tibi. ut fa
cias mandata hec atque iudicia: ut
custodias et impleas ex toto corde tu
o. et ex tota anima tua. Dominum elegisti ho
die. ut sit tibi deus. et ambules in viis
eius. et custodias cerimonias illius.
et mandata eius atque iudicia: et obe
dias eius imperio. Et dominus elegit te ho
die. ut sis ei populus peculiaris. sicut locutus
est tibi. et custodias omnia precepta eius: et
faciat te excelsiorem cunctis gentibus
quas creavit in laudem et nomen et gloriam
suam. ut sis populus sanctus domini dei tui: sicut lo
cutus est.

XXVII

Precepit autem moyses et seni
ores israel populo: dicentes. Custodite
omne mandatum: quod precipio vobis
hodie. Cumque transieritis iordanem
in terram quam dominus deus tuus dabit tibi.
eriges ingentes lapides. et calce le
vigabis eos: ut possis in eis scribere
omnia verba legis huius. iordane transm
isso: ut introeas terram quam dominus deus
tuus dabit tibi. terram lacte et melle
manantem: sicut iuravit patribus tuis.
Quando ergo transieritis iordanem. erigite
lapides quos ego hodie precipio vobis
in monte hebal: et levigabis eos
calce. et edificabis ibi altare domino deo
tuo de lapidibus quos ferrum non tetigit.
et de saxis informibus et impolitis.
et offeres super eo holocausta domino deo
tuo: et immolabis hostias pacificas.
comedesque ibi et epulaberis coram domino
deo tuo: et scribes super lapides omnia verba
legis huius plane et lucide. Dixeruntque
moyses. et sacerdotes levitici generis:
ad omnem israelem. Attende. et audi israel.
Hodie factus es populus domini dei tui. Audies
vocem eius: et facies mandata atque iusti
cias quas ego precipio tibi. Precepit
que moyses populo in die illo: dicens. Hi
stabunt ad benedicendum dominum super
montem garizim. iordane transmisso:
symeon. levi. iudas. ysachar. ioseph.
et beniamin. Et e regione isti stabunt
ad maledicendum. in monte hebal:
ruben. gad. et aser. zabulon. dan. et
neptalim. Et pronuntiabunt levite:
dicentque ad omnes viros israel excelsa vo
ce. Maledictus homo qui facit sculp
tile et conflatile. abhominationem domini.
opus manuum artificum: ponetque illud
in abscondito. Et respondebit omnis populus:
et dicet amen. Maledictus qui non ho
norat patrem suum et matrem. Et dicet
omnis populus amen. Maledictus qui transfert
terminos proximi sui. Et dicet omnis populus amen.
Maledictus qui errare facit cecum
in itinere. Et dicet omnis populus amen. Male
dictus qui pervertit iudicium advene
pupilli et vidue. Et dicet omnis populus.
amen. Maledictus qui dormit cum u
xore patris sui. et revelat operimentum
lectuli eius. Et dicet omnis populus amen. Ma
ledictus qui dormit cum omni iumento. Et
dicet omnis populus amen. Maledictus qui
dormit cum sorore sua filia patris
sui. sive matris sue. Et dicet omnis po.

am. Maledictus qui dormit cum
socru sua. Et dicet omnis ppls. amen.
Maledictus qui clam percusserit proximum
suum. Et dicet omnis ppls. am. Maledcs
qui dormit cum uxore pris sui. Et di
cet omnis ppls. am. Maledcs q accipit
munera: ut percutiat aiam sanguis
innocentis. Et dicet ois ppls. amen.
Maledcs qui n pmanet in smoibz le
gis huius: nec eos ope pficit. Et dicet
ois ppls. am.

Et. Si XXVIII

Si aut audieris vocem dni di tui. ut facias atq custodias
oia mandata eius que ego pcipio
tibi hodie: faciet te ~~deus~~ dns deus
tuus excelsiore cunctis gentibus.
que usant in tra. Venientq sr te
universe benedictioes iste. et appre
hendent te: si tn pcepta eius audie
ris. Benedictus tu in civitate: et be
nedictus fructus ventris tui. et fru
ctus tre tue. fructusq iumtorum tu
orum: greges armtorum tuorum et caule
ovium tuarum. Benedicta orrea tua:
et bndicte reliqe tue. Bndictus eris
ingrediens. et egrediens. Dabit do
minus inimicos tuos q osgut ad
usum te: corruentes in ospectu tu
o. Per unam viam venient ot te: et p
.vii. fugient a facie tua. Emittet
dns benedictioem sup cellaria tua.
et sup oia opa manuum tuarum: ben
edicetq tibi in tra quam accepis. Su
scitabit te dns sibi in pplm scm. si
cut iuravit tibi: si custodieris man
data dni dei tui et ambulaveris in viis
eius. Videbitq os trarum pp. q nomen
dni invocatum sit sup te: et timebt
te. Habundare te faciet dns oibz bo
nis. fructu uteri tui. et fructu ium
torum tuorum: fructu tre tue. q iuravit
dns patribz tuis ut daret tibi. Apir
dns thesaurum suum. optimum celum:
ut tribuat pluviam tre sue in tpr su
o. Benedicetq cunctis opibz manuum
tuarum. Et feneraberis gentibz multis:
et ipse a nullo fenus accipies. Con
stituet te dominus deus tuus in ca
put et n in caudam. et eris semp supra
et no subtr: si tn audieris mandata
dni dei tui que ego pcipio tibi ho
die. et custodieris et feceris. ac no d
clinaveris ab eis. nec ad dexteram. nec
ad sinistram: nec secutus fueris deos alie
nos. neq colueris eos. Qd si audire
nolueris vocem dni dei tui. ut custo
dias et facias oia mandata eius et ceri
monias. quas ego pcipio tibi hodie.
venient sup te omnes maledictiones
iste: et apphendent te. Maledictus
eris in civitate: maledictus in agro. et
Maledictum horreum tuum: et male
dicte reliquie tue. Maledictus fruc
tus ventris tui. et fructus tre tue:
armta boum tuorum et greges ovium
tuarum. Maledictus eris ingrediens:
et maledictus egrediens. Mittet dns
sup te famem. et esuriem. et increpatio
nem. in oia opa tua que tu facies.
donec oterat te et pdat velociter: ppt
adinventioes tuas pessimas. in q
bz reliquisti me. Adiungat dns tibi pesti
lentiam: donec osumat te de tra. ad q
ingredieris possidendam. Percutiat
te dns egestate. febri. et frigore. ar
dore. et estu. et aere corrupto. ac ru
bigine: et psequatur donec peas. Sit ce
lum qd sup te est eneum: et tra quam
calcas ferrea. Det dns imbrem tre tue
pulverem: et de celo descendat sup te
cinis donec oteraris. Tradat te dns cor
ruentem ante hostes tuos. Per unam
viam egrediaris otra eos. et p .vii. fu
gias: et dispgaris p oia regna terre. Sit
q cadaver tuum in escam cunctis vol
atilibz celi et bestiis tre: et n sit qui
abigat. Percutiat te dns ulcere egi
pti. et ptem corporis pqua stercora e
gerunntur: scabie quoq et prurigine:
ita ut curari nequeas. Percutiat te
dns amtia et cecitate ac furore mtis.
et palpes in meridie. sic palpare sol
et cecus in tenebris: et n dirigas vias
tuas. Omni tpr calumpniam sustineas.
et obpmaris violentia: nec hbas
qui liberet te. Uxorem accipias: et alius
dormiat cum ea. Domum edifices: et n

Et. Si

in agro. Bndictus

Et. osgent

Et. ad

Et. tue

Et. fenabis

Et. usi.

Et. pte

Et. digi

habites in ea. Plantes uineam: et non uindemies eam. Bos tuus immoletur coram te: et non comedes ex eo. Asinus tuus rapiatur in conspectu tuo: et non reddatur tibi. Oues tue dentur inimicis tuis: et non sit qui te adiuuet. Filii tui et filie tue tradantur alteri populo uidentibus oculis tuis. et deficientibus ad conspectum eorum tota die: et non sit fortitudo in manu tua. Fructus terre tue. et omnes labores tuos comedat populus quem ignoras: et sis semper calumpniam sustinens. et oppressus cunctis diebus: et stupens ad terrorem eorum que uidebunt oculi tui. Percutiat te dominus ulcere pessimo in genibus et in suris. sanarique non possis: a planta pedis usque ad uerticem tuum. Ducetque te dominus et regem tuum. quem constitueris super te. in gentem quam ignoras tu et patres tui. et seruies ibi diis alienis. ligno et lapidi: et eris perditus in prouerbium ac fabulam. omnibus populis. ad quos te introduxerit dominus. Sementem multam iacies in terram. et modicum congregabis: quia locuste deuorabunt omnia. Vineam plantabis. et fodies. et uinum non bibes. nec colliges ex ea quippiam: quoniam uastabitur uermibus. Oliuas habebis in omnibus terminis tuis et non ungeris oleo: quia defluent. et peribunt. Filios generabis. et filias. et non frueris eis: quoniam ducentur in captiuitatem. Omnes arbores tuas et fruges terre tue: rubigo consumet. Aduena qui tecum uersatur in terra. ascendet super te. eritque sublimior: tu autem descendes. et eris inferior. Ipse fenerabit tibi: et tu non fenerabis ei. Ipse erit in caput: et tu eris in caudam. Et uenient super te omnes maledictiones iste: et persequentes apprehendent te donec intereas: quia non audisti uocem domini dei tui: nec seruasti mandata eius et cerimonias quas precepit tibi. Et erunt in te signa atque prodigia: et in semine tuo usque in sempiternum. Eo quod non seruieris domino deo tuo in gaudio cordisque leticia propter rerum omnium habundantiam:

seruies inimico tuo quem immittet dominus tibi. in fame et siti et nuditate et omnium penuria: et ponet iugum ferreum super ceruicem tuam: donec te conterat. Adducet dominus super te gentem de longinquo. et de extremis finibus terre in similitudinem aquile uolantis cum impetu. cuius linguam intelligere non possis: gentem procacissimam que non deferat seni. nec misereatur paruuli. et deuoret fructum iumentorum tuorum ac fruges terre tue donec intereas. et non relinquat tibi triticum uinum et oleum. armenta boum. et greges ouium: donec te disperdat et conterat in cunctis urbibus tuis. et destruantur muri tui firmi atque sublimes: in quibus habebas fiduciam in omni terra tua. Obsideberis intra portas tuas in omni terra tua quam dabit tibi dominus deus tuus. et comedes fructum uteri tui. et carnes filiorum et filiarum tuarum quas dederit tibi dominus deus tuus: in angustia et uastitate qua opprimet te hostis tuus. Homo delicatus in te et luxuriosus ualde. inuidebit fratri suo et uxori que cubat in sinu suo: ne det eis de carnibus filiorum suorum quas comedet: eo quod nichil habeat aliud in obsidione et penuria. qua uastauerint te inimici tui intra omnes portas tuas. Tenera mulier et delicata. que super terram ingredi non ualebat. nec pedis uestigium figere propter mollitiem et teneritudinem nimiam: inuidebit uiro suo qui cubat in sinu eius. super filii et filie carnibus. et illuuie secundinarum que egrediuntur de medio feminum eius: et super liberis que eadem hora nati sunt. Comedent enim eos clam. propter rerum omnium penuriam in obsidione et uastitate: qua opprimet te inimicus tuus intra portas tuas. Nisi custodieris et feceris omnia uerba legis huius que scripta sunt in hoc uolumine: et timueris nomen eius gloriosum et terribile. hoc est dominum deum tuum: augebit dominus plagas tuas et plagas seminis tui: plagas magnas et perseuerantes. et infirmitates et perpetuas. et conuertet in te omnes

Et fetus

Et secundinarum

pessimas

affictiones egypti quas timuisti:
et adherebunt tibi. Insuper et uni
uersos langores et plagas que non sunt
scripte in uolumine legis huius: in
ducet dominus super te: donec te conterat. Et
remanebitis pauci numero. qui prius e
ratis sicut astra celi pre multitudine: quoniam
non audisti uocem domini dei tui. Et sicut
ante letatus est dominus super uos. bene uobis
faciens. uosque multiplicans: sic leta
bitur disperdens uos atque subuertens:
ut auferamini de terra ad quam ingredi
eris possidendam. Disperget te dominus in omnes
populos. a summitate terre usque ad terminos
eius: et seruies ibi diis alienis. quos
et tu ignoras et patres tui. lignis et
lapidibus. In gentibus quoque illis non quie
sces: neque erit requies uestigio pedis tu
i. Dabit enim tibi dominus ibi cor pauidum
et deficientes oculos: et animam merore
consumptam. Et erit uita tua: quasi pendens
ante te. Timebis nocte et die: et non
credes uite tue. Mane dices. quis mihi
det uesperum? et uespere. quis mihi det ma
ne: propter cordis tui formidinem qua terreberis.
et propter ea que tuis uideberis oculis. Reducet
te dominus classibus in egyptum: per
uiam de qua dixit tibi. ut eam amplius
non uideres. Ibi uenderis inimicis tuis
in seruos et ancillas: et non erit qui emat.

XXIX

Hec sunt uerba federis quod precepit dominus mo
ysi. ut feriret cum filiis israel in terra mo
ab: preter illud fedus. quod cum eis pepigit
in oreb. Vocauitque moyses omnem is
rael: et dixit ad eos. Vos uidistis u
niuersa que fecit dominus coram uobis in ter
ra egypti. pharaoni et omnibus seruis eius.
uniuerseque terre illius. temptatio
nes magnas quas uiderunt oculi tui
et signa illa portentaque ingentia:
et non dedit uobis dominus cor intelligens.
et oculos uidentes. et aures que po
ssint audire usque in presentem diem.
Adduxit uos. xl. annis per desertum: non
sunt attrita uestimenta uestra: nec calcia
menta pedum uestrorum uetustate consumpta
sunt. Panem non comedistis. uinum et sice
ram non bibistis: ut sciretis quia ipse est

Et possent

dominus deus uester. Et uenistis ad locum
hunc. Egressusque est seon rex esebon.
et og rex basan. occurrentes nobis
ad pugnam. et percussimus eos. et tuli
mus terram eorum: ac tradidimus pos
sidendam ruben et gad. et dimidie
tribui manasse. Custodite ergo uer
ba pacti huius et implete ea: ut in
telligatis uniuersa que facietis. Vos
statis hodie cuncti coram domino deo
uestro. principes uestri ac tribus. et maio
res natu atque doctores. omnis populus is
rael: liberi et uxores uestre. et aduene
qui tecum morantur in castris. exceptis
lignorum cesoribus. et his qui comportant
aquas: ut transeas in federe domini dei tui
et in iureiurando quod hodie dominus deus tu
us percutit tecum: ut suscitet te sibi in po
pulum. et ipse sit dominus deus tuus sicut
locutus est tibi: et sicut iurauit patribus
tuis. abraham. ysaac. et iacob. Nec ue
nobis solis ego hoc fedus ferio. et hec
iuramenta confirmo: sed cunctis presentibus
et absentibus. Vos enim nostis quomodo
habitauimus in terra egypti. et quomo
do transierimus per medium nationum:
quas transeuntes uidistis abhomina
tiones et sordes. id est ydola eorum. li
gnum et lapidem. argentum et aurum
que colebant: ne forte sit inter uos
uir aut mulier: familia aut tribus.
cuius cor auersum est hodie a domino deo
uestro. ut uadat et seruiat diis illarum gen
tium. et sit inter uos radix germinans
fel et amaritudinem: cumque audierit uer
ba iuramenti huius. benedicat sibi
in corde suo dicens. pax erit michi: et
ambulabo in prauitate cordis mei:
et assumat ebria sitientem. et dominus non
ignoscat ei: sed tunc quam maxime furor
eius fumet et zelus contra hominem illum:
et sedeant super eum omnia maledicta
que scripta sunt in hoc uolumine.
et deleat dominus nomen eius sub celo.
et consumat eum in perditionem ex omnibus
tribubus israel: iuxta maledictiones que
in libro legis huius ac federis continentur.
Diceretque sequens generatio et filii qui

nascentur deinceps. et peregrini qui
de longe venerint. videntes pla
gas terre illius et infirmitates quibus ea
afflixerit dominus. sulphure et salis ardore
comburens: ita ut ultra non seratur. nec
virens quippiam germinet in exem
plum subversionis sodome et go
morre. adame et seboim. quas sub
vertit dominus in ira et in furore suo: et di
cent omnes gentes. Quare sic fecit do
minus terre huic? Que est hec ira furo
ris eius inmensa? Et respondebunt. Quia de
reliquerunt pactum domini quod pepigit cum pa
tribus eorum. quando eduxit eos de terra egyp
ti. et servierunt diis alienis. et ado
raverunt eos quos nesciebant: et quibus
non fuerant attributi. Idcirco iratus est
furor domini contra terram istam: ut in
duceret super eam omnia maledicta. que in
hoc volumine scripta sunt. et eiecit eos de
terra sua: in ira et in furore et in maxima indi
gnatione. proiecitque in terram
alienam sicut hodie comprobatur. Abscon
dita a domino deo nostro que manifesta sunt
nobis et filiis nostris usque in eternum: ut
faciamus universa legis huius.

XXX

Cum ergo venerint super te omnes sermo
nes isti. benedictio sive maledictio.
quam proposui in conspectu tuo: et duc
tus penitudine cordis tui in univer
sis gentibus. in quas disperserit te dominus
deus tuus. et reversus fueris ad eum. et ob
edieris eius imperiis. sicut ego hodie pre
cipio tibi cum filiis tuis. in toto cor
de tuo et in tota anima tua: reducet te
dominus deus tuus de captivitate tua.
ac miserebitur tui: et rursum congreg
abit te de cunctis populis in quos te
ante dispersit. Si ad cardines celi
fueris dissipatus. inde te retrahet do
minus deus tuus. et assumet atque
introducet in terram quam possederunt
patres tui et obtinebis eam: et bene
dicens tibi. maioris numeri esse te faciet. quam
fuerunt patres tui. Circumcidet dominus
deus tuus cor tuum et cor seminis tui.
ut diligas dominum deum tuum in toto cor
de tuo et in tota anima tua: et possis
vivere. Omnes autem maledictiones
has. convertet super inimicos tuos: et
eos qui oderunt te et persequuntur. Tu autem re
verteris. et audies vocem domini dei tui:
faciesque universa mandata que ego
precipio tibi hodie. Et habundare te
faciet dominus deus tuus in cunctis operibus
manuum tuarum. in sobole uteri tui. et
in fructu iumentorum tuorum: in ubertate
terre tue. et in rerum omnium largitate. Rever
tetur enim dominus ut gaudeat super te in
omnibus bonis. sicut gavisus est in patribus
tuis: si tamen audieris vocem domini dei tui.
et custodieris precepta eius. et cerimo
nias que in hac lege conscripta sunt: et rev
ertaris ad dominum deum tuum in toto
corde tuo. et in tota anima tua. Mandatum
hoc quod ego precipio tibi hodie. non supra
te est. neque procul positum. nec in celo
situm: ut possis dicere. Quis nostrum
ad celum valet ascendere. ut deferat
illud ad nos. et audiamus atque opere
compleamus? Neque trans mare positum:
ut causeris et dicas. Quis e nobis
transfretare poterit mare. et illud ad nos
usque deferre. ut possimus audire
et facere quod preceptum est? Sed iuxta te
est sermo valde in ore tuo. et in corde
tuo: ut facias illum. Considera quod ho
die proposuerim in conspectu tuo vi
tam et bonum. et econtrario mortem
et malum: ut diligas dominum deum tuum.
et ambules in viis eius. et custodias
mandata illius et cerimonias atque
iudicia: et vivas ac multiplicet te. et
benedicat tibi in terra ad quam ingre
dieris possidendam. Sin autem aversum
fuerit cor tuum. et audire nolueris. at
que errore deceptus. adoraveris deos a
lienos. et servieris eis: predico tibi ho
die quod pereas. et parvo tempore moreris
in terra ad quam iordane transmisso in
grederis possidendam. Testes invoco
hodie celum et terram. quod proposuerim
vobis vitam et bonum: benedictio
nem et maledictionem. Elige ergo vitam.
ut et tu vivas. et semen tuum: et dilig
as dominum deum tuum atque obedias vo

Et conscripte

Et proposuerit

ei eius: et illi adhereas. Ipse est enim vita tua et longitudo dierum tuorum: ut habites in terra pro qua iuravit dominus patribus tuis abraham ysaac et iacob. ut daret eis.

Abiit itaque moyses. et locutus est omnia verba hec ad universum israel. et dixit ad eos. Centum viginti annorum sum hodie. non possum ultra egredi et ingredi: presertim cum et dominus dixerit michi. non transibis iordanem istum. Dominus ergo deus tuus transibit ante te: ipse delebit omnes gentes has in conspectu tuo. et possidebis eas. Et iosue iste transibit ante te: sicut locutus est dominus. Facietque dominus eis sicut fecit seon et og regibus amorreorum. et terre eorum: delebitque eos. Cum ergo et hos tradiderit vobis. similiter facietis eis: sicut precepi vobis. Viriliter agite: et confortamini. Nolite timere. nec paveatis ad conspectum eorum. quia dominus deus tuus ipse est ductor tuus: et non dimittet nec derelinquet te. Vocavitque moyses iosue: et dixit ei coram omni multitudine filiorum israel. Confortare et esto robustus. tu enim introduces populum istum in terram quam daturum se patribus eorum iuravit dominus: et tu eam sorte divides. Et dominus qui ductor vester est ipse erit tecum: non dimittet nec derelinquet te. Noli timere: nec paveas. Scripsit itaque moyses legem hanc. et tradidit eam sacerdotibus filiis levi qui portabant archam federis domini. et cunctis senioribus israel: precepitque eis dicens. Post septem annos. anno remissionis in sollempnitate tabernaculorum convenientibus cunctis ex israel. ut appareant in conspectu domini dei tui in loco quem elegerit dominus: leges verba legis huius coram omni israel. audientibus eis: et in unum omni populo congregato. tam viris quam mulieribus. parvulis et advenis qui sunt intra portas tuas: ut audientes discant. et timeant dominum deum vestrum. et custodiant impleantque omnes sermones legis huius. Filii quoque eorum qui nunc ignorant. ut audire possint.

et timeant dominum deum suum cunctis diebus quibus versantur in terra: ad quam vos iordane transito pergitis obtinendam. Et ait dominus ad moysen. Ecce prope sunt dies mortis tue. Voca iosue et state in tabernaculo testimonii: ut precipiam ei. Abierunt ergo moyses et iosue: et steterunt in tabernaculo testimonii. Apparuitque dominus ibi in columpna nubis: que stetit in introitu tabernaculi. Dixitque dominus ad moysen. Ecce tu dormies cum patribus tuis. et populus iste consurgens fornicabitur post deos alienos in terra ad quam ingreditur: et habitabit in ea. Ibi derelinquet me: et irritum faciet fedus quod pepigi cum eo. Et irascetur furor meus contra eum in die illo. et derelinquam eum. et abscondam faciem meam ab eo: et erit in devorationem. Invenient eum omnia mala et afflictiones: ita ut dicat in illo die. Vere quia non est deus mecum: invenerunt me hec mala. Ego autem abscondam et celabo faciem meam in die illo: propter omnia mala que fecit: quia secutus est deos alienos. Nunc itaque scribite vobis canticum istud. et docete filios israel: ut memoriter teneant. et ore decantent: et sit michi carmen istud pro testimonio inter filios israel. Introducam enim eum in terram pro qua iuravi patribus eius: lacte et melle manantem. Cumque comederint et saturati crassique fuerint: avertentur ad deos alienos. et servient eis: et detrahent michi: et irritum facient pactum meum. Postquam invenerint eum mala multa et afflictiones. respondebit ei canticum istud pro testimonio: quod nulla delebit oblivio. ex ore seminis tui. Scio enim cogitationes eius que facturus sit hodie: antequam introducam eum in terram quam ei pollicitus sum. Scripsit ergo moyses canticum: et docuit filios israel. Precepitque dominus iosue filio nun: et ait. Confortare et esto robustus. Tu enim introduces filios israel in terram quam pollicitus sum: et ego ero tecum. Postquam ergo scripsit moyses verba legis huius in volumine atque complevit: precepit

leuitis qui portabant archam federis domini dicens. Tollite librum istum et ponite eum in latere arche federis domini dei uestri: ut sit ibi contra te in testimonium. Ego enim scio contentionem tuam: et ceruicem tuam durissimam. Adhuc uiuente me. et ingrediente uobiscum: semper contentiose egistis contra dominum. quanto magis cum mortuus fuero? Congregate ad me omnes maiores natu per tribus uestras atque doctores et loquar audientibus eis sermones istos: et inuocabo contra eos celum et terram. Noui enim quod post mortem meam inique agetis: et declinabitis cito de uia quam precepi uobis et occurrent uobis mala in extremo tempore. quando feceritis malum in conspectu domini: ut irritetis eum per opera manuum uestrarum. Locutus est ergo moyses audiente uniuerso cetu filiorum israel uerba carminis huius: et ad finem usque compleuit.

XXXII

Audite celi que loquor: audiat terra uerba oris mei. Concrescat in pluuia doctrina mea. fluat ut ros eloquium meum: quasi imber super herbam et quasi stille super gramina: quia nomen domini inuocabo. Date magnificentiam deo nostro. Dei perfecta sunt opera: et omnes uie eius iudicia. Deus fidelis et absque ulla iniquitate: iustus et rectus. Peccauerunt ei et non filii eius in sordibus. Generatio praua atque peruersa: hecine reddis domino, popule stulte et insipiens? Numquid non ipse est pater tuus qui possedit. et fecit et creauit te? Memento dierum antiquorum: cogita generationes singulas. Interroga patrem tuum. et annuntiabit tibi: maiores tuos et dicent tibi. Quando diuidebat altissimus gentes. quando separabat filios adam: constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum israel. Pars autem domini populus eius. iacob funiculus hereditatis eius. Inuenit eum in terra deserta: in loco horroris et uaste solitudinis. Circumduxit eum et docuit: et custodiuit quasi pupillam oculi sui. Sicut aquila prouocans ad uolandum pullos suos: et super eos uolitans expandit alas suas et assumpsit eum: atque portauit in humeris suis. Dominus solus dux eius fuit: et non erat cum eo deus alienus. Constituit eum super excelsam terram. ut comederet fructus agrorum: ut sugeret mel de petra. oleumque de saxo durissimo. butirum de armento et lac de ouibus: cum adipe agnorum et arietum filiorum basan. et hyrcos cum medulla tritici: et sanguinem uue biberent meracissimum. Incrassatus est dilectus et recalcitrauit: incrassatus impinguatus dilatatus. dereliquit deum factorem suum: et recessit a deo salutari suo. Prouocauerunt eum in diis alienis: et in abhominationibus ad iracundiam concitauerunt. Immolauerunt demoniis et non deo: diis quos ignorabant. Noui recentesque uenerunt: quos non coluerunt patres eorum. Deum qui te genuit dereliquisti: et oblitus es domini creatoris tui. Vidit dominus et ad iracundiam concitatus est: quia prouocauerunt eum filii sui et filie. Et ait. Abscondam faciem meam ab eis: et considerabo nouissima eorum. Generatio enim peruersa est: et infideles filii. Ipsi me prouocauerunt in eo qui non erat deus: et irritauerunt in uanitatibus suis. Et ego prouocabo eos in eo qui non est populus: et in gente stulta irritabo illos. Ignis succensus est in furore meo: et ardebit usque ad inferni nouissima. Deuorabitque terram cum germine suo: et montium fundamenta comburet. Congregabo super eos mala: et sagittas meas complebo in eis. Consumentur fame: et deuorabunt eos aues. morsu amarissimo. Dentes bestiarum immittam in eos: cum furore trahentium super terram atque serpentium. Foris uastabit eos gladius. et intus pauor: iuuenem simul ac uirginem. lactentem cum homine sene. Et dixi. Ubi nam sunt? Cessare faciam ex hominibus memoriam eorum. Sed propter iram inimicorum distuli: Manus nostra excelsa: et non dominus fecit hec omnia. Gens absque consilio est: et sine prudentia. Utinam saperent et intelligerent.

Et eos

Et biberet

Et ait

ne forte superbirent hostes eorum et dicerent.

ac novissima providerent. Quomodo
persequatur unus mille. et duo fu
garent decem milia. Nonne ideo quia deus
suus vendidit eos. et dominus conclusit il
los. Non enim est deus noster ut dii eorum. et
inimici nostri sunt iudices. De vinea so
domorum vinea eorum: et de suburba
nis gomorre. Uva eorum uva fellis.
et botrus amarissimus. Fel draconum
vinum eorum: et venenum aspidum
insanabile. Nonne hec condita sunt apud
me. et signata in thesauris meis.
Mea est ultio. et ego retribuam eis in
tempore: ut labatur pes eorum. Iuxta est dies
perditionis: et adesse festinant tempora. Iudi
cabit dominus populum suum: et in servis suis
miserebitur. Videbit quod infirmata
sit manus. et clausi quoque defecerunt.
residuique consumpti sunt. Et dicet. Ubi
nam sunt dii eorum. in quibus habebant fiduci
am. de quorum victimis comedebant adi
pes. et bibebant vinum libaminum.
Surgant et opitulentur vobis: et in neces
sitate vos protegant. Videte quod ego si
solus. et non sit alius deus preter me. Ego occid
am et vivere faciam. et percutiam et ego sa
nabo: et non est qui de manu mea pos
sit eruere. Levabo ad celum manum
meam: et dicam. Vivo ego in eternum. Si
acuero ut fulgur gladium meum: et
arripuerit iudicium manus mea. et re
dam ultionem hostibus meis: et his
qui oderunt me retribuam. Inebria
bo sagittas meas sanguine: et gla
dius meus devorabit carnes. De cru
ore occisorum: et de captivitate nudati i
nimicorum capitis. Laudate gentes populum
eius: quia sanguinem servorum suorum ulcis
cetur. Et vindictam retribuet in hostes
eorum: et propitius erit terre populi sui. Venit
ergo moyses. et locutus est omnia verba can
tici huius in auribus populi: ipse et iosue fi
lius nun. Complevitque omnes sermones istos
loquens ad universum israel: et dixit ad eos.
Ponite corda vestra in omnia verba mea que e
go testificor vobis hodie. ut mandetis
ea filiis vestris custodire et facere. et im
plere universa que scripta sunt in volu
mine legis huius. quia non incassum pre
cepta sunt vobis: sed ut singuli in eis
viverent: que facientes longo perse
veretis tempore in terra ad quam iordane tran
smisso ingredimini possidendam. Lo
cutusque est dominus ad moysen in eadem
die: dicens. Ascende in montem istum
abarim id est transituum. in montem ne
bo. qui est in terra moab contra iericho: et vide
terram chanaan quam ego tradam filiis
israel obtinendam. et morere in monte.
Quem conscendens. iungeris populis tuis sicut
mortuus est aaron frater tuus in monte
hor. et appositus est populis suis: quia prevarica
ti estis contra me in medio filiorum israel
ad aquas contradictionis in cades deserti
sin. et non sanctificastis me inter filios
israel. E contra videbis terram et non ingre
dieris in eam: quam ego dabo filiis

XXX

Hec est benedictio qua benedixit israel
moyses homo dei filiis israel ante mortem
suam. et ait. Dominus de syna venit: et de
seir ortus est nobis. Apparuit de monte
pharan: et cum eo sanctorum milia. In dextera
eius ignea lex. Dilexit populos. Omnes
sancti in manu illius sunt. Et qui appropinquant
pedibus eius: accipient de doctrina illius.
Legem precepit nobis moyses: heredi
tatem multitudinis iacob. Erit apud
rectissimum rex: congregatis principibus
populi cum tribubus israel. Vivat ruben
et non moriatur: et sit parvus in numero. Hec
est iude benedictio. Audi domine vocem iude:
et ad populum suum introduc eum. Manus
eius pugnabunt pro eo: et adiutor illius
contra adversarios eius erit. Levi quoque a
it. Perfectio tua et doctrina tua viro
sancto tuo: quem probasti in temptatione:
et iudicasti ad aquas contradictionis.
Qui dixit patri suo et matri sue. ne
scio vos. et fratribus suis ignoro illos. et ne
scierunt filios suos: hii custodierunt e
loquium tuum. et pactum tuum servaverunt.
iudicia tua o iacob: et legem tuam o israel.
Ponent thimiama in furore tuo: et
holocaustum super altare tuum. Benedic
domine fortitudini eius: et opera manuum
illius suscipe. Percute dorsa inimicorum

eius: et qui oderunt eum non consurgant. Et beniamin ait. amantissimus domini: habitabit confidenter in eo. Quasi in thalamo tota die morabitur: et inter humeros illius requiescet. Joseph quoque ait. De benedictione domini terra eius: de pomis celi et rore atque abysso subiacente. de pomis fructuum solis ac lune. de vertice antiquorum montium: de pomis collium eternorum: et de frugibus terre et plenitudine eius. Benedictio illius qui apparuit in rubo ueniat super caput ioseph: et super uerticem nazarei inter fratres suos. Quasi primogeniti tauri pulcritudo eius: cornua rinocerotis. cornua illius. In ipsis uentilabit gentes usque ad terminos terre. Hec sunt multitudines effraim: et hec milia manasse. Et zabulon ait. Letare zabulon in exitu tuo: et ysachar in tabernaculis tuis. Populos ad montem uocabunt: ibi immolabunt uictimas iustitie. Qui inundationem maris quasi lac sugent: et thesauros absconditos harenarum. Et gad ait. Benedictus in latitudine gad. Quasi leo requieuit. Cepitque brachium et uerticem. et uidit principatum suum: quod in parte sua doctor esset repositus. Qui fuit cum principibus populi. et fecit iustitias domini: et iudicium suum cum israel. Dan quoque ait. Dan catulus leonis: fluet largiter de basan. Et neptalim dixit. Neptalim habundantia perfruetur: et plenus erit benedictionibus domini: mare et meridiem possidebit. Aser quoque ait. Benedictus in filiis aser. Sit placens fratribus suis: tingat in oleo pedem suum. Ferrum et es calciamentum eius. Sicut dies iuuentutis tue: ita et senectus tua. Non est alius: ut deus rectissimi. Ascensor celi: auxiliator tuus. Magnificentia eius discurrunt nubes. Habitaculum eius sursum: et subter brachia sempiterna. Eiciet a facie tua inimicum: dicetque. Contere. Habitabit israel confidenter: et solus. Oculus iacob in terra frumenti et uini: celique caligabunt rore. Beatus es tu israel. Quis similis tui popule qui saluaris in domino? Scutum auxilii tui: et gladius glorie tue. Negabunt te inimici tui: et tu eorum colla calcabis.

XXXIIII

Ascendit ergo moyses de campestribus moab. super montem nebo in verticem phasga contra iericho: ostenditque ei dominus omnem terram galaad usque dan. et uniuersum neptalim. terramque effraim. et manasse. et omnem terram iuda usque ad mare nouissimum. et australem partem: et latitudinem campi iericho ciuitatis palmarum. usque segor. Dixitque dominus ad eum. Hec est terra pro qua iuraui abraham ysaac. et iacob. dicens: semini tuo dabo eam. Vidisti eam oculis tuis: et non transibis ad illam. Mortuusque est ergo ibi moyses seruus domini in terra moab iubente domino: et sepeliuit eum in ualle terre moab contra phogor: et non cognouit homo sepulchrum eius usque in presentem diem. Moyses centum uiginti annorum erat: quando mortuus est. Non caligauit oculus eius: nec dentes illius moti sunt. Fleueruntque eum filii israel in campestribus moab .xxx. diebus. Et completi sunt dies planctus lugentium moysen. Iosue uero filius nun repletus est spiritu sapientie: quia moyses posuit super eum manus suas. Et obedierunt ei filii israel: feceruntque sicut precepit dominus moysi. Et non surrexit propheta ultra in israel sicut moyses. quem nosset dominus facie ad faciem in omnibus signis atque portentis que misit per eum. ut faceret in terra egypti pharaoni. et omnibus seruis eius. uniuerseque terre illius. et cunctam manum robustam. magnaque mirabilia que fecit moyses coram uniuerso israel.

Explicit addabarim. quod grece deuteronomium dicitur. Incipit prefatio in libro iesu naue.

Tandem finito pentatheuco moysi uelut grandi fenore liberati. ad ihesum filium naue manum mittimus. quem hebrei iosue benum. id est iosue filium num uocant. et ad iudicum librum quem sophtim appel

Et plagam: | Et phogor:

lant: ad ruth quoque et hester. quos isdem nominibus efferunt. Monemusque lectorem. ut siluam hebraicorum nominum. et distinctiones per membra diuisas. diligens scriptor conseruet: ne et noster labor et illius studium pereat. Et ut in primis. quod sepe testatus sum sciat me non in reprehensionem ueterum noua cudere. sicut amici mei criminantur: sed pro uirili parte offerre lingue mee hominibus quos delectat? ut pro grecorum exaplis que et sumptu et labore maximo indigent. editionem nostram habeant. et sicubi in antiquorum uoluminum lectione dubitauerit. hec illis conferentes inueniant quod requirunt? Maxime cum apud latinos tot sint exemplaria quot codices. Et unusquisque pro arbitrio suo uel addiderit uel subtraxerit quod ei uisum est: et utique non possit uerum esse. quod dissonant. Unde cesset acuato uulnere contra nos insurgere scorpius: et sanctum opus uenenata carpere lingua desistat? uel suscipiens si placet. uel contempnens si displicet. Memineritque illorum uersuum. Os tuum habundauit malicia. et lingua concinnabat. Sedens aduersus fratrem tuum loquebaris: et aduersus filium matris tue ponebas scandalum. Hec fecisti: et tacui. Existimasti inique quod ero tui similis: Arguam te. et statuam contra faciem tuam. Que enim audientis uel legentis utilitas est nos laborando sudare. et alios detrahendo laborare. dolere iudeos quod calumpniandi eis et irridendi xpistianos sit ablata occasio. et ecclesie homines id despicere. immo lacerare unde aduersarii torqueantur? Quod si uetus eis tantum interpretatio placet. que et michi non displicet. et nichil extra recipiendum putant: cur ea que sub asteriscis et obelis uel addita sunt uel amputata. legunt et negligunt? Quare danielem iuxta theodotionis translationem. ecclesie susceperunt? Cur origenem mirantur. et eusebium pamphyli cunctas editiones similiter disserentes?

Aut que fuit stulticia postquam uera dixerunt proferre que falsa sunt? Unde ait in nouo testamento probare potuit assumpta testimonia. que in libris ueteribus non habentur? Hec dicimus: ne omnino calumpniantibus tacere uideamur. Ceterum post sancte paule dormitionem. cuius uita uirtutis exemplum est. et hos libros quos eustochio uirgini xpisti negare non potui? Decreuimus dum spiritus hos regit artus. prophetarum explanationi incumbere. et omissum iam diu opus quodammodo postliminio repetere. Presertim cum admirabilis sanctusque uir pammachius hoc idem litteris flagitet? et nos ad patriam festinantes. mortiferos syrenarum cantus surda debeamus aure transire.

Incipit liber iosue bennun.

Et factum est post mortem moysi serui domini: ut loqueretur dominus ad iosue. filium nun ministrum moysi. et diceret ei. Moyses seruus meus mortuus est: surge et transi iordanem istum tu et omnis populus tecum. in terram quam ego dabo filiis israhel. Omnem locum quem calcauerit uestigium pedis uestri. uobis tradam: sicut locutus sum moysi. A deserto et libano usque ad fluuium magnum eufraten. omnis terra eththeorum usque ad mare magnum contra solis occasum erit terminus uester. Nullus uobis poterit resistere cunctis diebus uite tue. Sicut fui cum moyse: ita ero tecum. Non dimittam: nec derelinquam te. Confortare: et esto robustus. Tu enim sorte diuides populo huic terram: pro qua iuraui patribus tuis. ut traderem eam illis. Confortare igitur et esto robustus ualde: ut custodias et facias omnem legem quam precepit tibi moyses seruus meus. Ne declines ab ea ad dexteram uel ad sinistram: ut intelligas cuncta que agis. Non recedat uolumen legis huius de ore

tuo. sz meditabis in eo diebz ac noctibz: ut custodias et facias oia que scripta sunt in eo. Tunc diriges uiam tuam: et intelliges eam. Ecce precipio tibi: confortare et esto robustus. Noli metuere. et noli timere: quoniam tecum e dns deus tuus. in oibz ad quecuqz perrexeris. Precepitqz iosue principibz ppli: dicens. Transite per mediu castror: et precipite pplo ac dicite. Preparate uobis cibaria. quoniam post diem tertium transibitis iordanem: et intrabitis ad possidendam terram quam dns ds ur daturus e uobis. Rubenitis quoqz et gaditis et dimidie tribui manasse. ait. Mementote sermonis: quem precepit uobis moyses famulus dni dicens. Dns ds ur dedit uob requiem: et oem terram. Uxores uestre et filii ustri ac iumenta manebunt in terra. quam tradidit uobis moyses. trans iordanem. Uos aut transite armati ante fres ustros. oes fortes manu. et pugnate pro eis: donec det requiem dns fribz ustris. sicut et uob dedit: et possideant ipi quoqz terram quam dominus deus ur daturus est eis. Et sic reuertemini in terram possessionis ure. et habitabitis in ea quam uobis dedit moyses famulus dni: trans iordanem contra solis ortum. Responderuntqz ad iosue: atqz dixerunt. Omnia que precepisti nobis faciemus: et quocuqz miseris ibimus. Sicut obediuimus in cunctis moysi. ita obediemus et tibi tantum sit dns ds tuus tecum. sicut fuit cum moyse. Qui contradixerit ori tuo. et non obedierit cunctis sermonibz tuis quos preceperis ei: moriatur. Tu tantum confortare. et uiriliter age.

Misit ergo iosue filius nun. de setthim. duos uiros exploratores absconditos: et dixit eis. Ite et considerate terram: urbemqz iericho. Qui pergentes ingressi sunt domum mulieris meretricis nomine raab: et quieuerunt apud eam. Nuntiatumqz e regi iericho: et dictum. Ecce uiri ingressi sunt huc per noctem de filiis isrl: ut explorarent terram. Misitqz rex iericho ad raab meretricem: dicens. Educ uiros qui uenerunt ad te. et ingressi sunt domum tuam. Exploratores quippe sunt: et oem terram considerare uenerunt. Tollensqz mulier uiros abscondit: et ait. Fateor uenerunt ad me: sz nesciebam unde essent. Cumqz porta clauderetur in tenebris. et illi pariter exierunt: nescio quo abierunt. Persequimini cito: et comprehendetis eos. Ipsa aut fecit ascendere uiros in solarium domus sue: operuitqz eos lini stipula que ibi erat. Hii aut qui missi fuerant secuti sunt eos: per uiam que ducit ad uadum iordanis. Illisqz egressis: statim porta clausa e. Nec dum obdormierant qui latebant: et ecce mulier ascendit ad eos. et ait. Noui quod dns tradiderit uobis terram. Etenim irruit in nos terror ur: et elanguerunt oms habitatores terre. Audiuimus quod siccauerit dns aquas maris rubri ad ustrm introitum. quando egressi estis ex egypto: et que feceritis duobz amorreorum regibz qui erant trans iordanem. seon. et og. quos interfecistis. Et hec audientes pertimuimus. et elanguit cor nrm: nec remansit in nobis spc ad introitum urm. Dns eni deus ur ipe est deus in celo sursum: et in terra deorsum. Nunc ergo iurate mihi per dnm deum. ut quomodo ego feci uobiscum miam. ita et uos faciatis cum domo patris mei. detisqz mihi signum uerum: ut saluetis patrem meum et matrem fres ac sorores meas. et oia que eorum sunt. et eruatis aias nostras de morte. Qui responderunt ei. Anima nra sit pro uobis in morte: si tamen non prodideris nos. Cumqz tradiderit nobis dns terram: faciemus in te miam et ueritatem. Demisit ergo eos per funem de fenestra. Domus eni eius herebat muro. Dixitqz ad eos. Ad montana conscendite: ne forte occurrant uobis reuertentes. Ibiqz latete diebz tribz donec redeant: et sic ibitis per uiam urm. Qui dixerunt ad eam. Innoxii erimus a iuramento hoc quo adiurasti nos: si ingredientibz nobis terram signum non fue

Et abierit;

Et ad uadum

Et de egypto:

Et a

Exe

rit funiculus iste coccineus. et li
gaueris eum in fenestra per quã nos
dimisisti. et patrẽ tuũ ac matrem
fr̃esq; et o͞em cognatio͞em tuã. cõg
gaueris in domũ tuã. Qui ostiũ
domus tue egressus fuẽt. sanguis ip
sius erit in caput eius: et nos erim
alieni. Cunctorũ aũt sanguis q̃ tecũ
fuẽrint in domo redundabit in cap
ut n̄r̃m si eos quis tetigẽt. Quod si nos
prodẽ uolueris. et s̃monẽ istum p̃fe
re in mediũ: erim mũdi ab hoc iu
ramẽto quo adiurasti nos. Et illa
r̃ndit. Sicut locuti estis: ita fiat. Di
mittensq; eos ut pgẽnt: appendit
funiculũ coccineũ in fenestra eius.

Exhic

Illi uõ ambulantes puenerũt ad m
ontana. et manserunt ibi tres dies:
donec reũterent̃ q̃ fuerãt p̃secuti. Que
rentes enĩ p̃ o͞em uiã: nõ reperunt
eos. Quibus urbem ingr̃ssis: reuersi sũt
et descenderũt exploratores de mõte.
Et trãsito iordane uenerũt ad iosue
filium nun. narrauerũtq; ei o͞ia q̃
acciderant sibi: atq; dixerũt. Tradidit
dñs in manus n̄r̃as o͞em t̃rã hanc:
et timore p̃strati sũt cũcti h̃itatores

III

Igitur iosue de nocte cõsurgẽs: mo uit
castra. Egredientesq; de setim.
uenerunt ad iordanẽ ipse et o͞s filii
isr̃l: et morati sũt ibi p tres dies. Qui
bus euolutis. trãsierunt p̃cones per
castrorũ mediũ: et clamare ceperunt.
Quãdo uideritis archã federis dñi d̃i
ñr̃i. et sacerdotes stirpis leuitice porta
tes eam. uos quoq; cõsurgite et sequimi
p̃cedentes. sitq; int̃ uos et archam
spatiũ cubitorũ duũ miliũ. ut p̃cul
magis uidere possitis. et nosse p̃ quã
uiam ingrediamini. quia prius nõ amb
ulastis p̃ eam: et cauete ne appropinq̃
tis ad archam. Dixitq; iosue ad p̃plm.
Sanctificamini: cras enim faciet dñs
int̃ uos mirabilia. Et ait ad sacerdotes.
tollite archã federis dñi: et p̃cedite po
pulum. Qui iussa cõplentes tulerũt
et ambulauerũt ante eos. Dixitq; dñs ad
iosue. Hodie incipiã exaltare te corã
omni isr̃l: ut sciãt q̃d sicut cũ moy
se fui. ita et tecum sum. Tu aũt p̃cipe
sacerdotibus qui portant archã federis:
et dic eis. Cum ingr̃ssi fueritis partẽ aq̃ iordanis: state in ea. Dixitq; iosue ad fi
lios isr̃l. Accedite huc: et audite uer
bum dñi dei ñr̃i. Et rursum. In hoc

Exiba

inquit scietis q̃ dñs d̃s uiuẽs in medio
ur̃i ẽ: et disp̃det in cõspectu ur̃o chan
aneum. etheũ. eueum. et phereseũ.
gergeseũ quoq;. et amorreũ. et ieb
useum. Ecce archa federis dñi o͞is t̃re:

Exum

antecedet uos p iordanẽ. Parate
duodeci uiros de .xii. tribubus isr̃l:
singulos p singulas tribus. Et cum
posuerĩt uestigia pedum suorũ. sacer
dotes. qui portant archã federis dñi
d̃i uniuerse terre. in aq̃s iordanis: aq̃ q̃
inferiores sũt decurrent atq; deficiẽt:
q̃ aũt desup ueniũt in una mole cõsi
stent. Igitur egressus ẽ p̃pls de taberna
culis suis. ut transiret iordanẽ: et
sacerdotes q̃ portabãt archã federis per
gebãt añ eum. Ingressisq; eis iordanẽ. et pedibus eorũ in parte aq̃ tinctis.
iordanis aũt ripas aluei sui t̃p̃e mes
sis impleuerat: steterũt aq̃ descendẽtes
in uno loco. et ad instar montis intu
mescentes apparebãt p̃cul ab urbe
q̃ uocabatur edom. usq; ad locũ sar
than. Que aũt inferiores erãt in mare
solitudinis. q̃d nũc uocat̃ mortuũ
descenderũt: usq; quo o͞ino deficerẽt.
Populus aũt incedebat cõtra iordanẽ.
et sacerdotes qui portabãt archã fe
deris dñi stabãt sup siccã humũ in
medio iordanis accincti: o͞isq; p̃pls
p arentẽ alueum transibat.

IIII

Quibus transgr̃ssis: dixit dñs ad iosue.
Elige .xii. uiros singulos p singulas
tribus: et p̃cipe eis. ut tollant de me
dio iordanis alueo. ubi steterũt sacer
dotum pedes .xii. durissimos lapi
des: quos ponetis in loco castrorũ
ubi fixeritis hac nocte tentoria. Vo
cauitq; iosue .xii. uiros quos elege
rat de filiis isr̃l. singulos de singulis
tribubus: et ait ad eos. Ite ante archã

domini dei vestri ad iordanis medium. et portate inde singuli singulos lapides in humeris vestris. iuxta numerum filiorum israel: ut sit signum inter vos. Et quando interrogaverint vos filii vestri cras dicentes. Quid sibi volunt isti lapides? Respondebitis eis. Defecerunt aque iordanis ante archam federis domini cum transiret eum. Idcirco positi sunt lapides isti in monimentum filiorum israel: usque in eternum. Fecerunt ergo filii israel sicut eis precepit iosue. portantes de medio iordanis alveo .xii. lapides. ut ei dominus imperaverat iuxta numerum filiorum israel. usque ad locum in quo castrametati sunt: ibique posuerunt eos. Alios quoque .xii. lapides posuit iosue in medio iordanis alveo. ubi steterunt sacerdotes qui portabant archam federis domini: et sunt ibi usque in presentem diem. Sacerdotes autem qui portabant archam federis stabant in iordanis medio: donec omnia conplerentur que iosue ut loqueretur ad populum preceperat dominus. et dixerat ei moyses. Festinavitque populus et transiit. Cumque transissent omnes: transivit et archa domini. Sacerdotes quoque pergebant ante populum. Filii quoque ruben. et gad et dimidia tribus manasse. armati precedebant filios israel. sicut eis preceperat moyses. et .xl. pugnatorum milia per turmas et cuneos incedebant per plana atque campestria urbis iericho. In illo die magnificavit dominus iosue coram omni israel: ut timerent eum sicut timuerant moysen. dum adhuc viveret. Dixitque ad eum. Precipe sacerdotibus qui portant archam federis domini: ut ascendant de iordane. Cumque ascendissent portantes archam federis domini. et siccam humum calcare cepissent: reverse sunt aque in alveum suum. et fluebant sicut ante consueverant. Populus autem ascendit de iordane. decimo die primi mensis: et castrametati sunt in galgalis. contra orientalem plagam urbis iericho. Duodecim quoque lapides quos de iordanis alveo sumpserant posuit iosue in galgalis: et dixit ad filios israel. Quando interrogaverint filii vestri cras patres suos et dixerint eis. Quid sibi volunt isti lapides? Docebitis eos atque dicetis. Per arentem alveum transivit israel iordanem istum. siccante domino deo nostro aquas eius in conspectu nostro donec transiremus. sicut fecerat prius in mari rubro. quod exsiccavit donec transiremus: ut discant omnes terrarum populi fortissimam domini manum: ut et vos timeatis dominum deum vestrum omni tempore.

Transitum iordanis

V

Postquam ergo audierunt omnes reges amorreorum. qui habitabant trans iordanem ad occidentalem plagam. et cuncti reges chanaan qui propinqua possidebant magni maris loca. quod siccasset dominus fluenta iordanis. coram filiis israel donec transirent: dissolutum est cor eorum. et non remansit in eis spiritus. timentium introitum filiorum israel. Eo tempore ait dominus ad iosue. Fac tibi cultros lapideos: et circumcide secundo filios israel. Fecit quod iusserat dominus: et circumcidit filios israel in colle preputiorum. Hec autem causa est secunde circumcisionis. Omnis populus qui egressus est ex egypto generis masculini universi bellatores viri. mortui sunt in deserto per longissimos vie circuitus: qui omnes circumcisi erant. Populus autem qui natus est in deserto per .xl. annos. in itinere latissime solitudinis. incircumcisus fuit: donec consumerentur qui non audierant vocem domini. et quibus ante iuraverat ut ostenderet eis terram lacte et melle manantem. Horum filii in locum successerunt patrum. et circumcisi sunt ab iosue. quia sicut nati fuerant in preputio erant: nec eos in via aliquis circumciderat. Postquam autem omnes circumcisi sunt: manserunt in eodem castrorum loco donec sanarentur. Dixitque dominus ad iosue. Hodie abstuli obprobrium egypti a vobis. Vocatumque est nomen loci illius galgala: usque in presentem diem. Manseruntque filii israel in galgalis. et fecerunt phase. quarta decima die mensis ad vesperum. in campestribus iericho: et comederunt de frugibus terre die altero azimos panes et polentam eiusdem anni. Defecitque manna

Et fructib;
Et fructib;

postq̃ comederunt de frugib; t̃re.
nec usi sunt ultra illo cibo filii isrł:
sed comederunt de frugib; p̃sentis anni
t̃re chanaan. Cum aũt eẽt iosue in a
gro urbis ierico: leuauit oclos. et ui
dit uirum stantẽ contra se. et euagin
atum tenentẽ gladiũ. Perrexitq; ad
eum. et ait. Noster es. an aduersarior:?
Qui respondit. Nequaq̃: sed sum prin
ceps exercitus dñi: et nunc uenio. Ce
cidit iosue pnus in t̃ram: et adorans
ait. Quid dñs meus loquit̃ ad suũ
suũ? Solue inq̃t calciamtũ tuũ de
pedib; tuis. locus eñ in quo stas. scs
est. fecitq; iosue ut sibi fuerat ĩpatũ.

VI

Hierico aũt clausa erat atq; munita ti
more filior israel: et nullus egredi au
debat aut ingredi. Dixitq; dominus
ad iosue. Ecce dedi in manus tuas
ierico: et regem eius oẽsq; fortes uiros.
Circuite urbem cuncti bellatores: se
mel p diem. Sic facietis .vi. dieb;. Se
ptimo aũt die sacerdotes tollẽt .vii. bu
cinas. quarũ usus ẽ in iubeleo: et p̃ce
dant archã federis dñi. Septiesq; circu
ibitis ciuitatẽ: et sacerdotes clangent
bucinis. Cumq; insonuerit uox tube
longior atq; concisior. et in aurib; uris
increpuerit: conclamabit oĩs pp̃ls
uociferatioẽ maxima: et muri funditꝰ
corruent ciuitatis. Ingredientq;
singuli: p locum contra quẽ steterint.
Vocauitq; ergo iosue filiꝰ nun sacer
dotes: et dixit ad eos. Tollite archã fe
deris: et .vii. alii sacerdotes tollãt .vii.
iubeleor bucinas: et incedant ante
archam dñi. Ad ppl̃m quoq; ait. Ite
et circuite ciuitatem armati: p̃cedẽn
tes archam dñi. Cumq; iosue u̾ba fi
nisset. et .vii. sacerdotes .vii. bucinis clã
gerent an archã federis dñi. oĩsq; ppl̃s
p̃cedẽret armatus: reliquũ uulgus
archã seq̃batur. ac bucinis oĩa conc̃re
pabant. Preceperat aũt iosue pp̃lo di
cẽs. Nõ clamabitis nec audietur
uox ura. neq; ullus s̃mo ex ore ue
stro egredietur: donec ueniat dies ĩ
quo dicam uobis. Clamate et uoci
feramini. Circuiuit ergo archa do
mini ciuitatẽ semel p diem: et reu̾
sa in castra mansit ibi. Igit̃ iosue de
nocte consurgente. tulerunt sacerdotes
archã dñi: et .vii. ex eis .vii. bucin
asq; in iubeleo usus ẽ. Precedebãt

Et iubil

q; archã dñi ambulantes atq; clan
gentes: et armatus pp̃ls ibat an eos.
Vulgus aũt reliquũ seq̃batur archã:
et bucinis psonabat. Circuierũtq; ci
uitatẽ scđo die semel: et reu̾si sunt
in castra. Sic fecerũt .vi. dieb;. Die
aũt .vii. diluculo consurgentes: circuierũt
urbem sicut dispositũ erat septies.
Cumq; septimo circuitu clangerent
bucinis sacerdotes: dixit iosue ad oẽz
isrł. Vociferamini: tradidit eñ uob
dominꝰ ciuitatẽ. Sitq; ciuitas h̃ a
nathema. et oĩa q̃ in ea sũt: dñ̃o. Sola
raab meretrix uiuat: cũ uniu̾sis
qui cum ea in domo sũt. Abscondit
enim nuntios: quos direximꝰ. Vos
aũt cauete ne de his que p̃cepta sũt
uob quippiã contingatis. et sitis pre
uaricationis rei: et oĩa castra isrł sb
peccato sint atq; turbentꝰ. Quicqđ

Et argent

aũt auri argẽntiq; fuẽt et uasor en
eorum ac ferri. domino consecret̃: re
positum in thesauris eius. Igitur omĩ
uociferãte pp̃lo. et clangentib; tubis:
postq̃ in aures multitudiñ uox sonit
q; increpuit. muri ilico corruerunt.
Et ascendit unusq̃sq; p locũ: q contra
se erãt. Ceperuntq; ciuitatẽ: et interfece
runt oĩa que erant in ea a uiro usq;
ad mulierẽ. ab infante usq; ad sen
em. Boues quoq; et oues et asinos: ĩ
ore gladii p̃cusserunt. Duob; aũt uiris
qui exploratores missi fuerãt: dixit
iosue. Ingredimini domũ mulie
ris meretricis et producite eã. oĩaq;

Et oĩa

q̃ illius sũt: sicut illi iuramẽto firmastis.
Ingressiq; iuuenes eduxerunt raab et
parentes eius f̃res quoq; et cunctam
suppellectilẽ ac cognatioẽz illius: et
extra castra isrł manere fecerũt. Vrbẽ
aũt et oĩa que erãt in ea succenderunt.

Et inuenta

absq; auro et argento et uasis eneis

ac ferro que in erariu dni consecra
uerunt. Raab uero meretrice et do
mu patris eius atq; omia que ha
bebat fecit iosue uiuere. et habitau
erunt in medio isrl usq; in psente
diem: eo qd abscondit nuntios q
miserat ut explorarent iherico. In te
pore illo imprecatus e iosue dicens.
Maledictus uir coram dno: qui
suscitauerit et edificauerit ciuitate ie
rico. In primogenito suo fundame
ta illius iaciat: et in nouissimo libor
poat portas eius. Fuit ergo dns cu
iosue: et nome eius uulgatu e in oi

VI

Filii aut isrl puaricati sunt man | tra.
datum: et usurpauert de anathe
mathe. Nam achan filius carmi.
filii zabdi. filii zare. de tribu iuda:
tulit aliqd de anathemate. Iratus
q; e dominus contra filios isrl. Cumq; mi
tteret iosue de iericho uiros contra ahi. q est
iuxta bethauen ad orientale plagaz
opidi bethel: dixit eis. Ascendite. et ex
plorate tram. Qui precepta coplentes:
explorauert ahi. Et reuersi dixerunt ei.
No ascendat ois pplus: sz duo ul tria milia
a uirorum pgant. et deleant ciuitate. Qr
re ois pplus frustra uexet. contra hostes pa
ucissimos. Ascenderunt ergo tria
a milia pugnator. Qui statim terga u
tentes. percussi sunt a uiris urbis hai.
et corruerunt ex eis. xxx. et. vi. hoies.
Persecutiq; st eos ad usq; sabarim de porta
usq; ad sabarim. et ceciderunt p prona
fugientes. Pertimuitq; cor ppli: et ad
instar aque liquefactu e. Josue uero
scidit uestimenta sua: et cecidit pronus
in terram coram archa dni. usq; ad
uespam. tam ipse qua oes senes is
rael. Miseruntq; puluere sup capita
sua. Et dixit iosue. Heu heu dne ds.
Quid uoluisti traducere pplm istu
iordane fluuiu. ut trades nos in ma
nu amorrei. et pderes: Utinam ut ce
pimus mansissemus trans iordane. Mi
dne ds. qd dica. uides isrlem hosti
bz suis terga uertente: Audient chanan
ei. et oes habitatores terre: ac pariter co

globati circumdabunt nos. atq; dele
buit nomen nrm de terra. Et qd facies
magno noi tuo: Dixitq; dominus
ad iosue. Surge. Cur iaces pronus i
tra: Peccauit pplus isrl: et preuaricatus
est pactum meu. Tuleruntq; de a
nathemate et furati sunt atq; mentiti:
et absconderunt in ter uasa sua. Nec
poterit isrl stare an hostes suos. eosq;
fugiet: qz pollutus e anathemate.
Non ero ultra uobiscu: donec conteratis
eum. qui huius sceleris reus e. Surge.
Sanctifica pplm: et dices eis. Sanctificami
ni cras tinu. Hec enim dicit dns ds
isrl. Anathema in medio tui e isrl.
Non poteris stare cora hostibz tuis: donec
deleatur ex te qui contaminatus e hoc
scelere. Accedetisq; mane singuli p
tribz uras. et quacq; tribuum sors
inuenerit accedet p cognationes suas.
et cognatio p domos: domusq; per
uiros. Et quicq; ille in hoc facinore
fuerit depphensus. comburetur igni cu oi
substantia sua: qm puaricatus est
pactum domini et fecit nefas in isrl.
Surgens itaq; iosue mane applicuit
isrl p tribz suas: et inuenta e tribus
iuda. Que cum iuxta familias suas
esset oblata: inuenta e familia zare.
Illam quoq; p uiros offerens reppe
rit zabdi: cuius domu in singulos
diuidens uiros. inuenit achan filiuz
~~filii~~ charmi filii zabdi filii zare de tri
bu iuda. Et ait. ad achan. Filimi da
gliam domino do isrl. et confitere. atq;
indica michi qd feceris: ne abscon
das. Responditq; achan iosue: et dixit ei.
Vere ego peccaui cora dno do isrl: et
sic et sic feci. Vidi enim int spolia pa
llium coccineu ualde bonu. et. cc.
siclos argenti. regulaq; aurea. l. sic
lorum: et concupiscens abstuli. et abs
condi in tra contra mediu tabnaculi
mei. argentu quoq; fossa humo o
perui. Misit ergo iosue ministros. Qui
currentes ad tabnaculu illius rep
pererunt cuncta abscondita in eodem
loco. et argentu simul. Auferentes

Explicauit

Et p domos

Et achor

Et achor

que de tentorio. tulerunt ea ad iosue. et ad omnes filios israel: proieceruntque ante dominum. Tollens itaque iosue achan filium zare. argentumque et pallium. et auream regulam. filiosque eius et filias. boves et asinos et oves ipsumque tabernaculum. et cunctam supellectilem. et omnis israel cum eo: duxerunt eos ad vallem achor. Ubi dixit iosue. Quia turbasti nos: exturbet te dominus in die hac. Lapidavitque eum omnis israel: et cuncta que illius erant igne consumpta sunt. Congregaverunt quoque super eum acervum magnum lapidum: qui permanet usque in presentem diem. Et aversus est furor domini ab eis. Vocatumque est nomen loci illius. vallis achor: usque hodie.

VIII

Dixit autem dominus ad iosue. Ne timeas neque formides. Tolle tecum omnem multitudinem pugnatorum: et consurgens ascende in oppidum ahi. Ecce tradidi in manu tua regem eius et populum. urbemque et terram. Faciesque urbi ahi et regi eius: sicut fecisti iericho. et regi illius. Predam vero et omnia animantia diripietis vobis. Pone insidias urbi post eam. Surrexitque iosue et omnis exercitus bellatorum cum eo: ut ascenderet in ahi. Et electa xxx. milia virorum fortium misit nocte: precepitque eis dicens. Ponite insidias post civitatem. nec longius recedatis: et eritis omnes parati. Ego autem et reliqua multitudo que mecum est: accedemus ex adverso contra urbem. Cumque exierint contra nos. sicut ante fecimus fugiemus. et terga vertemus: donec persequentes ab urbe longius protrahantur. Putabunt enim fugere: nos sicut prius. Nobis ergo fugientibus. et illis persequentibus: consurgetis de insidiis. et vastabitis civitatem: tradetque eam dominus deus vester in manus vestras. Cumque ceperitis: succendite eam. Sic omnia facietis ut iussi. Dimisitque eos. Et perrexerunt ad insidiarum locum: sederuntque inter bethel et ahi. ad occidentalem plagam urbis ahi. Iosue autem nocte illa in medio mansit populi. Surgensque diluculo. recensuit socios. et ascendit cum senioribus in fronte exercitus: vallatus auxilio pugnatorum. Cumque venissent et ascendissent ex adverso civitatis. steterunt ad septemtrionalem urbis plagam: inter quam et eos erat vallis media. Quinque milia autem viros elegerat: et posuerat in insidiis inter bethaven et hahi. ex occidentali parte eiusdem civitatis. Omnis vero reliquus exercitus. ad aquilonem aciem dirigebat: ita ut novissimi multitudinis occidentalem plagam urbis attingerent. Abiit ergo iosue nocte illa: et stetit in vallis medio. Quod cum vidisset rex ahi. festinavit mane: et egressus est cum omni exercitu civitatis. Direxitque aciem contra desertum: ignorans quod post tergum laterent insidie. Iosue vero et omnis multitudo israel cesserunt loco: simulantes metum et fugientes per viam solitudinis. At illi vociferantes pariter. et se mutuo cohortantes: persecuti sunt eos. Cumque recessissent a civitate. et ne unus quidem in urbe ahi et bethaven remansisset. qui non persequeretur israel. sicut eruperant aperta oppida relinquentes: dixit dominus ad iosue. Leva clipeum qui in manu tua est contra urbem ahi: quoniam tibi tradam eam. Cumque elevasset clipeum ex adverso civitatis. insidie que latebant surrexerunt confestim: et pergentes ad civitatem ceperunt. et succenderunt eam. Viri autem civitatis persequebantur iosue. respicientes. et videntes fumum urbis ad celum usque conscendere: non potuerunt ultra huc illucque diffugere: presertim cum hi qui simulaverant fugam. et tendebant ad solitudinem. contra persequentes fortissime restitissent. Videns que iosue et omnis israel quod capta esset civitas. et fumus urbis ascenderet: reversus percussit viros ahi. Siquidem et illi qui ceperant et succenderant civitatem: egressi ex urbe contra suos. medium hostium ferire ceperunt. Cum ergo ex utraque parte adversarii cederentur: ita ut nullus de tanta multitudine salvaretur: regem quoque urbis ahi. apprehenderunt viventem: et obtulerunt iosue.

Et ascendemus

Igitur omnibus interfectis qui israelem ad deserta tendentem fuerant persecuti et in eodem loco gladio corruentibus: reversi filii israel percusserunt civitatem. Erant autem qui in eodem die conciderant a viro usque ad mulierem duodecim milia hominum: omnes urbis ahi. Iosue vero non contraxit manum quam in sublime porrexerat tenens clipeum: donec interficerentur omnes habitatores ahi. Iumenta autem et preda civitatis diviserunt sibi filii israel: sicut preceperat dominus iosue. Qui succendit urbem et fecit eam tumulum sempiternum. Regem quoque eius suspendit in patibulo usque ad vesperam et solis occasum. Precepitque iosue et deposuerunt cadaver eius de cruce: proiecerunt que in ipso introitu civitatis: congesto super eum magno acervo lapidum qui permanet usque in presentem diem. Tunc edificavit iosue altare domino deo israel in monte hebal. sicut preceperat moyses famulus domini filiis israel. et scriptum est in volumine legis moysi. altare de lapidibus impolitis quos ferrum non tetigit: et obtulit super eo holocausta domino. immolavitque pacificas victimas et scripsit super lapides deuteronomium legis moysi. quod ille digesserat coram filiis israel. Omnis autem populus et maiores natu ducesque ac iudices stabant ex utraque parte arche in conspectu sacerdotum qui portabant archam federis domini. ut advena ita et indigena. media pars eorum iuxta montem garizim. et media iuxta montem hebal: sicut preceperat moyses famulus domini. Et primum quidem benedixit populo israel. Post hec legit omnia verba benedictionis et maledictionis: et cuncta que scripta fuerant in legis volumine. Nichil ex his que moyses iusserat reliquit intactum: sed universa replicavit coram omni multitudine israel: mulieribus ac parvulis et advenis qui inter eos morabantur.

Quibus auditis, cuncti reges transiordanem qui versabantur in montanis et in campestribus in maritimis ac litore maris magni. hii quoque qui habitabant iuxta libanum hettheus. et amorreus et chananeus ferezeus. et eveus. et iebuseus. congregati sunt pariter ut pugnarent contra iosue et israel: uno animo eademque sententia. At hii qui habitabant in gabaon audientes cuncta que fecerat iosue iericho et ahi. et callide cogitantes: tulerunt sibi cibaria. saccos veteres asinis imponentes. et utres vinarios scissos atque consutos. calciamentaque perantiqua que ad indicium vetustatis pittaciis consuta erant. induti veteribus vestimentis. Panes quoque quos portabant ob viaticum. duri erant et in frusta comminuti. Perrexeruntque ad iosue qui tunc morabatur in castris galgale: et dixerunt ei atque omni simul israeli. De terra longinqua venimus: pacem vobiscum facere cupientes. Responderuntque viri israel ad eos: atque dixerunt. Ne forte in terra que nobis sorte debetur habitetis: et non possimus fedus inire vobiscum. At illi ad iosue. Servi inquiunt tui sumus. Quibus iosue ait. Quinam estis vos. et unde venistis? Responderunt. De terra longinqua valde venerunt servi tui: in nomine domini dei tui. Audivimus enim famam potentie eius: cuncta que fecit in egypto. et duobus amorreorum regibus trans iordanem. seon regi esebon. et og regi basan. qui erat in astaroth. Dixeruntque nobis seniores. et omnes habitatores terre nostre. Tollite in manibus vestris cibaria ob longissimam viam: et occurrite eis. ac dicite. Servi vestri sumus: fedus inite nobiscum. En panes quando egressi sumus de domibus nostris ut veniremus ad vos calidos sumpsimus: nunc sicci facti sunt et vetustate nimia comminuti. Utres vini novos implevimus: nunc rupti sunt et soluti. Vestes et calciamenta quibus induimur: et que habemus in pedibus: ob longitudinem longioris vie trita sunt. et pene consumpta. Susceperunt igitur de cibariis eorum: et os domini non interrogaverunt. Fecitque iosue cum eis pacem: et inito federe pollicitus est quod non occiderentur. Principes quoque multitudinis: iuraverunt eis. Post dies autem tres initi federis: audierunt

E r. Et erat

E r. in galgala

E r. Quibus iosue; Quinam ait estis etc.

E r. Languerit

Et eis

Et 7

Et peierauim[us]

qd in uicino hitarent. et int eos futuri eent. Moueruntq3 castra filii isrl. et uenerunt in ciuitates eoz die tcio: quaru hec uocabla sut. Gabaon. et caphyra. et beroth. et chariathiarim. Et n pcusserunt eos: eo qd iurassent eis principes mltitudinis. in noie dni di isrl. Murmurauit itaq3 oe uulgus: ct principes isrl. Qui rnderunt eis. Iurauim illis in noie dni dei isrl: et ideirco n possum eos ctingere. Sz hoc faciem eis. Reseruent qde ut uiuant ne ct nos ira dni ccitet. si peiurauerim eis: s3 sic uiuant. ut in usus uniuse mltitudis ligna cedant. aqsq3 cportent. Quib3 hi loqntib3. uocauit gabaonitas iosue: 7 dix eis. Cur nos decipe fraude uoluistis. ut diceretis, pcul ualde hitam a uob. cu in medio nri sitis? Itaq3 sub maledictioe eritis: 7 n deficiet de stirpe ura ligna cedens aquasq3 cportans. in domu di mi. Qui rnderunt. Nunciatum e nobis suis tuis. qd pmisisset dominus ds tuus moysi suo suo: ut traderet uobis oem tram. et dispderet cunctos hitatores eius. Timuim igr ualde: 7 puidim aiab3 nris. uro tuore cpulsi: et hoc csiliu iniuim. Nc aut in manu tua sum: q tibi bonu3 et rctu uidetur fac d nobis. Fecit g iosue ut dixat: 7 liberauit eos de manib3 filioz isrl. ut n occiderent. Decreuitq3 iosue in illo die ee eos in ministerium cuncti ppli. et altaris dni. cedentes ligna. et aquas cportantes. usq3 i presens tps in loco que elegisset dns.

Et adonibezec X

Que cum audisset adonisedech rex irlm. q scilicet cepisset iosue ahi. et subutisset eam. sicut enim fecerat iericho 7 regi ei. ~~illius sicut~~ fecit ahi et regi illius. et qd transfugissent gabaonite ad isrl et eent federati eorum: timuit ualde. Vrbs enim magna erat gabaon et una regalium ciuitatu. et maior oppido ahi: osq3 bellatores eius fortissimi. Misit ergo adonisedech rex irlm ad otham rege ebron: 7 ad pharam regem ihierimoth. ad iaphie quoq3 regem lachis. et ad dabir. regem eglon: dicens. Ascendite ad me et ferte psidiu ut expugnemus gabaon: quare transfugit ad iosue 7 ad filios isrl. Congregati igr ascenderunt quinq3 reges amorreoz. rex irlm. rex ebron. rex ihierimoth. rex lachis. rex eglon. simul cu exitib3 suis: 7 castrametati st circa gabaon oppugnantes eam. Habitatores aut gabaon urbis obsesse. miserunt ad iosue. q tc morabat in castris ap galgala: et dixerunt ei. Ne retrahas man tuas ab auxilio suoz tuoz. Ascende cito et libra nos: ferq3 psidiu. Conuenerunt eni adusum nos oms reges amorreoz: qui hitant in motanis. Ascenditq3 iosue de galgal: 7 ois exercitus pugnatoz cu eo. uiri fortissimi. Dixitq3 dns ad iosue. Ne timeas eos. In manus eni tuas: tradidi illos. Nullus ex eis tibi. resiste poterit. Irruit itaq3 iosue sup eos repente: tota ascendens nocte de galgal. Et cturbauit eos dns a facie isrl. ctriuitq3 plaga magna in gabaon. ac psecutus est p uiam ascensus bethoron: 7 pcussit usq3 azeca. et maceda. Cumq3 fugerent filios isrl. et eent in descensu bethoron. dns misit sup eos lapides magnos de celo usq3 azeca: et mortui sut mlto plures lapidib3 grandis. q quos gladio pcusserant filii isrl. Tc locutus e iosue dno. in die q tradidit amorreu in conspectu filioz isrl: dixitq3 cora eis. Sol ct gabaon ne mouearis: 7 luna ct ualle ahilon. Steteruntq3 sol 7 luna: donec ulcisceret se gens de inimicis suis. None scriptu est hoc in libro iustoz? Stetit itaq3 sol in medio celi: 7 n festinauit occubere spatio unius diei. N fuit an 7 postea tam longa dies: obediente domino uoci hominis. et pugnante p isrl. Reuersusq3 e iosue cum omni isrl: i castra galgale. Fugerant eni .v. reges: 7 se absconderant in spelunca urbis ma

Et ma

Et fug

Et abs

cetà. Nunciatumq; ē iosue: q̄ inuē
eēnt quinq; reges. latentes in speluñ
ca maceda. Qui pcepit sociis: 7 ait.
Voluite saxa ingentia ad os speluñ
ce: 7 ponite uiros industrios q clausos
custodiāt. Vos aūt nolite stare. s; pse
quimini hostes. et extremos quosq;
fugientiū cedite: nec dimittatis eos
urbiū suaꝝ intrare psidia. quos tra
didit dñs deus ur̄ in manus ur̄as.
Cesis igitur adūsariis plaga magna.
7 usq; ad internitiōem pene ɔsūptis:
hii q isrl' effugē potuerūt ingressi
st̄ ciuitates munitas. Reūsusq; est
omnis exercitus ad iosue in maceda
ubi tūc erāt castra: sanus et integro
nūo. Nullusq; ɔ̄ filios isrl' mutire
ausus ē. Precepitq; iosue. dicēs. Ā
perite os spelunce. et pducite ad me
reges quinq; qui in ea latitāt. Fece
runtq; ministri. ut sibi fuerat ipatū:
et eduxerūt ad eū. v. reges de spelunca.
regē ir̄lm. regem hebron. regē hieri
moth. regem lachis. regē eglon. Cūq;
educti eēnt ad eum. uocauit oēs
uiros isrl': 7 ait ad principes exercitus
qui secum erāt. Ite 7 ponite pedes ue
stros sup colla regum istoꝝ. Qui cū pre
xissent: 7 subiectoꝝ pedib; colla cal
carent: rursum ait ad eos. Nolite ti
mere. nec paueatis. Confortamini:
7 estote robusti. Sic enī faciet dñs
cunctis hostib; ur̄is: adūsū quos di
micabitis. Pcussitq; iosue 7 interfec
eos. atq; suspendit sup. v. stipites:
fueruntq; suspensi usq; ad uesperū.
Cumq; occūberet sol: pcepit sociis ut
deponerēt eos de patibulis. Qui depo
sitos, piecerūt eos in speluncā in qua
latuerāt: 7 posuerūt sup os eius sa
xa ingentia. q̄ pmanent usq; in p̄
sens. Eode die macedā quoq; cepit
iosue. 7 pcussit in ore gladii: regēq;
illi' 7 oēs habitatores eius interfecit. Nō
dimisit in ea saltē paruas reliqas.
fecitq; regi maceda: sicut fecerāt re
gi hiericho. Transiuitq; cū oī isrl' de
maceda in lebna. et pugnabat ɔ̄t

eam: quā tradidit dñs cum rege su
o in manū isrl'. Pcusseruntq; urbē
in ore gladii: et omnes habitatores
eius. Nō dimiserunt in ea ullas reli
quias. Feceruntq; regi lebna: sicut
fecerāt regi hiericho. De lebna tran
siuit cum oī isrl' in lachis: et exercitu
p gyrum disposito. oppugnabat eā.
tradiditq; dominus lachis in manū
filioꝝ isrl'. et cepit eam die altero: at
q; pcussit in ore gladii. oēmq; aīam
que fuerat in ea. sicut fecerāt lebna.
Eo t̄pe ascendit hyram rex gazer: ut
auxiliaret' lachis. Quē pcussit iosu
e cum oī pplo eius: usq; ad internitiō
nē. Transiuitq; de lachis in eglon:
et circūdedit atq; expugnauit eā eadē
die. Pcussitq; in ore gladii oēs aīas
q̄ erant in ea: iux' oīa que fecerāt lach
is. Ascendit quoq; cum oī isrl' de eglo
in hebrō. et pugnauit ɔ̄ eam. cepitq;
et pcussit in ore gladii: regē quoq;
eius et omīa oppida regiōis illi'. uni
uersasq; animas que in ea fuerāt cō
morate. Nō reliquit in ea ullas reliqas.
Sicut fecerāt eglon. sic fecit 7 hebron:
cuncta q̄ in ea repit ɔsumēs gladio. Inde
reūsus in dabir. cepit eā atq; ua
stauit: regem quoq; eius 7 oīa per
circuitū oppida pcussit in ore gladii. Nō
dimisit in ea ullas reliqas. Sicut fece
rat hebrō et lebna et regib; earum:
sic fecit dabir. et regi illius. Pcussit
itaq; iosue oēm terram montanā 7 me
ridianā atq; campestrē. et asedoch cū
regib; suis. Nō dimisit in ea ullas re
liqas. s; oē q̄ spirare poterat interfecit:
sicut pceperat ei dñs deus isrl'. A cades
barne usq; ad gazam. oēm t̄rā gosē
usq; gabaō: uniuersos reges 7 regio
nes eoꝝ. uno impetu cepit atq; ua
stauit. Dominus enī deus isrl' pug
nabat p eo. Reūsusq; ē cum oī isrl' ad
locū castroꝝ in galgala.

XI

Que cum audisset iabin rex asor: misit ad iobab regem
madon. et ad regem semerō. atq; ad
regem axaph. ad reges quoq; aqloīs
qui habitabant in montanis 7 in plan

C̄ gazar.
C̄ dabir.
C̄ isrl'e
C̄ madon.
C̄ acsaph.

tie contra meridiem ceneroth. in campe
stribus quoque et in regionibus dor iuxta
mare. chananeum quoque ab oriente
et occidente. et amorreum atque etheum.
ac ferezeum. et iebuseum in montanis.
eueum quoque qui habitabat ad radices
hermon in terra masphe. Egressique sunt
omnes cum turmis suis. populus multus
nimis. sicut arena ~~maris~~ que est in littore
maris. equi quoque et currus inmense
multitudinis. Conveneruntque omnes reges isti
in unum ad aquas merom: ut pugnarent
contra israel. Dixitque dominus ad iosue. Ne tim
eas eos. Cras enim hac eadem hora: ego
tradam omnes istos vulnerandos in con
spectu israel. Equos eorum subnervabis:
et currus igne combures. Venitque iosu
e et omnis exercitus cum eo. adversum
illos ad aquas merom subito: et irru
erunt super eos. Tradiditque dominus illos
in manus israel. Qui percusserunt eos: et
persecuti sunt usque ad sydonem magnam.
et aquas masereffoth. campumque mas
phe. qui est ad orientalem illius partem. Ita
percussit omnes: ut nullas dimitteret
ex eis reliquias. Fecitque sicut preceperat ei do
minus. Equos eorum subnervavit: cur
rusque combussit. Reversusque statim cepit a
sor: et regem eius percussit gladio. Asor
enim: antiquitus inter omnia regna hec
principatum tenebat. Percussitque omnes
animas: que ibidem morabantur. Non dimi
sit in ea ullas reliquias: sed usque ad in
ternetionem universa vastavit. Ipsam
quoque urbem peremit incendio. et om
nes per circuitum civitates, regesque earum
cepit percussit atque delevit. sicut preceperat
ei moyses famulus domini: absque urbi
bus que erant in collibus et in tumulis site.
Ceteras succendit israel. unam tantum asor
munitissimam flamma consumpsit. Om
nemque predam istarum urbium ac iumenta di
viserunt sibi filii israel: cunctis hominibus in
terfectis. Sicut preceperat dominus moysi
servo suo. ita precepit moyses iosue: et
ille universa conplevit. Non preteriit de u
niversis mandatis: ne unum quidem verbum
quod iusserat dominus moysi. Cepit itaque io

sue omnem terram montanam et meridia
nam terramque gosen et planitiem et oc
cidentalem plagam montemque israel. et
campestria eius: et partem montis que a
scendit seir usque baalgad. per planitiem
libani. subter montem hermon. Omnes
reges eorum cepit: et percussit et occidit.
Multo tempore pugnavit iosue: contra reges i
stos. Non fuit civitas: que se traderet filiis
israel. preter eveum qui habitabat in gab
aon: omnes bellando cepit. Domini enim
sententia fuerat: ut indurarentur corda eorum.
et pugnarent contra israel. et caderent. et
non mererentur ullam clementiam ac perirent: si
cut preceperat dominus moysi. In tempore illo venit
iosue et interfecit enachim de montanis.
hebron. et dabir. et anab. et de omni
monte iuda et israel: urbesque eorum dele
vit. Non reliquit ullum de stirpe enachim
in terra filiorum israel. absque civitatibus ga
za. et geth. et azoto: in quibus solum relic
ti sunt. Cepit ergo iosue omnem terram sicut
locutus est dominus ad moysen. et tradidit
eam in possessionem filiis israel: secundum partes
et tribus suas. Quievitque terra a preliis.

XII

Hi sunt reges quos percusserunt filii israel.
et possederunt terram eorum trans iordanem.
ad solis ortum: a torrente arnon usque
ad montem hermon. et omnem orientalem
plagam que respicit solitudinem. Se
on rex amorreorum qui habitabat in ese
bon: dominatus est ab aroher que sita est super
ripam torrentis arnon. et medie par
tis in valle. dimidiique galaad usque
ad torrentem iaboc: qui est terminus
filiorum amon. Et a solitudine usque
ad mare cheneroth contra orientem. et
usque ad mare deserti quod est mare salsis
simum: ad orientalem plagam per viam que
ducit bethsimoth. et ab australi par
te que subiacet asedoth. usque phas
ga. Terminus og regis basan de re
liquiis rapharim. qui habitavit in astar
oth. et in edraim. et dominatus est in mon
te hermon. et in salacha. atque in uni
versa basan usque ad terminos gesuri.
et machati. et dimidie partis galaad:
terminum seon regis esebon. Moyses

ł euastauit.

ł q

ł finis

ł ut

ł habitau[it]

ł habitau[it]

ł termi[nos]

ł termino

famulus domini. et filii israel percusserunt eos. Tradiditque terram eorum moyses in possessionem rubenitis et gaditis et dimidie tribui manasse. Hii sunt reges terre quos percussit iosue et filii israel trans iordanem ad occidentalem plagam: a baalgad in campo libani. usque ad montem cuius pars ascendit in seir. Tradiditque eam iosue in possessionem tribubus israel singulis partes suas: tam in montanis quam in planis atque campestribus. In aseroth et in solitudine ac meridie: etheus fuit et amorreus. chananeus. et ferezeus. eveus. et iebuseus. Rex iericho: unus. Rex hai que est ex latere bethel: unus. Rex ierusalem: unus. Rex ebron: unus. Rex ierimoth: unus. Rex lachis: unus. Rex eglon: unus. Rex gazer: unus. Rex dabir: unus. Rex gader: unus. Rex herma: unus. Rex hered: unus. Rex lebna: unus. Rex odollam: unus. Rex maceda: unus. Rex bethel: unus. Rex taffua: unus. Rex afer: unus. Rex afec: unus. Rex saron: unus. Rex madon: unus. Rex asor: unus. Rex semeron: unus. Rex acsaph: unus. Rex tenach: unus. Rex mageddo: unus. Rex cedes: unus. Rex iecnaam charmeli: unus. Rex dor et provincie dor: unus. Rex gentium galgal: unus. Rex thersa: unus. Omnes reges triginta et unus.

Iosue senex provecteque etatis erat. Et dixit dominus ad eum. Senuisti et longevus es. terraque latissima derelicta est. que necdum est sorte divisa: omnis videlicet galilea philistiim. et universa gessuri. a fluvio turbido qui irrigat egyptum usque ad terminos acharon contra aquilonem. terra chanaan, que in v. regulos philistiim dividitur. gazeos. et azotios. ascalonitas. getheos. et accaronitas. Ad meridiem vero sunt evei. omnis terra chanaan et maara sidoniorum usque afeca. et terminos amorrei. eiusque confinia. Libani quoque regio contra orientem a baalgad sub monte hermon. donec ingrediaris emath. omnium qui habitant in monte. a libano usque ad aquas maserefoth. universique sydonii. Ego sum qui delebo eos a facie filiorum israel. Veniat ergo in partem hereditatis israel. sicut precepi tibi. Et nunc divide terram in possessionem novem tribubus et dimidie tribui manasse. cum qua ruben. et gad possederunt terram. quam tradidit eis moyses famulus domini trans fluenta iordanis ad orientalem plagam. ab aroer que sita est in ripa torrentis arnon. et in vallis medio. universaque campestria medaba usque dibon. et cunctas civitates seon regis amorrei qui regnavit in esebon. usque ad terminos filiorum amon. et galaad. ac terminum gessuri. et maachati. omnemque montem hermon. et universam basan usque salecha. et regnum og in basan. qui regnavit in astaroth et edrai. Ipse fuit de reliquiis rafaim. Percussitque eos moyses atque delevit. Nolueruntque disperdere filii israel gessuri et maachati. et habitaverunt in medio israel usque in presentem diem. Tribui autem levi non dedit possessionem: sed sacrificia et victime domini dei israel. ipsa est eius hereditas. sicut locutus est illi. Dedit ergo moyses possessionem tribui filiorum ruben: iuxta cognationes suas. Fuitque terminus eorum ab aroer que sita est in ripa torrentis arnon. et in valle eiusdem torrentis media. universam planiciem que ducit medaba et esebon. cunctosque viculos earum qui sunt in campestribus: dibon quoque et bamoth baal. et oppidum baalmeon. et gessa. et cedemoth. et mefeeth. et cariathaim. et sabama. et sarathasar in monte vallis bethphogor et asedoth. phasga. et bethaisimoth: omnes urbes campestres universaque regna seon regis amorrei qui regnavit in esebon. quem percussit moyses cum principibus suis madian. eveum. et recem. et sur. et ur. et rebee. duces seon. habitatores terre: et balaam filium beor ariolum occiderunt filii israel gladio. cum ceteris interfectis. factusque est terminus filiorum ruben iordanis fluvius. Hec est

possō rubenitarū pcognatiōes suas: urbium et uiculoꝝ. Deditq; moy ses tribui gad ⁊ filiis eī pcogtiōes suas possōnē: cuius hec diuisio est. Terminos iaçer et oēs ciuitates ga laad dimidiamq; ptē trē filioꝝ ām on. usq; ad aroer: que ē cont̄ rabba. et ab esebon usq; ad ramoth masp he. et bathanim. et amanaim. usq; ad t̄minos dabir. In ualle quoq; bet baram. et bethnēra. et sochoth. ⁊ sa phan. reliq̄ ptem regni seon regis e sebon. Huius quoq; finis iordanis ē. usq; ad extremā ptem maris cenere th: trans iordanē; ad orientalē plagā. Hec ē possō filioꝝ gad. p familias suas: ciuitates ⁊ uille eoꝝ. Dedit ⁊ dimidi e tribui manasse. filiisq; eī iux̄ cog̃ tiōes suas. possōnē: cuius hoc prin cipium ē. amanaim. et uniūsā ba san ⁊ cuncta regna og regis basan. ōsq; uicos iair. q̄ sī in basan: lx. opi da. ⁊ dimidiā ptem galaad. et asta roth et edrai. urbes regni og regis ī basan filiis machir. filii manasse. dimidie pti filioꝝ machir. iux̄ cog̃ tiōes suas. Hanc possōnē diuisit mo ẏses: in campestrib; moab trans ior danē ꝯt̄ iherico ad orientalē plagā. Tribui aūt leui ñ dedit possōnē: qm̄ dominus deus isrł̄ ipse est possō eius.

XIIII

Hec ē q̄d possederunt filii isrł̄ in t̄ra chanaan quā dederūt eis eleaçar sacdos et iosue filius nū. ⁊ pncipes familiaꝝ ptrib; isrł̄. sor te oīa diuidentes: sicut pceperat dn̄s in manū moẏsi. ix. tribub; et dimidie tribui. Duab; ēi tribub; et dimidie tribui. dedāt moẏses trans iordanē; possōnē. absq; leuitis qui nich̄ t̄re acceperunt int̄ frēs suos: s; in eoꝝ successerūt locū. filii ioseph i duas diuisi trib;. manasse et effraim. Nec acceperunt leuite aliā ptē in t̄ra: nisi urbes ad hitandū et suburba na eaꝝ ad alenda iumēta et pecora sua. Sicut pceperat dn̄s moẏsi. ita fe cerunt filii isrł̄: ⁊ diuiserunt t̄rā. Ac cesserunt itaq; filii iudā ad iosue: ī galgala. Locutusq; ē ad eū chaleb filius iephone cenegeus. Nosti qd lo cutus sit dominꝰ ad moẏsen hoīnē; dei. de me et de te: in cades barne. Q̄ draginta ānoꝝ eram q̄ndo me mis it moẏses famulus dn̄i de cades bā ne. ut ꝯsiderarem t̄ram: nūtiauiq; ei qd̄ michi uerū uidebat̄. Fratres aūt mī qui ascenderant mecū. dissolu erūt cor ppl̄i: ⁊ nichilominꝰ ego secu tus sum dn̄m dn̄i meī. Iuravitq; moẏses in die illo dicēs. Terra quā calcauit pes tuus. erit possō tua. et filioꝝ tuoꝝ in et̄nū: q2 secutus es dn̄m dn̄i tuī. Concessit ergo dn̄s ui tam michi sicut pollicitus ē: usq; ī p̄sentē diem. Quadraginta ⁊ v. ānī sūt ex quo locutus ē dominꝰ uerbū istud ad moẏsen: q̄ndo ābulabat is rael p solitudinē. Hodie. lxxxv. an noꝝ sum: sic ualens ut eo ualebā; tp̄e. q̄ndo ad explorandū missus sū. Illius in me tpr̄is fortitudo usq; hodi e pseuerat: tam ad bellandū quā ad gradiendum. Da ergo michi mōtē istum quē pollicitus ē dn̄s. te quoq; audiente. in quo enachī sūt ⁊ urbes magne atq; munite: si forte sit do minus mecū et potuero delere eos sic̄ pmisit michi. Benedixitq; ei iosu e: ⁊ tradidit ei hebron in possōnē. A tq; ex eo fuit hebron chaleb filio ie phone cenegeo usq; in p̄sentē diē;: q2 secutus ē dn̄m dn̄i isrł̄. Nomē hebron: antea uocabat̄ cariatharbe. Adam maximꝰ ibi int̄ enachim situs ē. Et t̄ra cessauit a p̄liis.

Igitur sors filioꝝ iudā pcognatiōes suas: ista fuit. A t̄mino edom usq; in desertum sin ꝯtra meridiē: ⁊ usq; ad extremā ptem australis plage. Initium eius: a sūmitate maris sa lsissimi. et a lingua eius q̄ respicit ad meridiē. egrediturq; ꝯt̄ ascensū; scorpiōis et ptransit in syna. ascē ditq; in cades barne. et puenit in esron. ascendēs ad dara et circuiens ca

ł et dimidiā
ł earū;
ł vedat
ł successant
ł iude
ł galgal
ł barne:
ł nūc
ł terrā
ł āt
ł potero
ł erat;
ł iude
ł ephro.
ł dari

richaa atq; inde ptransiens in asem
ona; et perveniens ad torrentē egy
pti. Eritq; terminus eius: mare magn
um. Hic est finis meridiane plage.
Ab oriente vero erit initium mare sa
lsissimū. usq; ad extrema iordanis.
et ea que respiciunt aquilonē: a lin
gua maris usq; ad eundē iordanē
fluviū. Ascenditq; terminus in beth
agla. et ptransit ab aquilone in betha
raba ascendens ad lapidē boen. filii
ruben. et tendens usq; ad terminos de
bera. de valle achor. contra aquilonē
respiciens galgala. que est ex adverso a
scensionis adommim. ab australi
parte torrentis. transitq; aquas que vo
cantur fons solis: et erunt exitus eius
ad fontem rogel. Ascenditq; per con
vallem filii ennom. ex latere iebusei.
ad meridiē: hec est ierusalem. Et inde se
erigens ad verticē montis qui est con
tra geheinnom ad occidentē: in summi
tate vallis raphaim. contra aquilonē. Per
transitq; a vertice montis usq; ad fon
tem aque nepthoa: et pervenit usq; ad
vicos montis effron. Inclinaturq;
in baal que est chariathiarim. idest ur
bs silvarum: et circuit de baala contra occidē
tem usq; ad montē seir. Transitq;
iuxta latus montis iarim ad aquilonē
in cheslon: et descendit in bethsames.
transitq; in thamna: et pervenit contra aqlo
nē partis accharon ex latere. Inclinatur
q; sechrona: et transit montē baala.
Pervenitq; in iebneel: et maris mag
ni contra occidentē fine concluditur. Hii sunt
termini filiorum iuda per circuitum: in cogna
tionibus suis. Chaleb vero filio iephone
dedit partem in medio filiorum iuda sicut
preceperat ei dominus: cariatharbe patris e
nac. ipsa est hebron. Delevitq; ex ea
chaleb tres filios enach. sisai. et achi
man. et tholmai de stirpe enach. At
q; inde conscendens venit ad habitatores
dabir: que prius vocabatur chariath
sepher idest civitas litterarum. Dixitq;
chaleb. Qui percusserit cariathsepher
et ceperit eam: dabo illi axam filiam me
am uxorem. Cepitq; eam othoniel.
filius cenez: frater chaleb iunior. De
ditq; ei axam filiam suam uxorē. Quē
cum pergeret simul: suasa est a viro suo
ut peteret a patre suo agrū. Suspir
avitq; ut sedebat in asino. Cui chal
eb. Quid habes inquit? At illa respondit.
Da michi benedictionem tuam. Terram au
stralem et arentē dedisti michi: iunge
et irriguam. Deditq; ei chaleb irrigu
um: superius. et inferius. Hec est posses
sio tribus filiorum iuda: per cognationes suas.
Eruntq; civitates ab extremis partibus
filiorum iuda. iuxta terminos edom. a meri
die: capsebel. et edel. et iagur: et cina.
et dimona. et adada. et cedes. et asor.
et iethnan. ziph et telem. et baloth.
et asor nova. et carioth. esron. hec est
asor. aman. same. et molada. et aser
gadda. assemon. bethfelech. et aser
sual. et bersabee. et baciothia. et ba
ala. et hiim. et hiimesem. et elthol et
ad. et cerul. et herma. et sicelech. et
medemena. et sesena. lebaoth. et se
lim. et aem. remmon. Omnes civi
tates. xxix. et ville earum. In campestri
bus vero: esthaol. et saraa. et asena. et za
noe. et enngannim. taffua. et enaim.
et ieremoth. adulam. soccho. et azeca.
et sarim. et adithaim. et gedera. et
giderothaim. urbes. xiiii. et ville ea
rum. Sanam. et adesa. et magdalg
ad. delen. et melpha. et gethel. et la
chis. et baschath. et eglon. thebbon. et
leemas. et chethis. et giderroth. beth
dagon. et neema. et maceda: civitates
xvi: et ville earum. Labana. et ether.
et asam. iepta. et esna. et nesib. ceila.
et achsib. et maresa: civitates. ix: et
ville earum. Accharon: cum vicis et
villulis suis. Ab accharon. usq; ad m
are omnia que vergunt ad azotum. et
viculos eius. Azotus cum vicis et villu
lis suis. Gaza cum viculis et villulis
suis: usq; ad torrentē egypti: et mare
magnū. terminus eius. Et in monte
sarimr. et iether. et soccho. et eden
na. chariathsanna. hec est dabir. anab.

℟ Qui cū pgerent
℟ suasit ei vir suus
℟ suasit viro suo.
℟ suasa ē a viro suo v̄ rc.

℟ itaq;

℟ zanoa.

℟ melcha.
℟ esbon.
℟ gehedis.

℟ azib.

℟ maulis

Et ara
Et licana
Et kyriacha
Et isrl
XVI
Et mote
Et adar
Et egrediuntur
Et noathar
Et in

et isthemo. et anim. gosen. et olon. et gilo: ciuitates .xi. et uille earum. Arab. et
roma. et esaam. et ianum. et beth
afua. et affeca. amata. et cariathar
be. hec est hebron. et sior: ciuitates
.ix. et uille earum. Maon. et chermel. et zif. et iotae. zerahel. et cucadamin. et zanoe. et achaim. gabaa. et cana: ciuitates .x. et uille earum. Alul. et beth sur: et iedor. mareth. et bethanoth. et heltheten: ciuitates .vi. et uille earum. Cariathbaal. hec est cariathiarim urbs siluarum. et areba: ciuitates due. et uille earum. In deserto. betharaba. medin. et sabacha. neb
san. et ciuitates salis: et engaddi: ciuitates .vi. et uille earum. Fiunt simul .cxv. Iebuseum autem habitatorem ierusalem non potuerunt filii iuda delere. Habitauitque iebuseus cum filiis iuda in ierusalem: usque in presentem diem.

Cecidit quoque sors filiorum ioseph. ab iordane contra iericho. et ad aquas eius. ab oriente solitudo. que ascendit de iericho ad montana bethel. et egreditur de bethel luzam: transitque terminum archiatharoth. et descendit ad occidentem iuxta terminum iefleti. usque ad terminos bethoron inferioris. et gazer. finiunturque regiones eius mari magno: quas possederunt filii ioseph manasses et effraim. Et factus est terminus filiorum effraim per cognationes suas. et possessio eorum contra orientem. atharoth. addar. usque bethoron superiorem. Egrediunturque confinia in mare. Machmathath uero aquilonem respiciat: et circuit terminos contra orientem in thanathsilo et pertransit ab oriente ianoe. Descenditque de ianoe in atharoth, et noaratha. et peruenit in iericho. et egreditur ad iordanem de taffua: pertransitque contra mare in uallem arundineti. Suntque egressus eius ad mare salsissimum. Hec est possessio tribus filiorum effraim per familias suas. urbes que separate sunt filiis effraim in medio possessionis filiorum manasse et uille earum. Et non interfecerunt filii effraim. chananeum qui habitabat in gazer. Habitauitque chananeus in medio effraim usque in diem hanc: tributarius.

Cecidit autem sors tribui manasse: ipse enim est primogenitus ioseph. machir primogenito manasse patri galaad. qui fuit uir pugnator. habuitque possessionem galaad et basan. et reliquis filiorum manasse iuxta familias suas. filiis abiezer. et filiis helech. et filiis hesriel. et filiis sichem. et filiis epher. et filiis semida. Isti sunt filii manasse. filii ioseph: mares. per cognationes suas. Salphaad uero filio epher. filii galaad. filii machir. filii manasse. non erant filii: sed sole filie. quarum ista sunt nomina. Maala. et noha. et egla. et melcha. et thersa. Veneruntque in conspectu eleazari sacerdotis. et iosue filii nun. et principum: dicentes. Dominus precepit per manum moysi: ut daretur nobis possessio in medio fratrum nostrorum. Deditque eis iuxta imperium domini possessionem: in medio fratrum patris earum. Et ceciderunt funiculi manasse decem: absque terra galaad et basan trans iordanem. Filie enim manasse possederunt hereditatem: in medio filiorum eius. Terra autem galaad cecidit in sortem filiorum manasse: qui reliqui erant. Fuitque terminus manasse ab aser machmathath que respicit sichem. et egreditur ad dexteram iuxta habitatores fontis taffue. Et enim in sortem manasse ceciderat terra taffue: que est iuxta terminos manasse. et filiorum effraim. Descenditque terminus uallis harundineti in meridiem torrentis ciuitatum effraim: que in medio sunt urbium manasse. Terminus manasse ab aquilone torrentis. et exitus eius pergit ad mare: ita ut ab austro sit possessio effraim. et ab aquilone manasse. Et utramque claudit mare. Et coniunguntur sibi in tribu aser ab aquilone: et in tribu ysachar ab oriente. Fuitque hereditas manasse in ysachar et in aser. bersan et uiculi eius. et ieblaam cum uiculis suis. et habitatores dor cum opidis suis. habitatores quoque endor cum uiculis suis. Similiterque habitatores thanach cum uiculis suis. et

XVII
Et asriel pher
Et magla
Et frin
Et uillus
Et uillus

habitatores mageddo cum uiculis suis: et tercia pars urbis nofeth. Nec potuerunt filii manasse has ciuitates subuertere: sed cepit chananeus habitare in terra sua. Postquam autem conualuerunt filii israel: subiecerunt chananeos et fecerunt sibi tributarios: nec interfecerunt eos. Locutique sunt filii ioseph ad iosue: et dixerunt. Quare dedisti michi terram in possessionem sortis et funiculi unius: cum sim tante multitudinis. et benedixerit michi dominus? Ad quos iosue ait. Si populus multus es: ascende in siluam. et succide tibi spatia in terra pherezei et raphaim: quia angusta est tibi possessio montis effraim. Cui responderunt filii ioseph. Non poterimus ad montana conscendere: cum ferreis curribus utantur chananei. qui habitant in terra campestri in qua site sunt bersan cum uiculis suis. et iezrahel mediam possidens uallem. Dixitque iosue ad domum ioseph: effraim. et manasse. Populus multus es: et magne fortitudinis. Non habebis sortem unam: sed transibis ad montem. et succides tibi. atque purgabis ad habitandum spatia. et poteris ultra procedere cum subuerteris chananeum: quem dicis ferreos habere currus. et esse fortissimum.

XVIII

Congregatique sunt omnes filii israel in silo. ibique fixerunt tabernaculum testimonii: et fuit eis terra subiecta. Remanserant autem filiorum israel. VII. tribus: que necdum acceperant possessiones suas. Ad quos iosue ait. Usquequo marcetis ignauia. et non intratis ad possidendam terram quam dominus deus patrum uestrorum dedit uobis? Eligite de singulis tribubus ternos uiros: ut mittam eos. et pergant et circueant terram. et describant eam iuxta numerum uniuscuiusque multitudinis: referantque ad me quod descripserint. Diuidite uobis terram in. VII. partes. Iudas sit in terminis suis ad australem plagam: et domus ioseph ab aquilone. Mediam inter hos terram: in. VII. partes describite. Et huc uenietis ad me. ut coram domino deo uestro mittam uobis hic sortem: quia non est inter uos pars leuitarum: sed sacerdotium domini hec est eorum hereditas. Gad autem et ruben et dimidia tribus manasse. iam acceperant possessiones suas trans iordanem. ad orientalem plagam: quas dedit eis moyses famulus domini. Cumque surrexissent uiri. ut pergerent ad describendam terram: precepit eis iosue dicens. Circuite terram. et describite eam. ac reuertimini ad me: ut hic coram domino deo uestro in silo mittam uobis sortem. Itaque perrexerunt: et lustrantes eam in. VII. partes diuiserunt. scribentes in uolumine. Reuersique sunt ad iosue in castra in silo. Qui misit sortes coram domino in silo: diuisitque terram filiis israel in. VII. partes. Et ascendit sors prima filiorum beniamin. per familias suas: ut possiderent terram inter filios iuda et filios ioseph. Fuitque terminus eorum contra aquilonem. a iordane. pergens iuxta latus iherico septentrionalis plage. et inde contra occidentem ad montana conscendens. et perueniens ad solitudinem bethauen: atque pertransiens iuxta luzam. ad meridiem. ipsa est bethel. Descenditque in atharoth adar: in montem qui est ad meridiem beth oron inferioris: et inclinatur circuiens contra mare. ad meridiem montis qui respicit bethoron contra africum. Suntque exitus eius in cariathbaal que uocatur et cariathiarim: urbem filiorum iuda. Hec est plaga contra mare et ad occidentem. A meridie autem ex parte cariathiarim egreditur terminus contra mare: et peruenit usque ad fontem aquarum nepthoa. Descenditque in partem montis qui respicit uallem filiorum ennom: et est contra meridianam. septemtrionalem plagam. in extrema parte uallis raphaim. Descenditque gehennom. id est uallis ennom iuxta latus iebusei ad austrum: et peruenit ad fontem rogel. transiens ad aquilonem. et egrediens ad ensemes. id est fontem solis: et pertransit usque ad tumulos qui sunt e regione ascensus adommim. Descenditque ad abenboen. id est lapidem boen filii ruben: et pertransit ex latere aquilonis ad campestria. et descenditque in planitiem. et pregreditur contra aquilonem bethagla. fuitque exitus eius

Et funiculi

Et Iosue

Et a iordane

Et inde

Et terminus

Et a meridie

Et Iosue

Et a bethagla. al. et bethagla.

ℓ in fine

ℓ suas;

XIX

ℓ eius;

ꝯ linguã maris salsissimi. ab aq
lone in fine iordanis ad australe3
plagam. qui est t̃minus illius ab
oriente. Hec ẽ posso filioꝝ beniam
in. p t̃minos suos in circuitu et fa
milias singulas. Fueruntq3 ciuita
tes eius iherico. et bethagla. et ual
lis casis. betharaba. et semaraim. et
bethel. et auim. et affara. et offira.
uilla hesmona. et ofni. et gabee.
ciuitates. xii. et uillule eaꝝ. Gaba
on. et rama. et beroth. et mesphe.
chaphera. et ammosa. et recẽ. iar
aphel. et tharela. et sela. eleph. ⁊
iebus que ẽ ir̃lm. gabaath. et caria
th. ciuitates. xiiii. et uille earum.
Hec ẽ posso filioꝝ beniamin iuxta
familias suas.

Et egressa ẽ sors se cunda filioꝝ simeon. p cognatiões
suas. Fuitq3 hereditas eoꝝ i medio
possonis filioꝝ iuda. bersabee. et sa
bee. et molada. et asersual. bala. et
asem. et beltholaad. betularma. et
sicelech. et bethmarchaboth. et asse
susa. et bethlebaoth. et sarohẽ. ciu
itates. xiii. et uille earũ. Ain. et rem
mon. et athar. et asan. ciuitates
quatuor et uille earum. Omnes uicu̅
per circuitum urbiũ istaꝝ. usq3 ad ba
lat. beriamech. ꝯ australẽ plagã.
Hec ẽ hereditas filioꝝ simeon iux
cognatiões suas. i posso̅ne ⁊ funiculo filioꝝ
iuda. q3 maior erat. ideo filii symeo̅
possederunt i medio hereditatis eorum.

Cecciditq3 sors tertia filioꝝ zabulo̅
p cognatiões suas. Et f̃cus ẽ t̃minus
possonis filioꝝ zabulon. usq3 sari
th. Ascenditq3 de mari et medalla
et puenit in debbaseth. usq3 ad tor
rentẽ qui ẽ contra iecenã. et reũtitur
de sarith ꝯ orientẽ. in finẽ ceselech
thabor. et egreditur ad abereth. ascen
ditq3 ꝯ iasie. et inde ptransit ad orien
talem plagam gethefer. et thacasin.
et egreditur in remmon amphar. ⁊
noa. et circuit ad aquilonẽ et nathõ.
Suntq3 egressus eius. uallis iepthael.
et cathel. et neamai. nealol. ⁊ semrõ.
⁊ gedula. et bethleem. ciuitates
duodecim et uille eaꝝ. Hec ẽ heredi
tas tribus filioꝝ zabulon p cognatiões
suas. ⁊ urbes et uiculi earũ. Isachar
egressa ẽ sors quarta. p cognationes
suas. Fuitq3 eius hereditas. iezrahel.
et chasaloth. et sunem. et affaraim.
et senon. et anaarath. et rabith. et
cesion. abes. et rameth. et engann
im. ⁊ enadda. ⁊ bethfases. et puenit
t̃minus eius usq3 thabor. et seesima.
et bethsemes. eruntq3 exitus eius iorda
nis. ciuitates. xvi. ⁊ uille eaꝝ. Hec ẽ
posso filioꝝ ysachar p cognatiões suas
urbes et uiculi earũ. Cecciditq3 sors
quinta tribui filioꝝ aser. p cognatiões
suas. Fuitq3 t̃minus eoꝝ alchath. ⁊
acli. et bethen. et axaph. et elmele
ch. et amaad. et mespha. et puenit
usq3 ad carmelum maris. et sihor. les
banath. ac reũtitur contra orientem
bethdagan. et ptransit usq3 zabulon.
et uallem iepthael. ꝯ aquilonẽ in
bethemeth et neiel. egrediturq3 ad leuã
chabul. et acran. et roob. et ammõ.
et chane. usq3 ad sydonẽ magnã. re
ũtiturq3 in horma. usq3 ad ciuita
tẽ munitissimã tyrum. et usq3 os
sam. Eruntq3 exitus eius in mare d
funiculo acima. et amma. et affech.
et roob. ciuitates. xxii. et uille ea
rum. Hec ẽ posso filioꝝ aser p cognatio
nes suas. urbesq3 et uiculi eaꝝ. Filii
orum neptalim sexta sors. cecidit
p familias suas. Et cepit t̃minus
de heleph. et helon. in sananim. et ada
mi que ẽ neceb. et iebnael. usq3 lecũ.
et egressus eoꝝ usq3 ad iordanẽ. re
ũtiturq3 t̃minus contra occidentẽ. i
aznoth. thabor. atq3 inde egreditur
in hucuca. et ptransit in zabulon. contra
meridiẽ. et in aser ꝯ occidentẽ. ⁊ in
iuda ad iordanẽ contra ortũ solis. ciui
tates munitissime. asseddim. iaser.
et ammad. et rechatha. cenereth. ⁊
edema. et arama. asor. et cedes. ⁊
edrai. nasor. et ieron. et magdael.
horem. et bethanath. et bethsemes.

ℓ auseb.

ℓ ⁊ messa

ℓ effech.

ℓ et

ℓ eaꝝ

ℓ ui ea

ℓ iareo.

ciuitates .xiiii. et uille earum. Hec e posso trib; filior neptalim. p cogtones suas: urbes et uiculi ear. Trib ui filior dan p familias suas: egssa e sors septima. Et fuit t'min' possessionis eius. saraa. et estaol. et iau'semes. i. ciuitas solis. selebim. et aialon. et iethela. helon. et temna. et acron. heltece. et gebthe. et baalath. iud. benebarach. et iethremon. atq; iercon. et arecon. cu t'mino qui respicit ioppen: et ipo fine cclud'. Ascenderuntq; filii dan. et pugnauerunt ctra lesem. ceperuntq; eam. et p cusserunt eam in ore gladii. ac possederunt. et hitauerunt in ea: uocantes nom eius. lesendan. ex nomine dan patris sui. Hec e posso trib; filiorum dan. p cognationes suas. urbes et uiculi earum. Cumq; cplesst t'ra sorte diuidere. singulis p trib; suas. dederunt filii isrl possone iosue filio nun. in medio sui. iux pceptu dni. urbe qua postulauit thamnathsaraa in monte effraim: et edificauit ciuitate. hitauitq; in ea. Hec sut possones quas sorte diuiserunt eleazar sacdos. et iosue filius nun. et principes familiarum ac tribuu filior isrl in silo. coram dno ad ostiu tabnacli testimonii: partitiq; sut t'ram.

XX

Et locutus e dns ad iosue dicens. Loquere filiis isrl: et dic eis. Separate urbes fugitiuor de quib; locutus sum ad uos. p manu moysi ut cfugiat ad eas. quicq; animam pcusserit nesciens. et possit euadere iram proximi qui ultor e sanguinis. cum ad una harum cfugerit ciuitatu. Stabitq; an portam ciuitatis: et loquetur senioribus urbis illius ea q se cprobent innocente. Sicq; suscipientes eu: dabunt ei locu ad hitandu. Cumq; sanguinis ultor eu fuit psecutus: n tradent in manus eius. q ignorans pcusserit proximu ei. n an biduu l' triduu eius ee pbatur inimic. Et hitabit in ciuitate illa: donec stet an iudiciu cam reddens facti sui. et moriat sacdos magnus qui fuit in illo tpr. Tunc reuertetur homicida: et ingredietur ciuitate et domu sua. de qua fugerat. Decreueruntq; cedes in galilea montis neptalim. et sichem in monte effraim. et cariatharbe. ipa e hebron in monte iuda. et trans iordane ctra orientale plagam iherico statuerunt bosor. q sita est in campestri solitudine. de tribu ruben. et ramoth in galaad de tribu gad: et gaulon. in basan de tribu manasse. Hec ciuitates cstitute st cunctis filiis isrl. et aduenis q hitabant int eos: ut fugeret ad eas q aiam nesciens pcussisset. et n moreret in manu pxi. effusu sanguine uindicare cupientis. donec staret an pplm. expositurus cam sua.

XXI

Accesseruntq; principes familiar leui ad eleazar sacdote. et iosue filiu nun. et adduces cognationu p singlas tribus filior isrl: locutiq; sut ad eos in silo t're chanaan. atq; dixerunt. Dns pcepit p manu moysi: ut darentur nobis urbes ad hitandu. et suburbana earum ad alenda iumenta. Dederuntq; filii isrl de possonib; suis iux imperium dni: ciuitates et suburbana earum. Egressaq; e sors in familia caath filior aaron sacdotis. de trib; iuda. et simeon. et beniamin. ciuitates .xiii. et reliqs filior caath. i. leuitis q sup fuerant de tribub; effraim. et dan. et dimidie tribu manasse. ciuitates .x. Porro filiis gerson egssa e sors. ut acciperent de tribub; ysachar. et aser. et neptalim. dimidiaq; tribu manasse. in basan ciuitates nuo .xiii. et filiis merari p cognatioes suas de tribub; ruben et gad. et zabulon. urbes .xii. Dederuntq; filii isrl leuitis ciuitates et suburbana ear. sic pcepit dns p manu moysi. singulis sorte tribuentes. De tribub; filior iuda et symeon dedit iosue ciuitates quar ista sut noia. filiis aaron p familias caath leuitici gnis. Prima enim sors illis egssa est. cariatharbe patris enach. q uocatur ebron in

monte iuda: et suburbana eius
per circuitum. Agros vero et villas eius
dederat caleb filio iephone: ad possiden-
dum. Dedit ergo filiis aaron sacerdo-
tis ebron confugii civitatem. ac suburb-
ana eius. et lobnam cum suburbanis
suis. et iether. et istemon. et helon.
dabir. et ain. et ietam. et bethsames
cum suburbanis suis. civitates. ix.
de tribubus ut dictum est duabus. De tri-
bu autem filiorum beniamin. gabaon et ga-
bee. et anathoth. et almon cum subur-
banis suis: civitates. iiii. Omnes simul
civitates filiorum aaron sacerdotis. xiii.
cum suburbanis suis. Reliquis vero per fa-
milias filiorum caath levitici generis: hec
data possessio. De tribu effraim. urbes con-
fugii sichem. cum suburbanis suis in
monte effraim. et gazer. et cebsaim.
et bethoron cum suburbanis suis: ci-
vitates. iiii. De tribu quoque dan. el-
thece. et gebbethon. et aialon. et geth-
remmon. cum suburbanis suis: ci-
vitates. iiii. Porro de dimidia tribu
manasse. thanach. et gethremmon.
cum suburbanis suis: civitates due.
Omnes civitates. x. et suburbana ear-
um date sunt filiis caath inferioris gradus.
Filiis quoque gerson levitici generis
dedit de dimidia tribu manasse con-
fugii civitates. gaulon in basan. et
bosram cum suburbanis suis: civi-
tates duas. Porro de tribu ysachar:
cesion. et dabereth. et iaramoth. et
engannim. cum suburbanis suis: ci-
vitates. iiii. De tribu autem aser. masal. et
abdon. et elchath. et roob cum subur-
banis suis: civitates. iiii. De tribu quoque
neptalim civitatem confugii cedes in ga-
lilea. et amothdor. et carthan. cum sub-
urbanis suis: civitates tres. Omnes ur-
bes familiarum gerson. xiii. cum sub-
urbanis suis. Filiis autem merari levitis
inferioris gradus. per familias suas.
data est de tribu zabulon. gethenam.
et cartha. et demna. et naalol. civita-
tes. iiii. cum suburbanis suis. Et de tri-
bu gad civitates confugii ramoth in ga-

laad. et manaim. et esebon. et iazer
civitates. iiii. cum suburbanis suis.
De tribu ruben ultra iordanem contra ihe-
richo. civitatem refugii. boser in solitu-
dine misor. et iaser. et iesson. et me-
pha. civitates. iiii. cum suburbanis
suis. Omnes urbes filiorum merari
per familias ~~suas~~ et cognationes suas:
duodecim. Itaque universe civitates
levitarum in medio possessionis filiorum
israhel. fuerunt. xlviii. cum suburbanis
suis: singule per familias distribute.
Deditque dominus deus israhel. omnem terram
quam traditurum se patribus eorum iura-
verat: et possederunt illam. atque habi-
taverunt in ea. Dataque est ab eo pax
in omnes per circuitum. nationes. et nullus que-
is hostium resistere ausus est: sed cunc-
ti in eorum dicionem redacti sunt. Ne unum
quidem verbum quod illis prestiturum se esse pro-
miserat irritum fuit: sed rebus conpleta sunt.
Eodem tempore vocavit iosue rubenitas et
gadditas et dimidiam tribum mana-
sse: dixitque ad eos. Fecistis omnia que vobis
precepit moyses famulus domini. michi
quoque in omnibus obedistis. Nec reliqui-
stis fratres vestros longo tempore. usque in presen-
tem diem: custodientes imperium domini
dei vestri. Quia igitur dedit dominus deus
vester fratribus vestris quietem ac pacem. sicut pollici-
tus est: revertimini et ite in tabernacula
vestra. et in terram possessionis vestre quam tradidit
vobis moyses famulus domini trans ior-
danem: ita duntaxat ut custodiatis
attente et opere conpleatis mandatum et le-
gem quam precepit vobis moyses famulus domini. ut
diligatis dominum deum vestrum. et ambuletis
in omnibus viis eius. et observetis manda-
ta illius. adhereatisque ei ac serviatis in
omni corde et in omni anima vestra. Benedixitque eis
iosue: et dimisit eos. Qui reversi sunt in
tabernacula sua. Tribui autem manasse di-
midie. possessionem moyses dederat in basan:
et dimidie que super fuit dedit iosue
sortem inter ceteros fratres suos trans ior-
danem ad occidentalem plagam. Cumque
dimitteret eos in tabernacula sua. et bene-
dixisset illis: dixit ad eos. In multa sub-

Et gabathon.

Et he civitates.

Et dictionem

XXII

Et nec

Et et

stantia atque divitiis. revertimini ad sedes vestras: cum argento et auro. ere ac ferro et veste multiplici. Dividite predam hostium: cum fratribus vestris. Reversique sunt. et abierunt filii ruben. et filii gad. et dimidia tribus manasse. a filiis israel de silo que sita est in chanaan. ut intrarent galaad terram possessionis sue: quam obtinuerant iuxta imperium domini in manu moysi. Cumque venissent ad tumulos iordanis in terram chanaan: edificaverunt iuxta iordanem altare infinite magnitudinis. Quod cum audissent filii israel. et ad eos certi nuntii detulissent edificasse filios ruben. et gad. et dimidie tribus manasse altare. in terra chanaan. super iordanis tumulos. contra filios israel: convenerunt omnes in silo. ut ascenderent et dimicarent contra eos. Et interim miserunt ad illos in terram galaad. finees filium eleazari sacerdotem. et decem principes cum eo singulos de singulis tribubus. Qui venerunt ad filios ruben. et gad. et dimidie tribus manasse in terram galaad: dixeruntque ad eos. Hec mandat omnis populus domini. Que est ista transgressio? Cur dereliquistis dominum deum israel. edificantes altare sacrilegum. et a cultu illius recedentes? An parum vobis est quod peccastis in beelfegor. et usque in presentem diem macula huius sceleris in vobis permanet et multique de populo corruerunt? Et vos hodie dereliquistis dominum: et cras in universum israel ira eius desevit. Quod si putatis immundam esse terram possessionis vestre. transite ad terram in qua tabernaculum domini est. et habitate inter nos: tantum ut a domino et a nostro consortio non recedatis. edificato altari preter altare domini dei nostri. Nonne achan filius zare preteriit mandatum domini. et super omnem populum israel ira eius incubuit? Et ille erat unus homo: atque utinam solus perisset in scelere suo. Responderuntque filii ruben. et gad. et dimidie tribus manasse: principibus legationis israel. Fortis dominus deus israel ipse novit: et israel simul intelliget. Si prevaricationis animo hoc altare construximus: non custodiat nos sed puniat nos in presenti. Et si ea mente fecimus ut holocausta et sacrificium et pacificas victimas super eo imponeremus: ipse querat et iudicet: et non ea magis cogitatione atque tractatu ut diceremus. Cras dicent filii vestri filiis nostris. Quid vobis et domino deo israel? terminum posuit dominus inter vos et nos. o filii ruben. et filii gad. iordanem fluvium: et idcirco partem non habetis in domino. Et per hanc occasionem: avertent filii vestri filios nostros a timore domini. Putavimus itaque melius et diximus. Extruamus nobis altare. non in holocausta. nec ad victimas offerendas. sed in testimonium inter nos et vos. et sobolem nostram vestramque progeniem: ut serviamus domino. et iuris nostri sit holocausta offerre et victimas et pacificas hostias: et nequaquam dicant cras filii vestri filiis nostris. non est vobis pars in domino. Quod si voluerint dicere: respondebunt eis. Ecce altare domini quod fecerunt patres nostri non in holocausta neque in sacrificium: sed in testimonium vestrum ac nostrum. Absit a nobis hoc scelus. ut recedamus a domino et eius vestigia relinquamus. extructo altari ad holocausta et sacrificia et victimas offerendas. preter altare domini dei nostri. quod extructum est ante tabernaculum eius. Quibus auditis. finees sacerdos et principes legationis israel qui erant cum eo. placati sunt: et verba filiorum ruben. et gad. et dimidie tribus manasse libentissime susceperunt. Dixitque finees filius eleazari sacerdos ad eos. Nunc scimus quod nobiscum sit dominus. quia alieni estis a prevaricatione hac: et liberastis filios israel de manu domini. Reversusque est cum principibus a filiis ruben. et gad. de terra galaad finium chanaan. ad filios israel: et retulit eis. Placuitque sermo cunctis audientibus. et laudaverunt deum filii israel: et nequaquam ultra dixerunt ut ascenderent contra eos. atque expugnarent: et delerent terram possessionis eorum. Vocaveruntque filii ruben. et filii gad. altare quod extruxerant: testimonium

Et respondebunt

Et certum

Et vobiscum

Et

XXIII

iosue oēm isrl̄em maiores natu et pn̄cipes

E . Perita

nuum urūm. qđ dn̄s ipē sit deus.
Euoluto aūt multo tp̄r postq̄ pacē dede
rat dominus isrl̄i. subiectis in giro na
tionibꝫ uniūsis. et iosue iam lōgeuo
et psenilis etatis. uocauit ac duces ⁊
magistros: dixitq; ad eos. Ego senui: ⁊
progressioris etatis sum. Vosq; cer
nitis oīa que fecerit dn̄s deus ur̄.
cunctis per circuitū natiōibꝫ: quomō
pro uobis ipē pugnāuit. Et nūc q̄ uobis
sorte diuisit omnē t̄ram. ab orientali
pte iordanis. usq; ad mare magnū.
multeq; adhuc sup sunt natiōes. dn̄s
ds ur̄ disperdet eas. et auferet a facie uīa.
et possidebitis t̄ram sicut uobis polli
citus ē. Tantum confortamini et esto
te solliciti. ut custodiatis cuncta que
scripta sunt in uolumine legis moysi.
et n̄ declinetis ab eis nec ad dexteram
nec ad sinistrā: ne postq̄ intrauītis
ad gentes q̄ int̄ uos future sunt. iuretis in
nomine deorum earum et s̄uiatis eis.
et adoretis illos. sꝫ adhereatis dn̄o dō
uīo qđ fecistis usq; in diē hāc. Et tūc
auferet dominus deus in conspectu uīo
gentes magnas et robustissimas. et
nullus uobis resistere poterit. Vnus e
uobis psequetur hostium mille uiros:
q̄ dominus deus ur̄ p uobis ipē pug
bit. sicut pollicitus ē. Hoc tm̄ diligen
tissime p̄caue te: ut diligatis domi
nū deum urm̄. Qđ si uolueritis harū
gentiū que int̄ uos hītāt erroribus
adherere. et cū eis mistē conubia. at
q; amicitias copulare: iā nūc scitote
q dominus ds ur̄ n̄ eas deleat añ facī
em urām. s; uobis erit in foueā ac la
q̄um et offendiculm. ex latē uīo. et su
des in oclis uris: donec uos auferat at
q; disperdat de t̄ra ac optima. q̄ tradidit
uobis. En ego hodie i gredior uiam
uniūse tre: et toto aīo cognoscetis
qđ d oībꝫ uerbis que se dn̄s p̄stiturum
uobis ēē pollicitus ē. n̄ p̄terierit unū
incassum. Sic ergo ipleuit ope q̄ p
misit. et p̄spa cuncta uenerīt: sic ad
ducet sup uos quicqd malorum commin
atus ē. donec uos auferat atq; disp
dat de t̄ra hac optima quā tradidit
uobis. eo q p̄terieritis pactū dn̄i
dei urī qđ pepigit uobiscum. et ser
uieritis diis alienis. et adorau̇itis
eos. Cito atq; uelociter consurget in uos
furor domini: et auferemini de t̄ra
hac optima. quā tradidit uobis.

XXIIII

Congregauitq; iosue oms̄ tribus
isrl̄ in sichem. et uocauit maiores
natu ac principes et iudices ac
magistros: steteruntq; in conspectu do
mini. Et ad ppl̄m sic locutus ē. Hec
dicit dn̄s deus isrl̄. Trans fluuium
hītauerunt patres urī ab initio. a
thare pat̄ abraham et nachor: fue
runtq; diis alienis. Tuli ergo patrē
urm̄ abraham de mesopotamie fi
nibꝫ: ⁊ adduxi eum in terrā chana
an. Multiplicauiq; semē eius: ⁊ de
di ei ysaac. Illiq; rursū dedi iacob ⁊
esau. Eqbꝫ esau dedi montē seyr ad
possidendum: iacob uō et filii ei de
scenderūt in egyptū. Misiq; moy
sen et aaron. et pcussi egyptū multis
signis atq; portentis: eduxiq; uos ⁊
patres uros de egypto. et uenistis ad
mare. Psecutiq; sunt egyptii patres
uros cum curribꝫ et equitatu: usq; ad
mare rubrū. Clamauerūt aūt ad do
minū filii isrl̄. Qui posuit tenebras
int̄ uos ⁊ egyptios: ⁊ adduxit sup eos
mare. et operuit eos. Viderūt oculi urī
cuncta q̄ in egypto fecerī. et hītastis
in solitudine multo tp̄r: ⁊ introduxi
uos ad t̄ram amorrei: q hītabat t̄ns
iordanē. Cumq; pugnarent ꝯ uos.
tradidi eos in manus uras: ⁊ possedi
stis t̄ram eorum atq; int̄fecistis illos.
Surrexit aūt balach filius sephor rex
moab: ⁊ pugnauit ꝯt̄ isrl̄m. Misitq;
et uocauit balaā filiū beor ut male
diceret uobis. et ego nolui audire
eum: s; econtrario p illū b̄ndixi uobis.
⁊ liberaui uos de manu ei⁹. Transistis
q; iordanem: ⁊ uenistis ihericho. Pug
naueruntq; ꝯ uos uiri ciuitatis eius.
amorreus. et ferezeus. et chananeus.
et hetheus. et gergeseus. et eueus.

E . atq;

E . p̄staturū

E . illos ;

E . in

E . eos ;

et iebuseus: et tradidi illos in manus
uestras. Misique ante uos crabrones: et ei
eci eos de locis suis. duos reges amor
reorum. non in gladio et in arcu tuo.
Dedique uobis terram in qua non labora
stis. et urbes quas non edificastis. ut
habitaretis in eis: uineas et oliueta que non
plantastis. Nunc ergo timete dominum.
et seruite ei perfecto corde atque uerissimo:
et auferte deos quibus seruierunt patres uestri
in mesopotamia et in egypto. ac serui
te domino. Sin autem malum uobis uidetur ut do
mino seruiatis: optio uobis datur. Eligi
te uobis hodie quod placet. cui potissim
um seruire debeatis: utrum diis quibus
seruierunt patres uestri in mesopotamia.
an diis amorreorum in quorum terra habitatis.
Ego autem et domus mea: seruiemus domino.
Responditque populus: et ait. Absit a nobis.
ut relinquamus dominum: et seruiamus diis
alienis. Dominus deus noster ipse eduxit nos
et patres nostros de terra egipti. de domo ser
uitutis. fecitque uidentibus nobis signa
ingentia. et custodiuit nos in omni uia
per quam ambulauimus. et in cunctis populis
per quos transiuimus. et eiecit uniuersas
gentes. amorreum habitatorem terre quam nos
intrauimus. Seruiemus igitur domino:
quia ipse est dominus deus noster. Dixitque iosue ad
populum. Non poteritis seruire domino. Deus enim
sanctus et fortis emulator est: nec ignoscet
scelibus uestris atque peccatis. Si dimiseritis do
minum et seruieritis diis alienis. conuertet
se et affliget uos. atque subuertet: postquam
uobis prestiterit bona. Dixitque populus ad iosu
e. Nequaquam ita ut loqueris erit: sed domino
seruiemus. Et iosue. ad populum. Testes
inquit uos estis. quia ipsi elegeritis uob
dominum: ut seruiatis ei. Responderuntque. Testes.
Nunc ergo ait. auferte deos alienos
de medio uestrum et inclinate corda ue
stra ad dominum deum israel. Dixitque populus
ad iosue. Domino deo nostro seruiemus: et ob
edientes erimus preceptis eius. Percussit
igitur iosue in die illo fedus: et pro
posuit populo precepta atque iudicia in sic
hem. Scripsitque omnia uerba hec: in uolumi
ne legis dei. Et tulit lapidem pergrandem:

posuitque eum subter quercum que erat
in sanctuario domini. Et dixit ad omnem populum.
En lapis iste erit uobis in testimonium.
quod audierit omnia uerba domini que locu
tus est uobis: ne forte postea negare
uelitis et mentiri domino deo uestro.
Dimisitque populum: singulos in possessionem
suam. Et post hec mortuus est iosue fi
lius nun seruus domini. centum. x. annorum.
Sepelieruntque eum in finibus possessionis
sue in thamnathsare que sita est in mon
te effraim: a septemtrionali parte mon
tis gaas. Seruiuitque israel domino cunctis
diebus iosue: et seniorum qui longo uix
erunt tempore post iosue. et qui nouerant
omnia opera domini que fecerat in israel. Ossa
quoque ioseph que tulerant filii israel de egy
pto. sepelierunt in sichem in parte agri
quem emerat iacob a filiis emor patris
sichem centum nouellis ouibus: et fuit
in possessionem filiorum ioseph. Eleazar quo
que filius aaron mortuus est: et sepeli
erunt eum in gab
aath finees et fi
lii eius. que data est
ei in monte eff
raim. Explicit io
sue. Incipit liber iu
dicum.

Post mortem iosue: consulue
runt filii israel do
minum dicentes. Quis ascendet
ante nos contra chananeum. et erit
dux belli: Dixitque dominus. Iudas
ascendet. Ecce tradidi terram
in manu eius. Et ait iudas symeoni
fratri suo. Ascende mecum
in sortem meam et pugna contra cha
naneum: ut ego pergam tecum in
sorte tua. Et abiit cum eo sy
meon. Ascenditque iudas. et tra
didit dominus chananeum. ac ferezeum
in manus eorum: et percusserunt
in bezec. x. milia uirorum. Inue
neruntque adonibezec in bezec. et
pugnauerunt contra eum. ac percusserunt cha
naneum. et ferezeum. Fugit autem
adonibezec. Quem secuti comprehen

Et dominus
Et forte mea
Et i sorte tua;

derunt: cesis summitatibus manuum
eius ac pedum. Dixitque adonibezec.
Septuaginta reges amputatis man
uum ac pedum summitatibus: collige
bant sub mensa mea ciborum reliquias. Si
cut feci: ita reddidit michi deus. Ad
duxeruntque eum in ierusalem: et ibi mortuus est.
Obpugnantes ergo filii iuda ierusalem
ceperunt eam. et percusserunt in ore gla
dii: tradentes cunctam incendio ciui
tatem. Et postea descendentes pugna
uerunt contra chananeum: qui habitabat
in montanis. et ad meridiem. et in cam
pestribus. Pergensque iudas contra chana
neum qui habitabat in hebron. cu
ius nomen fuit antiquitus cariatharbe.
percussit sisai. et achiman et tholm
ai: atque inde profectus. abiit ad hab
itatores dabir: cuius nomen uetus erat
cariathsepher id est ciuitas litterarum.
Dixitque caleb. Qui percusserit cariathse
pher. et uastauerit eam: dabo ei axam
filiam meam uxorem. Cumque cepisset eam
othoniel filius cenez frater caleb. min
or: dedit ei axam filiam suam coniugem.
Quam pergentem in itinere. monuit uir
suus: ut peteret a patre suo agrum. Que
cum suspirasset sedens in asino: dixit ei ca
leb. Quid habes? At illa respondit. Da michi
benedictionem. Quia terram arentem dedisti
michi: da et irriguam aquis. Dedit ergo
ei chaleb. irriguum superius: et irriguum
inferius. Filii autem cinei cognati moy
si. ascenderunt de ciuitate palmarum. cum
filiis iuda. in desertum sortis eius. quod est ad
meridiem. arath: et habitauerunt cum eo.
Abiit autem iudas cum symeone fratre suo:
et percusserunt simul chananeum qui habitabat
in sephat: et interfecerunt eum. Vocatumque
est nomen urbis. orma: id est anathe
ma. Cepitque iudas gazam cum finibus suis:
et aschalonem atque accaron cum terminis
suis. Fuitque dominus cum iuda: et monta
na possedit. Nec potuit delere habitato
res uallis: quia falcatis curribus habund
abant. Dederuntque chaleb. hebron: sicut
dixerat moyses. Qui deleuit ex ea tres fi
lios enach. Jebuseum autem habitatorem ierusalem:
non deleuerunt filii beniamin. Habi
tauitque iebuseus cum filiis beniamin
in ierusalem: usque in presentem diem. Domus
quoque ioseph. ascendit in bethel: fu
itque dominus cum eis. Nam cum obsiderent
urbem que prius luza uocabatur: ui
derunt hominem egredientem de ciuitate.
Dixeruntque ad eum. Ostende nobis in
troitum ciuitatis: et faciemus tecum mise
ricordiam. Qui cum ostendisset eis: percus
serunt urbem in ore gladii: hominem
autem illum et omnem cognationem eius dimi
serunt. Qui dimissus abiit in terram e
thim. et edificauit ibi ciuitatem. uoca
uitque eam luzam: que ita appellatur usque in
presentem diem. Manasses quoque non dele
uit bethsan. et anach cum uiculis suis: et
habitatores dor. et ieblaam. et mageddo
cum uiculis suis. Cepitque chananeus
habitare cum eis. Postquam autem confortatus
est israhel: fecit eos tributarios. et delere no
luit. Effraim etiam non interfecit chan
aneum qui habitabat in gazer: sed habita
uit cum eo. Zabulon. non deleuit ha
bitatores cethron. et naalon. sed habita
uit chananeus in medio eius. factusque
est ei tributarius. Aser quoque non deleuit ha
bitatores acho. et sydonis. alab. et ac
hazib. et alba. et afec. et roob: habitauitque
in medio chananei habitatoris illius
terre. nec interfecit eum. Neptalim non dele
uit habitatores bethsames. et bethan
ac: et habitauit inter chananeum habitatorem
terre. fueruntque ei bethsamite et beth
anite tributarii. Artauitque amorreus
filios dan in monte: nec dedit eis locum.
ut ad planiora descenderent. Habitauitque
in monte hares. quod interpretatur testaceo.
in ailon. et salabim. Et aggrauata est
manus domus ioseph: factusque est ei
tributarius. Fuit autem terminus amorrei.
ab ascensu scorpionis: petra et superiora

II

Ascenditque angelus domini de loca.
galgal ad locum flentium: et ait. Edu
xi uos de egypto et introduxi uos in terram
pro qua iuraui patribus uestris: et pollicitus
sum ut non facerem irritum pactum me
um uobiscum in sempiternum: ita dum

taverat ut ñ servaretis fedus cũ habitato
ribz terre huius. et aras eoꝝ subverte
tis: et noluistis audire vocẽ mei. Cur
h fecistis? Quã obrem nolui delere
eos a facie vrã: ut habeatis hostes. et
dii eorũ sint vobis in ruinã. Cumqz
loqueretur angelus dñi hec verba ad oẽs
filios isrl: elevaverunt vocẽ suã.
et fleverunt. Et vocatũ ẽ nomẽ loci
illius: locus flentiũ sive lacrimarum.
Immolaveruntqz ibi hostias dño.
Dimisit ergo iosue pplm: et abierũt
filii isrl unusquisqz in possessiõne suã.
ut obtinerent eam. Servieruntqz
dño cunctis diebz iosue: et seniorum. q
lõgo post eum vixerũt tpr. et nove
rant oĩa opa dñi magna que fece
rat cum isrl. Mortuus ẽ aũt iosue fi
lius nun famulus dñi. cẽtum decẽ annorũ:
et sepelierunt eũ in finibz possessiõnis
sue. in tamnathsare in monte effra
im. a septemtrionali plaga montis
gaas. Omnisqz illa generatio: congre
gata ẽ ad patres suos. Et surrexerũt
alii: qui nõ noverãt dñm. et opa q
fecerãt cum isrl. Feceruntqz filii isrl
malũ in conspectu dñi: et servierunt
baalim. ac dimiserunt dñm deũ pa
trum suoꝝ. q eduxerãt eos de terra egyp
ti. et secuti sunt deos alienos. deosqz
pplorũ qui habitabãt in circuitu eorũ.
et adoraverunt eos: et ad iracundiã
concitaverunt dñm. dimittentes eum.
et servientes baal et astaroth. Iratusqz
dñs contra isrl: tradidit eos in man
diripientiũ. Qui ceperunt eos: et vẽdi
derunt hostibz qui habitabãt per girum.
Nec potuerunt resistẽ adversariis suis
sz quocũqz pgere voluissent. manus dñi e
rat super eos sic locutus ẽ et iuravit eis.
et vehementẽ afflicti sũt. Suscitavitqz
dñs iudices qui liberarent eos de vastanti
um manibz. sz nec illos audire voluerũt.
fornicantes cum diis alienis. et ad
orantes eos. Cito deseruerũt viã per quã
ingressi fuerãt patres eoꝝ: et audientes
mandata dñi. omnia fecere contraria.
Cumqz dñs suscitaret iudices. in diebz
eorum flectebatur misericordia. et audiebat
afflictoꝝ gemitus: et liberabat eos de
cede vastantiũ. Postq̃ aũt mortuus
esset iudex: revertebantur. et multo i
maiora faciebãt quã fecerãt patres
eorũ: sequentes deos alienos. et servie
tes eis et adorantes illos. Non dimiserũt
adinventiones suas: et viã durissimã
per quã ambulare consueverãt. Iratusqz
est furor dñi in isrl: et ait. Quia irri
tum fecit gens ista pactũ meũ qd pe
pigeram cum patribz eoꝝ. et vocem
meã audire contempsit. et ego nõ dele
bo gentes quas dimisit iosue. et mortu
ẽ: ut in ipsis experiar isrl. utrũ custo
diant viã dñi et ambulent in ea. sicut
custodierũt patres eoꝝ. an nõ. Dimi
sit ergo dñs oĩs has natiões. et cito s
subvertere noluit: nec tradidit in
manus iosue.

III

Hee sunt gentes quas dominus dereliquit. ut erudiret in eis isra
hel. et oẽs qui nõ noverãt bella chan
aneorum: ut postea discerent filii
eoꝝ certare cum hostibz. et habere con
suetudinẽ preliandi. Quinqz satrapas
phylistinoꝝ omnemqz chananeũ et sydo
nium atqz eveũ qui habitabat in mõte
libano. de mõte baal hermon usqz ad
introitũ emath. Dimisitqz eos ut i
in ipsis experiretur isrl: utrũ audiret mã
data dñi que preceperat patribz eoꝝ per
manũ moysi. an nõ. Itaqz filii isrl ha
bitaverũt in medio chananei. et hethei.
et amorrei. et ferezei. et evei. et iebu
sei. et duxerunt uxores filias eoꝝ. ipsiqz
filias suas filiis eoꝝ tradiderũt: et ser
vierũt diis eoꝝ. Feceruntqz malũ in con
spectu dñi: et obliti sũt dñi dei sui. se
quentes baalim et astaroth. Iratusqz
ẽ dominus contra isrl: et tradidit eos in ma
nus chusanrasathaim regis mesopo
tamie. Servieruntqz ei. viii. annis. Et clam
averũt ad dominũ. Qui suscitavit
eis salvatorẽ. et liberavit eos othoniel
videlicet filium cenez fratrẽ caleb. et
minorẽ. Fuitqz in eo sps dñi: et iudi
cavit isrl. Egressusqz ẽ ad pugnã. et
tradidit dñs in manus eius chusan

Et expiar
Et et
Et habitavit
Et israhelem
.l. aram

audie
astaroth

III

rasathaim regem sirie: et oppssit eū.
Quieuitq; terra .xl. ānis: et mor
tuus ē othoniel filius cenez.
Addiderūt āt filii isrł: facere maluȝ
in conspectu dn̄i. Qui confortauit ad
uersū eos eglon regē moab. qr fece
rūnt malū in conspectu dn̄i: et cop
ulauit ei filios amon. et amalech.
Abiitq; et pcussit isrł: atq; possedit
urbem palmar. Seruieruntq; filii is
rael eglon regi moab. x. et viii. ānis.
Et postea clamauerūt ad dn̄m. Qui
suscitauit eis saluatorē uocablo a
hod filiū gera filii gemini. qui utraq;
manu p dextera utebat'. Miseruntq; fi
lii isrł p illum munerā eglon: regi mo
ab. Qui fecit sibi gladium ancipitē.
habentē in medio capulū longitu
dinis palme manus. et accinctus ē
eo. subt' sagum in dextro femore: ob
tulitq; munera eglon regi moab. E
rat āt eglon crassus nimis. Cumq;
obtulisset ei munera: psecutus ē socios
qui cū eo uenerāt. Et reuersus de galg
alis. ubi erant ydola: dixit ad regem.
Vbum secretū habeo ad te o rex. Et
ille imparuit silentiū. Egressisq; oīb;
qui circa eū erant: ingressus ē ahod ad eū.
Sedebat āt in estiuo cenaclo solus.
Dixitq;. Verbum dei hēo ad te. Qui sta
tim surrexit de trono. Extenditq; a
hod manū sinistrā. et tulit sicā de
dextro femore suo: infixitq; eā in uē
trem eius. tam ualide. ut capulus fer
rum sequeret' in uulnē. ac pinguissi
mo adipe stringeret'. Nec eduxit gla
dium: sȝ ita ut pcusserat reliqt ī corpe.
Statimq; p secreta nature alui stercora
proruperūt. Ahod āt clausis dilige
tissime hostiis cenaculi et obfirmatis
sera p posticum egressus ē. Seruiq; re
gis ingressi. uiderūt clausas fores
cenaculi: atq; dixerūt. forsitā pur
gat aluum in estiuo cenaclo. Expec
tantesq; diu donec erubescerēt. et ui
dentes q nullus aperiret: tulerūt clauē
et aperientes inuenerūt dn̄m suū ia
centem in terra mortuū. Ahod āt dū
illi turbarent' effugit: et ptransiit t
locū ydolorū. unde reuersus fuerat. Ve
nitq; in seyrath: et statim insonuit
bucina in monte effraym. Descende
runtq; cū eo filii isrł: ipo in fronte g
diente. Qui dix' ad eos. Sequimini me:
tradidit enī dn̄s inimicos nrōs moab
itas in manus nrās. Descenderūtq; p
eū: et occupauerūt uada iordanis. q
transmittunt in moab. Et n̄ dimiserūt
transire quēq;: sȝ pcusserunt moabitas
in tp̄e illo circiter. x. milia. oēs robus
tos et fortes uiros. Nullus eor euā
dere potuit. Humiliatusq; ē moab in
die illo sub manu isrł: et quieuit t̄ra
.lxxx. ānis a plus. Post hunc fuit sam
gar filius anath qui pcussit de phylis
tiim sexcentos uiros uomere: et ipē
quoq; defendit isrł.

III

Addideruntq; filii isrł facere malū in co
spectu domini post mortē ahod et tra
didit illos dn̄s in manū iabin regis cha
naan. qui regnauit in asor: habuitq; du
cem exercitus sui noīe sisarā. Ipē āt ha
bitabat in aseroth gentiū. Clamaue
runtq; filii isrł ad dn̄m. Nōgentos
enī habebat falcatos currus: et p. xx. an
nos uehement' oppssat eos. Erat āt de
bbora pphetes. uxor laffidoth. q iudic
abat ppl'm in illo tp̄e: et sedebat sub
palma. q noīe illius uocabat'. inter
rama et bethel. in monte effraī. Asce
debātq; ad eam filii isrł: in oē iudiciū.
Que misit: et uocauit barach filiū ab
inoem de cedes neptalim. Dixitq; ad eū.
Precepit tibi dn̄s d's isrł. Vade et duc e
xercitum in montē tabor: tollesq; tecū
.x. milia pugnatorum de filiis neptalī. et d'
filiis zabulon. Ego āt adducā ad te
in loco torrentis cyson. sisarā pricipē
exercitus iabin. et currus eius. atq; oēm
multitudinē: et tradā eos in manu
tua. Dixitq; ad eam barach. Si uenis
mecū: uadā. Si nolueris uenire: n̄
pgam. Que dixit ad eū. Ibo quidē tecū:
sȝ in hac uice uictoria n̄ reputabitur
tibi qr in manu mulieris tradet' sisa
ra. Surrexit itaq; debbora: et pfecta cū

Et erat ē uēl

Et dn̄i

Et posticā

Et subiecto;

Et arose

Et ephim

Et tolles tē.

incedes barach. Qui accitis zabulō
et neptalim. ascendit cum .x. mili
bꝫ pugnatorum: hn̄s debborā in com
itatu suo. Aber aūt cineus recesserat a
quōdam ceteris cineis frībꝫ suis filiis
obab cognati moysi. et tetenderat tabē
nacula usqꝫ ad cōuallē q̄ uocatur sennim:
et erat iuxta cedes. Nuntiatūqꝫ ē sis
are qd ascendisset barach. filius abinoē
in mōte thabor: et congregauit nongē
tos falcatos currus. omnēqꝫ exercitū
de aroseth gentiū. ad torrentē cyson.
Dixitqꝫ debbora ad barach. Surge. hc
ē enim dies: in qua tradidit dn̄s sis
aram in manus tuas. En ipse ductor
ē tuus. Descendit itaqꝫ barach d̄ mō
te thabor: et decē milia pugnatorum c̄ eo.
Perterruitqꝫ dn̄s sisarā. et oēs currus
eius. uniuersamqꝫ multitudinē. i ore
gladii ad conspectum barach: intantum ut
sisara de curru desiliens. pedibꝫ fuge
ret. et barach persequeret fugiētes curr'.
et exercitum usqꝫ ad aroseth gentiū.
et oīs hostiū multitudo usqꝫ ad internitio
nē caderet. Sisara aūt fugiēs: peruenit
ad tentoriū iahel uxoris aber cynei.
Erat aūt eū pax inter iabin regē asor:
et domū aber cynei. Egressa igitur ia
hel in occursū sisare: dixit ad eū. Intra
ad me dn̄e mi: intra ne timeas. Qui i
gressus tabnaclm eius. et opertus ab ea
pallio: dixit ad eam. Da m obsecro 7
paululū aq̄: q2 ualde sitio. Que a
peruit utrē lactis. et dedit ei bibē: 7 o
peruit illū. Dixitqꝫ sisara ad eā. Sta an
hostiū tabnacli: 7 cū uenerit aliquis
interrogans te. et dicēs nūqd hic est
aliqs: Rendebis. Nullus ē. Tulit i
taqꝫ iahel uxor abēr clauū tabnac
uli. assumens pariter malleū. et ingres
sa abscondite et cum silentio. posuit
sup tympus capitis eius clauū: per
cussum q2 malleo defixit in cerebrū
usqꝫ ad terram. Qui sopore morti socians.
defecit: 7 mortuus ē. Et ecce barach
sequēs sisaram ueniebat. Egressaqꝫ
iahel in occursum ei': dixit ei. Veni:
et ostendā tibi uirum quē queris. Qui
cum intrasset ad eam: uidit sisaram
iacentē mortuū. et clauū infixum
in tempore eius. Humiliauit ergo
deus in die illo iabin regē chanaan:
coram filiis isrl. Qui crescebāt cotid
ie: et forti manu opprimebāt iabin
regē chanaan. donec delerent eū.

V

Cecineruntqꝫ debbora et barach filius
abinoem in die illo. dicētes. Qui spō
te obtulistis de isrl' aīas urās ad pi
culum: bn̄dicite dn̄o. Audite reges.
percipite aurībꝫ principes. Ego sū. ego sū.
que dn̄o canā: psallā dn̄o dō isrl.
Dn̄e cū exires de seir: et transires p re
giōes edom: terra mota ē. celiqꝫ ac
nubes stillauerūt aquis. Montes
fluxerūt a facie dn̄i: et synai a facie
dn̄i dei isrl. In diebꝫ samgar filii a
nath. in diebꝫ iahel. quieuerūt se
mite: 7 qui ingrediebant' per eas. a
bulauerunt p calles deuios. Cessa
uerunt fortes in isrl. et quieuerūt:
donec surgeret debbora. surgeret mater in
isrl. Noua bella elegit dn̄s: 7 portas
hostium ipse subuertit. Clipeus 7 ha
sta: si apparuerit in .xl. milibꝫ isrl.
Cor meū diligit principes isrl. Qui
ppria uoluntate obtulistis uos discri
mini: bn̄dicite dn̄o. Qui ascenditis
sup nitentes asinas et sedetis sup i
uditio. et ābulatis in uia: loquimini.
Vbi collisi sūt currus. et hostiū est su
ffocatus exercitus. ibi narrent' iusticie
domini. et clementie in fortes isrl. Tūc
descendit ppls dn̄i ad portas: et obti
nuit principatū. Surge surge. debbo
ra: surge surge et loquere canticū. Surge
barach: et apprehende captiuos tuos
filii abinoem. Saluate sūt reliquie ppli.
Dominus in fortibꝫ dimicauit. Ex ef
fraim deleuit eos i amalech: et post
eū ex beniamin. i pplos tuos. o amal
ech. De machir principes descenderūt
et de zabulon: q exercitum ducerent a
ad bellandū. Duces ysachar fuere
c̄ debbora. et barach uestigia sūt secu
ti: qui q̄si in preceps ac barathrū se dis
crimini dedit. Diuiso contra se ruben:

Al' apparuerit

Al' asinos

Al' fortis

Al' puc. 7 de zabulon

magna inimorum reperta contentio est.
Quare habitas inter duos terminos, ut au
dias sibilos gregum? Diviso contra se ruben:
magnanimorum reperta est contentio. Gala
ad trans iordanem quiescebat: et dan vacab
at navibus. Aser habitabat in litore
maris: et in portubus morabatur. Zabu
lon vero et neptalim. obtulerunt animas
suas morti: in regione merome. Ve
nerunt reges et pugnaverunt. Pugna
verunt reges chanaan in thanach iuxta
aquas mageddon: et nichil tulere
predantes. De celo dimicatum est contra eos.
Stelle manentes in ordine et cursu
suo: adversum sisaram pugnaverunt. Torrens
cyson traxit cadavera eorum: torrens cad
umim. torrens cyson. Conculca anima
mea robustos. Ungule equorum ceciderunt
fugientibus impetu. et per precipitium ruentibus
fortissimis hostium. Maledicite terre me
roz: dixit angelus domini. Maledicite habitatori
bus eius: quia non venerunt ad auxilium domi
ni in adiutorium fortissimorum eius. Benedic
ta inter mulieres iahel uxor aber cinei:
benedicatur in tabernaculo suo. Aquam peten
ti lac dedit: et in fiala principum obtu
lit butirum. Sinistram manum misit ad
clavum: et dexteram ad fabrorum malleos.
Percussitque sisaram: querens in capite
vulneri locum. et timpus valide perfo
rans. Inter pedes eius ruit: defecit. et mor
tuus est. Ante pedes illius volvebatur: et
iacebat exanimis et miserabilis. Per fene
stram prospiciens ululabat mater eius:
et de cenaculo loquebatur. Cur moratur re
gredi currus eius? Quare tardaverunt
pedes quadrigarum illius? Una sapientior
ceteris uxoribus eius. hec socrui verba respon.
Forsitan nunc dividit spolia: et pulc
herrima feminarum eligitur ei. Vestes
diversorum colorum sisare traduntur in predam:
et supellex varia ad ornanda colla con
geritur. Sic pereant omnes inimici tui domine.
Qui autem diligunt te: sicut sol in ortu
suo splendet ita rutilent. Quievit
que terra per .xl. annos.

Vel magedo. Vel malleum. Vel respiciens. Vel remoratur.

VI

Fecerunt autem filii israel malum in conspec
tu domini. Qui tradidit eos in manu ma
diam. vii. annis: et oppressi sunt valde ab
eis. Feceruntque sibi antra et speluncas
in montibus: et munitissima ad rep
ugnandum loca. Cumque sevisset israel ascen
debat madian. et amalech. et ceteri
orientalium nationum: et apud eos figentes
tentoria. sicut erant in herbis cuncta
vastabant usque ad introitum gaze: nichil
que omnino ad vitam pertinens relinquebant
in israel. non oves non boves non asinos. Ipsi
enim et universi greges eorum veniebant cum
tabernaculis suis: et instar locustarum u
niversa complebant innumera multitudo
hominum. et camelorum. quecumque tetiger
ant devastantes. Humiliatusque est
israel valde in conspectu madian: et
clamavit ad dominum postulans auxili
um contra madianitas. Qui misit ad eos
virum prophetam: et locutus est. Hec dicit do
minus deus israel. Ego vos feci conscendere
de egypto. et eduxi vos de domo servi
tutis. et liberavi de manu egyptiorum. et omni
um inimicorum qui affligebant vos: eiecique
eos ad introitum vestrum. et tradidi vo
bis terram eorum. et dixi. Ego dominus deus
vester: Ne timeatis deos amorreorum: in quo
rum terra habitatis. Et noluistis au
dire vocem meam. Venit autem angelus do
mini: et sedit sub quercu que erat in e
ffra. et pertinebat ad ioas patrem fam
ilie ezri. Cumque gedeon filius eius
excuteret atque purgaret frumenta in tor
culari. ut fugeret madian: apparuit
ei angelus domini. et ait. Dominus tecum v
irorum fortissime. Dixitque ei gede
on. Obsecro domine mi si dominus nobiscum
est. cur ergo apprehenderunt nos hec omnia?
Ubi sunt mirabilia eius. que narra
verunt patres nostri. atque dixerunt.
De egypto eduxit nos dominus: Nunc
autem dereliquit nos: et tradidit in manu ma
dian. Respexitque dominus ad eum: et ait. V
ade in hac fortitudine tua: et liberabis
israel de manu madian. Scito quod mi
serim te. Qui respondens ait. Obsecro do
mine mi. in quo liberabo israel? Ecce
familia mea infima est in manas
se: et ego minimus in domo patris

Vel mala. Vel infima.

mei. Dixitq; ei dn̄s. Ego ero tecum:
et percuties madian. quasi unū uirū.
Et ille. Si inueni ingt̄ grām corā te:
da michi signū q' tu sis qui loq̄ris
ad me. Ne recedas hinc: donec reuertar
ad te portans sacrificiū. et offerens t'.
Qui r̄ndit. Ego p̄stolabor aduen
tum tuū. Ingressus ē itaq; gedeon.
et coxit edū. 7 de farine modio azim
os panes. 7 carnesq; ponēs in cani
stro. et ius carniū mittēs in ollam.
tulit oīa sub quercu: et obtulit ei.
Cui dixit angl's dn̄i. Tolle carnes et
panes azimos. et pone sup petrā
illam: et ius desup funde. Cumq;
fecisset ita. extendit angl's dn̄i sum
mitatē uirge quā tenebat in manū:
et tetigit carnes. et azimos panes.
Ascenditq; ignis de petra: et carnes.
azimosq; panes ↄsūpsit. Angl's aūt
domini: euanuit ex oculis eius. Vi
densq; gedeon q' eēt angl's dn̄i: ait.
Heu mi dn̄e d̄s: q2 uidi angl'm dn̄i ꝯ
fatie ad fatiē. Dixitq; ei domin'. Pax
tecum. Ne timeas: nō morieris. E
dificauit ergo ibi gedeon altare do
mino. Vocauitq; illud dn̄i pax: usq;
in p̄sentē diem. Cūq; adhuc eēt in
ephra. q' ē familie ezri: nocte illa di
xit dn̄s ad eū. tolle taurū pris tui. et
alterum taurū annor̄. vii. destru
esq; aram baal. q' ē patris tui. 7 nem'
q' circa aram ē. succide: 7 edificabis
altare dn̄o dō tuo. in sūmitate petre
huius sup q' sacrificiū an̄ posuisti.
tollesq; taurum s'm: 7 offeres holo
caustum. sup strue lignor̄ q' dene
more succideris. Assumptis igitur
gedeon. x. uiris de s'uis suis: fecit si
cut p̄cepat ei domin'. timens aūt dom
um patris sui. et hoīes illi' ciuitatis:
p' diem noluit facere. s; oīa nocte ↄp'
leuit. Cumq; surrexissent uiri oppi
di eius mane. uiderūt destructā arā
bahal. lucumq; succisū. et taurum
alterum ipositum sup altare q' tc̄ e
dificatum eāt. Dixeruntq; ad inuicem.
Quis hoc fecit? Cūq; p̄quirerēt acto
rem facti: dictum ē. Gedeon fili'
ioas: fecit hec oīa. Et dixerunt ad io
as. Produc filium tuū huc. ut mo
riatur: q2 destruxit aram baal. et
succidit nemus. Quib; ille r̄ndit.
Numquid ultores estis bahal. ut pu
gnetis p eo? Qui aduersarius eius ē:
moriatur an̄ quā lux crastina ueniat.
Si d's ē: uindicet se de eo q' suffodit
arā eius. Ex illo die uocatus ē gedeō
ierobahal: eo q' dixisset ioas. ulciscatur
se de eo bahal. qui suffodit altarē
eius. Igitur omnis madian. et amale
ch. et orientales p'p' ↄgregati sūt simul:
7 transeuntes iordanē castrametati s' in ualle.
iezrahel. Sp̄c aūt dn̄i: induit gedeon.
Qui clangens bucina: ↄuocauit do
mū abiezer: ut se sequeret'. Misitq;
nuntios in uniuersū manasse. q' 7 ipse
secut' ē eū: et alios nuntios in aser.
7 zabulon. et neptalim. Qui occurre
runt ei. Dixitq; gedeō ad dn̄m. Si sal
uum facis p manū meā ppl'm isr'l. si
cut locutus es: ponā uellus h' lane i
area. Si ros in solo uelle' fuit. et in oī
tra siccitas: sciā q' p manū meā sicut
locutus es liberabis isr'l. Factūq; est
ita. Et de nocte ↄsurgens: expresso uellere
ↄcā rore impleuit. Dixitq; rursus ad dom
inū. Ne irascat' furor tuus ↄ me: si ad
huc semel temptauero. signū querens
in uellere. Oro ut solum uellus siccū
sit: 7 omnis tra rore madens. Fecitq;
dn̄s nocte illa ut postulauerat: 7 fuit
siccitas in solo uellere. et ros in oī tra.

VII

Igitur ierobaal qui et gedeō. de nocte
ↄsurgens. et omnis populus cū eo: ue
nit ad fontē qui uocatur arad. Erāt
aūt cast' madian in ualle: ad septen
trionalem plagam collis excelsi. Dix
itq; dn̄s ad gedeō. Multus tecū ē
ppl's. nec tradetur madian in man'
eius: ne gl'etur ↄ me isr'l. et dicat. m'
uirib; liberatus sum. Loquere ad po
pulū: 7 cunctis audientib' p'dica. Qui
formidolos' 7 timidus ē: reuertatur.
Recesseruntq; de monte galaad. et re
ūsa sūt ex p'plo. xxii. milia uiror̄: et

Expleuit

tum .x. milia remanserunt. Dixitque dominus ad gedeon. Adhuc populus multus est. Duc eos ad aquas: et ibi probabo illos. Et de quo dixero tibi ut tecum vadat: ipse pergat; quem ire prohibuero revertatur. Cumque descendisset populus ad aquas: dixit dominus ad gedeon. Qui manu et lingua lambuerint aquas. sicut solent canes lambere: separabis eos seorsum. Qui autem curvatis genibus biberint: in altera parte erunt. Fuit itaque numerus eorum qui manu ad os proiciente aquam lambuerunt: ccc. viri. Omnis autem reliqua multitudo flexo poplite biberat. Et ait dominus ad gedeon. In trecentis viris qui lambuerunt aquas liberabo vos. et tradam in manu tua madian. Omnis autem reliqua multitudo: revertatur in locum suum. Sumptis itaque pro numero cibariis et tubis. omnem reliquam multitudinem abire precepit ad tabernacula sua: et ipse cum .ccc. viris se certamini dedit. Castra autem madian erant subter in valle. Eadem nocte dixit dominus ad eum. Surge. et descende in castra: quia tradidi eos in manu tua. Sin autem solus ire formidas: descendat tecum phara puer tuus. Et cum audieris quid loquantur. tunc confortabuntur manus tue: et securior ad hostium castra descendes. Descendit ergo ipse et phara puer eius: in partem castrorum. ubi erant armatorum vigilie. Madian autem et amalech. et omnes orientales populi fusi iacebant in valle: ut locustarum multitudo. Cameli quoque innumerabiles erant. sicut harena. que iacet in litore maris. Cumque venisset gedeon. narrabat aliquis somnium proximo suo: et in hunc modum referebat quod viderat. Vidi sompnium. Et videbatur michi: quasi subcinericius panis ex ordeo volvi: et in castra madian descendere. Cumque pervenisset ad tabernaculum. percussit illud. atque subvertit: et terre funditus coequavit. Respondit is cum loquebatur. Non est hoc aliud. nisi gladius gedeonis filii ioas viri israhelite. Tradidit enim dominus in manus eius madian: et omnia castra eius. Cumque audisset gedeon somnium et interpretationem eius. adoravit: et reversus ad castra israhel. ait. Surgite. tradidit enim dominus in manus nostras castra madian. Divisitque .ccc. viros in tres partes: et dedit tubas in manibus eorum. lagenasque vacuas ac lampades in medio lagenarum. Et dixit ad eos. Quod me facere videritis: hoc facite. Ingrediar partem castrorum: et quod fecero sectamini. Quando personuerit tuba in manu mea: vos quoque per castrorum circuitum clangite et conclamate. domino et gedeoni. Ingressusque est gedeon. et .ccc. viri qui erant cum eo. in partem castrorum. incipientibus vigiliis noctis medie: et custodibus suscitatis ceperunt bucinis clangere. et complodere inter se lagenas. Cumque per gyrum castrorum in tribus personarent locis. et hydrias confregissent: tenuerunt sinistris manibus lampades. dextris sonantes tubas: et clamaverunt. Gladius domini et gedeonis: stantes singuli in loco suo. per circuitum castrorum hostilium. Omnia itaque castra turbata sunt. et vociferantes ululantesque fugerunt: et nichilominus insistebant .ccc. viri bucinis personantes. Inmisitque dominus gladium in omnibus castris. et mutua se cede truncabant: fugientes usque bethseca. et crepidinem abelmeula in tebbath. Conclamantes autem viri israel. de neptalim. et aser. et omni manasse: persequebantur madian. Et dedit dominus victoriam populo israhel in die illa. Misitque gedeon nuntios in omnem montem effraim dicens. Descendite in occursum madian: et occupate aquas usque bethbera atque iordanem. Clamavitque omnis effraim: et preoccupavit aquas atque iordanem. usque bethbera. apprehensosque duos viros madian. oreb. et zeb. interfecit oreb in petra oreb. zeb vero in torculari zeb: et persecuti sunt madian. capita oreb. et zeb portantes ad gedeon trans fluenta iordanis.

VIII

Dixeruntque ad eum viri effraim. Quid est hoc quod facere voluisti. ut non nos vocares cum ad pugnam pergeres contra madian? Iurgantes fortiter: et prope vim inferentes.

Et lampad · Et videb · Et lampad · Et bethse · Et usque ut bethbera at · Et gedeon

Quibus ille respondit. Quid enim tale facere potui. quale vos fecistis? Nonne melior est racemus effraim. vindemiis abiezer? In manus vestras tradidit dominus principes madian. oreb. et zeb. Quid tale facere potui. quale vos fecistis? Quod cum locutus esset: requievit spiritus eorum quo tumebant contra eum. Cumque venisset gedeon ad iordanem: transivit eum cum .ccc. viris qui secum erant. et pre lassitudine. fugientes persequi non poterant. Dixitque ad viros socchoth. Date obsecro panes populo. qui mecum est. quia valde defecerunt: ut possimus persequi zebee et salmana. reges madian. Responderuntque principes socchot: forsitan palme manuum zebee. et salmana. in manu tua sunt: et idcirco postulas ut demus exercitui tuo panes. Quibus ille ait. Cum ergo tradiderit dominus zebee. et salmana in manus meas. et cum reversus fuero victor in pace: conteram carnes vestras cum spinis tribulisque deserti. Et inde conscendens venit in phanuel. Locutusque est ad viros loci illius similia. Cui et illi responderunt: sicut responderant viri socchot. Dixit itaque et eis. Cum reversus fuero victor in pace: destruam turrim hanc. Zebee autem et salmana requiescebant cum omni exercitu suo. Quindecim enim milia viri remanserant ex omnibus turmis orientalium populorum: cesis. c.xx. milibus bellatorum et educentium gladium. Ascendensque gedeon per viam eorum. qui in tabernaculis morabantur: ad orientalem partem nobe. et iechaa: percussit castra hostium qui securi erant. et nichil adversi suspicabantur. Fugeruntque zebee et salmana: quos persequens gedeon comprehendit. turbato omni exercitu eorum. Revertensque de bello. ante solis ortum: apprehendit puerum de viris socchot. Interrogavitque eum nomina principum et seniorum socchot: et descripsit .lxxvii. viros numero. Venitque ad viros ad socchot: et dixit eis. En zebee. et salmana. super quibus exprobrastis michi dicentes: forsitan manus zebee. et salmana in manibus tuis sunt. et ideo postulas ut demus viris qui lassi sunt. et defecerunt. panes. Tulit ergo seniores civitatis. et spinas deserti. ac tribulos: et contrivit cum eis atque comminuit viros socchot. Turrim quoque phanuel. subvertit: occisis habitatoribus civitatis. Dixitque ad zebee. et salmana. Quales fuerunt viri quos occidistis in thabor? Qui responderunt. Similes tui: et unus ex eis quasi filius regis. Quibus ille ait. Fratres mei fuerunt: filii matris mee. Vivit dominus: quia si servassetis eos. non vos occiderem. Dixitque iether primogenito suo. Surge. et interfice eos. Qui non eduxit gladium. timebat enim: quia adhuc puer erat. Dixeruntque zebee et salmana. Tu surge. et irrue in nos: quia iuxta etatem et robur est hominis. Surrexit gedeon et interfecit zebee. et salmana: et tulit ornamenta ac bullas. quibus colla regalium camelorum decorari solent. Dixeruntque omnes viri israel ad gedeon. Dominare nostri tu. et filius tuus. et filius filii tui: quia liberasti nos de manu madian. Quibus ille ait. Non dominabor vestri. nec dominabitur in vos filius meus: sed dominabitur dominus. Dixitque ad eos. Unam petitionem postulo a vobis. Date michi inaures ex preda vestra. Inaures enim aureas ismahelite habere consueverant. Qui responderunt. Libentissime dabimus. Expandentesque super terram pallium. proiecerunt in eo inaures de preda. et fuit pondus postulatarum inaurium. mille septingenti auri sicli. absque ornamentis et monilibus et veste purpurea quibus madian reges uti soliti erant. et preter torques aureas camelorum. Fecitque ex eo gedeon ephod: et posuit illud in civitate sua effra. Fornicatusque est omnis israel in eo. Et factum est gedeoni et omni domui eius in ruinam. Humiliatus est autem madian. coram filiis israel. nec potuerunt ultra elevare cervices: sed quievit terra. per quadraginta annos. quibus prefuit gedeon. Abiit itaque hierobahal. filius ioas. in sichem.

Et respondit

Et vobis

Et manu

IX

⁊ habitauit in domo sua. Habuitq;
.lxx. filios qui egressi sunt de femo
re eius: eo q plures habuit uxores. Co
cubina aut illius quam habebat in siche
genuit ei filium noie abimelec.
Mortuusq; e gedeon filius ioas i
senectute bona: ⁊ sepultus in sepulc
ioas patris sui in effra. de familia e
zri. Postquam aut mortuus e gedeon:
auersi sunt filii isrl. et fornicati e
baalim. percusseruntq; cu baal fed9
ut eet eis in deum. ⁊ nec recordati st
dni dei sui. qui eruit eos de manib;
oium inimicor suor per circuitum:
nec fecerut miam. cu domo ierobaal
al gedeon. iuxta oia bona que fecerat
isrl.

Abiit aut abimelech filius ierobaal in
sichem ad fres matris sue: et locut9
e ad eos. et ad oem cognationem dom9
patris mris sue dicens. Loquimini ad
os uiros sichem. Quid uobis e meliu9
ut dnentur uri .lxx. uiri oes filii ie
robaal. an ut dnetur uobis un9 uir?
Simulq; considerate: q os urm et caro
ura sum. Locutiq; sunt fres matris ⁊
eius de eo ad oes uiros sichem. uniu
sos sermones istos: ⁊ inclinauerunt cor
eor post abimelech. dicentes. Frat
nr e. Dederuntq; illi .lxx. pondo arge
ti de fano baal berith. Qui conduxit
sibi ex eo uiros inopes ⁊ uagos: secu
tiq; sunt eum. Et uenit in domu pris
sui in ephra: ⁊ occidit fres suos filios
ierobaal .lxx. uiros. sup lapide un
um. Remansitq; ioatham filius ier
obaal minimus: ⁊ absconditus e. Co
gregati sunt aut oms uiri sichem. et un
iuse familie urbis mello: abierunt
q; ⁊ constituerunt rege abimelech iu
xta quercu que stabat in sichem. Q
cum nuntiatum eet ioatha. iuit et
stetit in uertice montis garizim: e
leuataq; uoce clamauit et dixit. Au
dite me uiri sichem: ita ut audiat
uos deus. Ierunt ligna ut ungerent
sup se regem. Dixeruntq; oliue. Im
pa nobis. Que rndit. Numqd pos
sum deserere pinguedinem meam. q
dii utuntur ⁊ hoies. et uenire ut in
ter ligna pmouear? Dixeruntq; ligna
a ad arborem ficu. Veni. et sup nos
regnum accipe. Que rndit eis. Nu
quid possum deserere dulcedinem
mea. fructusq; suauissimos. ⁊ ire ut int
cetera ligna pmouear? Locuta st
quoq; ligna ad uitem. Veni. et ipa
nobis. Que rndit eis. Numqd pos
sum deserere uinu meu q letificat
deu ⁊ homines. et int ligna cetera
promoueri? Dixeruntq; oia ligna
ad ramnu. Veni. ⁊ ipa sup nos. Qui

Et Que

rndit eis. Si uere me rege constituitis
uobis: uenite. et sub umbra mea ⁊
requiescite. Sin aut non uultis: egdiat
ignis de ramno. et deuoret cedros
libani. Nunc igitur si recte et absq;
pctō constituistis sup uos rege abime
lech. et bene egistis cu ierobaal. ⁊
cum domo eius. et reddidistis uice
bnficiis eius q pugnauit p uobis.
⁊ aiam sua dedit piculis. ut erueret
uos de manu madian. qui nc surre
xistis contra domu patris mei. ⁊ intfecistis
filios eius .lxx. uiros sup unu lapide.
⁊ constituistis regem abimelech filiu
ancille eius sup habitatores siche. eo
qd frater ur sit. si ergo recte et absq; uitio
egistis cum ierobaal. et domo ei9.
hodie letemini in abimelech. et il
le letetur in uobis. Sin aut puerse:
egrediatur ignis ex eo. ⁊ consumat ⁊
habitatores sichem. et oppidum ⁊
mello. Egrediaturq; ignis de uiris
sichem et de oppido mello: et deuoret
abimelech. Que cum dixisset, fugit.
⁊ abiit in bera: habitauitq; ibi. metu ⁊
abimelech fris sui. Regnauit itaq; a
bimelech sup isrl. trib; annis. Misit
q; deus spm pessimu; int abimele
ch et habitatores sichem qui ceperunt
eum detestari: et scelus intfectionis
.lxx. filior ierobaal. et effusione
sanguinis eor conferre in abimelech
frem suu. et in ceteros sichimor
principes qui eu adiuuerant. Posu

eruntq; insidias adu'sus eū: i mō
tium sūmitate. Et dū ill' p'stola
barētur ad uētū: exercebāt latrocini
a. agentes p'das de p'tereuntibus.
Nuntiatūq; ē abimelech. Venit aūt
gaal filius obed cum frīb; suis:
et transiuit in sicimā. Ad cui' aduē
tum erecti h'itatores sichem: eg'ssi
sūt in agros. uastantes uineas u
uasq; calcantes. Et f'cis cantantiū
choris ingr'ssi sūt ph'anū dei sui: et i
'r epulas et pocula maledicebant
abimelech. clamante gaal filio o
bed. Quis ē iste abimelech. et q' ē
sichem. ut s'uiamus ei? Nūqd nō
ē filius ierobaal. et c'stituit princi
pē zebul s'uū suū sup uiros emor
patris sichem? Cur igitur s'uiām' ei.
Vtinā daret aliquis p'plm istū sb
manu mea. ut auferrē de medio abi
melech. Dictūq; ē abimelech. Cōg'
ga exercitus m'ltitudinē: et ueni. Ze
bul eni princeps ciuitatis auditis
s'monib; gaal filii obed iratus ē
ualde: et misit clam ad abimelech
nuntios dicēs. Ecce gaal fili' obed
uenit in sicimā cum frīb; suis: et
oppugnat adu'sum te ciuitatē. Sur
ge itaq; nocte cū p'plo q' tecū ē et lati
ta in agro: et primo mane oriente
sole irrue sup ciuitatē. Illo aūt egre
diente cū p'plo suo adu'sum te: fac
ei q' potueris. Surrex' itaq; abime
lech cum oī exercitu suo nocte: et tetē
dit insidias iux' sicimā in .iiii. locis.
Egressusq; ē gaal filius obed: et stetit
in introitu porte ciuitatis. Surrex'
aūt abimelech. et oīs exercitus cū eo: de
insidiarum loco. Cūq; uidisset p'plm
gaal: dix' ad zebul. Ecce de montib'
m'ltitudo descendit. Cui ille r'ndit.
Vmbras montiū uides q'si hoīm ca
pita: et hoc errore deciperis. Rursusq;
gaal ait. Ecce p'pl's de umbilico t're
descendit: et unus cuneus uēit p' ui
am q' respicit q'rcū. Cui dix' zebul.
Vbi ē nunc os tuū quo loq'baris.
quis ē abimelech ut s'uiam' ei? Nō
ne iste ē p'pl's quē despiciebas? Egre
dere et pugna c'tra eum. Abiit ergo
gaal expectante sicimor' p'plo: et p
ugnauit c'tra abimelech. Qui p'secut'
ē eum fugientē: et in urbē c'pulit. Et
ceciderunt q; ex p'te eius plurimi usq;
ad portā ciuitatis. et abimelech sed'
in ruma. Zebul aūt gaal et socios ei'
expulit de urbe: nec in ea passus ē
c'morari. Seq'nti ergo die: egressus
ē p'pl's in campum. Qđ cū nunciatū
esset abimelech: tulit exercitū suum.
et diuisit in tres turmas. tendēs insi
dias in agris. Vidēs q; qđ egrederet'
p'pl's de ciuitate. surrex' et irruit i eos
cum cuneo suo: oppugnās et obsidēs
ciuitatē. Due aūt turme palātes p' cā
pum: adu'sarios p'seq'bātur. Porro a
bimelech: oī illo die oppugnabat
urbē. Quā cepit interfectis habitato
rib; eius: ipsaq; destructa ita ut sal i
ea in disp'geret. Qđ cum audissent q' ha
bitabāt in turre sicimor': ingressi sūt
fanū dei sui berith. ubi fedus cū eo
pepigerāt et ex eo locus nomē accepe
rat: q' erat ualde munitus. Abimelech
quoq; audiens uiros turris sicimor'
pariter c'globatos: ascendit i mōtē
selmon cū oī p'plo suo. Et arrepta se
curi p'cidit arboris ramū: et i positū
q; ferens humero. dix' ad socios. Qđ
me uidetis facere: cito hoc facite. I
gitur certatim ramos d' arborib; p'
cidentes: sequebātur ducē. Qui circū
dantes p'sidium succenderūt. Atq;
ita factū ē: ut fumo et igne mille ho
minū necarentur. uiri pariter ac mulie
res. h'itatorum turris sichē. Abimelech
aūt inde p'ficiscēs: uenit ad oppidū
thebes. Qđ circūdās: obsidebat exerci
tu. Erat aūt turris excelsa i media ciu
itate. ad quā c'fugerāt simul uiri ac
mulieres. et oēs principes ciuitatis.
clausa firmissime ianua: et sup' turris
tectum stantes p' p'pugnacula. Acce
densq; abimelech iuxta turrē pugna
bat fortit': et appinquans ostio. ignem
supponere nitebatur. Et ecce mulier u

Et hic

Et spectate

Et ea

E kad

na fragmen mole desup iaciens.
illi sit capiti abimelech: 7 confregit
cerebr eius. Qui uocauit cito armi
gerum suũ: 7 ait ad eum. Euagina
cito gladiũ tuũ 7 pcute me: ne for
te dicatur q a femina interfectus sim.
Qui iussa pficiens: interfecit eũ. Illo
q3 mortuo: omnes q cũ eo erãt de
isrł. reũsi st̃ in sedes suas. Et reddi
dit deus malũ qd fecerãt abimelech
ꝯ patrẽ suũ: interfectis. lxx. frib3 suis.
Sicimitis quoq3 q opati erãt retri
butum ẽ: 7 uenit sup eos maledic
tio ioathã. filii hierobaal.

X

Post abimelech surrex dux in isrł tho
la fili phua patrui abimelech. uir
de ysachar q hitauit in samir mõtis
effraim: 7 iudicauit isrł. xx. 7 trib3
annis. Mortuusq3 ẽ: ac sepultus ĩ
samir. Huic successit iair galaadites.
qui iudicauit isrł p. xx. 7 duos ãnos.
hñs. xxx. filios sedentes sup. xxx. a
pullos asinaꝝ. 7 principes ciuitatu
. xxx. que ex nõine eius appellate st
auothiair. i. oppida iair usq3 in pse
tem diem: in terra galaad. Mortu
q3 ẽ iair. ac sepultus in loco cui est
uocabulũ chamon. Filii ãt isrł pec
catis ueterib3 iungentes noua. fec
erunt mala in conspectu dñi: 7 ser
uierunt ydolis baalim. et astaroth.
7 diis syrie. ac sidonis. et moab. 7 fili
orum amon. 7 phylistium. Dimise
runtq3 dñm: 7 nõ colebãt eũ. Cont

E x 7

quos iratus dñs tradidit eos ĩ man
phylistiĩ 7 filioꝝ ãmon. Afflictiq3
sunt 7 uehemt̃ oppssi sũt p annos. x.
et. viii. oms qui hitabãt trans iorda
nẽ in tra amorrei que ẽ in galaad:
intm ut filii amon iordane trans
misso. uastarent iudã. et beniamin.
et effraim. Afflictusq3 ẽ isrł nimis:
7 clamantes ad dñm dixerunt. Pec
cauimus tibi: q2 dereliqm te do

E x religim' dnm nrm.

minũ deum nrm. 7 suiuim baalim.
Quib3 locutus ẽ dñs. Nũqd nõ egy
ptii 7 amorrei. filiiq3 amon 7 phyli
stiim sydonii quoq3 7 amalech. et
chanaan oppsserunt uos. 7 clama
stis ad me. 7 eruí uos de manu eoꝝ.
Et tam reliquistis me: 7 coluistis
deos alienos. Idcirco ñ addam: ũ ul
tra uos liberem. Ite 7 inuocate deos
quos elegistis. Ipsi uos liberẽt in
tpr angustie. Dixeruntq3 filii isrł
ad dominũ. Peccauimus. Redde
tu nobis quicqd tibi placet: tm
nũc libera nos. Que dicentes. oĩa de
finib3 suis alienoꝝ deoꝝ ydola pie
cerunt: 7 suierũt dño deo. Qui do
luit sup miseriis eoꝝ. Itaq3 filii am
on ꝯclamantes: in galaad fixere tẽ
toria. Contra quos ꝯgregati filii is
rael: in maspha castrametati st̃. Di
xeruntq3 principes galaad: singli
ad pxios suos. Qui prim ex nobis ꝯ
filios amon cepit dimicare: erit dux

XI

Fuit itaq3 illo ĩ tpre | ppli galaad.
iepte galaadites uir fortissimus at
q3 pugnator. filius meretricis mlie
ris: qui natus ẽ de galaad. Habuit
ãt galaad uxorẽ: de qua suscepit fi
lios. Qui postq̃ creuerãt. eiecerunt ie
pte: dicentes. Heres in domo patris
nri ẽẽ ñ potis: q2 d adultera matre
natus es. Quos ille fugiẽs atq3 de
uitans: hitauit in tra tob. Congreg
atiq3 sũt ad eum uiri inopes 7 latr
ocinantes: 7 qi principẽ sequebant.
In illis diebus: pugnabãt filii am
on. ꝯtra isrł. Quib3 acriẽ instantib3:
perrexerunt maioꝝes natu d galaad.
ut tollerent in auxiliũ sui iepte de
tra tob. Dixeruntq3 ad eũ. Veni 7 esto
princeps nr: 7 pugna ꝯ filios amõ.
Quib3 ille rndit. Nõne uos estis
qui odistis me. 7 eiecistis de domo a
patris mi. Et nũc uenistis ad me ne
cessitate ꝯpulsi. Dixeruntq3 pñcipes
galaad ad iepte. Ob hãc igitur cãm
nũc ad te uenim: ut pficiscaris nobis
cum. 7 pugnes ꝯ filios amon: sisq3
dux oĩum qui hitãt in galaad. Ie
pte quoq3 dixit eis. Si uere uenistis
ad me ut pugnẽ p uob ꝯ filios amõ
tradiditq3 eos dominus ĩ manꝯ me

ast ego ero princeps uester. Qui responde
runt ei. Dominus qui hec audit i
pse mediator ac testis est: quod nostra pro
missa faciemus. Abiit itaque iepte
cum principibus galaad. fecitque eum
omnis populus principem sui. Locutusque
est iepte omnes sermones suos coram domino in
masphat. Et misit nuntios ad regem
filiorum amon: qui ex persona sua dicerent.
Quid michi et tibi est. quia uenisti contra
me. ut uastares terram meam. Quibus
ille respondit. Quia tulit israel terram me
am. quando ascendit de egypto. a finibus
arnon. usque ad iaboch atque iordanem.
Nunc igitur cum pace redde michi
eam. Per quos rursum mandauit iep
te: et imperauit eis. ut dicerent regi am
on. Hec dicit iepte. Non tulit israel terram
moab. nec terram filiorum amon: sed quando
de egypto conscenderunt. ambulauit per so
litudinem usque ad mare rubrum. et uenit
in cades. Misitque nuntios ad regem
edom: dicens. Dimitte me. ut transeam
per terram tuam. Qui noluit acquiescere
precibus eius. Misit quoque ad regem mo
ab. Qui et ipse transitum prebere contemp
sit. Mansit itaque in cades: et circuiui
te ex latere terram edom. et terram moab.
Venitque ad orientalem plagam terre
moab. et castrametatus est trans
arnon: nec uoluit intrare terminos
moab. Misit itaque israel nuntios ad
seon regem amorreorum qui habitabat in
esebon: et dixerunt ei. Dimitte ut tran
seam per terram tuam: usque ad fluuium.
Qui et ipse israel uerba despitiens. non dim
isit eum transire per terminos suos: sed infi
nita multitudine congregata. egressus est
contra eum in iassa: et fortiter resistebat. Tra
diditque eum dominus in manus israel: cum omni
exercitu suo. Qui percussit eum et possedit
omnem terram amorrei habitatoris regionis
illius. et uniuersos fines eius. de arnon
usque iaboch. et de solitudine usque ad
iordanem. Dominus ergo deus israel subuer
tit amorreum pugnante contra illum po
pulo suo israel. et tu nunc uis possidere
terram eius: Nonne que possidet cha

Arnon quippe confinium est terre moab.

mos deus tuus. tibi iure debentur:
Que autem dominus deus noster uictor optinuit:
in nostram cedent possessionem. nisi forte et
melior es balach filio sephor rege
moab. aut docere potes quod iurgatus
sit contra israel. et pugnauerit contra eum quando
habitauit in esebon. et uiculis eius. et
in aroer et uillis illius. et in cunctis ciui
tatibus iuxta iordanem. per ccc. annos. Qua
re tanto tempore nichil super hac repetitione
temptastis: Igitur non ego pecco in
te. sed tu contra me male agis: indicens
michi bella non iusta. Iudicet dominus ar
biter huius diei: inter israel. et inter
filios amon. Noluitque acquiescere
rex filiorum amon. uerbis iepte: que per
nuntios mandauerat. Factus est ergo
super iepte spiritus domini: et circuiens gala
ad et manasse. masphat quoque gala
ad et inde transiens ad filios amon:
uotum uouit domino dicens. Si tradideris
filios amon in manus meas: quicumque
primus fuerit egressus de foribus domus
mee. michique occurrerit reuertenti cum
pace a filiis amon. eum holocaustum
offeram domino. Transiuitque iepte ad
filios amon: ut pugnaret contra eos. Quos
tradidit dominus in manus eius. Percussitque
ab aroer usque dum uenias in menni
th. xx. ciuitates. et usque ad abel que est
uineis consita: plaga magna nimis.
Humiliatique sunt filii amon: a filiis
israel. Reuertenti autem iepte in masphat
domum suam: occurrit ei unigenita filia
a cum timpanis et choris. Non enim ha
bebat alios liberos. Qua uisa. scidit ue
stimenta sua: et ait. Heu me filia mea.
Decepisti me: et ipsa decepta es. Aperui enim
os meum ad dominum: et aliud facere non potero.
Cui illa respondit. Pater mi si aperuisti os
tuum ad dominum. fac michi quodcumque po
llicitus es: concessa tibi ultione atque ui
ctoria de hostibus tuis. Dixitque ad pa
trem. Hoc solum michi presta: quod deprecor.
Dimitte me. ut duobus mensibus circu
eam montes: et plangam uirginitatem
meam cum sodalibus meis. Cui ille respondit.
Vade. Et dimisit eam duobus mensibus. Cu

C. x. Reuertente

C. x. michi

q; abiisset cum sociis ac sodalibus suis: flebat uirginitatē suā in montibus. Expletisq; duobus mensibus. reuersa ē ad patrē suū: 7 fecit ei sicut uouerat. Que ignorabat uirū. Exinde mos increuit in isrl. et consuetudo seruata ē: ut post anni circulū conueniant in unum filie isrl et plangāt filiam iepte galaadite diebus .iiii.

XII

Ecce āt in effraim orta seditio ē. Nā transeuntes contra aquilonē: dixerunt ad iepte. Quare uadens ad pugnā contra filios amon uocare nos noluisti. ut pgeremus tecū? Igitur incendemus domū tuā. Quibus ille. R. Disceptatio erat michi et pplo meo contra filios amon uehemens. 7 uocaui q; uos. ut michi preberetis auxiliū: 7 facere noluistis. Quod cernens: posui in manibus meis aiam meā. Transiuiq; ad filios amon: 7 tradidit eos dns in manus meas. Quid commerui ut aduersum me consurgatis in prelium? Vocatis itaq; ad se cunctis uiris de galaad: pugnauit contra effraim. Percusseruntq; uiri de galaad effraim. q; dixerāt. Fugitiuus est galaad. de effraim. et habitat in medio effraim et manasse. Occupaueruntq; galaadite uada iordanis: per que effraim reuersurus erāt. Cumq; uenisset ad ea de effraim numero uir fugiens atq; dixisset. Obsecro ut me transire permittas: dicebāt ei galaadite. Num quid effrateus es? Quo dicente non sum: interrogabāt eū. Dic ergo sebboleth: q interptatur spica. Qui respondebat tebboleth: eadē littera spicam exprimere non ualens. Statimq; apprehensum iugulabant: in ipso iordanis transitu. Et ceciderunt in illo tpr de effraim: .xlii. milia. Iudicauit itaq; iepte galaadites isrl .vi. ānis. 7 mortuus est ac sepultus in ciuitate sua galaad. Post hunc iudicauit israhel abesan de bethleem: q habuit .xxx. filios 7 totidē filias. Quas emittēs foras. maritis dedit: 7 eiusdē numeri filiis suis accepit uxores. introducens i domū suā. Qui .vii. ānis iudicauit isrl. Mortuusq; ē ac sepultus i bethleem. Cui successit ailon zabuloniteus: et iudicauit isrl .x. ānis. Mortuusq; ē: ac sepultus in zabulon. Post hunc iudicauit isrlem. abdon filius hellel faratonites: q habuit .xl. filios. 7 .xxx. ex eis nepotes. ascendentes sup .lxx. pullos asinarū. Et iudicauit isrl: octo ānis. Mortuusq; ē ac sepultus: in faraton terre effraim. in monte amalech.

XIII

Rursumq; filii isrl fecerūt malum in conspectu dni: qui tradidit eos in manus filistinorum .xl. annis. Erat āt uir quidam de saraa. et de stirpe dan. noie manue: habens uxorē sterilē. Cui apparuit āgls dni: et dixit ad eā. Sterilis es 7 absq; liberis: sed concipies 7 paries filiū. Caue ergo ne bibas uinum. ac siceram nec inmundū quicq comedas: quia concipies et paries filium. cuius non tanget caput nouacula. Erit enim nazareus dei ab infantia sua. et ex matris utero: 7 ipse incipiet liberare isrl de manu phylistinorum. Que cū uenisset ad maritum suū: dixit ei. Vir dei uenit ad me habens uultū angelicū: terribilem nimis. Quem cum interrogassem quis esset. et unde uenisset. et quo noie uocaretur: noluit michi dicere: sed hoc respondit. Ecce concipies et paries filiū. Caue ne uinum bibas nec siceram: et ne aliquo uescaris inmundo. Erit enim puer nazareus dei ab infantia sua: ex utero matris. usq; ad diem mortis sue. Orauit itaq; manue dnm: 7 ait. Obsecro dne. ut uir dei quem misisti. ueniat iterum: 7 doceat nos quid debeamus facere de puero. qui nasciturus ē. Exaudiuitq; dns precantem manue: 7 apparuit rursum āgls dei uxori eius sedenti in agro. Manue āt maritus eius: non erat cum ea. Que cum uidisset angelum. festinauit et cucurrit ad uirum suū: nuntiauit ei dicens. Ecce apparuit michi uir: quē ante uideram. Qui surrexit: 7 secutus ē uxorem suā. Veniensq; ad uirum: dixit ei. Tu es qui locutus es mulieri? Et ille. R. Ego sum. Cui manue. Quādo impl

Et uosq; uocaui.

Et pugnabat

Et permittatis

Et post

Et ne

Et dom

Et dom

finno tuus fuit expletus. ꝙd uis
ut faciat puer. aut a quo se obser
uare debebit? Dixitq; angls dñi
ad manue. Ab omnibus que locutus
sum uxori tue. abstineat se et quicq
ex uinea nascit̃ ñ comedat. uinũ et sice
ram ñ bibat. nullo uescat̃ inmundo: et
qđ ei pcepi impleat. atq; custodiat.
Dixitq; manue ad ãglm dñi. Obsec
ro te. ut acquiescas pcibz mĩs: et facia
mus tibi edum de capris. Cui rñdit
angls. Si me cogis: nõ comedam panes
tuos. Si ãt uis holocaustũ facẽ: offẽ
illđ dño. Et nesciebat manue: qđ ã
gls dñi eẽt. Dixitq; ad eũ. Qđ ẽ tibi
nom. ut si sermo tuus fuit expletus
honorem' te? Cui ille rñdit. Cur q̃
ris nomẽ meũ. qđ ẽ mirabile? Tulit
itaq; manue hedum de capris 7 lib
amita: et posuit sup petrã. offerens
dño q facit mirabilia. Ipe ãt et uxor
eius: intuebãt̃. Cumq; ascenderet flã
ma altaris in celum: angls dñi in flã
ma parit̃ ascendit. Qđ cũ uidissent
manue. et uxor eis. pni ceciderũt in t̃
ram: et ult̃ nõ eis apparuit angls do
mini. Statĩq; intellexit manue eẽ
angelum dñi: et dix̃ ad uxorẽ suã. Mor
te moriem̃: qz uidim' dñm. Cui rñ
mlr. Si dñs nos uellet occidẽ. dẽ manib
nr̃is holocaustũ et libamĩta ñ suscepi
ss; sz nec ostendiss; nob hec oĩa. nec
ea q̃ sũt uentura dixiss;. Pepit itaq;
filium: et uocauit nomẽ eius samson.
Creuitq; puer: et bñdix̃ ei dñs. Cep
q; sps domini eẽ cum eo in castris dã:
Descendit igitur inter saraa 7 esthaol.
samson in tamnatha: uidensq; ibi mũ
erem de filiabz phylistiĩ: ascẽdit et
nuntiauit patri suo et matri sue di
cẽs. Vidi mulierẽ in tamnatha. de filia
bz phylistinorũ: quã qso ut michi acci
piatis uxorem. Cui dix̃unt pat̃ 7 ma
ter sua. Numqd nõ ẽ mlr in filiabz
frm tuorũ et in oĩ pplo meo. qz uis ac
cipere uxorẽ de phylistiĩ qui incircũcisi
sũt? Dixitq; samson. ad patrẽ suũz.
Hanc michi accipe: qz placuit oculis

mĩs. Parentes ãt eius nesciebãt: qđ
res a domino fieret. et quereret occa
sionẽ 9t̃ phylistiim. Eo ei tpr dñabã
tur phylistiim isrl̃i. Descendit itaq;
samson cũ patre suo et matre: in thã
natha. Cumq; uenissent ad uineas o
ppidi: apparuit catulus leonis seuus
rugiens. et occurrit ei. Irruit ãt sps do
mini in samson: et dilacerauit leonẽz
qi edum in frusta discerpet. nichil oĩ
no hñs in manu: et hoc patri et ma
tri noluit indicare. Descenditq; 7 lo
cutus ẽ mulieri: que placuerat oculis
eius. Et post aliquot dies reuertens
ut acciperet eam. declinauit ut uidẽt
cadauer leonis: et ecce exam̃ apum ĩ
ore leonis erat. ac fauus mellis. Que cũ
sumpsiss; in manibz: comedebat ĩ uia.
Veniensq; ad patrẽ suũ. et matrẽ: de
dit eis ptem. Qui et ipi comederũt: ñ
tñ eis uoluit indicare qđ mel de corpe
leonis assumpsiss;. Descendit itaq;
pat̃ eius ad mulierẽ: 7 fecit filio suo
samson 9uiuiũ. Sic eñi facere iuu
enes 9sueuerãt. Cum igitur ciues
loci illius uidissent eũ: dederũt ei so
dales. xxx. qui eẽnt cum eo. Quibus
locutus ẽ samson. Proponã uob pro
blema. Qđ si solueritis michi intra
.vii. dies 9uiuii: dabo uobis. xxx. sin
dones. et totidẽ tunicas. Sin ãt ñ po
tueritis soluere: uos dabitis m. xxx.
sindones. et totidẽ eiusdẽ nũi tunicas.
Qui rñderunt ei. Propone pblema:
ut audiamus. Dixitq; eis. De comedẽ
te exiuit cibz: 7 de forti ẽ egressa dul
cedo. Nec potuerunt p tres dies ppo
sitioẽm soluere. Cumq; adeẽt dies .vii:
dixerunt ad uxorem samson. Blan
dire uiro tuo: et suade ei ut indicet t̃
qđ significet pblema. Qđ si facẽ no
lueris: incendemus te. et domũ pr̃is
tui, an idcirco uocastis nos ad nupti
as ut expoliaretis? Que fundebat a
pud samson lacrimas: 7 querebatur
dicẽs. Odisti me. et ñ diligis: idcirco
problema qđ pposuisti filiis ppli mĩ.
ñ uis michi exponere. At ille rñdit.

Ex occasiões

Ex ore

Ex eisdẽ nũi

patri meo et matri nolui dicē. et tibi indicare ppt̄o potero? Septē igitur diebꝫ cōuiuii. flebat ap̄ eum. tandē qꝫ die septimo cum ei molesta eēt: exposuit. Que statī indicauit ciuibꝫ suis. Illi dixerunt ei die septīo ante solis occubitū. Quid dulcius melle: Et qd̄ leone fortius? Qui ait ad eos. Si nō arassetis in uitula mea: nō inuenissetis ꝓpositiōem meā. Irruit itaqꝫ in eū sp̄s dn̄i: descenditqꝫ asca lone. et pcussit ibi. xxx. uiros. Quoꝝ ablatas uestes: dedit hiis qui pro blema soluerāt. Iratusqꝫ nimis: ascē dit in domū patris sui. Uxor aūt eius accepit maritū: unū de amicis eius

XV

Post aliquātū aūt tēꝑis. cū di es triticee messis instarent. uēit sāsō inuisere uolens uxorē suā: et attulit ei edum de capris. Cumqꝫ cubiculū eius solito uellet intrare: phibuit eū pat̄ illius dicēs. Putaui qd̄ odisses eā: et iō tradidi illā amico tuo. Sꝫ hāc sororē: que iunior et pulcrior illa ē. sit tibi p ea uxor. Cui. R̄. samson. Ab hac die n̄ erit culpa ī me: ɔ̄ phyli steos. faciā enim uobis mala. Perre xitqꝫ et cepit. ccc. uulpes: caudasqꝫ eaꝝ iūxit ad caudas. et faces ligauit in medio. Quas igne succendens: di misit ut huc illucqꝫ discurrerent. Que statī prexerunt ī segetes phylisti noꝝ. Quibꝫ succensis. et cōportate iā fruges. et adhuc stantes in stipula cō cremate sunt: intm̄ ut uineas quo qꝫ et oliueta flāma ɔsumerēt. Dixerunt qꝫ phylistiim. Quis fecit hanc rem? Qui bꝫ dictum ē. Samson gener tānath ei qꝛ tulit uxorē eius. et alii tradidit: h̄ operatus ē. Ascenderūtqꝫ phylistiim: et cōbusserunt tā mlierē qīa patrē eius. Quibꝫ ait samsō. Licet h̄ feceritis. tn̄ adhuc ex uobis expetā ultionē: et tūc quiescā. Percussitqꝫ eos ingenti pla ga: ita ut stupentes surā femori in ponerēt. Et descendēs habitauit ī spe lunca petre etham. Igitur ascenden tes phylistiim in terram iuda. castra metati sūt in loco qui postea uocat ē lechi. i. maxilla: ubi eoꝝ fusus est exercitus. Dixeruntqꝫ ad eos de tribu iuda. Cur ascendistis ad uersū nos? Qui. R̄. ndeerunt. Ut ligemus samson ue nimus: et reddamus ei q̄ in nōs opa tus ē. Descenderunt ergo tria milia ui roꝝ de iuda: ad specū silicis ethā. Dix eruntqꝫ ad samson. Nescis q̄ phyli stiim impent nobis? Quare hoc fa cere uoluisti? Quibꝫ ille ait. Sic fece runt michi: feci eis. Ligare ī quiūt te uenim⁹. et tradē in man⁹ phylisti noꝝ. Quibꝫ R̄ndit samson. Iurate et spondete michi: qd̄ nō me occida tis. Dixeruntqꝫ. Nō te occidem⁹: sꝫ uīc tum tradem⁹. Ligaueruntqꝫ eū duobꝫ nouis funibꝫ: et tulerūt eū de petra etham. Qui cum uenissꝫ ad locū ma xille. et phylistiī uociferātes occurri ssent ei: irruit sp̄s dn̄i in eū: et sicut solent ad odorē ignis lina ɔsūmi. ita et uīcl'a qbꝫ ligatus eāt. dissipata sūt et soluta. Inuentāqꝫ maxillā. i. man dibulam asini. in mādibl'a pulli a sinarum deleui eos: et pcussi. ∞. uiro⁹. Cūqꝫ h̄ canēs ūba ɔplessꝫ. piecit mā dibulam de manū: et uocauit nom loci illi⁹ ramathlechi: q̄ int̄ptat̄ eleuatio maxille. Sitiensqꝫ ualde clamauit ad dn̄m: et ait. Tu dedisti in manū serui tui salutē. hanc maximā. atqꝫ uicto riam: et en siti morior incidāqꝫ ī ma nus incircumcisoꝝ. Apuit itaqꝫ dn̄s molarē dentē in maxilla asini: et eg̃ sse sūt ex eo aq̄. Quibꝫ haustis: refo cillauit sp̄m. et uires recepit. Idcirco appellatum ē nom̄ loci illius. fons in uocantis de maxilla: usqꝫ in p̄sentē diē. Iudicauitqꝫ isrl̄ in diebꝫ phyli stiim: uiginti annis.

XVI

Abiit quoqꝫ in gazam. et uidit ibi mu lierem meretricem: ingressusqꝫ ē ad eā. Qd̄ cum audissent phylistiī et p crebuissꝫ ap̄ eos. intrasse urbē samsō. circūdederunt eum. positis ī porta ciuitatis custodibꝫ: et ibi tota nocte residēnt. Dormiuit aūt samson usqꝫ

que iacebat. arripiens. interfecit ī ea mille uiros: et ait. In maxilla asini.

Marginal notes: ℓ. Rn̄derunt (beside "Qui. R̄. ndeerunt"); ℓ. nob (beside "in nōs"); ℓ. ligna (beside "lina"); ℓ. fortitate (left margin); cū silent... stolātes... sctō man... excitent... (right-margin box, cut off at the page edge)

ad noctis medium: et inde consurgens apprehendit ambas porte fores cum postibus suis et sera. impositasque humeris portavit ad verticem montis qui respicit hebron. Post hec amavit mulierem que habitabat in valle soreth: et vocabatur dalila. Veneruntque ad eam principes phylistinorum: atque dixerunt. Decipe eum et disce ab illo in quo tantam habeat fortitudinem: et quomodo eum superare valeamus et victum affligere. Quod si feceris: dabimus tibi singuli: .m. c. argenteos. Locuta est ergo dalila ad samson. Dic michi obsecro in quo sit tua maxima fortitudo: et quod sit quo ligatus erumpere nequeas. Cui respondit samson. Si .vii. nerviceis funibus nec dum siccis et adhuc humentibus ligatus fuero: infirmus ero ut ceteri homines. Attuleruntque ad eam satrape phylistinorum .vii. funes. ut dixerat. Quibus vinxit eum: latentibus apud se insidiis et in cubiculo finem rei expectantibus. Clamavitque ad eum. Filistiim super te samson. Qui rupit vincula. quomodo si rumpat quis filum de stuppa tortum sputamine. cum odorem ignis acceperit: et non est cognitum in quo esset fortitudo eius. Dixitque ad eum dalila. Ecce illusisti michi: et falsum locutus es. Saltem nunc indica michi: quo ligari debeas. Cui ille respondit. Si ligatus fuero novis funibus. qui numquam fuerint in opere: infirmus ero. et aliorum hominum similis. Quibus rursum dalila vinxit eum. et clamavit. phylistiim super te samson: in cubiculo insidiis preparatis. Qui ita rupit vincula: quasi fila telarum. Dixitque dalila rursum ad eum. Usque quo decipies me. et falsum loqueris. Ostende quo vinciri debeas. Cui respondit samson. Si vii. crines capitis mei cum licio plexueris. et clavum his circumligatum terre fixeris: infirmus ero. Quod cum fecisset dalila: dixit ad eum. Filistiim super te samson. Qui consurgens de sompno: extraxit clavum cum crinibus et licio. Dixitque ad eum dalila. Quomodo dicis quod amas me. cum animus tuus non sit mecum: Per tres vices mentitus es michi: et noluisti michi dicere in quo sit tua maxima fortitudo. Cumque molesta ei esset. et per multos dies iugiter ei adhereret. spatium ad quietem non tribuens: defecit anima eius. et ad mortem usque lassata est. tunc aperiens rei veritatem: dixit ad eam. ferrum numquam ascendit super caput meum: quia nazareus id est consecratus domino sum. de utero matris mee. Si rasum fuerit caput meum: recedet a me fortitudo mea. et deficiam: eroque sicut ceteri homines. Vidensque illa quod confessus ei esset omnem animum suum: misit ad principes phylistinorum. atque mandavit. Ascendite adhuc semel: quia nunc michi aperuit cor suum. Qui ascenderunt: assumpta pecunia quam promiserant. At illa dormire eum fecit super genua sua: et in sinu suo reclinare caput. Vocavitque tonsorem. et rasit .vii. crines eius. et cepit abicere eum. et a se repellere. Statim enim ab eo fortitudo discessit. Dixitque. Filistiim super te samson. Qui de sompno consurgens. dixit in animo suo. Egrediar sicut ante feci. et me excutiam: nesciens quod dominus recessisset ab eo. Quem cum apprehendissent phylistiim. statim eruerunt oculos eius. et duxerunt gazam vinctum cathenis: et clausum in carcere molere fecerunt. Iamque capilli eius renasci ceperant. et principes phylistinorum convenerunt in unum: ut immolarent hostias magnificas dagon deo suo et epularentur dicentes. Tradidit deus noster inimicum nostrum samson in manus nostras. Quod etiam populus videns. laudabat deum suum: eademque dicebat. Tradidit deus noster in manus nostras adversarium nostrum: qui delevit terram nostram. et occidit plurimos. Letantesque per convivia sumptis iam epulis: preceperunt ut vocaretur samson. et ante eos luderet. Qui adductus de carcere: ludebat ante eos. feceruntque eum stare: inter duas columpnas. Qui dixit puero regenti gressus suos. Dimitte me ut tangam columpnas quibus omnis imminet domus: ut recliner super eas. et paululum requiescam. Domus autem plena erat virorum ac mulierum. et erant ibi omnes

Ex ac 5 Ex aut

Ex reclinē

principes phylistinorum: ac decetero et
solario circiter tria milia utriusque sexus
spectabant ludentem samson. At ille in
uocato domino: ait. Domine deus meus.
memento mei. et redde nunc michi pristi
nam fortitudinem deus meus: ut ul
ciscar me de hostibus meis. et pro amissio
ne duorum luminum. unam ultionem recip
iam. Et apprehendens ambas columpnas
quibus innitebatur domus. alteramque earum
dextera. et alteram leua tenens: ait. Mo
riatur anima mea cum phylistiim. Con
cussisque fortiter columpnis: cecidit do
mus super omnes principes et ceteram multi
tudinem que ibi erat. Multoque plures inter
fecit moriens: quam ante uiuus occide
rat. Descendentes autem fratres eius. et uni
uersa cognatio. tulerunt corpus eius: et se
pelierunt inter saraa. et estaol in sep
ulchro patris sui manue. Judicauit
israhel uiginti annis.

XVII

Fuit eo tempore uir quidam de monte effraim
nomine micha. Qui dixit matri sue.
Mille centum argenteos quos separa
ueras tibi. et super quibus me audiente iur
aueras: ecce ego habeo et apud me sunt.
Cui illa. respondit. Benedictus filius meus
domino. Reddidit ergo eos matri sue. Que
dixerat ei. Consecraui et uoui argentum
hoc domino: ut de manu mea suscipiat filius
meus. et faciat sculptile atque conflatile.
Et nunc trado illud tibi. Reddidit ergo
matri sue. Que tulit. cc. argenteos. et de
dit eos argentario: ut faceret ex eis. sculp
tile. atque conflatile. Quod fuit in domo
miche. Qui edicula quoque in ea deo sep
arauit: et fecit ephod ac teraphim id est
uestem sacerdotalem et ydola. Impleuit
que unius filiorum suorum manum: et factus est ei
sacerdos. In diebus illis non erat rex in israhel. sed
unusquisque quod sibi rectum uidebatur. hoc facie
bat. Fuit quoque alter adolescens de bethle
em iuda ex cognatione eius. eratque
ipse leuites et habitabat ibi. Egressusque
que de ciuitate bethleem: peregrinari uo
luit ubicumque sibi commodum repperisset. Cum
que uenisset in montem effraim. iter faciens.
et declinasset parumper in domum mi
che: interrogatus est ab eo. Unde uenis? Qui
respondit. Leuita sum de bethleem iuda:
et uado ut habitem ubi potuero. et u
tile michi esse perspexero. Mane inquit
apud me: et esto michi parens ac sacerdos.
Daboque tibi per annos singulos decem argen
teos ac uestem duplicem: et que ad uic
tum sunt necessaria. Acquieuit et mansit
apud hominem: fuitque illi quasi unus de filiis.
Impleuitque micha manum eius: et habuit
apud se puerum sacerdotem: nunc scio dicens.
quod bene michi faciat deus. habenti leuitici
generis sacerdotem.

XVIII

In diebus illis non erat rex in israhel. Et tribus dan querebat possessio
nem sibi ut habitaret in ea: usque ad illum
enim diem inter ceteras tribus sortem non acce
perat. Miserunt igitur filii dan stirpis
et familie sue quinque uiros fortissimos.
de saraa. et estaol: ut explorarent ter
ram. et diligenter inspicerent. Dixeruntque
eis. Ite et considerate terram. Qui cum pergentes
uenissent in montem effraim. et intra
ssent domum miche: requieuerunt ibi.
Et agnoscentes uocem adolescen
tis leuite. utentesque illius diuersorio:
dixerunt ad eum. Quis te huc adduxit?
Quid hic agis? Quam ob causam huc ue
nire uoluisti? Qui respondit eis. hec
et hec prestitit michi michas: et me merce
de conduxit ut sim ei sacerdos. Rogauerunt
autem eum: ut consuleret dominum. et scire
possent an prospero itinere pergerent: et res
haberet effectum. Qui respondit eis. Ite
cum pace. Dominus respicit uiam uestram:
et iter quo pergitis. Euntes itaque quinque
uiri: uenerunt lachis. Uideruntque
populum habitantem in ea absque ullo timore.
iuxta sydoniorum consuetudinem. securum et
quietum. nullo eis penitus resistente.
magnarumque opum: et procul a sidone
atque a cunctis hominibus separatum. Reuersi
que ad fratres suos in saraa. et estaol: et
quid egissent sciscitantibus. responderunt.
Surgite et ascendamus ad eos. Uidi
mus enim terram ualde opulentam
et uberem. Nolite negligere. nolite
cessare. Eamus et possideamus eam.
Nullus erit labor. Intrabimus ad secu

ros: in regione latissimam. tradetque nobis dominus locum: in quo nullius rei est penuria. eorum que gignuntur in terra. Profecti igitur sunt de cognatione dan id est de saraa. et estahol. sexcenti uiri accincti armis bellicis: ascendentesque manserunt in cariathiarim iude. Qui locus ex eo tempore castrorum dan nomen accepit: et est post tergum cariathiarim. Inde transierunt in montem effraim. Cumque uenissent ad domum miche: dixerunt .v. uiri qui prius missi fuerant ad considerandam terram lachis. ceteris fratribus suis. Nostis quod in domibus istis sit ephod. et teraphym. et sculptile atque conflatile. Videte quid nobis placeat. Et cum paululum declinassent: ingressi sunt domum adolescentis leuite. qui erat in domo miche. Salutaueruntque eum uerbis pacificis. Sexcenti autem uiri ita ut erant armati: stabant ante ostium. At illi qui ingressi fuerant domum iuuenis. sculptile. et ephod. et teraphym atque conflatile tollere nitebantur: et sacerdos stabat ante ostium. dc. uiris fortissimis haud procul expectantibus. Tulerunt igitur qui intrauerant: sculptile. et ephod. et ydola atque conflatile. Quibus dixit sacerdos. Quid facitis? Cui responderunt. Tace et pone digitum tuum. Venique nobiscum: ut habeamus te patrem et sacerdotem. Quid tibi melius est ut sis sacerdos in domo unius uiri. an in una tribu. et familia in israel? Quod cum audisset: acquieuit sermonibus eorum. et tulit ephod. et idola atque sculptile: et cum eis profectus est. Qui cum pergerent. et ante se ire fecissent paruulos et iumenta. et omne quod erat preciosum. iamque a domo miche essent procul: uiri qui habitabant in edibus miche conclamantes secuti sunt. et post tergum eorum clamare ceperunt. Qui cum respexissent: dixerunt ad micham. Quid tibi uis? Cur clamas? Qui respondit. Deos meos quos mihi feci tulistis. et sacerdotem. et omnia que habeo: et dicitis. quid tibi est? Dixeruntque ei filii dan. Caue ne ultra loquaris ad nos: et ueniant ad te uiri animo concitati. et ipse cum omni domo tua pereas. Et sic cepto itinere perrexerunt. Videns autem michas. quod fortiores se essent: reuersus est in domum suam. Sexcenti autem uiri tulerunt sacerdotem. et que supra diximus. ueneruntque in lachis ad populum quiescentem atque securum. et percusserunt eos in ore gladii: urbemque incendio tradiderunt: nullo penitus ferente presidium. eo quod procul habitarent a sydone. et cum nullo hominum haberent quicquam societatis ac negocii. Erat autem ciuitas sita in regione roob. Quam rursum extruentes habitauerunt in ea. uocato nomine ciuitatis dan. iuxta uocabulum patris sui quem genuerat israel: que prius lachis dicebatur. Posueruntque sibi sculptile. et ionatham. filium gersam. filii moysi ac filios eius sacerdotes in tribu dan: usque ad diem captiuitatis sue. Mansitque apud eos idolum miche: omni tempore quo fuit domus dei in silo. In diebus illis: non erat rex in israel.

XIX

Fuit quidam uir leuites habitans in latere montis effraim: qui accepit uxorem de bethleem iuda. Que reliquit eum: et reuersa est in domum patris sui in bethleem. Mansitque apud eum .iiii. mensibus. Secutusque est eam uir suus uolens ei reconciliari atque blandiri. et secum reducere: habens in comitatu puerum et duos asinos. Que suscepit eum: et introduxit in domum patris sui. Quod cum audisset socer eius. eumque uidisset. occurrit ei letus: et amplexatus est hominem. Mansitque gener in domum soceri tribus diebus. comedens et bibens cum eo familiariter. Die autem quarto de nocte consurgens proficisci uoluit. Quem tenuit socer: et ait ad eum. Gusta prius pauxillum panis. et conforta stomachum: et sic proficisceris. Sederuntque simul: et comederunt ac biberunt. Dixitque pater puelle ad generum suum. Queso te ut hodie hic maneas: pariterque letemur. At ille consurgens cepit uelle proficisci: et nichilominus obnixe eum socer tenuit. et apud se fecit manere. Mane autem facto: parabat le

leuites iter. Cui socer rursu̅. Obse
cro inquit ut paululu̅ cibi capias:
et assumptis uirib; donec increscat
dies. postea pficiscaris. Comederu̅t
ergo simul. Surrexitq; adolescens:
ut pgeret cu̅ uxore sua et puero. Cu
i rursum locutus ē socer. Considera
q̄ dies ad occasum decliuior sit: ⁊
propinquet aduespam. Mane ap̄
me etiā hodie. et duc letu̅ diē: et c̄
proficiscens. ut uadas in domu̅ tuā.
Noluit gener acquiescere s̄monib;
ei⁹. ⁊ s; statim perrexit. et uenit c̄ iebus.
q̄ alto noīe uocabat̄ ihrl̄m: ducens
secu̅ duos asinos onustos. et concubi
nam. Jamq; aderāt iux̄ iebus: et di
es mutabat̄ in noctē. Dixitq; puer
ad dn̄m suu̅. Veni obsecro declinem⁹
ad urbem iebuseorum: et maneamus
in ea. Cui r̄ndit dn̄s. Nō ingrediar
oppidu̅ gentis aliene. q̄ nō est de filii
is isrl̄. s; transibo usq; gabaa: et cum
illuc puenero. manebim⁹ in ea. aut
certe in urbe rama. Transieru̅t igitur
iebus: et ceptu̅ carpebāt iter. Occubu
itq; ei sol iux̄ gabaa. que ē in tribu
beniamin: deuerteruntq; ad eā ut ma
nerēt ibi. Quo cum intrassent. ⁊ sede
bāt in platea ciuitatis: ⁊ nullus eos
recipere uolebāt hospitio. Et ecce ei
apparuit hō senex. reuertens de agro.
et de ope suo. uespi: qui ⁊ ipse erāt de
monte effraim. et pegrinus hītabat
in gabaa. Hoīes āt regionis illi⁹ erāt
filii gemini. Eleuatisq; oculis uidit
senex sedentē hoīem cu̅ sarcinulis
suis in platea ciuitatis: et dix̄ ad eū.
Vn ueīs. et quo uadis? Qui r̄ndit ei.
Profecti sumus de bethleē iuda: ⁊
pgimus ad locum n̄rm. q ē in latere
montis effraim. un̄ ieram bethleē.
Et nc̄ uadimus ad domu̅ dei. ⁊ null⁹
q; nos sub tectu̅ suu̅ uult recipe: ha
bentes paleas. et fenu̅ in asinorum pa
bulum. et panē et uinu̅ in meos ⁊
ancille tue usus. et pueri qui mec ē.
nulla re indigemus: nisi hospitio.
Cui r̄ndit senex. Pax tecu̅ sit. Ego

pbebo omīa que necessaria sunt: tm̄
q̄so ne in platea maneas. Introduxit
q; eū in domu̅ suā: ⁊ pabulu̅ asinis
pbuit. Āt postq̄ lauauerunt pedes
suos: recepit eos in conuiuiu̅. Illis ep
ulantib;. et post laborem itineris ci
bo āc potu reficientib; corpa. ⁊ uene
runt uiri ciuitatis illi⁹ filii belial. i.
absq; iugo. et circu̅dātes domu̅ senis.
fores pulsare ceperunt: clamantes ⁊
ad dn̄m dom⁹ atq; dicentes. Educ ⁊
uirum qui ingressus ē domu̅ tuā: ut
abutamur eo. Egressusq; ē ad eos sen
ex: ⁊ ait. Nolite fratres. nolite facere
malu̅ hoc. q; ingressus ē hō hospitium
meu̅: ⁊ cessate ab hac stulticia. Habe
o filiā uirginē. et hic hō hēt concubinā.
educā eas. et uirm libidinē conpleatis:
tm̄ obsecro ne scelus hoc contra naturā
opemini in uiru̅. Nolebāt acqescere
s̄monib; eius. Quod cernēs hō eduxit
ad eos concubinā suā: ⁊ eis tradidit il
ludendā. Qua cū tota nocte abusi es
sent: dimiserūt eā mane. At mlr̄ re
cedentib; tenebris uenit ad ostiu̅ do
mus. ubi manebat dn̄s suus: ⁊ ibi
corruit. Mane fcō. surrexit hō ⁊ apuit
ostium. ut ceptā expleret uiā: ⁊ ecce con
cubina eius iacebat an̄ ostiu̅ sparsis
in limine manib;. Cui ille putans eā
quiescere loqbat̄. Surge. ⁊ ābulem⁹. Qua
nich r̄ndente. ⁊ intelligēs q eāt ob
tua. tulit eā. ⁊ iposuit asino. reuersus
q; ē in domu̅ suā. Qua cū eēt ingress⁹.
arripuit gladiu̅. ⁊ cadauer uxoris c̄
ossib; suis in duodeci̅ ptes ac frusta
concidēs: misit in oēs t̄minos isrl̄. Quod c̄
uidissent singli: conclamabāt. Nuq̄ā
res talis fcā est in isrl̄: ex eo die quo
ascenderu̅t patres n̄ri de egypto. usq;
in p̄sens tp̄e. ferte sniam: ⁊ in cōe decē
nite quid fcō opus sit.

Egressi sunt itaq; omnes filii isrl̄. ⁊ pariter
congregati. quasi uir unus de dan. usq; ⁊
bersabee. et tra galaad. ad dn̄m in mas
pha. Omnesq; anguli pplorum ⁊ cunc
te trib; isrl̄. in ecclām ppli dei conuener̄:
quadringenti milia peditu̅ pugnatorum.

Nec latuit filios beniamin: qd ascē
dissent filii isrl' in masphat. Intro
gatusq; leuita maritus mulieris inter
fecte. quomodo tm̄ scelus ꝑpetratū eēt:
rn̄dit. Veni in gabaa beniamī cum
uxore mea: illicq; diuti. Et ecce hoi
nes ciuitatis illius circūdederūt n
octe domū in q̄ manebā. uolentes oc
cidē: et uxorem meā incredibili li
bidinis furore uexātes. Deniq; mor
tua ē. Quā arreptā in frusta cedi. in
siq; ptes in oēs t̄minos possōnis ure:
q̄r nūnq̄ tm̄ nephas. et tā grande pia
culum factum est in isrl'. Adestis oēs
filii isrl'. Decernite: qd facē debeatis.
Stansq; ois ppls: q̄si uni⁹ hois sīmoē
rn̄dit. Non recedemus in tabnacu
la nra. nec suā quisq̄ intrabit domū:
sz hoc ɔ̄ gabaa in cōe faciem⁹. Decem
uiri eligant̄ ex centū ex oīb; tribub;
isrl'. et centū de mille. et mille ð decē
milib;. ut ɔportent exercitui cibaria:
et possim⁹ pugn̄ntes ɔ̄ gabaa benia
min reddere ei p scelē qd meret̄. Co
uenitq; uniūsus isrl'. ad ciuitatē
q̄si hō unus. eadē m̄te. unoq; ɔsilio:
et miserunt nuntios ad oēm tribū bē
iamin. qd dicēnt. Cur tm̄ nephas i
uobis reptum ē: Tradite hoīes ð ga
baa. qui hoc flagitiū ꝑpetrarūt. ū mo
riantur: et auferat̄ malū de isrl'. Q̄
noluerūt frm̄ suoꝝ filioꝝ isrl' audi
re mādatū. Sz ex cunctis urbib; q̄
sortis sue erāt ɔuenerūt in gabaa.
ut illis ferrent auxilium: et ɔtra uni
ūsum ppl'm isrl' dimicarēt. Inuētiq;
st̄. xxv. milia de beniamī educētiū
gladiū. p̄ter hitatores gabaa q̄ sep
tingenti erāt uiri fortissimi. ita sin
istra ut dextra ꝑliantes. et sic fūdis
lapides ad certum iacientes: ut cap
illum quoq; possent pcutē. et neq̄
q̄ in alterā ptem ictus lapidis ðfer
retur. Viroꝝ quoq; isrl' absq; filiis
beniamin inuenta st̄. q̄dringenta
milia: educentiū gladios et paratoꝝ
ad pugnā. Qui s̄gentes uenerūt ī
domū dei: hoc ē in silo. Consuluerūt
q; eum: qui atq; dixerunt. Quis erit
in exercitu nr̄o princeps c̄taminis ɔt̄
filios beniamin: Quib; rn̄dit do
minus. Iudas sit dux uīr. Statimq;
filii isrl' s̄gentes mane. castrameta
ti sunt iuxt̄ gabaa: et inde pcedentes
ad pugnam ɔt̄ beniamin urbem
oppugnare ceperunt. Egressiq; filii
beniamin de gabaa: ceciderūt ð filii
is isrl' die illo. xxii. milia uiroꝝ. Rū
sumq; filii isrl' et fortitudine et nu
mero ɔfidentes. in eodē loco in quo
prius certauerāt. aciē direxerūt: ita
tm̄ ut prius ascenderent et flerent co
ram domino. usq; ad noctē. ɔsulerūt
q; eū et dicēnt. Debeo ult̄ pcede ad di
micandū ɔ̄ filios beniamin frēs m
eos an nō: Quib; ille rn̄dit. Ascen
dite ad eos et inite certamē. Cūq; filii
isrl' alio die ɔ̄ beniamin ad pliū
pcessissent: eruperūt filii beniamī
de portis gabaa. et occurrentes eis
tanta in illos cede debacati st̄. ut. x.
et octo milia uiroꝝ educentiū glad
ium prosternerēt. Quāobrē oēs filii
isrl' uenerūt in domū dei: et sedebānt
flentes corā dn̄o. Ieiunaueruntq; illo
die usq; ad uespam. et obtulerunt
ei holocausta et pacificas uictimas:
et sup statu suo interrogauerūt. Eo tp̄r
ibi erat archa federis dn̄i in silo: et fin
ees filius eleazari filii aaron eāt p̄
positus domus. Consuluerūt igitur
dn̄m: atq; dixerunt. Exire ultra debe
mus ad pugnam contra filios benia
min fr̄es nostros. an quiescere: Quib;
ait dn̄s. Ascendite. Cras ēi tradā eos:
in manus urās. Posueruntq; filii isrl'
insidias pcircuitū urbis gabaa: et cu
a uice sicut semel. et bis ɔtra beniamī
exercitū pduxerunt. Sz et filii beniamī
audacter erupunt de ciuitate. et fu
gientes aduersarios longius psecuti
st̄ ita ut uulnerarent ex eis sicut p̄mo
die et secdo. et cedent p duas semitas
uertentes t̄ga. quaꝝ una ferebāt in
bethel. et altā in gabaa: atq; psternerent
nerent triginta circiē uiros. Putaue

Et dnm
Et c
Et unus
Et sedentes flebāt
Et itaq;
Et ferebāt

Timuerunt

Et vocabatur

Et in.

Et et.

Et ea.

Et accendant.

runt enim solito eos more cedere.
Qui fugam arte simulantes, iniere
consilium: ut abstraherent eos de
civitate. et quasi fugientes ad supra
dictas semitas perducerent. Omnes
itaque filii israel surgentes de sedibus
suis: tetenderunt aciem in loco qui
vocatur baalthamar. Insidie quoque
que circa urbem erant, paulatim se a
perire coeperunt: et ab occidentali urbis
parte procedere. Sed et alia x. milia virorum
de universo israel: habitatores urbis ad cer
tamina provocabant. Ingravatumque est
bellum contra filios beniamin: et non intelle
xerunt quod ex omni parte illis instaret in
teritus. Percussitque eos dominus in conspec
tu filiorum israel: et interfecerunt ex eis
in illo die .xxv. milia et c. viros. omnes
bellatores. et educentes gladium.
Filii autem beniamin cum se inferiores es
se vidissent: coeperunt fugere. Quod cer
nentes filii israel. dederunt eis ad fu
giendum locum: ut ad preparatas insidias
devenirent. quas iuxta urbem posuer
ant. Qui cum repente de latibulis sur
rexissent. et beniamin terga cedentibus
darent: ingressi sunt civitatem. et percusserunt
eam in ore gladii. Signum autem dede
rant filii israel. hiis quos in insidiis
collocaverant: ut postquam urbem ce
pissent ignem accenderent. ut ascen
dente in altum fumo. captam urbem
demonstrarent. Quod cum cernerent
filii israel in ipso certamine positi. puta
verunt enim filii beniamin eos fugere
et instantius sequebantur. cesis de exer
citu eorum xxx. viris. et viderunt quasi col
umpnam fumi de civitate ascendere.
beniamin quoque retro respiciens, cum
captam cerneret civitatem. et flammas
in sublime ferri: qui prius simula
verant fugam versa facie fortius re
sistebant. Quod cum vidissent filii ben
iamin in fugam versi sunt. et ad viam deser
ti ire coeperunt: illuc quoque eos adversa
riis persequentibus. Sed et hii qui urbem in
succenderant. occurrerunt eis: atque
ita factum est. ut ex utraque parte ab hosti
bus cederentur. nec erat ulla requies
morientium. Cecideruntque atque pro
strati sunt: ad orientalem plagam urbis ga
baa. Fuerunt qui autem in eodem loco inter
fecti sunt x. et octo milia virorum: omnes ro
bustissimi pugnatores. Quod cum vid
issent qui remanserant de beniamin.
fugerunt in solitudinem: et pergebant
ad petram cuius vocabulum est remmon.
In illa quoque fuga palantes. et in di
versa tendentes occiderunt v. milia vi
rorum. Et cum ultra tenderent. persecuti sunt
eos: et interfecerunt etiam alia duo mili
a. Et sic factum est. ut omnes qui ceciderant de
beniamin in diversis locis essent xx. et
quinque milia pugnatores ad bella prom
tissimi. Remanserunt itaque de omni
numero beniamin qui evadere potuerunt
et fugere in solitudinem. dc. viri: sederunt
que in petra remmon. mensibus iiii. Regressi
autem filii israel omnes reliquias civitatis a vi
ris usque ad iumenta gladio percusserunt.
cunctasque urbes et vicos beniamin
vorax flamma consumpsit.

XXI

Iuraverunt quoque filii israel in masphat:
et dixerunt. Nullus nostrum dabit filiis
beniamin de filiabus suis uxorem. Ve
neruntque omnes ad domum dei in silo: et in
conspectu eius sedentes usque ad ves
peram. levaverunt vocem. et magno
ululatu coeperunt flere. dicentes. Qua
re domine deus israel factum est hoc malum in
populo tuo. ut hodie una tribus aufer
retur ex nobis. Altera autem die diluculo
consurgentes. extruxerunt altare. et obtu
leruntque ibi holocausta. et pacificas
victimas: et dixerunt. Quis non ascendit
in exercitu domini de universis tribubus israel.
Grandi enim se iuramento constrinxerant cum
essent in masphat: interfici eos qui non fu
issent. Ductique penitentia filii israel
super fratre suo beniamin: coeperunt dicere.
Ablata est una tribus de israel. Unde uxores
accipient? Omnes enim in commune iuravimus:
non daturos nos hiis filias nostras. Ide
co dixerunt. Quis est de universis tribu
bus israel. qui non ascendit ad dominum in mas
pha? Et ecce inventi sunt habitatores

Et virorum

Et viris

Et ea

Et exercitu

iabes galaad: in illo exercitu non fuis
sse. Eo quoque tempore cum essent in silo:
nullus ex eis ibi repertus est. Miserunt
itaque .x. milia uiros robustissimos:
et preceperunt eis. Ite et percutite habi
tatores iabes galaad in ore gladii:
tam uxores quam paruulos eorum. Et hoc
erit quod obseruare debetis. Omne generis
masculini. et mulieres que cognoue
runt uiros interficite. Virgines reser
uate. Inuenteque sunt de iabes gala
ad quadrigente uirgines. que nesci
erunt uiri thorum. et adduxerunt eas
ad castra in silo. in terram chanaan. Mi
seruntque nuntios ad filios beniamin
qui erant in petra remmon: et preceperunt
eis ut eos susciperent in pace. Veneruntque
filii beniamin in illo tempore: et date sunt
eis uxores de filiabus iabes galaad. A
lias autem non reppererunt: quas simili mo
do traderent. Vniuersusque israel ualde do
luit: et egit penitudinem super interfec
tione unius tribus ex israel. Dixeruntque
maiores natu. Quid faciemus reliquis
qui non acceperunt uxores? Omnes in ben
iamin femine conciderunt: et magna nobis
nobis cura ingentique studio prouiden
dum est. ne una tribus deleatur ex israel. Fi
lias nostras eis dare non possumus: constric
ti iuramento et maledictione qua diximus.
Maledictus qui dederit de filiabus suis
uxorem beniamin. Ceperuntque consilium:
atque dixerunt. Ecce sollempnitas do
mini est in silo anniuersaria: que sita est
ad septentrionem urbis bethel. et ad
orientalem plagam uie que de bethel
tendit ad sicimam. et ad meridiem
oppidi lebona. Preceperuntque filiis
beniamin: atque dixerunt. Ite et lati
tate in uineis. Cumque uideritis filias
silo. ad ducendos choros ex more pro
cedere. exite repente ex uineis. et ra
pite eas. singuli uxores singulas: et
pergite in terram beniamin. Cumque uene
rint patres earum ac fratres. et aduersum uos
queri ceperint atque iurgari: dicemus eis.
Misereminí eorum. Non enim rapuerunt eas
iure bellantium atque uictorum. sed rogan
tibus ut acciperent non dedistis: et a uestra
parte peccatum est. Feceruntque filii beniamin.
ut sibi fuerat imperatum: et iuxta nu
merum suum rapuerunt sibi de his que
ducebant choros uxores singulas. Abie
runtque in possessionem suam: edificantes ur
bes. et habitantes in eis. Filii quoque is
rael reuersi sunt per tribus et familias: in
tabernacula sua. In diebus illis non erat
rex in israel: sed unusquisque quod sibi rectum
uidebatur hoc faciebat.

Explicit liber iudicum. Incipit liber Ruth.

In diebus unius iudicis. quando iudi
ces preerant: facta est fames in terra.
Abiit ergo homo de bethleem iuda.
ut peregrinaretur in regione moab
itide: cum uxore sua ac duobus
liberis. Ipse uocabatur elimelech.
et uxor eius noemi. et duo filii
alter maalon. et alter chelion: e
frateí de bethleem iuda. Ingressi
que regionem moabitidem: mora
bantur ibi. Et mortuus est eli
melech maritus noemi: reman
sitque ipsa cum filiis. Qui accepe
runt uxores moabitidas: quarum
una uocabatur orfa. altera ruth.
Manseruntque ibi .x. annis: et ambo
mortui sunt maalon uidelicet et
chelion. Remansitque mulier or
bata duobus liberis ac marito: et
surrexit ut in patriam pergeret. cum utra
que nuru sua de regione moabi
tide. Audierat enim quod respexis
set dominus populum suum: et dedisset eis
escas. Egressa est itaque de loco pere
grinationis ~~eius~~ sue cum utraque nu
ru sua: et iam in uia posita reuertendi
in terram iuda. dixit ad eas. Ite in do
mum matris uestre. faciat uobiscum
dominus misericordiam: sicut fecistis cum mortuis
meis et mecum. Det uobis inuenire
requiem: in domibus uirorum quos sorti
turi estis. Et osculata est eas. Que
eleuata uoce flere ceperunt: et dicere.
Tecum pergemus ad populum tuum. Quibus
illa respondit. Reuertimini filie mi. Cur
uenitis mecum? numquid ultra habebo fi

T

Et uos

Et filie mee:

uos in utero meo. ut uiros ex me sperare
possitis? Revertimini filie mi. et abite.
Iam enim senectute confecta sum. nec
apta vinculo coniugali. Etiam si possem
hac nocte concipere et parere filios. si eos
expectare velitis donec crescant et annos
pubertatis impleant. ante eritis vetu-
le quam nubatis. Nolite quaeso filie mi.
quia vestra angustia me magis premit.
et egressa est manus domini contra me. Elevata
ergo voce: rursum flere ceperunt. Or-
pha osculata est socrum: ac reversa. Ruth ad-
hesit socrui sue. Cui dixit noemi. En
reversa est cognata tua ad populum suum.
et ad deos suos: vade cum ea. Que respondit.
Ne adverseris michi: ut relinquam te et a-
beam. Quocumque perrexeris pergam: et ubi
morata fueris. et ego pariter morabor.
Populus tuus. populus meus: et deus tuus.
deus meus. Que te terra morientem su-
sceperit. in ea moriar: ibique locum accipi-
am sepulture. Hec michi faciat deus et
hec addat: si non sola mors me et te se-
paraverit. Videns ergo noemi quod obstin-
ato ruth animo decrevisset secum pergere: ad-
versari noluit. nec ultra ad suos redi-
tum persuadere. Profecteque sunt simul:
et venerunt in bethleem. Quibus urbem
ingressis: velox apud cunctos fama percre-
buit. Dicebantque mulieres. Hec est illa
noemi. Quibus illa ait. Ne vocetis me
noemi idest pulchram. sed vocate me
mara. hoc est amaram: quia amaritudine
valde replevit me omnipotens. Egressa
sum plena: et vacuam reduxit me dominus.
Cur igitur vocatis me noemi. quam
humiliavit dominus. et afflixit omnipotens?
Venit ergo noemi cum ruth moabiti-
de nuru sua. de terra peregrinationis
sue. ac reversa est in bethleem: quando primum

II

Erat autem vir elimelech / ordea metebantur.
consanguineus. homo potens et magn-
arum opum: nomine booz. Dixitque ruth
moabitis ad socrum suam. Si iubes vadam
in agrum. et colligam spicas que meten-
tium fugerint manus: ubicumque clementis
in me patrisfamilias repperero gratiam.
Cui illa respondit. Vade filia mi. Abiit
itaque: et colligebat spicas post terga
metentium. Accidit autem ut ager ille ha-
beret dominum nomine booz: qui erat de
cognatione elimelech. Et ecce ipse venie-
bat de bethleem. Dixitque messoribus. Do-
minus vobiscum. Qui responderunt. Bene-
dicat tibi dominus. Dixitque booz iuveni
qui messoribus preerat. Cuius est hec puella?
Qui respondit. Hec est moabitis. illa que
venit cum noemi. de regione moabitide:
et rogavit ut spicas colligeret remanen-
tes. sequens messorum vestigia. et de mane
usque adhuc stat in agro: et nec ad mo-
mentum quidem domum reversa est. Et ait booz
ad ruth. Audi filia. Ne vadas in alterum
agrum ad colligendum: nec recedas
ab hoc loco. Sed iungere puellis meis:
et ubi messuerint sequere. Manda-
vi enim pueris meis: ut nemo tibi molestus
sit. Sed etiam si sitieris. vade ad sarcin-
ulas: et bibe aquas de quibus et pueri
mei bibunt. Que cadens in faciem suam.
et adorans super terram: dixit ad eum. Unde
michi hoc ut invenirem gratiam ante oculos
tuos. et nosse me dignareris peregrinam
mulierem? Cui ille respondit. Nunciata mi-
chi sunt omnia que feceris socrui tue. post mor-
tem viri tui: et quod dereliqueris parentes
tuos. et terram in qua nata es. et veneris
ad populum quem ante nesciebas. Reddat tibi
dominus pro opere tuo. et plenam mercedem recip-
ias a domino deo israel: ad quem venisti. et sub
cuius confugisti alas. Que ait. Inveni
gratiam coram oculis tuis. domine mi. qui con-
solatus es me. et locutus es ad cor ancil-
le tue: que non sum similis unius puella-
rum tuarum. Dixitque ad eam booz. Quando hora
vescendi fuerit: veni huc. et comede panem.
et intinge bucellam tuam in aceto. Sedit
itaque ad messorum latus. et congessit polen-
tam sibi. comeditque et saturata est: et tul-
it reliquias. Atque inde surrexit: ut spicas
ex more colligeret. Precepit autem booz
pueris suis. dicens. Etiam si vobiscum mete-
re voluerit. ne prohibeatis eam. et de ve-
stris quoque manipulis proicite de indu-
stria. et remanere permittite: ut absque
rubore colligat. et colligentem nemo

Et pulchra
Et amara
Et vocatis
Et religi
Et terr
Et antea

corripiat. Colligit ergo in agro us
que ad vesperam: et que collegerat vir
ga cedens et excutiens: invenit ordei qu
asi ephi mensuram .i. tres modios. Quos
portans reversa est in civitatem: et ostendit
socrui sue. Insuper protulit et dedit ei
reliquias cibi sui: quo saturata fue
rat. Dixitque ei socrus. Ubi hodie col
legisti. et ubi fecisti opus? Sit bene
dictus qui misertus est tui. Indicavit
que ei apud quem operata esset: et nomen dixit
viri. quod booz vocaretur. Cui respondit noe
mi. Benedictus sit a domino: quoniam eandem
gratiam quam prebuerat vivis. servavit
et mortuis. Rursumque. Propinquus
noster est homo. Et ruth. Hoc quoque inquit
precepit michi: ut tamdiu messoribus
eius iungerer: donec omnes segetes mete
rentur. Cui dixit socrus. Melius est filia
mea. ut cum puellis eius exeas ad
metendum: ne in alieno agro quispi
am resistat tibi. Iuncta est itaque puellis
booz: et tamdiu cum eis messuit. donec
ordea et triticum in horreis conderentur.

Postquam autem reversa est ad socrum suam: audi
vit ab ea. Filia mea. queram tibi requiem:
et providebo ut bene sit tibi. Booz iste.
cuius puellis in agro iuncta es. pro
pinquus est noster: et in hac nocte aream
ordei ventilat. Lava igitur et ungere
et induere cultioribus vestimentis: ac de
scende in aream. Non te videat homo: donec
esum potumque finierit. Quando autem ierit ad
dormiendum. nota locum in quo dormiat.
et discooperies pallium quo operitur. a parte
pedum: et proicies te. et ibi iacebis. Ipse
autem dicet tibi: quid agere debeas. Que respondit.
Quicquid preceperis faciam. Descenditque in
aream: et fecit omnia que sibi imperaverat
socrus. Cumque comedisset booz et bibisset.
et factus esset hylarior. issetque ad dormien
dum iuxta acervum manipulorum: venit et
abscondite. et discooperto a pedibus eius
pallio. se proiecit. Et ecce nocte iam
media expavit homo: et conturbatus est. Vi
ditque mulierem iacentem ad pedes suos:
et ait illi. Que es? Illa respondit. Ego sum
ruth ancilla tua. Expande pallium
tuum. super famulam tuam: quia propinquus
es. Et ille. Benedicta es inquit a domino fi
lia. et priorem misericordiam posteriore supera
sti: quia non es secuta iuvenes pauperes
sive divites. Noli ergo metuere. Sed
quicquid dixeris michi: faciam tibi. Scit
enim omnis populus qui habitat intra
portas urbis mee: mulierem te esse virtu
tis. Nec abnuo me propinquum esse: sed
est alius me propinquior. Quiesce hac
nocte: et facto mane si te voluerit propin
quitatis iure retinere. bene res acta est.
Sin autem ille noluerit: ego te absque ul
la dubitatione suscipiam. vivit dominus.
Dormi usque mane. Dormivit itaque
ad pedes eius: usque ad noctis abscessum.
Surrexit itaque: antequam homines se cogno
scerent mutuo. Et dixit booz. Cave ne
quis noverit quod huc veneris. Et rursum.
Expande inquit palliolum tuum quo operi
ris: et tene utraque manu. Qua exten
dente et tenente. mensus est .vi. modios
ordei: et posuit super eam. Que portans in
gressa est civitatem: et venit ad socrum suam.
Que dixit ei. Quid egisti filia? Nar
ravitque ei omnia que sibi fecisset homo: et ait.
Ecce .vi. modios ordei dedit michi:
et ait. Nolo te vacuam reverti ad socrum
tuam. Dixitque noemi. Expecta filia:
donec videamus quem res exitum habeat. Ne
que enim cessabit homo: nisi compleverit
quod locutus est.

IIII

Ascendit ergo booz
ad portam: et sedit ibi. Cumque vidisset pro
pinquum pretereuntem. de quo prius sermo ha
bitus est. dixit ad eum: declina paulis
per et sede hic: vocans eum nomine suo. Qui
divertit: et sedit. Tollens autem booz .x. viros
de senioribus civitatis: dixit ad eos.
Sedete hic. Quibus residentibus: locutus
est ad propinquum. Partem agri fratris nostri e
limelech. vendit noemi: que reversa est
de regione moabitide. Quod audire te vo
lui. et tibi dicere: coram cunctis sedentibus et maiori
bus natu de populo meo. Si vis possidere
agrum iure propinquitatis: eme. et pos
side. Sin autem tibi displicet. hoc ipsum in
dica michi: ut sciam quid facere debe
am. Nullus est enim propinquus: exce

Et ait

Et pallium

Et que

pro te qui prior es. et me q secūdus sū. At ille rn̄dit. Ego agrum emā. Cui dixit booz. Qn̄ emeris agrū d̄ manu mulieris. ruth quoq; moabitidē q̄ uxor defuncti fuit debes accipere: ut suscites nomē ꝓpinqui tui in hereditate sua. Qui rn̄dit. Cedo iure propinquitatis: n; enim posteritatē familie mee delere debeo. Tu meo utere priuilegio: quo me libent̄ carere profiteor. Hic aūt mos antiquitus erat in isrl̄ int̄ ꝓpinquos. ut si qn̄ alt̄ alti suo iure cedebat: ut eēt firma ꝯcessio. soluebat hō calciamtū suū. et dabat ꝓpinquo suo. Hoc erat testimonium cessionis in isrl̄. Dixit ergo ꝓpinquo suo booz. tolle calciamētum tuum. Q; statim soluit de pede suo. At ille maiorib; natu: et uniuerso ꝑplo. testes inq̄t uos estis hodie. q̄ possederim oīa que fuerunt elimelech. et chelion. et maalon. tradente noemi: et ruth moabitidē uxorē maalon in ꝯiugiū sumpserim: ut suscitē nomē defuncti in hereditate sua. ne uocabulū ei' de familia sua ac fratrib; et ꝑplo deleat̄. Vos inq̄ huius rei testes estis. Rn̄dit oīs ꝑpls qui erat in porta: et maiores natu. Nos testes sumus. faciat dn̄s hanc mulierē que ingreditur domū tuā. sic rachel. et liā. que edificauert̄ domū isrl̄: ut sit exemplū uirtutis in effrata. et hābeat celebre nomen in bethleē. fiat domus tua sicut domus fares quē thamar peperit iude. de semine q̄d dederit ē dominus ex hac puella. Tulit itaq; booz ruth: et accep̄ uxorē. Ingressusq; ē ad eam: et dedit illi dn̄s. ut ꝯciperet et pareret filium. Dixeruntq; mulieres ad noemi. Bn̄dictus dn̄s. q̄ n̄ ē passus. ut d̄ficeret successor familie tue. et uocaret̄ nomē eius in isrl̄. et hābeas q̄ ꝯsoletur aīam tuā. et enutriat senectutē. De nuru ei tua. natus ē qui te diliget: et multo tibi melior ē quā si .vii. hāberes filios. Susceptūq; noemi puerū posuit in sinu suo: et nutricis ac gerule offitio fungebat̄. Vicine aūt mulieres congratulantes ei et dicentes. natus est filius noemi: et uocauerunt nomē eius. obed. Hic ē pat̄ ysai: patris dd̄. Hee sunt generationes phares. Phares genuit hesrō. Hesrom genuit aram. Aram genuit aminadab. Aminadab genuit naason. Naason genuit salmon. Salmon genuit booz. Booz genuit obed. Obed: genuit ysai. Ysai genuit dd̄ regē. Explicit lib' ruth. Incip̄ ꝓlogus sc̄i ieronimi. in lib' regū.

Viginti et duas esse litteras ap̄ hebreos. sirorum quoq; lingua testat̄ et caldeorum: q̄ hebree magna ex parte ꝯfinis ē. Nā et ipi .xx. duo elementa hn̄t: eodē sono s; diuersis caracterib;. Samaritani etiā pentateucū moysi totidē litteris scriptitant: figuris tm̄ et apicib; discrepātes. Certumq; est esdram scribā legisq; doctorē. post captā ierosolimā et instaurationem tēpli sub zorobabel. alias litteras repperisse q̄b; nūc utimur: cum ad illud usq; tēpus idē samaritanorum et hebreorum caracteres fuerint. In libro quoq; numerorum h eadē supputatio sub leuitarum ac sacerdotum censu mistice ostendit̄. et nomē dn̄i tetragramaton in qb;dam grecis uoluminib; usq; hodie antiq̄s expressum litteris inuenimus. S; et psalmi tricesimus sextus et centesimus decimus. et .cxi. et .cxviii. et .cxliiii. quāquā diuerso scribant̄ metro: tn̄ eiusdē numeri texunt̄ alfabeto. Et iheremie lamentationes et oro eius. salomonis quoq; in fine ꝓuerbia ab eo loco in quo ait mulierē fortē quis inueniet: eisdē alfabetis ū incisionib; supputant̄. Porro quinq; littere duplices ap̄ hebreos sunt. caph. mem. nun. phe. sade. Aliter enim scribūt ꝑ has principia medietatesq; uerborum: aliter fines. Vnde et quinq; aplisq; libri
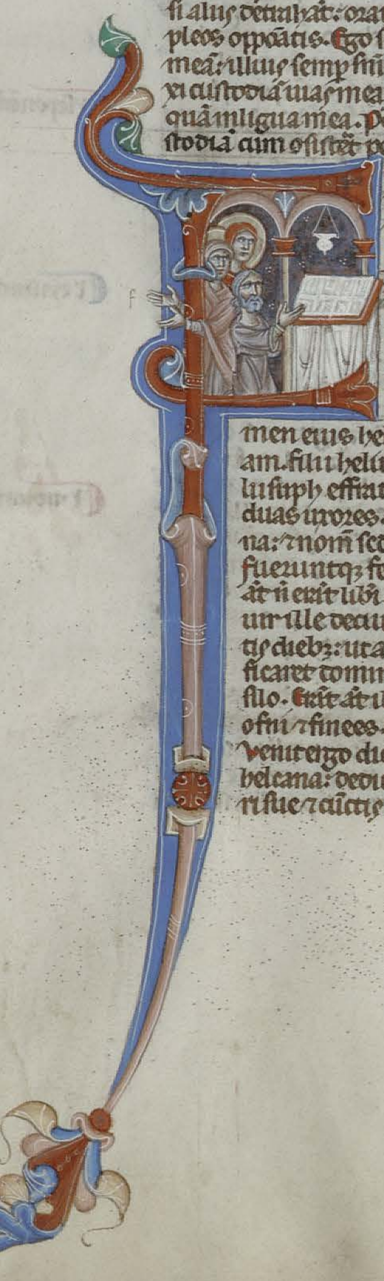
duplices existimant: samuel. ma
lachim. dabreiamin. esdras. iere
miam cum cinoth .i. lamentationibus
suis. Quomodo igitur .xxii. elementa
sunt. per que scribimus hebraice omne quod
loquimur: et eorum initiis vox hum
ana comprehenditur: ita .xxii. volumina
supputantur. quibus quasi litteris et exordiis.
in dei doctrina. tenera adhuc et lactens
viri iusti eruditur infantia. Primus
apud eos liber vocatur bresith: quem nos ge
nesim dicimus. Secundus hellesmoth:
qui exodus appellatur. Tertius vagecra
idest leviticus. Quartus vaiedaber:
quem numeri vocamus. Quintus addabarim:
qui deuteronomium prenotatur. Hii sunt
quinque libri moysi: quos proprie thorath
idest legem appellant. Secundum prophe
tarum ordinem faciunt. et incipiunt ab ihesu
filio nave: qui apud eos iosue bennum
dicitur. Deinde subtexunt sophtim idest
iudicum librum. et in eundem compingunt
ruth: quia in diebus iudicum facta eius nar
ratur hystoria. Tertius sequitur samu
el: quem nos regnorum primum et secundum dici
mus. Quartus malachim idest regum:
qui tertio et quarto regum volumine contine
tur. Meliusque multo est malachim idest
regum quam malachoth idest regnorum
dicere. Non enim multarum gentium regna de
scribit: sed unius israhelitici populi qui tribu
bus .xii. continetur. Quintus est ysaias.
.vi. ieremias. .vii. ezechiel. .viii. liber
.xii. prophetarum qui apud illos vocatur thar
easra. Tertius ordo: agiografa possi
det. Et primus liber incipit a iob. Se
cundus a david: quem quinque incisionibus
et uno psalmorum volumine comprehendunt.
Tertius est salomon: tres libros habens.
Proverbia: que illi parabolas idest ma
loth appellant. Quartus ecclesiasten .i.
coeleth. Quintus est canticum canticorum:
quem titulo sirasirim prenotant. Sextus est da
niel. Septimus dabreiamin .i. verba
dierum quod significantius cronicon
totius divine hystorie possumus appella
re: qui liber apud nos paralipomenon pri
mus et secundus inscribitur. Octavus esdras:

qui et ipse similiter apud grecos et latinos in
duos libros divisus est. Nonus ester. At
que ita fiunt pariter veteris legis libri vi
ginti duo idest moysi quinque prophetarum
.viii. agiografarum .viiii. Quamquam nonnulli
ruth et cynoth inter agiografa scriptitent.
et libros hos in suo putent numero supp
utandos: ac per hoc esse prisce legis libros
.xxiiii. quos sub numero .xxiiii. seni
orum apocalipsis iohannis inducit adoran
tes agnum. et coronas suas prostratis
vultibus offerentes: stantibus coram
quatuor animalibus occulatis retro et ante
idest in preteritum et in futurum respicien
tibus et indefessa voce clamantibus:
sanctus. sanctus. sanctus. dominus deus omnipotens qui erat
et qui est et qui venturus est. Hic prologus scriptu
rarum quasi galeatum principium omnibus
libris quos de hebreo vertimus in lati
num convenire potest: ut scire valeamus
quicquid extra hos est. inter apocripha esse
ponendum. Igitur sapientia que vulgo
salomonis inscribitur. et ihesu filii syrac
liber. et iudith. et thobias. et pastor.
non sunt in canone. Machabeorum primum
librum hebraicum repperi. Secundus grecus est. quod
ex ipsa frasi probari potest. Que cum ita
se habeant: obsecro te lector. ne laborem
meum reprehensionem estimes antiquo
rum. In tabernaculo dei: offert unusquisque
quod potest. Alii aurum et argentum
et lapides preciosos: alii byssum et pur
puram et coccum offerunt et iacinc
tum. Nobiscum bene agitur: si obtule
rimus pelles et caprarum pilos. Et tamen a
postolus: contemptibiliora nostra magis ne
cessaria iudicat. Unde et tota illa taber
naculi pulcritudo et per singulas species
ecclesie presentis futureque distinctio. pel
libus tegitur et ciliciis: ardoremque solis
et iniuriam imbrium. ea que viliora sunt
prohibent. Lege ergo primum sam
uel. et malachim meum: meum inquam
meum. Quicquid enim crebrius vertendo
et emendando sollicitius et didicimus et tenemus:
nostrum est nostrum est. Et cum intellexeris quod an
tea nesciebas. vel interpretem me existim
ato si gratus es: vel parafrasten. si

vel futurus
vel seponendum;
vel existimes
vel iudicat;

ingratus? quamquam michi omnino conscius non sum mutasse me quippiam de hebraica veritate. Certe si incredulus es. lege grecos codices et latinos. et confer cum his opusculis: et ubicumque discrepare inter se videris. interroga quemlibet hebreorum. cui magis accommodare debeas fidem. Et si nostra firmaverit. puto quod eum non estimes coniectorem: ut in eodem loco mecum similiter divinarit. Sed et vos famulas christi rogo. que domini discumbentis preciosissimo fidei mirro ungitis caput: que nequaquam salvatorem queritis in sepulcro. quibus iam ad patrem christus ascendit: ut contra latrantes canes qui adversum me rabido ore deseviunt. et circumeunt civitatem. atque in eo se doctos arbitrantur: si aliis detrahant: orationum vestrarum clipeos opponatis. Ego sciens humilitatem meam: illius semper sententie recordabor. Dixi custodiam vias meas. ut non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam cum consisteret peccator adversum me. Obmutui et humiliatus sum: et silui a bonis.

Explicit prologus. Incipit liber regum primus.

Fuit vir unus de ramathaim sophim. de monte effraim. et nomen eius helcana filius hieroam. filii heliu. filii thau. filii suph effrateus: et habuit duas uxores. Nomen uni anna: et nomen secunde. fenenna. Fueruntque fenenne filii: anne autem non erant liberi. Et ascendebat vir ille de civitate sua statutis diebus: ut adoraret et sacrificaret domino exercituum in silo. Erant autem ibi duo filii hely. ofni et finees. sacerdotes domini. Venit ergo dies et immolavit helcana: deditque fenenne uxori sue et cunctis filiis eius et filiabus partes. Anne autem dedit partem unam tristis: quia annam diligebat. Dominus autem concluserat vulvam eius. Affligebat quoque eam emula eius et vehementer angebat: intantum ut exprobraret quod conclusisset dominus vulvam eius. Sicque faciebat per singulos annos. cum redeunte tempore ascenderent in templum domini: et sic provocabat eam. Porro illa flebat: et non capiebat cibum. Dixit ergo ei helcana vir suus. Anna cur fles. et quare non comedis? et quam ob rem affligitur cor tuum? Numquid non ego melior sum tibi. quam decem filii? Surrexit autem anna: postquam comederat in silo et biberat. Et heli sacerdote sedente super sellam ante postes templi domini: cum esset anna amaro animo: oravit dominum flens largiter: et votum vovit dicens. Domine exercituum si respiciens videris afflictionem famule tue. et recordatus mei fueris nec oblitus ancille tue: dederisque famule tue sexum virilem: dabo eum domino omnibus diebus vite eius: et novacula non ascendet super caput eius. Factum est autem cum illa multiplicaret preces coram domino: ut heli observaret os eius. Porro anna loquebatur in corde suo. tantumque labia illius movebantur: et vox penitus non audiebatur. Estimavit ergo eam heli temulentam: dixitque ei. Usquequo ebria eris? Digere paulisper vinum quo mades. Respondens anna. nequaquam inquit domine mi. Nam mulier infelix nimis ego sum: vinum que et omne quod inebriare potest non bibi. sed effudi animam meam in conspectu domini. Ne reputes ancillam tuam quasi unam de filiabus belial: quia ex multitudine doloris et meroris mei locuta sum usque in presens. Tunc heli ait ei. Vade in pace: et deus israel det tibi peticionem quam rogasti eum. Et illa dixit. Utinam inveniat ancilla tua gratiam in oculis tuis. Et abiit mulier in viam suam. et comedit: vultusque illius non sunt amplius in diversa mutati. Et surrexerunt mane. et adoraverunt coram domino: reversique sunt et venerunt in domum suam ramatha. Cognovit autem helcana annam uxorem suam: et recordatus est eius dominus. Et factum est

post circulũ dierum ↄcepit anna ⁊
pepit filium: uocauitq; nom̄ eius
samuel. eo q̊d a dn̄o postulass& eũ.
Ascendit aũt uir eius helcana. et oĩs do
mus eius. ut immolaret dn̄o hostiã
sollempnẽ et uotũ suũ: et ãna nõ a
scendit. Dix̄ enim uiro suo. Nõ uadã
donec ablactet̃ infans: et ducã eũ et
appareat añ ↄspectũ dñi. et maneat
ibi iugit̃. Et ait ei helcana uir suus.
fac q̊d bonũ tibi uidet̃: ⁊ mane donec
ablactes eum. Precorq; ut ĩpleat do
minus uerbum suũ. Mansit ergo mlr̄.
⁊ lactauit filiũ suũ: donec amoueret
eũ a lacte. Et adduxit eũ secũ postq̃
ablactauerat in uitulis trib; et trib;
modus farine et amphora uini: ⁊ ad
dux̄ eũ in domũ dñi in silo. Puer aũt
erat adhuc infantul'. Et ĩmolauer̃t
uitulũ: et obtuler̃t puerũ heli. Et ait
ãna. Obsecro mi dn̄e. uiuit aĩa tua
dn̄e. ego sum illa mlr̄ q̃ steti corã te
hic: orans dñm. Pro puero isto ora
ui: et dedit michi dn̄s petitionẽ meã
q̃ postulaui eũ. Idcirco et ego commo
daui eũ dn̄o: cunctis dieb; qb; fuerit
accomodatus dn̄o. Et adorauerunt
ibi dñm. Et orauit anna: ⁊ ait.

Exultauit cor meũ in dn̄o: et exaltatũ
ẽ cornu meũ in deo meo. Dilatatũ ẽ
os meũ sup inimicos meos: q2 letata
sum in salutari tuo. Nõ ẽ sc̃s ut est
dn̄s: neq; enim ẽ alius ext̃ te. et nõ ẽ
fortis sicut ds̄ nr̄. Nolite multiplicare
loq sublimia: gl̃iantes. Recedãt ue
tera de ore uro: q2 deus sciar̃ dn̄s ẽ:
et ipi ꝑparantur cogitatiões. Arcus fo
rtium supatus ẽ: ⁊ infirmi accincti st̃
robore. Saturati prĩ ꝓ panib; se lo
cauerunt: et famelici saturati sũt.
Donec sterił pepit plimos: ⁊ q̃ multos
hẽbat filios infirmata ẽ. Dn̄s morti
ficat ⁊ uiuificat: deducit ad infern
um et reducit. Dn̄s paupem facit ⁊
ditat: humiliat et subleuat. Susci
tat d̃ puluere egenũ. et de stercore e
leuat paupem: ut sedeat cũ pncipi
b;. et solium gl̃ie teneat. Dñi ẽ sũt

cardines tr̃e: ⁊ posuit sup eos orbem.
Pedes scõrum suorũ suabit. et ĩpii
in tenebris conticescent: q2 nõ in for
titudine sua roborabit̃ uir. Dñm fo
midabũt adũsarii eius: et sup ipsos
in celis tonabit. Dominus iudicabit fi
nes tr̃e. et dabit impiũ regi suo: ⁊ sb
limabit cornu xp̄i sui. Et abiit hel
cana in ramatha: in domũ suã. Puer
aũt erat mĩster in conspectu dñi: ant
faciem heli sac̃dotis. Porro filii heli.
filii belial: nescientes dñm neq; of
ficium sac̃dotum ad ppl̃m. Sz quic̃q
immolass& uictimã. ueniebat puer
sac̃dotis dum coquerent̃ carnes. ⁊ ha
bebat fuscinulã tridentẽ in manu sua:
⁊ mittebat eã in lebetẽ ł in caldariã
aut in ollã siũ in caccabũ: et oẽ q̊d le
uabat fuscinula tollebat sac̃dos sibi.
Sic faciebãt uniũso isrł̃i uenientiũ
in silo. Etiã añ quã adolerent adipem:
ueniebat puer sac̃dotis et dicebat
ĩmolanti. Da m̄ carnẽ: ut coq̃ sac̃doti.
nõ eñ accipiã a te carnẽ coctã: sed cru
dam. Dicebatq; illi ĩmolãs. Incen
datur primũ iuxt̃ morez hodie adeps:
⁊ tolle tibi quãtũcq; desidat aĩa tu
a. Qui respondens aiebat ei. Nequaq̃.
Nũc eñ dabis: alioquin tollam ui.
Erat ergo pc̃tm puerorũ grande nimis co
ram domino: q2 detrahebãt hoĩes
a sacrificio dñi. Samuel aũt mĩstbat
ante faciẽ dñi: puer accinctus eph
od lineo. Et tunicã puã faciebat ei
mat̃ sua: quã afferebat statutis di
eb; ascendẽs cũ uiro suo: ut ĩmola
ret hostiã sollẽpnẽ ⁊ uotũ suũ. Et be
nedixit heli helcane et uxori ei'. Dix̄
q; ei. Reddat tibi dn̄s semẽ de mulie
hac: ꝓ fenore q̊d ↄmodasti dn̄o. Et a
bierunt in locũ suũ. Visitauit ẽ dn̄s
anna et ↄcepit et pepit tres filios ⁊
duas filias. Et magnificatus ẽ puer
samuel apd dñm. Heli aũt erat senex
ualde. Et audiuit oĩa que faciebãt
filii sui uniũso isrł̃i. et quomõ dor
miebãt cũ mulierib; que obsuabãt
ad hostiũ tabnacłi: et dix̄ eis. Cur fa

Exulti;

Exom;

citis res huiuscemodi quas ego audio. res pessimas. ab omni populo. Nolite filii mei. Non enim est bona fama quam ego audio: ut transgredi faciatis populum domini. Si peccaverit vir in virum: placari ei potest deus. Si autem in dominum peccaverit vir: quis orabit pro eo? Et non audierunt vocem patris sui: quia voluit dominus occidere eos. Puer autem samuel proficiebat atque crescebat: et placebat tam domino quam hominibus. Venit autem vir dei ad heli: et ait ad eum. Hec dicit dominus. Numquid non aperte revelatus sum domui patris tui cum esset in egypto in domo pharaonis. et elegi eum ex omnibus tribubus israel michi in sacerdotem. ut ascenderet ad altare meum. et adoleret michi incensum. et portaret coram me ephod. et dedi domui patris tui omnia de sacrificiis filiorum israel. Quare calce abiecistis victimam meam. et munera mea que precepi ut offerentur in templo: et magis honorasti filios tuos quam me. ut comederetis primitias omnis sacrificii israel populi mei. Propterea ait dominus deus israel. Loquens locutus sum: ut domus tua et domus patris tui ministraret in conspectu meo usque in sempiternum. Nunc autem dicit dominus. Absit hoc a me. Sed quicumque honorificaverit me: glorificabo eum. Qui autem contempnunt me: erunt ignobiles. Ecce dies veniunt et precidam brachium tuum. et brachium domus patris tui: ut non sit senex in domo tua. Et videbis emulum tuum in templo in universis prosperis israel: et non erit senex in domo tua omnibus diebus. Verumtamen non auferam penitus virum ex te ab altari meo: sed ut deficiant oculi tui et tabescat anima tua: et pars magna domus tue morietur cum ad virilem etatem venerit. Hoc autem erit tibi signum: quod venturum est duobus filiis tuis ofni et finees. In die uno morientur ambo. Et suscitabo michi sacerdotem fidelem: qui iuxta cor meum et animam meam faciat. Et edificabo ei domum fidelem: et ambulabit coram christo meo cunctis diebus. Futurum est autem ut quicumque remanserit in domo tua. veniat ut oretur pro eo. et offerat nummum argenteum et tortam panis: dicatque. Dimitte me. obsecro. ad unam partem sacerdotalem: ut comedam buccellam panis.

Puer autem samuel ministrabat domino coram heli: et sermo domini erat preciosus. In diebus illis: non erat visio manifesta. Factum est ergo in die quadam heli iacebat in loco suo: et oculi eius caligaverant: nec poterat videre lucernam dei antequam extingueretur. Samuel autem dormiebat in templo domini: ubi erat archa dei. Et vocavit dominus samuel. Qui respondens ait. Ecce ego. Et cucurrit ad heli: et dixit. Ecce ego. Vocasti enim me. Qui dixit. Non vocavi te. Revertere. dormi. Et abiit et dormivit. Et adiecit dominus rursum vocare samuel. Consurgensque samuel abiit ad heli: et dixit. Ecce ego: quia vocasti me. Qui respondit. Non vocavi te fili mi: revertere et dormi. Porro samuel necdum sciebat dominum: neque revelatus fuerat ei sermo domini. Et adiecit dominus et vocavit adhuc samuel. tercio. Qui consurgens abiit ad heli: et ait. Ecce ego: quia vocasti me. Intellexit igitur heli quia vocaret dominus puerum: et ait ad samuel. Vade et dormi. Et si deinceps vocaverit te: dices. Loquere domine: quia audit servus tuus. Abiit ergo samuel: et dormivit in loco suo. Et venit dominus et stetit: et vocavit sicut vocaverat. secundo. Samuel. samuel. Et ait samuel. Loquere domine: quia audit servus tuus. Et dixit dominus ad samuel. Ecce ego facio verbum in israel: quod quicumque audierit tinnient ambe aures eius. In die illo suscitabo adversus heli: omnia que locutus sum super domum eius. Incipiam: et complebo. Predixi enim ei quod iudicaturus essem domum eius in eternum propter iniquitatem: eo quod noverat indigne agere filios suos: et non corripuit eos. Idcirco iuravi domui heli: quod non expietur iniquitas domus eius victimis et muneribus: usque in eternum. Dormivit autem samuel: usque mane. aperuitque hostia domus domini. Et samuel timebat in

dicare visionem heli. Vocavit ergo he
li samuhelem et dixit. Samuel fili mi.
Qui respondens ait. Presto sum. Et inter
rogavit eum. Quis est sermo quem locutus
est ad te dominus. Oro te ne celaveris me.
Hec faciat tibi deus. et hec addat: si
absconderis a me sermonem ex omnibus verbis
que dicta sunt tibi. Indicavit itaque ei sa
muel universos sermones: et non abscondit
ab eo. Et ille respondit. Dominus est: quod bonum est
in oculis suis faciat. Crevit autem sa
muel. et dominus erat cum eo: et non cecidit
ex omnibus verbis eius in terram. Et cogno
vit universus israel a dan usque bersab
ee: quod fidelis samuel propheta esset domini. Et
addidit dominus ut appareret in silo: quoniam re
velatus fuerat dominus samueli in silo iuxta
verbum domini. Et venit sermo samuelis

Et factum est in diebus illis: convenerunt israel.
In bellum. Convenerunt phylistiim in pu
gnam. Egressus est namque israel obviam
phylistiim in prelium: et castrametatus
est iuxta lapidem adiutorii. Porro phy
listiim venerunt in aphec: et instruxe
runt aciem contra israel. Inito autem certamine
terga vertit israel phylisteis: et cesa sunt
in illo certamine passim per agros quasi quat
tuor milia virorum. Et reversus est populus
ad castra. Dixeruntque maiores natu de
israel. Quare percussit nos dominus hodie co
ram phylistiim? Afferamus ad nos de
silo archam federis domini. et veniat in me
dium nostri: ut salvet nos de manu ini
micorum nostrorum. Misit ergo populus in silo.
et tulerunt inde archam federis domini exer
cituum sedentis super cherubin. Erantque
duo filii heli cum archa federis domini: ofni
et finees. Cumque venisset archa federis do
mini in castra: vociferatus est omnis
israel clamore grandi. et personuit terra. Et
audierunt phylistiim vocem clamo
ris: dixeruntque. Que nam hec est vox clamo
ris magni in castris hebreorum? Et co
gnoverunt quod archa federis domini venis
set in castra. Timueruntque phylistiim
dicentes. Venit deus in castra. Et ingemu
erunt dicentes. Ve nobis. Non enim
fuit tanta exultatio heri et nudius

tertius. Ve nobis. Quis nos salvabit de ma
nu deorum sublimium istorum? Hii sunt dii
qui percusserunt egyptum omni plaga in de
serto. Confortamini et estote viri phy
listiim: ne serviatis hebreis sicut illi ser
vierunt vobis. Confortamini et bella
te. Pugnaverunt ergo phylistiim. et cesus
est israel: et fugit unusquisque in tabernacul
um suum. Et facta est plaga magna nimis:
et ceciderunt de israel triginta milia peditum:
et archa dei capta est. Duo quoque filii he
li mortui sunt: ofni et finees. Currens
autem vir de beniamin ex acie. venit in silo
in die illo: scissa veste. et conspersus pul
vere caput. Cumque ille venisset: heli sedebat
super sellam contra viam spectans. Erat
enim cor eius pavens pro archa domini. Vi
r autem ille postquam ingressus est nunti
avit urbi: et ululavit omnis civitas. Et
audivit heli sonitum clamoris: dixit
que. Quis est hic sonitus tumultus huius?
At ille festinavit et venit: et nuntia
vit heli. Heli autem erat nonaginta et octo
annorum: et oculi eius caligaverant:
et videre non poterat. Et dixit ad heli. E
go sum qui veni de prelio: et ego qui de acie fu
gi hodie. Cui ille ait. Quid actum est
fili mi? Respondens autem ille qui nuntiabat:
fugit inquit israel coram phylistiim. et
ruina magna facta est in populo. Insuper
et duo filii tui mortui sunt. ofni et
finees: et archa dei capta est. Cumque ille
nominasset archam dei: cecidit de sella
retrorsum iuxta hostium. et fractis cervici
bus mortuus est. Senex enim erat vir et gran
devus: et ipse iudicavit israel .xl. annis.
Nurus autem eius uxor finees pregnans erat:
vicinaque partui. Et audito nuntio quod
capta esset archa dei. et mortuus esset so
cer suus. et vir suus: incurvavit se
et peperit. Irruerant enim in eam dolores
subiti. In ipso autem momento mortis eius:
dixerunt ei que stabant circa eam. Ne
timeas: quia filium peperisti. Que non
respondit eis: neque enim animadvertit. Et voca
vit puerum ichabod dicens. Trans
lata est gloria de israel: quia capta est archa dei.
Et pro socero suo et pro viro suo ait. Trans

lata ē gl'a ab isrl': eo qđ capta eēt ar
archa dei.

V

Filistiim aūt tulerūt archā dei: ⁊ aspor
tauerūt eam a lapide adiutorii in
azotum. Tuleruntq; phylistiī arc
ham dei: ⁊ intulerūt eam in templū
dagon: ⁊ statuerūt eā iux̄ dagon. Cūq;
surrexissent diluculo azotii alťa
die: ecce dagon iacebat pronus in tra
an̄ archā domini. Et tulerūt dagon:
⁊ restituerūt eū in locū suū. Rursūq;
mane die alťo ɔsurgentes. inuenerūt
dagon iacentē sup faciē suā in tra:
coram archa dñi. Cap̄ aūt dagon ⁊ due
e palme manuū eī abscise: erāt sr
limi. Porro dagon truncꝰ solus: remā
serat in loco suo. Propť hāc cām n̄ cal
cant sacerdotes dagon. ⁊ oēs qui ingre
diuntur templū eī suplimi dagon
in azoto: usq; in hodiernū diem. A
ggrauata ē aūt manus dñi sup azotios:
⁊ demolitus ē eos. Et pcussit in secre
tiori parte natiū azotum: ⁊ fines eiꝰ.
Et ebullierūt uille et agri in medio
regiōis illiꝰ. ⁊ nati sunt mures: ⁊ fc̄a
est ɔfusio mortis magn̄ in ciuitate.
Uidentes uiri aūt azotii huiuscemodi
plagam: dixerūt. Nō maneat ar
cha dei isrl' ap̄ nos: qm̄ dura ē manꝰ
eius sup nos ⁊ sup dagon dm̄ nr̄m.
Et mittentes ɔgregauerūt oēs satra
pas phylistinoȝ ad se: ⁊ dixerūt.
Quid faciemꝰ de archa dei isrl'? R̄n
deruntq; gethei. Circūducat arch
a dei isrl'. Et circūduxerūt archā dei
isrl'. Illis aūt circūducentib; eā fiebat
manus dñi sup singlās ciuitates
interfectionis magne nimis: ⁊ pcu
tiebat uiros uniuscuiusq; urbis a
paruo usq; ad maiorē: ⁊ cptrues
cebāt prominentes extales eoȝ. Ĩ
ierūtq; gethei ɔsiliū: ⁊ fecerūt
sibi sedes pellicias. Miserunt ergo
archā domini in accharon. Cumq;
uenisset archa dñi in accharō: excla
mauerūt accharonite dicentes.
Adduxerunt ad nos archā dī isrl': ut
interficiat nos ⁊ pplm̄ nr̄m. Miserūt
itaq; et ɔgregauerūt oēs satrapas
phylistinoȝ. Qui dixerunt. Dimitti
te archā dei isrl' et reūtat ī locū suū:
et n̄ interficiat nos cū pplo nr̄o. Fiebat
enim pauor mortis in singulis urb
ib;: ⁊ grauissima ualde erat manꝰ
dñi. Uiri quoq; qui mortui n̄ fuerāt
pcutiebant in secretiori pte natium:
et ascendebat ululatus uniuscuiusq;
ciuitatis in celum.

VI

Fuit ergo archa dñi in regiōe phyli
stinorum: septē mensib;. Et uocauer̄
phylistiim sacerdotes et diuinos: di
centes. Quid faciemus de archa dī?
Indicate nobis: quomodo remitte
mus eam in locum suū. Qui dixerūt.
Si remittitis archā dei isrl': nolite
dimittere eam uacuā: s; qđ debetis
reddite ei p pctō. et tc̄ curabimini:
⁊ scietis qr̄ n̄ recedat manus eius a uo
bis. Qui dixerunt. Quid est q̄ p delic
to reddere debeamꝰ ei? R̄nderūtq; illi.
Iuxͣ nūm prouinciarū phylistinorū
.v. anos aureos et .v. mures aureos
facietis: qr̄ plaga una fuit oīb; uob̄
et satrapis uris. facietisq; similitudines
anoȝ urōȝ. et similitudinēs muriū qui
demoliti sūt tram. et dabitis dō isrl'
gl'iam: si forte releuet deus manū
suam a uobis ⁊ a diis uris. et a tra ue
stra. Quare aggrauatis corda uestr̄.
sic aggrauauit egyptus et pharao
cor suum: Nōne postq̄ pcussus ē.
tc̄ dimisit eos. et abierunt: Nunc
ergo arripite. et facite plaustrū no
uum unum. et duas uaccas fetas.
qb; nō ē impositum iugū. iūgite ī
plaustro: et recludite uitulos eaȝ
domi. Tolletisq; archā dñi. pōetis
in plaustro. et uasa aurea q̄ exsolu
stis ei p delicto. pōetis in capsella ad
latus eius: ⁊ dimittite eā ut uadat:
⁊ aspicietis. Et siquidē p uiā finiū suo
rum ascendit ɔtra bethsames: ipse
fecit nobis malū hoc grande. Sin aūt
minime: sciemus qr̄ nequaq̄ manꝰ ei
eius tetigit nos. s; casu accidit. Fece
runt ergo illi hoc modo. Et tollētes

Ē ⁊ in loco suo:

Ē ⁊ azotios:

Ē ⁊ azoti

Ē ⁊ puero

Ē ⁊ a

duas uaccas que lactabant uitulos
iunxerunt ad plaustrum. uitulosque
earum concluserunt domi: et posuerunt
archam dei super plaustrum. et capsellam
que habebat mures aureos et similitudi
nes anorum. Ibant autem in directum uacce.
per uiam que ducit beth sames: et iter
uno gradiebantur pergentes et mugien
tes: et non declinabant neque ad dexteram
neque ad sinistram. Sed et satrape phylistin
orum sequebantur: usque ad terminos be
th sames. Porro beth samite metebant
triticum in ualle. Et eleuantes
oculos uiderunt archam: et gauisi sunt
cum uidissent. Et plaustrum uenit in
agrum iosue beth samitis: et stetit ibi.
Erat autem ibi lapis magnus. Et conciderunt
ligna plaustri: uaccas quoque imposuerunt
super ea holocaustum domino. Leuite autem
deposuerunt archam dei. et capsellam que
erat iuxta eam. in qua erant uasa aurea: et
posuerunt lapidem super grandem. Viri autem
beth samite obtulerunt holocausta:
et immolauerunt uictimas in die illa do
mino. Et v. satrape phylistinorum et
uiderunt: et reuersi sunt in accharon
in die illa. Hii sunt autem ani aurei: quos
reddiderunt phylistiim pro delicto domino:
azotus unum. gaza unum. aschalon
unum. geth unum. accharon unum: et
mures aureos secundum numerum urbium phyli
stiim. v. prouinciarum. Ab urbe murata us
que ad uillam que erat absque muro. et
usque ad abel magnum. super quem posuerunt
archam domini: que erat usque in illa die
in agro iosue beth samitis. Percussit
autem de uiris beth samitibus eo quod uidis
sent archam domini: et percussit de populo. lxx.
uiros et l. milia plebis. Luxitque populus: quod
percussisset dominus plebem plaga magna.
Et dixerunt uiri beth samite. Quis po
terit stare in conspectu domini dei sancti huius.
et ad quem ascendet a nobis: Miseruntque
nuntios ad habitatores chariathiarim.
dicentes. Reduxerunt phylistiim ar
cham domini: descendite et reducite eam
ad uos.

Venerunt ergo uiri cariathiarim. et reduxerunt archam domini: et intu
lerunt eam in domum aminadab in
gabaa. Eleazarum autem filium eius
sanctificauerunt: ut custodiret archam
domini. Et factum est ex qua die mansit ar
cha domini in cariathiarim: multiplicati sunt
dies. Erat quippe iam annus uicesi
mus: et requieuit omnis domus israel post
dominum. Ait autem samuel ad uniuersam
domum israel: dicens. Si in toto corde ue
stro reuertimini ad dominum. auferte deos
alienos de medio uestrum baalim et
astaroth: et preparate corda uestra domino. et
seruite illi soli: et eruet uos de manu
phylistiim. Abstulerunt ergo filii israel
baalim. et astaroth: et seruierunt domino
soli. Dixit autem samuel. Congregate u
niuersum israel in masphat: ut orem pro
uobis dominum. Et conuenerunt in masphat.
Hauseruntque aquam. et effuderunt in con
spectu domini: et ieiunauerunt in die il
la et dixerunt. Tibi peccauimus domino. I
udicauitque samuel filios israel: in
masphat. Et audierunt phylistiim.
quod congregati essent filii israel in masph
at: et ascenderunt satrape phylistin
orum ad israel. Quod cum audissent fi
lii israel: timuerunt a facie phylistino
rum. Dixeruntque ad samuelem. Ne cesses
pro nobis clamare ad dominum deum no
strum: ut saluet nos de manu phyli
stinorum. Tulit autem samuel agnum lac
tentem unum: et obtulit illum holocaus
tum integrum domino. Et clamauit sa
muel ad dominum ~~ad dominum~~ pro israel: et
exaudiuit eum dominus. Factum est autem cum
samuel offerret holocaustum: phyli
steos inire prelium contra israel. Intonuit autem dominus fragore magno in die il
la super phylistiim. et exterruit eos:
et cesi sunt a filiis israel. Egressique filii
israel de maspha. persecuti sunt phylistei
os: et percusserunt eos usque ad locum qui
erat subter bethchar. Tulit autem samu
el lapidem unum. et posuit eum inter
masphat. et inter sen: et uocauit nomen
loci illius lapis adiutorii. Dixitque. Et
hucusque auxiliatus est nobis dominus. Et
humiliati sunt phylistiim: nec appos

Et dixerunt
Et a facie
Et uiri

uenirent ultra ut uenirent in terminos israel. Facta est itaque manus domini super philisteos cunctis diebus samuelis. Et reddite sunt urbes quas tulerant philistiim ab israel israeli: ab accharon usque geth. et terminos suos. liberavitque israel de manu philistinorum. Eratque pax inter israel. et amorreum. Iudicabat quoque samuel israel cunctis diebus uite sue. Et ibat per singulos annos circuiens bethel. et galgala. et masphat: et iudicabat israelem in supradictis locis. Reuertebatur in ramatha; ibi enim erat domus eius: et ibi iudicabat israelem. Edificauit ibi etiam altare domino.

VIII

Factum est autem cum senuisset samuel: posuit filios suos iudices israel. Fuitque nomen filii eius primogeniti iohel. et nomen secundi abia: iudicum in bersabee. Et non ambulauerunt filii illius in uiis eius: sed declinauerunt post auaritiam. acceperuntque munera: et peruerterunt iudicium. Congregati ergo uniuersi maiores natu israel: uenerunt ad samuelem in ramatha. Dixeruntque ei. Ecce tu senuisti: et filii tui non ambulant in uiis tuis. Constitue nobis regem ut iudicet nos: sicut et uniuerse habent nationes. Displicuitque sermo in oculis samuelis: eo quod dixissent. da nobis regem ut iudicet nos. Et orauit samuel ad dominum. Dixit autem dominus ad samuelem. Audi uocem populi. in omnibus que locuntur tibi. non enim te abiecerunt sed me. ne regnem super eos: iuxta omnia opera sua que fecerunt a die qua eduxi eos de egypto usque ad diem hanc. Sicut dereliquerunt me et seruierunt diis alienis: sic faciunt etiam tibi. nunc ergo: audi uocem eorum. Ueruntamen contestare eos: et predic eis ius regis. qui regnaturus est super eos. Dixit itaque samuel omnia uerba domini ad populum qui petierat a se regem: et ait. Hoc erit ius regis: qui imperaturus est uobis. filios uestros tollet. et ponet in curribus suis: facietque sibi equites et precursores quadrigarum suarum. et constituet sibi tribunos et centuriones. et aratores agrorum suorum. et messores segetum: et fabros armorum et curruum suorum. filias quoque uestras: faciet sibi unguentarias et focarias et panificas. agros quoque uestros et uineas. et oliueta optima tollet: et dabit seruis suis. Sed et segetes uestras et uinearum redditus addecimabit: ut det eunuchis et famulis suis. Seruos etiam uestros et ancillas et iuuenes optimos et asinos auferet: et ponet in opere suo. Greges quoque uestros addecimabit: uosque eritis ei serui. Et clamabitis in die illa a facie regis uestri. quem elegistis uobis: et non exaudiet uos dominus in die illa. Quia petistis uobis regem. Noluit autem populus audire uocem samuelis: sed dixerunt. Nequaquam. Rex enim erit super nos: et erimus nos quoque sicut omnes gentes. Et iudicabit nos rex noster et egredietur ante nos: et pugnabit bella nostra pro nobis. Et audiuit samuel omnia uerba populi: et locutus est ea in auribus domini. Dixit autem dominus ad samuelem. Audi uocem eorum: et constitue super eos regem. Et ait samuel ad uiros israel. Uadat unusquisque in ciuitatem suam.

IX

Et erat uir de beniamin nomine cis. filius abiel. filii seor. filii bechorath filii sareth. filii afia. filii uiri iemini. fortis robore. Et erat ei filius uocabulo saul. electus et bonus: et non erat uir de filiis israel melior illo. Ab humero et sursum: eminebat super omnem populum. Perierant autem asine cis patris saul. Et dixit cis ad saul filium suum. Tolle tecum unum de pueris: et consurgens uade. et quere asinas. Qui cum transissent per montem effraim et per terram salisa. et non inuenissent. transierunt et per terram salim et non erant: sed et per terram iemini. et minime repererunt. Cum autem uenissent in terram suph et non inuenissent: dixit saul ad puerum suum qui erat cum eo. Ueni et reuertamur. ne forte dimiserit pater meus asinas: et sollicitus sit pro nobis. Qui ait ei. Ecce est uir dei in ciuitate hac: uir nobilis. Omne quod loquitur: absque ambiguitate uenit. Nunc ergo eamus il

luc: si forte indicet nobis de uia no
stra pro qua uenimus. Dixitque saul ad
puerum suum. Ecce ibimus. Quid fere
mus ad uirum dei? panis defecit in sit
tarchis nostris. et sportulam non habemus.
ut demus homini dei: nec quicquam aliud.
Rursum puer respondit sauli: et ait. Ec
ce inuenta est in manu mea quarta pars
stateris argenti: demus homini dei ut in
dicet nobis uiam nostram. Olim in israel
sic loquebatur unusquisque: uadens consu
lere deum. Venite. et eamus ad uidentem.
Qui enim propheta dicitur hodie: uocabatur olim
uidens. Et dixit saul ad puerum suum. O
ptimus sermo tuus. Veni. eamus. Et ie
runt in ciuitatem: in qua erat uir dei.
Cumque ascenderent cliuum ciuitatis. inue
nerunt puellas egredientes ad hauri
endam aquam. Et dixerunt eis. Num hic est
uidens? Que respondentes dixerunt illis.
Hic est. Ecce ante te: festina nunc. Hodie
enim uenit in ciuitatem: quia sacrificium
est hodie populi in excelso. Ingredientes
urbem statim inuenietis eum: antequam
ascendat in excelsum ad uescendum. Ne
que enim comesturus est populus donec ille ueniat
quia ipse benedicet hostie: et deinceps co
medent qui uocati sunt. Nunc ergo conscendite:
quia hodie repperietis eum; et ascenderunt in
ciuitatem. Cumque illi ambularent in me
dio urbis: apparuit samuel egredi
ens obuiam eis: ut ascenderet in excel
sum. Dominus autem reuelauerat auriculam
samuelis ante unam diem quam ueni
ret saul: dicens. Hac ipsa hora que nunc est hora
cras mittam ad te uirum de terra beniamin
et unges eum ducem super populum meum israel.
Et saluabit populum meum israel de manu
philistinorum: quia respexi populum meum.
Venit enim clamor eorum ad me. Cum
que aspexisset samuel saulem: dominus ait ei.
Ecce uir quem dixeram tibi. Iste dominabitur
populo meo. Accessit autem saul ad samue
lem in medio porte: et ait. Indica oro
michi: ubi est domus uidentis.
Et respondit samuel sauli dicens. Ego
sum uidens. Ascende ante me in excel
sum. ut comedatis hodie mecum. et dimit
tam te mane: et omnia que sunt in cor
de tuo indicabo tibi. Et de asinis quas
perdidisti nudius tertius. ne sollicitus
sis: quia inuente sunt. Et cuius erunt optima que
que israel? Nonne tibi et omni domui patris
tui? Respondens autem saul ait. Numquid non fi
lius iemini ego sum de minima tribu
israel. et cognatio mea nouissima inter
omnes familias de tribu beniamin? Qua
re ergo locutus es michi sermonem istum?
Assumens itaque samuel saulem et pu
erum eius. introduxit eos in triclinium:
et dedit eis locum in capite eorum qui fuer
ant inuitati. Erant enim quasi .xxx. ui
ri. Dixitque samuel coquo. Da partem
quam dedi tibi: et precepi ut reponeres
seorsum apud te. Leuauit autem coquus
armum: et posuit ante saul. Dixitque
samuel. Ecce quod remansit. pone
ante te et comede: quia de industria
seruatum est tibi. quando populum uocaui. Et
comedit saul cum samuele. in die il
la. Et descenderunt de excelso in op
pidum: et locutus est cum saul in
solario. Strauitque saul in solario:
et dormiuit. Cumque mane surrexis
sent. et iam dilucesceret: uocauit sam
uel saul in solario dicens. Surge ut
dimittam te. Et surrexit saul. Egressi
que sunt ambo: ipse uidelicet et samu
el. Cumque descenderent in extrema parte
ciuitatis. samuel dixit ad saul. Dic
puero ut antecedat nos et transeat.
tu autem subsiste paulisper: ut indicem

X

Tulit autem samuel len tibi uerbum do.
ticulam olei. et effudit super caput eius:
et deosculatus est eum. et ait. Ecce
unxit te dominus super hereditatem suam in
principem. Et tu liberabis populum eius
de manibus inimicorum eius qui in circuitu
tu eius sunt. Et hoc tibi signum: quia unxit
te deus in principem. Cum abieris hod
ie a me. inuenies duos uiros iuxta
sepulchrum rachel in finibus beni
amin meridie. salientes magnas
foueas: dicentque tibi. Inuente sunt
asine ad quas ieras perquirendas: et in
termissis pater tuus asinis sollicitus est

Et rei

Et in solarium

tres tortas panis et alius portans

pro vobis et dicit. Quid faciam de filio meo? Cumque abieris inde et ultra transieris et veneris ad quercum Thabor, invenient te ibi tres viri ascendentes ad Deum in Bethel, unus portans tres hedos et alius portans lagenam vini. Cumque te salutaverint dabunt tibi duos panes et accipies de manu eorum. Post haec venies in collem Dei, ubi est statio Philistinorum. Et cum ingressus fueris urbem, ibi obvium habebis gregem prophetarum descendentium de excelso, et ante eos psalterium et tympanum et tybiam et citharam, ipsosque prophetantes. Et insiliet in te spiritus Domini et prophetabis cum eis et mutaberis in virum alium. Quando ergo evenerint signa haec omnia tibi, fac quecumque invenerit manus tua, quia Dominus tecum est. Et descendes ante me in Galgala, ego quippe descendam ad te, ut offeras oblationem et immoles victimas pacificas. vii. diebus expectabis donec veniam ad te, et ostendam tibi quid facias. Itaque cum avertisset humerum suum ut abiret a Samuele, immutavit ei Deus cor aliud. Et venerunt omnia signa haec in die illa. Veneruntque ad predictum collem, et ecce cuneus prophetarum obvius ei. Et insilivit super eum spiritus Domini, et prophetavit in medio eorum. Videntes autem omnes qui noverant eum heri et nudiustertius, quod esset cum prophetis et prophetaret, dixerunt ad invicem: Que nam res accidit filio Cis? num et Saul inter prophetas? Responditque alius ad alterum dicens: Et quis pater eius? Propterea versum est in proverbium: Num et Saul inter prophetas? Cessavit autem prophetare et venit ad excelsum. Dixitque patruus Saul ad eum et ad puerum eius: Quo abistis? Qui responderunt: Querere asinas. Quas cum non repperissemus, venimus ad Samuelem. Et dixit ei patruus suus: Indica mihi quid dixerit tibi Samuel. Et ait Saul ad patruum suum: Indicavit nobis quia invente essent asine. De sermone autem regni non indicavit ei quem locutus illi fuerat Samuel. Et convocavit Samuel populum ad Dominum in Masphat, et ait ad filios Israel: Haec dicit Dominus Deus Israel: Ego eduxi Israel de Egypto, et erui vos de manu Egyptiorum et de manu omnium regum qui affligebant vos. Vos autem hodie proiecistis Dominum Deum vestrum, qui solus salvavit vos de universis malis et tribulationibus vestris. Et dixistis: Nequaquam, sed regem constitue super nos. Nunc ergo state coram Domino per tribus vestras et per familias. Et applicuit Samuel omnes tribus Israel, et cecidit sors super tribum Beniamin. Et applicuit tribum Beniamin et cognationes eius, et cecidit super cognationem Metri, et pervenit usque ad Saul filium Cis. Quesierunt ergo eum, et non est inventus. Et consuluerunt post haec Dominum utrumnam venturus esset illuc. Responditque Dominus: Ecce absconditus est domi. Cucurrerunt itaque et tulerunt eum inde. Stetitque in medio populi, et altior fuit universo populo ab humero et sursum. Et ait Samuel ad omnem populum: Certe videtis quem elegit Dominus, quoniam non sit similis ei in omni populo. Et clamavit cunctus populus et ait: Vivat rex. Locutus est autem Samuel ad populum legem regni, et scripsit in libro et reposuit coram Domino. Et dimisit Samuel omnem populum singulos in domum suam. Sed et Saul abiit in domum suam in Gabaath, et abiit cum eo pars exercitus, quorum tetigerat Deus corda. Filii vero Belial dixerunt: Num salvare nos poterit iste? Et despexerunt eum et non attulerunt ei munera. Ille vero dissimulabat se audire.

XI

Ascendit autem Naas Ammonites et pugnare cepit adversum Iabes Galaad. Dixeruntque omnes viri Iabes ad Naas: Habeto nos federatos et serviemus tibi. Et respondit ad eos Naas Ammonites: In hoc feriam vobiscum fedus, ut eruam omnium vestrum oculos dextros, ponamque vos obprobrium in universo Israel. Et dixerunt ad eum seniores Iabes: Concede nobis vii. dies, ut mittamus nuntios in universos terminos Israel; et si non fuerit qui defendat nos, egrediemur ad te. Venerunt ergo nuntii in Gabaa

Et dixitque ei.

Et fuerat ei

Et ad

ath saulis: et locuti sunt verba hec audiente populo. Et levavit omnis populus vocem suam: et flevit. Et ecce saul veniebat mane sequens boves de agro: et ait. Quid habet populus quod plorat? Et narraverunt ei verba virorum iabes. Et insilivit spiritus domini in saul cum audisset hec verba: et iratus est furor eius nimis. Et assumens utrumque bovem concidit in frusta: misitque in omnes terminos israel per manum nuntiorum dicens. Quicumque non exierit secutusque fuerit saul et samuelem: sic fiet bobus eius. Invasit ergo timor domini populum. et egressi sunt quasi vir unus: et recensuit eos in bezec. Fueruntque filiorum israel. ccc. milia: virorum autem iuda. xxx. milia. Et dixerunt nuntiis qui venerant. Sic dicetis viris qui sunt in iabes galaad. Cras erit vobis salus: cum incaluerit sol. Venerunt ergo nuntii: et nuntiaverunt viris iabes. Qui letati sunt: et dixerunt. Mane exibimus ad vos: et facietis nobis omne quod placuerit vobis. Et factum est cum venisset dies crastinus: constituit saul populum in tres partes. et ingressus est media castra in vigilia matutina: et percussit amon usque dum incalesceret dies. Reliqui autem dispersi sunt: ita ut non relinquerentur in eis duo pariter. Et ait populus ad samuelem. Quis est iste qui dixit. saul non regnabit super nos? Date viros: et interficiemus eos. Et ait saul. Non occidetur quisquam in die hac: quia hodie dominus fecit salutem in israel. Dixit autem samuel ad populum. Venite et eamus in galgala: et innovemus ibi regnum. Et perrexit omnis populus in galgala. et fecerunt ibi regem saul coram domino in galgala: et immolaverunt ibi victimas coram domino pacificas. Et letatus est ibi saul. et cuncti viri israel: nimis.

XII

Dixit autem samuel ad universum israel. Ecce audivi vocem vestram iuxta omnia que locuti estis ad me. et constitui super vos regem: et nunc rex graditur ante vos. Ego autem senui. et incanui. Porro filii mei vobiscum sunt. Itaque conversatus coram vobis ab adolescentia mea usque ad diem hanc: ecce presto sum. Loquimini de me coram domino et coram christo eius: utrum bovem cuiusquam tulerim aut asinum. si quempiam calumpniatus sum: si oppressi aliquem: si de manu cuiusquam munus accepi: et contempnam illud hodie. restituamque vobis. Et dixerunt. Non es calumpniatus nos neque oppressisti: neque tulisti de manu alicuius quippiam. Dixitque ad eos. Testis est dominus adversum vos. et testis christus eius in die hac: quia non inveneritis in manu mea quippiam. Et dixerunt. Testis. Et ait samuel ad populum. Dominus qui fecit moysen et aaron. et eduxit patres nostros de terra egypti adest. Nunc ergo state ut iudicio contendam adversum vos coram domino de omnibus misericordiis domini. quas fecit vobiscum et patribus vestris: quomodo ingressus est iacob in egyptum: et clamaverunt patres vestri ad dominum. et misit dominus moysen et aaron. et eduxit patres vestros ex egypto. et collocavit eos in loco hoc. Qui obliti sunt domini dei sui: et tradidit eos in manu sisare magistri militie asor: et in manu philistinorum: et in manu regis moab: et pugnaverunt adversum eos. Postea autem clamaverunt ad dominum: et dixerunt. Peccavimus: quia dereliquimus dominum. et servivimus baalim et astaroth. Nunc ergo erue nos de manu inimicorum nostrorum: et serviemus tibi. Et misit dominus ierobaal. et bedan. et iepte. et samuel. et eruit vos de manu inimicorum vestrorum per circuitum: et habitastis confidenter. Videntes autem quod naas rex filiorum amon venisset adversum vos: dixistis michi. Nequaquam. sed rex imperabit nobis: cum dominus deus vester regnaret in vobis. Nunc ergo presto est rex vester: quem elegistis. et petistis. Ecce dedit vobis dominus regem. Si timueritis dominum: et servieritis illi. et audieritis vocem eius. et non exasperaveritis os domini: eritis et vos et rex qui imperat vobis. sequentes dominum deum vestrum. Si autem

Et bedan

nō audieritis uocem dñi. s; exas
peraueritis s'monē eius: erit man' dñi
sup uos et sup patres uřos. S; et nūc
state: et uidete rem istam grādē. q̄
facturus ē dñs in conspectu uřo. Nū-
quid n̄ messis tritici ē hodie? Inuo
cabo dñm. et dabit uoces et pluuias:
et scietis et uidebitis. q2 grāde fecitis
uobis malū in conspectu dñi. pete
tes sup uos regē. Et clamauit sam
uel ad dñm: et dedit dñs uoces et plu
uias in die illa. Et timuit oīs pplš
nimis dñm et samuelē. Et dixit u
niuersus pplš: ad samuelē. Ora pro
seruis tuis ad dñm dm̄ tuū ut n̄ mo
riamur. Addidim' eni uniuersis pec
catis nr̄is malū: ut peterem' regem
nobis. Dixit aūt samuel ad ppl̄m.
Nolite timere. Uos fecistis uniuer
sum malū hoc. Uerūtñ nolite recede
a tergo dñi. s; seruite dño in oī corde
uřo. et nolite declinare post uana q̄
n̄ proderunt uobis. neq; eruent uos
q2 uana sūt: et n̄ derelinq̄t dñs ppl̄m
suū pp̄ nomē suū magnū. q2 iura
uit dñs face uos sibi ppl̄m. Absit
aūt a me h̄ pc̄cm in dño. ut cessē orare
p uobis: et docebo uos uiam rectam
et bonā. Igitur timete dñm: et seruite
illi in ueritate. et ex toto corde uřo.
Uidistis enim magnifica: q̄ in uob
gessit dñs. Qđ si pseueraueritis ī ma
litia: et uos et rex uř pariter peribitis.

XIII

Filius unius ānī erat saul cum regnare
cepisset. duob; aūt ānis regnauit sr̄ isrl'.
Et elegit sibi saul tria milia de isrl'.
Et erant c̄ saul duo milia ī machmas
et in monte bethel: mille aūt cū io
natha in gabaath beniamī. Porro
ceterū populū remisit unūquēq; ī
tabernacula sua. Et pcussit ionathas
stationē phylistinoř: q̄ erat in gab
aa. Qđ cum audissent phylistiim:
saul cecinit bucina in oī t̄ra dicēs.
Audiant hebrei. Et uniuersus isrl' au
diuit h'mōi famā. Pcussit saul
stationē phylistinoř. Et erexit se
isrl' adūsus phylistiī. Clamauit ergo
pplš post saul in galgala: et phyli
stiim congregati sunt ad pliandū
cont' isrl'. xxx. milia curruū. et
sex milia equitū. et reliquū uulgus
sic arena que ē in litore maris pluri
ma. Et ascendentes castrametati
sūt in machmas ad orientē bethau
en. Qđ cum uidissent uiri isrl' se i
arto positos. afflictus eni ē pplš. ab
sconderūt se in speluncis et in abditis:
ī petris quoq; et in antris. et ī cisternis.
Hebrei aūt t'nsierunt iordanē. t'ram
gad. et galaad. Cūq; eēt saul adhuc
in galgala: uniuersus pplš pterritus ē
qui sequebat' eū. Et expectauit. vii.
dieb; iuxt' placitum samuel ē: et n̄o
uenit samuel in galgala. Dilapsusq;
ē pplš ab eo. Ait ergo saul. afferte m
holocaustū. et pacifica. Et obtulit ho
locaustū. Cumq; cōplesset offerens ho
locaustum: ecce samuel ueniebat.
Et egressus ē saul obuiā ei: ut saluta
ret eum. Locutusq; ē ad eū samuel.
Quid fecisti? Rñdit saul. Quia ui
di qđ dilaberetur pplš a me. et tu
n̄ ueneras iuxt' placitos dies. porro
phylistiim cōgregati fuerāt ī mach
mas: dixi. Nunc descendent phyli
stiim ad me in galgala: et faciē dñi
n̄ placaui. Necessitate cōpulsus: ob
tuli holocaustū dño. Dixitq; samu
el ad saul. Stulte egisti: nec custodi
sti mādata domini dei tui. q̄ pcep
tibi. Qđ si n̄o fecisses: iam nūc p'parasset
dominus regnū tuū sup isrl' in sempi
ternū. S; nequaq̄ regnum tuū ult' cō
surget. Quesiuit sibi dominus uirum
iuxta cor suū: et pcepit ei dñs ut eēt
dux sup ppl̄m suum: eo qđ nō s'ua
ueris que pcepit dñs. Surrex' aūt sa
muel: et ascendit de galgal' ī gabaa
beniamin. Et reliq̄ pp̄ ascenderūt
post saul obuiā pplo: q̄ expugnabāt
eos uenientes ex galgala in gabaa
in colle beniamin. Et recensuit sa
ul ppl̄m qui inuenti fuerāt cum eo:
q̄si. dc. uiros. Et saul et ioāthas fi
lius eius. pplšq; qui inuentus fue

rat cum eis: erat in gabaa beniamin.
Porro philistiim consederunt in mac
hmas. Et egressi sunt ad predandum de ca
stris philistinorum tres cunei. Unus cu
neus pergebat contra uiam effraim
ad terram saul. Porro alius ingredie
batur per uiam betheron. Tercius autem
uerterat se ad iter termini intra sabaa
imminentis ualli seboim: contra deser
tum. Porro faber ferrarius non inueni
ebatur in omni terra israel. Cauerant enim phy
listiim: ne forte facerent hebrei gladi
um aut lanceam. Descendebat ergo o
mnis israel ad philistiim: ut acueret unus
quisque uomerem suum et ligonem et securim
et sarculum. Retuse itaque erant acies
uomerum et ligonum et tridentum et se
curium: usque ad stimulum corrigendum.
Cumque uenisset dies prelii. non est inuentus
ensis et lancea in manu totius populi qui
erant cum saul et ionatha: excepto saul et
ionatha filio eius. Egressa est autem statio
philistiim ut transcenderet in machmas.

XIIII. Et accidit quadam die: ut diceret ionathas fi
lius saul ad adolescentem armigerum su
um. Veni et transeamus ad stationem phy
listinorum: que est trans locum illum. Patri
autem suo: hoc ipsum non indicauit. Porro
saul morabatur in extrema parte ga
baa sub malo granato que erat in
magion gabaa: et erat populus cum eo quasi
sexcentorum uirorum. Et achias filius achi
tob. fratris ichaboth. filii phinees qui
ortus fuerat ex heli sacerdote domini in silo:
portabat ephoth. Sed et populus ignorabat
quo isset ionathas. Erant autem inter ascen
sus per quos nitebatur ionathas transire
ad stationes philistinorum: eminentes
petre ex utraque parte: et quasi in modum den
tium scopuli hinc inde prerupti. No
men uni boses: et nomen alteri sene. U
nus scopulus prominens ad aquilonem
ex aduerso machmas: et alter ad meridi
em contra gabaa. Dixit autem ionathas ad ado
lescentem armigerum suum. Veni transe
amus ad stationem incircumcisorum horum.
si forte faciat pro nobis dominus: quia non est do
mino difficile saluare uel in multis uel in
paucis. Dixitque ei armiger suus. Fac
omnia: que placent animo tuo. Perge quo
cupis: et ero tecum ubicumque uolueris.
Et ait ionathas. Ecce nos transimus ad
uiros istos. Cumque apparuerimus eis.
si taliter locuti fuerint ad nos. manete do
nec ueniamus ad uos: stemus in loco
nostro. nec ascendamus ad eos. Si autem dixe
rint ascendite ad nos: ascendamus: quia
tradidit eos dominus in manibus no
stris. hoc erit nobis signum. Apparuit
igitur uterque stationi philistinorum. Di
xeruntque philistiim. En hebrei egredi
untur de cauernis: in quibus absconditi
fuerant. Et locuti sunt de statione uiri
ad ionatham et ad armigerum eius. dixerunt
que. Ascendite ad nos: et ostendemus
uobis rem. Et ait ionathas ad armige
rum suum. Ascendamus. Sequere me.
tradidit enim eos dominus in manus israel.
Ascendit autem ionathas reptans manibus
et pedibus: et armiger eius post eum.
Et cum uidissent faciem ionathe: itaque
alii cadebant ante ionatham. alios armi
ger eius interficiebat sequens eum. Et facta
est plaga prima qua percussit ionathas
et armiger eius. quasi .xx. uirorum: in media
parte iugeris quam par boum in die arare
consueuit. Et factum est miraculum in castris
per agros. Sed et omnis populus stationis eorum qui
ierant ad predandum obstupuit: et contur
bata est terra. Et accidit quasi miraculum
a deo. Et respexerunt speculatores sa
ul qui erant in gabaa beniamin.
Et ecce multitudo prostrata: et huc il
luc diffugiens. Et ait saul populo qui e
rant cum eo. Requirite et uidete: quis
abierit ex nobis. Cumque requisissent:
repertum est non adesse ionatham et armigerum
eius. Et ait saul ad achiam. Applica ar
cham domini. Erat enim ibi archa dei in die
illa: cum filiis israel. Cumque loqueretur
saul ad sacerdotem: tumultus magnus ex
ortus est in castris philistinorum. et cre
scebatque paulatim et clarius reboabat.
Et ait saul ad sacerdotem. Contrahe
manum tuam. Conclamauit ergo
saul et omnis populus qui erat cum eo. et ue

Vel est terra:

neruint usq; ad locum ciamimis. ⁊
ecce uersus fuerat gladius uniuscuiusq;
ad proximum suum. et cedes magna
nimis. Sed hebrei qui fuerunt cum phy
listiim heri ⁊ nudius tercius. ascenderantq;
cum eis in castris: reuersi sunt ut essent cum israel
qui erant cum saul ⁊ ionatha. Omnes quoq;
israhelite qui se absconderant in monte e
fraim. audientes quod fugissent phy
listei: sociauerunt se cum suis in prelio.
Et erant cum saul quasi decem milia ui
rorum. Et saluauit dominus deus israel in
die illa. Pugna autem peruenit usq; beth
auen: ⁊ uiri israel sociati sunt sibi in die
illa. Adiurauit autem saul populum dicens.
Maledictus uir qui comederit panem
usq; ad uesperam: donec ulciscar de in
imicis meis. Et non comedit uniuersus
populus panem. Omneq; terre uulgus uenit
in saltum: in quo erat mel super faciem
agri. Ingressus est itaq; populus saltum.
⁊ apparuit fluens mel: nullusq;
applicuit manum ad os suum. time
bat enim populus iuramentum. Porro ionath
as non audierat cum adiuraret pater
eius populum. Extenditq; summitatem
uirgule quam habebat in manu. ⁊ intin
xit in fauum mellis. ⁊ conuertit manum
suam ad os suum: ⁊ illuminati sunt oculi
eius. Respondensq; unus de populo ait. I
ureiurando constrinxit pater tuus
populum: dicens. Maledictus uir qui comede
rit hodie panem. Defecerat autem populus.
Dixitq; ionathas. Turbauit pater meus
terram. Vidistis ipsi quia illuminati sunt oculi mei:
eo quod gustauerim paululum de melle i
sto. Quanto magis si comedisset populus de
preda inimicorum suorum quam reperit. N
ne maior facta fuisset plaga in phyli
stiim. Percusserunt ergo in die illa phy
listeos a machmis usq; in haialon.
Defatigatus est autem populus nimis. Et uersus
ad predam tulit oues ⁊ boues. ⁊ uitu
los ⁊ mactauerunt in terra: comeditq; po
pulus cum sanguine. Nuntiauerunt
q; sauli dicentes: quod populus peccasset
domino. comedens cum sanguine. Qui ait.
Preuaricati estis. Voluite ad me iam

nunc saxum grande. Et dixit saul. Disper
gimini in uulgus ⁊ dicite eis. ut ad
ducat ad me unusquisq; bouem suum
⁊ arietem: ⁊ occidite super istud ⁊ ues
cimini. ⁊ non peccabitis domino. comedentes
cum sanguine. Adduxit itaq; omnis populus
unusquisq; bouem in manu sua usq;
ad noctem: ⁊ occiderunt ibi. Edificauit
autem saul altare domino. Tuncq; primum ce
pit edificare altare domino. Et dixit saul.
Irruamus super phylisteos nocte. ⁊
uastemus eos usq; dum illucescat
mane: nec relinquamus ex eis uirum. Dixitq;
populus. Omne quod bonum uidetur in oculis tuis
fac. Et ait sacerdos. Accedamus huc ad
deum. Et consuluit saul dominum dicens. Num
persequar phylistiim: Si trades eos in manus
israel: Et non respondit ei in die illa. Dixitq;
saul. Applicate huc uniuersos angulos
populi: ⁊ scitote ⁊ uidete per quem acciderit
hoc peccatum hodie. Viuit dominus saluator
israel. quia si per ionatham filium meum factum est:
absq; retractatione morietur. Ad quod nul
lus contradixit ei de omni populo. Et ait
ad uniuersum israel. Separamini uos in un
am partem: ⁊ ego cum ionatha filio meo
ero in parte una. Responditq; populus ad sa
ul. Quod bonum uidetur in oculis tuis
fac. Et dixit saul ad dominum deum israel. ⁊
Domine deus israel da indicium. quid est quod non
responderis seruo tuo hodie. Si in me aut
in ionatha filio meo est iniquitas hec.
da ostensionem: aut si hec est iniquitas
in populo tuo: da sanctitatem. Et deprehensus
est ionathas et saul. Populus autem exi
uit. Et ait saul. Mittite sortem: inter
me ⁊ inter ionatham filium meum. Et captus
est ionathas. Dixit autem saul ad ionatham.
Indica michi quid feceris. Et indicauit
ei ionathas et ait. Gustans gustaui
in summitate uirge que erat in manu mea
paululum mellis. Et ecce ego morior.
Et ait saul. Hec faciat michi deus ⁊ hec
addat: quia morte morieris ionatha.
Dixitq; populus ad saul. Ergo ne ionathas
morietur: qui fecit salutem hanc magnam
in israel. Hoc nephas est. Viuit dominus. si
ceciderit capillus de capite eius in terram.

Exalta

q̄ꝛ cum dõ opatus ē hodie. Liƀau
it ergo ppl's ionathã: ut ñ moreꝛe
tur. Recessitq; saul: nec psecut'
ē phylistiĩ. Porro phylistiim abi
erunt in loca sua. Āt saul ꝯfirma
to regno sup isr̄l. pugnabat p circu
itum adũsus o͡s inimicos eius. ꝯͭ
moab. et filios amon. et edom. ⁊
r̄ges soba. et phylisteos: et quoc̄ꝫ
se uerterat supabat. Congregatoq;
exercitu pcussit amalech: ⁊ eruit ꝫ
isr̄l de manu uastatoꝝ eius. Fuerunt āt
filii saul: ionathas et iesui. et melc
hisua. Nomina duaꝝ filiaꝝ eius. Nom
primogenite merob: ⁊ nom̄ mino
ris michol. Et nom̄ uxoris saul:
achynoē filia achymaas. Et nom̄
principis militie eius abner: filii
ner: patruel' saul. Porro cis fuit āt
pr̄ saul: ⁊ ner pat' abner: filius ab
iel. Erat āt bellũ potēs adũsũ phy
listeos: oĩbꝫ diebꝫ saul. Nã q̄ cũq;
uiderat saul uirum fortē ⁊ aptum
ad pliuum: sociabat eũ sibi.

Et dix' samuel ad saul. Me misit do
minus: ut ungerē te in regē sr̄ po
pulũ eius isr̄l. Nunc ergo audi uocē
dñi. Hec dicit dñs exercituũ. Rece
sui quecũq; fecit amalech isr̄li: quo
modo restitit ei in uia cũ ascēderet
d̄ egypto. Nunc igitur uade ⁊ pcute
amalech: et demolire uniuersa eius.
Nō parcas ei ⁊ ñ ꝯcupiscas ex reb; ip
sius aliqd: s; interfice a uiro usq; ad
mulierē. ⁊ puulũ atq; lactentem.
bouē ⁊ ouē. camelũ ⁊ asinũ. Precep
itaq; saul ppl'o: ⁊ recensuit eos q̄si a
gnos. cc. milia peditũ: ⁊ decē mili
a uiroꝝ iuda. Cumq; uenisset saul
usq; ad ciuitatē amalech: tetēdit
insidias in torrente. Dixitq; saul cy
neo. Abite. recedite. atq; discedite
ab amalech: ne forte inuoluã te c̄
eo. Tu enim fecisti mĩam cũ oĩbꝫ
filiis isr̄l: cum ascenderēt de egy
pto. Et recessit cyneus de medio a
malech. Percussitq; saul amalech:
ab euila donec uenias sur: que ē e

regione egypti. Et apphendit agag
regem amalech uiuũ: omne āut
uulgus interfecit in ore gladii. Et
pepcit saul. et ppl's. agag. et optim
is gregibꝫ ouiũ. et armētoꝝ. et ues
tibꝫ. et arietibꝫ. et uniũsis q̄ pulc̄
erãt: nec uoluerunt disp̄de ea. Qc
qd uō uile fuit et reprobũ: hoc d̄
moliti sunt. Factũ ē āut ũbum dñi
ad samuel ē: dicēs. Penitet me q̄
ꝯstituerim saul regem: q̄ꝛ dereliqd
me. et ũba mea ope ñ impleuit. Cō
tristatusq; ē samuel. et clamauit
ad dñm tota nocte. Cũq; de nocte sur
rexisset samuel. ut iret ad saul mane.
nuntiatũ ē samueli eo q̄ uenisset
saul in carmelũ ⁊ et erexisset sibi for
nicē triũphalē: et reuers' transisset
descendissetq; in galgala. Venit er
go samuel ad saul. Et saul offere
bat holocaustũ dño: de initiis pre
darum q̄ attulerat ex amalech. Et
dum uenisset samuel ad saul: dix̄
ei saul. Bñdictus tu dño. Impleui
ũbum dñi. Dixitq; samuel. Et q̄
ē hec uox gregũ que resonãt ĩ auri
meis. et armētoꝝ q̄ ego audio? Et
ait saul. De amalech adduxerũt
ea. Pepcit ēi ppl's melioribꝫ ouib'
et armentis ut immolarēt dño
deo tuo: reliq̄ uō occidim'. Ait āut
samuel ad saul. Sine me: ⁊ indi
cabo tibi q̄ locutus sit ad me dñs
nocte. Dixitq; ei. Loquere. Et ait sa
muel. Nõne cũ puulus ēēs ĩ ocul
tuis. cap' in tribubꝫ isr̄l fc̄s es? Vnx
q; te dñs in regē sup isr̄l: et misit te
dñs in uiã et ait. Vade et interfice
peccatores amalech: et pugnabis
contra eos usq; ad internectionē eoꝝ.
Qr̄ ergo ñ audisti uocē dñi. s; ũsus
ad p̄dam es. et fecisti malũ in oculis
domini? Et ait saul ad samuelē.
Immo audiui uocē dñi. et ãbula
ui in uia p quã misit me dñs: ⁊ ad
duxi agag regē amalech. et amalec
interfeci. Tulit āt de p̄da ppl's oues ⁊
boues. primitias eoꝝ que cesa sē.

ut immolent dn̄o dō suo in gal
galis. Et ait samuel. Nūquid uult do
minus holocausta aut uictimas.
et nō pocius ut obediat uoci dn̄i? Me
lior ē enī obediencia quā uictime.
et auscultare magis quā offerre
adipē arietū: quonīa quasi peccm̄ ariolan
di ē repugnare. et quasi scel' ydolatrie
nolle acquiescē. Pro eo ergo qđ ab
iecisti s'monē dn̄i: abiecit te dn̄s ne
sis rex. Dixitq; saul ad samuelem.
Peccaui. quia p'uaricatus sum s'monē
dn̄i. et u'ba tua: timēs ppl'm et obedi
ens uoci eor. Sed nūc porta qu'so pccm̄
meū: et reuertere mecū ut adorē dn̄m.
Et ait samuel ad saul. Nō reu'tar
tecum. quia proiecisti s'monē dn̄i. et
proiecit te dn̄s. ne sis rex sup isrl'. Et
cōu'sus ē samuel: ut abiret. Ille aūt
apphendit sūmitatē pallii ei': que
et scissa ē. Et ait ad eū samuel. Scidit
dn̄s regnū isrl' a te hodie: et tradidit il
lud p'ximo tuo meliori te. Porro tri
umphator in isrl' nō parcet: et penitu
dine nō flectet'. Neq; enī hō ē ut aga
pniam. At ille ait. Peccaui. Sed nūc
honora me corā senioribus ppl'i mei. et co
ram isrl': et reuertere mecū. ut adorē do
minū deū tuū. Reu'sus ergo samu
el. secut' ē saulē. Et adorauit saul d
n̄m. Dixitq; samuel. Adducite ad me
agag regem amalech. Et oblatus ē
ei agag pinguissimus tremens. Et
dixit agag. Siccine separat amara mors.
Et ait samuel. Sicut fecit absq; libis
mulieres gladius tuus: sic absq; li
bis erit int' mulieres mr̄ tua. Et in fru
sta concidit eū samuel corā dn̄o in gal
galis. Abiit aūt samuel in ramatha:
saul aūt ascendit in domū suā in ga
baa. Et nō uidit samuel ult' saul: usq;
ad diē mortis sue. Verūtamen lugebat sa
muel saul: quonīa dn̄m penitebat q
constituisset regem saul sup isrl'.

XVI

Dixitq; dn̄s ad samuelē. Usq; quo tu
luges saul. cum ego pieccerim eum
ne regnet sup isrl'? Imple cornu tu
um oleo: et ueni ut mittā te ad ysai
bethleemitē. Prouidi enī in filiis
eius mihi regem. Et ait samuel. Quo
modo uadā? Audiet enī saul: et interfi
ciet me. Et ait dn̄s. Vitulū de armento
tolles in manu tua: et dices. Ad immol
andū dn̄o ueni. Et uocabis ysai ad
uictimā. Et ego ostendā tibi qđ faci
as: et unges quēcūq; monstrauero tibi.
Fecit ergo samuel: sic locutus ē ei do
minus. Venitq; in bethleē. Et admi
rati sūt seniores ciuitatis occurrētes
ei: dixeruntq;. Pacificus ne ingressus
tuus? Et ait. Pacific'. Ad immolandū
dn̄o ueni. Sc̄ificamini: et uenite mecū
ut immolem. Sc̄ificauit ergo ysai et fi
lios ei': et uocauit eos ad sacrificiū. Cū
q; ingressi essent. uidit eliab: et ait. Nū
corā dn̄o ē xp̄c eius? Et dix' dn̄s ad
samuel. Ne respicias uultū ei' neq;
altitudinē stature ei'. quonīa abieci eū:
nec iux' intuitū hoīs ego iudico. Hō
enī uidet ea q' parent: dn̄s aūt intuet'
cor. Et uocauit ysai aminadab: et
adduxit eū corā samuel. Qui dix'. Nec
hunc elegit dn̄s. Adduxit aūt ysai sam
ma. De quo ait. Etiā hunc nō elegit dn̄s.
Adduxit itaq; ysai .vii. filios suos corā
samuel. Et ait samuel ad ysai. Nō
elegit dn̄s ex istis. Dixitq; samuel ad
ysai. Nūquid iā completi sūt filii? Qui
respondit. Adhuc reliqu' est puul': et pa
scit oues. Et ait samuel ad ysai. Mitte
et adduc eū. Nec enī discumbem' p'us
quā ille huc ueniat. Misit ergo: et
adduxit eū. Erat aūt ruf' et pulcher as
pectu: decoraq; facie. Et ait dn̄s.
Surge et unge eū. Ipse ē enī. Tulit igi
tur samuel cornu olei: et unx' eū in
medio frm̄ eius. Et directus ē sp̄c dn̄i
in dauid: a die illa et in reliquū. Sur
gensq; samuel abiit in ramatha. Sp̄c
aūt dn̄i recessit a saul: et exagitabat
eū sp̄c nequā a dn̄o. Dixeruntq; s'ui saul
ad eum. Ecce sp̄c dī malus exagita
te. Iubeat dn̄s nr̄ rex. et s'ui tui q corā
te sūt querent hoīem scientem
psallere cythara: ut qn̄ arripuerit te
sp̄c dī malus. psallat manu sua. et

leuius feras. Et ait saul ad seruos suos. Prouidete michi aliquem bene psallentem: et adducite eum ad me. Et respondens unus de pueris ait. Ecce uidi filium ysai bethleemitem. scientem psallere. et fortissimum robore. et uirum bellicosum. et prudentem in uerbis. et pulchrum uirum: et dominus est cum eo. Misit ergo saul nuntios ad ysai: dicens. Mitte ad me dauid filium tuum: qui est in pascuis. Tulit itaque ysai asinum plenum panibus. et lagenam uini. et edum de capris unum: et misit per manum dauid filii sui sauli. Et uenit dauid ad saul: et stetit coram eo. At ille dilexit eum nimis: et factus est eius armiger. Misitque saul ad ysai. dicens. Stet dauid in conspectu meo. Inuenit enim gratiam in oculis meis. Igitur quandocumque spiritus dei malus arripiebat saul: dauid tollebat cytharam. et percutiebat manu sua: et refocillabat saul et leuius habebat. Recedebat enim ab eo spiritus malus.

Congregantes autem phylistiim agmina sua in prelium. conuenerunt in sochoth iude: et castra metati sunt inter sochoth et azecha in finibus domim. Porro saul et uiri israel. congregati uenerunt in ualle therebinthi: et direxerunt aciem ad pugnandum contra phylistiim. stabant super montem ex parte hac. et israel stabat super montem ex parte altera: uallisque erat inter eos. Et egressus est uir spurius de castris phylistinorum. nomine goliath de geth. altitudinis. vi. cubitorum et palmo. et cassis erea super caput eius: et lorica hamata induebatur. Porro pondus lorice eius. quinque milia siclorum eris erat. et ocreas ereas habebat in cruribus: et clipeus ereus tegebat humeros eius. Hastile autem haste eius erat quasi liciatorium texentium. Ipsum autem ferrum haste eius: dc. siclos habebat ferri. Et armiger eius: antecedebat eum. Stansque clamabat aduersum falangas israel: et dicebat eis. Quare uenistis parati ad prelium? Numquid ego non sum phylisteus et uos serui saul? Eligite ex uobis uirum: et descendat ad singulare certamen. Si quiuerit pugnare mecum. et percusserit me: erimus uobis serui. Si autem ego preualuero et percussero eum: uos serui eritis et seruietis nobis. Et aiebat phylisteus. Ego exprobraui agminibus israel hodie. Date michi uirum: et ineat singulare mecum certamen. Audiens autem saul et omnes israelite sermones phylistei huiuscemodi: stupebant et metuebant nimis. Dauid autem erat filius uiri ephratei. de quo supradictum est. de bethleem iuda. cui nomen erat ysai qui habebat octo filios: et erat uir in diebus saul senex et grandeuus inter uiros. Abierunt autem tres filii eius maiores post saul: in prelium. Et nomina trium filiorum eius qui perrexerunt ad bellum: eliab primogenitus. et secundus abinadab. tercius quoque samma. Dauid autem erat minimus. Tribus ergo maioribus secutis saulem: abiit dauid et reuersus est a saul. ut pasceret gregem patris sui in bethleem. Procedebat uero phylisteus mane et uespere: et stabat. xl. diebus. Dixit autem ysai ad dauid filium suum. Accipe fratribus tuis ephi. polente. et x. panes istos. et curre in castra ad fratres tuos: et x. formellas casei has deferes ad tribunum. Et fratres tuos uisitabis si recte agant: et cum quibus ordinati sunt disce. Saul autem et illi et omnes filii israel: in ualle therebinti pugnabant aduersum phylistiim. Surrexit itaque mane dauid. et commendauit gregem custodi. et onustus abiit sicut preceperat ei ysai: et uenit ad locum magala et ad exercitum. qui egressus ad pugnam uociferatus erat in certamine. Direxerat enim aciem israel: sed et phylistiim ex aduerso fuerant preparati. Derelinquens ergo dauid uasa que attulerat sub manu custodis ad sarcinas. cucurrit ad locum certaminis: et interrogabat si omnia recte agerent erga fratres suos. Cumque adhuc ille loqueretur eis: apparuit uir ille spurius ascendens goliath nomine. phylisteus. de geth. de castris phylistinorum. Et loquente eo hec eadem uerba: audiuit dauid. Omnes autem israelite cum uidissent uirum: fugerunt a facie eius timentes eum ualde. Et dixit unus quispiam de israel. Num uidisti uirum hunc qui ascendit? Ad exprobrandum enim israel ascendit.

Virum ergo qui percusserit eū ditabit
rex diuiciis magnis: et filiā suā dab̄
ei. et domū patris eius faciet absq;
tributo in isrl̄. Et ait dd̄ ad uiros qui
stabant secū: dicēs. Quid dabit̄ uiro q
percusserit phylisteū hūc. et tulerit obpbri
um de isrl̄. Quis ē eñ hic phylisteus
incircūcis: q exprobrauit acies dī ui
uentis. Referebat aūt ppl̄s ei eundem
sermonē dicēs. Hec dabunt̄ uiro: q p
cusserit eū. Qd̄ cū audisset heliab fr̄ ei
maior. loquente eo cū aliis. iratus ē ɔt
dd̄: et ait. Quare uenisti. et quare dereliqui
sti paucullas illas oues in deserto? E
go noui supbiā tuā. et nequitiā cor
dis tui: quia ut uidēs pliū descendisti.
Et dixit dd̄. Quid feci? nūquid n̄ uerbū
ē? Et declinauit paululū ab eo ad
aliū. Dixitq; eundē sermonē. Et respondit
ei ppl̄s uerbum: sic prius. Audita sūt
aūt uerba q̄ locutus ē dd̄: et annūciata
in conspectu saul. Ad quē cū fuisset
adductus: locutus ē ei. Nō concidat cor
cuiusq̄ in eo. Ego seruus tuus uadā: et
pugnabo aduersum phylisteū. Et ait
saul ad dd̄. Nō uales resistere phyli
steo isti. nec pugnare aduersus eū: quia puer
es. Hic aūt uir bellator ē: ab adole
scentia sua. Dixitq; dd̄ ad saul. Pasce
bat seruus tuus gregē patris sui. et ueniē
bat leo uel ursus. et tollebant arietem
de medio gregis: et sequebar eos. et per
cutiebā. eruebamq; de ore eorum. Et illi
consurgebant aduersum me: et apphendebā
mentū eorum. et suffocabā interficiebāq;
eos. Nam et leonē et ursū interfeci: ego
seruus tuus. Erit igitur et phylisteus hic
incircūcis: quasi unus ex eis. Nunc uadā:
et auferā obpbriū ppli. Quoniam quis ē iste
phylisteus incircūcis: q ausus ē male
dicere exercitui dī uiuentis? Et ait dd̄. Do
min⁹ q eripuit me de ore leonis. et de
manu ursi: ipse me liberabit de manu
phylistei huius. Dixit aūt saul ad dd̄. Vade.
et dn̄s tecū sit. Et induit saul dd̄ ue
stimentis suis: et inposuit galeā ereā sup
cap̄ eius. et uestiuit eū lorica. Accinctus
ergo dd̄ gladio eius sup uestē suā: cep

temptare. si armatus posset incedere.
Nō enim hēbat consuetudinē. Dixitq;
dd̄ ad saul. Nō possum sic incedere:
quia nec usum hēo. Et deposuit ea. Et
tulit baculū suū quē semp hēbat in
manibus: et elegit sibi. v. limpidissimos
lapides de torrente. et misit eos in pe
ram pastoralē quā hēbat secū: et fun
dam manu tulit. et processit aduersum
phylisteū. Ibat aūt phylisteus incedens.
et appropinquans aduersū dd̄: et armi
ger eius ante eum. Cūq; inspexisset phi
listeus. et uidisset dd̄: despexit eū. Erat
eñ adolescens: rufus et pulcher aspec
tu. Et dixit phylisteus ad dd̄. Nūquid ego
canis sum quia tu uenis ad me cū baculo?
Et maledixit phylisteus dd̄ in diis suis.
Et dixit ad dd̄. Veni ad me: et dabo car
nes tuas uolatilibus celi et bestiis terre.
Dixit aūt dd̄ ad phylisteū. Tu uenis ad
me cum gladio et hasta et clipeo. E
go aūt uenio ad te in nomine dn̄i exerci
tuum dei agminū isrl̄: quibus exprobra
sti hodie. Et dabit te dn̄s in manu
mea: et percutiā te. et auferā caput
tuū a te. Et dabo cadauera castrorum
phylistim. hodie uolatilibus celi et
bestiis terre. ut sciat ois terra quia ē dn̄s deus
in isrl̄. et nouerit uniuersa eccl̄a hec quia
nō in gladio nec in hasta saluat dn̄s.
Ipsius enim ē bellū: et tradet uos in
manus nr̄as. Cum ergo surrexisset
phylisteus. et ueniret et appropinquaret
contra dd̄: festinauit dd̄. et cucurrit
ad pugnā ex aduerso phylistei. Et mi
sit manū suā in perā. tulitq; unū
lapidē. et funda iecit. et circumducens
percussit eum in fronte: et infixus ē la
pis in fronte eius: et cecidit in faci
em suam super terram. Preualuitq; dd̄
aduersum phylisteū in funda et lapide:
percussumq; phylisteū interfecit. Cūq;
gladiū nō haberet in manu dd̄: cucurrit
et stetit sup phylisteū: et tulit glad
ium eius et eduxit de uagina sua: et interfecit
fecit eū. precīditq; cap̄ eius. Videntes aūt
phylistiim quia mortuus esset fortissi
mus eorum: fugerunt. Et consurgentes

uiri isrl' et iuda uociferati sūt: et p
secuti sūt phylisteos usq; dū ueni
rent in ualle. et usq; ad portas acha
ron. Cecideruntq; uulnerati d' phy
listiim in uia sarim. et usq; ad geth:
7 usq; acharon. Et reuertentes filii is
rael postq̄ psecuti fuerāt phylisteos:
inuaserunt castra eorū. Assumens aūt
dauid cap̄ phylistei. attulit illd' in
ir̄lm: arma uō eius posuit in taber
naculo suo. Eo aūt tpr̄ quo uidat
saul dauid egredientē cōt' phylisteū:
ait abner principē militie sue. De
qua stirpe descendit hic adolescens
abner? Dixitq; abner. Viuit aīa tua
rex si noui. Et ait rex. Interroga tu cui'
filius sit puer iste. Cumq; regressus es
s; dauid pcusso phylisteo: tulit eum
abner 7 introduxit corā saule. cap̄
phylistei ī manu hñtē. Et ait ad eum
saul. De q̄ pgenie es o adolescēs? Di
xitq; dd'. Filius serui tui ysai bethlee
mite ego sum.

II — amata

Et factum est cum cōplesset loq ad saul:
aīa ioāthe colligata ē aīe dd'. et dilexī
eum ioāthan quasi aīam suā. Tulit
q; eum saul in die illo: 7 nō cōcessit
ei ut reuerteret in domū pr̄is sui. In
ierūt aūt ioāthas 7 dd' fedus. Dilige
bat enim eū q̄i aīaz suā. Nā exspoli
auit se ioāthas tunica qua erat in
dutus 7 dedit eam dd': 7 reliq' uestim
ta sua usq; ad gladiū 7 arcum suū z 7
usq; ad baltheuz. Egrediebatur quo
q; dd' ad oīa quecūq; misisset eū saul 7
prudēt' se agebat. Posuitq; eū saul
sup uiros belli: 7 acceptus erat in o
culis uniu'si pp̄: maximeq; in cōspec
tu famlo4 saul. Porro cū reuerteretur
pcusso phylisteo dd'. et ferret cap̄ ei'
in ir̄lm: egsse sūt mulieres de uniu's
is urbib; isrl'. cantātes chorosq; ducē
tes in occursū saulis regis. ī timpais
leticie 7 in sistris. 7 pcinebāt mulieres
ludentes atq; dicentes. Pcussit saul
mille: 7 dd'. x. milia. Iratus ē aūt saul
nimis. 7 displicuit ī oculis eius iste
sermo: dixitq;. Dederūt dd'. x. milia: 7 m
dederunt mille. Quid ei sup ē nisi so
lum regnum? Nō rectis ocul' ergo sa
ul aspiciebat dd': a die illa et dein
ceps. Post diem aūt altām inuasit sp̄s
dī malus saul: 7 pphābat in medio
domus sue. Dauid aūt psallebat ī ma
nu sua: sic' p singlos dies. Tenebatq;
saul lanceam: 7 misit eam putans
q' cōfigē posset dauid cū pariete. Et
dd' declinauit a facie ei' scd'o. Et tim
muit saul dd': eo q' eēt dn̄s cum eo.
et a se recessisset. Amouit ergo eū saul
a se. 7 fecit eū tribunū sup mille uiros.
Et egrediebat' 7 intrabat' in cōspectu pp̄.
In omib; quoq; uiis suis dd' pruden
ter agebat: 7 dn̄s erat cū eo. Vidit ita
q; saul q' prudēs eēt nimis: et cepit
cauē eū. Omis aūt isrl' et iuda dilige
bat dauid. Ipē eī ingrediebat'. et egredi
ebat' añ eos. Dix' aūt saul ad dd'. Ecce fi
lia mea maior merob ipsā ī dabo
uxorem: tm̄modo esto uir fortis 7 p̄e
liare bella dnī. Saul aūt reputabat
dicēs. Nō sit manus mea in eo: s; sit
sup eum manus phylistinorū. Ait aūt
dauid ad saul. Quis ego sum aut q̄ ē
uita mea. aut cognatio patris mī in
isrl'. ut fiā gener regis? Factū ē aūt tpr̄
cum debet dari merob filia saul dau
id: data ē hadriel. molathite uxor. Di
lexit aūt dd' michol filiā saul alteram.
Et nuntiatū est saul: et placuit ei.
Dixitq; saul. Dabo eam illi ut fiat ei in
scandalū: 7 sit sup eū man' phylisti
norū. Dix' ergo saul ad dd'. In duab;
reb; gener meus eris hodie. Et mādā
uit saul seruis suis. Loquimini ad dd': clā
me dicētes. Ecce places regi: 7 oēs serui
eius diligūt te. Nunc ergo esto gener
regis. Et locuti sūt serui saul in aurib;
dauid: oīa uba h'. Et ait dd'. Num par
uidet' uobis eē generū regis? Ego aūt
sum paup uir et tenuis. Et renūtia
uerūt serui saul dicentes. Hcemodi
uba locutus ē dd'. Dix' aūt saul. Sic lo
quimini ad dd'. Nō hēt rex necēē spō
salia. nisi tm̄ centū pputia phylisti
norū: ut fiat ultio de inimicis regis.

Porro saul cogitabat tradere david in manus philistinorum. Cumque renuntiassent servi eius david verba que dixerat saul: placuit sermo in oculis david. ut fieret gener regis. Et post dies paucos surgens david abiit in acharon cum viris qui sub eo erant. et percussit ex philistiim ducentos viros. et attulit preputia eorum: et annumeravit ea regi. ut esset gener eius. Dedit itaque saul ei michol filiam suam uxorem. Et vidit saul: et intellexit quod dominus esset cum david. Michol autem filia saul: diligebat eum. Et saul magis cepit timere david. factusque est saul inimicus david: cunctis diebus. Et egressi sunt principes philistinorum. A principio autem egressionis eorum prudentius se agebat david quam omnes servi saul: et celebre factum est nomen eius nimis.

XIX

Locutus est autem saul ad ionathan filium suum et ad omnes servos suos: ut occiderent david. Porro ionathas filius saul: diligebat david valde. Et indicavit ionathas david: dicens. Querit saul pater meus occidere te. Quapropter observa te queso mane. et manebis clam: et absconderis. Ego autem egrediens stabo iuxta patrem meum in agro ubicumque fuerit: et ego loquar de te ad patrem meum: et quodcumque videro nuntiabo tibi. Locutus est ergo ionathas bona de david ad saul patrem suum: dixitque ad eum. Ne pecces rex in servum tuum david. quia non peccavit tibi. et opera eius bona sunt tibi valde: et posuit animam suam in manu sua. et percussit philisteum: et fecit dominus salutem magnam universo israhel. Vidisti: et letatus es. Quare ergo peccas in sanguine innoxio interficiens david qui est absque culpa? Quod cum audisset saul: placatus voce ionathe iuravit. Vivit dominus: quia non occidetur. Vocavit itaque ionathas david: et indicavit ei omnia verba hec. Et introduxit ionathas david ad saul: et fuit ante eum. sicut fuerat heri et nudiustertius. Motum est autem rursum bellum: et egressus david pugnavit adversum philisteos. percussitque eos plaga magna: et fugerunt a facie eius. Et factus est spiritus domini malus in saul. Sedebat autem in domo sua: et tenebat lanceam. Porro david psallebat in manu sua. Nisusque est saul configere lancea david in pariete: et declinavit david a facie saul. Lancea autem casso vulnere perlata est in parietem. Et david fugit. et salvatus est nocte illa. Misit ergo saul satellites suos nocte in domum david: ut custodirent eum et ut interficeretur mane. Quod cum annuntiasset david michol uxor sua dicens. Nisi salvaveris te nocte hac. cras morieris: deposuit eum per fenestram. Porro ille abiit. et aufugit: atque salvatus est. Tulit autem michol statuam et posuit eam super lectum. et pellem pilosam caprarum posuit ad caput eius: et operuit eam vestimentis. Misit autem saul apparitores qui raperent david. Et responsum est quod egrotaret. Rursumque misit nuntios saul. ut viderent david. dicens. Afferte eum ad me in lecto: ut occidatur. Cumque venissent nuntii. inventum est simulacrum super lectum: et pellis caprarum ad caput eius. Dixitque saul ad michol. Quare sic illusisti michi. et dimisisti inimicum meum ut fugeret? Et respondit michol ad saul. Quia ipse est locutus est michi dicens. Dimitte me: alioquin interficiam te. David autem fugiens salvatus est. Et venit ad samuel in ramatha: et nuntiavit ei omnia que fecerat sibi saul. Et abierunt ipse et samuel: et morati sunt in naioth. Nuntiatum est autem sauli a dicentibus. Ecce david in naioth in ramatha. Misit ergo saul lictores: ut raperent david. Qui cum vidissent cuneum prophetarum vaticinantium. et samuel stantem super eos. factus est etiam in illis spiritus domini: et prophetare ceperunt etiam ipsi. Quod cum nuntiatum esset sauli: misit et alios nuntios. Prophetaverunt autem et illi. Et rursum saul misit tertios nuntios: qui et ipsi prophetaverunt. Et iratus iracundia saul: abiit etiam ipse in ramatha. Et venit usque ad cisternam magnam que est in socho: et interrogavit et dixit. In quo loco sunt samuel et david? Dictumque est ei. Ecce in naioth sunt in rama. Et abiit in

Et pell

naioth

naioth in rama. Et factus est etiam super eum spiritus domini. et ambulabat ingrediens: et prophetabat usque dum veniret in naioth in rama. Et expoliavit se etiam ipse vestimentis suis: et prophetavit cum ceteris coram samuel: et cecinit nudus tota die illa et nocte. Unde et exivit proverbium. Num et saul inter prophetas.

XX

Fugit autem david de naioth que est in rama: veniensque locutus est coram ionatha. Quid feci? Que est iniquitas mea. et quod peccatum meum in patrem tuum. quia querit animam meam? Qui dixit ei. Absit a te. Non morieris. Neque enim faciet pater meus quicquam grande vel parvum: nisi prius indicaverit michi. Hunc ergo celavit a me pater meus sermonem tantummodo? Nequaquam enim erit istud. Et iuravit rursum david. Et ille ait. Scit profecto pater tuus. quia inveni gratiam in oculis tuis: et dicet. Nesciat hoc ionathas: ne forte tristetur. Quin immo vivit dominus et vivit anima tua: quia uno tantum ut ita dicam gradu ego morsque dividimur. Et ait ionathas ad david. Quodcumque dixerit michi anima tua faciam tibi. Dixitque david ad ionatham. Ecce kallende sunt crastina: et ego ex more sedere soleo iuxta regem ad vescendum. Dimitte ergo me: ut abscondar in agro usque ad vesperam diei tertie. Si respiciens requisierit me pater tuus respondebis ei. Rogavit me david ut iret celeriter in bethleem civitatem suam: quia victime sollempnes ibi sunt universis contribulibus eius. Si dixerit bene: pax erit servo tuo. Si autem fuerit iratus: scito quia completa est malicia eius. Fac ergo misericordiam in servum tuum: quia federe domini me famulum tuum tecum inire fecisti. Si autem est in me aliqua iniquitas. tu me interfice: et ad patrem tuum ne introducas me. Et ait ionathas. Absit hoc a me. Neque enim fieri potest: ut si cognovero certe completam esse patris mei maliciam contra te: non annunciem tibi. Responditque david ad ionatham. Quis renunciabit michi si quid forte responderit tibi pater tuus dure de me? Et ait ionathas ad david. Veni et egrediamur foras in agrum. Cumque exissent ambo in agrum: ait ionathas ad david. Domine deus israel si investigavero sententiam patris mei crastino vel perendie. et aliquid boni fuerit super david. et non statim misero ad te. et notum fecero tibi: hec faciat deus ionathe et hec augeat. Si autem perseveraverit malitia patris mei adversum te: revelabo aurem tuam. et dimittam te ut vadas in pace: et sit dominus tecum sicut fuit cum patre meo. Et si vixero facies michi misericordias domini. Si vero mortuus fuero: non auferes misericordiam tuam a domo mea usque in sempiternum. Aut si non fecero quando eradicaverit dominus inimicos david unumquemque de terra auferat ionathan de domo sua: et requirat dominus de manu inimicorum david. Pepigit ergo fedus ionathas cum domo david. Et requirat dominus de manu inimicorum david. Et addidit ionathas deierare david. eo quod diligeret eum: sicut enim animam suam ita diligebat eum. Dixitque ei ionathas. Cras kalende sunt: et requireris. Requiretur enim sessio tua: usque perendie. Descendes ergo festinus. et venies in locum ubi celandus es in die qua operari licet: et sedebis iuxta lapidem cui nomen est ezel. Et ego tres sagittas mittam iuxta eum: et iaciam quasi exercens me ad signum. Mittam quoque et puerum: dicens ei. Vade et affer michi sagittas. Si dixero puero. ecce sagitte intra te sunt. tolle eas: tu veni ad me. quia pax tibi est. et nichil est mali et vivit dominus. Si autem sic locutus fuero puero. ecce sagitte ultra te sunt: vade in pace. quia dimisit te dominus. De verbo autem quod locuti sumus ego et tu: dominus sit inter me et te usque in sempiternum. Absconditus est ergo david in agro. Et venerunt kalende: et sedit rex ad comedendum panem. Cumque sedisset rex super cathedram suam secundum consuetudinem que erat iuxta parietem: surrexit ionathas. et sedit abner ex latere saul: vacuusque apparuit locus david. Et non est locutus saul quicquam in die illa. Cogitabat enim quod forte evenisset ei. ut non esset mundus nec purificatus. Cumque illuxisset dies secunda post kalendas: rursum apparuit vacuus locus david. Dixitque

saul ad ionathã filiũ suũ. Cur nõ ue
nit filius ysai nec heri nec hodie ad
uescendum? Et r̄ndit ioñathas sau
li. Rogauit me obnixe. ut iret ĩ beth
leem: ⁊ ait. Dimitte me: qm̃ sacrifi
tium sollempne ẽ in ciuitate mea.
Vnus de fratribꝫ m̃is acersiuit me.
Nũc ergo si inueni grãm in oculꝭ tuis:
uadã cito. ⁊ uidebo fr̃es meos. Ob
hãc cãm: nõ uenit ad m̃sã regis. Irat᷒
ãt saul aduisum ionathã. dix̃ ei. Fi
li mulieris ultro uirũ rapientis? nũq̃d
ignoro q̃ʒ diligis filiũ ysai in confu
siõem tuã ⁊ in confusionẽ ignomi
niose m̃ris tue? Omibꝫ ẽi diebꝫ qb᷒
filius ysai uixit sup t̃rã: nõ stabilieris
tu nec regnum tuũ. Itaq; iã nũc mit
te. ⁊ adduc eum ad me: q̃ʒ filius
mortis ẽ. R̄ndens ãt ioñathas p̃ri suo
sauli. ait. Quare morietur? Quid fe
cit? Et arripuit saul lanceã ut ꝑcu
teret eũ. Et intellex̃ ioñathas. q̃d diffi
nitũ ẽẽt a patre suo: ut interficeret
dd. Surrexit ergo ioñathas a m̃sa in ira
furoris: ⁊ nõ comedit ĩ die kalendarũ
sc̃da panẽ. Contristatus ẽ ẽi sup dd:
eo q̃ ꝯfudisset eũ p̃r suus. Cũq; illu
xisset mane: uenit ionathas in agrũ iux̃
placitum dd: ⁊ puer paruus cũ eo.
Et ait ad puerũ suũ. Vade. et affer m̃
sagittas. quas ego iacio. Cũq; puer
cucurrisset: iecit aliã sagittã trans pu
erum. Venit itaq; puer ad locũ iaculi.
q̃d miserat ioñathas. et clamauit iona
thas post t̃gum pueri: ⁊ ait. Ecce ibi
ẽ sagitta: porro ultra te. Clamauit
q; iterũ ionathas post t̃gũ pueri di
cens. Festina uelocit᷒: ne steteris. Colle
git aũt puer ioñathe sagittas. ⁊ attu
lit ad dñm suũ: ⁊ q̃d ageretur penitus
ignorabat. Tantũmodo ẽi ioñathas
⁊ dd: rem nouerit. Dedit igit᷒ iona
thas arma sua puero: ⁊ dix̃it ei. Vade
defer ĩ ciuitatẽ. Cũq; abiisset puer: ⁊
surrex̃ dd de loco qui uergebat ad au
strum: ⁊ cadens pronus in terram ado
rauit t̃cio. Et osculantes se alterutrum
fleuerunt pͬit᷒: dd ãt amplius. Dix̃it

ãt ionathas ad dauid. Vade in pace.
Quecũq; iurauimus ãbo in noĩe do
mini dicentes. dñs sit int᷒ me ⁊ te:
et int᷒ semẽ meũ ⁊ semẽ tuũ usq; in sẽ
pit᷒num. Et surrex̃ dd: ⁊ abiit. Sed ⁊
ioñathas ingressus ẽ in ciuitatẽ.

Venit ãt dd in nobe ad achymelech ⁊
sacdotẽ. Et obstupuit achymelech
eo q̃ uenisset dd: et dix̃ ei. Quare tu so
lus ⁊ nullus tecũ ẽ? Et ait dd ad achy
melech sacdotẽ. Rex p̃cepit michi
sermonẽ: ⁊ dix̃. Nemo sciat rem ꝓpt᷒ q̃
missus es a me: et cuiusmodi tibi p̃ce
pta dederim. Nam et pueris ꝯdixi
in illum ⁊ in illum locũ. Nũc igitũ
si q̃d habes ad manũ: t̃l v. panes da m̃:
aut q̃cq̃d inueneris. Et r̄ndens sacdos
dd: ait ei. Nõ habeo panes laycos ad
manũ: sʒ tm̃ panẽ scm̃. Si mundi sũt
pueri maxime a mulieribꝫ? Et r̄ndit
dd sacdoti: ⁊ dix̃ ei. Et q̃dẽ si d̃ muli
eribꝫ agit᷒. ꝯtinuimus nos ab heri et
nudius t̃cius qñ egrediebamur: ⁊ fue
runt uasa puerorũ scã. Porro uia hec
polluta ẽ. Sed ⁊ ipsa hodie scĩficabit᷒ in
uasis. Dedit ei ergo sacdos scĩficatum
panẽ. Neq; enĩ erat ibi panis. nisi tm̃
panes ꝓpositionis qui sublati fuerãt
a facie dñi: ut ponerent panes cali
di. Erat ãt uir quidã ibi d̃ s̃uis saul in
die illa intus in tabnaclo dñi: ⁊ no
men eius doech ydumeus. potenti
ssimus pastorũ saul. Hic pascebat
mulas saul. Dix̃ ãt dd ad achymele
ch. Si hẽs hic ad manũ hastã aut gla
dium da michi? q̃ʒ gladiũ meũ ⁊ ar
ma mea nõ tuli mecũ. Sermo ẽi regis
urgebat. Et dix̃ sacdos. Ecce hic gla
dius goliath phylistei quẽ ꝑcussisti
in ualle therebinti: ẽ inuolutus in
pallio post ephot. Si istum uis tolle:
tolle. neq; enim hic ẽ alius. absq;
eo. Et ait dauid. Nõ ẽ huic alt᷒ silis.
Da michi eũ. Surrex̃ itaq; dd ⁊ fug̃
in die illa a facie saul: et uenit ad ac
his regẽ geth. Dixeruntq; ei s̃ui achis:
cum uidissent dd. Nũquid nõ ẽ iste
dd rex t̃re? Nõne huic cantabãt per

choros dicentes. percussit saul mille.
et david decem milia: Posuit aūt david ser-
mones istos in corde suo: et extimu-
it valde a facie achis regis geth. Et
inmutavit os suū corā eis. et colabeba-
tur inter manus eorum. et inpingebat
in hostia porte: defluebantque salive
eius in barbā. Et ait achis ad servos
suos. Vidistis hominē insanū: Quare
adduxistis eū ad me: An desunt nob
furiosi. quia introduxistis istum ut fu-
reret me presente: Hic ne ingredietur

XXII

Abiit ergo inde david. et fugit domum meā:
Abiit in speluncā odollā. Quod cū audi-
ssent fratres eius. et omnis domus patris ei.
descenderunt ad eū illuc. et convenerunt
ad eū omnes qui angustiis constituti et oppres-
si ere alieno et amaro animo. et factus
est eorum princeps. fueruntque cum eo qui-
.cccc. viri. Et profectus est david inde in
masphath que est moab. et dixit ad regē
moab. Maneat oro pater meus et mater
mea vobiscū: donec sciā quid faciat michi
deus. Et reliquit eos ante faciem regis mo-
ab. Manseruntque apud eū: cunctis diebus
quibus david fuit in presidio. Dixitque gad propheta
ad david. Noli manere in presidio: proficiscere
et vade in terram iuda. Et profectus est david.
et venit in saltum areth. Et audivit
saul: quod apparuisset david. et viri qui erant cū
eo. Saul autem cum maneret in gabaa. et
esset in nemore quod est in rama. hastam
manu tenens. cunctique servi eius cir-
cumstarent eū: ait ad servos suos qui assi-
stebant ei. Audite me nunc filii iemini.
Numquid omnibus vobis dabit filius ysai agros
et vineas. et universos vos faciet tri-
bunos et centuriones. quia coniurastis ad-
versum me omnes. et non est qui michi renun-
tiet. maxime cū et filius meus fedus ini-
erit cum filio ysai. Non est qui vicē
meā doleat ex vobis. nec qui annuntiet
michi: eo quod suscitaverit filius meus
servū meū adversum me. insidiantem
michi usque hodie. Respondens autem doech ydu-
meus qui assistebat. et erat primus
inter servos saul: vidi inquit filium ysai
in nobe apud achimelech filium achitob
sacerdotem. Qui consuluit pro eo dominum:
et cibaria dedit ei. Sed et gladium go-
liath phylistei: dedit illi. Misit ergo
rex ad accersiendū achymelech fili-
um achitob sacerdotē. et omnem domum
patris eius sacerdotū qui erant in nobe.
Qui universi venerunt ad regē. Et
ait saul ad achimelech. Audi fili ac-
hitob. Qui respondit. Presto sum domine.
Dixitque ad eū saul. Quare coniurastis
adversum me tu et filius ysai. et de-
disti ei panes et gladiū. et consuluisti
pro eo dominum ut consurgeret adversū me
insidiator usque hodie permanens: Re-
spondensque achimelech regi: ait. Et
quis in omnibus servis tuis sicut david fidelis et ge-
ner regis. et pergens ad imperiū tuū. et glo-
riosus in domo tua: Num hodie cepi
consulere pro eo dominum: Absit hoc a me. Ne su-
spicetur rex adversus servū suū rem hui-
scemodi: in universa domo patris mei.
Non enim scivit servus tuus quicquam super hoc ne-
gotio vel modicum vel grande. Dixitque rex.
Morte morieris achimelech: tu et omnis
domus patris tui. Et ait rex emissariis:
qui circumstabant eū. Convertimini: et inter-
ficite sacerdotes domini. nam manus eorum cum
david est. scientes quod fugisset. et non indica-
verunt michi. Noluerunt autem servi
regis extendere manū suā in sacer-
dotes domini. Et ait rex ad doech. Conver-
tere tu et irrue in sacerdotes domini. Con-
versusque doech ydumeus irruit in sa-
cerdotes: et trucidavit in die illa .lxxxv.
viros. vestitos ephod lineo. Nobe autem
civitatē sacerdotū percussit in ore gla-
dii viros et mulieres. parvulos et lac-
tentes. bovemque. et asinū et ovem in ore
gladii. Evadens autem unus filius achy-
melech filii achitob cuius nomen erat
habiathar. fugit ad david: et annun-
tiavit ei quod occidisset saul sacerdotes do-
mini. Et ait david ad abiathar. Sciebā
in die illa quod cum ibi esset doech ydu-
meus: procul dubio annuntiaret sau-
li. Ego sum reus omnium animarū patris tu-
i. Mane mecū: ne timeas. Si quis que-
sierit animam meā. queret et animā tuā:

XXIII

mecumq; s̄uaberis.

Et oppugnāt

Et nuntiauerūt dd dicentes. Ecce
phylistiim expugnant ceilā et di
ripiunt areas. Consuluit igitur
dauid dn̄m dicēs. Num uadā et p
cutiam phylisteos istos? Et ait do
minus ad dd. Vade et percuties phy
listeos: et saluabis ceilam. Et dixe
runt uiri qui erāt cū dauid: ad eū.
Ecce nos hic in iudea ↄsistentes ti
memus. qn̄to magis si ierim⁹ in ce
ilam aduersus agmina phylisti
noꝝ? Rursū ergo dauid ↄsuluit
dn̄m. Qui r̄ndens ait. Surge uade
in ceilā. Ego enī tradā phylisteos
in manu tua. Abiit dauid et uiri eī
in ceilā et pugnauit ad̄uſū phylisti
os. et abegit iumēta eoꝝ et percussit
eos plagā magna: et saluauit dd
habitatores ceile. Porro eo tp̄e quo fu
giebat habiathar filius achymelec.
ad dauid in ceilam: ephoth secū
hn̄s descenderat. Nuntiatū ē aūt saul.
q̄ uenisset dd in ceilā. Et ait saul.
Tradidit eū ds̄ in man⁹ meas: ↄclu
susq; ē introgressus urbē in q̄ porte
et sere st̄. Et precepit saul ōi pp̄lo.
ut ad pugnam descenderet in ceilā:
et obsideret dauid et uiros ei⁹. Qd̄ c̄
rescisset dauid q̄ p̄pararet ei saul clā
malū: dix̄ ad abiathar sacerdotē. Ap
plica ephoth. Et ait dd. Dn̄e deus is
rael. audiuit famā s̄uus tuus q̄d
disponat saul uenire ad ceilā: ut eu̇
tat p̄p me urbem. Si tradent me ui
ri ceile in man⁹ eius. et si descendet

Et manū

saul sicut audiuit s̄uus tuus. dn̄e de⁹
isrl̄ indica s̄uo tuo. Et ait dn̄s. Descē
det. Dixitq; dd rursum. Si tradent ꝯ
uiri ceile et uiros qui sc̄ mecū i man⁹
saul? Et dixit dn̄s. Tradēt. Surrexit ꝰ
dd et uiri eius. q. dc̄: et egressi de ceila
huc atq; illuc uagabātur incerti.
Nunciatumq; ē saul q̄d fugisset dd d̄
ceila. et saluatus eēt. Quā obrē dis

Et munitissimis:

simulauit exire. Morabatur aūt dd
in deserto. in locis firmissimis: mansitq;
in monte solitudinis ziph in mōte
opaco. Querebat tam̄ eū saul cūc
tis diebꝫ: et n̄ tradidit eum dn̄s in
manus eius. Et uidit dd: q̄ egressus
eēt saul ut quereret aīam eius. Por
ro dd erat in deserto ziph: in silua. Et
surrexit ioathas filius saul. et abiit
ad dd in siluā: et ↄfortauit manus
eius in dō. Dixitq; ei. Ne timeas. Neq;
enī inueniet te manus saul patris
mei. Et tu regnabis sup isrl̄: et ego ero
tibi scd̄s. Sꝫ et saul pat̄ meus: scit
hoc. Percussit igitur uterq; fedus: corā
dn̄o. Mansitq; dd in silua. Ioathas
aūt: reuersus ē in domū suā. Ascende
runt aūt ziphei ad saul in gabaa:
dicentes. Nōne ecce dd latitat apd̄
nos in locis tutissimis silue. i colle
achile. q̄ ē ad dexteram deserti? Nunc
ergo sic desiderauit aīa tua ut descēderes.
descende. Nostrū aūt erit: ut tradam⁹
eū in manus regis. Dixitq; saul. Ben
edicti uos a dn̄o: q̄ doluistis uicē
meā. Abite ergo oro et diligentius
p̄parate. et curiosius agite: et ↄsidera
te locum ubi sit pes eius uelociter:
uł q̄s uiderit eū ibi ubi dixistis. Reco
gitat ei de me: q̄ callide insidier ei.
Considerate et uidete ōia latibula eī. i
qbꝫ absconditur: et reuertimini ad me
ad rem c̄tam. ut uadā uobiscū. Qd̄
si etiam in terram se abstruxerit per
scru ⁊tabor eū in cunctis milibꝫ iu
da. At illi surgentes. abierūt i ziph
ante saul. Dauid aūt et uiri ei⁹: erant
in deserto maon. in cāpestribꝫ ad dex
teram iesimuth. Iuit ergo saul et so
cii eius: ad querendū eum. Et nun
ciatū ē dauid. Statimq; descendit ad
petrā: et u̇sabat̄ in deserto maon. Qd̄
cum audisset saul: psecutus ē dd in
deserto maon. Et ibat saul et uiri ei⁹
ad latus montis ex pte una: dd aūt
et uiri eius. erāt in latere mōtis ex pte
altā. Porro dd desp̄abat: se posse e
uadere. a facie saul. Itaq; saul et uiri
eius. i modū corone cingebāt dd et
uiros ei⁹: ut caperent eū. Et nuntius

Et eos:

uenit ad saul dicēs. Festina et ueni:

qui infuderunt se Phylistiim super terram.
Reversus est ergo Saul desistens persequi
David: et perrexit in occursum Phylistinorum.
Propter hoc: vocaverunt locum illum Pe
tram dividentem.

XXIIII Ascendit ergo David inde: et habitavit in lo
cis tutissimis Engaddi. Cumque reversus
esset Saul postquam persecutus est Phylisteos:
nuntiaverunt ei dicentes. Ecce David in de
serto est Engaddi. Assumens ergo Saul
tria milia electorum virorum ex omni Israel:
perrexit ad investigandum David et viros eius.
etiam super abruptissimas petras que so
lis ibicibus pervie sunt: et venit ad caulas
ovium que se offerebant vianti. Eratque
ibi spelunca: quam ingressus est Saul ut
purgaret ventrem. Porro David et vi
ri eius: in interiore parte spelunce latebant.
Et dixerunt servi David ad eum. Ecce dies
de qua locutus est dominus ad te: ego tradam
tibi inimicum tuum. ut facias ei sicut
placuerit in oculis tuis. Surrexit ergo
David et precidit horam clamidis Saul. si
lenter. Post hec percussit cor suum David: eo
quod abscidisset horam clamidis Saul.
Dixitque ad viros suos. Propitius sit
michi dominus. ne faciam hanc rem. domino
meo christo domini: ut mittam manum meam
in eum. quia christus domini est. Vivit dominus:
quia nisi dominus percusserit eum. aut dies
eius venerit ut moriatur. aut descendens
in prelium perierit: propitius sit michi dominus.
ut non mittam manum meam in christum domini.
Et confregit David viros suos sermonibus
istis: et non permisit eos ut consurgerent
in Saul. Porro Saul exurgens de spel
unca: pergebat cepto itinere. Surre
xit autem et David post eum: et egressus de
spelunca clamavit post tergum Saul
dicens. Domine mi rex. Et respexit Saul post
se. Et inclinans se David: pronus in terram
adoravit. Dixitque ad Saul. Quare audis
verba hominum loquentium. David querit ma
lum adversum te? Ecce hodie viderunt
oculi tui: quod tradiderit te dominus in manu
mea in spelunca. Et cogitavi ut occi
derem te: sed pepercit tibi oculus meus.
Dixi enim. Non extendam manum meam in
dominum meum: quia christus domini est. Quin potius
pater mi. vide et cognosce horam clam
idis tue in manu mea: quoniam cum precide
rem summitatem clamidis tue: nolui
extendere manum meam in te. Animadver
te et vide: quoniam non est in manu mea malum
neque iniquitas: neque peccavi in te. Tu autem
insidiaris anime mee: ut auferas eam.
Iudicet dominus ne ex te. Manus autem mea
non sit in te: sicut et in proverbio antiquo
dicitur. Ab impiis egredietur impietas.
Manus ergo mea non sit in te. Quem
persequeris rex Israel? Quem persequeris? ca
nem mortuum persequeris. et pulicem unum.
Sit dominus iudex. et iudicet inter me et
te. et videat et iudicet causam meam: et
eruat me de manu tua. Cumque autem com
plesset David loquens sermones huiuscemo
di ad Saul: dixit Saul. Numquid hec vox
tua est fili mi David? Et levavit Saul
vocem suam: et flevit. Dixitque ad David. Ius
tior tu es quam ego. Tu enim tribuisti michi
bona: ego autem reddidi tibi mala. Et
tu indicasti michi hodie que feceris mi
chi bona: quomodo tradiderit me do
minus in manu tua. et non occideris me.
Quis enim cum invenerit inimicum suum
dimittet eum in via bona? Sed dominus red
dat tibi vicissitudinem hanc: pro eo quod
hodie operatus es in me. Et nunc quia scio quod cer
tissime regnaturus sis. et habiturus in manu
tua regnum Israel: iura michi in domino
ne deleas semen meum post me. neque au
feras nomen meum de domo patris mei.
Et iuravit David Sauli. Abiit ergo Sa
ul in domum suam: et David et viri eius a
scenderunt ad tutiora loca.

XXV Mortuus est autem Samuel. et congregatus est
universus Israel. et planxerunt eum nim
is: et sepelierunt eum in domo sua in
Ramatha. Consurgensque David descendit
in desertum Pharan. Erat autem vir quispiam
in solitudine Maon. et possessio eius in
Carmelo: et homo ille magnus nimis. Erat
que ei oves tria milia: et mille capre.
Et accidit: ut tonderet gregem eius in Car
melo. Nomen autem viri illius erat Nabal:
et nomen uxoris eius Abigail. Eratque il

Et dixi nō meo:

e in

inter me et te: et ulciscatur dominus me

Et dimittet

la mľr prudentissima: et spetiosa.
Porro uir eius durus: et pessimus
et malitiosus. Erat aūt de gn̄e cale
ph. Cum ergo audisset dauid ī dšto.
qđ tonderet nabal gregē suū: misit
decē iuuenes. et dix̄ eis. Ascendite
in carmelū. et ueni etis ad nabal: ⁊
salutabitis eū ex nōīe meo pacifice.
⁊ sic dicetis. Sit frīb3 meis et tibi pax.
et domui tue pax: ⁊ oīb3 q̄cq3 habes.
sit pax. Ermistis ānis saluos fatiens
tuos ⁊ oīa tua: audiui qđ tondent
pastores tui gregē. qui erāt in dšto
nobiscū. Numquā eis molesti fui
mus. nec aliqn̄ defuit eis q̄cq̄ de gre
ge: oī tp̄e quo fuerūt nobiscū in car
melo. Interroga pueros tuos: ⁊ indica
bunt tibi. Nunc ergo inueniāt pu
eri tui grām in oculis tuis. In die eñ
bōā uenimus ad te. Q̄dcq3 inuenit
manus tua da seruis tuis: et filio tuo
dd. Cūq3 uenissent pueri dd locuti
sūt ad nabal. oīa uba hec ex nōīe dd: ⁊
siluerunt. Rndēs aūt nabal. pueris
dd: ait. Quis ē dauid. et qs ē filius
ysai. Hodie increuerūt sui q fugiūt
dños suos. Tollā ergo panes meos ⁊
aquas meas et carnes pecor̄ q̄ occi
di tonsorib3 meis: et dabo uiris q̄s
nescio unđ sūt. Regressi sūt itaq3 pu
eri dd p uiā suā: ⁊ reuersi uenerūt ⁊ an
nuntiauerūt ei oīa uba q̄ dixerāt na
bal. Tūc ait dd pueris suis. Accinga
tur unusq̄sq3 gladio suo. Et accinc
ti sūt singli gladiis suis: accinctusq3
ē ⁊ dauid ense suo. Et secuti sūt dauid.
q̄i. cccc. uiri. Porro. cc. remanserūt
ad sarcinas. Abigail aūt uxori nabal
nuntiauit unus de pueris suis di
cēs. Ecce misit dd nuntios de dšto.
ut bñdicerēt dño nro: et auersatus ē
eos. Homines isti boni satis fuerūt
nobis. et nō molesti: nec quicq̄ aliq̄n
de piit oī tp̄e quo sumus ūsati cū eis
in dšto. Pro muro erāt nobis tam
in nocte quā in die: oīb3 dieb3 q
b3 pauimus ap̄ eos greges. Quā
obrem ꝯsidera et recogita qđ facias:
qm̄ ꝯpleta ē malitia adūsum uirū
tuū. et adūsum domū tuā. Et ipse
filius ē belial: ita ut nēo possit ei lo
q. Festinauit igit̄ abigail. et tulit
. cc. panes. et duos utres uini. ⁊ v.
arietes coctos. et . v. sata polente. ⁊
. c. ligaturis uue passe. et . cc. massas
caricar̄. et i posuit sup asinos: dixitq3
pueris suis. Precedite me. Ecce ego
post tgum seq̄r uos. Viro aūt suo na
bal nō indicauit. Cum ergo ascēdisset
asinū. et descenderet ad radicē mōtis:
dauid et uiri eius descendebāt in occur
sum eius. Quib3 et illa occurrit. Et
ait dd. Vere frustra suaui oīa q̄ huius
erāt in dšto: et nō piit q̄cq̄ de cunctis
q̄ ad eū ptinebāt: et reddidit m̄ ma
lū p bono. Hec faciat ds̄ inimicis dd.
et hec addat: si reliq̄ro de oīb3 q̄ ad
eū ptinēt usq3 mane. mingentē ad
parietē. Cū aūt uidisset abigail dd. fe
stinauit et descendit de asino. ⁊ pcidit
corā dd sup faciē suā. et adorauit su
per terram. et cecidit ad pedes eius: et dix̄. In
me sit dñe mi hec iniq̄tas. Loq̄t obse
cro ancilla tua in aurib3 tuis: et audi
uba famule tue. Ne ponāt oro dñs meus
rex cor suū sup uir̄ istum iniquū na
bal: qm̄ sc̄dm nomē suū stultus ē. ⁊ stu
ltitia ē cum eo. Ego aūt ancilla tua nō
uidi pueros tuos. dñe mi quos mi
sisti. Nunc ergo dñe mi. uiuit dñs. ⁊
uiuit aīa tua: q phibuit te ne ue
nires ī sanguinē. et saluauit ma
nū tuā tibi. Et nūc fiāt sicut nabal ini
mici tui: et q q̄runt dño meo malū.
Quapp̄ suscipe bñdictionē hanc q̄ at
tulit ancilla tua tibi dño meo: ⁊ da
pueris q secuntur te dñm meū. Aufer
iniq̄tatē famule tue. Faciēs eñ faciet
tibi dñs fidelē domū: q̄a plia dñi do
mine mi tu pliaris. Malitia ergo nō
inueniatur in te: oīb3 dieb3 uite tue.
Si eñ surrexerit aliqn̄ hō psequēs te ⁊
querēs aīam tuā: erit aīa dñi mei
custodita q̄si in fasciculo uiuentiū ap̄
dñm dm̄ tuū. Porro inimicor̄ tuor̄
aīa rotabitur: q̄si in impetu ⁊ circulo

funde. Cum ergo fecit dñs tibi do
mino meo oīa hec que locut' ē boñ
de te. et constituit te ducē sup isrł:
ñ erit tibi hoc in singultū 7 in scrup
ulum cordis dño meo. qd effuderis
sanguinē innoxiū. aut ipse te ult'
fuis. Et cū bn̄ fecit dñs dño meo. re
cordaberis ancille tue. Et tu facies ei.
Et ait dauid ad abigail. Bn̄dict' do
min' ds isrł. qui misit te hodie ī oc
cursum meū. et bn̄dictū eloqū tuū:
7 bn̄dicta tu q̄ prohibuisti me ne
irem hodie ad sanguinē. et ulcisce
rer me manū mea. Alioquī uiuit dñs
ds isrł. qui phibuit me ne malū fa
cerē tibi. nisi cito uenisses in occursū
michi: ñ remansisset nabal usq; ad
matutinā lucē, mingēs ad parietē.
Suscepit ergo dd manu de eius: oīa
q̄ attulerat ei. Dixitq; ei. Vade pacifi
ce i domū tuā. Ecce audiui uocem
tuā: 7 honoraui faciē tuā. Venit aūt a
bigail ad nabal. Et ecce erat ei con
uiuiū in domo eius q̄i conuiuiū regis:
et cor nabal iocundū. erat ei ebrius
nimis. Et ñ indicauit ei ūbū pusil
lum aut grande: usq; mane. Diluculo
aūt cū digessisset uinū nabal. indica
uit ei uxor sua ūba h': 7 emortuū ē
cor ei' intrinsec': 7 factus ē q̄i lapis.
Cūq; ptransissent. x. dies: pcussit do
minus nabal. et mortuus ē. Qd cū
audisset dd mortuū nabal: ait. Bn̄d
ictus dñs qui iudicauit cām obpbri
mī d manū nabal. et suū suū custo
diuit a malo: 7 malitiā nabal reddidit
dñs in cap' ei'. Misit ergo dd. et locu
tus ē ad abigail: ut sumeret eā sibi ī
uxorē. Et uenerūt pueri dd ad abig
ail in carmelū: 7 locuti sūt ad eā dicē
tes. Dauid misit nos ad te: ut ac
cipiat te sibi ī uxorē sibi. Que consurgens
adorauit pna ī terrā: et ait. Ecce fa
mula tua sit in ancillā: ut lauet pe
des suorū dñi mī. Et festinauit 7
surrexit abigail. et ascendit sup a
sinū: 7 v. puelle ierūt cū ea pedisseq
eius. Et secuta ē nūtios dd: 7 facta est
illi uxor. Sz et achinoē accep' dd de
iezrael: 7 fuit utraq; uxor eius. Saul
aūt dedit michol filiā suā uxorē dd.
falti filio lais: qui erat de gallim.

XXVI

Et uenerūt ziphei ad saul in gabaa 7
dicentes. Ecce dd absconditus ē in
colle achile: que ē ex aduso solitud
inis. Et surrexit saul. et descendit ī
desertū ziph. et cū eo tria milia uiror
de electis isrł: ut quereret dd ī deserto
ziph. Et castrametatus ē saul ī gaba
ā achile: q̄ erat ex aduso solitudis
in uia. Dauid aūt habitabat ī deserto. Vi
dens aūt q̄ uenisset saul post se in des
tū: misit exploratores et didicit q̄
illuc ūenisset. Et surrex' dd clā: 7 ue
nit ad locū ubi erat saul. Cūq; uidis
set locū in quo dormiebat saul. et
abner filius ner princeps militie
eius. et ad saulē dormiētē in tento
rio. et reliquū uulgus pcircuitu
eius: ait dauid ad achymelech ethe
um. 7 abysai filiū sarue frēm ioab
dicēs. Quis descendet mecū ad saul ī
castra: Dixitq; abysai. Ego descendā
tecū. Venerunt ergo dauid et abysa
i ad ppłm nocte et inuenerūt saul 7
iacentē et dormientē in tentorio.
et hastā fixam ad cap' eius. in terra:
abner aūt et ppłm dormiētes ī circui
tu eius. Dixitq; abysai ad dd. Cōclusit
de' hodie inimicū tuū in man' tuas.
Nūc ergo pfodiā eū lancea in terram
semł: 7 secūdo op' ñ erit. Et dix' dd ad
abysai. Ne interficias eū. Quis eī exte
det manū suā in xpm dñi. 7 innocēs
erit. Et dix' dd. Viuit dñs. q2 nisi dñs
pcusserit eū. aut dies eius uenerit ut
moriat'. aut ī plium descendēs pierit:
ppiti' sit michi dñs. ne extendā ma
nū meā in xpm dñi. Nūc igitur tolle
hastam q̄ est ad cap' eius et sciphū aq̄:
et abeamus. Tulit igitur dd hastam
7 sciphum aq̄ qui erat ad cap' saul:
et abierunt. Et ñ erat quisq̄ qui uideret
et intelligeret et uigilaret: 7 sz oēs dor
miebāt: q2 sopor dñi irruerat sr eos.
Cūq; transisset dauid ex aduso 7 stetisset

uenisz

in u̇tice montis de longe. et eēt g̃ndo interuallum inẗ eos: clamauit ad ṗplm dd. ⁊ ad abner filiū ner dicēs. Nōne r̄ndebis abner? Et r̄ndens abner ait. Quis es tu q clamas. ⁊ inquietas regē? Et ait dauid ad abner. Nūqd nō uir tu es? Et qs alius simil̓ tui in isrl̓? Cr̄ ergo nō custodisti dnm̄ tuū regem? Ingressus est ē unꝰ de turba: ut interficeret regē dominū tuū. Nō ē bonū h̄ qđ fecisti. Viuit dn̄s qm̄ filii mortis estis uos: qui nō custodistis dnm̄ urm̄ xp̄m dn̄i. Nūc ergo uide ubi sit hasta regis: ⁊ ubi sciphꝰ aq̄. qui erāt ad caput eius. Cognouit aūt saul uocē dauid: ⁊ dixit. Nū uox tua ē h̄ fili mi dd. Et ait dd. Vox mea dn̄e mi rex. Et ait. Quā ob cām dn̄s meꝰ ṗsequit̓ ſuū suū? Quid feci? aū qđ est in manu mā malū? nūc ergo audi oro dn̄e mi rex: ūba ſui tui. Si dn̄s incitat te aduersum me: odoretur sacrificiū. Si aūt filii hoiū: maledicti sūt in conspectu dn̄i. q eiecerūt me hodie ut nō hitem in hereditate dn̄i dicentes. Vade ſui diis alienis. Et nūc nō effundatur sanguis meus in terra corā dn̄o. q̄ꝛ egssꝰ ē rex isrl̓ ut querat pulicē unū: sic ṗsequit̓ ꝑdit in montibꝫ. Et ait saul. Peccaui. Reuertere fili mi dd. Neq̄q̄ē ultra tibi male faciā: eo qđ ṗciosa fuit aīa mea in ocul̓ tuis hodie. Apparet eñ qđ stulte egeri: ⁊ ignorauerim multa nimis. Et r̄ndēs dd. ait. Ecce hasta regis. ⁊ trāseat unus d pueris regis et tollat eam. Dn̄s aūt retribuet unicuiq; sm̄ iustitiā suā ⁊ fidē. Tradidit eñ dn̄s te hodie in manū meā in xp̄m dn̄i. Et sic magnificata ē aīa tua hodie in oculis meis: sic magnificetur aīa mā in ocul̓ dn̄i. ⁊ liberet me de oīni angustia. Ait ergo saul ad dd. Bn̄dictus tu fili mi dauid. Et qdē faciens facies: et potēs poteris. Abiit aūt dauid in uiā suam: ⁊ saul reuersus ē in locū suum.

Et ait dauid in corde suo. Aliqn̄ incidam in uno die in manus saul. Nōne melius ē ut fugiā et saluer in terra phylistinoꝝ ut desperet saul. cessetq; me querere in cunctis finibꝫ isrl̓? Fugiam ergo manus eius. Et surrexit dauid. ⁊ abiit ipe ⁊ dc. uiri cū eo: ad achis filiū maoch. regem geth. Et hitauit dd cū achis in geth. ipē ⁊ uiri eius ⁊ domꝰ eius: dd et due uxores eius achinoē iezrahelites. ⁊ abigail. uxor naual carmeli. Et nuntiatū ē saul qđ fugisset dd in geth: et nō addidit ultra. ut q̄reret eum. Dix̓ aūt dd ad achis. Si inueni grām in oculis tuis: detur m̄h locꝰ in una urbiū regiōis huiꝰ ut hitē ibi. Cur eñi manet ſuus tuus in ciuitate regis tecū? Dedit itaq; ei achis in die illa sicelech. Propter quā cām: fc̄a ē sicelech regū iuda usq; in diē hāc. Fuit aūt numerus dierum qbꝫ hitauit dd in regiōe philistinoꝝ: iiii. mīsiū. Et ascēdit dd ⁊ uiri eius: ⁊ agebāt ṗdas de gessuri. et de gethri. et de amalechitis. Hii enim pagi hitabāt in terra antiquitus: euntibꝫ sur usq; ad terrā egypti. Et percutiebat dd oēm terrā illoꝝ: nec relinquebat uiuentē uirū ⁊ mulierē. tollensq; oues ⁊ boues ⁊ asinos ⁊ camelos ⁊ uestes: reuertebatur ⁊ ueniebat ad achis. Dicebat aūt ei achis. In quē irruisti hodie? R̄ndebat dauid. Contra meridiē iude. et contra meridiē ierameel: ⁊ ꝯtra meridiē ceni. Virū et mulierē nō uiuificabat dd. nec adducebat in geth. dicens. Ne forte loquātur aduersum nos. Hec fecit dauid: ⁊ h̄ erāt decretum illius oībꝫ diebꝫ quibꝫ hitauit in regiōe phylistinoꝝ. Credidit ergo achis dauid dicēs. Multa mala opatus ē ꝯt ṗplm suū isrl̓. Erit igitur ſuus michi sempiẗ.

Factum ē aūt. in diebꝫ illis ꝯgregauerunt phylistiī agmina sua: ut ṗpararent ꝯtra isrl̓ ad bellū. Dixitq; ad

XXVI

XXV[…]

[r] fug[…]

et nolui extendere manū meam

XXV[…]

achis ad dd. Sciens nūc scito: qm ā
mecū egredieris in castris. tu et uiri
tui. Dixitq; dauid ad achis. Nūc scies
q̄ facturus est seruus tuus. Et ait achis
ad dauid. Et ego custodē capitis mei
ponā te cunctis diebz. Samuel aūt
mortuus ē planxitq; eū oīs isrl'. 7 sep
elierunt eū in ramatha urbe sua.
Et saul abstulit magos et ariolos
d' tra: 7 interfecit eos qui phitonē ha
bebāt in uentre. Congregatiq; sūt
phylistiī. et uenerūt: 7 castra meta
sūt in sunā. Congregauit aūt 7 saul
uniūsū isrl': 7 uenit in gelboe. Et
uidit saul castra phylistiī: 7 timuit
et expauit cor eius nimis. Consulu
itq; dnm 7 nō respondit ei neq; p sōpni
a neq; p sacerdotes: neq; p pphās. Dixitq;
saul seruis suis. Querite michi mulie
rē habentem phitonē 7 uadā ad eā: 7
sciscitabor p illā. Et dixerunt serui ei'
ad eū. Est mulier hūs phitonē ī endor.
Mutauit ergo habitum suū uestitusq;
ē aliis uestimentis: 7 abiit ipē 7 du
o uiri cū eo. Veneruntq; ad mulierē
nocte. Et ait. Diuina michi in phito
ne: 7 suscita michi quē dixero tibi. Et
ait mulier ad eū. Ecce tu nosti quāta
fecerit saul: 7 quomō erasit magos
et ariolos de tra. Qr ergo insidiaris
aīe mee ut occidar? Et iurauit ei
saul in dno. dicēs. Viuit dns: qr n
eueniet tibi quicq mali. ꝓ hac re.
Dixitq; ei mulier: Quē suscitabo tibi? Qui
ait. Suscita m samuelē. Cū aūt uidis
set mulier samuel: exclamauit uoce
magna. et dix' ad saul. Quare īpo
suisti michi? tu es enī saul. Dixit
q; ei rex. Noli timē. Quid uidisti?
Et ait mulier ad saul. Deos uidi ascēdē
tes d' tra. Dixitq; ei. Qualis ē forma
eius? Que ait. Vir senex ascendit:
et ipē amictus ē pallio. Et intellex'
saul q samuel eēt: et inclinauit
se sup faciē suā in tra. et adorauit.
Dixit aūt samuel ad saul. Quare i
quietasti me. ut suscitarer? Et ait
saul. Coartor nimis. Siqdē phylis
tiim pugnāt aduūsū me. et deus
recessit a me: et exaudire me noluit
it neq; in manu pphārum neq; p sōpnia.
Vocaui ergo te: ut ostenderes michi
qd faciā. Et ait samuel. Quid inter
rogas me. cum dns recessit a te. 7
transierit ad emulū tuū? Faciet ēī
dns: tibi sicut locutus ē in manu
mea. Et scindet regnū de manu tua.
et dabit illud proximo tuo dauid: qr
nō obedisti uoci dni. neq; fecisti irā furo
ris eius ī amalech. Idcirco qd pateris
fecit tibi dns hodie. 7 dabit dns etiā
isrl' tecū in manu phylistiī. Cras aūt
tu 7 filii tui mecū eritis. Sz 7 cast'
isrl': tradet dns in manu phylistiī. Et
statimq; saul cecidit porrectus ī tra.
Extimuerat eī uba samuelis. 7 ro
bur nō erat in eo: qr nō comederat panē
tota die illa. Ingressa ē itaq; mulier illa
ad saul: 7 ait. Conturbatus eī erat
ualde. Dixitq; ad eum. Ecce obediuit
ancilla tua uoci tue 7 posui aīam meā
in manu mea: 7 audiui sermōes tuos
quos locutus es ad me. Nūc igitur
7 tu audi uocē ancille tue. 7 ponā
corā te buccellā panis: ut comedēs
conualescas. 7 possis iter agē. Qui re
nuit: 7 ait. Nō comedā. Coegerūt aūt
eū serui sui. 7 mulier: 7 tandē audita
uoce eoz surrexit de tra: 7 sedit super
lectum. Mulier aūt illa habebat uitulū
pascualē in domo: 7 festinauit 7 oc
cidit eū. Tollensq; farinā miscuit
eā 7 coxit azima: 7 posuit ante saul.
et ante seruos ~~saul~~ eius. Qui cū comedi
ssent surrexerūt: 7 ambulauerūt p to
tam noctem illam.

XXIX

Congregata sūt ergo agmina phyli
stiim uniūsa in aphech: sz 7 isrl' ca
stra metatus ē sup fontē qui erat in
iezrael. Et satrape quidē phylistiī ī
incedebāt in centuriis et milibz. Da
uid aūt 7 uiri eius erāt in nouissimo
agmine: cū achis. Dixeruntq; principes
phylistiim ad achis. Quid sibi uolūt
hebrei isti? Et ait achis ad principes
phylistiī. Num ignoratis dd. q fuit su

saul regis isrl. et ē apd me multis dieb9
ul' ānis: Et nō inueni in eo qcq̄ ex die
qua transfugit ad me usq3 ad diem
hāc. Irati sunt aūt aduersū eū prī
cipes phylistiī: 7 dixerūt ei. Reuer
tatur uir 7 sedeat in loco suo. in quo
cōstituisti eū. 7 nō descendat nobiscū
i plui: ne fiat nobis adūsarius cū pli
ari ceperimus. Quomō ei placare alr
poterit dnm̄ suū nisi in capitib3 nrīs.
Nōne iste ē dd cui cantabāt ī choris
dicentes. pcussit ī milib3 suis saul.
7 dd in .x. milib3 suis? Vocauit ergo
achis dd: 7 dix' ei. Viuit dns q2 rectus
es tu 7 bonus in cōspectu meo. 7 exitus
tu9 7 introitus tu9 mecū ē in castris:
7 nō inueni in te quicq̄ mali ex die
qua uenisti ad me usq3 ad diē hāc:
s3 satrapis nō places. Reuertere ergo et
uade in pace: 7 nō offendas oculos
satraparū phylistiī. Dixitq3 dd ad achis.
Quid eni feci? Et qd inuenisti in me
suo tuo a die quā fui in conspectu tu
o. usq3 in diē hāc. ut nō ueniā 7 pu
gnē cōt inimicos dnī mī regis? Rndēs
aūt achis. locutus ē ad dd. Scio q2 bon9
es tu in oculis meis. sicut angls dei:
s3 principes phylistiī dixerunt. Non
ascendet nobiscū in pliū. Igitur cō
surge mane tu 7 sui dnī tui q uenerūt
tecū. Et cū de nocte surrexeritis. 7 ce
perit diluculescere: pgite. Surrexit ita
q3 dd de nocte ipē 7 uiri ei9: ut pficis
cerent9 mane. et ad trām phylistiim
reuerterent9. Phylistiī aūt ascenderūt
in iezrahel.

Cumq3 uenissent dd 7 uiri eius ī siche
lech die tcia: amalechite ī petū fecer
ant ex pte australi in sichelech. et per
cussent sichelech. et succenderāt eā igē.
et captiuas duxerāt mlieres ex ea a
minimo usq3 ad magnū. et nō intē
fecerāt quēquā s3 secum duxerant:
7 pgebāt itinere suo. Cū ergo uēiss3
dauid 7 uiri eius ad ciuitatē3. 7 inue
nissent eam succensā igni. 7 uxores
suas 7 filios suos 7 filias ductas ēē ca
ptiuas: leuauerūt dd 7 ppls qui erāt
cum eo. uoces suas: 7 planxerunt
donec deficerent in eis lacrime. Si
quidē et due uxores dd captiue du
cte fuerant: achinoem iezrahelites.
et abigail uxor nabal carmeli. Et cō
tristatus ē dauid ualde. Volebat eū
eū ppls lapidare: q2 amara erāt aīa
uniuscuiusq3 uiri sup filiis suis
7 filiab3. Confortatus ē aūt dd ī do
mino dō suo: 7 ait ad abiathar sac
dotem achimelech. Applica ad me
ephoth. Et applicauit abiathar ad
.dd. ephoth: 7 consuluit .dd. dnm̄ dicēs.
Psequar an nō latrunculos hos 7 cōphen
dam eos? Dixitq3 dns ei. Persequere.
Absq3 dubio eī cōphendes eos: 7 ex
cuties pdā. Abiit ergo dd ipē 7 dc.
uiri qui erāt cū eo. 7 uenerūt usq3 ī
ad torrentē besor: 7 lassi quidā substi
terunt. Persecutus ē aūt dauid ipse
7 .cccc. uiri cū eo. Substiterāt eni3
.cc. qui lassi transire nō poterāt torrē
tem besor. Et inuenerūt uirū egyp
cium in agro: 7 adduxerunt eū ad ī
dd. Dederuntq3 ei panē ut comederet
7 biberet aquā: s3 7 fragmū masse ca
ricarum 7 duas ligaturas uue pas
se. Que cū comedisset. reuersus ē spc ei9:
7 refocillatus ē. Nō eni comederat panē
nec biberat aq̄ trib3 dieb3 7 trib3 noc
tib3. Dixit itaq3 ei dd. Cui9 es tu. t
unde. aut quo pgis? Qui ait. Puer
egyptius ego sum: s9uus uiri ama
lechite. Dereliqt aūt me dns meus:
q2 egrotare cepi nudi9 tcius. Siqdē
nos erupimus ad australē plagā cere
thi. 7 cōt iudā. et ad meridiē caleph:
7 sicelech succendim9 igni. Dixitq3
ei dd. Potes me ducē ad cuneū istū?
Qui ait. Iura michi p deum q2 nō
occidas me. 7 nō tradas me in man9
dnī mī: 7 ego ducā te ad cuneū istū.
Et iurauit ei dd. Qui cū duxiss3 eū:
ecce illi discumbebāt sup faciē un
iuse trē comedentes et bibentes. 7 qsi
festum celebrātes diem: p cuncta
pda. 7 spoliis que ceperant de tra phy
listiim. et de terra iuda. Et pcussit

Et satrapū

XXX

eos David a vespera usque ad vesperam alterius diei. et non evasit ex eis quisquam nisi quadringenti viri adolescentes qui ascenderant camelos et fugerant. Eruit ergo David omnia que tulerant Amalechite: et duas uxores suas eruit. Nec defuit quicquam a parvo usque ad magnum. tam de filiis quam de filiabus. et de spoliis et quecumque rapuerant omnia reduxit David: et tulit universos greges et armenta. et minavit ante faciem suam. Dixeruntque: Hec est preda David. Venit autem David ad cc. viros qui lassi substiterant. nec sequi potuerant David: et residere iusserat eos in torrente Besor. Qui egressi sunt obviam David: et populo qui erat cum eo. Accedens autem David ad populum: salutavit eos pacifice. Respondensque unus vir pessimus et iniquus de viris qui erant cum David: dixit: Quia non venerunt nobiscum non dabimus eis quicquam de preda. quam eruimus: sed sufficiat unicuique uxor sua et filii. Quos cum acceperint: recedant. Dixit autem David: Non sic facietis fratres mei. de his que tradidit nobis dominus: et custodivit nos: et dedit latrunculos qui eruperant adversum nos in manus nostras: nec audiet vos quisquam super sermone hoc. Equa enim pars erit descendentis ad prelium. et remanentis ad sarcinas: et similiter divident. Et factum est hoc ex die illa et deinceps constitutum et prefinitum: et quasi lex in Israel usque ad diem hanc. Venit ergo David in Siceleg: et misit dona de preda senioribus Iuda proximis suis dicens: Accipite benedictionem de preda hostium domini. His qui erant in Bethel. et qui in Ramoth ad meridiem. et qui in Iether. et qui in Aroer. et qui in Sephamoth. et qui in Esthama. et qui in Rachal. et qui in urbibus Ierameel. et qui in urbibus Ceni. et qui in Arama. et qui in lacu Asan. et qui in Athec. et qui in Ebron. et reliquis qui erant in his locis in quibus fuerat commoratus David et viri eius.

Philistiim autem pugnabant adversum Israel. Et fugerunt viri Israel ante faciem Philistiim: et ceciderunt interfecti in monte Gelboe. Irrueruntque Philistiim in Saul et filios eius et percusserunt Ionathan. et Abinadab. et Melchisue filios Saul: totumque pondus prelii versum est in Saul. Et consecuti sunt eum viri sagittarii: et vulneratus est vehementer a sagittariis. Dixitque Saul ad armigerum suum: Evagina gladium tuum et percute me: ne forte veniant incircumcisi isti et interficiant me illudentes mihi. Et noluit armiger eius. fuerat enim nimio terrore perterritus. Arripuit itaque Saul gladium suum: et irruit super eum. Quod cum vidisset armiger eius videlicet quod mortuus esset Saul: irruit etiam ipse super gladium suum et mortuus est cum eo. Mortuus est ergo Saul et tres filii eius et armiger illius et universi viri eius in die illa pariter. Videntes autem filii Israel qui erant trans vallem et trans Iordanem quod fugissent viri Israelite. et quod mortuus esset Saul et filii eius: reliquerunt civitates suas et fugerunt. Veneruntque Philistiim et habitaverunt ibi. Facta autem die altera venerunt Philistiim ut expoliarent interfectos: et invenerunt Saul et tres filios eius iacentes in monte Gelboe. Et preciderunt caput Saul. et expoliaverunt eum armis. et miserunt in terram Philistinorum per circuitum: ut annuntiaretur in templo idolorum et in populis. Et posuerunt arma eius in templo Astaroth: corpus vero eius suspenderunt in muro Bethsan. Quod cum audissent habitatores Iabes Galaad quecumque fecerant Philistiim Saul: surrexerunt omnes viri fortissimi et ambulaverunt tota nocte. et tulerunt cadaver Saul. et cadavera filiorum eius de muro Bethsan. Veneruntque Iabes galaath: et combusserunt ea. Et tulerunt ossa eorum et sepelierunt in nemore Iabes: et ieiunaverunt vii. diebus. Explicit liber I. Incipit liber II.

Factum est autem postquam mortuus est Saul. ut David reverter-

Ɩ explorarent

acede amalech: 7 manet duos dies
in sicelech. In die aut tcia apparuit
hō ueniens de castris saul: ueste cō
scissa. et puluere aspsus ē cap. Et ut
uenens ad dd: cecidit sup faciē suā
7 adorauit. Dixitq3 ad eū dauid. Vn
ueis: Qui ait ad eū. De castris isrł
fugi. Et dix ad eū dd. Qd ē uerbū
qd factum ē: indica mich. Qui ait.
Fugit pp̄s e plio: 7 multi corruentes
ex pplo mortui sſt. Sz 7 saul 7 ioathas
filius eius: interierunt. Dixitq3 dd ad
adolescentē: qui nuntiabat ei. Vn
scis qz mortuus ē saul et ioathas fi
lius eius: Et ait adolescēs qui nuntia
bat ei. Casu ueni in montē gelboe: 7
saul incumbebat sup hastam suā.
Porro currus 7 equites appropīqbant
ei. Et cōuersus post tgum suū uidesq3
me: uocauit. Cui cū rndisse adsū:
dixit m. Quisnā es tu: Et aio ad eū.
Amalechites sum. Et locutus ē m.
Sta sup me 7 intfice me. qm tenent
me angustie: 7 adhuc tota aīa mā
in me ē. Stansq3 sup eum occidi
illū. Sciebā eī qd uiuere n poterat p
ruinā. Et tuli diadema qd erat in ca
pite eī. et armillā de brachio illius:
et attuli ad te dnm meū huc. Appre
hendēs aūt dd uestimēta sua scidit.
omēsq3 uiri qui erāt cū eo: 7 planxerūt
et fleuerūt et ieiunauert usq3 ad
uespum: sup saul et sup ioatham
filiū eius. et sup ppłm dni. et sup
domū isrł: qd corruissent gladio. Di
xitq3 dauid ad iuuenē: q nūtiauerat
ei. Vn es tu: Qui rndit. Filius hōis
aduene amalechite ego sum. Et ait
dd ad eū. Qr n timuisti mittē ma
num tuā. ut occides xpm dni: Vo
cansq3 dd unū de pueris suis: ait.
Accedens irrue in eum. Qui pcussit
illū: 7 mortuus ē. Et ait ad eū dd.
Sanguis tuus: sup cap tuū. Os eī
tuū locutū est aduersum te: dicēs.
Ego intfeci xpm domini. Planxit
aūt dd planctū huiuscemodi sup sa
ul et sup ioathā filiū eius: 7 pcepit
ut docerent filios iuda arcum.
sicut scriptum ē in libro iustorum.
Et ait. Considera isrł p his qui mor
tui sſt: sup excelsa tua uulnati. In
clitu isrł: sup montes tuos intfecti
sſt. Quomodo ceciderūt fortes: no
lite annūtiare in geth. nz annūcietis
in cōpitis ascalonis: ne forte letent
filie phylistiī. ne exultent filie in
circumcisoz. Montes gelboe. nec
ros nec pluuia ueniāt sup uos. nz
sint agri primitiaz: qz ibi abiectus
ē clipeus fortiū. clipeus saul. qsi
n eēt unctus oleo. A sanguine intfec
toz ab adipe fortiū. sagitta ioathe
nūq rediit retrorsū: 7 gladius saul
n ē reuersus inanis. Saul 7 ioathas
amabiles et decori in uita sua: in
morte quoq3 n sſt diuisi. Aqlis uelo
ciores. leonibz fortiores. Filie isrł
sup saul flete. qui uestiebat uos
coccino in deliciis: qui pbebat
ornamēta aurea cultui uro. Quō
ceciderūt fortes in plio: Ioathas
in excelsis tuis occisus ē. Doleo sr te
fr mi ioatha: decore nimis. et ama
bilis sup amorē mulieꝝ. Sic mater
unicum amat filiū suū: ita te di
ligebā. Quomodo ceciderūt robu
sti. et perierunt arma bellica:

Igitur post hec cōsuluit dd dnm. di
cēs. Num ascendā in unā de ciuita
tibz iuda: Et ait dns ad eū. Ascende.
Dixitq3 dd. Quo ascendā: Rndit ei. In
ebron. Ascendit g dd. 7 due uxores eī achi
noem iezrahelites et abigail uxor
naval carmeli. Sz 7 uiros qui erāt
cū eo duxit dd singlos cū domo sua:
7 mānserunt in oppidis ebron. Vene
runtq3 uiri iuda: 7 unxert ibi dd.
ut regnaret sr domū iuda. Et nun
ciatum ē dd. qd uiri iabes galaad
sepelissent saul. Misit ergo dd nū
tios ad uiros iabes galaad: dixitq3
ad eos. Benedicti uos a dno q fecistis
miām hāc cum dno uro saul: 7 se
pelistis eū. Et nc retribuet qdē dns
uobis: miāz 7 ūitatē. Sz 7 ego reddā

Fabul

II

Ftis

[…]pulcre
[…]llis

grũn: eo qđ fecistis ũbum istđ. Cõ
fortent̃ man᷒ ũre: ⁊estote filii for
titudinis. Licet eĩ mortu᷒ sit dñs ũr
saul: tñ unxit me dom᷒ iuda ĩ rege
sibi. Abner aũt filius ner: princeps
exercitus saul tulit isboseth filiũ saul.
⁊ circumdux̃ eũ p castra: regemq; ↄsti
tuit sup galaad. et sup gessuri. ⁊ sr̃
iezrahel. et sup effraim. et sup beni
amin. et sup isrl̃ uniũsum. Quadra
ginta annoꝝ erãt isboseth fili᷒ saul
cum regnare cepisset sup isrl̃: ⁊ duob᷒
ãnis regnauit. Sola aũt dom᷒ iuda: se
qũbatur dd. Et fuit nũs dieꝝ quos ↄ
cõmoratus ẽ dd imperans in ebron
sr̃ domũ iuda: vii. annoꝝ. et sex m̃
siũ. Egressusq; ẽ abner filius ner. et
pueri isboseth filii saul. de castris:
in gabaon. Porro ioab filius saruie.
⁊ pueri dd egressi sũt: ⁊ occurrerũt eis
iux̃ piscinam in gabaon. Et cum ĩ
unum conuenissent: e regiõe sede
runt hii ex una parte piscine. ⁊ illi
ex altera. Dixitq; abner ad ioab. Sur
gant pueri: ⁊ ludãt corã nobis. Et
respondit ioab. Surgãt. Surrexerunt
ergo ⁊ trãsierũt numero duodecĩ de
beniamin ex parte isboseth filii saul:
⁊ duodecim de pueris dd. Apprehẽsos
q; unusquisq; capite ↄparis sui de
fixit gladiũ in latus ↄtrarii: ⁊ ceci
derũt simul. Vocatũq; ẽ nom̃ loci il
lius: ager robustoꝝ in gabaõ. Et
ortũ est bellũ durũ satis in die illa.
Fugatusq; ẽ abner et uiri isrl̃: ap
uersis dd. Erãt aũt ibi tres filii sar
uie: ioab. et abysai. et asahel. Por
ro asahel cursor uelocissimus fuit:
q̃si un᷒ ex capreis que morant᷒ in sil
uis. Persequebat᷒ asahel abner: ⁊ nõ de
clinauit neq; ad dexteram neq; ad sinistrã omit
tẽs psequi abner. Respexit itaq; abner p᷒
tergum suũ: ⁊ ait. Tune es asahel:
Qui respondit. Ego sũ. Dixitq; ei abner.
Vade ad dexterã siue ad sinistram.
et apprehende unũ de adolescentib᷒:
et tolle tibi spolia eius. Noluit aũt
asahel omittere: qn urgeret eũ. Rur

sumq; locutus ẽ abner ad asahel.
Recede. noli me sequi. ne ↄpellar ↄ
fodere te in terram: ⁊ leuare nõ potero
faciẽ meã ad ioab frãtrem tuũ. Qui a
udire ↄtẽpsit: ⁊ noluit declinare. P
cussit ergo eum abner auersa hasta
in inguine. et transfodit: ⁊ mortu᷒ ẽ
in eodẽ loco. Omnesq; qui ptransibant
p locum in quo ceciderat asahel. ⁊ mortu᷒
erat: subsistebãt. Psequentib᷒ aũt ioab
⁊ abisai. abner fugientẽ: sol occubu
it. Et uenerũt usq; ad collẽ aque ductus:
qui ẽ ex aduerso uallis. et itineris deserti ĩ
gabaon. Congregatiq; sũt filii benia
min ad abner: ⁊ ↄglobati in unum
cuneũ. steterunt in sũmitate tum
uli unius. Et exclamauit abner ad io
ab: ⁊ ait. Num usq; ad internetionẽm
tuus mucro deseuiet: An ignoras q̃
periculosa sit desperatio: Vsq; quo nõ di
cis ppl̃o ut omittat psequi frãtres suos. Et
ait ioab. Viuit dominus. si locut᷒ fui
sses mane: recessisset ppl̃s psequens frẽm
suũ. Insonuit ergo ioab bucina: ⁊
stetit omnis exercitus. nec psecuti sũt
ultra isrl̃. neq; inierũt certamen. Abner
aũt ⁊ uiri eius abierunt p campestria.
tota nocte illa. ⁊ transierunt iordanẽ:
⁊ lustrata oĩ bethoron. uenerũt ad ca
stra. Porro ioab reuersus. omisso ab
ner: ↄgregauit oẽm ppl̃m: ⁊ defuerũt
de pueris dd. x. ⁊ ix uiri. excepto asahe
le. Serui aũt dauid pcusserunt de beni
amin ⁊ de uiris qui erãt cũ abner: ccc.
lx: qui ⁊ mortui sũt. Tuleruntq; as
ahel: ⁊ sepelierũt eũ in sepulcro pa
tris sui in bethleẽ. Et ambulauerũt to
ta nocte ioab ⁊ uiri qui erãt cum eo:
⁊ in ipo crepusculo puenerũt ĩ ebron.

III

Facta est ergo longa concertatio inter
domũ saul. et inter domũ dd. Dauid
proficiens. et semp se ipo robustior:
dom᷒ aũt saul decrescens cottidie. Na
tiq; sũt filii dauid in ebron. Fuitq; p᷒
mogenitus eius amnon: de achinoe
iezrahelite. Et post eũ celeab: de a
bigail uxore nabal carmeli. Porro
tertius absalon filius maacha: filie

tolmai regis gessur. Quartus aūt ado
nias filius aggith: et quintus sapha
tias filius abithal. sextus quoque iet
hraā: de egla uxore dd. hii nati sunt
dd in hebron. Cum ergo esset plium int
domū dd. et domū saul: abner filius
ner regebat domū saul. Fuerat autem
sauli concubina nōe respha: filia ae
hia. Dixitque isboseth ad abner. Qua
re ingressus es ad concubinā patris mei: Qui
iratus nimis pp uba isboseth: ait.
Nūquid caput canis ego sum aduersum
iudam hodie. qui fecerim misericordiam sup
domū saul patris tui. et sup fratres et p
ximos eius. et nō tradidit te in manus
dd. et tu requisisti in me quod arguereS
pro muliere hodie. Hec faciat deus ab
ner. et hec addat ei. nisi quomodo iu
rauit dns dd sic faciā cū eo: ut trans
ferātur regnū de domo saul. et eleuetur
tronus dd sup isrl. et sup iudā a dan us
que bersabee. Et nō potuit ei respondere quic
quā: quia metuebat illum. Misit er
go abner nuntios ad dd pro se dicentes.
Cuius est terra: Et ut loquerentur. fac mecū
amicitias: et erit manus mea tecum:
et reducā ad te uniuersū isrl. Qui ait.
Optime ego faciā tecū amicitias:
sed unā rem peto a te. dicens. Nō uidebis
faciem meā antequam adduxeris michol fi
liā saul: et sic uenies. et uidebis me. Mi
sit autem dd nuntios ad isboseth filiū
saul dicens. Redde uxorē meā michol:
quā despondi michi. c. prepuciis phy
listium. Misit ergo isboseth. et tulit
eā a uiro suo faltyel filio lais. Seque
baturque eā uir suus plorans usque ba
hurim. Et dixit ad eū abner. Vade: et reu
ertere. Qui reuersus est. Sermonē quoque in
tulit abner ad seniores isrl. dicens.

III

Tam heri quā nudiustercius querebatis dd.
ut regnaret sup uos. Nūc ergo facite
quoniam dns locutus est ad dd dicens. In ma
nu serui mei dd: saluabo ppl̄m meum isrl
de manu phylistinorum. et omniū inimi
corum eius. Locutus est autem abner et ad ben
iamin. Et abiit ut loqueretur ad dd
in ebron: omnia que placuerant isrl et uni
uerso beniamin. Venitque ad dd in ebron:
cū. xx. uiris. Et fecit dd abner et ui
ris eius qui uenerant cū eo: conuiuium.
Et dixit abner ad dd. Surgam ut con
gregē ad te dnm meū regem. omnem
isrl. et ineā tecū fedus. et imperes omni
bus: sicut desiderat aīa tua. Cū ergo de
duxisset dd abner. et ille isset in pace:
statim pueri dd et ioab uenerunt. cesis
latronibus cū preda magna nimis. Ab
ner autem nō erat cum dd in ebron: quia
dimiserat eū. et profectus fuerat in pace.
Et ioab et omnis exercitus qui erat cū eo:
postea uenerunt. Nuntiatū est itaque
ioab a narrantibus. Venit abner filius
ner ad regem et dimisit eū: et abiit
in pace. Et ingressus est ioab ad regē: et
ait. Quid fecisti: Ecce uenit abner ad
te. Quare dimisisti eū. et abiit et re
cessit: Ignoras abner filiū ner. quoniam
ad hoc uenit ad te. ut deciperet te. ut sci
ret exitum tuū et introitū tuū. et no
sset omnia que agis: Egressus itaque ioab a
dauid. misit nuntios post abner. et
reduxit eū a cisterna sira: ignorante
dd. Cūque rediisset abner in ebron: seor
sum adduxit eū ioab ad mediū porte:
ut loqueretur ei in dolo. Et percussit eum
ibi in inguine. et mortuus est: in ul
tionē sanguinis asahel fratris eius. Quod
cū audisset dauid rem iā gestā: ait.
Mundus ego sum et regnū meū apud
deū usque in sempiternum. a sanguine
abner filii ner: et ueniat sup caput io
ab. et sup omnem domū patris eius. nec de
ficiat de domo ioab fluxum seminis su
stinens. et leprosus. et tenens fusum.
et cadens gladio. et indigens pane. Igitur
ioab et abysai frater eius interfecerunt ab
ner: eo quod occidisset asahel fratrem eorum
in gabaon in prelio. Dixit autem dd ad io
ab. et ad omnem ppl̄m qui erat cū eo.
Scindite uestimenta uestra et accingi
mini saccis: et plangite ante exequias
abner. Porro rex dauid sequebatur fe
retrū. Cumque sepelissent abner in he
bron: leuauit rex dd uocē suā. et
fleuit sup tumulū abner. fleuit autem

tois pp̄. Plangensq; rex et lugēs
abner: ait. Nequaquā ut solent i
mori ignaui: mortuus ē abner: i
Manus tue nō sūt ligate. et pedes
eius tui n̄ sūt cōpedib; aggrauati: s;
sic solent cadere corā filiis iniq̄tatis.
sic corruisti. Congeminansq; ōis ppl's:
fleuit sup eū. Cūq; uenisset uniuersa
multitudo cibū capē cū dd. clara i
adhuc die: iurauit dd dicēs. Hec fa
ciat michi deus. et hec addat: si an oc
casum solis gustauero panē t aliud qc
q̄. Omnisq; ppl's audiuit: et placuer
eis cūcta q̄ fecit rex in conspectu toci
pp̄. Et cognouit ōē uulgus 7 uniuers
isrl' in die illa. q'm n̄ actū fuisset a re
ge. ut occideret abner fili' ner. Dixit
quoq; rex ad suos suos. Nū ignora
tis. q'm princeps et maxim' cecidit
hodie in isrl'. Ego āt adhuc delicat'
et unctus rex. Porro uiri isti filii sa
uie: duri michi sūt. Retribuat dns
facienti malū: iux' maliciā suā.

Audiuit āt isboseth fili' saul. q' ceci
disset abner i ebron. 7 dissolute sūt
man' eius: oīsq; isrl' pturbat' est.
Duo uiri āt principes latronū erāt
filio saul. nom uni baana. et nom
alti rechab: filii remnon berothite
d' filiis beniamin. Siq'dē 7 beroth i
reputata ē in beniamin. Et fugerūt
berothite in gethaim: fueruntq;
ibi aduene usq; ad tpe illd. Erat āt
ionathe filio saul. filius debilis pedib;.
Quinq;nnis ei fuit: q'n uenit nunti' de sa
ul 7 ionatha ex iezrahel. Tollēs itaq;
nutrix sua eū: fugit. Cūq; festina
ret ut fugeret: cecidit. et claud' effect'
ē. Habuitq; uocabulū: miphiboseth.
Venientes igitur filii remmon be
rothite. rechab. et baana. ingressi sūt
feruēti die domū isboseth: q' dormi
ebat sup stratū suū meridie. 7 hostia
ria domus purgans triticū obdor
muit. Ingressi sūt āt domū latenter:
assumentes spicas tritici. Et percus
serunt eū in inguine rechab 7 baan
a frater eius: 7 fugerūt. Cū āt ingressi fuis

issent domū: ille dormiebat sup lec
tum suū in conclaui. Et percutientes
interfecerūt eū: 7 sublatoq; capite eius
abierunt p uiā deserti tota nocte: 7
attulerūt cap isboseth ad dd i ebron.
Dixeruntq; ad regē. Ecce cap isboseth
filii saul inimici tui: q' q'rebat aīā;
tuā. Et dedit dns dn̄o meo regi ultio
nē hodie de saul. et de semine ei'. Re
spondēs āt dauid rechab et baana
fri eius filiis remmon berothei: dix
ad eos. Viuit dns qui eruit aīā mea
de ōi angustia. q'm eū qui annūtiaue
rat michi. et dixerat mortuus ē saul.
qui putabat se psp'a nūtiare. tenui.
7 occidi eū in siceleceh: cui oportebat
me dare mercedē p nuntio. Quanto ma
gis nūc cū hoīes impii interfecerūt i
uir' innoxiū in domo sua sup lectū
suū: nūc q'am sanguinē eius de i
manu ura: 7 auferā uos de tra. Prece
pit itaq; dd pueris suis: 7 interfece
runt eos. Precedentesq; man' 7 pe
des eo;. suspenderūt eos sup piscinā;
in ebron. Cap āt isboseth tulerūt et
sepelierūt in sepulchro abner in he
bron.

Et uenerūt uniuerse tribus
isrl' ad dd in ebron: dicentes. Ecce i
nos: os tuū et caro tua sumus. Sed 7
heri 7 nudiustercius cum eēt saul rex sup
nos: tu eras educens et reducēs is
rahel. Dixit āt dns ad te. Tu pasces i
pplm meū isrl': 7 tu eris dux sup isrl'.
Venerūt quoq; et seniores de isrl' i
ad regē in hebron: et percussit cū eis
rex dauid fed' in hebron corā dn̄o.
Vnxeruntq; dd in regē sup isrl'. Filius
.xxx. ānor; erat dd. cum regnare ce
pisset: 7 .xl. ānis regnauit. In hebron
regnauit sup iudam .vii. ānnis: 7
.vi. mensib;. In ierlm āt regnauit .xxx.
trib; ānis: sup oēm isrl' et iudā. Et
abiit rex et oms uiri q' erant cū eo
in ierlm: ad iebuseū habitatorē tre. Dic
tumq; ē ad dd ab eis. Nō ingredieris
huc. nisi abstuleris cecos et claudos i
dicentes. Nō ingredietur dd huc.
Cepit aūt dd arcem syon: h' ē ciuitas

Erunt

Ex spinā

V

dauid. Proposuerat enim dauid in die illa premium ei qui percussisset iebuseum et tetigisset domatum fistulas: et abstulisset cecos et claudos odientes animam dauid. Iccirco dicitur in prouerbio. Cecus et claudus non intrabunt in templum. Habitauit autem dauid in arce: et uocauit eam ciuitatem dauid. Et edificauit per gyrum a mello et intrinsecus. Et ingrediebatur proficiens atque succrescens: et dominus deus exercituum erat cum eo. Misit quoque iram rex tyri nuntios ad dauid. et ligna cedrina et artifices lignorum. artificesque lapidum ad parietes: et edificauerunt domum dauid. Et cognouit dauid quoniam confirmasset eum dominus regem super israel: et quoniam exaltasset regnum eius super populum suum israel. Accepit ergo dauid adhuc concubinas et uxores de ierusalem: postquam uenerat de hebron. Natique sunt dauid et alii filii et filie. Et hec nomina eorum qui nati sunt ei in ierusalem. Samua. et sobab. et nathan. et salomon. et lobaar. et helisua. et nepheg. et iafia. et helisama. et helida. et heliphelech. Audierunt ergo philistiim quod unxissent dauid regem super israel: et ascenderunt uniuersi ut quererent dauid. Quod cum audisset dauid: descendit in presidium. Philistiim autem uenientes diffusi sunt in ualle raphaim. Et consuluit dauid dominum. dicens. Si ascendam ad philistiim? Et si dabis eos in manu mea? Et dixit dominus ad dauid. Ascende: quia tradens tradam philistiim in manu tua. Venit ergo dauid in baalpharasim. et percussit eos ibi. et dixit. Diuisit dominus inimicos meos coram me: sicut diuiduntur aque. Propterea uocatum est nomen loci illius baalpharasim. Et reliquerunt ibi sculptilia sua: que tulit dauid et uiri eius. Et addiderunt adhuc philistiim ut ascenderent: et diffusi sunt in ualle raphaim. Consuluit autem dauid dominum. Si ascendam contra philistheos: et tradas eos in manus meas? Qui respondit. Non ascendas obuiam eis. sed gira post tergum eorum: et uenies ad eos ex aduerso pirorum. Et cum audieris sonitum gradientis in cacumine pirorum. tunc inibis prelium: quia tunc egredietur dominus ante faciem tuam. ut percutiat castra philistiim. Fecit itaque dauid sicut preceperat ei dominus. et percussit philistiim de gabaa usque dum uenias gezer.

VI

Congregauit autem rursus dauid omnes electos ex israel. xxx. milia. Surrexitque dauid et abiit et uniuersus populus qui erat cum eo de uiris iuda ut adducerent archam dei. super quam inuocatum est nomen domini exercituum sedentis in cherubin super eam. Et imposuerunt archam dei super plaustrum nouum. Tuleruntque eam de domo aminadab: que erat in gabaa. Oza autem et haio filii aminadab: minabant plaustrum nouum. Cumque tulissent eam de domo aminadab que erat in gabaa. custodiens archam dei: haio precedebat archam. Dauid autem et omnis israel ludebant coram domino. in omnibus lignis fabrefactis et cytharis. et liris et tympanis et sistris. et cymbalis. Postquam autem uenerunt ad aream nachor. extendit manum oza ad archam dei. et tenuit eam: quoniam calcitrabant boues. et declinauerant eam. Iratusque est indignatione dominus contra ozam: et percussit eum super temeritate. Qui mortuus est ibi iuxta archam dei. Contristatus est autem dauid. eo quod percussisset dominus ozam. Et uocatum est nomen loci illius percussio oze: usque in diem hanc. Et extimuit dauid dominum in die illa. dicens. Quomodo ingredietur ad me archa domini? Et noluit diuertere ad se archam domini in ciuitatem dauid: sed diuertit eam in domum obededom geththei. Et habitauit archa domini in domo obededom geththei tribus mensibus. Et benedixit dominus obededom. et omnem domum eius. Nuntiatumque est regi dauid: quia benedixisset dominus obededom et omnia eius. propter archam dei. Dixitque dauid. Ibo et reducam archam cum benedictione: in domum meam. Abiit ergo dauid et adduxit archam dei de domo obededom in ciuitatem dauid cum gaudio. Et erant cum dauid .vii. chori: et uictima uituli. Cumque transcendissent qui portabant archam domini .vi. passus: immolabant bouem et arietem: et dauid percutiebat in organis armigatis et sal

saltabat totis viribus ante dominum. Porro david accinctus erat ephot lineo. Et david et omnis israel ducebant archam testamenti domini in iubilo et in clangore bucine. Cumque intrasset archa domini in civitatem david: michol filia saul prospiciens per fenestram vidit regem david subsilientem atque saltantem coram domino: et despexit eum in corde suo. Et introduxerunt archam domini: et posuerunt eam in loco suo in medio tabernaculi quod tetenderat ei david. Et obtulit david holocausta coram domino: et pacifica. Cumque complesset offerens holocausta et pacifica: benedixit populo in nomine domini exercituum. Et partitus est universe multitudini israel tam viro quam mulieri singulis collyridam panis unam: et assaturam bubule carnis unam: et similam frictam oleo. Et abiit omnis populus: unusquisque in domum suam. Reversusque est et david: ut benediceret domui sue. Et egressa michol filia saul in occursum david: ait. Quam gloriosus fuit rex israel hodie ~~in occursu david~~ discooperiens se ante ancillas servorum suorum: et nudatus est quasi si nudetur unus de scurris. Dixitque david ad michol. Vivit dominus quia ludam ante dominum qui elegit me potius quam patrem tuum. et quam omnem domum eius: et precepit michi ut essem dux super populum domini israel. et ludam et vilior fiam plusquam factus sum et ero humilis in oculis meis: et cum ancillis de quibus locuta es gloriosior apparebo. Igitur michol filie saul non est natus filius: usque ad diem mortis sue.

VII

Factum est autem cum sedisset rex in domo sua. et dominus dedisset ei requiem undique ab universis inimicis suis: dixit ad nathan prophetam. Vides ne quod ego habitem in domo cedrina. et archa dei posita sit in medio pellium. Dixitque nathan ad regem. Omne quod est in corde tuo. vade fac: quia dominus tecum est. Factum est autem in nocte illa: et ecce sermo domini ad nathan dicens. Vade et loquere ad servum meum david. Hec dicit dominus. ~~Numquid tu edificabis michi domum meam david. Hec dicit dominus.~~ Numquid tu edificabis michi domum ad habitandum? Neque enim in domo habitavi a die qua eduxi filios israel de terra egypti. usque in diem hanc: sed ambulabam in tabernaculo et in tentorio. Per cuncta loca que transivi cum omnibus filiis israel. Numquid loquens locutus sum ad unam de tribubus israel. cui precepi ut pasceret populum meum israel dicens. quare non edificastis michi domum cedrinam. Et nunc hec dices servo meo david. Hec dicit dominus exercituum. Ego te tuli de pascuis sequentem greges ut esses dux super populum meum israel: et fui tecum in omnibus ubicumque ambulasti: et interfeci universos inimicos tuos a facie tua. fecique tibi nomen grande: iuxta nomen magnorum qui sunt in terra. Et ponam locum populo meo israel. et plantabo eum. et habitabo cum eo: et non turbabitur amplius. Nec addent filii iniquitatis ut affligant eum sicut prius: ex die qua constitui iudices super populum meum israel. Et requiem dabo tibi: ab omnibus inimicis tuis. Predicitque tibi dominus: quod domum faciat tibi dominus. Cumque completi fuerint dies tui et dormieris cum patribus tuis: suscitabo semen tuum post te quod egredietur de utero tuo: et firmabo regnum eius. Ipse edificabit domum nomini meo: et stabiliam thronum regni eius usque in sempiternum. Ego ero illi in patrem: et ipse erit michi in filium. Qui si inique aliquid gesserit: arguam eum in virga virorum: et in plagis filiorum hominum. Misericordiam autem meam non auferam ab eo: sicut abstuli a saul. quem amovi a facie tua. Et fidelis erit domus tua et regnum tuum usque in eternum ante faciem meam: et thronus tuus erit firmus iugiter. Secundum omnia verba hec: et iuxta universam visionem istam: sic locutus est nathan ad david. Ingressus est autem david rex. et sedit coram domino: et dixit. Quis ego sum domine deus et que domus mea. quia adduxisti me huc usque. Sed et hoc parum visum est in conspectu tuo domine deus meus: nisi loquereris etiam de domo servi tui in longinquum. Ista est enim lex adam: domine deus. Quid ergo addere poterit adhuc david ut loquatur ad te. Tu enim scis servum tuum domine deus.

Propt' ũbum tuũ. et s̃m cor tuũ3.
7 s̃m cor tuum fecisti oĩa magnali
a: ita ut notum faceres s̃uo tuo. Jd
circo magnificatus es dñe deus: q̃ñ
ẽ similis tui. nec ẽ deus extra te in oĩbus
q̃ audiuimus aurib3 nr̃is. Que est
aũt gens ut p̃pl's tuus isrl' in terra. p̃p̃ q̃
iuit deus ut redimeret eã sibi in p̃p̃lm.
7 poneret sibi nomen. faceretq3 eis ma
gnalia 7 horribilia sup̃ terram. a facie
ẽ p̃p̃ tui quẽ redemisti tibi ex egyp
to gente 7 deo ei'. Et firmasti ẽ p̃p̃lm
tuũ isrl' in p̃p̃lm sempitnũ: et tu fc̃us
es tu dñe eis in deum. Nũc ergo do
mine deus ũbum qd' locutus es sup̃
s̃uũ tuũ et sup̃ domũ eius. suscita
in sempitnũ. et fac sic locutus es. 7
magnificetur nomẽ tuũ usq3 in se
piternũ: atq3 dicat'. Dñs exercituũ
deus sup̃ isrl'. Et domus s̃ui tui dd'. erit
stabilita corã dño. Quia tu dñe ex
ercituũ deus isrl'. reuelasti aurẽ s̃ui tui
dicens. domũ edificabo tibi: p̃pea ĩ
uenit s̃uus tuus cor suũ. ut oraret
te oratiõe hac. Nũc ergo dñe deus. tu es
uerus deus: 7 uba tua erũt uera. Lo
cutus es e ad s̃uũ tuũ: bona h'. Jncipe
ergo 7 bñdic domũ s̃uũ tui. ut sit ĩ
sempitnũ corã te: q2 tu dñe deus lo
cutus es h': 7 bñdictiõe tua benedi
cetur domus s̃ui tui in sempitnũ.

Faurienla

VIII

[F]actum ẽ aũt. post h' pcussit dauid 7
phylistiĩ: 7 humiliauit eos. Et tulit
dd' frenũ tributi de manu phylistiim.
Et pcussit moab: 7 mensus eos ẽ funi
culo coequans terre. Mensus ẽ aũt duo
funiculos: unũ ad occidend'. et unũ
ad uiuificand'. factusq3 ẽ moab dd' s̃
uiens sub tributo. Et pcussit dd' ad
adezer filiũ roob regez soba: qñ p̃
fectus ẽ ut dñaret' sup̃ flumine eufra
te. Et captis dd' ex parte eius. M.dcc. e
quitib3 7 xx. milib3 peditũ: subne
rauit deus iugales curruũ. Dereliq̃t aũ
ex eis. c. currus. Uenit quoq3 syria da
masci: ut p̃sidiũ ferret adadezer re
gi soba. Et pcussit dd' de syria. xxii.
milia uiroz. Et posuit dd' p̃sidiũ3:
in syria damasci. factaq3 ẽ syria dd' ser
uiens sub tributo. Seruauitq3 dñs
dd': in oĩb3 ad queq3 p̃fectus ẽ. Et
tulit dauid arma aurea et torques
que habebãt s̃ui adadezer: et detulit
ea in ierlm. Et de betha et de berothai
ciuitatib3 adadezer: tulit rex dd' es
mitũ nimis de quo fecit salomõ omĩa
uasa erea in templo et mare eneũ3.
et columpnas. et altare. Audiuit aũt
thoi rex emath. qd' pcussisset dd' omẽ
robur adadezer. Et misit thoi ioram
filiũ suũ ad regẽ dd' ut salutaret eũ
congratulans: 7 grãs ageret eo qd' exp
ugnasset adadezer 7 pcussisset eũ. Hostis
quippe erat thoi adadezer. Et in ma
nu eius erãt uasa argentea 7 uasa
aurea et uasa erea. que 7 ipa scifica
uit rex dd' dño: cũ argento et auro. q'
scificauerat de uniuersis gentib3 q̃s
subegerãt de syria et moab 7 filiis a
mon 7 phylistiim et amalech et de
manubiis adadezer filii roob regis
soba. Fecit quoq3 sibi dd' nomẽ cum
reuerteret' capta syria. in ualle salina
rum cesis. xviii. milib3: 7 in gebele
ad. xviii. milia. Et posuit in idum
ea custodes. statuitq3 p̃sidiũ: 7 facta
ẽ uniuersa ydumea s̃uiens dd'. Et ser
uauit dñs dd': in oĩb3 ad q̃cũq3 pfcs
ẽ. Et regnauit dd' sup̃ oẽm isrl'. Fa
ciebat quoq3 dd' iudiciũ 7 iusticiaz:
oĩ p̃p̃lo suo. Joab aũt filius saruie: erat
sr' exercitum. Porro iosaphath filius
ahilud erat a comentariis: 7 sadoch
filius achitob. et abimelech fili' ab
iathar: erãt sacerdotes: 7 saraias scri
ba. Banaias aũt fili' ioiade: sup̃ cere
thi. et phelethi. filii aũt dd': sacerdo
tes erant.

IX

[E]t dix' dd'. Putasne ẽ
aliqs qui remansit de domo saul.
ut faciã cum eo miãm p̃p̃ ionathan.
Erat aũt de domo saul. s̃uus: noĩne
siba. Quẽ cũ uocasset rex ad se: dix
ei. Tu ne es siba: Et ille r̃ndit. Ego
sum: s̃uus tuus. Et ait rex. Nũ sup̃ ẽ
aliquis de domo saul ut faciã cũ eo
miãm dei. Dixitq3 siba regi. Sup̃ ẽ fili'

ionathan debilis pedibus. Ubi inquit est? Et ait siba ad regem. Ecce ait in domo est machir filii amihel in lodabar. Misit ergo david rex: et tulit eum de domo machir filii amihel de lodabar. Cum autem venisset miphiboseth filius ionathan filii saul ad david: corruit in faciem suam. et adoravit. Dixitque david. Miphiboseth. Qui respondit. Adsum servus tuus. Et ait ei david. Ne timeas quia faciens faciam in te misericordiam propter ionatham patrem tuum et restituam tibi omnes agros saul patris tui: et tu comedes panem in mensa mea semper. Qui adorans eum dixit. Quis ego sum servus tuus. quoniam respexisti super canem mortuum similem mei? Vocavit itaque rex siba puerum saul: et dixit ei. Omnia quecumque fuerunt saul. et universam domum eius: dedi filio domini tui. Operare igitur ei terram tu et filii tui et servi tui: et inferes filio domini tui cibos ut alatur. Miphiboseth autem filius domini tui: comedet semper panem super mensam meam. Erant autem sibe .xv. filii et .xx. servi. Dixitque siba ad regem. Sicut iussisti domine mi rex servo tuo. sic faciet et servus tuus: et miphiboseth comedet super mensam tuam quasi unus de filiis regis. Habebat autem miphiboseth filium parvulum nomine micha. Omnis vero cognatio domus sibe: serviebat miphiboseth. Porro miphiboseth habitabat in ierusalem: quia de mensa regis iugiter vescebatur. et erat claudus utroque pede.

X

Factum est autem post hec ut moreretur rex filiorum amon. et regnaret anon filius eius pro eo. Dixitque david. Faciam misericordiam cum anon filio naas: sicut fecit pater eius mecum misericordiam. Misit ergo david: consolans eum per servos suos super patris interitu. Cum autem venissent servi david in terram filiorum amon: dixerunt principes filiorum amon ad anon dominum suum. Putas quod propter honorem patris tui miserit david ad te consolatores. et non ideo ut exploraret. et investigaret civitatem et everteret eam. misit david servos suos ad te? Tulit itaque anon servos david. rasitque dimidiam partem barbe eorum. et precidit vestes eorum medias usque ad nates: et dimisit eos. Quod cum nuntiatum esset david: misit in occursum eorum. Erant enim viri confusi turpiter valde. Et mandavit eis david. Manete in iericho donec crescat barba vestra: et tunc revertimini. Videntes autem filii amon quod iniuriam fecissent david: miserunt et conduxerunt mercede sirum rohob. et sirum soba .xx. milia peditum. et a rege maacha mille viros. et ab istob .xii. milia virorum. Quod cum audisset david: misit ioab. et omnem exercitum bellatorum. Egressi sunt ergo filii amon: et direxerunt aciem ante ipsum introitum porte. Syrus autem soba et rohob et istob et maacha: seorsum erant in campo. Videns igitur ioab quod preparatum esset adversum se prelium et ex adverso et post tergum: elegit sibi ex omnibus electis israel et instruxit aciem contra sirum. Reliquam autem partem populi tradidit absai fratri suo: qui direxit aciem contra filios amon. Et ait ioab. Si prevaluerint adversum me syri: eris mihi in adiutorium. Si autem filii amon prevaluerint adversum te: auxiliabor tibi. Esto vir fortis: et pugnemus pro populo nostro et civitate dei nostri. Dominus autem faciet quod bonum est in conspectu suo. Iniit itaque ioab et populus eius qui erat cum eo certamen contra siros. Qui statim fugerunt a facie eius. Filii autem amon videntes quod fugissent siri. fugerunt et ipsi a facie absai: et ingressi sunt civitatem. Reversusque est ioab a filiis amon: et venit ierusalem. Videntes ergo syri quoniam corruissent coram israel: Congregati sunt pariter. Misitque adadezer et eduxit syros qui erant trans fluvium: et adduxit eorum exercitum. Sobach autem magister militie adadezer: erat princeps eorum. Quod cum nuntiatum esset david. contraxit omnem israel. et transivit iordanem: venitque in helam. Et direxerunt aciem syri ex adverso david: et pugnaverunt contra eum. Fugeruntque siri a facie israel. Et occidit david de syris .dcc. currus et .xl. milia equitum. et sobach principem militie percussit: qui

statim mortuus ē. Videntes aūt uni
ūsi reges qui erāt in psidio adadezer
se uictos ab isrl'. fecerūt pacē cum
isrl'. et seruierūt eis. Timueruntq; syri
auxilium prebere filiis amon.

XI

Factū est aūt uertente anno. tpr eo q
solent reges ad bella pcede. misit aūt
dd ioab et seruos suos cum eo. et uniūū
sum isrl' et uastauerūt filios amō.
et obsederūt rabbath. Dauid aūt re
mansit in ilrm. Cū hec agerentur: ac
cidit quādam die ut surgeret dauid d' stra
to suo post meridiē. et deambularet
in solario domus regie. Viditq; mulie
rem se lauantē ex aduerso: sup solarium
suū. Erat aūt mlr pulcra ualde. Mi
sit ergo rex: et requisiuit q̄ esset mlr. Nūn
ciatumq; ē ei. q' ipa eēt bersabee fi
lia heliā uxor urie etthei. Missis ita
q; dauid nunciis: tulit eā. Que cū
ingressa eēt ad illum: dormiuit cū ea.
Statimq; scificata ē ab inmundicia su
a: et reuersa ē domū suā cōcepto fetu.
Mittensq; nūciauit dd. et ait. Cōcepi.
Misit aūt dd ad ioab dicēs. Mitte ad
me uriā ettheū. Misitq; ioab uriā
ad dd. Et uenit urias ad dd. Quesiuit
q; dd. quā recte ageret ioab et pplis. et
quō administraretur bellū. Et dixit
dd ad uriā. Vade in domū tuā. et la
ua pedes tuos. Egressus ē urias d' do
mo regis: secutusq; ē eum cibus re
gius. Dormiuit aūt urias ante portā
domus regie cū aliis seruis dñi sui: et
n̄ descendit ad domū suā. Nūciatū
q; ē dd a dicentibus. Nō iuit urias
ad domū suā. Et ait dd ad uriā. Nū
qd n̄ de uia uenisti? Quare n̄ descendi
sti ad domū tuā? Et ait urias ad dd.
Archa dei et isrl' et iuda habitāt in papili
onibus. et dñs meus ioab et serui dñi m
ei sup faciē terre manēt. et ego ingredi
ar domū meā ut comedā et bibā. et dor
miā cū uxore mea? Per salutē tuā
et p salutē aīe tue: q' n̄ faciā rē hanc.
Ait ergo dd ad uriā. Mane hic et hodi
e: et cras dimittā te. Mansit urias i
ilrm: die illa et altera. Et uocauit eū
dd ut comederet corā se et biberet: et inebri
auit eum. Qui egressus uespe dormi
uit in strato suo cum seruis dñi sui.
et in domū suā n̄ descendit. Factū ē
ergo mane. et scripsit dd eplam ad
ioab: misitq; p manū urie scribēs
in epla. Ponite uriā ex aduerso belli. ubi
fortissimū ē plium. et derelinquite
eum: ut pcussus intereat. Igitur cū
ioab obsideret urbē: posuit uriā
in loco ubi sciebat uiros fortissimos
ēē. Egressiq; uiri d' ciuitate bellabāt
aduersum ioab. et ceciderūt d' pplo seruo
rum dd: et mortuus ē etiā urias etheus.
Misit itaq; ioab et nūciauit dd oīa
uerba plii: pcepitq; nuntio dicens.
Cum cōpleueris uniuersos sermoēs belli
ad regē. si eū uideris indignari. et di
xerit. q̄re accessistis ad murū ut pli
aremini. an ignorabatis q' multa
desup ex muro tela mittant'. qs per
cussit abymelech filiū ierobaal. nō
ne mlr misit sup eū fragmētū mole
d' muro et interfecit eū in thebes. q̄r
iux̄ murū accessistis: dices. Etiā
seruus tuus urias etheus occubuit.
Abiit ergo nuntius et uenit: et narra
uit dd omnia que pceperat ei ioab. Et
dixit nuntius ad dd. Preualuerūt
aduersum nos uiri: et egressi st' ad nos
in agrum. Nos aūt fcō impetu psecu
ti eos sumus usq; ad portā ciuitatis.
et direxerunt iacula sagittarii ad seruos
tuos ex muro desup: mortuiq; st' d'
seruis regis. Quin et seruus tuus urias
etheus mortuus ē. Et dix' dd ad nun
tium. Hec dices ioab. Nō te frangat
ista res. Varius ē eī euentus ē belli: et
nūc hunc nūc illū cōsumit gladius. Cō
forta bellatores tuos ad usum urbē
ut destruas eam: et exhortare eos.
Audiuit aūt uxor urie q' mortuus
eēt urias uir suus: et planxit eū. Trāns
actoq; luctu misit dd. et introduxit
eā in domū suā: et fcā ē ei uxor. Pe
peritq; ei filium. Et displicuit uer
bū hoc qd fecerat dd corā dnō.

XII

Misit ergo dominus nathan ad dd. Qui

E. f. helchie

cum uenisset ad eū: dix͛ ei. Rende m̄
udicium̄. Duo uiri erāt in ciuitate
una: unus diues. et alt͛ pauper.
Diues hēbat oues et boues pluri
mos ualde. Paup͛ aūt nichil hēbat
oīo p̄ter ouiculam unā paruulā q̄ e
merat et nutrieāt. et que creuerāt
ap̄ eum cum filiis eius: simͦl de pa
ne illi͛ comedens et de calice eius bibēs.
et in sinu illius dormiens. Eratq; illi
sicut filia. Cum aūt peregrin͛ quidam i
uenisset ad diuitem. parcens ille su
mere de ouib; et de bob; suis. ut ex
hiberet conuiuiū peregrino illi qui uenerāt
ad se. tulit ouē pauperis uiri: et p̄re
parauit cibos hoī qui uenerāt ad se. I
ratus aūt dauid indignatiōe aduer
sum hominē illū nimis: dix͛ ad na
thā. Viuit dn̄s: qm̄ filius mortis ē
uir. q fecit h̄. Ouem reddet in q̄druplum: eo q̄d fecit u͛bum istud. et nō pe
percit. Dix͛ aūt nathā ad dauid. Tu es
ille uir: qui fecisti hac rem. Hec dic̄
dn̄s ds̄ isrl̄. Ego unxi te in regē: et e
go erui te de manū saul. et dedit ti
bi domū dn̄i tui. et uxores dn̄i tui i
sinu tuo: deditq; tibi domū isrl̄ et
iuda. Et si parua sunt ista: adiciam
tibi multo maiora. Cur ergo contep
sisti uerbum dn̄i. ut faceres malū
in conspectu meo? Vriā etheū p̄cussi
sti gladio. et uxorē illius accepisti u
xorem: et interfecisti eū gladio filiorū
amon. Quā obrem non recedet gla
dius de domo tua usq; in sempiter
nū: eo q despexeris me. et tulis uxo
rem urie ethei ut eēt uxor tua. Itaq;
h̄ dicit dn̄s. Ecce ego suscitabo sup͛ te i
malū de domo tua. et tollā uxores
tuas in oculis tuis. et dabo p̄ximo tuo.
et dormiet cū uxorib; tuis in oculis sol
his. Tu eñ fecisti abscondite: ego uō
faciā u͛bum istud in conspectu oīs
isrl̄. et in conspectu solis. Et dix͛ dd̄ ad
nathā. Peccaui dn̄o. Dix͛q; nathan
ad dd̄. Dominus quoq; transtulit
peccātū tuū. Nō morieris. Veruntamē
qm̄ blasphemare fecisti inimicos

nomē dn̄i p͛p u͛bum h̄: filius qui natus
ē tibi. morte morietur. Et reuersus ē na
han in domū suā. Percussitq; dn̄s pa
uulū quē peperit uxor urie dd̄: et
desperatus ē. Deprecatusq; ē dn̄m dd̄
p͛ paruulo. Et ieiunauit dd̄ ieiunio:
et ingressus seorsum iacuit sup͛ terrā. Ve
nerunt aūt seniores dom͛ eius: cogē
tes eū ut surgeret de terra. Qui noluit: nec
comedit cū eis cibū. Accidit aūt die se
ptima: ut moreretur infans. Timue
runtq; s͛ui dd̄ nuntiare ei: q mor
tuus eēt paruulus. Dixerunt eī. Ecce ē
paruulus adhuc uiueret. loquamur
ad eū. et nō audiebat uocē nrām: quan
to magis si dixerimus. mortuus est
puer: se affliget? Cū ergo audisset dd̄
s͛uos suos mussitantes: intellex͛ q
mortuus eēt infantulus. Dix͛q; ad
s͛uos suos. Num ergo mortuus ē puer?
Qui responderunt ei. Mortuus ē. Surr
exit ergo dd̄ de terra: et lotus unctusq;
ē. Cūq; mutasset ueste ingressus ē i do
mū dn̄i: et adorauit. Et uenit i domū
suā: et petiuitq; ut poneret ei panē:
et comedit. Dixerunt aūt s͛ui sui ei. Quis
ē s͛mo quē fecisti? Propt͛ infantē
cū adhuc uiueret ieiunasti: et flebas.
Mortuo aūt puero: surrexisti et comedi
sti panē. Qui ait. Propt͛ infantē
cum adhuc uiueret: ieiunaui et fle
ui. Dicebā enī. Quis scit. si forte do
net eum michi dn̄s. et uiuat i fans?
Nunc aūt q; mortuus ē. quare ieiunē? Nū
quid potero reuocare eū amplius? Ego
uadam magis ad eū. Ille uō nō reuer
tetur ad me. Et consolatus ē dd̄ bersa
bee uxorem suam. Ingressusq; ad eam:
dormiuit cū ea. Que genuit filiū. et
uocauit nomē eī salomon: et dn̄s dilex͛
eū. Misitq; eū in manū nathā p͛phete:
et uocauit nomē eī amabilis dn̄o: eo q
diligeret eū dominus. Igitur pugnabat
ioab ꝯ rabath filiorū amon: et expu
gnabat urbē regiā. Misitq; ioab nu
tios ad dd̄: dicens. Dimicaui aduer
sum rabath: et capienda ē urbs aquarum.
Nunc aūt igitur congrega reliquā p͛tē p͛pli.

fit.

XIII

7 obside ciuitatē et cape eã: ne cū a me
uastata fuit urbs. nōi mō ascriba
tur uictoria. Congregauit itaq3
dd omem pplm: 7 profectus ē aduersū
rabath. Cūmq3 dimicasset: cepit eã.
Et tulit diadema regis eorū de capite
eius. pondo auri talentū. habens gē
mas p̄ciosissimas: 7 īpositum ē sup
cap̄ dauid. Sʒ 7 p̄dam ciuitatis asp
ortauit multā ualde. Populū quoq3
eius adducēs serrauit. et circumegit
sup eos ferrata carpenta: diuisitq3
cultris. et transduxit in tipo laterū.
Sic fecit cunctis urbibʒ uniuersis filiorū
amon. Et reuersus ē dd et oīs exercitus
in ir'lm.

XIII

Factum ē aūt post h̄. ut absalon filii
dd sororē speciosissimā. uocabulo
thamar: adamaret amnon filī dd.
et deperiret in eā ualde: ita ut p̄p am
orē eius egrotaret. 7 q2 cū eēt uirgo:
difficile ei uidebat' ut quippiā inhon
este ageret cum ea. Erat aūt ān on a
micus noīe ioādab filius semaa:
fr̄is dd: uir prudēs ualde. Qui dixit
ad eū. Quare sic attenuaris macie
fili regis p singl'os dies. Cur n̄ indica
michi. Dixitq3 ei ān on. thamar so
rorem fr̄is mī absalon āmo. Cui r̄n
ioādab. Cuba sup lectū tuū: 7 languorē
simula. Cūq3 uenerit p̄r tu' ut uisitet
te: dic ei. Veniat oro thamar soror
mea ut det michi cibum. et faciat
pulmētū: ut comedam de manu eius.
Accubuit itaq3 ān on: et q̄si egrotare
cep̄. Cūq3 uenisset rex ad uisitandum
eum: ait ān on ad regē. Veniat obse
cro thamar soror mea. ut faciat ī
ocul' meis duas sorbitiuncl as. 7 cibū
parauiū capiā de manu eius. Misit ḡ
dd ad thamar domū dicēs. Veni in
domū ān on fr̄is tui. et fac ei pulme
tum. Venitq3 thamar ī domū āno
fr̄is sui. Ille aūt iacebat. Que tollēs
farinā commiscuit: 7 liq̄factā ī ocl'is
eius coxit sorbitiūcl as. Tollēsq3 q̄
coxerat: effudit et posuit corā eo. Et
noluit comedere. Dixitq3 ān on. Ei
cite uniuersos a me. Cūq3 eiecissent
oēs: dixit ān on ad thamar. Infer ci
bum in conclaui: ut uescar de ma
nu tua. Tulit ergo thamar sorbiti
uncl as quas fecerat: 7 intulit ad
ān on fr̄em suū in 9claui. Cūq3 ob
tulisset ei cibum: app̄hendit eā. et
ait. Veni cuba mecū soror mea. Que
r̄ndit ei. Noli frater mi. noli opprim
ere me. Neq3 enī h' fas ē in isr̄l. Noli
facē stulticiā hāc. Ego eī ferre n̄
potero obp̄brium meū: 7 tu eris q̄i
unus de insipientibʒ in isr̄l. Quī
potius loq̄re ad regē: 7 n̄ negabit
me tibi. Noluit aūt acquiescē p̄ci
bʒ eius: sʒ p̄ualens uiribʒ. oppressit
eam. 7 cubauit cum illa. Et exosā
eam huit ān non. magno odio ni
mis: ita ut maius eēt odiū quo o
derat eā. amore quo ān dilexerat. Dix
q3 ei ān on. Surge 7 uade. Que. r̄n.
ei. Maius ē hoc malū q̄ nūc agis
aduersum me. quā q̄ ān fecisti: ex
pellens me. Et noluit audire eā: set
uocato puero. q̄ ministrabat ei. dixit.
Eice hanc a me foras: 7 claude ostiū
p' eam. Que induta erat talari tun
ica. Huiuscemodi eī filie regis uir
gines uestibʒ utebantur. Eiecit ita
q3 mist' eam illi' foras: clausitq3 fore
post eam. Que aspgens cinerē capi
ti suo. scissa talari tunica. ī positisq3
manibʒ sup cap̄ suū: ibat ingrediēs
7 clamans. Dixit aūt ei absalon fr̄
~~eius~~ suus. Nū ān on fr̄ tuus 9cubu
it tecum: Sʒ nūc soror tace. fr̄ tuus
ē. neq3 affligas cor tuū p hac re.
Mansit itaq3 thamar 9tabescens
in domo absalon fr̄is sui. Cū aūtē
audisset rex dd uba h': 9tristatus ē
ualde. Et noluit contristari sp̄m ān
non filii sui: q̄m diligebat eū q2 p̄
mogenitus erat ei. Porro nō est
locutus absalon ad amnō nec ma
lū nec bonū. Oderat enim absalon
ān on: eo q̄ uiolasset thamar soro
rem suā. Factū ē aūt post tp̄e bien
nii ut tonderent oues absalon:

ł sorbiuncl as

in baalasor que est iuxta effraim. Et
uocauit absalon omnes filios regis. Ve
nitque ad regem: et ait ad eum. Ecce ton
dent oues seruum tuum. Veniat oro rex cum
seruis suis ad seruum suum. Dixitque rex ad
absalon. Noli fili mi. noli rogare. ut
ueniamus omnes: et grauemus te. Cum autem
cogeret eum et noluisset ~~eum~~ ire: benedixit
ei. Et ait absalon. Si non uis uenire:
ueniat saltem obsecro nobiscum
amnon frater meus. Dixitque ad eum rex.
Non est necesse: ut uadat tecum. Coegit
itaque absalon eum: et dimisit cum eo am
non. et uniuersos filios regis. Fecerat autem
absalon conuiuium: quasi conuiuium regis.
Preceperat autem absalon pueris suis di
cens. Obseruate cum temulentus fue
rit amnon uino. et dixero uobis. percu
tite eum. et interficite: nolite timere.
Ego enim sum qui precipio uobis.
Roboramini: et estote uiri fortes.
Fecerunt ergo pueri absalon aduer
sum amnon: sicut preceperat illis absalon.
Surgentesque omnes filii ~~regis~~ regis ascen
derunt singuli mulas suas: et fuge
runt. Cumque adhuc pergerent in itin
ere: fama peruenit ad dauid dicens. Per
cussit absalon omnes filios regis: et non
remansit ex eis saltem unus. Surre
xit itaque rex: et scidit uestimenta sua:
et cecidit super terram. Et omnes serui ipsius qui
assistebant ei: sciderunt uestimenta
sua. Respondens autem ionadab filius semaa
fratris dauid dixit. Ne estimet dominus meus
rex: quod omnes pueri filii regis occisi sint.
Amnon solus mortuus est: quoniam in ore ab
salon erat positus. ex die qua oppressit
thamar sororem eius. Nunc ergo ne po
nat dominus meus rex super cor suum uerbum
istud dicens. Omnes filii regis occisi
sunt: quoniam amnon solus mortuus est. Fugit
autem absalon. Et leuauit puer specu
lator oculos suos. et aspexit: et ecce
populus multus ueniebat per iter deuium
ex latere montis. Dixit autem ionadab ad
regem. Ecce filii regis adsunt: iuxta
uerbum serui tui sic factum est. Cumque ces
sasset loqui: apparuerunt et filii regis.
Et intrantes leuauerunt uocem suam:
et fleuerunt. Sed et rex et omnes serui eius
fleuerunt: ploratu magno nimis.
Porro absalon. fugiens abiit ad tho
lomai filium amiur: regem gessur.
Luxit ergo dauid filium suum amnon multis
diebus. Absalom autem cum fugisset et uenisset
in gessur: fuit ibi tribus annis. Cessa
uitque dauid rex persequi absalon: eo quod
consolatus esset super amnon interitu.

XIIII

Intelligens autem ioab filius saruie.
quod cor regis uersum esset ad absalon:
misit thecuam et tulit inde mulierem
sapientem. Dixitque ad eam. Lugere te
simula. et induere ueste lugubri.
et ne ungaris oleo: ut sis quasi mulier
iam plurimo tempore lugens mortuum: et
ingredieris ad regem. et loqueris
ad eum sermones huiuscemodi. Po
suit autem ioab uerba in ore eius. Itaque
cum ingressa fuisset mulier thecuites
ad regem. cecidit coram eo super terram.
et adorauit: et dixit. Serua me rex. Et
ait ad eam rex. Quid cause habes?
Que respondit. Heu mulier uidua ego sum.
mortuus est enim uir meus: et ancille
tue erant duo filii. Qui rixati sunt ad
uersum se in agro: nullusque erat qui
eos prohibere posset: et percussit alter
alterum. et interfecit eum. Et ecce consurgens
uniuersa cognatio aduersus ancillam
tuam. dicit. Trade eum qui percussit
fratrem suum. ut occidamus eum pro anima
fratris sui quem interfecit: et deleamus
heredem. Et querunt extinguere scintillam
meam que relicta est: ut non supersit uiro
meo nomen et reliquie super terram. Et ait
rex ad mulierem. Vade in domum tuam:
et ego iubebo pro te. Dixitque mulier the
cuites ad regem. In me domine mi rex
sit iniquitas: et in domum patris mei.
Rex autem et tronus eius: sit innocens.
Et ait rex. Qui contradixerit tibi. ad
duc eum ad me: et ultra non addet ut
tangat te. Que ait. Recordetur rex do
mini dei sui: ut non multiplicentur
proximi sanguinis ad ulciscendum: et neque
quaquam interficient filium meum. Qui ait;

Vivit dominus, quia non cadet de capillis filii tui super terram. Dixit ergo mulier: Loquatur ancilla tua ad dominum meum regem verbum. Et ait: Loquere. Dixitque mulier: Quare cogitasti huiuscemodi rem contra populum Dei? Et locutus est rex verbum istud, ut peccet, et non reducat eiectum suum? Omnes morimur, et quasi aque dilabimur in terram, que non revertentur: nec vult Deus perire animam, sed retractat cogitans ne penitus pereat qui abiectus est. Nunc igitur veni, ut loquar ad dominum meum regem verbum hoc, presente populo. Et dixit ancilla tua: Loquar ad regem, si quomodo faciat rex verbum ancille sue. Et audivit rex verba, ut liberaret ancillam suam de manu omnium qui volebant de hereditate Domini delere me et filium meum simul. Dicat ergo ancilla tua, ut fiat verbum domini mei regis sicut sacrificium. Sicut enim angelus Domini, sic est dominus meus rex, ut nec benedictione nec maledictione moveatur: unde et Dominus Deus tuus est tecum. Et respondens rex, dixit ad mulierem: Ne abscondas a me verbum quod te interrogo. Dixitque ei mulier: Loquere, domine mi rex. Et ait rex: Numquid manus Ioab tecum est in omnibus istis? Respondit mulier et ait: Per salutem anime tue, domine mi rex, nec ad dexteram nec ad sinistram est ex omnibus his que locutus est dominus meus rex. Servus enim tuus Ioab ipse precepit michi, et ipse posuit in os ancille tue omnia verba hec, ut verterem figuram sermonis huius. Servus tuus Ioab precepit istud. Tu autem domine mi rex sapiens es, sicut habet sapientiam angelus Dei, ut intelligas omnia super terram. Et ait rex ad Ioab: Ecce placatus feci verbum tuum. Vade ergo, et revoca puerum Absalon. Cadensque Ioab super faciem suam in terram adoravit, et benedixit regi. Et dixit Ioab: Hodie intellexit servus tuus quia inveni gratiam in oculis tuis, domine mi rex: fecisti enim sermonem servi tui. Surrexit ergo Ioab et abiit in Gessur, et adduxit Absalon in Ierusalem. Dixit autem rex: Revertatur in domum suam, et faciem meam non videat. Reversus est itaque Absalon in domum suam, et faciem regis non vidit. Porro sicut Absalon vir non erat pulcher in omni Israel et decorus nimis: a vestigio pedis usque ad verticem non erat in eo ulla macula. Et quanto magis tondebat capillos, tanto magis crescebant. Semel autem in anno tondebatur, quia gravabat eum cesaries: ponderabat capillos capitis sui ducentis siclis pondere publico. Nati sunt autem Absalon filii tres, et filia una nomine Thamar eleganti forme. Mansitque Absalon in Ierusalem duobus annis, et faciem regis non vidit. Misit itaque ad Ioab ut mitteret eum ad regem. Qui noluit venire ad eum. Cumque secundo misisset, et ille noluisset venire ad eum, dixit servis suis: Scitis agrum Ioab iuxta agrum meum habentem messem ordei: ite igitur, et succendite eum igni. Succenderunt ergo servi Absalon segetem igni. Et venientes servi Ioab scissis vestimentis suis dixerunt: Succenderunt servi Absalon partem agri igni. Surrexitque Ioab, et venit ad Absalon in domum eius, et dixit: Quare succenderunt servi tui segetem meam igni? Et respondit Absalon ad Ioab: Misi ad te obsecrans ut venires ad me, et mitterem te ad regem, et diceres ei: Quare veni de Gessur? Melius erat michi ibi esse. Obsecro ergo ut videam faciem regis. Quod si memor est iniquitatis mee, interficiat me. Ingressus Ioab ad regem nuntiavit ei. Vocatusque Absalon intravit ad regem, et adoravit super faciem terre coram eo. Osculatusque est rex Absalon.

XV

Igitur post hec Absalon fecit sibi currum et equites, et quinquaginta viros qui precederent eum. Et mane consurgens Absalon stabat iuxta introitum porte in via, et omnem virum qui habebat negotium ut veniret ad regis iudicium vocabat Absalon ad se, et dicebat: De qua civitate es tu? Qui respondens aiebat: Ex una tribu Israel ego sum servus tuus. Respondebatque ei Absalon: Videntur michi sermones tui boni et iusti.

sz nō est qui te audiat constitutus
a rege. Dicebatq; absalon. Quis me
constituat iudicē sup terram. ut ad
me ueniāt om̄s qui h̄nt negocium.
et iuste iudicē? Sz et cū accederet ad
eū hō. ut salutaret illum. extendebat
manū suā: et apphendēs eū. osculab
atq; hoc oī isrl' qui ueniebāt ad iudic
ium ut audiret' a rege: 7 sollicitabat
corda uiroꝝ isrl'. Post . iiii . āt ānos:
dix' absalon ad regē dd̄. Vadā 7 reddā
uota mea q̄ uoui dn̄o in hebrō. Vo
uens ēi uouit seruus tuus cū eēt i ge
ssur syrie. dicens. Si reduxerit me dn̄s
in irlm: sacrificabo dn̄o. Dixitq; ei rex.
Vade in pace. Et surrex': et abiit i he
bron. Misit āt absalon exploratores
in uniūsas trib; isrl'. dicēs. Statim cū
ut audieritis clangorē bucine: dici
te. Regnabit absalon in hebron. Por
ro cum absalon ierūt . cc . uiri de irlm
uocati: euntes simplici corde. et cām
penitus ignorantes. Accersiuit quo
q; absalon achitophel gilonitē ꝯsi
liariū dd̄: de ciuitate sua gilo. Cū
q; īmolaret uictimas. facta ē ꝯiu
ratio ualida: pplsq; ꝯcurrens aug
ebatur cū absalon. Venit igit' nūtiu'
ad dd̄: dicens. Toto corde uniūsus is
rael seqt' absalon. Et ait dd̄ suis suis
q̄ erāt cum eo in irlm. Surgite 7 fu
giam'. Neq; enī erit nobis effugiū
a facie absalon. festinate egredi: ne
forte ueniens occupet nos 7 īpellat
sup nos ruinā. et pcutiat ciuitatē
in ore gladii. Dixeruntq; serui regis ad eū.
Oīa quecūq; pceperit dn̄s nr̄ rex libent'
exeq̄mur serui tui. Egressus ē g rex 7 un
iūsa dom' eius pedib; suis. Et reliqt
rex . x . mulieres ꝯcubinas: ad custodiē
dā domū. Egressusq; rex 7 oīs isrl' pedi
b; suis. stetit pcul a domo. 7 uniū
si serui eius ābulabāt iuxt' eū. 7 legiōes
cerethi et phelethi: et oēs getthei i
pugnatores ualidi. sexcenti uiri.
q̄ secuti eū fuerāt de geth. pedites p
cedebāt regē. Dixit aūt rex ad ethai i
getheū. Cur uenis nobiscū? Reuertē

7 hita cum rege q2 pegrinus es: 7 egss'
es de loco tuo. Heri uenisti: et hodie
ꝯpelli's nobiscū egredi? Ego āt uadā:
quo iturus sum. Reuertere. et reduc te
cum fr̄es tuos: 7 dn̄s faciat tecū mi
sericordiā 7 ūitatem. q2 ostendisti grāz
7 fidē. Et rn̄dit ethai regi dicēs. Vi
uit dn̄s. 7 uiuit dn̄s meus rex: qm̄ i q̄
cūq; loco fueris dn̄e mi rex. siue in mor
te siue in uita. ibi erit seruus tuus. Et
ait dd̄ ethai. Veni: 7 trāsi. Et trāsiuit
ethai getthe' et rex. et oēs uiri q̄ cū eo
erāt: 7 reliq̄ multitudo. Omnisq; flebāt
uoce magna: 7 uniūsus pplś trāsibat.
Rex quoq; trāsgrediebatur torrentē
cedrō: 7 cunctus pplś incedebat ꝯtra
uiam oliue q̄ respicit ad desertū. Venit āt
et sadoch sacerdos. et uniūsi leuite cū
eo. portantes archā federis dei: 7 deposue
runt archā dei. Et ascendit abiathar
donec expletus eēt oīs pplś qui egressus
fuerat de ciuitate. Et dix' rex ad sad
och. Reporta archā dei in urbē. Si in
uenero grām in oculis dn̄i: reducet
me. et ostendet michi eā. et tabernac
ulum suū. Si āt dixerit. nō places: p̄sto
sum: faciat qd̄ bonū ē coram se. Et dix'
rex ad sadoch sacerdotē. O uidens reuertē
in ciuitatē in pace: et achimaas fili'
tuus 7 ionathā fili' abiathar. duo fi
lii uři. sint uobiscū. Ecce ego abscōdar
in campestrib; deserti: donec ueniat s'mo
a uobis indicans michi. Reportaue
runt igitur sadoch. 7 abiathar: archā
dei in irlm: 7 remāserunt ibi. Porro dd̄
ascendebat cliuū oliuarū scandens
7 flens opto capite: 7 nudis pedibus
incedēs. Sz 7 oīs pplś qui erat cum eo:
opto capite ascendebat plorās. Nūci
atum est āt dd̄ qd̄ et achitophel eēt
in ꝯiuratiōe cū absalon. Dixitq; dd̄. I
fatua q̄so dn̄e ꝯsiliū achitophel. Cū
q; ascenderet dd̄ summitatē montis
in quo adoraturus erat dn̄m: ecce i
occurrit ei chusi arachites. scissa ues
te. et t'ra pleno capite. Et dix' ei dd̄. Si
ueneris mecū: eris michi oneri. Si aūt
in ciuitatē reuertaris. et dixeris absalō.

seruus tuus sum rex. patre meo uiuente.
sic fui seruus patris tui. sic ero seruus
tuus: dissipabis consilium achitophel.
Habes autem tecum sadoch et abiathar sac
erdotes: et omne uerbum quodcumque audieris
de domo regis. indicabis sadoch et a
biathar sacerdotibus. Sunt autem cum eis
duo filii eorum achimaas filius sadoch. et
ionathan filius abiathar: et mittetis per
eos ad me omne uerbum quod audieritis. Veni
ente ergo chusi amico dauid in ciuitatem:
absalon quoque ingressus est ierusalem.

XVI

Cumque dauid transisset paululum montis
uerticem: apparuit siba puer miphibose
th in occursum eius: cum duobus asinis
qui onerati erant ducentis panibus. et cen
tum alligaturis uue passe. et centum massis
palatarum. et utribus uini. Et dixit rex
sibe. Quid sibi uolunt hec? Responditque siba.
Domine mi rex. Asini domestici regis ut
sedeant: panes et palate ad uescendum
pueris tuis. Vinum autem: ut bibat siquis
defecerit in deserto. Et ait rex. Ubi est filius
domini tui? Responditque siba regi. Reman
sit in ierusalem dicens. Hodie restituet mi
chi domus israel regnum patris mei. Et
ait rex sibe. Tua sint omnia: que fuerunt
miphiboseth. Dixitque siba. Oro ut inueni
am gratiam coram te: domine mi rex. Venit
ergo rex dauid usque bahurim. et ecce egre
diebatur uir inde de cognatione domus
saul. nomine semei. filius gera: pro
cedebat egrediens et maledicebat. mi
ttebatque lapides contra dauid. et contra uniuersos
seruos regis dauid. Omnis autem populus. et uni
uersi bellatores: a dextro et a sinistro
latere regis incedebant. Ita autem loquebatur
semei: cum malediceret regi. Egredere
egredere uir sanguinum: et uir belial.
Reddidit tibi dominus uniuersum sanguinem
domus saul: quoniam inuasisti regnum pro eo.
et dedit dominus regnum in manu absalon
filii tui. Et ecce premunt te mala tua:
quoniam uir sanguinum es. Dixit autem abysai
filius saruie regi. Quare maledicit canis
hic moriturus domino meo regi? Vadam
et amputabo caput eius. Et ait rex. Quid
michi et uobis est filii saruie? Dimit
tite eum: ut maledicat. Dominus enim pre
cepit ei: ut malediceret dauid. Et quis est qui
audeat dicere. quare sic fecerit? Et ait
rex abysai. et uniuersis seruis suis. Ecce
filius meus qui egressus est de utero meo
querit animam meam: et quanto magis nunc
filius iemini? Dimittite eum. ut ma
ledicat. iuxta preceptum domini. si forte res
piciat dominus afflictionem meam. et reddat
michi bonum pro maledictione hac ho
dierna. Ambulabat itaque dauid et socii
eius per uiam cum eo. Semei autem per iugum
montis ex latere contra illum gradiebatur et
maledicens: et mittens lapides aduersum
eum. terramque spargens. Venit itaque dauid et
rex et uniuersus populus cum eo lassus: et refoci
llati sunt ibi. Absalon autem et uniuersus po
pulus israel ingressi sunt ierusalem. sed et achito
phel cum eo. Cum autem uenisset chusi a
rachites amicus dauid ad absalon: locutus
est ad eum. Salue rex: salue rex. Ad quem
absalon. Hec est inquit gratia tua ad amicum
tuum? Quare non iuisti cum amico tuo?
Responditque chusi ad absalon. Nequaquam: quia
illius ero quem elegit dominus. et omnis hic populus
et uniuersus israel: et cum eo manebo. Sed ut
et hoc inferam: cui ego seruiturus sum? Nonne
filio regis? Sicut parui patri tuo: ita pare
bo et tibi. Dixit autem absalon ad achitophel.
Inite consilium: quid agere debeamus. Et
ait achitophel ad absalon. Ingredere
ad concubinas patris tui. quas dimisit
ad custodiendam domum. ut cum audierit
omnis israel quod fedaueris patrem tuum: robo
rentur tecum manus eorum. Tetende
runt igitur absalon tabernaculum in so
lario. Ingressusque est ad concubinas patris
sui: coram uniuerso israel. Consilium autem
achitophel quod dabat in diebus illis. quasi
si quis consuleret deum. sic erat omne consilium
achitophel: et cum esset cum dauid. et cum esset cum

XVII

Dixit igitur achitophel ad absalon | absalon.
Eligam michi. xii. milia uirorum. et con
surgens persequar dauid hac nocte: et irruens
super eum. quippe qui lassus est. et solutis
manibus. percutiam eum. Cumque fugerit omnis
populus qui cum eo est. percutiam regem deso
latum: et reducam uniuersum populum quomodo

omnis reuerti solet. Unum enim uirum tu queris. et omnis populus erit in pace. Placuitque sermo eius absalom et cunctis maioribus natu israhel. Ait autem absalom. Vocate et chusi arachiten: et audiamus quid etiam ipse dicat. Cumque uenisset chusi ad absalom: ait absalom ad eum. Huiuscemodi sermonem locutus est achitophel. facere debemus an non? Quod das consilium? Et dixit chusi ad absalom. Non est bonum hoc consilium quod dedit achitophel hac uice. Et rursum intulit chusi. Tu nosti patrem tuum. et uiros qui cum eo sunt esse fortissimos. et amaro animo: ueluti si ursa raptis catulis in saltu seuiat. Sed et pater tuus uir bellator est: nec morabitur cum populo. Forsitan nunc latitat in foueis: aut in uno quo uoluerit loco. Et cum ceciderit unus quilibet in principio. audiet quicumque audierit: et dicet. Facta est plaga in populo: qui sequebatur absalom. Et fortissimus quisque cuius cor est quasi leonis: pauore soluetur. Scit enim omnis populus israhel. fortem esse patrem tuum: et robustos omnes qui cum eo sunt. Sed hoc michi rectum uidetur esse consilium. Congregetur ad te uniuersus israhel a dan usque bersabee. quasi arena maris innumerabilis: et tu eris in medio eorum. Et irruemus super eum in quocumque loco inuentus fuerit: et operiemus eum. sicut cadere ros solet super terram. et non relinquemus de uiris qui cum eo sunt. nec unum quidem. Quod si urbem aliquam fuerit ingressus. circumdabit omnis israhel ciuitati illi funes: et trahemus eam in torrentem: ut non reperiatur nec calculus quidem ex ea. Dixitque absalom: et omnes uiri israhel. Melius consilium chusi arachite: consilio achitophel. Domini autem nutu. dissipatum est consilium achitophel utile: ut induceret dominus super absalom malum. Et ait chusi sadoch et abiathar sacerdotibus. Hoc et hoc modo consilium dedit achitophel absalom. et senioribus israhel: et ego tale et tale consilium dedi. Nunc ergo mittite cito. et nuntiate dauid. dicentes. Ne moreris nocte hac in campestribus deserti: sed absque dilatione transgredere: ne forte absorbeatur rex et omnis populus qui cum eo est. Ionathas autem et achimaas stabant iuxta fontem rogel. Abiit ancilla. et nuntiauit eis. Et illi profecti sunt ut referrent ad regem dauid nuntium. Non enim poterant uideri: aut introire ciuitatem. Vidit autem eos quidam puer: et indicauit absalom. Illi uero concito gradu ingressi sunt domum cuiusdam uiri. in bahurim. qui habebat puteum in uestibulo suo: et descenderunt in eum. Tulit autem mulier: et expandit uelamen super os putei quasi siccans tipsanas: et sic latuit res. Cumque uenissent serui absalom in domum: dixerunt ad mulierem. Ubi est achimaas et ionathas? Et respondit eis mulier. Transierunt festinanter gustata paululum aqua. At hii qui querebant: cum non inuenissent. reuersi sunt ierusalem. Cumque abissent. ascenderunt illi de puteo: et pergentes nuntiauerunt regi dauid. et dixerunt. Surgite transite cito fluuium: quoniam huiuscemodi dedit consilium contra uos achitophel. Surrexit ergo dauid et omnis populus qui cum eo erat. et transierunt iordanem. donec dilucesceret. antequam detegeretur uerbum: et ne unus quidem residuus fuit. qui non transisset fluuium. Porro achitophel uidens quod non fuisset factum consilium suum. strauit asinum suum. surrexitque et abiit in domum suam. et in ciuitatem suam. Et disposita domo sua suspendio interiit: et sepultus est in sepulcro patris sui. Dauid autem uenit in castra: et absalom transiuit iordanem: ipse et omnes uiri israhel cum eo. Amasam uero constituit absalom pro ioab super exercitum. Amasa autem erat filius uiri qui uocabatur iethra de iezraheli: qui ingressus est ad abigail filiam naas sororem saruie. que fuit mater ioab. Et castrametatus est israhel cum absalom in terra galaad. Cumque uenisset dauid in castra: sobi filius naas de rabbath filiorum ammon et machir filius amihel de lodabar: et berzellai galaadites de rogelim obtulerunt ei stratoria. et tapetia. et uasa fictilia. frumentum. et ordeum. et farinam. et polentam. et fabam. et lentem. et frixum cicer. et mel. et butirum. oues et pingues uitulos. Dederuntque dauid et populo qui cum eo erant: ad uescendum. Suspicati enim sunt populum fame et siti fa

XVIII

Itigari in deserto.
Igitur considerato dd populo suo: constitu
it super eum tribunos et centuriones.
et dedit populi tertiam partem sub manu io
ab. et tertiam sub manu abisai filii sar
uie fratris ioab. et tertiam sub manu ethai
qui erat de geth. Dixitque rex ad populum.
Egrediar et ego vobiscum. Et respondit po
pulus. Non exibis. Sive enim fugerimus
non magnopere ad eos de nobis pertine
bit. sive media pars ceciderit e nobis
non satis curabunt: quia tu unus pro decem
milibus computaris. Melius est igitur ut
ut sis nobis in urbe presidio. Ad quos
rex ait. Quod vobis videtur rectum: hoc faci
am. Stetit ergo rex iuxta portam. Egred
iebaturque populus per turmas suas: centeni
et milleni. Et precepit rex ioab et abis
ai et ethai dicens. Servate mihi puerum
absalon. Et omnis populus audiebat precipie
tem regem cunctis principibus: pro absa
lon. Itaque egressus est populus in campum con
tra israel. Et factum est prelium in saltu ef
fraim: et cesus est ibi populus israel ab exerci
tu dd. factaque est plaga magna in die illa:
viginti milium. Fuit autem ibi prelium dis
persum super faciem omnis terre. et multo plures
erant quos saltus consumpserat de populo: quam
hii quos voraverat gladius in die illa.
Accidit autem ut occurreret absalon servis
dd: sedens mulo. Cumque ingressus fuisset
mulus subter condensam quercum et mag
nam: adhesit caput eius quercui. Et il
lo suspenso inter celum et terram: mulus
cui insederat pertransivit. Vidit autem hoc
quispiam: et nuntiavit ioab dicens. Vidi
absalon pendere de quercu. Et ait ioab
viro: qui nuntiaverat ei. Si vidisti quare
non confodisti eum cum terra. et ego dedissem
tibi x. argenti siclos et unum balteum. Qui
dixit ad ioab. Si appenderes in manibus
meis mille argenteos: nequaquam mi
tterem manum meam in filium regis. Audi
entibus enim nobis precepit rex tibi et ab
isai et ethai: dicens. Custodite michi
puerum absalon. Sed et si fecissem contra animam
meam audacter. nequaquam hoc regem latere
potuisset: et tu stares ex adverso. Et ait
ioab. Non sicut tu vis: sed aggrediar eum
coram te. Tulit ergo ioab tres lanceas
in manu sua: et infixit eas in corde
absalon. Cumque adhuc palpitaret he
rens in quercu. cucurrerunt decem iuve
nes armigeri ioab: et percutientes interfe
cerunt eum. Cecinit autem ioab bucina.
et retinuit populum ne persequeretur fugientem
israel: volens parcere multitudini. Et tu
lerunt absalon. et proiecerunt eum in sa
ltu in foveam grandem. et comportaverunt
super eum acervum lapidum magnum nim
is. Omnis autem israel fugit in tabernacula
sua. Porro absalon erexerat sibi cum ad
huc viveret titulum. qui est in valle regis.
Dixerat enim. Non habeo filium: et hoc erit
monimentum nominis mei. Vocavitque titu
lum nomine suo: et appellatur manus absa
lon. usque ad hanc diem. Achimaas autem
filius sadoch: ait. Curram et nuntiabo re
gi: quia iudicium fecerit ei dominus de manu ini
micorum eius. Ad quem ioab dixit. Non eris
nuntius in hac die: sed nuntiabis in alia.
Hodie nolo te nuntiare. filius enim regis est
mortuus. Et ait ioab chusi. Vade:
et nuntia regi que vidisti. Adoravit ch
usi ioab: et cucurrit. Rursus achim
aas filius sadoch: dixit ad ioab. Quid im
pedit si etiam ego curram post chusi. Dixitque ei
ioab. Quid vis currere fili mi. Veni
huc. Non eris boni nuntii baiulus.
Qui respondit. Quid enim si cucurrero. Et
ait ei. Curre. Currens ergo achimaas
per viam compendii: transivit chusi. Da
vid autem sedebat inter duas portas. Spe
culator vero qui erat in fastigio porte
super murum. elevans oculos vidit hominem
solum currentem: et exclamans indi
cavit regi. Dixitque rex. Si solus est: bonus
nuntius est in ore eius. Properante autem illo.
et accedente propius. vidit speculator
hominem alterum currentem: et vociferans
in culmine ait. Apparet mihi alter homo
currens solus. Dixitque rex. Et iste bonus
est nuntius. Speculator autem. Contemplor
ait. cursum prioris: quasi cursum achi
maas filii sadoch. Et ait rex. Vir bo
nus est: et nuntium portans bonum ve

Et curro

nit. Clamans aūt achimaas: dixit ad
regē. Salue rex. Et adorans regē. corā
eo p̄nus in terram: ait. Benedictus do
minus deus tuus: q̄ cōclusit hoīes q̄
leuauerāt man⁹ suas c̄ dn̄m meū regē.
Et ait rex. Est ne pax puero absalō:
Dixitq; achimaas. Vidi tumultū mag
num: c̄ mitteret ioab seruus tu⁹. o rex.
me seruū tuū. Nescio aliud. Ad quē rex.
Transi ait: 7 sta hic. Cūq; ille trāsis
set 7 staret: apparuit chusi. Et ueniens
ait. Bonum apporto nūtiū. dn̄e
mi rex. Iudicauit ei p̄ te hodie dn̄s:
d̄ manu oīum qui surrexerūt c̄ te. Di
xit aūt rex ad chusi. Est ne pax puero
absalon: Cui r̄ndens chusi. Fiāt igit̄
sic ut puer inimici dn̄i mei regis: 7 uni
uersi qui c̄surgunt adūsus eū in ma
lum. Contristatus itaq; rex ascen
dit cenaculū porte et fleuit: 7 sic lo
q̄bat⁹ uadēs. Fili mi absalō: absalō
fili mi. Quis michi tribuat ut ego
moriar p̄ te: absalon fili mi: absa
Nuntiatum ē aūt ioab. qđ rex | lon.
fleret 7 lugeret filiū suum: 7 uersa est
uictoria in die illa in luctū. oī p̄p̄lo.
Audiuit ei p̄p̄ls in die illa dici. Dolet
rex sup filio suo. Et declinauit p̄p̄ls
in die illa ingredi ciuitatē: quomō
declinare solet p̄p̄ls uersus 7 fugiens
de p̄lio. Porro rex operuit cap̄ suū: et
clamabat uoce magna. Fili mi absa
lon: absalon fili mi. Ingressus ergo
ioab ad regē in domū: dixit. Cōfudi
sti hodie uultus oīū suor̄ tuor̄: q̄
saluā fecerūt aīam tuā. et aīam filior̄
tuor̄ et filiar̄ tuar̄. et aīam uxor̄
tuar̄: et aīam cōcubinar̄ tuar̄.
Diligis odientes te: 7 odio h̄es dili
gentes te. Et ostendisti hodie: q̄r nō
curas de ducib; tuis. et de seruis tuis.
Et uere cognoui modo. q̄r si absalō
uiueret. et nos oēs occubuissem⁹: tūc pla
ceret tibi. Nūc igitur surge et p̄cede:
7 alloquēs satisfac seruis tuis. Iuro
eī tibi p̄ dn̄m. qđ si nō exieris. nec un⁹
q̄dē remansurus sit tecū nocte hac:
et peius erit hoc tibi. quā oīa mala q̄
uenerunt sup te. ab adolescentia tu
a usq; in p̄sens. Surrexit ergo rex: 7 se
dit ī porta. Et oī p̄p̄lo nūciatū ē: q̄ rex
sederet ī porta. Venitq; uniuersa multitu
do corā rege. Isrl̄ aūt: fugit in taberna
cula sua. Omnis quoq; p̄p̄ls certabat
in cunctis tribub; isrl̄ dicens. Rex li
berauit nos de manu inimicor̄ nr̄or̄. I
pse saluauit nos d̄ manu philistino
rum: 7 nūc fugit de t̄ra p̄p absalon.
Absalon aūt quē unximus sup nos:
mortuus ē in bello. Usq; quo si
letis. 7 nō reducitis regē: Et cōsilium
totius isrl̄ uenit ad regē. Rex uō dd̄
misit ad sadoch 7 abiathar sacerdotes.
dicēs. Loquimini ad maiores natu iu
da dicentes. Cur uenitis nouissimi
ad reducendū regē in domū suā: Ser
mo aūt oīs isrl̄ p̄uenerat ad regē ut
reducerent eū in domū eius: q̄r dixerat
rex. Hec dicetis ad p̄p̄lm. Fr̄es mei uos:
os meū 7 caro mea uos. Quare redu
citis nouissimi regē: Et amase dici
te. Nōne os meū et caro mea es: Hec
faciat michi d̄s. et h̄ addat. si nō ma
gister militie fueris corā me oī tp̄r pro
ioab. Et inclinauit cor oīū uiror̄ de
iuda: q̄si uiri unius. Miseruntq; ad regē
dicentes. Reuertere tu: 7 oēs serui tui. Et
reuersus ē rex. 7 uenit usq; ad iordanē:
7 oīs iuda uenit usq; in galgala ut
occurreret regi. et transduceret eū
iordanē. Festinauit aūt semei filius
gera filii iemini de bahurim. et descēdit
cū uiris iuda in occursū regis dd̄. cū
mille uiris de beniamin: 7 siba puer
d̄ domo saul. 7 .xv. filii eius. ac .xx.
serui erāt cum eo. Et irrumpentes iorda
nē. an regē transierūt uada. ut trās
ducerent domū regis. et facerent iux
ta iussionē ei⁹. Semei aūt filius gera p̄
stratus corā rege cum iā transisset
iordanē: dixit ad eum. Nō reputes
michi dn̄e mi iniquitatē. neq; memi
neris iniuriar̄ serui tui. in die q̄ egre
ssus es dn̄e mi rex d̄ ierlm: neq; ponas
rex in corde tuo. Agnosco eī seruus tu⁹
peccatū meū: 7 idcirco hodie p̄mus

uenim domum de domo ioseph. descendique
in occursum domini mei regis. Respondens uero
absai filius sarvie dixit. Numquid pro hiis
verbis non occidetur semei. qui maledi
xit christo domini? Et ait david. Quid mihi
et vobis filii sarvie? cur efficimini
michi hodie in sathan? Ergo ne hodi
e interficietur vir in israel? An ignoro ho
die me factum regem super israel? Et ait rex
semei. Non morieris. Iuravitque ei. Mi
fiboseth quoque filius saul descendit
in occursum regis: illotis pedibus et in
tonsa barba. vestesque suas non lave
rat: a die qua egressus fuerat rex. usque
ad diem reversionis eius in pace. Cumque ierusalem
occurrisset regi: dixit ei rex. Quare non
venisti mecum miphiboseth? Et respondens
ait. Domine mi rex: servus meus contempsit
me. Dixique ei ego famulus tuus: ut
sterneret michi asinum. et ascendens
abirem cum rege. Claudus enim sum servus
tuus. Insuper et accusavit me servum tuum:
ad te dominum meum regem. Tu autem domine mi
rex. sicut angelus dei es: fac quod placi
tum est tibi. Neque enim fuit domus patris
mei nisi morti obnoxia: domino meo
regi. Tu autem posuisti me servum tuum: in
ter convivas mense tue. Quid ergo habeo
iuste querele. aut quid possum ultra
vociferari ad regem? Ait autem ei rex. Quid
ultra loqueris? Fixum est quod locutus sum.
Tu et siba. dividite possessiones. Responditque
miphiboseth regi. Etiam cuncta accipi
at. postquam reversus est dominus meus rex pa
cifice in domum suam. Bersellai quoque
galaadites senex valde. descendens
de rogelim transduxit regem iordanem:
paratus et ultra fluvium prosequi eum. Erat
autem bersellai galaadites senex valde
id est octogenarius: et ipse prebuit alimen
ta regi cum moraretur in castris. Fuit
quippe vir dives nimis. Dixit itaque rex
ad bersellai. Veni mecum ut requiescas
securus mecum in ierusalem. Et ait ber
sellai ad regem. Quot sunt dies annorum
vite mee. ut ascendam cum rege in ierusalem?
Octogenarius sum hodie. Numquid vi
gent sensus mei ad discernendum suave

aut amarum. aut delectare potest servum
tuum cibus et potus. vel audire possum ul
tra vocem cantorum atque cantatricum? Quare
servus tuus sit oneri domino meo regi?
Paululum procedam famulus tuus ab ior
dane tecum. Nec indigeo hac vicissi
tudine: sed obsecro ut revertar servus tuus.
et moriar in civitate mea. et sepeliar iux
ta sepulcrum patris mei et matris me
e. Est autem servus tuus chamaam. ipse va
dat tecum domine mi rex: et fac ei quod tibi
bonum videtur. Dixit itaque ei rex. Mecum
transeat chamaam. et ego faciam ei quicquid
tibi placuerit: et omne quod petieris a me im
petrabis. Cumque transisset universus populus
et rex iordanem. restitit: et osculatus est rex
bersellai: et benedixit ei. Et ille reversus
est in locum suum. Transivit ergo rex
in galgalam: et chamaan cum eo. Omnis
autem populus iuda transduxerat regem: et media
tantum pars affuerat de populo israel. Itaque omnes
viri israel concurrentes ad regem: dixerunt
ei. Quare te furati sunt fratres nostri
viri iuda. et transduxerunt regem et domum
eius iordanem omnesque viros david cum eo? Et
respondit omnis vir iuda ad viros israel. Quia
michi propior est rex. Cur irasceris super hac
re? Numquid comedimus aliquid ex rege. aut
munera nobis data sunt? Et respondit vir
israel ad viros iuda: et ait. Decem partibus
ego maior sum apud regem. magisque ad
me pertinet david quam ad te. Cur michi fe
cisti iniuriam. et non michi nuntiatum est
priori. ut reducerem regem meum? Durius
autem responderunt viri iuda: viris israel.

Accidit quoque ut ibi esset vir belial
nomine siba filius bochri vir iemineus:
et cecinit bucina. et ait. Non est nobis
pars in david: neque hereditas in filio ysai. Re
vertere in tabernacula tua vir israel. Et
separatus est omnis israel a david: secutusque est
sibam filium bochri. Viri autem iuda
adheserunt regi suo: a iordane usque
ierusalem. Cumque venisset rex in domum su
am in ierusalem. tulit mulieres .x. concubin
as suas. quas dereliquerat ad custodi
endam domum: et tradidit eas in custo
diam. alimenta eis prebens. Et non est ingressus

Et abscedens

Et pacifice

Et non

XX

Et irom

adeas: sed erant clause usque ad diem mortis sue in viduitate viventes. Dixit autem rex Amase. Convoca michi omnes viros Iuda in diem tercium: et tu adesto presens. Abiit ergo Amasa ut convocaret Iudam: et moratus est extra placitum quod ei constituerat rex. Ait autem David ad Abysai. Nunc magis afflicturus est nos Siba filius Bochri: quam Absalon. Tolle igitur servos domini tui et persequere eum: ne forte inveniat civitates munitas, et effugiat nos. Egressi sunt ergo cum eo viri Ioab. Cerethi quoque et Pheleti et omnes robusti exierunt de Ierusalem: ad persequendum Sibam filium Bochri. Cumque illi essent iuxta lapidem grandem qui est in Gabaon: Amasa veniens occurrit eis. Porro Ioab vestitus erat tunica stricta ad mensuram habitus sui: et desuper accinctus gladio dependente usque ad ilia in vagina: qui fabrefactus levi motu egredi et percutere poterat. Dixit itaque Ioab ad Amasam. Salve mi frater. Et tenuit manu dextera mentum Amase: quasi osculans eum. Porro Amasa non observavit gladium: quem habebat Ioab. Qui percussit eum in latere, et effudit intestina eius in terram. et mortuus est: nec secundum vulnus apposuit. Ioab autem et Abysai frater eius: persecuti sunt Sibam filium Bochri. Interea quidam viri cum vidissent et stetissent iuxta cadaver Amase. de sociis Ioab: dixerunt. Ecce qui esse voluit pro Ioab: comes David. Amasa autem conspersus sanguine: iacebat in media via. Vidit hoc quidam vir quod subsisteret omnis populus. ad videndum eum: et amovit Amasam de via in agrum. et operuit eum veste: ne subsisterent transeuntes propter eum. Amoto igitur illo de via. transibat omnis vir sequens Ioab: ad persequendum Sibam filium Bochri. Porro ille transierat per omnes tribus Israhel usque in Abelam, et Bethmacha: omnesque viri electi congregati fuerant ad eum. Venerunt itaque. et oppugnabant eum in Abela et in Bethmacha. et circumdederunt municionibus civitatem: et obsessa est urbs. Omnis autem turba que erat cum Ioab: moliebatur destruere muros. Et exclamavit mulier sapiens de civitate. Audite: audite. Dicite Ioab. Appropinqua huc: et loquar tecum. Qui cum accessisset ad eam: ait illi. Tu es Ioab? Et ille respondit. Ego. Ad quem sic locuta est. Audi sermones ancille tue. Qui respondit. Audio. Rursumque illa. Sermo inquit dicebatur in veteri proverbio. Qui interrogant: interrogent in Abela. Et sic perficiebant. Nonne ego sum que respondeo veritatem in Israhel? Et tu queris subvertere civitatem. et evertere matrem civitatum in Israhel? Quare precipitas hereditatem domini? Respondensque Ioab: ait. Absit absit hoc a me. Non precipito: neque demolior. Non sic se habet res: sed homo de monte Effraim Siba filius Bochri cognomine. levavit manum suam contra regem David. tradite illum solum: et recedemus a civitate. Et ait mulier ad Ioab. Ecce caput eius: mittetur ad te per murum. Ingressa est ergo ad omnem populum: et locuta est eis sapienter. Qui abscissum caput Sibe filii Bochri: proiecerunt ad Ioab. Et ille cecinit tuba: et recesserunt ab urbe: unusquisque in tabernacula sua. Ioab autem reversus est in Ierusalem ad regem. Fuit ergo Ioab super omnem exercitum Israhel. Banaias autem filius Ioiade super Cheretheos et Pheletheos: Aduram vero super tributa. Porro Iosaphath filius Ahilud: a commentariis. Siba autem scriba. Sadoch vero et Abiathar: sacerdotes. Hira autem Hiaarites: erat sacerdos David.

Facta est quoque fames in diebus David. tribus annis iugiter: et consuluit David oraculum domini. Dixitque dominus David. Propter Saul et domum eius et sanguinum: quia occidit Gabaonitas. Vocatis ergo Gabaonitis rex. dixit ad eos. Porro Gabaonite non erant de filiis Israhel: sed reliquie Amorreorum. Filii quippe Israhel iuraverant eis: ne perimerent eos. Et voluit Saul percutere eos zelo: quasi pro filiis Israhel et Iuda. Dixit ergo David ad Gabaonitas. Quid faciam vobis. et quod erit vestri piaculum. ut benedicatis hereditati domini? Dixeruntque ei Gabaonite. Non est nobis super auro et argento questio. sed contra Saul et contra domum eius:

Et psallebant;

XXI

Et quoque

neq3 uolumus ut interficiatur homo de
isrl. Ad quos ait rex. Quid ergo ui
letis ut faciam uobis? Qui dixerunt regi.
Virum qui attriuit nos et oppressit
inique. ita delere debemus. ut ne unus
quidem residuus sit de stirpe eius. in cunc
tis finibus isrl. Dentur nobis septem
uiri de filiis eius. ut crucifigamus eos
dno in gabaa saul quondam electi do
mini. Et ait rex. Ego dabo. Pepercitq3 rex
miphiboseth filio ionathan filii sa
ul. propter iusiurandum dni quod fuerat in
ter dd. et inter ionatham filium saul. Tulit ita
q3 rex duos filios respha filie aia quos
peperit saul. armoni. et miphiboseth.
et quinq3 filios michol filie saul. quos
genuerat adrieli filio berzellai qui fu
it de molati. et dedit eos in manus ga
baonitarum. Qui crucifixerunt eos in mon
te. coram dno. Et ceciderunt hii. vii. sim
ul occisi in diebus messis prime. incipi
ente messione ordei. Tollens autem resp
ha filia aia cilicium. substrauit sibi
super petram ab initio messis. donec stil
laret super eos aqua de celo. et non dimi
sit aues lacerare eos per diem. neq3 bestias
per noctem. Et nuntiata sunt dd que fecerat
respha filia aia. concubina saul. Et ab
iit dd. et tulit ossa saul. et ossa ionat
han filii eius. a uiris iabes galaad qui
furati fuerant ea de platea bethsan. in
qua suspenderant eos philistiim cum inter
fecissent saul in gelboe. et asportauit
inde ossa saul. et ossa ionatham filii eius.
Et colligentes ossa eorum qui affixi fuerant
sepelierunt ea cum ossibus saul et iona
than filii eius. in terra beniamin in latere
in sepulchro cis patris eius. feceruntq3
omnia que preceperat rex. Et repropitiatus
est dns terre post hec. Factum est autem rursum
prelium philistinorum. aduersum isrl. et de
scendit dauid et serui eius cum eo. et pug
nabant contra philisthiim. Deficiente autem
dd. iesbi de nob qui fuit de genere ara
pha. cuius ferrum haste trecentas un
cias appendebat. et accinctus erat en
se nouo. nisus est percutere dd. Presidio
q3 ei fuit abisai filius saruie. et percu
ssum philisteum interfecit. Tunc iurau
erunt uiri dd. dicentes. Iam non egre
dieris nobiscum in bellum. ne extinguas
lucernam isrl. Secundum quoq3 bellum fu
it in gob contra philisteos. tunc percussit
sobbochai de usathi. saph. de stirpe
arapha. de genere gigantum. Tertium quoq3
fuit bellum in gob contra philisteos. in
quo percussit adeodatus filius saltus.
polimitarius. bethleemites. fratrem golia
th gethei. cuius hastile haste erat qu
asi liciatorium texentium. Quartum bellum
fuit in geth. in quo fuit uir excelsus.
qui senos in manibus et pedibus habebat di
gitos. i. xxiiii. et erat de origine arap
ha. et blasphemauit isrl. Percussit
autem eum ionatham filius samaa fratris
dd. Hii quatuor nati sunt de arapha in
geth. et ceciderunt in manu dd et suo
rum.

Locutus est autem dd dno uerba carminis huius in die qua liberauit eum
dominus de manu omnium inimicorum
suorum. et de manu saul. Et ait. Dns pe
tra mea et robur meum. et saluator meus.
Deus meus fortis meus. sperabo in eum.
Scutum meum et cornu salutis mee. eleu
ator meus. et refugium meum. saluator
meus de iniquitate liberabis me. Lauda
bilem inuocabo dnm. et ab inimicis
meis saluus ero. Quia circumdederunt
me contritiones mortis. torrentes beli
al terruerunt me. Funes inferni circum
dederunt me. preuenerunt me laquei mor
tis. In tribulatione inuocabo dnm.
et ad deum meum clamabo. Et exau
diuit de templo sancto suo uocem meam.
et clamor meus ueniet ad aures eius.
Commota est et contremuit terra. fundamen
ta montium concussa sunt et conquassata. quo
niam iratus est eis deus. Ascendit fumus
de naribus eius. et ignis de ore eius uora
uit. carbones succensi sunt ab eo. Et in
clinauit celos et descendit. et caligo
sub pedibus eius. Et ascendit super che
rubin et uolauit. et lapsus est super pen
nas uenti. Posuit tenebras in cir
cuitu suo latibulum. cribrans aquas
de nubibus celorum. Pre fulgore in conspec

XXI

Et sepulchri

XXI

Et phi

Et sepulc

Et uocaui

tu eius: succensi sunt carbones ignis.
Tonabit de celo dominus: et excelsus
dabit uocem suam. Misit sagittas et dis
sipauit eos: fulgura. et consumpsit
eos. Et apparuerunt effusiones maris.
et reuelata sunt fundamenta orbis: ab in
crepatione domini. ab inspiratione spiritus furo
ris eius. Misit de excelso et assumpsit
me. et extraxit me de aquis multis.
Liberauit me ab inimico meo poten
tissimo: et ab hiis qui oderant me. quoniam
robustiores me erant. Preuenit me
in die afflictionis mee. et factus est
dominus firmamentum meum: et eduxit me in
latitudinem. Liberauit me: quia placui ei.
Retribuet michi dominus secundum iustitiam
meam. et secundum munditiam manuum mearum
reddet michi: quia custodiui uias domini.
et non egi impie a deo meo. Omnia enim iudicia
eius in conspectu meo: et precepta eius
non amoui a me. Et ero perfectus cum eo:
et custodiam me ab iniquitate mea. Et
restituet michi dominus secundum iustitiam meam: et secundum
munditiam manuum mearum in conspectu
oculorum suorum. Cum sancto sanctus eris: et cum
robusto perfectus. Et cum electo electus eris:
et cum peruerso peruerteris. Et populum pauperem sal
uum facies: oculisque tuis excelsos hu
miliabis. Quia tu lucerna mea domine: et
domine illuminabis tenebras meas. In te
enim curram accinctus: in deo meo transiliam
murum. Deus immaculata uia eius. elo
quium domini igne examinatum: scutum est omnium
sperantium in se. Quis est deus preter dominum. et
quis fortis preter deum nostrum? Deus qui ac
cinxit me fortitudine: et complanauit per
fectam uiam meam. Coequans pedes meos cer
uis: et super excelsa mea statuens me.
Docens manus meas ad prelium: et com
ponens quasi arcum ereum brachia mea. De
disti michi clipeum salutis tue: et man
suetudo mea multiplicauit me. Di
latabis gressus meos subtus me: et non
deficient tali mei. Persequar inimicos
meos et conteram: et non reuertar donec
consumam eos. Consumam eos et confringam
ut non consurgant: cadent sub pedibus meis.
Accinxisti me fortitudine ad prelium:
incuruasti resistentes michi subtus me.
Inimicos meos dedisti michi dorsum odi
entes me: et disperdam eos. Clamabunt: et
non erit qui saluet: ad dominum. et non exau
diet eos. Delebo eos ut puluerem ter
re: quasi lutum platearum comminuam eos atque
compingam. Saluabis me a contradictioni
bus populi mei: custodies me in caput genti
um. Populus quem ignoro seruiet michi:
filii alieni resistent michi. auditu auris
obedient michi. Filii alieni defluxerunt:
et contrahentur in angustiis suis. Viuit
dominus. et benedictus deus meus: et exaltabitur
deus fortis salutis mee. Deus qui das uin
dictas et deiecisti populos sub me. qui edu
cis me ab inimicis meis. et a resisten
tibus michi eleuas me: a uiro iniquo li
berabis me. Propterea confitebor tibi in
gentibus domine: et nomini tuo cantabo.
Magnificanti salutes regis sui. et
facienti misericordiam christo suo dauid: et semi
ni eius usque in sempiternum.

Ex magnificans
Ex faciens

XXIII

Ex psalmista

Hec autem uerba sunt nouissima. Que dixit
dauid filius ysai. Dixit uir cui constitutum est
de christo dei iacob: egregius psaltes israel.
Spiritus domini locutus est per me: et sermo eius
per linguam meam. Dixit deus israel michi lo
cutus est fortis israel. dominator hominum: iustus
dominator in timore dei. Sicut lux aurore
oriente sole. mane absque nubibus ru
tilat: et sicut pluuiis germinat herba de ter
ra. Nec tanta est domus mea apud deum:
ut pactum eternum iniret mecum. firmum
in omnibus atque munitum. Cuncta enim salus
mea. et omnis uoluntas: nec est quicquam ex ea quod
non germinet. Preuaricatores autem quasi spi
ne euellentur uniuersi: que non tolluntur ma
nibus. Et si quis tangere eas uoluerit: arma
bitur ferro et ligno lanceato: igneque suc
cense comburentur usque ad nichilum. Hec
nomina fortium dauid. Dauid sedens in cathe
dra. sapientissimus princeps inter tres.
ipse est quasi tenerrimus ligni uermiculus:
qui octingentos interfecit impetu uno.
Post hunc eleazar filius patrui eius a
hohi. inter tres fortes qui erant cum dauid: quando
exprobrauerunt philistiim. et congregati
sunt illuc in prelium. Cumque ascendissent

uiri isrl'. ipse stetit et percussit phyli
steos. donec deficeret manus eius. et ob
brigesceret cum gladio. fecitque dominus
salutem magnam in die illa. et populus qui
fugerat reuersus est ad cesorum spolia de
trahenda. Et post hunc sema filius ag
ge de arari. Et congregati sunt phylistiim
in statione. Erat quippe ibi ager plenus
lente. Cumque fugisset populus a facie phylisti
im. stetit ille in medio agri. et tuitus
est eum. Percussitque phylisteos. et fecit dominus
salutem magnam. Nec non autem descenderant
tres qui erant principes inter triginta.
et uenerant tempore messis ad dauid in speluncam
odollam. Castra autem phylistinorum erant
posita in ualle gigantum. et dauid erat in
presidio. Porro statio phylistinorum
tunc erat in bethleem. Desiderauit ergo dauid
aquam de lacu. et ait. Si quis daret mihi
potum aque de cysterna que est in beth
leem iuxta portam. Irruperunt ergo tres
fortes castra phylistinorum. et hauserunt
aquam de cysterna bethleem que erat iuxta
portam. et attulerunt ad dauid. At ille
noluit bibere. sed libauit eam domino dicens.
Propitius sit michi dominus. ne faciam hoc.
Num sanguinem hominum istorum qui profecti
sunt. et animarum periculum bibam. Noluit ergo
bibere. Hec fecerunt tres robustissimi.
Abysai quoque frater ioab filius saruie.
princeps erat de tribus. Ipse est qui leua
uit hastam suam contra trecentos quos
interfecit. nominatus in tribus. et inter tres
nobilior. Eratque eorum princeps. sed us
que ad tres primos non peruenerat. Et ban
aias filius ioiade. uiri fortissimi et
magnorum operum. de capseel. ipse per
cussit duos leones moab. et ipse des
cendit et percussit leonem in media cy
sterna in diebus niuis. Ipse quoque inter
fecit uirum egyptium. uirum dignum specta
culo. habentem in manu hastam. Itaque
cum descendisset ad eum in uirga. ui ex
torsit hastam de manu egyptii. et inter
fecit eum hasta sua. Hec fecit banaias
filius ioiade. et ipse nominatus inter tres
robustos. qui erant inter triginta nobili
ores. Verumtamen usque ad tres non peruene

rat. fecitque eum sibi dauid auricularium
a secreto. Asael frater ioab inter triginta. El
leanan filius patrui eius de bethle
em. Sema de arari. Helisacha de aro
di. Helas de phalti. Hira filius aches Et elad
de thecua. Abiezer de anathoth. Mo
bonnai de usati. Selmon acchoites.
Macharai nethophatites. Heled fi
lius banaa. et ipse nethophatites. Hi
tai filius rabai de gebeheth. filiorum
beniamin. Banaia. faratonites. H
eldai. de torrente gaas. Abialbon ar
bachithes. Azmaueth de beromi. Eli
ab de salaboni. filii iasen. ionathan.
Samma. Sema de horodi. Haiam filius
sarar arorites. Eliphelech filius ab
asbai filii maachati. Heliam filius ac
hitophel gilonites. Esrai de carmelo.
Phalai de arbi. Igaal filius nathan
de soba. Bani de gaddi. Selech de a
moni. Naarai berotites armiger
ioab filii saruie. Hira. gethrites. Ga
reb. et ipse gethrites. Vrias etheus. Om
nes triginta. vii.

XXIIII

Et addidit furor domini irasci contra israhel. commouitque dauid in eis
dicentem ad ioab. Vade numera israhel
et iudam. Dixitque rex ad ioab principem
exercitus sui. Perambula omnes tribus israhel a dan
usque bersabee. et numerate populum ut sciam
numerum eius. Dixitque ioab regi. Ad
augeat dominus deus tuus ad populum tuum
quantus nunc est. iterumque centuplicet Et cetum p
in conspectu domini mei regis. Sed quid
dominus meus rex uult sibi in rem huiuscemodi.
Obtinuit autem sermo regis uerba ioab.
et principum exercitus. Egressusque est ioab
et principes militum a facie regis. ut nu
merarent populum israhel. Cumque pertransissent
iordanem. uenerunt in aroer ad dexteram
urbis que est in ualle gad. et pariter
transierunt in galaad et in terram inferi
orem hodsi. et uenerunt in dan siluestria.
Circumeuntesque iuxta sydonem
transierunt prope menia tyri. et omnem terram Et exp
euei. et chananei. uenerantque ad meri
diem iuda in bersabee. Et lustrata
uniuersa terra. affuerunt post .ix. menses
et .xx. dies in ierusalem. Dedit ergo ioab nu

numerum descriptionis populi regi: et inventa sunt de Israel octingenta milia virorum fortium qui educerent gladium. et de Iuda quinquaginta milia pugnatorum. Percussit autem cor David eum: postquam numeratus est populus. Et dixit David ad dominum. Peccavi valde in hoc facto. sed precor domine ut transferas iniquitatem servi tui, quia stulte egi nimis. Surrexit itaque David mane. et sermo domini factus est ad Gad prophetam et videntem dicens. Vade et loquere ad David. Hec dicit dominus. Trium tibi datur optio. elige unum quod volueris ex his: ut faciam tibi. Cumque venisset Gad ad David. nuntiavit ei dicens. Aut vii. annis veniet tibi fames in terra tua. aut tribus mensibus fugies adversarios tuos. et illi te persequentur: aut certe tribus diebus erit pestilentia in terra tua. Nunc ergo delibera et vide: quem respondeam ei qui me misit sermonem. Dixit autem David ad Gad. Coartor undique nimis. Sed melius est ut incidam in manus domini. multe enim misericordie eius sunt: quam in manus hominum. Immisitque dominus pestilentiam de mane us misit de mane usque ad tempus constitutum: et mortui sunt ex populo a Dan usque Bersabee. lxx. milia virorum. Cumque extendisset manum suam angelus domini super Ierusalem ut disperderet eam. misertus est dominus super afflictionem: et ait angelo percutienti populum. Sufficit nunc: contine manum tuam. Erat autem angelus domini iuxta aream Areuna Iebusei. Dixitque David ad dominum: cum vidisset angelum cedentem populum. Ego sum qui peccavi: ego inique egi. Isti qui oves sunt quid fecerunt? Vertatur obsecro manus tua contra me et contra domum patris mei. Venit autem Gad propheta ad David in die illa: et dixit ei. Ascende. et constitue domino altare in area Areuna Iebusei. Et ascendit David iuxta sermonem Gad. quem preceperat ei dominus. Conspiciensque Areuna: animadvertit regem et servos eius transire ad se. Et egressus adoravit regem prono vultu in terram: et ait. Quid cause est ut veniat dominus meus rex ad servum suum? Cui David ait. Ut emam a te aream. et edificem altare domino: et cesset interfectio que grassatur in populo. Et ait Areuna ad David. Accipiat et offerat dominus meus rex: sicut placet ei. Habes boves in holocaustum: et plaustrum et iuga boum in usum lignorum. Omnia dedit Areuna regi David. Dixitque Areuna ad regem. Dominus deus tuus suscipiat votum tuum. Cui respondens rex: et ait. Nequaquam ut vis. sed emam precio a te: et non offeram domino deo meo holocausta gratuita. Emit ergo David aream: et boves. argenti siclis. l. Et edificavit altare domino ibi David: et obtulit holocausta et pacifica. Et repropitiatus est dominus terre: et cohibita est plaga ab Israel. Explicit liber. ii. Incipit liber tertius regum.

T rex David senuerat: habebatque etatis plurimos dies. Cumque operiretur vestibus: non calefiebat. Dixerunt ergo ei servi sui. Queramus domino nostro regi adolescentulam virginem: et stet coram rege. et foveat eum. dormiatque in sinu suo: et calefaciat dominum nostrum regem. Quesierunt igitur adolescentulam speciosam in omnibus finibus Israel: et invenerunt Abisag Sunamitem: et adduxerunt eam ad regem. Erat autem puella pulchra nimis. Dormiebatque cum rege: et ministrabat ei. Rex vero non cognovit eam. Adonias autem filius Aggith: elevabatur dicens. Ego regnabo. Fecitque sibi currus et equites: et quinquaginta viros qui ante eum currerent. Nec corripuit eum pater suus aliquando dicens. Quare hoc fecisti? Erat autem et ipse pulcher valde: secundus natus post Absalon. Et sermo ei cum Ioab filio Sarvie. et cum Abiathar sacerdote: qui adiuvabant partes Adonie. Sadoc vero sacerdos et Banaias filius Ioiade. et Nathan propheta, et Semei. et Cerethi. et Felethi. et robur exercitus David: non erat cum Adonia. Immolatis ergo Adonias arietibus et vitulis. et universis pinguibus iuxta lapidem Zoeleth qui erat vicinus

fonti rogel: uocauit uniu'sos fr̃es suos filios regis. et oẽs uiros iuda ser uos regis. Nathan aũt p̃pham et ban aiam et robustos quosq; et salomo nẽ fr̃em suũ. nõ uocauit. Dix' itaq; na than: ad bersabee matrẽ salomonis. Num audisti qđ regnauit adonias fili' agith. et dñs nr̃ dauid hoc ignorat? Nunc ergo ueni. et accipe ɔsiliũ a me: et salua aĩam tuã filiiq; tui salom onis. Vade et ingredere ad regẽ dauid: et dic ei. Nõne tu dñe mi rex iurasti michi ancille tue. dicẽs. qđ salomon filius tuus regnabit post me. et ip̃e se debit in solio meo? Quare ergo regn aũt adonias? Et adhuc ibi te loqnte cũ rege ego ueniã post te: et coplebo ser mões tuos. Ingressa ẽ itaq; bersabee ad regem in cubiculõ. Rex aũt senuerat nimis: et abisag sunamitis ministrabat ei. Inclinauit se bersabee: et adorauit regẽ. Ad quã rex. Quid tibi inquit uis? Que r̃ndẽs ait. Dñe mi. tu iurasti p dñm dm̃ tuũ ancille tue. salomon filius tuus regnabit post me: et ip̃e sedebit in solio meo. Et ecce nũc adonias reg nauit: te dñe mi rex ignorãte. Mactauit boues et pinguia q̃q;. arietesq; plurimos: et uocauit oẽs filios regis. abia thar quoq; sacerdotẽ. et ioab principẽ militie. salomonẽ aũt seruũ tuũ nõ uo cauit. Verũ tñ dñe mi rex. inte oculi respiciunt totius isrl': ut indices eis quis sedere debeat in solio tuo dñe mi rex post te. Eritq; cũ dormierit dñs meus rex cũ patrib; suis: erim' ego et fili' meus salomõ. peccatores. Adhuc illa loqnte cũ rege: nathan p̃pha uenit. Et nuntia uerunt regi dicentes. Adest nathan p̃pha. Cũq; introisset in conspectu regis: et adorasset eũ pronus in terram: dixit nathan. Dñe mi rex. tu dixisti. adon ias regnet post me. et ip̃e sedeat sup tronũ meũ? Quia descendit hodie. et immolauit boues et pinguia. et arie tes plurimos: et uocauit uniu'sos filios regis et principes exercitus. abiathar quoq; sacerdotẽ. Illisq; uescentib; et bibentib; coram eo. et dicentib;. uiuat rex adonias: me seruũ tuũ et sado ch sacerdotẽ et banaiam filiũ ioiade. et salomonẽ famulũ tuũ nõ uocauit. Nũquid a dño meo rege exiuit hoc uer bum. et michi nõ indicasti seruo tuo. quis sessurus eẽt sup tronũ dñi mei regis post eũ? Et r̃ndit rex dd̃ dicens. Vocate ad me bersabee. Que cũ fuisset ingressa coram rege. et stetisset an eum: iurauit rex et ait. Viuit dñs qui eruit aĩam meã de omni angustia: q2 sic iuraui tibi p dñm deũ isrl' dicẽs. Sal omon filius tuus regnabit post me. et ip̃e sedebit sup soliũ meũ p me: sic faciã hodie. Summissoq; bersabee in terram uultu: adorauit regẽ dicẽs. Vi uat dñs meus rex in eternum. Dix' q; rex dd̃. Vocate michi sadoch sacerdotẽ. et nathan p̃pham: et banaiã filiũ ioiade. Qui cũ ingressi fuissent coram rege: dixit ad eos. Tollite uobiscũ ser uos dñi ur̃i. et imponite salomonẽ filiũ meũ sup mulã meã. et ducite eũ in gyon: et ungat eũ ibi sadoch sacerdos et nathã p̃pha in regẽ sr isrl'. Et canetis bucinã atq; dicetis. Viuat rex salomon. Et ascendetis post eũ. et uenietis: et ueniet et sedebit sup soliũ meũ: et ip̃e regnabit p me. Illiq; p̃ci piam: ut sit dux sup isrl'. et sup iudã. Et r̃ndit banaias filius ioiade regi dicẽs. Amẽ. Sic loquatur dñs deus dñi mei regis. Quomodo fuit dñs cũ dño meo rege. sic sit cum salomone: et sublimius faciat soliũ eius a solio dñi mei regis dd̃. Descendit ergo sado ch sacerdos et nathan p̃pha. et banaias filius ioiade. et cerethi. et phelethi. et imposuerunt salomonẽ sup mulã regis dd̃: et adduxerunt eũ in gyon. Sumpsitq; sadoch sacerdos cornu olei de tabernaclo: et unxit salomonẽ. Et cecinerũt bucina: et dix' oĩs p̃pls. Vi uat rex salomon. Et ascendit uniu' sa multitudo post eũ. et p̃pls canenti um tibiis et letantiũ gaudio magno. et insonuit t̃ra a clamore eoꝝ. Audi

uit autem adonias: et omnes qui inuitati
fuerant ab eo. Iamque conuiuium finitum
erat. Sed et ioab audita uoce tube:
ait. Quid sibi uult clamor ciuitatis
tumultuantis? Adhuc loquente illo:
ionathan filius abiathar sacerdotis
uenit. Cui dixit adonias. Ingredere:
quia uir fortis es. et bona annuntians.
Responditque ionathan adonie. Nequaquam.
Dominus enim noster rex dauid: regem constituit sa
lomonem. Misitque cum eo sadoch sacerdotem
et nathan prophetam et banaiam filium
ioiade. et cerethi. et phelethi: et impos
uerunt eum super mulam regis. Unxeruntque
eum sadoch sacerdos et nathan propheta re
gem in gyon. et ascenderunt inde letan
tes: et insonuit ciuitas. Hec est uox quam
audistis. Sed et salomon sedet super solium
regni: et ingressi serui regis. benedixerunt
domino nostro regi dauid dicentes.
Amplificet deus nomen salomonis super
nomen tuum: et magnificet tronum eius
super tronum tuum. Et adorauit rex in lec
tulo suo: et insuper hec locutus est. Ben
edictus dominus deus israel. qui dedit hodie
sedentem in solio meo. uidentibus oculis
meis. Territi sunt ergo. et surrexerunt omnes
qui inuitati fuerant ab adonia: et i
uit unusquisque in uiam suam. Adonias
autem timens salomonem. surrexit et abiit
in tabernaculum domini: tenuitque cornu
altaris. Et nuntiauerunt salomoni dicen
tes. Ecce adonias timens regem salomonem:
tenet cornu altaris dicens. Iuret michi
rex salomon hodie: quod non interficiat seruum
suum gladio. Dixitque salomon. Si fuerit
uir bonus: non cadet nec unus quidem capil
lus eius in terram. Sin autem malum fuerit in
uentum in eo: morietur. Misit ergo rex
salomon: et eduxit eum ab altari. Et ingres
sus: adorauit regem salomonem. Dixit
que ei salomon. Vade in domum tuam.
Appropinquauerunt autem dies dauid. ut more
retur: precepitque salomoni filio suo di
cens. Ecce ego ingredior uiam uniuerse
terre. Confortare et esto uir fortis et ob
serua custodias et mandata domini dei tui:
ut ambules in uiis eius. et custodias
cerimonias eius. et precepta eius. et
iudicia et testimonia. sicut scriptum est
in lege moysi. ut intelligas uniuersa que
facis. et quocumque te uerteris: ut confirmet
dominus sermones suos quos locutus est de
me dicens. Si custodierint filii tui
uias suas et ambulauerint coram me in uerita
te in omni corde suo et in omni anima sua: non
auferetur tibi uir de solio israel. Tu quoque
nosti que fecerit michi ioab filius saruie et
que fecerit duobus principibus exercitus
israel abner filio ner et amase filio ie
ther quos occidit: et effudit sanguinem
belli in pace. et posuit cruorem belli in bal
teo suo qui erat circa lumbos suos. et in
calciamento suo quod erat in pedibus eius. Fa
cies ergo iuxta sapientiam tuam: et non deduces
canitiem eius pacifice ad inferos.
Sed et filiis berzellai galaaditis reddes
gratiam: eruntque comedentes in mensa tua.
Occurrerunt enim michi: quando fugiebam a facie
absalon fratris tui. Habes quoque apud
te semei filium gera filii iemini de ba
hurim: qui maledixit michi maledictione
pessima quando ibam ad castra. Sed quia descen
dit michi in occursum cum transirem ior
danem et iuraui ei per dominum dicens. non te inter
ficiam gladio: tu noli pati eum esse inno
xium. Vir autem sapiens es. et scies que facies
ei: deducesque canos eius cum sanguine ad
inferos. Dormiuit ergo dauid cum pa
tribus suis: et sepultus est in ciuitate
dauid. Dies autem quibus regnauit dauid super israel.
quadraginta anni sunt. In hebron regnauit vii.
annis: in ierusalem xxx. tribus. Salomon
autem sedit super tronum dauid patris sui:
et firmatum est regnum eius nimis. Et
ingressus est adonias filius aggith: ad
bersabee matrem salomonis. Que dix
it ei. Pacificusne ingressus tuus? Qui
respondit. Pacificus. Addiditque. Ser
mo michi ad te est. Cui ait. Loquere. Et
ille. Tu inquit nosti quia meum erat regn
um. et me posuerat omnis israel sibi in re
gem: sed translatum est regnum et factum
est fratris mei. A domino enim constitutum est ei.
Nunc ergo petitionem unam precor a te:
ne confundas faciem meam. Que dixit ei.

Et meas

ei

Et beth

ad eum. Loquere. Et ille ait. Precor
ut dicas salomoni regi. neque enim
tibi negare quicquam potest: ut det michi
abisag sunamitem uxorem. Et ait
bersabee. Bene ego loquar pro te regi. Ve-
nit ergo bersabee ad regem salomonem:
ut loqueretur ei pro adonia. Et surrexit
rex in occursum eius. adoravitque eam:
et sedit super thronum suum. Positusque est
thronus matris regis. Que sedit ad dex-
teram eius. Dixitque ei. Petitionem unam
parvulam ego deprecor a te: ne confundas
faciem meam. Dixitque ei rex. Pete mater
mea. Neque enim fas est: ut avertam faciem
tuam. Que ait. Detur abisag sunamitis
adonie fratri tuo uxor. Responditque rex sa-
lomon. et dixit matri sue. Quare po-
stulas abisag sunamitem adonie?
Postula ei et regnum. Ipse enim est frater meus
maior me: et habet abiathar sacerdo-
tem. et ioab filium sarvie. Iuravit ita-
que rex salomon per dominum dicens. Hec fa-
ciat michi deus et hec addat: quia contra animam suam
locutus est adonias verbum hoc. Et nunc
vivit dominus qui firmavit me et colloca-
vit me super solium david patris mei. et qui
fecit michi domum sicut locutus est: quia ho-
die occidetur adonias. Misitque rex
salomon per manum banaie filii ioiade:
qui interfecit eum. et mortuus est. Abiathar
quoque sacerdoti dixit rex. Vade in ana-
thoth in agrum tuum. Et quidem vir mor-
tis es: sed hodie te non interficiam. quia
portasti archam domini dei coram david patre
meo. et sustinuisti laborem in omnibus in qui-
bus laboravit pater meus. Eiecit quoque
ergo salomon abiathar: ut non esset sacerdos
domini: ut impleretur sermo domini quem locutus
est super domum heli in silo. Venit autem nuntius
ad salomonem quod ioab declinasset post
adoniam: et post salomonem non decli-
nasset. Fugit ergo ioab in tabernaculum
domini: et apprehendit cornu altaris.
Nuntiatumque est regi salomoni: quod fu-
gisset ioab in tabernaculum domini. et esset
iuxta altare. Misitque salomon banaiam fi-
lium ioiade dicens. Vade interfice eum.
Et venit banaias ad tabernaculum domini:
et dixit ei. Hec dicit rex. Egredere. Qui
ait. Non egrediar: sed hic moriar. Re-
nuntiavit banaias regi sermonem di-
cens. Hec locutus est ioab: et hec respondit
michi. Dixitque ei rex. Fac sicut locutus est
et interfice eum et sepeli: et amovebis
sanguinem innocentem qui effusus est
a ioab. a me et a domo patris mei. Et
reddat dominus sanguinem eius super caput
eius. quia interfecit duos viros iustos me-
lioresque se. et occidit eos gladio. pa-
tre meo david ignorante: abner filium
ner principem militie israel. et am-
asam filium gether principem exercitus
iuda. Et revertetur sanguis illorum in
caput ioab et in caput seminis eius in sem-
piternum. David autem et semini eius et do-
mui et throno illius sit pax usque in eter-
num a domino. Ascendit itaque banaias
filius ioiade: et aggressus eum interfecit.
Sepultusque est in domo sua in deserto.
Et constituit rex banaiam filium ioiade
pro eo super exercitum: et sadoch sacerdotem
posuit pro abiathar. Misit quoque rex
et vocavit semei: dixitque ei. Edifica tibi
domum in ierusalem. et habita ibi: et non egre-
dieris inde huc atque illuc. Quacumque
autem die egressus fueris. et transieris tor-
rentem cedron: scito te interficiendum.
Sanguis tuus erit super caput tuum. Di-
xitque semei regi. Bonus est sermo regis.
Sicut locutus est dominus meus rex: sic fa-
ciet servus tuus. Habitavit itaque semei
in ierusalem: diebus multis. Factum est autem post
annos tres ut fugerent servi semei ad
achis filium maacha regem geth. Nun-
tiatumque est semei: quod servi eius issent
in geth. Et surrexit semei et stravit
asinum suum. ivitque ad achis in geth
ad requirendum servos suos: et adduxit
eos de geth. Nuntiatum est autem regi salo-
moni. quod isset semei in geth de ierusalem:
et redisset. Et mittens vocavit eum: di-
xitque illi. Nonne testificatus sum tibi
quacumque die egressus fueris huc atque il-
luc scito te esse moriturum. et respondisti
michi bonus sermo quem audivi: Qua-
re ergo non custodisti iusiurandum domini.

ponim
titib

7 pceptū qđ pceperā tibi. Dixitq; rex
semei ad. Tu nosti oē malū cui᷒ tibi
ɔsciū ē cor tuū: qđ fecisti dd patri
meo. Reddidit dñs maliciā tuā i
cap tuū. Et rex salomon bñdict᷒: et
tronus dauid erit stabilis corā dño us
q; in sempitnū. Jussit itaq; rex ba
naie filio ioiade. qui aggressus p
cussit eum: 7 mortuus est.
Confirmatū ē igitur regnū i manu
salomonis: 7 affinitate ɔiūctus ē
pharaoni regi egipti. Accepit nāq;
filiam eius. et adduxit in ciuitatē
dd: donec oplet edificans domū suā.
7 domū dñi. 7 murū irlm p circui
tum. At tñ ppls imolabat in excel
sis. Nō eni edificatū erat templū
nomini dñi: usq; in diē illū. Dilex
it salomō dnm. ābulās in pceptis
dauid patris sui: excepto q̄ in excel
sis imolabat. et accendebat thimi
ama. Abiit itaq; salon in gabaon:
ut imolaret ibi. Illđ quippe erat ex
celsum maximū. Mille hostias i
holocaustū obtulit salon: sr altare
illđ in gabaon. Apparuit āt dñs sa
lomoni p sōpniū nocte: dicēs. Po
stula q̄ uis: ut dem tibi. Et ait salo
mon. Tu fecisti cū suo tuo dd patre
mō miam magnā: sic ambulauit
in conspectu tuo in ūitate et iustitia
a 7 recto corde tecū. Custodisti ei mi
sericordiā tuā grandē. et dedisti ei filiū
sedentē sup tronū eius sic ē hodie.
Et nc dñe deus: tu regnare fecisti
suū tuū p dd patre meo. Ego āt sū
puer puulus. et ignorās egressum
7 introitum meū: 7 suus tu᷒ i me
dio ē ppli quē elegisti. ppls infiniti q
numerari 7 suppitari nō pot p mul
titudine. Dabis ergo suo tuo cor do
cile: ut possit iudicare ppłm tuū
7 discernere inē bonū 7 malū. Quis
ē pot iudicare ppłm istū. ppłm tuū
hūc multū: Placuit ergo smo co
ram dño: qđ salon rem huiusmo
di postulass. Et dix deus salomo
ni. Quia postulasti ūbū hoc. 7 nō
petisti tibi dies mltos. nec diuitias.
aut aīas inimicoꝝ tuoꝝ. s; postula
sti tibi sapiām ad discernendū iudi
tium: ecce feci tibi sm smoēs tuos.
et dedi tibi cor sapiens et intelligens.
in tm ut nullus āñ te simil' tui fuit.
nec post te surrecturus sit. Set 7 h
que nō postulasti dedi tibi. diuicias
scil't 7 gliam: ut nēo fuit simil' tui i
regib;. cunctis retro dieb;. Si āt am
bulaūis in uiis meis. et custodieris
pcepta mea et mādata mea sic ābu
lauit salon pat tuus: lōgos faciā
dies tuos. Igitur euigilauit salon:
et intellex qđ eēt sōpniū. Cūq; ueni
sset irlm: stetit corā archa federis dñi
et obtulit holocausta. et fecit uictim
as pacificas. et grande ɔuiuiū uniuis
famul' suis. Tunc uenert due mlie
res meretrices ad regē: steterūtq; corā
eo. Quaꝝ una sit ait. Obsecro mi
dne. Ego 7 mlr hec hitabamus i do
mo una: 7 peperi ap eam in cubiclo.
tercio āt die postq ego pepi: pepit 7
h. Et eramus simł: nullusq; alius
nobiscū in domo. exceptis nob dua
b;. Mortuus ē āt fili᷒ mlieris hui᷒ noc
te: dormiēs quippe oppssit eū. Et ɔ
sgēs intempeste nocte silentio. tulit
filiū meū de latē meo āclle tue dor
mientis: 7 collocauit i sinu suo. Su
ū āt filiū qui erat mortuus: posuit
in sinu mō. Cūq; surrexissē mane,
ut darē lac filio meo: apparuit mor
tuus. Quē diligenti intuens clara
luce: dephendi nō eē meū quē gen
ueram. Rndit altā mlr. Nō est ita.
s; filius tuus mortuus ē: meus aut
uiuit. Et ɔtrario illa dicebat. Menti
ris. filius quippe meus uiuit: 7 fili
tuus mortuus ē. Atq; in hūc modū:
ɔtendebāt corā rege. Tūc rex ait. h
dic. filius meus uiuit: 7 filius tuus
mortuus ē. Et ista rndit. Nō. Set fi
lius tu᷒ mortuus ē: meus āt uiuit.
Dix ergo rex. Afferte michi gladiū.
Cūq; attulissent gladiū coram rege:
diuidite inq̄t infantē uiuū in duas

partes. et date dimidiam partem uni. et dimidiam partem alteri. Dixit autem mulier cuius filius erat uiuus ad regem. Commota sunt quippe uiscera eius super filio suo. Obsecro domine: date illi infantem uiuum. et nolite interficere eum. E contrario illa dicebat. Nec michi nec tibi sit: sed diuidatur. Respondit rex. et ait. Date huic infantem uiuum: et non occidatur. Hec est enim mater eius. Audiuit itaque omnis israel iudicium quod iudicasset rex. et timuerunt regem uidentes sapientiam dei esse in eo ad faciendum iudicium.

IIII

Erat autem rex salomon regnans super omnem israel. Et hii principes quos habebat. Azarias filius sadoch sacerdotis. Helioreb et ahia filii sisa: scribe. Iosaphath filius ahilud: a commentariis. Banaias filius ioiade: super exercitum. Sadoch autem et abiathar: sacerdotes. Azarias filius nathan: super eos qui assistebant regi. Zabud filius nathan sacerdos: amicus regis. Et ahiasar: prepositus domus. Et adoniram filius abda: super tributa. Habebat autem salomon xii. prefectos super omnem israel: qui prebebant annonam regi et domui eius. Per singulos menses in anno: singuli necessaria ministrabant. Et hec nomina eorum. Benhur in monte effraim. Bendecar in macces. et in salebim. et in bethsames. et in helon. et in bethanan. Benesed in aruboth. Ipsius erat socho: et omnis terra epher. Benabinadab. cuius omnis nepthad: dor thaphet filiam salomonis habebat uxorem. Bena filius ahilud regebat thanach. et mageddo. et uniuersam bethsan. que est iuxta sarthana subter iezrael. a bethsan usque abelmeula e regione zelmaan. Bengaber in ramoth galaad: habebat auothiair filii manasse in galaad. Ipse preerat in omni regione argob que est in basan: sexaginta ciuitatibus magnis atque muratis. que habebant seras ereas. Ahinadab filius addo: preerat in manaim. Ahimaas in nepthalim. Sed et ipse: habebat bathsemath filiam salomonis in coniugio. Baana filius husi: in aser. et in baloth. Iosaphat filius pharue: in ysachar. Semei filius hela: in beniamin. Gaber filius suri. in terra galaad. et in terra seon regis amorrei. et og regis basan: super omnia que erant in terra illa. Iuda et israel innumerabiles. sicut arena maris in multitudine: comedentes et bibentes atque letantes. Salomon autem erat in dicione sua habens omnia regna. sicut a flumine terre phylistiim. usque ad terminum egypti: offerentium munera sibi. et seruientium ei cunctis diebus uite eius. Erat autem cibus salomonis per dies singulos triginta chori farine. decem boues pingues. et uiginti boues pascuales. et c. arietes: excepta uenatione ceruorum caprearum. atque bubalorum. et auium altilium. Ipse enim optinebat omnem regionem que erat trans flumen quia a thapsa usque gazam. et cunctos reges illarum regionum: et habebat pacem ex omni parte in circuitu. Habitabatque iuda et israel absque timore ullo. unusquisque sub uite sua et sub ficu sua. a dan usque bersabee: cunctis diebus salomonis. Et habebat salomon xl. milia presepia equorum currilium: et xii. milia equestrium. Nutriebantque eos: supradicti regis prefecti. Sed et necessaria mense regis salomonis: cum ingenti cura prebebant in tempore suo. Ordeum quoque et paleas equorum. et iumentorum deferebant in locum ubi erat rex: iuxta constitutum sibi. Dedit quoque deus sapientiam salomoni. et prudentiam multam nimis. et latitudinem cordis: quasi arenam que est in littore maris. Et precedebat sapientia salomonis sapientiam omnium orientalium. et egyptiorum. et erat sapientior cunctis hominibus: sapientior ethan ezraite. et eman. et calcal. et dorda filiis mahol: et erat nominatus in uniuersis gentibus per circuitum. Locutus quoque est salomon tria milia parabolas: et fuerunt carmina eius quinque milia. Et disputauit super lignis a cedro que est in li

Et adoniram

bano. usq; ad ysopum que egredit
de pariete. et disseruit de iumentis
et uolucrib; et reptilib;. et piscibus.
Et ueniebat de cunctis pplis ad audi
endam sapientiã salomonis: z ab uni
usis regib; t̃re qui audiebãt sapi
entiã eius.

Misit quoq; yram rex
tiri suos suos ad salomonẽ: audi
uit ẽi q ipm unxissent regẽ p p̃re
eius: q amicus fuãt yram dauid
omi t̃pr̃e. Misit ãt et salomõ ad yrã.
dicẽs. Tu scis uoluntatẽ dd patris
mi: q n̄ potuãt edificare domũ nõi
di sui. pp bella imminẽcia p circuitũ: do
nec daret domin' eos sub uestigio i
pedum eius. Nũc ãt requiẽ dedit
dñs deus meus m̃ p circuitũ: z nõ ẽ
sathan n; occursus mali. Quã ob rẽ
cogito edificare templũ nõi dñi di
mei: sic locutus ẽ deus dd p̃ri m̃o
dicẽs. filius tuus quẽ dabo p te sr̃
soliũ tuũ: ipe edificabit nõi meo
domũ. Precipe ergo ut p̃cidãt m̃ ce
dros de libano: z s̃ui m̃i sit cum s̃uis
tuis. Mercedẽ ãt s̃uoz tuoz dabo t:
quã cũq; petieris. Scis ẽi qm̃ in pplo m̃o
nõ ẽ uir qui nouẽit ligna cedere: sic si
donii. Cum ergo audiss; hyram u̇ba
salomonis: letatus ẽ ualde. et ait. Be
nedictus domin' hodie qui dedit d
dauid filiũ sapientissimũ: sup hũc
pplm plimũ. Et misit yrã ad salom
onẽ dicẽs. Audiui quecũq; mãdasti
michi. Ego faciã oẽm uolũtatẽ tuã:
in lignis cedrinis z abiegnis. Serui
mi deponent ea d libano ad mare.
et ego cõponã ea in ratib; ĩ mari. us;
ad locũ quẽ significaũis michi: et
applicabo ea ibi. et tu tolles ea. Pre
bebisq; necessaria michi: ut detur
cib; domui mee. Itaq; yram dabat
salomõi ligna cedrina et ligna abien
na: iux oẽm uoluntatẽ eius. Salo
mon ãt p̃bebat yram. xx. milia co
ros tritici in cibũ domui eius: z. xx.
coros purissimi olei. Hec tribuebat
salom yram p annos singlos. Dedit q;
dñs sapiam salõi: sic locutus ẽ ei.

Et erãt pax inter yram z salonẽ: z per
cusserunt ambo fedus. Elegit rex
salomon opãios: de omi isrl. Et e
rat indictio. xxx. milia uiroz. Mit
tebatq; eos in libanũ. x. milia. p m̃
ses singlos uicissim: ita ut duob;
m̃sib; uicissim ẽẽnt in domib; suis.
Et adoniram erat: sup huiuscemodi
indictionẽ. Fuerũt itaq; salom se
ptuaginta milia eoz q onera porta
bant: z octoginta milia latomoz in
monte: absq; p̃positis. q p̃erãt si
gulis opib;. numero trium milia
z. ccc. p̃cipientiũ pplo. z his q faci
ebãt opus. Precepitq; rex: ut tol
lerent lapides grandes. lapides p̃ci
osos in fundamentũ t̃pli. et q̃dra
rent eos. Quos dolauerũt: cemẽta
rii salomis. et cemẽtarii yrã. Porro
biblii p̃parauerũt ligna et lapides:
ad edificandũ domũ.

Factum est igitur quadringentesimo.
z octogesimo ãno egressionis filioz
isrl de t̃ra egypti in ãno q̃rto. m̃se
zio. ipe ẽ mensis sc̃s regni salõis
sup isrl: edificare cepit. domũ do
mino. Domus ãt quã edificauit
rex salon dño: hẽbat. lx. cubitos
in lõgitudine. et. xx. cubitos ĩ lati
tudine. et. xxx. cubitos ĩ altitudiñe.
Et porticus erat ãn t̃plũ. xx. cubi
toz lõgitudinis: iuxta m̃surã la
titudinis t̃pli. Et hẽbat. x. cubi
tos latitudinis: ãn faciẽ t̃pli. fe
citq; in t̃plo: fenestras obliquas.
Edificauit sup parietẽ t̃pli tabula
ta p gyrum. ĩ parietib; dom' p circu
itum t̃pli z oraculi: z fecit latera ĩ
circuitu. Tabulatũ q subt' ẽãt. v.
cubitos hẽbat latitudis: et medi
um tabulatũ. vi. cubitoz latitudis:
z t̃ciũ tabulatũ. vii. hñs cubitos lati
tudinis. Trabes ãt posuit ĩ domo p
circuitu; forisec': ut n̄ hererẽt mu
ris t̃pli. Domus ãt cũ edificaret.
d lapidib; dolatis atq; pfectis edi
ficata ẽ: z malleus et securis et oẽ
ferramentũ nõ sũt audita ĩ domo cũ

Et adoniram

VI

Et sup

Expte

edificarent. Ostiū lateris medii i
pariete erat domus dextre: ⁊ per
cocleam ascendebāt in mediū cena
culum. et a medio in tertiū. Et edifi
cauit domū: ⁊ consumauit eā. Texit
quoqꝫ domū laquearibꝫ cedrinis.
⁊ edificauit tabulatū sup omnem do
mū .v. cubitis altitudinis: ⁊ operuit
domū lignis cedrinis. Et factus est ser
mo dñi ad salomonē: dicens. Domus hec
quā edificas. si ambulaueris in preceptis
meis. et iudicia mea feceris. et custo
dieris oīa mādata mea. gradiens p
ea. firmabo sermonē meū tibi. quē
locutus sum ad dd. patrē tuū: et ha
bitabo in medio filiorū isrł: ⁊ nō de
relinquā ppłm meū isrł. Igitur edi
ficauit salomon domū: et consumauit
eā. Et edificauit parietes domus i
trinsecus tabulatis cedrinis. a pa
uimento domus usqꝫ ad summitatē
parietum: ⁊ usqꝫ ad laquearia operuit
lignis cedrinis intrinsecus: ⁊ texit
pauimentū domus tabulis abiegnis.
Edificauitqꝫ .xx. cubitorum ad poste
riorē partem templi tabulata cedrina. a
pauimento usqꝫ ad superiora: ⁊ fecit inte
riorem domū oraculi in sēm scōrum.
Porro .xl. cubitorum erat ipsum templū
pro foribꝫ oraculi. et cedro oīs domus
intrinsecus uestiebatur: habens
tornaturas suas. et iuncturas su
as fabrefactas. et celaturas emi
nentes. Omnia cedrinis tabulis ue
stiebātur: nec omnino lapis apparere
poterat in pariete. Oraculū autē in me
dio domus in interiori parte fecerat:
ut ponerēt ibi archā federis dñi. Por
ro oraculū habebat .xx. cubitos lon
gitudinis. et .xx. cubitos latitudinis.
et .xx. cubitos altitudinis: ⁊ operuit
illud atqꝫ uestiuit auro purissimo.
Sed et altare: uestiuit cedro. Domū
quoqꝫ ante oraculū operuit auro pu
rissimo: ⁊ affixit laminas clauis
aureis. Nichilqꝫ erat in templo: quod nō au
ro tegeretur. Sed ⁊ totū altare oraculi:
texit auro. Et fecit in oraculo duos
cherubin de lignis oliuarum: .x. cubi
torum altitudinis. Quinqꝫ cubito
rum ala cherub una. ⁊ .v. cubitorum
ala cherub altera: i. .x. cubitos habentes
a summitate ale. usqꝫ ad ale alterius
summitatē. Decē quoqꝫ cubitorum erat
cherub secundus. in mensura pari. Et o
pus unū erat in duobꝫ cherubin:
id est altitudinē habebat unus che
rub .x. cubitorum. et similiter cherub
secundus. Posuit cherubin: in medio tē
pli interioris. Extendebānt alas
suas cherubin: ⁊ tangebat una a
la parietē alterum: et ala cherub
secundi tangebat parietē alterum. Ale autē
altere. in media parte tēpli: se inuicē
contingebānt. Texit quoqꝫ cherubin au
ro: ⁊ omnes parietes templi per circuitū
sculpsit uariis celaturis et torno.
Et fecit in eis cherubin. et palmas:
⁊ picturas uarias quasi prominentes de
pariete. et egredientes. Sed ⁊ pauimen
tum domus texit auro: intrinsecus
⁊ extrinsecus. Et in ingressu oraculi: fe
cit duo ostiola de lignis oliuarum. ~~Pos
tesqꝫ angulorum .v. et duo ostiola de lignis
oliuarum.~~ Postesqꝫ angulorum .v: et duo
ostia de lignis oliuarum. Et sculpsit
in eis picturā cherubin et palmarum species
et anaglipha ualde prominentia: ⁊
texit ea auro: ⁊ operuit tā cherubin
quā palmas ⁊ cetera auro. Fecitqꝫ
in introitu tēpli postes. de lignis
oliuarum quadrāgulatos: ⁊ duo osti
a de lignis abiegnis altrinsecus. Et
utrumqꝫ ostiū duplex erat: ⁊ se inui
cem tenens aperiebatur. Et sculpsit che
rubin ⁊ palmas: ⁊ celaturas ualde
eminentes. Operuitqꝫ oīa laminis
aureis: opere quadro ad regulā. Et e
dificauit atriū interius: tribꝫ or
dinibꝫ lapidū politorum: ⁊ uno ordine
lignorum cedri. Anno quarto fundata ē
domus dñi. in mense zio: ⁊ in anno
xi. mense ebul. ipse ē mensis .viii. p
fecta ē domus in oī opere suo ⁊ in uniuer
sis utensilibꝫ. Edificauitqꝫ eā: se
ptem annis.

Domū aūt suā edificauit salomon
tredecī ānis: ad pfectū usq; pduxit.
Edificauit quoq; domū saltus lib
ani centū cubitoꝝ lōgitudīs. 7 l.
cubitoꝝ latitudīs. et. xxx. cubitoꝝ
altitudīs: 7 iiii. deambulacra inter
colūpnas cedrinas. Ligna quippe cedr
ina exciderat in colūpnas: 7 tabulatis
cedrinis uestiuit totā camerā. que
.xlv. colūpnis sustentabat. Unus aūt
ordo hēbat colūpnas .xv. cōtra se inuicē
positas. 7 e regiōe se respicientes. eq̄
li spatio inter colūpnas: 7 sup colūp
nas quadrāgulata ligna. in cūctis eq̄
lia. Et porticū colūpnaꝝ fecit. l. cu
bitoꝝ lōgitudīs. et. xxx. cubitorū
latitudinis. 7 et alterā porticū in fa
ciem maioris portic: 7 colūpnas.
7 epistilia sup colūpnas fecit. Porti
cum quoq; solii in q̄ tribunal ē fec.
7 texit lignis cedrinis a pauimēto us
q; ad sūmitatē: 7 domūcula in q̄
sedebat ad iudicādū erat ī media
porticu simili ope. Domū quoq; fecit
filie pharaōis. quā uxorē dux erat sa
lomon: tali ope. quali 7 hanc porticū.
Omia lapidib; p̄ciosis. q ad normā
quādā atq; mēsurā tā intrinsec q̄ ex
trinsec serrati erāt. 7 a fundamēto usq;
ad sūmitatē parietū: 7 intrinsec usq;
ad atriū maius. Fundamēta aūt de la
pidib; p̄ciosis magnis. x. siue. viii. cu
bitoꝝ. 7 desup lapides p̄ciosi. equa
mensure. secti erāt: similit 7 de cedro.
Et atriū maius rotundū. triū ordin
um. de lapidib; sectis: 7 unius ord
inis. dedolata cedro. Necnō 7 in atrio
domus dñi interiori: 7 in porticu dom
dñi. Misit quoq; rex salomon. 7 tulit i
yram de tyro filium mulieris uidue
de tribu neptalim. patre tirio. artifi
cem erarium. 7 plenū sapiā. 7 intelli
gentia. et doctrina: ad faciendū ōe
op ex ere. Qui cū uenisset ad regē salo
monē: fecit ōe opus eius. Et finxit duas
columpnas ereas. 7 decē 7 viii. cubi
toꝝ altitudinis colūpnā unā: 7 li
nea. xii. cubitoꝝ ambiebat colūpn
am utramq;. Duo quoq; capitella
fecit: que ponerent sup capita co
lumpnaꝝ fusilia ex ere. Quinq; cu
bitoꝝ altitudīs capitellū unū. 7 v.
cubitoꝝ altitudīs capitellū alterū:
7 quasi ī modum rethis 7 cathenaꝝ sibi
inuicem miro ope contextarū. Utrū
q; capitellū columpnaꝝ fusile erat.
Septena uersuū retiacula in capitello
uno: 7 septena retiacula in capitello
alto. Et pfecit colūpnas. et duos
ordines per circuitū retiaculoꝝ singloꝝ:
ut tegerent capitella. que erant sup
sūmitatē malogranatoꝝ. Eodem
modo fecit: capitello secdo. Capitel
la aūt que erāt sup capita colūpnaꝝ.
quasi ope lilii fabricata erāt in porticu:
cubitoꝝ iiii. Et rursū alia capitella
in summitate colūpnaꝝ desup. iuxta
mēsurā colūpne: contra retiacula. Malog
natoꝝ aūt. cc. ordines erāt in circuitu
capitelli secdi. Et statuit duas colū
pnas in porticu tēpli. Cūq; statuis
set colūpnā dextrā: uocauit eā nōie
iachim. Similit erexit colūpnā secdā:
7 uocauit nom eius booz. Et sup capi
ta colūpnaꝝ: opus in modū lilii po
suit. Pfectūq; ē opus colūpnaꝝ. Fe
cit quoq; mare fusile. x. cubitorū
a labio usq; ad labium: rotundū
in circuitu. Quinq; cubitoꝝ altitudo
eius. Et resticula. xxx. cubitoꝝ cingebat
illud per circuitū. 7 et sculptura subter la
bium circuibat illud. x. cubitis: ambiēs
mare. Duo ordines sculpturaꝝ hy
striatarū: erāt fusiles. Et stabat sup
.xii. boues: e quib; tres respiciebāt ad
aquilonē. 7 tres ad occidentē. et tres ad
meridiē. 7 tres ad orientē: 7 mare sup
eos desup erat: quoꝝ posteriora uniu
sa intrinsec latitabāt. Grossitudo aūt
luteris triū unciaꝝ erat: labiūq; eius
quasi labiū calicis. et foliū repandi lili
i. Duo milia batos capiebat tria m
ilia metretas. Et fecit bases. x. ene
as. Quatuor cubitoꝝ lōgitudīs bas
es singlas. 7 iiii. cubitoꝝ latitudīs:
7 trium cubitoꝝ altitudīs. Et ip̄m

opus basium intransile erat. Et sculpture inter iuncturas. et inter coronulas. et plectas. leones et boues et cherubim: et in iuncturis similiter desuper. Et subter leones et boues: quasi lora ex ere dependentia. Et quatuor rote per bases singulas: et axes erei. Et per quatuor partes quasi humeruli subter luterem fusiles: contra se inuicem respectantes. Os quoque luteris intrinsecus erat: in capitis summitate. Et quod foris secus apparebat unius cubiti erat. et totum rotundum: pariterque habebat unum cubitum et dimidium. In angulis autem columpnarum uarie celature erant: et media inter columpnia quadrata non rotunda. Quatuor quoque rote que per .iiii. angulos basis erant: coherebant sibi subter basim. Una rota: habebat altitudinis cubitum unum et semis. Tales autem rote erant: quales solent in curru fieri. Et axes earum et radii et canti et medioli: omnia fusilia. Nam et humeruli illi .iiii. per singulos angulos basis unius: ex ipsa basi fusiles. et iuncti erant. In summitate autem basis. erat quedam rotunditas unius et dimidii cubiti. ita fabrefacta. ut luter desuper posset imponi: habens celaturas suas. uariasque sculpturas ex semetipsa. Sculpsit quoque in tabulatis illis que erant ex ere. et in angulis. cherubim. et leones. et palmas. quasi in similitudinem hominis stantis: ut non celata sed apposita per circuitum uiderentur. In hunc modum fecit .x. bases: fusura una et mensura. scripturaque consimili. Fecit quoque .x. luteres ereos. Quadraginta batos capiebat luter unus: eratque .iiii. cubitorum. Singulos quoque luteres per singulas idest .x. bases posuit: et constituit .x. bases .v. ad dexteram partem templi. et .v. ad sinistram. Mare autem posuit ad dextram partem templi contra orientem: ad meridiem. Fecit quoque yram: lebetes. et scutras. et amulas. Et perfecit omne opus regis salomonis: in templo domini. Columpnas duas. et funiculos capitellorum super capita illa columpnarum duos. et retiacula duo. ut operirent duos funiculos qui erant super capita columpnarum: et malogranata quadraginta in duobus retiaculis. Duos uersus malogranatorum in retiaculis singulis. ad operiendos funiculos capitellorum. que erant super capita columpnarum. et bases .x. et luteres .x. super bases. et mare unum. et boues .xii. subter mare: et lebetes et scutras et amulas. Omnia uasa que fecit yram regi salomoni in domo domini: de auricalco erant. In campestri regione iordanis fudit ea rex in argillosa terra: inter socho et sarthan. Et posuit salomon omnia uasa. Propter multitudinem autem nimiam: non erat pondus eris. Fecitque salomon omnia uasa: in domo domini. Altare aureum et mensam super quam ponerentur panes propositionis auream. et candelabra aurea .v. ad dexteram. et .v. ad sinistram contra oraculum. ex auro puro. et quasi lilii flores. et lucernas desuper aureas: et forcipes aureos. et ydrias. et fuscinulas. et fialas. et mortariola. et turibula. de auro purissimo. Et cardines ostiorum domus interioris sancti sanctorum. et ostiorum domus templi: ex auro erant. Et perfecit omne opus quod faciebat salomon in domo domini: et intulit que sanctificauerat dauid pater suus argentum et aurum et uasa: reposuitque in thesauris domus domini.

Tunc congregati sunt omnes maiores natu israel cum principibus tribuum. et duces familiarum filiorum israel. ad regem salomonem in ierusalem: ut deferrent archam federis domini de ciuitate dauid. id est de syon. Conuenitque ad regem salomonem uniuersus israel in mense bethanim in sollempni die: ipse est mensis .vii. Veneruntque cuncti senes de israel. et tulerunt sacerdotes archam. et portauerunt archam domini et tabernaculum federis et omnia uasa sanctuarii. que erant in tabernaculo: et ferebant ea sacerdotes et leuite. Rex autem salomon et omnis multitudo israel que conuenerat ad eum. gradiebatur cum illo ante archam: et im

Et angulos

immolabat oues et boues absq; esti
matiōe et nūo. Et intulert sacdo
tes archā federis dni. in locū suū in o
raculū templi in scm scōꝝ: subt alas
cherubin. Siqdē cherubī expādebāt
alas sup locum arche. 7 ptegebant
archā et uectes eius desup. Cūq; e
minerent uectes. et appareret sū
mitates eoꝝ foris scuariū ān orac
ulū: n̄ apparebāt ult extrinsec. Q̄
7 fuerit ibi: usq; in psente diē. In arc
ha āt nō ē aliud: nisi due tabule la
pidee quas posuerāt in ea moyses i
oreb. qn pepigit fed dns cū filiis
isrl. cū egrederent de tra egypti. Fac
tū ē āt cū exissent sacdotes d scuario.
nebula ipleuit domū dni: et n̄ pote
rāt sacdotes stare 7 ministrare. pp ne
bulam. Impleuerat eī glā dni: do
mū dni. Tunc ait salon. Dns dixit:
ut habitaret in nebula. Edificās edific
aui domū in habitaculū tuū firmissi
mū: soliū tuū in sempitnū. Couer
titq; rex faciē suā. 7 bndixit oī ecc̄e is
rael. Omis eī eccā isrl stabat. Et ait
salon. Bndictus dns deus isrl: q lo
cutus ē ore suo ad dd patrē meū. 7 i
manib; eius pfecit dicēs. A die qua
eduxi pplm meū isrl de egypto. n̄ e
legi ciuitatē d uniūsis tribub; isrl.
ut edificaret domus et eēt nomē me
ū ibi: s; elegi dd ut eēt sup pplm m
eum isrl. Voluitq; dd pr meus edi
ficare domū nōi dni dei isrl. Et ait
dominus ad dd patrē meū. Qd cogita
sti in corde tuo edificare domū nōi
mō. bn̄ fecisti. hoc ipm mēte tractās.
Veruntn n̄ tu edificabis michi domū:
s; filius tuus q egredietur de renib
tuis. ipe edificabit domū nōi meo.
Cōfirmauit dns smonē suū: q locu
tus ē. Stetiq; p dd patre mō. et sedi
sup tronū isrl: sicut locutus ē dns.
Et edificaui domū nōi dni dī isrl:
7 cōstitui ibi locum arche in q fed
dni ē. qd pcussit cū patrib; nrīs: q
do egressi sunt de tra egypti. Stetit aūt
salon an altare domini in conspec
tu ecc̄e isrl. et expandit manꝰ suas
in celum: 7 ait. Dne deus isrl. nō
ē similis tui deus in celo desup. 7 sr
tram deorsum. qui custodis pactū
7 miām suis tuis. q ambulāt corā te
in toto corde suo. q custodisti dd 1
patri mō suo tuo que locutus es ei.
Ore locutus es 7 manib; pfecisti. ut
h dies pbat. Nūc igitur dne ds isrl:
cōsua famlo tuo dauid patri meo.
q locutus es ei. dicēs. Nō auferetur
uir corā me de te. qui sedeat super
tronū isrl: ita tamē si custodierit fili
i tui uiā suā ut ābulent corā me sic 7
tu ābulasti in cōspectu mō. Et nc do
mine ds isrl. firment ūba tua: q lo
cutus es dd suo tuo patri mō. Ergo
ne putādū ē q uere deus habitet sr tra.
Si eni celū 7 celi celoꝝ te cape n̄ pnt:
quāto magis domus h quā edifi
caui tibi: Sz respice ad orationē serui
tui. 7 ad pces eius: dne deus meus.
Audi ymnum. 7 orōnē quā suꝰ tuus
orat corā te hodie 7 ut sint oculi tui
apti sup domū hanc nocte ac die. sr
domū de qua dixisti. erit nomē meū
ibi. ut exaudias orōnē quā suꝰ tuꝰ
orat ad te. in loco isto: ut exaudias
depcationē sui tui et ppli tui isrl. q
cūq; orauit in isto loco 7 7 exaudies
in loco habitacli tui in celo: 7 cū exaudi
eris. ppitius eris. Si peccauit hō
i proximū suū. 7 hūit aliq iuramē
tum quo teneat astrictus. 7 uenit
pp iuramentū tuū corā altari tuo i
domū tuā: tu exaudies i celo 7 facies.
7 iudicabis suos tuos cōdēpnās im
piū. 7 reddēs uiā suā sup cap eius.
iustificansq; iustū. et retribuens
ei sm iustitiā suā. Si fugerit ppls tu
isrl inimicos suos. q2 peccaturus
ē tibi. 7 agentes pniam 7 cōfitens
nōi tuo uenerit 7 adorauint. 7 de
pcati te fuint in domo tua hac: ex
audi i celo. 7 dimitte pcca ppli tui is
rael. 7 reduces eos in terra quā dedi
sti patrib; eoꝝ. Si clausum fuit ce
lum. et n̄ pluerit pp pcca eoꝝ. 7 orā

Confitentes

tes in loco isto penitentiā egerit
nomini tuo. et a peccatis suis ꝯū
si fuerint ꝓpter afflictionem suā: exau
di eos in celo. et dimitte pc̄ca suoꝝ
tuoꝝ. et ppl̄i tui isrl̄. et ostende eis
uiā boām ꝑ quā ambulent: ⁊ da
pluuiā sup terrā quā dedisti po
pulo tuo in possessionē. Fames si ob
orta fuerit in terra. aut pestilentia.
aut corruptus aer. aut erugo. aut
locusta. aut rubigo. et afflixerit
eū. ⁊ inimicus eius obsidens portas.
oīs plaga. uniuersa infirmitas. cūc
ta deuotatio. ⁊ īpcatio q̄ acciderit
oī hoī de ppl̄o tuo isrl̄: si q̄s cogno
uerit plagam cordis sui. et expāde
rit manus suas ī domo hac. tu
exaudies in celo in loco habitatiōis
tue: ⁊ repropitiabis. et facies. ut
des unicuiq; sm̄ oēs uias suas. sic̄
uideris cor eius: q2 tu nosti solus cor
oīū filioꝝ hoīū: ut timeāt te cūctis
diebꝫ qbꝫ uiuunt sup faciē t̄re. q̄ de
disti patribꝫ nr̄is. Insup ⁊ alienige
na qui nō ē de ppl̄o tuo isrl̄, cū ueni
erit de t̄ra longinq̄ ꝓpter nom̄ tuū ma
gnū. et manus tua fortis et brachi
um tuū extentū ubiq; cū uenerit ergo
o⁊ orauerit in loco hoc. tu exaudies
ī celo. in firmamento habitaculi tui. et
facies oīa ꝑ quibꝫ inuocauerit te ali
enigena: ut discāt uniuersi ppl̄i t̄ra
rum nom̄ tuū timē. sic̄ ppl̄s tuus
isrl̄: ⁊ ꝓbent q2 nom̄ tuū inuoca
tum est sup domū hāc quā edific
aui. Si egressus fuerit ppl̄s tuus ad bel
lum ꝯ inimicos suos ꝑ uiā. quocūq;
miseris eos. orabūt te ꝯ uiā ciuitatis q̄
elegisti. ⁊ ꝯ domū quā edificaui no
mini tuo: ⁊ exaudies in celo orōēs
eoꝝ ⁊ p̄ces eoꝝ. et facies iudiciū eoꝝ.
Qđ si peccauerint tibi. nō ē enī hō q̄
nō peccet: ⁊ iratus tradideris eos inim
icis suis. ⁊ captiui ducti fuerint in t̄
ram inimicoꝝ lōge uel ꝓpe: ⁊ ege
rint penitentiā ī corde suo in loco
captiuitatis. et ꝯūsi dep̄cati te fue
rint ī captiuitate sua dicētes. pec

audiet͛ ei nom̄ tuū

cauimus. iniq̄ egimus. īpie gessi
mus: et reūsi fuerint ad te in uniu
so corde suo. et tota aīa sua. in terra
inimicoꝝ suoꝝ. ad quā captiui du
cti fuerint. et orauerint te ꝯ uiā t̄re sue
quā dedisti patribꝫ eoꝝ. et ciuitatis
quā elegisti. et templi q̄ edificaui
nomini tuo: exaudies in celo in fir
mamento solii tui. orōnes eoꝝ. ⁊ p̄ces
eoꝝ. et facies iudiciū eoꝝ. et ꝓpitia
beris ppl̄o tuo ~~tuo~~ qui peccauit t̄.
⁊ oībꝫ iniquitatibꝫ eoꝝ qbꝫ p̄uari
cati sūt in te. et dabis miām corā eis
qui eos captiuos habuerint ut mi
sereant̄ eis. ppl̄s eī tuus ē et hereditas
tua. quos eduxisti d̄ t̄ra egypti. de
medio fornacis ferree. ut sint oculi
tui apti ad dep̄catiōem serui tui. ⁊ ꝑ
tui isrl̄: ⁊ exaudies eos in uniūsis ꝑ
quibꝫ inuocauerint te. Tu eī separasti
eos tibi in hereditatē de uniuersis
ppl̄is t̄re. sic̄ locutus es ꝑ moysen se
ruū tuū: qn̄ eduxisti patres nr̄os d̄
egypto dn̄e d̄s. Factū est āt cum cō
plesset salomon orans dn̄m oēm orōnē
⁊ dep̄catiōem hāc: surrexit de cōspec
tu altaris dn̄i. Vtrūq; eī genu ī t̄ram
fixerat: ⁊ manus expāderat ad ce
lum. Stetit ergo et bn̄dixit oī eccl̄e is
rael uoce magnā: dicēs. Bn̄dictus
dominus d̄s. qui dedit req̄e ppl̄o suo
isrl̄: iux̄ oīa que locutus ē. Nō ceci
dit quidē s̄mo nec unus ex oībꝫ bo
nis: q̄ locutus ē ꝑ moysen s̄uū suū.
Sit dn̄s deus nr̄ nobiscū. sic̄ fuit c̄
patribꝫ nr̄is. nō derelinq̄ns nos neq;
proiciens: s; inclinet corda nr̄a ad
se. ut ābulemus in uniūsis uiis ei᷒
⁊ custodiamus mādata eius. et ce
rimoīas eius. et iudicia. q̄cūq; man
dauit patribꝫ nr̄is: ⁊ sint s̄mones mei
isti qbꝫ dep̄catus sum corā dn̄o. ap
pinquātes dn̄o dō nr̄o die ac noc
te: ut faciat iudiciū s̄uo suo ⁊ po
pulo suo isrl̄ ꝑ singlos dies. ⁊ sciāt
oēs populi terre q2 dn̄s ipe ē d̄s.
⁊ nō ē ultra absq; eo. Sit quoq; cor
nr̄m ꝑfectum cum domino deo ⁊

nr̃o: ut ambulem̃ in decretis eius:
et custodiamus mādata eius sicut et
hodie. Igitur rex et oīs isrł̄ cum eo:
immolabāt uictimas corā dn̄o. Im-
molauitq; salomon hostias pacific
as quas immolauit dn̄o. boū. xxii.
duo milia et ouiū centū. xx. milia:
et dedicauerūt templū dn̄i rex et
filii isrł̄. In die illa sc̄ificauit rex in
mediū atrii: qḋ erāt ante domū dn̄i.
fecit quippe holocaustū ibi. et sacri
ficiū. et adipē pacificoꝝ: qm̄ altare
eneū qḋ erat corā dn̄o minus erat.
et capere nō poterat holocaustū. et sacri
ficium et adipē pacificoꝝ. fecit er
go salomō in tp̄r illo festiuitatē
celebrē. et oīs isrł̄ cū eo. multitudo
magna ab introitu emath usq; ad
riuum egypti. corā dn̄o dō nr̄o. vii.
dieb;. et. vii. dieb;. i. xiiii. dieb;. et
in die octauo dimisit pp̄los. Qui bene
dicētes regi pfecti st̄ in tabernacula su
a letantes alacriq; corde: sup oīb;
bonis q̄ fecerat deus dō. suo suo. et
isrł̄ populo suo.

Factum est at̄ cum pfecisset salomō
edificiū domus dn̄i. et edificiū regis
et oē qḋ optauerat et uoluerat fa
cere: apparuit ei dn̄s scd̄o. sicut appa
ruerat ei in gabaon. Dixitq; dn̄s ad
eū. Exaudiui orōnē tuā et depcatio
nē tuā: quā depcatus es corā me.
Sc̄ificaui domū hanc quā edificasti
ut ponerē nomē meū ibi. in sempiter
nū: et erūt oculi mei et cor meū ibi cunc
tis dieb;. Tu quoq; si ambulaueris co
ram me. sicut ambulauit pat̄ tuus
in simplicitate cordis. et in equitate. et
feceris oīa que pcepi tibi. et iudicia
mea et legittima mea suaueris: po
nā tronum regni tui sup isrł̄ in sem
piternum: sicut locutus sum dō patri
tuo dicēs. Nō auferetur uir de genere
tuo: de solio isrł̄. Si at̄ auersione a
uersi fueritis. uos et filii uri. nō sequentes
me. nec custodientes mandata mea.
et cerimonias quas pposui uobis.
sed abieritis et colueritis deos alienos.
et adorauitis eos: auferā isrł̄ de su
perficie terre quā dedi eis. et templū qḋ sc̄i
ficaui nōi meo piciā a conspectu me
o. Eritq; isrł̄ in prouerbiū et in fabulā
cunctis pp̄lis: et domus hec erit in exēplū.
Omis qui transierit per eā: stupebit et
sibilabit. et dicet. Quare fecit dn̄s
sic terre huic et domui huic: Et respōdebūt.
Quia dereliquerūt dn̄m deū suū. qui eduxit
patres eoꝝ de terra egypti. et secuti st̄
deos alienos. et coluerūt eos. et ado
rauerūt eos: iccirco induxit dn̄s sup eos
oē malū hoc. Expletis at̄ annis. xx.
postq̄ edificauerat salomon duas do
mos. i. domū dn̄i et domū regis hyram
rege tiri pbente regi salomoni ligna ce
drina et abiegna. et aurum iuxta
oē qḋ opus habuerat: tūc salomon dedit
yram. xx. opida in terra galilee. Et egres
sus est yram de tiro ut uideret opida
que dederat ei salomon: et nō placuerūt ei. Et
ait. Hecine st̄ ciuitates quas dedi
sti michi frater. Et appellauit eas terram
chabul: usq; in diem hanc. Misit q;
yram ad regē salomonē. c. xx. talen
ta auri. Hec ē summa expense q̄
obtulit salomon rex: ad edificandā dom
um dn̄i. et domū suā. et mello. et mu
rum ierłm. et eser. et mageddo. et ga
zer. Pharao rex egypti ascendit et ce
pit gazer. succenditq; eā igni. et ch
ananeum qui habitabat in ciuitate
interfecit: et dedit eā in dotē filie sue
uxori salomonis. Edificauit ergo salo
mon gazer et bethoron inferiorē. et
balaath. et palmirā in terra solitudinis.
et oēs uicos qui ad se ptinebāt. et erāt
absq; muro muniuit. et ciuitates
curruū. et ciuitates equitū: et qḋcūq;
ei placuit ut edificaret in ierłm. et
in libano. et in oī terra potestatis sue.
Uniuersum pp̄lm qui remanserat de a
morreis. et etheis. et phereçeis. et e
ueis. et iebuseis. qui nō sunt de filiis
isrł̄. horum filios qui remanserāt in ter
ra quos scilꝫ nō potuerant filii isrł̄ exter
minare: fecit salomon tributarios usq;
ad diem hanc. De filiis at̄ isrł̄ nō consti

tuit rex salomon construere quæq; sed erant uiri bellatores. et ministri eius. et principes. et duces. et præfecti curruum et equorum. Erant autem principes super omnia opera salomonis. præpositi .d.l. qui habebant subiectum populum. et statutis operibus imperabant. Filia autem pharaonis ascendit de ciuitate dauid in domum suam: quam edificauerat ei salomon. Tunc edificauit mello. Offerebat quoque salomon tribus uicibus per annos singulos holocausta. et pacificas uictimas. super altare quod edificauerat domino: et adolebat thimiama coram domino. Perfectumque est templum. Classem quoque fecit rex salomon in asiongaber. que est iuxta ahilam. in littore maris rubri: in terra idumea. Misitque yram in classe illa seruos suos. uiros nauticos. et gnaros maris: cum seruis salomonis. Qui cum uenissent in ophir: sumptum inde aurum. cccc.xx. talentorum. detulerunt

X

trim

Sed et regina saba audita fama salomonis: in nomine domini uenit temptare eum in enigmatibus. Et ingressa cum comitatu multo et diuitiis. camelis portantibus aromata et aurum infinitum nimis et gemmas preciosas. uenit ad regem salomonem: et locuta est ei uniuersa que habebat in corde suo. Et docuit eam salomon: omnia uerba que proposuit. Non fuit sermo qui regem posset latere: et non responderet ei. Videns autem regina saba omnem sapientiam salomonis. et domum quam edificauerat. et cibos mense eius. et habitacula seruorum. et ordines ministrantium. uestesque eorum. et pincernas. et holocausta que offerebat in domo domini: non habebat ultra spiritum. Dixitque ad regem. Verus est sermo quem audiui in terra mea. super sermonibus tuis. et super sapientia tua. et non credebam narrantibus michi: donec ipsa ueni. et uidi oculis meis. et probaui quod media pars michi nunciata non fuerat. Maior est sapientia et opera tua: quam rumor quem audiui. Beati uiri tui. et beati serui tui: hii qui stant coram te semper. et audiunt sapientiam tuam. Sit dominus deus tuus benedictus. cui complacuisti. et posuit te super tronum israel. in sempiternum. et constituit te regem. ut faceres iudicium et iusticiam. Dedit ergo regi .c.xx. talenta auri. et aromata multa nimis: et gemmas preciosas. Non sunt allata ultra aromata tam multa: quam ea que dedit regina saba regi salomoni. Sed et classis yram que portabat aurum de ophir: attulit de ophir ligna thyina multa nimis. et gemmas preciosas. Fecitque rex de lignis thyinis fulcra. et domus domini. et domus regie: et cytharas. liras que cantoribus. Non sunt allata huiuscemodi ligna thyina. neque uisa usque in presentem diem. Rex autem salomon dedit regine saba omnia que uoluit. et petiuit ab eo: exceptis his que ultro obtulerat ei munere regio. Que reuersa est: et abiit in terram suam cum seruis suis. Erat autem pondus auri. quod afferebatur salomoni per singulos annos .d.c.lxvi. talentorum auri: excepto eo quod afferebant uiri qui super uectigalia erant et negociatores. uniuersique scruta uendentes. et omnes reges arabie. ducesque terre. Fecit quoque rex salomon .cc. scuta de auro purissimo. Sexcentos auri siclos dedit in lamina scuti unius. et .ccc. peltas: ex auro probato. Trecente lamine auri: unam peltam uestiebant. Posuitque eas rex in domo saltus libani. Fecitque etiam rex salomon tronum de ebore grandem: et uestiuit eum auro fuluo nimis: qui habebat .vi. gradus. Et summitas troni rotunda erat: in parte posteriori. Et due manus hinc atque inde. tenentes sedile. et duo leones stabant iuxta manus singulas: et .xii. leunculi stantes super .vi. gradus hinc atque inde. Non est factum tale opus in uniuersis regnis. Sed et omnia uasa de quibus potabat rex salomon. erant aurea: et uniuersa supellex domus saltus libani de auro purissimo. Non erat argentum. nec alicuius precii putabatur in diebus salomonis: quia classis regis per

mare cum classe hyram. semel p tres
annos ibat in tharsis: deferens inde
auri et argentu et dentes elefantor
et simias et pavos. Magnificatus e g
rex salom. sup oms reges terre diuicijs
et sapia: et uniusa terra desiderabat
uidere uultu salomis. ut audiret sa
pientia eius qua dederat dns in cor
de eius. Et singli deferebant ei mun
era. uasa aurea et argentea. uestes.
et arma bellica: aromata quoq; 7
equos et mulos p annos singlos. Co
gregauitq; salom currus et eqtes.
et facti st ei. m. cccc. currus. et. xii.
milia equitu: 7 disposuit eos p ci
uitates munitas. et cu rege in ierlm.
fecitq; ut tanta eet habundantia a
genti in ierlm. quanta et lapidu: et
cedror pbuit m'titudine: qi sic
comoros. q nascunt in campestrib.
Et educebant eq salomi de egypto.
et de choa. Negociatores ei regis e
mebant de choa: 7 statuto ptio per
ducebant. Egrediebat aut ex egypto
quadriga. dc. siclis argenti. 7 equs
. cl. Atq; in huc modu: cuncti reges
etheor 7 syrie. equos uenundabant.

Rex aut salom. adamauit mulieres a
lienigenas multas. 7 filiam quoq; ph
araonis. 7 moabitidas. 7 amoniti
das. et ydumeas. et sitonias. et eth
eas: de gentib; sup qb; dix dns filiis
isrl. Non ingrediemini ad eas: ne
q; de illis ingredientur ad uras. Cer
tissime eni auertent corda ura: ut se
qmini deos earu. His itaq; copula
tus e rex salom: ardentissimo amo
re. fueruntq; ei uxores qsi regine septi
gente. et concubine. ccc: 7 auerterunt
mulieres cor eius. Cumq; ia eet senex.
depuatu e cor eius p mulieres. ut se
queretur deos alienos: nec erat cor
eius pfectu cu dno deo suo sic cor dd
patris eius: s; colebat salom astarte
deam sidonior. et chamos deu moa
bitaru. et moloch ydolu amonitar.
fecitq; salomo qd n placuerat coram
dno: 7 n adimpleuit ut sequeret do
minu sic dd pat eius. Tunc edific
auit salom. phanu chamos ydolo
moab. in monte q e contra ierlm. 7
moloch ydolo filior amon: atq;
in huc modu fecit uniusis uxorib;
suis alienigenis q adolebant thura.
7 immolabant diis suis. Iratus e igit
dns salomi. q auersa eet mens eius a
dno deo isrl: qui apparuerat ei scdo.
7 pceperat de ubo hoc. ne sequeretur
deos alienos: 7 n custodiuit que
mandauit dns ei. Dixit itaq; do
minus salomi. Quia habuisti hoc
apd te. 7 n custodisti pactu meu. 7 p
cepta mea q mandaui tibi. dirupens
scindam regnu tuu: 7 dabo illd suo
tuo. Uerumtamen in dieb; tuis n faciam:
pp dd patre tuu. De manu filii tui
scindam illd. Nec totu regnu auferam:
s; tribu una dabo filio tuo. pp dd s
uu meu. et ierlm quam elegi. Susci
tauit aut dns aduersariu salomi.
adad idumeu de semine regio: q
erat in edom. Cu ei eet dd in ydume
a. et ascendiss; ioab princeps mili
cie ad sepeliendu eos qui fuerant
interfecti. et occidiss; oe masculinu
in idumea: vi. ei mensib; ibi morat
e ioab. 7 omnis isrl. donec interime
rent oe masculinu in idumea 7 fug
adad ipe. et uiri idumei. d suis
patris eius cu eo. ut ingrederet egy
ptum. Erat aut adad: puer puulus.
Cumq; surrexissent de madian. ue
nerunt in pharan. Tuleruntq; secu
uiros de pharan: 7 introierunt egyptu
ad pharaone rege egypti. Qui dedit
ei domu et cibos constituit: 7 terram
delegauit. Et inuenit adad gram co
ram pharaone ualde: intantum ut daret
ei uxore sorore uxoris sue germana
tafnes regine. Genuitq; ei soror taf
nes genebath filium: 7 nutriuit
eu tafnes in domo pharaonis. Erat
q; genebath habitans ap pharaone. c
filiis eius. Cumq; audiss; adad in
egypto. dormisse dd cum patrib;
suis. 7 mortuu ee ioab principe mi

litie: dixit pharaoni. Dimitte me
ut vadam in terram meam. Dixitque ei
pharao. Qua enim re apud me indi
ges ut queras ire ad terram tuam? At
ille respondit. Nulla. Sed obsecro te: ut
dimittas me. Suscitavit ei quoque
deus adversarium razon filium eliada:
qui fugerat ad adezer regem soba do
minum suum. Et congregavit contra eum vi
ros. et factus est princeps latronum: cum
interficeret eos david. Abieruntque damas
cum. et habitaverunt ibi: et constituerunt
eum regem in damasco. Eratque adversa
rius israel: cunctis diebus salomonis. Et
hoc est malum adad: et odium contra israel. Re
gnavitque in syria. Jeroboam quoque
filius nabath ephrateus de sare
da servus salomonis. cuius mater erat no
mine sarua mulier vidua: levavit ma
num contra regem. Et hec est causa rebellionis adversus
eum. quia salomon mello edificavit: et co
equavit voraginem civitatis david patris
sui. Erat autem jeroboam vir fortis: et
potens. Vidensque salomon adolescentem
bone indolis et industrium: constituerat
eum prefectum super tributa universe domus
joseph. Factum est igitur in tempore illo. ut
jeroboam egrederetur de jerusalem. et inve
niret eum ahias silonites propheta. in
via. opertus pallio novo. Erant autem duo
tantum in agro. Apprehendensque
ahias pallium suum novum quo opertus
erat: scidit in duodecim partes. Et ait
ad jeroboam. Tolle tibi. x. scissuras. Hec
enim dicit dominus deus israel. Ecce ego scin
dam regnum de manu salomonis: et dabo
tibi. x. tribus. Porro una tribus re
manebit ei. propter servum meum david. et jerusalem
civitatem quam elegi ex omnibus tribubus
israel: eo quod dereliquerint me. et adora
verint astarten deam sidoniorum. et cham
os deum moab. et moloch deum filiorum
amon. et non ambulaverint in viis meis.
ut facerent justitiam coram me. et precepta
mea. et judicia sicut david pater eius. Nec tamen
auferam omne regnum de manu eius. sed
ducem ponam eum cunctis diebus vi
te sue. propter david servum meum quem elegi. qui

custodivit mandata mea et precepta
mea. Auferam autem regnum de manu
filii eius: et dabo tibi. x. tribus. Fi
lio autem eius. dabo tribum unam: ut rem
aneat lucerna david servo meo. cunctis
diebus coram me. in jerusalem civitate quam
elegi. ut esset nomen meum ibi. Te autem
assumam. et regnabis super omnia que desi
derat anima tua: erisque rex super israel. Si
ergo audieris omnia que precepero tibi. et
ambulaveris in viis meis. et feceris
quod rectum est coram me custodiens mandata
mea. et precepta mea. sicut fecit david ser
vus meus: ero tecum et edificabo tibi domum
fidelem. quomodo edificavi david domum:
et tradam tibi israel. et affligam semen david
super hoc: verumtamen non cunctis diebus. Vo
luit ergo salomon: interficere jeroboam.
Qui surrexit et aufugit in egyptum.
ad susac regem egypti: et fuit in egyp
to usque ad mortem salomonis. Reliquum
autem verborum salomonis. et omnia que fecit. et
sapientia eius: ecce universa scripta sunt
in libro verborum dierum salomonis. Dies autem
quos regnavit salomon in jerusalem super omnem
israel: xl. anni sunt. Dormivitque salo
mon cum patribus suis: sepultusque
est in civitate david patris sui. Regnavit
que roboam filius eius pro eo.

XII

Venit autem roboam in sichem. Illuc enim
congregatus erat omnis israel: ad constitue
ndum eum regem. At vero jeroboam filius
nabath. cum adhuc esset in egypto.
profugus a facie regis salomonis: au
dita morte eius. reversus est de egyp
to. Miseruntque: et vocaverunt eum. Venit
ergo jeroboam. et omnis multitudo israel: et
locuti sunt ad roboam dicentes. Pater tuus
durissimum jugum imposuit nobis.
tu itaque nunc imminue paululum de
imperio patris tui durissimo. et de jugo
gravissimo. quod imposuit nobis: et servie
mus tibi. Qui ait eis. Ite usque ad ter
cium diem: et revertimini ad me. Cum
que abissent populus: inivit consilium rex roboam
cum senioribus qui assistebant coram
salomone patre eius. dum adhuc vi
veret: et ait. Quod michi datis consilium

ut r̄ndeam pp̄lo. Qui dixerunt ei. Si
hodie obediens pp̄lo huic. et serui
eris ei. 7 petitioni eoꝝ cesseris. locutusq;
fueris ad eos uba lenia: et erunt tibi ser
ui cunctis dieb;. Qui dereliquit ꝯsiliu;
senum qđ dederant ei: et adhibuit
adolescentes qui nutriti fuerant cū
eo. et assistebant illi. Dixitq; ad eos.
Qđ mihi datis ꝯsiliū. ut r̄ndeā pp̄lo hu
ic. qui dixerunt michi. leuius fac iu
gum q̄ imposuit pat̄ tuus sup nos.
Et dixerunt ei iuuenes: q̄ nutriti fu
erant cū eo. Sic loquere pp̄lo huic. q̄
locuti s̄t ad te dicētes. pat̄ tuus ag
grauauit iugū nr̄m. tu releua nos.
Sic loq̄ris ad eos. Minim⁹ digit⁹ me⁹
grossior ē dorso patris mei. Et nūc
posuit pat̄ meus sup uos iugū gra
ue: ego āt addā sup iugū uestru;.
Pat̄ meus cecidit uos flagellis: e
go āt cedā uos scorpionib;. Venit g̃ie
roboā et ōis pp̄ls ad roboam die ter
cia: sic locut⁹ fuerat rex dicēs. Reuertimini
ad me die t̄cia. R̄ndit q; rex pp̄lo
dura. derelicto ꝯsilio senioꝝ. qđ ei
dederant: 7 locutus est eis. s̄m ꝯsiliū
iuuenū dicēs. Pat̄ meus adgrauauit
iugum u̅rm. ego āt addā iugo u̅ro.
Pater meus cecidit uos flagellis: e
go āt cedā uos scorpionib;. Et n̄ ad
quieuit rex pp̄lo: q̄m auersat⁹ fuerat
eū d̄ñs: ut suscitaret uerbū suū q̄ locut⁹
fuerat in manu ahie silonithe: ad iero
boā filiū nabath. Videns itaq; pp̄ls.
qđ noluiss; audire eos rex. r̄ndit ei di
cēs. Que nobis pars ī dd̄. t̄ q̄ hereditas
in filio ysai. Vade in tab̄nacla tua
isrl̄. Nūc uide domū tuā dd̄. Et abi
it isrl̄ in tab̄nacla sua. Sup filios
āt isrl̄. q̄cūq; h̄itabant ī ciuitatibus
iuda: regnauit roboā. Misit igitur
rex roboā aduram. q̄ erat sup tributa:
7 lapidauit eū ōis pp̄ls. et mortuus
ē. Porro rex roboā festinus ascēdit
currū: et fugit in ir̄lm. Recessitq;
isrl̄ a domo dd̄: usq; in p̄sente diē.
Fc̄m ē āt cum audiss; ōis isrl̄. q̄ re
uersus eēt ieroboā: miserunt. et uoca
uerunt eum. ꝯgregato cetu. et cō
stituerunt eum regē sup ōe; isrl̄:
nec secutus ē quisq̄ domu; dd̄. p̄t
tribū iuda sola. Venit āt roboā ir̄l̄m:
et ꝯgregauit uniu̅sa domū iuda 7
tribū beniamin. clxxx. milia. electoꝝ
uiroꝝ bellatoꝝ: ut pugnarent ꝯt
domū isrl̄. et reducerent regnū rob
oam filio salomonis. Fc̄us ē āt s̄mo dn̄i.
ad semeiā uirum dei: dicēs. Loquere
ad roboā filium salomonis regē iuda:
et ad ōem domū iuda. et beniamin.
et reliquos de pp̄lo. dicēs. Hec dic̄ d̄ñs.
Nō ascendetis: nec bellabitis ꝯt fr̄es
u̅ros. filios isrl̄. Reuertat̄ uir in domū
suā. A me enim fc̄m ē u̅bum h̄. Au
dierunt s̄monē dn̄i. et reu̅si s̄t de itin
ere: sic̄ eis p̄cepat d̄ñs. Edificauit āt
ieroboā sichē in monte effraim: et
h̄itauit ibi. Et egressus inde: edifica
uit phanuel. Dixitq; ieroboā ī cord̄
suo. Nunc reuertetur regnū ad domū
dd̄. si ascenderit pp̄ls iste. ut faciat
sacrificia in domo dn̄i in ir̄lm. 7 ꝯu̅
tetur cor pp̄li hui⁹ ad dn̄m suū iero
boam regem iuda: interficientq; me
et reuertentur ad eū. Et excogitato cō
silio: fecit duos uitulos aureos. Et
dixit eis. Nolite ultra ascendē ir̄l̄m.
Ecce dii tui isrl̄: qui eduxerunt te d̄
t̄ra egypti. Posuitq; unū in bethel:
et alterum in dan. Et factū ē u̅bu;
h̄ isrl̄ in peccatū. Ibat enī pp̄ls ad
adorandum uitulū: usq; in dan. Et
fecit phana in excelsis: 7 sacerdotes d̄
extremis pp̄li qui n̄ erant de filiis leui.
Constituitq; diē sollēpnē in mense
octauo: xv. die m̄sis: ī silitudinē sol
lēpnitatis. q̄ celebrabat̄ in iuda. Et
ascendens altare. similit̄ fecit ī beth
el: ut immolaret uitul̄ quos fabri
catus fuerat. Constituitq; ī bethel.
sacerdotes excelsoꝝ q̄s fecerat: et ascendit
sup altare q̄ extruxerat ī bethel. xv.
die m̄sis octaui. quē finxerat de corde
suo. Et fecit sollempnitatē filiis is
rael: et ascendit sup altare. ut ad
oleret incensum.

XIII

Et ecce vir dei venit de iuda in sermone domini in bethel, ieroboam stante super altare et thus iaciente. Et exclamavit contra altare in sermone domini, et ait: Altare, altare, hec dicit dominus: Ecce filius nascetur domui david, iosias nomine, et immolabit super te sacerdotes excelsorum, qui nunc in te thura succendunt, et ossa hominum incendet super te. Deditque in die illa signum, dicens: Hoc erit signum quod locutus est dominus: Ecce altare scindetur, et effundetur cinis qui in eo est. Cumque audisset rex sermonem hominis dei, quem inclamaverat contra altare in bethel, extendit manum suam de altari dicens: Apprehendite eum. Et exaruit manus eius, quam extenderat contra eum, nec valuit retrahere eam ad se. Altare quoque scissum est, et effusus est cinis de altari, iuxta signum quod predixerat vir dei in sermone domini. Et ait rex ad virum dei: Deprecare faciem domini dei tui, et ora pro me, ut restituatur manus mea michi. Oravitque vir dei faciem domini dei. Et reversa est manus regis ad eum, et facta est sicut prius fuerat. Locutus est autem rex ad virum dei: Veni mecum domum ut prandeas, et dabo tibi munera. Responditque vir dei ad regem: Si dederis michi mediam partem domus tue, non veniam tecum, nec comedam panem, nec bibam aquam in loco isto. Sic enim mandatum est michi in sermone domini precipientis: Non comedes panem neque bibes aquam, nec reverteris per viam qua venisti. Abiit ergo per aliam viam, et non est reversus per iter quo venerat in bethel. Prophetes autem quidam senex habitabat in bethel, ad quem venerunt filii sui, et narraverunt ei omnia opera que fecerat vir dei die illa in bethel; et verba que locutus fuerat ad regem, narraverunt patri suo. Et dixit eis pater eorum: Per quam viam abiit? Ostenderunt ei filii sui viam per quam abierat vir dei qui venerat de iuda. Et ait filiis suis: Sternite michi asinum. Qui cum stravissent, ascendit, et abiit post virum dei, et invenit eum sedentem subtus terebintum. Et ait illi: Tune es vir dei qui venisti de iuda? Respondit ille: Ego sum. Et dixit ad eum: Veni mecum domum, ut comedas panem. Qui ait: Non possum reverti neque venire tecum, nec comedam panem, nec bibam aquam in loco isto, quia locutus est dominus ad me in sermone domini dicens: Non comedes panem, neque bibes ibi aquam, nec reverteris per viam qua ieris. Qui ait ei: Et ego propheta sum similis tui, et angelus locutus est michi in sermone domini dicens: Reduc eum tecum in domum tuam, et comedat panem et bibat aquam. Fefellit eum, et reduxit secum. Comedit ergo panem in domo eius, et bibit aquam. Cumque sederent ad mensam, factus est sermo domini ad prophetam qui reduxerat eum. Et exclamavit ad virum dei qui venerat de iuda dicens: Hec dicit dominus: Quia non obediens fuisti ori domini, et non custodisti mandatum quod precepit tibi dominus deus tuus, et reversus es, et comedisti panem, et bibisti aquam in loco in quo precepit tibi ne comederes panem, neque biberes aquam, non inferetur cadaver tuum in sepulchrum patrum tuorum. Cumque comedisset et bibisset, stravit asinum suum prophete quem reduxerat. Qui cum abisset, invenit eum leo in via, et occidit. Et erat cadaver eius proiectum in itinere. Asinus autem stabat iuxta illum, et leo stabat iuxta cadaver. Et ecce viri transeuntes viderunt cadaver proiectum in via, et leonem stantem iuxta cadaver. Et venerunt et divulgaverunt in civitate in qua propheta senex ille habitabat. Quod cum audisset propheta ille qui reduxerat eum de via, ait: Vir dei est qui inobediens fuit ori domini, et tradidit eum dominus leoni, et confregit eum, et occidit eum iuxta verbum domini quod locutus est ei. Dixitque ad filios suos: Sternite michi asinum. Qui cum stravissent, et ille abisset, invenit cadaver eius proiectum in via, et asinum et leonem stantes iuxta cadaver. Et non comedit leo de cadavere, nec lesit asinum. Tulit ergo prophetes cadaver viri dei, et posuit illud super asinum, et reversus intulit in civitatem prophete senis ut plangerent eum. Et

[Et pph]

posuit cadauer eius in sepulcro su
o: et planxerunt eũ. Heu heu mi
fr̃. Cumq; planxissẽ eum: dix̃ ad fi
lios suos. Cum mortuus fuero: sepe
lite me in sepulcro. in quo uir dei
sepultus ẽ. Iuxta ossa eius ponite
ossa mea. Profectio enĩ ueniet ser
mo quẽ ꝑdixit in s̃mõe dñi. ꝯ altã
re q̃ est in bethel: et ꝯ õia excelsoꝝ
fana que s̃t in urbib; samarie. Pt
h̃ uba nõ ẽ reu̾sus ieroboam d̃ uia
sua pessima: s; econtrario fecit de no
uissimis ppli sacdotes excelsoꝝ. Qui
cq; uolebat: implebat manũ suã:
et fiebat sacdos excelsoꝝ. Et ꝓp hãc
cãm peccauit domus ierobeã: 7 eũs
a est. et deleta desupfitie t̃re.

In t̃p̃e illo egrotauit abia fili⁹ ierobo
am. Dixitq; ieroboam uxori sue. Sũ
ge 7 cõmuta hitum. ne cognoscaris
q̃ sis uxor ierobeã: et uade in silo u
bi ẽ ahia ꝑpheta qui locutus ẽ m̃. qd̃
regnaturus ẽẽm sup ꝑplm huc. Tol
le quoq; in manu tua. x. panes. 7 cru
stulam. et uas mellis: 7 uade ad eũ.
Ipse enĩ indicabit tibi: qd̃ euenturũ
sit huic puero. Fecit ut dixẽat uxor
ieroboam: 7 ꝯsurgens abiit in silo. et
uẽit in domũ ahie. At ille nõ poterat
uidere: q2 caligauerãt oculi eius p̃e
senectute. Dixit ãt dñs ad ahiã. Ec
ce uxor ierobeã ingredit̃: ut ꝯsulat
te sup filio suo. qui egrotat. Hec 7 h̃
loqueris ei. Cũ ergo illa intraret. et
dissimularet se ẽẽ q̃ ẽat: audiuit a
hias sonitũ pedũ eius introeuntis
p ostiũ: 7 ait. Ingredere uxor ierobo
am. Quare aliam ẽẽ te simulas: E
go ãt missus sum ad te durus nũti⁹.
Vade 7 dic ierobeã. Hec dic̃ dñs deus
isr̃l. Quia exaltaui te de medio ꝑpli.
et dedi te ducẽ sup ꝑplm meũ isr̃l.
et scidi regnũ domus d̃d. et dedi il
lud tibi. et nõ fuisti sic̃ suus meus
d̃d. qui custodiuit mãdata mea. et
secutus ẽ me in toto corde suo. faci
es qd̃ placitũ ẽẽt in ꝯspectu meo. s;
opatus es male. sup om̃s qui fuerũt

ante te. et fecisti tibi deos alienos. et
conflatiles. ut me ad iracundiã
prouocares. me ãt ꝓiecisti post cor
pus tuũ. Idcirco ecce ego inducã ma
la sr̃ domũ ierobeã. 7 ꝑcutiã ierobeã
mingentẽ ad parietẽ. et clausũ et
nouissimũ in isr̃l: 7 mũdabo reliq̃s
domus ierobeã. sic̃ mũdari sol; fimũ
usq; ad puriũ. Qui mortui fuerĩt de
ierobeã in ciuitate: cõedẽt eos canes.
Qui ãt mortui fuerĩt in agro uorab
ũt eos aues celi: q2 dñs locutus est.
Tu igitur surge. et uade in domũ tu
ã. et in ipso introitu pedũ tuoꝝ in ur
bem morietur puer: et planget eũ
oĩs isr̃l. et sepeliet. Iste ẽi solus inferet̃
de ieroboam in sepulcrũ: q2 inuẽtus
ẽ sup eõ s̃mo bonus a dñm dñm is
rael. in domo ierobeã. Constituet ãt
sibi dñs regẽ sup isr̃l. q ꝑcutiat domũ
ierobeã: in hac die. et in h̃ t̃p̃e. Et ꝑ
cutiet dñs d̃s isr̃l sic̃ moueri solet in
harũdo in aqua: et euellet isr̃l d̃ t̃ra
bõa hac. quã dedit patrib; eoꝝ: 7 uẽ
tilabit eos t̃ns flumẽ: q2 fecerũt sibi
lucos ut irritarent dñm. Et tradet d̃s
d̃s isr̃l: ꝓp pctã ierobeã q peccauit. 7
peccare fecit isr̃l. Surrexit itaq; ux
or ieroboam. et abiit: 7 uẽit in ther
sa. Cumq; illa ingrederet̃ limẽ dom⁹:
puer mortuus ẽ. 7 sepelierũt eũ. Et
planx̃ eũ oĩs isr̃l: iuxta s̃monẽ dñi.
quẽ locutus ẽ in manu s̃ui sui ahie
prophete. Reliq̃ ãt u̾boꝝ ierobeã
quom̃o pugnauerit. et quom̃o regnauit.
ecce scripta sũt in libro u̾boꝝ dieꝝ
regum isr̃l. Dies ãt q̃b; regnauit iero
boam. xx. et duo ãni s̃t. et dormiuit
ieroboam cũ patrib; suis: regnauitq;
nadab filius eius ꝓ eo. Porro roboã
filius salomis: regnauit in iuda. Qu
adraginta 7 unius ãni erat roboã cũ
regnare cepisset: 7. x. et. vii. ãnis reg
nauit in ir̃lm ciuitate quã elegit d̃s.
ut poneret nom̃ suũ ibi. ex omnibus
tribub; isr̃l. Nom̃ ãt matris eius
naama amanites. Et fecit iudas ma
lum corã dño: 7 irritauerũt eũ super

Regum

R adrio do 5 reu

oib3 que fecerāt patres eo2ꝫ ī peccātis suis que peccauerūt. Edificauerūt ēī et ipi sibi aras et statuas et lucos. sup omnē collē excelsū. et sub ter oēm arborē frondosā. Sed et effeminati fuerūt in tra. feceritq3 oēs abhoīnatiōes gentiū: quas attriuit dn̄s ā facie filio2ꝫ isrł. In quīto autē āno regni roboā. ascendit sesach rex egipti in ırłm. et tulit thesauros domus dn̄i. et thesauros regios. et vniūsa diripuit: scuta quoq3 aurea q̄ fecerat salon. Pro quib3 fecit rex roboā scuta erea. et tradidit ea ī manu ducū scutario2ꝫ. et eo2ꝫ q excubabant ān ostium domus regis. Cūq3 ingrederetur rex in domū dn̄i. portabāt ea q p̄cundi hēbāt officiū: et postea reportabāt ad armamentariū scutario2ꝫ. Reliqua āt simonū roboā et oīa que fecit: ecce scripta sc̄ in libro uborū dierū regū iuda. Fuitq3 bellum int roboā et ieroboā. [Dormiuitq3 roboā] c̄ patrib3 suis: et sepultus ē cū eis in ciuitate dd. Nom āt matris eius naama amanites. Et regnauit abia filius eius p eo.

E simoniū
cūctis dieb3. Dormiuitq3 roboam

XV

In anno ergo. xviii. regni ieroboā filii nabath: regnauit abia sup iudā. tribus ānis regnauit in ırłm. Nom matris eius. maacha: filia absalon. Ambulauitq3 in oīb3 peccātis patris sui q̄ fecerat ān eū: nec erat cor eius pfectum cū dn̄o dō suo. sicē cor dd patris eius. Sed pp dd dedit ei dn̄s deus suus lucernā in ırłm. ut suscitaret filiū eius post eū et staret ırłm. eo qd fecisset dd rectū in oculis dn̄i. et n̄ declinasset ab oīb3 q̄ pceperat ei cūctis dieb3 uite sue. excepto sermone urie ethei. At tn̄ bellū fuit int roboām et ieroboā: oī tpr uite eius. Reliq āt simonū abia. et oīa q̄ fecit. nonne hec scripta sūt in libro uborū die2ꝫ regū iuda? Fuitq3 pliū int abiā et ieroboā. Et dormiuit abia cū patrib3 suis: et sepelierūt eū in ciuitate dd. Regnauitq3 asa filius eius pro eo. In anno ergo. xx. ieroboā regis isrł. regnauit asa rex iuda: et. xli. et uno anno regnauit in ırłm. Nomen matris eius maacha filia absalon. Et fecit asa rectum ān cospectū dn̄i: sicē dd pat eius. Et abstulit effeminatos de tra: purgauitq3 uniūsas sordes idolo2ꝫ q̄ fecerāt patres eius. Insup et maacha matrē suā amouit ne eēt princeps in sacris priapi: et in luco eius quē cosecrauerat. Subuertitq3 specum eius. et cofregit simulacrum turpissimū: et combussit in torrente cedron. Excelsa āt n̄ abstulit. Uerūtamn̄ cor asa pfectum eēt c̄ dn̄o dō suo: cunctis dieb3 suis. Et intulit ea q̄ sc̄ificauerat pat suus. et uouerat in domū dn̄i: argentū. et aurū. et uasa. Bellū āt eēt int asa et baasa regē isrł: cunctis dieb3 eo2ꝫ. Ascendit quoq3 baasa rex isrł in iudā. et edificauit rama: ut n̄o posset qspiā egredi uł ingredi de pte asa regis iude. Tollens itaq3 asa oē argentū et aurū qd remanserat in thesauris domus regie. dedit illd ī manus dn̄i. et in thesauris domus regie. dedit illud in manus suo2ꝫ suo2ꝫ: et misit ad benedab filiū thabremon filii ezion regē syrie. q habitabat ī damasco dicens. Fedus est int me et te. et int patrē meū et patrē tuū: ideo misi tibi munera. argentū. et aurum: et peto ut uenias. et irritū facies fedus qd hēs cū baasa rege isrł. et recedat a me. Acquiescens benadab regi asa. misit principes exercitus sui in ciuitates isrł: et percusserunt ahyon. et dan. et abel domū maacha. et uniūsā chenereth. oēm scilicet tram neptalim. Qd cū audisset baasa: intmisit edificare ramam: et reūsus ē in thersa. Rex āt asa nunciū misit in oēm iudā: dicēs. Nemo sit excusatus. Et tulerūt lapides rama et ligna eius qb3 edificauerat uasa. et extruxit de eisdē rex asa gabaa. beniamin. et massa. Reliq autē oīū simonū asa. et uniuerse fo

E sui

E abia
E cunctis dieb3

titudines eius. et cũcta que fecit.
et ciuitates quas extruxit: nõne h̃
scripta sũt in libro u̇bor dierũ re
gum iuda: Uerũtñ in tp̃e senectutis
sue doluit pedes. Et dormiuit cũ
patribꝫ suis: ⁊ sepultus ẽ cũ eis in ci
uitate dd̃ patris sui. Regnauitq̃ꝫ
iosaphath filius eius p̃ eo. Nadab
uõ filius ieroboã regnauit sup̃ isrl̃
ãno s̃o asa regis iuda. Regnauitq̃ꝫ
sup̃ isrl̃: duobꝫ ãnis. Et fecit q̃ ma
lum ẽ in conspectu dñi ⁊ ãblauit i
uiis patris sui et i p̃ccis eius: q̃bus
peccare fecit isrl̃. Insidiat͛ ẽ ãt ei ba
asa filius ahia de domo ysachar: et
pcussit eũ in gebethon que ẽ urbs
phylistinorum. Siqdẽ nadab et õis isrl̃:
obsidebãt gebethon. Interfecit igitur
eũ baasa in anno t̃tio asa regis iuda:
⁊ regnauit p̃ eo. Cũq̃ꝫ regnassꝫ: pcus
sit õem domũ ieroboã. Nõ dimisit ne
unã q̃dẽ aĩam de semĩe eius. donec de
leret eum iux̃ uerbũ dñi. q̃ locut͛ fuãt
in manũ serui sui ahie silonitis: ꝓpter
pcc̃a ieroboam. q̃ peccauerat. ⁊ q̃bꝫ
peccare fecerat isrl̃. et ꝑ delictũ q̃
irritauerat dñm dm̃ isrl̃. Reliq̃ aũt
s̃monũ nadab et oĩa que opatus ẽ:
nõne h̃ scripta s̃t in libro u̇bor dierũ
regũ isrl̃: Fuitq̃ꝫ bellũ int̃ asa. et ba
asa regẽ isrl̃: cunctis diebꝫ eorum. An
no t̃tio asa regis iuda. regñuit baasa
filius ahia. sup̃ õem isrl̃. in thersa
uiginti quatuor ãnis: ⁊ fecit ma
lũ corã dño. Ambulauitq̃ꝫ ĩuiis ie
roboã. et i p̃ccis eius: q̃bꝫ peccare fe
Factus ẽ ãt s̃mo domini ad | cit isrl̃.
hieu filiũ anani: ↄtra baasa dicens.
Pro eo q̃d exaltaui te de puluere. ⁊
posui ducẽ sup̃ pp̃lm meũ isrl̃. tu ãt
ambulasti in uia ieroboã. et pecca
re fecisti pp̃lm meũ isrl̃. ut me irrita
res i peccatis eorum. ecce ego demetãꝫ
posteriora baasa. et posteriora dom͛
eius: ⁊ faciã domũ tuã sic̃ domũ ie
roboã filii nabath. Qui mortuus fu
erit de baasa in ciuitate. comedẽt eũ
canes: ⁊ qui mortuus fuĩt ex eo in
regiõe. comedent eũ uolucres celi. Re
liqua ãt s̃monũ baasa et quecũq̃ꝫ fe
cit. et p̃lia eius: nõne hec scripta sunt
in libro u̇borũ dierũ regum isrl̃:
Dormiuit ergo baasa cum patribꝫ
suis. sepultusq̃ꝫ ẽ in thersa. Et reg̃
uit hela filius eius p̃ eo. Cũ ãt in
manũ hieu filii anani ꝓphe. u̇bum
dñi factũ eẽt ↄt̃ baasa. et ↄt̃ domũ
ei͛. et ↄt̃ õe malũ q̃ fecerãt corã dño
ad irritandũ eũ. in opibꝫ manuũ
suarũ ut fieret sic̃ domus ieroboãꝫ:
ob hãc cãm occidit eũ. hoc ẽ hieu fil
iũ anani ꝓphãm. Anno. xxvi. asa
regis iuda. regnauit hela filius baa
sa. sup̃ isrl̃ in thersa: duobꝫ annis.
Et rebellauit ↄt̃ eũ s̃uus suus zãri:
dux medie ptis equitum. Erat ãt he
la in thersa. bibens et temulent͛: i
domo arsa p̃fecti thersa. Irruens g͛
zamri pcussit. et occidit eũ: ãno. xx.
vii. asa regis iuda: et regñuit p̃ eo.
Cũq̃ꝫ regnassꝫ. et sedissꝫ sup̃ soliũ ei͛.
pcussit õem domũ baasa. et nõ de
reliq̃t ex eo mingentẽ ad pariẽtem:
⁊ ꝓpinquos ⁊ amicos ei͛. Deleuitq̃ꝫ
zamri õem domũ baasa. iux̃ uerb
um dñi q̃ locutus fuãt ad baasa ĩ
manũ hieu ꝓphe: ꝓp uniũsa pcc̃a ba
asa. et peccata hela filii eius q̃ pec
cauerunt ⁊ peccare fecerũt isrl̃: ꝓ
uocãtes dñm deũ isrl̃ in uanitatibꝫ
suis. Reliq̃ ãt s̃monũ hela. et oĩa q̃
fecit. nõne hec scripta s̃t in libro u̇er
bor dierum regũ isrl̃: Anno. xxvii.
asa regis iuda: regñuit zamri. vii.
diebꝫ in thersa. Porro exercitus obsi
debat gebethon. urbẽ phylistinorum.
Cũq̃ꝫ audissꝫ rebellasse zamri. et oc
cidisse regem: õis isrl̃ zãri qui erat
princeps militie sup̃ isrl̃. in die il
la i castris. Ascẽdit g͛ ãri ⁊ õis isrl̃ c̃ eo d̃
gebethõ: ⁊ obsidebãt thersa. Uidẽs
aũt zãri q̃d expugnãda eẽt ciuitas:
ingressus ẽ palatiũ et succendit se c̃
domo regia: ⁊ mortuus ẽ in pcc̃is
suis q̃ peccauerãt. faciẽs malũ cor
am domino. et ãbulans in uia iero

Eea

fecit sibi regem

boam. et in pctō eius quo peccare
fecit isrl̄. Reliq̄ āt s̄monū zamri
et insidiarū eius. et tyrānidis. n̄ne
h̄ scpta sīt ilib̄ ĭ libro dierū regum i
israel? Tūc diuisus ē ppls isrl̄. i
duas ptes. Media ps pp sequebat̄
thebni filium gineth. ut cōstitueret̄
eū regē: 7 media pars amri. Preua
luit āt ppls qui erat cum ām: ppl̄o
qui sequbatur thebni filiū gineth.
Mortuusq; ē thebni: 7 regnauit
amri. Anno. xxxi. asa regis iuda:
regn̄uit amri sup isrl̄. xii. annis. i
thersa regnauit. vi. ānis. Emitq;
montē samarie a somer. duob; ta
lentis argenti. edificauitq; eam:
7 uocauit nomē ciuitatis quā extr
uxerat noīe somer mōtis dn̄i sam
arie. fecit āt amri malū in cōspectu
dn̄i: 7 opatus ē neq̄r. sup ōs q̄ fuer̄
ān eum. Ambulauitq; in ōi uia ie
roboā filii nabath. et in pccīs eius
q̄b; peccare fecerat isrl̄: ut irritaret̄
dn̄m dm̄ isrl̄: in uanitatib; suis. Re
liq̄ āt s̄monū amri et p̄lia eius q̄
gessit. n̄ne hec scripta sunt in libro
s̄monū dierum regū isrl̄? Dormi
uitq; amri cū patrib; suis: 7 sepul
tus ē in samaria. Regnauitq; ach
ab filius eius p eo. Achab uō filius
amri regnauit sup isrl̄: āno. xxx.
viii. asa regis iuda. Et regn̄uit achab
filius amri sup isrl̄: in samaria. xx.
et duob; ānis. Et fecit achab fili' ām
malum in cōspectu dn̄i: sup ōs q̄ fu
erāt ān eum. Nec suffecit ei ut am
bularet in pccīs ieroboā filii naba
th: insup dux̄ uxorē iezabel filiam
methbaal regis sidonioz. Et abiit.
7 suiuit baal: 7 adorauit eū. Et po
suit arum baal in tēplo baal q̄d e
dificauerat in samaria: 7 plātauit
lucū. Et addidit achab ī ope suo ir
ritans dn̄m dm̄ isrl̄: s̄r ōs reges isrl̄
qui fuerunt ān eū. In dieb; āt eius
edificauit ahiel de bethel: ihericō.
In abiram primitiuo suo fundauit
eā. et in segub nouissīo suo. posuit

portas eius: iux̄ uerbum dn̄i q̄d lo
cutus fuerat in manu iosue filii
Et dix̄ helias thesbites de [habitatoribus galaad] num.
hitatorib; galaad: ad achab. Vi
uit dn̄s deus isrl̄. in cui' cōspectu sto:
si erit ānis hiis ros et pluuia nisi
iux̄ oris mei uba. Et factum ē uer
bum dn̄i ad eum dicēs. Recede hīc
7 uade cōtra orientē. 7 abscōde ī torrēte
charith. qui ē cōtra iordanē. et ibi d̄
torrente bibes: coruisq; p̄cepi ū pa
scant te ibi. Abiit ergo: 7 fecit iux̄
uerbum dn̄i. Cūq; abiss; sedit in tor
rente charith: qui ē cōtra iordanē.
Corui quoq; deferebāt ei panē 7 cā
nes mane. similit̄ panē et carnes
uesp̄i: 7 bibebat de torrēte. Post
dies āt siccatus ē torrens: n̄ ei plu
erat sup t̄ram. Fcūs ē igitur s̄mo d̄
ad eū dicēs. Surge et uade in sarep
thā sidonioz: 7 manebis ibi. Pre
cepi eñ ibi mulieri uidue: ut pascat
te. Surrex̄. et abiit in sarepthā. Cū
q; uenisset ad portā ciuitatis. appa
ruit ei mlr̄ uidua colligēs ligna:
7 uocauit eā. Dixiq; illi. Da michi
paululū aq̄ in uase: ut bibā. Cūq;
illa pgeret ut afferret: clamauit
post tergū eius dicēs. Affer michi
obsecro. et bucellā panis: in manu
tua. Que r̄ndit. Viuit dn̄s deus t
tuus. q̄r n̄ hēo panē: nisi q̄ntū pu
gillus cape pōt farine in ydria. et
paululū olei in lechito. En collig
o duo ligna. ut ingrediar 7 faciā
illd̄ michi et filio meo: ut comeda
mus 7 moriam̄. Ad q̄ helias ait. N
oli timere: s; uade. 7 fac sic̄ dixisti.
Verūtn̄ michi primū fac de ipsa fa
rinula subcinericiū panē puulū:
et affer ad me. tibi āt 7 filio tuo: fa
cies postea. Hec āt dic̄ dn̄s ds̄ isrl̄.
Hydria farine n̄ deficiet. nec lechi
tus olei minuet̄: usq; ad diē in q̄
daturus ē dn̄s pluuiā sup faciē t̄re.
Que abiit: 7 fecit iux̄ uerbum helie.
Et comedit ipē et illa: et domus ei'.
Et ex illa die. hydria farine n̄ de

E reū:

E a monte ut.

E ī libro

XVII

fecit. et lechitus olei nō ē imminut'
ūx uerbum dn̄i q̄ locutus fuerat
in manu helie. Factū ē aūt ul'a hec.
egrotauit filꝰ mulieris matris fami
lias: ⁊ erat langor fortissimus ita ū
n̄ remaneret in eo halitus. Dixit ergo
ad heliam. Quid michi et tibi uir
dī? Ingressus es ad me ut rememora
rentur iniquitates mee. ⁊ interficeres
filium meum. Et ait ad eā helias. Da
m̄ filiū tuū. Tulitq; eū de sinu eius.
⁊ portauit in cenaculū. ubi ipse ma
nebat. ⁊ posuit sup lectulū suū. ⁊
clamauit ad dn̄m et dixit. Dn̄e de'
meus. etiā ne uiduā ap̄ q̄ ego utcū
q; sustentor afflixisti ut interficeres
filiū eius? Et expandit se atq; mens'
ē sup puer tribꝫ uicibꝫ. clamauit
q; ad dn̄m. ⁊ ait. Dn̄e d̄s meus. reu
tatur oro aīa pueri huiꝰ in uiscera
eius. Exaudiuit dn̄s uocē helie. ⁊ re
uersa ē aīa pueri. intra eū. et reuixit.
Tulitq; helias puerū. et deposuit
eū de cenaculo in inferiorē domū.
et tradidit matri sue. Et ait illi.
En uiuit filius tuus. Dixitq; mulier ad
heliā. Nunc in isto cognoui qm̄
uir dei es tu. ⁊ u'bum dn̄i in ore tu
o uerū est.

XVIII Post dies multos u'bum
dn̄i factum ē ad heliā in āno tercio
dicens. Vade et ostende te achab ut dē
pluuiā sup faciem t're. Iuit ergo
helias ut ostenderet se achab. Erat
aūt fames uehemens in samaria. Vo
cauitq; achab abdiā dispensato
rē domꝰ sue. Abdias aūt timebat do
minū deū ualde. Nam cum interfice
ret iezabel p̄phās dn̄i. tulit ille .c.
p̄phās. et abscondit eos. quinquage
nos in speluncis. ⁊ pauit eos pane
et aq̄. Dixit ergo achab ad abdiam.
Vade in t'ram ad uniusos fontes a
q̄rum. et in cunctas ualles. si forte
inuenire possimus herbā ⁊ saluare
equos et mulos. et n̄ penitus iumē
ta intereant. Diuiseruntq; sibi regiones
ut circuirent eas. Achab ibat p' ui
am unā. et abdias p' uiā alteram
seorsum. Cumq; esset abdias in uia.
helias occurrit ei. Qui cum cogno
uisset eum. cecidit sup faciē suam.
et ait. Num tu es dn̄e mi helias?
Cui ille respondit. Ego. Et dixit. Vade.
⁊ dic dn̄o tuo. Adē helias. Et ille.
Quid peccaui inquit qm̄ tradis me
seruū tuū in manus achab. ut inter
ficiat me? Viuit dn̄s d̄s tuus. n̄ ē
gens aut regnū quo n̄ miserit dn̄s mi
te requirens. Et respondentibꝫ cunctis
n̄ ē hic. adiurauit regna singula. ⁊
gentes. eo q' minime reperireris. Et
nunc dicis michi. uade. et dic dn̄o
tuo adē helias. Cumq; recessero a te.
sp̄c dn̄i asportabit te in locū q' ego
ignoro. Et ingressus nuntiabo ach
ab. ⁊ n̄ inueniens te. interficiet me.
Seruus aūt tuus timet dn̄m ab in
fantia sua. Numquid n̄ indicatum ē
tibi dn̄o mīo qd fecerim cum interficeret
iezabel p̄phās dn̄i. q' absconderim
de p̄phis dn̄i .c. uiros quinquagenos
et quinquagenos in speluncis. ⁊ paui
eos pane et aq̄. ⁊ nunc dicis. uade. ⁊
dic dn̄o tuo adē helias. ut interfici
at me. Et dixit helias. Viuit dn̄s ex
ercituū. ante cuius uultū sto. q' ego
hodie apparebo ei. Abiit ergo abdi
as in occursum achab. ⁊ indicauit ei. Ve
nitq; achab in occursū helie. Et cū
uidisset eum. ait. Tune es ille qui
conturbas isrl'. Et ille ait. Nō ego
turbaui isrl'. sꝫ tu et domus patris
tui. qui dereliquistis mādata do
mini. et secuti estis baalim. Ver
tamen nūc mitte et congrega ad me
uniusum isrl' in monte carmeli. ⁊
p̄phās baal .ccc.l. p̄phāsq; lucorū
.cccc. qui comedunt de mensa iezabel.
Misit achab ad oēs filios isrl'. ⁊ cong
gauit p̄phās in monte carmeli.
Accedens aūt helias ad oēm p̄plm is
rael. ait. Vsq; quo claudicatis in
duas partes? Si dn̄s ē deus. sequimini
eū. Si aūt baal. sequimini illum.
Et n̄ respondit ei p̄pls u'bum. Et ait ru
rsum helias ad p̄plm. Ego remansi

propheta domini solus. Prophete autem ba
al .cccc.l. prophete autem lucorum quadrin
genti uiri sunt. Dentur nobis duo
boues. et illi eligant bouem unum:
et in frusta cedentes. ponant super li
gna. ignem autem non supponant. Et ego
faciam bouem alterum. et imponam super
ligna: ignemque non supponam. Inuocate
nomina deorum uestrorum: et ego inuocabo
nomen domini dei mei. Et deus qui ex
audierit per ignem. ipse sit deus. Respondens
omnis populus: ait. Optima propositio. quam
locutus est helias. Dixit ergo helias
prophetis baal. Eligite uobis bouem unum.
et facite primi. quia uos plures estis: et
inuocate nomina deorum uestrorum. ignemque non
supponatis. Qui cum tulissent bouem
quem dederat eis. fecerunt: et inuocab
ant nomen baal de mane usque ad me
ridiem dicentes. Baal: exaudi nos.
Et non erat uox: nec qui responderet. Transi
liebantque altare: quod fecerant. Cumque esset
iam meridies: illudebat eis helias
dicens. Clamate uoce maiore: deus
enim est. et forsitan loquitur. aut in diuersorio
est. aut in itinere. aut certe dormit: ut
excitetur. Clamabant ergo uoce magna.
et incidebant se iuxta ritum suum cultris.
et lanceolis: donec perfunderentur sangui
ne. Postquam autem transiit meridies. et
illis prophetantibus uenerat tempus. quo
sacrificium offerri solet. nec audieba
tur uox. nec aliquis respondebat. nec at
tendebat orantes: dixit helias omni populo.
Venite ad me. Et accedente ad se populo.
curauit altare domini. quod destructum
fuerat: et tulit .xii. lapides iuxta numerum
tribuum filiorum iacob. ad quem factus est sermo
domini dicens. israel erit nomen tuum: et edi
ficauit de lapidibus altare in nomine
domini. fecitque aqueductum quasi per duas ar
atiunculas in circuitu altaris: et com
posuit ligna. Diuisitque per membra
bouem. et posuit super ligna: et ait. Im
plete quattuor hydrias aqua: et fundite
super holocaustum. et super ligna. Rursum
que dixit. Etiam secundo hoc facite. Qui cum fe
cissent et secundo: ait. Etiam tertio id ipsum

Ex ore enim uir for. etc.

facite. Feceruntque et tertio: et curre
bant aque circa altare. et fossa aque
ductus repleta est. Cumque iam tempus esset ut
offerretur holocaustum: accedens heli
as propheta ait. Domine deus abraham. et ysa
ac. et israel. hodie ostende. quia tu es
deus israel. et ego seruus tuus: et iuxta
preceptum tuum feci omnia uerba hec. Ex
audi me domine exaudi me: ut discat
populus iste. quia tu es dominus deus. et tu conuer
tisti corda eorum iterum. Cecidit autem ignis
domini et uorauit holocaustum. et ligna.
et lapides: puluerem quoque et aquam que
erat in aqueductu lambens. Quod cum
uidisset omnis populus: cecidit in faciem
suam. et ait. Dominus ipse est deus: dominus ipse est
deus. Dixitque helias ad eos. Apprehendi
te prophetas baal: et ne unus quidem effu
giat ex eis. Quos cum comprehendissent.
duxit eos helias ad torrentem cyson:
et interfecit eos ibi. Et ait helias ad
ad achab. Ascende comede. et bibe: quia
sonus multe pluuie est. Ascendit ac
hab: ut comederet et biberet. Helias autem
ascendit in uerticem carmeli: et pronus
in terram posuit faciem inter genua sua:
et dixit ad puerum suum. Ascende: et pros
pice contra mare. Qui cum ascendisset: et contem
platus esset: ait. Non est quicquam. Et ru
rsum ait illi. Reuertere .vii. uicibus.
In .vii. autem uice: ecce nubecula parua
quasi uestigium hominis ascendebat de mari.
Qui ait. Ascende: et dic ad achab. Iun
ge currum tuum et descende: ne occupet
te pluuia. Et cum se uerteret huc atque
illuc: ecce celi contenebrati sunt: et nubes
et uentus: et facta est pluuia grandis.
Ascendens itaque achab: abiit in iez
rael. Et manus domini facta est super heliam.
accinctisque lumbis currebat ante
achab. donec ueniret in iezrael.

XIX

Nuntiauit autem achab iezabel omnia que
fecerat helias: et quomodo occidisset
uniuersos prophetas baal gladio. Misit
que iezabel nuntium ad heliam: dicens.
Hec faciant michi dii. et hec addant.
nisi hac hora cras posuero animam tuam
sicut animam unius ex illis. Timuit

ergo helias: et surgens abiit, quocumque
ferebat eum voluntas. Venitque in bersabe
e iuda. et dimisit ibi puerum suum:
et perrexit in desertum viam unius diei. Cum-
que venisset et sederet subter unam iunipe
rum: petivit anime sue ut moreretur:
et ait. Sufficit michi domine: tolle
animam meam. Neque enim melior sum: quam
patres mei. Proiecitque se. et obdor
mivit in umbra iuniperi. Et ecce
angelus domini tetigit eum: dixitque illi.
Surge et comede. Respexit: et ecce
ad caput suum subcinericius panis. et
vas aque. Comedit ergo et bibit: et
rursum obdormivit. Reversusque est
angelus domini secundo. et tetigit eum: dixit-
que illi. Surge comede: grandis enim
restat via. Qui cum surrexisset: comedit
et bibit. Et ambulavit in fortitudine
cibi illius. xl. diebus et. xl. noctibus:
usque ad montem dei oreb. Cumque veis-
set illuc: mansit in spelunca. Et ecce
sermo domini ad eum: dixitque illi. Quid hic
agis helia? At ille respondit. Celo zelatus
sum pro domino deo exercituum. quia dereli-
querunt pactum domini filii israel. Altaria tu-
a destruxerunt. et prophetas tuas occide
runt gladio: et relictus sum ego so
lus: et querunt animam meam ut auferant
eam. Et ait ei. Egredere et sta in monte
coram domino. Et ecce dominus transit: et spiritus
grandis et fortis. subvertens montes et
conterens petras. ante dominum. Non in spiritu dominus.
Et post spiritum commotio. Non in commotione
dominus. Et post commotionem ignis. Non
in igne dominus. Et post ignem sibilus au
re tenuis. Quod cum audisset helias:
operuit vultum suum pallio. et egressus
stetit in ostio spelunce. Et ecce vox
ad eum dicens. Quid hic agis helia?
Et ille respondit. Celo celatus sum pro domino deo
exercituum: quia dereliquerunt pactum tuum
filii israel. Altaria tua destruxerunt. et pro
phetas tuos occiderunt gladio: et dereli
ctus sum ego solus: et querunt animam me
am ut auferant eam. Et ait dominus ad
eum. Vade et revertere in viam tuam per de
sertum in damascum. Cumque perveneris

illuc. unges azahel regem. super syri
am: et hieu filium namsi unges
regem super israel. Heliseum autem filium
saphath qui est de abelmaula. un
ges prophetam pro te. Et erit. quicumque fu
gerit gladium azahel: occidet eum hieu.
Et qui fugerit gladium hieu: interficiet
eum heliseus. Et derelinquam michi in israel
. vii. milia virorum. quorum genua non sunt
curvata ante baal: et omne os quod non ad
oravit eum osculans manus. Profectus
ergo inde repperit heliseum filium saph
at arantem in. xii. iugis boum: et ipse
in. xii. arantibus unus erat. Cumque
venisset helias ad eum: misit pallium
suum super eum. Qui statim relictis bobus:
cucurrit post heliam: et ait. Osculer
oro te. patrem meum et matrem meam: et sic
sequar te. Dixitque ei. Vade. et revertere.
Quod enim meum erat: feci tibi. Rever-
sus autem ab eo: tulit par boum. et mactavit
illud. Et in aratro boum coxit carnes:
et dedit populo. et comederunt. Consurgens
que abiit. et secutus est heliam: et mini
strabat ei.

Porro benadab rex syrie congregavit omnem
exercitum suum. et. xxxii. reges secum.
et equos et currus: et ascendens
pugnabat contra samariam: et obsidebat
eam. Mittensque nuntios ad achab re
gem israel in civitatem: ait. Hec dicit ben
adab. Argentum tuum et aurum tuum
meum est. et uxores tue. et filii tui opti
mi: mei sunt. Responditque rex israel. Iuxta
verbum tuum domine mi rex: tuus sum ego.
et omnia mea. Revertentesque nuntii di
xerunt. Hec dicit benadab: quia misi
ad te. Argentum tuum. et aurum tu
um. et uxores tuas. et filios tuos:
dabis michi. Cras igitur hac eadem
hora mittam servos meos ad te. et scru
tabuntur domum tuam et domum servorum
tuorum: et omne quod eis placuerit ponent
in manibus suis et auferent. Vocavit autem
rex israel omnes seniores terre: et ait. Ani-
madvertite et videte quoniam insidietur nobis.
Misit enim ad me pro uxoribus meis et filiis
et pro argento et auro: et non abnui.

Dixeruntq; oēs maiores natu et u
niūsus pp̄ls: ad eum. Nō audias:
neq; acqescas illi. Respondit itaq; nū
ciis benadab. Dicite dn̄o meo regi.
Oīa p̄p̄ que misisti ad me s̄uū tuū
in initio. faciā: hāc aūt rem facere
n̄ possum. Reūsiq; nūtii: retulerūt
oīa ei. Qui remisit: 7 ait. Hec faciāt
michi dii 7 hec addāt: si suffecerit
puluis samarīe. pugillis oīs p̄pli q
sequitur me. Et r̄ndens rex isrl': a
it. Dicite ei. Ne gl̄ietur accinctus ē
que ut discinctus. Fctm ē aūt cū au
disss; benadab ūbum istud: bibat
ip̄e et reges in umbracul'. Et ait
s̄uis suis. Circūdate ciuitatē. Et ci
rcuīdederūt eam. Et ecce p̄p̄ha unꝰ
accedēs ad achab regē isrl': ait. H
dicit dn̄s deus. Certe uidisti oēm
mītitudinē hāc nimiā. Ecce ego t̄
dam eam in maūu tuā hodie: ut sci
as q; ego sum domin'. Et ait achab.
Per quem? Dixitq; ei. Hec dic dn̄s.
Per pedisse quos principū puicia
rum. Et ait. Quis incipiet p̄liari?
Et ille dix̄. Tu. Recensuit ergo pu
eros. principū puinciaꝝ: 7 rep̄p̄it
nūm. cc. xxx ii. Et post eos recens
uit p̄plm. scilicet oēs filios isrl'. vii.
milia. et egssi sūt meridie. Benad
ab aūt bibebat temulentꝰ in ūbra
culo suo 7 et reges. xxx ii. c̄ eo: qui
ad auxiliū eius uenerāt. Egssi sūt
aūt pueri principū puinciaꝝ: i pri
ma fronte. Misit rex itaq; benad
ab: qui nūtiauerūt ei dicentes. Vi
ri egssi sūt de samarīa. At ille. Siū
ait p pace ueniunt. app̄hendite
eos uiuos: siue ut p̄lient. uiuos eos
capite. Egssi sūt ergo pueri princi
pum puinciaꝝ: ac reliquꝰ exercitꝰ
sequātur. Et pcussit unus quisq;
uirum qui contra se ueniebat. Fu
geruntq; syri: 7 psecutus ē eos is
rael. Fugit quoq; benadab rex sy
rie in equo cum eqtib; suis. Nec n̄
et egressus rex isrl' pcussit equos
et currus: et pcussit siriā plaga
magna. Accedens aūt p̄p̄ha ad re
gem isrl': dixit ei. Vade. et confortare:
et scito. et uide quid facias. Sequēti
enim anno: rex syrie ascendet ꝯt
te. Serui uō regis syrie dixerūt ei. Dii
Dii montiū sūnt dii eoꝝ: ido supau
erūt nos. Sz melius ē ut pugnem
aduūsum eos in campestrib;: 7 ob
tinebimus eos. Tu ergo ūbū h̄ fac.
Amoue reges singulos ab exerci
tu suo. et pone principes p eis. et
instaura nūm militū q ceciderūt
de tuis. et equos s̄m equos p̄stinos.
et currus s̄m currus quos ante ha
buisti. 7 pugnabimus ꝯt eos i
cāpestrib;: 7 uidebis q obtinebi
mus eos. Credidit ꝯsilio eoꝝ: 7 fec̄
ita. Igitur postquā annus t̄nsierāt.
recensuit benadab syros et ascendit
in affech: ut pugnaret ꝯt isrl'. Po
ro filii isrl' recensiti sūt. et accept̄
cibariis pfecti sūt ex aduūso. castaq;
metati sūt ꝯtra eos qi duo greges
pāuui capꝛ. Siri aūt: repleuerūt t̄rā.
Et accedens unus uir dei: dix̄ ad re
gem isrl': Hec dicit dn̄s. Quia dixerūt
siri. deus montiū ē dn̄s eoꝝ. 7 nō ē
deus uallīū: dabo mltitudinem oēꝫ
hāc grandem in maūu tua: 7 scietis q
ego sum dn̄s. Dirigebāt. vii. dieb;
ex aduūso. hii atq; illi: acies. Septi
ma aūt die: ꝯmissū ē belli. Pcusserūt
q; filii isrl' de siris. c. milia peditū
in die una. Fugerūt aūt qui remanserāt
in affech: in ciuitatē: 7 cecidit mu
rus sup. xxvii. milia hoīū qui rem
anserāt. Porro benadab fugiens
ingssus est ciuitatē: in cubiculū.
qd erat int' cubiculū. Dixeruntq; ei s̄ui
sui. Ecce audiuimꝰ q reges domus
isrl' clementes sīt. Ponamus itaq; sa
ccos in lumbis nostris. 7 funiculos
in capitib; n̄ris: 7 egrediamur ad
regem isrl'. forsitā saluabit aīās no
stras. Accinxerūt ergo saccis lūbos
suos. 7 posuerunt funiculos i capiti
b; suis. ueneruntq; ad regē isrl'. 7 di
xerunt ei. Seruus tuus benadab

dic. Viuat oro te aīa mea. Et ille
ait. Si adhuc uiuit: fr̄ meus est.
Quod acceperunt uiri pro omine. et fe
stinanter rapuerunt uerbum ex ore
eius: atq; dixerunt. Viuit fr̄ tuus
benadab. Et dixit eis. Ite et adduci
te eū ad me. Egressus ē ergo ad eū
benadab. Et leuauit eū in currū suū.
Qui dixit ei. Ciuitates quas tulit
pat̄ meus a patre tuo. reddā: et pla
teas. fac tibi in damasco. sic fecit
pat̄ meus in samaria: et ego federatus
recedā a te. Pepigit ergo fedus: et dim
isit eū. Tūc uir quidam de filiis pphāa
rum: dixit ad sociū suū in sermone
dn̄i. Percute me. At ille noluit p
cutere. Cui ait. Quia noluisti au
dire uocem dn̄i: ecce recedes a me.
et percutiet te leo. Cūq; paululū rece
ssisset ab eo: inuenit eum leo atq; per
cussit. Sed et alterū inueniēs uirū: di
xit ad eū. Percute me. Qui percussit
illum: et uulnerauit. Abiit ergo
pphāa. et occurrit regi in uia: et muta
uit aspsione pulueris os et oculos
suos. Cumq; rex transiret: clama
uit ad regem. et dix̄. Seruus tuus
egressus ē ad pliandū comin᷒. Cūq;
fugisset uir unus adduxit eū quidā ad
me: et ait. Custodi uirū istū. Qui
si lapsus fuit: erit aīa tua p aīa illi᷒:
aut talentū argenti appendes. Dū
aūt ego turbatus. huc illucq; me u
terem: subito nō cōparuit. Et ait
rex isrl̄ ad eū. Hoc ē iudiciū tuū:
q̄ ipse decreuisti. At ille stati abster
sit puluerē de facie sua: et cognouit
rex isrl̄ eum. q̄ eēt de pphis. Qui dix̄
ad eū. Hec dicit dn̄s. Quia dimisi
sti uirū dignū morte de manu tua:
erit aīa tua p aīa illi᷒. et pplīs tuus
pro pplo eius. Reuersus ē igitur rex
isrl̄ in domū suā. audire cōtēpnēs:
et furibund᷒ uenit in samariā.

Post uerba aūt hec tp̄r illo uinea erāt
naboth iezrahelite: qui erat in iez
rahel iux̄ palatiū achab regis sam
arie. Locutus ē ergo achab ad nabo
th dicens. Da michi uineā tuā. ut
faciā michi ortum olerū. q̄z uicin
a ē. et pp̄e domū meā: daboq; tibi
pro ea uineā meliorē. Aut si tibi cō
modius putas: argenti pciū q̄nto
digna ē dabo. Cui r̄ndit naboth. P
picius michi sit dn̄s: ne dem heredi
tatem patrū meoz tibi. Venit ergo
achab in domū suā indignās et freni
dens sup ūbo quod locutus fuāt ad eū
naboth iezrahelites dicēs. nō dabo
tibi hereditatē patrū meoz. Et pi
ciens se in lectulū suū. auertit faciē
suā ad parietē: et nō comedit panē. Ing
ssa ē aūt ad eū iezabel uxor sua: dix̄
q; illi. Quid ē hoc. unde aīa tua cō
tristata ē. et quare nō comedis panē?
Qui r̄ndit ei. Locutus sum naboth
iezrahelite: et dixi illi. Da m̄ uine
am tuā accepta pecunia: aut si tibi
placet. dabo tibi uineā meliorē p
ea. Et ille ait. Nō dabo tibi uineam
meā. Dixit ergo ad eū iezabel uxor
eius. Grandis auctoritatis es: et bn̄
regis regnū isrl̄. Surge et comede
panē et equo aīo esto. ego dabo t
uineā naboth iezrahelite. Scripsit
itaq; litt̄as ex noīe achab. et signa
uit eas anulo eius: et misit ad
maiores natu. et ad optimates q
erāt in ciuitate eius. et hītabāt cū
naboth. Litt̄arū aūt erat ista sentē
tia. Predicate ieiuniū. et sedē faci
te naboth int̄ primos ppli: et sum
mittite duos uiros filios belial cōt̄
eū. et falsum testimoniū dicāt. Bn̄
dix̄ dm̄ et regē. Et educite eū. et la
pidate: sicq; moriat̄. Fecerūt ergo ci
ues eius maiores natu et optima
tes q̄ hītabāt cum eo in urbe. sic p̄
cepat eis iezabel: et sicut scriptū erat
in litt̄is quas miserat ad eos. Predic
auerunt ieiuniū: et sedere fecerūt
naboth int̄ primos ppli. Et adduc
tis duobz uiris filiis diaboli: fece
rūt eos sedere cōt̄ eum. At illi scilicet
ut uiri diabolici dixerūt cōt̄ eū testim
oniū corā omī multitudinē. Bn̄dixit

Exequtu

Et fremens

Et ei

> naboth. et mortuus [est]
> locuta

naboth deum et regem. Quam obrem eduxerunt eum extra civitatem: et lapidibus interfecerunt. Miseruntque ad iezabel. dicentes. Lapidatus est naboth: et mortuus est. Factum est autem cum audisset iezabel lapidatum esse ad achab. Surge posside vineam naboth iezrahelite: qui noluit tibi adquiescere. et dare eam. accepta pecunia. Non enim vivit naboth: sed mortuus est. Quod cum audisset achab. mortuum videlicet naboth: surrexit et descendebat in vineam naboth iezrahelite. ut possideret eam. Factus est igitur sermo domini ad heliam thesbiten: dicens. Surge descende in occursum achab regis israel: qui est in samaria. Ecce ad vineam naboth descendit: ut possideat eam. Et loqueris ad eum dicens. Hec dicit dominus deus. Occidisti: insuper et possedisti. Et post hec addes. Hec dicit dominus. In loco hoc in quo linxerunt canes sanguinem naboth: lambent quoque sanguinem tuum. Et ait achab ad heliam. Num invenisti me inimice

> Et inimicum

mi? Qui dixit. Inveni: eo quod venundatus sis ut faceres malum in conspectu domini. Propterea hec dicit dominus. Ecce ego inducam super te malum: et demetam posteriora tua. et interficiam de achab mingentem ad parietem. et clausum et ultimum in israel. Et dabo domum tuam sicut domum ieroboam. filii nabath. et sicut domum baasa filii ahia: quia egisti ut me ad iracundiam provocares: et peccare fecisti israel. Sed et de iezabel locutus est dominus dicens. Canes comedent iezabel in agro iezrahel. Si mortuus fuerit achab in civitate: comedent eum canes. Si autem mortuus fuerit in agro: comedent eum volucres celi. Igitur non fuit alter talis sicut achab: qui venundatus est ut faceret malum in conspectu domini. Concitavit enim eum iezabel uxor sua: et abhominabilis effectus est: in tantum ut sequeretur ydola que fecerant amorrei quos consumpsit dominus a facie filiorum israel. Itaque cum audisset achab sermones istos: scidit vestem suam. et operuit cilicio carnem suam. ieiunavitque et dormivit in sacco: et ambulabat demisso capite. Factus est igitur sermo domini ad heliam thesbiten dicens. Nonne vidisti humiliatum achab coram me? Quia igitur humiliatus est mei causa non inducam malum in diebus eius: sed in diebus filii sui inferam malum domui eius.

> Et fratris

> Et uir

> XX

Transierunt igitur tres anni absque bello: inter siriam et israel. In anno autem tertio. descendit iosaphat rex iuda: ad regem israel. Dixitque rex israel ad servos suos. Ignoratis quod nostra sit ramoth galaad. et negligimus eam tollere de manu regis sirie? Et ait ad iosaphat. Venies ne mecum ad preliandum in ramoth galaad? Dixitque iosaphat ad regem israel. Sicut ego sum: ita et tu. Populus meus. et populus tuus unum sunt. et equites mei et equites tui. Dixitque iosaphat ad regem israel. Quere oro te hodie sermonem domini. Congregavit ergo rex israel prophetas. cccc. circiter viros: et ait ad eos. Ire debeo in ramoth galaad ad bellandum. an quiescere? Qui responderunt. Ascende: et dabit eam dominus in manu regis. Dixit autem iosaphat. Non est hic propheta domini quispiam. ut interrogemus per eum? Et ait rex israel ad iosaphat. Remansit vir unus per quem possemus interrogare dominum: sed ego odi eum. quia non prophetat mihi bonum. sed malum. micheas filius iemla. Cui iosaphat ait. Ne loquaris ita rex. Vocavit ergo rex israel eunuchum quendam: dixitque ei. Festina adducere micheam filium iemla. Rex autem israel et iosaphat rex iuda sedebant unusquisque in solio suo. vestiti cultu regio in area iuxta ostium porte samarie: et universi prophete prophetabant in conspectu eorum. Fecit quoque sibi sedechias filius chanaana cornua ferrea: et ait. Hec dicit dominus. His ventilabis syriam: donec deleas eam. Omnesque prophete similiter prophetabant: dicentes. Ascende in ramoth galaad. et vade prospere: et tradet dominus in manu regis. Nuntius vero qui ierat vocare micheam:

> Et nuntius

locutus ē ad eū dicens. Ecce ſmōes
pphārum ore uno bōa regi pdicant.
Sit ergo ſmo tuus similis eorū:
et loquere bōa. Cui micheas ait. Vi
uit dns: qz qdcūqz dixerit michi dns.
hoc loqr. Venit itaqz ad regē. Et ait
rex. Michea. ire debemus in ramoth
galaad ad pliandū an cessare. Cui
ille r̄ndit. Ascende et uade pspere:
et tradet dns in manū regis. Dix at
rex ad eū. Iterum atqz iterū adiuro
te: ut nō loquaris michi nisi qd ue
rum ē in nomine dni. Et ille ait.
Vidi cunctum isrl' dispsum in mon
tibz: qsi oues n̄ habentes pastorē.
Et ait dns. Nō hnt isti dnm: reuta
tur unusquisqz in domū suā ī pace.
Dixit ergo rex isrl' ad iosaphat. Nū
quid n̄ dixi tibi. qz n̄ pphat michi
bonū. ſz semp malū. Ille uō ad
dens ait. Propterea audi ſmonē dni.
Vidi dnm sedentē sup soliū suū: ꝛ
omem exercitum celi assistentē ei a dex
tris et a sinistris. Et ait dns. Quis
decipiet achab regē isrl'. ut ascendat
et cadat in ramoth galaad. Et dix
unus uba huiuscemodi: ꝛ alius a
lit. Egressus ē at sps. et stetit coram
dno: ꝛ ait. Ego decipiā illū. Cui lo
cutus ē dns. In quo. Et ille ait. Eg
diar: ꝛ ero sps mendax in ore oīm pphe
tarum eius. Et dixit dns. Decipies.
ꝛ pualebis. Egredere: ꝛ fac ita. Nūc
igitur ecce dedit dns spm mēdacii
in ore oīum pphārū tuorū qui hic
sūt: et dns locutus ē ꝯ te malū. Ac
cessit at sedechias filius chanaan. et
pcussit micheā in maxillā: et dix.
Mene ne ergo dimisit sps dni. et locu
tus est tibi. Et ait micheas. Visurus
es in die illa: qn ingrediens cubicu
lum intra cubiculū ut abscōdaris.
Et ait rex isrl'. Tollite micheā. et ma
neat ap amon principē ciuitatis. ꝛ
ap ioas filiū amalech: et dicite eis.
Hec dicit rex. Mittite uirū istū in car
cerē. et sustentate eū pane tribula
tionis et aq angustie: donec reuertar

in pace. Dixitqz micheas. Si reūsus
fueris in pace: nō ē dns locutus in
me. Et ait. Audite ppli oēs. Ascēdit
itaqz rex isrl' ꝛ iosaphat rex iuda i ra
moth galaad. Dixitqz rex isrl' ad ios
aphat. Sume arma et ingredere p
lium: et induere uestibz tuis. Por
ro rex isrl' mutauit habitū suū: ꝛ ingss
sus ē bellū. Rex at syrie pceperat prin
cipibz curruū. xxx. duobz: dicens. Nō
pugnabitis ꝯtra maiorē et minorē
quēpiā: nisi ꝯtra regē isrl' solū. Cū
ergo uidissent principes curruū
iosaphat: suspicati sūt qd ipse eēt
rex isrl'. Et impetu facto pugnabāt
ꝯtra eū. Et exclamauit iosaphat. In
tellexeruntqz principes curruū. q
nō eēt rex isrl': et cessauerūt ab eo. Vir
at quidā tetendit arcū. in īcertū sa
gittā dirigēs: ꝛ casu pcussit regē isrl'
inē pulmonē et stomacū. At ille dix
aurige suo. Verte manū tuā. et eice
me de exercitu: qz grauit uulneratus
sum. Cōmissū ē ergo pliū in die il
la. Et rex isrl' stabat in curru suo. ꝯ
syros: ꝛ mortuus ē uespi. Fluebat aūt
sanguis plage in sinū curruis. et pco
insonuit in uniūso exercitu an̄ quā
sol occūberet dicēs. Vnusqsqz reuer
tatur ī ciuitatē: et in trā suā. Mortu
ē at rex. et platus ē in samariā. Se
pelieruntqz regē in samariā. Et la
uerūt currū eius in piscina samarie.
et linxerūt canes sanguinē eius.
et habenas lauerūt: iuxta ubum
dni qd locutus fuerat. Reliqua uō ser
monum achab. et uniūsa que fec
et domus eburnea quā edificauit.
cunctarūqz urbiū quas extruxit:
nōne scripta hec sunt in libro ſmo
nū dierū regum isrl'. Dormiuit ergo
achab cum patribz suis: et regnau
ocozias filius eius p eo. Josaphat
uō filius asa: regnare ceperat sup iu
dam anno quarto achab regis isrl'.
Triginta ꝛ quinqz anorū erat cū regna
re cepisset: et. xxv. annis regnauit in ie
rusalē. Nomen mris eius azuba: fili

Et labuerūt.

asalai. Et ambulauit in omni uia
asa patris sui: et non declinauit ex ea.
fecitque quod rectum est in conspectu do
mini. Veruntamen excelsa non abstulit.
Adhuc enim populus sacrificabat. et adole
bat incensum: in excelsis. Pacemque
habuit iosaphat cum rege israel. Reliqua autem
uerborum iosaphat. et opera eius que gessit
et prelia. nonne hec scripta sunt in libro
uerborum dierum regum iuda? Sed et reli
quias effeminatorum qui remanserant in
diebus asa patris eius: abstulit de terra.
Nec erat tunc rex constitutus in edom. Rex
uero iosaphat fecerat classes in mari.
que nauigarent in ophir propter aurum:
et ire non potuerunt. quia confracte sunt in a
siongaber. Tunc ait ochozias filius acha
b ad iosaphat. Vadant serui mei cum
seruis tuis: in nauibus. Et noluit io
saphat. Dormiuitque iosaphat cum
patribus suis: et sepultus est cum eis
in ciuitate dauid patris sui. Regnau
itque ioram filius eius: pro eo. Ochozias
autem filius achab regnare ceperat super
israel in samaria. anno septimo deci
mo iosaphat regis iude: regnauit
que super israel duobus annis. Et fecit ma
lum in conspectu domini: et ambulauit in uia
patris sui et matris sue. et in uia ieroboam
filii nabath. qui peccare fecit israel.
Seruiuit quoque baal et adorauit eum:
et irritauit dominum deum israel iuxta omnia
que fecerat pater
eius. Explicit liber iii.
Incipit liber iiii.

Preuaricatus est au-
tem moab in israel:
postquam mortuus
est achab. Cecidit
que ochozias per can
cellos cenaculi
sui quod habebat in samaria:
et egrotauit. Misitque nuntios
dicens ad eos. Ite consulite bee
lzebub deum acharon: utrum
uiuere queam de infirmitate
mea hac. Angelus autem domini locu
tus est ad heliam thesbithen
dicens. Surge et ascende in occursum
nuntiorum regis samarie. et dices ad
eos. Numquid non est deus in israel. ut eatis
ad consulendum beelzebub deum acharon?
Quam obrem: hec dicit dominus. De lectulo
super quem ascendisti non descendes. sed
morte morieris. Et abiit helias. Re
uersique sunt nuntii ad ochoziam. Qui di
xit eis. Quare reuersi estis? At illi respon
derunt ei. Vir occurrit nobis: et dixit ad
nos. Ite et reuertimini ad regem qui misit
uos: et dicetis ei. Hec dicit dominus. Num
quid quia non erat deus in israel. mittis ut con
sulatur beelzebub deus acharon? Id
circo de lectulo super quem ascendi
sti. non descendes: sed morte morieris.
Qui dixit eis. Cuius figure et habitus
est uir ille qui occurrit uobis. et locu
tus est uerba hec? At illi dixerunt. Vir
pilosus. et zona pellicea accinctus
renibus. Qui ait. Helias thesbithes
est. Misitque ad eum quinquagenarium
principem: et l. uiros qui erant sub eo.
Qui ascendit ad eum: sedentique in
uertice montis ait. Homo dei: rex
precepit ut descendas. Respondensque helias
dixit quinquagenario. Si homo dei sum: de
scendat ignis de celo. et deuoret te
et l. tuos. Descendit itaque ignis de
celo: et deuorauit eum et l. qui erant
cum eo. Rursum misit ad eum principem
quinquagenarium alterum: et l. cum eo.
Qui locutus est ei. Homo dei. hec dicit
rex. festina: descende. Respondens helias
ait. Si homo dei ego sum: descendat
ignis de celo. et deuoret te et l. tuos.
Descendit ergo ignis dei de celo: et de
uorauit eum et l. eius. Iterum misit ad
principem quinquagenarium tertium: et l.
qui erant cum eo. Qui cum uenisset:
curuauit genua contra heliam. et precatus
est eum: et ait. Homo dei noli despicere animam
meam: et animam seruorum tuorum qui mecum sunt.
Ecce descendit ignis de celo et deuo
rauit duos principes quinquagenari
os primos: et quinquagenos qui cum eis
erant. Sed nunc obsecro: ut miserearis
anime mee. Locutus est autem angelus domini ad

ad heliam dicens. Descende cum eo:
ne timeas. Surrexit igitur et descendit
cum eo ad regem: et locutus est ei. Hec
dicit dns. Quia misisti nuntios ad
consulendum beelzebub deum acharon.
quasi non esset deus in israel a quo non posses
interrogare sermonem: ideo de lectulo super
quem ascendisti non descendes. sed morte
morieris. Mortuus est ergo iuxta sermo
nem dni. quem locutus est helias: et regna
uit ioram frater eius pro eo. anno secundo ior
am filii iosaphat regis iude. Non enim
habebat filium. Reliqua autem uerborum ocho
zie que operatus est. nonne hec scripta sunt in li
bro sermonum dierum regum israel?
Factum est autem cum leuare uellet dns
heliam per turbinem in celum: ibant heli
as et heliseus de galgalis. Dixitque helias
ad heliseum. Sede hic: quia dns misit
me usque in bethel. Cui dixit heliseus.
Viuit dns et uiuit anima tua: quia non de
relinquam te. Cumque descendissent beth
el. egressi sunt filii prophetarum qui erant
in bethel ad heliseum: et dixerunt ei.
Numquid nosti. quia hodie tollet dns
dnm tuum a te? Qui respondit. Et ego
noui. Silete. Dixit autem helias ad he
liseum. Sede hic: quia dns misit me
in iericho. Et ille ait. Viuit dns et
uiuit anima tua: quia non derelinquam te. Cum
que uenissent iericho. accesserunt filii
prophetarum. qui erant in iericho. ad heli
seum: et dixerunt ei. Numquid nosti quia do
minus hodie tollet dnm tuum a te?
Et ait. Et ego noui. Silete. Dixit autem
ei helias. Sede hic: quia dns misit me
ad iordanem. Qui ait. Viuit dns et
uiuit anima tua: quia non derelinquam te. Ierunt
ergo ambo pariter. et .l. uiri de filiis p
rophetarum. secuti sunt: qui et steterunt e contra
longe. Illi autem ambo stabant super iordanem.
Tulitque helias pallium suum. et inuo
luit illud: et percussit aquas. Que diui
se sunt in utramque partem. Et transierunt
ambo per siccum. Cumque transissent: heli
as dixit ad heliseum. Postula quod
uis ut faciam tibi: antequam tollar a
te. Dixitque heliseus. Obsecro ut fiat
spiritus tuus duplex in me. Qui respondit.
Rem difficilem postulasti. Attamen
si uideris me quando tollar a te: erit quod
petisti. Si autem non uideris: non erit. Cum
que pergerent. et incedentes sermocina
rentur: ecce currus igneus. et equi
ignei diuiserunt utrumque. Et ascen
dit helias per turbinem in celum. Helise
us autem uidebat et clamabat. Pater mi:
pater mi: currus israel. et auriga eius.
Et non uidit eum amplius. Apprehenditque
uestimenta sua: et scidit illa in duas
partes. Et leuauit pallium helie quod ce
ciderat ei: reuersusque stetit super ripam
iordanis. et pallio helie quod ceciderat ei.
percussit aquas: et non sunt diuise. Et dixit. Vb
i est deus helie. etiam nunc? Percussitque
aquas: et diuise sunt huc atque illuc: et tran
siit heliseus. Videntes autem filii prophe
tarum qui erant in iericho de contra. dixe
runt. Requieuit spiritus helie super heliseum.
Et uenientes in occursum eius: ado
rauerunt eum proni in terram. Dixeruntque
ad eum. Ecce cum seruis tuis sunt .l. uiri
fortes. qui possunt ire. et querere dnm
tuum: ne forte tulerit eum spiritus dni. et pro
iecerit eum in unum montium. aut in u
nam uallium. Qui ait. Nolite mittere.
Coegeruntque eum: donec acquiesceret. et di
ceret. Mittite. Et miserunt .l. uiros.
Qui cum quesissent tribus diebus. non in
uenerunt: et reuersi sunt ad eum. At ille ha
bitabat in iericho. Dixitque ad eos. N
umquid non dixi uobis nolite mittere?
Dixerunt quoque uiri ciuitatis ad heli
seum. Ecce habitatio ciuitatis huius
optima est. sicut tu ipse dne perspicis:
sed aque pessime sunt. et terra sterilis. At
ille ait. Afferte michi uas nouum:
et mittite in illud sal. Quod cum attuli
ssent: egressus ad fontem aquarum misit
in illum sal. et ait. Hec dicit dns. Sa
naui aquas has: et non erit in eis ultra
mors. neque sterilitas. Sanate sunt ergo
aque usque in diem hanc: iuxta uerbum
helisei. quod locutus est. Ascendit autem
inde heliseus in bethel. Cumque a
scenderet per uiam: pueri parui egressi sunt

Et illi;

Et ille ait
Et eis;

Et qui

de ciuitate: et illudebāt ei dicētes.
Ascende calue: ascende calue. Qui cū
respexisset. uidit eos: et maledixit
eis in nomine dn̄i. Egressiq; sūt duo
ursi de saltu: et lacerauert ex eis. xl.
duos pueros. Abiit āt inde in mōtē
carmeli: et inde reūsus ē samariā.

IIII

Ioram uō filius achab regnauit sr
isrl' in samariā: anno. xviii. iosap
hat regis iude. Regnauitq;. xii. an
nis: et fecit malū corā dn̄o: s; nō
sic pat̄ suus et mat̄. Tulit ēi statuas
baal: quas fecerat pat̄ eius. Verūtn̄
in pcc̄is ieroboā filii nabath q pecca
re fecit isrl' adhesit: nec recessit ab
eis. Porro mesa rex moab nutriebāt
pecora multa: et soluebat regi isrl'. c.
milia et soluebat regi isrl'. c. milia
agnorū. et. c. milia arietum cū uelle
rib; suis. Cūq; mortuus fuisset ach
ab: puaricatus ē fedus qd̄ hēbat cū
rege isrl'. Egressus ē igitur rex ioram
in die illa de samariā: et recensuit u
niūsum isrl'. Misitq; ad iosaphat r
regē iuda. dicēs. Rex moab recessit
a me: ueni mecū ɔtra eū ad pliū. Qui
r̄ndit. Ascendā. Qui meus ē tuus ē:
pp̄ls meus. pp̄ls tuus. et eq mei. equi
tui. Dixitq;. P quā uiā ascendemus:
At ille r̄ndit. P desertū idumee. Prexe
rūt. puiā. vii. dierū: nec erat aqua ex
ercitui. et iumētis. q̄ seqbātur eos. Di
xitq; rex isrl'. Heu. heu. heu. ɔgrega
uit nos dn̄s tres reges: ut traderet i
manū moab. Et ait iosaphat. Est ne
hic pp̄ha dn̄i. ut depcemur dn̄m per
eum: Et r̄ndit unus de suis regis is
rael. Est hic heliseus filius saphat
qui fundebat aq̄ sup manus helie.
Et ait iosaphat. Est ap̄ eū s̄mo dn̄i:
Descenditq; ad eū rex isrl'. et iosaph
at rex iuda et rex edō. Dix̄ āt helise
ad regē isrl'. Quid michi. et tibi est:
Vade ad pp̄has patris tui. et matris
tue. Et ait illi rex isrl'. Quare ɔgre
gauit dn̄s tres reges hos. ut traderet
eos in manū moab: Dixitq; ad eū heli
seus. Viuit dn̄s exercituum in cuius ɔ

Exeuns

Igit̄ rex isrl' et rex iuda. et rex edom. et circuierit

spectu sto: qd̄ si nō uultū iosaphat
regis iuda erubescerē. nō attendis
sem quidē te. nec respexissē. Nunc
āt adducite michi psaltē. Cūq; ca
neret psaltes: fc̄a ē sup eū manus
dn̄i et ait. Hec dicit dn̄s. Facite alue
um torrentis huī: fossas et fossas.
Hec ēi dic̄ dn̄s. Nō uidebitis uentū
n; pluuiā: et alueus iste replebit
aq̄s: et bibetis uos et familie uře. et
iumēta uřa. Parūq; h̄ est in conspec
tu dn̄i. Insup tradet etiā moab i
manus uřas: et pcutietis oēm ciuita
tē munitā. et oēm urbē electā. et
uniūsū lignū fructiferū succidetis.
Cunctosq; fontes aq̄rū obturabitis:
et oēm agrū egregiū opietis lapidi
b;. Factum ē igitur mane. qn̄ sacri
ficiū offerri solet. et ecce aque ue
niebāt p uiā edō: et repleta ē t̄ra aq̄s.
Vniūsi āt moabite audiētes q̄ a
scendissēt reges ut pugnarēt adū
sum eos: ɔuocauert oēs q accincti e
rant balteo desup: et steterūt in t̄minis.
Primoq; mane surgentes. et orto i
iā sole ex aduso aquarū uiderūt mo
abite ɔtra aquas rubras q̄si sang
nē. Dixeruntq;. Sanguis gladii ē. Pu
gnauerūt reges ɔtra se. et cesi sūt mu
tuo. Nūc pge ad p̄dā moab. Prexe
rūtq; in castra isrl'. Porro ɔsurgēs
isrl' pcussit moab. At illi fugerūt
corā eis. Venerūt igitur qui uicerant.
et pcusserunt moab. et ciuitates de
struxerūt. et oēm agrū optimū mi
ttentes singuli lapides repleuerūt.
et uniūsos fontes aq̄rū obturauert.
et oīa ligna fructifera succiderūt: ita
ut muri tm̄ fictiles remanerēt. Et
circumdata ē ciuitas a fundibala
riis: et mag̃ ex pte pcussa. Qd̄ cū uidi
sset rex moab. preualuisse scil' hostes.
tulit secū. dcc. uiros educētes glad
ium. ut irrūperēt ad regē edō: et nō
potuerūt. Arripiensq; filiū suum
primogenitū q regnaturus erat p eo:
obtulit holocaustū sup murū. Et
fc̄a ē indignatio magna in isrl'. Sta

timque recesserunt ab eo: et reuersi sunt in terram suam.
Mulier autem quedam de uxoribus prophetarum clamabat ad heliseum:
dicens. Seruus tuus uir meus mortuus est: et tu nosti quia seruus tuus fuit
timens dominum. Et ecce creditor uenit:
ut tollat duos filios meos ad seruiendum sibi. Cui dixit heliseus. Quid
habes in domo tua? At illa respondit. Non
habeo ancilla tua quicquam in domo mea:
nisi parum olei quo ungar. Cui ait.
Vade et pete mutuo ab omnibus uicinis
tuis uasa uacua non pauca: et ingredere.
et claude ostium tuum cum intrinsecus
fueris tu et filii tui: et mitte inde in
omnia uasa hec. Et cum plena fuerint tolles. Iuit itaque mulier: et clausit ostium super se et super filios suos. Illi offerebant uasa: et illa infundebat. Cumque plena fuissent uasa: dixit ad filium suum. Affer michi adhuc uas.
Et ille respondit. Non habeo. Stetitque oleum.
Venit autem illa: et indicauit homini dei. Et
ille. Vade inquit uende oleum: et redde
creditori tuo. tu autem et filii tui: uiuite de reliquo. Facta est autem dies quedam.
et transibat heliseus per sunam. Erat autem
ibi mulier magna: que tenuit eum ut comederet panem. Cumque frequenter
inde transiret: diuertebat ad eam
ut comederet panem. Que dixit ad uirum
suum. Animaduerto quod uir dei sanctus est iste:
qui transit per nos frequenter. Faciamus
ergo ei cenaculum paruum. et ponamus
ei in eo lectulum. et mensam. et sellam. et candelabrum: ut cum uenerit ad nos. maneat ibi. Facta est igitur dies quedam. et ueniens diuertit in cenaculum: et requieuit ibi. Dixitque ad giezi puerum suum.
Voca sunamitem istam. Qui cum uocasset eam. et illa stetisset coram eo: dixit ad puerum suum. Loquere ad eam. Ecce sedule in omnibus ministrasti nobis. Quid
uis ut faciam tibi? Numquid habes negocium. et uis ut loquar regi. siue principi militie? Que respondit. In medio populi mei habito. Et ait. Quid ergo
uult ut faciam ei? Dixitque giezi. Ne queras. Filium enim non habet: et uir illius
senex est. Precepit itaque ut uocaret
eam. Que cum uocata fuisset et stetisset ad ostium: dixit ad eam. In tempore isto.
et in hac eadem hora si uita comes fuerit: habebis in utero filium. At illa respondit:
Noli queso mi domine uir dei: noli mentiri ancille tue. Et concepit mulier: et peperit filium: in tempore et in eadem hora. qua
dixerat heliseus. Creuit autem puer. Et
cum esset quedam dies. et egressus isset ad patrem suum ad messores: ait patri
suo. Caput meum doleo. caput meum doleo. At ille dixit puero. Tolle: et duc eum
ad matrem suam. Qui cum tulisset et adduxisset ad matrem suam: posuit illa eum
super genua sua usque ad meridiem: et
mortuus est. Ascendit autem et collocauit eum super lectulum hominis dei: et clausit ostium. Et egressa uocauit uirum suum:
et ait. Mitte mecum obsecro unum de
pueris et asinam: ut excurram usque
ad hominem dei. et reuertar. Qui ait ei.
Quam ob causam uadis ad eum? Hodie non
sunt Kalende: neque sabbatum. Que respondit.
Vale. Strauitque asinam: et precepit
puero. Mina. et propera. ne michi
moram facias in eundo. et hoc age
quod precipio tibi. Profecta est igitur: et uenit ad uirum dei in montem carmeli.
Cumque uidisset eam uir dei de contra: ait
ad giezi puerum suum. Ecce sunamitis illa. Vade ergo in occursum eius:
et dic ei. Recte ne agitur circa te. et
circa uirum tuum. et circa filium tuum? Que
respondit. Recte. Cumque uenisset ad uirum
dei in montem: apprehendit pedes eius.
Et accessit giezi ut amoueret eam.
Et ait homo dei. Dimitte illam. Anima
enim eius in amaritudine est: et dominus
celauit a me. et non indicauit michi. Que
dixit illi. Numquid petiui filium meum a domino meo? Numquid non dixi tibi ne
illudas me? Et ille ait ad giezi. Accinge lumbos tuos: et tolle baculum
meum in manu tua. et uade. Si occurrerit tibi homo non salutes eum. Et
si salutauerit te quispiam: non respondeas ei.

Et orau

Et sup puerū

Et pones baculū meū: sup faciem
pueri. Porro mat' pueri ait. Vi
uit dn̄s. et uiuit aīa tua: n̄ dim
ittã te. Surrexit ergo: ⁊ secutus est
eã. Giezi aũt p̄cesserat eos. et posuerat
baculum sup faciē pueri: ⁊ n̄ erat
uox n̄ sensus. Reuersusq; ē in oc
cursum eius: ⁊ nuntiauit ei dicēs.
Nō surrexit puer. Ingressus ē ergo
heliseus domū: ⁊ ecce puer mortu'
iacebat in lectulo eius. Ingressusq;
clausit hostiū sup se. et sup puer:
⁊ orauit ad dn̄m. Et ascendit. ⁊ incu
buit sup puerū. Posuitq; os suū
sup os eius. et oc'los suos sup oc'los
eius. ⁊ manus suas sup man' eius.
⁊ incuruauit se sup eum. Et calefa
cta ē caro pueri. At ille reũsus: deã
bulauit in domo semel. huc ⁊ illuc.
Et ascendit: atq; incubuit sup eū.
Et oscitauit puer septies: apuitq;
oc'los. At ille uocauit giezi: ⁊ dix' ei.
Voca sunamitē hanc. Que uocata in
gressa ē ad eū. Qui ait. Tolle filium
tuū. Venit illa ⁊ corruit ad pedes ei':
⁊ adorauit sup terrã. Tulitq; filium
suū: ⁊ egressa ē. Et heliseus: reũsus
ē in galgala. Erat aũt fames in terra:
⁊ filii pph'arū habitabãt corã eo. Dixitq;
uni de pueris suis. Pone ollã grandē:
⁊ coque pulmentū filiis pph'arū. Et e
gressus ē unus in agrum: ut collige
ret herbas agrestes. Inuenitq; q̄si ui
tē siluestrē. ⁊ collegit ex ea colloqn
tidas agri: ⁊ repleuit palliū suū: ⁊
reũsus concidit in ollã pulmēti. Nes
ciebat ei q̄d eet. Infuderūt ergo soci
is: ut comederent. Cūq; gustassēt
de coctiōe: exclamauerūt dicētes.
Mors in olla: uir dei. Et n̄ potuer'
comedere. At ille. Afferte inquit
farinã. Cumq; attulissent. misit
in ollam: ⁊ ait. Infunde turbe. ut
comedãt. Et n̄ fuit ãplius quicq̄m
amaritudinis: in olla. Vir aũt quī
dã uenit de balsalisa: deferens ui
ro dei panes primitiarū. ⁊ .xx. pa
nes ordeaceos. ⁊ frumentū nouū
in pera sua. At ille dixit. Da pplo
ut comedat. Respōditq; ei minister
eius. Quãtū est hoc ut apponã co
ram .c. uiris. Rursum ille ait. Da
pplo ut comedat. Hec enī dic' dn̄s. Co
medent ⁊ superit. Posuit itaq; co
ram eis. Qui comederūt: ⁊ sup fuit.
iux' ūbū dn̄i.

Naaman princeps
militie regis syrie. erat uir magn'
ap' dn̄m suū: ⁊ honoratus. Per illū
enī: dedit dn̄s salutē syrie. Erat aũt
uir fortis ⁊ diues. sz leprosus. Por
ro de siria egressi fuerãt latrunculi. ⁊ ca
ptiuã duxerãt de terra isrl' puella
paruulã: q̄ erat in obsequio uxoris
naaman. Que ait ad dn̄am suã.
Vtinã fuisset dn̄s meus ad pph'am: q̄
ē in samaria. profecto curasset eum
a lepra quã h̄t. Ingressus ē itaq; na
aman ad dn̄m suū: ⁊ nūciauit ei
dicēs. Sic ⁊ sic locuta ē puella: de
terra isrl'. Dixitq; ei rex syrie. Vade: et
mittã litteras ad regē isrl'. Qui cum
profectus eet. ⁊ tulisset secū .x. talēta
argenti. ⁊ .vi. milia aureos. ⁊ .x. m
utatoria uestimētorū: detulit litt'as
ad regē isrl'. in hec ūba. Cū acceperis
eplãm hanc: scito q̄d miserim ad te
naaman suū meū. ut cures eum
a lepra sua. Cūq; legisset rex isrl' ~~isrl'~~
litteras: scidit uestimēta sua. ⁊ ait.
Numquid deus ego sum. ut occidere po
ssim ⁊ uiuificare. q2 iste misit ad
me ut curem hoīem a lep' sua. Ani
maduertite ⁊ uidete: q' occasiões q̄rat
aduersum me. Qd cum audisset uir
dei heliseus. scidisse uidelicet regem
isrl' uestimēta sua: misit ad eum
dicēs. Quare scidisti uestimēta tua.
Veniat ad me: ⁊ sciat pph'am ee in isrl'.
Venit ergo naaman cum equis et cur
ribus: ⁊ stetit ad ostiū domus helisei.
Misitq; heliseus ad eū nuntiū. di
cens. Vade ⁊ lauare septies in iorda
ne: ⁊ recipiet sanitatē caro tua. at
q; mundaberis. Iratus naaman re
cedebat dicens. Putabã q' egrede
retur ad me. et stans inuocaret

Et q̄r

nom̄ dn̄i dei sui. et tangēt manū
sua locum lepre: et curaret me.
Numqd nō meliores sūt abana ⁊ p
harphar fluuii damasci. oībȝ a
quis isrl̄. ut lauer in eis ⁊ mūder:
Cum ergo uertiss; se et abiret indi
gnans: accesserunt ad eū serui sui. ⁊
locuti sūt ei. Pat̄. et si rē grandem
dixiss; tibi pphā: certe facere debu
eras. Quāto magis q2 nūc dix̄ tibi.
lauare ⁊ mundaberis: Descendit ⁊
lauit in iordane septies. iux̄ sermo
nē uiri dei. et restituta ē ei caro eius
sicut caro pueri puuli: ⁊ mundat̄
ē. Reuersusq; ad uirū dei cū uniuer
so comitatu suo: uenit ⁊ stetit corā
eo. ⁊ ait. Vere scio qđ nō sit deus alı̄
in uniuersa t̄ra: nisi tm̄ in isrl̄. Ob
secro itaq;: ut accipias bn̄dictiōē
a seruo tuo. At ille r̄ndit. Viuit dn̄s
an̄ quē sto: q2 nō accipiā. Cūq; ui
faceret: penitus nō acquieuit. Dix̄
q; naaman. Vt uis. Sȝ ut obsecro
concede michi seruo tuo: ut tollā onus
duoȝ burdonū de t̄ra. Nō eī faciet
seruus tuus ultra holocaustū ac uic
timā diis alienis: nisi dn̄o. Hoc aūt
solum ē de quo depcteris dn̄m p seruo
tuo: Quādo dn̄s meus ingredietr̄
tēplum remmon ut adoret. ⁊ illo in
nitente sup manū meā. si adora
uero in templo remmon adorante
eo in eodē loco: ut ignoscat m̄ dn̄s
seruo tuo p hac re. Qui dix̄ ei. Vade
i pace. Abiit ergo ab eo: electo t̄re
tempore. Dixitq; giezi puer uiri dī.
Pepercit dn̄s meus naaman syro
isti: ut nō acciperet ab eo q̄ attulit.
Viuit dn̄s q2 currā post eum: ⁊ ac
cipiā ab eo aliqd. Et secutus ē gie
zi: post tergum naaman. Quē cū
uidiss; ille currentē ad se: desilui
it de curru in occursū eius. ⁊ ait. R
ecte ne sūt oīa: Et ille ait. Recte. Do
minus meus misit me dicēs. Mo
do uenerūt ad me duo adolescentes
de mōte effraim: ex filiis pphaȝ.
Da eis talentū argenti: ⁊ uestes mu

ta torias duplices. Dixitq; naam
an. Melius est ut accipias duo ta
lenta. Et coegit eum. Ligauitq;
duo talenta argenti in duobȝ sac
cis. et duplicia uestimenta. et īposu
it duobȝ pueris suis: qui et porta
uerunt corā eo. Cūq; uenisset iā uesp
pi: tulit de manu eorum. et reposu
it in domo. Dimisitq; uiros: ⁊ abierūt.
Ipē aūt ingressus: stetit corā dn̄o suo.
Et dix̄ heliseus. Vn̄ uenis giezi: Qui
r̄ndit. Nō iuit seruus tuus quoquā.
At ille ait. Non ne cor meū in p̄senti
erat. qn̄ reuersus ē hō de curru suo ī
occursum tuū: Nūc igit̄ accepisti ā
gentū. et accepisti uestes ut emas
oliueta. ⁊ uineas. et oues. et boues.
et seruos ⁊ ancillas. Sȝ et lep̄ naamā
adherebit tibi: ⁊ semini tuo in sēp
itnū. Et egressus ē ab eo leprosus: q̄

Dixerūt aūt filii pphaȝ ad heli mr
seum. Ecce locus in quo hitamus
coram te: angustus ē nobis. Eamus
usq; ad iordanē. et tollāt singuli
d silua materias singulas: ut edi
ficemus nobis ibi locū ad hitandū.
Qui dix̄. Ite. Et ait unus ex illis.
Veni ergo ⁊ tu cū seruis tuis. R̄ndit.
Ego ueniā. Et abiit cū eis. Cūq;
uenissent ad iordanē: cedebāt li
gna. Accidit aūt ut cū unus materi
am succidiss;: caderet ferrū securis i
aquā. Exclamauitq; ille ⁊ ait. A
heu. heu. heu. dn̄e mi. Et hoc ip
sum mutuo acceperam. Dixit aūt hō
dei. Vbi cecidit: At ille monstrauit
ei locum. Precidit ergo lignū. ⁊ mi
sit illuc: natauitq; ferrum. Et ait.
Tolle. Qui extendit manū: ⁊ tul
it illud. Rex aūt syrie pugnabat cōt
isrl̄. cōsiliūq; iniit cum seruis suis
dicēs. In loco illo et illo ponam insi
dias. Misit itaq; uir dei ad regem
isrl̄ dicēs. Caue ne transeas in locū
illum: q2 ibi syri in insidiis sūt. Mi
sit itaq; rex isrl̄ ad locū quē dixerat
ei uir dei. ⁊ preoccupauit eū: ⁊ obserua
uit se ibi. nō semel. neq; bis. Conturba

Et domū

Et materiē

turbatūq; ē cor regis syrie: p hac re. Et conuocatis seruis suis: ait. Quare n̄ indicatis michi quis pditor mi sit ap regē isrł? Dixitq; unꝰ suorū eius. Nequaq̄ dn̄e mi rex. Sꝫ helise ꝓpħa qui ē in isrł: indicat regi isrł omnia uerba quecūq; locutus fueris in sclaui tuo. Dix̄ eis. Ite et uidete ubi sit: ut mittā et capiā eū. Annunti aueruntq; ei dicentes. Ecce i doth aym. Misit ergo illuc equos 7 currꝰ et robur exercitus. Qui cū uenissent nocte: circumdederūt ciuitatē. Con surgens aūt diluclo minister uiri dī. eg ssus ē. uiditq; exercitū in circuitu ciui tatis. et equos et currus: nūtiauit q; ei dicēs. Heu. heu. heu. dn̄e mi qd faciemus? Aut ille r̄ndit. Noli ti mere. Plures ēi nobiscū sunt: quā cū illis. Cūq; orasset heliseus: ait. Do mine api oclos huius pueri: ut ui deat. Et apuit dn̄s oclos pueri: 7 uidit. Et ecce mōs plenus equorū 7 curruū igneorū: in circuitu helisei. Hostes uo descenderūt ad eū. Porro heliseus orauit ad dn̄m: dicens. P cute obsecro gentē hāc cecitate. P cussitq; eos dn̄s ne uideret iuxta uer bum helisei. Dix̄ aūt ad eos heliseus. Nō ē h̄ uia: nec ista ē ciuitas. Seq mini me: 7 ostendā uob uirū q̄ que ritis. Duxitq; eos in samariā. Cumq; ingressi fuissent in samariā: dixit heliseus. Dn̄e api oclos istorū: ut ui deat. Apuitq; dn̄s oclos illorū: 7 uide rūt se ēē in medio samarie. Dixitq; rex isrł ad heliseū: cū uidisset eos. Nu qd pcutiā eos pat̄ mi? At ille ait. Nō pcuties. Neq; ēi cepisti eos gla dio 7 arcu tuo: ut pcutias. Sꝫ pone panē et aq̄ corā eis ut comedāt 7 bibāt: 7 uadāt ad dn̄m suū. Et apposita ē eis ciborū magna pparatio: 7 comede runt 7 biberūt. Et dimisit eos: 7 abi eruntq; ad dn̄m suū. Et ultra n̄ ue nerūt latrones syrie: in terram isrł. Factū ē aūt post hec congregauit benad ab rex syrie uniuersū exercitū suū. et ascendit: 7 obsidebat samariam. Factaq; ē fames magna: in samariā. Et tam diu obsessa ē: donec uenun daretur cap asini octogīta argēteis. et quarta pars kabi stercoris colū barum. v. argenteis. Cūq; rex isrł trāsiret p murū: mulier qdā exclama uit dicens ad eū. Salua me dn̄e mi rex. Qui ait. Nō te saluet dn̄s. Vn̄ te possum saluare? De area an de torculari? Dixitq; ad eā rex. Quid tibi uis? Que r̄ndit. Mulier ista dix̄ michi. Da filiū tuū ut comedam eū hodie: 7 filiū meū comedem̄ cras. Coxim̄ ergo filiū meū: 7 comedimus. Dixiq; ei die altera. Da filiū tuū: ut comedam eū. Que abscōdit filiū suū. Qd cū audisset rex. scidit uestimēta sua: 7 trāsibat p murū. Viditq; oīs ppls ciliciū: quo uestitus erat rex ad carnē intrinsecꝰ. Et ait rex. Hec michi faciat dˢ. et h̄ addat: si stetit cap helisei filii saphat sr ipo hodie. Heliseus aūt sedebat i domo sua: 7 senes sedebāt cū eo. Premisit itaq; uirū: 7 ant̄qua ueniret nūtius ille. dixit ad senes. Nūqd scitis qm̄ misit filius homicide huc ut pcidatur cap meū? Videte ergo cum uenerit nuntius: claudite ostiū. et n̄ sinatis eū introire. Ecce ēi sonitus pedū do mini eius: post eū ē. Et adhuc illo loqnte illis. apparuit nūtius qui ueniebat ad eū: 7 ait. Ecce tm̄ malū a dn̄o est. Quid āplius expectabo a dn̄o?

Dixit aūt heliseus. Audite uerbū dn̄i. Hec dicit dn̄s. In tp̄e hoc cras modius si mile uno statere erit: et duo modii ordei statere uno in porta samarie. R̄ndens unus de ducibꝫ sup cuiꝰ ma nū rex incūbebat hōi dī: dix̄. Si dn̄s fecerit etiam catharactas in celo: nūqd poterit ēē qd loqris? Qui ait. Videbis oculis tuis: et inde n̄ comedes. Quatuor ergo uiri erāt leprosi iuxta introitū porte: q dixerunt ad inuicem. Quid hic ēē uolumus donec moriamur? Siue ingredi uoluerim̄ ciuitatē:

fame moriemur. Si autem manserimus
hic: moriendum nobis est. Venite ergo
et transfugiam^s ad castra syrie. Si
pepercerit nobis: uiuemus. Si autem
occidere uoluerint: nichilominus morie
mur. Surrexerunt igitur uespere: ut ue
nirent ad castra syrie. Cumque uenissent
ad principium castrorum syrie: nullum
ibidem repererunt. Siquidem dominus sonitum au
diri fecerat in castris syrie: curruum.
et equorum et exercitus plurimi. Dixerunt
que ad inuicem. Ecce mercede conduxit ad
uersum nos rex israel. reges etheorum et e
gyptiorum: et uenerunt super nos. Surrex
erunt ergo et fugerunt in tenebris: et
dereliquerunt tentoria sua et equos
et mulos et asinos in castris. fuge
runtque: animas tantum suas saluare cupi
entes. Igitur cum uenissent leprosi
illi ad principium castrorum: ingressi sunt
unum tabernaculum. et comederunt et bibe
runt. Tuleruntque inde argentum et au
rum et uestes: et abierunt. et abscondre
runt. Et rursum reuersi sunt ad aliud taber
naculum: et inde similiter auferentes
absconderunt. Dixeruntque ad inuicem. Non
recte facimus. Hec enim dies boni nuncii
est. Si tacuerimus et noluerimus nunti
are usque mane: sceleris arguemur.
Venite eamus: et nuntiemus in aula
regis. Cumque uenissent ad portam ciui
tatis: narrauerunt eis dicentes. Iui
mus ad castra syrie. et nullum ibidem
repperimus hominem: nisi equos et asinos
alligatos. et fixa tentoria. Ierunt ergo ianitores
portarum: et nuntiauerunt in palatio
regis intrinsecus. Qui surrexit nocte:
et ait ad seruos suos. Dico uobis quid
fecerint nobis syri. Sciunt quia fame
laboramus. Idcirco egressi sunt de castris:
et latitant in agris dicentes. Cum egressi
fuerint de ciuitate. capiemus eos uiuos:
et tunc ciuitatem ingredi poterimus. Respondit
autem unus seruorum eius. Tollamus quinque
equos qui remanserunt in urbe. quia ipsi
tantum sunt in uniuersa multitudine israel. alii
enim consumpti sunt: et mittentes explorare
poterimus. Adduxerunt ergo duos e

quos: misitque rex israel in castra syrorum
dicens. Ite et uidete. Qui abierunt post
eos: usque ad iordanem. Ecce autem omnis uia
plena erat uestibus et uasis: que pro
iecerant syri cum turbarentur. Reuer
sique nuntii: indicauerunt regi. Et
egressus populus: diripuit castra syrie. fa
ctusque est modius simile statere uno
et duo modii ordei statere uno: iuxta
uerbum domini. Porro rex ducem illum in
cuius manu incubuerat: constituit ad
portam. Quem conculcauit turba in in
troitu porte: et mortuus est: iuxta quod locu
tus fuerat uir dei quando descenderat ad
eum rex. Factumque est iuxta sermonem uiri dei
quem dixerat regi quando ait. duo modii
ordei statere uno erunt. et modius si
mile statere uno hoc eodem tempore cras.
in porta samarie. quando responderat dux il
le uiro dei et dixerat. etiam si dominus fece
rit cataractas in celo. numquid fieri
poterit quod loqueris: et dixit uidebis oculis
tuis. et inde non comedes. Euenit ergo ei si
cut predictum fuerat. et conculcauit
eum populus in porta: et mortuus est.

Heliseus autem locutus est ad mulierem cuius
uiuere fecerat filium: dicens. Surge
uade tu et domus tua: et peregrinare
ubicumque reperis. Vocabit enim dominus
famem: et ueniet super terram .vii. annis.
Que surrexit: et fecit iuxta uerbum hominis
dei. Et uadens cum domo sua peregri
nata est in terra philistiim: diebus multis.
Cumque finiti essent anni septem. reuersa
est mulier de terra philistiim: et egressa est ut
interpellaret regem pro domo sua. et agris
suis. Rex autem loquebatur cum giezi
puero uiri dei dicens. Narra michi
omnia magnalia: que fecit heliseus.
Cumque ille narraret regi. quomodo
mortuum suscitasset: apparuit mulier
cuius uiuificauerat filium. clamans
ad regem pro domo sua et pro agris suis. Di
xitque giezi. Domine mi rex: hec est mulier. et hic
est filius eius. quem suscitauit heliseus.
Et interrogauit rex mulierem. Que nar
rauit ei uera esse. Deditque ei rex eu
nuchum unum dicens. Restitue ei omnia que

sua ft. et uniusos reddo itus agro
rum: a die qua reliqt tram usq;
ad psens. Venit quoq; heliseus i
damascu: et benadab rex syrie ego
tabat. Nuntiaueritq; ei dicentes.
Venit uir dei huc. Et ait rex ad a
zael. Tolle tecu munera. et uade i
occursum uiri dei: et ꝯsule p eum
dnm dicens. Si euadere potero de i
firmitate mea hac: Iuit igit aza
el in occursu eius hns secu munе
ra et oia bona damasci: onera .xl. ca
melorum. Cumq; stetisset coram eo: ait. Fi
lius tuus benadab rex syrie: misit
me ad te dicens. Si sanari potero de i
firmitate mea hac: Dixitq; ei helise.
Vade. dic ei. Sanabis. Porro ostedit
michi dns: qr morte morietur. Ste
titq; cum eo: et ꝯturbatus e usq;
ad suffusione uultus. Fleuitq; uir
dei. Cui azael ait. Quare dns meus
flet: At ille respondit. Quia scio q facturus
sis filiis isrl mala. Ciuitates
eorum munitas igne succendes. 7 iu
uenes eorum interficies gladio. et
puulos eorum elides: 7 pgnantes diu
ides. Dixitq; azael. Quid eni sum
seruus tuus canis. ut faciam rem istam
magnam: Et ait heliseus. Ostendit
mi dominus te rege syrie fore. Qui cu
recessisset ab heliseo: uenit ad dnm
suum. Qui ait ei. Quid tibi dixit
heliseus. At ille respondit. Dixit mi. Re
cipies sanitatem. Cumq; uenisset dies
altera. tulit stragulum et infudit aq: 7
expandit sup faciem eius. Quo mor
tuo: regnauit azael p eo. Anno quin
to ioram filii achab regis isrl: re
gnauit ioram filius iosaphat regis
iuda. Triginta duorum erat annorum
cu regnare cepisset: et octo annis regn
auit in ierlm. Ambulauitq; in uiis
regum isrl: sic ambulauerat domus
achab. Filia enim achab erat uxor
eius. Et fecit qd malu e: in ꝯspectu
dni. Noluit aut dns disperdere iuda
ppt dauid seruu suu. sicut pmiserat
ei: ut daret illi lucernam et filiis ei

cunctis diebus. In diebus eius recessit
edom ne eet sub iuda: 7 ꝯstituit
sibi regem. Venitq; ioram seira:
et omes currus cum eo. Et surrexit
nocte: pcussitq; idumeos qui eu
circumdederant. et principes cur
ruum. Populus aut fugit in taber
nacula sua. Recessit ergo edom
ne eet sub iuda: usq; ad diem hanc.
Tunc recessit et lobna in tpre illo.
Reliqua aut sermonu ioram et uniusa
que fecit. nne hec scripta sunt in li
bro uerborum dierum regum iuda: Et
dormiuit ioram cum patribus suis:
sepultusq; e cum eis i ciuitate dd.
Et regnauit ochozias filius eius p eo.
Anno .xii. ioram filii achab regis is
rael: regnauit ochozias filius ioram
regis iude. Viginti duorum annorum
erat ochozias. cum regnare cepisset:
et uno anno regnauit in ierlm.
Nomen matris eius athalia. filia amri
regis isrl. Et ambulauit in uiis do
mus achab: 7 fecit qd malu e coram
dno sicut domus achab. Gener eni domus
achab fuit. Abiit quoq; cu ioram
filio achab. ad pliandum ꝯtra azael
rege syrie. in ramoth galaad: 7 u
ulneraverunt syri ioram. Qui rever
sus e ut curaretur in iezrael: qr uul
nerauerant eu syri. in ramoth. pliante
tem ꝯtra azael regem syrie. Porro
ochozias filius ioram rex iuda descen
dit uisere ioram filiu achab i iezra
hel: qui egrotabat.

IX

Heliseus aut ppheta. uocauit unum
de filiis pphetarum: 7 ait illi. Accinge
lumbos tuos. et tolle lenticulam
olei hanc in manu tua: et uade i ra
moth galaad. Cumq; ueneris illuc.
uidebis ieu filium iosaphat filii
namsi: 7 ingressus suscitabis eu de
medio fratrum suorum. Et introduces i
interius cubiculu. 7 tenensq; lenti
culam olei fundes sup caput eius:
et dices. Hec dicit dns. Unxi te re
gem sup isrl. Aperiesq; ostiu 7 fugi
es: et non ibi subsistes. Abiit ergo

adolescens puer prophete in ramoth ga
laad. et ingressus est illuc. Ecce autem prin
cipes exercitus sedebant. Et ait. Ver
bum michi ad te o princeps. Dixit
que ei iheu. Ad quem ex omnibus nobis? At
ille dixit. Ad te o princeps. Et surrexit.
et ingressus est cubiculum. At ille fudit
oleum super caput eius. et ait. Hec dicit
dominus deus israel. Unxi te regem super populum
domini israel: et percuties domum achab do
mini tui. ut ulciscar sanguinem servorum me
orum prophetarum. et sanguinem omnium ser
vorum domini de manu iezabel. Perdamque
omnem domum achab. et interficiam de do
mo achab mingentem ad parietem.
et clausum et novissimum in israel. Et
dabo domum ieroboam filii nabath:
et sicut domum baasa filii ahia. Iezab
el quoque comedent canes in agro iezr
ahel: nec erit qui sepeliat eam. Aperu
itque ostium: et fugit. Iheu autem egres
sus est ad servos domini sui. Qui dixerunt
ei. Recte ne sunt omnia? Quid venit in
sanus iste ad te? Qui ait eis. Nostis
hominem. et quid sit locutus. At illi re
sponderunt. Falsum est. Sed magis nar
ra nobis. Qui ait eis. Hec et hec locutus
est michi: et ait. Hec dicit dominus. Unxi te
regem super israel. Festinaverunt itaque
unusquisque tollens pallium suum po
suerunt sub pedibus eius. in similitudinem
tribunalis: et cecinerunt tub
a atque dixerunt. Regnabit iheu. Con
iuravit ergo iheu filius iosaphat.
filii namsi: contra ioram. Porro ioram obse
derat ramoth galaad. ipse et omnis is
rael. contra azael regem syrie: et reversus
fuerat ut curaretur in iezrael propter vul
nera. quia percusserant eum siri preliantem
contra azael regem syrie. Dixitque iheu
Si placet vobis nemo egrediatur profugus
de civitate: ne vadat et nunciet in
iezrael. Et ascendit: et profectus est in
iezrael. Ioram enim egrotabat ibi: et
ochozias rex iuda descenderat ad visitan
dum ioram. Igitur speculator qui
stabat super turrem iezrael: vidit glo
bum iheu venientis. et ait. Video

ego globum. Dixitque ioram. Tolle
currum. et mitte in occursum eorum: et
dicat vadens. Recte ne sunt omnia? Abi
it igitur qui ascenderat currum in occur
sum eius: et ait. Hec dicit rex. Pacata
sunt omnia? Dixitque iheu. Quid tibi et pa
ci? transi. et sequere me. Nunciavit
quoque speculator dicens. Venit nuncius
ad eos: et non revertitur. Misit etiam currum
equorum secundum. Venitque ad eos: et ait.
Hec dicit rex. Numquid pax? Et ait
iheu. Quid tibi et paci? Transi et se
quere me. Nunciavit autem speculator
dicens. Venit usque ad eos: et non revertitur.
Est autem incessus quasi incessus iheu. fi
lii namsi: preceps enim graditur. Et ait
ioram. Iungite currum. Iunxeruntque cur
rum eius. Et egressus est ioram rex israel.
et ochozias rex iuda: singuli in curri
bus suis. Egressique sunt in occursum ih
eu: et invenerunt eum in agro naboth
iezrahelite. Cumque vidisset ioram iheu:
dixit. Pax est iheu? At ille respondit. Que
pax? Adhuc fornicationes iezabel
matris tue. et veneficia eius multa
vigent. Convertit autem ioram manum su
am: et fugiens ait ad ochoziam. Insidie
ochozia. Porro iheu tetendit arcum
manu. et percussit ioram inter scapulas:
et egressa est sagitta per cor eius. Statim
que corruit in curru suo. Et ait iheu
ad badacher ducem. Tolle. proice eum
in agro naboth iezrahelite. Memi
ni enim quando ego et tu sedentes in cur
ru sequebamur achab patrem eius. quod do
minus onus hoc levaverit super eum
dicens. Si non pro sanguine naboth et pro sanguine fi
liorum eius quem vidi heri. ait dominus: reddam tibi in
agro isto dicit dominus. Nunc igitur tolle et
proice eum in agro: iuxta verbum domini.
Ochozias autem rex iuda videns hoc fugit
per viam domus orti. Persecutusque est
eum iheu: et ait. Etiam hunc percutite. in
curru suo. Et percusserunt eum in ascen
su gaber: qui est iuxta ieblaam. Qui fugit
in mageddo: et mortuus est ibi. Et impo
suerunt eum servi eius super currum suum.
et tulerunt in ierusalem: sepelieruntque in se

Et que

pulē cum patribȝ suis in ciuitate
dauid. Anno .xi. ioram filii achab regis
isrl̄: regnauit ochozias sup iudam.
Venitq; ihеu in iezrael. Porro ieza
bel introitu eius audito: depinxit o
culos suos stibio. et ornauit caput
suū. Et respexit p fenestrā ingredien
tē ihеu p portā: 7 ait. Nūqd pax pot
ē zamri. qui interfecit dnm̄ suum.
Leuauitq; ihеu faciē suā ad fenestrā:
7 ait. Que ē ista? Et inclinauerūt se
ad eū duo ul' tres eunuchi. At ille
dixit eis. Precipitate eam deorsum.
Et pcipitauerūt eā. Aspsusq; ē sanguī
ne paries. et equor ungule: q̄ con
culcauerunt eā. Cūq; ingressus eēt
ut cōmederet biberetq;: ait. Ite 7 uidēte
maledictā illā. et sepelite eā: q2 filia
a regis ē. Cūq; issent ut sepelirent
eā: nō inuenerūt nisi caluariā. 7 pe
des. et summas manus. Reuersiq; re
nuntiauerūt ei. Et ait ihеu. Sermo
dnī ē: quē locutus ē p seruū suū helia
thesbithen dicēs. In agro iezrabel.
cōmedent canes carnes iezabel: 7 erunt
carnes iezabel. sic stercus sup faciē
tre in agro iezrael. ita ut pterеuntes
dicāt. hecine ē illa iezabel.

X

Erāt aūt achab .lxx. filii: in samariā.
Scripsit ergo ihеu litťas: 7 misit i
samariā ad optimates ciuitatis. et
ad maiores natu et ad nutritios a
chab. dicēs. Statī ut accepitis litťas
has. q̄ hētis filios dnī uřī et currus et
equos et ciuitates firmas. eligite me
liorē. et eū quobis placuerit de filiis
dnī uřī: 7 eum ponite sup soliū pr̄is
sui: 7 pugnate p domo dnī uřī. Ti
muerūt illi uehementer: 7 dixerūt. Ec
ce duo reges nō potuerūt corā stare eo:
et quomodo nos ualebimus resistē ei?
Miserunt ergo ppositi domus. 7 pfecti
ciuitatis 7 maiores natu et nutricij.
ad ihеu: dicentes. Serui tui sumus.
Quecūq; iusseris faciemus: nec cōstitu
emus nobis regē. Quodcūq; tibi placet.
fac. Rescripsit aūt eis litťas scđo: di
cēs. Si mei estis et obeditis michi. t

7ama:

tollite capita filiorum dnī uřī: 7 uenite
ad me hac eadē hora cras in iezrael.
Porro filii regis .lxx. uiri: ap̄ optim
ates ciuitatis nutriebāt'. Cumq; ue
nissent litťe ad eos: tulerūt filios regis.
et occiderūt .lxx. uiros: et posuerunt
capita eorum in cophinis: 7 miserunt ad
eū in iezrael. Venit aūt nuntius ad eū:
et indicauit ei dicēs. Attulerūt capi
ta filiorum regis. Qui r̄ndit. Ponite ea
ad duos aceruos iux' introitū porte:
usq; mane. Cūq; diluxisset: egressus ē.
et stans dix' ad omnē ppl'm. Iusti estis.
Si ego cōiuraui c̄ dnm̄ meū. et inter
feci eū: q's pcussit oēs hos? Videte ergo nūc
qm̄ nō cecidit de s'monibȝ dnī in terrā.
et quos locutus ē dns̄ sup domū ac
hab: 7 dns̄ fecit qđ locutus ē in manu
serui sui helie. Percussit ergo ihеu oēs
qui reliq erāt d' domo achab in iezr
ael. et uniūsos optimates eius. et
notos. et sacđotes: donec nō remanerent
ex eo reliq'e. Et surrexit: et uenit in sa
mariā. Cumq; uenisset ad camerā pa
storum: in uia inuenit fr̄es ahazie regis
iuda. Dixitq; ad eos. Quinā estis uos?
At illi r̄nderūt. fr̄es ahazie sumus: 7 de
scendimus ad salutandū filios regis et
filios regine. Qui ait. Cōphendite eos
uiuos. Quos cū cōphendissent uiuos:
iugulauerūt eos in cisterna iux' came
ram .xl. duos uiros: et nō reliq't ex eis
quēquā. Cumq; abisset inde: inuenit
ionadab filiū rechab in occursū sibi.
7 bndixit ei. Et ait ad eū. Nūqd est
cor tuum rectū. cū corde meo. sic cor
meū cū corde tuo? Et ait ionadab. Est.
Si ē inquit: da manū tuā. Qui dedit
ei manū suā. At ille leuauit eū ad se
in currū. Dixitq; ad eū. Veni mecū: 7
uide zelū meū p dnō. Et inpositū in cur
ru suo: dux' in samariā. Et pcussit
oēs qui reliq fuerāt de achab in sam
ariā usq; ad unū: iux' ūbū dnī q̄ locu
tus ē p heliam. Congregauit ergo ih
eu oēm ppl'm: 7 dix' ad eos. Achab co
luit baal parum: ego aūt colā āplius
eū. Nūc igitur oēs pphas baal 7 uni

universos filios eius et cunctos sacerdotes ipsius vocate ad me. Nullus sit qui non veniat. Sacrificium enim grande est mihi Baal. Quicumque defuerit: non vivet. Porro Iehu faciebat hoc insidiose: ut disperderet cultores Baal. Et dixit: Sanctificate diem sollempnem Baal. Vocavitque: et misit in universos terminos Israel: et venerunt cuncti servi Baal. Non fuit residuus nec unus quidem qui non veniret. Et ingressi sunt templum Baal: et repleta est domus Baal a summo usque ad summum. Dixitque his qui erant super vestes. Proferte vestimenta universis servis Baal. Et protulerunt eis vestes. Ingressusque Iehu et Ionadab filius Rechab in templum Baal: ait cultoribus Baal. Perquirite et videte ne quis forte vobiscum sit de servis Domini: sed ut sint soli servi Baal. Ingressi sunt igitur: ut facerent victimas et holocausta. Iehu autem preparaverat sibi foris octoginta viros: et dixerat eis. Quicumque fugerit de hominibus his quos ego adduxero in manus vestras: anima eius erit pro anima illius. Factum est autem cum completum esset holocaustum: precepit Iehu militibus et ducibus suis. Ingredimini et percutite eos: nullus evadat. Percusseruntque eos in ore gladii. et proiecerunt milites et duces. Et ierunt in civitatem templi Baal: et protulerunt statuam de phano Baal: et combusserunt et comminuerunt eam. Destruxeruntque quoque edem Baal: et fecerunt pro ea latrinas usque in diem hanc. Delevit itaque Iehu Baal de Israel. Verumtamen a peccatis Ieroboam filii Nabath qui peccare fecit Israel non recessit: nec dereliquit vitulos aureos qui erant in Bethel et Dan. Dixit autem Dominus ad Iehu. Quia studiose egisti quod rectum erat et placebat in oculis meis. et omnia que erant in corde meo fecisti contra domum Achab: filii tui usque ad quartam generationem sedebunt super thronum Israel. Porro Iehu non custodivit ut ambularet in lege Domini Dei Israel: in toto corde suo. Non enim recessit a peccatis Ieroboam: qui peccare fecerat Israel. In diebus illis cepit Dominus tedere super Israel. Percussitque eos Azael in universis finibus Israel. a Iordane contra orientalem plagam. omnem terram Galaad. et Gad. et Ruben. et Manasse: ab Aroer que est super torrentem Arnon. et Galaad. et Basan. Reliqua autem verborum Iehu. et universa que fecit. et fortitudo eius: nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel? Et dormivit Iehu cum patribus suis: sepelieruntque eum in Samaria. Et regnavit Ioachaz filius eius pro eo. Dies autem quibus regnavit Iehu super Israel: viginti et octo anni in Samaria.

XI

Athalia vero mater Ochozie videns filium suum mortuum: surrexit et interfecit omne semen regium. Tollens autem Iosaba filia regis Ioram soror Ochozie Ioas filium Ochozie: furata est eum de medio filiorum regis qui interficiebantur: et nutricem eius de triclinio: et abscondit eum a facie Athalie ut non interficeretur. Eratque cum ea in domo Domini clam sex annis. Porro Athalia regnavit super terram. Anno autem septimo misit Ioiada. et assumens centuriones et milites. introduxit ad se in templum Domini: pepigitque cum eis fedus. Et adiurans eos in domo Domini: ostendit eis filium regis. Et precepit illis dicens. Iste est sermo: quem facere debetis. Tertia pars vestrum introeat sabbato. et observet excubitum domus regis. Tertia autem pars sit ad portam Seir: et tertia pars sit ad portam que est post habitaculum scutariorum: et custodietis excubitum domus Messa. Due vero partes ex vobis omnes egredientes sabbato: custodiant excubias domus Domini circa regem: et vallabitis eum habentes arma in manibus vestris. Si quis autem ingressus fuerit septum templi: interficiatur. Eritisque cum rege introeunte et egrediente. Et fecerunt centuriones iuxta omnia que preceperat eis Ioiada sacerdos. Et assumentes singuli viros suos qui ingrediebantur ad sabbatum. cum his qui egrediebantur e sabbato: venerunt ad Ioiadam sacerdotem. Qui dedit eis hastas

Et templo

Excubias

XI

et arma regis dauid. que erat i domo
dni. Et steterunt singuli habentes
arma in manu sua. a parte templi dex
tra. usq; ad partem sinistram altaris. et
edis: circum regem. Produxitq; filium
regis: et posuit sup eum diadema. et te
stimonium. feceruntq; eum regem: et
unxerunt. Et plaudentes manu: di
xerunt. Viuat rex. Audiuit autem ath
alia uocem ppli currentis. et ingressa
ad turbas in templum dni. uidit regem
stantem sup tribunal iuxta morem: et can
tores et tubas prope eum. omnemq; pplm ter
re letantem et canentem tubis. et scidit
uestimenta sua: clamauitq;. Coniur
atio coniuratio. Precepitq; ioiada cen
turionibus qui erant sup exercitum: et
ait eis. Educite eam: extra consepta tem
pli. Et quicumq; eam secutus fuerit: feria
tur gladio. Dixerat enim sacerdos. Non occi
datur in templo dni. Imposueruntq; ei
manus. et impegerunt eam per uiam introi
tus equorum iuxta palatium: et interfec
ta est ibi. Pepigit igitur ioiada fedus i
ter dnm et inter regem. et inter pplm. ut
esset pplus dni: et inter regem et pplm. In
gressusq; est omnis pplus terre templum baal:
et destruxerunt aras eius. et ymagin
es contriuerunt ualide. Mathan quoq;
sacerdotem baal: occiderunt coram altari. Et
posuit sacerdos custodias in domo do.
tulitq; centuriones et cerethi. et phe
leti legiones. et omnem pplm terre: dedu
xeruntq; regem de domo dni. et ue
nerunt per uiam porte scutariorum i pala
tium: et sedit sup tronum regum. Letatusq;
est omnis pplus terre: et ciuitas conquieuit.
Athalia autem occisa est gladio. i domo
regis. Septemq; annorum erat ioas. cum

XII

Anno septimo iheu regnare cepisset.
regnauit ioas. xl. annis regnauit in ierlm.
Nomen matris eius sebia de bersabee.
Fecitq; ioas rectum coram dno: cunctis
diebus quibus docuit eum ioiada sacerdos. V
eruntamen excelsa non abstulit. Ad
huc enim pplus immolabat. et adoleb
at incensum in excelsis. Dixitq; ioas
ad sacerdotes. Omnem pecuniam scorum que i
lata fuerit in templum dni. a pretereuntibus
que offertur pro pretio anime. et quam sponte
et arbitrio cordis sui inferunt in tem
plum dni. accipiant illam sacerdotes iuxta
ordinem suum: et instaurent sartatec
ta domus. siquid necessarium uiderint in
stauratione. Igitur usq; ad. xxiii. annum
regis ioas. non instaurauerunt sacerdotes
sartatecta templi. Vocauitq; rex ioas
ioiadam sacerdotem pontificem. et sacerdotes:
dicens eis. Quare sartatecta non instau
ratis templi: Nolite ergo amplius
accipere pecuniam iuxta ordinem uestrum:
sed ad instaurationem templi reddite eam.
Prohibitiq; sunt sacerdotes ultra acci
pere pecuniam. a pplo: et instaurare
sartatecta domus. Et tulit ioiada
pontifex gazophilatium unum. aperuit
q; foramen desup: et posuit illud iuxta
altare ad dexteram ingredientium dom
domini. Mittebantq; in eo sacerdotes
qui custodiebant ostia. omnem pecuniam.
que deferebatur ad templum ~~dni~~ dni. Cum
q; uiderent nimiam pecuniam esse in
gazophilatio: ascendebat scriba re
gis et pontifex. effundebantq; et nu
merabant pecuniam que inueniebatur
in domo dni: et dabant eam iuxta numerum
atq; mensuram in manu eorum qui preerant ce
mentariis domus dni. Qui impendebant
eam in fabris lignorum et in cementariis.
his qui operabantur in domo dni et sar
tatecta faciebant. et in his qui cedebant
saxa: et ut emerent ligna et lapides qui
excidebantur. ita ut impleretur instau
ratio domus dni in uniuersis que indi
gebant expensa ad muniendam domum.
Verumtamen non fiebant ex eadem pecunia hy
drie templi dni. et fuscinule. et thuri
bula. et tube. omne uas aureum et argen
teum: de pecunia que inferebatur
in templum dni. His enim qui faciebant
opus dabatur: ut instauraretur tem
plum dni. Et non fiebat ratio his ho
minibus qui accipiebant pecuniam. ut di
stribuerent eam artificibus: sed in fide
tractabant eam. Pecuniam uero pro delicto.
et pecuniam pro peccatis non inferebant in tem

plum dn̄i: q᷑ sacerdotū erāt. Tunc ascē
dit azael rex syrie: et pugnabat ↄt̄
geth. cepitq; eā: et direxit fatiē suā
ut ascenderet in ierlm̄. Quāobrē tulit
ioas rex iuda. oīa sc̄ificata q̄ ↄsecrāue
rant iosaphat. et ioram. et ochozias ꝑ
patres eius reges iuda. et q̄ ip̄se obtu
lerat. et uniuersū argentū qđ īue
niri potuit in thesauris tēpli dn̄i ꝛ
in palatio regis. misitq; azaeli regi
syrie: et recessit ab ierlm̄. Reliq̄ aūt
smonū ioas. et uniu̇sa q̄ fecit. nōne
h̄ scripta sūt in libro ūboꝝ dieꝝ re
gum iuda. Surrexerunt aūt ſui eius.
ꝛ ↄiurauerūt int̄ se. ꝑcusſūtq; ioas
in domo mello in descensu sela. Joz
achar nāq; filius semath. et iozab
ath filius somer ſui eius ꝑcusſūt
eū. et mortuus ē: ꝛ sepelierūt eum
cum patrib; suis in ciuitate dd̄. Re
gnauitq; amasias filius eī᷒ ꝓ eo.

Anno. xxiii. ioas filii ochozie regis iu
de. regnauit ioachaz filius iheu.
sup isr̄l in samaria. x. ꝛ uii. annis: et
fecit malū corā dn̄o. Secutusq; est
pc̄ta ierobeā filii nabath qui peccare
fecit isr̄l: et nō declinauit ab eis. I
ratusq; ē furor dn̄i cont̄ isr̄l: ꝛ tradi
dit eos in manū azael regis syrie. et i
manū benadab filii azael cunctis di
eb;. Deprecatus ē aūt ioachaz fatiē dn̄i:
ꝛ audiuit eū dn̄s. Vidit eī angustiā
isr̄l: q᷑ attriuerat eos rex syrie. Et de
dit dn̄s saluatorē isr̄li: ꝛ liberatus ē de
manū regis syrie. Habitaueruntq; filii i
srael in tabernaculis suis: sicut heri
ꝛ nudiustertius. Uerūtamen nō recesſunt
a pc̄tis domus ierobeā. qui peccare fec̄
isr̄l: in ip̄is ambulauerūt. Siquidē ꝛ lu
cus ꝑmansit in samaria. Et nō sunt
derelicti ioachaz de ꝑplo nisi. l. eq̄tes.
et decē currus: et decē milia peditū.
Interfecerat ei eos rex syrie: ꝛ redegāt
q̄ si puluerē in tritura aree. Reliqua
aūt smonū ioachaz et uniu̇sa que
fecit. s; ꝛ fortitudo eius. nōne hec scri
pta sūt in libro smonū dierū regum
isr̄l: Dormiuitq; ioachaz cū patrib᷒

suis: et sepelierūt eum in samaria.
Regnauitq; ioas filius eius: ꝓ eo.
Anno. xxx. uii. ioas regis iude. regn
auit ioas filius ioachaz. sup isr̄l i
samaria. xvi. annis: et fecit q᷑ ma
lum ē in ↄspectu dn̄i. Nō declinauit
ab oīb; peccatis ierobeā filii nab
ath. qui peccare fecit isr̄l: in ip̄is ā
bulauit. Reliqua aūt smonū ioas.
et uniu̇sa que fecit. s; ꝛ fortitudo eī᷒
quomodo pugnūit cont̄ amasiā regē
iuda. nōne hec scripta sūt in libro u̇
borum dierū regum isr̄l: Et dormi
uit ioas: cū patrib; suis. Jeroboam
aūt: sedit sup soliū eius. Porro ioas
sepultus ē in samaria: cum regibus
isr̄l. Heliseus aūt egrotabat infirmi
tate: qua et mortuus ē. Descenditq;
ad eū ioas rex isr̄l. et flebat corā eo: ꝛ
dicebatq;. Pat̄ mi. pat̄ mi: currus is
rael et auriga eius. Et ait illi heliseus.
Affer arcum et sagittas. Cūq; attuli
ss; ad eū arcum et sagittas: dix̄ ad re
gem isr̄l. Pone manū tuā sup arcū.
Et cū posuiss; ille manū suā: super
posuit heliseus man᷒ suas manib;
regis. et ait. Aꝑi fenestrā orientalē. ꝛ
Cumq; aꝑuiss;: dixit heliseus. Iace ꝛ
sagittam. Et iecit. Et ait heliseus. Sa
gitta salutis dn̄i. et sagitta salutis:
ↄtra syriam. Percutiesq; syriā ī afech:
donec consumas eam. Et ait. Tolle sa
gittas. Qui cum tulisset: rursū dixit
ei. Percute iaculo terram. Et cū ꝑcussis
s; trib; uicib; et stetiss;: iratus ē ↄt̄
eū uir dei. et ait. Si ꝑcussisses quinq̄
aut sexies. siue septies: ꝑcussisses sy
riam usq; ad ↄsummationē. Nūc aūt
ꝑcuties eam trib; uicib;. Mortuus ē
igitur heliseus: et sepelierūt eū. Latrū
culi quoq; de moab uenerunt in terrā:
in ip̄o āno. Quidā aūt sepelientes ho
minē uiderūt latrunculos: et piecerūt
cadauer in sepulchro helisei. Qđ cū
tetigiss; ossa helisei. reuixit hō: ꝛ ste
tit sup pedes suos. Igitur azael rex
syrie. afflixit isr̄l: cunctis dieb; ioac
haz. Et misertus ē dn̄s eorꝝ et reu̇sus ē

Et iuda.

XIII

Et smonū

ad eos ꝓp pactu suu qd hebat cum abraham. ysaac. et iacob: et noluit disperdere eos neq; picere penitus usq; in psens tempus. Mortuus e aut azael rex syrie: et regnauit benadab filius eius p eo. Porro ioas filius ioachaz tulit urbes de manu benadab filii azael: quas tulat de manu ioachaz patris sui iure plii. Tribz uicibz pcussit eu ioas: et reddidit ciuitates isrl.

XIIII

In anno scdo ioas filii ioachaz regis israel. regnauit amasias filius ioas regis iuda. Viginti et quinq; annoru erat cu regnare cepisset: uiginti at et ix. annis regnauit in irlm. Nom matris eius ioaden de irlm. Et fecit rectu coram dno: uerumtam n sicut dd pat eius. Iuxta oia que fecit ioas pat suus fec: nisi hoc tm qd excelsa n abstulit. Adhuc enim immolabat ppls et adolebat incensum in excelsis. Cuq; obtinuisset regnu: pcussit suos seruos qui interfecerant rege patrem suu. Filios at eoru qui occiderant n occidit. iux q scriptu e in libro legis moysi. sicut pcepit dns dicens. No morientur patres p filiis. neq; filii p patribz: s unusqsq; i pcco suo morietr. Ipe pcussit edom in ualle salinaru. x. milia: et apphendit petram i plio. Vocauitq; nom ei iezetel: usq; in psente diem. Tunc misit amasias nuntios ad ioas filiu ioachaz filii ieu regis isrl. dices. Veni et uideamus nos. Remisitq; ioas rex isrl. ad amasia rege iuda: dices. Carduus libani. misit ad cedru q est i libano: dices. Da filia tua filio meo uxore. Transieruntq; bestie saltus q st in libano: et conculcauert carduum. Percutiens inualuisti sup edo: et subleuauit te cor tuu. Contentus esto gla: et sede in domo tua. Quare puocas malu ut cadas tu et iuda tecu? Et n acquieuit amasias. Ascenditq; ioas rex isrl: et uidert se ipe et amasias rex iuda. in bethsames oppido iude. Percussusq; e iuda cora isrl: et fugerunt unusqsq; in tabnacla sua. Amasia uo rege iuda filiu ioas filii ochozie. cepit ioas rex isrl i bethsames: et adduxit eum in irlm. Et interrupit muru irlm a porta effraym usq; ad portam anguli: cccc. cubitis. Tulitq; oe auru et argentu. et uniusa uasa que inuenta sut in domo dni. et in thesauris regis. et obsides: et reusus e in samaria. Reliqua uo uboru ioas q fecit. et fortitudo eius q pugnauit contra amasia. rege iuda. n ne hec scripta sut in libro smonu dieru regu isrl? Dormiuitq; ioas cu patribz suis: et sepultus e in samaria cu regibz isrl. Et regnauit ieroboa filius eius pro eo. Vixit at amasias filius ioas rex iuda. postqm mortuus e ioas filii ioachaz regis isrl: xxv. annis. Reliqua at smonu amasie. n ne hec scripta sut in libro smonu dieru regu iuda? Factaq; e contra eu coniuratio: in irlm. At ille fugit in lachis. Miseruntq; post eu in lachis. et interfecerunt eu ibi. et asportauert in equis: sepultusq; e in irlm cu patribz suis. i ciuitate dd. Tulit aut uniusus pplus iude azaria. annos natu. xvi: et constituerunt eu rege p patre eius amasia. Ipe edificauit ahila. et restituit ea iude: postqm dormiuit rex cu pribz suis. Anno. xv. amasie filii ioas regis iuda: regnauit ieroboa filius ioas regis isrl in samaria. xl. et uno anno: et fecit q malu e cora dno. Non recessit ab omnibz pccis ieroboa filii nabath. q peccare fecit isrl. Ipe restituit tminos isrl. ab introitu emath. usq; ad mare solitudinis. iux smone dni dei isrl. q locutus e per suu suu iona filiu amathi ꝓpham. q erat de geth. q est in opher. Vidit eni dns afflictione isrl amara nimis et qd consumpti eent usq; ad clausos carcere. et extremos: et n eet q auxiliaret isrl. Nec locutus e dns ut deleret nom isrl de sub celo: s saluauit eos

Ezechiel:

in manu ierobo filii ioas. Reliq aut
smonu ierobo. et uniusa q fec.
et fortitudo eius qua pliatus est.
et quomo restituit damascu et e
math iude in isrl. n ne h scripta
st in libro smonu dieru regum
isrl. Dormiuitq ieroboa cum pa
trib suis regib isrl. et regnuit za
charias filius eius p eo.

Anno. xxvii. ierobeam regis isrl.
regnuit azarias filius amasie rgis
iude. Sedecim annor erat c regre
cepisst. et l. duob anis regnuit in
irlm. Nom matris ei iecelia de irlz.
fecit qd erat placitu cora dno. iux
oia q fecerat amasias pat ei. Ver
tamen excelsa no e demolitus. Ad
huc ppls sacrificabat et adolebat
incensu in excelsis. Pcussit aut dns
regem et fuit leprosus usq in die
mortis sue. et hitabat in domo libra
seorsu. Ioathan uo filius regis. gu
bnabat palatiu. et iudicabat po
pulu tre. Reliq aut smonu azarie
et uniusa q fecit. n ne hec scripta
sut in libro libor dier regu iuda.
Et dormiuit azarias cu patrib suis.
sepelieritq eu cum maiorib suis i
ciuitate dd. Et regnuit ioathan filius
eius p eo. Anno. xxxviii. azarie rgis
iude. regnauit zacharias filius iero
boam sup isrl in samaria. vi. msib.
et fecit qd malu erat cora dno sic
fecerant patres eius. No recessit a
pccis ieroboam filii nabath. q pec
care fecit isrl. Coniurauit aut otra
eu sellu filius iabes. percussitq e
um palam. et infecit. regnuitq p
eo. Reliq aut u bor zacharie. n ne h
scripta sut in libro smonu dieruz
regum isrl. Ipe est smo dni. quē lo
cutus e ad ihen. dicēs. Filii tui us
q ad quarta generatione. sedebūt
de te sup tronu isrl. Factuq e ita. Se
llum filius iabes. regnuit. xxxviiii.
āno azarie regis iude. Regnauit
aut uno mse in samaria. Et ascendit
manahen filius gaddi de thersa.

uenitq in samariā. Et pcussit selluz
filium iabes in samaria. et infecit
eu. regnuitq p eo. Reliqua aut ubo
rum sellum. et oiuratio eius. p q
tetendit insidias. n ne h scripta st
in libro smonu dier regu isrl. Tc
pcussit manahen thapsā. et oēs q e
rant in ea. et t'minos eius de thersa.
noluerat ei apire ei. et interfecit oēs
pgnantes eius. et scidit eas. Anno
xxxviiii. azarie regis iude. regnuit
manahen filius gaddi sup isrl. x.
annis in samaria. fecitq qd maluz
erat coram dno. Non recessit a pccis
ieroboam filii nabath. q peccare
fecit isrl. Cunctis dieb eius. uenit
phul rex assirior in thersa. et dabat
manahen phul. mille talenta argen
genti. ut eēt ei in auxiliu. et firma
ret regnum eius. Indixitq manah
en argentu sup isrl cunctis pote
tib et diuitib. ut daret regi assi
rior. l. siclos argenti. p singlos. Reusus
q e rex assirior. et n e morat intra
sa. Reliq aut smonu manahen. et
~~manahen~~. et uniusa que fecit. no
ne hec scripta sut in libro smonuz
dierum regum isrl. Et dormiuit
manahen cum patrib suis. regn
auitq phacea filius eius p eo. An
no. l. azarie regis iude. regnauit
phacea filius manahen sup isrl
in samaria. biennio. et fecit qd ma
lum erat coram dno. No recessit a
peccatis ieroboam filii nabath. q
peccare fecit isrl. Coniurauit aut
adusum eum phacee filius rom
elie dux exercitus eius. et pcussit eu i
samaria. in turre dom regie. iuxa ar
gob et iuxa ariph. et c eo. l. uiros de
filiis galaaditar. et infecit eum.
regnuitq p eo. Reliq aut smonum
phacee. et uniusa que fecit. n ne
hec scripta sut in libro smonu die
rum regum isrl. Anno. lii. azarie
regis iude. regnuit phacee filius ro
melie. sup isrl in samaria. xx. anis.
et fecit q malu erat cora dno. Non

E thersā.

XV

recessit a peccatis ieroboam filii nabath:
qui peccare fecit isrl'. In diebus phace
e regis isrl'. uenit teglaphalasar rex
assur: et cepit aion. et abel domum
maacha. et ianoe. et cedes. et asor.
et galaad. et galileam. uniuersam terram
neptalim: et transtulit eos in assy
rios. Coniurauit ·ā· et tetendit insi
dias osee filius hela contra phacee filium
romelie: et percussit eum et interfecit.
Regnauitque pro eo: xx. anno ioatham fi
lii ozie. Reliqua ·ā· sermonum phacee.
et uniuersa que fecit. nonne hec scrip
ta sunt in libro sermonum dierum regum
isrl'. Anno secundo phacee filii rome
lie regis isrl': regnauit ioathan filius
ozie regis iuda. Viginti quinque anno
rum erat. cum regnare cepisset: et xvi.
annis regnauit in ierlm. Nomen ma
tris eius ierusa filia sadoch. fecit
que quod placitum erat: coram domino. Iuxta
omnia que fecerat ozias pater suus: ope
ratus est. Verumtamen excelsa non abstu
lit. Adhuc populus immolabat et adolebat
incensum in excelsis. Ipse edificauit portam domus domini subli
missimam. Reliqua ·ā· sermonum ioatham et
uniuersa que fecit. nonne hec scripta sunt
in libro uerborum dierum regum iuda:
In diebus illis: cepit dominus mittere in iu
dam rasin regem syrie. et phacee
filium romelie. Et dormiuit ioat
han cum patribus suis: sepultusque
est cum eis in ciuitate dauid patris sui. Et
regnauit achaz filius eius pro eo.

XVI

Anno. xvii. phacee filii romelie. re
gnauit achaz filius ioathan regis
iuda. Viginti annorum erat achaz cum
regnare cepisset: et xvi. annis regnauit
in ierlm. Non fecit quod erat placitum
in conspectu domini dei sui. sicut dauid pater
eius: sed ambulauit in uia regum isrl'.
Insuper et filium suum consecrauit. transferens
per ignem secundum ydola gentium: que dissip
auit dominus coram filiis isrl'. Imm
olabat quoque uictimas. et adolebat
incensum in excelsis. et in collibus:
et sub omni ligno frondoso. Tunc ascen
dit rasin ~~dicens~~ rex syrie. et phace
e filius romelie rex isrl'. in ierlm:
ad proeliandum. Cumque obsiderent achaz:
non ualuerunt superare eum. In tempore illo
restituit rasin rex syrie ahilam syrie.
et eiecit iudeos de ahila: et idumei
et syri. uenerunt in ahilam. et habitauerunt
ibi usque in diem hanc. Misit ·ā· ac
haz nuntios. ad teglath phalasar
regem assyriorum: dicens. Seruus tuus
et filius tuus ego sum. Ascende et
saluum me fac de manu regis syrie. et
de manu regis isrl': qui consurrexerunt
aduersum me. Et cum collegisset ar
gentum et aurum quod inueniri potuit
in domo domini. et in thesauris regis:
misit regi assyriorum munera. Qui
et acquieuit uoluntati eius. Ascendit
·ā· rex assyriorum in damascum. et ua
stauit eam. et transtulit habitatores eius
cyrenen: rasin ·ā· interfecit. Perrexitque
rex achaz in occursum teglath phal
asar regis assyriorum: in damascum. Cum
que uidisset altare damasci: misit
rex achaz ad uriam sacerdotem. exemplar
eius: et similitudinem iuxta omne opus eius. Ex
truxitque urias sacerdos altare. iuxta omnia
que preceperat rex achaz de damasco: ita
fecit sacerdos urias donec ueniret rex a
chaz de damasco. Vidit altare. et
ueneratus est illud. Ascenditque et im
molauit holocausta et sacrificium
suum. et libauit libamina: et fudit san
guinem pacificorum. que obtulerat super altare.
Porro altare ereum quod erat coram domino tran
stulit de facie templi. et de loco altaris.
et de loco templi domini: posuitque illud
ex latere altaris ad aquilonem. Prece
pit quoque rex achaz urie sacerdoti:
dicens. Super altare maius offer holoc
austum matutinum. et sacrificium
uespertinum. et holocaustum regis. et sa
crificium eius. et holocaustum uniuersi
populi terre: et sacrificia eorum. et libamina
eorum. et omnem sanguinem holocausti. et
uniuersum sanguinem uictime super illud
effundes. Altare uero ereum: erit paratum
ad uoluntatem meam. Fecit igitur urias

sacerdos: iux̃ oĩa que p̃cepat ei rex
achaz. Tulit aũt rex achaz celatas
bases. et luterẽ qui erat desup. et
mare deposuit de bob; ereis. q su
stentabant illd. et posuit sup pa
uimẽtũ stratum lapide. Musach
quoq; sabbati q̃ edificauerat i tẽ
plo. et ingressum regis exterius. cõuertit
in templum dñi: pp̃ regẽ assyrio
rum. Reliqua aũt u̇boꝝ achaz 7 oĩa
q̃ fecit. nõne h̃ scripta sũt in lib͛ sermonũ
dieꝝ regum iuda. Dormiuitq;
achaz cũ patrib; suis. et sepultus
ẽ cum eis in ciuitate dd. Et regnauit
ezechias filius eius: p eo.

Anno. xii. achaz regis iuda. regnauit
osee filius hela in samaria. super
isrł: ix. annis. fecitq; malũ coram
dño: s; nõ sicut reges isrł qui ante
eum fuerũt. Contra huc ascendit
salmanasar rex assyrioꝝ: 7 fctus ẽ
ei osee suus. reddebatq; ei tributa.
Cũq; dep̃hendisset rex assyrioꝝ ose
e. q̃ rebellare nitens misisset nun
tios ad suã regẽ egypti. nec p̃staret
tributa regi assyrioꝝ. sicẽ sicut sin
gulis annis solitus erat: obsedit eũ.
7 uinctum misit in carcerẽ. Perua
gatusq; ẽ oẽm t̃ram. 7 ascendẽs sa
mariam obsedit eã trib; ãnis. An
no aũt nono osee. cepit rex assirioꝝ
samariam. et trãstulit isrł i assyrios.
posuitq; in hala et in abor iux̃ fluui
ũ gozam i ciuitatib; medoꝝ. fctm
ẽ enim cũ peccassent filii isrł coraz
dño deo suo. qui eduxerãt eos de t̃ra e
gypti. de manũ pharaonis regis egypti.
coluerũt deos alienos. et ãbulaue
runt iux̃ ritum gentiũ. q̃s cõsump
sat dñs in cõspectũ filioꝝ isrł: 7 regũ
isrł q2 similit fecerat. Offenderũtq;
filii isrł u̇bis nõ rectis: dñm dm̃ su
um. Et edificauerũt sibi excelsa in
cunctis urbib; suis: a turre custo
dum usq; ad ciuitatẽ munitã. Fece
runtq; sibi statuas et lucos in oĩ
colle sublimi. et subter oẽ lignum
nemorosũ: et adolebãt ibi incen

sum sup aras in morẽ gentiũ. q̃s
trãstulerat dñs a facie eoꝝ. feceruntq;
u̇ba pessima. irritãtes dñm: 7 co
luerunt inmundicias. de qb; p̃cep
dñs eis. ne facerẽt u̇bũ hoc. Et te
stificatus ẽ dñs in isrł 7 in iuda. p
manũ oĩũ pphaꝝ. et uidentiũ: di
cens. Reuertimini a uiis uris pessi
mis 7 custodite p̃cepta mea et ce
rimonias. iux̃ omnẽ legẽ quã p̃
cepi patrib; uris: 7 sicẽ misi ad uos
i manu suoꝝ meoꝝ pphaꝝ. Qui
nõ audierũt. s; indurauerũt ceruicez
suã. iux̃ ceruicẽ patrũ suoꝝ: q noli
erũt obedire dño deo suo. Et abiecerũt
legitima eius. 7 pactũ q̃ pepigit cũ
patrib; eoꝝ: 7 testificatiões quib;
cõtestatus ẽ eos. Secuti suntq; uanita
tes. et uane egerũt: 7 secuti sũt gẽtes
q̃ erãt per circuitũ eoꝝ: sup qb; p̃cep
erat dñs eis. ut nõ facerẽt sicut 7 il
le faciebãt. Et dereliquerũt oĩa p̃cep
ta dñi di sui. feceruntq; sibi cõflatiles
duos uitulos. et lucos: 7 adoraue
runt uniũsã militiã celi. Seruie
rũtq; baal. et cõsecrabãt ei filios 7
suos 7 filias suas p igñe: 7 diuina
tioni insuebãt et auguriis: 7 tra
diderũt se ut facerẽt malũ coram
dño: 7 irritauerũt eũ. Iratusq; ẽ dñs
uehemẽt isrł. et abstulit eos d cõs
pectu suo: 7 nõ remansit nisi tribus
iuda tantũmõ. S; nec ipẽ iuda: cu
stodiuit mãdata dñi dei sui. Ver
tam erraũt: 7 ãbulauit i errorib;
isrł quos op̃atus fuerat. Proiecitq;
dñs omẽ semẽ isrł. et afflixit eos: 7
tradidit eos i manũ diripientiũ. do
nec p̃iceret eos a facie sua: ex eo iã
tp̃r quo scissus ẽ isrł a domo dauid.
et cõstituerunt sibi regẽ ieroboã fili
um nabath. Separauit enĩ ieroboam
isrł a dño: 7 peccare eos fecit pecca
tum magnuz. Et ãbulauerũt filii
isrł: in uniũsis peccatis ieroboaz
que fecerat. Nõ recesserunt ab eis.
usq; quo auferret dñs isrł a facie
sua: sicut locutus fuerat in manũ

ōiū ſuoꝝ ſuoꝝ ꝓphārū. Tranſlatꝰ q̄ȝ iſrl' de tra ſua in aſſirios. uſq; ī diem hanc. Adduxit aūt rex aſſyriorum de babilone. et de cutha. et de hayat. et de emath. et de ſepharuaī: et collocauit eos in ciuitatibȝ ſamarie ꝓ filiis iſrl'. Qui poſſederunt ſamariā: et hītauerūt in urbibus eius. Cumq; ibi hītare cepiſſent: n̄ timebāt dn̄m. Et īmiſit eis dn̄s leones: qui interficiebāt eos. Nunciatumq; ē regi aſſyrioꝝ: ⁊ dictum. Gentes quas tranſtuliſti. et hītare feciſti in ciuitatibȝ ſamaīe: ignorant legitima dei t̄re. Et miſit ī eos dn̄s leones. et ecce interficiūt eos: eo q̄d ignorēt ritū dei t̄re. Precepit aūt rex aſſyrioꝝ dicēs. Ducite illuc unum de ſacerdotibȝ quos inde captiuos adduxiſtis: ⁊ uadat et hītet cū eis. et doceat eos legitima dei t̄re. Igitur cum uenīſſ; unus de ſacerdotibȝ hiis qui captiui ducti fuerāt de ſamaria: hītauit in bethel: et docebat eos quomō colerent dn̄m. Et unaq̄q; gens fabricata ē deum ſuū: poſueruntq; eos in phanis excelſis q̄ fecerāt ſamarite. gēs et gens ī urbibȝ ſuis in q̄bȝ hītabāt. Viri eī babilonis: fecerūt ſochoth benoth. Viri aūt cuthem: fecerūt nergel. Et uiri de emath: fecerūt aſſima. Porro euei fecerūt nebaaz et tarthac. Hi aūt qui erāt de ſepharuaī. cōburebant filios ſuos igni. adramalech et anamelech dijs ſepharuaī: ⁊ nichilominus colebāt dn̄m. Fecerūt aūt ſibi de nouiſſimis ſacerdotes excelſoꝝ: ⁊ ponebāt eos in phanis ſublimibȝ. Et cum dn̄m colerent, dijs quoq; ſuis ſeruiebāt: iux' cōſuetudinē gentium. de quibȝ tranſlati fuerāt ſamariā. Vſq; in p̄ſentē diē: moreȝ ſequitur antiquū. Nō timēt dn̄m nȝ cuſtodiūt cerimonias eius. et iudicia et legē. et mandatū q̄d p̄cepat dominus filijs iacob quē cognominauit iſrl'. et pepigerat cū eis pactum. ⁊ mandauerāt eis. dicens. Nolite timere deos alienos. et nō adoretis eos: nȝ colatis eos. et nō immoletis eis. ſȝ dn̄m dm̄ uſm qui eduxit uos de t̄ra egypti ī fortitudine magna et in brachio extento: ipm̄ timete. et illū adorate. et ipſi īmolate. Cerimonias q̄ȝ et iudicia. et legē. et mandatum q̄d ſcripſit uobis cuſtodite. ut faciatis cunctis diebȝ: ⁊ n̄ timeatis d̄os alienos. Et pactū q̄d pepigit uobiſcum nolite obliuiſci. nec colatis d̄os alienos: ſȝ dn̄m deuȝ ueſtrum timete: ⁊ ipſe eruet uos d̄ manu oīum inimicoꝝ uſtroꝝ. Illi uō n̄ audierūt: ſȝ iux' cōſuetudinē ſuā priſtinā ꝑpetrabāt. Fuerūt igitur gentes iſte timētes q̄dē dn̄m: ſȝ nichilominus et ydolis ſuis ſeruiētes. Nam filii eoꝝ et nepotes ſic̄ fecerunt parentes ſui: ita faciūt uſq; in p̄ſētē diē.

Anno tertio oſee filii hela regis iſrl': regnauit ezechias filius achaz regis iuda. Viginti qinq; annoꝝ erāt cum regnare cepiſſ; ⁊ .xxviii. ānis regnūit in ierlm. Nomen matris eius abiſa filia zacharie. Fecitq; q̄d erat bonū corā dn̄o: iux' oīa que fecerat d̄d pat' eius. Ipſe diſſipauit excelſa. ⁊ contriuit ſtatuas. et ſuccidit lucos: cōfregitq; ſerpētem eneū quē fecerat moyſes. Siquidem uſq; ad illud tp̄s: filii iſrl' adolebant ei incenſū. Vocauitq; eū noeſtan. Et in dn̄o d̄o iſrl' ſꝑauit. Itaq; poſt eum n̄ fuit ſimil' ei d̄ cunctis regibȝ iuda: ſȝ nȝ in hiis q̄ ante eū fuerūt. Et adheſit dn̄o: ⁊ nō receſſit a ueſtigiis eius. Fecitq; mādata eius que p̄cepat dn̄s moyſi: unde et erat cum eo dn̄s. et ī cunctis ad q̄ procedebat. ſapienter ſe agebat. Rebellauit quoq; cōt' regē aſſyriorum: ⁊ nō ſeruiuit ei. Ipſe pcuſſit philiſteos. uſq; gazam. ⁊ oēs t'minos eoꝝ: a turre cuſtodum uſq; ad ciuitatē munitā. Anno quar

Ex' similitudinē

to regis ezechie qui erat annus .vii. osee filii hela regis israel: ascendit salmanasar rex assiriorum samariam. et oppugnavit eam. et cepit. Nam post annos tres anno sexto ezechie. id est nono anno osee regis israel: capta est samaria. Et transtulit rex assiriorum israel in assirios. collocavitque eos in hala et in habor. fluvius gozam. in civitatibus medorum: quia non audierunt vocem domini dei sui. sed pretergressi sunt pactum eius. Omnia que preceperat moyses servus domini non audierunt: neque fecerunt. Anno .xiiii. regis ezechie: ascendit sennacherib rex assiriorum ad universas civitates iuda munitas: et cepit eas. Tunc misit ezechias rex iuda nuntios ad regem assiriorum in lachis dicens. Peccavi. recede a me: et omne quod imposueris michi feram. Indixit itaque rex assiriorum ezechie regi iude. ccc. talenta argenti: et .xxx. auri talenta. Dedit itaque ezechias omne argentum quod repertum fuerat in domo domini: et in thesauris regis. In tempore illo confregit ezechias valvas templi domini. et laminas auri quas ipse affixerat: et dedit eas regi assiriorum. Misit autem rex assiriorum tharthan. et rapsaris. et rapsacen de lachis ad regem ezechiam cum manu valida: ierusalem. Qui cum ascendissent venerunt ierusalem: et steterunt iuxta aqueductum piscine superioris. que est in via agri fullonis: vocaveruntque regem. Egressus est autem ad eos heliachim filius helchie prepositus domus. et sobna scriba: et ioahe filius asaph. a commentariis. Dixitque ad eos rapsaces. Loquimini ezechie. Hec dicit rex magnus: rex assiriorum. Que est ista fiducia qua niteris: forsitan inisti consilium: ut prepares te ad prelium. In quo confidis ut audeas rebellare: an speras in baculo harundineo atque confracto egypto: super quem si incubuerit homo: comminutus ingredietur manum eius. et perforabit eam. Sic est pharao rex egypti omnibus qui confidunt in se. Quod si dixeritis michi. In domino deo nostro habemus fiduciam. nonne iste est cuius abstulit ezechias excelsa. et altaria. et precepit iude et ierusalem. ante altare hoc adorabitis in ierusalem: Nunc igitur transite ad dominum meum regem assiriorum et dabo vobis duo milia equorum: et videte an habere valeatis ascensores eorum. Et quomodo potestis resistere ante unum satrapam de servis domini mei minimis. An fiduciam habes in egypto propter currus et equites: Numquid sine domini voluntate ascendi ad locum istum. ut demolirer eum: Dominus dixit michi. Ascende ad terram hanc: et demolire eam. Dixerunt autem heliachim filius helchie. et sobna. et ioahe. rapsaci. Precamur ut loquaris nobis servis tuis syriace: siquidem intelligimus hanc linguam: et non loquaris nobis iudaice. audiente populo qui est super murum. Responditque ei rapsaces dicens. Numquid ad dominum tuum et ad te misit me dominus meus. ut loquerer sermones hos. et non potius ad viros qui sedent super murum. ut comedant stercora sua et bibant urinam suam vobiscum: Stetit itaque rapsaces. et clamavit voce magna iudaice: et ait. Audite verba regis magni: regis assiriorum. Hec dicit rex. Non vos seducat ezechias. Non enim poterit vos eruere de manu mea. Neque fiduciam vobis tribuat super domino dicens. Eruens liberabit nos dominus: et non tradetur civitas hec in manu regis assiriorum. Nolite audire ezechiam. Hec enim dicit rex assiriorum. Facite mecum quod vobis est utile. et egredimini ad me: et comedet unusquisque de vinea sua. et de ficu sua. et bibetis aquas de cisternis vestris: donec veniam et transferam vos in terram que similis est terre vestre: in terram fructiferam et fertilem vini. terram panis et vinearum. terram olivarum et olei. ac mellis: et vivetis. et non moriemini. Nolite audire ezechiam: qui vos decipit dicens. Dominus liberabit nos. Numquid liberaverunt dii gentium terram suam. de manu regis assi-

Ezech:

riorum? Ubi e deus emath et ar
phat? Ubi e deus sepharuai ana.
et aua? Numquid liberauerunt samari
am de manu mea? Quinam illi sunt
in uniuersis diis terrarum qui eruerunt
regionem suam de manu mea. ut pos
sit eruere dominus ierusalem de manu mea? Ta
cuit itaque populus: et non respondit ei quicquam.
Siquidem preceptum regis acceperant:
ut non responderent ei. Venitque heliachim
filius helchie prepositus domus. et sob
na scriba. et ioahe filius asaph a
commentariis. ad ezechiam scissis uestibus:
et nuntiauerunt ei uerba rapsacis.

XIX

Que cum audisset rex ezechias. sci
dit uestimenta sua. et opertus e sac
co: ingressus e domum domini. Et misit
heliachim prepositum domus. et sob
nam scribam. et senes de sacerdotibus.
opertos saccis: ad ysaiam prophetam fi
lium amos. Qui dixerunt. Hec dicit
ezechias. Dies tribulationis et incre
pationis et blasphemie: dies iste.
Venerunt filii usque ad partum: et uires
non habet parturiens. Si forte audiat
dominus deus tuus uniuersa uerba raps
acis quem misit rex assyriorum dominus
suus. ut exprobraret deum uiuentem
et argueret uerbis. que audiuit dominus
deus tuus. et fac orationem pro reli
quiis que reperte sunt. Venerunt ergo
serui regis ezechie. ad ysaiam. Dixit
que eis ysaias. Hec dicetis domino uestro.
Hec dicit dominus. Noli timere a facie ser
monum quos audisti: quibus blasphe
mauerunt pueri regis assyriorum me.
Ecce ego immittam ei spiritum. et audiet
nuntium. et reuertetur in terram suam:
et deiciam eum gladio in terra sua. Reuer
sus e igitur rapsaces: et inuenit re
gem assyriorum expugnantem lobnam.
Audierat enim: quod recessisset de lachis.
Cumque audisset de tharacha rege e
thiopie dicentes. ecce egressus e ut pu
gnet aduersum te. et iret contra eum:
misit nuntios ad ezechiam dicens. Hec
dicite ezechie regi iude. Non te sedu
cat deus tuus. in quo habes fiduciam:

nec dicas. non tradetur ierusalem in manus
regis assyriorum. Tu enim ipse audisti. que
fecerint reges assyriorum uniuersis ter
ris: quomodo uastauerint eas. Num
ergo solus poteris liberari? Numquid li
berauerunt dii gentium singulos
quos uastauerunt patres mei. go
zam uidelicet. et aran et reseph. et filios
eden qui erant in thelasar? Ubi est
rex emath. et rex arphath. et rex ci
uitatis sepharuaim. ana et aua? Ita
que cum accepisset ezechias litteras de
manu nuntiorum et legisset eas: ascendit
in domum domini et expandit eas cor
am domino. et orauit in conspectu eius
dicens. Domine deus israel. qui sedes super che
rubin. tu es solus deus regum omnium ter
re: tu fecisti celum et terram. Inclina
aurem tuam et audi. aperi oculos tuos
domine. et uide: et audi omnia uerba senach
erib. qui misit ut exprobraret nobis de
um uiuentem. Vere domine dissipauerunt
reges assyriorum. gentes et terras omnium:
et miserunt deos eorum in ignem. Non enim erant
dii. sed opera manuum hominum. ex ligno
et lapide: et perdiderunt eos. Nunc igitur
domine deus noster saluos fac nos de ma
nu eius: ut sciant omnia regna terre. quia
tu es dominus deus solus. Misit autem
ysaias filius amos ad ezechiam dicens.
Hec dicit dominus deus israel. Que deprecatus
es me super sennacherib rege assy
riorum: audiui. Iste e sermo quem lo
cutus e dominus de eo. Spreuit te et subsa
nauit te uirgo filia syon: post te
caput mouit filia ierusalem.
Cui exprobrasti. et quem blasphema
sti? Contra quem exaltasti uocem tuam.
et eleuasti in excelsum oculos tuos?
Contra sanctum israel. Per manum seruorum tuo
rum exprobrasti. In multitudine curru
um meorum ascendi excelsa montium.
in summitate libani: et succidi sub
limes cedros eius. et electas abie
tes eius. et ingressus sum usque ad termi
nos eius. et saltum carmeli eius ego suc
cidi. et bibi aquas alienas. et siccaui
uestigiis pedum meorum omnes aquas

clausas. Nūquid nō audisti. q̄d ab
initio fecerim. Ex dieb; antiqs
plasmaui illud. 7 nūc adduxi. &
funtq; in ruinā colliū pugnātiū
ciuitates munite. 7 qui sedent i
eis. humiles manu. contremuerunt
et confusi sūt. facti sūt uelut fenum
agri. 7 uirens herba tectoꝝ. q̄ are-
facta ē anq̄ā ueniret ad maturi
tatē. Habitaculū tuū. et egressū
tuū. 7 introitum tuū. et irā tuā.
ego p̄sciui. 7 furorē tuū cōtra me. Ins
anisti in me. 7 sup̄bia tua ascendit
in aures meas. Ponā itaq; circulū
in naribꝫ tuis. 7 chamū in labiis
tuis. 7 reducā te in uiā p̄ quā ueni
sti. Tibi aūt ezechia: hoc erit signū.
Comede hoc anno q̄ repperis. in
secūdo aūt anno. que sponte nascūt.
Porro in tertio anno. seminate et i
metite. plantate uineas et com
edite fructū eaꝝ. Et qđ eq; reliquū
fuit de domo iuda. mittet radicē
deorsū. 7 faciet fructū sursū. De ie
rusalē quippe egredient reliquie.
7 q̄d saluetur de monte syon. Zel
dn̄i exercituū faciet hoc. Quāobrem
hec dicit dn̄s. de rege assirioꝝ. Nō i
gredietur urbē hanc. nec mittet
in eam sagittā. nec occupabit eā
clipeus. nec circūdabit eā munitio.
P uiam qua uenit reuertetur. 7 ciui
tatem hanc nō ingredietur. dicit dn̄s.
Protegamq; urbem hanc. et salua
bo eam p̄p me. 7 p̄p dauid seruū me
um. Factum ē igitur in nocte illa.
uenit angl̄s dn̄i. et pcussit in castris
assirioꝝ. clxxxv. milia. Cūq; dilu
culo surrexissꝫ. uidit oīa corpora
mortuoꝝ. 7 recedēs abiit. Et reuer
sus ē sennacherib rex assirioꝝ.
7 mansit in niniue. Cūq; adora
ret in templo nesrach deū suū.
adramelech et sarasar filii eius
pcusserunt eum gladio. fugeruntq;
in terram armenioꝝ. Et regnauit
assaraddon filius eius p̄ eo.
In diebꝫ illis egrotauit ezechias

usq; ad mortē. et uenit ad eum y
saias filius amos p̄pheta. dixitq;
ei. Hec dicit dn̄s deus. Precipe do
mui tue. morieris eñ. et nō uiues.
Qui conuertit faciē suā ad parietē.
et orauit dn̄m dicens. Obsecro dn̄e
memēto quomō ambulauerim corā
te in ueritate. et in corde pfecto. 7 q̄
placitum ē corā te fecerim. Fleuit
itaq; ezechias. fletu magno. Et an
q̄ā egrederet ysaias mediā ptē
atrii. factus ē sermo dn̄i ad eū dicēs.
Reuertere. et dic ezechie duci p̄pli mei.
Hec dicit dn̄s deus dauid patris tui. Au
diui orationem tuā. et uidi lacrim
am tuam. et ecce sanaui te. Die ter
tio ascendes templū dn̄i. 7 addam
diebꝫ tuis. xv. annos. Sꝫ et de manu
regis assirioꝝ liberabo te. et ciuitatē
hanc. 7 ptegam urbem istam p̄pt
me et p̄p dauid seruū meū. Dixitq;
ysaias. Afferte massā ficoꝝ. Quā
cum attulissent. et posuissent sup
ulcus eius: curatus est. Dixerat aūt
ezechias ad ysaiam. Qđ erit signū
q̄ dn̄s me sanabit. et q̄ ascensurus
sum die tercio templū dn̄i. Cui ait
ysaias. Hoc erit signū a dn̄o. q̄ fac
turus sit dn̄s sermonē quē locutus
ē. Vis ut ascendat umbra. x. lineis.
an ut reuertatur totidē gradibꝫ. Et
ait ezechias. Facile ē umbrā crescē
decem lineis. Nec hoc uolo ut fiat.
sꝫ ut reuertatur retrorsū. x. gradibꝫ.
Inuocauit itaq; ysaias p̄pha dn̄m.
et reduxit umbrā p lineas quibꝫ
iā descenderat in orologio achaz re
trorsum. x. gradibꝫ. In illo tp̄re: mi
sit merodach baladan filꝰ baladā
rex babilonioꝝ litteras et mune
nera. ad ezechiā. Audierat enim.
q̄d egrotasset ezechias. Letatus ē aūt
in aduentu eoꝝ ezechias. et ostēd
eis domū aromatū. et auri. et ar
gentum. et pigmenta uaria. unguē
ta quoq;. et domū uasoꝝ suoꝝ. 7
omnia que h̄re poterat in thesau
ris suis. Nō fuit uerbū q̄d nō osten

oñder eis ezechias in domo sua. et in omi
potãte sua. Venit aũt ysaias propheta
ad regẽ ezechiã: dixitq; ei. Quid dix
erunt uiri isti. aut unde uenerũt
ad te? Cui ait ezechias. De terra longiq̃
uenerunt ad me: de babilone. At
ille respondit. Quid uiderũt in domo tu
a? Ait ezechias. Omĩa que cũq; sũt
in domo mea: uiderũt. Nichil ẽ qđ
nõ monstrauerim eis: in thesauris
meis. Dixit itaq; ysaias ezechie. Au
di sermonẽ dñi. Ecce dies ueniunt.
et auferent oĩa q̃ sũt in domo tua.
et q̃ condiderũt patres tui usq; in diẽ
hanc: in babilonẽ. Nõ remanebit
quicq̃: ait dñs. Sz et đ filiis tuis
qui egredient' ex te. quos generab'
tollent'. et erũt eunuchi in palatio
regis babilonis. Dixit ezechias ad y
saiã. Bonus sermo dñi: quẽ locutus
ẽ. Sit pax et ueritas: in dieb; meis. R
eliqua aũt sermonũ ezechie. et omis
fortitudo eius. et quõmõ fecerit pi
scinã et aqđuctum. et introduxerit
aquas in ciuitatẽ. nõne hec scripta
sunt in libro sermonũ dierum regum

Dormiuitq; ezechias cũ patrib; iuda:
suis: et regnauit manasses filius eĩ
pro eo. Filius .xii. ãnoz erat manas
ses cum regnare cepisset: et .lv. ãnis
regnauit in irlm. Nomĩ matris eĩ
aphsiba. Fecitq; malũ in conspectu
dñi: iuxta idola gentiũ quas deleu
it dñs a fatie filioz isrł. Conu'susq;
ẽ. et edificauit excelsa. q̃ dissipauẽat
ezechias pat' eius. et erex' aras baal.
et fecit lucos sicut fecerat achab rex
isrł: et adorauit oẽm militiã celi et
coluit eam. Extruxitq; aras in do
mo domini. de qua dix' dñs in irlm
ponã nomĩ meũ: et extruxitq; altaria
uniuse militie celi in duob; atriis
tępli dñi. Et transduxit filiũ suũ per
ignem. et ariolatus ẽ. et obseruauit
auguria. et fecit phytones. et aru
spices multiplicauit: ut faceret ma
lum coram dño. et irritaret eũ. Po
suit quoq; idolũ luci quẽ fecerat in

templo dñi: sup qđ locutus ẽ dñs
ad dauid. et ad salomonẽ filiũ eĩ.
In templo hoc et in irlm quã elegi
de cunctis tribub; isrł. ponã nomĩ
meũ in sempiternũ: et ult' nõ fatiaz
cõmoueri pedem isrł. de terra quã dedi
patrib; eoz: sic tñ si custodierint ope
oĩa q̃ precepi eis. et uniuersã legẽ quã
mãdauit eis seruus meus moyses.
Illi uero nõ audierunt. sz seducti sũt
a manasse: ut facerent malũ sup gẽ
tes quas cõtriuit dñs a fatie filiorũ
isrł. Locutusq; ẽ dñs in manu seruoz
suoz pphãz dicẽs. Quia fecit man
asses rex iuda abhominatiões istas
pessimas sup oĩa que fecerũt amor
rei an eum. et peccare fecit etiã iudã
in immunditiis suis: propterea h' dic dñs
đs isrł. Ecce ego inducã mala sup
irlm et iudã: ut quicumq; audierit tin
niant ambe aures eius. Et extendã
sup irlm funiculũ samarie. et pondus
domus achab: et delebo irlm sicut
deleri solent tabule. Delens uertam:
et ducã crebrius stilũ sup fatiẽ eius.
Dimittã uero reliqas hereditatis me
e: et tradã eas in manu inimicoz eĩ.
Eruntq; in uastitate et in rapina cũctis
aduersariis suis: eo q' fecerint malũ
corã me et pseuerauerint irritãtes
me ex die qua egressi sũt patres eoz
ex egypto usq; ad diem hanc. Insup
et sanguinẽ innoxiũ fudit mana
sses multũ nimis. donec impleret irlm
usq; ad os: absq; peccatis suis qb'
peccare fecit iudã. ut faceret malũ
corã dño. Reliq' aũt sermonũ manas
se. et uniuersa que fecit. et peccatũ eius
q' peccauit. nõne h' scripta sũt in li
bro sermonũ dierũ regum iuda? Dor
miuitq; manasses cum patrib;
suis: et sepultus est in orto domus
sue. in orto azam. Et regnauit amon
filius eius: pro eo. Viginti duoz an
noz erat amon cum regnare cepi
sset: duob; quoq; ãnis regnauit in
irlm. Nomĩ matris eius mesalam
eth filia arus de getheba. Fecitq; ł.

malu in conspectu dni. sic fecerat
manasses pat eius. 7 ambulauit in
omni uia p quam ambulauerat pat
eius. Seruiuitq3 inmunditiis. q
b3 seruierat pat eius. 7 adorauit eas
7 dereliquit dnm dm patru suorum: 7 n
ambulauit in uia dni. Tetenderitq3 ei
insidias serui sui: et interfecerunt rege
in domo sua. Percussit aut ppls tre
oms qui coniurauerant ct rege amon:
7 constituerunt sibi rege iosia filiu
eius p eo. Reliq aut smonu amon
que fecit. nne hec scripta sunt in li
bro smonu dieru regu iuda: Sep
elieruntq3 eu in sepulchro suo. in orto
acam. Et regnauit iosias filius eius.

Octo annorum erat iosias cum | p eo.
regnare cepisset: et trigita uno anno
regnauit in irlm. Nomen matris
eius idida filia phadaia de besecha
th. fecitq3 q placitu erat cora do
mino. 7 ambulauit p oms uias do
patris sui: n declinauit ad dexte
ram nq3 ad sinistra. Anno aut . xviii.
regis iosie. misit rex saphan. filiu
asilia. filii mesulam. scriba tepli dni:
dicens ei. Vade ad helchia sacdotem
magnu. ut confletur pecunia. q illata
e in templu dni. qua collegerunt
ianitores templi a ppło: deturq3 et
fabris p ppositos dom dni. Qui et
distribuant ea his qui opantur in te
plo dni. ad instauranda sartatecta
tepli dni. tignariis uidel et cemta
riis. 7 his qui interrupta conponunt. et
ut emant ligna et lapides de lapidi
cinis ad instaurandu teplu dni. Ve
rutam n supputet eis argentu q ac
cipiunt: s3 in potestate habeant 7 in fide.
Dixit aut helchias pontifex ad sapha
scriba. Librum legis repperi in domo
dni. Deditq3 helchias uolum sapha.
Qui 7 legit illud. Venit quoq3 sapha
scriba ad rege: 7 renuntiauit ei q p
cepit. 7 ait. Conflauerunt serui tui pec
cunia q repta e in domo dni: 7 dede
runt ut distribueretur fabris a pfectis
opum tpli dni. Narrauit quoq3 sa
phan scriba regi dicens. Librum dedit m
helchias sacdos. Que cu legisset sapha
phan coram rege. et audisset rex uba
libri legis dni: scidit uestimta sua.
Et pcepit helchie sacdoti et aicham
filio saphan. et achobor filio micha.
et saphan scribe. et asie seruo regis. di
cens. Ite 7 consulite dnm sup me 7 su
p ppło. 7 sup oi iuda. de ubis uolumi
nis istius: q inuentu e. Magna ei
ira dni succensa e ct nos: qr n au
dierunt patres nri uba libri huius.
ut facerent omne q scriptu e nobis.
Ierunt itaq3 helchias sacdos. 7 aic
ham. 7 achobor. et saphan. et asia.
ad oldam pphete. uxore sellum. fili
i thecue. filii aras. custodis uestiu.
que habitabat in irlm in scda: locutiq3
sunt ad eam. At illa rndit eis. Hec dic
dns deus isrl. Dicite uiro qui misit
uos ad me. Hec dicit dns. Ecce ego et
adducam mala sup locum hunc.
7 sup habitatores eius. oia uba le
gis que legit rex iuda. qr dereliquerunt
me. et sacrificauerunt diis alienis
irritantes me. in cunctis opibz man
uu suarum: 7 succendetur indignatio mea
in loco hoc. 7 n extinguetur. Regi aut
iuda qui misit uos ut consuleretis do
minu: sic dicetis. Hec dicit dns ds
isrl. Pro eo qd audisti uba uolumi
nis. 7 pterritu e cor tuu. et humiliat
es coram dno. auditis smonibz ct
locu istum 7 habitatores ei. q uidel si
erent in stupore. et in maledictu. et
scidisti uestimta tua. et flevisti co
ram me. et ego audiui ait dns: id
circo colligam te ad patres tuos. et
colligeris ad sepulchru tuu in pace.
ut n uideant oculi tui oia mala. que
inducturus su sup locu istu.
Et renuntiauerunt regi q dixerat. Qui
misit: 7 congregati st ad eum oms senes
iuda 7 irlm. Ascenditq3 rex templu
dni. et oms uiri iuda. uniuersiq3 q habita
bant in irlm cu eo: sacdotes et pphe.
et ois ppls. a paruo usq3 ad magnu. Le
gitq3 cunctis audientibz oia uba li

Et achie

Et achia.

Et introducturus

XXIII

bri federis dni: qui inuent9 ē in domo
dni. Stetitq; rex sup gradū. et fedus
percussit coram dno: ut ambularet pt
dnm. et custodiret pcepta ei9. et te
stimonia et cerimonias. in omi corde.
et in tota aīa. et suscitarent uba fe
deris huius. que scripta erāt i libro
illo. Acquieuitq; ppls pacto. Et pce
pit rex helchie pontifici. et sacdoti
b; scdi ordinis. et ianitorib;. ut pro
icerent de templo dni oia uasa que
fca fuerāt baal. et in luco. et uniuse
militie celi: et cobussit ea foris irlm
in conualle cedron. et tulit pulue
rem eor i bethel. Et deleuit aruspi
ces quos posuerāt reges iuda ad sa
crificandum in excelsis. p ciuitates
iuda et in circuitu irlm: et eos qui
adolebāt incensū baal. et soli 7 lu
ne. et. xii. signis. et oi militie celi.
Et efferri fecit lucū de domo dni fo
ras irlm in conualle cedrō. 7 cobussit
eū ibi et redegit i puluerē. et piecit
sr se pulchra uulgi. Destruxit quoq;
edicvlas effeminator q erāt in domo
dni: pro qb; mulieres texebāt qsi do
munculas luci. Congregauitq; ōs
sacdotes de ciuitatib; iuda. et cotam
inauit excelsa ubi sacrificabāt sac
dotes de gabaa usq; bersabee: 7 de
struxit aras portar in introitu ostii
iosue principis ciuitatis. q ērat ad si
nistram porte ciuitatis. Verūtn nō
ascendebāt sacdotes excelsor ad al
tare dni in irlm. s; tm comedebāt a
zima i medio frm suor. Contamin
auit quoq; topheth qd ē in conualle
filii ennon: ut nēo consecraret filiu;
suū aut filiā p igne moloch. Abstu
lit quoq; equos quos dederāt reges
iude soli. in introitu tēpli dni: iux
exedram nathan melech eunuchi
qui erat in pharurim. Currus autē
solis cobussit igni. Altaria quoq; que
erāt sup tecta cenaculi achaz. q fece
rant reges iuda. et altaria q fecerāt
manasses in duob; atriis tēpli do
mini: destruxit rex. Et cucurrit

inde: et dispsit cinerem eorū i tor
rentem cedron. Excelsa quoq; q
erāt in irlm. ad dextam ptem mō
tis offensionis que edificauerāt sal
omon rex isrl et astaroth idolū si
doniorū. et chamos offensionis
moab. et melchon abhominatio
nis filior amon polluit rex: 7 contri
uit statuas et succidit lucos. reple
uitq; loca eor ossib; mortuorū. In
sup et altare q erat in bethel. et ex
celsum q fecerat ieroboā filius na
bath. qui peccare fecerat isrl. 7 al
tare illud excelsum destruxit. atq;
cobussit. et cōminuit i puluerem:
succendit q; etiā lucū. Et conūsus io
sias uidit ibi sepulcra: q erāt i mō
te. Misitq; et tulit ossa de sepulcris.
et cobussit ea sup altare: 7 polluit
illud iux uerbū dni qd locutus ē
uir dei qui pdixerāt uba h. Et ait.
Quis ē titulus iste quē uideo: Re
runtq; ei ciues illius urbis. Sepul
chrum ē hominis dei qui uenit de
iuda: 7 pdixit uba h que fecisti. sr
altare bethel. Et ait. Dimittite eū.
Nemo cōmoueat ossa eius. Et intac
ta manserunt ossa illi9: cum ossibus
pphete qui uenerat de samaria. In
sup 7 oia fana excelsor que erant
in ciuitatib; samarie. que fecerāt
reges isrl ad irritandū dnm. abstu
lit iosias: 7 fecit eis sm oia opa q fe
cerat in bethel. Et occidit uniusos
sacdotes excelsor qui erāt ibi. sup
altaria: 7 cobussit ossa humana sup
ea. Reūsusq; ē irlm: et pcepit omi
pplo dicens. Facite phase dno deo uro.
sm q scriptum ē in libro federis hui9.
Nec enim factum ē tale phase. a die
b; iudicū qui iudicauerūt isrl. et
oium dierum regum isrl. et regu;
iuda: sicut in. xviii. anno regis iosie.
factum ē phase istud dno. in irlm.
S; 7 phytones et ariolos et figuras
idolor. et imunditias abhomina
tiōesq; que fuerunt in tra iuda et
in irlm. abstulit iosias: ut statu

eret verba legis que scripta sunt in libro
que invenit helchias sacerdos in templo
domini. Similis ei non fuit ante eum rex. qui
reverteretur ad dominum in omni corde suo
et in tota anima sua. et in universa vir-
tute sua. iuxta omnem legem moysi: neque
post eum surrexit similis illi. Verumtamen
non est aversus dominus ab ira furoris sui et
magni. quo iratus est furor eius contra
iudam: propter irritationes quibus provoca-
verat eum manasses. Dixit itaque do-
minus. Etiam iudam auferam a facie mea.
sicut abstuli israel: et proiciam civitatem
hanc quam elegi ierusalem et domum de qua
dixi: erit nomen meum ibi. Reliqua
autem sermonum iosie et universa que fecit.
nonne hec scripta sunt in libro verborum
dierum regum iuda? In diebus eius
ascendit pharao nechao rex egyp-
ti. contra regem assyriorum. ad flumen eu-
phraten. Et abiit iosias rex iuda in
occursum eius: et occisus est in mage-
ddo. cum vidisset eum. et portaverunt eum
servi sui mortuum de mageddo. et per-
tulerunt in ierusalem: et sepelierunt eum in
sepulchro suo. Tulitque populus terre ioa-
hac filium iosie. et unxerunt eum: et con-
stituerunt eum regem pro patre suo. Vigin-
ti trium annorum erat ioachaz. cum regn-
are cepisset: et tribus mensibus regnavit in
ierusalem. Nomen matris eius amithal filia
ieremie de lobna. Et fecit malum coram
domino: iuxta omnia que fecerant patres eius.
Vinxitque eum pharao nechao in rebla-
tha. que est in terra emath: ne regnaret
in ierusalem. Et imposuit mulctam terre. c.
talentis argenti et talento auri. Re-
gemque constituit pharao nechaoheli-
achim filium iosie. pro iosia patre eius:
vertitque nomen eius ioachim. Porro io-
achaz tulit: et duxit in egyptum. Argen-
tum autem et aurum dedit ioachim pharao-
ni. cum indixisset terre per singulos. ut
conferretur iuxta preceptum pharaonis: et
unumquemque secundum vires suas exegit.
tam argentum quam aurum de populo terre. ut daret
pharaoni nechao. Viginti quinque an-
norum erat ioachim cum regnare cepi-

sset: et xi. annis regnavit in ierusalem. No-
men matris eius zebida filia fadaia de ru-
ma. Et fecit malum coram domino: iuxta
omnia que fecerant patres eius.

In diebus eius ascendit nabuchodo-
nosor rex babilonis. et factus est
ei ioachim servus tribus annis: et rur-
sum rebellavit contra eum. Immisitque
ei dominus latrunculos chaldeorum. et latrun-
culos syrie. et latrunculos moab. et la-
trunculos filiorum amon: et immisit eos
in iudam ut disperderent eum iuxta verbum
domini. quod locutus erat per servos suos pro-
phetas. Factum est autem hoc per verbum domini
contra iudam. ut auferret eum coram se propter
peccata manasse universa que fecit. et
propter sanguinem innoxium quem effudit.
et implevit ierusalem cruore innocentium:
et ob hanc rem noluit dominus propitiari. Re-
liqua autem sermonum ioachim. et universa
que fecit. nonne hec scripta sunt in libro ser-
monum dierum regum iuda? Et dor-
mivit ioachim cum patribus suis.
Regnavitque ioachim filius eius pro eo. Et
ultra non addidit rex egipti: ut egre-
deretur de terra sua. Tulerat enim rex babi-
lonis. a rivo egypti usque ad flumen
euphraten: omnia que fuerant regis
egypti. Decem et octo annorum erat ioa-
chim cum regnare cepisset: et tribus
mensibus regnavit in ierusalem. Nomen matris
eius nestha filia helnatham de ierusalem.

Et fecit malum coram domino: iuxta omnia que fe-
cerat pater eius. In tempore illo ascenderunt
servi nabuchodonosor regis babilo-
nis in ierusalem: et circumdata est urbs
munitionibus. Venitque nabuchodonosor
rex babilonis ad civitatem cum servis su-
is: ut oppugnarent eam. Egressusque est io-
achim rex iuda ad regem babilonis
ipse et mater eius. et servi eius. et princi-
pes eius. et eunuchi eius: et suscepit
eum rex babilonis anno octavo regni
sui. Et protulit inde omnes thesauros
domus domini. et thesauros domus regie:
et concidit universa vasa aurea que fe-
cerat salomon rex Isrl. ~~Isrl~~. in templo
domini: iuxta verbum domini. Et transtulit

Et babiloniorum [illegible]

oēm irlm. et uniūsos principes. ⁊
oēs fortes exercitus decem milia i cap
tiuitatē. et oēm artificē et incluso
rē: nichilq; relictum ē exceptis pau
peribȝ ppli terre. Transtulit quoq; io
achim in babilonē. et matrē regis.
et uxores regis. et eunuchos regis. ⁊
iudices tre duxit i captiuitatē de
irlm in babilone. et oēs uiros robus
tos. vii. milia. et artifices. et incluso
res mille. oēs uiros fortes et bellato
res: duxitq; eos rex babilonis captiuos
in babilonē. Et constituit mathaniā
patruū eius. p eo: iposuitq; nomē ei
sedechiā. Vicesimū et primū ānū
etatis habebat sedechias. cū regnare
cepisset: ⁊ xi. annis regnauit in irlm.
Nomē matris eius erat amithal fi
lia ieremie de lobna. Et fecit mal
um corā dn̄o: iuxta oīa que fecerat
ioachim. Irascebatur enī dn̄s 9 irlm
et 9 iudā: donec piceret eos a facie su
a. Recessitq; sedechias: a rege ba

XXV

Factū ē aūt anno nono bilonis.
regni eius mēse decimo decima die
mensis: uenit nabuchod. rex babi
lonis. ipse ⁊ oēs exercitus eius i irlm. ⁊
circumdederūt eā: et extruxerūt
in circuitu eius municiōes. Et cla
usa ē ciuitas atq; uallata: usq; ad
undecimū ānū regis sedechie nona
die mēsis. Preualuitq; fames in ci
uitate: nec erat panis ppl'o tre. Et
interrupta ē ciuitas: ⁊ oēs uiri bellato
res nocte fugerūt. p uiā porte q̄ est

iē duplicē murū ad
ortū regis. porro

chaldei: obsidebāt in circuitu ciui
tate. Fugit itaq; sedechias p uiā q̄
ducit ad cāpestria solitudinis. Et p
secutus ē exercitus chaldeorū regē:
9phenditq; eū in planitie iherico.
Et oēs bellatores qui erāt cū eo disp
si sunt: ⁊ reliquerūt eū. Apphensū
ergo regem: adduxerunt ad regem
babilonis in reblatha. Qui locutus
ē cum eo iudiciū. Filios aūt sedechie
occidit corā eo. et oclos eī effodit. ui
xitq; eū cathenis: ⁊ adduxit in babi
lonē. Mense quinto septima die x

mēsis. ipse ē annus. xix. decim' regis ba
bilonis. uenit nabucardan princeps
exercitus. seruus regis babilonis. irlm: ⁊
succendit domū dn̄i. et domū regis.
et domos irlm. oēmq; domū 9bussit
igni. Et muros irlm in circuitu d'stru
xit oīs exercitus chaldeorū qui erāt cū
principe militū. Reliquā aūt ppli par
tem que remanserat in ciuitate. et
pfugas qui transfugerāt ad regē
babilonis. et reliquū uulgus trans
tulit nabuzardan princeps mili
tie: ⁊ de pauperibȝ tre. reliquit uinitores
et agricolas. Columpnas aūt ereas
q̄ erant in templo dn̄i. et bases. ⁊
mare ereum q' erat in domo dn̄i.
9fregerūt chaldei: ⁊ transtulerunt
es omne in babilonē. Ollas quoq;
eneas. et trullas. et tridentes. et sci
phos. et oīa uasa erea in qbȝ mini

7m

strabant. tulerunt: nec nō et thu
ribula. et phialas. Que aurea. au
rea. et que argentea. argentea. tulit
princeps militie idest columpnas du
as. mare unum. et bases quas fece
rat salon in tēplo dn̄i: n̄ erat pōd'
eris oīū uasorū. xviii. cubitos altitu
dinis hēbat columpna una. et capite
llum ereū sup se altitudinis triū cubi
torū et reticulū. et malogranata ⁊
sup capitellū columpne: oīa erea. Si
mile ⁊ scda columpna: hēbat orna
tum. Tulit quoq; princeps militie
saraiā sacdotē primū. et sophoni
am sacdotē scdm. et tres ianitores. ⁊
de ciuitate unū eunuchū. q erāt pfec
tus sup bellatores uiros. ⁊ quinq; ui
ros de his qui steterāt corā rege qs
repit in ciuitate. et sopher princi
pem exercitus qui pbabat tirones
de ppl'o tre: ⁊ lx. uiros e uulgo qui
inuenti fuerāt in ciuitate. Quos tollēs
nabuzardā princeps militie: duxit
ad regē babilonis in reblatha. Percus
sitq; eos rex babilonis: ⁊ interfecit
in reblatha in tra emath. Et translа
tus ē iuda: de tra sua. Populo aūt q
relictus erat in tra iuda. quē dimi

fat nabuchodonosor rex babiloīs:
p̄fecit godoliā filium ahicā filii
saphan. Qđ cum audissent oēs du
ces militū. ipi 7 uiri qui erāt c̄ eis:
uidel(icet) qđ ɔstituisset rex babilonis
godoliā: uenerūt ad godoliā in ma
spha. hismahel filius nathanie. et
iohanan filius charee. et saraia
filius thenamech nechophatites.
et iezonias filius machathi: ipi et
socii eorū. Iuravitq(ue) eis godolias. 7
sociis eorū. dicens. Nolite timē servi
re chaldeis. Manete in tra. et servite
regi babilonis: et bn̄ erit uobis. Fa
ctum ē aūt in mēse. vii. uenit hism
ael filius nathanie filii elisama.
de semine regio. et decē uiri c̄ eo. p
cusseruntq(ue) godoliā. qui mortuus
ē: s(ed) 7 iudeos et chaldeos qui erāt
c̄ eo in maspha. Consurgensq(ue) oīs
pplūs a paruo usq(ue) ad magnū. et prī
cipes militum uenerūt in egyptū:
timētes chaldeos. Factū ē uō in āno
.xxxvii. transmigrationis ioachim
regis iude. mēse. xii. xxvii. die mēsis.
sublevauit evil marodach rex ba
bilonis. āno quo regnare ceperāt. cap
ioachim regis iudā de carcere: 7 lo
cutus ē ei benigne. Et posuit tronū
eius: sup tronum regū. q erāt cū eo
in babilone. Et mutauit uestes ei:
quas habuerat in carcere. Et comede
bat panē semp in conspectu eius:
cunctis diebz uite sue. Annonā q(uo)q(ue)
ɔstituit ei sine intermissiōe: q 7 daba
tur ei a rege. p singlos dies. omnibus
diebz uite sue. Incip(it) plog(us)
s(an)c(t)i ierō. in libr(um) paralipomenon.

Tantus ac talis ē lib
iste ut absq(ue) illo siquis
scientiā scripturarū sibi
uoluerit arrogare. sem
etipm irrideat. P singula
quippe noīa iuncturasq(ue) uborū
et pt̄ermisse in libris regū tanguntur
hystorie. innūabiles explicant euā
glii q̄stiōes. S(ed) si. lxx. intptum pu
ra. et ut ab eis ingreca usa ē. editio
pmaneret: supflue me chromati e
piscoporū scīssime atq(ue) doctissime
impelleres ut hebrea uolumina la
tino s̄mone transferrem. Qđ eni
semel aures hoīum occupauerat.
et nascentis eccl(es)ie roborauerat fidē.
iustum erat etiam nrō silentio ɔp
bari. Nūc uō cum p uarietate regio
nū diūsa ferant exemplaīa et ger
mana illa antiquaq(ue) translatio
corrupta sit. atq(ue) uiolata: nri arbi
trii putas. aut e plib(us) iudicare. qđ
uerū sit. aut nouū opus in ueti ope
cōdere: illudentib(us)q(ue) iudeis cornī
cum ut dicit(ur) oclos ɔfigē. Alexādria
et egyptus in. lxx. suis hesichium
laudat auctorem. Constantinopol(is)
usq(ue) antiochiā luciani martiris ex
emplaria pbat. Medie āt int̄ has
prouintie. palestinos codices legūt.
quos ab origene elaboratos eusebi(us)
et pamphilus uulgauerūt. Totusq(ue)
orbis hac int̄ se. triphaīa uaīetate
ɔpugnat. Et certe origenes nō solū
exēpla ɔposuit quattuor editionū.
e regione singlā uba describens. ū
unius dissentiens statī ceteris inter se
ɔsentientib(us) arguat(ur): s(ed) q maioris
audatie ē in editiōe. lxx. theodotio
nis editiōem miscuit. asteriscis desi
gnans q̄ minus fuerit: et uirgulis
q̄ ex supfluo uidebatur. apposita.
Si g aliis licuit ñ tenere q semel
susceperant. et p(ost). lxx. cellulas. que
uulgo sine auctore iactitant(ur). sin
gulās cellulas aperuere: hocq(ue) in
ecclis legit(ur) qđ. lxx. nescierūt. cur
me ñ suscipiant latini mi. qui ī
uiolata editione ueteri ita nouam
condidi. ut laborē meū hebreis
et q plus maius ē a ptis auctorib(us)
probem: Scripsi nup librū d optim
o genere interpretandi. ostendēs illa
de euanglio: ex egypto uocaui filiū
meū. et qm nazareus uocabit(ur): et
uidebūt in quē ɔpunxerūt et illud
apli: qđ ocls ñ uidit. nec auris audi
uit. et in cor hoīs nō ascendit. q ppa

Et hesitū

rauit deus diligentibus se. ceteraque huius
similia in hebreorum libris inueniri. Certe apostoli et euangeliste .lxx. interpretes
nouerant. Et unde eis hec. que in .lxx.
interpretibus non habentur? Xpistus deus noster utriusque testamenti conditor. in euangelio secundum
iohannem. qui credit inquit in me. sicut dicit
scriptura. flumina de uentre eius fluent aque uiue. Utique scriptum est quod saluator scriptum esse testatur. Ubi scriptum est
.lxx. non habent: apocripha nescit ecclesia.
Ad hebreos igitur reuertendum est: unde et dominus
loquitur et discipuli exempla presumunt. Hec
pace ueterum loquor. et obtrectatoribus
meis tantum respondeo. qui canino dente me
rodunt. in publico detrahentes. legentes
in angulis. idem accusatores et defensores. cum in aliis probent quod in me reprobant:
quasi uirtus et uitium non in rebus sit. sed cum
auctore mutetur. Ceterum memini editionem .lxx. translatorum olim de greco
emendatam tribuisse me nostris: nec inimicum debere existimari eorum. quos in
conuentu fratrum semper edissero. Et quod nunc
Dabreiamin. id est uerba dierum interpretatus
sum: ideo feci. ut inextricabiles moras et siluam nominum que scriptorum confusa sunt uitio. sensuumque barbariem apertius et per uersuum cola digererem: michi met
ipsi et meis iuxta ysmenium canens si
aures surde sunt
ceterorum. Explicit
prologus. Incipit liber paralipomenon. I. Adam. seth. enos. caynan.
malalehel. iared. enoch. mathusale. lamech.
noe. sem. cham. et iaphet. Filii iapheth: gomer. magog. madai. et iauan.
tubal. mosoch. tyras. Porro filii gomer: aschenez. et riphat. et thogorma.
Filii autem iauan: helisa. et tharsis. cethim.
et dodanim. Filii cham: chus. et mesraym. phut. et chanaan. Filii autem chus:
saba. et euila. et sabatha. et regema.
et sabathaca. Porro filii regema: saba. et dadan. Chus autem genuit nemroth. Iste cepit esse potens in terra. Mesraym uero genuit ludim. et anamim.
et laabim. et nepthuim. phetrusim
quoque. et chasluim: de quibus egressi sunt
phylistiim et capthurim. Chanaan uero
genuit sydonem primogenitum suum: et ettheum. iebuseum quoque et amorreum.
et gergeseum. eueumque. et aracheum.
et sineum. aradium quoque et samareum. et ematheum. Filii sem: elam. et
assur. et arphaxath. et luth. et aram.
Filii autem aram: hus. et hul. et gother.
et mosoch. Arphaxath autem genuit sale: qui et ipse genuit heber. Porro heber nati sunt duo filii. Unius nomen
phaleth. quia in diebus eius diuisa est
terra: et nomen fratris eius iecthan. Iecthan autem genuit elmodath. et saleth.
et aselmoth. et iare. adoram quoque et
ucal. et decla. hebal. et iamahel. et abymael. et saba. nec non et ophir. et euila. et iobab. Omnes isti filii iecthan.
Sem: arphaxath. sale. heber. phaleth. reu. seruc. nachor. thare. abram.
iste est abraham. Filii autem abraham: ysaac.
et ysmael: et hee generationes eorum. Primogenitus hysmahelis. nabaioth:
et cedar. et abdeel. et mapsam. et masma. et duma. massa. adad. et thema. iathur. naphis. cedma. Hii sunt filii hysmahelis. Filii autem cethure concubine abraham. quos genuit: zamram. iecsan.
madan. madian. iesboch. sue. Porro
filii iecsan: saba. et dadan. Filii autem
dadan: assurim. et latusim. et laomim. Filii autem madian: epha. et epher. et
enoch. et abida. et eldaa. Omnes hii filii cethure. Genuit autem abraham ysaac:
cuius fuerunt filii esau. et israhel. Filii esau: eliphaz. rauhel. iaus. ielam. chore.
Filii eliphaz: theman. omer. sephi.
gethem. cenez. thamna. amalech. Filii
rahuel: naath. zara. samma. maza. Filii seyr: lothan. sobal. sebeon. ana. dison. eser. disan. Filii lothan: horri. et
homan. Soror autem lothan: fuit thamna. Filii sobal: alyan. et manaath.

et ebal. et sepħ. et onā. filii sebeon:
aia. filii ana. dison. filii dison: a
maram. et eseban. et ietrā. et cha
ran. filii eser: balaan. et çauan. et
iachan. filii disan: us. ⁊ arā. Isti sunt
reges qui imperauerunt in terra edom ante
quam esset rex super filios isrl'. Bale.
filius beor: ⁊ nomen ciuitatis eius
denaba. Mortuus ē aūt bale: ⁊ regn
auit pro eo iobab. filius zare de bosra.
Cumque iobab fuisset mortuus: regna
uit pro eo husam de terra themanorum.
Obiit quoque husam: et regnauit pro eo
adad filius badad. qui percussit madian
in terra moab. Et nomen ciuitatis eius
auith. Cumque ⁊ adad fuisset mortuus:
regnauit pro eo semla de masretha. Sed
et semla mortuus ē: ⁊ regnauit pro eo
saul. de roboth. que iuxta amnem
sita ē. Mortuo quoque saul: regnauit pro
eo. balanam. filius achobor. Sed ⁊ hic
mortuus ē: ⁊ regnauit pro eo adad. cuius
urbis nomen fuit phou. Et appellata
ē uxor eius meetabel: filia matred.
filie mezaab. Adad aūt mortuo: du
ces pro regibus in edom esse ceperunt. Dux
thanna. dux alua. dux ietheeth. dux
oolibama. dux hela. dux phi
non. dux cenez. dux theman. dux
mapsar. dux mabdiel. dux yram.
Hii duces edom.

Filii aūt isrl': ruben. symeon. leui.
iuda. ysachar. et zabulon. dan. iose
ph. beniamin. nepthalim. gad. aser.
Filii iuda: her. onam. sela. Tres isti
nati sunt ei: de filia sue cananitidis.
Fuit aūt her primogenitus iuda. malus
coram dno: ⁊ occidit eum. Thamar aūt
nurus eius: peperit ei phares. ⁊ zarā.
Omnes ergo filii iuda: v. Filii aūt pha
res: esrom. et hamul. Filii quoque za
re: zamri. et ethan. et eman. chal
cal quoque et darum. simul v. Filii cha
rmi: achar qui turbauit isrl'. et pec
cauit in furto anathematis. Filii e
than: azarias. Filii aūt esrom qui
nati sunt ei: ieramahel. et rā. et chal
ubi. Porro ram: genuit amminad

ab. Amminadab aūt genuit naason:
principem filiorum iuda. Naason quoque
genuit salmā: de quo ortus ē booz.
Booz uero genuit obed: qui et ipse genu
it primogenitum heliab: secundum abin
adab. tercium simaa. quartum natha
nael. quintum raddai. sextum asom. se
ptimum dd: quorum sorores fuerunt sar
uia. ⁊ abigail. Filii saruie: abysai.
ioab. et asael. tres. Abigail aūt ge
nuit amasa: cuius pater fuit iether.
ismahelites. Caleb uero filius esrom
accepit uxorem noīe azuba: de qua
genuit ierioth. Fuerunt quoque filii eius:
iesar. et sobab. et ardon. Cumque mor
tua esset azuba. accepit uxorem caleph.
ephrata: que peperit ei hur. Porro hur:
genuit uri. Uri: genuit beselehel.
Post hec ingressus ē esrom ad filiam ma
chir. filii patris galaad: et accepit
eam. cum esset annorum. lx. que peperit
ei segub. Sed et segub genuit iayr:
et possedit. xxiii. ciuitates in terra
galaad. Cepitque iessur. et arā. oppida
iahir. et chanath. et uiculos eius. lx. ci
uitatum. Omnes isti filii machir: patris
galaad. Cum aūt mortuus esset esrom:
ingressus ē caleph ad ephratha. Hab
uit quoque esrom uxorem abia: que pe
perit ei assur patrem thecue. Nati sunt
aūt filii ieramehel. primogeniti esrom: rā
primogenitus eius. ⁊ buna. et arā. et
asom. ⁊ achia. Duxit quoque uxorem
alteram ieramehel. noīe athara: que
fuit mater onā. Sed et filii ram primo
geniti ieramehel: fuerunt moos. ⁊ ia
min. et achar. Onā aūt habuit filios: se
mei. et iuda. Filii aūt semei: nadab.
et abisur. abigail: que peperit ahoiban.
et molid. Filii aūt nadab fuerunt: saled.
et apphaym. Mortuus ē saled: absque
liberis. Filii uero apphaim: iesi. Qui iesi:
genuit sesan. Porro sesan: genuit
ooli. Filii aūt iuda fratris semmei: ieth
er. ⁊ ionathan. Sed ⁊ iether: mortuus
ē absque liberis. Porro ionathan: genu
it phaleth et ziza. Isti fuerunt filii ie
rameel. Sesan aūt non habuit filios.

Et salmo:

Ysai. Ysai aūt genuit

Et aha. ⁊ obban.
Nomen uero uxoris abisur.

ſꝫ filias: et ſuui egyptiū noīe ieraa.
Deditq; ei filiā ſuam uxorē: q̄ pepe
rit ei ethei. Ethei āt: genuit nathā.
Et nathan: genuit zabad. Zabad q̄ꝫ:
genuit ophilal. Et ophilal: genuit
obed. Obed: genuit ieu. Jeu: genu
it azariā. Azarias: genuit helles. ⁊
helles: genuit helesa. Helesa: gen
uit ſyſamoi. Syſamoi: genuit ſel
lum. Sellum: genuit icamia. Jea
mia: genuit eliſama. Filii āt cha
leb fratris ierameheI. mosa primo
genitus eius ipē est pat̄ ziph. et filii
maresa patris hebron. Porro filii
hebrō: chore. et thaphiphu. et recez.
et samma. Samma āt genuit raaz:
patrē ierchaam. Et recem: genuit
semei. Filius semei: maon. Et maō:
pat̄ bethsur. Epha āt ꝯcubina caleb:
pepit aram. et mosa. et thegez. Porro
aram: genuit gazer. Filii iadai: re
gom. et iotham. et gesū. et phalez.
et epha. et saaph. Concubina caleph
maacha: pepit zaber. et tharana.
Genuit āt saaph pat̄ madmena.
sue: patrē magbena. et patrē gaba
a. Filia uō caleph: fuit axa. Hii erāt
filii caleph. Filii hur: primogeniti
effrata: sobal pat̄ cariathiarim. Sal
ma pat̄ bethleē. ariph pat̄ bethga
der. Fuerūt āt filii sobal patris caria
thiarim: qui uidebat dimidiū re
quietionū. et de cog̃tiōe cariathiari.
iethrei. et aphuthei. et semathei. ⁊
maserahei. Ex hiis egrssi sūt: sarayte.
et esthaholite. Filii salma: patris bet
hleem. et nethophati: corone dom⁹
ioab. et dimidiū regetiōis saraȳ. ⁊
Cog̃tiōes q̄ꝫ scbaz [illegible] bitantiū. iiabes.
canentes atq; resonātes: ⁊ in taber
naculis cōmorantes. Hii sūt cyneī:
qui uenerūt ď calore patris domus

III

Dauid uō hos hūit filios q [illegible] rechab.
ei nati sūt in hebron: primogenitū
amnon. ex achinoben iecraelitide.
sēm daniel: de abygail carmelitide.
tertium absalon filium maacha. fi
lie ptholomai regis iessuri. quartū
adoniam filium agit. quītū saph
athiam ex habital: sextum iethraā
ď egla uxore sua. Sex ergo nati sūt
ei in hebron: ubi regnauit. vii. annis
et. vi. mēsibꝫ. Triginta āt et tribꝫ an
nis: regnauit in ierlm. Porro in ierlm ⁊
nati sunt ei filii. simaa. et sobab. ⁊
nathan. et salomon. quatuor: de
bersabee filia amihel. Jebaar quoq;
et elysama. et elyphelech. et noge.
et napheg. et iaphie. nec nō et ely
sama. et eliade. et elyphaleph: ix.
Omnes hii filii dauid. absq; filiis
ꝯcubinaꝝ: habuerunt sororē thā
mar. Filius āt salomōis roboā: cui⁹
abia filius genuit asa. De hoc quoq;
natus ē iosaphat: pat̄ ioraā. Qui io
ram genuit ochoziā. ex quo ortus ē
ioas: ⁊ huius amasias filius genuit
azariā. Porro azarie filius ioathaz.
procreauit achaz: patrē ezechie. de
quo natus ē manasses. Sꝫ ⁊ manas
ses genuit amon: patrē iosie. Filii
āt iosie fuerūt: primogenit⁹ iohanā.
sēs ioachim. tertius sedechias. q̄rt⁹
sellum. De ioachim: natus ē iecho
nias. et sedechias. Filii iechonie fu
erunt: asyr salathiel. melchiram.
phadaia. senneser. et iesemia. sam
a. et nadabia. De phadaia: orti sūt
zorobabel. et semei. zorobabel gen
uit mosollā. ananiā: ⁊ salomith
sororē eoꝝ. Asabāq; et ochol. et bar
achiā et asadiā. iosabesed. quīq;. Fi
lius āt ananie. faltias pat̄ iesaie:
cuius filius raphaya. Huius quoq; fi
lius arnan. de quo nat⁹ ē abdia: cui⁹
filius fuit sechenias. Filius sechen
ie. semeias: cui⁹ filii acchus. et iegal.
et baaria. et naaria. et saphat. sex
nūo. Filii naarie: helioenai et ezec
hias. et ezricham. tres. Filii helioe
nay: oduia. et eliasub. et pelesa. et
accub. et iohanan. et dalaia. et an

Filii iuda: phares ⁊ esrō [illegible] nam. vii.
et carmi. et ur. et sobal. Reaia uō
filius sobal. genuit geth: de quo ⁊
nati sūt achimay. et laed. Hee cog̃ti

ones sarathi. Ista quoq; stirps e
than: iectael. iesma. et iedebos. No
men quoq; sororis eor: aselelphu
ni. Phuniel aut pat gedor: et ezer
pat osa. Isti sut filii ur primogeni
ti ephrata patris bethleem. Assur
uo patris thecue. erat due uxores:
halaa. et naara. Peper aut ei naara:
oozam. et epher. et themani. et asta
ri. Isti sut filii naara. Porro filii ha
laa: serech. isaar. et ethan. Chus aut
genuit anob. et sobaba: et cognatioes
aral. filii arun. Fuit aut iabes inclit
pfrib; suis: et mat eius uocauit
nom illius iabes dicens. q2 pepi eu
in dolore. Inuocauit uo iabes dnm
isrl. dices. Si bndices bndixeris
michi. et dilatauis terminos meos:
et fuit manus tua mecu: et feceris
me amalitia n oppmi. Et pstitit
ei deus: que pcatus e. Caleph aut fr
suaa. genuit machir: qui fuit pr
eston. Porro eston: genuit betharra
pha. et phesse. et thena. patre urbis
naas. Hii sut uiri recha. Filii aute
cenez: othoniel. et saraia. Porro fi
lii othoniel: athath. et maonathi
qui genuit ophra. Saraias aut gen
uit ioab: patre uallis artificu. Ibi
qppe artifices erat. Filii uo caleph.
filii iephone: hyr. et hela. et cenez.
Filii quoq; ialelel: ziph. et zipha.
tyria. et asrael. Et filii ezra. iether:
et mered. et epher. et iaalon: genu
itq; maria. et sammach. et iesba.
patre esthamo. Vxor quoq; eius iu
daia pepit gered. patre gedor. et heber.
patre zocho: et hicutiel. patre zanoa.
Hii aut filii bethie. filie pharaois:
qua accepit mered. Et filii uxoris
odie sororis natham. garmi. pat
ceila: et esthamo. qui fuit d machati.
ti. Filii quoq; symeon: amnon. et re
na. Filii anan: et tilon. Et filii ie
si: zoeth. et benzoeth. Filii sela. filii
iuda: her pat lecha. et laada pater
maresa: et cognatioes dom opan
tium byssum in domo iuramenti:

et qui stare fecit solem. uiriq; menda
cii. securus. et incendes. qui prin
cipes fuerunt in moab. et q reuise
st in leem. Hec aut uba uetera. Hii
st figuli hitantes i plantatioibus.
et in sepib; ap rege in opib; eius: co
morati q; sunt ibi. Filii symeon:
namuel. et iamin. iarib. zara. sa
ul. Sellu filius ei: mabsan. filius ei.
masma filius ei. Filii masma: am
uhel. filius ei. zacchur filius eius.
semei filius ei. Filii semei. xvi. et fi
lie. vi. Fres aut eius no habuerunt
filios multos: et uniusa cognato no
potuit adeqre suma filior iuda. Ha
bitauerut aut: in bersabee. et in mo
lada. et in asarsual. et in balaa. et in
asometh. et in tholath. Et in bathu
el. et in horma. et in sicelech. et in
beth marchaboth. et in asarsusi.
et in bethberai. et in saarim. Hee ci
uitates eor: usq; ad rege dd. Ville
quoq; eor. etham. et aen. et remo.
et thochen. et asan. ciuitates .v. et
uniusi uiculi eor per circuitu istar
ciuitatu usq; ad baal. Hec e hitatio
eor: et sedm distributio. Mosobab
quoq; et iemlech. et iosa filius amasie.
et iohel. et iehu. filius iosabie. filii
saraie. filii asiel. et helioenai. et ia
coba. et suaia. et asaia. et adihel.
et isimihel. et banaia: ziza quoq;
filius sephei. filii allon. filii idaia.
filii semri. filii samaia. Isti st pri
cipes nominati in cognationib; suis:
et in domo affinitatu suar multipli
cati st uehemt. Et pfecti sut uehe
miter ut ingrederentur i gador us
q; ad orientem uallis. et ut quere
rent pascua ouib; suis. et inuene
runt pascuas uberes et ualde bonas.
et terram latissima et quieta et fertile:
in q ante hitauerat de stirpe cham.
Hii ergo uenerunt quos sup desc
simus noiatim. in dieb; ezechie re
gis iuda. et pcusserunt tabnacla eor
et hitatores qui inuenti st ibi: et de
leuerunt eos usq; in psente diem,

al. uiba

al. pascuas
al. bona

Habitaveruntque pro eis: quia uberrimas pascuas ibidem repererunt. De filiis quoque symeon abierunt in montem seyr: viri quingenti. habentes principes phalthiam. et naariam. et raphaiam. et oziel. filios iesi. et percusserunt reliquias. que evadere potuerant amalechitarum. et habitaverunt ibi pro eis. usque

Filii quoque ruben. primi ad diem hanc. genitii israhel. Ipse quippe fuit primogenitus eius. Sed cum violasset thorum patris sui data sunt primogenita eius. filiis ioseph. filii israhel: et non est ille reputatus in primogenitum. Porro iudas qui erat fortissimus inter fratres suos: de stirpe eius principes germinati sunt. Primogenita autem reputata sunt ioseph. Filii ergo ruben primogeniti israhel: enoch. et phallu. esrom. et charmi. Filii iohel. samaia filius eius. gog filius eius. semei filius eius. micha filius eius. reeia filius eius. baal filius eius. beera filius eius. quem captivum duxit thegla phalasar rex assyriorum: et fuit princeps in tribu ruben. Fratres autem eius. et universa cognatio. quando numerabantur per familias suas: habuerunt principes iehiel et zachariam. Porro bala filius azaz. filii samma. filii iohel: ipse habitavit in aroer: usque ad nebo. et beelmeon. Contra orientalem quoque plagam habitavit: usque ad introitum heremi. et flumen eufraten. Multum quippe numerum iumentorum possidebat: in terra galaad. In diebus autem saul. preliati sunt contra agarenos. et interfecerunt illos. habitaveruntque pro eis in tabernaculis eorum: in omni plaga que respicit ad orientem galaad. Filii vero gad e regione eorum. habitaverunt in terra basan. usque selcha: iohel in capite. et saphan secundus. Ianai autem et saphat: in basan. Fratres vero eorum. secundum domos cognationum suarum: michael. et mosollam. et sebe. et iore. et iachan. et zie. et heber: vii. Hii filii abiahel: filii uri. filii iaro. filii galaad. filii michael. filii iesesi. filii ieddo. filii buz. Fratres quoque filii abdiel. filii guni: princeps domus in familiis suis. et habitaverunt in galaad. et in basan. et in viculis eius. et in cunctis suburbanis saron usque ad terminos. Omnes hii numerati sunt in diebus ioatham regis iuda: et in diebus ieroboam regis israhel. Filii ruben. et gad. et dimidie tribus manasse. viri bellatores. scuta portantes. et gladios. et tendentes arcum. eruditique ad prelia. xl. iiii. milia. et dcc. lx. procedentes ad pugnam: dimicaverunt contra agarenos. Ituri vero et naphei. et nodab: prebuerunt eis auxilium. Traditique sunt in manus eorum agareni: et universi qui fuerant cum eis: quia dominum invocaverunt cum preliarentur: et exaudivit eos eo quod credidissent in eum. Ceperuntque omnia que possederant. camelorum. l. milia et ovium .cc.l. milia asinorum duo et milia. et animas hominum. c. milia. Vulnerati enim multi corruerunt: fuit enim bellum domini. Habitaveruntque pro eis: usque ad transmigrationem. Filii quoque dimidie tribus manasse. possederunt terram a finibus basan. usque baalhermon. et sanyr: et montem hermon: Ingens quippe numerus erat. Et hii fuerunt principes domus cognationis eorum. epher. et iesi. et heliel. et ezriel. et ieremia. et odoia. et iedihel. viri fortissimi et potentes: et nominati duces in familiis suis. Reliquerunt autem deum patrum suorum: et fornicati sunt post deos populorum terre: quos abstulit dominus coram eis. Et suscitavit dominus deus israhel. spiritum phul regis assyriorum. et spiritum thegla phalasar regis assur. et transtulit ruben. et gad. et dimidiam tribum manasse. et adduxit eos in hala. et habor. et ara. et fluvium gozam. usque ad diem hanc.

Filii levi: gerson. caath. merari. Filii caath: amram. ysaar. ebron. et oziel. Filii amram: aaron. moyses et maria. Filii aaron: nadab. et abiu. eleazar. et ythamar. Eleazar genuit phinees: et phinees genuit abisue. Abisue genuit bocci:

7 bocci genuit ozi. Ozi genuit za
raiam: 7 zacharias genuit mera
ioth. Porro meraioth genuit a
maiam. amaias genuit achitob.
achitob genuit sadoch. sadoch ge
nuit achimaas. achimaas genuit
azariam. azarias genuit iohannā:
iohannā genuit azariā. Ipse ē q sac
dotio functus ē in domo: quā edifi
cauit salomon in irlm. Genuit āt
azarias amariā. et amarias genuit
achitob: 7 achitob genuit sadoch.
Sadoch genuit sellum. sellū genu
it elchiam: elchias genuit azariaz,
azarias genuit saraiā: 7 saraias ge
nuit iosedech. Porro iosedech egss
ē. qn trāstulit dns iudā 7 irlm: per
manus nabuchodonosor. filii ergo
leui. gerson. caath. et merari. Et h
nomina filior gerson: lobeni. 7 se
mei. filii caath: amram. et ysaar.
et ebron. et oziel. filii merari: mo
oli. et musi. Hee āt cognatiōes leui:
sm familias eor. Gerson: lobeni fi
lius eius. iaath filius ei. zama filii
eius. ioaa filius ei. addo filius ei. za
ra filius ei. iethrai filius ei. filii caath:
aminadab filius ei. chore filius eius.
asir filius ei. helcana filius ei. abia
saph filius ei. asir filius ei. thaath
filius eius. huriel filius ei. ozias fili
eius. saul filius ei. filii helcana: am
asai. et achimoth. et helcana. filii
helcana: sophai. filius ei. naath fili
ei. heliab filius ei. ieroā filius ei. he
lcana filius eius. filii samuel: poge
nitus vassem. et abiā. Filii āt me
rari. mooli: lobeni filius ei. semei
filius eius. oza filius ei. samaa fili ei.
aggia filius eius. asaia filius ei. Isti
sunt quos ɔstituit dd sup cantores
domus dni. ex quo collocata ē archa:
et ministrabāt corā tabnaclo testi
monii canentes. donec edificaret sa
lomon domū dni in irlm. Stabant
āt iuxta ordinē suū: in ministio. Hii v
sunt qui assistebāt: ē filius suis. De fi
liis caath. heman cantor filius ioh

el. filii samuel. filii helcana. filii
ieroam. filii heliel. filii thou. filii
suph. filii helcana. filii maath. filii
masai. filii helcana. filii iohel. filii
azarie. filii sophonie. filii thaath.
filii asir. filii abiasaph. filii chore. filii
ysaar. filii caath. filii leui. filii is
rael. Et fr eius asaph: qui stabat a
dextris eius. Asaph. filius barachie.
filii samaa. filii michael. filii basie.
filii melchie. filii athanai. filii za
rai. filii adaia. filii ethan. filii za
ma. filii semei. filii ieth. filii gson.
filii leui. Filii āt merari fres eorū:
ad sinistram. Ethan: filius chusi.
filii abdi. filii maloch. filii asabie.
filii amasie. filii helcie. filii amas
ai. filii bonni. filii somer. filii mo
oli. filii musi. filii merari. filii le
ui. Fres quoq eor leuite: q ordin
ati sūt in cunctū ministū tabnacli
dom dni. Aaron vo et filii eius. ad
olebāt incensum sup altare holoca
usti. et sup altare thimiamatis. in
ōe opus sci scor. et ut pcarent p isrl: iu
xta oia que pcepit moyses. famulus di.
Hii sunt āt filii aaron. Eleazar fi
lius eius. phinees filius eius. abi
sue filius ei. bocci filius ei. ozi fili
eius. zaraia fili ei. meraioth fili ei.
amarias filius ei. achitob filius ei.
sadoch filius ei. achimaas fili ei.
Et h habitacla eorū p uicos atq ɔfini
a filior scilicet aaron. iuxta cognatiōes
caathitarum: ipsis ei sorte ɔtigerāt.
Dederunt igitur eis hebrō in terra i
uda: 7 suburbana ei p circuitū. Agros
āt ciuitatis. 7 uillas: caleb filio ie
phone. Porro filiis aaron dederūt
ciuitates ad ɔfugiendū hebrō: et
lobna. et suburbana eius. iether q
et esthamo. cum suburbanis suis:
s et helon et dabir. cū suburbanis
suis: asan quoq et bethsames. et
suburbana earum. De tribu āt be
niamin. gabee. et suburbana ei. 7 a
lamath cū suburbanis suis: anato
th quoq cū suburbanis suis. Oms

Ex sophonie

Ex lebna.

ciuitates .xiii. cum suburbanis
suis: per cognationes suas. Filiis autem
caath residuis de cognatione sua. de
derunt ex dimidia tribu manasse
in possessionem: urbes .x. Porro filiis ger
son per cognationes suas. de tribu ysa
char. et de tribu ysaser. et de tribu et
neptalim. et de tribu manasse: in
basan urbes .xiii. Filiis autem merari
per cognationes suas. de tribu ruben.
et de tribu gad. et de tribu zabulon.
dederunt sorte ciuitates .xii. Dede
runt quoque filii israel leuitis: ciuita
tes et suburbana earum. Dederuntque
per sortem ex tribu filiorum iuda. et ex tri
bu filiorum symeon. et ex tribu filio
rum beniamin. urbes has quas uo
cauerunt nominibus suis: et ex hiis que
erant ex cognatione filiorum caath. Fue
runtque ciuitates in terminis eorum: de tri
bu effraym. Dederuntque eis urbes
ad confugiendum sychem cum suburba
nis suis in monte effraym: et gazer
cum suburbanis suis. hie maam quoque
cum suburbanis suis. et bethoron simi
liter. Necnon de tribu dan. elthege
bethor et helyalan et helon cum sub
urbanis suis: et gethremon in eundem
modum. Porro ex dimidia tribu ma
nasse. aner. et suburbana eius. bala
am et suburbana eius: hiis uidelicet
qui de cognatione filiorum caath reliqui
erant. Filiis autem gerson: de cognatione
dimidie tribus manasse. gaulon in
basan. et suburbana eius. et asta
roth cum suburbanis suis. De tribu y
sachar: cedes et suburbana eius. et
daberith. cum suburbanis suis. et ram
oth quoque et suburbana eius: et anem
cum suburbanis suis. De tribu uero
aser: masal cum suburbanis suis. et
abdom similiter. hucha quoque et
suburbana eius: et roob cum subur
banis suis. Porro de tribu neptalim:
cedes in galilea. et suburbana eius.
amon cum suburbanis suis. et chari
athaim et suburbana eius. Filiis autem
merari residuis: de tribu zabulon. re

mono. et suburbana eius. et thabor
cum suburbanis suis. Trans iordanem
quoque ex aduerso iherico contra orientem
iordanis: de tribu ruben. bosor in so
litudine cum suburbanis suis. et iasa cum
suburbanis suis. cademoth quoque et
suburbana eius. et miphaat cum
suburbanis suis. Necnon et de tribu
gad: ramoth in galaad. et suburba
na eius. manaim cum suburbanis su
is. et iezer cum suburbanis suis.

Porro filii ysachar: thola. et phua. ia
sub. et simeron .iiii. Filii thola: ozi. et ra
phaia. et ierihel. et iemai. et iepsem.
et samuel. principes per domos cogna
tionum suarum. De stirpe thola: uiri
fortissimi numerati sunt in diebus dauid: .xx.
duo milia .dc. Filii ozi. ezraia. de quo
nati sunt michael. et obadia. et iohel. et
iesia .v. omnes principes. Cumque eis per fami
lias et populos suos accincti ad prelium uiri
fortissimi: .xxxvi. milia. Multas enim
habuere uxores: et filios. Fratres quoque eorum per
omnem cognationem ysachar: robustissi
mi ad pugnandum: .lxxxvii. milia numerati
sunt. Filii beniamin: bela. et becher. et ia
diel. tres. Filii bela. esbon. et ozi. et ozi
el. et ierimoth. et uraì .v. principes et
familiarum. et ad pugnandum robu
stissimi. Numerus autem eorum: .xxii. milia. et
.xxx.iiii. Porro filii becher: zamira.
et ioas. et eliezer. et helioenai. et amri.
et ierimoth. et abia. et anathot. et
almathan. Omnes hii filii becher. Nu
merati sunt autem per familias suas. prin
cipes cognationum ad bella fortissim
i: .xx. milia. et .cc. Porro filii iedihel:
balan. Filii autem balan: ieus. et benia
min. et aoth. et canana. et iothan et
tharsis. et thaisaar. Omnes hii filii ie
dihel. principes cognationum suarum ui
ri fortissimi .x. et .vii. milia. et .cc. ad preli
andum procedentes. Sepham quoque et ap
han. filii hir. et asim. filii aher. Fili
i autem neptalim: iasihel. et guni. et ie
ser. et sellum: filii bale. Porro filius
manasse. esriel: concubinaque eius si
ra peperit machir patrem galaad. Ma

Et chanathari

chir āt accepit uxorē filiis suis:
ophim et suphim. et habuerit
sororē noīe maacha. Nomē āt scdi:
salphaad. Nateq; sūt salphaad.
filie. Et peperit uxor machir filiū:
uocauitq; nomē eius phares. Porro
nomen frīs eius sares: et filii eius u
lam. et recem. Filius āt ulam: be
dan. Hii filii galaad: filii machir.
filii manasse. Soror āt eius regina.
uirum decor peperit. abiezer: et mo
ola. Erāt āt filii semida: ahin. et
sichem. et leci. et aniam. Filii āt ef
fraym. suthala: bareth filius eius.
thaath filius eius. elada filius ei.
thaath filius eius et hui filius za
dab. et hui filius suthala, et hui filii
ezer. et elaad. Occiderūt āt eos uiri
geth indigene: q2 descenderant ut
inuaderent possessiones eorū. Luxit
igitur effraym pater eorū multis dieb;:
et uenerūt frēs eius ut consolarentur
eū. Ingressusq; ē ad uxorē suā: que
concepit et peperit filiū: et uocauit nomē
eius beria. eo q2 in malis domus eius or
tus ē. Filia āt eius fuit sara. q̄ edi
ficauit bethoron inferiorē et superiorē:
et ozensara. Porro filius. rapha. et re
seph. et thale: de quo natus ē thaan.
qui genuit laadon. Huius quoq; fi
lius amiud. genuit helisama. de q
ortus ē num: qui habuit filiū iosue.
Possessio āt eorū et habitatio: bethel cū
filiab; suis. Et contra orientē: no
ran. Ad occidentalē plagā. gazer et
filie eius: sichem quoq; cū filiab;
suis. atq; aza cum filiab; suis. Iux
quoq; filios manasse: bethsan et
filias eius. thanach et filias eius. ma
geddo. et filias eius. dor et filias ei.
In his habitauerūt filii ioseph: filii
isrl̄. Filii aser: iomna et iesua. et isui.
et baria. et sara soror eorū. Filii aūt
baria: heber. et melchiel. ipse ē pater
barsaith. Heber āt genuit iephlath.
et somer. et hotham: et suaa. sororem
eorū. Filii āt iephlath: phosech. et
camaal. et asoph. Hii filii iephla

th. Porro filii somer: achi. et roaga.
et iaba. et aram. Filii āt helem. frīs
eius: supha. et iemna. et selles. et a
mal. Filii supha: sue. harnapher.
et sual. et beri. et zamra. et bosor.
et odor. et sama. et salusa. et iethrā.
et bera. Filii ether: iephone. et ph
aspha. et ara. Filii āt holaa: arech.
et amihel. et resia. Omnes hii filii
aser: principes cognationū. elec
ti atq; fortissimi. duces ducū. Nūs
āt eorū: etatis. que apta ē ēt ad bel
lum. xxvi. milia.

VIII

Et bela

Et bela.

Beniamin āt genuit bale primoge
nitum suū. asbaal scdm. aara. et
nohaa tertium. noaa quartū. et ra
pha quintum. Fueruntq; filii bale.
addoar. et iera. et abiud. abisue q;.
et naamā. et achia. sz et gera. et sep
hupham. et iuram. Hii sūt filii a
oth. principes cognationū habitan
tium in gabaa: qui translati sūt
in manath. Naaman āt et achia.
et iera. ipse transtulit eos: et genuit o
za. et aiud. Porro saarim genuit i
regione moab: postq̄ dimisit uxr.
et bara. uxores suas. Genuit āt de
edes uxore sua. iobab. et sebia. et
mosa. et molchom: iebus quoq; et
sechia. et marma. Hii sūt filii eius:
principes in familiis suis. De usim
uō: genuit achitob et elphaal. Por
ro filii helphaal: heber. et misaam.
et samad. Hic edificauit ono: et lod.
et filias eius. Bara āt et sama: prī
cipes cognationū habitantiū in haiaō.
Hii fugauerunt habitatores geth. Et
haio. et sesach. et ierimoth et zadabia.
et arod. et eder. Michael quoq; et
iespha. et ioaa. filii abaia. et zad
abia. et mosollā. et ezechi. et heber.
et iesamari. et iezlia. et iobab. filii
elphaal: iacim. et zechri. et zabdi.
et helioenai. et selethai. et heliel. et
adaia. et baraza. et samarith. filii
isemei: iesphan. et heber. et heliel.
et abdom. et iechri. et chanan. et
anania. et ialam. et anathothia.

IX

Et mifibaal.

Et reubel.

et iephdaia. et phanuel. filii sesac. sampsari. et sooria. et otholia. et iersia. et helia. et zechri. filii ieroā. hii patriarche et cognationū principes qui habitauerunt in ierlm. In gabaon aūt habitauerunt abigabaon. et nomē uxoris eius maachā. filius quoque eius primogenitus. abdon. et sur. et cis. et baal. et nadab. gedor quoque et haio. et zacher. et macelloth. Et macelloth genuit samaa. habitaueruntque e regione fratrum suorum in ierlm. cū fratribus suis. Ner aūt genuit cis. et cis genuit saul. Porro saul. genuit ionathā. et melchisue. et aminadab. et hisbaal. Filius aūt ionathā. meribaal. Et meribaal. genuit michā. Filii michā. phiton. et melech. et thara. et haaz. Et ahaz. genuit ioada. Et ioada. genuit almoth. et azmoth. et zamri. Porro zamri genuit moosa. et moosa genuit banaa. cuius filius fuit rapha. de quo ortus ē elesa. qui genuit esel. Porro esel. sex filii fuere hiis nominibus. Ezricham. bochru. hismahel. saria. abadia. anam. Omnes hii. filii esel. Filii aūt asech. fratris eius. ulam primogenitus. et hus secundus. et heliphales tercius. Fueruntque filii ulam. uiri robustissimi. et magno robore. tendentes arcum. et multos habentes filios ac nepotes. c. l. Omnes hii filii beniamin.

IX

Uniuersus ergo isrl' dinumeratus ē. et summa eorum scripta ē in libro regū isrl'. et iuda. translatique sunt in babilonem propter delictum suū. Qui aūt habitauerunt primum in possessionibus et in urbibus suis isrl'. et sacerdotes et leuite. et nathinnei. Commorati sunt in ierlm de filiis iuda. et de filiis beniamin. De filiis quoque effraym et manasse. othei filius amiud. filii semri. filii omrai. filii bonim. De filiis phares. filii iuda. et de siloni. asia primogenitus. et filii eius. De filiis aūt zara. ieuhel. et fratres eorum sexcenti nonaginta. Porro de filiis beniamin. salo. filii mosollam. filii oduia. filii asana. et iobama. filius ieroam. et ela filius ozi. filii mechori. et mosollā filius saphatie. filii rahuel. filii iebanie. et fratres eorum per familias suas. dcccc. lvi. Omnes hii principes cognationū suarum. per domos patrum suorum. De sacerdotibus aūt. ieiada. iozarib. et iachim. azarias quoque filius helchie. filii mosollā. filii sadoch. filii maraioth. filii achitob. pontifex domus dn̄i. Porro adaias filius ieroā. filii phasor. filii melchie. et masaia. filius adiel. filii iezra. filii mosollā. filii mosollamoth. filii emer. fratres quoque eorum principes per familias suas. m. dcc. lx. fortissimi robore. ad faciendum opus ministerii. in domo dn̄i. De leuitis aūt semeia filius assub. filii ezricham. filii asebia. de filiis merari. Bachbachar quoque carpentarius et gala. et mathania filius micha. filii zechri. filii asaph. et obdias filius semeie. filius calaal. filii idithum. et barachias filius asa. filii helcana qui habitauit in atriis nethophati. Ianitores aūt sellum. et achub. et thelmon. et achimā. et fratres eorum et sellum princeps. usque ad illud tempus. in porta regis ad orientem. obseruabant per uices suas. de filiis leui. Sellum uero filius chore. filii abiasaph. filii chore. cum fratribus suis. et domo patris sui. Hii sunt chorite super opera ministerii. custodes uestibulorum tabernaculi. et familie eorum per uices castrorum dn̄i. custodientes introitū. Phinees aūt filius heleazar. erat dux eorum corā dn̄o. Porro zacharias filius mosollam. ianitor porte tabernaculi testimonii. Omnes hii electi in ostiarios per portas. cc. xii. et descripti in uillis propriis. quos constituerunt dauid et samuel uidens in fide sua. tam ipsos quam filios eorum in ostiis domus dn̄i. et in tabernaculo uicibus suis. Per quatuor uentos erant ostiarii. idest ad orientem. et ad occidentē. et ad austrum. et ad aquilonē. Fratres

Et so[...]

at eoꝝ in uiculis morabant᷑. et ue
niebant in sabbatis suis. de tp̄e usq;
ad tp̄s. Huis quatuor leuitis credit
e͛at omnis numerus ianitoꝝ. et erant
custodientes exedras. et thesauros
domꝰ dn̄i. Per girum quoq; tēpli co
morabantur in custodiis suis. ut
cum tp̄s fuisset. ipi mane aperirent fo
res. De eoꝝ genere erant. 7 sup uasa mi
nisterii. Ad nūm̄ enim inferebātur
uasa. 7 efferebant᷑. De ipis 7 q̄ credi
ta habebāt utensilia sc̄uarii. p̄erant
simile. et uino. et oleo. et thuri. et a
romatib;. Filii at̄ sac̄dotū. unguen
ta ex aromatib; ↄficiebāt. Et mat
athias leuites primogenitus sellū
chorite. p̄fectus e͛at omniū q̄ in sar
tagine frigebant᷑. Porro ꝺ filiis ca
ath fr̄ib; eorum. sup panes erant
propositionis. ut semp nouos per
singula sabbata p̄pararent. Hi sunt
principes cantoꝝ p familias leui
tarum. qui in exedris morabātur.
ita ut die et nocte iugit᷑ suo ministe
rio deseruirent. Capita leuitarū p fa
milias suas. principes manserunt in
ir̄lm. In gabaon at̄ cōmorati sunt pat᷑
gabaon iahiel. 7 nom̄ uxoris eius ma
acha. Filius primogenitus eius abdo
7 sur. et cys. et baal. et ner. et nadab.
gedor quoq; et haio. et zacharias. et
macelloth. Porro macelloth. genu
it semaa. Isti habitabāt e regione fra
trum suoꝝ in ir̄lm. cū fr̄ib; suis. N
er at̄ genuit cys. et cys genuit saul.
7 saul genuit ionathā. et melchisue.
7 aminadab. et hisbaal. Filius aut̄
ionathan. meribaal. 7 meribaal ge
nuit micha. Porro filii micha. phi
ton. et malech. et thara. et ahaz. A
haz at̄ genuit ihara. 7 ihara genuit
alamath. et azmoth. et zam̄ri. Et zā
ri genuit moosa. moosa genuit ba
ana. cuius filius raphaia. genuit ele
sa. de quo ortus est esel. Porro esel sex
filios habuit. his nominib;. Ezricā.
bochru. hismael. saria. obdia. a
nam. Hi filii esel.

X

Phylistiim at̄ pugnabāt ↄt᷑ isrl̄. fu
geruntq; uiri isrl̄ palestinos. 7 ce
ciderunt uulnerati in monte gelboe.
Cumq; appropinquassent phylistei
psequentes saul et filios eius. p
cusserunt ionathan. et aminad
ab 7 melchisue. filios saul. 7 ag
grauatum ē prelium ↄtra saul. In
ueneruntq; eū uiri sagittarii. 7 uulne
rauerunt iaculis. Et dixit saul. ad ar
migerū suū. Euagina gladiū tuū.
et interfice me. ne forte ueniant in
circumcisi isti. 7 illudant m̄. Nolu
it at̄ hoc facere armiger ei᷒. timore
p̄teritus. Arripuit igitur saul ensē.
7 irruit in eū. Qđ cum uidiss; ar
miger eius. uidelicet ēē mortuū sa
ul. irruit etiā ipe in gladiū suū. 7
mortuus ē. Interiit ergo saul 7 tres
filii eius. 7 oīs domus illi᷒ pariter ↄ
cidit. Qđ cū uidissent uiri isrl̄ qui
habitabāt in campestrib; fugerunt. et
saul ac filiis eius mortuis dereliq
runt urbes suas. et huc illucq;
dispsi sunt. Veneruntq; phylistiī. 7 ha
bitauerunt in eis. Die igitur altera de
trahentes phylistiim spolia cesoꝝ.
inuenerunt saul et filios eius iacēte
in monte gelboe. Cūq; spoliassent
eū. 7 amputassent cap᷒. armisq; nuda
assent. miseruntq; in terram suā ut circū
ferretur. 7 ostenderetur ydoloꝝ tēplis.
7 pp̄lis. Arma at̄ eius ↄsecrauerunt
in fano dei sui. et cap᷒ affixerunt in tēp
lo dagon. Hoc cum audissent uiri
iabes galaad. oīa scilicet q̄ phylistii
fecerunt sup saul. ↄsurrexerunt
singuli uiroꝝ fortiū. 7 tulerunt cadauia
saul 7 filioꝝ suoꝝ. 7 attuleruntq; ea i
iabes. 7 sepelierunt ossa eoꝝ subt᷑ q̄rcū
q̄ erat in iabes. Et ieiunauerunt. vii.
dieb;. Mortuus ē ergo saul p̄p iniq
tates suas. eo qđ p̄uaricatus sit ma
datum dn̄i. qđ p̄ceperat. et n̄ custodi
erit illud. s; insup etiā phitonissam
ↄsuluerit. nec sp̄auerit in dn̄o. Prop
ter q̄ 7 interfecit eū. 7 transtulit regn
um ei᷒ ad dd̄ filiū ysai.

Et spoliauerit

XI

Et reducebas

Congregatus ē igitur ōis isrl' ad dd̄
in hebron dicens. Os tuū et caro
tua sumus. Heri quoq; et nudius
tcius. cum adhuc regnaret saul sr
isrl: tu eras qui educebas. et intro
ducebas isrl. Tibi enim dix dns ds
tuus. Tu pasces pplm meū isrl: et
tu eris princeps sup eū. Venert g
ōs maiores natu isrl: ad regē i he
bron. Et iniit dauid cum eis fedus
coram dno. Vnxeruntq; eū regē sup
isrl: iux smone dni quē locutus ē
in manu samyel. Abiit quoq; dd̄
et ōis isrl in irlm. hec ē iebz: ubi e
rant iebusei hitatores tre. Dixert
q; qui hitabāt iebz ad dd̄. Nō ing
dieris huc. Porro dd̄ cepit arcē syō:
q ē ciuitas dauid. Dixitq;. Ōis q per
cussit iebuseū in primis: ecit prin
ceps. et dux. Ascendit igitur prim
ioab. filius saruie: et factus ē prin
ceps. Habitauit āt dd̄ in arce: et io
circo. appellata ē ciuitas dd̄. Edific
auitq; urbē in circuitu: a mello us
q; ad girum. Ioab āt. reliq urbis ex
truxit. Proficiebatq; dd̄. uadēs et
crescens: et dns exercituū erat cū eo.
Hii principes uiroꝝ fortiū dd̄. q ā
adiuuerunt eū. ut fieret rex sup
ōem isrl iux uerbū dni q locutus
ē ad isrl: et iste nūs robustoꝝ dd̄.
Iesbaā filius achamoni pnceps it
.xxx. Iste leuauit hastam suā super
trecentos uulneratos. una uice. Et
post eum eleazar filius patrui eius
ahoytes: q erāt int tres potētes. Iste
fuit cum dd̄ in aphes dommim: qn
phylisti ꝯgregati sc ad locū illuz
in prelium. Et erat ager regiōis illi
plenus ordeo. Fugeratq; ppls a facie phy
listinoꝝ. Hii steterūt in medio agri:
et defenderūt eum. Cumq; pcussissꝫ
phylisteos: dedit dns salutē magn
am pplo suo. Descenderūt āt tres. d
triginta principibz ad petrā. in q e
rat dd̄ ad speluncā odollā: qn phy
listei fuerint castrametati in ualle
raphaim. Porro dd̄ erat i psidio: 7
statio phylistinoꝝ in bethleem. De
sidauit igitur aquā dauid: et dix.
O si qs dederit michi aquā de cyster
na bethleē: que ē in porta. Tres g
isti p media castra phylistinoꝝ prēxe
runt. et hauserūt aquā de cysterna
bethlem que erat i porta: 7 attulert
ad dauid. ut biberet. Qui noluit: sꝫ
magis libauit illā dno dicēs. Ab
sit ut in conspectu di mī hoc faciā.
7 sanguinē istoꝝ uiroꝝ bibā: q
in piculo aīaꝝ suaꝝ attulerūt mīc
aquā. Et ob hāc cām: noluit bibē.
Hec fecerūt tres robustissimi. Ab
ysai quoq; fr ioab. ipē erat pnceps
trium: 7 ipē leuauit hastā suam
ꝯ trecentos uulneratos. Et ipē erāt
int tres noīatissim: int tres secūs
inclitus. et pnceps eoꝝ. Verūtamē:
usq; ad tres primos n̄ puenerāt. Ba
naias filius ioiade. uiri robustissi
mi. q multa opa ppetrauerat. de cap
seel: ipē pcussit duos ariel moab.
et ipē descendit. et interfecit leonez
in media cysterna tpr niuis. Et ipē
pcussit uirū egyptium. cuius statu
ra erāt quinq; cubitoꝝ: et hēbat lan
ceam ut liciatoriū texentiū. Descē
dit igitur ad eū cum uirga. et rap
uit hastam quā tenebat manu: 7
interfecit eū hasta sua. Hec fecit ban
aias filius ioiade. q erāt int tres ro
bustos noīatissimus: et int .xxx.
primus. Verūtamē: usq; ad tres n̄
puenerat. Posuit āt eū dd̄ ad auri
culam suā. Porro fortissimi uiri
in exercitu. Asahel: fr ioab. Et elean
an. filius patrui eius: de bethleē.
Semmoth: arorites. Helles: phalonites.
Hyras filius acces: thecuites. Ab
iezer: anathotites. Sobochai: sot
hites. Hylai achoites. Maharai:
nethophatites. Heled fili banaa:
nethophatites. Ethai fili rebai: d
gabaa filioꝝ beniamin. Banaia: ph
ratonites. Hurri: de torrēte gaas.
Abihel: arabatites. Azmoth: bau
ramites. Eliaba: salabonites. Filii

assem: gesoni. Jonathan filius saga. ararites. Achiam filius achar arari rites. Heliphal: filius ur. Hefer: me chorathites. Ahia pellonites. Esro: ca melites. Noorai filius ezbai. Joh el frater nathan. Mibahar: filius agarai. Selech amonites. Naorai berothites: armiger ioab filii sa rue. Hyra gethereus. Gareb gethre us. Urias hetheus. Zabad filius oolii. Adyna filius segar rubenites. prin ceps rubenitarum: et cum eo. xxx. Hanan: filius maacha. Et iosaphat: a mathanites. Ozias. astarothites. et Sema et iahel. filii hotham arerites. Jedihel filius samri et ioha frater ei thosaythes. Helyel maanithes. Je ribay. et iosia filii helnaen. Jethma moabites. Heliel. et obed. et iasi hel: de masobia.

Hii quoque uenerunt ad david in siceleg. cum adhuc fugeret saul filium cis: qui erant fortissimi. et egregii pugnatores tendentes arcum. et utraque manu fun dis saxa iacientes. et dirigentes sa gittas. De fratribus saul. ex beniamin princeps abiezer. et ioas filii am aa gabaatithes. et iazihel. et pha llech. filii azmoth. et barachia. et iheu anathothites. samaias quoque gabaonites. fortissimus inter. xxx. et sup. xxx. ieremias. et ieziel. et ioh anan. et gebad gaderothites. eluzai. et ierimuth. et baalia. et samaria. et saphaia. araphites. helchana. et iesia. et azrael. et iohezer. iesbaam de carehim. ioelam quoque et sabadia fi lii ieroam de gedor. Sed et de gaddi t ransfugerunt ad david. cum lateret in de serto. uiri robustissimi et pugnatores optimi: tenentes clipeum et hastam. facies eorum quasi facies leonis. et velo ces quasi capree in montibus. Ezer prin ceps. obdias secundus. eliab tercius. mas mana quartus. ieremias quintus. hecchy. sextus. heliel. septimus. ioha nan octauus. helzebat nonus. ierem ias decimus. bachana. xi. Hii de filiis gad: principes exercitus. Noui ssimus. c. militibus preerat: et maxi mus mille. Isti sunt qui transierunt ior danem mense primo. quando inundare con sueuit super ripas suas: et omnes fuga uerunt qui morabantur in uallibus ad orientalem plagam. et ad occidentalem. Venerunt autem et de beniamin. et de iu da: ad presidium in quo morabatur david. Egressusque est david obviam eis: et ait. Si pacifice uenistis ad me. ut auxilie mini michi: cor meum iungatur uobis. Si autem insidiamini michi pro adversariis meis. cum ego iniquitatem mearum in manibus non habeam: uideat deus patrum nostrorum et iudicet. Spiritus uero induit abysai principem inter. xxx. et ait. Tui sumus o david et tecum fili ysai. pax. pax tibi. et pax adiutoribus tuis: te enim adiu uat deus tuus. Suscepit ergo eos david: et constituit principes turme. Porro de manasse transfugerunt ad david. quando ueniebat cum phylistiim ut ad uersum saul pugnaret: et non dimica uit cum eis: quia inito consilio remiserunt eum principes phylistiinorum dicentes: periculo capitis nostri reuertetur ad domi num suum saul. Quando igitur reuersus est in sicheleg. transfugerunt ad eum de ma nasse: ednas. et iozabad. iedihel. michael. et iozabath. et helui. et salathi. principes militum in man asse. Hii prebuerunt auxilium david: ad uersum latrunculos. Omnes enim uiri erant fortissimi: et facti sunt principes in exer citu. Sed et per singulos dies ueniebant ad david. ad auxiliandum ei: usque dum fi eret grandis numerus quasi exercitus dei.

Iste quoque numerus est principum exercitus qui uenerunt ad david. cum esset in he bron: ut transferret regnum saul ad eum iuxta uerbum domini. Filii iuda portan tes clipeum. et hastam: vi. milia. dccc. expediti ad prelium. De filiis syme on: uirorum fortissimorum ad pugnandum. vii. milia. c. De filiis leui: iiii. milia. dc. Ioiada quoque princeps de stirpe aaron: et cum eo. iii. milia. dcc. Sa

doch etiam puer egregie indolis et domus patris eius: principes .xxii. De filiis autem Beniamin fratribus Saul: .iii. milia. Magna enim pars eorum adhuc sequebatur domum Saul. Porro de filiis Effraim viginti milia .dccc. fortissimi robore, viri nominati in cognationibus suis. Et ex dimidia parte tribus Manasse .xviii. milia. Singuli per nomina sua venerunt: ut constituerent regem David. De filiis quoque Ysachar: viri eruditi, qui noverant singula tempora ad precipiendum quod facere deberet Israel: principes .cc. Omnis autem reliqua tribus eorum consilium sequebatur. Porro de Zabulon qui egrediebantur ad prelium, et stabant in acie instructi armis bellicis .l. milia venerunt in auxilium: non in corde duplici. Et de Neptali principes .m. et cum eis instructi clipeo et hasta .xxxvii. milia. De Dan etiam preparati ad prelium: .xxviii. milia .dc. Et de Aser egredientes ad pugnam et in acie provocantes .xl. milia. Trans Iordanem autem de filiis Ruben et Gad et dimidia parte tribus Manasse instructi armis bellicis .cxx. milia. Omnes isti viri bellatores et expediti ad pugnandum cum corde perfecto venerunt in Hebron: ut constituerent regem David super universum Israel. Sed et omnes reliqui ex Israel uno corde erant: ut rex fieret David super universum Israel. Fueruntque ibi apud David tribus diebus: comedentes et bibentes. Preparaverant enim eis fratres eorum. Sed et qui vicini eos erant usque ad Ysachar et Zabulon et Neptali afferebant panes in asinis et camelis et mulis et bobus ad vescendum farinam, palatas, uvam passam, vinum, oleum, boves, arietes: ad omnem copiam. Gaudium quippe in Israel erat.

XII

Iniit autem consilium David cum tribunis et centurionibus et universis principibus: et ait ad universum cetum filiorum Israel. Si placet vobis et a Domino Deo nostro egreditur sermo quem loquor, mittamus ad fratres nostros reliquos in universas regiones Israel, et ad sacerdotes et levitas qui habitant in suburbanis urbium, ut congregentur ad nos: et reducamus archam Domini nostri ad nos. Non enim requisivimus eam in diebus Saul. Et respondit universa multitudo ut ita fieret. Placuerat enim sermo omni populo. Congregavit ergo David cunctum Israel a Sihor Egypti usque dum ingrediaris Emath: ut adduceret archam Dei de Chariathiarim. Et ascendit David et omnis vir Israel ad collem Chariathiarim que in Iuda: ut afferret inde archam Domini Dei sedentis super cherubim, ubi invocatum est nomen eius. Imposueruntque archam Domini super plaustrum novum de domo Aminadab. Oza autem et fratres eius minabant plaustrum. Porro David et universus Israel ludebant coram Domino omni virtute: in canticis et in cytharis et psalteriis et tympanis et tubis. Cum autem pervenissent ad aream Chidon, tetendit Oza manum suam: ut sustentaret archam. Bos quippe lasciviens paululum inclinaverat eam. Iratus itaque est Dominus contra Ozam, et percussit eum eo quod tetigisset archam: et mortuus est ibi coram Domino. Contristatusque est David eo quod divisisset Dominus Ozam: vocavitque locum illum Divisio Oze usque in presentem diem. Et timuit David Deum tunc temporis dicens. Quomodo possum ad me introducere archam Domini? Et ob hanc causam non eam adduxit ad se, hoc est in civitatem David: sed divertit in domum Obededom Gethei. Mansit ergo archa Dei in domo Obededom Gethei: tribus mensibus. Et benedixit Dominus domui eius: et omnibus que habebat.

XI

Misitque Hyram rex Tyri nuntios ad David, et ligna cedrina, et artifices parietum lignorumque: ut edificarent ei domum. Cognovitque David quod confirmasset eum Dominus in regem super Israel: et sublevatum esset regnum suum super populum eius Israel. Accepitque David uxores alias in Ierusalem: genuitque filios ac filias. Et hec nomina eorum qui nati sunt ei in Ierusalem. Sama et Sobab, Nathan, et

salomon. iebar. et elysu. et ely. et
eliphaleth: noga quoq; et napheg.
et iaphie. et elysama. et baliada. et
hely phelech. Audientes aut phylisti
im. eo q david eet unctus in rege
sup univsum isrl: ascenderut oes
ut quererent eu. Qd cu audiss; da
vid: egssus e obvia eis. Porro phy
listi vementes: diffusi sut in va
lle raphaym. Consuluitq; dd dom
inum dices. Si ascenda ad filisteos.
Et si trades eos in manu mea? Dixit
q; ei dns. Ascende. et trada eos i ma
nu tua. Cumq; illi ascendissent i
baalpharasim. pcussit eos ibi dd: et
dixit. Divisit dns inimicos meos
p manu mea: sic dividut aq. Et i
deirco vocatu e nom loci illius: ba
alpharasim. Dereliqritq; ibi dos su
os. quos dd iussit exuri. Alia et vice
phylistii irruerunt: et diffusi sunt
in vallem. Consuluitq; rursu dd
deum. Et dixit ei deus. No ascedes
post eos. Recede ab eis: et venies 9
illos ex adverso pirorum. Cuq; audie
ris sonitu gradientis in cacumie
pirorum: tc egredieris ad bellu. Egs
sus e eni deus an te: ut pcutiat
castra phylistiim. Fecit ergo dd sic p
cepat ei ds: et pcussit castra phylistin
orum. de gabaon usq; gazara. Divul
gatuq; e nome david in univsis
regionibus: et dns dedit pavore ei
sup omnes gentes.

XV

Fecit quoq; sibi domos i civitate
dd. Et edificavit locum arche dei:
tetenditq; ei tabnaculu. Tuc dix
dd. Illicitum e ut a quocq; porte
tur archa dei. nisi a levitis: quos
elegit dns ad portandu ea. et ad m
inistrandu sibi usq; in etnu. Con
gregavitq; univsu; isrl in irlm.
ut afferretur archa di in locu suu.
q pparaverat ei: nec no et filios
aaron et levitas. De filiis caath:
urihel princeps fuit. et fres eius
.cc. xx. De filiis merari: asaia pri
ceps. et fres eius. cc. xxx. De filiis
gerson: iohel princeps. et fres eius
centu. xxx. De filiis elysapha: sem
eias princeps. et fratres eius. cc.
De filiis hebron: heliel princeps.
et fratres eius. lxxx. De filiis oziel:
aminadab princeps. et fres eius
.c. xii. Vocavitq; david sadoch et
abyathar sacdotes. et levitas. u
riel. asia. iohel. semeia. heliel. et
aminadab: et dixit ad eos. Vos q estis
principes familiarum leviticarum. sci
ficamini cu fribus vris: et afferte
archa dni dei isrl. ad locu qui e p
paratus ei: ne ut a principio qz non
eratis psentes. pcussit nos dns. sic
et nc fiat. illicitum qd nobis agen
tibus. Scificati sut ergo sacdotes et le
vite ut portarent archa dni di isrl.
Et tulerut filii levi archa di sicut
pcepat moyses iuxta vbum dni: hu
meris suis in vectibus. Dixitq; dd i
principibus levitarum. ut 9stituerent
de fribus suis cantores in organis
musicorum. nablis videlicet et liris. et
cymbalis: ut resonaret in excelsu;
sonitus letitie. Constituerutq;
levitas heman filiu iohel: et de fri
bus eius. asaph filiu barachie. De fi
liis vo merari fribus eorum: ethan fil
iu casaie. et cu eis fres eorum in secdo
ordie: zacharia. et ben. et iaziel.
et semiramoth. et iahiel. et ani.
et heliab. et banaia. et maasia. et
mathathia. et helyphalu. et mace
nia. et obededo. et ieihel ianitores.
Porro cantores: heman. asaph. et
ethan. in cymbalis eneis 9crepa
tes. Zacharias aut et oziel. et sem
iramoth. et iahiel. et ani. et heliab.
et maasias. et banaias: in nablis
archana canebat. Porro mathat
hias. et elyphalu. et macenias. et
obededo. et iehihel. et ozazin. in
cytharis pro octava canebat et sinic
hion. epynition. Chonenias aut
princeps levitaru. pphetie perat
ad pcinendam melodia: erat qppe
valde sapiens. Et barachias. et he

lchana: ianitores arche. Porro se
benias. et iosaphath. et nathana
el. et amasai. et zacharias. et bana
ias. et helyezer: sacdotes. clāgebāt
tubis coram archa dnī: et obededō.
et achymaas erāt ianitores arche.
Igitur dauid et oēs maiores natu
isrł. et tribuni ierūt ad deportādā
archam fedis dnī de domo obededō:
cum letitia. Cumqȝ adiuuisſȝ deus
leuitas qui portabāt archā federis
dnī: immolabātur. vii. tauri. ⁊ vii.
arietes. Porro dd̄ erat indutus stola
bissina: ⁊ uniūsi leuite q portabāt
archā dnī. cantoresqȝ. et chonenias
princeps ꝓphie. int̄ cantores. Dau
id aūt: etiam indutus erat ephot
lineo. Vniūsusqȝ isrł deducebant
archā fedis dnī: in iubilo. et sonitu
bucine. et tubis. et cymbał. ⁊ nablis.
et cytharis ꝯcrepantes. Cūqȝ puēisſȝ
archa dnī. usqȝ ad ciuitatē dauid:
michol filia saul ꝓspitiēs ꝑ fenestrā
uidit regē dd̄. saltantē atqȝ ludētē:
et despexit eū in corde suo.

XVI

Attulerunt igitur archā dei. ⁊ ꝯstitu
erunt eam in medio tabnacłi qd̄
tetenderat ei dd̄: ⁊ obtulerūt holocau
sta et pacifica corā dnō. Cūqȝ ꝯple
ſſȝ dd̄. offerens holocausta ⁊ pacifica.
bñdixit ppłm in noīe dnī. ⁊ diuisit un
iūsis ꝑ singlos a uiro usqȝ ad mlie
rem. tortā panis unā. ⁊ ptē asse cā
nis bubule. et frixā oleo similā. Cō
stituitqȝ corā archa dnī de leuitis q
ministrarent et recordarētur opꝫ
eius. et glificarēt. atqȝ laudarent
dnm deum isrł. asaph principem.
et s eius zachariā. Porro iahiel. ⁊
semiramoth. et iehihel. et matha
thiam. et heliab. et banaiā. et ob
ededō. et ieihel. sup organa psalt̄y
et lyras: asaph aūt ut cymbalis per
sonaret. Banaiā uō et aziel sacdo
tes coram archa fedis dnī canere
tuba iugit. In illo die fecit dd̄ prin
cipem ad ꝯfitendū dnō: asaph ⁊ frs
eius. Confitemini dnō ⁊ inuocate

nom̄ eius: notas facite in ppłis ad
inuentiōes eius. Cantate ei et ps
allite ei. et narrate oīa mirabilia
eius: laudate nom̄ scm̄ eius. Letet̄
cor querentiū dnm̄. Querite dnm̄
et uirtutē eius: qrite fatiē ei sēp.
Recordamini mirabiliū ei que
fecit. signorū illius. et iuditiorū oris
eius. Semē isrł s̄ui eius: filii iacob
electi eius. Ipē dns deus nr̄: in uni
ūsa t̄ra iuditia eius. Recordamini
in sempit̄nū pacti ei. smōis q̄ pce
pit i mille generatiōes. que pepi
git cū habrahā. et iuramti illius
cū ysaac. Et ꝯstituit illd̄ iacob ī
pceptū. et isrł in pactū sempit̄nū.
dicēs. tibi dabo t̄ram chanaā. funi
culum hereditatis u̅re: cū eēnt pa
uci nuō. parui et coloni eius. Et trā
sierūt ð gente in gentē: et de regno
ad ppłm alt̄m. Non dimisit quēq̄
calumpniari eos: ſȝ increpuit ꝓ eis
reges. Nolite tāgere xpōs meos: ⁊
i ꝓphis mīs nolite malignarī. Can
tate dnō oīs t̄ra: annunciate ex
die in diem salutare eius. Narrate
in gentibȝ glām eius: in cūctis po
pulis mirabilia eius. Quia magn
dns ⁊ laudabił nimis: ⁊ horribilis
sup oēs dōs. Omnes ei dii ppłoꝝ ydo
la: dns aūt celos fecit. Confessio ⁊ ma
gnificentia coram illo: fortitudo ⁊
gaudium in loco eius. Afferte dnō
familie ppłoꝝ. afferte dnō glām ⁊
impiū: date dnō glām noī eius. Leu
ate sacrifitiū. et ueite in conspectu
eius: ⁊ adorate dnm̄ in decore scō.
Commoueat̄ a fatie illius oīs t̄ra:
ipē eī fundauit orbē imobilē. Le
tentur celi ⁊ exultet t̄ra: ⁊ dicant
in natiōibȝ. dns regnabit. Tonet
mare ⁊ plenitudo eius: exultent
agri et oīa q̄ in eis sūt. Tūc lauda
bunt ligna saltus corā dnō: qr ue
nit iudicare t̄ram. Confitemini do
mino qm̄ bonus. qm̄ in et̄nū mīa
eius: ⁊ dicite. Salua nos deus salua
tor nr̄. et ꝯgrega nos. et erue ð gē

tib;: ut ↄfiteamur nõi tuo scõ. et
exultemus in carminib; tuis. Bñ
dictus dñs deus isrl̃. ab et̃no. 7 us;
in et̃num: et dicat oĩs ppls amen.
7 hymnum dõ. Dereliq̃t itaq; ibi corã
archa fedis dñi. asaph et frẽs eius.
ut ministrarent in conspectu arche
iugit̃ p singlõs dies. et uices suas.
Porro obededom et frẽs eius. lxv
iii. 7 obededom filiũ idithũ. 7 oza.
ↄstituit ianitores. Sadoch aũt sacdo
tẽ 7 frẽs eius illi9 sacdotes. corã taber
naclo dñi in excelso q̃ erat ĩ gabaõ:
ut offerrent holocausta dño sr alta
re holocaustomatis. iugit̃. mane 7
uespe. iux̃ oĩa q̃ scẽpta lege dñi. quã
p̃cepit isrl̃. Et post eũ eman et idi
thum. et reliquos electos. uniquẽ
q; uocabulo suo: ad ↄfitendũ dño
qñ in et̃num mĩa ei9. Heman quoq;
7 idithum: canentes tuba. 7 q̃tientes
cymbala. 7 oĩa musicorũ organa ad ca
nendum dõ. Filios aũt idithũ: fecit
ẽẽ portarios. Reũsusq; ẽ oĩs ppls ĩ do
mu; suã: 7 dd̃ ut bñdiceret 7 domui
Cum aũt habitaret dd̃ in domo sua. sue.
dix̃ ad nathan ppham. Ecce ego habito
in domo cedrina: archa aũt federis dõ
sub pellib; ẽ. Et ait nathã ad dd̃. O
mnia q̃ in corde tuo st̃ fac. Deus ẽ
tecũ ẽ. Igitur nocte illa fcũs ẽ smo
dñi. ad nathan dicẽs. Vade 7 loq̃re
dd̃ suo mõ. Hec dicit dñs. Nõ edifi
cabis tu michi domũ ad habitandu;.
Neq; enĩ mãsi in domo ex eo tp̃e q̃
eduxi isrl̃ de t̃ra egypti usq; ad hanc
diẽ: s; fui semp mutãs loca tabna
culi. 7 in tentorio manẽs cũ oĩ isrl̃.
Nũqd locutus sum saltẽ uni iudicẽ
isrl̃. qb; p̃cepam ut pascerẽt pplm
meũ. et dixi. q̃r ñ edificasti michi
domũ cedrinã; Nũc itaq; sic loq̃ris
ad suũ meũ dd̃. Hec dicit dñs exer
cituũ. Ego tuli te cum ĩ pascuis seq̃
ntis gregẽ. ut eẽs dux ppli mĩ isrl̃.
7 fui tecum quocũq; perexisti: 7 int̃
feci oẽs inimicos tuos corã te. fecit
q; tibi nomẽ grande q̃i unĩ magnorũ
qui celebrantur in t̃ra. Et dedi locum
pplo meo isrl̃. plantabit̃ et habitab̃
in eo: et ultra nõ cõmouebit̃. Nec
filii iniq̃tatis atterent eos: sic ap
rincipio ex dieb; quib; dedi iudices
pplo meo isrl̃. Et humiliaui inimicos
tuos uniũsos. Annuntio ergo t̃.
q̃ edificaturus sit tibi dñs domũ.
Cũq; impleũis dies tuos. ũ uadas
ad patres tuos: 7 suscitabo semẽ tuũ
post te. qd̃ erit d̃ filiis tuis: 7 stab
iliam regnũ eius. Ipẽ edificabit
michi domũ: 7 firmabo soliũ eius
usq; in et̃num. Ego ero illi ĩ patrẽ:
et ipẽ erit michi in filiũ. Et mĩam
meã ñ auferam ab eo: sic abstuli
ab eo q̃ ante fuit. Et statuã eũ ĩ do
mo mea 7 regno meo. usq; in sem
pit̃nũ: 7 tronus ei9 erit firmissim9
im ppetuũ. Iuxta oĩa ũba h. 7 iux̃
uniuersã ũisioẽm istam: sic locu
tus ẽ nathã ad dd̃. Cũq; uenisst rex
dd̃. et sedisst coram dño: dix̃. Quis
ego sũ dñe deus. et q̃ dom9 mea. ut
prestares michi talia: s; et h̃ parũ
uisum ẽ in conspectu tuo. Ideoq;
locutus es sup domũ suĩ tui. etiã;
in futurũ: 7 fecisti me spectabile;
sup oẽs hoĩes. Dñe deus meus. qd ult̃
põt adde dd̃. cum ita glificaueris
suũ tuũ. et cognoueris eũ: Dñe.
pp famulũ tuũ; iux̃ cor tuũ fecisti
omnẽ magnificentiã hãc: 7 nota
ẽẽ uoluisti uniũsa magnalia. Do
mine ñ ẽ simil̃ tui. et nõ ẽ ali9 ds
absq; te: ex oĩb; quos audiuimus
aurib; nr̃is. Quis eñ ẽ alius ut ppls
tuus isrl̃. gẽs una in t̃ra. ad q̃ perex
deus. ut liberaret et facẽt pplm sibi.
7 magnitudĩe sua. atq; terrorib;
eiceret natioẽs a facie eius. q̃s de egy
pto liberarat: Et posuisti pplm tuũ;
isrl̃. tibi in pplm usq; in eternũ: 7
tu dñe factus es deus eius. Nunc
igitur dñe smo quẽ locutus es fa
mulo tuo. et sup domũ eius. cõfirm
etur ĩ ppetuũ. et fac sic locutus es.
ꝑmaneatq; et magnificet nomẽ

XVIII

tuũ usq; in sempiternũ. et dicatur:
dñs exercituũ deus isrl'. 7 domus dd̃
servi eius permanens corã eo. Tu enĩ
dñe ds̃ meus. revelasti auriculã
servi tui. ut edificares ei domũ: et
iccirco invenit servus tuus fiduciã
ut oraret corã te. Nunc ergo dñe tu
es deus. et locutus es ad servũ tuũ
tanta beneficia: et cepisti benedicere
domui servi tui. ut sit sẽp corã te. te

XVIII

enim dñe benedicente: benedicta e
Factũ ẽ aũt post hec ut perc'ussit
ut percuteret dd̃ phylistiim. 7 humilia
ret eos. et tolleret geth et filias eius
de manu phylistiim: percussitq; moab
et fierent moabite servi dd̃. offeren
tes ei munera. Eo tpr̃ percussit dd̃
etiã adadezer regẽ soba regionis e
math: qñ perrexit ut dilataret ĩpe
rium suũ. usq; ad fluviũ eufraten.
Cepit ergo dd̃. m. quadrigas eius.
7 . vii. milia equitũ. ac . xx. mil'.
virorum peditũ. Subnervavitq; oẽs
equos curruũ: exceptis . c. q̃drigis
quas reservavit sibi. Supervenit aũt
7 syrus damascenus ut auxiliũ
preberet adadezer regi soba. Sz 7 hũ
ẽt percussit dd̃. xx. milia virorum. 7 po
suit milites in damasco: ut syria
quoq; serviret sibi. et offerret mu
nera. Adiuvitq; eũ dñs: ĩ cunctis
adq' pr'exerat. Tulit quoq; dd̃ pha
retras aureas quas habuerant servi
adadezer. et attulit eas in ir'lm. Et
de bete et de berothai urbibus
adadezer eris plurimũ de quo fecit sa
lomon mare eneũ et colũpnas 7
vasa enea. Audiens autem thou
rex emath. percussisse videl' dd̃ oẽm
exercitũ adadezer regis soba. mis
it adoram filiũ suũ ad regẽ dd̃.
ut postularet ab eo pacẽ. 7 congratu
laretur ei: eo q' expugnasset eũ 7 per
cussisset adadezer. Adversarius quippe ĩ
erat thou: adadezer. Sz 7 oĩa vasa
aurea et argentea et enea. 9secrav'
rex dd̃ dño cũ argentũ. et aurũ qd̃
tulerat ex universis gentibz: 7 tam

de ydumea. et moab. et filiis amon.
quã de phylistiim et amalech. Ab
ysai vero filius sarvie percussit edom
in valle salinarũ. xviii. mil'. 7 con
stituit in edom p'sidiũ. ut serviret
ydumea dd̃. Salvavitq; dñs dd̃: ĩ
cunctis adq' pr'exerat. Regnavit ergo 7
dd̃ sup universũ isrl': 7 faciebat ĩ
udiciũ atq; iustitiã cuncto p'plo su
o. Porro ioab filius sarvie erat sup
exercitum: et iosaphath filius ahilu
th a cõmentariis. Sadoch aũt filius ac
hitob et achimelech fili' abyathar
sacerdotes. et susa scriba. Banaias q̃
filius ioiade: sup legiões cerethi et

Et dixit dd̃. putasne est aliquis qui
phelethi. Porro filii david: primi ad
erant. Factũ ẽ aũt ut more
manũ regis.

XI

Factum est autem post hec ut mo
retur naas rex filior' amon: 7 re
gnaret filius eius pro eo. Dixitq; dd̃. fa
ciam misericordiam cum anon filio naas: sic' fe
cit ei pat' eius mich' m'iam. Mi
sitq; dd̃ nuntios. ad'solandũ eũ
sup morte patris sui. Qui cũ venissent
in t'ram filior' amon. ut 9solarent'
anon. dixerunt principes amon
ad anon. Tu forsitan putas. q' dd̃
honoris causa in patrẽ tuũ. misit q' 9
solarentur te: nec animadvertis qd̃ ut ex
plorẽt 7 investigarẽt et scrutarẽt civitatẽ
tuã. misit dd̃ servos suos ad te. Igit' anon
pueros dd̃ decalvavit. et rasit. 7 p̃
cidit tunicas eor' medias usq; ad
inguina: 7 dimisit eos. Quod cũ nũ
tiassent. 7 h' mandassent dd̃: misit
in occursũ eor'. grandẽ ei 9tumeli
am sustinuerant: 7 p'cepit ut ma
nerent in iericho. donec cresceret barba
et capilli eor'. et tũc reverterent'. Viden
tes aũt filii amon q' iniuriã fecis
sent david. miserunt anon quã reliquus
p'pls: miserunt. m. talenta argenti.
ut 9ducerent sibi de mesopotamia.
7 syria maacha. et de soba. currus
et eq'tes. Conduxeruntq;. xxxii. mi
lia. curruũ: 7 regẽ maacha. cũ p'plo
eius. Qui cum venissent: castra
metati sunt e regione medaba. Filii q̃
amon 9gregati de urbibz suis: ve

fe

nerunt ad bellum. Quod cum audisset
david: misit ioab et omnem exercitum virorum
fortium. Egressique filii amon: direxerunt
aciem iuxta portam civitatis. Reges
autem qui ad auxilium venerant: separatim
in agro steterunt. Igitur ioab intel
ligens bellum ex adverso. et post tergum
contra se fieri. elegit viros fortissi
mos de universo israel et perrexit contra syrum:
reliquam autem partem populi dedit sub manu
abysai fratris sui. Et perrexerunt contra
filios amon: dixitque. Si vicerit me
syrus. auxilio eris michi: sin autem
superaverint te filii amon. ero tibi in
presidium. Confortare: et agamus viri
liter pro populo nostro. et pro urbibus dei nostri. Do
minus autem: quod in conspectu suo est bon
um faciat. Perrexit ergo ioab et populus
qui cum eo erat. contra syrum ad prelium:
et fugavit eos. Porro filii amon vi
dentes quod fugisset syrus. ipsi quoque fu
gerunt abysai fratrem eius: et ingressi
sunt civitatem. Reversus est etiam ioab: in
iherusalem. Videns autem syrus quod cecidisset coram
israel: misit nuntios. et adduxit syrum
qui erat trans flumen. Sophath autem prin
ceps militie adadezer: erat dux eorum.
Quod cum nunciatum esset david. congregavit
universum israel. et transivit iordanem.
irruitque in eos: et direxit ex adverso a
ciem. illis contra pugnantibus. Fu
git autem syrus israel: et interfecit david. de syris
.vii. milia. curruum. et .xl. milia pe
ditum: et sophath exercitus principem.
Videntes autem servi adadezer a bisrael se
esse superatos. transfugerunt ad david: et ser
vierunt ei. Noluitque ultra syria aux
ilium prebere filiis amon.

XX

Factum est autem post anni circulum eo
tempore quo solent reges ad bella procedere.
congregavit ioab exercitum. et robur
militie: et vastavit terram filiorum a
mon. Perrexitque. et obsedit raba. Por
ro david manebat in iherusalem: quando ioab per
cussit raba. et destruxit eam. Tulit
autem david coronam melchom de capite eius.
et invenit in ea auri pondo talentum.
et preciosissimas gemmas: fecitque
sibi inde diadema. Manubias quoque
urbis plurimas tulit. Populum autem
qui erat in ea eduxit. et fecit super eos
tribulas et trahas et ferrata carpen
ta transire: ita ut dissecarentur. et conte
rerentur. Sic fecit david. cunctis urbi
bus filiorum amon: et reversus est cum omni
populo suo in iherusalem. Post hec initum est
bellum in gazer adversus phylisteos.
in quo percussit sobochai husathi
tes saphai de genere raphaym: et hu
miliavit eos. Aliud quoque bellum
gestum est adversus phylisteos: in quo
percussit adeodatus. filius saltus. bee
mites. fratrem goliath getheum: cuius haste
lignum erat quasi liciatorium texentium.
Sed et aliud bellum accidit in geth:
in quo fuit homo longissimus. habens digi
tos senos id est simul. xxiiii: qui et
ipse de rapharm fuerat stirpe gener
atus. Hic blasphemavit israel: et per
cussit eum ionathan filius samaa fratris
david. Hii sunt filii raphann in geth:
qui ceciderunt in manu david. et servorum eius.

XXI

Consurrexit autem sathan contra israel: et inci
tavit david ut numeraret israel. Dixitque
david ad ioab. et ad principes populi. Ite.
et numerate israel a bersabee usque
dan: et afferte michi numerum ut sciam.
Responditque ioab. Augeat dominus populum
suum: centuplum quam sunt. Nonne domine
mi rex. omnes servi tui sunt. Quare
hoc querit dominus meus quod in peccatum
reputetur israeli. Sed sermo regis mag
is prevaluit. Egressusque est ioab. et circu
ivit universum israel: et reversus est in
iherusalem. Deditque david numerum eorum quos cir
cuierat: et inventus est omnis numerus
israel. mille milia. et .c. milia viro
rum educentium gladium. De iuda autem
.ccc. lxx. milia bellatorum. Nam levi et
beniamin non numeravit: eo quod invitus
exequeretur regis imperium. Displicuit
autem domino quod iussum erat: et percussit
israel. Dixitque david ad deum. Peccavi ni
mis: ut hoc facerem. Obsecro aufer in
iquitatem servi tui: quia insipienter egi. Et
locutus est dominus ad gad videntem david:

Turbib;

dicit. Vade et loquere ad dd. et dic
ei. Hec dicit dns. Trium tibi optio
nē do. unum q̄ uolueris elige. ut
faciā tibi. Cumq; uenisset gad ad dd.
dix̄ ei. Hec dicit dns. Elige q̄ uolue
ris. aut trib; ānis pestilentiā. aut
trib; mensib; fugere te hostes tuos,
et gladiū eorū nō posse euadere. aut trib;
dieb; gladiū dnī et morte uersari ī
terra. et angl'm dnī interficere uniu
sis finib; isrl'. Nunc igit̄ uide qd res
pondeam ei q̄ me misit. Et dix̄ dd.
ad gad. Ex omī pte me angustie p̄
munt. Sz melius m̄ ē. ut incidā in
manus dnī. q2 multe st̄ miserationes
eius: q̄ in man' hoīū. Misit ergo dd
pestilentiā in isrl'. et ceciderūt de isrl'
.lxx. mil. uiroꝝ. Misit quoq; āgl'm
in irl'm: ut percuteret eā. Cūq; percutere
tur: uidit dns. et misertus ē sup ma
gnitudinē mali: et īpauit anglo
qui percutiebat. Sufficit iā: cesset ma
nus tua. Porro angl's dnī: stabat
iux̄ areā ornā iebusei. Eleuansq;
dd oc'los suos uidit āgl'm dnī stāte
int̄ celū et t̄rā. et euaginatū gladiū
in manu ei'. et u̇sum ɔt̄ irl'm: et ce
ciderūt tam ipe quā maiores na
tu. uestiti ciliciis, pni in t̄rā. Dixitq;
dd ad dnm. Nonne ego sum qui iu
si ut numeraret' pp'ls? Ego qui pec
caui: ego qui malū feci. Iste grex
qd cōmeruit? Dne deus meus uer
tatur obsecro man' tua ī me. et ī
domū patris mī: pp'ls āt tu' nō per
cutiatur. Angl's aut̄ dnī p̄cepit ū
gad. ut diceret dd ut ascenderet. ex
trueretq; altare dno dd in area or
nā iebusei. Ascendit ergo dd. iuxta
sermonē gad: quē locutus fuerat ex
sermone dnī. Porro ornā cū suspex
isset. et uidisset angl'm quatuorq; filii
eius cum eo. absconderūt se: nā eo
tpr̄e terebat in area triticū. Igitur
cū ueniret dd ad ornā ɔspexit eū or
nam. et p̄cessit ei obuiā de area: et
adorauit eum pnus in t̄rā. Dixitq;
ei dd. Da mihi locū aree tue. ut e

dificē in ea altare dno. ita ut q̄ntū
ualet argenti accipias: et cesset
plaga a pp'lo. Dixit āt ornā ad dd.
Tolle: et faciat dns meus rex q̄cq̄
ei placet. Sz et boues do in holoca
ustum et tribulas et ligna: et tri
ticum in sacrificiū. Omnia libēs
p̄beo. Dixitq; ei rex dd. Nequaq̄ ita fi
et: sz argentū dabo quantum ualt.
Neq; enim tibi auferre debeo: et
sic offerre dno holocausta gratuita.
Dedit ergo dauid ornā p loco. siclos
auri iustissimi ponderis. dc. et edi
ficauit ibi altare dno: obtulitq;
holocausta et pacifica. Et inuoca
uit dnm: et exaudiuit eū in igne
de celo. sup altare holocausti. P̄ce
pitq; dns anglo: et ɔuertit gladium
in uaginā. Protinus ergo dd. uidēs
q̄ exaudisset eū dns in area ornā
iebusei: imolauit ibi uictimas.
Tabnaculū āt dnī q̄ fecerat moy
ses in deserto. et altare holocaustoꝝ.
ea tempestate erat in excelso gab
aon: et n̄ p̄ualuit dd. ire ad altarē.
ut ibi obsecraret dnm. Nimio enim
fuerat timore pterritus: uidens
~~anglum~~ gladium angli dnī.

XXII

Dixitq; dauid. Hec ē domus dei. et hoc
altare in holocaustū isrl'. Et p̄ce
pit ut ɔgregarent' oēs pseliti de t̄r
ra isrl': et ɔstituit ex eis lathomos
ad cedendos lapides et poliendos.
ut edificaret' domus dnī. Ferrū
quoq; plimū ad clauos ianuarū
et ad ɔmissuras atq; iuncturas pre
parauit dd: et eris pondus innume
rabile. Ligna quoq; cedrina n̄ po
terant estimari: que sydonii. et ty
rii deportauerāt ad dd. Et dix̄ dd.
Salomon filius meus: puer par
uulus ē. et delicatus. Domus āt q̄
edificari uolo dno. talis ēē debet:
ut in cunctis regionib; noīetur.
Preparabo ergo ei necc̄ia. Et ob hanc
cām. an̄ mortē suā oēs p̄parauit
ipensas. Vocauitq; salomonē fi
liū suū: et p̄cepit ei ut edificaret do

mū dn̄o dō isrł. Dixitq; dd̄. ad salom
onē. fili mi. uolūtatis mee fuit: ut
edificarē domū nomini dn̄i dī mi.
Sz fc̄us ē s̄mo dn̄i ad me. dicēs. Mul
tum sanguinē effudisti. et plu
rima bella bellasti: nō poteris edifi
care domū nomini meo: tanto ef
fuso sanguine coram me. Filius
qui nascetur tibi: erit uir quietis
simus. faciā enī eū requiescere ab
oībȝ inimicis suis per circuitū: et ob
hāc cām pacificus uocabitur: et pa
cem. et otium dabo in isrł cunctis
diebȝ eius. Ipē edificabit domū no
mini meo. Ipē erit michi in filiū.
et ego ero ei in patrē: firmaboq; so
liū regni eī sup isrł in etnū. Nunc
ergo fili mi sit dn̄s tecū. et pspare.
et edifica domū dn̄o dō tuo: sicut locut
ē de te. Det quoq; tibi dn̄s prudenti
am et sensum: ut regere possis isrł
et custodire legē dn̄i dei tui. Tūc eī
proficē poteris: si custodieris mādā
ta et iudicia que p̄cepit dn̄s moysi.
ut doceret isrł. Confortare. et uirilit
age: ne timeas. nec paueas. Ecce ego
i paupertatic̄ła mea p̄paraui i pēsas
domus dn̄i. auri talenta. c. mił. et
argenti. m. mił. talentoꝝ. Eris uō
et ferri n̄ ē pondus. Uincit̄ eī nūis
magnitudīe. Ligna. et lapides pre
paraui: ad uniuersa i pendia. Ha
bes quoq; plimos artifices. latho
mos. et cementarios. artificesq; lig
norum. et oīu artiū: ad faciendū op
prudentissimos. i auro. et argento.
ere. et ferro. cuius n̄ ē nūs. Surge g.
et fac: et erit dn̄s tecū. Precepit q;
dd̄. cunctis principibȝ isrł. ut adiu
uarent salomonē filiū suū: et cerni
tis inquiens. q dn̄s ds̄ ur̄ uobiscū
sit: et dedit uobis requiē per circuitū.
et tradidit oēs inimicos ur̄os i manu
ur̄a. et subiecta sit t̄ra corā dn̄o: et
corā p̄plo eius. Prebete igitur corda
ur̄a. et aīas ur̄as. ut queratis dn̄m
deum ur̄m: et consurgite. et edificate
scūarium dn̄o dō ur̄o: ut introduca

tur archa fedēris dn̄i et uasa dn̄o con se
crata. in domū que edificat̄ nōi dn̄i.

XXIII

Igitur dd̄ senex et plenus dierū. regē
cōstituit salomonē filiū suū. super
isrł: et congregauit oēs p̄ncipes isrł. et sa
cerdotes. atq; leuitas. Numeratiq; sūt
leuite a uiginti ānis et sup: et inuen
ta sūt. xxxviii. mił. uiroꝝ. Ex his elec
ti sūt. et distributi in ministeriū domus
dn̄i: xxiiii. mił. Prepositoꝝ aūt et iu
dicū: vi. mił. Porro. iiii. mił. ianito
res: et totidē psalte. canentes dn̄o i
organis. q̄ fecerat dd̄ ad canendū. Et
distribuit eos dd̄ p vices filioꝝ leui:
gerson uidelicet et caath et merari.
Filii gerson: leedan. et semey. Filii lee
dan: princeps iehiel. et zecham. et io
hel. tres. Filii semey: salomith. et oz
ihel. et aram. tres. Isti principes fa
miliarū leedan. Porro filii semey:
leeth. et ziza. et iaus. et baria. Isti
filii semey: iiii. Erat aūt leeth prior:
et ziza scd̄s. Porro iaus et baria nō
habuerūt plimos filios: et idcirco
in una familia unaq; domo cōputa
ti sūt. Filii caath: amrā. et ysaar. e
bron. et ozihel. iiii. Filii amrā: aa
ron. et moyses. Separatusq; ē aaron.
ut ministraret in scā scōꝝ ipē et fi
lii eius in sempitnū: et adoleret icē
sum dn̄o s̄m ritū suū: ac bn̄diceret
nōi eius i ppetuū. Moysi quoq; hoīs
dī. filii ānumerati sūt in tribu leui.
Filii moysi: gerson. et eliezer. Filii
gerson: sebuhel primus. Fuerūt autē
filii eliezer: roobia prim: et n̄ erāt
eliezer filii alii. Porro filii roobia:
multiplicati sūt nimis. Filii ysaar:
salumith prim. Filii ebron: ieriu
hu prim. amarias scd̄s. iazihel t̄ti.
iecmaan. iiii. Filii ozihel: micha p̄
mus. iesia scd̄s. Filii merari: mooli.
et musi. Filii mooli: eleazar. et cys.
Mortuus ē aūt eleazar: et nō h̄uit fi
lios. s; filias. Acceperuntq; eas: filii
cys fr̄es earum. Filii musi: mooli. et
eder. et ierimuth. tres. Hii filii le
ui. in cognatiōibȝ et familiis suis.

principes p uices. et nūm capitū
singulorum: qui faciebāt opa mini
sterii domus dñi. a .xx. annis et
sup. Dixit enī dd. Requiē dedit dñs
deus isrl ppło suo: et hītatiōem in
irłm usq; in etnum. Nec erit officii
leuitarum: ut ult portent tabnac
ulū et oīa uasa eius ad ministrandum.
Iuxª pcepta quoq; dd nouissima: su
pputabitur numerus filiorum leui. a .xx.
annis et sup. Et erūt sub manū filiorum
aaron. in cultū dom dñi: in uestib
ulis. et exedris. et in loco purificatio
nis. et in scūario. et in uniūsis opib;
ministii tēpli dñi. Sacdotes aūt sup
panes ppositionis. et ad simile sac
ficium. et ad lagana. et azima. et
sartaginē. et ad torrendū: et sr oē
pondus atq; mēsuram. Leuite uo. ut
stent mane ad confitendū et canen
dum dno ᷒ similitq; ad uespam. tam
in oblatioēm holocaustorum domus
dni. q̄ in sabbtis. et kalendis. et sol
lempnitatib; reliqs. iuxª nūm. ᷒ ce
rimoias. unicuiq; rei. iugitr coram
dno. et custodiāt obsuatioēs tabē
naculi federis. ᷒ ritum scūarii. et obs
uatioēm filiorum aaron frm suorum: ūt
ministrent in domo dñi.

XXIIII

Porro filiis aaron: hee portioēs erāt.
filii aaron: nadab. et abiu. eleazar.
᷒ ythamar. Mortui sūt aūt nadab ᷒
abiu añ patrē suū. absq; libis: sa
cdotioq; functus ē eleazar ᷒ ytham
ar. Et diuisit eos dd id est sadoch.
d filiis eleazar. et achymelech. d fili
is ithamar: sm uices suas et ministe
rium. Inuentiq; sūt multo plures filii
eleazar in principib; uiris: q̄ filii
ythamar. Diuisit aūt eis hoc ē filiis el
eazar. principes p familias sexdecim:
et filiis ythamar. p familias ᷒ dom
os suas octo. Porro diuisit utrasq;
intse familias sortib;. Erāt enim
principes scūarii. et principes dom
dei: tam d filiis eleazar quā d filiis
ythamar. Descripsitq; eos semeias
filii nathanael. scriba. leuites. co
ram rege. ᷒ principib;. et sadoch sa
cdote. et achymelech filio abyathar:
principib; quoq; familiarū sacdo
talium et leuiticarum. Vnā domū q̄
cetis peerat. eleazar: et alteram dom
q̄ sub se habebat ceteros. ythamar. Ex
iuit aūt sors prima ioiarib. secūda
iedeie. tcia harim. quarta seorim.
quīta melchia. vi. maymā. vii. accos.
octaua abia. nona hiesu. decīa sec
henia. xi. eliasib. xii. iacim. xiii. o
ppha. xiiii. ysbaal. .xv. abelga. xvi.
emmer. .xvii. ezir. .xviii. aphses.
.xviiii. phethea. .xx. ezechiel. .xxi.
iachim. .xxii. gamul. .xxiii. dala
iam. xxiiii. maziau. Hee uices eo
rum sm ministia sua. ut ingrediant
domū dei. ᷒ iuxª ritū suū sub manū
aaron patris eorum: sic pcepit dñs ds
isrl. Porro filiorum leui qui reliq fue
rant de filiis amram. erat sebuel:
᷒ filii sebuhel iedeia. De filiis quoq;
roobie: princeps iesias. Isaaris uo:
salemoth. filius quoq; salemoth:
iauadiath. filiusq; eius erlau: a ᷒
maias scđs. iaziel tcius. iecmo
an. iiii. Filius oziel: micha. Filius
micha: samyr. Fratr micha: iesia.
Filius iesie: zacharias. Filii merari:
mooli. et musi. Filius ioziau: ben
no. Filius quoq; merari: oziau. ᷒
soem. et zaccur. et hebri. Porro ᷒
mooli filius. eleazar: q̄ n̄ habebat
libos. Filius uo cys: ieremihel. Fili
i musi: ᷒ mooli. et eder. et ierimuth.
Isti filii leui: sm domos familiarū
suarum. Ceciderunt q; et ipi sortes. cōtr
fres suos filios aaron: corā dd rege.
et sadoch. ᷒ achymelech. ᷒ principib
familiarum sacdotaliū. ᷒ leuiticarū.
tam maiores quā minores: oēs sors
equit diuidebat.

XX[V]

Igitur dd et magistratus exercitus. se
gregauerūt in ministiū filios asaph.
et eman. et ydithū. qui pphetarent
in cytharis et psalteriis. et cymb
alis: sm nūm suū. dedicato sibi o
fficio fruentes. De filiis asaph:

zaccur. et ioseph. et nathania. et
asarela. filii asaph: sub manu a
saph prophetantes. iuxta regem. Porro
ydithum. godolias. sori. iesias. et
sabaias. et mathatias. vi. sub ma
nu patris sui idithum. qui in cythara
prophetabat. super confitentes. et laudan
tes dominum. Heman quoque filii: hem
an. bocciau. mathania. ozihel. sub
uhel. et ierimoth. anania. anani.
eliatha. et romentiezer. et iesbachasa.
melothi. othyr. mazioth. Omnes isti
filii heman. uidentes regis. in sermoni
bus dei: ut exaltaret cornu. Deditque
deus heman. filios. xiiii. et filias tres.
Uniuersi sub manu patris sui ad cantan
dum in templo domini distributi erant.
in cymbalis. et psalteriis. et cytharis.
in ministeria domus domini iuxta regem: asa
ph uidelicet et ydithum. et heman.
Fuit autem numerus eorum cum fratribus suis. qui
erudiebant canticum domini: cuncti docto
res. cc. lxxxviii. Miseruntque sortes
per uices suas: ex equo. tam maior quam
minor. doctus pariter et indoctus. E
gressaque est sors prima. ioseph: qui erat
de asaph. Secunda godolie. ipsi et filiis
eius. et fratribus eius. xii. Tertia zacchur:
filiis eius et fratribus eius. xii. Quarta y
sari: filiis et fratribus eius. xii. Quinta nath
anie: filiis et fratribus eius. xii. Sexta boc
ciau: filiis et fratribus eius. xii. Septima
isreela: filiis et fratribus eius. xii. viii. y
saie: filiis et fratribus eius. xii. Nona. ma
thanie: filiis et fratribus eius. xii. Decima
semeie: filiis et fratribus eius. xii. xi. ez
rihel: filiis et fratribus eius. xii. Duodecima
asabie: filiis et fratribus eius. xii. xiii. se
buhel: filiis et fratribus eius. xii. xiiii.
mathatie: filiis eius et fratribus eius. xii.
Quinta decima ierimoth: filiis et fratribus
eius. xii. xvi. ananie: filiis et fratribus
eius. xii. xvii. iesbochase. filiis et fra
tribus eius. xii. xviii. anani: filiis et fra
tribus eius. xii. xix. mellothi: filiis
et fratribus eius. xii. xx. eliatha: filiis et
fratribus eius. xii. xxi. otthyr: filiis et
fratribus eius. xii. xxii. godoliathi: fili
is et fratribus eius. xii. xxiii. mazioth:
filiis et fratribus eius. xii. xxiiii. rome
tiezer: filiis et fratribus eius. xii.

XXVI

Diuisiones autem ianitorum. De choritis:
mesellemia filius chore. de filiis as
aph. Filii mesellemie: zacharias pri
mogenitus. iadihel secundus. zabadias
tertius. iathanahel. iiii. ailam. v. ioh
anna. vi. helioenai. vii. Filii autem ob
ededom: semeias primogenitus. ioza
dab secundus. ioaha. iii. sachar. iiii. et
nathanael. v. amihel. vi. ysaach
ar. vii. pollathi. viii. quia benedixit illi
dominus. Semeie autem filio eius. nati sunt
filii. prefecti familiarum suarum: erant
enim uiri fortissimi. Filii ergo semeie:
othni. et raphael. et obedihel. et za
bad. et fratres eius uiri fortissimi. heliu
quoque et samachias. Omnes hii de filiis
obededom. ipsi et filii. et fratres eorum. uiri
fortissimi ad ministrandum: lxii. de obe
dedom. Porro mesellamie. filii et fratres
robustissimi: xviii. De hosa autem. i. de
filiis merari: sechri princeps. Non enim
habuerat primogenitum: et idcirco po
suerat eum pater eius in principem. Helch
ias secundus. tabelias. iii. zacharias. iiii.
Omnes hii filii et fratres hosa: xiii. Hii
diuisi sunt in ianitores: ut semper princi
pes custodiarum. sicut et fratres eorum mini
strarent in domo domini. Missae sunt ergo
sortes ex equo. et paruis et magnis.
per familias suas: in unamquamque porta
rum. Cecidit ergo sors orientalis: se
melie. Porro zacharie filio eius uiro
prudentissimo. et erudito: obtigit in
sorte. plaga septentrionalis. Obededom
uero et filiis eius ad austrum: in qua parte
domus. erat seniorum concilium. Sephima
et chosa. ad occidentem iuxta portam que
ducit ad uiam ascensionis: custodia contra
custodiam. Ad orientem uero leuite. vi.
et ad aquilonem. iiii. per diem: atque ad meri
diem similiter in die. iiii. Et ubi erat
concilium: bini et bini. In cellulis quoque
ianitorum ad occidentem. iiii. in uia: bi
nique per cellulas. Hee sunt diuisiones
ianitorum: filiorum chore. et merari. Por

XXVII

filii iehyheli:

Et sebuhel

Et eorum

XXVII

ro achias: erat sup thesauros dom'
dni. ac uasa scorum. Filii leedan:
filii gersoni. De leedan princeps fa
miliarum. leedan. et gersoni. iehi
heli. zethan. et iohel fratres eius. super
thesauros domus dni: amramitis. et
isaaritis. et ebronitis. et ozihelitis.
Subuhel autem filius gerson. filii mo
ysi. prepositus thesauris: fr' quoque ei'
eliezer. cui' filius raabia. et huius
filius ysaias. huius filius ioram. h' quo
que filius zechri. s' et huius filius sele
mith. Ipse selemith et fres eius. super
thesauros scorum: que sanctificauit dd
rex et principes familiarum et tribuni
et centuriones. et duces exercitus. de
bellis et manubiis preliorum que consecra
uerant ad instaurationem et suppell
ectilem templi dni. Hec autem sanctificauit
uniuersa samuel uidens: et saul filius cys.
et abner filius ner. et ioab filius
saruie. Omnes qui sanctificauerant ea: per
manum salemith et fratrum ei'. Ysaari
tis uero preerat chonenias et filii eius.
ad opera forinsecus sup israel: ad docendum
et ad iudicandum eos. Porro de hebro
nitis asabias. et sabias. et fres eius
uiri fortissimi mille. dcc. preerant is
rael trans iordanem contra occidentem:
in cunctis operibus dni. et in ministerium
regis. Hebronitarum autem princeps fu
it. herias: secundum familias et cognatio
nes eorum. XL. anno regni dd recensi
ti sunt. et inuenti uiri fortissimi. in ia
zer. galaad et fres eius. robustioris
etatis. duo milia. dcc. principes familiarum.
Preposuit autem eos dd rex rubenitis
et gaditis. et dimidie tribui man
asse: in omne ministerium di et regis.

Filii autem israel secundum numerum suum principes
familiarum tribuni centuriones. et pre
fecti qui ministrabant regi. iuxta turm
as suas. ingredientes et egredientes
per singulos menses. in anno. xxiiii. mi
libus singuli preerant. Prime turme in
primo mense isboaz preerat. filius
zabdihel. et sub eo. xxiiii. milia de
filiis phares: princeps cunctorum prin
cipum in exercitu. mense primo. Secun
di mensis habebat turmam dudi achoites:
et post se alterum nomine macelloth.
qui regebat partem exercitus. xxiiii. mi
lium. Dux quoque turme tercie. in mense
tercio. erat banaias filius ioiade sacerdos:
et in diuisione sua. xxiiii. milia. Ipse
est banaias fortissimus inter. xxx. et su
per. xxx. Preerat autem turme ipsius: ami
zabat filius eius. Quarto mense: iiii.
asahel fr' ioab. et zabadias filius eius
post eum: et in turma eius. xxiiii. milia.
Quintus mense quinto princeps sam
aoth iezarites: et in turma eius. xx.
quatuor milia. Sextus in sexto men
se hira filius acces tecuites: et in tur
ma ei'. xxiiii. milia. Septimus mense. vii.
helles phalonites de filiis ephraim: et in
turma ei'. xxiiii. milia. Octauus mense
viii. sobochai asothites de stirpe za
rai: et in turma ei'. xxiiii. milia. Nonus
mense nono abiezer anathotites de
stirpe iemini: et in turma ei'. xx.
quatuor milia. Decimus mense. x. mara
y. et ipse netophatites. de stirpe za
rai: et in turma ei'. xxiiii. milia. Un
decimus mense. xi. banaas pharato
nites. de filiis ephraym: et in turma
eius. xxiiii. milia. Duodecimus mense et
xii. holdia. netophatites. de stirpe
gothoniel: et in turma eius. xxiiii.
milia. Porro tribubus israel preerant. ru
benitis dux heliezer. filius zechri. Si
meonitis: dux saphatias filius ma
cha. Leuitis: asabias filius chamu
el. Aaronitis: sadoch. Iudaitis: heli
u fr' dd. Isacharitis: amri filius micha
el. Zabulonitis: iesmaias. filius abd
ie. Neptalitibus: ierimuth. filius ozri
el. Filiis effraym: osee. filius ozazi.
Dimidie tribui manasse: iohel filius
phadaie. Et dimidie tribui mana
sse in galaad: iaddo filius zacharie.
Beniamin autem: iasihel filius abner.
Dan uero: ezrihel. filius ieroam. Hii
principes filiorum israel. Noluit autem dd.
numerare eos a. xx. annis inferius: quia di
xerat dns. ut multiplicaret israel quasi

stellas celi. Joab filius sarvie. cepat
nu̇ar̄e. Nec ɔplevit. q͛ʒ sup hoc ira
irruerat in isrł: et iđcirco nūs eoꝝ
qui fuerāt recensiti fuēt n̄ e relatus
in fastos regis dđ. Sup thesauros ā
regis: fuit azmoth filius adhiel.
Hiis āt thesauris q̄ erāt in urbib;
⁊ in uicis. ⁊ in turrib;: p̄sidebat ion
athā filius ozie. Opi āt rustico et
agricol͛ q exercebāt t̄ram: p̄erat e
zri filius chelub. Vinearū quoq; ꝛ
cultorib;: semeias romathites. Ce
llis āt uinariis: zabdias aphonites.
Nam sup olivetā et ficeta. que erāt
in cāpestrib;: valanā gaderites. Sr
apothecas āt olei: ioās. Porro ārmē
tis q̄ pascebant in sarona: p̄positus
fuit setray. saronites. Et sup boves
in uallib;: saphath filius abdi. Sr
camelos uō ubil. hismahelites: ⁊ sr
asinos iadias meronathites. Sup
oves quoq;: iaziz. agaren⁹. Om̄s hii
principes sub̄e regis dđ. Jonathā
āt patru͛ dđ ɔsiliarius. uir prudēs.
⁊ litt͛atus: ip̄e et ahihel filius acha
moni: erant cum filiis regis. Achi
tophel etiam ɔsiliari͛us regis: ⁊ chu
si arachites. amic͛ regis. Post ac
hitophel fuit ioiadā. filius bana
ie: ⁊ abyathar. Princeps āt exerc͛
regis: erat ioab.

Convocavit igit͛ dđ. om̄s principes isrł. duces trib
uum. et p̄positos turmaꝝ. q mīstra
bāt regi. tribunos quoq; et centuri
ones. ⁊ qui p̄erāt subē possonib;
q; regis filiosq; suos. cum eunuch
is. et potentes. et robustissimos
quosq;. in exercitu: irłm. Cūq; sur
rexisset rex. et stetisset: ait. Audite
me fr̄es mei: et pp̄ls meus. Cogita
ui ut edificarē domū. in qua requies
ceret archa fed͛is dn̄i et scabellum
pedum dei n̄ri: ⁊ ad edificand͛ om̄ia
p̄paravi. Deus āt dix̄ michi. Nō edi
ficabis domū nōi meo: eo q sis uir
bellatoꝝ ⁊ sanguinē fud͛is. Sʒ eleg͛
dn̄s dš isrł me de univ̄sa domo pr̄is
mei: ut eēm rex sup isrł i sēpit͛nū.
De iuda enī: elegit principes. Porro
de domo iuda. domū patris mī: ⁊ de
filiis patris mī. placuit ei. ut me
eligeret regē. sup cunctū isrł. Sʒ et
de filiis meis. filios enī multos dedit
michi dn̄s. elegit salomonē filiū
meū: ut sederet in trono regni dn̄i sr
isrł. Dix̄q; michi. Salomon filius
tuus: edificabit domū meā. et atria
mea. Ipm̄ enī elegi michi in filiu
um: ⁊ ego ero ei in patrē. Et firmabo
regnū eius usq; in et͛nū: si p̄severa
uerit facere p̄cepta mea. et iudicia
sic͛ ⁊ hodie. Nunc igit͛ corā univ̄so ce
tu isrł. audiente deo n̄ro. custodite
et p̄quirite cuncta mādata dn̄i dei
n̄ri: ut possideatis t̄ram bonā. ⁊ re
linquatis eam filiis uris post uos. us
q; in sempit͛nū. Tu āt salomon fili mi
scito deum patris tui: ⁊ s͛ui ei corde
p̄fecto. et animo uolunta͛rio. Om̄a ē
corda scrutatur dn̄s: et univ̄sas
m̄tiū cogitatiōes intelligit. Si q̄sie
ris eum inuenies: si āt dereliq̄ris
eū. p̄iciet te in et͛nū. Nūc ergo q͛ʒ e
legit te dn̄s ut edificares domū sci
arii: ɔfortare. et p̄fice. Dedit āt dđ.
salomoni filio suo. descriptionē
portic͛⁹ ⁊ tēpli. et cellarioꝝ. et cenac
uli. et cubiculoꝝ i aditis. et dom⁹ pro
pitiatiōis. Nec nō et oīū que cogit
auerat atrioꝝ et exedrarū p̄ circui
tū in thesauros dom⁹ dn̄i. et i thesa
uros scōꝝ divisionūq; sacerdotaliū.
et leviticaꝝ. in oīa opa domus dn̄i. ⁊
in univ̄sa uasa ministerii tēpli dn̄i.
auri i pond͛e p̄ singl͛a uasa minist͛ii.
argenti quoq; p̄ uasoꝝ et op͛m diu
sitate. Sʒ ⁊ ad candelabra aurea. ⁊
ad lucernas eorū. aurū p̄ mensura un
iuscuiusq; candelabri. et lucernaꝝ:
similiter. et in cādelabris argēteis
et in lucernis eoꝝ p̄ diu͛sitate mensu
re. pondus argenti tradidit. Auꝝ
quoq; dedit in mēsas p̄positionis: p̄
diu͛sitate mensure. Similit͛ et argē
tum: in alias mēsas argenteas. Ad
fuscinulas quoq; et phialas ⁊ thu

ribula ex auro purissimo. et leun
culos aureos. p qualitate mensure
pondus distribuit. in leunculum
et leunculum: similiterque in leones ar
genteos diuisum argenti pondus
separauit. Altari autem in quo adolebatur
incensum. aurum purissimum dedit: ut
ex ipso fieret similitudo quadrige
cherubin extendentium alas. et ue
lantium archam federis domini. Omnia inquit
uenerunt scripta manu domini ad me:
ut intelligerem uniuersa opera exemplaris.
Dixit quoque dauid salomoni filio suo. Vi
riliter agite et confortare. et fac: ne ti
meas. et ne paueas. Dominus enim deus meus
tecum erit. et non dimittet te. nec dereli
quet te: donec perficias omne opus ministerii
domus domini. Ecce diuisiones sacerdo
tum et leuitarum in omne opus ministerii domus
domini. assistent tibi. et parati sunt: et nouerunt
tam principes quam populus facere

XXIX

Locutusque est dauid ad omnem ecclesiam. omnia precepta tua.
Salomonem filium meum elegit deus: adhuc puerum
et tenellum. Opus autem grande est: neque
enim homini preparatur habitatio. sed deo. Ego autem to
tis uiribus meis preparaui impensas
domus dei mei. aurum ad uasa aure
a. argentum in argentea. es in enea.
ferrum in ferrea. lignum ad lignea.
lapides onichinos. et quasi stibinos. et
diuersorum colorum. omnem preciosum lapidem:
et marmor parium habundantissime.
Et super hec: que obtuli in domum dei
mei de peculio meo aurum et argentum
do in templum dei mei. exceptis hiis que
preparaui in edem sanctam: tria milia talenta
auri. de auro ophir: et vii. milia talen
torum argenti probatissimi. ad deaurandos
parietes templi. Et ubicumque opus est
aurum. de auro: et ubicumque opus est argen
tum argenti opera fiant per manus arti
ficum. Et si quis sponte offert. imple
at manum suam hodie: et offerat quod uo
luerit domino. Polliciti sunt itaque principes
familiarum et proceres tribuum israel. et
tribuni quoque et centuriones. et prin
cipes principum possessionum regis: de

deruntque in opera domus domini. auri ta
lenta quinque milia. et solidos. x. milia.
argenti talenta. x. milia. et eris tale
ta. x. et octo milia talentorum. Et apud
quemcumque inuenti sunt lapides. dede
runt in thesaurum domus domini: per
manum iehiel gersonitis. Letatusque
est populus cum uota sponte promitteret: quia
toto corde offerebant ea domino. Sed et dauid
rex letatus est gaudio magno: et be
nedixit domino coram uniuersa multitudi
ne. et ait. Benedictus es domine deus israel
patris nostri ab eterno in eternum. Tua est do
mine magnificentia et potestas
et gloria. atque uictoria: et tibi laus. Cun
cta enim que in celo sunt. et in terra tua
sunt. Tuum domine regnum: et tu es super omnes
principes. Tue diuicie. et tua est gloria:
tu dominaris omnium. In manu tua. uirtus.
et potentia: in manu tua magnitu
do et imperium omnium. Nunc igitur deus noster
confitemur tibi: et laudamus nomen tuum
inclitum. Quis ego et quis populus meus.
ut possimus tibi hec uniuersa promit
tere: Tua sunt omnia: et que de tua manu ac
cepimus dedimus tibi. Peregrini enim
sumus coram te. et aduene: sicut omnes patres
nostri. Dies nostri quasi umbra super terram: et nul
la est mora. Domine deus noster. omnis hec copia
quam parauimus. ut edificaretur domus nomini
sancto tuo. de manu tua est: et tua sunt omnia.
Scio domine deus meus. quod probes corda: et
simplicitatem diligas. Vnde et ego
in simplicitate cordis mei letus ob
tuli uniuersa hec: et populum tuum qui hic reper
tus est. uidi cum ingenti gaudio. offerre
tibi donaria. Domine deus abraham et ysaac.
et israel patrum nostrorum. custodi in eter
num hanc uoluntatem cordis eorum: et sem
per in ueneratione tui mens ista per
maneat. Salomoni quoque filio meo
da cor perfectum. ut custodiat mandata
tua. et testimonia tua. et cerimo
nias tuas. et faciat uniuersa: et edi
ficet edem cuius impensas paraui. Prece
pit autem dauid: uniuerse ecclesie. Benedicite
domino deo nostro. Et benedixit omnis ecclesia domino deo
patrum suorum. et inclinauerunt se:

ferri mil

7 adorauerunt dm̄. deinde regē. Im
molaueruntq; uictimas dn̄o et ob
tulerunt holocausta die sequenti tauros
mille. et arietes mille. cum libami
nib; suis. et uniuerso ritu. habundan
tissime: in omnem isrl̄. Et comederunt.
biberuntq; coram dn̄o in die illa in
grandi leticia: et unxerunt secundo salomonē
filium dd̄. Vnxerunt aūt dn̄o in principē:
et sadoch in pontificē. Seditq; salo
mon sup soliū dn̄i in regē pro dauid
patre suo: et cunctis placuit. et par
uit illi omnis isrl̄. Sed et uniuersi prin
cipes et potentes. et cuncti filii re
gis dd̄. dederunt manū: et subiecti
fuerunt salomoni regi. Magnifica
uit ergo dn̄s salomonē sup omnē
isrl̄: et dedit illi gl̄am regni qualē
nullus habuit ante eum rex isrl̄. Igitur
dd̄ filius ysai regnauit sup uniuer
sum isrl̄: 7 dies qb; regnauit sr̄ isrl̄.
fuerunt. xl. anni. In hebron regnauit se
ptem annis: 7 in ierl̄m. xxx. tribus. Et
mortuus ē in senectute bona: plenus
dierū. et diuitiis et gl̄a. Regnauitq;
salomon filius eius pro eo. Gesta aūt dd̄ re
gis priora et nouissima scripta sunt
in libro samuel uidentis. et in libro
nathan prophete. atq; in uolumine
gad uidentis: uniuersiq; regni eius
et fortitudinis. et temporum q̄ transie
runt sub eo siue in isrl̄. siue in cunc
tis regnis terrarum.

Explicit. li. i. paralipomenon. Incipit secundus.

Onfortatus ē
ergo salomon
filius dd̄ in re
gno suo. et dn̄s
erat cum eo: 7
magnificauit
eum in excelsum. Precepitq; salo
mon uniuerso isrl̄. tribunis. et cen
turionib;. et iudicib; et ducib;. omnis
isrl̄. 7 principib; familiarum: 7 abiit
cū uniuersa multitudine in excelsū ga
baon ubi erat tabnaculū federis dd̄.
q̄ fecit moyses famulus dei in solitu
dine. Archam aūt dei adduxerat dd̄.
de chariathiarim: in locum quē pre
parauerat ei. et ubi fixerat illi tabna
culum hoc ē in ierl̄m. Altare quoq;
eneum q̄ fabricatus fuerat beseleel.
filius uri. filii ur. ibi erat corā tab
naclo dn̄i: q̄ 7 requisiuit salon et
omnis eccl̄a. Ascenditq; salon ad al
tare eneum corā tabernaclo federis
dn̄i: 7 obtulit in eo. m. hostias. Ec
ce aūt in ipsa nocte apparuit ei ds̄: dicens.
Postula q̄ uis: ut dem tibi. Dixitq;
salon do. Tu fecisti cū dd̄. patre meo
misericordiam magnā: 7 constituisti me re
gē pro eo. Nunc igitur dn̄e ds̄ impleatur
sermo tuus: quem pollicitus es dd̄
patri meo. Tu enī fecisti me regem.
sup pplm tuū multū: qui tam in
numerabilis ē quā puluis terre. Da
michi sapiam 7 intelligentiā: ut
ingrediar. et egrediar corā pplo tuo.
Quis enim post hunc pplm tuū digne
q tam grandis ē iudicare. Dixit aūt deus
ad salomonē. Quia hoc magis pla
cuit cordi tuo. et nō postulasti diui
cias 7 substantiā et gl̄am. nec aīas
eorum qui te oderant. sed nec dies uite
plurimos. petisti aūt sapiam 7 sciam.
ut iudicare possis pplm meū. sup
quē constitui te regē: sapiā et scīa
data sunt tibi. Diuicias aūt 7 subam
et gl̄am dabo tibi: ita ut nullus in
regib; nec ante te nec post te fuerit si
milis tui. Venit ergo salon ab excel
so gabaon in ierl̄m. corā tabnaclo
federis: 7 regnauit sup isrl̄. Congrega
uitq; sibi currus. 7 equites. et facti
sunt ei mille quadrigenti currus. 7
. xii. milia equitū: et fecit eos ēē in
urbib; quadrigarum. et cū rege in ierl̄m.
Prebuitq; rex in ierl̄m argentū et
aurum q̄si lapides: et cedros q̄si sic
chomoros q̄ nascuntur in campestrib;
in multitudine magna. Adducebantur
aūt ei equi de egypto. et de choa. a
negociatorib; regis: qui ibant 7 eme
bant pretio quadrigā equorum. dc. ar
genteis. et equū. cl. Similiter dum

II

uisis regnis cetheorum. et a regibus syrie: emptio celebrabatur.

Decreuit autem salomon edificare domum nomini domini: et palatium sibimet. Et numerauit .lxx. milia uirorum portantium humeris. et .lxxx. milia qui cederent lapides in montibus: prepositosque eorum tria milia .dc. Misit quoque ad hiram regem tyri. dicens. Sicut egisti cum patre meo dauid. et misisti ei ligna cedrina. ut edificaret sibi domum in qua et habitauit: sic fac mecum ut edificem domum nomini domini dei mei. et consecrem eam ad adolendum incensum coram illo. et fumigandum aromata. et ad propositionem panum sempiternam. et holocausta mane et uespere. sabbatis quoque et neomeniis. et sollempnitatibus domini dei nostri in sempiternum que mandata sunt israeli. Domus enim quam edificare cupio: magna est. Magnus est enim dominus deus noster: super omnes deos. Quis ergo poterit preualere ut edificet ei dignam domum: Si enim celum et celi celorum capere eum nequeunt: quantus ego sum ut possim ei edificare domum: Sed ad hoc tantum: ut adoleatur incensum coram illo. Mitte igitur michi uirum eruditum. qui nouerit operari in auro et argento. ere. et ferro. purpura. coccino. et iacincto. et qui sciat sculpere celaturas: cum his artificibus quos mecum habeo in iudea. et ierusalem. quos preparauit dauid pater meus. Sed et ligna cedrina mitte michi et thiina et pinea de libano. Scio enim quod serui tui nouerint cedere ligna de libano: et erunt serui mei cum seruis tuis. ut parentur michi ligna plurima. Domus enim quam cupio edificare: magna est nimis. et inclita. Preterea operariis qui cesuri sunt ligna seruis tuis dabo in cibaria. tritici choros .xx. milia. et ordei choros totidem: olei quoque sata .xx. milia. Dixit autem hiram rex tyri per litteras quas miserat salomoni. Quia dilexit dominus populum suum: idcirco te regnare fecit super eum. Et addidit dicens. Benedictus dominus deus israel. qui fecit celum et terram: qui dedit dauid regi filium sapientem et eruditum. et sensatum atque prudentem. ut edificaret domum domino. et palatium sibi. Misi ergo tibi uirum prudentem et scientissimum hyram. patrem meum. filium mulieris de filiabus dan. cuius pater fuit tyrius. qui nouit operari in auro et in argento. ere. et ferro. et marmore. et lignis. purpura quoque et iacincto. et bisso et coccino. et qui sciat celare omnem sculpturam. et adinuenire prudenter. quodcumque in opere necessarium est: cum artificibus tuis. et cum artificibus domini mei dauid. patris tui. Triticum ergo et ordeum. et oleum. et uinum. que pollicitus es. domine mi: mitte seruis tuis. Nos autem cedemus ligna de libano. quot necessaria habueris: et applicabimus ea ratibus per mare in ioppe. Tuum autem erit: transferre ea in ierusalem. Numerauit igitur salomon omnes uiros proselitos. qui erant in terra israel. post dinumerationem quam dinumerauit dauid pater eius: et inuenti sunt .c.l. et tria milia et sexcenti. Fecitque ex eis .lxx. milia. qui humeris onera portarent: et .lxxx. milia. qui lapides in montibus cederent: tria uero milia et .dc. prepositos operum populi.

III

Et cepit salomon edificare domum domini in ierusalem. in monte moria. qui demonstratus fuerat dauid patri eius. in loco quem parauerat dauid. in area ornan iebusei. Cepit autem edificare mense secundo: anno quarto regni sui. Et hec sunt fundamenta. que iecit salomon: ut edificaret domum dei. Longitudinis cubitos in mensura prima .lx. latitudinis cubitos .xx. Porticum uero ante frontem. que extendebatur in longum iuxta mensuram latitudinis domus: cubitorum .xx. Porro altitudo: c .xx. cubitorum erat. Et deaurauit eam intrinsecus: auro mundissimo. Domum quoque maiorem texit tabulis abiegnis: et laminas auri obrizi affixit per totum. Sculpsitque in

Ex artheutinea

eas palmas: et quasi cathenulas se invicem complectentes. Stravit quoque pavimentum templi preciosissimo marmore, decore multo. Porro aurum erat probatissimum: de cuius laminis texit domum et trabes eius et postes et parietes et ostia. Et celavit cherubim in parietibus. Fecit quoque domum sancti sanctorum: longitudinem iuxta latitudinem domus cubitorum xx. et latitudinem similiter xx. cubitorum: et laminis aureis texit eam quasi talentis dc. Sed et clavos fecit aureos: ita ut singuli clavi siclos quinquagenos appenderent. Cenacula quoque texit auro. Fecit et in domo sancti sanctorum cherubim duos opere statuario: et texit eos auro. Ale cherubim xx. cubitis extendebantur, ita ut una ala haberet cubitos v. et tangeret parietem domus: et altera v. cubitos habens alam tangeret alterius cherub. Similiter cherub alterius ala v. habebat cubitos, et tangebat parietem: et altera ala eius v. cubitorum alam cherub alterius contingebat. Igitur ale utriusque cherub expanse erant: et extendebantur per cubitos xx. Ipsi autem stabant erectis pedibus: et facies eorum verse erant ad exteriorem domum. Fecit quoque velum ex iacincto et purpura et cocco et bysso: et intexuit ei cherubim. Ante fores etiam templi duas columpnas: que xxxv. cubitos habebant altitudinis. Porro capita earum v. cubitorum. Nec non et quasi cathenulas in oraculo: et superposuit eas capitibus columpnarum. Malagranata et c. que cathenulis interposuit. Ipsas quoque columpnas posuit in vestibulo templi: unam a dextris et alteram a sinistris. Eam que a dextris erat vocavit Iachin: et que ad levam vocavit Booz.

Fecit quoque altare eneum xx. cubitorum longitudinis, et xx. cubitorum latitudinis, et x. cubitorum altitudinis. Mare etiam fusile x. cubitorum a labio usque ad labium, rotundum per circuitum. Quinque cubitos habebat altitudinis: et funiculus xxx. cubitorum ambiebat girum eius. Similitudo quoque boum erat subter illud. Et x. cubitis quedam extrinsecus celature: duobus versibus alvum maris circuibant. Boves autem erant fusiles. Et ipsum mare super xii. boves positum erat: quorum iii. respiciebant ad aquilonem, et alii tres ad occidentem, porro alii tres meridiem, et tres qui reliqui erant orientem: habentes mare superpositum. Posteriora autem boum erant intrinsecus sub mari. Porro vastitas eius habebat mensuram palmi: et labium illius erat quasi labium calicis vel repandi lilii. Capiebatque mensure iii. milia metretas. Fecit quoque concas x. et posuit quinque a dextris et v. a sinistris: ut lavarent in eis omnia que in holocaustum oblaturi erant. Porro in mari sacerdotes lavabantur. Fecit autem candelabra aurea x. secundum speciem qua iussa erant fieri: et posuit ea in templo v. a dextris et v. a sinistris. Nec non et mensas x. posuitque eas in templo v. a dextris et v. a sinistris. Phialas quoque aureas c. Fecit et atrium sacerdotum et basilicam grandem: et ostia in basilica que texit ere. Porro mare posuit in latere dextro contra orientem ad meridiem. Fecit autem Hiram lebetas et creagras et phialas: et complevit omne opus regis in domo Dei. Hoc est columpnas duas et epistilia et capita: et quasi quedam retiacula que capita tegerent super epistilia. Malogranata quoque xl. et retiacula duo: ita ut bini ordines malogranatorum singulis retiaculis iungerentur, que protegerent epistilia et capita columpnarum. Bases et fecit et conchas quas superposuit basibus. Mare unum, boves quoque xii. sub mari: et lebetas et creagras et phialas. Omnia vasa fecit Salomoni Hiram pater eius in domo Domini ex ere mundissimo. In regione Iordanis fudit ea rex in argillosa terra inter Sochot et Saredata. Erat autem multitudo vasorum innumerabilis: ita ut ignoraretur pondus eris. Fecitque Salomon

Et lebetes.

Et lebetes.

Ex̄ di.

oīa uasa domus dn̄i. altare aure
um. et mēsas et sup eas panes pro
positionis. candelabra quoq; cū
lucernis suis. ut lucerēt an̄ oraculū
iux̄ ritum. ex auro purissimo: et
florentia quedam. et lucernas. et forci
pes aureos. Omīa de auro mūdi
ssimo fc̄a sūt. thymiamatia quoq;
et thuribula. et phyalas et mor
tariola: ex auro purissimo. Et osti
a celauit tēpli interioris idest ī sc̄a
scōr: 7 ostia tēpli forinsec̄ aurea.
Sicq; ↄpletum ē omē op⁹: qd̄ fec̄
salon in domo dn̄i. Intulit igitur
salon oīa que uouerat dd̄ pater
suus argentū. et aurū: 7 uniu̇sa
uasa posuit in thesauris dom⁹ dī.

V

Post q: ↄgregauit oēs maiores na
tu isrl̄. et cunctos principes trib
uū. et capita familiaꝝ de filiis is
rael. in ir̄lm: ut adducerēt archā
fed̄is dn̄i de ciuitate dd̄. q̄ ē syon.
Venerunt itaq; ad regē om̄s uiri
isrl̄: in die sollempni mēsis septi
mi. Cumq; uenissent cūcti s̄nior
isrl̄. portauerūt leuite archam:
7 intulerūt eam. et oēm paratur
am tabnaculi. Porro uasa scūa
rii q̄ erāt in tabnaclo: portauert
sacerdotes cum leuitis. Rex aūt salo
mon et uniu̇sus cetus isrl̄. et oēs
q̄ fuerāt ↄgregati: an̄ archā imo
labāt arietes et boues absq; ullo
nūo. tanta enī erat: multitudo ·
uictimarum. Et intulert sacerdotes
archā fed̄is dn̄i. in locū suū idest
ad oraculū tēpli in sc̄a scōr subtus

iti ut cherubin

alas cherubin: expanderēt alas suas
sup locum in quo posita erat archa.
7 ipsam archam tegerent. cū uec
tib; suis. Vectiū aūt qb; portab
atur archa. q̄ paululū longiores
erāt: capita parebāt an̄ oraculū.
Si uō fuiss; quis paululū extrinsec⁹:
eos uidere n̄ poterāt. Fuit itaq; arch
a ibi: usq; in p̄sentem diē. Nichil
q; erat aliud in archa: nisi due ta
bule quas posuerat moyses in oreb.
qn̄ legem dedit deus filiis isrl̄. eg
redientib; ex egypto. Egressis aūt sa
cerdotib; de sanctuario. omnes eī sa
cerdotes qui ibi potuerant inueni
ri scīficati sunt: nec adhuc ī illo
tp̄r. uices et ministerior ordo ī t̄ ex
diuisus erāt. 7 tam leuite quā cāto
res idest et qui sub asaph erāt. et
qui sub heman. et q̄ sub ydithun.
filii et fratres eor. uestiti byssinis.
cymbal̄. et psalteriis et cytharis ↄcre
pabāt. stantes ad orientalē plagā
altaris: et cū eis sacerdotes. c. xx. canē
tes tubis. Igitur cunctis parit̄. et
tubis et uoce et cymbal̄ et organis
et diu̇si gn̄ib; musicor ↄcinentib⁹.
et uocē in sublime tollentib;. lōge
sonitus audiebat̄. ita ut cū dn̄m ī
laudare cepissent et dicē. ↄfitemī
dn̄o qm̄ bon⁹ qm̄ in sclm̄ mīa eius.
impleret̄ dom⁹ dei nube: nec possēt
sacerdotes stare et ministrare p̄p cali
ginē. Cōpleuerāt eī gl̄a dn̄i: dom⁹
dī. Tūc salon ait. Domin⁹ pollicit⁹
ē: ut hītaret in caligīe. Ego aūt edi
ficaui domū nōi eius: ut hītaret ī

VI

ea ↄuertit faciē suā: | bn̄ in ppetuum.
et bn̄dixit uniu̇se multitudini isrl̄.
Nā ōis turba stabat intenta. Et a
it. Benedictus dn̄s deus isrl̄: qui
q̄ locutus ē dd̄ patri mīo. ope ↄple
uit. dicens. A die qua eduxi p̄plm
meū de t̄ra egypti. nō elegi ciuita
tē de cunctis tribub; isrl̄. ut edifi
caretur in ea dom⁹ nōi mīo. n; ali
um uirum elegi queq̄. ut eēt dux
sup p̄plm meū isrl̄. s; elegi ir̄lm ū
sit nōm meū in ea. et elegi dd̄ ut ↄ
stituerē eū sup p̄plm meū isrl̄. Cū
q; fuiss; uolūtatis dd̄ patris mī. ū
edificaret domū nōi dn̄i dei isrl̄:
dixit dn̄s ad eum. Quia h̄ fuit uo
luntas tua. ut edificares domū
nōi mīo. bene qdē fecisti hūc scem
odi hīis uoluntatē: s; n̄ tu edifica
bis michi domū. Verum fili⁹ q̄ eg̃
dietur d̄ lūbis tuis; ipē edificabit
domū nōi meo. Cōpleuit ergo dn̄s

ſmone suū

ſermonē suū quē locutus fuerat. et ego ſurrexi p david patre meo: et ſedi ſup tronum iſrl' ſicut locutus ē dns. Et edificavi domū noī dnī dei iſrl': et poſui in ea archā in qua ē pactum dnī qd pepigit cū filiis iſrl'. Stetit ergo corā altari dnī. ex adverſo univerſe multitudinis iſrl': et extendit manus ſuas. Siquidē fecerat ſalomon baſim eneā et poſuerat eam in medio baſilice: hntē .v. cubitos lōgitudinis. et .v. latitudinis. et tres cubitos altitudinis. Stetitq; ſup eā: et deinceps flexis genibz. contra univerſā multitudinē iſrl'. et palmis in celum levatis. ait. Dnē deus iſrl'. nō ē ſimilis tui deus in celo et in terra. q cuſtodis pactū et miāam cū ſervis tuis. qui ambulant corā te in toto corde ſuo: q preſtitiſti david patri meo ſervo tuo queq; locutus fueras ei. et que ore promiſeras opere cōpleſti. ſicut et preſens tēpus probat. Nūc ergo dnē deus iſrl' imple ſervo tuo patri meo david: quecūq; locutus es dicēs. Nō deficiet ex te vir corā me q ſedeat ſup tronū iſrl'. ita tn ſi cuſtodierint filii tui vias meas. et ambulaverint in lege mea. ſicut et tu ambulaſti corā me. Et nūc dnē deus iſrl': firmetur ſermo tuus quem locutus es ſervo tuo david. Ergo ne credibile ē. ut habitet deus cum hoībus ſup terram: Si celū et celi celorū nō te capiūt. quanto magis domus iſta quā edificavi: Sz ad hoc tm facta ē ut reſpicias oratiōem ſervi tui. et obſecratiōem eius dnē deus meus. et audias preces quas fundit famulus tuus corā te. ut aperias oculos tuos ſup domū iſtam. diebz et noctibz: ſup locum in quo pollicitus es. ut invocaretur nomē tuū. et exaudires oratiōē quā ſervus tuus orat in eo. Exaudi preces famuli tui: et ppli tui iſrl'. Quicūq; oraverit in loco iſto: exaudi de habitaculo tuo id eſt de celis. et propiciare. Si peccaverit quiſpiā in proximū ſuū. et iurare ꝯ eum paratus venerit.

ſeq; maledicto cōſtrinxerit corā altari in domo iſta. tu audies de celo. et facies iudiciū ſervorū tuorū: ita ut reddas iniquo viā ſuā in caput propriū. et ulciſcaris iuſtum. retribuens ei ſm iuſticiā ſuā. Si ſuperatus fuerit pplus tuus iſrl' ab inimicis. peccabunt eī tibi. et converſi egerint penitēciam. et obſecraverint nomen tuū. et fuerint deprecati te in loco iſto: tu exaudi de celo. et propiciare peccato ppli tui iſrl': et reduc eos in terram quā dediſti eis et patribz eorū. Si clauſo celo pluvia nō fluxerit. ppter peccata ppli tui. et deprecati fuerint te in loco iſto. et confeſſi nomini tuo. et converſi a peccatis ſuis. cū eos afflixeris: exaudi de celo dnē. et dimitte peccata ſervis tuis. et pplo tuo iſrl'. et doce eos viā bonā per quā ingrediantur: et da pluviam terre quā dediſti pplo tuo ad poſſidendum. Fames ſi orta fuerit in terra. et peſtilentia. et erugo et aurugo et locuſta et bruchus. et hoſtes vaſtatis regionibz portas obſederint civitatis. omniſq; plaga. et infirmitas preſſerit: ſiquis de pplo tuo iſrl' fuerit deprecatus. cognoſcēs plagā et infirmitatē ſuam. et expanderit manus ſuas in domo hac. tu exaudies de celo. de ſublimi ſcilicet habitaculo tuo. et propiciare. et redde unicuiq; ſm vias ſuas: quas noſti eū habere in corde ſuo. tu enim ſolus noſti corda filiorū hoīum. ut timeāt te. et ambulent in viis tuis. cūctis diebz quibus vivunt. ſup faciē terre. quā dediſti patribz nrīs. Externum quoq; q nō ē de pplo tuo iſrl'. ſi venerit de terra longinqua ppter nomē tuū magnū. et ppter manū tuā robuſtā. et brachiū tuum extentū. et adoraverit in loco iſto: tu exaudies de celo firmiſſimo habitaculo tuo. et facies cūcta pro quibz invocaverit te ille peregrinus: ut ſciant oēs ppli terre nomē tuum. et timeāt te ſicut pplus tuus iſrl'. et cognoſcat quia nomen tuū invocatū ē ſup domū hanc. quā edificavi noī tuo. Si egſſus

VII

Et corã uia

fuit ppl's tuus ad bellum ɔ̃ aduersari
os suos. p uiã in q̃ miseris eos: ⁊ ador
abunt te ɔ̃ uiam in qua ciuitas h̃
ẽ quã elegisti. et domus quã edifi
caui noĩ tuo: ut exaudias de celo
p̃ces eoꝝ ⁊ obsecratiõne. et ulciscaris.
Si aũt peccauit tibi. neq: ẽi est
hõ qui ñ peccet. et iratus fuis eis. ⁊
tradid'is eos hostib;. et captiuos du
xerit eos in t̃ram longinq̃. t'cte que
uis ẽ. et ɔ̃uersi in corde suo in t̃ra ad
q̃ captiui ducti fuerãt. egerit pen
itentiam. et deprecati te fuint in t̃ra
captiuitatis sue. dicẽtes. peccaui
mus. inique fecim⁹. iniuste egim⁹.
et reuersi fuint ad te in toto corde
suo. et in tota aĩa sua. in t̃ra capti
uitatis sue. ad q̃ ducti st̃: adorabũt
te ɔ̃ uiã t̃re sue quã dedisti patrib⁹
eoꝝ. et urbis quã elegisti. et dom⁹
quã edificaui noĩ tuo. ut exaudi
as de celo. hoc ẽ de h'itaclo firmo tu
o p̃ces eoꝝ. et facias iudiciũ et dimi
ttas p'plo tuo q̃uis peccãti. Tu es ẽi
d's meus. Aperiantur q̃so oc'li tui. et
aures tue intente sint: ad orõne
q̃ fit in loco isto. Nũc igit' ɔ̃surge do
mine d's in requiẽ tuã: tu ⁊ archa fo'
titudinis tue. Sacerdotes tui dñe d's
induãtur salutẽ: ⁊ s̃ci tui letent'
in bonis. Dñe d's ne auertas faciẽ
xp'i tui: memento m̃iaꝝ dd' serui tui.

VII

Cumq; ɔ̃plesset salon fundẽs p̃ces:
ignis descendit de celo. et deuora
uit holocausta et uictimas. Et ma
gestas dñi ĩpleuit domũ: nec po
terãt sacerdotes ingredi tẽpluũ dñi.
S; ⁊ oẽs filii isrl' uidebãt descenden
tẽ ignẽ. et gl'am dñi sup' domũ: ⁊
corruentes proni in t̃ram sup pauim
entũ stratum lapide. adorauerũt.
et laudauert' dñm: q'm bon⁹. q'm
in sec'lm m̃ia eius. Rex aũt et oĩs p'pl's:
imolabãt uictimas corã dño. Im
molauit igit' rex salon hostias bou
.xxii. milia: arietum. cxx. milia.
Et dedicauit domũ di rex: et uniu'
sus p'pl's. Sacerdotes aũt stabãt in of

Et fuint.

ficiis suis: et leuite in organis car
minũ dñi. que fecit dd' rex ad lau
dandum dñm. q'm bonus q'm in se
culum m̃ia eius: ymnos dd' canẽ
tes. p man⁹ suas. Porro sacerdotes
canebãt tubis añ eos: cũctusq; is
rael stabat. Scificauit quoq; salo
mon medium atrii ante tẽplũ
dñi: obtulerat eni ibi holocaus
ta et adipes pacificoꝝ: q2 altare
eneũ qd' fecerat. ñ poterat sustinẽ
holocausta. et sacrifitia. et adipes
pacificorũ. Fecit ergo salon sollẽp
nitatẽ in tp̃e illo septẽ dieb;. ⁊ oĩs
isrl' cum eo. eccl'a magna ualde: ab
introitu emath. us; ad torrentẽ
egypti. Fecitq; die octauo collectã:
eo q' dedicasset altare. vii. dieb;: ⁊
sollempnitatẽ celebrasset dieb;. vii.
Igitur in die. xxiii. m̃sis septim.
dimisit p'plos ad tabnacula sua.
letantes atq; gaudẽtes: sr' bono
q' fecerat d's dd'. et salom. et p'plo
suo isrl'. Compleuitq; salon dom'
dñi. et domũ regis. et oĩa que dis
posuerãt in corde suo. ut faceret in do
mo sua: ⁊ p'spatus ẽ. Apparuit aũ
ei d's nocte: et ait. Audiui orõẽ
tuã: ⁊ elegi locum istum michi in
domũ sacrificii. Si clausero celum.
et pluuia ñ fluxit. et mãdauo ⁊ p
cepero locuste ut deuoret t̃ram. et
misero pestilentiã in p'plm meũ. ɔ̃u
sus aũt p'pl's meus. sup quos inuoca
tum ẽ nom̃ meũ deprecatus me
fuit. et exquisierit faciẽ meã. et e
gerit pniam a uiis suis pessimis: ⁊
ego exaudiam de celo. et p'pitius
ero p̃ccis eoꝝ. et sanabo terrã eoꝝ.
Oculi quoq; mei erũt apti. et aures
mee erecte: ad orõnẽ eius q' in loco
isto orauit. Elegi ẽi ⁊ s̃cificaui loc'
istum: ut sit nom̃ meũ ibi in sempi
ternum: et p'maneãt oc'li mei. ⁊ cor
meũ ibi cunctis dieb;. Tu quoq; si
ambulaueris corã me. sicut ambulauit
dd' p'r tu⁹. et feceris iux' oĩa que p'cepi
tibi. et iustitias meas iudiciaq;

dñi.

fuaui(m)s: suscitabo regnum tuum tronum.
sicut pollicitus sum dauid patri tuo
dicens. Non auferetur de stirpe tua
uir: qui princeps sit israhel. Si autem
auersi fueritis. et dereliqueritis iu
stitias meas. et precepta mea que propo
sui uobis. et abeuntes fueritis di
is alienis. et adorauitis eos: euellam
uos de terra mea quam dedi uobis. et
domum hanc quam edificaui nomini meo
proiciam a facie mea. et tradam eam in
parabolam. et in exemplum cunctis po
pulis: et domus ista erit in prouerbium. uni
uersis transeuntibus. et dicent stupen
tes. Quare sic fecit dominus terre huic. et
domui huic? Respondebunt. Quia de
reliquerunt dominum deum patrum suorum.
qui eduxit eos de terra egypti. et apprehen
derunt deos alienos et adorauerunt
eos. et coluerunt: idcirco uenerunt
super eos uniuersa hec mala.

Expletis autem .xx. annis. post quos
edificauit salomon domum domini. et do
mum suam: ciuitates quas dederat
hyram salomoni edificauit. et habita
re fecit ibi filios israhel. Abiit quoque
in emath suba: et optinuit eam. Et
edificauit palmiram in deserto. et alias
ciuitates munitissimas edificauit
in emath. Extruxitque bethoron
superiorem et bethoron inferiorem. ciu
itates muratas habentes portas
et seras. et uectes. baalath etiam
et quas firmissimas urbes. que fuerunt
salomonis. cunctasque urbes quadri
garum et urbes equitum. Omniaque
cumque uoluit salomon. atque disposuit.
edificauit in ierusalem et in lybano. et
in uniuersa terra potestatis sue. Omnem
populum qui derelictus fuerat de ettheis
et amorreis. et pherezeis. et eueis.
et iebuseis. qui non erant de stirpe is
rahel. de filiis eorum. et de posteris qui
non interfecerant filii israhel. subiugaui
it salomon in tributarios: usque in diem
hanc. Porro de filiis israhel non posuit
ut seruirent opibus regis. Ipsi enim e
rant uiri bellatores. et duces: p

rm. et principes quadrigarum et e
quitum eius. Omnes autem principes ex
ercitus regis salomonis fuerunt. .ccl.: qui
erudiebant populum. Filiam uero pharaonis
transtulit de ciuitate dauid: in domum quam
edificauerat ei. Dixit enim rex. Non ha
bitabit uxor mea in domo dauid regis
israhel: eo quod sanctificata sit. quia ingressa
est in eam archa domini. Tunc obtulit
salomon holocausta domino. super altare do
mini quod extruxerat ante porticum ut per singulos
dies offerret in eo iuxta precepta mo
ysi: in sabbatis et in kalendis et in fe
stis diebus. ter per annum. id est in sollem
pnitate azimorum. et in sollempnita
te tabernaculorum. Et constituit iuxta dis
positionem dauid patris sui. officia sa
cerdotium in ministeriis suis. et leuitas
in ordine suo. ut laudarent et mi
nistrarent coram sacerdotibus. iuxta ritum
uniuscuiusque diei: et ianitores in di
uisionibus suis. per portam et portam.
Sic enim preceperat dauid: homo dei. Nec
pretergressi sunt de mandatis regis. tam sacer
dotes quam leuite: ex omnibus que preceperat.
Et in custodiis thesaurorum. omnes impen
sas preparatas habuit salomon. ex eo die
quo fundauit domum domini: usque in
diem quo perfecit eam. Tunc abiit salo
mon in asiongaber. et in ahilath.
ad horam maris rubri: que est in terra
edom. Misit ergo ei hyram per manus
suorum suorum naues et nautas gna
ros maris. et abierunt cum seruis
salomonis. in ophyr: tuleruntque inde .ccc
.l. talenta auri. et attulerunt ad re
gem salonem.

Regina quoque saba
cum audisset famam salomonis. uenit
ut temptaret eum in enigmatibus.
in ierusalem: cum magnis opibus. et ca
melis. qui portabant aromata. et
auri plurimum. gemmasque preciosas.
Cumque uenisset ad salomonem: locuta est
ei quecumque erant in corde suo. Et expo
suit ei salomon omnia que proposuerat: non
quicquam fuit quod non perspicuum ei fecerit.
Uidens autem regina saba omnem sapientiam salo
monis. et domum quam edificauerat.

ebdomadarum et in sollempnitate

X

nec nō et cibaria mense eius. et habitacula
suorum. et officia ministrorum eius. et ue
stimenta eorum. pincernas quoque et ue
stes eorum. et uictimas quas immo
labat in domo domini: non erat p̄ stupo
re ultra in ea spiritus. Dixitque ad regem. Ve
rus est sermo quem audieram in terra
mea: de uirtutibus et sapientia tua. Non
credebam narrantibus: donec ipsa uenis
sem. et uidissent oculi mei. et proba
ssem uix medietatem michi sapien
tie tue fuisse narratam. Vicisti famam
uirtutibus tuis. Beati uiri tui. et be
ati serui tui. et hii qui assistunt co
ram te in omni tempore: et audiunt sapien
tiam tuam. Sit dominus deus tuus benedictus:
qui uoluit te ordinare super tronum
suum regem domini dei tui. Quia enim diligit
deus israel et uult seruare eum in eter
num: idcirco posuit te super eum re
gem. ut facias iudicia atque iusticiam.

IX

Dedit autem regi. cxx. talenta au
ri. et aromata multa nimis. et pre
ciosissimas gemmas. Non fuerunt arom
ata talia: ut hec que dedit regina saba
regi salomoni. Sed et serui hyram cum
seruis salomonis. attulerunt aurum de o
phyr: et ligna thyina. et gemmas
preciosissimas. De quibus fecit rex. de li
gnis scilicet thiinis. gradus in domo domini.
et in domo regis: cytharas quoque et
psalteria cantoribus. Numquam uisa sunt
in terra iuda: ligna talia. Rex autem sa
lomon dedit regine saba cuncta que
uoluit. et que postulauit: multo plu
ra quam attulerat ad eum. Que reuersa
abiit in terram suam cum seruis suis.
Erat autem pondus auri quod afferebatur
salomoni per singulos annos. dc. lxvi. ta
lenta auri. excepta ea summa. quam
legati diuersarum gentium. et nego
ciatores. afferre consueuerant. omnesque
reges arabie. et sattrape terrarum: qui com
portabant aurum et argentum salomoni.
Fecit igitur rex salomon. cc. hastas
aureas: de summa. dc. aureorum. qui in
singulis hastis expendebantur. et
ccc. quoque scuta aurea. ccc. aure
orum: quibus tegebantur scuta singula.
Posuitque ea rex in armamentario: quod
erat consitum nemore. Fecit quoque
rex solium eburneum grande: et ue
stiuit illud auro mundissimo. Sex
quoque gradus quibus ascendebatur ad so
lium. et scabellum aureum. et brac
hiola duo altrinsecus. et duos leo
nes stantes iuxta brachiola: sed et ali
os. xii. leunculos stantes super sex
gradus exutraque parte. Non fuit tale
solium: in uniuersis regnis. Omnia quoque
uasa conuiuii regis. erant aurea: et ua
sa domus saltus libani. ex auro puri
ssimo. Argentum enim in diebus illis. pro
nichilo reputabatur. Siquidem et naues
regis ibant in tharsis. cum seruis
hyram. semel in tribus annis: et defere
bant inde aurum et argentum. et ebur.
et simias. et pauos. Magnificatus est
igitur salomon super omnes reges terre: pre
diuiciis et gloria. Omnesque reges terrarum
desiderabant uidere faciem salomonis: ut
audirent sapientiam quam dederat deus in
corde eius. Et deferebant ei munera:
uasa argentea. et aurea. et uestes.
et arma. et aromata. equos et mulos
per singulos annos. Habuit quoque salo
mon. xl. milia equorum in stabulis: et
curruum. equitumque. xii. milia. Consti
tuitque eos in urbibus quadrigarum:
et ubi erat rex. in ierusalem. Exercuit etiam
potestatem super cunctos reges a flumine
eufrate. usque ad terram philistinorum:
et usque ad terminos egypti. Tantamque
copiam prebuit argenti in ierusalem. quasi la
pidum: et cedrorum tanta multitudinem
uelut sicomorum que gignuntur in cam
pestribus. Adducebantur autem ei equi de
egypto: de cunctisque regionibus. Reli
qua uero salomonis operum priorum et nou
issimorum. scripta sunt in uerbis nathan
prophete. et in libris ahye silonitis.
in uisione quoque addo uidentis contra ie
roboam filium nabath. Regnauit autem
salomon in ierusalem super omnem israel. xl. annis:
dormiuitque cum patribus suis: et sepe
lierunt eum in ciuitate dauid. Regna

uitq; pro roboam filius eius.
PRofectus e at roboam in sichem: il
luc enim cunctus isrl conuenerat ut
constituerent eum rege. Qd cu audiss
ieroboam filius nabath. qui erat i
egypto. fugerat quippe illuc an sa
lomone: statim reuersus e. Vocau
eruntq; eu. et uenit cum uniuso is
rael: et locuti sut ad roboa dicen
tes. Pat tuus durissimo iugo nos
oppssit. tu leuiora impa patre tuo
qui nobis imposuit grauie fuitu
te. et paululu de onere subleua:
ut suiam t. Qui ait. post tres dies re
uertimini ad me. Cuq; abiss pplis:
iniit consiliu cum senib; q steterat
cora patre ei salone du duz adhuc
uiuet dicen. Quid datis consilii. ut rnde
am pplo: Qui dixunt ei. Si placu
eris pplo huic. et leneris eos ubis
clementib;: fuient tibi oi tpr. At
ille reliqt consiliu senum: et cum iu
uenib; tractare cepit. q cu eo nu
triti fuerat. et erat in comitatu il
lius. Dixitq; ad eos. Quid uobis i
uidetur. r rndere qd debeo pplo hu
ic. qui dix mich. subleua iugum
qd imposuit nobis pat tuus: At il
li rnderunt ut iuuenes. et nutriti
e eo in deliciis: atq; dixunt. Sic lo
queris pplo. qui dixit tibi. pat tu
aggrauauit iugu nrm. tu subleua:
et sic rndebis eis. Minimus digit
meus: grossior e. lumbis patris mei.
Pat meus imposuit uobis iugum
graue: et ego maius podus appoz.
Pat meus cecidit uos flagellis: ego
uo uos cedam scorpionib;. Venit g
ieroboam et uniusus ppls ad robo
am die tcia: sic pcepat eis. Rndit q;
rex dura relicto consilio senior: locut
e q; iuxta iuuenu uolutate. Pat meu
graue uobis iposuit iugum: qd ego
grauius facia. Pat meus cecidit uos
flagellis: ego uo cedi uos scorpioi
b;. Et n acquieuit ppli pcib;. Erat
enim uoluntas dei: ut compleret ser
mo eius. que locutus fuerat. pma
num ahye silonitis. ad ieroboam
filiu nabath. Populus at uniusus
rege duriora dicente: sic locutus
e ad eu. No est nobis ps in dd: neq;
hereditatis in filio ysai. Reuertere in ta
bnacula tua isrl. Tu at uide domu
tua dauid. Et abiit isrl in tabnac
ula sua. Sup filios at isrl q habitabat
in ciuitatib; iuda: regnauit roboam.
Misitq; rex roboa ad huram q pre
erat tributis. et lapidauert eum
filii isrl: et mortuus e. Porro rex
roboam currum festinauit ascen
dere: et fugit in irlm. Recessitq; isrl
a domo dauid: usq; ad diem hanc.
Venit at roboa in irlm: et conuocauit ui
uisa domu iuda et beniamin. in. c.
lxxx. milib; electo bellantium:
ut dimicaret contra isrl. et conuteret ad se
regnum suu. Factusq; e smo dni
ad semeia home dei dices. Loque
ad roboa filiu salonis rege iuda: et
ad uniusu isrl. qui e in iuda et be
niamin. Hec dicit dns. No ascedetis:
ne; pugnabitis contra fres uros. Reuta
tur unusquisq; in domu sua: q;
mea hoc gestum e uoluntate. Qui
e audissent smone dni. reusi sut:
nec prexert contra rege ieroboa. Habi
tauit at roboa in irlm. Et edifica
uit ciuitates muratas i iuda. et ex
truxit bethleem et ethan. et thecu
e. bethsur quoq; et sochot. et odolla
nec nigeth. et maresa. et ziph. s; et
aduram. et lachis. et azecha. saraa q;
et abialon. et hebron que erat in iu
da et beniamin: ciuitates munitis
simas. Cuq; clausiss eas muris: po
suit in eis principes. ciborq; horre
a. hoc e olei et uini. S; et singulis ur
bib; fecit armamtaria scuto et ha
starum. firmauitq; eas sūma dili
gentia: et impauit sup iuda et ben
iamin. Sacdotes at et leuite. q erat
in uniuso isrl. uenert ad eu de cuncti
sedib; suis. relinqntes suburbana et
possiones suas. et transeutes ad iuda
et irlm. eo qd abiecisst eos ieroboam.

Et pascere

XI

Et urbib;

et posteri eius. ne sacerdotio dñi fungerentur: q̄ constituit sibi sacerdotes excelsorum et demoniorum uitulorumq; quos fecerat. Sed et de cunctis tribubus isrl. quicumq; dederant cor suum. ut quererent dñm deum isrl. uenerunt in ierusalem ad immolandum uictimas suas dño deo patrum suorum. Et roborauerunt regnum iuda: et confirmauerunt roboam filium salomonis per tres annos. Ambulauerunt enim in uiis dd. et salomonis: annis tantum tribus. Duxit autem roboam uxorem maalath: filiam ierimuth filii dauid. Abiahil quoq; filiam heliab. filii isai: que peperit ei filios. ieus. et somoriam. et zoon. Post hanc quoq; accepit maacham filiam absalon: que peperit ei abia. et thai. et ziza. et salomith. Amauit autem roboam maacham filiam absalon: super omnes uxores suas. et concubinas. Nam uxores. x. et octo duxerat: concubinas autem. lx. Et genuit uiginti. viii. filios: et. lx. filias. Constituit uero in capite abiam filium maacha: ducem super omnes fratres suos. Ipsum enim regem facere cogitabat. quia sapientior fuit et potentior. super omnes filios eius: et cunctis finibus iuda et beniamin. et in uniuersis ciuitatibus muratis. Prebuitq; eis escas plurimas: et multas petiuit uxores.

Ce. x. xviii

XII

Cumq; roboratum fuisset regnum roboam et confortatum. dereliquit legem dñi: et omnis isrl. cum eo. Anno autem quinto regni roboam. ascendit sesach rex egypti in ierusalem. quia peccauerunt dño. cum mille. cc. curribus. et. lx. milibus equitum: nec erat numerus uulgi. quod uenerat cum eo ex egypto. libies scilicet et trogodite et ethiopes. Cepitq; ciuitates munitissimas in iuda: et uenit usq; in ierusalem. Semeias autem propheta. ingressus est ad roboam. et principes iuda. qui congregati fuerant in ierusalem fugientes sesach: dixitq; ad eos. Hec dicit dñs. Uos reliquistis me: et ego reliqui uos in manu sesach. Consternatiq; principes israel. et rex: dixerunt. Iustus est dñs. Cumq; uidisset dñs quod humiliati essent: factus est sermo dñi ad semeiam dicens. Quia humiliati sunt: non disperdam eos. Dabo q; eis pauxillum auxilii: et non stillabit furor meus super ierusalem per manum sesach. Uerumtamen seruient ei: ut sciant distantiam seruitutis mee. et seruitutis regni terrarum. Recessit itaq; sesach rex egypti ab ierusalem. sublatis thesauris domus dñi. et domus regis. Omniaq; secum tulit: et clipeos aureos. quos fecerat salomon. Pro quibus fecit rex eneos. et tradidit illos principibus scutariorum. qui custodiebant uestibulum palatii. Cumq; introiret rex domum dñi. ueniebant scutarii. et tollebant eos: iterumq; referebant eos ad armamentarium suum. Uerumtamen quia humiliati sunt: auersa est ab eis ira dñi: nec deleti sunt penitus. Siquidem et in iuda inuenta sunt opera bona. Confortatus est ergo rex roboam in ierusalem: atq; regnauit. xl. autem et unius anni erat. cum regnare cepisset: et decem et octo annis regnauit in ierusalem. urbe quam elegit dñs ut confirmaret nomen suum ibi de cunctis tribubus isrl. Nomenq; matris eius naama amanitis. Fecitq; malum: et non preparauit cor suum ut quereret dñm. Opera uero roboam prima et nouissima. scripta sunt in libris semeie prophete. et addo uidentis: et diligenter exposita. Pugnaueruntq; aduersum se roboam et ieroboam: cunctis diebus. Et dormiuit roboam cum patribus suis: sepultusq; est in ciuitate dd. Et regnauit abia filius eius pro eo.

XII

Anno decimo octauo regis ieroboam: regnauit abia super iudam. Tribus annis regnauit in ierusalem. Nomenq; matris eius michaia filia uriel de gabaa. Et erat bellum: inter abia et ieroboam. Cumq; inisset abia certamen. et haberet bellicosissimos uiros. et electorum. xl. milia: ieroboam instruxit econtra aciem. lxxx. milia uirorum. qui et ipsi electi erant. et ad bella fortissimi. Stetit igitur abia super montem semeron qui erat in effraim: et ait. Audi ieroboam: et omnis isrl. Num ignoratis

ratis qd dns deus isrl dederit regnu
dauid sup isrl in sempitnu. ipi et fi
liis eius in pactum salis. Et surrex
ierobeam filius nabath seruus salois
filii dd. et rebellauit 9 dnm suu.
Congregatiq; sunt ad eu uiri uanis
simi. et filii belial. et puaiuerunt
9 roboam filiu salomonis. Porro i
roboam erat rudis. et corde pauido.
nec potuit resistere eis. Nuc ergo 9
uos dicitis q resistere poteritis reg
dni. qd possidet p filios dd. Habe
tisq; grandem ppli multitudine. atq;
uitulos aureos. quos fecit uobis ie
roboa in deos. Et eiecistis sacdotes
dni filios aaron. atq; leuitas. et fe
cistis uobis sacdotes. sic os ppli tra
rum. Quicuq; uenit et initiauit
manu sua. in tauro. in bobz. et ari
etibz. vii. fit sacdos eoz qui n sut
dii. Nost at dns deus e. que n relin
quim. Sacdotesq; ministrat dno. d
filiis aaron. et leuite st in ordie suo.
Holocausta quoq; offert dno p sin
gulos dies mane et uespe. et thym
iamata iux legis pcepta 9fectu. et p
ponuntur panes in msa mudissia.
Estq; ap nos cadelabz aureu. et luc
na eius ut accendat sep ad uespam.
Nos quippe custodimus pcepta do
mini dei nri. que uos reliqstis. Er
go in exercitu nro dux deus e. et sacdo
tes eius qui clangut tubis. et reso
nant 9 uos. filii isrl nolite pugre
9 dnm deum patru uroz. qr non
uobis expedit. Hec illo loqnte. ie
roboam retro moliebat insidias. ut
q; ex aduso hostium staret. ignora
tem iuda suo ambiebat exercitu. Resp
ciensq; iudas. uidit instare bellum
ex aduso et post tgum. et clamauit
ad dnm. ac sacdotes tubis canere
ceperunt. oisq; uiri iuda uociferati
sunt. Et ecce illis uociferatibz. p
cussit ds ierobea. et oem isrlm. qui
stabat ex aduso iuda et abia. fuge
runtq; filii isrl iuda. et tradidit eos
ds in manus eoz. Pcussit ergo eos
abia et ppls eius plaga magna. et
corruerunt uulnerati ex isrl qui
quaginta milia uiroz fortiu. Humi
atiq; sunt filii isrl in tpr illo. et ue
hementissime 9fortati filii iuda. eo
q sperassent in dno do patru suoru.
Persecutus e at abia fugiente iero
boam. et ciuitates eius cep. bethel
et filias eius. et iesana cu filiabz
suis. ephron quoq; et filias ei. Nec
ualuit ultra resistere ierobea in di
ebz abia. que pcussit dns. et mor
tuus e. Igitur abia 9fortato ipio
suo. accepit uxores. xiiii. pcreauit
q; uiginti et duos filios. et. xvi.
filias. Reliq smonu abia. uiar
q; et opm eius. scripta sut dilige
tissime in libro pphete addo.

XIIII

Dormiuit at abia cu pribz suis. et
sepelierut eu in ciuitate dd. Reg
uitq; asa filius eius p eo. In cui die
bz quieuit tra dece annis. Fec asa
q bonum et placitu erat in conspe
ctu di sui. et subuertit altaria pegrni
cultus. et excelsa. et 9fregit statuas.
lucosq; succidit. ac pcepit iude. ut
quereret dnm dm patru suoz. et
faceret lege. et uniusa madata. Et
abstulit ex cunctis urbibz iuda aras.
et phana. et regnauit i pace. Edificau
quoq; urbes munitas in iuda. qr q
etus erat. et nulla tpribz eius bella
surrexerat. pace dno largiete. Dix
at iude. Edificemus ciuitates is
tas. et uallemus muris. et roborem
turribz. et portis. et seris. donec a bell
quieta sut oia. eo qd qsierim dnm
deum patru nroz. et dedit nobis
pace p gyrum. Edificauert igitur.
et nullum in extructo impedime
tum fuit. Habuit at asa in exercitu
suo. portantiu scuta et hastas. d iu
da. ccc. mil. de beniamin uo scutar
oz et sagittarioz. cc. lxxx. milia. Os
isti uiri fortissimi. Egressus e at 9 eos
zara ethyops cum exercitu suo. de
cies centena milia. et curribz trece
tis. et uenit usq; maresa. Porro asa

prexit obuiā. et instruxͭ aciem
ad bellū in ualle sephata. q̄ ē iuxͣ
maresa. et inuocauit dn̄m deū:
et ait. Domine n̄ ē apͩ te ulla di
stantia: utrum in paucis auxili
eris an ī pluribꝫ. Adiuua nos do
mine deus nr̄. In te enī et in tuo
nōie habentes fiduciā: uenimͯ
ꝯ hāc m̄ltitudinē. Dn̄e ds̄ nr̄ tu
es: n̄ p̄ualeat ꝯ te hō. Exterruit i
taq̄ʒ dn̄s ethyopes coram asa et
iuda. Fugeruntq̄ʒ ethyopes. et per
secutus eos asa et pp̄ls qui erat cū
eo. usq̄ʒ gerare. et ruerunt ethyo
pes usq̄ʒ ad internitionē: q̄ꝛ dn̄o ce
dente ꝯtriti sunt et exercitu illius
p̄liante. Tulerunt ergo spolia m̄l
ta: ꝛ p̄cusserunt oēs ciuitates per
circuitum gerare. Grandis q̄ppe tīor
cunctos inuaserat. Et diripuerunt
oēs urbes: ꝛ m̄ltā p̄dam asporta
uerunt. Sʒ ꝛ caulas ouiū destru
entes. tulerunt pecorꝫ infinitaꝫ
m̄ltitudinē. et camelorꝫ: reu̇siq̄ʒ

XV

Azarias aūt filius obed factus in irlm̄.
Azarias aūt filius obed ... sūt in irlm̄.
eo. f̄cō in se sp̄u dei egressus ē in occ
ursum asa: et dixit ei. Audite me
asa: et oīs iuda et beniamin. Dn̄s
uobiscum: q̄ꝛ fuistis cū eo. Si q̄sieri
tis eum: inuenietis. Si aūt dereliq
ritis eum: derelinq̄t uos. Transi
bunt aūt dies m̄lti in isrl̄: absq̄ʒ do
ā. et absq̄ʒ sacerdote. et absq̄ʒ doc
tore. et absq̄ʒ lege. Cūq̄ʒ reuersi i
fuerint in angustia sua. ꝛ clamauerīt
ad dn̄m dm̄ isrl̄. ꝛ q̄sierint eū: reperient.
eū. In illo tp̄e nō erit pax egredienti
ꝛ ingredienti. sʒ terrores undiq̄ʒ in cūc
tis habitatoribꝫ terrarum. Pugnabit
enī gēs ꝯ gentē. et ciuitas ꝯ ciuita
tē: q̄ꝛ dn̄s ꝯturbabit eos in oī an
gustia. Vos aūt ꝯfortamini. et non
dissoluantur man̄ ur̄e: erit enī m̄ces
opi ur̄o. Qđ cum audisset asa uba
scilꝫ ꝛ p̄phetiam azarie filii obed p
phete. ꝯfortatus ē: ꝛ abstulit ydola
de omī ŕra iuda ꝛ beniamin. et ex
urbibꝫ quas ceperat montis effraim:

Et egredienti et ingre
dienti.

ꝛ dedicauit altare dn̄i. qđ erat an
porticum dom̄ dn̄i. Congregauitq̄ʒ
uniūsū iudā et beniamin: ꝛ ad
uenas cū eis de effraym. et de mana
sse. et de symeon. Plures enī ꝯfuge
rant ad eum ex isrl̄: uidentes qđ
dn̄s deus illiͮ eēt cum eo. Cūq̄ʒ ueni
ssent irlm̄ m̄se t̄cio āno. xv. regni
asa. immolauerunt dn̄o in die illa.
de manubiis et p̄da quā adduxe
rant: boues. dcc. et arietes. vii. mi
lia. Et intrauit ex more ad corrob
orandū fedus: ut quereret dn̄m
dm̄ patrū suorꝫ in toto corde ꝛ in to
ta anima sua. Si q̄s aūt n̄ quesierit
inq̄t dn̄m dm̄ isrl̄. moriatur: a mi
nimo usq̄ʒ ad maximū. a uiro us
q̄ʒ ad mulierē. Iurauerūtq̄ʒ uoce ma
gna dn̄o in iubilo. et ī clangore t
ube. ꝛ in sonitu bucinarꝫ: oēs q
erant in iuda c̄ execratiōe. In oī eni
corde suo iurauerunt. et in tota uo
luntate q̄sierunt eū: ꝛ inuenerunt.
Prestititq̄ʒ eis dn̄s requiē p circu
itum. Sʒ ꝛ maacham matrē asa
regis. ex augusto deposuit ipio: t
eo q̄ fecisset in luco simulachꝛ pri
api. Qđ omne ꝯtriuit: ꝛ in frusta cō
minuens. ꝯbussit in torrente ce
dron. Excelsa aūt: derelicta sunt i is
rael. Attamē cor asa: erat p̄fectuꝫ
cunctis diebꝫ eiꝰ. Ea que uouerat
pr̄ suus. et ipe: ꝛ intulit in domū
dn̄i: argentum ꝛ aurꝫ. uasorꝫq̄ʒ di
uersā suppellectilē. Bellū uō nō
fuit: usq̄ʒ ad. xxx. annū regni a

XV

Anno aūt. xxxvi. regni eius. a sa.
Anno aūt. xxxvi. regni eius. ascendit baasa rex isrl̄. in iudā: ꝛ mu
ro circūdabat rama: ut nullus tu
te posset egredi ul̄ ingredi de regno
asa. Protulit aūt asa argentū et au
rum de thesauris domus dn̄i. ꝛ de
thesauris regis: misitq̄ʒ ad bena
dab regem syrie. qui h̄itabat ī da
masco dicēs. Fedus inter me et teē.
Pat̄ quoq̄ʒ meus ꝛ pat̄ tuus: hab
uerūt ꝯcordiā. Quā obrē misi tibi
argentū ꝛ aurum: ut rupto fede

qd h'es cum baasa rege isrl'. facias
eu a me recede. Quo ꝯpto: benadab
misit principes exercituu suoꝝ ad
urbes isrl'. Qui pcusserut ahion. 7
dan. et abelmaim. et uniu'sas ur
bes muratas neptalim. Qd cum
audiss; baasa. desiit edificare ram
a: 7 intermisit op' suu. Porro asa rex
assumpsit uniu'su iuda. et tulert
lapides de rama et ligna que edifi
cationi pparauerat baasa: edifica
uitq; ex eis gabaa. et maspha. In
tp'e illo uenit anani, ppha ad asa re
gem iuda: 7 dixit ei. Quia habuisti fi
ducia in rege syrie. et n in dno deo
tuo: ideirco euasit syrie regis exercit'
d manu tua. None ethyopes 7 lybie
multo plures erat q'drigis 7 eqtib; 7 mul
titudine nimia: Quos cu dno credi
disses tradidit in manus tuas. O
culi ei dni ꝯtemplant' uniu'sa tra:
et pbent fortitudine his q corde
pfecto credut in eu. Stulte igitur
egisti: 7 pp hoc etia p'senti tp'e adu
sum te bella ꝯsurgent. Iratq; e asa
adu'sus uidente: 7 iussit eu mitti
in neruu. Valde quippe sup hoc fu
it dns indignat'. 7 interfecit d pplo
in tp'e illo plurimos. Opa aut asa p
ma 7 nouissima: scripta st in libro
regum iuda. et isrl'. Egrotauit 7 a
sa anno. xxxix. regni sui. dolore
pedum uehementissime: 7 nec in in
firmitate q'siuit dnm. s; magis i
medicoꝝ arte ꝯfisus e. Dormiuit
q; asa cum patrib; suis. et mortu'
e anno. xli. regni sui: et sepeliert
eu in sepulchro suo. q fod'at sibi
in ciuitate dd. Posueruntq; eu sup
lectum suu plenu aromatib; 7 u
guentis meretricuis. que erat pi
gmentarioꝝ arte ꝯfecta: 7 ꝯbusserunt
sup eum ambitioe nimia.

XVII

Regnauit aut iosaphat filius eius p
eo: 7 inualuit ꝯ isrl'. Constituitq;
militu nu'os in cunctis urbib; iuda.
q erat uallate muris: p'sidiaq; dis
posuit in tra iuda. et in ciuitatib'
effraym. quas ceperat asa pat' eius.
Et fuit dns cum iosaphat. Qui a
bulauit in uiis dd patris sui prim
is. et n sperauit in baalim. s; i dno
deo patris sui. et preuit in pceptis
illius: et n iux' pcca isrl'. Confirm
auitq; dns regnu in manu ei'. Et
dedit ois iuda munera iosaphat: fa
cteq; st ei infinite diuitie et multa
gla. Cuq; sumpsiss; cor eius auda
ciam pp uias dni: etia excelsa atq;
lucos de iuda abstulit. Tercio aut
anno regni sui misit de principib'
suis benail. et abdiam. et zachariam.
et nathanahel. et michea. ut doce
rent in ciuitatib; iuda. et cu eis le
uitas semeia. et nathania. et za
badia. asahel quoq; et semiramo
th. et ionatha. adoniaq;. et thobi
am. et thobadonia leuitas: et c eis
helysama: et ioram sacerdotes. Doce
bantq; pplm in iuda. habentes libr
legis dni: et circuibant cunctas urbes
iuda. atq; erudiebant pplm. Itaq; f
ctus e pauor dni. sup oia regna tra
rum. que erat p gyrum iuda: nec
audebant bellare ꝯt' iosaphath. Sed
7 philistei iosaphath munera d'fe
rebant. et uectigal argenti. Arabes
quoq; adducebant pecora. arietu;
.vii. milia. dcc: 7 hyrcos totide. Cre
uit ergo iosaphath: 7 magnificatu'
e usq; in sublime e: et edificauit in
iuda domos ad instar turriu. urbes
q; muratas: 7 multa opa parauit in
urbib; iuda. Viri quoq; bellatores
7 robusti erat in ihrlm: quoꝝ iste e
nu'us p domos atq; familias singulo
rum. In iuda principes exercitus ed
nas dux: 7 cu eo uiri robustissimi
.ccc. mil'. Post hunc iohanna princeps:
et c eo. cc. lxxx. mil'. Post istum q;
amasias filius zechri. consecratus
dno: 7 cum eo. cc. mil'. uiroꝝ fortiu.
Hunc sequebatur robustus ad plale
liada: et cum eo tenentiu arcu;
et clipeu: cc. mil'. Post istum etia
iocabat: 7 cu eo .c.lxxx. mil'. expe

XVIII

ditorum multum. Hii oēs erāt ad manum regis: exceptis aliis quos posuerat in urbibus muratis. et in uniuerso iuda.

Fuit igitur iosaphath diues et inclitus multum: et affinitate coniunctus ē achab. Descenditque post annos. ad eum: in samariam. Ad cuius aduentum mactauit achab arietes et boues plurimos. et populo qui uenerat cum eo. Persuasitque illi: ut ascenderet in ramoth galaad. Dixitque achab rex israel: ad iosaphath regem iuda. Veni mecum: in ramoth galaad. Cui ille respondit. Vt ego. et tu. sic populus tuus. sic et populus meus: tecumque erimus in bello. Dixitque iosaphath ad regem israel. Consule obsecro impresentiarum: sermonem domini. Congregauit igitur rex israel prophetarum. cccc. uiros: et dixit ad eos. In ramoth galaad ad bellandum ire debemus an quiescere: At illi. Ascendite inquiunt: et tradet deus in manum regis. Dixitque iosaphath. Numquid nō est hic propheta domini. ut ab illo etiam requiramus: Et ait rex israel ad iosaphath. Est uir unus a quo possimus querere domini uoluntatem: sed ego odi eum. quia nō prophetat michi bonum sed malum omni tempore. Est autem micheas filius iemla. Dixitque iosaphath. Ne loquaris rex hoc modo. Vocauit ergo rex israel unum de eunuchis: et dixit ei. Voca cito micheam filium iemla. Porro rex israel et iosaphath rex iuda. uterque sedebant in solio suo: uestiti cultu regio. Sedebant autem in area iuxta portam samarie: omnesque prophete uaticinabantur coram eis. Sedechias uero filius chanaana fecit sibi cornua ferrea: et ait. Hec dicit dominus. His uentilabis syriam: donec conteras eam. Omnesque prophete uaticinabantur similiter: atque dicebant. Ascende in ramoth galaad. et prosperabis: et tradet dominus eos in manus regis. Nuntius autem qui ierat ad uocandum micheam: ait illi. En uerba omnium prophetarum uno ore bona regi annuntiant. Queso ergo te. ut sermo tuus ab eis nō dissentiat: loquarisque prospera. Cui respondit micheas. Viuit dominus: quia quodcumque dixerit deus meus. hoc loquar. Venit ergo ad regem. Cui rex ait. Michea. ire debemus in ramoth galaad ad bellandum. an quiescere: Cui ille respondit. Ascendite. cuncta enim prospera euenient: et tradentur hostes in manus uestras. Dixitque rex. Iterum. atque iterum. te adiuro: ut nō loquaris michi. nisi quod uerum ē in nomine domini. At ille ait. Vidi uniuersum israel dispersum in montibus: sicut oues absque pastore. Et dixit dominus. Nō habent isti dominos. Reuertatur unusquisque ad domum suam in pace. Ait rex israel ad iosaphath. Nōne dixi tibi. quod nō prophetaret iste michi quicquam boni. sed ea que mala sunt: At ille. Idcirco ait. audite uerbum domini. Vidi dominum sedentem in solio suo: et omnem exercitum celi assistentem ei a dextris et a sinistris. Et dixit dominus. Quis decipiet achab regem israel. ut ascendat et corruat in ramoth galaad: Cumque diceret unus hoc modo. et alter alio: processit spiritus. et stetit coram domino. et ait. Ego decipiam eum. Cui dominus. In quo inquit decipies: At ille respondit. Egrediar et ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius. Dixitque dominus. Decipies et preualebis: egredere. et fac ita. Nunc igitur ecce dedit dominus spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum: et dominus locutus ē de te mala. Accessit autem sedechias filius chanaane. et percussit michee maxillam: et ait. Per quam uiam transiuit spiritus domini a me. ut loqueretur tibi: Dixitque micheas. Tu ipse uidebis in die illo. quando fueris ingressus cubiculum de cubiculo. ut abscondaris. Precepit autem rex israel dicens. Tollite micheam. et ducite eum ad amon principem ciuitatis. et ad ioas filium amelech: et dicetis. Hec dicit rex. Mittite hunc in carcerem et date ei panis modicum. et aque paululum: donec reuertar

E· rebla;

E· rebla;

E· chanaana
E· chanane

in pace. Dixitq; micheas. Si reũsus
fueris in pace: n̄ ē locutus dñs ime.
Et ait. Audite oẽs ppli. Igitur ascẽ
derunt rex isrł. et iosaphath rex i
uda in ramoth galaad. Dixitq; rex
isrł ad iosaph. Mutabo hītum: 7
sic ad pugnādū uadā. Tu āt i du
ere uestib; tuis. Mutatoq; rex isrł
hītu: uenit ad bellum. Rex āt sy
rie p̄cepat ducib; equitatus sui:
dicens. Nō pugnetis ɔ̃ minimū
aut ɔ̃ maximū: nisi ɔ̃ solū rege
isrł. Itaq; cum uidissent p̄ncipes
eq̄tatus. iosaphath: dixerunt. Rex
isrł ē iste. Et circũ dederūt eū dim
icantes. At ille clamauit ad dom
inũ: 7 auxiliatus ē ei atq; auertit eos
ab illo. Cum ēi uidissent duces eq
tatus qd̄ n̄ eēt rex isrł: reliq̄runt
eū. Accidit āt ut unus e p̄plo in in
ctum sagittam iacēt: 7 pcutēt regē
isrł int̄ ceruicem et scapulas. At
ille aurige suo ait. Conuerte ma
num tuā. 7 educ me de acie: q̄r
uulneratus sū. Et finita ē pugna
in die illo. Porro rex isrł stabat in
curru suo. ɔ̃t syros. usq; ad uespā:
7 mortuus ē occidente sole.

XX

Reuersus ē āt iosaphat. rex iuda.
in domū suā pacifice: in irłm. Cui
occurrit iheu filius anani uidens:
et ait ad eum. Impio p̄bes auxili
um. et his q̄ oderūt dnm̄ amici
cia iungeris. et idcirco iram qdē
dñi merebaris: s; bona opa inuen
ta st̄ in te. eo qd̄ abstuleris lucos d̄
t̄ra iuda. 7 p̄parauis cor tuū ut re
quireres dnm̄ dm̄ patrū tuoꝝ. Ha
bitauit ergo iosaphat in irłm. Rũ
sumq; egressus ē ad p̄plm̄ d̄ bersabe
e usq; ad montē effraim: 7 reuoca
uit eos ad dnm̄ deum patrũ suoꝝ.
Constituitq; iudices terre i cūctis
ciuitatib; iuda munitis: p singlā
loca. Et p̄cipiens iudicib;: uidete i
ait. qd̄ faciatis. Nō eni; hoīs exercetis
iudiciū s; dñi: et qdc̄q; iudicaue
ritis in uos redundabit. Sit timor
dñi uobiscum: et cum diligentia i
cūcta facite. Nō ē enim apd̄ dnm̄ deū
nrm̄ iniquitas. nec psonaꝝ accepto:
nec cupido munerꝝ. In irłm quoq;
ɔstituit iosaphat leuitas et sacdo
tes. et principes familiaꝝ ex isrł:
ut iudiciū et cām dñi iudicarēt
hītatorib; ei⁹. Precepitq; eis dicens.
Sic agetis in timore dñi fideliter:
7 corde pfecto. Oēm cām que uene
rit ad uos frm̄ urōꝝ qui habitant
in urbib; suis int̄ cognatioēm et
cognatioēm. ubicūq; questio ē d̄ le
ge de mandato de cerimoniis de iu
stificationib; ostendite eis. ut nō
peccent in dnm̄: et ne ueniat ira sr̄
uos 7 sup frēs uros. Sic ergo agētes:
n̄ peccabitis. Amarias āt sacdos et
pontifex ur̄: in his que ad deū pti
nent p̄sidebit. Porro zabbadias fi
lius ismahel qui ē dux i domo iuda.
supea opa erit que ad regis offitiū
ptinent. Habetisq; magistros leu
itas: corā uobis. Confortamini 7 agi
te diligent̄: et erit dñs uobiscū i bo

Post hec ɔgregati sūt filii mo
ab 7 filii amon et cum eis de amoi
tis. ad iosaphat: ut pugnarent ɔt
eū. Veneruntq; nuntii: et indica
uert iosaphat dicentes. Venit ɔ te
multitudo magna de his locis. q
t̄ns mare st̄. et de syria: et ecce ɔsi
stunt i asasonthamar. q ē engad
di. Iosaphat āt timore p̄ritus. to
tum se ɔtulit ad rogandū dnm̄:
et p̄dicauit ieiuniũ uniũso iuda.
Congregatusq; ē iuda ad p̄candū
dnm̄. s; 7 oēs d̄ urbib; suis uenerūt
ad obsecrandū eum. Cūq; stetisset
iosaphat in medio cetu iude 7 irł.
in domo dñi an atriū nouū: ait.
Dne deus patrū nroꝝ tu es ds̄ i celo.
7 dn̄aris cunctis regnis gentiū: in
manu tua ē fortitudo 7 potentia:
nec quisq̄ pōt tibi resistere. Non
ne tu deus nr̄ interfecisti oēs hītato
res t̄re huī coram p̄plo tuo isrł. et
dedisti eam semini abrahā amici

tui in sempiternū. Habitaueruntq; ī
ea 7 extruxerunt in illa sciatum
nōi tui: dicentes. Si uenerit s̄r nos
mala. gladius iudicii. pestilentia.
et fames. stabimus corā hac domo
in conspectu tuo. in qua inuocatū
ē nomen tuū. et clamabim᷑ ad te in t
bulationib; nr̄is: et exaudies nos.
saluosq; facies. Nunc igit᷑ ecce filii
amō et moab et mons seyr. p quos
n̄ concessisti filiis isrl᷑: ut transirent.
qn̄ egrediebant᷑ de egypto. s; declin
auerunt ab eis. et nō interfecerunt
illos: e contrario agūt. 7 nituntur
eicere nos de possessiōe quā tradidisti
nobis ds̄ nr̄. Ergo n̄ iudicabis eos?
In nobis quidē n̄ ē tanta fortitudo:
ut possim᷑ huic multitudi resistere
q̄ irruit sup nos. S; cū ignoremus
q̄d age᷑ debeam᷑: hoc solum hēm᷑ re
sidui. ut oculos nr̄os dirigam᷑ ad
te. Omis uō iuda stabat corā dn̄o:
c̄ paruulis 7 uxorib; 7 lib'is suis. Erat
aūt iaziel filius zacharie filii ban
ae filii hieiel. filii mathanie. le
uites. de filiis asaph. sup q̄ factus ē
sp̄c dn̄i in medio turbe: 7 ait. Atte
dite omis iuda. et q̄ h'itatis ir'lm:
7 tu rex iosaphat. Hec dic̄ dn̄s uob.
Nolite timere. nec paueatis hāc mlt
titudinē. Nō ē enim ur̄a pugna. s;
dei. Cras ascendetis 9t eos. ascensu
ri enim s̄t p cliuū noīe sey̆r: 7 inuenie
tis illos in summitate torrentis.
q̄ ē 9 solitudinē heruel. Nō ei erit
uos qui dimicabitis: s; tm̄ mō state
9fidenter. 7 uidebitis auxiliū dn̄i s̄r
uos. O iuda 7 ir'lm nolite time᷑ nec
paueatis: cras egrediemini 9 eos. 7 do
min᷑ erit uobiscum. Iosaphat ergo
7 iuda et oēs h'itatores ir'lm ceciderunt
pronī in trām coram dn̄o: 7 ador
auerunt eū. Porro leuite d̄ filiis
caath. et de filiis chore: laudabāt
dn̄m dm̄ isrl᷑ uoce magna in excel
sum. Cumq; mane surrexissent:
egressi s̄t p desertum thecue. Profectis
q; eis: stans iosaphat in medio eo

rum dixit. Audite me iuda: et oēs
h'itatores ir'lm. Credite ī dn̄o dō ue
stro: et securi eritis. Credite p'phis ei᷑:
et cūcta euenient p'spa. Deditq; 9si
lium p'plo. et statuit cantores dn̄i
ut laudarent eū in turmis suis 7 ante
cederent exercitum: ac uoce 9sona di
cerent. Confitemini dn̄o: qm̄ in e
ternum mīa eius. Cūq; cepissent lau
des cane᷑: uertit dn̄s insidias eo᷑ in
semetipos. filio᷑ scil᷑ amō. et moab.
et montis sey̆r. q̄ egressi fuerāt pugn̄re
9 iudā: et pcussi sunt. Nāq; filii a
mō 7 moab 9surrexerūt adu'sum
h'itatores montis sey̆r: ut int'ficerēt
et delerent eos. Cūq; hoc ope p'petra
ssent: 7 in semetipos u'si. mutuis
9cidere uulnib;. Porro iuda cū ue
niss; ad speluncam q̄ respicit solitu
dinem: uidit pcul oēm late regio
nē plenam cadauib;. nec sup esse
quēq̄ qui necē potuiss; euadere.
Venit ergo iosaphat. et oīs p'pls cū
eo: ad detrahenda spolia mortuo᷑.
Inueneruntq; int᷑ cadauera uariam
suppellectilē: uestes quoq; 7 uasa
p'ciosissima et diripuerunt: ita ut
oīa portare n̄ possent. nec p tres
dies spolia auferre p p'de magnitu
dine. Die aūt quarta congregati s̄t
in ualle b'ndictiōis. et enim qm̄ i
bi b'ndixerunt dn̄o. uocauerunt loc
illū uallis b'ndictiōis usq; in p'sente
diem. Reu'susq; ē oīs uir iuda et h
bitatores ir'lm. et iosaphat ante eos
in ir'lm. c̄ leticia magna: eo q̄ dedi
ss; eis dn̄s gaudiū de inimicis suis.
Ingressiq; sunt in ir'lm cū psalt'iis
7 cytharis 7 tubis: in domum dn̄i.
Irruit aūt pauor dn̄i. sup uniu'sa
regna trā᷑: c̄ audissent q̄d pugnass;
dominus 9 inimicos isrl᷑. Quieuitq;
q; regnū iosaphat: 7 p'buit ei ds̄
pacem pcircuitū. Regnauit igit᷑
iosaphat sup iudā. Et erat. xxxv.
ano᷑ cum regnare cepiss;: uigin
ti aūt 7 quinq; ānis regnauit in ir'lm. Et
nom̄ matris eius azuba. filia se

lachi. Et ambulauit in uia patris sui asa. nec declinauit ab eo. faciens que placita erant coram domino. Verumtamen excelsa non abstulit. Adhuc populus non direxerat cor suum ad dominum deum patrum suorum. Reliqua autem gestorum iosaphat priorum et nouissimorum scripta sunt in libris hieu filii anani: que digessit in libro regum israel. Post hec iniit amicitias iosaphat rex iuda cum ochozia rege israel. cuius opera fuerunt pessima. et particeps fuit ut facerent naues que irent in tharsis: feceruntque classem in asiongaber. Prophetauit autem eliezer filius dodau de maresa. ad iosaphat dicens. Quia habuisti fedus cum ochozia. percussit dominus opera tua: contriteque sunt naues. nec potuerunt ire in tharsis.

Dormiuit autem iosaphat cum patribus suis: et sepultus est cum eis in ciuitate dauid. Regnauitque ioram filius eius pro eo. Qui habuit fratres. filios iosaphat: azariam. iahiel. et zachariam. et azariam. et michael. et saphatiam. Omnes hii filii iosaphat. regis iuda. Deditque eis pater suus multa munera. auri et argenti. et pensationes cum ciuitatibus munitissimis in iuda. Regnum autem tradidit ioram: eo quod esset primogenitus. Surrexit autem ioram super regnum patris sui. Cumque se confirmasset: occidit omnes fratres suos gladio. et quosdam de principibus iuda. Triginta duorum annorum erat ioram. cum regnare cepisset: et octo annis regnauit in ierusalem. Ambulauitque in uiis regum israel: sicut egerat domus achab. filia quippe achab: erat uxor eius. Et fecit malum in conspectu domini. Noluit autem dominus disperdere domum dauid. propter pactum quod inierat cum eo: et quia promiserat ut daret illi lucernam et filiis eius in omni tempore. In diebus illis rebellauit edom. ne esset subditus iude: et constituit sibi regem. Cumque transisset ioram cum principibus suis. et cuncto equitatu qui erat secum: surrexit nocte et percussit edom qui se circumdederat. et omnes duces equitatus eius. Attamen rebellauit edom ne esset sub dicione iuda. usque ad hanc diem. Eo tempore et lobna recessit: ne esset sub manu illius. Dereliquerat enim dominum deum patrum suorum. Insuper et excelsa fabricatus est in urbibus iuda: et fornicari fecit habitatores ierusalem et preuaricari iudam. Allate sunt autem ei littere ab helya propheta: in quibus scriptum erat. Hec dicit dominus deus dauid patris tui. Quoniam non ambulasti in uiis iosaphat patris tui. et in uia asa regis iuda. sed incessisti per iter regum israel. et fornicari fecisti iudam et habitatores ierusalem. imitatus fornicationem domus achab. insuper et fratres tuos domum patris tui meliores te occidisti: ecce dominus percutiet te plaga magna cum populo tuo. et filiis et uxoribus tuis. et uniuersa substantia. Tu autem egrotabis pessimo langore uteri: donec egrediantur uitalia tua paulatim per singulos dies. Suscitauit ergo dominus contra ioram spiritum philistinorum: et arabum. qui confines sunt ethyopibus. Et ascenderunt in terram iuda. et uastauerunt eam. diripueruntque cunctam substantiam que inuenta est in domo regis: insuper et filios eius et uxores. Nec remansit ei filius nisi ioachaz: qui minimus natu erat. Et super hec omnia percussit eum dominus alui dolore insanabili. Cumque diei succederet dies. et temporum spacia uoluerentur. duorum annorum expletus est circulus: et sic longa consumptus tabe ita ut egereret etiam uiscera sua: langore pariter et uita caruit. Et mortuus est in infirmitate pessima: et non fecit ei populus secundum morem combustionis exequias: sicut fecerat maioribus eius. Triginta duorum annorum fuit cum regnare cepisset. et octo annis regnauit in ierusalem. Ambulauit non recte. Et sepelierunt eum in ciuitate dauid: uerumtamen non in sepulcro regum.

XXII

Constituerunt autem habitatores ierusalem ochoziam filium eius minimum: regem pro eo. Omnes enim maiores natu qui

ante eum fuerant: interfecerant latro
nes arabum qui irruerant in castra.
Regnavitque ochozias filius ioram
regis iuda. Filius quadraginta duorum
annorum fuit ochozias cum regnare
cepisset: et uno anno regnavit in ierusalem.
Nomen matris eius athalia: filia amri.
Sed et ipse ingressus est per vias domus achab:
mater eius enim impulit eum ut impie
ageret. Fecit igitur malum in conspectu
domini: sicut domus achab. Ipsi enim fue
runt ei consiliarii post mortem patris
sui in interitum eius: ambulavitque in con
silio eorum. Et perrexit cum ioram filio
achab rege israel in bellum contra azahel
regem syrie in ramoth galaad: vul
neraveruntque syri ioram. Qui reversus est
ut curaretur in iezrahel: multas
enim plagas acceperat in supradicto certami
ne. Igitur ochozias filius ioram rex
iuda. descendit ut inviseret ioram
filium achab: in iezrahel egrotantem.
Voluntatis quippe fuit dei adversum oc
choziam. ut veniret ad ioram: et cum venisset
egrederetur cum eo adversum iehu filium
namsi quem unxit dominus ut deleret do
mum achab. Cum ergo everteret iehu
domum achab. invenit principes iu
da. et filios fratrum ochozie. qui mini
strabant ei: et interfecit illos. Ipsumque
perquirens ochoziam comprehendit latentem
in samaria: adductumque ad se. occi
dit. Et sepelierunt eum: eo quod esset filius ios
aphat. qui quesierat deum in toto cor
de suo. Nec erat ultra spes aliqua: ut
de stirpe aliquis regnaret ochozie. Si
quidem athalia mater eius. videns quod
mortuus esset filius suus: surrexit
et interfecit omnem stirpem regiam domus io
ram. Porro iosabeth filia regis. tu
lit ioas filium ochozie. et furata est
eum de medio filiorum regis. cum inter
ficerentur: absconditque eum cum nu
trice sua in cubiculo lectulorum. Iosa

XXII

beth autem que absconderat eum. erat fi
lia regis ioram. uxor ioiade ponti
ficis. soror ochozie: et idcirco non inter
fecit eum athalia. Fuit ergo cum eis in
domo dei absconditus. vi. annis:
quibus regnavit athalia super terram.

XXIII

Anno autem vii. confortatus ioiada. a
ssumpsit centuriones. azariam videlicet
filium ieroham. et hismahel filium
iohannam. azariam quoque filium obed.
et maasiam filium adaie. et elisaphat
filium zechri: et iniit cum eis confilium
et fedus. Qui circumeuntes iudam congre
gaverunt levitas de cunctis urbibus
iuda. et principes familiarum israel:
veneruntque in ierusalem. Iniit igitur omnis
multitudo pactum in domo domini: cum
rege. Dixitque ad eos ioiada. Ecce filius
regis regnabit: sicut locutus est dominus.
super filios david. Iste est ergo: quem facie
tis. Tertia pars vestrum qui veniunt ad
sabbatum sacerdotum. et levitarum. et ia
nitorum. erit in portis: tertia vero pars ad
domum regis: et tertia ad portam que a
ppellatur fundamenti. Omne vero reliquum
vulgus. sit in atriis domus domini: nec
quisquam alius ingrediatur domum domini.
nisi sacerdotes. et qui ministrant de le
vitis. Ipsi tantummodo ingrediantur quia sancti
ficati sunt: et omne reliquum vulgus ob
servet custodias domini. Levite autem cir
cumdent regem habentes singuli arma sua.
Et si quis alius ingressus fuerit templum:
interficiatur. Sintque cum rege: et intrante
et egrediente. Fecerunt igitur levite et
universus iuda: iuxta omnia que preceperat
ioiada pontifex. Et assumpserunt
singuli viros qui sub se erant: et venie
bant per ordinem sabbati. cum his qui
iam impleverant sabbatum. et egressuri e
rant. Siquidem ioiada pontifex non di
miserat turmas abire: que sibi per sin
gulas ebdomadas succedere consueve
rant. Deditque ioiada sacerdos centu
rionibus lanceas clipeosque et peltas
regis david: quas consecraverat in domum
domini. Constituitque omnem populum te
nentium pugiones. a parte templi dex
tra. usque ad partem templi sinistram.
coram altari et templo: per circuitum
regis. Et eduxerunt filium regis. et inpo
suerunt ei diadema: et dederuntque ei

in manu eius tenendam legem: et con-
stituerunt eum regem. Unxeruntque eum io-
iada pontifex et filii eius: imprecati-
que sunt atque dixerunt. Vivat rex.
Quod cum audisset athalia. vocem scilicet
currentium atque laudantium regem: ingres-
sa est ad populum in templum domini. Cumque
vidisset regem stantem super gradum in in-
troitu. et principes turmasque circa
eum. omnemque populum terre gaudentem atque
clangentem tubis. et diversi generis orga-
nis concinentem. vocemque laudantium: sci-
dit vestimenta sua et ait. Insidie in-
sidie. Egressus autem ioiada pontifex ad
ad centuriones et principes exercitus:
dixit eis. Educite illam extra septa tem-
pli: et interficiatur foris gladio. Prece-
peratque sacerdos: ne occideretur in domo
domini. Et imposuerunt cervicibus eius ma-
nus. Cumque intrasset portam equorum do-
mus regis: interfecerunt eam ibi. Pep-
igit autem ioiada fedus inter se univer-
sumque populum et regem: ut esset populus domini.
Itaque ingressus est omnis populus domum ba-
al. et destruxerunt eam: et altaria ac simu-
lacra illius confregerunt. Mathan autem
sacerdotem baal: interfecerunt ante aras. Con-
stituit autem ioiada prepositos in domo
domini. ut sub manibus sacerdotum et leu-
itarum. quos distribuit david in domo
domini offerrent holocausta domino. sicut
scriptum est in libro moysi: in gaudio
et canticis iuxta dispositionem david. Con-
stituit quoque ianitores in portis do-
mus domini: ut non ingrederetur eam immun-
dus in omni re. Assumpsitque centuriones et
fortissimos viros. ac principes populi.
et omne vulgus terre. et fecerit descendere regem
de domo domini. et introire per medium
porte superioris in domum regis: et col-
locaverunt eum in solio regali. Letatusque
est omnis populus terre: et urbs quievit. Porro
athalia interfecta est gladio.

Septem annorum ioas cum regnare cep-
isset: et .xl. annis regnavit in ierusalem.
Nomen matris eius sebia de bersabee.
Fecitque quod bonum erat coram domino: cunc-
tis diebus ioiade sacerdotis. Accepit autem
ioiada uxores duas: de quibus gen-
uit filios et filias. Post que placu-
it ioas ut instauraret domum domini.
Congregavitque sacerdotes et levitas:
et dixit eis. Egredimini ad civitates
iuda. et colligite de universo israel pe-
cuniam. ad domini sartatecta templi dei ve-
stri. per singulos annos: festinato-
que hoc facite. Porro levite egere ne-
gligentius. Vocavitque rex ioiadam
principem: et dixit ei. Quare non fuit
tibi cure ut cogeres levitas inferre
de iuda et de ierusalem pecuniam que consti-
tuta est a moyse servo domini. ut inferret eam
omnis multitudo israel in tabernaculum
testimonii: Athalia enim impiissima
et filii eius destruxerant domum domini: et
de universis que sanctificata fuerant templo
domini. ornaverant phanum baalim. Prece-
pit ergo rex. et fecerunt archam: posue-
runtque eam iuxta portam domini forinsecus.
Et predicatum est in iuda et ierusalem: ut de-
ferrent singuli pretium domino. quod constitu-
it moyses servus dei super omnem israel in de-
serto. Letatique sunt principes cuncti. et omnis
populus: et ingressi contulerunt in archam
domini atque miserunt. ita ut impleretur.
Cumque tempus esset ut deferrent archam coram
rege per manus levitarum. videbant enim
multam pecuniam: ingrediebatur scriba
regis. et quem primus sacerdos constitue-
rat. effundebantque pecuniam que erat
in archa. Porro archam reportabant: et
ad locum suum. Sicque faciebant per sin-
gulos dies. Et congregata est infinita
pecunia. quam dederunt rex et ioiada.
his qui preerant operibus domus domini. At
illi conducebant ex ea cesores lapidum
et artifices operum singulorum. ut insta-
urarent domum domini: fabros quoque
ferri et eris. ut quod cadere ceperat fulcirent.
Egerentque hii qui operabantur industrie.
et obducebatur parietum cicatrix per
manus eorum: ac suscitaverunt domum dei
in statum pristinum. et firmiter eam stare
fecerunt. Cumque complessent omnia opera: detu-
lerunt coram rege et ioiada reliquam partem
pecunie: de qua facta sunt vasa templi in

ministerium. et holocausta. fiale quoque. et ceteras uasa aurea. et argentea. Et offerebant holocausta in domo domini iugiter: cunctis diebus ioiade. Senuit autem ioiada plenus dierum: et mortuus est. cum esset .c. annorum et .xxx. Sepelieruntque eum in ciuitate dauid cum regibus: eo quod fecisset bonum cum israel. et cum deo et cum domo eius. Postquam autem obiit ioiada: ingressi sunt principes iuda. et adorauerunt regem. Qui delinitus obsequiis eorum acquieuit eis. et dereliquerunt templum domini dei patrum suorum. Seruieruntque lucis et sculptilibus. Et facta est ira domini contra iudam et ierusalem: propter hoc peccatum. Mittebatque eis prophetas ut reuerterentur ad dominum: quos protestantes. illi audire nolebant. Spiritus itaque domini induit zachariam filium ioiade sacerdotem. et stetit in conspectu populi: et dixit eis. Hec dicit deus. Quare transgredimini preceptum domini quod nobis non proderit. et dereliquistis dominum ut dereliqueret uos? Qui congregati. aduersum eum miserunt lapides iuxta imperium regis: in atrio domus domini. Et non est recordatus ioas rex misericordie quam fecerat ioiada pater illius secum: sed interfecit filium eius. Qui cum moreretur ait. Videat dominus. et requirat. Cumque euolutus esset annus. ascendit contra eum exercitus syrie. uenitque in iudam et ierusalem: et interfecit cunctos principes populi. atque uniuersam predam miserunt regi damascum. Et certe cum permodicus uenisset numerus syrorum. tradidit dominus in manibus eorum infinitam multitudinem: eo quod dereliquisset dominum deum patrum suorum. In ioas quoque ignominiosa exercuere iudicia: et abeuntes dimiserunt eum in languoribus magnis. Surrexerunt autem contra eum serui sui in ultionem sanguinis filiorum ioiade sacerdotis. et occiderunt eum in lectulo suo: et mortuus est. Sepelieruntque eum in ciuitate dauid: sed non in sepulchris regum. Insidiati sunt uero ei zabath filius semath amonitidis: et iozabath filius semarith moabitidis. Porro filii eius ac summa pecunie que adunata fuerat sub eo. et instauratio domus dei: scripta sunt diligentius in libro regum.

Et sacerdotis.

X

Regnauit autem filius eius amasias pro eo. Viginti quinque annorum erat amasias cum regnare cepisset: et .xxix. annis regnauit in ierusalem. Nomen matris eius ioiaden de ierusalem. Fecitque bonum in conspectu domini: uerumtamen non in corde perfecto. Cumque roboratum sibi uideret imperium. iugulauit seruos qui occiderant regem patrem suum. Sed filios eorum non interfecit: sicut scriptum est in libro legis moysi. ubi precepit dominus dicens. Non occidentur patres pro filiis neque filii pro patribus suis: sed unusquisque in peccato suo morietur. Congregauit igitur amasias iudam. et constituit eos per familias. tribunosque et centuriones. in uniuerso iuda. et beniamin: et recensuit. a .xx. annis et supra. Inuenitque .xxx. milia iuuenum: qui egrederentur ad pugnam. et tenerent hastam et clipeum. Mercede quoque conduxit de israel .c. milia robustorum: .c. talentis argenti. Venit autem ad illum homo dei: et ait. O rex. ne egrediatur tecum exercitus israel: non est enim dominus cum israel. et cunctis filiis effraim. Quod si putas in robore exercitus bella consistere: superari te faciet dominus ab hostibus. Dei quippe est adiuuare. et in fugam uertere. Dixitque amasias ad hominem dei. Quid ergo fiet de .c. talentis que dedi militibus israel? Et respondit homo dei. Habet dominus: unde tibi dare possit multo his plura. Separauit itaque amasias exercitum qui uenerat ad eum ex effraim: ut reuerteretur in locum suum. At illi contra iudam uehementer irati sunt in regionem suam. Porro amasias confidenter eduxit populum suum: et abiit in uallem salinarum. Percussitque filios seir .x. milia. Et alia .x. milia uirorum ceperunt filii iuda. et adduxerunt ad preruptum cuiusdam petre: et precipitaueruntque eos de summo in preceps. Qui uniuersi crepuerunt. At ille exercitus quem remiserat amasias ne secum iret

ad plium. diffusus est in ciuitatibus
iuda a samaria usq; bethoron. et in-
fectis trib; milib; diripuit p̄dam ma
gnā. Amasias quoq; post cedē ydum
eor. et allatos deos filior seir. statu
it eos in deos sibi. et adorabat eos. et
illis adolebat incensū. Quāobrē ira
tus dns. c. amasiā: misit ad illū pro
phām. qui diceret ei. Cur adorasti
deos qui n̄o liberauert pplm suū de ma
nu tua. Cū hec ille loqret: R̄ndit ei.
Nū c̄siliarius regis es. Quiesce: ne for
te interficiā te. Discedensq; pph̄a. scio
inqt qd cogitauit dns occidere te: q̄
fecisti hoc malū. et insup n̄ acquieui
sti c̄silio mīo. Igit amasias rex iuda
inito c̄silio pessimo. misit ad ioas fi
lium ioachaz filii ihcu regē isrl. di
cēs. Veni. uideam nos mutuo. At il
le remisit nuntios dicēs. Carduus
q ē in libano misit ad cedrū libai: di
cens. Da filio mīo filiā tuā uxorē. Et
ecce bestie q erāt in silua libai transi
erunt: et conculcauerūt carduū. Dixi
sti. Percussi edō: et idcirco erigit cor
tuū in supbiā. Sede in domo tua. Cur
malū adu'sū te puocas. ut cadas tu et
iudas tecū. Noluit audire amasias:
eo q dn̄i eēt uolūtas ut traderet i
manus hostiū. p̄p deos edō. Ascēdit
ergo ioas rex isrl: et mutuo sibi p̄bu
erē c̄spectus. Amasias āt rex iuda ērat
in bethsames iude. Corruitq; iudas
corā isrl: et fugit in tabnacula sua. Po
ro amasiā regem iuda filiū ioas. fili
i ioachaz. cepit ioas rex isrl in beth
sames: et adduxit in irlm. Destruxitq;
muros ei. a porta effraim usq; ad por
tam anguli: cccc. cubitis. Omē quo
q; aurum et argentū. et uniusa ua
sa. q repit i domo dn̄i. et ap obededō.
in thesauris etiā dom' regie. nec n̄ fili
os obsidū: reduxit in samariā. Vixit āt
amasias filius ioas rex iuda postq̄
mortuus ē ioas filius ioachaz rex
isrl: xv. ānis. Reliq uō sermonū am
asie p̄ior. scripta sunt in libro regū
iuda et isrl. Qui postq̄ recessit a do

mino: tetenderūt ei insidias in irlm.
Cūq; fugisset lachis. miserunt et inter-
fecerunt eum ibi: reportātesq; super
equos sepelierūt eum cū patrib; su
is in ciuitate dauid.

XXVI

Omnis āt ppls iuda filiū eius oziam
ānorū. xvi. c̄stituit regē: p patre
suo amasia. Ipse edificauit ahylath
et restituit eā dicioni iude: postq̄ dor
miuit rex cū patrib; suis. Sedecī
annor erat ozias. cum regnare cepisset.
et. lii. ānis regnauit in irlm. Nomen
matris eius iechelia de irlm. Fec
q; qd erat rectum in oclis dn̄i. iuxta
oīa que fecerat amasias pat eius.
et exquisiuit dn̄m in dieb; zacha
rie intelligentis et uidentis deum.
Cumq; requireret dm̄: direx eū i oib.
Denīq; egressus ē. et pugnauit c̄ phy
listiim: et destruxit murū geth. et m
urum iabnie. murūq; azoti. Edifi
cauit quoq; oppida in azoto. et phy
listiī. Et adiuuit eū deus c̄ phylisti
im. et c̄ arabas q habitabāt i gurba
al: et c̄ amonitas. Inpendebantq;
amonite munera ozie. Et diuulg
atū ē nomē eius usq; ad introitū
egypti p̄p crebras uictorias. Edifica
uitq; ozias turres i irlm. sup porta
anguli. et sup portā uallis. et reliq
in eodē muri latere: firmauitq; eas.
Extruxitq; etiā turres i solitudiē. et e
ffodit cysternas plurimas: eo q habēt
multa pecora tā in campestrib; q̄ in
in heremi uastitate. Vineas quoq; ha
buit et uinitores: i mōtib;. et in car
melo. Erat quippe hō: agriculture
deditus. Fuit āt exercitus bellatorū
eius q procedebāt ad p̄lia: sub manu
iehiel scribe maasieq; doctoris et sb
manu ananie q erat de ducib; regis.
Omnisq; nūs principū p familias
suas uiror fortiū. duū miliū sexce
tor. et sub eis uniusus exercitus. ccc.
et. vii. miliū. quīgentor. q erant
apti ad bella: et p rege c̄ aduersarios
dimicabāt. Preparauitq; eis ozias i
cuncto exercitu: clipeos et hastas et

Ex c̄spectu

Et ex

galeas et loricas arcusq; et fundas
ad iaciendos lapides. Et fecit in
ierusalem diuersi generis machinas. quas
in turribus collocauit. et angulis mu
rorum: ut mitterent sagittas. ⁊ saxa
grandia. Egressumq; est nomen eius
procul: eo quod auxiliaretur ei dominus ⁊ co
roborasset illum. Sed cum roboratus esset.
eleuatum est cor eius in interitum suum:
et neglexit dominum deum suum. Ingressus
q; templum domini: adolere uoluit in
censum super altare thimiamatis. Sta
timq; ingressus post eum azarias sacer
dos. ⁊ cum eo sacerdotes domini. octoginta
uiri fortissimi. restiterunt regi: atq;
dixerunt. Non est tui officii ozia ut
adoleas incensum domino: sed sacerdotum.
hoc est filiorum aaron. qui consecrati sunt ad hu
iuscemodi ministerium. Egredere de sanctuario.
ne contempseris: quia non reputabitur tibi
in gloriam a domino deo. Iratusq; est ozias.
et tenens in manu turibulum ut ad
oleret incensum. minabatur sacerdotibus.
Statimq; orta est lepra in fronte eius.
coram sacerdotibus in domo domini super alta
re thymiamatis. Cumq; respexisset eum
azarias pontifex. ⁊ omnes reliqui sacerdotes.
uiderunt lepram in fronte eius. ⁊ festi
nato expulerunt eum. Sed et ipse perterritus
accelerauit egredi: eo quod sensisset il
ico plagam domini. Fuit igitur ozias
rex leprosus usq; ad diem mortis
sue: ⁊ habitauit in domo separata. plenus
lepra. ob quam electus fuerat de domo domini.
Porro ioatham filius eius. rexit do
mum regis: et iudicabat populum terre.
Reliqua autem sermonum ozie priorum
et nouissimorum: scripsit ysaias fi
lius amos propheta. Dormiuitq; ozias
cum patribus suis. et sepelierunt
eum in agro regalium sepulcrorum:
eo quod esset leprosus.

XXVII

Regnauitq; ioa | tham filius eius pro eo. Viginti quinq;
annorum erat ioathan cum regnare cepi
sset: et sedecim annis regnauit in ierusalem.
nomen matris eius ierusa filia sad
och. Fecitq; quod rectum erat coram
domino. iuxta omnia que fecerat ozias
pater eius: excepto quod non est ingressus
templum domini. et adhuc populus delinquebat.
Ipse edificauit portam domus domini excel
sam: ⁊ in muro ophel multa construxit.
Vrbes quoq; edificauit in montibus
iuda: ⁊ in saltibus castella et turres.
Ipse pugnauit contra regem amon: et uicit eum.
Dederuntq; ei filii amon in tempore illo
.c. talenta argenti: et .x. milia cho
ros ordei. et totidem tritici. Hec ei prebu
erunt filii amon: in anno secundo et tertio.
Corroboratusq; est ioatham: eo quod direxis
set uias suas coram domino deo suo. Reliqua
autem sermonum ioatham. et omnes pugne eius.
⁊ opera: scripta sunt in libro regum israel ⁊
iuda. Viginti quinq; annorum erat cum re
gnare cepisset: ⁊ .xvi. annis regnauit
in ierusalem. Dormiuitq; ioathan cum
patribus suis: ⁊ sepelierunt eum in ciuitate
dauid. Et regnauit achaz filius eius pro eo.

XX[VIII]

Viginti annorum erat achaz cum regnare
cepisset: ⁊ sedecim annis regnauit in ie
rusalem. Non fecit rectum in conspectu
domini. sicut dauid pater eius. sed ambulauit
in uiis regum israel: insuper ⁊ statuas con
fudit baalim. Ipse est qui adoleuit in
censum in ualle beenennon: ⁊ lustra
uit filios suos in igne iuxta ritum gen
tium. quas interfecit dominus in aduentu
filiorum israel. Sacrificabat quoq; ⁊ thi
miamata succendebat in excelsis ⁊ in
collibus: ⁊ sub omni ligno frondoso. Tra
diditq; eum dominus deus eius: in manu regis
syrie. Qui percussit eum. magnamq; pre
dam cepit de imperio eius: ⁊ adduxit
in damascum. Manibus quoq; regis israel
traditus est: ⁊ percussus plaga grandi.
Occiditq; phacee filius romelie. de
iuda. cxx. milia in die uno. omnes uiros
bellatores: eo quod reliquissent dominum
deum patrum suorum. Eodem tempore occidit
zechri uir potens effraim. masia
filium regis. et ezricam ducem domus eius:
elchanan quoq; secundum a rege. Ceperunt
q; filii israel de fratribus suis. cc. milia
mulierum puerorum. et puellarum. et in
finitam predam: pertuleruntq; eam in sa
mariam. Ea tempestate: erat ibi

Ex probissimi.

pph'a dnī nōe obed. Qui egressus ob
uiā exercitui uenienti in samariā: di
xit eis. Ecce iratus dns ds patrū uro
rum contra iudā. tradidit eos in manib3
urīs: et occidistis eos atrociť. ita ut
in celū pertingeret crudelitas urā. Īn
sup filios iuda et ierlm. uultis uob
subicere in seruos et ancillas: qđ nequaq
fcō opus ē. Peccastis ēī sup hoc dnō
deo uro. Sz audite consilium meū. et re
ducite captiuos quos adduxistis de
fratrib3 urīs: qr magnus furor dnī im
minet uobis. Steterūt itaq3 uiri de
principib3 filior effraim. azarias fi
lius iohannā. barachias filius mo
sollamoth. iezechias filius sellū. et am
asias filius adali. contra eos qui ueniebāt
de prelio: et dixerunt eis. Nō introduce
tis huc captiuos: ne peccemus dnō.
Quare uultis adicere sup peccata ura.
et uetera cumulare delicta? Grande q
ppe peccatū ē: et ira furoris dnī imm
inet sup isrl. Dimiseruntq3 uiri bella
tores predam. et uniuersa que ceperant: corā
principib3 et oī multitudine. Stete
runtq3 uiri quos supra memora
uimus: et apphendentes captiuos oēs
qui nudi erant uestierūt de spoliis. Cū
q3 uestissent eos. et calciassent et refe
cissent cibo ac potu. unxissent quoq3
propter laborem. et adhibuissent eis curam:
quicumq3 ambulare nō poterant et erant
inbecilli corpe. īposuerūt eos iumentis:
et adduxerunt in ierico ciuitatē palma
rum ad fratres eorum: ipsiq3 reuersi sunt ī sa
mariā. Tempore illo misit rex ach
az ad regē assirior: postulans auxi
liū. Veneruntq3 idumei et percusserunt
multos ex iuda: et ceperunt predam
magnā. Philistiim quoq3 diffusi
sunt p urbes campestres. et ad meri
diem iuda: ceperuntq3 bethsames et
haialon. et gaderoth. socho quoq3
et thanā. et gamzo cum uiculis suis:
et habitauerunt in eis. Humiliauerat eī
dns iudā propter achaz regē isrl: eo qđ de
nudasset eum auxilio et contemptui ha
buisset dnm. Adduxitq3 dns contra eum

teglaphalasar regem assiriorum:
qui et afflixit eum. et nullo resistē
te uastauit. Igitur achaz spoliata
domo dnī. et domo regū. et principū
dedit regi assirior munera: et tamē
nichil ei pfuit. Insup et tpr angusti
e sue. auxit contemptū in dnm: ipse
pse rex achaz. Immolauit diis dam
asci uictimas percussorib3 suis: et di
xit. Dii regum sirie: auxiliantur eis.
quos ego placabo hostiis. et aderūt
michi: cū e contrario ipi fuerint ruine
ei et uniuerso isrl. Direptis itaq3 ach
az oīb3 uasis domus dei atq3 confractis.
clausit ianuas tēpli dei: et fecit sibi
altaria in uniuersis angulis ierlm. In oī
b3 quoq3 urbib3 iuda extruxit aras
ad cremandū thus: atq3 ad iracun
diā puocauit dnm dm patrū suo
rum. Reliqua autē sermonū eius et oīum
operum suor. prior et nouissimor: scri
pta sunt in libro regum iuda et isrl.
Dormiuitq3 achaz cum patrib3 suis:
et sepelierūt eū in ciuitate ierlm. Ne
q3 eñ receperunt eū in sepulchris re
gum isrl. Regnauitq3 ezechias filius
eius pro eo.

XXIX

Igitur ezechias regnare cepit cū. xxv.
esset annor: et uiginti noue annis
annis regnauit in ierlm. Nomen mris ei9
habia filia zacharie. Fecitq3 qđ erat
placitum in conspectu dnī: iuxta
oīa que fecerat dauid pater eius. In
ipo anno et mense primo regni sui
apuit ualuas domus dnī: et instau
rauit eas. Adduxitq3 sacerdotes atq3
leuitas. et congregauit eos in plateā
orientalē: dixitq3 ad eos. Audite me
leuite. et scificamini. Mundate do
mū dnī di patrū nror: auferte oēm
inmunditiā de sanctuario. Peccauerunt
patres nri: et fecerūt malū in conspec
tu dnī dei nri. derelinquentes eū. Aū
terunt facies suas a tabernaclo do
dni nri: et prebuerūt dorsum. Clauserūt
ostia que erant in porticu: et extinxerūt
lucernas. Incensumq3 nō adoleuerūt:
et holocausta nō obtulerunt in scuario

Ezm

dei isrl. Concitatus ē itaq; furor do
mini sup iudā. et ihrlm: tradiditq;
eos in cōmotiōem. et in interitū.
et in sibilum: sicut ipi cernitis oc
ulis uris. En corruerūt pres nri
gladiis: filii nri et filie nre. et co
niuges captiue ducte sūt. ppt h scel'.
Nunc igitur placet michi ut in
eamus fedus cū dno do isrl: et a
uertat a nob furorem ire sue. Filii
mei nolite neglige. Vos elegit dns.
ut stetis corā eo. et ministretis illi: et
colatis eū. et cremetis ei incensū.
Surrexerūt ergo leuite: maath
filius amasie. et iohel filius azarie
de filiis caath. Porro de filiis mera
ri: cys filius abdai. et azarias filius
iala leel. De filiis aūt gson: ioha filius
zemma. et eden filius ioha. At uero
d filiis helisaphā: zamri et iahiel. De
filiis quoq; asaph: zacharias. et ma
thanias. Nec nō de filiis heman: ia
hiel. et semei. Sz et de filiis idithū:
semeias. et oziel. Congregaueruntq;
fres suos. et scificati sūt: et ingressi su
nt iuxta mādatū regis et ipiū dni. ut ex
piarent domū dni. Sacerdotes quoq;
ingressi teplū dni ut scificarent illud:
extulerūt omem immunditiā quā in
repperant in uestibulo dom' dni: q̄
tulerūt leuite. et asportauerūt ad
torrentē cedrō foras. Ceperūt aūt pri
ma die mensis primi mundare: et in die
.viii. eiusdē mensis. ingressi sūt porticū do
mus dni: expiaueruntq; teplū dieb'
.viii. et in die .xvi. mensis eiusdē. qd
ceperāt impleuerūt. Ingressi quoq;
sūt ad ezechiā regē: et dixerūt ei. Sci
ficauimus omem domū dni et altare
holocausti. uasaq; eius. nec nō et men
sam ppositionis cum oībz uasis suis.
cunctamq; tepli supellectilē. q̄ pol
luerat rex achaz in regno suo. postq̄
puaricatus ē: et ecce exposita sūt oia
corā altari dni. Consurgensq; dilu
culo ezechias rex adunauit oēs prin
cipes ciuitatis: et ascendit in domū
dni. Obtuleruntq; simul tauros .vii.
et arietes .vii. agnos .vii. et hyrcos
.vii. p peccato: pro regno. p scīuario. pro
iuda. Dixit quoq; sacerdotibz filii
is aaron: ut offerrent sup altare
dni. Mactauerūt igitur tauros:
et susceperunt sanguinē sacerdotes et
fuderunt illū sup altare. Mactaue
runt etiā arietes: et illorz sanguinē
sup altare fuderūt. Immolauerūt
agnos: et fuderūt sup altare sanguinē.
Applicueruntq; hyrcos p peccato corā
rege. et uniūsa multitudine: i posue
runtq; manus suas sup eos. Et i
molauerūt illos sacerdotes: et asperse
runt sanguinē eorū corā altari. p
piacio uniūsi isrl. Pro oī quippe isrl:
pceperat rex ut holocaustū fieret. et
pro peccato. Constituit quoq; leuitas
in domo dni cum cymbalis. et psalte
riis. et cytharis: sēm dispositionē
dd regis. et gad uidentis. et nathā p
phete. Siquidē pceptū dni fuit. per
manū pphaz eius. Steteruntq; leui
te: tenentes organa dd. et sacerdotes
tubas. Et iussit ezechias: ut offerre
tur holocausta sup altare. Cūq; of
ferrent holocausta: ceperunt laudes
canere dno. et clangere tubis. atq; in
diūsis organis: que dd rex isrl pre
parauerat. concrepare. Omni aūt turba
adorāte. cātores et hii q tenebant
tubas erāt in officio suo: donec ɔple
retur holocaustū. Cūq; finita eēt ob
latio: incuruatus ē rex et oēs q erant
cū eo: et adorauerūt. Precepitq; eze
chias et principes leuitis. ut laud
arēt dnm sermonibz dd. et asaph
uidentis. Qui laudauerūt eū magna
leticia: et incuruato genu adoraue
runt. Ezechias aūt. hec etiā addi
dit. Impleuistis manus uras dno:
accedite et offerte uictimas et laudes
in domo dni. Obtulit ergo uniūsa
multitudo hostias et laudes. et ho
locausta: mente deuota. Porro nūs
holocaustorz q obtulit multitudo
hec fuit: tauros .lxx. arietes .c. a
gnos .cc. Scificauerūt quoq; dno

boues .dc. et oues tria milia. Sacerdotes uero pauci erant. nec poterant sufficere ut pelles holocaustorum detraherent: unde et leuite fratres eorum adiuuerunt eos donec impleretur opus. et sanctificarentur antistites. Leuite quippe faciliori ritu sanctificantur quam sacerdotes. Fuerunt igitur holocausta plurima: adipes pacificorum. et libamina holocaustorum. Et completus est cultus domus domini. Letatusque est ezechias et omnis populus: eo quod ministerium domini esset expletum. De repente quippe hoc fieri placuerat.

Misit quoque ezechias ad omnem israel et iudam. scripsitque epistolas ad effraim et manassen: ut uenirent in domum domini in ierusalem. et facerent phase domino deo israel. Inito ergo consilio regis et principum, et uniuersi cetus ierusalem: decreuerunt ut facerent phase mense secundo. Non enim occurrerat facere in tempore suo: quia sacerdotes qui possent sufficere sanctificati non fuerant. et populus nondum congregatus fuerat in ierusalem. Placuitque sermo regi et omni multitudini. et decreuerunt ut mitterent nuntios in uniuersum israel de bersabee. usque dan: ut uenirent et facerent phase domino deo israel in ierusalem. Multi enim non fecerant: sicut prescriptum est in lege. Perrexeruntque cursores cum epistolis ex regis imperio. et principum eius. in uniuersum israel et iudam: iuxta quod rex iusserat predicantes. Filii israel reuertimini ad dominum deum abraham. et ysaac. et israel: et reuertetur ad reliquias que effugerunt manus regis assyriorum. Nolite fieri sicut patres uestri. et fratres. qui recesserunt a domino deo patrum suorum: et tradidit eos in interitum. ut ipsi cernitis. Nolite indurare ceruices uestras: sicut patres uestri. Tradite manus uestras domino: et uenite ad sanctuarium eius. quod sanctificauit in eternum. Seruite domino deo patrum uestrorum: et auertetur a uobis ira furoris eius. Si enim uos reuersi fueritis ad dominum. fratres uestri et filii uestri habebunt misericordiam coram dominis suis. qui illos duxerunt captiuos: et reuertentur in terram hanc. Pius enim. et clemens est dominus deus uester: et non auertet faciem suam a uobis. si reuersi fueritis ad eum. Igitur cursores pergebant uelociter de ciuitate in ciuitatem. per terram effraim. et manasse usque zabulon: illis irridentibus et subsannantibus eos. At tamen quidam uiri ex aser et manasse. et zabulon. acquiescentes consilio: uenerunt in ierusalem. In iuda uero facta est manus domini. ut daret eis cor unum: et facerent iuxta preceptum regis et principum. uerbum domini. Congregatique sunt in ierusalem populi multi: ut facerent sollempnitatem azimorum in mense secundo. Et surgentes destruxerunt altaria que erant in ierusalem: atque uniuersa in quibus idolis adolebatur incensum subuertentes. proiecerunt in torrentem cedron. Immolauerunt autem phase .xiiii. die mensis secundi. Sacerdotes quoque atque leuite tandem sanctificati obtulerunt holocausta in domo domini. steteruntque in ordine suo. iuxta dispositionem et legem moysi hominis dei. Sacerdotes uero suscipiebant effundendum sanguinem de manibus leuitarum: eo quod multa turba sanctificata non esset. et idcirco immolarent leuite phase. his qui non occurrerant sanctificari domino. Magna etiam pars populi de effraim. et manasse. et ysachar. et zabulon. que sanctificata non fuerat comedit phase: non iuxta quod scriptum est. Et orauit pro eis ezechias dicens. Dominus bonus propitiabitur cunctis. qui in toto corde requirunt dominum deum patrum suorum: et non imputabitur eis quod minus sanctificati sunt. Quem exaudiuit dominus: et placatus est populo. Feceruntque filii israel qui inuenti sunt in ierusalem sollempnitatem azimorum .vii. diebus. in leticia magna. laudantes et dominum per singulos dies: leuite quoque et sacerdotes per organa. que suo officio congruebant. Et locutus est ezechias ad cor omnium leuitarum qui habebant intelligentiam bonam: super domino. Et comederunt .vii. diebus sollempnitatis: immolantes uictimas pacificorum. et laudantes dominum deum

patrū suorum. Placuitq; uniuerse multitudini: ut celebrarent etiā alios dies .vii. Quod et fecerūt: cū ingenti gaudio. Ezechias āt rex iuda: p̄buerat multitudini mille tauros. et .vii. milia ouiū. Principes uero: dederunt populo tauros mille et oues .x. milia. Scificata ergo ē sacerdotum plurima multitudo: et letitia p̄fusa omnis turba iuda. tam sacerdotum et leuitarum quā uniuerse frequentie que uenerat ex isrł: proselitorum quoq; de terra isrł et habitantium in iuda. factaq; ē grandis celebritas in ierlm: qualis a diebus salomonis filii dauid regis isrł. in ea urbe nō fuerāt. Surrexerunt ergo āt sacerdotes atq; leuite benedicentes populo. et exaudita ē uox eorum: peruenitq; oratio in habitaculū sctm celi.

XXXI

Cumq; hec fuissent rite celebrata. egressus ē omnis isrł qui inuentus fuerāt in urbibus iuda. et fregerūt simulacra. succideruntq; lucos. demoliti sunt excelsa et altaria destruxerunt: nō solū de uniuerso iuda et beniamin. sed et de effraim quoq; et manasse. donec penitus euerterent. Reuersiq; sunt omnes filii isrł: in possessiones et ciuitates suas. Ezechias āt constituit turmas sacerdotales et leuiticas. per diuisiones suas. unumquemq; in officio proprio. tam sacerdotum uidelicet quā leuitarum. ad holocausta et pacifica: ut ministrarent et confiterentur canerentq; in portis castrorum dñi. Pars āt regis erāt: ut de propria eius substantia. offerretur holocaustū mane semper et uespere sabbatis quoq; et kalendis et sollempnitatibus ceteris: sicut scriptum ē in lege moysi. Precepit etiā populo habitantiū ierlm. ut darent partes sacerdotibus et leuitis: ut possent uacare legi dñi. Quod cum percrebruisset in auribus multitudinis. plurimas obtulerunt primitias filii isrł frumenti. uini. et olei. mellis quoq; et omniū que gignit humus decimas obtulerūt. Sed et filii isrł. et iuda qui habitabant in urbibus iuda obtulerūt decimas boum et ouium. decimasq; scorum que uouerant dño deo suo: atq; uniuersa portantes. fecerunt aceruos plurimos. Mense tercio ceperunt iacere fundamenta aceruorum: et mense .vii. compleuerunt eos. Cūq; ingressi fuissent ezechias et principes eius. uiderunt aceruos: et benedixerunt domino ac populo isrł. Interrogauitq; ezechias sacerdotes et leuitas: cur ita iacerent aceruii. Respondit illi azarias sacerdos primus de stirpe sadoch. dicens. Ex quo ceperunt offerri primitie in domo domini. comedimus et saturati sumus: et remanserunt plurima eo quod benedixerit dñs populo suo. Reliquiarum ē copia ista: quia cernis. Precepit igitur ezechias: ut prepararent horrea in domo domini. Quod cū fecissent: intulerunt tam primicias quam decimas. et quecumq; uouerant fideliter. Fuit āt prefectus eorum chonenias leuita: et semei frater eius secundus. Post quem iehiel. et azarias. et naath. et asahel. et ierimoth. iozabad quoq; et helel. et iesmahias. et maath. et banaias. prepositi sub manibus choneme et semei fratris eius: ex imperio ezechie regis. et azarie pontificis domus dñi. ad quos omnia pertinebant. Chore uero filius iemna leuites. et ianitor orientalis porte. prepositus erat hiis que sponte offerebantur dño: primiciisq; et consecratis in scā scorum. Et sub cura eius. eden. et beniamin. iesue. et semeias. amarias quoq; et sechenias. in ciuitatibus sacerdotum: ut fideliter distribuerent fratribus suis partes. minoribus atq; maioribus. exceptis maribus ab annis tribus et supra: cunctis qui ingrediebantur templum dñi. Et quicquid per dies singulos conducebātur in ministerio atq; obseruationibus iuxta diuisiones suas. sacerdotibus per familias et leuitis. a .xx. anno et supra. per ordines et turmas suas: uniuerseq; multitudini tā uxoribus quā liberis eorum utriusq; sexus. fideliter cibi dabantur que scificata fuerant p

bebant. Sed et filiorum aaron per agros
et suburbana urbium singularum dis
positi erant uiri: qui partes distribu
erent uniuerso sexui masculino. de sace
dotibus et leuitis. Fecit ergo ezechias
uniuersa que diximus in omni iuda. operatusque
est bonum et rectum et uerum coram domino deo su
o: in uniuersa cultura ministerii domus dei.
iuxta legem et cerimonias: uolens requirere
dominum deum suum in toto corde suo. Fecit
que et prosperatus est.

Post que et huiuscemodi ueritatem. ue
nit sennacherib rex assiriorum: et ingres
sus iudam obsedit ciuitates munitas.
uolens eas capere. Quod cum audisset eze
chias uenisse scilicet sennacherib. et totum
belli impetum uerti contra ierusalem: inito cum
principibus consilio. uirisque fortissimis.
ut obturarent capita fontium que erant
extra urbem: et hoc omnium decernente sententia.
congregauit multitudinem plurimam. et ob
turauerunt cunctos fontes et riuum qui
fluebat in medio terre dicentes: ne
ueniant reges assiriorum. et inueniant
aquarum habundantiam. Edificauit quoque
agens industrie omnem murum qui fuerat
dissipatus: et extruxit turres desuper.
et forinsecus alterum murum. Instaurauit
que mello in ciuitate dauid: et fecit uni
uersi generis armaturam et clipeos. Con
stituitque principes bellatorum in exerci
tu. Et conuocauit uniuersos in platea por
te ciuitatis: ac locutus est ad cor eo
rum dicens. Viriliter agite et confortamini.
Nolite timere: nec paueatis regem assi
riorum. et uniuersam multitudinem que est
cum eo. Multo enim nobiscum plures sunt
quam cum illo. Cum illo est brachium car
neum: nobiscum dominus deus noster qui auxili
ator est noster. pugnatque pro nobis. Confor
tatusque est populus: huiuscemodi uerbis
ezechie regis iuda. Que postquam ges
ta sunt. misit rex assiriorum seruos suos in ie
rusalem. ipse enim cum uniuerso exercitu ob
sidebat lachis: ad ezechiam regem iu
da. et ad omnem populum qui erat in urbe.
dicens. Hec dicit senacherib: rex as
siriorum. In quo habentes fiduciam. sede
tis obsessi in ierusalem: Num ezechias
decepit uos. ut tradat morti in fa
me et siti. affirmans quod dominus deus
uester liberet uos de manu regis assiriorum:
Numquid non iste est ezechias qui destruxit
excelsa illius et altaria. et precepit iude
et ierusalem. dicens. coram altari uno adora
bitis et in ipso comburetis incensum:
An ignoratis que ego fecerim. et patres
mei cunctis terrarum populis: Numquid
preualuerunt dii gentium omniumque
terrarum liberare regionem suam de manu
mea: Quis est de uniuersis diis gen
tium quas uastauerunt patres mei.
qui potuerit liberare populum suum de ma
nu mea. ut possit etiam deus uester e
ruere uos de hac manu: Non uos ergo
decipiat ezechias nec uana persua
sione deludat. neque credatis ei. Si enim
nullus potuit deus cunctarum genti
um atque regionum. liberare populum
suum de manu mea. et de manu patrum
meorum: consequenter nec deus uester poterit
eruere uos de hac manu. Sed et alia
alia multa locuti sunt serui eius contra dominum
deum: et contra ezechiam seruum eius. Epistolas quoque
scripsit plenas blasphemie in dominum
deum israel: et locutus est aduersus eum.
Sicut dii gentium ceterarum non potuerunt
liberare populum suum de manu mea: sic et
deus ezechie eruere non poterit populum su
um de manu ista. Insuper et clamore
magno lingua iudaica contra populum qui
sedebat in muris ierusalem personabat.
ut terreret eos et caperet ciuitatem: locu
tusque est contra deum ierusalem sicut aduersum deos
populorum terre. opera manuum hominum. Orau
erunt autem ezechias rex. et ysaias filius
amos propheta. aduersum hanc blasp
hemiam: ac uociferati sunt usque in
celum. Et misit dominus angelum suum:
qui percussit omnem uirum robustum. et be
llatorem et principem exercitus regis
assiriorum: Reuersusque est cum ignominia:
in terram suam. Cumque ingressus esset do
mum dei sui: filii qui egressi fuerant
de utero eius interfecerunt eum gladio.
Saluauitque dominus ezechiam et habitatores

res irlm de manu sennacherib regis
assiriorum et de manu omnium: et prestitit
eis quietem per circuitum. Multi etiam
deferebant hostias et sacrificia do
mino in irlm: et munera ezechie re
gi iuda. Qui exaltatus est post hec
coram cunctis gentibus. In diebus
illis egrotavit ezechias usque ad
mortem: et oravit dominum. et exaudi
vit eum. et dedit ei signum. Sed non iuxta
beneficia que acceperat retribuit. quia e
levatum est cor eius: et facta est contra
eum ira. et contra iudam. et irlm. Humiliatus
que est postea eo quod exaltatum fuisset cor
eius. tam ipse quam habitatores irlm:
et idcirco non venit in eos ira domini in
diebus ezechie. Fuit autem ezechias di
ves. et inclitus valde. et thesaur
os sibi plurimos congregavit argen
ti. auri. et lapidis pretiosi. aroma
tum. et universi armorum generis
et vasorum magni pretii. Apothecas quoque
frumenti. vini. et olei. et presepia omnium
iumentorum: caulas quoque pecoribus.
et urbes. vi. edificavit. Habebat enim
quippe greges ovium. et armentorum
innumerabiles: eo quod dedisset ei
dominus substantiam multam nimis. Ipse est
ezechias qui obturavit superiorem
fontem aquarum gyon: et avertit eas subter
ad occidentem urbis david. In omnibus operi
bus suis: fecit prospere que voluit. Atta
men in legatione principum babi
lonis. qui missi fuerant ad eum. ut
interrogarent de portento quod acciderat
super terram. dereliquit eum deus ut temptaret:
et nota fierent omnia que erant in corde
eius. Reliqua autem sermonum ezechie. et
misericordiarum eius. scripta sunt in visione
ysaie filii amos prophete: et in libro
regum iuda et israel. Dormivitque ezec
hias cum patribus suis. et sepelie
runt eum super sepulchra filiorum david.
et celebraverunt eius exequias. uni
versus iuda et omnes habitatores irlm.
Regnavitque manasses filius eius

XXXIII

Duodecim annorum erat ma[nasses cum] [re]g[nare] [c]e[pisset]...
nasses cum regnare cepisset: et quin
quaginta annis regnavit in irlm.
Fecit autem malum coram domino iuxta ab
hominationes gentium quas subvertit
dominus coram filiis israel: et conversus in
stauravit excelsa que demolitus
fuerat ezechias pater eius. Con
struxitque aras baalim. et fecit lu
cos: et adoravit omnem militiam celi.
et coluit eam. Edificavit quoque alta
ria in domo domini: de qua dixerat
dominus. in irlm erit nomen meum in e
ternum. Edificavit autem ea cuncto exer
citui celi. in duobus atriis domus do
mini: transireque fecit filios suos
per ignem in valle benennon. Observa
bat sompnia. sectabatur auguria. ma
leficis artibus inserviebat: et habebat
secum magos et incantatores:
multaque mala operatus est coram domino
ut irritaret eum. Sculptile quoque
et conflatile signum posuit in domo
domini: de qua locutus est deus ad david. et
ad salomonem filium eius dicens. In do
mo hac et in irlm quam elegi de cunc
tis tribubus israel ponam nomen me
um in sempiternum. et movere non
faciam pedem israel. de terra quam tradidi
patribus eorum. ita dumtaxat si custo
dierint facere que precepi eis. cunctamque
legem et cerimonias atque iudicia per
manum moysi. Igitur manasses seduxit
iudam et habitatores irlm: ut face
rent malum super omnes gentes quas
subverterat dominus a facie filiorum is
rael. Locutusque est dominus ad eum et ad po
pulum illius. et attendere noluerunt.
Idcirco superinduxit eis principes ex
ercitus regis assiriorum: ceperuntque
manassem: et vinctum cathenis at
que compedibus duxerunt eum in babilonem.
Qui postquam coangustatus est: ora
vit dominum deum suum. et egit penitentiam
valde coram deo patrum suorum. Deprecatus
que est eum. et obsecravit intente. et ex
audivit orationem eius: reduxitque eum
in irlm in regnum suum. Et cognovit
manasses: quod dominus ipse esset deus.
Post hec edificavit murum extra civi

Et dominus

tatem David ad occidentem Gyon in
valle ab introitu porte piscium
per circuitum usque ad Ophel et exalta
vit illum vehementer. Constituitque prin
cipes exercitus in cunctis civitatibus
Iuda munitis. et abstulit deos alie
nos. et simulacrum de domo Domini et ar
as quoque quas fecerat in monte do
mus Domini et in Ierusalem: et proiecit omnia
extra urbem. Porro instauravit altare
Domini et immolavit super illud victimas
et pacifica. et laudem. precepitque Iu
de. ut serviret Domino Deo Israel. Attamen
adhuc populus immolabat in excelsis
Domino Deo suo. Reliqua autem gestorum Man
asse et obsecratio eius ad Deum suum.
verba quoque videntium qui loquebantur
ad eum in nomine Domini Dei Israel: continentur
in sermonibus regum Israel. Oratio quoque
eius et exauditio. et cuncta peccata atque
contemptus. loca etiam in quibus edificavi
t excelsa. et fecit lucos. et statuas
antequam ageret penitentiam: scripta sunt in ser
monibus Ozai. Dormivit autem Mana
sses cum patribus suis: et sepelierunt eum
in domo sua. Regnavitque pro eo filius eius
Amon. Viginti duorum annorum erat
Amon cum regnare cepisset: et duobus
annis regnavit in Ierusalem. Fecitque malum
in conspectu Domini sicut fecerat Ma
nasses pater eius: et cunctis ydolis que
Manasses fuerat fabricatus immo
lavit atque servivit. Et non est reveritus
faciem Domini. sicut reveritus est Manasses
pater eius: et multo maiora deliquit. Cum
que coniurassent adversus eum servi sui: in
terfecerunt eum in domo sua. Porro
reliqua populi multitudo. cesis his qui Am
on percusserant: constituit Iosiam filium
eius regem pro eo.

I. Octo annorum erat Iosias cum regnare cepisset: et triginta et uno
anno regnavit in Ierusalem. Fecitque quod erat
rectum in conspectu Domini. et ambulavit
in viis David patris sui: non declinavit
ad dexteram neque ad sinistram. Octavo
autem anno regni sui cum adhuc esset puer.
cepit querere Deum patris sui David:
et .xii. anno postquam ceperat. mundavit
Iudam. et Ierusalem ab excelsis. et lucis.
simulacrisque. et sculptilibus. Destr
uxeruntque coram eo aras Baalim: et
simulacra que superposita fuerant
demoliti sunt. Lucos etiam et sculp
tilia succidit atque comminuit: et super
tumulos eorum qui eis immolare consue
verant fragmenta dispersit. Ossa preterea
sacerdotum: combussit in altaribus ydo
lorum. Mundavitque Iudam et Ierusalem:
sed et in urbibus Manasse et Effraim.
et Symeon usque Neptali cuncta subver
tit. Cumque altaria dissipasset. et lucos.
et sculptilia contrivisset in frusta. cunc
taque delubra demolitus esset de univer
sa terra Israel: reversus est in Ierusalem. Igitur
decimo octavo anno regni sui mundata
iam terra. et templo Domini. misit Saph
an filium Heselie. et Maasiam principem
civitatis. et Ioha filium Ioachaz a commen
tariis. ut instaurarent domum Domini Dei
sui. Qui venerunt ad Helchiam sacerdo
tem magnum: acceptamque pecuniam ab eo
que illata fuerat in domum Domini. et quam
congregaverant Levite et ianitores de
Manasse et Effraim et universis reli
quiis Israel. ab omni quoque Iuda et Be
niamin. et habitatoribus Ierusalem: tradiderunt
in manibus eorum qui preerant operariis in
domo Domini. ut instaurarent templum
et infirma queque sarcirent. At illi de
derunt eam artificibus et cementariis:
ut emerent lapides excisos de lapidi
cinis. et ligna ad commissuras edifi
cii. et ad contignationem domorum. quas
destruxerant reges Iuda. Qui fide
liter cuncta faciebant. Erant autem prepositi
operantium Iahath. et Abdias de fi
liis Merari. Zacharias et Mosollam
de filiis Caath qui urgebant opus: omnes
Levite scientes organis canere. Super
eos vero qui ad diversos usus onera por
tabant: erant scribe et magistri de Le
vitis ianitores. Cumque efferrent pe
cuniam que illata fuerat in templum
Domini. repperit Helchias sacerdos librum
legis Domini per manum Moysi: et ait ad
Saphan scribam. Librum legis inveni

Et helchie.

in domo dni. Et tradidit ei. At ille
intulit volumen ad regem: et nunti
avit ei dicens. Omnia que dedisti i
manus servorum tuorum: ecce conplent.
Argentum quod repertum est in domo dni
conflaverunt: datumque est prefectis artifi
cum et diversa opera fabricantium. Pos
tea tradidit michi helchias sacerdos
hunc librum. Quem cum rege presente
recitasset. audissetque ille verba legis:
scidit vestimenta sua. Et precepit hel
chie. et hasaham filio saphan. et ab
don filio micha. saphan quoque scri
be et asaie servo regis: dicens. Ite et ora
te dnm pro me. et pro reliquis israel. et iu
da: super universis sermonibus libri i
stius. qui repertus est. Magnus enim fu
ror dni stillavit super nos: eo quod non
custodierint patres nostri verba dni. ut
facerent omnia que scripta sunt in isto
volumine. Abiit igitur helchias.
et hii qui simul a rege missi fuerant.
ad oldam prophetem uxorem sellum. filii
thecuath. filii zasra. custodis vestiu
que habitabat in ierusalem in secunda: et locu
ti sunt ei verba que supra narravimus.
At illa respondit eis. Hec dicit dns deus
israel. Dicite viro: qui misit vos ad
me. Hec dicit dns deus. Ecce ego i
ducam mala super locum istum. et super
habitatores eius. cunctaque maledic
ta que scripta sunt in libro hoc quem
legerunt coram rege iuda: quia dereliq
runt me. et sacrificaverunt diis a
lienis. ut me ad iracundiam provoca
rent. in cunctis operibus manuum sua
rum. Iccirco stillabit furor meus
super locum istum: et non extinguetur.
Ad regem autem iuda. qui misit illos vos
pro dno deprecando: sic loquimini. Hec
dicit dns deus israel. Quoniam audisti
verba voluminis: atque emollitum est cor
tuum et humiliatus es in conspectu dei
super hiis que dicta sunt contra locum hunc.
et habitatores ierusalem reveritusque a
facie mea scidisti vestimenta tua. et
flevisti coram me: ego quoque exau
divi te dicit dns. Iam enim colligam

te ad patres tuos. et inferen insse
pulcrum tuum in pace: nec videbunt
oculi tui omne malum quod ego induc
turus sum super locum istum. et super
habitatores eius. Retulerunt itaque
regi cuncta que dixerat. At ille convoc
atis universis maioribus natu iuda.
et ierusalem. ascendit in domum dni. un
aque omnes viri iuda et habitatores ierusalem.
sacerdotes et levite: et cunctus populus
a minimo usque ad maximum. Qui
bus audientibus in domo dni. legit
rex omnia verba voluminis: et stans
in tribunali suo percussit fedus coram
dno. ut ambularet post eum. et custo
diret precepta. et testimonia. et iusti
ficationes eius in toto corde suo. et in
tota anima sua. faceretque que scripta sunt
in volumine illo quod legerat. Adiu
ravit quoque super hoc omnes qui reperti fue
rant in ierusalem. et beniamin et fece
runt habitatores ierusalem iuxta pactum
suum dni dei patrum suorum. Abstulit ergo
iosias cunctas abhominationes: de u
niversis regionibus filiorum israel. Et fecit
omnes qui residui erant in israel servire
dno deo suo. Cunctis diebus vite eius:
non recesserunt a dno deo patrum suorum.

XX

Fecit autem iosias in ierusalem phase dno.
quod imolatum est. xiiii. die mensis primi.
et constituit sacerdotes in officiis suis:
hortatusque est eos. ut ministrarent in domo
dni. Levitis quoque ad quorum erudi
tionem omnis israel sanctificabatur dno: loc
utus est. Ponite archam in sanctuario tem
pli: quod edificavit salomon filius david
rex israel. Nequaquam enim eam ultra portabitis.
Nunc autem ministrate dno deo vestro.
et populo eius israel. et preparate vos per do
mos et cognationes vestras. in divisi
onibus singulorum: sicut precepit david rex
israel. et descripsit salomon filius eius.
Et ministrate in sanctuario eius per familias
as turmasque leviticas: et sanctificati
imolate phase. Fratres quoque etiam ve
stros ut possint iuxta verba que locutus
est dns. in manu moysi facere: preparate. De
dit preterea iosias omni populo qui ibi fuerat

inuentus. in sollēpnitatē phase.
agnos 7 edos de gregib;. et reliqui
pecoris. xxx. milt. boūq; . ccc. 7 ccc;
Hec de regis uniūsa sba. Duces
quoq; eius sponte qđ uouerant
obtulerunt: tam pplo quā sacer-
do
tib; 7 leuitis. Porro helchias. 7 za
charias. 7 iehihel principes dom
dni dederūt sacerdotib; ad faciend
phase pecora commixti duo milia
sexcenta: 7 boues trecentos. Chon
enias āt et semeias. etiā et nathana
el frēs eius. nec nō asabias iahihel
et iozabaz principes leuitarū: dede
runt ceteris leuitis ad celebrandū pha
se quinq; milia pecor et boues. d; P
patūq; ē ministeriū. et steterūt sac
dotes in officio suo. 7 leuite quoq;
in turmis iux regis ipiū: et imola
tum ē phase. Asperseruntq; sacerdotes
man suas sanguine. et leuite de
traxerunt pelles holocaustor. et sep
arauerūt ea ut darent p domos et
familias singlor. et offerrent dno.
sicē scriptum ē in libro moysi. Debo
b; quoq; fecerūt similit. Et assau
erūtq; phase sup igne: iux qđ lege
scriptum ē. Pacificas uō hostias co
xerūt in lebetis. et caccabis. et ollis:
et festinato distribuerūt uniuse ple
bi. Sibi āt et sacerdotib; postea pa
rauerūt: nā in oblatione holocau
storū. et adipum. usq; ad noctem
sacerdotes fuīt occupati: unde leui
te sibi et sacerdotib; filiis aarō ppa
rauerunt nouissimis. Porro canto
res filii asaph. stabāt in ordine suo:
iux pceptū dd. et asaph. et heman.
et idithum pphar regis. Janitores
uō p portas singulas obsuabant:
ita ut nec puncto qdē discederent a
ministerio. Quāobrē et frēs eor
leuite: parauerūt eis cibos. Omis
igitur cultura dni rite cōpleta est i
die illa. ut facerēt phase. et holo
causta offerrent sup altare dni:
iux pceptū regis iosie. feceruntq;
filii isrl qui repti fuerāt ibi pha
se in tpr illo: 7 sollēpnitatē azimo
rum. vii. dieb;. Nō fuit phase si
mile huic in isrl: a dieb; samuel
pphete. S; nec quisquā de regibus
isrl fecit phase. sicē iosias: sacerdoti
b; et leuitis. et oī iuda. et isrl. qui
reptus fuerat 7 habitantib; in ierlm.
Decimo octauo anno regni iosie: h
phase celebratū ē. Postquā instau
rauerat iosias tēplū: ascendit ne
chao rex egypti ad pugnādū in car
camis iuxta eufraten: et pcessit in
occursum eius iosias. At ille missi
ad eum nuntiis: ait. Quid michi
7 tibi rex iuda? Nō hodie ad uersum
te uenio: s; cōtra aliā pugno domū.
ad quā ds me festinato ire pcepit.
Desine aduersum dni facē qui mec
ē: ne interficiat te. Noluit iosias re
uti: s; parauit cō eū bellū. nec acq
euit smonib; nechao ex ore di. s;
uenim pcexit ut dimicaret i cāpo
maggeddo: ibiq; uulneratus a sa
gittariis. dix pueris suis. Educite
me de plio: q oppido uulneratus
sum. Qui transtulerūt eū de curru i
alter currū. qui seqbat eū more re
gio: 7 asportauerūt eū in ierlm. Qo
mortuusq; ē. 7 sepultus in mausoleo
patrū suor: 7 uniūsus iuda 7 ierlm
luxerūt eū. Jeremias maxie: cui
oēs cantores atq; cantatrices usq;
in pūsentē diē lamentationes sr iosiā
replicāt. 7 et q. lex obtinuit i isrl:
ecce scriptum fertur in lamentatioi
b;. Reliqua āt smonū iosie. 7 mia
rum eius. que lege pcepta sūt dni:
opa quoq; illi pma 7 nouissima: sc
pta sunt in libro regū isrl 7 iuda.

XXXVI

Tulit ergo pplš tre ioachaz filium io
sie: et constituit regem p patre suo
in ierlm. Viginti triuim annor erat
ioachaz cum regnare cepisset: 7 trib
mensib; regnauit in ierlm. Ammouit āt
eū rex egypti. cum uenisset ierlm: 7
condempnauit trām. c. talentis arge
ti. et talento auri. Constituitq; rege
pro eo eliachim frēm eius. sup iudā

et ierusalem: et uertit nomen eius ioachim. Ip
sum uero ioachaz tulit secum: et abdu
xit in egyptum. Viginti .v. annorum erat
ioachim cum regnare cepisset. et .xi. an
nis regnauit in ierusalem: fecitque malum
coram domino deo suo. Contra hunc a
scendit nabuchodonosor rex chal
deorum. et uinctum cathenis duxit in ba
biloniam: ad quam et uasa domini transtu
lit. et posuit ea in templo suo. Reliqua autem
uerborum ioachim. et abhominationum
eius quas operatus est. et que inuenta sunt
in eo: continentur in libro regum israel et iu
da. Regnauit ergo ioachim filius eius
pro eo. Octo annorum erat ioachim cum
regnare cepisset: et tribus mensibus ac
.x. diebus regnauit in ierusalem. fecitque ma
lum in conspectu domini. Cumque anni
circulus uolueretur. misit nabuchodonosor
rex: qui et adduxerunt eum in babilo
nem. asportatis simul preciosissimis ua
sis domus domini. Regem uero constituit sedec
hiam patruum eius: super iudam et ierusalem.
Viginti et unius anni erat sedechias
cum regnare cepisset: et .xi. annis regna
uit in ierusalem. fecitque malum in oculis
domini dei sui: nec erubuit faciem ierem
ie prophete loquentis ad se ex ore domini. Atre
ge quoque nabuchodonosor recessit.
qui adiurauerat eum per deum: et indura
uit ceruicem suam et cor. ut non reuerteretur
ad dominum deum israel. Sed et uniuersi prin
cipes sacerdotum et populus preuaricati sunt
inique iuxta uniuersas abhominationes
gentium: et polluerunt domum domini quam
sanctificauerat sibi in ierusalem. Mittebat autem
dominus deus patrum suorum ad illos per manum
nuntiorum suorum de nocte consurgens. et
cotidie commonens: eo quod parceret populo
et habitaculo suo. At illi subsannabant
nuntios dei. et paruipendebant sermo
nes eius. illudebantque prophetis: donec
ascenderet furor domini in populum eius. et
esset nulla curatio. Adduxit enim super
eos regem chaldeorum: et interfecit iuu
enes eorum gladio in domo sanctuarii.
Non est misertus adolescentis. et uirgi
nis. et senis. nec decrepiti quidem: sed

omnes tradidit manibus eius. Vniuersaque
uasa domus domini tam maiora quam
minora. et thesauros templi et re
gis et principum: transtulit in babilo
nem. Incenderunt hostes domum
dei. destruxerunt murum ierusalem. uni
uersas turres combusserunt: et quicquid pre
tiosum erat demoliti sunt. Siquis eua
serat gladium. ductus in babilonem
seruiuit regi et filiis eius: donec imperaret
rex persarum. et compleretur sermo domini ex
ore ieremie. et celebraret terra sabbata
sua. Cunctis enim diebus desolationis e
git sabbatum: usque dum complerentur
.lxx. anni. Anno autem primo cyri regis persa
rum. ad explendum sermonem domini.
quem locutus fuerat per os ieremie. sus
citauit dominus spiritum cyri regis persarum: qui
iussit predicari in uniuerso regno
suo etiam per scripturam dicens. Hec di
cit cyrus rex persarum. Omnia regna terre
dedit michi dominus deus celi: et ipse prece
pit michi ut edificarem ei domum in
ierusalem que est in iudea. Quis ex uobis
est in omni populo eius? Sit dominus deus suus
cum eo: et ascendat. Explicit liber
paralipomenon. Incipit oratio.

Et inclinauit salomon genua in
sua in conspectu tocius ecclesie
israel. et expandit manus suas ad
celum: et dixit. Domine deus israel
non est similis deus in celo sursum neque
in terra deorsum. qui custodis testamen
tum suum et misericordiam pueris tuis qui ambulant
tibi in conspectu tuo in toto corde
suo. Qui prestitisti puero tuo dauid. que locutus
es in ore tuo. et in manu tua implesti
sicut dies iste. Et nunc domine deus israel
custodi puero tuo dauid. patri meo que
locutus es illi dicens. Non deerit tibi
uir a facie mea sedens in trono israel.
Veruntamen si custodierint filii tui legem
meam et in preceptis meis ambulent
sicut ambulauerunt in conspectu tu
o fideles. Et nunc domine deus israel cre
ditum est uerbum quod locutus es pu
ero tuo dauid. quam siue ergo habitabit deus
cum hominibus in terra. Si celum celi non suf

fitiat tibi. quanto magis domus hec quam edificavi: Sed respicias ad orationem pueri tui et precationem deus ut exaudias domine placationem orationis quam puer tuus orat coram te hodie. ut sint oculi tui super domum hanc die ac nocte: in locum quem dixisti invocari nomen tuum. Et exaudias orationem quam puer tuus orat in hoc loco. Et exaudias precationem pueri tui quam et populi tui israel si oraverint in loco isto. Et exaudias in loco habitationis tue deus israel de celo. et exaudias et propitius sis si peccaverit vir in te.

Incipit prefatio beati ieronimi in trum di libros esdre.

Utrum difficilius sit facere quod poscitis an negare: necdum statui. Nam neque vobis aliquid imperantibus abnuere sententie est: et magnitudo oneris impositi. ita cervices premit ut ante sub fasce ruendum sit quam levandum. Accedunt ad hoc invidorum studia qui omne quod scribimus reprehendendum putant: et interdum contra se conscientia repugnante. publice lacerant quod occulte legunt: in tantum ut clamare compellar et dicere. Domine libera animam meam a labiis iniquis: et a lingua dolosa. Tertius annus est quod semper scribitis et rescribitis. ut Esdre librum et Hester vobis de hebreo transferam: quasi non habeatis greca et latina volumina. aut quicquid illud est quod a nobis vertitur non statim ab omnibus conspuendum sit. Frustra autem ut quidam ait niti. neque aliud fatigando nisi odium querere: extreme dementie est. Itaque obsecro vos mi domnion et rogatiane karissimi. ut privata lectione contenti. librum non efferatis in publicum: ne fastidiosis cibos ingeratis: vitetisque eorum supercilium qui iudicare tantum de aliis. et ipsi facere nichil noverunt. Si qui autem fratrum sunt quibus nostra non displicent: hiis tribuatis exemplar: admonentes ut hebrea nomina quorum grandis in hoc volumine copia est: distincte et per intervalla transcribant. nichil enim proficit emendasse librum: nisi emendatio librariorum diligentia conservetur. Nec quemquam moveat quod unus a nobis editus liber est. nec apocriforum tertii et quarti libri somniis delectetur: quia et apud hebreos esdre neemieque sermones in unum volumen coartantur: et que non habentur apud illos. nec de xxiiii senioribus sunt: procul abicienda. Si quis autem lxx opposuerit vobis interpretes. exemplaria eorum varietas ipsa lacerata et eversa demonstrat. nec potest utique verum asseri quod diversum est. Et mittite eum ad evangelia in quibus multa ponuntur de veteri testamento que apud lxx interpretes non habentur; velut illud. quoniam nazareus vocabitur. et ex egipto vocavi filium meum. et videbunt in quem compunxerunt. et multaque alia que latiori operi reservamus: et querite ab eo ubi scripta sunt. Cumque proferre non potuerint: vos legite de hiis exemplaribus que nuper a nobis edita maledicorum cotidie linguis confodiuntur. Sed ut ad compendium veniam: certe quod criminatur sum. equissimum est. Edidi aliquid quod non habetur in greco: vel aliter habetur quam a me versum est. Quid interpretem laniant? Interrogent hebreos: et ipsis auctoribus translationi mee vel arrogent vel derogent fidem. Porro aliud est. si clausis quod dicitur oculis. michi voluerint maledicere. et non imitantur grecorum studium et benivolentiam: qui post lxx translatores iam christi evangelio coruscante. iudeos et hebionitas legis veteris interpretes. aquilam videlicet. simachum. et theodotionem. et curiose legunt et per origenis laborem exaplois ecclesiis dedicarunt. Quanto magis latini grati esse deberent. quod exultantem cernerent greciam a se aliquid mutuari. Primum enim magnorum sumptuum est et infinite difficultatis: exemplaria posse habere omnia. Deinde etiam qui habuerint et hebrei sermonis ignari sunt: magis errabunt ignorantes quis e multis verius dixe-

Et ex exemplaribus

rit. Quod etiam sapientissimo cuidam nuper apud grecos accidit. Ut interdum scripture sensum relinquens: uniuscuiusque interpretis sequeretur errorem. Nos autem qui hebree lingue saltem paruam habemus scientiam. et latinus nobis utcumque sermo non deest: et de aliis magis possumus iudicare. et ea que ipsi intelligimus in nostram linguam promere. Itaque licet excetra sibilet. uictorque synon incendia iactet: numquam meum iuuante christo silebit eloquium: etiam precisa lingua balbuciet. Legant qui uolunt. qui nolunt abiciant. euentilent apices: litteras calumpnientur. Magis uestra caritate prouocabor ad studium: quam illorum detractione et odio deterrebor. Explicit.

Incipit liber esdras.

In anno primo cyri regis persarum. ut compleretur uerbum domini ex ore ieremie. suscitauit dominus spiritum cyri regis persarum: et transduxit uocem in omni regno suo. etiam per scripturam dicens. Hec dicit cyrus rex persarum. Omnia regna terre dedit michi dominus deus celi: et ipse precepit michi ut edificarem ei domum in ierusalem que est in iudea. Quis est in uobis de uniuerso populo eius? Sit deus illius cum eo. Ascendat ierusalem que est in iudea: et edificet domum domini dei israel. ipse est deus qui est in ierusalem. Et omnes reliqui in cunctis locis ubicumque habitant adiuuent eum uiri de loco suo. argento et auro et substantia et pecoribus: excepto quod uoluntarie offerunt templo dei quod est in ierusalem. Et surrexerunt principes patrum de iuda et beniamin et sacerdotes et leuite. omnis cuius suscitauit deus spiritum: ut ascenderent ad edificandum templum domini quod erat in ierusalem. Uniuersique qui erant in circuitu adiuuerunt manus eorum in uasis argenteis et aureis. in substantia. in supellectili. in iumentis: exceptis his que sponte obtulerant. Rex uero cyrus protulit uasa templi domini que tulerat nabuchodonosor de ierusalem: et posuerat ea in templo dei sui. Protulit autem ea cyrus rex persarum per manum mitridatis filii gazabar: et annumerauit ea sasabasar principi iude. Et hic est numerus eorum. fiale auree. xxx. fiale argentee mille. cultri. xxviiii: sciphi aurei. xxx. sciphi argentei secundi. cccc. x: uasa alia mille. Omnia uasa aurea et argentea: quinque milia. cccc. Uniuersa tulit sasabasar cum his qui ascendebant de transmigratione babylonis in ierusalem.

C. II.

Hii sunt autem prouincie filii qui ascenderunt de captiuitate: quam transtulerat nabuchodonosor rex babylonis in babylonem. et reuersi sunt in ierusalem. et iudam. unusquisque in ciuitatem suam. qui uenerunt cum zorobabel: iesua. neemia. saraia. rahelaia. mardochai. belsan. mesphar. beguai. reum. baana. Numerus uirorum populi israel. Filii pharos: duo milia. cl. xxii. Filii arethi: septingenti. lxxv. Filii gersephatia: ccc. lxxv. Filii sephecia: ccc. lxxii. Filii area: dcc. lxxv. Filii phethmoab. filiorum iosue. dccc. ioab: duo milia. dcccc. xii. Filii helam: m. cc. l. iiii. Filii zechu: dcccc. xlv. Filii caharn: dcc. lx. Filii bani: dc. xlii. Filii bebai: dc. xxiii. Filii azgad: m. cc. xxii. Filii adonicam: dc. lxvi. Filii beguai: m. m. lvi. Filii adin: cccc. liiii. Filii ather qui erant ex ezechia: nonaginta octo. Filii besai: ccc. xxiii. Filii iore: c. xii. Filii asom: cc. xxiii. Filii iebar: nonaginta v. Filii bethleem: c. xxiii. Uiri nethopha: lvi. Uiri anathot: c. xxviii. Filii azmaueth: xlii. Filii cariathiarim. cephiara. et beeroth: dcc. xliii. Filii arama. et gaba: dc. xxi. Uiri machmas: c. xxii. Uiri bethel. et gai: cc. xxiii. Filii nebo: lii. Filii megbis: c. lvi. Filii helam alterius: m. cc. liiii. Filii harim: ccc. xx. Filii lodadid et

ono: dcc. xxv. filii iericho: ccc. xlv. filii sanaa: iii. milia. dc. xxx. Sacdotes filii idaia in domo iesue: dccc. lxxiii. filii emer: m. lii. filii phessur: m. cc. xlvii. filii harim: m. x. et vii. Leuite filii iesue et cedmiel filiorum oduia: lxxiiii. Cantores filii asaph: c. xxviii. filii ianitorum: filii sellum. filii ather. filii thelmon. filii accub. filii atita. filii sobai: filii sobai: uniuersi. c. xxxviii. Nathinei. filii soaosai. filii assupha. filii thebbaoth. filii ceros. filii sisaa. filii phadon. filii lebana. filii agaba. filii accub. filii agab. filii selmai. filii anam. filii gaddel. filii gaer. filii rahaia. filii rasin. filii nechoda. filii gazem. filii aci. filii phasea. filii besee. filii asenaa. filii mimim. filii nethusim. filii bechuch. filii acchupha. filii harhur. filii besluth. filii mayda. filii arsa. filii bercos. filii sisara. filii thema. filii nasia. filii accupha. filii seruorum salomonis. filii sothelthei. filii sophereth. filii pharuda. filii ala. filii delcon. filii gedel. filii saphatia. filii athil. filii phocereth. qui erant de aseban filii ami. Omnes nathinei et filii seruorum salomonis: ccc. xcii. Et hii qui ascenderunt de thelmela thelarsa cherub. et adon. imer. Et non potuerunt indicare domum patrum suorum et semen suum: utrum ex israhel essent. filii delaia. filii thobia. filii necoda: dc. lii. Et de filiis sacdotum. filii obia. filii accos. filii berzellai. qui accepit de filiabus berzellai galaaditis uxorem: et uocatus est nomine eorum. Hii quesierunt scripturam genealogie sue. et non inuenerunt et eiecti sunt de sacerdotio. Et dixit athersata eis. ut non comederent de sancto sanctorum: donec surgeret sacdos doctus atque perfectus. Omnis multitudo quasi unus. xlii. milia. ccc. lx: exceptis seruis eorum et ancillis qui erant. vii. milia. ccc. xxxvii. Et in ipsis cantores atque cantatrices: ducenti. Equi eorum: sexcenti. xxxvi. Muli eorum: cc. xlv. Cameli eorum: cccc. xxxv. Asini eorum: vi. milia. dcc. xx. Et de principibus patrum cum ingrederentur templum domini quod est in ierusalem: sponte obtulerunt in domum dei et ad extruendam eam in loco suo. Secundum uires suas dederunt impensas operis. auri solidos. lx. milia et mille: argenti mnas. v. milia: et uestes sacerdotales. c. Habitauerunt ergo sacdotes et leuite. et de populo et cantores et ianitores et nathinei in urbibus suis: uniuersusque israhel in ciuitatibus suis.

III

[…]amque uene[…]rat septimus mensis. et erant filii israhel in ciuitatibus suis. Congregatus est ergo populus quasi uir unus in ierusalem. Et surrexit iosue filius iosedech et fratres eius sacdotes: et zorobabel filius salathiel et fratres eius. Et edificauerunt altare dei israhel: ut offerrent in eo holocaustomata sicut scriptum est in lege moysi uiri dei. Collocauerunt autem altare super bases suas deterrentibus eos per circuitum populis terrarum. Et obtulerunt super illud holocaustum domino: et mane et uespere. feceruntque sollempnitatem tabernaculorum sicut scriptum est: et holocaustum diebus singulis per ordinem secundum preceptum: opus diei in die suo. Et post hoc holocaustum iuge. tam in kalendis. quam in uniuersis sollempnitatibus domini. que erant consecrate: et in omnibus in quibus ultro offerebatur munus domino. A primo die mensis. vii: ceperunt offerre holocaustum domino. Porro templum dei: nec dum fundatum erat. Dederunt autem pecunias lathomis et cementariis. cibum quoque potum et oleum. sidoniis tiriisque: ut deferrent ligna cedrina de libano ad mare ioppes. iuxta quod preceperat cirus rex persarum eis. Anno autem secundo aduentus eorum ad templum dei in ierusalem. et mense secundo ceperunt zorobabel filius salathiel. et iosue filius iosedech. et reliqui de fratribus eorum sacdotes et leuite. et omnes qui uenerant de captiuitate in ierusalem: et constituerunt leuitas a. xx. annis et

sup^a. ut urgerent opus dñi. Stetit
q3 iosue et filii eius. et frēs ei^9. ced
miel et filii eius. et filii iuda: q̄. ui
un^9 ut instarēt sup eos q faciebāt
op^9 in tēplo dei: filii henadad. filii
eor 7 frēs eor leuite. Fundato igit̃
tēplo dñi a cementariis. steterūt sac̄
dotes in ornatu suo cū tubis. et le
uite filii asaph in cymbal: ut lau
darent dñm p manū dd regis isrt. Et
concinebāt in ymnis et cfessiōe do
mino: qm̄ bon^9 qm̄ in etnū mīa ei^9
sup isrt. Omnis quoq3 ppls uocifera
batur clamore magno i laudādo
dnm: eo qd fundatū ēēt tēplum
dñi. Plurimi etiā de sacdotib3 7 le
uitis 7 principes patrū et seniores
qui uiderāt tēplum pri^9 cum fun
datū ēēt. et hoc tēplū in ocul' eorū:
flebat uoce magna. Et multi uocife
rantes in letitia: eleuabāt uocē. 7
Nec poterāt quisq̄ agnoscē uocē cla
moris letantiū: 7 uocē fletus ppli.
Cōmixti enī ppls uociferabatur
clamore magno: et uox audiebat^r

C. Audiētes IIII

Audierūt aūt hostes iude 7 bē peni.
iamin. q2 filii captiuitatis edific
arent templū dño dō isrt: accedē
tesq3 ad zorobabel et ad pricipes 7
patrum dixerunt eis. Edificem^9 uob
cum: q2 ita ut uos qrim^9 dñm urm.
Ecce nos immolauimus uictimas ex
dieb3 asoraddon regis assur: q addu
xit nos huc. Et dixit eis zorobabel
et iosue: et reliq principes patrū
isrt. Nō ē nob et uob ut edificem^9
domū dō nro: s3 nos ipi soli edifica
bim^9 dño dō nro sic̄ nob cyrus rex
psar pcepit. Factum ē igit̃ ut ppls
terre impediret man^9 ppli iude: 7 tur
baret eos in edificādo. Conduxerūt
quoq3 adūsum eos csiliatores. ut
destruerēt csiliū eor oib3 dieb^9 cyri
regis psar: et usq3 ad regnū darii
regis psarum. In regno aūt asueri.
ipse est rex artaxerxes i pricipio re
gni eius: scripserunt accusatione3
adūsum habitatores iude et irlm.

Et in dieb3 artaxersis scripsit be
sellam mitridates et tabel. et reli
qui qui erant i csilio eor: ad artar
xersen regem psarum. Epla aūt ac
cusationis scripta erat siriace: 7 le
gebatur sermone syro. Reum. beel.
teem. et samsai scriba: scripserunt
eplam unam de irlm. artaxersi
regi huiuscemodi. Reum. beel. teē.
et samsai scriba. et reliq csiliatores
eor. dinei. et aphathei. et therpa
lei. arphasei. barchuei. babilonii.
susannechanei. daeei. elamite. et
ceti de gentib3 quas transtulit asē
nafar magnus et glosus. et hitare
eas fecit in ciuitatib3 samarie. et i
reliqs regionib3 transfluminē i pace. Hoc
ē exemplar eple. quā miserunt ad
eum. Artaxersi regi serui tui uiri q
sūt transfluuiū. salutē dicūt. Notū3
sit regi: q2 iudei q ascenderūt a te ad
nos: uenerūt in irlm ciuitatē rebellē
et pessimā: quā edificāt extruētes
muros ei^9. et parietes cponentes. 7
Nunc igitur notū sit regi. q2 si ciui
tas illa edificata fuerit. et muri ei^9 i
staurati: tributū et uectigal et an
nuos reditus nō dabūt: 7 usq3 ad re
ges hec noxa perueniet. Nos ergo me
mores salis qd in palatio comedim^9.
et q2 lesiōes regis uidere nefas duci
mus: idcirco misim^9. et nuntiam^9
regi. ut recenseas in libris hystori
arum patrū tuor. et inuenies scri
ptū in cōmētariis: 7 scies qm̄ urbs
illa urbs rebellis ē et nocēs regib3
et prouinciis: et bella cōcitant in ea
ex dieb3 antiquis. Quā obrē 7 ciui
tas ipa destructa ē. Nuntiam^9 nos
regi. qm̄ si ciuitas illa edificata fu
erit. et muri eius instaurati: posse
ssionē transfluuiū nō habebis. Ver
bum misit rex ad reum. beel. teem.
et samsai scribam. et ad reliquos
qui erāt in csilio eor habitatores sa
marie. et ceteris transflumē: salute3
dicēs 7 pacem. Accusatio quā misistis
ad nos: manifeste lecta ē coram me.

Et a me preceptum est et recensuerunt.
inveneruntque quoniam civitas illa a
diebus antiquis adversum reges re-
bellat: et seditiones et prelia concitantur
in ea. Nam et reges fortissimi fue-
runt in ierusalem: qui et dominati sunt omni re-
gioni que trans fluvium est. Tributum
quoque et vectigal et redditus acci-
piebant. Nunc igitur audite sententiam. ut
prohibeatis viros illos. et urbs illa non
edificetur: donec si forte a me iussum
fuerit. Videte ne negligenter hoc imple-
atis: et paulatim crescat malum contra reges.
Itaque exemplum edicti arthaxersis
regis: lectum est coram reum. beel-
teem. et samsai scriba. et consiliariis
eorum. Et abierunt festini in ierusalem ad
iudeos: et prohibuerunt eos in brachio
et robore. Tunc intermissum est opus domus
dei in ierusalem: et non fiebat usque ad secundum an-
num regni darii regis persarum.

Prophetaverunt autem aggeus propheta.
et zacharias filius addo: prophetantes
ad iudeos qui erant in iudea. et ierusalem.
in nomine dei israel. Tunc surrexerunt
zorobabel filius salathiel. et iosue
filius iosedech. et ceperunt edificare
templum dei in ierusalem: et cum eis prophete dei
adiuvantes eos. In ipso autem tempore venit
ad eos. tatanai qui erat dux trans
flumen et starbuzanai et consiliarii eo-
rum: sicque dixerunt eis. Quis de-
dit vobis consilium ut domum hanc
edificaretis. et muros hos instaurare-
tis? Ad quod respondimus eis: que essent no-
mina hominum auctorum illius edificatio-
nis. Oculus autem dei eorum factus est super sen-
es iudeorum: et non potuerunt inhibere
eos. Placuitque ut res ad darium refer-
retur: et tunc satisfacerent adversus ac-
cusationem illam. Exemplar epistole quam
misit thatanai dux regionis trans
flumen. et starbuzanai et consiliatores
eius apharsacei qui erant trans flu-
men: ad darium regem. Sermo quem
miserant ei: sic scriptus erat. Dario
regi pax omnis. Notum sit regi. isse
nos ad iudeam provinciam ad domum dei
magni. que edificatur lapide impolito:
et ligna ponuntur in parietibus. Opus-
que illud diligenter extruitur: et crescit
in manibus eorum. Interrogavimus ergo
senes illos: et ita diximus eis. Quis de-
dit vobis potestatem ut domum hanc
edificaretis. et muros instaurare-
tis? Sed et nomina eorum quesivimus ab eis. ut
nuntiaremus tibi: scripsimusque nomina
virorum qui sunt principes in eis. Huius-
cemodi autem sermonem responderunt nobis:
dicentes. Nos sumus servi dei celi et terre.
et edificamus templum quod erat extruc-
tum ante hos annos multos: quodque
rex israel magnus edificaverat et ex-
struxerat. Postquam autem ad iracundiam
provocaverunt patres nostri deum celi
et tradidit eos in manu nabuchodonosor
regis babylonis chaldei: domum quoque
hanc destruxit. et populum eius transtulit
in babylonem. Anno autem primo cyri re-
gis babylonis: cyrus rex babylonis pro-
posuit edictum. ut domus dei edificare-
tur. Nam et vasa templi dei. aurea et
argentea. que nabuchodonosor tulerat
de templo quod erat in ierusalem. et asporta-
verat ea in templum babylonis: protulit
cyrus rex de templo babylonis: et data
sunt sasabasar vocabulo. quem et prin-
cipem constituit. Dixitque ei. Hec vasa
tolle. et vade. et pone ea in templo quod
est in ierusalem: et domus dei edificetur in lo-
co suo. Tunc itaque sasabasar ille ve-
nit et posuit fundamenta templi dei in
ierusalem. et ex eo tempore usque nunc edificatur.
et necdum completum est. Nunc ergo si
videtur regi bonum. recenseat in
bibliotheca regis que est in babilone.
utrum nam a cyro rege iussum sit ut
edificaretur domus dei in ierusalem: et vo-
luntatem regis super hac re mittat ad
nos.

VI

Tunc rex darius precepit. et re-
censuerunt in bibliotheca librorum
qui erant repositi in babilone: et inven-
tum est in egbatanis. quod est castrum
in medena provincia volumen unum:
talisque in eo scriptus erat commentarius.
Anno primo cyri regis. cyrus rex de-

ereuit domus dei que ē in ir̄lm̄ edifi
caretur: in loco ubi īmolent hostias:
et ut ponant fundamta sb̄ portantia in
altitudine cubitorū .lx. et latitu
dinē cubitorū .lx. ordines de lapid
ib; ipolitis tres: et sic ordines d̄ lign̄s
nouis. Sumptus aūt de domo regis
dabuntur. Sed et uasa aurea et argē
tea templi dei que nabuchod. tulat̄
de templo ir̄lm̄ et attulerat ea ī babi
lonē. reddant. et referant̄ in tēplū
ir̄lm̄ ī locū suū: q̄ ī posita sunt in tē
plo dei. Nunc ergo thatānai dux re
gionis q̄ est trās flumē. et starbuzan
nai et ɔsiliarii uri apharsacei. q̄ estis
trās flumē procul recedite ab illis.
ī dimittite fieri tēplū dei illd̄ a duce
iudeorum ī senioribus eorum. et domū dei
illā edificent in loco suo. Sed et a me
preceptum ē. qd̄ oporteat fieri p̄sbi
teris iudeorum illis. ut edificetur do
mus dei: scilꝫ ut de archa regis id ē
d̄ tributis q̄ dantur d̄ regione trās
flumē. studiose sumptus dentur uiris
istis. ne ipediat̄ opus. Quod si necesse
fuerit ī uitulos et agnos et edos in ho
locaustū deo celi. frumentū. sal. uinū.
ī oleū. s̄m ritū sacerdotū q̄ sunt in ir̄lm̄.
detur eis p̄ singulos dies: ne sit in a
liquo querimonia. Et offerant oblationes
deo celi: orentq; p̄ uita regis. et filiorum eius.
A me g̊ positū ē decretū. ut omis homo
qui hāc mutauerit iussionē: tollatur
lignū de domo ipsius et erigatur. ī con
figatur in eo: domus aūt eius pub
licetur. Deus aūt qui habitare facit nomē
suū ibi. dissipet oīa regna: ī p̄ptm̄
q̄ extenderit manū. ut repugnet et diruat
et dissipet domū dei illā q̄ ē in ir̄lm̄.
Ego darius statui decretū: qd̄ studi
ose impleri uolo. Igitur tatānai
dux regionis trans flumē. ī starbu
zannai. et ɔsiliarii: s̄m qd̄ preceperat
darius rex. sic diligenter executi sunt.
Seniores aūt iudeorum edificabant ī p̄
sperabantur: iuxta p̄phiam aggei p̄
phete et zacharie filii addo. Et edifi
cauerunt et ɔstruxerunt iubente
deo isr̄l. et iubente ciro et dario ī ar
tarxerse regib; p̄sarum: ī ɔple
uerunt domū dei istam usq; ad
diem tercium mensis adar q̄ ē annus
.vi. regni darii regis. Fecerunt aūt
filii isr̄l sacerdotes ī leuite. ī reliq
filiorum trāsmigrationis. dedicatio
nē domus dei in gaudio. Et obtu
lerunt in dedicatione domus dei.
uitulos. c. arietes. cc. agnos. cccc.
hyrcos caprarum p̄ peccato toci isr̄l. xii.
iuxta numerū tribuum isr̄l. Et statu
erunt in ordinib; suis. sacerdotes
et leuitas in uicib; suis. sup̄ opa
opa dei in ir̄lm̄: sicut scriptū est in li
bro moysi. Fecerunt aūt filii trans
migrationis pascha quarta deci
ma die mensis primi. Purificati eñ
fuerant sacerdotes ī leuite. q̄si unus:
omēs mundi ad imolandū pascha uni
uersis filiis transmigrationis ī fra
trib; suis sacerdotib; ī sibi. Et comede
runt filii isr̄l qui reuersi fuerant de
transmigratione: ī oīs q̄ se separaue
rat a coinquinatione gentium terre
ad eos ut quererent dn̄m deum is
rael. Et fecerunt sollēpnitatē azi
morum .vii. dieb; in leticia: q̄m
letificauerat eos dn̄s. ī ɔuerterat cor
regis assur ad eos: ut manus eorum ad
iuuaret in opere domus dn̄i dei isr̄l.

VII

Post hec aūt uba in regno artaxersis
regis p̄sarum. esdras filius saraī
e. filii azarie. filii helchie. filii sel
lum. filii sadoch. filii achitob. filii
amarie. filii azarie. filii maraī
oth. filii zarahie. filii ozi. filii bocci.
filii abisue. filii finees. filii elea
zar: filii aaron. sacerdotis ab initio:
ipse esdras ascendit d̄ babilone: ī
ipse scriba uelox in lege moysi: q̄
dedit dn̄s deus isr̄l. Et dedit ei rex
s̄m manū dn̄i dei eius sup̄ eum:
omēm petitionem eius. Et ascenderunt
d̄ filiis isr̄l. et d̄ filiis sacerdotū. ī de
filiis leuitarū. et de cantorib;. ī
d̄ ianitorib;. et d̄ nathineis in ie
rusalem: anno .vii. artaxersis

fua

regis. et uenerunt in ierusalem mense quin
to. ipse est annus .vii. regis. quia in pri
mo die mensis primi cepit ascendere
de babilone. et primo die mensis
quinti uenit in ierusalem. iuxta manum dei
sui bonam super se. Esdras autem parauit
cor suum ut investigaret legem domini
et faceret: et doceret in israhel preceptum et iu
dicium. Hoc est autem exemplar epistole edic
ti quod dedit rex artaxerses. esdre
sacerdoti scribe erudito in sermonibus
et preceptis domini et cerimoniis eius in israhel.
Artharxerses rex regum esdre sacer
doti scribe legis dei celi doctissimo:
salutem. A me decretum est. ut cuicumque pla
cuerit in regno meo de populo israhel. et
de sacerdotibus eius. et de leuitis ire in
ierusalem: tecum uadat. A facie enim re
gis. et septem consiliatorum eius missus
es. ut uisites iudeam et ierusalem in lege
dei tui. que est in manu tua. et ut fe
ras argentum et aurum quod rex et consi
liatores eius sponte obtulerunt
deo israhel: cuius in ierusalem tabernaculum est.
Et omne argentum et aurum quodcumque inue
neris in uniuersa prouincia babilonis.
et populus offerre uoluerit. et de sacer
dotibus qui sponte obtulerunt dom
ui dei sui que est in ierusalem libere accipe.
et studiose eme de hac pecunia uitu
los. arietes. agnos. et sacrifitia. et
libamina eorum. et offer ea super alta
re templi dei uestri quod est in ierusalem. Sed
et si quid tibi et fratribus tuis placuerit
de reliquo argento et auro. ut facia
tis: iuxta uoluntatem dei uestri. facite.
Vasa quoque que dantur in ministerio
domus dei tui: trade in conspectu
dei ierusalem. Sed et cetera quibus opus fuerit
in domo dei tui quantumcumque necesse est
ut expendas: dabis de thesauro et
de fisco regis. Et a me ego artharxer
ses rex statui atque decerno omnibus cu
stodibus arche publice. qui sunt trans
flumen: ut quodcumque pecierit a uobis
esdras sacerdos. scriba legis dei celi.
absque mora detis usque ad argenti
talenta .c. et usque ad frumenti choros .c. et usque
ad batos olei .c. Sal uero absque men
sura. Omne quod ad ritum dei celi pertinet
et tribuatur diligenter in domo dei ce
li: ne forte irascatur contra regnum regis
et filiorum eius. Vobis quoque notum
facimus de uniuersis sacerdotibus et leui
tis cantoribus ianitoribus. nathineis.
et ministris domus dei huius: ut uectigal.
et tributum et annonas non habeatis po
testatem imponendi super eos. Tu autem
esdra secundum sapientiam dei tui que est in
manu tua constitue iudices et presides
ut iudicent omni populo qui est trans flumen:
his uidelicet qui nouerunt legem dei
tui. Sed et inperitos: docete libere. Et o
mnis qui non fecerit legem dei tui. et legem
regis diligenter: iudicium erit de eo si
ue in mortem. siue in exilium. siue in con
dempnationem substantie eius. uel certe in car
cerem. Et dixit esdras scriba. Bene
dictus dominus deus patrum nostrorum qui dedit
hoc in corde regis ut glorificaret domum
domini que est in ierusalem: et in me inclina
uit misericordiam suam coram rege et consiliato
ribus eius. et uniuersis principibus re
gis potentibus. Et ego confortatus manu
domini dei mei que erat in me: congregaui
de israhel principes qui ascenderent mecum.

VIII

Hii sunt ergo principes familiarum. et hec
genealogia eorum qui ascenderunt mecum
in regno artharxersis regis de babi
lone. De filiis finees: gerson. De fi
liis ithamar: daniel. De filiis dauid:
accus. De filiis secheme. et de filiis
pharos: zacharias. et cum eo numerati sunt
uiri .cl. De filiis phethmoab. elioe
nai filius zacharie: et cum eo .cc. uiri. De
filiis secheme filius iezechiel: et cum
eo .ccc. uiri. De filiis addenabet. fi
lius ionathan: et cum eo .l. uiri. De filiis
helam. ysaias filius athalie: et cum eo
.lxx. uiri. De filiis saphatie. zebedi
as filius michael: et cum eo .lxxx. uiri.
De filiis ioab obedia filius iehiel. et cum
eo .cc. et .xviii. uiri. De filiis salomi
th. filius iosphie: et cum eo .clx. uiri. De
filiis bebai. zacharias filius bebai:

et c̄ eo .xxviii. uiri. De filiis ezeaz io hānan. filius ezethan. et c̄ eo .c. ₇ .x. uiri. De filiis adonicā. qui erāt no uissimi. ₇ hec nōia eorū: eliphelethe ₇ eliel. et samaias. et cum eis .lx. ui ri. De filiis begui: uthai. et zaccur. et cum eis .lxx. uiri. Congregaui aūt eos ad fluuiū q̄ decurrit ad hauua. et mansim⁹ ibi trib; dieb;. Quesi uiq; in pplo et in sacdotib; de filiis leui et nō inueni i. Itaq; misi heliezē. et ariel. et semeī. et helnathā. et ia rib. et alterū helnathā. et nathan. et zachariam. et mosollā prīcipes. et ioarib. et helnathā sapientes. Et misi eos ad heddo qui ē prim⁹ in casphie loco. et posui in ore eorū ūba que loq̄rent⁹ ad heddo. ₇ ad frēs eius nathinneos in loco casphie ut adducerent nob ministros dom⁹ dei nr̄i. Et adduxerūt nobis p manum dei nr̄i bonā sup nos: uirū doctissimū. d̄ filiis mooli. filii leui. filii isrl̄: ₇ sarabiā. et filios ei⁹. et frēs ei⁹ .x. ₇ viii. et asabiā. et c̄ eo ysaiam de filiis merari. frēs ei⁹. ₇ fili os eius .xx. Et d̄ nathinneis quos d̄ derat dd̄ ₇ principes ad ministeria leu itarum: nathinneos .cc.xx. Omnes hii suis nōib; uocabant⁹. Et p̄dicaui ibi ieiuniū iux⁹ fluuiū hauua. ūt affligeremur corā dn̄o dō nr̄o: ₇ pe teremus ab eo uiā rectā nob. ₇ filiis nr̄is. uniūsq; sub̄e nr̄e. Erubui eñ petē regem auxiliū. et eqtes q̄ de fenderent nos ab inimico in uia: q̄z dixeram⁹ regi. Man⁹ dī nr̄i ē sup oēs qui q̄rūt eum in bōitate: ₇ ip̄iū ei. ₇ fortitudo eius. et furor. sr̄ oēs q̄ derelinquūt eū. Ieiunauim⁹ aūt ₇ rogauimus dn̄m nr̄m p hoc: ₇ euenit nob p̄spere. Et separaui de p̄ncipib; sacdotū .xii. sarabiā. et asabiā. et cum eis de frīb; eorū .x. appendiq; eis argentū ₇ aurum et uasa cōsec ta domus dei nr̄i q̄ obtulerat rex. ₇ consiliatores eius. et p̄ncipes eius. uniūsus isrl̄. eorū qui inuenti fue

rant. Et appendi in manib; eorū ar genti talenta .dc.l. et uasa argen tea .c. auri .c. talenta. et crateres aureos .xx. qui habebāt solidos mille nos: et uasa eris fulgentis optimi duo pulc̄ ut aurum. Et dixi eis. Vos sci dn̄i. et uasa scā: et argentū. et aurum. q̄d sponte oblatū ē dn̄o dō patrū nr̄oz. Vigilate et custodite: donec appendatis corā principib; sac dotum et leuitarū. et ducib; fam iliarū isrl̄ in irl̄m. in thesaurū do mus dn̄i. Susceperunt aūt sacdotes ₇ leuite pond⁹ argenti et auri ₇ uaso rum: ut defferrent in irl̄m i dom dī nr̄i. Promouim⁹ igit⁹ a fluie hau ua .xii. die mēsis primi: ut pgerem⁹ irl̄m. Et man⁹ dei nr̄i fuit sup nos: ₇ liberauit nos de manū inimici et i sidiatoris in uia. Et uenim⁹ irl̄m: et mansim⁹ ibi trib; dieb;. Die aūt quarta appensū ē argentū et aurū et uasa in domo dī nostri p manū remoth filii urie sacdotis. et c̄ eo eleazar filī⁹ phinees: cūq; eis ioz abed filī⁹ iosue. et noadaia filius bēnoi leuite iux⁹ nūm et pondus oīum. Descriptūq; ē oē pond⁹ in tp̄e illo. Sz ₇ qui uenerāt de captiuita filii transmigratiōis. holocaustoma ta obtulerūt dō isrl̄. uitulos .xii. pro oī isrl̄. arietes .xcvi. agnos .lxx vii. hyrcos p pc̄o .xii. oīa in holoca ustum dn̄o. Dederunt aūt edicta re gis satrapis qui erāt de conspectu regis. et ducib; trans flumen: ₇ ele uauerūt pplm̄ et domū dei.

Postq̄ aūt hec cōpleta sūt: accesserunt ad me principes dicētes. Nō ē sepa ratus pplus isrl̄. et sacdotes et leuite a pplis trarū et de abhōinatiōib; eorū: chananei uidel' ethei. et fe rezei. et iebusei. et amonitarū. et moabitarū. et egyptioz. et am orreoz. Tulerūt eñim de filiabus eoz sibi et filiis suis: ₇ cōmiscuerūt semē scm̄ cum pplis trarum. Man⁹ etiam principū. et magistratuū:

fuit in trãsmigratiõe hac. prima.
Cumq; audissẽ sermonẽ istum scidi
palliũ meũ et tunicã: et euulsi ca
pillos capitis mi. et barbe: et sedi
merens. Conuenerũt aũt ad me oẽs
qui timebãt ũbũ dei isrt: p trans
gressione eoz qui de captiuitate uenerãt.
Et ego sedebam tristis: usq; ad sac
fitium uespertinũ. Et in sacrifitio
uespertino surrexi de afflictiõe mã:
et scisso pallio et tunica curuaui
genua mea: et expandi man9 me
as ad dnm dm meũ. et dixi. Ds mĩs
confundor et erubesco leuare faciẽ
meã ad te: qm iniqtates nr̃e mlˀ
tiplicate st̃ sup capd nr̃m. et delic
ta nr̃a creuerunt usq; ad celũ a die
bz patrũ nr̃oz. Sz 7 nos ipi peccau
imus grauit̃ usq; ad diem hanc: 7
in iniqtatibz nr̃is traditi sum9 ipi et
reges nr̃i. et sacdotes nr̃i. in manib9
regum terrarum. et in gladiũ. 7 in
captiuitatẽ. in rapinam. 7 in confusi
onẽ uultus. sicut 7 in die hac. Et
nũc qsi ad paruum et ad momentũ fc̃a ẽ
deprecatio nr̃a ap̃ dnm dm nr̃m: 7 ũ
dimitterent̃ nob reliqe. et daretũ
pax illi9 in loco scõ eius. 7 illuminaret
oculos nr̃os deus nr̃. 7 daret nobis
uitam modicã in suitute nr̃a: qz
serui sum9 7 in suitute nr̃a n̄ dereliqt
nos deus nr̃: 7 inclinauit super
nos mĩam coram rege psaz. ut da
ret nobis uitam. et sublimaret do
mũ dei nr̃i. et extrueret solitudiẽs
eius. et daret nobis spẽ in iuda 7 in
irlm. Et nũc qd dicem9 dñe deus nr̃.
post hec: Quia dereliquim9 mandat
ta tua que pcepisti in manu suoz
tuoz pphetarum dicẽs. Terra ad quã
uos ingredimini ut possideatis eã
terra immũda ẽ: iux̃ immũditiã ppło
rum ceteraruq; terraz. abhoĩationibz
eorũ. q repleuerunt eã ab ore usq; ad
os in coinquinatiõe sua. Nũc ergo filias
ũras ne detis filiis eoz. et filias
eorũ nõ accipiatis filiis ũris: 7 nõ
qratis pacẽ eoz 7 psperitatẽ eoz usq;
in sempitnũ: ut confortemini et come
datis que bona sũt t̃re: et heredes
habeatis filios ũros usq; in sctm.
Et post oĩa que uenerunt sup nos
in opibz nr̃is pessimis. et in delicto
nr̃o magno: qz tu ds liberasti nos de
iniquitate nr̃a. et dedisti nobis sa
lutem sic ẽ hodie: ut n̄ conuerteremũ
7 irrita faceremus mãdata tua. neq;
matrimonio iungerem̃ cũ pplis ab
hoĩationũ istaz. Nũqd irat9 es
nob usq; ad consumatiõez. ne dimi
ttes nobis reliqas et salutẽ: Dñe
ds isrt iustus es tu: qm derelicti su
mus q saluarem̃. sic die hac. Ecce co
ram te sumus in delicto nr̃o: n̄ ẽi
stari põt coram te sup hoc.

X

Sic ergo orante esdra et iplorãte de
um et flente et iacente añ teplũ
dei: et collectus ẽ ad eũ de isrt cet9
grandis nimis uiroz et mulieꝝ 7 pu
erorũ: 7 fleuit ppls multo fletu. Et
rñdit sechenias filr9 iehiel de filiis
helam: 7 dixit esdre. Nos puaricati su
mus in dm nr̃m: et duxim9 uxores
alienigenas de pplis t̃re. Et nũc si ẽ
penitentia in isrt sup hoc: pcutia
mus fedus cũ dno do nr̃o: ut pro
iciam9 uniũsas uxores. et eos q de
his nati st̃. iux̃ uoluntatẽ dni: 7 eo
rum q timent pceptũ dni di nr̃i.
sm legẽ fiat. Surge. tuũ ẽ decernẽ:
nosq; erim9 tecũ. Confortare et fac.
Surrexit ergo esdras et adiurauit
principes sacdotũ et leuitaz. 7 oẽm
isrt: ut facerent sm ũbũ hoc. Et iu
rauerũt. Et surrex̃ esdras añ domũ
dei 7 abiit ad cubiculũ iohanã filii
eliasib: et ingressus ẽ illuc. Panẽ n̄
comedit: et aq̃ nõ bibit. Lugebat ẽi
in trãsgressiõe eorũ: qui uenerãt
de captiuitate. Et missa ẽ uox in iu
da 7 in irlm. oĩbz filiis trãsmigratiõis:
ut congregarentur in irlm. Et oĩs q nõ
uenerit in tribz diebz iux̃ consiliũ
principũ et senioꝝ. auferet̃ ab eo
uniũsa substa eius: et ipe abicietũ
de cetu trãsmigratiõis. Conuenerũt

Ezechiel

igit᷑ oēs uiri iuda et beniamin ī ih͞r͞l᷑.
tribȝ diebȝ: ipe ē mēsis non᷒ uicesi
ma die mēsis. Et sedit oīs pp̄l's ī pla
tea domus dī: tremētes p̄ pecc̄o et
pluuiis. Et surrexit esdras sacdos:
et dix̄ ad eos. Vos transgressi estis et
duxistis alienigenas uxores: ūt ad
deretis sup delictū isr͞l. Et nūc date cō
fessioēm dn̄o dō patrū uroꝝ. ⁊ faci
te placitū eius: ⁊ separamini a pp̄lis
t're. ⁊ ab uxoribȝ alienigenis. Et r͞ndit
uniūsa multitudo: dixitq; uoce ma
gna. Iux̄ ūbū tuū ad nos: sic fiat.
Verū tn̄ qr pp̄ls multus ē. ⁊ tēpus
pluuie. ⁊ non sustinemus stare fo
ris. et opus n̄ ē uni᷒ diei. ul᷑ duoꝝ.
uehemēter quippe peccauim᷒ in ser
moē isto: cōstituantur principes ī
uniūsas multitudīe. et oēs in ciui
tatibȝ n̄ris. qui duxerunt uxores a
lienigenas ueniāt in tp̄ribȝ statu
tis. ⁊ cum his seniores p̄ ciuitatē
et ciuitatē. et iudices eius: donec a
ūtat᷑ ira dei n̄ri a nob᷑ sup pecc̄o h᷑. Igi
tur ionathā filius asahel et iaa
sia filius thecue steterūt sup hoc: ⁊
mosollā et sebbethai leuites adiu
uerunt eos. Feceruntq; sic: filii trāns
migratiōis. Et abierūt esdras sacer
dos. ⁊ uiri principes familiaꝝ ī do
mos patrū suoꝝ: et oēs p noīa sua. Et
sederūt in die primo mensis decim
i: ut quererēt rē. Et cōsumati sūt oēs
uiri q duxerāt uxores alienigenas:
usq; ad diē primā primi mēsis. Et ī
uenti sūt de filiis sac̄dotū q duxe
runt uxores alienigenas. de filiis
iosue filii iosedech ⁊ fr̄es ei᷒: maasi
a. et eliezer. et iarib. et godolia. Et
dederunt manus suas: ut eicerēt
uxores suas. et p̄ delicto suo arietē
de ouibȝ offerrent. Et d̄ filiis emer:
anani. et zebedia. Et d̄ filiis serim.
maasia. et helia. et semeia. et iehi
el. et ozias. Et d̄ filiis phessur. helio
enai. maasia. hismael. nathanael.
et iozabeth. et helasa. Et d̄ filiis le
uitarū: iozabeth. et semei. et elaia
ipe ē talitha. phathaia. iuda. et eli
ezer. Et d̄ cantoribȝ: eliasib. Et d̄ ia
nitoribȝ: sellum. et thelē. et uri.
Et ex isr͞l d̄ filiis pharos: remia. et
eziā. et melchia et miamin. et ele
zel. et melchia. et miamin. et eli
ezer ⁊ melchia. et banea. Et d̄ filiis
helam: mathania et zacharias ⁊ ie
hil. et abdi. et hierimoth. et helia.
Et d̄ filiis zechua: helioenai. helia
sib. mathania. et hierimuth. ⁊ za
beth. et aziza. Et d̄ filiis bebai: io
hanan. anania. zabai. athalia.
Et d̄ filiis beni: mosollā. et melluch.
et adaia. iasub. et saal. et ramoth.
Et d̄ filiis phethmoab. edna. et cal
al. banaias. et massias. mathanias.
beselehel. et bennui. et manasse.
Et d̄ filiis erem: eliezer. iesue. mel
chias. semeias. symeō. beniamin.
maloch. samarias. Et d̄ filiis assom:
mathanai. mathetha. zabeth. elip
phelech. iermai. manasse. semei.
De filiis bani: maddi. amram. ⁊ ihu
hel. baneas. et badaias. cheliau.
bania. marimuth. et eliasiph. ma
thanias. mathanai. et iasi. ⁊ bani.
et bennui. et semei. et salmias. et
nathā. et daias macne. dabai. sisa
i. sarai. ezrel. et selemā. semeria. sel
lum. amaria. ioseph. De filiis neb
o: aiel. mathathias. zabeb. zabi
na. ieddu. et iohel. banaia. Omnes
hii acceperant uxores alienigenas:
et fuerūt ex eis
mulieres que
pepererant fili
os. Incipit liber
neemias.

Verba neemie filii
elchie. Et factū ē
in mēse casleu.
āno uigesimo:
⁊ ego eram ī su
sis castro. ⁊ uenit ad me anani un᷒
de fr̄ibȝ meis. ipe et uiri ex iuda: et
interrogaui eos de iudeis qui reman
serant et supererāt de captiuitate ⁊

zirlm. Et dixerunt michi. Qui
remanserunt et relicti sunt de ca
ptiuitate ibi in prouintia: in ma
gna afflictione magna sunt. et in obprobrio.
Et murus irlm dissipatus est:
et porte eius conbuste sunt igni. Cum
que audissem uerba huiuscemodi:
sedi et fleui. et luxi diebus multis:
et ieiunabam et orabam ante faciem
dei celi: et dixi. Queso domine deus celi.
fortis. magne. atque terribilis. qui
custodis pactum et misericordiam cum hiis
qui te diligunt. et custodiunt man
data tua: fiat auris tua auscult
ans. et oculi tui aperti. ut audias o
rationem serui tui. quam ego oro cor
am te hodie nocte et die. pro filiis
israel seruis tuis: et confiteor pro peccatis
filiorum israel quibus peccauerunt tibi.
Et ego et domus patris mei peccaui
mus. uanitate seducti sumus: et non
custodiuimus mandatum et cerimo
nias et iudicia que precepisti moysi
seruo famulo tuo. Memento uerbi
quod mandasti moysi seruo tuo dicens.
Cumque transgressi fueritis: ego dispergam
uos in populos. Et si reuertamini ad
me. et custodiatis precepta mea. et
faciatis ea: etiam si abducti fueritis
ad extrema celi. inde congregabo uos:
et inducam in locum quem elegi. ut habi
taret nomen meum ibi. Et ipsi serui tu
i et populus tuus: quos redemisti in for
titudine tua magna et in manu tua
ualida. Obsecro domine sit auris tu
a attendens ad orationem serui tui. et ad
orationem seruorum tuorum qui uolunt timere
nomen tuum. et dirige seruum tuum hodie:
et da ei misericordiam ante uirum hunc. Ego enim
eram pincerna regis.
Factum est autem in mense nisan. anno. xx.
artarxersis regis: et uinum erat ante
eum. Et leuaui uinum. et dedi regi:
et eram quasi languidus ante faciem eius.
Dixitque michi rex. Quare uultus
tuus tristis est. cum te egrotum non ui
deam: Non est hoc frustra: sed malum
nescio quod in corde tuo est. Et timui
ualde ac nimis. Et dixi regi. Rex
in eternum uiue. Quare non mereat uultus
meus. quia ciuitas domus sepulchrorum
patris mei deserta est. et porte eius con
buste sunt igni: Et ait michi rex. Pro
quare postulas: Et oraui deum celi:
et dixi ad regem. Si uidetur bonum
regi. et si placet seruus tuus ante faciem
tuam. ut mittas me in iudeam. ad ciu
itatem sepulchri patris mei: et edific
abo eam. Dixitque michi rex. et regina que
sedebat iuxta eum. Usque ad quod tempus erit
iter tuum: et quando reuerteris: Et placuit
ante uultum regis: et misit me. Et con
stitui ei tempus: et dixi ei. Si regi uidetur
bonum: epistolas det michi ad duces regio
nis transflumen. ut transducant me. donec
ueniam in iudeam: et epistolam ad asaph cu
stodem saltus regis. ut det michi ligna. ut te
gere possim portas turris domus et
muri ciuitatis. et domum quam ingressus
fuero. Et dedit michi rex iuxta manum
dei mei bonam mecum. Et ueni ad duces
regionis transflumen: dedique eis epistolas
regis. Miserat autem mecum rex principes
militum: et equites. Et audierunt sana
ballath horonites. et thobias seruus
ammanites: et contristati sunt afflictione
magna: quod uenisset homo qui quereret filiorum
prosperitatem filiorum israel. Et ueni ierusalem:
et eram ibi tribus diebus. Et sur
rexi ego nocte et uiri pauci mecum:
et non indicaui cuiquam quod dominus dedisset
in corde meo ut facerem in irlm. Et
iumentum non erat mecum: nisi animal cui
sedebam. Et egressus sum per portam uallis
nocte: et ante fontem draconis et ad por
tam stercoris. Et considerabam murum irlm
dissipatum: et portas eius consumptas i
gni. Et transiui ad portam fontis. et ad a
queductum regis: et non erat locus iumen
to cui sedebam ut transiret. Et ascendi
per torrentem nocte: et considerabam murum.
Et reuersus ueni ad portam uallis: et
redii. Magistratus autem nesciebant quo
abissem: aut quid ego facerem. Sed et iu
deis et sacerdotibus et obtimatibus et ma
gistratibus et reliquis qui faciebant opus

Et saphan

Et tepli

usque ad id loco, et nichil indicaue
ram. Et dixi eis. Vos nostis afflic
tionem in qua sumus: quia Ierusalem deser
ta est. et porte eius consumpte sunt igni.
Venite et edificemus muros Ierusalem:
et non simus ultra obprobrium. Et indic
aui eis manum dei mei quod esset bona
mecum: et regis uerba que locutus est
michi. Et aio. Surgamus et edificemus.
Et confortate sunt manus eorum in bo
no. Audierunt autem sanaballat horo
nites. et thobias seruus amanites.
et gosem arabs. et subsannauerunt
nos: et despexerunt nos. Dixeruntque.
Que est hec res quam facitis: Numquid contra
regem uos rebellatis: Et reddidi ei
sermonem: dixique ad eos. Deus celi i
pse nos iuuat: et nos serui eius su
mus. Surgamus et edificemus. Vobis
autem non est pars. et iusticia. et memoria:

III

Et surrexit eliasiph sacerdos magnus
et fratres eius sacerdotes:
et edificauerunt portam gregis. Ipsi sci
ficauerunt eam. et statuerunt ualuas
eius: et usque ad turrem .c. cubitorum sci
ficauerunt eam: usque ad turrim ananehel.
Et iuxta eum edificauerunt uiri iheri
co: et iuxta eum edificauit zaccur filius
amri. Portam autem piscium edifica
uerunt filii asnaa. Ipsi texerunt eam:
et statuerunt ualuas eius et seras et
uectes. Et iuxta eos edificauit mari
muth: filius urie filii accus. Et iuxta
eum edificauit mosollam: filius barach
ie filii mesezebel. Et iuxta eos edific
auit sadoch: filius baana. Et iuxta eos
edificauerunt thecuem. Optimates
autem eorum non subposuerunt colla sua in
opere domini dei sui. Et portam ueterem edific
auerunt ioiada filius phasei et mos
ollam filius besodia. Ipsi texerunt
eam: et statuerunt ualuas eius et seras et
uectes. Et iuxta eos edificauit melch
ias gabaonites. et iadon merona
thites. uiri de galbaon. et maspha:
pro duce qui erat in regione trans flumen.
Et iuxta eum edificauit ezel: filius
araie aurifex. Et iuxta eum edificauit

ananias: filius pigmentarii. Et dimi
serunt Ierusalem: usque ad murum platee
latioris. Et iuxta eum edificauit rap
haia filius hur: princeps uici ie
rusalem. Et iuxta eum edificauit ieieda
filius aromath: contra domum suam. Et iu
xta eum edificauit accus: filius asebo
ne. Mediam autem partem uici edificauit
melchias filius herem. et asur fi
lius phetmoab: et turrem furnorum.
Iuxta eum edificauit sellum filius aloes
princeps medie partis uici Ierusalem: i
pse et filii eius. Et portam uallis edi
ficauit anun: et habitatores zanoe. I
psi edificauerunt eam. et statuerunt
ualuas eius et seras et uectes: et mil
le cubitos in muro. usque ad portam ster
quilinii edificauit melchias filius
rechab princeps uici bethacharem.
Ipse edificauit eam: et statuit ualu
as eius. et seras et uectes. Et portam
fontis edificauit sellum filius colo
zai princeps pagi maspha. Ipse edi
ficauit eam. et texit et statuit ualuas
eius. et seras et uectes: et muros piscin
e siloe in ortum regis: et usque ad gradus
qui descendunt de ciuitate dauid. Post eum
edificauit neemias filius azboch i
princeps dimidie partis uici bethsu
ur: usque contra sepulcrum dauid: et usque ad pi
scinam que grandi opere constructa est: et usque
ad domum fortium. Post eum edificaue
runt leuite: et post eum reuum bennj.
Post eum edificauit esebias princeps
dimidie partis ceile: in uico suo. Et
post eum edificauerunt fratres eorum. beth
ui filius enadad princeps dimidie partis
ceile. Et edificauit iuxta eum azer
filius iosue princeps maspha: men
suram secundam contra ascensum firmissimi
anguli. Post eum edificauit in monte
baruch filius zachai: mensuram secundam
ab angulo usque ad portam domus eli
asiph sacerdotis magni. Post eum edi
ficauit merimuth filius urie fili
i accur: mensuram secundam a porta domus
eliasiph. donec extenderetur domus eli
asiph. Et post eum edificauerunt sa

edotes uiri de campestribus iordanis. Post eum edificauit beniamin et asub contra domum suam. Et post eum edificauit azarias filius maasie. filii ananie contra domum suam. Post eum edificauit bennui. filius enadad mensuram secundam a domo azarie usque ad flexuram et usque ad angulum. Phalel filius ozi contra flexuram et turrem que eminet de domo regis excelsa: in atrio carceris. Post eum fadaia: filius pheros. Nathinei autem habitabant in offel: usque contra portam aquarum ad orientem et turrem que prominebat. Post eum edificauerunt thecueni: mensuram secundam e regione a turre magna et eminenti usque ad murum templi. Sursum autem a porta equorum edificauerunt sacerdotes: unusquisque contra domum suam. Post eos edificauit seddo filius emer contra domum suam. Et post eum edificauit semeia filius sechenie: custos porte orientalis. Post eum edificauit anania filius selemie. et anon filius seleph sextus mensuram secundam. Post eum edificauit mosollam. filius barachie: contra gazophilacium suum. Post eum edificauit melchias filius aurificis usque ad domum nathineorum et scruta uendentium contra portam iudicialem: et usque ad cenaculum anguli. Et inter cenaculum anguli in porta gregis edificauerunt artifices et negotiatores.

Factum est autem cum audisset sanaballath quod edificaremus murum. iratus est ualde: et motus nimis subsannauit iudeos. Et dixit coram fratribus suis et frequentia samaritanorum. Quid iudei faciunt inbecilles? Num dimittent eos gentes? Num sacrificabunt et complebunt in una die? Numquid edificare poterunt lapides de aceruis pulueris. qui combusti sunt? Sed et tobias amanites proximus eius ait. Edificent. Si ascenderit uulpes transiliet murum eorum lapideum. Et dixit neemias. Audi deus noster quia facti sumus despectio. Conuerte obprobrium super caput eorum: et da eos in despectionem in terra captiuitatis. Ne operias iniquitatem eorum. et peccatum eorum coram facie tua non deleatur: quia irriserunt edificantes. Itaque edificauimus murum. et coniunximus totum usque ad partem dimidiam. et prouocatum est cor populi ad operandum. Factum est autem cum audisset sanaballath. et tobias et arabes. et amanite et azotii. quod obducta esset cicatrix muri ierusalem. et quod cepissent interrupta concludi: irati sunt nimis. Et congregati sunt omnes pariter: ut uenirent et pugnarent contra ierusalem. et molirentur insidias. Et orauimus dominum deum nostrum. et posuimus custodes super murum die et nocte contra eos. Dixit autem iudas. Debilitata est fortitudo portantis. et humus nimia est: et nos non poterimus edificare murum. Et dixerunt hostes nostri. Nesciant et ignorent. donec ueniamus in medium eorum et interficiamus eos: et cessare faciamus opus. Factum est autem uenientibus iudeis qui habitabant iuxta eos. et dicentibus nobis per decem uices. ex omnibus locis quibus uenerant ad nos: statui in loco post murum per circuitum populum in ordine cum gladiis suis et lanceis et arcubus. Perspexi. atque surrexi: et aio ad optimates et magistratus. et reliquam partem uulgi. Nolite timere a facie eorum. Domini magni et terribilis mementote: et pugnate pro fratribus uestris. filiis uestris. et filiabus uestris. uxoribus uestris. et domibus. Factum est autem cum audissent inimici nostri nuntiatum esse nobis. dissipauit deus consilium eorum: et reuersi sumus omnes ad muros unusquisque ad opus suum. Et factum est a die illa. et media pars iuuenum eorum faciebat opus. et media pars parata erat ad bellum. et lancee et scuta. et arcus et lorice: et principes post eos in omni domo iuda edificantium in muro et portantium onera et imponentium. Una manu sua faciebat opus. et altera tenebat gladium. Edificantium enim unusquisque gladio erat accinctus renes. et edificabant: et clangebat buccina iuxta me. Et di

Et consilia

xi ad optimates. et ad magistrat9.
et ad reliq ptem uulgi. Opus grande
ē. et latum: et nos sepati sumus i
muro. procul alt ab alto. In loco q̄
cūq3 audieritis clangorē tube: illuc
occurrite ad nos. Deus enī nr̄ pugn
abit p nobis: et nos ipi faciam9 op9.
Et media ps nr̄m teneat lāceas:
ab ascensu aurore donec egrediant
astra. In tp̄e illo quoq3: dixi pplo.
Vnusqsq3 cū puero suo maneat
in medio irlm: et sit uob uices p
noctē et diem ad opandū. Ego aūt
et frēs mei et custodes et pueri mī.
qui erāt post me: nō deponebam9
uestimēta nr̄a. Vnusqsq3 tm̄ nuda
batur ad baptismū.

V

Et fcūs ē clamor ppli. et uxorū eius
eius magnus: adu̇sus frēs suos i
iudeos. Et erāt q dicerēt. filii nr̄i
et filie nr̄e: multe sūt nimis. Acci
piamus p p̄tio eorū frumētū: et co
medamus et uiuām9. Et erāt q di
cerent. Agros nr̄os et uineas. et do
mos nr̄as. opponam9: et accipiam9
frumētū in fame. Et alii dicebant.

Exulum:

Mutuo sumam9 pecunias in tribu
ta regis: demusq3 agros nr̄os et ui
neas. Et nc̄ sicut carnes frm̄ nr̄orū. sic
carnes nr̄e sūt: et sic filii eorū. ita
filii nr̄i. Ecce nos subiugam9 filios
nr̄os. et filias nr̄as in ꝯuitutē. et de
filiab3 nr̄is sūt famle. nec habemus
un possīt redimi: et agros nr̄os et
uineas nr̄as alii possidēt. Et irat9
sum nimis. cū audissem clamorē
eorū sm̄ u̇ba h: cogitauitq3 cor meū
mecū. Et increpaui optimates et
magistrat9: et dixi eis. Vsuras ne i
singuli a frīb3 ur̄is exigitis: Et ꝯg
gaui adu̇sum eos ꝯtionē magnā:
et dixi eis. Nos ut scitis redemimus
frēs nr̄os iudeos q uēditi fuerāt gē
tib3: sm̄ possibilitatē nr̄am. Et uos
igitur uendite frēs ur̄: et emem9 eos.
Et siluerūt: nec inuenerūt qd res
ponderent. Dixiq3 ad eos. Non est
bona res quā facitis. Quare nō in tim
ore dei nr̄i ambulatis. ne exprobretur
nobis a gentib3 inimicis nostris. Et
ego et frēs mei et pueri mī cōmod
auimus plurimis pecuniā et frumē
tum. Nō repetam9 in comune istd.
Et alienū ꝯcedam9: qd debet nobis. Re
ddite eis hodie agros suos. et uineas
suas: oliueta sua. et domos suas. Qn
pocius et centesimā pecunie. frum
ti. uini et olei. q̄ exigē soletis ab eis:
date p illis. Et dixerunt. Reddem9: et
ab eis nichil q̄rem9. Sic faciem9. ut
loqueris. Et uocaui sacdotes et adiu
raui eos: ut facerēt iux q dixeram.
Insup et excussi sinum meū: et di
xi. Sic excutiat ds̄ oēm uirū q nō cō
pleuerit u̇bum istd de domo sua et de
laborib3 suis: sic excutiat et uacu9
fiat. Et dixit uniu̇sa multitudo. Amē.
Et laudauerūt deū. fecit ergo ppls sic
dictum erāt. A die aūt illa. qua p̄cepe
rat rex michi. ut eēm dux in terra i
uda ab anno. xx. usq3 ad ānū tri
cesimū sm̄ artarxersis regis. p ānos
xii: ego et frēs mī annonas q̄ duci
b3 debebant nō comedim9. Duces aūt
primi qui fuerūt aū me. grauaue
runt pplm̄. et accepūt ab eis i pane
et uino et in pecunia cotidie siclos
xl. Sz et ministri eorū: depsserunt pplm.
Ego aūt nō feci ita pp timorē dei. i
Quin pocius in ope muri edificaui.
et agrum nō emi: et oēs pueri mī cō
gregati ad opus erāt. Iudei quoq3 et
magistratus. cl. uiri. et q ueniebāt
ad me de gentib3. q̄ in circuitu nr̄o st̄.
in mēsa mea erāt. Parabat aūt michi
p dies singlos bos unus. arietes sex
electi. exceptis uolatilib3: et int̄ dies
x. uina diu̇sa. Et alia multa tribu
ebam. Insup et ānonas ducatus mī
nō q̄siui. Valde enī attenuat9 erāt po
pulus. Memento mī deus meus i bon
um: sm̄ oīa que feci pplo huic.

Factū ē aūt cum audiss3 sanaballath
et thobias et gosem arabs et ceti in
imici nr̄i. q edificassem ego murū
et nō eēt in eo residua interruptio. usq3

autem ad illud ualuas non posueram in portis: miserunt sanaballath et thobias et gosem arabs ad me dicentes. Veni et percutiamus fedus pariter in uiculis: in campo uno. Ipsi autem cogitabant: ut facerent michi malum. Misi ergo nuntios ad eos dicens. Opus grande ego facio. et non possum descendere: ne forte negligatur cum uenero et descendero ad uos. Miserunt autem ad me secundum uerbum hoc per quatuor uices: et respondi eis iuxta sermonem priorem. Et misit ad me sanaballath iuxta uerbum prius quinta uice puerum suum: et epistolam habebat in manu sua scriptam hoc modo. In gentibus auditum est. et gosem dixit. quod tu et iudei cogitetis rebellare. et propterea edifices murum. et leuare te uelis super eos regem: propter quam causam et prophetas posueris qui predicent de te in ierusalem dicentes. rex in iudea est. Auditurus est rex uerba hec. Idcirco nunc ueni: ut ineamus consilium pariter. Et misi ad eos dicens. Non est factum secundum uerba hec que tu loqueris. De corde enim tuo tu componis hec. Omnes enim hii terrebant nos: cogitantes quod cessarent manus nostre ab opere et quiescerent. Quam ob causam magis confortaui manus meas. Et ingressus sum domum samaie filii dalaie. filii methabehel. secreto. Qui ait. Tractemus nobiscum in domo dei in medio templi. et claudamus portas edis: quia uenturi sunt ut interficiant te: et nocte uenturi sunt ad occidendum te. Et dixi. Num quisquam similis mei fugit: Et quis ut ego. ingredietur templum et uiuet: Non ingrediar. Et intellexi quod deus non misisset eum et sed quasi uaticinans locutus esset ad me: et thobias et sanaballath conduxissent eum. Acceperat enim pretium. ut territus facerem et peccarem: et haberent malum quod exprobrarent michi. Memento mei domine pro thobia et sanaballath. iuxta opera eorum talia: sed et noadie prophete et ceterorum prophetarum qui terrebant me. Completus est murus. xxv. die mensis elul: .lij. diebus. Factum est autem cum audissent omnes inimici nostri: ut timerent uniuerse gentes que erant in circuitu nostro. et conciderent intra semetipsos. et scirent quod a deo factum esset hoc opus. Sed et in diebus illis obtimatum multe iudeorum epistole mittebantur ad thobiam: et a thobia ueniebant ad eos. Multi enim erant in iudea habentes iuramentum eius: quia gener erat sechenie. filii iorei: et iohanna filius eius acceperat filiam mosollam filii barachie. Sed et laudabant eum coram me: et uerba mea nuntiabant ei. Et thobias mittebat epistolas: ut terreret me.

Postquam autem edificatus est murus. et posui ualuas. et recensui ianitores et cantores et leuitas: precepi anani fratri meo et ananie principi domus de ierusalem: ipse enim quasi uir uerax et timens deum plus ceteris uidebatur. Et dixi eis. Non aperiantur porte ierusalem: usque ad calorem solis. Cumque adhuc assisterent: clause porte sunt et oppilate. Et posui custodes de habitatoribus ierusalem singulos per uices suas: et unumquemque contra domum suam. Ciuitas autem erat lata nimis et grandis. et populus paruus in medio eius: et non erant domus edificate. Deus autem dedit in corde meo et congregaui obtimates et magistratus. et uulgus. et recenserem eos: et inueni librum census eorum qui ascenderant primum et inuentum est scriptum in eo. Isti sunt filii prouintie qui ascenderunt de captiuitate migrantium quos transtulerat nabuchodonosor rex babilonis. et reuersi sunt in ierusalem et in iudeam. unusquisque in ciuitatem suam. qui uenerunt cum zorobabel. Iosue. neemias. azarias. raamias. naamani. mardocheus. belsa. mespharat. begguai. naum. baana. Numerus uirorum populi israel. filii phares: .ii. milia. clxx. ii. filii saphatie: ccc. lxx. ii. filii area: dc. lii. filii phethmoab. filiorum iesue. et ioab: ii. milia. dccc. x. et octo. filii helam: m. dccc. liiii. filii zechua: dccc. xlv. filii zachai: dcc. lx. filii bannui. dc. xlviii. filii bebai. dc. xxviii. filii azgad. ii. milia. ccc.

Et domino

VII

Et assisterent

Et naum

VII

E. Zepher.

E. Sicha.

E. Phasta.

.xxii. filii azonicā: dc. lxvii. filii
bagoai. ii.m. lx. vii. filii adin: dc
.lv. filii ather ex ezechie: xc. viii.
filii asum: ccc. xxviii. filii bethsai:
.ccc. xxiiii. filii ariph: cxii. filii ga
baon: xcv. Viri bethleem. et netu
pha: c. lxxx. viii. Viri anathot: c.
.xxviii. Viri bethamoth: xlii. Viri
cariathiarim. chephira et beroth: i
.dc. xliii. Viri rama et gabaa: dc. xxi.
Viri machmas: c. xxii. Viri bethel.
ethai: c. xxiii. Viri nebo alterius: lii.
Viri helam alterius: m. cc. liiii. filii
arem: ccc. xx. filii iericho. ccc. xlv.
filii lodadid. et ono: dcc. xxi. filii
senaa: iii.m. dcccc. xxx. Sacerdotes
filii idaia in domo iosue. dccc. lxx
.iii. filii emer: m. lii. filii phassur:
.m. cc. xlvii. filii harim: m. x. vii.
Leuite filii iosue et gadmiel filiorum
oduia: lxx. iiii. Cantores filii asaph:
.c. xlviii. Ianitores filii sellū. filii
ather. filii thelmon. filii accub. fili
i athita. filii sobai: c. xxxviii. Nath
inei filii soa. filii asupha. filii theb
aoth. filii cheros. filii sichaa. filii
fadō. filii lebana. filii agaba. filii
selmai. filii anan. filii geddel. filii
gaer. filii raaia. filii rasim. filii nec
oda. filii gazem. filii aza. filii pha
sei. filii besai. filii munim. filii ne
phusim. filii bechuc. filii acupha.
filii harhur. filii besloth. filii mei
da. filii arsa. filii berchos. filii sisara.
filii thema. filii nesia. filii athipha.
filii seruorum salomonis. filii sothai. filii
sopherech. filii pherida. filii iaelal
a. filii derchon. filii geddel. filii sa
phatia. filii athil. filii focereth. qe
rat ortus ex asbaim filio amon. Omnes
nathinei. et filii seruorum salomonis: ccc.
.xcii. Hii sunt autem qui ascenderunt de thel
mela thersa. cherub. addon. et emer:
et non potuerunt indicare domum patrum
suorum. et semen suum. utrum ex israel essent.
filii dalaia. filii thobia. filii nechoda:
dc. xlii. Et de sacerdotibus filii abia. filii
achos. filii berzellai: qui accepit de fi

liabus berzellai galaaditis uxorem.
et uocatus est nomine eorum. Hii quesie
runt scripturam suam in censu genealo
gie sue. et non inuenerunt: et electi
sunt de sacerdotio. Dixitque athersatha
eis. ut non manducarent de sanctis sanctorum:
donec staret sacerdos doctus et erudit.
Omnis multitudo quasi uir unus. xlii.
milia. ccc. lx. absque seruis et ancillis
eorum qui erant. vii. milia. ccc. xxxvii.
Et inter eos cantores et cantatrices: cc.
xlv. Cameli eorum: cccc. xxxv. Asini.
.vi. milia. dcc. xx. Hucusque ... Non nulli autem de
principibus familiarum dederunt in opera
in opus dei. Athersata dedit in thesa
urum. auri dragmas mille fialas
.l. tunicas sacerdotales. d. xxx. Et de
principibus familiarum dederunt in the
saurum operis. auri dragmas. xx.
milia. et argenti. mnas duo milia cc. Et quod dedit
reliquus populus auri dragmas. xx. mi
lia. et argenti mnas. duo milia: et tuni
cas sacerdotales. lxvii. Habitauerunt
autem sacerdotes et leuite. et ianitores.
et cantores. et reliquum uulgus. et na
thinei. et omnis israel: in ciuitatibus suis.

VIII

Et uenerat mensis. vii. scenophegie i
sub esdra et neemia. filii autem israel e
rant in ciuitatibus suis. Congregatus
que est omnis populus quasi uir unus ad plateam que
est ante portam aquarum. et dixerunt esdre
scribe. ut afferret librum legis moysi:
quam preceperat dominus israeli. Attulit ergo es
dras sacerdos legem coram multitudine uiro
rum. et mulierum. cunctisque qui pote
rant intelligere: in die primo men
sis. vii. Et legit in eo aperte in platea que
erat ante portam aquarum. a mane us
que ad medium diem. in conspectu uirorum
et mulierum et sapientium: et aures omnis
populi erant erecte ad librum. Stetit autem es
dras scriba super gradum ligneum: quem
fecerat ad loquendum. Et steterunt iux
ta eum mathathias. et sema. et ana
nia. et uria. et helchia. et maasia.
ad dexteram eius: et ad sinistram phada
ia. misael. et melchia. et asum. et
aseph. dana. et zacharia. et mosollam.

Et apuit esdras librum: corā oī po
pulo. Sup uniūsū qppe ppl'm em
inebat. Et cū apuisset eū: stetit oīs
ppls. et bndix esdras dno do uoce ma
gna. Et rndit oīs ppls. amē amē. ele
uantes manus suas: 7 incuruati sūt:
7 adorauerūt deū pni in tra. Porro
iosue. et baam. et serebia. iamin. ac
cub. septhai. odia. maasia. celita.
azarias. iozabeth. anan. phalaia. le
uite silentiū faciebāt in pplo ad au
diendā legem. Populus aūt stabat
in gdu suo. Et legerūt in libro legis
dī. distincte et apte ad intelligendū:
7 intellexerunt cum legeretur. Dixit aūt
neemias. ipe ē athersata. et esdras
sacdos 7 scriba. et leuite. intpretantes
uniūso pplo. Dies scificatus ē dno
do nro. Nolite lugere: 7 nolite flere.
Flebat eni omis ppls cū audiret uer
ba legis. Et dixit eis. Ite comedite pin
guia. et bibite mulsum. et mittite
ptes eī qui nō pparauit sibi: q2 scs
dies dni ē. et nolite contristari. Gaudi
um et eī dni ē fortitudo ura. Leuite
aūt silentiū faciebāt in oī pplo dicē
tes. Tacete q2 dies scs ē: 7 nolite dole
re. Abiit itaq3 omis ppls ut comedet
7 biberet 7 mitteret ptes. et facēt le
ticiam magnā: q2 intellexerūt ūba
q̄ docuerat eos. Et in die scdo cg
gati sūt principes familiaz uniuer
si ppli sacerdotes et leuite ad esdram
scribam: ut intpretaretur eis ūba le
gis. Et inuenerunt scriptū in lege
precepisse dnm in manu moysi ut
habitent filii isrl in tabnaculis in die
sollepni. mse. vii. et ut pdicēt 7 di
uulgēt uocē in uniūsis urbibz suis.
7 in irlm dicentes. Egredimini in
montē. et afferte frondes oliue. et
frondes ligni pulcherrimi. frondes
mirti. et ramos palmaz. et frondes
ligni nemorosi: ut fiant tabnacla
sicut scriptū ē. Et egssus ē oīs ppls
7 attulerunt. feceruntq3 tabnacula
unusqsq3 in domate suo. et ī atriis
suis 7 atriis domus dei. et ī platea porte aq̄

rum. et in platea porte effraim. fec
ergo uniuersa ecclia eorū q̄ redier
ant de captiuitate tabnacla: et ha
bitauerunt in tabnaclis. Nō eni
fecerāt a dieb3 iosue filii nū: talia
filii isrl usq3 ad diē illū. Et fuit le
ticia magna nimis. Legit aūt ī libro
legis dei p singulos dies a die pmo
usq3 ad diē nouissimū: et fecerūt
sollēpnitatē. vii. dieb3: et in die oc
taua collectam iux ritum.

IX

In die aūt. xxiiii. mēsis huī cōuenerūt
filii isrl in ieiunio et in saccis: et
humus sup eos. Et separatū ē semen
filioz isrl ab omni filio alienigen
a. et steterūt coram dno: et cōfiteb
antur pccā sua et iniqtates patrū
suoz. Et cōsurrexerūt ad standum:
et legerunt in uolumine legis dni
dī sui. Quater in die. et quater in nocte.
cōfitebantur: 7 adorabāt dnm deu3
suū. Surrex aūt sup gradū leuitarū.
iosue. et bani. cedmihel. semini. ab
ani. 7 serebias. bani. et chanani. et
clamauerūt uoce magna ad dnm
dm suū. Et dixerunt leuite iosue. 7
cedmihel. bonni. asebia. serebia.
arebia. odaia. sebna. fataia. Surgi
te 7 bndicite dno do nro. ab eterno
usq3 in eternum: et bndicāt nomini
glē tue excelso in oī bndictiōe 7 lau
de. Et dixit esdras. Tu ipe dne solus
tu fecisti celū 7 celū celoz. et omē ex
ercitum eorū. trām. et uniūsa q̄ in eā
st. maria 7 oīa que in eis sūt: 7 tu ui
uificas oīa hec: 7 exercitus celi te ado
rat. Tu ipe dne ds. q̄ elegisti abram
7 eduxisti eum de igne chaldeoz.
et posuisti nomē eius abrahā. et ī
uenisti cor eius fidele corā te. et p
cussisti cū eo fedus ut dares ei trāz
chananei. ethei. euei. et amorrei.
et pherezei. et iebusei. et gergesei.
ut dares semini eius. et implesti
ūba tua. qm iustus es: et uidisti a
fflictiōem patrū nroz in egypto.
clamoremq3 eoz audisti sup mare r
rubrū: et dedisti signa et portēta

Clamabant

infaraone et in uniuersis seruis ei⁹. et in omni pplo terre illius. Cognouisti eni quia sup be egerant contra eos: et fecisti tibi nomen. sicut et in hac die. et mare diuisisti ante eos. et transierunt p medium maris in sicco. Persecutores autem eorum piecisti in profundum maris quasi lapidem in aquas ualidas. et in columpna nubis ductor eorum fuisti p diem. et in columpna ignis p noctem: ut appareret eis uia p quam ingrediebantur. Ad montem quoque synai descendisti. et locutus es cum eis de celo. et dedisti eis iudicia recta et legem ueritatis. cerimonias et precepta bona. et sabbatum sanctificatum ostendisti eis: et mandata et cerimonias. et legem precepisti eis in manu moysi serui tui. Panem quoque de celo dedisti eis in fame eorum. et aquam de petra eduxisti eis sicientibus. Et dixisti eis ut ingrederentur. et possiderent terram sup quam leuasti manum tuam ut traderes eis. Ipsi uero et patres nostri sup be egerunt. et indurauerunt ceruices suas. et non audierunt mandata tua et noluerunt audire: et non sunt recordati mirabilium tuorum. que feceras eis. et indurauerunt ceruices suas et dederunt caput ut reuerterentur ad seruitutem suam quasi p contentionem. Tu autem deus ppitius clemens et misericors. longanimis et multe miserationis: non dereliquisti eos. Et quidem cum fecissent sibi uitulum conflatilem et dixissent. iste est deus tuus qui eduxit te de egypto. feceruntque blasphemias magnas: tu autem in misericordiis tuis multis non dimisisti eos in deserto. Columpna nubis non recessit ab eis p diem ut duceret eos in uiam: et columpna ignis p noctem. ut ostenderet eis iter p quod ingrederentur. Et spiritum tuum bonum dedisti qui doceret eos. et manna tuum non phibuisti ab ore eorum. et aquam dedisti eis in siti. Quadraginta annis pauisti eos in deserto: nichilque eis defuit. Vestimenta eorum non inueterauerunt: et pedes eorum non sunt attriti. Et dedisti eis

E t tu

Et educeret

regna. et pplos: et partitus es eis sortes. Et possederunt terram seon. terram regis esebon. et terram og regis basan. Et filios eorum multiplicasti sicut stellas celi. et adduxisti eos ad terram de qua dixeras patribus eorum: ut ingrederentur et possiderent eam. Et uenerunt filii: et possederunt terram. Et humiliasti coram eis habitatores terre chananeos. et dedisti eos in manum eorum. et reges eorum et pplos terre ut facerent eis sicut placebat illis. Ceperunt itaque urbes munitas et humum pinguem. et possederunt domos plenas cunctis bonis. cisternas ab aliis fabricatas. uineas et oliueta. et ligna pomifera multa. Et comederunt et saturati sunt et impinguati sunt: et habundauerunt deliciis in bonitate tua magna. Prouocauerunt autem te ad iracundiam. et recesserunt a te. et piecerunt legem tuam post terga sua. et pphetas tuos occiderunt. qui contestabantur eos ut reuerterentur ad te. feceruntque blasphemias grandes. Et dedisti eos in manum hostium suorum et afflixerunt eos. Et in tempore tribulationis sue clamauerunt ad te. et tu de celo exaudisti eos: et secundum miserationes tuas multas dedisti eis saluatores. qui saluarent eos de manu hostium suorum. Cumque requieuissent. reuersi sunt ut facerent malum in conspectu tuo: et dereliquisti eos in manu inimicorum suorum: et possederunt eos. Conuersique sunt: et clamauerunt ad te. Tu autem de celo exaudisti et liberasti eos in misericordiis tuis. multis temporibus: et contestatus es eos ut reuerterentur ad legem tuam. Ipsi uero sup be egerunt. et non audierunt mandata tua: et in iudiciis tuis peccauerunt. que faciet homo. et uiuet in eis. Et dederunt humerum recedentem. et ceruicem suam indurauerunt. nec audierunt. Et ptraxisti sup eos annos multos. et contestatus es eos in spiritu tuo p manum pphetarum tuorum. et non

Et

audierunt. Et tradidisti eos ī ma
nū ppl'oꝝ t̃rarum. In miſericordiis
aũt tuis plurimis. nō fecisti eos in con
ſūptiōem. nec dereliquisti eos: q̃m
d̃s miſationū et clemēs es tu. Nc
itaq; dn̄e deus nr̄: magne. fortis.
7 terribil'. custodiēs pactum et miā.
ne auertas a facie tua oēm laborem
qui inuenit nos. reges nr̄os. princi
pes nr̄os. et sac̃dotes nr̄os. ⁊ p̄ph̄as
nr̄os. et patres nr̄os. et oēm ppl'm
tuū: a dieb; regis assur usq; ad di
em hāc. Et tu iustus es in oīb; que
uenerunt sup nos: q2 ūitatē feci
sti nobis. Nos aũt impie egim᷒. Re
ges nr̄i. principes nr̄i. sac̃dotes ⁊
nr̄i. et patres nr̄i. n̄ fecerūt legem
tuā: 7 nō attenderūt mandata tu
a. 7 testimoīa tua que testificatus
es in eis. Et ipsi in regnis suis bonis
7 in bonitate tua multa quā dede
ras eis. 7 in t̃ra latissima et pingui
quā tradideras in ꝯspectu eorum.
nō ſuierūt tibi: nec reūsi sūt a ⁊
studiis suis pessimis. Ecce nos i
psi hodie s̃ui sumus. et t̃ra quā de
disti patrib; nr̄is ut cōederent pa
nem. et que bōa sūt eius. et nos i
psi s̃ui sumus in ea. Et fruges ei᷒
multiplicātur regib; quos posu
isti sup nos ꝓ pcc̄a nr̄a. et corpib;
nr̄is dn̄antur. et iumtis nr̄is. ſm
uolūtatē suā: 7 in tribulatiōe ma
gna sum᷒. Sup oīb; hiis ergo nos
ipsi pcutim᷒ fedus. et scribim᷒: 7 si
gnant principes nr̄i. leuite nr̄i.
Signatores aũt fue sac̃dotes nr̄i.
runt neemias athersata filius ⁊
achelai et sedechias. saraias. azaī
as. ieremias. phessur. amaria. me
lchia. actus. sebenia. mellucarem.
merimuth. obdias. daniel. genton.
baruch. mosollā. abia. miamim.
mazia. belga. semeia. Hii sac̃dotes.
Porro leuite: iesue filius azanie. be
nui. d̄ filius enadan. cedimihel. et
f̃res eoꝝ. sechenia. odenia. celita.
phalaia. anan. micha. roob. ase
bia. zaccur. serebia. sabania. odia
bam. banimu. Capita ppl'i: pheros.
phetmoab. selā. zecu. bani. bonni.
azgad. bebai. adonaia. bagoai. ad
in. ather. acechia. azur. odenia. a
sum. besaia. ares. anathot. nebai.
mechphia. mosollā. azir. meizabel.
sadoch. ieddua. pheltia. anān. a
nia. osee. anania. asub. aloes. pha
leam. sobech. reum. arebna. math
sia. ethaia. hanam. mellucarē. ba
ana. et reliq de ppl'o. Sac̃dotes. leui
te. ianitores. et cantores. nathinei.
et oēs qui se separauerūt de ppl'is t̃rar
ad legē dei. uxores eorū. filii eoꝝ. et
filie eorū oēs qui poterāt sapere. spō
dentes ꝓ f̃rib; suis. optimates eoꝝ
et qui ueniebāt ad pollicendū. ⁊ iu
randū ut ambularēt in lege dn̄i q̃
dederat in manū moysi s̃ui sui: ut
facerēt et custodirēt uniūsa māda
ta dn̄i dei nr̄i et iudicia eius. et ceri
moīas eius. et n̄ daremus filias nr̄as
ppl'o t̃re. et filias eoꝝ n̄ acciperem᷒ filii
is nr̄is. Populi quoq; t̃re qui ī portāt
uenalia et oīa ad usum ꝑ diē sabbi
ut uendāt: nō accipiem᷒ ab eis ī sa
bbato. et in die sc̃ificata. Et dimitte
mus ānū. vii. et exactiōem uniūse
manus. Et statuemus sup nos p̃ce
pta. ut demus t̃ciā ꝑtem sicli p an
num. ad opus domus dei nr̄i ad pa
nes ꝓpositionis. ⁊ ad sacrificiū sempi
t̃num. ⁊ in holocaustū sempit̃nū. ī
sabbatis. in kalendis. in sollēpnita
tatib;. et in sc̃ificatis. et ꝓ pcc̄o ut ex
oretur ꝓ isr̄l. et in oēm usum dom᷒
dī nr̄i. Sortes ergo misimus sup ob
latiōem lignoꝝ int̃ sac̃dotes. ⁊ leu
itas ⁊ ppl'os ut inferrent in do
mū dei nr̄i ꝑ domos patrū nr̄oꝝ. p
t̃pra. a t̃prib; āni usq; ad ānū. ut ar
derent sup altare domini dei nr̄i. sic
scriptū est in lege moysi. et ut affe
remus primogenita t̃re nr̄e. et pri
mitiua uniuersi fructus oīs ligni.
ab anno usq; ad ānū in domū dn̄i.
et primitiua filioꝝ nr̄oꝝ et pecorū

Et anam.

morum. sicut scriptum est in lege: et primitiua boum nostrorum et ouium nostrarum. ut offerrentur in domo dei nostri. sacerdotibus qui ministrant in domo dei nostri. Et primitias ciborum nostrorum. et libaminum nostrorum. et poma omnis ligni. uindemie quoque et olei afferremus sacerdotibus ad gazophilatium dei nostri. et decimam partem terre nostre leuitis. Ipsi leuite decimas accipient ex omnibus ciuitatibus operum nostrorum. Erit autem sacerdos filius aaron. cum leuitis in decimis leuitarum. et leuite offerrent decimam partem decime sue in domum dei nostri ad gazophilatium. in domo thesauri. Ad gazophilatium enim deportabunt filii israhel. et filii leui. primitias frumenti uini et olei. et ibi erunt uasa sanctificata: et sacerdotes. et cantores. et ianitores. et ministri: et non dimittemus domum dei nostri.

XI

Habitauerunt autem principes populi in ierusalem. Ceteri uero plebis miserunt sortem. ut tollerent unam partem de decem. qui habitaturi essent in ierusalem in ciuitate sancta. Nouem uero partes in ciuitatibus. Benedixit autem populus omnibus uiris. qui se sponte obtulerant. ut habitarent in ierusalem. Hii sunt itaque principes prouincie qui habitauerunt in ierusalem: et in ciuitatibus iuda. Habitauit autem unusquisque in possessione sua in urbibus suis. israhel. sacerdotes. leuite. nathinei. et filii seruorum salomonis. Et in ierusalem habitauerunt: de filiis iuda. et de filiis beniamin. De filiis iuda: athaias. filius aziam. filii zacharie. filii amarie. filii saphatie. filii malelehel. De filiis phares. amasia filius baruch. filius colaia. filius azia. filius adaia. filius ioiarib. filius zacharie. filius siloniten. Omnes filii phares qui habitauerunt in ierusalem: cccc. lxviii. uiri fortes. Hii sunt autem filii beniamin. sellum. filius mosollam. filius ioed. filius phadaia. filius colaia. filius masia. filius etehel. filius isaia. et post eum gabbai. sellai: dcccc. xxviii. Et iohel filius zechri. prepositus eorum. et iudas filius senua super ciuitatem secundus. Et de sacerdotibus. adaia filius ioarib. iachin saraia. filius helchia. filius mosollam. filius sadoch. filius meraioth. filius achitob. princeps domus dei. et fratres eorum facientes opera templi. dccc. xxii. Et adaia. filius ieroam. filius pheleo. filius amsi. filius zacharie. filius melchie. et fratres eius principes patrum. ccxlii. Et amasai filius ezrihel. filius azi. filius mosollamoth. filius semmer. et fratres eorum potentes nimis: cxxviii. Et prepositus eorum zabdiel. filius potentium. Et de leuitis: sebenia filius asob. filius azica. filius asabia. filius boni. et sabbathai. et iozabed. super opera que erant forinsecus in domo dei a principibus leuitarum. Et mathania filius micha. filius zebdei. filius asaph princeps ad laudandum et confitendum in oratione. Et bech becias. secundus de fratribus eius. et abda filius samua. filius galal. filius idithun. Omnes leuite in ciuitate sancta: cc lxxxiiii. Et ianitores. accub. thelmon. et fratres eorum qui custodiebant ostia: clxxii. Et reliqui ex israhel. sacerdotes et leuite in uniuersis ciuitatibus iuda. unusquisque in possessione sua: et nathinnei qui habitabant in ophel. et siaba. et gaspha. de nathinneis. Et episcopus leuitarum in ierusalem. azi filius baani. filius asabie. filius mathanie. filius miche. De filiis asaph: cantores in ministerio domus dei. Preceptum quippe regis super eos erat. Et ordo in cantoribus per dies singulos et phataia filius mesezebel. Et filius zara. filii iuda in manu regis iuxta omne uerbum populi et in domibus per omnes regiones eorum. De filiis iuda. habitauerunt in cariatharbe. et in filiabus eius. et in dibon. et in filiabus eius. et in capsehel. et in uiculis eius. et in iesue. et in molada. et in bethphalet. et in asersual. et in bersabee. et in filiabus eius. et in siceleg. et in mochona. et in filiabus eius. et in remmon. et in

sara. et in iermimuth. zanoa. odollā.
et in uicul' earum. lachis. et in re
gionib; eius. ezecha. et in filiab;
eius. Et mansūnt ī bersabee: usq;
ad uallem ennon. Filii aūt beniamī.
a geba. mechmas. et aia. et bethel.
et filiab; eius. anathot. nob. ana
nia. asor. rama. gethaī. adid. se
boim. neballath. et ona ualle ar
tificum. Et de leuitis portiōes iu
dā. Hi aūt sacerdotes. 7 de 7 beniamin.
leuite. qui ascenderūt cū zorobā
bel filio salathiel. Josue. saraia. ie
remias. esdras. amaria. melluth.
accus. sechenias. reum. merimuth.
addo. gethon. abia. miamin. ma
dia. belga. semaia. et ioiarib. idaia.
sellum. amoch. elceia. idaia. Isti r
principes sacerdotū. et fr̄es eoꝝ ī die
b; iosue. Porro leuite: iesua. bennu.
cedmiel. sarabia. iuda. mathanias
sup hymnos ipi 7 fr̄es eoꝝ. et becbe
chia. atq; ethani fr̄es eoꝝ. unus
quisq; in offitio suo. Jesue. Et ge
nuit ioachim. et ioachim genuit
eliasib. 7 eliasib genuit ioiada. et
ioiada genuit ionathā. et ionathā
genuit ieddua. In dieb; aūt ioachī
erāt sacerdotes et principes famili
arum: saraie. amarie. ieremie. ā
nanie. esdre. mosollā. amarie. io
hānā. milico. ionathā. sebenie. io
seph. aram. edna. maraioth. elchi.
addaie. zacharie. gethon. mosollā.
abie. zechri miamin. et moadie
phelti. belge. sammua. semeie. io
nathā. ioiarib. mathania. iadaie.
ozi. sellai. celaie. mochebor. helch
ie. asebia. idaie. nathanael. Leui
te: in dieb; eliasib. et ioiada. et io
nā. et ieddoa: scripti principes fa
miliarū. et sacerdotes in regno da
rii pse. Filii leui. principes famil
iarum. scripti in libro uerboꝝ die
rum: et usq; ad dies ionathā. filii
eliasib. Et principes leuitaꝝ. asebi
a. serebia. et iosue filius cedmiel.
et fr̄es eorū p uices suas: ut lauda

rent et ↄfiterent' iux̄ p̄ceptū regis
dauid uiri dei. et obs'uarēt eque
p ordinē. Mathania. et belbecia.
et obedia. mosollā. telmon. accu
b. custodes portarū. et uestibulo
rum an̄ portas. Hii in dieb; ioac
him filii iosue filii iosedech. et ī
dieb; neemie ducis. et esdre sacerdo
tis scribeq;. In dedicatiōe aūt muri
irl'm requisierūt leuitas de oīb; lo
cis suis: ut adducerēt eos in irl'm.
et facerēt dedicatiōem in leticia. 1
ī actiōe gratiaꝝ 1 cāntico. ī cymbal. psal
teriis. et cytharis. Congregati sunt
ergo filii cantoꝝ. et de campestrib'
circa irl'm et de uillis nethophati.
et de domo galgal. et de regionib;
gebee. et azmaueth: qm̄ uillas ed
ificauerunt sibi cantores in circu
itu irl'm. Et mundati sūt sacerdotes
et leuite: et mundauerūt p'pl'm. et
portas et murū. Ascendere aūt feci
principes iuda sup murū: 7 statui
duos choros magnos laudantiū. Et
ierunt ad dexteram sup murū: ad
portā sterquilinii. Et iuit post eos o
saias et media ps principū iuda. 7
azarias. et esdras. et mosollā. iuda.
et beniamin. et semeia. et ieremia.
Et de filiis sacerdotum in tubis zach
arias. filius ionathā. fili' semeie. fi
lius mathanie. fili' michaie. fili'
zecchur. filius asaph. Et fr̄es ei'. sem
eia. et azarel. malalai. galalai. ma
ai. nathanael. et iuda. et anani.
in uasis cantici dd uiri dei: et esdras
scriba an̄ eos ī porta fontis. Et ↄ eos
ascenderunt in gradib; ciuitatis
dauid. in ascensum muri sup domū
dauid: et usq; ad portā aquarū ad o
rientem. Et chorus s'cd's gratias referē
tiū ibat e cōuerso. et ego post eū.
Et media ps p'pli sup murū. et sup
turrim furnoꝝ. et usq; ad murum
latissimū. et sup portam effraim.
et sup portā antiquā. et sup portā
piscium. et turrī ananehel. 7 tur
rim emath. et usq; ad portā gregis.

XIII

7 steterunt i porta custodie. Stete
runtq; duo chori laudantiu i do
mo dei: 7 ego 7 dimidia pars magi
stratuu mecu. Et sacdotes eliachi.
maasia. miamin. michea. helioen
ai. zachaia. anania in tubis. 7 ma
asia. 7 semea. et eleacar. et azi. et io
hana. et melchia. et ela. et ezer. Et
clare cecinerut cantores: 7 gezraia
ppositus. Et immolauerut in die
illa uictimas magnas: 7 letati sut.
Deus eni letificauerat eos leticia ma
gna. Sz 7 uxores eoz et libi gauisi st:
7 audita e leticia illa irlm pcul. Re
censuerut quoq; in die illa uiros
sup gazofilatium thesauri. ad li
bamina 7 ad primitias 7 ad decimas.
ut introferrent p eos principes ci
uitatis in decore graz actonis. sac
dotes 7 leuitas: q2 letatus e iuda. i
sacdotibz 7 leuitis astatibz. Et cus
todierunt obsuatioem dei sui. ob
suatioem expiatiois: 7 cantores. 7
ianitores. iuxta pceptu dd. 7 salo
monis filii eius. Quia in diebz dd.
7 asaph: ab exordio erat principes
9stituti cantoz in carmine laudan
tiu. 7 9fitentiu do. Et ois isrl in di
ebz zorobabel. 7 in diebz neemie
dabant ptes 7 ianitoribz p dies si
gulos: 7 scificabat leuitas et leuite
scificabat filios aaron.

Et gazofilatia

cantoribz

XIII

In die at illo lectu e in uolumine
moysi audiente pplo. Et inuetu
e in eo scriptum q n debeat intro
ire amonites. et moabites. eccl'ia
dei usq; in etnu: eo qd no occurre
runt filiis isrl. cu pane et aqua.
7 9duxerunt adusum eos. balaa
ad maledicendu eis. et 9uertit ds
nr maledictioem in bndictioem.
Factum e at cum audisset legez
sepauerut oem alienigena ab is
rael: 7 sup hec erat eliasib sacdos
q fuerat positus in gazofilatio i
domus dei nri. et pxim9 thobie. fe
cit ergo sibi gazofilatiu gnde ubi
erat ante eum reponentes mun
era. et thus. et uasa. et decima fru
menti. uini. et olei. ptes leuitaruz.
et cantoru. et ianitoru. et primi
cias sacdotales. In omibz at his
n fui in irlm: q2 in anno tricesim
o secdo artharxersis regis babilo
nis. ueni ad rege. Et in fine dieruz
rogaui rege: 7 ueni in irlm. Et in
tellexi malu qd fecerat heliasib
thobie. ut faceret ei thesauru in ue
stibul9 domus dei: 7 malu uisum
e michi ualde. Et pieci uasa dom9
thobie foras. de gazofilatio. Precepi
q; 7 emundauerunt gazofilatia.
Et retuli ibi uasa domus dni sac
ficium. et thus. Et cognoui qm i
ptes leuitarum n fuissent date:
7 fugiss; unusquisq; in regioem
sua de leuitis. et de cantoribz. 7
de his qui ministrabat. Et egi i
cam aduersus ministrat9: 7 dixi.
Qr dereliquimus domu dei: Et 9gre
gaui eos: 7 feci stare in statioibus
suis suis. Et ois iuda asportabat
decimam frumenti. uini. et olei: in
horrea. Et 9stituimus sup horrea
selemia sacdote. 7 sadoch scribaz.
et scribam. 7 fadaia de leuitis. et
iux eos anan filii zacur: filium
mathanie: qm fideles 9pbati st.
et ipis credite sut ptes fratru su
orum. Memento mei deus meus. p
hoc: 7 ne deleas miseratioes meas i
quas feci in domo dei mei. et in ce
rimoniis eius. In diebz illis uidi
in iuda calcantes torclaria in sabbo.
portantes aceruos et onerantes sr
asinos. uinu. et uuas. et ficus. et
oe onus. et inferentes in irlm i die
sabbi. Et 9testatus sum eos: ut i
die qua uendere licet uenderent.
Et thirii habitauerut in ea: infe
rentes pisces. et oia uenalia. Et
uendebant in sabbis iuda et irlz.

filii

Et obiurgaui optimates iuda: 7
dixi eis. Que e hec res mala quos
facitis. et pphanatis die sabbati:
Nuqd n hec fecerunt patres nri.

7 adduxit ds nr sup nos oē malū
hoc. et sup ciuitatē hac: Et uos ad
ditis iracundia sup isrl uiolando
sabbatū. factū ē aūt cū quieuissēt
porte ihrlm in die sabbi: dixi:
Et clauserunt ianuas et pcepi. ut ñ
apirent eas: usq; post sabbatum.
Et de pueris meis ɔstitui sup por
tas: ut nullus inferret onus die
sabbi. Et manserunt negociatores
7 uendentes uniūsa uenalia. foris
ihrlm. semel. et bis. Et ɔtestat' sum
eos. 7 dixi eis. Quare manetis ex ad
uso muri: Si scdo hoc feceritis: ma
nū mittā in uos. Itaq; ex tēpr illo
ñ uenerūt in sabbato. Dixi quoq; le
uitis ut mūdarent: 7 uenirent ad
custodiendas portas. et scificādū
diē sabbi. Et p hoc ergo memento
mei ds meus: 7 parce michi s'm mul
titudinē miseratiōnū tuarū. Sz 7 i
diebz illis uidi iudeos ducētes
uxores azotidas. amanitidas.
Et filii eoꝝ ex media pte loqbant
azotice. 7 nesciebāt loq iudaice: 7
loqbant' iuxta linguā ppli 7 ppli. Et
obiurgaui eos: 7 maledixi. Et ce
cidi ex eis uiros. 7 decaluaui eos: 7
adiuraui in dño. ut nō darēt filias
suas filiis eoꝝ. 7 ñ acciperēt d' filia
bz eoꝝ filiis suis. 7 sibi metipsis.
dicēs. Numquid ñ in hui'cemodi re
peccauit salomon rex isrl: Et cte in
gentibz multis ñ erat rex simil' ei:
7 dilectus dō suo erat. Et posuit
eū ds regē sup oēm isrl. Et ipm g
duxerunt ad peccatum mulieres alie
nigene. Numquid 7 nos inobediētes
faciem' oē peccatū grande hoc. ut p
uaricemus in dō nostro. et ducam'
uxores pegrinas: De filiis aūt ioia
da filii eliasib sacdotis magni ge
ner erat sanaballath oronithis: q
fugaui a me. Recordare dñe ds mi
aduersū eos: q polluūt sacdociū
7 ius sacerdotale. 7 leuiticū. Igitur
mundaui eos ab oībz alienigenis.
7 ɔstitui sacdotū ordines. 7 leuita
rum. unūquēq; in ministerio suo: 7
in oblatiōe lignoꝝ. in tēpribz ɔsti
tutis. et in primitiis. Memento mei

ds meus. in bonū.
Explicit lib' neem
ie. Incipit lib'. iii.
Fecit esdre.
iosias pascha in
ierosolimis dño.
et immolauit
phase quarta de
cima luna mensis
primi. statuens sacdotes p uices
dierū. stolis amictos in tēplo dñi. Et
dixit leuitis sacris s'uis isrl. ut scti
ficarent se dño impositiōe scē ar
che dñi. in domo quā edificauit
salomon filius dd rex. Nō erit uobis
tollere sup humeros eam: 7 nunc
deseruite domino uro. et curā agite
gentis illi' isrl ex pte s'm pagos et
tribz urās s'm scripturā dd regis
isrl et s'm magnificentiā salomo
nis filii ei' omnes in tēplo et s'm par
ticulā principat' patnā urām eo
rum qui stant in ɔspectu frm filio
rum isrl. Imolate pascha et sacrificia
a parate frībz uris: et facite s'm pre
ceptum dñi qd datum ē moysi.
Et donauit iosias in plebē que ī uen
ta ē oues. agnoꝝ et edoꝝ. et capꝝ ū
.xxx. milia. uitulos tria milia. H
de regalibz data st s'm pmissionē
ppło et sacdotibz in pascha. Oues
nūo duo milia. ac uituli. c. Et ie
chonias et semeias et nathanael
frs. et asabias et oghel. et corobam
phase. oues. v. milia. uitulos. d. Et
hec cum fierent eleganī steterunt
sacdotes et leuite habentes azima
ptribz. Et s'm ptes principatus pa
trum in conspectu ppli offerebant
dño s'm ea que in libro moysi scri
pta st. Et assauerūt phase igne. p
ut oportebat. et hostias coxerūt in
emot. et ollis cum beniuolentia. Et
attulerūt oībz qui erant ex plebe.
et post hec pauerūt sibi et sacdoti

II

II

bz. Sacerdotes ei offerebāt adipes
usq; finita eēt hora: ⁊ leuite para
uerunt sibi et frib; suis filiis a
aron. Et sacrificatores filiis offe
rebant sup ordinē fm preceptū dd
et asaph: et zachariās. et ieddimisq;
erat a rege et ostiarii p ianuas sing
ulas itiut p uaicaret unusquisq;
suam: frēs enim eorū parauerunt
illis. Et ōsumata sūt que ptinebāt
ad sacrifitiū dñi. In illa die egert
phase et offerebāt hostias sup om̄
sacrifitiū fm̄ preceptū regis iosie. Et
egerunt filii isrt̄ qui inuenti sūt
in tpr illo phase: et diem festum
azimor p dies .vii. Et nō ē celebratu;
phase tale in isrt̄ a tēporib; samuhel
pphe et oms reges isrt̄ nō celebrau
erunt tale pascha quale egit iosias
et sacerdotes et leuite et iudei et oīs
isrt̄ qui inuenti sūt in ōmemora
tiōe ierosolimis. Octauo decio āno i
regnāte iosia celebratū ē phase. Et
directa sūt opa iosie in conspectu
dñi dei sui in corde pleno metuētia
et q̄ circa illum quidē scripta sūt in
pristinis tēporib; de eis qui peccaue
runt. quiq; irreligiosi sūt in dñm
p omni gente et qui nō quesierūt

Postquam ac ... ba dñi sup isrt̄.
tum huic iosie. ascendit pharao rex
egypti ueniens abicē in carchamis
sup eufratē et exiuit in obuiā illi
iosias et misit rex egypti ad iosiam
dicēs. Quid michi et tibi ē rex iude:
Nunc sum missus a dño sup eufra
tem ei bellū meū est. festinans dīscē
de. et ñ ē reusus iosias sup currum.
s; expugnare eū conabatur ñ attē
dēs uerbū pphe ex ore dñi s; ōstitu
it ad eū bellū in cāpo meteddis ⁊ de
scenderūt principes ad regē iosiā.
Et dix̄ rex pueris suis. Amouete :
me a plio: infirmatus sum ei ual
de. Et statim amouerūt eū pueri
ipius de acie. Et ascendit sup cur
rum secūdum suū. et perueniens
ierosolimā uita functus ē ⁊ sepul
tus ē in patrio sepulcro: ⁊ in tota i
udea lugebāt iosiam. et q psaltē
cum uxorib; lamētabāt eū usq; in
hunc diē. Et datū ē hoc fieri semp
in oē genus isrt̄. Hec āt scripta sūt
in libro historiar regum iude in
singula gesta. Actus iosie ei gtia
⁊ intellectus ei in lege dñi. q² eq ⁊
gesta sūt ab eo ⁊ quē ñ scripta sūt
in libro regum isrt̄ ⁊ iude.

Et assumitēs qui erāt ex gente ioelio
niam filiū iosie ōstituerūt regem
pro iosia patre suo cū eēt ānorū tri
ginta trium. Et regnāt sup isrt̄ mē
sib; trib; et amouit eū rex egypti
ne regnaret in ierosolimis. multāu
gentem argenti talenta .c. et auri
talentū unum. Et ōstituit rex egy
pti ioachim frēm ipius regē iudee
et irlm. et alligauit magistratus
ioachim et zaracele frēm suū app
hendēs reduxit egypto. Annor e
rat ioachim .xxv. dum regnet intra
iuda et irlm. et fecit malū in cō
Post hunc āt ascen spectu dñi.
dit nabuchodonosor rex babilois
et alligans eum in arreola uicto
perduxit in babiloniā. Et sac uasa
tēpli dñi cepit nabuchonosor. et
tulit et ōsecrauit in tēplo suo in
babiloniā. Nam de imundicia il
lius et irreligiositate sēptū ē i lib
tpr regum. et regnāt ioachi fili
eius p eo. Cum aūt ōstitut ē erat
annor .viii. regnāt āt mēses tres
et dies .x. in irlm et fecit malū in
ōspectu dñi. et post ānū mittens
nabuchodonosor transmigrāt i
eum in babiloniā simł cū sacris i
uasis dñi. Et ōstituit sedechiā rgē;
iuda in irlm. cū eēt ānor .xxi. Re
gnauit āt ānis .xi. et fecit malu;
in conspectu dñi et nō ē ueritus i
aūbis que dicta sūt ab ieremia pphā
ex ore dñi. et adiuratus a rege na
buchodonosor p iuimus discessit. Et
induruit ceruice sua et corde suo ⁊
transgressus ē legittima dñi dei i

israel: et duces populi domini multa inique gesserunt et impie egerunt super omnes immundicias gentium. et polluerunt templum domini [erased] erat ierosolimis. Et misit deus patrum ipsorum per angelum suum reuocare eos pro quo parceret illis et tabernaculo suo. Ipsi uero subsannabant in angelis suis. Et qua die locutus est dominus erat autem illudentes prophetas eius. quousque ad iracundiam concitatus super gentem suam pro irreligiositate sua precepit ascendere reges chaldeorum. hi qui occiderunt iuuenes eorum in gladio in circuitu sancti templi eorum. et non pepercerunt iuueni et uirgini et seni et adolescenti. Sed omnes traditi sunt in manus ipsorum. Et omnia sancta uasa domini et regales apothecas resumentes tulerunt in babiloniam. Et incenderunt domum domini et demolierunt muros ierusalem et turres eorum incenderunt in igne: et consumauerunt. Omnia honorifica eorum ad nichilum redegerunt et reliquos a gladio in babilonem. Et erant sui illius usque dum regnaret perse in repletione uerbi domini in ore ieremie. quousque benigne ageret terra sabbata sua. Omni tempore desertionis sue sabbatizauit in repletione annorum. lxx. regnante cyro persarum in consumatione uerbi domini in ore ieremie.

Suscitauit dominus spiritum cyri regis persarum et predicauit in toto regno suo simul per scripturam dicens. Hec dicit rex persarum cyrus. Me constituit regem orbis terrarum. dominus israel dominus excelsus. Et significauit michi edificare sibi domum in ierusalem que est in iudea. Si quis est ex genere uestro dominus ipsius cum eo ascendat in ierusalem. Quotquot ergo circa loca habitant adiuuent eum qui sunt in loco ipso in auro et argento. in dationibus cum equis et iumentis cumque aliis que secundum uota apponuntur in edem domini que est in ierusalem. Et stantes principes tribuum pagorum iudee ex tribu beniamin et sacerdotes et leuite quos excitauit dominus ascendere et edificare domum domini que est in ierusalem. et qui erant in circuitu eorum adiuuarent in omni argento et auro eius et iumentis et uotis quam pluribus multi quorum sensus excitatus est. Et rex cirus protulit uasa sacra domini que transtulit nabuchodonosor ex ierusalem et consecrauit ea in suo ydolo. Et proferens ea cyrus rex persarum. tradidit mitridato qui erat super thesauros ipsius. per hunc autem tradidit salmanasaro presidi iudee. Horum autem hic numerus erat. libatoria argentea duo milia quadraginta. Athysce argentee. xxx. phiale auree. xxx. Item argentee duo milia quadringente et alia uasa mille. Omnia autem uasa aurea et argentea. quattuor milia. cccc. lxviii. Et euacuata sunt salmanasaro simul cum hiis que ex captiuitate babilonie in ierosolimam.

VII

In artarxersis autem regis persarum temporibus scripserunt ei. de hiis qui habitabant in iudea et in ierusalem. balsalmus et mitridatus et sabellius. et ratimus. baltemus samelius scriba et reliqui inhabitantes in samaria et ceteris locis subiectam epistolam regi artaxersi. Domine pueri tui ratimus ab accidentibus et sabellius scriba et reliqui curie tue iudices in coelen syriam et fenicem. Et nunc notum sit domino regi quoniam iudei qui ascenderunt a uobis ad nos uenientes in ierusalem ciuitatem refugam et pessimam edificant [fu]nos eius. et statuunt muros et templum suscitant. Quod si ciuitas ista et muri consummati fuerint tributa non sustinebunt pendere sed etiam regibus resistent. Et quoniam id agitur circa templum recte habere arbitrati sumus non despicere id ipsum sed notum facere domino regi ut si uidebitur regi inquiratur in libris patrum tuorum. et inuenies in admonitionibus scripta de hiis. et scies quoniam ciuitas ista fuit refuga et reges et ciuitates concutiens. et iudei refuge et prelia committentes in ea ab eterno obq

cam ciuitas ista deserta e. Nunc ergo notum facim' dne rex qm si ciuitas ista edificata fuerit et hui' muri erecti fuerint. descensus tibi n erit in coele syria et phenice.

VIII

Tunc rescripsit rex ratimo q scribebat accidentia et beltimo et sabellio scribe 7 ceteris ostitutis 7 inhitantibz in syria phenice ea que subiecta sunt. Legi eplam q misisti michi. Precepi ergo inqri et inuentum est qm ciuitas illa e ab euo regib' resistens 7 hoies refuge et plia in ea efficientes et reges fortissimi erant in irlm dnantes: 7 tributa exigentes a coelen syria. phenice. Nunc g pcepi phibere hoies illos pdicare ciuitate et puidere ne qd ultra h fiat. sz nec procedat i plurimu exq sut malitie ita ut regibz molestia i portetur. Tunc recitatis his q a rege artaxerse scripta fuerant. ratimus et sabellius scriba. et q cu his ostituti erant iungentes festinant uenerunt in irlm cu equitatu 7 turba agmine ceperunt phibere edificantes. Et uacabant ab edificatione templi in irlm usqz scdo anno darii regis psarum.

IX

Rex darius fecit cena magna oib' uernaculis suis. et oibz magratib' medie 7 psis et oibz purpuratis 7 ptorbz et osulibz et pfectis sub illo. ab india usqz ethyopia. c. xx. vii. puinciis. Et cum manducassent 7 bibissent et saciati reuertebant. Tunc darius rex ascendit i cubiculo suo et dormiuit et expgefactus e. Tunc illi tres iuuenes corpis custodes qui custodiebant corpus regis dixerunt alt' alti. Dicamus singulisqz nrm sermoem qui pcellat: 7 cuiuscqz apparuerit sermo sapientior altius dabit illi darius rex dona magna purpura cooperiri et in auro bibere et sup auru dormire et curru aureu freno 7 cidarim bissina et torque auream

circa collum et scdo loco sedebit ad ar[...] p sapiam sua: et cognatus darii uocabitur. Tunc scribentes singuli suu ubum signauerunt et posuerunt subtus ceruical darii regis. Et dixerunt. Cu surrex rex dabunt illi scripta sua. Et qdcqz iudicauerit rex et tribz et magratib' psidis qm ubum eius sapienti' e ipsi dabit uictoria sicut scriptu e. Vnus scripsit. forte e uinu. Ali' scripsit. fortior e rex. Tercius scpsit. fortiores sunt mulieres. sr oia aut uincit ueritas. Tunc surrex rex. acceperunt scripta sua et dederunt illi et legit. Et mittens uocauit oms magratus psarum et medos. 7 purpuratos et ptores et pfectos et sederunt in osilio et lecta sunt coram ipsis: et dix. Vocate adolescentes et ipsi indicabunt ubra sua. Et uocati sunt. et introierunt. Et dix illis. Indicate nobis de his que scripta st. Et cepit prior q dixerat de fortitudine uini. Et dixit. Viri qua pualet uinu oibz hoibz q bibunt illud. Seducit mente. Itemqz regis 7 orphani facit mente uana. Item serui ac liberi paupis 7 diuitis 7 oem mente ouertit in securitate et iocunditate: et n meminit oem tristitia 7 debitu. et oia pcordia facit honesta. et n meminerit regem nec magratum et oia opta facit loq 7 n meminerunt cu biberint amicitiam nec frnitate. Sz no post multu sumunt gladios et cu a uino tnsint et surrexerint n meminerint que gesserint. O uiri no pcellet uinu qui sic cogitat facere. Et tacuit: hoc dicto. Et icipauit sequens dicere qui dixit de fortitudine regis. O uiri n pcellent hoies qui terram et mare optinent. et oia que sunt in eis. Rex aut sup oia pcellet 7 dnator eoz 7 oe qdcqz dixerit illis faciunt. Et si miserit illos ad bellatores uadunt et demoliunt

montes et muros et turres. Jugu
lantur et iugulant regis iussum
ñ p̃teunt. Nam si uicerit afferunt
regi oīa quecumq; p̃dati fuīnt sep̃
et alia omnia. Et quotquot ñ mi
litant s; nec pugnant s; colunt t̃ram.
Rursū cū fuīnt metentes afferunt
tributa regi: et ipse unus solus. Et
si dixerit occidere occidūt: dixit remi
ttere remittūt. Dixit percutere: per
cutiunt. dixit exterminare extermin
ant. Dixit edificare edificant. dixit
excidere excidūt. dixit plantare,
plantant. Et ōis plebs et uirtutes
eū obaudiūt et sr̃ hec ipse recūbet
et bibit et dormit. Hii aūt custod
iunt in circuitu eū 7 ñ possūt ire
singuli facere opa sua. s; nec in
dicto audientes sūt ei uiri. Quō
ñ p̃cellet rex qui sic diffamat? Et
tacuit. Tertius q dixerat de mulieribz
et ueritate. hic est zorobabel cepit
loq. Viri ñ magnus rex et multi ho
mines. nec uinū p̃cellit. Quis ḡ
qui dominatur eorum?
Nonne mulieres genuerūt regem
7 oēm ppl'm. q dn̄antur mari et terre
ex illis nati sūt et ipse educauerūt
eos q plantauerūt uineas ex qbz
uinum fit. et ipse faciūt stolas
oīū hoīum et ipse faciūt gl'iam ho
minibz et ñ possūt hoīes separari
a mulieribz. Si ɔgregauerūt aurū
et argentū et oēm rem speciosam
et uiderūt mulierem unā bono habitu
et bona specie oīa hec relinquentes in eā
intendūt. et apto ore ɔspiciūt 7
eam alliciūt magis quā aurū 7 ar
gentū et oēm rem speciosā. Homo
suū patrē relinquit q enutriuit il
lū et suā regionē et ad mulierem
ɔiungit et cum muliere remittit aīā
et neq; patrē meminit neq; matrē
neq; regionē. Et hic oportet uos scire
qm̄ mulieres dn̄antur uiri. Non
ne doletis? Et accipit hō gladiū
suū et uadit in uia facere furta
et homicidia et mare nauigare
7 flumina et leonē uidet et in ten
ebris ingreditur. et cū furtū fecerit
et fraudes et rapinas amabili su
e affert. Et iterū diligit hō suā ux
orem magis q̄ patrē aut matrē. Et
p̄p suas uxores multi dementes facti sūt
7 serui facti sūt p̄p illas. et multi perierūt
et iugulati sūt et peccauerūt p̄pter
mulieres. Et nc̄ credite michi qr mag
nus ē rex 7 i potestate sua qm̄ oēs re
giōes uerentur tangere eū. Videbam
tñ apemē filiā bezzacis mirifici cō
cubinā regis sedentē iuxta regē ad de
xteram 7 auferentē diadema de ca
pite regis 7 i ponentē sibi 7 palmis
cedebat regē de sinistra manu 7 sup h
apto ore intuebatur eā et si adrise
rit ei ridet. Nam si indignata fuerit
ei blandit donec reconcilietur in grām.
O uiri cur ñ sūt fortiores mulieres?
magna ē terra 7 excelsum ē celū que
ista agunt. Et tūc rex et purpurati in
tuebantur i alterutrum. Et inchoauit
loq de ueritate. O uiri ñne fortes sunt mu
lieres. Magna ē terra et excelsū ē celū
7 uelox cursus solis ɔuertit in giro ce
li in locum suum in una die. Non
ne magnificus ē qui hec facit. 7 ueritas
magna 7 fortior p̃ oībz. Oīs terra ue
ritatē inuocat. celum 7 ipsam ben
edicit 7 oīa opa mouentur et tremūt
eā 7 ñ ē cum ea quicq̄ iniquū. Ini
quū uinū. iniquus rex iniq mulie
res. iniq oēs filii hoīum. et iniqua
oīa illorum opa et ñ ē in ipsis ueritas. 7
in sua iniq̄tate peribunt. et ueritas ma
net 7 inualescit in eternū. et uiuit
et optinet in secla seclorum. Nec ē ap eā
accipere personas neq; differentias s; que
iusta sūt facit oībz iniustis ac ma
lignis. Et oēs benignantur i opibz
eius 7 ñ ē in iudicio eius iniquū.
7 fortitudo 7 regnū et potestas et
magestas oīum euorum. Benedictus
deus ueritatis. Et desiit loquendo. Et
oēs ppl'i clamauerūt et dixerunt. Ma
gna ueritas et p̃ualet. Tunc rex ait
illi. Pete si qd uis ampli' q̄ que scripta sūt.

et dabo tibi s(ecundu)m q(uo)d inuentus es sa
pientior. et primus michi sedebis
et cognatus meus uocaberis. Tu(n)c
ait regi. Memor esto uoti q(uo)d uouis
sti edificare ier(usa)l(e)m. in die qua regnu(m)
accepisti et o(mn)ia uasa q(ue) accepta sunt
ex ier(usa)l(e)m. remitte(re) que separauit cyrus
q(ua)n(do) mactauit babilonia(m) et uoluit
remitte(re) ea ibi. Et tu uoluisti edifi
care te(m)plum q(uo)d incenderu(n)t ydumei
q(ua)n(do) exterminata e(st) iudea a chaldeis.
Et nu(n)c hoc e(st) q(uo)d postulo d(omi)ne et q(uo)d peto
hoc e(st) magestas a te ut uotu(m) facias
q(uo)d uouisti regi celi ex ore tuo.

XI

Tunc surgens darius rex osculat(us) e(st) illu(m).
Et scripsit ep(isto)las ad o(mn)es dispensato
res et p(re)fectos et purpuratos ut de
ducerent eu(m) et eos qui cu(m) illo erant
o(mne)s ascendentes edificare ier(usa)l(e)m. Et o(mn)i
b(us) p(re)fectis qui erant in syria et pheni
ce. et libano scripsit ep(isto)las. ut trahe
rent ligna cedrina a libano i(n) ier(usa)l(e)m
ut edificarent c(um) eis ciuitate(m). Et scrip
sit o(mn)ib(us) iudeis q(ui) ascendebant a regn
o in iudea p(ro) libertate o(mn)em potestate(m)
et magistratum et p(re)fectum n(on) super
uenire ad ianuas ip(s)or(um) et o(mn)e(m) regio
ne(m) q(ua)m obtinuerant e(ss)e immune(m) eis. et
ydumei relinquant castella q(ue) obti
nent iudeor(um) et in structura(m) templi
dare p(er) singulos an(n)os talenta. xx. us
q(ue) dum edificaret(ur). et sup(er) sacrariu(m)
holocaustomata offerre cotidie
sic(ut) ha(be)nt p(re)ceptu(m) alia talenta. x. of
ferre p(er) singulos an(n)os et o(mn)ib(us) qui
p(ro)cedunt a babilonia co(n)dere ciuitate(m)
ut e(ss)et l(i)b(er)tas tam ip(s)is q(ua)m filiis eo
rum. et omnib(us) sac(er)dotib(us) q(ui) p(ro)cedu(n)t.
Scripsit a(ute)m (et) q(u)a(n)titate(m) et sacra(m) sto
lam qua defuerent. Et leuitis sc(ri)p
sit dare p(re)cepta usq(ue) in diem qua
co(n)sumabitur domus et ier(usa)l(e)m extru
etur. Et o(mn)ib(us) custodientib(us) ciuitate(m)
scripsit dare eis sortes (et) stipendia.
Et dimisit o(mn)ia uasa q(ue) separauerat
cirus a babilonia. et omnia queq(ue)
dix(er)at cirus etiam ip(s)e p(re)cepit fi(er)i (et) mi(tti)
in ier(usa)l(e)m. Et cum p(ro)cessiss(et) ille ado

lescens eleuans facie(m) in ier(usa)l(e)m b(e)n(e)dix(it)
regem celi et dixit. Abs te e(st) uictori
a et abs te e(st) sap(ient)ia et claritas et ego
seruus tuus sum. Benedictus es q(ui)
qui dedisti michi sapia(m) et tibi
co(n)fiteor d(omi)ne patru(m) nostror(um). Et acce
pit ep(isto)las (et) p(ro)fectus e(st) in babilonia(m)
(et) uenit et nunciauit fr(atr)ib(us) suis (et)
o(mn)ib(us) q(ui) fuerunt in babilonia. Et b(e)n(e)
dixerunt d(eu)m patru(m) suor(um) q(uonia)m ded(it)
illis remissione(m) et refrigeriu(m) u(t) a
scenderent et edificarent ier(usa)l(e)m (et) te(m)
plum ubi nominatu(m) e(st) nom(en) ei(us) in ip(s)o
(et) exultauerunt cum musicis (et) le
ticia dieb(us). vii.

Post h(ec) a(ute)m lecti s(un)t u(t) as
cenderent principes pagor(um) domos
p(er) t(ri)b(us) suas (et) uxores eor(um) et filii (et)
filie eoru(m) et serui et ancille ip(s)or(um) et (i)
pecora illor(um). Et darius rex misit un
a cum eis eq(ui)tes mille donec educerent
eos in ier(usa)l(e)m cum pace et cu(m) musicis
et c(um) tympanis et tibiis. Et o(mne)s fr(atre)s
erant ludentes et fecit eos ascende(re)
simul cum eis. Et h(ec) s(un)t nomina ui
rorum q(ui) ascenderu(n)t i(n) pagos suos (et) i(n)
tribu (et) in p(ar)te principatus ip(s)or(um). Sa
cerdotes filii phynees filii aaron. Ih(es)u
filius iosedech. ioachim filius zor
obabel filii salathiel de domo d(aui)d
ex p(ro)genie phares. Tribu a(ute)m iuda q(ui)
locutus est sub dario rege p(er)sarum
s(er)mones mirificos. In s(e)c(un)do an(n)o regni
ip(s)ius m(en)se nisan p(ri)mo. Sunt a(ute)m h(i) q(ui)
ex iudea ascenderunt de captiui
tate transmigrationis quos transmi
grauit nabuchod(onosor). rex babilonie in
babilone(m) et reuersus e(st) in babilone(m)
(et) reliq(ua)m p(ar)tem iudee unusq(ui)sq(ue) in
ciuitate(m) sua(m) que(m) ue(n)eru(n)t cu(m) zorobabel
(et) iesu neemias aremes. elyme
demanio. mardocheo. beelsuro. (et)
meth p(er)sa tothor. elyoro. ebonia.
unus de principib(us) eor(um). et nu(merus) ab
gentilib(us) eor(um) ex p(re)positis eor(um). Filii
phares. duo milia. clxxii. Filii a
res. tria milia. lvii. Filii femo. c.xl.
duob(us). Filii filiis ih(es)u et ioabes. duo
milia. ccc. Filii demu. duo milia

.cccc.lxx. filii chomabi .cc.v. filii
i bamea. clxviii. filii bebeth .ccc.
.iiii. filii archad. cccc.xxvii. filii
cham.xxxvii. filii zoram: duo mi
lia.lxvii. filii adam. cccc.lxi. fi
lii agerectis.c.viii. filii glaso 7 ze
las.cviii. filii acoroth.cccc.xxix.
filii ierdabone.c.xxxii. filii anan
ie.c.xxx. filii ason. filii marsar.
.ccc.xxxii. filii iabarus.xcv. filii
sepolemon.c.xxiii. filii nepopas
.lv. filii hibanatus.c.lviii. filii ce
becannus.c.xxxii. filii occarta pat̃s
q enocadies et modie.ccc.xxii. q
exgramas et gabea.c.xxi. q exbese
lon 7 ceagge.lxv. Qui ex bastro.c.
.xxii. qui ex becte nobes.lv. filii lipti
.clv. filii labomu.ccc.lvii. filii sie
ce.ccc.lxx. filii saudon. et eliomus
.ccc.lxxviii. filii ericus duo milia
.c.xlv. filii anaas.ccc.lxx. Sacerdotes
filii ieddus. filii emit. filii eliasib.
.ccc.lxxii. filii emerus.cc.lii. filii
fasuri.ccc.lvii. filii carce.cc.xxvii.
Leuite filii iesu in cadiel 7 banius
et serebias et edias.lxxiiii. Omis
nus a duodecimo anno.xxx. milia
.cccc.lxii. filii 7 filie 7 uxores omis
computatio.xl. milia.cc.xlii. Filii sa
cerdotum qui psallebant in templo
filii asaph.c.xxviii. Hostiarii fi
lii esmeaz. filii ater filii amon.
filii accuba. topa filii tobi. oms.c.xxx.
.viiii. Sacerdotes seruientes in templo.
filii sel. filii casipa filii tablot. fili
i carie. filii su. filii hellu. filii laba
na. filii acmata. filii acub. filii uta.
filii ceta. filii aggab. filii obai. fili
i anan. filii cauua. filii iedu. filii
an. filii radiu. filii samu. filii ne
toba. filii caseba. filii gage. filii o
cu. filii finoe. filii atren. filii ba
ste. filii asiana. filii manas. filii
nasisim. filii acusu. filii agista.
filii ariu. filii pharici. filii fasalon.
filii meedda. filii fusa. filii careth.
filii barchus. filii saree. filii thoes.
filii nasith. filii agisti. filii pedon.

salomon. filii eius. filii assophoth.
filii pharida. filii celi. filii dedon.
filii gadahel. filii sephegi. filii agi
a. filii facteret. filii sebatham. filii sa
roneth. filii malsie. filii ame. filii
sephui. filii addus. filii superba.
filii eurea. filii rabocis. filii saph
ath. filii malmon. Omis sacro ser
uientes et pueri salomis.cccc.lxx.
duobus. Hii sunt filii qui ascenderunt
athermel 7 thersas principes eorum.
Carmellam. et careth non poterunt edi
cere ciuitates suas et progenies que
admodum sunt ex israel. filii dalari.
filii tuban filii necodan ci 7 ex sacer
dotibus qui fungebantur sacerdotio. 7 non
sunt inuenti. filii obia. filii achisos.
filii addu qui accepit uxorem innum
ex filiabus fargellam 7 uocati sunt nomine
eius. et horum quesita est generis scriptura
in pedatum et non est inuenta et prohibi
ti sunt sacerdotio fungi. Et dixit illis nee
mias 7 astaras. ne participent sca do
nec exsurgat pontifex doctus in oste
sione et ueritate. Omis autem israel erant
exceptis seruis et ancillis.xlii. milia
.ccc.lx. Serui horum et ancille.vii.
milia.ccc.xxxvii. Cantores.cc. et
cantatrices.lxv. cameli .cccc.xxxv.
Equi.vii. milia.xxxvi. muli.cc.mi
lia.xlv. Subiugalia.v. milia.xxv.
Et ex preopositis ipsis per pagos dum uenirent
in templum dei quod erat in ierusalem. uoue
runt suscitare templum in loco suo secundum
suam uirtutem et dare in templum thesa
urum operum sacri auri. mnas.xi. mi
lia. et qui psallebant stolas sacerdotales
.c. Et habitauerunt sacerdotes 7 leui
te 7 qui ex eis erant ex plebe in ierusalem et in
regionem et sacri cantores et hostia
rii et omis israel in regionibus suis. Insta
te autem.vii. mense. cumque essent filii is
rael unusquisque in rebus suis conuene
runt unanimes in atrium quod erat
ante ianuam orientalem et stantes ihesus
filius iosedech et fratres eius sacerdo
tes et zorobabel filius ~~eius~~ salath
iel et huius fratres preparauerunt altare ii

offerrent sup illō holocaustū āta. f q̄ in libro moysi hoīs dei pscripta sunt. Et cōuenerunt sibi ex aliis natioib; t̄re et erexerūt sacrariū in loco suo ōs gentes t̄re et offere bāt hostias et holocaustū āta dn̄o ι matutina et egerūt sceno phegie et diē sollēpnē sic p̄ceptū ē in lege et sacrifitia cotidie sicut oportebat et post h̄ oblatiōes institutas ⁊ ho stias sabboꝝ et neomeniaꝝ ⁊ dieꝝ sollēpniū oīū sc̄ificatoꝝ ⁊ quotq̄t uouebāt dn̄o. A neomenia septimi m̄sis cepūt hostias offerre dō. Et tē plum dn̄i nōdum erat edificatū. Et dederunt pecuniā lapidariis ⁊ fabris et potum et pabl̄a cū gaudio. Et de derunt carra sydoniis et tiriis ut de ferrent ligna cedrina de libano ad mare ioppe portū s̄m de cretum qd̄ scriptū erat eis a cyro p̄.

libano trabes cedri nas et facerent rates

XIII

Et in s̄c̄o āno uenientes ad templum [illegible] saꝝ rege. in teplū dei in ir̄lm m̄se s̄c̄o inchoa uit zorobabel filius salathiel ⁊ ih̄s filius iosedech. et fr̄es ipoꝝ ⁊ sac̄do tes ⁊ leuite, ōēs q aduenerāt de ca ptiuitate in ir̄lm ⁊ fundauerūt dn̄i templū nouilunio sc̄di m̄sis sc̄di āni cū uenissent in iudeā et ir̄lm ⁊ statuerūt leuitas a .xx. ānis sr̄ oīa opa dn̄i. Et stetit ih̄c ⁊ filius ei⁹ ⁊ fr̄s ōs leuite ⁊ cōspirantes et executōres legis et facientes opa in domo dō. Et steterūt sac̄dotes habentes stolas cum tubis ⁊ leuite filii asaph hab entes cymbala collaudātes dn̄m et bn̄dicentes s̄m dō rege isrl̄. Et cantabāt cāticū dn̄o. quoniā eī dul cedo ⁊ honor in scl̄a sup ōem isrl̄. Et oīs ppl̄s tuba cecinerunt ⁊ pclama uerunt uoce magna collaudātes dn̄m in fusatatione dom⁹ dn̄i. Et uenerunt ex sac̄dotib; ⁊ leuitis ⁊ p̄sidentib; ꝑ pagos seniorib; qui uiderāt pristinā domū et ad huī⁹ edificatiōem cum clamore ⁊ plāc tu magno ⁊ multi cum tubis ⁊ ga udio magno in t̄m ut ppl̄s n̄ au diret tubas p̄ planctū ppl̄i. turba enim erat tuba canēs magnifice ita ut longe audiretur.

Et audierunt inimici trib; iude ⁊ beniamin et uenerunt scire que eēt uox tubarū. Et cognouerūt q̄ q erāt ex captiuitate edificāt tem plum dn̄o dō isrl̄. Et accedentes ι ad zorobabel ⁊ ih̄m et p̄positos pa goꝝum dixerunt eis. Edificabimus una uobiscū. Similit̄ ei audiuim⁹ dn̄m u̅r̅m. et ipi pit incedim⁹ a do leb; asuasaret regis assirioꝝ q tns migiut hinc. Et dixit illis zoroba bel ⁊ ih̄c princeps pagoꝝ isrl̄. Nō ē uobis et nobis edificare domū dei n̄ri. Nos enim soli edificabim⁹ do mū dei n̄ri s̄m ea q̄ p̄cepit nobis cirus rex p̄sarū. Gentes āt t̄re inqui tantes hiis qui s̄t in iudea et leua tes op⁹ edificationis. et insidiasset ipl̄os adducentes, phibebāt eos e dificare ⁊ aggressiuras exentes i pedierūt ne edificaret edifitium. omni tp̄ uite cīri regis. Et ptraxert structurā p biennium usq; ad darii regnū.

X

In sc̄do aūt anno regni darii pp̄ha uit aggeus ⁊ zacharias filius ad do p̄phete ap̄ iudeā et in ir̄lm. in no mine dei isrl̄ sup eos. Tuc stans zo robabel filius salathiel ⁊ ih̄c fili⁹ iosedech inchoauerūt edificare domū dn̄i que ē in ir̄lm. cū ad es sent eis p̄phete dn̄i ⁊ adiuuarent eos. In ipso tp̄ uenit ad illos si se nes sub regulus syrie et phenice et satiobozanes et sodales eius. ⁊ dixerunt eis. Quo p̄cipiente uobis domū hāc edificatis et tectū istd̄ et alia oīa pficitis ⁊ q sunt structōres q̄ h̄ edificāt. Et habuerūt grām ui sitatōe fc̄ā sup eos q erāt ex captiu itate a dn̄o seniores iudeoꝝ ⁊ n̄ s̄t īpediti edificare doec significaret dario de oīb; istis ⁊ t̄nsum acciperet. Exemplū ep̄le quā miserunt dario. si sennes sub regulis syrie ⁊ phe nices ⁊ satrabozanes et sodales ei⁹

X

in syria et phenice psides regi dario
salutē. Omīa nota sint dn̄o regi
qꝫ cū aduenissem̄ in regiōem iu
dee et introissem̄ in ir̄lm inueim̄
edificātes domū dei magnā et tē
plum ex lapidibꝫ politis magnis
et ptiosis materiis ī parietibus.
et opa illa instant̄ fieri et suffra
gare et psp̄are. in manibꝫ eoꝝ et ī
omi glā quā diligentissime psiq̄
tur. Interrogauimus seniores dicē
tes. Quo pmittente uobis edific
atis domū istam et opa h̄ fūdatis.
Ido āt interrogauim̄ eos ut notū
faceēm̄ tibi hoīes et ppositos. Et no
mina scripturi ꝓpositoꝝ postu
lauim̄ illos. At illi r̄nderūt nobis
dicentes. Nos sum̄ s̄ui dn̄i q fec
celum et trā. Et edificabat̄ h̄ dom̄
ān istos annos multos a rege isrl̄
magno 7 fortissimo. et ꝯsumata
ē. Et qm̄ patres nr̄i exacerbātes
erāt 7 peccauerūt in deū isrl̄ tra
didit eos ī manū nabuchod. regis
babiloīe regis chaldeoꝝ. Et domū
istam demolientes incenderūt
7 ppl̄m captiuū duxerūt ī babilo
niā. In p̄mo anno regnante cyro
rege babiloniē. scripsit cyrus
rex domū hāc edificare et illa sac̄
uasa aurea et argentea que extu
lerat nabuchod. de domo q̄ ē ir̄lm
et ꝯsecrauerat ea in suo templo. Rur
sus ptulit ea cyrus rex de tēplo qđ
erāt in babilonia et tradita s̄t zo
robabel et salmanasaro subregulo
et pceptū ē eis ut offerret h̄ uasa
et reponerent in tēplo qđ erāt in
ir̄lm et tēplū ipm̄ dei edificare ī
loco suo. Tūc salmanasarus subie
cit fundamēta dom̄ dn̄i que ē in
ir̄lm et ex inde usqꝫ nc̄ edificatur:
7 nō accepit ꝯsumatiōem. Nc̄ ergo
iudicatur a nobis o rex pquiratur
in regalibꝫ bibliotecis cyri regis
q̄ s̄t in babiloīa. Et si inuentū
fuīt ꝯsilio cyri regis cepta ēē struc
turam dom̄ dn̄i q̄ ē in ir̄lm 7 iudi
cabit̄ a dn̄o rege nr̄o scribat de his
nobis. Tunc rex darius pcepit inq̄
ri in bibliotecis et inuentus ē in
hecbatham oppido q̄ ē in media
regiōe locus unus in quo scripta
erant ista.

XVII

Anno primo regnāte cyro rex.
cyrus pcepit domū dn̄i que ē ir̄lm
edificare ubi incendebāt igni as
siduo cui altitudo sit cubitoꝝ. x.
latitudo cubitoꝝ. lx. quadratū la
pidibꝫ politis tribꝫ 7 inerano li
gno eiusdē regiōis 7 inerano li
gno nouo 7 ipendia dari de domo
cyri regis. et sac̄ uasa dom̄ dn̄i tā
aurea quā argentea q̄ extulit na
buchodonosor ī domū q̄ ē in ir̄lm
ubi erāt posita ut ponant̄ illic. Et
pcepit curam agē sisenne subre
gulū syrie 7 fenice 7 satrabuzana
7 sodales eius 7 q ordiāti erāt in
syria 7 fenice psides ut abstinerēt
se ab eodē loco. Et ego quoqꝫ pcepi
in totum edificare. Et pcepi ut ad
iuuēt eos q s̄t ex captiuitate. iu
deoꝝ donec ꝯsumetur tēplū domus do.
7 auecratiōe tributoꝝ syrie. coeles
7 fenice diligent̄ quātitatē dari hu
hoibꝫ ad sacrificiū dn̄i zorobab
el pfecto ad tauros 7 ad arietes 7
ad agnos. Similit̄ āt 7 frumentū
7 sal 7 uinū et oleū instant̄ p sin
gulos annos put sacd̄otes q s̄t
in ir̄lm dictauerūt ꝯsumi cotidie
sine ulla dilatiōe. ut offerant oblatio
nes deo sūmo p rege et pueris eius
7 orēt p ipsoꝝ uita. Et ꝯnuntietur
ut quicqꝫ transgressi fuerint aliqd ex his
q̄ scripta s̄t aut spreuerit accipiat̄
lignū de suis p̄ris 7 suspēdat̄ et bona
ipsoꝝ regi ascribātur. Propterea 7 do
minus cui nomē inuocatū ē ibi exterminet
oēm regē 7 gentē q manū suā exte
derit phibē aut male tractare dom̄
dn̄i illā q̄ ē in ir̄lm. Ego darius rex
decreui q̄ diligentissime f̄ h̄ fieri.

XVIII

Tunc sisennes subregulus coelem
syrie 7 fenice. 7 satrabuzanes 7 soda

les obsecuti huius q̄ a dario rege decre
ta erāt insistebāt. sacro sc̄is opib;
diligentissime cooperantes ē senio
rib; iudeorū principib; fuere. Et p̄
sperata st̄ sacro sc̄a opa ꝓphantibus
aggeo et zacharia ꝓphis. Et ꝯsūmaue
runt ea p p̄ceptū dn̄i d̄i isrl̄. et ex
ꝯsilio cirī et darii et artaxersis reḡ
p̄sarum. et ꝯsumata ē dom̄ ista us
q; ad tertiam et uicesimā diē mēsis a
dar. Sexto anno darii regis. Et fece
runt filii isrl̄ et sacerdotes et leuite
et ceti q̄ erāt ex captiuitate q̄ appo
siti st̄ ꝯm ea que scripta st̄ in libro i
moysi. Et obtulerunt in dedicatio
ne t̄epli dn̄i. tauros. c. arietes. cc. a
agnos. cccc. et edos ꝓ pc̄tis uniu̾si
isrl̄. xii. ꝯm nūm tribuum isrl̄. Et sta
terunt sacerdotes et leuite amicti sto
las p̄ t̄rib; sup opa dn̄i dei isrl̄ ꝯm li
brum moysi. et hostiarii p singulas
ianuas. Et egerunt filii isrl̄ cū his
qui erāt ex captiuitate illo phase.
.xiiii. luna mēsis p̄mi qm̄ sc̄ificati st̄
sacerdotes ⁊ leuite. Et oēs filii captiui
tatis n̄ sūt simł̄ sc̄ificati q2 leuite oēs
simł̄ sc̄ificati st̄. Et imolauerunt
phase uniu̾si filii captiuitatis ⁊ frī
b; suis sacerdotib; ⁊ semetipis. Et māi
ducauerunt filii isrl̄ q̄ erāt ex cap
tiuitate oēs qui remanserāt ab oīb;
execrationib; gentiū t̄re q̄rerēt
dnm̄. et celebrauerūt diē festū azi
morū. vii. dieb; epłantes in con
spectu dn̄i qm̄ ꝯu̾tit ꝯsiliū regis as
siriorū in eis ꝯfortaret man̄ eorū ad
opa dn̄i dei isrl̄. Et post hec regnante
artaxerse p̄sarum rege accessit he
dras filius azarie filii helchie filii sa
lome. filii sadoc. filii achitob. filii
amery. filii azarie. filii boccī. filii ab
sue. filii phynees. filii eleazarī. filii
aaron. p̄mi sacerdotis. Hic hesdras
ascendit de babilonia cum eēt scriba
et ingeniosus in lege moysi q̄ data
ē a dn̄o deo isrl̄ dicere et facere. Et de
dit ei rex glām q̄ inueni st̄ gratiam i
oī dignitate et desiderio in ꝯspectu ei.

Et ascenderūt simł̄ cum ipso ex filiis
isrl̄ et sacerdotib; et leuitis et sacris
cantorib; t̄epli et hostiariis et hiis
Anno septimo regni t̄epli iurlm.
te artaxerse quinto mēse. Hic ānus
septimus ē regni. Exeuntes eni de
babilonia nona luna. v. mēsis ue
nerunt in ierosolimā. iuxta p̄cepta il
lius ꝓsperitate itineris a dn̄o ipo. In hi
ē hesdras magnā disciplinā optine
bat. ne p̄termitteret q̄cq̄ eorū q̄ ēēnt ex
lege dn̄i et p̄ceptis et doceret uni
uersum isrl̄ oēm iusticiā et iudiq
um. Accedentes āt q̄ scribebāt sc̄
pta artaxersis regis. tradiderunt i
scriptum q̄ obuenerat ab artarxe
se rege hesdrā ad sacerdotē ⁊ lectorē
legis domini cui eē subiectū ē.
Rex artaxerses hesdre sacerdoti ⁊ lec
tori legis dn̄i salutē. Humanior e
go iudicans etiam bn̄ficiis p̄cipi eis
qui desiderant ex gēte iudeorū sua spō
te ⁊ ex sacerdotib; ⁊ leuitis q̄ st̄ in re
gno meo ꝯmitari tecū iurlm. Si
qui ergo cupiūt ire tecū ꝯueniāt
et ꝓficiscantur sic placuit michi
et. vii. amicis meis ꝯsiliariis. ut
uisitent ea q̄ aguntur ꝯm iudeam
⁊ irlm obs̾uantes sic hēs in lege i
dn̄i ⁊ ferant munera dn̄o isrl̄ que
noui ego et amici irlm. et oē auri
et argentum q̄ inuentū fuit in re
gioē babiloīe dn̄o iurlm cum illo
qd̄ oblatū ē p ip̄a gente. in t̄eplū d̄i
eorū q̄ ē iurlm. ut colligat hoc au
rum ⁊ argentū et tauros et arietes.
et agnos et edos. et q̄ his st̄ ꝯgrue
entia ut offerāt hostias dn̄o sup
altare domini t̄epli eorū qd̄ ē iurlm.
⁊ oīa q̄cq; uolu̾is cū frib; tuis facē
auro ⁊ argento. ꝑfice ꝓ uoluntate tu
a ꝯm p̄ceptū dn̄i dei tui. et sacra sc̄a
uasa q̄ data sūt tibi ad opa domus
domini dei tui que ē iurlm. ⁊ cetera
quecq; tibi subuenerīt ad opa t̄epli
dei tui dabis de regali gazofilatio.
Cum uolu̾is cū frib; tuis facere a
uro ⁊ argento ꝑfice ꝯm uoluntatē

dni. Et ego quidem rex artaxerses
precepi custodibus thesaurorum syrie et
fenicis ut quecumque scripserit hesdras
sacerdos et lector legis dni diligenter
detur ei usque ad argenti talenta .c.
similiter et auri. usque ad frumenti modios
.c. et vini amphoras .c. et alia quecumque
habundaverit sine taxatione. Omnia secundum
legem dei fiant deo altissimo. ne forte
exurgat ira in regno regis et filii et
filiorum eius. Vobis autem dicitur ut omnibus
sacerdotibus et levitis et sacris cantoribus
et servis templi et scribis templi huius
nullum tributum nec ulla alia indic-
tio irrogetur. Nec habeat quisquam potesta-
tem obicere eis quicquam. Tu autem hesdr-
as secundum sapientiam dei constitue iudices
et arbitros in tota syria et fenice omnes
qui legem dei tui noverint doce. Ut quot-
quot transgressi fuerint legem diligenter
plectantur. sive morte sive cruciatu
sive et pecunie multatione vel abductione.

Et dixit hesdras scriba. Benedictus ne.
dns deus patrum meorum qui dedit hanc
voluntatem in cor regis edificare do-
mum suam que est in ierusalem. et me hono-
rificavit in conspectu regis et consil-
iariorum et amicorum eius. et purpurato-
rum eius. Et ego constans animo factus
sum secundum opitulationem dni dei mei.
Et congregavi ex israel viros ut simul
ascenderent mecum. Et hii sunt prepositi
ti secundum suas patrias et principatus
porticulares eorum qui mecum ascenderunt
de babilonia in regno artaxersis.
Ex filiis phares gersonius. ex filiis
siemarith amenus. filiorum david acchus
filius secelie. Ex filiis phares zacha-
rias. et cum eo reversi sunt .c.l. Ex filiis
ducis moabilionis zaraei. et cum
ipso viri .cc.l. Ex filiis zathues iec-
honias zechelii. et cum ipso viri
.ccl. Ex filiis salmasias gotholie
et cum ipso viri .lxx. Ex filiis ban-
aie salimoth filius iosaphye. et
cum ipso viri .c.lx. Ex filiis beer zac-
harias bebey. et cum ipso viri .cc.viii.
Ex filiis asatinio chanes azarie.
et cum ipso viri .c.x. Ex filiis adom
cam ipsis postremis. Et hec sunt nomina
eorum. eliphalat filius iebel. et seme-
as. et cum ipso viri .lxx. Et congregavi
eos ad fluvium qui dicitur tiva et meta-
ti illic sumus triduo et recognovi
eos. Ex filiis sacerdotum et levitarum
non inveni illic. Et misi ad eleacarum.
et ecelom et masman et malobam
et eneatam et samea et ioribum.
natan enagan. zachariam. et mosolla-
mum ipsos ductores. et peritos. et dixi
eis ut venirent ad luddeum qui erat apud
locum gazophilacii. Et mandavi eis
ut dicerent loddeo et fratribus eius qui erant
in gazophylatio ut mitterent nobis
eos qui sacerdotio fungerentur in do-
mo dni dei nostri. Et adduxerunt nobis
secundum manum validam dni dei nostri viros
peritos. Ex filiis mooli. filii levi filii
israel. sebiam et filios et fratres qui erant
.xviii. asbiam. et amnum. Ex filiis fili-
orum chananei et filii eorum viri .xx.
Et ex hiis qui in templo serviebant quos
dedit david et ipsi principes ad o-
perationem levitis templo servientium
.cc.xx. omnium nomina significata sunt in scri-
pturis. Et vovi illic ieiunium iuve-
nibus in conspectu dni ut quererem
ab eo bonum iter nobis et qui nobiscum erant.
et filiis et pecoribus propter insidias. Et
rubui enim petere a rege pedites et e-
quites in comitatu tutele gratia contra
adversarios nostros. diximus enim regi quoniam
virtus dni erit cum eis qui inquirunt
eum in omni affectu.

Et iterum deprecati sumus
dnm dnm nostrum. secundum hec que et pro-
pitium habuimus. et constitui sumus
deo nostro. Et separavi ex plebis prepositis et
sacerdotibus templi viros .xii. et sede-
biam et asamiam et cum eis ex fratribus
eorum viros .x. et appendi eis argentum
et aurum et vasa sacerdotalia domus dni
dei nostri. que donaverat rex et consiliarii eius
et principes et omnis israel. Et cum appen-
disse tradidi argenti talenta .c.l. et
vasa argentea talentorum .c. et auri
talenta .c. et vasorum aureorum septies

XXII

.xx. 7 uasa aurea de bono eramento. splendentia .xii. auri specie redoletia. Et dixi eis. Et uos sci estis dno 7 uasa sunt sca et aurum et argentum uotum e dno deo patrum nroz. Vigilate 7 custodite donec tradatis ea plebis ppositis 7 sacerdotib3 7 leuitis 7 principib3 ciuitatu isrl in ierlm in pastoforio domus dei nri. Et hug susceperunt sacerdotes 7 leuite aurz et argentu et uasa que erant in ierlm intulerunt in templu dni. Et pmouimus a fluuio thadie .xii. mensis 7 primi usq3 quo introiuimus in ierlm.

XXIII

Et cu fctus fuisset tercius dies. quarta aut die ponderatu auru et argentuz traditu3 e in domo dni dei nri. Eramoth filio iozi sacerdoti. et cu ipso erat eleazar filius finees et erant cu3 ipis iosabdus filius ihu et medias. 7 bani filius leuite ad nume et ad pondus uniusa. Et scriptu e pondus ipoz eade hora. Qui aut uenerunt ex captiuitate optulerunt sacrificium dno isrl tauros .xii. pro omni isrl. arietes octogita sex. Agnos .lxxii. hyrcos p peccato .xii. 7 p salute uaccas .xii. omnia in sacrificiu dni. Et relegerunt pcepta regis regalibus dispensatorib3 7 subregulis celen syrie et phenices. et honorificauerunt gente et teplu dni.

XXIIII

Et consumatis his accesserunt ad me ppositi dicentes. Non segregauerunt genus isrl et principes 7 sacerdotes et leuite et alienigene. gentes 7 nationes terre inmunditias suas. a chananeis et etheis et ferezeis. 7 iebuseis et moabitis. et egypciis 7 ydumeis. Conuincti ei sunt filiab3 eoru et ipi et filii eoz. 7 commixtu3 e semen scm alienigenis gentibus terre. Et principes erant ppositi 7 magistratus iniquitatis h ab initio ipi regni. Et mox ut audiui ista conscidi uestimenta et sacram tunica 7 lacerans capillos capitis et barba. sedi dolens 7 mestus. Et conuenerunt ad me quotquot tunc mouebantur in uerbo dni dei isrl. me lugente sr iniquitate istam. Et sedebam tristis usq3 ad uespertinu sacrificiu. Et exsurgens a ieiunio conscissa habens uestimenta et sacra tunica ingeniculans et extendes manus ad dnm dicebam. Dne confusus sum et reuitus sum an faciem tuam. Peccata eni nra multiplicata sunt sup capita nra et iniquitates nre exaltate sunt usq3 ad celum. quoniam a tpib3 patru nroruz sumus in magno peccato usq3 in hunc diem. Et pp peccata nra et patru nrorum sumus tradditi cu frib3 nris et cu sacerdotib3 nris 7 regib3 terre in gladium et captiuitatez 7 depdatione cu confusione usq3 in hodiernuz diem. Et nunc quantum e qd contigit nobis mia abs te dns deus. Derelique nob radice et nomen in locu scificationis tue. detegere luminare nrm in domo dni dei nri. dare nobis cibu in tpre seruitutis nre. Et cu seruirem non sumus derelicti a dno deo nro. sz constituit nos in gra ponens nobis reges psarum. dare cibum clarificare templu dei nri. et edificare deserta syon dare nobis stabilitate in iuda 7 in ierlm. Et nc ego dicam dne habentes h. Transgressi enim sumus pcepta tua q dedisti in manus puerorum tuorum 7 prophetarum dicens. Qm terra in quam introistis possidere hereditate eius. terra polluta e coinquinationib3. alienigenarum terre 7 inmunditie illorum repleuerunt ea tota inmunditia sua. Et nc filias uras no coniugetis filiis eoz 7 filias eoz n accipietis filiis uris. 7 n inquiretis pace hre cu eis omni tpre. 7 inualescentes manducetis optima terre, et hereditate distribuatis filiis uris usq3 in euu. Et q contingit nobis oia fiunt pp opa nra maligna et magna peccata nra. Et dedisti nobis talem radice et rursum reuersi sumus transgredi legitima tua ut commisceremur inmun

ditie alienigenarum gentium terre huius. Nonne irascens nobis perdere nos quoadusque non relinqueretur radix et nomen nostrum. Domine deus israhel verax es. Derelicta enim est radix usque in hodiernum diem. Ecce nunc sumus in conspectu tuo in iniquitatibus nostris. Non est enim adhuc stare ante te in his. Et cum adorando confiteretur hesdras flens humi prostratus ante templum congregati sunt ad eum ex israhele turba magna valde viri et mulieres et iuvenes et iuvencule. Fletus enim erat magnus in ipsa multitudine. Et cum clamasset iechonias iehel ex filiis israhel dixit hesdras. Nos in dominum peccavimus quod collocavimus nobis in matrimonium mulieres alienigenas ex gentibus terre. Et es super omnem israhel. In his ergo fit iusiurandum a domino expellere omnes uxores nostras quas ex alienigenis sunt cum filiis earum sicut tibi decretum est a maioribus secundum legem domini. Exurgens explica. Ad te enim expectat hoc negotium et nos tecum sumus. Viriliter fac. Et exurgens hesdras adiuravit principes sacerdotum et levitas et omnem israhel facere secundum omnia hec. Et iuraverunt. Et exurgens hesdras ab ante atrium templi abiit in pastoforium ioathe filii nasabi et hospitatus est illic. Non gustavit panem nec aquam bibit super iniquitates multitudinis. Et facta est predicatio in omni iudea et ierusalem omnibus qui erant ex captivitate congregari in ierusalem ut quicumque non occurrerit biduo aut triduo secundum iudicium assidentium seniorum tollerentur facultates sue et ipse alienus iudicaretur a multitudine captivitatis. Et congregati sunt omnes qui erant ex tribu iuda et beniamin in tribus diebus in ierusalem. Hic mensis est nonus vicesimus et consedit omnis multitudo in area templi trementes propter yemem presentem.

Exurgens hesdras dixit illis. Vos inique fecistis collocantes vobis in matrimonium uxores alienigenas ut adderetis ad peccata israhel. Et nunc date confessionem et magnificentiam domino deo patrum nostrorum et perficite voluntatem ipsius. Et discedite a gentibus terre et ab uxoribus alienigenis. Et clamavit omnis multitudo et dixerunt voce magna. Sicut dixisti faciemus. Sed quoniam multitudo magna est et tempus hybernum et non possumus in subsidiati stare et hoc opus non est nobis unius diei neque bidui in multum enim in his peccavimus. Stent prepositi multitudinis et omnes qui nobiscum inhabitant et quotquot habent apud se uxores alienigenas assistant. Accepto tempore ex omni loco presbiteri iudices et usquequo solvant iram domini negotii huius. Ioathas autem filius ezeli et ogias thecam susceperunt secundum hoc. Et bosoramus et levius. Et saletheus simul cooperati sunt cum illis. Et steterunt secundum hec omnia universi qui erant ex captivitate. Et elegit sibi viros hesdras sacerdos principes magnos de patribus eorum secundum nomina.

XXVI

Et consederunt novilunio mensis decimi examinare negotium istud. Et determinatum est de viris qui habebant uxores alienigenas usque ad neomenias primi mensis. Et inventi sunt ex sacerdotibus permixti qui habebant alienigenas uxores. Ex filiis ihesu filii iosedech et fratribus eius miseas et eliezerus et ioribus et iohadeus. Et iniecerunt manus ut expellerent uxores suas et ad litandum in exoratione arietem pro ignorantia sua. Et ex filiis seme rimaseas et asses et ieelech acaias. Et ex filiis fosore liomasias ismah eius et nathanae iussio ieddus et talsa. Et ex levitis iocabados et semeis et colius et calitas et facteas et colvas. et elionas. Et ex sacris cantoribus eliasubus. zacchurus. Et ex hostiariis psallumus et tolbanes. Et ex israhel filiis forcosi et iemias et geodias. Et melchias et michelus et eleazarus et gemebias et bannas. Et ex filiis iolamani thanias et zacharias iercelis. et iobdius et erimoth. et elias. Et ex filiis zatoni. eliadas. et eliasumus. et othias. et larimoth. et zabdis et tebedias. Et ex filiis bebe iohannes et amamas.

7 gabdias et emetis. Et ex filiis bani
olamus 7 maluch. et iebdeus 7 ia
sub 7 asubus et ierimoth. Et ex fi
liis abdin. naathus et moosias 7
calleurus et raanas et baseas. matha
thias. et beseel et bonnus et manas
ses. Et ex filiis mae. noneas. 7 asi
as. 7 melchias et semeas et symon
7 beniamin. et malchus 7 marias.
Et ex filiis ason. cananeus. math
atias 7 banus. et elifalath et man
asses 7 semey. Et ex filiis bani. iere
mias. et moodias 7 abramus. et io
hel 7 baneas 7 pedias 7 ionas. 7 ma
rimoth. et heliasib 7 mathaneus
et eliasis et orisas. et dielus et sam
eduis 7 sambias 7 iosephus. Et ex fili
is nobei. ydelus. 7 mathatias 7 sa
badus. et zecheda sedim. et iessu
baneas. Omnes isti coniunxerunt
uxores alienigenas 7 dimiserunt eas
cum filiis. Et inhabitauerunt sacerdotes 7
leuite 7 qui erant ex israel in urbibus 7 in
tota regione una nouilunio mensis se

XXVII

Erant filii israel in commora ptimi.
tionibus suis. Et congregata est omnis mul
titudo simul in aream que est ante
portam sacre. et dixerunt esdre pontifici
7 lectori ut afferret legem moysi que
tradita est a domino deo israel. Et attulit
esdras pontifex legem omni multitudini
eorum a uiro usque ad mulierem 7 omnibus
sacerdotibus audire nouilunio mensis

legem

septimi. Et legebat in area que est
ante sacrum portam templi a prima lu
ce usque ad uesperam. coram uiris 7 mu
lieribus. Et dederunt omnes sensum ad legem.
Et stetit esdras sacerdos 7 lector legis
super ligneum tribunal quod fabricatum
erat. Et steterunt ad eum mathatias sa
muis ananias azarias. urias. ezec
hias ad dexteram 7 ad sinistram faldeus.
misael. malachias abusihas. sa
buis. nabadias. et zacharias. Et as
sumpsit esdras librum coram omni mul
titudine presidebat enim in gloria in conspec
tu omnium. Et cum absoluisset legem omnes
recti steterunt. Et benedixit esdras
dominum deum altissimum deum sabaoth omni
potentem. Et respondit omnis populus amen.
Et eleuatis sursum manibus prociden
tes in terram adorauerunt dominum. Ihesu et
banaeus 7 sarabias et iaduinus 7 a
accubus 7 sabatheus. et calites 7 a
zarias 7 iorabdus 7 ananias 7 fi
las leuite qui docebant legem domini 7 in mul
titudine legebant legem domini. 7 preferre
bant singuli eos qui intelligebant le
ctionem. Et dixit attarates esdre pon
tifici 7 lectori. 7 leuitis qui docebant mul
titudinem dicens. Dies hic sanctus est domino.
Et omnes flebant cum audissent legem. Et dixit
esdras. Ite ergo manducate pin
guissima quaeque. 7 bibite dulcissima
quaeque. 7 mittite munera his qui non habent.
Sanctus est enim hic dies domini 7 nolite mesti
esse. dominus enim clarificabit uos. Et
leuite denuntiabant in publico. omnibus
dicentes. Dies hic sanctus est. Nolite mes
ti esse. Et abierunt omnes manducare 7 bi
bere et epulari. et dare munera hi
is qui non habent ut epularentur. magni
fice enim sunt exultati in uerbis quibus edocti fu
erant. Et congregati sunt uniuersi in ierusalem ad
celebrare letitiam secundum
testamentum domini dei israel. Ex
plicit liber esdras. iii.
Incipit prologus in tho
Chromatio 7 elyo he
doro episcopis: Ieronimus
presbyter in domino salutem.
Mirari non desino: exactionis uestre in
stantiam. Exigitis enim ut librum
chaldeo sermone conscriptum ad lati
num stilum traham: librum utique
thobie quem hebrei de cathalogo diui
narum scripturarum secantes. his que
agiographa memorant manciparunt.
Feci satis desiderio uestro: non tamen meo stu
dio. Arguunt enim nos hebreorum stu
dia: 7 imputant nobis contra suum canonem
latinis auribus ista transferre. Sed melius
esse iudicans phariseorum displicere iudi
tio. et episcoporum iussionibus deseruire: in
stitui ut potui. Et quia uicina est chal
deorum lingua sermoni hebraico. utri-

q; lingue pitissimu loquacē repiē-
rint dieci laborē arripui. 7 qr ego il
le michi hebraicis uerbis expres
sit: hoc ego accito notario. sermonib;
latinis exposui. Orationib; uris
mercedem huius opis conpensabo: cum
gratum uob didicero me qd iube
-

estis dignati con-
plesse. Explicit
prologus. Incipit
liber thobie.
Obias ex tribu
et ciuitate nep
talim que ē in
superiorib; gali
lee. sup naaso.
post uiam que ducit ad occidentē
in sinistro hn̄s ciuitatē sephet: cū
captus eēt in dieb; salmanasar re
gis assiriorum. in captiuitate tn̄ posi-
tus uiam ueritatis n̄ deseruit: ita ut oīa que
habē poterat cotidie cum captiuis
fratrib; q erāt ex eius genē ipertiret. Cū
q; eēt iunior oīb; in tribu neptali:
nichil tn̄ puerile gessit in ope. De
niq; cum irent oēs ad uitulos aure
os quos ieroboā fecerat rex is-
rael. hic solus fugiebat consortia oīu:
7 pgebat ad ierlm ad templū dnī. 7
ibi adorabat dnm dm isrl. oīa pri
mitiua sua. 7 decimas suas fideliter
offerens. ita ut in tercio anno proseli
tis 7 aduenis ministraret oēm decim
ationem. Hec 7 hiis similia: sēm legē
dī celi puerulus obseruabat. Cū uero
factus fuiss; uir accepit uxorē annā de
tribu sua: 7 genuit ex ea filiū. suū;
inponēs ei. Quē ab infantia timere
deum docuit: 7 abstinē ab oī pccō.
Igitur cū p captiuitatē deuenisset
cum uxore sua. et filio in ciuitatē ni
niue cum omni tribu sua. et oēs ederēt
ex cibis gentiliū: iste custodiuit ai
mā suam. et nūq contaminat ē in e-
scis eorum. Et quoniā memor fuit
dnī in toto corde suo. dedit illi deus
gratiā in cōspectu salmanasar regis:
et dedit ei potestatē quocūq; uellet
ire. hn̄s libertatē queq; facē uoluis
s;. Pergebat ergo p omnes q erāt
in captiuitate: et monita salutis
dabat eis. Cum aūt uenisset in rages
ciuitatē medorum: et ex hiis quib;
honoratus fuerat a rege hūiss;. x.
talenta argenti. et ē multa turba gnīs
sui gabelū egentē uidēt. q erāt ex tri-
bu eius: sub cyrographo dedit illi
memoratū pondus argenti. Post
multū uō tpus. mortuo salmanasar
rege. c regnaret sennacherib fili eius
pro eo. et filios isrl exosos haberet
in conspectu suo: tobias pgebat t
cotidie p oēm cognationē suā 7 consol
abat eos. diuidebatq; unicuiq; de
facultatib; suis. Esurientes alebat.
nudisq; uestimenta pbebat: 7 mortu
is atq; occisis sepulturā sollicit ex
hibebat. Deniq; cum reūsus eēt rex
sennacherib. fugiēs a iudea plagam
quā circa eum fecerat deus p blas
phemia sua. et iratus multos occideret
ex filiis isrl: tobias sepeliebat cor-
pora eorum. At ubi nunciatū ē regi iu
ssit eū occidi: 7 tulit oēm substam ei.
tobias uō cū filio suo et c uxore fu-
giēs nudus latuit: q2 multi dilige
bāt eū. Post dies uō. xlv. occiderunt
regē filii ipsius. et reūsus ē tobias
ad domū suā: oīsq; facultas eius
restituta ē ei.

II

Post h uō cum eēt dies festus dnī 7 fcm eēt prandiu;
bonū in domū tobie: dixit filio suo.
Vade 7 adduc aliquos de tribu nra
timentes deum. et epulent nobiscū.
Cūq; abiss;: reūsus nunciauit ei.
unum ex filiis isrl iugulatū iacere
in platea. Statimq; exiliens de accu
bitu suo. relinquēs prandiū ieiun
puenit ad corpus: tollēsq; illū por-
tauit ad domū suā occulte: 7 ut du
sol occubuiss;. caute sepeliret eū. Cū
q; occultass; corpus: manducauit pan
em in luctu et tremore: memorans
illū sermonē quem dixit dns p amos
pphām. Dies festi uri: cōuertent in la
mentationem 7 luctū. Cum uō sol occu

Erat

huiusmodi abiit et sepelivit eum. Arguebant autem eum omnes proximi sui dicentes: Iam huius rei causa interfici iussus es: et vix effugisti mortis imperium: et iterum sepelis mortuos? Sed Tobias plus timens Deum quam regem rapiebat corpora occisorum et occultabat in domo sua: et mediis noctibus sepeliebat ea. Contigit autem ut quadam die fatigatus a sepultura veniens domum iactasset se iuxta parietem et obdormisset: et ex nido hirundinum dormienti illi calida stercora insiderent super oculos eius, fieretque cecus. Hanc autem temptationem ideo permisit Dominus evenire illi: ut posteris daretur exemplum patientie eius, sicut et sancti Iob. Nam cum ab infantia sua semper Deum timuerit, et mandata eius custodierit, non est contristatus contra Deum quod plaga cecitatis evenit ei: sed immobilis in Dei timore permansit, agens gratias Deo omnibus diebus vite sue. Nam sicut beato Iob insultabant reges: ita isti parentes et cognati eius irridebant vitam eius, dicentes: Ubi est spes tua, pro qua elemosinas et sepulturas faciebas? Tobias vero increpabat eos dicens: Nolite ita loqui: quoniam filii sanctorum sumus, et vitam illam expectamus quam Deus daturus est his qui fidem suam numquam mutant ab eo. Anna vero uxor eius ibat ad textrinum opus cotidie: et de labore manuum suarum victum quem consequi poterat deferebat. Unde factum est: ut edum caprarum accipiens detulisset domi. Cuius cum vocem balantis vir eius audisset: dixit: Videte ne forte furtivus sit, sed reddite eum dominis suis: quia non licet nobis aut edere ex furto aliquid aut contingere. Ad hec uxor eius irata respondit: Manifeste vana facta est spes tua: et elemosine tue modo apparuerunt. Atque his et aliis huiuscemodi verbis exprobrabat ei.

Experierit:

III

Tunc Tobias ingemuit: et cepit orare cum lacrimis, dicens: Iustus es Domine, et omnia iudicia tua iusta sunt: et omnes vie tue misericordia et veritas et iudicium. Et nunc Domine memor esto mei, ne vindictam sumas de peccatis meis, neque reminiscaris delicta mea vel parentum meorum. Quoniam non obedivimus preceptis tuis, et traditi sumus in direptionem et captivitatem et mortem, et in fabulam et in improperium omnibus nationibus in quibus dispersisti nos. Et nunc Domine magna iudicia tua, quia non egimus secundum precepta tua, et non ambulavimus sinceriter coram te. Et nunc Domine secundum voluntatem tuam fac mecum, et precipe in pace recipi spiritum meum. Expedit enim michi mori magis quam vivere. Eadem itaque die contigit ut Sara filia Raguel in Rages civitate Medorum, et ipsa audiret improperium ab una ex ancillis patris sui: quoniam tradita fuerat vii. viris, et demon nomine Asmodeus occiderat eos, mox ut ingressi fuissent ad eam. Ergo cum pro culpa sua increparet puellam, respondit ei dicens: Amplius ex te non videamus filium aut filiam super terram, interfectrix virorum tuorum. Numquid et me occidere vis, sicut et occidisti vii. viros? Ad hanc vocem perrexit in superius cubiculum domus sue: et tribus diebus et tribus noctibus non manducavit neque bibit: sed in oratione persistens cum lacrimis deprecabatur Deum, ut ab isto improperio liberaret eam. Factum est autem tertia die dum compleret orationem, benedicens Dominum dixit: Benedictum est nomen tuum Deus patrum nostrorum, qui cum iratus fueris misericordiam facies, et in tempore tribulationis peccata dimittis his qui invocant te. Ad te Domine faciem meam converto, ad te oculos meos dirigo. Peto Domine ut de vinculo improperii huius absolvas me, aut certe desuper terram eripias me. Tu scis Domine quia numquam concupivi virum, et mundam servavi animam meam ab omni concupiscentia. Numquam cum ludentibus miscui me: neque cum his qui in levitate ambulant participem me prebui. Virum autem cum timore tuo, non cum libidine mea consensi suscipere. Et aut ego indigna fui illis: aut illi forsitan michi non fuerunt digni: quia forsitan viro alio conservasti me.

Non est enim in hominis potestate consilium
tuum. Hoc autem pro certo habet omnis qui colit
te: quod vita eius si in probatione fuerit
coronabitur. Si autem in tribulatione fu
erit liberabitur: et si in correptione fuerit
ad misericordiam tuam pervenire licebit. Non
enim delectaris in perditionibus nostris: quia post
tempestatem tranquillum facis. et post
lacrimationem et fletum exultati
onem infundis. Sit nomen tuum deus
israel benedictum in secula. In illo tempore ex
audite sunt preces amborum in conspectu
glorie summi dei: et missus est angelus do
mini sanctus raphael ut curaret eos am
bos. quorum uno tempore sunt orationes in con
spectu domini recitate.

Igitur cum tobias putaret orationem
suam exaudiri ut mori potuisset: vo
cavit ad se filium suum tobiam: dixitque
ei. Audi fili mi verba oris mei: et ea in
corde tuo quasi fundamenta construe. Cum
acceperit deus animam meam. corpus meum se
peli: et honorem habebis matri tue omni
bus diebus vite eius. Memor enim debes es
se: que et quanta pericula sit passa propter te in
utero suo. Cum autem et ipsa compleverit tempus
vite sue: sepelies eam circa me. Omnibus
autem diebus vite tue in mente habeto deum:
et cave ne aliquando peccato consentias. et pretermittas
precepta dei nostri. Ex substantia tua
fac elemosinam: et noli avertere faciem
tuam ab ullo paupere. Ita enim fiet: ut
nec a te avertatur facies domini. Quomodo potue
ris: ita esto misericors. Si multum tibi
fuerit: et exiguum libenter impertiri stude.
Premium enim bonum tibi thesaurizas
in die necessitatis: quoniam elemosina ab
omni peccato et a morte liberat. et non patietur
animam ire in tenebras. Fiducia ei ma
gna erit coram summo deo elemosina:
omnibus facientibus eam. Attende tibi fi
li mi ab omni fornicatione: et preter uxorem
tuam numquam patiaris crimen scire. Superbiam
numquam in tuo sensu aut in tuo verbo
dominari permittas. In ipsa enim initium
sumpsit omnis perditio. Quicumque aliquid
tibi operatus fuerit. statim ei mercedem restitue:
et merces mercenarii tui apud te omnino non

habundanter tribue: si exiguum tibi fuerit

maneat. Quod ab alio oderis fieri tibi:
vide ne tu aliquando alteri facias. Panem
tuum cum esurientibus et egenis comede:
et de vestimentis tuis nudos tege. Panem
tuum et vinum tuum super sepulturam iusti
constitue: et noli ex eo manducare et
bibere cum peccatoribus. Consilium semper
a sapiente perquire. Omni tempore benedic
deum. et pete ab eo ut vias tuas
dirigat: et omnia consilia tua in ipso perma
neant. Indico etiam tibi fili mi. dedisse me
x. talenta argenti. dum adhuc in
fantulus esses. gabelo in rages civita
te medorum: et cirographum eius apud
me habeo. Et ideo perquire quomodo ad eum
pervenias. et recipias ab eo supra me
moratum pondus argenti: et restituas
ei cirographum suum. Noli timere
fili mi. pauperem quidem vitam gerimus:
sed multa bona habebimus. si timuerimus
deum. et recesserimus ab omni peccato. et fecerimus bene.

V

Tunc respondit tobias patri suo
et dixit. Omnia quecumque precepisti michi
faciam pater. Quomodo autem pecuniam
hanc inquiram ignoro. Ille me nescit:
et ego eum ignoro. Quod signum dabo ei:
Sed neque viam per quam pergatur illuc ali
quando cognovi. Tunc pater suus respondit
illi: et dixit. Cirographum quidem illius pe
nes me habeo: quod dum illi ostenderis.
statim restituet. Sed nunc perge et inquire
tibi aliquem fidelem virum qui eat tecum
salva mercede sua. dum adhuc vivo:
ut recipias eam. Tunc egressus tobias.
invenit iuvenem stantem splendidum.
precinctum. et quasi paratum ad ambulandum:
et ignorans quod angelus dei esset. saluta
vit eum et dixit. Unde te habemus
bone iuvenis? At ille respondit. Ex filiis
israel. Et dixit ei tobias. Nosti viam que
ducit in regionem medorum? Cui respondit.
Novi et omnia itinera eius frequenter ambu
lavi: et mansi apud gabelum fratrem nostrum
qui moratur in rages civitate medo
rum que posita est in monte ecbat
hanis. Cui tobias ait. Sustine me
obsecro: donec hec ipsa denuntiem patri meo.
Tunc ingressus tobias indicavit hec

Ex ap

Ex civitate

uniuersa patri suo. Super quę admiratus
pater: rogauit ut introiret ad eum. In
gressus itaque salutauit eum: et dixit. Ga
udium tibi semper sit. Et tobias ait.
Quale michi gaudium erit. qui in
tenebris sedeo. et lumen celi non uideo?
Cui ait iuuenis. forti animo esto: in pro
ximo est ut a deo cureris. Dixit itaque
illi tobias. Numquid poteris perducere filium
meum ad gabelum in rages ciuitatem
medorum? Et cum redieris: restituam
tibi mercedem tuam. Et dixit ei angelus.
Ego ducam et reducam eum sanum
ad te. Cui tobias respondit. Rogo te: in
dica michi de qua domo. aut de qua
tribu es tu. Cui raphael angelus dixit.
Genus queris mercennarii. an ipsum mer
cennarium qui cum filio tuo eat? Sed
ne forte sollicitum te reddam: ego sum
azarias anani(a)e magni filius. Et
tobias respondit. Ex magno genere es tu.
Sed peto ne irascaris quod uoluerim cog
noscere genus tuum. Dixit autem illi angelus.
Ego sanum ducam: et sanum tibi redu
cam filium tuum. Respondens autem tobias ait.
Bene ambuletis. et sit dominus in itinere uestro:
et angelus eius comitetur uobiscum. Tunc
paratis omnibus que erant in uia portanda.
fecit tobias uale patri suo et matri
sue: et ambulauerunt ambo simul. Cumque
profecti essent: cepit flere mater eius
et dicere. Baculum senectutis nostre tulisti.
et transmisisti a nobis. Numquam esset ipsa pe
cunia: pro qua misisti eum. Suf
ficiebat nobis paupertas nostra: ut diui
tias computaremus hoc quod uidebamus
filium nostrum. Dixitque ei tobias. Noli
flere. saluus perueniet filius noster. et
saluus reuertetur ad nos: et oculi tui
uidebunt illum. Credo enim quod angelus dei
bonus comitetur ei. et bene disponet omnia
que circa eum geruntur: ita ut cum gaudio
reuertatur ad nos. Ad hanc uocem cessa
uit mater eius flere: et tacuit.

VI

Profectus est autem tobias. et canis secutus
est eum: et mansit prima mansione iuxta flu
uium tigris. Et exiuit ut lauaret
pedes suos: et ecce piscis immanis
exiuit ad deuorandum eum. Quem
expauescens tobias: clamauit u
oce magna. dicens. Domine inuadit
me. Et dixit ei angelus. Apprehende
branchiam eius: et trahe eum ad
te. Quod cum fecisset. attraxit eum
in siccum: et palpitare cepit ante
pedes eius. Tunc dixit ei angelus.
Exentera hunc piscem: et cor eius
et fel. et iecur repone tibi. Sunt enim
hec necessaria ad medicamenta utiliter. Quod
cum fecisset: assauit carnes eius et secum
sustulerunt in uia. Cetera salierunt que suf
ficerent eis in uia quo usque peruen
irent in rages ciuitatem medorum. Tunc
interrogauit tobias angelum et dixit
ei. Obsecro te azaria frater: ut dicas
michi quod remedium habebunt ista. que
de pisce seruare iussisti. Respondensque an
gelus dixit ei. Cordis eius particulam. si super
carbones ponas: fumus eius extricat
omne genus demoniorum siue a uiro siue
a muliere. ita ut ultra non accedat ad
eos. et fel ualet ad ungendos oculos
in quibus fuerit albugo et sanabuntur.
Et dixit ei tobias. Ubi uis ut man
eamus? Respondensque angelus ait. Est hic
raguel nomine uir propinquus de tribu
tua. et hic habet filiam nomine saram: sed
neque masculum. neque feminam ullam habet ali
am preter eam. Tibi debetur omnis substantia eius.
et oportet te accipere eam coniugem. Pete
ergo eam a patre eius: et dabit tibi
eam uxorem. Tunc respondit tobias: et dixit.
Audiui quia tradita est .vii. uiris. et mor
tui sunt: sed et hoc audiui. quia demoni
um illos occidit. Timeo ergo ne for
te et michi hec eueniant: et cum sim unicus
sim parentibus meis. deponam senec
tutem illorum cum tristitia ad inferos.
Tunc angelus raphael dixit ei. Audi me:
et ostendam tibi. qui sunt quibus preualere
potest demonium. Hii namque qui coniugium
ita suscipiunt, ut deum a se et a sua i
mente excludant. et sue libidini ita
uacent sicut equus et mulus quibus non est
intellectus: habet super eos potestatem
demonium. Tu autem cum acceperis eam.

ingressus cubiculum per tres dies continens
esto ab ea: et nichil aliud nisi orati
onibus vacabis cum ea. Ipsa autem nocte
incenso iecore piscis fugabitur dem
onium. Secunda vero nocte in copula
tione sanctorum patriarcharum admitte
ris. Tertia vero nocte benedictionem conse
queris: ut filii ex vobis procreentur in
columes. Transacta autem tertia nocte et
accipies virginem cum timore domini. et
amore filiorum magis quam libidinis
ductus sit: ut in semine abrahe benedic
tionem in filiis consequaris.

Ingressi sunt autem ad raguelem: et suscepit
eos raguel cum gaudio. Intuensque to
biam raguel: dixit anne uxori sue. Q
uam similis est iuvenis iste consobrino
meo. Et cum hec dixisset. ait. Unde estis iu
venes fratres nostri? At illi dixerunt. Ex tri
bu neptalim sumus: ex captivitate ni
nive. Dixit illis raguel. Nostis to
biam fratrem meum? Qui dixerunt. No
vimus. Cumque multa bona loqueretur de
eo: dixit angelus ad raguelem. Tobias
de quo interrogas: pater istius est. Et
misit se raguel. et cum lacrimis oscu
latus est eum: et plorans super collum eius
dixit. Benedictio sit tibi fili mi: quia bo
ni et optimi viri filius es. Et anna u
xor eius. et sara filia ipsorum: lacrimate
sunt. Postquam autem locuti sunt: precepit raguel
occidi arietem et parari convivium. Cum
que hortaretur eos discumbere ad prandium:
tobias dixit. Hic ego hodie non manduca
bo neque bibam: nisi prius petitionem meam
confirmes. et promittas michi dare sa
ram filiam tuam. Quo audito verbo ra
guel expavit. sciens quid evenerit illis et
vii. viris: et timere cepit ne forte hu
ic similiter accideret. Et cum nutaret.
et non daret ullum petenti responsum: et
dixit ei angelus. Noli timere eam dare
isti. quoniam huic timenti deum debetur con
iux filia tua: propterea alius non potuit ha
bere illam. Tunc dixit raguel. Non
dubito quod deus preces et lacrimas me
as in conspectu suo admiserit: et credo
quoniam ideo fecit vos dominus venire ad me. ut et
ista coniungeretur cognationi sue secundum legem
moysi. Et nunc noli dubium gerere. quod tibi
eam tradam. Et apprehendens dexteram fi
lie sue: dextere tobie tradidit dicens.
Deus abraham. et deus ysaac. et deus ia
cob. vobiscum sit. et ipse coniungat vos:
impleatque benedictionem suam in vobis.
Et accepta carta fecerunt conscriptionem
coniugii: et post hoc epulati sunt benedicen
tes deum. Vocavitque ad se raguel an
nam uxorem suam: et precepit ei ut prepa
raret alterum cubiculum. Et introduxit
in eum saram filiam suam. et lacrimata
est: dixitque ei. Forti animo esto filia mi:
dominus celi det tibi gaudium pro tedio quod
perpessa es.

VIII

Postquam vero cenaverunt: in
troduxerunt iuvenem ad eam. Record
atus itaque tobias sermonum angeli. pro
tulit de cassidile suo partem iecoris: po
suitque eam super carbones vivos. Tunc ra
phael angelus apprehendit demonium:
et religavit eum in deserto superioris egyp
ti. Tunc hortatus est virginem tobias:
dixitque ei. Sara exurge et deprecemur
deum hodie. et cras. et secundum cras: quia istis
tribus noctibus deo iungimur. Tertia autem
nocte transacta: in nostro erimus coniugio.
Filii quippe sanctorum sumus: et non possumus
ita coniungi sicut et gentes que igno
rant deum. Surgentes autem pariter in
stanter orabant ambo simul: ut sanitas
daretur eis. Dixitque tobias. Domine deus
patrum nostrorum benedicant te celi. et terre
et mare. et fontes. et flumina. et omnis
creatura tua que in eis est. Tu fecisti
adam de limo terre: dedistique ei adiuto
rium evam. Et nunc domine tu scis. quia non
luxurie causa accipio sororem meam: sed so
la posteritatis dilectione. in qua benedic
atur nomen tuum in secula seculorum. Dixit
itaque sara. Miserere nobis domine. mi
serere nobis: et consenescamus ambo pa
riter sani. Et factum est circa pullorum
cantum accersiri iussit raguel ser
vos suos: et abierunt cum eo. ut fo
derent sepulcrum. Dicebat enim: ne sic
evenerit ei. quod et ceteris illis vii. qui sunt
ingressi ad eam. Cumque parassent fossam:

Et cassilidi

XI

Et timebat

regressus Raguel ad uxorem suam dixit ei. Mitte unam ex ancillis tuis et uideat si mortuus est: ut sepeliam eum antequam illucescat. Et misit unam ex ancillis suis. Que ingressa cubiculum reperit eos saluos et incolumes: secum pariter dormientes. Et reuersa nuntiauit bonum nuntium. Et benedixerunt dominum Raguel uidelicet et Anna uxor eius: et dixerunt. Benedicimus te domine deus israel: quia non contigit nobis quemadmodum putabamus. Fecisti enim nobiscum misericordiam tuam: et exclusisti a nobis inimicum persequentem nos. Misertus es autem duobus unicis. Fac eos domine plenius benedicere te. et sacrificium laudis tue et tibi et sue sanitatis offerre: ut cognoscat uniuersitas gentium quia tu es deus solus in uniuersa terra. Statimque precepit pueris suis Raguel ut replerent fossam quam fecerant: priusquam lucesceret. Uxori autem sue dixit: ut instrueret conuiuium et prepararet omnia que in cibos erant iter agentibus necessaria. Duas quoque pingues uaccas et quatuor arietes occidi fecit: et parari epulas omnibus uicinis suis. cunctisque amicis. Et adiurauit Raguel Tobiam: ut duas ebdomadas moraretur apud eum. De omnibus autem que possidebat Raguel dimidiam partem dedit Tobie: et fecit hanc scripturam ut pars dimidia que supererat post obitum eorum Tobie dominio deueniret.

IX

Tunc uocauit Tobias ad se angelum quem quidem hominem existimabat: dixitque ei. Azaria frater: peto ut auscultes uerba mea. Si me ipsum tradam tibi seruum: non ero condignus prudentie tue. Tamen obsecro te. ut assumas tibi animalia siue seruitia. et uadas ad Gabelum in Rages ciuitatem medorum. reddasque ei cirographum suum et recipias ab eo pecuniam: et roges eum uenire ad nuptias meas. Scis enim ipse. quoniam numerat pater meus dies: et si tardauero una die plus contristabitur anima eius. Et certe uides quomodo Raguel adiurauit me: cuius adiuramentum spernere non possum. Tunc Raphael assumens quatuor ex seruis Raguelis et duos camelos in Rages ciuitatem medorum perrexit. et inueniens Gabelum dedit ei cirographum suum: et recepit omnem pecuniam. Indicauitque ei de Tobia filio Tobie omnia que gesta sunt: fecitque eum uenire secum ad nuptias. Cumque ingressus fuisset domum Raguelis inuenit Tobiam discumbentem: et exiliens osculati sunt se inuicem. Et fleuit Gabelus: benedixitque deum et dixit. Benedicat te dominus deus israel. quia filius es uiri optimi et iusti. et timentis deum et elemosinas facientis: et dicatur benedictio super uxorem tuam. et super parentes uestros. et uideatis filios uestros. et filios filiorum uestrorum usque in tertiam et quartam generationem. et sit semen uestrum benedictum a deo israel. qui regnat in secula seculorum. Cumque omnes dixissent amen: accesserunt ad conuiuium. Sed et cum timore domini nuptiarum conuiuium exercebant.

X

Cum uero moras faceret Tobias causa nuptiarum: sollicitus erat pater eius Tobias dicens. Putas quare moratur filius meus. aut quare detentus est ibi? Putasne Gabelus mortuus est. et nemo illi reddit pecuniam? Cepit autem contristari nimis ipse. et Anna uxor eius cum eo: et ceperunt ambo flere simul. eo quod die statuto minime reuerteretur filius eorum ad eos. Flebat igitur mater eius irremediabilibus lacrimis: atque dicebat. Heu heu me fili mi. ut quid te misimus peregrinari. lumen oculorum nostrorum. baculum senectutis nostre. solatium uite nostre. spem posteritatis nostre? Omnia simul in te uno habentes. non te debuimus dimittere ire a nobis. Cui dicebat Tobias. Tace et noli turbari: sanus est filius noster. Satis fidelis est uir ille: cum quo misimus eum. Illa autem nullo modo consolari poterat: sed cotidie exiliens circumspiciebat: et circuibat uias omnes per quas spes remeandi uidebatur: ut procul uideret eum si fieri posset uenientem. At uero Raguel: dicebat ad generum suum. Mane hic: et ego mittam

nuntiū salutis de te. ad tobiā patrē
tuū. Cui tobias ait. Ego noui q2 pr̄
meus. et mat̄ mea modo dies cōpu
tant. et cruciat̄ sp̄s eoꝝ in ipsis. Cūq3
ūbis multis rogaret raguel tobiam.
et ille eum nulla rōne uellet audiē:
tradidit ei saram et dimidiā ptē oīs
subē sue. ī pueris. ī puellis. ī pecudi
b3. in camelis. et in uaccis. et pecunia
multa: et saluū atq3 gaudentē dimi
sit eum a se dicēs. Angls dn̄i scs̄ sit
in itinē uro. pducatq3 uos icolumes
et inueniatis oīa recte circa parentes
uros: et uideāt ocli mei filios uros p̄
usq3 moriar. Et apphendētes parētes
filiam suā osculati sūt eā. et dimise
runt ire. monētes eā honorare soce
ros. diligē maritū. regē familiā. gu
bnare domū. et seipsam irrephensi
bile exhibere.

Cumq3 reuerterent̄. puenert ad carrā
que est in medio itinē 9 niniuen:
.xi. die. Dixitq3 angls. Tobia frat̄.
scis quēadmodū reliqsti patrē tuū.
Si placet itaq3 tibi pcedam: et lēto
gradu sequntur it̄ nrm familie si
mul cum cōiuge tua et cū aialib3.
Cumq3 hoc placuiss3 ut irent: dix̄
raphael ad tobiā. Tolle tecū ex felle
piscis. erit eñ necium. Tulit itaq3
tobias ex felle illo: et abierūt. Ann
a āt sedebat secus uiā cottidie in sū
cilio mōtis. un respicere poterat d lō
ginquo. Et dum ex eodē loco specta
ret aduentū eius. uidit a lōge: et il
lico cognouit uenientē filium su
um: currensq3 nunciauit uiro su
o dicēs. Ecce uenit filius tu̅. Dixitq3
raphael ad tobiā. At ubi introieris
domū tuā statim adora dnm̄ deū
tuū. et grās agens ei. accede ad pa
trem tuū. et osculare eum: statimq3
lini sup oclos eius ex felle isto piscis
qd portas tecū. Scias eñ qm mox a
pientur oculi eius: et uidebit pat̄
tuus lumē celi. et in aspectu tuo ga
udebit. Tunc pcucurrit canis qui simul
fuāt in uia: et qsi nuntius blādiēdo
sue caude gaudebat. Et exurgēs cec̄
pat̄ cepit offendēs pedib3 currē: et da
ta manu puero. occurrit obuiā fili
o suo. Et suscipiens osculatus ē eū
cum uxore sua. et ceperunt flere pre
gaudio. Cūq3 adorassent deū et grās
egissēt: cōsederūt. Tunc sumens tobias
de felle piscis: liniuit oculos patris
sui. Et sustinuit qsi dimidiā fere ho
ram: et cepit albugo ex oclis eius qsi m̄
brana oui egredi. Quā apphendens
tobias. traxit ab oculis eius: statimq3
uisū recepit. Et glificabāt deū ipse
uidelicet et uxor eius: et oēs q sciebant
eū. Dicebatq3 tobias. Bñdico te dn̄e
ds isrl̄: qm tu castigasti me. et tu sal
uasti me. Et ecce uideo tobiā filiū
meū. Ingssa ē etiā post .vii. dies sa
ra uxor filii eius. et oēs familie et peco
ra sana. et cameli. et pecunia multa
uxoris: s3 et pecunia quā receperat a ga
belo. Et narrauit parentib3 suis oīa
bñficia dei. que fecisset circa eū p hoīe
qui eum duxerāt. Veneruntq3 achior
et nabath cōsobrini tobie gaudentes
ad tobiā. cōgratulātes ei de oīb3 bonis
que circa illum ostenderat ds: et p .vii.
dies epulātes cū gaudio magno. gauisi sūt.

XII

Tunc uocauit ad se tob
ias filiū suū: dixitq3 ei. Quid pos
simus dare uiro isti scō. qui uenit tecū?
Respondens tobias: dix̄ patri suo. Pater
quā mcedē dabim̄ ei. aut qd dignū
poterit eē bñficiis eius? Me dux̄. et re
duxit sanum. pecuniā a gabelo i
pse suscepit. uxorē ipē me hr̄e fec.
et demonium ab ea ipē cōpescuit. ga
udium parentib3 eius fecit. me ip
sum a deuoratiōe piscis eripuit. te
quoq3 uidere lumē celi fecit: et bonis
oīb3 p eū repleti sum̄. Qd illi ad h̄
poterimus dare dignū? Sz peto te pr̄
ut roges eū: si forte medietatē dig
bitur d oīb3 que cūq3 allata st̄ assū
mere sibi. Et uocantes eū pat̄ scilt
et filius. tulerūt eū in ptem: et roga
re eum ceperunt: ut dignaret̄ dimi
diam ptem oīum que attulerant

acceptam habere. Tunc dixit eis occulte: Benedicite deum celi, et coram omnibus viventibus confitemini ei: quia fecit vobiscum misericordiam suam. Et enim sacramentum regis abscondere bonum est: opera autem dei revelare et confiteri honorificum est. Bona est oratio cum ieiunio et elemosina, magis quam thesauros auri condere: quoniam elemosina a morte liberat, et ipsa est que purgat peccata, et facit invenire vitam eternam. Qui autem faciunt peccatum et iniquitatem: hostes sunt anime sue. Manifesto ergo vobis veritatem: et non abscondam a vobis occultum sermonem. Quando orabas cum lacrimis, et sepeliebas mortuos, et derelinquebas prandium tuum, et mortuos abscondebas per diem in domo tua, et nocte sepeliebas: ego obtuli orationem tuam domino. Et quia acceptus eras deo: necesse fuit ut temptatio probaret te. Et nunc misit me dominus: ut curarem te, et Saram uxorem filii tui a demonio liberarem. Ego enim sum Raphael angelus, unus ex .vii. qui astamus ante dominum. Cumque hec audissent, turbati sunt: et trementes ceciderunt super faciem suam. Dixitque eis angelus: Pax vobis. Nolite timere. Etenim cum essem vobiscum per voluntatem dei, videbar quidem vobiscum manducare et bibere: sed ego cibo invisibili et potu qui ab hominibus non potest videri utor. Tempus est ergo: ut revertar ad eum qui me misit. Vos autem benedicite deum: et enarrate omnia mirabilia eius. Ipsum benedicite: et cantate ei. Et cum hec dixisset: ab aspectu eorum ablatus est: et ultra eum videre non potuerunt. Tunc prostrati per horas tres in faciem: benedixerunt deum. Et exurgentes narraverunt omnia mirabilia eius.

XIII

Aperiens autem Tobias senior os suum, benedixit deum: et dixit. Magnus es domine in eternum: et in omnia secula regnum tuum: quoniam tu flagellas et salvas, deducis ad inferos et reducis: et non est qui effugiat manum tuam. Confitemini domino filii Israel, et in conspectu gentium laudate eum: quoniam ideo dispersit vos inter gentes que ignorant eum, ut vos enarretis mirabilia eius: et faciatis scire eos, quia non est alius deus omnipotens preter eum. Ipse castigavit nos propter iniquitates nostras: et ipse salvabit nos propter misericordiam suam. Aspicite ergo que fecit nobiscum: et cum timore et tremore confitemini illi: regemque seculorum exaltate in operibus vestris. Ego autem in terra captivitatis mee confitebor illi: quoniam ostendit magestatem suam in gentem peccatricem. Convertimini itaque peccatores, et facite iustitiam coram deo: credentes quod faciat vobiscum misericordiam suam. Ego autem et anima mea: in ea letabimur. Benedicite dominum omnes electi eius. Agite dies letitie: et confitemini illi. Ierusalem civitas dei castigavit te dominus in operibus manuum tuarum. Confitere domino in bonis tuis, et benedic deum seculorum: ut reedificet in te tabernaculum suum, et revocet ad te omnes captivos, et gaudeas in omnia secula seculorum. Luce splendida fulgebis: et omnes fines terre adorabunt te. Nationes ex longinquo ad te venient: et munera deferentes adorabunt in te dominum: et terram tuam in sanctificationem habebunt. Nomen enim magnum invocabunt in te. Et maledicti erunt qui contempserint te: et condempnati erunt qui blasphemaverint te: benedictique erunt qui edificaverint te. Tu autem letaberis in filiis tuis: quoniam omnes benedicentur: et congregabuntur ad dominum. Beati omnes qui diligunt te: et qui gaudent super pace tua. Anima mea benedic dominum: quoniam liberavit Ierusalem civitatem suam a cunctis tribulationibus eius dominus deus noster. Beatus ero: si fuerint reliquie seminis mei ad videndam claritatem Ierusalem. Porte Ierusalem ex saphyro et smaragdo edificabuntur: et ex lapide pretioso omnis circuitus murorum eius. Ex lapide candido et mundo omnes platee eius sternentur: et per vicos eius alleluia cantabitur. Benedictus dominus qui exaltavit eam: ut sit regnum eius in secula seculorum super eam. Amen.

XIV

Et consummati sunt sermones Tobie. Et postquam illuminatus est, vixit annis

xlii vidit filios nepotum suorum. Completis itaque annis centum duobus sepultus est honorifice in Ninive. Quinquaginta namque et sex annorum lumen oculorum amisit, sexagenarius vero recepit. Reliquum vero vite sue in gaudio fuit: et cum bono profectu timoris dei perrexit in pace. In hora autem mortis sue vocavit ad se Tobiam filium suum et vii iuvenes filios eius nepotes suos: dixitque eis. Prope erit interitus Ninive. Non enim excidit verbum domini. Et fratres nostri qui dispersi sunt a terra Israel revertentur ad eam. Omnis autem terra eius deserta replebitur. et domus dei que in ea incensa est, iterum reedificabitur: ibique revertentur omnes timentes deum. Et relinquent gentes ydola sua. et venient in Ierusalem et inhabitabunt in ea: et in ea gaudebunt omnes reges terre adorantes regem Israel. Audite igitur filii mei patrem vestrum. Servite domino in timore et veritate: et inquirite ut faciatis que sunt placita illi. Et filiis vestris mandata ut faciant iusticias et elemosinas: ut sint memores dei. et benedicant eum in omni tempore in veritate et in tota virtute sua. Nunc igitur filii audite me: et nolite manere hic. Sed quocumque die sepelieritis matrem vestram circa me in uno sepulcro: ex eo dirigite gressus vestros. ut exeatis hinc. Video enim quia iniquitas eius finem dabit ei. Factum est autem post obitum matris sue. Tobias abscessit ex Ninive cum uxore sua. et filiis. et filiorum filiis. et reversus est ad soceros suos: invenitque eos incolumes in senectute bona: et curam eorum gessit. Et ipse clausit oculos eorum. et omnem hereditatem domus Raguel ipse percepit. Viditque quintam generationem. filios filiorum suorum. Et completis annis nonaginta novem in timore domini cum gaudio: sepelierunt eum omnis cognatio eius. Et omnis generatio eius in bona vita et in sancta conversatione permansit: ita ut accepti essent tam deo quam hominibus. et cunctis habitantibus terram. Explicit liber Tobie. Incipit prefatio sancti Ieronimi presbiteri in librum Iudith.

Apud hebreos liber Iudith inter agiographa legitur: cuius auctoritas ad roboranda illa que in contentionem veniunt minus ydonea iudicatur. Chaldeo tamen sermone conscriptus: inter hystorias computatur. Sed quia hunc librum synodus nicena in numero sanctarum scripturarum legitur computasse. adquievi postulationi vestre. immo exactioni: et sepositis occupationibus quibus vehementer artabar: huic unam lucubratiunculam dedi: magis sensum ex sensu quam ex verbo verbum transferens. Multorum codicum varietatem viciosissimam amputavi: sola ea que intelligentia integra in verbis chaldeis invenire potui. latinis expressi. Accipite Iudith viduam castitatis exemplum: et triumphali laude perpetuis eam preconiis declarate. Hanc enim non solum feminis. sed et viris imitabilem dedit. qui castitatis eius remunerator virtutem ei talem tribuit: ut invictum ab omnibus hominibus vinceret. et insuperabilem superaret. Explicit prologus. Incipit liber Iudith.

Arphaxat itaque rex medorum subiugaverat multas gentes imperio suo: et ipse edificavit civitatem potentissimam. quam appellavit Egbatanis. Ex lapidibus quadratis et sectis: fecit muros eius in altitudine cubitorum lxx. et in latitudine cubitorum xxx. Turres vero eius posuit in altitudine cubitorum c. Per quadrum vero earum latus utrumque vicenorum pedum spatio tendebatur. Posuitque portas eius in altitudine turrium. Et gloriabatur quasi potens in potentia exercitus sui: et in gloria quadrigarum suarum. Anno igitur xii regni sui. Nabuchodonosor rex Assyriorum. qui regnabat in Ninive civitate

Et iosadan

magna. pugnauit ɔ arphaxat. 7 op
tinuit eum: in campo magno q
appellatur ragau circa eufraten.
7 tygrim. 7 iadasan. in campo erioch
regis elychorum. Tunc exaltatum est re
gnum nabuchodonosor: 7 cor eius
eleuatum est. Et misit ad omnes qui habitab
ant in cilicia. 7 damasco. 7 libano.
7 ad gentes que sunt in carmelo. 7 cedar: 7 in
habitantes galileam. et in campo magno
esdrelon. et ad omnes qui erant in samaria.
et trans flumen iordanen usque ad iherusalem.
et ad omnem terram iesse quousque perue
niatur ad montes ethyopie. Ad hos omnes
misit nuntios: nabuchodonosor
rex assyriorum. Qui omnes uno animo contra
dixerunt: 7 remiserunt eos uacuos. ac
sine honore abiecerunt. Tunc indig
natus est nabuchodonosor rex adversus omnem
terram illam: et iurauit per regnum 7 th
ronum suum. quod defenderet se de omnibus.

II

Anno. xiii. nabuchodonosor regis
.xx. 7 secunda die mensis primi: factum est uer
bum in domo nabuchodonosor regis assy
riorum ut defenderet se. Uocauitque ad se
omnes maiores natu omnesque duces bella
tores suos: 7 habuit cum eis misterium
consilii sui. Dixitque cogitationem in eo esse:
ut omnem terram suo subiugaret impe
rio. Quod dictum cum placuisset omnibus. uo
cauit nabuchodonosor rex olofer
nen principem militie sue: 7 dixit ei.
Egredere aduersum omne regnum occidentis:
et contra eos precipue qui contempserunt imperium me
um. Non parcet oculus tuus ulli re
gno. urbemque omnemque munitam subiu
gabis mihi. Tunc holofernes uocauit
duces 7 magistratus uirtutis assyri
orum: 7 dinumerauit uiros in expedi
tionem sicut precepit ei rex. c. xx. milia pe
ditum pugnatorum. et equites sagittarios
duodecim milia. Omnemque expeditionem
suam fecit preire in multitudine innumera
bilium camelorum. cum hiis que exercitibus
sufficerent copiose: boum quoque ar
menta gregesque ouium quorum non erat
numerus. Frumentum ex omni syria in transitu
suo parari constituit: aurum uero 7 ar

Et pcat

gentum de domo regis assumpsit
multum nimis. Et profectus est ipse 7 omnis
exercitus cum quadrigis. et equitibus. et sa
gittariis: qui cooperuerunt faciem terre. si
cut locuste. Cumque pertransisset fines as
syriorum. uenit ad magnos montes an
ge. qui sunt a sinistro cilicie: ascenditque
omnia castella eorum. et obtinuit [illegible]
munitionem. Effregit autem ciuitatem
opinatissimam melothi. predauitque omnes
filios tharsis. et filios hismael. qui
erant contra faciem deserti. 7 ad austrum terre ce
leon. et transiuit eufraten . et uenit
in mesopotamiam. et fregit omnes ciuita
tes excelsas que erant ibi. a torrente
mambre usque quo peruenitur ad mare.
Et occupauit terminos eius a cilicia
usque ad fines iaphet. qui sunt ad austrum.
abduxitque omnes filios madian et pre
dauit omnem locupletationem eorum.
omnesque resistentes sibi occidit in ore
gladii. Et post hec descendit in campos
damasci in diebus messis. et succen
dit omnia sata. omnesque arbores 7 uineas
fecit incidi: et cecidit timor illius
super omnes inhabitantes terram.

Tunc miserunt legatos suos. uniuersa
rum urbium et prouinciarum reges ac
principes. syrie scilicet et mesopotam
ie et syrie sobal. et libie atque cilicie:
qui uenientes ad olofernen dixerunt.
Desinat indignatio tua circa nos. Me
lius est enim ut uiuentes seruiamus nabu
chodonosor regi magno. et subditi
simus tibi: quam morientes. cum interitu
nostro. ipsi seruitutis nostre dampna patiamur.
Omnis ciuitas nostra omnisque possessio.
omnes montes. et colles. et campi. et armen
ta boum. gregesque ouium. caprarumque
que 7 camelorum. et uniuerse facultates
nostre atque familie. in conspectu tuo
sunt: sint omnia sub lege tua. Nos et filii
nostri: serui tui sumus. Ueni nobis
pacificus dominus: 7 utere seruitio nostro sicut
placuerit tibi. Tunc descendit de mon
tibus cum equitibus in uirtute magna: 7
obtinuit omnem ciuitatem. et omnem in
habitantem terram. De uniuersis autem urbi

bꝫ assūpsit sibi auxiliarios: uiros
fortes et electos ad bellū. Tantusq̄ꝫ
metus prouinciis illis incubuit. ut u
niuersarum urbium hītatores princi
pes et honorati. simul cum ppłis ex
irent in obuiā uenienti: excipiē
tes eū cum coronis et lāpadibꝫ du
centes choros in tibiis et timpanis.
Nec tn̄ ista facientes: ferocitatē
pectoris eius mitigare potuerūt. Nā
et ciuitates eorum destruxit: et lucos
eorum succidit. Preceperat ei illi nab
uchodonosor rex. ut oēs dos t̄re ext̄
minaret. uidelicet ut ipē solus dš diceret̄
ab hiis nationibꝫ q̄ potuissent olo
fernis potēcia subiugari. Pertransiēs
aūt syriā sobal et oēm apamiā. oēsq̄ꝫ
mesopotamiā. uenit ad idumeos
in t̄ra gabaa. accepitq̄ꝫ ciuitates eo
rum: et sedit ibi per triginta dies. ī qb̄
diebꝫ adunari precepit uniuersum
exercitum uirtutis sue.

Tunc audientes hec filii isrł q̄ hītabāt
in t̄ra iuda: timuerūt ualde a facie
eius. Tremor etiā et horror inuasit
sensus eorum: ne hoc faceret irłm et tē
plo dn̄i. q̄ fecerat ceteris ciuitatibꝫ
et templis earū. Et miserunt in omnē samariā per circuitū usq̄ꝫ ihericho. et preoccupauerūt oēs uertices monti
um. et muris circūdederūt uicos su
os: et congregauerūt frumēta ī preparatō
ne pugne. Sacerdos et heliachī scri
psit ad uniuersos q̄ erāt contra hesdrelon
q̄ est contra faciem magni campi iuxta do
thaim. et uniuersis per quos transitus
eē poterat. ut obtinerent ascensus mō
tium per quos poterat eē uia ad irłm:
et illic custodirent ubi angustū iter
montes. Et fecerunt filii isrł: sc̄dm q̄
constituerat eis sacerdos dn̄i elyachim.
Et clamauit oīs ppłs ad dn̄m instā
cia magna: et humiliauerūt aīas su
as in ieiuniis ~~suis~~ ipi et mulieres
illorum. Et induerūt se sacerdotes cili
ciis. et infantes prostrauerūt contra faciem
templi dn̄i: et altare dn̄i operuerūt ci
licio. Et clamauerūt ad dn̄m dm̄
isrł unanimiter: ne darentur in predā
infantes eorū. et uxores eorū in di
uisionem. et ciuitates eorū in exter
minū. et sc̄a eorum in pollutionē. Tē
helyachi sacerdos dn̄i magnus. circu
iuit oēm isrł: allocutusq̄ꝫ est eos di
cens. Scitote qm̄ exaudiuit dn̄s p̄
preces uestras: si manentes permanseritis
in ieiuniis et orōibꝫ in conspectu
dn̄i. Memores estote moysi serui dn̄i
q̄ amalech confidentē in uirtute sua et
in potentia sua et in exercitu suo et in cli
peis suis. et in curribꝫ suis. et in equitibꝫ
suis. nō ferro pugnādo sed precibꝫ scis
orādo deiecit. Sic erūt uniuersi hostes
isrł: si perseuerauerītis in hoc ope
q̄ cepistis. Ad hāc igitur exhortationē
eius deprecantes dn̄m permanebāt
in conspectu dn̄i: ita ut etiā hii qui
holocausta offerebāt dn̄o. precincti
ciliciis offerrent sacrificia dn̄o: et
erat cinis sup capita eorum. Et ex toto
corde oēs orabāt deum: ut uisita
ret ppłm suū isrł.

Nuntiatumq̄ꝫ est oloferni principi mi
litie assyriorū. q̄ filii isrł preparārēt
se ad resistendū. ac montium itinā
conclusissent: et furore nimio exarsit
in iracundiā magnā. Vocauitq̄ꝫ oēs
principes moab. et duces āmon:
et dixit eis. Dicite mi q̄s sit iste ppłs
q̄ montana obsidet. aut q̄ et quales
et quante sīt ciuitates eorum. que etiā sit
uirtus eorum. aut q̄ sit multitudo eorū.
uel q̄s est rex militie eorum: et quare pre oībꝫ
qui hītant in oriente. isti contempserūt
me. et nō exierunt obuiā nobis ut
susciperent nos cū pace. Tunc achior
dux oīum filiorum amō. respōdēs ait.
Si digneris audire dn̄e mi. dicam
ueritatem in conspectu tuo de ppło
isto. q̄ in montanis hītat: et nō egre
dietur uerbum falsum ex ore meo.
Populus iste ex progenie chaldeorū
est. Hic primū in mesopotamia ha
bitauit: qm̄ noluerūt sequi dos pa
trū suorum q̄ erāt in t̄ra chaldeorum. De
serentes itaq̄ꝫ cerimonias patrū su
orum q̄ in multitudine deorum erāt. unum

Exaudiet

V

Et misfunt ī omnē samariam

dm̃ celi coluerũt: qui et p̃cepit eis
ut exirent inde. et h̃itarent in cha
ram. Cũq; cooperuisset omem t̃ram
fames descenderũt i egyptũ: illic
q; p. cccc. ãnos sic m̃ltiplicati sũt.
ut dinumerari eorũ ñ posset exercitus.
Cumq; grauasset eos rex egypti at
q; in edificatoĩb; urbiũ suar̃ in
luto et latere. subiugasset eos: 7 cla
mauerũt ad dm̃ suũ: 7 pcussit totã
t̃rã egypti plagis uariis. Cũq; eieci
ssent eos a se egyptii. et cessasset pl
aga ab eis. et iterum uellent eos
capere. 7 ad suũ s̃uitiũ reuocare:
fugientib; his deus celi mare apuit.
ita ut hĩc inde aq̃ q̃si murus solidarẽ
tur. et isti pede sicco fundũ maris
pãbulando t̃nsirent. In quo loco
dum innũabil' exercit' egyptiorũ eos
psequeret: ita aquis coopertus ẽ. ut ñ
remanet ul' un' qui factũ posteris
nuntiaret. Egressi etiã mare rubrũ.
dẽserta syna montis occupauerũt: in qb;
nũq̃ hõ habitare potuit. ul' filius
hoĩs requieuit. Illic fontes amari ob
dulcati s̃t eis ad bibendũ: et p ãnos
xl. annona de celo ↄsecuti s̃t. Ubic
q; ingressi s̃t. sine sagitta et arcu 7 ab
sq; scuto et gladio. d̃s eor̃ pro eis pu
gnauit. et uicit: 7 ñ fuit qui insulta
ret p̃plo isti. nisi qñ recessit a cul
tura dñi dei sui. Quotienscũq; aũt p̃t
ipm̃ dm̃ suũ. aliũ coluerũt: dati
sũt i p̃dam. et in gladiũ. et in obp̃ro
briũ. Quotienscũq; aũt penituerũt se re
cessisse a cultura dei sui: dedit eis d̃s
celi uirtutẽ resistendi. Deniq; chan
aneũ regẽ 7 iebuseũ. et pherezeũ. et
etheum. et eueũ. et amorreũ. et oẽs
potentes in esebon p̃strauerũt. 7 t̃ras
eor̃ 7 ciuitates eor̃ ipi possederũt: et
usq; dũ nõ peccarent in ↄspectu d̃i sui. erãt
cum illis bona. Deus eñ illor̃: odit in
iq̃tatẽ. Nã 7 ãte hos ãnos cũ recessis
sent a uia quã dederat ill' d̃s ut am
bularẽt in ea. exterminati sũt p̃liis
multis a nationib;: et plurimi eor̃ ca
ptiui abducti s̃t in t̃ram ñ suã. Nu
p aũt reũsi ad dñm dm̃ suũ. ex di
spsĩoẽ qua dispsi fuerãt adunati
sũt. et ascenderũt montana hec oĩa:
et itm̃ ierlm̃ possidẽt. ubi sũt s̃ca s̃co
rum. Nunc ergo mi dñe p̃quire.
si ẽ aliq̃ iniq̃tas eorũ in ↄspectu dei
eor̃. et ascendam' ad illos: qm̃ t̃dẽs
tradet illos deus eorũ tibi. et sub
iugati erũt sub iugo potentie tue.
Si uõ ñ ẽ offensio p̃pli huius coram
d̃o suo. ñ poterimus resistẽ illis. q̃a
d̃s eor̃ defendet illos: 7 erim' in ob
probriũ uniũse t̃re. Et f̃cm ẽ cũ
cessasset loq̃ achior ũba hec. irati sunt
oẽs magnates olofernis: et cogitab
ant interficere eũ dicentes ad alt̃u
trum. Quis iste ẽ q̃ filios isrl' posse
dicat resistẽ regi nabuchonosor. et
exercitib; eius. hoĩes inermes. et sine
uirtute et sine pitia artis pugne:
Ut ergo agnoscat achior qm̃ fallit
nos: ascendam' in montana. Et cũ
capti fuerĩt potentes eor̃. tũc cũ eis t̃c
gladio t̃nsuberabit: ut sciat oĩs gẽs
qm̃ nabuchodonosor. d̃s t̃re ẽ. et p̃t
ipm̃ aliius nõ est.

Factum ẽ aũt cum cessasset loq̃: indi
gnatus olofernes uehemẽt. dix' ad achy
or. Qm̃ p̃phasti nobis dicẽs. q̃ gẽs is
rael defendat' a d̃o suo: ut ostendã
tibi q; nõ ẽ d̃s nisi nabuchodonosor.
ẽ pcusserimus eos oẽs q̃si unũ hoĩe. tũc
et ipe cum illis assirior̃ gladio ĩtib':
et omis isrl' tecũ p̃ditioẽ disperiet: et
probabis q̃ nabuchod. sit dñs uni
uerse t̃re. Tũcq; gladi' militie mee
t̃nsisset platera tua. et ↄfixus cades
int' uulneratos isrl': 7 nõ respirabis
ul' donec extermineris cũ illis. Porro
aũt si p̃phiam tuã ueram existimas. ñ
ↄcidat uultus tuus: et pallor q̃ fa
ciem tuã obtinuit discedat a te. si
ũba mea hec putas ipleri nõ posse. Ut
aũt noũis q; simul cum illis hec experie
ris. ecce ex hac hora illor̃ p̃plo sociab
eris: ut dum dignas mei gladii pen
as exceperint. ipse simul ulcioĩ subia
ceas. Tũc olofernes p̃cepit s̃uis suis

Et dũ ñ peccassẽt.

V

ut cōphenderent achior. et ducerēt
eū in bethuliā: et tradēnt eū ī ma
nus filiorū isrł. Et accipientes eum
pueri olofernis. pfecti sūt p cāpestria.
Sȝ cum appropinquassent ad mō
tana: ꝯexierūt ꝯ eos fundib alarii.
Illi āt diuertentes a latē mōtis. liga
uerūt achior ad arborē manib; et pe
dib;. et sic uinctū de restib; dimise
runt eū: et reūsi sūt ad dnm̄ suū.
Porro filii isrł descendētes de bethu
lia uenerūt ad eum: quē soluētes
duxerūt. atq; ī mediū pp̄li istū sta
tuentes. p̄cunctati sūt qd rer eēt: q
illum uinctū assirii reliqssēt. In
dieb; illis erāt illic p̄icipes ozias
filius micha de tribu symeō: 7 char
mi. qui et gothoniel. In medio ita
q; seniorū et in cōspectu oīū achior
dix oia que locutus ipse fuerāt ab olo
ferne interrogat. et q̄lit pp̄ls olofern
uoluiss; pp̄ hoc interficē eū: 7
quēadmodū ipse olofernes iratus
iussit eū isrłitis hac de cā tradi. ut
dum uicerit filios isrł. tūc 7 ipm̄ achi
or diuisis iubeat suppliciis interire:
pp̄ h q dixiss;. d̄s celi defensor eorū ē.
Cumq; uniūsa achior exposuiss;:
oīs pp̄ls ceciderūt in faciē. adorātes do
minū. et cū lamētatiōe et fletu un
animes. p̄ces suas dn̄o effuderunt
dicētes. Dn̄e d̄s celi et tr̄e intuere su
pbiā illorū. et respice ad nr̄ā hūili
tatē. et faciē tuorū scōrū attende: 7
ostende q n̄ derelinq̄s p̄sumētes de te.
7 p̄sumētes de se et de sua uirtute glā
tes hūilias. Finito itaq; fletu 7 p to
tum diem p pl̄orū orōne ꝯpleta: ꝯso
lati sūt achior dicentes. Deus patrū
nr̄orū cui tu uirtutē p̄dicasti: ipse hāc
tibi dabit uicissitudinē. ut eorū magis
tu interitū uideas. Cū uo dn̄s d̄s nr̄ de
derit hāc libtatē s̄uis suis. sit 7 tecū
dn̄s in medio nr̄i: ut sic placuit tibi
ita cū tuis oib; ꝯūseris. Tūc ozias fin
ito ꝯsilio. suscepit eū in domū suā.
et fecit cenā magnā: et uocatis oib;
p̄sbris sim̄l. expleto ieiunio refece

rūt. Postea uō conuocat oīs pp̄ls
p totā noctē intra ecclā orauerūt: pe
tentes auxiliū a deo isrł.

VII

Olofernes āt altā die p̄cepit exercitib;
suis: ut ascenderēt ꝯ bethuliā. Erāt
āt pedites bellatorū. c.xx. milia. eq
tes. xxii. milia: p̄ter p̄paratiōes in
torum illorū quos occupauerāt capti
uitas. et adducti fuerant de puīciis
et urbib; uniūse iuuentutis. Oms
parit parauerūt se ad pugnā ꝯ filios is
rael: et uenerūt p crepidinē mōtis
usq; ad apicē qui respicit dothaim.
a loco q dicit̄ belma usq; ad chelmon.
qui ē cont̄ esdrelon. Filii āt isrł ut
uiderunt multitudinē illorū p̄strau
erunt se sup trām. mittētes cinerē
sup capita sua: unanimes orantes.
ut d̄s isrł miām suā ostenderet sup po
pulū suū. Et assumētes arma sua be
llica. sederūt p loca q angusti itinis
tramitē dirigūt īt̄ mōtuosa: 7 erāt
custodiētes ea tota die et nocte. Por
ro olofernes dum circuit p gyrū. re
perit q fons qui influebat in aq̄ductum
illorū a p̄te australi ex̄ ciuitatē
dirigerēt: et incidi p̄cepit aq̄ductū
illorū. Erāt tn̄ nō a longe a muris fō
tes. ex qb; furtim uidebant haurire
aq̄: ad refocillādū pocius q̄ ad potād.
Sȝ filii amon et moab accesserūt
ad olofernē: dicentes. Filii isrł nō
in lancea nec in sagitta ꝯfidūt: set
mōtes defendūt illos. et muniunt
illos colles in p̄cipitio ꝯstituti. Ut ergo
sine ꝯgressiōe pugne possis supare
eos. pone custodes fontiū ut non
hauriāt ex eis: et sine gladio inīfi
cies eos. l̄ certe fatigati tradēt ciui
tatē suā. q̄ putāt in mōtib; positā
supari n̄ posse. Et placuerūt uerba
h corā oloferne et corā oib; satelli
tib; eius: 7 ꝯstituit p gyrum cētena
rios p singlos fontes. Cūq; ista cus
todia p dies. xx. fuiss; expleta: d̄fe
cerunt cisterne et collectiōes aq̄rū
oib; inhitantib; bethuliā: ita ut n
eēt intra ciuitatē unde satiarent̄. uł

una die: quoniam ad mensuram dabatur ipsis aqua cotidie. Tunc ad oziam congregati omnes viri feminaeque iuvenes et parvuli omnes simul: una voce dixerunt. Iudicet deus inter nos et te: quoniam fecisti in nos mala nolens loqui pacifice cum assiriis: et propter hoc vendidit nos deus in manibus eorum: et ideo non est qui adiuvet. cum prosternamur ante oculos eorum in siti et perditione magna. Et nunc congregate universos qui in civitate sunt: ut sponte nos tradamus omnes populo olofernis. Melius est ut captivi benedicamus dominum viventes, quam moriamur et simus obprobrium omni carni: cum viderimus uxores nostras et infantes nostros mori ante oculos nostros. Contestamur hodie celum et terram et deum patrum nostrorum qui ulciscitur nos secundum peccata nostra: ut iam tradatis civitatem in manu militie olofernis: et sit finis noster brevis in ore gladii. qui longior efficitur in ariditate sitis. Et cum hec dixissent: factus est fletus et ululatus magnus in ecclesia magnus omnibus. et per multas horas una voce clamaverunt ad dominum dicentes. Peccavimus cum patribus nostris: iniuste egimus iniquitatem fecimus. Tu quia pius es miserere nostri. et in tuo flagello vindica iniquitates nostras: et noli tradere confitentes te populo qui ignorat te: ut non dicant inter gentes ubi est deus eorum. Et cum fatigati his clamoribus et his fletibus lassati siluissent: exurgens ozias infusus lacrimis dixit. Equo animo estote fratres: et hos quinque dies expectemus a domino misericordiam. forsitan enim indignationem suam abscidet: et dabit gloriam nomini suo. Si autem transactis quinque diebus non venerit adiutorium: faciemus hec verba que locuti estis.

VIII

Et factum est cum audisset hec verba iudith vidua que erat filia merari. filii idox. filii ioseph. filii ozie. filii elai. filii iamnor. filii gedeon. filii raphoim. filii achitob. filii melchie. filii enan. filii nathanie. filii salathiel. filii simeon. filii ruben. Et vir eius fuit manasses: qui mortuus est in diebus messis ordearie. Instabat enim super alligantes manipulos in campo. et venit estus super caput eius et mortuus est in bethulia civitate sua: et sepultus est illic cum patribus suis. Erat autem iudith relicta eius vidua iam annis tribus et mensibus sex: et in superioribus domus sue fecit sibi cubiculum secretum. in quo cum puellis suis clausa morabatur. Et habens super lumbos suos cilicium. ieiunabat omnibus diebus vite sue: preter sabbata et neomenias et festa domus israel. Erat autem eleganti aspectu nimis. Cui vir suus reliquerat divitias multas et familiam copiosam: ac possessiones armentis boum et gregibus ovium plenas. Et hec erat in omnibus famosissima: quia timebat dominum valde. nec erat qui loqueretur de illa verbum malum. Hec itaque cum audisset quoniam ozias promisisset. quod transacto quinto die traderet civitatem. misit ad presbiteros cabri et charmi. et venerunt ad illam: et dixit eis. Quod est verbum in quo consensit ozias ut tradat civitatem assiriis. si intra quinque dies non venerit vobis adiutorium? Et qui estis vos qui temptatis dominum? Non est iste sermo qui misericordiam provocet: sed potius qui iram excitet. et furorem accendat. Posuistis vos tempus miserationis domini. et in arbitrio vestro diem constituistis ei: Sed quia patiens est dominus: in hoc ipso peniteamus et indulgentiam eius cum lacrimis postulemus. Non enim quasi homo deus sic comminabitur: neque sicut filius hominis ad iracundiam inflammabitur. Et ideo humiliemus illi animas nostras. et in spiritu contrito et humiliato servientes illi: et dicamus flentes domino. ut secundum voluntatem suam sic faciat nobiscum misericordiam suam: ut sicut conturbatum est cor nostrum in superbia eorum. ita et de nostra humilitate gloriemur: quoniam non secuti sumus peccata patrum nostrorum qui dereliquerunt deum suum et adoraverunt deos alienos: pro quo scelere dati sunt in gladium et in rapinam. et in confusionem inimicis suis. Nos autem alterum deum nescimus preter ipsum. Expectemus hu

miles consolatione eius: et exquiret
sanguinem nostrum de afflictionibus et
inimicorum nostrorum. et humiliabit omnes
gentes quecumque insurgunt contra nos: et faciet illas
sine honore dominus deus noster. Et nunc
fratres quoniam vos qui estis presbiteri in populo dei.
ex vobis pendet anima illorum. ad eloq
uium vestrum corda illorum erigite: ut memo
res sint quia temptati sunt patres no
stri. ut probarentur si vere colerent
deum suum. Memores esse debent quomodo
pater noster abraham temptatus est: et per mul
tas tribulationes probatus. dei amicus
effectus est. Sic ysaac. sic iacob. sic mo
yses: et omnes qui placuerunt deo. per multas
tribulationes transierunt fideles. Illi
autem qui temptationes non susceperunt cum ti
more domini. et impatientiam suam et im
properium murmurationis sue contra deum
protulerunt: exterminati sunt ab exter
minatore. et a serpentibus perierunt.
Et nos ergo non ulciscamur nos pro his
que patimur. sed reputantes peccatis
nostris hec ipsa supplicia minora esse: fla
gella domini quibus sicut servi corripimur. ad emen
dationem et non ad perditionem nostram e
venisse credamus. Et dixerunt illi o
zias et presbiteri. Omnia que locuta es. vera sunt:
et non est in sermonibus tuis ulla reprehensio.
Nunc ergo ora pro nobis: quoniam mulier sancta es.
et timens deum. Et dixit illis iudith. Sicut
quod loqui potui. dei esse cognoscitis. ita quod fa
cere disposui probate. si ex deo est: et or
ate ut firmum faciat consilium meum
deus. Stabitis vos ad portam nocte i
sta. et ego exeam cum abra mea: et o
rate ut sicut dixistis. in diebus quinque
respiciat dominus populum suum israel. Vos autem
nolo ut scrutemini actum meum: et us
que dum renuntiem vobis. nichil aliud fi
at. nisi oratio pro me ad dominum deum nostrum.
Et dixit ad eam ozias princeps iude.
Vade in pace: et dominus sit tecum in ulti
one inimicorum nostrorum. Et revertentes
abscedentes abierunt.

Quibus abscedentibus iudith ingressa est oratorium suum: et
induens se cilicio posuit cinerem super
caput suum: et prosternens se domino. clam

avit ad dominum dicens. Domine deus patris
mei symeon qui dedisti illi gladium
in defensione alienigenarum qui vio
latores extiterunt in coinquinatione
sua. et denudaverant femur virgi
nis in confusionem. et dedisti mulieres
illorum in predam. et filias illorum in captiu
itatem. et omnem predam in divisionem
servis tuis. qui zelaverunt zelum tuum. sub
venisti. Obsecro te domine deus meus michi vi
due. Tu enim fecisti priora. et illa
post illa cogitasti: et hoc factum est
quod ipse voluisti. Omnes enim vie tue pa
rate sunt: et tua iudicia in providentia tua po
suisti. Respice castra assyriorum nunc. sic
te castra egyptiorum videre dignatus es:
quando post servos tuos armati currebant.
confidentes in quadrigis. et in equitatu
suo. et in multitudine bellatorum. Sed
aspexisti super castra eorum et tenebre fa
tigaverunt eos. Tenuit pedes eorum ab
yssus: et aque operuerunt eos. Sic fiant
et isti domine. qui confidunt in multitudine
sue et in curribus suis, et in lanceis gla
tur: et nesciunt quia tu ipse es deus noster qui
conteris bella ab initio. et dominus nomen
est tibi. Erige brachium tuum sicut ab initio.
et allide virtutem eorum in virtute tua.
cadat virtus eorum in iracundia tua: qui pro
mittunt se violare sancta tua. et pol
luere tabernaculum nominis tui. et deicere
gladio suo cornu altaris tui. Fac do
mine ut gladio proprio eius superbia am
putetur. capiatur laqueo oculorum suorum
in me: et percuties eum ex labiis caritatis
mee. Da michi in animo constantiam. ut
contempnam illum et virtutem eius. ut evertam
illum. Erit enim memoriale nominis tui:
cum manus femine deiecerit eum. Non enim in
multitudine est virtus tua domine. neque
equorum viribus voluntas tua: nec super
bi ab initio placuerunt tibi. sed humilium
et mansuetorum tibi semper placuit depre
catio. Deus celorum creator aquarum et domine to
tius creature: exaudi me miseram de
precantem. et de tua misericordia presumentem. Me
mento domine testamenti tui et da verbum
in ore meo. et in corde meo consilium cor

et in contis. et in sagittis
suis.

robora: ut domus tua in tua sanctific
atione permaneat. et omnes gentes a
gnoscant quia tu es deus. et alius non est
preter te.

X

Factum est autem cum cessasset clamare ad
dominum: surrexit de loco in quo iacue
rat prostrata domino. Vocavitque abram
suam: et descendens in domum suam
abstulit a se cilicium. et exuit se ve
stimento viduitatis sue. et lavit cor
pus suum. et unxit se murro optimo.
et discriminavit crinem capitis sui.
et imposuit mitram super caput suum: et in
duit se vestimentis iocunditatis sue.
Induitque sandalia pedibus suis: as
sumpsitque dextraliola. et lilia. et in
aures. et anulos: et omnibus ornamen
tis suis ornavit se. Cui etiam dominus contulit
splendorem: quoniam omnis ista compositio non ex
libidine. sed ex virtute pendebat:
et ideo dominus hanc in illa pulcritudinem
amplavit. ut inconparabili decore omnium
oculis appareret. Imposuit itaque abre
sue ascopam vini et vas olei. et polen
tam. et palathas et panes et caseum:
et profecta est. Cumque venisset ad por
tam civitatis: invenerunt expectan
tem oziam. et presbiteros civitatis. Qui cum
vidissent eam stupentes mirati sunt ni
mis pulcritudinem eius. Nichil tamen inter
rogantes eam. dimiserunt transire dicen
tes. Deus patrum nostrorum tibi gratiam det.
et omne consilium cordis tui. sua virtute
corroboret: et glorietur super te ierusalem. et
sit nomen tuum in numero sanctorum et iusto
rum. Et dixerunt hii qui illic erant
omnes una voce: fiat fiat. Judith vero
orans dominum: transiit per portas ipsa
et abra eius. Factum est autem cum descen
deret montem circa ortum diei: occur
rerunt ei exploratores assiriorum: et
tenuerunt eam dicentes. Unde venis
et quo vadis? Que respondit. Filia sum
hebreorum. ideo ego fugi a facie eorum:
quia futurum agnovi quod dentur vobis
in depredationem. pro eo quod contempnentes
vos. noluerunt ultro tradere seipsos. ut
invenirent misericordiam in conspectu vestro.
Hac de causa cogitavi mecum dicens. Vadam
ad faciem principis olofernis. ut indi
cem illi secreta illorum. et ostendam illi quo
aditu possit obtinere eos. ita ut non
cadat unus vir de exercitu eius. Et cum
audissent viri illi verba eius. considerabant
faciem eius: et erat in oculis eorum stupor.
quia pulcritudinem eius mirabantur
nimis. Et dixerunt ad eam. Conservasti
animam tuam. eo quod tale repperisti consilium: ut
descenderes ad dominum nostrum. Hoc autem scias.
quod cum steteris in conspectu eius. bene tibi fa
ciet: et eris gratissima in corde eius. Du
xeruntque illam ad tabernaculum olofernis:
nuntiantes eam. Cumque intrasset ante fa
ciem eius: statim captus est in oculis suis o
lofernes. Dixeruntque ad eum satellites
eius. Quis contempnat populum hebreorum. qui tam
decoras mulieres habent. ut non pro his merito
pugnare contra eos debeamus? Videns
itaque iudith olofernem sedentem in co
nopeo quod erat ex purpura. et auro. et
smaragdo. et lapidibus preciosissimis
intextum. et cum in faciem eius intendis
set: adoravit eum. prosternens se super
terram. Et levaverunt eam servi olofernis:
iubente domino suo.

XI

Tunc olofernes dixit ei. Equo animo esto.
et noli pavere in corde tuo: quoniam ego
numquam nocui virum qui voluit servire na
buchodonosor regi. Populus autem tu
us si non contempsisset me: non levassem
lanceam meam super eum. Nunc autem dic mi
chi qua ex causa recessisti ab illis. et placu
it tibi ut venires ad nos. Et dixit
iudith. Sume verba ancille tue: quoniam
si secutus fueris verba ancille tue. perfectam
rem faciet dominus tecum. Vivit enim nabuc
hodonosor rex terre. et vivit virtus
eius que est in te ad correptionem omnium anima
rum errantium: quoniam non solum homines serviunt
illi per te. sed et bestie agri obtemperant il
li. Nuntiatur enim industria animi tu
i universis gentibus. et indicatum est
omni seculo quoniam tu solus bonus et potens
es in omni regno eius: et disciplina tua in
omnibus provinciis predicatur. Nec hoc la
tet quod locutus est achior: nec illud ig

rat' q ei iussis euenire. Constat ei te
um ita sic pccis offensu: ut mā
dauit p pphas suos ad pplm q tdat
eu p peccatis suis. Et qm sciunt
se offendisse deu suu filii isrl: tre
mor illius sup ipos e. Insup 7 fam
es inuasit eos: 7 ab ariditate aque ia
int mortuos oputant. Demq; h or
dinat. ut interficiat pecora sua: et
sanguine eoz bibant. Et sca dni di
sui que pcepit ds n otigi. i frume
to uino et oleo. h cogitauert ipen
dere: 7 uoluit osumere q nec manib;
deberet otige. Ergo qm h faciut:
ctum e q in pditioem dabunt. Qd
ego ancilla tua cognosces fugi abil
lis: 7 misit me dns h ipa nuntiare
tibi. Ego ei ancilla tua deu colo: etia
nc ap te. Et exiet ancilla tua. et orab
o dnm: 7 dicet michi qn eis reddat
pccm suu: 7 ueniens nuntiabo tibi:
ita ut ego adducam te p mediu ilrm.
7 habebis oem pplm isrl sic oues qb;
n est pastor: et n latrabit l unus
o te: qm h m dicta st p puidentia
di. Et qm iratus e illis deus: h ipa
missa sum nuntiare t. Placuert
at oia uba h cora olofene. et coraz
pueris eius: 7 mirabat ad sapiam
ei. Et dicebat alt ad altm. No est
tal mlr sup tram: in aspectu in
pulcritudine 7 in sensu uboz. Et dix
ad ea olofenes. Bn fecit ds q misit
te an pplm: ut des illu in manib;
nris. Et qm bona e pmissio tua. si fe
cerit michi hoc deus tuus: erit 7 meus
ds: 7 tu in domo nabuchodonosor
magna eris. 7 nomen tuu noiabit in uni
uersa tra.

XII

Tunc iussit ea intro
ire ubi repositi erat thesauri ei. 7 iu
ssit illic manere ea: et ostituit quid
illi daret de ouiuio suo. Cui rndit
iudith: et dix. Nuc n poto mandu
care ex his que michi pcipis tribu
i. ne ueniat sup me offensio. Ex his
at q m detuli: manducabo. Cui olo
fernes ait. Si defecerit tibi ista q
tecum detulisti: qd faciem tibi:
Viuit aia tua dne meus: qm n ex
pendet oia h ancilla tua: donec faciat
deus in manu mea. h que cogitaui. Et
induxerunt ea serui eius: in tabnacli
quo pceprat. Et petiit du introiret:
ut daretur ei copia nocte et an luce
egrediendi foras ad oratioem: et dpcandi
deu. Et pcepit cubicularis suis: ut
sic placeret illi exiret et introiret
ad adorand deu suu p triduu. Et ex
ibat noctib; in uallez bethulie. et
baptizabat se in fonte aque: et ut ascen
debat orabat dnm dm isrl. ut diri
geret uia ei ad liberationem ppli sui. Et i
troiens munda manebat in tabna
culo: usq; dum acciperet esca sua in
uespum. Et fcm e quarto die olofe
nes fecit cena seruis suis: et dix ad
uagao eunuchu. Vade et suade he
bream illa: ut sponte osentiat ha
bitare mecu. Fedum e ei ap assiri
os. si femina irrideat uiru: agendo ut
imunis transeat ab eo. Tunc introiu
it uagao ad iudith: et dix. No reu
ereatur bona puella introire ad do
minu meu: ut honorificet an fa
ciem ei. et manducet c eo. et bibat
uinu in iocunditate. Cui iudith rndit.
Que ego sum ut otradica dno meo:
Omne q erit an oclos eius bonu et
optimu. faciam. Quicqd at placuerit
illi: hoc michi erit optimuz oibz
dieb; uite mee. Et surrex et ornau
it se uestimentis suis: et ingressa stetit
an faciem ei. Cor at olofenis ocussu e:
erat ei ardens in ocupiscentia eius.
Et dix ad ea olofenes. Bibe nc et ac
cube in iocunditate: qm gram inue
nisti cora me. Et dix iudith. Bibam
dne. qm magnificata e aia mea ho
die: pre oib; dieb; meis. Et accepit.
7 manducauit. et bibit cora ipso:
ea q parauerat ei ancilla eius. Et io
cundus factus e olofenes ad ea: bibit
q; uinu multu nimis quantu una die
nuq biberat in uita sua.

XIII

Ut at sero factu e: festinauerunt serui ei
ad hospitia sua: et oclusit uagao

ostia cubiculi: z abiit. Erant aūt oēs: fatigati a uino. Eratq; iudith sola in cubiculo. Porro olofernes iacebat in lecto: nimia ebrietate sopitus. Dixitq; iudith puelle sue: ut staret foris ante cubiculū et obseruaret. Stetitq; iudith ante lectū: orans cū lacrimis et labiorum motu. in silentio i dicens. Confirma me dñe ds isrl. et respice in hac hora ad opa manuū mearum: ut sic pmisisti ierlm ciuitatē tuā erigas. et hoc q credens pte posse fieri cogitaui pficiā. Et cū hoc dixisset: accessit ad colūpnā que erat ad cap lectuli eius. et pugionē eius q in ea ligatus pendebat exsoluit. Cumq; euaginasset illū. apphendit comā capitis eius: et ait. Confirma me dñe ds isrl. in hac hora. Et pcussit bis in ceruicē eius: et abscidit cap eius. Et abstulit conopeum eius a colūpnis: et euoluit corp eius truncū. Et post pusillum: exiuit. et tradidit cap olofernis ancille sue: z iussit ut mitteret illud i peram suā. Et exierunt due fm consuetudinē suā qsi ad orationē. et transierūt castra. Et girantes ualle: uenerūt ad portā ciuitatis. Et dixit iudith a longe custodibus murorum. Aperite portas qm nobiscū ē ds: q fecit uirtutē in isrl. Et factū ē cū audissent uiri uocē eius: uocauerunt pbros ciuitatis. Et concurrerunt ad eam oēs a minimo usq; ad maxim: qm i sperauerūt eā iā n ēe uenturā. Et accendentes luminaria: congirauerunt circa eā uniuersi. Illa aūt ascendens i eminentiorē locū: iussit fieri silentium. Cūq; oēs tacuissent. dixit iudith. Laudate dñm dm nrm q n deseruit sperantes in se. et in me ancilla sua adimpleuit mīam suā q pmisit domui isrl: z interfecit in manu mea hostē ppli sui in hac nocte. Et pferens de pera cap holofernis: ostendit illis dicens. Ecce cap olofernis principis militie assiriorum: et ecce conopeum illi in quo recubebat in ebrietate sua. ubi et p manū femine pcussit illum dñs deus nr. Viuit aūt ipse dñs ds nr: qm custodiuit z me angls eius. et hinc euntē. et ibi cōmorantē. et inde huc reuertentem: et n pmisit me ancillā suā dñs coinquinari: s; sine pollutione peccati reuocauit me uobis. gaudentē in uictoria sua. in euasione mea. in uestra liberatione uestrā. Cōfitemini illi oēs: qm bonus qm in seculm mīa eius. Vniuersi aūt adorantes dñm: dixerunt ad eā. Bndixit te dñs in uirtute sua: q p te ad nichilū redegit inimicos nros. Porro ozias princeps ppli isrl. dixit ad eam. Bndicta es tu filia a dño deo excelso: pre oībus mulieribus sup terram. Bndictus dñs q creauit celū z terram. q te direxit in uulnera capitis principis inimicorum nrorum: q hodie nomen tuū ita magnificauit. ut n recedat laus tua de ore hominū. q memores fuerint uirtutis dñi in etnū. pro quibus n pepcisti aīe tue pp angustias et tribulationes gnis tui: s; subuenisti ruine ante conspectū dī nri. Et dixit oīs pls. fiat fiat. Porro achior uocatus uenit. Et dixit ei iudith. Deus isrl cui tu testimoniū dedisti qd ulciscatur se de inimicis suis: ipse caput oīum incredulorum incidit in hac nocte in manu mea. Et ut pbes qr ita ē: ecce cap olofernis. qui in contemptu superbie sue. dm isrl contempsit. et tibi interitum minabatur dicens. Cū captus fuerit pls isrl: gladio pforari pcipiam latera tua. Videns aūt achior caput olofernis: angustiatus pre pauore cecidit in faciem suā sup terram: z estuauit aīa eius. Postea uero quam resumpto spū recreatus ē. pcidit ad pedes eius z adorauit eam: z dixit. Benedicta tu a deo tuo in oī tabernaculo iacob: qm in oī gente q audierit nomen tuū. magnificabitur ds isrl sup te.

XIII

Oixit aūt iudith ad oēm pplm. Audi

X

te me frēs. Suspendite cap̄ h̄ sup
muros nr̄os. Et erit. cū exierit sol.
accipiat unusqsq; arma sua. et
exite cum ipetu: nō ut descēdatis
deorsū. s; qi impetū faciētes. Tūc
exploratores necēē erit ut fugiāt
ad principē suū excitandū ad pu
gnā. Cūq; duces eor̄ cucurrerint
ad tabnaculū olofērnis. et inuene
rit eum truncum in suo sanguine
uolutatū: decidet sup eos timor.
Cūq; cognouītis fugere illos. ite
post illos securi: qm̄ dn̄s conteret eos
sub pedib; urīs. Tunc achior uidē
uirtutē q̄ fecit dn̄s isrl̄: relicto gen
tilitatis ritu. credidit dō: et circūci
dit carnē p̄putii sui. Et appositus
ē ad p̄plm isrl̄: et oīs successio eius
usq; in hodiernū diē. Mox āūt ut
ortus ē dies: suspenderūt sup mu
ros cap̄ olofērnis. Accepitq; unus
qsq; uir ārma sua: et egressi sūt cū
grandi strepitu et ululatu. Qd ui
dentes exploratores: ad tabnacu
lum cucurrerūt. Porro hii q in tab
naclo erāt uenientes. et ante ig
ssum cubiculi pstrepētes. excitādi
grā ingetudinē arte moliebant:
ut n̄ ab excitantib; s; a sonātib;
olofernes euigilaret. Nullus ei au
debat: tabnaculū uirtutis assiri
or̄ pulsando aut intrando apire. S;
cū uenisset duces ei et tribuni et u
niūsi maiores exercitus assirior̄:
dixerunt cubiculariis. Intrate et ex
citate illum: qm̄ egressi mures de
cauernis suis. ausi sūt puocare
nos ad p̄lium. Tūc ingressus ua
gao cubiculū ei. stetit āñ cortinā:
et plausū fecit manib; suis. Suspi
cabatur ēi illū dormire cū iudith.
S; cū nullū motū iacentis. sensu
aurium perciperet: accessit p̄ximās ad
cortinā: et eleuās eā uidēsq; cadau
absq; capite olofērnis. i suo sang
ne tabefactū iacē sup t̄ram: excla
mauit uoce mag̃ cum fletu et sci
dit uestimēta sua. Et ingressus tab
naculū iudith: n̄ inuenit eā. Et ex
iluit foras ad p̄plm: et dix. Una
mlr̄ hebrea fecit cōfusionē i domo
regis nabuchod. Ecce ēi olofērnes
iacet in t̄ra: et cap̄ eius nō ē in illo.
Qd cum audissent principes uir
tutis assirior̄. sciderūt oēs uestim̄
ta sua. et intolerabil timor et t
tremor cecidit sup eos: et turbati sūt
ai eor̄ ualde. Et factus ē clamor
incōparabilis: i media cast̄ eor̄.

XV

Cumq; oīs exercitus decollatū olofē
nē audiss;. fugit mens et cōsiliū
ab eis. et solo tremore et metu a
gitati. fuge p̄sidium sumūt: ita
ut nullus loqueretur cū p̄ximo suo.
s; inclinato capite relictis oīb; e
uadē hebreos quos armatos uēiē
sup se audierāt conarent: fugiē
tes p uias cāpor̄ et semitas colliū.
Videntes itaq; filii isrl̄ fugiētes
illos. descendentes clangentesq;
tubis et ululantes post ipos. et q
niam assirii n̄ adunati in fugam
ibāt p̄cipites. filii āt isrl̄ uno a
gmine p̄sequētes: debilitabāt oēs
quos inuenire potuissēt. Misitq;
ocias nuntios: p oēs ciuitates et re
giōes isrl̄. Omnis itaq; regio oīsq;
urbs: electā iuuentutē misit ar
matā post eos. Et post p̄secuti sūt
eos in ore gladii: quo usq; puen
rent ad extremitatē finium suo
rum. Reliq āūt qui erāt in beth
ulia ingssi sunt castra assiriorum.
et p̄dam quā fugientes assyrii reli
querant abstulerūt: et onustati
sūt ualde. Hii uō qui uictores reūsi
sūt ad bethuliā. oīa que erāt illor̄
abstulerūt secum. et ita ut nō eēt
nūs i pecorib; et iumentis et uniūsis
mobilib; eor̄: ut a minimo usq; ad
ad magnū oēs diuites fierent dep̄
datiōnib; eor̄. Ioachī āt sūm̄ pō
tifex de irl̄m uenit ī bethuliā cū un
iūsis p̄b̄ris suis: ut uideret iudith. Et
cū exiss; ad illū: bn̄dixerūt illā
oēs una uoce dicentes. Tu glā irl̄m.

tu leticia isrl. tu honorificentia ı
ppli nri: q2 fecisti uiriliť et ɔforta
tum ē cor tuū ⁊ eo q' castitatē am
auis: et post uirū tuū alter nesci
eris. Jdō et manus dñi ɔfortauit
te: ⁊ ĩo eris bndicta in etnū. Et dix'
oīs ppls: fiat fiat. Per dies aūt xxx.
uix collecta st̄ spolia assirioꝝ a pplo
isrl. Porro aūt uniūsa q' olofernis ē
peculiaria fuisse pbata st̄. dederūt
iudith in auro et argento et uesti
b; et gēmis. et oī suppellectili: et t̄
dita sūt illi oīa a pplo. Et oēs ppli ga
udebāt cū mulierib; et uirginib; et
iuuenib;: in organis et cithāis.

XVI

Tunc cātauit cāticum h' dño iudith:
dicēs. Incipite dño in tīmpanis: can
tate dño in cymbalis. Modulamini
illi psalmū nouū: exultate ⁊ inuo
cate nom̄ eius. Dñs ɔterēs bella. dñs
nom̄ ē illi: q' posuit castra sua i med
io ppli sui: ut eriperet nos de manu oīu
inimicoꝝ nroꝝ. Venit assur ex mon
tib; ab aquilone. in multitudine fortitu
dinis sue: cui' multitudo obturau
it torrētes. et eq' eoꝝ cooperuerūt ua
lles. Dix' se incensurū fines meos.
et iuuenes meos occisurū gladio:
infantes meos dare i pdam. et uir
gines in captiuitatē. Dñs aūt oīps
nocuit eum. ⁊ tradidit in manus
femie: ⁊ ɔfudit eū. Nō eñ cecidit potēs
eoꝝ a iuuenib;. nec filii titan perc
usserunt eū. nec excelsi gigantes ipo
suerūt se illi: s; iudith filia merari
in spē faciei sue dissoluit eū. Exuit
eñ se uestimēto uiduitatis: ⁊ induit
se uestimēto leticie. in exultatiōe
filioꝝ isrl. Vnx' faciē suā unguēto.
colligauit cincinos suos mitra ad
decipiendū illum. Sandalia ei' rapu
erunt oclos eius: pulcritudo ei' cap
tiuā fecit aīam ei'. Amputauit cūn
ce ei' pugiōe. Horruerūt pse ɔstātiā
ei'. et medi audaciā ei'. Tunc ulula
uerūt castra assirioꝝ: qn̄ apparue
runt humiles mei. arescētes in siti.
Filii puellaꝝ ɔpūxerūt eos. ⁊ et sicut
pueros fugientes occiderūt eos: p
ierunt i plio a facie dñi mei. Hym
nū cantem' dño. hymnū nouū cā
temus dō nro. Adonay dñe ds. ma
gnus es tu. et pclarus in uirtute tu
a: ⁊ quē nēo supare pōt. Tibi seruiat
oīs cāatura tua. q2 dixisti. et fcā sūt.
misisti spm̄ tuū. et cāta st̄: ⁊ nō ē
qui resistat uoci tue. Mōtes a fūda
mētis mouebunt' cū aqs. petre sicut
cera liq̄scēt añ faciē tuā. Qui aūt
timent te: magni erūt apd te p oīa.
Ve genti: insurgenti sup genꝰ meū.
Dñs eñ oīpts uindicabit in eis: i die
iudicii uisitabit illos. Dabit eñ
ignē ⁊ uermes in carnes eoꝝ: ut urā
tur ⁊ sentiāt usq; in sempitnū. Et
fcm̄ ē post h' oīs ppls post uictoriā
uenit in irlm adorare dnm: et mox
ut purificati st̄. obtulerūt oēs holoc
austa et uota et repromissiōes suas.
Porro iudith uniuersa uasa belli
ca olofernis q' dedit illi ppls et con
opeum qd' ipa substulerat: in an
athema obliuionis. Erat aūt ppls
iocundus sdm faciē scōꝝ: ⁊ p tres m
enses gaudiū hui' uictorie celebra
tum est cū iudith. Post dies aūt
illos unusq'sq; rediit in sua. Et ı
iudith magna fcā ē in bethulia. ⁊
pclarior erat uniūse tre isrl. Erat
eñ uirtuti castitatis adiūcta: ita ut
ñ cognosceret uirū oīb; dieb; uite
sue: ex quo defunctus ē manasses
uir ei'. Erat aūt festis dieb; pcedēs
cū gla magna. Mansit aūt in dom
o uiri sui annos. c. et qnq;: ⁊ dim
isit abram suā libam. Et defuncta
ē: ac sepulta. cū uiro suo in beth
ulia. Luxitq; illā omīs ppls: dieb;
septē. In oī aūt spatio uite ei' ñ fu
it qui pturbaret isrl: et post mor
tem eius ānis multis. Dies aūt uic
torie hui' festiuitatis ab hebreis in
nūo scōꝝ dieꝝ accipitur: ⁊ colitur
a iudeis ex illo tēpore usq; i psen
tem diem. Explic' lib' iudith. Incip'
plogus sci ieronimi pbri i lib' hest'.

Librum hester variis translatoribꝫ constat ēē uiciatū: q̄
ego de archiuis hebreorū
releuās. uerbum e uerbo expssius transtuli. Quē librū
editio uulgata laciniosis
inde hic uerborū funibus
trahit. addens ea q̄ ex tpr̄e
dici poterant et audiri. sic
solitum ē scolaribꝫ disciplinis. sumpto themate excogitare. qbꝫ uerbis uti potuit q̄
iniuriā passus ē. ut
ille qui iniuriā fecit.
Vos aūt o paula et eustochium. q̄ et bibliothecas hebreorum studuistis intrare. et interptum certamina cōprobastis. tenētes hester hebraicū librū. psingla
uba nrām translatiōem aspicite:
ut possitis agnoscere. me nichil
ē augmentasse addendo. sꝫ fideli testimonio simplicit̄. sic in hebreo
habet. hystoriā hebrayci latine lingue tradidisse. Nec affectam⁹ laudes hoīum: nec uituperatiōes expauescim⁹. Deo ēi placere curantes. minas hoīum penitus ñ timem⁹:
qm̄ deus dissipat ossa eorū q hoībꝫ
placere desiderant: et sꝫ aplm. q hmodi sūt. sui xpi ēē ñ posse. Rursum in libro hester alphabetū ex
minio usqꝫ ad thetā litt̄am fecim⁹.
diuisis in locis: uolentes scit. lxx.
interptum ordinē. p hec i
sinuare studioso lectori.
Nos enī iux̄ morē hebreum ordinē psequi etiaꝫ
in. lxx. editione maluimus Explic plog⁹. Incip

In diebꝫ asueri liber hester.
qui regnauit ab india
usqꝫ ethyopiā super
.c. xxvii. puincias q̄n
sedit in solio regni sui:
susa ciuitas regni eius
exordium fuit. Tercio
igitur āno ipii sui fec
grande cōuiuiū cunctis principibꝫ
et pueris suis. fortissimis psarū
et medorū inclitis. et pfectis puinciarum. corā se: ut ostenderet diuicias glīe regni sui ac magnitudinē. atqꝫ iactātiā potentie sue. mlto tpr̄e. c. uidelꝫ. et. lxxx. diebꝫ. Cū
qꝫ implerentur dies cōuiuii, inuitauit oēm ppl'm qui inuent̄ ē in susis
a maximo usqꝫ ad minimū: et .vii.
diebꝫ iussit cōuiuiū pparari in uestibulo orti. et nemoris q̄ regio cultu et manu cōsitum erat. Et pendebant ex oī pte tentoria aerii coloris.
et carpasini. et iacinctini. sustentata funibꝫ bissinis ac purpureis: qui eburneis circulꝫ insti erāt.
ac columpnis marmoreis fulciebant. Lectuli quoqꝫ aurei et argentei sup pauimentū smaragdino et
pario stratū lapide dispositi erāt:
q̄ mira uarietate pictura decorabat. Bibebāt āt qui inuitati erāt aureis poculꝫ: et aliis atqꝫ aliis uasis
cibi inferebātur. Vinū quoqꝫ ut
magnificentia regia dignū erāt.
habundās et pcipuū ponebatur.
nec erāt q nolentes cogeret. ad bibendum: sꝫ sic rex statuerat. ppo
nens mēsis singulos de principibꝫ
suis. ut sumeret unusqsqꝫ q̄ uellet.
Vasthi quoqꝫ regina fecit cōuiuium feiarū: i palatio ubi rex asuerus
manē cōsueuerat. Itaqꝫ die .vii.
cum rex ēēt hylarior et post nimiam potatiōem incaluisset mero: pcepit mauman et bazatha. et arbona. et bagatha. et abagatha. et zarath. et carchas .vii. eunuchis q in
conspectu eius ministrabāt. ut introducerent reginā uasthi corā rege.
posito sup cap̄ eius diademate: ut
ostenderet cunctis ppl'is et principibus. illius pulcritudinē. Erat ēi
pulcⁱ ualde. Que renuit: et ad regis
impiū q̄ p eunuchos mādauerat
uenire cōtempsit. Vn̄ iratus rex
et nimio furore succēsus. intro

Mauman.

gavit sapientes qui ex more regio semper ei aderant, et illorum faciebat cuncta consilio, scientium leges ac iura maiorum. Erant autem primi et proximi Charsena, et Sethar, et Admatha, et Tharsis, et Mares, et Marsana, et Mamucha, vii. duces Persarum atque Medorum, qui videbant faciem regis, et primi post eum residere soliti erant. Cui sententie Vasthi regina subiaceret, que Asueri regis imperium quod per eunuchos mandaverat facere noluisset. Responditque Mamucha, audiente rege atque principibus: Non solum regem lesit regina Vasthi, sed et omnes principes et populos qui sunt in cunctis provinciis regis Asueri. Egredietur enim sermo regine ad omnes mulieres, ut contempnant viros suos, et dicant: Rex Asuerus iussit ut regina Vasthi intraret ad eum, et illa noluit. Atque hoc exemplo omnes principum coniuges Persarum atque Medorum parvipendent imperia maritorum. Unde regis iusta est indignatio. Si tibi placet, egrediatur edictum a facie tua, et scribatur iuxta legem Persarum atque Medorum, quam preteriri illicitum est, ut nequaquam ultra Vasthi ingrediatur ad regem, sed regnum illius altera que melior est illa accipiat. Et hoc in omne quod latissimum est provinciarum tuarum divulgetur imperium, ut cuncte uxores tam maiorum quam minorum deferant maritis suis honorem. Placuit consilium eius regi et principibus, fecitque iuxta consilium Mamucha, et misit epistolas ad universas provincias regni sui, ut quequae gens audire et legere poterat diversis linguis et litteris, esse viros principes ac maiores in domibus suis, et hoc per cunctos populos divulgari.

II

His itaque gestis, postquam regis Asueri indignatio defervuerat, recordatus est Vasthi, et que fecisset, et que passa esset. Dixeruntque pueri regis ac ministri eius: Querantur regi puelle virgines ac speciose, et mittantur qui considerent per universas provincias puellas speciosas et virgines, et adducant eas ad civitatem Susan, et tradant eas in domum feminarum sub manu Egei eunuchi, qui est prepositus et custos mulierum regiarum, et accipiant mundum muliebrem, et cetera ad usus necessaria. Et quecumque inter omnes oculis regis placuerit, ipsa regnet pro Vasthi. Placuit sermo regi, et ita ut suggesserant iussit fieri. Erat autem vir Iudeus in Susis civitate, vocabulo Mardocheus, filius Iair, filii Semei, filii Cis, de stirpe Iemini, qui translatus fuerat de Ierusalem eo tempore quo Iechoniam regem Iuda Nabuchodonosor rex Babilonis transtulerat. Qui fuit nutritius filie fratris sui Edisse, que altero nomine Hester vocabatur, et utrumque parentem amiserat, pulchra nimis et decora facie. Mortuisque patre eius ac matre, Mardocheus sibi eam adoptavit in filiam. Cumque percrebuisset regis imperium, et iuxta mandatum illius multe pulchre virgines adducerentur Susan, et Egeo traderentur eunucho, Hester quoque inter ceteras puellas ei tradita est ut servaretur in numero feminarum. Que placuit ei, et invenit gratiam in conspectu illius. Et precepit eunucho ut acceleraret mundum muliebrem, et traderet ei partes suas, et vii. puellas speciosissimas de domo regis, et tam ipsam quam pedissequas eius ornaret atque excoleret. Que noluit indicare ei populum et patriam suam. Mardocheus enim preceperat ei ut de hac re omnino reticeret. Qui deambulabat cotidie ante vestibulum domus in qua electe virgines servabantur, curam agens salutis Hester, et scire volens quid accideret. Cum autem venisset tempus singularum per ordinem puellarum ut intrarent ad regem, expletis omnibus que ad cultum muliebrem pertinebant, mensis xii. vertebatur, ita dumtaxat ut sex mensibus ungerentur oleo

myrtino. et aliis .vi. quibus dam pig
mentis et aromatibus uterentur.
Ingredientesque ad regem quicquid
postulassent ad ornatum ptinens
accipiebant: et ut eis placuerat co
posite. de triclinio feminarum. ad regis cu
biculum transiebant. Et que intrauerat
uespere egrediebatur mane. atque in
secundas edes deducebatur que sub
manu sasagasi eunuchi erant. qui con
cubinis regis presidebat: nec habebat
potestatem ad regem ulterius redeundi nisi
uoluisset rex. et eam uenire iussisset
ex nomine. Euoluto autem tempore per ordinem:
instabat dies quo hester filia ab
iahel fratris mardochei quam sibi adop
tauerat in filiam. intrare deberet ad
regem. Que non quesiuit muliebrem cultum;
sed quecumque uoluit egeus eunuchus
custos uirginum. hec ei ad ornatum
dedit. Erat enim formosa ualde: et in
credibili pulcritudine. omnium oculis gratio
sa et amabilis uidebatur. Ducta itaque
est ad cubiculum regis asueri. mense .x.
qui uocatur thebeth: .vii. anno regni
eius. Et adamauit eam rex plusquam
omnes mulieres: habuitque gratiam et misericordiam
coram eo. super omnes mulieres. Et po
suit diadema regni in capite eius:
fecitque eam regnare in loco uasthi.
Et iussit conuiuium preparari permagni
ficum cunctis principibus et seruis su
is: pro coniunctione et nuptiis hester. Et
dedit requiem in uniuersis prouinciis:
ac dona largitus est. iuxta magnificen
tiam principalem. Cumque et secundo
quererentur uirgines et congregaren
tur: mardocheus manebat ad regis
ianuam. Nec dum prodiderat hester patriam
et populum suum: iuxta mandatum eius.
Quicquid enim ille preciperat obserua
bat hester: et ita cuncta faciebat. ut
eo tempore solita erat quo eam paruulam
nutriebat. Eo igitur tempore quo mardo
cheus ad regis ianuam morabatur:
irati sunt bagathan et thares. duo
eunuchi regis qui ianitores erant
et in primo palatii limine preside
bant: uolueruntque in regem insurgere.
et occidere eum. Quod mardocheum non
latuit. Statimque nuntiauit regine
hester: et illa regi. ex nomine mardochei.
qui ad se rem detulerat. Quesitum est et in
uentum: et appensus est uterque in patib
ulo. Mandatumque hystoriis: et ann
alibus traditum coram rege.

III

Post hec rex asuerus exaltauit aman
filium amadathi qui erat de stirpe a
gag: et posuit solium eius super omnes prin
cipes. quos habebat. Cunctique ser
ui regis qui in foribus palatii uersaban
tur. flectebant genua: et adorabant
aman. Sic enim eis preceperat imperator. Solus mar
docheus non flectebat genu: neque ado
rabat eum. Cui dixerunt regis pueri:
qui ad fores palatii presidebant. Cur pre
ter ceteros non obseruas mandata regis:
Cumque hec crebrius diceret. et ille nol
let audire: nuntiauerunt aman. sci
re cupientes utrum perseueraret in
sententia. Dixerat enim eis: se esse iudeum. Quod
cum audisset aman. et experimento probas
set quod mardocheus non sibi flecteret ge
nu. nec se adoraret: iratus est ualde.
Et pro nichilo duxit in unum mardoche
um mittere manus suas. audie
rat enim quod esset gentis iudee: magis
que uoluit omnem iudeorum qui erant in regno
asueri perdere nationem. Mense primo
cuius uocabulum est nisan. anno duode
cimo regni asueri missa est sors in
urnam que hebraice dicitur phur. coram am
an: quo die. et quo mense. gens iude
orum deberet interfici. Et exiuit men
sis .xii. qui uocatur adar. Dixitque
aman regi asuero. Est populus per omnes reg
ni prouincias dispersus. et a se mu
tuo separatus. nouis utens legibus et ce
rimoniis: insuper et scita regis contem
pnens. Et optime nosti: quod non expe
diat regno tuo. ut insolescat per licen
tiam. Si tibi placet decerne ut pereat:
et decem milia talentorum appendam
archariis gaze tue. Tulit ergo rex
anulum quo utebatur de manu sua:
et dedit eum aman filio amadathi.

de progenie agag. hosti iudeorum. Dixitque
ad eum. Argentum quod polliceris tuum
sit. de populo age quod tibi placet. Voca
tique sunt scribe mense regis primo
nisan. xiii. die mensis eiusdem. et scri
ptum est ut iusserat aman ad omnes
satrapas regis. et iudices provinciarum
diversarumque gentium. ut quaeque gens po
terat legere. et audire pro varietate
linguarum. ex nomine assueri regis. Et
littere signate ipsius anulo mis
se sunt per cursores regis ad universas pro
vincias. ut occiderent et delerent omnes
iudeos a puero usque ad senem parvu
los et mulieres uno die hoc est, xiii.
die mensis. xii. qui vocatur adar.
et bona eorum diriperent. Summa autem epist
arum fuit haec. ut omnes provinciae scir
ent. et pararent se ad predictam diem.
Festinabantque cursores qui missi erant.
regis imperium explere. Statimque in su
sis pependit edictum rege. et aman
celebrante convivium. et cunctis iudeis
qui in urbe erant. flentibus.

[IIII]

Que cum audisset mardocheus. scidit
vestimenta sua et indutus est sacco. spar
gens cinerem capiti. et in platea me
die civitatis. voce magna clamabat.
ostendens amaritudinem animi sui. et
hoc eiulatu usque ad fores palatii
gradiens. Non enim erat licitum in
dutum sacco aulam regis intrare. In
omnibus quoque provinciis oppidis ac lo
cis ad que crudele regis dogma per
venerat. planctus ingens erat
apud iudeos ieiunium. ululatus et fletus.
sacco et cinere multis pro strato utentibus.
Ingresse sunt autem puelle hester et eunu
chi. nuntiaveruntque ei. Quod audiens
consternata est. et misit vestem. ut abl
ato sacco indueret eum. Quam accipere
noluit. Accitoque athac eunucho
quem rex ministrum ei dederat. precep
it ut iret ad mardocheum et disceret ab
eo cur hoc faceret. Egressusque athac iv
it ad mardocheum stantem in platea
civitatis. ante ostium palatii. Qui in
dicavit ei omnia que acciderant. quo
modo aman promisisset ut in thesauros
regis pro iudeorum nece inferret argen
tum. Exemplar quoque edicti quod
pendebat in susis. dedit ei. ut re
gine ostenderet. et moneret eam. ut in
traret ad regem. et deprecaretur eum pro
populo suo. Regressus athac. nuntia
vit hester omnia que mardocheus di
xerat. Que respondit ei. et iussit ut di
ceret mardocheo. Omnes servi regis. et
cuncte que sub dicione eius sunt no
runt provincie. quod sive vir. sive mu
lier vocatus interius atrium regis intra
verit absque ulla cunctatione statim inter
ficiatur. nisi forte rex auream virgam
ad eum tetenderit pro signo clementie. atque
ita possit vivere. Ego igitur quo
modo ad regem intrare potero. que triginta iam
diebus non sum vocata ad eum. Quod cum
audisset mardocheus. rursum manda
vit hester dicens. Ne putes quod animam tuam
tantum liberes. quia in domo regis es pre cunc
tis iudeis. Si enim nunc silueris. per aliam
occasionem liberabuntur iudei. et tu et do
mus patris tui peribitis. Et quis novit
utrum idcirco ad regnum veneris. ut
in tali tempore parareris. Rursumque he
ster hec mardocheo verba mandavit.
Vade et congrega omnes iudeos. quos in
susis reperies. et orate pro me. Non co
medatis et non bibatis tribus diebus
et tribus noctibus. et ego cum ancillis meis
similiter ieiunabo. Et tunc ingrediar
ad regem. contra legem faciens invocata. et
tradens me morti et periculo. Ivit ita
que mardocheus. et fecit omnia que ei
hester preceperat.

[5]

Die autem tercio induta est hester regalibus
vestimentis. et stetit in atrio domus
regie quod erat interius contra basilicam
regis. At ille sedebat super solium suum
in consistorio palatii contra ostium
domus. Cumque vidisset hester regin
am stantem. placuit oculis eius. et
extendit contra eam virgam auream quam
tenebat manu. Que accedens. oscul
ata est summitatem virge eius. Dixitque
ad eam rex. Quid vis hester regina?

VI

Que ē petitio tua? Etiam si dimi
diam regni ptem petieris: dabit
t̄. At illa r̄ndit. Si regi placet. obse
cro ut ueniat ad me hodie. et amā
tecum: ad conuiuiū q̄d paraui. Stati
q; rex. Vocate inquit aman cito: ut
hest̄ obediat uoluntati. Venerūt
itaq; rex et aman: ad conuiuiū q̄d eis
regina parauerat. Dixitq; ei rex: post
q̄uā uinum biberat habundant̄.
Quid petis ut det̄ tibi. et p q̄ re po
stulas? Etiā si dimidiā ptē regni
mei petieris: impetrabis. Cui r̄ndit he
ster. petitio mea. et p̄ces iste sunt. Si i
ueni gr̄am in conspectu regis. et
si regi placet. ut det michi q̄d po
stulo. et meā impleat petitionē:
ueniat rex et aman ad conuiuiū q̄d
paraui eis: et cras regi aperiam uolun
tatē meā. Egressus est itaq; illo die
aman: letus et alacer. Cūq; uidisset
mardocheū sedentē an̄ fores pala
cii. et n̄ solum n̄ assurrexisse sibi.
s; nec motū q̄dē de loco sessionis sue:
indignatus est ualde. Et dissimul
ata ira. reūsus in domū suā: conuoca
uit ad se amicos. et zares uxorem
suā: et exposuit illis magnitudi
nē diuitiarū suarū. et filiorū turbam:
et q̄nta eum gl̄a sup̄ oēs principes et
seruos suos rex eleuasset. Et p̄ h̄ ait.
Regina quoq; hest̄ nullū alium
uocauit ad conuiuiū cū rege. p̄t me:
ap̄d quē etiā cras cū rege pransurus sum.
Et cum h̄ oīa habeam. nichil me ha
bere puto: q̄diu uidero mardocheū
sedentē an̄ fores regias. Responderitq;
ei zares uxor eius et ceti amici. Iube
parari excelsā trabē habētē altitu
dinis .L. cubitos: et dic mane regi
ut appendatur mardocheus sup̄ eā:
et sic ibis cum rege letus ad conui
uiū. Placuit ei consilium: et iussit
parari crucem excelsam.

VII

Noctem illam rex duxit insompnem:
iussitq; sibi afferri hystorias. et a
nales priorū tp̄orū. Que cū illo pre
sente legerentur: uentū ē ad illum
locum. ubi scriptum erat quomō
nuntiasset mardocheus insidias bag
athan. et thares. eunuchorū. regē
assueruū iugulare cupientiū. Qd̄ c̄
rex audisset: ait. Quid p hac fide ho
noris ac p̄mii mardocheus consecut̄ ē?
Dixeruntq; ei serui illi ac ministri. Nichil
oīo mercedis accepit. Statimq; rex. Quis
ē inquit in atrio? Aman quippe interius
atriū domus regie intrauerat: ut sug
gereret regi. ut iuberet mardocheū af
figi patibulo. q̄d ei p̄paratū fuerat.
Responderuntq; pueri. Aman stat in
atrio. Dixitq; rex. Ingrediatur. Cumq;
eēt ingressus: ait illi. Quid debet fi
eri uiro. quē rex honorare desiderat? Co
gitans aman in corde suo. reputās
q; q̄ nullū aliū rex nisi se uellet ho
norare: respondit. Hō quē rex hono
rare cupit. debet indui uestib; regi
is. et imponi sup̄ equū q̄ de sella regis
ē. et accipe regium diadema sup̄ cap̄
suū: et primus de regis principib; ac
tyrannis teneat ei equum. et p plate
as ciuitatis incedens clamet. et dicat.
Sic honorabitur quēcūq; rex uoluerit
honorare. Dixitq; ei rex. Festina. et
sumpta stola et equo: fac ut locu
tus es mardocheo iudeo. q̄ sedet an̄
fores palacii. Caue ne quicq̄ de hiis
q̄ locutus es p̄termittas. Tulit itaq; a
man stolam et equū: indutumq;
mardocheū in platea ciuitatis. et im
positum equo p̄cedebat atq; clam
abat. Hoc honore condign̄ ē: quēcūq;
rex uoluerit honorare. Reuersusq; ē
mardocheus ad ianuā palacii: et am
an festinauit ire in domū suā lug
ens. et operto capite. Narrauitq; za
res uxori sue. et amicis: oīa q̄ euen
issent sibi. Cui responderūt sapientes
quos habebat in consilio. et uxor eius. Si
de semine iudeorū ē mardocheus an̄ q̄
cadere cepisti. n̄ poteris ei resistere: s; cades
in conspectu eius. Adhuc illis loquē
tib;. uenerunt eunuchi regis: et
cito eū ad conuiuiū q̄ regina parau
erat p̄gere compulerunt.

Exult.

VII

Intrauit itaq; rex et aman: ut bi
berent cū regina. Dixitq; ei rex etiā in
die scd'a: postq̄ uino incaluerat. Q̄
ē petitio tua hest. ut det' tibi. et qd
uis fieri: Etiā si dimidiā regni mi
ptem petieris: ipetrabis. Ad quem
illa r̄dit. Si inueni grām in oculis
tuis o rex. et si tibi placet: dona m
aīam meā p qua rogo. et p p'lm me
um p quo obsecro. traditi enī sum'
ego et p'p's meus: ut cōteram'. et iu
gulemur: et peam'. Atq; utinā in
seruos et famulas uenderent': et eēt i
tolerabile malū. et gemens tacerē.
Nūc aūt hostis nr̄ ē: cui' crudelitas
redūdat in regē. R̄ndensq; rex asu
erus ait. Quis ē iste et cui' potenti
e ut h audeat facē: Dixitq; hest. Ho
stis et inimic' nr̄ pessim' ē: iste a
man. Q'd ille audiēs ilico obstup
uit: uultū regis et regine ferre n̄
sustinēs. Rex aūt surrexit irat' et d'lo
co cōuiuii intrauit in ortū arborib;
cōsitū. Aman quoq; surrexit: ut ro
garet hest' reginā p aīa sua. Intel
lexit enī a rege sibi paratū malū. Q'
cū reu'sus eēt de orto nemorib; cōsi
to. et intrass' cōuiuii locū: repperit am
an sup lectulū corruisse. in quo ia
cebat hest. Et ait. Etiā reginā uult
iacentē opprimere me p'sente ī do
mo mea. Nec dum ūbum de ore
regis exierat: et statī opuerūt faciē
eius. Dixitq; arbona unus de eunu
chis: q stabant ī ministio regis. En li
gnū q' parauerat mardocheo q locut'
ē p rege. stat in domo aman: h'ns
altitudis. l. cubitos. Cui dix' rex. A
ppendite eū in eo. Suspens' ē ita
q; aman in patibulo. q'd parauerat
mardocheo: et ira regis quieuit.

VIII

Ex finis;

In die illo rex asuerus dedit hest' regi
ne domū aman aduersarii iudeoz.
et mardocheus ingressus ē ante faciē
regis. Confessa ē enī ei hest' q' eēt
patruus ei'. tulitq; rex anulū quē
ab aman recipi iussat: et tradidit
mardocheo. Hester aūt: cōstituit mar
docheū sup domū suam. Nec his cō
tenta pcidit ad pedes regis: fleuitq;
et locuta ad eū. orauit ut malitiā
aman agagite. et machinatiōes
eius pessimas. quas excogitauerat
cō iudeos. iubēt irritas fieri. At ille
ex more sceptrū aureū p'tendit ma
nu: quo signū clemētie mostraba
tur. Illaq; cōsurgens stetit ante eū:
et ait. Si placet regi. et si inueni
grām in oculis eius. et dep'catio
mea n̄ ei uidet' eē cōtraria: obsecro ut
nouis eplis ueteres aman litte ī si
diatoris et hostis iudeoz q'b; eos
in cūctis regis p'uinciis pire p'cepe
rat corrigantur. Quō enī poto susti
nere necem et interfectiōē p'p'li mei:
R̄ditq; rex asuerus hest' regine:
et mardocheo iudeo. Domū aman
cōcessi hest' regine et ip'm iussi affi
gi cruci: q' ausus ē manū ī iudeos
mittere. Scribite g' iudeis. sic' uob'
placet ex regis noīe: signātes littas
anulo meō. Hec ē eīat cōsuetudo: ut
eplis que ex regis noīe mittebāt'.
et illi' anulo signate erāt. nēo audet'
cōtradicē. Accitisq; scribis. et librariis
regis. erat aūt tpe tcii mēsis q appel
latur siban uicesima et tcia illi'
die eple s't scripte ut mardoche' uo
luerāt: ad iudeos et ad p'ncipes. p
curatoresq; et iudices. q. cxxvii.
prouinciis. ab india usq; ethiop
iam p'sidebāt. p'uīcie atq; p'uīcie.
p'p'lo. et p'p'lo. iuxta linguas et littas
suas. et iudeis ut legere et audire
poterāt. Ipeq; eple. q ex regis noīe mi
ttebātur: anulo eius obsignate sūt et
misse p ueredarios: q p oēs p'uincias
discurrentes. ueteres littas nouis nūciis
p'uenirēt. Quib; ip'auit rex ut cō
uenirent iudeos p singlas ciuita
tes. et in unū p'cipient cōgregari: ut
starent p aīab; suis. et oēs inimi
cos suos cū cōiugib; ac libis et un
iūsis domib; interficerēt atq; delerēt.
Et cōstituta ē p oēs p'uincias una ul
tionis dies: i. xiii. mēsis. xii. adar.

Summaq; epl'e hec fuit. ut in oi b;
t'ris ac ppl'is qui regis asueri ipio
subiacebāt notum fieret. paratos
ēē iudeos: ad capiendā uindictā
d hostib; suis. Egressiq; sūt ueredarij:
celeres nuntios pferentes. Et
edictum regis pependit in susis.
Mardocheus aūt de palatio. et d
conspectu regis egrediēs. fulgebat
uestib; regiis. iacintinis uidel'
7 aerinis. coronā aureā portans i
capite: 7 amictus serico pallio at
q; purpureo. Omisq; ciuitas exultauit
atq; letata ē. Iudeis aūt no
ua lux oriri uisa ē: gaudiū honor
7 tripudiū. apd oēs ppl'os urbes at
q; puincias. quocūq; regis iussa ꝑ
ueniebāt: mira exultatio. epule
atq; conuiuia et festus dies: intm
ut plures alterius gentis et secte. e
or religioni et cerimoniis iūgerentur.
Grandis enī cunctos iudaici
nominis terror inuaserat.

Igitur duodecimi mēsis q̄ adar uocari
ante iam diximus. xiii. die. qn̄ cū
cunctis iudeis interfectio pabatur;
et hostes eorū insidiabant' sang'
ni: ūsa uice iudei supiores ēē ceperunt.
et se de aduersariis uindicare.
Congregati s̄t ꝑ singulas ciuitates.
oppida. et loca: ut extenderent manum
cōt inimicos et psecutores suos.
Nullusq; ausus ē resistere: eo q̄ oēs
ppl'os magnitudinis eor formido penetrarat.
Nā et puinciar iudices.
duces et pcuratores. oisq; dignitas.
q̄ singulis locis et opib; perāt. extollebant
iudeos: timore mardochei
quē principē ēē palatij. et plimū
posse cognouerant. fama quoq;
nois eius crescebat cotidie: 7 per
cunctor ora uolitabat. Itaq; pcusserunt
iudei inimicos suos plaga
magna. et occiderūt eos. reddentes
eis q̄ sibi pauerāt facere: intm
ut etiā in susis quīgētos uiros
interficerēt. ex̄. x. filios aman agagite
hostis iudeor. Quor ista sūt
nōia.

Pharsādatha. delphon. et esphatha.
7 phoratha. adalia. et aridatha. 7
ephermesta. et arisai. et aridai. et
uaizatha. Quos cū occidissent: predas
de eor substantiis agere noluerunt.
Statiq; nūs eor qui occisi
erāt in susis: ad regē relatus ē. Qui
dixit regine. In urbe susis interfecerunt
iudei. quīgentos uiros. et alios. x.
filios aman. Quātā putas exercere
eos cedem in uniūsis puinciis?
Quid ult' postulas. et qd uis ut fieri
iubeam? Cui illa r̄ndit. Si regi
placet. detur potestas iudeis. ut sicut
hodie fecerūt in susis. sic 7 cras faciāt:
7. x. filij aman ī patibulis
suspendant. Precepitq; rex ut ita
fieret. Statiq; in susis pependit edictū:
7. x. filii aman suspēsi s̄t. Congregatis
iudeis. xiiii. die mēsis adar: interfecti
sūt in susis. ccc. uiri: nec eor
ab illis direpta substantia ē. Sz
7 poēs puincias q̄ ditioni regis sb
iacebānt. p aiab; suis steterunt
iudei. interfectis hostib; ac psecutorib;
suis. intm ut. lxxv. milia oc
cisorum implerent: 7 nullus d sb
stantiis eorū quicquā cōtingeret. Die
aūt. xiii. mēsis adar. unꝰ apd oēs
interfectionis fuit: 7. xiiii. die cede
desiuerunt. quē cōstituerūt ēē sollempnē:
ut in eo oī deinceps tp̄re
uacarent epulis gaudio atq; cōuiuiis.
At hii qui in urbe susis cedē exercuerāt:
xiii. 7. xiiii. eiusdē mēsis
die in cede ūsati sūt. Quinto decimo
aūt die pcutere desierūt: 7 id circo
eundē diē cōstituerūt sollepnē. epularū
atq; letitie. Hii uō iudei qui in
oppidis nō muratis. ac uillis morabantur:
xiiii. diē mēsis adar: conuiuior
7 gaudiū decreuerūt: ita ut exultent
in eo. 7 mittāt sibi mutuo
ptes epular et cibor. Scripsit ita
q; mardocheus oia h. et litt'is cōp
hensa misit ad iudeos. qui in oib; regis
puinciis morabāt'. tam in iuxta
positis q̄ procul: ut. xiiii. 7 xv.

diē mēsis

adar pro festis susceperunt. et reliquerunt
semper anno sollempni celebrarent
honore. quia in ipsis diebus se ulti sunt
iudei de inimicis suis. et luctus
atque tristitia in hilaritatem gaudium
que conversa sunt: essentque isti dies epula
rum atque letitie. et mitterent sibi
invicem ciborum partes. et pauperibus mu
nuscula largirentur. Susceperuntque
iudei in sollempnem ritum. cuncta que
eo tempore facere ceperant: et que mardo
cheus litteris facienda mandaue
rat. Aman enim filius amadathi de
stirpis agag. hostis et adversarius
iudeorum cogitavit contra eos malum. ut
occideret illos atque deleret: et misit phu
r. quod nostra lingua vertitur in sortem.
Et postea ingressa est hester ad regem.
obsecrans. ut conatus eius litteris
regis irriti fierent: et malum quod contra iude
os cogitaverat. reverteretur in caput eius.
Denique et ipsum et filios eius: affixerunt
cruci. Atque ex illo tempore dies isti ap
pellati sunt phurim. id est sortium: eo quod
phur id est sors in urnam missa fuerit.
Et cuncta que gesta sunt. epistole id est libri huius
volumine continentur. queque sustinu
erunt: et que deinceps immutata sunt.
Susceperunt iudei super se. et super semen suum
et super cunctos qui religioni eorum voluerunt co
pulari. ut nulli liceat duos hos
dies absque sollempnitate transigere.
quos scriptura testatur. et certa expe
tunt tempora. annis sibi iugiter succeden
tibus. Isti sunt dies quos nulla umquam
delebit oblivio. et per singulas gen
erationes cuncte que in toto orbe sunt pro
vincie celebrabunt. nec est ulla civi
tas in qua dies phurim id est sortium
non observentur a iudeis. et ab eorum
progenie que his cerimoniis obliga
ta est. Scripseruntque hester regina fi
lia abiahil. et mardocheus iudeus
etiam secundam epistolam: ut omni studio
dies ista sollempnis sanciretur in posterum.
Et miserunt ad omnes iudeos qui in centum
.xxvii. provinciis regis asueri versabantur.
ut haberent pacem et susciperent veritatem.

Fabiael.

l' sanctificaret.

observantes dies sortium. et suo in
tempore cum gaudio celebrarent. sicut
constituerant mardocheus et hester.
et illi observanda susceperunt a se. et
a semine suo. ieiunia atque clamo
res et sortium dies: et omnia que libri huius
qui vocatur hester hystoria continentur.

Rex vero asuerus omnem terram et
cunctas maris insulas fecit tributa
rias: cuius fortitudo et imperium et dignitas.
atque sublimitas qua exaltavit mar
docheum scripta sunt. in libris medo
rum atque persarum: et quomodo mardo
cheus iudaici generis. secundus a rege asu
ero fuerit. et magnus apud iudeos et acce
ptabilis plebi fratrum suorum: querens
bona populo suo. et loquens ea que ad pacem
sui seminis pertinerent. Que habentur
in hebreo: plena fide expressi. Hec
autem que secuntur scripta repperi in editione
vulgata: que grecorum lingua et litteris
continentur. Et interim post finem libri
hoc capitulum ferebatur: quod iuxta consuetu
dinem nostram obelo id est veru prenotavi
mus. Dixitque mardocheus. a deo facta
sunt ista. Recordatus sum sompnii quod
videram. hec eadem significantis: nec
eorum quicquam irritum fuit. Parvus
fons qui crevit in fluvium et in lucem
solemque conversus est. et in aquas plurim
as redundavit: hester est. quam rex
accepit uxorem. et voluit esse reginam.
Duo autem dracones ego sum et aman.
Gentes que convenerant: hii sunt qui dele
re conati sunt nomen iudeorum. Gens autem
mea israhel est. que clamavit ad dominum. et
salvum fecit dominus populum suum: liberavit
que nos de omnibus malis. et fecit signa
magna atque portenta inter gentes.
Et duas sortes esse precepit. unam populi dei
et alteram cunctarum gentium. Venitque
utraque sors in statutum ex illo iam
tempore diem coram deo universis gentibus.
Et recordatus est dominus populi sui: ac mise
tus hereditatis sue. Et observabuntur
dies isti. in mense adar. xiiii. et xv. di
e eiusdem mensis. cum omni gaudio et studio
in unum populi cetu congregati. in cunc

tas deinceps generationes ppli isrl.
Anno quarto regnantibus ptolomeo
et cleopatra. attulerunt dositheus qui
se sacerdotem et leuitici generis ferebat.
et ptolomeus filius eius. hanc epistolam
phurim: quam dixerunt interpretatum fu
isse. lisimachum tholomei filium in ierusalem.
Hec quoque principium erat in editione
uulgata: quod nec in hebreo nec apud
ullum fertur interpretum. Anno secundo re
gnante artaxerse maximo prima die
mensis nisan. uidit sompnium mardo
cheus filius iairi. filii semei. filii cis
de tribu beniamin: homo iudeus qui ha
bitabat in urbe susis. uir magnus et in
ter primos aule regie. Erat autem de
eo numero captiuorum. quos transtulerat
nabuchodonosor rex babilonis de
ierusalem. cum iechonia rege iudee: et hoc
eius sompnium fuit. Apparuerunt uoces.
et tumultus. et tonitrua. et terre
motus. et conturbatio super terram. Et ecce
duo dracones magni paratique contra se in pre
lium: ad quorum clamorem cuncte con
citate sunt nationes. ut pugnarent
contra gentem iustorum. Fuitque dies illa te
nebrarum. et discriminis. tribula
tionis. et angustie. et ingens formi
do super terram: conturbataque est gens iu
storum timentium mala sua. et preparata ad
mortem. Clamaueruntque ad dominum. et
illis uociferantibus. fons paruus creuit
in fluuium maximum: et in aquas
plurimas redundauit. Lux et sol ortus
est. et humiles exaltati sunt: et deuo
rauerunt inclitos. Quod cum uidisset mar
docheus. et surrexisset de strato. co
gitabat quid deus facere uellet: et fixum
habebat in animo. scire cupiens. quid signi
ficaret sompnium.

Morabatur autem eo tempore in aula regis cum
ba[ga]tha et thara eunuchis regis
qui ianitores erant palatii. Cumque
intellexisset cogitationes eorum. et curas
diligentius peruidisset. didicit quod co
narentur in regem artaxersen ma
nus mittere: et nuntiauit super eo re
gi. Qui de utroque habita questione: confessos
iussit duci ad mortem. Rex autem quod ge
stum erat scripsit in commentariis. Sed
et mardocheus: rei memoriam tradidit
litteris. Precepitque ei rex: ut in aula
palatii moraretur. datis ei pro delatio
ne muneribus. Aman uero filius ama
dathi bugeus. gloriosissimus erat coram
rege. et uoluit nocere mardocheo
et populo eius: pro duobus eunuchis
regis. qui fuerant interfecti. Huc u
sque prohemium. Que sequuntur. in eo lo
co posita erant. ubi scriptum est in
uolumine: et diripuerunt bona uel sub
stantias eorum. Que in sola uulgata
editione repperimus. Epistole autem hoc exem
plar fuit.

XIII

Rex maximus artax
xerses ab india usque ethyopia. cxx
vii. prouinciarum principibus et duci
bus qui eius imperio subditi sunt: salu
tem dicit. Cum plurimis gentibus impe
rarem. et uniuersum orbem mee diti
onis subiugassem. uolui nequaquam
magnitudine abuti potentie. sed
clementia et lenitate gubernare
subiectos: ut absque ullo terrore ui
tam silentio transigentes. optata
cunctis mortalibus pace fruerentur. Que
rente autem me a consiliariis meis. quo
modo hoc posset impleri. unus qui sapientia
et fide ceteros precellebat. et erat post re
gem secundus. aman nomine. indicauit michi
in toto orbe terrarum. populum esse disper
sum: qui nouis uteretur legibus. et contra
omnium gentium faciens consuetudinem.
regum iussa contempneret. et uniuersarum
concordiam nationum sua dissensione
uiolaret. Quod cum didicissemus.

XIIII

uidentes unam gentem rebellem aduersum
omne hominum genus peruersis uti legibus. no
strisque iussionibus contraire. et turbare
subiectarum nobis prouinciarum pacem
atque concordiam: iussimus ut quoscumque a
man qui omnibus prouinciis prepositus est et secun
dus a rege. et quem patris loco colimus.
monstrauerit. cum coniugibus ac li
beris deleantur ab inimicis suis. nul
lusque eorum misereatur. xiiii. die mensis
.xii. adar anni presentis: ut nefarii

homines uno die ad inferos desce
dentes. reddant ipso nostro pacem
quam turbaverant. Huc usque exemplar
epistole. Que secuntur. post eum locum
scripta repperi: ubi legitur. Pergensque mar
docheus fecit omnia que preceperat ei hester.
Nec tamen habentur in hebraico. et apud
nullum penitus feruntur interpretum. Et
Mardocheus autem deprecatus est dominum.
memor omnium operum eius. et dixit. Domine
deus rex omnipotens in ditione tua cuncta
sunt posita: et non est qui possit resistere tue
voluntati. si decreveris salvare israel:
Tu fecisti celum et terram: et quicquid ce
li ambitu continetur. Dominus omnium es: nec
est qui resistat maiestati tue. Cun
cta nosti. et scis. quia non pro superbia et
contumelia. et aliqua cupiditate glorie
fecerim hoc: ut non adorarem A
man superbissimum. Libenter enim pro sal
ute israel etiam vestigia pedum eius de
osculari paratus essem: sed timui ne
honorem dei mei transferrem ad hominem.
et ne quemquam adorarem excepto deo meo.
Et nunc domine rex deus abraham. miserere po
puli tui: quia volunt nos inimici no
stri perdere. et hereditatem tuam delere.
Ne despicias partem tuam: quam rede
misti de egypto. Exaudi deprecatio
nem meam: et propitius esto sorti et fu
niculo hereditatis tue. Et converte luctum
nostrum in gaudium: ut viventes lau
demus nomen tuum domine: et ne claudas
ora canentium te. Omnis quoque israel
pari mente et obsecratione clamavit
ad dominum: eo quod eis certa mors impenderet.

Hester quoque regina confugit
ad dominum: pavens periculum quod i
minebat. Cumque deposuisset vestes
regias: fletibus et luctui apta indu
menta suscepit: et pro unguentis
variis. cinere et stercore implevit caput.
et corpus suum humiliavit ieiuniis.
omniaque loca in quibus ante letari consueverat.
crinium laceratione complevit: et depreca
batur dominum deum israel dicens. Domine mi qui rex
noster es solus. adiuva me solitariam:
et cuius preter te nullus auxiliator est

alius. periculum meum in manibus meis
est. Audivi a patre meo. quod tu
domine tulisses israel de cunctis gentibus.
et patres nostros ex omnibus retro maio
ribus suis. ut possideres hereditatem sem
piternam: fecistique eis sicut locutus es.
Peccavimus in conspectu tuo: et ide
o tradidisti nos in manus inimico
rum nostrorum. Coluimus enim deos eorum. Iu
stus es domine. Et nunc non eis sufficit. quod
durissima nos opprimunt servitute:
sed robur manuum suarum ydolorum
potentie deputantes. volunt tua
mutare promissa. et delere hereditatem
tuam. et claudere ora te laudantium. atque
extinguere gloriam templi. et altaris tu
i: ut aperiant ora gentium. et laudent
ydolorum fortitudinem. et predicent car
nalem regem in sempiternum. Ne tradas
domine sceptrum tuum. hiis qui non sunt. ne
rideant ad ruinam nostram: sed converte
consilium eorum super eos: et eum qui in nos ce
pit sevire disperde. Memento domine. et
ostende te nobis in tempore tribulatio
nis nostre: et da michi fiduciam rex deorum
et universe domine potestatis. Tribue
sermonem compositum in ore meo.
in conspectu leonis: et transfer cor illius
in odium hostis nostri. ut et ipse pereat.
et ceteri qui ei consentiunt. Nos autem libera
manu tua. et adiuva me nullum a
lium habentem auxilium nisi te domine:
qui habes omnium scientiam. et nosti quia
oderim gloriam iniquorum. et detester
cubile incircumcisorum. et omnis alieni
gene. Tu scis infirmitatem et ne
cessitatem meam. quod abhominer si
gnum superbie et glorie mee. quod est
super caput meum in diebus ostentationis
mee. et detester illud quasi pannum men
struate. et non portem in diebus silencii
mei. et quod non comederim in mensa a
man. nec michi placuit convivium
regis. et non biberim vinum libaminum.
et numquam letata sit ancilla tua ex quo
huc translata sum usque in presen
tem diem. nisi in te domine deus abra
am. Deus fortis super omnes. exaudi

vocem eorum qui nullam aliam spem habent: et libera nos de manu iniquorum: et erue me a timore meo.
Hec quoque addita reperi in editione vulgata.
Et mandavit ei haud dubium quin Hester Mardocheus: ut ingrederetur ad regem et rogaret pro populo suo et patria sua. Memorare inquit esto dierum humilitatis tue. quomodo nutrita sis in manu mea: quia Aman secundus a rege locutus est contra nos in mortem. Et tu invoca dominum et loquere regi pro nobis: et libera nos de morte. Nec non et ista que subdita sunt in editione vulgata repperi. Die autem tercio deposuit vestimenta ornatus sui: et circumdata est gloria sua. Cumque regio fulgeret habitu. et invocasset omnium rectorem deum: assumpsit duas famulas. et super unam quidem innitebatur quasi pre delitiis et nimia teneritudine corpus suum ferre non sustinens. Altera autem famularum sequebatur dominam. defluentia in humum indumenta sustentans. Ipsa autem roseo colore perfusa. et gratis ac nitentibus oculis: triste celabat animum et nimio timore contractum. Ingressa igitur cuncta per ordinem ostia. stetit contra regem ubi ille residebat. super solium regni sui. indutus vestibus regiis. auroque fulgens et preciosis lapidibus: eratque terribilis aspectu. Cumque elevasset faciem. et ardentibus oculis furorem pectoris indicasset: regina corruit et in pallorem colore mutato lassum super ancillam reclinavit caput. Convertitque deus spiritum regis in mansuetudinem: et festinus ac metuens exilivit de solio et sustentans eam ulnis suis donec rediret ad se. his verbis blandiebatur. Quid habes Hester? Ego sum frater tuus. Noli metuere: non morieris. Non enim pro te. sed pro omnibus hec lex constituta est. Accede igitur et tange sceptrum. Cumque illa reticeret. tulit auream virgam et posuit super collum eius: et osculatus est eam. et ait. Cur michi non loqueris? Que respondit. Vidi te domine quasi angelum dei: et conturbatum est cor meum pre timore glorie tue. Valde enim mirabilis es domine: et facies tua plena est graciarum. Cumque loqueretur rursum corruit: et pene exanimata est. Rex autem turbabatur: et omnes ministri eius consolabantur eum. Exemplar epistole regis Artaxersis. quam pro iudeis ad totas regni sui provincias misit: quod et ipsum in hebraico volumine non habetur.

XVI

Rex magnus Artaxerses ab India usque Ethyopiam. c.xxvii. provinciarum ducibus ac principibus qui nostre obediunt iussioni: salutem dicit. Multi bonitate principum et honore qui in eos collatus est abusi sunt in superbiam. et non solum subiectos regibus nituntur opprimere sed datam sibi gloriam non ferentes. in ipsos qui dederunt moliuntur insidias. Nec contenti sunt gratias beneficiis non agere — et humanitatis in se iura violare: sed dei quoque cuncta cernentis arbitrantur se fugere posse sententiam. Et in tantum vesanie proruperunt. ut eos qui credita sibi officia diligenter observant. et ita cuncta agunt. ut omnium laude digni sint. mendaciorum funiculis conentur subvertere: dum aures principum simplices. et ex sua natura alios estimantes. callida fraude decipiunt. Que res et ex veteribus probatur hystoriis. et ex his que geruntur cotidie: quomodo malis quorundam suggestionibus regum studia depraventur. Unde providendum est paci omnium provinciarum. Nec putare debetis. si diversa iubeamus ex animi nostri venire levitate: sed pro qualitate et necessitate temporum. ut rei publice poscat utilitas. ferre sententiam. Et ut manifestius quod dicimus intelligatis. Aman filius Amadathi et animo et gente macedo. alienusque a persarum sanguine. et pietatem nostram sua crudelitate commaculans. peregrinus a nobis susceptus est: et tantam in se expertus est humanitatem ut pater noster vocaretur. et adoraretur ab omnibus post regem secundus. Qui in tantam

rogantie et timore sublatus e: ut
regno nos privare niteret et spi-
ritum mardocheum cui fide et benefici
is vivimus. et consorte regni nri hest-
cum oi gente sua: novisque dnm atque
inauditis machinis expetivit in
morte. Hec cogitans. ut illis inter
fectis insidiaretur nre solitudini.
et regnum psarum transferret in mac
edonias. Nos aut a pessimo mortali
um iudeos neci destinatos. in nulla
penitus culpa repperimus. sz econtrario iu
stis utentes legibus. et filios altissi
mi et maximi semperque viventis dei.
cuius beneficio. et patribus nris. et nob
regnum e traditum. et usque hodie cu
stoditur. Unde eas litteras quas sub
noie nro ille direxerat. sciatis ee ir
ritas. Pro quo scelere ante portas huius
urbis. i. susis. et ipse q machinatus
e. et ois cognatio eius pendet in pati
bulis: non nobis. sz deo ei reddente qd
meruit. Hoc aut edictum q nc mit
timus. in cunctis urbibus proponatur.
ut liceat iudeis uti legibus suis. Qui
bus debetis ee adminiculo. ut eos q
se ad necem eorum paraverant possint inter
ficere: xiii. die mensis. xii. qui vocatur
adar. Hanc eni diem omnipotens deus me
roris et luctus: eis vertit in gaudium.
Unde et vos inter ceteros festos dies et
hanc habetote diem. et celebrate eam
cum oi leticia. ut et in postirum cog
noscatur oes. q fideliter psis obediunt.
dignam pro fide recipere mercede: qui
insidiantur regno eorum. perire pro sce
lere. Omnis aut provincia et civitas
q noluerit sollempnitatis huius ee
particeps. gladio. et igne pereat. et sic
deleatur ut non solum hoibus sz etiam

bestiis invia sit in sempi-
ternum: pro exemplo contempt
et inobedientie. Incipit
prologus p̄fatio. Sancti Ieronimi. in librum iob.
Cogor per singulos divine
scripture libros ad uer
sariorum respondere maledictis. qui inter
pretationem meam reprehensionem. lxx.

interpretum criminantur: qsi non et apud
grecos aquila. symachus. et theodo
tion. vel verbum ex verbo. vel sensum
ex sensu vel ex utroque commixtum et
medie temperatum genus translatio
nis expresserint: et oia vetus instru
menti volumina origenes. obelis
asteriscisque distinxerit. quos vel
additos vel de theodotione sumptos. in
translationi antique inseruit. probans
defuisse q additum e. Discant igit
obtrectatores mei. recipere in toto q
in partibus susceperunt: aut interpretatio
nem meam cum asteriscis suis radere.
Neque enim fieri pot. ut quos plu
ra intermisisse pspexerint. non eos de
etiam in qbusdam. errasse fateantur: pre
cipue in iob. Cui si ea que sub aste
riscis addita sunt subtraxeris: pars ma
xima voluminis detruncabitur. et hoc
dumtaxat apud grecos. Ceterum et apud
latinos ante eam translationem q sub
asteriscis et obelis nuper edidimus.
. dcc. ferme aut. dccc. versus desunt.
ut decurtatus et laceratus corrosus
que liber. feditatem sui publice legen
tibus prebeat. Hec aut translatio. nul
lum de veteribus sequitur interpretem:
sz ex ipso ebraico arabicoque sermone
et interdum siro. nunc verba. nunc sen
sum. nunc simul utrumque resonabit.
Obliquus enim etiam apud hebre
os totus liber fertur et lubricus et
et qd greci rethores vocant. schem
atismenos. dumque aliud loquitur al
iud agit: ut si velis anguillam
aut murenulam strictis tenere ma
nibus. quanto fortius presseris. tanto citius
elabitur. Memini me ob intellige
ntiam huius voluminis lideum quendam
preceptorem qui apud ebreos primus ha
beri putabatur. non parvis redemisse
nummis. cuius doctrina an aliquid pro
fecerim nescio. Hoc unum scio: non
potuisse me interpretari nisi q an
te intellexeram. A principio itaque
voluminis usque ad verba iob: apud
hebreos prosaica oratio e. Porro a verbis

iob in quibus ait. pereat dies in qua natus sum. et nox in qua dictum est. conceptus est homo. usque ad eum locum. ubi ante finem uoluminis scriptum est. idcirco ipse me reprehendo. et ago penitentiam in fauilla et cinere. exametri uersus sunt. dactilo spondeoque currentes. et propter lingue idioma crebro recipientes et alios pedes non earundem sillabarum. sed eorundem temporum. Interdum quoque rithmus ipse dulcis et tinnulus fertur numeris lege solutis. quod metrici magis quam simplex lector intelligunt. A supradicto autem uersu. usque ad finem libri paruum coma quod remanet: prosaica oratione contexitur. Quod si cui uidetur incredulum. metra scilicet esse apud hebreos. et in morem nostri flacci grecique pindari. et alchei. et saffo. uel psalterium uel lamentationes ieremie. uel omnia fere scripturarum cantica conprehendi: legat filonem. iosephum. origenem. cesariensem eusebium. et eorum testimonio me uerum dicere conprobabit. Audiant quare et canes mei. idcirco me in hoc uolumine laborasse. non ut interpretationem antiquam reprehenderem. sed ut ea que in illa aut obscura sunt aut omissa. aut certe scriptorum uitio deprauata. manifestiora nostra interpretatione fierent: qui et hebreum sermonem ex parte didicimus. et in latino pene ab ipsis cunabulis inter grammaticos et rethores et phylosophos detriti sumus. Quod si apud grecos. post. lxx. editionem. iam xpisti euangelio coruscante. iudeus aquila. et symmachus ac theodotion iudaizantes heretici sunt recepti. qui multa misteria saluatoris. subdola interpretatione celarunt. et tamen in exaplois habentur apud ecclesias. et explanantur ab ecclesiasticis uiris: quanto magis ego xpistianus. de parentibus xpistianis natus. et uexillum crucis in mea fronte portans. cuius studium fuit omissa repetere. deprauata corrigere. et sacramenta ecclesie puro et fideli aperire sermone. [illegible] uel a malignis lectoribus non debeo reprobari. Habeant qui uolunt ueteres libros. uel in membranis purpureis. auro argentoque descriptos. uel uncialibus ut uulgo aiunt litteris. onera magis exarata quam codices. dum mihi meisque permittant pauperes habere cedulas. et non tam pulchros codices quam emendatos. Utraque autem editio. et lxx iuxta grecos. et mea iuxta hebreos. in latinum meo labore translata est. Eligat unusquisque quod uult: et studiosum se magis quam maliuolum probet. Incipit argumentum super iob.

Si aut fiscellam iunco texerem. aut palmarum folia conplicarem. ut in sudore uultus mei comederem panem. et uentris opus sollicita mente tractarem: nullus morderet. nemo reprehenderet. Nunc autem quia iuxta sententiam saluatoris uolo operari cibum qui non perit. et antiquam diuinorum uoluminum uiam sentibus uirgultisque purgare: mihi ~~genus~~ geminus infligitur. corrector uitiorum. falsarius uocor: et errores non auferre. sed serere. Tanta enim est uetustatis consuetudo. ut etiam confessa plerisque uitia placeant: dum magis pulchros uolunt habere codices. quam emendatos. Quapropter o fratres karissimi unicum nobilitatis exemplar. pro flabellis calathis. sportellisque munusculis monachorum. spiritalia hec et mansura dona suscipite. ac beatum iob qui adhuc apud latinos iacebat in stercore. et uermibus scatebat errorum: integrum immaculatumque gaudete. Quomodo enim post probationem atque uictoriam. duplicia ei uniuersa sunt reddita: ita ego in lingua nostra ut audacter loquar feci eum habere que amiserat. Igitur et uos et unumquemque lectorem sollicita commoneo prefatione. et in principio librorum eadem sub ad

uel dilectissimi

necces. rogo. ut ubicumque sep precede
tes uirgulas uideritis: sciatis ea que
subiecta sunt in hebraicis uolumib;
non haberi. Porro ubi stelle ymago pre
fulsit. ex hebreo in nostro sermone ad
dita sunt. Nec non et illa que habui uide
bantur in greco. et ita corrupta erant:
ut sensum legentibus tollerent. o
rantibus uobis magno labore cor
rexi: magis utile quod exodio meo

ecclesiis christi euen
turum ratus. quam
er aliorum negotio.
Incipit liber
iob.
Vir erat in
terra hus: nomine
iob. Et erat uir
ille simplex et
rectus. ac timens
deum: et recedens a malo. Natique
sunt ei .vii. filii: et tres filie. Et fuit
possessio eius .vii. milia ouium. et tria
milia camelorum. quingenta quoque iu
ga boum. et quingente asine: ac
familia multa nimis. Eratque uir
ille magnus: inter omnes orientales. Et
ibant filii eius. et faciebant conuiuia
per domos: unusquisque in die suo. Et
mittentes uocabant tres sorores
suas: ut comederent et biberent cum eis.
Cumque in orbem transissent dies conui
uii: mittebat ad eos iob. et sanctifica
bat illos. Consurgensque diluculo. of
ferebat holocausta per singulos. Dice
bat enim. Ne forte peccauerint filii mei:
et benedixerint deo in cordibus suis. Sic
faciebat iob: cunctis diebus. Qua
dam autem die cum uenissent filii dei ut
assisterent coram domino: affuit inter
eos et sathan. Cui dixit dominus. Vnde ue
nis? Qui respondens ait. Circuiui terram:
et perambulaui eam. Dixitque dominus ad eum.
Numquid considerasti seruum meum iob. quod
non sit similis ei in terra. homo simplex et rec
tus. et timens deum. et recedens a m
alo? Cui respondit sathan. Numquid fru
stra timet iob deum? Nonne tu ualla
sti eum et domum eius. uniuersaque sub
stantiam eius per circuitum? Operibus ma
nuum eius benedixisti: et possessio eius
creuit in terra. Sed extende paululum
manum tuam. et tange cuncta que po
ssidet: nisi in facie tua benedixerit
tibi. Dixit ergo dominus ad sathan. Ec
ce uniuersa que habet in manu tua sunt:
tantum in eum ne extendas manum tuam.
Egressusque est sathan a facie domini. Cum
autem quadam die filii et filie eius comede
rent et biberent uinum in domo
fratris sui primogeniti: nuntius ue
nit ad iob qui diceret. Boues arabant
et asine pascebantur iuxta eos: et irru
erunt sabei tuleruntque omnia. et pu
eros percusserunt gladio: et euasi e
go solus. ut nuntiarem tibi. Cumque
adhuc ille loqueretur: uenit alter. et dixit.
Ignis dei cecidit de celo. et tactas
oues puerosque consumpsit: et effu
gi ego solus ut nuntiarem tibi. Sed et
adhuc illo loquente: uenit alius et dixit.
Chaldei fecerunt tres turmas.
et inuaserunt camelos. et tulerunt
eos: nec non et pueros percusserunt
gladio: et effugi ego solus ut nun
tiarem tibi. Adhuc loquebatur ille: et
ecce alius intrauit. et dixit. Filiis
tuis et filiabus. uescentibus et bibe
tibus uinum in domo fratris sui prim
ogeniti: repente uentus uehemens
irruit e regione deserti. et concussit
quatuor angulos domus. que corru
ens oppressit liberos tuos. et mortui
sunt: et effugi ego solus. ut nuntiarem
tibi. Tunc surrexit iob. et scidit ues
timenta sua: et tonso capite corru
ens in terram. adorauit. et dixit.
Nudus egressus sum de utero matris
mee: nudus reuertar illuc. Dominus de
dit. dominus abstulit: sicut domino placu
it. ita factum est. Sit nomen domini be
nedictum. In omnibus his non peccau
it iob: neque stultum quid contra deum locutus est.
Factum est autem cum quadam
die filii dei uenissent. et starent
coram domino: uenisset quoque sathan
inter eos. et staret in conspectu eius:

ut diceret dominus ad sathan. Unde venis? Qui respondens ait. Circuivi terram et perambulavi eam. Et dixit dominus ad sathan. Numquid considerasti servum meum iob quod non sit ei similis in terra. vir simplex et rectus et timens deum ac recedens a malo. et adhuc retinens innocentiam? Tu autem commovisti me adversus eum: ut affligerem illum frustra. Cui respondens sathan ait. Pellem pro pelle: et cuncta que habet homo. dabit pro anima sua. Alioquin mitte manum tuam et tange os eius et carnem: et tunc videbis quod in faciem benedicat tibi. ~~Dixit ergo dominus tibi.~~ Dixit ergo dominus ad sathan. Ecce in manu tua est verumtamen animam illius serva. Egressus igitur sathan a facie domini: percussit iob ulcere pessimo. a planta pedis usque ad verticem. Qui testa saniem radebat: sedens in sterquilinio. Dixit autem illi uxor sua. Adhuc tu permanes in simplicitate tua? Benedic deo: et morere. Qui ait ad illam. Quasi una de stultis mulieribus locuta es. Si bona suscepimus de manu domini: mala autem quare non sustineamus? In omnibus his non peccavit iob labiis suis. Igitur audientes tres ~~audientes~~ amici iob. omne malum quod accidisset ei. venerunt singuli de loco suo: eliphath themanites. et baldach suithes. et sophar naamathites. Condixerant enim sibi: ut pariter venientes visitarent eum. et consolarentur. Cumque elevassent procul oculos suos. non cognoverunt eum: et exclamantes ploraverunt. Scissisque vestibus sparserunt pulverem super caput suum in celum: et sederunt cum eo in terra vii. diebus et vii. noctibus. Et nemo loquebatur ei verbum: videbant enim dolorem esse vehementem.

III

Post hec aperuit iob os suum. et maledixit diei suo: et locutus est. Pereat dies in qua natus sum: et nox in qua dictum est. conceptus est homo. Dies ille vertatur in tenebras, non requirat eum deus desuper: et non sit in recordatione. et non illustretur lumine. Obscurent eum tenebre. et umbra mortis: occupet eum caligo. et involvatur amaritudine. Noctem illam tenebrosus turbo possideat: non computetur in diebus anni. nec numeretur in mensibus. Sit nox illa solitaria: nec laude digna. Maledicant ei qui maledicunt diei: qui parati sunt suscitare leviathan. Obtenebrentur stelle caligine eius. Expectet lucem et non videat. nec ortum surgentis aurore: quia non conclusit ostia ventris qui portavit me. nec abstulit mala ab oculis meis. Quare non in vulva mortuus sum. egressus ex utero non statim perii? Cur exceptus genibus? Cur lactatus uberibus? Nunc enim dormiens silerem et somno meo requiescerem. cum regibus et consulibus terre. qui edificant sibi solitudines: aut cum principibus qui possident aurum. et replent domos suas argento? aut sicut abortivum absconditum non subsisterem. vel qui concepti non viderunt lucem. Ibi impii cessaverunt a tumultu. et ibi requieverunt fessi robore: et quondam vincti pariter sine molestia. non exaudierunt vocem exactoris. Parvus et magnus ibi sunt: et servus liber a domino suo. Quare misero data est lux. et vita hiis qui in amaritudine anime sunt? Qui expectant mortem. et non venit. quasi effodientes thesaurum: gaudentque vehementer cum invenerint sepulchrum. Viro cuius abscondita est via: et circumdedit eum deus tenebris. Antequam comedam suspiro. et quasi inundantis aque sic rugitus meus: quia timor quem timebam evenit michi. et quod verebar accidit. Nonne dissimulavi? Nonne silui? Nonne quievi? Et venit super me indignatio.

Et tres

IIII

Respondens autem eliphaz themanites dixit. Si ceperimus loqui tibi: forsitan moleste accipies. Sed conceptum sermonem tenere quis possit? Ecce docuisti plurimos: et manus lassas roborasti. Vacillantes confirm

aucunt smones tui. 7 genua i
tremētia ɔfortasti. Nūc aūt uenit sr̄
te plaga. et defecisti: tetigit te et ɔ
turbatus es. Ubi ē timor tuus. for
titudo tua. patientia tua. 7 pfectio
uiaꝝ tuaꝝ? Recordare obsecro te
quis umq̄ innocēs piit: aut qn̄
recti deleti sūt. Qui potius uidi eos
qui opantur iniqtatē. et seminant
dolores et metunt eos. flante do
mino piisse: et spū ire eius ēē cō
sumptos. Rugitus leonis et uox
leene: et dentes catuloꝝ leonū
ɔtriti sunt. Tigris piit. eo qd̄ nō
hr̄et pdam. et catuli leonis dissi
pati sūt. Porro ad me dictū ē uer
bum absconditū. et qi furtiue su
scepit auris mea uenas susurri ei.
In horrore uisiōis nocturne. qn̄
solet sopor occupare hoīes. pauō
tenuit me et tremor: et oīa ossa
mea ptrita sūt. Et cū sps̄ me pse
te transiret: inhorruerūt pili car
nis mee. Stetit qdam cuius non
agnoscebam uultū. ymago corā
oculis meis: et uocē qi aure lenis
audiui. Numqd hō dī ɔpatiōe iusti
ficabitur: aut factore suo purior
erit uir? Ecce q seruiūt ei nō sūt
stabiles: et in angelis suis repit
prauitatē. Quāto magis hii q
habitant domos luteas. qui terrē
nū hn̄t fundamentū. ɔsumēt ueluti
a tinea? De mane usq; ad uespā
succidentur: et qr nullus intellig
ineternū pibūt. Qui aūt reliq fuē
rint. auferent ex eis: mouentur
et nō in sapiā.

Uoca ergo si ē qui tibi rn̄deat: 7 ad
aliquē scōrū ɔuertere. Uirū stultū
interficit iracundia: et puulū
occidit inuidia. Ego uidi stultū
firma radice: et maledixi pulcri
tudini eius stati. Lōge fient filii
eius a salute. et ɔterentur i porta:
et nō erit q eripiat. Cuius messē
famelic comedet. et ipm̄ rapiet
armatus: et ebibēt sicientes di
uicias eius. Nichil intra sine cā
fit: 7 de humo nō egredietr dolor.
Homo ad laborē nascitr: et auis
ad uolatū. Quā obrem ego dp̄ca
bor dn̄m. 7 ad dm̄ meū ponā elo
quiū meū: q facit magna 7 iscru
tabilia. et mirabilia absq; nūo.
Qui dat pluuiā sup faciē tre: et
irrigat aqs uniūsa. Qui ponit hu
miles in sublimi. et merētes eri
git sospitate. Qui dissipat cogita
tiōes malignoꝝ: ne possit iplere
man eoꝝ q cepāt. Qui apphēdit
sapientes in astutia eoꝝ: 7 ɔsiliū
prauoꝝ dissipat. Pdie incurrent
tenebras: 7 qsi in nocte sic palpabt
in meridie. Porro saluū faciet e
genum a gladio oris eoꝝ: et dm̄a
nu uiolenti. paupē. Et erit egen
o spes: iniqtas aūt ɔtrahet os suū.
Beatus hō q corripitr a dn̄o. Increpatiōem
ergo dn̄i ne reprobes: qr
ipē uulnerāt et medetur. pcutit.
7 man eius sanabt. In sex tribu
latiōib; liberabit te: et. vii. nō tan
get te malū. In fame eruet te de
morte: 7 i bello dmanu gladii. A fla
gello lingue abscōdēris: et nō time
bis calamitatē cū uenīt. In uasti
tate et fame ridebis. et bestiā tre
nō formidabis. s; cum lapidibus
regionū pactū tuū. et bestie tre i
pacifice erunt tibi. Et scies q pacē
hāt tabnaculū tuū: et uisitans
speciē tuaꝝ nō peccabis. Et scies q
niam multiplex erit semē tuū:
et pgenies tua quasi herba tre. I
grediēris in habundātia sepulch
rum: sicut infertur aceruus tri
tici in tpr suo. Ecce hoc ut inuesti
gauimus ita ē: q auditū. mīte p
Respondēs aūt iob dixit. tracta.
Utinā appēdēnt pctā mea qb iram
merui. et calamitas qua patior
in statera. Quasi harena maris h
grauior appareret. Unde et ūba
mea dolore sūt plena: qr sagitte dn̄i
in me sūt. quaꝝ idignatio ebibit

spiritum meum. et terrores domini militant contra me. Numquid rugiet onager cum habuerit herbam. aut mugiet bos cum ante presepe plenum steterit? Aut poterit comedi insulsum. quod non est sale conditum? Aut potest aliquis gustare quod gustatum affert mortem? Anime enim esurienti etiam amara dulcia esse uidentur. Que prius nolebat tangere anima mea: nunc pre angustia cibi mei sunt. Quis det ut ueniat petitio mea. et quod expecto tribuat michi deus? Et qui cepit ipse me conterat: soluat manum suam. et succidat me. Et hec michi sit consolatio. ut affligens me dolore non parcat: nec contradicam sermonibus sancti. Que est enim fortitudo mea ut sustineam? Aut quis finis meus ut patienter agam? Nec fortitudo lapidum fortitudo mea: nec caro mea enea est. Ecce non est auxilium michi in me: necessarii quoque mei recesserunt a me. Qui tollit ab amico suo misericordiam: timorem domini derelinquit. Fratres mei preterierunt me: sicut torrens qui raptim transit in conuallibus. Qui timent pruinam: irruet super eos nix. Tempore quo fuerint dissipati peribunt: et ut incaluerit soluentur de loco suo. Inuolute sunt semite gressuum eorum: ambulabunt in uacuum et peribunt. Considerate semitas thema itinera saba: et expectate paulisper. Confusi sunt: quia speraui. Venerunt quoque usque ad me: et pudore cooperti sunt. Nunc uenistis: et modo uidentes plagam meam timetis. Numquid dixi afferte michi et de substantia uestra donate michi. ut liberate me de manu hostis. et de manu robustorum eruite me? Docete me. et ego tacebo: et si quid forte ignoraui. instruite me. Quare detraxistis sermonibus ueritatis. cum e uobis nullus sit qui possit arguere me? Ad increpandum tantum eloquia concinnatis: et in uentum uerba profertis. Super pupillum irruitis: et subuertere nitimini amicum uestrum. Verumtamen quod cepistis explete. Prebete aurem: et uidete an mentiar. Respondete obsecro absque contentione. et loquentes id quod iustum est iudicate: et non inuenietis in lingua mea iniquitatem. nec in faucibus meis stultitia personabit.

VII

Militia est uita hominis super terram: et sicut mercenarii dies eius. Sicut seruus desiderat umbram. et sicut mercenarius prestolatur finem operis sui: sic et ego habui menses uacuos. et noctes laboriosas enumeraui michi. Si dormiero dicam. Quando consurgam? Et rursus expectabo uesperam: et replebor doloribus usque ad tenebras. Induta est caro mea putredine: et sordibus pulueris. Cutis mea aruit: et contracta est. Dies mei uelocius transierunt. quam a texente tela succiditur: et consumpti sunt absque ulla spe. Memento quia uentus est uita mea: et non reuertetur oculus meus ut uideat bona: nec aspiciet me uisus hominis. Oculi tui in me: et non subsistam. Sicut consumitur nubes et pertransit: sic qui descenderit ad inferos non ascendet: nec reuertetur ultra in domum suam: neque cognoscet eum amplius locus eius. Quapropter et ego non parcam ori meo. loquar in tribulatione spiritus mei: confabulabor cum amaritudine anime mee. Numquid mare sum ego aut cetus? quia circumdedisti me carcere? Si dixero consolabitur me lectulus meus. et releuabor loquens mecum in stratu meo: terrebis me per somnia. et per uisiones horrore concuties. Quam ob rem elegit suspendium anima mea: et mortem ossa mea. Desperaui: nequaquam ultra iam uiuam. Parce michi domine: nichil enim sunt dies mei. Quid est homo quia magnificas eum. aut quid apponis erga eum cor tuum? Visitas eum diluculo: et subito probas illum. Usque quo non parcis michi. nec dimittis me ut glutiam saliuam meam? Peccaui. Quid faciam tibi o custos hominum? Quare posuisti me contrarium tibi et factus sum michimet ipsi grauis? Cur non tollis peccatum

meū. et q̄re n̄ aufers iniq̄tatem meā? Ecce nūc in puluere dormiam. et si mane me quesieris n̄ sb sistam.

VIII

Respondens aūt baldad suithes. dixit. Usq; quo loqueris talia. et sp̄c multiplex s̄monis oris tui? Numqd deus supplantat iudiciū et oīpotens subuitit q̄ iustū ē? Etiam si filii tui peccauerunt ei. et dimisit eos in manū iniq̄tatis sue. tu tñ si diluculo csurrexeris ad dm̄. et oīpotentē fuīs deprecat̄. si mūd' et rectus incesseris. statim euigilabit ad te. et pacatū reddet tabernaculum iustitie tue: intm ut p̄ora tua fuīnt parua. et nouissima tua multiplicent nimis. Interroga ē generationē pristinā: et diligenter inuestiga patrū memoriā. Hesterni quippe sumus. et ignoramus. qm̄ sic umbra dies n̄ri sūt sup terrā. Ipi docebūt te: loqnt tibi. et de corde suo pferent eloq̄a. Numqd uiuere p̄t scirpus absq; humore. aut crescere carectū sine aq̄? Cū adhuc sit in flore. nec carpatur manū. añ oēs herbas arescit. Sic uie oīū q obliuiscūt deū. et spes ypocrite pibit. Nō ei placebit uecordia sua: et sic tela aranearz fiducia eius. Innitetur sup domū suā et n̄ stabit: fulciet eam et n̄ csurget. Humectus uidetur añ q̄ā ueniat sol: et in ortu suo gmen eius egredit. Sup acerum petrarz radices eius densabuntur: et int̄ lapides cōmorabit. Si absorbuerit eū de loco suo: negabit eum. et dicet. Nō noui te. Hec ē n leticia uie eius: ut rursū d' t̄ra alii germinētur. Deus n̄ piciet simplicez. nec porriget manū malignis: donec impleat risu os tuū. et labia tua iubilo. Qui oderūt te induēt cfusione: et tabnaculū impiorū n̄ subsistet.

IX

Et respondens iob ait. Vere scio q̄d ita sit: et q̄ nō iustificet hō cōpositus dō. Si uoluerit cōtendere cum eo: nō poterit respondere ei unum p mille. Sapiēs corde ē: et fortis robore. Quis restitit ei et pacē huit? Qui t̄nstulit montes: et nescierūt hii quos subūtit in furore suo. Qui cōmouet t̄rā de loco suo: et columpne eius concutientur. Qui p̄cipit soli et n̄ oritur. et stellas claudit. q̄i sub signaculo. Qui extendit celos solus: et graditur sup fluctus maris. Qui facit arcturum. et oriones. et hyadas. et interiora austri. Qui facit magna et inscrutabilia: et mirabilia. quorum n̄ ē nūs. Si uenerit ad me nō uidebo eū: si abierit n̄ intelligā. Si repente interroget. q̄s r̄ndebit ei? Vel quis dicē ei pot. cur ita facis? Deus cuius ire resistē nemo pot. sb quo curuant̄ qui portāt orbē. Quantus ergo sum ego ut r̄ndeā ei. et loquar uerbis meis cū eo? Qui et si habuero quippiā iustū n̄ r̄ndebo. sz meū iudicē deprecabor. Et cū inuocantē me exaudierit: nō credo q̄ exaudierit uocē meā. In turbine em̄ cteret me: et multiplicabit uulnera mea etiā sine causa. Nō cōcedit requiescere sp̄m meū: et iplet me amaritudinibz. Si fortitudo q̄rit: robustissim' ē. si eq̄tas iudicii. nemo audet p me testimoniū dicē. Si iustificare me uoluero: os meū cdempnabit me. Si innocentez ostendero: prauū me cpbabit. Etiam si simplex fuero. hoc ipm ignorabit aīa mea: et tedebit me uite mee. Unum ē q̄ locutus sū: et innocentē et impium ipē csumit. Si flagellat. occidat semel: et n̄ de penis innocentium rideat. Terra data ē in man' impii: uultū iudicū eius operit. Q̄d si n̄ ille ē. q̄s ergo ē? Dies mei uelociores fuerūt cursore: fugerunt. et n̄ uiderūt bonū. ptransierunt q̄si naues poma portātes: sic aq̄la uolans ad escam. Cū dixero nequaq̄ ita loq̄r: cōmuto faciez meā et dolore torq̄or. Verebar oīa

opera mea: sciens quod non parceres delinquenti. Si autem et sic impius sum: quare frustra laboravi? Si lotus fuero quasi aquis nivis, et fulserint velud mundissime manus mee, tamen sordibus intingues me: et abhominabuntur me vestimenta mea. Neque enim viro qui similis mei est respondebo: nec qui mecum in iudicio ex equo possit audiri. Non est qui utrumque valeat arguere: et ponere manum suam in ambobus. Auferat a me virgam suam: et pavor eius non me terreat. Loquar et non timebo eum: neque enim possum metuens respondere.

Tedet animam meam vite mee: dimittam adversum me eloquium meum. Loquar in amaritudine anime mee: dicam deo. Noli me condempnare. Indica michi: cur me ita iudices. Numquid bonum tibi videtur si calumpnieris et opprimas me opus manuum tuarum, et consilium impiorum adiuves? Numquid oculi carnei tibi sunt: aut sicut videt homo et tu videbis? Numquid sicut dies hominis dies tui, et anni tui sicut humana sunt tempora, ut queras iniquitatem meam et peccatum meum scruteris, et scias quia nichil impium fecerim, cum sit nemo qui de manu tua possit eruere? Manus tue fecerunt me et plasmaverunt me totum in circuitu: et sic repente precipitas me? Memento queso quod sicut lutum feceris me: et in pulverem reduces me. Nonne sicut lac mulsisti me: et sicut caseum me coagulasti? Pelle et carnibus vestisti me: ossibus et nervis compegisti me. Vitam et misericordiam tribuisti michi: et visitatio tua custodivit spiritum meum. Licet hec celes in corde tuo: tamen scio quia universorum meministi. Si peccavi, et ad horam pepercisti michi: cur ab iniquitate mea mundum me esse non pateris? Et si impius fuero: ve michi est. Et si iustus: non levabo caput, saturatus afflictione et miseria. Et propter superbiam quasi leenam capies me: reversusque mirabiliter me crucias. Instauras testes tuos contra me, et multiplicas iram tuam adversum me: et pene militant in me. Quare de vulva eduxisti me? Qui utinam consumptus essem: ne oculus meus videret. Fuissem quasi non essem: de utero translatus ad tumulum. Numquid non paucitas dierum meorum finietur brevi? Dimitte ergo me ut plangam paululum dolorem meum, antequam vadam et non revertar, ad terram tenebrosam et opertam mortis caligine: terram miserie et tenebrarum, ubi umbra mortis et nullus ordo: sed sempiternus horror inhabitans.

XI

Respondens autem Sophar naamathites dixit. Numquid qui multa loquitur non et audiet? Aut vir verbosus iustificabitur? Tibi soli tacebunt homines, et cum ceteros irriseris, a nullo confutaberis? Dixisti enim. Purus est sermo meus: et mundus sum in conspectu tuo. Atque utinam deus loqueretur tecum, et aperiret labia sua tibi: ut ostenderet tibi secreta sapientie sue, et quod multiplex sit lex eius: et intelligeres quod multo minora exigaris ab eo quam meretur iniquitas tua. Forsitan vestigia dei comprehendes: et usque ad perfectum omnipotentem reperies. Excelsior celo est: et quid facies? Profundior inferno: et unde cognosces? Longior terra mensura eius: et latior mari. Si subverterit omnia, vel in unum coartaverit: quis contradicet ei? Aut quis ei dicere potest: cur ita facis? Ipse enim novit hominum vanitatem: et videns iniquitatem, nonne considerat? Vir vanus in superbiam erigitur: et tamquam pullum onagri se liberum natum putat. Tu autem firmasti cor tuum: et expandisti ad eum manus tuas. Si iniquitatem que est in manu tua abstuleris a te, et non permanserit in tabernaculo tuo iniustitia: tunc levare poteris faciem tuam absque macula: et eris stabilis, et non timebis. Miserie quoque oblivisceris: et quasi aquarum que preterierint non recordaberis. Et quasi meridianus fulgor consurget tibi ad vesperam: et cum te consumptum putaveris, orieris ut lucifer.

Et hēbis fiduciā ꝓposita tibi spe: ⁊
defossus securus dormies. Requiesce
et nō erit qui te exterreat: ⁊ deprecabū
tur faciē tuā plurimi. Oculi aūt impi
orum deficient. et effugiū peribit
ab eis: et spes illorū abhominatio aīe.

XII

Ex iob

Respondēs aūt iob dixit. Ergo nimē
uos estis soli hoīes. et uobiscū mo
rietur sapiā: Et m̄ est cor sicut et uob:
nec inferior uīri sum. Quis eī hec q̄
nostis ignorat: Qui deridet ab a
mico suo sicut ego: inuocabit de
um et exaudiet eū. Deridetur eī iusti
ti simplicitas: lampas contempta i
apud cogitationēs diuitū. parata ad tēp̄
statutū. Habundant tabernacla i
predonū: ⁊ audacter puocant deū. cū
ipse dederit oīa in manus eorum. Ni
mirū interroga iumēta et docebūt
te: uolatilia celi. et indicabūt tibi.
Loquere terre. ⁊ respondebit tibi: ⁊ narrab
unt pisces maris. Quis ignorat q̄
oīa hec manus dn̄i fecerit: In cuius
manu ē anima oīs uiuentis: et
sp̄c uniuerse carnis hoīs. Nonne auris
uerba diiudicat. et fauces come
dentis saporē: In antiquis ē sapiā:
⁊ in multo tp̄e prudentia. Apud ipm̄ ē
sapiā. et fortitudo: ipse habet consiliū
⁊ intelligentiā. Si destruxerit: nemo
ē qui edificet. Si incluserit hoīnem:
nullus ē q aperiat. Si continuerit aq̄s.
oīa siccabuntur: si emiserit eas. subūer
tent terram. Apud ipm̄ ē fortitudo ⁊ sa
pientia. Ipse nouit et decipientē:
et eū q decipit. Adducit consiliarios i
stultum finē: ⁊ iudices in stuporē.
Balteū regū dissoluit: ⁊ precingit fu
ne renes eorum. Ducit sacerdotes i glori
os: ⁊ optimates supplantat. Commu
tans labiū ueracium. et doctrinā se
num auferens. effundit despectio
nem sup principes: et eos q oppssi
fuerant releuat. Qui reuelat pro
funda de tenebris: et producit in lucē.
ūbram mortis. Qui multiplicat gentes.
et perdit eas: ⁊ subuersas i integrū resti
tuit. Qui immutat cor principū po

puli terre: et decipit eos ut frustra
incedant per inuium. Palpabūt quasi i
tenebris et nō in luce: et errare eos
faciet quasi ebrios.

XIII

Ex

Ecce oīa uidit oculus meus. et au
diuit auris mea: et intellexi sin
gula. Secundm̄ sciām uestrām et ego no
ui: nec inferior uīri sū. Sed tn̄ ad oī
potentē loquar: et disputare cū deo
cupio: prius uos ostendēs fabrica
tores mendacii. et cultores peruerso
rum dogmatum. Atq; utinā tace
retis: ut putaremini eē sapiētes.
Audite ergo correptiōes meas: ⁊
iudiciū labiorū meorū attendite.
Nunquid deus indiget uro mendatio. ut
pro illo loquimini dolos: Nunquid faci
em eius accipitis. et pro deo iudicare
nitimini: Aut placebit ei q̄ celari
nichil pot: Aut decipietur ut homo uirs
fraudulentiis: Ipse uos arguet: q̄
nia in abscondito faciē eī accipitis.
Statim ut se commouerit. turbabit
uos: ⁊ terror eī irruet sup uos. Me
moria uīa comparabit cineri: ⁊ redi
gentur in lutū ceruices uīe. Tacete
paulisper: ut loquar quodcūq; michi mens
suggesserit. Quare lacero carnes me
as dentibus meis. et aīam meā por
to in manibus meis: Etiā si occiderit
me: in ipō sperabo. Verumtn̄ uias me
as in conspectu eī arguā: ⁊ ipse erit
saluator meus. Non enī ueniet in conspec
tu eius oīs ypocrita. Audite sermo
nem meū: ⁊ enigmata percipite a
uribus uīis. Si fuero iudicatus: scio
q iustus inueniar. Quis ē qui iu
dicetur mecū: Veniat. Quare tace
consumor: Duo tm̄ ne facias michi:
⁊ tūc a facie tua nō abscondar. Ma
num tuā longe fac a me: ⁊ formi
do tua nō me terreat. Voca me
⁊ respondebo tibi: aut certe loquar. et tu r
responde michi. Quantas habeo iniquitates
et peccata: scelera mea atq; delicta o
stende michi. Cur faciem tuā ab
scondis. et arbitraris me inimicū
tuū: Contra foliū quod uento rapitur

ostendis potentiã tuã et stipulã
siccam psequis. Scribis enim ɔt me
amaritudines: et ɔsumere me uis
pccis adolescentie mee. Posuisti
in neruo pedẽ meũ. et obseruasti oẽs
semitas meas: et uestigia pedũ
meoꝝ ɔsiderasti. Qui qsi putredo cõ
sumendus sũ: et qsi uestimentũ q cõe
Homo natus d' mliere dit' a tinea.
re breui uiuens tp̃e: repletur multis
miseriis. Qui qsi flos egredit' et ɔte
rit'. et fugit uelut umbra: et nũq
in eodem statu pmanet. Et dig
nũ ducis sup huiuscemodi apire
oclos tuos: et adducere eũ tecum
in iudiciũ: Quis pot face mũdũ
d' imũdo ɔceptum semine: Nõne
tu q solus es: Breues dies hois st:
numerus mensiũ eius apd te ẽ. Con
stituisti t'minos eius: q pteriri po
terũt. Recede ergo paululũ ab eo
ut quiescat: donec optata ueniat sicut
mercenarii dies e'. Lignũ hẽt spẽ. Si p
cisum fuit. rursũ uirescit: et rami
ei' pullulant. Si senuerit in t'ra ra
dix eius. et i puluerẽ emortuus fuit
trũc' ~~eius~~ illius: ad odorẽ aq' germi
nabit: et faciet comã qsi cum pri
mũ plantatũ ẽ. Hõ uõ cũ mortu'
fuit. et nudatus atq; ɔsũptus: ubi
q̃so ẽ: Quomodo si recedant aq' de
mari. et fluui' uacuefactus ares
cat: sic hõ cũ dormierit ñ resurget. Do
nec atteratur celum ñ euigilabit:
nec ɔsurget de sõpno suo. Quis m̃ h
tribuat ut in inferno ptegas me.
et abscondas me donec ptranseat
furor tuus. et ɔstituas m̃ tp̃e i quo
recorderis mei: Putasne mortuus
hõ rursũ uiuat: Cunctis dieb; qb;
nũc milito: expecto donec ueniat i
mutatio mea. Vocabis me: et ego
rñdebo t'. Opi manuũ tuaꝝ por
riges dexterã. Tu quidẽ gressus meos
dinumerasti: s; parces pccis meis.
Signasti qsi in sacculo delicta mea:
s; curasti iniqtatẽ meã. Mons ca
dẽs defluit: et saxũ t'nsfert' de loco
suo. Lapides excauant aq'. et alluui
one paulatĩ t'ra consumit'. Et ho
mines ergo similit' pdes. Roboras
ti eũ paululũ: ut in ppetuũ ptran
siret. Immutabis faciẽ ei': et emit
tes eum. Siue nobiles fuerint fili
i ei' siue ignobiles: ñ intelliget. At
tñ caro eius dũ uiuit dolebit: et
aĩa illi' sup semetipo lugebit.

XV

Respondẽs aũt eliphaz themanites
dixit. Nũqd sapiens rñdebit qsi in
uentum. et i plebit ardore stoma
cum suũ: Arguis ùbis eũ. q ñ ẽ eq
lis tibi: et loqueris q tibi ñ exped'.
Quãtũ in te ẽ euacuasti timorẽ:
et tulisti pces corã dõ. Docuit eni
iniqtas tua os tuũ: et imitaris lin
guã blasphemãtiũ. Cõdempnabit
te os tuũ et ñ ego: et labia tua rñde
bunt tibi. Nũqd primus hõ tu na
tus es. et ante colles formatus? Nũ
quid ɔsiliũ dĩ audisti. et inferior
te erit eius sapia: Quid nosti qd
ignoremus? Quid intelligis q nesci
amus: Et senes et antiq sunt in nob:
multo uetustiores q pres tui. Nũq
grande ẽ ut ɔsoletur te dẽs: s; ùba
tua praua hoc phibent. Quid te e
leuat cor tuũ. et qsi magna cogitãs
attonitos hẽs oculos: Quid tumet
ɔ deum sp̃s tuus. ut pferas de ore tu
o. huiuscemodi sermones: Quid ẽ
hõ ut inmaculatus sit. et ut iust'
appareat natus d' muliere: Ecce int'
scõs eius nemo inmutabilis: et ce
li ñ sũt mundi in conspectu eius.
Quãto magis abhoĩabilis. et i
utilis hõ. qui bibit qsi aq' iniqta
tẽ: Ostendã tibi audi me: q uidi
narrabo tibi. Sapientes ɔfitent'.
et ñ abscondũt patres suos: qb;
solis data ẽ t'ra. et nõ t'nsibit alien'
p eos. Cunctis diebus suis i pius
supbit: et numerus annoꝝ incertus est
tyrannidis eius. Sonitus terroris
semp in aurib; ei': et cũ pax sit ille
sẽp insidias suspicat'. Nõ credit
q reuti possit de tenebris: circũ

spectans undiq; gladiũ. Cũ se mo
uerit ad querendũ panẽ: nouit
q̄ paratus sit in manu eius tenebra
rum dies. Terrebit eũ tribulatio
& angustia uallabit eum.
sicut regem qui pparatur ad pliũ.
Tetendit enim aduersus deum ma
num suã: et contra oĩpotentẽ rob
oratus ẽ. Cucurrit aduersus eũ ere
cto collo: et pingui ceruice arma
tus ẽ. Operuit faciẽ eius crassitudo.
et de lateribꝫ eius aruina dependet.
Habitauit in ciuitatibꝫ desolatis: ⁊
i domibꝫ desertis q̄ in tumulos sunt
redacte. Nõ ditabit nec pseuerabit
substã eius: nec mittet in tra radicẽ
suã: nec recedet de tenebris. Ram
os eius arefaciet flamma: et aufe
ret spũ oris sui. Nõ credat frustra
errore deceptus: q̄ aliq̄ pcio redi[m]en
dus sit. Antequã dies eius impleant
peribit: et manus eius arescent. Ledetur
quasi uinea in p̃mo flore botrus
eius: et q̄si oliua piciens florem
suũ. Congregatio eñ ypocrite sterilis:
et ignis deuorabit tabnacla eorũ
qui munera libent accipiunt. Con
cepit dolorẽ. et pepit iniq̄tatem:
et uterus eius pparat dolos.

XVI

Respondẽs aũt iob dixit. Audiui fre
quent talia. Consolatores honerosi
omnes uos estis. Nũqd habebũt fi
nẽ uba uentosa: aut aliqd tibi
molestũ ẽ si loquaris? Poterã et
ego similia uri loq. Atq; utinam
esset aĩa ura: p aĩa mea. Consolarer
et ego uos sermonibꝫ: ⁊ mouerẽ cap
meũ sup uos. Roborarẽ uos ore
meo: ⁊ mouerẽ labia q̄si parcens
uobis. Sꝫ qd agam? Si locutus fuo
ñ quiescet dolor meus: ⁊ si tacuero.
ñ recedet a me. Nũc aũt oppssit me do
lor meus: ⁊ in nichilũ redacti sũt
õs artus mi. Ruge mee testimoniũ
dicũt contra me: ⁊ suscitatur falsi loquus
aduersus faciem meã contradicens
michi. Collegit furorẽ suũ in me:
⁊ cõminans michi. infremuit contra
me dentibꝫ suis. Hostis meus terribi
libꝫ oculis me intuitus ẽ. Apuerũt
sup me ora sua et exprobrantes. p
cusserunt maxillã meã: saciati sũt
penis meis. Conclusit me deus apud
iniquũ: ⁊ manibꝫ impiorũ me tradi
dit. Ego ille quondã opulentus: re
pente contritus sum. Tenuit ceruĩ
cem meã. confregit me: et posuit i
me sibi q̄si in signũ. Circumdedit
me lanceis suis. conuulnerauit lum
bos meos. ñ pepcit: et effudit in ter
tam uiscera mea. Concidit me uul
nere sup uulnus: irruit i me q̄si gi
gas. Saccum consui sup cutẽ meã: ⁊
operui cinere carnẽ meã. Facies mea
intumuit a fletu: et palpebre
mee caligauerũt. Hec passus sũ
absq; iniq̄tate man9 mee: cũ habe
rem mundas ad deũ preces. Terra
ne operias sanguinẽ meũ: neq; i
ueniat inte locũ latendi clamor
meus. Ecce eñ in celo ẽ testis meus:
et conscius meus in excelsis. Verbosi
amici mei: ad dñm. stillat oculus
meus. Atq; utinã sic iudicaretur uir
cũ deo: quomõ iudicatur fili9 hoĩs cũ
collega suo. Ecce eñ breues anni tñ
seunt et semitã p quã ñ reuertar a[m]bulo.

Spiritus meus attenuabitur: dies mi breuiabũtur: ⁊ solũ
michi sup ẽ sepulchrũ. Nõ pecca
ui: ⁊ in amaritudinibꝫ morabitur
oculus meus. Libera me dñe. et põe
me iuxta te: et cuiusuis man9 pug
net contra me. Cor eorũ lõge fecisti a di
sciplina: ppea ñ exaltabuntur. Pre
dam pollicetur sociis: et ocli filiorũ
eius deficient. Posuit me q̄si in prouer
bium uulgi: et exẽplũ sum coram
eis. Caligauit ad indignationẽ oculus
meus: ⁊ mẽbra mea quasi in nichi
lum redacta sũt. Stupebũt iusti sup
hoc: ⁊ innocens contra ypocritã suscitabitur.
Et tenebit iustus uiã suã: ⁊ mũdis
manibꝫ addet fortitudinẽ. Igitur
õs uos conuertimini et uenite: et nõ in
ueniã in uobis ullũ sapientẽ. Dies

transierunt: cogitationes mee dissipate sunt, torquentes cor meum. Noctem verterunt in diem, et rursum post tenebras spero lucem. Si sustinuero, infernus domus mea est, et in tenebris stravi lectulum meum. Putredini dixi: pater meus es, mater mea et soror mea vermibus. Ubi est ergo nunc prestolatio mea, et patientiam meam quis considerat? In profundissimum infernum descendent omnia mea. Putasne saltem ibi erit requies michi?

Respondens autem Baldad Suhites dixit: Usque ad quem finem verba iactabitis? Intelligite prius, et sic loquamur. Quare reputati sumus ut iumenta, et sorduimus coram te? Qui perdis animam tuam in furore tuo, numquid propter te derelinquetur terra, et transferentur rupes de loco suo? Nonne lux impii extinguetur, nec splendebit flamma ignis eius? Lux obtenebrescet in tabernaculo illius, et lucerna que super eum est extinguetur. Arctabuntur gressus virtutis eius, et precipitabit eum consilium suum. Immisit enim in rete pedes suos, et in maculis eius ambulat. Tenebitur planta illius laqueo, et exardescet contra eum sitis. Abscondita est in terra pedica eius, et decipula illius super semitam. Undique terrebunt eum formidines, et involvent pedes eius. Attenuetur fame robur eius, et inedia invadat costas eius. Devoret pulcritudinem cutis eius, consumat brachia illius primogenita mors. Avellatur de tabernaculo suo fiducia eius, et calcet super eum quasi rex interitus. Habitent in tabernaculo illius socii eius qui non est, aspergatur in tabernaculo eius sulphur. Deorsum radices eius siccentur, sursum autem atteratur messis eius. Memoria illius pereat de terra, et non celebretur nomen eius in plateis. Expellet eum de luce in tenebras, et de orbe transferet eum. Non erit semen eius neque progenies in populo suo, nec ulle reliquie in regionibus eius. In die eius stupebunt novissimi, et primos invadet horror. Hec sunt ergo tabernacula iniqui, et iste locus eius qui ignorat Deum.

XIX

Respondens autem Iob dixit: Usquequo affligitis animam meam, et atteritis me sermonibus? En decies confunditis me, et non erubescitis opprimentes me. Nempe etsi ignoravi, mecum erit ignorantia mea. At vos contra me erigimini, et arguitis me obprobriis meis. Saltem nunc intelligite, quia Deus non equo iudicio afflixerit me, et flagellis suis me cinxerit. Ecce clamabo vim patiens, et nemo audiet: vociferabor, et non est qui iudicet. Semitam meam circumsepsit, et transire non possum, et in calle meo tenebras posuit. Spoliavit me gloria mea, et abstulit coronam de capite meo. Destruxit me undique, et pereo, et quasi evulse arbori abstulit spem meam. Iratus est contra me furor eius, et sic me habuit quasi hostem suum. Simul venerunt latrones eius, et fecerunt sibi viam per me, et obsederunt in gyro tabernaculum meum. Fratres meos longe fecit a me, et noti mei quasi alieni recesserunt a me. Dereliquerunt me propinqui mei, et qui me noverant obliti sunt mei. Inquilini domus mee et ancille mee sicut alienum habuerunt me, et quasi peregrinus fui in oculis eorum. Servum meum vocavi et non respondit, ore proprio deprecabar illum. Halitum meum exhorruit uxor mea, et orabam filios uteri mei. Stulti quoque despiciebant me, et cum ab eis recessissem, detrahebant michi. Abhominati sunt me quondam consiliarii mei, et quem maxime diligebam aversatus est me. Pelli mee consumptis carnibus adhesit os meum, et derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos. Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me. Quare persequimini me sicut Deus, et carnibus meis saturamini? Quis michi tribuat ut scribantur sermones mei? Quis michi det ut exarentur in libro stilo ferreo et plumbi lamina, vel celte sculpantur

Et aut

in silice. Scio enim quod redemptor meus vivit. et in novissimo die de terra surrecturus sum. et rursum circumdabor pelle mea. et in carne mea videbo deum salvatorem meum. Quem visurus sum ego ipse. et oculi mei conspecturi sunt: et non alius. Reposita est hec spes mea in sinu meo. Quare ergo nunc dicitis. persequamur eum et radicem verbi inveniamus contra eum. Fugite ergo a facie gladii quoniam ultor iniquitatum gladius est: et scitote esse iudicium.

XX

Respondens autem sophar naamathites dixit. Idcirco cogitationes mee varie succedunt sibi: et mens in diversa rapitur. Doctrinam qua me arguis audiam: et spiritus intelligentie mee respondebit mihi. Hoc scio a principio ex quo positus est homo super terram. quod laus impiorum brevis sit: et gaudium ypocrite ad instar puncti. Si ascenderit usque in celum superbia eius: et caput eius nubes tetigerit: quasi sterquilinium in fine perdetur: et qui eum viderant dicent. Ubi est? Velut somnium avolans non invenietur: transiet sicut visio nocturna. Oculus qui eum viderat non videbit: nec ultra intuebitur eum locus eius. Filii eius atterentur egestate: et manus illius reddent ei dolorem suum. Ossa eius implebuntur viciis adolescentie eius: et cum eo in pulvere dormient. Cum enim dulce fuerit in ore eius malum: abscondet illud sub lingua sua. Parcet illi. et non derelinquet illud: et celabit in gutture suo. Panis eius in utero illius vertetur in fel aspidum intrinsecus. Divitias quas devoravit evomet: et de ventre eius extrahet eas deus. Caput aspidum suget: et occidet eum lingua vipere. Non videat rivulos fluminis: torrentis mellis et butiri. Luet que fecit omnia: nec tamen consumetur. Iuxta multitudinem adinventionum suarum. sic et sustinebit. Quoniam confringens nudavit pauperes: domum rapuit et non edificavit eam: nec est satiatus venter eius. Et cum habuerit que cupierat: possidere non poterit. Non remansit de cibo eius: et propterea nichil permanebit de bonis eius. Cum satiatus fuerit artabitur: estuabit. et omnis dolor irruet in eum. Utinam impleatur venter eius: ut emittat in eum iram furoris sui. et pluat super illum bellum suum. Fugiet arma ferrea. et irruet in arcum ereum: eductus et egrediens de vagina sua. et fulgurans in amaritudine sua. Vadent et venient super eum horribiles: omnes tenebre abscondite sunt in occultis eius. Devorabit eum ignis qui non succenditur: affligetur relictus in tabernaculo suo. Revelabunt celi iniquitatem eius: et terra consurget adversus eum. Apertum erit germen domus illius: detrahetur in die furoris dei. Hec est pars hominis impii a deo: et hereditas verborum eius a domino.

XXI

Respondens autem iob dixit. Audite quaeso sermones meos: et agite penitentiam. Sustinete me ut et ego loquar: et post mea si videbitur verba ridete. Numquid contra hominem disputatio mea est: ut merito non debeam contristari? Attendite me. et obstupescite: et superponite digitum ori vestro. Et ego quando recordatus fuero pertimesco: et concutit carnem meam tremor. Quare ergo impii vivunt: sublevati sunt. confortatique divitiis? Semen eorum permanet coram eis: propinquorum turba et nepotum in conspectu eorum. Domus eorum secure sunt et pacate: et non est virga dei super eos. Bos eorum concepit et non abortivit: vacca peperit. et non est privata fetu suo. Egrediuntur quasi greges parvuli eorum: et infantes eorum exultant lusibus. Tenent tympanum et cytharam: et gaudent ad sonitum organi. Ducunt in bonis dies suos: et in puncto ad inferna descendunt. Qui dixerunt deo. recede a nobis: scientiam viarum tuarum nolumus. Quis est omnipotens. ut serviamus ei? Et quid nobis prodest si oravi-

uenimus illum? Veruntamen quia non sunt in manu eorum bona sua: consilium impiorum longe sit a me. Quotiens lucerna impiorum extinguetur. et superueniet eis inundatio: et dolores diuidet furoris sui. Erunt sicut palee ante faciem uenti: et sicut fauilla quam turbo dispergit. Deus seruabit filiis illius dolorem patris: et cum reddiderit. tunc sciet. Videbunt oculi eius interfectionem suam: et de furore omnipotentis bibet. Quid enim ad eum pertinet de domo sua post se: et si numerus mensium eius dimidietur? Numquid deum docebit quispiam scientiam. qui excelsos iudicat. Iste moritur robustus et sanus. diues et felix. Viscera eius plena sunt adipe: et medullis ossa illius irrigantur. Alius uero moritur in amaritudine anime sue: absque ullis opibus. Et tamen simul in puluere dormient: et uermes operient eos. Certe noui cogitationes uestras: et sententias contra me iniquas. Dicitis enim. Vbi est domus principis. et ubi tabernacula impiorum? Interrogate quemlibet de uiatoribus. et hec eadem illum intelligere cognoscetis: quia in diem perditionis seruatur malus: et ad diem furoris ducetur. Quis arguet coram eo uiam eius. et que fecit quis reddet illi? Ipse ad sepulchra ducetur: et in congerie mortuorum uigilabit. Dulcis fuit glareis cocyti: et post se omnem hominem trahit. et ante se innumerabiles. Quomodo ergo consolamini me frustra. cum responsio uestra repugnare ostensa sit ueritati?

Respondens autem eliphaz themanites dixit. Numquid deo conparari potest homo. etiam cum perfecte fuerit scientie? Quid prodest deo. si iustus fueris. aut quid ei confers. si inmaculata fuerit uita tua? Numquid timens arguet te. et ueniet tecum in iudicium. et non propter malitiam tuam plurimam et infinitas iniquitates tuas? Abstulisti enim pignus fratrum tuorum sine causa: et nudos spoliasti uestibus. Aquam lasso non dedisti: et esurienti subtraxisti panem. In fortitudine brachii tui possidebas terram: et potentissimus obtinebas eam. Viduas dimisisti uacuas: et lacertos pupillorum comminuisti. Propterea circumdatus es laqueis: et conturbat te formido subitanea. Et putabas te tenebras non uisurum: et impetu aquarum inundantium non oppressum iri. An cogitas quod deus excelsior celo sit. et super stellarum uerticem sublimetur? Et dicis. Quid enim nouit deus? Et quasi per caliginem iudicat. Nubes latibulum eius. nec nostra considerat: et circa cardines celi perambulat. Numquid semitam seculorum custodire cupis. quam calcauerunt uiri iniqui? Qui sublati sunt ante tempus suum: et fluuius subuertit fundamentum eorum. Qui dicebant deo recede a nobis: et quasi nichil posset facere omnipotens estimabant eum: cum ille implesset domos eorum bonis. Quorum sententia procul sit a me. Videbunt iusti et letabuntur: et innocens subsannabit eos. Nonne succisa est erectio eorum. et reliquias eorum deuorauit ignis? Acquiesce igitur ei et habeto pacem: et per hec habebis fructus optimos. Suscipe ex ore illius legem: et pone sermones eius in corde tuo. Si reuersus fueris ad omnipotentem edificaberis: et longe facies iniquitatem a tabernaculo tuo. Dabit pro terra silicem: et pro silice torrentes aureos. Eritque omnipotens contra hostes tuos: et argentum coaceruabitur tibi. Tunc super omnipotentem deliciis afflues: et eleuabis ad deum faciem tuam. Rogabis eum et exaudiet te: et uota tua reddes. Decernes rem et ueniet tibi: et in uiis tuis splendebit lumen. Qui enim humiliatus fuerit. erit in gloria: et qui inclinauerit oculos suos. ipse saluabitur. Saluabitur innocens: saluabitur autem in munditia manuum suarum.

Et fundamenta

XXIII

Respondens autem iob dixit. Nunc quoque in amaritudine est sermo meus: et manus plage mee aggrauata est super gemitum meum. Quis mich tribuat ut cognoscam et inueniam illum. et ueniam

usq; ad soliũ eius. Ponã coram eo
iudiciũ. et os meũ replebo increp
ationib;: ut sciam uba que michi
rñdeat. et intelligã qd loquat᷑ michi.
Nolo mlta fortitudĩe ↄtendat me
cũ: nec magnitudĩs sue mole me
pmat. Proponat eqtatẽ ↄ me: ⁊ p
ueniet ad uictoriã iudiciũ meũ.
Si ad orientẽ iero ñ apparet: si ad oc
cidentẽ. ñ intelligam illum. Si ad
sinistram. qd agam: nõ apphẽdã
eũ. Si me ũtam ad dextam: nõ uide
bo illum. Ipe uõ scit uiã meã: et p
bauit me qi aurum q̃ p igne tnsit.
Vestigia eius secut᷑ est pes meus:
uiã eius custodiui. et ñ declinaui
ex ea. A mandatis labioꝝ eius nõ
recessi: ⁊ in sinu ~~eius~~ mio abscondi
ũba oris eius. Ipe ẽi solus ẽ: ⁊ neõ
auertere põt cogitatiões ei⁹: ⁊ aĩa ei⁹
qdcũq; uoluit hoc fecit. Cũ expleue
rit in me uolũtatẽ suã: et alia ꝑ
mlta similia p̃sto sunt ei. Et iõco
a facie ei⁹ turbatus sum: et ↄsidẽans
eũ. timore sollicitor. Deus molliu
it cor meũ: et oĩpotẽs ↄturbauit
me. Nõ eñ perii ꝓp imminentes te
nebras: nec faciẽ meã opuit cali
go.

XXIIII

Ab oĩpotente nõ st᷑ abscon
dita tpa. Qui aũt nouert eũ: ignor
ant dies illius. Alii terminos trans
tulerunt: diripuerũt greges ⁊ pa
uerunt eos. Asinũ pupilloꝝ ab
egerunt: ⁊ abstulerunt ꝓ pignoẽ
bouẽ uidue. Subũterũt paupe
rum uiã: et oppssunt parit᷑ man
suetos tre. Alii qi onagri in dẽsto.
egrediũt᷑ ad opus suum: uigilã
tesq; ad p̃dã ꝓparãt panẽ liberis.
Agrum nõ suum demetiũt: ⁊ ui
neam eius qui oppssunt uindem
iãt. Nudos dimittũt hoĩes indu
mẽta tollentes: qb; ñ ẽ opimẽtum
in frigore. quos hymbres montiũ
rigãt. et ñ habẽtes uelamẽ ample
xãtur lapides. Vim fecerũt dep
dantes pupillos: et uulgũ pau
perẽ spoliauerũt. Nudis et incedẽ
tib; absq; uestitu: et esurientib;
tulert᷑ spicas. Int᷑ aceruos eoꝝ me
ridiati sũt: qui calcatis torcl'arib;
sitiũt. De ciuitatib; fecerũt uiros
gemere. et aĩa uulneratoꝝ clam
abit: et dñs inultum abire ñ pati
t᷑. Ipi fuerunt rebelles lumini: ne
scierũt uias ei⁹: nec reũsi st᷑ p sem
itas illi⁹. Mane primo ↄsgit homi
cida: ⁊ interficit egenum et pauperem:
p nocte ũo erit qi fur. Ocul⁹ adul
teri obsuat caligĩẽ: dicẽs. Non
uidebit me oculus. Et opiet uul
tum suũ. P fodit in tenebris dom
os. sic' in die ↄdixerãt sibi: et igno
rauert᷑ lucẽ. Si subito apparuerit
aurora arbitrãtur umbrã mortis:
et sic in tenebris qi in luce ãblãt.
Leuis ẽ sup faciẽ aq̃. Maledicta sit
ps eius in terra: nec ãblet p uiam
uinearũ. Ad nimiũ calorẽ trãseat
ab aqs niuiũ: et usq; ad ĩferos
pccm illi⁹. Obliuiscat᷑ eius mia:
dulcedo illi⁹ umis. Nõ sit in recor
datiõe: s; ↄteratᷓ qi lignũ in fructu
osũ. Pauit ẽi sterilẽ et q̃ nõ parit:
et uidue bene ñ fecit. Detraxit fo
tes ĩ fortitudĩe sua: et c̃ steterit.
ñ credet uite sue. Dedit ei dñs locũ
pñie: et ille abutit᷑ eo ĩ supbiam.
Oculi aũt ei⁹ st᷑ in uiis illi⁹. Ele
uati st᷑ ad modicũ. et ñ subsistent:
et humiliabũtur sic' oĩa et auferent᷑:
et sic' sũmitates spicarũ ↄterent᷑.
Quod si ñ ẽ ita: qs me potit᷑ arguere
ẽẽ mẽtitũ. et ponere añ deũ uerba
mea:

Respõdẽs aũt baldad suithes dix᷑. Potestas et terror apd eum
ẽ: q facit ↄcordiã in sublimibus
suis. Numqd ẽ nũs militũ eius:
Et sup quẽ nõ sgit lumẽ illi⁹: Nũq
iustificari põt hõ ↄpatus dõ. aut
apparere mund⁹ natus de mulie
re: Ecce etiã luna nõ splendet. ⁊
stelle ñ st᷑ mũde in conspectu ei⁹:
q̃nto magis hõ putredo et fili⁹ hoĩs
uermis:

Respõdẽs aũt iob dix᷑. Cui adiutor es: Nũqd inbecillis:

Et sustentas brachium eius q nō est
fortis. Cui dedisti consiliū: forsitā
illi qui nō hꝫ sapiām. Et prudentiā
tuā: ostendisti plurimā. Quē doce
voluisti: Nōne eū q fecit spiramē
tum: Ecce gigantes gemūt sub
aqs: et qui habitant cū eis. Nud
ē infernus corā illo: ꝛ nullū ē
operimtū pditioī. Qui extendit a
quilonē sup vacuū: et appendit t
rām sup nichil. Qui ligat aquā
in nubibꝫ suis: ut nō erūpāt pa
riē deorsū. Qui tenet vultū soli
sui: et expādit sup illō nebulā
suā. Terminū circūdedit aqs: us
qꝫ dum finiant lux et tenebre.
Colūpne celi contremiscūt: ꝛ pa
vent adnutū eī. In fortitudīe illi
repente maria ꝯgregata sūt: et pru
dentia eius pcussit supbū. Spc eī
ornauit celos: ꝛ obstetricāte manū
[illegible] eductꝰ ē coluber tortuosus. Ec
ce hec ex pte dicta sūt viaꝝ eī. Et cū
vix paruā stillā smonū eius audi
erimus: qs poterit tonitruū mag
nitudinis eius intueri:

Addidit quoqꝫ Iob assumēs parabolā
suā: et ait. Vivit dñs q abstulit iu
diciū meū. et oīpotēs q ad amari
tudinē adduxit aiām meā: qꝛ donec
sup ē halitus ī me. et spc dei in na
ribꝫ meis: nō loquentur labia mea
iniqtatē: nec lingua mā meditā
bitur mēdaciū. Absit a me: ut iu
stos vos eē iudicē. Donec deficiam:
nō recedā ab innocentia mea. Iusti
ficatioēm meā quā cepi tenere: nō
deserām. Neqꝫ enim rephendit me
cor meū: in omī vita mea. Sit enim
ut impius inimicꝰ meus: ꝛ adūsariꝰ
meꝰ qsi iniquus. Que enī spes ē ypo
crite si auare rapiat. et nō liberet
dñs aiām eius: Numqd dñs audiet cla
morē illius. cum venerit sup illū
angustia: Aut poterit in oīpotente
delectari. et invocare deum in omī
tpr: Docebo vos p manū dei. q oī
potēs hāt: nec abscondā. Ecce oēs
vos nostis: et qd sine cā vana loq
mini: Hec ē pars hoīs impii apd
dm: et hereditas violentoꝝ q ab oī
potente suscipient. Si multiplica
ti fuerint filii eius. in gladio erunt:
et nepotes eius nō saturabunt pa
ne. Qui reliq fuerint ex eo. sepelien
tur in interitu: et vidue illius nō
plorabūt. Si cōportauerit qsi terrā
argentū. et sicut lutū pparauerit ves
timenta: pparabit qdē. sꝫ iustus vesti
etur illis: et argentū innocēs di
videt. Edificauit sicut tinea domū
suā: et sicut custos fecit umbraculū.
Dives cū dormierit nichil secū au
feret: apiet oclos suos et nichil in
veniet. Apphendet eū qsi aqua inopia:
nocte opprimet eum tempestas.
Tollet eum ventꝰ urens ꝛ auferet:
et velut turbo rapiet eū de loco suo.
Emittet sup eū et nō parcet: de manū
eius fugiēs fugiet. Striget sr eū
manꝰ suas: et sibilabit sup illū
intuens locū eius.

XXVIII

Habet argentū venarū suaꝝ prin
cipia: ꝛ auro locꝰ ē in quo ꝯflatur:
ferrū de terra tollitur: et lapis solutꝰ
calore in es vertitur. Tempus posuit
tenebris: et univsoꝝ finē ipse cō
siderat. Lapidē quoqꝫ caliginis ꝛ um
brā mortis dividit torrēs a ppło p
egrināte: eos quos oblitus ē pes e
gentis hoīs. et in vios. Terra de qua
oriebatur panis: in loco suo igni
subūsa ē. Locus saphiri lapides eī:
et glebe illius auꝝ. Semitā igno
rauit avis: nec intuitꝰ ē eā oculus
vulturis. Nō calcauerūt eā filii
institoꝝ: nec ptransiuit p eā leena.
Ad silicē extēdit manū suā: subūr
tit a radicibꝫ mōtes. In petris rivos
scidit: ꝛ oē ptiosum vidit oculus
eius. Profunda quoqꝫ fluvioꝝ scr
tatus est: et abscondita pduxit in
lucem. Sapientia vō ubi invenit.
ꝛ quis ē locus intelligentie: Nescit
hō ptiū eius: nec invenit in tra
suauiter viventiū. Abyssus dicit.

Effundet

nō ē in me: et mare loqt̃. n̄ ē mec̄.
Nō dabitur aurum obrizum p ea:
nec appendetur argentū in cōm
utatiōe eius. Nō ɔferetur tinctis
indie coloribȝ: nec lapidi sardoni
co p̄tiosissimo l' saphyro. Nō ade
quabitur ei aurū l' uitrū. nec cō
mutabunt p ea. uasa auri excelsa.
ɔ eminentia: n̄ cōmemorabunt ɔ
paratiōe eius. trahit aūt sapia de
occultis. Nō adequabit ei topazi⁹
de ethyopia: nec tincture mundi
ssime ɔponetur. Vn̄ ergo sapia
uenit. et q̄s ē locus intelligētie:
Abscōdita est ab oculis oīm̄ uiuē
tium. Volucres quoq; celi latet.
Pditio et mors: dixunt. Auribus
nr̄is: audiuim⁹ famā eius. Deus
intelligit uiā eius: et ip̄e nouit
locū eius. Ip̄e ei fines mūdi īt ue
t: ɔ oīa q̄ sub celo st̄ respicit. Qui fe
cit uentis pōdus: ɔ aquas appen
dit in mensura. qn̄ pōebat pluuiis
legē ɔ uiā p̄cellis sonātibȝ: tūc ui
dit illam. et ennarrauit. et p̄par
auit. et inuestigauit. Et dixit
hōi. Ecce timor dn̄i. ip̄a ē sapia: ɔ
recedere a malo. intelligentia.

Exponent;

XXIX

Addidit aūt iob assumens parabolā
suam: et dix̄. Quis michi tribuat
ut sim iux̄ mēses pristinos. s̄ dies
qbȝ d̄s custodiebat me: Quādo
splendebat lucerna eius sup capt̄
meū: et ad lumē eius ābulabā in
tenebris. Sic fui in diebȝ adolescē
tie mee. qn̄ secreto d̄s erat in taber
naclo meo: qn̄ erat oīpotēs mec̄
ɔ in circuitu mō pueri mi. Quādo
lauabā pedes meos butiro: ɔ pet̄
fundebat michi riuos olei. Qn̄ p
cedebā ad portā ciuitatis: ɔ i platē
a parabāt cathedrā michi. Videbāt
me iuuenes ɔ abscondebāt: ɔ sen
es assurgentes stabāt. Principes ce
ssabāt loq̄: et digitū supponebāt
ori suo. Vocem suā cohibebāt duces:
ɔ lingua eorū gutturi suo adherebat.
Auris audiens beatificabat me.
ɔ oculus uidens testimoniū redde
bat michi: eo q̄d liberassē paupe
rem uociferantē. et pupillū cui n̄
erat adiutor. Benedictio perituri sr̄
me ueniebat: et cor uidue ɔsolat⁹
sum. Iustitia indutus sū: et uesti
uit me sic̄ uestimētū. et diademate
iudicio mō. Oculus fui ceco: ɔ pes
clauto. Pat̄ eram paupm̄: et cām
q̄ nesciebā diligentissime inues
tigabā. Conterebā mollas iniq̄:
et d̄ dentibȝ illi⁹ auferebā p̄dā. Di
cebāq; In nidulo mō moriar: et
sic̄ palma mlt̄iplicabo dies. Rad
ix mea ap̄ta ē secus aquas: et ros
morabt̄ in messiōe mea. Glā mea
semp innouabt̄: et arc⁹ meus i ma
nu mea instaurabit̄. Qui me au
diebāt. expectabāt snām meam:
et intenti tacebāt ad ɔsiliū meū.
Verbis mīs addē nich audebāt: ɔ
sup illos stillabat eloquiū meū.
Expectabāt me sic̄ pluuiā: et os
suū apiebāt q̄i ad imbrē serotinū.
Si qn̄ ridebā ad eos. n̄ credebant:
et lux uultus mei n̄ cadebat ītrā.
Si uoluissē ire ad eos: sedebā pri
mus. Cūq; sederē q̄i rex. circūstāte
exercitu: erā tn̄ merentiū ɔsolator.

XXX

Nunc aūt deridēt me iuniores
tp̄e. quorū n̄ dignabar patres po
nere cum canibȝ gregis mī: quo
rum uirtus manuū erat michi
pro nichilo. et uita ip̄a putabāt̄
indigni: egestate et fame stiles.
Qui rodebānt ī solitudīe. squalē
tes calamitate et misia: et mā
debāt herbas et arborū cortices:
et radix iunipoꝛ erat cibȝ eorū.
Qui de cōuallibȝ ista rapiētes. c̄
singl'a repperissent: ad ea c̄ clam
ore currebāt. In desertis hītabāt
torrentiū. et in cauernis tre: l' sr
glareā. Qui int̄ huiuscemodi leta
bantur: et ēē sub sentibȝ d̄litias
ɔputabāt. filii stultorū et igno
bilium: et in t̄ra penitus nō pa
rentes. Nunc aūt in eorū cāticū uer

sus sum. et fctus sum eis puerbium.
Abhominant me. et longe fugi
unt a me: et fatie mea conspue
re n uerent. Pharetra enim suam
apuit. et afflixit me: et frenu
posuit in os meu. Ad dexteram o
rientis calamitates mee ilico sur
rexunt: pedes meos subuterut.
et oppssunt qsi fluctibus semitis
suis. Dissipauerut itinera mea et
insidiati sut mich. et pualuert:
et n fuit qui ferret auxiliu. Quasi
rupto muro et apta ianua irrue
rut sup me: et ad meas miserias de
uoluti st. Redactus sum in nichi
lum. Abstulit qsi uentus desi de
riu meu: et uelut nubes ptransiit
salus mea. Nunc at in memetipo
marcescit aia mea: et possidet me
dies afflictionis. Nocte os meu pfo
ratur doloribz: et qui me comedut
n dormiut. In multitudine eoru
consumitur uestimtu meu: et qsi
capitio tunice succinxerut me. Co
paratus sum luto: et assimilatus su
fauille et cineri. Clamabo ad te. et n
exaudies me: sto et no respicis i
me. Mutatus es mich in crudele:
et in duritia manus tue aduersaris m.
Eleuasti me: et qsi sup uentu pon
ens elisisti me ualide. Scio qz mo
ti trades me: ubi ostituta e dom oi
uiuenti. Vertm n ad osuptione
eoru emittis manu tua: et si corru
erit ipe saluabis. Flebam quodam sup
eo qui afflictus erat: et opatiebat
aia mea paupi. Expectabam bona
et uenerunt mich mala: pstol
abar luce. et erupunt tenebre. In
teriora mea efferbuerut absq ull
a requie: puenerut me dies affli
ctionis. Merens incedebam: sin fu
rore osgens in turba clamabam.
Frater fui draconu: et socius struc
tionum. Cutis mea denigrata est
sup me: et ossa mea aruerunt p
caumate. Versa e in luctu cythara
mea: et organu meu in uoce flentiu.

XXXI

Pepigi fedus cum oculis meis: ut ne
cogitare quide de uirgine. Quam ei
ptem habet in me deus desup. et he
reditate oipotens de excelsis. Nu
quid n pditio e iniquo. et aliena
tio opantibz iniqtate. None ipe
osidat uias meas. et cunctos gssus
meos dinumerat. Si ambula
ui in uanitate. et festinauit i do
lo pes meus. appendat me in sta
tera iusta: et sciat ds simplicitate
mea. Si declinauit gssus meus de
uia. si secutus e oculus meus cor
meu. et manibz meis adhesit ma
cula: seram et alius comedat: et pge
nies mea eradicet. Si deceptu e
cor meu sup mliere. et si ad hosti
um amici mi insidiatus sui: scor
tum sit alterius uxor mea. et sr illa
incuruent alii. Hoc ei nefas est:
et iniqtas maxima. Ignis e usq ad
pditione deuorans: et oia eradi
cans genimina. Si otepsi iuditi
u subire cu suo meo et ancilla mea:
cu disceptarent adusum me. Qd
ei fatia cu surrexit ad iudicandu
ds. et cu qsierit qd illi rndebo. Nu
qd n in utero fecit me q et illum
opatus e. et formauit i uulua unus.
Si negaui qd uolebant paupibus:
et oculos uidue expectare feci. Si
comedi bucella mea sol. et n comedit
pupillus ex ea: qz ab infantia cre
ceuit mec miseratio. et de utero ma
tris mee. egssa e mec. Si despexi p
teunte. eo qd n habuit indumtu.
et absq opimento paupem: sin be
nedixunt mich latera ei. et de ue
lleribz ouiu meaz calefactus est.
Si leuaui sup pupillu manu me
am. etia cum uiderem me in porta
supiore: humerus meus a iunctura
sua cadat. et brachiu meu cu suis
ossibz oteratur. Semp ei qsi tumtes
sup me fluctus. timui deu: et pdus
eius ferre n potui. Si putaui auru
robur meu: et obrizo dixi. fiducia
mea. Si letatus sum sup multis

Et osuptione

diuitiis meis: ⁊ q̄r plurima reppit
manus mā. Si uidi solē cum r̄
fulgēt. et lunā incedentē clare.
et letatū ē cor meū in abscōdito.
et osculatus sum manū meā ore
meo: que ē iniq̄tas maxima. et ne
gotiatio ꝯ deum altissimū. Si ga
uisus sum ad ruinā eius q̄ me o
dat: et exultaui qđ inuenisset eū
malū. Non enim dedi ad peccādū
guttur meū: ut expeterē maledi
cens aīā eius. Si nō dixerūt uiri ta
bernaculi mī. quis det de carnibus
eius ut saturemur: foris nō mansit
pegrinꝰ: ostiū meū uiatori patu
it. Si abscondi q̄i hō pccm meū:
et celaui in sinu mō iniq̄tatē me
am. Si expaui ad multitudinē ni
miā. et despectio ꝓpinquor̄ terruit
me: ⁊ nō magis tacui. nec egressus r̄
sum ostium. Quis michi tribuat audi
torē. ut desiderium meū oīpotens
audiat. et librū scribat ipē q̄ iudi
cat. ut in humero meo portē illū.
et circūdē illum q̄i coronā michi:
p singlos gradus mōs ꝓnuntiabo
o illum: et q̄i principi offerā eum.
Si aduersū me terra mea clamat: ⁊
cū ipā sulci eiꝰ deflent: si fructus
eiꝰ comedi. absq̄ȝ pecuniā. et aīā ag
colar̄ eiꝰ afflixi: pro frumento oriat mī
tribulus. et pro ordeo spina.

XXXII

Omiserunt aūt tres uiri isti r̄ndere io
b: eo qđ iustus sibi uideret̄. Et irat̄
indignatusq̄ȝ ē heliu filius bara
chel buzites de cognatōe ram. iratus
ē aūt aduersus iob. eo q̄ iustum
se eē diceret corā dō. Porro aduersum
tres amicos eiꝰ indignatꝰ ē: eo q̄
non inuenissent r̄nsionē rationabilē. s̄ȝ
tantūmō ꝯdēpnassent iob. Igitur he
liu expectauit iob loq̄ntē: eo q̄
seniores eēnt q̄ loq̄bātur. Cū aūt ui
disset q̄ tres r̄ndere nō possent: iratꝰ ē
uehemēt̄. R̄ndensq̄ȝ heliu filiꝰ barach
el buzites: dixit. Iunior sum tpr̄e.
uos aūt antiquiores: idcirco demisso
capite ueritus sum indicare uob
sciām meā. Sperabam enī q̄ etas
prolixior loqueretur: et annor̄ multi
tudo doceret sapiām. Sȝ ut uideo.
spc̄ ē in hoībȝ: ⁊ inspiratio oīpotē
tis dat intelligentiā. Nō s̄t lōge
ui sapientes: nec senes intelligūt
iudicium. Ideo dicā audite me:
ostendā uobis etiā ego sapiām
meā. Expectaui eī s̄moēs urōs.
audiui prudentiā urām donec di
sceptaretis s̄moībȝ uris: et donec
putabā uos aliqd dicere. ꝯsiderabā.
Sȝ ut uideo nō est q̄ possit argu
ere iob: et r̄ndere ex uobis s̄moibꝰ
eius. Ne forte dicatis. inuenimus
sapiām. deus piecit eū. et nō hō. Ni
hil locutus ē mihi: et ego nō s̄ ser
mones urōs r̄ndebo illi. Extim
uerūt nec r̄nderunt ult̄: abstule
runtq̄ȝ a se eloq̄a. Qm̄ igit̄ expecta
ui et nō s̄t locuti. steterunt. nec r̄
r̄nderunt ultra: r̄ndebo et ego r̄
ptem meā. et ostendam sciām r̄
meā. Plenus sum eī s̄moībȝ: et
coartat me spc̄ uteri mei. En uent̄
mīs q̄i mustū absq̄ȝ spiraculo: q̄
lagunculas nouas dirūpit. Loq̄r
⁊ respirabo paululū: apiā labia
mea. et r̄ndebo. Nō accipiā psonā
uiri: ⁊ deū hoī nō eq̄bo. Nescio enī
q̄ādiu subsistam: ⁊ si post mo
dicum tollat me factor mīs.
Audi igit̄ iob eloq̄a mea: et oēs ser
moēs mōs ausculta. Ecce apui
os meū: loq̄tur lingua mea in
faucibȝ meis. Simplici corde mō
s̄moēs mī: et sententiā labia mā
purām loq̄nt̄. Spc̄ dei fecit me:
⁊ spiraculū oīpotentis uiuifica
uit me. Si potes r̄nde mī: et aduer
sus fatiē meā ꝯsiste. Ecce ⁊ me sic̄
⁊ te fecit deus: et dē eodē luto ego
quoq̄ȝ formatꝰ sū. Uerū tn̄ mirac
ulū meū nō te terreat: ⁊ eloq̄ntia
mā nō sit tibi grauis. Dixisti ergo ī
auribȝ mīs: ⁊ uocē uerbor̄ audiui.
Mundus ego sum. et absq̄ȝ delic
to. imaculatus: et nō ē iniq̄tas

inme. Quia q̄relas ī me repp̄it: io
arbitratus ē me inimicū sibi. Po
suit innervo pedes eius meos: cu
stodiuit oēs semitas meas. Hec ē
ergo: in quo n̄ es iustificatus. Re
spondebo t̄: q̄z maior sit d̄s hoīe.
Adūsus eū ɔtendis: q̄d n̄ ad oīa ū
ba r̄ndit tibi. Semel loq̄t̄ d̄s: ⁊ sc̄
idipm̄ n̄ repetit. Per somnium
in visiōe nocturna. qn̄ irruit sop
or sr̄ hoīes et dormiunt ī lectulo.
tūc apit aures viror. et erudiens
eos instruit disciplina. ut auertat
hominē ab hiis q̄ facit. et liberet eū
a sup̄bia. Eruēs aīam ei⁹ a corru
ptione: ⁊ vitam illi⁹ ut n̄ t̄nseat
in gladiū. Increpat quoq̄z p̄ dolo
rē in lectulo: et oīa ossa ei⁹ mar
cescē facit. Abhoīnabit̄ sit ei ī ui
ta sua panis: ⁊ aīe illi⁹ cibz ante
ɔsidabil'. Tabescet caro eius: et
ossa q̄ tecta fuerāt nudabūt. Ap
propinq̄bit corruptōi aīa ei⁹: et
uita illius mortiferis. Si fuit p
eo angls loq̄ns ūnū d̄ silibz. ut
annūntiet hoīs eq̄tatē: miserebi
eius et dicet. Lība eū: ut nō de
scendat ī corruptiōez. Inueni. ī
quo ei ꝓpitier. Consūpta ē caro ei⁹
a suppliciis: reūtatur ad dies ad
olescentie sue. Dep̄cabit' dn̄m ⁊ pla
cabil' ei erit. et uidebit fatiē eius
in iubilo: et reddet hoī iustitiam
suā. Respitiet hoīes: et dicet. Pe
caui. et uere deliq̄: et ut erā dign⁹
n̄ recepi. Libauit aīā suā ne per
geret in interitū: s̄z uiuens lucez
uidet. Ecce h̄ oīa opat' deus trib̄z
uicibz p singlos: ut reuocet aīas
eor a corruptiōe. et illuminet
luce uiuentiū. Attende iob et
audi me: ⁊ tace dū ego loquor.
Si āt h̄es qd loq̄ris: r̄nde m̄. Loq̄
re. Volo enim te apparere iusti̇.
Q̄d si nō h̄es audi me: tace. et do
cebo te sapiām.

PRonuntians itaq̄z heliu: etiaz
h̄ locutus ē. Audite sapientes ū
ba mea: et eruditi auscultate me.
Auris enī ūba p̄bat: et guttur es
cās gustu diiudicat. Iudiciū eliga
mus nobis: et int' nos uideamus
q̄d sit melius. Quia dix' iob. iust⁹
sum: et d̄s subūtit iudiciū meū.
In iudicādo eī me. mēdatiū ē: uio
lenta sagitta mea absq̄z ullo pe
cato. Quis ē uir ut ē iob. q̄ bibit
sub sannatiōem q̄ aq̄: q̄ gradit'
cū opantibz iniq̄tatē. et ambl'at
cū uiris ipiis: Dixit eī. Nō placeb'
uir dō: etiam si cucurrerit cū eo.
Idō uiri cordati audite me. Absit
a dō ipietas: et ab oīpotente iniq̄
tas. Opus eī hoīs reddet ei: et iux
uias singlor restituet eis. Vere eni
d̄s n̄ ɔdempnabit frustra: nec oī
potens subūtet iudiciū. Quē ɔsti
tuit alium sup t̄ra. aut quē posu
it sup orbē quē fabricatus ē: Si
direxerit ad eū cor suū: sp̄m illius
et flatum ad se trahet. Deficiet oīs
caro simł': et hō in cinerē reūtetur.
Si h̄es ergo intellectū audi q̄d dici
tur: ⁊ ausculta uocē eloq̄i mei. Nū
quid q̄ n̄ amat iudicium. sanari
pōt: Et quomō tu eū q̄ iustus ē.
in tan̄ ɔdempnas: Qui dicē regi. a
postata: q̄ uocat duces ipios. q̄ nō
accipit psoās principū: nec cogno
uit tyrannū cū disceptaret ɔ pau
perē: op⁹ enī manuū eius s̄t uniu
ersi. Subito morient'. et i media
nocte t̄babūnt' p̄p̄ et p̄t̄nsibt: et au
ferent uiolentiā absq̄z manu. Ocli
enī eius sr̄ uias hoīum: et oēs gressus
eorū ɔsidat. Nō sūt tenebre. et n̄ ē
umbra mortis: ut abscōdāt ibi q̄ o
pant' iniq̄tatē. Neq̄z eī ultra in hō
minis potestate ē: ut ueniat ad de
um in iudiciū. Conteret multos et in
nūabiles: ⁊ stare fatiet alios p eis.
Nouit eī opa eor: et idcō īducet
noctē [conterent]. Qui impios p̄cussit
eos ī loco uidentiū: q̄ q̄i de īdustria
recesserunt ab eo. et oēs uias ei⁹ intel
ligere noluerūt: ut puenire facerēt

Et curuabunt

Et iuditio;

ad deum clamorem egeni. et audiret uocem pauperum. Ipso enim concedente pacem: quis est qui condempnet? Ex quo absconderit uultum suum, quis est qui contempletur eum? Et super gentem. et super omnes homines. Qui regnare facit hominem ypocritam: propter peccata populi. Quia ergo ego locutus sum ad deum: te quoque non prohibeo. Si erraui tu doce me: si iniquitatem locutus sum. ultra non addam. Numquid a te deus expetet eam quia displicuit tibi? Tu enim cepisti loqui et non ego. Quod si quid nosti melius: loquere. Viri intelligentes loquantur michi: et uir sapiens audiat me. Iob autem stulte locutus est: et uerba illius non sonant disciplinam. Pater mi: probetur iob usque ad finem. Ne desinas ab homine iniquitatis: qui addidit super peccata sua blasphemiam. Inter nos interim constringatur: et tunc ad iudicium prouocet sermonibus suis deum.

XXXV

Igitur heliu hec rursum locutus est. Numquid equa tibi uidetur tua cogitatio. ut diceres iustior deo sum? Dixisti enim. Non tibi placet quod rectum est: uel quid tibi proderit si ego peccauero? Itaque ego respondebo sermonibus tuis. et amicis tuis tecum. Suspice celum. et intuere: et contemplare ethera quod altior te sit. Si peccaueris quid ei nocebis? Et si multiplicate fuerint iniquitates tue: quid facies contra eum? Porro si iuste egeris. quid donabis ei. aut quid de manu tua accipiet? Homini qui similis tui est. nocebit impietas tua: et filium hominis adiuuabit iustitia tua. Propter multitudinem calumpniatorum clamabunt: et eiulabunt propter uim brachii tirannorum. Et non dixit. ubi est deus qui fecit me. et qui dedit carmina in nocte: qui docet nos super iumenta terre. et super uolucres celi erudit nos. Ibi clamabunt et non exaudiet: propter superbiam malorum. Non enim frustra audiet deus: et omnipotens singulorum causas intuebitur. Etiam cum dixeris. non considerat: iudicare coram illo. et expecta eum. Nunc enim non infert furorem suum: nec ulciscitur scelus ualde. Ergo iob frustra aperit os suum: et absque scientia uerba multiplicat.

XXXVI

Addens quoque heliu: hec locutus est. Sustine me paululum et indicabo tibi: adhuc enim habeo quod pro deo loquar. Repetam scientiam meam a principio: et operatorem meum probabo iustum. Vere enim absque mendatio sermones mei: et perfecta scientia probabitur tibi. Deus potentes non abicit: cum et ipse sit potens. Sed non saluat impios: et iudicium pauperibus tribuit. Non aufert a iusto oculos suos: et reges in solio collocat in perpetuum. et illi eriguntur. Et si fuerint in cathenis. et uinciantur funibus paupertatis. indicabit eis opera eorum et scelera eorum: quia uiolenti fuerunt. Reuelabit quoque aurem eorum ut corripiat: et loquetur. ut reuertantur ab iniquitate. Si audierint et obseruauerint: complebunt dies suos in bono. et annos suos in gloria. Si autem non audierint. transibunt per gladium: et consumentur in stultitia. Simulatores et callidi prouocant iram dei: neque clamabunt cum uincti fuerint. Morietur in tempestate anima eorum: et uita eorum inter effeminatos. Eripiet pauperem de angustia sua: et reuelabit in tribulatione aurem eius. Igitur saluabit te de ore angusto latissime: et non habente fundamentum subter se. Requies autem mense tue: erit plena pinguedine. Causa tua quasi impii iudicata est: causam autem tuam iudiciumque recipies. Non te ergo superet ira ut aliquem opprimas: nec multitudo donorum inclinet te. Depone magnitudinem tuam absque tribulatione: et omnes robustos fortitudine. Ne protrahas noctem: ut ascendant populi pro eis. Caue ne declines ad iniquitatem: hanc enim cepisti sequi post miseriam. Ecce deus excelsus in fortitudine sua: et nullus ei similis in legislatoribus. Quis poterit scrutari uias eius. aut quis audet ei dicere operatus es iniquitatem? Memento quod ignores opus eius: de quo cecinerunt uiri. Omnes homines uident eum: unusquisque intuetur procul. Ecce deus magnus uincens scientiam nostram: numerus annorum eius inestimabilis. Qui

Erat

Et iniquitas

Et

aufert stillas pluvie: et effundit ymbres ad instar gurgitum. que de nubibus fluunt: que pretexunt cuncta desuper. Si voluerit extendere nubes quasi tentorium suum. et fulgurare lumine suo desuper: cardines quoque maris operit. Per hec enim iudicat populos: et dat escas multis mortalibus. In manibus abscondit lucem: et precepit ei ut rursus adveniat. Annuntiat de ea amico suo quod possessio eius sit: et ad eam possit ascendere.

Super hoc expavit cor meum: et emotum est de loco suo. Audite auditionem in terrore vocis eius: et sonum de ore illius procedentem. Subter omnes celos ipse considerat: et lumen illius super terminos terre. Post eum rugiet sonitus. tonabit voce magnitudinis sue: et non investigabitur cum audita fuerit vox eius. Tonabit deus in voce sua mirabiliter: qui facit magna et inscrutabilia. Qui precipit nivi ut descendat super terram: et hyemis pluviis. et ymbri fortitudinis sue. Qui in manu omnium hominum signat: ut noverint singuli opera sua. Ingredietur bestia latibulum suum: et in antro suo morabitur. Ab interioribus egredietur tempestas: et ab arcturo frigus. Flante deo concrescit gelu: et rursum latissime funduntur aque. Frumentum desiderat nubes. et nubes spargunt lumen suum. Que lustrant cuncta per circuitum. quocumque eas voluntas gubernantis duxerit: ad omne quod preceperit illis. super faciem orbis terrarum. Sive in una tribu. sive in terra sua. sive in quocumque loco misericordie sue eas iusserit inveniri. Ausculta hec iob: sta et considera mirabilia dei. Numquid scis quando preceperit deus pluviis. ut ostenderent lucem nubium eius? Numquid nosti semitas nubium magnas. et perfectas scientias? Nonne vestimenta tua calida sunt. cum perflata fuerit terra austro? Tu forsitan cum eo fabricatus es celos: qui solidissimi quasi ere fusi sunt. Ostende nobis quid dicamus illi. Nos quippe involvimur tenebris. Quis narrabit ei que loquor? Etiam si locutus fuerit homo: devorabitur. At nunc non vident lucem. Subito aer cogetur in nubes: et ventus transiens fugabit eas. Ab aquilone aurum venit: et ad deum formidolosa laudatio. Digne eum invenire non possumus. Magnus fortitudine et iudicio et iustitia: et enarrari non potest. Ideo timebunt eum viri: et non audebunt contemplari omnes qui videntur esse sapientes.

XXXVIII

Respondens autem dominus iob de turbine dixit. Quis est iste involvens sententias sermonibus imperitis? Accinge sicut vir lumbos tuos. interrogabo te. et responde michi. Ubi eras quando ponebam fundamenta terre? Indica michi si habes intelligentiam. Quis posuit mensuras eius si nosti. vel quis tetendit super eam lineam? Super quo bases illius solidate sunt? Aut quis dimisit lapidem angularem eius. Cum me laudarent simul astra matutina: et iubilarent omnes filii dei? Quis conclusit hostiis mare. quando erumperet quasi de vulva procedens. cum ponerem nubem vestimentum eius. et caligine illud quasi pannis infantie obvolverem? Circumdedi illud terminis meis: et posui vectem et hostia. Et dixi. Usque huc venies. et non procedes amplius: et hic confringes tumentes fluctus tuos. Numquid post ortum tuum precepisti diluculo. et ostendisti aurore locum suum? Numquid tenuisti concutiens extrema terre. et excussisti impios ex ea? Restituetur ut lutum signaculum. et stabit sicut vestimentum. Auferetur ab impiis lux sua: et brachium excelsum confringetur.

XXXIX

Numquid ingressus es profunda maris. et in novissimis abyssi deambulasti? Numquid aperte sunt tibi porte mortis. et hostia tenebrosa vidisti? Numquid considerasti latitudinem terre? Indica michi si nosti omnia: in qua via habitet lux. et tenebrarum quis locus sit. ut ducas unumquodque ad terminos suos. et intelligas semitas domus eius. Sciebas tunc quod nasciturus esses. et n

nũm dierũ tuoꝝ nouãs? Numq̃ ingressus es thesauros niuis. aut thesauros grandinis aspexisti. que pparaui in tp̃e hostis. in die pugne et belli? Per quã uiã spargitur lux. diuiditur estus sup terram? Quis dedit uehementissimo imbri cursum. et uiã sonanti tonitrui. ut plueret sup terram. absq; hoĩe in deserto. ubi nullus mortaliũ cõmorat̃. ut impleret inuiã et desolatã. et pduceret herbas uirentes? Quis est pluuie pat̃. ł qs genuit stillas roris? De cui⁹ utero egressa ẽ glaties et de celo gelu qs genuit? In similitudinem lapidis aq̃ durant̃. et sup̃ficies abyssi constringitur. Nũqd coniunge ualebis micantes stellas pliades? aut girum arcturi poteris dissipare? Nũqd pducis luciferum in tp̃e suo. et uesperũ sup filios t̃re cõsurgere facies? Numqd cognosti ordinez celi. et pões ratiõez ei⁹ in t̃ra? Nũqd eleuabis in nebula uocẽ tuã. et impetus aq̃ꝝ operiet te? Nũqd mittes fulgura et ibunt. et reuertentia dicẽt tibi adsum? Quis posuit in uisceribꝫ hoĩs sapiãm. ł quis dedit gallo intelligentiã? Quis enarrabit celoꝝ ratiõem. et concentũ celi qs dormire faciet? Qñ fundabat̃ puluis in t̃ra. et glebe cõpingebantur? Nũqd capies leene predaz. et aĩam catuloꝝ ei⁹ implebis. qñ cubãt i antris et i speciebꝫ insidiant̃? Quis pparat coruo escã suã. qñ pulli ei⁹ clamãt ad deũ. uagãtes eo q̃ ñ habeãt cibos.

XXXIX

Nunqd nosti tp̃e partus ibicum in petris. ut parturientes ceruas obseruasti? Dinumerasti menses cõceptus eaꝝ. et scisti tp̃e partus earum? Incuruant̃ ad fetũ. et pariunt: et rugit⁹ emittũt. Separantur filii eaꝝ et pgunt ad pastũ: egrediunt̃ et ñ reuertuntur ad eas. Quis dimisit onagrũ liberũ. et uĩcla eius qs soluit? Cui dedi in solitudine domũ: et tabernacla ei⁹ in t̃ra salsuginis. Cõtempnit multitudinẽ ciuitatis: clamorẽ exactoris ñ audit. Circũspicit mõtes pascue sue: et uirentia queq; pquirit. Numqd uolet rinoceros s̃uire t̃. aut morabit̃ ad p̃sepe tuũ? Numqd alligabis ad arandũ rinocerõta loro tuo: aut cõfringet glebas ualliũ post te? Nũqd fiduciam hebis in magna fortitudine ei⁹. et derelinq̃s ei labores tuos? Nũq̃ credes ei. qm̃ sementẽ reddat tibi. et areã tuã cõgreget? Penna strutionis. similis ẽ pennis herodii et accipitris: q̃ derelinq̃t oua sua in t̃ra; tu forsitã i puluere calefacies ea. Obliuiscit̃ q̃ pes cõculcet ea: aũ bestia agri conterat. Durat̃ ad filios suos: qsi ñ sint sui. frustra laborauit: nullo timore cogente. Priuauit eũ d̃s eam sapiã: nec dedit ei intelligentiam. Cũ fuerit tp̃e. in altũ alas erigit: deridet equũ et ascensorẽ eius. Nũqd p̃bebis equo fortitudinẽ. aut circũdabis collo eius hynnitũ? Nũqd suscitabis eũ qsi locustas? Gl̃a nariũ ei⁹ terror. T̃rã ungula fodit: exultat audact̃: in occursũ pgit armatis. Contẽpnit pauorẽ: nec cedit gladio. Sup ipm sonabit pharetra: uibrabit hasta. et clippeus. Feruẽs et fremẽs sorbet t̃ram: nec reputat tube sonare clangorem. Ubi audierit buccinã. dicet. uah. Procul odorat̃ bellũ. exortatiõem ducũ: et ululatũ exercitus. Nũqd p sapiãm tuã plumescit accipit̃. expandẽs alas suas ad austrum? Nũqd ad p̃ceptũ tuũ eleuabit̃ aq̃la. et i arduis ponet nidũ suũ? In petris manet: et i praeruptis silicibꝫ cõmoratur. atq; i accessis rupibꝫ. Inde cõtẽplat̃ escã: et de lõge oculi eius pspitiũt. Pulli ei⁹ lambũt sanguinẽ: et ubicũq; cadauer fuit. statim adest. Et adiecit d̃ns: et locutus ẽ ad iob. Nũqd q̃ contendit cũ deo. tã facile cõquiescit? Utiq; q̃ arguit deum: debet et r̃ndẽ ei. Respõdẽs aũt iob dño dix̃. Qui leuit̃ lo

cattus sum: r̄nde qd possum: Man
um meā ponā sup os meū. Vnū
locutus sum. q̄ utinā ñ dixisse: 7 al
terū. qb; ultra ñ addā.

Respondens aūt dñs iob de turbine. di
xit. Accinge sicut uir lūbos tuos. int̄
rogabo te. et indica michi. Nūqd
irritū facies iudiciū meū. et ɔdēp
nabis me ut iustificeris. Et si hēs
brachiū sic ds. et si uoce simili to
nas. circūda tibi decorē. et in sublīe
erigē. et esto glosus: et speciosis in
duere uestib;. Disp̄ge sup̄bos in
furore tuo: et respiciens oēm arro
gantē humilia. Respice cūctos sup̄
bos et ɔfunde eos: et cōtere ī pios
ī loco suo. Absconde eos ī puluere
simt. et facies eoꝝ demerge ī fouē
am: et ego ɔfitebor q̄ saluare te
possit dextā tua. Ecce behemoth
quē feci tecū: fenū qsi bos comedet. 7
fortitudo eius in lūbis ei: et uirtus
illi in umbilico uentris ei. Stringit
caudā suā qsi cedꝝ: neruī testicloꝝ
ei pplexi sūt. Ossa ei uelut fistule e
ris: cartilago illius qsi lāmine fe
ree. Ipē ē principiū uiaꝝ dī. Qui
fecit eū: applicabit gladiū ei. Hu
ic mōtes herbas ferunt: ōs bestie
agri ludunt ibi. Sub ūbra dorm
it. i secreto calami: ī locis humētib.
Ptegūt ūbre ūbrā eius: circūdabt
eū salices torrētis. Ecce absorbebit
fluuiū et ñ mirabit: et hēt fiduciā
q̄ ifluat iordanis in os ei. In oculis
eius qsi hamo capiet eū: et ī sudib
pforabit nares ei. An extrahē po
teris leuiathā hamo. et fune liga
bis linguā eius: Nūqd poēs circu
lum in narib; eius. aut armilla
pforabis maxillā eius: Nūqd mlt
tiplicabit ad te p̄ces. aut loquet
ē mollia: Nūqd feriet tecū pactū.
et accipies eū suū sempitnū: Nū
qd illudes ei qsi aui. aut ligabis il
lum ancillis tuis: Concident eum am
ici: diuident illū negociatores. Nū
qd iplebis sagenas pelle eius 7 gur
gustiū piscū capite illi: Pone sr
eum manū tuam

Memēto belli. nec ultra addas loqui.
Ecce spes eius frustrabit eū: 7 ui
dentib; cūctis p̄cipitabit. Nō qsi 7
crudelis suscitabo illū. Quis ei resi
stere pōt uultui mō: Et qs ānte de
dit michi ut reddā ei: Omīa q̄ sb
celo sūt: mea sūt. Nō pcam ei. 7 ūbis
potentib;: 7 ad depcandū ɔpositis.
Quis reuelabit faciē indumenti
ei. et in mediū oris ei qs intrabit:
Portas uultus ei qs apit: Pgirū dē
tiū ei formido. Corp eius qsi scuta
fusilia: et ɔpactū sqamis sese p̄mē
tib;. Vna uni ɔiungitur: et nec
spiraculū qdē incedit p eas. Vna
alti adherebt. et tenētes se. nequaq̄
separabunt. Sternutatio eius sple
dor ignis: et oculi eius ut palpebe
diluculi. De ore ei lāpades pcedūt:
sic tede ignis accēse. De narib; ei
procedit fumus: sic olle succēse
atq; feruentis. Halit ei prunas
ardere facit: et flāma de ore eius
egreditur. In collo eius morabit
fortitudo: 7 faciē eius pcedet ege
stas. Menbra carnū eius: coheren
tia sibi. Mittet ɔ eū fulminā: 7 ad
locū aliū nō ferent. Cor ei indura
bitur qsi lapis: et stringet qsi ma
lleatoris incus. Cum sublatus fu
erit. timebūt angli: et territi purgabū
tur. Cū apphendit eū gladius:
subsistere ñ poterit n; hasta n; torax.
Reputabit enī qsi paleas ferrum:
7 qsi lignū putridū es. Nō fugabit
eum uir sagittarius: in stipulā; uersi
sūt ei lapides funde. Qsi stipulā;
estimabit malleū: 7 deridebit ui
brantē hastam. Sub ipō erūt radii
solis: 7 sternet sibi aurū qsi lutū.
feruescere faciet qsi ollam pfundū
mare: et ponet qsi cum ungueta
bulliūt. Post eū lucebit semita:
estimabit abyssū qsi senescentē.
Nō ē sup trām potestas q̄ ɔpare
t ei: qui factus ē ut nullū timet,

Omne sublime uidet: ipse est rex super uniuersos filios superbie. Respondens autem iob domino dixit. Scio quia omnia potes: et nulla te latet cogitatio. Quis est iste qui celat consilium absque scientia? Ideo insipienter locutus sum: et que ultra modum excederent scientiam meam. Audi et ego loquar: interrogabo te. et responde michi. Auditu auris audiui te: nunc autem oculus meus uidet te. Idcirco ipse me reprehendo: et ago penitentiam in fauilla et cinere. Postquam autem locutus est dominus uerba hec ad iob: dixit ad eliphaz themanitem. Iratus est furor meus in te et in duos amicos tuos: quoniam non estis locuti coram me rectum, sicut seruus meus iob. Sumite igitur uobis .vii. tauros et .vii. arietes. et ite ad seruum meum iob: et offerte pro uobis holocaustum. Iob autem seruus meus orabit pro uobis. Faciem eius suscipiam: ut non uobis imputetur stulticia. Neque enim locuti estis coram me rectum: sicut seruus meus iob. Abierunt ergo eliphaz themanites. et baldath suites. et sophar naamatites: et fecerunt sicut locutus fuerat dominus ad eos. Et suscepit dominus faciem iob. Dominus quoque conuersus est ad penitentiam iob: cum oraret ille pro amicis suis. Et addidit dominus omnia quecumque fuerant iob: duplicia. Venerunt autem ad eum omnes fratres sui. et uniuerse sorores sue. et cuncti qui nouerant eum prius: et comederunt cum eo panem in domo eius: et mouerunt super eum caput. et consolati sunt eum super omni malo quod intulerat dominus super eum. Et dederunt ei unusquisque ouem unam: et inaurem auream unam. Dominus autem benedixit nouissimis iob magis quam principio eius. Et facta sunt ei .xiiii. milia ouium. et .vi. milia camelorum. et mille iuga boum. et mille asine. Et fuerunt ei .vii. filii et tres filie. Et uocauit nomen unius diem. et nomen secunde cassiam: et nomen tercie cornustibii. Non sunt autem inuente mulieres speciose sicut filie iob: in uniuersa terra. Deditque eis pater suus hereditatem inter fratres earum. Vixit autem iob post flagella hec .cxl. annis: et uidit filios suos. et filios filiorum suorum usque ad quartam generationem: et mortuus est senex. et plenus dierum.

Incipit prologus super psalterium.

Psalterium rome dudum positus emendaram. et iuxta .lxx. interpretes licet cursim magna illud ex parte correxeram. Quod quia rursum uidetis o paula et eustochium scriptorum uitio deprauatum. et plusque antiquum errorem. nouam emendationem ualere. cogitis ut ueluti quodam nouali scissum iam aruum exerceam. et obliquis sulcis renascentes spinas eradicem. equum esse dicentes ut quod crebro male pullulat crebrius succidatur. Vnde consueta prefatione commoneo tam uos quibus forte labor iste desudat. quam eos qui exemplaria istiusmodi habere uoluerint. ut que diligenter emendaui. cum cura et diligentia transcribantur. Notet sibi unusquisque uel iacentem lineam. uel signa radiantia. id est uel obelus uel asteriscus. et ubicumque uiderit uirgulam precedentem. ab ea usque ad duo puncta que impressimus. sciat in .lxx. translatoribus plus haberi. Vbi autem stelle similitudinem perspexerit de hebreis uoluminibus additum nouerit. eque usque ad duo puncta. iuxta theodotionis dumtaxat editionem qui simplicitate sermonis a .lxx. interpretibus non discordat. Hec ergo uobis studioso cuique fecisse me sciens non ambigo. multos fore qui uel inuidia uel supercilio malent contempnere uidere preclara quam discere. et turbulento magis riuo. quam de purissimo fonte potare.

Incipit liber hymnorum uel soliloquiorum dauid prophete de christo.

Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum et in via peccatorum non stetit: et in cathedra pestilentie non sedit. Sed in lege domini voluntas eius: et in lege eius meditabitur die ac nocte.

Et erit tamquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum: quod fructum suum dabit in tempore suo. Et folium eius non defluet: et omnia quecumque faciet prosperabuntur. Non sic impii non sic: sed tamquam pulvis quem proicit ventus a facie terre. Ideo non resurgunt impii in iudicio: neque peccatores in consilio iustorum. Quoniam novit dominus viam iustorum: et iter impiorum peribit. psalmus david.

Quare fremuerunt gentes: et populi meditati sunt inania: Astiterunt reges terre et principes convenerunt in unum: adversus dominum. et adversus christum eius. Dirumpamus vincula eorum: et proiciamus a nobis iugum ipsorum. Qui habitat in celis irridebit eos: et dominus subsannabit eos. Tunc loquetur ad eos in ira sua: et in furore suo conturbabit eos.

Ego autem constitutus sum rex ab eo super syon montem sanctum eius: predicans preceptum eius. Dominus dixit ad me filius meus es tu: ego hodie genui te.

Postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam: et possessionem tuam terminos terre. Reges eos in virga ferrea: et tamquam vas figuli confringes eos.

Et nunc reges intelligite: erudimini omnes qui iudicatis terram. Servite domino in timore: et exultate ei cum tremore. Apprehendite disciplinam: nequando irascatur dominus. et pereatis de via iusta. Cum exarserit in brevi ira eius: beati omnes qui confidunt in eo.

psalmus david cum fugeret a facie absalon filii sui.

Domine quid multiplicati sunt qui tribulant me: multi insurgunt adversum me. Multi dicunt anime mee: non est salus ipsi in deo eius. Tu autem domine susceptor meus es: gloria mea. et exaltans caput meum. Voce mea ad dominum clamavi: et exaudivit me de monte sancto suo. Ego dormivi et soporatus sum: et exsurrexi. quia dominus suscepit me. Non timebo milia populi circumdantis me: exurge domine salvum me fac deus meus. Quoniam tu percussisti omnes adversantes michi sine causa: dentes peccatorum contrivisti. Domini est salus: et super populum tuum benedictio tua. In finem psalmus david canticum.

Cum invocarem exaudivit me deus iustitie mee: in tribulatione dilatasti michi. Miserere mei: et exaudi orationem meam. Filii hominum usquequo gravi corde: ut quid diligitis vanitatem et queritis mendacium. Et scitote quoniam mirificavit dominus sanctum suum: dominus exaudiet me cum clamavero ad eum. Irascimini et nolite peccare: que dicitis in cordibus vestris in cubilibus vestris compungimini. Sacrificate sacrificium iustitie et sperate in domino: multi dicunt quis ostendit nobis bona: Signatum est super nos lumen vultus tui domine: dedisti letitiam in corde meo. A fructu frumenti vini et olei sui multiplicati sunt. In pace in idipsum dormiam et requiescam. In finem pro ea que hereditatem consequitur.

Verba mea auribus percipe domine: intellige clamorem meum. Intende voci orationis mee: rex meus et deus meus. Quoniam ad te orabo domine: mane exaudies vocem meam. Mane astabo tibi et videbo: quoniam non deus volens iniquitatem tu es. Neque habitabit iuxta te malignus: neque permanebunt iniusti ante oculos tuos. Odisti omnes qui operantur iniquitatem perdes omnes qui loquuntur mendacium. Virum sanguinum et dolosum abhominabitur dominus: ego autem in multitudine misericordie tue. Introibo in domum tuam: adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo. Domine deduc me in iustitia tua propter inimicos meos: dirige in conspec

III

V Quoniam tu domine: singulariter in spe constituisti me.

IIV

tuitio ua me. Q uoniam non est in ore eo
rum ueritas: cor eorum uanum est. S ep
ulchrum patens est guttur eorum linguis
suis dolose agebant: iudica il
los. D ecidant a cogitationibus suis: secundum
multitudinem impietatum eorum expe
lle eos: quoniam irritauerunt te domine.
E t letentur omnes qui sperant in te:
in eternum exultabunt et habitabis in eis.
E t gloriabuntur in te omnes qui diligunt
nomen tuum: quoniam tu benedices ius
to. D omine ut scuto bone uoluntatis
tue: coronasti nos. ps. david in finem pro

VI

D omine ne in furore tuo ar octaua.
guas me: neque in ira tua corripias
me. M iserere mei domine quoniam infir
mus sum: sana me domine quoniam contur
bata sunt ossa mea. E t anima mea tur
bata est ualde: et tu domine usquequo?
C onuertere domine et eripe animam me
am: saluum fac me propter misericordiam tuam.
Q uoniam non est in morte qui memor sit tu
i: in inferno autem quis confitebitur tibi?
L aboraui in gemitu meo lauabo
per singulas noctes lectum meum: la
crimis meis stratum meum rigabo.
T urbatus est a furore oculus meus: in
ueteraui inter omnes inimicos meos. D i
scedite a me omnes qui operamini iniquitatem:
quoniam exaudiuit dominus uocem fletus mei.
E xaudiuit dominus deprecationem meam:
dominus orationem meam suscepit. E rubes
cant et conturbentur uehementer omnes ini
mici mei: conuertantur et erubescant
ualde uelociter. In finem ps. david quem cantauit domino pro uerbis chusi filii gemini.

VII

D omine deus meus in te speraui: saluum me
fac ex omnibus persequentibus me et libera me.
N equando rapiat ut leo animam meam: dum
non est qui redimat neque qui saluum faci
at. D omine deus meus si feci istud: si est
iniquitas in manibus meis. S i reddi
di retribuentibus mihi mala: decidam
merito ab inimicis meis inanis.
P ersequatur inimicus animam meam
et comprehendat: et conculcet in terra
uitam meam: et gloriam meam in puluerem
deducat. E xurge domine in ira
tua: et exaltare in finibus inimi
corum meorum. E t exurge domine deus meus
in precepto quod mandasti: et synago
ga populorum circumdabit te. E t propter hanc
in altum regredere: dominus iudicat po
pulos. I udica me domine secundum iustiti
am meam: et secundum innocentiam meam
super me. C onsumetur nequitia pecca
torum: et diriges iustum scrutans
corda et renes deus. I ustum adiutori
um meum a domino: qui saluos facit rec
tos corde. D eus iudex iustus fortis
et patiens: numquid irascitur per singulos di
es? N isi conuersi fueritis gladium su
um uibrabit: arcum suum tetendit
et parauit illum. E t in eo parauit ua
sa mortis: sagittas suas ardentibus
effecit. E cce parturiit iniusti
tiam: concepit dolorem et peperit iniqui
tatem. L acum aperuit et effodit eum:
et incidit in foueam quam fecit. C onuertetur
dolor eius in caput eius: et in uerticem
ipsius iniquitas eius descendet. C on
fitebor domino secundum iustitiam eius: et psa
llam nomini domini altissimi. In finem pro torcularibus ps. david.

VIII

D omine dominus noster: quam admirabile
est nomen tuum in uniuersa terra. Q uoniam eleuata
est magnificentia tua: super
celos. E x ore infantium et lactenti
um perfecisti laudem propter inimicos tu
os: ut destruas inimicum et ultorem.
Q uoniam uidebo celos tuos opera digi
torum tuorum: lunam et stellas que tu fun
dasti. Q uid est homo quod memor es eius:
aut filius hominis quoniam uisitas eum? M i
nuisti eum paulominus ab angelis:
gloria et honore coronasti eum: et consti
tuisti eum super opera manuum tuarum.
O mnia subiecisti sub pedibus eius:
oues et boues uniuersas: insuper
et pecora campi. V olucres celi:
et pisces maris qui perambulant semitas maris.
D omine dominus noster: quam admirabile
est nomen tuum in uniuersa terra. ps.

C onfitebor In finem pro occultis filii ps. david.
tibi domine in toto corde meo: nar
rabo omnia mirabilia tua. L eta
bor et exultabo in te: psallam

noī tuo altissime. In conuītēdo
inimicū meū retrorsum: infir
mabunt et pibūt afacie tua.
Quoniā fecisti iudiciū meū et cāz
meā: sedisti sup thronū q iudicas
iustitiā. Increpasti gentes: 7 pi
it ipius: nomē eoꝶ delesti in etnū
7 in sclm scli. Inimici defecerūt
frameę in finē: 7 ciuitates eoꝶ de
struxisti. Periit memoria eoꝶ
cum sonitu: 7 dns in etnū pmanz.
Parauit in iudicio thronū suū:
7 ipse iudicabit orbē tre i eqtate:
iudicabit pplos in iustitia. Et
fcus ē dns refugium paupi: adiu
tor i oportunitatib; i tribulatoē.
Et sperent ite q nouerūt nomē
tuū: qm nō dereliqsti querētes
te dne. Psallite domino q hitat
in syon: annūtiate int gentes s
studia eius. Qm reqrens sāgui
nē eoꝶ recordatus ē: nō ē oblitus
clamorez paupum. Miserere mī
dne: uide humilitatē meā de in
imicis mis. Qui exaltas me de
portis mortis: ut ānūtiē oms la
udatioēs tuas i portis filię syon.
Exultabo in salutari tuo: ifixe
st gentes in itītu quē fecert. In
laqueo isto quē absconderūt: ꝯp
hensus ē pes eoꝶ. Cognoscetur
dns iudicia faciēs: in opib; ma
nuū suaꝶ ꝯphensus ē peccator.
Couertant peccatores i infernū:
oēs gentes q obliuiscūt deū. Qm
nō in finē obliuio erit paupis: pa
cientia paupū n pibit in finē. Ex
urge dne nō ꝯfortet hō: iudicent
gentes in ꝯspectu tuo. Constitue
dne legislatorē sup eos: sciāt ge
tes qm hoīes st. Ut qd dne rces
sisti longe: despicis in oportunitati
b; in tribulatioē. Dum supbit i
pius incendit paup: ꝯphendūt
in ꝯsiliis qb; cogitant. Qm lau
datur peccator in desideriis aīe
sue: 7 iniqus bndicit. Exacerba
uit dnm pcc̄or: s̄ multitudinē ire

sue n queret. Nō ē ds in cōspectu
eius: inqnate sūt uie illi in omi
tpr. Auferunt iudicia tua afacie
eius: oīum inimicoꝶ suorū dnab
itur. Dixit ei in corde suo: n mou
ebor a generatioē in generatioē in.
sine malo. Cuius maledictioē os
plenū ē et amaritudine et dolo: s
sub lingua ei labor et dolor. Sedet
in insidiis cū diuitib; i occultis:
ut interficiat innocentē. Oculi ei
i pauperē respiciūt: isidiatur i ab
scondito qi leo i spelūca sua. Insi
diatur ut rapiat paupem: rapere
paupem dum attrahit eū. In laq
o suo humiliabit eū: inclinabit se
7 cadet cū dnatus fuit paupū. Dix
ēi in corde suo oblitus est deus: au
tit faciē suā ne uideat in finē. Ex
urge dne ds exaltet man tua: ne
obliuiscaris paupm. Propt qd ir
ritauit ipius deuz: dix ei in corde i
suo n reqret. Uides qm tu laborē
7 dolorē ꝯsideras: ut tradas eos ima
nus tuas. Tibi derelict ē paup: or
phano tu eris adiutor. Contere
brachiū peccatoris 7 maligni: qret
peccatū ill 7 n inuenief. Dns reg
bit in etnū 7 in sclm scli: pibitis gē
tes de tra ill. Desidiū paupū ex
audiuit dns: pparatioēz cordis eoꝶ
audiuit auris tua. Iudicare pu
pillo 7 humili: ut n apponat ult ma
gnificare se hō sup trā. In finē ps dd.
In dnō ꝯfido: quomō dicitis aīe me
e transmigra in mōtē sic passer.
Qm ecce pcc̄ores intenderūt arc:
pauerūt sagittas suas i pharetra:
ut sagittent in obscuro rectos corꝺ.
Qm que pfecisti destruxert: iust
aut qd fecit. Dns in templo scō su
o: dns in celo sedes eius. Oculi ei
in pauperē respiciūt: papebre ei i
terrogant filios hoiū. Dns interrogat
iustum 7 ipium: q āt diligit iniq
tatē odit aīam suaz. Pluet super
pcc̄ores laqos: ignis sulphur 7 sps
pcellaꝶ pars calicis eoꝶ. Qm iu

X

stus dñs et iustitias dilexit: equitatem
uidit uultus eius. In finē pro octaua

XI

Saluum me fac dñe qm̄ d. dd̄ ps̄ dd̄.
fec sc̄s: qm̄ diminute s̄t ueritates a fi
liis hoīu. Vana locuti s̄t unusquisq;
ad proximū suū: labia dolosa ī corde
et corde locuti sūt. Disperdat dn̄s uni
usa labia dolosa: et linguā magnilo
quā. Qui dixerunt linguā nrām mā
gnificabim̄: labia nostra a nobis
sūt: qs n̄r dn̄s ē. Propt̄ miseriā in
opum et gemitū paupu: nūc exurgā
dic dn̄s. Ponā in salutari: fiducialit̄
agam in eo. Eloqa dn̄i eloqa casta:
argentū igne examinatū. probatū
t̄re purgatū septuplū. Tu dn̄e s̄uabis
nos: et custodies nos a generatiōe
hac in etnum. In circuitu ip̄i am
bulāt: s̄m altitudinē tuā multipli
casti filios hoīum. In finē ps̄ dauid.

XII

Usq; quo dn̄e obliuisceris me ī finē:
usq; quo auertis faciē tuā a me. Quā
diu ponā ɔsilia in aīa mea: dolorē
in corde meo p diē. Usq; quo exalta
bit inimic̄ meus sup me: respice et
exaudi me dn̄e d̄s meus. Illuminā
oc̄los meos ne ūq̄ obdormiā ī morte:
neqn̄ dicat inimic̄ meus p̄ualui
aduus eū. Qui tribulāt me exulta
būt si motus fuero: ego aūt in mīa
tua speraui. Exultabit cor meū in sa
lutari tuo: cantabo dn̄o q bonā tribu
it m̄. et psallā nōi dn̄i altissimi. In

XIII

Dixit insipiens ī corde finē. ps̄ dauid.
suo: n̄ ē d̄s. Corrupti s̄t et abhoīna
biles facti s̄t in studiis suis: nō est
q faciat bonū n̄ est usq; ad unum.
Dn̄s de celo p̄spexit sup filios hoīū:
ut uideat si est intelligens aut reqrēs
deū. Omnes declinauerūt: simul inu
tiles facti sūt: nō est q faciat bonū
nō est usq; ad unum. Sepulchrū
patēs ē guttur eoz: linguis suis
dolose agebāt: uenenū aspidū sub
labiis eoz. Quoz os maledictione
et amaritudine plenū ē: ueloces pe
des eoz ad effundedū sanguinem.
Contritio et infelicitas in uiis eoz:
et uiam pacis n̄ cognouerunt: n̄ ē timor
dei añ oc̄los eoz. Nonne cognoscēt
omnes qui opant̄ iniqtatē: q deuorāt
plebem meā sicut escā panis. Domi
num n̄ inuocauerūt: illic trepidaue
rūt timore ubi n̄ erat timor. Qm̄ dn̄s
in gn̄atiōe iusta ē: ɔsiliū inopis ɔfu
distis qm̄ dn̄s spes eius ē. Quis da
bit ex syon salutare isrl̄: cū ɔuerterit
dn̄s captiuitatē plebis sue. exultabit
iacob et letabit̄ isrl̄. In finē. ps̄. dd̄.

X

Dn̄e qs habitabit in tabnaclō tuo: aut
qs reqescet in monte scō tuo. Qui
ingditur sine macla: et opat̄ iusti
tiam. Qui loqt̄ ueritatē in corde suo:
qui n̄ egit dolum in lingua sua. Nec
fecit p̄ximo suo malū: et obp̄briū
n̄ accepit adūsus p̄xios suos. Ad ni
chilum deduct̄ est in conspectu eī
malignus: timētes aūt dn̄m glificat.
Qui iurat p̄ximo suo et n̄ decipit: q
pecuniā suam n̄ dedit ad usurā: et
munā sup innocentē nō accep.
Qui fac h: n̄ mouebit̄ in etnū. Titu

X

Conserua me dn̄e lī inscriptio ip̄i dd̄.
qm̄ speraui in te: dixi dn̄o d̄s meus
es tu qm̄ bonoz meoz n̄ eges. Scīs
qui s̄t in t̄ra eī: mirificauit om̄s suo
luntates meas in eis. Multiplicate s̄t
infirmitates eoz: postea accelera
uerunt. Nō ɔgregabo ɔuenticla eo
rum d̄ sanguinibz: nec memor ero
p labia mea. Dn̄s pars hereditatis me
e et calicis mei: tu es q restitues here
ditatē meā m̄. Funes ceciderūt m̄
ī p̄claris: et eñi hereditas mea p̄clara est
michi. Benedicā dn̄m q tribuit
m̄ intellectū: insup et usq; ad noc
tē increpuerūt me renes mei. Pro
uidebā dn̄m in ɔspectu meo sēp: q
m̄ a dextris ē m̄ ne commouear. Pro
h̄ letatum ē cor meū: et exultauit
lingua mea: insup et caro mea re
quiescet in spe. Qm̄ n̄ derelinques
aīam meā in inferno: nec dabis s
scm̄ tuū uidere corruptiōem. Notas
michi fecisti uias uite: adimplebis me
leticia cū uultu tuo: delectatiōes i

dextera tua usq; in finē. Or̄o dauid
Exaudi dn̄e iusticiā meā: intende
depcatiōem meā. Auribꝫ pcipe o
ratiōem meā: n̄ in labiis dolosis.
De uultu tuo iudiciū meū pdeat:
oculi tui uideāt equitates. Probasti
cor meū et uisitasti nocte: igne me
examinasti et n̄ ē inuenta in me
iniqtas. Ut n̄ loqͣt os meū opa ho
minū: pp u͡ba labior̄ tuor̄ ego cu
stodiui uias duras. Perfice gͥss⁹
meos in semitis tuis: ut n̄ moue
antur uestigia mea. Ego clama
ui qm̄ exaudisti me ds̄: inclina
aurē tuā m̄ et exaudi u͡ba mea.
Mirifica m̄ās tuas: qui saluos fa
cis spantes in te. A resistentibus
dextere tue: custodi me ut pupil
lam oculi. Sub ūbra alar̄ tuar̄
protege me: a facie ipior̄ q me a
fflixerunt. Inimici mī aīam
meā circūdeder̄t: adipem suum
ꝯcluserunt. os eor̄ locutū ē supbiā.
Proicientes me n̄c circūdederūt
me: oc̄los suos statuerūt declina
re in t̄ram. Susceperunt me sic leo
patus ad pdam: 7 sic catulus leōis
hitans in abditis. Exurge dn̄e p̄
ueni eū et supplāta eū: eripe aīā
meā ab ipio: frameā tuā ab inim
icis manus tue. Dn̄e a paucis de
t̄ra diuide eos ī uita eor̄: d̄ absc̄o
ditis tuis adimpletus ē uent̄ eorū.
Saturati sunt filiis: 7 dimiserunt
reliquias suas puulis suis. Ego ā
in iusticia apparebo ꝯspectui tuo:
saciabor cū apparuerit glā tua.
In finē pu̅o dn̄i dauid q locutus ē do
mino uerba cantici hi⁹ in die qua
eripuit eū ds̄ de manū inimicor̄ ei⁹.
Diligam te dn̄e 7 de manu saul 7 dix̄.
fortitudo mea: dn̄s firmamētū me
um 7 refugiū meū 7 liberator meus.
Ds̄ meus adiutor meus: 7 sp̄abo
meū. Protector meus et cornu sa
lutis mee: 7 susceptor meus. Lau
dans inuocabo dn̄m: 7 ab inimicis
meis saluus ero. Circūdederūt
me dolores mortis: et torrentes i
niquitatis ꝯturbauerunt me. Do
lores inferni circūdederunt me:
p̄occupauerūt me laq̄i mortis.
In tribulatiōe mea inuocaui do
minū: 7 ad deū meū clamaui.
Et exaudiuit de templo sc̄o suo
uocē meā: et clamor meus in cō
spectu eius introiuit in aures ei⁹.
Cōmota ē 7 contremuit t̄ra 7 funda
mēta mōcium ꝯturbata sunt 7 cō
mota sunt: qm̄ iratus ē eis. Ascē
dit fum⁹ in ira eius: 7 et ignis a faci
e eius exarsit: cārbones succensi s
ab eo. Inclinauit celos 7 descēdit:
et caligo sub pedibꝫ eius. Et ascē
dit sup cherubin et uolauit: uol
auit sup pennas uentor̄. Et posu
it tenebras latibulū suū 7 in cir
cuitu ei⁹ tabnaculū ei⁹: tenebrosa
aq̄ in nubibꝫ aeris. Pre fulgore i
conspectu eius nubes t̄nsierunt:
grando et carbōes ignis. Et inton
uit de celo dn̄s: 7 altissim⁹ dedit
uocē suā: grando et carbōes ignis.
Et misit sagittas suas et dissipa
uit eos: fulgura multiplicauit et ꝯ
turbauit eos. Et intonuit d̄ ce
lo: 7 altissim⁹ dedit uocē suā: gran
do 7 carbōes ignis. Et apparuerūt
fontes aq̄r̄. et reuelata sunt fun
damēta orbis t̄rarum. Ab increpatiō
ne tua dn̄e: ab inspiratiōe sp̄s ire
tue. Misit d̄ summo et accepit me:
assumpsit me de aq̄s multis. Eripu
it me de inimicis meis fortissim
is: 7 ab hiis q oderūt me: qm̄ cō
fortati sunt sup me. Preuenerunt
me in die afflictiōis mee: et factus
ē dn̄s ptector meus. Et eduxit me
in latitudinē: saluū me fecit q
m̄ uoluit me. Et retribuet m̄
dn̄s s̄m iusticiā meā: et s̄m puri
tatē manuū mear̄ retribuet m̄.
Quia custodiui uias dn̄i: n̄ ipie
gessi a dō meo. Qm̄ oīa iudicia ei⁹
in conspectu meo: et iusticias ei⁹
n̄ repuli a me. Et ero immaculatus

cū eo: et obs̄uabo me ab iniqtate
mea. Et retribuet michi dn̄s s̄m
iusticiā meā: ⁊ s̄m puritatē man
uum mear̄ in conspectu oculor̄ ei᷒.
Cum sc̄o sc̄s eris: et cū uiro inocēte
innocēs eris. Et cū electo electus
eris: et cū p̄uso p̄uteris. Qm̄ tu po
pulū hūilē saluum facies: et oclōs
sup̄bor̄ hūiliabis. Qm̄ tu illumiās
lucernā meam dn̄e: d̄s meus illum
ina tenebras meas. Qm̄ in te eripiā
a temptatiōe: et in d̄o meo t̄nsgre
diar murū. D̄s meus ī pollutā uia
eius: ⁊ eloq̄a dn̄i igne examinata:
ptector ē oīū sp̄antiū in se. Qm̄ q̄
deus p̄ter dn̄m: aut q̄s d̄s p̄ter deū
n̄rm̄. D̄s q̄ p̄cinxit me uirtute:
et īposuit īmaclātā uiā meā. Qui
posuit pedes meos tamq̄ ceruor̄ū:
et sup excelsa statuens me. Qui do
cet manus meas ad p̄liū: et posui
sti ut arcū ereū brachia mea. Et
dedisti michi ptectiōem salutis tu
e: et dext̄a tua suscep̄ me. Et disci
plina tua tua correx̄ me in finē: ⁊
disciplina tua ip̄a me docebit. Di
latasti gr̄ssus meos subtus me: ⁊ n̄
sūt ī firmata uestigia mea. Perse
q̄r inimicos meos et ɔ̄phendā illos:
⁊ n̄ ɔuertar donec deficiāt. Confringā
illos nec poterūt stare: cadēt subt᷒
pedes meos. Et p̄cinxisti me uir
tute ad bellū: ⁊ supplantasti insur
gentes ī me subtus me. Et inimi
cos meos dedisti michi dorsū: et o
dientes me disp̄didisti m̄. Clama
uerunt nec erat q̄ saluos faceēt: ad
dn̄m nec exaudiuit eos. Et cōmi
nuā eos ut puluerē an̄ faciē uenti:
ut lutū platear̄ delebo eos. Eri
pies me de contradictiōib; pp̄li:
ɔstitues me in cap̄ gentiū. Popul᷒
quē n̄ cognoui s̄uiuit m̄: in audi
tu auris obediuit michi. Filii ali
eni mētiti sūt michi: filii alieni in
ueterati sūt sūt et claudicau̅erūt
a semitis suis. Viuit dn̄s et b̄ndict᷒
d̄s meus: et exaltet᷒ d̄s salutis mee.

D̄s qui das uīdictas m̄: ⁊ et subdis
pp̄los sub me: lib̄ator meus de inimi
cis meis iracundis. Et ab ins̄gentib᷒
ī me exaltabis me: a uiro iniquo ⁊
eripies me. Propt̄ea ɔfitebor tibi
in nationib; dn̄e: et noī tuo psalm̄
dicam. Magnificans salutes regis
eius: ⁊ et faciens miām xp̄o suo d̄d: ⁊
et semini eius usq; in seculū. In fi

Celi enarrāt glām dei: ne. ps̄ dauid. X
et opa manuū eius ānuntiat fir
mamtū. Dies diei eructat ūbum:
et nox nocti indicat sciām. Nō sē
loq̄le neq; s̄moēs: quor̄ nō audiāt
uoces eor̄. In oēm t̄ram exiuit so
nus eorū: et in fines orbis t̄re u̅ba
eor̄. In sole posuit tab̄naclm̄ suū:
et ip̄e tamq̄ sponsus pcedēs d̄ thala
mo suo. Exultauit ut gigas ad
currendā uiā: a summo celo eg̃ssio
eius. Et occursus eius usq; ad sum
mū eius: nec ē q̄ se abscōdat a calo
re eius. Lex dn̄i immaclāta ɔūtēs
aīas: testimoīū dn̄i fidele sapiām
p̄stans puul᷒. Iusticie dn̄i recte le
tificātes corda: p̄ceptū dn̄i lucidū
illuminās oclōs. Timor dn̄i sc̄s p
manet in sc̄lm sc̄li: iudicia dn̄i ⁊
uera iustificata in semetip̄a. Desi
d̄abilia sup aurū et lapidē p̄ciosū
m̄ltū: ⁊ dulciora sup mel et fauū.
Et ē s̄uus tuus custodit ea: in cu
stodiendis ill' retributio m̄lta. De
licta q̄s intelligit: ⁊ ab occultis meis
mūda me: et ab alienis pce s̄uo tu
o. Si mei n̄ fuerīt dn̄ati: ⁊ tc̄ īmacu
latus ero: et emū dabor a d̄licto ma
ximo. Et erūt ut ɔplaceāt eloquia
oris mei: et meditatio cordis mei
in conspectu tuo sp̄. Dn̄e adiutor
meus: et redēptor meus. In finē. ps̄

Exaudiat te d̄s in die tribulatō d̄d. X
nis: ptegat te nom̄ dei iacob. Mit
tat tibi auxiliū de sc̄o: et de syon tu
eatur te. Memor sit oīs sacrificii
tui: et holocaustū tuū pingue fiat.
Tribuat tibi dn̄s s̄ cor tuū: ⁊ oē
ɔsiliū tuū ɔfirmet. Letabimur in

salutari tuo: et in noie dni dei nri ma
gnificabimur. Impleat dns omnes
petitiones tuas: nunc cognovi qm
salvum fecit dns xpm suum. Exau
diat illum de celo sco suo: in poten
tatibus salus dextere eius. Hii in cur
ribus et hii in equis: nos autem in noie
dni invocabimus. Ipsi obligati st
et ceciderunt: nos autem surreximus et erec
ti sumus. Dne salvum fac regem: et ex
audi nos in die qua invocaverimus
te. In finem. ps. david.
Dne in virtute tua letabitur rex: et sup
salutare tuum exultabit vehementer.
Desiderium cordis eius tribuisti ei: et
voluntate labiorum eius non fraudasti eum.
Qm prevenisti eum in benedictionibus dul
cedinis: posuisti in capite eius coro
nam de lapide pcioso. Vitam petiit
a te et tribuisti: longitudinem die
rum in seclm et in seculum seculi. Mag
na est gla eius in salutari tuo: gloriam et mag
num decorem impones sup eum. Qm da
bis eum in benedictionem in seclm seculi:
letificabis eum in gaudio cum vultu tu
o. Qm rex sperat in dno: et in mia altis
simi non commovebitur. Inveniatur
manus tua oibus inimicis tuis: dex
tera tua inveniat omnes qui te oderunt.
Pones eos ut clibanum ignis in tpr
vultus tui: dns in ira sua conturbabit
eos et devorabit eos ignis. Fructum eorum de terra perdes:
et semen eorum a filiis hominum. Qm
declinaverunt in te mala: cogitaverunt
consilia que non potuerunt stabilire. Qm
pones eos dorsum: in reliquiis tuis prepa
bis vultum eorum. Exaltare dne in vir
tute tua: cantabimus et psallemus
virtutes tuas. In finem pro assumptione
Ds deus meus res matutina. ps. dd.
pice in me quare me dereliquisti: longe a sa
lute mea verba delictorum meorum. Ds
meus clamabo per diem et non exaudi
es: et nocte et non ad insipientiam
mi. In te speraverunt patres nri: spe
raverunt et liberasti eos. Ad te clama
verunt et salvi facti sunt: in te spe
raverunt et non confusi sunt. Ego autem sum vermis et non

homo: obprobrium hominum et abiectio
plebis. Omnes videntes me deriserunt
me: locuti sunt labiis et moverunt
caput. Speravit in dno eripiat eum:
salvum faciat eum qm vult eum.
Qm tu es qui extraxisti de ventre:
spes mea ab uberibus matris mee. In te p
iectus sum ex utero. De ventre ma
tris mee deus meus es tu: ne discesseris
a me. Qm tribulatio proxima est: qm
non est qui adiuvet. Circumdederunt
me vituli multi: tauri pingues obse
derunt me. Aperuerunt sup me os suum:
sicut leo rapiens et rugiens. Sicut aqua
effusus sum: et dispersa sunt omnia os
sa mea. Factum est cor meum tamquam
cera liquescens: in medio ventris mei.
Aruit tamquam testa virtus mea et ad
hesit faucibus meis: et in pulverem mor
tis deduxisti me. Qm circumdederunt
me canes multi: concilium malignantium
obsedit me. Foderunt manus meas
et pedes meos: dinumeraverunt omnia
ossa mea. Ipsi vero consideraverunt et inspe
xerunt me: diviserunt sibi vestimen
ta mea. et sup vestem meam miserunt
sortem. Tu autem dne ne elongaveris
auxilium tuum: ad defensionem meam con
spice. Erue a framea deus animam meam:
et de manu canis unicam meam. Salva
me ex ore leonis: et a cornibus uni
cornium humilitatem meam. Narrabo
nomen tuum fratribus meis: in medio ecclesie
laudabo te. Qui timetis dnm lau
date eum: universum semen iacob glorifi
cate eum. Timeat eum omne semen
israel: qm non sprevit neque despexit dep
recationem pauperis. Nec avertit faciem
suam a me: et cum clamarem ad eum
exaudivit me. Apud te laus mea
in ecclesia magna: vota mea reddam
in conspectu timentium eum. Edent pauperes
et saturabuntur: et laudabunt dnm
qui requirunt eum: vivent corda eorum
in seclm seculi. Reminiscentur et conver
tentur ad dnm: universi fines terre.
Et adorabunt in conspectu eius: uni
verse familie gentium. Qm dni

ē regnū: et ipse dn̄abit͛ gentiuꝫ.
Manducauerūt et adorauerūt
oēs pingues t͛re: in conspectu ei⁹
cadent oēs q descendūt in t͛ram.
Et aīa mea illi uiuet. et semen
meū s͛uiet ipi. Annuntiabitur
dn̄o gn̄atio uentura: ⁊ ānūtiabūt
celi iustiā eius ppl̄o q nascetur:
quē fecit dn̄s. ps̄ dauid.

XXII

Dn̄s regit me et michil michi deerit:
in loco pascue ibi collocauit. Sup͛
aquā refectiōis educauit me: aīā
meā ꝯūtit. Edux͛ me sup semitas
iustitie. ꝑp nomē suū. Nam et si ā
bulauō in medio ūbre mortis nō ti
mebo mala: qm̄ tu mecū es. Vir
ga tua ⁊ baculus tuus: ipā me cō
solata sunt. Parasti in conspectu
meo mēsā: adūsus eos q tribl͛ant
me. Impinguasti in oleo caput
meū: et calix meus inebriās quā
quā p͛clarus ē. Et mīā tua sub
sequatur me: oībꝫ diebꝫ uite mee.
Et ut inhitem in domo dn̄i: in
longitudine dierū. ps̄ d͛d i p͛ma

XXIII

Dn̄i est t͛ra et plenitudo a sabbati.
eius: orbis terrarꝫ et unīūsi q ha
bitāt in eo. Quia ipē sup maria ꝯ
fundauit eū: ⁊ sup flumina ꝑpara
uit eū. Quis ascendet in monteꝫ
dn̄i: aut qs stabit in loco scō eius:
Innocēs manibꝫ et mūdo corde:
qui n̄ accepit in uano aīā suā: nec
iurauit i dolo pximo suo. Hic acci
piet bn̄dictiōem a dn̄o: et mīām
a dō salutari suo. Hec ē gn̄atio q͛re
tium eum: querentiū faciē dei ia
cob. Attollite portas principes ue
stras: et eleuamini porte et͛nales:
et introibit rex gl͛e. Quis ē iste rex
gl͛e: dn̄s fortis et potēs dn̄s potēs
in p̄lio. Attollite portas principes
u͛ras: et eleuamini porte et͛nales:
et introibit rex gl͛e. Quis ē iste rex
gl͛e: dn̄s uirtutuꝫ ipē ē rex gl͛e. In

XXIIII

Ad te dn̄e leuaui aīaꝫ fine ps̄ d͛d.
meā: deus meus in te ꝯfido n̄ eru
bescam. Neqꝫ irrideāt me inimici
mei: et enī uniūsi qui sustinent
te n̄ ꝯfundent͛. Confundant͛ oēs
iniq͛ agentes: sup uacue. Vias tu
as dn̄e demonstra m̄: ⁊ semitas ꝑ
tuas edoce me. Dirige me i ūitate
tua et doce me: q͛ tu es ds̄ saluato͛
meus: ⁊ te sustinui tota die. Remi
niscere miserationū tuarꝫ dn̄e: et
mīarꝫ tuarꝫ que a sc͛lo s͛t. Delicta
iuuentutis mee: ⁊ ignorantias
meas ne memineris. Secūdū
mīāꝫ tuā memento mī tu: ꝑp bonita
tē tuā dn̄e. Dulcis ⁊ rectus dn̄s:
ꝑp hoc legē dabit delinq͛ntibꝫ in
uia. Diriget mās͛uetos in iudicio:
docebit mites uias suas. Vniūse
uie dn̄i mīa et ūitas: requirētib⁹
testamētū eius et testimōia eius.
Propt͛ nomē tuū dn̄e ꝑpitiabis pe
cato meo: multū ē enim. Quis ē
hō qui timet dn̄m: legē statuit
ei in uia quā elegit. Anima ei⁹ in
bonis demorabitur: ⁊ semē eius he
reditabit t͛ram. Firmamētū ē do
timētibꝫ eū: ⁊ testamētū ipi⁹ ut ma
nifestet͛ illis. Oculi mī sēp ad do
minū: qm̄ ipē euellet de laqueo
pedes meos. Respice i me ⁊ mise
re mei: q͛ unicus et paup sum
ego. Tribulatiōes cordis mei ꝑ
multiplicate: d͛ necessitatibꝫ meis
erue me. Vide humilitatē meā et la
borē meū: et dimitte uniūsa
mea. Respice inimicos meos qm̄
multiplicati sūt: et odio iniquo
oderūt me. Custodi aīā meā et
erue me: nō erubescā qm̄ sꝑaui i
te. Innocentes et recti adheserunt
michi: q͛ sustinui te. Libera deus
isr͛l: ex oībꝫ tribulationibꝫ suis.

X

Iudica me dn̄e qm̄ ego i ps̄ dauid.
innocentia mea ingressus sū: et
in domino sꝑans nō infirmabor.
Proba me dn̄e et tēpta me: ure
renes meos et cor meū. Qm̄ mīa
tua añ oculos meos ē: et ꝯplacui
in ūitate tua. Nō sedi cū ꝯcilio ꝑ
uanitatis: cū iniq͛ gerentibꝫ nō in

tridibo. Odiui ecclesiam malignantium: et cum impiis non sedebo. Lauabo inter innocentes manus meas: et circumdabo altare tuum domine. Ut audiam uocem laudis: et enarrem uniuersa mirabilia tua. Domine dilexi decorem domus tue: et locum habitationis glorie tue. Ne perdas cum impiis animam meam: et cum uiris sanguinum uitam meam. In quorum manibus iniquitates sunt: dextera eorum repleta est muneribus. Ego autem in innocentia mea ingressus sum: redime me et miserere mei. Pes meus stetit in directo: in ecclesiis benedicam te domine.

In finem. psalmus David priusquam liniretur.

Dominus illuminatio mea et salus mea: quem timebo. Dominus protector uite mee: a quo trepidabo. Dum appropiant super me nocentes: ut edant carnes meas. Qui tribulant me inimici mei: ipsi infirmati sunt et ceciderunt. Si consistant aduersum me castra: non timebit cor meum. Si exurgat aduersum me prelium: in hoc ego sperabo. Unam petii a domino hanc requiram: ut inhabitem in domo domini omnibus diebus uite mee. Ut uideam uoluntatem domini: et uisitem templum eius. Quoniam abscondit me in tabernaculo suo in die malorum: protexit me in abscondito tabernaculi sui. In petra exaltauit me: et nunc exaltauit caput meum super inimicos meos. Circuiui et immolaui in tabernaculo eius hostiam uociferationis: cantabo et psalmum dicam domino. Exaudi domine uocem meam qua clamaui ad te: miserere mei et exaudi me. Tibi dixit cor meum exquisiuit te facies mea: faciem tuam domine requiram. Ne auertas faciem tuam a me: ne declines in ira a seruo tuo. Adiutor meus esto ne derelinquas me: neque despicias me deus salutaris meus. Quoniam pater meus et mater mea dereliquerunt me: dominus autem assumpsit me. Legem pone michi domine in uia tua: et dirige me in semita recta propter inimicos meos. Ne tradideris me in animas tribulantium me: quoniam insurrexerunt in me testes iniqui: et mentita est iniquitas sibi. Credo uidere bona domini: in terra uiuentium. Expecta dominum. uiriliter age: et confortetur cor tuum et sustine dominum. psalmus ipsi dauid.

XXVII

Ad te domine clamabo deus meus ne sileas a me. nequando taceas a me: et assimilabor descendentibus in lacum. Exaudi domine uocem deprecationis mee dum oro ad te: dum extollo manus meas ad templum sanctum tuum. Ne simul tradas me cum peccatoribus: et cum operantibus iniquitatem ne perdas me. Qui loquuntur pacem cum proximo suo: mala autem in cordibus eorum. Da illis secundum opera eorum: et secundum nequitiam adinuentionum ipsorum. Secundum opera manuum eorum tribue illis: redde retributionem eorum ipsis. Quoniam non intellexerunt opera domini: et in opera manuum eius: destrues illos et non edificabis eos. Benedictus dominus: quoniam exaudiuit uocem deprecationis mee. Dominus adiutor meus et protector meus: et in ipso sperauit cor meum et adiutus sum. Et refloruit caro mea: et ex uoluntate mea confitebor ei. Dominus fortitudo plebis sue: et protector saluationum christi sui est. Saluum fac populum tuum domine: et benedic hereditati tue: et rege eos. et extolle illos usque in eternum. psalmus dauid in consummatione tabernaculi.

XXVIII

Afferte domino filii dei: afferte domino filios arietum. Afferte domino gloriam et honorem: afferte domino gloriam nomini eius: adorate dominum in atrio sancto eius. Vox domini super aquas deus maiestatis intonuit: dominus super aquas multas. Vox domini in uirtute: uox domini in magnificentia. Vox domini confringentis cedros: et confringet dominus cedros libani. Et comminuet eas tamquam uitulum libani: et dilectus quemadmodum filius unicornium. Vox domini intercidentis flam

mā ignis: uox dn̄i ↄcutientis deser
tum: ⁊ commouebit dn̄s desertū cades.
Vox dn̄i ꝑparantis ceruos. ⁊ et reue
labit condensa: ⁊ in tēplo eius oēs
dicēt glām. Dn̄s diluuiū inhitare
facit: ⁊ sedebit dn̄s rex in etnū. Dn̄s
uirtutē ꝑplo suo dabit: dn̄s bn̄dicet
ꝑplo suo in pace. Ps cantici in dedi

XXIX

Exaltabo te dn̄e q̄ catioē dom̄ dd.
niam suscepisti me: nec delectasti
inimicos meos sup me. Dn̄e ds̄ m̄s
clamaui ad te: ⁊ sanasti me. Dn̄e e
duxisti ab inferno aiā meā: salua
sti me a descendētib; in lacū. Psal
lite dn̄o sci eī: ⁊ ↄfitemī memorie
scitatis eius. Qm̄ ira in indigtioē
eius: ⁊ uita in uolūtate eī. Ad ues
puum ↄmorabit flet: et ad matuti
nū leticia. Ego āt dixi in hūndāti
a mea: n̄ mouebor in etnū. Dn̄e ī
uoluntate tua: p̄stitisti decori mō
uirtutē. Auertisti faciē tuā a me: et
fcūs sum ↄturbatus. Ad te dn̄e cla
mabo: et ad deū meū depcabor. Que
utilitas in sanguīe meo: dū descen
do in corruptionē. Nūqd ↄfitebit
t̄ puluis: aut ānūtiabit uītatē tu
ā. Audiuit dn̄s ⁊ misertus ē mei: dn̄s
fcūs ē adiutor m̄s. Conūtisti planc
tum meū in gaudiū michi: ↄscidi
sti saccū meū ⁊ circūdedisti me leti
ciā. Vt cantent t̄ glā mea et nō ↄ
pungar: dn̄e ds̄ meus in etnū ↄfi
tebor tibi. In finē ps dd pro extasi.

XXX

In te dn̄e sp̄aui n̄ ↄfundar ī etnū:
in iusticia tua libā me. Inclina
ad me aurē tuā: accelera ut eruas
me. Esto m̄ in dm̄ in ꝑtectorē: ⁊ et in
domū refugii: ut saluū me facias.
Qm̄ fortitudo mea et refugiū meū
es tu: et ꝑp nom̄ tuū deduces me ⁊
enutries me. Educes me de laq̄o
hoc quē absconderūt m̄: qm̄ tu es
protector meus. In man̄ tuas ↄ
mēdo sp̄m meū: redemisti me dn̄e
ds̄ ūitatis. Odisti obs̄uantes uanitatē:
sup uacue. Ego āt in domino sp̄a
ui: exultabo ⁊ letabor in mīa tua.

Qm̄ respexisti hūilitatē meā: sal
uasti de necessitatib; aiam meā.
Nec ↄclusisti me in maīb; inimi
ci: statuisti in loco spatioso pedes
meos. Miserere mei dn̄e qm̄ tribulor:
ↄturbatus ē in ira oculus meus.
aīa mea et uent̄ meus. Qm̄ defec
in dolore uita mea. et āni mei ī ge
mitib;. Infirmata ē in paupta
te uirtus mea: ⁊ ossa mea ↄturba
ta sūt. Sup om̄s inimicos meos
fcūs sum obpbrīū uicinis meis ⁊
ualde: et timor notis m̄s. Qui
uidebāt me forās fugerunt a me:
a me: obliuioni datus sum tāq̄
mortu̇ a corde. Factus sū tanq̄
uas pditum: qm̄ audiui uitupa
tioēm multor̄ cōmorātiū in cir
cuitu. In eo ↄuenirēt dū simul
adūsum me: accipe aiam meā cō
siliati sūt. Ego aūt in te sp̄aui do
mine: dixi deus meus es tu. in maī
b; tuis sortes mee. Eripe me de
maū inimicor̄ meor̄: ⁊ a psequētib;
me. Illustra faciē tuā sup s̄uū
tuū: ⁊ saluū me in mīa tua dn̄e: n̄
ↄfundar qm̄ inuocaui te. Erube
scāt impii ⁊ deducant in infernū:
muta fiant labia dolosa. Que lo
quūtur adūsus iustū iniq̄tatē: ī
supbia ⁊ in abusioē. Quā magna
multitudo dulcedīs tue dn̄e: quā
abscondisti timētib; te. Perfecisti
eis q̄ sp̄ant in te: in conspectu fili
or̄ hominū. Abscōdes eos ī abscō
dito faciei tue: a cōturbatioē hoī
nū. Proteges eos in tabnaculo
tuo: a ↄtradictioē linguar̄. Bene
dictus dn̄s: qm̄ mirificauit mīaz
suā michi in ciuitate munita. Ego
āt dixi in excessū mētis mee: piect
sum a facie oculor̄ tuor̄. Ideo ex
audisti uocē oratiōis mee: dū clam
arē ad te. Diligite dn̄m oēs sci eius:
qm̄ ūitatē regret dn̄s et retribuet
habūdantē facientib; supbiā. Vi
riliť agite ⁊ ↄfortet̄ cor ūrm: oēs q
sp̄atis in domino. Intellectus dd.

Beati quor remisse sunt iniquitates:
et quor tecta sunt peccata. Beatus
uir cui non imputabit dns peccatum:
nec est in spu eius dolus. Quoniam tacui i
ueterauerunt ossa mea: dum clama
rem tota die. Quoniam die ac nocte grauata
ta est super me manus tua: conuersus
sum in erumpna mea dum configitur
spina. Delictum meum cognitum
tibi feci. et iniusticiam meam non ab
scondi. Dixi confitebor aduersum
me iniusticiam meam dno. et tu remi
sisti impietatem pcci mei. Pro hac
orabit ad te ois scus: in tpr oportu
no. Verumtamen in diluuio aquar mul
tarum: ad eum non approximabunt. Tu
es refugium meum a tribulatione que
circumdedit me: exultatio mea
erue me a circumdantibus me. Inte
llectum tibi dabo. et instruam te i
uia hac qua gradieris. firmabo
super te oculos meos. Nolite fieri si
cut equus et mulus: quibus non est intellectus.
In chamo et freno maxillas eorum
constringe: qui non approximant ad
te. Multa flagella peccatoris: sperantem
autem in dno misericordia circumdabit. Leta
mini et exultate iusti: et gloriami
ni omnes recti corde. In finem ps dauid.

Exultate iusti in dno: rectos decet
collaudatio. Confitemini dno
in cythara: in psalterio decem cordarum
psallite illi. Cantate ei canticum
nouum: bene psallite ei in uociferatione.
tione. Quia rectum est uerbum dni. et omnia
opera eius in fide. Diligit misericordiam et
iudicium: misericordia dni plena est terra. Ver
bo dni celi firmati sunt: et spu oris
eius omnis uirtus eorum. Congregans si
cut in utre aquas maris: ponens in the
sauris abyssos. Timeat dnm omnis
terra: ab eo autem commoueantur omnes inhabi
tantes orbem. Quoniam ipse dixit et facta
sunt: ipse mandauit et creata sunt. Dns dis
sipat consilia gentium: reprobat autem
cogitationes populorum: et reprobat consili
a principum. Consilium autem dni
in eternum manet: cogitationes cor

dis eius in generatione et genera
tionem. Beata gens cuius est dns deus
eius. populus quem elegit in hereditatem sibi.
De celo respexit dns: uidit omnes filios
hominum. De preparato habitaculo suo:
respexit super omnes qui habitant terram.
Qui finxit sigillatim corda eorum: qui
intelligit omnia opera eorum. Non sal
uatur rex per multam uirtutem: et gi
gas non saluabitur in multitudine
uirtutis sue. Fallax equus ad sa
lutem: in habundantia autem uirtutis
sue non saluabitur. Ecce oculi dni super
metuentes eum: et in eis qui sperant
super misericordia eius. Ut eruat a morte animas
eorum: et alat eos in fame. Anima nostra
sustinet dnm: quoniam adiutor et pro
tector noster est. Quia in eo letabitur cor
nostrum: et in nomine sco eius sperauimus.
Fiat misericordia tua dne super nos: que
admodum sperauimus in te. ps. dd.
cum immutauit uultum suum coram abi
melech. et dimisit eum et abiit.

Benedicam dnm in omni tempore: semper laus
eius in ore meo. In dno laudabitur
anima mea: audiant mansueti et le
tentur. Magnificate dnm mecum: et
exaltemus nomen eius in idipsum.
Exquisiui dnm et exaudiuit me:
et ex omnibus tribulationibus meis eripu
it me. Accedite ad eum et illumi
namini: et facies uestre non confundentur.
Iste pauper clamauit et dns exau
diuit eum: et de omnibus tribulationibus
eius saluauit eum. Immittet an
gelus dni in circuitu timentium eum: et
eripiet eos. Gustate et uidete quoniam
suauis est dns: beatus uir qui sperat in
eo. Timete dnm omnes sci eius: quoniam
non est inopia timentibus eum. Diuites e
guerunt et esurierunt: inquirentes autem
dnm non minuentur omni bono. Venite
filii audite me: timorem dni doce
bo uos. Quis est homo qui uult uitam: diligit
dies uidere bonos. Prohibe linguam
tuam a malo: et labia tua ne loquantur
dolum. Diuerte a malo et fac bonum:
inquire pacem et persequere eam. Oculi

XXXIII

XXXIIII

dnī sup iustos: ꝛ aures eius in pre
ces eoꝝ. Vultus aūt dnī sup facien
tes mala: ut pdat de tra memoriā
eoꝝ. Clamauerūt iusti et dn̄s ex
exaudiuit eos: et ex oib; tribulatō
nib; eoꝝ librauit eos. Iuxta ē dn̄s
hiis q tribulato sūt corde: et humiles
spū saluabit. Multe tribulatiōes
iustoꝝ: et de oib; hiis librabit eos
dn̄s. Custodit dn̄s oīa ossa eoꝝ:
unū ex hiis n̄ conteret. Mors pecca
torum pessima: ꝛ q oderūt iustum,
delinquet. Redimet dn̄s aīas ser
uoꝝ suoꝝ: ꝛ n̄ delinqnt oms qui
spant in eo. In finem. ps̄ dauid.

Iudica dn̄e nocentes me: expugna i
pugnantes me. Apprehende arma
et scutum: et exurge i adiutoriū
michi. Effunde frameā et conclude
adūsus eos qui psequūt me: dic
aīe mee salus tua ego sum. Con
fundant et reuereantur: qrentes aī
mam meā. Auertant retrorsū ꝛ con
fundant: cogitātes michi mala.
Fiāt tamq̄ puluis ante faciem
uenti: ꝛ angls dnī cohartans eos.
Fiat uia illoꝝ tenebre et lubricū:
et angls dnī psequēs eos. Qm̄ grās
absconderūt michi interitū
laquei sui: sup uacue exprobrauert
aīam meā. Veniat illi laqus quē
ignorat: ꝛ captio q̄ abscondit ap
prehendat eum: ꝛ in laqum cadat
in ipm. Aīa aūt mea exultabit in
dnō: ꝛ delectabit sup salutari suo.
Oīa ossa mea dicēt: dn̄e qs similis
tui. Eripiens inopem de manū for
tiorum eius: egenū et pauperem
a diripientib; eū. Surgentes te
stes iniq: que ignorabam interroga
bāt me. Retribuebāt m̄ mala p
bonis: sterilitatē aīe mee. Ego aūt
cū michi molesti eēnt: induebar
cilicio. Humiliabā in ieiunio
aīam meā. et oratō mea in sinu
meo conuertetur. Quasi pximū q̄
fr̄em n̄rm sic complacebam: q̄i lu
gens ꝛ contristatus sic humiliabar.
Et adūsum me letati sūt ꝛ conue
nerunt: congregata sunt sup me
flagella et ignoraui. Dissipati
sūt nec conpuncti. ꝛ temptauerūt
me subsannauert me subsanna
tiōe: frenduert sup me dentibus
suis. Dn̄e qn̄ respicies. restitue
aīam meā a malignitate eoꝝ a le
onib; unicā meā. Confitebor tibi
in ecctā magna: in pplo graui lau
dabo te. Non sup gaudeāt michi
qui adūsantur michi iniqz: qui
oderūt me grīs ꝛ annuūt oculis.
Qm̄ m̄ quidē pacifice loqbantur:
ꝛ in iracūdia tre loqntes dolos cogi
tabāt. Et dilatauerūt sup me os
suū: dixerunt euge euge uiderūt
oculi n̄ri. Vidisti dn̄e ne sileas: do
mine ne discedas a me. Exurge
ꝛ intende iudicio meo: ds̄ meus
ꝛ dn̄s meus in cām meā. Iudica
me f̄m iustitiā tuā dn̄e ds̄ meus:
ꝛ n̄ sup gaudeāt michi. Nō dicāt
in cordib; suis. euge euge aīe no
stre: nec dicāt deuorauim̄ eum.
Erubescāt ꝛ reuereant̄ simul: qui
gratulātur malis meis. Indua
tur confusione ꝛ reuerentia: q malig
loquunt sup me. Exultēt ꝛ letent̄
qui uolunt iustitiā meā: ꝛ dicant
sp magnificet dn̄s q uolunt pacē
serui eius. Et lingua meditabit
iustitiā tuam: tota die laudē tuā.
In finem seruo domini psalmus dd̄.

XXXV

Dixit iniustus ut delinqt in semet
ipso: n̄ ē timor dnī ān oclos eius.
Qm̄ dolose egit in conspectu eius:
ut inueniatur iniqtas ei ad odi
um. Verba oris eius iniqtas ꝛ
dolus: noluit intellige ut bn̄ age
ret. Iniqtatē meditatus ē i cu
bili suo: astitit oī uie n̄ bone: mali
ciam aūt n̄ odiuit. Dn̄e in celo mīa
tua: ꝛ ūitas tua usqz ad nubes.
Iustitia tua sicut mōtes dī: iudi
cia tua abyssus multa. Hoīes ꝛ
iumēta saluabis dn̄e: quemadmo
dum multiplicasti miām tuā ds̄.

Filii autem hominum: in tegmine alarum tuarum sperabunt. Inebriabuntur ab ubertate domus tue: et torrente voluptatis tue potabis eos. Quoniam apud te fons est vite: et in lumine tuo videbimus lumen. Pretende misericordiam tuam scientibus te: et iustitiam tuam his qui recto sunt corde. Non veniat mihi pes superbie: et manus peccatoris non moveat me. Ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem: expulsi sunt nec potuerunt stare.

psalmus david.

Noli emulari in malignantibus: neque zelaveris facientes iniquitatem. Quoniam tamquam fenum velociter arescent: et quemadmodum olera herbarum cito decident. Spera in domino et fac bonitatem: et inhabita terram et pasceris in divitiis eius. Delectare in domino: et dabit tibi petitiones cordis tui. Revela domino viam tuam et spera in eo: et ipse faciet. Et educet quasi lumen iustitiam tuam: et iudicium tuum tamquam meridiem: subditus esto domino et ora eum. Noli emulari in eo qui prosperatur in via sua: in homine faciente iniustitias. Desine ab ira et derelinque furorem: noli emulari ut maligneris. Quoniam qui malignantur exterminabuntur: sustinentes autem dominum ipsi hereditabunt terram. Et adhuc pusillum et non erit peccator: et queres locum eius et non invenies. Mansueti autem hereditabunt terram: et delectabuntur in multitudine pacis. Observabit peccator iustum: et stridebit super eum dentibus suis. Dominus autem irridebit eum: quoniam prospicit quod veniet dies eius. Gladium evaginaverunt peccatores: intenderunt arcum suum. Ut deiciant pauperem et inopem: ut trucident rectos corde. Gladius eorum intret in corda ipsorum: et arcus eorum confringatur. Melius est modicum iusto: super divitias peccatorum multas. Quoniam brachia peccatorum conterentur: confirmat autem iustos dominus. Novit dominus dies immaculatorum: et hereditas eorum in eternum erit. Non confundentur in tempore malo: et in diebus famis saturabuntur: quia peccatores peribunt. Inimici vero domini mox honorificati fuerint et exaltati: deficientes autem quemadmodum fumus deficient. Mutuabitur peccator et non solvet: iustus autem miseretur et retribuet. Quia benedicentes ei hereditabunt terram: maledicentes autem ei disperibunt. Apud dominum gressus hominis dirigentur: et viam eius volet. Cum ceciderit non collidetur: quia dominus supponit manum suam. Iunior fui etenim senui: et non vidi iustum derelictum: nec semen eius querens panem. Tota die miseretur et commodat: et semen illius in benedictione erit. Declina a malo et fac bonum: et inhabita in seculum seculi. Quia dominus amat iudicium et non derelinquet sanctos suos: in eternum conservabuntur. Iniusti punientur: et semen impiorum peribit. Iusti autem hereditabunt terram: et inhabitabunt in seculum seculi super eam. Os iusti meditabitur sapientiam: et lingua eius loquetur iudicium. Lex dei eius in corde ipsius: et non supplantabuntur gressus eius. Considerat peccator iustum: et querit mortificare eum. Dominus autem non derelinquet in manibus eius: nec dampnabit eum cum iudicabitur illi. Expecta dominum et custodi viam eius: et exaltabit te ut hereditate capias terram: cum perierint peccatores videbis. Vidi impium superexaltatum: et elevatum sicut cedros Libani. Et transivi et ecce non erat: quesivi eum et non inventus est locus eius. Custodi innocentiam et vide equitatem: quoniam sunt reliquie homini pacifico. Iniusti autem disperibunt: simul reliquie impiorum interibunt. Salus autem iustorum [a domino:] et protector eorum in tempore tribulationis. Et adiuvabit eos dominus et liberabit eos: et eruet eos a peccatoribus: et salvabit eos quia speraverunt in eo.

ps. david. in rememorationem sabbatum.

XXXVII

Domine ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripias me. Quoniam sagitte tue infixe sunt mihi: et confirmasti super me manum tuam. Non est sanitas in carne mea a facie ire tue: non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum.

Qm̄ iniquitates mee sup egsse st̄
cap meū: sicut honus g̃ue grauate
sunt sup me. Putruerunt. ꝛ corru
pte sūt cicatrices mee: a facie insi
pientie mee. Miser factus sum ꝛ
curuatus sum usq; in fine: tota di
e ꝯtristatus ingrediebar. Qm̄ lubi
mei ipleti sūt illusionibꝫ: ꝛ nō est
sanitas in carne mea. Afflictus suȝ
ꝛ humiliatus sum nimis: rugiebam
a gemitu cordis mī. Dn̄e ante te ō
desiderium meū: ꝛ gemit᷒ mī a te nō ē
absconditus. Cor meū ꝯturbatū est
dereliqd me uirtus mea: ꝛ lumē oculoꝝ
meoꝝ ꝛ ipm̄ n̄ ē mecū. Amici mei
et pxi mei: aduersum me appropinqua
uerūt et steterūt. Et q iuxta me
erant de longe steterūt: et uī facie
bāt qui querebāt aiam meā. Et q
inquirebāt mala michi locuti sūt
uanitates: ꝛ dolos tota die meditabā
tur. Ego āt tamq̄ surdus n̄ audie
bam: et sic mutus n̄ apiens os suū.
Et fc̄us sū sic hō n̄ audiens: et nō
habens i ore suo redargutiōes. Qm̄
in te dn̄e spaui: tu exaudies dn̄e ds̄
meus. Quia dixi neqn̄ sup gaudeāt
michi inimici mī: ꝛ dū cōmouent̄
pedes mī sup me mag̃ locuti sūt.
Qm̄ ego in flagella paratus sum:
et dolor meus in conspectu meo sp̄.
Qm̄ iniqtatē meā annuntiabo: et
cogitabo p pcc̄o mō. Inimici aūt
mei uiuunt: ꝛ ꝯfirmati st̄ sr̄ me:
ꝛ multiplicati sūt q oderūt me inī
q̄. Qui retribuūt mala p bonis
detrahebāt michi: qm̄ seqbar bo
nitatē. Nō derelinq̄s me dn̄e: ds̄
mī ne discesseris a me. Intende i
adiutoriū meū deus salutis mee.

XXXVIII

In finem pro idithum canticum ipi dd̄.

ixi custodiā uias
meas: ut nō delin
quam in lingua
mea. Posui ori
meo custodiam:
cū ꝯsistēt peccatoꝝ
aduersum me. Ob
mutui et humiliatus sum et silui
a bonis: et dolor meus renouatus ē.
Cōcaluit cor meū intra me: ꝛ in
meditatione mea exardescet ign̄s.
Locutus sum in lingua mea: no
tum fac michi dn̄e finē meū. Et
nūm dierum meoꝝ qs ē: ut sciam
qd desit michi. Ecce mensurabiles
posuisti dies meos: et substantia
mea tamq̄ nichilū ante te. Verūtn̄
uniusa uanitas: oīs hō uiuens. Ve
rumtamē in ymagine ptrāsit hō:
s; ꝛ frustra ꝯturbatur. Thesaurizat:
et ignorat cui ꝯgregabit ea. Et nūc
que ē expectatio mea nōne dn̄s: ꝛ
et substantia mea ap̄ te ē. Ab oīb᷒
iniqtatibꝫ mīs erue me: obpbriū
insipienti dedisti me. Obmutui
et n̄ apui os meū: qm̄ tu fecisti a
moue a me plagas tuas. A fortitu
dine man᷒ tue ego defeci in incre
pationibꝫ: p iniqtatē corripuisti
hoīe. Et tabescere fecisti sic ara
neam aiam eius: uerūtn̄ uane ꝯ
turbatur oīs hō. Exaudi oratioēꝫ
meā ꝛ depcationē meā: auribus
lacrimas meas. Ne sileas qm̄ ad
uena ego sum ap̄ te et pegrinus:
sic oēs patres mī. Remitte michi
ut refrigerer priusq̄ abeam: ꝛ am
plius non ero. In finem ps̄ dd̄.

XXXIX

Expectans expectaui dn̄m: ꝛ intēdit
michi. Et exaudiuit pces meas:
et eduxit me de lacu miserie et de
luto fecis. Et statuit sup̄ petraꝫ
pedes meos: et direx̄ gressus meos.
Et īmisit in os meū canticū nouū:
carm̄ deo nr̄o. Videbūt multi et ti
mebūt: ꝛ sperabūt in domino. Beat᷒
uir cui ē nom̄ dn̄i spes eius: et n̄
respexit in uanitates et insanias
falsas. Multa fecisti tu dn̄e ds̄ mī
mirabilia tua: et cogitationibꝫ tu
is nō ē qui similis sit tibi. Annun
ciaui ꝛ locutus sum: multiplicati
st̄ sup nūm. Sacrificiū ꝛ oblatio
nē noluisti: aures āt pfecisti m̄.
Holocaustū et p pcc̄o n̄ postula

sti: tunc dixi ecce venio. In capite li
bri scriptum est de me ut facerem vo
luntatem tuam deus meus volui: et
legem tuam in medio cordis mei.
Annuntiavi iustitiam tuam in ecclesia
magna: ecce labia mea non prohibebo
domine tu scisti. Iustitiam tuam non ab
scondi in corde meo: veritatem tuam
et salutare tuum dixi. Non abscondi
misericordiam tuam et veritatem tuam: a concilio mul
to. Tu autem domine ne longe facias mi
serationes tuas a me: misericordia tua et verita
tua. semper susceperunt me. Quoniam circum
dederunt me mala quorum non est
numerus: comprehenderunt me iniquitates
mee. et non potui ut viderem. Multipli
cate sunt super capillos capitis mei:
et cor meum dereliquit me. Complaceat
tibi domine ut eruas me: domine ad adiu
vandum me respice. Confundantur
et revereantur simul: qui querunt
animam meam ut auferant eam. Convertantur
retrorsum et revereantur: qui volunt michi
mala. Ferant confestim confusionem suam:
qui dicunt michi euge euge. Exul
tent et letentur super te omnes querentes
te: et dicant semper magnificetur dominus. qui di
ligunt salutare tuum. Ego autem mendicus
sum et pauper: dominus sollicitus est mei.
Adiutor meus et protector meus tu
es: deus meus ne tardaveris. In finem psalmus David.
Beatus qui intelligit super
egenum et pauperem: in die
mala liberabit eum dominus. Dominus conservet
eum et vivificet eum: et beatum faciat
eum in terra: et non tradat eum in animam ini
micorum eius. Dominus opem ferat illi super
lectum doloris eius: universum stratum eius versasti in infirmi
tate eius. Ego dixi domine miserere
mei: sana animam meam quia peccavi tibi.
Inimici mei dixerunt mala michi:
quando morietur et peribit nomen eius. Et
si ingrediebatur ut videret vana
loquebatur: cor eius congregavit ini
quitatem sibi. Egrediebatur foras:
et loquebatur in idipsum. Adversum
me susurrabant omnes inimici mei:
adversum me cogitabant mala michi. Verbum

iniquum constituerunt adversum me: num
quid qui dormit non adiciet ut resur
gat. Et enim homo pacis mee in quo
speravi: qui edebat panes meos:
magnificavit super me supplantatio
nem. Tu autem domine miserere mei et re
suscita me: et retribuam eis. In hoc
cognovi quoniam voluisti me: quoniam non
gaudebit inimicus meus super me. Me
autem propter innocentiam suscepisti: et con
firmasti me in conspectu tuo in e
ternum. Benedictus dominus deus israel
a seculo et in seculum: fiat fiat. In finem psalmus
Quemadmodum intellectus filiis
desiderat cervus ad fontes chore.
aquarum: ita desiderat anima mea ad te
deus. Sitivit anima mea ad deum
fontem vivum: quando veniam et apparebo
ante faciem dei. Fuerunt michi lacrime
mee panes die ac nocte: dum dicitur
michi cotidie. ubi est deus tuus.
Hec recordatus sum et effudi in me
animam meam: quoniam transibo in locum tab
naculi admirabilis. usque ad domum dei.
In voce exultationis et confessionis:
sonus epulantis. Quare tristis es
anima mea: et quare conturbas me. Spera in
deo quoniam adhuc confitebor illi: salutare
vultus mei et deus meus. Ad me ipsum
anima mea conturbata est: propterea memor
ero tui de terra iordanis et hermoniim a mon
te modico. Abyssus abyssum invo
cat: in voce cataractarum tuarum.
Omnia excelsa tua et fluctus tui: super
me transierunt. In die mandavit
dominus misericordiam suam: et nocte canticum
eius. Apud me oratio deo vite mee: di
cam deo susceptor meus es. Quare
oblitus es mei: et quare contristatus
incedo. dum affligit me inimicus.
Dum confringuntur ossa mea: expro
braverunt michi qui tribulant me
inimici mei. Dum dicunt michi per sin
gulos dies ubi est deus tuus: quare
tristis es anima mea et quare conturbas me.
Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi:
salutare vultus mei et deus meus.
In finem psalmus David.

XLI

XL

XLII

Iudica me deus et discerne causam meam de gente non sancta: ab homine iniquo et doloso erue me. Quia tu es deus fortitudo mea: quare me repulisti et quare tristis incedo dum affligit me inimicus. Emitte lucem tuam et ueritatem tuam: ipsa me deduxerunt et adduxerunt in montem sanctum tuum et in tabernacula tua. Et introibo ad altare dei: ad deum qui letificat iuuentutem meam. Confitebor tibi in cithara deus deus meus: quare tristis es anima mea et quare conturbas me. Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi: salutare uultus mei et deus meus. In finem psalmus filiis chore ad intellectum.

XLIII

Deus auribus nostris audiuimus: patres nostri annuntiauerunt nobis. Opus quod operatus es in diebus eorum: et in diebus antiquis. Manus tua gentes disperdidit et plantasti eos: afflixisti populos et expulisti eos. Nec enim in gladio suo possederunt terram: et brachium eorum non saluauit eos. Sed dextera tua et brachium tuum et illuminatio uultus tui: quoniam conplacuisti in eis. Tu es ipse rex meus et deus meus: qui mandas salutes iacob. In te inimicos nostros uentilabimus cornu: et in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis. Non enim in arcu meo sperabo: et gladius meus non saluabit me. Saluasti enim nos de affligentibus nos: et odientes nos confudisti. In deo laudabimur tota die: et in nomine tuo confitebimur in secula. Nunc autem repulisti et confudisti nos: et non egredieris deus in uirtutibus nostris. Auertisti nos retrorsum post inimicos nostros: et qui oderunt nos diripiebant sibi. Dedisti nos tamquam oues escarum: et in gentibus dispersisti nos. Vendidisti populum tuum sine pretio: et non fuit multitudo in commutationibus eorum. Posuisti nos obprobrium uicinis nostris: subsannationem et derisum his qui sunt in circuitu nostro. Posuisti nos in similitudinem gentibus: commotionem capitis in populis. Tota die uerecundia mea contra me est: et confusio faciei mee cooperuit me. A uoce exprobrantis et obloquentis: a facie inimici et persequentis. Hec omnia uenerunt super nos nec obliti sumus te: et inique non egimus in testamento tuo. Et non recessit retro cor nostrum: et declinasti semitas nostras a uia tua. Quoniam humiliasti nos in loco afflictionis: et cooperuit nos umbra mortis. Si obliti sumus nomen dei nostri: et si expandimus manus nostras ad deum alienum. Nonne deus requiret ista: ipse enim nouit abscondita cordis. Quoniam propter te mortificamur tota die: existimati sumus sicut oues occisionis. Exurge quare obdormis domine: exurge et ne repellas in finem. Quare faciem tuam auertis: obliuisceris inopie nostre et tribulationis nostre. Quoniam humiliata est in puluere anima nostra: conglutinatus est in terra uenter noster. Exurge domine adiuua nos: et redime nos propter nomen tuum. In finem pro his qui commutabuntur filiis chore ad intellectum canticum pro dilecto.

XLIIII

Eructauit cor meum uerbum bonum: dico ego opera mea regi. Lingua mea calamus scribe: uelociter scribentis. Speciosus forma pre filiis hominum diffusa est gratia in labiis tuis: propterea benedixit te deus in eternum. Accingere gladio tuo super femur tuum potentissime. Specie tua et pulcritudine tua: intende prospere procede et regna. Propter ueritatem et mansuetudinem et iustitiam: et deducet te mirabiliter dextera tua. Sagitte tue acute: populi sub te cadent in corda inimicorum regis. Sedes tua deus in seculum seculi: uirga directionis uirga regni tui. Dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem: propterea unxit te deus deus tuus oleo leticie pre consortibus tuis. Mirra et gutta et cassia a uestimentis tuis a domibus eburneis: ex quibus delectauerunt te filie regum in honore tuo. Astitit regina a dextris tuis in uestitu deaurato: circumdata uarietate. Audi filia et uide et inclina aurem tuam: et ob

liuisce ppl'm tuu et domu patris
tui. Et concupiscet rex decore tuu:
qm ipe e dns deus tuus 7 adorabu
eum. Et filie tiri in muneribz: uul
tum tuu depcabunt' oes diuites
plebis. Omnis glia eius filie regu
ab intus in fimbriis aureis: circu
micta uarietatibz. Adducent' regi
uirgines post ea: pxime eius affe
rentur tibi. Afferent' in leticia 7
exultatioe: adducent' in templum
regis. Pro patribz tuis nati sut
tibi filii: ostitues eos pncipes sup
oem tram. Memores erut nois tui
dne: in oi generatioe 7 generatioe.
Propterea ppli confitebunt' tibi in
eternum: 7 in sclm scli. In fine filiis
Ds nr refugium 7 chore ps dauid
uirtus: adiutor in tri pro archanis
bulationibz q inuenerut nos ni
mis. Propterea n timebim' dum tur
babitur terra: 7 transferent' mon
tes in cor maris. Sonuerut 7 turbate
st aq eor: oturbati st montes in for
titudine eius. Fluminis ipetus
letificat ciuitate di: scificauit ta
bnacul suu altissim'. Ds in me
dio eius n commouebitur: adiuua
bit ea ds mane diluculo. Coturba
te st gtes. et inclinata sut regna:
dedit uoce sua mota e tra. Dns u
tutum nobcu: susceptor nr ds ia
cob. Venite 7 uidete opa dni: q po
suit pdigia sup tram: auferens
bella usq ad fines tre. Arcum o
teret 7 ofringet arma: 7 scuta co
buret igni. Vacate et uidete qm
ego sum: exaltabor in gentibz 7 ex
altabor in tra. Dns uirtutu nobis
cum: susceptor nr deus iacob. In
Omnes gentes fine ps dd pfiliis
plaudite manibz: iubilate chore.
do in uoce exultatiois. Qm dns
excelsus terribil': rex magnus sup
oem tram. Subiecit pplos nobis:
et gentes sub pedibz nris. Elegit
nobis hereditatem sua: specie iacob
que dilexit. Ascendit ds in iubilo.

7 dns in uoce tube. Psallite deo
nro psallite: psallite regi nro psa
llite. Qm rex omis tre deus: psal
lite sapienter. Regnauit ds sup ge
tes: deus sedet sup sede scam sua.
Principes pplor ogregati st cu do
abraha: qm dii fortes tre uehem
ter eleuati sut. In fine ps cantici filii

XXVII

Magnus dns 7 la or chore. fa sabbati.
udabilis nimis: i ciuitate di nri in
monte sco eius. Fundat' exultatio
ne uniuse tre: mos syon latera a
quilonis ciuitas regis magni. Ds in
domibz eius cognoscetur: cum suscipiet
eam. Qm ecce reges ogregati st: o
uenerunt in unum. Ipi uidentes
sic admirati st oturbati sut commoti st:
tremor apphendit eos. Ibi dolores
ut parturientis: i spu uehementi oteres
naues tharsis. Sicut audiuim'
sic uidim' in ciuitate dni uirtutu:
i ciuitate di nri: ds fudauit eam i
eternum. Suscepimus ds miam tu
a: in medio tpli tui. Scdm nom
tuu deus sic et laus tua in fines
tre: iustitia plena e dextera
tua. Letet' mos syon et exultent
filie iude: pp iudicia tua dne. Cir
cumdate syon 7 oplectimi ea: nar
rate in turribz eius. Ponite corda
uestra in uirtute ei': et distribuite
domos eius ut enarretis i pgenie
altera. Qm hic e deus ds nr in et
num 7 in sclm scli: ipe reget nos
in secla. In fine filiis chore ps dd.

XXVIII

Audite hec oes gentes: auribz papi
te oes qui habitatis orbe. Quiq terri
gene et filii hoium: simul in unu
diues 7 paup. Os meu loqt' sapi
entiam: 7 meditatio cordis mei pru
dentia. Inclinabo i parabola aure
mea: apiam in psalterio ppositio
ne mea. Cur timebo in die ma
la: iniqtas calcanei mei circudabit me.
Qui ofidunt in uirtute sua: 7 i multi
tudine diuitiar suar gliant'. Frat'
n redimit: redimet ho: n dabit
deo placatioem sua. Et pciu rede

ptionis aie sue: et laborauit in et
nuum et uiuet adhuc in fine. Nō
uidebit interitum cum uiderit sapi
entes morientes: simul insipiēs
et stultus pibūt. Et relinquent alie
nis diuitias suas: et sepulchra
eoꝝ domus illoꝝ in eternū. Taber
nacula eoꝝ in pgenie et pgenie:
uocauerunt nōina sua in terris
suis. Et hō cū in honore eēt nō in
tellexit: cōparatus ē iumētis insipiē
tibꝫ. et simil factus ē illis. Hec uia
illoꝝ scādalū ipīs: et postea in ore
suo cōplacebūt. Sicut oues in infer
no positi sunt: mors depascet eos.
Et dnābunt eoꝝ iusti in matu
tino: et auxiliū eoꝝ ueterascet in in
ferno a glā eoꝝ. Verūtn̄ dꝰ redimet
aīam meā de manū inferi: cū accepe
rit me. Ne timueris cū diues factus
fuerit hō: et cum multiplicata fuerit
glā dom eius. Qm̄ cū interierit
nō sumet oīa: neqꝫ descendet cū eo
glā eius. Quia aīa eius in uita
ipsius bndicet: cōfitebit tibi cū bn̄
feceris ei. Introibit usqꝫ ī pgenie
patrū suoꝝ: usqꝫ in etnū nō uidebit
lum. Hō cum in honore eēt nō in
tellexit: cōparatus ē iumētis insipien
tibꝫ: et simil fcūs ē illis. ps. asaph.

XLIX

Deus deoꝝ dn̄s locutus ē: et uocauit
tram. A solis ortu usqꝫ ad occasū:
ex syon spēs decoris eiꝰ. Dꝰ mani
feste ueniet: deus nr̄ et nō silebit.
Ignis in conspectu eiꝰ exardescet:
et in circuitu eius tepestas ualida.
Aduocauit celum desursū: et terrā
discernē ppl̄m suū. Cōgregate illi
scōs eius: qui ordinant testamtū
eius sup sacrificia. Et annūtia
bunt celi iustitiā eius: qm̄ dꝰ iu
dex ē. Audi ppl̄s meus et loqr isrl̄:
et testificor tibi dꝰ dꝰ tuus ego sū.
Nō in sacrificiis tuis arguā te: ho
locausta aūt tua in cōspectu mō sūt
semp. Nō accipiā de domo tua ui
tulos: neqꝫ de gregibꝫ tuis hyrcos.
Qm̄ mee sunt oēs fere siluaꝝ: iu
mēta in montibꝫ et boues. Cognoui
omīa uolatilia celi: et pulcritu
do agri mecū ē. Si esuriero nō dicā
tibi: meus ē enī orbis tre et plenitu
do eius. Nūqd manducabo carnes
tauroꝝ: aut sanguinē hyrcoꝝ po
tabo? Immola deo sacrificium
laudis: et redde altissimo uota tua.
Et inuoca me in die tribulatiōis:
et eruam te. et honorificabis me.
Peccatori aūt dixit dꝰ: qr̄ tu enarras
iustitias meas. et assumis testamē
tum meū p os tuū. Tu uō odisti
disciplinā: et piecisti sermōes meos
retrorsū. Si uidebas furē currebas
cū eo: et cū adulteris portiōem tuā pone
bas. Os tuū habundauit malicia: et
lingua tua cōcinnabat dolos. Sedēs adūsus
frēm tuū loqbaris: et adū sus
filiū matris tue ponebas scādalum:
h fecisti et tacui. Existimasti iniqꝫ
qd ero tui simil: arguā te et statuā
cōtra faciē tuā. Intelligite h q obli
uiscimini deū: neqn̄ rapiat et nō sit
q eripiat. Sacrificiū laudis hono
rificabit me: et illic iter quo ostē
dam illi salutare dei. In finē ps. dd.
cum uenit ad eū nathā pphā qn̄ in
Miserere mi deus: trauit ad bersabee.
sc̄dm magnā miām tuā. Et sc̄dm mul
titudinē miserationū tuaꝝ: dele
iniqtatē meā. Amplius laua me
ab iniqtate mea: et a pctō meo
munda me. Qm̄ iniqtatē meā ego
cognosco: et peccm̄ meū cōtra me ē sp.
Tibi soli peccaui et malū corā te fe
ci: ut iustificeris ī sermōibꝫ tuis. et
uincas cū iudicaris. Ecce eī ī iniqta
tibꝫ cōceptus sū: et ī pccis cōcepit me
mat mea. Ecce eī ueritatē dilexi
sti: incerta et occulta sapiē tue ma
nifestasti m. Aspges me dn̄e ysso
po et mundabor: lauabis me et sr
niuē dealbabor. Auditui meo
dabis gaudiū et leticiā: et exulta
būt ossa humiliata. Auerte faciem
tuā a peccis meis: et oēs iniqtates
meas dele. Cor mundū crea ī me

deus: et spiritum rectum innoua in uisceribus meis. Ne proiicias me a facie tua: et spiritum sanctum tuum ne auferas a me. Redde michi leticiam salutaris tui: et spiritu principali confirma me. Docebo iniquos uias tuas: et impii ad te conuertentur. Libera me de sanguinibus deus deus salutis mee: et exultabit lingua mea iusticiam tuam. Domine labia mea aperies: et os meum annuntiabit laudem tuam. Quoniam si uoluisses sacrificium dedissem utique: holocaustis non delectaberis. Sacrificium deo spiritus contribulatus: cor contritum et humiliatum deus non despicies. Benigne fac domine in bona uoluntate tua syon: ut edificentur muri ierusalem. Tunc acceptabis sacrificium iustitie oblationes et holocausta: tunc imponent super altare tuum uitulos.

In finem intellectus dauid cum uenit doech ydumeus. et nunciauit saul uenit dauid in domum abimelech.

LI. Quid gloriaris in malitia: qui potens es in iniquitate. Tota die iniustitiam cogitauit lingua tua: sicut nouacula acuta fecisti dolum. Dilexisti malitiam super benignitatem: iniquitatem magis quam loqui equitatem. Dilexisti omnia uerba precipitationis lingua dolosa. Propterea deus destruet te in finem: euellet te et emigrabit te de tabernaculo tuo: et radicem tuam de terra uiuentium. Videbunt iusti et timebunt et super eum ridebunt et dicent ecce homo qui non posuit deum adiutorem suum. Sed sperauit in multitudine diuitiarum suarum: et preualuit in uanitate sua. Ego autem sicut oliua fructifera in domo dei: speraui in misericordia dei in eternum et in seculum seculi. Confitebor tibi in seculum quia fecisti: et expectabo nomen tuum quoniam bonum est in conspectu sanctorum tuorum.

In finem pro amalech intellectus dauid.

ixit insipiens in corde suo: non est deus. Corrupti sunt et abhominabiles facti sunt in iniquitatibus: non est qui faciat bonum. Deus de celo prospexit super filios hominum: ut uideat si est intelligens aut requirens deum. Omnes declinauerunt et simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum non est usque ad unum. Nonne scient omnes qui operantur iniquitatem: qui deuorant plebem meam ut cibum panis. Deum non inuocauerunt: illic trepidauerunt timore ubi non erat timor. Quoniam deus dissipauit ossa eorum qui hominibus placent: confusi sunt quoniam deus spreuit eos. Quis dabit ex syon salutare israel: cum conuerterit dominus captiuitatem plebis sue. exultabit iacob et letabitur israel.

In finem in carminibus intellectus dauid. cum uenissent ziphei et dixissent ad saul nonne dauid absconditus est apud nos.

LIII. Deus in nomine tuo saluum me fac: et in uirtute tua iudica me. Deus exaudi orationem meam: auribus percipe uerba oris mei. Quoniam alieni insurrexerunt aduersum me. et fortes quesierunt animam meam et non proposuerunt deum ante conspectum suum. Ecce enim deus adiuuat me: et dominus susceptor est anime mee. Auerte mala inimicis meis: et in ueritate tua disperde illos. Uoluntarie sacrificabo tibi: et confitebor nomini tuo domine quoniam bonum est. Quoniam ex omni tribulatione eripuisti me: et super inimicos meos despexit oculus meus.

In finem in carminibus intellectus dauid.

LIIII. Exaudi deus orationem meam et ne despexeris deprecationem meam: intende michi et exaudi me. Contristatus sum in exercitatione mea: et conturbatus sum a uoce inimici et a tribulatione peccatoris. Quoniam declinauerunt in me iniquitates: et in ira molesti erant michi. Cor meum conturbatum est in me: et formido mortis cecidit super me. Timor et tremor uenerunt super me: et contexerunt me tenebre. Et dixi quis dabit michi pennas sicut columbe: et uolabo et requiescam. Ecce elongaui fugiens: et mansi in solitudine. Expectabam eum qui saluum me fecit a pusillanimitate spiritus: et tempestate. Precipita domine et diuide linguas eorum: quoniam

uidi iniquitatem et contradictionem in ci
uitate. Die ac nocte circumdabit
eam super muros eius iniquitas: et labor
in medio eius et iniusticia. Et
non defecit de plateis eius usura et dolus.
Quoniam si inimicus meus maledixisset michi:
sustinuissem utique. Et si is qui oderat
me super me magna locutus fuisset: ab
scondissem me forsitan ab eo. Tu uero
homo unanimis: dux meus et notus
meus. Qui simul mecum dulces capie
bas cibos: in domo dei ambulauimus
cum consensu. Veniat mors super illos:
et descendant in infernum uiuentes.
Quoniam nequitie in habitaculis eorum: in me
dio eorum. Ego autem ad deum clama
ui et dominus saluauit me. Vespere
et mane et meridie narrabo et an
nuntiabo: et exaudiet uocem meam.
Redimet in pace animam meam ab hiis
qui appropinquant michi: quoniam inter
multos erant mecum. Exaudiet deus et
humiliabit illos: qui est ante secula. Non
enim est illis commutatio et non timue
runt deum: extendit manum suam in
retribuendo. Contaminauerunt testamentum
eius et diuisi sunt ab ira uul
tus eius: et appropinquauit cor illius.
Molliti sunt sermones eius super oleum:
et ipsi sunt iacula. Iacta super dominum cu
ram tuam et ipse te enutriet: et non
dabit in eternum fluctuationem iusto.
Tu uero deus deduces eos in puteum inte
ritus. Viri sanguinum et dolosi non
dimidiabunt dies suos: ego autem sperabo
in te domine. **In finem pro populo qui a sanctis lon
ge factus est ipsi dauid in tituli inscriptionem cum tenerent allophili in geth.**

LV

Miserere mei deus quoniam conculcauit me
homo: tota die impugnans tribulauit
me. Conculcauerunt me inimici
mei tota die: quoniam multi bellantes ad
uersum me. Ab altitudine diei time
bo: ego uero in te sperabo. In deo laudabo
sermones meos: in deo speraui non time
bo quid faciat michi caro. Tota die
uerba mea execrabantur: aduersum me
omnes cogitationes eorum in malum. Inha
bitabunt et abscondent: ipsi cal
caneum meum obseruabunt. Sicut
sustinuerunt animam meam pro nichilo
saluos facies illos: in ira populos con
fringes. Deus uitam meam annuntiaui
tibi: posuisti lacrimas meas in con
spectu tuo. Sicut et in promissione
tua: tunc conuertentur inimici mei retror
sum. In quacumque die inuocauero te:
ecce cognoui quoniam deus meus es.
In deo laudabo uerbum in domino lau
dabo sermonem: in deo speraui non time
bo quid faciat michi homo. In me sunt deus
uota tua quae reddam laudationes tibi.
Quoniam eripuisti animam meam de morte:
et pedes meos de lapsu: ut placeam
coram deo in lumine uiuentium. **In fi
ne ne disperdas. dauid in tituli inscriptio
ne cum fugeret a facie saul in speluncam.**

LVI

Miserere mei deus miserere mei: quoniam
in te confidit anima mea. Et in umbra
alarum tuarum sperabo: donec transeat
iniquitas. Clamabo ad deum altis
simum: deum qui benefecit michi. Misit de
celo et liberauit me: dedit in obpprobri
um conculcantes me. Misit deus misericordiam
suam et ueritatem suam et eripuit animam
meam de medio catulorum leonum: dor
miui conturbatus. Filii hominum dentes
eorum arma et sagitte: et lingua eorum
gladius acutus. Exaltare super ce
los deus: et in omnem terram gloria tua. La
queum parauerunt pedibus meis: et in
curuauerunt animam meam. Foderunt ante
faciem meam foueam: et inciderunt in eam.
Paratum cor meum deus paratum cor me
um: cantabo et psalmum dicam. Ex
urge gloria mea exurge psalterium et cy
thara: exurgam diluculo. Confite
bor tibi in populis domine: et psalmum
dicam tibi in gentibus. Quoniam magni
ficata est usque ad celos misericordia tua: et
usque ad nubes ueritas tua. Exalta
re super celos deus: et super omnem terram
gloria tua. **In finem ne disperdas. dauid in tituli inscriptionem.**

LVII

Si uere utique iustitiam
loquimini: recte iudicate filii
hominum. Et enim in corde iniquitates

operantur in terra: iniustitias manus
vestre concinnant. Alienati sunt peccatores
a vulva: erraverunt ab utero: locu
ti sunt falsa. Furor illis secundum similitu
dinem serpentis: sicut aspidis surde
et obturantis aures suas. Que non
exaudiet vocem incantantium: et vene
fici incantantis sapienter. Deus conteret
dentes eorum in ore ipsorum: molas leo
num confringet dominus. Ad nichilum de
venient tamquam aqua decurrens: intendit
arcum suum donec infirmentur. Sicut ce
ra que fluit auferentur: supercecidit
ignis et non viderunt solem. Priusquam
intelligerent spine vestre ramnum: sicut
viventes sic in ira absorbet eos.
Letabitur iustus cum viderit vindic
tam: manus suas lavabit in san
guine peccatoris. Et dicet homo si utique
est fructus iusto: utique est deus iu
dicans eos in terra. *In finem ne corrum
pas. david in tituli inscriptionem. quando misit
saul et custodivit domum eius ne inter
ficeret eum.*
Eripe me de inimicis
meis deus meus: et ab insurgentibus
in me libera me. Eripe me de operan
tibus iniquitatem: et de viris sanguinum
salva me. Quia ecce ceperunt animam
meam: irruerunt in me fortes. Neque
iniquitas mea neque peccatum meum domine:
sine iniquitate cucurri et direxi. Ex
urge in occursum meum et vide: et tu do
mine deus virtutum deus israel. Intende
ad visitandas omnes gentes: non miserearis
omnibus qui operantur iniquitatem. Convertentur
ad vesperam: et famem patientur ut ca
nes: et circuibunt civitatem. Ecce loquentur
in ore suo: et gladius in labiis eorum:
quoniam quis audivit. Et tu domine deridebis
eos: ad nichilum deduces omnes gentes. Fortitudinem
meam ad te custodiam: quia deus
susceptor meus deus meus: misericordia eius
preveniet me. Deus ostendit mihi super
inimicos meos ne occidas eos: ne
quando obliviscantur populi mei. Disperge
illos in virtute tua: et depone eos
protector meus domine. Delictum oris eorum
sermonem labiorum ipsorum: et comprehendantur
in superbia sua. Et de execratione et

mendacio annunciabuntur in consummatione:
in ira consummationis et non erunt. Et scient
quia deus dominabitur iacob: et finium
terre. Convertentur ad vesperam: et famem
patientur ut canes: et circuibunt civita
tem. Ipsi dispergentur ad manducandum:
si vero non fuerint saturati et murmu
rabunt. Ego autem cantabo fortitudinem
tuam: et exaltabo mane misericordiam tuam.
Quia factus es susceptor meus: et refugi
um meum: in die tribulationis mee.
Adiutor meus tibi psallam quia deus
susceptor meus es: deus meus mi
sericordia mea. *In finem pro his qui com
mutabuntur in tituli inscriptionem ipsi david.
in doctrinam cum succendit mesopota
miam syrie. et syriam sobal et percussit e
dom in valle salinarum. xii. milia.*
Deus repulisti nos et destruxisti nos:
iratus es et misertus es nobis. Com
movisti terram et conturbasti eam: sana
contritiones eius quia commota est. Ostendisti
populo tuo dura: potasti nos
vino conpunctionis. Dedisti metuen
tibus te significationem: ut fugiant
a facie arcus. Ut liberentur dilecti
tui: salvum fac dextera tua et exaudi
me. Deus locutus est in sancto suo: letabor
et partibor sicimam. et convallem
tabernaculorum metibor. Meus est gala
ad et meus est manasses: et effraym
fortitudo capitis mei. Iuda rex meus:
moab olla spei mee. In ydumeam
extendam calciamentum meum: mihi alie
nigene subditi sunt. Quis deducet
me in civitatem munitam: quis deducet
me usque ad ydumeam. Nonne tu
deus qui repulisti nos: et non egre
dieris deus in virtutibus nostris. Da nobis
auxilium de tribulatione: quia vana
salus hominis. In deo faciemus vir
tutem: et ipse ad nichilum deducet tribu
lantes nos. *In finem in ymnis psalmus david.*
Exaudi deus deprecationem meam: in
tende orationi mee. A finibus terre
ad te clamavi dum anxiaretur cor
meum: in petra exaltasti me. Dedu
xisti me quia factus es spes mea: turris

fortitudinis a facie inimici. Inha
bitabo in tabernaculo tuo in secula:
protegar in uelamento alarum tuarum.
Quoniam tu deus meus exaudisti orationem
meam: dedisti hereditatem timentibus
nomen tuum. Dies super dies regis ad
icies: annos eius usque in diem gene
rationis et generationis. Perma-
net in eternum in conspectu dei: misericordiam et ue
ritatem eius quis requiret. Sic psalmum
dicam nomini tuo in seculum seculi: ut reddam
uota mea de die in diem. In finem psalmus david. pro idithun.

LXI

Nonne deo subiecta erit
anima mea: ab ipso enim salutare meum.
Nam et ipse deus meus et salutaris
meus: susceptor meus non moue
bor amplius. Quousque irruitis in
hominem: interficitis uniuersi uos: tam-
quam parieti inclinato et macerie
depulse. Verumtamen pretium meum cogita
uerunt repellere, cucurri in siti:
ore suo benedicebant, et corde suo ma
ledicebant. Verumtamen deo subiecta esto
esto anima mea: quoniam ab ipso patientia
mea. Quia ipse deus meus: adiutor meus
non emigrabo. In deo salutare meum
et gloria mea: deus auxilii mei et spes in
deo est. Sperate in eo omnis congregatio po-
puli, effundite coram illo corda uestra:
quia deus adiutor noster in eternum. Verumtamen
uani filii hominum, mendaces filii homi
num in stateris: ut decipiant ipsi
de uanitate in idipsum. Nolite sperare
in iniquitate, et rapinas nolite concu
piscere: diuitie si affluant nolite
cor apponere. Semel locutus est deus duo
hec audiui, quia potestas dei est et tibi do
mine misericordia: quia tu reddes unicuique
iuxta opera sua. Psalmus david cum esset in deserto idumee.

et saluator meus

LXII

Deus deus meus: ad te de lu-
ce uigilo. Sitiuit in te anima mea:
quam multipliciter tibi caro mea. In ter-
ra deserta et inuia et inaquosa: sic
in sancto apparui tibi: ut uiderem uirtu-
tem tuam et gloriam tuam. Quoniam melior est
misericordia tua super uitas: labia mea lau-
dabunt te. Sic benedicam te in uita mea:
et in nomine tuo leuabo manus meas.

Sicut adipe et pinguedine reple
atur anima mea: et labiis exultationis
laudabit os meum. Si memor
fui tui super stratum meum, in matu
tinis meditabor in te: quia fuisti ad
iutor meus. Et in uelamento ala-
rum tuarum exultabo, adhesit anima mea
post te: me suscepit dextera tua. Ipsi
uero in uanum quesierunt animam meam, in-
troibunt in inferiora terre: tradentur
in manus gladii, partes uulpium erunt.
Rex uero letabitur in deo, laudabuntur omnes
qui iurant in eo: quia obstructum est
os loquentium iniqua. In finem psalmus david.

Exaudi deus orationem meam cum deprecor:
a timore inimici eripe animam meam.
Protexisti me a conuentu maligna-
tium: a multitudine operantium iniquita-
tem. Quia exacuerunt ut gladium
linguas suas: intenderunt arcum rem
amaram: ut sagittent in occultis in-
maculatum. Subito sagittabunt eum et
non timebunt: firmauerunt sibi ser-
monem nequam. Narrauerunt ut abscon-
derent laqueos: dixerunt quis uidebit
eos. Scrutati sunt iniquitates: defece
runt scrutantes scrutinio. Accedet
homo ad cor altum: et exaltabitur
deus. Sagitte paruulorum facte sunt pla
ge eorum: et infirmate sunt contra eos lingue
eorum. Conturbati sunt omnes qui uidebant eos:
et timuit omnis homo. Et annuntiauerunt
opera dei: et facta eius intellexerunt. Le-
tabitur iustus in domino, et sperabit in
eo: et laudabuntur omnes recti corde. In
finem psalmus david. canticum ieremie et ag
gei de uerbo peregrinationis cum inciperent proficisci.

Te decet hymnus deus
in syon: et tibi reddetur uotum in
ierusalem. Exaudi orationem meam: ad
te omnis caro ueniet. Verba iniquorum
preualuerunt super nos: et impietatibus
nostris tu propitiaberis. Beatus quem
elegisti et assumpsisti: inhabitabit in
atriis tuis. Replebimur in bonis
domus tue: sanctum est templum tuum mira
bile in equitate. Exaudi nos deus
salutaris noster: spes omnium finium terre et in

maris longe. Preparans montes in uirtute tua accinctus potentia: qui conturbas profundum maris sonum fluctuum eius. Turbabuntur gentes, et timebunt qui habitant terminos a signis tuis: exitus matutini et uespere delectabis. Visitasti terram et inebriasti eam: multiplicasti locupletare eam. Flumen dei repletum est aquis: parasti cibum illorum, quoniam ita est preparatio eius. Riuos eius inebrians multiplica genimina eius: in stillicidiis eius letabitur germinans. Benedices corone anni benignitatis tue: et campi tui replebuntur ubertate. Pinguescent speciosa deserti: et exultatione colles accingentur. Induti sunt arietes ouium et ualles habundabunt frumento: clamabunt, etenim hymnum dicent. In finem psalmi resurrectionis.

Iubilate deo omnis terra, psalmum dicite nomini eius: date gloriam laudi eius. Dicite deo quam terribilia sunt opera tua domine: in multitudine uirtutis tue mentientur tibi inimici tui. Omnis terra adoret te et psallat tibi: psalmum dicat nomini tuo. Venite et uidete opera dei: terribilis in consiliis super filios hominum. Qui conuertit mare in aridam, in flumine pertransibunt pede: ibi letabimur in ipso. Qui dominatur in uirtute sua in eternum, oculi eius super gentes respiciunt: qui exasperant non exaltentur in semetipsis. Benedicite gentes deum nostrum: et auditam facite uocem laudis eius. Qui posuit animam meam ad uitam: et non dedit in commotionem pedes meos. Quoniam probasti nos deus: igne nos examinasti sicut examinatur argentum. Induxisti nos in laqueum, posuisti tribulationes in dorso nostro: imposuisti homines super capita nostra. Transiuimus per ignem et aquam: et eduxisti nos in refrigerium. Introibo in domum tuam in holocaustis: reddam tibi uota mea que distinxerunt labia mea. Et locutum est os meum: in tribulatione mea. Holocausta medullata offeram tibi cum incenso arietum: offeram tibi boues cum hyrcis. Venite audite et narrabo omnes qui timetis deum: quanta fecit anime mee. Ad ipsum ore meo clamaui: et exultaui sub lingua mea. Iniquitatem si aspexi in corde meo: non exaudiet dominus. Propterea exaudiuit deus: et attendit uoci deprecationis mee. Benedictus deus: qui non amouit orationem meam: et misericordiam suam a me. In finem in hymnis psalmus cantici david.

Deus misereatur nostri et benedicat nobis: illuminet uultum suum super nos: et misereatur nostri. Ut cognoscamus in terra uiam tuam: in omnibus gentibus salutare tuum. Confiteantur tibi populi deus: confiteantur tibi populi omnes. Letentur et exultent gentes: quoniam iudicas populos in equitate: et gentes in terra dirigis. Confiteantur tibi populi deus confiteantur tibi populi omnes: terra dedit fructum suum. Benedicat nos deus deus noster, benedicat nos deus: et metuant eum omnes fines terre. In finem psalmus cantici david.

Exurgat deus et dissipentur inimici eius: et fugiant qui oderunt eum a facie eius. Sicut deficit fumus deficiant: sicut fluit cera a facie ignis, sic pereant peccatores a facie dei. Et iusti epulentur et exultent in conspectu dei: et delectentur in leticia. Cantate deo psalmum dicite nomini eius: iter facite ei qui ascendit super occasum: dominus nomen illi. Exultate in conspectu eius: turbabuntur a facie eius patris orphanorum et iudicis uiduarum. Deus in loco sancto suo: deus qui habitare facit unius moris in domo. Qui educit uinctos in fortitudine: similiter eos qui exasperant qui habitant in sepulchris. Deus cum egredereris in conspectu populi tui: cum pertransieris in deserto. Terra mota est etenim celi distillauerunt a facie dei synai: a facie dei israel. Pluuiam uoluntariam segregabis deus hereditati tue et infirmata est: tu uero perfecisti eam. Animalia tua habitabunt in ea: parasti in dulcedine tua pauperi deus. Dominus dabit uerbum euangelizantibus: uirtute multa. Rex uirtutum dilecti dilecti: et speciei domus diuidere spolia. Si dormiatis inter

et exultaui

LXVI

confiteantur tibi populi omnes

LXVII

medios cleros penne columbe deargentate: et posteriora dorsi eius in pallore auri. Dum discernit celestis reges super eam nive dealbabuntur in selmon: mons dei mons pinguis. Mons coagulatus mons pinguis: ut quid suspicamini montes coagulatos. Mons in quo beneplacitum est deo habitare in eo: etenim dominus habitabit in finem. Currus dei decem milibus multiplex milia letantium: dominus in eis in syna in sancto. Ascendisti in altum cepisti captivitatem: accepisti dona in hominibus. Etenim non credentes: inhabitare dominum deum. Benedictus dominus die cotidie: prosperum iter faciet nobis deus salutarium nostrorum. Deus noster deus salvos faciendi: et domini domini exitus mortis. Verumtamen deus confringet capita inimicorum suorum: verticem capilli perambulantium in delictis suis. Dixit dominus ex basan convertam: convertam in profundum maris. Ut intinguatur pes tuus in sanguine: lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso. Viderunt ingressus dei mei regis mei qui est in sancto. Prevenerunt principes coniuncti psallentibus: in medio iuvencularum tympanistriarum. In ecclesiis benedicite deo domino: de fontibus israel. Ibi beniamin adolescentulus: in mentis excessu. Principes iuda duces eorum: principes zabulon principes neptalim. Manda deus virtuti tue: confirma deus hoc quod operatus es in nobis. A templo tuo in ierusalem: tibi offerent reges munera. Increpa feras arundinis congregatio taurorum in vaccis populorum: ut excludant eos qui probati sunt argento. Dissipa gentes que bella volunt venient legati ex egypto: ethiopia preveniet manus eius deo. Regna terre cantate deo: psallite domino. Psallite deo qui ascendit super celum celi: ad orientem. Ecce dabit voci sue vocem virtutis date gloriam deo super israel: magnificentia eius et virtus eius in nubibus. Mirabilis deus in sanctis suis deus israel ipse dabit virtutem et fortitudinem plebi sue benedictus deus.

gla3

In finem pro hiis qui commutabuntur david.

Salvum me fac deus: quoniam intraverunt aque usque ad animam meam. Infixus sum in limo profundi: et non est substantia. Veni in altitudinem maris: et tempestas demersit me. Laboravi clamans rauce facte sunt fauces mee: defecerunt oculi mei dum spero in deum meum. Multiplicati sunt super capillos capitis mei: qui oderunt me gratis. Confortati sunt qui persecuti sunt me inimici mei iniuste: que non rapui tunc exsolvebam. Deus tu scis insipientiam meam: et delicta mea a te non sunt abscondita. Non erubescant in me qui expectant te domine: domine virtutum. Non confundantur super me: qui querunt te deus israel. Quoniam propter te sustinui opprobrium: operuit confusio faciem meam. Extraneus factus sum fratribus meis: et peregrinus filiis matris mee. Quoniam zelus domus tue comedit me: et opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me. Et operui in ieiunio animam meam: et factum est in opprobrium michi. Et posui vestimentum meum cilicium: et factus sum illis in parabolam. Adversum me loquebantur qui sedebant in porta: et in me psallebant qui bibebant vinum. Ego vero orationem meam ad te domine: tempus beneplaciti deus. In multitudine misericordie tue exaudi me: in veritate salutis tue. Eripe me de luto ut non infigar: libera me ab hiis qui oderunt me et de profundis aquarum. Non me demergat tempestas aque neque absorbeat me profundum: neque urgeat super me puteus os suum. Exaudi me domine quoniam benigna est misericordia tua secundum multitudinem miserationum tuarum respice in me. Et

ne avertas faciem tuam a puero tuo: quoniam tribulor velociter exaudi me. Intende anime mee et libera eam: propter inimicos meos eripe me. Tu scis improperium meum et confusionem meam. et reverentiam meam. In conspectu tuo sunt omnes qui tribulant me: improperium expectavit cor meum et miseriam. Et sustinui qui simul contristaretur et non fuit: et qui consolaretur et non inveni. Et dederunt in escam meam fel: et in siti mea potaverunt me aceto. Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum: et in retributiones et in scandalum. Obscurentur oculi eorum ne videant: et dorsum eorum semper incurva. Effunde super eos iram tuam: et furor ire tue comprehendat eos. Fiat habitatio eorum deserta: et in tabernaculis eorum non sit qui inhabitet. Quoniam quem tu percussisti persecuti sunt: et super dolorem vulnerum meorum addiderunt. Appone iniquitatem super iniquitatem eorum: et non intrent in iusticiam tuam. Deleantur de libro viventium: et cum iustis non scribantur. Ego sum pauper et dolens: salus tua deus suscepit me. Laudabo nomen dei cum cantico: et magnificabo eum in laude. Et placebit deo super vitulum novellum: cornua producentem et ungulas. Videant pauperes et letentur: querite deum et vivet anima vestra. Quoniam exaudivit pauperes dominus: et vinctos suos non despexit. Laudent illum celi et terra: mare et omnia reptilia in eis. Quoniam deus salvam faciet syon: et edificabuntur civitates iude. Et inhabitabunt ibi: et hereditate acquirent eam. Et semen servorum eius possidebit eam: et qui diligunt nomen eius habitabunt in ea. In finem in ymnis. ps. cantici david.

LXIX

Deus in adiutorium meum intende: domine ad adiuvandum me festina. Confundantur et revereantur: qui querunt animam meam. Avertantur retrorsum et erubescant: qui volunt michi mala. Avertantur statim erubescentes: qui dicunt michi euge euge. Exultent et letentur in te omnes qui querunt te: et dicant semper magnificetur dominus: qui diligunt salutare tuum. Ego vero egenus et pauper sum: deus adiuva me. Adiutor meus et liberator meus es tu: domine ne moreris. ps. david ionadab et priorum captivorum.

LXX

In te domine speravi non confundar in eternum: in iusticia tua libera me et eripe me. Inclina ad me aurem tuam: et salva me. Esto michi in deum protectorem: et in locum munitum: ut salvum me facias. Quoniam firmamentum meum: et refugium meum es tu. Deus meus eripe me de manu peccatoris: et de manu contra legem agentis et iniqui. Quoniam tu es patientia mea domine: domine spes mea a iuventute mea. In te confirmatus sum ex utero: de ventre matris mee tu es protector meus. In te cantatio mea semper: tamquam prodigium factus sum multis. et tu adiutor fortis. Repleatur os meum laude: ut cantem gloriam tuam tota die magnitudinem tuam. Ne proicias me in tempore senectutis: cum defecerit virtus mea ne derelinquas me. Quia dixerunt inimici mei michi: et qui custodiebant animam meam consilium fecerunt in unum. Dicentes deus dereliquit eum: persequimini et comprehendite eum: quia non est qui eripiat. Deus ne elongeris a me: deus meus in auxilium meum respice. Confundantur et deficiant detrahentes anime mee: operiantur confusione et pudore qui querunt mala michi. Ego autem semper sperabo: et adiciam super omnem laudem tuam. Os meum annunciabit iusticiam tuam: tota die salutare tuum. Quoniam non cognovi litteraturam introibo in potentias domini: domine memorabor iusticie tue solius. Deus docuisti me ex iuventute mea et usque nunc pronunciabo mirabilia tua. Et usque in senectam et senium: deus ne derelinquas me. Donec annunciem brachium tuum: generationi omni que ventura est. Potentiam tuam et iusticiam tuam deus usque in altissima que fecisti magnalia: deus quis similis tibi. Quantas ostendisti michi tribulationes multas et malas:

LXXI

LXX

LXXI

cōuersus uiuificasti me: et de abyss
sis terre iterum reduxisti me. Multi
plicasti magnificentiā tuā: et cō
uersus cōsolatus es me. Nam et
ego cōfitebor tibi in uasis psalmi
ueritatē tuā deus: psallā tibi in
cithara sc̄s isrl̄. Exultabūt labia
mea cū cantauero tibi: et aīa mea q̄
redemisti. Sed et lingua mea tota
die meditabit iustitiā tuā: cū cōfu
si et reueriti fuerint q̄ q̄rūt mala mic̄.

Deus iudiciū tuū titulus in salomōe.
regi da: et iustitiā tuā filio regis.
Iudicare pplm tuū in iustitia: et
pauperes tuos in iuditio. Suscipiāt
montes pacē pplo: et colles iustiti
ā. Iudicabit pauperes ppli et saluos
faciet filios pauperum: et humiliabit
calūpniatorē. Et pmanebit cū sole
et an lunā: in generatiōe et gn̄atio
nē. Descendet sic pluuia in uellus:
et sicut stillicidia stillantia sup t̄rā.
Orietur in diebȝ eius iustitia et habun
dātia pacis: donec auferatur luna. Et
dn̄abitur a mari usq; ad mare: et ad
flumē usq; ad t̄minos orbis t̄rar.
Corā illo pcident ethiopes: et inimi
ci eius t̄rām lingēt. Reges tharsis
et insule munā offerent: reges a
rabum et saba dona adducēt. Et ad
orabūt eū oēs reges: oēs gētes suiēt
ei. Quia liberabit pauperem a poten
te: et pauperē cui nō erat adiutor.
Parcet paupi et inopi: et aīas pau
perum saluas faciet. Ex usuris et ini
quitate redimet aīas eor: et hono
rabile nomē eor corā illo. Et uiuet
et dabit ei de auro arabie et adora
būt de ipso sēp: tota die bn̄dicēt ei.
Erit firmamentū in t̄ra in sūmis
montiū: sup extolletur sup libanū
fructus eius: et florebūt de ciuitate sic̄
fenum t̄re. Sit nomē eius bn̄dictū
in sc̄la: an solē pmanet nomē eius.
Et bn̄dicēt in ipo oēs tribȝ t̄re: oēs
gētes magnificabūt eū. Benedictus
dn̄s deus isrl̄: qui facit mirabilia so
lus. Et bn̄dictū nomē magestatis
eius in et̄num: et replebit magesta
te eius omnis t̄ra: fiat fiat. Defe
cerunt laudes dd̄. filii
iesse. ps̄. asaph.

Quam bonus isrl̄ deus: his qui recto sūt corde. Mei aūt pe
ne moti sūt pedes: pene effusi sūt
gressus mei. Quia zelaui sup iniquos:
pacē pccōrū uidēs. Quia nō ē respec
tus morti eor: et firmamentū i plaga
eorū. In labore hoīum nō sūt: et cū
hoībȝ nō flagellabunt. Ideo tenuit
eos supbia: opti sūt iniqtate et ipi
etate sua. Prodiit q̄si ex adipe ini
quitas eorū: t̄nsierūt in affectū cor
dis. Cogitauerūt et locuti sūt neq
ciam: iniqtatē in excelso locuti sūt.
Posuerūt in celū os suū: et lingua
eor t̄nsiuit in t̄ra. Ideo cōuertet ppls
meus hic: et dies pleni inuenientur
in eis. Et dixerūt quomō scit deus: et
si est sciencia in excelso. Ecce ipi pccōres
et habundātes in sclō obtinuerūt diuicias. Et dixi:
ergo sine cā iustificaui cor meū: et
laui inter innocentes man⁹ meas.
Et fui flagellat⁹ tota die: et castiga
tio mea in matutinis. Si dicebā
narrabo sic: ecce nationē filiorū
tuor reprobaui. Existimabā ut co
gnoscerem: hoc labor ē an me. Do
nec intrem in scūariū dei: et intelli
gam in nouissimis eor. Ver tamē
ppt dolos posuisti eis: deiecisti eos
dum alleuarentur. Quomō facti sūt
in desolatiōem: subito defecerunt
perierunt ppt iniqtatē suā. Velud
somniū surgentiū: dn̄e in ciuitate tu
a ymaginē ipor ad nichilū rediges.
Quia inflamatū ē cor meū et renes
mei cōmutati sūt: et ego ad nichiluȝ
redactus sum et nesciui. Ut iumē
tum factus sum apd te: et ego sēp te
cum. Tenuisti manū dexteram
meā: et in uoluntate tua deduxisti
me: et cū gl̄a suscepisti me. Quid
enī michi est in celo: et a te q̄d uolui
sup t̄ram. Defecit caro mea et cor
meū: deus cordis mei et ps mea deus
in et̄num. Quia ecce q̄ elongāt se a te

p(er)ibu(n)t: p(er)didisti o(m)nis qui fornicat(ur)
abs te. Michi a(ute)m adherere deo bonu(m)
e(st): ponere in d(omi)no deo meo spem mea(m).
Et annuntie(m) o(mn)es p(re)dicationes tuas:
i(n) portis filie syon. titulus intellect(us) a
saph. cu(m) ap(er)ire(tur)
Ut quid d(eu)s repulisti in
fine(m): iratus e(st) furor tuus. sup(er) oues
pascue tue. Memor esto congrega
tionis tue: qua(m) possedisti ab initio.
Redemisti uirgam hereditatis tue:
mo(n)s syon in quo h(ab)itasti in eo. Le
ua manus tuas in sup(er)bias eor(um) in
fine(m): q(ua)nta malignatus e(st) inimic(us)
in s(an)c(t)o. Et gl(ori)ati s(un)t q(ui) oderu(n)t te: i(n)
medio sollempnitatis tue. Posue
runt signa sua signa: et n(on) cognou
eru(n)t sicut in exitu sup(er) su(m)mu(m).
Quasi in silua lignor(um) securib(us) exci
deru(n)t ianuas eius i(n) id(i)p(su)m. i(n) securi
et ascia deiecer(un)t ea(m). Incenderu(n)t
igni s(an)ctuariu(m) tuu(m): in t(er)ra pollu
eru(n)t tab(er)naculu(m) no(min)is tui. Dixer(unt)
in corde suo cognatio eor(um) simul: quie
scere faciam(us) o(mn)is dies festos dei
a t(er)ra. Signa n(ost)ra n(on) uidim(us) i(am) no(n)
e(st) p(ro)ph(et)a: et nos n(on) cognoscet a(m)plius.
Usq(ue) quo d(eu)s improp(er)abit inimic(us):
irritat adu(er)sarius nom(en) tuu(m) in fine(m).
Ut quid auertis manu(m) tua(m) et dextera(m)
tuam: de medio sinu tuo in fine(m).
Deus a(ute)m rex n(oste)r an(te) s(e)c(u)la: op(er)atus e(st) sa
lute(m) in medio t(er)re. Tu confirmasti
in uirtute tua mare: contribulasti
capita draconu(m) in aq(ui)s. Tu confre
gisti capita draconis: dedisti eu(m)
escam p(o)p(u)lis ethyopu(m). Tu dirupi
sti fontes et torrentes: tu siccasti
flumios ethan. Tuus e(st) dies et tua
e(st) nox: tu fabricatus es auroram
et sole(m). Tu fecisti o(mn)es t(er)minos terre:
estate(m) et uer tu plasmasti ea. Me
mor esto hui(us) inimic(us) i(m)p(ro)p(er)auit do
mino: et p(o)p(u)l(u)s insipiens incitauit
nom(en) tuu(m). Ne tradas bestiis a(n)i(m)a(s)
confitente(s) tibi: et a(n)i(m)as paup(er)u(m) tuor(um)
ne obliuiscaris in fine(m). Respice i(n)
testame(n)tu(m) tuu(m): q(ui)a repleti s(un)t qui
obscurati s(un)t t(er)re domib(us) iniq(ui)tatu(m).
Ne auertatur hu(m)ilis f(a)c(tu)s confusus: (et)
paup(er) et inops laudabu(n)t nom(en) tuu(m).
Exurge d(eu)s iudica causa(m) tua(m): memor
esto i(m)p(ro)perior(um) tuor(um) eor(um) ab insipiente q(ui)
s(un)t tota die. Ne obliuiscaris uoces
inimicor(um) tuor(um): sup(er)bia eor(um) qui
te oderu(n)t ascendit s(em)p(er). titulus in
fine. ne disp(er)das (vel) corrumpas. ps. ca(n)
tici ipsi asaph.

LXXIIII

Confitebim(ur) tibi d(eu)s:
confitebimur et inuocabim(us) nome(n)
tuu(m). Narrabim(us) mirabilia tua:
cu(m) accep(er)o t(em)p(u)s ego iusticias iudica
bo. Liq(ue)facta est t(er)ra et o(mn)es q(ui) h(ab)itant
in ea: ego confirmaui colu(m)pnas eius.
Dixi iniquis nolite iniq(ue) age(re): et de
linq(ue)ntib(us) nolite exaltare cornu.
Nolite extollere in altum cornu no
strum: nolite loq(ui) adu(er)sus deu(m) iniq(ui)
tate(m). Quia neq(ue) ab oriente neq(ue) ab
occidente: neq(ue) a desertis montib(us): q(uonia)m
d(eu)s iudex e(st). Hunc humiliat (et) hunc ex
altat: q(ui)a calix in manu d(omi)ni uini me
ri plenus mixto. Et inclinauit ex
h(oc) in hoc: uer(um)t(ame)n fex eius n(on) e(st) exina
nita. bibe(n)t o(mn)es peccatores t(er)re. Ego
a(ute)m annuntiabo in s(e)c(u)l(u)m: ca(n)tabo
deo iacob. Et o(mn)ia cornua peccator(um) co(n)
fringam: et exaltabu(n)t(ur) cornua iu
sti. titulus in fine in carminib(us) ca(n)tic(um)
ad assyrios. ps. asaph.

LXXV

Notus in iudea
d(eu)s: in Isr(ae)l magnu(m) nom(en) ei(us). Et f(a)c(tu)s
e(st) in pace locus eius: et h(ab)itatio eius i(n)
syon. Ibi confregit potentias: arcu(m)
scutum gladium. et belli. Illumi
nans tu mirabilit(er) a montib(us) et(er)
nis: turbati s(un)t o(mn)es insipientes cor
de. Dormieru(n)t so(m)pnu(m) suu(m): et ni
chil inuenerunt o(mn)es uiri diuitiar(um) in
manib(us) suis. Ab increpatio(n)e tua d(eu)s
iacob: dormitauer(unt) qui ascenderu(n)t
equos. Tu terribil(is) es et q(ui)s resistet t(ibi):
ex tu(n)c ira tua. De celo auditu(m) fecisti:
iudiciu(m) t(er)ra tremuit et quieuit. Cu(m)
exurgeret in iudiciu(m) d(eu)s: ut saluos
faceret o(mn)es mansuetos t(er)re. Q(uonia)m cogi
tatio hominis confitebit(ur) tibi: et reli
quie cogitationis die(m) festu(m) agent tibi.
titulus in fine p(ro) torcularib(us). ps. asaph.

Vouete et reddite d(omi)no deo u(est)ro: o(mn)es q(ui) in c(ir)
cuitu ei(us) affertis munera. Terribili et
ei q(ui) aufert sp(iritu)m p(ri)ncipu(m): terribili ap(ud)
reges t(er)re.

LXXVI.

Voce mea ad dnm clamaui: uoce
mea ad deum et intende michi. In die
tribulationis mee deum exquisiui
manibus meis nocte contra eum: et non sum
deceptus. Renuit consolari anima mea:
memor fui dei et delectatus sum.
et exercitatus sum: et defecit spiritus meus.
Anticipauerunt uigilias oculi mei:
turbatus sum et non sum locutus.
Cogitaui dies antiquos: et annos
eternos in mente habui. Et meditatus
sum nocte cum corde meo et exerci
tabar et scopebam spiritum meum. Numquid
in eternum proiciet deus: aut non apponet
ut complacitior sit adhuc. Aut in fi
nem misericordiam suam abscidet: a gene
ratione in generationem. Aut ob
liuiscetur misereri deus: aut continebit in ira
sua misericordias suas. Et dixi nunc cepi:
hec mutatio dextere excelsi. Memor
fui operum domini: quia memor ero ab i
nitio mirabilium tuorum. Et medita
bor in omnibus operibus tuis: et in adinuen
tionibus tuis exercebor. Deus in sancto ui
a tua: quis deus magnus sicut deus noster:
tu es qui facis mirabilia. Notam
fecisti in populis uirtutem tuam: redemisti
in brachio tuo populum tuum. filios
iacob et ioseph. Viderunt te aque deus
uiderunt te aque et timuerunt: et
turbate sunt abyssi. Multitudo sonitus
aquarum: uocem dederunt nubes. Et
enim sagitte tue transeunt: uox tonitrui
tui in rota. Illuxerunt coruscationes
tue orbi terre: commota est et contremuit
terra. In mari uia tua et semite tue
in aquis multis: et uestigia tua non cogno
scentur. Deduxisti sicut oues populum
tuum in manu moysi et aaron. tit

LXXVII.

Attendite popule meus lus asaph.
A legem meam: inclinate aurem
uestram in uerba oris mei. Aperiam in
parabolis os meum: loquar propositiones
ab initio. Quanta audiuimus et co
gnouimus ea: et patres nostri narra
uerunt nobis. Non sunt occultata
a filiis eorum: in generatione altera.
Narrantes laudes domini et uirtutes
eius. et mirabilia eius que fecit. Et
suscitauit testimonium in iacob: et le
gem posuit in israel. Quanta man
dauit patribus nostris nota facere ea fi
liis suis. ut cognoscat generatio altera.
Filii qui nascentur et exurgent: et
narrabunt filiis suis. Ut ponant
in deo spem suam et non obliuiscantur
operum dei: et mandata eius exquirant.
Ne fiant sicut patres eorum: generatio
praua et exasperans. Generatio que non
direxit cor suum: et non est creditus cum deo
spiritus eius. Filii effrem intendentes et
mittentes arcum: conuersi sunt in die belli.
Non custodierunt testamentum dei: et in le
ge eius noluerunt ambulare. Et obli
ti sunt benefactorum eius: et mirabilium eius
que ostendit eis. Coram patribus eorum
fecit mirabilia in terra egypti: in
campo thaneos. Interrupit mare et
perduxit eos: et statuit aquas quasi in utre.
Et deduxit eos in nube diei: et tota
nocte in illuminatione ignis. In
terrupit petram in heremo: et adaqua
uit eos uelud in abysso multa. Et
eduxit aquam de petra: et deduxit tanquam
flumina aquas. Et apposuerunt ad
huc peccare ei: in iram excitauerunt
excelsum in inaquoso. Et temptaue
runt deum in cordibus suis: ut peterent
escas animabus suis. Et male locuti sunt
de deo: dixerunt numquid poterit parare
deus mensam in deserto. Quoniam percussit pe
tram et fluxerunt aque: et torrentes in
undauerunt. Numquid et panem
poterit dare: aut parare mensam populo
suo. Ideo audiuit dominus. et distu
lit: et ignis accensus est in iacob: et
ira ascendit in israel. Quia non credi
derunt in deo: nec sperauerunt in saluta
ri eius. Et mandauit nubibus desuper:
et ianuas celi aperuit. Et pluit illis
manna ad manducandum: et panem
celi dedit eis. Panem angelorum manduca
uit homo: cibaria misit eis in habun
dantia. Transtulit austrum de ce
lo: et induxit in uirtute sua affricum.
Et pluit super eos sicut puluerem carnes.

⁊ sicut arenam maris uolatilia pēnata.
Et ceciderunt in medio castrorum eorum:
circa tabernacula eorum. Et manduca
uerunt ⁊ saturati sunt nimis: ⁊ et desiderium
eorum attulit eis: nō sunt frau
dati a desiderio suo. Adhuc esce eorum
erant in ore ipsorum: et ira dei ascē
dit sup eos. Et occidit pingues ī
eorum: ⁊ electos isrl' impediuit. In
omnibus his peccauerunt adhuc: ⁊ nō cre
diderunt in mirabilibus eius. Et
defecerunt in uanitate dies eorum: ⁊
anni eorum cum festinatione. Cum occi
deret eos querebant eum: et reuertebant
⁊ diluculo ueniebant ad eum. Et rememo
rati sunt quia deus adiutor ē eorum: et deus
excelsus redemptor eorum ē. Et dilexe
runt eum in ore suo: et lingua sua
mentiti sunt ei. Cor autem eorum nō erat rec
tum cum eo: nec fideles habiti sunt in te
stamento eius. Ipse autem ē misericors: ⁊
ppitius fiet peccatis eorum: et nō disperdet
eos. Et habundauit ut auerteret iram
suam: ⁊ nō accendit omnem iram suam.
Et recordatus ē quia caro sunt: spiritus ua
dens ⁊ nō rediens. Quotiens exacerba
uerunt eum in deserto: in ira concitaue
runt eum in inaquoso. Et conuersi sunt
⁊ temptauerunt deum: ⁊ sanctum isrl' ex
acerbauerunt. Nō sunt recordati ma
nus eius: die qua redemit eos de
manu tribulantis. Sicut posuit in
egypto signa sua: ⁊ prodigia sua in
campo thaneos. Et conuertit in sangui
ne flumina eorum: ⁊ ymbres eorum
ne biberent. Misit ī eos cinomiā
et comedit eos: ⁊ ranā et disperdidit
eos. Et dedit erugini fructus eorum:
et labores eorum locuste. Et occidit
in grandine uineas eorum: et moros eo
rum in pruina. Et tradidit grandini iu
menta eorum: et possessionē eorum igni.
Misit in eos iram indignationis
sue: et indignationem et iram et tri
bulationem: inmissionem per angelos
malos. Viam fecit semite ire sue:
nō pepercit a morte animarum eorum: et iumen
ta eorum in morte conclusit. Et percussit
omne primogenitum in terra egypti: pri
mitias omnis laboris eorum in taber
naculis cham. Et abstulit sicut oues
populum suum: ⁊ perduxit eos tamquam gregem
in deserto. Et deduxit eos in spe ⁊ non
timuerunt: ⁊ inimicos eorum operuit ma
re. Et induxit eos in montem sanctifica
tionis sue: montem quem acquisiuit
dextera eius. Et eiecit a facie eorum gentes:
⁊ sorte diuisit eis terram in funiculo
distributionis. Et habitare fecit in ta
bernaculis eorum: tribus isrl'. Et tempta
uerunt et exacerbauerunt deum excelsum:
⁊ testimonia eius nō custodierunt. Et
auerterunt se ⁊ nō seruauerunt pactum:
quemadmodum patres eorum conuersi sunt
in arcum prauum. In ira concitauerunt
eum in collibus suis: ⁊ in sculptilibus
suis ad emulationem eum prouocaue
runt. Audiuit deus ⁊ spreuit: ⁊ ad ni
chilum redegit ualde isrl'. Et repu
lit tabernaculum suum ubi habitauit in ho
minibus. Et tradidit in captiuitatem
uirtutem eorum: ⁊ pulcritudinem eorum ī
manus inimici. Et conclusit ī gladio
populum suum: ⁊ hereditatem suam spreuit.
Iuuenes eorum comedit ignis: ⁊ uirgi
nes eorum nō sunt lamentate. Sacerdotes eo
rum in gladio ceciderunt: ⁊ uidue
eorum nō plorabantur. Et excitatus ē tamquam
dormiens dominus: tamquam potens crapu
latus a uino. Et percussit inimicos
suos in posteriora: obprobrium sempi
ternum dedit illis. Et repulit taber
naculum ioseph: ⁊ tribum effraym
nō elegit. Sed elegit tribum iuda:
montem syon quem dilexit. Et edificauit
sicut unicornis sanctificium suum: in terra quam
fundauit in secula. Et elegit dauid
seruum suum ⁊ sustulit eum de gregi
bus ouium: de post fetantes accepit eum.
Pascere iacob seruum suum: et isrl' he
reditatem suam. Et pauit eos in inno
centia cordis sui: ⁊ in intellectibus ma
nuum suarum deduxit eos. titulus

LXXVIII

Deus uenerunt gentes ī ps. asaph.
hereditatem tuam: polluerunt templum
sanctum tuum: posuerunt ierusalem ī pomorum

custodia. Posuerũt morticina suo
rum tuorũ escas uolatilib; celi: car
nes scõr tuor bestiis t̃re. Effuderũt
sanguinẽ eorum tamq̃ aq̃ in circui
tu irlm: 7 ñ erat qui sepeliret. Facti
sumus obpbriũ uicinis nr̃is: sub
sãnatio et illusio hiis qui in circui
tu nr̃o suo. Usq; quo dñe irasceris
in finẽ: accendet᷑ uelud ignis zel᷒
tuus. Effunde irã tuã in gentes: 7
in regna q̃ nomẽ tuũ ñ inuocauerũt.
Quia comederũt iacob: et locũ eius
desolauerũt. Ne memineris iniq̃tatũ
nr̃ar antiq̃r: cito anticipẽt nos
mĩe tue: q2 paupes facti sum᷒ nim
is. Adiuua nos deus salutaris nr̃: 7
et pp gl̃am nõis tui dñe libã nos: 7
ppitius esto pcc̃is nr̃is pp nomẽ tuũ.
Ne forte dicãt in gentib; ubi ẽ deus
eor: 7 innotescat in natiõib; coram
oclis nr̃is. Ultio sanguinis suor tu
orum qui effusus ẽ: introeat in cõs
pectu tuo gemitus cpeditor. Sec
dum magnitudinẽ brachii tui: 7
posside filios mortificator. Et redd
de uicinis nr̃is septuplũ in sinu eor:
iпppium ipõr qd exprobauerũt t̃ dñe.
Nos aũt pp̃s tuus et oues pascue tu
e: ↄfitebim᷑ tibi in scl̃a. In gñatõe
et gñatiõem: annuntiabimus lau
dem tuam. *Titulus in fine pro hiis q̃ ↄmutabunt᷑. ps̃ assaph testimo*

LXXIX

Qui regis isrl̃ intende: *niũ asaph.*
qui deducis tãq̃ ouẽ ioseph. Qui se
des sup cherubin: manifestare corã
effraym beniamĩ et manasse. Exci
ta potentiã tuã 7 ueni: ut saluos fa
cias nos. Ds̃ ↄuerte nos: 7 ostende fa
ciem tuã 7 salui erim᷒. Dñe ds̃ uirtu
tum: quo usq; irasceris sup orõnẽ
serui tui: Cibabis nos pane lacrima
rum: 7 potum dabis nobis in lacri
mis in mensura. Posuisti nos in ↄdictio
nẽ uicinis nr̃is: 7 inimici nr̃i subsã
nauerũt nos. Ds̃ uirtutũ ↄuerte nos:
7 ostende faciẽ tuã. 7 salui erimus.
Uineam de egypto trãstulisti: eieci
sti gentes. et plantasti eã. Dux iti
neris fuisti in conspectu ei᷒: 7 plã
tasti radices eius et impleuit t̃ram.
Operuit montes umbra eius: 7 ar
busta eius cedros dei. Extendit
palmites suos usq; ad mare: et
usq; ad flumẽ ppagines eius. Ut
qd destruxisti maceriã eius: 7 uin
demiant eã õs q̃ p̃tergrediunt᷑ uiam.
Exterminauit eã ap de silua: et sin
gularis ferus depastus ẽ eã. Ds̃ uir
tutũ ↄuertere: respice de celo et uide
et uisita uineã istam. Et pfice eã
q̃ plãtauit dextẽ tua: et sup filiũ
quẽ ↄfirmasti tibi. Incensa igni
et suffossa: ab incr̃patiõe uult᷒ tui
peribũt. Fiat manus tua sup uirũ
dextẽ tue: 7 sup filium hominis
quẽ ↄfirmasti tibi. Et ñ discedim᷒
a te: uiuificabis nos. et nomẽ tuũ
inuocabim᷒. Dñe ds̃ uirtutũ ↄuẽ
te nos: 7 ostende faciẽ tuã 7 salui

erimus. *Titulus in fine ps̃ asaph quinta xiii sabbati.*

LX

Exultate dõ adiu
tori nr̃o: iubi
late dõ iacob.
Sumite psal
mũ et date tÿ
panũ: psalte
rium iocundũ cum cythara. Buc
cinate in neomenia tuba: in insigni
die sollẽpnitatis nr̃e. Quia p̃cep
tum in isrl̃ ẽ: 7 iudiciũ dõ iacob.
Testimoniũ in ioseph posuit illd
cum exiret de t̃ra egypti: linguã
quã ñ nouerat audiuit. Diuertit
ab onerib; dorsũ eius: man᷒ eius
in cophino seruierunt. In tribulatiõ
ne inuocasti me 7 liberaui te exau
diui te in abscondito tẽpestatis:
probaui te ap aq̃ ↄdictiõis. Audi
pp̃s meus 7 contestabor te: isrl̃ si
audieris me ñ erit in te ds̃ recens.
neq; adorabis dm̃ alienũ. Ego eĩ sũ
dñs ds̃ tuus qui eduxi te de t̃ra egy
pti: dilata os tuũ et implebo illud.

Et non audivit populus meus vocem meam: et israel non intendit michi. Et dimisi eos secundum desideria cordis eorum: ibunt in adinventionibus suis. Si populus meus audisset me: israel si in viis meis ambulasset. Pro nichilo forsitan inimicos eorum humiliassem: et super tribulantes eos misissem manum meam. Inimici domini mentiti sunt ei: et erit tempus eorum in secula. Et cibavit illos ex adipe frumenti: et de petra melle saturavit eos. Titulus.

Deus stetit in synagoga deorum: ps asaph. in medio autem deos diiudicat. Usque quo iudicatis iniquitatem: et facies peccatorum sumitis. Iudicate egeno et pupillo: humilem et pauperem iustificate. Eripite pauperem: et egenum de manu peccatoris liberate. Nescierunt neque intellexerunt in tenebris ambulant: movebuntur omnia fundamenta terre. Ego dixi dii estis: et filii excelsi omnes. Vos autem sicut homines moriemini: et sicut unus de principibus cadetis. Surge deus iudica terram: quoniam tu hereditabis in omnibus gentibus. Canticum ps asaph.

Deus quis similis erit tibi: ne taceas neque compescaris deus. Quoniam ecce inimici tui sonuerunt: et qui oderunt te extulerunt caput. Super populum tuum malignaverunt consilium: et cogitaverunt adversus sanctos tuos. Dixerunt venite et disperdamus eos de gente: et non memoretur nomen israel ultra. Quoniam cogitaverunt unanimiter: simul adversum te testamentum disposuerunt tabernacula ydumeorum et ysmahelite. Moab et agareni gebal et amon et amalech: alienigene cum habitantibus tyrum. Etenim assur venit cum illis: facti sunt in adiutorium filiis loth. Fac illis sicut madian et sisare: sicut iabin in torrente cison. Disperierunt in endor: facti sunt ut stercus terre. Pone principes eorum sicut oreb et zeb et zebee et salmana. Omnes principes eorum: qui dixerunt hereditate possideamus sanctuarium dei. Deus meus pone illos ut rotam: et sicut stipulam ante faciem venti. Sicut ignis qui comburit silvam: et sicut flamma comburens montes. Ita persequeris illos in tempestate tua: et in ira tua turbabis. Imple facies eorum ignominia: et querent nomen tuum domine. Erubescant et conturbentur in seculum seculi: et confundantur et pereant. Et cognoscant quia nomen tibi dominus: tu solus altissimus in omni terra. In finem pro torcularibus filiis chore.

LXXXIII.

Quam dilecta tabernacula tua domine virtutum: concupiscit et deficit anima mea in atria domini. Cor meum et caro mea: exultaverunt in deum vivum. Etenim passer invenit sibi domum: et turtur nidum sibi ubi reponat pullos suos. Altaria tua domine virtutum: rex meus et deus meus. Beati qui habitant in domo tua domine: in secula seculorum laudabunt te. Beatus vir cuius est auxilium abs te: ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrimarum in loco quem posuit. Etenim benedictionem dabit legislator: ibunt de virtute in virtutem: videbitur deus deorum in syon. Domine deus virtutum exaudi orationem meam: auribus percipe deus iacob. Protector noster aspice deus: et respice in faciem christi tui. Quia melior est dies una in atriis tuis: super milia. Elegi abiectus esse in domo dei: magis quam habitare in tabernaculis peccatorum. Quia misericordiam et veritatem diligit deus: gratiam et gloriam dabit dominus. Non privabit bonis eos qui ambulant in innocentia: domine virtutum beatus homo qui sperat in te. Titulus in finem filiis chore.

LXXXIIII.

Benedixisti domine terram tuam: avertisti captivitatem iacob. Remisisti iniquitatem plebis tue: operuisti omnia peccata eorum. Mitigasti omnem iram tuam: avertisti ab ira indignationis tue. Converte nos deus salutaris noster: et averte iram tuam a nobis. Numquid in eternum irasceris nobis: aut extendes iram tuam a generatione in generationem. Deus tu conversus vivificabis nos: et plebs tua letabitur in te. Ostende nobis domine misericordiam tuam: et salutare tuum da nobis. Audiam quid loquatur in me

dn̄s deus: qm̄ loq̄t pacem in plebē
suā. Et sup scōs suos: et in eos qui
conūtunt ad cor. Verumtamē ꝓpe ti
mētes eum salutare ipsius: ut inha
bitet glā in tra nr̄a. Mīa et ūitas ob
uiauerunt sibi: iusticia et pax os
culate sūt. Veritas de tra orta est:
⁊ iusticia de celo ꝓspexit. Et enī dn̄s
dabit benignitatē: et tra nr̄a dab
fructū suū. Iusticia an̄ eū ābulab
et ponet in uia gressus suos. Titul' orō

LXXXV

Inclina dn̄e aurē tuā et ex pphē.
audi me: qm̄ inops et paup sum
ego. Custodi aīam meā qm̄ scs̄ sū:
saluū fac suū tuum ds̄ mēs spatē
inte. Miserere mī dn̄e qm̄ adte cla
maui tota die: letifica aīam sui
tui. qm̄ ad te dn̄e aīam meā leua
ui. Qm̄ tu dn̄e suauis ⁊ mitis: et
mlte mīe oib; inuocātib; te. Au
rib; pcipe dn̄e orōem meā: ⁊ intē
de uoci dpcatiōis mee. In die tri
bulationis mee clamaui ad te: q
exaudisti me. Non ē simil' tui idīs
dn̄e: et n̄ ē ſm opa tua. Oms̄ gēs
quascūq; fecisti: uenient et adora
būt coram te dn̄e: ⁊ glificabūt no
men tuū. Qm̄ magnus es tu ⁊ faci
ens mirabilia: tu es ds̄ solus.
Deduc me dn̄e in uia tua ⁊ et ingdiar
in ūitate tua: letet' cor meū ut ti
meat nom̄ tuū. Confitebor tibi
dn̄e ds̄ meus in toto corde meo: ⁊
glificabo nom̄ tuū ineṫnum. Quia
mīa tua magna ē sup me: ⁊ eruī
sti aīam meā ex inferno īferiori.
Ds̄ iniq insurrexerūt sup me. et sy
nagoga potentiū quesierūt aīam
meā: ⁊ nō ꝓposuerunt te in cōspec
tu suo. Et tu dn̄e ds̄ misators pa
ciens et mlte mīe et uerax. Respice
in me ⁊ miserere mei ⁊ da ipium pu
ero tuo: ⁊ saluū fac filium ancille
tue. Fac mecū signum ī bonū ⁊ ut
uideāt qui oderunt me ⁊ ofundāt:
qm̄ tu dn̄e adiuuisti me ⁊ osolat'
es me. Titulus ps̄ cātici filiis chore.

LXXXVI

Fundamenta eius in montib; scīs: dilī
git portas syon sup oīa tabnacu
la iacob. Gl'osa dicta sūt de te ciuī
tas dī. Memor ero raab ⁊ babilonis:
scientium me. Ecce alienigene ⁊
tyrus et pplš ethyopū: hii fuerūt
illic. Numqd syon dicet hō: ⁊ et hō
natus ē in ea: ⁊ ipse fundauit eā al
tissim'. Dn̄s nārabit in scripturis
pplōrū: ⁊ principū horū q fuerūt ī ea.
Sic letantiū: oīum habitatio est
inte. Titulus canticū ps̄ chore ī fi
ne p amalech in ttl'c adrn̄ndū eiu;
eman isrlītice.

LXXXVII

Dn̄e ds̄ salutis mee:
in die clamaui et nocte corā te. In
tret in conspectu tuo orō mea: incli
na aurem tuā ad pcem meā. Quia
repleta ē malis aīa mea: ⁊ uita mā
in inferno appropiquāt. Estimat'
sum cū descendentib; in lacū: fcūs
sum sic hō sine adiutorio int' mor
tuos lib'. Sic uulnerati dormiētes
in sepulcris: ⁊ quorū nō es memor
āplius: ⁊ ipi de manū tua repulsi sūt.
Posuerunt me in lacu inferiori:
in tenebrosis ⁊ in umbra mortis.
Sup me confirmatus ē furor tu':
⁊ oēs fluctus tuos induxisti sup me.
Longe fecisti notos meos ame: po
suerunt me abhominatiōez sibi.
Traditus sum et nō egrediebar: ⁊
ocli mī languerūt p̄ inopia. Clam
aui ad te domine: tota die expādi
ad te manus meas. Nūqd mortuis
facies mirabilia: aut medici susci
tabūt et ofitebunt' tibi: Numqd
narrabit aliqs in sepulchro mīaz
tuā: ⁊ ūitatē tuā in pditione. Nū
qd cognoscent' in tenebris mirabi
lia tua: ⁊ iusticia tua in tra obliuio
nis. Et ego ad te dn̄e clamaui: ⁊
mane orō mea pueniet te. Ut qd
dn̄e repellis orōnē meā: auertis faciē
tuā ame. Paup sum ego et ī laborib'
a iuuentute mea: exaltatus autē
humiliatus sum et oṫbatus. In me
trāsierūt ire tue: et terrores tui oṫba
uerūt me. Circūdederūt me sic aq'
tota die: circūdederūt me simul.

Elongasti a me amicum et proximum:
et notos meos a miseria. Titulus in
Misericordias domini: in eternum tellectus ethan israhe
cantabo. In generatione et gen lite.
erationem: annuntiabo ueritatem tuam
in ore meo. Quoniam dixisti in eternum mi
sericordia edificabitur in celis: prepa
rabitur ueritas tua in eis. Disposui
testamentum electis meis: iuraui dauid ser
uo meo. usque in eternum preparabo semen
tuum. Et edificabo in generatione
et generationem: sedem tuam. Confite
buntur celi mirabilia tua domine: et ue
ritatem tuam in ecclesia sanctorum. Quoniam quis
in nubibus equabitur domino: similis erit deo
in filiis dei. Deus qui glorificatur in consilio
sanctorum: magnus et terribilis super omnes
qui in circuitu eius sunt. Domine deus uirtu
tum quis similis tibi: potens es domine et
ueritas tua in circuitu tuo. Tu dominaris
potestati maris: motum autem fluctuum
eius tu mitigas. Tu humiliasti sicut
uulneratum superbum: in brachio uirtutis
tue dispersisti inimicos tuos. Tui sunt
celi et tua est terra: orbem terre et plenitu
dinem eius tu fundasti: aquilonem et
mare tu creasti. Thabor et hermon
in nomine tuo exultabunt: tuum brachi
um cum potentia. Firmetur manus
tua et exaltetur dextera tua: iustitia et iu
dicium preparatio sedis tue. Misericordia et ueritas
precedent faciem tuam: beatus populus qui scit
iubilationem. Domine in lumine uultus
tui ambulabunt: et in nomine tuo exul
tabunt tota die: et in iustitia tua exal
tabuntur. Quoniam gloria uirtutis eorum tu es:
et in beneplacito tuo exaltabitur cor
nu nostrum. Quia domini est assumptio nostra:
et sancti israhel regis nostri. Tunc locutus es in
uisione sanctis tuis: et dixisti posui ad
iutorium in potentem: et exaltaui elec
tum de plebe mea. Inueni dauid ser
uum meum: oleo sancto meo unxi eum.
Manus enim mea auxiliabitur ei: et bra
chium meum confirmabit eum. Nichil
proficiet inimicus in eo: et filius ini
quitatis non apponet nocere ei. Et concidam
a facie ipsius inimicos eius: et odientes
eum in fugam conuertam. Et ueritas mea
et misericordia mea cum ipso: et in nomine
meo exaltabitur cornu eius. Et ponam
in mari manum eius: et in fluminibus dex
teram eius. Ipse inuocabit me pater meus
es tu: deus meus et susceptor salutis
mee. Et ego primogenitum ponam
illum: excelsum pre regibus terre. In e
ternum seruabo illi misericordiam meam: et te
stamentum meum fidele ipsi. Et ponam
in seculum seculi semen eius: et thronum eius
sicut dies celi. Si autem dereliquerint filii eius
legem meam: et in iudiciis meis non am
bulauerint. Si iustitias meas prophana
uerint: et mandata mea non custodi
erint. Visitabo in uirga iniquitates eorum:
et in uerberibus peccata eorum. Misericordiam autem meam
non dispergam ab eo: neque nocebo in ue
ritate mea. Neque prophanabo testa
mentum meum: et que procedunt de labiis
meis non faciam irrita. Semel iuraui
in sancto meo si dauid mentiar: semen eius
in eternum manebit. Et thronus eius sicut
sol in conspectu meo: et sicut luna per
fecta in eternum: et testis in celo fidelis.
Tu uero repulisti et despexisti distu
listi christum tuum. Auertisti testamentum serui tu
i: prophanasti in terra sanctuarium eius. Des
truxisti omnes sepes eius: posuisti
firmamentum eius formidinem. Diri
puerunt eum omnes transeuntes uiam:
factus est obprobrium uicinis suis. Exalta
sti dexteram deprimentium eum: letifi
casti omnes inimicos eius. Auertisti
adiutorium gladii eius: et non es auxi
liatus ei in bello. Destruxisti eum
ab emundatione: et sedem eius in terra
collisisti. Minorasti dies temporis eius: per
fudisti eum confusione. Usque quo do
mine auertis in finem: exardescet sicut
ignis ira tua. Memorare que mea sub
stantia: numquid enim uane constituisti omnes
filios hominum. Quis est homo qui uiuet
et non uidebit mortem: eruet animam suam
de manu inferi. Ubi sunt misericordie tue
antique domine: sicut iurasti dauid in ueritate
tua. Memor esto domine obprobrii ser
uorum tuorum: quod continui in sinu meo mul

tarū gētiū. Qđ exprobrauerūt im
mici dn̄e: qđ exprobrauerūt imm
ci tui dn̄e tui. Benedict⁹ dn̄s in et
num: fiat fiat. Titulus laus cāti

LXXXIX

Dn̄e refugium fact⁹ ei quarta sab
es nobis: a generatiōe in ge bati.
neratiōne. Priusq̄ mōtes fierēt
aut formarēt tr̄a et orbis: a sec̄lo
& usq; in sec̄lm tu es d̄s. Ne auertas
hoīnē in humilitatē: & dixisti cō
uertimini filii hoīū. Qm̄ mille āni
an̄ oclos tuos: tāq̄ dies hesterna
q̄ p̄teriit. Et custodia in nocte: q̄
p nichilo habent̄ eorū āni erūt.
Mane sicut herba trāseat. ȝ mane
floreat et trāseat: uespe decidat ī
duret & arescat. Quia defecimus
in ira tua: & in furore tuo turbati
sum⁹. Posuisti iniqtates nr̄as ī
conspectu tuo: sec̄lm nr̄m ī illumi
natione uultus tui. Qm̄ oēs dies
nr̄i defecerūt: & in ira tua defecim⁹
Anni nr̄i sicut aranea meditabūtur:
dies ānorū nr̄orū in ip̄is. lxx. ānis.
Si aūt in potētatib; octogīta an
ni: & amplius eorū labor et dolor.
Qm̄ sup uenit mansuetudo: & cor
ripiemur. Quis nouit potestatē
ire tue: & p̄ timore tuo irā tuā di
numerare. Dexterā tuā sic notā
fac: et eruditos corde ī sapiā. Cō
uertere dn̄e usq; quo: & deprecabil
esto sup s̄uos tuos. Repleti sum⁹
mane mīā tuā et exultauimus
et delectati sum⁹ in oīb; dieb; nr̄is.
Letati sum⁹ p diebȝ qb; nos humi
asti: ānis qb; uidim⁹ mala. Respi
ce i s̄uos tuos & in opa tua: et diri
ge filios eorū. Et sit splendor dn̄i
dei nr̄i sup nos et opa manuū nr̄a
rum dirige sup nos: & op⁹ manuū
nr̄arū dirige. Titulus cantici laud

LXXXX

Qui habitat in adiutorio altissi . dd.
mi: ī p̄tectiōe dei celi cōmorabitur
Dicet dn̄o susceptor meus es tu: &
refugiū meū deus meus sp̄abo ī
eū. Qm̄ ip̄e liberabit me de laqueo
uenantiū: & a u̇bo aspo. Scapulis
suis obumbrabit t̄: & sub pennis
eius sp̄abis. Scuto circūdabit te
ueritas eius: n̄ timebis a timore ī
nocturno. A sagitta uolante in
die: ȝ a negotio p̄ambulānte in te
nebris: ab incursu & d̄mōio me
ridiano. Cadent a latē tuo mil
le: ȝ & decē milia a dextris tuis: ad
te aūt n̄ appinq̄bit. Uerumtam̄
oculis tuis c̄sidabis: et retributō
nē pctorū uideb. Qm̄ tu es dn̄e spes
mea: altissimū posuisti refugiū
tuū. Nō accedet ad te malū: & fla
gellum n̄ appropinq̄bit tabn̄aclō
tuo. Qm̄ ang̃lis suis mādauit d̄
te: ut custodiāt te in oīb; uiis tu
is. In manib; portabūt te: ne forte
offendas ad lapidē pedē tuū. Sup
aspidē & basiliscū ābulabis: & cōcul
cab leonē & draconē. Qm̄ in me spa
uit liberabo eū: p̄tegam eū qm̄ co
gnouit nom̄ meū. Clamauit ad
me & exaudiā eū: ȝ cum ip̄o sum in
tribulatiōe: eripiā eū et glificabo
eū. Lōgitudine dierū replebo eū:
& ostendā illi salutare meū. Ti

Bonum ē cōfiteri tulus ps cantici ī
dn̄o: & psallere nomī die sabbati.
tuo altissime. Ad annūtiādū ma
ne mīam tuā: & ūitatē tuā p noc
tē. In decacordo psalterio: cum can
& cythara. Quia delectasti me dn̄e
in factura tua: & in opib; manuū
tuarū exultabo. Quam magnifi
cata sūt opa tua dn̄e: nimis p̄funde
facte sūt cogitatiōes tue. Vir insi
piens n̄ cognoscet: & stultus n̄ inte
lliget hec. Cum exorti fuerint pec
catores sic fenum: & apparuerint
oēs qui opantur iniqtatē. Ut in
teant in sec̄lm sec̄li: tu aūt altissim⁹
in etnum dn̄e. Qm̄ ecce inimici
tui dn̄e: ȝ qm̄ ecce inimici tui pibūt:
et dispgent̄ oēs q opant̄ iniqtatē.
Et exaltabit̄ sicut unicornis cor
nu meū: & senectus mea in mīā ī
ubi. Et despexit oculus meus ī
inimicos meos: & insurgentib;

inime malignātibꝫ. audiet auris
mea. Iustus ut palma florebit:
sic cedrus libani mltiplicabitur.
Plantati in domo dn̄i: in atriis
dom̄ dei nr̄i florebūt. Adhuc mlt
tiplicabunt in senecta ubi: ⁊ bene
patientes erūt ut annūtiēt. Qm̄
rectus dn̄s d̄s nr̄: et n̄ ē iniqtas i
eo. Titulus laus cantici. dd̄. ān q̄ sabbati.
Dn̄s regnauit fundata ē in die ān
decorem indutus ē dn̄s
ē: indutus ē dn̄s fortitudinē ⁊ p̄
cinxit se. Et eñ firmauit orbē t̄re:
qui n̄ cōmouebit. Parata sedes t
tua ex tūc: a sc̄lo tu es. Eleuauerūt
flu̅ia dn̄e: eleuauerūt flumina uo
cē suā. Eleuauerūt flu̅ia fluctus
suos: a uocibꝫ aq̄r̄ mltar̄. Mira
biles elatiōēs maris: mirabilis i
altis dn̄s. Testimōia tua credi
bilia f̄ca sūt nimis: domū tuam
decet sc̄titudo dn̄e. i lōgitudinēꝫ
dier̄. Titulus laus cantici quarta sabbati.
Ds̄ ultionū dn̄s: d̄s ultio
num libe egit. Exaltare q iudi
cas t̄ram: redde retributiōēꝫ sup
bis. Usq: quo peccātōres dn̄e: usqꝫ
quo peccātōres glābunt. Effabun
tur ⁊ loqn̄t iniqtatē: loqn̄t om̄s
qui opantur iniustitiā. Populū
tuū dn̄e humiliauerūt: ⁊ heredita
tē tuā uexauerūt. Viduā ⁊ adue
nam interfecerūt: ⁊ pupillos occide
runt. Et dixerunt n̄ uidebit dn̄s:
nec intelliget d̄s iacob. Intelli
gite insipientes in pp̄lo: ⁊ stulti a
liqn̄ sapite. Qui plantauit aurē
n̄ audiet: aut qui finxit oculū n̄
cōsiderat: Qui corripit gētes n̄ arguet:
qui docet hoīem sciām: Dn̄s scit
cogitatiōēs hoīum: qm̄ uane sūt.
Beatus hō quē tu erudieris dn̄e:
⁊ de lege tua docueris eū. Ut mi
tiges ei a diebꝫ malis: donec fodia
tur peccātori fouea. Quia n̄ repellet
dn̄s plebē suā: et hereditatēꝫ suā
n̄ derelinquet. Quo adusqꝫ iustitia
cōuertatur in iudiciū: ⁊ q iuxta

illam om̄s qui recto sūt corde. Quis
cōsurget m̄ aduersus malignātes: aut
quis stabit mecū aduersus opantes
iniquitatē: Nisi qꝛ dn̄s adiuuit
me: paulominꝰ habitasset in infer
no anima mea. Si dicebā motus
ē pes meus: mīa tua dn̄e adiuua
bat me. Scd̄m mltitudinē dolor̄
meor̄ in corde meo: cōsolatiōēs tue
letificauerūt aīam meā. Numqd
adheret tibi sedes iniqtatis: q fin
gis laborē in p̄cepto. Captabunt
in aīam iusti: et sanguinē inno
centē cōdempnabūt. Et f̄cus ē m̄e
dn̄s in refugiū: et d̄s meus in adiu
torium spei mei. Et reddet illis t
iniquitatē ip̄or̄: ⁊ in malitia eorū
disp̄det eos: disp̄det illos dn̄s d̄s nr̄.
Titulus laus cantici ipi dauid.

LXXXXIIII

Uenite exultemus dn̄o: iubilemꝰ
deo salutari nr̄o. Preoccupemus
faciem eius in confessione: ⁊ ipsa
lmis iubilemꝰ ei. Qm̄ deus magnꝰ
dn̄s: ⁊ rex magnꝰ sup oēs deos. Quo
niam n̄ repellet dn̄s plebē suam.
Quia in manu eius sūt om̄s fines
t̄re: ⁊ altitudines montiū ipi sūt.
Qm̄ ipius ē mare et ipē fecit illud:
⁊ siccam manus eius formauerūt.
Venite adoremꝰ et procidamꝰ et plo
remus ān dn̄m q fecit nos: qꝛ ipē ē
dn̄s deus nr̄. Et nos pp̄ls pascue
eius: et oues manꝰ eius. Hodie si uo
cem eius audieritis: nolite obdu
rare corda ur̄a. Sicut in irritatiōē
s̄m diem temptatiōis in deserto:
ubi temptauerūt me patres uri:
pbauerūt et uiderūt opa mēa. Qua
draginta ānis offensus fui generatiō
ni illi: et dixi sēp errāt corde. Et i
sti nō cognouerūt uias meas: ut iu
raui in ira mea. si introibūt i reqē
meā. Titulus ps̄. dd̄. qn̄ domꝰ edifica batur p̄ captiui tatē.

LXXXXV

Cantate dn̄o canti
cum nouū: cātate dn̄o oīs
t̄ra. Cantate dn̄o et bn̄dicite noī
eius: annūtiate de die ī diē salutarē
eius. Annūtiate int̄ gētes glām eiꝰ.

in omnibus populis mirabilia eius.
Quoniam magnus dominus et laudabilis
nimis: terribilis est super omnes deos. Quoniam
omnes dii gentium demonia: dominus autem
celos fecit. Confessio et pulcritudo
in conspectu eius: sanctimonia et mag-
nificentia in sanctificatione eius. Afferte
domino patrie gentium, afferte domino
gloriam et honorem: afferte domino gloriam
nomini eius. Tollite hostias et
introite in atria eius: adorate do-
minum in atrio sancto eius. Commoue-
atur a facie eius uniuersa terra: dici-
te in gentibus quia dominus regnauit. Etenim
correxit orbem terre qui non commouebitur:
iudicabit populos in equitate. Letentur
celi et exultet terra, commoueatur mare
et plenitudo eius: gaudebunt campi
et omnia que in eis sunt. Tunc exul-
tabunt omnia ligna siluarum a facie domini
quia uenit iudicare terram. Iudicabit
orbem terre in equitate: et populos in
ueritate sua. Titulus. psalmus. david. quando terra

LXXXXVI

Dominus regnauit exultet   eius restituta est.
terra: letentur insule multe. Nubes et
caligo in circuitu eius: iustitia et
iudicium correctio sedis eius. Ignis
ante ipsum precedet: et inflammabit in cir-
cuitu inimicos eius. Illuxerunt fulgura
eius orbi terre: uidit et commota
est terra. Montes sicut cera fluxerunt
a facie domini: a facie domini omnis terra. Annun-
tiauerunt celi iustitiam eius: et uiderunt
omnes populi gloriam eius. Confundantur
omnes qui adorant sculptilia: et qui gloriantur
in simulacris suis. Adorate eum omnes
angeli eius: audiuit et letata est
Syon. Et exultauerunt filie iude: propter
iudicia tua domine. Quoniam tu dominus al-
tissimus super omnem terram: nimis ex-
altatus es super omnes deos. Qui dili-
gitis dominum odite malum: custodit
dominus animas sanctorum suorum de manu peccatoris
liberabit eos. Lux orta est iusto: et rec-
tis corde leticia. Letamini iusti
in domino: et confitemini memorie
sanctificationis eius.
Titulus psalmus dauid.

Cantate domino   LXX[...]
canticum nouum: quia mira-
bilia fecit.
Saluauit
sibi dextera eius:
et brachium
sanctum eius. No-
tum fecit dominus
salutare suum: in conspectu gentium
reuelauit iustitiam suam. Recorda-
tus est misericordie sue: et ueritatis sue domui israel. Vide-
runt omnes termini terre: salutare dei
nostri. Iubilate domino omnis terra: canta-
te et exultate et psallite. Psallite
domino in cythara in cythara et uo-
ce psalmi: in tubis ductilibus et uo-
ce tube cornee. Iubilate in conspectu
regis domini, moueatur mare et
plenitudo eius: orbis terrarum et qui
habitant in eo. Flumina plaudent
manu simul montes exultabunt a conspec-
tu domini: quoniam uenit iudicare terram.
Iudicabit orbem terrarum in iustitia:
et populos in equitate. Titulus pater.

LXX[...]

Dominus regnauit irascantur populi: qui sedet
super cherubim moueatur terra. Dominus
in Syon magnus: et excelsus super
omnes populos. Confiteantur nomini tuo
magno, quoniam terribile et sanctum est: et
honor regis iudicium diligit. Tu
parasti directiones: iudicium et iusti-
ciam in iacob tu fecisti. Exalta-
te dominum deum nostrum: et adorate scabel-
lum pedum eius quoniam sanctum est. Moy-
ses et aaron in sacerdotibus eius: et Samu-
el inter eos qui inuocant nomen
eius. Inuocabant dominum et ipse ex-
audiebat eos: in columpna nubis
loquebatur ad eos. Custodiebant
testimonia eius: et preceptum quod dedit
illis. Domine deus noster tu exaudiebas eos:
deus tu propitius fuisti eis et ulciscens
in omnes adinuentiones eorum. Exal-
tate dominum deum nostrum, et adorate in
monte sancto eius: quoniam sanctus dominus deus noster.

LXX[...]

Iubilate deo   Titulus psalmus in confessione.
omnis terra: seruite domino in leticia. Intro-

lxxx[...]

ite in conspectu eius: in exultatio
ne. Scitote q*m* d*omi*n*u*s ip*s*e e*st* d*eu*s: ip*s*e
fecit nos et n*on* ip*s*i nos. Populus ei*us*
et oves pascue eius: introite portas
eius in confessio*n*e: atria eius in hym
nis confitemini illi. Laudate no
men eius q*uonia*m suavis e*st* d*omi*n*u*s, *et* in et*er*
num mi*sericordi*a eius: et usq*ue* in g*e*n*er*atio
n*em* et generatio*n*em v*er*itas eius. Ti
M isericordiam et iudiciu*m*: ca tulus p*salmu*s ip*s*i
tabo tibi d*omi*ne. Psalla*m* et in . d*avi*d.
telligam in via inmaculata: q*ua*n*do*
venies ad me. Perambulabam
in innocentia cordis mei: in medio
domus mee. No*n* p*ro*ponebam ante
oc*u*los meos rem iniusta*m*: facien
tes p*re*varicatio*n*es odivi. No*n* adhe
sit michi cor p*ra*vu*m*: declinante*m*
a me malignu*m* n*on* cognoscebam. De
trahente*m* secreto p*ro*ximo suo: hunc
p*er*sequebar. Sup*er*bo oculo et insaciabi
li corde: cum hoc n*on* edebam. Ocu
li mei ad fideles t*er*re ut sedeant mec*um*:
ambulans in via inmaculata hic
michi ministrabat. No*n* habitabit
in medio domus mee q*ui* facit sup
biam: q*ui* loquit*ur* iniq*ua* n*on* direxit in co*n*
spectu oc*u*lorum meorum. In matuti
no interficiebam o*mn*es peccatores t*er*re: ut
disp*er*derem de civitate d*omi*ni o*mn*es
op*er*antes iniq*u*itate*m*. Titulus orat*i*o pa
D omine exaudi p*au*p*er*is cum anxiatus fuerit
orat*i*o*n*em mea*m*: et cla in conspectu
mor meus ad te veniat. Non de.
av*er*tas facie*m* tua*m* a me: in quacu*m*q*ue*
die tribulor inclina ad me aure*m*
tua*m*. In quacu*m*q*ue* die invocavero te:
velociter exaudi me. Quia defecerunt
sic fum*us* dies mei: *et* ossa mea sicut
cremiu*m* aruerunt. Percussus su*m*
ut fenum et aruit cor meu*m*: q*ui*a
oblitus sum comedere pane*m* meu*m*.
A voce gemitus mei: adhesit os
meu*m* carni mee. Simil*is* f*a*ctus su*m*
sicut pellicano solitudinis: f*a*ctus su*m*
sicut nicticorax in domicilio. Vigilavi:
et f*a*ctus sum sic*ut* passer solitarius in tec
to. Tota die exp*ro*brabant michi ini

mici mei: et qui laudabant me ad
v*er*sum me iurabant. Quia cinerem
tamq*ua*m pane*m* manducaba*m*: et po
culum meu*m* cum fletu miscebam.
A facie ire indignationis tue: q*ui*a e*st*
elevans allisisti me. Dies mei sic*ut*
umbra declinaverunt: *et* ego sic*ut* fenu*m*
arui. Tu a*ute*m d*omi*ne in et*er*num p*er*ma
nes: et memoriale tuu*m* in genera
tio*n*e *et* generatio*n*em. Tu exurgens
misereberis syon: q*ui*a t*em*p*u*s miserendi
eius q*ui*a venit t*em*p*u*s. Q*uonia*m placuerunt
s*er*vis tuis lapides eius: *et* t*er*re eius mi
serebuntur. Et timebunt g*ente*s nom*en* tuum
d*omi*ne: *et* o*mne*s reges t*er*re gl*ori*am tua*m*. Q*uia*
edificavit dominus syon. et videbit*ur*
in gl*ori*a sua. Respexit in orat*i*o*n*e*m* hu
miliu*m*: et n*on* sp*re*vit p*re*cem eorum. Scri
bantur hec in generatio*n*e altera: et p*o*p*u*l*us*
qui creabitur laudabit d*omi*n*u*m. Quia
prospexit de excelso s*an*c*t*o suo: d*omi*n*u*s d*e*
celo in t*er*ram aspexit. Ut audiret ge
mitus co*m*peditorum: ut solveret filios i*n*
temptorum. Et annuntient i*n* syo*n* nom*en*
d*omi*ni: et laude*m* eius in ier*usa*l*e*m. In con
veniendo p*o*p*u*los in unu*m* et reges: ut
s*er*viant d*omi*no. Respondit ei in via vir
tutis sue: paucitate*m* dierum meorum nu*n*
tia michi. Ne revoces me in dimidio
dierum meorum: in g*e*n*er*atio*n*e et g*e*n*er*atio*n*e
anni tui. Initio tu d*omi*ne terra*m* fu*n*
dasti: *et* op*er*a manuu*m* tuarum sunt celi.
Ipsi peribunt tu a*ute*m p*er*manebis et o*mne*s
sicut vestimentu*m* veterascent. Et sic*ut*
opertoriu*m* mutabis eos et mutabuntur:
tu a*ute*m idem ip*s*e es: et anni tui n*on* defici
ent. Filii s*er*vorum tuorum habitabunt: *et* se
men eorum in s*e*c*u*l*u*m dirigetur. Titul*us*
B enedic a*n*i*m*a mea d*omi*no p*salmu*s ip*s*i david.
et o*mn*ia que intra me s*un*t nom*ini*
s*an*c*t*o eius. Benedic a*n*i*m*a mea d*omi*no: *et*
noli oblivisci o*mne*s retributio*n*es e*ius*.
Qui p*ro*pitiatur o*mn*ibus iniq*u*itatib*us* tuis:
qui sanat o*mne*s infirmitates tuas.
Qui redemit de interitu vita*m* tua*m*:
qui coronat te in mi*sericordi*a et miseratio*n*i
bus. Qui replet in bonis desideriu*m* tu
um: renovabit*ur* ut aquile iuventus

CII

tua. Patiens mias dns: ⁊ multu̅
oib; iniuriam patientib;. Notas
fecit uias suas moysi: filiis isrł ⁊
uolu̅tates suas. Misator ⁊ misicor
dns: lo̅ganimis ⁊ multu̅ misicors.
Non i ppetuu̅ irascetur: neq; in et
nu̅m co̅minabit. Non s̅m pecca̅ no
stra fecit nobis: n; s̅m iniq̅tates
nras tribuit nobis. Qm̅ s̅m altitu
dine̅ celi a tra: corroborau̅it mia̅
suam sup timentes se. Qua̅tu̅ dista
ortus ab occidente: lo̅ge fecit a nb
iniq̅tates nr̅as. Quomo̅ misret
pr̅ filior ̃ misertus e dns timetib;
se: qm̅ ipe cognouit figmetu̅ nrm̅.
Recordatus e qm̅ puluis sum ̃ hō
sicut fenum: dies eius ta̅q̅ flos ag̅
sic efflorebit. Qm̅ sps ptransibit
in illo. et no̅ subsistet: et n̅ cogno
scet a̅plius locum suu̅. Mia a̅t dni
ab et̅no et usq; in et̅num: sup timen
tes eu̅. Et iusticia illi in filios filior
his q s̅uat testm̅ ei. Et memores
s̅t mandator ipius: ad faciend ea.
Dns in celo parauit sede̅ sua̅: et regn̅
ipi oib; dn̅abitur. Benedicite do
mino o̅s angli eius: potentes uir
tute: facientes u̅bu̅ illi ad audi
endam uoce̅ sinoni eius. Bene
dicite dno̅ o̅s uirtutes eius: mini
eius q facitis uolu̅tate̅ ei. Bn̅dicite
dno̅ oia̅ opa eius: in oi loco dn̅atois
eius benedic aia mea dno̅. Titulus
patet.

C.III.

Benedic aia ma̅ dno̅: dne
ds meus magnificatus es uehem̅t.
Confessioe̅m et decore̅ induisti: ⁊
amictus lumine sicut uestimto.
Extende̅s celum sicut pelle̅: q te
tigis aqs supiora eius. Q̅ui pois
nubem ascensu̅ tuu̅: q ambulas sr̅
pennas uentor. Qui facis a̅glos
tuos sps: ⁊ mistros tuos igne̅ uren
tem. Qui fundasti t̅ram sup stabi
litate̅ sua̅: n̅ inclinabit in sclm̅ se
culi. Abyssus sicut uestimtu̅ amic
tus eius: sup montes stabu̅ aq̅.
Ab increpatioe tua fugie̅t a uoce ⁊
tonitrui tui formidabu̅t. Asce̅dt
montes ⁊ de̅scendunt ca̅pi: i locu̅
que̅ fundasti eis. Terminu̅ posui
sti que̅ n̅ tra̅sgredientur: n; co̅u̅
tentur opire t̅ram. Qui emittis
fontes in conuallib;: int̅ mediu̅
montiu̅ ptra̅sibu̅t aq̅. Potabu̅t
o̅s bestie agri: expectabu̅t onagri i
siti sua. Sup ea uolucres celi habi
tabu̅t: de medio petrar dabunt
uoces. Rigans montes de supio
rib; suis: de fructu opu̅ tuor sa
tiabit t̅ra. Producens fenu̅ iumn̅
tis: ⁊ herba̅ s̅uituti hoiu̅. Ut edu
cas pane̅ de t̅ra: ⁊ uinu̅ letificet cor
hominis. Ut exilaret facie̅ i oleo:
⁊ panis cor hois co̅firmet. Satura
bunt ligna campi ⁊ et cedri li
bani quas plantauit: illic passe
res nidificabu̅t. Herodii domus
dux e eor ⁊ montes excelsi ceruis
petra refugiu̅ herinaciis. Fecit
luna̅ in tp̅r: sol cognouit occasu̅
suu̅. Posuisti tenebras et fc̅a e
nox: in ipa̅ ptra̅sibu̅t o̅s bestie sil
ue. Catuli leonu̅ rugie̅tes ut ra
pia̅t: et q̅ra̅t a deo esca̅ sibi. Ortus
e sol et co̅gregati su̅t: et in cubilib;
suis collocabunt. Exibit hō ad
opus suu̅: et ad opatioe̅ suam
usq; ad uespam. Qua̅ magnifica
ta s̅t opa tua dne̅ ⁊ oia̅ in sapia̅ fe
cisti: impleta e t̅ra possioe̅ tua.
Hoc mare magnu̅ et spaciosu̅ ma
nib;: illic reptilia quor no̅ e nu̅s.
Animalia pusilla cum magnis:
illic naues ptra̅sibu̅t. Draco iste q̅
formasti ad illudendu̅ ei: oia̅ a te
expecta̅t ut des illis esca̅ in te̅pore.
Dante te illis colligent: apiente
te manu̅ tuam oia̅ implebunt
bonitate. Auertente a̅t te facie̅ tur
babunt ⁊ auferes spm̅ eor ⁊ defi
cie̅t: ⁊ i puluere̅ suu̅ reu̅tent. Emit
te spm̅ tuu̅ et creabunt: ⁊ renoua
bis facie̅m t̅re. Sit gl̅a dni in sclm̅:
letabitur dominus i opib; suis. ⁊
Qui respicit t̅ram et facit ea̅ tre
mere: q tangit mo̅tes ⁊ fumiga̅t.

Cantabo domino in vita mea: psallam deo meo quamdiu sum. Iocundum sit ei eloquium meum: ego vero delectabor in domino. Deficiant peccatores a terra et iniqui ita ut non sint: benedic anima mea domino. titulus. ps. dd. alla.

Confitemini domino et invocate nomen eius: annunciate inter gentes opera eius. Cantate ei et psallite ei: narrate omnia mirabilia eius. Laudamini in nomine sancto eius: letetur cor querentium dominum. Querite dominum et confirmamini: querite faciem eius semper. Mementote mirabilium eius que fecit: prodigia eius et iudicia oris eius. Semen abraham servi eius: filii iacob electi eius. Ipse dominus deus noster: in universa terra iudicia eius. Memor fuit in seculum testamenti sui: verbi quod mandavit in mille generationes. Quod disposuit ad abraham: et iuramenti sui ad ysaac. Et statuit illud iacob in preceptum: et israel in testamentum eternum. Dicens tibi dabo terram chanaan: funiculum hereditatis vestre. Cum essent numero brevi: paucissimi et incole eius. Et pertransierunt de gente in gentem: et de regno ad populum alterum. Non reliquit hominem nocere eis: et corripuit pro eis reges. Nolite tangere christos meos: et in prophetis meis nolite malignari. Et vocavit famem super terram: et omne firmamentum panis contrivit. Misit ante eos virum: in servum venundatus est ioseph. Humiliaverunt in compedibus pedes eius: ferrum pertransiit animam eius: donec veniret verbum eius. Eloquium domini inflammavit eum: misit rex et solvit eum: princeps populorum et dimisit eum. Constituit eum dominum domus sue: et principem omnis possessionis sue. Ut erudiret principes eius sicut semetipsum: et senes eius prudentiam doceret. Et intravit israel in egyptum: et iacob accola fuit in terra cham. Et auxit populum suum vehementer: et firmavit super inimicos eius. Convertit cor eorum ut odirent populum eius: et dolum facerent in servos eius. Misit moysen servum suum: aaron quem elegit ipsum. Posuit in eis verba signorum suorum: et prodigiorum in terra cham. Misit tenebras et obscuravit: et non exacerbavit sermones suos. Convertit aquas eorum in sanguinem: et occidit pisces eorum. Edidit terra eorum ranas: in penetralibus regum ipsorum. Dixit et venit cynomia et sciniphes: in omnibus finibus eorum. Posuit pluvias eorum grandinem: ignem comburentem in terra ipsorum. Et percussit vineas eorum et ficulneas eorum: et contrivit lignum finium eorum. Dixit et venit locusta et bruchus: cuius non erat numerus. Et comedit omne fenum in terra eorum: et comedit omnem fructum terre eorum. Et percussit omne primogenitum in terra eorum: primicias omnis laboris eorum. Et eduxit eos cum argento et auro: et non erat in tribubus eorum infirmus. Letata est egyptus in profectione eorum: quia incubuit timor eorum super eos. Expandit nubem in protectionem eorum: et ignem ut luceret eis per noctem. Petierunt et venit coturnix: et pane celi saturavit eos. Dirupit petram et fluxerunt aque: abierunt in sicco flumina. Quoniam memor fuit verbi sancti sui: quod habuit ad abraham puerum suum. Et eduxit populum suum in exultatione: et electos suos in leticia. Et dedit illis regiones gentium: et labores populorum possederunt. Et custodiant iustificationes eius: et legem eius requirant. titulus ps. dd. alla.

Confitemini domino quoniam bonus. alla. quoniam in seculum misericordia eius. Quis loquetur potentias domini: auditas faciet omnes laudes eius. Beati qui custodiunt iudicium: et faciunt iusticiam in omni tempore. Memento nostri domine in beneplacito populi tui: visita nos in salutari tuo. Ad videndum in bonitate electorum tuorum: ad letandum in leticia gentis tue: ut lauderis cum hereditate tua. Peccavimus cum patribus nostris: iniuste egimus iniquitatem fecimus. Patres nostri in egypto non intellexerunt mirabi

q v

lia tua: non fuerunt memores multitudi
nis misericordie tue. Et irritauerunt ascen
dentes in mare: mare rubrum. Et sal
uauit eos propter nomen suum: ut notam
faceret potentiam suam. Et increpuit
mare rubrum et exsiccatum est: et dedu
xit eos in abyssis sicut in deserto. Et sal
uauit eos de manu odientium: et rede
mit eos de manu inimici. Et operuit
aqua tribulantes eos: unus ex eis non re
mansit. Et crediderunt uerbis eius: et
laudauerunt laudem eius. Cito fecerunt
obliti sunt operum eius: non sustinuerunt con
silium eius. Et concupierunt concupiscentiam
in deserto: et temptauerunt deum in inaquo
so. Et dedit eis petitionem ipsorum. et
misit saturitatem in animas eorum. Et irri
tauerunt moysen in castris: aaron sanctum
domini. Aperta est terra et deglutiuit dathan:
et operuit super congregationem abyron.
Et exarsit ignis in synagoga eorum:
flamma combussit peccatores. Et fecerunt
uitulum in oreb: et adorauerunt sculp
tile. Et mutauerunt gloriam suam: in si
militudinem uituli comedentis fenum.
Obliti sunt deum qui saluauit eos: qui
fecit magnalia in egypto mirabilia
in terra cham: terribilia in mari rubro.
Et dixit ut disperderet eos: si non moy
ses electus eius stetisset in confractione
in conspectu eius. Ut auerteret iram
eius ne disperderet eos: et pro nichilo ha
buerunt terram desiderabilem. Non credi
derunt uerbo eius. et murmurauerunt
in tabernaculis suis: non exaudierunt uocem
domini. Et eleuauit manum suam super eos:
ut prosterneret eos in deserto. Et ut de
iceret semen eorum in nationibus: et dispergeret
eos in regionibus. Et initiati sunt beel
phegor: et comederunt sacrificia mortu
orum. Et irritauerunt eum in adinuen
tionibus suis: et multiplicata est in eis
ruina. Et stetit finees et placauit:
et cessauit quassatio. Et reputatum est
ei ad iustitiam: in generatione et generationem
usque in sempiternum. Et irritauerunt
eum ad aquam contradictionis: et uexatus
est moyses propter eos: quia exacerbauerunt
spiritum eius. Et distinxit in labiis suis:
non disperdiderunt gentes quas dixit dominus illis.
Et commixti sunt inter gentes: et didice
runt opera eorum et seruierunt sculptilibus
eorum: et factum est illis in scandalum. Et
immolauerunt filios suos: et filias su
as demoniis. Et effuderunt sangui
nem innocentem: sanguinem filiorum su
orum et filiarum suarum: quas sacrificaue
runt sculptilibus chanaan. Et infe
cta est terra sanguinibus: et contaminata
est in operibus eorum: et fornicati sunt
in adinuentionibus suis. Et iratus est
furore dominus in populum suum: et abhominatus
est hereditatem suam. Et tradidit eos
in manus gentium: et dominati sunt eorum qui
oderunt eos. Et tribulauerunt eos in
imici eorum: et humiliati sunt sub
manibus eorum: sepe liberauit eos. Ipsi
autem exacerbauerunt eum in consilio suo:
et humiliati sunt in iniquitatibus suis. Et ui
dit cum tribularentur: et audiuit orationem
eorum. Et memor fuit testamenti sui:
et penituit eum secundum multitudinem misericordie su
e. Et dedit eos in misericordias: in conspectu
omnium qui ceperant eos. Saluos fac nos
domine deus noster: et congrega nos de nationibus.
Ut confiteamur nomini sancto tuo: et gloriemur in
laude tua. Benedictus dominus deus israel a
seculo et usque in seculum: et dicet omnis populus
fiat fiat. *titulus psalmus david. alleluia. alleluia.*
Confitemini domino quoniam bonus: quoniam in se
culum misericordia eius. Dicant qui redempti sunt
a domino: quos redemit de manu inimi
ci: de regionibus congregauit eos. A solis
ortu et occasu: ab aquilone et mari.
Errauerunt in solitudine in inaquoso
uiam ciuitatis habitaculi non inuenerunt. Esu
rientes et sitientes: anima eorum in ipsis defecit.
Et clamauerunt ad dominum cum tribula
rentur: et de necessitatibus eorum eripuit eos.
Et deduxit eos in uiam rectam: ut irent
in ciuitatem habitationis. Confiteantur domino
misericordie eius: et mirabilia eius filiis hominum.
Quia satiauit animam inanem: et animam esu
rientem satiauit bonis. Sedentes
in tenebris et umbra mortis: uinctos in
mendicitate et ferro. Quia exacerba

uerunt eloquia dei: et consilium altissi
mi irritauerunt. Et humiliatum est in labo
ribus cor eorum: et infirmati sunt nec
fuit qui adiuuaret. Et clamaue
runt ad dominum cum tribularentur: et
de necessitatibus eorum liberauit eos. Et
eduxit eos de tenebris et umbra mor
tis: et uincula eorum disrupit. Confiteantur
domino misericordie eius: et mirabilia eius filiis
hominum. Quia contriuit portas ereas:
et uectes ferreos confregit. Suscepit
eos de uia iniquitatis eorum: propter iniustici
as enim suas humiliati sunt. Omnem escam
abhominata est anima eorum: et appropinquaue
runt usque ad portas mortis. Et cla
mauerunt ad dominum cum tribularentur:
et de necessitatibus eorum liberauit eos.
Misit uerbum suum et sanauit eos: et eri
puit eos de interitionibus eorum. Confite
antur domino misericordie eius: et mirabilia eius
filiis hominum. Et sacrificent sa
crificium laudis: et annuntient opera eius
in exultatione. Qui descendunt mare
in nauibus: facientes operationem in
aquis multis. Ipsi uiderunt opera domini:
et mirabilia eius in profundo. Dixit
et stetit spiritus procelle: et exaltati sunt
fluctus eius. Ascendunt usque ad celos:
et descendunt usque ad abyssos: anima eo
rum in malis tabescebat. Turbati
sunt et moti sunt sicut ebrius: et omnis sapientia eo
rum deuorata est. Et clamauerunt
ad dominum cum tribularentur: et de necessi
tatibus eorum eduxit eos. Et statuit pro
cellam eius in auram: et siluerunt fluctus
eius. Et letati sunt quia siluerunt: et dedu
xit eos in portum uoluntatis eorum. Confi
teantur domino misericordie eius: et mirabilia eius
filiis hominum. Et exaltent eum in ecclesia
plebis: et in cathedra seniorum laudent
eum. Posuit flumina in desertum: et exitus
aquarum in sitim. Terram fructiferam in sal
suginem: a malicia inhabitantium in ea.
Posuit desertum in stagna aquarum: et terram
sine aqua in exitus aquarum. Et collocauit
illic esurientes: et constituerunt ciuitatem
habitationis. Et seminauerunt agros et
plantauerunt uineas: et fecerunt fruc
tum natiuitatis. Et benedixit eis et
multiplicati sunt nimis: et iumenta
eorum non minorauit. Et pauci facti sunt:
et uexati sunt a tribulatione malorum
et dolore. Effusa est contentio super principes:
et errare fecit eos in inuio et non in uia.
Et adiuuit pauperem de inopia: et
posuit sicut oues familias. Videbunt rec
ti et letabuntur: et omnis iniquitas oppilabit
os suum. Quis sapiens et custodiet hec:
et intelliget misericordias domini. titulus cantici

C VII

Paratum cor meum deus psalmus ipsi david.
paratum cor meum: cantabo et psallam
in gloria mea. Exurge psalterium et cy
thara: exurgam diluculo. Confitebor
tibi in populis domine: et psallam tibi in natio
nibus. Quia magna est super celos misericordia
tua: et usque ad nubes ueritas tua. Ex
altare super celos deus: et super omnem terram
gloria tua: ut liberentur dilecti tui. Saluum
fac dextera tua et exaudi me: deus lo
cutus est in sancto suo. Exultabo et diuidam
sicimam: et conuallem tabernaculorum dimeti
ar. Meus est galaad. et meus est mana
sses: et effraym susceptio capitis mei.
Iuda rex meus: moab lebes spei me
e. In ydumeam extendam calciamentum
meum: michi alienigene amici facti sunt.
Quis deducet me in ciuitatem munitam:
quis deducet me usque in ydumeam. Non
ne tu deus qui repulisti nos: et non exibis
deus in uirtutibus nostris. Da nobis auxili
um de tribulatione: quia uana salus ho
minis. In deo faciemus uirtutem: et ipse
ad nichilum deducet inimicos nostros.
titulus in finem psalmus ipsi david.

C VIII

Deus laudem meam ne tacueris: quia os pecca
toris et os dolosi super me apertum est. Lo
cuti sunt aduersum me lingua dolosa.
et sermonibus odii circumdederunt me et ex
pugnauerunt me gratis. Pro eo ut me
diligerent detrahebant michi: ego autem
orabam. Et posuerunt aduersum me
mala pro bonis: et odium pro dilectione mea.
Constitue super eum peccatorem: et diabolus
stet a dextris eius. Cum iudicatur exeat
condempnatus: et oratio eius fiat in peccatum.
Fiant dies eius pauci: et episcopatum eius

accipiat alter. Fiat filii eius orphani: et uxor eius uidua. Nutantes transferantur filii eius et mendicent: eiciantur de habitationibus suis. Scrutetur fenerator omnem substantiam eius: et diripiant alieni labores eius. Non sit illi adiutor: nec sit qui misereatur pupillis eius. Fiat nati eius in interitum: in generatione una deleatur nomen eius. In memoriam redeat iniquitas patrum eius in conspectu domini: et peccatum matris eius non deleatur. Fiant contra dominum semper et dispereat de terra memoria eorum: pro eo quod non est recordatus facere misericordiam. Et persecutus est hominem inopem et mendicum: et compunctum corde mortificare. Et dilexit maledictionem et ueniet ei: et noluit benedictionem et elongabitur ab eo. Et induit maledictionem sicut uestimentum et intrauit sicut aqua in interiora eius: et sicut oleum in ossibus eius. Fiat ei sicut uestimentum quo operitur: et sicut zona qua semper precingitur. Hoc opus eorum qui detrahunt michi apud dominum: et qui loquuntur mala aduersus animam meam. Et tu domine domine fac mecum propter nomen tuum: quia suauis est misericordia tua. Libera me quia egenus et pauper ego sum: et cor meum conturbatum est intra me. Sicut umbra cum declinat ablatus sum: et excussus sum sicut locuste. Genua mea infirmata sunt a ieiunio: et caro mea immutata est propter oleum. Et ego factus sum obprobrium illis: uiderunt me et mouerunt capita sua. Adiuua me domine deus meus: saluum me fac secundum misericordiam tuam. Et sciant quia manus tua hec: et tu domine fecisti eam. Maledicent illi et tu benedices: qui insurgunt in me confundantur: seruus autem tuus letabitur. Induantur qui detrahunt michi pudore: et operiantur sicut diploide confusione sua. Confitebor domino nimis in ore meo: et in medio multorum laudabo eum. Qui astitit a dextris pauperis: ut saluam faceret a persequentibus animam meam. Titulus psalmus dauid.

Dixit dominus domino meo: sede a dextris meis. Donec ponam inimicos tuos: scabellum pedum tuorum. Virgam uirtutis tue emittet dominus ex syon: dominare in medio inimicorum tuorum. Tecum principium in die uirtutis tue in splendoribus sanctorum: ex utero ante luciferum genui te. Iurauit dominus et non penitebit eum: tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. Dominus a dextris tuis: confregit in die ire sue reges. Iudicabit in nationibus implebit ruinas: conquassabit capita in terra multorum. De torrente in uia bibet: propterea exaltabit caput. Titulus ps. d. alleluia.

Confitebor tibi domine in toto corde meo: in consilio iustorum et congregatione. Magna opera domini: exquisita in omnes uoluntates eius. Confessio et magnificentia opus eius: et iustitia eius manet in seculum seculi. Memoriam fecit mirabilium suorum misericors et miserator dominus: escam dedit timentibus se. Memor erit in seculum testamenti sui: uirtutem operum suorum annuntiabit populo suo. Ut det illis hereditatem gentium: opera manuum eius ueritas et iudicium. Fidelia omnia mandata eius: confirmata in seculum seculi: facta in ueritate et equitate. Redemptionem misit dominus populo suo: mandauit in eternum testamentum suum. Sanctum et terribile nomen eius: initium sapientie timor domini. Intellectus bonus omnibus facientibus eum: laudatio eius manet in seculum seculi. Titulus alleluia. reuersionis aggei et zacharie.

Beatus uir qui timet dominum: in mandatis eius uolet nimis. Potens in terra erit semen eius: generatio rectorum benedicetur. Gloria et diuitie in domo eius: et iustitia eius manet in seculum seculi. Exortum est in tenebris

lumen rectis: misericors et miserator et
iustus. Iocundus homo qui miseretur
et commodat: disponet sermones suos
in iudicio. quia in eternum non commovebitur.
In memoria eterna erit iustus: ab audi
tione mala non timebit. Paratum
cor eius sperare in domino: confirmatum est
cor eius: non commovebitur donec despi
ciat inimicos suos. Dispersit dedit
pauperibus: iustitia eius manet in seculum
seculi: cornu eius exaltabitur in gloria.
Peccator videbit et irascetur: den
tibus suis fremet et tabescet: desideri
um peccatorum peribit. titulus. alleluia.

Laudate pueri dominum: laudate no
men domini. Sit nomen domini benedictum:
ex hoc nunc et usque in seculum. A solis ortu
usque ad occasum: laudabile nomen
domini. Excelsus super omnes gentes dominus: et super
celos gloria eius. Quis sicut dominus deus noster:
qui in altis habitat: et humilia respiciat
in celo et in terra. Suscitans a terra in
opem: et de stercore erigens pauperem.
Ut collocet eum cum principibus: cum
principibus populi sui. Qui habitare fa
cit sterilem in domo: matrem filiorum
letantem. titulus alleluia.

In exitu israel de egypto: domus
iacob de populo barbaro. Facta est iu
dea sanctificatio eius: israel potestas
eius. Mare vidit et fugit: iordanis
conversus est retrorsum. Montes exul
taverunt ut arietes: et colles sicut
agni ovium. Quid est tibi mare quod
fugisti: et tu iordanis quia conversus es
retrorsum. Montes exultastis sicut
arietes: et colles sicut agni ovium.
A facie domini mota est terra: a facie dei
iacob. Qui convertit petram in stagna
aquarum: et rupem in fontes aquarum. Non
nobis domine non nobis: sed nomini tuo da glo
riam. Super misericordia tua et veritate tua:
nequando dicant gentes ubi est deus eorum.
Deus autem noster in celo: omnia quecumque vo
luit fecit. Simulacra gentium
argentum et aurum: opera manuum hominum.
Os habent et non loquentur: oculos habent et non
videbunt. Aures habent et non audient.
nares habent et non odorabunt. Manus ha
bent et non palpabunt. pedes habent et non
ambulabunt: non clamabunt in gutture
suo. Similes illis fiant qui faciunt
ea: et omnes qui confidunt in eis. Domus
israel speravit in domino: adiutor eorum et pro
tector eorum est. Domus aaron speravit
in domino: adiutor eorum et protector eorum est.
Qui timent dominum speraverunt in domino:
adiutor eorum et protector eorum est. Dominus
memor fuit nostri: et benedixit nobis.
Benedixit domui israel. benedixit do
mui aaron. Benedixit omnibus qui ti
ment dominum: pusillis cum maioribus.
Adiciat dominus super vos: super vos et super
filios vestros. Benedicti vos a domino:
qui fecit celum et terram. Celum celi do
mino: terram autem dedit filiis hominum. Non
mortui laudabunt te domine: neque omnes qui de
scendunt in infernum. Sed nos qui
vivimus benedicimus domino: ex hoc nunc et us
que in seculum. titulus alleluia.

C XIIII

Dilexi quoniam exaudiet dominus: vocem orationis
mee. Quia inclinavit aurem suam mi
hi: et in diebus meis invocabo. Circumde
derunt me dolores mortis: pericula in
ferni invenerunt me. Tribulationem
et dolorem inveni: et nomen domini invo
cavi. O domine libera animam meam miseri
cors dominus et iustus: et deus noster miseretur.
Custodiens parvulos dominus: humiliatus
sum et liberavit me. Convertere anima
mea in requiem tuam: quia dominus benefecit tibi.
Quia eripuit animam meam de morte:
oculos meos a lacrimis: pedes meos
a lapsu. Placebo domino: in regione vi
vorum. titulus alleluia.

C XV

Credidi propter quod locutus sum: ego autem
humiliatus sum nimis. Ego dixi in
excessu meo: omnis homo mendax. Quid re
tribuam domino: pro omnibus que retribuit mihi.
Calicem salutaris accipiam: et nomen
domini invocabo. Vota mea domino reddam
coram omni populo eius: pretiosa in conspec
tu domini mors sanctorum eius. O domine quia
ego servus tuus: ego servus tuus et filius
ancille tue. Dirupisti vincula mea:
tibi sacrificabo hostiam laudis: et

nomẽ dñi inuocabo. Vota mea dño reddã in conspectu oĩs pp̃ eius: i atriis domꝰ dñi in medio tui ierl̃m. titulꝰ alla.

CXVI

Laudate oẽs gentes dñm. alla. alla. laudate eũ oẽs pp̃. Qm̃ ↄfirmata est sup nos mĩa eius: et ueritas dñi manet in eternum. titulus alleluia.

CXVII

Confitemini dño qm̃ bonꝰ: qm̃ in sclm̃ mĩa eiꝰ. Dicat nc̃ isrl̃ qm̃ bonꝰ: qm̃ in sclm̃ mĩa eiꝰ. Dicat nc̃ domus aaron: qm̃ in sclm̃ mĩa eius. Dicat nc̃ qui timẽt dñm: qm̃ in sclm̃ mĩa eiꝰ. De tribulatioẽ inuocaui dñm: ⁊ exaudiuit me i latitudine dñs. Dñs m̃ adiutor: ñ timebo qd faciat m̃ hõ. Dñs michi adiutor: et ego dspiciã inimicos meos. Bonũ est ↄfidẽ in dño: quã ↄfidẽ in hoĩe. Bonũ ẽ spaẽ in dño: q̃ spare in pncipib3. Oĩs gẽtes circũdederũt me: ⁊ in noĩe dñi q2 ultus sum in eos. Circũdantes c̃ circumdederunt me: et in noĩe dñi q2 ultus sum in eos. Circũdederũt me s̃ sic apes: et exarsunt sic ignis i spinis: ⁊ in noĩe dñi q2 ultus sũ i eos. Impulsus euersus sũ. ut caderẽ: et dñs suscepit me. Fortitudo mea. ⁊ laus mea dñs: ⁊ fc̃s ẽ michi i salutẽ. Vox exultatiõis et salutis: i tabnaclꝰ iustoꝝ. Dextã dñi fecit uirtutẽ: dextã dñi exaltauit me: dextã dñi fec̃ uirtutẽ. Nõ moriar s3 uiuã: ⁊ narrabo opa dñi. Castigans castigauit me dñs: ⁊ morti nõ tradidit me. Apite michi portas iustitie: ⁊ ingssus in eas ↄfitebor dño: h̃ porta domini iusti intrabũt in eã. Cõfitebor tibi qm̃ exaudisti me: et fc̃s es michi in salutẽ. Lapidẽ quẽ reprobauerunt edificãtes: hic factus est i capꝰ anguli. A dño fc̃m ẽ istud: et ẽ mirabile in oculꝭ nr̃is. Hec ẽ dies q̃ fec̃ dñs: exultemus et letemũ in ea. O dñe saluũ me fac o dñe bñ pspare: bñdc̃us q̃ uenit in noĩe dñi. Benediximus uobis de domo dñi: dñs dꝰ et illuxͭ nobis. Cõstituite diẽ solleñnem in condẽsis: usq3 ad cornu altaris. Dꝰ meus es tu et ↄfitebor t̃: dꝰ meus es tu et exaltabo te. Confitebor tibi qm̃ exaudisti me: ⁊ fc̃s es michi in salutẽ. Confitemini domino qm̃ bonus: qm̃ in sclm̃ misericordia eius. titulus alla aleph.

Beati inmaculati in uia: q̃ ãblãt in lege dñi. Beati qui scrutantͬ testimonia eius: in toto corde exquirunt eum. Nõ ei qui opantur iniquitatem: i uiis eius ambulauerũt. Tu mãdasti: mãdata tua custodiri nimꝭ. Utinã dirigantur uie mee: ad custodiendas iustificatiões tuas. Tũc ñ ↄfundar: cũ pspexero in oĩb3 mãdatis tuis. Confitebor tibi in directioẽ cordis: in eo q' didici iudicia i. iustitie tue. Iustificatiões tuas custodiã: ñ me derelinquas usq3 quaq3. titulus beth.

In quo corrigit adolescentior uiã suã: in custodiendo s̃moẽs tuos. In toto corde meo exqsiui te: ne repellas me a mãdatis tuis. In corde meo abscondi eloq̃a tua: ut nõ peccẽ t̃. Benedictꝰ es dñe: doce me iustificatiões tuas. In labiis meis pronuntiaui oĩa iudicia oris tui. In uia testimonioꝝ tuoꝝ delectatꝰ sum: sic in oĩb3 diuitiis. In mãdatis tuis exercebor: ⁊ ↄsiderabo uias tuas. In iustificatioĩb3 tuis meditabor: ñ obliuiscar s̃moẽs tuos. titꝰ gimel.

Retribue s̃uo tuo: uiuifica me. ⁊ custodiã s̃moẽs tuos. Reuela oc̃los meos: ⁊ ↄsiderabo mirabilia de lege tua. Incola ego sũ in t̃ra: ñ abscondas a me mãdata tua. Concupiuit aĩa mea desiderare iustificatiões in oĩ tp̃e. Increpasti supbos: maledicti q̃ declinãt a mãdatis tuis. Aufer a me obpbriũ ⁊ ↄtẽptum: q2 testimoĩa tua exquisiui. Et eñi sederũt pncipes: ⁊ adu̾sũ me loq̃bantur: s̃uus aũt tuus exercebatͬ in iustificatioĩb3 tuis. Nã ⁊ testimoĩa tua meditatio mĩa ẽ: ⁊ ↄsiliũ meũ iustificatiões tue.

Adhesit pauimento Titul' deleth.
aia mea: uiuifica me s'm ubu tuu.
Vias meas annuntiaui. et exaudi
sti: doce me iustificatioes tuas. Via
iustificationu tuar instrue me: et
exercebor in mirabilib; tuis. Dormi
tauit aia mea p' tedio: confirma me
in ubis tuis. Via iniquitatis amoue
a me: et de lege tua miserere mi. Via
ueritatis elegi: iudicia tua n' sui obli
tus. Adhesi testimoniis tuis dne: no
li me confundere. Via mandator tuor
cucurri: cu dilatasti cor meu. Titls he.
Legem pone m' dne uia iustificatio
num tuaru: et exquira ea sep. Da m'
intellectum 7 scrutabor lege; tuam:
et custodia illa in toto corde meo.
Deduc me in semita mandator tuor:
q2 ipam uolui. Inclina cor meu
in testimonia tua: et n' in auaritia.
Auerte oclos meos ne uideat uanita
te: in uia tua uiuifica me. Statue
suo tuo eloquiu tuu: in timore tu
o. Amputa obpbriu meu q' suspi
catus sum: q2 iudicia tua iocunda.
Ecce concupiui mandata tua: in eq
tate tua uiuifica me. Titul' Vau.
Et ueniat sup me mia tua dne: sa
lutare tuu s'm eloqu tuu. Et res
pondebo exprobrantib; michi ubu:
q2 spaui in smonib; tuis. Et ne
auferas de ore meo ubum ueritatis
usq; quaq; q2 i iudiciis tuis sr' spaui.
Et custodia lege tua sep: in sclm
i sclm scli. Et ambulaba i latitudine: q2
mandata tua exqsiui. Et loqbar
de testimoniis tuis in 9specu re
gum: 7 n' 9fundebar. Et medita
bar in mandatis tuis: q' dilexi: 7
exercebor in iustificatioib; tuis.
Memor esto ubi tui ser Titul' Zai.
uo tuo: in quo michi spe dedisti.
Hec me 9solata in humilitate mea:
q2 eloquiu tuu uiuificauit me.
Supbi iniq; agebat usq; quaq;:
a lege aut tua n' declinaui. Memor
fui iuditior tuor a sclo dne: 7 co
solatus sum. Defectio tenuit oe:

p peccatorib; derelinqntib; lege tua;.
Cantabiles michi erat iustifica
tioes tue: in loco pegrinatiois mee.
Memor fui nocte noie tui 7
dne: 7 custodiui lege tua. Et hec fca
e michi: q2 iustificatioes tuas ex
quisiui. Titulus heth.
Portio mea dne: dixi custodire le
gem tua. Depcatus sum facie tua
in toto corde meo: misere mi s'm
eloqu tuu. Cogitaui uias meas:
et 9uerti pedes meos in testimonia
tua. Paratus sum 7 n' su turbat': ut
custodia mandata tua. Funes pec
cator circuplexi st me: 7 lege tua
n' sum oblitus. Media nocte sgebar
ad 9fitendu tibi: sup iudicia iusti
ficatiois tue. Particeps ego sum
oium timetiu te: 7 custodientiu
mandata tua. Mia tua dne plena
e tra: iustificatioes tuas doce me.
Bonitate fecisti cu Titulus theth.
suo tuo dne: s'm ubu tuu. Boni
tate et disciplina et scia doce me:
q2 mandatis tuis credidi. Priusqua
humiliarer ego deliqi: pptea eloq
um tuu custodiui. Bonus es tu:
7 i bonitate tua doce me iustificatio
nes tuas. Multiplicata e sr' me
iniqtas supbor: ego aut in toto corde
meo scrutabor mandata tua. Co
agulatu e sic lac cor eor: ego uo le
gem tua meditatus sum. Bonu
michi q2 humiliasti me: ut disca iu
stificatioes tuas. Bonu michi lex
oris tui: sup milia auri et argenti
Manus tue fecerunt Titulus. Joth.
me. 7 plasmauert me: da michi i
tellectum ut disca mandata. Qui
timent te uidebut me et letabunt:
q2 in ubo tuo sup spaui. Cognoui
dne q2 eqtas iudicia tua: 7 in ueritate
tua humiliasti me. Fiat mia tua
ut 9soletur me: s'm eloqu tuu ser
uo tuo. Veniat michi misationes
tue 7 uiua: q2 lex tua meditatio mea
e. Confundatur supbi q2 iniuste i
iniquitate fecert in me: ego aut ex

ercebor in mandatis tuis. Conuertant
m̄ timētes te: et qui nouerūt testi
moīa tua. Fiat cor meū inmacu
latum in iustificationibꝫ tuis: ut nō
ōfundar. Titulus. caph.

Defecit in salutari tuo aīa mea: et
in uerbum tuū sup sperau. Defecerūt
oculi mei in eloquiū tuū: dicētes.
qn̄ ōsolabis me. Quia fc̄us sū sic̄
uter in pruina: iustificatiōes tuas
nō sum oblitus. Quot sūt dies serui tu
i: qn̄ facies de psequētibꝫ me iudi
ciū. Narrauerūt michi iniq fabu
latiōes: sꝫ nō ut lex tua. Oīa
mandata tua uitas: iniq psecuti
sūt me adiuua me. Paulominus
ōsumauerūt me in tra: ego autē
nō dereliq mādata tua. Scd̄m miām
tuā uiuifica me: et custodiā testi
monia oris tui. Titulꝰ lamech.

In etnum dn̄e: pmanet ūbū tuū
i celo. In generatiōe et gn̄atione
uitas tua: fundasti trā et pmanet.
Ordinatiōe tua pseuerat dies: q
m̄ oīa seruiūt tibi. Nisi q lex tua
meditatio mea ēēt forte pissem ī
humilitate mā. In etnū nō obliui
scar iustificatiōes tuas: q2 in ipis
uiuificasti me. Tuus sum ego sal
uum me fac: qm̄ iustificatiōes
tuas exqsiui. Me expectauerūt
pctōres ut pderent me: testimoīa
tua intellexi. Omnis ōsumatiōis
uidi finē: latum mandatū tuū
nimis. Titulus. mem.

Quomō dilexi legē tuā dn̄e: tota
die meditatio mea ē. Sup inimi
cos meos prudentē me fecisti mā
dato tuo: q2 in etnū michi ē. Sup
oēs docētes me itellexi: q2 testim
onia tua meditatō mea ē. Sup se
nes intellexi: q2 mādata tua que
siui. Ab oī uia mala phibui pedes
meos: ut custodiā ūba tua. A iu
diciis tuis nō declinaui: q2 tu legē
posuisti michi. Quā dulcia faucī
bꝫ meis eloqa tua: sup mel ori
meo. A mādatis tuis intellexi: p

pterea odiui oēm uiā iniquitatis. Titulꝰ
num.

Lucerna pedibꝫ mis ūbū tuū:
et lumē semitis mis. Iuraui et statui:
custodire iudicia iustitie tue. Humi
liatꝰ sū usqq̄: dn̄e uiuifica me
sc̄d ūbū tuū. Voluntaria oris mi bn̄
placita fac dn̄e: et iudicia tua doce
me. Aīa mā ī maībꝫ mis sēp: et legē
tuā nō sū oblitus. Posuerūt pctōres
laqū michi: et de mādatis tuis nō er
raui. Hereditate adqsiui testimōnia
tua in etnū: q2 exultatō cordis mi
sūt. Inclinaui cor meū ad faciēdas
iustificatiōes tuas in etnū: ppt re
tributiōem. Titulus. Ioth.

Iniquos odio hūi: et legē tuā dile
xi. Adiutor mis es tu: et in ūbū tuū
sūsperaui. Declinate a me maligni:
et scrutabor mādata dei mi. Susci
pe me sc̄m eloqū tuū et uiuā: et nō
fūdas me ab expectatiōe mā. Ad
iuua me et saluus ero: et medita
bor ī iustificatōibꝫ tuis sēp. Spre
uisti oēs discedētes a iudiciis tuis:
q2 iniusta cogitatō eoꝝ. Preuari
cātes reputaui oēs pctōres tre: io
dilexi testimoīa tua. Cōfige timo
re tuo carnes meas: a iudiciis eī
tuis timui. Titulus. ayn.

Feci iudiciū et iustitiā: nō tdas me
calūpniātibꝫ me. Suscipe seruū
tuū in bonū: nō calūpniētur me sup
bi. Oculi mi defecerūt ī salutare
tuū: et in eloqū iustitie tue. Fac cū
seruo tuo sc̄m miām tuā: et iustifica
tiōes tuas doce me. Seruꝰ tuus sū
ego: da michi intellectū ut sciā te
stimonia tua. Tempꝰ faciendi do
mine: dissipauerūt legē tuā. Ideo
dilexi mādata tua: sup aurū et to
pazion. Propterea ad oīa mādata
tua dirigebar: oēm uiā iniqā odio
habui. Titulus. phe.

Mirabilia testimoīa tua: io scruta
ta ē ea aīa mea. Declaratio sermo
nū tuoꝝ illuminat: et itellectū
dat puulis. Os meū apui et attra
xi spm̄: q2 mādata tua desidābam.

Aspice in me et miserere mei: secundum iudicium diligentium nomen tuum. Gressus meos dirige secundum eloquium tuum: ut non dominetur mei omnis iniustitia. Redime me a calumpniis hominum: ut custodiam mandata tua. Faciem tuam illumina super servum tuum: et doce me iustificationes tuas. Exitus aquarum deduxerunt oculi mei: quia non custodierunt legem tuam. Titulus. Sade.

Iustus es domine: et rectum iudicium tuum. Mandasti iustitiam testimonia tua: et veritatem tuam nimis. Tabescere me fecit zelus meus: quia obliti sunt verba tua inimici mei. Ignitum eloquium tuum vehementer: et servus tuus dilexit illud. Adolescentulus sum ego et contemptus: iustificationes tuas non sum oblitus. Iustitia tua iustitia in eternum: et lex tua veritas. Tribulatio et angustia invenerunt me: mandata tua meditatio mea est. Equitas testimonia tua in eternum: intellectum da mihi et vivam. Titulus. Caph.

Clamavi in toto corde meo exaudi me domine: iustificationes tuas requiram. Clamavi ad te salvum me fac: ut custodiam mandata tua. Preveni in maturitate et clamavi: quia in verba tua supersperavi. Prevenerunt oculi mei ad te diluculo: ut meditarer eloquia tua. Vocem meam audi secundum misericordiam tuam domine: et secundum iudicium tuum vivifica me. Appropinquaverunt persequentes me iniquitati: a lege autem tua longe facti sunt. Prope es tu domine: et omnes vie tue veritas. Initio cognovi de testimoniis tuis: quia in eternum fundasti ea. Titulus. Res.

Vide humilitatem meam et eripe me: quia legem tuam non sum oblitus. Iudica iudicium meum et redime me: propter eloquium tuum vivifica me. Longe a peccatoribus salus: quia iustificationes tuas non exquisierunt. Misericordie tue multe domine: secundum iudicium tuum vivifica me. Multi qui persequuntur me et tribulant me: a testimoniis tuis non declinavi. Vidi prevaricantes et tabescebam: quia eloquia tua non custodierunt. Vide quoniam mandata tua dilexi domine: in misericordia tua vivifica me. Principium verborum tuorum veritas: in eternum omnia iudicia iustitie tue. Titulus. Sen.

Principes persecuti sunt me gratis: et a verbis tuis formidavit cor meum. Letabor ego super eloquia tua: sicut qui invenit spolia multa. Iniquitatem odio habui et abhominatus sum: legem autem tuam dilexi. Septies in die laudem dixi tibi: super iudicia iustitie tue. Pax multa diligentibus legem tuam: et non est illis scandalum. Expectabam salutare tuum domine: et mandata tua dilexi. Custodivit anima mea testimonia tua: et dilexit ea vehementer. Servavi mandata tua et testimonia tua: quia omnes vie mee in conspectu tuo. Titulus. Thau.

Appropinquet deprecatio mea in conspectu tuo domine: iuxta eloquium tuum da mihi intellectum. Intret postulatio mea in conspectu tuo: secundum eloquium tuum eripe me. Eructabunt labia mea hymnum: cum docueris me iustificationes tuas. Pronuntiabit lingua mea eloquium tuum: quia omnia mandata tua equitas. Fiat manus tua ut salvet me: quoniam mandata tua elegi. Concupivi salutare tuum domine: et lex tua meditatio mea est. Vivet anima mea et laudabit te: et iudicia tua adiuvabunt me. Erravi sicut ovis que periit: quere servum tuum quia mandata tua non sum oblitus. Canticum graduum.

C. XIX.

Ad dominum cum tribularer clamavi: et exaudivit me. Domine libera animam meam a labiis iniquis: et a lingua dolosa. Quid detur tibi aut quid apponatur tibi: ad linguam dolosam. Sagitte potentis acute: cum carbonibus desolatoriis. Heu michi quia incolatus meus prolongatus est: habitavi cum habitantibus cedar: multum incola fuit anima mea. Cum his qui oderant pacem eram pacificus: cum loquebar illis impugnabant me gratis. Canticum graduum.

C. XX.

Levavi oculos meos in montes: unde veniet auxilium michi. Auxilium meum a domino: qui fecit celum et terram. Non det in commotionem pedem tuum: neque dormitet qui custodit te. Ecce non dormitabit neque dormiet: qui custodit israel. Dominus custodit te dominus protectio tua: super manum dexteram tuam. Per diem sol non

urit te: neq; luna p noctē. Dn̄s cu
stodit te ab omi malo: custodiat
introitum tuū et exitu tuū: ex hoc
nunc et usq; in seclm. Cāticū gra

C XXI

Letatus sum in his q̄ dicta duum.
sūt m̄: i domo dn̄i ibim⁹. Stantes
erāt pedes n̄ri: i atriis tuis ierlm.
Ierlm q̄ edificat̄ ut ciuitas: cui⁹
participatio ei⁹ in idipm. Illuc ei
ascēderūt trib; trib; dn̄i: testioniū
isrl'. ad ɔfitendū nōi dn̄i. Quia il
lic sederūt sedes in iudicio: sedes sr̄
domū dd. Rogate q̄ ad pacē sūt ierlm:
⁊ habūdātia diligētib; te. Fiat ⁊
pax ī uirtute tua: et hūndātia in
turrib; tuis. Propt̄ frēs meos et px
ximos meos loquar pacē de te. Pro
pt̄ domū dn̄i dei n̄ri: q̄siui boā t.

C XXII

Ad te leuaui oc'los meos: q̄ hītas ī celis.
Ecce sic oc'li suoz: ī maib; dn̄oz su
oz. Sic' oc'li ācille ī maib; dn̄e sue:
ita oc'li n̄ri ad dn̄m dm̄ n̄rm donec ⁊
miseat̄ n̄ri. Miserere n̄ri dn̄e mi
serere n̄ri: q2 mltū repleti sum⁹ des
pectione. Quia mlta ē aīa n̄ra: ob
pbrium hūndātib; et despectō sup
bis. Canticū graduum.

C XXIII

Nisi q2 dn̄s erat in nobis dicat nūc
isrl'. nisi q2 dn̄s erat in nb. Cū ex
urgerēt hoīes in nos: forte uiuos
deglutissēt nos. Cū irasceret̄ furor
eoz in nos: forsitan aq̄ absorbuiss; nos.
Torrentē ptn̄siuit aīa n̄ra: forsitā
ptransiss; aīa n̄ra aq̄ intollerabi
lē. Bn̄dictus dn̄s: q̄ n̄ dedit nos in
captioēm dētib; eoz. Aīa n̄ra sic'
passer erepta ē: de laqo uenātiu3.
Laqus contricius ē: ⁊ nos lībati
sum⁹. Adiutoriū n̄rm in noīe dn̄i:
qui fecit celum ⁊ trām. Cāticum

C XXIIII

Qui ɔfidūt in dn̄o sicut graduū.
mōs syon: n̄ commouebit̄ in etnū q
hītat in irlm. Montes in circuitu
ei⁹: ⁊ dn̄s i circuitu pp̄ sui. ex hoc nc̄ ⁊
usq; in seclm. Quia n̄ relinquet do
uirgā pctoz sup sortē: ut n̄ extēdāt
iusti ad iniqtatē man⁹ suas. Bene
fac dn̄e bois et rectis corde. Declinā
tes aūt in obligatioēs adducet dn̄s
cū opantib; iniqtatē: pax sup isrl'.
In ɔuertendo dn̄s Canticū gduum.
captiuitatē syon: facti sum⁹ sic' ɔso
lati. Tūc repletū ē gaudio os n̄rm:
et lingua n̄ra in exultatioē. Tunc
dicēt int̄ gētes: magnificauit dn̄s
face ē eis. Magficauit dn̄s facere
nobcum: facti sum⁹ letates. Conu
tere dn̄e captiuitatē n̄ram: sic' tor
rēs ī austro. Qui seminat̄ ī lacmis:
in exultatioē metēt. Euntes ibāt
et flebāt: mittentes sēiā sua. Veni
entes āūt uenient cū exultatoē: por
tantes maipulos suos. Canticū
Nisi dn̄s edificauit domū graduū.
in uanū laborauert̄ q edificat̄ eā.
Nisi dn̄s custodierit ciuitatē: fru
stra uigilat q custodit eā. Vanū
ē uobis an̄ lucē surgē: sgite post
q̄ sedītis qui manducatis panē
doloris. Cum dederit dilectis suis
sōpnū: ecce hereditas dn̄i filii merc
fructus uentris. Sic' sagitte ī manū
potētis: ita filii excussoz. Beatus ū
qui ipleuit dsidium suū ex ipīs:
nō ɔfundet̄ cum loqt̄ inimicis su
is in porta. Canticum graduum.
Beati oēs q timēt dn̄m: q ābulant
in uiis ei⁹. Labores manuū tuar
quia manducab: beat⁹ es et bene
est tibi. Vxor tua sic' uitis habū
dans in lateribus dom⁹ tue. Filii
tui sic' nouelle oliuaz: ī circuitu
mēse tue. Ecce sic' bn̄dicet̄ hō: q
timet dn̄m. Benedicat t' dn̄s ex
syon: ⁊ uideas boā irlm oīb; dieb'
uite tue. Et uideas filios filioz
tuoz pacē sup isrl'. Canticū gra
Sepe expugnauert̄ me duum.
a iuuentute mea: dicat nc̄ isrl'.
Sepe expugnauert̄ me a iuuen
tute mea: ⁊ ei n̄ potuert̄ m̄. Sup
dorsum meū fabricauert̄ pctōres:
plongauert̄ iniqtatē suā. Dn̄s iu
stus ɔcidet ceruices pctoz: ɔfundāt̄
⁊ ɔuertant̄ retrorsum: oēs q oderūt syō.
Fiāt sic' fenū tectoz: q prius q̄ ē.

euellatur exaruit. De quo nõ iple
bit manũ suã q metet: et sinũ su
ũ q manipulos colliget. Et nõ dixer
qui pterib(ant): bñdictio dñi sup uos:
bñdixim(us) uob in noĩe dñi. Cantici(um)
De pfundis clamaui ad graduum.
te dñe: dñe exaudi uocẽ meã. Fi
ant aures tue intẽdẽtes de pcatoĩs
mee. Si iniqtates obs(er)uauis dñe:
dñe qs sustinebit: Quia ap te ppi
ciatio ẽ: et pp legẽ tuã sustinui te
dñe. Sustinuit aĩa mea in ubo e(ius):
spauit aĩa mã in dño. A custodia
matutina usq; ad noctẽ: spet isrl'
in dño. Quia ap dñm mĩa: et copi
osa ap eũ eũ redẽptio. Et ipẽ redimet
isrl': ex oĩb; iniqtatib; eius. Cãtic(um)
Dñe nõ exaltatum cor meũ graduũ.
nq; elati sũt oc(u)li mei. Neq; ãblaui
in magnis: nq; i mirabilib; sr me.
Si nõ humilit(er) sẽtiebã: s; exaltaui
aĩã meã. Sic ablactat(us) ẽ sr matrẽ
suã: ita retributio i aĩa mã. Speret
isrl' in dño: ex hoc nũc et usq; i sclm.
Memento dñe. dd. 7 oĩs Cãticũ graduũ.
mãsuetudĩs ei(us). Sic iurauit dño:
uotũ uouit dõ iacob. Si introiero ĩ
tabnaclm dom(us) mee: si ascẽdero ĩ
lectũ strati mei. Si dedero sõpnũ oc(u)
lis meis: et palpebris meis dormitatiõ
nẽ. Et requiẽ tẽpib; meis: donec ĩue
niã locũ dño: tabnaculũ dõ iacob.
Ecce audiuim(us) eã in eufrata: ĩuei
m(us) eã i cãpis silue. Introibim(us) ĩ ta
bnaculũ ei(us): adorabim(us) ĩ loco ubi
steterũt pedes ei(us). Surge dñe ĩ reqe
tuã: tu 7 archa scificatiõis tue. Sa
cerdotes tui ĩduãt(ur) iustitiã: 7 sci tui
exultẽt. Ppt(er) dd. suũ tuũ: nõ au
tas faciẽ xpi tui. Iurauit dñs dd. ueri
tatẽ 7 nõ frustrabit(ur) eũ: de fructu uẽ
tris tui ponã sup sedẽ meã. Si cu
stodierint filii tui testamẽtũ meũ:
7 testimõnia mã hec q̃ docebo eos. Et
filii eoz: usq; in sclm sedebũt sup
sedẽ tuã. Qm̃ elegit dñs syon:
elegit eã in hitatiõez sibi. Hec req
es mã in sclm scli: hic hitabo qm̃
elegi eã. Viduã eius bñdicẽs bene
dicam: paupes eius saturabo pa
nib;. Sacerdotes ei(us) ĩduã salutari: 7 sci
ei(us) exultatione exultabũt. Illuc p
ducã cornu. dd. paraui lucernã xpo
meo. Inimicos ei(us) induã 9fusiõe:
sup ipm aũt efflorebit scificatio
mea. Canticum graduum.
Ecce q̃ bonũ et q̃ iocũdũ: hitare fr(atr)es
in unũ. Sic unguẽtũ in capite: q
descendit i barbã barbã aaron.
Qd descendit ĩ orã uestimẽti ei(us): sic
ros hermon q descendit ĩ montẽ
syon. Qm̃ illic mandauit dñs bñdi
ctiõem 7 uitã: usq; in sclm.
Ecce nũc bñdicite titulus alla.
dñm: oẽs sui dñi. Qui statis in do
mo dñi: ĩ atriis dom(us) dĩ nñi. In
noctib; extollite man(us) urãs ĩ scã:
et bñdicite dñm. Bñdicat te deus
ex syon: q fecit celũ et trã. titls. alla.
Laudate nomẽ dñi: laudate sui dñm.
Qui statis in domo dñi: ĩ atriis do
mus dĩ nñi. Laudate dñm qz bon(us)
dñs: psallite nõi ei(us) qm̃ suaue. Qm̃
iacob elegit sibi dñs: isrl' ĩ possessiõẽ s(ibi).
Quia ego cognoui q magnus ẽ dñs:
et ds ñr pre oĩb; diis. Omnia q̃cũq; uo
luit fecit i celo et in trã: ĩ mari
et i oĩb; abyssis. Educẽs nubes ab
extremo trẽ: fulgura i pluuiã fec(it).
Qui pducit uẽtos de thesauris suis:
qui pcussit primogẽita egypti ab
hoĩe usq; ad pecus. Et misit signa
et pdigia ĩ medio tui egypte: in p
pharaonẽ et in oẽs suos eius. Qui p
cussit gẽtes multas: et occidit reges
fortes. Seon regem amorreoz: 7
og regem basan. et oĩa regna cha
naam. Et dedit trãm eoz hreditatẽ
isrl' ppto suo. Dñe nomẽ tuũ in etnũ:
dñe memoriale tuũ in gnãtiõem
et generatiõez. Quia iudicabit
dominus ppl'm suũ: et ĩ suis suis d(e)
pcabit(ur). Simulacra gentiũ argẽ
tum et aurũ: opa manuũ hoĩuz.
Os hñt et nõ loquẽt(ur): oc(u)los hñt 7
nõ uidebũt. Aures hñt et nõ audiẽt.

C. XXXII.

C. XXXIII.

C. XXXIIII.

nꝫ ei ẽ spũs in ore ipoꝝ. Similes illis fiãt qui faciunt ea: ⁊ oẽs q cõfidũt in eis. Domꝰ isrl' bñdicite dño dom' aaron bñdicite dño. Domus leui bñdicite dño: q timetis dñm bñdicite dño. Benedictus dñs ex syon: q hitat in irlm. titulꝰ allã.

C XXXV

Confitemini dño qm̃ bonꝰ: qm̃ i sclm mĩa eiꝰ. Cõfitemĩ dõ deoꝝ. Cõfitemĩ dñõ dñoꝝ. Qui fac̃ mirabilia magna solꝰ. Qui fec̃ celos in intellectu. Qui firmauit t̃rã sup aq̃s. Qui fecit luminaĩa magna. Solẽ ĩ potestatẽ diei. Lunã ⁊ stellas: ĩ potestatẽ noctis. Qui pcussit egyptum cũ pmogẽitis eoꝝ. Qui eduxͥt isrl' de medio eoꝝ. In manũ potenti et brachio excelso. Qui diuisit mare rubꝝ ĩ diuisiões. Et eduxͥt isrl' p mediũ eiꝰ. Et excussit pharaonẽ ⁊ uirtutẽ eiꝰ ĩ mari rubro. Qui t̃nsduxͥt ppl'm suũ p desertũ. Qui pcussit reges magnos. Et occidit reges fortes. Seon regẽ amorreoꝝ. Et og regẽ basan. Et dedit t̃ram eoꝝ hereditatẽ. Hereditatẽ isrl' seruo suo. Quia ĩ humilitate nr̃ã: memor fuit nr̃i. Et redemit nos ab inimicis nr̃is. Qui dat escã oĩ carni. Cõfitemini dõ celi. Cõfitemini dño dñoꝝ: qm̃ in et̃nũ mĩa eius.

C XXXVI

Svp flumina titꝰ ps̃ ipi dauid. babiloĩs illic sedimꝰ ⁊ fleuimꝰ: dũ recordaremr̃ tui syon. In salicibꝫ ĩ medio eiꝰ suspendimꝰ organa nostra. Quia illic interrogauerũt nos. q captiuos duxerũt nos: u̾ba cantionum. Et qui abduxͥrunt nos: ẏmnũ cãtate nob̃ de cãticis syon. Quomõ cãtabimꝰ cãticũ dñi: ĩ t̃ra aliena: Si oblitꝰ fuõ tui irlm: obliuioni detꝰ dextã mea. Adhereat lingua mĩa faucibꝫ mis: si nõ meminero tui. Si nõ pposuero irlm: ĩ principio leticie mee. Memor esto dñe filioꝝ edõ in die irlm. Qui dicũt exinanite: exinanite usq; ad fũdamẽtũ ĩ ea. Filia babiloĩs misera

beatꝰ q retribuet t̃ retributõẽꝫ tuã quã retribuisti nob̃. Beatꝰ q tenebit: et allidet puullos suos ad petrã. titꝰ ps̃. ipi dauid.

C X

Confitebor t̃ dñe ĩ toto corde mõ: qm̃ audisti u̾ba oris mĩ. In ɔspectu ãgloꝝ psallã t̃: adorabo ad tplũ scm̃ tuũ et ɔfitebor nomini tuo. Sup mĩã tuã et u̾itate tua: qm̃ magficasti sr̃ oẽ nomẽ scm̃ tuũ. In quacũq; die ĩuocauõ te exaudi me: mltiplicabis ĩ aĩa mea u̾tutẽ. Cõfiteãt' tibi dñe oẽs reges t̃re: q audierũt oĩa u̾ba oris tui. Et cãtẽt ĩ uiis dñi: qm̃ magna ẽ gl'a dñi. Qm̃ excelsꝰ dñs et humilia respicit: et alta a lõge cognoscit. Si ãbulauõ ĩ medio tribulatiõis uiuificabis me: et sup irãm inimicoꝝ meoꝝ extendisti manũ tuã ⁊ saluũ me fec̃ dextã tua. Dñs retribuet p me. dñe mĩa tua ĩ sclm opa manuũ tuaꝝ ne despicias. titulus fine ps̃ dauid.

C X

Dñe pbasti me et cognouisti me: tu cognouisti sessionẽ meã: et resurrectiõẽꝫ meã. Intellexisti cogitatiões meas de longe: semitã meã et funiclm meũ inuestigasti. Et oẽs uias meas puidisti: q2 nõ ẽ s̾mo ĩ lingua mea. Ecce domine tu cognouisti oĩa nouissĩã et ãtiqᷓ: tu formasti me et posuisti sr̃ me manũ tuã. Mirabil' fcã est sciã tua ex me: ɔfortata ẽ ⁊ nõ potero ad eã. Quo ibo a spũ tuo: et quo a facie tua fugiã: Si ascendero ĩ celum. tu illic es: si descendõ ad infernũ ades. Si sũpsero pẽnas mãs diluculo: et hitauõ in extremis maris. Et enĩ illuc manꝰ tua deducet me dextã tua. Et dixi forsitã tenebre ɔculcabũt me: et nox illuiatõ ĩ deliciis mis. Quia tenebre nõ obscurabunt' a te. et nox sic dies illuminabit': sic tenebre eiꝰ ita ⁊ lumẽ eius. Quia tu possedisti renes meos: suscepisti me d' utõ mr̃is mee. Cõfitebor t̃ q2 t̃ribilit' magnificatus es: mirabilia opa tua

ꝛaia mā cognoscet nimis. Nō ē
occultatū os meū a te q̄ fecisti in
occulto: et substātia mea in inferi
oribȝ t̄re. Inpfectū meū uiderūt
ocli tui. et i libro tuo oēs scribent':
dies formabunt'. et nēo in eis.
Michi aūt nimis honorificati sūt
amici tui dēs: nimis ꝯfortat' est
p̄ncipat' eoꝝ. Dinūabo eos. et sꝰ
harenā mltiplicabūt': exsurrexi
et adhuc sum tecū. Si occidis dēs
pctores: uiri sanguinū declina
te a me. Quia dicitis i cogitatiōe:
accipiāt in uanitate ciuitates suā.
Nōne q oderūt te dn̄e oderā: ꝛ sꝰ
inimicos tuos tabescebā: Perfec
to odio oderā illos: et inimici fci
sūt m̄. Proba me dēs et scito cor meū:
intioga et cognosce semitas meas.
Et uide si uia iniq̄tatis i me ē: et de
duc me in uia etna. titl's in finē

Eripe me dn̄e ab hoīe malo ps. dd.
lo: a uiro iniq eripe me. Qui co
gitauerūt iniq̄tates i corde: tota die
ꝯstituebāt prelia. Acuerūt lingua
suā sic̄ serpētes: uenenū aspidū
sub labiis eoꝝ. Custodi me dn̄e
d̄ manu pctoris: ꝛ ab hoībȝ iniq̄s
eripe me. Qui cogitauerūt supplā
tare gressus meos: absc̄oderūt sꝰbi
laqueum m̄. Et funes extenderūt
i laqueum: iux' iter scandalū posuerūt
michi. Dixi dn̄o dēs meus es tu: ex
audi dn̄e uocē depcatiōis meę.
Dn̄e dn̄e uirt' salutis meę: obū
brasti sup cap̄ meū in die belli.
Nō tradas me dn̄e a desidio meo
pctori: cogitauerūt ꝯ me ne dere
linquas me ne forte exaltent'. Ca
put circuit' eoꝝ: labor labioꝝ i
psoꝝ operiet eos. Cadēt sꝰ eos car
bōes: in igne deicies eos. in miseriis
nō subsistent. Vir lingos' nō dirige
tur in t̄ra: uirū iniustū mala capi
ent in interitū. Cognoui qꝛ faciet
dn̄s iudiciū inopis: ꝛ uindictā pau
pum. Verūtn̄ iusti ꝯfitebūtur ꝯ
nōi tuo: et hitabūt recti cū uultu tuo.

Dn̄e clamaui ad te titl's ps. dd.
exaudi me: intēde uoci meę dū
clamauō ad te. Dirigat' orō mea
sic̄ incensū in ꝯspectu tuo: eleua
tio manuū mearū sacrificium uesp
tinū. Pone dn̄e custodiā ori meo:
ꝛ hostium circūstātie labiis meis.
Nō declines cor meū in ūba mali
cie: ad excusādas in pctis. Cū hoīb'
opātibȝ iniq̄tatē: et nō cōicabo c̄
electis eorū. Corripiet me iust'
in mīa et icrepabit me: oleū aūt
pctoris nō impinguet cap̄ meū.
Qm̄ adhuc et orātō mea i beplā
citis eoꝝ: absorti sūt iuncti petre iu
dices eoꝝ. Audient ūba mea qm̄ ꝯ
potuūt: sic̄ crassitudo t̄re erupta
est sꝰ t̄rā. Dissipata sūt ossa nr̄a se
cus infernū: qꝛ ad te dn̄e dn̄e ocli
mei: i te spaui nō auferas aīā meā.
Custodi me a laqō q̄ statuerūt m̄:
et a scādalis opantiū iniq̄tatē. Ca
dēt in retiaculo eius pctores: sin
gularit' sum ego donec transeā. titl's

Voce mea ad intellc. dd. cū eēt i spe
dn̄m clamaui: uoce mā ad lūca.
dn̄m depcatus sū. Effundo i ꝯspec
tu eius orōnē meā: et tribulatiōē
meā an̄ ipm̄ pnūtio. In deficien
do ex me spm̄ meū: et tu cognou
isti semitas meas. In uia hac q̄
ambulabā: absc̄oderūt supbi laq̄
uem m̄. Cōsiderabā ad dexterā et ui
debā: ꝛ nō erat qui cognosceret me.
Perīt fuga a me: et nō ē q requirat
aīā meā. Clamaui ad te dn̄e di
xi tu es spes mea: porcō mea i t̄ra
uiuentiū. Intēde ad depcatiōē
meā: qꝛ humiliatus sū nimis. Libera
me a psequentibȝ me: qꝛ ꝯfortati s̄
sup me. Educ de custodia aīā me
am. ad ꝯfitendū nōi tuo: me exp
tāt iusti donec retribuas m̄. titl's ps
dauid qn̄ psequebatur eū absalon

Dn̄e exaudi orōnē meam: filius eius.
auribȝ pcipe obsecratiōēm meā:
in ueritate tua exaudi me i tua iu
sticia. Et nō intres in iudiciū c̄ suo

C·XL

C XLI

C·XLII

CXLIII

tuo: quia non iustificabitur in conspectu
tuo omnis vivens. Quia persecutus est
inimicus animam meam: humiliavit in
terra vitam meam. Collocavit me in ob
scuris sicut mortuos seculi: et anxi
atus est super me spiritus meus: in me
turbatum est cor meum. Memor fui di
erum antiquorum. meditatus sum in omnibus
operibus tuis: in factis manuum tuarum
meditabor. Expandi manus meas
ad te: anima mea sicut terra sine aqua tibi.
Velociter exaudi me domine: defecit
spiritus meus. Non avertas faciem tuam a me:
et similis ero descendentibus in lacum.
Auditam fac mihi mane misericordiam tuam:
quia in te speravi. Notam fac mihi viam in qua
ambulem: quia ad te levavi animam
meam. Eripe me de inimicis meis.
domine ad te confugi: doce me facere vo
luntatem tuam. quia deus meus es tu. Spiritus tuus
bonus deducet me in terram rectam:
propter nomen tuum domine vivificabis me in
equitate tua. Educes de tribulatione
animam meam: et in misericordia tua disperdes in
imicos meos. Et perdes omnes qui tribu
lant animam meam: quoniam ego servus
tuus sum. titulus psalmus david adversus goliam.

Benedictus dominus deus meus qui docet ma
nus meas ad prelium: et digitos meos
Misericordia mea et refugium meum: susce
ptor meus et liberator meus. Pro
tector meus et in ipso speravi: qui subdit
populum meum sub me. Domine quid est homo quia
innotuisti ei: aut filius hominis quia re
putas eum. Homo vanitati similis factus est:
dies eius sicut umbra pretereunt. Domine inclina
na celos tuos et descende: tange mon
tes et fumigabunt. Fulgura coruscati
onem et dissipabis eos: emitte sa
gittas tuas et conturbabis eos. Emit
te manum tuam de alto: eripe me et
libera me de aquis multis: et de manu
filiorum alienorum. Quorum os locutum est
vanitatem: et dextera eorum dextera iniqui
tatis. Deus canticum novum cantabo tibi:
in psalterio decacordo psallam tibi.
Qui das salutem regibus: qui redemisti
david servum tuum: de gladio maligno

eripe me. Et erue me de manu fi
liorum alienorum: quorum os locutum est
vanitatem: et dextera eorum dextera iniqui
tatis. Quorum filii: sicut novelle plan
tationes in iuventute sua. Filie e
orum composite: circumornate ut similitu
do templi. Promptuaria eorum plena:
eructantia ex hoc in illud. Oves eo
rum fetose habundantes in egressi
bus suis: boves eorum crasse. Non est
ruina macerie: neque transitus neque
clamor in plateis eorum. Beatum
dixerunt populum cui hec sunt: beatus po
pulus cuius dominus deus eius. laudatio ipsi

CX

Exaltabo te deus meus rex: et benedicam david.
dicam nomini tuo in seculum et in seculum
seculi. Per singulos dies benedicam tibi:
et laudabo nomen tuum in seculum et in
seculum seculi. Magnus dominus et laudabi
lis nimis: et magnitudinis eius non est fi
nis. Generatio et generatio laudabit
opera tua: et potentiam tuam pronunti
abunt. Magnificentiam glorie sanctitatis
tue loquentur: et mirabilia tua nar
rabunt. Et virtutem terribilium tuorum
dicent: et magnitudinem tuam narra
bunt. Memoriam habundantie suavita
tis tue eructabunt: et iustitia tua ex
ultabunt. Miserator et misericors dominus:
patiens et multum misericors. Suavis
dominus universis: et miserationes eius super
omnia opera eius. Confiteantur tibi domine omnia
opera tua: et sancti tui benedicant tibi. Gloriam
regni tui dicent: et potentiam tuam
loquentur. Et notam faciant filiis
hominum potentiam tuam: et gloriam
magnificentie regni tui. Regnum
tuum regnum omnium seculorum: et dominatio
tua in omni generatione et generationem.
Fidelis dominus in omnibus verbis suis: et
sanctus in omnibus operibus suis. Allevat do
minus omnes qui corruunt: et erigit omnes eli
sos. Oculi omnium in te sperant domine: et tu
das escam illorum in tempore oportuno. Aperis
tu manum tuam: et imples omne animal
benedictione. Iustus dominus in omnibus viis
suis: et sanctus in omnibus operibus suis. Pro
pe est dominus invocantibus eum: omnibus in

Incipit prologus beati ieronimi
in libros salomonis cromatio
et eliodoro epis.
Iungat epla quos iungit sacerdocium. imo carta non
diuidat quos xpi nectit amor.
Comentarios in osee amos zach
ariam et malachiā quos poscitis
scripsissem. si licuisset pre ualitudi
ne. Mittitis solatia sumptuum.
notarios nros et librarios susten
tantis. ut uobis potissimū nrm
desudet ingeniū. Et ecce ex latere
frequens turba. diūsa poscentiū.
qsi aut equū sit me uobis esurientib
ē alius laborare. aut in rōne dati et
accepti. cuiquā preter uos obnoxius
sim. Itaq; longa egrotatiōe fractus.
ne penitus hoc anno reticerē. et apud
uos mutus ēem. triduū opus uro nōi
consecraui. interpretatiōem uidelicet triū
salomonis uoluminū. Masloth. quas
hebrei parabolas. uulgata aūt editio. puer
bia uocat. Coeleth. quē grece ecclasten. la
tine contionatorem possum dicere. Syrasi
rim. qđ in nrā lingua uertit. canticū canti
corum. Fertur et panaretos ihū filii syrach
liber. et alius pseudographus. qui sapiā
salomonis scribitur. Quorum priorē hebraicū
reppi. non ecclasticū ut apud latinos. sed pa
rabolas prenotatum. Cui iuncti erant ecclas
tes et canticū canticorū. ut similitudinē
salomonis. non solum librorū numero. sed etiā
materiarū genere coequaret. Scđs apud hebre
os nusquam est. quia et ipse stilus grecā eloque
tiam redolet. et non nulli scriptorum ueterū.
hūc ēē iudei filonis affirmant. Sicut ergo
iudith et tobie et machabeorum libros.
legit quidē eos ecclia. sed inter canonicas scri
pturas non recipit. sic et hec duo uolum
na legat ad edificatiōem plebis. non ad auc
toritatē ecclasticorum dogmatū confirma
dam. Si cui sane. lxx. interpretum mag
editio placet. habet eā a nobis olim emendatam.
Neq; enim sic noua cudimus. ut uetera
destruamus. et tamen cum diligentissime le
gerit. sciat magis nrā scripta intelligi.
que non in tertium uas transfusa coacuerit.
sed statim de prelo purissime commdata teste.

suum saporē seruauerint.
Incipiunt puerbia salomonis
filii dauid regis isrl.
Parabole salomonis filii
dauid regis isrl. ad sciēdū
sapiām et disciplinā. ad in
telligenda uerba prudencie.
et suscipiēdam eruditiōem
doctrine. iusticiam et iudiciū. et eq
tatē. ut detur paruulis astucia. et
adolescenti scīa et intellectus. Audi
ens sapiens sapientior erit. et intel
ligens gubernacula possidebit. Ani
maduertet parabolā. et interpretatiōem.
uerba sapientū et enigmata eorum. Ti
mor dnī. principiū sapie. Sapien
ciā atq; doctrinā. stulti despiciunt.
Audi fili mi disciplinā patris tui. et
ne dimittas legem matris tue. ut
addatur grā capiti tuo. et torques
collo tuo. Fili mi si te lactauerint pec
catores. ne acquiescas eis. Si dixe
rint ueni nobiscū. insidiemur sang
ni. abscondamus tendiculas contra
insontem frustra. degluciamus eum
sicut infernus uiuentē. et integrū
qsi descendentē in lacum. omnē precio
sam substāciam repiemus. implebimus do
mos nrās spoliis. sortē mitte nobiscum.
marsupium unū sit omnium nrm. fili
mi ne ambules cū eis. prohibe pedem
tuū a semitis eorum. pedes enī eorum ad ma
lum currūt. et festinant ut effundant san
guinē. frustra aūt iacitur rete. an oculos
pennatorum. Ipi quoq; contra sanguinē suū
insidiantur. et moliuntur fraudes contra aias
suas. Sic semite oīs auari. aias possiden
cium rapiunt. Sapiā foris predicat. in plā
teis dat uocem suam. In capite turbarū
clamitat. in foribus portarum urbis pfert
uerba sua dicens. Usq; quo paruuli dilig
tis infanciā. et stulti ea que sibi sunt noxia
cupient. et inprudentes odibit sciēti
am. Conuertimini ad correptiōem meā.
En pferam uobis spm meū. et ostendam
uerba mea. quia uocaui et renuistis. extendi
manū meā et non fuit qui aspiceret. Despe
xistis omne consiliū meū. et increpatiōes

meas neglexistis. Ego quoque in interitu vestro ridebo. et subsannabo cum vobis quod timebatis advenerit. cum irruerit repentina calamitas. et interitus quasi tempestas ingruerit: quando venerit super vos tribulatio et angustia. Tunc invocabunt me et non exaudiam. mane consurgent et non invenient me: eo quod exosam habuerint disciplinam. et timorem domini non susceperint. nec acquieverint consilio meo. et detraxerint universe correptioni mee. Comedent igitur fructus vie sue: suisque consiliis saturabuntur. Aversio parvulorum interficiet eos: et prosperitas stultorum perdet illos. Qui autem me audierit: absque terrore quiescet. et habundantia perfruetur: malorum timore sublato.

II

Fili mi si susceperis sermones meos: et mandata mea absconderis penes te. ut audiat sapientiam auris tua: inclina cor tuum ad cognoscendam prudentiam. Si enim sapientiam invocaveris. et inclinaveris cor tuum prudentie. si quesieris eam quasi pecuniam et sicut thesauros effoderis illam: tunc intelliges timorem domini. et scientiam dei invenies: quia dominus dat sapientiam: et ex ore eius prudentia et scientia. Custodiet rectorum salutem: et proteget gradientes simpliciter: servans semitas iustitie. et vias sanctorum custodiens. Tunc intelliges iustitiam et iudicium. et equitatem: et omnem semitam bonam. Si intraverit sapientia cor tuum. et scientia anime tue placuerit: consilium custodiet te. et prudentia servabit te: ut eruaris a via mala. et ab homine qui perversa loquitur. Qui derelinquunt iter rectum et ambulant per vias tenebrosas: qui letantur cum male fecerint. et exultant in rebus pessimis: quorum vie perverse. et infames gressus eorum. Ut eruaris a muliere aliena: et ab extranea que mollit sermones suos. et relinquit ducem pubertatis sue: et pacti dei sui oblita est. Inclinata est enim ad mortem domus eius: et ad inferos semite ipsius. Omnes qui ingrediuntur ad eam non revertentur: nec apprehendent semitas vite. Ut ambules in via bona: et calles iustorum custodias. Qui enim recti sunt habitabunt in terra: et simplices permanebunt in ea. Impii vero de terra perdentur: et qui inique agunt auferentur ex ea.

III

Fili mi ne obliviscaris legis mee: et precepta mea cor tuum custodiat. Longitudinem enim dierum et annos vite et pacem: apponent tibi. Misericordia et veritas non te deserant. Circumda eas gutturi tuo et describe in tabulis cordis tui: et invenies gratiam et disciplinam bonam coram deo et hominibus. Habe fiduciam in domino ex toto corde tuo: et ne innitaris prudentie tue. In omnibus viis tuis cogita illum: et ipse diriget gressus tuos. Ne sis sapiens apud temetipsum. Time dominum: et recede a malo. Sanitas quippe erit in umbilico tuo: et irrigatio ossium tuorum. Honora dominum de tua substantia. et de primitiis omnium frugum tuarum da pauperibus: et implebuntur horrea tua saturitate. et vino torcularia redundabunt. Disciplinam domini fili mi ne abicias: nec deficias cum ab eo corriperis. Quem enim diligit dominus corripit: et quasi pater in filio complacet sibi. Beatus qui invenit sapientiam: et qui affluit prudentia. Melior est acquisitio eius negociatione argenti et auri: primi et purissimi fructus eius. Preciosior est cunctis opibus: et omnia que desiderantur huic non valent comparari. Longitudo dierum in dextera eius: et in sinistra illius divitie et gloria. Vie eius vie pulcre: et omnes semite illius pacifice. Lignum vite est his qui apprehenderint eam: et qui tenuerit eam beatus. Dominus sapientia fundavit terram: stabilivit celos prudentia. Sapientia illius eruperunt abyssi: et nubes rore concrescunt. Fili mi ne effluant hec ab oculis tuis. Custodi legem meam atque consilium meum: et erit vita anime tue et gratia faucibus tuis. Tunc ambulabis fiducialiter in via tua: et pes tuus non impinget. Si dormieris non timebis: quiesces. et suavis erit somnus tuus. Ne paveas repentino terrore: et irruentes tibi potentias impiorum. Dominus enim erit in latere tuo: et custodiet pedem tuum ne capiaris. Noli prohibere benefacere eum qui potest: si vales et ipse benefac. Ne dicas amico tuo. vade et revertere. et cras dabo tibi: cum statim possis dare. Ne moliaris amico tuo malum: cum ille in te habeat fiduciam. Ne contendas adversus hominem incolam frustra:

uam ipse tibi nichil mali fecerit. Ne em
uleris hominem iniustum. nec imiteris
uias eius: quia abhominatio est domini omnis
illusor: et cum simplicibus sermocinatio
eius. Egestas a domino in domo impii: habita
cula autem iustorum benedicentur. Illusores ip
se deludet: et mansuetis dabit gratiam. Gloriam
sapientes possidebunt: stultorum exaltatio
Audite filii disciplinam ignominia.
patris: et attendite ut sciatis prudentiam.
Donum bonum tribuam uobis: legem meam
ne derelinquatis. Nam et ego filius fui patris
mei tenellus et unigenitus coram matre mea: et do
cebat me atque dicebat. Suscipiat uer
ba mea cor tuum: custodi precepta mea et
uiues. Posside sapientiam. posside pruden
tiam: ne obliuiscaris neque declines a uerbis
oris mei. Ne dimittas eam et custodiet te:
dilige eam et seruabit te. Principium sapientie.
posside sapientiam: et in omni possessione tua
acquire prudentiam. Arripe illam et exalta
bit te: et glorificaberis ab ea cum eam fueris
amplexatus. Dabit capiti tuo augmenta
gratiarum: et corona inclita proteget te. Au
di fili mi et suscipe uerba mea: ut multi
plicentur tibi anni uite. Viam sapientie mon
strabo tibi. et ducam te per semitas equita
tis: quas cum ingressus fueris. non artabuntur
gressus tui. et currens non habebis offen
diculum. Tene disciplinam. ne dimittas
eam: custodi illam. quia ipsa est uita tua.
Ne delecteris in semitis impiorum: nec tibi
placeat malorum uia. Fuge ab ea nec transeas
per illam: declina et desere eam. Non enim dor
miunt nisi malefecerint: et rapitur sompnus
ab eis nisi supplantauerint. Comedunt pa
nem impietatis: et uinum iniquitatis bibunt.
Iustorum autem semita quasi lux splendens procedit:
et crescit usque ad perfectam diem. Via impiorum
tenebrosa: nesciunt ubi corruunt. Fili
mi ausculta sermones meos: et ad eloquia
mea inclina aurem tuam. Ne recedant ab
oculis tuis: custodi ea in medio cordis
tui. Vita enim sunt inuenientibus ea: et
uniuerse carni sanitas. Omni custodia
serua cor tuum: quia ex ipso uita procedit. Re
moue a te os prauum: et detrahentia la
bia sint procul a te. Oculi tui recta uideant:

et palpebre tue precedant gressus tuos. Diri
ge semitas pedibus tuis: et omnes uie tue
stabilientur. Ne declines ad dexteram neque
ad sinistram. Auerte pedem tuum a malo. Vi
as enim que a dextris sunt nouit dominus: peruerse
uero sunt que a sinistris sunt. Ipse autem rectos faciet
cursus tuos: itinera autem tua in pace producet.

V.

Fili mi attende sapientiam meam et prudentie mee inclina aurem tuam:
ut custodias cogitationes. et discip
linam labia tua conseruent. Ne intenderis
fallacie mulieris. fauus enim distillans
labia meretricis. et nitidius oleo guttur
eius: nouissima autem illius amara quasi absin
thium. et acuta quasi gladius biceps. Pedes
eius descendunt in mortem: et ad inferos gressus
illius penetrant. Per semitam uite non ambulant:
uagi sunt gressus eius et inuestigabiles. Nunc
ergo fili audi me: et ne recedas a uerbis
oris mei. Longe fac ab ea uiam tuam: et ne ap
propinques foribus domus eius. Ne des alie
nis honorem tuum. et annos tuos crudeli:
ne forte impleantur extranei uiribus tuis.
et labores tui sint in domo aliena: et ge
mas in nouissimis. quando consumpseris carnes
tuas et corpus tuum. et dicas. Cur detesta
tus sum disciplinam. et increpationibus
non acquieuit cor meum. nec audiui uocem
docentium me. et magistris non inclinaui
aurem meam. Pene fui in omni malo in me
dio ecclesie et sinagoge. Bibe aquam de ci
sterna tua: et fluenta putei tui. Deriuen
tur fontes tui foras: et in plateis aquas
tuas diuide. Habeto eas solus: nec sint
alieni participes tui. Sit uena tua be
nedicta: et letare cum muliere adoles
centie tue. Cerua carissima: et gratissi
mus hinnulus. Vbera eius inebrient te omni
tempore: in amore illius delectare iugiter. Qua
re seduceris fili mi ab aliena. et foueris
in sinu alterius? Respicit dominus uias hominis:
et omnes gressus illius considerat. Iniquitates sue
capiunt impium: et funibus peccatorum suorum
constringitur. Ipse morietur. quia non habuit disci
plinam: et in multitudine stultitie sue deci
pietur.

Et uiam

Et animam VI.

Fili mi si spoponderis pro amico tuo. defixisti apud extraneum ma
num tuam. Illaqueatus es uerbis oris tui.

et captus propriis sermonibus. Fac ergo quod
dico fili mi. et temetipsum libera: quia incidi
sti in manum proximi tui. Discurre. festina.
suscita amicum tuum. Ne dederis somnum
oculis tuis. nec dormitent palpebre tue.
Eruere quasi damula de manu: et quasi avis
de insidiis aucupis. Vade ad formicam
o piger: et considera vias eius: et disce sapientiam.
Que cum non habeat ducem. nec preceptorem nec
principem. parat estate cibum sibi: et congregat
in messe quod comedat. Usquequo piger dor
mies? Quando consurges e sompno tuo?
Paululum dormies. paululum dormitabis.
paululum conseres manus tuas. ut dormi
as: et veniet tibi quasi viator egestas. et pa
uperies quasi vir armatus. Si vero impiger
fueris. veniet ut fons messis tua: et ege
stas longe fugiet a te. Homo apostata vir
inutilis. graditur ore perverso: annuit o
culis. terit pede. digito loquitur: pravo corde
machinatur malum. et omni tempore iurgia
seminat. Huic extemplo veniet perditio su
a. et subito conteretur: nec habebit ultra me
dicinam. Sex sunt que odit dominus: et septimum
detestatur anima eius. Oculos sublimes.
linguam mendacem. manus effundentes sangui
nem innoxium. cor machinans cogitationes
pessimas. pedes veloces ad currendum in mal
um. proferentem mendacia testem fallacem: et eum qui se
minat inter fratres discordias. Conserva fili mi
precepta patris tui: et ne dimittas legem ma
tris tue. Liga ea in corde tuo iugiter: et circum
da gutturi tuo. Cum ambulaveris gradiantur
tecum: cum dormieris custodiant te.
et evigilans loquere cum eis: quia mandatum lucerna
est et lex lux: et via vite increpatio disciplinae:
ut custodiant te a muliere mala: et a blan
da lingua extranee. Non concupiscat pulc
tudinem eius cor tuum: nec capiaris nuti
bus illius. Pretium enim scorti: vix unius
est panis. Mulier autem viri preciosam animam ca
pit. Numquid potest homo abscondere ignem in sinu
suo. ut vestimenta illius non ardeant. aut am
bulare super prunas. et non comburentur plante
eius? Sic qui ingreditur ad mulierem proxim
i sui: non erit mundus cum tetigerit eam. Non
grandis est culpa. cum quis furatus fuerit.
furatur enim ut esurientem impleat a

Egrediens

nimam. Deprehensus quoque reddet septup
lum. et omnem substantiam domus sue tradet: et
liberabit se. Qui autem adulter est: propter cordis
inopiam. perdet animam suam. Turpitudinem
et ignominiam congregat sibi. et obprobri
um illius non delebitur: quia zelus et furor
viri non parcet in die vindicte: nec acquie
scet cuiusquam precibus: nec suscipiet pro redemp
tione dona plurima.

Fili mi custodi sermones meos: et precepta mea
absconde tibi. Fili honora dominum et valebis.
preter eum vero ne timueris alienum. Serva
mandata mea et vives: et legem meam quasi
pupillam oculi tui. Liga eam in digitis tuis:
scribe illam in tabulis cordis tui. Dic sa
pientie. soror mea es. et prudentiam voca
amicam tuam: ut custodiat te a muliere ex
tranea. et ab aliena que verba sua facit
dulcia. De fenestra enim domus mee per can
cellos prospexi video parvulos. Con
sidero vecordem iuvenem. qui transit per plateas
iuxta angulum. et prope viam domus illius graditur.
in obscuro advesperascente die: in noctis tene
bris et caligine. Et ecce mulier occurrit illi
ornatu meretricio. preparata ad capiendas
animas: garrula et vaga. quietis impatiens.
nec valens in domo consistere pedibus suis:
nunc foris. nunc in plateis. nunc iuxta angulos
insidians. Apprehensumque deosculatur iuve
nem: et procaci vultu blanditur dicens. Vic
timas pro salute debui: hodie reddidi vo
ta mea. Ideo egressa sum in occursum tu
um. desiderans te videre: et reperi. Intexui
funibus lectum meum: stravi tapetibus pictis
ex Egypto. aspersi cubile meum. mirra. et aloe.
et cynamomo. Veni inebriemur uberibus.
et fruamur cupitis amplexibus: donec illuce
scat dies. Non est enim vir in domo sua. abi
it via longissima: sacculum pecunie secum
tulit: in die plene lune reversurus est do
mum suam. Irretivit eum multis sermonibus:
et blanditiis labiorum protraxit illum. Sta
tim eam sequitur. quasi bos ductus ad victi
mam: et quasi agnus lasciviens et ignorans.
et nescit quod ad vincula stultus trahatur:
donec transfigat sagitta iecur eius: velut
si avis festinet ad laqueum. et nescit quod de
periculo anime illius agitur. Nunc ergo fili au

Fe.

dime. et attende uerbis oris mei. ne ab
strahatur in uiis illius mens tua. neque
decipiaris semitis eius. Multos enim uul
neratos deiecit. et fortissimi quique inter
fecti sunt ab ea. Vie inferi domus eius.
penetrantes interiora mortis.

Numquid non sapientia clamitat. et prudentia
dat uocem suam? In summis excelsisque uerticibus.
super uiam in mediis semitis stans. iuxta por
tas ciuitatis. in ipsis foribus loquitur. dicens.
O uiri ad uos clamito. et uox mea ad
filios hominum. Intelligite paruuli astu
ciam. et insipientes animaduertite. Audite.
quoniam de rebus magnis locutura sum. et ap
erientur labia mea ut recta predicent. Verita
tem meditabitur guttur meum. et labia
mea detestabuntur impium. Iusti sunt omnes
sermones mei. non est in eis prauum quid neque
peruersum. Recti sunt intelligentibus. et equi
inuenientibus scientiam. Accipite disciplinam
nam meam et non pecuniam. doctrinam magis
quam aurum eligite. Melior est enim sapientia
cunctis opibus preciosissimis. et omne desi
derabile ei non potest conparari. Ego sapientia ha
bito in consilio. et eruditis intersum co
gitationibus. Timor domini odit malum.
Arrogantiam et superbiam. et uiam prauam.
et os bilingue. detestor. Meum est consilium
et equitas. mea est prudentia. mea est for
titudo. Per me reges regnant. et legum
conditores iusta decernunt. Per me prin
cipes imperant. et potentes decernunt
iustitiam. Ego diligentes me diligo. et qui
mane uigilant ad me. inuenient me.
Mecum sunt diuitie. et gloria. opes superbe et
iustitia. Melior est fructus meus auro.
et lapide precioso. et genimina mea ar
gento electo. In uiis iustitie ambulo. in
medio semitarum iudicii. ut ditem dilige
tes me. et thesauros eorum repleam. Dominus
possedit me in initio uiarum suarum. antequam
quicquam faceret a principio. Ab eterno ordi
nata sum et ex antiquis. antequam terra
fieret. Nondum erant abissi. et ego iam
concepta eram. Nec dum fontes aquarum
eruperant. nec dum montes graui mole
constiterant. Ante colles ego parturie
bar. adhuc terram non fecerat. et flumina.

et cardines orbis terre. Quando preparabat celos
aderam. quando certa lege et gyro uallabat
abissos. quando ethera firmabat sursum.
et librabat fontes aquarum. quando circumda
bat mari terminum suum. et legem ponebat
aquis. ne transirent fines suos. quando
appendebat fundamenta terre. cum eo eram
cuncta conponens. Et delectabar per singulos dies.
ludens coram eo omni tempore. ludens in orbe terrarum.
et delicie mee esse cum filiis hominum. Nunc ergo
filii audite me. Beati qui custodiunt uias
meas. Audite disciplinam. et estote sapien
tes. et nolite abicere eam. Beatus homo qui audit
me. qui uigilat ad fores meas cotidie.
et obseruat ad postes ostii mei. Qui me in
uenerit inueniet uitam. et hauriet salutem
a domino. Qui autem in me peccauerit. ledet an
imam suam. Omnes qui me oderunt. diligunt
mortem.

Sapientia edificauit
sibi domum. excidit columpnas .vii. Immo
lauit uictimas suas. miscuit uinum. et
proposuit mensam suam. Misit ancillas suas.
ut uocarent ad arcem. et ad menia ciuita
tis. Siquis est paruulus. ueniat ad me. Et
insipientibus locuta est. Venite comedite
panem meum. et bibite uinum quod miscui uobis.
Relinquite infantiam et uiuite. et ambulate
per uias prudentie. Qui erudit derisorem
ipse sibi iniuriam facit. et qui arguit impium.
generat maculam sibi. Noli arguere deriso
rem. ne oderit te. Argue te sapientem. et
diliget te. Da sapienti occasionem. et addetur
ei sapientia. Doce iustum. et festinabit accipere.
Principium sapientie timor domini. et scientia sanctorum
prudentia. Per me enim multiplicabuntur
dies tui. et addentur tibi anni uite. Si sapi
ens fueris. tibi metipsi eris. si autem illusor.
solus portabis malum. Mulier stulta et cla
mosa. plenaque illecebris. et nichil omnino
sciens. sedit in foribus domus sue. super sellam
in excelso urbis loco. ut uocaret transeun
tes uiam et pergentes itinere suo. Quis est
paruulus. declinet ad me. Et uecordi lo
cuta est. Aque furtiue dulciores sunt. et pan
is absconditus suauior. Et ignorauit quod
gigantes ibi sint. et in profundis infer
ni conuiue eius. Qui applicabitur illi. descen
det ad inferos. nam qui abscesserit ab ea

per orbem

IX

saluabitur.

Parabole salomonis. filius sapiens leti
ficat patrē. filius uō stultus mestitia
ē matris sue. Nō proderūt thesauri ī pie
tatis: iustitia uō liberabit a morte. Non
affliget dn̄s fame aīam iusti: et insi
dias impiorꝫ subuertet. Egestatē operata
ē manus remissa: manus āt fortium
diuitias parat. Qui āt nitit̄ mendaciꝰ
hic pascit uentos: idem sequit̄ aues uo
lantes. Qui congregat ī messe filiꝰ sapi
ens ē: qui āt stertit estate. filius ꝯfusio
nis. Benedictō dn̄i sup capꝰ iusti: os āt
impiorꝫ opit iniqtas. Memoria iusti
cum laudibꝫ: et nomē impiorꝫ putrescet.
Sapiens corde pcepta suscipiet: stultus
ceditur labiis. Qui ābulat simpliciter
ambulat ꝯfidenť: qui āt deprauat uias
suas. manifestus erit. Qui ānuit oculō
dabit dolorē: stultus labiis uerberabitur.
Vena uite os iusti: os āt impiorꝫ opit
iniqtatē. Odiū suscitat rixas: et uniūsa
delicta opit caritas. In labiis sapiē
tis inuenietur sapiā: et uirga in dorso
eius qui indiget corde. Sapientes abs
condunt sciām: os āt stulti ꝯfusioni
proximū ē. Substā diuitis urbs fortitu
dinis eiꝰ: pauor pauperum egestas eorū.
Opus iusti ad uitā: fructus āt impii
ad pctm̄. Via uite custodienti discipli
nam: qui āt increpatiōes relinqt er
rat. Abscondūt odium labia mendacia: q
profert ꝯtumeliā insipiens ē. In multi
loqo nō deerit pctm̄: qui āt moderatur
labia sua prudentissimꝰ ē. Argentum
electū lingua iusti: cor impiorꝫ pro nichi
lo. Labia iusti erudiūt plimos: qui āt
indocti sūt in cordis egestate morient̄.
Benedictio dn̄i diuites facit: nec sociab
itur eis afflictio. Qʷ̄ risum stultus opa
tur scelus: sapiā āt est uiro prudentia.
Qđ timet impius ueniet sup eum: desi
derium suū iustis dabit̄. Quasi tēpestas
transiens nō erit impiꝰ: iustus āt qsi fū
damentū sempitnū. Sicut acetū dentibꝫ.
et fumus oculꝭ: sic piger hiis qui mise
runt eū in uia. Timor dn̄i apponet di
es: et anni ipiorꝫ breuiabunt̄. Expecta
tio iustorꝫ leticia: spes āt impiorꝫ peribit̄.
Fortitudo simplicis uia dn̄i: et pauorꝫ
hiis qui opantur malū. Justus in eter
num nō commouebit̄: impii āt nō habitabt
sup terram. Os iusti parturiet sapientiā:
lingua prauorꝫ peribit. Labia iusti ꝯside
rant placita: et os impiorꝫ puersa.

Statera dolosa abhominatio ē apđ deum:
et pondus equū uoluntas eius. Vbi fuit
supbia. ibi erit et ꝯtumelia: ubi āt hu
militas. ibi et sapientia. Simplicitas
iustorꝫ diriget eos: et supplātatō puer
sorum uastabit illos. Non proderit di
uitie in die ultionis: iusticia āt liberabit
a morte. Justicia simplicis diriget uiā
eiꝰ: et in pietate sua corruet impius. Justicia
rectorꝫ liberabit eos: et in insidiis suis ca
pient̄ iniq. Mortuo homine ipio nulla
erit ultra spes: et expectatō sollicitorꝫ pe
ribit. Justus de angustia liberatus ē: et tradē
tur impiꝰ pro eo. Simulator ore decipit a
micū suū: iusti āt liberabunt̄ sciā. In bo
nis iustorꝫ exaltabit̄ ciuitas: et ī pditiōe
impiorꝫ erit laudatō. Benedictione iusto
rum exaltabit̄ ciuitas: et ore ipiorꝫ sub
uertet̄. Qui despicit amicū suū. indigens
ē corde: uir āūt prudēs tacebit. Qui ābu
lat fraudulent̄. reuelat archana: q āt
fidelis ē. celat amici ꝯmissū. Vbi nō ē
gubnator. ppl's corruet: salus āt ubi mlꝭ
ta consilia. Affliget̄ malo. qui fidē fac̄
pro extraneo: qui āt cauet laqos. securꝰ
erit. Mulier gratiosa inueniet gl'am:
et robusti habebūt diuitias. Benefacit
aīe sue uir misericors: qui āt crudelis
ē. et ppinquos abicit. Impiꝰ facit opus
instabile: seminanti āt iustitiā. merces fi
delis. Clemētia pparauit uitā: et sectatio
malorꝫ mortē. Abhoīnabile dn̄o cor p
uersum: et uoluntas eiꝰ in hiis qui simpli
cit̄ ambulant. Manus in manu. nō erit
innocēs malus: semē āt iustorꝫ saluabit̄.
Circulus aureus ī naribꝫ suis: mulier
pulcr̄ et fatua. Desiderium iustorꝫ. oē bo
nū ē: ꝓstolatio impiorꝫ furor. Alii diui
dunt ppria. et ditiores fiūt: alii rapiūt
nō sua. et sēp in egestate sūt. Anima que
benedicit impinguabit̄: et qui inebriat

ipse quoque inebriabitur. Qui abscondit frumenta in tempore maledicetur in populis: benedictio autem super caput uendentium. Bene consurgit diluculo. qui querit bona: qui autem inuestigator malorum est. opprimetur ab eis. Qui confidit in diuiciis suis corruet: iusti autem quasi uirens folium germinabunt. Qui conturbat domum suam possidebit uentos: et qui stultus est. seruiet sapienti. Fructus iusti lignum uite: et qui suscipit animas. sapiens est. Si iustus in terra recipit: quanto magis impius et peccator.

XII

Qui diligit disciplinam. diligit scientiam: qui autem odit increpationes. insipiens est. Qui bonus est. hauriet sibi gratiam a domino: qui autem confidit in cogitationibus suis. impie agit. Non roborabitur homo ex impietate: et radix iustorum non commouebitur. Mulier diligens corona est uiro suo: et putredo in ossibus eius. que confusione res dignas gerit. Cogitationes iustorum iudicia: et consilia impiorum fraudulenta. Verba impiorum insidiantur sanguini: os iustorum liberabit eos. Verte impios et non erunt: domus autem iustorum permanebit. Doctrina sua noscetur uir: qui autem uanus et excors est. patebit contemptui. Melior est pauper et sufficiens sibi: quam gloriosus et indigens pane. Nouit iustus animas iumentorum suorum: uiscera autem impiorum crudelia. Qui operatur terram suam saciabitur panibus: qui autem sectatur ocium. stultissimus est. Qui suauis est uiuit in moderationibus. in suis munitionibus relinquet contumeliam. Desiderium impii monimentum est pessimorum: radix autem iustorum proficiet. Propter peccata labiorum ruina proximat malo: effugiet autem iustus de angustia. De fructu oris sui unusquisque replebitur bonis: et iuxta opera manuum suarum retribuetur ei. Via stulti recta in oculis eius: qui autem sapiens est. audit consilia. Fatuus statim indicat iram suam: qui autem dissimulat iniuriam. callidus est. Qui quod nouit loquitur. index iusticie est: qui autem mentitur: testis est fraudulentus. Est qui promittit. et quasi gladio pungitur conscientie: lingua autem sapientium sanitas est. Labium ueritatis firmum erit in perpetuum: qui autem testis est repentinus. concinnat linguam mendacii. Dolus in corde cogitantium mala: qui autem pacis ineunt consilia. sequitur eos gaudium. Non contristabit iustum quicquid ei acciderit: impii autem replebuntur malo. Abhominatio est domino labia mendacia: qui autem fideliter agunt placent ei. Homo uersutus celat scientiam: et cor insipientium prouocat stulticiam. Manus fortium dominabitur: que autem remissa est tributis seruiet. Meror in corde uiri humiliabit illum: et sermone bono letificabitur. Qui negligit dampnum propter amicum. iustus est: iter autem impiorum decipiet eos. Non inueniet fraudulentus lucrum: et substantia hominis erit auri precium. In semita iusticie uita: iter autem deuium ducit ad mortem.

XIII

Filius sapiens doctrina patris: qui autem illusor est. non audit cum arguitur. De fructu oris sui homo saturabitur bonis: anima autem preuaricatorum impiorum iniqua. Qui custodit os suum. custodit animam suam: qui autem inconsideratus est ad loquendum. sentiet mala. Vult et non uult piger: anima autem operantium impinguabitur. Verbum mendax iustus detestabitur: impius autem confundit. et confundetur. Iusticia custodit innocentis uiam: impietas uero peccatorem supplantat. Est quasi diues cum nichil habeat: et est quasi pauper. cum in multis diuiciis sit. Redemptio anime uiri diuitie sue: qui autem pauper est. increpationem non sustinet. Lux iustorum letificat. lucerna autem impiorum extinguetur. Inter superbos semper iurgia sunt: qui autem agunt cuncta cum consilio. reguntur sapientia. Substantia festinata minuetur: que autem paulatim colligitur manu multiplicabitur. Spes que differtur affligit animam: lignum uite desiderium ueniens. Qui detrahit alicui rei. ipse se in futurum obligat: qui autem timet preceptum in pace uersabitur. Lex sapientis fons uite: ut declinet a ruina mortis. Doctrina bona dabit gratiam: in itinere contemptorum uorago. Astutus omnia agit cum consilio: qui autem fatuus est aperit stultitiam. Nuncius impii cadet in malum: legatus fidelis sanitas. Egestas et ignominia ei qui deserit disciplinam: qui autem acquiescit arguenti. glorificabitur. Desiderium si compleatur delectat animam: dete

Et saciabitur

stant stulti eos. qui fugiunt mala. Qui
cum sapientibus graditur sapiens erit:
amicus stultorum similis efficietur. Pecca
tores persequitur malum: et iustis retribuentur
bona. Bonus relinquit heredes filios et ne
potes: et custoditur iusto substantia peccato
ris. Multi cibi in novalibus patrum: et a
liis congregantur absque iudicio. Qui parcit
virge. odit filium suum: qui autem diligit il
lum. instanter erudit. Iustus comedit et
replet animam suam: venter autem impiorum insatu
rabilis.

XIIII

Sapiens mulier edificat
domum suam: insipiens extructam quoque ma
nibus destruet. Ambulans recto itinere.
et timens deum: despicitur ab eo. qui infa
mi graditur via. In ore stulti virga super
bie: labia sapientium custodiunt eos. Ubi
non sunt boves presepe vacuum est: ubi autem apparent
plurime segetes. ibi manifesta fortitudo
bovis. Testis fidelis non mentitur: profert autem
mendacium dolosus testis. Querit derisor
sapientiam. et non invenit: doctrina prudentium
facilis. Vade contra virum stultum. et nescit: la
bia prudentie sapientia. Callidi est intelli
gere viam suam: et imprudentia stultorum errans.
Stultus illudit peccatum: et inter iustos mo
rabitur gratia. Cor quod novit amaritudi
nem anime sue: in gaudio eius non miscebitur
extraneus. Domus impiorum delebitur:
tabernacula iustorum germinabunt. Est autem via
que videtur homini iusta: novissima autem eius
deducunt ad mortem. Risus dolore misce
bitur: et extrema gaudii luctus occupat.
Viis suis replebitur stultus: et super eum
erit vir bonus. Innocens credit omni verbo:
astutus considerat gressus suos. Sapiens ti
met et declinat a malo: stultus transilit
et confidit. Impatiens operabitur stultitiam: et
vir versutus odiosus est. Possidebunt par
vuli stultitiam: et expectabunt astuti scientiam.
Iacebunt mali ante bonos: et impii ante portas
iustorum. Etiam proximo suo pauper odiosus erit:
amici vero divitum multi. Qui despicit pro
ximum suum peccat: qui autem miseretur pauperi.
beatus erit. Qui credit in domino. misericordiam di
ligit. errant qui operantur malum. Misericordia et
veritas preparant bona. In omni opere bono
erit habundantia: ubi autem verba sunt plurima.
ibi frequenter egestas. Corona sapientium
divitie eorum: fatuitas stultorum impruden
cia. Liberat animas testis fidelis: et profert men
dacia versipellis. In timore domini fiducia for
titudinis: et filiis eius erit spes. Timor
domini fons vite: ut declinet a ruina mor
tis. In multitudine populi dignitas regis:
et in paucitate plebis ignominia prin
cipis. Qui patiens est multa gubernatur
prudentia: qui autem impatiens est. exaltat
stultitiam suam. Vita carnium sanitas cordis:
putredo ossium invidia. Qui calumpniatur
egentem exprobrat factori eius: honorat autem
eum. qui miseretur pauperis. In malitia
sua expelletur impius: sperat autem iustus in mor
te sua. In corde prudentis requiescit sapientia:
et indoctos quosque erudiet. Iustitia ele
vat gentem: miseros facit populos peccatum.
Acceptus est regi minister intelligens: ira
cundiam eius inutilis sustinebit.

XV

Responsio mollis frangit iram: sermo durus
suscitat furorem. Lingua sapientium ornat
scientiam: os fatuorum ebullit stultitiam. In omni
loco: oculi domini contemplantur bonos et malos.
Lingua placabilis lignum vite: que autem in
moderata est. conteret spiritum. Stultus irridet
disciplinam patris sui: qui autem custodit in
crepationes. astutior fiet. In habundanti
iustitia virtus maxima est: cogitationes
autem impiorum eradicabuntur. Domus iusti plurima
fortitudo: et in fructibus impii conturbatio.
Labia sapientium disseminabunt scientiam:
cor stultorum dissimile erit. Victime impio
rum abhominabiles domino: vota iustorum
placabilia. Abhominatio est domino via impii:
qui sequitur iustitiam. diligetur ab eo. Doctri
na mala deserentium viam vite: qui in
crepationes odit. morietur. Infernus et
perditio coram domino: quanto magis corda fi
liorum hominum. Non amat pestilens eum qui se
corripit: nec ad sapientes graditur. Cor
gaudens exhilarat faciem: in merore animi
deicitur spiritus. Cor sapientis querit doc
trinam: et os stultorum pascitur imperitia. Omnes
dies pauperis mali: secura mens quasi iu
ge convivium. Melius est parum cum timore
domini: quam thesauri magni et insaciabi
les. Melius est vocari ad olera cum caritate:

quia ad uitulum saginatum cum odio. Vir
iracundus prouocat rixas: qui patiens
est mitigat suscitatas. Iter pigrorum quasi se
pes spinarum: uia iustorum absque offendi
culo. Filius sapiens letificat patrem: et stul
tus homo despicit matrem suam. Stulticia gaudium
stulto: et uir prudens diriget gressus suos.
Dissipantur cogitationes. ubi non est consilium:
ubi uero sunt plures consiliarii. confirmantur.
Letatur homo in sententia oris sui: et sermo oppor
tunus est optimus. Semita uite super erudi
tum: ut declinet de inferno nouissim
o. Domum superborum demolietur dominus: et fir
mos faciet terminos uidue. Abhomina
tio domini cogitationes male: et purus sermo
pulcherrimus firmabitur ab eo. Conturbat
domum suam qui sectatur auariciam: qui autem od
it munera uiuet. Per misericordiam et fidem purgantur
peccata: per timorem autem domini declinat omnis a m
alo. Mens iusti meditatur obedientiam: os
impiorum redundat malis. Longe est dominus ab
impiis: et orationes iustorum exaudiet. Lux
oculorum letificat animam: fama bona impinguat
ossa. Auris que audit increpationes uite:
in medio sapientium commorabitur. Qui abicit
disciplinam. despicit animam suam: qui autem ac
quiescit increpationibus. possessor est cordis.
Timor domini disciplina sapientie: et gloriam preced
it humilitas.

Hominis est animum preparare: et domini gubernare
linguam. Omnes uie hominum patent oculis
eius: spirituum ponderator est dominus. Reuela domino
opera tua: et dirigentur cogitationes tue. Uni
uersa propter semetipsum operatus est dominus: impi
um quoque ad diem malum. Abhominatio
domini est omnis arrogans: etiam si manus ad
manum fuerit. non erit innocens. Initium uie
bone facere iustitiam: accepta autem apud deum ma
gis quam immolare hostias. Misericordia et ueri
tate redimitur iniquitas: et in timore domini de
clinatur a malo. Cum placuerint domino ui
e hominis: inimicos quoque eius conuertet ad pa
cem. Melius est parum cum iustitia: quam
multi fructus cum iniquitate. Cor hominis dispo
nit uiam suam: sed domini est dirigere gressus eius.
Diuinatio in labiis regis: in iudicio non
errabit os eius. Pondus et statera iudicia
domini sunt: et opera eius omnes lapides sacculi. Abhomi
nabiles regibus qui agunt impie: quoniam iu
stitia firmatur solium. Uoluntas regum
labia iusta: qui recta loquitur diligetur. Indi
gnatio regis nuncii mortis: et uir sapi
ens placabit eum. In hilaritate uultus regis
uita: et clementia eius quasi imber serotinus.
Posside sapientiam. quia auro melior est: et acq
uire prudentiam quia preciosior est argento. Se
mita iustorum declinat mala: custos anime
sue seruat uiam suam. Contritionem precedit
superbia: et ante ruinam exaltatur spiritus. Melius est
humiliari cum mitibus: quam diuidere spolia
cum superbis. Eruditus in uerbo reperiet bona: et qui
sperat in domino beatus est. corde appellabitur

Qui sapiens est

prudens: et qui dulcis eloquio maiora reperiet.
Fons uite eruditio possidentis: doctrin
a stultorum fatuitas. Cor sapientis erudi
et os eius: et labiis illius addet gratiam. Fauus
mellis uerba composita: dulcedo anime et sanitas
ossium. Est uia que uidetur homini recta:
et nouissima eius ducunt ad mortem. Anima
laborantis laborat sibi: quia compulit eum os
suum. Uir impius fodit malum: et in labiis

Cui insipiens

eius ignis ardescit. Homo peruersus suscitat lites:
et uerbosus separat principes. Uir iniquus
lactat amicum suum: et ducit eum per uiam non
bonam. Qui attonitis oculis cogitat praua:
mordens labia sua perficit malum. Corona
dignitatis senectus: que in uiis iustitie
reperietur. Melior est patiens uiro forti: et
qui dominatur animo suo expugnatore urbium. Sor
tes mittuntur in sinum: sed a domino temperantur.

XVII

Melior est buccella sicca cum gaudio:
quam domus plena uictimis cum iurgio. Ser
uus sapiens dominabitur filiis stultis: et inter
fratres hereditatem diuidet. Sicut igne pro
batur argentum. et aurum camino: ita cor
da probat dominus. Malus obedit lingue ini
que: et fallax obtemperat labiis mendacibus.
Qui despicit pauperem exprobrat factori eius:
et qui in ruina letatur alterius non erit impuni
tus. Corona senum filii filiorum: et gloria filiorum
patres eorum. Non decent stultum uerba compo
sita: nec principem labium mentiens. Gemma
gratissima expectatio prestolantis: quocumque
se uerterit prudenter intelligit. Qui celat

Falso

delictum querit amicitias: qui altero sermone
repetit. separat federatos. Plus proficit

correptio ap̄ prudentē: q̄ᵖ. c. plage ap̄
stultum. Semp iurgia querit malus:
angls āt crudelis. mittetur ɔtra eum.
Expedit magis urse occurrere raptis
fetib;: quā fatuo confidenti sibi ī stul
ticia sua. Qui reddit mala p bonis: nō
recedet malū de domo eiꝰ. Qui dimittit
aquā cap̄ ē iurgiorꝫ: et ān quā patiatur
contumeliā. iudiciū deserit. Et q iusti
ficat ipium. et qui cōdempnat iustū:
abhominabilꝭ ē utqꝫ ap̄ dm̄. Quid pᵒ
ē hr̄e diuicias stulto. c̄ sapiam emere
n̄ possit: Qⁱ altā facit domū suā. querit
ruinā: ⁊qui euitat discere. incidit ī ma
la. Omi tpr̄ diligit qui amicꝰ ē: et frat̄
in angustiis ɔpbatur. Homo stultus
plaudit manib; suis. c̄ spopondit pro
amico suo. Qui meditat̄ discordias dili
git rixas: ⁊qui exaltat os suū querit
ruinā. Qui puḡ cordis ē. n̄ inueniet
bonū: ⁊qui uertit linguā. incidet ī ma
lū. Natus ē stultus in ignominia sua:
ſꝫ nec pat̄ in fatuo letabit̄. Animꝰ gau
dēs etatē floridā facit: sp̄c tristis exsic
cat ossa. Munā de sinu impꝰ accipit:
ut puertat semitas iudicii. In facie pru
dentis lucet sapia: oculi stultorꝫ ī finib;
tr̄e. Ira patris filius stultus: et dolor ma
tris que genuit eū. Nō est bonū. damp
num inferre iusto: nec pcutē p̄ncipē
qui recta iudicat. Qui modatur s̄mōes
suos. doctus et prudēs ē: et p̄ciosi sp̄c
uir eruditus. Stultus quoqꝫ si tacuerit.
sapiēs reputabit̄: ⁊si ɔpsserit labia sua.
intelligens.

XVIII

Occasiones querit qui uult recede ab a
mico: oī tpr̄ erit exprobrābilꝭ. Nō recip̄
stultus u̇ba prudentie: nisi ea dixerit
que u̇santur in corde eiꝰ. Impꝰ cum ī
profundum uenit peccatorꝫ ɔtempnit:
ſꝫ sequit̄ eū ignominia. et obpbrium.
Aqua pfunda. u̇ba ex ore uiri: ⁊ torrēs
redundans fons sapie. Accipe psonam
ipii in iudicio n̄ est bonū. ut declinēs
a u̇itate iudicii. Labia stulti inmiscēt
se rixis: ⁊os eiꝰ iurgia puocat. Os stulti
ɔtritio eiꝰ: ⁊labia illius ruina aīe eius.
Vba bilinguis q̄i simplicia: ⁊ipa pue
niunt usqꝫ ad interiora uentris. Pigrum
deicit timor: aīe āt effeminatorꝫ esuri
ent. Qui mollis ⁊dissolutus ē in opere
suo: frat̄ ē sua opa dissipantis. Turris
fortissima nomē dn̄i: ad ip̄m currit iu
stus. et exaltabitur. Sub̄a diuitis u̇bs
roboris eius: ⁊q̄i murus ualidꝰ circūdās
eū. Ān quā conterat̄. exaltatur cor hoīs:
et ān quā glificet̄. humiliabit̄. Qⁱ prius
respondꝫ quā audiat: stultum se ēē demō
strat. ⁊ɔfusione dignum. Sp̄c uiri su
stentat inbecillitatē suā: sp̄m u̇o ad i
rascendum facilē quis poterit sustinē:
Cor prudens possidebit sciām: ⁊auris
sapientiū querit doctrinā. Donū hoīs
dilatat uiam eiꝰ: ⁊ān principes spaci
um ei faciet. Iustus prior ē accusator
sui: uenit amicus eius. ⁊ inuestigabit
eū. Contradictiōes ɔpmit sors: ⁊inē
potentes quoqꝫ diiudicat. Frat̄ qui ad
iuuatur a fratre. q̄i ciuitas firma: et
iudicia q̄i uectes urbiū. De fructu oris
uiri replebit̄ uent̄ eius: ⁊genimina
labiorꝫ illius saturabit eū. Mors ⁊ui
ta in manu lingue: qui dilig̃t eā. come
dent fructus eius. Qui inuenit mulie
rem bonā. inuenit bonū: ⁊hauriet
iocunditatē a domino. Qui expellit
mulierē bonā. expellit bonū: q āt te
net adulteram. stultus ē ⁊insipiens.
Cum obsecrationib; loqt̄ paup̄: ⁊diue
effabitur rigide. Vir amicabilꝭ ad socie
tatem: magis amicꝰ erit quā frat̄.

XIX

Melior ē pauper qui ābulat in simplici
tate sua: quā diues torquēs labia sua.
et insipiens. Vbi nō ē scientia. aīe nō ē
bonum: ⁊qui festinꝰ est pedib; offēdit.
Stulticia hominis supplantat gressus eiꝰ:
⁊ɔt̄ dn̄m feruet aīo suo. Diuitie addūt
amicos plurimos: a paupe āt ⁊hii quos
hūit separant̄. Testis falsus n̄ erit impu
nitus: ⁊qui mēdatia loquit̄. nō effugiet.
Multi colunt psonā potentis: ⁊amici
sūt dona tribuentis. Fratres hoīs paupis
oderūt eum: insup̄ ⁊amici pcul recesserūt
ab eo. Qui tm̄ uerba sectatur nichꝫ habe
bit: qui āt possessor ē mentis diligit aīā
suam: ⁊custos prudentie inueniet boā.

C bonum:

C plaudet

C execrabilis:

falsus testis non erit impunitus: et qui loquitur mendacia peribit. Non decent stultum delicie: nec servum dominari principibus. Doctrina viri per patientiam noscitur: et gloria eius est iniqua pretergredi. Sicut fremitus leonis, ita et regis ira: et sicut ros super herbam, ita et hilaritas eius. Dolor patris filius stultus: et tecta iugiter perstillantia, litigiosa mulier. Domus et divitie dantur a parentibus: a domino autem proprie uxor prudens. Pigredo inmittit soporem: et anima dissoluta esuriet. Qui custodit mandatum, custodit animam suam: qui autem negligit viam suam mortificabitur. Feneratur domino qui miseretur pauperis: et vicissitudinem suam reddet ei. Erudi filium tuum, ne desperes: ad interfectionem autem eius ne ponas animam tuam. Qui impatiens est sustinebit dampnum: et cum rapuerit, aliud apponet. Audi consilium, et suscipe disciplinam: ut sis sapiens in novissimis tuis. Multe cogitationes in corde viri: voluntas autem domini in eternum permanebit. Homo indigens misericors est: et melior pauper quam vir mendax. Timor domini ad vitam: et in plenitudine commorabitur, absque visitatione pessima. Abscondit piger manum suam sub ascella: nec ad os suum applicat eam. Pestillente flagellato, stultus sapientior erit: si autem corripueris sapientem, intelliget disciplinam. Qui affligit patrem et fugit matrem: ignominiosus erit et infelix. Non cesses fili audire doctrinam: nec ignores sermones scientie. Testis iniquus deridet iudicium: et os impiorum devorat iniquitatem. Parata sunt derisoribus iudicia: et mallei percutientes stultorum corporibus.

Luxuriosa res vinum, et tumultuosa ebrietas: quicumque his delectatur, non erit sapiens. Sicut rugitus leonis, ita et terror regis: qui provocat eum peccat in animam suam. Honor est homini, qui separat se a contentionibus: omnes autem stulti miscentur contumeliis. Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergo estate, et non dabitur ei. Sicut aqua profunda, sic consilium in corde viri: sed homo sapiens exhauriet illud. Multi homines misericordes vocantur: virum autem fidelem quis inveniet? Iustus qui ambulat in simplicitate sua, beatos post se filios derelinquet. Rex qui sedet in solio iudicii, dissipat omne malum intuitu suo. Quis potest dicere, mundum est cor meum, purus sum a peccato? Pondus et pondus, mensura et mensura: utrumque abhominabile est apud deum. Ex studiis suis intelligitur puer: si munda et recta sint opera eius. Aurem audientem, et oculum videntem: dominus fecit utrumque. Noli diligere sompnum, ne te egestas opprimat: aperi oculos tuos et saturare panibus. Malum est malum est, dicit omnis emptor: et cum recesserit, tunc gloriabitur. Est aurum et multitudo gemmarum: et vas preciosum, labia scientie. Tolle vestimentum eius qui fideiussor extitit alieni: et pro extraneis aufer pignus ab eo. Suavis est homini panis mendacii: et postea implebitur os eius calculo. Cogitationes consiliis roborantur: et gubernaculis tractanda sunt bella. Ei qui revelat misteria, et ambulat fraudulenter, et dilatat labia sua: ne commiscearis. Qui maledicit patri suo et matri: extinguetur lumen eius in mediis tenebris. Hereditas ad quam festinatur in principio: in novissimo benedictione carebit. Ne dicas, reddam malum pro malo: expecta dominum, et liberabit te. Abhominatio est apud dominum pondus et pondus: statera dolosa non est bona. A domino diriguntur gressus viri: quis autem hominum potest intelligere viam suam? Ruina est homini devotare sanctos: et post vota retractare. Dissipat impios rex sapiens: et incurvat super eos fornicem. Lucerna domini spiraculum hominis: que investigat omnia secreta ventris. Misericordia et veritas custodiunt regem: et roboratur clementia tronus eius. Exultatio iuvenum fortitudo eorum: et dignitas senum canities. Livor vulneris absterget mala: et plage in secretioribus ventris.

XXI

Sicut divisiones aquarum, ita cor regis in manu domini: quocumque voluerit inclinabit illud. Omnis via viri recta sibi videtur: appendit autem corda dominus. Facere misericordiam et iudicium: magis placet domino quam victime. Exaltatio oculorum et dilatatio cordis

Ergertus

Exhuriatur

dis: lucerna impiorum peccatum. Cogitationes
robusti semper in habundantia: omnis autem
piger semper in egestate est. Qui congregat the
sauros lingua mendacii. vanus et excors
est: et impingetur ad laqueos mortis. Ra
pine impiorum detrahent eos: quia nolue
runt facere iudicium. Perversa via viri a
liena adeo est: qui autem mundus est. rectum opus
eius. Melius est sedere in angulo domatis:
quam cum muliere litigiosa. et in domo com
muni. Anima impii desiderat malum: non
miserebitur proximo suo. Multato pestilen
te sapientior erit parvulus: et si sectetur sap
ientem. sumet scientiam. Excogitat iustus
de domo impii: ut detrahat impios a m
alo. Qui obturat aurem suam ad clamorem
pauperis: et ipse clamabit et non exaudietur.
Munus absconditum extinguit iras: et do
num in sinu indignationem maximam.
Gaudium iusto est facere iudicium: et pavor
operantibus iniquitatem. Vir qui erraverit a
via doctrine: in cetu gigantum commorabi
tur. Qui diligit epulas in egestate erit: qui
amat vinum et pinguia. non ditabitur. Pro
iusto datur impius: et pro rectis iniquus. Me
lius est habitare in terra deserta: quam cum muliere
rixosa et iracunda. Thesaurus desiderabi
lis. et oleum in habitaculo iusti. et imprudens
homo dissipabit illud. Qui sequitur iusticiam et
misericordiam: inveniet vitam. iustitiam. et gloriam.
Civitatem fortium ascendit sapiens. et de
struxit robur fiducie eius. Qui custodit os
suum et linguam suam: custodit ab angustiis
animam suam. Superbus et arrogans vocatur
indoctus: qui in ira operatur superbiam. Desi
deria occidunt pigrum. noluerunt enim quicquam
manus eius operari. Tota die concupiscit et
desiderat: qui autem iustus est tribuet. et non ces
sabit. Hostie impiorum abhominabiles:
que offeruntur ex scelere. Testis mendax pe
ribit: vir obediens loquetur victoriam. Vir
impius procaciter obfirmat vultum suum: qui
autem rectus est. corrigit viam suam. Non est sapientia.
non est prudentia. non est consilium: contra do
minum. Equus paratur ad diem belli: dominus
autem salutem tribuet.

XXII

Melius est nomen bonum. quam divitie multe:
super argentum et aurum gratia bona. Dives
et pauper obviaverunt sibi: utriusque operator
est dominus. Callidus vidit malum et abscon
dit se: innocens pertransiit et afflictus est
dampno. Finis modestie timor domini: divi
tie et gloria et vita. Arma et gladii in via
perversi: custos autem anime sue longe recedit ab eis.
Proverbium est. Adolescens iuxta viam suam:
etiam cum senuerit. non recedet ab ea. Di
ves pauperibus imperat: et qui accipit mutu
um. servus est fenerantis. Qui seminat in
iquitatem metet mala: et virga ire sue con
summabitur. Qui pronus est ad misericordiam be
nedicetur: de panibus enim suis dedit pau
peri. Victoriam et honorem acquiret qui dat
munera: animam autem aufert accipientium.
Eice derisorem. et exibit cum eo iurgium.
cessabuntque cause. et contumelie. Qui diligit
cordis munditiam: propter gratiam labiorum suorum
habebit amicum regem. Oculi domini custo
diunt scientiam: et supplantantur verba iniqui.
Dicet piger leo est foris: in medio pla
tearum occidendus sum. Fovea profunda
os aliene: cui iratus est dominus incidet in eam.
Stulticia colligata est in corde pueri: et
virga discipline fugabit eam. Qui ca
lumpniatur pauperem. ut augeat divitias
suas: dabit ipse ditiori et egebit. Fi
li mi. Inclina aurem tuam: et audi verba sa
pientium. Appone autem cor ad doctrinam
meam: que pulcra erit tibi. cum servaveris eam
in ventre tuo. et redundabit in labiis
tuis: ut sit in domino fiducia tua. Unde et
ostendi eam tibi hodie. Ecce descripsi
eam tibi tripliciter in cogitationibus et scientia:
ut ostenderem tibi firmitatem. et eloquia
veritatis respondere ex hiis. illis qui miserunt
te. Non facias violentiam pauperi. quia pau
per est: neque conteras egenum in porta: quia
dominus iudicabit causam eius: et configet
eos qui confixerunt animam eius. Noli esse amicus
homini iracundo. neque ambules cum viro fu
rioso: ne forte discas semitas eius: et sumas
scandalum anime tue. Noli esse cum hiis
qui defigunt manus suas: et qui vades
se offerunt pro debitis. Si enim non habes
unde restituas: quid cause est. ut tollat operi
mentum de cubili tuo. Ne transgrediaris
terminos antiquos: quos posuerunt patres

tui. Vidisti uirum uelocem in opere
suo? coram regibꝫ stabit: nec erit ante
ignobiles.

Qvando sederis ut comedas cum principe.
diligenter attende que posita sunt ante faci
em tuam: et statue cultrum in gutture
tuo. Si tn̄ habes in potestate aiam tuam
tuā. Ne desideres de cibis eius: in quo ē
panis mendacii. Noli laborare ut diteris:
sꝫ prudentie tue pone modū. Ne eri
gas oculos tuos ad opes quas habere n̄ po
tes: qꝛ facient sibi pennas q̄si aquile.
et uolabunt in celum. Ne comedas cū hoīe
inuido. et ne desideres cibos eius: qm̄ i
similitudine arioli et coniectoris estim
at q̄d ignorat. Comede et bibe dicet ti
bi: et mens eius nō ē tecū. Cibos quos
comederas euomes: et perdes pulcros
sermones tuos. In aurib; insipientiū ne
loquaris: qꝛ despicient doctrinā eloquii
tui. Ne attingas terminos paruulorū. et
agrum pupillorū ne introeas. Propinq̄
enim illorū fortis ē: et ipse iudicabit co
tra te causam illorū. Ingrediatur ad doctrinā
cor tuum: et aures tue ad uerba sciē. No
li subtrahere a puero disciplinā. Si ēi
percusseris eum uirga. n̄ morietur. Tu
uirga percutis eum: et animā eius de in
ferno liberabis. Fili mi. si sapiens fuerit
animus tuus. gaudebit tecum cor me
um: et exultabunt renes mei cum locuta
fuerint rectum labia tua. Nō emuletur
cor tuū peccatores. sꝫ in timore dn̄i esto to
ta die: qꝛ habebis spem in nouissimo:
et prestolatio tua n̄ auferetur. Audi fili mi
et esto sapiens: et dirige in uia animum
tuū. Noli eē in conuiuiis potatorū. nec i
comessationibus eorū qui carnes ad ue
scendum conferunt: qꝛ uacantes potibus
et dantes simbola consumentur: et uestietur
pannis dormitatio. Audi patrē tuū q̄ ge
nuit te: et ne contempnas cū senuerit mat
tua. Veritatē eme: et noli uendere sapiē
tiam et doctrinā et intelligentiā. Exul
tat gaudio pater iusti: qui sapientē ge
nuit. letabitur in eo. Gaudeat pater tu
et mater tua: et exultet qui genuit te.
Prebe fili mi cor tuū michi: et oculi tui

uias meas custodiant. Fouea enī pfū
da ē meretrix: et puteus angustus ali
ena. Insidiatur in uia q̄si latro: et quos
incautos uiderit interficiet. Cui ue. cui
patri ue. cui rixe. cui fouee. cui sine cā
uulnera. cui suffusio oculorū? Nōne his
qui commorantur in uino. et student
calicibꝫ epotandis? Ne intuearis uinū
q̄n flauescit. cū splenduerit in uitro co
lor eius. Ingreditur blande: sꝫ in nouis
simo mordebit ut coluber: et sic regul?
uenena diffundet. Oculi tui uidebunt
extraneas. et cor tuū loquetur puersa. Et
eris sicut dormiens in medio mari: et q̄si
sopitus gubernator amisso clauo. Et
dices. Verberauerunt me sꝫ n̄ dolui: traxerūt
me. et ego n̄ sensi. Qn̄ euigilabo et rur
sus uina repiā?

Ne emuleris uiros malos. nec desideres
eē cū eis: qꝛ rapinas meditatur mens eorū:
et fraudes labia eorū loquuntur. Sapiā
edificabitur domus: et prudentia roborabit.
In doctrina replebuntur cellaria: uniuersa
substā preciosa et pulcherrima. Vir sapiēs
fortis ē. et uir doctus robustus et ualid?:
qꝛ cū dispositione initur bellū: et erit salus
ubi multa consilia sunt. Excelsa stulto sapi
entia: in porta n̄ aperiet os suū. Qui cogi
tat mala facere: stultus uocabitur. Cogita
tio stulti peccatū ē: et abhominatio hominū
detractor. Si desperaueris lassus in die an
gustie: imminuetur fortitudo tua. Erue
eos qui ducuntur ad mortē: et qui trahū
tur ad interitum liberare n̄ cesses. Si dixeris
uires nō suppetunt: qui inspector ē cor
dis ipse intelligit: et seruatorē aīe tue nil
fallit: reddetq; hoī iuxta opa sua. Come
de fili mel qꝛ bonū ē. et fauū dulcissim
um gutturi tuo. Sic et doctrina sapiē
aīe tue: quia cum inueneris habebis in
nouissimis spem: et spes tua nō peribit.
Ne insidieris et q̄ras impietatē in dom
o iusti: neqꝫ uastes requiē eius. Septies
ēi cadet iustus et resurget: impii aūt corru
ent in malū. Cū ceciderit inimicus tuus
ne gaudeas. et in ruina eius nō exultet
cor tuū: ne forte uideat dn̄s et displi
ceat ei. et auferat ab eo iram suā. Ne

Cui suffosio

XXIIII

tendas cum pessimis. nec emuleris impios: quoniam nō habent futurorū spē et lucerna impiorum extinguetur. Time dominum fili mi et regem. et cum detractoribus ne commiscearis: quoniam repente consurget perditio eorum. Et ruinā utriusque quis nouit? Hec quoque sapientibus. Cognoscere personam in iudicio: nō ē bonū. Qui dicit impio iustus es: maledicent eis populi. et detestabuntur eos tribus. Qui arguunt laudabuntur. et super ipsos ueniet benedictio. Labia deosculabitur: qui recta uerba respondet. Prepara foris opus tuū. et diligenter exerce agrum tuū: ut postea edifices domū tuā. Ne sis testis frustra contra proximū tuū: nec lactes quemquam labiis tuis. Ne dicas quomodo fecit michi. sic faciam ei: reddam unicuique secundum opus suū. Per agrum hominis pigri transiui. et per uineam uiri stulti: et ecce totū repleuerat urtice. operuerant superficiem eius spine: et maceria lapidū destructa erat. Quod cum uidissem posui in corde meo: et exemplo didici disciplinam. Usque quo piger dormis? Usque quo de sompno consurges? Parum inquam dormies. modicum dormitabis. paxillū manus conseres. ut quiescas. Et ueniet tibi quasi cursor egestas tua. et mendicitas quasi uir armatus. Hec quoque parabole salomonis: quas transtulerunt uiri ezechie regis iuda.

XXV

Gloria dei ē celare uerbum: et gloria regū inuestigare sermonē. Celum sursum et terra deorsum: et cor regum inscrutabile. Aufer rubiginē de argento: et egredietur uas purissimū. Aufer impietatē de uultu regis: et firmabitur iusticia tronus eius. Ne gloriosus appareas corā rege. et in loco magnorum ne steteris. Melius ē enim ut dicatur tibi ascende huc: quam ut humilieris corā principe. Que uiderunt oculi tui ne proferas in iurgio cito: ne postea emendare nō possis. cum te dehonestaueris amicum tuum. Causam tuā tracta cum amico tuo. et secretū extraneo ne reueles: ne forte insultet tibi cum audierit. et exprobrare nō cesset. Gratia et amicicia liberant: quas tibi serua ne exprobrabilis fias. Mala aurea in lectis argenteis: qui loquitur uerbum in tempore suo. In auris aurea et margaritū fulgens: qui arguit sapientē et aurē obedientē. Sicut frigus niuis in die messis: ita legatus fidelis. ei qui misit illum animam illius requiescere facit. Nubes et uentus et pluuie nō sequentes: uir gloriosus et promissa nō complens. Patientia lenietur princeps: et lingua mollis confringet duriciā. Mel inuenisti. comede quod sufficit tibi: ne forte saciatus euomas illud. Subtrahe pedē tuū de domo proximi tui: ne quando saciatus oderit te. Iaculum. et gladius. et sagitta acuta: homo qui loquitur contra proximū suū falsū testimoniū. Dens putridus et pes lapsus: qui sperat super infideli in die angustie. et amittit palliū in die frigoris. Acetū in nitro: qui cantat carmina cordi pessimo. Sicut tinea uestimento et uermis ligno: ita tristitia uiri nocet cordi. Si esurierit inimicus tuus. ciba illum: si sitierit. da ei aquam bibere. Prunas enim congregabis super caput eius: et dominus reddet tibi. Uentus aquilo dissipat pluuias: et facies tristis linguā detrahentem. Melius ē sedere in angulo domatis: quam cum muliere litigiosa. et in domo communi. Aqua frigida anime sitienti: et nuncius bonus de terra longinqua. Fons turbatus pede. et uena corrupta. iustus cadens coram impio. Sicut qui mel comedit multū. nō ē ei bonū: sic qui perscrutator ē maiestatis. opprimetur a gloria. Sicut urbs patens. et absque murorum ambitu: ita uir qui nō potest in loquendo cohibere spiritum suum.

X[XVI]

Quomodo nix in estate. et pluuie in messe: sic indecens ē stulto gloria. Nam sicut auis ad alta transuolans. et passer quolibet uadens: sic maledictū frustra prolatum. in quempiam superueniet. Flagellum equo et camus asino: et uirga in dorso imprudentium. Ne respondeas stulto iuxta stulticiā suā: ne efficiaris ei similis. Responde stulto iuxta stulticiā suā: ne sibi sapiens esse uideatur. Claudus pedibus et iniquitatem bibens: qui mittit uerba per nuncium stul

tu. Quomo pulchras frustra hēt claud'
tibias: sic indecēs ē in ore stultor parabo
la. Sic qui mittit lapidē in acervum
mercurii: ita qui tribuit insipienti hon
orem. Quomo si spina nascat in manu
temulenti: sic parabola in ore stultor. Iu
diciū determinat cās: et qui iponit stulto
silentium iras mitigat. Sic canis q reu
tit ad vomitū suū: sic imprudēs qui i
terat stulticiā suā. Vidisti hoiez sapietē
s uidi: magis illo spē hebit stultus. Di
cit pigr: leo ē in via: leena in itinibus.
Sic ostium uertitur i cardine suo: ita pi
ger in lectulo suo. Abscondit pigr man'
sub ascella sua: et laborat si ad os suuz
eas convertit. Sapientior s pigr uidet. vii.
uiris loqntibz sententias. Sic qui app
hendit auribz canē: sic qui transit. et
impatiens commiscet rixe alterius. Sic no
xius ē qui mittit lanceas et sagittas
in mortē. sic uir qui fraudulent nocet
amico suo: et c fuerit dephensus. dicit.
ludēs feci. Cum defecerit ligna. extigue
tur ignis: et susurrone subtracto. iurgi
a conquiescit. Sic carbones ad prunas.
et ligna ad ignē: sic hō iracund' suscitat
rixas. Vba susurronis qi simplicia: et ipa
puenīūt ad intima uentris. Quomo si
argento sordido ornare uelis uas ficti
le: sic labia tumentia cum pessimo corde
sociata. Labiis suis intelligit inimic': c
in corde tractavit dolos. Qn submisit
uocē suā ne credideris ei: qm. vii. nequicie
sūt in corde illius. Qui opit odiū fraudu
lent: revelabit malicia ei' in consilio. Q
fodit foveā. incidet in eam: et q uoluit
lapidē revertet ad eum. Lingua fallax n
amat ueritatē: et os lubricū opat ruinas.

XX[VII]

Ne glorieris in crastinū: ignorans
qd superventura pariat dies. Laudet te
alienus. et n os tuū: extraneus et n la
bia tua. Grave ē saxum et onerosa est
arena: sz ira stulti utroq gravior. Ira n
hēt miām. nec erūpēs furor: et ipetuz
concitati spūs ferre quis poterit. Melior ē
manifesta correptio: quā amor abs
conditus. Meliora sūt uulnera dilige
tis: quā fraudulenta odientis oscula.
Anima saturata calcabit favū: aīa e
suriens et amarū pdulci sumit. Sicut
avis transmigrās de nido suo: sic uir
qui relinqt locum suū. Unguento et
uariis odoribz delectat cor: et bonis ami
ci consiliis aīa dulcorat. Amicū tuū et a
micū patris tui ne dimiseris: et domū
frīs tui ne ingrediaris in die afflictio
nis tue. Melior ē vicin' iux: quā frater
procul. Stude sapiē fili mi. et letifica
cor meū: ut possis exprobranti rn̄dē
sermonē. Astutus uidēs malū. abscon
ditus ē: parvuli transeūtes sustinuere
dispendia. Tolle uestimētū eius q spo
pondit p extraneo: et p alienis aufer
pignus ab eo. Qui benedicit pximo
suo uoce grandi. de nocte consurgens: male
dicenti similis erit. Tecta pstillantia i
die frigoris. et litigiosa mlr comparantur.
qui retinet eam quasi uentū qui tene
at. et oleum dextere sue evacuet. Fer
rum ferro acuit: et hō exacuit faciem
amici sui. Qui servat ficū comedet fructus
eius: et qui custos ē dnī sui. glorificabitur.
Quomo in aqs resplendēt uultus pspi
cientiū: sic corda hoīum manifesta sūt
prudentibz. Infernus et pditio n reple
buntur: similit et oculi hominū insa
ciabiles. Quomo pbatur i conflatorio ar
gentum. et in fornace aurū: sic pbatur
hō ore laudantis. Cor iniq exquirit ma
la: cor aūt rectū exquirit sciam. Si contu
deris stultū i pila qi tipsanas feriente
desup pilo: n auferet ab eo stulticia ei'.
Diligent agnosce uultū pecoris tui:
tuosq greges considera. Nō eni hēbis iugit
potestatē: sz corona tribuet tibi in ge
neratiōe generationū. Apta sūt prata. et
apparuerūt herbe uirentes: et collecta sūt
fena de montibz. Agni sūt ad uestimētū
tuū: et edi agri pretium. Sufficiat tibi lac
caprar in cibos tuos. in necessaria domus
tue: et ad uictū ancillis tuis.

XXVIII

Fugit impius nemine psequente: iust' aūt qi
leo confidens absq terrore erit. Propt pec
cata terre multi principes ei': et pp hoīs sa
pientiā et hor sciam que dicunt. uita
ducis longior erit. Vir paup calūpnians

Cr alieno

Cr laudantiu

pauper: similis est ymbri uehementi
in quo paratur fames. Qui derelinquunt
legem laudant impium: qui custodiunt
succenduntur contra eum. Viri mali non cogi
tant iudicium: qui autem requirunt dominum, ani
maduertunt omnia. Melior est pauper ambu
lans in simplicitate sua: quam diues pra
uis itineribus. Qui custodit legem, filius
sapiens est: qui autem comessatores pascit,
confundit patrem suum. Qui coaceruat diui
cias usuris et fenore liberali: in pauperes
eas congregat. Qui declinat aures suas
ne audiat legem: oratio eius erit execrabilis.
Qui decipit iustos in uia mala, in interitu
suo corruet: et simplices possidebunt bona
eius. Sapiens sibi uidetur uir diues:
pauper autem prudens scrutabitur eum. In exul
tatione iustorum multa gloria est: regnantibus im
piis ruine hominum. Qui abscondit sce
lera sua, non dirigetur: qui autem confessus fuerit
et reliquerit ea, misericordiam consequetur. Beatus
homo qui semper est pauidus: qui uero mentis
est dure, corruet in malum. Leo rugiens, et ur
sus esuriens: princeps impius super populum
pauperem. Dux indigens prudentia, mul
tos opprimet per calumpniam: qui autem odit
auariciam, longi fient dies eius. Hominem qui
calumpniatur anime sanguinem, si usque ad
lacum fugerit, nemo sustinet. Qui ambulat
simpliciter, saluus erit: qui peruersis ingreditur
uiis, concidet semel. Qui operatur terram suam,
saciabitur panibus: qui sectatur ocium, reple
bitur egestate. Vir fidelis multum laudabitur:
qui autem festinat ditari, non erit innocens.
Qui cognoscit in iudicio faciem, non facit be
ne: iste et pro buccella panis deserit ueri
tatem. Vir qui festinat ditari, et aliis in
uidet, ignorat quod egestas superueniat ei.
Qui corripit hominem, gratiam postea inue
niet apud eum: magis quam ille qui per lin
gue blandimenta decipit. Qui subtrahit
aliquid a patre suo et a matre, et dicit hoc
non est peccatum: particeps homicide est.
Qui se iactat et dilatat, iurgia concitat:
qui uero sperat in domino, sanabitur. Qui confidit
in corde suo, stultus est: qui autem graditur
sapienter, ipse saluabitur. Qui dat pauperi,
non indigebit: qui despicit deprecantem,
sustinebit penuriam. Cum surrexerint
impii, abscondentur homines: cum illi pe
rierint, multiplicabuntur iusti.

XXIX

Viro qui corripientem dura ceruice contemp
nit, repentinus ei superueniet interitus: et
eum sanitas non sequetur. In multipli
catione iustorum letabitur uulgus: cum im
pii sumpserint principatum, gemet populus.
Vir qui amat sapientiam, letificat patrem
suum: qui autem nutrit scorta, perdet substantiam.
Rex iustus erigit terram: uir auarus destru
et eam. Homo qui blandis fictisque ser
monibus loquitur amico suo, rete expan
dit gressibus suis. Peccantem uirum iniqui
inuoluet laqueus: et iustus laudabit
atque gaudebit. Nouit iustus causam pau
perum: impius ignorat scientiam. Homines pe
stilentes dissipant ciuitatem: sapientes
uero auertunt furorem. Vir sapiens si cum
stulto contenderit, siue irascatur, siue rideat,
non inueniet requiem. Viri sanguinum ode
runt simplicem: iusti autem querunt animam eius.
Totum spiritum suum profert stultus: sapiens
differt et reseruat in posterum. Princeps
qui libenter audit uerba mendacii, omnes mini
stros habebit impios. Pauper et creditor
obuiauerunt sibi: utriusque illuminator
est dominus. Rex qui iudicat in ueritate pauperes,
thronus eius in eternum firmabitur. Virga
atque correptio tribuit sapientiam: puer
autem qui dimittitur uoluntati sue, confundit
matrem suam. In multiplicatione impiorum
multiplicabuntur scelera: et ruinas eorum
iusti uidebunt. Erudi filium tuum, et refrige
rabit te: et dabit delicias anime tue. Cum
prophetia defecerit, dissipabitur populus: qui uero
custodit legem, beatus est. Seruus uerbis
non potest erudiri: quia quod dicis intelligit, et
respondere contempnit. Vidisti hominem uelo
cem ad loquendum: stulticia magis speran
da est quam illius correctio. Qui delicate
a pueritia nutrit seruum suum: postea sen
tiet eum contumacem. Vir iracundus prouocat
rixas: et qui ad indignandum facilis est, erit
ad peccata pronior. Superbum sequitur humilitas:
et humilem spiritu suscipiet gloria. Qui cum fure
participat, odit animam suam: adiurantem
audit, et non indicat. Qui timet hominem, cito

Cul' exaltacoe

Cul' ee

corruet: qui sperat in domino sublevabitur.
Multi requirunt faciem principis. et iu
dicium a domino egreditur singulorum. Abhomi
nantur iusti virum impium: et abhomi
nantur impii eos qui in recta sunt via. Ver
bum custodiens filius: extra perditionem e
rit. Verba congregantis: filii vomentis.
Visio quam locutus est vir cum quo est deus:
et qui deo secum morante confortatus ait.
Stultissimus sum virorum: et sapientia hominum
non est mecum. Non didici sapientiam: et novi
sanctorum scientiam. Quis ascendit in celum
atque descendit? Quis continuit spiritum in
manibus suis? Quis colligavit aquas
quasi in vestimento? Quis suscitavit omnes termi
nos terre? Quod nomen est eius? Et quod nomen filii
eius. si nosti? Omnis sermo dei ignitus:
et clipeus est omnibus sperantibus in se. Ne
addas quicquam verbis illius: et arguaris
inveniarisque mendax. Duo rogavi te: ne
deneges michi antequam moriar. Vani
tatem et verba mendacia longe fac a me: men
dicitatem et divicias ne dederis michi: tribue
tantum victum meo necessaria: ne forte sa
ciatus illiciar ad negandum. et dicam. quis
est dominus? et egestate compulsus furer et periu
rem nomen dei mei. Ne accuses servum ad do
minum suum: ne forte maledicat tibi. et cor
ruas. Generatio que patri suo maledicit.
et que matri sue non benedicit. Generatio
que sibi munda videtur: et tamen non est lota a sor
dibus suis. Generatio cuius excelsi sunt oculi in
alta subrecte. Generatio que pro dentibus
gladios habet. et commandit molaribus suis:
ut comedat inopes de terra. et pauperes
ex hominibus. Sanguisuge due sunt filie: dicen
tes. affer affer. Tria sunt insaturabilia:
et quartum quod numquam dicit sufficit. Infernus
et os vulve: et terra que numquam satiatur
aqua. Ignis vero: numquam dicit sufficit. Oculum
qui subsannat patrem. et qui despicit
partum matris sue: effodiant eum corvi de tor
rentibus. et comedant eum filii aquile. Tria
sunt difficilia michi: et quartum penitus ignoro.
Viam aquile in celo. viam colubri super
petram: viam navis in medio mari: et vi
am viri in adolescentia. Talis est et via
mulieris adultere: que comedit. et tergens
os suum dicit: non sum operata malum. Per tria
movetur terra: et quartum quod non potest sustinere.
Per servum cum regnaverit. per stultum cum sa
turatus fuerit cibo: per odiosam mulierem cum
in matrimonium fuerit assumpta: et per an
cillam cum fuerit heres domine sue. Qua
tuor sunt minima terre: et ipsa sunt sapien
tiora sapientibus. Formice populus infirmus:
qui preparat in messe cibum sibi. Lepus
culus plebs invalida. qui collocat in pe
tra cubile suum. Regem locusta non habet: egre
ditur universa per turmas suas. Stellio
manibus nititur: et moratur in edibus regum.
Tria sunt que bene gradiuntur: et quartum quod ince
dit feliciter. Leo fortissimus bestiarum: ad nul
lius pavebit occursum. Gallus succinctus
lumbos: et aries. nec est rex qui resistat
ei. Et qui stultus apparuit: postquam ele
vatus est in sublime. Si enim intellexisses: os
imposuisses manum. Qui autem fortiter premit
ubera ad eliciendum lac. exprimit butirum:
et qui vehementer emungit. elicit san
guinem: et qui provocat iras. producit discor
dias. Verba lamuhelis regis. Visio qua e
rudivit eum mater sua. Quid dilecte mi:
Quid dilecte uteri mei: Quid dilecte votorum
meorum:

XXXI

Ne dederis mulieribus substantiam tuam: et divici
as tuas ad delendos reges. Noli regibus
o lamuhel. noli regibus dare vinum: quia
nullum secretum est ubi regnat ebrietas: ne
forte bibant et obliviscantur iudiciorum: et
mutent causam filiorum pauperis. Date siceram
merentibus: et vinum his qui amaro sunt
animo. Bibant et obliviscantur egestatis sue:
et doloris sui non recordentur amplius. Aperi
os tuum muto: et causis omnium filiorum qui per
transeunt. Aperi os tuum. decerne quod iustum est:
et iudica inopem et pauperem. Mulierem
fortem quis inveniet: Procul. et de ultim
is finibus. pretium eius. Confidit in ea cor
viri sui: et spoliis non indigebit. Reddet
ei bonum et non malum: omnibus diebus vite sue.
Quesivit lanam et linum: et operata est
consilio manuum suarum. Facta est quasi navis
institoris: de longe portans panem suum.
Et de nocte surrexit: deditque predam dome
sticis suis. et cibaria ancillis suis. Consi

Et spargit
l. reguli
l. iundo
Et emungit
Et quam
Et beneficiorum tuorum.

Et uestimentum

uauit agrum et emit eum: de fructu manuum suarum plantauit uineam. Accinxit fortitudine lumbos suos: et roborauit brachium suum. Gustauit et uidit quia bona est negociatio eius: non extinguetur in nocte lucerna eius. Manum suam misit ad fortia: et digiti eius apprehenderunt fusum. Manum suam aperuit inopi: et palmas suas extendit ad pauperem. Non timebit domui sue a frigoribus niuis: omnes enim domestici eius uestiti duplicibus. Stragulatam uestem fecit sibi: byssus et purpura indumentum eius. Nobilis in portis uir eius: quando sederit cum senatoribus terre. Sindonem fecit et uendidit: et cingulum tradidit chananeo. Fortitudo et decor indumentum eius: et ridebit in die nouissimo. Os suum aperuit sapientie: et lex clementie in lingua eius. Considerauit semitas domus sue: et panem ociosa non comedit. Surrexerunt filii eius: et beatissimam predicauerunt: uir eius et laudauit eam. Multe filie congregauerunt diuicias: tu supergressa es uniuersas. Fallax gratia et uana est pulcritudo: mulier timens dominum ipsa laudabitur. Date ei de fructu manuum suarum: et laudent eam in portis opera eius.

Cap. fallax et imago

Incipit prologus Ieronimi in libro ecclesiastes.

Tribus nominibus scriptis uocatum fuisse salomonem scripture manifestissime docent. Pacificum: id est salomonem. et idida. id est dilectum domini. et quod nunc dicitur coeleth. id est ecclesiasten. Ecclesiastes autem greco sermone appellatur: qui cetum id est ecclesiam congreget. quem nos nuncupare possumus concionatorem. eo quod loquitur ad populum: et sermo eius non specialiter ad unum: sed ad uniuersos generaliter dirigitur. Porro pacificus et dilectus domini. ab eo quod in imperio eius pax fuerit. et eum dominus dilexerit. Appellatus est enim et psalmus xliiii. et lxxi. dilecti et pacifici prenotatus titulo. Qui tamen et si ad typum christi et ecclesie pertinentes felicitatem et uires salomonis excedunt. tamen secundum historiam super salomonem conscripti sunt. Itaque iuxta numerum uocabulorum tria uolumina edidit. prouerbia. ecclesiasten. canticum canticorum. In prouerbiis paruulum docens. et quasi de officiis per sententias erudiens. Unde et ad filium eius sermo crebro repetitur. In ecclesiasten uero mature uirum etatis instruens. ne quicquam in mundi rebus putet esse perpetuum. sed caduca et breuia uniuersa. que cernimus. Ad extremum iam consummatum uirum et calcato seculo preparatum. in cantico canticorum sponsi iungit amplexibus. Nisi enim prius reliquerimus uicia. et pompis seculi renunciantes. expeditos nos ad aduentum christi parauerimus: non possumus cantare canticum canticorum. Et hoc diligentius attendendum. quod per tres libros auctores diuersos est titulatus. In prouerbiis enim notatur. parabole salomonis filii dauid regis israel. In ecclesiasten uero uerba ecclesiasten. filii dauid regis ierusalem. Superfluum quippe est hic israel. quod male in grecis et latinis codicibus inuenitur. In cantico autem canticorum nec filius dauid nec rex israel siue ierusalem prescribitur. sed tantum canticum canticorum salomonis. Sicut enim prouerbia rudis institutio ad xii. tribus et ad totum pertinet israel. et sicut contemptus mundi non nisi metropoli conuenit ierusalem: ita canticum canticorum ad eos proprie facit qui tantum superna desiderant. Ad incipientes et proficientes. et patria dignitas. et regni proprii merito indicatur auctoritas. Ad perfectos uero ubi iam timor non erudit discipulos. sed amor: proprium nomen sufficit. et equalis magister est. et nescit se regem que omnia referuntur ad christum. Explicit liber parabole salomonis.

Verba ecclesiastes. Incipit liber ecclesiastes. filii dauid regis ierusalem. Vanitas uanitatum dixit ecclesiastes: uanitas uanitatum. et omnia uanitas. Quid habet amplius homo de uniuerso labore suo quo laborat sub sole? Generatio preterit. et generatio aduenit: terra uero in eternum stat. Oritur sol et occidit. et ad locum suum reuertitur: ibique renascens. gyrat per meridiem: et flectitur

ad aquiloném. lustrans uniúsa in circui
tu pgit sps: et in circulos suos reuertitur.
Omnia flumina intrant in mare: 7 mare
ñ redundat. Ad locú unde exeunt. flumi
na reuertunť: ut iterum fluant. Cuncte
res difficiles: ñ pot eas hõ explicare ser
mone. Nõ saturabitur ocłs uisu: nec
auris impleť auditu. Qd ē qd fuit:
ipm qd futurú ē. Qd ē q factū ē ipsū q
faciendú ē. Nichil sub sole nouum: ñ
ualet quisquā dicē. ecce hec recens est.
Iam ei pcessit in sclis: que fueř añ nos.
Nõ ē priorum memoria: sz nec eorum quem
que postea futura sť. erit recordatio ap
eos qui futuri sť in nouissimo. Ego ec
clastes fui rex isrł' in iłrłm: 7 pposui in
aïo mo querere. et inuestigare sapiēť.
d oïbz que fiuť sub sole. Hanc occupa
tioém pessimā dedit deus filiis homi
nū: ut occuparent in ea. Vidi cūcta q̄ fi
unt sub sole: et ecce uniúsa uanitas.
et afflictio sps. Puersi difficile corrigū
tur: 7 stultorū infinitus ē nūs. Locutus
sum in corde meo: dicēs. Ecce magnus
effectus sum. et pcessi sapia oẽs qui fu
erť añ me in iłrłm: et mens mea ꝯtep
lata ē mlta sapienť. et didici. Dediq3
cor meū ut sciřē prudentiā atq3 doctri
nam: erroresq3 et stulticiā. Et agnoui
q in hiis quoq3 labor eēt et afflictio
spiritus: eo q in mlta sapia mlta sit i
dignatio: 7 qui addidit sciām. addit
et dolořē.

Dixi ergo in corde meo. Vadā et affluā
deliciis: 7 fruar bonis. Et uidi q hoc
quoq3 eēt uaňtas. Risum reputaui erro
rem: et gaudio dixi. Quid frustř deciperis?
Cogitaui in corde meo. abstrahē a uino
carnē meā. ut aïmū meū transferřē
ad sapiām. deuitarēq3 stultitiā: doñec
uidērem qd eēt utile filiis hoïum: quo
facto opus ē sub sole. nūo dierum uite
sue. Magnificaui opa mea. Edificaui
michi domos. plantaui uineas: feci
ortos 7 pomaria: 7 ꝯseui ea cūcti gnīs
arboribz. Et extruxi michi piscinas
aq̃rum. ut irrigarem siluam lignorum
gminantiū. Possedi suos et ācillas.
multāq3 familiā hūi: armēta quoq3 7
magnos ouium greges: ulť oms qui
fuerunt añ me in iłrłm. Coaceruaui m
argentū et aurū: et substās regū. et pui
ciarum. feci michi cantores et cantatrices.
et delicias filiorum hoïum: scyphos et ur
ceolos in ministerio ad uina fundenda.
Et supgssus sum opibz: oẽs qui fuerūt
añ me in iłrłm. Sapiā quoq3 pseuera
uit mecū. Et oïa que desidauerť oculi
mei ñ negaui eis: nec phibui cor meū
quin omi uoluptate frueret: et oblec
taret se in hiis que parauerā. Et hanc
taxi ptē meā: si uterer labore meo.
Cumq3 me ꝯuertissem ad uniúsa opa
que fecerť manus mee. et ad labores i
quibz frustř sudauerā: uidi in oïbz uaň
taťe et afflictioēm animi. et nichil per
manē sub sole. Transiui ad ꝯtēplādā
sapiām: erroresq3 et stulticiā. Qd est
inquā hõ. ut sequi possit regē factorem
suum? Et uidi q tm pcedēt sapia stul
ticiā: q̄ntū differt lux a tenebris. Sapi
entis ocłi in capite eius: stultus in tenebris
ambłāt. Et didici: qd unus utriusq3
eēt interitus. Et dixi in corde mō. Si unus
et stulti et meus. occasus erit: qd michi
prodest q maiorē sapiē dedi opam?
Locutusq3 cum mēte mea: aïaduerti q
hoc quoq3 eēt uaňtas. Nõ eñ erit memo
ria sapientis similiť ut stulti i ppetuū:
et futura tpra. obliuione cūcta parťē
oprient. Moritur doctus similiť ut in
doctus. Et idcirco teduit me uite mee.
uidentē mala uniúsa eē sub sole: et
cūcta uaňtatē et afflictionē sps. Rur
sum detestatus sum oēm industriam
meā. q sub sole studiosissime labora
ui: habiturus heredē post me. quem
ignoro utrum sapiens an stultus fu
turus sit: 7 dñabitur i laboribz meis.
quibz desudaui et sollicitus fui. Et ē
quicq̃ tam uanum? Vn cessaui: 7 ren
unciauitq3 cor meū ulť laborare sb
sole. Nā cum alš laboret i sapiā et doc
trina 7 sollicitudiē: 7 hoïe otioso q̃sita
dimittit. Et hoc ergo. uaňtas: 7 magnū
malū. Qd eñ pderit hoï de uniúso

labore suo. et afflictione spiritus qua sub sole
cruciatus est? Cuncti dies eius doloribus
et erumpnis pleni sunt. nec per noctem mente
requiescit. Et hoc nonne vanitas est? Nonne
melius est comedere et bibere. et ostendere
anime sue bona de laboribus suis? Et hoc de
manu dei est. Quis ita devorabit et deliciis
affluet ut ego? Homini bono in conspectu
suo: dedit deus sapientiam et scientiam et leti-
ciam. Peccatori autem dedit afflictionem

vel intelligentiam

et curam superfluam: ut addat et congreget.
et tradat ei qui placuit deo. Sed et hoc
vanitas: et cassa sollicitudo mentis.

III

Omnia tempus habent: et suis spaciis transeunt
universa sub sole. Tempus nascendi: et tempus
moriendi. Tempus plantandi: et tempus
evellendi quod plantatum est. Tempus occiden-
di: et tempus sanandi. Tempus destruendi: et
tempus edificandi. Tempus flendi: et tempus riden-
di. Tempus plangendi: et tempus saltandi. Tem-
pus spargendi lapides: et tempus colligen-
di. Tempus amplexandi: et tempus longe fieri
ab amplexibus. Tempus acquirendi: et
tempus perdendi. Tempus custodiendi: et tempus
abiciendi. Tempus scindendi: et tempus con-
suendi. Tempus tacendi: et tempus loquendi.
Tempus dilectionis: et tempus odii. Tempus belli:
et tempus pacis. Quid habet amplius homo de labore
suo? Vidi afflictionem quam dedit deus filiis
hominum: ut distendantur in ea. Cuncta fecit
bona in tempore suo: et mundum tradidit disputa-
tioni eorum: ut non inveniat homo opus quod operatus est

vel dispositionem

deus ab initio usque ad finem. Et cognovi quod non
esset melius nisi letari, et facere bene in vi-

vel bona

ta sua. Omnis enim homo qui comedit et bibit.
et videt bonum de labore suo: hoc donum dei
est. Didici quod omnia opera que fecit deus perseve-
rent in eternum. Non possumus eis quicquam
addere nec auferre: que fecit deus ut timeatur.
Quod factum est ipsum permanet: que futu-
ra sunt iam fuerunt: et deus instaurat quod ab-
iit. Vidi sub sole in loco iudicii impietatem:
et in loco iusticie iniquitatem. Et dixi in cor-
de meo. Iustum et impium iudicabit dominus:
et tempus omnis rei tunc erit. Dixi in corde meo
de filiis hominum: ut probaret eos deus: et
ostenderet similes esse bestiis. Idcirco unus
interitus est hominis et iumentorum: et equa utrius-
que conditio. Sicut moritur homo: sic et illa
moriuntur. Similiter spirant omnia: et nichil
habet homo iumento amplius. Cuncta subiacent
vanitati: et omnia pergunt ad unum locum. De
terra facta sunt: et in terram pariter revertuntur. Quis
novit si spiritus filiorum adam ascendat sursum.
et si spiritus iumentorum descendat deorsum? Et
deprehendi nichil esse melius. quam letari hominem
in opere suo: et hanc esse partem illius. Quis
enim eum adducet: ut post se futura cogno-
scat?

Verti me ad alia: et vidi calumpnias que
sub sole geruntur. et lacrimas innocen-
tium. et consolatorem neminem: nec posse
resistere eorum violentie. cunctorum auxili-
o destitutos. Et laudavi magis mortu-
os quam viventes: et feliciorem utroque i-
udicavi. qui necdum natus est nec vi-
dit mala que sub sole fiunt. Rursus
contemplatus sum omnes labores hominum: et in-
dustrias animadverti patere invidie proximi. Et
in hoc ergo vanitas: et cura superflua est. Stul-
tus complicat manus suas: et comedit carnes
suas dicens. Melior est pugillus cum requie:
quam plena utraque manus cum labore et af-
flictione animi. Considerans semper et aliam vani-
tatem sub sole. Unus est: et secundum non habet. non filium
non fratrem. et tamen laborare non cessat: nec sa-
ciantur oculi eius divitiis: nec recogitat
dicens. Cui laboro et fraudo animam meam
bonis? In hoc quoque est vanitas: et afflictio
pessima. Melius est ergo duos simul esse quam
unum. Habent enim emolumentum societatis
sue. Si unus ceciderit: ab altero fulcietur. Ve
soli: quia cum ceciderit non habet sublevantem se. Et si
dormierint duo: fovebuntur mutuo. Unus
quomodo calefiet? Et si quispiam prevaluerit
contra unum: duo resistunt ei. Funiculus
triplex difficile rumpitur. Melior est pu-
er pauper et sapiens. rege sene et stulto: qui
nescit providere in posterum. quod de carcere
catenisque interdum quis egreditur ad
regnum: et alius natus in regno inopia
consumatur. Vidi cunctos viventes qui
ambulant sub sole: cum adolescente secundo.
qui consurget pro eo. Infinitus numerus est populi omnium
qui fuerunt ante eum: et qui postea futu-
ri sunt non letabuntur in eo. Sed et hoc vanitas

tas: et afflictio spiritus. Custodi pedem tuum
ingrediens domum dei: et appropinqua ut
audias. Multo enim melior est obedien-
tia: quam stultorum victime. qui nesciunt
quid faciant mali.

Ne temere quid loquaris: nec cor tuum sit ve-
lox ad proferendum sermonem coram deo. Deus
enim in celo et tu super terram: idcirco sint
pauci sermones tui. Multas curas se-
quuntur sompnia: et in multis sermonibus
invenietur stulticia. Si quid vovisti deo: ne
moreris reddere. Displicet enim ei: infidelis
et stulta promissio. Sed quecumque voveris
redde. Multoque melius est non vovere: quam post
votum promissa non reddere. Ne dederis os tu-
um. ut peccare facias carnem tuam: neque dicas
coram angelo. non est providentia: ne forte ira-
tus deus super sermones tuos. dissipet cuncta
opera manuum tuarum. Ubi multa sunt sompnia.
plurime vanitates: et sermones innumeri.
Tu vero deum time. Si videris calumpnias ege-
norum. et violenta iudicia. et subverti ius-
ticiam in provincia. non mireris super hoc negotio:
quia excelso excelsior alius est: et super hos quo-
que eminentiores sunt alii. et insuper universe
terre rex imperat servienti. Avarus non implebi-
tur pecunia: et qui amat divicias. fructus
non capiet ex eis. Et hoc ergo vanitas. Ubi mul-
te sunt opes: multi et qui comedent eas. Et
quid prodest possessori. nisi quod cernit divicias
oculis suis. Dulcis est sompnus operanti:
sive parum sive multum comedat. Saturitas
autem divitis: non sinit eum dormire. Est et alia
infirmitas pessima: quam vidi sub sole.
Divitie conservate in malum domini sui. Pereunt
enim in afflictione pessima. Generavit fili-
um qui in summa egestate erit. Sicut egressus est
nudus de utero matris sue. sic revertetur. et
nichil auferet secum de labore suo. Mise-
rabilis prorsus infirmitas. Quomodo venit:
sic revertetur. Quid ergo prodest ei. quod labo-
ravit in ventum? Cunctis diebus vite sue
comedit in tenebris et in curis multis. et
in erumpna atque tristitia. Hoc itaque mihi
visum est bonum ut comedat quis et bibat. et
fruatur leticia ex labore suo. quo labora-
vit ipse sub sole. numero dierum vite sue. quos
dedit ei deus: et hec est pars illius. Et omni
homini cui dedit deus divicias atque
substantias. potestatemque ei tribuit ut
comedat ex eis et fruatur parte sua. et letetur
de labore suo: hoc est donum dei. Non enim
satis recordabitur dierum vite sue: eo quod deus
occupet deliciis cor eius.

VI

Est et aliud malum quod vidi sub sole: et quidem
frequens apud homines. Vir cui dedit deus
divicias et substantiam et honorem. et nichil deest
anime eius ex omnibus que desiderat: nec tribuit
ei potestatem deus ut comedat ex eo: sed homo ex-
traneus vorabit illud. Hoc vanitas et ma-
gna miseria est. Si genuerit quispiam centum li-
beros. et vixerit multos annos. et plures
dies etatis habuerit: et anima illius non utatur
bonis substantie sue. sepulturaque careat: de
hoc ego pronuntio quod melior illo sit abor-
tivus. frustra enim venit et pergit ad te-
nebras: et oblivione delebitur nomen eius.
Non vidit solem. neque cognovit distan-
ciam boni et mali. Etiam si duobus mil-
ibus annis vixerit. et non fuerit perfruitus bonis:
nonne ad unum locum properant omnia? Omnis
labor hominis in ore eius: sed anima illius non imple-
bitur bonis. Quid habet amplius ab stulto sa-
piens. et quid pauper. nisi ut pergat illuc ubi
est vita? Melius est videre quod cupias: quam
desiderare quod nescias. Sed et hoc vanitas est:
et presumptio spiritus. Qui futurus est iam voca-
tum est nomen eius: et scitur quod homo sit. et non
possit contra fortiorem se in iudicio contendere.
Verba sunt plurima: multaque in disputando
habentia vanitatem.

VII

Quid necesse est homini maiora se querere. cum
ignoret quid conducat sibi in vita sua. numero
dierum peregrinationis sue. et tempore quo velut
umbra preterit? Aut quis ei poterit indica-
re quid post eum futurum sub sole sit? Me-
lius est nomen bonum. quam unguenta preciosa:
et dies mortis die nativitatis. Melius
est ire ad domum luctus: quam ad domum con-
vivii. In illa enim finis cunctorum amonetur
hominum: et vivens cogitat quid futurum
sit. Melior est ira risu. quia per tristitiam vultus
corrigitur animus delinquentis. Cor sa-
pientium. ubi tristitia est: et cor stulto-
rum ubi leticia. Melius est a sapiente cor-
ripi. quam stultorum adulatione decipi: quia sicut

c. sue

c. fiat

c. fuit

c. rum

cut sonitus spinarum ardentium sub olla.
sic risus stulti. Sed et hoc vanitas. Calum-
nia conturbat sapientem: et perdet robur cor-
dis illius. Melior est finis orationis: quam
principium. Melior est patiens arrogante. Ne
sis velox ad irascendum: quia ira in sinu stul-
ti requiescit. Ne dicas. Quid putas causae
est. quod priora tempora meliora fuere. quam nunc sunt.
Stulta est enim huiuscemodi interrogatio.
Utilior est sapientia cum divitiis: et magis
prodest videntibus solem. Sicut enim protegit sa-
pientia: sic protegit pecunia. Hoc autem
plus habet eruditio et sapientia: quod vitam trib-
uunt possessori suo. Considera opera dei quod
nemo possit corrigere quem ille despexerit. In
die bona fruere bonis: et malam diem praecave.
Sicut enim hanc. sic et illam fecit deus: ut non in-
veniat homo contra eum iustas querimonias.
Haec quoque vidi in diebus vanitatis meae.
Iustus perit in sua iustitia: et impius multo
vivit tempore in sua malitia. Noli esse iustus
multum. neque plus sapias quam necesse est:
ne obstupescas. Ne impie agas multum:
et noli esse stultus: ne moriaris in tempore non
tuo. Bonum est te sustentare iustum: sed
et ab illo ne subtrahas manum tuam: quia
qui timet deum. nichil negligit. Sapientia con-
fortavit sapientem: super .x. principes ci-
vitatis. Non est enim homo iustus in terra:
qui faciat bonum et non peccet. Sed et cunctis
sermonibus qui dicuntur: ne accommodes
cor tuum: ne forte audias servum tuum ma-
ledicentem tibi. Scit enim conscientia tua: quia et tu
crebro maledixisti aliis. Cuncta tempt-
tavi in sapientia. Dixi. sapiens efficiar: et ip-
sa longius recessit a me. multo magis quam
erat. Et alta profunditas: quis inveniet
eam? Lustravi universa animo meo. ut sci-
rem et considerarem et quaererem sapientiam
et rationem: et ut cognoscerem impietatem
stulti. et errorem imprudentium. Et inveni
amariorem morte mulierem: quae laqueus
venatorum est. et sagena cor eius. vincula sunt
manus illius. Qui placet deo effugiet eam:
qui autem peccator est. capietur ab illa. Ecce hoc
inveni. dixit ecclesiastes. unum ad alterum: ut
invenirem rationem quam adhuc quaerit anima
mea. et non inveni. Virum de mille unum

repperi: mulierem ex omnibus non inveni. Solum-
modo hoc inveni: quod fecerit deus hominem
rectum. et ipse se infinitis miscuerit quae-
stionibus. Quis talis ut sapiens est? Et quis
novit solutionem verbi?

VIII

Sapientia hominis lucet in vultu eius: et poten-
tissimus faciem illius commutabit. Ego os
regis observo. et praecepta iuramenti dei. Ne
festines recedere a facie eius: neque permaneas
in opere malo: quia omne quod voluerit faciet: et sermo
illius potestate plenus est: nec dicere ei quisquam
potest quare ita facis. Qui custodit praeceptum:
non experietur quicquam mali. Tempus et responsionem:
cor sapientis intelligit. Omni ~~regno~~ ne-
gotio tempus est. et opportunitas: et multa
hominis afflictio: quia ignorat praeterita.
et futura nullo scire potest nuntio. Non est in ho-
minis dicione prohibere spiritum: nec habet po-
testatem in die mortis: nec sinitur quiescere
ingruente bello: neque salvabit impietas
impium. Omnia haec consideravi: et dedi cor me-
um in cunctis operibus quae fiunt sub sole.
Interdum dominatur homo homini in malum su-
um. Vidi impios sepultos. qui etiam cum
adhuc viverent in loco sancto erant: et lauda-
bantur in civitate. quasi iustorum operum. Sed et
hoc vanitas est. Etenim quia non profertur cito contra ma-
los sententia: absque ullo timore filii ho-
minum perpetrant mala. At tamen peccator ex eo quod
centies facit malum. et per patientiam suste-
tatur: ego cognovi quod erit bonum timentibus
deum. qui verentur faciem eius. Non sit
bonum impio. nec prolongentur dies eius:
sed quasi umbra transeant. qui non timent fa-
ciem dei. Est et alia vanitas: quae fit super
terram. Sunt iusti quibus mala proveniunt:
quasi opera egerint impiorum. Et sunt impii qui
ita securi sunt quasi iustorum facta habeant. Sed et hoc
vanissimum iudico. Laudavi igitur laetitiam.
quod non esset homini bonum sub sole. nisi quod
comederet et biberet atque gauderet: et hoc
solum secum auferret de labore suo: in
diebus vitae quos ei dedit deus sub sole.
Et apposui cor meum ut scirem sapientiam:
et intelligerem distentionem quae versatur
in terra. Est homo qui diebus et noctibus som-
num oculis non capit. Et intellexi quod omnium
operum dei nullam possit homo invenire rati-

omnium eorum que fiunt sub sole. Et quanto plus laboraverit ad querendum: tanto minus inveniet. Etiam si dixerit sapiens se nosse: non poterit repperire. Omnia hec tractavi in corde meo: ut curiose intelligerem.

IX Sunt iusti atque sapientes: et opera eorum in manu dei. Et tamen nescit homo utrum amore an odio dignus sit: sed omnia in futurum servantur incerta: eo quod universa eque eveniant iusto et impio, bono et malo, mundo et inmundo, immolanti victimas et sacrificia contempnenti. Sicut bonus sic et peccator: ut periurus ita et ille qui verum deierat. Hoc est pessimum inter omnia que sub sole fiunt: quia eadem cunctis eveniunt. Unde et corda filiorum hominum implentur malicia et contemptu in vita sua: et post hec ad inferos deducentur. Nemo est qui semper vivat: et qui huius rei habeat fiduciam. Melior est canis vivus: leone mortuo. Viventes enim sciunt se esse morituros: mortui vero nichil noverunt amplius: nec habent ultra mercedem: quia oblivioni tradita est memoria eorum. Amor quoque et odium et invidie simul perierunt: nec habent partem in hoc seculo: et in opere quod sub sole geritur. Vade ergo et comede in leticia panem tuum: et bibe cum gaudio vinum tuum: quia deo placent opera tua. Omni tempore sint vestimenta tua candida: et oleum de capite tuo non deficiat. Perfruere vita cum uxore quam diligis: cunctis diebus vite instabilitatis tue. qui dati sunt tibi sub sole: omni tempore vanitatis tue. Hec est enim pars in vita: et in labore tuo quo laboras sub sole. Quodcumque potest facere manus tua: instanter operare: quia nec opus nec ratio nec sciencia nec sapientia erit apud inferos, quo tu properas. Verti me ad aliud: vidique sub sole nec velocium esse cursum. nec fortium bellum. nec sapientium panem. nec doctorum divicias. nec artificum gratiam: sed tempus casumque in omnibus. Nescit homo finem suum: sed sicut pisces capiuntur hamo. et sicut aves comprehenduntur laqueo: sic capiuntur homines tempore malo. cum eis extemplo supervenerit. Hanc quoque vidi sub sub sole sapientiam: et probavi maximam. Civitas parva: et pauci in ea viri. Venit contra eam rex magnus et vallavit eam. extruxitque municiones per girum: et perfecta est obsidio. Inventusque in ea vir pauper et sapiens. liberavit urbem per sapientiam suam: et nullus deinceps recordatus est hominis illius pauperis. Et dicebam ego meliorem esse sapientiam fortitudine. Quomodo ergo sapientia pauperis contempta est. et verba eius non sunt audita? Verba sapientium audiuntur in silencio: plus quam clamor principis inter stultos. Melior est sapientia: quam arma bellica. Et qui in uno peccaverit: multa bona perdet.

X

Muscae morientes: perdunt suavitatem unguenti. Preciosior est sapientia. parvaque gloria: ad tempus stulticia. Cor sapientis in dextera eius: et cor stulti in sinistra illius. Sed et in via stultus ambulans: cum ipse insipiens sit. omnes stultos estimat. Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te. locum tuum ne dimiseris: quia curatio cessare faciet peccata maxima. Est et malum quod vidi sub sole: quasi per errorem egrediens a facie principis: positum stultum in dignitate sublimi: et divites sedere deorsum. Vidi servos in equis: et principes ambulantes quasi servos super terram. Qui fodit foveam incidet in eam: et qui dissipat sepem. mordebit eum coluber. Qui transfert lapides. affligetur in eis: et qui scindit ligna vulnerabitur ab eis. Si retusum fuerit ferrum. et hoc non ut prius. sed hebetatum fuerit. multo labore exacuetur: et post industriam sequitur sapientia. Si mordeat serpens in silencio: nichil eo minus habet qui occulte detrahit. Verba oris sapientis gratia: et labia insipientis precipitabunt eum. Inicium verborum eius stulticia: et novissimum oris illius error pessimus. Stultus verba multiplicat. Ignorat homo quid ante se fuerit: et quid post futurum est quis illi poterit indicare? Labor stultorum affliget eos: qui nesciunt in urbem pergere. Ve tibi terra. cuius rex puer est: et cuius principes mane comedunt. Beata terra cuius rex nobilis est: et cuius principes vescuntur in tempore suo ad reficiendum. et non ad luxuriam. In pigriciis humiliabitur contignatio: et in infirmitate manuum perstillabit domus. In risu faciunt panem et vinum: ut epulentur bibentes. Et pecunie obediunt omnia. In cogitatione tua regi ne

Cut q°

detrahas et in secreto cubiculi tui ne maledixeris diviti. quia et aves celi portabunt vocem tuam. et qui habet pennas annuntiabit sententiam.

XI

Mitte panem tuum super transeuntes aquas. quia post multa tempora invenies illum. Da partem septem. nec non et octo: quia ignoras quid futurum sit mali super terram. Si replete fuerint nubes: ymbrem super terram effundent. Si ceciderit lignum ad austrum. aut ad aquilonem: in quocumque loco ceciderit. ibi erit. Qui observat ventum. non seminat: et qui considerat nubes. numquam metet. Quomodo ignoras que sit via spiritus. et qua ratione compingantur ossa in ventre pregnantis: sic nescis opera dei qui fabricator est omnium. Mane semina semen tuum. et vespere ne cesset manus tua: quia nescis quid magis oriatur hoc aut illud: et si utrumque simul melius erit. Dulce lumen: et delectabile est oculis videre solem. Si annis multis vixerit homo. et in his omnibus letatus fuerit. meminisse debet tenebrosi temporis. et dierum multorum: qui cum venerint. vanitatis arguentur preterita. Letare ergo iuvenis in adolescentia tua. et in bono sit cor tuum in diebus iuventutis tue. et ambula in viis cordis tui. et in intuitu oculorum tuorum: et scito quod pro omnibus his adducet te deus in iudicium. Aufer iram a corde tuo. et amove maliciam a carne tua. Adolescentia enim et voluptas vana sunt.

ł erit.

ł arguuntur

XII

Memento creatoris tui in diebus iuventutis tue: antequam veniat tempus afflictionis. et appropinquent anni de quibus dicas. non michi placent: antequam tenebrescat sol et lumen et luna et stelle: et revertantur nubes post pluviam. Quando commovebuntur custodes domus. et nutabunt viri fortissimi. et ociose erunt molentes in minuto numero. et tenebrescent videntes per foramina. et claudent ostia in platea in humilitate vocis molentis. et consurgent ad vocem volucris: et obsurdescent omnes filie carminis. Excelsa quoque timebunt: et formidabunt in via. florebit amigdalum. impinguabitur locusta. et dissipabitur capparis: quoniam ibit homo in domum eternitatis sue. et circuibunt in platea plangentes. Antequam rumpatur funis argenteus. et recurrat vitta aurea. et conteratur ydria super fontem. et confringatur rota super cisternam. et revertatur pulvis in terram suam unde erat. et spiritus redeat ad dominum qui dedit illum. Vanitas vanitatum dixit ecclesiastes: et omnia vanitas. Cumque esset sapientissimus ecclesiastes. docuit populum. et enarravit que fecerat: et investigans composuit parabolas multas. Quesivit verba utilia: et conscripsit sermones rectissimos. ac veritate plenos. Verba sapientum sicut stimuli: et quasi clavi in altum defixi: que per magistrorum consilium data sunt a pastore uno. His amplius fili mi ne requiras. Faciendi plures libros. nullus est finis: frequensque meditatio. carnis est afflictio. Finem loquendi pariter omnes audiamus. Deum time. et mandata eius observa: hoc est enim omnis homo. Cuncta que fiunt adducet deus in iudicium. pro omni errato: sive bonum sive malum sit.

ł molentes.

Vox ecclesie ad christum.

Osculetur me osculo oris sui. Quia meliora sunt ubera tua vino: fragrantia unguentis optimis. Oleum effusum nomen tuum: ideo adolescentule dilexerunt te. Trahe me post te: curremus in odore unguentorum tuorum. Adolescentulis sponsa narrat de sponso. Introduxit me rex in cellaria sua. sponsa narrat adolescentibus david. Exultabimus et letabimur in te: memores uberum tuorum super vinum. Recti diligunt te. Adolescentulis sponsa clamat nomen sponsi. Vox synagoge. Nigra sum sed formosa filie ierusalem: sicut tabernacula cedar: sicut pelles salomonis. Nolite me considerare quod fusca sim: quia decoloravit me sol. Filii matris mee pugnaverunt contra me. Posuerunt me custodem in vineis: vineam meam non custodivi. Vox ecclesie ad sponsum. Indica michi quem diligit anima mea: ubi pascas. ubi cubes in meridie: ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum. Vox christi. Si ignoras te o pulcherrima inter mulieres: egredere et abi post vestigia gregum tuorum: et pasce edos tuos iuxta tabernacula pastorum. Equitatui meo in curribus pharaonis assimilavi te amica mea. Vox adolescentule ad sponsum. Pulchre sunt gene tue sicut turturis: collum tuum sicut monilia. Vox ad amicam. Murenulas au

reas faciem tibi: uermiculatas argento. Vox ecclesie. Dum esset rex in accubitu suo: nardus mea dedit odorem suum. Fasciculus mirre dilectus meus michi: inter ubera mea commorabitur. Botrus cypri dilectus meus michi in uineis engaddi. Vox xpi. Ecce tu pulchra es amica mea. ecce tu pulchra: oculi tui columbarum. Vox ecclesie. Ecce tu pulcher es dilecte mi: et decorus. Lectulus noster floridus. Tigna domorum nostrarum cedrina: laquearia nostra cypressina. Vox xpi.

Ego flos campi: et lilium conuallium. Sicut lilium inter spinas: sic amica mea inter filias. Vox ecclesie. Sicut malus inter ligna siluarum: sic dilectus meus inter filios. Sub umbra illius quem desideraueram sedi: et fructus eius dulcis gutturi meo. Introduxit me rex in cellam uinariam: ordinauit in me caritatem. Fulcite me floribus, stipate me malis: quia amore langueo. Leua eius sub capite meo: et dextera illius amplexabitur me. Vox xpi. Adiuro uos filie ierusalem per capreas ceruosque camporum: ne suscitetis neque euigilare faciatis dilectam: donec ipsa uelit. Vox ecclesie. Vox dilecti mei. Ecce iste uenit saliens in montibus: transiliens colles. Similis est dilectus meus capree hinnuloque ceruorum. En ipse stat post parietem nostrum. respiciens per fenestras: prospiciens per cancellos. En dilectus meus loquitur michi. Vox xpi. Surge propera amica mea. columba mea. formosa mea: et ueni. Iam enim hyemps transiit: hymber abiit et recessit. Flores apparuerunt in terra nostra: tempus putationis aduenit. Vox turturis audita est in terra nostra. Ficus protulit grossos suos: uinee florentes dederunt odorem suum. Vox xpi. Surge propera amica mea. speciosa mea. et ueni: columba mea in foraminibus petre, in cauerna macerie. Ostende michi faciem tuam, sonet uox tua in auribus meis. Vox enim tua dulcis: et facies tua decora. Vox ad uersus hereses. Capite nobis uulpes paruulas que demoliuntur uineas: nam uinea nostra floruit. Vox ecclesie. Dilectus meus michi et ego illi: qui pascitur inter lilia: donec aspiret dies. et inclinentur umbre. Reuertere: similis esto dilecte mi. capree hinnuloque ceruorum: super montes bethel. Vox ecclesie electe de gentibus.

In lectulo meo per noctes quesiui quem diligit anima mea. Quesiui illum: et non inueni. Surgam et circuibo ciuitatem: per uicos et plateas, queram quem diligit anima mea. Quesiui illum: et non inueni. Inuenerunt me uigiles: qui custodiunt ciuitatem. Ecclesia de xpo dicit. Num quem diligit anima mea uidistis? Paululum cum pertransissem eos: inueni quem diligit anima mea. Tenui eum nec dimittam: donec introducam illum in domum matris mee. et in cubiculum genitricis mee. Vox xpi. Adiuro uos filie ierusalem per capreas ceruosque camporum: ne suscitetis neque euigilare faciatis dilectam: donec ipsa uelit. Synagoga de ecclesia. Que est ista que ascendit per desertum: sicut uirgula fumi ex aromatibus mirre et thuris. et uniuersi pulueris pigmentarii. Vox ecclesie. En lectulum salomonis lx. fortes ambiunt ex fortissimis israel: omnes tenentes gladios. et ad bella doctissimi. Uniuscuiusque ensis super femur suum propter timores nocturnos. De xpo dicit. Ferculum fecit sibi rex salomon de lignis libani: columpnas eius fecit argenteas: reclinatorium aureum: ascensum purpureum: media caritate constrauit propter filias ierusalem. Vox ecclesie de xpo. Egredimini et uidete filie syon regem salomonem in diademate quo coronauit eum mater sua: in die desponsationis illius. et in die leticie cordis eius. Vox xpi ad ecclesiam.

IIII

Quam pulchra es amica mea. quam pulchra es. oculi tui columbarum: absque eo quod intrinsecus latet. Capilli tui sicut greges caprarum: que ascenderunt de monte galaad. Dentes tui sicut greges tonsarum: que ascenderunt de lauacro. Omnes gemellis fetibus: et sterilis non est inter eas. Sicut uitta coccinea labia tua: et eloquium tuum dulce. Sicut fragmen mali punici. ita gene tue: absque eo quod intrinsecus latet. Sicut turris dauid collum tuum: que edificata est cum propugnaculis. Mille clipei pendent ex ea: omnis armatura fortium. Duo ubera tua: sicut duo hinnuli capree gemelli: qui pascuntur in liliis. donec aspiret dies. et inclinentur umbre. Sponsus de sponsa dicit. Uadam ad montem mirre: et ad collem thuris. Sponsus ad sponsam. Tota pulchra es amica mea: et macula non est in te. Veni de libano sponsa mea: ueni de libano. ueni. Coronaberis de capite amana, de uertice sanir et hermon: de cubilibus leonum. de

de montibus pardorum. Vulnerasti cor meum soror mea sponsa: vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum. et in uno crine colli tui. Quam pulcre sunt mamme tue: soror mea sponsa. Pulcriora sunt ubera tua vino: et odor unguentorum tuorum super omnia aromata. Favus distillans labia tua sponsa: mel et lac sub lingua tua: et odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris. Ortus conclusus soror mea sponsa: ortus conclusus. fons signatus. Emissiones tue. paradisus malorum punicorum: cum pomorum fructibus. Cipri cum nardo. nardus et crocus: fistula et cinnamomum cum universis lignis libani: mirra et aloe. cum omnibus primis unguentis. fons ortorum. puteus aquarum viventium: que fluunt impetu de libano. **Vox ecclesie spiritui sancto tribuit.** Surge aquilo et veni auster: perfla ortum meum. et fluant aromata illius. **Ecclesia de Christo dicit.**

V

Veniat dilectus meus in ortum suum: ut comedat fructum pomorum suorum. **Christus dicit ad ecclesiam.** Veni in ortum meum soror mea sponsa mea: messui mirram meam cum aromatibus meis. Comedi favum cum melle meo: bibi vinum meum cum lacte meo. **Christus ad apostolos dicit.** Comedite amici et bibite: et inebriamini carissimi. **Vox ecclesie.** Ego dormio: et cor meum vigilat. **Ecclesia dicit.** Vox dilecti mei pulsantis. Aperi michi soror mea amica mea. columba mea. immaculata mea: quia caput meum plenum est rore. et cincinni mei guttis noctium. **Sponsa ad semetipsam.** Expoliavi me tunica mea: quomodo induar illa? Lavi pedes meos: quomodo inquinabo illos? **Vox ecclesie de Christo.** Dilectus meus misit manum suam per foramen: et venter meus ~~misit~~ intremuit ad tactum eius. Surrexi ut aperirem dilecto meo. Manus mee distillaverunt mirram: et digiti mei pleni mirra probatissima. Pessulum ostii mei aperui dilecto meo: at ille declinaverat atque transierat. Anima mea liquefacta est: ut dilectus locutus est. Quesivi: et non inveni illum. Vocavi: et non respondit michi. Invenerunt me custodes: qui circueunt civitatem. Percusserunt me et vulneraverunt me: tulerunt pallium meum custodes murorum. Adiuro vos filie Iherusalem: si inveneritis dilectum meum: ut annuncietis ei. quia amore langueo. **Vox synagoge.** Qualis est dilectus tuus ex dilecto. o pulcherrima mulierum: Qualis est dilectus tuus ex dilecto. quia sic adiurasti nos? **Vox ecclesie de Christo.** Dilectus meus candidus et rubicundus: electus ex milibus. Caput eius aurum optimum. Come eius sicut elate palmarum: nigre quasi corvus. Oculi eius sicut columbe super rivulos aquarum. que lacte sunt lote. et resident iuxta fluenta plenissima. Gene eius sicut areole aromatum: consite a pigmentariis. Labia eius lilia distillantia mirram primam. Manus illius tornatiles. auree plene iacinctis. Venter eius eburneus: distinctus saphiris. Crura illius columpne marmoree: que fundate sunt super bases aureas. Species eius ut libani: electus ut cedri. Guttur illius suavissimum: et totus desiderabilis. Talis est dilectus meus. et iste est amicus meus. filie Iherusalem. **Vox synagoge ad ecclesiam.**

Quo abiit dilectus tuus. o pulcherrima mulierum? Quo declinavit dilectus tuus. et queremus eum tecum? **Vox ecclesie.** Dilectus meus descendit in ortum suum. ad areolam aromatis: ut ibi pascatur in ortis. et lilia colligat. Ego dilecto meo. et dilectus meus michi: qui pascitur inter lilia. **Vox Christi ad ecclesiam.** Pulcra es amica mea. suavis et decora. sicut Iherusalem: terribilis ut castrorum acies ordinata. Averte oculos tuos a me: quia ipsi me avolare fecerunt. Capilli tui sicut grex caprarum: que apparuerunt de Galaad. Dentes tui sicut grex ovium: que ascenderunt de lavacro. Omnes gemellis fetibus: et sterilis non est in eis. Sicut cortex mali punici: sic gene tue absque occultis tuis. Sexaginta sunt regine. et octoginta concubine. et adolescentularum non est numerus. Una est columba mea. perfecta mea: una est matri sue. electa genitrici sue. Viderunt illam filie. et beatissimam predicaverunt regine et concubine: et laudaverunt eam. Que est ista que progreditur quasi aurora consurgens. pulcra ut luna. electa ut sol. terribilis ut castrorum acies ordinata? **Vox ecclesie ad synagogam.** Descendi ad ortum nucum. ut viderem poma convallium: ut inspicerem si floruisset vinea. et germinassent mala punica. **Vox synagoge.** Nescivi. anima mea conturbavit me: propter quadrigas aminadab. **Synagoga dicit.** Revertere

revertere sunamitis. revertere revertere. ut intueamur te. Vox synagoge.

Quid videbitis in sunamite. nisi choros castrorum. Vox xpi ad ecclesiam. Quam pulcri sunt gressus tui in calciamentis: filia principis. Iunctura feminum tuorum. sicut monilia: que fabricata sunt manu artificis. Umbilicus tuus crater tornatilis: numquam indigens poculis. Venter tuus sicut acervus tritici: vallatus liliis. Duo ubera tua: sicut duo hinnuli capree gemelli. Collum tuum: sicut turris eburnea. Oculi tui sicut piscine in esebon: que sunt in porta filie multitudinis. Nasus tuus sicut turris libani: que respicit contra damascum. Caput tuum ut carmelus: et come capitis tui sicut purpura regis iuncta canalibus. Quam pulcra es et quam decora: carissima in deliciis. Statura tua assimilata est palme: et ubera tua botris. Sponsus de sancta cruce. Dixi. ascendam in palmam: et apprehendam fructus eius. Sponsus de sponsa dicit. Et erunt ubera tua sicut botri vinee. et odor oris tui sicut malorum. Guttur tuum: sicut vinum optimum. Ecclesia de xpo dicit. Dignum dilecto meo ad potandum: labiisque et dentibus illius ad ruminandum. Sponsa de sponso. Ego dilecto meo. et ad me conversio eius. Ecclesia de xpo. Veni dilecte mi. Egrediamur in agrum: commoremur in villis. mane surgamus ad vineas. Videamus si floruit vinea: si flores fructus parturiunt: si floruerunt mala punica. Ibi dabo tibi ubera mea. Mandragore dederunt odorem suum: in portis nostris. Omnia poma nova et vetera: dilecte mi. servavi tibi. Vox patriarcharum de xpo.

Quis michi det te fratrem meum. sugentem ubera matris mee. ut inveniam te foris. et deosculer te. et iam nemo me despiciat? Apprehendam te. et ducam in domum matris mee: et in cubiculum genitricis mee. Ibi me docebis: et dabo tibi poculum ex vino condito. et mustum malorum granatorum meorum. Leva eius sub capite meo: et dextera illius amplexabitur me. Vox xpi. Adiuro vos filie ierusalem: ne suscitetis. neque evigilare faciatis dilectam. donec ipsa velit. Vox de synagoge de ecclesia. Que est ista que ascendit de deserto. deliciis affluens. innixa super dilectum suum? Vox sponse ad synagogam. Sub arbore malo suscitavi te. Ibi corrupta est mater tua: ibi violata est genitrix tua. Ecclesia ad xpm dicit. Pone me ut signaculum super cor tuum. ut signaculum super brachium tuum: quia fortis est ut mors dilectio: dura sicut inferus emulatio. Lampades eius: lampades ignis atque flammarum. Aque multe non potuerunt extinguere caritatem: nec flumina obruent illam. Si dederit homo omnem substantiam domus sue pro dilectione: quasi nichil despiciet eam. Xpc ad synagogam de ecclesia. Soror nostra parva: et ubera non habet. Quid faciemus sorori nostre. in die quando alloquenda est? Xpc sibi respondet. Si murus est: edificemus super eum propugnacula argentea. Si ostium est: compingamus illud tabulis cedrinis. Respondet ecclesia. Ego murus. et ubera mea sicut turris: ex quo facta sum coram eo quasi pacem reperiens. Synagoga ad ecclesiam. Vinea fuit pacifico: in ea que habet populos. Tradidit eam custodibus. Vir affert pro fructu eius mille argenteos. Xpc dicit. Vinea mea coram me est. Mille tui pacifici: et ducenti his qui custodiunt fructus eius. Xpc ad ecclesiam dicit. Que habitas in ortis. amici auscultant: fac me audire vocem tuam. Vox ecclesie ad xpm.

Fuge dilecte mi. et assimilare capree hinnuloque cervorum: super montes aromatum. Incipit prologus beati ieronimi in librum sapientie.

Liber sapientie apud hebreos nusquam est. unde et ipse stilus grecam magis eloquentiam redolet. Hunc iudei philonis esse affirmant. Qui propterea sapientia nominatur: quia in eo xpi adventus. qui est sapientia patris. et passio eius evidenter exprimitur. Explicit prologus. Incipit liber sapientie.

Diligite iustitiam: qui iudicatis terram. Sentite de domino in bonitate. et in simplicitate cordis querite illum: quoniam invenitur ab his qui non temptant illum: apparet autem eis qui fidem habent in illum. Perverse enim cogitationes separant a deo: probata autem virtus corripit insipientes. Quoniam in malivolam animam non introibit sapientia: nec inhabitabit in corpore subdito peccatis. Spiritus enim sanctus di

Infernus

Et parvula.

sapientiae effugiet fictum: et auferet se a cogitationibus quae sunt sine intellectu: et corripietur a superveniente iniquitate. Benignus est enim spiritus sapientiae, et non liberabit maledicum a labiis suis: quoniam renum illius testis est deus, et cordis illius scrutator est verus: et linguae illius auditor. Quoniam spiritus domini replevit orbem terrarum: et hoc quod continet omnia scientiam habet vocis. Propter hoc qui loquitur iniqua non potest latere: nec praeteriet illum corripiens iudicium. In cogitationibus enim impii interrogatio erit. Sermonum autem illius auditio ad deum veniet, ad correptionem iniquitatum illius: quoniam auris zeli audit omnia: et tumultus murmurationum non abscondetur. Custodite ergo vos a murmuratione quae nihil prodest: et a detractione parcite linguae: quoniam sermo obscurus in vacuum non ibit. Os autem quod mentitur occidit animam. Nolite zelare mortem in errore vitae vestrae: neque acquiratis perditionem in operibus manuum vestrarum: quoniam deus mortem non fecit, nec laetatur in perditione vivorum. Creavit enim deus ut essent omnia: et sanabiles fecit nationes orbis terrarum. Non est in illis medicamentum exterminii: nec inferorum regnum in terra. Iustitia enim perpetua est et immortalis: iniustitia autem mortis acquisitio. Impii autem manibus et verbis accersierunt illam: et aestimantes illam amicam defluxerunt, et sponsiones posuerunt ad illam: quoniam digni morte sunt qui sunt ex parte illius.

II

Dixerunt enim impii apud se cogitantes non recte. Exiguum et cum taedio est tempus vitae nostrae: et non est refrigerium in fine hominis: et non est qui agnitus sit reversus ab inferis. Quia ex nihilo nati sumus: et post hoc erimus tamquam si non fuerimus. Quoniam fumus afflatus est in naribus nostris: et sermo scintillae ad commovendum cor nostrum. Qua extincta cinis erit corpus nostrum. et spiritus diffundetur tamquam mollis aer: et transiet vita nostra tamquam vestigium nubis: et sicut nebula dissolvetur: quae effugata est a radiis solis et a calore illius aggravata. Et nomen nostrum oblivionem accipiet per tempus: et nemo memoriam habebit operum nostrorum. Umbrae enim transitus est tempus nostrum: et non est reversio finis nostri: quoniam consignata est, et nemo revertitur. Venite ergo, et fruamur bonis quae sunt: et utamur creatura tamquam in iuventute celeriter. Vino pretioso et unguentis nos impleamus: et non praetereat nos flos temporis. Coronemus nos rosis antequam marcescant: nullum pratum sit quod non pertranseat luxuria nostra. Nemo nostrum sit exsors luxuriae nostrae. Ubique relinquamus signa laetitiae: quoniam haec est pars nostra, et haec est sors. Opprimamus pauperem iustum, et non parcamus viduae: nec veterani revereamur canos multi temporis. Sit autem fortitudo nostra lex iniustitiae. Quod enim infirmum est, inutile invenitur. Circumveniamus ergo iustum: quoniam inutilis est nobis, et contrarius est operibus nostris: et improperat nobis peccata legis, et diffamat in nos peccata disciplinae nostrae. Promittit se scientiam dei habere: et filium dei se nominat. Factus est nobis in traductionem cogitationum nostrarum. Gravis est nobis etiam ad videndum: quoniam dissimilis est aliis vita illius, et immutatae sunt viae eius. Tamquam nugaces aestimati sumus ab illo, et abstinet se a viis nostris tamquam ab immunditiis: et praefert novissima iustorum: et gloriatur patrem se habere deum. Videamus ergo si sermones illius veri sint, et temptemus quae ventura sunt illi, et sciemus quae erunt novissima illius. Si enim est verus filius dei, suscipiet illum: et liberabit illum de manu contrariorum. Contumelia et tormento interrogemus illum: ut sciamus reverentiam illius, et probemus patientiam eius. Morte turpissima condemnemus eum. Erit enim ei respectus ex sermonibus illius. Haec cogitaverunt, et erraverunt: excaecavit enim illos malitia eorum. Et nescierunt sacramenta dei, neque mercedem speraverunt iustitiae, nec iudicaverunt honorem animarum sanctarum: quoniam deus creavit hominem inexterminabilem, et ad imaginem similitudinis suae fecit illum. Invidia autem diaboli mors introivit in orbem terrarum: imitantur autem illum qui sunt ex parte illius.

Iustorum autem animae in manu dei sunt, et non tanget illos tormentum mortis. Visi sunt oculis insipientium mori: et aestimata est afflictio exitus illorum: et ab itinere iusto abierunt in exterminium: et quod a nobis est iter, exterminium: illi autem sunt in pace. Et si coram hominibus tormenta passi sunt, spes illorum immortalitate plena est. In paucis vexati, in multis bene disponentur: quoniam deus temptavit illos, et invenit illos dignos

ueniet.

Et flatus

se. Tamquam aurum in fornace probauit il
los: et quasi holocausti hostiam accepit illos:
et in tempore erit respectus illorum. Fulgebunt iu
sti: et tamquam scintille in arundineto dis
current. Iudicabunt nationes. et dominabuntur
populis: et regnabit dominus illorum in perpetuum. Qui con
fidunt in illo. intelligent ueritatem: et fi
deles in dilectione acquiescent illi: quoniam do
num et pax est electis eius. Impii autem secundum que
cogitauerunt correptionem habebunt: qui neg
lexerunt iustum. et a domino recesserunt. Sapien
tiam enim et disciplinam qui abicit infelix est.
et uacua est spes illorum. et labores sine fru
ctu: et inhabitabilia opera illorum. Mulieres eorum
insensate sunt: et nequissimi filii illorum. Male
dicta creatura illorum. Quoniam felix sterilis: et in
inquinata. et que nesciuit thorum in delicto:
habebit fructum in respectione animarum sanctarum. Et
spado qui non operatus est per manus suas iniqui
tatem: nec cogitauit aduersus deum nequissi
ma. Dabitur enim illi fidei donum electum:
et sors in templo dei acceptissima. Bono
rum enim laborum gloriosus est fructus: et
que non concidat radix sapientie. Filii autem adultero
rum in consummatione erunt. et ab iniquo
thoro semen exterminabitur. Et si quidem longe
uite erunt. in nichilum computabuntur: et sine
honore erit nouissima senectus illorum. Et
si celerius defuncti fuerint: non habebunt spem.
nec in die agnitionis allocutionem. Nationes
enim inique dire sunt consummationis.
O quam pulchra est casta generatio cum claritate.
Inmortalis enim est memoria illius: quoniam et apud
deum nota est. et apud homines. Cum presens est
imitantur illam. et desiderant eam. cum se edu
xerit: et in perpetuum coronata triumphat. incoin
quinatorum certaminum premium uincens. Multi
gena autem impiorum multitudo non erit utilis. et spu
ria uitulamina non dabunt radices altas: nec
stabile firmamentum collocabunt. Et si in ramis
in tempore germinauerint: infirmiter posita. a uen
to commouebuntur: et a nimietate uentorum
eradicabuntur. Confringentur enim rami incon
summati: et fructus illorum inutiles. et acerbi
ad manducandum. et ad nichilum apti. Ex
iniquis enim omnes filii qui nascuntur: testes
sunt nequitie aduersus parentes. in interroga
tione sua. Iustus autem si morte preoccupatus
fuerit: in refrigerio erit. Senectus enim ue
nerabilis est non diuturna. neque numero annorum
computata. Cani sunt autem sensus hominis. et etas
senectutis uita inmaculata. Placens deo factus
dilectus. et uiuens inter peccatores: translatus
est. Raptus est ne malitia mutaret intellec
tum eius: aut ne fictio deciperet animam illius.
fascinatio enim nugacitatis obscurat
bona: et inconstantia concupiscentie. transuertit
sensum sine malitia. Consummatus in bre
ui. expleuit tempora multa: placita enim erat deo
anima illius. Propter hoc properauit educere illum de
medio iniquitatum. Populi autem uidentes
et non intelligentes. nec ponentes in pre
cordiis talia: quoniam gratia dei et misericordia est in sanctos eius.
et respectus in electos illius. Condempnat autem
iustus mortuus. uiuos impios: et iuuen
tus celerius consummata. longam uitam iniusti. Ui
debunt enim finem sapientis. et non intelligent
quid cogitauerit de illo deus: et quare munierit
illum dominus. Uidebunt enim et contempnent illum:
illos autem dominus irridebit. Et erunt post hec deciden
tes sine honore. et in contumelia inter mor
tuos in perpetuum: quoniam disrumpet illos inflatos
sine uoce. et commouebit illos a fundamentis:
et usque ad supremum desolabuntur: et erunt gemen
tes: et memoria illorum peribit. Uenient in cogi
tatione peccatorum suorum timidi: et traducent illos
ex aduerso iniquitates ipsorum.

V

Tunc stabunt iusti in magna constantia. aduersus
eos qui se angustiauerunt: et qui abstulerunt la
bores illorum. Uidentes turbabuntur timore hor
ribili. et mirabuntur in subitatione insperate
salutis: gementes pre angustia spiritus: dicentes in
ter se penitentiam agentes: et pre angustia spiritus
gementes. Hii sunt quos habuimus aliquando in de
risum: et in similitudinem improperii. Nos insen
sati uitam illorum estimabamus insaniam:
et finem illorum sine honore. Quomodo ergo
computati sunt inter filios dei. et inter sanctos sors il
lorum est. Ergo errauimus a uia ueritatis. et iusti
cie lumen non luxit nobis: et sol intelligentie non est
ortus nobis. Lassati sumus in uia iniquitatis et per
ditionis. et ambulauimus uias difficiles. uiam
autem domini ignorauimus. Quid nobis profuit superbi
a. aut quid diuitiarum iactantia contulit nobis.
Transierunt omnia illa tamquam umbra. et tamquam
nuntius percurrens: et tamquam nauis que per

[C]ontra

transit fluctuantem aquam: cuius cum
praeterierit non est vestigium invenire neque
semitam carinae illius in fluctibus. Aut avis
quae transvolat in aere. Nullum invenitur
argumentum itineris illius: sed tantum sonitus alarum
verberans levem ventum. et scindens per
vim itineris aerem. Commotis alis transvola
vit: et post hoc nullum signum invenitur
itineris illius. Aut tamquam sagitta emissa in lo
cum destinatum. Divisus aer continuo in se
reclusus est: ut ignoretur transitus illius.
Sic et nos nati continuo desivimus esse: et virtu
tis quidem nullum signum valuimus ostendere. In
malignitate autem nostra consumpti sumus.
Talia dixerunt in inferno hii qui peccave
runt: quoniam spes impii tamquam lanugo est que
a vento tollitur. et tamquam spuma gracilis
que a procella dispergitur: et tamquam fumus qui a ven
to diffusus est. et tamquam memoria hospi
tis unius diei praetereuntis. Iusti autem in perpetu
um vivent. et apud dominum est merces eorum: et co
gitatio eorum apud altissimum. Ideo accipient re
gnum decoris: et diadema speciei de manu
domini sui: quoniam dextera sua teget eos. et brachi
o suo sancto defendet illos. Et accipiet arm
aturam zelus illius: et armabit creaturam ad
ultionem inimicorum. Induet pro thorace iusti
ciam: et accipiet pro galea iudicium certum. Su
met scutum inexpugnabile equitatem: acu
et autem diram iram in lanceam: et pugnabit cum
illo orbis terrarum contra insensatos. Ibunt di
recte emissiones fulgorum. et tamquam a bene cur
vato arcu nubium exterminabuntur: et ad
certum locum insilient. Et a petrosa ira ple
ne mittentur grandines: et candescet in
illos aqua maris: et flumina concurrent duri
ter. Contra illos stabit spiritus virtutis: et tamquam
turbo venti dividet illos: et ad heremum per
ducet omnem terram iniquitatis illorum: et mali
gnitas evertet sedes potentium. Melior est sa
pientia quam vires: et vir prudens magis
quam fortis.

VI

Audite ergo reges et intelligite: discite iu
dices finium terrae. Praebete aures vos qui con
tinetis multitudines: et placetis vobis in tur
bis nationum. Quoniam data est a domino potestas
vobis: et virtus ab altissimo: qui interrogabit o
pera vestra et cogitationes scrutabitur. Quoniam
cum essetis ministri regni illius. non recte iudica
stis: neque custodistis legem iustitiae: neque secundum
voluntatem dei ambulastis. Horrende et cito
apparebit vobis: quoniam iudicium durissimum in
his qui praesunt fiet. Exiguo enim conceditur misericordia:
potentes autem potenter tormenta patientur. Non
enim subtrahet personam cuiusquam dominus. qui est domina
tor omnium. nec verebitur magnitudinem cuiusquam:
quoniam pusillum et magnum ipse fecit: et aequaliter
cura est illi de omnibus. fortioribus autem fortior
instat cruciatio. Ad vos ergo reges sunt hii
sermones mei: ut discatis sapientiam. et non exce
datis. Qui enim custodierint iustitiam iu
ste iustificabuntur: et qui didicerint ista in
venient quod respondeant. Concupiscite ergo ser
mones meos. et diligite illos: et habebitis
disciplinam. Clara est et que numquam marcescit
sapientia: et facile videtur ab his qui diligunt
eam: et invenitur ab his qui quaerunt illam. Prae
occupat qui se concupiscunt: ut illis se prior o
stendat. Qui de luce vigilaverit ad illam
non laborabit: assidentem enim illam foribus suis
inveniet. Cogitare ergo de illa sensus est con
summatus: et qui vigilaverit propter illam. cito erit
securus: quoniam dignos se ipsa circuit quaerens:
et in viis suis ostendet se illis hilariter: et in
omni providentia occurret illis. Initium enim
illius: verissima est disciplinae concupiscentia.
Cura ergo disciplinae dilectio est: et dilectio
custodia est legum illius. Custoditio autem le
gum: consummatio est incorruptionis. Incor
ruptio autem: facit esse proximum deo. Concupi
scentia itaque sapientiae: deducet ad regnum perpe
tuum. Si ergo delectamini in sedibus et sce
ptris o reges populi: diligite sapientiam ut in per
petuum regnetis. Diligite lumen sapientiae: omnes
qui praeestis populis. Quid est autem sapientia. et quem
admodum facta sit referam: et non abscon
dam a vobis sacramenta dei: sed ab initio nati
vitatis investigabo. Et ponam in lucem
scientiam illius. et non praeteribo veritatem: neque
cum invidia tabescente iter habebo: quoniam talis
homo non erit particeps sapientiae. Multitudo autem
sapientium: sanitas est orbis terrarum: et rex sa
piens populi stabilimentum est. Ergo accipite di
sciplinam per sermones meos: et proderit vobis.

V

Sum quidem et ego mortalis homo.
similis omnibus. et ex genere terreno illius qui prior

fict⁹ est: et in uentre mřis figurat⁹ sum
caro. Decem mēsiū tpr̄ coagulat⁹ sū in sā
guine: ex semine hōis. et delectamēto
sōpni conueniēte. Et ego natus accepi cō
muniē aerē: et in similit̄ factā decidi t̄
ram: et pmā uocē similē oib; emisi
plorans. In inuolumtis nutrit⁹ sum: et
curis magnis. Nēo ēi ex regib;: aliud ha
buit natiuitatis initiū. Vn⁹ ergo ītroi
tus ē oib; ad uitā: et simil̄ exitus. Pro
pt̄ h̄ optaui. et dat⁹ ē m̄ sensus: et inuo
caui et uēit in me sp̄c sapie. Et pposui
illā regnis et sedib;. et diuicias nich
ēē dixi in cōparatiōe illi⁹: n̄ cōpaui illi
lapidē p̄ciosū: qm̄ ōē aurū in cōpatiōe
illi⁹ harena ē exigua: et tamq̄ lutum
estimabit̄ argentū. in cōspectu illi⁹. Sr̄
salutē et speciē dilexi illam: et pposu
i p luce hr̄e illā: qm̄ inextiguibile est
lum̄ illi⁹. Venerūt aūt m̄ oīa bōa pariter
cū illa: et innūabil' hōestas p man⁹ illi⁹.
Et letat⁹ sum in oib;. qm̄ antecedebat
me ista sapiā: et ignorabā qm̄ hor̄ oī
um mat̄ est. Quā sn̄ fictiōe didici. et sn̄
inuidia cōmunico: et hōestatē illi⁹ n̄ ab
scōdo. Infinit⁹ ēi thesaur⁹ ē hoib;: quo q̄
usi sūt participes fc̄i sc̄ amicitie dī: pp
disciplīne dōa cōmdati. Michi aūt dedit
ds̄ dicere ex sn̄ā. et p̄sumē digna hor̄ q̄
m̄ dant̄: qm̄ ip̄e sapie dux est, et sapiē
tium emdator. In manu ēi ill' et nos et
smōes nr̄i: et oīs sapiā, et opum scīe
disciplina. Ip̄e ēi dedit m̄ hor̄ q̄ sc̄ sciē
ciam ueri: ut sciā dispositionē orb trar̄
et uitute elemtor̄. initiū et cōsumatiōez
et medietatē tpr̄: uicissitudinū pmu
tatiōes. et cōsumatiōes tpr̄. mor̄ muta
tiōes. et diuisiōes tpr̄. āni curs⁹ et stel
larum dispōitiōes. natās aīaliū. et iras
bestiar̄. uī uentor̄. et cogitatiōes hoīū.
differentias uirgultor̄. et uirtutes ra
dicū: et q̄cūq; sc̄ abscōnsa. et īpuisa. di
dici. Oium ēi artifex. docuit me sapiā.
Est ēi in illa sp̄c intelligentie. sc̄s. unic⁹.
mltiplex. subtil'. mobil'. disert⁹. nobil'.
incoinqnat⁹. ctus. suauis. amās bonū
actū. q̄ nullū uetat bn̄facē. humanus.
benign⁹. stabil'. ctus. secur⁹. oēm hn̄s uir
tutē. oīa pspiciens: et q̄ capiat oēs sp̄c in
telligibiles. mūdos. subtiles. Oib; eñ
mobilib;: mobilior ē sapia. Attingit aūt
ubiq;. pp suam mūdiciā. Vapor ē enim
uirtutis dei. et emanatio q̄dā est claītatis
omīpotentis dī sincera: et iō nich inq̄
natum in illā incurrit. Candor ē ēi lu
cis etne. et speculm sn̄ macla dei maiesta
tis: et imago bōitatis illi⁹. Et c̄ sit una.
oīa pōt: et in se pmanēs. oīa innouat:
et p natiōes in aīas scās se trāsfert. Ami
cos dī et pphās cōstituit. Neminē ēi dili
git ds̄: nisi eum q̄ cū sapiā inhitat. Est ē
h̄ speciosior sole: et sr̄ oēm dispositionē
stellar̄. luci cōpata: prior inuenit̄. Illi ē
succedit nox: sapiam aūt n̄ uincit mali
Attingit aūt a fine usq; ad ꝯ cia.

VIII

fine fortit̄: et disponit oīa suauit̄. Hāc
amaui. et exq̄siui eā a iuuentute mea.
et q̄siui spōsam michi eā assumē: et a
mator factus sū forme illi⁹. Generosita
tē illi⁹ glificat. cōtubnīū hn̄s dei: sz et oīū
dn̄s dilex̄ illā. Doctrix ē ēi discipline dei:
et electrix opm̄ illi⁹. Et si diuitie appetū
tur in uita: qd sapiā locupleti⁹ q̄ oīa opa
tur: Si aūt sensus opat̄: qs hor̄ que sūt.
mag⁹ q̄ illa ē artifex. Et si iusticiā qs di
ligit: labores h⁹ magnas hn̄t uirtutes.

Sobrietatē ēi et sapiām docet. et iustici — *Et prudentiā*
am et uirtutē: qb; utili⁹ nich ē in uita
hoib;. Et si mltitudinē sciē desidat qs:
scit p̄tita. et de futuris estimat. Scit u — *Et dissolutiōes*
sutias smonū: et dispōitiōes argumēto
rum. Signa et mōstra scit āñ q̄ fiant.
et euentus tpor̄ et sclor̄. Proposui ergo
hāc adducē michi ad cōuiuandū: sciēs
qm̄ mecū cōmunicabit de bōis. et erit
allocutio cogitatiōis et tedii nr̄i. Ha
bebo pp hāc claītatē ad turbas: et hono
rem ap̄ seniores. Iuuenis et acut⁹ inue
niar in iudicio: et in cōspectu potentiū
admirabil' ero: et facies principū mi
rabūt̄ me. Tacentē me sustinebūt: et lo
q̄ntē me respicient: et smocināte me plu
ra. man⁹ ori suo īponēt. Preterea hēbo p
hāc imortalitatē: et memoriā etnā hiis
q̄ post me futuri sc̄ relinq̄. Disponā po — *Et lubore;*
pulos: et natiōes m̄ erūt subiecte. Time

bunt me audientes reges horrendi: in
multitudine bonus videbor. et in bello for
tis. Intrans in domum meam: conquiescam cum illa.
Non enim habet amaritudinem conversatio illius. nec
tedium convictus illius: sed letitiam et gaudi
um. Hec cogitans apud me. et commemorans
in corde meo: quoniam immortalitas est in cogita
tione sapientie. et in amicitia illius delectatio
bona: et in operibus manuum illius honestas sine
defectione: et in certamine loquele illius sapientia:
et preclaritas in communicatione sermonum ipsius:
circuibam querens: ut mihi illam assumerem.
Puer autem eram ingeniosus: et sortitus sum
animam bonam. Et cum essem magis bonus: veni
ad corpus incoinquinatum. Et ut scivi quoniam a
liter non possum esse continens. nisi deus det. et hoc
ipsum erat sapientie. scire cuius esset hoc donum:
adii dominum. et deprecatus sum illum: et dixi ex
totis precordiis meis.

C. mortal.
C. sapia

IX

Deus patrum meorum et domine misericordie. qui fecisti omnia
a verbo tuo. et sapientia tua constituisti homi
nem ut dominaretur creature tue que a te facta est.
ut disponat orbem terrarum in equitate et ius
ticia. et in directione cordis iudicium iudicet:
da michi sedium tuarum assistricem sapientiam: et no
li me reprobare a pueris tuis: quoniam servus
tuus sum ego. et filius ancille tue. homo in
firmus et exigui temporis. et minor ad intellec
tum iudicii et legum. Et si quis erit consummatus
inter filios hominum: si abfuerit ab illo sap
ientia tua: in nichilum computabitur. Tu autem
me elegisti regem populo tuo. et iudicem fili
orum tuorum et filiarum: et dixisti edificare tem
plum in monte sancto tuo. et in civitate hab
itationis tue altare. similitudinem tabern
aculi sancti tui. quod preparasti ab initio: et tecum
sapientia tua que novit opera tua. que et affu
it tunc cum orbem terrarum faceres: et sciebat
quid placitum esset oculis tuis. et quid directum
in preceptis tuis. Mitte illam de celis sanctis tuis.
et a sede magnitudinis tue: ut mecum sit. et me
cum laboret: et sciam quid acceptum sit apud te.
Scit enim illa omnia et intelligit: et deducet
me in operibus meis sobrie: et custodiet me
in sua potentia. Et erunt accepta opera mea:
et disponam populum tuum iuste: et ero dignus
sedium patris mei. Quis enim hominum poterit scire
consilium dei: Aut quis poterit cogitare quid ve

C. vir

lit deus: Cogitationes enim mortalium timide:
et incerte providentie nostre. Corpus enim quod corrum
pitur aggravat animam: et terrena inhabitatio
deprimit sensum multa cogitantem. Et diffi
cile estimamus que in terra sunt. et que in prospec
tu sunt invenimus cum labore: que in celis sunt
autem quis investigabit: Sensum autem tuum quis
sciet: nisi tu dederis sapientiam. et miseris
spiritum sanctum tuum de altissimis: Et sic correc
te sunt semite eorum qui in terris sunt: et que tibi
placent didicerunt homines. Nam per sapientiam
sanati sunt quicumque placuerunt tibi domine a prin
cipio.

X

Hec illum qui primus formatus est a deo. pater orbis terrarum. cum solus esset creatus.
custodivit. et eduxit illum a delicto suo.
et eduxit illum de limo terre: et dedit illi
virtutem continendi omnia. Ab hac ut recessit in
iustus in ira sua: per iram homicidii fratern
itatis deperiit. Propter quem cum aqua deleret terram:
sanavit iterum sapientia. per contemptibile lignum
iustum gubernans. Hec et in consensu nequitie.
cum se nationes contulissent. scivit iustum. et conser
vavit sine querela deo: et in filii misericordia fortem
custodivit. Hec iustum a pereuntibus impiis
liberavit fugientem. descendente igne in pen
tapolim: quibus in testimonium nequitie fu
migabunda constat deserta terra. et incerto tempore
fructus habentes arbores: et incredibilis anime
memoria. stans figmentum salis. Sapientiam enim
pretereuntes. non tantum in hoc lapsi sunt. ut ignorarent
bona: sed et insipientie sue reliquerunt hominibus me
moriam: ut in his que peccaverunt nec latere po
tuissent. Sapientia autem hos qui se observant a do
loribus liberavit. Hec autem profugum ire fratris
iustum. deduxit per vias rectas: et ostendit il
li regnum dei: et dedit illi scientiam sanctorum. Hone
stavit illum in laboribus: et complevit labores
illius. In fraude circumvenientium illum affu
it: et honestum fecit illum. Custodivit illum
ab inimicis: et a seductoribus tutavit il
lum. Et certamen forte dedit illi ut vinceret:
et sciret quoniam omnium potentior est sapientia. Hec
venditum iustum non dereliquit: sed a peccatoribus
liberavit eum. Descenditque cum illo in foveam.
et in vinculis non dereliquit illum: donec afferret
illi sceptrum regni. et potentiam adversus eos
qui eum deprimebant. Et mendaces ostendit
qui maculaverunt eum: et dedit illi claritatem

te cenam. Hec populum iustum et semen sine querela liberauit a nationibus que illum opprimebant. Intrauit in animam serui dei et stetit contra reges horrendos in portentis et signis. Et reddidit iustis mercedem laborum suorum: et deduxit illos in uia mirabili. Et fuit illis in uelamento diei: et in luce stellarum nocte. Et transtulit illos per mare rubrum: et transuexit illos per aquam nimiam. Inimicos autem illorum demersit in mare: et ab altitudine inferorum eduxit illos. Ideo iusti tulerunt spolia impiorum: et decantauerunt domine nomen sanctum tuum: et uictricem manum tuam laudauerunt pariter. Quoniam sapientia aperuit os mutorum: et linguas infantium fecit disertas. Direxit opera illorum in manibus prophete sancti.

Iter fecerunt per deserta que non inhabitabantur: et in locis desertis fixerunt casas. Steterunt contra hostes: et de inimicis se uindicauerunt. Sitierunt et inuocauerunt te: et data est illis aqua de petra altissima. et requies sitis de lapide duro. Per que enim penas passi sunt inimici illorum. a defectione potus sui: et in eis cum abundarent filii israel letati sunt. per hec cum illis deessent: bene cum illis actum est. Nam pro fonte quidem sempiterni fluminis: humanum sanguinem dedisti iniustis. Qui cum minuerentur in traductione infantum occisorum: dedisti illis abundantem aquam insperate: ostendens per sitim que tunc fuit. quemadmodum tuos exaltares. et aduersarios illorum necares. Cum enim temptati sunt: et quidem cum misericordia disciplinam accipientes. scierunt quemadmodum cum ira iudicati impii tormenta paterentur. Hos quidem tamquam pater monens probasti: illos autem tamquam durus rex interrogans condempnasti. Absentes enim et presentes similiter torquebantur. Duplex enim illos acceperat tedium: et gemitus cum memoria preteritorum. Cum enim audirent per sua tormenta bene secum agi: commemorati sunt dominum. admirantes in finem exitus. Quem enim in expositione praua proiectum deriserunt: in fine exitus mirati sunt: non similiter iustis sitientes. Pro cogitationibus autem insensatis iniquitatis illorum: quod quidam errantes colebant mutos serpentes. et bestias superuacuas: inmisisti illis multitudinem mutorum animalium in uindictam: ut scirent quia per que peccat quis: per hec et torquetur. Non enim impossibilis erat omnipotens manus tua que creauit orbem terrarum ex materia inuisa: inmittere illis multitudinem ursorum. aut audaces leones. aut noui generis ira plenas et ignotas bestias. aut uaporem igneum spirantes. aut odorem fumi proferentes. aut horrendas ab oculis scintillas emittentes. quarum non solum lesura poterat illos exterminare: sed et aspectus per timorem occidere. Nam et sine his uno spiritu occidi poterant: persecutionem passi ab ipsis factis suis: et dispersi per spiritum uirtutis tue. Sed omnia in mensura et numero et pondere disposuisti. Multum enim ualere tibi soli supererat semper. Et uirtuti brachii tui quis resistet? Quoniam tamquam momentum stature sic est ante te orbis terrarum: et tamquam gutta roris antelucani que descendit in terram. Sed misereris omnium. quia omnia potes: et dissimulas peccata hominum propter penitentiam. Diligis enim omnia que sunt: et nichil odisti eorum que fecisti: nec enim odiens aliquid constituisti aut fecisti. Quomodo autem posset aliquid permanere nisi tu uoluisses? aut quod a te uocatum non esset conseruaretur? Parcis autem omnibus: quoniam tua sunt domine qui amas animas.

O quam bonus et suauis est domine spiritus tuus in omnibus. Ideoque hos qui exerrant partibus corripis: et de quibus peccant ammones et alloqueris: ut relicta malitia credant in te domine. Illos enim antiquos inhabitatores terre sancte tue. quos exhorruisti. quoniam odibilia tibi opera faciebant: per medicamina et sacrificia iniusta. et filiorum suorum necatores sine misericordia. et comestores uiscerum hominum. et deuoratores sanguinis a medio sacramento tuo. et auctores parentes animarum inauxiliatarum. perdere uoluisti per manus parentum nostrorum: ut digne perciperent peregrinationem puerorum dei. que tibi omnium carior est terra. Sed et his tamquam hominibus pepercisti: et misisti antecessores exercitus tui uespas: ut illos paulatim exterminarent. Non quia impotens eras in bello subicere impios iustis. aut bestiis seuis. aut uerbo duro simul exterminare. sed partibus iudicans dabas locum penitentie: non ignorans quoniam nequam est natio eorum. et naturalis malitia ipsorum: et quoniam non poterat mutari cogitatio illorum in perpetuum. Semen enim erat maledictum ab initio: nec timens aliquem ueniam dabas peccatis

Et ignium

Et luc:

XII

Et digna

illorum. Quis enim dicet tibi: quid fecisti? Aut quis stabit contra iudicium tuum? Aut quis in conspectu tuo veniet vindex iniquorum hominum? Aut quis tibi imputabit si perierint nationes quas tu fecisti? Nec enim est alius deus quam tu cui cura est de omnibus, ut ostendas quoniam non iniuste iudicas iudicium. Neque rex neque tirannus in conspectu tuo inquirent de hiis quos perdidisti. Cum sis ergo iustus, iuste omnia disponis. Ipsum quoque qui non debet puniri condempnas, et exterum estimas a tua virtute. Virtus enim tua iustitie initium est, et ob hoc quod omnium dominus es, omnibus te parcere facis. Virtutem enim ostendis tu qui non crederis esse in virtute consummatus, et hos qui te nesciunt in audatia traducis. Tu autem dominator virtutis cum tranquillitate iudicas, et cum magna reverentia disponis nos; subest enim tibi cum volueris posse. Docuisti autem populum tuum per talia opera quoniam oportet iustum esse et humanum, et bone spei fecisti filios tuos, quoniam iudicans das locum in peccatis penitentie. Si enim inimicos servorum tuorum et debitos morti cum tanta cruciasti attentione, et liberasti dans tempus et locum per que possent mutari a malitia, cum quanta diligentia iudicasti filios tuos, quorum parentibus iuramenta et conventiones dedisti bonarum promissionum. Cum ergo nobis disciplinam das, inimicos nostros multipliciter flagellas, ut bonitatem tuam cogitemus iudicantes, et cum de nobis iudicatur, speremus misericordiam tuam. Unde et illis qui in vita sua insensate et iniuste vixerunt, per hec que coluerunt dedisti summa tormenta. Etenim in erroris via diutius erraverunt, deos estimantes hec que in animalibus sunt supervacua, infantium insensatorum more viventes. Propter hoc tamquam pueris insensatis iudicium in derisum dedisti. Qui autem ludibriis et increpationibus non correcti sunt, dignum dei iudicium experti sunt. In hiis enim que patiebantur moleste ferebant, in quibus patientes indignabantur, per hec quos putabant deos, in ipsis cum exterminarentur, videntes illum quem olim negabant se nosse, verum deum agnoverunt. Propter quod et finis condempnationis illorum veniet super illos.

XIII

Vani sunt autem omnes homines in quibus non subest scientia dei, et de hiis que videntur bona non potuerunt intelligere eum qui est, neque operibus attendentes agnoverunt quis esset artifex; sed aut ignem aut spiritum aut citatum aerem aut girum stellarum aut nimiam aquam aut solem et aut lunam rectores orbis terrarum deos putaverunt. Quorum si specie delectati deos putaverunt, sciant quanto hiis dominator eorum speciosior est; speciei enim generator hec omnia constituit. Aut si virtutem et opera eorum mirati sunt, intelligant ab ipsis quoniam qui hec constituit fortior est illis. A magnitudine enim speciei et creature cognoscibiliter poterit creator horum videri. Sed tamen adhuc in hiis minor est querela. Et hii enim fortassis errant deum querentes et volentes invenire. Et enim cum in operibus illius conversentur, inquirunt et persuasum habent quoniam bona sunt que videntur. Iterum autem nec hiis debet ignosci. Si enim tantum potuerunt scire ut possent estimare seculum, quomodo huius dominum facilius non invenerunt? Infelices autem sunt, et inter mortuos spes illorum est, qui appellaverunt deos opera manuum hominum, aurum et argentum, artis inventionem, et similitudines animalium, aut lapidem inutilem opus manus antique. Aut si quis artifex faber de silva lignum rectum secuerit, et huius docte eradat omnem corticem, et arte sua usus diligenter fabricet vas utile in conversatione vite, reliquias autem huius operis ad preparationem esce abutatur, et reliquum horum quod ad nullos usus facit, lignum curvum et verticibus plenum, sculpat diligenter per vacuitatem suam, et per scientiam sue artis figuret illud, et assimilet imagini hominis, aut alicui ex animalibus illud comparet, perliniens rubrica et rubicundum faciens fuco colorem illius, et omnem maculam que in illo est perliniens, et faciat ei dignam habitationem, in pariete ponens illud et confirmans ferro, ne forte cadat, prospiciens illi, sciens quoniam non potest adiuvare se; imago enim est, et opus est illi adiutorium. Et de substantia sua et de filiis suis et de nuptiis votum faciens inquirit. Non erubescit loqui cum illo qui sine anima est, et pro sanitate quidem infirmum deprecatur, et pro vita mortuum rogat, et in adiutorium inutilem invocat, et pro itinere petit ab eo qui ambulare non potest, et de acquirendo et de operando et de omnium rerum eventu petit ab eo qui

In omnibus ē inutilis.
Iterum alius nauigare cogitans. et p feros
fluctus incipiēs iter facere. ligno portan
te se fragilius lignū inuocat. Illud enim
cupiditas acquirendi excogitauit. et ar
tifex sapiā sua fabricauit. tua aūt pater
gubnat puidētia. Qm̄ dedisti in mari
uiā. et int fluctus semitā firmissimā
stendens. qm̄ potens es ex omnibus sanare.
etsi sine rate qs adeat mare. Sed ut nō essent
uacua sapientie tue opa. ppter hoc et exig
uo ligno credunt hoies aīas suas. et trās
euntes mare. p ratē liberati sunt. Sed ab ini
tio cū perirent supbi gigantes: spes orbis
terrarum ad ratem ofugiens. remisit seclo
semē natiuitatis. q manu tua erat guber
nata. Benedictū ē enī lignū. p qd fit iustia.
Per manus aūt qd fit idolū. maledictū ē.
ipm et qui fecit illud. quia ille qdem opatus ē.
illud aūt cum eet fragile. deus cognominatū
ē. Similit aūt odio sunt deo. impius et impie
tas eius. Et enī qd factū ē. cum illo q fec. tor
menta patietur. Propter hoc et in idol nationū
nō erit respectus. qm̄ creature dei in odiū
facte sunt. et in temptatiōem aīe hoīū. et in
muscipulā pedibus insipientiū. Initiū enī
fornicatiōis ē exqsitio idolorū. et adinuē
tio illorū corruptio uite ē. Neq enī erant
ab initio. neq erunt in ppetuū. Sup uacui
tas enī hoīū hec aduenerunt in orbē terrarū. et
ideo breuis illorū finis inuentus ē. Acerbo enī
luctu dolēs pater. cito sibi rapti filii fec i
maginē. et illū qui tūc qsi homo mortuus fuerat.
nūc tamqm̄ deum colere cepit. et constituit int
seruos suos sacra et sacrificia. Deinde interue
niente tpr. conualescente iniqua consuetudi
ne. hic error tamqm̄ lex custoditus ē. et tyr
rannorum imperio colebantur figmēta. Hos quos
in palā hoies honorare nō poterāt. ppter qd
longe eēnt. e longinquo figura illorū alla
ta. euidentē imaginē regis q honorare
uolebāt. fecerunt. ut illum q aberat tamqm̄
psentē colerent sua sollicitudine. Prouexit
aūt ad horū culturā. et hos qui ignorabāt ar
tificis eximia diligentia. Ille enī. uolens
plus placere illi q se assumpsit. elabo
rauit arte sua. ut similitudinē in meliꝰ
figuraret. Multitudo aūt hoīū abduc
ta p speciem opis. eum qui ante tps tamqm̄
homo honoratus fuerat. nūc deum adorauerūt.
Et hec fuit uite humane deceptio. qm̄ aut
affectui aut regibus deseruientes hoies. in
communicabile nomē lapidibus et lignis inposue
runt. Et nō suffecat errasse eos circa dei sciaz.
sz et in magno uiuētes inscie bello. tot
et tam magna mala pacē appellāt. Aut
enī filios suos sacrificantes. aut obscura
sacrificia faciētes. aut insanie plenas ui
gilias habentes. neq uitā. neq nuptias
mundas iā custodiūt. Sed alius alium p in
uidiā occidit. aut adulterās contristat. et
oīa commixta sunt. sanguis. homicidiū. furtū.
et fictio. corruptio. infidelitas. turbatio.
et piuriū. tumultus. et bonorū dn̄i imme
moratio. aīarū inquinatio. natiuitatis im
mutatio. nuptiarū inconstantia. inordinatio.
mechie. et inpudicicie. Infandorū enī ido
lorū cultura. oīs mali causa ē. et initiū et finis.
Aut enī dum letant insaniūt. aut certe
uaticinantur falsa. aut uiuūt iniuste. aut
piurant cito. Dum enī confidunt in idolis
que sunt sine aīa. male iurantes noceri se nō
sperant. Utraq ergo illis eueniet digne. qm̄
niam male senserunt de deo. attendentes
idolis. et iniuste iurauerunt in idolo. contēp
nentes iustitiā. Nō enī iuratorū ē uirtus:
sz peccantiū pena. pambulat semp iniustorū
preuaricatiōem.
Tu aūt deus nr̄ suauis et uerus es. patiēs. et in miā disponens
oīa. Et enī si peccauimus tui sumus. scientes
magnitudinē tuā. Et si nō peccauimus. sci
mus qm̄ apud te sumus computati. Nosse enī
te consumata iustitia ē. et scire iusticiaz
et uirtutē tuā. radix ē inmortalitatis. Nō
enim in errorē induxit nos. hoīū male
artis excogitatio. nec umbra picture. la
bor sine fructu. effigies sculpta p uarios
colores. cuius aspectus insensato dat concu
piscentiā. et diligit mortue imaginis ef
figiē sine aīa. Malorū amatores digni sunt
morte. qui spem habent in talibus. et qui fa
ciunt illos. et qui diligunt. et qui colunt. Sed
et figulus mollē terram pmens. laborio
se fingit ad usus nr̄os unum quodq uas.
et de eodē luto fingit que munda sunt in usum
uasa. similit et que huis sunt contraria. Horū

Cui estimauerit.

XV

autem vasorum qui sit usus: iudex est figulus. Et cum labore vano deum fingit de eodem luto ille qui paulo ante de terra factus fuerat et post pusillum ducit se unde acceptus est repetitus anime debitum quam habebat. Sed est illi cura non quia laboraturus est nec quoniam brevis illi vita est, sed concertatur aurificibus et argentariis, sed et erarios imitatur et gloriam prefert quoniam res supervacuas fingit. Cinis est enim cor eius et terra supervacua spes illius et luto vilior vita illius: quoniam ignoravit eum qui se finxit et qui inspiravit illi animam et amat quod operatus est, et qui insufflavit ei spiritum vitalem. Sed et estimaverunt lusum esse vitam nostram et conversationem vite compositam ad lucrum et oportere undecumque etiam ex malo acquirere. Hic enim super omnes scit se delinquere qui ex terre materia fragilia vasa et sculptilia fingit. Omnes enim insipientes et infelices super modum anime superbi sunt inimici populi tui et imperantes illi. Quoniam omnia idola nationum deos estimaverunt quibus nec oculorum usus est ad videndum neque nares ad percipiendum spiritum neque aures ad audiendum nec digiti manuum ad tractandum, sed et pedes eorum pigri ad ambulandum. Homo enim fecit illos et qui spiritum mutuatus est is finxit illos. Nemo enim sibi similem homo poterit deum fingere. Cum sit enim mortalis: mortuum fingit manibus iniquis. Melior enim est ipse his quos colit, quia ipse quidem vixit cum esset mortalis, illi autem numquam. Sed et animalia miserrima colunt. Insensata enim comparata his: illis sunt deteriora. Sed nec aspectu aliquis ex his animalibus bona potest conspicere. Effugerunt enim dei laudem et benedictionem eius.

XVI

Propter hec et his similia passi sunt digne tormenta: et per multitudinem bestiarum exterminati sunt. Pro quibus tormentis bene disposuisti populum tuum quibus dedisti concupiscentiam delectamenti sui novum saporem escam parans eis ortigometram: ut illi quidem concupiscentes escam propter ea que illis ostensa et missa sunt etiam a necessaria concupiscentia averterentur. Hii autem in brevi inopes facti novam gustaverunt escam. Oportebat enim illis quidem sine excusatione supervenire interitum exercentibus tyrannidem: his autem tantum ostendere quemadmodum inimici illorum exterminabantur. Et enim cum super venit illis seva bestiarum ira morsibus perversorum colubrorum exterminabantur. Sed non in perpetuum permansit ira tua, sed ad correctionem in brevi turbati sunt: signum habentes salutis ad commemorationem mandati legis tue. Qui enim conversus est non per hoc quod videbat sanabatur sed per te omnium salvatorem. In hoc autem ostendisti inimicis nostris quia tu es qui liberas ab omni malo. Illos enim locustarum et muscarum occiderunt morsus et non est inventa sanitas anime illorum quia digni erant ab huiusmodi exterminari. Filios autem tuos nec draconum venenatorum vicerunt dentes: misericordia enim tua adveniens sanabat illos. In memoria enim sermonum tuorum examinabantur et velociter sanabantur ne in altam incidentes oblivionem non possent tuo uti adiutorio. Et enim neque herba neque malagma sanavit illos sed tuus domine sermo qui sanat omnia. Tu es domine qui vite et mortis habes potestatem et deducis ad portas mortis et reducis. Homo autem occidit quidem per maliciam animam suam et cum exierit spiritus non revertetur nec revocabit animam que recepta est. Sed tuam manum effugere impossibile est. Negantes enim te nosse impii per fortitudinem brachii tui flagellati sunt: novis aquis et grandinibus et pluviis persecutionem passi sunt et per ignem consumpti. Quod enim mirabile erat in aqua que omnia extinguit plus ignis valebat. Vindex enim est orbis iustorum. Quodam enim tempore mansuetabatur ignis ne comburerentur que ad impios missa erant animalia: sed ut ipsi videntes scirent quoniam dei iudicio patiuntur persecutionem. Et quodam tempore in aqua super virtutem ignis exardebat undique ut iniquam terre nationem exterminaret. Pro quibus angelorum esca nutrivisti populum tuum et paratum panem de celo prestitisti illis sine labore: omne delectamentum in se habentem et omnis saporis suavitatem. Substantiam enim tuam et dulcedinem tuam quam in filios habes ostendebas: et deserviens uniuscuiusque voluntati ad quod quisque volebat convertebatur. Nix autem et glacies sustinebant vim ignis et non tabescebant: ut scirent quoniam fructus inimicorum exterminabat ignis ardens in grandine et pluvia coruscans. Hic

at uerbum tuum ut nutrirent iusti: etiam sic
tuitis oblitus est. Creatura enim tua tibi
factori deseruiens. exardescit in tormen
tum aduersus iniustos: et lenior fit ad
benefaciendum pro hiis qui in te confidunt. Pro
pter hoc et tunc in omnia transfigurata omni
nutrici gratie tue deseruiebant. ad uoluntatem
tem horum qui a te desiderabant: ut scirent filii
tui quos dilexisti domine. quoniam non natiui
tatis fructus pascunt homines. sed sermo tu
hos qui in te crediderint conseruat. Quod enim ab i
gne non poterat exterminari: statim ab exi
guo solis radio calefactum tabescebat:
ut notum omnibus esset quoniam oportet preueni
re solem ad benedictionem tuam. et ad orien
tum lucis te adorare. Ingrati enim spes tam
quam hybernalis glacies tabescet: et disperiet
tamquam aqua superuacua.

Magna enim sunt iudicia tua domine: et inenar
rabilia uerba tua. Propter hoc indisciplin
ate anime errauerunt. Dum enim persuasum habent
iniqui posse dominari nationi sancte: uinculis ten
ebrarum et longe noctis compediti. inclusi
sub tectis fugitiui. perpetue prouidentie
iacuerunt. Et dum putant se latere in obscu
ris peccatis. tenebroso obliuionis uelamine
to dispersi sunt: pauentes horrende. et cum
admiratione nimia perturbati. Neque enim que con
tinebat illos spelunca. sine timore custo
diebat: quoniam sonitus descendens pertur
babat illos: et persone triste illis appa
rentes. pauorem illis prestabant. Et ignis
quidem nulla uis poterat illis lumen prebere: nec
siderum limpide flamme illuminare po
terant illam noctem horrendam. Apparebat autem
illis subitaneus ignis. timore plenus:
et timore perculsi illius que non uidebatur facie
ei. estimabant deteriora esse que uidebantur.
Et magice artis appositi erant derisus:
et sapientie gloria. correptio cum contumelia.
Illi enim qui promittebant. timores
et turbationes se expellere ab anima langu
ente: hii cum derisu pleni timore languebant.
Nam et si nichil illos ex monstris pertur
babat: transitu animalium et serpentium sibila
tione commoti. tremebundi peribant: et aerem
quem nulla ratione quis effugere posset. negantes se ui
dere. Frequenter enim preoccupant pessima

recogitante conscientia. Cum sit enim timida nequitia:
dat testimonium condempnata. Semper enim pre
sumit seua: perturbata conscientia. Nichil enim
est timor nisi presumptionis adiutorium: pro
ditio cogitationis auxiliorum. Et dum ab in
tus minor est expectatio: maiorem putat
potentiam esse eius. de qua tormentum prestat.
Illi autem qui impotentem uere noctem. et
ab infimis et ab altissimis super uenientem.
eundem sompnum dormientes. aliquando mon
strorum exagitabantur timore: aliquando anime
deficiebant traductione. Subitaneus enim
illis et insperatus timor super uenerat. De
inde siquisquam ex illis decidisset: custodiebatur
in carcere sine ferro reclusus. Si enim rusticus
quis erat. aut pastor. aut agri laborum operari
us. preoccupatus esset: ineffugibilem susti
nebat necessitatem. Una enim cathena tene
brarum: omnes erant colligati. Siue spiritus sibilans.
aut inter spissos arborum ramos auium sonus
suauis. aut uis aque decurrentis ni
mium. aut sonus ualidus precipitatarum petrarum.
aut ludentium animalium cursus inuisus. aut
mugientium ualida bestiarum uox. aut re
sonans de altissimis montibus eccho: de
ficientes faciebant illos pre timore. Omnis
enim orbis terrarum. limpido illuminabatur
lumine: et non impeditis operibus continebatur.
Solis autem illis superposita erat grauis nox:
imago tenebrarum que superuentura illis
erat. Ipsi ergo sibi erant grauiores tene
bris.

Sanctis autem tuis maxima erat lux.
Et horum quidem uocem inimici audiebant:
sed figuram non uidebant. Et quia non et ipsi
eadem passi erant. magnificabant te. et
qui ante lesi erant. quia non ledebantur gratias
agebant tibi: et ut esset differentia. te
deum petebant. Propter quod ignis ardentem
columpnam habuerunt ducem ignote ui
e: et solem sine lesura boni hospitii prestiti
sti. Digni quidem illi carere luce. et pati car
cerem tenebrarum: qui inclusos custodie
bant filios tuos. per quos incipiebat in cor
ruptum legis lumen seculo dari. Cum cogita
rent iustorum occidere infantes. et uno expo
sito filio et liberato. in traductionem illorum.
multitudinem filiorum abstulisti: et pariter
illos perdidisti in aqua ualida. Illa enim nox

Cum sit enim timida nequitia:

Cum sit enim timida nequitia: dat testimonium condempnationem;

Cum autem uere

Cum tenebris:
XVIII

cognita ē añ a patrib; nr̄is: ut uere sci
entes qb; iuramtis crediderẽt. aīequiores
eẽnt. Suscepta ē āt a pp̄lo tuo. sanitas
quidē iustoꝝ: iniustoꝝ aūt extimīatio. Si
cut eī lesisti adusarios nr̄os: sic nos pro
uocans magnificasti. Absc̄ose eī sacrifi
cabāt iusti pueri bonoꝝ. et iustitie le
gem in concordia disposuert̃: similiter
bona et mala percepturos iustos: patrum iã
decantantes laudes. Resonabat āt incon
ueniẽs inimicoꝝ uox: et flebil' audie
bat' planctus ploratoꝝ īfantiū. Simili
āt pena seruus cū dn̄o afflictus ē: et ppla
ris hō regi similia passus. Similit' ergo
oēs uno nōĩe mortis: mortuos hēbāt in
numerabiles. Nec eī ad sepeliendū ui
ui sufficiebāt: qm̃ uno momēto q̄ ẽat
p̄clarior natio illoꝝ exterminata ē. De
oīb; enim n̄ credentes. ppt̃ ueneficia: tūc
cū primū fuit exterminiū primogeito
rum. spopondert̃ ppl'm dī se ee̅. Cū enim
quietum silentiū cōtinẽt oīa. et nox in suo
cursu mediū it' hēret: oīpotēs sermo tu'
dn̄e exiliens de celo a regalib; sedib; ue
nit durus debellator. in mediā extermi
nii terram psiluit. gladi' acut' insimula
tū īpiū tuū portans: et stans repleuit
oīa morte: et usq; ad celū attingebat.
stans in t̃ra. Tūc cōtinuo uisus sōpni
oꝝ maloꝝ turbauert̃ illos: et timores
sup uenert̃ insp̃ati. Et ali' alibi p̃iect'
semiuiuus: ppt̃ quā moriebāt' cām de
monstrabat mortis. Visiōes eī q̄ illos
t̃bauert̃ hec p̄monebāt: ne inscii q̄re
mala patiebant̃. perirent. Tetigit aūt
tūc et iustos teptatio mortis: et cōmotio
in h̃emo fc̃a est multitudīs. Sed n̄ diu p
mansit ira tua. Properans eī hō sine q̄
rela deprecari p ppl'is. pferēs s̃uitutis sue
scutum oratioēm. et p incensū depca
tioēm allegans. restitit ire: et finem
īposuit necessitati: ostendēs. qm̃ tuus
ē famlus. Vicit āt t̃bas. n̄ in u̇tute corp'.
nec armatura potentie: sz u̇bo illum q
se ~~exaltat~~ uexabat subiecit: iuramta
parentū et testamtū cōmemorās. Cū
eī iam aceruatim cecidissẽt sup se alter
utrum mortui: īt' stetit. et āputauit

impetū: et diuisit illam q̄ ad uiuos
ducebat uiā. In ueste eī poderis. q̄m
hēbat: tot' erat orbis t̃rarū: et parentū
magnalia in .iiii. lapidū ordinib'
erāt sculpta. et magnificentia tua in
diademate capitis illi' erat scp̃ta. Hiis
āt cessit qui exterminabat: et hec exti
muit. Erat eīn sola temptatio ire su
ffic. Impiis āt usq; in nouissimū
sine mīa ira sup uenit. Presciebat ē
et futura illoꝝ. Qm̃ ipi cum reuersi eẽnt.
et p̃misissent ut seducerẽt. et cū magna
sollicitudine p̄misissẽt illos: cōsequebāt
illos penitētie act'. Adhuc eī inte manus
hn̄tes luctū. et deplorantes ad monu
mēta mortuoꝝ: aliā sibi assūpsunt cō
cogitatioēm inscie: et quos rogātes p
iecerāt. hos tamq̄ fugitiuos psequebātur.
Ducebat eī illos ad hūc finē digna ne
cessitas. Et hoꝝ q̄ acciderāt cōmemora
tioēm amittebāt: ut que deerāt tormē
tis repleret punitio: et pp̄ls quidē tu'. mira
bilit' transiret: illi āt nouã morte ī
uenirẽt. Oīs eī creatura ad suū genus
ab initio refigurabat'. deseruiēs tuis p̄ce
ptis: ut pueri tui custodirent̃ illesi. Nā
nubes. eoꝝ castra obumbrabat: et ex a
qua que añ erāt t̃ra arida apparuit. et ex
mari rubro uia sn̄ impedimēto: et cāp'
germinās de pfundo nimio: p quē oīs
natio t̃nsiuit que tegebāt' tua manu.
uidentes tua mirabilia et mōst'. Tamq̄
eq eīn depauert̃. et tamq̄ agni exultauert̃:
magnificātes te dn̄e q̄ libasti illos. Et
memores eī adhuc erant eoꝝ q̄ in in
colatu illoꝝ facta fuerāt: q̄madmodū
pro natioē aīalium eduxit terra muscas.
et p piscib; eructauit fluui' multitudi
nem ranaꝝ. Nouissime āt uidert̃ no
uam creaturā auiū: cū abducti cōcupi
scentia. postulauert̃ escas epulationis.
In allocutioē enim desiderii ascendit
illis de mari ortigometra: et uexatioēs
peccatorib; sup uenert̃: n̄ sine illis que añ
fc̄e erāt argumentis. p uim fulminū. Iu
ste eī patiebātur: s̃m suas neqtias. Et
eīn detestabilioꝛē inhospitalitatē in
stituerūt. Alii quidē ignotos n̄ recipiebāt

aduenas. alii aut̄ bonos hospites inser
uitute redigebant. Et n̄ solū h̄: s; 7 alius
q̄de respectus erat illor̄: qui inuiti re
cipiebant extraneos. Qui aut̄ cū leticia
receperunt: hos q eisdē usi erant institutis
seuissimis afflixerunt dolorib;. Percussi
st aut̄ cecitate: sic illi in forib; iusti. Cū
subitaneis coopti eēnt tenebris: unus
q'sq; t̄nsitū ostii sui q̄rebat. In se ei ele
m̄ta dum c̄uturnt: sic in organo q̄litatis
sonꝰ immutat. et oīa suū sonū custodiunt.
Vnde extimari ex ipso certo uisu pōt. Ag
stia ei in aq̄tica c̄uertebant: 7 q̄cūq; erant
natantia: in t̄ra t̄nsiebant. Ignis i aq̄ ua
lebat sup̄ suā ūtutē: 7 aq̄ extinguenti
nat̄e obliuiscebat. Flāme ecōtrario cor
ruptibiliū aīaliū n̄ uexauerunt carnes
coabitantiū: nec dissoluebant illā q̄ faci
le dissoluebat sic glacies. bonā escam.
In oīb; eni magnificasti p̄p̄lm tuū do
mine et honorasti. et n̄ despexisti: 7 in oī
t̄p̄r. et in oī loco assistens eis. Incipit p
logus in ecclastici.

Vltor̄ enī nob' et magnor̄ p legē aum.
et p̄ph'as aliosq; q secuti st
illos. sapia demonstrata ē.
in q̄b; oportet laudare isrl'.
doctrine et sapie cā: q̄ n̄ so
lum illos loq̄ntes necē ē peritos. s; etiā
extraneos posse et dicētes et scribentes
doctissimos fieri. Auus meus ihc postq̄
se amplius dedit ad diligentiā lectiōis le
gis 7 p̄ph'ar. et alior̄ libror̄ q nob' a parē
tib; n̄ris tradita st: uoluit et ip̄e scribere
aliq̄d horū que ad doctrinā et sapiā; p'ti
nent. ut desiderantes disce. et illor̄ periti
fieri magis magisq; attendant aīo. 7 c̄
firmentur ad legittimā uitā. Ortor itaq;
uenire uos c̄ beniuolentia et attentiori
studio lectionē face: et ueniā hr̄e i illis
in q̄b; uidem̄ seq̄ntes imaginē sapie.
et deficē in ūbor̄ c̄positiōe. Nā destituūt
ūba hebraica: q̄n translata fuīnt ad al
terā linguā. Nō solum aut̄ hec. s; et ip̄a
lex 7 p̄ph'e. cetaq; libror̄ n̄ paruā h̄nt di
ferentiā: q̄n int̄ se dicūt̄. Nā in. viii. et
xxx. āno. t̄p̄rib; ptolomei eugetis regis.
postq̄ p̄ueni in egyptum. et cum multū
t̄p̄ris ibi fecissem: inueni ibi libros re
lictos. n̄ parue n̄; c̄tempnēde doctrine.
Itaq; bonū et necc'ium putaui. et ip̄se
aliq̄ addere diligentiā. et laborē int̄
p̄tandi istu libr̄: 7 multa uigilia attuli
doctrinā in spatio t̄p̄ris. ad illa q ad fine
ducūt librū dare: et illis q uolūt animū int̄e
dere: 7 discē. q̄madmodū oportet insti

tuē mores. qui s'm le
gē dn̄i p̄posuerit uitā;
agere. Incip' lib ecclā
sticꝰ sapia sirach.

Omnis sapia
a dn̄o deo ē. et cum illo
fuit sēp. et ē an euū.
Harenā maris. et plu
uie guttas. et dies secli.
q's dinumerauit: Altitudinē celi. et latitu
dinē t̄re. et p̄fundū abyssi q's dimensus ē:
Sapiām dei p̄cedentē oīa. q's inuestiga
uit: Prior oīum c̄ata ē sapia: 7 intellect'
prudentie ab euo. Fons sapie ūbū dī in
excelsis: et ingressus illi' mandata etna.
Radix sapie cui reuelata ē. et astutias
illi' q's agnouit: Disciplina sapie cui re
uelata est et manifestata. et multiplica
tiōem ingressus illi' q's intellexit: Vn' est
altissimus creator oīum. oīpotēs. rex potē'.
et metuendꝰ nimis: sedēs sup tronū illi'.
et dominās d's. Ip̄e creauit illam in sp̄u
scō. et uidit. et dinumerauit. et mens'
ē: et effudit illā sup oīa opa sua. et s'
oēm carnē. Scd'm datū suum: p̄bet illā
diligentib; se. Timor dn̄i: glā et glatio.
et leticia. et corona exultatiōis. Timor
dn̄i delectabit cor: et dabit leticiā. et ga
udiū. in lōgitudinē dier̄. Timēti dn̄m
bn̄ erit in extremis: 7 i die defunctionis
sue bn̄dicetur. Dilectio dei: honorabil'
sapia. Quib; aut̄ apparuerit i uisu: dili
gunt eam in uisiōe et i agnitiōe mag
liū suor̄. Initium sapientie timor
dn̄i: et c̄ fidelib; i uulua c̄creat' ē. et c̄
electis feminis gdit': 7 c̄ iustis 7 fidelib'
agnoscit. Timor dn̄i. scie religiositas.
Religiositas custodiet. et iustificabit
cor: iocunditatē atq; gaudiū dabit. Ti
menti dn̄m bn̄ erit: et in dieb; c̄sumatiōis
sue bn̄dicet. Plenitudo sapie time dn̄m.

51

Cur dinumerauerat.

Cur c̄solationis

Cui deu.

et plenitudo a fructibus illius. Omnem domum illius implebit a generationibus: et receptacula a thesauris illius. Corona sapientie timor domini: replens pacem et salutis fructum: et vidit et dinumeravit eam. Utraque autem sunt dona dei. Scientiam et intellectum prudentie sapientia conpartietur: et gloriam tenentium se exaltat. Radix sapientie timere dominum: rami enim illius longevi. In thesauris sapientie intellectus et scientie religiositas: execratio autem peccatoribus sapientia. Timor domini expellit peccatum. Nam qui sine timore est: non poterit iustificari. Iracundia enim animositatis illius: subversio illius est. Usque in tempore sustinebit patiens: et postea redditio iocunditatis. Bonus sensus usque in tempore abscondet verba illius: et labia multorum enarrabunt sensum illius. In thesauris sapientie significatio discipline: execratio autem peccatori cultura dei. Fili concupiscens sapientiam, conserva iustitiam: et deus prebebit illam tibi. Sapientia enim et disciplina timor domini: et quod beneplacitum est illi, fides et mansuetudo: et adimplebit thesauros illius. Non sis incredibilis timori domini: et ne accesseris ad illum duplici corde. Ne fueris ypocrita in conspectu hominum: et non scandalizeris in labiis tuis. Attende illis ne forte cadas, et adducas anime tue inhonorationem: et revelet deus absconsa tua, et in medio synagoge elidat te: quoniam accessisti maligne ad dominum, et cor tuum plenum est dolo et fallatia.

II

Fili accedens ad servitutem dei, sta in iustitia et timore: et prepara animam tuam ad temptationem. Deprime cor tuum et sustine: et inclina aurem tuam, et excipe verba intellectus: et ne festines in tempore obductionis. Sustine sustentationes dei: coniungere deo et sustine: ut crescat in novissimo vita tua. Omne quod tibi applicitum fuerit accipe, et in dolore sustine: et in humilitate tua patientiam habe: quoniam in igne probatur aurum et argentum. homines vero receptibiles in camino humiliationis. Crede deo et recuperabit te: et dirige viam tuam et spera in illum. Serva timorem illius: et in illo veterasce. Metuentes dominum sustinete misericordiam eius: et non deflectatis ab illo ne cadatis. Qui timetis dominum credite illi: et non evacuabitur merces vestra. Qui timetis dominum sperate in illum: et in oblectatione veniet vobis misericordia. Qui timetis deum diligite illum: et illuminabuntur corda vestra. Respicite filii nationes hominum: et scitote quia nullus speravit in domino et confusus est. ~~permansit~~ in mandatis eius. et derelictus est. Et quis invocavit illum et despexit eum? Quoniam pius et misericors est deus, et remittet in tempore tribulationis peccata: et protector est omnibus exquirentibus se in veritate. Ve duplici corde, et labiis scelestis, et manibus male facientibus: et peccatori terram ingredienti duabus viis. Ve dissolutis corde, qui non credunt deo: et ideo non protegentur ab eo. Ve his qui perdiderunt sustinentiam: et qui dereliquerunt vias rectas: et diverterunt in vias pravas. Et quid facient, cum inspicere ceperit dominus? Qui timent dominum non erunt incredibiles verbo illius: et qui diligunt illum conservabunt viam illius. Qui timent dominum inquirent que beneplacita sunt illi: et qui diligunt eum, replebuntur lege ipsius. Qui timent dominum, preparabunt corda sua: et in conspectu illius sanctificabunt animas suas. Et qui timent dominum custodient mandata illius: et patientiam habebunt usque ad inspectionem illius. dicentes. Si penitentiam non egerimus: incidemus in manus domini: et non in manus hominum. Secundum enim magnitudinem illius: sic et misericordia ipsius cum ipso est.

III

Filii sapientie ecclesia iustorum: et natio illorum obedientia et dilectio. Iudicium patris audite filii dilecti: et sic facite ut salvi sitis. Deus enim honoravit patrem in filiis: et iudicium matris exquirens firmavit in filios. Qui diligit deum, exorabit pro peccatis, et continebit se ab illis: et in oratione dierum exaudietur. Et sicut qui thesaurizat: ita et qui honorificat matrem suam. Qui honorat patrem suum, iocundabitur in filiis: et in die orationis sue exaudietur. Qui honorat patrem suum vita vivet longiore: et qui obedit patri refrigerabit matrem. Qui timet dominum, honorat parentes: et quasi dominis serviet his qui se genuerunt. in opere et sermone, et omni patientia. Honora patrem tuum, ut superveniat tibi benedictio a deo: et benedictio illius in novissimo manet. Benedictio patris firmat domos filiorum: maledictio autem matris eradicat fundamenta.

nita. Ne glerieris in contumelia patris tui. non est enim tibi gloria. sed confusio. Gloria enim hominis ex honore patris sui: et dedecus filii pater sine honore. Fili suscipe senectam patris tui: et non contristes eum in uita illius. Et si de fecerit sensu ueniam da: et ne spernas eum in tua uirtute. Elemosina enim patris: non erit in obliuione. Nam pro peccato matris restituetur bonum: et in iustitia edificabitur tibi. et in die tribulationis commemorabitur tui: et sicut in sereno glacies soluentur peccata tua. Quam male fame est qui relinquit patrem: et est maledictus a deo. qui exasperat matrem. Fili in mansuetudine opera tua perfice: et super hominum gloriam diligeris. Quanto magnus es. humilia te in omnibus: et coram deo inuenies gratiam: quoniam magna potentia dei solius. et ab humilibus honoratur. Altiora te ne quesieris. et fortiora te ne scrutatus fueris. sed que precepit deus tibi. illa cogita semper: et in pluribus operibus eius ne fueris curiosus. Non est enim tibi necessarium. ea que abscondita sunt uidere oculis tuis. In superuacuis rebus noli scrutari multipliciter: et in pluribus operibus eius non eris curiosus. Plurima enim super sensum hominum: ostensa sunt tibi. Multos enim supplantauit suspitio illorum: et in uanitate detinuit sensus illorum. Cor durum male habebit in nouissimo: et qui amat periculum. in illo peribit. Cor ingrediens duas uias. non habebit successus: et prauus corde in illis scandalizabitur. Cor nequam grauabitur in doloribus: et peccator adiciet ad peccandum. Synagoge superborum non est sanitas. frutex enim peccati eradicabitur in illis: et non intelligetur. Cor sapientis intelligitur in sapientia: et auris bona audiet cum omni concupiscentia sapientiam. Sapiens cor et intelligibile. abstinebit se a peccatis: et in operibus iustitie successus habebit. Ignem ardentem extinguit aqua: et elemosina resistit peccatis. Et deus prospector est eius qui reddit gratiam. memini in posterum: et in tempore casus sui inueniet firmamentum.

Fili helemosinam pauperis ne defraudes: et oculos tuos ne transuertas a paupere. Animam esurientem ne despexeris: et ne exasperes pauperem in inopia sua. Cor inopis ne afflixeris: et non protrahas datum angustianti. Rogationem contribulati ne abiicias: et ne auertas faciem tuam a egeno. Ab inope ne auertas oculos. propter iram: et non relinquas querentibus tibi retro maledicere. Maledicentis enim tibi in amaritudine anime: exaudietur precatio illius. Exaudiet autem eum: qui fecit illum. Congregationi pauperum affabilem te facito: et presbitero humilia animam tuam: et magnato humilia caput tuum. Declina pauperi sine tristitia aurem tuam. et redde debitum tuum: et responde illi pacifica in mansuetudine. Libera eum qui iniuriam patitur de manu superbi: et non acide feras in anima tua. In iudicando esto pupillis misericors ut pater: et pro uiro matri illorum. Et eris tu uelut filius altissimi obediens: et miserebitur tui magis quam mater. Sapientia filiis suis uitam inspirat. et suscipit exquirentes se: et preibit in uia iustitie. Et qui illam diligit. diligit uitam: et qui uigilauerint ad illam. complectentur placorem eius. Qui tenuerint illam. uitam hereditabunt: et quo introibit benedicet deus. Qui seruiunt ei. obsequentes erunt sancto: et eos qui diligunt illam. diligit deus. Qui audit illam. iudicat gentes: et qui intuetur illam. permanebit confidens. Si crediderit ei permanebit et hereditabunt illam: et erunt in confirmatione creature illorum: quoniam in temptatione ambulat cum eo. et in primis elegit eum. Timorem et metum et probationem inducet super illum: et cruciabit illum in tribulatione doctrine sue: donec temptet eum in cogitationibus illius: et credat anime illius. Et firmabit illum. et iter adducet directum ad illum: et letificabit illum. et denudabit abscondita sua illi: et thesaurizabit super illum scientiam. et intellectum iustitie. Si autem oberrauerit derelinquet illum: et tradet eum in manus inimici sui. Fili conserua tempus: et deuita a malo. Pro anima tua: non confundaris dicere uerum. Est enim confusio adducens peccatum: et est confusio adducens gloriam et gratiam. Ne accipias faciem aduersus faciem tuam: nec aduersus animam tuam mendacium. Ne reuerearis proximum tuum in casu suo: nec retineas uerbum in tempore salutis. Non abscondas sapientiam tuam in decore eius. In lingua enim sapientia dignoscitur. et sensus et scientia et doctrina in uerbo sensati: et firma

Cul' pacifice

Cul' placatore

agnitum in operibus iustitiae. Non contradicas verbo veritatis ullo modo: et de mendacio ineruditionis tuae confundere. Non confundaris confiteri peccata tua: et ne subicias te omni homini pro peccato. Noli resistere contra faciem potentis: nec coneris contra ictum fluvii. Pro iustitia agonizare pro anima tua: et usque ad mortem certa pro iustitia: et Deus expugnabit pro te inimicos tuos. Noli citatus esse in lingua tua: et inutilis et remissus in operibus tuis. Noli esse sicut leo in domo tua: evertens domesticos tuos, et opprimens subiectos tibi. Non sit porrecta manus tua ad accipiendum: et ad dandum collecta.

V

Noli attendere ad possessiones iniquas: et ne dixeris: est mihi sufficiens vita. Nihil enim proderit in tempore vindictae et obductionis. Ne sequaris in fortitudine tua concupiscentiam cordis tui: et ne dixeris: Quomodo potui? aut quis me subiciet propter facta mea? Deus enim vindicans vindicabit. Ne dixeris: Peccavi, et quid accidit mihi triste? Altissimus enim est patiens redditor. De propitiatu peccatorum noli esse sine metu: neque adicias peccatum super peccatum: et ne dicas: Miseratio Dei magna est: multitudinis peccatorum meorum miserebitur. Misericordia enim et ira ab illo cito proximant: et in peccatores respicit ira illius. Non tardes converti ad Dominum: et ne differas de die in diem. Subito enim veniet ira illius: et in tempore vindictae disperdet te. Noli anxius esse in divitiis iniustis: non enim proderunt in die obductionis et vindictae. Non ventiles te in omnem ventum: et non eas in omnem viam. Sic enim peccator probatur in duplici lingua. Esto firmus in via Domini, et in veritate sensus tui et scientia: et prosequatur te verbum pacis et iustitiae. Esto mansuetus ad audiendum verbum Dei ut intelligas: et cum sapientia proferas responsum verum. Si est tibi intellectus, responde proximo: sin autem, sit manus tua super os tuum: ne capiaris in verbo indisciplinato, et confundaris. Honor et gloria in sermone sensati: lingua vero imprudentis subversio est ipsius. Non appelleris susurro in vita tua: et lingua tua capiaris, et confundaris. Super furem enim est confusio et poenitentia: et denotatio pessima super bilinguem. Susurratori autem odium et inimicitia et contumelia. Iustifica pusillum et magnum similiter.

Cap. vi

V

Noli fieri pro amico inimicus proximo. Improperium enim et contumeliam malus hereditabit: et omnis peccator invidus et bilinguis. Non te extollas in cogitatione animae tuae velut taurus: ne forte elidatur virtus tua per stultitiam: et folia tua comedat, et fructus tuos perdat: et relinquaris velut lignum aridum in heremo. Anima enim nequam disperdet qui se habet: et in gaudium inimicis dat illum: et deducet in sortem impiorum. Verbum dulce multiplicat amicos, et mitigat inimicos: et lingua eucharis in bono homine abundabit. Multi pacifici sint tibi: et consiliarius sit tibi unus de mille. Si possides amicum, in temptatione posside eum: et ne facile credas ei te ipsum. Est enim amicus secundum tempus suum: et non permanebit in die tribulationis. Et est amicus qui convertitur ad inimicitiam: et est amicus qui odium et rixam et convicia denudabit. Est autem amicus socius mensae: et non permanebit in die necessitatis. Amicus si permanserit fixus, erit tibi quasi coaequalis, et in domesticis tuis fiducialiter aget. Si humiliaverit se contra te, et a facie tua absconderit se, unanimem habebis amicitiam bonam. Ab inimicis tuis separare: et ab amicis tuis attende. Amicus fidelis protectio fortis: qui autem invenit illum, invenit thesaurum. Amico fideli nulla est comparatio: et non est digna ponderatio auri et argenti contra bonitatem fidei illius. Amicus fidelis medicamentum vitae et immortalitatis: et qui metuunt Dominum, invenient illum. Qui timet Dominum, aeque habebit amicitiam bonam: quoniam secundum illum erit amicus illius. Fili, a iuventute tua excipe doctrinam: et usque ad canos invenies sapientiam. Quasi is qui arat et seminat, accede ad illam: et sustine bonos fructus illius. In opere enim ipsius exiguum laborabis: et cito edes de generationibus illius. Quam aspera est nimium sapientia indoctis hominibus: et non permanebit in illa excors. Quasi lapidis virtus probatio erit in illis: et non demorabuntur proicere illam. Sapientia enim doctrinae secundum nomen est eius: et non multis est manifesta.

Cap. vi

Quibus autem agnita est, permanet usque ad conspectum dei. Audi fili, et accipe consilium intellectus, et ne abicias consilium meum. In pace pedem tuum in compedes illius, et in torques illius collum tuum. Subice humerum tuum, et porta illam, et ne accedieris vinculis eius. In omni animo tuo accede ad illam, et in omni virtute tua conserva vias eius. Investiga illam, et manifestabitur tibi, et continens factus ne derelinquas eam. In novissimis enim invenies requiem in ea, et convertetur tibi in oblectationem. Et erunt tibi compedes eius in protectionem fortitudinis et bases virtutis, et torques illius in stolam glorie. Decor enim vite est in illa, et vincula illius alligatura salutaris. Stolam glorie indues eam, et coronam gratulationis superpones tibi. Fili, si attenderis michi disces eam, et si accommodaveris animum tuum, sapiens eris. Si inclinaveris aurem tuam, excipies doctrinam, et si dilexeris audire, sapiens eris. In multitudine presbiterorum prudentium sta, et sapientie illorum ex corde coniungere, ut omnem narrationem dei possis audire, et proverbia laudis non effugiant a te. Et si videris sensatum, evigila ad illum, et gradus ostiorum illius exterat pes tuus. Cogitatum habe in preceptis dei, et in mandatis illius maxime assiduus esto, et ipse dabit tibi cor, et concupiscentia sapientie dabitur tibi.

Noli facere mala, et non te apprehendent. Discede ab iniquo, et deficient mala abs te. Non semines mala in sulcis iniustitie, et non metes ea in septuplum. Noli querere a domino ducatum, neque a rege cathedram honoris. Non te iustifices ante deum, quoniam agnitor cordis est ipse, et penes regem noli velle videri sapiens. Noli querere fieri iudex, nisi valeas virtute irrumpere iniquitates, ne forte extimescas faciem potentis, et ponas scandalum in agilitate tua. Non pecces in multitudine civitatis, nec te immittas in populum, neque alliges duplicia peccata, nec enim in uno eris immunis. Noli esse pusillanimis in animo tuo. Exorare et facere helemosinam ne despicias. Ne dicas: In multitudine munerum meorum respiciet deus, et offerente me deo altissimo munera mea suscipiet. Non irrideas hominem in amaritudine anime, est enim qui humiliat et exaltat circumspector deus. Noli amare mendacium adversus fratrem tuum, neque in amicum similiter facias. Noli velle mentiri omne mendacium. Assiduitas enim illius non est bona. Noli verbosus esse in multitudine presbiterorum, et non iteres verbum in oratione tua. Non oderis laboriosa opera, et rusticationem ab altissimo creatam. Non te reputes in multitudine indisciplinatorum. Memento ire, quoniam non tardabit. Humilia valde spiritum tuum, quoniam vindicta carnis impii ignis et vermis. Noli prevaricari in amicum pecuniam differenti, neque fratrem carissimum auro spreveris. Noli discedere a muliere sensata et bona, quam sortitus es in timore domini. Gratia enim verecundie illius super aurum. Non ledas servum in veritate operantem, neque mercennarium dantem animam suam. Servus sensatus sit tibi dilectus quasi anima tua. Non defraudes illum libertate, neque inopem derelinquas illum. Pecora tibi sunt, attende illis, et si sunt utilia, perseverent apud te. Filii tibi sunt, erudi illos, et curva illos a pueritia illorum. Filie tibi sunt, serva corpus illarum, et non ostendas hilarem faciem tuam ad illas. Trade filiam, et grande opus feceris, et homini sensato da illam. Mulier si est tibi secundum animam tuam, non proicias illam, et odibili non credas te in toto corde tuo. Honora patrem tuum, et gemitus matris tue ne obliviscaris. Memento quoniam nisi per illos natus non fuisses, et retribue illis quomodo et illi tibi. In tota anima tua time dominum, et sacerdotes illius sanctifica. In omni virtute tua dilige eum qui te fecit, et ministros eius ne derelinquas. Honora deum ex tota anima tua, et honorifica sacerdotes, et purgate cum brachiis. Da illis partem sicut mandatum est tibi primitiarum et purgationis, et de negligentia tua purga te cum paucis. Datum brachiorum tuorum et sacrificium sanctificationis offeres domino, et initia sanctorum, et pauperi porrige manum tuam, ut perficiatur propitiatio et benedictio tua. Gratia dati in conspectu omnis viventis, et mortuo non prohibeas gratiam. Non desis plorantibus in consolatione, et cum lugentibus ambula. Non te pigeat visitare infirmum,

Cui differentes.

Et domini.

Cui offeres.

Cui datus.

ex his enim in dilectione firmabis. In omnibus operibus tuis memorare novissima tua: et in eternum non peccabis.

VIII

Cut' constituat

Cut' strues

Cut' senectute

Cut' fruere

Cut' fenerari

Cut' iusti

Non litiges cum homine potente: ne forte incidas in manus illius. Non contendas cum viro locuplete: ne forte contra te constituat litem tibi. Multos enim perdidit aurum et argentum: et usque cor regum extendit et convertit. Non litiges cum homine linguato: et ne strues in ignem illius ligna. Non communices homini indocto: ne male de progenie tua loquatur. Ne despicias hominem avertentem se a peccato: neque improperes ei. Memento quoniam omnes in corruptione sumus. Ne spernas hominem in sua senectute: etenim ex nobis senescunt. Noli de mortuo inimico tuo gaudere: sciens quoniam omnes morimur: et in gaudium nolumus venire. Ne despicias narrationem presbyterorum sapientium: et in proverbiis eorum conversare. Ab ipsis enim disces sapientiam et doctrinam intellectus: et sine magnatis sine querela. Non te preterreat narratio seniorum: et ipsi enim didicerunt a patribus suis: quoniam ab ipsis disces intellectum: et in tempore necessitatis dabis responsum. Non incendas carbones peccatorum arguens eos: et ne incendaris flamma ignis peccatorum illorum. Ne contra faciem stes contumeliosi: ne sedeat quasi insidiator ori tuo. Noli fenerari homini fortiori te. Quod si feneraveris: quasi perditum habe. Non spondeas super virtutem tuam. Quod si spoponderis: quasi restituens cogita. Non iudices contra iudicem: quoniam secundum quod iustum est iudicat. Cum audace non eas in via: ne forte gravet mala sua in te. Ipse enim secundum voluntatem suam vadit: et simul cum stulticia illius peries. Cum iracundo non facias rixam: et cum audace non eas in desertum: quoniam quasi nihil est ante illum sanguis: et ubi non est adiutorium elidet te. Cum fatuis consilium non habeas: non enim poterunt diligere nisi que ipsis placent. Coram extraneo ne facias consilium: nescis enim quid pariat. Non omni homini cor tuum manifestes: ne forte inferat tibi gratiam falsam: et conviciet tibi.

IX

Non zeles mulierem sinus tui: ne ostendat super te maliciam doctrine nequam. Non des mulieri potestatem anime tue: ne ingrediatur in virtute tua et confundaris. Ne respicias mulierem multivolam: ne forte incidas in laqueos illius. Cum saltatrice ne assiduus sis: nec audias illam: ne forte pereas in efficacia illius. Virginem ne conspicias: ne forte scandalizeris in decore illius. Non des fornicariis animam tuam in nullo: ne perdas te et animam tuam et hereditatem tuam. Noli circumspicere in vicis civitatis: nec oberraveris in plateis illius. Averte faciem tuam a muliere compta: et ne circumspicias speciem alienam. Propter speciem mulieris multi perierunt: et ex hoc concupiscentia quasi ignis exardescit. Omnis mulier que est fornicaria: quasi stercus in via conculcabitur. Speciem mulieris aliene multi admirati reprobi facti sunt. Colloquium enim illius quasi ignis exardescit. Cum aliena muliere ne sedeas omnino: nec accumbas cum ea super cubitum: et non alterceris cum illa in vino: ne forte declinet cor tuum in illam: et sanguine tuo labaris in perditionem. Non derelinquas amicum antiquum: novus enim non erit similis illi. Vinum novum amicus novus: veterascet: et cum suavitate bibes illud. Non zeles gloriam et opes peccatoris: non enim scis que futura sit illius subversio. Non placeat tibi iniuria iniustorum: sciens quoniam usque ad inferos non placebit impius. Longe abesto ab homine potestatem habente occidendi: et non suspicaberis timorem mortis. Et si accesseris ad illum noli aliquid committere: ne forte auferat vitam tuam. Communionem mortis scito: quoniam in medio laqueorum ingredieris: et super dolentium arma ambulabis. Secundum virtutem tuam cave te a proximo tuo: et sapientibus et prudentibus tracta. Viri iusti sint tibi convive: et in timore dei sit tibi gloriatio: et in sensu sit tibi cogitatus dei: et omnis enarratio tua in preceptis altissimi. In manu artificum opera laudabuntur: et princeps populi in sapientia sermonis sui: in sensu vero seniorum verbum. Terribilis est in civitate sua homo linguosus: et temerarius in verbo suo odibilis erit.

X

Iudex sapiens iudicabit populum suum: et principatus sensati stabilis erit. Secundum iudicem populi sic et ministri

eius: et qualis est rector civitatis tales et inhabitantes in ea. Rex insipiens perdet populum suum: et civitates inhabitabuntur per sensum prudentium. In manu dei potestas terre. et execrabilis omnis iniquitas gentium: et utilem rectorem in tempore suscitabit super illam. In manu dei potestas hominis: et super faciem scribe inponet honorem suum. Omnis iniurie proximi ne memineris: et nichil agas in operibus iniurie. Odibilis coram deo est et hominibus superbia: et execrabilis omnis iniquitas gentium. Regnum a gente in gentem transfertur propter iniustitias et iniurias. et contumelias. et diversos dolos. Avaro autem nichil est scelestius. Quid superbit terra et cinis? Nichil est iniquius quam amare pecuniam. Hic enim et animam suam venalem habet: quoniam in vita sua proiecit intima sua. Omnis potentatus brevis vita. Languor prolixior gravat medicum: brevem languorem precidit medicus. Sic et rex hodie est: et cras morietur. Cum enim morietur homo: hereditabit serpentes. et bestias. et vermes. Initium superbie hominis apostatare a deo. quoniam ab eo qui fecit illum recessit cor eius: quoniam initium omnis peccati est superbia. Qui tenuerit illam. adimplebitur maledictis: et subvertet eum in finem. Propterea exhonoravit dominus conventus malorum: et destruxit eos usque in finem. Sedes ducum superborum destruxit deus: et sedere fecit mites pro eis. Radices gentium superbarum arefecit deus: et plantavit humiles ex ipsis gentibus. Terras gentium evertit dominus: et perdidit eas usque ad fundamentum. Arefecit ex ipsis et disperdidit illos: et cessare fecit memoriam eorum a terra. Perdidit deus memoriam superborum: et reliquit memoriam humilium sensu. Non est creata hominibus superbia: neque iracundia nationi mulierum. Semen hominum honorabitur. hoc quod timet deum: semen autem hoc exhonorabitur quod preterit mandata domini. In medio fratrum rector illorum in honore: et qui timent deum erunt in oculis eius. Gloria divitum honoratorum et pauperum. timor dei est. Noli despicere hominem iustum pauperem. et noli magnificare virum peccatorem divitem. Magnus est iudex et potens est in honore: et non est maior illo qui timet deum. Servo sensato liberi servient: et vir prudens. et disciplinatus non murmurabit correptus: et inscius non honorabitur. Noli extollere in faciendo opere tuo: et noli cunctari in tempore angustie. Melior est qui operatur et abundat in omnibus: quam qui gloriatur et eget pane. Fili in mansuetudine serva animam tuam: et da illi honorem secundum meritum suum. Peccantem in animam suam quis iustificabit? Et quis honorificabit exhonorantem animam suam? Pauper gloriatur per disciplinam. et timorem suum: et est homo qui honorificatur propter substantiam suam. Qui autem gloriatur in paupertate: quanto magis in substantia? Et qui gloriatur in substantia: paupertatem vereatur.

XI

Sapientia humiliati exaltabit caput illius: et in medio magnatorum consedere illum faciet. Non laudes virum in specie sua: neque spernas hominem in visu suo. Brevis in volatilibus est apis: et initium dulcoris habet fructus illius. In vestitu ne glorieris umquam: nec in die honoris tui extollaris: quoniam mirabilia opera altissimi soli: et gloriosa et absconsa et invisa opera illius. Multi tiranni sederunt in throno: et insuspicabilis portavit diadema. Multi potentes oppressi sunt valide: et gloriosi traditi sunt in manus alterorum. Priusquam interroges ne vituperes quemquam: et cum interrogaveris. corripe iuste. Priusquam audias ne respondeas verbum: et in medio seniorum ne adicias loqui. De ea re que te non molestat ne certeris: et in iudicio peccantium ne consistas. Fili ne in multis sint actus tui: et si dives fueris non eris immunis a delicto. Si enim secutus fueris non apprehendes: et non effugies si precucurreris. Est homo laborans et festinans et dolens impius: et tanto magis non habundabit. Est homo marcidus egens recuperatione. plus deficiens virtute: et habundans paupertate. et oculus dei respexit illum in bono. et erexit illum ab humilitate ipsius. et exaltavit caput eius: et mirati sunt in illo multi: et honoraverunt deum. Bona et mala. vita et mors. paupertas et honestas: a deo sunt. Sapientia et disciplina et scientia legis apud deum: dilectio et vie bo

Cur obside

Cur valde

Cur damus

Cur bis

nor ap ipm. Error et tenebre pecco
rib; concreata sunt: qui aut exultant in mal.
consenescunt in mala. Datio dei pmanet
iustis. et pfectus illius successus hebit in
eternum. Est qui locupletatur parce a
gendo: et hec pars mercedis illius in eo q dic.
inueni requiem m. et nunc manducabo de
bonis meis solus: et nescit q tps pteriat.
et mors apropinquet. et relinquat omia
aliis et moriatur. Sta in testamento tuo.
et in illo colloqre. et in ope mandator
tuor ueterasce. Ne maneas in opib; pec
catorum. confide aut in deo. et mane in loco
tuo. Facile e enim in oculis dei: de subito
honestare paupem. Benedictio dei in merce
iusti festinat. et in honore ueloci proces
sus illius fructificat. Ne dicas. Quid est m
op. Et que erunt mihi ex hoc bona: Ne dicas.
Sufficiens sum: et quid ex hoc pessimabor.
In die bonor ne immemor sis malorum:
et in die malor ne immemor sis bonor:
qm facile e coram deo in die obitus retribu
ere unicuiq; sm uias suas. Malitia
hore obliuionem facit luxurie magne:
et in fine hois denudatio opum illius.
Ante mortem ne laudes hominem quemquam:
qm in filiis suis agnoscitur uir. Non omnem
hominem inducas in domum tuam. Multe enim
insidie sunt dolosi. Sicut enim eructant precordia
fetentium. et sicut perdix inducitur in caue
am. et ut caprea in laqueum: sic et cor sup
borum: et sicut pspector uidens casum proximi sui.
Bona enim in mala conuertens insidiatur: et in ele
ctis ponet maculam. A scintilla una
augetur ignis: et ab uno doloso augetur
sanguis. Homo uero peccator sanguini insidia
tur. Attende ergo tibi a pestifero. fabricat
enim mala: ne forte inducat super te sub
sannationem in ppetuum. Admitte ad
te alienigenam: et subuertet te in turbine:
et abalienabit te a tuis ppriis.

XII

Si bene feceris scito cui feceris: et erit gra in
bonis tuis multa. Bene fac iusto. et inue
nies retributionem magnam. et si non ab
ipso: certe a dno. Non est ei bene q assi
duus e in malis. et elemosinam non danti:
qm et altissimus odio het peccatores. et
misertus e penitentibus. Da misericor
di. et ne suscipias peccatorem. Et impiis
et peccatorib; reddet uindictam: custodiens
eos in die uindicte. Da bono: et non re
ceperis peccatorem. Bene fac humili: et non de
deris impio. Prohibe panes illi dare:
ne in ipsis potentior te sit. Nam dup
licia mala inuenies in omnib; bonis quecumq;
feceris illi: qm et altissimus odio het pecca
tores. et impiis reddet uindictam. Non
agnoscetur in bonis amicus: et non abscondetur
in malis inimicus. In bonis uiri. inimici
illius in tristitia. et in malicia illius amicus
agnitus e. Non credas inimico tuo in eter
num. Sicut enim eramentum: eruginat nequi
tia illius. Et si humiliatus uadat curuus:
abice animum tuum et custodi te ab illo.
Non statuas illum penes te. nec sedeat
ad dexteram tuam: ne conuersus stet in loco tu
o: ne forte conuersus in locum tuum inquirat
cathedram tuam: et in nouissimo cogno
scas uerba mea. et in sermonibus meis stimuleris. Quis medebitur in can
tatori a serpente percusso. et omnib; q appro
piant bestiis. et q comitatur cum uiro
iniquo. et obuolutus e in peccatis eius:
Una hora tecum pmanebit: si autem de
clinaueris: non supportabit. In labiis suis
indulcat inimicus: et in corde suo insidiatur:
ut subuertat te in foueam. In oculis suis lac
rimatur inimicus: et si inuenerit tps. non
saciabitur sanguine. Si incurrerint tibi
mala: inuenies eum illic priorem. In ocu
lis suis lacrimatur inimicus: et quasi adiuuans
suffodiet plantas tuas. Caput suum mo
uebit. et plaudebit manu: et multa su
surrans commutabit uultum suum.

XIII

Qui tetigerit picem inquinabitur ab ea: et q co
municauerit supbo. induet supbiam.
Pondus super se tollit: q honestiori se co
municat. Et ditiori te: ne socius fueris.
Quid communicabit cacab; ad ollam:
Quando enim se colliserint: confringetur. Diues
iniuste egit et fremebit. pauper autem lesus
tacebit. Si largitus fueris assumet te:
et si non habueris derelinquet te. Si hes: con
uiuet tecum. et euacuabit te: et ipse non dole
bit super te. Si necessarius illi fueris sup
plantabit te: et subridens spem dabit.
narrans tibi omnia bona. et dicet. Quid opus

ē tibi. Et ꝯsumet te in cibis suis. donec te exinaniat bis et ter. et in nouissimo deridebit te. Postea uidens derelinquet te. et caput suum mouebit ad te. Humiliare deo: et expecta manus eius. Attende ne seductus in stulticiam humilieris. Noli esse humilis in sapientia tua: ne humiliatus in stulticiam seducaris. Aduocatus a potentiore discede: ex hoc enim magis te aduocabit. Ne improbus sis. ne impingaris. et ne longe sis ab eo: ne eas in obliuionem. Ne retineas ex equo loqui cum illo: ne credas multis uerbis illius. Ex multa enim loquela temptabit te. et subridens interrogabit te de absconditis tuis. Inmitis animus illius: et conseruabit uerba tua: et non parcet de malicia et de uinculis. Caue tibi et attende diligenter auditui tuo: quoniam cum subuersione tua ambulas. Audiens uero illa quasi in sompnis uide: et uigilabis. Omni uita tua dilige deum: et inuoca eum in salute tua. Omne animal diligit simile sibi: sic et omnis homo proximum sibi. Omnis caro ad similem sibi coniungetur: et omnis homo simili sui sociabitur. Sicut communicabit lupus agno aliquando: sic peccator iusto. Que communicatio sancto homini ad canem? Aut que pars bona diuiti ad pauperem? Venatio leonis onager in heremo: sic et pascua sunt diuitum pauperes. Et sicut abhominatio est superbo humilitas: sic et execratio diuitis pauper. Diues commotus confirmatur ab amicis suis: humilis autem cum ceciderit expelletur et a notis. Diuiti decepto multi recuperatores. Locutus est superbe: et iustificauerunt illum. Humilis deceptus est: insuper et arguitur. Locutus est sensate: et non est datus ei locus. Diues locutus est. et omnes tacuerunt: et uerbum illius usque ad nubes perducent. Pauper locutus est: et dicunt. Quis est hic? Et si offenderit: subuertent illum. Bona est substantia. cui non est peccatum in conscientia: et nequissima paupertas in ore impii. Cor hominis immutat faciem illius: siue in bono siue in malo. Vestigium cordis boni. et faciem bonam: difficile inuenies. et cum labore.

Beatus uir qui non est lapsus uerbo ex ore suo: et non est stimulatus in tristitia delicti. Felix qui non habuit animi sui tristitiam: et non excidit ab spe sua. Viro cupido et tenaci sine ratione est substantia: et homini liuido ad quid aurum? Qui aceruat ex animo suo iniuste. aliis congregat: et in bonis illius alius luxuriabitur. Qui sibi nequam est. cui alii bonus erit? Et non iocundabitur in bonis suis. Qui sibi inuidet. nichil est illo nequius: et hec est redditio malicie illius. Et si bene fecerit. ignoranter et non uolens facit: et in nouissimo manifestat maliciam suam. Nequam est oculus liuidi. et auertens faciem: et despiciens animam suam. Insaciabilis oculus cupidi. In partem iniquitatis non saciabitur: donec consumat arefaciens animam suam. Oculus malus ad mala: et non saciabitur pane: et indigens. et in tristitia erit super mensam suam. Fili si habes. benefac tecum: et deo dignas oblationes offer. Memor esto quoniam mors non tardat: et testamentum inferorum quod demonstratum est tibi. Testamentum enim huius mundi: morte morietur. Ante mortem benefac amico tuo: et secundum uires tuas exporrigens da pauperi. Non defrauderis a die bono: et particula doni boni non te pretereat. Nonne aliis relinques dolores et labores tuos? In diuisione sortis. da et accipe: et iustifica animam tuam. Ante obitum tuum. operare iusticiam: quoniam non est apud inferos inuenire cibum. Omnis caro sicut fenum ueterascet: et sicut folium fructificans in arbore uiridi. Alia generantur: et alia deiciuntur: sic generatio carnis et sanguinis: alia finitur. et alia nascitur. Omne opus corruptibile in fine deficiet: et qui illud operatur. ibit cum illo. Et omne opus electum iustificabitur: et qui operatur illud. honorabitur in illo. Beatus uir qui in sapientia morabitur. et qui in iustitia meditabitur: et in sensu cogitabit circumspectionem dei. Qui excogitat uias illius in suo corde: et in absconditis illius intelligens. uadens post illam quasi inuestigator: et in uiis illius consistens. Qui respicit per fenestras eius: et in ianuis illius audiens. Qui requiescit iuxta domum illius: et in parietibus illius figens palum. Statuet casulam suam ad manus illius: et requiescet in casula illius bona per euum. Statuet filios suos sub tegmine illius: et sub ramis illius morabitur. Protegetur

Et ꝯsumet

Cuius diei

gietur sub tegmine illi a feruore. et i
glã eius requiescet.

Cũ boã: XV

Qui timet deum: faciet illud. Et qui cõti
nens ẽ iustitie apphendet illã. et obui
abit illi q̃i mat honorificata. et q̃i mul'
a uirginitate suscipiet illum. Cibabit
illum pane uite et intellect. et aq̃
sapie salutaris potabit illum. Et fir
mabit in illo. et si flectet. et continebit
illum et ñ confundet. et exaltabit illũ
ap pximos suos. Et in medio ecce aperiet
os eius. et adimplebit illũ spũ sapie et
intellectus. et stolam glẽ uestiet illũ.

Cũ induet:

Iocunditatẽ et exultatione thesauri
zabit sup illum: et nõe eterno hereditari
bit illũ. Hoies stulti ñ apphendent il
lam: et hoies sensati obuiabũt illi. Ho
mines stulti ñ uidebũt illã: longe enĩ
abest a supbia et dolo. Viri et mendaces
ñ erũt illius memores: et uiri ueraces
inuenientur in illa: et successũ hebũt
usq; ad inspectionẽ dei. Nõ est specio
sa laus in ore peccatoris qm̃ ñ ẽ a dño mi
ssus: qm̃ a do pfecta ẽ sapiã. Sapie ẽ
dei astabit laus. et in ore fideli habũ
dabit. et dñator dabit eã illi. Nõ dice
ris: p deum abest. Que eñ odit: ne feceris.
Nõ dicas. ille me implanauit. Nõ eñ
necessarii sũt illi hoies impii. Omẽ
execramtũ erroris odit dñs: et ñ erit
amabile timentibz illũ. Deus ab initio
constituit hoiẽ: et reliq̃t illũ in manu
consilii sui. Adiecit mandata et pcepta
sua.

Cũ fuare:

Si uolũis mãdata conseruare: conser
uabũt te: et inppetuũ fidẽ placitã facẽ. Ap
posuit tibi aq̃ et ignẽ: ad q̃ uolũis
porrige manum tuã. Ante hoiẽ ui
ta et mors. bonũ et malũ: qd placuit
ei dabitur illi: qm̃ multa sapiã dei. et
fortis in potentia. et uidẽs oẽs sine in
missione. Oculi dñi ad timẽtes eũ: et ipẽ
agnoscit oẽm opam hoĩs. Nemini
mãdauit impie agẽ: et nemini dedit
spaciũ peccãdi. Nõ eñ concupiscit multi
tudinẽ filiorum infidelium et inutiliũ.

XVI

Ne iocunderis in filiis impiis.
si multi placent: nec oblecteris sup ipos.
si nõ est timor dei in illis. Nõ credas uite
illorum. Melior ẽ enim unus timẽs
deum: qm̃ mille filii impii. Et utile
ẽ mori sine filiis: qm̃ relinq̃re filios i
pios. Ab uno sensato inhitabitur patria:
et tribz impiis deseretur. Multa a
liã uidit oculus meus: et fortiora hor
audiuit auris mẽa. In sinagoga pecca
tium exardebit ignis: et in gente in
credibili exardescet ira. Nõ exorauerũt
p peccatis suis antiq gigantes: q destruc
ti sũt. confidentes sue uirtuti: et ñ pe
pcit pegrinatiom eorum. s; percussit eos:
et execratus ẽ illos. p supbia ubi illorum.
Non misertus ẽ illis: gentẽ totã pdens
et extollentẽ se in suis peccatis. Et sic. dc.
milia peditum. q congregati sũt in duritia
cordis sui: et si unus fuiss; ceruicat;:
mirum si fuiss; inmunis. Mia enĩ
et ira ẽ cum illo: potens ẽ exoratio et ef
fundẽs iram. Scdm miãm suã: sic ẽ
correptio illi. hoiẽ sm opa sua iudi
cat. Nõ effugiet in rapina peccator: et ñ re
tardabit sufferentia miãm facientis.
Omĩs mia faciet locum. unicuiq; sc
meritum opum suorum: et sm intellectũ
pegrinationis ipius. Nõ dicas. A deo ab
scondar: et ex summo qs mei memora
bitur. In pplo magno nõ agnoscar: q̃
ẽ enĩ anima mea in tam inmẽsa creatu
ra. Ecce celum et celi celorum. abyssus et
uniusa tra et que in eis sũt. in conspectu
illius commouebũtur: montes simul et colles
et fundamẽta tre. Et cũ conspexit illa deus:
tremore concutient. Et in oibz his in
sensatũ ẽ cor. Et oẽ cor intelligit ab il
lo: et uias eius qs intelligit: Et pcel
lam quã nec oculus uidebit hois: Nã
plima opa illius sũt in absconsis: s; opa
iustitie eius qs enunciabit aut qs su
stinebit: Lõge ẽ ei est testamẽtũ a quibzdã:
et interrogatio oĩũ in consumatiõe est. Qui
minoratur corde. cogitat inania: et uir
iprudẽs et errans cogitat stulta. Audi
me fili. et disce disciplinã sensus: et in
uerbis meis attẽde in corde tuo: et dicam
in equitate disciplinã: et scrutabor enar
rare sapiam. Et in uerbis meis attende i
corde tuo: et dico in eqtate spc. uirtutes

illorum: et ne respexeris i labores

qs posuit

quas posuit deus in opa sua ab initio:
et in initate eminentio sciam eius. et in
iudicio dei opa ipius ab initio. Ab insti
tutioe hoium ipsorum. distinxit ptes il
lorum: et initia ipsorum in gentib; suis.
Ornauit in etnum opa illoz: non esurie
runt nec laborauert: et non destiterunt ab opi
bus suis. Vnusqsq; primum sibi non angu
stiauit: usq; in euum. Non sis incredibilis ubo
illi. Post hec deus in terram respexit: et im
pleuit illam bonis suis. Aia aut omnis ui
talis. denuntiauit an faciem ipius: et
ipa iterum reuersio illoz.

Deus creauit de tra hoiem. et sdm ymaginem
suam fecit illu: et iterum conuertit illum in ipsam:
et sdm se uestiuit illum uirtute. Nu
merum dierum et tps dedit illi: et dedit
illi potestatem eoz que st sup tram. Po
suit timorem illi sup oem carnem: et dnat
est bestiarum. et uolatilium. Creauit ex ipo
adiutorium simile sibi. Consilium et lingua
et oculos et aures. et cor. dedit illis excogi
tandi: et disciplina intellectus repleuit
illos. Creauit illis sciam spc. sensu imple
uit cor illoz: et mala et bona ostendit illis.
Posuit oculum ipoz sup corda ipoz. ostendere
illis magnalia opum suoz. ut nomen
scificationis collaudent: et gliari in mir
abilib; illis: ut magnalia enarrent
opum eius. Addidit illis disciplinam: et le
gem uite hereditauit illos. Testamentum eter
num constituit cum illis: et iusticiam et iudi
cia sua ostendit illis: et magnalia ho
noris eius uidit ocls eoz: et honorem
uocis audierunt aures illoz. Et dixit illis.
Attendite uos ab omni iniquo. Et manda
uit illis: unicuiq; de pximo suo. Vie illoz
coram ipo sunt semp: non st abscondite ab ocu
lis ipius. In unamquamq; gentem pposuit
rectorem: et pars dei isrl facta est manife
sta. Et oia opa illoz uelut sol in conspe
tu dei: et oculi eius sine intmissione inspi
cientes in uiis eoz. Non sunt abscondita
testamenta sr iniqtatem eoz: et oes iniqta
tes eoz in conspectu dei. Elemosina uiri
qsi sacculus cum ipo: et gram hois qsi pupillam
conseruabit. Et postea resurget. et retribuet illis re
tributionem. unicuiq; in caput ipsorum.

et conuertet in interiores ptes tre. Penitenti
bus aut dedit uiam iustitie: et confirma
uit deficientes sustinere: et destinauit
illis sortem ueritatis. Conuertere ad dnm:
et relinq pecca tua. Precare ante faciem
dni: et minue offendicula. Reuertere ad
dnm. et auertere ab iniustitia tua: et ni
mis odito execrationem. Et cognosce iu
stitias et iudicia dei: et sta in sorte pposito
nis. et orationis altissimi dei. In ptes ua
de scli sci: cum uiuis. et dantib; confessio
nem deo. Non demoreris in errore impiorum.
Ante mortem confitere: a mortuo qsi nichil perit
confessio. Confitebis uiuens: uiuus et sanus
confitebis. et laudabis dm: et gliabis in mi
sationib; illius. Quam magna misa dni: et
ppitiatio illius conuertentib; ad se. nec enim
omnia possunt esse in hoib;: qm non est imortalis
filius hominis. et in uanitate malitie
placuerunt. Quid lucidius sole: et hic defici
et. Aut qd nequius quam qd excogitauit
caro et sanguis: et hoc arguetur. Virtutem al
titudinis celi ipse conspicit: et oes hoies tra
et cinis.

Qui uiuit in etnum creauit
omnia simul. Deus solus iustificabitur: et
manet inuictus rex in etnum. Quis suf
ficit enarrare opa illius: Quis enim inuestig
abit magnalia eius: Virtutem aut magnitu
dinis eius qs enuntiabit: Et qs adiciet enar
rare miam eius: Non est minuere neq; adicere:
nec est inuenire magnalia dei. Cum consuma
uerit hō tunc incipiet: et cum quieuerit aporia
bitur. Quid est hō. et que est gra illius: Et qd est
bonum. aut qd nequam illius: Numerus di
erum hoium ut multum. c. anni. qsi gutte
aque maris deputati sunt: et sicut cal
culus harene. sic exigui anni in die eui.
Propter hoc patiens est deus in illis: et effun
det sup eos miam suam. Vidit psumptionem
cordis illoz qm mala est: et cognouit sub
uersionem illoz qm nequam est. Ideo adimpleuit
propitiationem suam in illis: et ostendit il
lis uiam equitatis. Miseratio hois circa p
ximum suum: misa aut dni sup oem carnem.
Qui miam habet. docet et erudit. qsi pastor
gregem suum. Miseretur excipientis doctri
nam miserationis: et qui festinat in iudicii
is eius. Fili in bonis non des querelam: et in omni da

Cur in inferiores

Cur uiuens

XVIII

Cur. Quis

Cur incipit.

Cꝯ Scꝫ utrūq;

Cꝯ Fuerarīs

Cꝯ uite

XIX

Sensatos:

to ne des tristitiā uerbi mali. Nōne ar
dorem refrigerabit ros. Sic et ūbum:
melius q̄m datum. Nōne ecce ūbum
sup datum bonū. Et utrꝗ; ē hoīe iusti
ficato. Stultus acrit̄ improprabit: ⁊ da
tus indisciplinati tabescere fac̄ oculos.
Añ iudiciū para iustitiā tibi: ⁊ añ quā
loq̄ris disce. Añ langorē adhibe medici
nā: ⁊ añ iudiciū interroga te ipm̄: ⁊ in cō
spectu dī inuenies ꝓpitiationē. Añ lan
gorē humilia te: ⁊ in tp̄r infirmitatis. os
tende ꝯūsatioēm tuā. Nō impediaris
orare sēp. et n̄ uerearis usq; ad mortē iu
stificari: qm̄ merces dī manet ī etnū. Añ
oroēm ꝑpara aīam tuā: ⁊ noli ēē q̄si hō q
tēptat dm̄. Memento ire ī die ꝯsumatio
nis: ⁊ tp̄e retributionis. in ꝯūsioē faciei.
Memento paupertatis. in tp̄r habūdātie:
et necessitatem paupertatis. in die diui
tiarum. A mane usq; ad uespm̄ immuta
bit̄ tp̄s: ⁊ hᵉ oia citata in oculis dī. Hō
sapiēs in oībꝫ metuet: ⁊ in diebꝫ dlictō
rum attendet ab inertia. Oīs astutꝰ ag
scit sapiām: ⁊ inuenienti eā dabit ꝯfessi
onē. Sensati in ūbis. et ipi sapienter
egerūt: et intellexerūt ūitatē et iustitiā:
et iplorauerūt ꝓūbia et iudicia. Post
ꝯcupiscentias tuas n̄ eas: ⁊ a uolupta
te tua auertere. Si ꝑstes aīe tue ꝯcupiscē
tias eius: faciet te ī gaudiū inimicis
tuis. Ne oblecteris ī turbis. nec ī modicis:
assidua ē ei ꝯmissio illoꝝ. Ne fueris
mediocris in ꝯtentioē ex fenore: ⁊ n̄ ē tibi
nichᵗ in sacculo. Eris ei inuidꝰ aīe tue.

Operariꝰ ebriosus n̄ locupletabit̄: ⁊ q
spnit modica. paulati decidit. Vinū
⁊ mulieres apostatare faciūt ⁊ sapientes:
et arguūt ⁊ q se iūgit fornicariis. erit ne
q̄. Putredo et uermes hereditabt̄ illum:
et extollet̄ in exemplū maiꝰ: et tollet̄
d' nūo aīa eius. Qui credit cito. leuis
corde ē: ⁊ minorabit̄. Et q delinq̄t ī aī
mā suam: insup habebitur. Qui gaudet
iniq̄tate denotabit̄. et q odit correptō
nē. minuet̄ uita: et q odit loq̄citatē:
extinguit malitiā. Qui peccat ī aīam
suam penitebit: et q iocundat̄ in
malitia. denotabit̄. Ne iteres ūbum

durum et nequā: ⁊ tu n̄ minorabis. Ami
co ⁊ inimico noli narrare sensū tuū:
et si ē tibi delictum. noli denudare. Au
diet enim te. et custodiet te. et q̄si defen
dēs peccatū odiet te: et sic adherebit t̄
semꝑ. Audisti ūbum aduersus ꝓximū
tuum. ꝯmoriat̄ inte: fidēs quoniā
n̄ te dirumpet. A facie ūbi. parturit fa
tuus: tamq̄ gemitus partus ī fantis.
Sagitta infixa femori carnis: sic ūbū ī
corde stulti. Corripe amicū ne forte n̄
intellexerit. et dicat n̄ feci: aut si fecerit:
ne iterum addat face. Corripe ꝓximū.
ne forte n̄ dixerit: ⁊ si dixerit. ne forte iter̄.
Corripe amicū. sepe ei fit ꝯmissio: ⁊ n̄
oī ūbo credas. Est qui labit̄ lingua su
a: s; n̄ ex aīo. Qs ē enī. q n̄ deliquerit
in lingua sua. Corripe ꝓximū añ quā
ꝯmineris: et da locum timori altissimi:
q2 oīs sapiā timor dī. et in illa timē de
um. Et in oī sapiā dispositio legis et n̄ ē
sapiā neq̄tie disciplina: ⁊ n̄ ē cogitatus
bonus. peccatoꝝ prudentia. Est pruden
tie neq̄tia: et ipa execratio. Et ē insipi
ens: q minuit̄ sapiā. Melior ē hō qui
minuit̄ sapiā. et deficiēs sensu ī timoē:
q̄ qui habūdat sensu. et t̄nsgredit̄ legē
altissimi. Est sollertia certa: et ipa iniq̄.
Et ē qui emittit ūbū certū: enarrans
ūitatem. Est qui neq̄t humiliat se: ⁊ in
teriora eiꝰ plena sūt dolo. Et ē iustꝰ q se ni
miū submittit a multa humilitate: et ē
iustꝰ q inclinat faciē. et fing̃ n̄ uidē se
q ignoratū ē. Et si ab imbecillitate uiriū
uetet̄ peccare: si inuenerit tp̄e male facē
dī. male faciet. Ex uisu cognoscit̄ uirꝰ: et
ab occursu faciei cognoscitur sensatꝰ. A
mictꝰ corporis. et risus dentiū. et ī gressꝰ
hoīs: enuntiāt de illo. Est correctio m̄
dax in ira ꝯtumeliosi: et ē iudiciū qd̄
n̄ ꝓbatur eē bonū. Et ē tacēs: et ipe ē

Quam bonū est arguere q̄m irasci: et ꝯfitentē in oratioē.
n̄ ꝓhibere. Concupiscentia spadonis
deuirginauit iuuenculā: sic q facit p
uim iudiciū iniquū. Quia bonū ē cor
reptum. manifestare penitentiā: sic eni
effugies uoluntarium peccatū. Est ta

XX

cens qui inuenit sapiens. et est odibilis qui procax est ad loquendum. Est autem tacens. non habens sensum loquele. et est tacens. sciens tempus apti temporis. Homo sapiens tacebit usque ad tempus: lasciuus autem et imprudens non seruabit tempus. Qui multis utitur uerbis: ledit animam suam. et qui potestatem sibi assumit iniuste. odietur. Est processio in malis. uiro indisciplinato: et est inuentio in detrimentum. Est datum quod non est utile: et est datum cuius retributio duplex. Est propter gloriam minoratio: et est qui ab humilitate leuabit caput. Est qui multa redimat modico precio: et restituens ea in septuplum. Sapiens in uerbis seipsum amabilem facit: gratie autem fatuorum effundentur. Datus insipientis non erit utilis tibi: oculi enim illius septemplices sunt. Exigua dabit. et multa improperabit. et apertio oris illius inflammatio est. Hodie feneratur quis. et cras expetit: odibilis est homo huiusmodi. Fatuo non erit amicus: et non erit gratia bonis illius. Qui enim edunt panem illius: false lingue sunt. Quociens et quanti irridebunt eum: Neque enim quod habendum erat. directo sensu distribuit: similiter et quod non erat habendum. Lapsus false lingue quasi qui in pauimento cadens: sic casus malorum festinanter ueniet. Homo acharis quasi fabula uana: in ore indisciplinatorum assidua erit. Ex ore fatui reprobabitur parabola: non enim dicit illam in tempore suo. Est qui uetatur peccare pre inopia: et in requie sua stimulabitur. Est qui perdet animam suam pre confusione. et ab imprudenti persona perdet eam: persone autem acceptione perdet se. Est qui pre confusione promittit amico: et lucratus est eum inimicum gratis. Opprobrium nequam in homine mendacium: et in ore indisciplinatorum assidue erit. Potior fur: quam assiduitas uiri mendacis. perditionem autem ambo hereditabunt. Mores hominum mendacium sine honore: et confusio illorum cum ipsis sine intermissione. Sapiens in uerbis producet seipsum: et homo prudens placebit magnatis. Qui operatur terram suam inaltabit aceruum frugum: et qui operatur iustitiam ipse exaltabitur. Qui uero placet magnatis: effugiet iniquitatem. Exenia et dona excecant oculos iudicum: et quasi mutus in ore auertit correptiones eorum. Sapientia absconsa. et thesaurus inuisus. que utilitas in utrisque: Melior est homo qui abscondit insipientiam suam: quam homo qui abscondit sapientiam suam.

Fili peccasti. ne adicias iterum: sed et de pristinis deprecare. ut tibi dimittantur. Quasi a facie colubri fuge peccata: et si accesseris ad illa. suscipient te. Dentes leonis. dentes eius: interficientes animas hominum. Quasi romphea bis acuta. omnis iniquitas: plage illius non est sanitas. Obiurgatio et iniurie adnullabunt substantiam: et domus que nimis locuplex est. adnullabitur superbia: sic substantia superbi eradicabitur. Deprecatio pauperis ex ore usque ad aures perueniet: et iudicium festinato adueniet illi. Qui odit correptionem uestigium est peccatoris: et qui timet deum conuertetur ad cor suum. Notus a longe. potens lingua audaci: et sensatus scit labi se ab ipso. Qui edificat domum suam impendiis alienis: quasi qui colligat lapides suos in hieme.

Stupa collecta sinagoga peccantium: et consummatio illorum flamma ignis. Via peccantium complanata lapidibus: et in finem illorum inferi et tenebre et pene. Qui custodiet iustitiam: continebit sensum eius. Consummatio timoris dei: sapientia. Et sensus. Non erudietur: qui non est sapiens in bono. Est autem insipientia que habundat in malo: et non est sensus ubi habundat amaritudo. Scientia sapientis tamquam inundatio habundabit: et consilium illius sicut fons uite permanet. Cor fatui quasi uas confractum: et omnem sapientiam non tenebit. Verbum sapiens quodcumque audierit sciens. laudabit: et ad se adiciet. Audiuit luxuriosus. et displicebit illi: et proiciet illud post dorsum suum. Narratio fatui quasi sarcina in uia: nam in labiis sensati inuenietur gratia. Os prudentis queritur in ecclesia: et uerba illius cogitabunt in cordibus suis. Tamquam domus exterminata. sic fatuo sapientia: et scientia insensati inenarrabilia uerba. Compedes in pedibus stulto doctrina: et quasi uincula manuum super manum dextram. Fatuus in risu inaltat uocem suam: uir autem sapiens uix tacite ridebit. Ornamentum aureum prudenti doctrina: et quasi brachiale in brachio dextro.

XXII

Cu[m] lapidatus

Pes fatui facil' in domu[m] p[ro]xi[m]i: et ho[mo] peri[tus]
[con]fundit[ur] a p[er]sona potentis. Stultus a fen
estra respiciet in domu[m]: uir a[utem] eruditus
foris stabit. Stulticia ho[min]is auscultare
p[er] ostiu[m]: et prudens g[ra]uabit[ur] [con]tumelia. La
bia inprudentiu[m] stulta narrabu[n]t: uerba a[utem]
prudentiu[m] statera po[n]derabu[n]t[ur]. In ore
fatuor[um] cor illor[um]: et in corde sapientiu[m] os
illor[um]. Dum maledicit impius diabolu[m]:
maledicit ip[s]e a[n]i[m]am sua[m]. Susurro coi[n]
q[ui]nabit a[n]i[m]am sua[m]. et in o[mn]ib[us] odiet[ur]: et q[ui]
manserit ociosus erit. Tacitus et sensat[us]
honorabit[ur].

In lapide luteo lapidat[us] est pig[er]: et o[mn]es
loq[ue]ntur sup[er] asp[er]natio[n]em illi[us]. De stercore
bou[m] lapidat[us] e[st] pig[er]: et o[mn]is q[ui] tetigerit
eu[m] excutiet man[us]. Confusio patris est.
de filio indisciplinato: in filia a[utem] fatua i[n]
deminoratio[n]e fiet. Filia prudens he[re]ditas
uiro suo: na[m] q[ue] [con]fundit. in [con]tumelia[m]
fit genitoris. Patre[m] et uiru[m] [con]fundit
audax: et ab ip[s]is n[on] minorabit[ur]. ab utris
q[ue] a[utem] inhonorabit[ur]. Musica in luctu i[m]
portuna narratio: flagella et doctrina.
in o[mn]i t[em]p[o]r[e] sap[ient]ia. Qui docet fatuu[m]: q[ua]si qui
[con]glutinat testam. Qui narrat u[er]bum
n[on] audienti: q[ua]si qui excitat dormiente[m]
de g[ra]ui sopno. Cum dormiente loquitur:
qui narrat stulto sap[ienti]am: et in fine nar
rationis dicit. Quis e[st] h[ic]? Sup[er] mortuu[m]
plora. defecit enim lux ei[us]: et sup[er] fatuum
plora. defecit en[im] sensu[s]. Modicu[m] plora
sup[er] mortuu[m]: q[uonia]m requieuit. Nequissimi e[nim]
nequissima uita: sup[er] morte[m] fatui. Luct[us]
mortui .vii. dies: fatui a[utem] et impii. o[mn]es di
es uite illor[um]. Cu[m] stulto ne multu[m] loq[ua]ris:
et cu[m] i[n]sensato ne abieris. Serua te ab
illo. ut n[on] molestia[m] habeas: et n[on] coinq[ui]na
bis in pecc[at]o illi[us]. Deflecte ab illo. et inue
nies requiem: et n[on] accidiabis i[n] stulticia
illius. Sup[er] plu[m]bum q[ui]d g[ra]uabit[ur]? Et
q[uo]d illi aliud nom[en] q[ua]m fatuus? Harena[m]
et salem. et massa[m] ferri. facili[us] e[st] ferre:
q[ua]m ho[m]i[n]em inprudente[m] et fatuu[m] et impium.
Sic loramentu[m] ligneum colligatu[m] funda
mento edificii. n[on] dissoluet[ur]: sic et cor [con]fir
matu[m] in cogitatio[n]e [con]silii. Cogitat[us] sens[at]i
atu[m]: in o[mn]i t[em]p[o]r[e] nec metu n[on] deprauabit[ur]. Sic

palee in excelsis. et cementa sin[e] impensa
posita cont[ra] faciem uenti. n[on] p[er]manebu[n]t:
sic et cor timidu[m] in cogitatio[n]e stulti. [con]t[ra]
impetum timoris n[on] resistit. Sic ornat[us]
harenosus i[n] pariete limpido: sic et cor trepi
dum in cogitatio[n]e fatui. o[mn]i t[em]p[o]r[e] n[on] me
tuet. S[ed] qui in p[re]ceptis dei p[er]manet sep[er].
pungens oc[u]l[u]m deducit lacrimas: et q[ui]
pungit cor: p[ro]fert sensum. Mittens la
pide[m] in uolatilia. deiciet illa: sic et q[ui] [con]
uiciat[ur] amico dissoluit amicitia[m]. Ad a
micu[m] et si p[ro]duxeris gladiu[m]: n[on] desperes.
Est en[im] regressus ad amicu[m]. Si ap[er]ue
rit os triste: n[on] timeas. Est en[im] [con]cordia
tio: excepto [con]uicio. et improperio. et sup[er]
bia. et misterii reuelatio[n]e. et plaga do
losa. In o[mn]ib[us] his: effugiet amic[us]. Fidem
possidete cum amico in paup[er]tate illi[us]: ut
et in bonis illi[us] leteris. In t[em]p[o]r[e] tribulatio[n]is
illi[us] p[er]mane illi fidelis: ut et in he[re]ditate
illi[us] coheres sis. Ante igne[m] camini uapo[r]
et fum[us] ignis inaltatur: sic et an[te] sangui
ne[m]. maledicta et [con]tumelie et mine. A
micu[m] salutare n[on] [con]fundar: et a facie illi[us]
n[on] me abscondam: et si mala m[ihi] euenerint.
p[er] illum sustinebo. Omnis q[ui] audiet: ca
uebit se ab eo. Quis dabit ori meo custo
diam. et sup[er] labia mea signaculu[m] c[er]tum.
ut n[on] cadam ab ip[s]is. et lingua mea p[er]dat

XXIII

me. Domine pat[er] et dominator ui
te mee. ne derelinq[ua]s me in cogitatu et
[con]silio illor[um]: nec sinas me cadere in illis
exp[ro]bratio[n]e. Quis supponit in cogitatu
meo flagella. et in corde meo doctrina[m] sa
pientie. ut ignorationib[us] eor[um] n[on] parcat
m[ihi]. et n[on] appareant delicta eor[um]. ne accre
scant et adincrescat ignorantie mee. et
multiplicent[ur] delicta mea. et pecc[at]a mea
habundent. et incidam in [con]spectu ad
u[er]sariorum meor[um]. et gaudeat inimicus
meus. Domine pat[er] et deus uite mee: ne de
relinq[ua]s me in cogitatu illor[um]. Extolle[n]
tiam oculor[um] meor[um] ne dederis m[ihi]: et o[mn]e
desiderium au[er]te a me. Aufer a me uen[tri]s
[con]cupiscentias. et [con]cubit[us] [con]cupiscentie
ne apprehendant me. et a[n]i[m]e irreuerenti
et infrunite ne tradas me. Doctrina[m]
oris audite filii: et qui custodierit illa[m]

non periet labiis suis. nec scandalizabitur in operibus nequissimis. In iniquitate sua apprehendetur pater: in superbis et maledicis scandalizabitur in illis. Iurationi non assuescat os tuum. multi enim casus in illa. Nominatio vero dei non sit assidua in ore tuo: et nominibus sanctorum non admiscearis: quoniam non eris immunis ab eis. Sicut enim servus interrogatus assidue. a livore non minuitur: sic omnis iurans et nominans in toto a peccato non purgabitur. Vir multum iurans replebitur iniquitate: et non discedet a domo illius plaga. Et si frustraverit fratrem delictum illius super ipsum erit: et si dissimulaverit delinquit dupliciter: et si in vacuum iuraverit non iustificabitur. Replebitur enim retributione pessima domus illius. Est et alia loquela contraria morti: non inveniatur in hereditate iacob. Etenim a misericordibus omnia hec auferentur: et in delictis non volutabuntur. Indisciplinate loquele non assuescat os tuum: est enim in illa verbum peccati. Memento patris et matris tue. in medio enim magnatorum consistis: ne forte obliviscatur te deus in conspectu illorum: et assiduitate tua infatuatus improperium patiaris: et malueris non nasci: et diem nativitatis tue maledicas. Homo assuetus in verbis improperii: in omnibus diebus suis non erudietur. Duo genera abundant in peccatis: et tertium adducit iram et perditionem. Anima calida quasi ignis ardens. non extinguetur donec aliquid glutiat: et homo nequam in ore carnis sue non desinet donec incendat ignem. Homini fornicario omnis panis dulcis: non fatigabitur transgrediens donec moriatur a lecto suo. Omnis homo qui transgreditur lectum suum. contemnens in animam suam et dicens. Quis me videt? Tenebre circumdant me. et parietes cooperiunt me: et nemo circumspicit me. Quem vereor? Delictorum meorum non memorabitur altissimus. Et non intelligit quoniam omnia videt oculus illius: quoniam expellit a se timorem dei huiusmodi hominis timor: et oculi hominum timentes illum. Et non cognovit quoniam oculi domini multo plus lucidiores sunt super solem: circumspicientes omnes vias hominum. et profundum abyssi. et hominum corda intuentes. in absconditas partes. Domino enim deo antequam crearentur omnia sunt agnita: sic et post perfectum respicit omnia. Hic in plateis civitatis vindicabitur. et quasi pullus equinus fugabitur: et ubi non speravit apprehendetur. et erit dedecus omnibus. eo quod non intellexerit timorem domini. Sic et mulier omnis relinquens virum suum. et statuens hereditatem ex alieno matrimonio. Primo enim in lege altissimi incredibilis fuit: et secundo virum suum dereliquit. Tertio in adulterio fornicata est: et ex alio viro filios statuit sibi. Hec in ecclesiam adducetur: et in filios eius respicietur. Non tradent filii eius radices: et rami eius non dabunt fructum. Derelinquet in maledictum memoriam illius: et dedecus illius non delebitur. Et agnoscent qui derelicti sunt. quoniam nihil melius quam timor dei: et nihil dulcius quam respicere in mandatis domini. Gloria magna est sequi dominum: longitudo enim dierum adsumetur ab eo.

XXIIII

Sapientia laudabit animam suam. et in deo honorabitur. et in medio populi sui gloriabitur. et in ecclesiis altissimi aperiet os suum: et in conspectu virtutis illius gloriabitur. et in medio populi sui exaltabitur. et in plenitudine sancta admirabitur: et in multitudine electorum habebit laudem: et inter benedictos benedicetur. dicens. Ego ex ore altissimi prodivi: primogenita ante omnem creaturam. Ego feci in celis ut oriretur lumen indeficiens: et sicut nebula texi omnem terram. Ego in altissimis habitavi: et thronus meus in columna nubis. Gyrum celi circuivi sola: et profundum abyssi penetravi: et in fluctibus maris ambulavi. et in omni terra steti: et in omni populo et in omni gente primatum habui: et omnium excellentium et humilium corda virtute calcavi. Et in his omnibus requiem quesivi: et in hereditate domini morabor. Tunc precepit et dixit mihi creator omnium: et qui creavit me requievit in tabernaculo meo. et dixit mihi. In iacob inhabita. et in israel hereditare: et in electis meis mitte radices. Ab initio et ante secula creata sum. et usque ad futurum seculum non desinam: et in habitatione sancta coram ipso ministravi. Et sic in syon firmata sum. et in civitate sanctificata similiter requievi: et in ierusalem potestas mea. Et radicavi in populo honorificato: et in partes dei mei hereditas illius: et in plenitu-

dine scōrum detentio mea. Qͥ cedꝰ
exaltata sum in libano: et qͥ cipssus ī
monte syon. Qͥ palma exaltata sum ī
cades: ⁊ qͥ plantatio rose in iherico. Qͥ
oliua speciosa in cāpis: et qͥ plantanꝰ
exaltata sum iux͛ aquā in plateis. Sicͭ
cinamomū et balsamū aromatizans:
odorem dedi. Qͥ mirra electa. dedi sua
uitatem odoris: et qͥ storax. et galbanꝰ:
et ungula et gutta. Et qͥ libanus nō ī
cisus uaporaui hītatioēm meā: ⁊ qͥ ba
lsamū nō mixtū. odor meus. Ego qͥ
terebintꝰ extendi ramos meos: et rami
mei honoris et grē. Ego qͥ uitis fructifi
caui suauitatē odoris: et flores mei
fructus honoris ⁊ honestatis. Ego mat͛
pulchre dilectionis. et timoris. et agn̄i
nis: ⁊ scē spei. In me oīs grā uite et ue
ritatis: in me oīs spes uite et uirtutis.
Transite ad me oēs qui concupiscitis me:
et a generationibȝ meis implemini. Spc̄
ei meus sup mel dulcis: et hēditas mea
sup mel et fauū. Memoria mea: in ge
neratioēs sclōr. Qui edūt me adhuc esu
rient: ⁊ q bibūt me adhuc sitient. Qui
audit me nō confundet: et q operant̄ in me
nō peccabūt. Qͥ elucidant me: uitam eter
nam hēbunt. Hec oīa lib͛ uite. et te
stamentū altissimi: et agnitio ueritatis. Le
gem mādauit moyses in p͛ceptis iusti
ciarum: et hēditatē domui dauid iacob.
et isrl̄ p͛missiōēs. Posuit dd̄ puero suo.
excitare regē ex ipso fortissimū: ⁊ in trono
honoris sedentem ī sempitͤnū. Qui im
plet qͥ phison sapiām: et qͥ tigris in
diebȝ nouor. Qui adimplet qͥ eufrates
sensum: q multiplicat qͥ iordanis in tp̄e
messis. Qui mittit disciplinā sic lucē:
et assistēs qͥ gyon in die uindemie. Qͥ
p͛ficit primus scire ipām: ⁊ infirmior
nō inuestigabit eam. A mari ei habū
dabit cogitatio eius: et consiliū eius ab
abysso magna. Ego sapiā effudi flu
mina: ego qͥ trames aque immēse de
fluuio. Ego qͥ fluuius dorix: et sic aq͛
ductus exiui de paradiso. Dixi. Rigabo
ortum meū plantationū: ⁊ inebriabo
partus mei fructū. Et ecce factus ē m̄

trames habundans: ⁊ fluuiꝰ meus a
p͛ropinquit ad mare. Qm̄ doctrinam
qͥ antelucanū illuminabo oībȝ: ⁊ enā
rabo illam usqȝ in longinquū. Pene
trabo oēs inferiores ptēs t͛re. et ī spici
am oēs dormiētes: et illuminābo oēs spā
tes in dn̄o. Adhuc doctrinā qͥ p͛phiaȝ
effundā: et relinq̄ illam q͛rentibȝ sa
pientiā: ⁊ nō desinam in p͛ogenies illor
usqȝ in euū scm̄. Uidete qm̄ nō soli mi
hi laboraui: sȝ oībȝ exquirentibȝ ueri
tatē.

In tribȝ placitum ē spūi meo: que sūt p͛bata corā dō et hoībȝ. Con
cordia frm̄. et amor p͛oximor: et uir et
mlr̄ bn̄ sibi consentientes. Tres species
odiuit aīa mea: et aggrauor ualde aīe
illor. Paupem supbum: et diuitem
mendacē: ⁊ senē fatuum et insensatū.
Que in iuuentute tua nō congregasti: q͛
mō inuenies ī senectute tua: Quā spe
ciosum canitie iudiciū: et p͛sbitīs co͛g
scē consiliū. Quā speciosa ueteranis sa
pientia: et glōsus intellectus ⁊ consiliū.
Corona senū mlta pitia: et glā illor
timor dī. Nouē insuspicabilia cordis
magnificaui: ⁊ decimū dicā in lingua
hoībȝ. Hōc qui iocundat̄ in filiis: uiuēs.
et uidēs subūsioēm inimicor suor. Be
atus q hītat cū muliere sensata: et q lī
gua sua nō ē lapsus: ⁊ q nō s͛uiuit īdignī
se. Beatus qui inuenit amicū uerū: et
qui ennarrat iustitiā auri audientis.
Quā magnꝰ qui inuenit sapiām ⁊ sciāȝ:
sȝ nō ē sup timēte dm̄. Timor dī sup omā
supposuit. Beatꝰ cui donatū ē habē tim
orem dī. Qui tenet illum. cui assimila
bit: Timor dī initiū dilectiōnis eiꝰ. fidi
autē initiū: adglutinādū ē ei. Oīs plaga
tristitia cordis ē: et oīs malicia nequa
mulieris. Et oēm plagam et nō plagā
uidebit cordis: et oēm neqtiā et nō neq
tiam mulieris: et oēm obductū et nō
obductū odientiū: ⁊ oēm uindictam
et nō uīdictā inimicor. Nō ē capꝰ nequiꝰ
sup capꝰ colubri: ⁊ nō ē ira sup irā mulie
ris. Commorari leoni et dracoñ placebit:
qͣ hītare cū muliere neq. Nequa mli
eris īmutat faciē eius: et obcecauit

Cu͛ odoris

Cu͛ gnātioēs

C͛ p͛ flūo:
C͛ p͛ a

Cu͛

XX

Cu͛

uultũ suũ tamq̃ ursus: et q̃i saccum
ostendet in medio proximorum. In medio proximorum ingemu
it uir eius: et audiens suspirauit mo
dicum. Breuis omnis malitia: sup ma
litiam mulieris. Sors peccatorum cadet su
illam. Ascensus arenosus in pedibus
ueterani: sic mulier linguata hoĩ q̃eto.
Ne respicias in mulieris speciẽ: et nõ con
cupiscas mulierẽ. In specie mulieris sa
ta irreuerentia et confusio magna. Mu
lier si primatũ habeat: contraria ẽ uiro suo.
Cor humile et facies tristis et plaga
mortis: mulier nequã. Manus debiles et ge
nua dissoluta: mulier q̃ nõ beatificat uirũ
suũ. A muliere initiũ factũ ẽ peccati: et per illã
õs morimur. Nõ des aq̃ue tue exitũ nec mo
dicum: nec mulieri nequã ueniã prodeundi.
Si nõ ambulauerit ad manũ tuã: confundet
te in conspectu inimicorum. A carnibus tuis
abscide illam: ne semper te abutatur.

Mulieris bonẽ beatus uir: numerus ẽi annorum il
lorum duplex. Mulier fortis oblectat uirũ
suũ: et annos uite illius in pace implebit.
Pars bona: mulier bona. In parte bona timen
tium deũ: dabitur uiro pro factis bonis. Diui
tis aũt et pauperis cor bonũ: in omni tpr uul
tus hilaris. A tribus timuit cor meũ: et in
q̃rto facies mea metuit. Delaturã ciu
itatis: et collectionẽm ppli: et calũpniã
mẽdacẽ. Sup mortẽ oĩa grauia. Dolor
cordis et luctus: mulier zelotipa. In muliere
infideli zelotipa: flagellũ lingue oĩbus
cõmunicans. Sicut boũ iugũ q̃d mouetur:
ita et mulier nequã. Qui tenet illam: q̃si q̃ ap
prehendat scorpionẽ. Mulier ebriosa: ira
magna. et contumelia: et turpitudo il
lius nõ tegetur. Fornicatio mulieris: in extollen
tia oculorum. et in palpebris illius agnoscetur.
In filia nõ auertente se: firma custodi
am: ne inuenta occasione abutatur se. Ab
omni irreuerentia oculorum eius caue: et ne mi
reris si te neglexerit. Sicut uiator sitiens.
ad fontẽ os aperiet. et ab omni aq̃ proxima bibet.
et contra omnẽ palum sedebit: et contra omnẽ
sagittã aperiet pharetrã: donec deficiat.
Gratia mulieris sedule. delectabit uirũ
suũ: et ossa illius impinguabit. Disci
plina illius: donũ dei est. Mulier sensata
et tacita: nõ ẽ inmutatio erudite aĩe. Gratia
sup gratiam: mulier sancta. et pudorata. Omnis
aũtem ponderatio: nõ est digna continentis
aĩe. Sicut sol oriens in mundo in altissimis
dei: sic mulieris bonẽ species in ornamentũ
domus eius. Lucerna splendens sup candel
abrum sanctũ: et species faciei. sup etatẽ
stabilẽ. Columpne auree sup bases argẽ
teas: et pedes firmi sup plantas stabilis
mulieris. Fundamenta eterna sup petrã
solidã: et mandata dei in corde mulieris
sanctẽ. In duobus contristatũ ẽ cor meũ: et in
tercio iracundia mihi aduenit. Vir bellator
deficiens per inopiã: et uir sensatus contemp
tus: et qui transgreditur a iustitia ad pec
catum. deus parauit eũ ad romphẽam. Due
species difficiles et periculose mihi appa
ruerũt. Difficile exuitur negocians a ne
gligentia: et nõ iustificabitur caupo a
peccatis labiorum.

XXVII

Propter inopiam multi deliquerũt. et q̃ querit
locupletari. auertit oculum suũ. Sicut in me
dio compaginis lapidũ palus figitur: sic et
inter medium uenditionis et emptionis angu
stiabitur peccatis. Conteretur cum delinquente de
lictum. Si nõ in timore dñi tenueris te
instanter: cito subuertetur domus tua. Sicut in
percussura cribri remanebit puluis: sic
aporia hominis in cogitatu illius. Vasa figuli
probat fornax: et homines iustos temptatio
tribulationis. Sicut rusticatio de ligno ostẽ
dit fructũ illius: sic uerbum ex cogitatu
cordis hominis. Ante sermonẽ nõ collaudes
uirum: hec enim temptatio ẽ hominũ. Si se
q̃ris iustitiã. apprehendes illã. et induẽs
q̃si poderem honoris illã: et inhabitabis cũ
ea: et proteget te in sempiternũ: et in die agni
tionis inuenies firmamentũ. Volatili
a ad sibi similia conueniunt: et ueritas ad
eos q̃ operantur illã reuertetur. Leo uenationi
insidiatur semper: sic peccata operantibus iniq̃tatẽ.
Homo sanctus in sapientia manet sicut sol: nam
stultus sicut luna mutatur. In medio insẽ
satorum serua uerbum tpr: in medio aũt co
gitantiũ assiduus esto. Narratio peccã
tium odiosa: et risus illorum in delictis pec
cati. Loquela multum iurans. obripilatio
nẽ capiti statuet: et irreuerentia ipsius.

Invenient

obturatio aurium. Effusio sanguinis in rixa superborum: et maledictio illorum auditus gravis. Qui denudat archana amici, fidem perdit: et non inveniet amicum ad animum suum. Dilige proximum: et coniungere fide cum illo. Quod si denudaveris absconsa illius: non persequeris post eum. Sicut enim homo qui perdit amicum suum: sic et qui perdit amicitiam proximi sui. Et sicut qui dimittit avem de manu sua: sic dereliquisti proximum tuum, et non eum capies. Non illum sequaris: quoniam longe abest. Effugit enim quasi caprea de laqueo: quoniam vulnerata est anima eius. Ultra eum non poteris colligare. Et maledicti est concordatio. Denudare autem amici misteria: desperatio est anime infelicis. Annuens oculo fabricat iniqua: et nemo eum abiciet. In conspectu oculorum tuorum condulcabit os suum: et super sermones tuos ammirabitur. Novissime autem pervertet os suum, et in verbis tuis dabit scandalum. Multa audivi, et non coequavi ei: et Dominus odiet illum. Qui in altum mittit lapidem, super caput eius cadet: et plaga dolosa dolosi dividet vulnera. Et qui fodit foveam, incidet in eam: et qui statuit lapidem proximo, offendet in eo: et qui laqueum alii ponit, peribit in illo. Facienti nequissimum consilium, super ipsum devolvetur: et non agnoscet unde adveniet illi. Illusio et improperium superborum: et vindicta sicut leo insidiabitur illi. Laqueo peribunt qui oblectantur casu iustorum: dolor autem consumet illos antequam moriantur. Ira et furor utraque execrabilia sunt: et vir peccator continens erit illorum.

Cum dulcabit

XXVII

XXVIII

Qui vindicari vult, a Domino inveniet vindictam: et peccata illius servans servabit. Relinque proximo tuo nocenti te: et tunc deprecanti tibi peccata solventur. Homo homini servat iram: et a Deo querit medelam? In hominem similem sibi non habet misericordiam: et de peccatis suis deprecatur? Ipse cum caro sit, reservat iram: et propitiationem petit a Deo? Quis exorabit pro delictis illius? Memento novissimorum: et desine inimicari. Tabitudo enim et mors imminent in mandatis eius. Memorare timorem Domini: et non irascaris proximo. Memorare testamentum Altissimi: et despice ignorantiam proximi. Abstine te a lite: et minues peccata. Homo enim iracundus incendit litem: et vir peccator turbabit amicos: et in medio pacem habentium immittit inimicitiam. Secundum enim ligna silve, sic ignis exardescit: et secundum virtutem hominis, sic iracundia illius erit: et secundum substantiam suam exaltabit iram suam. Certamen festinatum incendit ignem: et lis festinans effundet sanguinem: et lingua testificans adducet mortem. Si sufflaveris quasi ignis exardebit: et si expueris super illam, extinguetur. Et utraque ex ore proficiscuntur. Susurro et bilinguis maledictus: multos enim turbavit pacem habentes. Lingua tertia multos commovit: et dispersit illos de gente in gentem. Civitates muratas divitum destruxit: et domos magnatorum effodit. Virtutes populorum concidit: et gentes fortes dissolvit. Lingua tertia mulieres fortes eiecit: et privavit illas laboribus suis. Qui respicit illam, non habebit requiem: nec habebit amicum in quo requiescat. Flagelli plaga livorem facit: plaga autem lingue comminuet ossa. Multi ceciderunt in ore gladii: sed non sic quasi qui interierunt per linguam suam. Beatus qui tectus est a lingua nequam: qui in iracundiam illius non transivit: et qui non attraxit iugum eius: et in vinculis illius non est ligatus. Iugum enim illius iugum ferreum est: et vinculum illius vinculum eneum est. Mors illius mors nequissima: et utilis potius infernus quam illa. Perseverantia illius non permanebit: sed obtinebit vias iniustorum. In flamma sua non comburet iustos. Qui relinquunt Deum, incident in illam: et exardebit in illis, et non extinguetur: et immittetur in illos quasi leo: et quasi pardus ledet illos. Sepi aures tuas spinis: et noli audire linguam nequam: et ori tuo facito ostia, et seras auribus tuis. Aurum tuum et argentum tuum confla: et verbis tuis facito stateram: et frenos ori tuo rectos. Et attende ne forte labaris in lingua tua: et cadas in conspectu inimicorum insidiantium tibi: et sit casus tuus insanabilis in mortem.

Cum dulcabit

XX

Qui facit misericordiam, feneratur proximo suo: et qui prevalet manu, mandata servat. Fene-

Cum claudicatio

iuua proximo tuo in tempore necessitatis illius:
et iterum redde proximo tuo in tempore suo.
Confirma verbum et fideliter age cum illo:
et in omni tempore invenies quod tibi necessa-
rium est. Multi quasi inventionem estima-
verunt fenus: et prestiterunt molestiam
his qui se adiuverunt. Donec accipi-
ant osculantur manus dantis: et in pro-
missionibus humiliant vocem suam. et in tem-
pore redditionis postulabit tempus: et lo-
quetur verba tedii et murmurationum: et
tempus causabitur. Si autem potuerit reddere: ad-
versabitur. Solidi vix reddet dimidium: et
computabit illud quasi inventionem. Sin autem,
fraudabit illum pecunia sua: et possi-
debit illum inimicum gratis. et convitia et ma-
ledicta reddet illi: et pro honore et beneficio
reddet illi contumeliam. Multi non causa ne-
quitie non feneraverunt: sed fraudari gratis
timuerunt. Verumtamen super humilem animo for-
tior esto: et pro elemosina non trahas illum.
Propter mandatum assume pauperem: et propter
inopiam eius ne dimittas eum vacuum.
Perde pecuniam propter fratrem et amicum: et non
abscondas illam sub lapide in perditionem.
Pone thesaurum tuum in preceptis altissimi:
et proderit tibi magis quam aurum. Conclude e-
lemosinam in corde pauperis: et hec pro te ex-
orabit ab omni malo. Elemosina viri quasi
sacculus cum ipso: et gratiam hominis quasi pupillam
conservabit: et postea resurget: et retribuet illis
retributionem unicuique in caput illorum. Super
scutum potentis: et super lanceam adversus
inimicum tuum pugnabit. Vir bonus fidem facit
pro proximo suo: et qui perdiderit confusionem, dere-
linquet sibi gratiam. Fideiussoris ne obliv-
iscaris: dedit enim pro te animam suam. Repro-
missorem fugit peccator et immundus. Bona re-
promissoris sibi ascribit peccator: et ingratus
sensu derelinquet liberantem se. Vir repro-
mittit de proximo suo: et cum perdiderit reveren-
tiam, derelinquetur ab eo. Repromissio
nequissima multos perdidit dirigentes:
et commovit illos quasi fluctus maris. Viros
potentes gyrans migrare fecit: et vaga-
ti sunt in gentibus alienis. Peccator transgre-
diens mandatum domini incidet in promissionem
nequam: et qui conatur multa agere, incidet

in iudicium. Recupera proximum tuum secundum vir-
tutem tuam: et attende tibi ne incidas. In-
itium vite hominis: aqua et panis. et ve-
stimentum. et domus protegens turpitudi-
nem. Melior est victus pauperis sub te-
gmine asserum: quam epule splendide
in peregre sine domicilio. Minimum pro
magno placeat tibi: et improperium peregri-
nationis non audies. Vita nequam hospita-
ndi de domo in domum: et ubi hospitabitur
non fiducialiter aget: nec aperiet os. Hospita-
bitur et pascet et potabit ingratos: et
ad hec amara audiet. Transi hospes. et
orna mensam: et que in manu habes, ciba ce-
teros. Exi a facie honoris amicorum meo-
rum: necessitudine domus mee hospitio
michi factus est frater. Gravia hec homini habenti
sensum: correptio domus et improperium fene-
ratoris.

XXX

Qui diligit filium
suum, assiduat illi flagella: ut letetur
in novissimo suo. et non palpet proximorum
ostia. Qui docet filium suum, laudabitur
in illo: et in medio domesticorum in illo glo-
riabitur. Qui docet filium suum, in zelum mit-
tit inimicum: et in medio amicorum
gloriabitur in illo. Mortuus est pater illius:
et quasi non est mortuus. Similem enim reliquit sibi
post se. In vita sua vidit et letatus est
in illo. In obitu suo non est contristatus. nec con-
fusus est coram inimicis. Reliquit enim
~~enim~~ defensorem domus contra inimicos:
et amicis reddentem gratiam. Pro animabus
filiorum colligabit vulnera sua: et super omnem
vocem turbabuntur viscera eius. Equus indo-
mitus evadet durus: et filius remissus evadet
preceps. Lacta filium: et paventem te
faciet. Lude cum eo: et contristabit te. Non cor-
rideas illi, ne condoleas: et in novissimo
obstupescent dentes tui. Non des illi po-
testatem in iuventute: et ne despicias
cogitatus illius. Curva cervicem eius in
iuventute: et tunde latera illius dum infans
est, ne forte induret et non credat tibi, et erit tibi
dolor anime. Doce filium tuum et operare in illo:
ne in turpitudinem illius offendas. Meli-
or est pauper sanus et fortis viribus: quam
dives imbecillis et flagellatus malicia.
Salus anime in sanctitate iusticie: et melior

Cui obstupescat

omni auro et argento: et corpus ualidum quam census immensus. Non est census super censum salutis corporis. et non est oblectatio super cordis gaudium. Melior est mors quam uita amara: et requies eterna quam langor perseuerans. Bona abscondita in ore clauso: quasi appositiones epularum circumposite sepulcro. Quid proderit libatio idolo? Nec enim manducabit: nec odorabit. Sic qui effugatur a domino: portans mercedes iniquitatis: uidens oculis et ingemiscens: sic spado complectens uirginem. et suspirans. Tristitiam non des anime tue: et non affligas temetipsum in consilio tuo. Iocunditas cordis. hec est uita hominis: et thesaurus sine defectione sanctitatis: et exultatio uiri est longeuitas. Miserere anime tue. placens deo: et contine. et congrega cor tuum in sanctitate eius: et tristitiam longe expelle a te. Multos enim occidit tristitia: et non est utilitas in illa. Zelus et iracundia minuent dies: et ante tempus senectam adducet cogitatus. Splendidum cor. bonum in epulis: epule enim illius diligenter fiunt.

XXXI

Vigilia honestatis tabefaciet carnes: et cogitatus illius auferet somnum. Cogitatus prescientie auertit sensum: et infirmitas grauis. sobriam facit animam. Laborauit diues in congregatione substantie: et in requie sua replebitur bonis suis. Laborauit pauper in diminutione uictus: et in fine inops fit. Qui aurum diligit non iustificabitur: et qui insequitur consumptionem. replebitur ex ea. Multi dati sunt in auri casus: et facta est in specie ipsius perditio illorum. Lignum offensionis est aurum sacrificantium. Ve illis qui sectantur illud: et omnis imprudens deperiet in illo. Beatus diues qui inuentus est sine macula. et qui post aurum non abiit: nec sperauit in pecunia et thesauris. Quis est hic et laudabimus eum? Fecit enim mirabilia in uita sua. Quis probatus est in illo. et perfectus inuentus est: et erit illi gloria eterna. Qui potuit transgredi. et non est transgressus: et facere mala. et non fecit. Ideo stabilita sunt bona illius in domino: et elemosinas illius enarrabit omnis ecclesia sanctorum. Supra mensam magnam sedisti? Non aperias super illam faucem tuam prior. Non dicas. sic multa sunt. que super illam sunt. Memento. quoniam malus est oculus nequam. Nequius oculo quid creatum est? Ideo ab omni facie sua lacrimabitur. cum uiderit. Ne extendas manum tuam prior: et inuidia contaminatus erubescas. Nec comprimaris in conuiuio uino. Intellige que sunt proximi tui: ex te ipso. Vtere quasi homo frugi his que tibi apponuntur: ut non cum manducas multum. odio habearis. Cessa prior causa discipline: et noli nimius esse. ne forte offendas. Et si in medio multorum sedisti. prior illis non extendas manum tuam: nec prior poscas bibere. Quam sufficiens est homini erudito. uinum exiguum: et in dormiendo non laborabis ab illo. et non sentias laborem. Vigilia et cholera et tortura. uiro infrunito: somnus sanitatis in homine parco. Dormiet usque mane: et anima illius cum ipso delectabitur. Et si coactus fueris in edendo multum. surge e medio et uome. et refrigerabit te: et non adduces corpori tuo infirmitatem. Audi me fili. et non spernas me: et in nouissimo inuenies uerba mea. In omnibus operibus tuis esto uelox: et omnis infirmitas non occurret tibi. Splendidum in panibus. benedicent labia multorum: et testimonium ueritatis illius fidele. In nequissimo pane. murmurabit ciuitas: et testimonium nequitie illius uerum est. Diligentes in uino noli prouocare: multos enim exterminauit uinum. Ignis probat ferrum durum: sic uinum corda superborum arguet. in ebrietate potatum. Equa uita hominibus uinum: in sobrietate. Si bibas illud moderate: eris sobrius. Que est uita. que minuitur uino? Quid defraudat uitam? Mors. Vinum in iocunditate creatum est et non in ebrietate: ab initio. Exultatio anime et cordis: uinum moderate potatum. Sanitas est anime et corporis: sobrius potus. Vinum multum potatum: irritationem et iram. et ruinas multas facit. Amaritudo anime: uinum multum potatum. Ebrietas animositas: imprudentis offensio. minorans uirtutem. et faciens uulnera. In conuiuio uini. non arguas proximum: et non despicias eum in iocunditate illius. Verba improperii non dicas illi: et non premas eum in repetendo.

XXXII

Rectorem te posuerunt: noli extolli. Esto in illis: quasi unus ex ipsis. Curam illorum

habe. et sic consideta. et omni cura tua ex
plicata recumbe: ut leteris propter illos. et
ornamentum gratie accipias coronam. et di
gnationem consequaris corrogationis. Lo
quere maior natu; decet enim te. Prim
um verbum: diligentis sciam. Et non impe
dias musicam. Ubi auditus non est. non ef
fundas sermonem. et importune noli extolli
in sapientia tua. Gemmula carbunculi in or
namento auri: et comparatio musicorum in con
vivio vini. Sicut in fabricatione auri signum
est smaragdi: sic numerus musicorum in
iocundo et moderato vino. Audi tacens:
et pro reverentia accedet tibi bona gratia.
Adolescens loquere in tua causa vix. Cum necesse
fuerit. Si bis interrogatus fueris: habeat caput
responsum tuum. In multis esto quasi inscius:
et audi tacens simul et querens. Et loqui in me
dio magnatorum non presumas: et ubi sunt se
nes. non multum loquaris. Ante grandinem pre
bit coruscatio. et ante verecundiam preibit gratia:
et pro reverentia accedet tibi bona gratia. Et
hora surgendi non te trices. Precurre au
tem prior in domum tuam: et illic advocare. et il
lic lude. et age conceptiones tuas: et non in de
lictis et verbo superbo. Super his omnibus bene
dicito dominum qui fecit te: et inebriantem te ab
omnibus bonis suis. Qui timet deum. excipiet doc
trinam eius: et qui vigilaverint ad illum. invenient
benedictionem illius. Qui querit legem reple
bitur ab ea: et qui insidiose agit. scandalizabitur
abitur ab ea. Qui timent deum invenient
iudicium iustum: et iustitias quasi lumen accen
dent. Peccator homo vitabit correptionem: et secundum
voluntatem suam inveniet comparationem. Vir consi
lii non disperdet intelligentiam: alienus et superbus
non pertimescet timorem. Etiam postquam
fecit cum eo sine consilio: et suis insectationibus ar
guetur. Fili sine consilio nihil facias: et post fac
tum non penitebis. In via ruine non eas:
et non offendas in lapides. Nec credas te
vie laboriose: ne ponas anime tue scandal
um. Et a filiis tuis cave: et a domesticis
tuis attende. In omni opere tuo: crede ex fide
anime tue. Hec est enim conservatio mandatorum. Qui
credit deo. attendit mandatis: et qui confidit
in illo. non minoratus erit.

XXXIII

Timenti dominum non occurrent mala: sed in tempta
tione deus illum conservabit. et liberabit a
malis. Sapiens non odit mandata et iusti
cias: et non illidetur quasi in procella navis. Homo
sensatus credit legi dei: et lex illi fidelis.
Qui interrogationem manifestat. parabit
verbum: et sic deprecatus exaudietur. et conserva
bit disciplinam. et tunc respondebit. Precordia
fatui quasi rota carri: et quasi axis versatilis co
gitatus illius. Equus emissarius. sic et
amicus subsannator: sub omni supra sedente
hinnit. Quare dies diem superat. et ite
rum lux lucem. et annus annum a sole: A domini
scientia separati sunt. facto sole. et preceptum cus
todiente. Per dei sapientiam divisi sunt: et im
mutabit tempora. et dies festos ipsorum: et in
illis dies festos celebraverunt ad horam. Ex
ipsis exaltavit. et magnificavit deus: et
ex ipsis posuit in numerum dierum et annos. Et
homines omnes de solo: et ex terra unde creatus
est adam. In multitudine discipline dominus
separavit eos: et immutavit vias eorum. Et
ex ipsis benedixit et exaltavit: et ex his sancti
ficavit: et ad se applicavit. Ex ipsis male
dixit. et humiliavit: et convertit illos a separa
tione ipsorum. Quasi lutum figuli in manu ipsius
plasmare illud. et disponere. Omnes vie
eius secundum dispositionem eius: sic homo in manu
illius qui se fecit: et reddet illi secundum iudicium su
um. Contra malum bonum est. et contra vitam
mors: sic et contra virum iustum peccator. et sic
intuere in omnia opera altissimi. Duo et duo
et unum contra unum. Et ego novissimus
vigilavi: et quasi qui colligit racemos post
vindemiatores. In benedictione dei. et ipse
speravi: et quasi qui vindemiat. replevi tor
cular. Respicite quoniam non mihi soli laboravi:
sed omnibus exquirentibus disciplinam. Audite
me magnati. et omnes populi. et rectores ecclesie: et
auribus percipite. Filio et mulieri. fratri et am
ico. non des potestatem super te in vita tua. et
non dederis alii possessionem tuam: ne forte pe
niteat te. et depreceris pro illis. Dum adhuc
superes et aspiras: non immutabit te omnis
caro. Melius est enim ut filii tui te rogent:
quam te respicere in manus filiorum tuorum. In omni
bus operibus tuis precellens esto: ne dederis ma
culam in gloriam tuam. In die consummationis
dierum vite tue. et in tempore exitus tui: di

Et ad sermonem

Et contra

Et ad annos

tribue hereditatem tuam. Cibaria et virga
et onus asino: panis et disciplina et
opus servo. Operatur in disciplina et requie-
scere quaerit: laxa manus illi, et quaerit
libertatem. Iugum et lorum curvant collum
durum, et servum inclinant operationes assi-
duae. Servo malivolo tortura et compe-
des: mitte illum in operationem ne vacet. Mul-
tam enim malitiam docuit otiositas. In opera
constitue eum: sic enim condecet illum. Quod si non
obaudierit, curva illum compedibus: et non am-
plifices super omnem carnem. Verum sine iudicio
nihil facias grave. Si est tibi servus fidelis,
sit tibi quasi anima tua. Quasi fratrem sic eum tracta: quoniam
in sanguine animae comparasti eum. Si laese-
ris eum iniuste, in fugam convertetur: et si extollens
discesserit, quem quaeras et in qua via quaeras
illum nescis.

XXXIIII

Vana spes et mendacium insensato viro: et
somnia extollunt imprudentes. Quasi qui apprehen-
dit umbram et persequitur ventum: sic et qui at-
tendit ad visa mendacia. Secundum hoc visio
somniorum. Ante faciem hominis similitudo al-
terius hominis. Ab inmundo quid mundabitur?
Et a mendace quid verum dicetur? Divinatio
erroris et auguria mendacia, et somnia
malefacientium vanitas est. Et sicut partu-
rientis cor tuum fantasias patitur: nisi ab
altissimo fuerit emissa visitatio, ne de-
deris in illis cor tuum. Multos enim errare fe-
cerunt somnia, et exciderunt sperantes in illis.
Sine mendacio consummabitur verbum legis,
et sapientia in ore fidelis complanabitur. Qui non
est temptatus, quid scit? Vir in multis expertus
cogitabit multa: et qui multa didicit, enarra-
bit intellectum. Qui non est expertus, pauca
recognoscit. Qui autem in multis factus est, multi-
plicabit malitiam suam. Qui temptatus non est,
qualia scit? Qui inplanatus est, abundabit
nequitia. Multa vidi enarrando, et plurimas
verborum consuetudines. Aliquotiens usque
ad mortem periclitatus sum horum causa, et liberatus
sum gratia Dei. Spiritus timentium Deum quaeritur, et in res-
pectu illius benedicetur. Spes enim illorum in salvan-
tem illos, et oculi Dei in diligentes se. Qui
timet Dominum nihil trepidabit, et non pave-
bit: quoniam ipse est spes eius. Timentis Dominum beata
est anima eius. Ad quem respicit, et quis est
fortitudo eius? Oculi Domini super timentes
eum: protector potentiae, firmamentum virtutis,
tegimen ardoris, et umbraculum meridiani,
deprecatio offensionis, et adiutorium
casus, exaltans animam, et illuminans o-
culos: dans sanitatem et vitam et benedictio-
nem. Immolantis ex iniquo, oblatio est
maculata: et non sunt beneplacitae subsannationes
iniustorum. Dominus solus sustinentibus se in
via veritatis et iustitiae. Dona iniquorum non pro-
bat altissimus: nec respicit in oblationibus
iniquorum: nec in multitudine sacrificiorum eorum
propitiabitur peccatis. Qui offert sacrificium
ex substantia pauperum: quasi qui victimat filium
in conspectu patris sui. Panis egentium,
vita pauperis est: qui defraudat illum, homo san-
guinis est. Qui aufert in sudore panem: quasi
qui occidit proximum suum. Qui effundit sangui-
nem, et qui fraudem facit mercenario, fratres sunt.
Unus aedificans et unus destruens: quid prodest
illis nisi labor? Unus orans et unus ma-
ledicens: cuius vocem exaudiet Dominus?
Qui baptizatur a mortuo, et iterum tangit
mortuum: quid proficit lavatio eius? Sic
homo qui ieiunat in peccatis suis, et iterum eadem
faciens, quid proficit humiliando se? Orationem
illius quis exaudiet?

XXXV

Qui conservat legem, multiplicat orationem.
Salutare sacrificium est attendere manda-
tis, et discedere ab omni iniquitate. Et propiti-
ationem litare sacrificii super iniustitias:
et deprecatio pro peccatis, recedere ab iniustitia.
Retribuet gratiam qui offert similaginem: et
qui facit misericordiam offert sacrificium. Benepla-
citum est Domino recedere ab iniquitate: et depre-
catio recedere ab iniustitia. Non apparebis
ante conspectum Dei vacuus. Haec enim omnia propter
mandata Dei fiunt. Oblatio iusti impinguat
altare: et odor suavitatis est in conspectu
altissimi. Sacrificium iusti acceptum est,
et memoriam eius non obliviscetur Dominus. Bono
animo gloriam redde Deo: et non minuas pri-
mitias manuum tuarum. In omni dato hilarem
fac vultum tuum: et in exultatione sanctifica deci-
mas tuas. Da altissimo secundum datum eius:
et in bono oculo adinventionem facito ma-
nuum tuarum: quoniam retribuens est Dominus, et septies
tantum reddet tibi. Noli offerre munera prava

Explanatus

Et si

ua. non enim suscipiet illa: et noli inspicere sacrificium iniustum: quoniam dominus iudex est: et non est apud illum gloria persone. Non accipiet dominus personam in pauperem: et deprecationem lesi exaudiet. Non despiciet preces pupilli. nec viduam: si effundat loquelam gemitus. Nonne lacrime vidue ad maxillam descendunt: et exclamatio eius super deducentem eas? A maxilla enim ascendunt usque ad celum: et dominus exauditor non delectabitur in illis. Qui adorat deum in oblectatione suscipietur: et deprecatio illius usque ad nubes propinquabit. Oratio humiliantis se nubes penetrabit: et donec propinquet non consolabitur: et non discedet donec altissimus aspiciat: et dominus non elongabit. sed iudicabit iustos: et faciet iudicium. et fortissimus non habebit in illis patientiam: ut contribulet dorsum illorum: et gentibus reddet vindictam: donec tollat plenitudinem superborum. et sceptra iniquorum contribulet: donec reddat hominibus secundum actus suos: et secundum opera ade. et secundum presumptionem illius: donec iudicet iudicium plebis sue. et oblectabit iustos misericordia sua. Speciosa misericordia dei in tempore tribulationis: quasi nubes pluvie in tempore siccitatis.

XXXVI

Miserere nostri deus omnium et respice nos: et ostende nobis lucem miserationum tuarum. Et immitte timorem tuum super gentes que non exquisierunt te: ut cognoscant quia non est deus nisi tu. ut enarrent magnalia tua. Alleva manum tuam super gentes alienas: ut videant potentiam tuam. Sicut enim in conspectu eorum sanctificatus es in nobis: sic in conspectu nostro magnificaberis in illis: ut cognoscant te sicut et nos cognovimus: quoniam non est deus preter te domine. Innova signa: et immuta mirabilia. Glorifica manum: et brachium dextrum. Excita furorem: et effunde iram. Extolle adversarium: et afflige inimicum. Festina tempus. et memento finis: ut enarrent mirabilia tua. In ira flamme devoretur qui salvatur: et qui pessimant plebem tuam inveniant perditionem. Contere caput principum et inimicorum dicentium. non est alius preter nos. Congrega omnes tribus iacob. et cognoscant quia non est deus nisi tu: ut enarrent magnalia tua: et hereditabis eos sicut ab initio. Miserere plebi tue. super quam invocatum est nomen tuum: et israel quem coequasti primogenito tuo. Miserere civitati sanctificationis tue. ierusalem: civitati requiei tue. Reple syon inenarrabilibus virtutibus tuis: et gloria tua populum tuum. Da testimonium. quia ab initio creature tue sunt: et suscita predicationes quas locuti sunt in nomine tuo prophete priores. Da mercedem domine sustinentibus te. ut prophete tui fideles inveniantur: et exaudi orationes servorum tuorum. Secundum benedictionem aaron de populo tuo: et dirige nos in viam iustitie: ut sciant omnes qui habitant terram. quia tu es deus conspector seculorum. Omnem escam manducabit venter: et est cibus cibo melior. Fauces contingunt cibum fere: et cor insensatum verba mendacia. Cor pravum dabit tristitiam: et homo peritus resistet illi. Omnem masculum excipiet mulier: et est filia melior filia. Species mulieris exhilarat faciem viri sui: et super omnem concupiscentiam hominis superducet desiderium. Si est lingua curationis: est et mitigationis et misericordie. Non est vir illius secundum filios hominum. Qui possidet mulierem bonam: inchoat possessionem. Adiutorium secundum illum est: et columpna ut requies. Ubi non est sepes diripietur possessio: et ubi non est mulier ingemiscit egens. Cui credit qui non habet nidum. et deflectens ubicumque obscuraverit est. quasi succinctus latro exiliens de civitate in civitatem.

Et fere. Et iniacen;

XXXVII

Omnis amicus dicet. inmicate. Et ego amicitiam copulavi. Sed est amicus solo nomine amicus. Nonne tristitia inest usque ad mortem? Sodalis autem et amicus ad inimicitiam convertentur. O presumptio nequissima. unde creata es. cooperire aridam malitiam. et dolositatem illius? Sodalis amico coniucundatur in oblectationibus: et in die tribulationis adversarius erit. Sodalis amico condolet causa ventris: et contra hostem accipiet scutum. Non obliviscaris amici tui in animo tuo: et non immemor sis illius in operibus tuis. Noli consiliari cum socero tuo: et a zelantibus te absconde consilium. Omnis consiliarius prodit consilium: sed est consiliarius in semetipso. A consiliario malo serva animam tuam. Prius scito que sit illius necessitas. et quid ipse in animo suo cogitabit: ne forte mittat sudem in terram. et

dicat tibi. bona est uia tua: et stet e contrario
uidere quod tibi eueniat. Cum uiro irreligi
oso: tracta de sanctitate. et cum iniusto de iu
stitia. et cum muliere de his que emul
atur. cum timido de bello. cum negotiatore
de traiectione. cum emptore de uenditione.
cum uiro liuido de gratiis agendis. cum

Et gratis

impio de pietate. cum inhonesto de hone
state. cum operario agrario de omni opere. cum
operario anniali de consummatione anni: cum
seruo pigro de multa operatione. Non attendas
his in omni consilio. Sed cum uiro sancto assiduus
esto: quemcumque cognoueris obseruantem tim
orem dei cuius anima est secundum animam tuam. Qui
cumque titubauerit in tenebris: non condole
bit tibi. Et cor boni consilii statue tecum. Non

Et aliis

est enim tibi aliud plus illo. Anima uiri sancti
enuntiat aliquando uera: quam septem circumspec
tores sedentes in excelso ad speculandum.
Et in his omnibus deprecare altissimum: ut
dirigat in ueritate uiam tuam. Ante omnia opera
uerbum uerax precedat te: et ante omnem actum
consilium stabile. Verbum nequam immutabit cor.
ex quo partes quattuor oriuntur: bonum et malum.
uita et mors: et dominatrix illorum est assidua
lingua. Vir peritus multos erudiuit: et
anime sue suauis est. Qui sophistice loquitur o
dibilis est: in omni re defraudabitur. Non est
illi data a domino gratia: omni enim sapientia defrau
datus est. Est sapiens anime sue sapiens: et fru
ctus sensus illius laudabilis. Vir sapiens
plebem suam erudit: et fructus sensus illius
fideles sunt. Vir sapiens implebitur benedi

Et benedictionibus

ctionibus: et uidentes illum laudabunt. Vita u
iri in numero dierum: dies autem israel innum
erabiles sunt. Sapiens in populo hereditabit
honorem: et nomen illius erit uiuens in eternum.
Fili in uita tua tempta animam tuam: et si fue
rit nequam non des illi potestatem. Non enim
omnia omnibus expediunt: et non omni anime omne genus
placet. Noli auidus esse in omni epulatione: et non
te effundas super omnem escam. In multis enim e
scis erit infirmitas: et auiditas appropinquabit
usque ad choleram. Propter crapulam multi obierunt:
qui autem abstinens est: adiciet uitam.

XXXVIII

Honora medicum propter necessitatem et enim cum
illum altissimus creauit. a deo est enim omnis medela: et
a rege accipiet donationem. Disciplina me
dici exaltabit caput illius: et in conspectu ma
gnatorum collaudabitur. Altissimus de terra
creauit medicinam: et uir prudens non abhor
rebit illam. Nonne a ligno indulcata est
aqua amara? Ad agnitionem hominum uirtus
illorum: et dedit hominibus scientiam altissi
mus. honorari in mirabilibus suis. In his
curans mitigabit dolorem: et unguentarius
faciet pigmenta suauitatis. et unctiones
conficiet sanitatis: et non consummabuntur opera eius.
Pax enim dei super faciem terre. Fili in tua in
firmitate non despicias te ipsum: sed ora do
minum. et ipse curabit te. Auerte a delicto: et
dirige manus: et ab omni delicto munda cor
tuum. Da suauitatem. et memoriam simil
aginis: et impingua oblationem. Et da lo
cum medico: et enim illum dominus creauit:
et non discedat a te. quia opera eius sunt necessaria.
Est enim tempus: quando in manus eorum incurras.
Ipsi uero dominum deprecabuntur: ut dirigat
requiem et sanitatem. propter conuersationem eorum.
Qui delinquit in conspectu eius qui fecit eum:
incidet in manus medici. Fili in mortuum
produc lacrimas. et quasi dira passus inci
pe plorare: et secundum iudicium contege corpus illius:
et non despicias sepulturam illius. Propter dela
turam autem amare fer luctum illius uno di
e. et consolare propter tristitiam: et fac luctum secundum me
ritum eius uno die uel duobus. propter detrac
tionem. A tristitia enim festinat mors. et co
operit uirtutem: et tristitia cordis flectit ce
ruicem. In abductione permanet tristitia:
et substantia inopis secundum cor eius. Ne dederis in
tristitia cor tuum. sed repelle eam a te: et memen
to nouissimorum et noli obliuisci. Neque
enim est conuersio: et huic nichil proderis. et te
ipsum pessimabis. Memor esto iudicii
mei: sic enim erit et tuum. Michi heri:
et tibi hodie. In requie mortui requiescere
fac memoriam eius: et consolare illum in
exitu spiritus sui. Sapientiam scribe in tempore ua
cuitatis: et qui minoratur actu sapientiam
percipiet. Qua sapientia replebitur qui tenet
aratrum. et qui gloriatur in iaculo stimulo
boues agitat. et conuersatur in operibus eorum:
et narratio eius in filiis taurorum. Cor
suum dabit ad uersandos sulcos: et uigilia
eius in sagina uaccarum. Sic omnis faber et

architectus. qui noctem tamquam diem transi-
git: qui sculpit signacula sculptilia. et
assiduitas eius variat picturam. Cor su-
um dabit in similitudinem picture: et
vigilia sua perficiet opus. Sic faber fer-
rarius sedens iuxta incudem. et considerans
opus ferri. Vapor ignis urit carnes eius.
et in calore fornacis concertatur. Vox mal-
lei innovat aurem eius. et contra similitudinem
vasis oculus eius. Cor suum dabit in consum-
mationem operum. et vigilia sua ornabit
in perfectionem. Sic figulus sedens ad opus
suum. convertens pedibus suis rotam. qui in solli-
citudine positus est semper propter opus suum.
et innumerata est omnis operatio eius. In brachio
suo formabit lutum. et ante pedes suos
curvabit virtutem suam. Cor suum dabit ut
consummet linitionem: et vigilia sua mun-
dabit fornacem. Omnes hi in manibus su-
is speraverunt. et unusquisque in arte sua sapiens
est. Sine his omnibus non edificatur civitas.
et non inhabitabunt nec inambulabunt. et in ecclesiam
non transilient. Super sellam iudicis non sedebunt.
et testamentum iudicii non intelligent. neque pa-
lam facient disciplinam et iudicium. et in para-
bolis non invenientur. sed creaturam evi confir-
mabunt. et deprecatio illorum in operatione artis.
accommodantes animam suam. et conquirentes in le-
ge altissimi.

Sapientiam omnium antiquorum exquiret sapiens. et in
prophetis vacabit. Narrationem virorum
nominatorum conservabit. et in versutias
parabolarum simul introibit. Occulta pro-
verbiorum exquiret. et in absconditis
parabolarum conversabitur. In medio magnatorum
ministrabit. et in conspectu presidis appa-
rebit. In terram alienarum gentium transiet.
bona enim et mala in omnibus temptabit.
Cor suum tradet ad vigilandum diluculo
ad dominum qui fecit illum. et in conspectu
altissimi deprecabitur. Aperiet os suum in oratione.
et pro delictis suis deprecabitur. Si enim dominus ma-
gnus voluerit. spiritu intelligentie replebit
illum. Et ipse tamquam imbres mittet elo-
quia sapientie sue. et in oratione confitebitur domino.
Et ipse diriget consilium eius et disciplinam.
et in absconditis suis consiliabitur. Ipse
palam faciet disciplinam doctrine sue.
et in lege testamenti domini gloriabitur. Collau-
dabunt multi sapientiam eius. et usque in se-
culum non delebitur. Non recedet memori-
a eius. et nomen eius requiretur a generatione in
generationem. Sapientiam eius enarrabunt gentes.
et laudem eius enuntiabit ecclesia. Si perman-
serit nomen eius derelinquet plus quam mille. et si re-
quieverit. proderit illi. Adhuc consiliabor ut
enarrem. ut furore enim repletus sum in
voce. Et dicit. Obaudite me divini fru-
ctus. et quasi rosa plantata super rivos aquarum
fructificate. Quasi libanus odorem suavita-
tis habete. Florete flores quasi lilium. date
odorem. et frondete in gratiam. et collaudate
canticum. et benedicite dominum in operibus suis. Da-
te nomini eius magnificentiam. et confitemini illi
in voce labiorum vestrorum. in canticis labiorum
et citharis. et sic dicetis in confessione. Opera
domini universa bona valde. In verbo eius stetit
aqua sicut congeries. et in sermone oris illius sicut ex-
ceptoria aquarum. quoniam in precepto ipsius placor
fit. et non est minoratio in salute illius. Opera
omnis carnis coram illo. et non est quicquam absconditum
ab oculis eius. A seculo usque in seculum respicit. et
nichil est mirabile in conspectu eius. Non est dicere.
quid est hoc. aut quid est istud. Omnia enim in tempore suo
querentur. Benedictio illius quasi fluvius inundavit.
et quomodo cataclismus aridam inebriavit. sic
ira ipsius gentes que non exquisierunt eum. heredi-
tabit. Quomodo convertit aquas in siccitatem.
et siccata est terra. et vie illius viis illorum direc-
te sunt. sic peccatoribus offensiones in ira eius.
Bona bonis creata sunt ab initio. sic nequissim-
is bona et mala. Initium necessarie rei vite
hominum. aqua ignis. et ferrum. et sal. et lac.
et panis similagineus. et mel. et botrus u-
ve. et oleum. et vestimentum. Hec omnia sanctis in bona:
sic et impiis et peccatoribus in mala convertentur.
Sunt spiritus qui ad vindictam creati sunt. et in furo-
re suo confirmaverunt tormenta sua. et in tempore
consummationis effundent virtutem. et furorem
eius qui fecit illos confundent. Ignis. grando.
fames. et mors. omnia hec ad vindictam cre-
ata sunt. bestiarum dentes et scorpii. et ser-
pentes. et rumphea vindicans in exter-
minium impios. In mandatis eius epulabuntur.
et super terram in necessitate preparabuntur. et in
temporibus suis non preterient verbum. Propterea

Cui' placatio

abinitio confirmatus sum. et consiliatus sum. et cogitaui: et scripta dimisi. Omnia opera domini bona: et omne opus hora sua subministrabit. Non est dicere: hoc illo nequius est. Omnia enim in tempore suo comprobabuntur. Et nunc in omni corde et ore: collaudate et benedicite nomen domini.

XL

Occupatio magna creata est omnibus hominibus. et iugum graue super filios adam: a die exitus de uentre matris eorum. usque in diem sepulture in matrem omnium. Cogitationes eorum. et timores cordis: adinuentiones expectationis. et dies definitionis. A presidente super sedem gloriosam. usque ad humiliatum in terram et cynerem. Ab eo qui utitur iacincto. et portat coronam. usque ad eum qui operitur lino crudo: furor. zelus. tumultus. fluctuatio. et timor mortis. iracundia perseuerans. et contentio. Et in tempore refectionis in cubili: sompnus noctis immutat scientiam eius. Modicum tamquam nichil in requie. et ab eo in sompnis quasi in die respectus. Conturbatus est in uisu cordis sui: tamquam qui euaserit in die belli. In tempore salutis sue exurrexit: et admirans ad nullum timorem. Cum omni carne: ab homine usque ad pecus. et super peccatores septuplum. Ad hec mors. sanguis. contentio. et rumphea. oppressiones. fames. et contritio. et flagella: super iniquos creata sunt hec omnia: et propter illos factus est cataclismus. Omnia que de terra sunt: in terram conuertentur: et omnes aque in mare conuertentur. Omne munus et iniquitas delebitur: et fides in seculum stabit. Substantie iniustorum sicut fluuius siccabuntur: et sicut tonitruum magnum in pluuia personabit. In aperiendo manus suas letabitur: sic preuaricatores in consummatione tabescent. Nepotes impiorum non multiplicabunt ramos: et radices immunde super cacumen petre sonant. Super omnem aquam uiriditas: et ad horam fluminis ante omne fenum euelletur. Gratia sicut paradisus in benedictionibus: et misericordia in seculum permanet. Vita sibi sufficientis operarii condulcabitur: et in ea inuenies thesaurum. Filii edificatio ciuitatis confirmabit nomen: et super hec mulier immaculata computabitur. Vinum et musica letificant cor: et super utraque dilectio sapientie. Tibie et psalterium suauem faciunt melodiam: et super utraque lingua suauis. Gratiam et speciem desiderabit oculus tuus: et super hec uirides sationes. Amicus et sodalis in tempore conuenientes: et super utrosque mulier cum uiro. Fratres in adiutorium in tempore tribulationis: et super eos misericordia liberabit. Aurum et argentum est constitutio pedum: et super utrumque consilium beneplacitum. Facultates et uirtutes exaltant cor: et super hec timor domini. Non est in timore domini minoratio: et non est in eo inquirere adiutorium. Timor domini sicut paradisus benedictionis: et super omnem gloriam operuerunt illum. Fili in tempore uite tue ne indigeas. Melius est enim mori: quam indigere. Vir respiciens in mensam alienam: non est uita eius in cogitatione uictus. Alit enim animam suam cibis alienis. Vir autem disciplinatus et eruditus: custodiet se. In ore imprudentis condulcabitur inopia: et in uentre eius ignis ardebit.

XLI

O mors quam amara est memoria tua. homini iniusto. et pacem habenti in substantiis suis. uiro quieto. et cuius uie directe sunt in omnibus: et adhuc ualenti accipere cibum. O mors bonum est iudicium tuum homini indigenti. et qui minoratur uiribus defecto etate. et cui de omnibus cura est: et incredibili qui perdit sapientiam. Noli metuere iudicium mortis. Memento que ante te fuerunt: et que superuentura sunt tibi. Hoc iudicium a domino omni carni. Et quid superueniet tibi in beneplacito altissimi: siue decem. siue centum. siue mille anni. Non est enim in inferno accusatio uite. Filii abhominationum fiunt filii peccatorum: et qui conuersantur secus domos impiorum. Filiorum peccatorum periet hereditas: et cum semine illorum assiduitas obprobrii. De patre impio queruntur filii: quoniam propter illum sunt in obprobrio. Ve uobis uiri impii: qui dereliquistis legem domini altissimi. Et si nati fueritis. in maledictione nascemini: et si mortui fueritis: in maledictione erit pars uestra. Omnia que de terra sunt: in terram conuertentur: sic impii a maledicto in perditionem. Luctus hominum in corpore ipsorum: nomen autem impiorum delebitur. Curam habe de bono nomine: hoc enim magis permanebit tibi. quam mille thesauri magni et preciosi. Bone uite numerus dierum: bonum autem nomen permanebit in euum.

Cl' mortis

Cl' manabit

Cl' in seculum

Cl' in

Cu' hac

Disciplinam in pace conservate filii. Sapientia enim absconsa et thesaurus invisus, quae utilitas in utrisque? Melior est homo qui abscondit stultitiam suam quam homo qui abscondit sapientiam suam. Verumtamen reveremini in his quae procedunt de ore meo. Non est enim bonum omnem reverentiam observare, et non omnia in omnibus placita. Erubescite a patre et matre de fornicatione, et a praesidente et a potente de mendacio, a principe et a iudice de delicto, a synagoga et plebe de iniquitate, a socio et amico de iniustitia, et de loco in quo habitas de furto, de veritate Dei et testamento, de discubitu in panibus, et ab obfuscatione dati et accepti, a salutantibus de silentio, a respectu mulieris fornicariae, et ab aversione vultus cognati. Ne avertas faciem a proximo tuo. Et ab auferendo partem et non restituendo. Ne respicias mulierem alieni viri, et ne scruteris ancillam eius, neque steteris ad lectum eius. Ab amicis de sermonibus improperii, et cum dederis ne improperes.

Non duplices sermonem auditus de revelatione sermonis absconditi, et eris vere sine confusione, et invenies gratiam in conspectu omnium hominum. Ne pro his omnibus confundaris, et ne accipias personam ut delinquas. De lege Altissimi et testamento, et de iudicio iustificare impium. De verbo socii et viatorum, et de datione hereditatis amicorum. De aequalitate staterae et ponderum, de acquisitione multorum et paucorum. De corruptione emptionis et negotiatorum, et de multa disciplina filiorum, et servo pessimo latus sanguinare. Super mulierem nequam bonum est signum. Ubi manus multae sunt, claude, et quodcumque trades numera et appende, datum vero et acceptum omne describe. De disciplina insensati et fatui, et de senioribus qui iudicantur ab adolescentibus, et eris eruditus in omnibus, et probabilis in conspectu omnium vivorum. Filia patris abscondita est vigilia, et sollicitudo eius auferet somnum, ne forte in adolescentia sua adulta efficiatur, et cum viro commorata odibilis fiat, ne quando polluatur in virginitate sua, et in paternis suis gravida inveniatur, ne forte cum viro commorata transgrediatur, aut certe sterilis efficiatur. Super filiam luxuriosam confirma custodiam, ne quando faciat te in opprobrium venire inimicis, a detractione in civitate, et abiectione plebis, et confundat te in multitudine populi. Omni homini noli intendere in specie, et in medio mulierum noli commorari. De vestimentis enim procedit tinea, et a muliere iniquitas viri. Melior est enim iniquitas viri quam mulier benefaciens, et mulier confundens in opprobrium. Memor ero igitur operum Domini, et quae vidi annuntiabo. In sermonibus Domini opera eius. Sol illuminans per omnia respexit, et gloria Domini plenum est opus eius. Nonne Dominus fecit sanctos enarrare omnia mirabilia sua, quae confirmavit Dominus omnipotens stabiliri in gloria sua? Abyssum et cor hominum investigavit, et in astutia eorum excogitavit. Cognovit enim Dominus omnem scientiam, et inspexit in signum aevi, annuntians quae praeterierunt et quae superventura sunt, revelans vestigia occultorum. Non praeterit illum omnis cogitatus, et non abscondit se ab eo ullus sermo. Magnalia sapientiae suae decoravit, qui est ante saeculum et usque in saeculum, neque adiectum est, neque minuitur, et non eget alicuius consilio. Quam desiderabilia omnia opera eius, et tamquam scintilla quae est considerare. Omnia haec vivunt et manent in saeculum, et in omni necessitate omnia obaudiunt ei. Omnia duplicia, unum contra unum, et non fecit quicquam deesse. Unius confirmabit bona. Et quis satiabitur videns gloriam eius? Et quis sciens confirmabitur fortitudinem eius?

XLIII

Altitudinis firmamentum pulchritudo eius, species caeli in visione gloriae. Sol in aspectu annuntians in exitu, vas admirabile, opus Excelsi. In meridiano exurit terram, et in conspectu ardoris eius quis poterit sustinere? Fornacem custodiens in operibus ardoris, tripliciter sol exurens montes, radios igneos exsufflans, et refulgens radiis suis obcaecat oculos. Magnus Dominus qui fecit illum, et in sermonibus eius festinavit iter. Et luna in omnibus in tempore suo, ostensio temporis et signum aevi. A luna signum diei festi, luminare quod minuitur in consummatione. Mensis secundum nomen eius est, crescens mirabiliter in consummatione. Vas castrorum in excelsis, in firmamento caeli resplendens gloriose. Species caeli gloria stellarum, mundum illuminans in excelsis Dominus. In verbis sancti stabunt ad iudicium, et non deficient in vigiliis suis.

Cur tempus sit.

Et p uit
Et p bit
Et p ascensu suo
Et p sitione
Cui sbit

Vide arcum. et benedic qui fecit illum. Valde
speciosus est in splendore suo: gyravit
celum in circuitu glorie sue. Manus excel
si aperuerunt illum. Imperio suo acceleravit
nivem: et accelerat coruscationes emit
tere iudicii sui. Propterea aperti sunt thesau
ri: et evolaverunt nebule sicut aves. In
magnitudine sua posuit nubes: et confrac
ti sunt lapides grandinis. In conspectu eius
commovebuntur montes: et in voluntate
eius aspirabit notus. Vox tonitrui eius
verberavit terram. tempestas aquilonis et con
gregatio spiritus. et sicut avis deponens ad seden
dum aspergit nivem et sicut locusta demergens
descensus eius. Pulcritudinem candoris
eius admirabitur oculus: et super imbrem eius expa
vescet cor. Gelu sicut salem effundet super
terram. et dum gelaverit. fiet tamquam cacumi
na tribuli. Frigidus ventus aquilo flavit:
et gelavit cristallus ab aqua. Super omnem con
gregationem aquarum requiescet. et sicut lorica indu
it se aquis. et devorabit montes. et exurit
desertum. et extinguet viride sicut ignem.
Medicina omnium in festinatione nebule. ros
obvians ab ardore venienti. humilem efficiet
eum. In sermone eius siluit ventus. co
gitatione sua placabit abissum: et plan
tavit illum dominus iesus. Qui navigant mare
enarrant pericula eius: et audientes auribus
nostris non admirabimur. Illic preclara opera et
mirabilia: bestiarum varia genera. et omni
um pecorum. et creatura beluarum. Propter ipsum
confirmatus est itineris finis: et in sermone eius com
posita sunt omnia. Multa dicimus et deficimus
in verbis: consummatio autem sermonum ipse est.
In omnibus gloriantes: ad quid valebimus? ipse
enim omnipotens super omnia opera sua. Terribilis dominus
et magnus vehementer: et mirabilis potentia
ipsius. Glorificantes dominum quantumcumque potue
ritis: supervalebit adhuc. et admirabilis
magnificentia eius. Benedicentes dominum ex
altate illum quantum potestis: maior est enim
omni laude. Exaltantes eum replemini vir
tute. Ne laboretis: non enim pervenietis. Quis vi
dit eum et enarrabit? Et quis magnifi
cabit eum sicut est ab initio? Multa sunt abscon
dita: maiora his. Pauca enim vidimus o
perum eius. Omnia autem dominus fecit. et pie agentibus
dedit sapientiam.

Laudemus viros gloriosos. et parentes
nostros in generatione sua. Multam glo
riam fecit dominus magnificentia sua a secu
lo. Dominantes in potestatibus suis. homines ma
gni virtute. et prudentia sua preediti. nun
tiantes in prophetis dignitatem prophetarum. et impe
rantes in presenti populo. et virtute prudentie popu
lis sanctissima verba. In peritia sua requirentes
modos musicos: et narrantes carmina scrip
turarum. Homines divites in virtute. pulcritu
dinis studium habentes. pacificantes in domi
bus suis. Omnes isti in generationibus gentis
sue gloriam adepti sunt: et in diebus suis ha
bentur in laudibus. Qui de illis nati sunt: reli
querunt nomen narrandi laudes eorum. Et
sunt quorum non est memoria: perierunt quasi qui non fue
runt. et nati sunt quasi non nati: et filii ipso
rum cum illis. Sed illi viri misericordie sunt: quorum pie
tates non defuerunt. Cum semine eorum permane
nt bona hereditas nepotum eorum. Et in te
stamentis stetit semen eorum: et filii eorum propter
illos. Usque in eternum manet semen eorum: et
gloria eorum non derelinquetur. Corpora ipsorum in pace
sepulta sunt: et nomen eorum vivet in generationes
et generationes. Sapientiam ipsorum narrent populi:
et laudem eorum nuntiet ecclesia. Enoch placuit
deo et translatus est in paradisum: ut det genti
bus penitentiam. Noe inventus est perfectus
iustus: et in tempore iracundie factus est reconci
liatio. Ideo dimissum est reliquum terre: cum fac
tum est diluvium. Testamenta seculi posita sunt
apud illum: ne deleri possit diluvio omnis ca
ro. Abraham magnus pater multitudinis gen
tium: et non est inventus similis illi in gloria.
Qui conservavit legem excelsi: et fuit in te
stamento cum illo. In carne eius stare fecit testa
mentum: et in temptatione inventus est fidelis.
Ideo iureiurando dedit illi semen in gente
sua. crescere illum quasi terre cumulum. et ut
stellas exaltare semen eius: et hereditare
illos a mari usque ad mare. et a flumine
usque ad terminos orbis terre. Et in Isaac eodem
fecit modo: propter Abraham patrem ipsius. Be
nedictionem omnium gentium dedit illi dominus.
Et testamentum suum confirmavit super caput
Iacob. Agnovit eum in benedictionibus suis:
et dedit illi hereditatem: et divisit ei partem

in tribubus xii. et conservavit illi homines
misericordiae invenientes gratiam in oculis omnis carnis.

XLV

Dilectus a deo et hominibus
Moyses: cuius memoria in benedictione
est. Similem illum fecit in gloria sanctorum: et ma-
gnificavit eum in timore inimicorum: et in ver-
bis suis monstra placavit. Glorificavit illum
in conspectu regum: et iussit illi coram populo
suo: et ostendit illi gloriam suam. In fide et
lenitate ipsius sanctum fecit illum: et elegit il-
lum ex omni carne. Audivit enim illum et vocem
ipsius: et induxit illum in nube. Et dedit illi
coram praecepta et legem vitae et disciplinae
docere iacob testamentum et iudicia sua israel.
Excelsum fecit aaron fratrem suum et simi-
lem sibi de tribu levi. Statuit ei testa-
mentum aeternum: et dedit illi sacerdotium
gentis. et beatificavit illum in gloria. et cir-
cumcinxit illum zona iustitiae: et induit
eum stolam gloriae. et coronavit illum in vasis
virtutis. Circumpedes et femoralia
et humerale posuit ei. et cinxit illum tinti-
nabulis aureis plurimis in gyro: dare soni-
tum in incessu suo. auditum facere sonitum in
templo in memoriam filiis gentis suae. Et
stolam sanctam auro et iacincto et purpura,
opus textile viri sapientis. iudicio et veri-
tate praeditum: torto cocco opus artificis: gem-
mis pretiosis figuratis in ligatura auri
et opere lapidarii sculptis in memoriam se-
cundum numerum tribuum israel. Corona aurea super
mitram eius expressa signo sanctitatis: et gloria
honoris. et opus virtutis. desiderio oculorum or-
nata. Sic pulchra ante ipsum non fuerunt talia us-
que ad originem. Non est indutus illa alie-
nigena aliquis: sed tantum filii ipsius soli. et
nepotes eius per omne tempus. Sacrificia i-
psius consumpta sunt igni cotidie. Complevit
moyses manus eius: et unxit illum oleo sancto.
Factum est illi in testamentum aeternum. et sem-
ini eius sicut dies caeli: fungi sacerdotio et ha-
bere laudem. et glorificare populum suum in nomine suo.
Ipsum elegit ab omni vivente: offerre sacri-
ficium deo incensum et bonum odorem in
memoriam. placare pro populo suo. Et dedit
illi in praeceptis suis potestatem. et testamentis
iudiciorum. docere iacob testimonia. et in lege
sua lucem dare israel. Quia contra illum steterunt
alieni. et propter invidiam circumdederunt illum
in deserto. homines qui erant circa dathan
et abiron et congregatio chore in iracun-
dia. Vidit dominus deus. et non placuit illi:
et consumpti sunt in impetu iracundiae. Fecit illis
monstra: et consumpsit eos in flamma ignis.
Et addidit aaron gloriam: et dedit illi here-
ditatem. et primitias frugum terrae divisit illi.
Panem ipsis in primis paravit in saturitate.
Nam et sacrificia domini edent quae dedit
ipsi et semini eius. Ceterum in terra gentis non here-
ditabit: et pars non est illi in gente. Ipse enim
est pars eius et hereditas. Finees filius eleazari
tertius in gloria est in imitando eum in timore
dei. et stare in reverentia gentis. In boni-
tate et alacritate animae suae: placuit deo israel.
Ideo statuit illi testamentum pacis: et princi-
pem sanctorum et gentis suae: ut sit illi et
semini eius sacerdotii dignitas in aeternum.
Et testamentum david regis filii iesse de tribu
iuda. hereditas ipsi et semini eius: ut daret
sapientiam in cor nostrum. iudicare gentem suam in
iustitia. ne abolerentur bona ipsorum et gloriam
eorum aeternam fecit.

XLVI

Fortis in bello iesus nave. successor mo-
ysi in prophetis: qui fuit magnus secundum nomen su-
um: maximus in salutem electorum dei. expu-
gnare insurgentes hostes: ut consequeretur here-
ditatem israel. Quam gloriam adeptus est in tol-
lendo manus suas. et iactando contra civitates
rumphaeas. Quis ante illum sic restitit? Nam
hostes ipse dominus percussit. Aut non iracun-
dia eius impeditus est sol. et una dies facta est
quasi duo. Invocavit altissimum potentem
in oppugnando inimicos undique: et au-
divit illum magnus et sanctus deus in saxis
grandinis virtutis valde fortis. Impetum
fecit contra gentem hostilem. et in descensu per-
didit contrarios: ut cognoscant gentes potentiam
eius. quia contra deum pugnare non est facile: et
secutus est a tergo potentis. Et in diebus mo-
ysi misericordiam fecit ipse. et caleph filius iepho-
ne. stare contra hostem. et prohibere gentem a pec-
catis. et perfringere murmur malitiae. Et
ipsi duo constituti a periculo liberati sunt. a nu-
mero sexcentorum milium peditum: inducere illos in here-
ditatem. in terram quae manat lac et mel. Et
dedit dominus ipsi caleph fortitudinem: et us-

in senectutem permansit illi virtus, ut ascenderet in excelsum terre locum, et semen ipsius obtinuit hereditatem, ut viderent omnes filii Israel quia bonum est obsequi sancto Deo. Et iudices singuli suo nomine, quorum non est corruptum cor, qui non aversi sunt a Domino, ut sit memoria illorum in benedictione. Et ossa eorum pullulent de loco suo, et nomen eorum permaneat in eternum, permanens ad filios illorum sanctorum virorum gloria. Dilectus a Deo suo Samuel propheta Domini renovavit imperium, et unxit principes in gente sua. In lege Domini iudicavit congregationem, et vidit Deus Iacob, et in fide sua probatus est propheta. Et cognitus est in verbis suis fidelis, quia vidit Deum lucis. Et invocavit Dominum omnipotentem in oppugnando hostes circumstantes undique, in oblatione agni inviolati. Et intonuit de celo Dominus, et in sonitu magno auditam fecit vocem suam. Et contrivit principes Tyriorum, et omnes duces Philistiim. Et ante tempus finis vite sue et seculi testimonium perhibuit in conspectu Domini et Christi: pecunias et usque ad calciamentum ab omni carne non accepit, et non accusavit illum homo. Et post hoc dormivit, et notum fecit regi, et ostendit illi finem vite sue, et exaltavit vocem suam de terra in prophetia, delere impietatem gentis. Et qui

XLVII

Post hec surrexit Nathan propheta in diebus David. Et quasi adeps separatus a carne, sic David a filiis Israel. Cum leonibus lusit quasi cum agnis, et in ursis similiter fecit sicut in agnis ovium in iuventute sua. Numquid non occidit gigantem, et abstulit obprobrium de gente? In tollendo manu saxum funde deiecit exultationem Golie. Nam invocavit Dominum omnipotentem, et dedit in dextera eius tollere hominem fortem in bello, et exaltare cornu gentis sue. Sic in decem milibus glorificavit eum, et laudavit eum in benedictionibus Domini, in offerendo illi coronam glorie. Contrivit enim inimicos undique, et extirpavit Philistiim contrarios usque in hodiernum diem. Contrivit cornu ipsorum usque in eternum. In omni opere dedit confessionem sancto, et excelso in verbo glorie. De omni corde suo laudavit Dominum, et dilexit Deum qui fecit illum, et dedit illi contra inimicos potentiam. Et stare fecit cantores contra altare, et in sono eorum dulces fecit modos. Et dedit in celebrationibus decus, et ornavit tempora usque ad consummationem vite, ut laudarent nomen sanctum Domini, et amplificarent mane Dei sanctitatem. Christus purgavit peccata ipsius, et exaltavit in eternum cornu eius. Et dedit illi testamentum regum, et sedem glorie in Israel. Post ipsum surrexit filius sensatus, et propter illum deiecit omnem potentiam inimicorum. Salomon imperavit in diebus pacis, cui subiecit Deus omnes hostes, ut conderet domum in nomine suo, et pararet sanctitatem in sempiternum. Quemadmodum eruditus es in iuventute tua, et impletus es quasi flumen sapientia. Et terram retexit anima tua, et replesti in comparationibus enigmata. Ad insulas longe divulgatum est nomen tuum, et dilectus es in pace tua. In cantilenis et proverbiis et comparationibus et interpretationibus mirate sunt terre, et in nomine Domini Dei, cui est cognomen Deus Israel. Collegisti quasi auricalcum aurum, et ut plumbum complesti argentum, et inclinasti femora tua mulieribus. Potestatem habuisti in corpore tuo. Dedisti maculam in gloria tua, et profanasti semen tuum inducere iracundiam ad liberos tuos, et incitari stultitiam tuam, ut faceres imperium bipertitum, et ex Effraim imperare imperium durum. Deus autem non derelinquet misericordiam suam, et non corrumpet nec delebit opera sua, neque perdet a stirpe nepotes electi sui, et semen eius qui diligit Dominum non corrumpet. Dedit autem reliquum Iacob, et David de ipsa stirpe. Et finem habuit Salomon cum patribus suis. Et dereliquit post se de semine suo gentis stultitiam, et imminutum a prudentia Roboam, qui avertit gentem consilio suo. Et Ieroboam filium Nabath, qui peccare fecit Israel, et dedit viam peccandi Effraim. Et plurima redundaverunt peccata ipsorum, valde averterunt illos a terra sua. Et quesivit omnes nequitias, usque dum perveniret ad illos defensio, et ab omnibus peccatis liberavit eos.

XLVIII

Et surrexit Helias propheta quasi ignis, et verbum ipsius quasi facula ardebat. Qui induxit in illos famem, et irritantes illum invidia sua pauci facti sunt. Non poterant enim sustinere precepta Domini. Verbo Domini continuit celum, et deiecit a se ignem ter. Sic amplificatus

e helias in mirabilibus suis. Et quis potest
similiter gloriari tibi qui sustulisti mortu
um ab inferis de sorte mortis in verbo
domini dei. Qui deiecisti reges ad pernitiem
et confregisti facile potentiam ipsorum et gloriosos
de lecto suo. Qui audisti in syna iudici
um et in oreb iudicia defensionis. Qui
ungis reges ad penitentiam: et prophetas facis suc
cessores post te. Qui receptus es in tur
bine ignis in curru equorum igneorum.
Qui inscriptus es in iudiciis temporum le
nire iracundiam domini conciliare cor patris ad
filium et restituere tribus iacob. Beati sunt
qui te viderunt et in amicicia tua decorati sunt.
Nam nos vita vivimus tantum: post mortem
autem non erit tale nomen nostrum. Helias quidem in tur
bine tectus est. Et in heliseo completus est
spiritus eius. In diebus suis non pertimuit principem
et potentia nemo vicit illum nec superavit
illum verbum aliquod et mortuum prophetavit
corpus eius. In vita sua fecit monstra et in
morte mirabilia operatus est. In omnibus istis
non penituit populus et non recesserunt a peccatis
suis usque dum abiecti sunt de terra sua.
et dispersi sunt in omnem terram: et relicta est gens
perpauca et princeps in domo david. Quidam
ipsorum fecerunt quod placeret deo: alii autem mul
ta commiserunt peccata. Ezechias munivit
civitatem suam et induxit in medium eius aquam
et fodit ferro rupem et edificavit ad aquam
puteum. In diebus ipsius ascendit senna
cherib et misit rapsacem et sustulit
manum suam contra illos et extulit manum
suam in syon et superbus factus est potentia su
a. Tunc mota sunt corda et manus ipsorum:
et doluerunt quasi parturientes mulieres. Et in
vocaverunt dominum misericordem et expanden
tes manus extulerunt ad celum: et sanctus dominus deus
audivit cito vocem ipsorum. Non est commemora
tus peccatorum illorum neque dedit illos inimicis
suis: sed purgavit illos in manu ysaie sancti
prophete. Deiecit castra assiriorum et contrivit
illos angelus domini. Nam fecit ezechias quod pla
cuit deo. et fortiter ivit in via david patris
sui: quam mandaverat illi ysaias propheta mag
nus et fidelis in conspectu dei. In diebus
ipsius retro rediit sol: et addidit regi vi
tam. Spiritu magno vidit ultima et conso
latus est lugentes in syon usque in sempiternum.
Et ostendit futura et abscondita an
tequam evenirent.

XLIX

Memoria iosie in compositionem odoris facta o
pus pigmentarii. In omni ore quasi mel in dul
cabitur eius memoria: et ut musica in con
vivio vini. Ipse est directus divinitus in pen
itentia gentis: et tulit abhominationes im
pietatis. Et gubernavit ad dominum cor ipsius:
et in diebus peccatorum corroboravit pietatem.
Preter david et ezechiam et iosiam: omnes reges
peccatum commiserunt. Nam reliquerunt legem
altissimi. Reges iuda defecerunt: et contemp
serunt timorem dei. Dederunt enim regnum suum
aliis: et gloriam suam alienigene genti. Incende
runt electam civitatem sanctitatis: et desertas fece
runt vias ipsius in manu ieremie. Nam
male tractaverunt illum, qui a ventre matris
consecratus est propheta: evertere et eruere et perdere
et iterum edificare et renovare. Ezechi
el qui vidit conspectum glorie quam ostendit illi
in curru cherubin. Nam commemoratus est
inimicorum in ymbre: benefacere illis qui osten
derunt vias rectas. Et xii prophetarum ossa pu
llulant de loco suo. Nam corroboraverunt
iacob: et redemerunt se in fide virtutis sue.
Quomodo amplificemus zorobabel? Nam
et ipse quasi signum in dextera manu. Et
ihesum filium iosedech. Qui in diebus suis edi
ficaverunt domum: et exaltaverunt templum sanctum
domino paratum in gloriam sempiternam. Et ne
emias in memoria multi temporis, qui erexit
nobis muros eversos: et stare fecit portas et
seras: qui erexit domos nostras. Nemo natus
est in terra qualis enoch. Nam et ipse receptus est a
terra. Et ioseph qui natus est homo princeps
fratrum firmamentum gentis: rector fratrum.
stabilimentum populi. Et ossa ipsius visitata sunt:
et post mortem prophetaverunt. Seth et sem. vir
apud homines gloriam adepti sunt: et super omnem ani
mam in origine adam.

L

Symeon onie filius. sacerdos magnus. qui
in vita sua suffulsit domum: et in diebus
suis corroboravit templum. Templi etiam alti
tudo ab ipso fundata est: duplex edifica
tio et excelsi parietes templi. In diebus ipsi
us emanaverunt putei aquarum: et quasi mare adim
pleti sunt supra modum. Qui curavit gentem

Et ꝯfusione

suá. et libauit illá ap̄dicioē. Qui pre
ualuit amplificare ciuitatē: q adept᷒
ē glām in ꝯuersatioē gentis. et ingres
su dom᷒ et atrii āplificat᷒ ē. Qͥ stella
matutina in medio nebl'e. et q̄i luna
plena in dieb; suis lucet. et q̄i sol ref
ulgens: sic ille efulsit in tēplo dei. Qͥ ar
cus refulgens int nebl'as glē. et q̄i flos
rosarū in dieb; uernis. ⁊ q̄i lilia que sūt
in t̄nsitu aq̄: et q̄i thus redolēs in dieb᷒
estatis. Qͥ ignis effulgēs: et thus ardēs
in igne. Qͥ uas auri solidū: ornatū oī
lapide p̄tioso. Qͥ oliua pullulās: et ci
p̄ssus in altitudine se tollēs. In accipiē
do ip̄m stolam glē. et uestiri eū in cō
sūmatioēm uirtutis. i ascensu altāis
scī: glām dedit scītatis amictū. In acci
piendo āt ptes de manu sacdotū: et ip̄e
stans iux̄ aram. Circa illū corona frm:
q̄i plantatō cedri ī monte libano. sic c
ca illum steterit q̄i rami palme: ⁊ omīs
filii aaron in glā sua. Oblatō āt dn̄i
in maīb; ip̄oꝝ: corā oī sinagoga isrl̄.
Et ꝯsūmatioē fungēs in aram. āplifi
care oblationē excelsi regis. porrexit
manū suā in libatioē: ⁊ libauit d̄ san
guie uue. Effudit i fundamto altaris
odorē diuinū: excelso pn̄cipi. Tūc ex
clamauerūt filii aaron in tubis ductili
b; sonuerūt: ⁊ auditā fecerūt uocē mag
nā in memoriā corā dō. Tūc oīs pp̄ls si
mul ꝓꝑauerūt et ceciderūt in faciem sr̄
tram: adorare dn̄m dm̄ suū: ⁊ dare
p̄ces oīpotēti dō excelso. Et āplificau
erūt psallentes in uocib; suis: ⁊ in mag
no domo fc̄s ē sonus suauitatis plenus.
Et rogauit pp̄ls dn̄m excelsū in p̄ce:
usq; dū pfectus ē honor dn̄i. et mun᷒
suum pfecerūt. Tūc descendēs extulit
manus suas in oēm ꝯgregatioēz filioꝝ
isrl̄: dare glām dō a labiis suis: ⁊ in no
mine ip̄ius glāri. Et iteāuit oronem
suā: uolens ostende ūtutē dei. Et post
rursum plus orauit dm̄ oīū. Q̄ ma
gna fecit in oī t̄ra. q auxit dies nr̄os a
uentre m̄ris nr̄e. et fecit nobiscū f̄m
suam mīām: det nb̄ iocunditatē cor
dis. et fieri pacem in dieb; nr̄is in isrl̄.

Et sic ꝯ oui q ꝛc.

p dies sempitnos: credere isrl̄ nobiscū
ē mīām dei: ut liberet eos in dieb; suis.
Duas gētes odit aīa mēa: t̄cia āt nō est
gens quā odīm. Q̄ sedēt in mōte seyr:
et phylistim: et stultus pp̄ls q hītat
ī sichimis. Doctrinā sapie et disciplīe
scripsit in codice isto ihc̄ filius syrach ihe
rosolimita: q renouauit sapiām de cor
de suo. Beatus q in istis ūsatur bois: q
ponit illa in corde suo: sapiēs erit semp.
Si eī h fecerit. ad oīa ualebit: q2 lux dī
uestigium eius est.

Confitebor t̄ dn̄e rex: et collaudabo te
dm̄ saluatorē meū. Cōfitebor nōi tu
o q̄m adiutor et ptector fc̄s es m̄: et
libasti corp᷒ meū a pdicioē. A laq̄o lin
gue iniq̄: ⁊ a labiis opantiū m̄dacīū.
Et in cōspectu astantiū fc̄s es m̄ adiu
tor: ⁊ libasti me f̄m m̄ltitudinē mīe n̄
nois tui. A rugientib; p̄paratis ad es
cam: de manib; q̄rentiū aīam meā:
et de portis m̄ltis tribulationū q̄ circū
dederūt me. A p̄ssura flāme q̄ circūdedit
me: ⁊ in medio ignis n̄ sum estuatus.
De altitudie uentris inferi: ⁊ a ligua
coinquinata. et a ūbo m̄dacii. A rege
iniquo: et a lingua iniusta. Laudabit
usq; ad mortē aīa mea dn̄m: et uita
mēa appinq̄ns erat in inferno deorsū.
Circūdederūt me undiq;: et nō erat q
adiuuaret. Respiciēs eram ad adiu
toriū hoīū: et n̄ erat. Memorat᷒ sum
mīe tue dn̄e. et coopatiois tue q̄ a se
culo st̄: q̄m eruis sustinentes te. et li
bas eos de manū gentiū. Exaltasti sup
t̄ram hītatioēm meā: ⁊ p morte d̄fluē
ti deꝑcatus sum. Inuocaui dn̄m patrē
dn̄i mī. ut n̄ derelinq̄t me in die tribla
tionis mee: et in tp̄e supboꝝ sn̄ adiuto
rio. Laudabo nomē tuū assidue: ⁊ co
llaudabo illō in ꝯfessioē: et exaudita
ē oro mea. Et libasti me de pdicioē: et
eripuisti me de tp̄e iniq̄. Propt̄ea ꝯfi
tebor et laudē dicā tibi: et bn̄dicā no
mi dn̄i. Cū adhuc iunior sū: p̄usq̄ ob
errem q̄siui sapiām palā in oroē mea.
Ante tp̄e postulabā p illa: et usq; in
nouissimis inquirā eā. Et florebit tāq̄

pector illa. letatum est cor meum in ea. Ambulavit pes meus iter rectum: a iuventute mea investigabam eam. Inclinavi modice aurem meam: et excepi illam. Multam inveni in me ipso sapientiam: et multum profeci in ea. Danti michi sapientiam: dabo gloriam. Consiliatus sum enim ut facerem illam. Zelatus sum bonum: et non confundar. Colluctata est anima mea in illa: et in faciendo eam confirmatus sum. Manus meas extendi in altum: et in sapientia eius luxit anima mea: et ignorantias meas illuminavit. Animam meam direxi ad illam: et in agnitione inveni eam. Possedi cum ipsis cor ab initio: propter hoc non derelinquar. Venter meus conturbatus est querendo illam: propterea bonam possidebo possessionem. Dedit enim michi dominus linguam mercedem meam: et in ipsa laudabo eum. Appropiate ad me indocti: et congregate vos in domum discipline. Quid adhuc retardatis: Et quid dicitis in his: Anime vestre sitiunt vehementer. Aperui os meum: et locutus sum. Comparate vobis sine argento sapientiam. et collum vestrum subicite iugo eius: et suscipiat anima vestra disciplinam: in proximo est enim invenire eam. Videte oculis vestris: quia modicum laboravi. et inveni michi multam requiem. Assumite disciplinam in multo numero argenti: et copiosum aurum possidete in ea. Letetur anima vestra in misericordia eius: et non confundemini in laude eius. Operamini opus vestrum ante tempus: et dabit vobis mercedem vestram in tempore suo. Et inclinavit Salomon genua sua in conspectu totius ecclesie Israel: et expandit manus suas ad celum et dixit. Domine deus Israel non est similis tui deus in celo sursum et in terra deorsum. qui custodis testamentum tuum et misericordiam pueris tuis euntibus in conspectu tuo in toto corde suo. servas puero tuo David que locutus es illi. Et locutus es in ore tuo. et implesti in manu tua: sicut dies iste. Et nunc domine deus custodi puero tuo David patri meo que locutus es illi dicens. Non deerit ex te vir a facie mea sedens in throno Israel. Verumtamen si custodierint filii tui legem meam. et in preceptis meis ambulent sicut ambulaverunt in conspectu meo fideles. Et nunc domine deus Israel credatur verbum quod locutus es puero tuo David. quoniam sivere habitabit deus cum hominibus in terra. Si celum celi non sufficiunt tibi. quanto magis domus hec quam edificavi: Si respicias adorationem pueri tui et deprecationem eius ut exaudias domine placationem orationis quam puer tuus orat coram te hodie. ut sint oculi tui super domum hanc die ac nocte in locum quo dixisti invocari nomen tuum. Et exaudias orationem quam puer tuus orat in hoc loco. Et exaudias deprecationem pueri tui et populi tui Israel si oraverint in loco isto. Et exaudias in loco habitationis tue de Israel de celo. et exaudias. et propicius sis si peccaverit vir in te. Explicit liber ecclesiasticus. Incipit prologus beati Ieronimi in Ysaiam prophetam.

Nemo cum prophetas versibus viderit esse descriptos. metro eos estimet apud hebreos ligari. et aliquid simile habere de psalmis vel operibus Salomonis: sed quod in Demosthene et Tullio solet fieri. ut per cola scribantur et commata: qui utique prosa et non versibus scripserunt. Nos quoque utilitati legentium providentes: interpretationem novam novo scribendi genere distinximus. Ac primum de Ysaia sciendum. quod in sermone suo disertus sit. quippe ut vir nobilis et urbane eloquentie. nec habens quicquam in eloquio rusticitatis admixtum. Unde accidit: ut pre ceteris florem sermonis eius translatio non potuerit conservare. Deinde etiam hoc adiciendum. quod non tam propheta dicendus sit. quam evangelista. Ita enim universa Christi ecclesieque misteria ad liquidum prosecutus est: ut non eum putes de futuro vaticinari. sed de preteritis historiam texere. Unde conicio noluisse tunc temporis .lxx. interpretes. fidei sue sacramenta perspicue ethnicis prodere: ne sanctum canibus. et margaritas porcis darent. Que cum hanc editionem legeritis: ab illis animadvertetis abscondita. Nec ignoro quanti laboris sit prophetas intelligere: nec facile quempiam posse iudicare de interpretatione: nisi intellexerit ante que legerit: nos quoque patere morsibus plurimorum: qui stimulante invidia quod consequi non valent. despiciunt. Sciens ergo et prudens: in flammam mitto manum. Et nichilominus hoc a fastidiosis lectoribus precor. ut quomodo greci post .lxx. translatores. Aquilam et Symmachum et Theodotionem legunt. ut ob studium doctrine

Cur eloquentie.

sunt et LXX interpretes magis ex collatione eorum intellegant. Sic et isti saltem unum post priores habere dignentur interpretem. Legant prius et postea despiciant, ne videantur non ex iudicio, sed ex odii presumptione ignorata dampnare. Prophetavit autem Ysaias in Ierusalem et in Iudea, necdum decem tribubus in captivitatem ductis; ac de utroque regno nunc commixtim, nunc separatim texit oraculum. Et cum interdum ad presentem respiciat hystoriam, et post Babylonie captivitatem reditum populi significet in Iudeam, tamen omnis eius cura de vocatione gentium et de adventu Christi est. Quem quanto plus amatis, o Paula et Eustochium, tanto magis ab eo petite, ut pro obtrectatione presenti, qua me indesinenter emuli laniant, ipse michi restituat mercedem in futuro, qui scit me ob hoc in peregrine lingue eruditione sudasse, ne Iudei de falsitate scripturarum ecclesiis eius diutius insultarent. Explicit prologus.

Incipit liber in Ysaiam prophetam.

I

Visio Ysaie filii Amos, quam vidit super Iudam et Ierusalem in diebus Ozie, Ioathan, Achaz, Ezechie regum Iuda. Audite celi et auribus percipe terra, quoniam Dominus locutus est. Filios enutrivi et exaltavi, ipsi autem spreverunt me. Cognovit bos possessorem suum, et asinus presepe domini sui; Israel autem me non cognovit, et populus meus non intellexit. Ve genti peccatrici, populo gravi iniquitate, semini nequam, filiis sceleratis. Dereliquerunt Dominum, blasphemaverunt sanctum Israel, abalienati sunt retrorsum. Super quo percutiam vos ultra addentes prevaricationem? Omne caput languidum, et omne cor merens. A planta pedis usque ad verticem non est in eo sanitas. Vulnus et livor et plaga tumens non est circumligata, nec curata medicamine, neque fota oleo. Terra vestra deserta, civitates vestre succense igni. Regionem vestram coram vobis alieni devorant, et desolabitur sicut in vastitate hostili. Et derelinquetur filia Syon ut umbraculum in vinea, et sicut tugurium in cucumerario, sicut civitas que vastatur. Nisi Dominus exercituum reliquisset nobis semen, quasi Sodoma fuissemus, et quasi Gomorra similes essemus. Audite verbum Domini principes Sodomorum, auribus percipite legem Dei nostri populus Gomorre. Quo michi multitudinem victimarum vestrarum, dicit Dominus? Plenus sum. Holocausta arietum et adipem pinguium et sanguinem vitulorum et agnorum et hyrcorum nolui. Cum veneritis ante conspectum meum, quis quesivit hec de manibus vestris, ut ambularetis in atriis meis? Ne offeratis ultra sacrificium frustra. Incensum abhominatio est michi. Neomeniam et sabbatum et festivitates alias non feram; iniqui sunt cetus vestri. Kalendas vestras et sollempnitates vestras odivit anima mea; facta sunt michi molesta, laboravi sustinens. Et cum extenderitis manus vestras, avertam oculos meos a vobis; et cum multiplicaveritis orationem, non exaudiam; manus enim vestre sanguine plene sunt. Lavamini, mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis. Quiescite agere perverse, discite benefacere. Querite iudicium, subvenite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam. Et venite et arguite me, dicit Dominus. Si fuerint peccata vestra ut coccinum, quasi nix dealbabuntur; et si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana alba erunt. Si volueritis et audieritis me, bona terre comedetis. Quod si nolueritis et me ad iracundiam provocaveritis, gladius devorabit vos, quia os Domini locutum est. Quomodo facta est meretrix civitas fidelis, plena iudicii? Iustitia habitavit in ea, nunc autem homicide. Argentum tuum versum est in scoriam, vinum tuum mixtum est aqua. Principes tui infideles, socii furum; omnes diligunt munera, sequuntur retributiones. Pupillo non iudicant, et causa vidue non ingreditur ad eos. Propter hoc ait Dominus Deus exercituum, fortis Israel: Heu, ego consolabor super hostibus meis, et vindicabor de inimicis meis. Et convertam manum meam ad te, et excoquam ad purum scoriam tuam, et auferam omne stagnum tuum. Et restituam iudices tuos ut fuerunt prius, et consiliarios tuos sicut antiquitus. Post hec vocaberis civitas iusti, urbs fidelis.

Syon in iudicio redimetur et reducent eam in iustitia. Et conteret scelestos et peccatores simul: et qui dereliquerunt dominum consumentur. Confundentur enim ab idolis quibus sacrificaverunt. Et erubescetis super ortis quos elegeratis. Cum fueritis velut quercus defluentibus foliis, et velut ortus absque aqua. Et erit fortitudo vestra ut favilla stuppe: et opus vestrum quasi scintilla. Et succendetur utrumque simul: et non erit qui extinguat.

Verbum quod vidit ysaias filius amos: super iudam et ierusalem. Et erit in novissimis diebus preparatus mons domus domini in vertice montium: et elevabitur super colles. Et fluent ad eum omnes gentes. Et ibunt populi multi: et dicent. Venite ascendamus ad montem domini: et ad domum dei iacob. Et docebit nos vias suas. et ambulabimus in semitis eius: quia de syon exibit lex. et verbum domini de ierusalem. Et iudicabit gentes: et arguet populos multos. Et conflabunt gladios suos in vomeres: et lanceas suas in falces. Non levabit gens contra gentem gladium: nec exercebuntur ultra ad prelium. Domus iacob: venite et ambulemus in lumine domini. Proiecisti enim populum tuum domum iacob: quia repleti sunt ut olim. et augures habuerunt ut philistiim: et pueris alienis adheserunt. Repleta est terra argento et auro: et non est finis thesaurorum eius. Et repleta est terra eius equis: et innumerabiles quadrige eius. Et repleta est terra eius ydolis: opus manuum suarum adoraverunt. quod fecerunt digiti eorum. et incurvavit se homo. et humiliatus est vir. Ne ergo dimittas eis. Ingredere in petram. abscondere in fossa humo. a facie timoris domini. et a gloria maiestatis eius. Oculi sublimis hominis humiliati sunt: et incurvabitur altitudo virorum. Exaltabitur autem dominus solus in die illa: quia dies domini exercituum super omnem superbum et excelsum et super omnem arrogantem et humiliabitur. Et super omnes cedros libani sublimes et erectas. et super omnes quercus basan: et super omnes montes excelsos. et super omnes colles elevatos. et super omnem turrim excelsam. et super omnem murum munitum: et super omnes naves tharsis: et super omne quod visu pulcrum est. Et incurvabitur omnis sublimitas hominum: et humiliabitur altitudo virorum. Et elevabitur dominus solus in die illa: et idola penitus conterentur. Et introibunt in speluncas petrarum. et in voragines terre: a facie formidinis domini. et a gloria maiestatis eius: cum surrexerit percutere terram. In die illa proiciet homo idola argenti sui. et simulacra auri sui: que fecerat sibi ut adoraret talpas et vespertiliones. Et ingredietur fissuras petrarum. et cavernas saxorum. a facie formidinis domini. et a gloria maiestatis eius: cum surrexerit percutere terram. Quiescite ergo ab homine cuius spiritus in naribus eius: quia excelsus reputatus est ipse.

Cur fortitudinis

III

Ecce enim dominator dominus exercituum auferet a ierusalem et a iuda validum et fortem et omne robur panis. et omne robur aque. et fortem et virum bellatorem. et iudicem. et prophetam. et ariolum. et senem. et principem super quinquaginta. et honorabilem vultu. et consiliarium. et sapientem de architectis: et prudentem eloquii mistici. Et dabo pueros principes eorum: et effeminati dominabuntur eis. Et corruet populus vir ad virum: et unusquisque ad proximum suum. Tumultuabitur puer contra senem: et ignobilis contra nobilem. Apprehendet enim vir fratrem suum: domesticum patris sui. Vestimentum tibi est: princeps noster esto. Ruina autem hec: sub manu tua. Respondebit in die illa dicens. Non sum medicus: et in domo mea non est panis neque vestimentum: nolite constituere me principem populi. Ruit enim ierusalem et iudas concidit: quia lingua eorum et adinventiones eorum contra dominum: ut provocarent oculos maiestatis eius. Agnitio vultus eorum respondebit eis. Et peccatum suum quasi sodoma predicaverunt: nec absconderunt. Ve anime eorum: quoniam reddita sunt eis mala. Dicite iusto quoniam bene: quoniam fructum adinventionum suarum comedet. Ve impio in malum: retributio enim manuum eius fiet ei. Populum meum exactores sui spoliaverunt: et mulieres dominate sunt eius. Popule meus qui beatum te dicunt. ipsi te decipiunt: et viam gressuum tuorum dissipant. Stat ad iudicandum dominus: et stat ad iudicandos populos. Dominus ad iudicium veniet: cum senibus populi sui. et principibus eius. Vos enim depasti estis vineam

Et dominus

Et senioribus

neam mei: et rapina pauperis in domo
vestra. Quare atteritis populum meum. et facies
pauperum commolitis. dicit dominus deus exerci
tuum. Et dixit dominus deus. Pro eo quod elevate
sunt filie syon. et ambulaverunt collo exten
to. et nutibus oculorum ibant. et plaudebant.
et ambulabant. et pedibus suis composito gradu
incedebant: decalvabit dominus verticem filia
rum syon. et dominus crinem earum nudabit.
In die illa auferet dominus ornamentum et lu
nulas. et torques. et monilia. et armillas.
et mitras et discriminalia. et periscelidas.
et murenulas: et olfactoriola. et inau
res. et anulos. et gemmas in fronte penden
tes: et mutatoria. et pallia. et linteami
na. et acus. et specula: et sindones. et vittas.
et teristra. Et erit pro suavi odore fetor: et
pro zona funiculus: et pro crispanti crine cal
vicium: et pro fascia pectorali cilicium. Pul
cherrimi quoque viri tui gladio cadent:
et fortes tui in prelio. Et merebunt atque luge
bunt porte eius: et desolata in terra sedebit.

calciamentorum

Capitulum palliola

IIII

Et apprehendent .vii. mulieres virum unum
in die illa: dicentes. Panem nostrum comedemus.
et vestimentis nostris operiemur: tantummodo invoce
tur nomen tuum super nos: aufer obprobrium
nostrum. In die illa erit germen domini in magnifi
cencia et gloria. et fructus terre sublimis: et
exultatio hiis qui salvati fuerint de israel.
Et erit. omnis qui relictus fuerit in syon. et resi
duus in ierusalem: sanctus vocabitur. omnis qui scriptus
est in vita in ierusalem. Si abluerit dominus sordes
filiarum syon. et sanguinem ierusalem laverit
de medio eius: in spiritu iudicii et spiritu ardoris.
Et creavit dominus super omnem locum montis syon.
et ubi invocatus est. nubem per diem: et fumum
et splendorem ignis flammantis in nocte. Super
omnem enim gloriam protectio. et tabernaculum erit
in umbraculum diei ab estu: et in securitatem
et absconsionem a turbine et a pluvia.

Capitulum acum

V

Cantabo dilecto meo: canticum patruelis
mei. vinee sue. Vinea facta est dilecto meo:
in cornu filio olei. Et sepivit eam. et lap
ides elegit ex illa: et plantavit vineam ele
ctam. Et edificavit turrem in medio eius: et
torcular extruxit in ea. Et expectavit ut
faceret uvas: et fecit labruscas. Nunc ergo
habitatores ierusalem et viri iuda: iudicate
inter me et vineam meam. Quid est quod ultra
debui facere vinee mee. et non feci ei: An
quod expectavi ut faceret uvas. et fecit la
bruscas: Et nunc ostendam vobis. quid ego
faciam vinee mee. Auferam sepem eius. et
erit in direptionem: diruam maceriam eius.
et erit in conculcationem: et ponam eam deser
tam. Non putabitur et non fodietur: et ascendent
super eam vepres et spine: nubibus manda
bo. nec pluant super eam ymbrem. Vinea enim
domini exercituum. domus israel est: et viri iuda.
germen delectabile eius. Expectavi ut faceret
iudicium. et ecce iniquitas: et iusticiam: et
ecce clamor. Ve qui coniungitis domum ad
domum: et agrum agro copulatis usque
ad terminum loci. Numquid habitabitis vos
soli in medio terre: In auribus meis sunt hec:
dominus exercituum. Nisi domus multe deserte fue
rint. grandes et pulcre: absque habitatore. De
cem enim iugera vinearum: facient laguncu
lam unam: et .xxx. modii sementis facient mo
dios tres. Ve qui consurgitis mane ad ebrietatem
sectandam. et potandum usque ad vesperam: ut
vino estuetis. Cithara. et lyra. et tympa
num. et tibia. et vinum in conviviis vestris:
et opus domini non respicitis. nec opera manuum
eius consideratis. Propterea captivus ductus
est populus meus: quia non habuit scientiam: et nobi
les eius interierunt fame: et multitudo
eius siti exaruit. Propterea dilatavit in
fernus animam suam: et aperuit os suum absque
ullo termino. Et descendent fortes eius et populus
eius: et sublimes gloriosique eius ad eum. Et in
curvabitur homo. et humiliabitur vir: et oculi
sublimium deprimentur. Et exaltabitur
dominus exercituum in iudicio: et deus sanctus sanctifica
bitur in iusticia. Et pascentur agni iuxta
ordinem suum: et deserta in ubertatem versa ad
vene comedent. Ve qui trahitis iniquitatem in
funiculis vanitatis: et quasi vinculum plau
stri peccatum. Qui dicitis. festinet et cito
veniat opus eius. ut videamus: et appropiet
et veniat consilium sancti israel: et sciemus il
lud. Ve qui dicitis malum bonum. et bonum
malum: ponentes tenebras lucem et lucem
tenebras: ponentes amarum in dulce. et dul
ce in amarum. Ve qui sapientes estis in oculis
vestris. metipsis prudentes. Ve qui potentes

estis ad bibendũ uinũ: et uiri fortes ad
admiscendã ebrietatẽ. Qui iustificatis
impiũ pro muneribz: et iustitiã iusti aufer
tis ab eo. Propter hoc. sicut deuorat stipulã
lingua ignis. et calor flãme exurit. sic
radix eorum quasi fauilla erit: et germẽ eorũ ut
puluis ascendet. Abiecerunt enim legẽ domini
exercituũ: et eloquiũ sancti israel blasphema
uerunt. Ideo iratus furor domini in populum su
um: et extendit manũ suã super eum.
et percussit eũ. Et conturbati sunt montes:
et facta sunt morticina eorum. quasi stercus in me
dio platearum. In omnibz his non est auersus fu
ror eius: sed adhuc manus eius extenta. Et ele
uabit signũ in nationibz procul: et sibila
bit ad eum de finibz terre. Et ecce festinus
uelociter ueniet. Non est deficiens. neqz laborans
in eo. Non dormitabit neqz dormiet. neqz
soluetur cingulum renũ eius: neqz rumpetur
corrigia calciamenti eius. Sagitte eius acu
te: et omnes arcus eius extenti. Ungule equorum
eius ut silex: et rote eius quasi impetus tempe
statis. Rugitus eius ut leonis: rugiet ut ca
tuli leonum. Et frendet. et tenebit predã.
et amplexabitur: et non erit qui eruat. Et sonabit
in die ~~sup~~ illa super eum: sicut sonitus ma
ris. Aspiciemus in terram. et ecce tenebre
tribulationis: et lux obtenebrata est in ca

In anno quo mortuus est caligine eius.
est rex ozias. uidi dominũ sedentẽ super soli
um excelsum. et eleuatũ: et plena do
mus a maiestate eius. et ea que sub eo
erant replebant templum. Seraphin sta
bant super illud: sex ale uni. et sex ale alteri.
Duabz uelabant faciẽ eius: et duabz uelabant
pedes eius: et duabz uolabant. Et clama
bant alter ad alterum: et dicebant. Sanctus.
sanctus. sanctus. dominus deus exercituũ: plena est omnis
terra gloria eius. Et commota sunt superliminaria
cardinũ a uoce clamantis: et domus impleta
est fumo. Et dixi. Ve mihi quia tacui: quia uir
pollutus labiis ego sum. et in medio
populi polluta labia habentis. ego habito: et re
gem dominum exercituũ uidi oculis meis. Et
uolauit ad me unus de seraphin: et in ma
nu eius calculus. quem forcipe tulerat de al
tari: et tetigit os meũ: et dixit. Ecce teti
git hoc labia tua: et auferetur iniquitas
tua: et peccatũ tuũ mundabitur. Et au
diui uocẽ domini dicentis. Quem mittã et
quis ibit nobis? Et dixi. Ecce ego sum:
mitte me. Et dixit. Uade. et dices populo
huic. Audite audientes. et nolite in
telligere: et uidete uisionẽ. et nolite cog
noscere. Excęca cor populi huius. et aures eius
aggraua. et oculos eius claude: ne forte ui
deant oculis suis. et auribz suis audiant.
et corde suo intelligant: et conuertantur et sanẽ
eũ. Et dixi. Usqz quo domine? Et dixit. Do
nec desolentur ciuitates absqz habitatore:
et domus sine homine. Et terra relinquetur deserta: et
longe faciet dominus homines. Et multiplicabitur
que derelicta fuerat in medio terre: et ad
huc in ea decimatio. Et conuertetur. et erit in o
stensionem sicut terebintus: et sicut quercus que ex
pandit ramos suos. Semen sanctum erit id quod
steterit in ea.

Et factum est in diebz achaz filii ioathã filii
ozie regis iuda. ascendit rasin rex sirie.
et phacee filius romelie rex israel in ierusalem.
ad prelianduũ contra eam: et non potuerunt debe
llare eam. Et nuntiauerunt domui dauid:
dicentes. Requieuit syria super effraym.
Et commotum est cor eius. et cor populi eius:
sicut commouentur ligna siluarum a facie uen
ti. Et dixit dominus ad ysaiã. Egredere in occur
sum achaz. tu et qui derelictus est iasub fil
ius tuus. ad extremũ aqueductus pisci
ne superioris. in uia agri fullonis: et dices
ad eum. Uide ut sileas. Noli timere: et cor
tuũ ne formidet a duabz caudis titionũ
fumigantiũ istorum: in ira furoris rasin
regis et syrie et filii romelie: eo quod consili
um inierunt contra te syria malũ et effraym et
filius romelie. dicentes. Ascendamus ad
iudã et suscitemus eũ. et euellamus eũ ad
nos: et ponamus regem in medio eius filium
thabeel. Hec dicit dominus deus. Non erit istud.
et non stabit: sed caput syrie damascus: et caput
damasci rasyn. Et adhuc .lxv. anni: et de
sinet effraym esse populus: et caput effraym
samaria: et caput samarie filius romelie. Si
non credideritis: non permanebitis. Et adiecit
dominus loqui ad achaz: dicens. Pete tibi signũ
a domino deo tuo in profundum inferni: si
ue in excelsum supra. Et dixit achaz. Non

Cut rebta

Cut ulli.

C. x. lxx. non intelligetis

petam: et n̄ temptabo dnm̄. Et dix̄. Au
dite ergo dom⁹ dauid. Nūqd parū uob̄
ē molestos ēē hoib3: q2 molesti estis ⁊
do meo: Propt̄ hoc. dabit dns̄ ip̄e uobis
signū. Ecce uirgo ↄcipiet et pariet filium:
et uocab' nomen eius emanuhel. Buti
rum et mel comedet: ut sciat reprobare
malū. et elig̃e bonū. Quia an̄ q̄ sciat
puer reprobare malū et elig̃e bonum:
derelinquetur t̃ra q̄m tu detestaris. a facie
duorum regum suorum. Adducet dns̄ sup te
et sup p̄plm̄ tuū. et sup domū p̄ris tui.
dies qui n̄ uenerūt a diebus separationis
effraym a iuda: cū rege assiriorum. Et erit. i
die illa sibilabit dns̄ musce q̄ ē in ex
tremo fluminū egypti. et api q̄ ē in t̃ra
assur: ⁊ uenient et requiescent oēs in torren
tib3 uallium: et cauernis petrarum. et i oī
b3 frutectis: et in uniūsis foraminibus.

Cul' acuta

In die illa radet dns̄ in nouacla ↄducta
in hiis q̄ trans flumen sunt in rege assiriorum:
cap' et pilos pedū. et barbā uniūsā. Et
erit in die illa nutriet hō uaccā boū et
duas oues: et p̄ ubertate lactis comedet bu
tirū. Butirū ē et mel manducabit: oīs
hō q̄ relictus fuerit in medio t̃re. Et erit. i die
illa oīs loc⁹ in quo fuerint mille uites.
mille argenteis: et in spinas et in uepres
erit. Cū sagittis et arcu ingredient' illuc.
uepres ēī et spine erūt in uniūsa t̃ra. Et
oēs montes qui in sarculo sarient': n̄ ueniet
illuc terror spinarum et ueprū. Et erit i pas
cuā bouis: ⁊ in conculcationē pecoris.

Cul' in pascua

VIII

Et dix̄ dns̄ ad me. Sume t̄ librū grandē: et
scribe in eo stilo hoīs. Velociter spolia de
trahe: cito p̄dare. Et adhibui m̄ testes
fideles: uriam sacerdotē. et zachariā fili
um barachie. Et accessi ad p̄phissam.
et ↄcepit et peperit filium. Et dixit dns̄
ad me. Voca nomē eius. accelera spolia det̃
here: festina p̄dari. Quia an̄ q̄ sciat
puer uocare patrē suū et matrē suam:
auferetur fortitudo damasci. et spolia sa
marie: coram rege assiriorum. Et adiecit
dominus loqui ad me adhuc dicens. Pro eo
q̄ abiecit p̄pls iste aq̄s syloe q̄ uadunt
cum silentio. et assumpsit mag' rasin
et filiū romelie: p̄p hoc ecce adducet

Cul' o'the:

dns̄ sup eos aq̄s fluminis fortes et mul
tas. regem assiriorū et oēm gl'am eius.
Et ascendet sup oēs riuos eius: ⁊ fluet
sup uniūsas ripas eius: ⁊ ibit p̄ iudam
inundās. et transiens usq3 ad collū ueniet.
Et erit extensio alarū ei': implens latitu
dinē t̃re tue. o emanuhel. Congregamini
p̄p̄li et uincimini: ⁊ audite uniūse p̄cul
t̃re. Confortamini ⁊ uincimini: accingite uos
et uincimini. Inite ↄsiliū. et dissipabitur:
loquimini uerbum et n̄ fiet: q2 nobiscū deus.
Hec ei ait dns̄ ad me. Sic in forti manu
erudiuit me: ne irem in uia p̄p̄li h'. dicens.
Non dicatis. ↄiuratio. Oīa ei q̄ loquit' p̄p̄ iste:
ↄiuratio ē. Et timorē ei' ne timeatis. n3
paueatis. Dnm̄ exercituū: ip̄m sc̄ificate.
Et ip̄e pauor u̅r. et ip̄e terror u̅r: et erit
ub' in sc̄ificationem. In lapidē aūt offen
sionis ⁊ in petram scandali. duab3 domib3
isr̄l: in laqueum ⁊ in ruinā habitantibus
ier̄lm. Et offendent ex eis plurimi. et
cadent ⁊ conterentur: ⁊ irretientur et capientur.
Liga testimoniū: signa legē in discipulis
meis. Expectabo dnm̄ q̄ abscondit fa
ciem suā a domo iacob: ⁊ p̄stolabor
eū. Ecce ego ⁊ pueri mei quos m̄ dedit
dns̄ in signū et in portentū isr̄lis a do
mino exercituū: q̄ habitat in monte syon.
Et cū dixerint ad uos. querite a phitonib3
et a diuinis q̄ stridunt in incantationib3
suis: nūquid n̄ p̄pls a deo suo requiret uisi
onē p̄ uiuis ac mortuis: Ad legē mag'
et ad testimoniū. Quod si n̄ dixerint iuxta
uerbum hoc n̄ erit eis matutina lux. Et
transibit p̄ eam: ⁊ corruet. et esuriet. Et c̄
esurierit irascetur: et maledicet regi suo
et deo suo. Et suspiciet sursū. ⁊ ad t̃ram intue
bitur: ⁊ ecce tribulatio. et tenebre. et dissol
utio. et angustia. et caligo p̄sequens: ⁊ n̄
poterit auolare de angustia sua.

Primo t̄p̄e alleuiata ē t̃ra zabulon ⁊ t̃ra
neptalim: ⁊ nouissimo aggrauata ē
uia maris. trans iordanē galilee gentiū.
Populus qui ambulabat in tenebris: ui
dit lucē magnā. Habitantib3 in re
gione umbre mortis: lux orta ē eis. Mul
tiplicasti gentē: n̄ magnificasti leti
ciam. Letabuntur corā te sic' q̄ letant' in messe:

sicut exultant victores capta preda quando dividunt spolia. Iugum enim oneris eius et virgam humeri eius et sceptrum exactoris eius superasti sicut in die Madian. Quia omnis violenta predatio cum tumultu et vestimentum mixtum sanguine erit in combustionem et cibus ignis. Parvulus enim natus est nobis filius datus est nobis et factus est principatus super humerum eius et vocabitur nomen eius admirabilis consiliarius deus fortis pater futuri seculi princeps pacis. Multiplicabitur eius imperium et pacis non erit finis. Super solium David et super regnum eius sedebit ut confirmet illud et corroboret in iudicio et iustitia amodo et usque in sempiternum. Zelus domini exercituum faciet hoc. Verbum misit dominus in Iacob et cecidit in Israel. Et sciet omnis populus Effraim et habitantes Samariam in superbia et magnitudine cordis dicentes. Lateres ceciderunt sed quadris lapidibus edificabimus. Sicomoros succiderunt sed cedros immutabimus. Et elevabit dominus hostes Rasin super eum et inimicos eius in tumultum vertet. Syriam ab oriente et Philistiim ab occidente et devorabunt Israel toto ore. In omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus eius extenta. Et populus non est reversus ad percutientem se et dominum exercituum non inquisierunt. Et disperdet dominus ab Israel caput et caudam incurvantem et refrenantem die una. Longevus et honorabilis ipse est caput et propheta docens mendacium ipse est cauda. Et erunt qui beatificant populum istum seducentes et qui beatificantur precipitati. Propter hoc super adolescentulis eius non letabitur dominus et pupillorum eius et viduarum non miserebitur quia omnis ypocrita est et nequam et universum os locutum est stultitiam. In omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus eius extenta. Et populus non est reversus ad percutientem se. Succensa est enim quasi ignis impietas veprem et spinam vorabit. Et succendetur in densitate saltus et convolvetur in superbia fumi. In ira domini exercituum conturbata est terra et erit populus quasi esca ignis. Vir fratri suo non parcet et declinabit ad dexteram et esuriet et comedet ad sinistram et non saturabitur. Unusquisque carnem brachii sui vorabit Manasses Effraim et Effraim Manassen simul ipsi contra Iudam. In omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus eius extenta.

X

Ve qui condunt leges iniquas et scribentes iniustitiam scripserunt ut opprimerent in iudicio pauperes et vim facerent cause humilium populi mei ut essent vidue preda eorum et pupillos diriperent. Quid facietis in die visitationis et calamitatis de longe venientis? Ad cuius fugietis auxilium et ubi derelinquetis gloriam vestram ne incurvemini sub vinculo et cum interfectis cadatis? Super omnibus his non est aversus furor eius sed adhuc manus eius extenta. Ve Assur virga furoris mei et baculus ipse est in manu eorum indignatio mea. Ad gentem fallacem mittam eum et contra populum furoris mei mandabo illi ut auferat spolia et diripiat predam et ponat illum in conculcationem quasi lutum platearum. Ipse autem non sic arbitrabitur et cor eius non ita estimabit sed ad conterendum erit cor eius et ad internitionem gentium non paucarum. Dicet enim Numquid non principes mei simul reges sunt? Numquid non ut Charchamis sic Calanno et ut Arphat sic Emath? Numquid non ut Damascus sic Samaria? Quomodo invenit manus mea regna idoli sic et simulacra eorum de Ierusalem et de Samaria. Numquid non sicut feci Samarie et idolis eius sic faciam Ierusalem et simulacris eius? Et erit cum impleverit dominus cuncta opera sua in monte Syon et in Ierusalem visitabo super fructum magnifici cordis regis Assur et super gloriam altitudinis oculorum eius. Dixit enim In fortitudine manus mee feci et in sapientia mea intellexi. Et abstuli terminos populorum et principes eorum depredatus sum. Et detraxi quasi potens in sublimi residentes. Et invenit quasi nidum manus mea fortitudinem populorum et sicut colliguntur ova que derelicta sunt sic universam terram ego congregavi et non fuit qui moveret pennam et aperiret os et ganniret. Numquid gloriabitur securis contra eum qui secat in ea? aut exaltabitur serra contra eum a quo trahitur? Quomodo si elevetur virga contra levantem se et exaltetur baculus qui utique lignum est.

Cur sta

Propt hoc mittet dnator dns exer
cituum in pinguib3 ei tenuitate. et
subtus gtam eius succensa ardebit
qsi combustio ignis. Et erit lum isrl i
igne. et scs eius in flamma. et succende
tur et deuorabit spina ei. et uepres.
in die una. et gla saltus eius et carm
eli eius ab anima usq3 ad carne consu
metur. Et erit terrore pfugus. et reliqe li
gni saltus eius pre paucitate numera
buntur. et puer scribet eos. Et erit in die il
la non adiciet residuu isrl. et hii qui fu
gerit de domo iacob. inniti sup eo q p
cutit eos. s3 innitet sup dnm scm isrl.
in ueritate. Reliqe conuertent. reliqe inqua
iacob. ad dnm forte. Si ei fuit pplus tu
isrl qsi harena maris. reliqe conuertentur
ex eo. Consumatio abbreuiata inun
dabit iusticia. Consumationem ei et ab
breuiationem. dns ds exercituu faciet in
medio ois tre. Propter hoc. hec dicit dns
ds exercituum. Noli timere pls meus ha
bitator syon. ab assur. In uirga ei per
tit te. et baculu suu leuabit sup te. in
uia egypti. Adhuc enim paululum
modicumq3. et consumabit indignatio
mea. et furor meus sup scelus eorum. Et
suscitabit sup eu dns exercituu flagel
lum. iuxta plagam madian i petra
oreb. Et uirgam sua sup mare. et leuabit
eam in uia egypti. Et erit in die illa aufe
retur onus eius de humero tuo. et iugu
eius de collo tuo. et conputrescet iugum
a facie olei. Veniet in aioth. transibit i
magron. apud magmas comendabit uasa
sua. Transierut cursim. Gabee sedes no
stra. Obstupuit rama. gabaa saulis
fugit. Hinni uoce tua. filia gallim.
Attende laisa. paupcla anathoth. Mi
grauit medemena. habitatores gebim con
fortamini. Adhuc dies est. ut in nob stetur.
agitabit manu sua sup monte filie
syon. colle ierlm. Ecce dnator dns exer
cituu confringet lagunculam in terrore. et excel
si statura succidentur. et sublimes hu
miliabuntur. et subuertent condensa saltus
ferro. et libanus cu excelsis cadet.

XI

Et egredietur uirga de radice iesse. et flos
de radice eius ascendet. Et reqescet sup
eum sps dni. sps sapie et intellectus.
sps consilii et fortitudinis. sps scie et pie
tatis. et replebit eum sps timoris dni.
Non scdm uisionem oculor iudicabit. neq3 scdm
auditu auriu arguet. scdm iudicabit
in iusticia paupes. et arguet in equitate
pro mansuetis tre. Et percutiet terra ui
rga oris sui. et spu labior suor interficiet
impiu. Et erit iusticia cingulum lumborum
ei. et fides cinctoriu renu ei. Habitabit
lupus cu agno. et pardus cu hedo accubabit.
Vitulus et leo et ouis simul morabuntur.
et puer paruulus minabit eos. Vitu
lus et ursus pascentur. simul reqescent
catuli eorum. et leo qsi bos comedet paleas. Et
delectabit infans ab ubere sup foramine
aspidis. et in cauerna reguli q ablactatus
fuerit. manu sua mittet. Non nocebunt
et non occident in uniuerso monte sco meo.
q2 repleta est terra scia dni. sicut aque maris
operientes. In die illa radix iesse q stat
in signum pplor. ipm reges depreca
buntur. et erit sepulcru eius glosum.
Et erit in die illa adiciet dns scdo ma
num sua ad possidendu residuu ppli
sui. q relinquet ab assiriis. et ab e
gypto. et a phetros. et ab ethiopia. et
ab elam. et a senaar. et ab emath. et
ab insulis maris. Et leuabit dns signu
in nationes. et congregabit pfugos isrl.
et dispsos iuda colliget a .iiii. plagis
tre. Et auferet zelus effraim. et hostes
iuda peribunt. Effraim non emulabitur iudam.
et iudas non pugnabit contra effraim. Et uol
abunt in humeros phylistiim p mare. si
mul predabuntur filios orientis. Idume
a et moab preceptu manus eorum. et filii a
mon obedientes erunt. Et desolabit dns
linguam maris egypti. et leuabit manu
suam sup flumen. in fortitudine sps
sui. et percutiet eu in .vii. riuis. ita ut
transeant per eum calciati. Et erit uia resid
uo pplo meo qui relinqetur ab assiriis.
sic fuit isrl in die que ascendit de tra e
gypti. Et dices in illa die.

Cur
XII

Confitebor tibi dne qm iratus es m. conu
sus est furor tuus. et consolatus es me. Et

et deus salvator meus: fiducialiter a-
gam et non timebo. Quia fortitudo mea et laus
mea dominus: et factus est mihi in salutem. Haurietis
aquas in gaudio de fontibus salvatoris:
et dicetis in illa die: confitemini domino et in-
vocate nomen eius. Notas facite in populis
adinventiones eius: mementote quoniam ex-
celsum est nomen eius. Cantate domino quoniam mag-
nifice fecit: annuntiate hoc in universa terra.
Exulta et lauda habitatio syon: quia ma-
gnus in medio tui sanctus israel.

Onus babylonis: quod vidit ysaias filius
amos. Super montem caliginosum levate
signum. et exaltate vocem: levate ma-
num. et ingrediantur portas duces. Ego
mandavi sanctificatis meis. et vocavi for-
tes meos in ira mea: exultantes in glo-
ria mea. Vox multitudinis in montibus: quasi po-
pulorum frequentium: vox sonitus regum
gentium congregatarum. Dominus exercituum prae-
cepit militiae belli: venientibus de terra
procul. a summitate caeli dominus et vasa
furoris eius: ut disperdat omnem terram. Ulula-
te. quia prope est dies domini: quasi vastitas a domino
veniet. Propter hoc omnes manus dissolventur:
et omne cor hominis tabescet. et conteretur. Tor-
tiones et dolores tenebunt: quasi parturiens
dolebunt. Unusquisque ad proximum suum stu-
pebit: facies combustae vultus eorum. Ec-
ce dies domini veniet crudelis et indignatio-
nis plenus et irae furorisque: ad ponendam
terram in solitudinem. et peccatores eius conte-
rendos de ea. Quoniam stellae caeli et splendor
earum: non expandent lumen suum. Obtene-
bratus est sol in ortu suo: et luna non splen-
debit in lumine suo. Et visitabo super or-
bis mala: et contra impios iniquitatem eorum. Et
requiescere faciam superbiam infidelium: et ar-
rogantiam fortium humiliabo. Pretiosior
erit vir auro: et homo mundo obrizo. Sup-
er hoc caelum turbabo. et movebitur terra de loco
suo: propter indignationem domini exercituum. et prop-
ter diem irae furoris eius. Et erit quasi damu-
la fugiens. et quasi ovis: et non erit qui congreget.
Unusquisque ad populum suum convertetur: et sin-
guli ad terram suam fugient. Omnis qui inventus
fuerit occidetur: et omnis qui supervenerit cadet
in gladio. Infantes eorum allidentur in o-
culis eorum: diripientur domus eorum. et uxo-
res eorum violabuntur. Ecce ego suscitabo
super eos medos. qui argentum non quaerant.
nec aurum velint: sed sagittis parvulos
interficient. et lactantibus uteris non mi-
serebuntur: et super filios non parcet oculus eorum.
Et erit babylon illa civitas gloriosa in re-
gnis. inclita in superbia chaldeorum: sicut sub-
vertit deus sodomam et gomorram. Non
habitabitur usque in finem: et non fundabi-
tur usque ad generationem et generationem.
Nec ponet ibi tentoria arabs: nec pastores
requiescent ibi. Sed requiescent ibi bestiae: et
replebuntur domus eorum draconibus. Et habi-
tabunt ibi struthiones: et pilosi saltabunt
ibi. Et respondebunt ibi ululae in aedibus eius:
et syrenae in delubris voluptatis.

XIIII

Prope est ut veniat tempus eius: et dies eius
non elongabuntur. Miserebitur enim dominus iacob.
et eliget adhuc de israel: et requiescere eos faciet
super humum suam. Adiungetur advena
ad eos: et adhaerebit domui iacob. Et te-
nebunt eos populi: et adducent eos in locum
suum. Et possidebit eos domus israel super
terram domini: in servos et ancillas. Et erunt
capientes eos qui se ceperant: et subicient
exactores suos. Et erit in die illa cum reque-
dem dederit tibi deus a labore tuo. et a concussione tu-
a. et a servitute dura qua ante servisti: sumes
parabolam istam contra regem babylonis: et di-
ces. Quomodo cessavit exactor: quievit
tributum: Contrivit dominus baculum impi-
orum. virgam dominantium: caedentem populos in
indignatione. plaga insanabili: subicientem
in furore gentes. persequentem crudeliter. Con-
quievit et siluit omnis terra: gavisa est. et ex-
ultavit. Abietes quoque laetatae sunt super te: et
cedri libani. Ex quo dormisti: non ascen-
dit qui succidat nos. Infernus subter conturbatus
est in occursum adventus tui: suscitavit tibi
gigantes. Omnes principes terrae surrexerunt
de soliis suis: omnes principes nationum. U-
niversi respondebunt: et dicent tibi. Et tu vulneratus
es sicut nos: nobis similis effectus es. Detracta est
ad inferos superbia tua: concidit cadaver tu-
um. Subter te sternetur tinea: et operimen-
tum tuum erunt vermes. Quomodo cecidisti de caelo
lucifer: qui mane oriebaris: Corruisti in

Cur subt

t̃ram: qui uulnerabas gẽtes. Qui di
cebas ĩ corde tuo. In celũ ↄscendã: super
astra dei exaltabo soliũ meũ. Sedebo
in monte testamẽti in laterib; aquilonis.
Ascendã sup altitudinẽ nubiũ: simi
lis ero altissimo. Verũ ad infernum
detraheris: in pfundũ laci. Qui te
uiderint ad te inclinabũt: teq; ↄspici
ent. Nũqd iste ẽ uir q cõturbauit terrã.
qui ↄcussit regna. q posuit orbẽ desertũ.
et urbes eius destruxit. uinctis eius nõ apuit ca
rẽ: Omnes reges gẽtiũ uniuersi dormierũt
in gl'ia: unusquisq; in domo sua. Tu
aũt proiectus es de sepulcro tuo. q̃i stirps
inutil'. sic̃ sanie pollut' et obuolut' cũ
his q interfecti sũt gladio. et descenderũt ad
fundamenta laci. Qũ cadauer putridũ. nõ ha
bis ↄsortiũ: neq; cũ eis in sepultura. Tu eñ
terrã tuã disperdisti. tu ppl'm tuũ occi
disti. Nõ uocabit' in et'nũ: semẽ pessimorũ.
Preparate filios eius occisioni: in iniquitate
patrũ eorũ. Nõ ↄsurgent. nec hereditabũt terrã:
nec implebũt faciẽ orbis ciuitatũ. Et ↄsur
gã sup eos dicit dñs exercituũ: et pdã ba
bilonis nomẽ. et reliquias et germẽ et pgeniẽ
dicit dñs. Et ponã eã in possessionẽ ericii. et
in paludes aquarũ. et scopabo eã in scopa t'
rens. dicit dñs exercituũ. Iurauit dñs exer
cituũ dicens. Si nõ ut putaui ita erit. et quõ
mente tractaui sic eueniet: ut cõterã assiriũ
in terra mea. et in montib; meis ↄculcẽ eũ.
Et auferet' ab eis iugũ eius: et honus illi'
ab humero eorũ tolletur. Hoc ↄsiliũ qd
cogitaui sup omnẽ terrã. et hec ẽ man' extẽ
ta sup uniuersas gẽtes. Dñs ẽĩ exercituũ
decreuit: et qs poterit infirmare? Et man'
eius extenta: et qs auertet eã? In anno quo
mortuus ẽ rex achaz: factũ ẽ onus istud.
Ne leteris philistea om̃s tu: qm̃ ↄminu
ta ẽ uirga percussoris tui. De radice eñ co
lubri egredietur regulus: et semẽ eius absorbẽs
uolucrẽ. Et pascent' pmogẽiti paupũ: et
paupes fiducialit' requiescẽt. Et interire fa
ciã in fame radicẽ tuã: et reliquias tuas īficiã.
Vlula porta clama ciuitas: ↄstrata ẽ
philistea om̃s. Ab aquilone eñ fum' ueniet:
et nõ ẽ qui effugiat agmẽ eius. Et qd rñdebi
t' nuntiis gẽtis? Quia dñs fundauit
syon: et in ipso sperabũt paupes ppl'i eius.

XV

Onus moab. Quia nocte uastata est ar:
moab ↄticuit. Quia nocte uastat' ẽ
murus: moab ↄticuit. Ascendit dom'
et dibon: ad excelsa in planctũ. Super
nabo. et sup medaba: ululabit. In cũ
ctis capitib; eius caluitiũ: et om̃s barba ra
detur. In triuiis eius accincti sũt sacco. Su
per tecta eius. et in plateis eius om̃s ululat:
descendit in fletum. Clamabit esebon.
et eleale: usq; iasa audita ẽ uox eorũ.
Sup hoc expediti moab ululabũt: aĩa
eius ululabit sibi. Cor meũ ad moab cla
mabit. Vectes eius usq; ad segor uitulã
ↄternantẽ. Per ascensum ẽĩ luith. flẽs
ascendet: et in uia oronaĩ clamorẽ ↄtri
tionis leuabũt. Aque ẽĩ nemrim deserte erũt:
qr aruit herba. defecit germẽ. uiror om̃s
interiit. Secundũ magnitudinẽ opis et
uisitatio eorũ. Ad torrentẽ salicũ. duc
ent eos. Qm̃ circuiuit clamor t'minũ
moab: usq; ad gallim ululat' eius. et us
q; ad puteũ helim clamor eius. qr aque
dimon: replete sũt sanguine. Ponã eñ
sup dibon additamẽta: his q fugerint de
moab leone. et reliquiis terre.

XVI

Emitte agnũ dñe dnatorẽ terre. de pe
tra deserti ad montẽ filie syon. Et erit.
sic auis fugiens. et pulli de nido auo
lantes: sic erũt filie moab in transcensu
arnõ. Ini ↄsiliũ. coge ↄciliũ: pone q̃si noc
tẽ. umbrã tuã in meridie. Absconde
fugientes: et uagos ne pdas. Habitabũt
apud te pfugi mei. Moab esto latibu
lum eorũ a facie uastatoris. Finitus ẽ
enĩ puluis: ↄsummatus ẽ miser: defecit
qui ↄculcabat terram. Et pparabit' in mĩa
soliũ: et sedebit sup illud in ueritate in ta
bernaclo dauid: iudicãs et q̃rens iudiciũ.
et uelocit' reddẽs q iustũ est. Audiui
mus supbiam moab: supb; ẽ ualde.
Supbia eius et arrogantia eius et indi
gnatio eius: plusq̃ fortitudo eius. Ideo
ululabit moab ad moab: uniuersus
ululabit. His qui letant' sup muros
cocti lateris: loquimini plagas suas: q̃
niam suburbana esebõ deserta sũt: et ui
nea sabama. Dñi gentiũ: exciderũt flage

Cũt' suorũ;

Cũt' uit

Cũt' tua

lla eius. Usque ad iazer pervenerunt: erra
verunt in deserto. Propagines eius relic
te sunt: transierunt mare. Super hoc plora
bo in fletu iazer et vineam sabama. Ine
briabo te lacrima mea esebon et ele
ale: quia super vindemiam tuam et super
messem tuam vox calcantium irruit. Et au
feretur letitia et exultatio de carmelo:
et in vineis non exultabit neque iubilabit.
Vinum in torculari non calcabit qui calcare
consueverat. Vocem calcantium abstuli. Su
per hoc venter meus ad moab quasi cithara so
nabit: et viscera mea ad murum cocti la
teris. Et erit cum apparuerit quod laboravit mo
ab super excelsis suis: ingredietur ad sancta
sua ut obsecret: et non valebit. Hoc verbum
quod locutus est dominus ad moab ex tunc. Et nunc
locutus est dominus dicens: In tribus annis qua
si anni mercenarii auferetur gloria moab super
omni populo multo: et relinquetur in eo sicut racemus
parvus et modicus, nequaquam multus.

Onus damasci. Ecce damascus desinet esse
civitas: et erit sicut acervus lapidum in rui
na. Derelicte civitates aroer gregibus
erunt: et requiescent ibi, et non erit qui exterreat.
Et cessabit adiutorium ab effraim, et re
gnum a damasco: et reliquie syrie sicut gloria
filiorum israel erunt: dicit dominus exercituum. Et e
rit in die illa attenuabitur gloria iacob: et
pinguedo carnis eius emarcescet. Et erit
sicut congregans in messe quod restiterit: et bra
chium eius spicas leget. Et erit sicut querens
spicas in valle raphaim. Et relinquetur in eo
sicut racemus: et sicut excussio olee duarum aut trium
olivarum in summitate rami sui. iiii. aut. v.
in cacuminibus eius fructus eius: dicit dominus
deus israel. In die illa inclinabitur homo
ad factorem suum: et oculi eius ad sanctum israel res
picient. Et non inclinabitur ad altaria que
fecerunt manus eius: et que operati sunt digi
ti eius non respiciet lucos et delubra. In die
illa erunt civitates fortitudinis eius derelic
te sicut aratra et segetes que derelicte sunt a facie
filiorum israel: et eris deserta. Quia oblita es dei
salvatoris tui: et fortis adiutoris tui
non es recordata. Propterea plantabis plan
tationem fidelem: et germen alienum
seminabis. In die plantationis tue la
brusca: et mane semen tuum florebit. Ab
lata est messis in die hereditatis: et dole
bit graviter. Ve multitudini populorum multorum
ut multitudo maris sonantis: et tumul
tus turbarum sicut sonitus aquarum multarum. Sonabunt
populi sicut sonitus aquarum inundantium: et in
crepabit eum et procul fugiet: et rapietur sicut
pulvis montium a facie venti, et sicut
turbo coram tempestate. In tempore vespere et
ecce turbatio: in matutino et non subsistet.
Hec est pars eorum qui vastaverunt nos:
et sors diripientium nos.

Ve terre cymbalo alarum que est trans flumen
ethiopie: qui mittit in mare legatos
et in vasis papiri super aquas. Ite angeli
veloces ad gentem convulsam et dilacera
tam: ad populum terribilem, post quem non est
alius, gentem expectantem, expectantem
et conculcatam, cuius diripuerunt flumina
terram eius: ad montem nominis domini exercituum
montem syon. Omnes habitatores orbis qui
moramini in terra: cum elevatum fuerit signum
in montibus videbitis: et clangorem tube
audietis. Quia hec dicit dominus ad me: Quie
scam et considerabo in loco meo: sicut meridia
na lux clara est, et sicut nubes roris in die
messis. Ante messem enim totus effloruit:
et immatura perfectio germinabit. Et precidentur
ramusculi eius falcibus: et que derelicta fue
rint abscidentur et excutientur. Et relinquentur
avibus montium et bestiis terre. Et estate
perpetua erunt super eum volucres: et omnes bestie
terre super illum hiemabunt. In tempore illo defe
retur munus domino exercituum a populo divul
so et dilacerato, a populo terribili post quem non
fuit alius: a gente expectante, expectante
et conculcata: cuius diripuerunt flumina terram
eius: ad locum nominis domini exercituum, montem syon.

Onus egypti. Ecce dominus ascendet super nubem
levem: et ingredietur egyptum: et movebuntur
simulacra egypti a facie eius: et cor
egypti tabescet in medio eius. Et concurrere
faciam egyptios adversum egyptios: et
pugnabit vir contra fratrem suum: et vir contra amicum
suum: civitas adversum civitatem, regnum
adversum regnum. Et dirumpetur spiritus egypti
in visceribus eius: et consilium eius precipitabo.
Et interrogabunt simulacra sua et divinos

Et ubi

Et institutori

XVIII

Et papirus

Et cum

XIX

suos. & phitones. et ariolos. Et tradā
egyptum in manu dnōr crudelium. & et
rex fortis dnābit eor: ait dns ds̄ exer
cituū. Et arescet aq de mari: & fluui de
solabit. atq; siccabit. Et deficient flu
mina: & attenuabunt. et siccabūt
riui aggerū. Calam⁹ et iunc⁹ marce
scet: nudabitur alueus riui a fonte
suo: & oīs sementis irrigua siccabit. a
rescet et nō erit. Et merebūt piscatores.
et lugebūt oēs mittentes hamū ī flumē.
et expandentes rete sup faciē aquaz
emarcescēt. Cofundentur q; opabāt
linū: plectentes. et texentes subtilia.
et erūt irrigua eius flaccentia: oēs q fa
ciebāt lacunas ad capiendos pisces.
Stulti pncipes thaneos: sapientes co
siliarii pharaonis. dederūt cōsiliū īsipiens.
Quō dicetis pharaoni. filius sapientiū ego.
filius regū antiquorū? Ubi sūt nūc sapien
tes tui: annūciēt tibi et īdicēt tibi: qd co
gitauit dns exercituū. sup egyptū. Stu
lti facti sūt pncipes thaneos. emarcuerūt
pncipes mempheos: deceperunt egyptū
angulū populorū ei⁹. Dns miscuit in me
dio ei⁹ spm uertiginis. & et errare fecerūt
egyptū in oī ope suo: sic errat ebrius
et uomens. Et nō erit egypto opus: q faci
at caput et caudā. īcuruantē et refren
antē. In die illa erit egyptus q̄si mulieres.
et stupebūt et timebūt a facie cōmotionis
manus dni exercituū. q̄ ipse mouebit sr
eā: et erit terra iuda egypto ī pauorē. Oīs
qui illius fuit recordatus. pauebit a fa
cie cōsilii dni exercituū: q ipse cogitauit
sup eā. In die illa erūt .v. ciuitates ī terra
egypti. loquentes lingua chanaan: et
iurantes p dnm exercituū. Ciuitas so
lis: uocabit una. In die illa erit altare
dnī in medio terre egypti: et titulus dnī
iuxta terminū eius. Et erit in signū et te
stimoniū dnō exercituū: in terra egypti. C
lamabūt eī ad dnm a facie tribulantis.
et mittet eis saluatorē et ppugnatorē
qui liberet eos. Et cognoscetur dns ab e
gypto: et cognoscent egyptii dnm ī die
illa. Et colent eū in hostiis et munib⁹.
et uota uouebūt dnō et soluent. Et pcutiet
dns egyptū plaga: et sanabit eā. Et
reuertent egyptii ad dnm: et placabit
eis. et sanabit eos. In die illa erit uia
de egypto in assyrios. et ītrabit egypti
assur: et intrabit assirius egyptum. et
egyptus in assirios. In die illa erit isrl'
tercius egyptio et assyrio. bndictio ī
medio terre: cui bndixit dns exercituū
dicens. bndictus ppls meus egypti. &
opus manuū mearū assyrio. hereditas
autē mea isrl'.

In anno quo ingressus ē tarthan in az
otum. cū misisset eum sargon rex assy
riorū. et pugnasset cōtra azotū et cepisset eā.
in tpr illo locut⁹ ē dns in manu ysaie fi
lii amos dicens. Uade et solue saccū de
lumbis tuis: et calciamenta tua tolle de pe
dibz tuis. Et fecit sic: uadens nud⁹ et dis
calciat⁹. Et dixit dns. Sicut ambulauit seruus
meus ysaias nud⁹ et discalciat⁹. triū
annorū signū et portentū erit sup egyptū:
et sup ethyopiā: sic minabit rex assy
riorū captiuitatē egypti. et transmigra
tionē ethyopie. iuuenū et senū. nudā
et discalciatā: discoopertis natibz ignomi
niā egypti. Et timebūt et cōfundent
ab ethyopia spe sua: et ab egypto gl'a
sua. Et dicet habitator īsule huius. in die il
la. Hec erat spes nr̄a: ad quos cō
fugimus in auxiliū. ut liberarent nos
a facie regis assyriorū. Et quō effugere
poterimus nos?

Onus deserti maris. Sicut turbines ab affrico ue
niunt: de deserto uenit. de terra horribili. Uisio
dura: nunciata ē m̄. Qui incredul⁹ ē infi
delit agit: & q depopulator est uastat.
Ascende elam: et obside mede. Omnē
gemitū eius cessare feci. Propterea rep
leti sūt lumbi mei dolore: angustia pos
sedit me. sic angustia parturientis. Cor
rui cū audirē. cōturbatus sum cū uiderē.
emarcuit cor meū. tenebre stupefe
cerunt me. Babilō dilecta mea: posita
ē michi in miraculū. Pone mensā: cōtempla
re ī specula. Comedentes et bibentes. surgi
te principes: arripite clipeū. Hec eī
dixit dns michi. Uade & pone speculato
rem: & quodcūq; uiderit annunciet. Et uid

t' pectentes.

t' dicitis

t' uit

currum duorum equitum: ascensorem asini. et ascensorem cameli. Et contemplatus est eum diligenter multo intuitu: et clamavit ut leo. Super speculam domini ego sum stans iugiter per diem: et super custodiam meam ego sum stans totis noctibus. Ecce iste venit: ascensor vir bige equitum. Et respondit et dixit. Cecidit cecidit babilon: et omnia sculptilia deorum eius contrita sunt in terram. Tritura mea et filia aree mee: que audivi a domino exercituum deo israel. annuntiavi vobis. Onus duma. Ad me clamat ex seyr: Custos quid de nocte. custos quid de nocte? Dixit custos. Venit mane, et nox. Si queritis querite: convertimini et venite. Onus in arabia. In saltu ad vesperam dormietis in semitis dodanim. Occurrentes sitienti ferte aquam. Qui habitatis terram austri: cum panibus occurrite fugienti. A facie enim gladiorum fugerunt: a facie gladii imminentis. a facie arcus extenti. a facie gravis prelii. Quoniam hec dicit dominus ad me. Adhuc in uno anno quasi in anno mercenarii. auferetur omnis gloria cedar: et reliquie numeri sagittariorum fortium de filiis cedar imminuentur. Dominus enim deus israel locutus est.

Onus vallis visionis. Quidnam tibi quoque est. quia ascendisti et tu omnis in tecta clamoris plena. urbs frequens. civitas exultans: Interfecti tui non interfecti gladio: nec mortui in bello. Cuncti principes tui fugerunt simul: dureque ligati sunt. Omnes qui inventi sunt vincti sunt pariter, procul fugerunt. Propterea dixi. Recedite a me: amare flebo. Nolite incumbere ut consolemini me super vastitate filie populi mei. Dies enim interfectionis et conculcationis et fletuum a domino deo exercituum in valle visionis. Scrutans murum: et magnificus super montem. Et elam sumpsit pharetram. et currum hominis equitis: et parietem nudavit clipeus. Et erunt electe valles tue plene quadrigarum: et equites ponent sedes suas in porta. Et revelabitur operimentum iude: et videbitis in die illa armamentarium domus saltus: et scissuras civitatis david videbitis. quia multiplicate sunt. Et congregastis aquas piscine inferioris: et domos ierusalem numerastis. Et destruxistis domos ad muniendum murum: et lacum fecistis inter duos muros. et aquam piscine veteris. Et non suspexistis ad eum qui fecerat eam. et operatorem eius de longe non vidistis. Et vocavit dominus deus exercituum in die illa: ad fletum et ad planctum et ad calvitium et ad cingulum sacci. Et ecce gaudium et leticia: occidere vitulos. et iugulare arietes. comedere carnes. et bibere vinum. Comedamus et bibamus: cras enim moriemur. Et revelata est vox in auribus meis: domini exercituum. Si dimittetur iniquitas hec vobis donec moriamini: dicit dominus exercituum. Hec dicit dominus deus exercituum. Vade. et ingredere ad eum qui habitat in tabernaculo ad sobnam prepositum templi: et dices ei. Quid tu hic. aut quasi quis hic? Quia excidisti tibi hic sepulcrum: excidisti in excelso memoriam diligenter. in petra tabernaculum tibi. Ecce dominus asportari te faciet. sicut asportatur gallus gallinacius: et quasi amictum sic sublevabit te. Coronans coronabit te tribulatione: quasi pilam mittet te in terram latam et spaciosam. Ibi morieris: et ibi erit currus glorie tue: ignominia domus domini tui. Et expellam te de statione tua: et de ministerio tuo deponam te. Et erit in die illa vocabo servum meum eliachim filium elchie. et induam illum tunica tua, et cingulo tuo confortabo eum: et potestatem tuam dabo in manus eius. Et erit quasi pater habitantibus ierusalem: et domui iuda. Et dabo clavem domus david super humerum eius. et aperiet et non erit qui claudat. et claudet. et non erit qui aperiat. Et figam illum paxillum in loco fidelium: et erit in solium glorie domui patris sui. et suspendent super eum omnem gloriam domus patris eius vasorum diversa genera: omne vas parvulum a vasis craterarum usque ad omne vas musicorum. In die illo dicit dominus exercituum. auferetur paxillus qui fixus fuerat in loco fideli. et frangetur. et cadet: et peribit quod pependerat in eo: quia dominus locutus est.

Onus tyri. Ululate naves maris: quia vastata est domus unde venire consueverant. De terra cethim: revelatum est eis. Tacete qui habitatis in insula: negociatio sydonis. et

Cut memoriale

Cut us

Cut da

XXIII

transfretantes mare repleverunt te. In aquis multis semen Nili messis fluminis fruges eius et facta est negotiatio gentium. Erubesce Sidon ait enim mare fortitudo maris dicens: Non parturivi et non peperi et non enutrivi iuvenes nec ad incrementum perduxi virgines. Cum auditum fuerit in Egypto dolebunt cum audierint de Tyro. Transite maria ululate qui habitatis in insula. Numquid non hec vestra est que gloriabatur a diebus pristinis in antiquitate sua? Ducent eam longe pedes sui ad peregrinandum. Quis cogitavit hoc super Tyrum quondam coronatam cuius negotiatores principes institores eius inclyti terre? Dominus exercituum cogitavit hoc ut detraheret superbiam omnis glorie et ad ignominiam deduceret universos inclitos terre. Transi terram tuam quasi flumen filia maris non est cingulum ultra tibi. Manum suam extendit super mare conturbavit regna. Dominus mandavit adversum Chanaan ut contereret fortes eius. Et dixit: Non adicies ultra ut glorieris calumpniam sustinens virgo filia Sydon. In Cethim consurgens transfreta ibi quoque non erit requies tibi. Ecce terra Chaldeorum talis populus non fuit Assur fundavit eam. In captivitatem traduxerunt robustos eius suffoderunt domos eius posuerunt eam in ruinam. Ululate naves maris quia devastata est fortitudo vestra. Et erit in die illa in oblivione eris o Tyre septuaginta annis sicut dies regis unius. Post septuaginta autem annos erit Tyro quasi canticum meretricis. Sume citharam circui civitatem meretrix oblivioni tradita. Bene cane frequenta canticum ut memoria tui sit. Et erit post septuaginta annos visitabit Dominus Tyrum et reducet eam ad mercedes suas et rursum fornicabitur cum universis regnis terre super faciem terre. Et erunt negotiationes eius et mercedes eius sanctificate Domino non condentur neque reponentur quia his qui habitaverint coram Domino erit negotiatio eius ut manducent in saturitatem et vestiantur usque ad vetustatem.

maris

Et habitaverint

XXIIII

Ecce Dominus dissipabit terram et nudabit eam et affliget faciem eius et disperget habitatores eius. Et erit sicut populus sic sacerdos et sicut servus sic dominus eius sicut ancilla sic domina eius sicut emens sic ille qui vendit sicut fenerator sic ille qui mutuum accipit sicut qui repetit sic qui debet. Dissipatione dissipabitur terra et direptione predabitur. Dominus enim locutus est verbum hoc. Luxit et defluxit terra et infirmata est. Defluxit orbis infirmata est altitudo populi terre. Et terra infecta est ab habitatoribus suis quia transgressi sunt leges mutaverunt ius dissipaverunt fedus sempiternum. Propter hoc maledictio vorabit terram et peccabunt habitatores eius. Ideoque insanient cultores eius et relinquentur homines pauci. Luxit vindemia infirmata est vitis ingemuerunt omnes qui letabantur corde. Cessavit gaudium tympanorum quievit sonitus letantium conticuit dulcedo cithare. Cum cantico non bibent vinum amara erit potio bibentibus illam. Attrita est civitas vanitatis clausa est omnis domus nullo introeunte. Clamor erit super vino in plateis deserta est omnis leticia translatum est gaudium terre. Relicta est in urbe solitudo et calamitas opprimet portas. Quia hec erunt in medio terre in medio populorum quomodo si pauce olive que remanserunt excutiantur ex olea et racemi cum fuerit finita vindemia. Hii levabunt vocem suam atque laudabunt cum glorificatus fuerit Dominus hinnient de mari. Propter hoc in doctrinis glorificate Dominum in insulis maris nomen Domini Dei Israel. A finibus terre laudes audivimus gloriam iusti. Et dixi: Secretum meum michi secretum meum michi ve michi. Prevaricantes prevaricati sunt et prevaricatione transgressorum prevaricati sunt. Formido et fovea et laqueus super te qui habitator es terre. Et erit qui fugerit a voce formidinis cadet in foveam et qui se explicaverit de fovea tenebitur laqueo quia cataracte de excelsis aperte sunt et concutientur fundamenta terre. Confractione confringetur terra contritione conteretur terra commotione commovebitur terra. Agitatione agitabitur terra sicut ebrius et auferetur quasi tabernaculum unius noctis et gravabit eam iniquitas sua et corruet et non adiciet ut resurgat. Et erit in die illa visitabit Dominus super militiam celi

in excelso: et super reges terre qui sunt super terram. Et congregabuntur in congregatione unius fascis in lacum. et claudentur ibi in carcere: et post multos dies visitabuntur. Et erubescet luna et confundetur sol: cum regnaverit dominus exercituum in monte syon et in ierusalem. et in conspectu senum suorum fuerit glorificatus.

Domine deus meus es tu: exaltabo te et confitebor nomini tuo: quoniam fecisti mirabilia. cogitationes antiquas fideles. amen. Quia posuisti civitatem in tumulum. urbem fortem in ruinam: domum alienorum ut non sit civitas. et in sempiternum non edificetur. Super hoc laudabit te populus fortis: civitas gentium robustarum timebit te. Quia factus es fortitudo pauperi. fortitudo egeno in tribulatione sua: spes a turbine. umbraculum ab estu. Spiritus enim robustorum: quasi turbo impellens parietem. Sicut estus in siti. tumultum alienorum humiliabis: et quasi calore sub nube torrente, propaginem fortium marcescere facies. Et faciet dominus exercituum omnibus populis in monte hoc convivium pinguium. convivium vindemie: pinguium medullatorum. vindemie defecate. Et precipitabit in monte isto faciem vinculi colligati super omnes populos. et telam quam orditus est super universas nationes: precipitabit mortem in sempiternum. Et auferet dominus deus omnem lacrimam ab omni facie. et obprobrium populi sui auferet de universa terra: quia dominus locutus est. Et dicent in die illa. Ecce deus noster iste. Expectavimus eum: et salvabit nos. Iste dominus. Sustinuimus eum: et exultabimus et letabimur in salutari eius: quia requiescet manus domini in monte isto. Et triturabitur moab sub eo: sicuti teruntur palee in plaustro. Et extendet manus suas sub eo: sic extendit natans ad natandum. Et humiliabit gloriam eius cum allisione manuum eius. Et munimenta sublimium murorum tuorum concident: et humiliabunt. et detrahentur in terram usque ad pulverem.

In die illa cantabitur canticum istud in terra iuda. Urbs fortitudinis nostre syon. salvator ponetur in ea murus et antemurale. Aperite portas: et ingredietur gens iusta. custodiens veritatem. Vetus error abiit. Servabis pacem: pacem quia in te domine speravimus. Sperastis in domino in seculis eternis: in domino deo forti in perpetuum: quia incurvabit habitantes in excelso. civitatem sublimem humiliabit. Humiliabit eam usque ad terram: detrahet eam usque ad pulverem. Conculcabit eam pes. pes pauperis: gressus egenorum. Semita iusti recta est: rectus callis iusti ad ambulandum. Et in semita iudiciorum tuorum domine sustinuimus te: nomen tuum et memoriale tuum in desiderio anime. Anima mea desideravit te in nocte: sed et spiritu meo in precordiis meis. de mane vigilabo ad te. Cum feceris iudicia tua in terra: iustitiam discent omnes habitatores orbis. Misereamur impio et non discet facere iustitiam: in terra sanctorum iniqua gessit. et non videbit gloriam domini. Domine exaltetur manus tua. et non videant, videant et confundantur zelantes populi: et ignis hostes tuos devoret. Domine dabis pacem nobis: omnia enim opera nostra operatus es in nobis. Domine deus noster possederunt nos domini absque te: tantum in te recordemur nominis tui. Morientes non vivant: gigantes non resurgant. Propterea visitasti et contrivisti eos: et perdidisti omnem memoriam eorum. Indulsisti genti domine: indulsisti genti. Numquid glorificatus es: Elongasti omnes terminos terre. Domine in angustia requisierunt te: in tribulatione murmuris doctrina tua eis. Sicut que concipit. cum appropinquaverit ad partum. dolens clamat in doloribus suis: sic facti sumus a facie tua domine. Concepimus et quasi parturivimus: et peperimus spiritum. Salutes iustitiam non fecimus in terra: ideo non ceciderunt habitatores terre. Vivent mortui tui: interfecti mei resurgent. Expergiscimini. et laudate qui habitatis in pulvere: quia ros lucis ros tuus. et terram gigantum detrahes in ruinam. Vade populus meus. intra in cubicula tua et claude hostia tua super te. Abscondere modicum. ad momentum: donec pertranseat indignatio. Ecce enim dominus egredietur de loco suo

Cur bit

Cur scepi.

Cur orbis:

XXVII

suo: ut n̄ visitet iniq̄tatē hītatoris
t̄re ɔ eum. Et revelabit t̄ra sanguin-
em suū: et n̄ op̄iet ult̄ int̄fectos suos.
In die illa visitabit dn̄s
in gladio suo duro et g̃ndi et forti. sup̄
leviatā s̄pentē vectē. et sup leviathā
s̄pentē tortuosū: et occidet cetū q̄ in
mari ē. In die illa. vinea meri canta
bit ei. Ego dn̄s qui s̄vo eā: repente p̄
pinabo ei. Ne forte visitet̄ ɔt̄ eā: noc
te et die s̄uo eam. Indignatio n̄ ē m̄ic̄.
Quis me dabit spinā et vep̄rē: in p̄li
o gradiar sup eam. succendā eam pa
riter. an pocius tenebo fortitudinē
meā: faciet pacē m̄. pacē faciet m̄.
Qui egredient̄ ī p̄etu ab iacob: florebit
et g̃rminabit isr̄l: et iplebit faciē orbis
semine. Nūqd iux̄ plagā p̄cucientis s̄
se p̄cussit eum: aut sicut occidit int̄
fectos eius. sic occisus ē: In m̄sura ɔt̄
m̄surā. cū abiecta fuit. iudicabit eā.
Meditatus ē in sp̄u suo duro: p̄ diem
estus. Idcirco sup h̄ dimittet̄ iniq̄tas
domui iacob. et iste ōis fruct̄ ut auf-
erat̄ peccatū eius: cū posuit ōēs lapides
altaris. cineris allisos. Nō stabūt luci et
delubra. Civitas ēn̄ munita desolata
erit: speciosa relinq̄t̄. et dimittet̄ q̄si d̄
s̄tum. Ibi pascetur vitulus. et ibi ac
cubabit: et ɔsumet sūmitates ei̊. In
siccitate messis illi̊ ɔterent̄ mulieres
venientes et docentes eā. Nō ē enī p̄p̄
sapiēs: p̄pterea n̄ miserebit̄ ei̊ q fec̄ eū:
et q formavit eū nō parcet ei. Et erit.
in die illa p̄cutiet dn̄s ab alveo flu
minis. usq; ad torrentē egypti. Et vos
~~vos~~ ɔgregabimini un̄ et un̄ filii isr̄l.
Et erit. in die illa clanget̄ in tuba ma
gna. et venient q p̄diti fuerāt d̄ t̄ra
assirior. et qui eiecti erāt in t̄ra egyp
ti: et adorabūt dn̄m in mōte sc̄o in
Ve corone sup̄bie ebriis s̄ ir̄lm.
effraym. et flori decidenti gl̄e exulta
tionis eius: qui erāt in v̄tice vallis
pinguissime. errantes a vino. Ecce
validus et fortis dn̄s. sic ī petus g̃n
dinis. turbo ɔfringens: sic ī petus aq̄
rum inundantiū missar. et emissa
rum sup t̄ram spaciosā. Pedib; ɔcul
cabit̄ corōa sup̄bie ebrior effraym. Et
erit flos decidēs gl̄e exultatiōis ei̊ q̄ ē
sup v̄ticem vallis pinguiū: q̄si temp
oraneū an̄ maturitatē autūni. Q
cū asp̄erit videns. stati ut manu ten
uerit. devorabit illud. In die illa erit
dn̄s exercituū corōa gl̄e et s̄tum exul
tatiōis. residuo p̄pl̄i sui: et sp̄c iudicii
ī sedenti sup iudiciū: et fortitudo re
v̄tentib; de bello ad portā. Verū hii q̄q;
p̄ vino nescierūt: et pre ebrietate err
averūt. Sacerdos et p̄ph̄a nescierūt p̄ e
brietate: absorti sunt a vino: erra
verūt in ebrietate: nescierūt videntē. igno
raverūt iudiciū. Oēs ēn̄ m̄se replete
s̄t vomitu. sordiumq; ita ut n̄ eēt ult̄
loc̄. Quē docebit sciām: et q̄ intelligē
facit auditū: Ablactatos a lacte: ap
ulsos ab ubib; Quia māda remāda:
māda remāda. Expecta reexpecta. ex
pecta reexpecta. Modicū ibi: modicū
ibi. In loq̄la ēn̄ labii et lingua altera
loq̄tur ad p̄plm istū: cui dix̄. Hec ē re
quies mea. reficite lassū: et h̄ ē meū
refrigium. Et noluerūt audire. Et erit
eis v̄bum dn̄i. māda remāda. māda
remāda. expecta reexpecta. expecta re
expecta: modicū ibi. modicū ibi: ut
vadāt et cadāt retrorsū: et ɔterāt̄. et il
laq̄ent̄ et capiātur. Prop̄t̄ h̄ audite
v̄bū dn̄i viri illusores: q dn̄amini s̄
p̄plm meū q ē in ir̄lm. Dixistis ēn̄. Percussi
m̄ fedus cū morte. et cū inferno fecim̄
pactum. Flagellū inūdans cū trans
ierit n̄ veniet sup nos: q2 posuim̄ m̄
daciū spem nr̄ām. et m̄dacio p̄tecti
sum̄: Idcirco h̄ dic̄ dn̄s d̄s. Ecce ego
mittā in fundamētis syon lapidē. la
pidē angularē. p̄batū. p̄ciosū: in fu
ndamento fundatū. Qui crediderit. n̄ fe
stinet. Et ponā ī pondē iudiciū: et iu
sticiā in m̄sura. Et subv̄tet g̃ndo spe
m̄ mendacii: et p̄tectiōem. aq̄ inundabūt.
et delebit̄ fedus v̄rm̄ cū morte: et pac
tum v̄rm̄ cū inferno n̄ stabit. Flagel
lum inundās cū t̄nsierit: eritis ei in cō
culcatiōem. Quandoq; p̄transierit toller

Cum ingrediuntur

sicut lapides

Cum dicta

XXVIII

uos: qm̃ mane diluculo ptransibit
in die et in nocte. Et tm̃modo sola ue
xatio intellectũ dabit auditui.
Coangustatũ ẽ enĩ stratũ. ita ut alt̃
decidat: et palliũ breue utrũq; opi
re n̄ pot̃. Sicut enĩ in monte diuisi
onum stabit dñs. sic in ualle que ẽ
in gabaon irascetur: ut faciat opus
suũ: alienũ ẽ op' eius. Ut opet̃ opus
suũ: pegrinũ ẽ op' eĩ ab eo. Et nc̃ no
lite illudere: ne forte ɔstringantur
uincla urã. Consũmationẽ enĩ et ab
breuiatioẽm audiui a dño d̃o exercitu
um: sup uniũsã t̃rã. Auribz pcipi
te et audite uocẽ meã: attendite et
audite eloqũ meũ. Nũqd tota die a
rabit arans psciendr. et sarr humũ
suã: Nõne cum adequerit faciẽ eĩ:
seret gith. et ciminũ sparget. et ponet
triticũ p ordinẽ. et ordeũ et miliũ
et uiciã in finibz suis: Et erudiet illũ
in iudicio: deus suus docebit illũ. Nõ eñ
in serris triturabit̃ gith. nec rota pla
ustri sup ciminũ circuibit: s; i uirga
excutietur gith et ciminũ i baclo: pa
nis aũt cominuet̃. Uez n̄ i ppetuũ tri
turans triturabit illũ: nec uexabit eũ
rota plaustri: nec ungulis suis ɔmi
nuet eũ. Et hec a dño d̃o exercituũ ex
iuit: ut mirabile faceret ɔsiliũ. et ma
gnificaret iustitiã.
Ue ariel ariel: ciuitas quã expugnauit
dd̃. Additus ẽ ãnus ad ãnũ: sollemp
nitates euolute sũt. Et circũuallabo
ariel: et erit tristis et merens. Et erit m̃
q̃i ariel. Et circũdabo q̃i speram in circu
itu tuo: et iaciam ɔt̃ te aggerẽ: et e
rigam munimita p̃ram in obsidionẽ tuam.
Humiliaberis. d̃ t̃ra loqris: et de humo
audieẽ eloquium tuũ. Et erit q̃i phyto
nis de t̃ra uox tua: et de humo eloquiũ
tuũ mussitabit. Et erit sic puluis ten
uis multitudo uentilãtiũ te: et sic fa
uilla ptransiens multitudo eoz q ɔt̃
te p̃ualuert̃. Eritq; repente. ɔfestim.
a dño exercituũ uisitabit̃ in tonitruo.
et ɔmotioẽ t̃re: et uoce magna turbi
nis et tẽpestatis. et flãma ignis deuo

rantis. Et erit sic sõpniũ uisionis
nocturne. multitudo oĩũ gñtiũ que
dimicauert̃ ɔt̃ ariel: et oẽs qui milita
uerũt et obsederunt et p̃ualuerũt
adũsus eam. Et sic sõpniat esuriẽs
et cõedit. cũ aũt fuit expretus. uacua
ẽ aĩa eius: et sic sõpniat sitiẽs et bibĩt.
et postq̃ fuit expgefactus. lassus ad
huc sitit. et aĩa eius uacua ẽ: sic erit
multitudo oĩum gñtium q̃ dimicaue
rũt ɔt̃ montẽ syon. Obstupescite et
ãmiramini: fluctuate. et uacillitate. i
ebriamini et n̄ a uino: mouemini et n̄
ebrietate: qm̃ miscuit ubĩ dñs spm̃ so
poris. Claudet oclos urõs: pphas. et
principes urõs qui uident uisioẽs opiet.
Et erit ubĩ uisio omniũ. sic ũba libri si
gnati: q̃ cum dederit scienti lr̃ãs. di
cet. Lege istum. Et r̃ndebit. Nõ pos
sum. Signatus ẽ eñ. Et dabit̃ liber
nescienti lr̃ãs: diceturq; ei. Lege. Et r̃n
debit. Nescio lr̃ãs. Et dix dñs. Eo q̃
appropiq̃t pp̃ls iste ore suo et labiis
suis gl̃ificat me. cor aũt eĩ lõge ẽ a me.
et timuert̃ me mãdato hoĩũ et doctri
nis: io ecce ego addãm ut admiratioẽ
faciã pp̃lo huic miraclo grandi et stupẽ
do. Peribit enĩ sapia a sapientibz eĩ: et
intellectus prudentiũ eius abscõdet̃.
Ue q profundi estis corde. ut a dño
abscondatis ɔsiliũ: quoz sũt in tenebris
opa: et dicũt. Quis uidet nos. et q̃s no
uit nos. Puisa ẽ hec urã cogitatio: q̃i
si lutũ ɔ figulũ cogitet. et dicat op'
fctõri suo. n̄ fecisti me. et figmtũ dicat
fctõri suo n̄ intelligitis. Nõne adhuc
in modico et i breui. ɔuertet̃ libanũ in cer
mel: et cermel in saltum reputabit̃:
Et audient i illa die surdi ũba libri:
et de tenebris et caligine. oculi cecoz ui
debt̃. Et addent mites i dño leticiã: et
pauperes hoĩes in scõ isrl̃ exultabũt:
qm̃ defec qui p̃ualebat ɔsũmat̃ ẽ il
lusor: et succisi sũt oẽs q uigilabat sr̃
iniq̃tatẽ. Q' peccare faciebãt hoĩes
in uerbo: et arguentẽ i porta supplan
tabãt: et declinauert̃ frustra a iusto.
Propt̃ h hec dicit dñs ad domũ iacob:

Uel fictori
Uel carmel: et cãmel

qui redemit abraham. Non modo confundetur iacob. nec modo vultus eius erubescet: sed cum viderit filios suos opera manuum mearum in medio sui sanctificantes nomen meum. Et sanctificabunt sanctum iacob: et deum israel predicabunt. Et scient errantes spiritu intellectum: et mussitatores discent legem.

XXX

Ve filii desertores dicit dominus, ut faceretis consilium et non ex me. et ordiremini telam. et non per spiritum meum: ut adderetis peccatum super peccatum. Qui ambulatis ut descendatis in egyptum: et os meum non interrogastis: sperantes auxilium in fortitudine pharaonis. et habentes fiduciam in umbra egypti. Et erit vobis fortitudo pharaonis in confusionem. et fiducia umbre egypti in ignominiam. Erant enim in thanis principes tui: et nuncii tui usque ad hanes pervenerunt. Omnes confusi sunt super populo: qui eis prodesse non potuit. Non fuerunt in auxilium et in aliquam utilitatem: sed in confusionem et in obprobrium.

Cut rat;

Onus iumentorum austri. In terra tribulationis et angustie, leena et leo ex eis, vipera et regulus volans, portantes super humeros iumentorum divicias suas, et super gibbum camelorum thesauros suos: ad populum qui eis prodesse non poterit. Egyptus enim frustra et vane auxiliabitur: ideo clamavi super hoc. Superbia tantum est, quiesce.

Cut rat;

Nunc ergo ingressus scribe eis super buxum: et in libro diligenter exara illud. Et erit in die novissimo in testimonium usque in eternum. Populus enim ad iracundiam provocans est, et filii mendaces, filii nolentes audire legem dei. Qui dicunt videntibus: Nolite videre: et aspicientibus, nolite aspicere nobis ea que recta sunt. Loquimini nobis placentia, videte nobis errores. Auferte a me viam, declinate a me semitam: cesset a facie nostra sanctus israel. Propterea hec dicit dominus sanctus israel. Pro eo quod reprobastis verbum hoc. et sperastis in calumpniam et in tumultum. et innixi estis super eo: propterea erit vobis iniquitas hec sicut interruptio cadens et requisita in muro excelso. Quoniam subito dum non speratur veniet contritio eius: et comminuetur sicut conteritur lagena figuli contritione pervalida. Et non invenietur de fragmentis eius testa in qua portetur igniculus de incendio: aut hauriatur parum aque de fovea.

Et calumpnia et tumultu.

Quia hec dicit dominus deus sanctus israel. Si revertamini et quiescatis: salvi eritis. In silentio et in spe erit fortitudo vestra. Et noluistis. Et dixistis. Nequaquam: sed ad equos fugiemus. Ideo fugietis. Et super veloces ascendemus. Ideo velociores erunt qui persequentur vos. Mille homines a facie terroris unius: et a facie terroris quinque fugietis: donec relinquamini quasi malus navis in vertice montis. et quasi signum super collem. Propterea expectat dominus ut misereatur vestri. et ideo exaltabitur parcens vobis: quia deus iudicii dominus. Beati omnes qui expectant eum. Populus enim syon habitabit in ierusalem. Plorans nequaquam plorabis. Miserans miserebitur tui. Ad vocem clamoris tui: statim ut audierit respondebit tibi. Et dabit vobis dominus panem artum et aquam brevem: et non faciet avolare a te ultra doctorem tuum. Et erunt oculi tui videntes preceptorem tuum: et aures tue audient verbum post tergum monentis. Hec via, ambulate in ea: neque ad dexteram neque ad sinistram. Et contaminabis laminas sculptilium argenti tui. et vestimentum conflatilis auri tui: et disperges ea sicut immunditiam menstruate. Egredere, dices ei. Et dabitur pluvia semini tuo. ubicunque seminaveris in terra: et panis frugum terre erit uberrimus et pinguis. Pascetur in possessione tua in die illa agnus spatiose. et tauri tui et pulli asinorum qui operantur terram. commixtum migma comedent. sicut in area ventilatum est. Et erunt super omnem montem excelsum. et super omnem collem elevatum rivi currentium aquarum: in die interfectionis multorum. cum ceciderint turres. Et erit lux lune sicut lux solis. et lux solis erit septempliciter sicut lux septem dierum: in die qua alligaverit dominus vulnus populi sui. et percussuram plage eius sanaverit. Ecce nomen domini venit de longinquo: ardens furor eius. et gravis ad portandum. Labia eius repleta sunt indignatione: et lingua eius quasi ignis devorans. Spiritus eius velut torrens

ui inundans usque ad medium colli: ad
perdendas gentes in nichilum: et frenum
erroris quod erat in maxillis populorum. Can
ticum erit uobis. sicut uox sanctificate so
llempnitatis. et leticia cordis. sicut qui pergit
cum tibia: ut intret in montem domini ad
fortem israel. Et auditam faciet dominus gloriam
uocis sue: et terrorem brachii sui osten
det in comminatione furoris. et flam
ma ignis devorantis. Allidet in turbine:
et in lapide grandinis. A uoce enim domini pa
uebit assur: uirga percussus: et erit tran
situs uirge fundatus. quam requiescere faciet
dominus super eum. In tympanis et citharis
et in bellis precipuis: expugnabit eos. Pre
parata est enim ab heri topheth: a rege
preparata, profunda. et dilatata. Nutrimen
ta eius: ignis et ligna multa. Flatus domini
sicut torrens sulphuris succendens eam.

Ue qui descendunt in egyptum ad auxili
um in equis sperantes. et habentes fiduciam
super quadrigis quia multe sunt. et super equi
tibus quia prevalidi sunt nimis: et non sunt confisi super
sanctum israel. et dominum non requisierunt. Ipse autem
sapiens adduxit malum: et uerba sua non ab
stulit. Et consurget contra domum pessimorum:
et contra auxilium operantium iniquitatem. Egyptus
homo et non deus: et equi eorum caro et non spiritus.
Et dominus inclinabit manum suam: et cor
ruet auxiliator. et cadet cui prestatur auxi
lium: simulque omnes consumentur. Quia hec dicit
dominus ad me. Quomodo si rugiat leo. et catu
lus leonis. super predam suam: cum occurrerit ei
multitudo pastorum. a uoce eorum non formi
dabit. et a multitudine eorum non pauebit:
sic descendet dominus exercituum. ut prelietur
super montem syon. et super collem eius. Sicut
aues uolantes. sic proteget dominus exercitu
um ierusalem: protegens et liberans. transiens et salu
ans. Conuertimini sicut in profundum
recesseratis filii israel. In die enim illa ab
iciet uir idola argenti sui. et idola a
uri sui: que fecerunt uobis manus uestre in pec
catum. Et cadet assur in gladio non uiri:
et gladius non hominis uorabit eum. Et fugiet
non a facie gladii: et iuuenes eius uectiga
les erunt. Et fortitudo eius a terrore transibit:
et pauebunt fugientes principes eius. Di
xit dominus cuius ignis est in syon. et caminus
eius in ierusalem.

XXXII

Ecce in iustitia regnabit rex: et principes
in iudicio preerunt. Et erit uir sicut qui ab
sconditur a uento et celat se a tempestate.
sicut riui aquarum in siti. et umbra petre pro
minentis in terra deserta. Non caligabunt oculi
uidentium et aures audientium dilig
ter auscultabunt: et cor stultorum intelliget
scientiam: et lingua balborum uelociter loquetur
et plane. Non uocabitur ultra is qui insipi
ens est. princeps: neque fraudulentus ap
pellabitur maior. Stultus enim fatua lo
quetur. et cor eius faciet iniquitatem: ut perfi
ciat simulationem. et loquatur ad dominum
fraudulenter. et uacuam faciat animam esu
rientis. et potum sitienti auferat. Et
fraudulenti uasa pessima sunt. Ipse enim
cogitationes concinnabit. ad perdendos mi
tes in sermone mendacii: cum loqueretur pauper
iudicium. Princeps uero ea que digna sunt
principe cogitabit: et ipse super duces
stabit. Mulieres opulente surgite et audi
te uocem meam: filie confidentes perci
pite auribus eloquium meum. Post dies enim et
annum: et uos conturbabimini confidentes.
Consummata est enim uindemia: collectio
ultra non ueniet. Obstupescite opulente:
conturbamini confidentes. Exuite uos
et confundimini: accingite lumbos uestros. super
ubera plangite. super regione desiderabili. super
uinea fertili. Super humum populi mei. spi
ne et uepres ascendent. Quanto magis
super omnes domos gaudii ciuitatis exul
tantis. Domus enim dimissa est: multitu
do urbis relicta est. Tenebre et palpatio
facte sunt super speluncis usque in eternum. Ga
udium onagrorum pascua gregum: donec ef
fundatur super nos spiritus de excelso. Et erit
desertum in chermel: et chermel in saltum
reputabitur. Et habitabit in solitudine iudi
cium: et iustitia in chermel sedebit.
Et erit opus iustitie pax. et cultus iusti
tie silentium: et securitas usque in sempiter
num. Et sedebit populus meus in pulchritu
dine pacis: et in tabernaculis fiducie. et in
requie opulenta. Grando autem in descen
sione saltus: et humilitate humiliabitur

Cur faciet
Et auferet;
Et uir

XXXIII

tuitas. Beati qui seminatis super omnes aquas, immittentes pedem bovis et asini.

Vae qui praedaris, nonne et ipse praedaberis? et qui spernis, nonne et ipse sperneris? Cum consummaveris depraedationem, depraedaberis: cum fatigatus desieris contemnere, contemneris. Domine miserere nostri, te enim expectavimus: esto brachium nostrum in mane, et salus nostra in tempore tribulationis. A voce angeli fugerunt populi: ab exaltatione tua dispersae sunt gentes. Et congregabuntur spolia vestra sicut colligitur bruchus: velut cum fossae plenae fuerint de eo. Magnificatus est Dominus quoniam habitavit in excelso: implevit Sion iudicio et iustitia. Et erit fides in temporibus tuis: divitiae salutis sapientia et scientia: timor Domini ipse thesaurus eius. Ecce videntes clamabunt foris, angeli pacis amare flebunt. Dissipatae sunt viae, cessavit transiens per semitam, irritum factum est pactum, proiecit civitates, non reputavit homines. Luxit et elanguit terra: confusus est Libanus et obsorduit: et factus est Saron sicut desertum: et concussa est Basan et Carmelus. Nunc consurgam, dicit Dominus: nunc exaltabor, nunc sublevabor. Concipietis ardorem, parietis stipulam: spiritus vester ut ignis vorabit vos. Et erunt populi quasi de incendio cinis, spinae congregatae igni comburentur. Audite qui longe estis quae fecerim, et cognoscite vicini fortitudinem meam. Conterriti sunt in Sion peccatores, possedit tremor hypocritas. Quis poterit habitare de vobis cum igne devorante? Quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis? Qui ambulat in iustitiis, et loquitur veritatem, qui proicit avaritiam ex calumnia, et excutit manus suas ab omni munere, qui obturat aures suas ne audiat sanguinem, et claudit oculos suos ne videat malum. Iste in excelsis habitabit, munimenta saxorum sublimitas eius. Panis ei datus est, aquae eius fideles sunt. Regem in decore suo videbunt, oculi eius cernent terram de longe. Cor tuum meditabitur timorem. Ubi est litteratus? Ubi legis verba ponderans? Ubi est doctor parvulorum? Populum impudentem non videbis, populum alti sermonis: ita ut non possis intelligere disertitudinem linguae eius, in quo nulla est sapientia. Respice Sion civitatem sollemnitatis nostrae. Oculi tui videbunt Ierusalem, habitationem opulentam, tabernaculum quod nequaquam transferri poterit: nec auferentur clavi eius in sempiternum, et omnes funiculi eius non rumpentur: quia solummodo ibi magnificus est Dominus Deus noster. Locus fluviorum, rivi latissimi et patentes: non transibit per eum navis remigum, neque trieris magna transgredietur eum. Dominus enim iudex noster, Dominus legifer noster, Dominus rex noster: ipse veniet et salvabit nos. Laxati sunt funiculi tui, sed non praevalebunt. Sic erit malus tuus, ut dilatare signum non queas. Tunc dividentur spolia praedarum multarum: claudi diripient rapinam. Nec dicet vicinus, elangui. Populus qui habitat in ea, auferetur ab eo iniquitas.

Accedite gentes et audite, et attendite populi: audiat terra et plenitudo eius, orbis et omne germen eius. Quia indignatio Domini super omnes gentes, et furor super omnem militiam eorum. Interfecit eos, et dedit eos in occisionem. Interfecti eorum proicientur, et de cadaveribus eorum ascendet fetor. Tabescent montes a sanguine eorum, et tabescet omnis militia caelorum. Et complicabuntur sicut liber caeli, et omnis militia eorum defluet, sicut defluit folium de vinea et de ficu. Quoniam inebriatus est in caelo gladius meus. Ecce super Idumaeam descendet, et super populum interfectionis meae ad iudicium. Gladius Domini repletus est sanguine, incrassatus est adipe: de sanguine agnorum et hircorum, de sanguine medullatorum arietum. Victima enim Domini in Bosra, et interfectio magna in terra Edom. Et descendent unicornes cum eis, et tauri cum potentibus. Inebriabitur terra eorum sanguine, et humus eorum adipe pinguium. Quia dies ultionis Domini, annus retributionum iudicii Sion. Et convertentur torrentes eius in picem, et humus eius in sulphur. Et erit terra eius in picem ardentem nocte et die: non extinguetur in sempiternum. Ascendet fumus eius a generatione in generationem: desolabitur in saecula saeculorum. Non erit transiens

peam. Et possidebūt eā onocrotalus. ⁊ hericius: et ibis. et coruus. habitabūt in ea. Et extendetur sup eam mensura ut redigatur ad nichilū: et perpendiculū in desolatioēm. Nobiles eius nō erūt ibi: regē pocius inuocabūt: ⁊ erūt oēs principes eius in nichilū. Et orientur in domib; eius spine et urtice: et paliurus in munitiōib; eius. Et erit cubile draconū: et pascua structionū. Et occurrēt demonia: onocentauris et pilosus: clamabit alt' ad altm. Ibi cubauit lamia: ⁊ inuenit sibi requiē. Ibi habuit foueam ericius: et enutriuit catulos: et circūfodit. et fouit in ūbra eius. Illuc cōgregati sūt milui alt' ad altm. Requirite diligēter in libro dnī. et legite: unū ex eis nō defuit. alt' altez nō quesiuit: q: q' ex ore meo procedit: ille mādauit: et sps eius ipse cōgregauit ea: et ipse misit eis sortē. et manus eius diuisit eā illis in mensurā. Usq; in eternū possidebūt eā: in gn̄atioē et generatioēm habitabūt in ea.

Letabitur deserta et inuia. et exultabit solitudo. Et florebit q̄si liliū. Germinās germinābit: et exultabit letabūda et laudās. Gl'a libani data ē ei: decor carmeli et saron. Ipi uidebūt gl'am dnī: ⁊ decorē dei nr̄i. Confortate man' dissolutas: ⁊ genua debilia roborate. Dicite. Pusillanimes cōfortamini: et nolite timere. Ecce deus ur̄ ultionē adducet retribucionis: deus ipse ueniet et saluabit uos. Tūc aperientur oculi cecoz: et aures surdoz patebūt. Tūc saliet sic' ceruus claudus: et aperta erit lingua mutoz. Quia scisse sūt in deserto aque: ⁊ torrentes in solitudine: et que erat arida in stagnū: ⁊ sitiēs in fontes aquarum. In cubilib; in qb; prius dracōēs habitabāt: orietur uiror calami et iunci. Et erit ibi semita et uia: et uia sc̄a uocabitur. Nō transibit per eā pollutus. Et hec erit uobis directa uia: ita ut stulti nō errēt per eam. Nō erit ibi leo: et mala bestia nō ascendet per eam. nec inuenietur ibi. Et ambulabūt q̄ liberati fuerint. et redempti a dnō: cōuertentur et uenient in syon cū laude: ⁊ leticia sempit'na sup capud eoz. Gaudiū et leticiā obtinebūt: et fugiet dolor et gemitus.

Et factum ē in xiiii. āno regis ezechie. ascendit sennacherib rex assyrioz sup oēs ciuitates iuda munitas: et cepit eas. Et misit rex assyrioz rapsacē de lachys in ih'rlm ad regē ezechiā in manu graui: ⁊ stetit in aqueductu piscine superioris in uia agri fullonis. Et egressus ē ad eū eliachim filius elchie q' erat sup domū. et sobna scriba: et ioahe filius asaph a cōmētariis. Et dix' ad eos rapsaces. Dicite ezechie. Hec dicit rex magn': rex assyrioz: que ē ista fiducia q' cōfidis? aut quo cōsilio ⁊ fortitudine rebellare disponis? Et in que h̄es fiduciā. q' recessisti a me? Ecce cōfidis sup baculū harundineū cōfractum istum. sup egyptū. cui si innixus fuit hō. intrabit in manū eius. et pforabit eā. Sic pharao rex egypti: oib; q' cōfidūt in eo. Quod si respōderis michi. in dnō deo nostro cōfidim': nōne ipse ē cuius abstulit ezechias excelsa et altaria. et dix' iude et ih'rlm. corā altari isto adorabitis. Et nūc trade te dnō mō regi assyrioz: et dabo tibi duo milia equoz: nec poteris prebē ex te ascensores eoz. Et quomodo sustinebis faciē iudicis unius loci. ex seruis dnī mei minorib;? Quod si cōfidis in egypto et in q̄drigis et in equitib;: et nūc nūquid sine dnō ascendi ad t'rā istā ut disperderē eam? Dns dix' ad me. Ascende sup t'ram istā: ⁊ disperde eā. Et dixit eliachim ⁊ sobna et ioahe. ad rapsacen. Loq're ad s'uos tuos s'ira lingua. Intelligim' eī. Ne loq'ris ad nos iudaice. in aurib; ppli q' est sup murū. Et dixit ad eos rapsaces. Nūquid ad dnm tuū ⁊ ad te misit me dns meus ut loq'rer oia u'ba ista? et nō pocius ad uiros q' sedēt in muro. ut comedāt stercora sua. ⁊ bibāt urinā pedū suoz uobiscū? Et stetit rapsaces: ⁊ clamauit uoce magna iudaice. et dix'. Audite u'ba regis magni: regis assyrioz. Hec dicit rex. Nō seducat uos ezechias. q' nō poterit eruere uos: ⁊ nō uob' fiduciā tribuat ezechias sup dnō. dicēs. Eruēs liberabit nos dns. Nō dabitur ciuitas ista. in manu regis as-

Cur

simorum. Nolite audire ezechiam. Hec enim dicit rex assiriorum. Facite mecum benedictionem. et egredimini ad me. et comedite unusquisque vineam suam. et unusquisque aquam cisterne sue: donec veniam. et tollam vos ad terram que est ut terra vestra. terram frumenti et vini. terram panum et vinearum. Ne conturbet vos ezechias dicens. Dominus liberabit nos. Numquid liberaverunt dii gentium unusquisque terram suam de manu regis assiriorum? Ubi est deus emath. et arfath? Ubi est deus sefarvaim? Numquid liberaverunt samariam de manu mea? Quis est ex omnibus diis terrarum istarum. qui eruerit terram suam de manu mea: ut eruat dominus ierusalem de manu mea? Et siluerunt. et non responderunt ei verbum. Mandaverat enim rex dicens. Ne respondeatis ei. Et ingressus est eliachim filius elchie qui erat super domum. et sobna scriba. et ioahe filius asaph. a commentariis ad ezechiam. scissis vestibus: et nuntiaverunt ei verba rapsacis.

ficum suam et bibite unusquisque

XXXVII

Et factum est cum audisset rex ezechias. scidit vestimenta sua et obvolutus est sacco: et ingressus est in domum domini. Et misit eliachim qui erat super domum. et sobnam scribam. et seniores de sacerdotibus opertos saccis: ad ysaiam filium amos prophetam. Et dixerunt ad eum. Hec dicit ezechias. Dies tribulationis et angustie et increpationis et blasphemie dies. quia venerunt filii usque ad partum. et virtus non est pariendi. Si quo modo audiat dominus deus tuus verba rapsacis. quem misit rex assiriorum dominus suus. ad blasphemandum deum viventem. et exprobrandum in sermonibus quos audivit dominus deus tuus. Leva ergo orationem pro reliquiis que reperte sunt. Et venerunt servi regis ezechie ad ysaiam. Et dixit ad eos ysaias. Sic dicetis domino vestro. Hec dicit dominus. Ne timeas a facie verborum que audisti: quibus blasphemaverunt pueri regis assiriorum me. Ecce ego dabo ei spiritum. et audiet nuntium et revertetur ad terram suam: et corruere eum faciam gladio in terra sua. Reversus est autem rapsaces: et invenit regem assiriorum preliantem adversum lobnam. Audierat enim quia profectus esset de lachis: et audivit de tharacha rege ethiopie dicentes. Egressus est ut pugnet contra te. Quod

Cur vi

cum audisset: misit nuntios ad ezechiam dicens. Hec dicetis ezechie regi iude loquentes. Non te decipiat deus tuus in quo tu confidis dicens. Non dabitur ierusalem in manu regis assiriorum. Ecce tu audisti omnia que fecerunt reges assiriorum omnibus terris quas subverterunt: et tu poteris liberari? Numquid eruerunt eos dii gentium. quos subverterunt patres mei gozan. et aran. et reseph. et filios eden. qui erant in thalassar? Ubi est rex emath. et rex arfath. et rex urbis sefarvaim. et ana et ava? Et tulit ezechias libros de manu nuntiorum: et legit eos. Et ascendit in domum domini. et expandit eos coram domino: et oravit ad dominum dicens. Domine exercituum deus israel qui sedes super cherubim: tu es deus solus omnium regnorum terre: tu fecisti celum et terram. Inclina domine aurem tuam et audi: aperi oculos tuos domine et vide: et audi omnia verba sennacherib. quem misit ad blasphemandum deum viventem. Vere enim domine desertas fecerunt reges assiriorum terras et regiones earum: et dederunt deos earum igni. Non enim erant dii. sed opera manuum hominum lignum. et lapis: et comminuerunt eos. Et nunc domine deus noster. salva nos de manu eius: et cognoscant omnia regna terre. quia tu es dominus deus solus. Et misit ysaias filius amos. ad ezechiam: dicens. Hec dicit dominus deus israel. Pro quibus rogasti me de sennacherib rege assiriorum: hoc est verbum quod locutus est dominus super eum. Despexit te. subsannavit te virgo filia syon: post te movit caput virgo filia ierusalem. Cui exprobrasti. et quem blasphemasti. et super quem exaltasti vocem tuam et elevasti altitudinem oculorum tuorum: ad sanctum israel. In manu servorum tuorum exprobrasti domino: et dixisti. In multitudine quadrigarum mearum: ego ascendi altitudinem montium. iuga libani. Et succidam excelsa cedrorum eius. et electas abietes illius: et introibo altitudinem summitatis eius. saltum carmeli eius. Ego fodi et bibi aquam: et siccavi vestigio pedis mei omnes rivos aggerum. Numquid non audisti que olim fecerim ei? Ex diebus antiquis ego plasmavi illud: et nunc adduxi. Et factum est in eradicationem collium compugnantium: et civitatum

munitarum. Habitatores earum breuiata manu contremuerunt et confusi sunt. facti sunt sicut fenum agri et gramen pascue et herba tectorum que exaruit antequam maturesceret. Habitationem tuam et egressum tuum et introitum tuum ego cognoui: et insaniam tuam contra me. Cum fureres adversum me: superbia tua ascendit in aures meas. Ponam ergo circulum in naribus tuis. et frenum in labiis tuis: et reducam te in viam per quam venisti. Tibi autem hoc erit signum. Comede hoc anno que sponte nascuntur: et in anno secundo pomis vescere. In anno autem tercio seminate et metite: et plantate vineas. et comedite fructum earum. Et mittet id quod saluatum fuerit de domo iuda. et quod reliquum est radicem deorsum. et faciet fructum sursum. quia de ierusalem exibunt reliquie. et saluatio de monte syon. Zelus domini exercituum faciet istud. Propterea hec dicit dominus de rege assiriorum. Non introibit civitatem hanc. et non iaciet ibi sagittam: et non occupabit eam clipeus: et non mittet in circuitu eius aggerem. In via qua venit per eam reuertetur: et civitatem hanc non ingredietur: dicit dominus. Et protegam civitatem istam ut saluem eam: propter me et propter david servum meum. Egressus est autem angelus domini et percussit in castris assiriorum. clxxxv. milia. Et surrexerunt mane: et ecce omnes cadauera mortuorum. Et egressus est: et abiit. Et reuersus est senacherib rex assiriorum: et habitauit in niniue. Et factum est cum adoraret in templo nesrach deum suum: adramelech et sarasar filii eius percusserunt eum gladio. fugeruntque in terram ararath. Et regnauit asaraddon filius eius pro eo.

In diebus illis egrotauit ezechias usque ad mortem: et introiuit ad eum ysaias filius amos propheta: et dixit ei. Hec dicit dominus. Dispone domui tue: quia morieris tu. et non viues. Et convertit ezechias faciem suam ad parietem: et orauit ad dominum. et dixit. Obsecro domine memento quaeso. quomodo ambulauerim coram te in veritate et in corde perfecto: et quod bonum est in oculis tuis fecerim. Et fleuit ezechias fletu magno. Et factum est verbum domini ad ysaiam. dicens. Vade et dic ezechie. Hec dicit dominus deus david patris tui. Audiui orationem tuam: et vidi lacrimas tuas. Ecce ego adiciam super dies tuos. xv. annos: et de manu regis assiriorum eruam te et civitatem istam: et protegam eam. Hoc autem tibi erit signum a domino: quia faciet dominus verbum hoc quod locutus est. Ecce ego reuerti faciam umbram linearum per quas descenderat in orologio achaz in sole: retrorsum. x. lineis. Et reuersus est sol. x. lineis per gradus quos descenderat. Scriptura ezechie regis iude: cum egrotasset et conualuisset de infirmitate sua. Ego dixi. In dimidio dierum meorum: vadam ad portas inferi. Quesiui residuum annorum meorum. Dixi. Non videbo dominum deum in terra viventium. Non aspiciam hominem ultra: et habitatorem quietis. Generatio mea ablata est: et convoluta est a me. quasi tabernaculum pastorum. Precisa est velut a texente vita mea: dum adhuc ordirer succidit me. De mane usque ad vesperam: finies me. Sperabam usque ad mane: quasi leo sic contriuit omnia ossa mea. De mane usque ad vesperam finies me. Sicut pullus hirundinis sic clamabo: meditabor ut columba. Attenuati sunt oculi mei: suspicientes in excelsum. Domine vim patior: sponde pro me. Quid dicam aut quid respondebit mihi. cum ipse fecerit. Recogitabo omnes annos meos. in amaritudine anime mee. Domine si sic vivitur et in talibus vita spiritus mei. Corripies me. et vivificabis me. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Tu autem eruisti animam meam ut non periret: proiecisti post tergum tuum. omnia peccata mea. Quia non infernus confitebitur tibi. neque mors laudabit te: non expectabunt qui descendunt in lacum. veritatem tuam. Vivens vivens ipse confitebitur tibi: sicut et ego hodie: pater filiis notam faciet veritatem tuam. Domine saluum me fac: et psalmos nostros cantabimus. cunctis diebus vite nostre in domo domini. Et iussit ysaias. ut tollerent massam de ficis. et cataplasmarent super vulnus: et sanaretur. Et dixit ezechias. Quod erit signum: quia ascendam in domum domini.

XXXIX

In tempore illo misit merodach baladan filius baladan rex babilonis.

libros et munera ad ezechiam. Audierat
enim quod egrotasset: et convaluisset. Letatus
est autem super eis ezechias. et ostendit eis
cellam aromatum et argenti et auri. et
odoramentorum et unguenti optimi. et omnes
apothecas supellectilis sue: et universa
que inventa sunt in thesauris eius. Non
fuit verbum quod non ostenderet eis ezechias in do
mo sua. et in omni potestate sua. Introiv
it autem ysaias propheta ad ezechiam regem:
et dixit ei. Quid dixerunt viri isti. et unde
venerunt ad te? Et dixit ezechias. De terra
longinqua venerunt ad me: de babilone.
Et dixit. Quid viderunt in domo tua? Et
dixit ezechias. Omnia que in domo mea sunt:
in thesauris meis. Et dixit ysaias ad e
zechiam. Audi verbum domini exercituum. Ecce
dies venient: et auferentur omnia que in domo
tua sunt. et que thesaurizaverunt patres tui.
usque ad diem hanc. in babilonem. Non
relinquetur quicquam: dicit dominus. Et de filiis tu
is qui exibunt de te quos genueris. tollent:
et erunt eunuchi in palatio regis babilo
nis. Et dixit ezechias ad ysaiam. Bonum ver
bum domini quod locutus est. Et dixit. Fiat tantum
pax et veritas: in diebus meis.

XL

Consolamini consolamini popule meus: dicit
deus vester. Loquimini ad cor ierusalem. et advoca
te eam: quoniam completa est malitia eius. dimis
sa est iniquitas illius. Suscepit de manu domini
duplicia: pro omnibus peccatis suis. Vox clam
antis in deserto. Parate viam domini: rectas
facite in solitudine semitas dei nostri. Et
Omnis vallis exaltabitur. et omnis mons
et collis humiliabitur: et erunt prava in dire
cta, et aspera in vias planas. Et revela
bitur gloria domini: et videbit omnis caro pariter
quod os domini locutum est. Vox dicentis. Clam
a. Et dixi. Quid clamabo? Omnis caro fen
um: et omnis gloria eius quasi flos agri. Exsiccatum
est fenum et cecidit flos: quia spiritus domini suf
flavit in eo. Vere fenum est populus. Exsic
catum est fenum et cecidit flos: verbum
autem dei nostri stabit in eternum. Super mon
tem excelsum ascende tu qui evangelizas
syon: exalta in fortitudine vocem tuam
qui evangelizas ierusalem. Exalta noli timere.
Dic civitatibus iude. Ecce deus vester. In forti

tudine veniet: et brachium eius dominabi
tur. Ecce merces eius cum eo: et opus illius
coram illo. Sicut pastor gregem suum
pascet: in brachio suo congregabit agnos.
et in sinu suo levabit: fetas ipse porta
bit. Quis mensus est pugillo aquas. et celos
palmo ponderavit? Quis appendit tribus
digitis molem terre. et libravit in pondere
montes. et colles in statera? Quis adiuvit
spiritum domini: aut quis consiliarius eius fuit. et
ostendit illi? Cum quo iniit consili
um. et instruxit eum. et docuit eum semi
tam iustitie. et erudivit eum scientiam. et
viam prudentie ostendit illi? Ecce gentes
quasi stilla situle: et quasi momentum stateree
reputate sunt. Ecce insule quasi pulvis
exiguus. et libanus non sufficiet ad suc
cendendum: et animalia eius non sufficient ad holo
caustum. Omnes gentes quasi non sint. sic sunt coram eo:
et quasi nichilum et inane reputate sunt ei.
Cui ergo similem fecistis deum? aut quam
imaginem ponetis ei? Numquid sculptile con
flabit faber. aut aurifex auro figu
rabit illud. et laminis argenteis ar
gentarius? Forte lignum et imputribi
le elegit artifex sapiens: querit quomodo sta
tuat simulacrum. quod non moveatur. Num
quid non scietis? Numquid non audistis? Num
quid non annuntiatum est vobis ab initio? Num
quid non intellexistis fundamenta terre? Qui
sedet super gyrum terre: et habitatores eius sunt
quasi locuste. Qui extendit velut nichilum
celos: et expandit eos sicut tabernaculum
ad inhabitandum. Qui dat secretorum scru
tatores quasi non sint: iudices terre velut in
ane fecit. Et quidem neque plantatus neque satus, neque
radicatus in terra truncus eorum. repente
flavit in eos et aruerunt: et turbo quasi sti
pulam auferet eos. Et cui assimila
stis me. et adequastis me dicit sanctus? Leva
te in excelsum oculos vestros: et videte
quis creavit hec. Qui educit in numero militi
am eorum. et omnes ex nomine vocat: pre multi
tudine fortitudinis et roboris virtutisque
eius: neque unum reliquum fuit. Quare dicis
iacob et loqueris israel. abscondita est vi
a mea a domino: et a deo meo iudicium me
um transivit? Numquid nescis. aut non

uiderunt. Non fuit res
quam non ostenderim eis.

Et manet
Et q

Ecce dominus deus

audisti: Deus sempiternus dn̄s. qui
creauit terminos t̄re: nō deficiet n̄ȝ labo
rabit: nec ē inuestigatio sapiē eius.
Qui dat lasso uirtutē: ⁊ hiis qui nō
sunt fortitudinē et robur multiplicat.
Deficient pueri et laborabunt: ⁊ iuuenes
in infirmitate cadent. Qui aūt sperant
in dn̄o mutabunt fortitudinē: assum
ent pēnas sicut aquile. current et n̄ labo
rabunt: ⁊ ambulabunt et n̄ deficient.

Taceant ad me insule: et gētes fortitu
dinē mutent. Accedant et tūc loquantur: simul
ad iudiciū ꝓpinquemus. Quis suscitauit
ab oriente iustum: uocauit eū ut se
queretur se: Dabit in ꝯspectu eius gētes:
et reges obtinebit. Dabit qūasi puluerē
gladio eius: sicut stipulā uento raptam
arcui eius. Persequetur eos: transibit i pa
ce: semita in pedibȝ eius n̄ apparebit.
Quis hoc operatus ē ⁊ fecit: Vocans gene
rationēs ab exordio. Ego dn̄s: primus
⁊ nouissimus ego sum. Viderunt insule ⁊
timuerunt: extrema t̄re obstupuerunt. a
ppinquauerunt. et accesserunt. Vnusquisqȝ ꝓ
ximo suo auxiliabitur: et fr̄i suo dicet.
Confortare. Confortauit faber erarius
percutiēs malleo eū qui cudebat tūc tē
poris. dicēs glutino. bonū ē: ⁊ ꝯfor
tauit eū in clauis. ut n̄ moueretur.
Et tu isr̄l serue meus. iacob quem elegi.
semē abrahā amici mei. in quo adpre
hendi te: ab extremis t̄re. et a lōginquis
eius uocaui te. et dixi tibi. Seruus meus
es tu: elegi te. ⁊ n̄ abieci te. Ne timeas
quia ego tecū sum: ne declines. quia ego
deus tuus. Cōfortaui te. et auxiliatus
sum tibi: et suscepi te dextra iusti mei.
Ecce ꝯfundentur et erubescent: om̄s qui pu
gnant aduersum te. Erunt quasi n̄ sint: ⁊ peri
bunt uiri qui contradicunt tibi. Queres eos:
⁊ n̄ inuenies: uiros rebelles tuos. Erunt
quasi n̄ sint. ⁊ ueluti ꝯsumptio hoīs bellantis
aduersum te: quia ego dn̄s deus tuus appre
hendēs manū tuā. dicēsqȝ tibi, Noli
timere uermis iacob: qui mortui estis
ex isr̄l. Ego auxiliatus sum tibi: dicit
dn̄s. et redemptor tuus. scūs isr̄l. Ego
posui te quasi plaustrū triturans nouū:

Ne timeas quia ego adiuui te

habens rostra serrantia. Triturabis
mōtes et ꝯminues: et colles quasi pul
uerē pones. Ventilabis eos. et uentus
tollet: et turbo disperget eos. Et tu exul
tabis in dn̄o: et in scō isr̄l letaberis. Ege
ni et pauperes querunt aquas. et n̄ sunt: lingua
eorum siti aruit. Ego dn̄s exaudiā eos. deus
isr̄l. n̄ derelinquam eos. Aperiam in supinis co
llibȝ flumina: et in medio camporum fontes.
Ponam desertum in stagna aquarum: et t̄rā inui
am in riuos aquarum. Dabo in solitudinē cedrū
et spinā. et mirtū. et lignū oliue. Po
nā in deserto abietē. ulmū et buxū simul:
ut uideant et sciant et recogitent et intelli
gant pariter: quia manus dn̄i fecit hoc. et scūs
isr̄l creauit illud. Prope facite iudiciū
urm̄: dicit dn̄s. Afferte siquid forte habetis:
dixit rex iacob. Accedant: ⁊ nuntient nobis
quecumqȝ uentura sunt. Priora que fuerunt nun
tiate: ⁊ ponemus cor nrm̄. et sciemus. Nou
issima eorum. et que uentura sunt: indicate
nobis. Annuntiate que uentura sunt in futurum.
et sciemus quia dii estis uos. Bene quoqȝ
aut male. si potestis facite: et loquamur.
et uideamus simul. Ecce uos estis ex nic
hilo: ⁊ opus urm̄ ex eo quod n̄ ē. Abhominatio
ē: qui elegit uos. Suscitaui ab aquilone:
et ueniet ab ortu solis. Vocabit nomen
meū. Et adducet magistratus quasi lutū:
et uelut plastes ꝯculcans humū. Quis
ānuntiauit ab exordio. ut sciamus: et a
principio. ut dicamus iustus es. Nō ē ānū
cians n̄ȝ predicēs: n̄ȝ audiēs sermones urōs.
Primus ad syon dicet. ecce adsum: et ie
rusalē euangelistā dabo. Et uidi: et nō
erat ex istis quisquam qui iniret ꝯsilium: ⁊ inter
rogatus responderet uerbū. Ecce om̄s iniusti.
et uana opera eorum: uentus et inane simula
cra eorum.

Ecce puer meus suscipiā eū: electus meus
ꝯplacuit sibi in illo aīa mea. Dedi spi
ritum meū sup eū: iudiciū gentibȝ
proferet. Nō clamabit n̄ȝ accipiet perso
nā: nec audietur foris uox eius. Calamum
quassatum n̄ ꝯteret: ⁊ linū fumigans n̄ ex
tinguet. In ueritate educet iudiciū. Nō
erit tristis n̄ȝ turbulentus. donec ponat in
t̄ra iudiciū: et legē eius insule expecta

Cur uir

Cur as

XLII

Cl xx letet

Cul' p'sens

uit. Hec dicit dominus deus creans celos et ex-
tendens eos, firmans terram et que germin-
ant ex ea; dans flatum populo qui est su-
per eam et spiritum calcantibus eam. Ego dominus voca-
vi te in iustitia et apprehendi manum
tuam. Et servavi te et dedi te in fedus
populi, in lucem gentium, ut aperires oculos ceco-
rum et educeres de conclusione vinctum, de
domo carceris sedentes in tenebris. E-
go dominus: hoc est nomen meum. Gloriam meam
alteri non dabo, et laudem meam sculptilibus.
Que prima fuerunt, ecce venerunt. Nova quoque
ego annuntio: antequam oriantur audita
vobis faciam. Cantate domino canticum novum:
laus eius ab extremis terre. Qui descenditis
in mare et plenitudo eius, insule
et habitatores earum. Levetur desertum et ci-
vitates eius. In domibus habitabit cedar.
Laudate habitatores petre, de vertice mon-
tium clamabunt. Ponent domino gloriam, et
laudem eius in insulis nuntiabunt. Dominus sicut
fortis egredietur, sicut vir preliator susci-
tabit zelum. Vociferabitur et clamabit;
super inimicos suos confortabitur. Tacui
semper, silui, patiens fui; sicut parturiens lo-
quar. Dissipabo et absorbebo simul.
Desertos faciam montes excelsos et col-
les, et omne germen eorum exsiccabo. Et ponam
flumina in insulas, et stagna arefa-
ciam. Et ducam cecos in viam quam nesciunt;
in semitis quas ignoraverunt ambulare
eos faciam. Ponam tenebras eorum coram
eis in lucem, et prava in directa. Hec verba
feci eis et non dereliqui eos. Conversi eos sunt
retrorsum. Confundantur confusione qui confi-
dunt in sculptili, qui dicunt conflatili: vos dii
nostri. Surdi audite, et ceci intuemini
ad videndum. Quis cecus nisi servus meus?
et surdus nisi ad quem nuntios meos
misi? Quis cecus nisi qui venundatus est?
Et quis cecus nisi servus domini? Qui vides mul-
ta, nonne custodies? Qui apertas habes
aures, nonne audies? Et dominus voluit
ut sanctificaret eum, et magnificaret legem
et extolleret. Ipse autem populus direptus et vasta-
tus; laqueus iuvenum omnes, et in domibus
carcerum absconditi sunt. Facti sunt in rapinam,
nec est qui eruat; in direptionem, nec est
qui dicat: redde. Quis est in vobis qui au-
diat hoc, attendat et auscultet futura?
Quis dedit in direptionem Iacob et Israel
vastantibus? Nonne dominus ipse, cui pecca-
vimus? Et noluerunt in viis eius ambulare,
non audierunt legem eius. Et effudit super eum
indignationem furoris sui et forte
bellum. Et combussit eum in circuitu, et
non cognovit; et succendit eum, et non intel-
lexit.

Et nunc hec dicit dominus creans te Iacob et for-
mans te Israel: Noli timere, quia redemi te
et vocavi te nomine tuo. Meus es tu. Cum
transieris per aquas tecum ero, et flumina non
operient te. Cum ambulaveris in igne non combu-
reris, et flamma non ardebit in te: quia ego
dominus deus tuus, sanctus Israel, salvator tuus.
Dedi propitiationem tuam Egyptum, Ethiop-
iam et Saba pro te. Ex quo honorabilis
factus es in oculis meis et gloriosus, ego dile-
xi te. Et dabo homines pro te et populos pro ani-
ma tua. Noli timere, quia ego tecum sum.
Ab oriente adducam semen tuum, et ab
occidente congregabo te. Dicam aquiloni:
da, et austro: noli prohibere. Affer filios
meos de longinquo, et filias meas ab
extremis terre. Et omnem qui invocat nomen
meum, in gloriam meam creavi eum, formavi
eum et feci eum. Educ foras populum cecum
et oculos habentem, surdum et aures ei sunt.
Omnes gentes congregate sunt simul, et collecte
sunt tribus. Quis in vobis annuntiet istud?
et que prima sunt audire vos faciet? Dent
testes eorum et iustificentur, et audiant
et dicant: Vere. Vos testes mei dicit dominus, et
servus meus quem elegi, ut sciatis et
credatis michi et intelligatis quia ego
ipse sum. Ante me non est formatus deus,
et post me non erit. Ego sum, ego sum
dominus, et non est absque me salvator. Ego
annuntiavi et salvavi; auditum feci, et
non fuit in vobis alienus. Vos testes
mei dicit dominus, et ego deus. Ab initio e-
go ipse, et non est qui de manu mea eruat.
Operabor, et quis avertet illud? Hec dicit
dominus redemptor vester, sanctus Israel: Propter vos
emisi in Babilonem, et detraxi vectes
universos, et caldeos in navibus suis glo-

nantes. Ego dominus sanctus uester: creans israel
rex uester. Hec dicit dominus: qui dedit in mari
uiam. et in aquis torrentibus semitam. Qui
eduxit quadrigam et equum: agmen et rob
ustum. Simul obdormierunt nec resur
gent: contriti sunt quasi linum et extincti sunt. Ne
memineritis priorum: et antiqua ne intue
amini. Ecce ego facio noua. et nunc ori
entur: utique cognoscetis ea. Ponam in de
serto uiam: et in inuio flumina. Glorificabit
me bestia agri. dracones et struciones:
quia dedi in deserto aquas. et flumina in
inuio: ut darem potum populo meo. electo
meo. Populum istum formaui michi: lau
dem meam narrabit. Non me inuocasti ia
cob: nec laborasti in me israel. Non obtuli
sti michi arietem holocausti tui: et uictim
is tuis non glorificasti me. Non te seruire fe
ci in oblatione: nec laborem tibi prebui in
thure. Non emisti michi argento cal
amum: et adipe uictimarum tuarum non ine
briasti me. Verumtamen seruire me fecisti in
peccatis tuis. prebuisti michi laborem in iniqui
tatibus tuis. Ego sum ego sum. ipse qui de
leo iniquitates tuas propter me: et peccato
rum tuorum non recordabor. Reduc me in mem
oriam: et iudicemur simul. Narra si quid habes:
ut iustificeris. Pater tuus primus pecca
uit: et interpretes tui preuaricati sunt in me:
et contaminaui principes sanctos. Dedi ad in
terfectionem iacob: et israel in blasphemiam.

Et nunc audi iacob serue meus:
et israel quem elegi. Hec dicit dominus faciens
et formans te: ab utero auxiliator tuus.
Noli timere serue meus iacob: et rectis
sime quem elegi. Effundam enim aquas super
sitientem. et fluenta super aridam. Effundam
spiritum meum super semen tuum: et benedictionem
meam super stirpem tuam. Et germinabunt inter
herbas: quasi salices iuxta preterfluentes aquas.
Iste dicet domini ego sum: et ille uocabit
in nomine iacob. Et hic scribet manu sua
domino: et in nomine israel assimilabitur. Hec
dicit dominus. rex israel. et redemptor eius dominus
exercituum. Ego primus. et ego nouissimus:
et absque me non est deus. Quis similis mei?
Vocet et annuntiet: et ordinem exponat michi:
ex quo constitui populum antiquum. Ventura

et que futura sunt annuntient eis. Noli
te timere: neque conturbemini. Ex tunc audire
te feci: et annuntiaui. Vos estis testes
mei. Numquid est deus absque me et format
or: quem ego non nouerim? Plastes ydoli
omnes nichil sunt: et amantissima eorum
non proderunt eis. Ipsi sunt testes eorum. quia non
uident neque intelligunt: ut confundantur.
Quis formauit deum. et sculptile confla
uit ad nichil utile? Ecce omnes parti
cipes eius confundentur. fabri enim sunt ex
hominibus. Conuenient omnes et stabunt et pa
uebunt: et confundentur simul. Faber ferrarius
lima operatus est. in prunis et in malleis for
mauit illud. et operatus est in brachio
fortitudinis sue. Esuriet et deficiet:
non bibet aquam et lassescet. Artifex lig
narius extendit normam. formauit illud
in runcina. fecit illud in angularibus: et
in circino tornauit illud. et fecit yma
ginem uiri quasi speciosum hominem habitan
tem in domo. Succidit cedros. tulit ilicem
et quercum que steterat inter ligna saltus.
Plantauit pinum. quam pluuia nutri
uit: et facta est hominibus in focum. Sumpsit ex
eis: et calefactus est. et succendit. et coxit
panes. De reliquo autem operatus est deum. et
adorauit: fecit sculptile. et curuatus
est ante illud. Medium eius combussit igni:
et de medio eius carnes coxit et come
dit. Coxit pulmentum et saturatus est. et
calefactus est. et dixit. Vah calefactus sum.
uidi focum. Reliquum autem eius deum fecit
et sculptile sibi. Curuatur ante illud et ado
rat illud: et obsecrat dicens. Libera me:
quia deus meus es tu. Nescierunt neque intelle
xerunt: obliti enim sunt. ne uideant oculi
eorum. et ne intelligant corde suo. Non reco
gitant in mente sua. neque cognoscunt neque
sentiunt ut dicant. Medietatem eius combus
si igne. et coxi super carbones eius panes:
coxi carnes et comedi. Et de reliquo eius ydo
lum faciam? Ante truncum ligni procidam? Pars
eius cinis est. Cor insipiens adorabit illud:
et non liberabit animam suam: neque dicet. Forte
mendacium est in dextera mea. Memento horum
et israel: quia seruus meus es tu. Formaui
te seruus meus es tu israel: non obliuiscaris

ris tui. Deleui ut nubē iniqtates tu
as: et q̄i nebulā pccā tua. Reūtē ad
me: qm̄ redemi te. Laudate celi: qm̄
fec̄ dn̄s. Jubilate extrema t̄re. resonate
mōtes laudatione. saltus et oē lignū
ei: qm̄ redemit dn̄s iacob. et isrl' glā
bit. Hec dicit dn̄s redēptor tuus: et
formator tu' ex utero. Ego sum dn̄s. fa
ciēs oīa: extendēs celos solus. stabili
ens t̄ram. et nullus mecū. Irrita faciēs
signa diuinorū: et ariolos in furorē
ūtens. Conūtens sapientes retrorsū:
et sciām eorū stultā faciens. Suscitās
ūbum s̄ui sui: et ɔsiliū nūtiorū suo
rum ɔplēs. Q' dico ir̄lm habitabis: et
ciuitatib; iuda edificabimini: et d̄ sta
ei' suscitabo. Qui dico ꝓfundo. desolare:
et flumina tua arefaciam. Qui dico cy
ro pastor meus es: et oēm uoluntatē
meā ɔplebis. Qui dico ir̄lm edificaberis:
et tēplo fundaberis.

XLV

Hec dicit dn̄s xp̄o meo cyro. cui' apphē
di dexterā: ut subiciā ante faciē eius
gētes. et dorsa regū ūtam. Et apiā an
eū ianuas: et porte n̄ claudentur. Ego
ante te ibo: et gl'osos t̄re humiliabo. Por
tas ereas ɔteram: et uectes ferreos ɔ
fringā. Et dabo tibi thesauros absco
ditos. et archana secretorū: ut scias q̄r
ego dn̄s qui uoco nom̄ tuū deus isrl'.
ꝓp s̄uū meū iacob. et isrl' electū meū.
Et uocaui te in nōie tuo. Assimilaui
te: ⁊ n̄ cognouisti me. Ego dn̄s ⁊ n̄
ē amplius: extra me n̄ est deus. Acci
xi te ⁊ n̄ cognouisti me: ut sciant hii
q̄ ab ortu solis et q̄ ab occidente. qm̄ x
absq; me nō ē deus. Ego dn̄s. et n̄ ē
alt'. formās lucē. et creans tenebras:
faciens pacē. et creans malū. Ego do
minus. faciēs oīa hec. Rorate celi d̄
sup. et nubes pluant iustū: apiatur
t̄ra et germinet saluatorē: et iusticia
oriat' simul. Ego dn̄s creaui eū. Ve q̄
dicit fictori suo: testa de samiis t̄re. Nū
qd dic̄ lutum figulo suo. qd facis: et
op' tuū absq; manib; ē. Ve q dic̄ pr̄i.
qd generas. et mulieri. qd parturis.
Hec dicit dn̄s sc̄s isrl': plastes eius. Ve
tura interrogate me: sup filios meos.
et sup opus manuū mearū mādate
m. Ego feci t̄ram: et homīe sup eā cre
aui ego. Manus mee extenderūt celos:
et oī militie eorū mādaui. Ego suscit
aui eū ad iusticiā: et oēs uias ei' diri
gam. Ipse edificabit ciuitatē meā. et
captiuitatē meā dimittet: n̄ i p̄tio
neq; in munerib;. dic̄ dn̄s exercituū. Hec
dic̄ dn̄s deus. Labor egypti et negoci
atio ethyopie et sabaim uiri sublim
es: ad te t̄nsibūt. et tui erūt. Post te am
bulabūt: uincti manicis p̄gent: et te x
adorabūt. teq; deprecabuntur. Tantu
modo in te ē deus: et n̄ ē absq; te deus. Ve
re tu es d̄s absconditus: d̄s isrl' saluator.
Confusi sūt et erubuerūt oēs simul. abie
runt in ɔfusione: fabricatores errorū.
Isrl' saluatus ē in dn̄o. salute et̄na. n̄
ɔfundemini et n̄ erubescetis: usq; in se
culum sc̄li. Quia h' dicit dn̄s creans
celos: ipse d̄s formans t̄rā. et faciēs eā:
ipse plastes ei'. Nō in uanū creauit eā:
s; ut habitet' formauit eā. Ego dn̄s: ⁊ n̄
ē alius. Nō in abscondito locut' sum:
in loco t̄re tenebroso. Nō dixi semini
iacob: frustra querite me. Ego dn̄s x
loquens iusticiā: annuntiās recta. Co
gregamini et uenite. et accedite sim
ul: qui saluati estis de gentib;. Ne
scierunt qui leuant signum sculptu
re sue: et rogant deū nō saluantem.
Annuntiate et uenite: et ɔsiliamini
simul. Quis auditū fecit hoc ab initio:
Ex tūc p̄dixit illud. Nūqd nō ego dn̄s.
et n̄ ē ult' d̄s absq; me. Deus iustus
et saluans. nō ē p̄ter me. Conūtimini
ad me. et salui eritis oēs fines t̄re: q̄r
ego dominus. et n̄ ē alius. In memetip
so iuraui: egredietur de ore meo iusticie
uerbum. et n̄ reūtetur: q̄r michi cur
uabitur oē genu. et iurabit oīs lin
gua. Ergo in dn̄o dicet. Mee s̄t iusti
tie ⁊ imperium. Ad eū uenient et ɔfun
dentur: oēs qui repugnant ei. In dn̄o iu
stificabitur et laudabitur: oē semē isrl'.

XLVI

Confractus ē bel. ɔtritus ē nabo;
f̄cā sūt simulac̄ra eorū bestiis ⁊ iumentis.

onera vestra gravi pondere usque ad lassitu
dinem. Contabuerunt, et contrita sunt simul.
Non potuerunt salvare portantem: et anima
eorum in captivitatem ibit. Audite me
domus iacob, et omne residuum domus israel:
qui portamini a meo utero, qui gestamini
a mea vulva. Usque ad senectam ego ipse:
et usque ad canos ego portabo, et salva
bo. Cui assimilastis me et adequastis:
et comparastis me, et fecistis similem? Qui con
fertis aurum de sacculo. et argentum sta
tera ponderatis: conducentes aurificem
ut faciat deum. Et procidunt. et adorant:
portant illum in humeris gestantes. et po
nentes in loco suo: et stabit et de loco suo
non movebitur. Sed et cum clamaverint ad eum non audiet: de tribulatione
non salvabit eos. Mementote istud: et fun
damini. Redite prevaricatores ad cor. Re
cordamini prioris seculi: quoniam ego sum
deus, et non est ultra deus: nec est similis mei. Ad
annuntians ab exordio novissimum:
et ab initio que necdum facta sunt. dicens. Con
silium meum stabit: et omnis voluntas mea
fiet. Vocans ab oriente avem: et de terra
longinqua virum voluntatis mee. Et locu
tus sum. et adducam illud: creavi et faci
am. Audite me duro corde: qui longe
estis a iustitia. Prope feci iusticiam
meam: non elongabitur: et salus mea non
morabitur. Dabo in syon salutem: et israel
gloriam meam.

XLVII

Descende sede in pulvere virgo filia bab
ylon: sede in terra: et non est solium filie ch
aldeorum: quia ultra non vocaberis mollis et tenera.
Tolle molam: et mole farinam. Denuda
turpitudinem tuam: discooperi humerum:
revela crura: transi flumina. Revela
bitur ignominia tua: et videbitur opprobrium
tuum. Ultionem capiam: et non resistet michi
homo. Redemptor noster dominus exercituum nomen
illius sanctus israel. Sede tace. et intra in te
nebras filia chaldeorum: quia non vocaberis ultra
domina regnorum. Iratus sum super populum meum:
contaminavi hereditatem meam. et dedi
eos in manu tua. Non posuisti eis miseri
cordias: super senem aggravasti iugum tuum val
de. Et dixisti. In sempiternum ero domina. et
Non posuisti hec super cor tuum: neque recor
data es novissimi tui. Et nunc audi hec
delicata. et habitans confidenter: que dicis in
corde tuo. Ego sum: et non est preter me am
plius. Non sedebo vidua: et ignorabo
sterilitatem. Venient tibi hec duo subito
in die una. sterilitas et viduitas.
Universa venerunt super te: propter multitudinem
maleficiorum tuorum. et propter duriciam incan
tatorum tuorum vehementem. Et fiduciam
habuisti in malitia tua: et dixisti. Non
est qui videat me. Sapientia tua et scientia tua hec
decepit te. Et dixisti in corde tuo. Ego
sum: et preter me non est altera. Veniet super
te malum. et nescies ortum eius: et irruet
super te calamitas. quam non poteris expiare.
Veniet super te miseria repente: quam nescies.
Sta cum incantatoribus tuis. et cum
multitudine maleficiorum tuorum. in quibus
laborasti ab adolescentia tua: si forte
quod prosit tibi. aut si possis fieri for
tior. Defecisti in multitudine consiliorum tu
orum. Stent et salvent te augures celi:
qui contemplabantur sidera. et supputabant
menses. ut ex eis annuntiarent ventura tibi.
Ecce facti sunt quasi stipula ignis combussit illos.
Non liberabit animam suam de manu flamme.
Et non sunt prune quibus calefiant: nec focus
ut sedeant ad eum. Sic facta sunt tibi in
quibus cumque laboraveras. Negociatores
tui ab adolescentia tua: unusquisque in
via sua erraverunt. Non est qui salvet te.

XLVIII

Audite hec domus iacob.
qui vocamini nomine israel. et de aquis iuda ex
istis. qui iuratis in nomine domini: et dei israel
recordamini non in veritate: neque in iustitia.
De civitate enim sancta vocati sunt: et super deum
israel constabiliti sunt. Dominus exercituum nomen
eius. Priora ex tunc annuntiavi: et ex ore
meo exierunt: et audita feci ea. Repen
te operatus sum: et venerunt. Scivi enim quia
durus es tu. et nervus ferreus cervix tu
a: et frons tua erea. Predixi tibi ex tunc. an
tequam venirent indicavi tibi: ne forte dice
res. Idola mea fecerunt hec: et sculptilia mea
et conflatilia mandaverunt ista. Que au
disti: vide omnia. Vos autem non annuntiastis.
Audita feci tibi nova ex tunc: et conservata
sunt que nescis. Nunc creata sunt et non ex tunc

Cur[sus].

XLIX

et ante diem, et non audisti ea: ne forte dicas. Ecce ego cognovi ea. Neque audisti neque cognovisti, neque ex tunc aperta est auris tua. Scio enim quia prevaricans prevaricaberis: et transgressorem ex ventre vocavi te. Propter nomen meum longe faciam furorem meum: et laude mea infrenabo te, ne intereas. Ecce excoxi te, sed non quasi argentum: elegi te in camino paupertatis. Propter me propter me faciam, ut non blasphemer: et gloriam meam alteri non dabo. Audi me iacob: et israel quem ego voco. Ego ipse, ego primus: et ego novissimus. Manus quoque mea fundavit terram: et dextera mea mensa est celos. Ego vocabo eos: et stabunt simul. Congregamini omnes vos et audite. Quis de eis annuntiavit hec? Dominus dilexit eum: faciet voluntatem suam in babilone: et brachium suum in chaldeis. Ecce ego ego locutus sum: et vocavi eum. Adduxi eum: et directa est via eius. Accedite ad me: et audite hoc. Non a principio in abscondito locutus sum. Ex tempore antequam fierent ibi eram: et nunc dominus deus misit me, et spiritus eius. Hec dicit dominus redemptor tuus sanctus israel. Ego dominus deus tuus docens te utilia: gubernans te in via qua ambulas. Utinam attendisses mandata mea. facta fuisset sicut flumen pax tua: et iustitia tua sicut gurgites maris. Et fuisset quasi arena semen tuum: et stirps uteri tui ut lapilli eius. Non interisset et non fuisset attritum nomen eius a facie mea. Egredimini de babilone: fugite a chaldeis. In voce exultationis annuntiate: auditum facite hoc. et ferte illud usque ad extrema terre. Dicite. Redemit dominus servum suum iacob. Non sitierunt in deserto cum educeret eos. aquam de petra produxit eis: et scidit petram et fluxerunt aque. Non est pax dicit dominus impiis.

XLIX

Audite insule: et attendite populi de longe. Dominus ab utero vocavit me: de ventre matris mee recordatus est nominis mei. Et posuit os meum quasi gladium acutum. In umbra manus sue protexit me: et posuit me sicut sagittam electam. In pharetra sua abscondit me: et dixit michi. Servus meus es tu israel: quia in te gloriabor. Et ego dixi. In vacuum laboravi: sine causa et vane fortitudinem meam consumpsi. Ergo iudicium meum cum domino: et opus meum cum deo meo. Et nunc hec dicit dominus. formans me ex utero servum sibi: ut reducam iacob ad eum. Et israel non congregabitur. Et glorificatus sum in oculis domini: et deus meus factus est fortitudo mea. Et dixit. Parum est ut sis michi servus: ad suscitandas tribus iacob, et feces israel convertendas. Dedi te in lucem gentium: ut sis salus mea usque ad extremum terre. Hec dicit dominus redemptor israel, sanctus eius: ad contemptibilem animam, et abhominatam ad gentem, ad servum dominorum. Reges videbunt, et consurgent principes: et adorabunt propter dominum quia fidelis est, et sanctum israel qui elegit te. Hec dicit dominus. In tempore placito exaudivi te: et in die salutis auxiliatus sum tui. Et servavi te, et dedi te in fedus populi: ut suscitares terram, et possideres hereditates dissipatas: ut diceres his qui vincti sunt, exite: et his qui in tenebris, revelamini. Super vias pascentur: et in omnibus planis pascua eorum. Non esurient neque sitient: et non percutiet eos estus et sol: quia miserator eorum reget eos, et ad fontes aquarum potabit eos. Et ponam omnes montes meos in viam: et semite mee exaltabuntur. Ecce isti de longe venient: et ecce illi ab aquilone et mari: et isti de terra australi. Laudate celi et exulta terra: iubilate montes laudem: quia consolatus est dominus populum suum. et pauperum suorum miserebitur. Et dixit syon. Dereliquit me dominus: et dominus oblitus est mei. Numquid oblivisci potest mulier infantem suum, ut non misereatur filio uteri sui? Et si illa oblita fuerit: ego tamen non obliviscar tui. Ecce in manibus meis descripsi te: muri tui coram oculis meis semper. Venerunt structores tui. Destruentes te, et dissipantes a te exibunt. Leva in circuitu oculos tuos, et vide. Omnes isti congregati sunt: venerunt tibi. Vivo ego dicit dominus, quia omnibus his velut ornamento vestieris, et circumdabis tibi eos quasi sponsa. Quia deserta tua et solitudini

nos tue et terra ruine tue nunc angusta
erit pre habitatoribus: et longe effugabuntur
qui absorbebant te. Adhuc dicent in au-
ribus tuis filii sterilitatis tue. Angustus
mihi est locus: fac spatium mihi ut habitem. Et
dices in corde tuo. Quis genuit mihi istos?
Ego sterilis et non pariens: transmigrata et
captiva. Et istos quis enutrivit? Ego
destituta et sola. Et isti ubi hic erant?
Hec dicit dominus deus. Ecce levabo ad gentes ma-
num meam: et ad populos exaltabo sign-
um meum. Et afferent filios tuos in
ulnis: et filias tuas super humeros por-
tabunt. Et erunt reges nutricii tui: et regi-
ne nutrices tue. Vultu in terram demisso
adorabunt te: et pulverem pedum tuorum
lingent. Et scies quia ego dominus: super quo
non confundentur qui expectant eum. Numquid
tolletur a forti preda: aut quod captum fue-
rit a robusto, salvum esse poterit? Quia hec
dicit dominus. Equidem et captivitas a forti
tolletur: et quod ablatum fuerit a robusto, sal-
vabitur. Eos vero qui iudicaverunt te, ego
iudicabo: et filios tuos ego salvabo.
Et cibabo hostes tuos carnibus suis: et quasi
musto sanguine suo inebriabuntur. Et sciet
omnis caro, quia ego dominus salvans te: et rede-
mptor tuus fortis iacob.

Hec dicit dominus. Quis est hic liber repudii ma-
tris vestre quo dimisi eam? Aut quis est credi-
tor meus cui vendidi vos? Ecce enim in
iniquitatibus vestris venditi estis: et in sceleribus
vestris dimisi matrem vestram. Quia veni et
non erat vir: vocavi et non erat qui audiret.
Numquid abbreviata et parvula facta est ma-
nus mea ut non possim redimere? Aut non est in me
virtus ad liberandum? Ecce in increpatione
mea desertum faciam mare: ponam flumi-
na in siccum. Computrescent pisces sine aqua:
et morientur in siti. Induam celos tene-
bris: et saccum ponam operimentum eorum. Do-
minus dedit mihi linguam eruditam: ut sciam
sustentare eum qui lassus est verbo. Erigit
mane, mane erigit mihi aurem: ut au-
diam quasi magistrum. Dominus deus aperuit
mihi aurem: ego autem non contradico: retror-
sum non abii. Corpus meum dedi percutienti-
bus: et genas meas vellentibus: faciem

meam non averti ab increpantibus et conspuen-
tibus in me. Dominus deus auxiliator meus:
et ideo non sum confusus. Ideo posui faciem
meam ut petram durissimam: et scio quia
non confundar. Iuxta est qui iustificat me:
Quis contradicet michi? Stemus simul. Quis
est adversarius meus? Accedat ad me. Ecce
dominus deus auxiliator meus. Quis est qui condempnet
me? Ecce omnes quasi vestimentum conterentur:
et tinea comedet eos. Quis ex vobis timens
dominum, audiens vocem servi sui? Qui ambula-
vit in tenebris et non est lumen ei: speret
in nomine domini: et innitatur super deum suum.
Ecce omnes vos accendentes ignem: et accincti
flammis. Ambulate in lumine ignis vestri:
et in flammis quas succendistis vobis. De
manu mea factum est hoc vobis: in doloribus
dormietis.

Audite me qui sequimini quod iustum est: et queritis
dominum. Attendite ad petram unde excisi e-
stis: et ad cavernam laci de qua precisi estis.
Attendite ad abraham patrem vestrum: et
ad sarram que peperit vos. Quia unum voca-
vi eum: et benedixi ei et multiplicavi eum.
Consolabitur ergo dominus syon: et consolabitur
omnes ruinas eius. Et ponet desertum eius quasi deli-
cias: et solitudinem eius quasi ortum domini. Gau-
dium et leticia invenietur in ea: gratiarum ac-
tio et vox laudis. Attendite ad me et
populus meus: et tribus mea me audite: quia
lex a me exiet: et iudicium meum in lucem
populorum requiescet. Prope est iustus meus:
egressus est salvator meus: et brachia
mea populos iudicabunt. Me insule expec-
tabunt: et brachium meum sustinebunt. Leva-
te in celum oculos vestros: et videte sub ter-
ra deorsum: quia celi sicut fumus liquescent: et terra
sicut vestimentum atteretur: et habitatores eius sic-
ut hec interibunt. Salus autem mea in sempiternum erit:
et iustitia mea non deficiet. Audite me qui
scitis iustum, populus: lex mea in corde eorum.
Nolite timere obprobrium hominum: et blas-
phemias eorum ne metuatis. Sicut enim ve-
stimentum, sic comedet eos vermis: et sicut lanam
sic devorabit eos tinea. Salus autem mea
in sempiternum erit: et iustitia mea in generatio-
nes generationum. Consurge, consurge, induere
fortitudinem brachium domini. Consurge sicut

in diebus antiquis: in generationibus seculorum. Numquid non tu percussisti superbum:
uulnerasti draconem? Numquid non tu siccasti mare: aquam abyssi uehementis?
Qui posuisti profundum maris uiam: ut transirent liberati. Et nunc qui redempti
sunt a domino reuertentur. et uenient in syon laudantes: et leticia sempiterna super capita
eorum. Gaudium et leticiam tenebunt: et fugiet dolor et gemitus. Ego ego ipse
consolabor uos. Quis tu ut timeas ab homine mortali. et a filio hominis qui quasi
fenum ita arescet. et oblitus es domini creatoris tui: qui tetendit celos. et fundauit terram. et formidasti iugiter tota
die. a facie furoris eius qui te tribulabat et pararat ad perdendum? Ubi est nunc furor tribulantis? Cito ueniet gradiens
ad aperiendum: et non interficiet usque ad internicionem: nec deficiet panis eius. Ego
autem sum dominus deus tuus. qui conturbo mare. et intumescunt fluctus eius: dominus
exercituum nomen meum. Posui uerba mea in ore tuo. et in umbra manus mee protexi te: ut plantes celos et fundes terram:
et dicas ad syon. populus meus es tu. Eleuare eleuare. consurge ierusalem: que bibisti
de manu domini calicem ire eius. Usque ad fundum calicis soporis bibisti: et epotasti usque ad feces. Non est qui sustentet
eam. ex omnibus filiis quos genuit. Et non est qui apprehendat manum eius: ex omnibus filiis quos enutriuit. Duo sunt que occurrerunt tibi. Quis contristabitur super te?
Uastitas et contritio: et fames et gladius. Quis consolabitur te? Filii tui proiecti sunt.
dormierunt in capite omnium uiarum sicut orix illaqueatus: pleni indignatione domini. increpatione dei tui. Ideo audi hoc paupercula: et ebria et non a uino. Hec dicit
dominator tuus. dominus et deus tuus: qui pugnauit pro populo suo. Ecce tuli de manu
tua calicem soporis: fundum calicis indignationis mee. Non adicies ut bibas
illum ultra. Et ponam illum in manu eorum qui te humiliauerunt: et dixerunt anime tue.
Incuruare ut transeamus. Et posuisti ut terram corpus tuum: et quasi uiam transeuntibus.

Consurge consurge: induere fortitudine tua syon. Induere uestimentis glorie tue
ierusalem ciuitas sancti: quia non adiciet ultra ut pertranseat per te incircumcisus et inmundus.
Excutere de puluere: consurge sede ierusalem. Solue uincula colli tui: captiua filia
syon. Quia hec dicit dominus. Gratis uenundati estis: et sine argento redimemini.
Quia hec dicit dominus deus. In egyptum descendit populus meus in principio ut colonus
esset ibi: et assur absque ulla causa calumpniatus est eum. Et nunc quid michi est hic dicit
dominus: quoniam ablatus est populus meus gratis. Dominatores eius inique agunt dicit dominus:
et iugiter tota die nomen meum blasphematur. Propter hoc sciet populus meus nomen
meum in die illa: quia ego ipse qui loquebar ecce adsum. Quam pulcri super montes
pedes annunciantis et predicantis salutem: dicentis. Syon: regnabit deus tuus.
Uox speculatorum tuorum. Leuauerunt uocem simul laudabunt. quia oculo ad oculum
uidebunt. cum conuerterit dominus syon. Gaudete et laudate simul deserta ierusalem: quia consolatus est
dominus populum suum. redemit ierusalem. Parauit dominus brachium sanctum suum in oculis omnium
gentium: et uidebunt omnes fines terre salutare dei nostri. Recedite recedite. exite inde.
pollutum nolite tangere: exite de medio eius. mundamini qui fertis uasa: quoniam non in
tumultu exibitis. nec in fuga properabitis. Precedet enim uos dominus: et congregabit uos deus israel. Ecce intelliget seruus
meus. et exaltabitur. et eleuabitur: et sublimis erit ualde. Sicut obstupuerunt super te
multi. sic inglorius erit inter uiros aspectus eius: et forma eius inter filios hominum. Iste asperget
gentes multas: super ipsum continebunt reges os suum. Quia quibus non est narratum de eo uiderunt: et qui non audierunt contemplati sunt.
Quis credidit auditui nostro. et brachium domini cui reuelatum est? Et ascendet sicut uirgultum coram eo: et sicut radix de
terra sitienti. Non est species ei neque decor:
et uidimus eum et non erat aspectus: et desiderauimus eum despectum. et nouissimum
uirorum. uirum dolorum. et scientem infirmitatem. Et quasi absconditus uultus eius

et despectus: un̄ nec reputauimus
eum. Vere langores nr̄os ipse tulit:
et dolores nr̄os ipse portauit. Et nos
reputauimus eum q̄si leprosū. et per
cussum a deo et humiliatū. Ipse aūt
uulneratus ē ꝓp iniq̄tates nr̄as: at
tritus ē ꝓp scelera nr̄a. Disciplina pa
cis nr̄e sup eum: et liuore ei᷒ sanati
sum᷒. Oēs nos q̄si oues errauim᷒: un᷒
quisq; in uiā suā declinauit: et dn̄s
posuit in eo iniq̄tatē oīm nr̄m. Ob
latus ē. q̄r ip̄e uoluit: et n̄ apuit os
suū. Sicut ouis ad occisionē ducet᷑: et q̄si
agnus corā tondente se obmutescet
et n̄ apuit os suū. De angustia et de
iudicio sublatus ē. Generationē ei᷒
quis ennarabit: Quia abscissus ē
de tra uiuentiū. Propt̄ scelus ppl̄i
mei pcussi eū. Et dabit impios p sepu
ltura. et diuitē p morte sua: eo q̄d
iniq̄tatē n̄ fecerit. nec dol᷒ fuit i ore
eius. et dn̄s uoluit cōterere eū in infir
mitate. Si posuit p peccato aīam suā.
uidebit semē longeuū: et uolūtas
dn̄i in manu eius diriget᷑. Pro eo q̄
laborauit aīa ei᷒: uidebit et saturab
itᷣ. In sciā sua iustificabit ip̄e iust᷒
s̄uus meus mltos: et iniq̄tates eoꝝ
ip̄e portabit. Ideo dispt̄iā ei plimos.
et fortiū diuidet spolia: p eo q̄ tradid
in morte aīā suā. et cū scelatis repu
tatus ē. Et ip̄e peccm̄ mltoꝝ tulit: et
p trāsgressorib; rogauit.

LIIII

Lauda sterilis que n̄ paris. decanta lau
dem. et hinni. q̄ nō pariebas: qm̄
multi filii deserte. magis quā ei᷒ q̄ habe
uirū. dic̄ dn̄s. Dilata locū tentorii
tui: et pelles tabernacloꝝ tuoꝝ extende.
ne pcas. Longos fac funiclos tuos: et cla
uos tuos cōsolida. Ad dexterā ei et leuā
penetrb; et semē tuū gētes hereditabit
et ciuitates dsrtas inhitabit. Noli timē:
q̄r n̄ cōfundis nec erubesces. Nō ei te re
pudebit: q̄r cōfusionis adolescentie
tue obliuisceris. et obpbrii uiduita
tis tue n̄ recordabis amplius: q̄r dn̄a
bit̄ tui qui fecit te. Dn̄s exercituū no
mē eius: et redemptor tuus scs̄ isrl̄. deus
omnis t̄re uocabit᷑. Quia ut mulierem
derelictam et merentē spū. uocauit te
dn̄s: et uxorē ab adolescentia abiec
tam. Dixit dn̄s deus tuus. Ad pūctū
in modico dereliq̄ te: et in miseratioib;
magnis cōgregabo te. In momēto in
dignationis abscondi faciē meā
parūp a te: et in mīa sempitna misrt᷒
sum tui. dix̄ redemptor tuus dn̄s. Sicut
in dieb; noe. istud m̄ ē. cui iuraui ne
inducerē aquas diluuii ult̄ sup t̄rā:
sic iuraui ut n̄ irascar tibi et n̄ incrpē
te. Montes eī cōmouebuntur. et colles
cōtremiscēt: mīa aūt mea n̄ recedet a te.
et fedus pacis mee n̄ mouebit᷑: dix̄
miserator tu᷒ dn̄s. Paupcla. tēpestate cō
uulsa. absq; ulla cōsolatione: ecce e
go sternā p ordinē lapides tuos: et fun
dabo te in saphyris. Et ponam iaspi
dem ppugnacla tua: et portas tuas
in lapides sculptos: et oēs t̄minos tuos
in lapides desiderabiles: uniuersos filios
tuos doctos a dn̄o: et mltitudinē pa
cis filiis tuis. et in iustitia fundabis.
Recede pcul a calūpnia. q̄r n̄ timebis:
et a pauore. q̄r n̄ appropīquabit tibi. Ec
ce accola ueniet. qui nō erat mecū:
aduena quondā tuus. adiungetur
tibi. Ecce ego creaui fabrꝝ sufflantem
in igne prunas. et pferentē uas in
opus suum: et ego creaui interfectorē
ad dispdendum. Omne uas q̄d fictum ē
cōtra te. n̄ diriget᷑: et oēm linguā resi
stentē tibi in iudicio iudicabis. Hec
ē hereditas s̄uoꝝ dn̄i: et iustitia eoꝝ
apud me. dicit dn̄s.

LV

Omnes sitientes uenite ad aq̄s: et q̄ n̄
hetis argentum. ppate emite et comedi
te. Venite emite absq; argento. et ab
sq; ulla cōmutatiōe: uinū et lac. Quare
appenditis argentum. n̄ in panib;. et la
borem urm̄ n̄ in saturitate. Audite au
dientes me. et comedite bonū: et delec
tabit᷑ in crassitudine aīa urā. Inclina
te aurem urm̄ et uenite ad me: audite
et uiuet aīa urā. Et feriam uobiscū
pactum sempitnū: misericordias dd̄ fi
deles. Ecce testē ppl̄s dedi eū: ducē ac p

preceptorem gentibus. Ecce gentem quam nesciebas vocabis, et gentes que te non cognoverunt ad te current propter dominum deum tuum et sanctum israel quia glorificavit te. Querite dominum dum inveniri potest; invocate eum dum prope est. Derelinquat impius viam suam et vir iniquus cogitationes suas, et revertatur ad dominum, et miserebitur eius, et ad deum nostrum, quoniam multus est ad ignoscendum. Non enim cogitationes mee cogitationes vestre, neque vie mee vie vestre dicit dominus; quia sicut exaltantur celi a terra, sic exaltate sunt vie mee a viis vestris, et cogitationes mee a cogitationibus vestris. Et quomodo descendit ymber et nix de celo, et illuc ultra non revertitur, sed inebriat terram et infundit eam et germinare eam facit, et dat semen serenti et panem comedenti, sic erit verbum meum quod egredietur de ore meo. Non revertetur ad me vacuum, sed faciet quecumque volui, et prosperabitur in hiis ad que misi illud. Quia in leticia egrediemini, et in pace deducemini. Montes et colles cantabunt coram vobis laudem, et omnia ligna regionis plaudent manu. Pro saliunca ascendet abies, et pro urtica crescet mirtus. Et erit dominus nominatus in signum eternum quod non auferetur.

exaltantur

LVI

Hec dicit dominus: Custodite iudicium et facite iustitiam, quia iuxta est salus mea ut veniat, et iustitia mea ut reveletur. Beatus vir qui facit hoc, et filius hominis qui apprehendet istud, custodiens sabbatum ne polluat illud, custodiens manus suas ne faciat omne malum. Et non dicat filius advene qui adheret domino dicens: Separatione dividet me dominus a populo suo. Et non dicat eunuchus: Ecce ego lignum aridum. Quia hec dicit dominus eunuchis: Qui custodierint sabbata mea et elegerint que ego volui et tenuerint fedus meum, dabo eis in domo mea et in muris meis locum, et nomen melius a filiis et filiabus; nomen sempiternum dabo eis quod non peribit. Et filios advene qui adherent domino ut colant eum et diligant nomen eius, ut sint ei in servos, omnem custodientem sabbatum ne polluat illud, et tenentem fedus meum, adducam eos in montem sanctum meum et letificabo eos in domo orationis mee. Holocausta eorum et victime eorum placebunt michi super altare meum, quia domus mea domus orationis vocabitur cunctis populis. Ait dominus deus qui congregat dispersos israel: Adhuc congregabo ad eum congregatos eius. Omnes bestie agri venite ad devorandum, universe bestie saltus. Speculatores eius ceci omnes, nescierunt universi; canes muti non valentes latrare, videntes vana, dormientes et amantes sompnia, et canes impudentissimi nescierunt saturitatem. Ipsi pastores ignoraverunt intelligentiam. Omnes in viam suam declinaverunt, unusquisque ad avaritiam suam a summo usque ad novissimum. Venite, sumamus vinum et impleamur ebrietate, et erit sicut hodie, sic et cras, et multo amplius.

Iustus perit, et non est qui recogitet in corde suo; et viri misericordie colliguntur, quia non est qui intelligat. A facie enim malitie collectus est iustus. Veniat pax, requiescat in cubili suo qui ambulavit in directione sua. Vos autem accedite huc, filii auguratricis, semen adulteri et fornicarie. Super quem lusistis? Super quem dilatastis os et eiecistis linguam? Numquid non vos filii scelesti, semen mendax? Qui consolamini in diis subter omne lignum frondosum, immolantes parvulos in torrentibus subter eminentes petras. In partibus torrentis pars tua; hec est sors tua, et ipsis effudisti libamen, obtulisti sacrificium. Numquid super hiis non indignabor? Super montem excelsum et sublimem posuisti cubile tuum, et illuc ascendisti ut immolares hostias. Et post ostium et retro postem posuisti memoriale tuum. Quia iuxta me discooperuisti et suscepisti adulterum; dilatasti cubile tuum, et pepigisti cum eis fedus. Dilexisti stratum eorum manu aperta, et ornasti te regio unguento, et multiplicasti pigmenta tua. Et misisti legatos tuos procul, et humiliata es usque ad infernum. In multitudine vie tue laborasti; non dixisti: Quiescam. Vitam manus tue invenisti, propterea non rogasti. Pro quo sollicita timuisti, quia mentita es, et mei non es recordata, neque cogitasti in corde tuo? Quia ego tacens et quasi non videns, et mei oblita es. Et

Ego annuntiabo iustitiam tuam: et opera tua non proderunt tibi. Cum clamaveris: liberent te congregati tui. Et omnes eos auferet ventus: tollet aura. Qui autem fiduciam habet mei: hereditabit terram: et possidebit montem sanctum meum. Et dicam. Viam facite. prebete iter. declinate de semita: auferte offendicula de via populi mei. Quia hec dicit dominus excelsus et sublimis habitans eternitatem. et sanctum nomen eius. in excelso et in sancto habitans. et cum contrito et humili spiritu: ut vivificet spiritum humilium. et vivificet cor contritorum. Non enim in sempiternum litigabo. neque usque ad finem irascar: quia spiritus a facie mea egredietur. et flatus ego faciam. Propter iniquitatem avaritie eius iratus sum: et percussi eum. Abscondi a te faciem meam: et indignatus sum. Et abiit vagus in via cordis sui. Vias eius vidi. et sanavi eum: et reduxi eum. Et reddidi consolationes ipsi: et lugentibus eius. Creavi fructum labiorum pacem. pacem ei qui longe est et qui prope dixit dominus. et sanavi eum. Impii autem quasi mare fervens. quod quiescere non potest: et redundant fluctus eius in conculcationem et lutum. Non est pax. dixit dominus deus impiis.

LVIII

Clama. ne cesses. Quasi tuba exalta vocem tuam: et annuntia populo meo scelera eorum: et domui Iacob peccata eorum. Me etenim de die in diem querunt. et scire vias meas volunt: quasi gens que iustitiam fecerit. et iudicium dei sui non dereliquerit. Rogant me iudicia iustitie: et appropinquare deo volunt. Quare ieiunavimus et non aspexisti. humiliavimus animas nostras et nescisti. Ecce in die ieiunii vestri invenitur voluntas vestra: et omnes debitores vestros repetitis. Ecce ad lites et contentiones ieiunatis: et percutitis pugno impie. Nolite ieiunare sicut usque ad hanc diem: ut audiatur in excelso clamor vester. Numquid tale est ieiunium quod elegi. per diem affligere hominem animam suam. Numquid contorquere quasi circulum caput suum. et saccum et cinerem sternere. Numquid istud vocabis ieiunium. et diem acceptabilem domino. Nonne hoc est magis ieiunium quod elegi. Dissolve colligationes impietatis: solve fasciculos deprimentes. dimitte eos qui confracti sunt liberos: et omne onus dirumpe. Frange esurienti panem tuum: et egenos vagosque induc in domum tuam. Cum videris nudum operi eum: et carnem tuam ne despexeris. Tunc erumpet quasi mane lumen tuum: et sanitas tua citius orietur. Et anteibit faciem tuam iustitia tua: et gloria domini colliget te. Tunc invocabis. et dominus exaudiet: clamabis. et dicet. ecce adsum quia misericors sum dominus deus tuus. Si abstuleris de medio tui cathenam: et desieris extendere digitum et loqui quod non prodest. cum effuderis esurienti animam tuam et animam afflictam repleveris: orietur in tenebris lux tua. et tenebre tue erunt sicut meridies. Et requiem tibi dabit dominus deus tuus semper. et implebit splendoribus animam tuam: et ossa tua liberabit. Et eris quasi ortus irriguus. et sicut fons aquarum cuius non deficient aque. Et edificabuntur in te deserta seculorum: fundamenta generationis et generationis suscitabis. Et vocaberis edificator sepium: avertens semitas in iniquitatem. Si averteris a sabbato pedem tuum. facere voluntatem tuam in die sancto meo: et vocaveris sabbatum delicatum. et sanctum domini gloriosum: et glorificaveris eum dum non facis vias tuas et non invenitur voluntas tua. ut loquaris sermonem: tunc delectaberis super domino. et sustollam te super altitudines terre. et cibabo te hereditate Iacob patris tui. Os enim domini locutum est.

LIX

Ecce non est abbreviata manus domini ut salvare nequeat: neque aggravata est auris eius ut non exaudiat. Sed iniquitates vestre diviserunt inter vos et deum vestrum. et peccata vestra absconderunt faciem eius a vobis. ne exaudiret. Manus enim vestre pollute sunt sanguine: et digiti vestri iniquitate. Labia vestra locuta sunt mendacium: et lingua vestra iniquitatem fatur. Non est qui invocet iustitiam: neque est qui iudicet vere: sed confidunt in nichilo. et loquuntur vanitates. Conceperunt laborem: et pepererunt iniquitatem. Ova aspidum ruperunt: et telas aranee texuerunt. Qui comederit de ovis eorum morietur: et quod confotum

ē erumpet in regulū. Tele eoꝝ nō e
runt in uestimentū: neq; opient̄ opib⁹
suis. Opa eoꝝ opa inutilia: et opus
iniquitatis in manibꝫ eoꝝ. Pedes eoꝝ
ad malū currunt: et festinant ut ef
fundant sanguinē innocentē. Cogi
tatiōes eoꝝ cogitatiōes inutiles: ua
stitas et contritio in uiis eorum. Viā
pacis nescierunt: et nō ē iudiciū in g
ressibꝫ eoꝝ. Semite eoꝝ incuruate
sūt eis: omnis q calcat in eis ignorat pacē.
Propter hoc elongatum ē iudiciū
a nobis: et nō apprehendet nos iusti
tia. Expectauim⁹ lucē. et ecce tenebre:
splendorē. et in tenebris ambulauim⁹.
Palpauim⁹ sic̄ ceci parietē: et q̄i absq;
oculis attrectauim⁹. Impegim⁹ meridie
q̄i in tenebris: in caliginosis q̄i mor
tui. Rugiem⁹ q̄i ursi omēs: et q̄i colūbe
meditantes gememus. Expectauim⁹
iudiciū. et nō ē: salutē. et elongata ē
a nobis. Multiplicate sūt eñ iniquitates
nr̄e coram te. et pc̄ca nr̄a respōderunt
nob: q̄r scelera nr̄a nobiscū. et iniquitates
nr̄as cognouim⁹. peccare et mentiri ꝯ
dn̄m: et auersi sum⁹ ne iremus post ter
gum dei nr̄i: ut loqueremur calūpniā
et transgressiōem. Concepimus et locu
ti sumus de corde uba mendacii. Et ꝯuersū
ē retrorsū iudiciū. et iustitia lōge ste
tit: q̄r corruit in platea ueritas: et equitas
nō potuit ingredi. Et q̄ facta ē ueritas in ob
liuionē: et qui recessit a malo. p̄de pa
tuit. Et uidit dn̄s. et malū apparuit
in oculis eius: q̄r nō ē iudiciū. Et uidit
deus. q̄d nō ē uir: et aporiat⁹ ē. q̄r nō est
qui occurrat. Et saluauit sibi brachi
um suū: et iustitia eius ipsa ꝯfirmauit
eū. Indutus ē iustitia ut lorica: et gal
ea salutis in capite eius. Indutus ē uesti
mentis ultiōis. et opertus ē q̄i pallio zeli.
sic ad uindictā: q̄i ad retributiōem in
dignationis hostibꝫ suis. et uicissitudinē
inimicis suis. Insulis uicē reddet. Et
timebūt qui ab occidente nomē dn̄i.
et qui ab ortu solis gl̄am eius. Cū uenerit
q̄i fluui⁹ uiolent⁹ q̄ sp̄s dn̄i cogit. et uenerit
syon redēptor: et eis q redeunt ab iniqui

Cul'bit
Cul'bit

tate in iacob. dicit dn̄s. Hoc fedus
meū cum eis: dicit dn̄s. Sp̄c meus
qui ē in te. et uba mea que posui in
ore tuo. nō recedent de ore tuo: et de ore
seminis tui. dicit dn̄s: amodo et usq;
Surge illuminare in sempitnū.
ierl'm: q̄r uenit lumē tuum: et gl̄a dn̄i
sup te orta ē. Quia ecce tenebre opient
terram: et caligo p̄plos. Sup te aūt orie
tur dn̄s: et gl̄a eius in te uidebit. Et am
bulabūt gentes in lumine tuo: et re
ges in splendore ortus tui. Leua in cir
cuitu oculos tuos et uide: omēs isti ꝯ
gregati sūt. uenerunt tibi. Filii tui
de longe uenient: et filie tue de latere
surgent. Tūc uidebis et afflues: et
mirabitur et dilatabit cor tuū: q̄n
ꝯuersa fuit ad te multitudo maris. fo
rtitudo gentiū uenerit tibi. Inundatio
camelorꝝ opiet te dromedarii madi
an et epha. Omēs de saba uenient. au
rum et thus deferentes: et laudē dn̄o
annuntiantes. Omē pec⁹ cedar ꝯgrega
bit tibi: arietes nabaioth ministra
būt tibi. Offerent sup placabili altari
meo: et domū maiestatis mee glorifica
bo. Qui sūt isti qui ut nubes uolant.
et q̄i columbe ad fenestras suas. Me
et eñ expectant insule. et naues maris
in principio: ut adducā filios tuos de
lōge. Argentū eoꝝ et aurū eoꝝ cū eis.
nomini dn̄i dei tui. et scō isrl': q̄r glo
rificauit te. Et edificabūt filii pegrino
rum muros tuos: et reges eoꝝ minist
rabūt tibi. In indignatiōe eñ mea pcus
si te: et in reconciliatiōe mea misertus sū
tui. Et apientur porte tue iugit: die
et nocte nō claudentur: ut afferatur ad te
fortitudo gentiū. et reges earꝝ adducā
tur. Gens enim et regnū q nō seruierit tibi:
pibit: et gentes solitudine uastabunt.
Gl'a libani ad te ueniet. abies et bux⁹
et pinus simul: ad ornandū locū scificatio
nis mee: et locū pedū meoꝝ glorifi
cabo. Et uenient ad te curui filii eoꝝ q
humiliauerūt te. et adorabūt uestigia pe
dum tuoꝝ omēs q detrahebant tibi: et uo
cabūt te ciuitatē dn̄i syon scī isrl'. Pro

eo quod fuisti derelicta et odio habita. et non erat qui per te transiret: ponam te in superbiam seculorum: gaudium in generationem et generationem. Et suges lac gentium: et mamilla regum lactaberis. Et scies quia ego dominus salvans te: et redemptor tuus fortis Iacob. Pro aere afferam aurum. et pro ferro afferam argentum: et pro lignis aes. et pro lapidibus ferrum. Et ponam visitationem tuam pacem: et prepositos tuos iustitiam. Non audietur ultra iniquitas in terra tua: vastitas et contritio in terminis tuis. Et occupabit salus muros tuos: et portas tuas laudatio. Non erit tibi amplius sol ad lucendum per diem. nec splendor lune illuminabit te: sed erit tibi dominus in lucem sempiternam. et deus tuus in gloriam tuam. Non occidet ultra sol tuus. et luna tua non minuetur: quia dominus erit in lucem sempiternam. et complebuntur dies luctus tui. Populus autem tuus omnes iusti. in perpetuum hereditabunt terram: germen plantationis mee. opus manus mee ad glorificandum. Minimus erit in mille: et parvulus in gentem fortissimam. Ego dominus in tempore eius subito faciam istud.

Spiritus domini super me. eo quod unxerit me dominus. ad annuntiandum mansuetis misit me. ut mederer contritis corde: et predicarem captivis indulgentiam. et clausis apertionem: et predicarem annum placabilem domino. et diem ultionis deo nostro: ut consolarer omnes lugentes. ut ponerem consolationem lugentibus Syon: et darem eis coronam pro cinere. oleum gaudii pro luctu. pallium laudis pro spiritu meroris. Et vocabuntur in ea fortes iustitie: plantatio domini ad glorificandum. Et edificabunt deserta a seculo: et ruinas antiquas erigent. Et instaurabunt civitates desertas: et dissipatas in generationem et generationem. Et stabunt alieni. et pascent pecora vestra: et filii peregrinorum agricole et vinitores vestri erunt. Vos autem sacerdotes domini vocabimini: ministri dei nostri dicetur vobis. Fortitudinem gentium comedetis: et in gloria eorum superbietis. Pro confusione vestra duplici et rubore: laudabunt partem eorum. Propter hoc in terra sua duplicia possidebunt. leticia sempiterna erit eis. quia

ego dominus diligens iudicium. et odio habens rapinam in holocausto. Et dabo opus eorum in veritate: et fedus perpetuum feriam eis. Et scietur in gentibus semen eorum: et germen eorum in medio populorum. Omnes qui viderint eos cognoscent illos: quia isti sunt semen cui benedixit dominus. Gaudens gaudebo in domino. et exultabit anima mea in deo meo: quia induit me vestimentis salutis. et indumento iustitie circumdedit me: quasi sponsum decoratum corona. et quasi sponsam ornatam monilibus suis. Sicut enim terra profert germen suum et sicut ortus semen suum germinat: sic dominus deus germinabit iustitiam et laudem. coram universis gentibus.

Propter Syon non tacebo.
et propter Ierusalem non quiescam: donec egrediatur ut splendor iustus eius. et salvator eius ut lampas accendatur. Et videbunt gentes iustum tuum: et cuncti reges inclitum tuum. Et vocabitur tibi nomen novum: quod os domini nominavit. Et eris corona glorie in manu domini: et diadema regni in manu dei tui. Non vocaberis ultra derelicta. et terra tua non vocabitur amplius desolata: sed vocaberis voluntas mea in ea. et terra tua inhabitabitur: quia complacuit domino in te. et terra tua inhabitabitur. Habitabit enim iuvenis cum virgine: et habitabunt in te filii tui. Et gaudebit sponsus super sponsam: et gaudebit super te deus tuus. Super muros tuos Ierusalem constitui custodes: tota die et tota nocte perpetuo non tacebunt. Qui reminiscimini domini ne taceatis: et ne detis silentium ei. donec stabiliat. et donec ponat Ierusalem laudem in terra. Iuravit dominus in dextera sua: et in brachio fortitudinis sue. Si dedero triticum tuum ultra cibum inimicis tuis: et si biberint filii alieni vinum tuum in quo laborasti. Quia qui congregabunt illud comedent. et laudabunt dominum: et qui comportant illud bibent in atriis sanctis meis. Transite transite per portas. preparate viam populo. planum facite iter et eligite lapides: et elevate signum ad populos. Ecce dominus auditum fecit in extremis terre. Dicite filie Syon. Ecce salvator tuus venit: ecce merces eius cum eo. et o-

Cur holocaustum;

Cur ie

LXII

Cur terra

LXIII

Cul' uirtutis

pusillus coram illo. Et uocabūt eos pp̄
scs̄: redēpti a dn̄o. Tu aūt uocaberis quē
sita ciuitas: et n̄ derelicta.
Quis est iste qui uenit de edom. tinctis ue
stib; de bosra. iste formosus in stola su
a. gradiēs in multitudine fortitudis
sue. Ego qui loquor iusticiā: et ppu
gnator sum ad saluandū. Quare ergo
rubrū ē indumētū tuū: et uestimēta tu
a sicut calcantiū in torculari. Torcular cal
caui sol': et de gentib; n̄ ē uir mecum.
Calcaui eos in furore meo: et conculcaui
eos in ira mea. Et asp̄sus ē sanguis eo
rum sup uestimēta mea: et oīa indumē
ta mea inqnaui. Dies enī ultiōis in cor
de meo. annus redēptionis mee uenit.
Circūspexi. et n̄ erat auxiliator: qsiui.
et n̄ fuit qui adiuuaret. Et saluauit
michi brachiū meū: et indignatio mea
ipsa auxiliata ē m̄. Et conculcaui pplos
in furore meo: et inebriaui eos in in
dignatiōe mea. et detraxi uirtutē eorū
in terrā. Miserationū domini recordabor:
laudē dn̄i sup oīb; que reddidit nb̄
dn̄s. et sup multitudine bonoꝝ domui
isrl': que largitus ē eis s'm indulgētiā
suā. et s'm multitudinē misericordiaꝝ suaꝝ. Et
dix'. Verūtn̄ pplūs meus ē. filii n̄ negan
tes. Et fcs̄ ē eis saluator. In oī tribulatiōe
eorū nō ē tribulatus: et angls̄ faciei ei'
saluauit eos. In dilectiōe sua et in idulgē
entia sua ipse redemit eos: et portauit
eos. et eleuauit eos. cūctis dieb; sc'li. Ipsi
aūt ad iracundiā puocauerūt et afflixe
runt sp̄m sc̄i eius. Et cōūsus ē eis in
inimicū: et ipse debellauit eos. Et recor
datus ē dierum sc'li moysi: et pp̄ sui.
Ubi ē qui edux' eos de mari. cū pastori
b; gregis sui. Ubi ē q posuit in me
dio eius sp̄m sc̄m sui. qui edux' ad dexte
ram moysen in brachio maiestatis
sue. qui scidit aq̄s ān eos. ut facet' s'
nomē sempitnū. qui dux' eos p abyssos
q̄si equum in d'so n̄ impigentē. q̄si a
nimal in cāpo descendēs: sp̄s dn̄i du
ctor ei' fuit. Sic adduxisti pplm̄ tuū: ut
faceres t' nomē glīe. Attende de celo. et uide
de habitaculo sc̄o tuo: et de solio glīe tue. Ubi

ē zelus tuus et fortitudo tua. multitudo
uiscerum tuoꝝ et miseratiōnū ~~tuarū~~
tuarum: sup me cōtinuerūt se. Tu enī
pr̄ n̄r: et habraham nesciuit nos: et isrl'
ignorauit nos. Tu dn̄e pr̄ n̄r. redēptor
n̄r: a sc'lo nomē tuū. Quare errare nos
fecisti dn̄e a uiis tuis: et indurasti cor n̄r̄m
ne timeremus te: Conūte pp̄ seruos tuos:
trib; hereditatis tue. Quasi nichilū pos
sederunt pplm̄ scm̄ tuū hostes n̄ri: con
culcauerūt sc̄ificatiōem tuā. Fcī sumus
q̄si in pn̄cipio: cū n̄ dn̄areris n̄r. n̄ inuo
caretur nomē tuū sup nos.
Utinā dirumpēres celos. et descēderes.
A facie tua montes defluerēt sicut exu
stio ignis tabescērent: aq̄ arderēt igni: ut
notum fieret nomē tuum inimicis tu
is. a facie tua gentes turbarent. Cū feceris
mirabilia: nō sustinebim'. Descendi
sti: et a facie tua montes defluxerūt. A
sc'lo n̄ audierūt: neq; aurib; pceperunt.
Oculus n̄ uidit. ds̄ absq; te: que pp̄a
rasti expectantib; te. Occurristi letā
ti. et facienti iusticiā: in uiis tuis re
cordabunt' tui. Ecce tu iratus es: et pec
cauim': in ipis fuim' sep: et saluabim'.
Et fcī sum' ut immūd' oēs nos: q̄si pān'
menstruate uniūse iusticie n̄re. Et ceci
dimus q̄si foliū uniūsi: et iniqtates n̄re
q̄si uentē abstulerūt nos. Nō est q inuocet
nomē tuū: qui cōsurgat et teneat te. Ab
scondisti faciem tuā a nobis: et allisi
sti nos in manū iniqtatis n̄re. Et nūc
dn̄e pr̄ n̄r es tu. nos uō lutū: et fictor
n̄r. et opa manuū tuaꝝ oēs nos. Ne
irascaris dn̄e satis: et ne ultra memi
neris iniqtatis n̄re. Ecce dn̄e respice:
pplūs tuus oēs nos. Ciuitas sc̄i tui
fcā ē deserta. Syon deserta fcā ē. ihrl'm desol
ata. Dom' sc̄ificatiōis n̄re et glīe n̄re, ubi
laudauerūt te patres n̄ri. fcā ē in
exustiōem ignis: et oīa desiderabilia n̄ra u
sa sūt in ruinas. Nūq̄d sup hiis cōtinebis
te dn̄e. tacebis et affliges nos uehemēt'.
Quesierūt me qui ān nō interro
gabant: inuenerūt qui n̄ qsierūt me.
Dixi. Ecce ego ecce ego: ad gentē. que
nesciebat me. et que n̄ inuocabat no

Cul' s'cim

men meũ. Expandi manus meas to
ta die. ad p̄p̄lm incredulũ: qui gradit̄
in uia nõ bona post cogitaciões suas. Po
pulus qui ad iracundiã puocat me an
facie meã semp. Qui imolãt in ortis.
et sacrificãt sup lateres: qui hitant i
sepulcris. et in delubris ydolorũ dormi
unt: qui comedunt carnẽ suillã. et ius
prophanũ in uasis eorũ: qui dicũt. rece
de a me nõ appinq̄s michi: q̄ immũd' es. Ij
sti fum' erunt i furore meo: ignis ar
dens tota die. Ecce sc̄ptũ ē coram me.
Nõ tacebo: s; reddã et retribuã in sin
um eorũ. iniq̄tates u̾ras. et iniq̄tates
patrũ u̾orũ simul. dicit dñs: q̄ sacrifi
cauerũt sup montes. et sup colles ex pro
brauerũt michi: et remetiar op' eorũ p̄
mum in sinu eorũ. Hec dic dñs. Quõ si
inueniat' granũ in botro. et dicat' ne
dissipes illud. q̄m bñdictio ē: sic faci
am p̄p̄ seruos meos ut nõ disp̄dã totũ. Et
educam de iacob semẽ. et de iuda possi
dentẽ montes sc̄os meos: et hereditabũt
eã electi mei. et serui mei habitabũt ibi. Et
erũt campestria i caulas gregũ. et uallis achor i
cubile armentorũ: p̄p̄lo meo qui req̄sierũt
me. Et uos q̄ dereliq̄stis dñm. q̄ obliti e
stis montẽ scm̄ meũ. q̄ ponitis fortune
mensam. et libatis sup eã: numerabo uos
in gladio. et oẽs in cede corruetis: p̄eo q̄
uocaui. et nõ respondistis. locutus sum et
nõ audistis: et faciebatis malũ in oculis
meis. et que nolui elegistis. Propt' hoc:
hec dicit dñs deus. Ecce serui mei comedent.
et uos esurietis: ecce serui mei bibẽt. et
uos sicietis: ecce serui mei letabũt'. et uos
confundemini. Ecce serui mei laudabũt p̄ ex
ultacioẽ cordis: et uos clamabitis p̄
dolore cordis. et p̄ contricioẽ sp̄c ululab
itis. Et dimittetis nomẽ u̾rm in iuramen
tum electis meis: et interficiet te dñs deus.
Et seruos suos uocabit noĩe alio: i quo
qui bñdictus ē sup terram. bñdicetur
in deo amẽ. Et qui iurat in terra: iurabit
in deo amẽ. Quia obliuioni tradite sũt
angustie priores: et q̄ absconditę sũt
ab oculis nr̄is. Ecce enĩ ego creo celos nouos
et terram nouã: et nõ erũt in memoria p̄
ora. et nõ ascendent sup cor: s; gaude
bitis et exultabitis usq; in sempiter
num in hiis que ego creo. Quia ecce ego
creo ierlm̄ exultacioẽm: et p̄p̄lm eius gau
diũ. Et exultabo in ierlm̄. et gaudebo in
p̄p̄lo meo: et nõ audiet' in ea ult' uox flet'
et uox clamoris. Nõ erit ibi amplius infans die
rum. et senex qui nõ impleat dies suos:
q̄m puer centũ annorũ morietur: et peccator
centũ annorũ maledictus erit. Et edifi
cabũt domos et inhabitabũt: et plantabũt
uineas et comedent fructus earũ. Nõ e
dificabũt domos. et alius habitabit: nõ
plantabũt et alius comedent. Secundũ dies
enĩ ligni. erũt dies p̄p̄li mei: et opa man
uum eorum inueterabũt electi mei. Nõ
laborabũt frustra. neq; generabũt in conturba
cioẽ: q̄ semẽ bñdictorũ dñi ē. et nepo
tes eorũ cũ eis. Eritq; anteq̄ clament
ego exaudiam: adhuc illis loquentib;
ego audiã. Lupus et agnus pascẽtur
simul: et leo et bos comedent paleas: et
serpenti puluis panis eius. Nõ nocebũt
neq; occident in omni monte scõ meo: dicit

LXVI

Hec dic dñs. Celũ se dñs.
des mea: et terra scabellũ pedum meorũ.
Que ē ista domus quã edificabitis michi:
et q̄s ē locus quietis mee: Omnia hec man
mea fecit: et facta sũt uniũsa ista dic dñs.
Ad quẽ aũt respiciã nisi ad pauperculum
et contritum sp̄u. et trementẽ sermones meos.
Qui imolat bouẽ: q̄si qui interficiat ui
rum. Qui mactat pec': q̄si qui excere
bret canẽ. Qui offert oblacioẽm: q̄si q̄
sanguinẽ suillum offerat. Qui recor
datur thuris: q̄si qui bñdicat ydolo.
Hec oia elegerũt in uiis suis: et in abho
minacioib; suis aĩa eorũ delectata ē.
Vñ et ego eligam illusiões eorũ. et q̄
timebant adducã eis: q̄ uocaui et nõ
erat qui respondet. locutus sum et nõ audi
erunt: feceruntq; malũ in oculis meis:
et q̄ nolui elegerunt. Audite ũbũ dñi:
qui tremitis ad ũbũ eius. Dixerũt fr̄es
ur̄i. odientes uos. et abicientes p̄p̄ no
men meũ. Glorificetur dñs. et uidebi
mus in leticia ur̄a. Ipsi aũt confundentur.
Vox p̄p̄ de ciuitate: uox de templo: uox do

redentis retributionem inimicis su
is. Ante quā parturiret peperit: āṅq̄
ueniret partus eius. peperit masculū.
Quis audiuit ūquā tale? et qs uidit
huic simile? Nūqd parturiet tra in
die una. aut parietur gens simul?
Quia parturiuit et peperit syon filios
suos. Nūqd ego q alios parere facio.
ipe ñ pariam dicit dns? Si ego q gnā
tioēm ceteris tribuo. sterilis ero. ait dns
ds tuus? Letamini cum ihrl'm. et exulta
te in ea: oēs qui diligitis eā. Gaudete
cū ea gaudio. uniūsi q lugetis sup eā:
ut suggatis et repleamini ab ubib;
ↄsolationis eius? ut ꝛ mulgeatis ꝛ
dlitiis afluatis ab oīmoda glā eius.
Quia hec dicit dns. Ecce ego declinabo
sup eam q̄i fluuiū pacis: et q̄i torrē
tē inundantē glām gntiū. q̄ suggetis.
Ad ubā portabimī: ꝛ sup genua blan
dietur uobis. Quō si cui mat blandi
at. ita ego ↄsolabor uos: et in ihrl'm ↄ
solabimī. Videbitis et gaudebit cor u
rm: et ossa ura q̄i herba gmiabt. Et
cognoscet manꝰ dni suis eius: ꝛ indi
gnabitur inimicis suis. Quia ecce do
min9 in igne ueniet: et q̄i turbo qdri
ge eī. reddere in indignatioē furorē suū:
et incrpatioēm suā in flāma ignis. Q'
a in igne dns diiudicabit. et i gladio
suo ad oēm carnē: et multiplicabunt
interfecti a dno. Qui scificabāt et mūdos
se putabāt. in ortis post unā intrīse
cus: qui comedebāt carnē suillā et ab
hoīnatioēm et murē: simul ↄsumētur:
dicit dns. Ego aūt opa eoꝝ et cogitatō
nes uenio ut ↄgregē cū oīb; gentib;
et linguis. Et uenient. et uidebūt
glām meā. Et ponā in eis signū: et
mittam ex eis qui saluati fuerit ad
gentes in mare in africam. et lidia;
tenentes sagittā. in italiā. et greciā.
ad insulas longe ad eos q ñ audierūt
de me. et ñ uiderunt glam meā gnti
b;. et adducēt oēs frēs uros de cūctis
gentib;. donū dno. in eqs et q̄drigis.
et in lecticis. et in mulis et in carrucis
ad montē scm meū ihrl'm. dic dns: q

modo si inferant filii isrl' munꝰ in ua
se mūdo: in domū dni. Et assumā ex
eis in sacdotes et leuitas: dicit dns.
Quia sic celi noui et tra noua q ego
facio stare coram me dic dns: sic stabit
sem urm et nom urm. Et erit mēsis ex
mēse: et sabbatū ex sabbato. Veniet
omīs caro. ut adoret corā facie mea: ꝛ
dic dns. Et egredietur et uidebit cada
uera uiroꝝ: qui p̄uaricati sūt in me.
Vmis eoꝝ ñ morietur: et ignis eoꝝ nō
extinguetur: et erit usq; ad satietatē
uisionis. omī carni. Explicit
ysaias ppha. Incipit plogus be
ati ieronimi in ieremiā ppha.
Ieremias ppha cui hic plogus
scribitur. sermōe quidē ap hebreos
ysaia et osee et qb;dam aliis
pphis uidetur ēē rusticior. s; sē
sib; par ē. quippe qui eodē spu
pphauit. Porro simplicitas
eloqui d loco ei in quo natus ē
accidit. fuit enim anathoti
tes: qui ē usq; hodie uiculus
tribus ab ierl'mis distans mi
lib;: sacdos ex sacdotib;. et in
mris utō scificatus: ūginitate
sua euglici uiri xpi eccle dedicās.
Hic uaticinaī exorsus ē puer: et ca
ptiuitatē urbis atq; ruinā: ñ solū
spu s; et oculis cernis intuit ē. Iam e
x. trib; isrl'. assirii in medos trāstulerāt:
iam tras eaꝝ coloni gntiū possidebāt.
Vn iuda tm et ibeniamī pphauit:
et ciuitatis sue ruinas. quadruplici
planx alphabeto: qd nos in mensure me
tri uersib;q; reddidimus. Preterea
ordine uisionū qui ap grecos et lati
nos. oīo ↄfusus ē: ad pstinā fidē cor
reximus. Libꝝ aūt baruch notarii eius
qui ap ebreos nec legit nec habet. pte
misimus: pbus omīb; maledicta
ab emulis pstolantes. qb; me necessē
ē p singla opuscla rndere. Et hoc patior: q
uos cogitis o paula et eustochiū. Ce
terum ad ↄpendium mali. iratus fue
rat. modū furori eoꝝ silentio meo po
nere: quia cotidie nouū aliqd scripti

Ctianuā

ꝛ annūtiabt glā mei

[S]tante et inuictorum in fama prouoca-
re. Item alius prologus.
Hieremias propheta ob causam plurimi
sedechie regis ut hystoria libri
secundi paralipomenon indicat. qui
fidem promissam nabuchodonosor
regi chaldeorum non seruauerat. populum
israel refert. ac commemorato rege.
iherusalem expugnata: captiuum in ba-
bilonia fuisse perductum. Sed cum me-
moratus propheta multis temporibus yido-
lis seruiendo. etiam effusione sangui-
nis innocentium se grauiter impiasset:
uolens deus generationem uniuersam
eiusdem populi. ob causas memoratas pe-
nitus deperire: lxx. annorum captiuita-
tem. eundem populum in regno chaldeorum sta-
tuit sustinere. hac ratione ut completo ter-
mino annorum nouit propheta a memoratis tem-
poribus ad renouationem iherusalem peruenire.
Sexagesimo itaque secundo anno. rege caldeorum
subuerso. cum adhuc viii. anni ad regn-
andum restabant. quod etiam vi. uisio dan-
ihelis ostendit propter causam sacrilegii quam in
eadem uisione continetur fuisse extinctum: da-
rius qui medis imperabat. ut vii. uisio
danihelis ostendit. memorato regi suc-
cessit. cuius primo anno regni ut x. uisio dan-
ielis refert. supputatis annis. daniel in-
tendens appropinquare tempus reuisionis quod per ihere-
miam fuerat promissum. orans tam pro se
quam pro populo: eandem promissionem a deo postu-
lat impleri. cui per gabrielem angelum in
eadem uisione iuxta preces eiusdem uniuer-
sa esse completa deus dixit. nam moriente supra-
dicto rege medorum et succedente in re-
gno cyro rege persarum. promissione dei comple-
ta: permittente regem. populum israel iherusalem red-
ucitur. hystoria sicut libri paralipomenon
et initium esdre prophete confirmant. cumque a populo
israel et senioribus templum dei edificari cepi-
sset: mortuo cyro rege persarum. qui memor-
ato successerat. uicine gentes ciuitati iherusalem
ut idem esdras refert: restaurationem
templi. et ciuitatis. resistendo impedire
ceperunt. Qua re detentus populus israel: re-
parationem supradicti templi dei. nec dum
uere promissionem concessam esse credebat.

Propter quod in secundo anno regis memora-
ti darii regis persarum: aggeus propheta a
deo missus zorobabel de tribu iuda. qui
potestatem susceperat erat. et ihesum filium
iosedech summum sacerdotem ammonet: ut
crederent completo termino annorum tempus restau-
rationis iherusalem aduenisse. Unde etiam ad di-
to nec in crudelitate populi uelle mutari
de quo deus per eum dixit. propheta hic dicit.
Nondum uenit tempus ut edificetur domus dei.
omnia autem que textu huius prophetie continentur. re-
uisionem populi. edificationem templi. renouatio-
nem ciuitatis. obseruantiam sacerdotalem.
et initium regnorum gentium excitarum
significant. Item alius prologus.
[H]ieremias propheta qui interpretatur
excelsus domini simpliciter loquendo. et
ad intelligendum facilis. qui in omnibus
dictis et passionibus suis redempto-
ris nostri imaginem pretulit. hic prius
in typo christi regna destruxit diabo-
li. iustitieque et fidei edificauit
imperium. iubetur prophetare super om-
nes gentes egypti idolis et palestinorum.
moab. et ammon. edom. et damas-
cum. et cedar. super regna asor. nec
non et super elam. et babilonem. in-
terim autem uidit uirgam uigilantem di-
uine correptionis et potestatis,
ollam quoque succensam i. iudaicam
plebem igne carnalium desideriorum ar-
dentem aspicit. et duos cophinos in
prefiguratione duorum populorum. descendit
et in domum figuli: et uidit diminu-
tionem uasis prioris. et noui instaura-
tionem: ad designandum defectum prioris
populi et successionem futuri. sumit etiam
suppliciter atque uniuersis gentibus porri-
git. accipit et lumbare sub exemplo populi iu-
deorum: quodque putrefactum proiecit illud in
dispersionem transflumina gentium
ostendit et calicem aureum babilonis. per quem
inebriatus est mundus letifero idolatrie
haustu. iubetur proicere in eufraten
uolumen lapidi alligatum: ad demonstran-
dum interitum babilonis: ut figuraliter
totius mundi. imperat etiam et derelin-
quentes. et ad conuersionem prouocat. ad ulti-

mū plangit ruinā irlm̄. tpl̄iq; exci
dium et dispsione gentium exorsus
ē. āt xii. anno regni iosie regis iude.
pphiāq; eius. p. iiii. reges extensa est
id est sub iosia et ehachī. et ioachim
et sedechia. sub quo euīsa ē irlm̄. sexa
ginta duob; ānis et trib; msib; pphā
uit. excepto illo tpr. quo post euīsam
irlm̄ in egypto cum pplo fuit. Explic
prologus. Incip lib iheremie pphete.

erba ihēremie filii hel
chie. de sacerdotib; q̄ fue
runt in anathoth: i tra
beniamin. Qd factū ē
ūbum dn̄i ad eū. i die
b; iosie filii amō regis
iuda: in xiii. āno reg
eius. Et fcm̄ ē in dieb;
ioachim. filii iosie regis iuda. usq; ad
ↄsummationē xi. āni sedechie filii io
sie regis iuda. usq; ad tn̄smigratiōē
irlm̄: in mēse quito. Et fcm̄ est ūbu
dn̄i ad me dicens. Priusq̄ te formarē
in utº noui te. et an̄ quā exires d̄ uul
ua sc̄ificaui te: et pphā in gentib; de
dite. Et dixi. a. a. a. dn̄e deus. ecce ne
scio loqui: q̄ puer ego sū. Et dix̄ dn̄s
ad me. Noli dicē q̄ puer sum: q̄m ad
oīa que mittā te ibis. et uniūsa q̄cūq;
mādauo tibi loq̄ris. Ne timeas a facie
eoꝝ: q̄ ego tecū sum. ut eruā te dicit
dn̄s. Et misit dn̄s manū suā. et tetig
os meū: et dixit dn̄s ad me. Ecce dedi
ūba mea in ore tuo: ecce ↄstitui te ho
die sup gn̄s et sup regna: ut euellas
et destruas. et disp̄das et dissipes. et
edifices et plantes. Et fcm̄ ē ūbū dn̄i
ad me dicēs. Quid tu uides ihēremia.
Et dixi. Virgam uigilantē ego uidē.
Et dixit dn̄s ad me. Bn̄ uidisti. q̄ ui
gilabo ego sup ūbo meo: ut faciā il
lud. Et factū est ūbum dn̄i sc̄do. ad me
dicēs. Qd tu uides ihēremia. Et dixi.
Ollā succensā ego uideo: et faciē eius
a facie aq̄lonis. Et dixit dn̄s ad me. Ab
aquilone pandetur malū: sup oēs
habitatores t̄re. Quia ecce ego ↄuocabo
oēs cognatiōes regnoꝝ aq̄lonis: ait dn̄s.
Et uenient. et ponent unusq̄sq; so
lium suum in introitu portaꝝ irlm̄:
et sup oēs muros eius in circuitu. et sup
uniuersas urbes iuda: et loq̄r iu
dicia mea cum eis. sup oī malitia eo
rum qui dereliq̄rīt me. et libauerīt
diis alienis. et adorauerūt opº man
uū suarū. Tu ergo accinge lumbos
tuos. et surge: et loq̄re ad eos oīa que
ego p̄cipio tibi. Ne formides a facie
eoꝝ: Nec enim timē te faciā uultū
eoꝝ. Ego quippe dedi te hodie in ciui
tatē munitā. et in colūpnā ferreā in
et in murū ereū sup oēm t̄rā: regib; iu
da. et principib; eius. et sacerdotib; et pp̄li
pplo terre. Et bellabūt aduersum te et n̄
p̄ualebūt: q̄ ego tecū sum ait dn̄s ut
liberē te.

Et factum ē ūbum dn̄i
ad me dicens. Vade. et clama ī aurib;
irlm̄: dicēs. Hec dicit dn̄s. Recordat'
sum tui. miserans adolescentiā tuā.
et caritatē desp̄ōsationis tue: qn̄ secu
ta es me in deserto. in t̄ra que n̄ semiāt.
Scs̄ isrl̄ dn̄o: primitie frugū eius. Oēs
qui deuorāt eum delinquūt: mala ue
nient sup eos dicit dn̄s. Audite ūbū
dn̄i domus iacob: et oēs cognatiōes dom'
isrl̄. Hec dicit dn̄s. Qd inuenerūt p̄res
uri in me iniq̄tatis. q̄ elongauerūt
a me. et ambulauerūt post uanitatē.
et uani facti sunt. Et n̄ dixerūt. ubi ē do
minus qui ascendere nos fecit de tra
egypti. qui tn̄sduxit nos p desertum.
p t̄ram inhitabilē et inuiā. p t̄ram
sitis. et ymaginē mortis. p t̄ram ī q̄
nō ambulauit uir: n; habitauit hō. Et
induxi uos in t̄rā carmeli: ut comede
tis fructū eius et boā illiº. Et ingressi
ↄtaminastis t̄rā meā: et hereditatē
meā posuistis ē in abhoīationē.
Sacerdotes n̄ dixerūt. ubi ē dn̄s. et ten
entes legem nescierūt me. et pastores
p̄uaricati sūt in me: et pp̄he pphauerūt
in baal. et idola secuti sūt. Propterea
adhuc iudicio ↄtendā uobiscū ait dn̄s:
et cū filiis urīs disceptabo. Transite ad
insulas cethim. et uidete. et in cedar
mittite. et ↄsiderate uehemēt. et uidete.

si factum est huiuscemodi: si mutauit gens deos suos. Et certe ipsi non sunt dii. Populus uero meus mutauit gloriam suam in ydolum. Obstupescite celi super hoc. et porte eius desolamini uehementer: dicit dominus. Duo enim mala fecit populus meus. Me dereliquerunt fontem aque uiue: et foderunt sibi cisternas. cisternas dissipatas. que continere non ualent aquas. Numquid seruus est israel aut uernaculus? Quare ergo factus est in predam? Super eum rugierunt leones. et dederunt uocem suam. Posuerunt terram eius in solitudinem. ciuitates eius exuste sunt et non est qui habitet in eis. Filii quoque mempheos et tafnes constuprauerunt te usque ad uerticem. Numquid non istud factum est tibi. quia dereliquisti dominum deum tuum. eo tempore quo ducebat te per uiam? Et nunc quid tibi uis in uia egypti. ut bibas aquam turbidam? Et quid tibi cum uia assiriorum. ut bibas aquam fluminis? Arguet te malitia tua: et auersio tua increpabit te. Scito et uide quia malum et amarum est reliquisse te dominum deum tuum. et non esse timorem eius apud te: dicit dominus deus exercituum. A seculo confregisti iugum meum. rupisti uincula mea: et dixisti. non seruiam. In omni enim colle sublimi et sub omni ligno frondoso. tu prosternebaris meretrix. Ego autem plantaui te uineam electam: omne semen uerum. Quomodo ergo conuersa es mihi in prauum. uinea aliena? Si laueris te nitro. et multiplicaueris tibi herbam borith. maculata es in iniquitate tua coram me: dicit dominus deus. Quomodo dicis non sum polluta. post baalim non ambulaui? Vide uias tuas in conualle: scito quid feceris. Cursor leuis explicans uias suas. Onager assuetus in solitudine: in desiderio anime sue. attraxit uentum amoris sui. Nullus auertet eam. Omnes qui querunt eam non deficient: in menstruis eius inuenient eam. Prohibe pedem tuum a nuditate. et guttur tuum a siti. Et dixisti. Desperaui: nequaquam faciam. Adamaui quippe alienos: et post eos ambulabo. Quomodo confunditur fur quando deprehenditur: sic confusi sunt domus israel. ipsi et reges eorum et principes et sacerdotes eorum. et prophete eorum. dicentes ligno. pater meus es tu. et lapidi. tu me genuisti. Verterunt ad me tergum: et non faciem. Et in tempore afflictionis sue dicent. Surge et libera nos. Ubi sunt dii tui quos fecisti tibi? Surgant et liberent te in tempore afflictionis tue. Secundum numerum quippe ciuitatum tuarum: erant dii tui iuda. Quid uultis mecum iudicio contendere? Omnes dereliquistis me: dicit dominus. Frustra percussi filios uestros: disciplinam non receperunt. Deuorauit gladius uester prophetas uestros. quasi leo uastator generatio uestra. Videte uerbum domini. Numquid solitudo factus sum israel. aut terra serotina? Quare ergo dixit populus meus. recessimus? non ueniemus ultra ad te. Numquid obliuiscetur uirgo ornamenti sui. et sponsa fascie pectoralis sue? Populus uero meus oblitus est mei: diebus innumeris. Quid niteris bonam ostendere uiam tuam. ad querendam dilectionem. que insuper et malitias tuas. docuisti uias tuas. et in alis tuis inuentus est sanguis animarum pauperum et innocentium? Non in fossis inueni eos: sed in omnibus que supra memoraui. Et dixisti. Absque peccato. et innocens ego sum: et propterea auertatur furor tuus a me. Ecce ego iudicio contendam tecum: eo quod dixeris. non peccaui. Quam uilis es facta. nimis iterans uias tuas. Et ab egypto confunderis: sicut confusa es ab assur. Nam et ab ista egredieris. et manus tue erunt super caput tuum: quoniam obtriuit dominus confidentiam tuam et nichil prosperum habebis in ea.

Cur' tur

Cur' obtriuit

III

Vulgo dicitur: Si dimiserit uir uxorem suam. et recedens ab eo duxerit uirum alterum: numquid reuertetur ad eam ultra? Numquid non polluta et contaminata erit mulier illa? Tu autem fornicata es cum amatoribus multis: tamen reuertere ad me dicit dominus. et ego suscipiam te. Leua oculos tuos in directum. et uide ubi non prostrata sis. In uiis sedebas. expectans eos. quasi latro in solitudine. et polluisti terram in fornicationibus tuis et in malitiis tuis. Quamobrem prohibite sunt stille pluuiarum: et serotinus imber non fuit. Frons mulieris meretricis facta est tibi: noluisti erubescere. Ergo saltem amodo uoca me. pater meus. dux uirginitatis mee tu es. Numquid irasceris in perpetuum. aut perseuerabis in finem? Ec

Cur' stelle

Cu reutere.

ce locuta es et fecisti mala: et potui
sti. Et p uibis pnie ibis suphie blas
phemasti. et implesti mala cogitato
nem. et ostendisti ce uiru fortitudi
ne tua ut posses facere q finoe trac
tasti. Et dixit dns ad me. in dieb; iosi
e regis. Nu quid uidisti q fecit auisatrix
isrl? Abiit sibimet sup oem monte;
excelsum. et sub oi ligno frondoso: et
fornicata e ibi. Et dixi. c fecisz h oia.
ad me ouerte: et n e reusa. Et uidit p
uaricatrix soror eius iuda. q2 p eo q
mechata eet auisatrix isrl dimisisse
eam. et dedisse ~~eam~~ ei libellu repudii:
et n timuit puaricatrix iuda soror ei.
s; abiit et fornicata e etia ipa. et faci
litate fornicatiois sue otaminauit t
ram. et mechata e cu lapide et c ligno:
et i oib; hiis n e reusa ad me puaric
atrix soror eius iuda in toto corde suo.
s; in mendacio. ait dns. Et dix dns ad me.
Iustificauit aia sua auisatrix isrl: opa
ratioe puaricatricis iuda. Vade et clama
smoes istos o aqlone: et dices. Reuerte
auisatrix isrl ait dns. et n auerta facie
mea a uobis: q2 scs ego sum dicit dns.
et n irascar ipetuu. Tam scito iniq
tate tua: q2 in dnm deu tuu puarica
ta es. et dispsisti uias tuas alienis. sb
oi ligno frondoso: et uoce mea n audi
sti. ait dns. Couitimi filii reuertentes.
dic dns. q2 ego uir ur: et assuma uos.
unu de ciuitate. et duos de cognatioe:
et introduca uos in syo: et dabo uobis
pastores uxt cor meu. et pascet uos s
scia et doctrina. Cuq; multiplicati fu
eritis. et creueritis in tra: in dieb; illis
dicit dns: n dicet ult. archa testam
ti dni. nq ascendet sup cor: nq recorda
bunt ulli. n uisitabit: nec fiet ult. In te
pore illo uocabit irlm soliu dni. et o
gregabuntur ad eam oes gtes. in noie
dni in irlm: et n ambulabunt p praua
tem cordis sui pessimi. In dieb; illis
ibit dom iuda ad domu isrl: et ue
nient simt de tra aqlonis ad tra qua
dedi patrib; uris. Ego at dixi. Quom
ponam te i filius. et tribua tibi tram

desiderabile. hereditate pclaram exci
tuum gentiu: Et dixi. Patre uocabis
me: et post me ingredi n cessabis.
S; quo si otempnat mlr amatore;
suu: sic otempsit me dom isrl. dic
dns. Vox in uiis audita e ploratus ?
ululatus filior isrl: qm iniq fecerunt
uia sua. obliti sut dni dei sui. Couerti
mini filii reuertentes: et sanabo auisi
ones uras. Ecce nos uenim ad te:
tu ei es dns deus nr. Vere mendaces e
rant colles: multitudo monciu. Ve in
dno deo nro: salus isrl. Cofusio ome
dit laborem patru nror ab adolesce
cia nra: greges eor et armta eor. fili
os eor et filias eor. Dormiem in co
fusioe nra. et opiet nos ignominia
nra: qm dno deo nro peccauim nos
et patres nri ab adolescentia nra. u
q; ad hac diem: et n audiuim uoce
dni dei nri.

Si reuertis ad me isrl ait dns: ad me o
uertere. Si abstuleris offendicula tua a
facie mea: n omouebis. Et iurabis.
uiuit dns. in ueritate. et i iudicio. et
i iusticia: et bndicent eu gts. ipmq;
laudabit. Hec ei dicit dns: uiro iuda
et hitatori irlm. Nouate uobis nou
ale: et nolite sere sup spinas. Circu
cidimini dno. et auferte pputia cor
diu uror uiri iuda. et hitatores irlz:
ne forte egrediatur ut ignis indig
tio mea. et succendat. et n sit q exti
gat. pp malitia cogitationu uestrar.
Annunciate in iuda. et in irlm au
ditu facite: loqmini et canite tuba
in tra. clamate fortit. et dicite. Cog
gamini: et ingdiam ciuitates mu
nitas. Leuate signu i syon. oforta mi
et nolite stare: q2 malu ego adduco
ab aqlone. et otritioem magna. As
cendit leo de cubili suo: et pdo genti
um se leuauit. Egssus e de loco suo:
ut ponat tram tuam i solitudine. Ci
uitates tue uastabuntur: remanetes
absq; abitatore. Sup hoc accigite uos
ciliciis: plangite et ululate: q2 no e
auisa ira furoris dni a nobis. Et erit.

in die illa dicit dñs. pibit cor regis. et cor principũ: et obstupescẽt sacerdotes. et pphe cõsternabunt. Et dixi. Heu. heu. heu. dñe deus. Ergo ne decepisti pplm istum. et ierlm. dicens. pax erit uobis: Et ecce peruenit gladi9: usq3 ad aiã. In tpe illo: dicet pplo huic. et ierlm. Ventus urens in uiis que sũt in deserto. uie filie ppli mei: ñ ad uentilandũ 7 ad purgandum. Spc plenus ex his: ueniet michi. Et nũc ego: loqr iudicia mea c eis. Ecce qsi nubes ascendet. et qsi tẽpestas currus eius: ueliociores aqlis equi illius. Ve nob: qm uastati sum9. Laua a malitia tua cor tuũ ierlm: ut salua fias. Vsq3 quo morabũt in te cogitacioẽs noxie. Vox eñ annũtiãtis a dan: 7 notum facientis ydolum de monte effraim. Comemorate gẽs. Ecce auditũ ẽ in ierlm: custodes uenire de tra lõginq. et dare sup ciuitates iuda uocem suã. Qsi custodes agror fci st sup eam in giro: qr me ad iracũdiam puocauit dicit dñs. Vie tue et cogitatiões tue: fecerũt h t. Ista malitia tua qr amara: qr tetigit cor tuũ. Ventrẽ meũ uentrẽ meũ doleo. Sensus cordis mei turbati sũt in me. Nõ tacebo: qm uocẽ bucine audiuit aĩa mea. clamorẽ plii. Contritio sup cõtritioẽm uocata est: et uastata ẽ oĩs tra. Repente uasta st tabnacla mea: subito pelles mee. Vsq3 quo uidebo fugientẽs. audiã uocẽ bucine: Quia stultus ppls me ñ cognouit. filii insipientes st et uecordes. Sapiẽtes st ut faciãt mala: bene aũt facere nescierũt. Aspexi tram. et ecce uacua erat et nichil: et celos. et nõ erat lux in eis. Vidi mõtes et ecce mouebãtur: 7 oẽs colles cõturbati sũt. Intuit9 sũ et ecce ñ erat hõ: et oẽ uolatile celi recessit. Aspexi: et ecce carmelus desertus. 7 oẽs urbes eius destructe sũt: a facie dñi. 7 a facie ire furoris eius. Hec eñ dicit dñs. Deserta erit omnis tra: sz tñ cõsumatioẽm ñ faciam. Lugebit tra. et merebũt celi desup: eo q locutus sum. Cogitaui et ñ penituit me: nec auersus sum ab eo. A

uoce eqtis et mittentis sagittã: fugit omis ciuitas. Ingssi sũt ardua: et ascenderunt rupes. Vniuse urbes derelicte st: et ñ habitat in eis hõ. Tu aũt uastata qd facies. Cũ uestieris te coccino. c ornata fueris monili aureo. et pinxeris stibio oculos tuos: frustra cõponeris. Cõtẽpserũt te amatores tui: aĩam tuã querẽt. Vocem eñ qsi parturientis audiui: angustias ut puerpere. Vox filie syon intermorientis: expandentisq3 man9 suas. Ve michi: qr defecit aĩa mea. pp interfectos. Circuite uias ierlm: et aspicite et cõsiderate et qrite in plateis eius. an inueniatis uirum facientẽ iudiciũ. et querentẽ fidẽ: et ppici ero eius. Qd si 7 uiuit dñs dixerint: et hoc falso iurabũt. Dñe oculi tui respiciũt fidẽ. Pcussisti eos et ñ doluerunt: attriuisti eos et renuerũt accipe disciplinã. Indurauerũt facies suas sup petrã: et noluerũt reuti. Ego aũt dixi. forsitã paupes sũt et stulti: et ignorãtes uiam dñi. iudiciũ dei sui. Ibo igit ad optimates: et loqr eis. Ipi eñ cognouerunt uiã dñi: et iudiciũ dei sui. Et ecce magis hii simul cõfregerũt iugum: rupunt uincla. Idcirco pcussit eos leo de silua: lup9 ad uespam uastauit eos: pardus uigilans sup ciuitates eor. Omnis qui egressus fuit ex eis: capietur. Quia multiplicate st puaricationes eor: cõfortate sũt auersioẽs eor. Sup quo tibi ppitius ẽe potero: filii tui dereliqrũt me: 7 iurant in his q ñ st dii. Saturaui eos et mechati sũt: 7 in domo meretricis luxuriabãtur. Eq amatores 7 emissarii facti sũt. Vnusqsq3 ad uxorem pximi sui hinniebat. Nũqd sup his ñ uisitabo dicit dñs. et in gente tali ñ ulciscet aĩa mea: Ascendite muros eius et dissipate: cõsumatioẽm aũt nolite facere. Auferte ppagines eius: qr ñ sunt dñi. Preuaricatioẽ eñ puaricata ẽ in me domus isrt. et domus iuda: ait dñs. Negauerũt dñm: et dixerũt. Nõ ẽ ipe. neq3 ueniet sup nos malũ: gladium et famẽ ñ uidebim9. Prophete fuerũt in uentũ locuti: et responsũ

C[ir]c[ui]tes c[ir]c[ui]tes

V

non fuit in eis. Hec ergo euenient illis.
Hec dicit dominus deus exercituum. Quia locuti e-
stis uerbum istud: ecce ego do uerba
mea in ore tuo in ignem. et populum istum
in ligna: et uorabit eos. Ecce ego ad-
ducam super uos gentem de longinquo do-
mus israel ait dominus. gentem robustam. gentem
antiquam. gentem cuius ignorabis linguam:
nec intelliges quid loquatur. Pharetra eius
quasi sepulcrum patens. uniuersi fortes. et
comedent segetes tuas. et panem tuum. deuo-
rabunt filios tuos et filias tuas. Comedet
gregem tuum. et armenta tua. comedet uine-
am tuam et ficum tuam: et conteret urbes mu-
nitas tuas in quibus tu habes fiduciam. gla-
dio. Verumtamen in diebus illis ait dominus: non fa-
ciam uos in consummationem. Quod si dixeritis: quare
fecit nobis dominus deus noster hec omnia? dices
ad eos. Sicut dereliquistis me et seruistis deo
alieno in terra uestra: sic seruietis alienis
in terra non uestra. Annuntiate hoc domui Ia-
cob. et auditum facite in iuda dicentes. Au-
di popule stulte. qui non habes cor. qui habentes o-
culos non uidetis: et aures et non auditis.
Me ergo non timebitis ait dominus: et a facie
mea non dolebitis? Qui posui harenam
terminum mari. preceptum sempiternum quod non
preteribit: et commouebuntur. et non poterunt:
et intumescent fluctus eius. et non transibunt
illud. Populo autem huic: factum est cor incre-
dulum et exasperans. Recesserunt. et ab-
ierunt: et non dixerunt in corde suo: metu-
amus dominum deum nostrum qui dat nobis pluuiam
temporaneam et serotinam in tempore suo: plenitu-
dinem annue messis custodientem nobis. Iniqui-
tates uestre declinauerunt hec: et peccata uestra pro-
hibuerunt bonum a nobis. Quia inuenti
sunt in populo meo impii insidiantes quasi au-
cupes. laqueos ponentes et pedicas.
ad capiendos uiros. Sicut decipula plena
auibus: sic domus eorum plene dolo. Ideo
magnificati sunt et ditati. incrassati
sunt. et impinguati: et preterierunt sermones
meos pessime. Causam uidue non iudica-
uerunt. causam pupilli non direxerunt: et iu-
dicium pauperum non iudicauerunt. Numquid su-
per his non uisitabo dicit dominus? aut super gentem
huiuscemodi non ulciscetur anima mea? Stu-
por et mirabilia: facta sunt in terra. Prophete
prophetabant mendacium: et sacerdotes ap-
plaudebant manibus suis: et populus meus
dilexit talia. Quid igitur fiet in no-
uissimo eius?

Confortamini filii beniamin in medio
ierusalem. et in thecua clangite bucina. et
super bethacarem leuate uexillum: quia malum
uisum est ab aquilone. et contritio magna.
Speciose et delicate assimilaui filiam
syon. ad eam uenient pastores et greges
eorum: fixerunt in ea tentoria in circuitu.
pascet unusquisque eos qui sub manu sua
sunt. Sanctificate super eam bellum. Consurgite:
et ascendamus in meridie. Ve nobis. quia de-
clinauit dies: quia longiores facte sunt umbre
uespere. Surgite et ascendamus in nocte:
et dissipemus domos eius. Quia hec dicit
dominus exercituum. Cedite lignum eius: et fun-
dite circa ierusalem aggerem. Hec est ciuitas
uisitationis. Omnis calumpnia in medio eius.
Sicut frigidam facit cisterna aquam suam:
sic frigidam fecit maliciam suam. Iniquitas
et uastitas audietur in ea coram me semper:
infirmitas et plaga. Erudire ierusalem ne
forte recedat anima mea a te: ne forte po-
nam te desertam. terram inhabitabilem. Hec
dicit dominus exercituum. Usque ad racemum
colligent quasi in uinea: reliquias israel. Con-
uerte manum tuam quasi uindemiator ad
cartallum. Cui loquar et quem contestabor ut
audiat? Ecce incircumcise aures eorum:
et audire non possunt. Ecce uerbum domini fa-
ctum est eis in obprobrium: et non suscipi-
ent illud. Ideo furore domini plenus sum.
Laboraui sustinens. Effunde super paruulum
foris: et super concilium iuuenum simul. Vir
enim cum muliere capietur: et senex cum pleno
dierum. Et transibunt domus eorum ad alteros:
agri et uxores pariter. Quia extendam
manum meam super habitantes terram: dicit
dominus. A minore quippe usque ad maio-
rem omnes auaricie student: et a propheta us-
que ad sacerdotem cuncti faciunt dolum. Et
curabant contritionem filie populi mei cum igno-
minia. dicentes. pax. pax: et non erat pax.
Confusi sunt quia abhominationem fecerunt:
quin potius confusione non sunt confusi: et eru-

bescere nescierunt. Quam ob rem cadent inter
ruentes: in tempore visitationis sue corru
ent, dicit dominus. Hec dicit dominus: State su
per vias et videte, et interrogate de semitis
antiquis que sit via bona, et ambulate in ea:
et invenietis refrigerium animabus vestris.
Et dixerunt: Non ambulabimus. Et con
stitui super vos speculatores. Audite
vocem tube. Et dixerunt: Non audiemus. Ideo
audite gentes: et cognosce congregatio
quanta ego faciam eis. Audi terra. Ecce ego ad
ducam mala super populum istum, fructum
cogitationum eius: quia verba mea non audie
runt, et legem meam proiecerunt. Ut quid mi
chi thus de Saba affertis, et calamum suave
olentem de terra longinqua? Holocaustoma
ta vestra non sunt accepta: et victime vestre non
placuerunt michi. Propterea hec dicit do
minus: Ecce ego dabo in populum istum ruinas:
et ruent in eis patres et filii simul, vi
cinus et proximus peribunt. Hec dicit dominus.
Ecce populus venit de terra aquilonis: et gens ma
gna consurget a finibus terre. Sagittam
et scutum arripiet: crudelis est et non mi
serebitur. Vox eius quasi mare sonabit: et super
equos ascendent, preparati quasi vir ad prelium: ad
versum te filia Syon. Audivimus famam eius,
dissolute sunt manus nostre: tribulatio appre
hendit nos, dolores ut parturientem. No
lite exire ad agros, et in via ne ambuletis:
quoniam gladius inimici, pavor in circuitu.
Filia populi mei accingere cilicio: et conspergere
cinere. Luctum unigeniti fac tibi, planc
tum amarum: quia repente veniet vasta
tor super nos. Probatorem dedi te in populo meo
robustum: et scies, et probabis vi
am eorum. Omnes isti principes declinantes
ambulantes fraudulenter, es et ferrum uni
versi corrupti sunt. Defecit sufflatorium in
igne, consumptum est plumbum, frustra con
flavit conflator: malitie enim eorum non sunt con
sumpte. Argentum reprobum vocate eos:
quia dominus proiecit illos.

Verbum quod factum est ad Ieremiam a domino di
cens: Sta in porta domus domini: et predica ibi
verbum istud, et dic: Audite verbum domini
omnis Iuda, qui ingredimini per portas has ut
adoretis dominum. Hec dicit dominus exercituum deus
Israel: Bonas facite vias vestras et studia ve
stra: et habitabo vobiscum in loco isto. No
lite confidere in verbis mendacii, dicentes:
Templum domini, templum domini: templum domini est.
Quoniam si bene direxeritis vias vestras et studia
vestra: si feceritis iudicium inter virum et proxi
mum eius, advene et pupillo, et vidue
non feceritis calumpniam, nec sanguinem
innocentem effuderitis in loco hoc, et post de
os alienos non ambulaveritis in malum vobis
metipsis: habitabo vobiscum in loco isto,
in terra quam dedi patribus vestris a seculo et usque in
seculum. Ecce vos confiditis vobis in sermonibus
mendacii, qui non proderunt vobis: furari, occidere,
adulterari, iurare mendaciter, libare Baa
lim, et ambulare post deos alienos quos
ignoratis. Et venistis, et stetistis coram
me in domo hac, in qua invocatum est no
men meum, et dixistis: Liberati sumus eo quod
fecimus omnes abominationes istas. Num
quid ergo spelunca latronum facta est domus ista, in
qua invocatum est nomen meum in oculis vestris?
Ego ego sum: ego vidi, dicit dominus. Ite
ad locum meum in Silo, ubi habitavit nomen
meum a principio: et videte que fecerim ei propter
malitiam populi mei Israel. Et nunc quia fecistis
omnia opera hec, dicit dominus: et locutus sum
ad vos mane consurgens et loquens, et non
audistis: et vocavi vos, et non respondistis:
faciam domui huic in qua invocatum est
nomen meum, et in qua vos habetis fiduciam,
et loco quem dedi vobis ~~et patribus~~ et pat
ribus vestris, sicut feci Silo: et proiciam vos a facie
mea, sicut proieci omnes fratres vestros, universum semen
Effraim. Tu ergo noli orare pro populo hoc,
nec assumas pro eis laudem et orationem
et non obsistas michi: quia non exaudiam te.
Nonne vides quid isti faciunt in civitatibus
Iuda, et in plateis Iherusalem? Filii colligunt
ligna, et patres succendunt ignem, et mu
lieres conspergunt adipem, ut faciant placentas
regine celi, et libent diis alienis, et me
ad iracundiam provocent. Numquid me
ad iracundiam provocant, dicit dominus? Nonne se
metipsos in confusionem vultus sui? Ideo hec
dicit dominus deus: Ecce furor meus et indi
gnatio mea conflatur super locum istum,
super viros, et super iumenta, et super lignum

Et dixistis

regionis. et sup fruges t̃re: et succen
detur. et n̄ extinguetur. Hec dicit do
minus d̄s exercituū: d̄s isr̃l. Holocau
stomata uȓa addite uictimis uȓis. &
comedite carnes: q2 n̄ sum locut9 c̄ pat
b3 uȓis. et n̄ p̄cepi eis in die q̄ eduxi
eos de t̃ra egypti. de u̓bo holocaustom
atum et uictimarū: s3 h̄ u̓bum p̄ce
pi eis. dicēs. Audite uocē meā. et ero
uobis d̄s. et uos eritis michi p̄pl̄s. Et
ambulate in oī uia q̄ mādaui uob:
ut bn̄ sit uob. Et n̄ audierꝰ. nec incli
nauerūt aurē suā: s3 abierꝰ in uolu
ptatib3 suis. et p̄uitate cordis sui
mali. f̄cīq3 sc̄ retrorsū. et n̄ in ante:
a die qua egr̄si sūt p̄res eoꝝ de t̃ra egy
pti. usq3 ad diē hāc. Et misi ad uos oēs
s̄uos meos p̄p̄has p̄die. c̄surgēs diluclo.
et mittēs: et n̄ audierꝰ me. nec incli
nauerꝰ aurē suā: s3 indurauerꝰ cui
cem suam. et peius opati s̄t. quā p̄res
eoꝝ. Et loq̄ris ad eos oīa u̓ba hec. et n̄
audierꝰ te: et uocabis eos. et n̄o r̄ndebꝰ
tibi. Et dices ad eos. Hec ē gēs que n̄o
audiuit uocē dn̄i dī sui: nec recepit
disciplinā. Periit fides: et ablata est
de ore eoꝝ. Tonde capillū tuū et p̄ice.
et sume in directū planctū: q2 p̄iecit
dn̄s. et reliq̄d ḡnatione furoris sui:
q2 fecerunt filii iuda malū in oculis
m̄is. dic̄ dn̄s. Posuerꝰ offendicłā sua
in domo. in qua inuocatū ē nom̄ me
um. ut polluerent eam: et edificaue
runt excelsa topheth. que ē in ualle
filii ennō. ut incenderent filios suos
et filias suas igni: que n̄ p̄cepi nec co
gitaui in corde meo. Ido ecce dies ue
niūt dic̄ dn̄s. et n̄ dicetꝰ ā plius top
heth. s3 uallis interfectiōis: et sepelient
in topheth eo q̄ n̄ sit locus. Et erit mo
rticinum p̄pli huiꝰ in cibū. uolucribus
celi et bestiis t̃re: et n̄ erit q̄ abigat.
Et q̄escē faciā de urbib3 iuda. et de
plateis ir̄lm: uocē gaudii et uocē le
ticie. uocē sponsi et uocem sp̄ose. In de
solatiōe ē erit t̃ra.

Et erit

Ieremias VIII

In tp̄e illo ait dn̄s. eicient ossa regū
iuda. et ossa principū eius. et ossa sa
cerdotum. et ossa p̄p̄harum. et ossa eo
rum qui h̄itauerꝰ ir̄lm. de sepulcris
suis. et expandent ea ad solem et lu
nā. et oēm militiā celi: que dilexerꝰ.
et quib3 s̄uierūt. et post que ābula
uerunt. et que quesierunt et adoraue
runt. Nō colligentꝰ. et n̄ sepelientꝰ: in ster
quilinīū sup faciē t̃re erūt. Et eligent
magis mortē quā uitā. oēs qui resi
dui fuerint de cognatiōe hac pessima. i̅
uniu̓sis locis que derelicta s̄t. ad que
eieci eos: dicit dn̄s exercituū. Et dices ad
eos. Hec dicit dn̄s. Nūq̄d qui cad3 n̄ re
surget. et qui au̓sus est n̄o reu̓tetur:
Quare ergo au̓sus ē p̄pl̄s iste in ir̄lm.
au̓siōe contentiosa: Apphenderūt m̄
dacium: et noluerūt reu̓ti. Attendi.
et auscultaui: nēo q̄d bonū ē loquitꝰ.
Nullꝰ ē qui agat p̄niām sup p̄cc̄o su
o. dicēs. Quid feci: Oēs c̄u̓si sūt ad c̄
sum suū: q̄si equꝰ impetu uadēs ad p̄
liū. Miluus in celo cognouit tp̄s su
um: turtur et hirundo et ciconia cu
stodierunt tp̄s aduentus sui: p̄pl̄s
aūt meus n̄ cognouit iudiciū dn̄i.
Quō dicitis. sapientes nos sumus.
et lex dn̄i nobiscum ē: Vere m̄daciū
opatus ē. stilus m̄dax scribarꝝ. Cōfu
si sunt sapientes: et p̄territi et capti s̄t.
Verbum eñi dn̄i p̄iecerunt: et sapiētia
nulla ē in eis. Propterea dabo mulieres
eoꝝ exteris: agros eoꝝ h̄edib3. Quia a
minimo usq3 ad maximū. oēs auari
ciā sequūtꝰ: a p̄p̄ha usq3 sacerdotē c̄ti
faciūt m̄dacium. Et sanabāt c̄tri
tiōem filie p̄pli m̄i ad ignominiā di
centes. pax pax. cum n̄ eēt pax. Cōfu
si s̄t. q2 abhoīnatione fecerūt: Quin
immo c̄fusione n̄ sūt c̄fusi: et erubescē
nescierunt. Ido cadent int̄ corruē
tes: in tp̄e uisitatiōis sue corruēt. dic̄
dn̄s. Congregans c̄gregabo eos: ait do
minꝰ. Non ē uua in uitib3. et n̄ s̄t fic9
in ficulnea: foliū defluxꝰ. et dedi eis
que p̄tergressa sūt. Quare sedemꝰ: Con
uenite et ingrediamur ciuitatē mu
nitam: et sileamꝰ ibi. q2 dn̄s n̄r silē
nos fecit. et potum dedit nob aq̄ fell.
Peccauimꝰ eñi dn̄o. Expectauimꝰ pacē.

ad sacerdotē. c̄ti faciūt m̄datium.

et non erat bonum: tempus medele. et ecce formido. A dan auditus est fremitus equorum eius. a voce hinnituum pugnatorum eius commota est omnis terra: et venerunt. et devoraverunt terram. et plenitudinem eius: urbem et habitatores eius. Quia ecce ego mittam vobis serpentes pessimos quibus non est incantatio: et mordebunt vos. ait dominus. Dolor meus super dolorem: in me cor meum merens. Et ecce vox clamoris filie populi mei: de terra longinqua. Numquid dominus non est in syon. aut rex eius non est in ea? Quare ergo me ad iracundiam concitaverunt in sculptilibus suis. et in vanitatibus alienis? Transiit messis. finita est estas: et nos salvati non sumus. Super contritione filie populi mei contritus sum et contristatus: stupor optinuit me. Numquid resina non est in galaad. aut medicus non est ibi? Quare igitur non est obducta cicatrix filie populi mei?

Quis dabit capiti meo aquam et oculis meis fontem lacrimarum? et plorabo die ac nocte interfectos filie populi mei. Quis dabit me in solitudine diversorium viatorum? et derelinquam populum meum. et recedam ab eis. Quia omnes adulteri sunt cetus prevaricatorum: et extenderunt linguam suam. quasi arcum suum mendacii. et non veritatis. Confortati sunt in terra: quia de malo ad malum egressi sunt: et me non cognoverunt. dicit dominus. Unusquisque se a proximo suo custodiat: et in omni fratre suo non habeat fiduciam: quia omnis frater supplantans supplantabit: et omnis amicus fraudulenter incedet: et vir fratrem suum deridebit: et veritatem non loquentur. Docuerunt enim linguam suam loqui mendacium: ut inique agerent laboraverunt. Habitatio tua in medio doli: in dolo renuerunt scire me. dicit dominus. Propterea hec dicit dominus deus exercituum. Ecce ego conflabo: et probabo eos. Quid enim aliud faciam a facie filie populi mei? Sagitta vulnerans. lingua eorum: dolum locuta est. In ore suo pacem cum amico suo loquitur: et occulte ponit ei insidias. Numquid super his non visitabo dicit dominus. aut in gente huiuscemodi non ulciscetur anima mea? Super montes assumam fletum ac lamentum. et super spetiosa deserti planctum: quoniam incensa sunt eo quod non sit vir pertransiens. et non audierunt vocem possidentis. A volucre celi usque ad pecora: transmigraverunt et recesserunt. Et dabo ierusalem in acervos arene. et cubilia draconum: et civitates iuda dabo in desolationem eo quod non sit habitator. Quis est vir sapiens qui intelligat hoc. et ad quem verbum oris domini fiat. ut annuntiet istud: quare perierit terra et exusta sit quasi desertum. eo quod non sit qui pertranseat? Et dixit dominus. Quia dereliquerunt legem meam. quam dedi eis. et non audierunt vocem meam. et non ambulaverunt in ea: et abierunt post pravitatem cordis sui. et post baalim quos didicerunt a patribus suis. Idcirco hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego cibabo populum istum absinthio: et potum dabo eis aquam fellis. Et dispergam eos in gentibus quas non noverunt ipsi et patres eorum: et mittam post eos gladium. donec consumantur. Hec dicit dominus exercituum. Contemplamini et vocate lamentatrices. et veniant: et ad eas que sapientes sunt mittite. et properent festinent. et assumant super nos lamentum. Deducant oculi nostri lacrimas. et palpebre nostre defluant aquis: quia vox lamentationis audita est de syon. Quomodo vastati sumus. et confusi vehementer? Quia dereliquimus terram: quoniam deiecta sunt tabernacula nostra. Audite ergo mulieres verbum domini. et assumant aures vestre sermonem oris eius: et docete filias vestras lamentum. et unaquaeque proximam suam planctum. quia ascendit mors per fenestras nostras. ingressa est domos nostras: disperdere parvulos deforis. et iuvenes de plateis. Loquere. Hec dicit dominus. Et cadet morticinum hominis quasi stercus super faciem regionis. et quasi fenum post tergum metentis: et non est qui colligat. Hec dicit dominus. Non glorietur fortis in fortitudine sua. et non glorietur dives in divitiis suis: sed in hoc glorietur qui gloriatur: scire et nosse me: quia ego sum dominus. qui facio misericordiam et iudicium et iustitiam in terra. Hec enim placent michi: ait dominus. Ecce dies veniunt dicit dominus. et visitabo super omnem qui circumcisum habet preputium. Fr

Et vox

Et assumat auris vestra

sapiens in sapientia sua. et
et non glorietur

egyptum. et super iudam. et super e
dom. et super filios amon. et super mo
ab. et super omnes qui attonsi sunt in co
ma. habitantes in deserto: quia omnes gentes habent
preputium. omnis autem domus israel incircumcisi
corde.

X

Audite verbum quod locutus est dominus super vos domus israel. Hec dicit do
minus. Iuxta vias gentium nolite discere. et a
signis celi nolite metuere. que timent gentes:
quia leges populorum vane sunt. Quia lignum
de saltu precidit. opus manuum artificis
in ascia. argento et auro decoravit il
lud: clavis et malleis compegit. ut non dissol
vatur. In similitudinem palme fabricata
sunt et non loquentur. Portata tollentur: quia incedere
non valent. Nolite ergo timere ea: quia nec
male possunt facere. nec bene. Non est similis
tui domine: magnus tu es. et magnum no
men tuum in fortitudine. Quis non timebit
te o rex gentium? Tuum est enim decus. inter
cunctos sapientes gentium: et in universis
regnis eorum: nullus est similis tui. Pariter
insipientes et fatui probabuntur. Doctrina
vanitatis eorum lignum est. Argentum in
volutum de tharsis affertur. et aurum de
ophaz. opus artificis. et manus erarii: ia
cinctus et purpura indumentum eorum. Opus
artificum universa hec. Dominus autem deus ver
est: ipse deus vivens. et rex sempiternus.
Ab indignatione eius commovebitur terra:
et non sustinebunt gentes comminationem eius.
Sic ergo dicetis eis. Dii qui celos et terram
non fecerunt: pereant de terra. et de his
que sub celo sunt. Qui facit terram in for
titudine sua. preparat orbem in sapientia sua:
et prudentia sua extendit celos. Ad vo
cem suam dat multitudinem aquarum in celo:
et elevat nebulas ab extremitatibus ter
re. fulgura in pluviam facit. et educit
ventum de thesauris suis. Stultus fac
tus est omnis homo a scientia sua. Confusus est
omnis artifex in sculptili: quia falsum
est quod conflavit. et non est spiritus in eis. Vana sunt.
et opus risu dignum: in tempore visitationis
sue peribunt. Non est his similis pars iacob.
Qui enim formavit omnia. ipse est. et israel vir
ga hereditatis eius: dominus exercituum no
men illi. Congrega de terra confusionem
tuam. que habitas in obsidione: quia hec
dicit dominus. Ecce ego longe proiciam ha
bitatores terre in hac vice: et tribulabo
eos ita ut inveniantur. Ve mihi super contri
tione mea: pessima plaga mea. Ego
autem dixi. Plane hec infirmitas mea est:
et portabo illam. Tabernaculum meum va
statum est. omnes funiculi mei dirupti sunt.
Filii mei exierunt a me: et non subsi
stunt. Non est qui extendat ultra tentori
um meum: et erigat pelles meas. Quia
stulte egerunt pastores. et dominum non quesierunt:
propterea non intellexerunt. et omnis grex eo
rum dispersus est. Vox auditionis. ecce ve
nit. et commotio magna de terra aquilonis:
ut ponat civitates iuda in solitudinem.
et habitaculum draconum. Scio domine. quia non est
hominis via eius: nec viri est ut ambulet et di
rigat gressus suos. Corripe me domine. ve
rumtamen in iudicio. et non in furore tuo:
ne forte ad nichilum redigas me. Effun
de indignationem tuam super gentes. que non
cognoverunt te. et super provincias que nomen
tuum non invocaverunt: quia comederunt iacob et
devoraverunt eum. et consumpserunt eum illi.
et decus eius dissipaverunt.

XI

Verbum quod factum est ad ieremiam a domino
dicens. Audite verba pacti huius. et loqui
mini ad viros iuda et habitatores ierusalem.
Et dices ad eos. Hec dicit dominus deus israel. Ma
ledictus vir qui non audierit verba pac
ti huius. quod precepi patribus vestris. in die qua e
duxi eos de terra egypti. de fornace ferre
a: dicens. Audite vocem meam et facite omni
a que precipio vobis. et eritis michi
in populum. et ego ero vobis in deum: ut suscita
tem iuramentum quod iuravi patribus vestris.
daturum me eis terram fluentem lacte et
melle. sicut est dies hec. Et respondi: et dixi.
Amen domine. Et dixit dominus ad me. Vociferare
omnia verba hec in civitatibus iuda et foris
ierusalem: dicens. Audite verba pacti huius:
et facite illa. Quia contestans contestatus
sum patres vestros. in die qua eduxi
eos de terra egypti: usque ad diem hanc. Ma
ne consurgens contestatus sum: et dixi.
Audite vocem meam. Et non audierunt. nec
inclinaverunt aurem suam: sed abierunt

Et plasine

Et eo

Et ipse

Et ex

unusquisq; in pravitate cordis sui mali. Et induxi sup eos omnia verba pac ti huius: quod precepi ut facerent. et non fece runt. Et dixit dns ad me. Inventa est coniuratio in viris iuda: et in habitatori bus ierlm. Reversi sunt ad iniquitates patrum suorum priores: qui noluerunt audire verba mea. Et hii ergo post deos alie nos abierunt: ut servirent eis. Irritum fecerunt domus isrl. et domus iuda pactum meum: quod pepigi cum patribus eorum. Quam obrem hec dicit dns. Ecce ego inducam sup eos mala. de quibus exire non poterunt: et clamabunt ad me. et non exaudiam eos. Et ibunt civitates iuda. et habitatores ierlm. et clamabunt ad deos. quibus libant: et non salvabunt eos. in tempore afflictionis eorum. Secundum numerum enim civitatum tuarum. erant dii tui iuda. et secundum numerum viarum tuarum ierlm posuisti aras confusionis: aras ad libandum baalim. Tu ergo noli orare pro populo hoc. et ne assumas pro eis laudem. et orationem: quia non exaudiam in tempore clamoris eorum ad me: in tempore afflictionis eorum. Quid est quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa? Numquid carnes sancte auferent a te malitias tuas. in quibus gloriata es? Olivam uberem. pul cram fructiferam speciosam: vocavit do minus nomen tuum. Ad vocem loquele grandis. exarsit ignis in ea: et combusta sunt fructeta eius. Et dns exercituum qui plantavit te locutus est sup te malum: pro malis domus isrl. et do mus iuda. que fecerunt sibi. ad irritandum me libantes baalim. Tu autem dne demon strasti michi et cognovi: tu osten disti michi studia eorum. Et ego quasi ag nus mansuetus qui portatur ad vic timam: et non cognovi. quia sup me cogi taverunt consilia. dicentes. Mittamus lignum in panem eius: et eradamus eum de terra viventium: et nomen eius non memoretur amplius. Tu autem dne sabao th qui iudicas iuste. et probas renes et corda. videam ultionem tuam ex eis. Ti bi enim revelavi causam meam. Propterea hec dicit dns ad viros anatoth qui querunt animam tuam. et dicunt: non prophetabis in no mine dni et non morieris in manibus

nostris. Propterea hec dicit dns exercituum. Ecce ego visitabo sup eos. Iuvenes morientur in gladio. filii eorum et filie eorum. morientur in fame: et reliquie non erunt ex eis. Inducam enim malum sup viros ana toth: annum visitationis eorum.

XII

Iustus quidem tu es dne: si disputem tecum. Verumtamen iusta loquar ad te. Quare via im piorum prosperatur: bene est omnibus qui prevari cantur et inique agunt? Plantasti eos et ra dicem miserunt: proficiunt et faciunt fructum. Prope es tu ori eorum: et longe a renibus eorum. Et tu dne nosti me: vi disti me. et probasti cor meum tecum. Congre ga eos quasi gregem ad victimam: et sanctifica eos in die occisionis. Usque quo lugebit terra. et herba omnis regionis siccabitur: pro pter malitiam inhabitantium in ea consumptum est animal et volucre: quoniam dixerunt non vide bit novissima nostra. Si cum peditibus cur rens laborasti: quomodo contendere poteris cum equis? Cum autem in terra pacis secura fue ris: quid facies in superbia iordanis? Nam et fratres tui et domus patris tui. etiam ipsi pugnaverunt adversus te: et clamaverunt post te plena voce. Ne credas eis: cum lo cuti fuerint tibi bona. Reliqui domum me am. dimisi hereditatem meam: dedi dilec tam animam meam in manu inimicorum eius. Facta est michi hereditas mea quasi leo in silva: dedit contra me vocem. Ideo odivi eam. Numquid avis discolor hereditas mea michi. Numquid avis tincta per totum? Venite congre gamini omnes bestie terre: properate ad de vorandum. Pastores multi demoliti sunt vineam meam: conculcaverunt partem meam: dederunt portionem meam desiderabilem in desertum solitudinis. Posuerunt eam in dissip ationem: luxitque sup me. Desolatione desolata est omnis terra: quia nullus est qui recogi tet corde. Sup omnes vias deserti venerunt uastatores terre: quia gladius dni devor avit ab extremo terre usque ad extremum eius. Non est pax universe carni. Semina verunt triticum. et spinas messuerunt: hereditatem acceperunt. et non eis proderit. Con fundemini a fructibus vestris: propter iram fu roris dni. Hec dicit dns adversum omnes

C t sequitur

uicinos meos pessimos: qui tãgũt
hereditatẽ. quã distribui ppło mõ is
rael. Ecce ego euellã eos de t'ra sua: ⁊
domũ iuda euellã de medio eorũ. Et cũ
euulsero eos. conu'tar. et miserebor
eorũ: et reducã eos uirũ ad hereditatẽ
suã. et uirũ in t'ram suã. Et erit:
si eruditi didicerint uias ppli mei.
ut iurent in noĩe meo. uiuit dñs.
sicut docuerũt pplm meũ iurare i baal:
edificabuntur in medio ppli mei. Qđ
si nõ audierint: euellã gentẽ illã eu
ulsione. et pditiõe: dicit dñs.

XIII

Hec dicit dñs ad me. Vade et posside tibi
lumbare lineum. et pões illud sup
lumbos tuos: ⁊ in aquã nõ inferes il
lud. Et possedi lũbare. iuxta u'bũ dñi:
et posui circa lumbos meos. Et fcõs ẽ
s'mo dñi ad me scđo dicẽs. Tolle lum
bare q' possedisti. q' ẽ circa lũbos tuos:
et surgens uade ad eufratẽ. et abscõde
illud ibi in foramĩe petre. Et abii: ⁊
abscondi illud in eufraten. sicut p'cepe
rat michi dñs. Et fcm ẽ post dies p
plimos. dixit dñs ad me. Surge ua
de ad eufratẽ: ⁊ tolle inde lũbare. q'
p'cepi tibi. ut abscondẽs illud ibi. Et
abii ad eufratẽ. et fodi: et tuli lũba
re de loco ubi absconderam illud. Et ecce
cõputruerat lũbare. ita ut nulli usui
aptũ eẽt. Et fcm ẽ u'bũ dñi ad me
dicẽs. Hec dicit dñs. Sic putrescẽ faciã
am supbiam iuda. et supbiã ihrlm
multã. et pplm istũ pessimũ: q' no
luit audire u'ba mea. et ãbulãt in p'
uitate cordis sui. abieruntq; post deos
alienos ut s'uirent eis et adorarent
eos: ⁊ erit sicut lũbare istud. q' nulli usui
aptum ẽ. Sicut enim adheret lũbare
ad lũbos uiri. sic aglutinaui michi
omẽm domũ isrł. et omnẽ domũ iuda
dicit dñs: ut eẽt michi in pplm ⁊ in no
men. et in laudẽ. et in gl'am: et nõ au
dierũt. Dices ergo ad eos s'monẽ istũ.
Hec dicit dominus deus isrł. Omis lagũ
cula implebit' uino. Et dicent
ad te. Nũquid ignoramus: q' omis lagun
cula implebitur uino? Et dices ad eos.
Hec dicit dñs. Ecce ego implebo omẽs
habitatores t're huius. et reges qui sedẽt
de stirpe dauid sup thronũ eius. ⁊ sac'
dotes et pphas. et oẽs habitatores ihrlm
ebrietate: ⁊ disp'gam eos. uirũ a fr̃e
suo. et patres et filios pariter. ait do
minus. Nõ parcã et nõ cõcedam. neq; mi
serebor: ut nõ disp'dam eos. Audite ⁊
auribus p'cipite. Nolite eleuari: q' do
minus locutus ẽ. Date dño deo urõ g
l'am. añ q' cõtenebrescat: ⁊ añ q'm
offendant pedes uri ad montes caligo
sos. Expectabitis lucem: et ponet eã
in umbrã mortis et in caliginẽ. Quod
si hoc nõ audieritis: i abscondito plora
bit aĩa mea afacie supbie. Plorans
plorabit: et deducet oculus meus lacri
mam: q' captus ẽ grex dñi. Dic regi
et dñatrici. Humiliamini sedete. q'm de
scendit de capite urõ corona gl'e ure.
Ciuitates austri clause sũt: et nõ ẽ q' a
periat. Translatus ẽ oĩs iuda: trans
migratiõe pfecta. Leuate oculos uros:
et uidete qui uenitis ab aquilõe. Ubi
ẽ grex qui datus ẽ tibi. pecus inclitũ
tuũ? Quid dices. cum uisitauit te:
Tu enĩ docuisti eos aduersum te: et e
rudisti in cap' tuũ. Nũquid nõ dolores
apphendent te. q'si mulierẽ parturi
entẽ? Quod si dixeris in corde tuo. q're ue
nerũt michi hec: Propter m'titudinẽ
iniq'tatis tue reuelata sũt uerecũ
diora tua: pollute sũt plante tue.
Si mutare pot ethiops pellẽ suã. aut
pardus uarietates suas: et uos po
teritis bñ facẽ. cum didiceritis ma
lum. Et disseminabo eos: q'si stipulã
que uento raptat' in deserto. Hec sors
tua parsq; mensure tue a me. dicit do
minus: q' oblita es mei. et cõfisa es i
mendatio. Unde et ego nudaui femora
tua. cõtra faciẽ tuã: ⁊ apparuit igno
minia tua. adult'ia tua. et hinnitus
tuus. scelus fornicatiõis tue. Super
colles. in agro: uidi abhominatiões
tuas. Ve tibi ihrlm: nõ mũdaberis post
me. Usq; quo adhuc?

XIIII

Quod factũ ẽ u'bũ dñi ad ieremiã de

sed montibus siccitatis. Lugit iudea et porte eius corruerunt. et obscurate sunt in terra: et clamor ierusalem ascendit. Maiores miserunt minores suos ad aquam: venerunt ad hauriendum: et non invenerunt aquam. Reportaverunt vasa sua vacua. Confusi sunt. et afflicti: et operuerunt capita sua propter terre vastitatem. quia non venit pluvia in terra. Confusi sunt agricole: operuerunt capita sua. Nam et cerva in agro peperit. et reliquit: quia non erat herba. Et onagri steterunt in rupibus. traxerunt ventum quasi dracones: defecerunt oculi eorum: quia non erat herba. Si iniquitates nostre responderint nobis. domine fac propter nomen tuum: quoniam multe sunt aversiones nostre. Tibi peccavimus. Expectatio israel: salvator eius in tempore tribulationis. Quare quasi colonus futurus es in terra: et quasi viator declinans ad manendum? Quare futurus es velut vir vagus. ut fortis qui non potest salvare? Tu autem in nobis es domine: et nomen tuum sanctum super nos invocatum est: ne derelinquas nos. Hec dicit dominus populo huic. qui dilexit movere pedes suos. et non quievit: et domino non placuit. Nunc recordabitur iniquitatum eorum: et visitabit peccata eorum. Et dixit dominus ad me. Noli orare pro populo isto in bonum. Cum ieiunaverint non exaudiam preces eorum. Et si obtulerint holocaustomata et victimas. non suscipiam ea: quoniam gladio et fame et peste ego consumam eos. Et dixi. A. a. a. domine deus. Prophete dicunt eis. Non videbitis gladium. et fames non erit in vobis: sed pacem veram dabit vobis in loco isto. Et dixit dominus ad me. falso prophete vaticinantur in nomine meo. Non misi eos. et non precepi eis: neque locutus sum ad eos. Visionem mendacem. et divinationem fraudulentam. et seductionem cordis sui prophetant vobis. Ideo hec dicit dominus de prophetis qui prophetant in nomine meo quos ego non misi: dicentes. gladius et fames non erit in terra hac. In gladio et fame consumentur prophete illi. Et populi quibus prophetaverunt erunt proiecti in viis ierusalem pre fame et gladio: et non erit qui sepeliat eos. ipsi et uxores eorum. filii et filie eorum: et effundam super eos malum suum. Et dices ad eos verbum istud. Deducant oculi mei lacrimam per noctem et diem. et non taceant: quoniam contritione magna contrita est virgo filia populi mei. plaga pessima vehementer. Si egressus fuero ad agros. ecce occisi gladio: et si introiero civitatem. ecce attenuati fame. Propheta quoque et sacerdos abierunt in terram: quam ignorabant. Numquid proiciens abiecisti iudam. aut syon abhominata est anima tua? Quare ergo percussisti nos. ita ut nulla sit sanitas? Expectavimus pacem. et non est bonum: et tempus curationis. et ecce turbatio. Cognovimus domine impietates nostras. iniquitates patrum nostrorum: quia peccavimus tibi. Ne des nos in obprobrium propter nomen tuum: neque facias nobis contumeliam. Solii glorie tue recordare: ne irritum facias fedus tuum nobiscum. Numquid sunt in sculptilibus gentium qui pluant. aut celi possunt dare ymbres? Nonne tu es dominus deus noster. quem expectavimus? Tu enim fecisti omnia hec.

XV

Et dixit dominus ad me. Si steterit moyses et samuel coram me. non est anima mea ad populum istum. Eice illos a facie mea: et egrediantur. Quod si dixerint ad te. quo egrediemur: dices ad eos. Hec dicit dominus. Qui ad mortem ad mortem. et qui ad gladium ad gladium. et qui ad famem ad famem: et qui ad captivitatem. ad captivitatem. Et visitabo super eos quatuor species dicit dominus: gladium ad occisionem. et canes ad lacerandum. et volatilia celi. et bestias terre ad devorandum. et dissipandum. Et dabo eos in fervorem universis regnis terre: propter manassem filium ezechie regis iuda. super omnibus que fecit in ierusalem. Quis enim miserebitur tui ierusalem: aut quis contristabitur pro te: aut quis ibit ad rogandum pro pace tua? Tu reliquisti me dicit dominus: retrorsum abisti. Et extendam manum meam super te: et interficiam te. Laboravi rogans. Et dispergam eos ventilabro in portis terre. Interfeci et perdidi populum meum: et tamen a viis suis non sunt reversi. Multiplicate sunt michi vidue eius super arenam maris. Et induxi eis super matrem ado

lescentis uastatorẽ meridie: misi
sup ciuitates repente terrorẽ. Infirm
ata ẽ q̃ peperit. vii: defecit aĩa ei?. occi
dit ei sol cum adhuc eẽt dies. Cõfus
a ẽ et erubuit. Et residuos eius in gla
dium dabo. in conspectu inimicoꝝ eo
rum: ait dñs. Ve michi mat̃ mea.
Quare genuisti me uirum rixe. uir
discordie in uniũsa t̃ra. Nõ feneraui:
nec feneravit m̃ q̃sq̃. Omñs maledicũt
m̃. Dic̃ dñs. Si ñ reliq̃e tue in bonũ: si
ñ occurri tibi in t̃pr̃ afflictiõis. et ĩ
t̃pr̃ tribulatiõis et angustie. adũsũ
inimicũ. Nũqd federabit ferrũ ferro ⁊
ab aq̃loñe. et es. Diuitias tuas et the
sauros tuos in direptionẽ dabo gratis.
in oĩb; pecc̃is tuis. et in oĩb; t̃minis
tuis: et adducã inimicos tuos de t̃ra
quã nescis: q̃r ignis succensus ẽ in fu
rore meo. sr̃ uos ardebit. Tu scis dñe ?
recordare mei. et uisita me: et tuẽ me
ab hiis qui p̃sequũt̃ me. Noli ĩ patiẽ
cia tua suscipe me: scito q̃m sustinui
p̃p̃ te obp̃brium. Inuenti sũt s̃mões tu
i: et comedi eos. Et factũ ẽ michi ũbum
tuũ in gaudiũ. et in leticiã cordis mĩ:
q̃m inuocatũ ẽ nomĩ tuũ sup me. do
mine deus exercituũ. Nõ sedi in ɔcilio lu
dentiũ: et gl̃atus sum. A facie manꝰ
tue solus sedebã: q̃m amaritudĩe re
plesti me. Quare fc̃s ẽ dolor meus p
petuus. et plaga mea desp̃abit̃ renu
it curari: fc̃a est michi: q̃si mendacium
aq̃rum infideliũ. Propt̃ h. hec dicit
dñs. Si ɔũteris ɔũtam te. et añ faciẽ
meã stabis. Et si separaũis p̃ciosũ a uili:
q̃si os meũ eris. Conũtent̃ ipsi ad te:
et tu ñ conũteris ad eos. Et dabo te p̃p̃
lo huic in murũ ereũ fortẽ. et bellabũt ⁊
adũsum te. et ñ p̃ualebũt: q̃r ego tecũ
sum ut saluẽ te. et eruã te dic̃ dñs.
Et liberabo te de manu pessimoꝝ: ⁊ redi
mã te de manu fortium.

Et factum ẽ ũbum dñi ad me. dicẽs. Nõ
accipias uxorẽ: ⁊ ñ erũt tibi filii ⁊ filie
in loco isto. Quia h̃ dicit dñs. sup fili
os ⁊ filias qui gñantur in loco isto. ⁊
sup matres eoꝝ que genuerũt eos: ⁊
sup patres eoꝝ de quoꝝ stirpe sunt
nati in t̃ra hac. Mortib; egrotation
um morient̃. nõ plangent̃. et ñ sepe
lient̃. in sterq̃liniũ sup faciẽ t̃re erũt:
et gladio et fame ɔsumentur. Et erit ca
daver eoꝝ in escã. uolatilib; celi: et be
stiis t̃re. Hec dicit enĩ dñs. Ne ingredia
ris domũ ɔuiuii. neq; uadas ad plangẽ
dum. neq; ɔsoleris eos: q̃r abstuli pa
cẽ meã a p̃p̃lo isto dicit dñs. miĩam et
miserationes: et morient̃ grandes et
pauꝑ in t̃ra ista. Nõ sepelient̃ neq; plã
gent̃. et ñ se incident: neq; caluitium
fiet p̃ eis. Et ñ frangent int̃ eos lugẽ
ti panẽ ad ɔsolandũ sup mortuo: et
ñ dabũt ei potũ calicis ad ɔsolãdũ sr̃
patre suo et matre. Et domũ ɔuiuii ⁊
ñ ingredieris: ut sedeas cũ eis. et comẽ
das et bibas. Quia h̃ dicit dñs exercitu
um deus isrl̃. Ecce ego auferã de loco i
sto in oculis uris. et in dieb; uris. uocẽ
gaudii. et uocẽ leticie: uocẽ sponsi. et
uocẽ sponse. Et cũ annuntiaũis p̃p̃lo hu
ic oĩa ũba hec. et dixerint tibi. quare
locutus ẽ dñs sup nos oẽ malũ grãde
istud? que iniq̃tas nr̃a. aut q̃ peccatũ
nr̃m. q̃d peccauimꝰ dño deo nostro: di
ces ad eos. Quia dereliquerunt patres
uri me. ait dñs. et abierũt post deos
alienos. et seruierũt eis. et adorauerũt
eos: ⁊ me dereliq̃rũt. et legẽ meã ñ custo
dierunt. Sed ⁊ uos peius op̃ati estis q̃
patres uri. Ecce enĩ unusq̃sq; ãbulat
post p̃uitatẽ cordis sui mali. ut me
ñ audiat. Et eiciam uos de t̃ra hac in
t̃ram quã ignoratis uos et patres ⁊
uri: ⁊ seruietis ibi diis alienis die ac
nocte. q̃ ñ dabũt ub̃ requiẽ. Propt̃ea ecce di
es ueniunt dic̃ dñs: et nõ dice
tur ultra. uiuit dñs q̃ eduxit filios isrl̃
de t̃ra egypti: sed uiuit dñs q̃ eduxit fili
os isrl̃ de t̃ra aq̃lonis. et de uniũsis
t̃ris ad quas eieci eos. Et reducã eos in
t̃ram suã: quã dedi patrib; eoꝝ. Ecce
ego mittã piscatores multos dic̃ dñs: ⁊
piscabuntur eos. Et post h̃ mittã eis ⁊
multos uenatores. et uenabunt̃ eos de
omĩ monte. et de omĩ colle. et de cauẽ

C. t meoꝝ

C. t erue

C. t pte

nis petrarum: quia oculi mei super omnes
vias eorum. Non sunt absconditae a facie
mea: et non fuit occulta iniquitas eorum
ab oculis meis. Et reddam primum dupli
ces iniquitates et peccata eorum: quia contamina
verunt terram meam in morticinis idol
orum suorum. et abhominationibus suis imple
verunt hereditatem meam. Domine fortitudo
mea et robur meum et refugium meum
in die tribulationis. Ad te gentes venient ab
extremis terrae et dicent. Vere mendacium
possederunt patres nostri: vanitatem quae eis
non profuit. Numquid faciet sibi homo deos: Et
ipsi non sunt dii. Idcirco ecce ego ostendam
eis per vicem hac. ostendam eis manum me
am et virtutem meam: et scient quia nomen

Peccatum iuda scriptum michi dominus.
est stilo ferreo. in ungue adamantino:
exaratum super latitudinem cordis eorum.
et in cornibus ararum eorum. Cum recordati
fuerint filii eorum ararum suarum et lucorum. li
gnorumque frondentium in montibus excel
sis sacrificantes in agro: fortitudinem
tuam et omnes thesauros tuos in direptionem
dabo. excelsa tua propter peccata in universis
finibus tuis. Et relinqueris sola ab he
reditate tua quam dedi tibi: et servire te
faciam inimicis tuis in terra quam ignoras. et
quoniam ignem succendistis in furore meo. us
que in eternum ardebit. Hec dicit dominus. et
Maledictus homo qui confidit in homine. et
ponit carnem brachium suum. et a domino re
cedit cor eius. Erit enim quasi mirice in de
serto. et non videbit cum venerit bonum: sed ha
bitabit in siccitate in deserto in terra salsu
ginis et inhabitabili. Benedictus vir qui
confidit in domino: et erit dominus fiducia eius.
Et erit quasi lignum quod transplantatur super aquas.
quod ad humorem mittit radices suas: et
non timebit cum venerit estus. Et erit folium
eius viride: et in tempore siccitatis non erit
sollicitum: nec aliquando desinet facere fruc
tum. Pravum est cor hominis. et inscrutabile.
Quis cognoscet illud: Ego dominus scru
tans cor. et probans renes: qui do unicui
que iuxta viam suam. et iuxta fructum adinven
tionum suarum. Perdix fovit quae non peperit:
fecit divitias et non in iudicio. In dimidio

dierum suorum derelinquet eas. et in novissimo
suo erit insipiens. Solium glorie altitudinis
a principio: locus sanctificationis nostre. exspe
ctatio israel. Domine. omnes qui te derelinquunt con
fundentur. recedentes a te in terra scribentur:
quoniam dereliquerunt venam aquarum viventium do
minum. Sana me domine et sanabor. sal
vum me fac et salvus ero: quoniam laus me
a tu es. Ecce ipsi dicunt ad me. Ubi est verbum
domini: veniat. Et ego non sum turbatus te
pastorem sequens. et diem hominis non desideravi.
tu scis. Quod egressum est de labiis meis: rec
tum in conspectu tuo fuit. Non sis mi
chi tu formidini: spes mea tu in die affli
ctionis. Confundantur qui persequuntur me.
et non confundar ego: paveant illi et non pav
eam ego. Induc super eos diem afflictionis: et
duplici contritione contere eos. Hec dicit dominus
ad me. Vade et sta in porta filiorum populi per quam
ingrediuntur reges iuda et egrediuntur. et in cunc
tis portis ierusalem: et dices ad eos. Audite
verbum domini reges iuda. et omnis iuda. cuncti
que habitatores ierusalem: qui ingredimini per por
tas istas. Hec dicit dominus deus. Custodite a
nimas vestras. et nolite portare pondera
in die sabbati. nec inferatis per portas ie
rusalem: et nolite eicere onera de domibus
vestris in die sabbati: et omne opus non facietis. et
Sanctificate diem sabbati: sicut precepi patribus
vestris. Et non audierunt nec inclinaverunt cer
vicem suam. ne audirent me. et ne acciperent
disciplinam. Et erit. si audieritis me
dicit dominus. ut non inferatis onera per portas
civitatis huius in die sabbati. et si sanctificave
ritis diem sabbati. ne faciatis in eo omne opus:
ingredientur per portas civitatis huius reges et
principes sedentes super solium david. et ascen
dentes in curribus et equis. ipsi et principes
eorum viri iuda et habitatores ierusalem: et habita
bitur civitas hec in sempiternum. Et venient de ci
vitatibus iuda. et de circuitu ierusalem. et
de terra beniamin. et de campestribus. et de mon
tuosis. et ab austro. portantes holocau
stum. et victimam et sacrificium. et thus:
et inferent oblationem in domum domini. Si
autem non audieritis me. ut sanctificetis diem
sabbati. et ne portetis onus: et ne inferatis
per portas ierusalem in die sabbati: succendam

Cyt iudea.

aurem suam: sed indu
raverunt

XVIII

ignē in portis eius. et deuorabit domos
ierl'm. et n̄ extinguet.

Verbum q̄ f'c'm est ad iheremiā a dn̄o di-
cēs. Surge et descende in domū figuli:
et ibi audies u'ba mea. Et descendi in
domū figli; et ecce ip̄e faciebat op' sup
rotam: et dissipatū ē uas q̄ ip̄e faciebat
e luto maīb; suis. Cōu'sus q; fecit illō
uas alterū: sic placueāt in ocul' eius
ut faceret. Et factū ē u'bū dn̄i ad me di-
cēs. Nuq̄d sic figulus iste. nō pot'o face-
re uob' domus isr'l. ait dn̄s. Ecce sic lutū
in manu figli: sic uos ī manu mea do-
mus isr'l. Repente loq'r adu'sum gētē
et adu'sum regnū: ut eradicē. et destru-
am. et disp'dā illd. Si pen̄tētiā egit gēs
illa a malo suo. q̄ locutus sū adu'sus
eam: agam et ego pn̄iam sup malo q̄
cogitaui ut facerē ei. Et subito loq'r de
gente et de regno: ut edificē et plantē
illud. Si fecit malū in ocul' meis. ut
n̄ audiat uocem meā: pn̄iam agam
sup bono q̄ locutus sum. ut facerē ei.
Nc ergo dic uiro iude. et h'itatori ir'lm
dicēs. Hec dic dn̄s. Ecce ego fingo 9t'
uos malū: et cogito 9t' uos cogitatiōes.
Reu'tat' unusq'sq; a uia sua mala: et
dirigite uias u'ras et studia u'ra. Qui
dixerūt. Desp'auim'. Post cogitatiōes
enī n'ras ibim': et unusq'sq; p'uitatē
cordis sui mali faciem'. Id'o hec dicit
dn̄s. Int'rogate gentes. Quis audiuit
talia horribilia q̄ fec' nimis u'go isr'l.
Nuq̄d deficiet a' p'tra agri nix libani.
aut euelli possūt aq' erumpētes. fri-
gide et defluētes. Quia oblitus ē mī
pp'ls meus. frustra libātes. et ī pigen-
tes in uiis suis. ī semitis s'cl'i: ut am-
bularent p' eas in itinē n̄ trito: ut fie-
ret t'ra eor' in desolatiōem. et ī sibilū
sempit'nū. Oīs ei qui p'terit p' eā ob-
stupescet: et mouebit cap' suū. Sic
uentū urēs disp'gā eos corā inimico:
dorsū et n̄ faciem ostendā eis in die p'-
ditionis eor'. Et dix'unt. Venite et co-
gitem' 9t' iheremiā cogitatiōes. Nō eni
p'ibit lex a sac'dote. n'; 9siliū a sapie-
te: nec s'mo a p'ph'a. Venite et p'cutiam'

eū lingua: et nō attendam' ad uniu'-
sos s'mōes ei'. Attende dn̄e ad me: et
audi uocē adu'sarior' meor'. Nuq̄d re-
dditur p' bono malū. q' foderunt
fouea aīme mee. Recordare q̄ ste-
tim in 9spectu tuo. ut loq'rer p' eis
bonū: et au'terē indignatiōē tuā
ab eis. Propt'ea da filios eor' in famē:
et deduc eos in man' gladii. fiāt u-
xores eor' absq; lib'is. et uidue: et ui-
ri ear' int'ficiant' morte. Iuuenes
eor' 9fodiāt' gladio ī p'lio: audiatur
clamor de domib; eor'. Adduces eni
sup eos latronē repente: q' foderūt fo-
ueam ut caperent me: et laqueos abs-
conderunt pedib; meis. Tu aūt dn̄e
scis oē 9siliū eor' adu'sum me. in
mortē. Ne p'pitiēris iniq'tati eor': et
p'cc'm eor' a facie tua n̄ deleat'. fiant
corruentes in 9spectu tuo: in t'p'r fu-
roris tui abutere eis.

Hec dicit dn̄s. Vade et accipe lagunculam figli testeā et de senioribus pp'li et
de seniorib; sac'dotū: et eg'de ad ualle
filii ennō. que ē iux' introitū porte
fictil': et p'dicabis ibi u'ba que ego loq'r
ad te: et dices. Audite u'bū dn̄i reges
iuda et h'itatores ir'lm. Hec dic' dn̄s ex'-
citūū deus isr'l. Ecce ego inducā affli-
ctiōem sup locū istum: ita ut oīs qui
audierit illā. tinniāt aures ei': eo q̄
dereliq'rit me. et alienū fecerit locū
istū. et libauerit in eo diis alienis. q's
nescierūt ip'i et patres eor'. et reges iu-
da: et repleuerūt locū istum sanguine
innocentiū. et edificauerūt excelsa ba-
alim ad 9burendos filios suos igni ī
holocaustū baalim q̄ n̄ p'cepi. nec lo-
cut' sum. nec ascenderūt in cor meū.
Propt'ea ecce dies ueniūt dic' dn̄s. et
n̄ uocabit' loc' iste āplius thofeth. et
uallis ~~occisiōis~~ filii ennō: s' uallis
occisiōis. Et dissipabo 9siliū iude et ir'lm.
in loco isto: et subu'tā eos gladio in 9-
spectu inimicor' suor'. et in manu q'rē-
tiū aīas eor': et dabo cadauā eor'. escā
uolatilib; celi. et bestiis t're. Et ponā
ciuitatē hanc: in stuporē. et ī sibilum.

Euelli

Omnis qui preterierit per eam obstupescet et sibilabit super universa plaga eius. Et cibabo eos carnibus filiorum suorum et carnibus filiarum suarum: et unusquisque carnes amici sui comedet in obsidione et in angustia in qua concludent eos inimici eorum et qui querunt animas eorum. Et conteres lagunculam in oculis virorum qui ibunt tecum: et dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum. Sic conteram populum istum et civitatem istam: sicut conteritur vas figuli quod non potest ultra instaurari. Et in thofeth sepelientur eo quod non sit alius locus ad sepeliendum. Sic faciam loco huic ait dominus et habitatoribus eius. ut ponam civitatem istam sicut thofeth. Et erunt domus ierusalem et domus regum iuda sicut locus thofeth immunde: omnes domus in quarum domatibus sacrificaverunt omni militie celi. et libaverunt libamina diis alienis. Venit autem ieremias de thofeth quo miserat eum dominus ad prophetandum. et stetit in atrio domus domini: et dixit ad omnem populum. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego inducam super civitatem hanc. et super omnes urbes eius universa mala que locutus sum adversum eam: quoniam induraverunt cervicem suam ut non audirent sermones meos.

Et audivit phassur filius emmer sacerdos. qui constitutus erat princeps in domo domini: ieremiam prophetantem sermones istos. Et percussit phassur ieremiam prophetam: et misit eum in nervum qui erat in porta beniamin superiori in domo domini. Cumque illuxisset in crastinum: eduxit phassur ieremiam de nervo. Et dixit ad eum ieremias. Non phassur vocavit dominus nomen tuum: sed pavorem undique. Quia hec dicit dominus. Ecce ego dabo te in pavorem te et omnes amicos tuos: et corruent gladio inimicorum suorum: et oculi tui videbunt. Et omnem iudam dabo in manu regis babilonis: et transducet eos in babilonem. et percutiet eos gladio. Et dabo universam substantiam civitatis huius: et omnem laborem eius omneque pretium: et cunctos thesauros regum iuda dabo in manu inimicorum eorum: et diripient eos et tollent. et deducent eos in babilonem. Tu autem phassur: et omnes habitatores domus tue ibitis in captivitatem. Et in babilonem venies. et ibi morieris: ibique sepelieris tu et omnes amici tui: quibus prophetasti mendacium. Seduxisti me domine. et seductus sum: fortior me fuisti et invaluisti. Factus sum in derisum tota die. Omnes subsannant me. quia iam olim loquor vociferans iniquitatem: et vastitatem clamito. Et factus est michi sermo domini in obprobrium et in derisum tota die. Et dixi. Non recordabor eius: neque loquar ultra in nomine illius. Et factus est in corde meo quasi ignis exestuans. claususque in ossibus meis: et defeci ferre non sustinens. Audivi enim contumelias multorum. et terrorem in circuitu. Persequimini. et persequamur eum: ab omnibus viris qui erant pacifici mei. et custodientes latus meum: si quo modo decipiatur et prevaleamus adversus eum. et consequamur ultionem ex eo. Dominus autem mecum est quasi bellator fortis. Ideo qui persequuntur me: cadent et infirmi erunt. Confundentur vehementer: quia non intellexerunt obprobrium sempiternum. quod numquam delebitur. Et tu domine exercituum probator iusti. qui vides renes et cor: videam queso ultionem tuam ex eis. Tibi enim revelavi causam meam. Cantate domino. laudate dominum. quia liberavit animam pauperis de manu malorum. Maledicta dies in qua natus sum: dies in qua peperit me mater mea non sit benedicta. Maledictus vir qui annuntiavit patri meo dicens. Natus est tibi puer masculus: et quasi gaudio letificavit eum. Sit homo ille ut sunt civitates quas subvertit dominus: et non penituit eum. Audiat clamorem mane. et ululatum in tempore meridiano: qui non me interfecit a vulva ut fieret michi mater mea sepulchrum. et vulva eius conceptus eternus. Quare de vulva egressus sum ut viderem laborem et dolorem: et consumerentur in confusione dies mei.

Cui sub sanabat

XXI

Verbum quod factum est ad ieremiam a domino. quando misit ad eum rex sedechias. phassur filium melchie et sophoniam filium maasie sacerdotem dicens. Interroga pro nobis dominum: quia nabuchodonosor rex babilonis preliatur adversum nos: si forte faciat dominus nobiscum secundum omnia mirabilia sua. et rece-

dat a nobis. Et dixit ieremias ad eos.
Sic dicetis sedechie. Hec dicit dominus deus
israel. Ecce ego convertam vasa belli. que
in manibus vestris sunt. et quibus vos pug
natis adversum regem babilonis et chalde
os. qui obsident vos in circuitu mu
rorum et congregabo ea in medio civitatis
huius. Et debellabo ego vos in manu ex
tenta. et in brachio forti. et in furore.
et in indignatione et in ira grandi. et percu
tiam habitatores civitatis huius. homines et
bestie. pestilentia magna morientur.
Et post hec ait dominus. dabo sedechiam regem
iuda et servos eius. et populum eius. et qui de
relicti sunt in civitate hac. a peste et gla
dio et fame. in manu inimicorum eorum
et in manu querentium animas eorum. et per
cutiet eos in ore gladii. et non flectetur
neque parcet nec miserebitur. Et ad populum hunc
dices. Hec dicit dominus deus. Ecce ego do co
ram vobis viam vite et viam mortis.
Qui habitaverit in urbe hac: morietur gladi
o. et fame. et peste. Qui autem egressus fu
erit et transfugerit ad chaldeos qui obsi
dent vos: vivet. et erit ei anima sua quasi
spolium. Posui enim faciem meam super civita
tem hanc in malum et non in bonum: ait dominus.
In manu regis babilonis dabitur: et exuret
eam igni. Et domui regis iuda. Audite
verbum domini domus david. Hec dicit dominus. Iu
dicate mane iudicium. et eruite vi op
pressum de manu calumpniantis: ne forte
egrediatur ut ignis indignatio mea. et succen
datur. et non sit qui extinguat propter maliciam
studiorum vestrorum. Ecce ego ad te habitatricem
vallis solide atque campestris. ait dominus. Qui
dicitis. Quis percutiet nos. et quis ingredietur
domos nostras? Et visitabo super vos iuxta
fructum studiorum vestrorum dicit dominus: et succen
dam ignem in saltu eius. et devorabit omnia

XXI

Hec dicit dominus. Descende in   in circuitu eius.
domum regis iuda: et loqueris ibi verbum
hoc et dices. Audi verbum domini rex iuda. qui
sedes super solium david. tu et servi tui et populus
tuus: qui ingredimini per portas istas. Hec
dicit dominus. Facite iudicium et iusticiam: et
liberate vi oppressum de manu calumpnia
toris: et advenam. et pupillum et vidu
am nolite contristare: neque opprimatis
inique: et sanguinem innocentem ne ef
fundatis in loco isto. Si enim facientes
feceritis verbum istud: ingredientur per
portas domus huius reges sedentes
de genere david super thronum eius. et ascenden
tes currus. et equos. ipsi et servi et popu
lus eorum. Quod si non audieritis verba hec: in me
metipso iuravi dicit dominus. quia in solitudi
nem erit domus hec. Quia hec dicit dominus.
super domum regis iuda. Galaad: tu mihi
caput libani. Si non posuero te in soli
tudinem. urbes inhabitabiles. Et sancti
ficabo super te interficientem virum et arma
eius: et succident electas cedros tuas
et precipitabunt in ignem. Et pertransibunt gentes
multe per civitatem hanc: et dicet unusquisque
proximo suo. Quare fecit dominus sic civi
tati huic grandi? Et respondebunt. Eo quod
dereliquerint pactum domini dei sui: et ador
averint deos alienos et servierint eis. No
lite flere mortuum: neque lugeatis super eum
fletu. Plangite eum qui egreditur: quia non
revertetur ultra. nec videbit terram nativi
tatis sue. Quia hec dicit dominus ad sellum fi
lium iosie. regem iuda. qui regnavit pro
iosia patre suo: qui egressus est de loco is
to. Non revertetur huc amplius. sed in loco
ad quem transtuli eum ibi morietur: et terram
istam non videbit amplius. Ve qui edificat
domum suam in iniusticia: et cenacula
sua non in iudicio. Amicum suum oppri
met frustra: et mercedem eius non reddet ei. Qui
dicit. Edificabo michi domum latam.
et cenacula spaciosa. Qui aperit sibi fe
nestras. et facit laquearia cedrina.
pingitque sinopide. Numquid regnabis quo
niam confers te cedro? Pater tuus num
quid non comedit et bibit. et fecit iudicium
et iusticiam. tunc cum bene erat ei? Iudicavi
t causam pauperis et egeni: in bonum su
um. Numquid non ideo. quia cognovit me
dicit dominus? Tui vero oculi et cor. ad avari
tiam et ad sanguinem innocentem fun
dendum. et ad calumpniam: et ad cursum con
sumationem mali operis. Propterea hec
dicit dominus. ad ioachim filium iosie: regem
iuda. Non plangent eum. ve frater et ve

Et eos

nabuchodonosor re
gis babilonis. et in manu

soror: non plangent eum: Vae domine et vae inclite. Sepultura asini sepelietur putrefactus et proiectus extra portas Ierusalem. Ascende Libanum et clama, et in Basan da vocem tuam, et clama ad transeuntes: quia contriti sunt omnes amatores tui. Locutus sum ad te in abundantia tua, et dixisti: Non audiam. Haec est via tua ab adolescentia tua, quia non audisti vocem meam. Omnes pastores tuos pascet ventus, et amatores tui in captivitatem ibunt: et tunc confunderis, et erubesces ab omni malitia tua. Quae sedes in Libano, et nidificas in cedris, quomodo congemuisti cum venissent tibi dolores, quasi dolores parturientis? Vivo ego, dicit Dominus, quia si fuerit Iechonias filius Ioachim regis Iuda anulus in manu dextera mea, inde evellam eum. Et dabo te in manu quaerentium animam tuam, et in manu quorum tu formidas faciem, et in manu Nabuchodonosor regis Babylonis, et in manu Chaldaeorum. Et mittam te et matrem tuam quae genuit te in terram alienam, in qua nati non estis, ibique moriemini: et in terram ad quam ipsi levant animam suam ut revertantur, illuc non revertentur. Numquid vas fictile atque contritum vir iste Iechonias? numquid vas absque omni voluptate? Quare abiecti sunt ipse et semen eius, et proiecti in terram quam ignoraverunt? Terra, terra, terra, audi sermonem Domini. Haec dicit Dominus: Scribe virum istum sterilem, virum qui in diebus suis non prosperabitur: nec enim erit de semine eius vir qui sedeat super solium David, et potestatem habeat ultra in Iuda.

Vae pastoribus qui disperdunt et dilacerant gregem pascuae meae, dicit Dominus. Ideo haec dicit Dominus Deus Israel ad pastores qui pascunt populum meum: Vos dispersistis gregem meum, et eiecistis eos, et non visitastis eos: ecce ego visitabo super vos malitiam studiorum vestrorum, ait Dominus. Et ego congregabo reliquias gregis mei de omnibus terris, ad quas eiecero eos illuc: et convertam eos ad rura sua, et crescent et multiplicabuntur. Et suscitabo super eos pastores, et pascent eos: non formidabunt ultra, et non pavebunt: et nullus quaeretur ex numero, dicit Dominus. Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et suscitabo David germen iustum: et regnabit rex, et sapiens erit, et faciet iudicium et iustitiam in terra. In diebus illis salvabitur Iuda, et Israel habitabit confidenter: et hoc est nomen quod vocabunt eum, Dominus iustus noster. Propter hoc ecce dies veniunt, dicit Dominus, et non dicent ultra: Vivit Dominus qui eduxit filios Israel de terra Aegypti: sed: Vivit Dominus qui eduxit et adduxit semen domus Israel de terra aquilonis, et de cunctis terris ad quas eieceram eos illuc: et habitabunt in terra sua. Ad prophetas. Contritum est cor meum in medio mei, contremuerunt omnia ossa mea: factus sum quasi vir ebrius, et quasi homo madidus a vino a facie Domini, et a facie verborum sanctorum eius. Quia adulteris repleta est terra, quia a facie maledictionis luxit terra, arefacta sunt arva deserti: factus est cursus eorum malus, et fortitudo eorum dissimilis. Propheta namque et sacerdos polluti sunt: et in domo mea inveni malum eorum, ait Dominus. Idcirco via eorum erit quasi lubricum in tenebris: impellentur enim, et corruent in ea: afferam enim super eos mala, annum visitationis eorum, ait Dominus. Et in prophetis Samariae vidi fatuitatem: prophetabant in Baal, et decipiebant populum meum Israel. Et in prophetis Ierusalem vidi similitudinem adulterium, et iter mendacii: et confortaverunt manus pessimorum, ut non converteretur unusquisque a malitia sua. Facti sunt mihi omnes ut Sodoma, et habitatores eius quasi Gomorrha. Propterea haec dicit Dominus exercituum ad prophetas: Ecce ego cibabo eos absinthio, et potabo eos felle: a prophetis enim Ierusalem egressa est pollutio super omnem terram. Haec dicit Dominus exercituum: Nolite audire verba prophetarum qui prophetant vobis, et decipiunt vos: visionem cordis sui loquuntur, non de ore Domini. Dicunt his qui blasphemant me: Locutus est Dominus: Pax erit vobis: et omni qui ambulat in pravitate cordis sui dixerunt: Non veniet super vos malum. Quis enim affuit in consilio Domini, et vidit, et audivit sermonem eius? Quis consideravit verbum illius et audivit? Ecce turbo dominicae indignationis egredietur, et tempestas erumpens super caput impiorum veniet. Non revertetur furor Domini usque dum faciat et

Et adulteris

Cut meū;

Cut sent

usq; dum cōpleat cogitationē cor
dis sui. In nouissimis diebꝫ: intelli
getis ꝯsiliū eius. nō mittebā ꝓphās.
et ipi currebāt: et ñ loq̄bar ad eos. ꝛ
ipi ꝓphābāt. Si stetissent i ꝯsilio mō.
et nota fecissent ūba mā ꝑplō meo:
auītissem utiq; eos a uia sua mala. ꝛ
a pessimis cogitatiōibꝫ suis. Putasne
dūs e uicino ego sum dicit dñs. et ñ
ds̄ de lōge: Si occultabit̄ uir i abscon
ditis. et ego ñ uidebo eū. dic̄ dñs: Nū
qd ñ celum et t̄ram ego ipleo. ait do
min⁹: Audiui que dixerūt ꝓphe ꝓphā
tes in noīe meo mendaciū: atq; dicētes. Sōp
niaui sōpniaui. Usq; istud in corde
~~corde~~ ē ꝓphaꝝ uaticinātiū mēdaciū.
et ꝓphātiū seductioēs cordis sui:
Qui uolūt facē ut obliuiscat̄ ꝑpls
meus nōis mī. ꝑp sompnia eoꝝ que
narrat unusq̄sq; ad p̄ximū suū: sic
obliti sūt patres eoꝝ nōis mī ꝑp baal.
Ꝓphā qui hꝫ sōpniū. narret sōp
nium: et qui hꝫ s̄monē meū. loq̄t̄
s̄monē meū uere. Quid paleis ad t̄
tici dic̄ dñs: Nūqd ñ ūba mea sūt q̄si
igs ardēs ait dñs. et q̄si malle⁹ ꝯterēs
petram: Propt̄ea ecce ego ad ꝓphās ꝛ
ait dñs: qui furant̄ ūba mēa unus
quisq; a p̄rīo suo. Ecce ego ad ꝓphās
ait dñs. qui assumūt linguas suas
et aiūt. dicit dñs. Ecce ego ad ꝓphās
sōpniātes mēdaciū ait dñs. q̄ narra
uerūt ea. et seduxerūt ea ꝑplm meū
in mēdacio suo. et in miraculis suis:
c̄ ego ñ misisse eos nec mādasse eis: q̄
nich ꝓfuerūt ꝑplō huic. dic̄ dñs. Si
igitur interogauit te ꝑpls iste. t ꝓphā.
aut sacdos. dicēs. qd est onus dñi: Di
ces ad eos. Uos estis on⁹. Proiciā q̄ppe
uos dicit dñs. Et ꝓphā. et sacdos. ꝛ ꝑp.
qui dicit onus dñi: uisitabo sup uirꝫ
illū. et sup domū eius. Hec dicetis u
nusq̄sq; ad p̄ximū et ad f̄rēm suum.
Quid r̄ndit dñs. et qd locutus ē dñs.
Et onus dñi ultra ñ memorabit̄: q̄
on⁹ erit unicuiq; s̄mo suus. Et puīstis
ūba dī uiuentis. dñi exercituū dī nr̄i.
Hec dices ad ꝓphām. Quid r̄ndit t̄
dñs. et quid locutus ē dñs: Si aūt
onus dñi dixitis: ꝑp hoc hec dic̄ dñs.
Quia dixistis s̄monē istum on⁹ dñi.
et misi ad uos dicēs. nolite dicē on⁹
dñi: ꝓptea ecce ego tollam uos por
tans. et derelinquā uos. et ciuitatē
quā dedi uobis. et patribꝫ uīris a faci
e mea: et dabo uos in obp̄briū sēpi
t̄num. et in ignominiā et̄nā: que
nūq̄ obliuione delebitur.

Ostendit m̄ dñs et ecce duo chalati ꝛ
plem ficis. positi an̄ templū dñi: pt̄
quā transtulit nabuchoď rex babilo
nis iechoniā filiū ioachī regē iuda ꝛ
principes eī. et fabꝛ. et inclusorem
de irlm: ꝛ adduxit eos ī babilonē. Et ca
lathus unus. ficus boās hēbat nimi
is: ut solent fic⁹ eē p̄mi tp̄is. Et cala
thus un⁹ fic⁹ hēbat malas nimis: que
cōedi ñ potant. eo q̄ eēnt male. Et di
xit dñs ad me. Quid tu uides ihēmia:
Et dixi. ficus. fic⁹ boās. boās ualde: ꝛ
malas. malas ualde. que cōedi ñ pos
sūt eo q̄ sūt male. Et factū ē ūbū dñi
ad me dicēs. Hec dic̄ dñs deus isrl̄. x
Sicut fic⁹ hee boē. sic cognoscā trans
migratioēm iuda. quā emisi de loco
isto in t̄ram chaldeoꝝ i bonū: et pōa
oclōs meos sup eos ad placādū. et re
reducā eos in t̄ram hāc. Et edificabo
eos et ñ destruā: et plantabo eos. ꝛ ñ
euellā. Et dabo eis coꝛ ut sciāt me:
q̄ ego sum dñs: et erūt michi i ꝑplm.
et ego ero eis in deū: q̄ reūtent̄ ad
me in toto corde suo. Et sic fic⁹ pessi
me que cōedi ñ possūt eo q̄ sūt male.
h̄ dicit dñs: sic dabo sedechiā regē iu
iuda. et principes eī. et reliquos de irlm.
q̄ remā sunt in urbe hac. et q̄ hītāt ī
terra egipti: et dabo eos in uexatioēꝫ
afflictioneq; oībꝫ regnis t̄re: in obp̄
briū ꝛ in parabolā et in p̄ūbiū et in
maledictioēm. in uniūsis locis ad q̄
eieci eos. Et mittā in eis gladiū ꝛ fa
mē. et pestē: donec ꝯsumant̄ de terra.
quā dedi eis et patribꝫ eoꝝ.

X

Uerbum qd̄ fcm̄ ē ad iheīmiā de oī ꝑplo
iude. in anno quarto ioachī. filii io

sie regis iuda. ipse ē annus primus nab
uchodonosor regis babilonis: quem locu
tus ē ieremias propheta ad omnem populum iu
da. et ad uniuersos habitatores ierusalem
dicens. A tertio decimo anno iosie. filii
amon regis iuda. usque ad diem hanc. i
ste ē tercius et uicesimus annus: factum
ē uerbum domini ad me. Et locutus sum ad
uos de nocte consurgens. et loquens: et nō
audistis. Et misit dominus ad uos omnes seruos
suos prophetas. consurgens diluculo. mittensque
et nō audistis: neque inclinastis au
res uestras. ut audiretis cum diceret. Re
uertimini unusquisque a uia sua mala. et
a pessimis cogitationibus uestris: et habita
bitis in terra quam dedit dominus uobis. et patribus
uestris. a seculo et usque in seculum. Et nolite
ire post deos alienos ut seruiatis eis.
adoretisque eos. neque me ad iracundiam
prouocetis in operibus manuum uestrarum:
in malum uestrum. Propterea hec dicit dominus
exercituum. Pro eo quod nō audistis uerba mea.
ecce ego mittam. et assumam uniuersas co
gnationes aquilonis ait dominus. et nab
uchodonosor regem babilonis seruum
meum: et adducam eos super terram istam
et super habitatores eius. et super omnes natio
nes que in circuitu illius sunt. et interfi
ciam eos: et ponam eos in stuporem. et in
sibilum. et in solitudines sempiternas.
Perdamque ex eis uocem gaudii. et uocem le
titie. uocem sponse. et uocem sponsi: uocem
mole. et lumen lucerne. Et erit uniuersa
terra eius: in solitudinem et in stuporem.
Et seruient omnes gentes iste regi babilonis. lxx.
annis. Cumque impleti fuerint anni. lxx.
uisitabo super regem babilonis. et super gen
tem illam dicit dominus iniquitatem eorum: et
super terram chaldeorum: et ponam illam in
solitudines sempiternas. Et adducam
super terram illam. omnia uerba mea que locutus
sum contra eam. omne quod scriptum ē in libro i
~~libro~~ isto. quecumque prophetauit ieremias
aduersum omnes gentes: quia seruierunt eis. cum
essent gentes multe. et reges magni. Et
reddam eis secundum opera eorum: et secundum facta manu
um suarum. Quia sic dicit dominus exercituum.
deus israel. Sume calicem uini furoris huius

de manu mea: et propinabis de illo cunc
tis gentibus ad quas ego mittam te. Et
bibent. et turbabuntur. et insanient: a fa
cie gladii quem ego mittam inter eos. Et
accepi calicem de manu domini. et propinaui
cunctis gentibus ad quas misit me dominus:
ierusalem. et ciuitatibus iuda. et regibus eius.
et principibus eius: ut darem eos in soli
tudinem. et in stuporem et in sibilum. et in
maledictionem: sicut ē dies ista. Pharaoni
regi egypti. et seruis eius. et principibus eius.
et omni populo eius: et uniuersis generaliter. Cunc
tis regibus terre ausitidis. et cunctis regi
bus terre philistiim. et ascalonis. et gaze.
et accaron: et reliquiis azoti. Idumee et
moab et filiis amon: et cunctis regi
bus tyri. et uniuersis regibus sydonis. et re
gibus terre insularum que sunt trans mare. et
dedan. et theman. et buz. et uniuersis
qui attonsi sunt in comam. Et cunctis regibus
arabie. et cunctis regibus occidentis. qui
habitant in deserto: et cunctis regibus zambri.
et cunctis regibus helam. et cunctis re
gibus medorum: cunctisque regibus aquilonis.
de prope et de longe. unicuique contra fratrem
suum: et omnibus regnis terre que sunt super fa
ciem eius. Et rex sesach: bibet post eos.
Et dices ad eos. Hec dicit dominus exercitu
um deus israel. Bibite et inebriamini et
uomite. et cadite: et nolite consurgere
a facie gladii quem ego mittam inter uos. Cum
que noluerint accipere calicem de manu tua,
ut bibant: dices ad eos. Hec dicit dominus ex
ercituum. Bibentes bibetis: quia ecce in ci
uitate in qua inuocatum ē nomen meum. e
go incipio affligere: et uos quasi innocentes
immunes eritis. Nō eritis immunes.
Gladium enim ego uoco super omnes habitatores ter
re: dicit dominus exercituum. Et tu propheta
bis ad eos omnia uerba hec: et dices ad illos.
Dominus de excelso rugiet: et de habitaculo sancto
suo dabit uocem suam. Rugiens rugiet
super decorem suum. Celeuma quasi calcan
tium concinetur aduersus omnes habitatores
terre. Peruenit sonitus usque ad extrema
terre. quia iudicium domino cum gentibus: iudi
catur ipse cum omni carne. Impios tradidi
gladio: dicit dominus. Hec dicit dominus exercitu

et nō affligam uos. Et nō audistis me dicit
dominus: ut me ad iracundiam prouocaretis in o
peribus manuum uestrarum:

Crmi

Ergis XXVI

uni. Ecce afflictio egredietur de gente
in gentem: et turbo magnus egredietur
a summitatibus terre. Et erunt interfecti
domini in die illa: a summo terre usque ad sum
mum eius. Non plangentur et non colligen
tur: neque sepelientur: in sterquilinium super faci
em terre iacebunt. Ululate pastores et cla
mate. et aspergite vos cinere optimates
gregis. quia completi sunt dies vestri ut interficia
mini: et dissipationes vestre: et cadetis
quasi vasa preciosa. Et peribit fuga a pasto
ribus: et salvatio ab optimatibus gregis.
Vox clamoris pastorum. et ululatus opti
matum gregis: quia vastavit dominus pascua
eorum. et conticuerunt arva pacis. a facie
ire furoris domini. Dereliquit quasi leo taber
naculum suum: quia facta est terra eorum
in desolationem a facie ire columbe. et
a facie ire furoris domini.

In principio regni ioachim filii iosie
regis iuda: factum est verbum istud a domino
dicens. Hec dicit dominus. Sta in atrio domus
domini. et loqueris ad omnes civitates iuda:
de quibus veniunt ut adorent in domo domini.
universos sermones. quos ego mandavi tibi
ut loquaris ad eos. Noli subtrahere verbum.
si forte audiant. et convertantur unusquisque
a via sua mala: et peniteat me mali
quod cogito facere eis propter malitias studiorum
eorum. Et dices ad eos. Hec dicit dominus. Si non
audieritis me. ut ambuletis in lege mea.
quam dedi vobis. ut audiatis sermones servo
rum meorum prophetarum. quos ego misi ad
vos. de nocte consurgens. et dirigens. et non
audistis: dabo domum istam sicut sylo.
et urbem hanc dabo in maledictionem
cunctis gentibus terre. Et audierunt sacerdo
tes et prophete. et omnis populus: ieremiam lo
quentem verba hec in domo domini. Cumque
complesset ieremias loquens omnia que preceperat
ei dominus. ut loqueretur ad universum populum: appre
henderunt eum sacerdotes et prophete. et omnis
populus dicentes. Morte moriatur. Quare
prophetavit in nomine domini dicens. sicut sylo
erit domus hec. et urbs ista desolabitur:
eo quod non sit habitator. Et congregatus est omnis
populus adversum ieremiam in domum domini. Et
audierunt principes iuda omnia verba hec: et
ascenderunt de domo regis in domum
domini. et sederunt in introitu porte et
domus domini nove. Et locuti sunt sacerdo
tes et prophete ad principes. et ad omnem po
pulum: dicentes. Iudicium mortis est
viro huic. quia prophetavit adversum civi
tatem istam: sicut audistis auribus vestris.
Et ait ieremias ad omnes principes et ad
universum populum dicens. Dominus misit me ut
prophetarem ad domum istam et ad civita
tem hanc omnia verba que audistis. Nunc ergo
bonas facite vias vestras. et studia vestra.
et audite vocem domini dei vestri: et penitebit
dominum mali. quod locutus est adversum vos.
Ego autem ecce in manibus vestris sum: facite
michi ut bonum et rectum est in oculis vestris.
Verumtamen scitote et recognoscite. quod si oc
cideritis me. sanguinem innocentem
tradetis contra vos metipsos. et contra civita
tem istam. et habitatores eius. In veritate
enim misit me dominus ad vos: ut loquerer in
auribus vestris omnia verba hec. Et dixerunt prin
cipes. et omnis populus. ad sacerdotes et prophetas.
Non est viro huic iudicium mortis: quia
in nomine domini dei nostri locutus est ad nos. Sur
rexerunt ergo viri de senioribus terre: et di
xerunt ad omnem cetum populi. loquentes. Mi
cheas de morasti fuit propheta in diebus ez
echie regis iude: et ait ad omnem populum iu
de. dicens. Hec dicit dominus exercituum. Syon
quasi ager arabitur: et ierusalem in acervum la
pidum erit: et mons domus domini in excel
sa silvarum. Numquid morte condempnavit
eum ezechias rex iude. et omnis iuda? Et
numquid non timuerunt dominum et deprecati sunt
faciem domini. et penituit dominum mali quod
locutus erat adversum eos? Itaque nos
facimus malum grande: contra animas
nostras. Fuit quoque vir prophetans in nomine
domini. urias filius semei de cariathi
arim. et prophetavit adversum civitatem
istam et adversum terram hanc. iuxta omnia
verba ieremie. Et audivit rex ioac
him et omnes potentes et principes eius.
verba hec: et quesivit rex interficere eum.
Et audivit urias et timuit: fugitque
et ingressus est egyptum. Et misit rex
ioachim viros in egyptum. elnathan fi

Er d

tuum achobor et uiros cum eo in egyp
tum: et eduxerunt uriam de egypto. et
adduxerunt eum ad regem ioachim. et percus
sit eum gladio. et proiecit cadauer eius in
sepulcris uulgi ignobilis. Igitur manus
achiam filii saphan fuit cum ieremia: ut
non traderetur in manus populi. et interficerent
eum. In principio regni ioachim filii
iosie regis iuda: factum est uerbum istud ad
ieremiam a domino. dicens.

Hec dicit dominus ad me. Fac tibi uincula
et cathenas. et pones eas in collo tuo. et
mittes eas ad regem edom. et ad regem mo
ab. et ad regem filiorum amon. et ad regem
tyri. et ad regem sydonis. in manu nuntio
rum qui uenerunt iudam: et pipies eis. ut
ad dominos suos loquantur. Hec dicit dominus exer
cituum deus israel. Hec dicetis ad dominos ue
stros. Ego feci terram et hominem. et iumen
ta que sunt super faciem uniuerse terre. in forti
tudine mea magna et in brachio meo
extento: et dedi eam ei qui placuit in oculis
meis. Et nunc itaque ego dedi omnes terras istas
in manu nabuchodonosor regis babilonis serui
mei. insuper et bestias agri dedi ei. ut ser
uiant illi: et seruient ei omnes gentes et filio eius
eius et filio filii eius. donec ueniat tempus terre
eius. et ipsius: et seruient ei gentes multe. et reges
magni. Gens autem et regnum quod non seruierit
nabuchodonosor regi babilonis. et quicumque non
curuauerit collum suum sub iugo regis ba
bilonis: in gladio et fame et peste uisita
bo super gentem illam ait dominus: donec consumam
eos in manu eius. Vos ergo nolite audire
prophetas uestros. et diuinos. et sompniatores.
et augures. et maleficos. qui dicunt uobis.
non seruietis regi babilonis: quia mendacium pro
phetant uobis. ut longe faciant uos de terra uestra.
et eiciam uos et pereatis. Porro gens que
subiecerit ceruicem suam sub iugo regis
babilonis. et seruierit ei. dimittam eam in terra
sua dicit dominus: et colet eam. et habitabit in ea.
Et ad sedechiam regem iuda locutus sum secundum omnia
uerba hec: dicens. Subicite colla uestra sub
iugo regis babilonis. et seruite ei et populo
eius: et uiuetis. Quare moriemini tu et populus
tuus gladio. et fame. et peste. sicut locu
tus est dominus ad gentem que seruire nolue
rit regi babilonis. Nolite audire uerba
prophetarum dicentium uobis. non seruietis regi baby
lonis: quia mendacium ipsi loquuntur uobis. Quia
non misi eos ait dominus. et ipsi prophetant in
nomine meo mendaciter: ut eiciam uos. et
pereatis tam uos quam prophete qui uaticinan
tur uobis. Et ad sacerdotes. et ad populum i
stum. locutus sum: dicens. Hec dicit dominus.
Nolite audire uerba prophetarum uestrorum: qui
prophetant uobis dicentes. Ecce uasa domini
reuertentur de babilone: nunc cito. Menda
cium enim prophetant uobis. Nolite ergo audire
eos: sed seruite regi babilonis: ut uiuatis.
Quare datur hec ciuitas in solitudinem.
Et si prophete sunt. et est uerbum domini in eis: oc
currant domino exercituum. ut non ueniant
uasa que derelicta fuerant in domo domini.
et in domo regis iuda et in ierusalem. in ba
bilonem. Quia hec dicit dominus exercituum.
ad columpnas. et ad mare. et ad bases.
et ad reliqua uasorum. que remanserunt in ciui
tate hac: que non tulit nabuchodonosor rex
babilonis. cum transferret iechoniam filium ioa
chim. regem iuda. de ierusalem in babilonem: et omnes
optimates iuda et ierusalem. Quia hec dicit
dominus exercituum deus israel. ad uasa que derelic
ta sunt in domo domini. et in domo regis iu
da. et ierusalem. In babilonem transferentur. et
ibi erunt usque ad diem uisitationis sue dicit
dominus: et afferri faciam ea. et restitui in

Et factum est in anno illo. in principio regni se
decie regis iuda. in anno
quarto in mense quinto: dixit ad me ana
nias filius azur propheta de gabaon in dom
o domini coram sacerdotibus. et omni populo dicens.
Hec dicit dominus exercituum deus israel. Contriui
iugum regis babilonis. Adhuc duo anni
dierum. et ego referri faciam ad locum
istum omnia uasa domini: que tulit nab
uchodonosor rex babilonis de loco isto.
et transtulit ea in babilonem. Et iecho
niam filium ioachim regem iuda. et omnem trans
migrationem iude. qui ingressi sunt in babi
lonem. ego conuertam ad locum istum: ait
dominus. Conteram enim iugum regis babilo
nis. Et dixit ieremias propheta ad ananiam
prophetam. in oculis sacerdotum. et in oculis
omnis populi qui stabat in domo domini. Et ait

XXVIII

iheremias propheta ~~ad annaniam prophetam.~~
Amen. Sic faciat dominus. Suscitet dominus
verba tua que prophetasti. ut referantur va
sa in domum domini. et omnis transmigratio
de babilone ad locum istum. Verumtamen audi
verbum hoc quod ego loquor in auribus tuis.
et in auribus universi populi. Prophete qui
fuerunt ante me et ante te ab initio. et propheta
verunt super terras multas. et super regna et
magna. de prelio. et de afflictione. et de fa
me. Propheta qui vaticinatus est pacem.
cum venerit verbum eius. scietur propheta quem
miserit dominus in veritate. Et tulit annanias
propheta cathenam de collo iheremie prophete.
et confregit eam. Et ait annanias pro
pheta in conspectu omnis populi dicens. Hec dicit
dominus. Sic confringam iugum nabuchodono
sor regis babilonis post duos annos di
erum de collo omnium gentium. Et abiit
iheremias propheta in viam suam. Et factum est
verbum domini ad iheremiam. postquam confre
git ananias propheta cathenam de collo ihere
mie prophete dicens. Vade. et dices anani
e. Hec dicit dominus. Cathenas ligneas con
trivisti. et facies pro eis cathenas ferre
as. Quia hec dicit dominus exercituum deus israel.
Iugum ferreum posui super collum cunctarum
gentium istarum. ut serviant nabuch
odonosor regi babilonis. et servient ei.
Insuper et bestias terre dedi ei. Et dixit ihere
mias propheta ad ananiam prophetam. Audi
anania. Non misit te dominus. et tu confidere
fecisti populum istum in mendacio. Idcirco hec
dicit dominus. Ecce ego mittam te a facie ter
re. Hoc anno morieris. Adversum dominum enim
locutus es. Et mortuus est ananias
propheta in anno illo. mense .vii.

Et multa.

XXIX

Et hec sunt verba libri que misit ihere
mias propheta de ierusalem. ad reliquias seniorum
transmigrationis. et ad sacerdotes. et
ad prophetas. et ad omnem populum. quem trans
duxerat nabuchodonosor de ierusalem in babilo
nem. postquam egressus est iheconias rex. et
domina. et eunuchi. et principes iuda et
ierusalem. et faber et inclusor de ierusalem. in manu
elasa filii safan. et gamarie filii elc
hie. quos misit sedechias rex iuda ad
nabuchodonosor regem babilonis. in
babilonem. dicens. Hec dicit dominus exer
cituum. deus israel. omni transmigrationi
quam transtuli de ierusalem in babilonem. Edi
ficate domos et habitate. et plantate or
tos et comedite fructum eorum. Accipite uxo
res. et generate filios et filias. et date fi
liis vestris uxores. et filias et multipli
camini ibi. et nolite esse pauci numero. Et
querite pacem civitatis. ad quam transmi
grare vos feci. et orate pro ea ad dominum.
quia in pace illius erit pax vobis. Hec enim
dicit dominus exercituum deus israel. Non vos sed
ucant prophete vestri qui sunt in medio vestrum.
et divini vestri. et ne attendatis ad somp
nia vestra. que vos sompniatis. quia falso
ipsi prophetant vobis in nomine meo. et non misi
eos dicit dominus. Quia hec dicit dominus. Cum
ceperint impleri in babilone .lxx. anni. vi
sitabo vos et suscitabo super vos ver
bum meum bonum. ut reducam vos ad lo
cum istum. Ego enim scio cogitationes
quas ego cogito super vos ait dominus. cogi
tationes pacis et non afflictionis. ut dem
vobis finem et patientiam. Et invocabitis
me et ibitis. et orabitis me. et exau
diam vos. Queretis me et invenietis. cum
quesieritis me in toto corde vestro. et in
veniar a vobis ait dominus. Et reducam ca
ptivitatem vestram. et congregabo vos de
universis gentibus. et de cunctis locis ad
que expuli vos dicit dominus. et reverti vos
faciam de loco ad quem transmigrare vos
feci. Quia dixistis. Suscitavit dominus nobis
prophetas in babilone. Quia hec dicit do
minus ad regem qui sedet super solium david.
et ad omnem populum habitatorem urbis huius.
ad fratres vestros qui non sunt egressi vobiscum in
transmigrationem. Hec dicit dominus exercitu
um. Ecce mittam in eos gladium. et famem.
et pestem. et ponam eos quasi ficus malas
que comedi non possunt. eo quod pessime sint.
et persequar eos in gladio. et in fame. et
in pestilentia. Et dabo eos in vexatio
nem universis regnis terre. in maledic
tionem et in stuporem. et in sibilum. et in
obprobrium. cunctis gentibus. ad quas e
go eieci eos. eo quod non audierint verba mea
dicit dominus. que misi ad eos per servos meos

prophetas. de nocte consurgens et mittens: et non audistis, dicit dominus. Vos ergo audite verbum domini omnis transmigratio quam emisi de iherusalem in babilonem. Hec dicit dominus exercituum deus israel ad achab filium cholie. et ad sedechiam filium maasie: qui prophetant vobis in nomine meo mendacium. Ecce ego tradam eos in manu nabuchodonosor regis babilonis. et percutiet eos in oculis vestris: et assumetur ex eis maledictio omni transmigrationi iude. que est in babilone dicentium. Ponat te dominus sicut sedechiam. et sicut achab quos frixit rex babilonis in igne: pro eo quod fecerint stulticiam in israel et mechati sunt in uxores amicorum suorum: et locuti sunt verbum in nomine meo mendaciter. quod non mandavi eis. Ego sum iudex. et testis: dicit dominus. Et ad semeiam neelamitem dices. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Pro eo quod misisti in nomine tuo libros ad omnem populum qui est in iherusalem. et ad sophoniam filium maasie sacerdotem. et ad universos sacerdotes dicens. Dominus dedit te sacerdotem pro ioiada sacerdote. ut sis dux in domo domini. super omnem virum arrepticium. et prophetantem. ut mittas eum in nervum et in carcerem. Et nunc quare non increpasti iheremiam anathotiten qui prophetat vobis: Quia super hoc misit ad nos in babilonem: dicens. Longum est. Edificate domos. et habitate. et plantate ortos: et comedite fructum eorum. Legit ergo sophonias sacerdos librum istum: in auribus iheremie prophete. Et factum est verbum domini ad iheremiam dicens. Mitte ad omnem transmigrationem dicens. Hec dicit dominus ad semeiam neelamitem. Pro eo quod prophetavit vobis semeias. et ego non misi eum. et fecit vos confidere in mendacio: idcirco hec dicit dominus. Ecce ego visitabo super semeiam neelamitem. et super semen eius. Non erit ei vir sedens in medio populi huius: et non videbit bonum quod ego faciam populo meo ait dominus: quia prevaricationem locutus est adversus dominum.

Hoc verbum quod factum est ad iheremiam a domino dicens. Scribe tibi omnia verba que locutus sum ad te: in libro. Ecce dies veniunt dicit dominus: et convertam conversionem populi mei israel et iuda: ait dominus. Et convertam eos ad terram quam dedi patribus eorum: et possidebunt eam. Et hec verba que locutus est dominus ad israel et ad iudam. Quoniam hec dicit dominus. Vocem terroris audivimus: formido et non est pax. Interrogate et videte: si generat masculus. Quare ergo vidi omnis viri manum super lumbum suum quasi parturientis: et converse sunt universe facies in auruginem? Ve quia magna dies illa. nec est similis ei. Tempusque tribulationis est iacob: et ex ipso salvabitur. Et erit in die illa ait dominus exercituum. conteram iugum eius de collo tuo: et vincula illius dirumpam. Et non dominabuntur ei amplius alieni: sed servient domino deo suo et david regi suo quem suscitabo eis. Tu ergo ne timeas serve meus iacob ait dominus: neque paveas israel. Quia ecce ego salvabo te de terra longinqua: et semen tuum de terra captivitatis eorum. Et revertetur iacob: et requiescet et cunctis affluet bonis: et non erit quem formidet: quoniam tecum ego sum. ait dominus ut salvem te. Faciam enim consumationem in cunctis gentibus: in quibus dispersi te. Te autem non faciam in consumationem: sed castigabo te in iudicio: ut non tibi videaris innoxius. Quia hec dicit dominus. Insanabilis fractura tua: pessima plaga tua. Non est qui iudicet iudicium tuum. ad alligandum: curationum utilitas non est tibi. Omnes amatores tui obliti sunt tui: te non querent. Plaga enim inimici percussi te: castigatione crudeli. Propter multitudinem iniquitatis tue dura facta sunt peccata tua. Quid clamas super contritione tua: Insanabilis est dolor tuus. Propter multitudinem iniquitatis tue et propter dura peccata tua: feci hec tibi. Propterea omnes qui comedunt te. devorabuntur: et universi hostes tui in captivitatem ducentur. et qui te vastant vastabuntur: cunctosque predatores tuos dabo in predam. Obducam enim cicatricem tibi et a vulneribus tuis sanabo te. dicit dominus: quia eiectam vocaverunt te syon. Hec est que non habebat requirentem. Hec dicit dominus. Ecce ego convertam conversionem tabernaculorum iacob: et tectis eius miserebor. Et edificabitur civitas in excelso suo et templum iuxta ordinem suum fundabitur: et egredietur de eis laus. et

Et os / Cut os

Et us

XXXI

uocꝫ ludentiũ. Et multiplicabo eos. et n̄ imminuent̄: et glorificabo eos: et n̄ attenuabunt̄. Et erũt filii eiꝰ sicut a principio: et cetus eiꝰ corã me permanebit. Et uisitabo aduersum om̄s q̄ tribulant eũ. et erit dux eiꝰ ex eo. et princeps de medio eiꝰ producetur: et applicabo eum. et accedet ad me. Quis enim iste ē. q applicet cor suũ. ut appropinquet michi ait dn̄s: Et eritis michi in pp̄lm: et ego ero uobis in deũ. Ecce turbo dn̄i. furor egrediens. procella ruens: in capite impiorꝫ conquiescet. Non auertet iram indignationis dn̄s: donec faciat et compleat cogitationem cordis sui. In nouissimo dierꝫ intelligetis ea.

In tp̄e illo dicit dn̄s ero d̄s uniuersis cognationibꝫ isrl̄: et ipsi erũt michi in pp̄lm. Hec dic̄ dn̄s. Inuenit grãm in deserto: pp̄ls q remanserat gladio. Vadet ad requiem suã isrl̄. Longe dn̄s apparuit m̄. Et in caritate ppetua dilexi te: ideo attraxi te miserans. Rursumq̄ꝫ edificabo te: et edificaberis uirgo isrl̄. Adhuc ornaberis tympanis tuis: et egredieris in choro ludentiũ. Adhuc plantabis uineas in montibꝫ samarie. Plantabunt plantantes: et donec tp̄s ueniat nõ uindemiabunt̄. Quia erit dies in q̄ clamabunt custodes in mõte samarie: et in mõte effraym. Surgite et ascendamus in syon: ad dn̄m deũ nr̄m. Quia h̄ dic̄ dn̄s. Exultate in leticia iacob: et hinnite cõtra capud gentiũ. Personate: canite et dicite. Salua dn̄e pp̄lm tuũ: reliquias isrl̄. Ecce ego adducã eos de terra aquilonis: et congregabo eos ab extremis t̄re. Inter quos erũt cecus et claudus et pregnans et pariens simul: cetus magnus reuertentiũ huc. In fletu uenient et in mia̅ reducã eos: et adducã eos p torrentes aquarꝫ in uia recta. et n̄ impingent̄ in ea: q̄ factus sum isrl̄ pater. et effraym primogenitꝰ meus ē. Audite uerbum dn̄i gentes: et annuntiate in insulis que procul sunt. et dicite. Qui dispsit isrl̄ congregabit eum: et custodiet eum sic pastor gregẽ suũ. Redemit enĩ dn̄s iacob: et liberauit eũ de manu potentioris. Et uenient. et laudabunt in mõte syon: et confluent ad bona dn̄i. sup frumento. uino. et oleo. et fetu pecorꝫ. et armentorꝫ. Eritq̄ꝫ aĩa eorum q̄si ortus irriguus: et ult̄ n̄ esurient. Tunc letabitur uirgo in choro: iuuenes et senes simul. Et conuertã luctũ eorꝫ in gaudiũ. et consolabor eos: et letificabo a dolore suo. Et inebriabo aĩam sacerdotũ pinguedine: et pp̄ls meus bonis meis adimplebitur: ait dn̄s. Hec dic̄ dn̄s. Vox in excelso audita ē lamentationis fletus et luctus. rachel plorantis filios suos: et nolentis consolari sup eis. quia n̄ sunt. Hec dicit dn̄s. Quiescat uox tua a ploratu. et oculi tui a lacrimis: q̄ ē merces opi tuo. ait dn̄s. Et reuertentur de terra inimici. et ē spes nouissimis tuis ait dn̄s: et reuertentur filii ad terminos suos. Audiens audiui effraym transmigrantem. Castigasti me. et eruditus sum: q̄si iuuenculꝰ indomitus. Conuerte me et conuertar: q̄ tu dn̄s deus meus. Postq̄ enĩ conuertisti me. egi penitentiã: et postq̄ ostendisti michi. percussi femur meũ. Confusus sum et erubui: q̄m sustinui obprobrium adolescentie mee. Si filius honorabilis michi effraym. si puer delicatus: q̄ ex quo locutus sum de eo. adhuc recordabor eiꝰ. Iđcirco conturbata st̄ uiscera mea sup eũ: miserans miserebor eiꝰ. ait dn̄s. Statue tibi speculã. pone tibi amaritudines: dirige cor tuũ in uiã directam. in q̄ ambulasti. Reuertere uirgo isrl̄: reuertere ad ciuitates tuas istas. Vsq̄ꝫ delitiis dissolueris filia uaga: Quia creauit dn̄s nouũ sup terram: femina circumdabit uirũ. Hec dic̄ dn̄s exercituũ d̄s isrl̄. Adhuc dicent uerbũ istud in terra iuda et in urbibꝫ eiꝰ: cum conuertero captiuitatem eorꝫ. Benedicat t̄ dn̄s. pulcritudo iustitie: mons scũs. Et habitabunt in eo iudas. et oẽs ciuitates eiꝰ simul agricole et minantes greges. Quia inebriaui aĩam lassam: et oẽm aĩã esurientem saturaui. Ideo q̄si de sompno excitatus sum. et uidi: et sompnus meus

Et reduci

dulcis m̄. Ecce dies ueniūt dic̄ dn̄s
et seminabo domū isrł̄ et domū iu
da. semine hominum et semine iumē
tor. Et sic̄ uigilaui sup eos. ut euel
lerem. et demolirer. et dissiparē. et
disperdē et affligerem: sic uigilabo
sup eos ut edificem et plantē ait
dominꝰ. In dieb; illis n̄ dicēt ult̄. pa
tres comederūt uuā acerbā et dentes
filior obstupuerūt. s; unusqsq; in
iniqtate sua morietur. Oīs hō q comede
rit uuā acerbā: obstupescēt dentes
eiꝰ. Ecce dies ueniunt dicit dn̄s. et feri
am domui isrł̄. et domui iuda fedꝰ
nouū. n̄ s̄m pactū qd̄ pepigi c̄ patrib;
uris. in die qua apphendi manū eo
rum. ut educerē eos de t̄ra egypti. pac
tum q irritū fecerūt. et ego dn̄atꝰ sū
eor dicit dn̄s: s; hoc ēēt pactū q feriā
c̄ domo isrł̄. Post dies illos dicit dn̄s
dabo legē meā in uiscerib; eor. ⁊ i cor
de eor scribā eā: et ero eis in dm̄. et ip
si erūt michi in pplm̄. Et n̄ docebūt
ult̄ uir pximū suū. et uir frēm suū
dicēs. Cognoscite dn̄m. Oēs eī cogno
scent me a minimo eor usq; ad ma
ximū. ait dn̄s: q2 ppiciabor iniqtati
b; eor. et pcc̄i eor n̄o ero memor āplꝰ.
Hec dic̄ dn̄s. qui dat solem in lumine
diei. ordinē lune et stellar. i lumine
noctis: qui turbat mare. et sonant
fluctus eiꝰ: dn̄s exercituū nom̄ illi. ⁊
Si defecerīt leges iste corā me dic̄ dn̄s:
tc̄ ⁊ semē isrł̄ deficiet. ut n̄ sit gens corā
me cunctis dieb;. Hec dic̄ dn̄s. Si mē
surari potuerīt celi desursū. et inuesti
gari fundamēta t̄re deorsum: et ego ab
iciā uniūsū semē isrł̄ pp oīa que fecerūt
dic̄ dn̄s. Ecce dies ueniūt dicit dn̄s. ⁊
edificabit̄ ciuitas dn̄o. a turre anane
el. usq; ad portā anguli. et exibit ul
tra norma mensure eiꝰ ꝯt̄ eā. sup colle
gareb. et circuibit goatha et oēz uallē
ruinar. et cineris. et uniūsā regioēz
mortis usq; ad torrentē cedrō: ⁊ usq;
ad angulū porte equor oriental. Se
men dn̄i n̄ euelletur: ⁊ n̄o destruetur
ultra in ppetuum.

XXXII

Uerbum qd̄ fc̄m ē ad iheremiā a dn̄o.
in anno. x. sedechie regis iuda: ipe ē
annus. xviii. nabuchodonosor. Tunc
exercitus regis babilonis obsidebat ierl̄z:
et ihēmias ppha erat clausus i atrio
carceris. qui erat in domo regis iuda.
Clauserat eñ eum sedechias rex iuda
dicēs. Quare uaticinaris dicēs. h dic̄
dn̄s. ecce ego dabo ciuitatē istam in
manū regis babilonis. et capiet eā. et se
dechias rex iuda n̄ effugiet de manū cal
deor. s; tradet in manu regis babil
onis. et loquet̄ os eiꝰ cū ore illiꝰ. ⁊ oculi
eiꝰ oculos illiꝰ uidebūt. et i babilonē du
cet sedechiā. et ibi ērit donec uisitē eū
dic̄ dn̄s. si aūt dimicaūitis adūsū cha
ldeos. nich pspum habebitis. Et di
xit ihēmias. factū ē ūbū dn̄i ad me
dicēs. Ecce anamheel filiꝰ sellū. patru
elis tuus. ueniet ad te dicēs. Eme tibi
agrum meū q ē i anatoth: tibi eñ
cpetit ex ppinquitate ut emas. Et uenit
ad me anamehel filiꝰ patrui mī. s̄m
ūbum dn̄i: ad uestibulū carcēis. et
ait ad me. Posside agrū meū qui est
in anatoth in t̄ra beniamin: q2 t cōpe
tit hereditas. et tu ppinquꝰ es. ut pos
sideas. Intellexi aūt q ūbū dn̄i eēt.
et emi agrum ab anamehel filio pa
trui mī: qui ē in anatoth. Et appendi
ei argentum. vii. stateres et. x. argente
os: ⁊ scripsi in libro. et signaui. et adhibu
i testes. Et appendi argentū in statē
ra. et accepi librum possessionis sig
natum et stipulatioēs. et rata. et signa
forinsecus. Et dedi libr possessionis
baruch filio neri filii maasie: i oculis
anamehel patruelis mī. et in oculis
testiū qui scripti erāt in libro ēptionis.
in oculis oīm iudeor qui sedebāt in a
trio carceris. Et pcepi baruch corā eis
dicēs. Hec dic̄ dn̄s exercituū deus isrł̄.
Sume libros istos. libr ēptionis hūc
signatū. et libr hc̄ qui aptus ē. ⁊ pōe
illos in uase fictili: ut pmanē possīt
dieb; multis. Hec eñ dicit dn̄s exer
cituum deus isrł̄. Adhuc possidebūt
domus et agri et uinee: in t̄ra ista. Et

oravi ad dominum: postquam tradidi librum
possessionis baruch. filio neri dicens.
Heu. heu. heu. domine deus. Ecce tu feci
sti celum et terram in fortitudine tua
magna. et in brachio tuo extento.
Non erit tibi difficile omne verbum: qui
facis misericordiam in milibus. et reddis in
iquitatem patrum in sinum filiorum eorum
post eos. Fortissime magne et potens.
dominus exercituum nomen tibi. magnus consi
lio. et incomprehensibilis cogitatu: cuius o
culi aperti sunt super omnes vias filiorum adam.
ut reddas unicuique secundum vias suas. et
secundum fructum adinventionum eius. Qui
posuisti signa et portenta in terra egy
pti usque ad diem hanc. et in israel et in ho
minibus: et fecisti tibi nomen sicut est dies
hec: et eduxisti populum tuum israel de terra egy
pti in signis et in portentis. et in manu
robusta. et in brachio extento. et in
terrore magno: et dedisti eis terram hanc.
quam iurasti patribus eorum ut dares
eis terram fluentem lacte et melle. et in
gressi sunt. et possederunt eam. et non obedie
runt voci tue. et in lege tua non ambula
verunt. omnia que mandasti eis. ut facerent
non fecerunt: et evenerunt eis omnia mala hec.
Ecce munitiones extructe sunt adversum
civitatem ut capiatur. et urbs data est
in manus chaldeorum. et in manus regis ba
bilonis. qui preliantur adversum eam. a fa
cie gladii. et famis. et pestilentie. et
quecumque locutus es acciderunt. ut tu ipse cernis.
et tu dicis mihi domine deus: eme agrum argen
to. et adhibe testes. cum urbs data sit in
manus chaldeorum. Et factum est verbum domini ad
ieremiam dicens. Ecce ego dominus deus universe
carnis. Numquid mihi difficile erit omne ver
bum: Propterea hec dicit dominus. Ecce ego tra
dam civitatem istam in manus chaldeorum.
et in manus regis babilonis: et capient eam.
Et venient chaldei preliantes adversum
urbem hanc: et succendent eam igni. et com
burent eam: et domos in quarum domatibus
sacrificabant bahal. et libabant diis a
lienis libamina: ad irritandum me. Erant
enim filii israel. et filii iuda. iugiter facientes
malum in oculis meis. ab adolescentia
sua: filii israel qui usque nunc exacerbant
me in opere manuum suarum dicit dominus.
Quia in furore et in indignatione
mea facta est mihi civitas hec. a die qua
edificaverunt eam usque ad diem i
stam. qua auferetur a conspectu meo.
propter malitiam filiorum israel. et filiorum iuda
quam fecerunt. ad iracundiam me pro
vocantes ipsi et reges eorum. principes
eorum et sacerdotes et prophete eorum. viri
iuda et habitatores ierusalem. Et verterunt
ad me terga. et non facies: cum docerem
eos diluculo. et erudirem. et nollent au
dire ut acciperent disciplinam. Et po
suerunt idola sua in domo in qua invo
catum est nomen meum: ut polluerent
eam. Et edificaverunt excelsa baal. que
sunt in valle filii ennom ut initiarent
filios suos et filias suas moloch: quod
non mandavi eis. nec ascendit in cor me
um. ut facerent abhominationem hanc. et
in peccatum deducerent iudam. Et nunc prop
ter ista hec dicit dominus deus israel ad civitatem
de qua vos dicitis. quod tradatur in manu
regis babilonis: in gladio. et in fame
et in peste. Ecce ego congregabo eos de
universis terris. ad quas eieci eos in furore
meo. et in ira mea. et in indignatione gran
di: et reducam eos ad locum istum et ha
bitare eos faciam confidenter: et erunt mihi
in populum et ego ero eis in deum. Et dabo
eis cor unum et viam unam: ut time
ant me universis diebus: et bene sit eis.
et filiis eorum post eos. Et feriam eis pac
tum sempiternum: et non desinam eis benefa
cere. Et timorem meum dabo in corde eo
rum: ut non recedant a me. Et letabor
super eis cum bene eis fecero: et plantabo
eos in terra ista. in veritate. in toto corde meo.
et in tota anima mea. Quia hec dicit dominus. Si
cut adduxi super populum istum omne malum
hoc grande: sic adducam super eos omne bo
num. quod ego loquor ad eos. Et possi
debuntur agri in terra ista. de qua vos di
citis. quod deserta sit. eo quod non remanserit homo
et iumentum: et data sit in manus chal
deorum. Agri pecunia ementur. et scribentur
in libro. et imprimetur signum. et te

stis adhibebuntur. in terra Beniamin. et in circuitu Ierusalem. et in civitatibus Iuda. et in civitatibus montanis. et in civitatibus campestribus. et in civitatibus que ad austrum sunt: quia convertam captivitatem eorum dicit dominus.

Et factum est verbum domini ad Ieremiam secundo: cum adhuc clausus esset in atrio carceris. dicens. Hec dicit dominus qui facturus est et formaturus illud. et paraturus. dominus nomen eius. Clama ad me et exaudiam te: et annuntiabo tibi grandia et firma que nescis. Quia hec dicit dominus deus Israel. ad domos urbis huius. et ad domos regis Iuda. que destructe sunt. et ad munitiones. et ad gladium venientium. ut dimicent cum Chaldeis. et impleant eas cadaveribus hominum. quos percussi in furore meo. et in indignatione mea: abscondens faciem meam a civitate hac. propter omnem malitiam eorum. Ecce ego obducam eis cicatricem. et sanitatem. et curabo eos. et revelabo illis deprecationem pacis et veritatis: et convertam conversionem Iuda. et convertam conversionem Ierusalem. Et edificabo eos sicut a principio: et emundabo illos ab omni iniquitate sua. in qua peccaverunt mihi: et propitius ero cunctis iniquitatibus eorum. in quibus deliquerunt mihi. et spreverunt me. Et erit michi in nomen. et in laudem. et in gaudium. et in exultationem: cunctis gentibus terre. que audierint omnia bona que ego facturus sum eis. Et pavebunt. et turbabuntur in universis bonis: et in omni pace quam ego faciam eis. Hec dicit dominus. Adhuc audietur in loco isto. quem vos dicitis esse desertum. eo quod non sit homo nec iumentum in civitatibus Iuda. et foris Ierusalem. que desolate sunt absque homine. et absque habitatore. et absque pecore: vox gaudii. et vox letitie. vox sponsi. et vox sponse. vox dicentium. Confitemini domino exercituum. quoniam bonus dominus. quoniam in eternum misericordia eius: et portantium vota in domum domini. Reducam enim conversionem terre. sicut a principio: dicit dominus. Hec dicit dominus exercituum. Adhuc erit in loco isto deserto absque homine. et absque iumento. et in cunctis civitatibus eius. habitaculum pastorum. et accubantium gregum. In civitatibus montuosis. et in civitatibus que

campestribus. et in civitatibus

ad austrum sunt. et in terra Beniamin. et in circuitu Ierusalem. et in civitatibus Iuda. Adhuc transibunt greges. ad manum numerantis: ait dominus. Ecce dies veniunt dicit dominus: et suscitabo verbum bonum quod locutus sum ad domum Israel. et ad domum Iuda. In diebus illis et in tempore illo germinare faciam David germen iustitie: et faciet iudicium et iustitiam in terra. In diebus illis salvabitur Iuda. et Ierusalem habitabit confidenter. Et hoc est nomen quod vocabunt eum. dominus iustus noster. Quia hec dicit dominus. Non interibit de David vir qui sedeat super tronum domus Israel: et de sacerdotibus et de levitis non interibit vir a facie mea. qui offerat holocaustomata et incendat sacrificium. et cedat victimas cunctis diebus. Et factum est verbum domini ad Ieremiam dicens. Hec dicit dominus. Si irritum fieri potest pactum meum cum die. et pactum meum cum nocte. ut non sit dies et nox in tempore suo: et pactum meum irritum esse poterit cum David servo meo: ut non sit ex eo filius qui regnet in trono eius. et levite. et sacerdotes ministri mei. Sicut enumerari non possunt stelle celi. et metiri harena maris: sic multiplicabo semen David servi mei. et levitas ministros meos. Et factum est verbum domini ad Ieremiam dicens. Numquid non vidisti quod populus hic locutus sit dicens. due cognationes quas elegerat dominus abiecte sunt. et populum meum despexerunt. eo quod non sit ultra gens coram eis: Hec dicit dominus. Si pactum meum inter diem et noctem et leges celo et terre non posui: equidem et semen Iacob et David servi mei proiciam. ut non assumam de semine eius principes seminis Abraham et Ysaac. et Iacob. Reducam enim conversionem eorum: et miserebor eis.

Et israel — Et omnibus — Et iste

XXXIIII

Verbum quod factum est ad Ieremiam a domino. quando Nabuchodonosor rex Babylonis. et omnis exercitus eius. universaque regna terre que erant sub potestate manus eius. et omnes populi bellabant contra Ierusalem. et contra omnes urbes eius: dicens. Hec dicit dominus deus Israel. Vade et loquere ad Sedechiam regem Iuda: et dices ad eum. Hec dicit dominus. Ecce ego tradam civitatem hanc in manu regis Babylonis: et

succendet eam igni. Et tu non effugies de manu eius, sed comprehensione capieris, et in manu eius traderis: et oculi tui oculos regis Babylonis videbunt, et os eius cum ore tuo loquetur, et Babylonem introibis. Attamen audi verbum Domini Sedechia rex Iuda. Hec dicit Dominus ad te. Non morieris in gladio, sed in pace morieris, et secundum combustiones patrum tuorum regum priorum qui fuerunt ante te, sic comburent te, et ve domine plangent te: quia verbum ego locutus sum dicit Dominus. Et locutus est Ieremias propheta ad Sedechiam regem Iuda universa verba hec in Ierusalem. Et exercitus regis Babylonis pugnabat contra Ierusalem, et contra omnes civitates Iuda que relique erant, contra Lachis et contra Azecha. Hee enim superant de civitatibus Iuda urbes munite. Verbum quod factum est ad Ieremiam a Domino, postquam percussit rex Sedechias fedus cum omni populo in Ierusalem, predicans ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam hebreum et hebream liberos, et nequaquam dominarentur eis, id est in Iudeo et fratre suo. Audierunt ergo omnes principes et universus populus qui inierant pactum, ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam liberos, et ultra non dominarentur eis. Audierunt igitur et dimiserunt. Et conversi sunt deinceps, et retraxerunt servos suos suos et ancillas suas quas dimiserant in famulos et in famulas.

liberos et subiugaverunt

Et factum est verbum Domini ad Ieremiam a Domino dicens. Hec dicit Dominus Deus Israel. Ego percussi fedus cum patribus vestris in die qua eduxi eos de terra Egypti de domo servitutis dicens. Cum completi fuerint vii anni, dimittat unusquisque fratrem suum hebreum qui venditus est ei, et serviet tibi vi annis, et dimittes eum a te liberum. Et non audierunt patres vestri me, nec inclinaverunt aurem suam. Et conversi estis vos hodie, et fecistis quod rectum est in oculis meis: ut predicaretis libertatem unusquisque ad amicum suum, et inistis pactum in conspectu meo: in domo in qua invocatum est nomen meum super eam. Et reversi estis, et commaculastis nomen meum, et reduxistis unusquisque servum suum, et unusquisque ancillam suam, quos dimiseratis ut essent liberi et sue potestatis, et subiugastis eos ut sint vobis servi et ancille. Propterea hec dicit Dominus. Vos non audistis me, ut predicaretis libertatem unusquisque fratri suo, et unusquisque amico suo. Ecce ego predico vobis libertatem ait Dominus, ad gladium, et ad pestem, et ad famem: et dabo vos in commotionem cunctis regnis terre. Et dabo viros qui prevaricantur fedus meum, et non observaverunt verba federis quibus assensi sunt in conspectu meo, vitulum quem conciderunt in duas partes, et transierunt inter divisiones eius: principes Iuda et principes Ierusalem, et eunuchi, et sacerdotes, et omnis populus terre, qui transierunt inter divisiones vituli: et dabo eos in manu inimicorum suorum, et in manu querentium animam eorum: et erit morticinum eorum in escam volucribus celi et bestiis terre. Et Sedechiam regem Iuda, et principes eius dabo in manu inimicorum suorum, et in manu querentium animam eorum, et in manu exercituum regis Babylonis qui recesserunt a vobis. Ecce ego precipio dicit Dominus, et reducam eos in civitatem hanc, et preliabuntur adversus eam, et capient eam, et succendent eam igni: et civitates Iuda dabo in solitudinem eo quod non sit habitator.

Ca. xxxv.

Verbum quod factum est ad Ieremiam a Domino in diebus Ioachim filii Iosie regis Iuda dicens. Vade ad domum Rechabitarum, et loquere eis, et introduces eos in domum Domini in unam exedram thesaurorum, et dabis eis bibere vinum. Et assumpsi Iechoniam filium Ieremie filii Absanie, et fratres eius, et universam domum Rechabitarum, et introduxi eos in domum Domini ad gazophilacium filiorum Anan filii Iegedelie hominis Dei, quod erat iuxta gazophilacium principum, super thesaurum Maasie filii Sellum, qui erat custos vestibuli. Et posui coram filiis domus Rechabitarum scyphos plenos vino, et calices. Et dixi ad eos. Bibite vinum. Qui responderunt. Non bibemus vinum: quia Ionadab filius Rechab pater noster precepit nobis dicens. Non bibetis vinum vos et filii vestri usque in sempiternum

num. et domũ ñ edificabitis. et se
mitẽ ñ seretis. 7 uineas ñ plãtabitis. ñ
habebitis: s; i tabnaclis h̃itabitis cũctis
diebȝ uris. ut uiuatis diebȝ multis
sup faciem t̃re. in q̃ uos pegrinamini.
Obediuim⁹ ergo uoci ionadab filii re
chab patris nostri. in oĩbȝ que p̃cep
nb: ita ut ñ biberem⁹ uinũ cũctis die
bȝ nr̃is. nos et mulieres nr̃e filii 7 filie
nr̃e. et ñ edificarem⁹ domos ad habi
tandum. Et uineã et agrũ et semitẽ
ñ habuim⁹. s; h̃itauimus i tabnaclis.
et obedientes fuim⁹ iux oĩa que p̃ce
pit nb ionadab pat̃ nr̃. Cũ aũt ascẽdis
s; nabuchod. rex babiloĩs ad t̃rã no
stram: dixim⁹. Venite. et i grediamũ
ir̃lm: a facie exercitus chaldeoȝ. 7 a facie
exercitus syrie. Et mãsimus i ir̃lm. Et
f̃cm ẽ ũbum dñi ad ihẽmiã dicens.
Hec dic̃ dñs exercituũ deus isrt̃. Vade 7
dic uiris iuda. et h̃itatoribȝ ir̃lm. Nũ
qd ñ recipietis disciplinã. ut obedia
tis ũbis meis dic̃ dñs: Preualuerunt
s̃mões ionadab filii rechab q̃s p̃cepit
filiis suis ũ biberẽt ñ uinũ. et ñ bibe
runt usq; ad diem hãc: q; obedierũt
p̃cepto patris sui. Ego aũt locutus sũ
ad uos. de mane ɔsurgens et loquens:
et ñ obedistis michi. Misiq; ad uos
oẽs s̃uos meos. p̃phãs: ɔsurgens diluclo.
mittensq; et dicẽs. Cõũtimini un⁹
qsq; a uia sua pessima: et bõa facite
studia uia et nolite seq dõs alienos.
n; colatis eos: 7 h̃itabitis in t̃ra q̃ dedi
uobis et patribȝ uris. Et ñ inclinastis
aurẽ urãm: n; audistis me. Firmau
erũt igit̃ filii ionadab. filii rechab p̃
ceptum patris sui: q̃ p̃cepat eis. Pop
ulus aũt iste: ñ obediuit michi. Ideo
h̃ dic̃ dñs exercituũ: d̃s isrt̃. Ecce ego ad
duco sup iudã. et sup oẽs h̃itatores ie
rusalẽ. uniũsã afflictioẽm q̃ locut⁹
sum adũsum eos: eo q̃ locutus sum
ad illos. et ñ audierũt. uocaui illos.
et ñ r̃nderũt m̃. Domui aũt rechabita
rum: dix̃ ihẽmias. Hec dicit dñs ex
ercituũ deus isrt̃. Pro eo q̃ obedistis p̃
cepto ionadab patris uri. et custodi

stis oĩa mãdata eius. et fecistis uniũ
sa que p̃cepit uobis. p̃pterea hec dicit
dñs exercituũ deus isrt̃. Nõ deficiet uir
de stirpe ionadab filii rechab. stans i
cõspectu meo: cunctis diebȝ.

XXXVI

Et factum ẽ in anno q̃rto ioachi filii
iosie regis iuda. factũ est ũbũ h̃ ad
ihẽmiã a dño dicẽs. Tolle uolumen
libri. 7 scribes in eo oĩa ũba que locut⁹
sum tibi adũsum isrt̃ 7 iudã. 7 adũsũ
oẽs gẽtes. a die qua locutus sũ ad te. ex di
ebȝ iosie usq; ad diem hãc: si forte au
diente domo iuda uniũsa mala que
ego cogito facẽ eis. reũtat̃ unũsq; a uia
a sua pessima: 7 p̃picius ero iniq̃tati
et p̃cco eoȝ. Vocauit ergo ihẽmias ba
ruch filiũ nerie. Et scripsit baruch ex
ore ihẽmie oẽs s̃mões dñi quos locut⁹
ẽ ad eũ. in uolumine libri. Et p̃cepit
ihẽmias baruch dicẽs. Ego claus⁹ sũ:
nec ualeo ingredi domũ dñi. Ingredere
ergo tu. et lege de uolumine. i quo scͤp
sisti ex ore meo ũba dñi. audiente po
pulo in domo dñi: in die ieiunii. In
sup et audiente uniũso iuda qui ueni
unt de ciuitatibȝ suis. leges eis. 7 si for
te cadat oĩo eoȝ in cõspectu dñi. et
reũtat̃ unusq̃sq; a uia sua pessima:
q̃m magn⁹ furor ẽ et indignatio. q̃ lo
cutus ẽ dñs adũsũ p̃p̃lm h̃c. Et fecit
baruch filii nerie. iuxta oĩa que p̃cepe
rat ihẽmias p̃p̃ha: legẽs ex uolumine
s̃mões dñi in domo dñi. Fcm ẽ aũt in
ãno. v̈. ioachim filii iosie regis iuda.
in mẽse. viiii. p̃dicauerũt ieiuniũ
in ɔspectu dñi: oĩ p̃p̃lo in ir̃lm. 7 uniũ
se multitudini. que ɔfluxerãt de ciui
tatibȝ iuda. in ir̃lm. Legitq; baruch
ex uolumie s̃mões ihẽmie. i domo dñi.
in gazophilatio gamarie. filii safan
scribe. in uestibulo supiori in introitu
porte noue dom⁹ dñi: audiente oĩ p̃p̃.
Cũq; audiss; micheas filius gamarie
filii safan. oẽs s̃mões dñi ex libro: desce
dit in domũ regis ad gazophilatiũ scribe.
Et ecce ibi oẽs principes sedebãt. elisa
ma scriba. et dalaias filii semei. 7 hel
nathan filii achobor. et gamarias filii

saphan. et sedechias filius anane.
et uniuersi principes. Et nuntiauit eis
micheas: omnia uerba que audiuit legen-
te baruch ex uolumine in auribus populi.
Miserunt itaque omnes principes ad baruc.
iudi filium nathanie filii selemie filii
ichusi: dicentes. Volumen ex quo legisti
audiente populo. sume in manu tua: et
ueni. Tulit ergo baruch filius nerie
uolumen in manu sua: et uenit ad eos.
Et dixerunt ad eum. Sede. et lege hec in
auribus nostris. Et legit baruch in auribus
eorum. Igitur cum audissent omnia uerba hec obstu-
puerunt unusquisque ad proximum suum:
et dixerunt ad baruch. Nuntiare debe-
mus regi omnes sermones istos. Et interroga-
uerunt eum dicentes. Indica nobis: quomodo
scripsisti omnes sermones istos ex ore eius.
Dixit autem eis baruch. Ex ore suo loquebatur
quasi legens ad me omnes sermones istos: et ego
scribebam in uolumine atramento. Et
dixerunt principes ad baruch. Vade ab-
sconde te tu et ieremias: et nemo sciat ubi
sitis. Et ingressi sunt ad regem in atrium. Por-
ro uolumen commendauerunt in gazophilacium
elisame scribe. Et nuntiauerunt audien-
te rege: omnes sermones. Misit itaque rex iu-
di ut sumeret uolumen. Qui tollens illud
de gazophilacio elisame scribe: legit au-
diente rege. et uniuersis principibus qui
stabant circa regem. Rex autem sedebat in
domo hiemali in mense nono: et posita
erat coram eo arula plena prunis. Cum-
que legisset iudi tres pagellas uel quatuor.
scidit illud scalpello scribe: et proiecit in
ignem qui erat super arulam. donec consum-
eretur omne uolumen igni. qui erat in arula.
Et non timuerunt neque sciderunt uestimenta su-
a rex et omnes serui eius: qui audierunt uni-
uersos sermones istos. Verumtamen elnathan. et
dalaias. et gamarias contradixerunt regi,
ne combureret librum: et non audiuit eos.
Et precepit rex ieremihel filio amelec.
et saraie filio ezrihel. et selemie filio
abdehel: ut comprehenderent baruch scribam
et ieremiam prophetam. Abscondit autem eos
dominus. Et factum est uerbum domini ad ieremiam:
postquam combusserat rex uolumen. et sermones quos
scripserat baruch ex ore ieremie dicens.
Rursum tolle uolumen aliud. et scribe
in eo omnes sermones priores qui erant in
primo uolumine: quod combussit ioachim
rex iuda. Et ad ioachim regem iuda dices.
Hec dicit dominus. Tu combussisti uolumen il-
lud dicens. Quare scripsisti in eo annun-
cians. festinus ueniet rex babilonis.
et uastabit terram hanc. et cessare faciet
ex illa hominem et iumentum: Propterea
hec dicit dominus contra ioachim regem iuda. Non erit
ex eo qui sedeat super solium dauid: et cadauer
eius proicietur ad estum per diem et ad gelu per
noctem. Et uisitabo contra eum et contra semen eius
et contra seruos eius: iniquitates suas. Et addu-
cam super eos et super habitatores ierusalem. et
super uiros iuda. omne malum quod locutus sum
ad eos: et non audierunt. Ieremias autem
tulit uolumen aliud. et dedit illud ba-
ruch filio nerie scribe. Qui scripsit in eo ex
ore ieremie omnes sermones libri quem combus-
serat ioachim rex iuda igni: et insuper
additi sunt sermones multo plures quam ante.

Et regnauit rex sedechias filius fuerat.
iosie pro iechonia filio ioachim: quem constitu-
it regem nabuchodonosor rex babilonis
in terra iuda. Et non obediuit ipse et serui
eius. et populus terre: uerbis domini que locutus
est in manu ieremie prophete. Et misit rex
sedechias iuchal filium selemie. et so-
phoniam filium maasie sacerdotem. ad iere-
miam prophetam: dicens. Ora pro nobis dom-
inum deum nostrum. Ieremias autem uelox ambula-
bat in medio populi. Non enim miserant
eum in custodiam carceris. Igitur ex-
ercitus pharaonis: egressus est de egypto. Et
audientes chaldei qui obsidebant ierusalem.
huiuscemodi nuntium: recesserunt ab ierusalem.
Et factum est uerbum domini ad ieremiam prophetam:
dicens. Hec dicit dominus deus israel. Sic dicetis
regi iuda qui misit uos ad interrogandum
me. Ecce exercitus pharaonis qui egressus est
uobis in auxilium: reuertetur in terram suam in
egyptum. Et redient chaldei. et bella-
bunt contra ciuitatem hanc: et capient eam. et in-
cendent igni. Hec dicit dominus. Nolite de-
cipere animas uestras dicentes. euntes abibunt
et recedent a nobis chaldei: quia non abibunt. Sed

et si percusseritis omnem exercitum chaldeo
rum qui preliantur adversum vos. et dere
licti fuerint ex eis aliqui vulnerati: singuli
de tentorio suo consurgent. et incendent
civitatem hanc igni. Ergo cum recessis
set exercitus chaldeorum ab ierusalem propter exercitum
pharaonis: egressus est iheremias de ierusalem. ut
iret in terram beniamin. et divideret
ibi possessionem in conspectu civium. Cum
que pervenisset ad portam beniamin. erat
ibi custos porte per vices nomine ierias.
filius selemie. filii ananie: et adpre
hendit iheremiam prophetam dicens. Ad chaldeos
tu profugis. Et respondit iheremias. falsum
est. Non fugio ad chaldeos. Et non audiv
it eum. sed comprehendit ierias iheremiam:
et adduxit eum ad principes. Quam ob rem
irati principes contra iheremiam. cesum eum
miserunt in carcerem: qui erat in domo
ionathan scribe. Ipse enim prepositus erat su
per carcerem. Itaque ingressus est iheremias
in domum laci. et in ergastulum: et sedit
ibi iheremias diebus multis. Mittens autem
rex sedechias tulit eum: et interrogavit
eum in domo sua abscondite: et dixit. Pu
tasne est sermo a domino. Et dixit iheremias.
Est. Et ait. In manu regis babilonis tra
deris. Et dixit iheremias ad sedechiam re
gem. Quid peccavi tibi. et servis tuis. et
populo tuo. quia misisti me in domum carceris.
Ubi sunt prophete vestri. qui prophetabant vobis
et dicebant. non veniet rex babilonis super
vos et super terram hanc: Nunc ergo audi ob
secro domine mi rex: valeat deprecatio
mea in conspectu tuo. et ne remittas me
in domum ionathan scribe: ne moriar
ibi. Precepit ergo rex sedechias ut tra
deretur iheremias in vestibulum carce
ris. et ut daretur ei torta panis cotidie ex
cepto pulmento: donec consumerentur omnes pan
es de civitate. Et mansit iheremias in ve
stibulo carceris.

Audivit autem safacias filius mathan et ie
delias filius phassur et iuchal filius
selemie. et phassur filius melchie sermones
quos iheremias loquebatur ad omnem populum di
cens. Hec dicit dominus. Quicumque manserit in civ
itate hac: morietur gladio. et fame.
et peste. Qui autem profugerit ad chaldeos.
vivet: et erit anima eius sospes et vivens.
Hec dicit dominus. Tradendo tradetur civitas hec
in manum exercitus regis babilonis: et cap
iet eam. Et dixerunt principes regi. Ro
gamus: ut occidatur homo iste. De industria
enim dissolvit manus virorum bellantium.
qui remanserunt in civitate hac. et manus
universi populi: loquens ad eos iuxta verba hec.
Siquidem homo hic non querit pacem populo huic:
sed malum. Et dixit rex sedechias. Ecce ipse
in manibus vestris est. Nec enim fas est regem vobis
quicquam negare. Tulerunt ergo iheremiam: et pro
iecerunt eum in lacum elchie filii amele
ch. qui erat in vestibulo carceris. Et sub
miserunt iheremiam in funibus in lacum:
in quo non erat aqua sed lutum. Descendit
itaque iheremias in cenum. Audivit autem ab
demelech ethiops vir eunuchus qui erat
in domo regis: quod misissent iheremiam in
lacum. Porro rex sedebat in porta benia
min. Et egressus est abdemelech de dom
o regis: et locutus est ad regem dicens. Domine
mi rex: male fecerunt viri isti. omnia quecumque
perpetraverunt contra iheremiam prophetam: mittentes
eum in lacum. ut moriatur ibi fame. non
sunt enim panes ultra in civitate. Precepit
itaque rex abdemelech ethiopi dicens.
Tolle tecum hinc. xxx. viros. et leva ihere
miam prophetam de lacu: antequam moriatur.
Assumptis ergo abdemelech secum viris:
ingressus est domum regis. que erat subcel
lario. et tulit inde veteres pannos. et an
tiqua vestimenta que computruerant: et
submisit ea ad iheremiam in lacum per funic
ulos. Dixitque abdemelech ethiops ad ih
eremiam. Pone veteres pannos. et hec scissa
et putrida sub cubito manuum tuarum:
et super funes. Fecit ergo iheremias sic. Et ex
traxerunt iheremiam funibus: et eduxe
runt eum de lacu. Mansit autem iheremias
in vestibulo carceris. Et misit rex sedech
ias: et tulit ad se iheremiam prophetam ad ho
stium tertium quod erat in domo domini. Et
dixit rex ad iheremiam. Interrogo ego te sermo
nem: ne abscondas a me aliquid. Dixit autem
iheremias ad sedechiam. Si annuntiavero
tibi numquid non interficies me: Et si consilium

Cur iste

dedero tibi: non me audies. Iuravit ergo
rex sedechias iheremie clam dicens. Vi
vit dominus qui fecit nobis animam hanc: si
occidero te et si tradidero te in manus
virorum istorum qui querunt animam tuam. Et dixit
iheremias ad sedechiam. Hec dicit dominus ex
ercituum deus israel. Si profectus exieris ad prin
cipes regis babilonis: vivet anima tua: et
civitas hec non succendetur igni: et salvus
eris tu et domus tua. Si autem non exieris ad
principes regis babilonis. tradetur civitas
hec in manu chaldeorum. et succendent eam igni
et tu non effugies de manu eorum. Et dixit
rex sedechias: ad iheremiam. Sollicitus
sum propter iudeos qui transfugerunt ad chaldeos:
ne forte tradar in manus eorum. et illudant
mihi. Respondit autem iheremias: et dixit ei. Non te
tradent. Audi quaeso vocem domini. quam ego loquor
ad te: et bene tibi erit. et vivet anima tua.
Quod si nolueris egredi. iste est sermo quem osten
dit michi dominus. Ecce omnes mulieres que re
manserunt in domo regis iuda. educ
entur ad principes regis babilonis: et ipse
dicent. Seduxerunt te. et praevaluerunt adver
sum te viri pacifici tui: demerserunt te
in ceno et in lubrico pedes tuos. et rece
sserunt a te. Et omnes uxores tue et filii tui
educentur ad chaldeos: et non effugies de
manus eorum. sed in manu regis babilonis
traderis: et civitatem hanc comburet igni.

Et capieris

Dixit ergo sedechias ad iheremiam. Nul
lus sciat verba hec: et non morieris. Si autem
audierint principes quia locutus sum tecum.
et venerint ad te. et dixerint tibi. Indica
nobis quid locutus sis cum rege. ne celes nos.
et non interficiemus te. et quid locutus est tecum rex:
dices ad eos. Prostravi ego preces meas
coram rege: ne me reduci iuberet in do
mum ionathan. et ibi morerer. Venerunt
ergo omnes principes ad iheremiam: et interrog
averunt eum. Et locutus est eis iuxta omnia
verba que preceperat ei rex: et cessaverunt
ab eo. Nichil enim fuerat auditum. Mansit
vero iheremias in vestibulo carceris: usque
ad diem qua capta est ierusalem. Et factum est
ut caperetur ierusalem.

XXXIX

Anno nono sedechie regis iuda. mense x.
venit nabuchodonosor rex babilonis. et omnis
exercitus eius ad ierusalem: et obsidebant eam.
Undecimo autem anno sedechie. mense iiii.
quinta die mensis: aperta est civitas. Et ingres
si sunt omnes principes regis babilonis: et se
derunt in porta media. neregel. sereser. sem
egar. nabusarsachim. rabsares. nereg
el. sereser. rebmag: et omnes reliqui principes
regis babilonis. Cumque vidisset eos sedech
ias rex iuda. et omnes viri bellatores: fuge
runt. Et egressi sunt nocte de civitate per viam
orti regis. et per portam que erat inter duos
muros: et egressi sunt ad viam deserti. Persecu
tus est autem eos exercitus chaldeorum. et conprehen
derunt sedechiam in campo solitudinis iherico
tine: et captum adduxerunt ad nabucho
donosor regem babilonis in reblata.
que est in terra emath. Et locutus est ad eum iudi
cia. Et occidit rex babilonis filios sedec
hie in reblata in oculis eius: et omnes nobi
les iuda occidit rex babilonis. Oculos
quoque sedechie eruit: et vinxit eum conpedi
bus ut duceretur in babilonem. Domum quoque
regis et domum vulgi succenderunt chaldei
igni: et murum ierusalem subverterunt. Et reliqu
as populi que remanserunt in civitate. et pro
fugas qui transfugerant ad eum. et superfluos
vulgi qui remanserant: transtulit nab
uzardan magister militum in babilonem.
Et de plebe pauperum qui nichil penitus ha
bebant. dimisit nabuzardan magister
militum in terra iuda: et dedit eis vineas
et cisternas in die illa. Preceperat autem na
buchodonosor rex babilonis de iheremia.
nabuzardan magistro militie: dicens.
Tolle illum et pone super eum oculos tuos. nec
quicquam ei mali facias: sed ut voluerit sic
facias ei. Misit ergo nabuzardan princeps
militie. et nabusezban. et rabsares. et
neregel. et sereser. et rebmag. et omnes op
timates regis babilonis miserunt: et tule
runt iheremiam de vestibulo carceris: et tra
diderunt eum godolie filio aicam. filii sa
phan ut intraret domum et habitaret in populo.
Ad iheremiam autem factus fuerat sermo domini. cum clau
sus esset in vestibulo carceris: dicens. Vade
et dic abdemelech ethyopi dicens. Hec
dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego indu
cam sermones meos super civitatem hanc in

malum et non in bonum, et erit in conspectu tuo in die illa. et liberabo te in die illa ait dominus. Et non traderis in manus virorum quos tu formidas. sed eruens liberabo te. et gladio non cades. sed erit tibi anima tua in salutem. quia in me habuisti fiduciam: dicit dominus.

Sermo qui factus est ad iheremiam a domino postquam dimissus est a nabuzardan magistro militie de rama: quando tulit eum vinctum cathenis in medio omnium qui migrabant de ierusalem et iuda et ducebantur in babilonem. Tollens igitur princeps militie iheremiam: dixit ad eum. Dominus deus tuus locutus est malum hoc super locum istum. et adduxit. et fecit dominus sicut locutus est: quia peccastis domino. et non audistis vocem eius. et factus est vobis sermo hic. Nunc ergo ecce solvi te hodie de cathenis que sunt in manibus tuis. Si placet tibi ut venias mecum in babilonem veni. et ponam oculos meos super te. Si autem displicet tibi venire mecum in babilonem: reside. Ecce omnis terra in conspectu tuo est. Quod elegeris. et quo placuerit tibi ut vadas: illuc perge. Et mecum noli venire: sed habita apud godoliam filium achiam filii saphan: quem preposuit rex babilonis civitatibus iude. Habita ergo cum eo in medio populi: vel quocumque placuerit tibi ut vadas. vade. Dedit quoque ei magister militie cibaria et munuscula: et dimisit eum. Venit autem iheremias ad godoliam filium achiam in masphath. et habitavit cum eo in medio populi qui relictus fuerat in terra. Cumque audissent omnes principes exercitus. qui dispersi fuerant per regiones ipsi et socii eorum. quod prefecisset rex babilonis godoliam filium achiam terre. et quod commendasset ei viros et mulieres et parvulos. et de pauperibus terre. qui non fuerant translati in babilonem: venerunt ad godoliam in masphath. et ismahel filius nathanie. et iohannan filius caree et ionathan. et sareas filius tenoemeth. et filii offi. qui erant de nethophati. et iezonias filius machati. ipsi et viri eorum. Et iuravit eis godolias filius achiam. filii saphan. et comitibus eorum dicens. Nolite timere servire chaldeis. Habitate in terra. et servite regi babilonis: et bene erit vobis. Ecce ego habito in masphat. ut respondeam precepto chaldeorum. qui mittuntur ad nos. Vos autem colligite vindemiam et messem et oleum. et condite in vasis vestris. et manete in urbibus vestris quas tenetis. Sed et omnes iudei qui erant in moab et in filiis amon. et in idumea et in universis regionibus. audito quod dedisset rex babilonis reliquias in iudea. et quod preposuisset super eos godoliam filium achiam. filii saphan. reversi sunt. omnes inquam iudei de universis locis ad que profugerant. et venerunt in terram iuda ad godoliam in masphat. et collegerunt vinum. et messem multam nimis. Iohanan autem filius caree. et omnes principes exercitus qui dispersi fuerant in regionibus. venerunt ad godoliam in masphat. et dixerunt ei. Scito quod baalis rex filiorum amon misit hismahel filium nathanie. percutere animam tuam. Et non credidit eis godolias filius achiam. Iohanan autem filius caree dixit ad godoliam seorsum in masphat loquens. Ibo et percutiam hismahel filium nathanie nullo sciente. ne interficiat animam tuam. et dissipentur omnes iudei. qui congregati sunt ad te. et peribunt reliquie iuda. Et ait godolias filius achiam ad iohanan filium caree. Noli facere verbum hoc. falsum enim tu loqueris de hismahel.

Et pcat

XLI

Et factum est in mense septimo. venit hismahel filius nathanie filii helisama de semine regali. et optimates regis. et x viri cum eo. ad godoliam filium achiam in masphat. et comederunt ibi panes simul in masphath. Surrexit autem hismahel. filius nathanie et x viri qui cum eo erant. et percusserunt godoliam filium achiam. filii saphan gladio. et interfecerunt eum: quem prefecerat rex babilonis terre. Omnes quoque iudeos qui cum godolia erant in masphat. et chaldeos qui reperti sunt ibi. et viros bellatores: percussit hismahel. Secundo autem die postquam occiderat godoliam nullo adhuc sciente. venerunt viri de sichem. et de silo. et de samaria. lxxx. viri. rasi barba. et scissis vestibus. et squalentes: munera et thus habebant in manu. ut offerrent in domo domini. Egressus ergo hismahel filius nathanie in occursum eorum de masphat. incedens et plorans ibat;

filiu Et haicā;

Cum aūt occurrisset eis: dixit ad eos. Ve
nite ad godoliā aichā. Qui cū uenissent
ad mediū ciuitatis: interfecit eos hisma
hel filius nathanie circa mediū laci.
ipē et uiri q erant cum eo. Decē aūt uiri re
perti sunt inter eos: qui dixerunt ad hisma
hel. Noli occidere nos: q2 habem9 thesa
urum in agro. frumenti. et ordei. et olei.
et mellis. Et cessauit: et nō interfec eos cū
fratrib3 suis. Lacus aūt in quē piecerat his
mahel oīa cadauera uiroz. quos pcus
sit ppt godoliā: ipē ē quē fecit rex asa. ppt
baasa regē isrl. Ipm repleuit hismah
el fili9 nathanie occisis. Et captiuas
duxit ismahel oēs reliqas ppli. q erant in ma
sphat. filias regis. et uniūsum pplm qui re
manserat in masphat: quos commendauerat
nabuzardan princeps militie. godoli
e filio aichā. Et cepit eos ismahel filius
nathanie: et abiit ut transiret ad filios
amon. Audiuit aūt iohanna fili9 caree.
et oēs pncipes bellatoz q erant cū eo. omē
malū qd fecerat hismahel fili9 natha
nie: et assūptis uniūsis uiris: pfecti sunt.
ut bellarent adūsum hismahelē filī
um nathanie: et inuenerunt eū ad aquas
multas. q sunt in gabaon. Cūq3 uidisset
oīs ppls qui erat cū ismahel. iohānan
filium caree. et uniūsos pncipes bell
atoz q erant cū eo: letati sunt. Et reūsus ē
oīs ppls qm cepat ismahel. in masphat.
Reuersusq3 abiit ad iohānan filium
caree. Ismahel aūt filius nathanie fugit
cū. viii. uiris a facie iohānan: et abiit
ad filios amon. Tulit ergo iohāna fili9
caree. et oēs principes bellatoz q erant cū
eo. uniūsas reliqas uulgi. quas reduxerat
ab hismahel filio nathanie in mas
phat: postq̄ pcussit godoliā filiū aich
am. fortes uiros ad prelium. et mulieres
et pueros et eunuchos. quos reduxerat
de gabaon. Et abierunt. et sederunt peregri
nantes in chamaā. que ē iuxta bethleē:
ut pgerent et introirent egyptū a fa
tie chaldeoz. Timebant eñ eos: q2 pcus
serat hismahel filius nathanie godoli
am filiū aichā: qm pposuerat rex babil
onis in tra iuda.

X

Et accesserunt omīs principes bellatorū
et iohannan filius caree. et iezonias
fili9 iosie. et reliquū ppls uulg9 a puo usq3
ad magnū: dixerunt ad iheremiā ppham.
Cadat oro nra in cōspectu tuo. et ora p
nobis ad dnm dm tuū. pro uniūsis
reliquiis istis: q2 derelicti sum9 pauci de
pluribus. sicut ocli tui nos intuent: et ann
untiet nob dns deus tuus uiā pquā pga
mus. et ūbum qd faciam9. Dixit aūt ad
eos iheremias ppha. Audiui. Ecce ego oro
ad dnm deum urm: fm ūba ura. Omē
ūbum qdcūq3 rndit michi indicabo uob:
nec celabo uos qcq̄. Et illi dixerunt ad
iheremiā. Sit dns int nos testis ūitatis
et fidei: fi nō iuxta omē ūbū in quo mi
serit te dns deus tuus ad nos. sic facie
mus. siui bonū ē siui malū. Voci dni di
nri ad quē mittim9 te obediem9: ut be
ne sit nob cū audierim9 uocē dni dei
nri. x. dies: factum ē ūbū dni ad ihe
miā. Vocauitq3 iohānan filiū caree.
et oēs principes bellatoz q erant cum eo.
et uniūsū pplm a minimo usq3 ad m
aximū: et dixit ad eos. Hec dicit dns deus
isrl. ad quē misistis me. ut psternerem
pces uras in cōspectu ei9. Si qescentes
manseritis in tra hac: edificabo uos et
nō destruā. plantabo. et nō euellā. Iā enī
placatus sum: sup malo qd feci uob. Noli
te timere a facie regis babilonis: quē uos
pauidi formidatis. Nolite eū metue
re dicit dns: q2 uobiscū sum ego. ut sal
uos faciā uos. et eruā uos de manu ei9.
Et dabo uob misericordias et miserebor
uri: et habitare uos faciā in tra ura. Siā
dixeritis uos. nō habitabim9 in tra ista. nec
audiem9 uocē dni dei nri: dicentes. et
nequaq̄. sz ad trām egypti pgem9 ubi
nō uidebim9 bellū et clangorē tube nō
audiem9 et famē nō sustinebim9. et ibi
habitabim9: ppt hoc nunc audite ūbū dni
reliqe iuda. Hec dicit dns exercituū deus
isrl. Si posueritis faciē urām. ut ingre
diamini egyptū. et intraueritis ut ibi
habitetis: gladius quē uos formidatis ibi
cōphendet uos in terra egypti. et fam
es pqua estis solliciti. adherebit uob

in egypto: et ibi moriemini. Omnesque viri qui posuerint faciem suam ut ingrediantur egyptum. et habitent ibi: morientur gladio. et fame. et peste. Nullus de eis remanebit: nec effugiet a facie mali quod ego afferam super eos. Quia hec dicit dominus exercituum deus israel. Sicut conflatus est furor meus. et indignatio mea. super habitatores ierusalem: sic conflabitur indignatio mea super vos. cum ingressi fueritis egyptum. et eritis in iusiurandum. et in stuporem. et in maledictum. et in obprobrium: et nequaquam ultra videbitis locum istum. Verbum domini super vos reliquie iuda. Nolite intrare in egyptum. Scientes scietis quia obtestatus sum vos hodie: quia decepistis animas vestras. Vos enim misistis me ad dominum deum vestrum dicentes. Ora pro nobis ad dominum deum nostrum: et iuxta omnia quecumque dixerit tibi dominus deus noster. sic annuntia nobis. et faciemus. Et annunciavi vobis hodie. et non audistis vocem domini dei vestri: super universis pro quibus misit me ad vos. Nunc ergo scientes scietis quia gladio et fame et peste moriemini. in loco in quo voluistis intrare. ut habitaretis ibi.

Factum est autem cum complesset ieremias loquens ad populum universos sermones domini dei eorum. pro quibus miserat eum dominus deus eorum ad illos. omnia verba hec: dixit azarias filius osie. et iohannan filius caree. et omnes viri superbi. dicentes ad ieremiam. Mendacium tu loqueris. Non misit te dominus deus noster dicens. ne ingrediamini egyptum. ut habitetis illic: sed baruch filius nerie incitat te adversum nos. ut tradat nos in manibus chaldeorum. ut interficiat nos. et transduci faciat in babylonem. Et non audivit iohannan filius caree et universi principes bellatorum et universus populus vocem domini: ut manerent in terra iuda. Sed tollens iohannan filius caree. et universi principes bellatorum universos reliquiarum iuda. qui reversi fuerant de cunctis gentibus ad quas fuerant ante dispersi ut habitarent in terra iuda. viros et mulieres et parvulos et filias regis. et omnem animam quam reliquerat nabuzardan princeps militie cum godolia filio aicham filii saphan. et ieremiam prophetam. et baruch filium nerie. ingressi sunt terram egypti. quia non obedierunt voci domini: et venerunt usque ad taphnis. Et factus est sermo domini ad ieremiam in taphnis dicens. Sume tibi in manu tua lapides grandes. et absconde eos in crypta que est sub muro latericio in porta domus pharaonis in taphnis cernentibus viris iudeis: et dices ad eos. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego mittam et assumam nabuchodonosor regem babylonis servum meum. et ponam thronum eius super lapides istos quos abscondi: et statuet solium suum super eos. Veniensque percutiet terram egypti: quos in mortem. in mortem. et quos in captivitatem. in captivitatem: et quos in gladio. in gladium. Et succendet ignem in delubris deorum egypti: et comburet ea: et captivos ducet illos: et amicietur terra egypti. sicut amicitur pastor pallio suo: et egredietur inde in pace. Et conteret statuas domus solis. que sunt in terra egypti: et delubra deorum egypti comburet igni.

XLIIII

Verbum quod factum est ad ieremiam. ad omnes iudeos qui habitabant in terra egypti. habitantes in magdolo. et in taphnis. et in memphis. et in terra phatures. dicens. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Vos vidistis omne malum istud quod adduxi super ierusalem: et super omnes urbes iuda. Et ecce deserte sunt hodie et non est in eis habitator propter malitiam quam fecerunt: ut me ad iracundiam provocarent. et irent. et sacrificarent. et colerent deos alienos. quos nesciebant illi et vos et patres vestri. Et misi ad vos omnes servos meos prophetas: de nocte consurgens. mittensque. et dicens. abhominationis huiuscemodi. Et non audierunt. nec inclinaverunt aurem suam: ut converterentur a malis suis. et non sacrificarent diis alienis. Et conflata est indignatio mea et furor meus. et succensa est in civitatibus iuda. et in plateis ierusalem: et verse sunt in solitudinem et vastitatem. secundum diem hanc. Et nunc hec dicit dominus exercituum. deus israel. Quare vos facitis malum hoc grande. contra animas vestras. ut intereat ex vobis vir et mulier parvulus et lactens de medio iude. nec relinquatur vobis quicquam residui. provocantes me in operibus manuum vestrarum. sacrificando diis alienis in terra egypti. in

Nolite facere verbum

Et fecistis

quam ingressi estis ut habitetis ibi. et dispereatis et sitis in maledictionem. et in obprobrium cunctis gentibus terre. Numquid obliti estis mala patrum vestrorum. et mala regum iuda. et mala uxorum eius. et mala vestra. et mala uxorum vestrarum. que fecerunt in terra iuda. et in regionibus ierusalem? Non sunt mundati usque ad diem hanc. et non timuerunt. et non ambulaverunt in lege domini. et in preceptis meis que dedi coram vobis. et coram patribus vestris. Ideo hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego ponam faciem meam in vobis in malum: et disperdam omnem iudam. Et assumam reliquias iude. qui posuerunt facies suas ut ingrederentur terram egypti. et habitarent ibi: et consumentur omnes in terra egypti. Cadent in gladio. et in fame consumentur a minimo usque ad maximum. In gladio et in fame morientur. et erunt in iusiurandum et in miraculum. et in maledictionem. et in obprobrium. Et visitabo super habitatores terre egypti. sicut visitavi super ierusalem. in gladio et in fame. et in peste. Et non erit qui effugiat. et sit residuus de reliquiis iudeorum: qui vadunt ut peregrinentur in terra egypti. et quod revertantur in terram iuda. ad quam ipsi elevant animas suas ut revertantur et habitent ibi. Non revertentur illuc. nisi qui fugerint. Responderunt autem ieremie omnes viri: scientes quod sacrificarent uxores eorum diis alienis. et universe mulieres quarum stabat multitudo grandis. et omnis populus habitantium in terra egypti in fatures. dicentes. Sermonem quem locutus es ad nos in nomine domini: non audiemus ex te. sed facientes faciemus omne verbum quod egredietur de ore nostro: ut sacrificemus regine celi. et libemus ei libamina. sicut fecimus nos et patres nostri. reges nostri. et principes nostri. in urbibus iuda. et in plateis ierusalem: et saturati sumus panibus. et bene nobis erat. malumque non vidimus. Ex eo autem tempore quo cessavimus sacrificare regine celi. et libare ei libamina. indigemus omnibus: et gladio et fame consumpti sumus. Quod si nos sacrificamus regine celi. et libamus ei libamina. numquid sine viris nostris fecimus ei placentas. ad colendum eam. et libavimus ei libamina? Et dixit ieremias ad omnem populum. adversum viros. et adversum mulieres.

et adversum universam plebem. qui responderant ei verbum: dicens. Numquid non sacrificium quod sacrificastis in civitatibus iuda. et in plateis ierusalem vos. et patres vestri. reges vestri. et principes vestri. et populus terre. horum recordatus est dominus. et ascendit super cor eius? Et non poterat dominus ultra portare propter malitiam studiorum vestrorum: et propter abhominationes quas fecistis. Et facta est terra vestra in desolationem. et in stuporem. et in maledictum: eo quod non sit habitator. sicut est dies hec. Propterea quod sacrificaveritis idolis. et peccaveritis domino. et non audieritis vocem domini. in lege et in preceptis. et in testimoniis eius non ambulaveritis: ideo venerunt vobis mala hec. sicut est dies hec. Dixit autem ieremias ad omnem populum et ad universas mulieres. Audite verbum domini omnis iuda: qui estis in terra egypti. Hec inquit dominus exercituum deus israel. dicens. Vos et uxores vestre locuti estis ore vestro. et manibus vestris implestis. dicentes. Faciamus vota nostra que vovimus: ut sacrificemus regine celi. et libemus ei libamina. Implestis vota vestra. et opere perpetrastis ea. Ideo audite verbum domini omnis iuda: qui habitatis in terra egypti. Ecce ego iuravi in nomine meo magno ait dominus: quia nequaquam ultra nomen meum vocabitur ex ore omnis viri iudei dicentis. vivit dominus deus in omni terra egypti. Ecce ego vigilabo super eos in malum. et non in bonum: et consumentur omnes viri iuda qui sunt in terra egypti. gladio. et fame. donec penitus consumantur. Et qui fugerint gladium. revertentur de terra egypti. in terram iuda: viri pauci. Et scient omnes reliquie iuda. ingredientium terram egypti. ut habitent ibi: cuius sermo compleatur. meus. an illorum. Et hoc vobis signum. ait dominus. quod visitem ego super vos in loco isto: ut sciatis quia vere complebuntur sermones mei contra vos in malum. Hec dicit dominus. Ecce ego tradam pharaonem ephree. regem egypti in manu inimicorum eius. et in manu querentium animam illius: sicut tradidi sedechiam regem iuda. in manu nabuchodonosor regis babilonis inimici sui et querentis animam eius.

Verbum quod locutus est ieremias propheta ad baruch filium nerie: cum scripsisset

egypti. et reuertantur in terram

Et uiximus

Et libandi
Et libamina

uerba hec in libro ex ore iheremie. anno
quarto ioachim filii iosie regis iuda.
dicens. Hec dicit dominus deus israel ad te
baruch. Dixisti. Ve misero michi. quoniam
addidit dominus dolorem dolori meo. Laboraui
in gemitu meo: et requiem non inueni. Sic
dices ad eum. Hec dicit dominus. Ecce quos e
dificaui ego destruo. et quos plantaui
ego euello. et uniuersam terram hanc: et
tu queris tibi grandia? Noli querere: quia
ecce ego adducam malum super omnem carnem,
ait dominus. Et dabo tibi animam tuam in salu
tem: in omnibus locis, ad que cumque perrexeris.

XLVI

Factum est uerbum domini quod factum est ad iheremiam prophetam
contra gentes. Ad egyptum. Aduersum exercitum
pharaonis nechao regis egypti: qui erat iuxta
fluuium eufraten in charchamis. quem per
cussit nabuchodonosor rex babilonis: in quarto
anno ioachim filii iosie regis iuda. Pre
parate scutum et clipeum: et procedite ad bel
lum. Iungite equos. et ascendite equites.
State in galeis. polite lanceas. induite uos
loricis. Quid igitur? Vidi ipsos pauidos. et
terga uertentes: fortes eorum cesos. Et fuge
runt conciti: nec respexerunt. Terror undique:
ait dominus. Non fugiat uelox: nec saluari se
putet fortis. Ad aquilonem iuxta fluuium eu
fraten uicti sunt: et ruerunt. Quis est iste
qui quasi flumen ascendit: et ueluti fluuiorum
intumescunt gurgites eius? Egyptus flu
minis instar ascendit. et uelut flumina
mouebuntur fluctus eius: et dicet. Ascendens
operiam terram: perdam ciuitatem et habitatores eius.
Ascendite equos. et exultate in curribus.
et procedant fortes. ethiopia. et libies.
tenentes scutum. et lidii arripientes. et
iacientes sagittas. Dies autem ille domini dei
exercituum. dies ultionis: ut sumat uindic
tam de inimicis suis. Deuorabit gladius.
et saturabitur: et inebriabitur sanguine eo
rum. Victima enim domini dei exercituum in terra
aquilonis: iuxta flumen eufraten. Ascende
in galaad. et tolle resinam uirgo filia e
gypti. Frustra multiplicasti medicami
na: sanitas non erit tibi. Audierunt ignomi
niam tuam gentes. et ululatus tuus reple
uit terram: quia fortis impegit in fortem. et
ambo pariter conciderunt. Verbum quod locutus est
dominus ad iheremiam prophetam: super eo quod uen
turus esset nabuchodonosor rex babilo
nis. et percussurus terram egypti. Annun
ciate egypto. et auditum facite in mag
dolo: et resonet in memphis et in taphnis.
dicite. Sta. et prepara te: quia deuorabit
gladius ea que per circuitum tuum sunt. Quare
computruit fortis tuus? Non stetit: quia
dominus subuertit eum. Multiplicauit ruen
tes: cecidit que uir ad proximum suum. Et di
cent. Surge et reuertamur ad populum nostrum.
et ad terram natiuitatis nostre: a facie gla
dii columbe. Vocate nomen pharao regis
egypti: tumultum adduxit tempus. Viuo ego
inquit rex. dominus exercituum nomen eius: quoniam sicut
thabor in montibus. et sicut carmelus in
mari ueniet. Vasa transmigrationis fac tibi.
habitatrix filia egypti: quia memphis in so
litudinem erit. et deseretur inhabitabilis.
Vitula elegans. atque formosa egyptus:
stimulator ab aquilone ueniet ei. Mercenna
rii quoque eius qui uersabantur in medio eius:
quasi uituli saginati conuersi sunt. et fugerunt
simul. nec stare potuerunt: quia dies inter
fectionis eorum. uenit super eos. tempus uisita
tionis eorum. Vox eius quasi eris sonabit:
quoniam cum exercitu properabunt. et cum securibus
uenient ei. Quasi ligna cedentes. succide
runt saltum eius. ait dominus: qui supputari
non potest. Multiplicati sunt super locustas:
et non est eis numerus. Confusa est filia egy
pti. et tradita in manu populi aquilonis: dixit
dominus exercituum deus israel. Ecce ego uisita
bo super tumultum alexandrie. et super phara
onem. et super egyptum. et super deos eius. et super regem
eius. et super pharaonem. et super eos qui confidunt
in eo. Et dabo ego eos in manu querenti
um animam eorum. et in manu nabuchodo
nosor regis babilonis: et in manu seruorum
eius. Et post hec habitabitur sicut diebus
pristinis: ait dominus. Et tu ne timeas serue
meus iacob. et ne paueas israel: quia ecce
ego saluum te faciam de longinquo. et semen
tuum de terra captiuitatis sue: et reuertetur
iacob et quiescet. et prosperabitur: et non erit qui
exterreat eum. Et tu noli timere serue meus
iacob. ait dominus: quia ego tecum sum: quia
consumam ego cunctas gentes. ad quas eieci te.

te vero non consumam sed castigabo te in iu
dicio: nec quasi innocenti parcam tibi.

XLVII

Quod factum est verbum domini ad ihe[re]miam
prophetam contra palestinos: antequam perceteret
pharao gazam. Hec dicit dominus. Ecce a
que ascendent ab aquilone. et erunt quasi tor
rens inundans: et operient terram. et plem
tudinem eius. urbem. et habitatores eius. Cla
mabunt homines: et ululabunt omnes habitatores
terre. a strepitu pompe armorum et bellatorum
eius: a commotione quadrigarum eius. et multitu
dine rotarum illius. Non respexerunt
patres filios manibus dissolutis: pro ad
ventu diei in quo vastabuntur omnes phylis
tiim. et dissipabitur tyrus et sydon. cum omnibus
reliquis auxiliis suis. Depopulatus est enim dominus
palestinos: reliquias insule capadocie. Ve
nit calvitium super gazam. conticuit ascalon:
et reliquie vallis earum. Usquequo conciderts: O
mucro domini. usquequo non quiesces: Ingredere in va
ginam tuam: refrigerare. et sile. Quomodo
quiescet. cum dominus preceperit ei adversum ascalonem.
et adversum maritimas eius regiones. ibi
que condixerit illi:

XLVIII

Ad moab. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Ve
super nabo: quoniam vastata est et confusa est.
Capta est cariathiarim: confusa est fortis. et
tremuit. Et non est ultra exultatio in moab:
contra esebon cogitaverunt malum. Venite et
disperdamus eam de gente. Ergo silens contice
sces: sequeturque gladius te. Vox clamoris
de oronaim: vastitas et contritio magna.
Contrita est moab. Annuntiate clamo
rem parvulis eius. Per ascensum enim luith et
plorans ascendet in fletum: quoniam in descensu
su oronaim. hostes ululatum contritionis
audierunt. Fugite. salvate animas vestras: et
eritis quasi mirice in deserto. Pro eo enim quod ha
buisti fiduciam in munitionibus tuis. et in
thesauris tuis: tu quoque capieris. Et i
bit chamos in transmigrationem: sacerdo
tes eius et principes eius simul. Et veniet predo ad
omnem urbem. et urbs nulla salvabitur: et
peribunt valles. et dissipabuntur campestria. quoniam
dixit dominus. Date florem moab. quia florens egredietur:
et civitates eius deserte erunt et inhabitabiles.
Maledictus qui facit opus domini fraudulenter:
et maledictus qui prohibet gladium suum
a sanguine. Fertilis fuit moab ab ado
lescentia sua. et requievit in fecibus suis:
nec transfusus est de vase in vas. et in trans
migrationem non abiit. Idcirco permansit
gustus eius in eo: et odor eius non est im
mutatus. Propterea ecce dies venient dicit
dominus: et mittam ei ordinatores. et stratores
lagunculatum. et sternent eum. et vasa
eius exhaurient: et lagenas eorum col
lident. Et confundetur moab a chamos: sicut
confusa est domus israel a bethel. in qua habebat
fiduciam. Quomodo dicitis. fortes sumus:
et viri robusti ad preliandum: Vastata est
moab. et civitates illius ascenderunt: et e
lecti iuvenes eius descenderunt in occisio
nem: ait rex. dominus exercituum nomen eius. Pro
pe est interitus moab ut veniat: et ma
lum eius velociter accurret nimis. Conso
lamini eum omnes qui estis in circuitu eius:
et universi qui scitis nomen eius. dicite. Quo
modo confracta est virga fortis: baculus
gloriosus: Descende de gloria. et sede in siti.
habitatio filie dilon: quoniam vastator mo
ab ascendet ad te. dissipavit munitio
nes tuas. In via sta. et prospice habitatio a
roer: interroga fugientem. et eum qui evasit.
Dic. Quid accidit: Confusus est moab:
quoniam victus est. Ululate. et clamate: an
nuntiate in arnon: quoniam vastata est moab.
et iudicium venit ad terram campestrem. super elon.
et super iesa. et super mephat. et super dibon.
et super nabo. et super domum deblathaim. et
super chariathaim. et super bethgamul.
et super bethmaon. et super charioth. et
super bosra. et super omnes civitates terre moab.
que longe. et que prope sunt. Abscisum est
cornu moab et brachium eius contritum
est: ait dominus. Inebriate eum calice ire domini:
quoniam contra dominum erectus est. Et allidet manum
moab in vomitu suo: et erit in derisum
etiam ipse. Fuit enim in derisum tibi israel: quasi
inter fures repperisses eum. Propter verba ergo
tua que locutus es adversum illum: et
captivus duceris. Relinquite civita
tes. et habitate in petra habitatores moab:
et estote quasi columba nidificans in sum
mo ore foraminis. Audivimus superbiam
moab: superbus est valde. Sublimitatem

Cum descenderet

Cum armator

Et dei

eius. et arrogantiam. et superbiam. et altitudinem cordis illius. Ego scio ait dominus: iactantiam eius. et arrogantiam. et quod non sit iuxta eam virtus eius. nec iuxta quod poterat conata sit facere. Ideo super moab eiulabo. et ad moab universam clamabo: ad viros muri fictilis lamentantes. De planctu iazer plorabo tibi: vinea sabama. Propagines tue transierunt mare: usque ad mare iazer pervenerunt. Super messem tuam. et vindemiam tuam: predo irruit. Ablata est leticia et exultatio de carmelo. et de terra moab: et vinum de torcularibus sustuli. Nequaquam calcator uve solitum celeuma cantabit. De clamore esebon usque elea le et iesa. dederunt vocem suam: a segor usque ad oronaim vitulam conternantem. Aque quoque nemrim pessime erunt. Et auferam de moab ait dominus offerentem in excelsis: et sacrificantem in excelsis diis eius. Propterea cor meum ad moab quasi tibia erit resonabit. et cor meum ad viros muri fictilis dabit sonitum tibiarum. Quia plus fecit quam potuit: ideo perierunt. Omne enim caput calvitium: et omnis barba rasa erit. In cunctis manibus colligatio: et super omne dorsum cilicium. Super omnia tecta moab. et in plateis eius omnis planctus: quia contrivi moab. sicut vas inutile. ait dominus. Quomodo victa est. et ululaverunt? Quomodo deiecit cervicem moab et confusus est? Eritque moab in derisum. et in exemplum: omnibus in circuitu suo. Hec dicit dominus. Ecce quasi aquila volabit: et extendet alas suas ad moab. Capta est carioth: et munitiones eius comprehense sunt. Et erit cor fortium moab in die illa: sicut cor mulieris parturientis. Et cessabit moab esse populus: quoniam contra dominum gloriatus est. Pavor et fovea. et laqueus super te. o habitator moab: ait dominus. Qui fugerit a facie pavoris cadet in foveam: et qui conscenderit de fovea capietur laqueo. Adducam enim super moab annum visitationis eorum: dicit dominus. In umbra esebon steterunt de laqueo fugientes: quia ignis egressus est de esebon. et flamma de medio seon: et devoravit partem moab. et verticem filiorum tumultus. Ve tibi moab. periisti popule chamos: quia comprehensi sunt filii tui. et filie tue in captivitatem. Et convertam captivitatem moab in novissimis diebus: ait dominus. Hucusque iudicia moab.

XLIX

Ad filios amon. Hec dicit dominus. Numquid filii non sunt israel. aut heres non est ei? Cur igitur hereditate possedit melchom gad. et populus eius in urbibus eius habitavit? Ideo ecce dies veniunt dicit dominus: et auditum faciam super rabbath filiorum ammon fremitum prelii. Et erit in tumultum dissipata. filieque eius igni succendentur: et possidebit israel possessores suos: dicit dominus. Ulula esebon: quoniam vastata est hai. Clamate filie rabba. accingite vos ciliciis. plangite et circuite per sepes: quoniam melchom in transmigrationem ducetur: sacerdotes eius et principes eius simul. Quid gloriaris in vallibus? Defluxit vallis tua filia delicata. que confidebas in thesauris tuis. et dicebas. Quis veniet ad me? Ecce ego inducam super te terrorem ait dominus deus exercituum de israel. ab omnibus qui sunt in circuitu tuo. et dispergemini singuli a conspectu vestro: nec erit qui congreget fugientes. Et post hec reverti faciam fugientes. et captivos filiorum amon ait dominus. Ad ydumeam. Hec dicit dominus deus exercituum. Numquid non est ultra sapientia in theman? Periit consilium a filiis: inutilis facta est sapientia eorum. Fugite. et terga vertite. descendite in voraginem habitatores dedan: quoniam perditionem esau adduxi super eum tempus visitationis eius. Si vindemiatores venissent super te: non reliquissent racemum. Si fures in nocte: rapuissent quod sufficeret sibi. Ego vero discooperui esau. revelavi abscondita eius. et celari non poterit. Vastatum est semen eius. et fratres eius. et vicini eius. et non erit. Relinque pupillos tuos. et ego faciam eos vivere: et vidue tue in me sperabunt. Quia hec dicit dominus. Ecce quibus non erat iudicium. ut biberent calicem: bibentes bibent. Et tu quasi innocens relinqueris? Non eris innocens: sed bibens bibes. Quia per memetipsum iuravi dicit dominus. quod in solitudinem. et in obprobrium. et in desertum. et in maledictionem erit bosra: et omnes civitates eius. erunt in solitudines

Ct'sum;

sempiternas. Auditum audivi a domino: et legatus ad gentes missus est. Congregamini et venite contra eam: et consurgamus in prelium. Ecce enim parvulum dedi te in gentibus: contemptibilem inter homines. Arrogantia tua decepit te. et superbia cordis tui qui habitas in cavernis petre: et apprehendere niteris altitudinem collis. Cum exaltaveris quasi aquila nidum tuum: inde detraham te. dicit dominus. Et erit idumea deserta. Omnis qui transibit per eam. stupebit. et sibilabit super omnes plagas eius. Sicut subversa est sodoma et gomorra. et vicine eius: ait dominus. Non habitabit ibi vir: et non incolet eam filius hominis. Ecce quasi leo ascendet. de superbia iordanis. ad pulcritudinem robustam: quia subito currere eum faciam ad illam. Et quis erit electus. quem preponam ei. Quis enim similis mei: Et quis sustinebit me. Et quis est iste pastor qui resistat vultui meo. Propterea audite consilium domini. quod iniit de edom: et cogitationes eius quas cogitavit de habitatoribus theman. Si non deiecerint eos parvuli gregis: nisi dissipaverint cum ipsis habitaculum eorum. A voce ruine eorum commota est terra: clamor in mari rubro auditus est vocis eius. Ecce quasi aquila ascendet. et avolabit: et expandet alas suas super bosram. Et erit cor fortium idumee in die illa: quasi cor mulieris parturientis. Ad damascum. Confusa est emath. et arphat: quia auditum pessimum audierunt. Turbati sunt in mari. pre sollicitudine quiescere non potuit. Dissoluta est damascus. versa in fugam: tremor apprehendit eam: angustia et dolores tenuerunt eam. quasi parturientem. Quomodo dereliquerunt civitatem laudabilem. urbem leticie. Ideo cadent iuvenes eius in plateis eius: et omnes viri prelii conticescent in die illa: ait dominus exercituum. Et succendam ignem in muro damasci: et devorabit menia benadab. Ad cedar. et ad regna asor: que percussit nabuchodonosor. rex babilonis. Hec dicit dominus. Surgite et ascendite ad cedar: et vastate filios orientis. Tabernacula eorum et greges eorum capient. pelles eorum et omnia vasa eorum. et camelos eorum tollent sibi: et vocabunt super eos formidinem in circuitu eius. Fugite. abite vehementer. in voraginibus sedete. qui habitatis asor: ait dominus. Iniit enim contra vos nabuchodonosor rex babilonis consilium: et cogitavit adversum vos cogitationes. Consurgite et ascendite ad gentem quietam. et habitantem confidenter: ait dominus. Non hostia. nec vectes eis. soli habitant. Et erunt cameli eorum in direptionem: et multitudo iumentorum in predam. Et dispergam eos in omnem ventum. qui sunt attonsi in comam: et ex omni confinio eorum adducam interitum super eos: ait dominus. Et erit asor in habitaculum draconum: deserta usque in eternum. Non manebit ibi vir: nec incolet eam filius hominis. Quod factum est verbum domini ad ieremiam prophetam. adversum elam: in principio regni sedechie regis iuda. dicens. Hec dicit dominus exercituum deus israel. Ecce ego confringam arcum elam: summam fortitudinem eorum. Et inducam super elam. quattuor ventos a quattuor plagis celi: et ventilabo eos in omnes ventos istos: et non erit gens. ad quam non perveniant profugi elam. Et pavere faciam elam coram inimicis suis: et in conspectu querentium animam eorum. Et adducam super eos malum iram furoris mei: dicit dominus. Et mittam post eos gladium donec consumam eos. Et ponam solium meum in elam. et perdam inde reges. et principes: ait dominus. In novissimis autem diebus reverti faciam captivos elam: dicit dominus.

Verbum quod locutus est dominus de babilone. et de terra chaldeorum: in manu ieremie prophete. Annuntiate in gentibus. et auditum facite. levate signum: predicate. et nolite celare. Dicite. Capta est babilon. confusus est bel. victus est marodach. confusa sunt sculptilia eius: superata sunt idola eorum: quoniam ascendit contra eam gens ab aquilone: que ponet terram eius in solitudinem: et non erit qui habitet in ea. Ab homine usque ad pecus moti sunt: et abierunt. In diebus illis. et in tempore illo. ait dominus. venient filii israel. ipsi et filii iuda simul. ambulantes et flentes properabunt: et dominum deum suum querent. In syon: interrogabunt viam. Huc facies eorum. venient: et apponentur ad dominum federe sempiterno: quod nulla oblivione delebitur. Grex p

dictus factus est populus meus: pastores eorum
seduxerunt eos: feceruntque vagari in mon-
tibus. De monte in collem transierunt: obli-
ti sunt cubilis sui. Omnes qui invenerunt
comederunt eos. et hostes eorum dixerunt. non
peccavimus: pro eo quod peccaverunt domino deco-
ri iustitie et expectationi patrum eorum
domino. Recedite de medio babilonis. et
de terra chaldeorum egredimini: et estote quasi
edi ante gregem. Quoniam ecce ego suscito et ad-
ducam in babilonem congregationem gentium
magnarum de terra aquilonis: et prepara-
buntur adversus eam: et inde capietur. Sagit-
ta eius quasi viri fortissimi interfectoris: non
revertetur vacua. Et erit caldea in predam: omnes
vastantes eam replebuntur: ait dominus. Quoniam
exultatis. et magna loquimini: diripientes
hereditatem meam. Quoniam effusi estis sicut vitu-
li super herbam: et mugistis ut tauri. Con-
fusa est mater vestra nimis: et adequata pu-
lveri. que genuit vos. Ecce erit novi-
ssima in gentibus. et deserta: invia et arens.
Ab ira domini non inhabitabitur: sed redigetur to-
ta in solitudinem. Omnis qui transibit per bab-
ilonem stupebit: et sibilabit super univer-
sis plagis eius. Preparamini contra babilonem per
circuitum: omnes qui tenditis archum. debe-
llate eam: non parcatis iaculis. quia domino pec-
cavit. Clamate adversum eam: ubique de-
dit manum. Ceciderunt fundamenta eius: et de-
structi sunt muri eius: quoniam ultio eius domini est.
Ultionem accipite de ea: sicut fecit facite ei.
Disperdite satorem de babilone. et tenentem
falcem in tempore messis: a facie gladii co-
lumbe. Unusquisque ad populum suum convertetur:
et singuli ad terram suam fugient. Grex disp-
ersus israel: leones eiecerunt eum. Primus comedit
eum rex assur: iste novissimus exossavit
eum nabuchodonosor rex babilonis.
Propterea hec dicit dominus exercituum deus israel.
Ecce ego visitabo regem babilonis et ter-
ram eius. sicut visitavi regem assur: et red-
ucam israel ad habitaculum suum. Et pascetur
carmelum et basan: et in monte effraym
et galaad saturabitur anima eius. In diebus
illis et in tempore illo. ait dominus. queretur iniqui-
tas israel. et non erit. et peccatum iuda. et non in-
venietur: quoniam propitius ero eis quos re-
liquero. Super terram dominantium ascende:
et super habitatores eius visita. Dissipa
et interfice que post eos sunt. ait dominus:
et fac iuxta omnia que precepi tibi. Vox belli
in terra: et contritio magna. Quomodo
confractus est et contritus malleus universe
terre: Quomodo versa est in desertum babilon
in gentibus: Illaqueavi te. et capta es ba-
bilon: et nesciebas. Inventa es et appre-
hensa es: quoniam dominum provocasti. Aperuit dominus
thesaurum suum. et protulit vasa ire sue:
quoniam opus est domino deo exercituum in terra chal-
deorum. Venite ad eam ab extremis fini-
bus: aperite ut exeant qui conculcent eam. Tol-
lite de via lapides. et redigite in acervos.
et interficite eam: nec sit quicquam reliquum.
Dissipate universos fortes eius: descen-
dant in occisionem. Ve eis: quia venit dies
eorum: tempus visitationis eorum. Vox fugientium.
et eorum qui evaserunt de terra babilonis: ut
annuntient in syon ultionem domini dei no-
stri. ultionem templi eius. Annuntiate
in babilonem plurimis: omnibus qui tendunt
archum. Consistite adversum eam per gyrum:
et nullus evadat. Reddite ei secundum opus
suum: iuxta omnia que fecit facite illi: quia contra
dominum erecta est. adversum sanctum israel. Ideo
cadent iuvenes eius in plateis eius: et omnes
viri bellatores eius conticescent in die illa.
ait dominus. Ecce ego ad te superbe. dicit dominus
deus exercituum: quia venit dies tuus. tempus
visitationis tue. Et cadet superbus. et corru-
et: et non erit qui suscitet eum. Et succendam
ignem in urbibus eius: et devorabit omnia in cir-
cuitu eius. Hec dicit dominus exercituum. Calump-
niam sustinent filii israel. et filii iuda: si-
mul. Omnes qui ceperunt eos tenent: nolunt
dimittere eos. Redemptor eorum fortis: dominus
exercituum nomen eius. Iudicio defendet causam
eorum: ut exterreat terram. et commoveat ha-
bitatores babilonis. Gladius ad chal-
deos ait dominus: et ad habitatores babilonis:
et ad principes. et ad sapientes eius. Gla-
dius ad divinos eius: qui stulti erunt. Gladius
ad fortes illius: qui timebunt. Gladius ad equos
eius et ad currus eius: et ad omne vulgus quod est in
medio eius: et erunt quasi mulieres. Gladius ad
thesauros eius: qui diripientur. Siccitas

vel defendit

sup aquas ei⁹ erit. et arescēt: q̄r t̄ra s
sculptiliū ē. et in portentis gl̄atur. s
Propterea hītabūt dracones c̄ fatuis fica
riis: ⁊ hītabūt in ea strutiōes. Et n̄ in
habitabit̄ ultra usq; i sempit̄nū. nec
extruetur usq; ad generatione et ge
nerationē: sicut subu̇tit deus sodo
mā et gomorrā. et uicinas ei⁹. ait dn̄s.
Nō hītabit ibi uir: n̄ incolet eā filius
hoīs. Ecce ppl̄s ueīt ab aquilōe. et gēs
magna: et reges mlti ɔsurgent a fini
bz terre. Archū et scutū apprehendēt:
crudeles s̄t. et inmisericordes. Vox eoꝝ
q̄i mare sonabit. Et sup equos ascendēt.
sic̄ uir paratus ad pl̄ium: c̄c te filia ba
biloīs. Audiuit rex babiloīs famā eo
rum: ⁊ dissolute s̄t man⁹ eius. Angu
stia apphendit eū: dolor q̄i parturientē.
Ecce quasi leo ascendet de supbia iord
anis. ad pulcritudinē robustā. q̄r sub
ito currere eū faciā ad illā. Et qs erit
electus quē ego ppona ei: Quis eni si
milis mei: Et qs sustinebit me: Et qs
ē iste pastor. qui resistēt uultui meo:
Propterea audite ɔsiliū dn̄i. q̄ inite ɔce
pit. aduersum babilonē. et cogitatiōes ei⁹.
quas cogitauit sup t̄ra chaldeoꝝ. Nisi d
traxerint eos paruuli gregū: nisi dissi
patū fuit cū ipsis hītaculū eoꝝ. A uoce
captiuitatis babiloīs cōmota ē t̄ra: et
clamor int̄ gēs auditus ē.

Et resistat

LI

Hec dic̄ dn̄s. Ecce ego suscitabo sup babi
lonem. et sup habitatores eius. q̄ coꝛ
suū leuauerunt c̄c me: q̄i uentū pes
tilentē. Et mittā in babilonē uentila
tores. et uētilabūt eā: et demolientur
t̄ram eius: q̄m uenerīt sup eā undiq; i
die afflictionis ei⁹. Nō tendat q̄ tendit
archū suū: ⁊ n̄ ascendat loricatus. Noli
te parcere iuuenibz ei⁹: int̄ficite ōēz mi
litiam ei⁹. Et cadēt int̄fecti in t̄ra chal
deorum: ⁊ uulnerati in regiōibz ei⁹. Quī
n̄ fuit uiduat⁹ isr̄l et iuda. a dō suo do
mino exercituū: t̄ra aūt eoꝝ repleta ē de
licto a scō isr̄l. Fugite de medio babiloīs:
et saluet unusq̄sq; aīā suā. Nolite ta
cere sup iniq̄tate ei⁹: q̄m t̄ps ultionis
eius ē dn̄o. uicissitudinē ipē retribuet
ei. Calix aureus babilon in manū dn̄i:
inebrians ōēm t̄ram. De uino eius bi
berunt gēs: et iō commote s̄t. Subito ce
cidit babilon: et ɔtrita ē. Vlulate s̄r eā:
tollite resinā ad dolorē ei⁹. si forte sanet̄.
Curauim⁹ babilonē: et n̄ ē sanata. De
relinq̄m⁹ eā: et eam⁹ unusq̄sq; in t̄ra;
suā: q̄m puenit usq; ad celos iudiciū ei⁹.
et eleuatū ē usq; ad nubes. Protulit dn̄s
iusticias n̄ras. Venite ⁊ narrem⁹ in syon.
op⁹ dn̄i dei n̄ri. Acuite sagittas: i plete
pharetras. Suscitauit dn̄s spm̄ regum
medoꝝ: et ɔt̄ babilonē mens ei⁹ est. ut
pdat eā: q̄m ultio dn̄i ē. ultō t̄pli sui.
Rex medoꝝ ɔt̄ babilonē: a dn̄o suscita
tus ē. Sup muros babiloīs leuate sign
um. augete custodiā: ⁊ leuate custodes.
pparate insidias: q̄r cogitauit dn̄s. ⁊ fec̄
quecūq; locutus ē ɔt̄ habitatores babilo
nis. Que hītas sup aq̄s mltas. locuplex
in thesauris: uenit finis tuus. pedalis
pcisionis tue. Iurauit dn̄s exercituū p aīaz
suā: q̄m replebo te hoībz q̄i brucō. ⁊ s̄r
te celeuma cantabit̄. Qui fec̄ t̄ra in for
titudine sua. et ppauit orbē in sapiā
sua: ⁊ prudentia sua extendit celos. Dā
te eo uocē: mltiplicant̄ aq̄ in celo. Qui
leuat nubes ab extremo t̄re: fulgura
in pluuiā fec̄: ⁊ pduxit uentū de thesau
ris suis. Stultus f̄c̄s ē oīs hō a sciā. ɔfu
sus ē omīs ɔflator in sculptili: q̄r men
dax ē ɔflatio ei⁹. nec ē sp̄c in eis. Vana s̄t
opa ⁊ risu digna: in t̄pe uisitatiōis sue
pibūt. Nō sic h̄. pars iacob: q̄r q̄ fec̄ oīa
ipē ē. ⁊ isr̄l sceptrū hereditatis eius. dn̄s
exercituū nom̄ ei⁹. Collidis tu m̄ uasa bel
li: et ego collidā in te gēs: et dispdā i te
regna. Et collidā in te equū. et equitē
eius: et collidā in te currū. et ascensorē
ei⁹. Et collidā in te uiꝝ. et mlierē: ⁊ col
lidā in te senē et pueꝝ: et collidā in te
iuuenē et uirginē. Et collidā in te pa
storē et gregē eius: ⁊ collidā in te agrico
llam et iugales ei⁹. Et collidā in te: du
ces et magistratus. Et reddā babiloni.
et cūctis habitatoribz chaldee. ōē malū
suū q̄ fecerēt in syon in oculis u̅r̅is: ait
dn̄s. Ecce ego ad te mons pestifer ait

dns: qui corrumpis uniusa tram. Et
extendam manu mea sr te: et uoluam te d petris:
et dabo te in montem combustionis. Et n tol
let de te lapidem in angulum. et lapidem
in fundamenta: s3 perditus in eternu eris.
ait dns. Leuate signum in tra: clangite
bucina in gentibus, Sctificate sup eam
gentes: annuntiate contra illam regibus arar
ath, menni, et ascenez. Numerate con
tra eam thapsar: adducite equum qsi bruchum
aculeatum. Sctificate contra eam gentes. re
ges medie. et duces eius: et uniuersos eius
magistratus eius: cunctamq3 tram pote
statis ei. Et commouebitur tra. et turbabitur:
qr euigilabit contra babilone cogitatio dni.
ut ponat tram babilonis desertam et inhabita
bilem. Cessauerunt fortes babilonis a p
lio: habitauerunt in presidiis. Deuoratum est
robur eorum: et facti sunt qsi mulieres. Incensa
sunt tabnacla eius: contriti sunt uectes eius. Cu
rens obuiam currenti ueniet. et nuntius ob
uius nuncianti: ut annuntiet regi babi
lonis. qr capta e ciuitas eius a summo usq3
ad summum: et uada preoccupata sunt. et palu
des incense sunt igni: et uiri bellatores
conturbati sunt. Quia hec dic dns exercituum
ds isrl. Filia babilonis qsi area: tempus tritu
re eius: adhuc modicum. et ueniet tempus mes
sionis eius. Comedit me. et deuorauit me:
nabuchodonosor. rex babilonis. Reddi
dit me qsi uas inane: absorbuit me si
cut draco. Repleuit uentrem suum teneri
tudine mea: et eiecit me. Iniqtas aduer
sum me. et caro mea sup babilonem. dic
habitatio syon: et sanguis meus sup habi
tatores chaldee. dicit irlm. Propterea hec
dic dns. Ecce ego iudicabo causam tuam.
et ulciscar ultionem tuam: et desertum faciam
mare eius. et siccabo uenam eius. Et erit ba
bilon in tumulos. habitatio draconum: stu
por et sibilus eo q n sit habitator. Simul
ut leones rugient: et excutient comas
uelut catuli leonum. In calore eorum ponam
potus eorum. et inebriabo eos: ut sopiantur.
et dormiant sompnum sempiternum et n consurgant.
dic dns. Deducam eos qsi agnos ad uictim
am: qsi arietes cum edis. Quomodo ca
pta e sesach. et comprehensa e inclita uniuse

se tre: Quomodo facta e babilon in stu
porem inter gentes. Et ascendit sup babil
one mare: multitudine fluctuum eius
operta e. facte sunt ciuitates eius in stu
porem: terra inhabitabilis et deserta: terra
in qua nullus habitet. nec transeat per eam
filius hominis. Et uisitabo sup bel in babi
lone: et eiciam q absorbuerat de ore eius:
et n confluent ultra gentes ad eum. Siquidem et
murus babilonis corruet. Egredimini de
medio eius pls meus: ut saluet unus
qsq3 aiam suam. ab ira furoris dni: et ne for
te molescat cor urm. et timeatis au
ditum. qui audietur in tra. Et ueniet
in anno auditio: et post hunc annum
auditio et iniqtas in tra: et dnator sup
dnatorem. Propterea ecce dies ueniunt et
uisitabo sup sculptilia babilonis: et omis
tra eius confundetur: et uniuersi interfec
ti eius cadent in medio eius. Et laudabunt
sup babilonem celi et tra. et oia q in eis
sunt: qr ab aqlone uenient ei predones ait
dns. Et quomodo fecit babilon. ut cade
rent occisi in isrl: sic de babilone cadent
occisi in uniuersa tra. Qui fugistis gladi
um: uenite, nolite stare. Recordamini
procul dni: et irlm ascendat sup cor urm.
Confusi sumus qm audiuimus obpbrium:
operuit ignominia facies nras: qr uen
erunt alieni sup sctificationem domus dni.
Propterea ecce dies ueniunt ait dns. et
uisitabo sup sculptilia eius: et in oi tra eius
mugiet uulneratus. Si ascenderit babilon
in celum. et firmauerit in excelso robur suum:
a me uenient uastatores eius ait dns. Et
Vox clamoris de babilone: et contritio magna
de tra chaldeorum: qm uastauit dns babi
lone. et perdidit ex ea uocem magnam. Et so
nabunt fluctus eorum: qsi aque multe. Dedit so
nitum uox eorum: qr uenit sup eam. id est sup
babilonem predo. Et apprehensi sunt fortes eius.
et emarcuit arcus eorum: qr fortis ultor
dns. reddens retribuet. Et inebriabo prin
cipes eius. et sapientes eius. duces eius: et ma
gistratus eius. et fortes eius: et dormient
sompnum sempiternum. et n expgiscentur:
ait rex. dns exercituum nomen eius. Hec dic
dns ds exercituum. Murus babilonis ille
Et babilonis.

latissimus suffossione suffodietur: et por
te eius excelse igne conburentur. et labores
populorum ad nichilum: et gentium in ignem
erunt: et disperibunt. Verbum quod precepit ieremias
prophete saraie. filio nerie filii maasie
cum pergeret cum sedechia rege in ba
bilonem: in anno iiii. regni eius. Saraia
autem erat princeps prophetie. Et scripsit iere
mias omne malum quod uenturum erat super
babilonem in libro uno: omnia uerba hec que
scripta sunt contra babilonem. Et dixit ieremias
ad saraiam. Cum ueneris in babilonem: et uide
ris et legeris omnia uerba hec: dices. Domine. tu locu
tus es contra locum istum. ut disperderes eum: ne
sit qui in eo habitet ab homine usque ad pecus.
et ut sit perpetua solitudo. Cumque conpleueris
legere librum istum: ligabis ad eum lapidem:
et proicies illum in medium eufraten: et
dices. Sic submergetur babilon. et non
consurget a facie afflictionis quam ego ad
duco super eam: et dissoluetur. Huc usque
uerba ieremie.

LII

Filius uiginti et unius anni erat sedechias.
cum regnare cepisset: et xi. annis regnauit in
ierusalem. Et nomen matris eius amital: filia
ieremie de lobna. Et fecit mala in oculis
domini. iuxta omnia que fecerat ioachim: quoniam
furor domini erat in ierusalem. et in iuda. usque quo
proiceret eos a facie sua. Et recessit sedech
ias a rege babilonis. Factum est autem in anno
viiii. regni eius in mense decimo decima men
sis: uenit nabuchodonosor ipse et omnis exer
citus eius aduersum ierusalem. et obsederunt eam: et
edificauerunt contra eam municiones in circui
tu. Et fuit ciuitas obsessa usque ad xi.
annum regni sedechie. Mense autem iiii. no
na die mensis. obtinuit fames in ciuitate:
et non erat alimenta populo terre. Et dirupta est ci
uitas: et omnes uiri bellatores eius fugerunt. Et
exierunt de ciuitate nocte per uiam porte que est inter
duos muros. et et ducit qui ad ortum
regis: chaldeis obsidentibus urbem in gyro:
et abierunt per uiam que ducit in heremum. Per
secutus est autem exercitus chaldeorum regem.
Et apprehenderunt sedechiam in deserto. quod est iu
xta iericho: et omnis comitatus eius diffugit
ab eo. Cumque conprehendissent regem: adduxe
runt eum ad regem babilonis in reblata que est

rex babilonis

Et ciuitate.

in terra emath. Et locutus est ad eum iudi
cia. Et iugulauit rex babilonis filios
sedechie in oculis eius. Sed et omnes principes
iude occidit in reblata. Et oculos sede
chie eruit: et uinxit eum conpedibus. Et ad
duxit eum rex babilonis in babilonem.
et posuit eum in domo carceris: usque ad
diem mortis eius. In mense autem quinto decima
mensis. ipse est annus xviiii. nabuchodo
nosor regis babilonis: uenit nabuzardan
princeps milicie. qui stabat coram rege ba
bilonis in ierusalem. Et incendit domum domini.
et domum regis. et omnes domos ierusalem: et omnem
domum magnam conbussit igne. Et totum
murum ierusalem per circuitum destruxit cunctus
exercitus chaldeorum: qui erat cum magistro mili
cie. De pauperibus autem populi. et de reliquo
uulgo quod remanserat in ciuitate. et de perfu
gis qui transfugerant ad regem babilonis. et
ceteros de multitudine: transtulit nabuzar
dan princeps milicie. De pauperibus uero
terre: reliquit nabuzardan princeps mili
cie in uinitores et in agricolas. Colump
nas quoque ereas que erant in domo domini. et
bases. et mare ereum quod erat in domo domini.
confregerunt chaldei: et tulerunt omne es eorum in
babilonem. et lebetes. et creagras. et psalte
ria. et fialas. et mortariola. et omnia uasa
erea. que in ministerio fuerant. Tulerunt et ydrias.
et thimiamateria. et urceos. et peluies. et can
delabra. et mortaria. et ciatos. Quotquot
aurea. aurea. et quotquot argentea et
argentea. tulit magister milicie: columpn
as duas. et mare unum. et uitulos xii. ere
os. qui erant sub basibus quas fecerat rex sa
lomon in domo domini. Non erat pondus
eris omnium uasorum horum. De columpnis autem:
decem et viii. cubiti altitudinis erant in colum
pna una. et funiculus xii. cubitorum circui
bat eam. Porro grossitudo eius iiii. digi
torum. et intrinsecus caua erat. Et capitel
la super utramque erea. ~~Et altitudo capite
lla super utramque erea.~~ Et altitudo capite
lli unius: v. cubitorum. Et retiacula et ma
logranata: super coronam in circuitu. Totum
erat ereum. Similiter erat columpna secunda. et
malogranata. lxxxx. et vi. dependentia:
et omnia malagranata. c. retiaculis cir

Et fuerunt malagranata.

circumdabant. Et tulit magister militie
saraiam sacerdotem primum. et sophoni
am sacerdotem secundum: et tres custodes
vestibuli. Et de civitate tulit eunu
chum unum qui erat prepositus super viros
bellatores. et vii. viros de his qui vi
debant faciem regis. qui inventi sunt in ci
vitate: et scribam principem militum qui
probabat tirones: et lx. viros de populo
terre. qui inventi sunt in medio civitatis.
Tulit autem eos nabuzardan magister mi
litie: et duxit eos ad regem babilonis in re
blata. Et percussit eos rex babilonis. et
interfecit eos in reblata: in terra emath.
Et translatus est iuda de terra sua. Iste est
populus quem transtulit nabuchodonosor.
In anno vii: iudeos tria milia et xx
tres. In anno xviii. nabuchod: trans
tulit de ierusalem animas octingentas xxx. du
as. In anno xxiii. nabuchod: transtulit
nabuzardan magister militie. iudeorum
animas septingentas. xlv. Omnes ergo anime
quatuor milia sexcente. Et factum est in tricesimo
septimo anno transmigrationis ioachin
regis iuda: xii. mense vicesima quinta
mensis. elevavit evilmerodach rex ba
bilonis. ipso anno regni sui. caput ioachin
regis iude. et eduxit eum de domo carceris:
et locutus est cum eo bona. Et posuit thron
um eius super thronum regum. qui erant post se
in babilone: et mutavit vestimenta car
ceris eius. Et comedebat panem coram eo
semper: cunctis diebus vite sue. Et cibaria
eius cibaria perpetua dabantur ei a rege ba
bilonis. statuta dies. usque ad diem
mortis sue: cunctis diebus vite eius. Et
factum est postquam in captivitatem ductus est
israel: et ierusalem destructa est: sedit ieremias
flens. et planxit lamentationem hanc in
ierusalem: et amaro animo suspi
rans et eiulans. dixit. Ex
plicit ieremias propheta. In
cipiunt treni .i. lamentationes
ieremie. aleph.

Quomodo sedet sola civitas
plena populo. facta est quasi vidua
domina gentium. princeps provinciarum. facta est
sub tributo. Beth. Plorans ploravit
in nocte: et lacrime eius in maxillis eius.
Non est qui consoletur eam: ex omnibus caris
eius. Omnes amici eius spreverunt eam: et facti
sunt ei inimici. Gimel. Migravit iuda
propter afflictionem et multitudinem servi
tutis: habitavit inter gentes. nec invenit requiem.
Omnes persecutores eius apprehenderunt eam inter
angustias. Deleth. Vie syon lugent:
eo quod non sint qui veniant ad sollempnita
tem. Omnes porte eius destructe: sacerdotes
eius gementes. virgines eius squalide: et ipsa op
pressa amaritudine. He. Facti sunt hostes
eius in capite. inimici eius locupletati
sunt: quia dominus locutus est super eam. propter multitu
dinem iniquitatum eius. Parvuli eius ducti sunt
in captivitatem: ante faciem tribulantis.
Vau. Et egressus est a filia syon: omnis decor
eius. facti sunt principes eius velut arietes non
invenientes pascua. Et abierunt absque
fortitudine: ante faciem subsequentis. Zai.
Et recordata est ierusalem dierum afflictionis
sue. et prevaricationis. omnium desiderabilium
suorum. que habuerat a diebus antiquis:
cum caderet populus eius in manu hostili.
et non esset auxiliator. Viderunt eam hostes: et
deriserunt sabbata eius. Heth. Peccatum
peccavit ierusalem: propterea instabilis facta est.
Omnes qui glorificabant eam spreverunt illam:
quia viderunt ignominiam eius. Ipsa autem
gemens: et conversa retrorsum. Theth. Sordes
eius in pedibus eius: nec recordata est finis
sui. Deposita est vehementer: non habens consolato
rem. Vide domine afflictionem meam: quoniam erec
tus est inimicus. Ioth. Manum suam mi
sit hostis ad omnia desiderabilia eius: quia vidit
gentes ingressas sanctuarium suum: de quibus preceperas
ne intrarent in ecclesiam tuam. Caph. Omnis
populus eius gemens. et querens panem: dederunt
queque preciosa pro cibo. ad refocillandam
animam. Vide domine et considera: quoniam facta sum
vilis. Lamech. O vos omnes qui transitis per
viam: attendite et videte si est
dolor sicut dolor meus: quoniam vindemiavit
me. ut locutus est dominus. in die furoris sui.
Mem. De excelso misit ignem in ossibus
meis: et erudivit me. Expandit rete pe
dibus meis: convertit me retrorsum. Posuit
me desolatam: tota die merore confectam.

nun. Vigilauit iugũ iniqtatũ mea
rum in manũ eius: ↄuolute sũt. et ipo
site collo meo. Infirmata ẽ uirtus mea:
dedit me dñs in manũ. de qua ñ potero
surgere. Samech. Abstulit oẽs magni
ficos meos dñs: de medio mei. Vocauit
aduersum me tpc: ut ↄtereret electos
meos. Torcular calcauit dñs uirgini
filie iuda. Ain. Idcirco ego plorans et
oculus meus deducẽs aquã: qr longe
factus ẽ a me ↄsolator. ↄuertens aĩaʒ
meã. Facti sũt filii mei pditi: qm inual
uit inimic'. Fe. Expandit syon man'
suas: ñ est q ↄsolet' eã. Mãdauit d's
aduersum iacob: in circuitu ei' hostes
ei'. Facta ẽ irlm qi polluta menstruis: int'
eos. Sade. Iustus ẽ dñs: qr os ei' ad irã
cundiã puocaui. Audite obsecro uni
uersi ppli: et uidete dolorẽ meũ. Virgĩes
mee. et iuuenes mei: abierũt ĩ captiui
tatẽ. Cof. Vocaui amicos meos: et ipi
deceperunt me. Sacerdotes mei et senes
mei in urbe ↄsumpti sunt: qr qsierũt cibũ
sibi ut refocilarent aĩã suã. Res. Vide
dñe. qm tribulor: ↄturbatus ẽ uent' m'.
Subuersũ ẽ cor meũ in memetipã: qm
amaritudine plena sum. Foris interficit
gladi': et domi mors simil' ẽ. Sin. Au
dierũt qr ingemisco ego: et ñ ẽ q ↄsolet'
me. Oms inimici mei audierũt malũ
meũ: letati sũt qm tu fecisti. Adduxisti
diẽ ↄsolatiõis: et fiet similes mei. Tau.
Ingrediat' oẽ malũ eoꝝ corã te: et ỽdem
demia eos. sic uindemiasti me ꝓp ini
qtates meas. Multi eñ gemit' mei: et cor
meũ merens. Aleph.

II

Quomodo obtexit caligine in furore su
o dñs filiã syon, piecit de celo in trã in
clitam isrl'. et ñ est recordat' scabelli
pedũ suoꝝ in die furoris sui. Beth. P
cipitauit dñs nec pepcit: oĩa speciosa
a iacob. Destruxit in furore suo muniti
ones uirginis iuda. deiecit ĩ trã. Pollu
it regnũ: et pricipes ei'. Gimel. Cõfre
git in ira furoris sui oẽ cornu isrl'. aũ
tit retrorsũ dexteram suã a facie inimi
ci: et succendit in iacob qsi ignẽ flãme
deuorãtis in giro. Deleth. Tetendit ar
cum suũ qsi inimic'. firmauit dexte
ram suã qsi hostis: et occidit oẽ q pul
crum erat uisu in tabnaclo filie syõ:
effudit qsi ignẽ indignatiõem suã. He.
Factus ẽ dñs uelut inimic': pcipitauit
isrl'. Precipitauit oĩa menia ei': dissi
pauit munitiões ei': et repleuit ĩ filia
iuda humiliatũ et humiliatã. Vau. Et
dissipauit qsi ortũ tentoriũ suũ: demo
litus ẽ tabnaculũ suũ. Obliuioi tra
didit dñs in syon festiuitatẽ et sabbĩm:
et in obpbriũ ⁊ indignatiõe furoris
sui: regẽ ⁊ sacerdotẽ. Zai. Repulit dñs
altare ~~dñm~~ suũ. maledix' scificatiõi
sue: tradidit ĩ man' inimici muros
turriũ ei'. Vocẽ dederũt in domo dñi:
sic in die sollẽpni. Heth. Cogitauit d's
dissipare muꝝ filie syon: tetendit
funiculũ suũ. et ñ auertit manũ suaʒ
a pditiõe. Luxitq; añ murale: ⁊ murus
parit' dissipatus ẽ. Theth. Defixe sũt in
tra porte ei': pdidit et ↄtriuit uectes
ei': regẽ ei'. et pricipes ei' in gentibʒ. Nõ
ẽ lex: et ꝓphe eius ñ inuener' uisionẽ
a dño. Ioth. Sederũt in tra: ↄticuerũt se
nes. filie syon ↄsparsũt cinere capi
ta sua: uirgines irlm accite sũt ciliciis.
Abiecerũt in tra capita sua: uirgines iu
da. Caph. Defecerũt p lacrimis oculi mei:
ↄturbata sũt uiscera mea. Effusum est
in tra iecur meũ sup ↄtritiõe filie ppli
mei: cũ deficeret paruulus et lactẽs in pla
teis oppidi. Lamech. Matribʒ suis dixe
runt. ubi ẽ triticũ et uinũ? cũ deficer
ent qsi uulnerati ĩ plateis ciuitatis: cũ
exalarent aĩas suas in sinu matrũ su
arum. Mem. Cui ↄpabo te. t' cui assimi
labo te filia irlm: Cui exeqbo te. ⁊ ↄ
solabor te uirgo filia syon: Magna ẽ
eñ uelut mare ↄtritio tua. Quis me
debitur tui: Nun. Prophe tui uiderũt
tibi falsa et stulta: nec apiebãt iniq
tatẽ tuã. ut te ad penitentiã puocarent.
Viderũt aũt tibi assũptiões falsas: et
electiões. Samech. Plauserũt sup te oẽs
man' oẽs trãseuntes p uiã: sibilauerũt
et mouerũt cap' suũ sup filiã irlm: Hec
ne ẽ urbs dicentes. pfecti decoris. gau

dicū uniůse tre. Ayn. Apuert sup
te os suū. os inimici tui. ⁊ sibilauer
⁊ fremuerunt dentib; ⁊ dixerunt. Deuo
rauim. En iste ē dies quā expectaba
mus. inuenim. uidim. Fe. Fec dns
q cogitauit. cōpleuit sinonē q̄ pcepit
a dieb; antiqs. Destruxit ⁊ n pepcit ⁊
letificauit sup te inimicū. ⁊ exaltauit
cornu hostiū tuor. Sade. Clamauit
cor eor ad dnm sup muros filie syon.
Deduc qsi torrentē lacrimas. p diē et
noctē. Nō des reqē tibi. neq; taceat
pupilla oculi tui. Cof. Consurge lauda
in nocte. in principio uigiliar. effunde
sic aq̄ cor tuū ante cōspectū dni. Leua
ad eum man tuas p aīab; puulorū
tuor. qui in fame defecert in capite oī
um cōpitor. Res. Vide dne ⁊ cōsidera. q
uindemiauisti ita. Ergo ne cōmedēt mu
lieres fructū suū. puulos ad mēsuram
palme. Si occiditur in scīario dni
sacdos ⁊ ppha. Syn. Jacuert in tra fo
ris. puer ⁊ senex. uirgines mee ⁊ iuu
enes mei. ceciderunt in gladio. Interfeci
sti in die furoris tui. pcussisti nec mi
sertus es. Tau. Vocasti qsi ad diē solēp
nē q terrerēt me de circuitu. ⁊ n fuit
in die furoris dni. q effugeret ⁊ relin
queretur. Quos educaui ⁊ enutriui.
inimic meus cōsūpsit eos. Aleph.
Ego uir uidens paupertatē meā. in uir
ga indignationis ei. Aleph.
Me minauit ⁊ adduxit in tenebras. ⁊ n in lucem.
Aleph. Tantū in me uertit. ⁊ cōuertit manū
suā tota die. Beth. Vetustā fecit pellē
meā et carnē meā. cōtriuit ossa mea.
Beth. Edificauit in gyro meo. ⁊ circūde
dit me felle et labore. Beth. In teneb
sis collocauit me. qsi mortuos sēpiter
nos. Gimel. Circū edificauit adůsum
me ut n egrediar. aggrauauit cōpedē
meū. Gimel. S; ⁊ cum clamauo ⁊ ro
gauero. exclusit orationē meā. Gim
el. Conclusit uias meas lapidib; q
dris. semitas meas subuertit. Deleth.
Vrsus insidians factus ē michi. leo i
absconditis. Deleth. Semitas meas sb
uertit. et cōfregit me. posuit me desolatā.

Deleth. Tetendit arcū suū. et posuit
me qsi signū ad sagittā. He. Misit in
renib; meis. filias pharetre sue. He.
Fact sum in derisū oī pplo meo. canticū
eor tota die. He. Repleuit me amari
tudinib; inebriauit me absinthio.
Vau. Cōfregit ad nūm dentes meos
cibauit me cinē. Vau. Et repulsa ē aīa
mea. oblitus sum bonor. Vau. Et dixi.
Periit finis meus. et spes mea a dno.
Zay. Recordare paupertatis. et tnsgressio
nis mee. absinthii et fellis. Zay. Me
moria memor ero. ⁊ tabescet in me aīa
mea. Zay. Hec recolēs in corde meo. ideo
sperabo. Heth. Misericordie dni. q; nō
sum cōsūpti. q; n defecert miserationes
ei. Heth. Noui diluculo multa ē fides
tua. Heth. Pars mea dns. dixit aīa mea.
ppterea expectabo eū. Theth. Bon ē dns
spantib; in eū. aīe querenti illū. Theth.
Bonū ē pstolari cum silencio salutare
dni. Theth. Bonū ē uiro. cū portauerit
iugū dni ab adolescentia sua. Joth.
Sedebit solitari ⁊ tacebit. q; leuauit
se sup se. Joth. Ponet in puluerē os suū.
si forte sit spes. Joth. Dabit pcutienti
se maxillā. saturabit obpbriis. Caph.
Quia n repellet in sempiternū dns. Ca
ph. Quia si abiecit. ⁊ miserebit s mul
titudinē miār suar. Caph. Nō enī hu
miliauit ex corde suo ⁊ abiecit filios
hoiū. Lamech. Vt cōtereret sub pedibus
suis. oēs uinctos tre. Lamech. Vt declina
ret iudiciū uiri. i cōspectu uult altissi
mi. Lamech. Vt pūeteret hoīnē in iudi
tio suo. dns ignorauit. Mem. Quis est
iste qui dixit ut fieret. dno n iubente.
Mem. Ex ore altissimi n egredient nec
bona nec mala. Mem. Qd murmurauit
ic hō uiuēs uir p peccatis suis. Nun. Scru
temur uias nras. ⁊ qram ad dnm. Nun.
Leuem corda nra cū manib; ad dnm i
celos. Nun. Nos inique egim ⁊ ad iracun
diā puocauim. ideo tu inexorabil
es. Samech. Opuisti in furore ⁊ pcus
sisti nos. occidisti. nec pepcisti. Samech.
Opposuisti nubē tibi. ne tnseat oratio.
Samech. Eradicationē et abiectionē

Cū et fregit

⁊ reůtamur

Et indignationem

posuisti me in medio populorum. Fe. Aperuerunt super nos os suum omnes inimici. Fe.
Formido et laqueus facta est nobis vaticinatio et contritio. Fe. Divisiones aquarum deduxit
oculus meus in contritione filie populi
mei. Ayn. Oculus meus afflictus est
nec tacuit eo quod non esset requies. Ayn. Do
nec respiceret et videret dominus de celis. Ayn.
Oculus meus depredatus est animam meam
in cunctis filiabus urbis mee. Sade. Ve
natione ceperunt me quasi avem inimici
mei gratis. Sade. Lapsa est in lacum vita
mea et posuerunt lapidem super me. Sade. Inundaverunt aque super caput meum dixi peri.
Cof. Invocavi nomen tuum domine de lacu
novissimo. Cof. Vocem meam audisti ne
avertas aurem tuam a singultu meo et clamoribus. Cof. Appropinquasti in die quando
invocavi te dixisti ne timeas. Res.
Iudicasti domine causam anime mee redemptor
vite mee. Res. Vidisti domine iniquitatem
illorum adversum me iudica iudicium me
um. Res. Vidisti omnem furorem universas
cogitationes eorum adversum me. Sin.
Audisti opprobria eorum domine omnes cogitationes
eorum adversum me. Syn. Labia insurgentium michi et meditationes eorum adversum me tota die. Syn. Sessionem eorum
et resurrectionem eorum vide ego sum psalmus eorum. Tau. Reddes eis vicem domine
iuxta opera manuum suarum. Tau. Dabis eis
scutum cordis laborem tuum. Tau. Persequeris in furore tuo et conteres eos sub celis
domine. Aleph.

IIII

Quomodo obscuratum est aurum mutatus est
color optimus dispersi sunt lapides sanctuarii
in capite omnium platearum. Beth. Filii Syon
incliti et amicti auro primo quomodo reputati sunt in vasa testea opus manuum figuli.
Gimel. Sed et lamie nudaverunt mammam
lactaverunt catulos suos. Filia populi mei
crudelis quasi struthio in deserto. Deleth. Adhesit lingua lactentis ad palatum eius in
siti. Parvuli petierunt panem et non erat qui
frangeret eis. He. Nobiles et nutriebantur
et multitudo siti exaruit. He. Qui vescebantur voluptuose interierunt in viis qui
nutriebantur in croceis amplexati sunt
stercora. Vau. Et maior effecta est iniquitas filie populi mei peccato sodomorum
que subversa est in momento et non ceperunt in ea manus. Zai. Candidiores nazarei eius nive nitidiores lacte rubicundiores ebore antiquo saphyro pulchriores. Heth. Denigrata est super carbones facies eorum et non sunt cogniti in plateis. Adhesit cutis eorum ossibus aruit et facta est quasi lignum. Teth. Melius fuit occisis gladio
quam interfectis fame quoniam isti extabuerunt
consumpti a sterilitate terre. Joth. Manus mulierum misericordium coxerunt filios suos facti
sunt cibus earum in contritione filie populi mei.
Caph. Complevit dominus furorem suum effudit
iram indignationis sue. Et succendit
ignem in Syon et devoravit fundamenta eius.
Lamech. Non crediderunt reges terre et universi habitatores orbis quoniam ingrederetur hostis et inimicus per portas Ierusalem. Mem. Propter peccata prophetarum eius et iniquitates sacerdotum eius qui effuderunt in medio eius sanguinem iustorum. Nun. Erraverunt ceci in plateis polluti sunt in sanguine cumque non possent intrare tenuerunt lacinias suas.
Samech. Recedite polluti clamaverunt eis recedite abite nolite tangere
iurgati quippe sunt et commoti. Dixerunt
inter gentes. Non addet ultra ut inhabitet
in eis. Fe. Facies domini divisit eos non addet ut respiciat eos. Facies sacerdotum non
erubuerunt neque senum misti sunt. Ayn. Cum
adhuc subsisteremus defecerunt oculi nostri
ad auxilium nostrum vanum cum respiceremus
attenti ad gentem que salvare non poterat. Sade. Lubricaverunt vestigia nostra in
itinere platearum nostrarum. Appropinquavit
finis noster completi sunt dies nostri quia venit finis noster. Cof. Velociores fuerunt persecutores
nostri aquilis celi super montes persecuti sunt
nos in deserto insidiati sunt nobis. Res. Spiritus oris nostri Christus dominus captus est in peccatis
nostris cui diximus in umbra tua vivemus
in gentibus. Syn. Gaude et letare filia
Edom que habitas in terra Hus. Ad te quoque
perveniet calix inebriaberis atque nudaberis. Thau. Completa est iniquitas tua filia
Syon non addet ultra ut transmigret

te. Visitabit iniquitatem tuam filia Edom: discooperiet peccata tua. **Explicit lamentationes ieremie prophete. Incipit oratio ieremie prophete.**

Recordare domine quid acciderit nobis: intuere et respice obprobrium nostrum. Hereditas nostra versa est ad alienos: domus nostre ad extraneos. Pupilli facti sumus absque patre: matres nostre quasi vidue. Aquam nostram pecunia bibimus: ligna nostra pretio comparavimus. Cervicibus nostris minabamur: lassis non dabatur requies. Egypto dedimus manum et assiriis: ut saturaremur pane. Patres nostri peccaverunt et non sunt: et nos iniquitates eorum portavimus. Servi dominati sunt nostri: non fuit qui redimeret de manu eorum. In animabus nostris afferebamus panem nobis: a facie gladii in deserto. Pellis nostra quasi clibanus exusta est: a facie tempestatum famis. Mulieres in syon humiliaverunt: et virgines in civitatibus iuda. Principes manu suspensi sunt: facies senum non erubuerunt. Adolescentibus impudice abusi sunt: et pueri in ligno corruerunt. Senes de portis defecerunt: iuvenes de choro psallentium. Defecit gaudium cordis nostri: versus est in luctum chorus noster. Cecidit corona capitis nostri: ve nobis quia peccavimus. Propterea mestum factum est cor nostrum: ideo contenebrati sunt oculi nostri. Propter montem syon quia disperiit: vulpes ambulaverunt in eo. Tu autem domine in eternum permanebis: solium tuum in generatione et generationem. Quare in perpetuum oblivisceris nostri: derelinques nos in longitudine dierum. Converte nos domine ad te: et convertemur. Innova dies nostros: sicut a principio. Sed proiciens repulisti nos: iratus es contra nos vehementer.

Explicit liber ieremias prophete. Incipit prologus baruch prophete.

Liber iste qui baruch nomine prenotatur: in hebreo canone non habetur: sed tantum in vulgata editione. Similiter et epistola ieremie prophete. Propter noticiam autem legentium hec scripta sunt: quia multa de christo novissimis temporibus indicant.

Explicit prologus. Incipit liber baruch prophete.

I

Et hec verba libri que scripsit baruch filius nerie filii maasie filii sedechie filii sedei filii helchie in babilonia. In anno quinto septima die mensis: in tempore quo ceperunt chaldei ierusalem et succenderunt eam igni. Et legit baruch verba libri huius ad aures iechonie filii ioachim regis iuda. et ad aures potentium universi populi venientium ad librum. et ad aures potentum filiorum regum. et ad aures presbiterorum. et ad aures populi a minimo usque ad maximum eorum omnium habitantium in babilonia: et ad flumen sedi. Qui audientes plorabant et ieiunabant: et orabant in conspectu domini. Et collegerunt pecuniam secundum quod potuit uniuscuiusque manus. et miserunt in ierusalem ad ioachim filium helchie filii salom sacerdotem. et ad sacerdotes et ad [illegible] ministros et ad seniores [illegible]. et ad sacerdotes et ad omnem populum qui inventi sunt cum eo in ierusalem: cum acciperet vasa templi domini que ablata fuerant de templo: revocare in terram iuda. decima die mensis sivan. vasa argentea. que fecit sedechias filius iosie rex iuda. postquam cepisset nabuchodonosor rex babilonis iechoniam. et principes. et cunctos potentes. et populum terre ab ierusalem. et duxit eos vinctos in babilonem. Et dixerunt. Ecce misimus ad vos pecunias. de quibus emite holocaustomata. et thus. et facite manaa et offerte pro peccato ad aram domini dei nostri: et orate pro vita nabuchodonosor regis babilonis. et pro vita balthasar filii eius. ut sint dies eorum sicut dies celi super terram. et ut det dominus virtutem nobis. et illuminet oculos nostros: ut vivamus sub umbra nabuchodonosor regis babilonis. et sub umbra balthasar filii eius. et serviamus eis multis diebus. et inveniamus gratiam in conspectu eorum. Et pro nobis ipsis orate ad dominum deum nostrum: quia peccavimus domino deo nostro. et non est aversus furor eius a nobis usque in hunc diem. Et legite librum istum quem misimus

II

ad uos recitari in templo in die domini. in
die sollempni. In die oportuno. Et di
cetis. Domino deo nostro iustitia. nobis autem confu
sio faciei nostre. sicut est dies hec omni iuda.
et habitantibus ierusalem. regibus nostris. et princi
pibus nostris. sacerdotibus nostris. et prophetis nostris.
et patribus nostris. Peccauimus ante dominum
deum nostrum. et non credidimus diffidentes
in eum. et non fuimus subiectibiles illi. et
non audiuimus uocem domini dei nostri: ut ambu
laremus in mandatis eius. que dedit nobis.
A die qua eduxit patres nostros de terra egy
pti. usque in hunc diem. eramus incredibi
les ad dominum deum nostrum. et dissipati re
cessimus. ne audiremus uocem ipsius. Et ad
heserunt nobis multa mala. et maledicti
ones: que constituit dominus moysi seruo suo:
qui eduxit patres nostros de terra egypti. dare
nobis terram fluentem lac et mel. sicut est ho
dierna die: et non audiuimus uocem domini dei
nostri. secundum omnia uerba prophetarum quos misit ad
nos et ad iudices nostros. et ibamus unus
quisque in sensu cordis nostri maligni. operari
diis alienis: facientes mala ante oculos
domini dei nostri.

II

Propter quod statuit dominus deus noster uerbum suum.
quod locutus est ad nos. et ad iudices nostros:
qui iudicauerunt israel. et ad reges nostros.
et ad principes nostros. et omnem israel. et
iudam. ut adduceret dominus super nos mala ma
gna. que non sunt facta sub celo. quemadmo
dum facta sunt in ierusalem secundum que scripta sunt
in lege moysi. ut manducaret homo car
nes filii sui. et carnes filie sue. Et de
dit illos sub manu regum omnium qui sunt in cir
cuitu nostro. in improperium et in desolationem
in omnibus populis. in quibus nos dispersit dominus.
Et facti sumus subter et non supra: quia pec
cauimus domino deo nostro. non obaudiendo
uoci eius. Domino deo nostro iustitia: nobis
autem et patribus nostris confusio faciei. sicut dies
hec. Quia locutus est dominus super nos omnia mala
hec. que uenerunt super nos: et non sumus depre
cati faciem domini dei nostri. ut reuerteremur
unusquisque nostrum a uiis nostris pessimis.
Et uigilauit dominus in malis. et adduxit
ea super nos. quia iustus est dominus in omnibus operi
bus suis que mandauit nobis: et non audi
uimus uocem ipsius. ut iremus in preceptis domini.
que dedit ante faciem nostram. Et nunc do
mine deus israel. qui eduxisti populum tuum
de terra egypti. in manu ualida. et in signis
et in prodigiis. et in uirtute tua magna.
et in brachio excelso. et fecisti tibi nomen.
sicut est dies iste peccauimus impie gessi
mus et inique egimus. domine deus noster in omnibus
iustitiis tuis. Auertatur ira tua a nobis: quia
derelicti sumus pauci inter gentes. ubi dispersi
sti nos. Exaudi domine preces nostras. et orati
ones nostras. et educ nos propter te. et da nobis
inuenire gratiam ante faciem eorum. qui nos
abduxerunt: ut sciat omnis terra. quia tu es
dominus deus noster: et nomen tuum inuocatum est
super israel. et super genus ipsius. Respice domine
de domo sancta tua in nos: et inclina aurem
tuam et exaudi nos. Aperi oculos tuos et ui
de. quia non mortui qui sunt in inferno. quorum
spiritus acceptus est a uisceribus suis. dabunt
honorem et iustificationem domino: sed anima que
tristis est super magnitudine mali. et in
cedit curua et infirma. et oculi defici
entes. et anima esuriens dabit tibi gloriam
et iustitiam domino. Quia non secundum iustitias
patrum nostrorum nos fundimus preces. et querimus
misericordiam ante conspectum tuum domine deus noster.
sed quia misisti iram tuam et furorem tuum super nos.
sicut locutus es in manus puerorum tuorum
prophetarum dicens. Sic dicit dominus. Inclinate
humerum uestrum et ceruicem uestram. et opera
facite regi babilonis: et sedebitis in ter
ra quam dedi patribus uestris. Quod si non fece
ritis. nec audieritis uocem domini dei uestri.
operari regi babilonie. defectionem facie
am de ciuitatibus iuda. et a foris ierusalem.
et auferam a uobis uocem iocunditatis
et uocem gaudii. et uocem sponsi. et uocem
sponse: et erit omnis terra sine uestigio ab in
habitantibus eam. Et non audierunt uocem tuam:
ut operarentur regi babilonis. et statuisti
uerba tua que locutus es in manibus pue
rorum tuorum prophetarum. ut transferrentur ossa
regum nostrorum. et ossa patrum nostrorum de lo
co suo. et ecce sunt proiecta in calore
solis. et in gelu noctis: et mortui sunt
in doloribus pessimis. in fame. et in gla
dio. et in emissione. Et posuisti templum

in quo inuocatū est nomē tuū ī ipo
sicut dies h᷑: ꝓp iniqtatē dom⁹ isrl'. ⁊ do
mus iuda. Et fecisti in nob' dñe deus nr̄
s̄m om̄em benignitatē tuā. et s̄m om̄em
mi͛ſatiōem tuā illā magnā: sicut locut⁹
es in manu pueri tui moysi. in die qua
p̄cepisti ei scribē legē tuā corā filiis is
rael. dicēs. Si n̄ audieritis uocē meā:
multitudo h᷑ magna ꝯuͤtet in minim
am gentē q̄m̄ ego dispgā illos: q̄ͥ e
go scio q̄ me n̄ audiet ppls. Populus
ē eī dura ceruice. ⁊ ꝯūtetur ad cor su
um in t̄ra captiuitatis sue: ⁊ sciet q̄ͥ
ego sum dn̄s deus eoꝝ. Et dabo eis cor
et intelliget. et aures. et audiēt: ⁊ lau
dabūt me in t̄ra captiuitatis sue. ⁊ me
mores erūt nōis mī. Et auertent se a dor
so suo duro. et a malignitatib; suis: ⁊
q̄ͥ reminiscent̄ uiā patrū suoꝝ. q̄ pec
cauerūt in me. Et reuocabo illos in ter
ram quā iuraui patrib; eoꝝ: abrahā.
ysaac. et iacob. ⁊ dn̄abūt ei⁹. Et multipli
cabo eos: et n̄ minorabūt. Et statuā
illis testamētū alterū: ut sim illꝭ in de
um. et ipi erūt michi in ppl'm. Et n̄ mo
uebo ampli⁹ ppl'm meū filios isrl': a
t̄ra quā dedi illis.

Et nūc dn̄e oīpotēs deus isrl': aīa in an
gustiis. et sp̄c anxius clamat ad te. Au
di dn̄e ⁊ miserere. q̄ͥ d̄s es misericors. ⁊
miserere nr̄i. q̄ͥ peccauim⁹ añ te. q̄
sedes in sempitnū: et n̄ pibim⁹ in eu
um. Dn̄e omipotēs d̄s isrl'. audi nūc
oratiōem mortuoꝝ isrl'. et filioꝝ ipoꝝ.
q̄ͥ peccauerūt añ te. et n̄ exaudierūt uo
cē dn̄i sui di. ⁊ aglutinata sūt nob mala.
Noli meminisse iniqtatis patrū nro
rum. s; memēto manus tue. et nōis
tui in tp̄e isto: q̄ͥ tu es dn̄s d̄s nr̄: ⁊ lau
dabim⁹ te dn̄e. Quia ꝓp hoc dedisti tim
orē tuū in cordib; nr̄is: ⁊ ut inuocem⁹
nomē tuū. et laudemus te in captiui
tate nr̄a. q̄ͥ ꝯuͤtemur ab iniqtate pa
trum nroꝝ. q̄ peccauerūt añ te. Et ecce
nos sum⁹ hodie ī captiuitate nr̄a. q̄ͥ
nos dispsisti in ꝓpiū. et ī maledictū.
⁊ ī peccm̄: s̄m iniqtates patrū nroꝝ. q̄
discesserunt a te dn̄e d̄s nr̄. Audi isrl' mā
data uite: auribus pcipe. ut scias pru
dentiā. Quid ē isrl'. q̄ in t̄ra inimicorū
es. inueterasti in t̄ra aliena. coinqna
tus es cum mortuis. deputat⁹ es cū
descendentib; in infernū. Dereliqsti
fontē sapie. Nam si in uia di ābulasses:
hitasses utiq; ī pace sup t̄ram. Disce
ubi sit prudentia. ubi sit uirt⁹. ubi sit intel
lectus: ut scias simul. ubi sit lōgitūnita
uita ⁊ uictus. ubi sit lumē oculoꝝ ⁊ pax.
Quis inuenit locū eius. ⁊ qs intrauit in
thesauros. Ubi sūt principes gentium.
⁊ q dn̄ant̄ sup bestias. que sūt sr t̄rā.
qui in auib; celi ludūt. q argentū the
saurizāt. ⁊ aurum in quo ꝯfidūt hoīes.
⁊ n̄ ē finis acqsitiōis eoꝝ. q argentū fa
bricāt. ⁊ solliciti sūt. nec inuentio opū
illoꝝ: Exterminati sūt. ⁊ ad inferos desce
derūt: ⁊ alii in loco eoꝝ surrexerunt.
Juuenes uiderūt lumē: ⁊ hitauerūt sup
t̄ram. Uiā aūt discipline ignorauerūt.
n; intellexerūt semitas ei⁹: n; filii eo
rū susceperunt eā. A facie eoꝝ lōge f̄ca ē.
Nō ē audita in t̄ra chanaan. n; uisa ē
in themā. Filii quoq; agar. q exqsier
prudentiā que de t̄ra ē. negociatores
t̄re. ⁊ theman: ⁊ fabulatores. ⁊ exqsitores
prudentie ⁊ intelligentie. Uiā aūt sa
pientie nescierūt: neq; ꝯmemorati sūt
semitas ei⁹. O isrl' quā magna ē dom⁹
di. ⁊ ingens locus possessionis ei⁹: ma
gnus est et n̄ ht̄ finē: excelsus ⁊ imēsus.
Ibi fuerūt gigantes nōīati illi: q ab
initio fuerūt: statura magna. scientes
bellum. Nō hos elegit d̄s: n; uiā disci
pline inuenerūt: ꝓpea pierūt. Et q̄ͥ n̄
habuerūt sapiām: interierūt ꝓp suam
insipiām. Quis ascendit ī celū. ⁊ acce
pit eā. et eduxit eā de nubib;. Quis trās
fretauit mare. et inuenit eā ⁊ attulit il
lā sup aurū electū: n̄ ē qui possit sa
re uias ei⁹. n; qui exquirat semitas ei⁹.
S; qui scit uniūsa nouit eā: ⁊ adinue
nit eā prudentia sua. Qui p̄parauit eā
in etno tp̄e: ⁊ repleuit eā pecudib; ⁊
quadrupedib;. Qui emittit lumē. ⁊
uadit: ⁊ uocauit illd. et obaudit illi
in tremore. Stelle aūt lumē dederūt in

custodiis: et letate sunt. Vocate sunt:
et dixerunt. Assumus. Et luxerunt ei cum
iocunditate: qui fecit illas. Hic est deus
deus noster: Non extimabitur alius adversus
eum. Hic adinuenit omnem viam disci
pline: et tradidit illam iacob puero su
o. et israel dilecto suo. Post hec in terris vis
est: et cum hominibus conuersatus est.

IIII

Hic liber mandatorum dei: et lex que est in
eternum. Omnis qui tenent illam perueni
ent ad vitam: qui autem dereliquerunt illam in
mortem. Conuertere iacob. et apprehende
eam: ambula per viam ad splendorem eius:
contra lumen eius. Non tradas alteri gloriam tuam.
et dignitatem tuam genti alienigene. Be
ati sumus israel: quia que deo placent: nobis
manifesta sunt. Animequiores estote populus dei: me
morabilis israel. Venundati estis gentibus:
non in perditionem. sed propter quod in iram. ad ira
cundiam prouocastis deum. traditique e
stis aduersariis. Exacerbastis enim eum qui fecit
vos deum eternum: immolantes demoniis
et non deo. Obliti enim estis deum qui nutriu
it vos: et contristatis nutricem vestram ierusalem.
Vidit enim iracundiam a deo venientem
vobis: et dixit. Audite fines syon. Adduxit enim
mihi deus luctum magnum. Vidi enim captiui
tatem populi mei. filiorum meorum et filiarum: quam
superduxit illis eternus. Nutriui enim illos
cum iocunditate: dimisi autem illos cum fletu
et luctu. Vox ecclesie in persecutione depen
dentibus et martiribus. Nemo gaudeat super
me viduam. et desolatam. A multis derelic
ta sum. propter peccata filiorum meorum: quia declin
auerunt a lege dei. Iustitias autem ipsius ne
scierunt. nec ambulauerunt per vias mandato
rum dei: nec per semitas veritatis eius. cum
iustitia ingressi sunt. Veniant confines syon:
et memoramini captiuitatem filiorum et filiarum
mearum. quam superduxit illis eternus. Adduxit
enim super illos gentem de longinquo: gentem
improbam. et alterius lingue. qui non sunt
reueriti senem. neque puerorum sunt misti: et ab
duxerunt filios vidue. et a filiis unicam
desolauerunt. Ego autem quid possum adiuua
re vos? Qui enim adduxit super vos mala:
ipse vos eripiet de manibus inimicorum ve
strorum. Ambulate filii. ambulate: ego enim
derelicta sum sola. Exui me stola
pacis. indui autem me sacco obsecrationis:
et clamabo ad altissimum in diebus
meis. Animequiores estote filii: clamate
ad dominum. et eripiet vos de manu princi
pum inimicorum. Ego enim speraui in eter
num salutem vestram: et venit mihi gau
dium a sancto super misericordia que veniet vobis
ab eterno salutare nostro. Emisi enim vos
cum luctu et ploratu: reducet autem vos mihi
dominus cum gaudio et cum iocunditate in
sempiternum. Sicut enim viderunt vicine syon. cap
tiuitatem vestram a deo sic videbunt in cele
ritate salutem vestram a deo: que superueniet
vobis cum honore magno et splendore eter
no. Filii patienter sustinete iram: que super
venit vobis. Persecutus est enim te inimicus tuus:
sed cito videbis perditionem ipsius. et super cer
uices ipsius ascendes. Delicati mei ambula
uerunt vias asperas: ducti sunt enim ut grex
direptus ab inimicis. Animequiores e
stote filii. et proclamate ad dominum. Erit
enim memoria vestra: ab eo qui ducit vos.
Sicut enim fuit sensus vester: ut erraretis a
deo: decies tantum iterum conuertentes requiretis
eum. Qui enim induxit vobis mala: ipse rursum
adducet vobis sempiternam iocunditatem:
cum salute vestra. Animequior esto ierusalem. exortatur
enim te qui te nominauit. Nocentes peribunt
qui te vexauerunt: et qui gratulati sunt in tua
ruina punientur. Ciuitates quibus seruierunt
filii tui punientur: et que accepit filios tuos.
Sicut enim gauisa est in ruina tua. et letata
est in tuo casu. sic contristabitur in sua deso
latione: et amputabitur exultatio magnitu
dinis eius: et gaudimonium eius erit in luc
tum. Ignis enim superueniet ei ab eterno in
longiturnis diebus: et habitabitur a demoniis
in multitudine temporis.

V

Circumspice ierusalem ad orientem: et vide
iocunditatem a deo tibi venientem. Ecce enim
veniunt filii tui quos dimisisti dis
persos: veniunt collecti ab oriente usque
ad occidentem in verbo sancti gaudentes in ho
norem dei. Exue te ierusalem stola luctus et ve
xationis tue: et indue te decore et honore
eius: que a deo tibi est in sempiterna gloria. Circum
dabit te diplode deus iustitie: et imponet

mitrã capiti tuo honoris et̃ni. Deus
eñi ostendet splendorẽ suũ in te: qui
sub celo ẽ. Nominabit eñi tibi nomẽ
tuũ a deo in sempiternũ: pax iusticie
& honor pietatis. Exurge ihrl̃m & sta ĩ
excelso. & circũspice ad orientẽ: & uide
collectos tuos ab oriente sole usq; ad
occidentẽ in u̾bo sc̃i gaudẽtes dei mem
oria. Exierũt eñi abs te pedib; ducti
ab inimicis: adducet aũt illos dñs. ad
te portantes ĩ honorẽ. sic filios regñ.
Cõstituit eñi deus humiliare oẽ; montẽ ex
celsum. et rupes p̃pnes. & co-ualles re
plere. in equalitatẽ t̃re: ut ãbulet isrl̃ dili
genter in honorẽ dei. Obũbrauerũt aũt sil
ue. et oẽ lignũ suauitatis isrl̃: mãdã
to dei. Adducet eñi deus isrl̃ cũ iocũditate
in lumine maiestatis sue: cũ mia̾ & iu
sticia que ẽ ex ip̃o. Exẽplũ ep̃le q̃ misit
ieremias ad abductos. captiuos i ba
bilonia a rege babilonio2. ut nũtia
ret illis s̃m q̃ p̃ceptũ ẽ illi a deo.

Propt̃ peccata que peccastis añ deum:
adducemini in babiloniã captiui: a
nabuchodonosor rege babilonio2. In
g̃ssi itaq; in babiloniã. eritis illic ãnis
plurimis. et t̃pib; lõgis: usq; ad gñatio
nes septẽ. Post h̃ aũt educã uos inde:
cũ pace. Nũc aũt uidebitis ĩ babiloña deos
aureos & argenteos. et lapideos. & ligne
os. in humeris portari: ostentãtes me
tũ gentib;. Videte ergo. ne & uos simi
les efficiamini f̃ctis alienis. et metuatis: &
metus uos capiat in ip̃is. Visa itaq;
t̃ba de retro et ab añte: adorãtes dicite ĩ
cordib; u̾ris. Te oportet adorari dñe.
Angls̃ aũt meus: uobiscũ ẽ. Ipe aũt: exquiret
aĩas u̾ras. Nã ligna ip̃o2 polita a fab̃:
ip̃a etiam inaurata et in argentata
falsa sũt. et ñ possunt loq. Et sicut uir
gini amãti ornamẽta: ita accepto au
ro fabricata sũt. Coronas certe hñt au
reas: sup capita sua dii illo2: unde &
subtrahũt sacerdotes ab eis argentum;
& aurum. et erogant illud in semetip̃is.
Dãt aũt et ex ip̃o p̃stitutis. et meretrices
ornãt: et iterũ cum receperint illud a me
retricib;. ornãt deos suos. Hi aũt nõ

liberant̃: ab erugine et tinea. Opertis aũ
illis. ueste et purpura extergent faciẽ
illo2 p̃p puluerẽ domꝰ: q̃ ẽ plurimꝰ inter
eos. Sceptrum aũt hñt ut hõ. sicut iudex
regionis: qui in se peccantẽ ñ interficit.
Hñt ẽ gladiũ in manũ et securẽ: se aũt
de bello. et a latronib; ñ liberant. Vñ uob
notũ sit: q2 ñ sũt dii. Ne ergo uenere
mini eos. Sic eñi uas hoĩs cõfractum
inutile efficit̃: tales sũt dii illo2. Con
stitutis illis in domo: oc̃li eo2 sũt pleni
puluẽ a pedib; introeuntiũ. Et sicut ali
cui qui regẽ offendit. circũsepte sũt ia
nue. aut sicut ad sepulchr̃ adducto: ita
mortuo: ita ut tutãt sacerdotes ostia
clausuris et seris. ne a latronib; expo
lient̃. Lucernas accendũt ill̃. et q̃dẽ mul
tas: ex q̃b; nullã uide possũt. Sũt aũt
sicut trabes in domo. Corda uero eo2 dicũ
t̃ elinge s̃pentes q̃ de t̃ra sũt. dum cõe
dunt eos. et uestimẽtũ eo2. et nõ senti
unt. Nigre sũt facies eo2 a fumo: qui ĩ
domo fit. Sup̃ corpꝰ eo2ũ et sup̃ capud
uolãt noctue. hyrundines et aues ẽt:
similit̃ et catte. Vñ sciatis q2 ñ sũt dii.
Ne ergo timueritis eos. Aurũ ẽ q̃ ha
bent ad s̃pẽm ẽ. Nisi aliqs extẽserit eru
ginẽ ñ fulgebũt: neq; eñi dum cõflarent̃
sentiebãt. Ex oĩ p̃cio ẽpta sũt: in q̃bus
s̃ps ñ ẽ in ip̃is. Sine pedib; in humeris
portant̃. ostentantes ignobilitatem
suã hoĩb;. Confundãtur ẽ qui colũt
ea. Propterea si ceciderint in t̃rã a semet
ip̃is ñ resurgẽt. neq; si qs eũ statue
rit rectum p̃ semetip̃m stabit: s; sicut
mortuis munera eo2 illis apponent̃.
Hostias illo2: uendũt & abutunt̃. Simi
lit̃ & mulieres eo2 decerpẽtes sũt sũt.
neq; infirmo neq; mendicanti aliqd ip̃ti
Scientes itaq; ex his q2 ñ sũt dii. ne tim
eatis eos. Vñ eñi uocant̃ dii. Quia mli
eres apponũt diis argenteis. et aureis.
& ligneis: & in domib; eo2. sacerdotes se
dent. habentes tunicas scissas. et capi
ta mũda sũt. Rugiunt aũt clamãtes cõtra
deos suos: sicut in cena mortui. Et uestimẽ
ta eo2 auferũt sacerdotes. et uestiũt ux
ores suas et filios suos. Neq; si qd mali

ptiunt ab aliquo. neq; si q͂d boni: po
tuerũt retribuere. Neq; regẽ cõstitue
re possũt: neq; auferre. Similit̃ neq;
neq; diuitias dare possũt: nec malũ re
tribuere. Si q̃s illis uotũ uouerit. et nõ re
ddiderit: nec hoc requirũt. Hominẽ
a morte nõ liberant: neq; infirmũ a po
tentiore eripiunt. Hominẽ cecũ: ad uis
um nõ restituũt. De necessitate: hominẽ
nõ liberabũt. Vidue nõ miserebunt̃: nec orpha
nis bñfaciẽt. Lapidib; de monte similes
sũt dii illorũ. lignei. et lapidei. aurei. et
argentei. Qui aũt colũt illa: cõfundent̃.
Quomodo ergo estimandũ ẽ atq; di
cendũ. illos ẽẽ deos. adhuc eciã ipsis chal
deis nõ honorantib; ea? Qui cũ audierit
mutũ nõ posse loq: offerũt illũ ad bel. po
stulantes ab eo loq. q̃si possent sentire
q̃ nõ hñt motũ. Et ipsi cum intellexerit.
relinquẽt ea: sensum ẽñ nõ hñt ipsi dii il
lorũ. Mulieres circũdate funib; in uiis
sedẽt: succendentes ossa oliuarũ. Cũ aũt
aliq̃ ex ipsis attracta ab aliquo trãseũte
dormierit, prime sue exprobrat: q̃ ea
nõ sit digna hita sic̃ ipsa. neq; funis ei
dirũptus sit. Omnia aũt que illis fiũt:
falsa sũt. Quomõ ergo estimandũ aũ
dicendũ ẽ. ẽẽ illos deos? A fabris aũt.
et ab aurificib; f̃cã sũt. nichil aliud erũt.
nisi q̃ uolũt ẽẽ sacerdotes. et aurifices.
Ipsi ẽ qui ea fabricaũt: nõ sũt multi tp̃is. Nũ
q̃d ergo possũt que ab ipsis fabricata
sũt. ẽẽ dii? Reliquerũt aũt falsa. et ob
probriũ. postea futuris. Nã cũ sup ue
nerit illis pliũ et mala: cogitãt sacer
dotes. ubi abscondãt cũ illis. Quomõ
ergo sentire debeãt. q̃m dii sũt. q̃ nec de
bello se liberant: nec de malis se eripiũt. Nã
cũ sint lignea. et lapidea. et inaurata ẽ
inargentata: scietur postea q̃ falsa sũt
gentib; uniũsis. et regib;: que manif
esta sũt. q̃ nõ sũt dii. s; opa manuũ ho
minũ. et nullũ opus dei cũ illis ẽ. Vñ
ergo notũ ẽ. q̃ nõ sũt dii. s; opa manu
um hominum: ẽ nullũ dei opus in ipsis
ẽ regem regioni nõ suscitãt: neq; pluuiã
hominib; dabunt. Iudiciũ quoq; nõ dis
cernent: neq; regionem liberabũt ab iniu
ria. q̃ nichil possũt. sic̃ cornicule inter
mediũ celi et t̃re. Et enĩ cũ ciciderit
ignis in domũ deorũ. ligneorũ. aureorũ.
et argenteorũ: sacerdotes q̃dẽ ipsorũ fugi
ent ẽ liberabunt̃. ipsi uo sic̃ trabes in me
dio cõburent̃. Regi aũt et bello: nõ resi
stent. Quomõ ergo estimandũ ẽ: aũ
recipiendũ. q̃ dii sũt? Nõ a furib; nec
a latronib; se liberabũt. dii lignei. et lap
idei. et inaurati. et inargentati: q̃bus
hii qui fortiores sũt. aurũ et argentũ
et uestimentũ quo operti sũt auferẽt illis. ẽ
abibũt. nec sibi auxiliũ ferẽt. Itaq; me
lius ẽ ẽẽ regẽ ostentantẽ uirtutẽ suã.
aut uas in domo utile. in quo gl̃iabit̃
qui possidet illud. ul' ostiũ in domo q̃d
custodit q̃ in ipsa sũt: q̃ falsi dii. Sol q̃
et luna et sydera. cũ sit splendida. et e
missa ad utilitates: obaudiũt. Simi
lit̃ ẽ fulgur cũ apparuerit. pspicuũ est.
Id ipm aũt: ẽ sp̃c in oĩ regione spirant.
ẽ nubes: quib; cũ imperatũ fuerit a deo p
ambulare uniũsũ orbem: pficiũt q̃ im
peratum ẽ eis. Ignis ẽ missus desup. ut
cõsumat mõtes et siluas: facit q̃ prece
ptum ẽ ei. Hec aũt nec sp̃ẽb; nec uirtuti
b;: uni eorũ similia sũt. Vñ estimandũ ẽ
nec dicendũ. ẽẽ illos deos q̃m nõ possũt nec
iudiciũ iudicare. nec facẽ q̃cq̃ã hominib;.
Scientes itaq; q̃ nõ sũt dii: ne timueri
tis eos. Neq; enĩ regib; maledicẽt. nec
bñdicent. Signa. etiã in celo gentib;
nõ ostendẽt. nec ut sol lucebũt. nec illum
inabũt ut luna. Bestie meliores sũt illis:
que possũt fugere sub tectũ ac pdeẽ s.
Nullo itaq; modo. nobis ẽ manifestũ
q̃ sũt dii: ppt q̃ neq; ne timeatis eos. Nã
sic̃ in cucumerario formido nichil custo
dit: ita sũt dii eorũ lignei. et argentei. ẽ
inaurati. Eodẽ modo: ẽ in orto spina al
ba sup̃ quã oẽs aues sedent. Similiter
ẽ mortuo piecto in tenebris: silẽs sũt
dii eorũ lignei. et inaurati. et ĩ argen
tati. A purpura quoq; et amarmore.
q̃ sup tenẽt: scietis itaq; q̃ nõ sũt dii. Ipsi
ẽ postremo cõmedẽt̃. ẽ erũt obpbriũ in regi
one. Melior ẽ igit̃ homo iust̃: q̃ nõ h̃t simula
cra. Nam erit lõge: ab obpbriis.

Incipit prologus Ezechielis prophete.

Ezechiel propheta cum Ioachim rege Iuda captivus ductus est in Babilonem. Ibique hiis qui cum eo captivi fuerant prophetavit, penitentibus quod ad Ieremie vaticinium se ultro adversariis tradidisset, cum viderent adhuc urbem Ierosolimam stare, quam ille casuram esse predixerat. Tricesimo autem etatis sue anno, et captivitatis quinto, exorsus est ad captivos loqui, et eodem tempore licet posterior hic in Chaldea, et Ieremias in Iudea prophetaverunt. Sermo eius nec satis disertus, nec admodum rusticus est, sed ex utroque medie temperatus. Sacerdos et ipse sicut et Ieremias, principia voluminis et finem magnis habens obscuritatibus involuta. Sed et vulgata eius editio non multum distat ab hebraico. Unde satis miror quid cause extiterit, ut si eosdem in ceteris libris habemus interpretes, in aliis eadem, in aliis diversa transtulerint. Legite ergo et hunc iuxta translationem nostram, quia per cola scriptus et commata manifestiorem sensum legentibus tribuit. Sed et amica mihi hic sub ... ... dicite eis quod neque eos compellat ut scribant, sed ... ne illud eis eveniat quod grece significantius dicitur, ut ... hoc est manducantes senescant. Item alius prologus.

Ezechiel quidem latine vertitur fortitudo dei. Hic figuraliter typice Christum ... stat iuxta flumina ... ... contuetur misteria. Cernit similitudinem glorie dei, et iiii. animalia in similitudinem evangeliorum, et rotas se invicem continentes in typo testamentorum, et ... aurigam id est Christum deorsum igne iudicii, sursum auri electri id est divinitatis fulgure rutilantem. Comedit quoque librum divine legis in quo scriptum est lamentum penitentium et carmen iustorum, et ve eorum qui post peccata penitentiam non egerunt. Obsidet accipit laterem in quo obsessam Ierusalem pictura describit. Vel in quo sub typo ... eiusdem Ierusalem id est totius ecclesie que est ala tere ... formata misteria describuntur. Capit ... et hinc propheta soporem sinistri lateris in typum mortis peccatorum, qui ad levam positi eterna supplicia sustinebunt, ac demum a sinistro in dextro latere dormire iubetur, per spem eorum qui primitatem mortis resurrectionis gloriam obtinebunt. Aspicit interea et duas virgas sibimet copulantes in similitudinem circumcisionis et gentium. Sive aquilam sub Nabuchodonosor ut antichristi figura magis alis et volucri celeritate totius mundi imperia occupantem. Plangit preterea sub specie principis Tiri beatitudinem diaboli quam amisit, et ruinam eius cum lamentatione deplorat. Adulterium ... ... sororum ... misticam Ierusalem. Inter hec mistica subicit quedam moralia, falsos comminatur prophetas, atque speculatoribus precipit ne reticeant mala ... Quatuor etiam ultionum penas peccatoribus predicit. Animas quoque redire ad corpora sua prophetat. Ostendit quoque unumquemque pro se rationem domino redditurum, nec ... posse diffundi. Labem patrum delicti ob ... sepe videos. Atque sub nomine Oolle ... omnem turpitudinem Samarie et Ierusalem, nativitatemque obicit et ... Sepe etiam ad penitentiam captivos provocat prophetas, et post ... amovet redire ... Hic autem tricesimo quinto in Chaldea exulans prophetavit, ibique vaticinium consumavit.

Explicit prologus. Incipit liber Ezechielis prophete.

Et factum est in tricesimo anno, in quarto, in quinta mensis, cum essem in medio captivorum iuxta fluvium Chobar, aperti sunt celi, et vidi visiones dei. In quinta mensis. Ipse est annus quintus transmigrationis regis Ioachim. Factum est verbum domini ad Ezechielem filium Buzi sacerdotem in terra Chaldeorum secus flumen Chobar. Et facta est super eum manus domini. Et vidi, et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone, et nubes magna, et ignis involvens, et splendor in circuitu eius. Et de medio eius quasi species electri, id est de medio ignis. Et in medio eius similitudo quatuor animalium, et hic aspectus eorum: simi-

lígudo hoīs ī eis. Et .iiii. facies uni. et
.iiii. pēne uni. Et pedes eorū pedes
recti. et planta pedis eorū q̄si planta pedis
uituli: et scintille q̄si aspectus eris
candentis. Et manus hoīs sub pennis
eorū in .iiii. ptibꝫ. Et facies et pēnas
p .iiii. ptes habebāt. iūcteq; erāt pē
ne eorū alterius ad alterū. Nō reuertebātur
cum incederēt: sꝫ unū qq; an faciē suā
gradiebātur. Similitudo aūt uult eorū
facies hoīs. et facies leōis. a dextris
ipsorū .iiii. facies aūt bouis a sinistris
ipsorū .iiii. et facies aq̄le desup ipsorū q̄
tuor. ~~facies aq̄le desup ipsorū .iiii.~~ Et
facies eorū et penne eorū: extente desup.
Due pēne singlorū iungebātur: et due
tegebāt corpa eorū. Et unūqq; eorū
corā facie sua ambulabat. Ubi erat
impetus spc illuc gradiebātur. nec reuerte
bātur cū ambularēt. Et similitudo aīali
um. et aspectus eorū: q̄si carbonū ignis
ardentiū. et q̄si aspectus lampadarū. Hec
erat uisio discurrēs in medio aīalium:
splendor ignis. et de igne fulgur egre
diēs. Et animalia ibant et reuertebātur
in similitudine fulguris choruscantis.
Cumq; aspicerē aīalia. apparuit rota u
na sup terrā iuxta aīalia: hns .iiii. facies.
Et aspectus rotarū et opus eaꝝ. q̄si uisio
maris: et una similitudo ipsaꝝ .iiii. Et
aspectus eaꝝ et opa: q̄si sit rota in medi
o rote. Per quattuor ptes eaꝝ eūtes ibāt:
et nō reuertebātur cum ambularēt. Ad q̄cūq; locū
declinaret q̄ prima erat sequebātur: nec
reuertebātur cum ambularēt. Statu
ra quoq; erat rotis. et altitudo. et horribi
lis aspectus: et totū corpus plenū oculis.
in circuitu ipsaꝝ .iiii. Cumq; ambularent
aīalia: ambulabāt pariter et rote iuxta ea.
Et cum eleuarentur aīalia de terra: eleua
bātur simul et rote. Quocūq; ibat spc: il
luc eūte spū. et rote pariter leuabātur
sequentes eum. Spc eī uite: erat in rotis.
Cum eūtibꝫ ibāt. et cū stantibꝫ stabāt:
et cum eleuatis a terra pariter eleuabātur:
et rote sequentes ea: q̄r spc uite erat in rotis.
Et similitudo sup capita aīaliū firmam
ti: q̄si aspectus cristalli orribilis. et extē
ti sup capita eorū desup. Sub firma
mento aūt penne eorū recte alterius ad al
terum. Unū quodq; duabꝫ alis uelabat
corpus suū: et alterū similiter uelabatur.
Et audiebā sonū alaꝝ q̄si sonū aq̄rū
multaꝝ: q̄si sonū sublimis dei. Cū am
bularent. q̄si sonus erat multitudinis. et so
nus castroꝝ. Cumq; starent: demittebā
tur penne eorū. Nam cū fieret uox sup
firmamentū. q̄d erat sup cap eorū: stabāt
et submittebāt alas suas. Et sup fir
mamentū q̄d erat imminēs capiti eorum:
q̄si aspectus lapidis saphyri. similitudo
troni. Et sup similitudinē q̄si aspectus
hoīs desup. Et uidi q̄si speciē electri. ue
lut aspectum ignis. intrinsecus per circu
itum eius: a lumbis eius et desup. Et a
lumbis eius usq; deorsū uidi q̄si speciem i
gnis splendentis in circuitu: uelut as
pectum arcus cum fuerit in nube. in die
pluuie. Hic erat aspectus splendoris
Hec uisio similitudinis glīe dnī. pgirū.
Et uidi. et cecidi in faciē meā: et audi
ui uocem loquentis. Et dixit ad me. Fili
hoīs. sta sup pedes tuos: et loquar tecum.
Et ingressus ē in me spc. postq̄ locutus ē
michi: et statuit me sup pedes meos.
Et audiui loquentē ad me: et dicentem.
Fili hoīs. mitto ego te ad filios isrl̄ ad
gētes apostatrices: q̄ recesserunt a me.
Patres eorū puaricati sūt pactū meū
usq; ad diem hanc. et filii dura facie
et indomabili corde sūt: ad quos ego
mitto te. Et dices ad eos. Hec dicit dnīs
deus. si forte uel ipsi audiāt. et si forte
quiescāt: quoniā domus exasperans ē. Et sci
ent q̄r ppheta fuerit in medio eorū. Tu g
fili hoīs. ne timeas eos. neq; sermōes eorū
metuas: q̄m increduli et subuersores
sūt tecū. et cum scorpionibꝫ habitas. Uba e
orum ne timeas. et uult eorū ne formi
des: q̄r domus exasperans ē. Loq̄ris ergo u
ba mea ad eos: si forte audiāt. et q̄es
cāt. q̄m irritatores sūt. Tu aūt fili hoīs.
audi q̄cūq; loquor ad te: et noli eē exaspans.
sic domus exasperatrix ē. Api os tuum:
et comede q̄cūq; ego do tibi. Et uidi. et ecce
manus missa ad me: in q̄ erat inuolu

Et declinabit

tus lib.

tus liber. Et expandit illum coram
me: qui erat scriptus intus et foris.
Et scripta erant in eo lamentationes. et
carmen. et ue.

Et dixit ad me. fili hominis quodcumque inueneris
comede. Comede uolumen istud: et ua-
dens loquere ad filios israel. Et aperui os
meum: et cibauit me uolumine illo. Et
dixit ad me. fili hominis uenter tuus comedet:
et uiscera tua conplebuntur uolumine i-
sto. quod ego do tibi. Et comedi illud. Et fa-
ctum est in ore meo: sicut mel dulce. Et di-
xit ad me. fili hominis uade ad domum israel:
et loqueris uerba mea ad eos. Non enim ad
populum profundi sermonis. et ignote lin-
gue. tu mitteris. ad domum israel: neque ad
populos multos profundi sermonis. et ignote
lingue. quorum non possis audire sermones.
Et si ad illos mittereris: ipsi audirent
te. Domus autem israel nolunt audire me. Omnis
quippe domus israel: attrita fronte est et duro
corde. Ecce dedi faciem tuam ualentiorem
faciebus eorum. Ut adamantem. et ut silicem
dedi faciem tuam. Ne timeas eos neque me-
tuas a facie eorum: quia domus exasperans est. Et
dixit ad me. fili hominis. omnes sermones meos quos
ego loquor ad te. assume in corde tuo.
et auribus tuis audi: et uade. ingredere
ad transmigrationem. ad filios populi tui.
Et loqueris ad eos. et dices eis. Hec dicit do-
minus deus: si forte audiant et quiescant. Et
assumpsit me spiritus: et audiui post me uo-
cem commotionis magne. Benedicta gloria domini:
de loco suo. Et uocem alarum animalium percu-
tientium alteram ad alteram: et uocem rota-
rum sequentium animalia: et uocem commotionis
magne. Spiritus quoque eleuauit me: et as-
sumpsit me. Et abii amarus in indigna-
tione spiritus mei. Manus enim domini erat mecum:
confortans me. Et ueni ad transmigratio-
nem ad aceruum nouarum frugum: ad eos qui
habitabant iuxta fluuium chobar. Et sedi ubi
illi sedebant: et mansi ibi. vii. diebus
merens in medio eorum. Cum autem pertransissent
.vii. dies: factum est uerbum domini ad me di-
cens. fili hominis: speculatorem dedi te. dom-
ui israel. Et audies de ore meo uerbum:
et annuntiabis eis ex me. Si dicente me
ad impium. morte morieris. non annun-
tiaueris ei. neque locutus fueris. ut auertatur
a uia sua impia et uiuat: ipse impius
in iniquitate sua morietur: sanguinem autem
eius. de manu tua requiram. Si autem tu an-
nuntiaueris impio. et ille non fuerit conuersus
ab impietate sua. et a uia sua impia:
ipse quidem in iniquitate sua morietur: tu autem
animam tuam liberasti. Sed et si conuersus iustus
a iustitia sua. fecerit iniquitatem: ponam
offendiculum coram eo. Ipse morietur: quia
non annuntiasti ei. In peccato suo morie-
tur: et non erunt in memoria iustitie eius quas
fecit: sanguinem uero eius de manu tua re-
quiram. Si autem tu annuntiaueris iusto.
ut non peccet iustus. et ille non peccauerit:
uiuens uiuet quia annuntiasti ei: et tu
animam tuam liberasti. Et facta est ibi super me
manus domini. Et dixit ad me. Surgens e-
gredere in campum: et ibi loquar tecum. Et surgens
egressus sum in campum. Et ecce ibi gloria domini
stabat: quasi gloria. quam uidi iuxta
fluuium chobar: Et cecidi in faciem meam.
Et ingressus est in me spiritus: et statuit me
super pedes meos. Et locutus est mihi: et di-
xit ad me. Ingredere: et includere in medio
domus tue. Et tu fili hominis ecce data sunt
super te uincula. et ligabunt te in eis: et non egre-
dieris in medio eorum. Et linguam tuam ad-
herere faciam palato tuo: et eris mutus.
nec quasi uir obiurgans: quia domus exasperans
est. Cum autem locutus fuero tibi. aperiam os tu-
um: et dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Qui
audit audiat: et qui quiescit quiescat:
quia domus exasperans est.

IIII

Et tu fili hominis sume tibi laterem. et pones
eum coram te: et describes in eo. ciuitatem
ierusalem. Et ordinabis aduersum eam obsidi-
onem. et edificabis munitiones: et comportabis
aggerem. et dabis contra eam castra: et pones
arietes in gyro. Et tu sume tibi sartagi-
nem ferream. Et pones eam murum ferreum.
inter te et inter ciuitatem: et obfirmabis fa-
ciem tuam ad eam: et erit in obsidionem:
et circumdabis eam. Signum est domui israel. Et
tu dormies super latus tuum sinistrum: et
pones iniquitates domus israel super eo. numero
dierum quibus dormies super illud: et assu-

eorum: et frontem tuam duriorem frontibus

ẽ excentũ.

mes iniq̃tatẽ eo℞. Ego aũt dedi tibi ã
nos iniq̃tatis eo℞. numero die℞. ccc.
et. lxxxx. dies: et portabis iniquitatẽ
domus isrl'. Et c̃ impleuis h̃. dormies
suplatus tuũ dextrum sc̃do: ⁊ assum
es iniq̃tatẽ dom' iuda. xl. diebꝫ. Diẽ
pro anno: diem inq̃ pro ãno dedi t̃.
Et ad obsidionẽ irlm ꝯuẽtes faciẽ
tuã: et brachiũ tuũ erit exertũ: ⁊ p
phabis aduersum eã. Ecce circumdedi
te uinculis ~~aduersum~~: ⁊ n̄ te ꝯuẽtes a latẽ
tuo in latus aliud: donec ꝯpleas dies ob
sidionis tue. Et tu sume tibi frumẽtũ.
et ordeum. et fabam. et lentẽ. et mili
um. et uiciã. et mittes ea in uas unũ:
et facies tibi panes n̄uo die℞ quibꝫ
dormies sup latus tuũ. Trecentis. lxxx.
diebꝫ comedes illud. Cibus aũt tuus quo
uesceris. erit ĩ pondẽ: xx. stateres ĩ die.
A tp̃r usqꝫ ad tp̃c: comedes illud. Et aq̃m
in m̃sura bibes: sextã ptẽ hin. A tp̃r
usqꝫ ad tp̃c bibes illũ. Et q̃i subcine
ricium ordeaceũ comedes illud: et ꝯ̃ster
core q̃d egredit' de hoĩe opies illud
in ocul' eo℞. Hec dic̃ dñs. Sic ꝯmedẽt
filii isrl' panẽ suũ pollutũ. int' gẽs:
ad quas eiciã eos. Et dixi. ah. ah. ah.
dñe d̃s. Ecce aĩa mẽa nõ est polluta:
et morticinũ et laceratũ a bestiis ñ
comedi. ab infantia mea usqꝫ nũc: ⁊ n̄ ẽ
ingr̃ssa in os meũ omis caro inmunda.
Et dixit ad me. Ecce dedi tibi fimuꝫ
bouũ p stercoribꝫ humanis: ⁊ facies pa
nẽ tuũ in eo. Et dix' ad me. fili hoĩs. ec
ce ego ꝯteram baculũ panis in irlm:
et comedent panem suũ in podẽ ⁊ in so
licitudine. et aq̃ in m̃sura et in ãgu
stia bibent: ut deficiẽtibꝫ pane ⁊ aq̃.
corruat unusqsqꝫ ad frẽm suũ: ⁊ ꝯta
bescat ĩ iniq̃tatibꝫ suis.

V

Et tu fili hoĩs. sume tibi gladiũ acutũ.
radentẽ pilos. Et assumes eũ: ⁊ duces
p cap' tuum. et p barbã tuã. Et assume
tibi stateram ponderis: ⁊ diuides eos.
Tertiã ptem igni ꝯbures ĩ medio ciui
tatis: iux' ꝯpletiõem die℞ obsidionis.
Et assumens t̃ciã ptem. ꝯcides gladio:
in circuitu ei'. Tertiã uõ aliã in uentũ

ẽ a. a. a.

dispges: et gladiũ nudabo post eos.
Et assumes inde paruũ nũm: et liga
bis eos in summitate pallii tui. Et ex eis
rursum tolles. et pities eos ĩ mediuꝫ
ignis: et ꝯbures eos igni: ⁊ ex eo egredie
tur ignis. in oẽm domũ isrl'. Hec dic̃
dñs deus. Iste ẽ irlm. In medio gẽtiũ
posui eã: ⁊ in circuitu ei' t̃ras. Et ꝯtẽp
sit iudicia mẽa. ut plus eẽt ĩpia q̃ã
gẽs: ⁊ p̃cepta mea ultra q̃ã t̃re que ĩ
circuitu eius sũt. Iudicia eñ mẽa p̃ie
cerunt: ⁊ in p̃ceptis m̃is ñ ãbulauerũt.
Idcirco h̃ dicit dñs d̃s. Quia supastis gẽs
que in circuitu ũr̃o sũt. ⁊ p̃ceptis meis
ñ ãbulastis. et iudicia mea nõ fecistis.
⁊ iux' iudicia gentiũ que in circuitu ũ
ũr̃o sũt ñ estis opati: id̃o h̃ dicit dñs deus.
Ecce ego ad te. et ip̃e ego faciã in medio
tui iudicia in ocul' gentiũ. ⁊ faciã ĩ te
que ñ feci. ⁊ qbꝫ similia ultra ñ faciaꝫ:
pp̃ oẽs abhoĩnatiões tuas. Id̃o comedent
patres filios in medio tui: ⁊ filii com
edent patres suos. Et faciã in te iuditi
a: ⁊ uẽtilabo unĩũsas reliq̃as tuas ĩ
oẽm uẽtũ. Idcirco uiuo ego dic̃ dñs d̃s:
nisi p eo q̃ scĩm meũ uiolasti in oĩbus
offensionibꝫ tuis. et ĩ oĩbꝫ abhoĩnatiõ
nibꝫ tuis: ego quoq; ꝯfringã. et ñ pcet
oculus meus. et ñ miserebor. Tertia ps
tui peste morietur. et fame ꝯsumetur
in medio tui: ⁊ t̃cia tui ps gladio ca
det in circuitu tuo. Tertiã uõ ptẽ tuã
in oẽm uentũ dispgã: et gladiũ eua
ginabo post eos. Et ꝯplebo furorẽ me
um: ⁊ requiescẽ faciã indiguationẽ
meã in eis: ⁊ ꝯsolabor. Et scient q̃ e
go dñs locutus sum in zelo m̃o: cũ ĩ
pleuero indiguatiõem meã in eis. Et da
bo te in desertum ⁊ in obpbriũ in gẽtib'
que in circuitu tuo sũt: in ꝯspectu oĩs
p̃tereuntis. Et eris obpbriũ et blasphemi
a. exemplũ et stupor ĩ gentibꝫ. q̃ in
circuitu tuo sũt: cũ fecero in te iuditia.
in furore. et ĩ idiguatiõẽ, ⁊ ĩ increpatiõibꝫ
ire ego dñs locutus sum: qñ misero sa
gittas famis pessimas ĩ eos. que erũt
mortifere: et quas mittã ut disperdã
uos. Et famẽ ꝯgregabo sup uos: ⁊ ꝯte

tam in vos baculum panis. Et immittam in vos famem et bestias pessimas usque ad internecionem. Et pestilentia et sanguis transibunt per te, et gladium inducam super te. Ego dominus locutus sum.

Et factus est sermo domini ad me dicens: Fili hominis, pone faciem tuam ad montes Israel, et prophetabis ad eos, et dices: Montes Israel, audite verbum domini dei. Hec dicit dominus deus montibus et collibus, rupibus et vallibus: Ecce ego inducam super vos gladium, et disperdam excelsa vestra, et demoliar aras vestras, et confringentur simulacra vestra, et deiciam interfectos vestros ante ydola vestra. Et dabo cadavera filiorum Israel ante faciem simulacrorum vestrorum, et dispergam ossa vestra circum aras vestras in omnibus habitationibus vestris. Urbes deserte erunt, et excelsa demolientur et dissipabuntur, et interibunt are vestre, et confringentur. Et cessabunt ydola vestra, et conterentur delubra vestra, et delebuntur opera vestra. Et cadet interfectus in medio vestri, et scietis quia ego sum dominus. Et relinquam in vobis eos qui fugerint gladium in gentibus, cum dispersero vos in terras. Et recordabuntur mei liberati vestri in gentibus ad quas captivi ducti sunt, quia contrivi cor eorum fornicans et recedens a me, et oculos eorum fornicantes post ydola sua. Et displicebunt sibimet super malis que fecerant in universis abhominationibus suis. Et scient quia ego dominus non frustra locutus sum ut facerem eis malum hoc. Hec dicit dominus deus: Percute manum tuam et allide pedem tuum, et dic: Heu ad omnes abhominationes malorum domus Israel, quia gladio, fame, peste ruituri sunt. Qui longe est peste morietur; qui autem prope, gladio corruet; et qui relictus fuerit et obsessus, fame morietur; et complebo indignationem meam in eis. Et scietis quia ego dominus, cum fuerint interfecti vestri in medio ydolorum vestrorum in circuitu ararum vestrarum, in omni colle excelso, et in cunctis summitatibus moncium, et subtus omne lignum nemorosum, et subtus universam quercum frondosam, locum ubi accenderunt thura redolentia universis ydolis suis. Et extendam manum meam super eos, et faciam terram eorum desolatam et destitutam a deserto deblata in omnibus habitationibus eorum. Et scient quia ego dominus.

VII

Et factus est sermo domini ad me dicens: Et tu fili hominis, hec dicit dominus deus terre Israel: Finis venit, venit finis super quattuor plagas terre. Nunc finis super te, et immittam furorem meum in te, et iudicabo te iuxta vias tuas, et ponam contra te omnes abhominationes tuas. Et non parcet oculus meus super te, et non miserebor, sed vias tuas ponam super te, et abhominationes tue in medio tui erunt, et scietis quia ego dominus. Hec dicit dominus deus: Afflictio una, afflictio ecce venit. Finis venit, venit finis; evigilavit adversum te; ecce venit. Venit contritio super te qui habitas in terra. Venit tempus, prope est dies occisionis et non glorie moncium. Nunc de propinquo effundam iram meam super te, et complebo furorem meum in te, et iudicabo te iuxta vias tuas, et imponam tibi omnia scelera tua. Et non parcet oculus meus, nec miserebor, sed vias tuas imponam tibi, et abhominationes tue in medio tui erunt. Et scietis quia ego sum dominus percutiens. Ecce dies, ecce venit. Egressa est contritio. Floruit virga, germinavit superbia, iniquitas surrexit in virga impietatis. Non ex eis, et non ex populo, neque ex sonitu eorum, et non erit requies in eis. Venit tempus, appropinquavit dies. Qui emit non letetur, et qui vendit non lugeat, quia ira super omnem populum eius. Quia qui vendit ad id quod vendidit non revertetur, et adhuc in viventibus vita eorum. Visio enim ad omnem multitudinem eius non regredietur, et vir in iniquitate vite sue non confortabitur. Canite tuba, preparentur omnes, et non est qui vadat ad prelium. Ira enim mea super universum populum eius. Gladius foris, pestis et fames intrinsecus. Qui in agro est gladio morietur, et qui in civitate, pestilentia et fame devorabuntur. Et salvabuntur qui fugerint ex eis, et erunt in montibus quasi columbe convallium omnes trepidi, unusquisque in iniquitate sua. Omnes manus dissolventur, et omnia genua fluent aquis. Et accingent se ciliciis, et operiet eos formido, et in omni facie confusio, et in universis capitibus eorum calvicium. Argentum eorum foras proicietur, et aurum eorum in sterquilinium erit.

Ecce mittam

Ecce contritio

Et complebo

Ecce contritio

Argentū eoꝝ et aurū eoꝝ n̄ ualebit
liberare eos: in die furoris dn̄i. Aīam
suā n̄ saturabūt: et uentres eoꝝ n̄ īple
buntᷣ. Quia scandalū iniq̄tatis eoꝝ
f̄cm ē. et ornamenta monilū suoꝝ ī sup
biam posuerūt. et imagines abhoīa
tionū suarū et simulacroꝝ suoꝝ fecerūt
ex eo: ꝓp hoc dedi eis illud in īmūditiā.
et dabo illud ī man' alienoꝝ ad diripié
dum. et ipiis t̄re ī p̄dam: et contaminab
unt illud. Et auertam faciē meā ab eis.
et uiolabūt archanū meū: et introibūt
in illud emissarii. et contaminabūt illud.
fac conclusiōem: qm̄ t̄ra plena ē iudicio
sanguinū. et ciuitas plena ē iniq̄tate.
Et adducā pessimos de gentib;: et pos
sidebūt domos eoꝝ. Et q̄escē faciā sup̄bi
am potentiū: et possidebūt sc̄uaria eoꝝ.
Angustia sup ueniente. req̄rēt pacē: et
n̄ erit. Conturbatio sup conturbatiōem
ueniet: ꝛ auditꝰ sup auditū. Et querēt
uisiōem de p̄p̄ha: et lex pibit a sac̄dote.
ꝛ consilium a senioribꝫ. Rex lugebit: ꝛ
p̄nceps induet merore: et man' p̄pli t̄
re conturbabunt. Sc̄dm uiā eoꝝ faciā
eis: ꝛ s̄m iudicia eoꝝ iudicabo eos. Et
sciēnt: q2 ego dn̄s.

VIII

Et f̄cm ē in anno .vi. in .vi. m̄se. in .v. m̄
sis. ego sedebā in domo mea: et senes iu
da sedebāt coram me. Et cecidit sup me
ibi man' dn̄i dei. Et uidi: et ecce similitu
tudo q̄si aspectus ignis. Ab aspectu lūbo
rū ei' ꝛ deorsum erat ignis: et a lūbis ei' ꝛ su
sum. q̄si aspectus splendoris. ut uisio e
lectri. Et emissa similitudo man' app̄
hendit me in cincinno capitis m̄i. Et e
leuauit me sp̄c int' t̄ram ꝛ celū: ꝛ addu
xit me in ierl̄m. in uisiōe d̄i. iux' hostiū
int'ius. q respiciebat ad aq̄lone. ubi erāt
statutū ydolum zeli. ad puocandā emula
tionē. Et ecce ibi glā d̄i isrl̄: s̄m uisiōe
q̄ uideram in cāpo. Et dix' ad me. fili hoīs:
leua oculos tuos ad uiā aq̄lonis. Et le
uaui oculos meos ad uiā aq̄loīs. Et ecce
ab aq̄lone porte altaris ydolum zeli. in
ip̄o introitu. Et dix' ad me. fili hominis
putasne uides tu. qd isti faciūt. abhoī
nationes magnas. quas dom' isrl̄ facit
hic. ut procul recedam a sc̄uario meo.
Et adhuc conūsus: uidebis abhoīnatio
nes maiores. Et introduxit me ad ho
stium atrii. Et uidi: ꝛ ecce foramē un
um in pariete. Et dix' ad me. fili hominis
fode parietē. Et cum pfodissē parietē:
apparuit ostiū unū. Et dix' ad me. In
gredere. et uide abhoīnatiōes pessim
as: quas isti faciūt hic. Et ingressus ui
di. Et ecce oīs similitudo reptiliū. ꝛ aīali
um abhominatio. et uniu'sa ydola
dom' isrl̄: depicta in circuitu erāt ī pari
ete p totum. Et .lxx. uiri de senioribus
dom' isrl̄. ꝛ iezonias filius saphan sta
bat in medio eoꝝ stantiū an picturas:
ꝛ unusq̄sq; habebat turibulū in ma
nu sua: ꝛ uapor nebule de thure consurgeb
at. Et dix' ad me. Certe uides fili hoīs.
que seniores dom' isrl̄ faciūt ī tenebris:
unusq̄sq; in abscondito cubiculi sui.
Dicūt enim. Nō uidet nos dn̄s. Dereliq̄t
dn̄s t̄ram. Et dix' ad me. Adhuc conūsus
uidebis abhoīnatiōes maiores: quas
isti faciūt. Et introdux' me p ostium
porte dom' dn̄i: q respiciebat ad aq̄lo
nē. Et ecce ibi mulieres sedebāt: plan
gentes adonidē. Et dix' ad me. Certe ui
disti fili hoīs. Adhuc conūsus: uidebis
abhoīatiōes maiores: his. Et intro
dux' me in atriū dom' dn̄i int'ius. Et ec
ce in ostio t̄pli dn̄i. int' uestibulū et
altare. q̄si .xxv. uiri dorsa h̄ntes cont' t̄p
lum dn̄i. et facies ad orientē: ꝛ adora
bāt ad ortum sol'. Et dix' ad me. Certe
uidisti fili hoīs. Nūqd leue ē h' domui
iuda. ut facerent abhoīnatiōes istas
quas fecerūt hic. q2 replentes t̄rā iniq̄
tate. conūsi sūt ad irritandū me. Et ec
ce applicāt ramū ad nares suas. Ergo
et ego faciam in furore. Nō parcet o
culus meus nec miserebor: et cū cla
mauerint ad aures meas uoce magna.
n̄ exaudiam eos.

Et clamauit in aurib; m̄is. uoce mag̃.
dicēs. Appropinquauerūt uisitatiōes ur
bis: ꝛ unusq̄sq; uas interfectiōis h̄t in
manu sua. Et ecce .vi. uiri ueniebāt de
uia porte superioris. que respicit ad aq̄

lonem: et unusquisque vas interitus in ma
nu eius. Vir quoque unus in medio eorum
vestitus erat lineis: et atramentarium scri
ptoris ad renes eius. Et ingressi sunt: et steterunt
iuxta altare eneum. Et gloria domini israel assump
ta est de cherub: que erat super eum ad limen
domus. Et vocavit virum qui indutus
erat lineis: et atramentarium scriptoris habebat
in lumbis suis. Et dixit dominus ad eum. Transi
per mediam civitatem in medio ierusalem: et signa
thau super frontes virorum gementium et dolen
tium super cunctis abhominationibus que fiunt
in medio eius. Et illis dixit audiente me.
Transite per civitatem sequentes eum: et percu
tite. Non parcat oculus vester: neque misereamini.
Senem adolescentulum et virginem. par
vulum et mulieres interficite: usque ad
internicionem. Omnem autem super quem videri
tis thau: ne occidatis. Et a sanctuario meo
incipite. Ceperunt ergo a viris senioribus
qui erant ante faciem domus. Et dixit ad eos.
Contaminate domum: et implete atria inter
fectis. Egredimini. Et egressi sunt: et percutie
bant eos qui erant in civitate. Et cede comple
ta remansi ego. Ruique super faciem meam:
et clamans aio. Heu. heu. heu. domine deus.
Ergo ne disperdes omnes reliquias israel. effun
dens furorem tuum super ierusalem. Et dixit ad me.
Iniquitas domus israel et iuda. magna est ni
mis valde: et repleta est terra sanguinibus.
et civitas repleta est aversione. Dixerunt enim.
Dereliquit dominus terram: et dominus non videt. Igitur
et meus non parcet oculus. neque miserebor.
viam eorum super caput eorum reddam. Et ecce vir qui
erat indutus lineis. qui habebat atramentari
um in dorso suo: respondit verbum dicens.
Feci sicut precepisti michi.

Et vidi: et ecce in firmamento quod erat super caput
cherubin. quasi lapis saphirus: et quasi species
similitudinis solii apparuit super ea. Et
dixit ad virum. qui indutus erat lineis: et ait.
Ingredere in medio rotarum que sunt subter cher
ubin. et imple manus tuas prunis ignis.
que sunt inter cherubin: et effunde super civi
tatem. Ingressusque est in conspectu meo. Che
rubin autem stabant a dextris domus cum in
grederetur vir: et nubes implevit atrium
interius. Et elevata est gloria domini desuper che
rubin. ad limen domus: ~~et repleta est domus.~~
et repleta est domus nube. et atrium reple
tum est splendore glorie domini. Et sonitus
alarum cherubin audiebatur usque ad
atrium exterius: quasi vox dei omnipotentis
loquentis. Cumque precepisset viro qui indutus
erat lineis. dicens. Sume ignem de med
io rotarum que sunt inter cherubin: ingressus
ille stetit iuxta rotam. Et extendit che
rub manum suam de medio cherubin ad
ignem. qui erat inter cherubin: et sumpsit.
et dedit in manus eius qui indutus erat lineis.
Qui accipiens egressus est. Et apparuit in
cherubin similitudo manus hominis: sub
tus pennas eorum. Et vidi. et ecce. iiii. rote
iuxta cherubin: rota una iuxta cherub u
num. et rota alia iuxta cherub unum. Species
autem rotarum erat. quasi visio lapidis chrisoli
ti. Et aspectus earum. similitudo una. iiii.
quasi sit rota in medio rote. Cumque ambula
rent: in .iiii. partes gradiebantur. Et non rever
tebantur ambulantes. sed ad locum ad quem ire
declinabat. que prima erat: sequebantur et
cetere. nec convertebantur. Et omne corpus earum et colla.
et manus. et penne. et circuli. plena erant
oculis: in circuitu .iiii. rotarum. Et rotas illas
vocavit volubiles: audiente me. Quatuor
autem facies habebat unum. facies una. faci
es cherub: et facies secunda. facies hominis. et in
tertio facies leonis: et in quarto facies aquile.
Et elevata sunt cherubin. Ipsum est animal:
quod videram iuxta fluvium chobar. Cumque ambula
rent cherubin: ibant pariter et rote iuxta
ea. Et cum elevarent cherubin alas suas.
ut exaltarentur de terra: non residebant rote.
sed et ipse iuxta erant. Stantibus illis stabant: et
cum elevatis elevabantur. Spiritus enim vite erat
in eis. Et egressa est gloria domini a limine templi
stetit super cherubin: et elevantia cherubin
alas suas exaltata sunt a terra coram me. Et
illis egredientibus: rote quoque subsecute
sunt. Et stetit in introitu porte domus domini o
rientalis: et gloria dei israel erat super ea. Ipsum est
animal: quod vidi subter deum israel. iuxta
fluvium chobar. Et intellexi quia cheru
bin essent. Quatuor per .iiii. vultus uni.
et .iiii. ale uni: et similitudo manus hominis
sub alis eorum. Et similitudo vultuum eo

Et cherub.

Et istas

rium. a spiritu uultus quos uideram iuxta
fluuium chobar: et intuitus eorum. et im pet
singulorum ante faciem suam ingredi.

XI

Et eleuauit me spiritus: et introduxit me ad
portam domus domini orientalem. que respicit
solis ortum. Et ecce in introitu porte:
uiginti .v. uiri. Et uidi in medio eorum
iezoniam filium azur: et feltiam filium
banaie. principes populi. Dixitque ad me.
fili hominis. hii sunt uiri qui cogitant iniquita
tem: et tractant consilium pessimum in urbe
ista. dicentes. Nonne dudum edificate sunt
domus? Hec est lebes: nos autem carnes. Ide
o uaticinare de eis: uaticinare fili ho
minis. Et irruit in me spiritus domini: et dixit
ad me. Loquere. Hec dicit dominus. Sic locuti
estis domus israel: et cogitationes cordis
uestri ego noui. Plurimos occidistis in urbe
hac: et implestis uias eius interfectis. Pro
pterea hec dicit dominus deus israel. Interfecti uestri
quos posuistis in medio eius. hii sunt car
nes: et hec est lebes. Et educam uos de medio
eius. Gladium metuistis: et gladium indu
cam super uos ait dominus deus. Et eiciam uos
de medio eius. daboque uos in manu hostium:
et faciam in uobis iudicia. Gladio cadetis. In
finibus israel iudicabo uos: et scietis quia e
go dominus. Hec non erit uobis in lebetem: et uos
non eritis in medio eius in carnes. In finibus
israel iudicabo uos. et scietis quia ego dominus:
quia in preceptis meis non ambulastis. et iudicia
mea non fecistis: sed iuxta iudicia gentium que
in circuitu uestro sunt. estis operati. Et factum est.
cum prophetarem: feltias filius banaie mor
tuus est. Et cecidi in faciem meam. clamans
uoce magna: et dixi. Heu. heu. heu. domine
deus. Consumationem tu facis reliquiarum israel?
Et factum est uerbum domini ad me dicens. Fili
hominis. fratres tui. fratres tui. uiri propinqui tui.
et omnis domus israel: uniuersi quibus dixerunt ha
bitatores ierusalem longe recedite a domino. nobis
data est terra in possessionem. Propterea hec
dicit dominus deus. Quia longe feci eos in gen
tibus. et quia dispersi eos in terris: ero eis in sancti
ficationem modicam. in terris ad quas uenerunt. Pro
pterea loquere. Hec dicit dominus deus. Congregabo
uos de populis. et adunabo uos de terris in quibus
dispersi estis: daboque uobis humum israel.

Et ingredientur illuc: et auferent omnes
offensiones. cunctasque abhominationes
eius de illa. Et dabo eis cor unum: et spiritum
nouum tribuam in uisceribus eorum. Et aufe
ram cor lapideum de carne eorum. et dabo
eis cor carneum: ut in preceptis meis am
bulent. et iudicia mea custodiant. faci
antque ea: et sint michi in populum. et ego sim
eis in deum. Quorum autem post offendicula
et abhominationes suas ambulat. hor
um uiam in capite suo ponam: dicit dominus deus.
Et eleuauerunt cherubin alas suas: et ro
te cum eis. et gloria dei israel erat super ea. Et
ascendit gloria domini de medio ciuitatis:
stetitque super montem qui est ad orientem urbis.
Et spiritus leuauit me: adduxitque in chalde
am ad transmigrationem in uisione in
spiritu dei. Et sublata est a me uisio quam uide
ram: et locutus sum ad transmigrationem
omnia uerba domini. que ostenderat michi.

X

Et factus est sermo domini ad me. dicens. Fili hominis
in medio domus exasperantis tu habitas: qui
oculos habent ad uidendum. et non uident. et
aures ad audiendum et non audiunt: quia
domus exasperans est. Tu ergo fili hominis fac
tibi uasa transmigrationis: et transmi
grabis per diem coram eis. Transmigrabis
autem de loco tuo ad locum alterum in conspectu
eorum: si forte aspiciant: quia domus exasperans
est. Et efferes foras uasa tua quasi uasa
transmigrantis per diem: in conspectu eorum.
Tu autem egredieris uespere coram eis: sicut e
greditur migrans. Ante oculos eorum per
fode tibi parietem: et egredieris per eum.
in conspectu eorum. In humeris portaberis:
in caligine efferes. faciem tuam uelabis
et non uidebis terram: quia portentum dedi te
domui israel. Feci ergo: sicut preceperat michi
dominus. Vasa mea protuli quasi uasa transmig
rantis per diem: et uespere perfodi michi
parietem manu. Et in caligine egres
sum: et in humeris portatus in conspec
tu eorum. Et factus est sermo domini ad me mane.
dicens. Fili hominis. numquid non dixerunt ad te
domus israel. domus exasperans. quid tu facis?
Dic ad eos. Hec dicit dominus deus. Super
ducem onus istud. qui est in ierusalem. et super omnem
domum israel. que est in medio eorum. Dic.

ego portentum vestrum. Quomodo feci: sic fiet illis. In transmigrationem et captivitatem ibunt. Et dux qui est in medio eorum in humeris portabitur: in caligine egredietur. Parietem perfodient: ut educant eum. Facies eius operietur: ut non videat oculo terram. Et extendam rete meum super illum: et capietur in sagena mea. Et adducam eum in babilonem in terram chaldeorum: et ipsam non videbit: ibique morietur. Et omnes qui circa eum sunt presidium eius et agmina eius dispergam in omnem ventum: et gladium evaginabo post eos. Et scient quia ego dominus: quando dispersero illos in gentibus: et disseminavero eos in terris. Et relinquam ex eis viros paucos a gladio et fame et pestilentia: ut enarrent omnia scelera eorum in gentibus ad quas ingredientur: et scient quia ego dominus. Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis panem tuum in conturbatione comede: sed et aquam tuam in festinatione et merore bibe. Et dices ad populum terre. Hec dicit dominus deus ad eos qui habitant in ierusalem in terra israel. Panem suum in sollicitudine comedent, et aquam suam in desolatione bibent: ut desoletur terra a multitudine sua propter iniquitatem omnium qui habitant in ea. Et civitates que nunc habitantur desolate erunt, terraque deserta: et scietis quia ego dominus. Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis quod est proverbium istud vobis in terra israel dicentium. In longum differentur dies et peribit omnis visio? Ideo dic ad eos. Hec dicit dominus deus. Quiescere faciam proverbium istud: neque vulgo dicetur ultra in israel. Et loquere ad eos quod appropinquaverint dies et sermo omnis visionis. Non enim erit ultra omnis visio cassa, neque divinatio ambigua in medio filiorum israel: quia ego dominus loquar. Quodcumque locutus fuero verbum, et fiet. Non prolongabitur amplius: sed in diebus vestris domus exasperans loquar verbum et faciam illud dicit dominus deus. Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis ecce domus israel dicentium. Visio quam hic videt in dies multos: et in tempora longa iste prophetat. Propterea dic ad eos. Hec dicit dominus deus. Non prolongabitur ultra omnis sermo meus. Verbum quod locutus fuero complebitur: dicit dominus deus.

XIII

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis vaticinare ad prophetas israel qui prophetant. Et dices prophetantibus de corde suo. Audite verbum domini. Hec dicit dominus deus. Ve prophetis insipientibus qui sequuntur spiritum suum: et nichil vident. Quasi vulpes in desertis: prophete tui israel erant. Non ascendistis ex adverso, neque opposuistis murum pro domo israel: ut staretis in prelio in die domini. Vident vana et divinant mendacium dicentes. Ait dominus, cum dominus non miserit eos: et perseveraverunt confirmare sermonem. Numquid non visionem cassam vidistis, et divinationem mendacem locuti estis, et dicitis. Ait dominus, cum ego non sim locutus? Propterea hec dicit dominus deus. Quia locuti estis vana, et vidistis mendacium: ideo ecce ad vos ait dominus deus. Et erit manus mea super prophetas qui vident vana et divinant mendacium. In consilio populi mei non erunt: et in scriptura domus israel non scribentur, nec in terram israel ingredientur: et scietis quia ego dominus deus. Eo quod deceperint populum meum dicentes pax, pax: et non est pax. Et ipse edificabat parietem: illi autem liniebant eum luto absque paleis. Dic ad eos qui liniunt absque temperatura quod casurus sit. Erit enim imber inundans: et dabo lapides pregrandes desuper irruentes, et ventum procelle dissipantem. Siquidem ecce cecidit paries. Numquid non dicetur vobis, ubi est litura quam linistis? Propterea hec dicit dominus deus. Et erumpere faciam spiritum tempestatum in indignatione mea: et imber inundans in furore meo erit: et lapides pregrandes in ira in consumationem. Et destruam parietem quem linistis absque temperamento: et adequabo eum terre, et revelabitur fundamentum eius. Et cadet et consumetur in medio eius: et scietis quia ego sum dominus. Et complebo indignationem meam in pariete: et in his qui liniunt eum absque temperamento. Dicamque vobis. Non est paries, et non sunt qui liniunt eum, prophete israel qui prophetant ad ierusalem, et vident ei visionem pacis: et non est pax: ait dominus deus. Et tu fili hominis pone faciem tuam contra filias populi

tum que prophetant de corde suo: et uaticinare super eas. et dic. Hec dicit dominus deus. Ve que consuunt puluillos sub omni cubito manus. et faciunt ceruicalia sub capite uniuerse etatis: ad capiendas animas. Et cum caperent animas populi mei. uiuificabant animas eorum. et uiolabant me ad populum meum propter pugillum ordei. et fragmen panis: ut interficerent animas que non moriuntur. et uiuificarent animas que non uiuunt: mentientes populo meo credenti mendaciis. Propter hoc. hec dicit dominus deus. Ecce ego ad puluillos uestros: quibus uos capitis animas uolantes. Et dirumpam eos de brachiis uestris: et dimittam animas quas uos capitis animas ad uolandum. Et dirumpam ceruicalia uestra. et liberabo populum meum de manu uestra: nec erunt ultra in manibus uestris ad predandum: et scietis quia ego dominus. Pro eo quod merere fecistis cor iusti mendaciter. quem ego non contristaui. et confortastis manus impii. ut non reuerteretur a uia sua mala. et uiueret: propterea uana non uidebitis. et diuinationes non diuinabitis amplius. Et eruam populum meum de manu uestra: et scietis quia ego dominus.

XIIII

Et uenerunt ad me uiri seniorum Israhel: et sederunt coram me. Et factus est sermo domini ad me. dicens. Fili hominis. uiri isti posuerunt immunditias suas in cordibus suis. et scandalum iniquitatis sue. statuerunt contra faciem suam. Numquid non interrogatus respondebo eis? Propter hoc loquere eis: et dices ad eos. Hec dicit dominus deus. Homo homo de domo Israhel qui posuerit immunditias suas in corde suo. et scandalum iniquitatis sue statuerit contra faciem suam. et uenerit ad prophetam. interrogans per eum me. ego dominus respondebo ei. in multitudine immunditiarum suarum. ut capiatur domus Israhel in corde suo. quo recesserunt a me in cunctis ydolis suis. Propterea dic ad domum Israhel. Hec dicit dominus deus. Conuertimini. et recedite ab ydolis [suis] uestris: et ab uniuersis contaminationibus uestris auertite facies uestras. Quia homo homo de domo Israel. et de proselitis. quicumque aduena fuerit in Israhel. si alienatus fuerit a me. et posuerit ydola sua in corde suo. et scandalum iniquitatis sue statuerit contra faciem suam. et uenerit ad prophetam ut interroget per eum me. Ego dominus respondebo ei per me. Et ponam faciem meam super hominem illum. et faciam eum in exemplum. et in prouerbium: et disperdam eum de medio populi mei. Et scietis quia ego dominus. Et propheta cum errauerit. et locutus fuerit uerbum. ego dominus decepi prophetam illum: et extendam manum meam super eum: et delebo eum de medio populi mei Israhel. Et portabunt iniquitatem suam. Iuxta iniquitatem interrogantis. sic iniquitas prophete erit: ut non erret ultra domus Israhel a me. nec polluatur in uniuersis preuaricationibus suis. sed sit michi in populum. et ego sim eis in deum: ait dominus exercituum. Et factus est sermo domini ad me. dicens. Fili hominis. terra cum peccauerit michi. ut preuaricetur preuaricans. extendam manum meam super eam. et conteram uirgam panis eius. et immittam in eam famem: et interficiam de ea hominem et iumentum. Et si fuerint tres uiri isti in medio eius. noe. daniel et iob: ipsi iusticia sua liberabunt animas suas. ait dominus exercituum. Quod si et bestias pessimas induxero super terram. ut uastem eam. et fuerit inuia. eo quod non sit pertransiens propter bestias. tres uiri isti qui fuerint in ea. uiuo ego dicit dominus deus. quia nec filios nec filias liberabunt. sed ipsi soli liberabuntur. terra autem desolabitur. Vel si gladium induxero super terram illam. et si dixero gladio. transi per terram. et interfecero de ea hominem et iumentum. et tres uiri isti fuerint in medio eius: uiuo ego dicit dominus deus non liberabunt filios neque filias. sed ipsi soli liberabuntur. Si autem et pestilentiam immisero super terram illam. et effudero indignationem meam super eam in sanguine. ut auferam ex ea hominem et iumentum. et fuerint noe et daniel et iob in medio eius. uiuo ego dicit dominus deus. quia filium et filiam non liberabunt: sed ipsi iusticia sua liberabunt animas suas. Quoniam hec dicit dominus deus. Quod et si .iiii. iudicia mea pessima. gladium. et famem ac bestias malas. et pestilentiam immisero in Ierusalem. ut interficiam de ea hominem et pecus. tamen relinquetur in ea saluatio educentium filios et filias. Ecce ipsi

egredientur ad vos, et videbitis viam eorum
et adinventiones eorum, et consolabimini
super malo quod induxi in Ierusalem, in omnibus
que importavi super eam. Et consolabuntur vos,
cum videritis viam eorum et adinventiones
eorum. Et cognoscetis quod non frustra fecerim
omnia quecumque feci in ea, ait dominus deus.

Et factus est sermo domini ad me dicens: Fili hominis,
quid fiet ligno vitis ex omnibus lignis
nemorum que sunt inter ligna silvarum? Numquid
tolletur de ea lignum ut fiat opus? Aut fa
bricabitur de ea paxillus ut dependeat
in eo quodcumque vas? Ecce igni datum est in escam.
Utramque partem eius consumpsit ignis,
et medietas eius redacta est in favillam.
Numquid utile erit ad opus? Etiam cum esset in
tegrum, non erat aptum ad opus: quanto
magis cum ignis illud devoraverit et com
busserit, nichil ex eo fiet operis? Propter
ea hec dicit dominus deus: Quomodo lignum
vitis inter ligna silvarum, quod dedi igni ad
devorandum, sic tradam habitatores Ierusalem. Et
ponam faciem meam in eos. De igne egredien
tur, et ignis consumet eos. Et scietis quia
ego dominus, cum posuero faciem meam in eos,
et dedero terram inviam et desolatam, eo quod
prevaricatores extiterint, dicit dominus deus.

Et factus est sermo domini ad me dicens: Fili hominis,
notas fac Ierusalem abhominationes suas, et
dices: Hec dicit dominus deus Ierusalem: Radix tua
et generatio tua de terra chananea. Pa
ter tuus amorreus, et mater tua cethea.
Et quando nata es, in die ortus tui non est
precisus umbilicus tuus, et in aqua non es
lota in salutem, nec sale salita, nec in
voluta pannis. Non pepercit super te oculus
meus, ut facerem tibi unum de his, miser
tus. Sed proiecta es super faciem terre in abi
ectione anime tue, in die qua nata es. Tran
siens autem per te, vidi te conculcari in sangui
ne tuo. Et dixi tibi cum esses in sanguine tuo: Vive. Dixi, inquam,
tibi in sanguine tuo: Vive. Multip
licatam quasi germen agri dedi te, et multip
licata es, et grandis effecta. Et ingressa
es, et pervenisti ad mundum muliebrem. U
bera tua intumuerunt, et pilus tuus ger
minavit. Et eras nuda et confusione
plena. Et transivi per te, et vidi te. Et ec
ce tempus tuum, tempus amantium. Et expandi
amictum meum super te, et operui ignomin
iam tuam. Et iuravi tibi, et ingressus
sum pactum tecum, ait dominus deus. Et
facta es michi. Et lavi te aqua, et emun
davi sanguinem tuum ex te, et unxi te o
leo. Et vestivi te discoloribus, et calcia
vi te iacincto, et cinxi te bisso, et indui
te subtilibus. Et ornavi te ornamento. Et
dedi armillas in manibus tuis, et torquem
circa collum tuum, et dedi inaurem super os
tuum, et circulos auribus tuis, et coron
am decoris in capite tuo. Et ornata es
auro et argento, et vestita es bisso et
polimito et multis coloribus. Similam et
mel et oleum comedisti, et decora facta es
vehementer nimis, et profecisti in regnum. Et
egressum est nomen tuum in gentes propter speciem
tuam, quia perfecta eras in decore meo quem
posueram super te, dicit dominus deus. Et habens
fiduciam in pulcritudine tua, fornica
ta es in nomine tuo. Et exposuisti for
nicationem tuam omni transeunti, ut eius fieres.
Et sumens de vestimentis tuis, fecisti tibi
excelsa hinc inde consuta, et fornicata es
super eis, sicut non est factum, neque futurum est. Et
tulisti vasa decoris tui de auro meo
et de argento meo que dedi tibi, et fecisti tibi imagi
nes masculinas, et fornicata es in eis. Et
sumpsisti vestimenta tua multicolora,
et vestita es eis. Et oleum meum et thimi
ama meum posuisti in conspectu eorum. Et
panem meum quem dedi tibi, similam et o
leum et mel quibus enutrivi te, posui
sti in conspectu eorum in odorem suavitatis.
Et factum est, ait dominus deus. Et tulisti filios
tuos et filias tuas quas generasti michi,
et immolasti eis ad devorandum. Numquid
parva est fornicatio tua? Immolasti
filios meos, et dedisti illos consecrans
eis. Et post omnes abhominationes tuas
et fornicationes non es recordata dierum
adolescentie tue, quando eras nuda et con
fusione plena, conculcata in sanguine
tuo. Et accidit post omnem maliciam tuam:
ve, ve tibi, ait dominus deus. Et edifica
sti tibi lupanar, et fecisti tibi prostibu
lum in cunctis plateis. Ad omne caput vie.

Et exterinam
Et uirum tuum:

Et sedata;

Et fastidiosa

edificasti signum prostitutionis tue: et abhominabilem fecisti decorem tuum. Et divisisti pedes tuos omni transeunti: et multiplicasti fornicationes tuas. Et fornicata es cum filiis egypti vicinis tuis magnarum carnium: et multiplicasti fornicationem tuam ad irritandum me. Ecce ego extendi manum meam super te: et auferam iustificationem tuam: et dabo te in animam odientium te filiarum palestinarum que erubescunt in via tua scelerata. Et fornicata es in filiis assiriorum: eo quod necdum fueris expleta. Et postquam fornicata es: nec sic es satiata. Et multiplicasti fornicationem tuam in terra chanaan cum chaldeis: et nec sic es satiata. In quo mundabo cor tuum. ait dominus deus. cum facias omnia hec opera mulieris meretricis et procacis: Quia fabricasti lupanar tuum in capite omnis vie. et excelsum tuum fecisti in omni platea. Nec facta es quasi meretrix fastidio augens precium: sed quasi mulier adultera que super virum suum inducit alienos. Omnibus meretricibus dantur mercedes: tu autem dedisti mercedes cunctis amatoribus tuis. Et donabas eis: ut intrarent ad te undique ad fornicandum tecum. Factumque est in te contra consuetudinem mulierum in fornicationibus tuis: et post te non erit fornicatio. In eo enim quod dedisti mercedes. et mercedes non accepisti: factum est in te contrarium. Propterea meretrix audi verbum domini. Hec dicit dominus deus. Quia effusum est es tuum. et revelata est ignominia tua in fornicationibus tuis super amatores tuos. et super idola abhominationum tuarum in sanguine filiorum tuorum quos dedisti eis: ecce ego congregabo omnes amatores tuos quibus commixta es. et omnes quos dilexisti cum universis quos oderas. Et congregabo super te eos undique. et nudabo ignominiam tuam coram eis: et videbunt omnem turpitudinem tuam. Et iudicabo te iudiciis adulterarum. et effundentium sanguinem: et dabo te in sanguinem furoris et zeli. Et dabo te in manus eorum. et destruam lupanar tuum: et demolientur prostibulum tuum. Et nudabunt te vestimentis tuis. et auferent vasa decoris tui: et derelinquent te nudam plenamque ignominia. Et adducent super te multitudinem. et lapidabunt te lapidibus: et trucidabunt te gladiis suis. Et comburent domos tuas igni: et facient in te iudicia in oculis mulierum plurimarum. Et desines fornicari: et mercedes ultra non dabis. Et requiescet indignatio mea in te: et auferetur zelus meus a te. Et quiescam nec irascar amplius. eo quod non fueris recordata dierum adolescentie tue: et provocasti me in omnibus his. Quapropter et ego vias tuas in capite tuo dedi ait dominus deus: et non feci iuxta scelera tua in omnibus his abhominationibus tuis. Ecce omnis qui dicit vulgo proverbium: in te assumet illud dicens. Sicut mater: ita et filia eius. Filia matris tue es tu: que proiecit virum suum. et filios suos. Et soror sororum tuarum tu: que proiecerunt viros suos et filios suos. Mater vestra cethea. et pater vester amorreus: et soror tua maior samaria ipsa et filie eius que habitant ad sinistram tuam. Soror autem tua minor te. que habitat a dextris tuis. sodoma et filie eius. Sed nec in viis earum ambulasti: neque secundum scelera earum fecisti. Pusillum minus pene sceleratiora fecisti illis: in omnibus viis tuis. Vivo ego dicit dominus deus. quia non fecit sodoma soror tua. ipsa et filie eius: sicut fecisti tu et filie tue. Ecce hec fuit iniquitas sodome sororis tue: superbia. saturitas panis. et habundantia. et ocium ipsius. et filiarum eius: et manum egeno et pauperi non porrigebant. Et elevate sunt et fecerunt alias abhominationes coram me: et abstuli eas sicut vidisti. Et samaria dimidium peccatorum tuorum non peccavit: sed vicisti eas sceleribus tuis: et iustificasti sorores tuas in omnibus abhominationibus tuis quas operata es. Ergo et tu porta confusionem tuam. que vicisti sorores tuas peccatis tuis: sceleratius agens ab eis. Iustificate sunt enim a te. Ergo et tu confundere: et porta ignominiam tuam que iustificasti sorores tuas. Et convertam restituens eas conversione sodomorum cum filiabus suis: et conversione samarie et filiarum eius. Et convertam reversionem tuam in medio earum: ut portes ignominiam tuam. et confundaris

monibꝫ que fecisti ɔsolans eas. Et soror tua sodoma et filie eius reu̅tet̅ ad antiquitate̅ sua̅. et samaria et filie ei' reu̅tentur ad antiquitate̅ sua̅: et tu et filie tue reu̅temini ad antiquitate̅ uestra̅. No̅ fuit aut̅ sodoma soror tua audita in ore tuo. in die sup̅bie tue: ante q̅ reuelaret̅ malitia tua. sic̅ hoc t̅p̅r̅e in obp̅brium filiaru̅ sirie. et cunctaru̅ in circuitu tuo filiaꝝ palestinaꝝ q̅ ambiunt te p̅ gyrum. Scelus tuu̅ et ignominiam tuam. tu portasti: dicit dn̅s d̅s. Et faciam tibi sic̅ despexisti iurame̅tu̅: ut irritum faceres pactu̅. Et recordabor ego pacti mei tecum. in dieb; adolescentie tue: ⁊ suscitabo tibi pactum sempit̅nu̅. Et recordaberis uiaru̅ tuaꝝ et ɔfunderis: cu̅ receperis sorores tuas maiores te cum minoribꝫ tuis. Et dabo eas tibi in filias. s; n̅ ex pacto tuo: et suscitabo ego pactu̅ meu̅ tecu̅. Et scies q̅r ego dn̅s: ut recorderis. et ɔfundaris. et n̅ sit tibi ultra ap̅ire os p̅ ɔfusione tua: cum placatus fuero tibi in o̅ibꝫ que fecisti. ait dn̅s deus.

Et factum e̅ u̅bum dn̅i ad me. dice̅s. Fili ho̅is, p̅pone enigma: et narra parabola̅ ad domu̅ isr̅l. Et dices. Hec dic̅ dn̅s d̅s. Aquila g̅ndis magnaꝝ alaru̅. longo me̅broꝝ ductu plena plumis. et uarietate. uenit ad libanu̅: ⁊ tulit medulla̅ cedri. Su̅mitate̅ frondiu̅ ei' auulsit. ⁊ tra̅sportauit ea̅ in t̅ra̅ chanaan. in urbe negociatoꝝ posuit illa̅. Et tulit de semine t̅re. ⁊ posuit illud in t̅ra p̅ semine̅. ut firmaret radice̅ sup̅ aquas m̅ltas. In sup̅ficie posuit illud. Cu̅q; g̅minasset. creuit in uinea̅ latiore̅. humili statura. respicientibꝫ ramis ei' ad ea̅. et radices eius sub illa erant. f̅c̅a e̅ ergo uinea. ⁊ fructificauit i̅ palmites: ⁊ emisit p̅pagines. Et f̅c̅a e̅ aquila altera g̅ndis: magnis alis. m̅ltisq; plumis. Et ecce uinea ista q̅si mittens radices suas ad ea̅. palmites suos extendit ad illa̅: ut irrigaret eam de areolis g̅minis sui. In terra bo̅a sup̅ aq̅s m̅ltas plantata e̅: ut faciat frondes. et portet fructum. ut sit in uinea̅ g̅nde̅. Dic. Hec dicit dn̅s deus. Ergo ne p̅sp̅abit̅? Nonne radices eius euellet. et fructus eius distringet: Et siccabit o̅s palmites g̅minis eius. et arescet. et n̅ in brachio g̅ndi neq; in p̅plo m̅lto. ut euelleret ea̅ radicit̅. Ecce plantata e̅. Ergo ne p̅sp̅abit̅? Nonne cum tetigit ea̅ uentus urens siccabit̅. et in areis g̅minis sui arescet? Et f̅c̅m e̅ u̅bum d̅ni ad me dice̅s. Dic ad domu̅ exasp̅ante̅. Nescitis quid ista significet̅? Dic. Ecce uenit rex babilonis in ir̅l'm. et assumet rege̅ et p̅ncipes eius: ⁊ adducet eos ad semetip̅m in babilone̅. Et tollet de semine regni. feriet q; cum eo fedus: et accipiet ab eo iusiurandu̅. S; ⁊ fortes t̅re tollet: ut regnum sit humile. et n̅ eleuet̅. s; custodiat pactu̅ ei'. et seruet illud. Qui recedens ab eo. misit nu̅tios ad egyptu̅: ut daret sibi equos et p̅pl'm multu̅. Nu̅q̅d p̅sp̅abit̅ uel ɔsequet̅ salute̅. q̅ fecit hec: Et qui dissoluit pactu̅. nu̅q̅d effugiet. Viuo ego dicit dn̅s d̅s. q̅m in loco regis q̅ ɔstituit eu̅ rege̅. cui̅ fecit irritum iurame̅tu̅. ⁊ soluit pactu̅ q̅d habuit cu̅ eo: in medio babilo̅is morie̅t̅. Et n̅ in exercitu g̅ndi. neq; in p̅plo m̅lto faciet ɔ̅t̅ eu̅ pharao p̅lium. in iactu aggeris. et in extructio̅e uallorum: ut interficiat a̅ias m̅ltas. Sp̅reuerat ei̅ iurame̅tu̅: ut solueret fedus. Et ecce dedit manu̅ sua̅. Et cu̅ o̅ia h̅ fecerit: n̅ effugiet. Propterea h̅ dic̅ dn̅s d̅s. Viuo ego: q̅m iurame̅tu̅ q̅d sp̅reuit. ⁊ fedus q̅d p̅uaricat' e̅. pona̅ in cap̅ ei'. Et expa̅da̅ sup̅ eu̅ rete meu̅: ⁊ ɔp̅hendet̅ sagena mea. Et adduca̅ eu̅ in babilo̅e̅: ⁊ iudicabo illu̅ ibi. in p̅uaricatio̅e q̅ despex̅ me. Et o̅s p̅fugi eius. cu̅ uniu̅so agmine suo gladio cadent: residui aut̅ in o̅em uentu̅ disp̅gent̅. Et scietis: q̅r ego dn̅s locutus sum. Hec dicit dn̅s deus. Et sumam ego de medulla cedri sublimis. ⁊ ponam de u̅tice ramoꝝ ei'. tenerum distringam. et plantabo sup̅ monte̅ excelsu̅ ⁊ eminente̅. In monte sublimi isr̅l: plantabo illud. Et erumpet in g̅m̅. ⁊ faciet fructu̅. ⁊ erit in cedrum magna̅. Et h̅itabu̅t sub

eo om̄s uolucres: uniũsum uolatile
sub umbra frondiũ eius nidificabit.
Et scient oĩa regionis ligna: q̄ꝛ ego dñs
humiliaui lignũ sublime. et exalta
ui lignũ humile: ⁊ siccaui lignũ uiri
de. ⁊ frondere feci lignũ aridum. Ego
dñs locutus sum: ⁊ feci.

XVIII

Et fc̄s ē ꝯmo dñi ad me dicens. Quid est
q̄ int̄ uos parabolã u͡titis in p̄uerbiũ
istud in t̄ra isrl̄. dicentes. patres comede-
runt uuã acerbã. et dentes filioꝝ obstupu
erunt? Viuo ego dicit dñs ds̄: si erit ub̄
ult̄ parabola hec in p̄uerbiũ in isrl̄. Ec
ce oĩs aĩe mee st̄. Ut aĩa patris: ita ⁊ aĩa
filii mea ē. Aĩa que peccauit: ipa morie
tur. Et uir si fuerit iustus. et fecerit iudiciũ
⁊ iustitiã. in montib; ñ comederit. ⁊ oculos
suos ñ leuauerit ad ydola dom̄ isrl̄. ⁊ uxo
rē primi sui ñ uiolauerit. ⁊ ad mulierē
menstruatã ñ accesserit. ⁊ hoĩem ñ ꝯtrist
auerit. pignus debitori reddiderit. p nullũ
nichil rapuerit. panē suũ esurienti dederit.
nudũ operuerit uestimento. ad usuram
ñ comodauerit. ⁊ amplius ñ acceperit. ab in
iquitate auerterit manũ suã. iudiciũ ue
rum fecerit int̄ uirũ et uirũ. in p̄ceptis
meis ambulauerit. et iudicia mea custodie
rit ut faciat ũitatē: hic iustus ē. Vi
ta uiuet: ait dñs deus. Qđ si genuerit
filiũ. latronē. effundentē sanguinē. ⁊
fecerit unũ de istis. et h̄ quidē oĩa ñ facientē.
s; in montib; comedentē. ⁊ uxorē p̄ximi sui po
lluentē. egenũ ⁊ paupem ꝯtristantē. ra
pientē rapinas. pignus ñ reddentē. ⁊ ad
ydola leuantē oculos suos. abhoĩatio
nē facientē. ad usurã dantē. et amplius ac
cipientē: nũquid uiuet? Nõ uiuet. Cũ
uniũsa detestanda h̄ fecerit: morte mo
rietur. Sanguis ei͂ in ipo erit. Qđ si genu
erit filiũ. qui uidens oĩa pcc̄a p̄ris sui q̄
fecit. timuerit. et ñ fecerit simile eis. sup
montes ñ comederit. et oculos suos ñ leu
auerit ad ydola dom̄ isrl̄. et uxorē prim
i sui ñ uiolauerit. et uirũ ñ ꝯtristauerit. ⁊
pign̄ ñ retinuerit. et rapinã ñ rapuerit.
panē suũ esurienti dederit. ⁊ nudũ opu
erit uestimento. a paupis iniuria auerterit ⁊
manũ suã. usurã ⁊ sup habundantiã
nõ acceperit. iudicia mea fecerit. in p̄ceptis
meis ambulauerit: hic ñ morietur in iniq
tate p̄ris sui. s; uita uiuet. Pater ei͂ quia
calũpniatꝰ ē. ⁊ uim fecit fratri. ⁊ mal
um opatus ē in medio ppl̄i sui: ecce
mortuus ē in iniquitate sua. Et dici
tis. Quare ñ portabit filius iniquita
tē patris? Videlicet q̄ꝛ filius iudiciũ
et iustitiã opatus ē. Oĩa p̄cepta mea
custodiuit. et fecit illa: uita uiuet. ⁊
Aĩa que peccauit: ipa morietur. Filius
ñ portabit iniqtatē filii. Iustitia iusti
sup eũ erit: ⁊ impietas impii erit sr
eũ. Si aũt impius egerit penitentiã ab
oĩb; peccatis suis que opatꝰ ē. ⁊ custodi
erit oĩa p̄cepta mea. ⁊ fecerit iudiciũ
⁊ iustitiã: uita uiuet. ⁊ ñ morietur. Oĩ
um iniquitatũ ei͂. quas opatus ē: ñ re
cordabor. In iustitia sua quã opatꝰ ē.
uiuet. Numquid uoluntatis mee ē mors
impii. dicit dñs deus. ⁊ ñ ut ꝯuertatur a uiis
suis ⁊ uiuat? Si aũt auerterit se iustus a
iustitia sua. ⁊ fecerit iniquitatē. s'cd'm oĩs abho
minationes quas opari solet impius: nũquid
uiuet? Oĩs iustitie ei͂ quas fecerat: nõ
recordabuntur. In p̄uaricatiõe qua p̄uari
catus ē. ⁊ in peccato suo q̄ peccauit: in
ipis morietur. Et dixistis. Nõ ē equa ui
a dñi. Audite ergo dom̄ isrl̄. Numquid ⁊
uia mea ñ est equa. ⁊ ñ magis uie ũ
ure praue st̄? Cum enĩ auerterit se iustus
a iustitia sua. et fecerit iniquitatē: mo
rietur in eis. In iniustitia quã opatꝰ
ē: morietur. Et cum auerterit se impius
ab impietate sua q̄ opatus ē. ⁊ fecerit
iudicium et iustitiã: ipe aĩam suã
uiuificabit. Considerans eñ ⁊ auertens
se ab oĩb; iniquitatib; suis q̄s opatꝰ ē:
uita uiuet ⁊ nõ morietur. Et dicunt filii
isrl̄. Nõ ē equa uia dñi. Numquid uie ⁊
mee nõ st̄ eque dom̄ isrl̄. ⁊ nõ magis
uie ũre praue? Ideirco unũquemq; iu
xta uias suas iudicabo. domus isrl̄:
ait dñs ds̄. Conuertimini ⁊ agite penite
ntiã ab oĩb; iniquitatib; ũris: ⁊ nõ erit
uobis in ruinã. iniquitas. Proicite a u
obis oĩs p̄uaricatiões ũras. in quib;
p̄uaricati estis: ⁊ facite uobis cor nouũ.

et sp̄m nouū. Et quare moriemini
dom̄ isrl̄? Quia nolo mortē morien
tis: sed ut conu̾tat̄ et uiuat: dicit dn̄s
d̄s. Reu̾timini et uiuite.

Et tu fili hominis assume planctū sup
principes isrl̄: 7 dices. Quare mater
tua leena int̄ leões cubauit? In me
dio leuncłoꝝ enutriuit catulos suos:
7 eduxit unū de leunculis suis. Leo fc̄ꝰ ē:
7 didicit capē p̄dā. hoīesq; comedē. Et
audierūt de eo gētes. 7 nō absq; uulne
ribꝫ suis ceperūt eū: 7 adduxerūt eū i
cathenis in t̄rā egypti. Que cū uidis
set qm̄ infirmata est 7 periit expectatō
eī. tulit unū de leunclis suis: leonē
ↄstituit eū. Qui incedebat int̄ leones.
7 fc̄ꝰ ē leo: 7 didicit p̄dā capē. 7 hoīes de
uorare. Didicit uiduas facē: 7 ciuitate
eoꝝ in desertum adducē. Et desolata est
t̄ra 7 plenitudo eius: a uoce rugitus il
lius. Et ↄuenerūt adu̾sum eū gētes un
diq; de prouinciis: 7 expanderūt super
eū rete suū. In uulneribꝫ eoꝝ captus
ē. Et miserūt eū in caueā in cathenis:
7 adduxerūt eū ad regē babilōis. mise
rūtq; eū in carcerē: ne audiretur uox eī
ult̄ sup montes isrl̄. Mat̄ tua q̄si uin
ea in sanguine tuo. sup aq̄s plantata
ē. fructus eius. et frondes eius: creue
runt ex aq̄s m̄ltis. Et fc̄e st̄ ei uirge so
lide in sceptra dn̄antiū: et exaltata ē
statura eius int̄ frondes. Et uidit al
titudinē suā in m̄ltitudine palmitū
suoꝝ. et euulsa ē in ira in t̄rāq; p̄iec
ta: et uentus urēs siccauit fructum
eī: marcuerūt. et arefacte st̄ uirge ro
boris eius. Ignis comedit eā. Et nūc trans
plantata est in des̄to: in t̄ra inuia et
sitienti. Et eg̾ssus ē ignis de uirga ra
moꝝ eī. qui fructū eius comedit: 7 nō
fuit in ea uirga fortis. sceptrū dn̄anti
um. Planctus ē: 7 erit in planctū.

Et fc̄m ē in anno. vii. in q̄nto m̄se. in x̄.
m̄sis. uenerūt uiri de senioribꝫ isrl̄. ut
interrogarent dn̄m: 7 sederūt corā me.
Et fc̄ꝰ ē s̄mo dn̄i ad me: dicēs. Fili hoīs:
loquere senioribꝫ isrl̄. Et dices ad eos.
hec dicit dn̄s deus. Num ad interrogādū
me uos uenistis? Viuo ego: q̄r nō res
pondebo uobis. ait dn̄s deus. Si iudi
cas eos. si iudicas fili hoīs: abhoīatōes
patrū eoꝝ ostende eis. Et dices ad eos.
hec dicit dn̄s d̄s. In die qua elegi isrl̄.
et leuaui manū meā p̄ stirpe domꝰ
iacob. et apparui eis in t̄ra egypti. et le
uaui manū meā p̄ eis. dicēs. ego dn̄s
d̄s ur̄: in die illa leuaui manū meā p̄
eis. ut educerē eos de t̄ra egypti. in t̄rā
q̄m p̄uideram eis. fluentē lacte et melle.
que ē egregia int̄ oēs t̄ras. Et dixi ad eos.
Vnusq̄sq; offensiōes oculoꝝ suoꝝ ab
iciat: 7 in ydol̄ egypti nolite pollui. Ego
dn̄s deus ur̄. Et irritauerūt me: 7 noluerūt
q̄ me audire. Vnusq̄sq; abhoīatiōes
oculoꝝ suoꝝ nō p̄iecit: nec ydola egypti re
liq̄rūt. Et dixi. ut effunderē indignatō
nē meā sup eos: et i plerē irā meā i eis.
in medio terre egypti. Et feci p̄p nom̄
meū. ut nō uiolaret̄ corā gentibꝫ. in q̄ꝝ
medio erāt. et int̄ quas apparui eis: ut
educerē eos de t̄ra egypti. Eieci ergo eos
de t̄ra egypti. 7 eduxi in desertū: et dedi eis
p̄cepta mea et iuditia mea ostendi eis:
q̄ faciat hō. 7 uiuat in eis. Insup et sabb
ata mea dedi eis. ut eēt signū int̄ me 7
eos: 7 scirent. q̄r ego dn̄s sc̄ificans eos.
Et irritauerūt me dom̄ isrl̄: in des̄to. In
p̄ceptis meis nō ambulauerūt. et iuditia m̄a
proiecerūt. que faciēs hō uiuet in eis:
7 sabbata mea uiolauerūt uehem̄t. Dixi
ergo. ut effunderē furorē meū sr̄ eos i
des̄to: et ↄsumerē eos. Et feci p̄p nom̄
meū: ne uiolaret̄ corā gentibꝫ. de q̄bꝫ
eieci eos in conspectu eoꝝ. Ego igitur
leuaui manū meā sup eos in des̄to. ne
inducerē eos in t̄rā quā dedi eis fluentē
lacte et melle. p̄cipuā t̄raꝝ oīū: q̄r iudi
cia mea proiecerūt. et in p̄ceptis m̄is
nō ambulauerūt. 7 sabbata m̄a uiolauerūt.
Post ydola eīn: cor eoꝝ gradiebat̄. Et
pepcit oculus meus sup eos. ut nō inter
ficerē eos: nec ↄsumpsi eos in des̄to. Di
xi aūt ad filios eoꝝ: in solitudine. In p̄ce
ptis patrū ur̄oꝝ nolite incedere: nec
iuditia eoꝝ custodiatis: nec in ydol̄ eoꝝ
polluamini. Ego dn̄s deus ur̄. In p̄ce

Et faciet

Et uiuet

ptis nr̄is ambulate. et iudicia mea cu
stodite. ⁊ facite ea. et sabbata mea sci
ficate: ut sit signū int̄ me et uos. ⁊ sci
atur q2 ego dn̄s deus ur̄. Et exacerbau
erunt me filii. et in p̄ceptis meis n̄ ab
ulauer̄t. et iudicia mea nō custodier̄:
ut facerent ea. que cum fecerit hō uiuet
in eis: et sabbata mea uiolauer̄t. Et co
minatus sum ut effunderem furorē me
um sup eos: et implerē irā meā in eis
in deserto. Auerti aut̄ manū meā. et hoc
feci p̄p̄ nomē meū: ut n̄ uiolaret̄ coraz
gentib3. de quib3 eieci eos. in ocul' eaz.
Iterum leuaui manū meā in eos ī sol
itudine. ut disp̄gerem illos in natiōes
et uentilarē eos in t̄ras: eo q̄d iudicia
mea n̄ fecissent. et p̄cepta mea reproba
ssent. et sabbata mea uiolassent. et post
ydola patrū suoz fuissent oculi eoz. Ergo
et ego dedi eis p̄cepta n̄ bōa. et iudicia ī
qb3 n̄ uiuent: ⁊ pollui eos in munib3 su
is. cū offerrent oē q̄d aperit uuluā p̄p̄ dlicta
sua. Et scient q2 ego sum dn̄s. Quā obrē
loquere ad domū isr̄l. fili hoīs: et dices
ad eos. Hec dic̄ dn̄s deus. Adhuc. et in h̄
blasphemauer̄t me p̄res ur̄i. cū sp̄uissent
me cont̄pnentes: ⁊ induxissē eos in t̄rā
sup q̄ leuaui manū meā ut darē eis.
Vider̄t oēm collem excelsū. et oē lignū
nemorosū: et imolauer̄t ibi uictimas
suas. et dederunt ibi irritatiōē3 oblatō
nis sue: et posuer̄t ibi odorē suauitatis
sue. et libauer̄t libatiōes suas. Et dixi ad
eos. Quid ē excelsū ad quod uos ingre
dimini: Et uocatū ē nomē eī excelsum:
usq3 ad hunc diem. Propterea dic ad domū
isr̄l. Hec dic̄ dn̄s deus. Certe in uia patr̄
uroz uos polluimini. et post offendic
ula eoz uos fornicamini: et in oblatiōē
donoz uroz. cum transducitis filios ue
stros p̄ ignē: uos polluimini in ydol' uris
usq3 hodie: et ego r̄ndebo uob' domus
isr̄l. Viuo ego dicit dn̄s deus. q2 n̄ r̄nde
bo uob': nec cogitatio m̄tis ure fiet. dicē
tium. erimus sic̄ gēs. et sic̄ cognatiōes
t̄re. ut colam' ligna et lapides. Viuo ego
dicit dn̄s deus: q2m in manu forti. et in bra
chio extento et in furore effuso. regnabo sr̄

uos. Et educam uos de p̄plis: ⁊ congregabo
uos de t̄ris in quib3 dispsi estis. In ma
nu ualida. et in brachio extento ⁊ in
furore effuso: regnabo sup uos. Et ad
ducā uos in desertum p̄p̄loz: et iudicabo
uobiscum ibi fatie ad fatiē. Sic̄ iudi
tio contendi ad ūsum patres uros. ī d'ser
to t̄re egypti: sic iudicabo uos dic̄ dn̄s.
Et subitiā uos sceptro meo: ⁊ inducā3
uos in uincul' federis. Et eligā de uobis
transgressores et īpios. et de t̄ra incola
tus eoz̄ educā eos: ⁊ t̄ram isr̄l n̄ ingre
dient̄. Et scietis: q2 ego dn̄s. Et uos do
mus isr̄l h̄ dicit dn̄s d̄s: singli post ido
la ur̄a ambulate. et s̄uite eis. Qđ si ⁊
in hoc n̄ audieritis me. et nomē meū sāc
tum pollueritis ult̄. in munib3 uris.
⁊ in idol' uris. in monte scō meo. in mōte
excelso isr̄l. ait dn̄s deus: ibi s̄uiet michi
oīs domus isr̄l. oēs inq̄ in t̄ra in q̄ place
bunt michi. Et ibi querā primitias ue
stras. et initiū decimaz uraz: in oib3
scificationib3 uris. In odorē suauitatis
suscipiā uos. cum eduxero de p̄plis. ⁊ co
gregauo uos de t̄ris. in qb3 dispsi estis: ⁊
scificabor in uobis. in ocul' nationu3.
Et scietis q2 ego dn̄s: cum induxero uos
in t̄ram isr̄l. in t̄ram p̄ qua leuaui ma
nū meā. ut darē eā patrib3 uris. Et re
cordabimini ibi uiaz uraz. et oīū sce
lerū uroz: qb3 polluti estis ī eis. Et dis
plicebitis uobis in conspectu uro: in oib'
malitiis uris quas fecistis. Et scietis q2
ego dn̄s. cum benefecero uobis p̄p̄ no
men meū: n̄ s̄m uias uras malas. nec
s̄m scelera ura pessima domus isr̄l: ait
dn̄s deus. Et f̄c̄s ē s̄mo dn̄i ad me. dicēs.
Fili hoīs. poē fatiē tuā cont̄ uiā austri. ⁊
stilla ad affricū: et p̄pha ad saltū agri
meridiani. Et dices saltui meridiano.
Audi u̇bū dn̄i. Hec dicit dn̄s d̄s. Ecce
ego succendā in te ignē. et conburā in te
omne lignū uiride. et oē lignū aridū.
Nō extinguet̄ flāma succensiōis: ⁊ co
buret̄ in ea oīs faties ab austro usq3 ad
aqlonē. Et uidebit uniūsa caro. q2 ego
dominus succendi eā: et n̄ extinguet̄. Et
dixi. Ah. ah. ah. dn̄e d̄s. Ipsi dicūt de me.

Numquid nõ p parabolas loqẽ iste?

Et fcũ ẽ fmo dñi ad me dicens. Fili hoĩs pone faciẽ tuã ad ierlm. et stilla ad scũ ãria: et pphã cõt humũ isrl'. Et dices ĩ re isrl'. Hec dicit dñs deus. Ecce ego ad te et eiciam gladiũ meũ de uagina sua: et occidã in te iustũ et ĩpiũ. Pro eo ãt qđ occidi in te iustũ et impiũ: ĩdcirco egredieẽ gladius meus de uagina sua. ad oẽm carnẽ. ab austro usqȝ ad aqlonẽ: ut sciat omĩs caro. qꝛ ego dñs eduxi gladiũ meũ de uagina sua irreuocabilem. Et tu fili hoĩs ingemisce ĩ ɔtricioẽ lumboꝝ: ĩ in amaritudinibus ingemisces coram eis. Cũqȝ dixerint ad te. quare tu gemis: dices. Pro auditu: qꝛ uenit. Et tabescet oẽ cor. et dissoluenẽ uniuse manus. et infirmabitur omĩs spc: ĩ p cuncta genua fluẽt aq̃. Ecce uẽit. et fiet: ait dñs deus. Et fcũ ẽ fmo dñi ad me. dicẽs. Fili hoĩs ppha: et dices. Hec dicit dñs dš. Loqre. Gladius gladius exacutus ẽ et limatꝰ. Vt cedat uictimas. exacutus ẽ: ut splẽdeat limatus ẽ. Qui moues sceptrum filii mĩ: succidisti oẽ lignũ. Et dedi eũ ad leuigãdũ: ut teneatur manũ. Iste exacutus ẽ gladius. et iste limatꝰ est: ut sit in manu inꝼficientis. Clama et ulula fili hoĩs: qꝛ hic fcũ ẽ in pplo mĩo. hic in cũctis ducibꝫ isrl'. Qui fugerãt: gladio traditi sũt cum pplo meo. Idcirco plaude sup femũ. qꝛ pbatus ẽ: ĩ hoc cũ sceptrum subũterit. et ñ erit. dic dñs deus. Tu ergo fili hoĩs ppha, et pcute manũ ad manũ: ĩ duplicet gladꝰ. ac triplicet gladꝰ inꝼfectoꝝ. Hic ẽ gladꝰ occisiõis magne: q obstupescẽ eos facĩ ĩ corde tabescere: ĩ multiplicat ruinas. In oĩbꝫ portis eoꝝ dedi ɔturbatiõem: gladii acuti ĩ limati ad fulgendũ. amicti ad cedẽ. Exacuere. Vade ad dextram siũ ad sinistram: quocũqȝ faciei tue ẽ appetitꝰ. Quĩ et ego plaudã manũ ad manũ: ĩ implebo indignatiõem meã. Ego dñs locutus sum. Et fcũ ẽ fmo dñi ad me dicens. Et tu fili hoĩs. pone tibi duas uias: ũ ueniat gladius regis babiloĩs. De terra

una egredienẽ ambo. Et manũ capiet ɔiecturam: in capite uie ciuitatis coniciet. Viam pones ut ueniat gladius ad rabath filioꝝ ãmon: et ad iudã. in ierlm munitissimã. Stetit eñ rex babilonis in biuio ĩ capite duaꝝ uiaꝝ. diuinatiõem querens: cõmiscẽs sagittas. Interrogauit ydola: exta ɔsuluit, ad dexterã eius fcã est diuinatio sup ierlm: ut ponat arietes. ut apiat os in cede. ut eleuet uocẽ in ululatu: ut ponãt arietes cõt portas. ut ɔportet aggerẽ: ut edificet munitiões. Eritqȝ qsi frustꝰ ɔsulens oraculũ in oculꝭ eoꝝ: ĩ sabbatoꝝ otiũ imitans. Ipe ãt recordabit iniqtatis: ad capiendũ. Idcirco h̃ dic dñs deus. Pro eo q recordati estis iniqtatis urẽ. ĩ reuelastis puaricatiões urãs. et apparuerẽ pccã urã. in oĩbꝫ cogitatioĩbꝫ uris: pro eo inquã q recordati estis: manũ capiemini. Tu ãt pfane ipie dux isrl', cuius uenit dies. in tpꝛ iniqtatis pfinita. H̃ dic dñs dš. Aufer cidarim: tolle coronã. Nõne h̃ est que humilẽ subleuauit. ĩ sublimẽ humiliauit: Iniqtatẽ iniqtatẽ iniqtatẽ: ponã eã. Et hoc ñ fcm̃ est donec ueniret cui ẽ iudiciũ: et tradã ei. Et tu fili hoĩs. ppha. et dic. Hec dic dñs dš ad filios ãmon. et ad obpbriũ eoꝝ. Et dices. Mucro mucro. euaginate ad occidendũ. limate ut interficiatis. ĩ fulgeas: cũ tibi uiderent uana et diuinarẽt mendatia. ut dareris supra colla uulneratoꝝ ipioꝝ. quoꝝ uenit dies ĩ tpꝛ iniqtatis pfinita: reuertere in uaginã tuã: ĩ locũ in quo creatus es. In terra natiuitatis tue iudicabo te: et effundã sup te indignatiõem meã. In igne furoris mei sufflabo in te: daboqȝ te in man' hoĩũ insipientiũ. et fabricantiũ interitũ. Igneris cibꝫ: sanguis tuus erit in medio ẽre. Obliuiõni traderis: qꝛ ego dñs locutꝰ sũ.

XXII

Et factus ẽ fmo dñi ad me dicẽs. Et tu fili hominis. nũ iudicas nũ iudicas ciuitatẽ sanguinũ: Et ostendes ei oẽs abhõinationẽs suas: et dices. Hec dic dñs deus. Ciuitas effũdens sanguinẽ in medio sui. ut ueniat

Et iniqtates. Et uris.

Et pfinita.

Et pfinite. Et ad uaginã

rte eius: et que fecit idola contra semet
ipsam ut pollueretur. In sanguine
tuo qui a te effusus est deliquisti. et in
idolis tuis que fecisti polluta es: et appro
pinquare fecisti dies tuos et adduxisti tem
pus annorum tuorum. Propterea dedi te obprobri
um gentibus: et irrisionem universis terris
que iuxta sunt. et que procul a te. triumpha
bunt de te: sordida. nobilis. grandis interi
tu. Ecce principes israel singuli in brac
hio suo fuerunt in te ad effundendum san
guinem. Patrem et matrem contumeliis affe
cerunt in te. advenam calumpniati sunt
in medio tui: pupillum et viduam contris
taverunt apud te. Sanctuaria mea sprevisti:
et sabbata mea polluisti. Viri detracto
res fuerunt in te ad effundendum san
guinem: et super montes comederunt in te. et
scelus operati sunt in medio tui. Verecun
diora patris discooperuerunt in te: inmun
diciam menstruate humiliaverunt in te. Et
unusquisque in uxorem proximi sui operatus est ab
hominationem: et socer nurum suam pol
luit nefarie: frater sororem suam filiam patris
sui oppressit in te. Munera acceperunt apud
te: ad effundendum sanguinem. Usuram
et superhabundantiam accepisti. et avare
proximos tuos calumpniabaris: meique
oblita es. ait dominus deus. Ecce complosi manus
meas super avariciam tuam quam fecisti: et su
per sanguinem qui effusus est in medio tui. Numquid
sustinebit cor tuum. aut prevalebunt
manus tue in diebus quos ego faciam tibi.
Ego dominus locutus sum: et faciam. Et disper
gam te in nationes. et ventilabo te in ter
ras. et deficere faciam inmunditiam tuam a te.
et possidebo te in conspectu gentium. Et
scies quia ego dominus. Et factum est verbum domini
ad me. dicens. Fili hominis: versa est michi
domus israel in scoriam. Omnes isti es et stag
num et ferrum. et plumbum in medio
fornacis: scoria argenti facti sunt. Pro
pterea hec dicit dominus deus. Eo quod versi estis omnes
in scoriam. propterea ecce ego congregabo vos
in medio ierusalem. congregatione argenti. et
eris. et ferri. et stagni. et plumbi in me
dio fornacis: ut succendam in ea ignem
ad conflandum. Sic congregabo in furore et

~~furore~~ meo et in ira mea: et requiescam.
Et conflabo vos et congregabo vos et suc
cendam vos in igne furoris mei: et confla
bimini in medio eius. Ut conflatur argentum
in medio fornacis: sic eritis in medi
o eius. Et scietis quia ego dominus effuderim
indignationem meam super vos. Et factus
est sermo domini ad me. dicens. Fili hominis.
dic ei. tu es terra inmunda. et non conpluta:
in die furoris. Coniuratio prophetarum in me
dio eius. Sicut leo rugiens. capiensque predam.
animam devoraverunt in opibus: et pretium
acceperunt. Viduas eius multiplicaverunt
in medio eius. Sacerdotes eius contempserunt legem
meam: et polluerunt sanctuaria mea. Inter sanctum
et prophanum non habuere distantiam: inter po
llutum et mundum non intellexerunt. et a sabb
atis meis averterunt oculos suos: et coin
quinabar in medio eorum. Principes eius
in medio illius. quasi lupi rapientes predam:
ad effundendum sanguinem. et perdendas
animas: et avare sectanda lucra. Prophete
autem eius liniebant eos absque temperamento: vi
dentes vana et divinantes eis mendacia:
dicentes. hec dicit dominus deus. cum dominus non sit
locutus. Populi terre calumpniabantur calum
pniam. et rapiebant violenter: egenum
et pauperem affligebant: et advenam oppri
mebant calumpnia absque iudicio. Et quesi
vi de eis virum qui interponeret sepem. et sta
ret oppositus contra me. pro terra. ne dissiparem
eam: et non inveni. Et effudi super eos indig
nationem meam: et in igne ire mee consumpsi eos.
Viam eorum in caput eorum reddidi. ait dominus deus.

X

Et factus est sermo domini ad me. dicens.
Fili hominis. due mulieres filie matris unius
fuerunt: et fornicate sunt in egypto. In ad
olescentia sua fornicate sunt. Ibi subac
ta sunt ubera earum: et fracte sunt mamme puberta
tis earum. Nomina autem earum oola maior: et ooliba
soror eius minor. Et habui eas: et pepe
rerunt filios et filias. Porro earum nomina
samaria oola: et ierusalem ooliba. Fornica
ta est igitur oolla super me: et insanivit in
amatores suos. in assirios propinquantes.
vestitos iacincto. principes et magistra
tus. iuvenes cupidinis universos. equites
ascensores equorum. Et dedit fornicationes

nes suas super eos electos filios assyrio-
rum universos et in omnibus in quos insa-
nivit in immunditiis eorum polluta est.
insuper et fornicationes suas quas hab-
uerat in egypto non reliquit. Nam et illi dor-
mierunt cum ea in adolescentia eius et illi
confregerunt ubera pubertatis eius et effuderunt
fornicationem suam super eam. Propterea tra-
didi eam in manus amatorum suorum in manus
filiorum assur super quorum insanivit libidi-
ne. Ipsi discooperuerunt ignominiam eius.
filios et filias eius tulerunt et ipsam occi-
derunt gladio. Et facte sunt famose mulie-
res et iudicia perpetraverunt in eam. Quod cum
vidisset oolibam soror eius plus quam illa insa-
nivit libidine. et fornicationem suam super
fornicationem sororis sue ad filios assyri-
orum prebuit impudenter. ducibus et magistrati-
bus ad se venientibus indutis veste varia.
equitibus qui vectabantur equis et adolescentibus
forma cunctis egregia. Et vidi quod pollu-
ta esset via una ambarum et auxit fornicatio-
nes suas. Cumque vidisset viros depictos in
pariete. imagines chaldeorum expressas co-
loribus. et accinctos balteis renes. et tia-
ras tinctas in capitibus eorum. formam ducum
omnium. similitudinem filiorum babilonis. ter-
reque chaldeorum in qua orti sunt. insanivit su-
per eos concupiscentia oculorum suorum et misit
nuntios ad eos in chaldeam. Cumque venissent
ad eam filii babilonis ad cubile mammarum.
polluerunt eam stupris suis. et polluta est
ab eis et saturata est anima eius ab illis. De-
nudavit quoque fornicationes suas et dis-
cooperuit ignominiam suam. Et recessit ani-
ma mea ab ea sicut recesserat anima mea a so-
rore eius. Multiplicavit enim fornicatio-
nes suas recordans dies adolescentie
sue. quibus fornicata est in terra egypti. Et
insanivit libidine super concubitum eorum quo-
rum carnes sunt ut carnes asinorum et sicut
fluxus equorum fluxus eorum. Et visitasti
scelus adolescentie tue quando subacta sunt
in egypto ubera tua et confracte sunt mamme
pubertatis tue. Propterea oolida. hec dicit
dominus deus. Ecce ego suscitabo omnes amato-
res tuos contra te. de quibus saciata est anima tu-
a. et congregabo eos adversum te in circuitu.

tu. filios babilonis. et universos chal-
deos nobiles. tyrannosque et principes.
omnes filios assyriorum. iuvenes forma egre-
gia. duces. et magistratus. universos
principes principum. et nominatos ascen-
sores equorum. Et venient super te instru-
cti curru et rota. multitudo populorum. lori-
ca. et clipeo et galea armabuntur contra te
undique. Et dabo coram eis iudicium. et iu-
dicabunt te iudiciis suis. Et ponam zelum
meum in te. quem exercent tecum in furore.
Nasum tuum et aures precident. et que re-
manserint gladio concident. Ipsi filios tuos
et filias tuas capient. et novissimum tuum
devorabitur igni. Et denudabunt te vestimen-
tis tuis. et tollent vasa glorie tue. et requi-
escere faciam scelus tuum de te. et fornicationem
tuam de terra egypti. Nec levabis oculos tuos
ad eos. et egypti non recordaberis amplius. Quia
hec dicit dominus deus. Ecce ego tradam te in
manus eorum quos odisti. in manus de quibus
saciata est anima tua. et agent tecum in odio.
Et tollent omnes labores tuos. et dimittent
te nudam et ignominia plenam. et revelabi-
tur ignominia fornicationum tuarum. et
scelus tuum et fornicationes tue. Fecerunt
hec tibi. quia fornicata es post gentes inter quas
polluta es in ydolis eorum. In via sororis tu-
e ambulasti et dabo calicem eius in manu tua.
Hec dicit dominus deus. Calicem sororis tue bibes.
profundum et latum. eris in derisum. et in sub-
sannationem que es capacissima. ebri-
etate. et dolore repleberis. calice meroris
et tristitie. calice sororis tue samarie. et
bibes illum. et potabis usque ad feces. Et
fragmenta eius devorabis. et ubera tua lacera-
bis. quia ego locutus sum ait dominus deus. Pro-
pterea hec dicit dominus deus. Quia oblita es mei.
et proiecisti me post corpus tuum. tu quoque
porta scelus tuum et fornicationes tuas. Et
ait dominus ad me dicens. fili hominis. numquid
iudicas oollam. et oolibam. et annuntias eis
scelera earum. Quia adulterate sunt. et
sanguis in manibus earum. et cum ydolis
suis fornicate sunt. Insuper et filios suos
quos genuerunt michi. obtulerunt eis
ad devorandum. Sed et hoc fecerunt michi. Pol-
luerunt sanctuarium meum in die illa. et sabba-

ta mea prophanaverunt. Cumque immolarent
filios suos idolis suis. et ingrediebantur sanctu-
arium meum in die illa. ut pollverent il-
lud: et haec fecerunt in medio domus meae. Mi-
serunt ad viros de longe venientes:
ad quos nuntios miserant. Itaque ecce
venerunt. quibus te lavisti. et circumlinisti
stibio oculos tuos: et ornata es mundo
muliebri. Sedisti in lecto pulcherrimo:
et mensa ornata est ante te. Thimiama meum
et unguentum meum posuisti super eam: et
vox multitudinis exultantis erat in ea.
Et in viris qui de multitudine hominum ad-
ducebantur. et veniebant de deserto: posue-
runt armillas in manibus eorum. et coronas
speciosas in capitibus eorum. Et dixi ei: que
attrita est in adulteriis. Nunc fornicabitur in
fornicatione sua: et haec. Et ingressi sunt ad eam,
quasi ad mulierem meretricem: sic ingrediebantur
ad oollam. et ad oolibam. mulieres neph-
arias. Viri ergo iusti sunt. Hii iudicabunt
eas iuditio adulterarum. et iuditio effu-
dentium sanguinem: quia adulterae sunt. et san-
guis in manibus earum. Cum idolis suis forn-
icatae sunt. Haec enim dicit dominus deus. Adduc
ad eas multitudinem. et trade eas in tu-
multum et in rapinam. et lapidentur lapidibus
populorum: et confodiantur gladiis eorum. Filios et
filias earum interficient: et domos earum suc-
cendent igni. Et auferam scelus de terra: et dis-
cent omnes mulieres ne faciant secundum scelus earum.
Et dabunt scelus vestrum super vos: et peccata ido-
lorum vestrorum portabitis. Et scietis: quia ego do-
minus deus.

XXIIII

Et factum est verbum domini ad me in anno viiii.
in mense x. decima mensis. dicens. Fili hominis
scribe tibi nomen diei huius: in qua confir-
matus est rex babilonis adversum ierusalem ho-
die. Et dices per proverbium ad domum irri-
tatricem parabolam: et loqueris ad eos. Haec
dicit dominus deus. Pone ollam eneam pone inquam:
et mitte in eam aquam. Congere frusta ei-
us in eam: omnem partem bonam. femur et armum.
electa. et ossibus plena. Pinguissimum
pecus assume. Compone quoque strues os-
sium subea. Efferbuit coctio eius: et discoc-
ta sunt ossa illius in medio eius. Propterea.
haec dicit dominus deus. Ve civitati sanguinum

olle. cuius rubigo in ea est: et rubigo eius
non exivit de ea. Per partes. et per partes suas
eice eam. Non cecidit super eam sors. San-
guis enim eius in medio eius est. Super
limpidissimam petram: effudit illum. Non
effudit illum super terram. ut possit ope-
riri pulvere. ut super inducerem indignatio-
nem meam. et vindicta ulciscerer. Dedi san-
guinem eius super petram limpidissimam:
ne operiretur. Propterea haec dicit dominus deus.
Ve civitati sanguinum: cuius ego grandem
faciam pyram. Congere ossa que succendam
igni. Consumentur carnes. et coquetur universa con-
positio: et ossa tabescent. Pone quoque eam
super prunas vacuam. ut incalescat. et liqu-
fiat es eius. et confletur in medio eius inqu-
inamentum eius: et consumatur rubigo eius. Multo
labore sudatum est: et non exivit de ea nimia
rubigo eius. neque per ignem. Inmunditia tua ex-
ecrabilis: quia mundare te volui. et non es
mundata a sordibus tuis. Sed nec mundaberis
prius: donec quiescere faciam indignationem me-
am in te. Ego dominus locutus sum. Veniet et
faciam: non transeam nec parcam nec placabor.
Iuxta vias tuas. et iuxta adinventiones tu-
as iudicabo te. dicit dominus. Et factum est verbum
domini ad me. dicens. Fili hominis. ecce ego tollo
a te desiderabile oculorum tuorum in plaga: et
non plangens neque plorabis. neque fluent lacrime tue.
Ingemisce tacens: mortuorum luctum non faci-
es. Corona tua circumligata sit tibi. et calciamenta
tua erunt in pedibus tuis. nec amictu o-
ra velabis. nec cibos lugentium comedes.
Locutus sum ergo ad populum mane: et
mortua est uxor mea vespere. Fecique mane:
sicut preceperat michi. Et dixit ad me populus. Quare
non indicas nobis. quid ista significent que tu
facis? Et dixi ad eos. Sermo domini factus
est ad me dicens. Loquere domui israel. Haec dicit
dominus deus. Ecce ego polluam sanctuarium meum.
superbiam imperii vestri. et desiderabile oculorum
vestrorum: et super quo pavet anima vestra: et filii
vestri. et filie vestre quas reliquistis. gladio
cadent. Et facietis sicut feci. Ora amictu
non velabitis: et cibos lugentium non comedetis.
Coronas habebitis in capitibus vestris: et calci-
amenta in pedibus. Non plangetis neque fle-
bitis: sed tabescetis in iniquitatibus vestris: et
unusquisque gemet ad fratrem suum. Eritque

ezechiel vobis in portentum. Iuxta omnia que
fecit facietis: cum venerit istud. Et scie
tis quia ego dominus deus. Et tu fili hominis. ecce in
die qua tollam ab eis fortitudinem eorum.
et gaudium dignitatis. et desiderium oculorum
eorum super quo requiescunt anime eorum. filios
et filias eorum: in die illa cum venerit fu
giens ad te. ut annunciet tibi. in die in
qua illa aperietur os tuum cum eo qui fugit: et lo
queris. et non silebis ultra: eris que eis
in portentum. Et scietis quia ego dominus.

Et factus est sermo domini ad me. dicens. Fili ho
minis. pone faciem tuam contra filios ammon:
et prophetabis de eis. Et dices filiis amon.
Audite verbum domini dei. Hec dicit dominus deus.
Pro eo quod dixisti euge euge super sanctuarium
meum. quia pollutum est. et super terram israel quoniam
desolata est. et super domum iuda quoniam
ducti sunt in captivitatem: ideirco
ecce ego tradam te filiis orientalibus in he
reditatem. et collocabunt caulas suas in te.
et ponent in te tentoria sua. Ipsi comedent
fruges tuas: et ipsi bibent lac tuum. Da
boque rabath in habitaculum camelorum: et fi
lios amon in cubile pecorum. Et scietis quia
ego dominus. Quia hec dicit dominus deus. Pro eo
quod plausisti manu. et percussisti pede. et
gavisa es ex toto affectu super terram israel:
idcirco ecce ego extendam manum meam super
te. et tradam te in direptionem gentium:
et interficiam te de populis: et perdam te de terris. et
conteram. Et scies quia ego dominus. Hec dicit
dominus deus. Pro eo quod dixerunt moab et seir.
ecce sicut omnes gentes. domus iuda: ideo ecce
ego aperiam humerum moab de civitatibus. de
civitatibus inquam eius. et de finibus eius
inclitas terre. bethiesimoth et beelmeon.
et chariathaim. filiis orientis cum filiis
amon. Et dabo eam in hereditatem. ut non
sit memoria ultra filiorum amon in gen
tibus: et in moab faciam iudicia. Et scient.
quia ego dominus. Hec dicit dominus deus. Pro eo quod
fecit idumea ultionem. ut se vindicaret
de filiis iuda. peccavitque delinquens. et vin
dictam expetivit de eis: ideirco hec dicit
dominus deus. Extendam manum meam super idu
meam. et auferam de ea hominem et iu
mentum. et faciam eam desertam ab austro:
et qui sunt in dedan gladio cadent.
Et dabo ultionem meam super idumeam
per manum populi mei israel: et facient in edom
iuxta iram meam. et furorem meum. Et sci
ent vindictam meam dicit dominus deus. Hec
dicit dominus deus. Pro eo quod fecerunt pale
stini vindictam. et ulti se sunt toto animo.
interficientes. et implentes inimicitias
veteres: propterea hec dicit dominus deus. Ec
ce ego extendam manum meam super pale
stinos. et interficiam interfectores. et perdam
reliquias maritime regionis: faciamque
in eis ultiones magnas. arguens in furore.
Et scient quia ego dominus: cum dedero
vindictam meam super eos.

XXVI

Et factum est in undecimo anno. prima mensis.
factus est sermo domini ad me. dicens. Fili hominis
pro eo quod dixit tyrus de ierusalem. euge confra
cte sunt porte populorum. conversa est ad me. imple
bor. deserta est: propterea hec dicit dominus deus. Ecce e
go super te tyre: et ascendere faciam ad te gentes
multas. sicut ascendit mare fluctuans.

Et sup

Et dissipabunt muros tyri: et destruent
turres eius. Et radam pulverem eius de ea: et
dabo eam in limpidissimam petram. Sic
catio sagenarum erit in medio maris:
quia ego locutus sum ait dominus deus. Et erit in
direptionem gentibus. filie quoque eius
que sunt in agro. gladio interficientur: et sci
ent quia ego dominus. Quia hec dicit dominus deus. Ecce
ego adducam ad tyrum nabuchodonos
or regem babilonis. ab aquilone. regem regum.
cum equis et curribus. et equitibus. et cetu po
puloque magno. filias tuas que sunt
in agro gladio interficiet. Et circumdabit

Et tradet

te munitionibus. et comportabit aggerem
in gyro. et elevabit contra te clipeum. et
vineas et arietes temperabit in muros tuos:
et turres tuas destruet in armatura sua.
Inundatione equorum eius: operiet te pulvis
eorum. A sonitu equitum et rotarum et curru
um: movebuntur muri tui. Cum ingres
sus fuerit portas tuas quasi per introitus ur
bis dissipate: ungulis equorum suorum con
culcabit omnes plateas tuas. Populum tuum
gladio cedet: et statue tue nobiles in
terram corruent. Vastabunt opes tuas: et
diripient negociationes tuas. Et destr

ent muros tuos. et domos tuas p-
claras subvertent: et lapides tuos et
ligna tua et pulverem tuum in medio
aquarum ponent. Et quiescere faciam mul-
titudinem canticorum tuorum. et sonitus cytha-
rarum tuarum non audietur amplius: et dabo te
in limpidissimam petram. Siccatio sagen-
arum eris. nec edificaberis ultra: quia ego
dominus locutus sum: ait dominus deus. Hec
dicit dominus deus tyro. Numquid non a sonitu
ruine tue. et gemitu interfectorum tuo-
rum. cum occisi fuerint in medio tui com-
movebuntur insule: Et descendent de
sedibus suis omnes principes maris: et auferent
exuvias suas. et vestimenta sua varia
abicient. et induentur stupore. In terra sede-
bunt. et attoniti super repentino casu tuo in-
admirabuntur: et assumentes super te lamen-
tum. dicent tibi. Quomodo peristi que habitas
in mari. urbs inclita. que fuisti fortis
in mari. cum habitatoribus tuis quos for-
midabant universi: Nunc stupebunt naves
in die pavoris tui. et turbabuntur insule
in mari: eo quod nullus egrediatur ex te. Qui-
a hec dicit dominus deus. Cum dedero te urbem
desolatam sicut civitates que non habitantur. et
adduxero super te abissum. et operuerint te
aque multe. et detraxero te cum his qui descen-
dunt in lacum. ad populum sempiternum. et
collocavero te in terra novissima sicut
solitudines veteres. cum his qui dedu-
cuntur in lacum. ut non habiteris: porro cum dede-
ro gloriam tuam in terra viventium. in nichilum
redigam te. et non eris. et requisita non invenie-
ris ultra in sempiternum: dicit dominus deus.

Et tue

XXVII

Et factum est verbum domini ad me. dicens.
Tu ergo fili hominis assume super tyrum lamen-
tum: et dices tyro. que habitat in introitu
maris negociationi populorum ad insulas
multas. Hec dicit dominus deus. O tyre tu dixi-
sti. Perfecti decoris ego sum: et in corde
maris sita. Finitimi tui qui te edific-
averunt: impleverunt decorem tuum. Abie-
tibus de sanir: extruxerunt te: cum omnibus ta-
bulatis maris. Cedrum de libano tulerunt: ut
facerent tibi malum. Quercus de basan:
dolaverunt in remos tuos. Transtra tu-
a fecerunt tibi ex indico ebore: et pretori-

ola de insulis italie. Bissus varia de egy-
pto texta est tibi in velum: ut poneretur
in malo. Jacinctus et purpura de insulis
elisa: facta sunt operimentum tuum. Habitatores
sydonis et aradii: fuerunt remiges tui.
Sapientes tui tyre: facti sunt gubernato-
res tui. Senes biblii et prudentes eius:
habuerunt nautas ad ministerium vari-
e suppellectilis tue. Omnes naves maris
et naute earum: fuerunt in populo negoci-
ationis tue. Perse. et lidii. et libies. erant
in exercitu tuo: viri bellatores tui. Cli-
peum et galeam suspenderunt in te. pro orn-
atu tuo. Filii aradii cum exercitu tuo: erant
sub muros tuos in circuitu tuo. Sed et
pigmei qui erant in turribus tuis: pha-
retras suas suspenderunt in muris tuis per
girum. Ipsi compleverunt pulcritudinem
tuam. Cartaginenses negociatores tui:
a multitudine cunctarum divitiarum. Argen-
to et ferro stagno plumboque: repleverunt
nundinas tuas. Grecia et tubal et mosoch.
ipsi institores tui: mancipia et vasa erea
adduxerunt populo tuo. De domo togorma:
equos et equites. et mulos. adduxerunt ad
forum tuum. Filii dedan negociatores tui:
insule multe negociatio manus tue. den-
tes eburneos et hebeninos commutaverunt
in pretio tuo. Syrus negociator tuus. pro-
pter multitudinem operum tuorum gemmam
et purpuram et scutulata et bissum. et seri-
cum. et chodchod. proposuerunt in mercato tuo.
Juda et terra israel ipsi institores tui. in frumen-
to primo: balsamum et mel. et oleum et re-
sinam. proposuerunt in nundinis tuis. Dam-
ascenus negociator tuus. in multitudine
operum tuorum. in multitudine diversarum opum:
in vino pingui. in lanis coloris optim-
i. Dan et grecia. et mosel: in nundinis tu-
is proposuerunt ferrum fabrefactum. Stacte.
et calamus in negociatione tua. Dedan in-
stitores tui in tapetibus ad sedendum.
Arabia et universi principes cedar: ipsi
negociatores manus tue. Cum agnis
et arietibus et edis venerunt ad te: neg-
ociatores tui. Venditores saba. et re-
ma. ipsi negociatores tui: cum univer-
sis primis aromatibus. et lapide pretio-

fo. et auro q̄ ꝯposuerunt in nundinato tu-
o. Aran et chenne et eden: negociatores
tui. Saba. assur. chelmath: uenditores
tui. Ipsi negociatores tui. multipharia;
in uolucris iacincti et polimitorum gaza
rumque preciosarum: que obuolute et astricte
te erant funibus. Cedros quoque habebant in
negociationibus tuis: naues maris. Prin
cipes tui: in negociatione tua. Et reple
ta es. et glorificata es nimis: in corde ma
ris. In aquis multis: adduxerunt te remi
iges tui. Ventus auster contriuit te: in
corde maris diuitie tue. et thesauri tu
i et multiplex instrumentum tuum. Naute
tui et gubernatores tui: qui tenebant sup
pellectilem tuam. et ipso tuo preerant. uiri
quoque bellatores tui qui erant in te cum
uniuersa multitudine tua que est in medio
tui. cadent in corde maris in die ruine
tue. A sonitu clamoris gubernatorum
tuorum conturbabuntur classes. et descendent
de nauibus suis omnes qui tenebant remum. Nau
te et uniuersi gubernatores maris. in terra
stabunt. et eiulabunt super te uoce magna. et
clamabunt amare: et superiacient puluerem
capitibus suis. et cinere conspergentur. Et radent
super te caluitium. et accingentur ciliciis: et
plorabunt te in amaritudine anime ploratu
amarissimo. Et assument super te carmen
lugubre: et plangent te. Que est ut tyrus
que obmutuit in medio maris. que in exitu
negociationum tuarum de mari implesti po
pulos multos: In multitudine diuitiarum
tuarum et populorum tuorum. ditasti reges terre.
Nunc contrita es a mari: in profundis aquarum.
Opes tue et omnis multitudo tua que erat
in medio tui: ceciderunt. Uniuersi habita
tores insularum: obstupuerunt super te et re
ges earum. Omnes tempestate percussi mu
tauerunt uultus: negociatores populorum
sibilauerunt super te. Ad nichilum deducta
es: et non eris usque in perpetuum.

Et factus est sermo domini ad me dicens. Fili hominis
dic principi tyri. Hec dicit dominus deus: eo quod
eleuatum est cor tuum. et dixisti. deus ego sum.
et in cathedra dei sedi in corde maris. cum
sis homo. et non deus. et dedisti cor tuum quasi
cor dei. Ecce sapientior es tu daniele: omne
secretum non est absconditum a te. In sapien
tia et prudentia tua. fecisti tibi fortitu
dinem: et acquisisti aurum et argentum
in thesauris tuis. In multitudine sapien
tie tue. et in negociatione tua multipli
casti tibi fortitudinem: et eleuatum est cor
tuum in robore tuo. Propterea hec dicit do
minus deus. Eo quod eleuatum est cor tuum quasi cor
dei: idcirco ecce ego adducam super te alie
nos robustissimos gentium. Et nuda
bunt gladios suos super pulcritudinem sa
pientie tue: et polluent decorem tuum. In
terficient et detrahent te: et morieris in
interitu occisorum in corde maris. Numquid di
cens loqueris. deus ego sum. coram interfici
entibus te. cum sis homo et non deus: In manu
occidentium te. morte incircumcisorum
morieris in manu alienorum: quia ego locu
tus sum. ait dominus deus. Et factus est sermo domini ad
me dicens. Fili hominis. leua planctum super regem
tyri: et dices ei. Hec dicit dominus deus. Tu si
gnaculum similitudinis. plenus sapientia. per
fectus decore: in deliciis paradisi dei fuisti.
Omnis lapis preciosus operimentum tuum: sar
dius. topazius. et iaspis. crisolitus.
et onix. et berillus. saphirus. et carbun
culus. et smaragdus. Aurum quoque opus
decoris tui: et foramina tua in die qua
conditus es preparata sunt. Tu cherub extentus
et protegens: et posui te in monte sancto dei. in
medio lapidum ignitorum ambulasti. perfec
tus in uiis tuis a die conditionis tue: donec
inuenta est iniquitas in te. In multitudine
negociationis tue repleta sunt interiora tu
a iniquitate: et peccasti. Et eieci te de mon
te sancto dei: et perdidi te o cherub protegens
de medio lapidum ignitorum. Et eleuatum
est cor tuum in decore tuo: perdidisti sapi
entiam tuam in decore tuo. In terram proieci te.
ante faciem regum dedi te: ut cernerent
te. In multitudine iniquitatum tuarum. et in
iniquitate negociationis tue: polluisti
sanctificationem tuam. Producam ergo ignem
de medio tui qui comedat te: et dabo te
in cinerem super terram in conspectu omnium ui
dentium te. Omnes qui uiderint te in gentibus:
obstupescent super te. Nichil factus es: et non
eris in perpetuum. Et factus est sermo domini ad me.

dicēs. fili hominis põe faciē tuā ꝯᵗ
sydonē: et ꝓphabis de ea. et dices. Hec
dič dñs deus. Ecce ego ad te sydon: ⁊ ꝯ
glificabor in medio tui. Et scient quia
ego dñs: cum fecero in ea iudicia. ⁊ sci
ficatus fuero in ea. Et immittā ei pesti
lentiā ⁊ sanguinē in plateis eius. ⁊ cor
ruent interfecti in medio eius gladio pe
cussi. Et scient qꝛ ego dñs. Et nõ erit ult
domui isrł offendiculū amaritudīs:
⁊ spina dolorē inferens undiqꝫ per circu
itum eorum qui aduersant eis. Et scient.
qꝛ ego dñs ds. Hec dicit dñs deus. Cū
ꝯgregauero domū isrł de ppłis. ī qbꝫ
dispsi sūt. scificabor in eis corā genti
bꝫ: ⁊ hitabūt in tra sua. quā dedi s̄uo
mō iacob. Et hitabūt in ea securi. et e
dificabūt domos: ⁊ plantabūt uineas.
Et hitabūt ꝯfidentē. cum fecero iudicia
in omībꝫ q aduersant eis p circuitū eorum.
et scient qꝛ ego dñs deus eorum.

XXIX

In anno .x. in .xii. mse. una die mensis.
factum ē ūbum dñi ad me dicēs. fili
hoīs. põe faciē tuā ꝯᵗ pharaonē egypti. et
prophabis de eo: ⁊ de egypto uniusa.
Loquere. Et dices. Hec dicit dñs deus.
Ecce ego ad te pharao rex egypti. draco
magne. qui cubas in medio fluminū
tuorum. Et dicis. Meus ē fluuius. et ego fe
ci memetipm. Et ponam frenū in ma
xillis tuis. et aglutinabo pisces flumi
nū tuorum. et uniusi pisces tui sqamis
tuis adherebūt. Et piciā te in desertū: ⁊
oēs pisces fluminis tui. Sup faciē tre
cades: ñ colligeris: nec ꝯgregabis. Besti
is tre. et uolatilibꝫ celi dedi te: ad deuo
randum. Et scient oēs hitatores egy
pti: qꝛ ego dñs. Pro eo q fuisti baculꝰ
arundineus domui isrł. qñ apphen
derunt te manu. et ꝯfractꝰ es. et lacera
sti oēm humerū eorum. et dissoluisti oēs
renes eorum. ⁊ innitentibꝫ eis sup te. cō
minutꝰ es. ⁊ dissoluisti oēs renes eorum:
ppea h dicit dñs deus. Ecce ego addu
cam sup te gladiū: ⁊ interficiā de te ho
minē et iumētū. Et erit tra egypti ī de
sertum: ⁊ in solitudinē. Et scient qꝛ e
go dñs. Pro eo q dixis. fluuiꝰ meus ē.

squamis tuis: et extra
ham te de medio flu
minū tuorum:

⁊ ego feci eum: Ideirco ecce ego ad te
⁊ ad flumina tua: daboqꝫ trām egyp
ti in solitudines. gladio dissipatā:
a turre syenes usqꝫ ad terminos ethyo
pie. Nõ ptransibit eā pes hoīs. nec pes
iumēti gradietur in ea: ⁊ ñ hitabit. xl.
ānis. Daboqꝫ trām egypti desertā. ī me
dio trarū desertarū. et ciuitates eius
in medio urbiū subūsarum: et erūt dso
late. xl. annis. Et dispgam egyptios
in natiōēs: et uentilabo eos in terras.
Quia h dicit dñs deus. Post finē. xl.
annorum. ꝯgregabo egyptum de ppłis. ī
quibꝫ dispsi fuerant: et reducā cap
tiuitatē egypti. et collocabo eos in ter
ra phatures in tra natiuitatis sue. et
erūt ibi in regnū humile. Int regna cetā erit hu
mi
ma: ⁊ ñ eleuabit ult sup natiōēs. Et
imminuā eos ne īperent gentibꝫ. neqꝫ
erūt ult domui isrł in ꝯfidentia: docē
tes iniqtatē. ut fugiāt et sequāt eos.
Et scient qꝛ ego dñs deus. Et factū ē ī. xx.
⁊ .vii. anno. in primo in una msis: ⁊
factum ē ūbum dñi ad me dicēs. fili
hoīs. nabuchodonosor rex babilonis
fecit seruire exercitū suū seruitute magna
aduersus tirum. Omē capud decaluatū:
⁊ oīs humerus depilatus ē. Et merces ñ
ē reddita ei. nec exercitui eius de tyro: p seru
tute qua seruiuit michi aduersus eam.
Propterea h dič dñs deus. Ecce ego dabo
nabuchodonosor regē babilonis ī tra
egypti. et accipiet multitudinē eius.
⁊ depdabitur manubias eius. ⁊ diripiet
spolia eius: et erit merces exercitui illius.
⁊ opi pquo seruiuit aduersus eā. Dedi ei
trām egypti. p eo q laborauerit michi:
ait dñs deus. In die illo pullulabit
cornu domui isrł. et tibi dabo apertū os
in medio eorum: ⁊ scient qꝛ ego dñs.

X

Et factū ē ūbum dñi ad me dicēs. fili
hoīs. ꝓpha et dic. Hec dicit dñs deus.
Vlulate. Ve. ue. diei: qꝛ iuxta ē dies:
⁊ appropinqt dies dñi. dies nubis.
Tempꝰ gentiū erit. Et ueniet gladiꝰ in e
gyptum. et erit pauor in ethyopia: cū
ceciderit uulnerati in egypto. ⁊ abla
ta fuerit multitudo illius. et destructa fu

damñta eius. Ethyopia. et libia. et li
dii. et oẽ reliquũ uulgus. et chub. et
filii ẽre federis: cum eis gladio cadent.
Hec dicit dñs deus. Et corruent fulci
entes egyptũ: et destruetur supbia ĩ
pii eius. A turre syenes gladio cadent
in ea: ait dñs exercituũ. Et dissipabũt
in medio ẽrarum desolataꝝ: et urbs
eius in medio ciuitatũ desertaꝝ erit. Et
scient qꝛ ego dñs: cũ dedero ignẽ in e
gypto. et attriti fuerĩt oẽs auxiliatores
eius. In die illa egredientur nũtii a fa-
cie mea in trieribꝫ: ad conterendã ethyo
pie confidentiã. Et erit pauor ĩ eis in die
egypti: qꝛ absqꝫ dubio ueniet. Hec dicit
dominus deus. Et cessare faciã mltitudinẽ
egypti: in manu nabuchodonosor regis
babilonis. Ipse et pp̃ls eius cũ eo. fortis
simi gentiũ adducentur. ad disperdendã
ẽrã: et euaginabit gladios suos sup e
gyptum: et implebit ẽrã interfectis. Et fa
ciam alueos fluminũ aridos: et tradam
ẽrã in manũ pessimoꝝ: et dissipabo ẽrã
et plenitudinẽ eius in manu alienoꝝ. Ego
dñs locutus sum. Hec dic dñs deus. Et
disperdã simulacra. et cessare faciã idola de
memphis: et dux de ẽra egypti non erit ã
plius. Et dabo ẽrorem in ẽra egypti. et
disperdam ẽram phatures. Et dabo ig
nẽ in taphnis. et faciã iudicia in alexandria: et effundã indignatiõẽ
meã sup pelusiũ robur egypti: et inter
faciã multitudinẽ alexandrie: et dabo
ignẽ in egypto. Quasi parturiens dolebit
pelusiũ: et alexãdria erit dissipata: et ĩ
memphis angustie cotidiane. Iuuenes
heliopoleos. et bubasti gladio cadent:
et ipse captiue ducentur. Et in taphnis et
nigrescet dies: cũ contriuero ibi sceptra
egypti. et defecerit in ea supbia potentie
eius. Ipsã nubes operiet. filie autẽ eius ĩ cap
tiuitatẽ ducentur: et faciã iudicia ĩ egypto.
Et scient qꝛ ego dñs. Et factũ ẽ. in. xi. ã
no in primo mense. in. vii. mensis: factũ
ẽ uerbum dñi ad me dicens. Fili hoĩs: bra
chium pharaonis regis egypti confregi. Et
ecce non ẽ obuolutũ. ut restitueretur ei sa
nitas. ut ligaretur pannis. et farciretur linteolis: et recepto robore posset tenẽ gladiũ.
Propterea hec dicit dñs deus. Ecce ego ad
pharaonẽ regẽ egypti. et comminuã brach
ium eius forte. sꝫ confractũ: et deiciã gla
diũ de manu eius. Et dispgã egyptũ in gẽ
tibꝫ: et uentilabo eos in ẽris. Et conforta
bo brachia regis babilonis: daboqꝫ gladi
um meũ in manu eius. Et confringã brachi
a pharaonis: et gement gemitibꝫ interfecti co
ram facie eius. Et confortabo brachia et
regis babilonis. et brachia pharaonis concident.
Et scient qꝛ ego dñs: cũ dedero gladiũ
meũ in manu regis babilonis. et extenderit
eũ sup ẽrã egypti. Et dispgã egyptũ in
nationes: et uentilabo eos in ẽras. Et sci
ent qꝛ ego dñs.

ET factum ẽ in undecimo ãno. ẽrcio mense. et
una mensis: factum ẽ uerbum dñi ad me
dicens. Fili hoĩs. dic pharaoni regi egypti et
pp̃lo eius. Cui similis ẽ factus es in ma
gnitudine tua: Ecce assur quasi cedrus ĩ
libano pulcher ramis. et frondibꝫ ne
morosus. excelsusqꝫ altitudine: et inter
condensas frondes eleuatũ ẽ cacumẽ eius. Aque
nutrierunt illũ: abyssus exaltauit eum.
Flumina eius manabãt in circuitu radicũ
eius: et riuos suos emisit ad uniuersa ligna
regionis. Propterea eleuata ẽ altitudo eius
sup oĩa ligna regionis. et mltiplicata sunt
arbusta eius: et eleuati sunt rami eius pre aquis
mltis. Cũqꝫ extendisset umbrã suã. in
ramis eius fecerũt nidos oĩa uolatilia
celi. et sub frondibꝫ eius genuerunt oẽs bestie
saltuũ: et sub umbraculo illius habitabat cetus
gentiũ plurimaꝝ. Eratqꝫ pulcherrimus in
magnitudine sua et in dilatatiõe arbu
storꝝ suoꝝ. Erat enĩ radix illius iuxta aquas
mltas. Cedri non fuerunt altiores illo in paradi
so dei: abietes non adequauerunt summitatẽ
eius: et platani non fuerunt eque frondibus
illius. Omne lignũ paradisi dei. non ẽ assi
milatũ illi. et pulcritudini eius: quoniã spe
ciosum feci eũ. et mltis condensisqꝫ frondibꝫ.
Et emulata sunt eũ oĩa ligna uoluptatis:
que erãt in paradiso dei. Propterea hec dic dñs
deus. Pro eo quod sublimatus ẽ in altitudine. et de
dit summitatẽ suã uirentẽ atqꝫ condensã.
et eleuatũ ẽ cor eius in altitudine sua: Tradidi eum

Et fasciolis:

XXXI

Et ei

tradidi eum in manu fortissimi gen
tium. faciens faciet ei. iuxta impietatē
eius eieci eū. Et succident illū alieni.
et crudelissimi nationū: et proicient
eū sup montes. Et in cunctis conuallib;
corruent rami ei;: et confringent arbu
sta ei; in uniuersis rupib; t̄re. Et recedēt
de umbraculo ei; om̄s p̄pli t̄re: et relinqnt
eū. In ruina ei; habitauerūt oīa uolatilia
celi: et in ramis ei; fuerūt uniuse besti
e regionis. Quā ob rem n̄ eleuabunt
in altitudine sua. oīa ligna aq̄r. nec
ponēt sublimitatē suā. int̄ nemoro
sa atq; frondosa. et nec stabūt in subli
mitate eor. oīa que irrigant̄ aq̄s: q̄r
oēs traditi sūt in mortē ad t̄rā ultimā
in medio filior hoīū. ad eos q descen
dunt in lacū. Hec dicit dn̄s d̄s. In die
qn̄ descendit ad inferos induxi luctū.
operui eū abysso et p̄hibui flumina ei;:
et cohercui aquas multas. Contristat;
ē sup eum libanus: et oīa ligna agri
cussa sūt. A sonitu ruine eius cōmou
i gēs: cū deducerē eū ad infernū. cū
hiis qui descendebāt in lacū. Et consol
ata sūt in t̄ra infima. oīa ligna uol
uptatis. egregia atq; p̄clara in libano:
uniusa que irrigabātur aq̄s. Nā et
ipsi cum eo descendēt ad infernū ad i
terfectos gladio: et brachiū uniuscuiusq;
sedebit sub umbraculo ei; in medio na
tionū. Cui assimilat; es o inclite atq;
sublimis. int̄ ligna uoluptatis? Ecce
deductus es cum lignis uoluptatis:
ad t̄rā ultimā. In medio incircūcisor
dormies: cū eis qui interfecti sūt gladio. Ipse
ē pharao et oīs multitudo eius: dicit
dn̄s d̄s.

Et fc̄m ē in .xii. ãno. in mēse .xii.
in una mēsis: fc̄m ē u̇bum dn̄i ad
me dicēs. Fili hoīs assume lamētū sup
pharaonē regē egypti: et dices ad eū. Leoni
gentium assimilat; es: et draconi q
est in mari. Et uentilabas cornu ī flu
minib; tuis. et conturbabas aquas pedi
b; tuis: et conculcabas flumina eor. P̄
pt̄ea h̄ dicit dn̄s deus. Expandā sup te r̄
rete meū in multitudine p̄plor multor.
et extrahent te in sagena mea. et p̄ici
am te in t̄ram. Sup faciem agri ab̄i
ciā te. et habitare faciam sup te om̄ia uo
latilia celi: et saturabo de te bestias u
niuse t̄re. Et dabo carnes tuas super
mōtes. et īplebo colles tuos sanie tu
a. et irrigabo t̄ram fetōre sanguinis
tui. in sup montes et ualles inpleb
unt̄ ex te. Et operiam. cū extinct; fuis.
celos: et nigrescere faciā stellas ei;. Solē
nube tegam: et luna n̄ dabit lumē su
um. Omīa luminaria celi merē faciā
sup te. et dabo tenebras sup t̄rā tuā. dicit
dn̄s deus. Cū ceciderint uulnerati
in medio t̄re ait dn̄s d̄s. Et irritabo cor
p̄plor multor: cū induxero contritionē
tuā in gentib; sup t̄ras quas nescis.
Et obstupescere faciā sup te p̄plos multos:
et reges eor horrore nimio formidab
unt sup te. p̄ rum uolās ingratos ti
as. cum uolare cepit gladi; meus sup
facies eor. Et obstupescēt repēte sin
guli p anima sua: in die ruine sue. Quia
hec dic̄ dn̄s d̄s. Gladius regis babilonis
ueniet tibi: in gladiis fortiū deiciam
multitudinē tuā. Inexpugnabiles r̄
ges oēs hee. Et uastabūt sup̄biā egypti:
et dissipabit multitudo eius. Et p̄dam
oīa iumēta ei; que erāt sup aquas plu
mas. Et n̄ conturbabit eas pes hoīs ult̄:
neq; ungula iumētor turbabit eas. Tūc r̄
purissimas reddā aq̄s eor. et flumina
eor q̄si oleum adducā ait dn̄s d̄s: cū
dedero t̄ram egypti desolatā. Deserēt̄
aūt t̄ra a plenitudine sua: qn̄ p̄cussero
oēs habitatores ei;. Et scient q̄r ego dn̄s.
Planctus ē. et plangēt eum: filie r̄
gentium plangent eum. Sup egyp
tum. et sup omnī multitudine eius plā
gent eum: ait dn̄s d̄s. Et fc̄m ē in .xii.
anno. in .xv. mēsis. fc̄m ē u̇bum dn̄i
ad me dicēs. Fili hoīs. cane carmē lug
ubre. sup multitudine egypti. et detra
he eam. ipām et filias gentiū robu
starum. ad t̄ram ultimā: cum hiis q
descendūt in lacum. Quo pulcrior es
descende: et dormi cum incircūcisis. In
medio interfector: gladio cadēt. Gladi
datus ē. attraxerūt eā. et oēs p̄pli ei;.

XXXII

t'eaz;

t'extrahā

Loqnt ei potentissimi robustor. de
medio inferni: qui c auxiliatoribz e
descenderit. et dormierit incircuncisi.
interfectiq: gladio. Ibi assur. et omnis
multitudo eius. in circuitu illius sepulc
eius: oms interfecti. et qui ceciderit gladio
quor data sit sepulc in nouissimis laci.
Et fca e multitudo ei p gyrum sepulcri eius.
uniusi interfecti cadentesq: gladio: q de
derant quondam formidinez suam in tra
uiuentium. Ibi elam et ois multitudo ei
p gyrum sepulcri sui. Omns hi interfecti r
ruentesq: gladio: q descenderit incircun
cisi ad tram ultimam: q posuerit tiorez
suum in tra uiuentium: 7 portauerit igno
miniam sua cu hiis q descenderit in lacu.
In medio interfector posuerit cubile ei.
in uniuersis ppls ei: in circuitu ei sepu
lcrum illius. Omns hi incircucisi: inter
fectiq: gladio. Dederit ei tiore in tra ui
uentium: 7 portauerit ignominiam suaz
c hiisq descenderit in lacu. In medio in
fector positi st. Ibi mosoch. et tubal. r
omnis multitudo ei: in circuitu illius se
pulc eius. Omns incircumcisi interfecti
q: cadentes gladio: q: dederit formidi
nem suam in tra uiuentium: 7 n dorm
ient cum fortibz cadentibz q: 7 incircum
cisis. qui descenderit ad infernum cu ar
mis suis: 7 posuerit gladios suos sb
capitibz suis: 7 fuerit iniqtates eoru
in ossibz eor: q: tior fortium fci st in tra
uiuentium. Et tu ergo in medio in
circucisor conteretis: 7 dormies cu interfectis
gladio. et qui cum incircucisis dormi
erit. Ibi idumea et reges ei. et os duc
ei: q dati sut cu exercitu suo cu interfectis
gladio. et q cu incircucisis dormierit. et
cum hiis qui descenderit in lacu. Ibi r
principes aqlonis os. et uniuersi uena
tores q deducti st os cum interfectis. pa
uentes et in sua fortitudine cofusi qui
dormierit incircucisi. cu interfectis glad
io: 7 portauerit cofusione sua cum hiis
q descendit in lacu. Vidit eos pharao. 7
cosolatus e sup uniuersa multitudie sua.
q interfecta e gladio. Et portauerit cofusi
one sua cum hiis q descenderit in lacu.

Pharao et ois exercitus eius. ait dns ds:
q: dedit tiore suum in tra uiuentium. Et
dormiuit in medio incircucisor cu in
fectis gladio. pharao et ois multitudo ei:
ait dominus deus.

Et factu e uerbum dni ad me dices. fili ho
minis. loqre ad filios ppli tui: 7 dices ad
eos. Terra cum induxero sup ea gladi
um. et tulit pplus tre uirum unu de no
uissimis suis. 7 costituit eu sup se spe
culatore. et ille uiderit gladium uenien
te sup tra. et cecinerit buccina. 7 anu
ciauerit pplo. audiens at qsq: ille e
sonitum buccine. n se obseruauit. uene
ritq: gladius 7 tulerit eu: sanguis ipi
sup cap eius erit. Sonu buccine audi
uit: 7 no se obseruauit. sags ei in ipo
erit. Si at se custodierit: aiam sua saluab.
Qd si speculator uiderit gladium uenie te.
7 n insonuerit buccina. et pplus se n custo
dierit: uenitq: gladi. et tulit de eis aia:
ille qde in iniqtate sua captus e: sagin
ne aut eius de manu speculatoris reqram.
Et tu fili hois. speculatore dedi te domui
isrl. Audies ergo ex ore meo smone: a
nuntiabis eis ex me. Si me dicete ad ipi
um. impie morte morieris. n fueris locut:
ut se custodiat ipi a uia sua: ipe impius
in iniqtate sua morietr: sanguine aute ei
de manu tua reqra. Si at anuntiate te
ad ipium. ut auertat se a uiis suis. n fuit couers
a uia sua: ipe in iniqtate sua morietr: po
ro tu aiam tua liberasti. Tu ergo fili ho
minis. dic ad domu isrl. Sic locuti estis
dicetes. Iniqtates nre et pcca nra sup
nos st: 7 in ipis nos tabescim. Quomo
do ergo uiuere potimus: Dic ad eos. Vi
uo ego dicit dns deus. nolo morte ipii:
s; ut reuertat impius a uia sua. et uiuat.
Conuertimini a uiis uris pessimis. Et qre
moriemini domus isrl: Tu itaq: fili hois.
dic ad filios ppli tui. Iusticia iusti n li
berabit eum. in quacq: die peccauerit: 7
impietas impii nocebit ei. in qcq: die couers
fuerit ab impietate sua. Et iustus n po
terit uiuere in iusticia sua: in qcq: die pec
cauerit. Etia si dixero iusto. q uita uiuat.
7 cofisus in iusticia sua fecerit iniqtate:

Cur c°

ōs iustitie eius obliuioni tradent̄: ꝛ in iniq̄tate sua quā opatus ē. in ipā morieť. Si aūt dixero impio. morte 9 morieris. et egerit pniām a pcc̄o suo. feceritq; iudiciū et iustitiā. pign9 resti tuerit. ille impi9 rapinā q; reddiderit. in mādatis uite ābulauit. nec fecerit quicq̄ iniustū: uita uiuet et n̄ morieť. Oīa pcc̄a eius que peccauit: n̄ iputabū tur ei. Judiciū ꝛ iustitiā fecit. uita uiuet. Et dixerūt filii pp̄ tui. Nō ē eq ponderis uia dn̄i. Et ip̄orum uia iniusta ē. Cū eīn recesserit iustus a iustitia sua. fecerit q; iniq̄tates: morieť in eis. Et cū recesserit impi9 ab īpietate sua. fecitq; iudiciū et iustitiā: uiuet in eis. Et dicitis. Nō ē recta uia dn̄i. Vnūquēq; iuxta uias suas iudicabo de uob: dom9 isrl'. Et fcm̄ ē in .xii. āno. in .x. mēse. in quīta mēsis trās migrationis nr̄e: uenit ad me q fugerāt de ierłm. dicēs. Vastata ē ciuitas. Manus aūt dn̄i fcā fuerāt ad me uespe: ante q̄m ueniret qui fugerāt. Aperuitq; os meū donec ueniret ad me mane: et apto ore meo n̄ silui āplius. Et fcm̄ ē uerbū dn̄i ad me dicens. fili hoīs: q hītant in ruinosis bus sup humū isrl' loq̄n tes. aiūt. Vnus erat abrahā: et hereditā te possedit t̄ram. Nos aūt multi sumus: data nb̄ ē t̄ra in possessionē. Jdcīo dices ad eos. Hec dicit dn̄s deus. Qui in san guine comeditis. et oculos u'ros leuatis ad īmūditias u'ras. et sanguinē fun ditis. nūqd t̄ram hereditate possidebitis? Stetistis in gladiis u'ris. fecistis abhoī natiōes u'ras. et unusq̄sq; uxorē pxi sui polluit: et t̄ram hereditate possidebi tis? Hec dices ad eos. Sic dicit dn̄s d's. Viuo ego. q; qui in ruinosis hītāt. gla dio cadent: ꝛ qui in agro ē. bestiis tra detur ad deuorandū: q aūt in p̄sidiis et in speluncis sunt. peste morientur. Et dabo t̄ram in solitudinē. et in deser tum: et deficiet supbia et fortitudo eī: et desolabunť montes isrl' eo q nullus sit qui p eos t̄nseat. Et scient q; ego dns: cum dedero t̄ram eoꝝ desolatā et desertam. pp̄ uniuersas abhoīnatiōes suas quas opati st̄. Et tu fili hominis: filii pp̄li tui qui locuntur de te iuxta muros. et in ostiis domoꝝ. et dicunt. unus ad alterum. uir ad pximū suū loq̄ntes. Venite et audiam9 qui sit s'mo egre diens a dn̄o. Et ueniunt ad te q̄i in grediatur pp̄ls. et sedent corā te pp̄ meus. Et audiunt s'mōes tuos. et nō faciunt eos: q; in canticū oris sui u'tūt illos: ꝛ auaritiam suā sequit' cor eoꝝ: ꝛ ē eis q̄i carmē musicū q suaui dulciq; sono canit'. Et audient u'ba tua: ꝛ n̄ facient ea. Et cum uenerit q p̄dictū ē. ecce eīn uenit: tc̄ scient q pph'es fuerit int' eos.

Et fcm̄ ē u'bum dn̄i ad me, dicēs. fili hoīs, pph'a de pastorib; isrl'. Propheta: et dices pastorib;. Hec dicit dn̄s deus. Ve pastorib; isrl': q pascebāt semetip sos. Nōne greges pascunť a pastorib;? Lac comedebatis et lanis opiebamini: et q crassum erāt occidebatis: gregē aūt meū n̄ pascebatis. Qđ infirmū fuit n̄ consolidastis. et q egrotū n̄ san astis. q fractum ē n̄ alligastis. et qđ abiectum ē n̄ reduxistis. et q pierat n̄ q̄sistis: s; cū austeritate imperab atis eis. ꝛ cū potentia. Et dispse sunt oues mee. eo q nō eēt pastor: ꝛ fcē sunt in de uoratiōem oīū bestiaꝝ agri. et dispse st̄. Errauerūt greges mei in cūctis mō tib;. et in uniuerso colle excelso. et sup oēm faciem t̄re dispsi st̄ greges mei: et n̄ erāt qui requireret. Nō erat ī quā qui requireret. Propterea pastores audite u'bum dn̄i. Viuo ego dic̄ dn̄s d's. q; p eo q fcī sunt greges mei in rapi nam. et oues mee in deuoratiōem oīum bestiaꝝ agri. eo q n̄ eēt pastor. n' eīn q̄sierunt pastores gregē meū. s; pascebāt pastores semetipsos. ꝛ gregē meos n̄ pascebāt. ppea pastores audi te u'bum dn̄i. Hec dicit dn̄s d's. Ecce e go ipe sup pastores reqrā gregē meū de manu eoꝝ: et cessare faciā eos ut ultra n̄ pascāt gregem meū. nec pas cant amplius pastores semetipsos. Et liberabo gregē meū de ore eoꝝ: ꝛ nō

erit ultra eis in escā. Quia hec dicit do
min⁹ deus. Ecce ego ipse requirā oues
meas. et uisitabo eas. Sicut uisitat pas
tor gregē suū in die qn̄ fuerit in medio
ouium suarū dissipatarū: sic uisitabo
oues meas: et liberabo eas de oībȝ locis i
qbȝ dispse fuerant. in die nubis et ca
liginis. Et educā eas de ppłis. et congrega
bo eas de terris: et inducā eas in terrā suam.
Et pascā eas in montibȝ isrł: in riuis,
et in cunctis sedibȝ terre. In pascuis ube
rim⁹ pascā eas: et in montibȝ excelsis
isrł erūt pascue eaꝝ. Ibi requiescēt in he
bis uirentibȝ: et in pascuis pinguibȝ pa
scentur. sup montes isrł. Ego pascā oues
meas. et ego eas accubare faciā: dicit
dn̄s deus. Qđ perierat requirā. et qđ abie
ctum fuerat. reducā: et qđ confractū fuerat.
alligabo: et qđ infirmū erat. consolidabo:
et qđ pingue et forte. custodiā: et pas
cā illas in iudicio. Vos aūt greges mei:
hec dicit dn̄s deus. Ecce ego iudico inter
pec⁹ et pec⁹: arietū et hyrcoꝝ. Nōne ūb
satis erat pascua bona depasci: Insuper
et reliquas pascuaꝝ uraꝝ: conculcastis pe
dibȝ uris. Et cū purissimā aq̄ biberē
tis. reliq̄ pedibȝ uris turbabatis: et oue
mee hiis que conculcata fuerāt pedibȝ
uris pascebantur: et que pedes uri tur
bauerāt. hec bibebāt. Propterea hec dicit
dn̄s ds ad eos. Ecce ego ipse iudico inter
pec⁹ pingue et macilentū. Pro eo qđ la
tibȝ et humeris impingebatis: et corni
bȝ uris uentilabatis oīa infirma pe
cora. donec dispergerent foras: saluabo
gregē meū: et nō erit ultra in rapinā: et
iudicabo inter pec⁹ et pec⁹. Et suscitabo
sup ea pastorē unū qui pascat ea. ser
uū meū dd. Ipse pascet ea: et ipse erit eis
in pastorē. Ego aūt dn̄s ero eis in deum:
et suus meus dauid princeps in medio e
orum. Ego dn̄s locutus sum. Et faciā
cū eis pactum pacis. et cessare faciā be
stias pessimas de terra: et qui habitāt in deserto.
securi dormient in saltibȝ. Et ponā eos
in circuitu collis mei bn̄dictionē: et dedu
cā imbrē in tpr̄e suo. Et pluuie bn̄dic
tionis erūt: et dabit lignū agri fructū suū:
et terra dabit gmn̄ suū. Et erūt in terra sua
absqȝ timore. Et scient qȝ ego dn̄s. cū
contriuero cathenas iugi eoꝝ: et eruero eos
de manu imperantiū sibi. Et nō erūt ultra in
rapinā in gentibȝ: neqȝ bestie terre deuo
rabūt eos: sȝ habitabūt confidenter absqȝ ullo
terrore. Et suscitabo eis germen nominatū.
Et nō erūt ultra imminuti fame in terra: neqȝ
portabūt amplius obprobria gentiū. Et sci
ent qȝ ego dn̄s deus eoꝝ cū eis et ipsi ppłs
meus domus isrł: ait dn̄s deus. Vos aūt
greges mei. greges pascue mee hoīes
estis: et ego dominus ds ur̄: dicit dn̄s ds.

Et fcs̄ ē sermo dn̄i ad me. dicēs. fili hoīs
pone faciē tuā aduersum montē seyr. et
prophetabis de eo: et dices illi. Hec dicit dn̄s
ds. Ecce ego ad te mons seyr: et extendā
manū meā sup te: et dabo te desolatū
atqȝ desertum. Vrbes tuas demoliar: et
tu desertus eris. Et scies qȝ ego dn̄s. eo qđ
fueris inimicus sempiternus. et conclusisti fi
lios isrł in manus gladii: in tpr̄e afflictio
nis eoꝝ. in tpr̄e iniquitatis extreme. Prop̄t
ea uiuo ego dicit dn̄s deus. qm̄ sanguini
in tradā te. et sanguis te psequetur: et cū san
guinē oderis. sanguis psequetur te. Et dabo
montē seyr desolatū. atqȝ desertū. et au
feram de eo euntē et redeuntē: et imple
bo montes eius occisoꝝ suoꝝ. In collibȝ tu
is. et in uallibȝ tuis atqȝ in torrentibȝ: in
terfecti gladio cadent. In solitudines sem
piternas tradā te: et ciuitates tue nō ha
bitabunt. Et scietis qȝ ego dn̄s ds. eo qđ
dixeris due gentes et due terre mee erūt: et
hereditate possidebo eas. cū dn̄s esset ibi.
Propterea uiuo ego dicit dn̄s deus. qȝ fa
ciā iuxta irā tuam. et sm̄ zelū tuum
quē fecisti. odio habens eos: et notus efficiar
per eos. cū te iudicauero. Et scies. qȝ ego do
min⁹ audiui uniuersa obprobria tua q̄ lo
cutus es de montibȝ isrł: dicēs. Deserti: et
nobis dati sūt ad deuorandū. Et insurrexi
stis sup me ore uro. et rogastis aduersū
me. Verba ura ego audiui. Hec dicit dn̄s
ds, letante uniuersa terra: in solitudinē
te redigam. Sicuti gauisus es sup here
ditatē domus isrł. eo qđ fuerit dissipata: sic
faciā tibi. Dissipatus eris mons seyr: et

Et uisitū.

XXXV

Et adeū.

XXXVI

Hec dicit dominus deus;

XXXV

Et gladio.

Et in

Idumea omnis. Et scient quia ego dominus. Tu autem fili hominis propheta super montes israel: et dices. Montes israel: audite verbum domini. Hec dicit dominus deus. Eo quod dixerit inimicus de vobis. euge altitudines sempiterne. in hereditatem date sunt nobis: propterea vaticinare et dic. Pro eo quod desolati estis. et conculcati per circuitum. et facti in hereditatem reliquis gentibus. et ascendistis super labium lingue. et opprobrium populi: propterea montes israel audite verbum domini dei. Hec dicit dominus deus montibus et collibus. torrentibus vallibusque et desertis parietinis et urbibus derelictis. que depopulate sunt. et subsannate a reliquis gentibus per circuitum. Propterea hec dicit dominus deus. Quoniam in igne zeli mei locutus sum de reliquis gentibus et de idumea universa. que dederunt terram meam sibi in hereditatem cum gaudio. et toto corde et ex animo. et eiecerunt eam ut vastarent: idcirco vaticinare super humum israel. et dices montibus et collibus iugis et vallibus. Hec dicit dominus deus. Ecce ego in zelo meo. et in furore meo locutus sum. Eo quod confusionem gentium sustinueritis: idcirco hec dicit dominus deus. Ego levavi manum meam ut gentes que in circuitu vestro sunt. ipse confusionem suam portent. Vos autem montes israel. ramos vestros germinetis. et fructum vestrum afferatis populo meo israel. Prope est enim ut veniat. Quia ecce ego ad vos. et convertar ad vos. et arabimini. et accipietis sementem. et multiplicabo in vobis homines omnemque domum israel. Et habitabuntur civitates: et ruinosa instaurabuntur. Et replebo vos hominibus et iumentis: et multiplicabuntur et crescent. Et habitare vos faciam sicut a principio: bonisque donabo maioribus quam habuistis ab initio. Et scietis quia ego dominus. Et adducam super vos homines: populum meum israel. Et hereditate possidebunt te. et eris eis in hereditatem: et non addes ultra ut absque eis sis. Hec dicit dominus deus. Pro eo quod dicunt de vobis. devoratrix hominum es. et suffocans gentem tuam: propterea homines non comedes amplius. et gentem tuam non necabis ultra. ait dominus deus. Nec auditam faciam in te amplius confusionem gentium. et opprobrium populorum nequaquam portabis: et gentem tuam non amittes amplius: ait dominus deus. Et factum est verbum domini ad me dicens. Fili hominis domus israel habitaverunt in humo sua: et polluerunt eam in viis suis et in studiis suis. Iuxta immunditiam menstruate: facta est via eorum coram me. Et effudi indignationem meam super eos. pro sanguine quem fuderunt super terram: et in idolis suis polluerunt eam. Et dispersi eos in gentes: et ventilati sunt in terras. Iuxta vias eorum. et adinventiones iudicavi eos. Et ingressi sunt ad gentes ad quas introierunt. et polluerunt nomen sanctum meum: cum diceretur de eis. populus domini iste est. et de terra eius egressi sunt. Et peperci nomini sancto meo: quod polluerat domus israel in gentibus ad quas ingressi sunt. Idcirco dices domui israel. Hec dicit dominus deus. Non propter vos ego faciam domus israel: sed propter nomen meum sanctum quod polluistis in gentibus ad quas intrastis. Et sanctificabo nomen meum magnum. quod pollutum est inter gentes. quod polluistis in medio earum: ut sciant gentes quia ego dominus. ait dominus exercituum. cum sanctificatus fuero in vobis coram eis. Tollam quippe vos de gentibus. et congregabo vos de universis terris: et adducam vos in terram vestram. Et effundam super vos aquam mundam. et mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris: et ab universis idolis vestris mundabo vos. Et dabo vobis cor novum: et spiritum novum ponam in medio vestri. Et auferam cor lapideum de carne vestra. et dabo vobis cor carneum: et spiritum meum ponam in medio vestri. Et faciam ut in preceptis meis ambuletis. et iudicia mea custodiatis: et operemini. Et habitabitis in terra quam dedi patribus vestris: et eritis mihi in populum. et ego ero vobis in deum. Et salvabo vos: ex universis inquinamentis vestris. Et vocabo frumentum et multiplicabo illud: et non ponam in vos famem. Et multiplicabo fructum ligni. et germina agri: ut non portetis ultra opprobrium famis in gentibus. Et recordabimini viarum vestrarum pessimarum. studiorumque non bonorum: et displicebunt vobis iniquitates vestre. et scelera vestra. Non propter vos faciam ego. ait dominus deus:

notum sit vobis. Confundimini et
erubescite super viis vestris domus israel. Hec
dicit dominus deus. In die qua mundavero
vos ex omnibus iniquitatibus vestris et habitari
fecero urbes. et instauravero ruinosa.
et terra deserta. fuerit exculta. que quondam
erat desolata in oculis omnis viatoris: dic
ent. Terra illa inculta. facta est. ut ortus
voluptatis: et civitates deserte et desti
tute atque suffosse. munite sederunt.
Et scient gentes quecumque derelicte fuerint
in circuitu vestro. quia ego dominus edificavi
dissipata plantavique inculta: ego do
minus locutus sum et fecerim. Hec dicit
dominus deus. Adhuc in hoc invenient me
domus israel: ut faciam eis. Multiplicabo
eos sicut gregem hominum. ut gregem sanctum. ut
gregem ierusalem: in sollempnitatibus eius. Sic e
runt civitates deserte. plene gregibus ho
minum. Et scient quia ego dominus.

Facta est super me manus domini. et eduxit
me in spiritu domini. et dimisit me in me
dio campi. qui erat plenus ossibus: et cir
cumduxit me per ea in gyro. Erant autem
multa valde super faciem campi. siccaque
vehementer. Et dixit ad me. fili hominis putas
ne vivent ossa ista? Et dixi. Domine deus
tu nosti. Et dixit ad me. Vaticinare de
ossibus istis: et dices eis. Ossa arida: au
dite verbum domini. Hec dicit dominus deus ossi
bus his. Ecce ego intromittam in vos spi
ritum: et vivetis. Et dabo super vos nervos.
et succrescere faciam super vos carnes. et su
perextendam in vobis cutem: et dabo vobis
spiritum. et vivetis. Et scietis: quia ego dominus.
Et prophetavi: sicut preceperat michi. Factus est autem
sonitus prophetante me: et ecce commotio. Et
accesserunt ossa ad ossa: unumquodque ad
iuncturam suam. Et vidi. et ecce super ea
nervi. et carnes ascenderunt. et extenta
est in eis cutis desuper: et spiritum non habebant.
Et dixit ad me. Vaticinare ad spiritum. va
ticinare fili hominis: et dices ad spiritum. Hec
dicit dominus deus. A quatuor ventis veni spiritus.
et insuffla super interfectos istos: et revi
viscant. Et prophetavi: sicut preceperat michi. Et
ingressus est in ea spiritus. et vixerunt. et steterunt
que super pedes suos: exercitus grandis nim
is valde. Et dixit ad me. fili hominis. ossa
hec universa domus israel est. Ipsi dicunt. Are
runt ossa nostra. et periit spes nostra: et absci
si sumus. Propterea vaticinare: et dices
ad eos. Hec dicit dominus deus. Ecce ego aperiam
tumulos vestros. et educam vos de sepulcris
vestris populus meus: et inducam vos in terram
vestram israel. Et scietis quia ego dominus: cum aper
uero sepulcra vestra. et eduxero vos de tu
mulis vestris populus meus. et dedero spiritum
meum in vobis. et vixeritis. Et requiescere vos
faciam super humum vestram: et scietis quia ego
dominus locutus sum et feci: ait dominus deus. Et
factus est sermo domini ad me. dicens. Et tu fili
hominis sume tibi lignum unum: et scribe
super illud. iude et filiorum israel. sociis eius.
Et tolle lignum alterum. et scribe super illud.
ioseph. lignum effraim: et cuncte domus
israel. sociorumque eius. Et adiunge illa. unum
ad alterum tibi in lignum unum: et erunt in
unione in manu tua. Cum autem dixerint ad te
filii populi tui loquentes. Nonne indicas nobis
quid in his tibi velis: loqueris ad eos. Hec
dicit dominus deus. Ecce ego assumam lignum iose
ph. quod est in manu effraim. et tribus israel que
sunt ei iuncte. et dabo eas pariter cum ligno
iuda. et faciam eas in lignum unum: et erunt
unum in manu eius. Erunt autem ligna super que scrip
seris in manu tua in oculis eorum: et dices
ad eos. Hec dicit dominus deus. Ecce ego assumam
filios israel de medio nationum ad quas
abierunt. et congregabo eos undique: et ad
ducam eos ad humum suam. et faciam eos
in gentem unam in terra in montibus israel.
Et rex unus erit omnibus imperans: et non erunt
ultra due gentes. nec dividentur amplius in du
o regna: neque polluentur ultra in idolis suis
et abhominationibus suis. et in cunctis
iniquitatibus suis. Et salvos faciam eos de
universis sedibus suis. in quibus peccaverunt.
et emundabo eos: et erunt michi populus. et ego
ero eis deus. Et servus meus david rex super eos:
et pastor unus erit omnium eorum. In iudiciis
meis ambulabunt. et mandata mea cu
stodient. et facient ea. et habitabunt super ter
ram quam dedi servo meo iacob. in qua
habitaverunt patres vestri. Et habitabunt super eam
ipsi et filii eorum. et filii filiorum eorum usque

Ct'umone

in sempiternū: et dd̄ seruus meus prin
ceps eorū ī ppetuū. Et pcutiā illis fedus
pacis: pactū sempitnū erit eis. Et fū
dabo eos. et multiplicabo eos: et dabo
scificatiōem meā in medio eorū ī ppe
tuū. Et erit tabnaculū meū ī eis: et e
ro eis deus. et ipi erūt michi ppls. Et sci
ent gēs. q̄ ego dn̄s scificator isrl̄: cū
fuīt scificatio mea in medio eorū ī p
petuū.

XXXVIII

Et fc̄s ē s̄mo dn̄i ad me. dicēs. Fili hominis pōe fatiē tuā ɔt̄ gog. t̄
rām magog. principē capitis mosoch.
et tubal: et uaticinare de eo. Et dices ad
eū. Hec dicit dn̄s deus. Ecce ego ad te
gog. principē capitis mosoch: et tubal.
Et circūmagā te. et ponā frenū ī ma
xillis tuis. et educā te. et oēm exercitum
tuū. equos et eqtes uestitos loricis u
niūsos. multitudinē magnā. hastam
et clipeū arripientiū et gladiū. Pse.
ethiopes. et libies cū eis. oēs scutati et
galeati. gomer: et uniūsa agmina eius.
domus togorma. latera aqlois. et totū
robur eius: ppliq̄ multi tecū. Prepara.
et instrue te. et oēm multitudinē tuā
que coacervata ē ad te: et esto eis ī pce
ptum. Post dies multos uisitaberis.
In nouissimo ānorū uenies. ad trām
que reūsa ē a gladio. ɔgregata ē d̄ pplis
multis: ad montes isrl̄. q̄ fuerūt deserti
iugit̄. Hec de pplis educta ē: et hītaue
runt in ea ɔfident̄ uniūsi. Ascendēs
aūt qsi tēpestas uenies. et qsi nubes ut o
pias trām: tu et oīa agmina tua. et
ppli multi tecū. Hec dic̄ dn̄s ds̄. In die
illa ascendent s̄mōes sup cor tuum.
et cogitabis cogitatiōem pessimā: et di
ces. Ascendā ad trām absq̄ muro: ue
niam ad qescētes hītantesq̄ secure.
Oms̄ hij hītant sine muro. uectes et
porte n̄ s̄t eis. ut diripias spolia. et inua
das pdam. ut inferas manū tuā s̄r eos
q̄ desti fuerunt. et postea restituti. et
sup pplm q̄ ē ɔgregat' ex gentibz. qui
possidere cepit. et ēē hītator umbilici
t̄re. Saba. et dedan. et negociatores
tharsis. et oēs leones eius: dicēt tibi.
Nūqd ad sumēda spolia tu uenis: Ecce
ad diripiendam pdam ɔgregasti mul
titudinē tuā: ut tollas argentū. et
aurum. et auferas supellectilē. atq̄
substām: et diripias manubias infi
nitas. Propterea uaticinare fili homi
nis: et dices ad gog. Hec dicit dn̄s ds̄.
Nunqd n̄ in die illo. cum hītauīt
ppls meus isrl̄ confident̄: scies. et uenies
de loco tuo. a latibz aquilois. tu et ppli
multi tecū. ascensores equorū uniuer
si. cetus magn'. et exercit' uehemēs: et
ascendes sup pplm meū isrl̄ qsi nubes.
ut opias trām: In nouissimis diebus
eris. et adduci te sup trām meā: ut sci
ant gēs me cum scificat' fuero in te ī
oculis eorū o gog. Hec dicit dn̄s deus.
Tu ergo ille es de quo locutus sum ī di
ebz antiqs. in manu suorū meorū pphā
rum isrl̄. qui pphauerūt in diebz illo
rum tpor: ut adducerem te sup eos. Et
erit in die illa. ī die aduēt' gog s̄r trā
isrl̄. ait dn̄s deus: ascendet indignatō
mea in furore meo. et in zelo meo. In
igne ire mee locutus sum: q̄ in die
illa erit cōmotio magna sup trā isrl̄.
Et ɔmouebūtur a fatie mea pisces
maris. et uolucres celi. et bestie agri. et
oē reptile q̄ mouet' sup trām: cuncti
q̄ homines qui sūt sup fatiē t̄re. Et
subūtent mōtes. et cadēt sepes: et oīs
murus corruet in trā. Et ɔuocabo ad
ūsum eū in cunctis mōtibz meis
gladiū: ait dn̄s deus. Gladius uniu
cuiusq̄ in frēm suū dirigetur: et iudi
cabo eū peste. et sanguine. et imbre
uehementi. et lapidibz immensis. Igne et
sulphur pluam sup eū. et sup exercitū
eius: et sup pplos multos qui sūt cū eo. Et
magnificabor. et scificabor: et notus
ero in oculis multarū gentium. Et sciēt
q̄ ego dn̄s.

XX[XIX]

Tu autē fili hominis uaticinare adūsū
gog: et dices. Hec dicit dn̄s ds̄. Ecce ego
sup te gog. principē capitis mosoch.
et tubal. Et circumagā te. et seducā
te. et ascendere te faciam de latibz aq
lonis: et adducā te sup mōtes isrl̄. Et
pcutiā archū tuū in manu sinistra tu

a. et sagittas tuas de manu dextera tua de
iciam. Super montes israel cades tu. et omnia
agmina tua: et populi qui sunt tecum. feris
avibus omnique volatili et bestiis terre: de
di te ad devorandum. Super faciem agri ca
des: quia ego locutus sum. ait dominus deus.
Et emittam ignem in magog: et in his
qui habitant in insulis confidenter. Et scient
quia ego dominus deus israel. Et nomen sanctum me
um notum faciam in medio populi mei is
rael: et non polluam nomen sanctum meum amplius.
Et scient gentes quia ego dominus deus sanctus israel.
Ecce venit. et factum est: ait dominus deus. Hec
est dies de qua locutus sum. Et egredientur
habitatores de civitatibus israel. et succen
dent et comburent arma. clipeum. et hastam.
arcum. et sagittas. et baculos manuum. et con
tos: et succendent ea igne. vii. annis.
Et non portabunt ligna de regionibus: nec
succident de saltibus: quoniam arma succen
dent igne. Et depredabuntur eos quibus prede
fuerant: et diripient vastatores suos:
ait dominus deus. Et erit. in die illa dabo gog
locum nominatum. sepulcrum in israel. vallem
viatorum ad orientem maris: que obstu
pescere faciet pretereuntes. Et sepelient ibi
gog. et omnem multitudinem eius: et voca
bitur vallis multitudinis gog. Et se
pelient eos domus israel: ut mundent ter
ram septem mensibus. Sepeliet autem eum omnis
populus terre: et erit eis nominata dies in qua
glorificatus sum: ait dominus deus. Et viros
iugiter constituent. lustrantes terram. qui sepe
liant et requirant eos qui remanserant super
faciem terre: ut emundent eam. Post menses
autem vii. querere incipient: et circuibunt pera
grantes terram. Cumque viderint os hominis.
statuent iuxta illud titulum: donec sepe
liant illud pollinctores in valle multi
tudinis gog. Nomen autem civitatis amo
na: et mundabunt terram. Tu ergo fili ho
minis: hec dicit dominus deus. Dic omni volucri.
et universis avibus. cunctisque bestiis agri.
Convenite. et properate. concurrite undi
que ad victimam meam quam ego immolo
vobis. victimam grandem super montes is
rael: ut comedatis carnes. et bibatis
sanguinem. Carnes fortium comedetis.
et sanguinem principum terre bibetis: a
rietum agnorum et hyrcorum. taurorumque
et altilium. et pinguium omnium. Et comedetis
adipem in saturitatem. et bibetis san
guinem in ebrietatem: de victima quam ego
immolabo vobis. Et saturabimini
super mensam meam de equo. et de equite forti. et
de universis viris bellatoribus: ait dominus deus.
Et ponam gloriam meam in gentibus: et vide
bunt omnes gentes iudicium meum quod fecerim: et ma
num meam quam posuerim super eos. Et
scient domus israel. quia ego dominus deus eorum: a die
illa et deinceps. Et scient gentes quoniam in in
iquitate sua capta sit domus israel: eo quod
reliquerunt me. et abscondi faciem
meam ab eis. et tradidi eos in manu hosti
um. et ceciderunt in gladio universi. Iuxta in
mundiciam eorum. et scelus feci eis: et abs
condi faciem meam ab eis. Propterea hec dicit dominus
deus. Nunc reducam captivitatem iacob. et
miserebor omnis domus israel: et assumam zelum
pro nomine sancto meo. Et portabunt confu
sionem suam. et omnem prevaricationem qua preva
ricati sunt in me: cum habitaverint in terra sua
confidenter neminem formidantes. et reduxero
eos de populis. et congregavero de terris inimico
rum suorum: et sanctificatus fuero in eis in oculis
gentium plurimarum. Et scient quia ego do
minus deus eorum: eo quod transtulerim eos in na
tiones. et congregaverim eos super terram suam.
et non dereliquerim quemquam ex eis ibi. Et non ab
scondam ultra faciem meam ab eis: eo quod ef
fuderim spiritum meum. super omnem domum israel:

XL

In .xx. et .v. anno trans- ait dominus deus.
migrationis nostre. in exordio anni: x. men
sis. xiiii. anno. postquam percussa est civitas: in
hac ipsa die facta est super me manus domini: et ad
duxit me illuc in visionibus dei. Et adduxit
me in terram israel. et dimisit me super mon
tem excelsum nimis. super quem erat quasi edifici
um civitatis vergentis ad austrum: et intro
duxit me illuc. Et ecce vir cuius erat species quasi
species eris: et funiculus lineus in manu eius. et ca
lamus mensure in manu eius. Stabat autem in por
ta. Et locutus est ad me. idem vir: fili hominis
vide oculis tuis. et auribus tuis audi:
et pone cor tuum in omnia que ego ostendam
tibi: quia ut ostendantur tibi adductus

es huc. Annūtia omīa que tu uides.
domui isrl'. Et ecce murus forinsec⁹
in circuitu dom⁹ undiq;. Et in manu
uiri calam⁹ mēsure. vi. cubitorū et
palmo. Et mēsus ē latitudinē edifici
i calamo uno: altitudinē quoq; cal
amo uno. Et uenit ad portam que
respiciebat uiā orientalē: et ascēdit
p gradus eius. Et mēsus ē limē porte ca
lamo uno: latitudinē .i. limē unū:
calamo uno in latitudine. Et thala
mū uno calamo in lōgū. et uno cal
amo in latū: et int' thalamos. v. cubi
tos: et limē porte iux' uestibulū porte
intrinsecus: calamo uno. Et mēsus ē
uestibulū porte .viii. cubitorū: et frōtē
eius duob; cubitis. Vestibulū aūt por
te: erat intrinsec⁹. Porro thalami por
te ad uiā orientalem: tres hinc. et tres
inde. Mensura una triū. et mēsura
una frontiū: ex utraq; pte. Et mēsus
ē latitudinē liminis porte .x. cubitorū:
et lōgitudinē porte ~~.x. cubitorū. et lōgi
tudinē porte~~ .xiii. cubitorū. Et marginē
āñ thalamos cubiti unius utriq;. Thalami aūt
.vi. cubitorū erāt: hic et inde. Et mēsus
ē portā a tecto thalami usq; ad tectū
eius. latitudinē .xx. et v. cubitorū: osti
um 9tra ostiū. Et fecit frōtes p .lx. cubi
tos: et ad frontē atrii porte undiq; p
circuitū. Et āte faciē porte. q̄ ptingebat
usq; ad faciē uestibuli porte interioris:
.l. cubitos. Et fenestras obliquas in tha
lamis: et in frontib; eorū que erāt intra
portam undiq; p circuitū. Similit'
aūt erāt et in uestibulis fenestre p gyrū
intrinsec⁹: et ante frontes pictura pal
marū celata. Et eduxit me ad atriū exterius.
Et ecce gazophilatia: et pauimētū strā
tum lapide in atrio p circuitū. Triginta
ta gazophilatia in circuitu pauimēti:
et pauimētū in fronte portarū. f lōgitu
dinē portarū erat inferius. Et mēsus ē lati
tudinē a facie porte inferioris. usq; ad
frontē atrii interioris extrinsec⁹: c. cubi
tos ad orientē et ad aquilonē. Portā quo
q; que respiciebat uiā aquilonis atrii
exterioris. mēsus ē tam in lōgitudine

quā in latitudine: et thalamos ei⁹
tres hinc et tres inde: et frontē ei⁹ et ue
stibulū ei⁹ sc'dm mēsurā porte prioris .l.
cubitorū lōgitudinē eius. et latitudi
nē .xxv. cubitorū. fenestre aūt ei⁹. et ue
stibulū. et sculture: sc'dm mēsurā porte
que respiciebat ad orientē. Et .vii. gra
duū: erat ascensus ei⁹. Et uestibulum añ
eā. Et porta atrii interioris: 9tra portam
aquilonis. et orientalem. Et mēsus ē a por
ta usq; ad portam: c. cubitos. Et eduxit
me ad uiā australē: et ecce porta q̄ resp
iciebat ad austrū. Et mēsus ē frontem
eius. et uestibulū ei⁹. iuxta mēsuras supe
riores: et fenestras ei⁹ et uestibula in cir
cuitu sicut fenestras ceteras: .l. cubito
rum lōgitudinē. et latitudinē .xxv. cu
bitorū. Et in gradib; .vii. ascendebatur
ad eā. Et uestibulū: añ fores ei⁹. Et cela
te palme erāt. una hic et altera inde: in
fronte ei⁹. Et porta atrii interioris: in uiā
australi. Et mēsus ē a porta usq; ad por
tam. in uia australi: c. cubitos. Et in
troduxit me in atriū interius: ad portā
australem. Et mēsus ē portā: iux' mē
suras superiores. Thalamū ei⁹. et frōtē
ei⁹. et uestibulum ei⁹. isdē mēsuris: et fen
estras ei⁹. et uestibulum ei⁹ in circuitu .l.
cubitos lōgitudinis et latitudinis .xxv.
cubitos. Et uestibulum p gyrū lōgitudi
nē .xxv. cubitorū: et latitudinē .v. cub
itorū. Et uestibulum ei⁹ ad atrium exterius.
et palmas ei⁹ in fronte. Et .viii. grad⁹
erāt. qb; ascendebat' p eā. Et introdu
xit me in atrium interius: p uiā orie
talem. Et mēsus ē portā: sc'dm mēsuras supi
ores. Thalamū eius et frontē ei⁹. et ue
stibula ei⁹ sicut sup': et fenestras ei⁹ et ue
stibula ei⁹ in circuitu. lōgitudinē .l. cu
bitorū. et latitudinē .xxv. cubitorū. Et
uestibulū ei⁹ idest atrii exterioris. Et et
palme celate in fronte ei⁹: hic et inde.
Et in .viii. gradib; ascensus ei⁹. Et intro
duxit me ad portam que respiciebat
ad aquilonē. Et mēsus ē sc'dm mēsuras su
periores. thalamū eius. et frontē eius.
et uestibulū eius. et fenestras eius
p circuitū: lōgitudinē .l. cubitorū. et

latitudinem xxv. cubitorum. Vestibulum
eius respiciebat in atrium exterius. Et celatura
palmarum in fronte illius: hinc et inde. Et
in viii. gradibus ascensus eius. Et per singula
gazophilatia ostium in frontibus por-
tarum: et ibi lavabant holocaustum. Et
in vestibulo porte: due mense hinc et due
mense inde: ut immoletur super eas holocaustum,
et pro peccato et pro delicto. Et ad latus exterius quod ascendit
ad ostium porte, que pergit ad aquilonem: due
mense. Et ad latus alterum ante vestibulum
porte: due mense. Quatuor mense hinc: et qua-
tuor mense inde. Per latera porte viii. mense
erant: super quas immolabant. Quatuor
autem mense ad holocaustum de lapidibus quadris
extructe. longitudine cubiti unius et dim-
idii. et latitudine cubiti unius et dimidii.
et altitudine cubiti unius: super quas ponant
vasa in quibus immolatur holocaustum et victi-
ma. Et labia earum palmi unius: reflexa in-
trinsecus per circuitum. Super mensas autem: carnes
oblationis. Et extra portam interiorem gazo-
filatia cantorum: in atrio interiori quod erat
in latere porte respicientis ad aquilonem. Et
facies eorum contra viam australem. Una ex la-
tere porte orientalis: que respiciebat ad vi-
am aquilonis. Et dixit ad me. Hoc est ga-
zophilatium quod respicit viam meridianam
sacerdotum: qui excubant in custodiis tem-
pli. Porro gazophilatium quod respicit ad
viam aquilonis sacerdotum erit: qui excubant
ad ministerium altaris. Isti sunt filii sado-
ch: qui accedunt de filiis levi ad dominum.
ut ministrent ei. Et mensus est atrium longi-
tudine c. cubitorum. et latitudine c. cubi-
torum per quadrum: et altare ante faciem templi.
Et introduxit me in vestibulum templi. Et
mensus est vestibulum: v. cubitis hinc, et v.
cubitis inde. et latitudinem porte trium
cubitorum hinc. et trium cubitorum inde. lon-
gitudinem autem vestibuli xx. cubitorum: et la-
titudinem xi. cubitorum. Et viii. gradibus:
ascendebatur ad eam. Et columpne erant in fron-
tibus: una hinc. et altera inde.

XLI

Et introduxit me in templum. Et mensus est
frontes, vi. cubitos latitudinis hinc et vi.
cubitos latitudinis inde: latitudinem ta-
bernaculi. Et latitudo porte x. cubitorum e-
rat: et latera porte v. cubitis hinc. et v.
cubitis inde. Et mensus est longitudinem eius
xl. cubitorum: et latitudinem xx. cubi-
torum. Et introgressus intrinsecus: mensus
est in fronte porte duos cubitos: et portam
vi. cubitorum: et latitudinem porte vii. cub-
itorum. Et mensus est longitudinem eius xx.
cubitorum. et latitudinem xx. cubitorum: ante
faciem templi. Et dixit ad me. Hoc est sanctum
sanctorum. Et mensus est parietem domus vi. cubitorum.
et latitudinem lateris iiii. cubitorum: undique
per circuitum domus. Et latera autem. latus ad latus
bis xxx. tria. Et erant eminentia que ingre-
derentur per parietem domus in lateribus per circui-
tum: ut continerent. et non attingerent pa-
rietem templi. Et platea erat in rotundum.
ascendens sursum per cocleam: et in cenaculum
templi deferebat per girum. Idcirco latius
erat templum in superioribus: Et sic de infe-
rioribus ascendebatur ad superiora: in medi-
um. Et vidi in domo altitudinem per cir-
cuitum fundata latera ad mensuram calam-
i vi. cubitorum spatio. et latitudinem per
parietem lateris forinsecus v. cubitorum. Et e-
rat interior domus in lateribus domus. Et inter
gazophilatia: latitudinem xx. cubitorum
in circuitu domus undique. Et ostium lateris
ad orationem. Ostium unum ad viam aquilonis: et
ostium unum ad viam australem. Et latitu-
dinem loci ad orationem: v. cubitorum in circuitu.
Et edificium quod erat separatum. versumque ad
viam respicientem ad mare. latitudinis
lxx. cubitorum: paries autem edificii v. cubi-
torum latitudinis in circuitu. et longi-
tudo eius nonaginta cubitorum. Et mensus
est longitudinem domus c. cubitorum: et quod sepa-
ratum erat edificium. et parietes eius. longi-
tudinis c. cubitorum. Latitudo autem ante fa-
ciem domus: et eius quod erat separatum contra orien-
tem: c. cubitorum. Et mensus est longitudinem
edificii. contra faciem eius quod erat separatum
ad dorsum. ethecas ex utraque parte: c. cu-
bitorum. Et templum interius: et vestibula atrii.
limina. et fenestras obliquas. et ethe-
cas in circuitu per tres partes. contra uniuscuiusque
limen. stratumque ligno per girum in circuitu.
Terra autem usque ad fenestras: et fenestre
clause super ostia. Et usque ad domum interiorem

orem et forinsec' p domu parietē interiorē
circuitu intrinsecus. et forinsec' ad mensu
ram: et fabrefacta cherubin et palme.
et palma inter cherub et cherub. faties
q3 duas hēbat cherub: fatie hōis iux
palmā ex hac pte: et fatie leonis iux
palmā ex alia pte expressam. Per om̄em do
mū in circuitu. de tra usq3 ad superiore3
ptem: cherubin. et palme celate erāt
in pariete tēpli. Limē quadrangulū. Et
faties sc̄uarii aspectus ɔtra aspectū altari
lignei. Triū cubitoꝝ altitudo eius: et
longitudo eius duoꝝ cubitoꝝ. Et angli
eius. et lōgitudo eius: et parietes eius
lignei. Et locutus ē ad me. Hec ē mensa
corā dn̄o. Et duo ostia erāt in tēplo et i
sc̄uario. Et in duob3 ostiis ex utraq3 pā
te bina erant ostiola: que in se inuicē
plicabantur. Bina enī ostia erāt: ex utraq3
pte ostioꝝ. Et celata erāt in ipis ostiis
tēpli cherubin. et sculptura palmaꝝ:
sicut in parietib3 quoq3 expressa erāt. Q̄
obrem erāt et grossiora ligna. in uesti
buli fronte forinsec': sup que fenestre
obliq' et similitudo palmaꝝ hic atq3
inde in humerulis uestibuli: s3 latera do
mus latitudineq3 parietū.

XLII

Et eduxit me in atrium exterius. p uiā
ducentē ad aquilōem. Et induxit me in
gazophilatiū q̄d erāt cont' separatū edifi
tiū. et ɔtra edem uergentē ad aquilōe3.
in fatie lōgitudinis. c. cubitos ostia a
quilonis. et latitudinis. l. cubitos. ɔtra
.xx. cubitos atrii interioris: et ɔtra pauim̄
tū stratum lapide atrii exterioris. ubi e
rat porticus iuncta porticui triplici. Et
an gazophilatia. deambulatio. x. cubi
toꝝ latitudinis: ad interiora respitiēs ui
e cubiti unius. Et ostia eaꝝ ad aquilōe3:
ubi erāt gazophilatia. in superioribus
humiliora: q3 sub portabāt porticus
q̄ ex illis eminebāt de inferiorib3 et de
mediis edifitii. Tristega enī erāt: et nō
hēbāt colūpnas sic erāt colūpne atri
orum. Propterea eminebāt de inferio
rib3 et de mediis a terra: cubitis. l. Et
peribolus exterior: s3m gazophilatia que
erāt in uia atrii exterioris an gazophi
latia. lōgitudo eius. l. cubitoꝝ: quia
longitudo erāt gazophilatioꝝ atrii
exterioris. l. cubitoꝝ. Et lōgitudo ante
fatiem templi: c. cubitoꝝ. Et erāt sub
gazophilatia h. introitus ab oriēte
ingredientiū in ea de atrio exteriori. In
latitudine periboli atrii q̄d erāt ɔtra uiā ori
entalē: in fatie edifitii separati. Et erāt
an edifitiū gazofilatia: et uia an fa
tiē eoꝝ: iuxta similitudinem ut
gazophilatioꝝ que erāt in uia aquilo
nis. Secundum lōgitudinē eoꝝ: sic et lati
tudo eoꝝ. Et omnis introitus eoꝝ. et si
militudines. et ostia eoꝝ: s3 ostia ga
zophilatioꝝ que erāt in uia respitiē
te ad notum. Ostiū in capite uie q̄
uia erāt an uestibulū separatū: p uiā
orientalē ingredientib3. Et dixit ad
me. Gazophilatia aquilonis. et gazoph
ilatia austri. que s. an edifitiū sepa
tum: hec sunt gazophilatia sc̄a. in qb3
uescuntur sacerdotes qui appropinquāt
ad dn̄m in sc̄a sc̄orum. Ibi ponēt sc̄a
sc̄oꝝ: et oblatiōem p peccato. et p delicto.
Locus enī sc̄s ē. Cum aūt ingressi fuerint
sacerdotes: nō egredient' de sc̄is in atri
um exterius. Et ibi reponēt uestimenta
sua in qb3 ministrant. q3 sc̄a s. ue
stientq3 aliis uestimentis. et sic procedēt
ad ppl'm. Cumq3 ɔplesset mensuras domus inte
rioris: eduxit me p uiā porte q̄ respitie
bat ad uiā orientalē: et mensus ē eam u
diq3 p circuitū. Mensus ē aūt ɔtra uētū
orientalē. calamo mensure: quingentos
calamos. in calamo mensure p circuitū.
Et mensus ē ɔtra uentū aquilōis. quingētos
calamos: in calamo mensure p gyrū.
Et ad uentū australē mensus ē calamos
quingentos: in calamo mensure p circui
tum. Et ad uentū occidētalē mensus ē
quingentos calamos: in calamo mensure.
Per .iiii. uentos mensus ē murū eius un
diq3 p circuitū. lōgitudinē quingentoꝝ
cubitoꝝ. et latitudinē quingentoꝝ cub
itoꝝ: diuidentē inter sc̄uariū et uulgi
locū.

XLIII

Et duxit me ad portā: q̄ res
piciebat ad uiā orientalē. Et ecce glā
dei isrl': ingrediebatur p uiā orienta

lem. Et uox erat ei q̄si uox aquarū
multarū: et t'ra splendebat a maiesta
te eius. Et in uisione: scdm spēm quā
uideram. qn̄ uenit ut disp'deret ciui
tatē. Et spēs scdm aspectū quē uiderā:
iuxta fluui chobar: Et cecidi sup faciē
meā. Et maiestas dn̄i ingssa est tēp
lum: p uiā porte que respiciebat ad o
rientē. Et leuauit me spc: et introdux
me in atriū interius. Et ecce repleta erāt
glīa dn̄i. dom'. Et audiui loquentē ad
me de domo: et uir q stabat iuxta me dix
ad me. fili hoīs. locus solii mei. et locus
uestigiorū pedū meorū ubi habito in me
dio filiorum isrl' in eternum. Et n̄ polluent
ult' domus isrl'. nom sc̄m meū. ipi et
reges eorū in fornicationibȝ suis. et in ru
inis regum suorū. et in excelsis. q fab
cati sūt liminū suū. iuxta limē meū. et postes
suos iuxta postes meos: et murus erat it'
me et eos. Et polluerūt nom sc̄m et
meū: in abhominationibȝ quas fece
runt. Propt' q: consumpsi eos in ira mea.
Nc ergo repellāt pcul fornicatiōes su
am. et ruinas regum suorū a me: et ha
bitabo in medio eorū semp. Tu aūt fili
hoīs. ostende domui isrl' tēplū: et confū
dant' ab iniquitatibȝ suis. Et metiantur
fabricā: et erubescāt ex oībȝ q fecerīt.
figuram domus et fabrice eius. exit'
et introitus. et oēm descriptiōēz eius.
et uniusa pcepta eius. cūctūq; ordinē
eius. et oēs leges eius ostende eis. et scri
bes in oculis eorū: ut custodiāt oēs descri
ptiōēs eius. et pcepta illi'. et faciāt ea.
Ista ē lex domus: in sūmitate mōtis.
Oēs fines eius in circuitu; sc̄m scōrū ē.
Hec ē ergo lex dom'. Iste ē aūt mensure al
taris in cubito uerissimo. q habebat et
cubitū et palmū. In sinu eius erāt cu
bit'. et cubitus in latitudine. Et defi
nitio eius usq; ad labiū eius in circuitu:
palmus unus. Hec quoq; erāt fossa al
taris. Et de sinu t're. usq; ad crepidinē
nouissimā: duo cubiti. et latitudo cu
biti unī'. Et a crepidine minore. usq;
ad crepidinē maiorē. iiii. cubiti: et lati
tudo unī' cubiti. Ipē aūt ariel. iiii. cubi
torū: et ab ariel usq; ad sursū cornua et
quatuor. Et ariel. xii. cubitorū in lōgitu
dine p. xii. cubitos latitudinis: quadra
āgulatum equis lat'ibȝ. Et crepido. xiiii.
cubitorū lōgitudinis. p. xiiii. cubitos lati
tudinis. in. iiii. āgul' eius. Et corona in cir
cuitu eius dimidii cubiti. p circuitū. Et
gradus aūt eius u'si ad orientē. Et dixit
ad me. fili hoīs. h' dicit dn̄s deus. Hii sūt
ritus altaris. in quacūq; die fuīt fabricatū:
ut offeratur sup illud holocaustū. et ef
fundat' sanguis. Et dabis sacerdotib' et le
uitis qui sūt de semine sadoch. qui acce
dūt ad me ait dn̄s d's: ut offerāt mich
uitulū de armēto p peccato. Et assumens
de sanguine ei' pones sup. iiii. cornua
eius. et sup. iiii. anglos crepidinis. et sr
coronā in circuitu: et mūdabis illd' et ex
piabis. Et tolles uitulū qui oblat' fue
rit p peccato: et cōbures illum i separato loco
domus. ext' scīaiū. Et in die scd'a offeres
hyrcum capr' imaculatū p peccato: et expi
abīt altare sic expiauerīt in uitlo. Cūq;
cōpleu'is expians illud: offeres uitulū de
armēto imaculatū. et ariete de grege i
maclātū. et offeres eos in cōspectu dn̄i.
Et mittent sacerdotes sup eos sal: et offe
rent eos holocaustū dn̄o. Septē diebȝ
facies hyrcū p peccato cotidie: et uitulū
de armēto. et arietē de pecoribȝ imaclato'
offerent. Septē diebȝ expiabīt altare. et
mundabīt illd': et implebūt manū ei'. Ex
pletis aūt diebȝ. in die octaua. et ult' faci
ent sacerdotes sup altare holocausta ue
stra. et que p pace offerūt: et placat' ero ub.
ait dominus deus.

Et cōūtit me ad uiā porte scīarii exterioris.
que respiciebat ad orientē. et erāt clau
sa. Et dixit dn̄s ad me. Porta h' clausa e
rit. et n̄o apietur: et uir n̄ t'nsibit p eam.
qm̄ dn̄s deus isrl' ingssus ē p eam: erit
q; clausa principi. Princeps ipē sedeb'
in ea. ut comedat panē corā dn̄o. Pui ā
porte uestibuli ingredietur. et p uiā eius
egredietur. Et adduxit me p uiā porte a
quilonis: in conspectu dom'. Et uidi: et
ecce impleuit glīa dn̄i domū dn̄i. Et ce
cidi in faciem meā. Et dixit dn̄s ad me.

et sinus eius unius cubiti

Et expiauit

XLIIII

Cult' ...

Cult' ...

Fili hominis pone cor tuum et vide oculis tuis et auribus tuis audi omnia que ego loquor ad te de universis cerimoniis domus domini et de cunctis legibus eius. Et pones cor tuum in viis templi per omnes exitus sanctuarii. Et dices ad exasperantem me domum israel. Hec dicit dominus deus. Sufficiant vobis omnia scelera vestra domus israel eo quod inducitis filios alienos incircumcisos [corde et incircumcisos] carne ut sint in sanctuario meo et polluant domum meam. Et offertis panes meos adipem et sanguinem et dissolvitis pactum meum in omnibus sceleribus vestris. Et ~~dissolvistis~~ non servastis precepta [sanctuarii mei] et posuistis custodes observationum mearum in sanctuario meo vobis metipsis. Hec dicit dominus deus. Omnis alienigena incircumcisus [corde et incircumcisus] carne non ingredietur sanctuarium meum omnis filius alienus qui est in medio filiorum israel. Sed et levite qui longe recesserunt a me in errore filiorum israel et erraverunt a me post idola sua et portaverunt iniquitatem suam erunt in sanctuario meo editui et ianitores portarum domus et ministri domus. Ipsi mactabunt holocausta et victimas populi et ipsi stabunt in conspectu eorum ut ministrent eis. Pro eo quod ministraverunt illis in conspectu idolorum suorum et facti sunt domui israel in offendiculum iniquitatis idcirco levavi manum meam super eos dicit dominus deus et portaverunt iniquitatem suam. Et non appropinquabunt ad me ut sacerdotio fungantur michi neque accedent ad omne sanctuarium meum iuxta sancta sanctorum sed portabunt confusionem suam et scelera sua que fecerunt. Et dabo eos ianitores domus in omni ministerio eius et in universis que fiunt in ea. Sacerdotes autem et levite filii sadoch qui custodierunt cerimonias sanctuarii mei cum errarent filii israel a me ipsi accedent ad me ut ministrent michi et stabunt in conspectu meo ut offerant michi adipem et sanguinem ait dominus deus. Ipsi ingredientur sanctuarium meum et ipsi accedent ad mensam meam ut ministrent michi et custodiant cerimonias meas. Cumque ingredientur portas atrii interioris vestibus lineis induentur nec ascendet super eos quicquam laneum quando ministrant in portis atrii interioris et intrinsecus. Vitte linee erunt in capitibus eorum et feminalia linea erunt in lumbis eorum et non accingentur in sudore. Cumque egredientur atrium exterius ad populum exuent se vestimentis suis in quibus ministraverant et reponent ea in gazophilacio sanctuarii et vestient se vestimentis aliis et non sanctificabunt populum in vestibus suis. Caput autem suum non radent neque comam nutrient sed tondentes attondent capita sua. Et vinum non bibet omnis sacerdos quando ingressurus est atrium interius. Et viduam et repudiatam non accipient uxores sed virgines de semine domus israel. Sed et viduam que fuerit vidua a sacerdote accipient. Et populum meum docebunt quid sit inter sanctum et pollutum et inter mundum et immundum ostendent eis. Et cum fuerit controversia stabunt in iudiciis meis et iudicabunt. Leges meas et precepta mea in omnibus sollempnitatibus meis custodient et sabbata mea sanctificabunt. Et ad mortuum hominem non ingredientur ne polluantur nisi ad patrem et matrem et filium et filiam et fratrem et sororem que alterum virum non habuerit in quibus contaminabuntur. Et postquam fuerit emundatus septem dies numerabuntur ei. Et in die introitus sui in sanctuarium ad atrium interius ut ministret michi in sanctuario offeret pro peccato suo ait dominus deus. Non erit autem eis hereditas ego hereditas eorum. Et possessionem non dabitis eis in israel ego enim possessio eorum. Victimam et pro peccato et pro delicto ipsi comedent et omne votum in israel ipsorum erit. Et primitiva omnium primogenitorum et omnia libamenta ex omnibus que offeruntur sacerdotum erunt. Et primitiva ciborum vestrorum dabitis sacerdoti ut reponat benedictionem domui sue. Omne morticinum et captum a bestia de avibus et de pecoribus non comedent sacerdotes.

X

Cumque ceperitis terram dividere sortito separate primitias domino sanctificatum de terra longitudine xxv. milia et latitudine x. milia. Sanctificatum erit in omni termino eius per circuitum. Et erit ex hoc omni parte sanctificatum quingentos per quingentos quadrifariam per circuitum et l. cubitis in suburbana eius per gyrum. Et a mensura ista mensurabis lo-

gitudine .xxv. milium. et latitudine
.x. milium. Et in ipso erit templum. sanctumque
sanctorum. Sanctificatum de terra erit sacerdotibus
ministris sanctuarii. qui accedunt ad mini
sterium domini. et erit eis locus in domos. et in
sanctuarium sanctitatis. Viginti quinque autem .x.
milia longitudinis. et .x. milia latitudinis
erit. Levite autem qui ministrant domui. ipsi po
ssidebunt .xx. gazophilacia. Et possessio
nem civitatis dabitis .v. milia latitudi
nis. et longitudinis .xxv. milia secundum separa
tionem sanctuarii omni domui israel. Principi quoque
hinc et inde in separationem sanctuarii. et in pos
sessionem civitatis. et contra faciem separatio
nis sanctuarii. et contra faciem possessionis urbis.
a latere maris usque ad mare. et a latere ori
entis usque ad orientem. Longitudinem autem
iuxta unamquamque partium. a termino occiden
tali usque ad terminum orientalem. De terra e
rit ei possessio in israel. et non depopulabuntur
ultra principes populum meum. sed terram dabunt
domui israel secundum tribus eorum. Hec dicit dominus
deus. Sufficiat vobis principes israel. Iniqui
tatem et rapinas intermittite. et iudicium et
iustitiam facite. Separate confinia vestra a populo
meo. ait dominus deus. Statera iusta. et ephi
iustum. et bathus iustus erit vobis. Ephi et
bathus equalia et unius mensure erunt. ut capiat
decimam partem chori ephi. Iuxta mensuram cho
ri erit equa libratio eorum. Siclus autem .xx. ob
olos habebit. Porro .xx. sicli. et .xxv. sicli. et
.xv. sicli. minam facient. Et hee sunt primi
tie quas tolletis. Sextam partem ephi de choro
frumenti. et .vi. partem ephi. de coro ordei. Men
sura quoque olei. Bathus olei. decimam pars
chori est. Et .x. bathi corum faciunt. quia .x. ba
thi corum implent. Et arietem unum de grege
.cc. de his que nutriunt israel in sacrificium
et in holocaustum et in pacifica ad expiandum
pro eis. ait dominus deus. Omnis populus terre tene
bitur primitiis his. principi in israel. Et super
principem erunt holocausta et sacrificium. et
libamina. in sollempnitatibus et in kalen
dis et in sabbatis. et in universis sollemp
nitatibus domus israel. Ipse faciet pro pecca
to sacrificium et holocaustum et pacifica.
ad expiandum pro domo israel. Hec dicit dominus
deus. In primo mense. una mensis. sumes

vitulum de armento inmaculatum. et ex
piabis sanctuarium. Et tollet sacerdos de san
guine quod erit pro peccato. et ponet in postibus
domus. et in .iiii. angulis crepidinis altaris.
et in postibus porte atrii interioris. Et sic fa
cies in .vii. mensis. pro unoquoque qui igno
ravit. et errore deceptus est. et expiabis
pro domo. In primo mense .xiiii. die mensis.
erit vobis pasche sollempnitas. Vii. die
bus azima comedentur. Et faciet princeps
in die illa pro se. et pro universo populo terre. vi
tulum pro peccato. et in .vii. dierum sollemp
nitate faciet holocaustum domino .vii. vitu
los. et .vii. arietes inmaculatos cottidie
.vii. diebus. et pro peccato hircumque caprarum cotti
die. Et sacrificium ephi per vitulum et ephi
per arietem faciet. et olei hin per singula ephi.
Septimo mense .xv. die mensis. in sollemp
nitate faciet sicut supradicta sunt per .vii. dies.
tam pro peccato quam pro holocausto et in sacri
ficio et in oleo.

Hec dicit dominus deus. Porta atrii interioris. que res
picit ad orientem. erit clausa .vi. diebus.
in quibus opus fit. Die autem sabbati aperietur. sed
et in die kalendarum aperietur. Et intrabit
princeps per viam vestibuli porte deforis.
et stabit in limine porte. Et facient sac
erdotes holocaustum eius. et pacifica eius. Et
adorabit super limen porte. et egredietur. Por
ta autem non claudetur usque ad vesperam. Et ador
abit populus terre. ad ostium porte illius. in
sabbatis. et in kalendis coram domino. Holo
caustum autem hoc offeret princeps domino. in
die sabbati .vi. agnos inmaculatos. et
arietem inmaculatum. et sacrificium ephi per arie
tem. In agnis autem sacrificium quod dederit ma
nus eius. et olei hin per singula ephi. In
die autem kalendarum vitulum de armento
inmaculatum. et .vi. agni et aries inma
culati erunt. et ephi per vitulum. ephi quoque
per arietem faciet sacrificium. De agnis autem
sicut invenerit manus eius. et olei hin per
singula ephi. Cumque ingressurus est princeps.
per viam vestibuli porte ingrediatur. et per eandem
viam exeat. Et cum intrabit populus terre in
conspectu domini in sollempnitatibus. qui ingre
ditur per portam aquilonis ut adoret. egre
diatur per viam porte meridiane. Porro

Cur qui

Cur phase

Cur supra dictum est

XLVI

Exo.

qui ingredit' p uiā porte meridiane: egrediatur p uiā porte aqlonis. Nō reu tet' p uiā porte p quā ingssus ē: s; ex re gione illius egrediet'. Princeps aūt i me dio eoꝝ. cū ingredientib; ingrediet': ⁊ cū egredientib; egrediet'. Et i nūdinis et i solle pnitatib; erit sacrificiū ephi p uitulū. et ephi p ariete. In agnis aūt erit sacrifi tium. sicut inuenerit man' eius: et olei hī p singła ephi. Cum aūt fecerit princeps spō taneum holocaustū. aut pacifica uolū taria dnō. apiet' ei porta que respicit ad orientē: ⁊ faciet holocaustū suū et paci fica sua sic' fieri solet in die sabbi. Et egre diet'. claudetq; porta postq' exierit. Et a gnum eiusdē āni inmaculatū faciet: in holocaustū cotidie dnō. Sēp mane faciet illud. et sacrificiū faciet sup eo ca tha mane. Mane sextā ptē ephi. et de olō tciā ptē hin: ut misceatur simile. Sacrificiū dnō: legitimū iuge. atq; p petuū. Faciet agnū ī sacrificiū: ⁊ oleū ca tha mane. Mane holocaustū sēpitē nū. Hec dicit dns deus. Si dederit prin ceps donū alicui de filiis suis: hēditas eius filioꝝ suoꝝ erit. Possidebūt eā hēdi tarie. Si aūt dederit legatum de hēditate sua uni suoꝝ suoꝝ: erit illius usq; ad ānū remissiōis. et reuertet' ad principē. Hereditas aūt eius: filiis eius erit. Et nō accipiet princeps de hereditate ppli p uiolentiā. et de possiōne eoꝝ. s; de posse ssiōe sua hereditatē dabit filiis suis: ut nō dispgatur ppls meus. unusquisq; a possiōne sua. Et introduxit me p ingres sum qui erat ex latē porte in gazophi latia sciuarii. ad sacerdotes: que respicie bāt ad aquilonē. Et erat ibi locus: u gens ad occidentē. Et dix' ad me. Iste ē locus ubi coquēt sacerdotes p delicto ⁊ pro pctō. ubi coquēt sacrificiū: ut nō efferāt in atriū exterius. et scīficet' ppls. Et edu xit me in atriū exti'us: ⁊ circūduxit me p. iiii. angłos atrii. Et ecce atriolum erat in āgulo atrii: atriola singła per angłos atrii. In. iiii. āgulis atrii atri ola disposita. xl. cubitoꝝ p longū: et .xxx. p latū. Mensure unius. iiii. erāt:

Exo.

et parietes p circuitū ambiēs. iiii. atrio la. Et culine fabricate erāt: subt' por ticus p gyrum. Et dix' ad me. Hec ē do mus culinaꝝ: in qua coquēt ministri domus dnī uictimas ppli.

X

Et cōuertit me ad portā dom'. Et ecce aque egrediebant' subt' limī dom'. ad orientē. facies enim dom' respiciebat ad orien tē. Aque aūt descendebāt in latus tēpli dextrum: ad meridiē altaris. Et eduxit me p uiā porte aqlōis: ⁊ cōuertit me ad uiam foras portā exteriorē. uiā que respi ciebat ad orientē. Et ecce aq' redūdātes a latere dextro. cum egrederet' uir ad o rientē: qui hēbat funiculū in manu sua. Et mensus ē mille cubitos: ⁊ trās duxit me p aquā usq; ad talos. Rursū q; mensus ē mille: ⁊ transdux' me p aq' usq; ad genua. Rursum. Et mēsus est mill': ⁊ transduxit me p aquā usq; ad renes. Et mēsus ē mille p torrentē quē nō potui ptransire: qm̄ intumuerant aque profunde torrentis q' nō poterāt t transuadari. Et dix' ad me. Certe uidi sti fili hoīs. Et dux' me: ⁊ cōuertit me ad ripā torrentis. Cūq; me cōuertissem: ecce in ripa torrentis ligna multa nimis. ex utraq; pte. Et ait ad me. Aque iste que egrediunt' ad tumulos sabuli orien talis. et descendūt ad plana deserti intrabūt mare: ⁊ exibūt et sanabunt' aq'. Et oīs aīa uiuēs que serpit. quocūq; uenerit tor rens: uiuet. Et erūt pisces multi satis: ⁊ postq' uenerit illuc aq' iste: ⁊ sanabū tur: et uiuent. Omīa ad que uenerit torrens uiuēt. et stabūt sup illa pisca tores: ab engaddi usq; ad engallim siccatio sagenaꝝ erit. Plurime species erunt piscium ei': sic' pisces maris x magni multitudinis nimie. In litto rib; aūt eius et ī paludib; nō sanabū tur: q' in salinas dabuntur. Et sup tor rentē orietur in ripis ei' ex utraq; pte. oē lignū pomiferū. Nō deflu& foliū ex eo: et nō deficiet fructus ei'. P singłos mēses afferet primitiua: q' aq' eius d sciuario egredient'. Et erūt fructus ei' in cibum: et folia ei' ad medicinā. Hec

dicit dns deus. Hic e t(er)minus in quo pos
sidebitis t(er)ram in .xii. tribubus isr(ae)l: q(ui)a
ioseph duplicem funiculum h(abe)t. Posside
bitis a(u)t(em) eam singuli eque ut fr(ate)r suus. sup(er) q(ua)
leuaui manum meam ut darem eam patribus
u(est)ris: (et) cadet t(er)ra hec uobis in possessionem.
Hic a(u)t(em) e t(er)minus t(er)re: ad plagam septentriona
lem. A mari magno: uia ethalon uenientibus sedada. emath. berotha. sabari.
que e int(er) t(er)minum damasci. (et) confinium e
math. domus thicon. que e iuxta t(er)minos a
uran. Et erit t(er)minus a mari usq(ue) ad atri
um enon. t(er)minum damasci: (et) ab aquilone
ad aquilonem t(er)minos emath. Plaga aut(em)
septemtrionalis. Porro plaga orientalis
de medio auran. et de medio damasci.
et de medio galaad. et de medio t(er)re is
rael: iordanis determinans ad mare orienta
le. Metiemini etiam plagam orientalem.
Plaga a(u)t(em) australis meridiana. a thamar usq(ue) ad aquas contradictionis cades:
(et) torrens usq(ue) ad mare magnum. Hec e
plaga ad meridiem australis. Et plaga
maris mare magnum a confinio p(er) directum:
donec uenias emath. Hec e plaga maris.
Et diuidetis t(er)ram istam uobis p(er) tribus
isr(ae)l. (et) mittetis eam in hereditatem uobis:
(et) aduenis q(ui) accesserint ad uos. q(ui) genue
rint filios in medio u(est)rum: et erunt uobis sicut in
digene int(er) filios isr(ae)l. Vobiscum diuident
possessionem: in medio tribuum isr(ae)l. In tribu
a(u)t(em) q(ua)cu(m)q(ue) fuerit aduena. ibi dabitis posses
sionem illi: ait dns d(eu)s.

Et hec nomina tribuum. a finibus aquilonis.
iuxta uiam ethalon p(er)gentibus emath: atri
um enon t(er)minum damasci ad aquilonem.
iuxta emath. Et erit ei plaga orientalis
mare: dan una. Et a t(er)mino dan. a pla
ga orientali. usq(ue) ad plagam maris: aser
una. Et sup(er) t(er)minum aser. a plaga orienta
li. usq(ue) ad plagam maris: neptalim una.
Et sup(er) t(er)minum neptali. a plaga orientali.
usq(ue) ad plagam maris: manasse una.
Et sup(er) t(er)minum manasse. a plaga orie(n)
tali. usq(ue) ad plagam maris: effraim una.
Et sup(er) t(er)minum effraim. a plaga orienta
li. usq(ue) ad plagam maris: ruben una.
Et sup(er) t(er)minum ruben. a plaga orientali.
usq(ue) ad plagam maris: iuda una. Et
sup(er) t(er)minum iuda. a plaga orientali. usq(ue)
ad plagam maris. erunt primitie quas
separabitis .xxv. milibus calamis latitu
dinis. et longitudinis: sicut singule p(ar)tes. a
plaga orientali. usq(ue) ad plagam maris.
Et erit sanctuarium in medio eius. Primiti
e quas separabitis d(omi)no: longitudo .xxv. (et)
milibus. et latitudo .x. milibus. Hee a(u)t(em) erunt
primitie sanctuarii sacerdotum. Ad aquilonem
longitudinis .xxv. milia: (et) ad mare. latitu
dinis .x. milia. Sed (et) ad orientem latitudi
nis .x. milia: (et) ad meridiem longitudinis
.xxv. milia. Et erit sanctuarium d(omi)ni: in medio
eius. Sacerdotibus sanctuarium erit. de filiis sa
doch: qui custodierunt cerimonias me
as. (et) non errauerunt. cum errarent filii isr(ae)l.
sicut errauerunt et leuite. Et erunt eis prim
itie de primitiis t(er)re. sanctum sanctorum: iuxta ter
minum leuitarum. Sed (et) leuitis similit(er) iuxta
fines sacerdotum: .xxv. milia longitudinis.
(et) latitudinis .x. milia. Omnis longitudo .xx.
(et) .v. milia: (et) latitudo .x. milia. Et non uen
undabunt ex eo. neq(ue) mutabunt. nec transferentur
primitie t(er)re: q(ui)a sanctificate sunt d(omi)no. V. mi
lia a(u)t(em) que sup(er)sunt in latitudine. p(er) .xxv.
milia. profana erunt urbis. in habitaculum (et) in suburbana. Et erit ciuitas in
medio eius. Et hee mensure eius. Ad plagam
septentrionalem: d. (et) iiii. milia. Et ad pl
agam meridianam: quingenti (et) iiii. mi
lia. Et ad plagam orientalem: d. (et) iiii.
milia. Et ad plagam occidentalem: d. (et) iiii.
milia. Erunt a(u)t(em) suburbana ciuitatis: ad
aquilonem: ccl: (et) ad meridiem. ccl: (et) ad oc
ientem. ccl: et ad mare. ccl. Quod a(u)t(em) reliq
uum fuerit in longitudine. s(e)c(un)d(u)m primitias
sanctuarii. .x. milia in orientem. et .x. milia in oc
cidentem erunt. sicut primitie sanctuarii: (et) erunt fru
ges eius in panes. his qui seruiunt ciuita
ti. Seruientes a(u)t(em) ciuitati operabuntur: ex omni
bus tribubus isr(ae)l. Omnes primitie .xxv. mili
um. p(er) .xxv. milia in quadrum: separabuntur.
in primitias sanctuarii (et) in possessionem ciuitatis.
Quod a(u)t(em) reliquum fuerit principis erit. ex omni
p(ar)te primitiarum sanctuarii. et possessionis ciui
tatis e regione .xxv. milium primitiarum. us
q(ue) ad t(er)minum orientalem. Sed (et) a mari e regi

one. xxv. milia usq; ad t'minu maris: simili' in ptib; principis erit. Et erit primitie sci'ario: et sci'ariu t'pli ciuita tis in medio eius. De possessione aut leui tarum et de possessione ciuitatis. in medi o partiu principis erit inter t'minu iuda. 7 int' t'minu beniamin: 7 ad principe p tinebit. Et reliqs tribub;. a plaga ori entali. usq; ad plagam occidentale: be niamin una. Et c' t'minu beniamin. a plaga orientali. usq; ad plaga occide tale: symeon una. Et sup t'minu sym eonis. a plaga orientali. usq; ad plaga occidentis: ysachar una. Et sup t'minu ysachar. a plaga orientali. usq; ad pla gam occidentale: zabulon una. Et s' t'minu zabulon. a plaga orientali us q; ad plagam maris: gad una. Et sup t' minum gad. ad plaga austri in meri die. Et erit finis de thamar usq; ad a quas 9tradictionis cades: hereditas 9tra mare magnu. Hec e t'ra qua mittetis in sorte tribub; isrl': 7 hee particiones eaz ait dns deus. Et hi egressus ciuita tis. a plaga septentrionali: d. 7 iiii. milia mensurabis. Et porte ciuitatis in oib; t' bub; isrl'. Porte tres: a septentrione. Por ta ruben una. porta iuda una: porta le ui una. Et ad plagam orientale: d. et .iiii. mil': et porte tres. Porta ioseph una. porta beniamin una: porta dan una. Et ad plagam meridiana: d. 7 iiii. milia metieris. Porta symeonis una. po ta ysachar una: porta zabulon una. Et ad plagam occidentale: d. 7 iiii. milia. Porte eorum tres. Porta gad una. por ta aser una: porta neptali una. Per cir cuitum: x. et viii. mil'. Et nomi ciuitatis ex illa die: dns ibide. Explicit lib' ezechiel p'ph'. Incip' p'logus in danielem p'ph'm.

Danielem p'ph'am iuxta lxx. int'ptes. d'ni salvatoris eccl'e non legunt: ut'tes theodocionis editione. Et hoc cur acciderit: nescio. Siue e. q2 s'mo chaldaic' e. et qb;dam p'prietatib' a n'ro eloq'o discrepat. noluerunt lxx. int' ptes easdem lineas in translatione s'u are: siue sub nomine eor' ab alio ne scio quo n' satis caldeam lingua sciete editus e lib'. siue aliud qd cause exti terit ignorans: hoc unum affirmare possum. q' multu a ueritate discordet. et recto iudicio repudiatus sit. Sciend' quippe. danielem maxime et esdram. he braicis qde litt'is. s; caldaico q'de s'mo ne 9scriptos. et una ieremie p'icope. iob quoq; cum arabica lingua. habe plima societate. Deniq; et ego adole scentulus. post quintilianu et tullii lectione. ac flores rethoricos. cu me in lingue hui' pistrinu reclusisse. et m'lto sudore m'ltoq; t'pore uix cepis sem anhelantia stridentiaq; u'ba re sonare: et q'i p' criptam ambulans. raru desup lume aspicere: i'pegi nouissime in danielem. Et tanto tedio affectus su: ut desp'atione subita. ueterem labore o'ez uoluerim 9tempnere. Hortante me q' da hebreo. et illud m' sua lingua crebro ingerente. labor oia uincit inprob;. q' michi uidebar sciolus int' hebreos. cepi rursum discipulus e' caldaic'. Et ut uer' fatear: usq; in p'sente die. ma gis possum s'mone caldaicu lege' 7 in tellige': qua sonare. Hec idcirco refero. ut difficultate danielis uob' ostenderem: qui ap' hebreos. nec susanne h't hystori am. nec hymnu triu puero'. nec bel draconisq; fabulas. Quas nos. q2 in to to orbe disp'se s't. ueru ante posito. easq; iugulante subiciem': ne uidem' apud i'peritos. magna p'te uoluminis detruncas se. Audiui ego quenda de p'ceptorib; iu deorum cum susanne derideret hystoria. et a greco nescio quo dicere' e' 9fictam. illud opponere q' origeni quoq; affrica nus opposuit. et. o. i. moatie. vas. to y. t. xl'. notica iario. goy. etimologias has apo tu scim eis ne apo. ut dicat' d' greco s'mone descendere. cui rei nos hanc intelligentia n'ris possumus dare. ut u'bi gr'a dicam'. ab arbore ilice dixi sse eum. ilico peas. et a lentisco in lente te comminuat angl's. uel no lente peas. a

Cul' metiemini

Cul' ex

aut lentus. i. flexibilis ducatus ad mortem. siue aliud quid ad arboris nomen conueniens. Deinde tantum fuisse otii tribus pueris. cauillabatur. ut in camino estuantis incendii metro luderent. et per ordinem elementa ad laudem dei omnia prouocarent. aut quod miraculum diuineque inspirationis indicium. uel dracone interfectum offa picis. uel sacerdotum belis machinas deprehensas. que magis prudentia solertis uiri quam prophetali spiritu essent perpetrata. Cum uero ad abacuc ueniret. et de iudea ad caldeam raptum discoforum lectitabat. querebat exemplum ubi legissemus in toto ueteri testamento quemquam sanctorum grauii uolasse corpore. et in puncto unius hore tanta terrarum spatia transisse. Cui cum quidam e nostris satis ad loquendum promptulus. ezechielem adduxisset in medium. et diceret eum de caldea in iudeam fuisse translatum. derisit hominem. et ex ipso uolumine demonstrauit ezechielem in spiritu fuisse transpositum. Denique et apostolum nostrum. uidelicet. ut eruditum uirum et qui legem ab hebreis didicisset. non fuisse ausum affirmare se raptum in corpore: sed dixisse. siue in corpore. siue extra corpus nescio deus scit. Huius et talibus argumentis. apocrifas in libro ecclesie fabulas arguebat. Super quibus lectoris arbitrio iudicium derelinquens. illud admoneo. non haberi danielem apud hebreos inter prophetas. sed inter eos qui agiografa conscripserunt. In tres siquidem partes omnis scriptura ab eis diuiditur. in legem. in prophetas. in agiografa. id est in .v. et viii. et xi. libros. De quo non est huius temporis disserere. Que autem ex hoc propheta immo contra hunc librum porfirius obiciat. testes sunt methodius. eusebius. et appollinaris. qui multis uersuum milibus. eius uesanie respondentes. nescio. an curioso lectori satisfecerint. Unde obsecro uos o paula et eustochium. fundatis pro me ad dominum preces: ut quamdiu in hoc corpusculo sum. scribam aliquid gratum uobis. utile ecclesie. dignum posteris. Presentium quippe oblatrantium iudiciis non satis moueor: qui in utramque partem. aut amore labuntur aut odio.

Explicit prologus. Incipit liber Daniel prophete.

Anno tertio regni ioachim regis iude. uenit nabuchodonosor rex babilonis ierusalem: et obsedit eam. Et tradidit dominus in manu eius ioachin regem iude. et partem uasorum domus dei. Et asportauit ea in terram sennaar. in domum dei sui: et uasa intulit in domum thesauri dei sui. Et ait rex asphanath preposito eunuchorum suorum. ut introduceret de filiis israel. et de semine regio et tyrannorum pueros. in quibus nulla esset macula. decoros forma. et eruditos omni sapientia. cautos scientia. et doctos disciplina. et qui possent stare in palatio regis: ut doceret eos litteras et linguam chaldeorum. Et constituit eis rex annonam per singulos dies de cibis suis. et de uino. unde bibebat ipse: ut enutriti tribus annis. postea starent in conspectu regis. Fuerunt ergo inter eos de filiis iude: daniel ananias misahel et azarias. Et inposuit eis prepositus eunuchorum nomina: danieli balthasar. ananie sidrach. misaheli misach: et azarie abdenago. Proposuit autem daniel in corde suo: ne pollueretur de mensa regis. neque de uino potus eius. Et rogauit prepositum eunuchorum: ne contaminaretur. Dedit autem deus danieli gratiam et misericordiam: in conspectu principis eunuchorum. Et ait princeps eunuchorum ad danielem. timeo ego dominum meum regem: qui constituit uobis cibum et potum. Qui si uiderit uultus uestros macilentiores pre ceteris adolescentibus coeuis uestris: condempnabitis caput meum regi. Et dixit daniel ad malasar: quem constituerat princeps eunuchorum. super danielem ananiam misahelem. et azariam. Tempta nos obsecro seruos tuos diebus .x. et dentur nobis legumina ad uescendum et aqua ad bibendum: et contemplare uultus nostros. et uultus puerorum qui uescuntur cibo regio: et sicut uideris sic facias cum seruis tuis. Qui audito sermone huiuscemodi: temptauit eos die

bz. x. Post dies aut x. apparuerunt uul
tus eorum meliores et corpulentiores:
pre omnibus pueris qui uescebantur cibo re
gio. Porro malasar tollebat cibaria.
et uinum potus eorum: dabatque eis legu
mina. Pueris autem hiis dedit deus scien
tiam. et disciplinam in omni libro. et sapi
entia: danieli autem intelligentiam omnium
uisionum et sompniorum. Completis itaque di
ebus: post quos dixerat rex ut introducerentur:
introduxit eos prepositus eunuchorum
in conspectu nabucodonosor. Cumque
locutus eis fuisset rex: non sunt inuenti tales
de uniuersis. ut daniel ananias misa
hel et azarias. Et steterunt in conspectu
regis. Et omne uerbum sapientie et intellectus
quod sciscitatus est ab eis rex: inuenit in eis
decuplum super omnes ariolos et magos. qui
erant in uniuerso regno eius. Fuit autem
daniel: usque ad annum primum cyri re
gis.

II

In anno secundo regni nabuchodonosor.
~~compmit~~ uidit nabuchonosor somp
nium. et conterritus est spiritus eius: et sompnium
eius fugit ab eo. Precepit ergo rex. ut
conuocarentur arioli et magi. et malefi
ci et caldei: ut indicarent regi sompnia
sua. Qui cum uenissent: steterunt coram
rege. Et dixit ad eos rex. Vidi sompnium:
et mente confusus ignoro. quod uiderim.
Responderuntque caldei regi: siriace. Rex in
sempiternum uiue. Dic sompnium seruis tuis:
et interpretationem eius indicabimus. Respondens
rex: et dixit chaldeis. Sermo recessit
a me. Nisi indicaueritis michi sompnium.
et coniecturam eius: peribitis uos. et domus
uestre publicabuntur. Si autem sompnium et con
iecturam eius narraueritis: premia et dona et
honorem multum accipietis a me. Sompn
ium igitur et interpretationem eius: indica
te michi. Responderunt secundo: atque dixerunt. Rex sompn
ium dicat seruis suis: et interpretationem eius in
dicabimus. Respondit rex: et ait. Certe no
ui quia tempus redimitis: scientes quod recessit
a me sermo. Si ergo sompnium non indi
caueritis michi: una est de uobis sententia. quia
interpretationem quoque fallacem. et decep
tione plenam composueritis: ut loquamini
michi donec tempus pertranseat. Sompnium i
taque dicite michi: ut sciam quod interpre
tationem quoque eius ueram loquamini. Respon
dentes ergo caldei coram rege dixerunt.
Non est homo super terram. qui sermonem tuum rex
possit implere: sed neque regum quisquam
magnus et potens. uerbum huiuscemo
di sciscitatur. ab omni ariolo. et mago et
caldeo. Sermo enim quem tu queris rex.
grauis est. nec reperietur quisquam. qui indicet
illum in conspectu regis: exceptis
diis quorum non est conuersatio cum hominibus.
Quo audito rex: in furore et ira
magna precepit ut perirent omnes sapientes
babilonis. Et egressa sententia: sapientes
interficiebantur. Querebanturque daniel et so
cii eius: ut perirent. Tunc daniel requi
siuit de lege atque sententia: ab arioch prin
cipe militie regis. qui egressus fuerat ad in
terficiendos sapientes babilonis. Et inter
rogauit eum qui a rege potestatem acceperat:
quam ob causam tam crudelis sententia a facie regis
esset egressa. Cum ergo rem indicasset a
rioch danieli: daniel ingressus rogauit
regem. ut tempus daret ei ad solutionem in
dicandam regi. Et ingressus est domum suam.
ananieque. misaeli et azarie. sociis
suis indicauit negocium: ut quererent
misericordiam a facie dei celi super sacramento
isto: et non perirent daniel et socii eius
cum ceteris sapientibus babilonis. Tunc dan
ieli misterium nocte per uisionem reu
elatum est. Et benedixit daniel deum celi:
et locutus est ait. Sit nomen domini bene
dictum a seculo et usque in seculum: quia sa
pientia et fortitudo eius sunt. et ipse
mutat tempora. et etates: transfert regna
atque constituit. Dat sapientiam sapientibus:
et scientiam intelligentibus disciplinam.
Ipse reuelat profunda et abscondita:
et nouit in tenebris constituta: et lux cum
eo est. Tibi deus patrum meorum confiteor. te
que laudo: quia sapientiam et fortitudinem
dedisti michi: et nunc ostendisti michi
que rogauimus te: quia sermonem regis ape
ruisti nobis. Post hec daniel ingressus
ad arioch. quem constituerat rex ut perderet
sapientes babilonis: sic ei locutus est.

Sapientes babilonis ne pdas. In
troduc me in conspectu regis: 7 solu
tõem regi narrabo. Tũc arioch festin'
introdux' danielẽ ad regẽ. et dix' ei. In
ueni hoĩe de filiis transmigratiõis
iude: q solutionẽ regi ãnũtiet. Rndit rex:
et dix' danieli cui nom̃ erat balthasar.
Putasne uere potes indicare m̃ sõpni
ũ q uidi: 7 interpretatiõez eĩ? Et rñdẽs
daniel corã rege: ait: misteriũ q rex ĩt'
rogat: sapientes et magi. et harioli.
et aruspices neqũt indicare regi. Sz ẽ
deus in celo reuelans misteria: q indic
auit tibi rex nabuchodonosor. q̃ uen
tura st̃ nouissimis tpribz. Sõpnium
tuũ 7 uisiões capitis tui in cubili tuo:
huiuscemodi st̃. Tu rex cepisti in strato
tuo cogitare qd ẽẽt uenturũ post hec:
7 q reuelat misteria. ostendit tibi q̃ ue
tura sũt. Michi quoqz ñ in sapiã q̃ ẽ
in me plus q̃ in cunctis uiuentibz. sa
cramentum hoc reuelatũ ẽ: sz ut interpre
tatio regi manifesta fiet. et cogitatio
nes mentis tue scires. Tu rex uidebas. Et
ecce q̃si statua una magna et statura i
sublimis stabat cõtra te: 7 intuit' ei' erat
terribil'. Huius statue cap' ex auro optim
o erat: pectus aũt et brachia de argento.
Porro uent' 7 femora ex ere: tibie aũt
ferree. Pedum q̃dã pars ferrea erat: 7
q̃dam ~~pars~~ fictil'. Videbas ita. donec ab
scisus est <u>demõte</u> lapis sine manibus:
7 pcussit statuã in pedibz eius ferreis
7 fictilibz. 7 cõminuit eos. Tũc contrita
st̃ pari' ferrũ. testa. es. argentũ 7 aur.
7 redacta q̃si in fauillã estiue aree que
rapta st̃ uento: nullusqz locus inuẽt'
ẽ eis. Lapis aũt qui pcusserat statuã. fcs̃
ẽ mons magnus. 7 impleuit uniũsam
terrã. Hoc ẽ somp̃niũ. Interpretationez
quoqz eius dicem' coram rex te. Tu i
rex regum es. 7 deus celi regnũ 7 fortitu
dinẽ 7 imperium. 7 gl'am dedit tibi: 7 et
oĩa in qbz habitãt filii hoĩu. 7 bestie agri.
7 uolucres celi dedit in manu tua: 7 sb̃
dicioẽ tua uniũsa constituit. Tu es ergo
cap' aureũ. Et post te surget regnum
aliud: minus te. Et regnũ terciũ aliũ
ereum: q imperabit uniũse terre. Et re
gnũ quartũ erit uelut ferrũ. Quom̃
ferrũ cõminuit et domat oĩa: sic cõ
minuet. et conteret oĩa hec. Porro q uu
disti pedum et digitorum pte teste fi
guli. et pte ferreã. regnum diuisũz
erit: q tñ de plantario ferri orietur. Se
cundũ q uidisti ferrũ mixtũ teste ex
luto. et digitos pedum ex pte ferreos.
7 ex pte fictiles: ex pte regnum erit soli
dum. et ex pte contritũ. Qd aũt uidisti fer
rum mixtũ teste ex luto. cõmiscebũt'
qde humano semĩe: sz ñ adherebũt
sibi. sicuti ferrũ ñ pot' misceri teste. In
diebz aũt regnorum illorum suscitabit deus
~~d~~ celi regnũz q in etnũ ñ dissipabit':
7 regnũ ei' ppl'o alt'i ñ tradet'. Cõminuet.
7 consumet uniũsa regna h. et ipm̃ stabit
in etnum: sm̃ q uidisti q de mõte ab
scisus ẽ lapis sine manibz. 7 cõminuit
testam. et ferrũ. et es. et argentũ. et 7
aurum. Deus magnus ostendit regi:
que uentura sũt postea. Et uerũ ẽ som
pniũ: et fidel' interpretatio ei'. Tũc rex i
nabuchodonosor cecidit i faciẽ suã. 7
adorauit danielẽ: 7 hostias et incensũ
pcepit ut sacrificarent ei. Loquẽs ergo r
rex: ait danieli. Vere deus uĩr. deus deorum
ẽ. et dñs regũ. reuelans misteria: qm̃ po
tuisti apire sacramentũ hoc. Tũc rex da
nielẽ in sublime~~m~~ extulit: 7 multa mu
nera et magna dedit ei. Et constituit 1
eũ sup oẽs puincias babiloĩs principẽ.
et pfectum: 7 magistrũ sup cunctos sa
pientes babiloĩs. Daniel aũt postula
uit a rege: 7 constituit sup oĩa opa puĩ
tie babiloĩs. sidrach misach. et abde
nago. Ipe aũt daniel: erat in forib; regis.

Nabuchodonosor rex fecit statuã
aureã: altitudine cubitorum. lx. latitud
ine cubitorum. vi. Et statuit eã: in cãpo
duram puĩtie babiloĩs. Itaqz nabuc
hodonosor misit ad congregandos satra
pas magistrat' et iudices. duces. 7 ti
rannos. et pfectos. oẽsqz principes regi
onũ: ut conuenirent ad dedicationẽ sta
tue q̃ erexerãt nabuchod. rex. Tũc congre
gati sũt satrape. magistrat'. et iudices. duces

tyranni . et optimates q erāt ī pote
statib; ↄstituti. ⁊ uniūsi principes re
gionum: ut ↄuenirent ad dedicatio
nē statue. q̄ erexerat nabuchodono
sor rex. Stabāt aūt in ↄspectu statue
q̄ posuerat nabuchodonosor rex: et
p̄co clamabat ualent̄. Vobis dicitur
p̄plis. tribub; ⁊ linguis. In hora qua
audieritis sonitū tube. et fistule. et
cithare. sambuce. psalt̄ii. et siphoie.
et uniūsi gn̄is musicor: cadentes ad
orate statuā aureā quā ↄstituit nab
uchodonosor rex. Siqs aūt n̄ prostrat⁹
adorau̅it: eadē hora mittetur ī forn
acē ignis ardentis. Post hec igit̄ stati.
ut audierūt oēs p̄pli sonitū tube. fis
tule. cithare. sambuce. et psalt̄ii. sin
phonie. et oīs gn̄is musicor: cadētes
oēs p̄pli. et trib; et lingue. adorauer̄
statuā aureā quā ↄstituerāt nabucho
donosor rex. Statiq; et in ipō t̄p̄e acce
dentes uiri chaldei accusauer̄ iudeos:
dixerūtq; nabuchodonosor regi. Rex
in eternum uiue. Tu rex posuisti decre
tum: ut oīs hō q audierit sonitū tu
be. fistule. et cithare. sambuce. psal
terii. ⁊ simphoie. et uniūsi gn̄is mu
sicor: p̄sternat se ⁊ adoret statuā au
ream: siqs aūt n̄ p̄cidēs adorau̅it: mit
tat̄ in fornacē ignis ardentis. Sūt er
go uiri iudei quos ↄstituisti sup oīa
opa regiōis babiloie: sidrach. misach.
et abdenago. Viri isti rex: ↄtempser̄
decretū tuum. Deos tuos n̄ colūt: et
statuā aureā quā erexisti n̄ adorāt.
Tūc nabuchodonosor in furore ⁊ ira
p̄cepit: ut adducerent̄ sidrach. misac.
⁊ abdenago. Qui ↄfestim adducti s̄t
in ↄspectu regis. Pronuntiāsq; nab
uchodonosor rex ait eis. Vē ne sidrac.
misach. et abdenago. deos meos n̄ co
litis. ⁊ statuā aureā quā ↄstitui n̄ ad
oratis? Nūc ergo si estis pati. quacūq;
hora audieritis sonitu tube. fistule.
cithare. sambuce. psalt̄ii. et siphonie.
oīsq; gn̄is musicor: p̄sternite uos. ⁊
adorate statuā quā feci. Qd si n̄ adora
ueritis: eadē hora mittemini in forna
cem ignis ardentis. Et qs ē deus qui
eripiat uos de manu mea? Rn̄dentes
sidrach. misach. et abdenago: dixe
runt regi nabuchodō. Nō oportet nos
de hac re r̄ndē tibi. Ecce eī deus n̄r q̄
colimus pōt eripe nos de camino ign̄s
ardentis: ⁊ de manib; tuis lib̄are rex.
Qd si noluit: notum sit tibi rex q̄d
deos tuos n̄ colim⁹ et statuā auream
q̄ erexisti. n̄ adoram⁹. Tūc nabuchodō
repletus ē furore: ⁊ aspectus faciei illi⁹
īmutat⁹ ē sup sidrach. ⁊ misach. ⁊ ab
denago. Et p̄cepit ut succenderetur
fornax septuplum quā succendi cō
sueuerat: ⁊ uiris fortissimis de exer
citu suo iussit ut ligatis pedib; sidr
ach. misach. et abdenago. mitterēt
eos in fornacē ignis ardentis. Et ↄfe
stim uiri illi uincti cū braccis suis ⁊
tiaris. ⁊ calciamētis. ⁊ uestib;: missi s̄t
in mediū fornacis ignis ardentis.
Nā iussio regis urgebat. fornax aūt.
succensa erāt nimis. Porro uiros il
los qui miserant sidrach. misach. et
abdenago: interfec̄ flāma ignis. Viri
aūt hii tres: i. sidrach. misach. ⁊ abde
nago: ceciderūt in mediū camini ign̄s
ardentis colligati. Que secuntur ī he
breis uoluminib; n̄ repperi. Et ābula
bāt in medio flāme: laudātes dm̄.
⁊ bn̄dicentes dn̄o. Stāns aūt azarias or
auit sic. Apiensq; os suū in medio i
gnis: ait. Benedictus es dn̄e deus pa
trum nr̄or. ⁊ laudabil̄ ⁊ glōsum
nomē tuū in s̄cla: qr iustus es ī oīb;
q̄ fecisti nobis. ⁊ uniūsa opa tua ue
ra. ⁊ uie tue recte. et oīa iudicia tua
uera. Iudicia enī uera fecisti. iux oīa
q̄ induxisti sup nos. et sup ciuitatē
s̄cām patrū n̄ror irlm: qr ī ueritate.
et in iudicio induxisti oīa h̄ p̄p̄ peccā
nr̄a. Peccauim⁹ enī et iniq̄ egim⁹. rece
dentes a te. et deliquim⁹ in omib;. ⁊
p̄cepta tua n̄ audiuim⁹. nec obfuaui
mus: nec fecim⁹ sic p̄cepas nob. ut
bn̄ nobis eēt. Omia ergo que indu
xisti sup nos. et uniuersa que fecisti
nobis: uero iudicio fecisti. Et tradidi

Cui ↄstituisti

Cui q

sti nos in manibꝫ inimicorum iniquorum
et pessimorum preuaricatorum: et regi
iniusto et pessimo. ultra omnem terram.
Et nunc non possumus aperire os. Confusio
et obprobrium facti sumus seruis tuis: et his
qui colunt te. Ne quesumus tradas nos in
perpetuum propter nomen tuum. et ne dissipes
testamentum tuum. neque auferas misericordiam
tuam a nobis. propter abraham dilectum tuum.
et ysaac seruum tuum. et israel sanctum tuum:
quibus locutus es. pollicens quod multiplica
res semen eorum sicut stellas celi. et sicut hare
nam que est in littore maris. Quia domine
imminuti sumus plusquam omnes gentes: sumusque
humiles in uniuersa terra hodie propter peccata
nostra. Et non est in tempore hoc princeps. et propheta.
et dux: neque holocaustum. neque sacrificium.
neque oblatio. neque incensum. neque locus primi
tiarum coram te. ut possimus inuenire
misericordiam tuam: sed in anima contrita. et spiritu hu
militatis suscipiamur. Sicut in holocau
stum arietum et taurorum. et sicut in milibus
agnorum pinguium. sic fiat sacrificium nostrum
hodie in conspectu tuo. ut placeat tibi:
quoniam non est confusio confidentibus in te. Et
nunc sequimur te in toto corde. et timemus te et que
rimus faciem tuam. Ne confundas nos: sed
fac nobiscum iuxta mansuetudinem tu
am. et secundum multitudinem misericordie tue. Et eru
e nos in mirabilibus tuis. et da gloriam
nomini tuo domine: et confundantur omnes qui osten
dunt seruis tuis mala. Confundantur
in omni potentia tua: et robur eorum conteratur.
Et scient quia tu es dominus deus solus:
et gloriosus super orbem terrarum. Et non cessabant
ministri qui miserant eos regis succendere
fornacem: naptha et stuppa. et pice. et
malleolis. Et effundebatur flamma
super fornacem cubitis. xlviiii: et erupit.
et incendit quos repperit iuxta fornacem
de chaldeis. Angelus autem domini descendit
cum azaria et sociis eius in fornacem.
et excussit flammam ignis de fornace: et
fecit medium fornacis quasi uentum roris
flantem. Et non tetigit eos omnino ignis. neque
contristauit: nec quicquam molestie intulit.
Tunc hii tres quasi ex uno ore. laudabant dominum
et glorificabant: et benedicebant deo in forna

ce dicentes. Benedictus es domine deus pa
trum nostrorum: et laudabilis et gloriosus
et superexaltatus ~~eum~~ in secula. Et bene
dictum nomen glorie tue sanctum: et laudabile et
superexaltatum in omnibus seculis. Benedictus es
in templo sancto glorie tue: et super laudabilis.
et super gloriosus in secula. Benedictus es in
throno regni tui: et super laudabilis. et
superexaltatus in secula. Benedictus es qui in
tueris abyssos. et sedes super cherubim:
et laudabilis et superexaltatus in secula.
Benedictus es in firmamento celi: et lau
dabilis. et gloriosus in secula. Benedicite omnia
opera domini domino: laudate. et superexaltate
eum in secula. Benedicite angeli domini domino:
laudate et superexaltate eum in secula. Benedicite
celi domino: laudate et superexaltate eum
in secula. Benedicite aque omnes que super celos sunt
domino: laudate et superexaltate eum in secula.
Benedicite omnes uirtutes domini domino: laud
ate et superexaltate eum in secula. Benedici
te sol et luna domino: laudate. et superexal
tate eum in secula. Benedicite stelle celi do
mino: laudate et superexaltate eum in
secula. Benedicite omnis ymber et ros domino: la
udate. et superexaltate eum in secula. Benedi
cite omnes spiritus dei domino: laudate et superexalt
ate eum in secula. Benedicite ignis et estus domino:
laudate et superexaltate eum in secula. Benedi
cite frigus et estas domino: laudate et super
exaltate eum in secula. Benedicite rores
et pruina domino: laudate et superexalt
ate eum in secula. Benedicite gelu et frigus do
mino: laudate et superexaltate eum in
secula. Benedicite glacies et niues domino: lauda
te et superexaltate eum in secula. Benedicite noctes
et dies domino: laudate et superexaltate eum
in secula. Benedicite lux et tenebre domino: lauda
te et superexaltate eum in secula. Benedicite fulgu
ra et nubes domino: laudate et superexaltate
eum in secula. Benedicat terra domino: laudet et super
exaltet eum in secula. Benedicite montes et colles
domino: laudate et superexaltate eum in secula.
Benedicite uniuersa germinantia in terra domino: la
udate et superexaltate eum in secula. Benedicite fon
tes domino: laudate et superexaltate eum in
secula. Benedicite maria et flumina domino: lauda
te et superexaltate eum in secula. Benedicite cete et

omnia q̄ mouent̄ in aq̄s dn̄o: lauda
te et sup exaltate eū in scl'a. Bn̄dici
te oīs uolucres celi dn̄o: laudate ꝛ sr̄
exaltate eū in scl'a. Bn̄. oīs bestie ꝛ peco
ra dn̄o: laudate et sup exaltate eum
in scl'a. Bn̄. filii hoīum dn̄o: lauda
te et sup exaltate eū in scl'a. Bn̄dicat
isrl' dn̄m: laudet et sup exaltet eū
in scl'a. Bn̄. sacdotes dn̄i dn̄o: lauda
te ꝛ sup exaltate eū in scl'a. Bn̄. s̄rui dō
dn̄o: laudate. et sup exaltate eū i scl'a.
Bn̄. sp̄c et aīe iustoꝝ dn̄o: laudate ꝛ
sup exaltate eū in scl'a. Bn̄. sci et hūi
les corde dn̄o: laudate et sr̄ exaltate
eū in scl'a. Bn̄. anania azaria misahel
dn̄m: laudate et sup exaltate eū i scl'a
qui eruit nos de inferno et saluos fec̄
de manu mortis. et liberauit de medio ar
dentis flāme: et de medio ignis eruit
nos. Confitemī dn̄o qm̄ bonus: qm̄ i
in scl'm mīa eī. Bn̄. oēs religiosi dn̄o
dō doꝝ: laudate et ꝯfitemini ei qꝛ in
oīa scl'a mīa eī. Huc usq; in hebreo n̄
hētur: ꝛ q̄ posuim᷒ de theodotiōis edi
tiōe t̄nslata sūt. Tuc nabuchod̄ rex ob
stupuit. ꝛ surrexit ꝑpe: ꝛ ait optimatib;
suis. Nōne tres uiros misim᷒ in medi
um ignis ꝯpeditos? Qui r̄ndētes regi
dixerunt. Vē rex. Rn̄dit: et ait. Ecce ego
uidō uiros. iiii. solutos ꝛ ābulātes in
medio ignis: et nich corruptiōis i eis
ē. Et sp̄cies quarti: simil' filio dī. Tuc
accessit nabuchod̄ ad ostiū fornacis i
gnis ardentis: et ait. Sidrac. misach.
et abdenago. s̄rui dī excelsi uiuī: egre
dimi et uenite. Statiq; egssi sr̄ sidrac.
misach. et abdenago. de medio ignis.
Et satrape ꝯgregati. et magistrat᷒. et iud
ices. et potentes regis. ꝯtēplabāt̄ uiros
illos: qm̄ nich potestatis habuiss; ignis
in corpib; eoꝝ: et capillus capitis eoꝝ
nō eēt adustus: et sarabala eoꝝ n̄ fu
issent inmutata: et odor ignis n̄ trās
iss; p eos. Et erūpēs nabuchod̄: ait. ꝛ
Bn̄dictus deus eoꝝ sidrach. misach. ꝛ
abdenago. q misit angl'm suū et eruit
s̄uos suos q crediderunt i eū. et ūbū
regis imutauert̄. et tradidert̄ corpa su

a: ne s̄uirent. et ne adorarent oēm
deum excepto dō suo. A me ergo positū
ē h decretū: ut oīs ppl's et trib; ꝛ lingu̇.
queciq; locuta fuit blasphemiā ꝯt de
um sidrach. misach. et abdenago: dis
peat. et domus ei' uastet̄. Neq; enī est
deus alius: qui possit ita saluare. Tuc
rex ꝑmouit sidrach. misach. ꝛ abden
ago: in prouincia babilōis. Nabucho
donosor rex. omīb; ppl'is gentib; et
linguis: q h̄itāt in uniūsa t̄ra. Pax ͣ
uob multiplicet̄. Signa et mirabilia
fecit ap̄ me deus excelsus. Placuit er
go michi p̄dicare signa eī qꝛ magna
sr̄. et mirabilia eī qꝛ fortia: et regnū
eius regnū sēpit̄nū: et potestas eius
in generatiōe ꝛ generatiōem.

Ego nabuchodonosor quietus erā in do
mo mea: ꝛ florēs in palacio mō. Sōp
nū uidi q̄ ꝑt̄ruit me. et cogitatiōes
mee in stratu mō: ꝛ uisiōes capitis mī
ꝯturbauert̄ me. Et p me ꝓpositū ē decre
tum: ut introducerentur i ꝯspectu mō
cūcti sapientes babilōis: ꝛ ut solutio
nē sōpnii indicarēt m̄. Tuc ingrdie
bant̄ arioli. magi. chaldei: ꝛ aruspi
ces. Et sōpniū narraui in ꝯspectu eoꝝ:
ꝛ solutiōem eī n̄ indicauert̄ m̄: dōec
collega ingssus ē in conspectu meo ꝛ
daniel cui nom̄ baltasar: s̄ nom̄ dī mī:
q h̄t sp̄m deoꝝ scōꝝ in semetipo. Et ꝛ
sōpniū corā eo locutus sū. Baltasar
princeps arioloꝝ. q̄ ego scio q̄ sp̄m de
oꝝ scōꝝ h̄eas in te. et omē sacramtu;
n̄ ē impossibil'e tibi: uisiōes sōpnioꝝ
mōꝝ quas uidi. et solutiōne eoꝝ nar
ra m̄. Visio capitis mī: in cubili meo.
Videbā et ecce arbor in medio t̄re: ꝛ al
titudo eius nimia: magna arbor ꝛ
fortis: ꝛ p̄ceritas eī ꝯtigēs celū. Aspect᷒
illi' erat: usq; ad t̄minos uniūse t̄re.
folia eī pulcherrima. et fructus eius
nimius: et esca uniūsoꝝ in ea. Subt̄
eā h̄itabāt aīalia. et bestie: ꝛ in ramis
eī ꝯūsabāt oīs caro. Videbā in uisiōe
capitis mī: sup stratū meū. Et ecce ꝛ
uigil ꝛ scs. de celo d̄scendit. ꝛ clamauit
fortit̄: ꝛ sic ait. Succidite arborē. ꝛ p̄

cidite arborē ramos eius. et excutite
folia eius. et dispgite fructū eius. fu
giant bestie que subt eam sūt: 7 uo
lucres deramis eius. Verūtñ gīm radicū
eius in tra sinite. et alligetur uinclo
ferreo et ereo. in herbis q̄ foris sūt et
rore celi tīgat: 7 c̄ feris ps eius in her
ba tre. Cor eius ab humano cōmute
tur. 7 cor fere detur ei: 7 vii. tpra mu
tent sup eū. In sñia uigilū decretū
ē. 7 smo scōr et petitio: donec cognos
cant uiuentes. qm̄ dn̄at excelsus ī
regno hoium. et cuicūq3 uoluīt dabit
illud. et humillimū hoīe ɔstituet
sup illud. Hoc sompniū uidi ego na
buchodonosor rex. Tu ergo baltasar
intptatioēm narra festin: q2 oēs sapi
entes regni mī ñ q̄ūt solutioēm edi
cere m̄. Tu āt potes: q2 sp̄c dōr scōr ē
inte. Tūc daniel cui nomē baltasar. ce
pit intra semetipm̄ tacitus cogitare.
q̄i una hora: et cogitatioēs eius ɔturba
bant eū. Rñdēs aūt rex ait. Baltasar:
sōpniū et intptatio eius ñ ɔturbēt
te. Rñdit baltasar: et dix. Dn̄e mi. sō
pniū hiis q te oderūt. et intpretatio
eius hostib3 tuis sit. Arborē quā uidi
sti sublimē atq3 robustā. cuius altitudo
ptingit usq3 ad celū. et aspectus illi
usq3 in oēm tram. et rami illi pulche
rimi et fructus eius nimi. et esca oī
um in ea. subt eam hitātes bestie a
gri. et in ramis eius cōmorātes aues
celi: tu rex es. q magnificat es. 7 in
ualuisti. et magnitudo tua creuit.
et puenit usq3 ad celum. et potestas
tua in tminos uniūse tre. Qd āt uidit
rex uigilem et scīm descendē decelo. 7
dicē succidite arborē 7 dissipate illā.
at tn̄ gīm radicum eius in tra dimit
tite. 7 uinciat ferro. et ere. in herb fo
ris. 7 rore celi ɔspgat. 7 c̄ feris sit pab
ulum eius. donec. vii. tpa cōmutēt
sup eū: h ē intptatio sententie altis
simi. que puenit sup dn̄m meū re
gē. Eicient te ab oīb3. et c̄ bestiis feris
erit hitātio tua. 7 fenū ut bos cōedes:
7 rore celi infundēis. Septē quoq3 tpa

mutabūt sup te: donec scias q dn̄et
excelsus sup regnū hoīum. et cuicūq3
uoluīt det illd. Qd āt pcepit ut gīm
radicum eius relinqrēt. i. arboris: regn
um tuū tibi manebit. postq cognouis
potestatē eē celestē. Quā obrem rex ɔ
siliū meū placeat tibi et pecca tua hele
mosinis redime: et iniqtates tuas i
misericordiis paupū. forsitā ignoscet
deus delictis tuis. Oīa hec uenerūt sup
nabuchodonosor regē. Post finē me
sīū. xii. in aula babilōis dābulabat.
Rñditq3 rex: 7 ait. Nōne h ē babilon ci
uitas magna. q ego edificaui ī domū
regni. in robore fortitudīs mee. 7 ī glā
decoris mī. Cū adhuc smo eēt in ore
regis: uox decelo ruit. Tibi dicitur na
buchodonosor rex. Regnū tn̄sit a te.
7 ab hominib3 eicient te: et c̄ bestiis
feris erit hitatio tua. fenū qi bos co
medes: 7 vii. tpa mutabūt sup te: do
nec scias q dn̄et excelsus in regno ho
minū. et cuicūq3 uoluīt. det illud. Ead
hora smo ɔpletus ē. sup nabuchodon
osor. et ex hoīb3 abiectus ē. et fenū ut
bos cōedit. et rore celi corp eius infec
tum ē: donec capilli eius in silitudinē a
qllarum crescerēt. et ungues eius qi un
gues auiū. Igit post finē dierū e
go nabuchodonosor. oclos meos ad ce
lum leuaui: 7 sensus meus redditus
ē michi. Et altissimo bn̄dixi. et uiuē
tem in sempitnū laudaui. et glīfica
ui: q2 potestas eius potestas sepitna. 7
regnū eius in generatioē et gn̄atioē3. Et
oēs hitatores tre: apd eū in nichilū rep
tati sūt. Iuxta uolūtatē ei suā facit. tā
in uirtutib3 celi. quā in hitatorib3 tre:
7 ñ ē qui resistat manui eius. et dicat
ei. quare fecisti. In ipo tp̄e sensus me
reūsus ē ad me. et ad honorē regni mī
decorēq3 puenī: 7 figura mea reuersa
ē ad me. Et optimates mī 7 magr̄āt
mī requisierūt me. et in regno meo
restitutus sum: 7 magnificentia mā
amplior addita ē michi. Nūc ergo e
go nabuchod laudo. 7 magnifico. et
glīfico. regē celi. q2 oīa opa eius uera.

Cūt ab

et uie eius iudicia: et gradientes in suphia pot humiliare.

V

Balthasar rex fecit grande conuiuiu optimatibus suis mille: et unusquisque secundum suam bibebat etatem. Precepit ergo iam temulentus ut afferentur uasa aurea et argentea. que asportauerat nabuchodonosor pater eius de templo quod fuit in ierusalem: ut biberent in eis rex et optimates eius. uxoresque eius et concubine eius. Tunc allata sunt uasa aurea. que asportauerat de templo quod fuerat in ierusalem: et biberunt in eis rex et optimates eius. uxoresque et concubine eius. Bibebant uinum: et laudabant deos suos aureos. et argenteos. ereos. et ferreos. ligneosque. et lapideos. In eadem hora apparuerunt digiti quasi manus hominis scribentis contra candelabrum in superficie parietis aule regie. Et rex aspiciebat articulos manus scribentis. Tunc facies regis commutata est. et cogitationes eius conturbabant eum: et compages renum eius soluebantur. et genua eius ad se inuicem collidebantur. Exclamauit itaque rex fortiter: ut introducerent magos chaldeos et aruspices. Et proloquens rex ait sapientibus babilonis. Quicumque legerit scripturam hanc. et interpretationem eius manifestam michi fecerit: purpura uestietur. et torquem auream habebit in collo: et tercius in regno meo erit. Tunc ingressi omnes sapientes regis: non potuerunt scripturam legere. nec interpretationem eius indicare regi. Unde rex baltasar satis conturbatus est. et uultus illius immutatus est: sed et optimates eius conturbabantur. Regina autem pro re que acciderat regi et optimatibus eius: domum conuiuii ingressa est. Et proloquens ait. Rex in eternum uiue. Non te conturbent cogitationes tue: neque facies tua immutetur. Est uir in regno tuo qui spiritum deorum sanctorum habet in se: et in diebus patris tui scientia et sapientia inuente sunt in eo. Nam et rex nabuchodonosor pater tuus: principem magorum. incantatorum. caldeorum et aruspicum. eum constituit. pater inquam tuus o rex: quia spiritus amplior. et prudentior. intelligentiaque et interpretatio sompniorum et ostensio secretorum. ac solutio ligatorum. inuenta sunt in eo. hoc est in daniele. cui rex imposuit nomen baltasar. Nunc itaque daniel uocetur: et interpretationem narrabit. Igitur introductus est daniel coram rege. Ad quem prefatus rex ait. Tu es daniel de filiis captiuitatis iude. quem adduxit pater meus rex de iudea? Audiui de te. quoniam spiritum deorum habeas in te: et scientia intelligentiaque ac sapientia ampliores inuente sint in te. Et nunc introgressi sunt in conspectu meo sapientes magi. ut scripturam hanc legerent. et interpretationem eius indicarent michi: et nequiuerunt sensum huius sermonis edicere mihi. Porro ego audiui de te: quod possis obscura interpretari. et ligata dissoluere. Si ergo uales scripturam legere. et interpretationem eius indicare michi: purpura uestieris. et torquem auream circa collum tuum habebis: et tercius in regno meo princeps eris. Ad que respondens daniel: ait coram rege. Munera tua sint tibi: et dona domus tue alteri da. Scripturam autem legam tibi rex: et interpretationem eius ostendam tibi. O rex. deus altissimus regnum et magnificentiam. gloriam. et honorem dedit nabuchodonosor patri tuo. Et propter magnificentiam quam dederat ei: uniuersi populi tribus et lingue. tremebant et metuebant eum. Quos uolebat interficiebat. et quos uolebat percutiebat: et quos uolebat exaltabat. et quos uolebat humiliabat. Quando autem eleuatum est cor eius. et spiritus illius obfirmatus est ad superbiam: depositus est de solio regni sui. et gloria eius ablata est: et a filiis hominum electus est. Sed et cor eius cum bestiis positum est: et cum onagris erat habitatio eius. fenum quoque ut bos comedebat. et rore celi corpus eius infectum est: donec cognosceret quod potestatem haberet altissimus in regno hominum. et quecumque uoluerit suscitabit super illud. Tu quoque filius eius baltasar non humiliasti cor tuum cum scires hec omnia: sed aduersum dominatorem celi eleuatus es. et uasa domus eius allata sunt coram te: et tu et optimates tui. et uxores tue et concubine tue. uinum bibistis in eis. Deos quoque aureos. et argenteos. et

eneos. et ferreos. ligneosq; et lapide
os. qui n̄ uident n̄ audiunt. n̄ sen
tiunt: laudasti. Porro deū qui hēt
flatum tuū in manu sua. et oēs uias
tuas: n̄ glificasti. Jdcirco ab eo miss⁹
ē articulus man⁹: que scripsit hoc q̄
exaratum ē. Hec ē aūt scriptura: q̄
digesta ē. Mane. techel. phares. Et h̄
interptatio sermois. Mane. nūaūit
d̄s regnū tuū: 7 cōpleuit illō. techel.
appensus es in statera: 7 inuent⁹ es ī
min⁹ hēns. Phares. diuisū ē regnum
tuū: et datum ē medis et psis. Tunc
iubente rege indutus ē daniel purp
ura. et circūdata ē torq̄s aurea in
collo eius: 7 pdicatū ē de eo q̄ hēt po
tītē tertius in regno suo. Eadē nocte īt
fectus ē baltasar rex chaldeus: 7 dari⁹
medus successit in regnū ānos nat⁹ .lxii.

Placuit dario. et cōstituit supra
regnū suū satrapas .cxx. ut eēnt in re
gno suo toto: et sup eos pncipes tres.
ex qb; daniel unus erat: ut satrape il
lis redderent ratioēm. et rex n̄ sustinēt
aliq̄ molestiam. Igit̄ daniel supabat
oēs principes et satrapas: q̄ sps̄ dī am
plior erat in eo. Porro rex cogitabat cō
stituē eum sup oē regnū. Unde pnci
pes et satrape q̄rebant occāōem: ut in
uenirēt danieli ex latē regis. Nullā
q; cām et suspitioēm repire potuerūt:
eo q̄ fidelis eēt. et oīs culpa et suspitō
n̄ inueniret⁹ in eo. Dixerunt ergo uiri
illi. Nō inueniem⁹ danieli huic aliq̄
occāōem: nisi forte in lege dei sui. Tūc
principes et satrape subripuerūt regi:
et sic locuti sūt ei. Dari rex: in etnū
uiue. Cōsiliū inierūt oēs principes
regni tui. et magistrat⁹ et satrape. 7
senatores et iudices. ut decretū im
patoriū exeat. et edictū. ut oīs q̄ pe
tierit aliq̄ petitioēm a quocūq; dō 7 hoī
ne usq; ad dies .xxx. nisi a te rex: mit
tat⁹ in lacum leonū. Nc itaq; rex cōfir
ma sniām et scribe decretū: ut n̄ imu
tet⁹. q̄ statutū ē a medis et psis. nec p̄
uaricari cuiquā liceat. Porro dari⁹ rex
proposuit decretū: 7 statuit. Qd̄ cum
daniel cōpisset. i. cōstitutā legē: ingress⁹
ē domū suā: 7 fenestris apertis in cena
culo suo cōtra ihr̄lm trib; tpib; in die 7
flectebat genua sua. et orabāt 7 cōfite
bat⁹ corā deo suo. sic et añ facē cōsueue
rat. Uiri ergo illi curiosius inq̄rentes:
inuenerūt daniele orantē 7 obsecrātē
dm̄ suū. Et accedentes: locuti st̄ regi
sup edicto. Rex nūqd̄ n̄ cōstituisti ut
oīs hō qui rogaret queq̄ deduis 7 hoīb;
usq; ad dies .xxx. nisi te rex: mitteret⁹
in lacum leonū? Ad quos r̄ndēs rex: 7
ait. Uerus ē sermo iuxta decretū medo
rum 7 psar: q̄ puaricari n̄ licet. Tunc
r̄ndentes: dixerunt corā rege. Daniel
de filiis captiuitatis iude. n̄ curauit
de lege tua. et de edicto q̄ cōstituisti:
s; trib; tpib; p diem orat obsecratioē
sua. Qd̄ ubum cū audisset rex: satis cō
tristatus ē. Et pro daniele posuit cor ut
libaret eū: 7 usq; ad occasū sol' labora
bat ut erueret eū. Uiri aūt illi intellige
tes regē: dixerunt ei. Scito rex. q̄ lex me
dorū atq; psar ē: ut oē decretū q̄ cōsti
tuit rex n̄ liceat inmutari. Tūc rex pcep̄:
7 adduxerunt danielē. et miserūt eum
in lacū leonū. Dixitq; rex danieli. Deus
tuus quē colis sēp: ipse libabit te. Alla
tusq; est lapis un⁹: 7 positus ē sup os la
ci. Quē obsignauit rex anulo suo 7 anu
lo optimatū suor: ne qd̄ fieret cōtra danielē. Et
abiit rex in domū suā. et dormiuit ī
cenat⁹: cibiq; n̄ st̄ illati corā eo. Insup
7 sōpn⁹ recessit ab eo. Tūc rex primo di
luculo cōsurgens. festin⁹ ad lacū leonū
pexit. Appropinquansq; lacui. danielē
uoce lacrimabili inclamauit: 7 affa
tus ē eū. Daniel sue dei uiuentis: d̄s
tuus cui tu suis sēp. putasne ualuit
te libare a leonib;? Et daniel regi r̄ndē
ait. Rex in etnū uiue. Deus meus mi
sit angl̄m suū. et cōclusit ora leonū.
et n̄ nocuerūt m̄: q̄ corā eo iusticia ī
uenta ē in me. S; et corā te rex: dlictū
n̄ feci. Tūc rex uehement gauisus ē sup
eū: 7 danielē pcepit educi de lacu. Edu
ctusq; ē danielē de lacu. et nulla lesio
inuenta ē in eo: q̄ credidit dō suo. Ju

Cū adorabat

VI

bente aut rege. adducti sunt uiri illi q accusauerant danielem: et in lacum leo num missi sunt. ipsi et filii. et uxores e orum. Et non peruenerunt usque ad pauimen tum laci. donec arriperent eos leones: et omnia ossa eorum comminuerunt. Tunc darius rex scri psit uniuersis populis. tribubus et linguis: habitantibus in uniuersa terra. Pax uobis multiplicetur. A me constitutum est decretum: ut in uniuerso imperio et regno meo. tre miscant et paueant deum danielis. Ipse est enim deus uiuens et eternus in secula: et regn um eius non dissipabitur: et potestas eius usque in eternum. Ipse est liberator atque sal uator: faciens signa et mirabilia in celo et in terra: qui liberauit danielem de lacu leonum. Porro daniel perseuerauit usque ad regnum darii: et regnum cyri perse.

VII

Anno primo balthasar regis babilonis: daniel sompnium uidit. Visio autem capitis eius: in cubili suo. Et sompnium scribens: breui sermone comprehendit: summatimque per stringens ait. Videbam in uisione mea in nocte. Et ecce .iiii. uenti celi pugnabant in mari magno: et .iiii. bestie grandes ascendebant de mari diuerse inter se. Pri ma quasi leena: et alas habebat aquile. Aspi ciebam: donec euulse sunt ale eius. et sub lata est de terra. Et super pedes quasi homo stetit: et cor eius datum est ei. Et ecce bestia alia similis urso. in parte stetit: et tres ordi nes erant in ore eius. et in dentibus eius. Et sic dicebant ei. Surge comede carnes plurimas. Post hec aspiciebam. Et ecce alia quasi pardus. et alas ~~suas~~ habebat a uis .iiii. super se. et .iiii. capita erant in be stia: et potestas data est ei. Post hec as piciebam in uisione noctis. Et ecce be stia quarta terribilis atque mirabilis: et fortis nimis. Dentes ferreos habebat magnos comedens atque comminuens: et reliqua pedi bus suis conculcans. Dissimilis autem erat ce teris bestiis. quas uideram ante eam: et habeb at cornua .x. Considerabam cornua. Et ecce cornu aliud paruulum ortum est de medio eorum: et tria de cornibus primis euulsa sunt a facie eius. Et ecce oculi quasi oculi hominis erant in cornu isto: et os loquens ingentia. Aspiciebam. donec throni positi sunt: et antiquus dierum sedit. Vestimentum eius quasi nix candidum: et capilli capitis eius quasi lana munda. et thronus eius: flamme ignis. Rote eius: ignis accensus. Fluuius igneus ra pidusque: egrediebatur a facie eius. Mi lia milium ministrabant ei: et decies mi lies centena milia assistebant ei. Iudi cium sedit: et libri aperti sunt. Aspiciebam propter uocem sermonum grandium: quos cornu illud loquebatur. Et uidi quoniam interfecta esset bestia. et perisset corpus eius. et traditum esset ad comburendum igni: aliarum quoque bestiarum ablata esset potestas. et tempora uite constituta essent eis usque ad tempus et tempus. Aspiciebam ergo in uisione noctis. Et ecce cum nubibus celi: quasi filius hominis ueniebat. Et usque ad antiquum dierum peruenit: et in conspectu eius obtulerunt eum. Et dedit ei potestatem et honorem et regnum: et omnes populi tribus ac lingue ipsi ser uient. Potestas eius potestas eterna que non auferetur: et regnum eius quod non corrumpetur. Horruit spiritus meus. Ego daniel territus sum in his: et uisiones capitis mei contur bauerunt me. Accessi ad unum de assi stentibus: et ueritatem querebam ab eo de omni bus his. Qui dixit michi interpretationem sermonum: et edocuit me. Hee .iiii. be stie magne: .iiii. regna sunt que consurgent de terra. Suscipient autem regnum sancti dei altissimi: et obtinebunt regnum usque in seculum et in seculum seculorum. Post hoc uolui di ligenter discere de bestia quarta: que erat dissimilis ualde ab omnibus. et terribilis nimis. Dentes. et ungues eius ferrei. Comedebat et comminuebat: et reliqua pedi bus suis conculcabat. Et de cornibus .x. que habebat in capite. et de alio quod ortum fuerat. ante quod ceciderant tria cornua: de cornu illo quod habebat oculos. et os lo quens grandia. et maius erat ceteris. Asp iciebam et ecce illud cornu faciebat bellum aduersus sanctos. et preualebat eis: donec uenit antiquus dierum et iudicium dedit sanctis excelsi. Et tempus aduenit: et regnum obtinuerunt sancti. Et sic ait. Bestia quar

Cur' pun

ta regnū ~~ipsius~~ quartū erit in t̄ra. q̄
maius erit oībus regnis. ⁊ et deuorabit
uniūsā t̄ram: et conculcabit et cōmi
nuet eam. Porro cornua .x.: ipsius
regni .x. reges erūt. Et ali᷒ cōsurget p̄t
eos: et ipse potentior erit prioribus: et
tres reges humiliabit. Et sermones cont̄
excelsum loquetur: et sc̄os altissimi cō
tēret: ⁊ putabit q̄ possit mutare t̄pra
et leges. Et tradentur in manu ei᷒: usq;
ad t̄pus. et t̄pra et dimidiū t̄pis. Et iu
diciū sedebit ut auferat᷒ potentia. ⁊
conteratur. et dispereat usq; ~~usq;~~ in finē. regnū
aūt et potestas et magnitudo regni.
que ē subt̄ oē celū. detur p̄plo sc̄orum al
tissimi: cui᷒ regnū. regnū sempit̄nū
ē: ⁊ oēs reges seruient ei. et obedient. Huc
usq; finis uerbi. Ego daniel multum
cogitationibus meis conturbabar: ⁊ faties
mea mutata ē in me. Verbum aūt in corde
meo conseruaui.

Anno t̄tio regni balthasar regis: uisio
apparuit michi. Ego daniel post id
q̄ uideram in principio. uidi in uisione
mea: cū essem in susis castro q̄ ē in helam
regione. Vidi aūt in uisione: esse me super
portam ulai. Et leuaui oculos meos:
⁊ uidi. Et ecce aries unus stabat ante
paludē. habens cornua excelsa: et unū
excelsius altero atq; succrescens. Postea
uidi arietē cornibus uentilantē contra occi
dentē et contra orientē. et contra aquilonē. et contra
meridiē: et oēs bestie n̄ poterant resistere
ei. neq; liberari de manu eius. fecitq; s̄m
uoluntatē suā: ⁊ magnificat᷒ ē. Et e
go intelligebā. Ecce aūt hircus caprarum ue
niebat ab occidente sup̄ fatiē toti᷒ t̄re:
et n̄ tangebat t̄rā. Porro hircus habebat
cornu insigne: int̄ oculos suos. Et uenit
usq; ad arietē illū cornutū quem uider
am stantē ante portā: et cucurrit ad
eum in impetu fortitudinis sue. Cūq; appro
pinquasset p̄pe arietē: efferat᷒ ē in eum.
Et percussit arietē. et comminuit duo
cornua eius: et n̄ poterat aries resistere
ei. Cūq; eum misisset in t̄ram conculcauit:
et nemo quibat liberare arietē de manu eius.
Hyrcus aūt caprarum: magnus f̄c᷒ ē nimis.

Cumq; creuisset. fractū ē cornu ma
gnū: et orta sunt .iiii. cornua subter
illud. p̄ .iiii. uentos celi. De uno aūt ex
eis. egressum ē cornu unū modicū: ⁊
f̄cm est grande contra meridiē. et contra orie
tē. et contra fortitudinē. Et magnificatū
ē usq; ad fortitudinē celi: ⁊ deiecit de
fortitudine. et de stellis. et conculcauit
eas. Et usq; ad principē fortitudinis
magnificatus ē. ⁊ ab eo tulit iuge
sacrifitiū: et deiecit locū sc̄ificationis
eius. Robur aūt datū ē ei. contra iuge sacri
fitiū: p̄p peccata. Et p̄sternetur ueritas in t̄ra.
Et p̄sperabitur: et faciet. Et audiui unū
de sc̄is loquentē. Et dixit un᷒ sc̄s alteri: nescio
cui loquenti. Usq; quo uisio: Et iuge
sacrifitiū. et peccatū desolationis q̄
f̄cā ē. ⁊ sc̄uariū. et fortitudo conculca
bitur: Et dixit ei. Usq; ad uesperam ⁊ man
e: duo milia. ccc. ⁊ mundabitur sc̄uariū.
F̄cm ē aūt cum uiderem ego daniel uisi
onē. et quererem intelligentiā: ecce
stetit in conspectu meo q̄si species ~~ui~~
~~ri~~ uiri. Et audiui uocē uiri int̄ ulai.
Et clamauit: ⁊ ait. Gabriel: fac intel
ligere istum uisionē. Et uenit: ⁊ stetit
iuxta ubi ego stabā. Cūq; uenisset: pau
ens corrui in fatiē meā. Et ait ad me.
Intellige fili hoīs: q̄m in t̄pre finis. cō
plebitur uisio. Cūq; loqueret᷒ ad me:
collapsus sum p̄nus in t̄rā. Et tetigit
me: ⁊ statuit me in gradu meo. Dixitq;
michi. Ego ostendā tibi q̄ futura s̄t
in nouissimo maledictionis: q̄m h̄et t̄e
pus finē suū. Aries quē uidisti habē
cornua: rex medorum ē atq; p̄sarum. Porro
hircus caprarum: rex grecorum ē. Et cornu grande
q̄ erat int̄ oculos ei᷒: ipse ē rex prim᷒. Quod
aūt fracto illo. surrexerūt .iiii. p̄ eo: .iiii.
reges de gente eius consurgent: s; n̄ in forti
tudine eius. Et post regnū eorum cū cre
uerint iniquitates: consurget rex impudens fa
tie. et intelligens p̄positiones. Et robora
bitur fortitudo eius: s; n̄ in uiribus suis.
Et sup̄ quā credi pōt uniūsa uastabit:
et p̄sperabitur et faciet. Et interficiet robu
stos. et p̄p̄lm sc̄orum. s̄m uoluntatē suā:
et dirigetur dolus in manu eius. Et cor

suũ magnificabit. et in copia rerũ
oĩum occidet plimos. et cõ principẽ
principũ ↄsurget: et sine manũ ↄteret.
Et uisio et mane et uespe que dc̃a est:
uera ē. Tu ergo signa uisionẽ: q2 pt
dies mltos erit. Et ego daniel langui:
et egrotaui pdies plurimos. Cũq3 sur
rexissem: faciebã opa regis. Et stupe
bam ad uisiõem: ↄ nõ erat q interpta

IX

In anno primo darii filii a suetur.
fueri desemine medorũ. q ĩpauit sup
regnũ chaldeorũ. anno uno regni eius
ego daniel intellexi in libris numerũ
annorũ. de quo fc̃us ē fmo dñi ad ihe
remiã pphãm: ut ↄplerent desolatiõis
irlm̃. lxx. ãni. Et posui faciẽ meã
ad dñm dm̃ meũ: rogare et depcari i
ieiunio. sacco ↄ cinẽ. Et oraui dm̃ do
minũ dm̃ meũ et ↄfessus sum. ↄ dixi.
Obsecro dñe ds̃ magne. et terribilis: cu
stodiẽs pactũ et misericordiã diligentib
te. et custodientib mãdata tua. Peccaui
mus. iniqtatẽ fecim. ĩpie egim. ↄ rece
ssim. et declinauim a mãdatis tuis.
ac iudiciis. Nõ obediuim ſuis tuis
pphis: q locuti sũt in noĩe tuo. regib3
nr̃is. principib3 nr̃is. patrib3 nr̃is. oĩq
pplo terre. Tibi dñe iusticia. nb aũt cõ
fusio faciei. sic ē hodie. uiro iuda ↄ ha
bitatorib3 irlm̃. et oĩ isrl̃: hiis q ppe
st. et hiis qui procul. in uniũsis terris
ad quas eiecisti eos. pp iniqtates eorũ
inqb3 peccauert in te dñe. Nobis ↄfusi
o faciei. regib3 nr̃is. principib3 nr̃is.

et patrib3 nr̃is.

q peccauerunt. Tibi aũt dño do nr̃o: mi
sericordia. ↄ ppiciatio. Quia recessim a te.
ↄ nõ audiuim uocẽ dñi di nr̃i: ut ãbu
larem in lege eius q̃ posuit nob pserũos
suos pphas. Et oĩs isrl̃ puaricati st legẽ
tuã: ↄ declinauert ne audirẽt uocem
tuã. Et stillauit sup nos maledictio ↄ
detestatio. que scripta ē in libro moy
si sũi dei: q2 peccauim ei. Et statuit s
moẽs suos quos locutus ē sup nos ↄ sr
principes nr̃os qui iudicauerũt nos. ũ
sup induceret in nos malũ magnũ.
quale nũq̃ fuit sub oĩ celo. s q fcm̃ ē
in irlm̃: sicut scriptũ ē in lege moysi.
Omne malũ hoc uenit sup nos. ↄ nõ
rogauim faciẽ tuã dñe deus nr̃: ut
reuerteremũ ab iniqtatib3 nr̃is. et
cogitarem ũitatẽ tuã. Et uigilauit
dñs sup maliciã. ↄ adduxit eam sup
nos. Iustus dñs deus nr̃: in oĩb3 opib3
suis ~~suis~~ que fecit. Nõ eñi audiui
mus uocẽ ei. Et nc̃ dñe deus nr̃. qui
eduxisti pplm̃ tuũ de t̃ra egypti. in
manũ forti. et fecisti tibi nomẽ s die
hac: peccauim iniqtatẽ fecim dñe
in oẽm iusticiã tuã. Auertat obsecro
ira tua et furor tuus. a ciuitate tua i
rlm̃: et a mõte scõ tuo. Propt pecc̃a
eñ nr̃a. et iniqtates patrũ nr̃orũ: irl̃
et ppls tuus in obpbrio st oĩb3 p circ
uitũ nr̃m. Nc̃ ergo exaudi ds̃ nr̃ oõo
nẽ sui tui. et pces eius: ↄ ostende fa
ciem tuã sup scũariũ tuũ q desrtũ est.
Propt temetipm̃. inclina ds̃ meus
aurem tuã. et audi: apri oc̃los tuos.
et uide desolatiõem nr̃am. ↄ ciuitatẽ
sup q̃ inuocatũ ē nomẽ tuũ. Neq3 eñi
in iustificatioĩb3 nr̃is psternim pces
añ faciẽ tuã: s3 in miseratioĩb3 tuis m
ltis. Exaudi dñe. placare dñe: at
tende et fac. Ne moreris pp temetipm̃
ds̃ meus: q2 nomẽ tuũ inuocatũ est
sup ciuitatẽ et sup pplm̃ tuũ. Cũq3
adhuc loq̃rer. et orarem. et ↄfiterer
pecc̃a mea. et pecc̃a ppli mei isrl̃. ut
prosternerẽ pces meas in ↄspectu di
nr̃i p monte scõ di nr̃i: adhuc me lo
q̃nte in oratiõe mea. ecce uir gabriel
q̃m uideram in uisiõe a principio tetig
me in tpr̃e sacrificii uespertini. cito uol
ans. et docuit me. et locutus ē michi.
Dixitq3. Daniel. nc̃ egressus sum. ut do
cerẽ te. ↄ intelligẽs. Ab exordio pcũm
tuarũ egressus ē fmo. Ego aũt ueni ut
indicarem tibi: q2 uir desideriorũ es.
Tu ergo aĩaduẽte fmonẽ: ↄ intellige
uisionẽ. lxx. ebdomades abbreuia
te st sup pplm̃ tuũ. et sup urbẽ scãm
tuã: ut ↄsumet puaricatio. et finẽ
accipiat pcc̃m. et deleat iniqtas: et
adducatur iusticia sempitna. ↄ impleat
uisio. et pphia. et ungat scs̃ scõrũ. Sci

-to sermo et animadverte visionem. Ab exitu sermonis ut iterum edificetur Ierusalem usque ad christum ducem: ebdomades vii. et ebdomades lxii. erunt: et rursum edificabitur platea et muri in angustia temporum. Et post ebdomades lxii. occidetur christus: et non erit eius populus qui eum negaturus est. Et civitatem et sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo. Et finis eius vastitas: et post finem belli statuta desolatio. Confirmabit autem pactum multis ebdomada una. Et in dimidio ebdomadis deficiet hostia et sacrificium: et in templo erit abhominatio desolationis: et usque ad consummationem et finem perseverabit desolatio.

X

Anno tertio regni Cyri regis Persarum: verbum revelatum est Danieli cognomento Balthasar. Et verbum verum: et fortitudo magna. Intellexitque sermonem. Intelligentia enim opus est in visione. In diebus illis: ego Daniel lugebam trium ebdomadarum diebus. Panem desiderabilem non comedi. et caro et vinum non introierunt in os meum: sed neque unguento unctus sum: donec complerentur trium ebdomadarum dies. Die autem vicesima quarta mensis primi: eram iuxta fluvium magnum qui est Tigris. Et levavi oculos meos: et vidi. Et ecce vir unus vestitus lineis. et renes eius accincti auro obrizo. et corpus eius quasi crisolitus: et facies eius quasi species fulguris. et oculi eius ut lampas ardens: et brachia eius. et que deorsum usque ad pedes. quasi species eris candentis: et vox sermonum eius. ut vox multitudinis. Vidi autem ego Daniel solus visionem. Porro viri qui erant mecum non viderunt: sed terror nimius irruit super eos: et fugerunt in absconditum. Ego autem relictus solus: vidi visionem grandem hanc. Et non remansit in me fortitudo: sed et species mea immutata est in me. et emarcui: nec habui quicquam virium. Et audivi vocem sermonum eius. et audiens iacebam consternatus super faciem meam: et vultus meus herebat terre. Et ecce manus tetigit me: et erexit me super genua mea. et super articulos manuum mearum. Et dixit ad me. Daniel vir desideriorum. intellige verba que ego loquor ad te: et sta in gradu tuo. Nunc enim missus sum ad te. Cumque dixisset michi sermonem istum. steti tremens. Et ait ad me. Noli timere Daniel: quia ex die primo quo posuisti cor tuum ad intelligendum. ut te affligeres in conspectu dei tui. exaudita sunt verba tua: et ego veni propter sermones tuos. Princeps autem regni Persarum restitit michi: xx. uno diebus. Et ecce Michael unus de principibus primis. venit in adiutorium meum: et ego remansi ibi iuxta regem Persarum. Veni autem ut docerem te. que ventura sunt populo tuo in novissimis diebus: quoniam adhuc visio in dies. Cumque loqueretur michi huiuscemodi verbis: deieci vultum meum ad terram. et tacui. Et ecce quasi similitudo filii hominis: tetigit labia mea. Et aperiens os meum locutus sum: et dixi ad eum qui stabat coram me. Domine mi. in visione tua dissolute sunt compages mee: et nichil in me remansit virium. Et quomodo poterit servus domini mei loqui cum domino meo? Nichil in me remansit virium: sed et halitus meus intercluditur. Rursum ergo tetigit me quasi visio hominis. et confortavit me: et dixit. Noli timere vir desideriorum: pax tibi. Confortare: et esto robustus. Cumque loqueretur mecum: convalui. et dixi. Loquere domine mi: quia confortasti me. Et ait. Numquid scis quare venerim ~~ad te~~ ad te? Et nunc revertar. ut prelier adversum principem Persarum. Cum enim egrederer: apparuit princeps Grecorum veniens. Verumtamen annuntiabo tibi: quod expressum est in scriptura veritatis. Et nemo est adiutor meus in omnibus his: nisi Michael princeps vester.

XI

Ego autem ab anno primo Darii Medi stabam: ut confortaretur. et corroboraretur. Et nunc veritatem annuntiabo tibi. Et ecce adhuc tres reges stabunt in Perside: et quartus ditabitur opibus nimis super omnes. Et cum invaluerit divitiis suis: concitabit omnes adversum regnum Grecie. Surget vero rex fortis et dominabitur potestate

multa: et faciet q placuerit ei. Et
cum steterit, conteretur regnū eius.
et diuidetur in .iiii. uentos celi: sꝫ nō
in posteros eius. neqꝫ sʒm potentiā illius
qua dn̄atus ē. Lacerabitur enim regnū
eius etiam in exteros: exceptis hiis. Et confor
tabitur rex austri. Et de principibꝫ eius
preualebit sup eū: et dn̄abitur dicioē. multa
enim dn̄atio eius. Et post finē annorū
federabuntur. filiaqꝫ regis austri ueniet
ad regē aquilonis: facere amiciciā. Et nō
optinebit fortitudinē brachii: nec
stabit semen eius. Et tradetur ipsa et qui ad
duxerunt eā adolescentes eius: et qui confor
tabant eā in temporibꝫ. Et stabit de germi
ne radicum eius plantatio. Et ueniet
cum exercitu. et ingredietur prouinciā regis
aquilonis. et abutetur eis. et optinebit:
insuper et deos eorū et sculptilia uasa
quoqꝫ preciosa auri et argenti. captiua
ducet in egyptū. Ipse preualebit aduersū
regē aquilonis. Et intrabit in regnum
rex austri: et reuertetur ad terrā suā. Filii autem
eius prouocabuntur: et congregabunt multitudi
nē exercituū plurimorū. Et ueniet properans:
et inundans. Et reuertetur et concitabitur: et con
gredietur cum robore eius. Et prouocatus rex au
stri egredietur et pugnabit aduersū regē
aquilonis: et preparabit multitudinē nim
iā. Et dabitur multitudo in manu eius. et ca
piet multitudinē: et exaltabitur cor eius. et de
iciet multa milia: sꝫ nō preualebit. Conuer
tetur rex aquilonis: et preparabit multitudinē
multo maiorē quā prius. Et in fine
temporū annorūqꝫ ueniet properans cum exercitu
magno. et opibꝫ nimiis. Et in temporibꝫ
illis: multi consurgent aduersum regē austri.
filii quoqꝫ preuaricatorū populi tui extol
lentur: ut impleant uisionē: et corruent.
Et ueniet rex aquilonis. et comportabit agge
rem. et capiet urbes munitissimas:
et brachia austri nō sustinebunt. Et consur
gent electi eius ad resistendū: et nō
erit fortitudo. Et faciet ueniens sup eū
iuxta placitū suū: et nō erit qui stet contra
faciē eius. Et stabit in terra inclita: et
consumetur in manu eius. Et ponet faciem
suā ut ueniat ad tenendū uniuersū

Cult spe

Cult in

Cult comu

Cult mario

regnū eius: et recta faciet cum eo. Et
filiā feminarū dabit ei ut euertat illū:
et nō stabit. nec illius erit. Et conuertet fa
ciem suā ad insulas: et capiet multas.
Et cessare faciet principē obprobrii sui:
et obprobrium eius conuertetur in eū. Et con
uertet faciē suā ad imperium terre sue: et im
pinget et corruet. et nō inuenietur. Et
stabit in loco eius uilissimus. et indi
gnus decore regio: et in paucis diebꝫ
conteretur. nō in furore neqꝫ in prelio. Et stabit
in loco eius despectus: et nō tribuetur ei ho
nor regius. Et ueniet clam. et obtine
bit regnū in fraudulentia: et brachi
a pugnantis expugnabuntur a facie eius.
et conterentur. Insup et dux federis. Et post
amicicias cum eo faciet dolū: et ascen
det et superabit in modico populo. et habun
dantes. et uberes urbes ingredietur: et fa
ciet que nō fecerunt patres eius. et patres
patrum eius. Rapinas et predā et diuiti
as eorū dissipabit: et contra firmissimas
cogitationes inibit. Et hoc usqꝫ ad tem
pus. Et concitabitur fortitudo eius et cor eius ad
uersū regē austri: in exercitu magno. Et
rex austri prouocabitur ad bellum mul
tis auxiliis. et fortibꝫ nimis: et nō stabunt.
quia inibunt aduersum eū consilia. Et comeden
tes panē cum eo conterent illum: et exercit
usqꝫ eius opprimetur: et cadent interfecti eius
plurimi. Duorū quoqꝫ regū cor erit ut
malefaciant. Et ad mensā unā mendaciū
loquentur: et nō proficient: quia adhuc fi
nis in aliud tempus. Et reuertetur in terraꝫ
suā cum opibꝫ multis: et cor eius aduer
sum testamentū sanctum. et faciet: et reuertetur
in terrā suam. Statuto tempore reuertetur et ue
niet ad austrū: et nō erit priori simile et
nouissimū. Et uenient sup eū trieres
et romani: et percutietur. Et reuertetur. et indi
gnabitur contra testamentū sanctuarii: et faciet. Et
reuertetur: et cogitabit aduersum eos qui
dereliquerunt testamentū sanctuarii. Et bra
chia ex eo stabunt et polluent sancta
rium fortitudinis. et auferent iuge
sacrificium: et dabunt abhominationem
in desolationem. Et impii in testamen
tum simulabunt fraudulenter: populus autem

sciens deum suum. obtinebit et faciet.
Et docti in populo docebunt plurimos: et
ruent in gladio et in flamma. et in ca
ptiuitate. et in rapina dierum. Cumque
corruerint. subleuabuntur auxilio par
uulo: et applicabuntur eis plurimi fraudu
lenter. Et de eruditis ruent ut conflentur.
et eligantur. et dealbentur usque ad tempus pre
finitum: quia adhuc aliud tempus erit. Et
faciet rex iuxta uoluntatem suam. et eleua
bitur et magnificabitur aduersum omnem
deum. et aduersus deum deorum loquetur ma
gnifica: et dirigetur donec compleatur iracun
dia. Perpetrata quippe est diffinitio. Et
deum patrum suorum non reputabit. et erit
in concupiscentiis feminarum: nec quemquam
quam deorum curabit: quia aduersum uniuer
sa consurget. Deum autem maozim in lo
co suo uenerabitur. et deum quem ignora
uerunt patres eius colet: auro et argen
to. et lapide precioso. rebusque preciosis. Et
faciet ut muniat maozim: cum deo alieno
quem cognouit. Et multiplicabit gloriam.
et dabit eis potestatem in multis: et terram
diuidet gratuito. Et in tempore prefinito pre
liabitur aduersum eum rex austri: et quasi tem
pestas ueniet contra illum rex aquilonis
in curribus et in equitibus et in classe ma
gna. Et ingredietur terras. et conteret. et per
transiet. et introibit in terram gloriosam:
et multe corruent. Hee autem sole saluab
untur de manu eius: edom. et moab.
et principium filiorum amon. Et mittet
manum suam in terras: et terra egypti non effu
giet. Et dominabitur thesaurorum auri et arg
enti: et in omnibus preciosis egypti. Libias
quoque et ethyopiam transibit. Et fama tur
babit eum ab oriente et ab aquilone: et ue
niet in multitudine magna ut conterat et
interficiat plurimos. Et figet tabernacu
lum suum apedno inter maria: super
montem inclitum et sanctum. Et ueniet
usque ad summitatem eius: et nemo auxili
In tempore autem illo consurget micha abitur ei.
hel. princeps magnus: qui stat pro
filiis populi tui. Et ueniet tempus quale non
fuit ab eo: ex quo gentes esse ceperunt. usque
ad tempus illud. Et in tempore illo saluabitur
populus tuus: omnis qui inuentus fuerit scri
ptus in libro. Et multi de his qui dor
miunt in puluere terre euigilabunt:
alii in uitam eternam. et alii in obprobrium.
ut uideant semper. Qui autem docti fuerint.
fulgebunt quasi splendor firmamenti: et qui
ad iustitiam erudiunt multos. quasi stelle
in perpetuas eternitates. Tu autem daniel cla
ude sermones. et signa librum: usque ad tempus
statutum. Pertransibunt plurimi: et multiplex
erit scientia. Et uidi ego daniel. Et ecce quasi
duo alii stabant. Unus hinc super ripam
fluminis: et alius inde ex altera ripa flu
minis. Et dixi uiro qui indutus erat lin
eis: qui stabat super aquas fluminis. Usque
finis horum mirabilium? Et audiui uirum
qui indutus erat lineis qui stabat super aquas
fluminis. cum eleuasset dexteram et sini
stram suam in celum. et iurasset per uiuentem
in eternum: quia in tempus et tempora et dimidium
temporis. Et cum completa fuerit dispersio ma
nus populi sancti: complebuntur uniuersa hec. Et e
go audiui: et non intellexi. Et dixi. Domine
mi: quid erit post hec? Et ait. Uade dan
iel: quia clausi sunt signatique sermones us
que ad tempus prefinitum. Eligentur. et deal
babuntur: et quasi ignis probabuntur mul
ti: et impie agent impii: Porro docti in
telligent. Et a tempore cum ablatum fuerit iu
ge sacrificium. et posita fuerit abhomina
tio in desolationem: dies mille. cc. lxxxx.
Beatus qui expectat et peruenit ad dies
mille. ccc. et. xxx. v. Tu autem uade ad pre
finitum. et requiesces: et stabis in sorte
tua in fine dierum. Huc usque danielem in he
breo uolumine legimus. Cetera que sequuntur
usque in fine libri: de theodotionis editio
ne translata sunt.

XIII

Erat uir habitans in babilone: et nomen
eius ioachim. Et accepit uxorem nomine
susannam filiam helchie: pulchram
nimis et timentem dominum. Parentes enim
illius cum essent iusti: erudierunt filiam su
am secundum legem moysi. Erat autem ioachim
diues ualde: et erat ei pomerium uici
num domui sue. Et ad ipsum confluebant
iudei: eo quod esset honorabilior omnium.
Et constituti sunt duo senes iudices in

[margin:] nt intelligent omnes impii;

Cur' seniores

Cur' enim

Cur' nunc

anno illo: de quib; locutus e dns. q
iniquitas egssa e de babilone a senioribus
iudicib; q uidebat rege ppim. Isti f
frequentabat domu ioachim: 7 ueniebant
ad eos omnisq habebat iudicia. Et
at pplus reuertiss; p meridie: ingrediebat
susanna et deambulabat i pomerio
uiri sui. Et uidebant ea senes cotidie.
ingredientem et deambulante: et exarserunt
in concupiscentia ei. Et euerterunt
sensu suu. et declinauerunt oculos suos:
ut n uiderent celu. n; recordarent iudiciorum
iustorum. Erat at ambo uulnerati
amore ei. nec indicauerunt sibi uicissim
dolore suu. Erubescebat ei indicare
concupiscentia sua: uolentes concubere cu ea.
Et obseruabant cotidie sollicitius: uidere
ea. Dixitq; alter ad alterum. Eamus domum:
qr hora prandii e. Et egssi: recesserunt a
se. Cumq; reuertissent uenerunt in unu: 7 sciscitantes
ab inuice causam. confessi sunt concupiscentia
sua. Et tunc in commune statuerunt
tempus: qn eam possent inuenire sola. Factum
e at cum obseruarent die aptu. ingressa
e aliqn sicut heri et nudius tercius. cu
duab; sol puellis: uoluitq; lauari in
pomerio. Estus qppe erat. Et n erat ibi
quisq: pter duos senes absconditos contemplantes
ea. Dixit ergo puellis. Afferte
michi oleu et smigmata: 7 ostia
pomerii claudite ut lauer. Et fecerunt sic
sic
qt pcepat. Clauseruntq; ostia pomerii. 7 egresse
sunt p posticu: ut afferrent q iusserat.
Nesciebantq; senes intus ee absconditos.
Cu at egsse eent puelle: surrexerunt duo
senes. et accurrerunt ad ea: 7 dixerunt. Ecce
ostia pomerii clausa sunt. et nemo nos uidet:
7 in concupiscentia tui sumus. Quaobrem
assentire nob: 7 commiscere nobiscu.
Qd si nolueris. dicemus 9t te testimonium.
q fuit tecum iuuenis: 7 ob hac causam emisisti
puellas a te. Ingemuit susanna: 7
ait. Angustie michi sunt undiq;. Si enim h
egero: mors michi e. Si at n egero: n effugiam
manus uras. Sz melius e michi
absq; ope incidere in manus uras: q peccare
in conspectu dni. Et exclamauit uoce
magna susanna. Exclamauerunt at 7 senes:
aduersum eam. Et cucurrit unus
7 aperuit ostium pomerii. Cu at audissent
clamore in pomerio famuli
domus: irruerunt p posticu ut uiderent
qdnam eet. Postqua aut senes locuti
sunt erubuerunt serui uehementer: qr
nunq dictus fuerat smo huiuscemodi
de susanna. Et facta e dies crastina.
Cumq; uenisset pplus ad uiru eius ioachim:
uenerunt et duo pbri pleni iniquitate
cogitatione ad usus susanna. ut interficerent
ea. Et dixerunt cora omni pplo. Mittite
ad susanna filia helchie: uxorem
ioachim. Et statim miserunt. Et uenit
cu parentib; suis et filiis. et amicis.
et uniuersis cognatis suis. Porro susanna
erat delicata nimis: 7 pulcra specie.
Et iniqui illi iusserunt ut discooperiret. erat
enim cooperta: ut uel sic satiarentur decore
eius. Flebant igitur sui: et oms q nouerant
ea. Consurgentes at duo pbri in
medio ppli: posuerunt manus suas sup
cap eius. Que flens suspexit ad celu. Erat
enim cor eius fiducia hns in dno. Et
dixerunt pbri. Cu deambularem i pomerio
soli: ingressa e hec cum duab; puellis.
et clausit ostium pomerii: 7 dimisit
puellas. Venitq; ad ea adolescens
q erat absconditus: 7 concubuit cu ea. Porro
nos cum eem in angulo pomerii uidentes
iniquitate cucurrim ad eos: 7 uidimus
eos pariter commisceri. Et illu qde nequiuim
comprehendere. qr fortior nob erat: et
apertis ostiis exiliuit. Hanc at cu apphendissem
interrogauim qsna eet adolescens:
7 noluit indicare nob. Huius rei testes
sumus. Credidit eis multitudo. qi senib;
pp et iudicib;: 7 condepnauerunt ea
ad morte. Exclamauit at uoce magna
susanna et dix. Deus eterne q absconditorum
es cognitor. q nosti oia an q fiant:
tu scis qm falsum tulerunt testimonium
aduersum me. Et ecce morior: cu nichil
horum fecerim. que isti malitiose composuerunt
aduersum me. Exaudiuit at dns
uoce ei. Cumq; duceretur ad morte: suscitauit
dominus spm scm pueri iunioris.
cui nom daniel. Et exclamauit uoce

magna. Mundus ego sum a sanguine
huius. Et conversus ad eum omnis populus di-
xit. Quis est iste sermo quem locutus es?
Qui cum staret in medio eorum: ait. Sic
fatui filii israel non iudicantes. neque quod verum
est cognoscentes: condempnastis filiam israel.
Revertimini ad iudicium: quia falsum tes-
timonium locuti sunt adversum eam. Reversus
est ergo populus cum festinatione. Et dixerunt
ei senes. Veni et sede in medio nostrum. et
indica nobis. quia tibi dedit deus honorem
senectutis. Et dixit ad eos daniel. Sep-
arate illos ab invicem procul: et diiudica-
bo eos. Cum ergo divisi essent alter ab
altero: vocavit unum de eis. et dixit ad eum.
Inveterate dierum malorum: nunc venerunt
peccata tua que operabaris prius. iudicans
iudicia iniusta. innocentes opprimens.
et dimittens noxios: dicente domino. Inn-
ocentem et iustum: non interficies. Nunc ergo
si vidisti eam: dic sub qua arbore videris eos
colloquentes sibi. Qui ait. Sub scino. Di-
xit autem daniel. Recte mentitus es in caput
tuum. Ecce enim angelus domini accepta sententia
ab eo: scindet te medium. Et amoto eo:
iussit venire alium: et dixit ei. Semen chan-
aan et non iuda. species decepit te: et concupi-
scentia subvertit cor tuum. Sic faciebatis
filiabus israel: et ille timentes loquebantur vobis.
Sed non filia iuda: sustinuit iniquitatem ve-
stram. Nunc ergo dic mihi. sub qua arbore vide-
ris eos loquentes sibi. Qui ait. Sub prino.
Dixit autem ei daniel. Recte mentitus es et tu in
caput tuum. Manet enim angelus domini gladium
habens. ut secet te medium: et interficiat
vos. Exclamavit itaque omnis populus voce
magna: et benedixerunt deum qui salvat s-
perantes in se. Et consurrexerunt adversum
duos presbiteros: convicerat enim eos daniel ex
ore suo falsum dixisse testimonium. feceruntque
eis sicut male egerant adversus proximum,
ut facerent secundum legem moysi: et interfecerunt
eos. Et salvatus est sanguis innoxius
in die illa. Helchias autem et uxor eius lau-
daverunt deum pro filia sua susanna. cum io-
achim marito eius. et cognatis omnibus:
quia non esset inventa in ea res turpis. Dan-
iel autem factus est magnus in conspectu populi:
a die illa et deinceps. Et rex astyages
appositus est ad patres suos: et suscepit
cyrus perses regnum eius. Erat autem dani-
el conviva regis: et honoratus super omnes
amicos eius.

XIIII

Erat quoque ydolum apud babilonios:
nomine bel. Et impendebantur in eo per dies
singulos. simile artabe .xii. et oves .xl.
vinique amphore .vi. Rex quoque colebat
eum: et ibat per singulos dies adorare eum.
Porro daniel: adorabat dominum deum suum.
Dixitque ei rex. Quare non adoras bel? Qui
respondens ait ei. Quia non colo ydola manu
facta: sed viventem deum qui creavit celum et terram.
et habet potestatem omnis carnis. Et dixit ad eum rex.
Nonne tibi videtur esse bel vivens deus? An non
vides quanta comedat et bibat cotidie? Et
ait daniel arridens. Ne erres rex. Iste enim
est intrinsecus luteus. et forinsecus ereus: neque
comedit aliquando. Et iratus rex vocavit sac-
erdotes eius: et ait eis. Nisi dixeritis michi
quis est qui comedit impensas has: moriemini.
Si autem ostenderitis. quod bel comedat hec: morie-
tur daniel. quia blasphemavit bel. Et di-
xit daniel regi. Fiat iuxta verbum tuum. Er-
ant autem sacerdotes bel .lxx. exceptis uxo-
ribus et parvulis. et filiis. Et venit rex cum
daniele: in templum belis. Et dixerunt sac-
erdotes belis. Ecce nos egredimur foras. et
tu rex pone escas. et vinum misce. et clau-
de ostium: et signa anulo tuo. Et cum ingres-
sus fueris mane. nisi inveneris omnia come-
sta a bel morte moriemur: vel daniel qui
mentitus est adversum nos. Contempnebant autem.
quia fecerant sub mensa introitum absconditum:
et per illum ingrediebantur semper. et devorabant
ea. Factum est igitur postquam egressi sunt illi. et
rex posuit cibos ante bel: precepit daniel
pueris suis. et attulerunt cinerem. et per to-
tum templum cribravit coram rege. Et egres-
si clauserunt ostium: et signantes anulo re-
gis abierunt. Sacerdotes autem ingressi sunt
nocte. iuxta consuetudinem suam et uxores et
filii eorum: et comederunt omnia. et biberunt. Sur-
rexit autem rex summo diluculo: et daniel cum
eo. Et ait rex. Salva ne sunt signa daniel?
Qui respondit. Salva rex. Statimque cum aperu-
issent ostium. intuitus est rex mensam: excla-

Cũ in fantũ

[cla]mavit voce magna. Magnus es Bel, et non est apud te dolus quisquam. Et risit Daniel, et tenuit regem ne ingrederetur intro. Et dixit: Ecce pavimentum, animadverte cuius vestigia sunt hec. Et dixit rex: Video vestigia virorum ac mulierum et infantium. Et iratus est rex. Tunc apprehendit rex sacerdotes et uxores et filios eorum, et ostenderunt ei abscondita ostiola per que ingrediebantur, et consumebant que erant super mensam. Occidit ergo illos rex, et Bel tradidit in potestatem Danielis. Qui subvertit eum et templum eius. Et erat draco in loco illo magnus, et colebant eum Babylonii. Et dixit rex Danieli: Ecce nunc non potes dicere quia iste non sit deus vivens. Adora ergo eum. Dixitque Daniel: Dominum deum meum adoro, quia ipse est deus vivens. Iste non est deus vivens. Tu autem rex da michi potestatem, et interficiam draconem absque gladio et fuste. Et ait rex: Do tibi. Tulit ergo Daniel picem et adipem et pilos, et coxit pariter, fecitque massas, et dedit in os draconis, et disruptus est draco. Et dixit: Ecce quem colebatis. Quod cum audissent Babylonii, indignati sunt vehementer. Et congregati sunt adversus regem, et dixerunt: Iudeus factus est rex. Bel destruxit, et draconem interfecit, et sacerdotes occidit. Et dixerunt cum venissent ad regem: Trade nobis Danielem. Alioquin interficiemus te et domum tuam. Vidit ergo rex quod irruerent in eum vehementer, et necessitate compulsus tradidit eis Danielem. Qui miserunt eum in lacum leonum. Et erat ibi .vi. diebus. Porro in lacu erant .vii. leones, et dabantur eis cotidie duo corpora et due oves. Et tunc non data sunt eis, ut devorarent Danielem. Erat autem Abacuc propheta in Iudea. Et ipse coxerat pulmentum, et intriverat panes in alveolo, et ibat in campum ut ferret messoribus. Dixitque angelus domini ad Abacuc: Fer prandium quod habes in Babylonem Danieli, qui est in lacu leonum. Et dixit Abacuc: Domine, Babylonem non vidi, et lacum nescio. Et apprehendit eum angelus domini in vertice eius, et portavit eum capillo capitis sui, posuitque eum in Babylone supra lacum in impetu spiritus sui. Et clamavit Abacuc dicens: Daniel, tolle prandium quod misit tibi deus. Et ait Daniel: Recordatus es mei deus, et non dereliquisti diligentes te. Surgensque Daniel comedit. Porro angelus domini restituit Abacuc confestim in loco suo. Venit ergo rex die .vii. ut lugeret Danielem. Et venit ad lacum, et introspexit, et ecce Daniel sedens in medio leonum. Et exclamavit voce magna rex dicens: Magnus es domine deus Danielis. Et extraxit eum de lacu. Porro illos qui perditionis eius causa fuerant intromisit in lacum. Et devorati sunt in momento coram eo. Explicit Daniel.

Incipit prologus sancti Ieronimi in .xii. prophetas et post in Osee.

Non idem ordo est .xii. prophetarum apud Hebreos qui et apud nos. Unde iuxta id quod ibi legitur, hic quoque dispositi sunt. Osee commaticus est et quasi per sententias loquens. Iohel planus in principiis, in fine obscurior. Et usque ad Malachiam habent singuli proprietates suas, quem Esdram scribam legisque doctorem Hebrei autumant. Et quia longum est nunc de omnibus dicere, hoc tantum vos o Paula et Eustochium admonitas volo: unum librum esse .xii. prophetarum, et Osee sinchronon Ysaie; Malachiam vero Aggei et Zacharie fuisse temporibus. In quibus autem tempus non profertur in titulo, sub illis eos regibus prophetasse, sub quibus et hii qui ante eos habent titulos prophetaverunt.

Temporibus Ozie et Ioathan, Achaz et Ezechie regum Iuda, et Ieroboam filii Ioas regis Israel, Osee filius Beeri ad prophetiam dicendam spiritu sancto repletus est. De memorato itaque numero regum, Achaz rex Iuda et Ieroboam rex Israel deum derelinquentes, ut historie regum et paralipomenon indicant, etiam Israel idolatrie crimini impio ac potestate sua admittere coegerunt. Propter quod deus ad Osee hec locutus est dicens: Accipe tibi uxorem fornicariam, sive fornicationum, et fac filios fornicationis. Fornicariam itaque non elocati corporis meretricem, sed gentilem deum ignorantem appellat, que dei creatoris sui amore contempto simulacrorum se subie[cit]

ceďat ð sidus. Sz cum dei pcepto pp
heta in hac re paruisset. ceptū ex ea
filium iheçrabel pcepit nominare.
dō pollicente. post breue tpe sangui
nē iheçrabel in domo ihu uindicare.
Cuius pmissiois h cā ē. Iheu p helyseū in
regnū ī ūncto. ad defendendū sangui
nē naboth ciuis iheçrabel. que tunc
tpis metropol erat. q iheçabel achab
regis isrl uxor interemerat. sic regū hy
storia exponit. Is cum grauit uir di
uinū pceptū uindicādi sanguinis cā.
in oēm memorati domū deseuissz. h
pacto. dn̄i in deliqsse inuent. Cuius pro
nepote iheroboā q lectioē ɔphensus ē.
originis sue scā imitante. ac ɔt dī pce
pta et religionē. cū pplō isrl agente:
sanguis naboth qui in loco certe iheç
rabel fuerat pfusus. in domo iheu. pa
tris memorati iheroboe. p pecca redu
daturus significat. Hic factum ē: ut
ira dni in pplō isrl p denūtiatioē ɔ pphe
processura diceret. Domui aūt iude mi
sericordia lectioē ɔphensa. ob hoc pro
missa ē: qz ezechias rex iuda fili achaz
sublatis ydolis q tam pat ei q ceti ei
reges ɔsecrauerāt tplum dei purgas
se ac purificasse mō

strat̄ur: Explic. plō. Ia
Verbū dn̄i. P. II. osee. p.
q fctm ē ad osee filiū
beeri: in dieb3 ozie, et
ioathā. achaç. ezechi
e regum iudā. et in di
eb3 iheroboā filii ioas
regis isrl. Principiū
loquendi dn̄o in osee. Et dixit dn̄s ad o
see. Vade sume tibi uxorē fornicationū.
et fac tibi filios fornicationū: qz forni
cans fornicabit tra a dn̄o. Et abiit:
et accepit gomer filiā debelaim. Et ɔ
cepit: et pepit filiū. Et dixit dn̄s ad
eum. Voca nom ei iezrahel: qm adh
uc modicū. et uisitabo sanguinē ihe
zrahel. sup domū iheu. et qescē faciā
regnū domus isrl. Et in illa die ɔterā
arcum isrl: in ualle iezrahel. Et ɔcepit
adhuc: et pepit filiā. Et dix ei. Voca no

men ei absq3 misericordia: qz n̄ addā
ultra misereri domui isrl. s3 obliuioē
obliuiscar eoz. Et domui iuda misebor:
et saluabo eos in dn̄o dō suo: 7 n̄ salu
abo eos in arcu et gladio et in bello 7 ī
eqs et in eqtib3. Et ablactauit eā q erat
absq3 misericordia. Et ɔcepit: 7 pepit
filiū. Et dix. Voca nom ei nō pplš meus:
qz uos n̄ pplš me: et ego n̄ ero uř. Et erit
nūs filioz isrl. qi harena maris q sine
mēsura ē: 7 n̄ numerabit. Et erit. ī loco
ubi dicet eis. n̄ pplš meus uos: dicetur
eis. filii dei uiuentis. Et ɔgregabunt
filii iuda et filii isrl pariť: et ponēt s
met cap unū. et ascendent de tra: qz
magnus dies iheçrahel.

II

Dicite frib3 uris. pplš meus: 7 sorori ure.
miām ɔsecuta. Iudicate matrē urām
iudicate: qm ipa n̄ uxor mea. 7 ego n̄
uir ei. Auferat fornicatioēs suas a fa
cie sua. et adulťia sua de medio ubez
suoz: ne forte expoliē eam nudā. 7 sta
tuā eā sm diem natiuitatis sue. 7 ponā
eam qi solitudinē. 7 statuā eā uelut t
ram inuiā. et intfitiā eā in siti. Et filii
oz illi n̄ misebor. qm filii fornicatio
num sunt: qz fornicata ē mať eoz.
Confusa ē que ɔcepit eos: qz dix. Vadā
post amatores meos: q dāt panes m
eos m et aqs meas et lanā meā et linū
meū oleū meū et potū meū. Pp h ecce
ego sepiā uiam tuā spinis. et sepiam
eam macheria: 7 semitas suas nō iue
niet. Et sequťur amatores suos. et n̄ a
pphendz eos: 7 qret eos. et n̄ inueniet.
Et dicet. Vadā et reuťar ad uirū meū
priorē: qz bn̄ michi erat tc̄ mag quā nc̄.
Et h nesciuit. qz ego dedi ei frumentum
et uinū 7 oleum: 7 argentū mltiplica
ui ei 7 aurum. que fecert baal. Jdcō
ɔūtar 7 sumā frumētū meū in tpe suo
7 uinū meū in tpe suo: 7 liberabo lanā
meā 7 linū meū q opiebāt ignomini
am ei. Et nc̄ reuelabo stultitiā eius ī
oculis amatoz ei: 7 uir n̄ eruet eā de ma
nu mea. Et cessare faciā oē gaudiū ei.
sollēpnitatē eius. neomeniā eius. sa
bbatū ei: et oīa festa tpa ei. Et corrū

pam uineā eius et ficū eius: de qb; di
xit. Mercedes hec mee sūt: quas dede
runt m amatores mei. Et ponā eam
in saltum: ⁊ comedet eam bestia agri.
Et uisitabo sup illam dies baalim.
qb; accendebat incensū. et ornabat
in aure sua ⁊ monili suo. et ibat pt
amatores suos: ⁊ mei obliuiscebatur.
dicit dñs. Propt hoc ecce ego lactabo eā.
et adducam eā in solitudinē. et loqr
ad cor eius: et dabo ei uinitores ex eo
dē loco. et uallē achor ad apiendā spē.
Et canet ibi iuxta dies iuuentutis sue:
et iuxta dies ascensionis sue de tra egy
pti. Et erit in die illa ait dñs uocabit
me uir meus: ⁊ nō uocabit me ultra baa
li. Et auferā noīna baalim de ore eius:
et nō recordabitur ultra noīs eorū. Et pcu
tiā cum eis fedus in die illa: cū bestia
agri. et cū uolucre celi. et cū reptili tre. Et
arcum et gladiū ⁊ bellum conteram
de tra: ⁊ dormire eos faciā fiducialiter.
Et sponsabo te m in sempitnū: ⁊ spōsab
o te m in iusticia et iudicio. et in mīa ⁊
in miseratioīb;: et spōsabo te m in fide:
⁊ scies q ego dñs. Et erit in die illa ex
audiā dicit dñs: et exaudiā celos. ⁊
illi exaudient tram. et tra exaudiet
triticum et uinū et oleū: ⁊ hec exaudiēt
iezrahel. Et seminabo eā m in tra:
et miserebor eius q fuit absq; mīa. Et
dicam nō pplo meo. ppls meus es tu: et
ipse dicet. ds meus es tu.

Cur dñs

III

Cur respuit

Et dixit dñs ad me. Adhuc uade et dili
ge mlierē dilectam amico et adulterā.
sicut diligit dñs filios isrl: ⁊ ipi respectāt
ad deos alienos. et diligūt uinacia uu
arum. Et fodi eā m xv. argenteis: et
choro ordei. et dimidio choro ordei. Et
dixi ad eam. Dies mltos expectabis me:
nō fornicaberis: ⁊ nō eris uiro. s; ⁊ ego expe
ctabo te. Quia dies mltos sedebūt filii
isrl sine rege. et sine principe. et sine
sacrifitio. et sine altari. et sine ephoth:
⁊ sine theraphim. Et post hec reuertent
filii isrl ⁊ qrent dnm dm suū et dd regē
suū: ⁊ pauebunt ad dnm et ad bonū eius
in nouissimo dierum.

IIII

Audite uerbum dñi filii isrl: qr iudiciū
dño cum habitatorib; tre. Nō ē eī
ueritas. ⁊ nō ē mīa: ⁊ nō ē scia dei in tra.
Maledictum ⁊ mendatiū et hoīcidium.
⁊ furtum ⁊ adulterium inundauerūt:
et sanguis sanguinē tetigit. Propt
hoc lugebit tra: ⁊ infirmabitur oīs
qui habitat in ea. in bestia agri ⁊ in
uolucre celi: s; ⁊ pisces maris cgrega
buntur. Uerūtn unusqsq; nō iudicet: ⁊ nō
arguatur uir. Populus eīn tuus: sicut hii
q ctradicūt sacdoti. Et corrues hodie: ⁊
corruet ēt ppha tecum. Nocte tacē feci
matrē tuam. Conticuit ppls meus:
eo q nō habuit sciām. Quia tu sciām rep
pulisti: repellā te ⁊ ego ne sacdotio fū
garis michi. Et oblita es legis dī tui: ob
liuiscar filiorū tuorū et ego. Secūdm mlt
titudinē eorum: sic peccauerūt m. Gla
riam eorū: in ignominiā cōmutabo. Pecca
ta ppli mei comedent: ⁊ ad iniquitatē eorū sub
leuabūt aīas eorū. Et erit sicut ppls sic
sacdos. Et uisitabo sup eum uias eius:
et cogitatioēs eius reddā ei. Et comedēt:
⁊ nō saturabuntur. Fornicati sūt. ⁊ nō ce
ssauerunt: qm dnm reliqrunt in nō cu
stodiendo. Fornicatio ⁊ uinum ⁊ ebrie
tas: aufert cor. Populus meus in ligno
suo interrogauit: ⁊ baculus eius annū
ciauit ei. Spc enī fornicationū decep
it eos. ⁊ fornicati sūt a deo suo. Sup capi
ta montium sacrificabant. ⁊ sup colles
accendebant timiama. subtus quercū ⁊
ppulum ⁊ therebintū: qr bona erat umbra
eius. Ideo fornicabuntur filie urē: ⁊ spō
se urē adultere erunt. Nō uisitabo sup
filias urās. cū fuerint fornicate: ⁊ sup
sponsas urās cum adulterauerint. Qm
ipi cum meretricib; cuersabantur: ⁊ cū ef
feminatis sacrificabant. Et ppls nō in
telligens: uapulabit. Si fornicaris tu is
rael: nō delinquat saltem iuda. Et no
lite ingredi in galgala. ⁊ ne ascēditis
in bethauen: neq; iuraueritis uiuit dñs.
Quia sicut uacca lasciuiens: declinauit
isrl. Nūc pascet eos dñs: qi agnū in la
titudine. Particeps ydolorū effraym:
dimitte eum. Separatū ē cuiuiū eorū.

fornicati sunt fornicati sunt: dilexerunt afferre ignominiam protectores eius. Ligavit eum spiritus in alis suis. et confundentur a sacrificiis suis.

Audite hoc sacerdotes. et attendite domus israel. et domus regis auscultate: quia vobis iudicium est. Quoniam laqueus facti estis speculationi. et sicut rete expansum super thabor: et victimas declinastis in profundum. Et ego eruditor omnium eorum. Ego scio effraim: et israel non est absconditus a me. Quia nunc fornicatus est effraim: contaminatus est israel. Non dabunt cogitationes suas ut revertantur ad deum suum: quia spiritus fornicationum in medio eorum. et dominum non cognoverunt. Et respondebit arrogantia israel in facie eius: et israel et effraim ruent in iniquitate sua. Ruet etiam iudas cum eis. In gregibus suis et in armentis suis. vadent ad querendum dominum: et non invenient. Ablatus est ab eis. In domino prevaricati sunt: quia filios alienos genuerunt. Nunc devorabit eos mensis: cum partibus suis. Clangite bucina in gabaa. tuba in rama: ululate in bethauen. post tergum tuum beniamin. Effraim in desolatione erit. In die correptionis in tribubus israel ostendi fidem. Facti sunt principes iuda quasi assumentes terminum: effundam super eos quasi aquam iram meam. Calumpniam patiens effraim fractus iudicio: quoniam cepit abire post sordes. Et ego quasi tinea effraim: et quasi putredo domui iuda. Et vidit effraim langorem suum: et iudas vinculum suum. Et abiit effraim ad assur: et misit ad regem ultorem. Et ipse non poterit sanare vos: nec solvere poterit a vobis vinculum. Quoniam ego quasi leena effraim: et quasi catulus leonis domui iuda. Ego ego capiam et vadam: et tollam. et non est qui eruat. Vadens revertar ad locum meum. donec deficiatis. et queratis faciem meam.

In tribulatione sua: mane consurgent ad me. Venite et revertamur ad dominum. quia ipse cepit et sanabit nos: percutiet et curabit nos. Vivificabit nos post duos dies. in die tercia suscitabit nos: et vivemus in conspectu eius. Sciemus sequemurque ut cognoscamus dominum. Quasi diluculum preparatus est egressus eius: et veniet quasi ymber nobis temporaneus et serotinus terre. Quid faciam tibi effraim: Quid faciam tibi iuda: Misericordia vestra quasi nubes matutina: et quasi ros mane pertransiens. Propter hoc dolavi in prophetis: occidi eos in verbis oris mei. Et iudicia tua: quasi lux egredientur. Et misericordiam volui et non sacrificium: et scientiam dei plus quam holocausta. Ipsi autem sicut adam transgressi sunt pactum meum: ibi prevaricati sunt in me. Galaad civitas operantium ydolum. supplantata sanguine: et quasi fauces virorum latronum. particeps sacerdotum. in via interficientium pergentes de sichem: quia scelus operati sunt. In domo israel: vidi horrendum. Ibi fornicationes effraim: contaminatus est israel. Sed et iuda pone messem tibi: cum convertero captivitatem populi mei.

Cum sanare vellem israel. revelata est iniquitas effraim et malitia samarie: quia operati sunt mendacium. Et fur ingressus est: spolians latrunculus foris. Et ne forte dicant in cordibus suis. omnis malitie eorum me recordatum: nunc circumdederunt eos adinventiones sue. Coram facie mea facte sunt. In malitia sua letificaverunt regem: et in mendatiis suis principes. Omnes adulterantes: quasi clibanus succensus a coquente. Quievit paululum civitas a commixtione fermenti: donec fermentaretur totum. Dies regis nostri. Ceperunt principes furere a vino. Extendit manum suam cum illusoribus: quia applicuerunt quasi clibanum cor suum. cum insidiaretur eis. tota nocte dormivit coquens eos: et mane ipse succensus. quasi ignis flamme. Omnes calefacti sunt quasi clibanus: et devoraverunt iudices suos. Omnes reges eorum ceciderunt: non est qui clamet in eis ad me. Effraim: in populis ipse commiscebitur. Effraim. factus est subcinericius: qui non reversatur. Comederunt alieni robur eius: et ipse nescivit. Sed et cani effusi sunt in eo: et ipse ignoravit. Et humiliabitur superbia israel: in facie eius. Nec reversi sunt ad dominum deum suum: et non quesierunt eum in omnibus hiis. Et factus est effraim quasi columba seducta: non habens cor. Egyptum invocabant: ad assyrios abierunt.

Cul' oem Cam

Et cum profecti fuerint. expandam sup eos rete meum: q̄si uolucrē celi detra ham eos. Cedam eos s'm auditionem cetus eo2. Ve eis: qm̄ recesserunt a me. Vastabunt': q2 p̄uaricati s't in me. Et ego redemi eos: ⁊ ipi locuti sūt 9t' me mendacia. Et ñ clamauert ad me in corde suo: s3 ululabāt in cubilib3 suis. Sup triticū et uinū ruminabāt: et recesserunt a me. Et ego erudiui. et cō fortaui brachia eo2: ⁊ in me cogitaue rūt malitiā. Reusi sūt ut eēnt absq3 iugo: fc̄i s't q̄i arcus dolosus. Cadent in gladio principes eo2: a furore lin gue sue. Ista subsannatio eo2 in t'ra egypti.

VIII

In gutture tuo sit tuba. Quasi aq̄la sup domū dn̄i: p eo q' t'ns gssi sūt fedus meū et legē meā p̄uari cati s't. Me inuocabūt: d's meus. Cog nouim' te isrl'. Proiecit isrl' bonū: inimi cus p̄sequetur eum. Ipi regnauerūt. ⁊ nō ex me: principes extiterūt. et ñ cog noui. Argentū suū et aurū suū. fecerūt sibi ydola: ut interirent. Proiectus ē uitulus tuus in samaria. Iratus est furor meus in eos. Usq3 quo ñ poterūt emūdari: Quia ex isrl' et ipe est. Arti fex fecit illum: ⁊ nō ē d's. Qm̄ in hara neas telas erit uitulus samarie: quia uentū seminabūt et turbinē metent. Culmus stans ñ est in eis. germē non faciet farinā. Q'd si ⁊ fecerit: alieni co medent eā. Deuoratus ē isrl'. Nc̄ fc̄s ē in nationib3 q̄si uas inmūdū: q2 ipi ascenderūt ad assur. Onager solitari us sibi effraim. Munera dederūt ama torib3: s3 et cū m'cede 9duxerunt nati ones. Nūc 9gregabo eos: ⁊ quiescēt paulisp ab onere regis et principū. Quia m'ltiplicauit effraim altaria ad peccandū: fc̄e sūt ei are in delictū. Scribā ei multiplices leges meas: q̄ uelut aliene 9putate sūt. Hostias o fferent. imolabūt carnes ⁊ cōmedent: ⁊ d'ns ñ suscipiet eas. Nūc recordabit' iniq'tatis eo2: ⁊ uisitabit pecc̄a eo2. ⁊ uisitabit. Ipi in egyptū 9uertent'. Et oblitus ē isrl' factoris sui: ⁊ edificauit

delubra. Et iudas m'ltiplicauit urbes munitas. Et mittā ignem in ciuita tes eius: et deuorabit edes illi'.

Noli letari isrl'. noli exultare sicut ppl'i: q2 fornicatus es a deo tuo. Dilexisti m' cedē: sup o's areas tritici. Area et torclar ñ pascet eos: ⁊ uinum mentiet' eis. Non h'itabūt in t'ra dn̄i. Reusus ē effraim in egyptū: ⁊ in assiriis pollutū comedit. Non libabūt dn̄o uinum: et ñ place būt ei. Sacrificia eo2: q̄si panis lugen tium. Om̄s q comedūt eum 9tamina būt': q2 panis eo2 aīe ipo2. ñ intrabit in domū dn̄i. Quid facietis in die sol lempni. in die festiuitatis dn̄i: Ecce ē profecti s't a uastitate: egyptus 9grega uit eos. memphis sepeliet eos. Desiderabile argēti eorum urtica h'editabit: lappa in tabernacul' eo2. Venerūt dies uisita tionis. uenerūt dies retributionis. Scito te isrl' stultū. ap'ham insanū. uiru spi ritalē. Propt' m'ltitudinē iniq'tatis tu e: ⁊ multitudo amētie. Speculator effra im cum dō meo. ap'ha ⁊ laq'us ruine f' ctus ē sup o's uias ei': insania. i domo dei ei'. Profunde peccauerūt: sicut in die b3 gabaa. Recordabit' iniq'tatis eorū: et uisitabit pecc̄a eo2. Quasi uuas in des to inueni isrl': q̄si prima poma ficul nee in cacumine ei'. aut patres eo2. Ipi aūt intrauerunt ad beelphegor. et aba lienati sūt in 9fusione: ⁊ fc̄i sūt ab hominabiles. sicut ea que dilexerunt. Effraim q̄si auis auolauit: gl'a eorū a partu ⁊ ab utero ⁊ a conceptu. Q'd si ⁊ e nutrierit filios suos: absq3 lib'is eos fa ciā in hoīb3. S3 ⁊ ue eis: cum recessero recessero ab eis. Effraim ut uidi. tirus e rat: fundata in pulcritudine. Effraī educet ad interfectorē: filios suos. Da eis domine. Quid dabis eis: Da eis uuluā sine lib'is: ⁊ ubera arentia. Om̄s neq'tie eo2 in galgal: q2 ibi exosos h'ui eos. Propter malitiā adinuen tionū eo2: de domo mea eiciā eos. N' addam: ut diligam eos. Om̄s p'ncipes eorum: recedentes. Percussus ē effraī. radix eo2 exsiccata est: fructū nequaq'

Cur re

Cur asse

Cur re

fatient. Nō et si genuerint: interficiā amantissima uteri eorum. Abiciet eos deus meus. quia nō audierunt eū: et erunt uagi in nationibus.

Uitis frondosa isrl': fructus adequatus ē ei. Secundum multitudinē fructus sui. multiplicauit altaria: iuxta ubertatē terre sue exuberauit simulachris. Diuisū ē cor eorum: nunc interibunt. Ipse confringet simulacra eorum: depopulabit aras eorum. Quia nunc dicent. Rex nobis nō est. Nō enim timemus dn̄m. Et rex quid fatiet nobis? Loquimini uba uisionis inutilis. et ferietis fedus cum me. Natio: et germinabit quasi amaritudo iudicium. super sulcos agri. Vaccas bethauen: coluerunt habitatores samarie. Quia luxit super eum ppls eius: et editui eius super eū exultauerunt in gloria eius: quia migrauit ab eo. Siquidē et ipse in assur delatus ē: munus regi ultori. Confusio effraim capiet: et confundetur isrl' in uoluntate sua. Transire fecit samaria regē suū: quasi spumam super fatiē aque. Et disperdentur excelsa ydoli: peccatū isrl'. Lappa et tribulus ascēdet super aras eorū. Et dicent montibus operite nos: et collibus cadite super nos. Ex diebus gabaa peccauit isrl': ibi steterunt. Nō comprehendet eos in gabaa prelium: super filios iniquitatis. Iuxta desiderium meū: corripiam eos. Congregabuntur super eos ppli: cum corripientur propter duas iniquitates suas. Effraim uitula docta diligere trituram: et ego transiui super pulcritudinē colli eius. Ascendā super effraim. arabit iudas: confringet sibi sulcos iacob. Seminate uobis in iusticia. et metite in ore mie: et innouate uobis nouale. Tempus autem requirendi dn̄m: cum uenerit qui docebit uos iusticiā. Arastis impietatem. iniquitatē messuistis: comedistis frugē mendatii. Quia confisus es in uiis tuis. et in multitudine fortiū tuorum: consurget tumultus in pplo tuo. et omnes municiones tue uastabuntur. sic uastatus ē salmana. a domo eius qui iudicauit baal. in die prelii. matre super filios allisa. Sic fecit uobis bethel: a fatie malicie nequitiarum urarum.

Sicut mane transit: pertransit rex isrl'. Quia puer isrl' et dilexi eum: et ex egypto uocaui filiū meū. Vocauerunt eos: sic abierunt a fatie eorum. Baalim immolabant: et simulacris sacrificabant. Et ego quasi nutricius effraim. portabam eos in brachiis meis: et nescierunt quod curarem eos. In funiculis adam traham eos: in uinculis karitatis. Et ero eis quasi exaltans iugum super maxillas eorum: et declinaui ad eum. ut uesceretur. Non reuertetur in terrā egypti: et assur ipse rex eius: quoniam noluerunt conuerti. Cepit gladius in ciuitatibus eius. et consumet electos eius: et comedet capita eorum. Et pplus meus pendebit ad reditum meū. Iugum autem imponetur ei simul: quod non auferetur. Quomodo dabo te sicut adama. ponā te. ut seboim? Conuersum ē in me cor meū: pariter conturbata ē penitudo mea. Nō fatiā furorē ire mee. Nō conuertar ut disperdā effraim: quoniam deus ego et non homo. in medio tui sanctus. et non ingrediar ciuitatē. Post dn̄m ambulabunt. Quasi leo rugiet. quia ipse rugiet: et formidabunt filii maris. Et auolabunt quasi auis ex egypto: et quasi columba de terra assyriorum. Et collocabo eos in domibus suis: dicit dn̄s. Circuiuit me in negatione effraim: et in dolo domus isrl'. Iudas autem testis descendit cum deo: et cum sanctis fidelis.

Effraim pascit uentū: et sequitur estū. tota die mendatium et uastitatē multiplicat. et fedus cū assiriis iniit: et oleum in egyptū ferebat. Iuditiū ergo dn̄i ē cum iuda: et uisitatio super iacob. Iuxta uias eius. et iuxta adinuentiones eius: reddet ei. In utero supplantauit fratrem suū: et in fortitudine sua directus ē cum angelo. Et inualuit ad angelum. et confortatus ē: fleuit et rogauit eum. In bethel inuenit eum: et ibi locutus ē nobiscum. Et dominus deus exercituum. dn̄s memoriale eius. Et tu ad dominum deum tuū conuerteris. Misericordiam et iuditiū custodi: et spera in deo tuo semper. Chanaan. in manu eius statera dolosa: calumpniam dilexit. Et dixit effraim. Verumtamen diues effectus sum: inueni ydolum mihi. Omnes labores mei non inuenient mihi

XI

XII

effr. Quomodo dabo te effraym, protegam te isrl'.

XII

iniquitates: qm peccaui. Et ego do
minus deus tuus eduxi te de terra
egypti. Adhuc sedere te faciam in taber
naculis. sicut in dieb; festiuitatis. Et
locutus sum sup pphas. et ego uisio
nem multiplicaui: et in manu pharum
assimilatus sum. Si galaad idolum:
ergo frustra erant in galgal. bobus
imolantes. Nam et altaria eor: qi ac
ui. sup sulcos agri. Fugit iacob in regi
one syrie: et seruiuit isrl in uxore: et in
uxorem seruauit. In ppha aut eduxit dns
isrl de egypto: et in ppha seruatus est. Ad
iracundiam me puocauit effraim in
amaritudinibus suis. et sanguis ei sup
eum ueniet: et obprobrium ei restituet ei dns

Ex uxore:
Ex uxore

XIII

Loquente effraim: horror in suus.
uasit isrl. Et deliquit in baal: et mortu
est. Et nunc addiderunt ad peccandum: feceruntq;
sibi conflatile de argento suo. qi similitu
dinem idolorum. factura artificum. totum est.
His ipsi dicunt. Immolate homines: uitulos
adorantes. Ideirco erunt qi nubes matu
tina. et sicut ros matutinus pteriens: sicut
puluis turbine raptus ex area: et sicut fumus
de fumario. Ego aut dns ds tuus de terra
egypti: et deum absq; me nescies. et sal
uator non est pter me. Ego cognoui te in de
serto: in terra solitudinis. iuxta pascua sua
et adimpleti sunt. et saturati eleuaue
runt cor suum: et obliti sunt mei. Et ego ero
eis qi leena: sicut pardus in uia assiriorum.
Occurram eis. qi ursa. raptis catulis.
et dirumpam interiora iecoris eor: et consu
mam eos ibi qi leo. bestia agri scindet
eos. Perditio tua isrl: tantummodo in me
auxilium tuum. Ubi est rex tuus: maxi
me nunc saluet te in omib; urbib; tuis.
Et iudices tui: de qb; dixisti. Da michi
regem. et principes. Dabo tibi regem in furo
re meo: et auferam in indignatione mea. Colli
gata est iniquitas effraim: absconditum pec
catum eius. Dolores parturientis uenient
ei: ipse filius non sapiens. Nunc enim non stabit
in contritione filiorum. De manu mortis li
berabo eos: de morte redimam eos. Ero mors
tua o mors: ero morsus tuus inferne.
Consolatio abscondita est ab oculis meis:

Cultr
Cultr

quia ipse inter fratres diuidet. Adducet
dns uentum urentem de deserto ascen
dentem: et siccabit uenas eius: et desolabit
bit fontem eius: et ipse diripiet thesaurum
omnis uasis desiderabilis.

XIIII

Pereat samaria: qm ad amaritudinem
concitauit deum suum. In gladio per
eant. Paruuli eorum elidantur: et fete eius discin
dantur. Conuertere isrl ad dnm dm tu
um: qm corruisti in iniquitate tua. To
llite uobiscum uba: et conuertimini ad do
minum: et dicite ei. Omnem aufer iniquita
tem. et accipe bonum: et reddemus uitulos la
biorum nrorum. Assur non saluabit nos.
sup equum non ascendemus. nec dicemus
ultra dii nri opa manuum nrarum: qr eius
qui in te est misereberis pupilli. Sanabo
contritiones eor: et diligam eos spontane
e: qr auersus est furor meus ab eis. Ero
qi ros: et isrl germinabit qi lilium. Et er
umpet radix eius ut libani: ibunt ra
mi eius. Et erit qi oliua gloria eius: et odor
eius ut libani. Conuertentur sedentes in um
bra eius: uiuent tritico. et germinabunt
qi uinea. Memoriale eius: sicut uinum
libani. Effraim qd mi ultra idola: E
go exaudiam. et dirigam eum: ego ut
abietem uirentem. Ex me fructus tuus
inuentus est. Quis sapiens et intelliget
ista. intelligens et sciet hec: Quia recte
uie dni. et iusti ambulabunt
in eis: preuaricatores uero corru
ent in eis. Explicit osee ppha. Incipit
plogus sci ieronimi in iohele.

Sanctus iohel apud hebreos post ppham
osee ponitur. Et sicut ibi sub nomine
effraim. ad decem tribus refertur ua
ticinium. que uel samaria uel isrl sepe
memorantur: sic in hoc ppham omne quod di
citur ad tribum iuda et ad ierlm ptinere
credendum est: et nullam omnino isrlis. i. x. tri
buum in hoc fieri mentionem. Tempora
quoq; qb; pphauit. eadem debemus accipe.
que in osee legimus: in dieb; ozie. ioat
ham. et achaz. ezechie regum iuda. et
in dieb; ieroboam filii ioas regis isrl.
Porro factum esse uerbum dni ad mitis
eius cui fit refert. non ad conditionem uel

qui fieri dicitur: ut alibi legimus. Do
minus fecit salutem in medio terre. Audiit
autem in scripturis sanctis non esse q laure
scit. sed qui in corde percipit. iuxta illud
q dominus loquitur. Qui habet aures audiendi
audiat. Quod autem dicitur enotisete. latine
sciat auribus percipite: propterea non aure sed
corde percipite. Qui senes sunt et celeste
audiunt spiritualiter: qui autem habitant in terra
appellantur: tamen auribus percipiunt. V
bicumque autem hec duo verba coniuncta po
nuntur. non ad simplicem tantum verborum sonum.
sed ad reconditam quoque dictorum intel
ligentiam pertinent. In genesi lamech loqui
tur ad uxores suas ada et sella. Audi
te verba mea uxores lamech: auribus
percipite sermones meos. Quia virum occi
di in vulnus meum: et iuvenem in livorem
meum. Et ysaias. Audite celi. et auribus

Iohel filius phatuel de XII prophetis
scribit terram duodecim tribuum. eruca.
bruco. locusta. rubigine vastante con
sumptam. et post eversionem prioris populi
effusum spiritum sanctum super servos dei et ancillas
id est super c. xx. credentes homines qui fuere in ce
naculo syon. qui c. xx. ab uno usque ad x.
xx. paulatim per incrementa surgentes. xv.
graduum numerum efficiunt. qui in psalterio
mistice continentur. Incipit argumentum.

Iohel propheta qui interpretatur incipiens. iste
ad iudam tamen et iherusalem vaticinium proferens.
in principio suo voluminis post vo
luptuosa convivia ad luctum provocat ie
rusalem. exordiumque eius pronuntiat. predicat
quoque vocationem gentium. et super congrega
credentes super venturum spiritum sanctum. prophe
tavit sub ioatham regem iuda. quando

et micheas. Incipit
iohel propheta.

Verbum domini quod factum
est ad iohel: filium
phatuhel. Audite hoc
senes. et auribus percip
ite omnes habitatores terre:
si factum est istud in die
bus vestris. aut in diebus
patrum vestrorum. Super hoc filiis vestris nar
rate. et filii vestri filiis suis: et filii eorum ge
nerationi alteri. Residuum eruce
comedit locusta. et residuum locuste
comedit bruchus. et residuum bruchi co
medit rubigo. Expergiscimini ebrii et
flete. et ululate omnes qui bibitis vi
num in dulcedine: quoniam periit ab ore vestro.
Gens enim ascendit super terram meam: fortis
et innumerabilis. Dentes eius ut dentes le
onis: et molares eius ut catuli leonis.
Posuit vineam meam in desertum: et ficum
meam decorticavit. Nudans spoliavit
eam et proiecit: albi facti sunt rami eius. Pla
nge quasi virgo accincta sacco: super virum pu
bertatis sue. Periit sacrificium et libatio
de domo domini: et luxerunt sacerdotes mi
nistri domini. Depopulata est regio. luxit humus:
quoniam devastatum est triticum. confusum est vinum.
et elanguit oleum. Confusi sunt ag
ricole. ululaverunt vinitores. super
frumento et ordeo: quia periit messis agri.
vinea confusa est. et ficus elanguit. Mal
ogranatum et palma et malum et omnia li
gna agri aruerunt: quoniam confusum est gau
dium a filiis hominum. Accingite vos.
et plangite sacerdotes: ululate mi
nistri altaris. Ingredimini. cubate in
sacco ministri dei mei: quoniam interiit de do
mo dei vestri. sacrificium et libatio. Sanctifi
cate ieiunium. vocate cetum. congregate se
nes et omnes habitatores terre in domum dei vestri: et
clamate ad dominum. A. a. a. diei. quia prope est
dies domini: et quasi vastitas a potente veniet.
Numquid non coram oculis vestris alimenta pe
rierunt de domo dei nostri. leticia et exultatio.
Computruerunt iumenta in stercore suo.
Demolita sunt horrea. et dissipate sunt
apothece: quoniam confusum est triticum. Quid
ingemuit animal. mugierunt greges armenti:
quia non est pascua eis. Sed et greges pecorum disperierunt.
Ad te domine clamabo: quia ignis comedit spe
ciosa deserti: et flamma succendit omnia ligna
regionis. Sed et bestie agri quasi area sici
ens ymbrem suspexerunt ad te: quoniam exsiccati
sunt fontes aquarum. et ignis devoravit spe
ciosa deserti.

II

Canite tuba in syon: ulula
te in monte sancto meo. Conturbentur omnes habitato
res terre. quia venit dies domini: quia prope est dies
tenebrarum et caliginis. dies nubis et turbinis

brinis. Quasi mane expansum super
montes: populus multus et fortis. Similis
ei non fuit a principio: et post eum non erit
usque in annos generationis et generatio
nis. Ante faciem eius ignis vorans: et post eum
exurens flamma. Quasi ortus voluptatis
terra coram eo: et post eum solitudo deserti.
nec est qui effugiat eum. Quasi aspectus equo
rum aspectus eorum: et quasi equites sic cur
rent. Sicut sonitus quadrigarum super ca
pita montium exilient: sicut sonitus flamme
ignis devorantis stipulam: velut populus
fortis preparatus ad prelium. A facie eius crucia
buntur populi: omnes vultus redigentur in oll
am. Sicut fortes current: quasi viri bell
atores ascendent murum. Viri in viis suis
gradientur: et non declinabunt a semitis
suis. Unusquisque fratrem suum non coartabit.
singuli in calle suo ambulabunt. Sed et per
fenestras cadent, et non demolientur. Ur
bem ingredientur: in muro current. do
mos conscendent: per fenestras intrabunt quasi
fur. A facie eius contremuit terra. moti sunt
celi: sol et luna obtenebrati sunt: et stelle
retraxerunt splendorem suum. Et dominus dedit
vocem suam ante faciem exercitus sui: quia
multa sunt nimis castra eius. quia fortia et
facientia verbum eius. Magnus enim dies domini et
terribilis valde. Et quis sustinebit eum? Nunc
ergo dicit dominus. Convertimini ad me in toto
corde vestro. in ieiunio. et fletu. et planc
tu. et scindite corda vestra et non vestimen
ta vestra. Et convertimini ad dominum deum ve
strum. quia benignus et misericors est. pati
ens et multe misericordie: et prestabilis super malicia.
Quis scit si convertatur et ignoscat deus. et
relinquat post se benedictionem: Sacrifici
um et libamen: domino deo nostro. Canite tuba
in syon. sanctificate ieiunium: vocate ce
tum. congregate populum. sanctificate ecclesiam:
coadunate senes. congregate parvulos:
et sugentes ubera. Egrediatur sponsus
de cubili suo: et sponsa de thalamo suo.
Inter vestibulum et altare plorabunt sacer
dotes ministri domini: et dicent. Parce domine
parce populo tuo: et ne des hereditatem tuam
in obprobrium: ut dominentur eis nationes.
Quare dicunt in populis ubi est deus eorum? Ze
latus est dominus terram suam: et pepercit populo
suo. Et respondit dominus: et dixit populo suo. Ec
ce ego mittam vobis frumentum. et vinum.
et oleum. et replebimini eis: et non
dabo vos ultra obprobrium in gentibus.
Et eum qui ab aquilone est procul faciam
a vobis: et expellam eum in terram inv
iam et desertam: faciem eius contra mare ori
entale. et extremum eius ad mare no
vissimum. Et ascendet putredo eius: quia
superbe egit. Noli timere terra. exulta et le
tare: quoniam magnificavit dominus ut faceret.
Nolite timere animalia regionis: quia germi
naverunt speciosa deserti. quia lignum
attulit fructum suum: ficus et vinea de
derunt virtutem suam. Et filii syon exu
ltate et letamini in domino deo vestro: quia de
dit vobis doctorem iusticie: et descendere
faciet ad vos ymbrem matutinum et se
rotinum. sicut in principio. Et implebuntur
aree frumento: redundabunt torcularia vi
no. et oleo. Et reddam vobis annos quos
comedit locusta bruchus et rubigo et eru
ca. fortitudo mea magna quam misi in vos:
et comedetis vescentes et saturabimini.
et laudabitis nomen domini dei vestri qui fecit
vobiscum mirabilia. Et non confundetur
populus meus in sempiternum: et scietis quia in
medio israel ego sum. et ego dominus deus vester
et non est amplius: et non confundetur populus meus
in eternum. Et erit. post hec effundam spiritum
meum super omnem carnem: et prophetabunt filii ve
stri et filie vestre. Senes vestri sompnia som
pniabunt: et iuvenes vestri visiones videbunt.
Sed et super servos meos et ancillas meas
in diebus illis. effundam spiritum meum: et da
bo prodigia in celo et in terra. sanguinem
et ignem et vaporem fumi. Sol convertetur
in tenebras et luna in sanguinem: antequam
veniat dies domini magnus et horribilis. Et
erit. omnis qui invocaverit nomen domini. salvus
erit: quia in monte syon et in ierusalem erit
salvatio. sicut dixit dominus. et in residuis
quos dominus vocaverit.

III

Quia ecce in diebus illis et in tempore illo cum
convertero captivitatem iuda et ierusalem. con
gregabo omnes gentes. et deducam eas in valle
iosaphath. et disceptabo ibi cum eis:

sup pp̄lo mō. et hereditate mea isrl̄.
quos disp̄sunt in nationib3. et t̄rā
meā diuiserunt. et sup pp̄lm meū mi
serunt sortē. Et posuerūt puerū i pro
stibulo: ⁊ puellā uendiderūt p̄ uino ū
biberent. Verū qd uobis ⁊ mi tyrus ⁊ sydō.
⁊ oīs t̄minus palestinorū: Nūqd ultō
nem uos redditis michi. Et si ulciscī
mini uos. c̄t me: Cito uelocit̄ reddā
uicissitudinē uobis sup cap̄ urm̄. Ar
gentum ei meū et aurū tulistis. et de
siderabilia mea et pulcherrima itulistis
in delubra urā. Et filios iuda. et filios
irlm uendidistis filiis grecorū: ut lōge
faceretis eos de finib3 suis. Ecce ego sus
citabo eos de loco i quo uēdidistis eos.
Et ɔūtā retributiōē urā in cap̄ urm̄. Et
uendā filios uros et filias urās in mani
b3 filiorū iuda. et uenūdabūt eos sabeis
genti lōginque: q2 dn̄s locutus ē. Clam
ate hoc in gentib3. scīficate bellū: sus
citate robustos. Accedāt ascendāt. oēs ui
ri bellatores. Cōcidite aratra ura in gla
dios: ⁊ ligones uros in lanceas. Infirm̄
dicat: q2 fortis ego sum. Erūpite. et ue
nite oēs gēs de circuitu: ⁊ ɔgregamini.
Ibi occumbere faciet dn̄s robustos tuos.
Cōsurgāt ⁊ ascendāt gēs in ualle iosap
hath: q2 ibi sedebo ut iudicē oēs gentes
in circuitu. Mittite falces: q2m matu
rauit messis. Venite ⁊ descendite q2 ple
num ē torcular. exuberāt torcularia: q2
multiplicata ē malitia eorū. Populi p̄pli
in ualle ɔcisionis. Sol ⁊ luna obteneb̄
ti sūt. ⁊ stelle retraxerunt splendorē
suū. Et dn̄s de syon rugiet. et de irlm ⁊
dabit uocē suā: ⁊ mouebunt̄ celi ⁊ t̄
ra. Et dn̄s spes pp̄li sui: ⁊ fortitudo filio
rum isrl̄. Et scietis q2 ego dn̄s ds̄ ur̄. ha
bitans in syon. in monte scō mō. Et e
rit irlm scā: et alieni n̄ t̄nsibūt p eam
amplius. Et erit. in illa die stillabunt
montes dulcedinē. et colles fluent
lacte. et p oēs riuos iuda ibūt aq̄. Et fons
de domo dn̄i egredietur: ⁊ irrigabit tor
rentē spinarū. Egyptus in desolatiōē
erit. et ydumea in desertum pdictionis:
p eo q iniq̄ egerit in filios iuda. et ef

q2 iux̄ ē dies dn̄i i ualle ɔcisionis:

fuderint sanguinē innocentē in t̄ra
sua. Et iudea in et̄num habitabit: ⁊ irl̄
irlm in gn̄atione et gn̄ationem. Et mū
dabo sanguinē eorū quē n̄ mūdaueram:
et dominus cōmorabit̄ in syon.

Explic' iohel ppha.

Oziās autem rex dī Incip̄ plog' in
religiōem sollicite amos pphe
emularet̄: nimio religiōis tā.
amore puocatus. ɔt̄ p̄ceptum
legis moysi. arrepto turribulo. ut in hy
storia libri scdi paralipomenō ostendit̄.
sacerdotale offitium p̄sumere conatus
ē. Ob eam rem t̄remotum in t̄plo dei
exortum ɔstat: cui' ⁊ zacharias pp̄ha ⁊
meminit. Ante huic itaq3 t̄remotum.
amos ppha t̄porib3 p̄dicti regis. et t̄porib'
iheroboam filii ioas regis isrl̄. in eas gēs
q lectiōe compr̄hense sunt. iram dei ob
eas cās quas memorauit affuturā de
nuntiat. Et q2 idē pp̄ha in seq̄ntib3 ait.
sup trib3 impietatib3. et sup quatuō
n̄ ɔūtam eū: t̄tio peccatorū indulgentiā
deū dare posse significat: q̄ē quarto
eadē peccata admittētib3 n̄ p̄iā3 n̄ī
dulgētiā dari enūtiat. Nā p ignis
similitudinē que in p̄dictas gentes
immittendū p̄dix̄: graue atq3 irreuo
cabile dei iram. ad adūsionē earūdem
ciuitatū pcessuram uoluit demōstrare.

Amos pastor et Incip̄. argumentū.
rusticus ruborū mora distinguēs
paucis uerbis explicari n̄ potest.
qs ei digne exprimat. t̄ria ⁊ q̄tuor
or scelera damasci. gaze. tiri. y
dumee. filiorū. amon ⁊ moab. ⁊ in vi
xiii. q3 gradu: iude ⁊ isrl̄. Hic loquitur
ad uaccas pingues que sūt in mō
te samarie. et ruituram domū mai
orem minorēq3 testatur: Ipē cernit
fictorem locuste. et stantem dn̄m
sup murū litum uł adamantiū. et ⁊
uncinū pomorū attrahentē supplici
a peccatorib3. et famē panis. n3 sitim
aq̄. s3 audiendi uerbum dei. s3 uba.
Amos uo interp̄tatur onustus. Hic
amos spūali grā plenus pp̄hauit i
t̄ ceteros pp̄has. Nō enim solus ipē erat
pp̄hes. S3 ⁊ diuisi ēē quippe n̄ poterat

prophes: nisi pastor antea fuisset. Qui fuisset etiam tuba sua clangit per singulos dies erudiens. et doces in ecclesia. In iuventate enim vox omnium prophetarum tamquam tuba spiritualis predicans in ecclesia. secundum quod scriptura est. Ascendere in montem excelsum. tu qui evangelizas syon. exalta vocem qui predicans iherusalem. Explicit argumentum.

Verba amos. Incipit amos propheta. qui fuit in pastoralibus dethecue: que vidit super israel in diebus ozie regis iuda. et in diebus ieroboam filii ioas regis israel. ante duos annos terremotus. Et dixit. Dominus de syon rugiet: et de iherusalem dabit vocem suam. Et luxerunt speciosa pastorum: et exsiccatus est vertex carmeli. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus damasci. et super .iiii. non convertam eum: eo quod trituraverunt in plaustris ferreis galaad. Et mittam ignem in domum azahel: et devorabit domos benadab. Et conteram vectem damasci. et disperdam habitatores de campo ydoli: et tenentem sceptrum de domo voluptatis et luxurie: et transferetur populus syrie cirenen. dicit dominus. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus gaze. et super quatuor non convertam eum: eo quod transtulit captivitatem perfectam. ut concluderet eam in ydumea. Et mittam ignem in murum gaze: et devorabit edes eius. Et disperdam habitatorem de azoto: et tenentem sceptrum de ascalone. Et convertam manum meam super accaron et peribunt reliqui philistinorum dicit dominus deus. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus tyri. et super quatuor non convertam eum: eo quod concluserint captivitatem perfectam in ydumea: et non sunt recordati federis fratrum. Et mittam ignem in murum tyri: et devorabit edes eius. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus edom. et super quatuor non convertam eum: eo quod persecutus sit in gladio fratrem suum. et violaverit misericordiam eius. et tenuerit ultra furorem suum: et indignationem suam servaverit usque in finem. Mittam ignem in theman: et devorabit edes bosre. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus filiorum amon. et super .iiii. non convertam eum: eo quod dissecuerit pregnantes galaad ad dilatandum terminum suum. Et succendam ignem in muro rabbe. et devorabit edes eius: in ululatu. in die belli. et in turbine. in die commotionis. Et ibit melchom in captivitatem. ipse et principes eius simul: dicit dominus.

Et dicit dominus. Super tribus sceleribus moab. et super .iiii. non convertam eum: eo quod incenderit ossa regis idumee usque ad cinerem. Et mittam ignem in moab. et devorabit edes scarioth: et morietur in sonitu moab in clangore tube. Et disperdam iudicem de medio eius: et omnes principes eius interficiam cum eo. dicit dominus. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus iuda. et super .iiii. non convertam eum: eo quod abiecerit legem domini et mandata eius non custodierit. Deceperunt enim eos idola sua: post que abierunt patres eorum. Et mittam ignem in iuda: et devorabit edes iherusalem. Hec dicit dominus. Super tribus sceleribus israel. et super .iiii. non convertam eum: pro eo quod vendiderit argento iustum. et pauperem pro calciamentis. Qui conterunt super pulverem terre. capita pauperum: et viam humilium declinant. Et filius ac pater eius ierunt ad puellam: ut violarent nomen sanctum meum. Et super vestimentis pigneratis accubuerunt. iuxta omne altare: et vinum dampnatorum bibebant. in domo dei sui. Ego autem exterminavi amorreum a facie eorum: cuius altitudo cedrorum altitudo eius: et fortis ipse quasi quercus. Et contrivi fructum eius desuper: et radices eius subter. Ego sum qui ascendere vos feci de terra egypti et eduxi vos in deserto .xl. annis: ut possideretis terram ammorrei. Et suscitavi de filiis vestris in prophetas: et de iuvenibus vestris nazareos. Numquid non ita est filii israel. dicit dominus: Et propinabitis nazareis vinum: et prophetis mandabatis dicentes. Ne prophetetis. Ecce ego stridam subter vos: sicut stridit plaustrum onustum feno. Et peribit fuga a veloce. et fortis non obtinebit virtutem suam: et robustus non salvabit animam suam. Et tenens arcum non stabit: et velox pedibus suis non salvabitur. Et ascensor equi

n̄ saluabit aīam suā. et robustus
corde int̄ fortes nudus fugiet in die
illa: dicit dn̄s.
AUdite ūbum q̄ locutus ē dn̄s sup uos
filii isr̄l: sup oēm cognatioēm quā e-
duxit de t̄ra egypti dicēs. Tantummō
uos cognoui: ex oīb; cognatioīb; t̄re.
Jdcirco uisitabo sup uos: oīs iniquitates
u̇r̄as. Numq̄d ambulabūt duo pariť. n̄
conuen̄it eis: Numq̄d rugiet leo in saltu.
n̄ h̄uit p̄dam: Numq̄d dabit catulus
leonis uocem de cubili suo. nisi aliq̄
apprehenderit: Numq̄d cadet auis in laq̄ū
t̄re. absq; aucupe: Numq̄d auferet laq̄-
us de t̄ra. an̄ quā q̄d cepit: Si clanget
tuba in ciuitate. et p̄pl's n̄ expauescet:
Si erit malum in ciuitate. q̄d dn̄s n̄ fe-
cerit: Quia n̄ faciet dn̄s de' uerbū: nisi
reuelauerit secretum suum ad s̄uos su-
os p̄ph̄as. Leo rugiet. q̄s n̄ timebit: Do-
min' de' locut' est. q̄s n̄ p̄ph̄abit: Audi-
tum facite in edib; azoti. et in edib;
t̄re egypti: et dicite. Cōgregamini sup
montes samarie. et uidete in saniās
multas in medio eius. et calūpniā paci-
entes in penetralib; ei'. Et nescierūt
facere rectum dicit dn̄s: thesaurizātes
iniquitatē et rapinā in edib; suis. Prop-
terea h̄ dicit dn̄s deus. Tribulabitur et
circuietur t̄ra. et detrahet' fortitudo a
te: et diripient' edes tue. Hec dic̄
dn̄s. Quomō si eruat pastor de ore le-
onis duo crura. aut extremū auricle:
sic eruentur filii isr̄l. q̄ h̄itāt in sama-
ria in plaga lectuli. et in damasci grabat-
to. Audite et contestamini in domo iacob:
dicit dn̄s deus exercituum. Quia in die c̄
uisitare cepero p̄uaricatioēs isr̄l sup eum.
uisitabo et sup altaria bethel: et ampu-
tabunť cornua altaris. et cadent in t̄ra.
Et p̄cutiā domū yemalē. cum domo e-
stiua: et p̄ibūt domus eburnee. et dissi-
pabuntur edes multe dicit dn̄s.
AUdite ūbum hoc uacce pingues que
estis in mōte samarie: que calūpniā
facitis egenis. et confringitis paupes. q̄
dicitis dn̄is ur̄is: afferte et bibem'. Jur-
auit dn̄s deus in scō suo: q̄r ecce dies
uenient sup uos. et leuabit uos in contis.
et reliquias ur̄as in ollis feruentib;. Et
p aperturas exibitis. alt̄a cont̄ alteram:
et p̄iciemini in armon dicit dn̄s. Veni-
te ad bethel. et impie agite: ad galgalā.
et multiplicate p̄uaricatioēm. Et of-
ferte mane uictimas ur̄as: tribus dieb'
decimas ur̄as. Et sacrificate de fermen-
to laudē: et uocate uoluntarias obla-
tioēs: et annuntiate. Sic enī uolui-
stis filii isr̄l: dicit dn̄s deus. Vnde et e-
go dedi uobis stuporem dentiū. in cunc-
tis urbib; ur̄is. et indigentiā panū
in oīb; locis ur̄is: et n̄ estis reūsi ad me.
dicit dn̄s. Ego quoq; p̄hibui a uobis
ymbrē. cum adhuc tres mēses super-
eēnt usq; ad messē: et plui sup unā ciu-
itatē. et sup alterā ciuitatē n̄ plui. Par-
s una compluta ē: et pars sup quā n̄ plui.
aruit. Et uenerunt due et tres ciuita-
tes ad ciuitatē unā. ut biberēt aq̄. et n̄
st̄ saciate: et n̄ redistis ad me dicit dn̄s.
P̄cussi uos in uento urente. et in auru-
gine: multitudinē ortor̄ ur̄or̄ et uin-
earum ur̄ar̄. oliueta ur̄a et ficeta ur̄a co-
medit eruca: et n̄ redistis ad me dic̄ dn̄s.
Misi in uos mortē in uia egypti: p̄cussi
in gladio iuuenes ur̄os. usq; ad captiu-
itatē equor̄ ur̄or̄: et ascendē feci putre-
dinē castror̄ ur̄or̄ in nares ur̄as: et n̄ re-
distis ad me. dicit dn̄s. Subuerti uos sicut
subuertit de' sodomā et gomorrā: et f̄ci
estis q̄si torris raptus de incendio: et n̄
redistis ad me. dicit dn̄s. Quia p̄p̄. h̄ fa-
ciam tibi isr̄l. Postq̄ aūt h̄ fecero t̄. p̄pa-
rare in occursum dei tui isr̄l: q̄r ecce fo-
mans montes. et creans uentū. et ānun-
cians hoī eloquiū suū. faciēs matutinā
nebulā. et gradiens sup excelsa t̄re. do-
minus deus exercituū nomē eius.
AUdite ūbum istud q̄d ego leuo sup uos
planctū. Domus isr̄l cecidit: n̄ adiciet
ut resurgat. Virgo isr̄l p̄iecta ē in t̄rā
suā: n̄ est qui suscitet eam. Quia hec
dic̄ dn̄s deus. Vrbs de qua egrediebant'
mille. relinquent' in ea. C: et de qua egre-
diebant' c. relinquent' in ea. x. in domo
isr̄l. Quia hec dicit dn̄s domui isr̄l. q̄

Et intrabitis.

Cūl' paupem

Cū uiuis

rite me et uiuetis. ⁊ nolite querē̄ beth
el. et in galgala nolite intrare. ⁊ in ber
sabee nō trāsibitis: q̄ galgala captiua
ducetur: et bethel erit inutil'. Querite
dn̄m et uiuite. ne forte cōburat' ut
ignis. domus ioseph: et deuorabit. ⁊
nō erit qui extingat bethel. Qui cōuerti
tis in absinthium iudiciū. et iustitiā
in t̄ra relinquitis: facientē arcturū. et o
rionē. et cōuertentē tenebras in mane.
et diem nocte mutantē. Qui uocat a
quas maris. et effundit eas sup faciē
terre: dn̄s nomē eius. Qui subridet ua
stitatē sup robustū: et depopulationē sr̄
potentē affert. Odio habuerūt in por
ta corripientē: ⁊ loquentē pfecte ab
hominati sunt. Jdcirco p eo q̄ diripieb
atis paupem. et p̄dam electam tolleb
atis ab eo: domos quadro lapide edifi
cabitis. et nō h̄itabitis ~~dimitti~~ in eis. ⁊
uineas amantissimas plantabitis.
⁊ nō bibetis uinū earū: q̄ cognoui mlta
scelā urā. et fortia pecc̄a uestra. Hostes
iusti. accipientes munus: ⁊ paupes ī por
ta deprimentes. Jdō prudēs in tp̄e illo ta
cebit: q̄ tp̄s malū est. Querite bonū
et nō malū. ut uiuatis. et erit dn̄s deus
exercituū uobiscū. sicut dixistis. Odite
malū. ⁊ diligite bonū. et cōstituite ī por
ta iudiciū: si forte misereat' dn̄s d̄s exer
cituum reliquiis ioseph. Propterea h' dic'
dn̄s d̄s exercituū dn̄ator. Jn oīb; plateis
planct': ⁊ in cunctis q̄ foris st̄. dicet. ue. ue.
Et uocabit' agricolā ad luctū: ⁊ ad planc
tum eos q̄ sciunt plangere. Et in oīb;
uineis erit planctus q̄ ptn̄sibo in medi
o tui dicit dn̄s. Ve desiderantib; diē dn̄i.
Ad qd eam uob': Dies dn̄i ista: teneb'
et nō lux. Quomo si fugiat uir a facie le
onis. ⁊ occurrat ei ursus: ⁊ ingrediatur
domū. et innitatur manu sua sup pari
etē. et mordeat eū coluber. Nūqd nō
dies dn̄i tenebre. et nō lux. et caligo ⁊
nō splendor in ea. Odi ⁊ pieci festiuitates
u̅ras: ⁊ nō capiā odorem cetuū urōr. Q̄
si obtuleritis michi holocaustomata ⁊
munera ur̄a. nō suscipiā: ⁊ uota pin
guium urōr nō respitiā. Aufer a me
tumultū carminū tuor: et cantica li
re tue nō audiam. Et reuelabit' q̄si aq̄
iudiciū: et iustitia q̄si torrēs fortis.
Nūqd hostias et sacrifitiū obtulistis
michi in deserto. xl. ānis. domus isrl':
Et portastis tab'naculū moloch urō.
⁊ ymaginē ydolor urōr. sidus dei ur̄i:
que fecistis uobis. Et migrare uos fa
ciam trās damascū: dixit dn̄s. d̄s exer
cituum. nomē eius.

Ve qui opulenti estis in syon. et cōfidi
tis in monte samarie. optimates ca
pita pplor: ingredientes pōpatice do
mū isrl'. Transite in calāpne. et uidete.
et ite inde in emath magnā. et descē
dite in geth palestinor. et ad optima
queq; regna eor: si latior t̄minus eorū
t̄mino urō ē. Qui sepati estis in diem
malū: ⁊ appropinq̄tis solio iniq̄tatis.
Qui dormitis in lectis eburneis. et la
sciuitis in stratis uris. Qui cōmeditis a
gnum ~~agnum~~ de grege. ⁊ uitulos de
medio armenti: q̄ canitis ad uocē psal
terii. Sicut dauid putauerūt se habere
uasa cantici. in fialis uinū bibentes,
et optimo unguento delibuti: ⁊ nichil
patiebant' sup cōtritiōe ioseph. Qua
ꝓp nūc migrabūt in capite transmig
rantiū: ⁊ auferet' factio lasciuientiū.
Jurauit dn̄s d̄s in aīa sua. dicit dn̄s ⁊
d̄s exercituū. De testor ego supbiā iacob.
⁊ domos ei' odi: ⁊ tradam ciuitatem
cū h̄itatorib; suis. Q̄ si reliq̄ fuerint. x.
uiri in domo una: ⁊ ipi morient'. Et
tollet eū ꝓpinquus suus: ⁊ cōburet eū;
ut efferat ossa de domo. Et dicet ei. q̄
in penetralib; dom' ē. Nūqd adhuc
ē penes te: Et r̄ndebit. finis ē. Et di
cet ei. Tace: ⁊ nō recorderis nōis dn̄i. q̄
ecce dominus mādabit: ⁊ peutiet domū
maiorē ruinis. et domū minorē sciss
onib;. Nūqd currere q̄unt ī petris eq̄.
aut arari pōt in bubal': Qm̄ cōuertistis
in amaritudinē iudiciū. ⁊ fructū ius
ticie in absinthiū: q̄ letamini in nichilo.
q̄ dicitis. Nūqd nō in fortitudie nr̄a as
sumpsimus nob cornua: Ecce ego susci
tabo sup uos dom' isrl' dicit dn̄s d̄s exer

tium gentem: et conterent uos ab in
troitu emath. usque ad torrentem deserti.
Et ostendit michi dominus deus.
Et ecce fictor locuste. in principio ger
minantium serotinum ymbris: et ecce se
rotinus post tonsorem regis. Et factum est
cum consummasset comedere herbam terre: dixi.
Domine deus: propitius esto obsecro. Quis
suscitabit iacob. quia paruulus est? Misertus
est dominus super hoc. Non erit. dixit dominus deus. Hec
ostendit michi dominus deus. Et ecce uocabat
iudicium ad ignem dominus deus. et deuorauit
abyssum multam: et comedit simul partem. Et dixi.
Domine deus: quiesce obsecro. Quis suscita
bit iacob. quia paruulus est? Misertus est dominus
super hoc. Sed et istud non erit: dixit dominus deus.
Et ecce dominus stans super murum litum: et in
manu eius trulla cementarii. Et dixit do
minus ad me. Quid tu uides amos? Et
dixi. Trullam cementarii. Et dixit dominus. Ecce
ego ponam trullam in medio ~~in medio~~
populi mei israel. Non adiciam ultra superinducere
eum. Et demolientur excelsa ydoli. et sancti
ficationes israel desolabuntur: et consurgam super
domum ieroboam in gladio. Et misit a
masias sacerdos bethel. ad ieroboam re
gem israel. dicens. Rebellauit contra te amos:
in medio domus israel. Non poterit terra
sustinere: uniuersos sermones eius. Hec enim
dicit amos. In gladio morietur ieroboam:
et israel captiuus migrabit de terra
sua. Et dixit amasias ad amos. Qui ui
des. gradere. fuge in terram iuda. et comede
ibi panem. et ibi prophetabis: et in bethel
non adicies ultra ut prophetes: quia sanctificatio
regis est. et domus regni est. Et respondit amos:
et dixit ad amasiam. Non sum propheta. et non sum fi
lius prophete: sed armentarius ego sum. uelli
cans sicomoros. Et tulit me dominus: cum
sequerer gregem. Et dixit dominus ad me.
Vade. propheta ad populum meum israel. Et nunc
audi uerbum domini. Tu dicis. Non prophetabis
super israel: et non stillabis super domum ydo
li. Propter hoc hec dicit dominus. Uxor tua in
ciuitate fornicabitur: et filii tui et filie
tue in gladio cadent: et humus tua funi
culo metietur. Et tu in terra polluta mo
rieris: et israel captiuus migrabit de terra sua.

VIII

Hec ostendit michi dominus deus. Et ecce
uncinus pomorum. Et dixit. Quid tu
uides amos? Et dixi. Uncinum pomo
rum. Et dixit dominus ad me. Venit finis
super populum meum israel. Non adiciam ultra ut
pertranseam eum. Et stridebunt cardines templi
in die illa. dicit dominus deus. Multi mori
entur: in omni loco proicietur silentium. Audite
hoc qui conteritis pauperem. et deficere facitis
egenos terre: dicentes. Quando transi
bit messis. et uenundabimus merces. et
sabbatum. et aperiemus frumentum. ut immi
nuamus mensuram et augeamus siclum. et
subponamus stateras dolosas. ut pos
sideamus in argento egenos. et pauperes
pro calciamentis. et quisquilias frumenti uen
damus? Iurauit dominus in superbia iacob.
Si oblitus fuero usque ad finem: omnia opera
eorum. Numquid super isto non commouebitur
terra. et lugebit omnis habitator eius? Et as
cendet quasi fluuius uniuersus: et eicietur.
et defluet quasi riuus egypti. Et erit. in die
illa dicit dominus. occidet sol meridie:
et tenebrescere faciam terram in die lu
minis. Et conuertam festiuitates uestras in
luctum. et omnia cantica uestra in planctum.
et inducam super omne dorsum uestrum saccum: et super
omne caput uestrum caluitium. Et ponam eam quasi
luctum unigeniti: et nouissima eius
quasi diem amarum. Ecce dies ueniunt dicit
dominus. et emittam famem in terram. non famem panis
neque sitim aque: sed audiendi uerbum domini. Et
commouebuntur a mari usque ad mare
ab aquilone usque ad orientem. circuibunt
querentes uerbum domini: et non inuenient. In
die illa deficient uirgines pulchre.
et adolescentes in siti: qui iurant in de
licto samarie. et dicunt. Viuit deus tuus
dan: et uiuit uia bersabee. Et cadent:
et non resurgent ultra.

IX

Vidi dominum stantem super altare: et dixit. Per
cute cardinem: et commoueantur superlimi
naria. Auaritia enim in capite omnium: et
nouissimum eorum in gladio interficiam.
Non erit fuga eis. fugient: et non saluabitur
ex eis qui fugerit. Et qui fugit ex eis: non
saluabitur. Si descenderit usque ad in
fernum: inde manus mea educet eos.

Ex m

Et si ascenderit usq; ad celum: inde
detraham eos. Et si absconditi fuerit
in uertice carmeli: inde scrutans aufe
ram eos. Et si celauerint se ab oculis
meis in profundo maris: ibi mandabo
serpenti. et mordebit eos. Et si abierint
in captiuitatem coram inimicis suis: ibi
mandabo gladio. et occidet eos. Et po
nam oculos meos sup eos in malum: et
non in bonum. Et dominus deus exercituum qui tangit
terram et tabescet: et lugebunt omnes habitantes
in ea. Et ascendet sicut riuus omnis: et de
fluet sicut fluuius egypti. Qui edificat in
celo ascensionem suam: et fasciculum suum
sup terram fundauit. qui uocat aquas
maris. et effundit eas sup faciem terre:
dominus nomen eius. Numquid non ut filii et
hiopum. uos estis michi filii israel ait
dominus deus. Numquid non israel ascendere feci de
terra egypti. et palestinos de capadocia. et
syros de cyrene. Ecce oculi domini dei sup
regnum peccans: et conteram illud a facie
terre. Verumtamen conterens non conteram domum ia
cob: dicit dominus. Ecce enim ego mandabo.
et concutiam in omnibus gentibus domum israel.
sicut concutitur in cribro. Et non cadet lapillus
sup terram. In gladio morientur omnes pecca
tores populi mei: qui dicunt. non appropinquabit. et
non ueniet sup nos malum. In die illo su
scitabo tabernaculum dauid. quod cecidit. et
reedificabo aperturas murorum eius: et
ea que corruerant instaurabo. Et reedi
ficabo eum sicut diebus antiquis. ut possideant
reliquias idumee. et omnes nationes.
eo quod inuocatum sit nomen meum sup eos:
dicit dominus faciens hec. Ecce dies ueni
unt dicit dominus: et comprehendet arator mes
sorem. et calcator uue mittentem semen.
Et stillabunt montes dulcedinem: et omnes
colles culti erunt. Et conuertam captiuitatem
populi mei israel. et edificabunt ciuitates de
sertas et habitabunt. et plantabunt uineas. et
bibent uinum earum: et facient ortos.
et comedent fructus eorum. Et plantabo
eos sup humum suam: et non euellam eos ultra
de terra sua quam dedi eis. dicit dominus deus
tuus. Explicit amos. Incipit prologus sancti ie
ronimi in abdiam prophetam.

Iacob patriarcha fratrem habuit e
sau: qui ob ruborem corporis sui.
edom hebrea lingua appellatus
est. quod latine sanguineus dicitur.
Is memoratum fratrem suum. qui israel
nomen acceperat: graui odio commo
tus. interimere conatus est. Qua
de causa. omnes qui populum israel. hoc est filios
patriarche iacob. predicti esau o
dium imitati. persecuti sunt: esau
et edom appellati sunt. Et quia populus is
rael. de captiuitate chaldeorum per cy
rum regem persarum nutu dei reuoca
tus in iherusalem. ab alio regno grauiter
afflictus atq; oppressus est: ideo hoc regn
um. quod more esau predictum populum perse
cutum est. per denuntiationem abdie prophete
increpatur: quod non dei indignationem. sed sua
uirtute populum superatum gloriabatur. De quo
regno olim per dauid in psalmo. c. xxx. vi. dic
tum est. Memorare domine filiorum edom: in
diem iherusalem. Naa reliqua lectionem comprehensa: fu
turum ingressus auditum. ob causas lectionem com
prehensas: et regnum dei in populo israel significat.

Item alius prologus sine correptionem nouam.

Hebrei hunc esse dicunt. qui sub re
ge samarie achab et impiissi
ma iezabel. pauit. c. prophetas
in specubus: et de vii. milibus
erat qui non curuauerunt genua ante baal.
quos helyas arguit ignorasse. Sepul
chrum quoq; eius usq; hodie cum mau
soleo helisey prophete. et iohannis baptiste in sabaste.
ueneratione habetur. que olim samaria
dicebatur. Hanc herodes rex antipatris
filius in honore augusti cesaris greco nomine
uocauit augustam. Igitur quia. c. prophetas
pauerat. accepit gratiam prophetalem: et dedu
ce exercitus. fit dux ecclesie. tunc in samaria
paruum gregem pauerat: nunc in toto or
be. xpisti pascit ecclesias. Et sicut stephanus coro
nam meruit passionis: sic hic de fidu
tis dei. cum paulo apostolo nomine gloriatur. Qui
a abdias seruus domini in nostro sonat
eloquio. Incipit argumentum.
Abdias qui interpretatur seruus domini.
pertonat contra edom. sanguineum
terrenumq; fratris quoq; iacob semper emu

— . lū hasta . —

lium hasta percutit spirituali. **Incipit Abdias propheta.**

Visio abdie. Hec dicit dominus deus ad edom. Auditum audivimus a domino: et legatum ad gentes misit. Surgite: et consurgamus adversum eum in prelium. Ecce parvulum dedi te in gentibus: contemptibilis tu es valde. Superbia cordis tui extulit te habitantem in scissuris petrarum: exaltantem solium tuum. Qui dicis in corde tuo. Quis detrahet me in terram? Si exaltatus fueris ut aquila. et si inter sidera posueris nidum tuum: inde detraham te. dicit dominus. Si fures introissent ad te. si latrones per noctem? quomodo conticuisses? Nonne furati essent sufficientia sibi? Si vindemiatores introissent ad te. numquid non saltem racemum reliquissent tibi? Quomodo scrutati sunt esau. investigaverunt abscondita eius? Usque ad terminum emiserunt te. Omnes viri federis tui illuserunt tibi: invaluerunt adversum te viri pacis tue. Qui comedunt tecum: ponent insidias subter te. Non est prudentia in eo. Numquid non in die illa dicit dominus. perdam sapientes de idumea. et prudentiam de monte esau? Et timebunt fortes tui a meridie: ut intereat vir de monte esau. Propter interfectionem et propter iniquitatem in fratrem tuum iacob: operiet te confusio. et peribis in eternum. In die cum stares adversus eum. quando capiebant alieni exercitum eius. et extranei ingrediebantur portas eius. et super ierusalem mittebant sortem: tu quoque eras quasi unus ex eis. Et non despicies in die fratris tui. in die peregrinationis eius: et non letaberis super filios iuda. in die perditionis eorum. Et non magnificabis os tuum. in die angustie: neque ingredieris portam populi mei. in die ruine eorum. Neque despicies. et tu in malis eius. in die vastitatis illius: et non emitteris adversum exercitum eius. in die vastitatis illius. Neque stabis in exitibus ut interficias eos qui fugerint. et non concludes reliquos eius in die tribulationis: quoniam iuxta est dies domini super omnes gentes. Sicut fecisti fiet tibi: retributionem tuam convertet in caput tuum. Quomodo enim bibisti super montem sanctum meum. bibent omnes gentes iugiter. et bibent et absorbebunt: et erunt quasi non sint. Et in monte syon erit salvatio: et erit sanctus. Et possidebit domus iacob eos qui se possederant: et erit domus iacob ignis. et domus ioseph flamma: et domus esau stipula. Et succendentur in eis. et devorabunt eos. et non erunt reliquie domus esau: quia dominus locutus est. Et hereditabunt hii qui ad austrum sunt montem esau. et qui in campestribus phylistiim. et possidebunt regionem effraim. et regionem samarie: et beniamin possidebit galaad. Et transmigratio exercitus huius filiorum israel. omnia loca chananeorum usque ad sareptam. Et transmigratio ierusalem que in bosphoro est possidebit civitates austri. Et ascendent salvatores in montem syon. iudicare montem esau: et erit domino regnum. **Explicit abdias propheta.**

Sanctum ionam **Incipit prologus in iona propheta.** hebrei affirmant filium fuisse mulieris vidue sareptane. quem helyas propheta mortuum suscitavit: matre postea dicente ad eum. Nunc cognovi quia vir dei es tu: et verbum dei in ore tuo est veritas. Ob hanc causam: et ipsum puerum. sic vocavit amathi. [illegible] veritate sonat. Et ex eo quod verum helyas locutus est. ille qui suscitatus est. filius esse dicitur veritatis. Iona de veritate columba nascitur: quia ionas columbam sonat. In condempnatione autem israel. ionas ad gentes mittitur: quod ninive agente penitentiam. illi in malitia perseverant. Temporibus quippe ieroboam regis israel. qui deo derelicto cum populo suo in samaria idolis sacrificabat: ionam prophetam fuisse quartus liber regum indicat. Is cum propheta illuminante. peccatores civitatis ninive dei misericordiam consecuturos videret? ne falsa predicare videretur: ad denuntiandum interitum eiusdem civitatis ire nolebat. Nam sicut deus ad abraham de impietate sodomorum et gomorreorum

locutus ē clamor sodomor̄ et gomo‍ʳ
reor̄ puenit ad me: ita et de niniue
dicitur: eo q̄ ascenderit clamor mali
cie eius ad deū. Et q̄ sniā dei de sodom
is f̄cā minime reuocata ē: ita et ioñs
ad ūsum niniuē platam sniām re
uocari nolebat: diuine dispensatio
nis ignarus: q̄ salutē hoīum ad se ꝯ
uersiōnē magis uult. q̄ interitum. Hꝰ
illi accidit q̄ et scō helyseo: q̄ filium
sunamitidis mulieris mortuū ign
orauit. Ideo a conspectu dñi ionas se
fugē putabat. humanū aliqd passꝰ:

dicente dn̄o. Quo ibo
a spū tuo. et quo a
facie tua fugiam?
t f̄cm ē Incipit io
ūbum dñi nas pro
ad ionā filiū pheta.
amathi: dicēs.
Surge uade in nini
uē ciuitatē gnādē. ꝛ
p̄dica in ea: q̄ ascendit malitia eius
coram me. Et surrexī ionas: ut fugēt
in tharsis a facie dñi. Et descendit io
ppen. et inuenit nauē euntē in thar
sis. et dedit naulū eius: ꝛ descendit ī
eam ut iret cū eis in tharsis a facie dn̄o.
Dñs āt̄ misit uentū magnū in maē.
et f̄cā ē tempestas magna in maī: ꝛ
nauis piclitabāt̄ ꝯteri. Et timuerūt
naute: ꝛ clamauerūt uiri ad dm̄ suū.
Et miserunt uasa q̄ erāt in naui ī ma
re: ut alleuiaret ab eis. Et ionas dēsce
dit ad interiora nauis: ꝛ dormiebat so
pore graui. Et accessit ad eū gubnatō:
et dixit ei. Quid tu sopore depmeris?
Surge inuoca dm̄ tuū: si forte cogi
tet deus de nobis. et n̄ peamꝰ. Et dixit
uir ad collegā suū. Venite et mitta
mus sortes: ꝛ sciamꝰ quare hoc malū
sit nob̄. Et miserunt sortes. Et cecidit
sors sup ionā. Et dixerūt ad eū. Indi
ca nob̄: cuiꝰ cā mali istud sit nobis.
Qd̄ ē opus tuū. que t̄ra tua. et quo
uadis. uł ex quo p̄plo es tu? Et dixit ad
eos. Hebreus ego sum: ꝛ dm̄ deū ce
li ego timeo. qui fecit mare ꝛ aridā.
Et timuerunt uiri timore magno:
et dixerunt ad eum. Quid hoc fecisti?
Cognouerūt enī uiri. q̄ a facie dñi
fugēt: q̄ indicauerat eis. Et dixerūt
ad eū. Quid faciemꝰ tibi? et cessabit
mare a nobis? Quia mare ibat et in
tumescebat sup eos. Et dixit ad eos.
Tollite me et mittite in mare ~~a uob̄~~
et cessabit mare a uobis. Scio ēi ego:
q̄m ꝓꝑ me hec t̄pestas gnādis sup uos.
Et remigabāt uiri. ut reuerterentur
ad aridam et n̄ ualebāt: q̄ mare ib
at ꝛ intumescebat sup eos. Et clam
auerūt ad dñm: ꝛ dixerunt. Quesumus
dn̄e. ne peamus in aīa uiri istius. et
ne des sup nos sanguinē innocentē:
q̄ tu dn̄e sicut uoluisti fecisti. Et tu
lerunt ionā: ꝛ miserunt in mare. Et
stetit mare: a feruore suo. Et timue
runt uiri timore magno dm̄: ꝛ im
molauerūt hostias dn̄o. et uouerūt uo

II

Et p̄parauit dñs piscē grandē: ut | ta.
deglutiret ionā. Et erat ionas in uē
tre piscis: trib3 dieb3 et trib3 noctib3.
Et orauit ioñs ad dñm dm̄ suū. de u
tero piscis: ꝛ dixit. Clamaui ad dñm
de tribulatiōe mea: et exaudiuit me.
De uentre inferi. clamaui: ꝛ exaudi
sti uocē meā. Proiecisti me in profū
dum maīs in corde: ꝛ flumē circūdedit
me. Oms gurgites tui ꝛ fluctus tui:
sup me t̄nsierūt. Et ego dixi. Abiectꝰ
sum: a conspectu oclor̄ tuor̄. Verūtn̄
rursum uidebo t̄plū scm̄ tuū. Circūde
derūt me aq̄: usq3 ad aīam meā. Abyſ
sus uallauit me: pelagus opuit capꝰ
meū. Ad extrema mōciu3 descendi:
uectes t̄re. ꝯcluserunt me in et̄nū. Et
subleuabis de corruptiōe uitā mea3:
dn̄e deus meus. Cū angustiaret̄ ī me
aīa mea. dñi recordatus sum: ut ue
niat ad te orō mea. ad t̄plum scm̄ tu
um. Qui custodiūt uanitates frustꝰ:
miām suā derelinqūt. Ego āt̄ ī uoce
laudis immolabo tibi: quecūq3 uoui re
ddam, p salute dn̄o. Et dixit dn̄s pisci:
ꝛ euomuit ionā in aridā.

III

Et f̄cm ē ūbum dñi ad ionā scd̄o. dicēs.

Surge et vade in Nineven civitatem
magnam: et predica in ea predicationem, quam
ego loquor ad te. Et surrexit Ionas: et
abiit in Nineven iuxta verbum domini. Et
Ninive erat civitas magna dei: itinere
dierum trium. Et cepit Ionas introire
civitatem: itinere diei unius. Et clama
vit: et dixit. Adhuc .xl. dies: et Ninive
subvertetur. Et crediderunt viri Nine
ve in domino: et predicaverunt ieiunium.
et vestiti sunt saccis a maiore usque ad
minorem. Et pervenit verbum: ad regem
Ninive. Et surrexit de solio suo. et ab
iecit vestimentum suum a se: et indutus est
sacco. et sedit in cinere. Et clamavit et
dixit in Ninive. ex ore regis. et principum
eius: dicens. Homines et iumenta et boves
et pecora non gustent quicquam. nec pascantur:
et aquam non bibant. Et operiantur saccis homines
et iumenta: et clament ad deum in forti
tudine. Et convertatur vir a via sua mala:
et ab iniquitate que est in manibus eorum. Quis
scit si convertatur et ignoscat deus. et revertatur
a furore ire sue. et non peribimus. Et vidit
deus opera eorum. quia conversi sunt de via sua
mala: et misertus est deus super malitiam.
quam locutus fuerat ut faceret eis. et non
fecit.
Et afflictus est Ionas afflictione
magna: et iratus est. Et oravit ad do
minum: et dixit. Obsecro domine. numquid
non hoc est verbum meum. cum adhuc essem in
terra mea: Propter hoc preoccupavi ut fu
gerem in Tharsis. Scio enim quia tu deus cle
mens et misericors es patiens et multe
miserationis: et ignoscens super malitia. Et
nunc domine tolle queso animam meam a me:
quia melior est michi mors quam vita. Et
dixit dominus. Putasne bene irasceris tu: Et
egressus est Ionas de civitate: et sedit contra
orientem civitatis. Et fecit sibimet um
braculum ibi: et sedebat subter illud in umbra.
donec videret quid accideret civitati. Et preparavit
dominus deus ederam et ascendit super caput
Ione: ut esset umbra super caput eius: et pro
tegeret eum. Laboraverat enim. Et letatus
est Ionas super edera: leticia magna. Et
paravit deus vermem ascensu diluculi in
crastinum: et percussit ederam. et exaruit. Et
cum ortus fuisset sol. precepit dominus vento
calido et urenti: et percussit sol super caput
Ione. et estuabat. Et petivit anime sue ut
moreretur: et dixit. Melius est mihi mori:
quam vivere. Et dixit dominus ad Ionam. Putas
ne bene irasceris tu. super ederam: Et dixit.
Bene irascor ego usque ad mortem. Et dixit
dominus. Tu doles super ederam in qua non laborasti
neque fecisti ut cresceret. que sub una nocte
nata est. et una nocte periit: et ego non par
cam Ninive civitati magne in qua sunt
plus quam .c.xx. milia hominum. qui nesciunt
quid sit inter dexteram et sinistram suam.
et iumenta multa: Incipit prologus in
Micheam prophetam.

Temporibus
Ioathe et Achaz et Ezechie
regum Iuda. Micheam prophetam ad hanc pro
phetiam spiritu sancto repletum fuisse: lectio
ipsa demonstrat. Sed desuper dictorum regum.
Ioatham. et Ezechiam deo ob religionem pla
cuisse: hystoria libri quarti regum: et secundi
paralipomenon indicat. Achaz vero reli
cto deo. ydola Samarie quibus etiam filios
suos in sacrificium igni concremandos ob
tulerat: coluisse constat. Quamobrem
deus Samariam que reges Israel et Iuda. mem
oratorum simulachrorum superstitione fefe
llerat. increpans: indignationem suam
in eam processuram comminatus est. Populo
etiam Israel prevaricatori et principibus eius.
qui eundem populum fallaci suasione ad colen
da ydola compulerat: ubis insequentibus ca
ptivitatem et interitum affuturum
denuntiavit. Incipit argumentum.

Micheas de Morasthi coheres Christi.
vastationem annuntiat filie latro
nis. et obsidionem ponit contra eam. quia maxil
lam percusserat iudicis
Israel. Incipit Micheas
propheta.

Verbum domini
quod factum est ad Micheam
Morasthiten. in diebus
Ioatham Achaz Eze
chie regum Iuda: quod
vidit super Samariam
et Ierusalem. Audite populi
omnes et attendat terra et plenitudo eius: et
sit dominus deus vobis in testem. dominus de templo

scō suo. Quia ecce dn̄s egredietur ď loco
suo: ⁊ descendet et calcabit sup excel
sa t̄re. Et ɔsumentur montes subtus
eum: ⁊ ualles scindent̄ sic̄ cera a fa
cie ignis: sic̄ aq̄ que decurrūt ī p̄ceps.
In scelere iacob omne istud: ⁊ ī pecca
tis domus isrl̄. Qđ scelus iacob: Nōne
samaria: Et q̄ excelsa iude: Nōne irl̄m.
Et ponā samariā: q̄si aceruū lapidū
in agro. cum plantat̄ uinea. Et detra
ham in ualle lapides ei⁹: ⁊ fundamē
ta ei⁹ reuelabo. Et oīa sculptilia eius
ɔcident̄: ⁊ oēs mercedes eius ɔburentur
igni. Et oīa ẏdola eius ponam ī pditio
nem: q̄ȝ de mercedib; meretricis ɔgre
gata sunt̄: ⁊ usq; ad mercedē meretricis
reuertent̄. Sup hoc plangā et ululabo:
uadam spoliatus ⁊ nudus. faciā planc
tum uelut draconū. et luctū q̄si struc
tionū: q̄ȝ desparata ē plaga ei⁹. q̄ȝ uenit
usq; ad iudā. tetigit portā p̄pli mei.
usq; ad irl̄m. In geth nolite annun
tiare: lacrimis ne ploretis. In dom
o pulueris puluere uos ɔspargite:
et transite uobis h̄itatio pulchra. ɔfu
sa ignominia. Nō ē egressa: q̄ h̄itat ī
exitu. planctū domus uicina accipi
et ex uob. que stetit sibimet ip̄i. q̄ȝ īfir
mata ē in bonū. q̄ h̄itat in amaritudi
nib;: q̄ȝ descendit malū a dn̄o ī por
tam irl̄m. tumultus quadrige stupo
ris h̄itanti lachis. Principiū pcc̄i est
filie syon: q̄ȝ in te inuenta sunt̄ scelā
isrl̄. Propterea dabit emissarios sup he
reditatē geth: dom⁹ mendatii in deceptiō
nē regib; isrl̄. Adhuc heredē adducā
tibi que h̄itas in maresa: usq; ad odollā
ueniet gl̄ia isrl̄. Decaluare et tondere sup
filios deliciarū tuarū. Dilata caluitiū
tuū sic̄ aquila: q̄m captiui ducti sunt
ex te.

Ve qui cogitatis inutile: ⁊ opa
mini malum in cubilib; uris. In luce
matutina faciūt illđ: q̄m ɔt̄ deū est
man⁹ eorum. Et ɔcupierūt agros. et uio
lent̄ tulerunt. et domos. et rapuerunt: et
calumpniabant̄ uirū ⁊ domū eius. ui
rum et hereditatē ei⁹. Iđcirco hec dicit
dn̄s. Ecce ego cogito sup familiā istā
malū. unde n̄ auferetis colla ur̄a: ⁊
n̄ ambulabitis sup̄bi: q̄m tp̄s pessi
mū ē. In die illa sumetur sup uos
pabola: et cantabit̄ canticū cum sua
uitate dicentiū. Depp̄latiōe uastati
sumus. pars p̄p̄li mei cōmutata ē. Q̄
modo recedet a me. cū reuertat̄ q̄ regio
nes nr̄as diuidat: Propt̄ h: n̄ erit tibi
mittēs funiculū sortis in cetu dn̄i. Ne
loq̄mini loq̄ntes. Nō stillabit sup istos:
n̄ ɔphendet ɔfusio dic̄ domus iacob.
Nūq̄d adbreuiatus ē sp̄c dn̄i: aut tales
st̄ cogitatiōes ei⁹: Nōne uerba mea bona
st̄ cum eo qui recte gradit̄: Et ecōtra
rio p̄pls meus in aduersariū ɔsurrexit.
Desup tunicā palliū sustulistis: ⁊ eos
q̄ transibant simplicit̄ ɔuertistis ī bellū.
Mulieres p̄p̄li mei eiecistis de domo deli
ciarum suarum: a paruulis earum tulistis
laudē meā in ppetuū. Surgite et ite:
q̄ȝ n̄ h̄etis hic requiē. Propt̄ īmunditi
am eius corrumpetur: putredie pessim
a. Vtinā n̄ eēm uir habēs sp̄m: ⁊ mē
datiū potius loquerer. Stillabo tibi ī
uinū et in ebrietatē: ⁊ erit sup q̄ stilla
tur p̄pls iste. Cōgregatiōe ɔgregabo ia
cob totum te: in unū ɔducam reliq̄as
isrl̄. Pariť ponā illum q̄si gregē ī ouili:
q̄si pecus in medio caularum. tumultua
buntur: a mltitudie hoīum. Ascendet
enī pandens iter ān eos: diuidēt ⁊ trāsi
bunt portā. et egredient̄ p eā. Et transibit
rex eorum corā eis: ⁊ dn̄s in capite eorum.

Et dixit. Audite principes iacob: ⁊ du
ces domus isrl̄. Numq̄d uīm est scire
iudiciū. qui odio h̄etis bonū. et dili
gitis malū: Qui uiolent̄ tollitis pelles
eorum desup eis. et carnes eorum desup ossi
b; eorum. Qui cōmederunt carnē p̄p̄li mei. et
pellē eorum desup excoriauerunt. et ossa eo
rum ɔfregerunt: et ɔciderūt sic̄ ī le
bete. et q̄si carnē in medio olle. Tunc
clamabūt ad dn̄m. et n̄ exaudiet eos:
⁊ abscondet faciem suā ab eis in tp̄re
illo: sic̄ nequit̄ egerunt in adinuentio
nib; suis. Hec dicit dn̄s sup p̄phas qui
seducunt p̄plm meū. qui mordent dē
tib; suis. et p̄dicant pacem: ⁊ siq̄s nō

Cur' gle

II

dederit in ore eorum quippiam. sctificant
super eum prelium. Propterea nox uobis
pro uisione erit: et tenebre uob pro diui
natione. Et occumbet sol sup prophetas: et
obtenebrabit sup eos dies. Et confunden
tur qui uident uisiones. et confundentur diui
ni: et operient uultus suos omnes. quia non est re
sponsum dei. Verumtamen ego repletus sum for
titudine spiritus domini. iudicio et uirtute:
ut annuntiem iacob scelus suum. et israel pec
catum suum. Audite hec principes domus
iacob. et iudices domus israel: qui abhominami
ni iudicium. et omnia recta peruertitis. Qui edifi
catis syon in sanguinibus: et ierusalem in ini
quitate. Principes eius in muneribus iudicab
ant: et sacerdotes eius in mercede docebant: et
prophete eius in pecunia diuinabant: et super
dominum requiescebant dicentes. Numquid non
dominus in medio nostrum: non ueniet sup nos
mala. Propter hoc causa uestri. syon quasi ager
arabitur: et ierusalem quasi aceruus lapidum erit:
et mons templi in excelsa siluarum.

Et erit in nouissimo dierum. erit mons do
mus domini preparatus in uertice montium: et sub
limis sup colles. Et fluent ad eum populi. et
properabunt gentes multe: et dicent. Venite
ascendamus ad montem domini et ad domum
dei iacob: et docebit nos de uiis suis. et
ibimus in semitis eius: quia de syon egredietur
lex. et uerbum domini de ierusalem. Et iudicabit
inter populos multos: et corripiet gentes fortes et
usque in longinquum. Et concident gladios
suos in uomeres: et astas suas in ligo
nes. Non sumet gens aduersum gentem
gladium: et non discent ultra belligerare.
Et sedebit uir subtus uineam suam. et subter
ficum suam. et non erit qui deterreat: quia os domini
exercituum locutum est. Quia omnes populi ambula
bunt unusquisque in nomine dei sui: nos autem ambula
bimus in nomine domini dei nostri in eternum et ultra.
In die illa dicit dominus. congregabo claudican
tem. et eam quam eieceram colligam: et quam
afflixeram. Et ponam claudicantem in re
liquias: et eam que laborauerat in gen
tem robustam. Et regnabit dominus super
eos in monte syon: ex hoc nunc et usque
in eternum. Et tu turris gregis nebulosa.
filie syon. usque ad te ueniet: et ueniet po
testas prima. regnum filie ierusalem. Nunc
quare merore contraheris? Numquid rex
non est tibi. aut consiliarius tuus periit. quia comprehen
dit te dolor sicut parturientem? Dole et sa
tage filia syon quasi parturiens: quia nunc egre
dieris de ciuitate. et habitabis in regione:
et uenies usque ad babilonem. Ibi liberaberis:
ibi redimet te dominus de manu inimicorum
tuorum. Et nunc congregate sunt sup te gentes
multe: qui dicunt. Lapidetur: et aspiciat in sy
on oculus noster. Ipsi autem non cognouerunt cogi
tationes domini. et non intellexerunt consilium
eius: quia congregauit eos quasi fenum aree. Sur
ge et tritura filia syon: quia cornu tuum
ponam ferreum. et ungulas tuas ponam ere
as. Et comminues populos multos: et interficia
es domino rapinas eorum: et fortitudinem eorum
domino uniuerse terre.

Nunc uastaberis filia latronis. Obsidionem
posuerunt sup nos: in uirga percutient
maxillam iudicis israel. Et tu bethleem effra
ta: paruulus es in milibus iuda. Ex te mi
chi egredietur qui sit dominator in israel: et egressus eius
ab initio. a diebus eternitatis. Propter hoc
dabit eos deus. usque ad tempus in quo par
turiens pariet. et reliquie fratrum eius conuerten
tur ad filios israel. Et stabit. et pascet in
fortitudine domini: in sublimitate nominis
domini dei sui. Et conuertentur: quia nunc magnifica
bitur usque ad terminos terre. Et erit iste pax.
assirius cum uenerit in terram nostram: et quando
calcauerit in domibus nostris. Et suscitabimus
sup eum .vii. pastores et .viii. primates
homines: et pascent terram assur in glad
io. et terram nemroth in lanceis eius. Et libera
bit ab assur cum uenerit in terram nostram:
et cum calcauerit in finibus nostris. Et erit reli
quie iacob in medio populorum multorum. quasi ros
a domino: et quasi stille sup herbam. que non expec
tat uirum. et non prestolatur filios hominum.
Et erit reliquie iacob in gentibus in medio
populorum multorum. quasi leo in iumentis siluarum.
et quasi catulus leonis in gregibus pecorum: qui
cum transierit et conculcauerit et ceperit. non est
qui eruat. Et exaltabitur manus tua
sup hostes tuos: et omnes inimici tui interi
bunt. Et erit in die illa dicit dominus. auferam
equos tuos de medio tui: et disperdam quadri

gas tuas. Et pdam ciuitates t're tue: et destruã om̃s munitiões tuas. Et auferam maleficia de manũ tua: et diuinatiões ñ erũt in te. Et pire faciã sculptilia tua. et statuas tuas de medio tui: cõteram: et ñ adorabis ultra opa manuum tuarum. Et euellã lucos tuos de medio tui: et cõteram ciuitates tuas. Et faciam in furore et ĩ idignatiõe ultiõez: in omnib; gentib; q̃ ñ audierũt.

VI. Cur audite

Audite que dñs loquitur. Surge. cõtende iudicio aduersum montes: et audiant colles uocẽ tuã. Audiãt montes iudicium dñi. et fortia fundamẽta t're: qr iudiciũ dñi cum pplo suo. et cũ isrl' diiudicabit. Populus meus qd feci tibi. aut qd molestus fui tibi: Responde m. Qa eduxi te de t'ra egypti. et de domo seruientium liberaui te. et misi ante faciẽ tuã moysen. et aaron. et mariã: Popul' me' memẽto q̃so. qd cogitauerit cõtra te balach rex moab. et qd respondit ei balaã filius beor de setthi usq; ad galgalã: ut cognosceres iustitias dñi. Quid dignũ offeram dño: Curuabo genu dõ excelso: Nũqd offeram ei holocaustomata. et uitulos ãniculos: Nũqd placari pot' dominus in milib; arietũ. aut in multis milib; hyrcor pinguiũ: Nũqd dabo primogenitũ meũ p scelere meo. fructum uentris mĩ pro peccãto aĩe mee: Indicabo tibi o hõ qd sit bonũ: et qd dñs requirat a te. Utiq; facẽ iudiciũ et diligere miaz: et sollicitum ãblare cũ dõ tuo. Uox dñi ad ciuitatẽ clamat: et salus erit omnib; timentib; nomẽ tuũ. Audite trib;. et qs approbabit illud: Adhuc ignis in domo impii. thesauri iniquitatis: et mẽsura minor. ire plena. Nũqd iustificabo stateram impiam. et sacceli pondera dolosa. in qb; diuites eius repleti sũt iniquitate. et hitantes ĩ ea loqbant' mẽdatiũ. et lingua eor fraudulenta in ore eor: Et ego ergo cepi pcutẽ te pditioẽ: sup peccatis tuis. Tu cõedes et nõ saturaberis: et humiliatio tua in medio tui. Et apprehendes. et ñ saluabis: et quos saluaueris in gladiũ dabo. Tu seminabis et

E gladio;

ñ metes: tu calcabis oliuã et ñ ungeris oleo: et mustũ. et ñ bibes uinum. Et custodisti pcepta amri. et õe opus domus achab: et ambulasti in uoluptatib; eor: ut darem te in pditionẽ. et hitantes in ea in sibilũ: et obpbrium ppli mĩ portabitis.

VI. Et im

Ue michi: qr fc̃us sum. sicut qui colligit in autũno racemos uĩdemie. Nõ est botrus ad comedendũ. precoquas ficus desiderauit aĩa mea. Periit sc̃s de t'ra: et rectus in hoĩb; ñ est. Om̃s in sanguine insidiant': uir frẽm suũ uenat' ad mortẽ. Malũ manuũ suar dicũt bonũ. Princeps postulat: et iudex in reddendo ẽ. Et magnus locut' ẽ desideriũ aĩe sue: et cõturbauerũt eã. Qui optim' in eis ẽ q̃si paliurus: et q rectus q̃si spina de sepe. Dies speculatiõis tue: uisitatio tua uenit. Nũc erit uastafitas eor. Nolite credere amico: et nolite cõfidere in duce. Ab ea q̃ dormit in sinu tuo. custodi claustra oris tui: qr filius cõtumeliã facit patri: filia cõsurgit aduersum matrẽ suã: nurus cõt' socrum suã. Inimici hoĩs: domestici eius. Ego aũt ad dñm aspiciã: expectabo deũ saluatorẽ meũ. Audiet me deus meus.

Ne leteris inimica mea sup me: qr cecidi: cõsurgam. Cũ sedero in tenebris: dñs lux mea ẽ. Irã dñi portabo. qm̃ peccaui ei: donec cãm meã iudicet. et faciat iudiciũ meũ. Educet me in lucem: uidebo iustitiã ei'. Et aspiciet me inimica mea. et opiet' cõfusioẽ: q̃ dicit ad me. Ubi ẽ dñs deus tuus: Oculi mĩ uidebũt in eã. nũc erit in cõculcatioẽz ut lutum platearũ. Dies: ut edificent' maceriẽ tue. In die illa lõge fiet lex. In die illa usq; ad te ueniet assur. et usq; ad ciuitates munitas. et a ciuitatib; munitis usq; ad flumẽ: et ad mare de mari. et ad montẽ de monte. Et t'ra erit in desolatioẽm. pp hitatores suos: et fructum pp cogitationũ eor. Pasce pplm tuũ in uirga tua gregẽ hereditatis tue: hitantes solos in saltu. In medio carmeli pascent' basan et galaad: iux' dies antiquos. sc̃m dies egr

sionis tue de terra egypti. Ostendam ei mirabilia. Videbunt gentes: et confundentur super omni fortitudine sua. Ponent manus super os: aures eorum surde erunt. Lingent pulverem sicut serpentes: velut reptilia terre perturbabuntur de edibus suis. Dominum deum nostrum non desiderabunt: et timebunt te. Quis deus similis tui. qui aufers iniquitatem et transis peccatum reliquiarum hereditatis tue: non inmittet ultra furorem suum. quoniam volens misericordiam est: revertetur et miserebitur nostri. Deponet iniquitates nostras: et proiciet in profundum maris omnia peccata nostra. Dabis veritatem iacob. misericordiam abraham: quod iurasti patribus nostris. a diebus antiquis. Incipit prologus in naum prophetam.

Naum prophetam ante adventum regis assiriorum. qui populum israel captivum in suas regiones transtulerat. fuisse: ebreorum traditio confirmat. Siquidem in fine huius lectionis: predicti regis adventum idem propheta nuntiare monstratur. Sed cum habitatores ninive. iona in initium civitatis predicante: necdum divina ira denuntiatum interitum sustinerent. peccatorum et impietatis penitentiam egissent: accepta dei misericordia grandioribus criminibus se implicaverunt. Quia de causa memoratus propheta spiritu sancto plenus. iuditium dei annuntians. ita est locutus. Deus zelans et ulciscens dominus. et cetera. Iam enim x. tribus ab assiriis ducte fuerant in captivitatem sub ezechia rege iuda: sub quo et nunc in consolationem populi tunc similiter ad eversionem ninive visio cernitur. Nec erat parva consolatio tam his qui iam assiriis serviebant. quam reliquis qui sub ezechia de tribu iuda et beniamin ab eisdem hostibus obsidebantur. ut audirent. assirios quoque a chaldeis esse capiendos: sicut in consequentibus libri huius demonstrabitur. Incipit argumentum.

Naum qui consolator orbis interpretatur. Increpat civitatem sanguinum. et post eversionem illius loquitur. ecce super montes pedes evangelizantis et annuntiantis pacem.

Incipit naum propheta.

Onus ninive: liber visionis naum helchesei. Deus emulator et ulciscens dominus. Ulciscens dominus: et habens furorem. Ulciscens dominus in hostes suos: et irascens ipse inimicis suis. Dominus patiens et magnus fortitudine: et mundans non faciet innocentem. Dominus in tempestate et turbine vie eius: et nebule pulvis pedum eius. Increpans mare. et exsiccans illud: et omnia flumina ad desertum deducens. Infirmatus est basan et carmelus: et flos libani elanguit. Montes commoti sunt ab eo. et colles desolati sunt. Et contremuit terra a facie eius: et orbis et omnes habitantes in eo. Ante faciem indignationis eius quis stabit: Et quis resistet in ira ~~furoris indignationis eius~~ furoris eius? Indignatio eius effusa est ut ignis: et petre dissolute sunt ab eo. Bonus dominus. et confortans in die tribulationis: et sciens sperantes in se. Et in diluvio pretereunte. consummationem faciet loci eius: et inimicos eius persequentur tenebre. Quid cogitatis contra dominum: Consummationem ipse faciet. Non consurget duplex tribulatio. Quia sicut spine se invicem complectuntur: sic convivium eorum pariter potantium consumetur. quasi stipula. ariditate plena. Ex te exibit cogitans contra dominum malitiam: mente pertractans prevaricationem. Hec dicit dominus. Si perfecti fuerint. et ita plures: sic quoque attondentur. et pertransibit. Afflixi te: et non affligam te ultra. Et nunc conteram virgam eius de dorso tuo: et vincula tua dirumpam. Et precipiet super te dominus: non seminabitur ex nomine tuo amplius. De domo dei tui interficiam. Sculptile et conflatile ponam sepulcrum tuum: quia inhonoratus es. Ecce super montes pedes evangelizantis et annuntiantis pacem. Celebra iuda festivitates tuas. et redde vota tua: quia non adiciet ultra ut pertranseat in te belial. Universus interiit.

Ascendit qui disperdat coram te: qui custodiat obsidionem. Contemplare viam. conforta lumbos: robora virtutem valde. Quia sicut reddidit dominus superbiam iacob: sic

I.

II.

Cuius desolati

Indignatio eius

E. t. uulse
E. t. fortior
E. t. minabat
E. t. piscine
dilacerati
Cu. t. summa
III

supbiam isrl'. Quia uastatores dis
sipauerunt eos: et ppagines eor cor
rupeerunt. Clippeus fortium eius igni
tus: uiri exercitus in coccineis: ignee
habene currus. in die pparationis ei'.
Et agitatores osopiti sunt. In itineribus
oturbati sunt: quadrige collise sunt in
plateis. Aspectus eor qsi lampades: qsi
fulgura discurrentia. Recordabit' for
tium suor: ruent in itineribz suis. Ve
locit' ascendent muros ei': 7 ppabit'
umbraculum. Porte fluuior apte sunt:
7 tplum ad solum dirutum. Et miles ca
ptiuus abductus e: 7 ancille ei' minab
unt' gementes ut columbe. murmurantes i
cordibz suis. Et niniue: qsi piscina aq
rum aque eius. Ipi uo fugerunt. State.
state: 7 n e q reuertat'. Diripite argentu.
diripite aur: 7 n e finis diuitiar ex oi
bz uasis desiderabilibz. Dissipata e 7 scissa. 7
ta: et cor tabescens. et dissolutio genicu
lor: et defectio in cunctis renibz. Et fa
cies oium: sic nigredo olle. Ubi e habita
culum leonum. et pascua catulor leon
um: Ad quam iuit leo. ut ingrederetur
illuc. catulus leonis: 7 n e q exterreat.
Leo cepit sufficient' catul' suis: et ne
cauit leenis suis: 7 impleuit pda spelun
cas suas. et cubile suum rapina. Ecce e
go ad te. dicit dns exercituum. et succendam
usq; ad fumum quadrigas tuas: 7 leun
culos tuos comedet gladius. Et extermina
bo de tra pdam tuam: 7 n audiet' ul
tra uox nuntior tuor.

Ue ciuitas sanguinum. uniuersa mendacii:
dilaceratione plena. Non recedet a te rap
ina. Vox flagelli. et uox impetus rote.
et eq frementis. et quadrige feruentis. 7
equitis ascendentis. et micantis gladii.
et fulgurantis haste. et multitudinis in
terfecte et grauis ruine: nec e finis cada
uer. Et corruent in corporibz suis: pp
multitudinem fornicationum meretricis
speciose et grate. et habentis malefici
a. q uendidit gentes in fornicationibz
suis. et familias in maleficiis suis. Ec
ce ego ad te dicit dns deus exercituum. et
reuelabo pudenda tua in facie tua: et
ostendam gentibz nuditatem tuam. et
regnis ignominiam tuam. Et piciam sup
te abhominationes. et otumeliis te a
fficiam: 7 ponam te in exemplum. Et erit
omnis q uiderit te resiliet a te: 7 dicet.
Uastata e niniue. Quis commouebit
sup te caput? Unde qram osolatorem tibi?
Numquid melior es alexandria pplor
q habitat in fluminibz? Aque in circuitu ei'.
Cui' diuitie mare: aque muri ei'. Ethio
pia fortitudo eius. et egyptus: 7 n e
finis. Affrica et libies: fuerunt in au
xilio tuo. Sz 7 ipsa in transmigratione duc
ta e in captiuitatem. Paruuli eius elisi st
in capite oium uiarum: et sup inclitos
eius miserunt sortem: et os optimates
eius ostricti st in compedibz. Et tu ergo i
ebriaberis. et eris despecta: 7 tu queres
auxilium ab inimico. Omnes munitiones
tue sicut ficus cum grossis suis: si concusse
fuerint cadent in os comedentis. Ecce
ppls tuus mulieres in medio tui: in
imicis tuis ad apertionem pandentur porte
tre tue: deuorabit ignis uectes tuos.
Aquam pp obsidionem hauri tibi: extru
e munitiones tuas. Intra in lutum. 7 cal
ca: subigens tene laterem. Ibi comedet
te ignis. peribis gladio: deuorabit te ut
bruchus. Congregare ut bruchus: multi
plicare ut locusta. Plures fecisti nego
ciationes tuas: quam stelle sint celi. Bru
chus expansus e: 7 auolauit. Custodes
tui. qsi locuste. et paruuli tui qsi locuste
locustarum: que osidunt in sepibz. in die
frigoris. Sol ortus e et auolauerunt: 7
n est cognitus locus ear. ubi fuerint. Dor
mitauerunt pastores tui rex assur: se
pelientur principes tui. Latitauit ppls
tuus in montibz: 7 n e qui ogreget.
Non e obscura contritio tua: pessima
e plaga tua. Omnes qui audierunt aud
itionem tuam. opresserunt ma
num sup te: qr sup quem non
transiit malitia tua semp:

Explicit naum ppha. Incip prologus in abacuc
Quatuor prophe in xii. prophar uolumine sunt: e quibz tres in principio. lemma. i.

pondus titulum hr̃t. naũ. abacuc.
et malachias. Porro zacharias in me
dio et circa finem. duos huiusce mo
di ponit titulos: e qb; un̉ ẽ. onus u
bi dñi in t̃ra adrach et damasci reqe
eius. alt̃ in fine. s. onus ũbi dñi sup
isrł. De naum: orationib; tuis iam li
ber editus ẽ. De zacharia et malachia:
silentia comes fuit. differtur. Nt aba
cuch habem̃ in manib; qui ul̉ ereo q̃
amabit dñi ẽ. uocat̃ amplexatio: ut̃
q̃ incertam̃ et luctã et ut ita dicã am
plexum cum deo congreditur. amplex
antis. s. luctantis sortitus ẽ nom̃. Nul
lus eñi tam audaci uoce ausus ẽ deu;
ad disceptatiõem iustitie puocare: et
dicẽ ei. cur in reb; humanis et mũdi
istius pompa. tanta re; ũsat̃ iniq̃tas.
Vociferabor ad te uim patiẽs. et ñ salu
abis: Quare ostendisti michi iniqta
tẽ et laborem uidere: Lacerata ẽ lex.
et ñ puenit usq; ad finẽ iudiciũ: q̃r
impius p̃ualet aduersus iustũ. ideo e
gredit̃ iudiciũ p̃usũ. Vides q̃ teme
raria uox sit. et quodã modo blasphe
mantis. cãtorem suũ ad iudiciũ puo
cat. et uas fragile adũsus figulum
cur tale ul̉ talẽ factum sit. disputare.
Nec ñ et hoc aĩadũtendũ. q̃ assũptio
ul̉ pondus. q̃ gũia iam ẽẽ dixim̃. pro
phete uisio est: et adũsum montani
dogma pũsum. intelligit q̃ uidẽ. ñ
ut amens loqt̃. nec more insanien
tium feminarum. dat sine mẽte sonum.
Vñ et apl̃s iubet: ut si p̃phantib; ali
is. alii fuit reuelatum. taceãt q priũs
loq̃bant̃. Et statim. Nõ est inq̃t dissẽ
sionis deus: s; pacis. Ex quo intelligit̃
cum qs ex uoluntate reticet. et alii lo
cum dat ad loq̃ndũ: posse et loq et ta
cere cum uelit. Qui aũt in extasi. i. ĩ
uitus loqt̃. nec tacẽ nec loq in sua po
testate ht̃. Illud quoq; disce. q̃r semel
anime uiolent̃ erigis. ut qi quosdam
gradus et scalas ad altiora in tenti ỹ
storiã tibi int̃pretetur: p̃phã iam ẽẽ ɔtra
babiloẽm et nabuchodonosor rege;
chaldeorum. ut quomõ prior p̃pha naũ
q̃m abacuch sequit̃ uaticiniũ hr̃t
ɔt̃ niniuem. et assyrios qui uasta
uerunt. x. trib; que uocãtur isrł: ita
abacuch p̃pha hãt adũsus babiloẽ;.
et nabuchodonosor. a qb; iudas et ie
rusalẽ t̃plum q; subũsa sunt. Et ut sci
as eo t̃pr̃ fuisse abacuch quo iã due
trib; que uocabant̃ iuda. ducte erãt
in captiuitatẽ. daniel docẽ te poterit:
ad q̃ in lacũ leonũ abacuch ẽ p̃randio
mittit̃: quãq̃ ap hebreos h ipa ñ lega
tur ystoria. Igitur siue qs recipit scri
pturã illã. siue ñ recipit: utrũq; pro
nob ẽ. Aut eñi recipit. et iã post scãm
rem. liber abacuch texit̃: aut si ñ recip̃.
q̃ p̃pha scribit q̃ uentura cognoscit.
Interim s̃m litterã causat̃ adũsum
dñm p̃pha. cur nabuchodonosor t̃plũ
dĩ uastet et iudã. cur irl̃m quotidã urbẽ
dñi destruat. Quare clamet p̃pl̃s et ñ
audiat̃: uociferat̃ ad dñm oppressus a
chaldeis et ñ saluet̃. Quare etiam ipse
p̃pha ul̉ p̃pl̃s ex eius p̃sonã loqt̃ ad hoc in
peit. et huc usq; pductus sit. ut iniq
tatẽ hostium et suũ uideat laborẽ: cur
iniustitia p̃ualeat adũsum se. Et hoc
dic p̃mitis angustia. nesciẽs aurũ in
igne ɔflari: et tres pueros de camino
puriores exisse quã intrauerãt. S; et
hoc generalit̃ accipe possum̃: q̃ ex p̃so
na humane inpatientie loqt̃. ut inq
tulã uocem et plenã doloris erũpat di
cẽs. Quare respicis ɔtẽptores. et taces
ɔculcante impio iustiorẽ se: Hec aũt
loqt̃: nesciẽs iudicia dei inuestigabilia.
et in profundũ diuitiarum sapĩe et sciẽ eẽ.
q̃ ñ ita uideat deus ut hõ uidet. Hõ tm̃
p̃sentia respicit: d̃s futura et et̃na cog
scit. Et quomõ si egrotus et estuãs feb
rib;. aq̃ frigidã postulet. et dicat ad me
dicũ. uim patior. crucior. uror. exaĩor.
usq; quo medice clamabo. et ñ exau
dies. et r̃ndeat ei sapientissim̃ et clem
tissimus medic̃. scio quo t̃pr̃ debeam
dare q̃ postulas. ñ misereor m̃o. q̃r m̃
sericordia ista crudelitas ẽ. et uolũtas
tua cẽ te petit: ita et dñs n̄r sciẽs clem
tie sue pond̃a. atq; m̃suras. in t̃dum

non exaudit clamantem, ut eum probet, et magis provocet eum ad rogandum, et quasi igne excoctum iustiorem et puriorem faciat. Quod intelligens apostolus: secundum id quod misericordiam est consecutus a domino ait. Sed non deficimus. Et benedicat deum in omni tempore. Et sciat quod qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit: et gloriatur in labore et dolore. Et cum Ieremia dicat: tribulationem et miseriam inveni et nomen domini invocabo: ut quomodo alius invocat deum: sic sanctus vir et bellator invictus ad exercendum se et probandum tribulationem et miseriam invenire desideret.

Incipit Abacuch propheta.

Onus quod vidit Abacuch propheta. Usque quo domine clamabo et non exaudies? vociferabor ad te vim patiens, et non salvabis? Quare ostendisti michi iniquitatem et laborem videre predam et iniustitiam contra me? Quare respicis contemptores, et taces conculcante impio iustiorem se? Et facies homines quasi pisces maris: et quasi reptilia non habentia ducem? Et factum est iudicium et contradictio potentior. Propter hoc lacerata est lex, et non pervenit usque ad finem iudicium: quia impius prevalet adversum iustum: propterea egreditur iudicium perversum. Aspicite in gentibus et videte, et admiramini et obstupescite: quia opus factum est in diebus vestris: quod nemo credet cum narrabitur. Quia ego ecce suscitabo Chaldeos, gentem amaram et velocem, ambulantem super latitudinem terre: ut tabernacula non sua. Horribilis et terribilis est: ex semetipsa iudicium et onus eius egredietur. Leviores pardis equi eius, et velociores lupis vespertinis: et diffundentur equites eius. Equites namque eius de longe venient: volabunt quasi aquila festinans ad comedendum. Omnes ad predam venient: facies eorum ventus urens. Et congregabit quasi arenam captivitatem: et ipse de regibus triumphabit, et tyranni ridiculi eius erunt. Ipse super omnem munitionem ridebit: et comportabit aggerem, et capiet eam. Tunc mutabitur spiritus et pertransibit et corruet. Hec est fortitudo eius dei sui. Numquid non tu a principio domine deus meus, sancte meus, et non moriemur? Domine in iudicium posuisti eum: et fortem ut corriperes fundasti eum. Mundi sunt oculi tui ne videas malum: et respicere ad iniquitatem non poteris. Quare non respicis super inique agentes: et taces devorante impio iustiorem se. Et facies homines quasi pisces maris, et quasi reptile non habens principem. Totum in hamo sublevavit: traxit illud in sagena sua: et congregavit in rete suum. Super hoc letabitur et exultabit. Propterea immolabit sagene sue, et sacrificabit reti suo: quia in ipsis incrassata est pars eius, et cibus eius electus. Propter hoc ergo expandit sagenam suam: et semper interficere gentes non cessat.

Super custodiam meam stabo, et figam gradum meum super munitionem: et contemplabor ut videam quid dicatur michi, et quid respondeam ad arguentem me. Et respondit michi dominus: et dixit. Scribe visum, et explana eum super tabulas: ut percurrat qui legerit eum. Quia adhuc visus procul: et apparebit in finem, et non mentietur. Si moram fecerit, expecta illum: quia veniens veniet, et non tardabit. Ecce qui incredulus est, non erit recta anima eius in semetipso. Iustus autem in fide sua vivet. Et quomodo vinum potantem decipit: sic erit superbus vir: et non decorabitur. Qui dilatavit quasi infernus animam suam: et ipse quasi mors, et non adimpletur. Et congregabit ad se omnes populos. Numquid non omnes isti super eum parabolam sument, et loquelam enigmatum eius? Et dicetur: Ve ei qui multiplicat non sua. Usque quo et aggravat contra se densum lutum? Numquid non repente consurgent qui mordeant te: et suscitabuntur lacerantes te, et eris in rapinam eis? Quia tu spoliasti gentes multas, spoliabunt te omnes qui reliqui fuerint de populis: propter sanguinem hominis, et iniquitatem terre civitatis et omnium habitantium in ea. Ve qui congregat avaritiam malam domui sue: ut sit in excelso nidus eius, et liberari se putat de manu mali. Cogitasti confusionem domui

possideat

alias confortat / et assistet

alias principes

tue. Concidisti sceptris eius capita bellatorum eius (sic: tue. Concidisti pplos multos: et pec
cauit aīa tua. Quia lapis de pariete
clamabit. et lignū q̄ int̄ iūcturas e
dificior̄ ē. r̄ndebit. Ve q edificat ciui
tatē in sanguinib;: et pparat urbē
in iniq̄tate. Nūqd n̄ hec sūt a dnō ex̄
ercituum: laborabūt enī ppl'i in mlto ig
ni: & gētes in uacuū. et deficiēt. Quia re
plebit̄ tra. ut cognoscāt gl'iam dn̄i:
q̄i aq̄ opientes mare. Ve q potum
dat amico suo. mittēs fel suū. & ine
brians: ut aspiciat nuditatē ei9. Rep
letus ē ignominia p gl'ia. Bibe tu q̄3:
& ɔsopire. Circūdabit te calix dexteræ
dn̄i: & uomit9 ignominie sup gl'ā tuā.
Quia iniq̄tas libani opiet te. et uasti
tas aīaliū deterrebit eos: de sanguinib9
hoīs & iniq̄tate tre. et ciuitatis. et oīu
hitantiū in ea. Quid pdest sculptile.
q2 sculpsit illō fictor suus. & ɔflatile. &
imaginē falsā. q2 spauit ī figmento
fictor eius. ut faceret simulachra mu
ta: Ve qui dicit ligno expgiscē: surge.
lapidi taciti. Nūmqd ipse docē pote
rit: Ecce iste coopertus ē auro & argēto:
et omis sp̄c n̄ est in uiscerib; eius. Do
minus aūt in tēplo scō suo: sileat a
facie eius omis tra.

Domine audiui auditiōem tuā: et timui.
Dn̄e opus tuū: in medio ānor̄ uiui
fica illud. In medio ānor̄ notū facies:
cum iratus fuis mīe recordabis. Deus
ab austro ueniet: & scs̄ de monte pha
ran. Operuit celos gl'a eius: et laudis
eius plena ē tra. Splendor ei9 ut lux
erit cornua in manib; ei9. Ibi abscō
dita ē fortitudo eius: an faciē eius
ibit mors. Et egredietur diabolus ante
pedes eius: stetit et mensus ē trām.
Aspexit & dissoluit gētes: & ɔtriti sūt mō
tes sc'li. Incuruati sūt colles mūdi:
ab itinerib; eternitatis eius. Pro iniq
tate uidi tentoria ethyopie: turbab
untur pelles tre madian. Nūqd in flu
minib; iratus es dn̄e. aut in flumi
nib; furor tuus. uel in mari indig
natio tua: Qui ascendes sup equos tu
os: et quadrige tue saluatio. Susci

tans suscitabis archum tuū: iurām
ta tribub; q̄ locutus es. Fluuios scindes
tre. uiderūt te. et doluerunt montes:
gurges aq̄r̄ trāsiit. Dedit abyssus uo
cem suā: altitudo man9 suas leuauit.
Sol & luna steterunt in hitaclo suo:
in luce sagittarū tuarū ibūt in splen
dore fulgurantis haste tue. In frem
itu ɔculcabis trām: in furore obstu
pefacies gētes. Egressus es in salutē pp
li tui: in salutē cum xp̄o tuo. Pcussisti
cap̄ de domo impii: denudasti funda
mentum usq; ad collū. Maledixisti sce
ptris ei9 capiti bellator̄ ei9: uenientib9
ut turbo ad dispgendū me. Exultatio
eor̄: sic ~~sic~~ eius que deuorat paupere
in abscondito. Viam fecisti in mari eq
tuis: in luto aq̄r̄ mltar̄. Audiui & ɔ
turbatus ē uenter meus: a uoce ɔtremu
erunt labia mea. Ingrediatur putredo
in ossib; meis: & subter me scateat: ut
requiescā in die tribl'ationis: ut ascēdā
ad ppl'm accinctum nr̄m. Ficus enim
n̄ florebit: & n̄ erit germen in uineis. ×
Mentietur op9 oliue: & arua n̄ afferent
cibum. Abscidetur de ouili pec9: & n̄ erit
armētū in p̄sepib;. Ego aūt in dn̄o gau
debo: & exultabo in dō ihu meo. Deus
dn̄s fortitudo mea: & ponet pedes me
os q̄i ceruor̄. Et sup excelsa
mia deducet me uictor: in ps
almis canentē. Explicit abacu
c. Incipit prologus in sophoniam prophetam.

Tradunt hebrei. cuiuscumq; prophete pr̄ aut auus ponatur in titulo: ipsos quoq; pphās fuisse. Vn̄ & amos unum de .xii. pphis. q dix̄ n̄ sum pph'a nec filius pphe. s3 pastor caprarum uellicans sicomoros: patris nomī in titulo n̄ h̄re. Hoc si uerū ē: sophonias pph'a. qui in ōne ut ita dicam prophetica et glōsa maior̄ suor̄ stirpe generatus ē. Habuit enī patrē cusi. auum godoliā. pauū amariā. atauum ezechiam: & talem quadrigā. ipse uelut extremus auriga ɔpleuit. Nomē sophonie: alii speculā alii archanū dn̄i transtulerunt. Siue igitur specl'a. siue absco

Cul' et

Ct q̄ noīe

Ct pheticā

Ct specl'ā

ditum dñi interpretatur. utrumque prophete
conuenit. Dicitur ei ad ezechiel. fili hominis
speculatorem domui israel posui te. Iste
ergo propheta qui erat in specula. et in sub
limibus constitutus. et nouerat misteria dei:
filius erat cusi qui interpretatur humilitas. Ha
bebat quoque auum godoliam. qui dicitur
magnitudo dñi. et proauum amariam q
et ipse sentitur in sermone dñi: atauum
ezechiam qui sonat fortitudo dñi. De fortitu
dine itaque dñi natus est sermo dñi: et de ser
mone dñi nata est magnitudo dñi. et de
magnitudine dñi nata est humilitas. ut
cum peruenerit aliquis ad perfectum. dicat quia
non sum dignus uocari apostolus. Et illud in
psalmis. Domine non est exaltatum cor meum:
neque elati sunt oculi mei. Iosiam regem iude.
cuius temporibus sophonias prophetasse inue
nitur. de piissimis regibus uide placuis
se: historia quarti libri regum. et secundi
paralipomenon demonstrat. Iosias siquidem
acta que pater suus amon uel auus ma
nasses. in templo dei collocauerat. deiecta
comminuisse monstratur. in quibus et serpentem
eneum a moyse factum: cui errore inductus
populus superstitione idolorum ostentus adolebat
incensum. Ipse custodisse pascha: et iam in infimis
sim temporibus in istis. solus fertur celebrasse.
Ideo ergo propheta per prophetam temporibus memorati regis
que prouentura erant ostendens. gentibus
quoque lectionem comprehensis. affuturum iudi
cium: populo uero israel salutem, et ciuitati
ierusalem restaurationem temporis certe tribuendam.
tertii lectionis denuntiauit. Incipit argumentum.

Sophonias speculator et archa
norum dñi cognitor audiuit c
clamorem a porta piscium et ulul
atum a secunda. et contritionem a co
llibus. Increpat quoque ululatum habita
toribus pile. quia conticuit omnis populus chan
aan. dispierunt uni
uersi qui inuoluti erant
argento. Incipit sophonias propheta.

Verbum quod propheta domini
factum est ad sophoniam. I.
niam filium chusi. fi
lii godolie. filii ama
rie filii ezechie: in di
ebus iosie filii amon regis iude. Congre
gans congregabo omnia a facie terre
dicit dñs: congregans hominem et pecus.
congregans uolatile celi. et pisces
maris. Et ruine impiorum erunt: et disp
dam homines a facie terre. dicit dñs. Et ex
tendam manum meam super iudam: et super
omnes habitantes ierusalem. Et disperdam de lo
co hoc reliquias baal. et nomina edituorum
cum sacerdotibus. et eos qui adorant super tec
ta militiam celi. et adorant et iurant in do
mino. et iurant in melchom. et qui a
uertuntur de post tergum dñi: et qui non quesierunt
dñm nec inuestigauerunt eum. Silete
a facie dñi dei. quia iuxta est dies dñi: quia
preparauit dñs hostiam. sanctificauit uoca
tos suos. Et erit in die hostie dñi uisi
tabo super principes. et super filios regis:
et super omnes qui induti sunt ueste peregrina.
Et uisitabo super omnem qui arroganter in
greditur super limen in die illa: qui complent
domum dñi dei sui iniquitate et dolo. Et
erit in die illa. dicit dñs. uox clamoris
a porta piscium. et ululatus a secunda:
et contritio magna a collibus. Vlula
te habitatores pile. Conticuit omnis po
pulus chanaan: disperierunt omnes inu
oluti argento. Et erit in tempore illo scru
tabor ierusalem in lucernis. et uisitabo super
super uiros defixos in fecibus suis: qui
dicunt in cordibus suis. non faciet bonum dominus
et non faciet male. Et erit fortitudo eorum
in direptionem: et domus eorum in desertum.
Et edificabunt domos. et non habitabunt: et
plantabunt uineas. et non bibent uinum ea
rum. Iuxta est dies dñi magnus: iuxta et
uelox nimis. Vox diei dñi amara: tri
bulabitur ibi fortis. Dies ire dies
illa. dies tribulationis et angustie.
dies calamitatis et miserie. dies tene
brarum et caliginis. dies nebule et turbini
s. dies tube et clangoris: super ciuit
ates munitas. et super angulos excel
sos. Et tribulabo homines. et ambulabunt
ut ceci: quia dño peccauerunt. Et effun
detur sanguis eorum sicut humus: et corpora
eorum sicut stercora. Sed et argentum eorum et a
urum eorum: non poterit liberare eos in die

ire dnī. In igne zeli eius deuorabit̄
ōis t̄ra: q2 consummatione ē festinati
one faciet. cunctis hītātib3 terram.
Conuenite. ɔgregamini gens ñ am
abilis. priusq̄uā pariat iussio. q̄i pul
uerem t̄nseuntē diem: ante q̄ ueni
at sup uos ira furoris dnī. añ quā ue
niat sup uos ira indignatioīs eī. Qui
te dnm̄ ōs mansueti t̄re: q iudiciū
eius estis opati. Querite iustū. q̄ri
te mansuetū: si quomō abscondami
ni in die furoris dnī. Quia gaza de
structa erit et ascalon in desertum. az
otum in meridie eicient: et accharō
eradicabit̄. Ve q hītātis funiculum
maris: gēs pditorū. Vbum dnī super
uos chanaan. t̄ra phylistinorū. Et dis
pdam te ita ut ñ sit inhītator. Et e
rit funiculus maris: reqes pastoru3.
et caule pecorū. Et erit funiculus ei9
qui remanserit de domo iuda. et ibi
pascentur: in domib3 ascaloīs. ad ue
speram requiescēt: q2 uisitabit eos dn̄s ds̄
eorū. et auertet captiuitatē eorū. Audiui
obpbriū moab. et blasphemias fili
orū amon. q̄ exprobrauerūt pplo meo: et
magnificati sūt sup t̄minos eoru3.
Propterea uiuo ego dicit dn̄s exercituū
deus isrl: q2 moab ut sodoma erit. et
filii amon q̄i gomorra. siccitas spi
narum. et aceruī salis. et desertū us3
in eternum. Reliqe ppl̄i mei diripient il
los. et residui gentis mee possidebūt
eos. Hoc eni eis eueniet p supbia sua:
q2 blasphemauerūt. et magnificati s̄
sup pplm dnī exercituū. Horribil̄ dn̄s
sup eos: et attenuabit ōs deos t̄re. Et
adorabūt eū uiri de loco suo: ōs insule
gentiū. S3 et uos ethiopes: interfecti
gladio meo eritis. Et extendet man
um suā sup aqlonē. et pdet assur. Et
ponet speciosam. in solitudinē. et in
inuiū. et q̄i desertum. Et accubabunt
in medio eius greges. ōs bestie gētiū:
et onocrotalus et ericius in liminib9
ei9 morabunt̄. Vox cantantis in fene
stra. et coruus in sup liminari: qm̄ atte
nuabo robur eius. Hec ē ciuitas glo
riosa hītans in confidentia: q̄ dicebat
in corde suo. Ego sum: et extra me ñ
ē alia ampli9. Quomō fc̄a est in deser
tum. cubile bestie: Omīs q t̄nsit per eā:
sibilabit. et mouebit manū suā.

Ve prouocatrix et redempta ciuitas: co
lumba. Nō audiuit uocē: et ñ suscepit
disciplinā. In dn̄o nō ē confisa: ad de
um suū ñ appropinquauit. Principes eius
in medio eius: q̄i leones rugientes. et
Iudices eius lupi uespe: ñ relinqbāt
in mane. Prophe ei9 uesani: uiri infide
les. Sacerdotes eius polluerūt scm̄: in
iuste egerūt c̄ legē. Dn̄s iustus in me
dio eius: ñ faciet iniqtatē. Mane ma
ne iudiciū suū dabit in luce: et ñ abs
condet̄. Nesciuit āt iniqu9 ɔfusionē.
Disperdidi gēs: et dissipati sūt anguli
eorū. Desertās feci uias eorū: dum nō est
qui t̄nseat. Desolate sūt ciuitates eorū:
ñ remanente uiro. nec ullo hītatore.
Dixi. At tn̄ timebis me: suscipies dis
ciplinā. Et ñ peribit hītaculum ei9: ppt̄
omīa in qb3 uisitaui eā. Vertn̄ dilu
culo surgentes: corruperunt ōs cogitatiōes
suas. Quia pp̄ expecta me dicit dnī. i
die resurrectionis mee in futurū: q2
iudicium meū ut ɔgregē gēs. et colli
gam regna. et effundā sup eas indig
nationem meā. ōem iram furoris mī. In i
gne ei zeli mei: deuorabit̄ ōis t̄ra. Q2
tūc reddam pplīs labiū electum: ut in
uocent ōs in noīe dnī. et seruiāt ei hu
mero uno. Vlt̄ flumina ethiopie. in
de supplices mī: filii dispsorū meorū
deferent munus m̄. In die illa ñ ɔfū
deris sup cunctis adinuentioīb3 tuis.
qb3 puaricata es ī me: q2 tūc auferam
de medio tui magniloquos supbie t
tue. et ñ adicies exaltari amplius in
monte scō meo. Et d̄relinq̄ in medio
tui pplm pauperem et egenum: et spabūt
in noīe dnī. Reliqe isrl ñ faciēt iniq
tatē. nec loquntur mendaciū. et ñ inue
niet̄ in ore eorū lingua dolosa: qm̄ ip
si pascent̄ et accubabūt. et ñ erit q exte
reat. Hec dicit dn̄s. Lauda filia syon
iubila isrl: letare et exulta in oī corde

filia irlm. Abstulit dns iudiciu tuu: auertit inimicos tuos. Rex isrl dns in medio tui: n timebis malu ultra. In die illa dicet irlm. noli time: syo. n dissoluant man tue. Dns deus tu in medio tui fortis. ipe saluabit. Gaudebit sup te in leticia. silebit in dilectioe tua: exultabit sup te in laude. Nugas qui a lege recesserant ogregabo. quia ex te erant: ut n ultra habeas sup eis obprobrium. Ecce ego interficiam oes q afflixerunt te in tpr illo. et saluabo claudicante: et eam q eiecta fuerat ogregabo. Et ponam eos in laudez. et in nomen in omni tra ofusiois eor: i tpr illo quo adducam uos. et in tpre quo ogregabo uos. Dabo uos ei in nomen et in laude omib ppls tre: cu ouertero captiuitatez urm cora oculis uris. dicit dns.

Incipit plogus in aggeu prophetam.

Ieremias ppha ob cam piurii sedechie regis. ut historia libri secundi palipomenon indicat. q fide promissa nabuchodonosor rex chaldeor n suauerat ppls isrl refert cum memorato rege irlm. expugnata irlm captiuu in babilone fuisse pductu. Sz cu memorato pplo multis tprib stoli fuiendo. ut effusione sanguinis innocentiu se grauit implicasz. nolens ds gnatioem uniusa eiusde ppli ob cas memoratas penit depire. lxx. annor captiuitate: eunde pplm in regno chaldeor statuit sustinre hac ratione. ut opleto nuo annor nouus pples a memoratis pccis ad renouatione irlm pueniret. Sexagesimo itaq scdo anno regno chaldeor subuerso. q adhuc .viii. anni ad regnandu restabat. Q etia sexta uisio danielis ostendit. e pp cam sacrilegii que eade uisioe otinet fuisse extinctum. darius q medis imperabat. ut septima uisio daniel ostendit memoratus in regno successit. Cuius primo anno regni ut decima uisio manifestat. daniel supputatis a nis uidens appropinqre tpr reuisiois q p ieremiam fuerat pmissa. orans tam p se qua p pplo eande pmissioez a deo postulabat impleri cui p gabrielem archangelum in eade uisione iuxta pces eiusde uniusa opleta ee. Dixit deus. Nam moriente dario rege medor et succedente in regno ciro rege psarum pmissione dei otemplamur peunde rege pplmq isrl irlm reductum scdm libri ystoria palipomenon et esre pphe ofirmat. Cuiq a pplo isrl et seniorib tplum dei edificari cepisset. mortuo ciro rege. ac regnante dario rege psar. q p memorato ciro successerat. inuenie gts ciuitatis irlm. ut ide esra refert. restauratioem tpli et ciuitatis resistendo impedire ceperunt. Q ide defectus ppls isrl. repatione supdci tpli dni. nec dum iuxta pmissione ocessam ee credebat. Propt q in scdo anni regni memorati darii regis psar. aggeus ppha a dno missus zorobabel q de tribu erat iuda q potestate regni suscepturus erat. et ihm filiu iosedech summu sacdote amonet. ut credat opleto nuo annor tpe restauratiois irlm aduocasse. Hoc e addito ne credulitate ppli uellent imitari. de quo ds peum dixerat. pps hic dicit. nodum uenit tpe ut edificet dom dni. Oia aut q textu hui pphie otinent. reuisionez p edificatioem tpli. renouatioez ciuitatis obsuatioem sacdotale. et intitum regnor gentiliu exterarum significant.

Incip argumentu.

Ageus festiuus et letus qui seminauit in lacrimis ut in gaudio meteret. destructu teplum edificat dnicq patrum inducat loqnte. adhuc unum modicuq. Et ego commouebo celum et terram mare et arida. et mouebo omis gts. et ueniet desideratus cunctis gentib.

Incipit aggeus ppheta.

In anno scdo darii regis. in mse .vi. in die una msis. fcm e ubum dni in manu aggei pphe. ad zoro

babel filiu salathiel. duce iuda. et ad ihm filiu iosedech sacerdote magnu: et dicens. Hec dicit dns exercituu dicens. Populus iste dicit. Nondu uenit tpe domu dni edificande. Et factu e ubum dni in manu aggei prophe: dicens. Nunqd tpe uobis e ut habitetis in domibus laqueatis: et domus ista deserta? Et nunc hec dicit dns exercituu. Ponite corda ura sup uias uras. Seminastis multu: et intulistis parum. Comedistis. et n estis saciati: bibistis et no estis inebriati. Operuistis uos: et n estis calefacti. Et qui mercedes congregauit: misit eas in sacculum ptusum. Hec dicit dns exercituu. Ponite corda ura sup uias uras. Ascendite in monte. portate ligna. et edificate domu. et acceptabilis michi erit: et glorificabor dicit dns. Respexistis ad amplius: et ecce factu e min. Et intulistis in domu: et exsufflaui illud. Quam ob cam dic dns exercituu? Quia domus mea deserta e: et uos festinatis unusquisque in domu sua. Propt hoc sup uos phibiti st celi. ne darent rorem: et terra phibita e ne daret germen suu. Et uocaui siccitate sup terram. et sup montes. et sup triticum. et sup uinu. et sup oleu. et quecunque pfert humus. et sup homies et sup iumenta: et sup oem labore manuu. Et audiuit zorobabel filius salathiel. et ihc filius iosedech sacerdos magnus. et oes reliquie ppli uoce dni dei sui. et uba aggei prophe. sicut misit eu dns deus eorum ad eos: et timuit pplus a facie dni. Et dixit aggeus nuntius dni. de nuntiis dni. pplo dicens. Ego uobiscu dicit dns. Et suscitauit dns spm zorobabel filii salathiel ducis iuda. et spm ihu filii iosedech sacerdotis magni. et spm reliquorum de oi pplo: et ingressi sunt et faciebant opus in domo domini exercituu dei sui: in die xx. et quarta mensis. in vi. mense. in anno scdo darii regis.

In. vii. mense. xx. et prima mensis. factu e ubum dni in manu aggei prophete. dicens. Loquere ad zorobabel filiu salathiel ducem iuda. et ad ihm filium iosedech sacerdote magnu. et ad reliquos ppli: dicens. Quis in uobis e derelictus. qui uidit domu istam in gla sua prima? Et qd uos uidetis hanc nunc? Nunquid n ita e. qsi n sit in oculis uris? Et nunc confortare zorobabel dicit dns. et conforta re ihu fili iosedech sacerdos magne. et confortare omnis pplus tre dicit dns exercituum: et facite qm ego uobiscu sum dicit dns exercituu. Verbum qd pepigi uobiscu cu egrederemini de terra egypti: et sps meus erit in medio urm. Nolite timere: qz hec dic dns exercituu. Adhuc unu modicu e. et ego mouebo celu et tram et mare et aridam. et mouebo oes gentes. et ueniet desideratus cunctis gentibus: et implebo domum istam gla. dicit dns exercituu. Meum e argentu et meu e auru. dicit dns exercituu. Magna erit gla domus istius nouissime. plusqm prime. dicit dns exercituu. In. xx. et quarta noni mensis. in anno scdo darii regis: factum e ubum dni ad aggeu pphetam dicens. Hec dic dns deus exercituu. Interroga sacerdotes lege dicens. Si tulerit homo carne scificata in ora uestimenti sui. et tetigerit de summitate eius panem. aut pulmentu. aut uinu. aut oleu. aut oem cibu? numqd scificabitur? Respondentes aut sacerdotes dixerunt. Non. Et dixit aggeus. Si tetigerit pollutus in aia. ex oibus his: numqd contaminabitur? Et respondrunt sacerdotes. et dixerunt. Contaminabitur. Et respondit aggeus. et dixit. Sic pplus iste. et sic gens ista ante faciem meam dicit dns: et sic oe opus manuum eorum. et oia que obtulerit ibi. contaminata erunt. Et nunc ponite corda ura a die hac et supra. antequam poneretur lapis sup lapidem in templo dni: cu accederetis ad aceruum xx. modiorum et fierent x. intraretis ad torcular ut exprimeretis. l. lagenas. et fiebant xx. Percussi uos uento urente. et ~~rugine~~ et grandine. oia opa manuum urarum: et non fuit in uobis qui reuerteretur ad me dicit dns. Ponite corda ura ex die ista et in futurum. a die xx. et quarta noni mensis. a die qua fundamenta iacta sunt templi dni: ponite

Et in loco isto dabo pacem: dic dns exercituu.

aurigine.

sup couurin. Nūquid iam semen in ger
mine ē? Et adhuc uinea et ficus et m
alogranatū et lignū oliue n̄ floruit.
Ex die ista b̄ndicam. Et fc̄m ē u̇bum
dn̄i scd̄o ad aggeū. in. xx. et quarta
m̄sis. dicēs. Loquere ad zorobabel ⁊
ducē iuda. dicēs. Ego mouebo celū
parit̄ et t̄ram. et subu̇tā soliū regno
rum. et cōterā fortitudinē regni gē
tium. et subu̇tam quadrigā et ascen
sorem eius. et descendent eq̄ et ascen
sores eoꝝ. uir in gladio fr̄is sui. In die
illo dicit dn̄s exercituū assumā
te zorobabel fili salathiel ser
uū meus. dicit dn̄s ⁊ ponā te q̄si sig
naculū. q̄ te elegi dic dn̄s exercitu
um. Incip̄ plogus i zachariā

Secundo anno darii regis ꝓph̄az
medoꝝ aggeū zachariam ꝓphasse lec
tiōes eorūdem declarant. Sȝ hac de cā
aggeus zacharie in ordine ꝓph̄aꝝ p̄la
tus ēē uidet̄. qui ē duob; mensib; ī
p̄dictoꝝ lectiōes ostendūt. in ꝓph̄iam
p̄cessisse inuenit̄. et ad restauratiōē
templi p̄cepto dn̄i ꝓplm aīasse ut ez
ra refert dicēs. In secūdo āno darii re
gis p̄sarum aggeus zacharias filius
addo ꝓphauīt sup iudeos q̄ erāt ī iud
a et in ir̄lm et in noīne dn̄i sup eos.
Tc̄ surrex̄ zorobabel filius salathiel ⁊
iħc filius iosedech. et principes eius.
Inchoauerunt q; edificare domū dei
q̄ ē in ir̄lm. q̄b; cum deesent ꝓph̄e exho
tatiōe sua adiuuerū eos. nā et ꝓplm
isr̄l ab imitatiōe patrū eoꝝ delictoꝝ p
suā admonitiōem idē ꝓph̄a cupiens
reuocare u̇bis lectiōe ꝯphensis usus ē.
Uidi nocte et ecce uir ascendēbat sup e
quum rubeū ⁊c̄. Uidit ꝓph̄a uirum
equo rubeo sedentē et stantē in me
dio mirtetorum umbrosi. cui uisionis
hec solutio ē. Uir ascendēs equū rube
um licet angls intelligat̄. tn̄ q̄ pre
dicti coloris equū ascendere uisus est.
uindictā sanguinis in eā gentē signifi
cat afferendā. q̄ ꝓplm isr̄l in captiui
tatē redegerāt. Nam ⁊ ysaias ꝓph̄a p
ruborem uestimentoꝝ uīt q̄si uindictā
cum sanguine adō p̄ferendā demon
strans. huius u̇bis usus ē dicēs. Quis ē
iste qui uenit de edom tinctis uestib;
de bosra. ⁊c̄. Stante u̇o in medio mi
teti umbrātis q̄ dixit letitiā ꝓplo af
futuram p mirteti significationē uo
luit designari. Cuius ligni moyses ī le
uitico cum facēt mentiōem ait. Accipie
tis die prima fructus ligni speciosi. ū
letitiā ꝓpli p bn̄ olentis ligni et speciosi
umbraculū demonstraret. Sȝ et hāc
uisiōem q̄ libatiōem ꝓpli et uindictā
de adu̇sariis affuturā demōstrat. oli
noctu ꝓphasse uidisse memorauit. ⁊
Quia ꝓplm isr̄l. in prima libatione
de t̄ra egypti noctu discesse ꝯstabat.
cui exempli. q̄ p̄sens ꝓpls aliq̄ p̄tē
inse retinere uidebat̄ libatio eiusdē
ac reditus captiuitatis chaldeoꝝ per
noctē ꝓph̄e ē reuelata. Incipit

Zacharias memor dn̄i sui. Argum.
multiplex in prophia ⁊ ih̄m ue
stitum uestib; sordidis. ⁊ lap
idē oculoꝝ. uii. Candelabꝝ au
reum cum totidē lucernis. quot oclī.
duasq; quoq; oliuas a sinistris lāpadis
cernit ⁊ a dextris. Et post equos rup
hos et uarios et albos. et dissi
patas quadrigas effraim et e
quum. ad ir̄lm pauperē uati
cinatur et p̄dicit sedentē sup
pullū asine subiugalis. In ma
pit zacharias ꝓph̄a.

In mense
octauo in anno scd̄o darii.
Fc̄m ē u̇bum dn̄i ad zachariā
filiū barachie filiū addo ꝓphe
tam. dicēs. Iratus ē dn̄s super
patres u̇ros. iracundia. Et dicēs
ad eos. Hec dicit dn̄s exercituū.
Conuertimini ad me. ait dn̄s
exercituum. ⁊ ꝯuertar ad uos dic
dn̄s exercituum. Ne sitis sic p̄re
u̇ri. ad quos clamabāt ꝓph̄e pri
ores. dicentes. Hec dicit dn̄s exer
cituū. Conuertimini d̄ uiis u̇ris
malis. et cogitationib; u̇ris pessi
mis. Et n̄ audierūt nec attenderūt
ad me. dicit dn̄s exercituū. Patres u̇ri

ubi sunt et prophete: Numquid in sempiternum vivent? Verumtamen verba mea et legitima mea que mandavi servis meis prophetis, numquid non comprehenderunt patres vestros? Et conversi sunt: et dixerunt. Sicut cogitavit dominus exercituum facere nobis secundum vias nostras et secundum adinventiones nostras: fecit nobis. In die .xx. et quarta undecimi mensis sabath. in anno secundo darii. factum est verbum domini ad zachariam filium barachie filium addo prophetam: dicens. Vidi per noctem, et ecce vir ascendens super equum rufum: et ipse stabat inter mirteta que erant in profundo: et post eum equi rufi varii et albi. Et dixi. Qui sunt isti. domine mi? Et dixit ad me angelus: qui loquebatur in me. Ego ostendam tibi quid sint hec. Et respondit vir qui stabat inter mirteta: et dixit. Isti sunt quos misit dominus. ut perambularent terram. Et responderunt angelo domini. qui stabat inter mirteta: et dixerunt. Perambulavimus terram: et ecce omnis terra habitatur. et quiescit. Et respondit angelus domini: et dixit. Domine exercituum. usquequo tu non misereberis ierusalem. et urbium iuda. quibus iratus es? Iste iam septuagesimus annus est. Et respondit dominus angelo qui loquebatur in me: verba bona. verba consolatoria. Et dixit ad me angelus: qui loquebatur in me. Clama dicens. Hec dicit dominus exercituum. Zelatus sum ierusalem et syon. zelo magno: et ira magna ego irascar super gentes opulentas: quia ego iratus sum parum: ipsi vero adiuverunt in malum. Propterea hec dicit dominus. Revertar ad ierusalem in misericordiis. Domus mea edificabitur in ea. ait dominus exercituum: et perpendiculum extendetur super ierusalem. Adhuc clama dicens. Hec dicit dominus exercituum. Adhuc affluent civitates mee bonis. et consolabitur dominus adhuc syon: et eliget adhuc ierusalem. Et levavi oculos meos et vidi: et ecce .iiii. cornua. Et dixi ad angelum qui loquebatur in me. Quid sunt hec? Et dixit ad me. Hec sunt cornua que ventilaverunt iudam et israel et ierusalem. Et ostendit mihi dominus .iiii. fabros. Et dixi. Quid isti veniunt facere? Qui ait dicens. Hec ~~dicens~~ sunt cornua que ventilaverunt iudam per singulos viros: et nemo illorum levavit caput suum. Et venerunt isti deterrere ea: ut deiciant cornua gentium. que levaverunt cornu super terram iuda ut dispergerent eam.

II

Et levavi oculos meos. et vidi: et ecce vir: et in manu eius funiculus mensorum. Et dixi. Quo tu vadis? Et dixit ad me. Ut metiar ierusalem: et videam quanta sit latitudo eius. et quanta longitudo eius. Et ecce angelus qui loquebatur in me egrediebatur. Et angelus alius egrediebatur in occursum eius: et dixit ad eum. Curre et loquere ad puerum istum dicens. Absque muro habitabitur ierusalem: pre multitudine hominum. et iumentorum. in medio eius. Et ego ero ei ait dominus. murus ignis in circuitu: et in gloria ero in medio eius. O. o. o. fugite de terra aquilonis. dicit dominus: quoniam in quatuor ventos celi dispersi vos dicit dominus. O syon fuge. que habitas apud filiam babilonis: quia hec dicit dominus exercituum. Post gloriam misit me ad gentes: que spoliaverunt vos. Qui enim tetigerit vos: tangit pupillam oculi eius. Quia ecce ego levo manum meam super eos: et erunt prede hiis qui serviebant sibi: et cognoscetis quia dominus exercituum misit me. Lauda et letare filia syon: quia ecce venio ego. et habitabo in medio tui ait dominus. Et applicabuntur gentes multe ad dominum in die illa: et erunt ~~mihi~~ in populum: et habitabo in medio tui. Et scies. quia dominus exercituum misit me ad te. Et possidebit dominus iudam in partem suam in terra sanctificata: et eliget adhuc ierusalem. Sileat omnis caro a facie domini: quia consurrexit de habitaculo sancto suo.

III

Et ostendit michi dominus ihesum sacerdotem magnum stantem coram angelo domini: et sathan stabat a dextris eius. ut adversaretur ei. Et dixit dominus ad sathan. Increpet in te dominus, qui elegit ierusalem. Numquid non iste torris est erutus de igne? Et ihesus erat indutus vestibus sordidis: et stabat ante faciem angeli. Qui respondit: et ait ad eos qui stabant coram se. dicens. Auferte vestimenta sordida ab eo. Et dixit ad eum. Ecce abstuli a te iniquitatem tuam: et indui te mutatoriis. Et dixit. Ponite cidaram

Vel mei:

sathan: et increpet in te dominus.

rim mundã sup cap̄ eius. Et posuer̄
cidarim mũdã sup cap̄ ei᷒: et induer̄
eum uestib;. Et angl's dñi stabat: ⁊
ɔtestabat᷑ angl's dñi ih̄m dicẽs. Hec
dicit dñs exercituũ. Si in uiis meis am
bulaũis, ⁊ custodiã meã custodieris:
tu quoq; iudicabis domũ meã: ⁊ cu
stodies atria mea: et dabo tibi ãbl'an
tes de his. qui nc̄ hic assistũt. Audi
ih̄u sacdos magne. tu ⁊ amici tui qui
hitant corã te: qr uiri portendentes
sũt. Ecce enim ego adducam seruum
meũ orientẽ: qr ecce lapis quẽ dedi co
ram ih̄u. sup lapidẽ unũ. vii. oc̃li sũt.
Et ecce ego celabo sculpturã ei᷒ ait do
min᷒ exercituũ: ⁊ auferam iniq̃tatẽ
t̃re illius in die una. In die illa dicit
dñs exercituum. uocabit uir amicũ su
um subt᷑ uineã suã. et subt᷑ ficum.

IIII

Et reũsus ẽ angl's qui loq̃bat᷑ ĩ me:
et suscitauit me q̃si uirum qui suscita
tur de sompno suo. Et dixit ad me.
Quid tu uides? Et dixi. Vidi. et ecce
candelabr̃ aureũ totum. et lãpas ei᷒
sup cap̄ ipius. et. vii. lucerne eius s̃r
illud. et. vii. infusoria lucñis. q̃ erãt
sup cap̄ illius: et due oliue sup illud.
una a dextris lampadis. et una a si
nistris eius. Et r̃ndi: et aio ad anglm̃
qui loq̃batur in me. dicẽs. Quid sũt
h̃ dñe mi? Et r̃ndit angl's q loq̃bat᷑
in me: et dix᷑ ad me. Nũq̃d nescis q̃d
st̃ h̃? Et dixi. Nõ dñe mi. Et r̃dit: ⁊ ait
ad me dicẽs. Hoc ẽ ũbum dñi ad zoro
babel. dicẽs. Nõ in exercitu nec ĩ robore:
s; in sp̄u meo. dicit dñs exercituũ. Quis tu
mõs magne coram zorobabel in planũ?
Et educet lapidẽ primarũ: et exeq̃bit
gr̃am grẽ eius. Et fc̃m ẽ ũbum dñi
ad me dicẽs. Manus zorobabel fũda
uerũt domũ istam: ⁊ man᷒ eius pfici
ent eam: ⁊ scietis qr dñs exercituũ misit
me ad uos. Quis enim despexit dies pã
uos? Et letabunt᷑: et uidebũt lapidem
stagneũ in manũ zorobabel. Septẽ st̃
isti oculi dñi: qui discurrũt in uniũ
sam t̃ram. Et r̃di: et dixi ad eũ. Quid
st̃ due oliue iste ad dexteram cãdlab᷒
et ad sinistrã eius? Et r̃ndi sc̃do: et
dixi ad eum. Quid sunt due spice o
liuarũ. q̃ st̃ iux᷑ duo rostra aurea. in
qb; sũt suffusoria ex auro? Et ait ad
me. dicẽs. Numq̃d nescis q̃d sũt hec?
Et dixi. Nõ dñe mi. Et dixit. Isti st̃ duo
filii olei: qui assistunt dñatori uni
uerse t̃re.

V

Et ɔũsus sum ⁊ leuaui oc̃los
meos: et uidi: ⁊ ecce uolumẽ uolans.
Et dixit ad me. Quid tu uides? Et dixi.
Ego uideo uolumẽ uolans. Lõgitudo
eius. xx. cubitorũ: ⁊ latitudo eius. x.
cubitorũ. Et dixit ad me. Hec ẽ male
dictio: q̃ egredit᷑ sup faciẽ omĩs t̃re.
Quia oĩs fur sic̃ ibi scriptum ẽ iu
dicabit᷑: ⁊ oĩs iurans ex hoc similiter
iudicabit᷑. Educã illd̃ dicit dñs exerci
tuũ. ⁊ ueniet ad domũ furis. et ad do
mũ iurantis in noĩe meo mẽdacit᷑.
⁊ commorabit᷑ in medio dom᷒ ei᷒. ⁊ ɔsu
met eũ ⁊ ligna ei᷒. et lapides ei᷒. Et egr̃
sus ẽ angl's. q loq̃batur ĩ me: ⁊ dixit
ad me. Leua oculos tuos. et uide: q̃d
ẽ hoc q̃d egredit᷑. Et dixi. Quidnã est?
Et ait. Hec ẽ amphora egrediẽs. Et dix᷑.
Hec ẽ oculus eorũ in uniuersa t̃ra. Et
ecce talentũ plũbi portabat᷑. Et ecce
mlr̃ una sedens in medio amphore.
Et dixit. Hec ẽ impietas. Et piecit eã
in medio ãphore: ⁊ misit massã plũ
beam in os eius. Et leuaui oc̃los meos:
⁊ uidi: et ecce due mulieres egrediẽ
tes. ⁊ sp̃c in alis earum. Et hẽbãt al
as q̃si alas miluii: ⁊ leuauerunt am
phoram int᷑ t̃ram ⁊ celum. Et dixi
ad ãglm̃ qui loq̃bat᷑ in me. Quo iste
deferũt amphorã? Et dix᷑ ad me. Vt
edificetur ei domus in t̃ra sẽnaar:
⁊ stabiliat᷑ ⁊ pon̄atur ibi sup basẽ suã.

VI

Et ɔũsus sum. et leuaui
oculos meos: et uidi. Et ecce quatuor
quadrige egredientes de medio duo
rum montiũ: ⁊ mõtes. montes erei.
In quadriga prima eq rufi: ⁊ in q̃dri
ga sc̃da. eq nigri. et in quadriga t̃tia.
eq albi: ⁊ in quadriga quarta eq uari
i et fortes. Et r̃di: ⁊ dixi ad anglum
qui loq̃bat᷑ in me. Quid st̃ h̃ dñe mi?

Et respondit angelus et ait ad me. Isti sunt quatuor venti celi qui egrediuntur ut stent coram dominatore omnis terre. In qua erant equi nigri. egrediebantur in terram aquilonis: et albi egressi sunt post eos. Et varii egressi sunt ad terram austri. Qui autem erant robustissimi: exierunt. et querebant ire. et discurrere per omnem terram. Et dixit. Ite perambulate terram. Et ambulaverunt terram. Et vocavit me: et locutus est ad me dicens. Ecce qui egrediuntur in terram aquilonis: requiescere fecerunt spiritum meum in terra aquilonis. Et factum est verbum domini ad me dicens. Sume a transmigratione ab Holdai et a Tobia et ab Idaia: et venies tu in die illa. et intrabis in domum Iosie filii Sophonie. qui venerunt de Babilone: et sumes argentum et aurum et facies coronas. et pones in capite Iesu filii Iosedech sacerdotis magni: et loqueris ad eum dicens. Hec dicit dominus exercituum. dicens. Ecce vir. oriens nomen eius: et subter eum orietur. et edificabit templum domino. et ipse portabit gloriam. et sedebit et dominabitur super solio suo. Et erit sacerdos super solio suo: et consilium pacis erit inter illos duos. Et corone erunt Helem. et Tobie. et Idaie. et Hen filio Sophonie: memoriale in templo domini. Et qui procul sunt venient. et edificabunt in templo domini: et scietis quia dominus exercituum misit me ad vos. Erit autem hoc: si auditu audieritis vocem domini dei vestri.

Et factum est in anno quarto Darii regis: factum est verbum domini ad Zachariam in quarta die mensis noni qui est Casleu. Et miserunt ad domum dei Sarasar et Rogommelech et viri qui erant cum eo. ad deprecandam faciem domini: ut dicerent sacerdotibus domus domini exercituum. et prophetis. loquentes. Numquid flendum michi est in quinto mense. vel sanctificare me debeo sicut feci multis iam annis. Et factum est verbum domini exercituum ad me. dicens. Loquere ad omnem populum terre. et ad sacerdotes: dicens. Cum ieiunaretis et plangeretis in v. et vii. per hos lxx. annos. numquid ieiunium ieiunastis michi: Et cum comedistis [et bibistis. numquid non vobis comedistis.] et vobismetipsis bibistis: numquid non sunt verba que locutus est dominus in manu prophetarum priorum. cum adhuc habitaretur Ierusalem. et esset opulenta. et ipsa et urbes eius in circuitu eius. et ad austrum et in campestribus habitaretur. Et factum est verbum domini ad Zachariam dicens. Hec dicit dominus exercituum dicens. Iudicium verum iudicate. et misericordiam et miserationes facite. unusquisque cum fratre suo. et viduam et pupillum et advenam et pauperem nolite calumpniari: et malum vir fratri suo non cogitet in corde suo. Et noluerunt attendere. et averterunt scapulam recedentem. et aures suas aggravaverunt ne audirent. et cor suum posuerunt ut adamantem. ne audirent legem. et verba que misit dominus exercituum in spiritu suo per manum prophetarum priorum. Et facta est indignatio magna: a domino exercituum. Et factum est. sicut locutus est et sicut non audierunt: sic clamabunt. et non exaudiam dicit dominus exercituum. Et dispersi eos per omnia regna que nescierunt. et terra desolata est ab eis. eo quod non esset transiens et revertens: et posuerunt terram desiderabilem in desertum.

VIII

Et factum est verbum domini exercituum dicens. Hec dicit dominus exercituum. Zelatus sum Syon zelo magno: et indignatione magna zelatus sum eam. Hec dicit dominus exercituum. Reversus sum ad Syon. et habitabo in medio Ierusalem: et vocabitur Ierusalem civitas veritatis. et mons domini exercituum. mons sanctificatus. Hec dicit dominus exercituum. Adhuc habitabunt senes et anus in plateis Ierusalem: et viri baculus in manu eius. pre multitudine dierum. Et platee civitatis complebuntur infantibus et puellis ludentibus in plateis eius. Hec dicit dominus exercituum. Si difficile videbitur in oculis reliquiarum populi huius in diebus illis: numquid in oculis meis difficile erit dicit dominus exercituum. Hec dicit dominus exercituum. Ecce ego salvabo populum meum de terra orientis. et de terra occasus solis. et adducam eos. et habitabunt in medio Ierusalem: et erunt michi in populum. et ego ero eis in deum. in veritate. et in iustitia. Hec dicit dominus exercituum. Con

VIII

fortes manus vestre qui auditis in diebus his sermones istos per os prophetarum in die qua fundata est domus domini exercituum ut templum edificaretur. Siquidem ante dies illos merces hominum non erat, nec merces iumentorum erat, neque introeunti et exeunti erat pax pre tribulatione: et dimisi omnes homines unumquemque contra proximum suum. Nunc autem non iuxta dies priores ego faciam reliquiis populi huius, dicit dominus exercituum: sed semen pacis erit. Vinea dabit fructum suum, et terra dabit germen suum, et celi dabunt rorem suum: et possidere faciam reliquias populi huius universa hec. Et erit: sicut eratis maledictio in gentibus domus Iuda et domus Israel: sic salvabo vos et eritis benedictio. Nolite timere, confortentur manus vestre: quia hec dicit dominus exercituum. Sicut cogitavi ut affligerem vos, cum ad iracundiam provocassent me patres vestri, dicit dominus, et non sum misertus: sic conversus cogitavi in diebus istis ut benefaciam Ierusalem et domui Iuda. Nolite timere. Hec sunt ergo verba que facietis. Loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo: veritatem et iudicium pacis iudicate in portis vestris: et unusquisque malum contra amicum suum ne cogitetis in cordibus vestris: et iuramentum mendax ne diligatis. Omnia enim hec sunt que odi: dicit dominus. Et factum est verbum domini exercituum ad me dicens. Hec dicit exercituum. Ieiunium quarti et ieiunium quinti et ieiunium septimi et ieiunium decimi erit domui Iude in gaudium et in letitiam et in sollempnitates preclaras: veritatem tamen et pacem diligite. Hec dicit dominus exercituum: usquequo veniant populi et habitent in civitatibus multis: et vadant habitatores unus ad alterum dicentes: Eamus et deprecemur faciem domini: et queramus dominum exercituum. Vadam etiam ego. Et venient populi multi et gentes robuste ad querendum dominum exercituum in Ierusalem, et deprecandam faciem domini. Hec dicit dominus exercituum. In diebus illis in quibus apprehendent decem homines ex omnibus linguis gentium: et apprehendent fimbriam viri Iudei dicentes: Ibimus vobiscum: audivimus enim quoniam deus vobiscum est.

IX

Onus verbi domini in terra Adrach et Damasci requiei eius: quia domini est oculus hominis et omnium tribuum Israel. Emath quoque in terminis eius: et Tirus et Sydon. Assumpserunt sibi quippe sapientiam valde. Et edificavit Tirus munitionem suam: et coacervavit argentum quasi humum et aurum ut lutum platearum. Ecce dominus possidebit eam et percutiet in mari fortitudinem eius: et hec igni devorabitur. Videbit Ascalon et timebit, et Gaza et dolebit nimis: et Accaron quoniam confusa est spes eius. Et peribit rex de Gaza et Ascalon non habitabitur: et sedebit separator in Azoto: et disperdam superbiam Phylistinorum. Et auferam sanguinem eius de ore eius, et abhominationes eius de medio dentium eius: et relinquetur etiam ipse deo nostro. Et erit quasi dux in Iuda: et Accaron quasi Iebuseus. Et circumdabo domum meam ex his qui militant michi euntes et revertentes: et non transibit super eos ultra exactor: quia nunc vidi in oculis meis. Exulta satis filia Syon: iubila filia Ierusalem. Ecce rex tuus veniet tibi iustus et salvator: ipse pauper et ascendens super asinam et super pullum filium asine. Et disperdam quadrigam ex Effraim et equum de Ierusalem: et dissipabitur arcus belli. Et loquetur pacem gentibus: et potestas eius a mari usque ad mare, et a fluminibus usque ad fines terre. Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu in quo non est aqua. Convertimini ad munitionem vincti spei. Hodie quoque annuntians duplicia reddam tibi: quoniam extendi michi Iudam quasi arcum, implevi Effraym. Et suscitabo filios tuos Syon super filios tuos Grecia, et ponam te quasi gladium fortium. Et dominus deus super eos videbitur: et exibit ut fulgur iaculum eius. Et dominus deus in tuba canet: et vadet in turbine austri. Dominus exercituum proteget eos: et devorabunt et subicient lapidibus funde. Et bibentes inebriabuntur quasi vino: replebuntur ut fiale, et quasi cornua altaris. Et salvabit eos dominus deus eorum in die illa, ut gregem populi sui: quia la-

lapides sci eleuabuntur sup terram eius.
Quid enim bonum eius e. et qd pulcrum
eius. nisi frumentu electorum. et uinum
germinans uirgines.

Petite pluuiam a dno in tpre serotino.
et dns faciet niues et pluuiam imbris.
et dabit eis singulis herbam in agro.
Quia simulacra locuta sunt inutile: et
diuini uiderunt mendatiu. et sompniato
res frustra locuti sunt uane consolabantur.
Iccirco abducti sunt quasi grex: affligentur.
quia non est eis pastor. Sup pastores iratus
est furor meus. et sup hyrcos uisitabo.
quia uisitauit dns exercituum gregem suu
um domum iuda. et posuit eos quasi e
quum glorie sue in bello. Ex ipso angulus.
et ex ipso paxillus. ex ipso arcus prelii:
ex ipso egredietur omnis exactor simul.
Et erunt quasi fortes conculcantes lutum
in medio uiarum in prelio: et bellabunt. quia
dns cum eis. Et confundentur ascensores
equorum: et confortabo domum iuda. et dom
ioseph saluabo. Et conuertam eos. quia mi
serebor eorum: et erunt sicut fuerunt. quando non pro
iceram eos. Ego enim dns deus eorum. et exau
diam eos. Et erunt quasi fortes effraim:
et letabitur cor eorum quasi a uino. Et filii eo
rum uidebunt et letabuntur: et exultabit
cor eorum in dno. Sibilabo eis et congregabo
illos. quia redemi eos: et multiplicabo eos
sicut ante fuerant multiplicati. Et semi
nabo eos in populis: et de longe recordabuntur
mei. Et uiuent cum filiis suis. et reuerten
tur: et reducam eos de terra egypti. et de
assiriis congregabo eos: et ad terram gala
ad et libani adducam eos: et non inuen
ietur in eis locus. Et transibit in maris
freto, et percutiet in mari fluctus: et confu
dentur omnia profunda fluminis. Et hu
miliabitur superbia assur: et sceptrum
egypti recedet. Confortabo eos in dno:
et in nomine eius ambulabunt. dicit dns.

Aperi libane portas tuas:
et comedat ignis cedros tuas. Vlula abi
es. quia cecidit cedrus: quoniam magnifici
uastati sunt. Vlulate quercus basan:
quoniam succisus est saltus munitus. Vox
ululatus pastorum: quoniam uastata est ma
gnificentia eorum. Vox rugitus leonum:
quoniam uastata est superbia iordanis. Hec
dicit dns deus meus. Pasce pecora oc
cisionis: que qui possederant occidebant.
et non dolebant: et uendebant ea dicen
tes. Benedictus dns: diuites facti sumus.
Et pastores eorum non parcebant eis. Et ego
non parcam ultra sup habitantes terram dicit dns.
Ecce ego tradam homines. unumquemque in ma
nu proximi sui. et in manu regis sui.
et concident terram. et non eruam de manu eo
rum: et pascam pecus occisionis. Propter
hoc o pauperes gregis. Et assumpsi michi
duas uirgas. Vnam uocaui decorem. et al
teram uocaui funiculum: et paui gregem.
Et succidi tres pastores in mense uno:
et contracta est anima mea in eis. Siquidem et anima
eorum uariauit in me. Et dixi. Non pascam
uos. Quod moritur moriatur. et quod succidi
tur succidatur: et reliqui uorent unusquisque
carnem proximi sui. Et tuli uirgam meam que uoca
batur decus. et abscidi eam: ut irritum
facerem fedus meum quod percussi cum omnibus populis.
et in irritum deductum est in die illa. Et co
gnouerunt sic pauperes gregis. qui custodi
unt michi: quia uerbum dni est. Et dixi
ad eos. Si bonum est in oculis uris. afferte
mercedem meam: et si non: quiescite. Et appende
runt mercedem meam: xxx. argenteos. Et
dixit dns ad me. Proice eos ad statuari
um: decorum precium quo appreciatus sum
ab eis. Et tuli xxx. argenteos: et proieci
illos in domum dni ad statuarium. Et pre
cidi uirgam meam secundam. que appellabatur fun
iculus: ut dissoluerem germanitatem inter
iudam et israel. Et dixit dns ad me. Adhuc
sume tibi uasa pastoris stulti: quia ecce
ego suscitabo pastorem in terra. qui dere
licta non uisitabit. dispersa non queret. et con
tritum non sanabit. et id quod stat non enu
triet: et carnes pinguium comedet. et un
gulas eorum dissoluet. O pastor et idolum:
derelinquens gregem. Gladius sup brac
hium eius: et sup oculum dextrum eius.
Brachium eius ariditate siccabitur: et ocu
lus dexter eius tenebrescens obscurabitur.

Onus uerbi dni sup israel. Et dixit dns. ex
tendens celum. et fundans terram et fin

Cur decorem.

Cur illis

Cur dispersi

XII

gens spm hominis in eo. Ecce ego po
nam irlm suplimniare crapule oib;
pplis in circuitu: sz 7 iuda erit in obsi
dione contra irlm. Et erit in illa die .
ponam irlm lapide oneris: cunctis pplis.
Omnes qui leuabt eam. concisione lacerab
untur: 7 colligent ad usum ei omnia
regna terre. In die illa dicit dns. percutiam
oem equu in stupore. et ascensore ei
in amtia. et sup domu iuda apia o
culos meos: et oem equu pplor perc
ciam cecitate. Et dicent duces iuda in
corde suo. Confortent michi hitatores
irlm: in dno exercituu deo eor. In die
illa ponam duces iuda. sic caminu ig
nis in lignis. et sic face ignis in feno:
7 deuorabt ad dexteram 7 ad sinistram
oes pplos in circuitu. Et hitabit irlm
rursum in loco suo in irlm. Et saluabit
dns tabnacla iuda sicut in principio: ut
n magnifice glietur dom dd. 7 glia ha
bitantiu irlm contra iuda. In die illo pro
teget dns hitatores irlm. Et erit q offe
derit ex eis in die illa qsi dd. et domus
dd qsi dei: sic angls dni in conspectu eo
rum. Et erit in die illa querā conterere
oes gentes: que ueniunt contra irlm. Et effun
dam sup domu dd et sup hitatores irlm:
spm gratie et precum. Et aspitient ad
me: quem confixerit. Et plangent eu planc
tu qsi sup unigenitu: 7 dolebt sup eu
sic doleri solet in morte pmogeniti. In die
illa magnus erit planctus in irlm. sic
planctus adremmon in campo mageddo.
Et planget terra: familie 7 familie seor
sum. familie domus dd. seorsu: 7 mli
eres eor seorsum. familie dom nathā
seorsu: 7 mlieres eor seorsu. familie
domus leui seorsum: 7 mlieres eoru
seorsum. familie semei seorsum: et
mulieres eor seorsu. Omnes familie
relique: familie 7 familie seorsu. et
mulieres eor seorsu.

Et eius

XIII

In die illa erit fons patens domui dd.
7 hitantib; irlm: in ablutione pecca
toris 7 menstruate. Et erit in die illa dic
dns exercituu disprdā noia idolor de tra:
7 n memorabunt ultra. Et pseudo pro
phas. et spm inmundu: auferam
de tra. Et erit. cum pphetauerit qspiā
ultra: dicent ei pr eius et mat eius
qui genuerunt eu. Non uiues: qr men
dacium locutus es in noie dni. Et con
figent eu pr eius et mat ei. genitores
eius: cum pphauerit. Et erit in die illa
confundentur pphe. unusqsq; ex uisi
one sua cum pphauerit. nec operientur
pallio sacrino ut mentiantur. sz dicent.
Non sum ppha. Homo agricola ego sum:
qm adam exemplu meu ab adole
scentia mea. Et dicet ei. Quid sunt pla
ge iste in medio manuu tuar: Et di
cet. His plagatus sum in domo eor:
qui diligebat me. Framea suscitare
sup pastore meu. et sup uirum cohe
rente michi: dicit dns exercituu. Percu
te pastorem: et dispgent oues. Et con
uertā meā manu ad puulos: et erunt i oi
tra dicit dns ptes. due in ea dispdentur
et deficient: 7 tertia pars relinqt in ea.
Et ducam tertiam ptem p igne: 7 urā
eos sic urit argentu: 7 pbabo eos sicut
probat aurum. Ipse uocabit nom me
um. et ego exaudiā eu: et dicā ppls
meus es. et ipse dicet. dns deus ms.

XI

Ecce dies ueniunt dni: et diuident
spolia tua in medio tui. Et congregabo
oes gs ad irlm in plium: et capietur ciuitas.
et uastabunt domus: et mlieres uio
labunt. Et egredietur media ps ciuita
tis in captiuitatē: 7 reliquum ppli
n auferetur ex urbe. Et egredietur dns.
7 pliabitur contra gentes illas: sic
pliatus est in die certaminis. Et stabunt
pedes eius in die illa sup monte oli
uarum: qui e contra irlm ad orientē.
Et scindetur mons oliuar ex media
pte sui ad orientē: 7 ad occidentē. p
rupto grandi ualle. Et separabit me
dium montis eius ad aqlonē: 7 me
dium eius ad meridiē. Et fugietis
ad ualle montiu eor. qm coniungetur
uallis montiu usq; ad proximu: 7 fugi
etis. sic fugistis a facie terremotus. in
dieb; ozie regis iuda. Et ueniet dns
ds meus: oesq; sci cum eo. Et erit in die

illa n̄ erit lux: s; frigus et gelu. Et erit
dies una que nota est dn̄o. n̄ dies n;
nox: et in tp̄r uespi erit lux. Et erit: i di
e illa exibunt aque uiue de ir̄lm. Me
dium earum ad mare orientale: et
mediū eaꝝ ad mare nouissimū. In
estate et in hyeme erunt. Et erit dn̄s rex: sr̄
oēm t̄ram. In die illa erit dn̄s unus: ⁊
erit nom̄ eius unum. Et reuertet̄ omīs
t̄ra usq; ad desertum. de colle remmon
ad austrum ir̄lm. Et exaltabit̄ et ha
bitabit̄ in loco suo. a porta beniamī
usq; ad locum porte prioris. et usq; ⁊
ad portam angulorꝝ: et a turre ana
nehel usq; ad torcularia regis. Et h̄itab
unt in ea: et anathema nō erit ampli
s; sedebit ir̄lm secura. Et hec erit pla
ga: qua pcutiet dn̄s oēs gēts. que pugn
auerunt adūsus ir̄lm. tabescet caro
uniuscuiusq; stantis sup pedes suos:
et oculi eius contabescent in foraminib'
suis: ⁊ lingua eoꝝ contabescet in ore su
o. In die illo erit tumultus dn̄i mag
nus in eis: et apphendet uir manum
proxi̅ sui: et conseret' manus eī sr̄ manū
proxi̅ sui. S; ⁊ iudas pugnabit aduer
sum ir̄lm. Et congregabunt' diuitie oī
um gentiū in circuitu: auꝝ et argētū
et uestes multe satis. Et sic erit ruina e
qui ⁊ muli. et cameli. et asini. et oīū
iumētorꝝ que fuīnt in castris illis: sic' ⁊
ruina hec. Et oēs qui reliq fuīnt de un
iūsis gentib;. que uenerint c̄ ir̄lm.
ascendent ab anno in annū: ut ad
orent regē dn̄m exercituū. et celebrēt
festiuitatē tabnaclorꝝ. Et erit. q nō a
scenderint de familiis t̄re ad ir̄lm.
ut adorent regē dn̄m exercituū: nō e
rit sup eos ymber. Q; ⁊ si familia e
gipti nō ascenderit. ⁊ nō uenīt. nec sr̄
eos erit: s; erit ruina. qua pcutiet dn̄s
oēs gēs. que n̄ ascenderīt ad celebrādā
festiuitatē tabnaclorꝝ. Hoc erit pecca
tum egypti. et hoc peccatū oīum gē
tium: que nō ascenderīt ad celebrā
dam festiuitatē tabnaclorꝝ. In die il
la erit q; sr̄ frenum equi ē. scm̄ dn̄o: ⁊ erūt
lebetes in domo dn̄i. qs̄i fiale corā al
taris. Et erit omīs lebes in ir̄lm. et iuda:
scificatus dn̄o exercituū. Et uenient oēs
immolantes: et sument ex eis. et co
quent in eis. Et n̄ erit mercator ult̄ī i do
mo dn̄i exercituū: in die illa. Explic
it liber zacharias. Incip. pl'. i malachiā pphā.

Deus p moysen
ppl'o isrl' pcepat sacdotes
tabnaculi sui omi corpali m
tio libos. hostias oī uitio ua
cuas. sibi offerre. Quib; legē suā ad
regendū ppl'm ob hoc dederat: ut p sa
crificiorꝝ oblatioēm. int' nuntij dei
et hominū f'ci. ppl'm pceptis celestib'
facerent obedire. Vn̄ sacdotes āgl'os
dei eē: hoc in loco scriptura testatur: s;
q; tanti muneris grām contempnētes.
supradc̄s ppl's ac sacdotes. sacrificia
uitio deturpata. ipi criminib; atq;
impietatib; maculati. dō offerre ce
punt: io p malachiā pphaz. oēs ppl'm
suū isrl' increpans. ait. Dilexi uos. di
cit dn̄s. Et dixistis. In quo dilexisti nos:
Nōne frat' erat esau iacob. dicit dn̄s:
et dilexi iacob. esau aūt odio hūi: Esa
u aūt frēm iacob. n̄ iniq aut spotan
ea uoluntate odio habitū dō. u'l sine
mēiti grā iacob dilectū manifestū
ē: cum p scīam sm̄ suam. esau quod
effusioēm sanguinis fratris concupiscēs
iacob aūt. sui cognitioēm. ob suādā
q; legē desiderare cognoscēt. Cui rei grā:
supradco usus exemplo ē. dicēs. Dile
xi iacob: esau aūt odio hūi. Quāuis
ex opib; memoratorꝝ. quorꝝ lib gene
seos meminit. in quo unusqsq; eorꝝ
futurus erat pposito. manifeste cōstat:
ut scriptū ē. Creuerūt pueri: et erāt e
sau hō agrestis. sciens uenarī: iacob
aūt hō simplex manēs in tabnaclo.
Nam reliqua que lectioē cōphensa st̄:
puaricatioēm ppli isrl' in ob suādis
sacrificiis dei. increpatioēmq;
in eundē. q; deos alienos colu
erūt significāt.

Malachias Incipit argumētū.

Malachi' qui interptat' angl's dei.
in principio uaticinii sui demōstrat
odiū iudeorꝝ in esau: ⁊ electionē m

noris p̄p̄ in iacob. In seq̄ntib; ueteres iudee uictimas reprobat: ⁊ sacrificiū nouū̄ inferri annūtiat. In fine uō aduētu dei diem quoq; iudicii. iustorūq; p̄mia impiorū penas. Iohēm etiā p̄dicantē primū aduentū dn̄i missū: ⁊ heliam an̄ s̄c̄m aduentū annūtiat ēē mittendū. Int̄ hec ū nulla moralia. et disciplinis ɔgruentia explicat ī qb; corripit p̄p̄l'm et sac̄dotes dispicientes nom̄ dn̄i. atq; eius sacrificia ⁊ polluentes oblationib;: ⁊ sacrificius uiolantes. Premonet etiā ep̄os doctos et siñ macl'a ēē debē. et extra psōarū acceptiōem p̄p̄l'os ūitatē instruere. Dicordes quoq; arguit decimas et primicias reddendas ap̄lis ecc̄e p̄cipit. Obiūgat et eos qui coniuges suas despiciunt et aliarū amore nectent. Similit' et illos qui miseriā suam dolētes: felicitatē laudāt eorū q in hui' mūdi prosp̄is p̄ferunt'. Prophauit āt nouissimus. q̄n agge' et malachias. Incip̄ liber malachie prophe.

Onus ubi dn̄i ad isr̄l. in manu malachie. Dilexi uos. dicit dominus. Et dixistis. In quo dilexisti nos: Nōne fr̄ erat esau iacob. dicit dn̄s. ⁊ dilexi iacob. esau āt odio hui: Et posui montes eius in solitudinē: ⁊ hereditatē eius in dracōes deserti. Qd̄ si dixerit idumea destructi sum': s; reūtentes edificabim' que destructa sūt: h dic̄ dn̄s exercituū. Isti edificabūt: et ego destruā. Et uocabūt' t'mini īpietatis: et p̄p̄l's cui iratus ē dn̄s usq; in et'nū. Et oculi ur̄i uidebūt: ⁊ uos dicetis. Magnificet' dn̄s: sup t'minū isr̄l. Filius honorat patrē: ⁊ s'uus dn̄m suū. Si ergo pat' ego sum. ubi ē honor meus. Et si dn̄s ego sum. ubi ē timor meus. dic̄ dn̄s exercituū: Ad uos o sac̄dotes: q despicitis nom̄ meū. Et dixistis. In quo despexim' nom̄ tuū: Offertis sup altare meū pollutū panē: et dicitis. In quo polluim' te: In eo qd̄ dicitis. Mensa dn̄i despecta est. Si offeratis cecum ad imolandū. nōne malū est: Et si offeratis claudū ⁊ languidū. nōne malū ē: Offer illud duci tuo. si placuerit ei aut si suscepit faciē tuā: dicit dn̄s exercituū. Et nūc dep̄camini uultum dn̄i. ut misereat' ur̄i. de manu enī ur̄a f̄c̄m ē hoc: si quomō suscipiat facies ur̄as dicit dn̄s exercituū. Quis ē in uobis. q claudat ostia. et īcēdat altare meū gratuito: Nō est m̄ uoluntas in uobis. dicit dn̄s exercituū: ⁊ mun' nō suscipiā de manu ur̄a. Ab ortu enī solis. usq; ad occasum. magnū ē nom̄ meū in gentib;: ⁊ in oī loco sacrificat' et offert' noī meo oblatio mūda: q; magnū nom̄ meū in gentib; dic̄ dn̄s exercituū: et uos polluistis illd̄. in eo q dicitis. mēsa dn̄i ɔtaminata ē. et q sup ponit' ɔtemptibile ē cum igne q illd̄ deuorat. Et dixistis. Ecce de labore. Et exsufflastis illud: dic̄ dn̄s exercituū. Et intulistis de rapinis claudū et languidū: ⁊ intulistis mun'. Nūqd suscipiā illd̄ de manu ur̄a dicit dn̄s: Maledict' dolosus. qui h̄t in grege suo masculū. et uotū faciēs immolat debile dn̄o: q; rex magn' ego sum dic̄ dn̄s exercituum. et nom̄ meū horribile in gentib;.

Et nūc ad uos mādatū hoc o sac̄dotes. Si nolueritis audire. et si nolueritis ponē sup cor. ut detis gl'iam noī meo dicit dn̄s exercituū: mittā in uos egestatem. et maledicā b'ndictionibus ur̄is. ⁊ maledicā illis: q̄m nō posuistis sup cor. Ecce ego piciā uobis brachium. et disp'gam sup uultū ur̄m stercº sollēpnitatū ur̄arū: ⁊ assumet uos secum: et scietis q; misi ad uos mādatū istud. ut ēēt pactū meū cū leui dicit dn̄s exercituū. Pactū meū fuit cum eo uite et pacis: et dedi ei timorē. ⁊ timuit me: et a facie nōis mei pauebat. Lex ūitatis fuit in ore eius: ⁊ iniquitas nō est inuenta ī labiis eius. In pace ⁊ in equitate ābulauit

Et iniquitatis:

meū: ⁊

mecum: et multos auertit ab iniquitate. Labia enim sacerdotis custodiunt scientiam: et legem requirent de ore eius: quia angelus domini exercituum est. Vos autem recessistis de uia: et scandalizastis plurimos in lege. Irritum fecistis pactum leui: dicit dominus exercituum. Propter quod et ego dedi uos contemptibiles. et humiles omnibus populis: sicut non seruastis uias meas. et accepistis faciem in lege. Numquid non pater unus omnium nostrum: Numquid non deus unus creauit nos: Quare ergo despicit unusquisque nostrum fratrem suum uiolans pactum patrum nostrorum: Transgressus est iuda. et abhominatio facta est in israel et in ierusalem: quia contaminauit iudas sanctificationem domini quam dilexit. et habuit filiam dei alieni. Disperdat dominus uirum qui fecerit hoc. magistrum et discipulum de tabernaculis iacob: et offerentem munus domino exercituum. Et hoc rursum fecistis. Operiebatis lacrimis altare domini. fletu et gemitu: ita ut ultra non respiciam ad sacrificium. nec accipiam placabile quid de manu uestra. Et dixistis. Quam ob causam: Quia dominus testificatus est inter te et uxorem pubertatis tue. quam tu despexisti: et hec particeps tua. et uxor federis tui. Nonne unus fecit. et residuum spiritus eius est: Et quid unus querit nisi semen dei: Custodite ergo spiritum uestrum: et uxorem adolescentie tue. noli despicere. Cum odio habueris eam. dimitte: dicit dominus deus israel. Operiet autem iniquitas uestimentum eius: dicit dominus exercituum. Custodite spiritum uestrum: et nolite despicere. Laborare fecistis dominum in sermonibus uestris. Et dixistis. In quo eum fecimus laborare: In eo quod dicitis. Omnis qui facit malum. bonus est in conspectu domini: et tales ei placent. Aut certe ubi est deus iudicii:

Ecce ego mittam angelum meum: et preparabit uiam ante faciem meam. Et statim ueniet ad templum suum dominator quem uos queritis: et angelus testamenti quem uos uultis. Ecce uenit: dicit dominus exercituum. Et quis poterit cogitare diem aduentus eius: Et quis stabit ad uidendum eum: Ipse enim quasi ignis conflans: et quasi herba fullonum. Et sedebit conflans. et emundans argentum: et purgabit filios leui. et colabit eos quasi aurum et quasi argentum: et erunt domino offerentes sacrificia in iustitia. Et placebit domino sacrificium iuda. et ierusalem: sicut dies seculi et sicut anni antiqui. Et accedam ad uos in iudicio. et ero testis uelox. maleficis et adulteris et periuris. et qui calumpniantur mercedem mercenarii. et humiliabant uiduas et pupillos: et opprimunt peregrinum: nec timuerunt me dicit dominus exercituum. Ego enim dominus: et non mutor. Et uos filii iacob non estis consumpti. A diebus enim patrum uestrorum recessistis a legitimis meis: et non custodistis. Reuertimini ad me. et reuertar ad uos: dicit dominus exercituum. Et dixistis. In quo reuertemur: Si affiget homo deum. quia uos configitis me. Et dixistis. In quo configimus te: In decimis et in primitiis. Et in penuria uos maledicti estis: et me uos configitis gens tota. Inferte omnem decimam in horreum meum. ut sit cibus in domo mea. et probate me super hoc dicit dominus: si non aperuero uobis cataractas celi. et effudero uobis benedictionem. usque ad habundantiam. Et increpabo pro uobis deuorantem. et non corrumpet fructum terre uestre. et nec erit sterilis uinea in agro. dicit dominus exercituum: et beatos uos dicent omnes gentes. Eritis enim uos terra desiderabilis: dicit dominus exercituum. Inualuerunt super me uerba uestra: dicit dominus. Et dixistis. Quid locuti sumus contra te: Et dixistis. Vanus est qui seruit deo. Et quod emolumentum. quia custodiuimus precepta eius. et quia ambulauimus tristes coram domino exercituum: Ergo nunc beatos dicimus arrogantes. Siquidem edificati sunt. facientes impietatem: et temptauerunt deum. et salui facti sunt. Tunc locuti sunt timentes deum: unusquisque cum proximo suo. Et attendit dominus et audiuit. et scriptus est liber monumenti coram eo: timentibus deum et cogitantibus nomen eius. Et erunt michi ait dominus exercituum. et parcam eis sicut parcit uir filio suo seruienti sibi. Et conuertimini: et uidebitis. quid sit inter iustum et impium: et inter seruientem deo. et non seruientem ei. Ecce

Cui fraudatis

in die qua ego
facio peculium

enim dies ueniet succensa quasi caminus et erunt omnes superbi et omnes facientes impietatem stipula: et inflammabit eos dies ueniens dicit dominus exercituum que non derelinquet eis radicem et germen. Et orietur uobis timentibus nomen meum sol iustitie: et sanitas in pennis eius. Et egrediemini. et salietis sicut uituli de armento: et calcabitis impios cum fuerint cinis sub planta pedum uestrorum: in die quam ego facio. dicit dominus exercituum. Mementote legis moysi serui mei. quam mandaui ei in oreb. ad omnem israel. precepta et iudicia. Ecce ego mittam uobis heliam prophetam. antequam ueniat dies domini magnus et horribilis: et conuertet cor patrum ad filios et cor filiorum ad patres eorum: ne forte ueniam et percutiam terram anathemate. Incipit liber machabeorum.

Machabeorum libri licet non habeantur in canone hebreorum tamen ab ecclesia inter diuinorum uoluminum annumerantur hystorias. Prenotant autem prelia inter hebreorum duces gentesque persarum. pugnasque sabbatorum. et nobiles machabei triumphos. Fedus quoque amicitiarum cum romanorum ducibus acta que legationum. Incipit liber primus machabeorum.

Et factum est postquam percussit alexander phylippi rex macedo. qui primus regnauit in grecia. egressus de terra cethim darium regem persarum et medorum: constituit prelia multa. et omnium obtinuit munitiones. et interfecit reges terre. et pertransiit usque ad fines terre. et accepit spolia multitudinis gentium: et siluit terra in conspectu eius. Et congregauit uirtutem. et exercitum fortem nimis: et exaltatum est. et eleuatum cor eius: et obtinuit regiones gentium. et tyrannos. et facti sunt illi in tributum. Et post hec decidit in lectum: et cognouit quia moreretur. Et uocauit pueros suos nobiles. qui secum erant nutriti a iuuentute sua: et diuisit illis regnum suum cum adhuc uiueret. et regnauit alexander annis .xii. et mortuus est. Et obtinuerunt pueri eius regnum unusquisque in loco suo: et imposuerunt sibi omnes diademata post mortem eius. et filii eorum post eos annis multis: et multiplicata sunt mala in terra. Et exiit ex eis radix peccatrix. antiochus illustris. filius antiochi regis. qui fuerat rome obses: et regnauit in anno .c.xxx. et vii. regni grecorum. In diebus illis exierunt ex israel filii iniqui: et suaserunt multis dicentes. Eamus et disponamus testamentum cum gentibus que circa nos sunt: quia ex quo recessimus ab eis: inuenerunt nos mala multa. Et bonus uisus est sermo in oculis eorum. Et destinauerunt aliqui de populo. et abierunt ad regem: et dedit illis potestatem. ut facerent iustitias gentium. Et edificauerunt gymnasium in iherosolimis. secundum leges nationum. et fecerunt sibi preputia. et recesserunt a testamento sancto. et iuncti sunt nationibus: et uenundati sunt ut facerent malum. Et paratum est regnum in conspectu antiochi. et cepit regnare in terra egypti: ut regnaret super duo regna. Et intrauit egyptum in multitudine graui in curribus. et elephantis. et equitibus. et copiosa nauium multitudine: et constituit bellum aduersus ptolomeum regem egypti. Et ueritus est ptolomeus a facie eius: et fugit. et ceciderunt uulnerati multi. Et comprehendit ciuitates munitas in terra egypti: et accepit spolia terre egypti. Et conuertit antiochus postquam percussit egyptum in c. xl. et tertio anno: et ascendit ad israel. Et ascendit in iherosolimam in multitudine graui: et intrauit in sanctificationem cum superbia. Et accepit altare aureum et candelabrum luminis et uniuersa uasa eius. et mensam propositionis. et libatoria. et fialas. et mortariola aurea et uelum. et coronas. et ornamentum aureum quod in facie templi erat: et comminuit omnia. Et accepit argentum et aurum. et uasa concupiscibilia: et accepit thesauros occultos quos inuenit: et sublatis omnibus abiit in terram suam. Et fecit cedem hominum: et locutus est in superbia

a magna. Et factus ẽ planctus magnus in isrl'. et in omni loco eor. Et ingemuerunt principes et seniores: et iuuenes et uirgines infirmati sũt: ⁊ speciositas mulier imutata ẽ. Omnis maritus sumpsit lamentum: et qui sedebant in thoro maritali. lugebant. Et cõmota ẽ terra sup habitantes in ea: ⁊ uniuersa domus iacob induit confusionem. Et post duos annos dier. misit rex principem tributor in ciuitates iuda: ⁊ uenit irlm cũ turba magna: et locutus ẽ ad eos uba pacifica in dolo: et crediderunt ei. Et irruit super ciuitatem repente. et percussit eã plaga: et pdidit ppłm multũ ex isrl'. Et accepit spolia ciuitatis. et succendit eã igni: et destruxit domos eius et muros eius in circuitu. Et captiuas duxer mulieres. et natos: et pecora posseder. Et edificauerũt ciuitatem dd muro magno et firmo. et turribz firmis: ⁊ fc̃a ẽ illis in arcem. Et posuerũt illic gentem peccatorum: uiros iniquos. et conualuerunt in ea. Et posuerũt arma et escas. et congregauerunt spolia irlm. et reposuerũt illic: et fc̃i sũt in laqueum magnũ. Et fc̃m ẽ hoc ad insidias scificationi: et in diabolũ malũ in isrl'. Et effuderũt sanguinem innocentem per circuitũ scificationis: ⁊ contaminauerũt scificationem. Et fugerunt habitatores irlm ppr eos: et fc̃a ẽ habitatio exterorum. Et fc̃a ẽ extera semini suo: et nati eius reliquerũt eam. Scificatio eius desolata ẽ: sicut solitudo. Dies festi eius conuersi sũt in luctum. sabbata eius in opprobriũ: honores eius in nichilũ. Scdm gloriam eius multiplicata ẽ ignominia eius: ⁊ sublimitas eius conuersa ẽ in luctũ. Et scripsit rex antioch⁹ õi regno suo: ut eẽt oĩs pplš unus. Et reliquerũt unusquisqz legem suam: et consenserunt oẽs gẽs scdm uerbum regis antiochi. Et multi ex isrl' consenserunt ei et sacrificauerũt ydolis: ⁊ coinquinauerunt sabbatm. Et misit rex antiochus libros p man⁹ nuntior in irlm. in omnes ciuitates iudee. ut sequerent leges gentiũ terre. et prohiberent holocausta et sacrifitia et placationes fieri in templo dei: et prohiberent celebrari sabbatum. et dies sollempnes. et coinquinari scã: ⁊ scm templũ isrl'. Et iussit edificari aras. et templa. et idola. et immolari carnes suillas et pecora communia. et relinquere filios suos incircumcisos: et coinquinari aĩas eor in oĩbus immunditiis et abhoĩnationibz: ita ut obliuiscerentur legem. et immutarent omnes iustificationes dei. et quicumqz nõ fecissent scdm ubum regis antiochi. morerentur. Scdm oĩa uba hec scripsit oĩ regno suo: ⁊ prepposuit principes pplo qui hec fieri cogerent. Et iusserunt ciuitatibz iude sacrificare. Et congregati sũt multi de pplo ad eos. qui dereliquerũt legem dñi. ⁊ fecerũt mala sup terram: ⁊ effugauerũt ppłm isrl' in abditis ⁊ in absconditis fugitiuorum locis. Die .xv. mensis casleu. quinto et .xl. et .c. anno. edificauit rex antioch⁹ abhoĩnandum ydolum desolationis. sup altare dei: ⁊ p uniuersas ciuitates iude in circuitu edificauerũt aras. Et ante ianuas domor. et in plateis incendebant tura. et sacrificabant: et libros legis dei cõbusserunt igni. scindentes eos. Et apud quemcumqz inueniebantur libri testamenti dñi. ⁊ quicumqz obseruabat legem dñi: scdm edictum regis trucidabant eum. In uirtute sua faciebant hec pplo isrl'. qui inueniebatur in omni mense in ciuitatibz: et .v. et .xx. die mensis sacrificabant sup aram que erat contra altare. Et mulieres que circumcidebant filios suos trucidabantur: scdm iussum regis antiochi: ⁊ suspendebant pueros a ceruicibz p uniuersas domos eor. et eos qui circumciderant eos trucidabant. Et multi de pplo isrl' diffinierunt apud se. ut nõ manducarent inmunda: ⁊ elegerũt magis mori quam cibis coinquinari inmundis. Et noluerunt infringere legem dei scãm: et trucidati sũt. Et fc̃a ẽ ira magna sup ppłm ualde.

II.

In illis diebz surrexit mathathias filius iohis. filii symeonis. sacerdos. ex filiis

ioarim. abirlim: et consedit in monte modin. Et habebat filios .v. iohannem qui cognominabatur gaddis. et simonem qui cognominabatur thasi. et iudam qui uocabatur machabeus. et eleazarum qui cognominabatur abaron. et ionatham qui cognominabatur apphus. Hi uiderunt mala que fiebant in populo iuda et ierusalem. Et dixit mathathias. Ve mihi. ut quid natus sum uidere contricionem populi mei. et contricionem ciuitatis sancte. et sedere illic cum datur in manibus inimicorum: Sancta in manu extraneorum facta sunt. templum eius sicut homo ignobilis: uasa glorie eius captiua abducta sunt. Trucidati sunt senes eius in plateis: et iuuenes eius ceciderunt in gladio inimicorum. Que gens non hereditauit regnum eius. et non obtinuit spolia eius: Omnis compositio eius ablata est. Que erat libera: facta est ancilla. Et ecce sancta nostra. et pulcritudo nostra. et claritas nostra. desolata est: et coinquinauerunt eam gentes. Quo ergo nobis adhuc uiuere: Et scidit mathathias et filii eius uestimenta sua: et operuerunt se ciliciis: et planxerunt ualde. Et uenerunt illuc qui missi erant a rege antiocho: ut cogerent eos qui confugerant in ciuitatem modin immolare et accendere thura. et a lege dei discedere. Et multi de populo israel consentientes: accesserunt ad eos. Sed et mathathias et filii eius: constanter steterunt. Et respondentes qui missi erant ab antiocho: dixerunt mathathie. Princeps et clarissimus et magnus es in hac ciuitate: et ornatus filiis et fratribus. Ergo accede prior. et fac iussum regis: sicut fecerunt omnes gentes et uiri iuda et qui remanserunt in ierusalem. Et eris tu. et filii tui inter amicos regis: et amplificatus argento et auro et muneribus multis. Et respondit mathathias: et dixit magna uoce. Et si omnes gentes regi antiocho obediunt ut discedat unusquisque a seruitute legis patrum suorum. et consentiant mandatis eius: ego et filii mei et fratres mei obediemus legi patrum nostrorum. Propitius sit nobis deus. Non est nobis utile: relinquere legem et iusticias dei. Non audiemus uerba regis antiochi: nec sacrificabimus transgredientes legis nostre mandata: ut eamus altera uia. Et ut cessauit loqui uerba hec. accessit quidam iudeus in oculis omnium. sacrificare ydolis super aram. in ciuitate modin: secundum iussum regis. Et uidit mathathias et doluit. et contremuerunt renes eius: et accensus est furor eius secundum iudicium legis: et insiliens trucidauit eum super aram. Sed et uirum quem miserat rex antiochus qui cogebat immolare occidit in ipso tempore: et aram destruxit. Et zelatus est legem: sicut fecit finees zamri filio salomi. Et exclamauit mathathias uoce magna in ciuitate: dicens. Omnis qui zelum habet legis. statuens testamentum: exeat post me. Et fugit ipse et filii eius in montes: et reliquerunt quecumque habebant in ciuitate. Tunc descenderunt multi querentes iudicium et iustitiam in desertum. ut sederent ibi. ipsi et filii eorum et mulieres eorum. et pecora eorum: quoniam indurauerunt super eos mala. Et renuntiatum est uiris regis. et exercitui qui erat in ierusalem in ciuitate dauid: quoniam discessissent uiri quidam qui dissipauerunt mandatum regis in loca occulta in deserto. et abissent post illos multi. Et statim perrexerunt ad eos: et constituerunt aduersus eos prelium in die sabbatorum: et dixerunt ad eos. Resistitis et nunc adhuc: Exite. et facite secundum uerbum regis antiochi: et uiuetis. Et dixerunt. Non exibimus neque faciemus uerbum regis: ut polluamus diem sabbatorum. Et concitauerunt aduersus eos prelium. Et non responderunt eis nec lapidem miserunt eis. neque oppilauerunt loca occulta: dicentes. Moriamur omnes in simplicitate nostra: et testes erunt super nos celum et terra. quod iniuste perditis nos. Et intulerunt eis sabbatis bellum: et mortui sunt ipsi et uxores eorum. et filii eorum. et pecora eorum. usque ad mille animas hominum. Et cognouit mathathias et amici eius: et luctum habuerunt super eos ualde. Et dixit uir proximo suo. Si omnes fecerimus sicut fratres nostri fecerunt. et non pugnauerimus aduersus gentes pro animabus nostris et iustificationibus: citius disperdent nos a terra. Et cogitauerunt die illa dicentes.

Et consentiunt

II

Omnis ho quicq; uenit ad nos i bel
lo die sabbatoru. pugnem aduersus
eum: et n moriemur os. sic mortui
st fris nri in occultis. tunc congregata e
ad eos synagoga iudeoru. fortis uirib
ex isrl. omnis uoluntarius in lege: et os
qui fugiebat a malis. additi sunt ad
eos: et facti st illis ad firmamentu. Et
collegerunt exercitum. et percusserunt pe
catores in ira sua. et uiros iniquos
in indignatione sua: et ceti fugert ad
nationes ut euaderet. Et circuiuit
mathathias. et amici eius. et destru
xerunt aras. et circucideruit pueros
incircucisos quotquot inuenerunt
in finib; isrl. i fortitudie: et psecuti
sunt filios supbie. Et psperatu e opus:
in maib; eoru. Et obtinuert lege d ma
nib; gentiu. et de maib; regu: et n de
derunt cornu pccori. Et appropiqua
uerunt dies mathathie moriendi:
et dixit filiis suis. Nc confortata e sup
bia et castigatio: et tps euersionis et ira
indignationis. Nc ergo o filii emula
tores estote legis: et date aias uras p
testamento patru. Et mementote ope
rum patru que fecerunt in generationib
suis: et accipietis gla magna. et nom
etnum. Abraha nne in temptatione
inuentus e fidelis: Et reputatu e ei
ad iustitia. Joseph in tpr angustie sue
custodiuit mandatu: et fcs e dns egypti.
Finees pr nr zelando celu dei: accepit
testamtu sacdocii etni. Jhc dum impl
ubum: fcs e dux in isrl. Caleph du
testificatur in eccla: accepit hereditate.
Dauid in sua mia: consecutus e sede re
gni in scla. Helyas dum celat celu le
gis: receptus e in celum. Ananias. aza
rias. misahel credentes: libati sunt
de flamma. Daniel in sua simplicita
te: libatus e de ore leonu. Et ita cogi
tate p generatione et generatione: qr
os q sperant in eum. n infirmat. Et a u
bis uiri pccoris. n timueritis: qr gla
eius stercus et uims e. Hodie extollit.
et cras n inuenietur: qr conusus e in tra
sua. et cogitatio ei periit. Vos ergo filii
confortamini. et uiriliter agite in lege:
qr cum feceritis que uobis pcepta sunt
in lege a dno deo uro. in ipa gloriosi
eritis. Et ecce simon fr ur scio q uir co
silii e: ipm audite semp. et ipe erit
uobis pat. Et iudas machabeus fortis
uirib; a iuuentute sua. sit uob pri
ceps militie: et ipe aget bellu pp. Et
adducetis ad uos os factores legis: et ui
dicate uindicta pp ui. Retribuite re
tributione gentib;: et intendite in p
ceptum legis. Et bndix eos: et apposit
e ad pres suos. Et defunctus e. c. xl. vi.
ano: et sepult a filiis suis in sepulcri
patrum suoru in modin. Et planxer
eum ois isrl planctu magno.

III

Et surrex iudas q uocabatur machabe
filius eius: p eo. Et adiuuabat eu os
fr eius. et uniuersi q se coiunxerat pri
ei: et pliabant pliu isrl cu leticia. Et
dilatauit glam pplo suo. et induit
se loricam sic gigas. et succinx se ar
ma bellica sua in pliis: et ptegebat
cast gladio suo. Simil fcs est leoni i
opib; suis: et sic catulus leonis rugies
in uenatione sua. Et psecutus e iniqs.
pscrutans eos: et q conturbabat ppl
suu. eos succendit flamis. Et repulsi
st inimici eius p timore eius: et os
operarii iniquitatis cotbati st: et directa
e salus in manu ei. Et exacerbabat rege
multos. et letificabat iacob in opibus
suis: et in sclm memoria ei in benedic
tione. Et pambulabat ciuitates iuda.
et pdidit impios ex eis: et auertit ira
ab isrl. Et nominat e usq; ad nouis
simu tre: et congregauit pereuntes. Et cong
gauit apollonius gtes. et a samaria uir
tutem multa et magna: ad bellandu
cont isrl. Et cognouit iudas. et exiit o
obuia illi: et pcussit et occidit illu. Et
ceciderunt uulnerati multi. et reliq
fugerunt: et accepit spolia eoru. Et gla
dium apollonii abstulit iudas: et era
pugnas in eo oib; dieb;. Et audiuit
seron princeps exercitus syrie. q congre
gauit iudas congregatione. et ecclam
fidelium secum: et ait. faciam michi nom.

Et persequebatur

et glorificabor in regno: et debellabo iu
dam et eos qui cum ipso sunt. qui sperne
bant verbum regis. Et preparavit se. et ascen
derunt cum eo castra impiorum fortes au
xiliarii: ut facerent vindictam in filios
israel. Et appropinquaverunt usque bet
horon: et exivit iudas obviam illi cum
paucis. Ut viderunt autem exercitum venien
tem sibi obviam: dixerunt iude. Quomodo
poterimus pauci pugnare ad multitudinem
tantam tam fortem? Et nos fatigati sumus
ieiunio hodie. Et ait iudas. Facile est
concludi multos in manus paucorum. et non
est differentia in conspectu dei celi libe
rare in multis et in paucis: quia non in multi
tudine exercitus victoria belli. sed de ce
lo fortitudo est. Ipsi veniunt ad nos in multi
tudine contumaci et superbia: ut dispo
ant nos et uxores nostras et filios nostros.
et ut spolient nos. Nos vero pugnabimus
pro animabus nostris et legibus nostris: et ipse do
minus conteret eos ante faciem nostram. Vos autem
ne timueritis eos. Ut cessavit autem loqui:
insiluit in eos subito. Et contritus est se
ron et exercitus eius in conspectu ipsius:
et persequitur eum in descensu betho
ron usque in campum. Et ceciderunt ex eis
.dccc. viri: reliqui autem fugerunt in terram phi
listiim. Et cecidit timor iude ac fratrum
eius et formido super omnes gentes in circuitu eorum:
et pervenit ad regem nomen eius: et de preliis
iude narrabant omnes gentes. Ut audivit autem
antiochus rex sermones istos. iratus est
animo: et misit. et congregavit exercitum u
niversi regni sui castra fortia valde. Et
aperuit erarium suum. et dedit stipendia
exercitui in annum: et mandavit illis ut es
sent parati ad omnia. Et vidit quod defecit pe
cunia de thesauris suis. et tributa re
gionis modica propter dissensionem. et pla
gam quam fecit in terra. ut tolleret legiti
ma que erant a primis diebus: et timu
it ne non haberet sicut semel et bis in sump
tus. et donativa que dederat ante larga
manu. et habundaverat super reges qui
ante eum fuerant: et consternatus erat a
nimo valde. Et cogitavit ire in persidem. ut
acciperet tributa regionum: et congregaret
argentum multum. Et reliquit lisiam
hominem nobilem de genere regali. super
negotia regia. a flumine eufrate us
que ad flumen egipti: et ut nutriret
antiochum filium suum donec rediret.
Et tradidit ei medium exercitum. et ele
fantos: et mandavit ei de omnibus que vole
bat. et de inhabitantibus iudeam et ierusalem.
et ut mitteret ad eos exercitum ad conterendam
et extirpandam virtutem israel et reliquias ie
rusalem. et auferendam memoriam eorum
de loco: et ut constitueret habitatores filios
alienigenas in omnibus finibus eorum. et sor
te distribueret terram eorum. Et rex as
sumpsit partem exercitus residui: et exivit
ab antiochia civitate regni sui. anno
.c.xl.vii. Et transfretavit eufraten
flumen: et perambulabat superiores regi
ones. Et elegit lisias ptolomeum filium
dorimini. et nicanorem et gorgiam viros
potentes ex amicis regis. Et misit cum
eis .xl. milia virorum. et .vii. milia equitum:
ut venirent in terram iuda. et disperder
ent eam secundum verbum regis. Et processerunt:
ut irent cum universa virtute sua.
Et venerunt: et applicuerunt amma
um in terra campestri. Et audierunt merca
tores regionum nomen eorum. et acceperunt
argentum et aurum multum valde. et pu
eros: et venerunt in castra ut acciperent filios
israel in servos. Et additi sunt ad eos exercitus
syrie et terre alienigenarum. Et vidit iu
das et fratres eius. quia multiplicata sunt ma
la: et exercitus applicabat ad fines eorum.
Et cognoverunt verba regis: que mandavit
populo facere in interitum et consumma
tionem. Et dixerunt unusquisque ad proximum
suum. Erigamus deiectionem populi nostri: et
pugnemus pro populo nostro. et sanctis nostris. Et
congregatus est conventus. ut essent parati
in prelium: et ut orarent et peterent misericordiam.
et miserationes. Et ierusalem non habitabatur: sed
erat sicut desertum. Non erat qui ingrederetur
et egrederetur de natis eius: et sanctum
conculcabatur: et filii alienigenarum e
rant in arce. ibi erat habitatio gentium.
Et ablata est voluptas a iacob: et defecit
ibi tibia et cythara. Et congregati sunt

convenerunt in maspha contra iherusalem: quia locus orationis erat in maspha ante quam in israhel. Et ieiunaverunt illa die. et induerunt se ciliciis. et cinerem posuerunt in capite suo: et disciderunt vestimenta sua. Et expanderunt libros legis de quibus scrutabantur gentes similitudinem simulacrorum suorum: et attulerunt ornamenta sacerdotalia. et primitias. et decimas. Et suscitaverunt nazareos. qui impleverant dies: et clamaverunt voce magna in celum dicentes. Quid faciemus istis. et quo eos ducemus? Et sancta tua conculcata sunt. et contaminata sunt: et sacerdotes tui facti sunt in luctu. et in humilitate. Et ecce nationes convenerunt adversum nos: ut nos disperdant. Tu scis que cogitant in nos. Quomodo poterimus subsistere ante faciem illorum. nisi tu deus adiuves nos? Et tubis exclamaverunt voce magna. Et post hoc constituit iudas duces populi: tribunos. et centuriones. et penthacontarchos et decuriones. Et dixit his qui edificabant domos. et sponsabant uxores. et plantabant vineas et formidolosis: ut redirent unusquisque in domum suam secundum legem. Et moverunt castra: et collocaverunt ad austrum ammaum. Et ait iudas. Accingimini et estote filii potentes. et estote parati in mane: ut pugnetis adversus nationes has. que convenerunt disperdere nos. et sancta nostra: quoniam melius est nos mori in bello. quam videre mala gentis nostre et sanctorum. Sicut autem fuerit voluntas in celo: sic fiat.

Et assumpsit gorgias. v. milia virorum. et mille equites electos. et moverunt castra nocte: ut applicarent ad castra iudeorum et percuterent eos subito. Et filii qui erant ex arce: erant illis duces. Et audivit iudas: et surrexit ipse et potentes percutere virtutem exercituum regis. que erat in ammaum. Adhuc enim dispersus erat exercitus a castris. Et venit gorgias in castra iude noctu: et neminem invenit. Et querebant eos in montibus: quoniam dixit. Fugiunt hii a nobis. Et cum dies factus esset: apparuit iudas in campo. cum tribus milibus virorum tantum. qui tegumenta et gladios non habebant. Et viderunt castra gentium valida. et loricatos. et equitatus in circuitu eorum: et hii docti ad prelium. Et ait iudas viris qui secum erant. Ne timueritis multitudinem eorum: et impetum eorum ne formidetis. Mementote qualiter salvi facti sunt patres nostri in mari rubro: cum sequeretur eos pharao cum exercitu multo. Et nunc clamemus in celum. et miserebitur nostri dominus: et memor erit testamenti patrum nostrorum: et conteret exercitum istum ante faciem nostram hodie: et scient omnes gentes quia est qui redimat et liberet israhel. Et levaverunt alienigene oculos suos. et viderunt eos venientes ex adverso: et exierunt de castris in prelium: et tuba cecinerunt hii qui erant cum iuda. Et congressi sunt: et contrite sunt gentes. et fugerunt in campum. Novissimi autem ceciderunt in gladio. Et persecuti sunt eos usque gazeron. et usque in campos idumee. et azoti. et iamnie: et ceciderunt ex eis ad tria milia virorum. Et reversus est iudas: et exercitus eius sequens eum. Et dixit ad populum. Non concupiscatis spolia: quia bellum contra nos est: et gorgias et exercitus eius in monte prope nos. Sed state nunc contra inimicos nostros. et expugnate eos: et post hec sumetis spolia securi. Et adhuc loquente iuda hec: ecce apparuit pars quedam prospiciens de monte. Et vidit gorgias quod in fugam conversi sunt sui. et succensa sunt castra: fumus enim qui videbatur declarabat quod factum est. Quibus illi conspectis timuerunt valde: aspicientes simul et iudam et exercitum in campo paratum ad prelium. Et fugerunt omnes in campos alienigenarum: et iudas reversus est ad spolia castrorum. Et acceperunt aurum multum et argentum. et iacinctum. et purpuram marinam: et opes magnas. Et conversi hymnum canebant et benedicebant deum in celum: quoniam bonus est. quoniam in seculum misericordia eius. Et facta est salus magna in israhel in die illa. Quicumque autem alienigenarum evaserunt: venerunt et nuntiaverunt lisie universa que acciderant. Quibus auditis ille consternatus

animo deficiebat: quoniam non qualia uoluit
talia contigerunt in israel. et qualia
mandauit rex. Et sequenti anno congrega-
uit lisias electorum uirorum .lx. milia. et
equitum quinque milia: ut debellaret eos.
Et uenerunt in iudeam: et castra posue-
runt in bethoron. Et occurrit illis iu-
das: cum .x. milibus uirorum. Et uiderunt
exercitum fortem: et orauit et dixit. Benedictus
es saluator israel. qui contriuisti impetum
potentis in manu serui tui dauid: et tradi-
disti castra alienigenarum in manus ionathe fi-
lii saul et armigeri eius. Conclude exer-
citum istum in manu populi tui israel: et
confundantur in exercitu suo et equitibus. Da
illis formidinem. et tabefac audaciam
uirtutis eorum et commoueantur contritione
sua. Deice eos gladio diligentium te: et
collaudent te omnes qui nouerunt nomen
tuum in hymnis. Et commiserunt prelium:
et ceciderunt de exercitu lisie .v. milia uiro-
rum. Videns autem lisias suorum fugam. et iude-
orum audaciam. et quia parati sunt aut uiuere.
aut mori fortiter: abiit antiochiam et ele-
git milites. ut multiplicati rursus ueni-
rent in iudeam. Dixit autem iudas et fratres eius.
Ecce contriti sunt inimici nostri: ascendamus
nunc mundare sancta et renouare. Et congre-
gatus omnis exercitus. et ascenderunt in mon-
tem syon: et uiderunt sanctificationem desertam.
et altare prophanatum. et portas exustas.
et in atriis uirgulta nata sicut in saltu.
uel in montibus. et pastoforia diruta.
et sciderunt uestimenta sua. et planxerunt
planctu magno: et imposuerunt cine-
rem in faciem super terram. Et exclama-
uerunt tubis signorum: et clamauerunt
in celum. Tunc ordinauit iudas uiros:
ut pugnarent aduersus eos qui erant in
arce. donec emundarent sancta. Et elegit sa-
cerdotes sine macula uoluntatem habentes in
lege dei: et mundauerunt sancta. Et tulerunt
lapides contaminationis: in locum immundum.
Et cogitauit de altari holocaustorum quod
prophanatum erat: quid de eo faceret. Et
incidit illis consilium bonum. ut destruerent
illud: ne forte esset illis in opprobrium:
quia contaminauerunt illud gentes. Et demoli-
uerunt illud: et reposuerunt lapides in
monte domus in loco apto. quoadus-
que ueniret propheta. et responderet de eis.
Et acceperunt lapides integros secundum legem:
et edificauerunt altare nouum. secundum illud
quod fuit prius. Et edificauerunt sancta. et que
intra domum erant intrinsecus et edem: et atria
sanctificauerunt. Et fecerunt uasa sancta noua:
et intulerunt candelabrum. et altare incen-
sorum. et mensam in templum. Et incensum
posuerunt super altare. et accenderunt
lucernas que super candelabrum erant: et lu-
cebant in templo. Et posuerunt super mensam
panes. et appenderunt uela. et consumma-
uerunt omnia opera que fecerant. Et ante ma-
tutinum surrexerunt quinta. et .xx. die men-
sis noni. hic est mensis casleu. c. xl. viii.
anni: et obtulerunt sacrificium secundum legem
super altare holocaustorum nouum quod fece-
runt. Secundum tempus et secundum diem in qua contami-
nauerunt illud gentes: in ipsa renouatum est
in canticis et cytharis et cinaris et cym-
balis. Et cecidit omnis populus in faciem. et ad-
orauerunt: et benedixerunt in celum eum qui
prosperauit eis. Et fecerunt dedicationem
altaris diebus octo: et obtulerunt holocau-
sta cum leticia. et salutaris laudis. Et
ornauerunt faciem templi coronis aureis et
scutulis: et dedicauerunt portas et pasto-
foria. et imposuerunt eis ianuas. Et facta
est leticia in populo magna ualde: et auersum
est opprobrium gentium. Et statuit iudas et
fratres eius. et uniuersa ecclesia israel: ut aga-
tur dies dedicationis altaris in temporibus su-
is. ab anno in annum per dies .viii. a .v. et
.xx. die mensis casleu. cum leticia et gau-
dio. Et edificauerunt in tempore illo montem
syon. et per circuitum muros altos: et
turres firmas: ne quando uenirent
gentes et conculcarent eum sicut antea fe-
cerunt. Et collocauit illic exercitum. ut ser-
uarent eum. et muniuit eum ad custo-
diendam bethsuram: ut haberet populus
munitionem contra faciem idumee.

V

Et factum est ut audierunt gentes in circui-
tu quia edificatum altare et sanctuarium
sicut prius: irate sunt ualde. Et cogita-
bant tollere genus iacob qui erant inter

Et multiplicati
Et uenirent

super caput suum
et ceciderunt

eos: et ceperunt occidere de populo et persequi.
Et debellabat iudas filios esau in y
dumea. et eos qui erant in arabatha
ne. quia circumsidebant israhelitas: et per
cussit eos plaga magna. Et recordatus
tus est malitiam filiorum bean: qui erant
populo in laqueum et in scandalum. insidi
antes eis in uia. Et conclusi sunt ab eo in
turribus. et applicuit ad eos. et anath
ematizauit eos: et incendit turres eo
rum igni. cum omnibus qui in eis erant. Et tran
siuit ad filios amon. et inuenit
manum fortem. et populum copiosum: et
thimotheum ducem ipsorum. Et commisit cum
eis prelia multa: et contriti sunt in conspec
tu eorum. et percussit eos. Et cepit ia
zer ciuitatem et filias eius: et reuersus
est in iudeam. Et congregate sunt gentes que sunt
in galaad aduersus israhelitas. qui
erant in finibus eorum ut tollerent eos:
et fugerunt in datheman munitio
nem. Et miserunt litteras ad iudam. et fratres
eius: dicentes. Congregate sunt aduersum nos
gentes per circuitum. ut auferant nos: et parant
uenire. et occupare munitionem
in quam confugimus. Et thimotheus est dux
eorum exercitus eorum. Nunc ergo ueni. et e
ripe nos de manibus eorum. quia cecidit
multitudo de nobis. et omnes fratres nostri qui e
rant in locis tubin ubique interfecti sunt.
et captiuas duxerunt uxores eorum et natos
et spolia: et peremerunt illic fere mille
uiros. Et adhuc epistole legebantur: et ecce
alii nuntii uenerunt de galilea conscissis
tunicis. nuntiantes secundum uerba hec. dicen
tes conuenisse aduersum se a ptolom
aida. et tiro. et sydone: et repleta est omnis
galilea alienigenis ut nos consumant.
Ut audiuit autem iudas et populus sermones
istos: conuenit ecclesia magna cogitare quid
facerent fratribus suis qui in tribulatione
erant. et expugnabantur ab eis. Dixitque
iudas symoni fratri suo. Elige tibi uiros.
et uade et libera fratres tuos in galilea. E
go autem et frater meus ionathas: ibimus in ga
laditim. Et reliquit iosephum filium
zacharie et azariam duces populi. cum re
siduo exercitu in iudea ad custodiam:
et precepit illis dicens. Preestote populo hu
ic: et nolite bellum committere aduersus
gentes donec reuertamur. Et dati sunt sym
oni. uiri tria milia ut iret in galileam:
iude autem. viii. milia in galaaditim. Et
abiit symon in galileam: et commisit
prelia multa cum gentibus. et contrite sunt
gentes a facie eius: et persecutus est eos usque ad
portam ptolomaidis. Et ceciderunt de genti
bus fere tria milia uirorum: et accepit
spolia eorum. Et assumpsit eos qui erant
in galilea. et in arbatis cum uxoribus et na
tis et omnibus que erant illis: et adduxit in iude
am cum leticia magna. Et iudas mac
habeus. et ionathas et fratres eius transierunt
iordanem: et abierunt uiam trium dierum in de
sertum. Et occurrerunt eis nabuthei: et sus
ceperunt eos pacifice. Et narrauerunt eis
omnia que acciderunt fratribus eorum in galaaditide:
et quia multi ex eis comprehensi sunt in bosora et ba
rasa et bosor et in alimis et in casfor.
et machet et carnaim. Hee omnes ciuitates
munite: et magne. Sed et in ceteris ciuitati
bus galaaditidis: tenentur comprehensi. Et
in crastinum constituerunt admouere exercitum
ciuitatibus his: et comprehendere. et tollere
eos in una die. Et conuertit iudas et exercitus
eius uiam in desertum bosor repente. et oc
cupauit ciuitatem: et occidit omnem mas
culum in ore gladii. Et accepit omnia spolia
eorum: et succendit eam igni. Et surrexerunt
inde nocte: et ibant usque ad munitionem.
Et factum est diluculo cum eleuassent oculos suos:
et ecce populus multus cuius non erat numerus: por
tantes scalas et machinas ut comprehende
rent munitionem et expugnarent eos.
Et uidit iudas quia cepit bellum. et clam
or belli ascendit ad celum sicut tuba. et cla
mor magnus de ciuitate: et dixit exercitu
i suo. Pugnate hodie pro fratribus uestris. Et ue
nit tribus ordinibus post eos. et exclam
auerunt tubis: et clamauerunt in oratione.
Et cognouerunt castra thimothei. quia mac
habeus est: et refugerunt a facie eius. Et
percusserunt eos plaga magna: et ceciderunt
ex eis in illa die fere. viii. milia uirorum.
Et diuertit iudas in maspha. et expugnauit
et cepit eam: et occidit omnem masculum eius.

⁊ sumpsit spolia eius: ⁊ succendit eam
igni. Inde perrexit. et cepit casbon. et
maged. et bosor. et reliquas ciuitates
galaaditidis. Post hec autem uerba congrega
uit thimotheus exercitum alium: et castra
posuit contra rafon trans torrentem.
Et misit iudas speculari exercitum: ⁊ ren
untiauerunt ei dicentes. quia conuenerunt
ad eum omnes gentes que in circuitu nostro sunt.
⁊ exercitus multus nimis. et arabas con
duxerunt in auxilium sibi: et castra posu
erunt trans torrentem. parati uenire ad
te in prelium. Et abiit iudas obuiam illis.
Et ait thimotheus principibus exercitus
sui. Cum appropiauerit iudas et exercitus
eius ad torrentem aque: si transierit ad
nos prior. non poterimus sustinere eum: quia
potens poterit aduersum nos. Si uero tim
uerit transire. et posuerit castra circa flu
men: transfretemus ad eos. et poterimus
aduersum illum. Ut autem appropinquauit
iudas ad torrentem aque. statuit scribas
populi secus torrentem. et mandauit eis dicens.
Neminem hominum reliqueritis: sed ueniant
omnes in prelium. Et transfretauit ad illos prior.
et omnis populus post eum. Et contrite sunt omnes
gentes ante faciem eorum: et proiecerunt arma sua: ⁊
fugerunt ad phanum quod erat in carnaim. Et
occupauit ipsam ciuitatem: ⁊ phanum suc
cendit igni cum omnibus qui erant in ipso. Et
oppressa est carnaim: ⁊ non potuit sustinere
contra faciem iude. Et congregauit iudas
uniuersos israhelitas qui erant in galaaditide a
minimo usque ad maximum. et uxores
eorum ⁊ natos. exercitum magnum ualde: ut
uenirent in terram iude. Et uenerunt usque
effron: ⁊ hec ciuitas magna in ingressu po
sita. munita ualde. Et non erat declinare
ab ea dextera uel sinistra: sed per mediam
iter erat. Et incluserunt se qui erant in ciui
tate: ⁊ obstruxerunt portas lapidibus. Et
misit ad eos iudas uerbis pacificis: di
cens. Transeamus per terram uestram. ut eamus
in terram nostram. et nemo uobis nocebit:
tantum pedibus transibimus. Et nolebant eis ape
rire. Et precepit iudas predicare in castris:
ut applicarent unusquisque in quo erat
loco. Et applicuerunt se uiri uirtutis: et
oppugnauit ciuitatem illam tota die: ⁊
tota nocte: et tradita est ciuitas in ma
nu eius. Et peremerunt omnem masculum
in ore gladii: ⁊ eradicauit eam. Et ac
cepit spolia eius: et transiuit per totam noc
te ciuitatem super interfectos. Et transgressi sunt
iordanem in campo magno: contra faciem
bethsan. Et erat iudas congregans extre
mos: et exhortabatur populum per totam uiam
donec uenerunt in terram iuda. Et ascen
derunt in montem syon cum leticia et gau
dio. ⁊ obtulerunt holocausta: quia nemo
ex eis ceciderat: donec reuerterentur in pace.
Et in diebus quibus erat iudas et ionathas
in terra galaad. ⁊ symon frater eius in galile
a. contra faciem ptolomaidis: audiuit
iosephus zacharie filius. et azarias prin
ceps uirtutis. res bene gestas. et prelia
que facta sunt: et dixit. Faciamus et ipsi
nobis nomen: et eamus pugnare aduer
sum gentes que in circuitu nostro sunt. Et pre
cepit hiis qui erant in exercitu suo: ⁊ abi
erunt iamniam. Et exiuit gorgias de ciu
itate ⁊ uiri eius. obuiam illis in pugnam: et
fugati sunt ioseph et azarias usque in fines
iude. Et ceciderunt illa die. de populo israhel
ad duo milia uirorum. Et facta est plaga
magna in populo. quia non audierunt iudam ⁊ fratres
eius: existimantes se fortiter facturos.
Ipsi autem non erant de semine uirorum: per quos
salus facta est in israhel. Et uiri iuda magni
ficati sunt ualde: in conspectu omnis israhel ⁊
gentium omnium ubi audiebatur nomen eo
rum. Et conuenerunt ad eos. fausta aclam
antes. Et exiuit iudas et fratres eius. ⁊ ex
pugnabant filios esau in terra que ad au
strum est. et percussit chebron et filias eius.
et muros eius: ⁊ turres eius succendit
igni in circuitu. Et mouit castra. ut i
ret in terram alienigenarum: ⁊ perambulabat
samariam. In illa die ceciderunt sacerdotes in
bello. dum uult fortiter facere. dum sine
consilio exit in prelium. Et declinauit iu
das in azotum in terram alienigenarum: ⁊
diruit aras eorum: ⁊ spolia deorum ipsorum suc
cendit igni. Et cepit spolia ciuitatum:
et reuersus est in terram iuda.

Et rex antiochus perambulabat superiores regi

V

Et iudas

ones. et audiuit eē ciuitatē elyma
dem in psīde nobilissimā. et copiosā
in argento et auro. templūq; in ea
locuplex ualde. Et illic uelamina au
rea. et lorice et scuta. que reliq̄t alexā
der philippi rex macedo: qui regn̄uit
primus in grecia. Et uenit. et quere
bat ciuitatem capere. et depdari eā.
⁊ n̄ potuit. qm̄ innotuit s̄mo h̄is q
erāt in ciuitate: ⁊ surrexer̄ in p̄lium.
Et fugit inde. et abiit cum tristitia
magna: et reūsus ē babiloniā. Et ue
nit. q nuntiaret ei in psīde. q̄ꝛ fuga
ta s̄t castra que erāt in t̄ra iuda. et q
abiit lisias cū uirtute forti in p̄mis.
et fugatus ē a facie iudeoꝝ. et inual
uerunt armis. et uirib; et spoliis mult̄
tis que ceperunt de castris que excider̄.
et q̄ꝛ diruerūt abhominatiōez q̄ edi
ficauerat sup altare q̄d erat in ir̄lm. ⁊
scificatiōem sic̄ prius circumdederūt
muris excelsis. s; ⁊ bethsurā ciuitatez
suā. Et factū est ut audiuit rex s̄m
ones istos. expauit. et cōmotus ē ual
de. ⁊ decidit in lectum. et incidit in lā
guorem p̄ tristitia: q̄ꝛ n̄ est f̄c̄m sic̄ co
gitabat. Et erat illic dies multos. q̄ꝛ
renouata ē in eo tristitia magna: et
arbitratus ē se mori. Et uocauit om̄s
amicos suos: et dixit illis. Recessit
somp̄nus ab oculis meis. et concidi. et cō
de corrui p̄ sollicitudine: ⁊ dixi ī cord̄
meo. In quātā tribulatiōez deueni.
et in quos fluctus tristitie in q̄ nunc
sum: qui iocundus erā et dilectus in
potestate mea. Nc̄ uō reminiscor ma
loꝝ que feci in ir̄lm. un̄ et abstuli oī
a spolia argentea et aurea que erāt
in ea: ⁊ misi auferri h̄itantes iudeā
sine cā. Cognoui ergo q̄ꝛ ꝑpt̄ea inue
ner̄t me mala ista: ⁊ ecce p̄eo tristitia
a magna in t̄ra aliena. Et uocauit
philippū unū de amicis suis. et p̄po
suit eum sup uniu̅sū regnū suū. et
dedit ei diadema et stollam suā et an
ulum: ut adduceret antiochū filium
suū. et nutriret eū et regnaret. Et mo
tuus ē illic antiochus rex. āno. c. xl. ix.

Et cognouit lisias q̄m mortuus ē rex.
et constituit regnare antiochū filiū
eius. q̄ nutriuit adolescentē: et uoca
uit nom̄ eius eupator. Et hii q erāt
in arce ɔclusāt isrl̄ in circuitu scōꝝ:
et q̄rebāt eis mala sēp ad firmamētū
gentiū. Et cogitauit iudas disp̄de eos.
et ɔuocauit uniu̅sū p̄plm: ut obside
rent eos. Et circuier̄t et ɔuener̄ simul
et obseder̄t eos. āno. c. l. et fecer̄t ba
listas. et machinas. Et exier̄t q̄dā ex
eis qui obsidebant. et adiunxerūt se
illis aliq ex impiis isrl̄: et abier̄t ad regē.
et dixerunt. Quousq; n̄ facis iuditium.
et uindicas fr̄es n̄ros. Nos decreuim̄
s̄uire patri tuo. et āb'lare in p̄ceptis
eī. et obseq edictis eius. et filii p̄p̄li
n̄ri p̄p h̄ abalienabāt se a nob: ⁊ q̄cūq;
inueniebāt ex nob. interficiebāt. et he
reditates n̄re diripiebant. Et n̄ ad
nos tm̄ extender̄t manū: s; in oēs fines
n̄os. Et ecce applicuer̄t hodie ad arcē
in ir̄lm occupare eā. et munitiōez in
bethsura muniers: et nisi p̄ueneris
eos uelocius. maiora quā hec facient.
nec poteris optinēre eos. Et irat̄ est rex.
ut hec audiuit. ⁊ ɔuocauit oēs amicos
suos ⁊ principes exercitus sui. et eos q p̄
sup equites erāt: s; ⁊ de regnis aliis. et d̄
insulis. et de maritimis uener̄t ad eū
exercitus ɔductitii. Et erāt n̄us exercitus
eī. c. mil. peditū. ⁊. xx. mil. equitū: et
elefāti. xxx. duo docti ad p̄liū. Et ue
nerunt p̄ ydumeā: ⁊ applicuer̄t ad be
thsuram. Et pugnauerūt dies multos.
et fecer̄t machinas. et exier̄t et succē
der̄t eas igni: ⁊ pugnauer̄t uiriliter. Et
recessit iudas ab arce: ⁊ mouit castra
ad beth zachara cont̄ castra regis. Et
surrexit rex ante lucē: ⁊ ɔcitauit exerci
tum in impetum ɔt̄ uiā beth zacharā.
Et ɔparauer̄t se exercitus in p̄liū. et tub
cecinerūt. et elefantis ostender̄t sangui
nē uue. et mori. ad acuendos eos in
p̄liū. Et diuiserunt bestias p legiones:
⁊ astiterunt singulis elefantis. mille
uiri in loricis ɔcathenatis. et galee e
ree in capitib; eoꝝ. et. d. equites ordināti

Et appinquit

Et applicuer cast regis

Et videam.

unicuiq; bestie electi erant. Hii an
tẽpus ubicq; erat bestia. ibi erãt. et
quocũq; ibat. ibãt. et ñ discedebãt ab
ea. Sz 7 turres lignee sup eos firme p
tegentes sup singulas bestias. et sr eas
machine: et sup singulas uiri uirtu
tis. xxx ii. qui pugnabãt desup. et int
magr bestie: 7 residuũ equitatũ. hĩc
et inde. Statuit in duas ptes. tubis ex
citum cõmoue: et pungere ↄstipatos
in legionib; eius. Et ut refulsit sol ĩ
clippeos aureos et ereos. resplenduert
montes ab eis: sic lãpades igis. Et dis
tincta ẽ pars exercitus regis p mõtes ex
celsos. et alii p loca humilia: et ibãt
caute. et ordinate. Et cõmouebãtur
õs inhabitantes terram: a uoce multitudis
eorum et incessus turbe. et collisioẽ arm
orum. Erat enĩ exercitus magn ualde. 7 for
tis. Et appiauit iudas et exercitus ei in p
lium: 7 ceciderũt de exercitu regis sexcenti
uiri. Et uidit eleazar filius saura. un
am de bestiis loricatam loricis regis. 7 e
rat eminẽs sup ceteras bestias. et uisum
ẽ ei q in ea eẽt rex: 7 dedit se ut liberaret
pplm suũ. et acquireret sibi nomẽ eter
num. Et cucurrit ad eã audacter in me
dium legionis. interficiens a dextris. et
a sinistris: 7 cadebãt ab eo huc et illuc.
Et iuit sub pedes elefantis. et supposuit
se ei. et occidit eũ: et cecidit in terraz sup
ipm. et mortuus ẽ illic. Et uidentes
uirtutẽ regis 7 impetum exercitus eius: diuã
terunt ab eis. Castra aũt regis: ascenderũt
cõtra eos in ierlm. Et applicuit castra rex in iudeã.
et montẽ syon: et fecit pacẽ cum his
qui erãt in bethsura. et exierũt de ciuita
te: q2 ñ erãt eis ibi alimẽta conclusis: q2
sabbata erãt terre. Et cõphendit rex bethsu
ram: 7 constituit illic custodiã seruare eã.
Et cõuertit castra ad locum scificationis dies
multos: 7 statuit illic balistas. et ma
chinas et ignis iacula. et tormẽta ad lapi
des iactandos. et spicula. et scorpios ad
mittendas sagittas. et fundibala. Fece
rũt aũt et ipi machinas aduersus machi
nas eorum: 7 pugnauerũt dies multos. Es
ce aũt ñ erãt in ciuitate: eo q sẽptimus annus
esset. Et qui remanserant in iudea de gẽ
tib;: cõsumpserant reliquias eorum q̃ repo
site fuerãt. Et remanserũt in sãctis uiri
pauci. qm̃ obtinuerat eos fames: et
dispsi sũt unusqsq; in locũ suũ. Et a
udiuit lisias. q philippus q̃ constituit
rex antiochus. cum adhuc uiueret. ut nu
triret antiochũ filiũ suũ. ut regnaret.
reuersus ẽ a psida. et media. et exercitus q
abierat cum ipo. 7 q2 q̃rit suscipe
regni negocia: festinauit ire et dicere
ad regẽ et duces exercitus. Deficimus coti
die. et esca nobis modica ẽ. et locus quẽ
obsidem est munit: et incũbit nob
ordinare de regno. Nũc itaq; dem dex
tras hoib; istis. et faciam cum illis pa
cem. et cum oĩ gente eorum: 7 cõstituam
illis ut ambulent in legittimis suis. si
cut prius. Propter legittima eñ ipsorum q̃ d
spreuimus irati sũt: 7 fecerũt oĩa h. Et
placuit sermo: in cõspectu regis. et pri
cipum. Et misit ad eos pacẽ facẽ: 7 re
ceperunt illã. Et iurauit illis rex 7 pri
cipes: 7 exierunt de munitioẽ. Et intra
uit rex montẽ syon. et uidit munitio
nẽ loci: et rupit citius iuramẽtũ q iura
uit: 7 mãdauit destruere murũ in giro.
Et discessit festinanter. et reũsus ẽst ã
tiochiam: 7 inuenit philippũ dñantẽ
ciuitati. Et pugnauit aduersus eũ. et occu
pauit ciuitatez.

V

Anno. c. l. et. i. exiit demetrius seleuci
filius. ab urbe roma. et ascendit cuz
paucis uiris in ciuitatẽ maritimã: 7
regnauit illic. Et factũ ẽ ut ingressus ẽ in
domũ regni patrũ suorum. cõprehendit et
exercitus antiochũ et lisiã: ut adducerẽt
eos ad eũ. Et res ei innotuit: 7 ait. No
lite michi ostendere faciẽ eorum. Et occidit
eos exercitus. Et sedit demetrius sup se
dem regni sui. Et uenerũt ad eũ uiri in
iq. et impii ex isrl. et alchimus dux eorũ
q uolebat fieri sacdos: 7 accusauerũt
pplm ap regẽ dicentes. Pdidit iudas
et fres eius. amicos tuos: et nos disp
sunt de terra nrã. Nũc ergo mitte uirũ
cui credis: ut eat. et uideat exterminiũ
oẽ q fecit nob et regionib; regis: 7 pu

ni 7 oēs amicos eius. et ad uictores eoꝝ.
Et elegit rex ex amicis suis bachidē. q
dn̄abat͛ trans flumē magnū in regno. 7
fidelē regi: 7 misit eū ut uidēr͛ extim
nū q̄ fecit iudas. Et alchimū impiū
ↄstituit in sacerdociū: 7 mādauit ei facē
ultionē in filios isrl̄. Et surrexer͛t 7 ue
nerūt cum ex͛citu magno in t͛ra iuda.
Et miserunt nūtios. et locuti s͛t ad iudā
et ad frēs eius: ūbis pacificis in dolo. Et
ñ intenderūt s͛monibꝫ eoꝝ. Viderāt enī:
q̄ uenerūt cum ex͛citu magno. Et ↄu
enerunt ad alchimū et bachidē ↄgrega
tio scribarū requirere. que iusta sūt.
7 primi assidei qui erāt in filiis isrl̄: 7
exquirebāt ab eis pacē. Dixerunt enī. Hō
sacerdos de semine aaron uenit: ñ decipi
et nos. Et locutus ē cū eis ūba pacifica:
et iurauit illꝭ dicēs. Nō inferem᷒ uob
malū: neq͛ amicis u͞ris. Et crediderūt ei. Et
ↄp̄hendit ex eis. lx. uiros. et occidit eos
in una die. s͞m ūbū q̄ scriptū ē: Carnes
scōꝝ tuoꝝ et sanguinē ipsoꝝ effuderūt
in circuitu ir͞lm. et ñ erāt qui sepeliret.
Et incubuit timor 7 tremor in oēm po
pulū: q͛a dixerūt. Nō est in eis ūitas 7 iu
diciū. transgressi s͛t eī ↄstitutū: 7 iusiu
randū q̄ iurauerūt. Et mouit bacchi
des castra ab ir͞lm. et applicuit in beth
zeca: 7 misit et ↄp̄hendit mul͛tos ex eis
qui a se refugerāt: et quosdā de p͞plo 7
mactauit: 7 in puteū magnū proiecit.
Et cōmisit regionē alchimo: 7 reliq͛t
cū eo auxiliū in adiutoriū ipsi. Et ab
iit bacchides ad regē: 7 satis agebat
alchim᷒ p̄ principatu sacerdocii sui. Et ↄ
uenerūt ad eū oms qui p͛turbabāt p͞plm
suū. 7 obtinuerūt t͛rā iuda: 7 fecerūt
plagam magnā in isrl̄. Et uidit iudas
oīa mala que fecit alchim᷒. et q cū eo
erāt filiis isrl̄: plus multo q̄ gentes.
Et exiuit in oēs fines iudee in circuitu.
7 fecit uindictā in uiros desertores: 7 ces
sauerunt ultra exire in regionē. Vid͛
āt alchim᷒ q̄ p͛ualuit iudas. et q ē eo
erāt: 7 cognouit. q͛a ñ pot͛ sustinere eos.
Et regressus ē ad regē: 7 accusauit eos
multis criminibꝫ. Et misit rex nica

canorē unū ex principibꝫ suis nobili
oribꝫ. qui erat inimicicias exercens ↄt͛
isrl̄: 7 mādauit ei euertere p͞plm. Et ue
nit nicanor in ir͞lm cum exercitu ma
gno: 7 misit ad iudā et ad frēs eius cū
dolo. ūbis pacificis dicēs. Nō sit pugna
int͛ me et uos: ueniā cum uiris paucis.
et uideā facies u͞ras cū pace. Et uēit ad
iudā 7 salutauerūt se inuicē pacifice: 7
hostes parati erāt rape iudā. Et innotuit
s͛mo iude. qm̄ cum dolo uenerat ad eū:
et ↄterritus ē ab eo: et āplius noluit 7
uidere faciē eius. Et cognouit nicanor.
q̄ denudatū ē ↄsiliū eius: et exiuit ob
uiā iude in pugnā iux͛ caphar salama.
Et ceciderūt de nicanoris ex͛citu fere. v. mi
lia uiri: 7 fugerūt in ciuitatē dd̄. Et post
h̄ ūba ascendit nicanor in mōtē syon:
et exierūt de sacerdotibꝫ p͞pli salutare eū ī
pace. et demōstrare ei holocaustomata
que offerebātur p̄ rege. Et irridēs sp͛uit
eos. et polluit. et locutus ē sup͛be: et
iurauit cum ita dicēs. Nisi traditus
fuit iudas. et ex͛citus eius in manus
meas: ↄtinuo cum redisus fuero ī pa
ce. succendā domū istam. Et exiuit cū
ira magna. Et intrauerūt sacerdotes. 7
steterūt ante faciē altaris tēpli: 7 flētes
dixerūt. Tu elegisti domū istam dn̄e ad
inuocandū nom̄ tuū in ea: ut eēt do
mus orationis et obsecrationis p͞plo tu
o. fac uindictā in hoīe isto. et in exercitu
eius: et cadāt in gladio. Memento blas
phemias eoꝝ: 7 ne dederis eis ut p͛man
eāt. Et exiuit nicanor ab ir͞lm. et castra
applicuit ad bethoron: 7 occurrit illi 7
exercitus syrie. Et iudas applicuit ī ad
arsa: cum tribꝫ milibꝫ uiris. Et orauit
iudas. et dixit. Qui missi erāt a rege 7
senacherib. dn̄e. q͛a blasphemauerūt
te. exiuit angl̄s. et p͛cussit ex eis. c. lxxxv.
milia. Sic contere ex͛citum istum in ↄ
spectu n͞ro hodie: et sciāt ceti q͛a male
locutus ē sup sc̄a tua: 7 iudica illum
s͞m maliciā illius. Et cōmiserunt ex͛citꝰ
p͛lium: xiii. die. mēsis adar. et ↄtrita
s͛t castra nicanoris: et cecidit ipē prim᷒
in p͛lio. Vt uidit āt ex͛citus eius. q͛a ce

Et qm̄

cidit nicanoꝛ: ꝓiecerūt arma sua. et
fugerunt. Et ꝑsecuti sūt eos uiam
diei unius. ab adazor usq; quo ueni
ant in gazara: 7 tubis cecinerūt post
eos cum significatioībꝫ. Et exierunt
de oībꝫ castellis iudee in circuitu. et uē
tilabant eos cornibꝫ: 7 ꝯūtebant iterū
ad eos. Et ceciderūt oēs in gladio: 7 nō ē
relictus ex eis. nec unus. Et acceperunt
spolia eoꝝ in p̄dā: et cap̄ nicanoris
amputauerūt. et dextrā eius q̄ exte
derat sup̄be: 7 attulerūt. et suspendē
runt contra irlm. Et letatus ē ṗpls ual
de: 7 egerūt diem illam in leticia mag̃.
Et ꝯstituit agi omībꝫ annis diem i
stam: xiii. die mensis adar. Et siluit
t̄ra iuda: dies paucos.

VIII

Et audiuit iudas nomē romanoꝝ. q̄
sūt potentes uiribꝫ. et aquiescūt ad
oīa que postulantur ab eis. et q̄cq; acces
sunt ad eos statuerūt cum eis amiciciās.
7 q̄ sūt potentes uiribꝫ. Et audierūt
p̄lia eoꝝ 7 uirtutes bonas quas fecerūt
in galatia. q̄ obtinuerūt eos. et duxe
runt sub tributū. et q̄nta fecerūt i re
gione hyspanie. et q̄ in potestate re
degerunt metalla argenti et q̄ auri
q̄ illic sūt. et possederūt omnē locum ꝯsi
lio suo. et patiēntia. loca q̄ ualde lon
ge erant ab eis. 7 reges qui sup̄ uenerant
illis ab extremis t̄re. ꝯtriuerūt et ꝑcus
serunt eos plaga magna. Ceteri aūt dant
eis tributū: omībꝫ annis. Et philippū.
et ꝑsen cetheoꝝ regē. et ceteros q̄ aduersus
eos arma tulerūt. ꝯtriuerūt in bello: 7 ob
tinuerūt eos. Et antiochū magnū. re
gē asie. q̄ eis pugnā intulerat. habēs
.c.xx. elefantos 7 eq̄tatū et currus 7 ex
ercitū magnū ualde. ꝯtritū ab eis: 7 q̄
ceperunt eū uiuū. et statuerūt ei. ut da
ret ip̄e. et qui regnauerūt post eū. tribut
magnū. et daret obsides. et ꝯstitutū.
Et regionē indoꝝ. et medos. et lidos.
de optimis regioībꝫ eoꝝ: 7 acceptas eas
ab illis dederūt eumeni regi. Et q̄ q̄ erant
ap̄ ellada. uoluerūt ire et tollere eos: et
innotuit s̄mo huius. et miserunt ad eos
ducē unū. 7 pugnauerūt contra illos. 7 ceci
derunt ex eis multi: et captiuas duxe
runt uxores eoꝝ et filios et diripuerūt
eos. et t̄ram eoꝝ possederūt. et destruxe
runt muros eoꝝ. et in s̄uitutē illos
redegerunt usq; in hunc diē. Et resi
dua regna. et insulas q̄ aliq̄n restiterūt
illis exterminauerūt: 7 in potestatē rede
gerūt. Cum amicis aūt suis. et q̄ in ip̄is
requiē habebant. ꝯseruauerūt amicitiā: 7 ob
tinuerūt regna que erant ꝓxima. 7 que
erant longe. q̄ q̄cq; audiebant nomē eoꝝ
timebant eos. Quibꝫ uō uellent auxilio
eē ut regnarent. regnabant: quos aūt
uellent regno deturbabant: 7 exaltati sūt
ualde. Et in omībꝫ istis nemo portabat
diadema: nec induebatur purpura. ut
magnificaretur in ea. Et q̄ curiā fecerūt
sibi. 7 cotidie ꝯsulebant. ccc. xx. ꝯsiliū
agentes sēp̄ de multitudine: ut q̄ digna
sūt. gerant. Et cōmittunt uni hoī magi
stratum suū. sēp̄. ꝑ singlos ānos dn̄ari
uniūse t̄re sue. et oēs obediūt uni: et
n̄ ē inuidia n̄ꝫ zelus int̄ eos. Et elegit
iudas eupolemū filiū iohānis filii ia
cob. et iasonē filiū eleazari. et misit
eos romā ꝯstituere cū illis amiciciā 7 so
cietatē: 7 ut auferrent ab eis iugū grecoꝝ
rum: q̄ uiderūt q̄ in s̄uitutē preme
rent regnū isrl̄. Et abierūt romā uiā
multā ualde. et introierūt curiā: 7 dixerūt.
Judas machabeus. et frēs eius 7 ṗpls iude
oꝝ miserunt nos ad uos. statuere uob
iscū societatē 7 pacē: 7 ꝯscribere nos so
cios 7 amicos uros. Et placuit s̄mo ī ꝯ
spectu eoꝝ. Et hoc rescriptū ē. q̄ rescri
pserunt in tabulis ereis: 7 miserunt in
irlm ut eēt ap̄ eos ibi memoriale pa
cis et societatis. Bene sit romanis 7 genti
iudeoꝝ in mari. et in t̄ra. in et̄nū: gla
diusq; et hostis ꝓcul sit ab eis. Qd̄ si i
stiterit bellū romanis prius. aut oībꝫ
sociis eoꝝ. in oī dn̄atioē eoꝝ: auxiliū
feret gēs iudeoꝝ. prut t̄pc dictauerit. cor
de pleno. Et p̄liantibꝫ n̄ dabūt n̄ꝫ sub
ministrabūt triticū. arma. pecuniā.
naues. sic placuit romanis: 7 custodi
ent mandata eoꝝ nichil ab eis accipi
entes. Similit̄ aūt et si genti iudeoꝝ

C' r' fecer'

C' r' sapia.

C' r' medoꝝ.

pruus acciderit bellū. adiuuabūt
romani ex aīo. put eis tpe pmiserit
et adiuuantibz ñ dabitur triticū.
arma. pecunia. naues. sic placuit r
omanis: 7 custodient mandata eo
rum absq3 dolo. Scdm hec ūba 9sti
tuerit romani ppło iudeoꝝ. Qđ si pt
hec ūba hii aut illi addere. ul' deme
re ad hec aliqđ uoluīnt. faciēt ex ppo
sito suo: et quecūq3 addiderit ul' dep
sint rata erūt. Sz et de malꝭ q̄ deme
trius rex fecit in eos: scripsim' ei dicē
tes. Quare grauasti iugum tuū sup
amicos nr̄os et socios iudeos? Si ergo
iterum adierit nos adūsū te: faciem'
illꝭ iudiciū. et pugnabim' tecū mari t̄ra.

Nterea ubi audiuit demetrius. q3
q2 cecidit nicanor et exercitus ei' in pliō:
apposuit bacchidē. et alchimū rursū
mittere in iudeā: et dextrū cornu cū illꝭ.
Et abierūt uiā que ducit in galgala.
et castra posuerūt in mesaloth q̄ est in
arbellis. et occupauerūt eā: et peremerūt
aīas hoīū multas. In mense pmo anni
.cl. et scdi: applicuerūt exercitū ad irlm.
Et surrexerūt: et abierūt in berea .xx. mi
lia uiroꝝ. et duo milia equitū. Et iudas
castra posuerat in laisa: 7 tria milia
uiri electi cū eo. Et uiderūt multitudi
nē exercitus q2 multi sunt: et timuerūt ual
de. Et multi subtraxerūt se de castris: et
ñ remanserunt ex eis. nisi. dccc. uiri. Et ui
dit iudas q̄ defluxit exercitus suus. 7 be
llum urgebat eū. et 9fractus ē corde.
q2 ñ habebat tpe 9gregandi eos: et dis
solutus ē. Et dixit hiis q̄ residui erant.
Surgamus. et eamus ad aduersarios nr̄os:
si potimus pugnare adūsus eos. Et aū
tebāt eū: dicentes. Nō potimus. sz libe
remus aīas nr̄as modo: et reūtamur
ad frēs nr̄os: 7 tūc pugnabim' adūsus
eos. Nos aūt pauci sum'. Et ait iudas. Ab
sit istam rem facē: ut fugiam' ab eis.
Et si appropiauit tpe nostrū. moriam'
in uirtute pp̄ frēs nr̄os: 7 ñ inferamus
crimē glē nr̄e. Et mouit exercitus d̄ castris:
et steterūt illis obuiā: et diuisi sūt eq
tes in duas ptes. et fundibularii 7 sa

gittarii pibant exercitum. et primi c̄
taminis oīs potentes. Bacchides aūt
erāt in dextro cornu. Et proximauit legi
o ex duabz ptibz: et clamabāt tubis.
Exclamauerūt aūt et hii q̄ erāt ex pte
iudee: etiam ipi. Et cōmota ē t̄ra a uo
ce exercituū: et cōmissū est pliū a m
ane usq3 ad uespam. Et uidit iudas.
q2 firmior ē pars exercitus bacchidis in
dextris: 7 9uenerūt cum ipō oīs 9stantes
corde. et contrita ē dextra pars ab eis: 7
psecutus ē eos usq3 ad montē azoti.
Et q̄ in sinistro cornu erāt uiderūt q̄ 9
tritum ē dextrū cornu: et secuti sunt
iudā. et eos q̄ cū ipō erāt a tgo. Et i ḡ
uatum ē pliū: et ceciderūt uulnerati
multi ex hiis et illꝭ. Et iudas cecidit: et
ceti fugerūt. Et ionathas et symon tule
rūt iudā frēm suū: et sepelierūt eū ī se
pulcro patrū suoꝝ ī ciuitate modin.
Et fleuerūt eū oīs pplꝭ isrl' planctu mag
7 lugebāt dies multos: et dixerūt. Q̄o
modo cecidit potēs. q̄ saluū faciebat
isrl': Et ceta uerba iude belloꝝ et uir
tutū quas fecit et magnitudinis eius.
ñ sūt descripta: multa enim erāt ualde.
Et fcm ē post obitum iude emerserunt
seīniq in oībz finibz isrl': et exorti sūt
oīs q̄ opabant iniqtatē. In diebz illꝭ fcā
ē fames magna ualde: et tradidit se
bacchidi. oīs regio eoꝝ cum ipīs. Et e
legit bacchides impios uiros. et 9stitu
it eos dn̄os regiōis: et exqrebāt et per
scrutabātur amicos iude. et adduce
bāt eos ad bacchidē: et uīdicabat in
illos. et illudebat. Et fcā ē tribulatio
magna in isrl': qualꝭ ñ fuit ex q̄ die ñ
ē uisus pphā in isrl'. Et 9gregati sūt oēs
amici iude: 7 dixerūt ionathe. Ex quo frā
tuus iudas mortuus ē. uir simil' ei ñ ē.
q̄ exeat 9t inimicos nr̄os. bacchidem
et eos q̄ inimici sūt gentis nr̄e. Nc̄ itaq3
te eligim' hodie pro eo ēē nobis prin
cipē. et ducē: ad bellandū bellum nr̄m.
Et suscepit ionathas tpr̄ illo principa
tum: 7 surrexit loco iude frīs sui. Et x
cognouit bacchides. et querebat eū
occidere. Et cognouit ionathas 7 symō

Et defunctus

Et magni ex

fr eius. et omnis qui cum eo erat. et fu
gerunt in desertum thecue: et consederunt
ad aquam laci asphar. Et cognovit bac
chides: et die sabbatorum venit ipse et
omnis exercitus eius trans iordanem. Et mis
it fratrem suum ducem populi. et rogavit nabu
theos amicos suos: ut commodaret illis
apparatum suum qui erat copiosus. Et ex
ierunt filii iambri ex madaba. et compre
henderunt iohannem. et omnia que habebat: et ab
ierunt habentes ea. Post hec verba renun
ciatum est ionathe et symoni fratri eius:
quia filii iambri faciunt nuptias magnas.
[illegible] sponsam ex madaba. filiam
unius de magnis principibus chanaan
cum ambitione magna. Et recordati
sunt sanguinis iohannis fratris sui: et ascenderunt.
et absconderunt se sub tegumento montis.
Et levaverunt oculos suos. et viderunt:
et ecce tumultus et apparatus multus: et
sponsus processit. et amici eius. et fratres
eius. obviam illis cum tympanis. et mu
sicis. et armis multis. Et surrexerunt ad eos
ex insidiis. et occiderunt eos: et ceciderunt
vulnerati multi: et residui fugerunt in mon
tem. Et acceperunt omnia spolia eorum. Et conversae
nuptie eorum in luctum: et vox musicorum
ipsorum in lamentum. Et vindicaverunt vindictam
sanguinis fratris sui: et reversi sunt ad ripam
iordanis. Et audivit bacchides: et venit
die sabbatorum usque ad oram iordanis in vir
tute multa. Et dixit ad suos ionathas.
Surgamus. et pugnemus contra inimicos
nostros. Non est enim hodie sicut heri et nudius
tertius. Ecce enim bellum ex adverso. aqua vero ior
danis. hinc et inde. et ripe. et paludes.
et saltus: et non est locus divertendi. Nunc
ergo clamate in celum: ut liberemini
de manu inimicorum vestrorum. Et commissum
est bellum. Et extendit ionathas manum su
am percutere bacchidem: et divertit ab eo re
tro. Et dissiliit ionathas et qui cum eo erant
in iordanem. et transnataverunt ad eos ior
danem. Et ceciderunt de parte bacchidis
die illa: mille viri. Et reversi sunt in ierusalem.
Et edificaverunt civitates munitas in
iudea. munitionem que erat ~~que erat~~
in iherico. et in ammaum et in bethoron.

et bethel. et tamnatham. et fara. et top
bo: muris excelsis. et portis. et seris. Et
posuit custodiam in eis: ut inimicitias
exercerent in israel. Et munivit civita
tem bethsuram. et gazaram. et arcem: et po
suit in eis auxilia. et apparatum escarum.
Et accepit filios principum regionis ob
sides: et posuit eos in arce in ierusalem in
custodia. Et anno. cliii. mense secundo. pre
cepit alchimus destrui muros domus sancte
interioris. et destrui opera prophetarum: et cepit
destruere. In tempore illo percussus est alchimus.
et impedita sunt opera illius. et occlusum
est os eius. et dissolutus est paralisi. nec ab
ultra potuit loqui verbum. et mandare de do
mo sua. Et mortuus est alchimus in tempore
illo: cum tormento magno. Et vidit bacch
ides quoniam mortuus est alchimus: et reversus
est ad regem. Et siluit terra: annis duobus. Et
cogitaverunt omnes iniqui dicentes. Ecce ion
athas et qui cum eo sunt: in silentio ha
bitant confidenter. Nunc ergo adducamus
bacchidem: et comprehendet eos omnes una nocte.
Et abierunt et consilium ei dederunt. Et surrexit:
ut veniret cum exercitu multo. Et misit
occulte epistolas sociis suis. qui erant in iudea:
ut comprehenderent ionathan. et eos qui cum eo
erant: sed non potuerunt: quia innotuit eis con
silium eorum. Et apprehendit de viris re
gionis qui principes erant militie. l.
viros: et occidit eos. Et secessit ionathas
et symon. et qui cum eo erant in bethbessan.
que est in deserto. et exstruxit diruta eius: et
firmaverunt eam. Et cognovit bacchides.
et congregavit universam multitudinem suam: et
his qui de iudea erant denuntiavit. Et
venit et castra posuit desuper bethbes
se: et oppugnavit eam dies multos: et fecit
machinas. Et reliquit ionathas symonem
fratrem suum in civitate: et exiit in regi
onem et venit cum numero. et percussit oda
ren et fratres eius. et filios phaseron in ta
bernaculis ipsorum: et cepit cedere. et crescere
in virtutibus. Symon vero et qui cum ipso
erant. exierunt de civitate: et succenderunt
machinas. Et pugnaverunt contra bacchi
dem: et contritus est ab eis. Et afflixerunt eum
valde: quoniam consilium eius erat et congressus ei.

in annis. Et iratus est uiros iniquos.
qui ei consilium dederant ut ueniret in re
gionem ipsorum. multos ex eis occidit. ipse
autem cogitauit cum reliquis abire in regi
onem suam. Et cognouit ionathas. et
misit ad eum legatos componere cum ipso
pacem: et reddere ei captiuitatem. Et libe
ter accepit. et fecit secundum uerba eius: et iura
uit nichil se ei facturum mali. omnibus die
bus uite eius. Et reddidit ei captiuitatem:
quam prius erat predatus de terra iuda. Et
conuersus abiit in terram suam: et non appo
suit amplius uenire in fines eius.
Et cessauit gladius ex israel. Et habitau
it ionathas in machmas. Et cepit iona
thas ibi iudicare populum: et exterminau
it impios ex israel.

Et anno. clx. ascendit alexander anti
ochi filius. qui cognominatus est nobi
lis: et occupauit ptolomaidam. Et rece
perunt eum: et regnauit illic. Et audi
uit demetrius rex et congregauit exercitum
ualde copiosum: et exiuit obuiam illi in
prelium. Et misit demetrius ad ionatham epistolam
uerbis pacificis: ut magnificaret eum.
Dixit enim. Anticipemus pacem facere cum eo:
priusquam faciat cum alexandro aduersus
nos. Recordabitur enim omnium malorum: que feci
mus in eum et in fratrem eius. et in gentem
eius. Et dedit ei potestatem congregandi
exercitum. et fabricare arma. et esse ipsum
socium eius: et obsides qui erant in ar
ce iussit tradi ei. Et uenit ionathas in
iherusalem: et legit epistolas in auditu omnis populi.
et eorum qui in arce erant. Et timuerunt
timore magno: quoniam audierunt quod dedit
ei rex potestatem congregandi exercitum.
Et traditi sunt ionathe obsides: et reddidit
eos parentibus suis. Et habitauit ionathas
in iherusalem: et cepit edificare. et innouare
ciuitatem. Et dixit facientibus opera. ut extru
erent muros. et montem syon in circui
tu lapidibus quadratis ad munitionem. Et
ita fecerunt. Et fugerunt alienigene qui
erant in munitionibus: quas edificau
erat bacchides. Et reliquit unusquisque locum
suum. et abiit in terram suam: tantum in bethsura
remanserunt aliqui ex his qui reliquerant

legem et precepta dei. Hec enim erat eis
ad refugium. Et audiuit alexander
rex. promissa que promisit demetrius ionathe:
et narrauerunt ei prelia et uirtutes quas
ipse fecit. et fratres eius. et labores quos la
borauerunt: et ait. Numquid inueniemus ali
quem uirum talem: Et nunc faciemus eum ami
cum et socium nostrum. Et scripsit epistolam: et
misit ei secundum hec uerba dicens. Rex alexan
der fratri ionathe salutem. Audiuimus de te. quod
uir potens sis uiribus: et aptus es ut sis
amicus noster. Et nunc constituimus te hodie sum
mum sacerdotem gentis tue: et ut amicus
regis uoceris. Et misit ei purpuram et co
ronam auream ut que nostra sunt sentias nobis
cum: et conserues amicitias ad nos. Et in
duit se ionathas stolam ~~suam~~ sanctam. vii. men
se. anno. clx: in die sollempni scenophegi
e. Et congregauit exercitum: et fecit arma
copiosa. Et audiuit demetrius uerba ista:
et contristatus est nimis: et ait. Quid hoc
fecimus. quod preoccupauit nos alexander
apprehendere amiciciam iudeorum ad munimen
men suum: Scribam et ego illi uerba depreca
toria. et dignitates. et dona: ut sit mecum
in adiutorio. Et scripsit eis in hec uerba.
Rex demetrius genti iudeorum salutem.
Quoniam seruastis ad nos pactum. et mansistis
in amicicia nostra. et non accessistis ad i
nimicos nostros: audiuimus et gauisi su
mus. Et nunc perseuerate adhuc conseruare
ad nos fidem. et retribuemus uobis bona.
pro his que fecistis nobiscum: et remittemus
uobis prestationes multas. et dabimus uobis
donationes. Et nunc absoluo uos. et omnes iudeos
a tributis. et pretia salis indulgeo: et coro
nas remitto. et tertias seminis. et dimi
diam partem fructus ligni que est portionis
mee relinquo uobis. ex hodierno die
et deinceps: ne accipiatur a terra iuda.
et a tribus ciuitatibus que addite sunt illi
ex samaria et galilea: ex hodierna die.
et in totum tempus. Et iherusalem sit sancta et li
bera cum finibus suis: et decime et tributa
ipsius sint. Remitto et potestatem arcis que
est in iherusalem. et do eam summo sacerdoti: ut
constituat in ea uiros quoscumque ipse elegerit
qui custodiant eam. Et omnem animam iudeorum

orum que captiua ē. terra iuda ī oī
regno meo relinquo liberam gratis:
ut oēs a tributis soluant̄. etiā pecorū
suorum. Et oēs dies sollēpnes. et sabbata.
et neomenie. et dies decreti. et tres di
es ante diem sollēpnē. et tres dies pᵉ diē
sollēpnē sint isti oīs immunitatis
et remissionis: oībꝫ iudeis q̄ sᵗ in regn
o meo. Et nemo hēbit potestatē agē
aliqd et mouere negocia ad ūsus aliq̄
eorum in oī cā. Et ut ascribant̄ ex iudeis
in exitu regis: ad. xxx. milia uirorum. Et
dabuntur illᵗ copie ut oportet oībus
exercitibꝫ regis: et ex ipis ordinabunt̄
q̄ sit ī munitioībꝫ regis magnis. Ex
his ꝯstituent̄ sup negocia regni: q̄ a
guntur ex fide. Et principes sint ex eis.
et ambulent in legibꝫ suis: sic pcepit
rex. in terra iuda. Et tres ciuitates q̄ ad
dite sᵗ iudee ex regioē samarie ē iudea
reputent̄. ut sit sub uno. et n̄ obediat
aliene potestati nisi sūmi sacdotis. p
tolomaydā. et ꝯfines ei⁹: quas dedi do
nū scīs q̄ sᵗ in irlm: ad necessarios sūpt⁹
scōrum. Et ego singulˡ ānis dabo. xv. mi
lia siclorum argenti. d rationibꝫ regis: que
me ꝯtingūt. Et oē q̄ reliquū fuit. q̄ n̄
reddiderant qui sup negocia erāt an
nis prioribꝫ: ex hoc dabit in opa dom⁹.
Et sup hec. v. milia siclorum argenti. que
accipiebāt de scōrum ratioē p singlos an
nos: et hec ad sacdotes ptineāt q̄ imini
sterio funguntur. Et quicūqꝫ ꝯfugerit ī te
plum q̄ ē ierosolimis. et in oībꝫ fi
nibꝫ eius obnoxii regi in oī negotio.
dimittant̄: et uniūsa que sᵗ eis in re
gno meo libera habeāt. Et ad edificā
da ulˡ restauranda opa scōrum sūptus
dabunt̄ de ratioē regis: et ad extruen
dos muros irlm. et cōmuniendos in
circuitu sūptus dabunt̄ de ratioē re
gis: et ad ꝯstruendos muros ī iudea.
Ut audiuit āt ionathas. et pplˢ. sermo
nes istos. n̄ crediderūt eis. nec recepe
runt eos: qꝛ recordati sᵗ malitie mag
ne quā fecerat in isrlˡ. et tribulauerat
eos ualde. Et ꝯplacuit eis in alexan
drū: qꝛ ipē fuerit eis princeps sermo

num pacis: et ipi auxiliū ferebant
omībꝫ diebꝫ. Et ꝯgregauit alexāder
rex exercitum magnū: et admouit ca
stra contᵃ demetriū. Et cōmiserunt pli
um reges: et fugit exercitus demetrii:
et insecutus ē eum alexander et incu
buit sup eos. Et inualuit pliū nimis
donec occidit sol: et cecidit demetri⁹ ī illa
die. Et misit alexāder ad ptolomeū
regē egypti legatos sm̄ h̄ ūba: dicēs.
Quia regressus sum in regnū meū. et sedi
in sede patrū meorum. et obtinui prin
cipatū. et ꝯtriui demetriū. et possedi
regioēm nr̄am. et cōmisi cū eo pugnā.
et contritus ē ipē et castᵃ eius a nobis.
et sedemus in sede regni eius: et nūc
statuamus ad inuicē amicitiā. et da
michi filiā tuā uxorē. et ero gener
tuus: et dabo tibi doā. et ipi dignitatē.
Et rñdit ptolomeus rex dicēs. felix
dies in qua reūsus es ad trām patrū
tuorum: et sedisti in sede regni eorum. Et nūc
faciā t̄ q̄ scripsisti: sꝫ occurrere michi
ptolomaidē: ut uideam⁹ nos inuicē.
et spondeā tibi sic dixisti. Et exiit pto
lomeus de egypto. ipē et cleopatra fili
a eius. et uenit ptolomaidē: āno. clx.
ii. Et occurrit ei alexander rex. Et de
dit ei cleopatrā filiā suā: et fecit nup
cias eius ptolomaide: sic reges ī ma
gna glīa. Et scripsit rex alexander
ionathe: ut ueniret obuiā sibi. Et ab
iit cum glīa ptolomaidē: et occurrit
ibi duobꝫ regibꝫ. et dedit illˡ argētū
multū. et aurum. et doā: et inueit
grām in ꝯspectu eorum. Et ꝯuenerūt ad
uersus eū uiri pestilentes ex isrlˡ. ui
ri iniq. interpellantes aduersus eū: et n̄
intendit ad eos rex. Et iussit spoliari
ionathan uestimentis suis: et indui eum
purpura. Et ita fecerūt. Et collocauit
eū rex sedere secū: dixitqꝫ principibus
suis. Exite cū eo in mediū ciuitatis. et
pdicate ut nemo interpellet aduersus eū
de ullo negotio: nec quisq̄ ei molest⁹
sit de ulla ratioē. Et factum ē ut uiderūt
qui interpellabāt glīam eius. que pdi
cabatur: et opertum eum purpura: fu

gerunt ōs. Et magnificauit eū rex. et
scripsit eū int̃ primos amicos: ⁊ po
suit eū ducē et participē principatꝰ.
Et reūsus ē ioāthas in irlm̄: cū pace et le
ticia. In anno. clxv. uenit demetrius
filius demetrii: a creta in t̃rā patrum
suoꝝ. Et audiuit alexander rex. et cō
tristatus ē ualde: et reūsus ē antiochi
am. Et ꝯstituit demetrius appolloniū
ducē qui p̃erat celes syrie. et ꝯgregauit
exercitum magnū: et accessit ad iāmā.
Et misit ad ioāthan sūmū sacerdotem:
dicens. Tu solus resistis nob̄. Ego autē
fc̄s sum in derisum et in obprobriū: ꝓp
ea q̄ꝛ tu potestatē exerces adūsum nos in
montibꝫ. Nc ergo si ꝯfidis in uirtutibꝫ
tuis. descende ad nos in cāpū. et ꝯpare
mur illic inuicē: q̄ꝛ mec̄ ē uirtus bel
loꝝ. Interroga et disce q̄s sum ego. et ceti
q auxilio sūt m̄. q et dicūt q̄ꝛ n̄ p̄ stare
pes ur̄. an̄ faciem nr̄ām: q̄ꝛ bis in fugā
ꝯūsi sc̄ patres tui in t̃ram suā. Et nc̄ q̄
modo poteris sustinē eqtatū. et exercitum
tm̄ in campo ubi n̄ ē lapis n̄ꝫ saxū. nꝫ
loc̄ fugiendi. Vt audiuit aūt ioāthas
smōēs appollonii: motus ē aīo. Et ele
git. x. milia uiroꝝ. et exiūt ab irlm̄: et
occurrit ei symon fr̄ eius i adiutoriū.
Et applicuerūt castͣ in ioppē. Et exclusit
eū a ciuitate. q̄ꝛ custodia appollonii i
ioppe erat: ⁊ oppugnauit eam. Et extiti q
erant int̃ ciuitatem: apuerūt ei. Et ob
tinuit ioāthas ioppē. Et audiuit apol
lonius ⁊ admouit tria milia eqtū. et
exercitum multū: et abiit azotū tamq̄
it̃ faciēs: ⁊ statī exiūt in cāpū. eo q̄ ha
beret multitudinē eqtū. et ꝯfideret in
eis. Et insecutus ē eū ioāthas in azotū:
⁊ ꝑliū cōmiserunt. Et reliqt appolloniꝰ i
castris mille eqtes: post eos occulte. Et
cognouit ioāthas q̄m sūt insidie p̄ se:
⁊ circuierūt castͣ eius: et iecerūt iacula in
pplm̄ a mane usqꝫ ad uespam. Populꝰ
aūt stabat sicut p̄cepit ioāthas: ⁊ labora
uerunt eq eoꝝ. Et eiecit symon exercitū
suū: ⁊ cōmisit cū legione. Eqtes enīꝫ
fatigati erāt. Et contriti sūt ab eo: et
fugerūt. Et qui dispsi sc̄ in campū. fuge

runt in azotum: et intrauerūt in bet
hdagon. ydolum suū. ut ibi se liberarēt.
Et succendit ioāthas azotum. et ciui
tates que erāt in circuitu eius. ⁊ acce
pit spolia eoꝝ: ⁊ templum dagon. et eos
qui fugerāt in illud succendit igni.
Et fuerūt q ceciderūt in gladio cū his q
succensi sunt: fere. viii. milia uiroꝝ.
Et mouit inde ioāthas castͣ et applicu
it ea ascalon: et exierūt de ciuitate ob
uiā illi in magna glīa. Et reūsus ē io
nathas in irlm̄ cum suis: habentibus
spolia multa. Et fc̄m ē ut audiuit ale
xander rex smōēs istos: addidit adh
uc glificare ioāthan. Et misit ei et fi
bulam aureā: sicut ē ꝯsuetudo dari cog
tis regum. Et dedit ei accaron et ōs fines
eius: in possessionē.

XI

Et rex egypti ꝯgregauit exercitū sicut arenā
q̄ ē circa orām maris. et naues multas:
que et q̄rebat obtinere regnū alexan
dri dolo. et addere illud regno suo. Et
exiūt in syriam uerbis pacificis: et apie
bāt ei ciuitates et occurrebāt ei: q̄ꝛ mā
dauerat alexander rex. exire ei obuiāꝫ
eo q socer suus eēt. Cum aūt introiret i
ciuitatē ptolomeus: ponebat custodias
militū in singulꝭ ciuitatibꝫ. Et ut appro
piauit azoto. ostenderūt ei templū dagō
succensū igni. et azotū. et cetera eiꝰ dem
olita: et corpa proiecta. et eoꝝ q cesi erant
in bello tumulos quos fecerāt secꝰ uiā.
Et narrauerūt regi q̄ꝛ hec fecit ioāthas:
ut inuidiā facerent ei. Et tacuit rex.
Et occurrit ioāthas regi in ioppē cū glīa:
et inuicem salutauerūt se et dormierūt
illic. Et abiit ioāthas cū rege usqꝫ ad
fluuiū qui uocatͬ eleuterus: et reūsꝰ
ē in irlm̄. Rex aūt ptolomeus obtinuit
dn̄ium ciuitatū. usqꝫ seleutiā mari
timā: et cogitabat in alexādꝛꝫ ꝯsilia
mala. Et misit legatos ad demetriū:
dicēs. Veni ꝯpōamus int̃ nos pactū.
et dabo tibi filiam meā quā hꝫ alexan
der: ⁊ regnabis in regno patris tui. Pe
nituit enī me: q̄d dederim illi filiam
meā. Quesiuit enī me occidē. Et uitu
pauit eum: ꝓpea q ꝯcupieāt regnū

Et penitet

C. ptolomeus

XI

eius. Et abstulit filiam suā. et dedit eam demetrio: ⁊ alienauit se ab alexandro. Et manifeste facte st̄ inimicitie eorum. Et intrauit ptolomeus antiochiā: ⁊ iposuit duo diademata capiti suo. egypti et asie. Alexander aūt rex erāt in cilicia illis temporibus: q2 rebellabant qui erāt in locis illis. Et audiuit alexander ⁊ uenit ad eū in bellū. Et pduxit ptolomeus rex exercitū. ⁊ occurrit ei in manu ualida ⁊ fugauit eū. Et fugit alexander in arabiā: ut ibi ptegeretur. Rex aūt ptolomeus exaltatus ē. Et abstulit gaddiel arabs capud alexandri: ⁊ misit ptolomeo. Et rex ptolomeus mortuus ē in die tercia: ⁊ q erāt in munitionibus pierūt ab his q erāt intra castra. Et regnauit demetrius: anno. clxvii. In diebus illis congregauit ionathas eos q erāt in iudea. ut expugnarent arcem que ē in ierl̄m: ⁊ fecerūt contra eā machinas multas. Et abierūt quidam qui oderāt gentē suā uiri iniqui ad regē demetriū: ⁊ renuntiauerūt ei q ionathas obsideret arcem. Et ut audiuit iratus ē. Et statim uenit ptolomaidā: ⁊ scripsit ionathe ne obsideret arcē. s3 occurreret sibi ad colloquium festinato. Ut audiuit aūt ionathas iussit obsidere. Et elegit de senioribus isrl̄. et de sacerdotibus: et dedit se piculo. Et accepit aurum et argentum. et uestem. et alia xenia multa. ⁊ abiit ad regē ptolomaidā: ⁊ inuenit gratiam in conspectu eius. Et interpellabant aduersus eum: quidam iniqui ex gente sua. Et fecit ei rex: sicut fecerāt ei qui ante ipsum fuerāt. Et exaltauit eū in conspectu omniū amicorum eius. ⁊ statuit ei principatū sacerdocii. ⁊ quecumq3 alia habuit prius preciosa: ⁊ fecit eū principē amicorum. Et postulauit ionathas a rege ut immunē faceret iudeam. et tres toparchias. i. samariā et confines eius. et pmisit ei talenta trecenta. Et concessit rex: ⁊ scripsit ionathe eplās de his omnibus. hunc modū continentes. Rex demetrius ionathe fratri salutē. et genti iudeorum. Exemplum eple quam scripsimus lastheni parenti nostro de uobis. misimus ad uos ut sciretis. Rex demetrius lastheni parenti salutem. Genti iudeorum amicis nostris. et conseruantibus que iusta sunt apud nos. decreuimus benefacere: ppter benignitatem ipsorum. quam erga nos habent. Statuimus ergo illis omnes fines iudee. ⁊ tres ciuitates lidda. et ramathe que addite sunt iudee. ex samaria. et omnes confines earum. sequestrari omnibus sacrificantibus in ierosolimis: pro his que ab eis rex prius accipiebat p singulos annos. et pro fructibus terre ⁊ pomorum. Et alia que ad nos ptinebant de decimarū et tributorum: ex hoc tempore remittimus eis. Et areas salinarum. et coronas que nobis deferebantur: omnia ipsis concedimus: et nichil horum irritū erit. ex hoc ⁊ in omne tempus. Nunc ergo curate facere horum exemplum. et detur ionathe: ⁊ ponatur in monte sancto. et in loco celebri. Et uidens demetrius rex. q siluit terra in conspectu suo. ⁊ nichil ei resistit. dimisit exercitū suum. unumquemq3 in locum suū: excepto peregrino exercitu. quem contraxit ab insulis gentium. Et inimici erant ei: omnis exercitus patrum eius. Trifon aūt erat quidam partium alexandri prius: ⁊ uidit quoniam omnis exercitus murmurat contra demetriū: ⁊ iuit ad emalchuel araben. qui nutriebat antiochum filiū alexandri. et assidebat ei. ut traderet eum ipsi. ut regnaret loco patris sui. Et enuntiauit ei quanta fecit demetrius: ⁊ inimicitias exercituū eius aduersum illū. Et mansit ibi diebus multis. Et misit ionathas ad demetriū regem ut eiceret eos qui in arce erant in ierl̄m. ⁊ qui in presidiis erant: q2 inpugnabant israel. Et misit demetrius ad ionathan dicens. Non hec tantum faciam tibi. et genti tue: s3 gloria illustrabo te. ⁊ gentem tuam. cū fuerit oportunū. Nunc ergo recte feceris si miseris uiros michi in auxiliū: q2 discessit omnis exercitus meus. Et misit ei ionathas tria milia uirorum fortium: antiochiā. Et uenerunt ad regē: ⁊ delectatus ē rex in aduentu eorum. Et conuenerunt qui erant de ciuitate. c. xx. milia uirorum: et uolebant interficere regē. Et fugit rex in aulā. ⁊ occupauerunt qui erant de ciuitate itinera ciuitatis: ⁊ ceperunt pugnare. Et uocauit ⁊

C. epistola

rer iudeos in auxiliū: et cōuenerunt
oēs simul ad eum. Et dispsi sūt omīs
p ciuitatē: 7 occiderūt in illa die cētū
milia hoīum. Et succenderūt ciuita
tē: 7 ceperunt spolia mlta in illa die:
7 liberauerūt regē. Et uiderūt q̄ erāt
de ciuitate q̄ obtinuissent iudei ciui
tatē. sic̄ uolebāt. et infirmati sūt mēte
sua: 7 clamauerūt ad regē cū p̄cibus
dicentes. Da nobis dextrās: 7 cessent
iudei obpugnantes nos 7 ciuitatē.
Et p̄iecerūt arma sua: 7 fecerūt pacē.
Et glificati sūt iudei ī cōspectu regis: 7
ī cōspectu oīū q̄ erāt ī regno eī: 7 noīati
sūt in regno. Et regssi sūt ī ilm̄: hn̄tes
spolia mlta. Et sedit demetrius rex ī
sede regni sui: et siluit t̄ra in conspec
tu eius. Et mētitus ē oīa queq̄; dixit.
et alienauit se a ionatha: et n̄ retribu
it ei s̄m bn̄ficia que sibi tribueāt: 7
uexabat eū ualde. Post hec āt reūsus
ē trifon. et antiochus cū eo puer ado
lescens. et regnauit: et īposuit sibi di
adema. Et cōgregati sūt ad eū oēs ex̄
citus quos dispsāt demetrius. et pu
gnauerunt cō eum: et fugit. et t̄ga uer
tit. Et accepit trifon bestias: et obti
nuit antiochiā. Et scripsit antioch⁹
adolescens ionathe. dicēs. Cōstituo te ī
sacerdocium. et cōstituo te sup q̄tuor
ciuitates: ut sis de amicis regis. Et mi
sit illi uasa aurea in ministeriū: 7 dedit
ei potestatē bibendi in auro. et ēē in
purpura. et habere fibulā aureā. Et
symonē frēm eius cōstituit ducē: a ter
minis tiri usq; ad fines egipti. Et exi
it ionathas. et pambulabat t̄ns flum̄
ciuitates: et congregatus ē ad eum
omnis exercitus syrie in auxiliū. Et ue
nit ascalonē: et occurrerūt ei de ciuita
te honorifice. Et abiit inde gazam: 7
et cōclusi sunt se qui erāt gaze: 7 obsed
eam. Et succendit que in circuitu erāt
ciuitatis: et p̄datus ē eam. Et rogaue
runt gazenses ionathā: et dedit illis
dextram. Et accepit filios eoꝝ obsides.
et misit illos in ilrm̄: et p̄ambulauit
regionem usq; ad damascū. Et audiuit

ionathas q̄ p̄uaricati sūt principes de
metrii in cades. que ē in galilea. cū
exercitu mlto. uolentes eū remouere
a negotio regni: 7 occurrit illis. frēm
aūt suum symonē: reliq̄t int̄ p̄uin
tiā. Et applicuit symon ad bethsurā.
et expugnabat eā diebꝫ multis: 7 cō
clusit eos. Et postulauerūt ab eo dex
tras accipe: 7 dedit illis. Et eiecit eos inde.
7 cepit ciuitatē: 7 posuit in ea p̄sidiū.
Et ionathas et cast̄ eius applicuerūt ad
aquā genesar: 7 ante lucem uigilauerūt
in campo asor. Et ecce cast̄ alienigen
arum occurrebāt in cāpo: 7 tendebant
ei insidias in montibꝫ. Ipse āt occurrit
ex aduerso. Insidie uō exsurrexerūt de
locis suis: 7 commiserunt p̄liū. Et fugerūt
qui erant ex parte ionathe oēs: 7 nemo relict⁹
ē ex eis. nisi mathathias filius absa
lomi 7 iudas filius calfi. princeps mi
litie exercitus. Et scidit ionathas uestim̄
ta sua. et posuit t̄ram in capite suo: 7
orauit. Et reūsus ē ad eos in p̄liū. 7 cōū
tit illos: 7 pugnauerūt. Et uiderūt q̄ fu
giebāt p̄tis illius. et reūsi sūt ad eū: 7 in
seq̄bantur cum eo usq; cades ad cast̄
sua: 7 p̄uenerūt usq; illuc. Et ceciderūt
de alienigenis in die illa: tria milia
uiroꝝ. Et reūsus ē ionathas in ilrm̄.

Et uidit ionathas q̄ tp̄s eum iuuat. 7 ele
git uiros. et misit eos romā statuere 7
renouare cū eis amicitiā: 7 ad spartiatas
7 alia loca misit ep̄las. s̄m eandē for
mā. Et abierunt romā. et intrauerūt
in curiā. et dixerūt. Ionathas summ⁹
sacerdos. et gens iudeoꝝ miserunt nos:
ut renouetis amiciciā et societatem
s̄m pristinū. Et dederūt illis ep̄las
ad ip̄os p loca: ut deducerēt eos in t̄rā
iuda. cum pace. Et hoc ē exemplum
ep̄laꝝ: quas scripsit ionathas spartiatis.
Ionathas summ⁹ sacerdos. et seniores gē
tis. et sacerdotes. et reliquus p̄p̄ls iudeoꝝ:
spartiatis fr̄ibꝫ salutem. Iam pridem
misse erāt ep̄le ad oniā summū sacer
dotē a dario. qui regnabat ap̄ uos: q̄m
estis frēs nr̄i. sic̄ rescriptū cōtinet q̄ sb̄
iectum ē. Et suscepit onias uirū q̄ fue

rat missus cum honore: et accep ep[ist]las
in quib[us] significabat[ur] de societate et a
micicia. Nos cum nullo hor[um] indigere
mus. h[ab]ntes solatio s[an]c[t]os libros. q[ui] sunt
in manib[us] n[ost]ris: maluim[us] mitt[er]e ad uos
renouare fr[ater]nitate[m] et amicitia[m]: ne for
te alieni efficiam[ur] a uobis. Multa e[ni]m t[em]p[o]ra
transier[un]t: ex quo misistis ad nos. Nos
ergo in omni t[em]p[o]re sine intermissio[n]e in die
b[us] sollempnib[us]. et ceteris q[ui]b[us] oportet.
memores sumus u[est]ri in sacrificiis q[ue]
offerim[us]: et in obs[er]uationib[us]: sic[ut] fas e[st].
et decet meminisse fr[atru]m. Letam[ur] itaq[ue]
de gl[or]ia u[est]ra. Nos a[ute]m circumdeder[un]t mul[ta]e
tribulatio[n]es. et multa p[re]lia: et ipug
nauer[un]t nos reges qui sunt in circuitu
n[ost]ro. Noluim[us] ergo uobis molesti e[ss]e.
n[e]c ceteris sociis et amicis n[ost]ris: in p[re]liis.
Habuimus e[ni]m de celo auxiliu[m] et liberati
sum[us]: et humiliati s[un]t inimici n[ost]ri. Elegim[us]
itaq[ue] numeniu[m] a[n]tiochi et antipatru[m]
iasonis filiu[m]: et misim[us] ad romanos.
renouare cum eis amicicia[m] et societate[m]
p[ri]stina[m]. Mandauim[us] itaq[ue] eis ut ueni
ant etia[m] ad uos. et salute[n]t uos: et red
dant uobis ep[isto]las n[ost]ras. de innouatio[n]e
fr[ater]nitatis n[ost]re. Et nu[n]c b[e]n[e] facietis: r[espon]dentes
n[obis] ad h[ec]. Et h[oc] rescriptu[m] ep[isto]lar[um]: q[uo]d miserat
onias: rex spartiatar[um]. Onias ioathe sa
cerdoti magno: salutem. Inuentu[m] e[st] in scrip
tura de spartiatis et iudeis. q[uonia]m s[un]t fr[atr]es:
et q[ui]a sunt de genere abraha[m]. Et nu[n]c ex quo h[ec]
cognouimus: b[e]n[e] facitis scribentes n[obis]
de pace u[est]ra. Sed et nos rescripsim[us] uobis.
Pecora n[ost]ra. et possessio[n]es n[ost]re. u[est]re sunt:
et u[est]re n[ost]re. Mandauim[us] itaq[ue] h[ec] nun
ciari uobis. Et audiuit ioathas. q[uonia]m
regressi sunt principes demetrii. cu[m] exercitu
multo sup[ra] q[ua]m prius: pugnare adu[er]
sus eum. Et exiit ab ir[usa]l[e]m: et occurrit
eis in amathite regio[n]e. Non e[ni]m dederat
eis spatiu[m]: ut ingrederent[ur] regio[n]em ei[us].
Et misit speculatores i[n] castra eor[um]: et
reu[er]si nuntiauer[un]t. q[ui]a co[n]stitu[er]unt sup[er]ue
nire illuc nocte. Cum occidisset aute[m]
sol. p[re]cepit ioathas suis uigilare: et e[ss]e
in armis paratos ad pugna[m] tota noc
te. Et posuit custodes: p[er] circuitu[m] cast[ra]-

rum. Et audier[un]t adu[er]sarii q[ui]a paratus
e[st] ioathas cum suis in bello: et timue
runt. et formidauerunt in corde suo: et
accenderunt focos in castris suis. Ioath
as a[ute]m et qui cum eo erant: n[on] cognouer[un]t
~~n[on] cognouer[un]t~~ usq[ue] mane. Uidebant e[ni]m
luminaria ardentia. Et secutus e[st] ioa
thas. et n[on] co[m]p[re]hendit eos: transierant e[ni]m
flum[en] eleuteru[m]. Et diuertit ioathas ad
arabas qui uocant[ur] zabadei et p[er]cussit
eos: et accep[it] spolia eor[um]. Et iunxit: et uenit
damascu[m]: et p[er]ambulauit o[mn]em regio
ne[m] illam. Symon a[ute]m exiit et uenit
usq[ue] ascalone[m]: et ad p[ro]xima p[re]sidia. Et
declinauit in ioppen. et occupauit ea[m].
audiuit e[ni]m q[uo]d uellent p[re]sidiu[m] trade[re] par
tib[us] demetrii: et posuit ibi custodes
ut custodirent ea[m]. Et reu[er]sus e[st] ioathas.
et conuocauit seniores p[o]p[u]li: et cogitauit c[um] eis e
dificare p[re]sidia in iudea et edifica
care muros in ir[usa]l[e]m. et exaltare altitu
dine[m] magna[m] int[er] mediu[m] arcis. et ciui
tatis. ut separet eam a ciuitate: ut e[ss]et
ipsa singulari[te]r. et neq[ue] emant n[e]q[ue] uendant.
Et conuener[un]t: ut edificarent ciuitate[m]. Et
cecidit murus qui erat sup[er] torrente[m]
ab ortu sol[is]. et reparauit eu[m]: q[ui] uocatur
caphetetha. Et symon edificauit adia
da in sephela et muniuit ea[m]. et inpo
suit portas et seras. Et c[um] cogitasset tri
fon regnare asie. et assumere diadem
a. et extendere manu[m] in antiochu[m] rege[m]:
timens ne forte no[n] p[er]mitteret eu[m] ioathas.
s[ed] pugnaret adu[er]sus eum. q[ue]rebat co[m]p[re]he[n]
dere eum et occide[re]. Et exurgens abiit i[n]
bethsan. Et exiuit ioathas obuia[m] ei c[um]
.xl. milib[us] uiror[um] elector[um] i[n] p[re]liu[m]: et uenit
bethsan. Et uidit trifon. q[ui]a uenit io
nathas cum exercitu multo. ut exte[n]
deret in eum man[us]: et timuit. Et excep[it]
eum cum honore et co[m]mendauit eum
o[mn]ib[us] amicis suis: et dedit ei munera.
Et p[re]cep[it] exercitib[us] suis: ut obedirent ei sic[ut]
sibi. Et dixit ioathe. Ut quid uexasti un[i]
u[er]sum p[o]p[u]l[u]m. cum bellu[m] nobis n[on] sit:
Et nu[n]c remitte eos in domos suas. Eli
ge a[ute]m tibi uiros paucos q[ui] tecu[m] sint: et ue
ni mecu[m] ptolomaida[m]. et tradam illam

tibi. et reliq̄ p̄sidia. et exercitum. et u
niuersos p̄positos negocii: et conuersus ab
ibo. Propterea enim ueni. Et credidit ei.
et fec̄ sic̄ dixit. et dimisit exercitū: et abie
runt in terram iuda. Retinuit aūt secum
tria milia uiror̄. ex quib; remisit in ga
lileam. duo milia: mille aūt cum eo
uenerūt. Ut intrauit aūt ionathas ptolo
maidā. clauserunt portas ptolomenses:
et c̄phenderunt eū: et oēs qui cū eo in
trauerant gladio interfecerūt. Et misit
trifon exercitum et eqtes in galileā. et in
campū magnū: ut pderet oēs socios
ionathe. At illi cum cognouissent. quia c̄
p̄hensus ē ionathas et piit. et oēs qui cū
eo erāt: hortati sūt semetipsos. et exierūt
parati in p̄liū. Et uidentes hii qui
insecuti fuerant. quia p̄ aīa res ē illis:
reūsi sunt. Illi aūt uenerūt oēs cū pace
in terram iuda. Et planxerūt ionathan
et eos q cū eo erāt ualde: et luxit isrl̄ lu
ctu magno. Et q̄sierūt oēs gēs que erāt
in circuitu eor̄: c̄terere eos. Dixerūt enī.
nō hn̄t principē. et adiuuātē. Nunc
ergo expugnemus illos: et tollamus
de hoīb; memoriā eor̄.

Et audiuit symon q̄ c̄gregauit trifō
exercitū copiosum. ut ueniret ī ter
ram iuda. et attereret eā. uidēs quia ī
tremore pp̄ls ē et timore: et ascēdit
ihrl̄m. Et c̄gregauit pp̄lm: et adhortās
dixit. Uos scitis quāta ego et frēs mī et
domus patris mī fecim̄ p legib; et p scīs
p̄lia: et angustias q̄les uidim̄. Horū
grā pierūt frēs mī oms p isrl̄: et reli
ctus sum ego sol. Et nūc nō michi c̄ti
gat parcē anime mee: in oī tp̄r tribu
lationis. Nō enī melior sum frib; mīs.
Uindicabo itaq; gentē meā. et scā na
tos quoq; nr̄os. et uxores: quia c̄gregate
sūt uniuerse gēs c̄terere nos. inimici
tie grā. Et accensus ē sp̄c pp̄li simł: ut
audiuit sermōes istos. Et r̄nderūt uoce
magna dicentes. Tu es dux nr̄: loco iu
de. et ionathe frīs tui. Pugna p̄lium
nr̄m: et oīa quecūq; dixeris nob. facie
mus. Et c̄gregans oēs uiros bellatores.
accelerauit c̄summare oēs muros ihrl̄:
et muniuit eam in gyro. Et misit io
nathan filium absalomi. et cū eo ex
ercitum nouū: in ioppen. Et eiectis hiis
qui erant in arce: mānsit illic ipse. Et
mouit trifon a ptolomaida. cū exercitu
multo. ut ueniret in terrā iuda: et iona
thas cum eo in custodia. Symō aūt ap
plicuit in addus: c̄tra faciē campi. Et ut co
gnouit trifon. quia surrexit symon in lo
co ionathe frīs sui. et quia cōmissurus eēt cū
eo p̄lium: misit ad eum legatos dicēs.
Pro argento. q̄ debebat frāt tuus io
nathas in ratiōe regis: detinuimus i
eū. Et nūc mitte argenti talenta. c. et d
uos filios eius obsides. ut n̄ dimissus
fugiat a nobis: et remittem̄ eū. Et co
gnouit symon: quia cū dolo loqueretur
secū. Iussit tn̄ argentum dari et pue
ros: ne inimicitiam magnā sumeret
ad pp̄lm isrl̄ dicentē: quia n̄ misit ei ar
gentum et pueros. p̄pea periit. Et mi
sit pueros: et c. talenta. Et mentitus ē:
et n̄ dimisit ionathan. Et post hec uenit
trifon intra regionē: ut c̄tereret eam.
Et girauerūt p uiā q̄ ducit ador: et symō
et castra eius ambulabāt in oēm locū
quocūq; ibāt. Qui aūt in arce erāt. mise
runt ad trifonē legatos: ut festinaret
uenire p desertum. et mitteret illis alimo
nias. Et parauit trifon oēm equitatū: ut ue
niret illa nocte. Erat aūt nix ualde mł
ta: et n̄ uenit in galaaditim. Et cū appi
quasset bascaman: occidit ionathan et fi
lios eius illic. Et c̄uertit trifon: et abi
it in terram suā. Et misit symon et acce
pit ossa ionathe frīs sui: et sepeliuit i
eā in modin ciuitate patrū eius. Et
planxerūt eū omis isrl̄ planctu magno:
et luxerūt eū dies multos. Et edificauit
symō sup sepulcrum patris sui et frm̄
suor̄ edifitium altum uisu. de lapi
de polito retro et ante: et statuit. vii. pi
ramidas. unā c̄ unā patri et matri et iiii. frib;.
Et hiis circumposuit magnas colūpnas ma
gnas. et sup colupnas arma ad memo
riam etiam: et iuxta arma naues
sculptas: que uiderent ab hominib;
nauigantib; mare. Hoc ē sepulcrū

q fecit in modin: usq in huc diem.
Trifon aut cum iter faceret cum antioch
o rege adolescente: dolo occidit eum.
et regnauit loco eius. et imposuit se
diadema asie: et fecit plagam magnam
in terra. Et edificauit symon presidia iu
dee. muniens ea turribus excelsis. et mu
ris magnis et portis et seris: posuitque
alimenta in municionibus. Et elegit symon
uiros. et misit ad demetrium regem ut fa
ceret remissionem regioni: quia actus omnes
trifonis per direptionem fuerant gesti. Et
demetrius rex ad uerba ista rendit: et scrip
sit epistolam talem. Rex demetrius symoni
summo sacerdoti. et amico regum. et senio
ribus. et genti iudeorum: salutem. Coro
nam auream et bahen quam misistis sus
cepimus: et parati sumus facere uobiscum pacem
magnam: et scribere prepositis regis remittere
uobis que indulsimus. Quecumque enim constitui
mus uobis constant: municiones quas
edificastis sint uobis. Remittimus quoque
ignorantias et peccata usque in hodiernum
diem: et coronam quam debebatis. Et si quid
aliud erat tributarium in ierusalem. iam non sit
tributarium. Et si qui ex uobis apti sunt
conscribi inter nostros. conscribantur: et sit in
ter nos pax. Anno. clxx. ablatum est iugum
gentium ab israel. Et cepit populus israel scri
bere in tabulis. et gestis publicis: anno
primo sub symone summo sacerdote. ma
gno duce. et principe iudeorum. In illis
diebus symon applicuit ad gazam: et cir
cumdedit eam castris. Et fecit machinas: et
applicuit ad ciuitatem. Et percussit turrem
unam: et comprehendit eam. Et eruperunt qui erant
intra machinam in ciuitatem: et factus est mo
tus magnus in ciuitate. Et ascenderunt
qui erant in ciuitate cum uxoribus et filiis super
murum. scissis tunicis suis: et clamauerunt
uoce magna postulantes a symone dextras
sibi dari: et dixerunt. Non nobis reddas secundum
malicias nostras. sed secundum misericordias tuas. et fuie
mus tibi. Et flexus symon non debella
uit eos. Eiecit tamen eos de ciuitate: et em
undauit edes in quibus fuerant simulacra.
Et tunc intrauit in eam: cum hymnis. bene
dicens dominum. Et eiecta ab ea omni immundi

cia. collocauit in ea uiros qui legem fa
cerent. et muniuit eam: et fecit sibi habi
tationem. Qui autem erant in arce ierusalem. pro
hibebantur egredi et ingredi in regionem.
et emere et uendere. Et esurierunt ualde:
et multi ex eis fame perierunt. Et clamaue
runt ad symonem ut dextras acciperent:
et dedit illis. Et eiecit eos inde: et mun
dauit arcem a contaminationibus. Et intra
uerunt in eam tercia. et. xx. die secundi mensis.
anno. clxxi: cum laude et ramis palm
arum. et cinaris. et cymbalis. ~~et canticis.~~ [Et cith]
et nablis. et hymnis. et canticis: quia contri
tus est inimicus magnus ex israel. Et constitu
it ut omnibus annis agerentur dies hii cum
leticia. Et muniuit montem templi qui erat
secus arcem: et habitauit ibi ipse. et qui cum eo
erant. Et uidit symon iohannem filium suum
quod uir fortis prelii esset: et posuit eum ducem
uirtutum uniuersarum: et habitauit in gazaris.

XII

Anno. clxxii. congregauit rex demetrius exerci
tum suum. Et abiit mediam. ad contrahen
da sibi auxilia: ut expugnaret trifonem.
Et ut audiuit arsaces. rex persidis et me
die. quia intrauit demetrius confines suos: et
misit unum de principibus suis. ut com
prehenderet eum uiuum. et adduceret eum ad
se. Et abiit et percussit castra demetrii.
et comprehendit eum et duxit eum ad arsacem: et
posuit eum in custodiam. Et siluit terra iuda
omnibus diebus symonis. Et quesiuit bona genti
sue: et placuit illis potestas eius et gloria eius.
omnibus diebus. Et cum omni gloria sua accepit io
ppen in portum: et fecit introitum in insulis
maris. Et dilatauit fines gentis sue.
et obtinuit regionem. et congregauit ca
ptiuitatem multam: et dominatus est gazare.
et bethsure et arci. et abstulit immun
dicias ex ea: et non erat qui resisteret ei. Et
unusquisque colebat terram suam cum pace:
et terra iuda dabat fructus suos: et ligna
camporum fructum suum. Seniores in pla
teis sedebant omnes: et de bonis terre tracta
bant. Et iuuenes induebant se gloriam:
et stolas belli. Ciuitatibus tribuebant
alimonias. et constituebat eas ut essent
uasa municionis: quo adusque nominatum est nomen glorie eius. usque ad extremum

tre. fecit pacem sup tram: 7 letatus e
isrl' leticia magna. Et sedit unusqsq;
sub uinea sua. et sub ficulnea: nec erat
qui eos terreret. Defecit ipugnas eos sr
tram. Reges contriti sut: in diebus
ill. Et ofirmauit oes huiiles ppi sui. et
lege exqsiuit. et abstulit oem maluz
et iniquu: 7 sca glificauit et multipli
cauit uasa scor. Et auditu e rome. q
defunctus eet ioathas. et usq; in spar
ciatas: 7 otristati st ualde. Vt audiert
at q symon fr eius. fcs eet sum sac
dos loco eius. et ipe obtineret regioez et
ciuitates in ea: scripserunt ad eu in tab
ul' ereis ut renouarent amicitia 7 socie
tate qua fecerat cu iuda. et cu ioatha i
frib; eius. Et lecte st in conspectu eccle
in irlm. Et hoc exemplu eplar quas i
miserunt spartiate. Spartianor pncipes
et ciuitates. symoni sacdoti magno et
senioribz. et sacdotibz. et reliquo pplo
iudeor fribz: salt. Legati q missi sunt
ad pplm nrm. nutiauert nb de uia glia.
et honore. ac leticia: 7 gauisi sum in in
troitu eor. Et scripsim q ab ipis erant
dicta in conciliis ppli. sic. Numenius
antiochi. et antipat iasois filius. lega
ti iudeor uenert ad nos: renouantes
nobiscu amicitia pristina. Et placuit
pplo excipe uiros gliose. Et pone exem
plum smonu eor in segregatis ppli libr:
ut sit ad memoria pplo spartiatarum.
Exemplu at hor: scripsimus symoni
magno sacdoti. Post hec at misit sym
on numeniu roma. hnte clipeu aure
um magnu pondo mnaru mille: ad
statuenda cum eis societate. Cu audis
s; at ppls roman smoes istos: dixert.
Qua gratiaru actioem reddem symoni
et filiis eius: Restituit ei ipe fres suos:
et expugnauit inimicos isrl ab eis. Et
statuerut ei libtate 7 et descripserut ita
bul' ereis: et posuert in titul' in mote
syon. Et hoc est exemplu scripture. xv
iii. die mensis elul. ano. clxxii. an
o tcio sub symone sacdote magno. in
asaramel in conuentu magno sacdo
tum et ppli et principu gentis et seni

oru m regionis. nota fca sut hec: q
ma frequent fca st plia in regione
nra. Symon aut mathathie filius.
ex filiis iarib. et fres eius dederunt
se piclo. et resistert aduersariis gentis
sue. ut starent sca ipor et lex: 7 glia
magna glificauert gente sua. Et co
gregauit ioathas gente sua et fcs est
ill' sacdos magn: et appositus e ad
pplm suu. Et uoluerunt inimici eo
rum calcare. et atterere regioem ipo
rum: et extendere manu in sca eoru.
Tuc restitit symon. et pugnauit p gete
sua. et erogauit mltas pecunias. 7 ar
mauit uiros uirtutis gentis sue. et
dedit eis stipendia: 7 muniuit ciuita
tes iudee. et bethsura que erat i finib;
iudee: 7 ubi erat arma hostiu antea:
7 posuit illic psidium uiros iudeos.
Et ioppen muniuit q erat ad mare: 7
gazaram q est in finibz azoti. in qua
hostes antea hitabat. Et collocauit il
lic iudeos: 7 quecuq; apta erat ad corre
ptioem eor posuit in eis. Et uidit ppls
actum symonis. et glia qua cogitabat
face genti sue: 7 posuerunt eum du
ce suum. et principe sacdotu: eo q ipe
fecerat h oia. 7 iustitia. et fide q osua
uit genti sue. Et exqsiuit oimodo ex
altare pplm suu: 7 in diebz eius psp
tum e in manibz eius. ut tollerentur gts
de regioe ipor. q in ciuitate dd. in irlm
erat in arce. de qua procedebat: 7 otam
inabat oia q in circuitu scor st: 7 infe
rebat plagam magna castitati. Et col
locauit in ea uiros iudeos. ad tutame
tum regiois 7 ciuitatis: 7 exaltauit i
muros irlm. Et rex demetrius statuit
illi summu sacdociu. Scdm h fecit eu;
amicu suu: 7 glificauit eu glia mag.
Audiuit ei qd appellati st iudei a rom
anis amici et socii. et fres: 7 q suscepe
runt legatos symonis gloriose: 7 q
iudei et sacdotes eor osenserut eu esse
duce suu 7 summu sacdotem in etnuz.
donec surgat pphta fidelis: 7 ut sit sr eos
dux: et ut cura eet illi p scis: 7 ut ostitu
eret ppositos sup opa eor. et sup regio

nem. et sup arma. et sup p̄sidia. et
cura sit illi de scīs. et ut audiat ab oī
bꝫ. et scribātur in noīne eius oēs ꝯscp
tioēs in regioē: et ut opiatur purpura
et auro. et ne liceat ulli ex p̄plo et ex sa
cerdotibꝫ. irritum face aliqd hoꝝ. et ꝯt
dicē hiis que ab eo dicunt̄. aut ꝯuoca
re conuentū in regioē sine ip̄o: et ues
tiri purpura. et uti fibl̄a aurea. Qui aūt
fecerit extra h̄ aut irritū fecerit aliqd
hoꝝ: reus erit. Et ꝯplacuit oī p̄p̄lo statu
ere symonē: 7 face s̄m u̇ba ista. Et su
scepit symon. et placuit ut summo
sacerdotio fungeret̄. et eēt dux. et sū
mus p̄ceps gentis iudeoꝝ et sacdo
tū: 7 p̄eēt oībꝫ. Et scripturā istam di
xerunt ponē in tabul̄ ereis: et ponere
eas in pibolo scōꝝ in loco celebri: exe
emplum aūt eoꝝ ponē in erario: ut hāt
symon et filii eius.

XV

Et misit rex antiochꝰ filius demetrii e
p̄las. ab insulis maīs. symoni sacdoti
et principi gentis iudeoꝝ. et uniu̇se
genti: et erant continentes huīc mod
um. Rex antiochꝰ symoni sacdoti ma
gno et genti iudeoꝝ: salutē. Qm̄ quā
pestilentes obtinuer̄t regnū patrū
n̄roꝝum. uolo aūt uindicare regnū. 7
restituere illud sic̄ erat antea: electā
feci m̄ltitudinē exercitus. et feci naues
bellicas. Volo aūt p̄cedē p regioēs: ut ul
ciscar in eos q corrupunt regioēꝫ no
stram. et q desolauerūt ciuitates m̄l
tas in regno meo. Nc̄ ergo statuo tibi
oēs oblatioēs quas remiserunt tibi āte
me reges. et quecūq; alia dōā remiser̄
tibi: 7 p̄mitto tibi face p̄cussurā p̄p̄ri
nummismatis in regione tua. Jrl̄m aūt
scām eē et liberā: et oīa arma q̄ fabri
cata sūt et p̄sidia q̄ extruxisti que te
nes maneāt tibi. Et oē debitū regis.
7 q̄ futura sūt regia: ex hoc et in totum
tēpus remittunt̄ tibi. Cū aūt obtinu
erimus regnū n̄rm glificabim̄ te 7 gē
tē tuā. et tēplū. glīa magna: ita ut 7
maīfestet̄ glā u̇ra in uniu̇sa t̄ra. An
no. clxxiiii. exiit antiochꝰ in t̄rā pa
trum suoꝝ: et ꝯuener̄t ad eū oēs exercitꝰ

ita ut pauci relicti eēnt cum trifone.
Et insecutus ē eū antiochꝰ rex. et uenit
dorā fugiens p maritimā: sciebat ē
q congregata sunt in eū mala. et re
liqt eum exercitus. Et applicuit āntiochꝰ
sup doram cum. c. xx. milibꝫ uiroꝝ be
lligeratoꝝ. et. viii. milibꝫ equitū: et
circuiuit ciuitatē. Et naues a mari 7
accesserunt: et uexabāt ciuitatē a t̄ra
et mari: et neminē sinebāt egredi t̄
ingredi. Venit aūt numenius. et q cū
eo fuerant. ab urbe roma: habentes
ep̄las regibꝫ et regionibꝫ scriptas. ī
quibꝫ continebant̄ h̄. Lucius ꝯsul ro
manoꝝ ptolomeo regi salt̄. Legati 7
iudeoꝝ uenerūt ad nos amici n̄ri. 7
renouantes pristinā amicitiā et so
cietatē: missi a simone principe sac
dotum et p̄p̄lo iudoꝝ. Attulerūt aūt
et clipeū aureū mnaꝝ mille. Placu
it itaq; nb̄ scribē regibꝫ et regionibꝫ.
ut n̄ inferant illis mala: 7 nꝫ ipugn
ent eos et ciuitates eoꝝ et regiones
eorum: et ut n̄ ferāt auxiliuꝫ pugn
antibꝫ adu̇sum eos. Visum ē aūt nb̄
accipere ab eis clipeum. Siq ergo pes
tilentes refugerint de regioē ipoꝝꝫ
ad uos. tradite eos symoni principi 7
sacdotum: ut uindicet in eos s̄ legeꝫ
suā. Hec eadē scripta sūt demetrio re
gi. et attalo. et arabe. et arsaci. et ī oēs
regioēs. et samsame. 7 spātanis. 7 de
lo. et mido. et sicioē. et carie. et samū.
et pāphiliā. et litiā. et alacarnasum.
et rodum. et phaselydā. et coo. et sydē.
et arado. et gortinā. et gnidū. et cyp
rum. et cyrenen. Exemplū aūt eoꝝꝫ:
scripserunt symoni principi sacdotū
et p̄p̄lo iudeoꝝ. Antiochꝰ aūt rex appli
cuit castr̄ in doram s̄o. admouens ei
semp manus. et machinas faciens:
et ꝯclusit triphonē ne procedet. Et 7
misit ad eum symon duo milia uiro
rum electoꝝ in auxilium. et argētū.
et aurum. et uasa copiosa. et noluit
ea accipere: s̄ꝫ rupit oīa que pactus ē
cū eo antea. et alienauit se ab eo. Et m
sit ad eum athenobiū. unum de am

cis suis: ut tractaret cum ipso dicens.
Vos tenetis ioppen. et gazaram. et arcem
que est in ierusalem: civitates regni mei. fines
earum desolastis. et fecistis plagam
magnam in terra: et dominati estis per loca mul
ta in regno meo. Nunc ergo tradite civit
ates quas occupastis: et tributa locorum
quibus dominati estis extra fines iudee. Sin
autem. date pro illis quingenta talenta ar
genti: et exterminii quod exterminastis. et
tributorum civitatum alia talenta quinge
ta. Sin autem: veniemus et expugnabimus
vos. Et venit athenobius amicus regis
in ierusalem. et vidit gloriam symonis et cla
ritatem in auro et argento. et apparatum
copiosum. et obstupuit: et retulit ei ver
ba regis. Et respondit symon: et dixit ei. Ne
que alienam terram sumpsimus. neque aliena
detinemus: sed hereditatem patrum nostrorum que in
iuste ab inimicis nostris aliquo tempore pos
sessa est. Nos vero tempus habentes: vendicamus
hereditatem patrum nostrorum. Nam de ioppe et
gazara que expostulas: ipsi faciebant
in populo plagam magnam et in regione
nostra. Horum damus talenta. c. Et non respondit
athenobius verbum. Reversus autem est cum ira
ad regem. et renuntiavit ei verba ista. et gloriam
symonis: et universa que vidit. Et iratus
est rex ira magna. Trifon autem fugit navi
in hortosiada. Et constituit rex cendebe
um ducem maritimum: et exercitum equitum.
et peditum. dedit illi. Et mandavit illi
movere castra contra faciem iudee: et man
davit ei edificare cedronem. et obstrue
re portas civitatis: et debellare populum.
Rex autem persequebatur trifonem. Et pervenit
cendebeus iamniam. et cepit irritare
plebem. et conculcare iudeam et captiva
re populum et interficere: et edificare cedronem.
Et collocavit illic equites et exercitum: ut
egressi perambularent viam iudee. sicut
constituit ei rex. Et ascendit iohannes de ga
zaris: et nuntiavit symoni patri suo que
fecit cendebeus in populo ipsorum. Et voca
vit symon duos filios suos seniores iu
dam et iohannem: et ait illis. Ego et fratres mei
et domus patris mei expugnavimus hostes
israel: ab adolescentia usque in hunc diem:

et prosperatum est in manibus nostris liberare is
rael aliquotiens. Nunc autem senui. sed estote
loco meo et fratris mei: et egressi pugnate pro gente
nostra. Auxilium vero de celo vobiscum sit. Et
elegit de regione. xx. milia virorum belli
geratorum. et equites: et profecti sunt ad cen
debeum: et dormierunt in modin. Et
surrexerunt mane. et abierunt in cam
pum: et ecce exercitus copiosus in obvi
am illis peditum et equitum: et flu
vius torrens erat inter medium ipsorum. Et
admovit castra contra faciem eorum ipse et populus
eius: et vidit populum trepidantem ad trans
fretandum torrentem: et transfretavit pri
mus. Et viderunt eum viri: et transierunt
post eum. Et divisit populum et equites in
medio peditum. Erat autem equitatus ad
versariorum copiosus nimis. Et exclamav
erunt sacris tubis. et in fugam conversus est
cendebeus et castra eius: et ceciderunt
ex eis multi vulnerati. Residui autem: fu
gerunt in munitionem. Tunc vulneratus
est iudas. frater iohannis. Iohannes autem insecutus
est eos. donec venit cedronam quam edificavit:
et fugerunt usque ad turres que erant
in agris azoti: et succendit eas igni.
Et ceciderunt ex illis duo milia virorum:
et reversus est in iudeam in pace. Et ptolomeus
filius abobi constitutus erat dux in campo
iherico. et habebat argentum et aurum mul
tum: erat enim gener summi sacerdotis. Et
exaltatum est cor eius. et volebat obtinere
regionem: et cogitabat dolum adversus
symonem. et filios eius. ut tolleret eos. Sy
mon autem perambulans civitates que erant
in regione iudee. et sollicitudinem gerens
earum. descendit in iherico. ipse et
mathathias filius eius et iudas: an
no. clxxvii. mense. xi: hic est mensis
sabath. Et suscepit eum filius abobi
in municiunculam que vocatur doch cum
dolo. quam edificavit: et fecit eis convi
vium magnum: et abscondit illic vi
ros. Et cum inebriatus esset symon et
filii eius: surrexit ptolomeus cum suis.
et sumpserunt arma sua. et intraverunt
in convivium: et occiderunt eum et duos fili
os eius. et quosdam pueros eius. Et fecit

deceptionem magnam misit: et reddi
dit mala pro bonis. Et scripsit hec pto
lomeus. et misit regi ut mitteret ei ex
ercitum in auxilium. et traderet ei regiones
et ciuitates eorum et tributa. Et misit
alios in gazaram tollere iohannem. et tribu
nis misit epistolas. ut uenirent ad se. et
daret eis argentum et aurum. et dona: et ali
os misit occupare ierusalem et montem templi.
Et precurrens quidam nuntiauit iohanni in ga
zara. quia periit pater eius et fratres eius: et quia
misit te quoque interfici. Ut audiuit autem
uehementer expauit: et comprehendit uiros
qui uenerant perdere eum: et occidit eos.
Cognouit enim quia querebant eum perdere.
Et cetera sermonum iohannis et bellorum eius. et bo
narum uirtutum quibus fortiter gessit. et edifi
cii murorum quos extruxit. et rerum ges
tarum eius: ecce hec scripta sunt in libro
dierum sacerdotii eius.
ex quo factus est princeps
sacerdotum post patrem
suum. Explicit liber .I. Incipit
Fratribus qui capitulum .II. secundus
sunt per egyptum iudeis.
salutem dicunt fratres
qui sunt in ierosolimis iu
dei. et qui in regione iu
dea: et pacem bonam. Benefaciat u
obis deus. et meminerit testamen
ti sui quod ad abraham. et ysaac. et ia
cob locutus est seruorum suorum fidelium:
et det uobis cor omnibus ut colatis
eum. et faciatis uoluntatem eius
corde magno et animo uolenti. Ad
aperiat cor uestrum in lege sua. et in pre
ceptis suis: et faciat pacem. Exau
diat orationes uestras et reconcilietur
uobis: nec uos deserat in tempore malo.
Et nunc hic sumus orantes pro uobis:
regnante demetrio. anno .c.lxviiii.
Nos iudei scripsimus uobis in tribu
latione et impetu. qui superuenit nobis
in istis annis: ex quo recessit iason
a sancta terra et a regno. Portam succen
derunt: et effuderunt sanguinem inno
centem. Et orauimus ad dominum et exa
uditi sumus: et obtulimus sacrifi
cium et similaginem. et accendimus
lucernas: et proposuimus panes. Et nunc frequen
tate dies scenofegie: mensis casleu. An
no .c.lxxxviii: populus qui est ierosolim
is et in iudea senatusque et iudas. aristob
olo magistro ptolomei regis qui est de
genere christorum sacerdotum. et his qui in egyp
to sunt iudeis: salutem et sanitatem. De ma
gnis periculis a deo liberati magnifice
gratias agimus ipsi: ut pote qui aduersus
talem regem dimicauimus. Ipse enim ebulli
re fecit de persida eos: qui pugnauerunt
contra nos et sanctam ciuitatem. Nam cum in persida
esset dux ipse. et cum ipso immensus exercitus:
cecidit in templo nanee. consilio deceptus
sacerdotum nanee. Ut enim cum ea habitaturus
uenit ad locum antiochus et amici eius: et ut
acciperet pecunias multas dotis nomine.
Cumque proposuissent eas sacerdotes nane
e. et ipse cum paucis ingressus esset intra am
bitum fani: clauserunt templum cum intras
set antiochus: apertoque occulto aditu templi.
mittentes lapides percusserunt ducem. et
eos qui cum eo erant. et diuiserunt membratim:
et capitibus amputatis foras proiecerunt. Per
omnia benedictus deus: qui tradidit impi
os. Facturi igitur quinta et .xx. die mensis cas
leu. purificationem templi: necessarium du
ximus significare uobis. ut et uos quoque
agatis diem scenofegie: et diem ignis qui
datus est. quando neemias edificato templo et
altari obtulit sacrificia. Nam cum in persi
dem ducerentur patres nostri: sacerdotes qui tunc
cultores dei erant. acceptum ignem de altari.
occulte absconderunt in ualle ubi erat
puteus altus. et siccus: et in eo contutati sunt
eum. ita ut omnibus ignotus esset locus. Cum p
reterissent autem anni multi. et placuit deo. ut
mitteretur neemias a rege persidis: nepo
tes sacerdotum illorum qui absconderant
misit. ad requirendum ignem. Et sicut nar
rauerunt nobis: non inuenerunt ignem. sed aquam cras
sam. Et iussit eos haurire. et afferre sibi:
et sacrificia que imposita erant iussit sac
erdos neemias aspergi aqua ipsa. et ligna que
erant imposita. Utque hoc factum est: et tempus
affuit. quo sol refulsit qui prius erat in
nubilo: accensus est ignis magnus. ita ut

omnes murarentur. Orationem autem faciebant omnes sacerdotes dum consummaretur sacrificium, Ionatha inchoante, ceteris autem respondentibus. Et Neemie erat oratio hunc habens modum. Domine deus omnium creator, terribilis et fortis, iustus et misericors, qui solus es rex bonus, solus prestans, solus iustus et omnipotens et eternus, qui liberas Israel de omni malo, qui fecisti patres electos, et sanctificasti eos: accipe sacrificium pro omni populo tuo Israel, et custodi partem tuam, et sanctifica. Congrega dispersionem nostram, libera eos qui serviunt gentibus, et contemptos et abhominatos respice: ut sciant gentes quia tu es deus noster. Afflige opprimentes nos, et contumeliam facientes in superbia. Constitue populum tuum in loco sancto tuo: sicut dixit Moyses. Sacerdotes autem psallebant hymnos: usque quo consumptum esset sacrificium. ex residua aqua Neemias iussit lapides maiores perfundi.

[illegible] consumptum esset sacrificium

Quod ut factum est, flamma ex eis accensa est: sed ex lumine quod refulsit ab altari consumpta est. Ut vero manifestata est res, renuntiatum est regi Persarum: quod in loco in quo ignem absconderant hii qui translati fuerant sacerdotes, aqua apparuit, de qua Neemias et qui cum eo erant purificaverunt sacrificia. Considerans autem rex et rem diligenter examinans, fecit ei templum, ut probaret quod factum erat. Et cum probasset, sacerdotibus donavit multa bona, atque alia munera, et accipiens manu sua tribuebat eis. Appellavit autem Neemias hunc locum Nephtar, quod interpretatur purificatio. Vocatur autem apud plures Nephi.

Invenitur autem in descriptionibus Ieremie prophete, quod iussit accipere ignem eos qui transmigrabant, ut significatum est, et ut mandavit transmigratis. Et dedit illis legem, ne obliviscerentur precepta domini, et ut non exerrarent mentibus, videntes simulacra aurea et argentea et ornamenta eorum. Et alia huiusmodi dicens, hortabatur ne legem amoverent a corde suo. Erat autem in ipsa scriptura, quomodo tabernaculum et archam iussit propheta divino responso ad se facto comitari secum: usque quo exiit in montem in quo Moyses ascendit, et vidit dei hereditatem. Et veniens ibi Ieremias invenit locum spelunce: et tabernaculum et archam et altare incensi intulit illuc, et hostium obstruxit. Et accesserunt quidam simul qui sequebantur ut notarent sibi locum: et non potuerunt invenire. Ut autem cognovit Ieremias, culpans illos dixit: quod ignotus erit locus, donec congreget deus congregationem populi, et propitius fiat. Et tunc dominus ostendet hec, et apparebit maiestas domini: et nubes erit, sicut et Moysi manifestabatur. Et sicut cum Salomon petiit ut locus sanctificaretur magno deo, magnifice etenim sapientiam tractabat: et ut sapientiam habens, obtulit sacrificium dedicationis et consummationis templi. Sicut et Moyses orabat ad dominum, et descendit ignis de celo, et consumpsit holocaustum: sic et Salomon oravit, et descendit ignis de celo, et consumpsit holocaustum. Dixit Moyses: eo quod non sit manducatum quod erat pro peccato, consumptum est. Similiter et Salomon octo diebus celebravit dedicationem. Inferebantur autem in descriptionibus et commentariis Neemie hec eadem: et ut construens bibliothecam congregavit de regionibus libros et prophetarum et David, et epistolas regum, et de donariis. Similiter autem et Iudas ea que deciderant per bellum quod nobis acciderat, congregavit omnia, et sunt apud nos. Si ergo desideratis hec, mittite qui perferant vobis. Acturi igitur purificationem scripsimus vobis. Bene igitur facietis si egeritis hos dies. Deus autem qui liberavit populum suum, et reddidit hereditatem omnibus, et regnum, et sacerdotium, et sanctificationem, sicut promisit in lege, speramus quod cito nostri miserebitur, et congregabit de sub celo in locum sanctum. Eripuit enim nos de magnis periculis, et locum purgavit. De Iuda vero Machabeo et fratribus eius, et de templi magni purificatione, et de are dedicatione: sed et de preliis que pertinent ad Antiochum nobilem, et filium eius Eupatorem: et de illuminationibus que de celo facte sunt ad eos qui pro Iudeis fortiter fecerunt, ita ut universam regionem cum pauci essent vindicarent, et barbaram multitudinem fugarent, et famosissimum toto orbe templum reciperarent, et civitatem liberarent, et leges que abolite

[illegible] abolente

erant restituerent. cum omni tranquillitate propitio facto illis. itemque ab iasone cireneo .v. libris comprehensa. temptavimus nos uno volumine breviare. Considerantes enim multitudinem librorum et difficultatem volentibus aggredi narrationes hystoriarum propter multitudinem rerum. curavimus volentibus quidem legere ut esset animi oblectatio. studiosis vero ut facilius possint memorie commendare: omnibus autem legentibus utilitas conferatur. Et nobis quidem ipsis qui opus hoc breviandi causa suscepimus. non facilem laborem. immo vero negocium plenum vigiliarum et sudoris assumpsimus. sicut hii qui preparant convivium. et querunt aliorum voluntati parere. propter multorum gratiam. libenter laborem sustinemus. veritatem quidem de singulis auctoribus concedentes. ipsi autem secundum datam formam brevitati studentes. Sicut enim nove domus architecto de universa structura curandum est. ei vero qui pingere curat que apta sunt ad ornatum exquirenda sunt: ita extimandum est et in nobis. Etenim intellectum colligere. et ordinare sermonem et curiosius partes singulas quasque inquirere: hystorie congruit auctori. Brevitatem vero dictionis sectari. et executiones rerum vitare: breviati concedendum est. Hic igitur narrationem incipiemus. de prefatione tantum dixisse sufficiat. Stultum etenim est ante historiam effluere: in ipsa autem hystoria succingi.

III

Igitur cum sancta civitas habitaretur in omni pace. leges etiam adhuc optime custodirentur propter Onie pontificis dispositionem et pietatem. et animos odio habentes mala: fiebat ut et ipsi reges et principes locum summo honore dignum ducerent. et templum maximis muneribus illustrarent: ita ut seleucus asie rex de redditibus suis prestaret omnes sumptus ad ministerium sacrificiorum pertinentes. Symon autem de tribu beniamin prepositus templi constitutus: contendebat obsistente sibi principe sacerdotum iniquum aliquid in civitate moliri. Sed cum vincere Oniam non posset. venit ad apollonium thrasee filium qui illo tempore erat dux celessirie. et fenicis. et nunciavit ei pecuniis innumerabilibus plenum esse erarium ierosolimis. et communes copias immensas esse. que non pertinent ad rationem sacrificiorum: esse autem possibile sub potestate regis cadere universa. Cumque retulisset apollonius ad regem de pecuniis que delate erant: ille accitum eliodorum qui erat super negocia eius. misit cum mandatis. ut predictam pecuniam transportaret. Statimque eliodorus iter agressus est. specie quidem quasi per celessiriam et fenicem civitates esset peragraturus: re autem vera regis propositum perfecturus. Sed cum venisset ierosolimam. et benigne a summo sacerdote in civitate esset receptus: narravit de dato indicio pecuniarum. et cuius rei gratia adesset aperuit. Interrogabat autem: si vere hec ita essent. Tunc summus sacerdos ostendit deposita esse hec. ad victualia viduarum et pupillorum: quedam vero esse hyrcani tobie viri valde eminentis. in hiis que detulerat impius symon. Universa autem argenti talenta .cccc. esse: et auri .cc. Decipi vero eos qui credidissent loco et templo quod per universum mundum honoratur. pro sui veneratione et sanctitate: impossibile omnino esse. At ille. pro hiis que habebat in mandatis a rege dicebat omni genere regi ea esse deferenda. Constituta autem die: intrabat de hiis eliodorus ordinaturus. Non modica vero: per universam civitatem erat trepidatio. Sacerdotes autem ante altare cum stolis sacerdotalibus iactaverunt se: et invocabant de celo eum qui de depositis legem posuit. ut hiis qui deposuerant ea salva custodiret. Iam vero qui videbat summi sacerdotis vultum: mente vulnerabatur. facies enim et color immutatus. declarabat internum animi dolorem. Circumfusa enim erat viro mesticia quedam et horror corporis: per quem manifestus aspicientibus dolor cordis eius efficiebatur. Alii etiam congregati de domibus confluebant. publica supplicatione obsecrantes: pro eo quod in contemptum locus esset venturus. Accincteque mulieres ciliciis pectus. per plateas confluebant. Sed et virgines que concluse erant. procurrebant ad Oniam. alii autem ad muros: quedam vero per fenestras aspiciebant. universe autem protendentes manus in celum: deprecabantur. Erat enim misera commixte multitudinis et magni sacerdotis in agone constituti expectatio.

Et hii quidem invocabant deum omni
potentem: ut credita sibi his qui credi
derant cum omni integritate conser
varentur. Heliodorus autem quod decreverat per
ficiebat: eodem loco ipse cum satellitibus
circa erarium presens. Sed spiritus omnipotentis
dei magnam fecit sue ostensionis eviden
tiam: ita ut omnes qui ausi fuerant parere
ei ruentes dei virtute in dissolutionem
et formidinem converterentur. Apparuit enim
illis quidam equus terribilem habens sessorem.
optimis operimentis adornatus: isque cum impe
tu heliodoro priores calces elisit. Qui
autem ei sedebat: videbatur arma habere aurea.
Alii etiam apparuerunt duo iuvenes virtute
decori. optimi gloria. speciosique amic
tu: qui circumsteterunt eum. et ex utraque parte
flagellabant: sine intermissione multis
plagis verberantes. Subito autem heliodorus
concidit in terram. eumque multa caligine
circumfusum rapuerunt: atque in sella ge
statoria positum eiecerunt. Et is qui cum
multis cursoribus et satellitibus predictum
ingressus est erarium: portabatur nullo sibi a
uxilium ferente: manifesta dei cognita
virtute. Et ille quidem per divinam virtu
tem mutus iacebat: atque omni spe et salute
privatus. Hii autem dominum benedicebant:
quia magnificabat locum suum. Et templum
quod paulo ante timore ac tumultu erat ple
num: apparente omnipotente domino. gau
dio et leticia impletum est. Tunc vero ex am
icis heliodori quidam rogabant confestim o
niam: ut invocaret altissimum. et vitam
donaret ei. qui in supremo spiritu erat constitu
tus. Considerans autem summus sacerdos ne for
te rex suspicaretur maliciam aliquam ex iude
is circa heliodorum consummatam: obtulit pro salu
te viri hostiam salutarem. Cumque summus
sacerdos exoraret: iidem iuvenes eisdem
vestibus amicti astantes heliodoro di
xerunt. Onie sacerdoti: gratias age. Nam
propter eum tibi dominus vitam donavit. Tu autem
a deo flagellatus: nuntia omnibus magnalia
dei et potestatem. Et his dictis: non com
paruerunt. Heliodorus autem hostia deo
oblata et votis magnis promissis ei qui
vivere illi concessit. et onie gratias agens:
recepto exercitu repedabat ad regem. Tes
tabatur autem omnibus: ea que sub oculis su
is viderat opera magni dei. Cum autem rex inter
rogasset heliodorum. quis esset aptus adhuc
semel ierosolimam mitti: ait. Si quem habes
hostem. aut regni tui insidiatorem mit
te illuc. et flagellatum eum recipies. si tamen
evaserit: eo quod in loco vere sit dei queda
virtus. Nam ipse qui habet in celis habitationem
visitator et adiutor est loci illius: et venien
tes ad malefaciendum percutit ac perdit. I
gitur de heliodoro et erarii custodia: ita se res habet.

IIII

Symon autem predictus pecuniarum
et patrie delator. male loquebatur de oni
a: tamquam ipse heliodorum instigasset ad hec.
et ipse fuisset incentor malorum. Proviso
remque civitatis ac defensorem gentis
sue. et emulatorem legis dei: audebat in
sidiatorem regni dicere. Sed cum inimi
citie in tantum procederent. ut etiam per quosdam
symonis necessarios homicidia fierent:
considerans onias periculum contentionis. et ap
pollonium insanire. ut pote ducem cele
sirie et fenicis. ad augendam maliciam
symonis: ad regem se contulit: non ut civium
accusator: sed communem utilitatem apud sem
et ipsum universe multitudinis considerans. Vide
bat enim sine regali providentia impossibile
esse pacem rebus dari: nec symonem posse ces
sare a stulticia sua. Sed post seleuci vi
te excessum cum suscepisset regnum antio
chus. qui nobilis appellabatur: ambiebat ia
son frater onie summum sacerdotium. adito rege.
promittens ei argenti talenta. ccc. et lx.
et ex redditibus aliis talenta octoginta. Super
hec promittebat et alia. cl. si potestati eius
concederetur gymnasium. et ephebiam sibi con
stituere: et eos qui in ierosolimis erant
antiochenos scribere. Quod cum rex annuis
set. et obtinuisset principatum. statim ad gen
tilem ritum contribules suos transferre
cepit. Et ad motis his que humanitatis
causa iudeis a regibus fuerant constituta: pro
pter iohannem patrem eupolemi qui apud romanos
de amicicia et societate functus est lega
tione. legitima civium iura destituens. pra
va instituta sanciebat. Et enim ausus est
sub ipsa arce gymnasium constituere: et op

timos quosq; ephebor in lupanarib;
ponere. Erat aut hoc n initiu. s; incremen
tum quoda et profectus gentil & alie
nigene conuersationis. pp impii et n sa
cerdotis iasonis nefarium & inauditu
scelus. ita ut sacerdotes iam n circa al
taris officia dediti eent. s; contempto te
plo & sacrificiis neglectis festinarent
participes fieri palestre. & pbitionis ei
iniuste. & in exercitiis disci. Et patrios
quide honores nichil habentes: grecas
glias optimas arbitrabant. Quaru gra
periculosa eos contentio habebat. & eoru
instituta emulabant: ac p omia hiis co
similes ee cupiebant. quos hostes & p
emptores habuerant. In leges eni di
uinas impie. ipune n ceditur. s; & h
sequens tps declarabit. Cu aut quinquennal
agon. tyro celebraretur & rex presens eet.
misit iason facinorosus ab ierosolim
is uiros peccatores. portantes argenti di
dragmas. ccc. in sacrificiu herculis: q
postulauerunt hii qui asportauerant. ne
in sacrificiis erogarent. q n oporteret.
s; in alios sumptus eas deputari. s; hec
oblata st quidem ab eo qui miserat. i sac
rificiu herculis: pp psentes aut date sunt
in fabricam nauium triremium. Misso aut
in egyptu apollonio nesthei filio pp
primates ptolomei philometoris re
gis. cum cognouisset antiochus alienum se
a negociis regni effectum: ppriis utili
tatibus consulens. pfectus inde uenit iop
pen. & inde ierosolimam. Et magnifice
ab iasone & ciuitate susceptus. cu facl
arum luminib; & laudib; ingressus e:
et inde in fenicem exercitum conuertit. Et post
triennii tps misit iason. menelaum
supradicti symonis fratrem portante pec
cunias regi: & de negociis necessariis
responsa perlaturum. At ille commendat regi.
cum magnificasset faciem potestatis eius.
in semetipsum retorsit summum sacerdotium:
sup ponens iasoni talenta argenti. ccc.
Acceptisq; a rege mandatis uenit. nic
quide dignum hns sacerdocio: aios uo crudel
tiranni. et fere belue iram gerens. Et ia
son quide qui pprium fratrem captiuauerat:
ipse deceptus pfugus in ammaniten ex
pulsus est regionem. Menelaus aut pri
cipatu quidem optinuit: de pecuniis uero
regi promissis nichil agebat. cu exactione
faceret sostratus qui arci erat ppositus.
Nam ad huc exactio uectigalium pertin
ebat. Qua ob causam utriq; ad rege sunt e
uocati. et menelaus amotus est a sacerdo
tio. succedente lisimaco fratre suo: sostra
tus aut platus e cipriis. Et cu hec agerentur
contigit tharsenses et mallotas seditione
mouere: eo q antiochi regis concubine
dono eent dati. festinanter itaq; rex
uenit sedare illos: relicto suffecto uno
ex comitib; suis andronico. Ratus aut
menelaus accepisse se tps oportunum.
aurea quedam uasa e templo furatus. dona
uit andronico: & alia uendiderat tyro. &
per uicinas ciuitates. Quod cum certissime
cognouisset onias arguebat eu: ipse in
loco tuto se continens antiochie secus dap
nen. Unde menelaus accedens ad andro
nicu: rogabat ut oniam interficeret. Qui
cum uenisset ad oniam. et datis dextris cu
iure iurando. quamuis eet ei suspectus.
suasisset de asilo procedere. statim eu peremit:
n ueritus iusticiam. Ob quam causam n soli
iudei s; & alie quoq; nationes indignab
antur: & moleste ferebant de nece tanti
uiri iniusta. s; regressum rege de cilicie
locis. adierunt iudei apud antiochiam. simul
et greci: conquerentes de iniqua nece onie.
Contristatus itaq; animo antiochus: pp oni
am. et flexus ad misericordiam lacrimas fudit:
recordatus defuncti sobrietatem & mode
stiam. Accensusq; animis. andronicu pur
pura exutum circumduci per tota ciuitate
iubet: & in eo loco in quo in oniam impie
tate commiserat sacrilegum uita priuari: do
mino illi condigna pena tribuente. Multa
aut sacrilegia in templo a lisimaco co
missis. menelai consilio & diuulgata fa
ma: congregata e multitudo ad uersus lisim
acum. multo iam auro exportato. Tur
bis aut insurgentib; et animis ira repletis.
lisimachus armatis fere trib; milib;. iniq
manib; uti cepit: duce quodam tyranno.
etate pariter et dementia puecto. s; ut in

telleverunt conatum lisimachi: alii lapides. alii fustes. n alios arripuere. quidam vero cinerem in lisimachum iecere. Et multi quidem vulnerati. quidam autem prostrati: omnes vero in fugam conversi sunt. ipsum etiam sacrilegum secus erarium interfecerunt. De his ergo cepit iudicium adversus menelaum agitari. Et cum venisset rex tyrum: ad ipsum negocium detulerunt missi viri tres a senioribus. Et cum superaretur menelaus. promisit ptolomeo multas pecunias dare: ad suadendum regi. Itaque ptolomeus in quodam atrio positum quasi refrigerandi gratia regem adiit. et a sententia deduxit: et menelaum quidem universe malitie reum criminibus absolvit: miseros autem qui etiam si apud scitas causam dixissent innocentes iudicarentur hos morte dampnavit. Cito ergo iniustam penam dederunt: qui pro civitate et populo. et sacris vasis causam prosecuti sunt. Quamobrem tyrii quoque indignati: erga sepulturam eorum liberalissimi extiterunt. Menelaus autem propter eorum qui in potentia erant avaritiam. permanebat in potestate: crescens in malitia. et ad insidias civium.

Eodem tempore: antiochus secundam profectionem paravit in egyptum. Contigit autem per universam ierosolimorum civitatem. videri diebus .xl. per aera equites discurrentes. auratas stolas habentes. et hastas quasi cohortes armatas. et cursus equorum per ordines digestos. et congressiones fieri cominus. et scutorum motus. et galeatorum multitudinem gladiis districtis. et telorum iactus. et aureorum armorum splendorem. omnisque generis loricarum. Quapropter omnes rogabant: in bonum monstra converti. Sed cum falsus rumor exisset. tamquam vita excessisset antiochus: assumptis iason non minus mille viris. repente aggressus est civitatem. Et civibus ad murum convolantibus, ad ultimum apprehensa civitate: menelaus fugit in arcem. Iason vero non parcebat civibus suis in cede: nec cogitabat prosperitatem adversus cognatos: malum esse maximum arbitrans. hostium et non civium se trophea capturum. et principatum quidem non obtinuit: finem vero insidiarum suarum confusionem cepit. Et profugus iterum abiit in amanitem. ad ultimum in exitum sui conclusus ab areta arabum tyranno. fugiens de civitate in civitatem. omnibus odiosus ut refuga legum. et execrabilis ut patrie et civium hostis in egyptum extrusus est. Et qui multos de patria sua expulerat. peregre periit lacedemonas profectus: quasi pro cognatione ibi refugium habiturus. Et qui insepultos multos abiecerat: ipse et illamentatus et insepultus abicitur sepultura neque peregrina usus: neque patrio sepulcro participans. His itaque gestis. suspicatus est rex societatem deserturos iudeos: et ob hoc profectus ex egypto. efferatis animis civitatem quidem armis cepit. Iussit autem militibus interficere. nec parcere occursantibus: et per domos ascendentes trucidare. Fiebant ergo cedes iuvenum. ac seniorum. mulierum et natorum exterminia: virginumque et parvulorum neces. Erant autem toto triduo octogita milia interfecti: et .xl. milia vincti: non minus autem venundati. Sed nec ista sufficiunt. Ausus est etiam intrare templum universe terre sanctius. menelao ductore: qui legum et patrie fuit proditor. Et scelestis manibus sumens sancta vasa. que ab aliis regibus et civitatibus erant posita ad ornatum loci et gloriam: contrectabat indigne et contaminabat. Ita alienatus mente antiochus. non considerabat quod propter peccata habitantium civitati modicum deus fuerat iratus: propter quod et accidit circa locum despectio. Alioquin nisi contigisset eos multis peccatis esse involutos: sicut heliodorus qui missus est a seleuco rege. ad expoliandum erarium: etiam hic statim adveniens flagellatus et repulsus utique fuisset ab audacia. Verum non propter locum gentem: sed propter gentem locum deus elegit. Ideoque et ipse locus particeps factus est malorum populi: postea fiet socius et bonorum. Et qui derelictus est in ira dei omnipotentis: iterum in reconciliatione magni domini cum summa gloria exaltabitur. Igitur antiochus mille et octingentis ablatis de templo talentis. velociter antiochiam regressus est: existimans se pre superbia terram quidem ad

navigandum, pelagus vero ad iter agendum deducturum, propter mentis elationem. Reliquit autem prepositos ad affligendum gentem: Ierosolymis quidem Philippum genere Frigem, et moribus crudeliorem eo ipso a quo constitutus est: in Garizim autem Andronicum et Menelaum, qui gravius quam ceteri imminebant civibus. Cumque appositus esset contra Iudeos, misit odiosum principem Apollonium cum exercitu viginti duobus milibus: precipiens ei omnes perfecte etatis interficere, mulieres ac iuvenes vendere. Qui cum venisset Ierosolymam, pacem simulans quievit usque ad diem sanctum sabbati: et tunc feriatis Iudeis, arma capere suis precepit. Omnesque simul qui ad spectaculum processerant trucidavit: et civitatem cum armatis discurrens, ingentem multitudinem peremit. Iudas autem Machabeus, qui decimus fuerat, secesserat in desertum locum, ibique inter feras vitam in montibus cum suis agebat: et feni cibo vescentes demorabantur, ne participes essent coinquinationis.

VI

Eleazarum

Sed non post multum temporis misit rex senem quendam Antiochenum, qui compelleret Iudeos ut se transferrent a patriis et Dei legibus: contaminare etiam quod in Ierosolymis erat templum, et cognominare Iovis Olympii: et in Garizim, prout erant hi qui locum inhabitabant, Iovis Hospitalis. Pessima autem et universis gravis erat malorum incursio. Nam templum luxuria et comessationibus erat plenum, et scortantium cum meretricibus: sacratisque edibus mulieres se ultro ingerebant, intro ferentes ea que non licebat. Altare etiam plenum erat illicitis, que legibus prohibebantur. Neque autem sabbata custodiebantur, neque dies sollemnes patrii servabantur, nec simpliciter sequisquam Iudeum esse confitebatur. Ducebantur autem cum amara necessitate in die natalis regis ad sacrificia: et cum Liberi sacra celebrarentur, cogebantur hedera coronati Libero circuire. Decretum autem exiit in proximas gentilium civitates, suggerentibus Ptolomeis, ut pari modo et ipsi adversus Iudeos agerent, ut sacrificarent: eos autem qui nollent transire ad instituta gentium

interficerent. Erat ergo videre miseriam. Due enim mulieres delate sunt natos suos circumcidisse: quas, infantibus ad ubera suspensis, cum publice per civitatem circumduxissent, per muros precipitaverunt. Alii vero ad proximas coeuntes speluncas, et latenter diem sabbati celebrantes, cum indicati essent Philippo, flammis succensi sunt: eo quod verebantur propter religionem et observantiam manu sibimet auxilium ferre. Obsecro autem eos qui hunc librum lecturi sunt, ne abhorrescant propter adversos casus: sed reputent ea que acciderunt, non ad interitum, sed ad correptionem esse generis nostri. Etenim multo tempore non sinere peccatoribus ex sententia agere, sed statim ultiones adhibere, magni beneficii est indicium. Non enim, sicut in aliis nationibus, Dominus patienter expectat, ut eas, cum iudicii dies advenerit, in plenitudine peccatorum puniat: ita et in nobis statuit, ut peccatis nostris in finem devolutis, ita demum in nos vindicet. Propter quod nunquam quidem a nobis misericordiam suam amovet: corripiens vero in adversis populum suum non derelinquit. Sed hec nobis ad commonitionem legentium dicta sint paucis. Iam autem veniendum est ad narrationem. Igitur Eleazarus, unus de primoribus scribarum, vir etate provectus et vultu decorus, aperto ore hians compellebatur carnem porcinam manducare. At ille gloriosissimam mortem magis quam odibilem vitam complectens, voluntarie preibat ad supplicium. Intuens autem quemadmodum oporteret accedere, patienter sustinens, destinavit non admittere illicita propter vite amorem. Hi autem qui astabant, iniqua miseratione commoti, propter antiquam viri amicitiam, tollentes eum secreto rogabant afferri carnes quibus vesci ei licebat, ut simularetur manducasse, sicut rex imperaverat, de sacrificii carnibus: ut hoc facto a morte liberaretur. Et propter veterem viri amicitiam, hanc in eo faciebant humanitatem. At ille cogitare cepit etatis ac senectutis sue eminentiam dignam, et ingenitam nobilitatis canitiem, atque a puero optime conversationis: et secundum sanctam et a Deo conditam legis constituta: respondit cito, dicens, premitti

se uelle in infernū. Nō ei etati nr̄e di-
gnum ē inquit fingē. ut multi adolescē-
tium arbitrantes eleazarū nonagin-
ta ānoꝝ transisse ad uitā alienigenarū:
et ipi ꝓp meā simulatiōem et ꝓp modi-
cum corruptibilꝫ uite temp̓ decipiāt:
et ꝑ hoc maculā atq; execrationē mee
senectuti cōquirā. Nam et si in p̄senti
tꝑe suppliciis hoīum eripiar: sꝫ manū
omīpotentis nec uiuens nec defunctus
effugiā. Quā obrē fortit̓ uitā excedē-
do. senectute quidē dignus apparebo:
adolescentibꝫ āt exemplū forte relin-
quā: si p̄mpto aīo ac fortit̓ ꝓ grauissi-
mis ac sc̄issimis legibꝫ honesta morte
ꝑfungar. Hus dictis: cōfestim ad sup-
plicium trahebat̓. Hii āt qui eū duce-
bāt. et paulo ante fuerāt mitiores: ī
iram uersi sūt ꝓp sermones ab eo dictos:
quos illi ꝑ arrogantiā prolatos arbit̓-
rabantur. Sꝫ cum plagis ꝑimeret̓: inge-
muit. 7 dixit. Domine qui hēs scām
sciām. manifeste tu scis. qr cū a morte
possem liberari: duros corporis sustineo
dolores: sꝫm aiam uō. ꝓp timorē tuū
libent̓ hec patior. Et iste qdē hoc mō
uita decessit: nō solum iuuenibꝫ. sꝫ 7
uniuerse genti memoriā mortis sue ad
exemplum uirtutis 7 fortitudinis dereli-
quens.

Contigit āt. vii. frēs. una cum matre
sua appꝉhensos. cōpelli a rege cōtingere
contra fas carnes porcinas: flagris 7 ta-
ureis cruciatos. Vnus aūt ex illis qui
erat primus: sic ait. Quid queris. 7 q̄
uis discē a nob̓: Parati sum̄ magis mo-
ri: quā patrias dei leges p̄uaricari. Ira-
tus itaq; rex: iussit sartagines 7 ollas
eneas succendi. Quibꝫ statī succensis:
iussit ei qui prior fuerat locutus am-
putari linguā: et cute capitis abstracta.
summas quoq; man̓ ei 7 pedes ꝑ̄cidi:
ceteris eius fr̄ibꝫ et matre inspicientibꝫ.
Et cū iam ꝑ omīa inutil̓ factus eēt: iu-
ssit eū ignem admouē. et adhuc spirā-
tē torreri in sartagine. In qua cū diu
cruciaret̓: ceteri una cum matre inuicē
se hortabātur mori fortit̓ dicentes.
Dñs deus aspiciet ueritatē. et cōsolabit̓
in nobis: quēadmodū in protestatiō-
ne cantici declarauit moyses: 7 in ser-
uis suis consolabit̓. Mortuo itaq; p̄-
mo illo hoc mō: sequentē deducebant
ad illudendū. Et cute capitis ei cū ca-
pillis detracta. interrogabāt si manduca-
ret: priusquā toto corpe ꝑ mēbra singla
puniret̓. At ille rn̄dēs: patria uoce di-
xit. Nō faciam. Propt̓ q̄ et iste sequenti
loco primi tormēta suscepit: 7 in ultimo
spū cōstitutus. sic ait. Tu quidē scelestissi-
me in p̄senti uita nos ꝑdis: sꝫ rex mundi
defunctos nos ꝓ suis legibꝫ in eterne uite
resurrectiōe suscitabit. Post hūc: tercius
illuditur. Et linguā postulatus cito ꝓ-
tulit: 7 manus constant̓ extendit: et cū
fiducia ait: e celo ista possideo. sꝫ ꝓp dei
leges. nūc hec ipa despitio. qm̄ ab ipo
me ea recepturū spo: ita ut rex et q̄ cū
ipo erāt. mirarentur adolescentis aīū.
q̄ tamq̄ nichilū duceret cruciat̓. Et hoc
ita defuncto: quartum uexabāt simil̓
torquētes. Et cū iam eēt ad mortē: sic
ait. Potius ē ab hoībꝫ morti datos: spē
expectare a deo iterum ab ipo resusci-
tandos. Tibi enim resurrectio ad uitā
nō erit. Et cum admouisset quintū: ue-
xabāt eum. At ille respiciēs in eū: dix̄.
Potestatē int̓ homines hn̄s. cū sis cor-
ruptibil̓: q̄ facis q̄ uis. Noli āt putare
genus nr̄m a deo ēe derelictū. Tu āt paci-
ent̓ sustine: et uidebis magnā pote-
statē ipius. qualit̓ te et semē tuū torquēbit.
Post hūc ducebāt et sextū. Et is mori in-
cipiēs: sic ait. Noli frustra errare. Nos enī
ꝓp nos metipos hec patim̄. peccātes in
deum nr̄m: et digna ammiratiōe fcā sūt
in nob̓. Tu āt ne existimes tibi ipune
futurū: q̄ cōt̓ deū pugnare tēptaueris.
Sup̓ modum āt mat̓ mirabil̓. et bono-
rum memoria digna. q̄ ꝑeuntes. vii.
filios. sub unius diei tꝑe cōspiciēs. bono
aīo ferebat. ꝓp spē quā in deū hēbat: 7
singlos illoꝝ hortabat̓ patria uoce forti-
t̓. repleta sapia: 7 femine cogitatiōi ma-
sculinū aīum inserens. dix̄ ad eos. Nescio
qualit̓ in utero meo apparuistis. Neq; ē

ego spiritum et animam donaui uobis et uitam:
et singulorum membra non ego ipsa compegi. Sed enim
mundi creator qui formauit hominis na-
tiuitatem, quique omnium inuenit originem:
et spiritum uobis iterum cum misericordia reddet et uitam:
sicut nunc uos metipsos despicitis propter leges
eius. Antiochus autem contemni se arbitratus,
simul et exprobrantis uoce despecta, cum ad-
huc adolescentior superesset, non solum uer-
bis hortabatur, sed et cum iuramento affirmab-
at, diuitem se et beatum facturum et translatum
a patriis legibus amicum habiturum: et res
necessarias ei prebiturum. Sed ad hec cum ado-
lescens nequaquam inclinaretur, uocauit rex
matrem: et suadebat ei ut adolescenti fi-
eret in salutem. Cum autem multis eam uerbis
esset hortatus: promisit se suasuram filio
suo. Itaque inclinata ad illum: irridens
crudelem tirannum, ait patria uoce. Fili
mi miserere mei: que te in utero .ix. mensibus
portaui. et lac triennio dedi. et alui.
et in etatem istam perduxi. Peto nate ut as-
picias ad celum et ad terram. et ad omnia
que in eis sunt. et intelligas, quia ex nichilo
fecit illa deus. et hominum genus: ita fiet ut
non timeas carnificem istum: sed dignus fratri-
bus tuis effectus, suscipe mortem. ut in illa
miseratione cum fratribus tuis te recipiam. Cum
hec illa adhuc diceret: ait adolescens. Quem
sustinetis? Non obedio precepto regis: sed
precepto legis. que data est nobis per moysen.
Tu uero qui inuentor omnis malitie factus
es in hebreos: non effugies manum dei. Nos
enim pro peccatis nostris hec patimur. Et si nobis propter in-
crepationem et correptionem dominus deus noster mo-
dicum iratus est: sed iterum reconciliabitur ser-
uis suis. Tu autem o scelerate et omnium hominum fla-
gitiosissime, noli frustra extolli uanis
spebus: in seruos eius inflammatus. Nondum
enim omnipotentis dei. et omnia inspicien-
tis iudicium effugisti. Nam fratres mei modi-
co nunc dolore sustentato: sub testamento
eterne uite effecti sunt. tu uero iudicio dei
iustas superbie tue penas exsolues. Ego
autem sicut et fratres mei animam et corpus meum trado
pro patriis legibus: inuocans deum matu-
rius genti nostre propitium fieri. et te cum tormentis
et uerberibus confiteri. quod ipse est deus solus.

In me uero et in fratribus meis desinet omnipoten-
tis ira: que super omne genus nostrum iuste su-
perducta est. Tunc rex accensus ira: in hunc super omnes
crudelius deseuit: indigne ferens derisum
se. Et hic itaque mundus obiit: per omnia in do-
mino confidens. Nouissime autem post filios
et mater consummata est. Igitur de sacrificiis
et de nimiis crudelitatibus: satis dictum est.

VIII

Iudas uero machabeus. et qui cum illo erant:
introibant latenter in castella. Et conuocantes
cognatos et amicos. et eos qui permanserunt
in iudaismo assumentes. eduxerunt ad se
.vi. milia uirorum: et inuocabant dominum ut re-
spiceret in populum qui ab omnibus calcabatur: et
misereretur templi. quod contaminabatur ab impiis.
misereretur etiam exterminii ciuitatis que esset illi-
co complananda. et uocem sanguinis ad
se clamantis audiret: memoraretur quoque
iniquissimas mortes innocentium paruulo-
rum. et blasphemias nomini suo illatas: et
indignaretur super his. At machabeus
congregata multitudine: intollerabilis genti-
bus efficiebatur. Ira enim domini in misericordiam conuersa
est. Et superueniens castellis et ciuitatibus
improuisus. succendebat eas: et oportuna
loca occupans. non paucas hostium strages
dabat. Maxime autem noctibus ad huiuscemo-
di excursus ferebatur: et fama uirtutis eius
ubique diffundebatur. Uidens autem philippus
paulatim uirum ad profectum uenire. ac fre-
quentius res ei prospere cedere: ad ptolomeum
ducem celesirie et fenicis scripsit. ut au-
xilium ferret regis negotiis. At ille velociter
misit nicanorem patrocli de primoribus
amicum. datis ei de permixtis gentibus arma-
tis non minus .xx. milibus. ut uniuersum genus
iudeorum deleret: adiuncto ei et gorgia uiro
militari. et in bellicis rebus experientissimo.
Constituit autem nicanor regi. ut tributum
romanis quod erat dandum duo milia talen-
torum: de captiuitate iudeorum suppleret.
Statimque ad maritimas ciuitates misit.
conuocans ad coemptionem iudaicorum manci-
piorum: promittens se nonaginta mancipia
talento distracturum. non respiciens ad uin-
dictam que eum ab omnipotente esset conse-
cutura. Iudas autem ubi comperit: indicauit
his qui secum erant iudeis. nicanoris aduen-

tium. Centurionem quidam fornicarios et non
credentes dei iustitie: in fugam iverbantur:
Alii uero siquidem huius superaverant. uenebant.
simulque dominum deprecabantur. ut eriperet eos
ab impio nicanore: qui eos priusquam cu
comminus ueniret uendiderat: et si non
propter eos. sed propter testamentum quod erat ad patres
eorum. et propter inuocationem sancti et magnifici
nominis eius super ipsos. Conuocatis autem
machabeus. vii. milibus qui cum ipso erant.
rogabat ne hostibus reconciliarentur. neque
metuerent iniquam uenientium aduersum
se hostium multitudinem. sed fortiter contendo
rent: ante oculos habentes contumeliam que illo
loco sancto ab his iniuste esset illata. itemque ludi
brio habite ciuitatis iniuriam. adhuc et ue
terum instituta conuulsa. Nam illi quidem armis
confidunt ait simul et audacia: nos autem in
omnipotente domino. qui potest et uenientes aduer
sus nos. et uniuersum mundum uno nutu
delere confidimus. Admonuit autem eos et de
auxilius dei. que facta sunt erga parentes: et quod sub
sennacherib. c. octoginta. v. milia perierunt.
et de prelio quod eis aduersus galatas fuit in
babilonia. ubi omnes ut ad rem uentum est.
macedonibus sociis hesitantibus. ipsi soli
.vi. milia. peremerunt. c. xx. milia. propter auxi
lium illis datum de celo: et beneficia plurima
plurima consecuti sunt. His uerbis constantes e
ffecti sunt: et pro legibus et patria mori parati.
Constituit itaque fratres suos duces utrique
ordini. symonem. et iosephum. et ionath
an: subiectis unicuique millenis et quin
gentenis. Ad hoc etiam ab esdra sancto lec
to libro. et dato signo de adiutorio dei.
in prima acie ipse dux commisit cum ni
canore. Et facto sibi adiutore omnipotente
interfecerunt super. ix. milia hominum:
maiorem autem partem exercitus nicanoris.
uulneribus debilem factam. fuge compulerunt.
Pecuniis uero eorum qui ad emptionem ipsorum
uenerant sublatis: ipsos usquequaque perse
cuti sunt. Sed reuersi sunt hora conclusi. nam erat ante
sabbatum: quam ob causam non perseuerauerunt
insequentes. Arma autem ipsorum et spolia con
gregantes. sabbatum agebant. benedicentes
dominum: qui liberauit eos in isto die miseri
cordie initium stillans in eos. Post sabba
tum uero debilibus et orfanis et uiduis
diuiserunt spolia. et residua ipsi cum suis
habuere. His ita gestis et communiter ab
omnibus facta obsecratione misericordem dominum
postulabant: in finem suis seruis reconci
liari. Et ex his qui cum thimotheo
et bachide erant contra se contendentes.
super. xx. milia interfecerunt: et munitiones
excelsas obtinuerunt: et plures predas diu
iserunt. equam portionem debilibus pupil
lis et uiduis. sed et senioribus facientes. Et
cum arma eorum collegissent: diligenter omnia
composuerunt in locis oportunis. Residua
uero spolia ierosolimam detulerunt: et phila
cen qui cum thimotheo erat interfecerunt:
uirum scelestum qui in multis iudeos afflixe
rat. Et cum epinichia agerent in ie
rosolimis. eos qui sacras ianuas incen
derant. id est. calistenen. cum in quoddam domi
cilium refugisset incenderunt. digna eius
pro impietatibus suis reddita. Facino
rosissimus autem nichanor qui mille ne
gociantes ad uidendorum uenditionem ad
duxerat. humiliatus auxilio domini ab his
quos nullos existimauerat: deposita
ueste glorie. per mediterranea fugiens. solus
uenit antiochiam: summam infelicitatem de
interitu sui exercitus consecutus. Et qui pro
miserat romanis se tributum restituere
de captiuitate ierosolimorum: predicabat
nunc protectorem deum habere iudeos. et ob
ipsum inuulnerabiles esse eo quod sequerentur
leges ab ipso constitutas.

Cuł' in mām dn̄i

Cuł' epīnia

Cuł' estimauāt?

IX

Eodem tempore antiochus inhoneste reuertebatur
de persyde. Intrauerat enim eam que dicitur
persipolis: et temptauit spoliare templa
et ciuitatem opprimere. Sed multitudine ad
arma concurrente: in fugam uersi sunt. Et i
ta contigit: ut antiochus post fugam tur
piter rediret. Et cum circa hegbatanam
uenisset: recognouit que erga nichan
orem. et timotheum gesta sunt. Elatus
autem in ira: arbitrabatur se iniuriam illorum
qui se fugauerant. posse in iudeos retorque
re. Ideoque iussit agitari currum. sine
intermissione agens iter. celesti eum iu
dicio perurgente: eo quod ita superbe locutus
est. uenturum se ierosolimam. et congeriem sepul

Iudeorum eam facturum. Sed qui universa conspicit Dominus Deus Israel percussit eum insanabili et invisibili plaga. Ut enim finivit hunc ipsum sermonem, apprehendit eum dolor dirus viscerum, et amara interiorum tormenta. Et quidem satis iuste, quippe qui multis et novis cruciatibus aliorum torserat viscera: licet ille nullo modo a sua malicia cessaret. Super hec autem repletus superbia, ignem spirans animo in Iudeos, et precipiens accelerari negocium: contigit illum impetu euntem de curru cadere, et gravi corporis collisione membra vexari. Isque qui sibi videbatur etiam fluctibus maris imperare, supra humanum modum superbia repletus, et montium altitudines in statera appendere, nunc humiliatus ad terram, in gestatorio portabatur, manifestam Dei virtutem in semet ipso contestans: ita ut de corpore impii vermes scaturirent, ac viventes in doloribus carnes eius effluerent: odore etiam illius ac fetore exercitus gravaretur. Et qui paulo ante sidera celi contingere se arbitrabatur: eum nemo poterat propter intolerantiam fetoris portare. Hinc igitur cepit ex gravi deductus superbia ad agnitionem sui venire, divina admonitus plaga: per momenta singula doloribus suis augmenta capientibus. Et cum nec ipse iam fetorem suum ferre posset, ita ait. Iustum est subditum esse Deo: ~~fenare~~ et mortalem non paria Deo sentire. Orabat autem hic scelestus Dominum: a quo non esset misericordiam consecuturus. Et civitatem ad quam festinans veniebat, ut eam ad solum deduceret, ac sepulcrum congestorum faceret, nunc optat reddere liberam: et Iudeos quos nec sepultura quidem se dignos habiturum, sed avibus ac feris diripiendos traditurum, et cum parvulis exterminaturum dixerat: equales nunc Atheniensibus facturum pollicetur. Templum etiam sanctum quod prius expoliaverat, optimis donis ornaturum, et sancta vasa multiplicaturum: et pertinentes ad sacrificia sumptus de redditibus suis prestaturum: et super hec et Iudeum se futurum, et omnem locum terre perambulaturum, et predicaturum Dei potestatem. Sed non cessantibus doloribus, supervenerat enim in eum iustum iudicium Dei: desperans scripsit ad Iudeos in modum deprecationis epistolam hec continentem. Optimis civibus Iudeis plurimam salutem et bene valere et esse felices: rex et princeps Antiochus. Si bene valetis et filii vestri, et ex sententia vobis cuncta sunt: maximas agimus gratias. Et ego in infirmitate constitutus, vestri autem benigne memor, regressus de Persidis locis, et infirmitate gravi apprehensus, necessarium duxi pro communi utilitate curam habere: non desperans memetipsum, sed spem multam habens effugiendi infirmitatem. Respiciens autem quod et pater meus, quibus temporibus in locis superioribus ducebat exercitum, ostendit qui post se susciperet principatum: ut si quid contrarium accideret, aut difficile nuntiaretur, scientes hi qui in regionibus erant, cui esset summa rerum derelicta, non turbarentur. Ad hec considerans de proximo potentes quosque et vicinos temporibus insidiantes, et eventum expectantes, designavi Antiochum filium meum regem, quem sepe recurrens in superiora regna multis vestrum commendabam: et scripsi ad eum que subiecta sunt. Oro itaque vos et peto, memores beneficiorum publice et privatim, ut unusquisque conservet fidem ad me et ad filium meum. Confido enim eum modeste et humane acturum: et sequentem propositum meum communem vobis fore. Igitur homicida et blasphemus pessime percussus, et ut ipse alios tractaverat, peregre in montibus miserabili obitu vita defunctus est. Transferebat autem corpus Philippus collectaneus eius. Qui metuens filium Antiochi: ad Ptolomeum Filometorem in Egyptum abiit.

X

Machabeus autem et qui cum illo erant, Domino se protegente, templum quidem et civitatem recepit. Aras autem quas alienigene per plateas extruxerant, itemque delubra demolitus est. et purgato templo aliud altare fecerunt: et de ignitis lapidibus igne concepto, obtulerunt sacrificia post biennium, et incensum, et lucernas, et panes propositionis posuerunt. Quibus gestis, rogabant Dominum prostrati in terram: ne amplius malis talibus inciderent. Sed et si quando peccassent, ut ab ipso mitius corriperentur: et non

barbaris ac blasphemis hominibus
tradebantur. Qua die aūt templū aba
lienigenis pollutū fuerat. ꝯtigit eadē
die purgatioēm fieri, xx. ꝟ v. mensis qui
fuit casleu. Et cū leticia dieb; viii. ege
rūt in modū tabnaclōꝝ: recordantes
q̄ añ modicū tp̄is diem sollēpnē taber
naculoꝝ in montib; et speluncis more
bestiarum egerāt. Propt̄ q̄ tyrsos ꝛ ra
mos uirides et palmas p̄ferebāt ei: q̄
prosperauit mūdare locū suū. Et decreu
erunt comuni precepto et decreto uniū
se genti iudeoꝝ: oib; ānis agē dies is
tos. Et ātiochi qui appellatus ē nobil
uite excessus: ita se hūit. Nūc aūt de eu
patore ātiochi filio ipi͡i. que sūt gesta
narrabimus: breuiantes mala que ī
bellis gesta sc̄. Hic suscepto regno: ꝯsti
tuit sup negocia regni. lisiam q̄ndā
fenicis et sirie. milicie principē. Nā
ptolomeus qui dicebatur macer. ius
ti tenax erga iudeos ēē instituit. et p̄
cipue p̄p iniquitatē que fca ēāt in eos:
et pacifice agē cum eis. Sʒ ob hoc ac
cusatus ab amicis ap̄ eupatorē. ē fre
quent̄ pditor audiret eo q̄ ciprum
creditam sibi a filometore deseruisset.
et ad ātiochū nobilē translat̄. ī ab
eo recessisset: ueneno uitā finiuit. Go
gias aūt cum ēēt dux locoꝝ: assūptis
aduenis freq̄nt̄ iudeos debellabat. Iu
dei uō qui tenebāt oportunas muni
tioēs: fugatos ab ierosolimis suscipie
bāt. et bellare temptabāt. Hii uō qui
erāt cum machabeo. per oratioēs dn̄m
rogantes. ut ēēt sibi adiutor: ī petū
fecerūt in munitioēs idumeoꝝ. Multisq̄
ui insistentes loca obtinuerūt: occur
rentes interemerūt: ꝛ oēs simul n̄ minꝰ a ui
ginti q̄nq; milib; trucidauerūt. Quida
aūt cum ꝯfugissent in duas turres ual
de munitas. oēm apparatū ad repu
gnandū h̄ntes. machabeus ad eorū
expugnatioēm. relicto symoē ꝛ ioseph.
itemq; zacheo. eisq; qui cū ip̄is erant
satis multis: ipe ad eas que amplius
purgebāt pugnas ꝯuersus ē. Hii uō q̄ c̄
symone erāt. cupiditate ducti. a qb;
dam qui in turrib; erāt suasi sūt pecu
nia: ꝛ. lxx. milib; didragmis acceptis.
dimiserūt quosdā effugē. Cū aūt mac
habeo nunciatū ēēt q̄ factū est: ꝯgre
gatis principib; p̄p. accusauit q̄ pecu
nia frēs uendidissent. aduersariis eorū
dimissis. Hos igitur pditores factos
interfecit: ꝛ ꝯfestim duas turres occu
pauit: armis aūt ac manib; oīa p̄spere
agendo in duab; munitioib; plusq̄
xx. milia peremit. Aūt thimotheꝰ q̄ prius
a iudeis fuerat supatus. ꝯuocato exer
citu peregrine multitudinis. et ꝯgrega
to equitatu asiano aduenit: q̄. ārmis
iudeā capturus. Machabeus aūt ꝛ q cū
ip̄o erant. appropiante illo deprecabant̄
dn̄m. cap̄ terra aspgentes. lūbosq; cilici
is precincti. ad altaris crepidinē puolu
ti: ut sibi p̄pitius. inimicis aūt eoꝝ ēēt
inimicꝰ. et aduersariis aduersaret̄. sic lex
dicit. Et ita post oratioēm sumptis ar
mis. longius de ciuitate procedentes. et p̄
ximi hostib; effecti: resederūt. Primo
aūt solis ortu utriq; ꝯiunxerūt: isti quidē
uictorie et p̄speritatis spōsorē cum uir
tute dn̄m h̄ntes: illi aūt ducē belli a
nimū h̄ebāt. Sʒ cū uehement̄ pugna ēēt:
apparuerūt aduersariis de celo uiri quinq;
in eq̄s. frenis aureis decori. ducatū iudeis
p̄stantes: ex qb; duo machabeū mediū
h̄ntes. armis suis circum septū ī columē
ꝯseruabāt. in aduersarios aūt tela et fulmi
na iaciebāt: ex quo et cecitate ꝯfusi et
repleti pturbatioē cadebāt. Interfecti sūt
aūt. xx. milia. d. peditū: ꝛ eq̄tes. dc. Thi
motheus aūt ꝯfugit in gazarā p̄sidiū
munitū: cui p̄erat cereas. Machabeꝰ
aūt ꝛ qui cū eo erāt: letantes obsederūt
p̄sidiū dieb; iiii. At illi qui intus erāt.
loci firmitate ꝯfisi. supmodū maledi
cebāt: ꝛ s̄moēs nefandos iactabāt. Sʒ
cum dies quīta illucesceret. xx. iuuenes
ex hiis qui cum machabeo erāt accēsi
aīs p̄p blasphemiā. uiriliter accesserunt
ad murū: ꝛ feroci aīo incedentes ascēde
bāt. Sʒ ꝛ alii similit̄ ascendētes turres
portasq; succendēre aggressi sc̄: atq; ipōs
maledicos uiuos ꝯcremabāt. Pꝯtinu

Cur presidio uastato

rum autem biduum, presidium vastantes, et Timotheum occultantem se in quodam repertum loco peremerunt: et fratrem eius Cheream, et Apollophanem occiderunt. Quibus gestis, in hymnis et in confessionibus benedicebant Dominum: qui magna fecit in Israel, et victoriam dedit illis.

XI

Sed parvo post tempore Lysias procurator regis ac propinquus, et negotiorum praepositus, graviter ferens de his quae acciderant, congregatis octoginta millibus, et equitatu universo veniebat adversus Iudaeos, existimans se civitatem quidem captam, gentibus habitaculum facturum, templum vero in pecuniae quaestum sicut cetera delubra gentium habiturum, et per singulos annos venale sacerdotium: nusquam recogitans Dei potestatem, sed mente effrenatus, in multitudine peditum, et in millibus equitum, et in octoginta elephantis confidebat. Ingressus autem Iudaeam, et appropians Bethsurae, quae erat in angusto loco, ab Ierosolyma intervallo quinque stadiorum, illud praesidium expugnabat. Ut autem Machabeus, et qui cum eo erant cognoverunt expugnari praesidia, cum fletu et lacrimis rogabant Dominum, et omnis turba simul, ut bonum angelum mitteret ad salutem Israel. Et ipse primus Machabeus sumptis armis, ceteros adhortatus est simul secum periculum subire, et ferre auxilium fratribus suis. Cumque pariter prompto animo procederent Ierosolymis, apparuit praecedens eos eques in veste candida, armis aureis hastam vibrans. Tunc omnes simul benedixerunt misericordem Dominum, et convaluerunt animis: non solum homines, sed et bestias ferocissimas, et muros ferreos parati penetrare. Ibant ergo prompti, de caelo habentes adiutorem, et miserantem eos Dominum. Leonum autem more impetu irruentes in hostes: prostraverunt ex eis undecim millia peditum, et equitum mille sexcentos. Universos autem in fugam verterunt, plures vero ex eis vulnerati nudi evaserunt: sed et ipse Lysias turpiter fugiens evasit. Et quia non insensatus erat, secum ipse reputans factam erga se diminutionem, et intelligens invictos esse Hebraeos, omnipotentis Dei auxilio innitentes, misit ad eos: promisitque consensurum se omnibus quae iusta sunt, et regem compulsurum amicum fieri. Annuit autem Machabeus precibus Lysiae, in omnibus utilitati consulens: et quaecumque Machabeus scripsit Lysiae de Iudaeis, ea rex concessit. Nam erant Iudaeis scriptae epistolae a Lysia, hunc quidem modum continentes. Lysias populo Iudaeorum salutem. Iohannes et Abessalom qui missi fuerant a vobis, tradentes scripta, postulabant, ut ea quae per illos significabantur implerem. Quaecumque igitur regi potuerunt perferri exposui: et quae res permittebat concessit. Si igitur in negotiis fidem conservaveritis, et deinceps bonorum vobis causa esse tentabo. De ceteris autem per singula verbo mandavi et istis et his qui a me missi sunt colloqui vobiscum. Bene valete. Anno. c. xlviii. Dioscori mensis. die. xx. et iiii. Regis autem epistola ista continebat. Rex Antiochus Lysiae fratri salutem. Patre nostro inter deos translato, nos volentes eos qui sunt in regno nostro sine tumultu agere, et rebus suis adhibere diligentiam, audivimus Iudaeos non consensisse patri, ut transferrentur ad ritum Graecorum, sed tenere velle suum institutum, ac propterea postulare a nobis concedi sibi legitima sua. Volentes igitur hanc quoque gentem quietam esse, statuentes iudicavimus templum restitui illis, ut agerent secundum maiorum suorum consuetudinem. Bene ergo feceris si miseris ad eos, et dexteram dederis: ut cognita nostra voluntate bono animo sint, et utilitatibus propriis deserviant. Ad Iudaeos autem regis epistola talis erat. Rex Antiochus senatui Iudaeorum et ceteris Iudaeis salutem. Si valetis, sic est ut volumus: sed et ipsi bene valemus. Adiit nos Menelaus, dicens velle vos descendere ad vestros qui sunt apud nos. His igitur qui commeant usque ad diem tricesimum mensis Xanthici, damus dextras securitatis, ut Iudaei utantur cibis et legibus suis sicut et prius: et nemo eorum ullo modo molestiam patiatur de his quae per ignorantiam gesta sunt. Misimus autem et Menelaum qui vos alloquatur. Valete. Anno. cxl viii. Xanthici mensis. quinta decima. Miserunt et Romani epistolam, ita se habentem. Quintus Memmius et Titus Manlius legati Romanorum populo Iudaeorum salutem. De his quae Lysias cognatus regis concessit vobis, et nos concessimus. De q

bus autem ad regem iudicavit referendum:
confestim aliquem mittite. diligentius inter
vos conferentes: ut decernamus sicut con
gruit vobis. Nos enim antiochiam acce
dimus. ideoque festinate rescribere: ut nos
quoque sciamus cuius estis voluntatis. Bene
valete. Anno. centesimo xlviii. xv. die mensis
xanthici.

His factis pactionibus: lisias pergebat ad regem.
Iudei autem agriculture operam dabant. Sed
hi qui resederant timotheus. et appollo
nius gennei filius. sed et ieronimus et demo
fon super hos. et nicanor cipriarches: non sin
ebant eos in silentio agere et quiete. Iop
pite vero tale quoddam flagitium perpetraverunt.
Rogaverunt iudeos cum quibus habitabant
ascendere scaphas. quas paraverant. cum
uxoribus et filiis: quasi nullis inimiciciis
inter eos subiacentibus. Secundum commune
itaque decretum civitatis. et ipsis acquies
centibus. pacisque causa nichil suspectum haben
tibus. cum in altum processissent: submerse
runt non minus ducentos. Quam crudelitatem
iudas in sue gentis homines factam ut cogno
vit. precepit viris qui erant cum ipso. et in
vocato iusto iudice deo. venit adversus
interfectores fratrum: et portum quidem noctu suc
cendit. scaphas exussit. eos autem qui ab
igne refugerant gladio peremit. Et cum hec
ita egisset: discessit quasi iterum reversurus.
et universos ioppitas eradicaturus. Sed cum
cognovisset et eos qui erant iamnie. velle
pari modo facere habitantibus secum iudeis.
iamnitis quoque nocte supervenit. et portum
cum navibus succendit: ita ut lumen ignis a
pareret ierosolimis. a stadiis ducentis
.xl. Inde cum iam abissent. viiii. stadi
is. et iter facerent ad timotheum: commiserunt
cum eo arabes. quinque milia viri. et equites
quingenti. Cumque pugna valida fieret. et
auxilio dei prospere cessisset: residui victi a
rabes petebant a iuda dextras sibi dari.
promittentes se pascua daturos et in ceteris
profuturos. Iudas autem arbitratus vere in
multis eos utiles. promisit pacem: dextris
que acceptis discessere ad tabernacula sua. A
ggressus est autem et civitatem quandam firmam
pontibus et muris circumseptam. que a turbis
habitabatur gentium promiscuarum: cui no
men casphim. Hi vero qui intus erant.
confidentes in stabilitate murorum. et a
paratu alimoniarum. remissius agebant:
maledictis lacessentes iudam. ac blasp
hemantes. et loquentes que fas non est.
Machabeus autem invocato magno mun
di principe. qui sine arietibus et machi
nis temporibus iosue precipitavit iericho: irru
it ferociter muris. et capta civitate per do
mini voluntatem innumerabiles cedes
fecit: ita ut adiacens stagnum stadiorum
duum latitudinis. sanguine interfectorum
fluere videretur. Inde discesserunt stadia
.dcc.l. et venerunt in characa ad eos
qui dicuntur tubianei iudeos. Et
timotheum quidem in illis locis non compre
henderunt. Nulloque negotio perfecto regressus est:
relicto in quodam loco firmissimo pre
sidio. Dositheus autem et sosipater qui erant
duces cum machabeo: peremerunt a ti
motheo relictos in presidio. x. milia vi
ros. At machabeus ordinatis circum se
sex milibus. et constitutis per cohortes: ad
versus timotheum processit. habentem secum. c.
viginti milia peditum. equitesque duo et
milia quingentos. Cognito autem iude ad
ventu: timotheus premisit mulieres
et filios et reliquum apparatum in presidium.
quod carnion dicitur. Erat enim inexpugna
bile. et accessu difficile: propter locorum angu
stias. Cumque cohors iude prima appa
ruisset. timor hostibus incussus est. ex presen
tia dei. qui universa conspicit: et in fugam
versi sunt alius ab alio. ita ut magis a
suis deicerentur. et gladiorum suorum ictibus de
bilitarentur. Iudas autem vehementer instabat
puniens prophanos: et prostravit ex eis. xxx.
milia virorum. Ipse vero timotheus incidit
in partes dosithei et sosipatris. Et multis
precibus postulabat. ut vivus dimitteretur:
eo quod multorum iudeorum parentes haberet
ac fratres. quos morte eius decipi eveniret.
Et cum fidem dedisset restituturum se eos secundum con
stitutum: illesum eum dimiserunt propter fratrum sa
lutem. Iudas autem egressus est ad carnion: inter
fectis. xxv. milibus. Post horum fugam et necem.
movit exercitum ad effron civitatem mu
nitam. in qua multitudo diversarum gentium

in charatha ad eos
qui dicuntur

habitabat: et robusti iuvenes pro muris
consistentes fortiter repugnabant. In h
ac autem machinae multae et telorum erant
apparatus. Sed cum omnipotentem invoca
ssent qui potestate sua vires hostium
confringit: ceperunt civitatem: et ex eis qui
intus erant .xx et v. milia prostraverunt. Inde
ad civitatem Scytharum abierunt quae ab Ie
rosolimis sexcentis stadiis aberat. Con
testantibus autem his qui apud Scythopolitas
erant Iudaeis quod benigne ab eis haberentur:
etiam temporibus infelicitatis et quod modeste secum
egerint: gratias agentes eis et exhortati
etiam de cetero erga genus suum benignos
esse venerunt Ierosolimam die sollempni septi
manarum instante. Et post pentecosten
abierunt contra Gorgiam praepositum Idumeae. Exi
vit autem cum peditibus tribus milibus et equiti
bus quadringentis. Quibus congressis contigit
paucos ruere Iudaeorum. Dositheus vero quidam
de Bachenoris eques vir fortis Gor
giam tenebat. et cum vellet illum cape
re vivum eques quidam de Thracibus irruit
in eum humerumque eius amputavit: at
que ita Gorgias effugit in Maresa. At illis
qui cum Esdrin erant diutius pugnantibus
et fatigatis invocavit dominum Iudas ad
iutorem et ducem belli fieri incipiens vo
ce patria: et cum hymnis clamorem extol
lens fugam Gorgiae militibus incussit. I
udas autem collecto exercitu venit in civitatem
Odollam. Et cum septima dies superveniret
secundum consuetudinem purificati in eodem loco sa
bbatum egerunt. Et sequenti die venit cum suis
Iudas ut corpora prostratorum tolleret: et cum paren
tibus poneret in sepulchris paternis. Inve
nerunt autem sub tunicis interfectorum de donariis
idolorum quae apud Iamniam fuerunt: a quibus lex pro
hibet Iudaeos. Omnibus ergo manifestum
factum est ob hanc causam eos corruisse. Omnes
itaque benedixerunt iustum iudicium domini qui
occulta fecerat manifesta. Atque ita ad pre
ces conversi rogaverunt ut id quod factum fuerat
delictum oblivioni traderetur. At vero forti
ssimus Iudas hortabatur populum conservare se si
ne peccato: sub oculis videntes quae facta sunt pro
peccatis eorum qui prostrati sunt. Et facta collati
one misit Ierosolimam .xii. milia dragm
as argenti offerri pro peccato mortuorum sa
crificium: bene et religiose de resurrec
tione cogitans. Nisi enim eos qui ceciderant
resurrecturos speraret: superfluum
videretur et vanum orare pro mortuis. Et quia
considerabat quod hi qui cum pietate dorm
itionem acceperant: optimam haberent repo
sitam gratiam. Sancta ergo et salubris est co
gitatio pro defunctis exorare: ut a peccato so
lverentur.

XII

Anno .c.xl.ix. cognovit Iudas
Antiochum Eupatorem venire cum multitu
dine adversus Iudaeam. et cum eo Lysiam procura
torem et praepositum negotiorum. secum habentem
peditum .c.x. milia. et equitum .v. milia.
et elefantos .xx. duos. currus cum falcibus
.ccc. Commiscuit autem se illis et Menelaus.
et cum multa fallacia deprecabatur Antioc
hum. non pro patriae salute: sed sperans se consti
tui in principatum. Sed rex regum susci
tavit animos Antiochi in peccatorem: et sug
gerente Lysia hunc esse causam omnium malorum.
iussit ut eis est consuetudo comprehensum in
eodem loco necari. Erat autem in eodem loco tur
ris .l. cubitorum: aggestum undique habens
cineris. Hec prospectum habebat in praeceps.
Inde in cinerem deici iussit sacrilegum:
omnibus eum propellentibus ad interitum. Et ta
li lege praevaricatorem legis contigit mori:
nec terrae dari Menelaum. Et quidem satis
iuste. Nam quia multa erga aram dei delic
ta commisit. cuius ignis et cinis erat sanctus:
ipse in cineris morte damnatus est. Sed rex
mente effrenatus veniebat: nequiorem
se patre suo Iudaeis ostensurus. Quibus
Iudas cognitis praecepit populo ut die ac
nocte dominum invocarent: quo sicut semper
et nunc adiuvaret eos: quippe qui lege et
patria sanctoque templo privari vererentur: ac
populum qui nuper paululum respirasset. ne
sineret blasphemis rursus nationibus
subdi. Omnibus itaque id simul facientibus
et petentibus a domino misericordiam cum fletu et
ieiuniis per triduum continuum prostratis: hor
tatus est eos Iudas ut se praepararent. Ipse vero
cum senioribus cogitavit priusquam rex admo
veret exercitum ad Iudaeam et obtineret ci
vitatem exire: et domini iudicio committere exi
tum rei. Dans itaque potestatem omnium deo

munch catorz. et hortatus suos ut ꝛ
fortit dimicarent. et usq; ad mortez
p legib;. templo. ciuitate. patria ꝛ
ciuib; starent: circa modin exercitum
constituit. Et dato signo suis dei uic
torie. iuuenib; fortissimis electis. no
cte aggressus aulam regiā. in castris
interfecit uiros. xiiii. milia. et maximū
elefantorꝫ cum hiis qui supposit erāt.
Summoq; metu ac pturbatiōe hosti
um repleuerūt castra. Reb;q; pspere
gestis abierunt. Hoc aūt factū est die il
lucescente: adiuuāte eū dn̄i ptectiōe.
Sꝫ rex accepto gustu audatie iudeorū.
arte difficultates locorū temptabat ꝛ
et bethsure que erat iudeorꝫ p̄sidium
munitū. castra admouebat: s; fugaba
tur: impingebat. minuebat'. Hiis aūt
quintus erāt: iudas necessaria mitte
bāt. Enuntiauit aūt misteria hostibus.
rodocus qdam de iudaico exercitu: q re
quisitus ꝯphensus ē ꝛ ꝯclusus. Iterū
rex sermoēm hr̄it ad eos. qui erāt i beth
suris. dexterā dedit. accepit. abiit. ꝯ
misit cum iuda: supatus ē. Ut aūt cog
nuit rebellasse philippū antiochie. q
relictus erat sup negocia: mente ꝯsternat'
iudeos depcatus ē. subditusq; eis. iu
rat de oib; quib; iustū uisū ē. Et recō
ciliatus obtulit sacrificiū. honorificauī
t̄plum. ꝛ munera posuit. Machabeū
amplexat' ē: ꝛ fecit eū a ptolomaide ꝛ
usq; ad gerrenos ducē ꝛ principē. Ut aūt
uenit ptolomaidā. grauit' ferebāt pto
lomenses amicicie ꝯuentiōem: in di
gnātes, ne forte fedus irrūperēt. Tūc
ascendit lisias tribunal. ꝛ exposuit ꝛ
ratiōem ꝛ p̄plm sedauit: regressusq; ē
antiochiā. Et hoc modo regis pfectio
ꝯ redditus pcessit.

Et post triennii t̄pe. cognouit iudas ꝛ q
cum eo erāt demetriū seleuci cum multi
tudine ualida. et nauib; p portū tripo
lis ascendisse ad loca oportuna. ꝛ tenui
sse regiōes: aduersus antiochū. et eius ꝛ
ducē lisiam. Alchimus aūt quidā q sūmꝰ
sacerdos fuerat s; uoluntarie coinquina
tus ē t̄pib; ꝯmixtionis. ꝯsiderans nullo
m̄o sibi eē salutē neq; accessum ad ꝛ
altare. uenit ad demetriū regem. c.
l. anno. offerens ei auream coronā
et palmā: sup hec. et tallos qui t̄pli ꝛ
eē uidebantur: et ip̄a quidē die siluit.
Tempus aūt oportunū dementie sue na
ctus. et ꝯuocatus a demetrio ad ꝯsiliū.
et interrogatus quib; reb; et ꝯsiliis iu
dei niterent'. respondit. Ipi q dicunt' assi
dei iudeorꝫ. qb; p̄est iudas machabeus
bella nutriunt. et seditiōes mouent:
nec patiunt' regnū eē quietū. Nā ꝛ e
go defraudatus parentū glia. dico aūt
sūmo sacerdocio huc ueni. primo qdez
utilitatib; regis fidē suans. scd̄o aūt
ciuib; ꝛ ꝯsulens. Nā illorꝫ p̄uitate: u
niūsum genꝰ nrm̄ n̄ minime uexatur.
Sꝫ oro hiis singul' o rex cognitis. ꝛ regi
oni ꝛ generi nr̄o p̄mulgatam oib; hum
anitatē tuam pspice. Nā quādiu sr̄ē
iudas: i possibile est pacem eē negociis.
Talib; aūt ab eo dictis. et ceti amici ho
stiliť se hn̄tes aduersus iudā: inflāma
uerunt demetriū. Qui stati nicanorez
p̄positum elefantorꝫ. ducē misit i iudeā.
datis mandatis. ut ip̄m qdē iudā caperet.
eos uo qui cum illo erāt dispgeret: ꝛ ꝯsti
tueret alchimū maximi t̄pli sūmū sac
dotē. Tūc gētes que de iudea fugerāt iudā.
gregatim se nicanori miscebāt: miserias
ꝛ clades iudeorꝫ psperitates rerꝫ suarꝫ exi
stimantes. Audito itaq; iudei nicanoris
aduentu. ꝛ ꝯuentu nationū: ꝯspsi t̄ra
rogabāt eum. qui p̄plm suū ꝯstituit i
eternū custodiret. quiq; suā portionez
signis euidentib; ptegit. Imperante aūt
duce. statim inde mouerunt: ꝯueneruntq;
ad castellū dessau. Symon uo f̄r iude ꝯ
miserat cū nicanore: s; ꝯtritus ē repenti
no aduersarior aduentu. Nicanor tamē ꝛ
audiens uirtutē comitū iude et aīnū
magnitudinē. quā p patrie certamib;
hēbant sanguine iudicium facē metue
bat. Quā obrem p̄misit possidoniū. ꝛ
theodotium. et mathiā: ut daret dextras
atq; acciperent. Et cum diu de his ꝯsiliū
ageretur: et ip̄e dux ad multitudinē retu
lisset: oīum fuit una sententia. amicitiis

Cur uterent'

Cur ꝯterriti

annuerent. Itaque diem constituerunt qua secreto inter se agerent: et singulis sellae prolatae sunt et positae. Praecepit autem Iudas armatos esse locis opportunis, ne forte ab hostibus repente mali aliquid oriretur. Et congruum colloquium fecerunt. Morabatur autem Nicanor in Ierosolimis, nihilque inique agebat, gregesque turbarum quae congregatae fuerant dimisit. Habebat autem Iudam semper carum ex animo, et erat viro inclinatus. Rogavitque eum ducere uxorem, filiosque procreare. Nuptias fecit: quiete egit, communiterque vivebant. Alcimus autem videns caritatem illorum ad invicem, et conventiones, venit ad Demetrium: et dicebat Nicanorem rebus alienis assentire, Iudamque regni insidiatorem successorem sibi destinasse. Itaque rex exasperatus, et pessimis huius criminationibus irritatus, scripsit Nicanori, dicens: graviter quidem se ferre de amicitiae conventione: iubere tamen Machabaeum citius vinctum mittere Antiochiam. Quibus cognitis, Nicanor consternabatur, et graviter ferebat, si ea quae convenerant irrita faceret, nihil laesus a viro. Sed quia regi resistere non poterat, opportunitatem observabat qua praeceptum perficeret. At Machabaeus videns austerius secum agere Nicanorem, et consuetum occursum ferocius exhibentem, intelligens non ex bono esse austeritatem istam, paucis suorum congregatis, occultavit se a Nicanore. Quod ut ille cognovit fortiter se a viro praeventum, venit ad maximum et sanctissimum templum: et sacerdotibus solitas hostias offerentibus, iussit sibi tradi virum. Quibus cum iuramento dicentibus nescire se ubi esset qui quaerebatur, extendens manum ad templum iuravit: Nisi mihi Iudam vinctum tradideritis, istud Dei fanum in planitiem deducam, et altare effodiam, et templum hoc Libero patri consecrabo. Et his dictis abiit. Sacerdotes autem protendentes manus in caelum, invocabant eum qui propugnator semper esset gentis ipsorum, haec dicentes: Tu Domine universitatis qui nullius indiges, voluisti templum habitationis tuae in nobis fieri. Et nunc sancte sanctorum omnium Domine, conserva in aeternum impollutam domum istam, quae nuper mundata est. Razias autem quidam de senioribus ab Ierosolimis delatus est Nicanori, vir amator civitatis, et bene audiens: qui pro affectu pater Iudaeorum appellabatur. Hic multis temporibus continentiae propositum tenuit in Iudaismo, corpusque et animam contentus tradere pro perseverantia. Volens autem Nicanor manifestare odium quod habebat in Iudaeos, misit milites quingentos ut eum comprehenderent. Putabat enim si illum decepisset, se cladem maximam Iudaeis illaturum. Turbis autem irruere domum eius, et ianuam disrumpere, atque ignem admovere cupientibus, cum iam comprehenderetur, gladio se petiit: eligens nobiliter potius mori quam subditus fieri peccatoribus, et contra natales suos indignis iniuriis agi. Sed cum per festinationem non certo ictu plagam dedisset, et turbae intra ostia irrumperent, recurrens audacter ad murum, praecipitavit semetipsum viriliter in turbas: quibus velociter locum dantibus casui eius, venit per mediam cervicem. Et cum adhuc spiraret, accensus animis surrexit. Et cum sanguis eius magno fluxu deflueret, et gravissimis vulneribus esset saucius, turbam cursu pertransiit. Et stans supra petram quandam praeruptam, et iam exsanguis effectus, complexus intestina sua utrisque manibus proiecit super turbas, invocans dominatorem vitae ac spiritus, ut haec illi iterum redderet. Atque ita vita defunctus est.

XV

Nicanor autem ut comperit Iudam esse in locis Samariae, cogitavit die sabbati cum impetu committere bellum. Iudaeis vero qui illum per necessitatem sequebantur dicentibus: Ne ita ferociter et barbare feceris, sed honorem tribue diei sanctificationis, et honora eum qui universa conspicit: at ille infelix interrogavit si est potens in caelo, qui imperavit agi diem sabbatorum. Et respondentibus illis: Est Dominus vivus ipse in caelo potens, qui iussit agi septimam diem: at ille ait: Et ego potens sum super terram, qui impero sumi arma, et negotia regis impleri. Tamen non obtinuit ut consilium perficeret. Et Nicanor quidem cum summa superbia erectus, cogitaverat commune trophaeum statuere de Iuda. Machabaeus autem confidebat semper cum omni

spe auxilium sibi a deo affuturum: et hor-
tabatur suos ne formidarent ad adven-
tum nationum: sed in mente haberent ad-
iutoria sibi de caelo facta: et nunc sperarent
ab omnipotente futuram sibi victoriam.
Et allocutus illos de lege et prophetis: admo-
nens etiam certamina quae fecerant
prius: promptiores eos constituit. Et ita a-
nimis eorum erectis: simul ostendebat gen-
tium fallaciam et iuramentorum praevaricationem.
Singulos autem illorum armavit non clypei et
hastae munitione: sed sermonibus optimis
et exhortationibus: exposito digno fide
somnio: per quod universos laetificavit. Er-
at autem huiusmodi visus. Oniam qui fuerat
summus sacerdos, virum bonum et beni-
gnum, verecundum visu, et modestum
moribus, et eloquio decorum, et qui a puero
in virtutibus exercitatus sit: manus
protendentem orare pro omni populo Iudaeorum.
Post hoc apparuisse et alium virum aetate
et gloria mirabilem, et magni decoris habi-
tudine circa illum. Respondentem vero Oni-
am dixisse. Hic est fratrum amator et populi Israel.
Hic est qui multum orat pro populo et universa
sancta civitate: Ieremias propheta dei. Exten-
disse autem Ieremiam dexteram, et dedisse Iu-
dae gladium aureum: dicentem. Accipe sanctum gla-
dium munus a deo: in quo deicies adver-
sarios populi mei Israel. Exortati itaque Iudae ser-
monibus bonis valde, de quibus extolli posset
impetus, et animi iuvenum confortari: statu-
erunt dimicare et confligere fortiter: ut virtus
de negotiis iudicaret: eo quod civitas sancta et
templum periclitarentur. Erat enim pro uxoribus
et filiis, itemque pro fratribus et cognatis minor
sollicitudo: maximus vero et primus pro sancti-
tate timor erat templi. Sed et eos qui in ci-
vitate erant, non minima sollicitudo ha-
bebat: pro his qui congressuri erant. Et cum
iam omnes sperarent iudicium futurum, hostes-
que adessent, et exercitus esset ordinatus, be-
stiae equitesque oportuno in loco compositi:
considerans Machabeus adventum multi-
tudinis et apparatum varium armorum, ac fe-
rocitatem bestiarum, extendens manus
in caelum, prodigia facientem dominum invocavit:
qui non secundum armorum potentiam, sed prout ipsi
placet dat dignis victoriam. Dixit autem
invocans hoc modo. Tu domine qui misisti an-
gelum tuum sub Ezechia rege Iuda, et in-
terfecisti de castris Sennacherib centum octogin-
ta quinque milia: et nunc dominator caelorum mit-
te angelum tuum bonum ante nos in timore
et tremore magnitudinis brachii tu-
i: ut metuant qui cum blasphemia ve-
niunt adversus sanctum populum tuum. Et hic quidem
ita peroravit. Nicanor autem et qui cum ipso er-
ant: cum tubis et canticis admovebant.
Iudas vero et qui cum eo erant invocato deo
per orationes congressi sunt: manu quidem pugnan-
tes: sed dominum cordibus orantes, prostraverunt
non minus triginta quinque milia praesentia dei magnifice
delectati. Cumque cessassent et cum gaudio re-
direnti: cognoverunt Nicanorem ruisse cum
armis suis. Facto itaque clamore, et pertur-
batione excitata: patria voce omnipotentem
dominum benedicebant. Praecepit autem Iudas qui
per omnia corpore et animo mori pro civibus paratus
erat: caput Nicanoris et manum cum humero
abscisam Hierosolymam perferri. Quo cum
pervenisset: convocatis contribulibus et sacerdoti-
bus ad altare: accersit et eos qui in arce e-
rant. Et ostenso capite Nicanoris et ma-
nu nefaria quam extendens contra domum sanctam
omnipotentis dei, magnifice gloriatus est.
Linguam etiam impii Nicanoris praecisam
iussit particulatim avibus dari: manum
autem dementis contra templum suspendi. Omnes
igitur caeli dominum benedixerunt dicentes. Bene-
dictus qui locum suum incontaminatum
conservavit. Suspendit autem Nicanoris caput
in summa arce ut evidens esset et manife-
stum signum auxilii dei. Igitur omnes communi consi-
lio decreverunt nullo modo diem absque cele-
britate praeterire: habere autem celebritatem tertiadecima
die mensis adar: qui dicitur voce syriaca pri-
die mardochei diei. Igitur his erga Nicano-
rem gestis, et ex illis temporibus ab Hebraeis
civitate possessa: ego quoque in his faci-
am finem sermonis. Et si quidem bene et ut historiae
competit: hoc et ipse velim. Si autem mi-
nus digne: concedendum est mihi. Sicut enim vinum
semper bibere aut semper aquam contrarium est: alter-
nis autem delectabile est: ita legentibus si
semper exactus sit sermo non erit gratus. Hic

ierō. ī eū. mathī.

ergo erit consummatus. Explic. lib machabeor. Jnp. plo. s. Matheus.

Matheus ex iudea sicut in ordine primus ponitur: ita euangelium in iudea primus scripsit. cuius uocatio ad deum ex publicanis actibus fuit duorum in generatione xpi principia presumens. unius cuius prima circumcisio in carne. alterius cuius secundum cor electio fuit. Ex utrisque enim patribus xpc. Sicque quaternario numero triplici misterio posito. principium a credendi fide. in electionis tempore porrigens et ex electione usque in transmigrationis diem dirigens. atque a transmigrationis die usque in xpm definiens. decursam aduentus domini ostendit generationem. et numero satisfaciens et tempori: et se quod esset ostendens. et dei in se opus monstrans. etiam in his quorum genus posuit. xpi operantis a principio testimonium non negaret. Quarum omnium rerum tempus. ordo. numerus. dispositio. uel ratio. quod fidei necessarium est. deus xpc est. qui factus est ex muliere. factus sub lege. natus ex uirgine. passus in carne. omnia in cruce fixit. ut triumphans ea in semetipso. resurgens in corpore. et patris nomen in patribus filio. et filii nomen patri restituens in filiis. sine principio. sine fine. ostendens unum se esse cum patre quia unus est. In quo euangelio utile est desiderantibus deum. sic prima uel media uel perfecta cognoscere. ut et uocationem apostoli. et opus euangelii et dilectionem dei in carne nascentis. per uniuersa legentes intelligant. atque id in eo in quo apprehensi sunt et apprehendere expetunt. recognoscant. Nobis enim hoc in studio argumenti fuit. et fidem facte rei tradere: et operantis dei intelligentiam diligenter esse dispositionem querentibus non tacere. Explic. plo. Jncip. euū. mathi.

Liber generationis ihu xpi filii dauid: filii abraham. Abraham genuit ysaac. Ysaac autem genuit iacob. Jacob autem genuit iudam et fratres eius. Judas autem genuit phares et zaram de thamar. Phares autem genuit esrom. Esrom autem genuit aram. Aram autem genuit aminadab. Aminadab autem genuit naason. Naason autem genuit salmon. Salmon autem genuit booz de raab. Booz autem genuit obed ex ruth. Obed autem genuit iesse. Jesse autem genuit dauid regem. Dauid autem rex genuit salomonem ex ea que fuit urie. Salomon autem genuit roboam. Roboam autem genuit abiam. Abias autem genuit asa. Asa autem genuit iosaphat. Josaphat autem genuit ioram. Joram autem genuit oziam. Ozias autem genuit ioatham. Joatham autem genuit achaz. Achaz autem genuit ezechiam. Ezechias autem genuit manassen. Manasses autem genuit amon. Amon autem genuit iosiam. Josias autem genuit iechoniam et fratres eius in transmigratione babilonis. Et post transmigrationem babilonis: iechonias genuit salatiel. Salatiel autem genuit zorobabel. Zorobabel autem genuit abiud. Abiud autem genuit eliachim. Eliachim autem genuit azor. Azor autem genuit sadoch. Sadoch autem genuit achim. Achim autem genuit eliud. Eliud autem genuit eleazar. Eleazar autem genuit mathan. Mathan autem genuit iacob. Jacob autem genuit ioseph uirum marie: de qua natus est ihc qui uocatur xpc. Omnes ergo generationes ab abraham usque ad dauid: generationes .xiiii. Et a dauid usque ad transmigrationem babilonis: generationes .xiiii. Et a transmigratione babilonis usque ad xpm: generationes .xiiii. Xpi autem generatio: sic erat. Cum esset desponsata mater ihu maria ioseph: antequam conuenirent inuenta est in utero habens de spiritu sancto. Joseph autem uir eius cum esset iustus. et nollet eam traducere: uoluit occulte dimittere eam. Hec autem eo cogitante: ecce angelus domini in sompnis apparuit ei dicens. Joseph fili dauid: noli timere accipere mariam coniugem tuam. Quod enim in ea natum est: de spiritu sancto est. Pariet autem filium: et uocabis nomen eius ihm. Ipse enim saluum faciet populum suum: a peccatis eorum. Hoc autem totum factum est: ut adimpleretur quod dictum est a domino per prophetam dicentem. Ecce uirgo in utero habebit et pariet filium. et uocabitur nomen eius emanuel: quod est interpretatum nobiscum deus. Exurgens autem io

luc iii h / no. i a et / c et d

lu. ia

Cul'al

Cut

B

[Io]seph a somno: fecit sicut precepit ei an-
gelus domini. Et accepit coniugem suam. et non
cognoscebat eam donec peperit filium suum pri-
mogenitum: et vocavit nomen eius Ihesum.
Cum ergo natus esset Ihesus in bethleem iude.
in diebus herodis regis: ecce magi ab orien-
te venerunt ierosolimam. dicentes. Ubi est qui
natus est rex iudeorum? Vidimus enim stel-
lam eius in oriente: et venimus adora-
re eum. Audiens autem herodes rex turbatus
est: et omnis ierosolima cum illo. Et congrega-
vit omnes principes sacerdotum. et scribas populi:
sciscitabatur ab eis ubi christus nasceretur.
At illi dixerunt ei. In bethleem iude. Sic
enim scriptum est per prophetam. Et tu be-
thleem terra iuda: nequaquam minima es
in principibus iuda. Ex te enim exiet dux:
qui regat populum meum israel. Tunc herodes
clam vocatis magis: diligenter didicit
ab eis tempus stelle. que apparuit eis. Et mit-
tens eos in bethleem dixit. Ite: et interrogate
diligenter de puero. Et cum inveneritis renun-
ciate michi: ut et ego veniens adorem eum.
Qui cum audissent regem: abierunt. Et ecce ste-
lla quam viderant in oriente antecedebat
eos: usque dum veniens staret supra domum
ubi erat puer. Videntes autem stellam: gavi-
si sunt gaudio magno valde. Et intrantes
domum: invenerunt puerum cum maria ma-
tre eius. Et procidentes: adoraverunt eum. Et
apertis thesauris suis obtulerunt ei munera:
aurum. thus. et mirram. Et responso accepto in
sompnis ne redirent ad herodem: per aliam viam
reversi sunt in regionem suam. Qui cum rece-
ssissent: ecce angelus domini apparuit in somp-
nis ioseph: dicens. Surge et accipe puerum
et matrem eius. et fuge in egyptum: et esto
ibi usque dum dicam tibi. Futurum est enim: ut
herodes querat puerum ad perdendum eum. Qui
consurgens accepit puerum et matrem eius noc-
te: et secessit in egyptum. Et erat ibi usque
ad obitum herodis: ut adimpleretur quod dictum
est a domino per prophetam dicentem. Ex egypto voca-
vi filium meum. Tunc herodes videns quoniam illu-
sus esset a magis: iratus est valde. Et mit-
tens occidit omnes pueros qui erant in bethe-
leem et in omnibus finibus eius. a bimatu et
infra: secundum tempus quod exquisierat a magis. Tunc

adimpletum est quod dictum est per ieremiam
prophetam dicentem. Vox in rama audita
est ploratus et ululatus multus. rachel
plorans filios suos: et noluit consolari quia non
sunt. Defuncto autem herode: ecce apparuit an-
gelus domini in sompnis ioseph in egypto. di-
cens. Surge et accipe puerum et matrem
eius: et vade in terram israel. Defuncti sunt
enim: qui querebant animam pueri. Qui consurgens
accepit puerum et matrem eius. et venit in
terram israel. Audiens autem quod archelaus regna-
ret in iudea pro herode patre suo: timuit il-
luc ire. Et ammonitus in sompnis: secessit
in partes galilee. Et veniens habitavit in
civitate que vocatur nazareth: ut adim-
pleretur quod dictum est per prophetas. quoniam nazareus
vocabitur.

III

In diebus autem illis. venit Io-
hannes baptista predicans in deserto iudee:
dicens. Penitentiam agite: appropinquabit
enim regnum celorum. Hic est enim qui dictus
est per ysaiam prophetam dicentem. Vox claman-
tis in deserto: parate viam domini. rectas faci-
te semitas eius. Ipse autem iohannes habebat ve-
stimentum de pilis camelorum: et zonam pelli-
ceam circa lumbos suos. Esca autem eius erat:
locuste. et mel silvestre. Tunc exibat ad
eum ierosolima et omnis iudea et omnis regio
circa iordanem: et baptizabantur in iordane
ab eo. confitentes peccata sua. Videns autem mul-
tos phariseorum et saduceorum venientes ad
baptismum suum: dixit eis. Progenies vipera-
rum quis demonstravit vobis fugere a ventu-
ra ira? Facite ergo fructum dignum penitentie.
Et ne velitis dicere intra vos: patrem ha-
bemus abraham. Dico enim vobis: quia po-
tens est deus. de lapidibus istis suscitare
filios habrahe. Iam enim securis ad radi-
cem arborum posita est. Omnis ergo arbor que
non facit fructum bonum: excidetur. et in ignem
mittetur. Ego quidem baptizo vos in aqua
in penitentiam. Qui autem post me venturus
est fortior me est: cuius non sum dignus calcia-
menta portare. Ipse ~~enim~~ vos baptizabit
in spiritu sancto: et igni. Cuius ventilabrum in ma-
[illegible]
gabit triticum suum in horreum. paleas autem
comburet igni inextinguibili. Tunc venit
Ihesus a galilea in iordanem ad iohannem: ut

A
B
D
E
F

luc iii a
io i b et iii a

mr i b
luc iii b
io i b

luc iii c

mr i c
luc iii d
io i [illegible]

Solus

baptizari ab eo. Iohannes autem prohibebat eum dicens: Ego a te debeo baptizari, et tu venis ad me? Respondens autem Iesus dixit ei: Sine modo. Sic enim decet nos implere omnem iustitiam. Tunc dimisit eum. (G) Baptizatus autem Iesus confestim ascendit de aqua. Et ecce aperti sunt ei celi: et vidit spiritum dei descendentem sicut columbam et venientem super se. Et ecce vox de celis dicens: Hic est filius meus dilectus in quo mihi complacui.

IIII

(A) Tunc Iesus ductus est in desertum a spiritu: ut temptaretur a diabolo. Et cum ieiunasset xl diebus et xl noctibus: postea esuriit. (B) Et accedens temptator dixit ei: Si filius dei es: dic ut lapides isti panes fiant. Qui respondens dixit ei: Scriptum est. Non in solo pane vivit homo: sed in omni verbo quod procedit de ore dei. Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam civitatem. et statuit eum super pinnaculum templi: et dixit ei: Si filius dei es: mitte te deorsum. Scriptum est enim: quia angelis suis mandavit de te. et in manibus tollent te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Ait illi Iesus rursum: Scriptum est. Non temptabis dominum deum tuum. Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde: et ostendit ei omnia regna mundi et gloriam eorum: et dixit illi: Hec omnia tibi dabo: si cadens adoraveris me. Tunc dicit ei Iesus: Vade sathana: Scriptum est enim: Dominum deum tuum adorabis: et illi soli servies. Tunc reliquit eum diabolus. (D) Et ecce angeli accesserunt: et ministrabant ei. (E) Cum autem audisset Iesus quod Iohannes traditus esset: secessit in galileam. Et relicta civitate nazareth: venit et habitavit in civitate capharnaum maritima: in finibus zabulon et neptalim: ut adimpleretur quod dictum est per ysaiam prophetam. Terra zabulon et terra neptalim: via maris trans iordanem galilee gentium: populus qui sedebat in tenebris: vidit lucem magnam. Et sedentibus in regione umbre mortis: lux orta est eis. (F) Exinde cepit Iesus predicare et dicere. Penitentiam agite. appropinquavit enim regnum celorum. Ambulans autem Iesus iuxta mare galilee: vidit duos fratres simonem qui vocatur petrus. et andream fratrem eius: mittentes rete in mare. Erant enim piscatores. Et (G) ait illis. Venite post me. et faciam vos fieri piscatores hominum. At illi continuo relictis retibus: secuti sunt eum. (H) Et procedens inde: vidit alios duos fratres. iacobum zebedei et iohannem fratrem eius in navi cum zebedeo patre eorum: reficientes retia sua. Et vocavit eos. Illi autem statim relictis retibus et patre: secuti sunt eum. (I) Et circuibat Iesus totam galileam. docens in synagogis eorum et predicans evangelium regni: et sanans omnem languorem et omnem infirmitatem in populo. Et abiit opinio eius in totam syriam. Et obtulerunt ei omnes male habentes. variis languoribus et tormentis comprehensos. et qui demonia habebant. et lunaticos et paraliticos: et curavit eos. Et secute sunt eum turbe multe: de galilea et decapoli. et de ierusalem et de iudea. et de trans iordanem.

Videns autem Iesus turbas: ascendit in montem. Et cum sedisset: accesserunt ad eum discipuli eius. Et aperiens os suum: docebat eos (A) dicens. Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum celorum. Beati mites: quoniam ipsi possidebunt terram. (B) Beati qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur. Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur. Beati (C) misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequentur. Beati mundo corde: quoniam ipsi deum videbunt. Beati pacifici: quoniam filii dei vocabuntur. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam: quoniam (D) ipsorum est regnum celorum. Beati estis cum maledixerint vobis homines. et persecuti vos fuerint. et dixerint omne malum adversum vos mentientes: propter me. Gaudete et exultate: quoniam merces vestra copiosa est in celis. Sic enim persecuti sunt prophetas qui fuerunt ante (E) vos. Vos estis sal terre. Quod si sal evanuerit. in quo salietur? Ad nichilum valet ultra: nisi ut mittatur foras. et conculcetur ab hominibus. (F) Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra montem posita. Neque accendunt lucernam. et ponunt eam sub modio. sed super candelabrum: ut luceat omnibus qui in domo sunt. Sic luceat lux vestra coram hominibus: et videant opera vestra bona: et glorificent patrem vestrum qui in celis est. Nolite putare quoniam veni solvere legem aut prophetas. (G) Non veni solvere: sed adimplere. Amen quippe

amen quippe dico vobis. donec transeat celum
et terra. iota unum aut unus apex non
preteribit a lege: donec omnia fiant. Qui ergo
solverit unum de mandatis istis mini
mis et docuerit sic homines: minimus vo
cabitur in regno celorum. Qui autem fecerit et
docuerit: hic magnus vocabitur in regno
celorum. Dico autem vobis. quia nisi habundaverit
iustitia vestra plusquam scribarum et
phariseorum: non intrabitis in regnum celo
rum. Audistis quia dictum est antiquis. Non
occides. Qui autem occiderit: reus erit iudi
cio. Ego autem dico vobis: quia omnis qui irascitur
fratri suo. reus erit iudicio. Qui autem dixerit
fratri suo racha: reus erit concilio. Qui autem
dixerit fatue: reus erit gehenne ignis.
Si igitur offers munus tuum ad altare.
et ibi recordatus fueris. quia frater tuus habet ali
quid adversum te: relinque ibi munus
tuum ante altare. et vade prius reconcili
ari fratri tuo. Et tunc veniens: offeres munus
tuum. Esto consentiens adversario tuo
cito dum es in via cum eo: ne forte tra
dat te adversarius iudici. et iudex tradat
te ministro. et in carcerem mittaris. Amen di
co tibi: non exies inde donec reddas novissi
mum quadrantem. Audistis quia dictum est anti
quis. Non mechaberis. Ego autem dico vobis:
quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscen
dum eam: iam mechatus est eam in corde
suo. Quod si oculus tuus dexter scandalizat te:
erue eum et proice abs te. Expedit enim tibi
ut pereat unum membrorum tuorum: quam totum
corpus tuum mittatur in gehennam. Et si dex
tera manus tua scandalizat te: abscide eam.
et proice abs te. Expedit enim tibi ut pereat
unum membrorum tuorum: quam totum corpus tuum
eat in gehennam. Dictum est autem. Quicumque di
miserit uxorem suam: det illi libellum
repudii. Ego autem dico vobis: quia omnis qui di
miserit uxorem suam. excepta causa fornica
tionis: facit eam mechari. Et qui dimis
sam duxerit: adulterat. Iterum audistis: quia
dictum est antiquis. Non periurabis. Reddes
autem domino iuramenta tua. Ego autem dico vo
bis. non iurare omnino. neque per celum. quia thronus
dei est. neque per terram. quia scabellum pedum eius
est: neque per Ierosolimam. quia civitas est magni

regis. neque per caput tuum iuraveris: quia non
potes unum capillum album facere
aut nigrum. Sit autem sermo vester. est est:
non non. Quod autem his habundantius
est: a malo est. Audistis quia dictum est. Oc
ulum pro oculo: et dentem pro dente. Ego autem
dico vobis: non resistere malo. Sed si quis
te percusserit in dexteram maxillam tuam:
prebe ei et alteram. Et ei qui vult tecum
iudicio contendere. et tunicam tuam tollere:
dimitte ei et pallium. Et quicumque te anga
riaverit mille passus: vade cum eo alia du
o. Qui autem petit a te. da ei: et volenti a te
mutuari a te. ne avertaris. Audistis quia
dictum est. Diliges proximum tuum: et odi
o habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis.
Diligite inimicos vestros: benefacite his
qui oderunt vos: et orate pro persequen
tibus et calumpniantibus vos. ut sitis filii
patris vestri qui in celis est. qui solem suum
oriri facit super bonos et malos. et pluit
super iustos et iniustos. Si enim diligitis eos
qui vos diligunt: quam mercedem habebitis?
Nonne et publicani hoc faciunt? Et si
salutaveritis fratres vestros tantum: quid amplius
facitis? Nonne et ethnici hoc faciunt? E
stote ergo vos perfecti. sicut et pater vester celes
tis perfectus est. Attendite ne iustitiam
vestram faciatis coram hominibus: ut videa
mini ab eis. Alioquin mercedem non habebitis a
pud patrem vestrum: qui in celis est. Cum ergo
facis helemosinam: noli tuba canere ante
te: sicut ypocrite faciunt in synagogis et in
vicis. ut honorificentur ab hominibus. Amen di
co vobis: receperunt mercedem suam. Te autem faciente
helemosinam nesciat sinistra tua quid faci
at dextera tua: ut sit helemosina tua in ab
scondito. Et pater tuus qui videt in abscon
dito: reddet tibi.

VI

Et cum oratis: non eritis sicut ypocrite. qui am
ant in synagogis et in angulis platearum
stantes orare. ut videantur ab hominibus.
Amen dico vobis: receperunt mercedem suam.
Tu autem cum oraveris. intra in cubiculum tuum:
et clauso ostio tuo ora patrem tuum in abs
condito. Et pater tuus qui videt in abscon
dito: reddet tibi. Orantes autem nolite multum lo
qui: sicut ethnici faciunt. Putant enim: quod in

lu vi f
lu vi k
lu vi n
Sab.
lu pr a

multi loqo suo exaudiant. Nolite g°
assimilari eis. Scit enim pat' ur' qd o
pus sit uobis: an' quã petatis eu. Sic g°
uos orabitis. Pat' nr' qui es in celis. sci
ficetur nom' tuu. Adueniat regnu tu
um. fiat uoluntas tua. sic in celo & in
tra. Pane nrm sup substantiale da nb
hodie. Et dimitte nobis debita nra. sic
et nos dimittim' debitorib3 nris. Et ne
nos inducas in tẽptatione: s3 libra nos
a malo am. Si enim dimisitis hoib3
pcca eor: dimittet et uob pat' ur' cele
stis delicta ura. Si at' n' dimisitis hoib3:
nec pat' ur' dimittet uob pcca ura. Cu
at' ieiunatis: nolite fieri sic ypocrite
tristes. Exterminat' eni facies suas: ut
pareant hoib3 ieiunãtes. Am dico ub:
receperunt mercedẽ suam. Tu at' c ieiun
as. unge cap' tuu. et faciẽ tuã laua: ne
uidearis hominib3 ieiunãs. s3 pat' tuo
qui ẽ in abscondito. Et pat' tuus qui uid3
in abscondito: redd3 tibi. Nolite thesa
urizare uobis thesauros in tra: u' erugo
et tinea demolit'. et ubi fures effodiunt
et furant'. Thesaurizate at' uobis the
sauros in celo: ubi neq3 erugo. n3 tine
a demolit'. et ubi fures n' effodiut nec
furant'. Vbi ei' est thesaurus tuus: ibi
ẽ et cor tuu. Lucerna corpis tui ẽ: ocul'
tuus. Si fuit oculus tuus simplex: toti'
corp' tuu lucidu erit. Si at' oculus tuus
nequã fuit: totu corp' tuu tenebrosu
erit. Si ergo lum' qd in te ẽ tenebre sut:
ipe tenebre q'nte erut. Nemo pot' duob3
dñis suire. Aut eni unu odio hebit. et
alteru diliget: aut unu sustinebit: & al
terum contempnet. No potestis do suu
re et mamone. Ido dico uobis: ne solli
citi sitis aie ure qd manducetis. neq3 co
pori uro. qd induamini. None aia plus ẽ
quã esca. et corp' plus q' uestimentu: Res
picite uolatilia celi: qm n' serut. n3 me
tunt. n3 ogregant in horrea. et pat' ur' ce
lestis pascit illa. None uos magis plus
estis illis: Quis at' urm cogitans. pot' ad
icere ad statura sua cubitum unum: Et
de uestimento qd solliciti estis: Considerate
lilia agri: quomo crescunt. No laborant.

neq3 nẽt. Dico aut' uobis: qm nec sa
lomon in omi gla sua coopertus est &
sic unum ex istis. Si at' fenu agri q' ho
die ẽ. et cras in clibanu mittit'. deus sic
uestit: quanto magis uos minime fi
dei: Nolite ergo solliciti ee. dicetes: q
manducabimus. aut qd bibem'. aut
quo opiemur: Hec eni omia gts inq
runt. Scit eni pat' ur'. q2 his oib3 in
digetis. Querite ergo primu regnu di
et iustitiã eius: & hec oia adicient' ub.
Nolite ergo solliciti ee in crastinu. Cra
stinus enim dies: sollicitus erit sibi i
psi. Sufficit enim diei malicia sua.

Nolite iudicare: ut n' iudicemini. In quo
eni iudicio iudicaueritis: iudicabimini.
Et in qua msura msi fueritis: remetiet'
ub. Quid at' uides festucã in oclo fris
tui. & trabẽ i oclo tuo n' uides: Aut quo
dicis fri tuo. fr' sine eiciã festuca de oclo
tuo. et ecce trabs ẽ in oclo tuo: ypocrita:
eice primu trabem de oclo tuo: & tuc
uidebis eicẽ festucã de oclo fris tui. No
lite scm dare canib3. n3 mittatis ma
garitas uras an' porcos: ne forte oculcẽt
eas pedib3 suis. et canes ouisi dirupãt
uos. Petite: & dabit' uobis. Querite: &
inuenietis. Pulsate: & apiet' ub. Ois
enim qui petit accip'. & qui querit in
uenit: & pulsanti apiet'. Aut qs ẽ ex
ub ho quẽ si pecierit fili' suus panẽ.
num qd lapidem porriget ei: Aut si pi
scẽ petierit. nu qd spentẽ porriget ei:
Si ergo uos cum sitis mali. nostis bona
data dare filiis uris: qnto magis pr' ur'
qui in celis ẽ. dabit bona petentib3 se:
Omia ergo quecuq3 uultis ut faciat ub
homines. ita et uos facite illis. Hec ẽ
enim lex et pphe. Intrate p angustã
portam: q2 lata ẽ porta et spatiosa uia
que ducit ad pditioẽm: et multi st' qui
intrãt p eam. Quã angusta porta. & arta
uia que ducit ad uitam: & pauci sunt
qui inueniut eã. Attendite a falsis pphs
qui ueniut ad uos in uestimentis ouiu:
intrinsec' at' st' lupi rapaces. A fructib3
eor: cognoscetis eos. Nu qd colligit' d' spi
nis uuas. aut de tribulis' fic': Sic ois ar

Margin: B ar' xi; Solus; C lu xii h; D lu xi k; E lu xvi a; F lu xii f Ce aut

Right margin: VII; a lu vi ar' vii; Ce iudic; B lu; C lu ar' ... Jo xv et xvi; D lu; E lu; Sol; F lu; G lu; Ce modu

boꝛ bonā. fructus bonos facit: mala aūt
arboꝛ. fructus malos facit. Nō potest ar
boꝛ bonā. fructus malos facere. neq3 arboꝛ
mala fructus bonos facere. Omnis arboꝛ
que nō facit fructū bonū. excidetur: ⁊ in
ignē mittetur. Igitur. ex fructib3 eoꝝ: co
gnoscetis eos. Nō omnis qui dicit michi. do
mine domine. intrabit in regnū celoꝝ: sed
qui facit uoluntatē patris mei qui in celis
ē. ipse intrabit in regnū celoꝝ. Multi
dicent michi in illa die. Domine domine nonne
in nomine tuo ꝓphetauim⁹. et in nomine tuo
demonia eiecim⁹. et in nomine tuo multas
uirtutes fecim⁹. Et tunc ꝯfitebor illis: quia
nunquam noui uos. Discedite a me: qui opera
mini iniquitatē. Omnis ergo qui audit u
ba mea hec et facit ea: assimilabitur
uiro sapienti. qui edificauit domū
suā supra petram. Et descendit pluuia. ⁊
uenerūt flumina. et flauerūt uenti. ⁊
irruerūt in domū illā. et nō cecidit. Fū
data enim erat sup petrā. Et omnis qui audit
uba mea hec et nō facit ea: similis erit ui
ro stulto. qui edificauit domū suā sup
harenā. Et descendit pluuia. et uenerūt
flumina. et flauerunt uenti. et irruerūt
in domū illā. et cecidit: ⁊ fuit ruina eius
magna. Et factū ē. cum ꝯsumasset ihc u
ba hec: admirabantur turbe sup doctrina
eius. Erat enim docens eos. sicut potestatē habens: ⁊ nō
sicut scribe eoꝝ et pharisei.

Cum autem descendisset ihc de monte: secu
te sunt eum turbe multe. Et ecce leprosus ue
niens: adorabat eū dicens. Domine si uis: po
tes me mundare. Et extendens ihc manū:
tetigit eū dicens. Volo, mundare. Et cō
festim mundata ē: lepra eius. Et ait il
li ihc. Vide nemini dixeris. sed uade ostē
de te sacerdoti: ⁊ offer munus quod precepit mo
yses. in testimonium illis. Cum autem
introisset capharnaū: accessit ad eum
centurio rogans eum et dixit. Domine puer
meus iacet in domo paraliticus: et male tor
quetur. Et ait illi ihc. Ego ueniam: ⁊ cura
bo eum. Et respondens centurio: ait. Domine
nō sum dignus. ut intres sub tectū me
um: sed tantum dic uerbo. et sanabitur puer
meus. Nam et ego homo sum sub potestate cō
stitutus: habens sub me milites. Et dico
huic uade: ⁊ uadit. Et alio ueni: ⁊ uenit.
Et seruo meo fac hoc: ⁊ facit. Audiens autem
ihc miratus ē: ⁊ sequentib3 se dixit. Amen di
co uobis: nō inueni tantā fidē in israel. Dico
autem uobis: quod multi ab oriente et occidente
uenient. et recumbent cum abrahā. ⁊ ysaac.
et iacob in regno celoꝝ. Filii autem regni:
eicientur in tenebras exteriores. Ibi erit
fletus: ⁊ stridor dentiū. Et dixit ihc cē
turioni. Vade: ⁊ sicut credidisti. fiat tibi.
Et sanatus ē puer: in illa hora. Et cum uenis
set ihc in domū petri: uidit socrū eius
iacentē et febricitatē. Et tetigit ma
num eius: ⁊ dimisit eā febris. Et surrexit:
⁊ ministrabat illis. Vespere autem facto: obtu
lerunt ei multos demonia habentes. Et eicie
bat spiritus uerbo: ⁊ omnes male habentes curauit:
ut adimpleretur quod dictū ē per ysaiam ꝓphetam
dicentem. Ipse infirmitates nostras accepit:
et egrotationes nostras portauit. Videns autem
ihc turbas multas circum se: iussit discipulos
ire trans fretū. Et accedens unus scriba: ait
illi. Magister sequar te: quocumq3 ieris. Et dicit
illi ihc. Vulpes foueas habent. et uolucres
celi nidos: filius autem hominis nō habet ubi caput
reclinet. Alius autem de discipulis eius ait illi.
Domine permitte me primū ire: ⁊ sepelire
patrem meū. Ihc autem ait illi. Sequere me:
⁊ dimitte mortuos sepelire mortuos
suos. Et ascendente eo in nauiculā: secu
ti sunt eum discipuli eius. Et ecce motus
magnus factus ē in mari: ita ut nauicula
operiretur fluctib3. Ipse uero dormiebat. Et
accesserunt ad eum discipuli eius: et su
scitauerūt eū dicentes. Domine salua nos:
perimus. Et dicit eis. Quid timidi estis
modice fidei: Tunc surgens imperauit uentis
et mari: et facta ē tranquillitas magna. Por
ro homines mirati sunt dicentes. Qualis
ē hic: quia uenti et mare obediunt ei. Et cum
uenisset trans fretum in regionē gerasen
orum: occurrerunt ei duo habentes demonia.
de monumentis exeuntes. seui nimis: ita
ut nemo posset transire per uiā illā. Et ecce
clamauerunt dicentes. Quid nobis et tibi
ihu fili dei: Venisti huc ante tempus torque
re nos. Erat autem nō longe ab illis: grex por

H
A? ? Lu. xiii. G
F? G? Lu. vii. B
ar. i. p.
Lu. iiii. ?
C
A
B
C
D
E
ar. iiii. octava
luce viii. G
F
F

eorum multorum pascens. Demones autem rogabant eum dicentes. Si eicis nos hinc: mitte nos in gregem porcorum. Et ait illis. Ite. At illi exeuntes: abierunt in porcos. Et ecce magno impetu abiit totus grex preceps in mare: et mortui sunt in aquis. Pastores autem fugerunt: et venientes in civitatem: nuntiaverunt omnia, et de his qui demonia habuerant. Et ecce tota civitas exiit obviam Ihesu. Et viso eo rogabant ut transiret a finibus eorum.

IX

A Et ascendens Ihesus in naviculam transfretavit: et venit in civitatem suam. Et ecce offerebant ei paraliticum iacentem in lecto. Videns autem Ihesus fidem illorum: dixit paralitico. Confide fili: remittuntur tibi peccata tua. Et ecce quidam de scribis dixerunt intra se. Hic blasphemat. Et cum vidisset Ihesus cogitationes eorum: dixit. Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata tua, an dicere surge et ambula? Ut autem sciatis quia filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata: tunc ait paralitico. Surge. tolle lectum tuum: et vade in domum tuam. Et surrexit: et abiit in domum suam. Videntes autem turbe timuerunt: et glorificaverunt deum qui dedit potestatem talem hominibus.

B Et cum transiret inde Ihesus vidit hominem sedentem in teloneo, Matheum nomine: et ait illi. Sequere me. Et surgens: secutus est eum.

C Et factum est discumbente eo in domo: ecce publicani et peccatores venientes discumbebant cum Ihesu et discipulis eius. Et videntes pharisei dicebant discipulis eius. Quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester? At Ihesus audiens ait. Non est opus valentibus medicus, sed male habentibus.

D Euntes autem discite: quid est. Misericordiam volo et non sacrificium. Non enim veni vocare iustos: sed peccatores. Tunc accesserunt ad eum discipuli Iohannis dicentes. Quare nos et pharisei ieiunamus frequenter, discipuli autem tui non ieiunant? Et ait illis Ihesus. Numquid possunt filii sponsi lugere quamdiu cum illis est sponsus? Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus: et tunc ieiunabunt. Nemo autem immittit commissuram panni rudis in vestimentum vetus. Tollit enim plenitudinem eius a vestimento: et peior scissura fit. Neque mittunt vinum novum in utres veteres. Alioquin rumpuntur utres: et vinum effunditur, et utres pereunt. Sed vinum novum in utres novos mittunt:

E et ambo conservantur. Hec illo loquente ad eos: ecce princeps unus accessit: et adorabat eum dicens. Domine, filia mea modo defuncta est. Sed veni impone manum tuam super eam: et vivet. Et surgens Ihesus sequebatur eum: et discipuli eius. Et ecce mulier que sanguinis fluxum patiebatur .xii. annis. accessit retro: et tetigit fimbriam vestimenti eius. Dicebat enim intra se. Si tetigero tantum vestimentum eius: salva ero. At Ihesus conversus et videns eam: dixit. Confide filia: fides tua te salvam fecit. Et salva facta est mulier: ex illa hora. Et cum venisset Ihesus in domum principis, et vidisset tibicines, et turbam tumultuantem: dicebat. Recedite. Non est enim mortua puella: sed dormit. Et deridebant eum. Et cum eiecta ~~esset turba~~ esset turba: intravit. et tenuit manum eius. Et dixit. Puella surge. Et surrexit puella. Et exiit fama hec in universam terram illam. Et transeunte inde Ihesu: secuti sunt eum duo ceci clamantes et dicentes. Miserere nostri fili David. Cum autem venisset domum: accesserunt ad eum ceci. Et dixit eis Ihesus. Creditis quia possum hoc facere vobis? Dicunt ei. Utique domine. Tunc tetigit oculos eorum: dicens. Secundum fidem vestram: fiat vobis. Et aperti sunt oculi eorum. Et comminatus est illis Ihesus dicens. Videte ne quis sciat. Illi autem exeuntes diffamaverunt eum in tota terra illa. Egressis autem illis: ecce obtulerunt ei hominem mutum demonium habentem. Et eiecto demonio: locutus est mutus. Et mirate sunt turbe. dicentes. Numquam apparuit sic in Israel. Pharisei autem dicebant. In principe demoniorum: eicit demones.

F Et circuibat Ihesus civitates omnes et castella: docens in synagogis eorum et predicans evangelium regni. et curans omnem languorem et omnem infirmitatem.

G Videns autem turbas, misertus est eis: quia erant vexati ~~sicut~~ et iacentes sicut oves non habentes pastorem. Tunc dicit discipulis

H suis. Messis quidem multa: operarii autem pauci.

Rogate ergo dominum messis: ut eiciat operarios in messem suam.

Et convocatis duodecim discipulis suis dedit illis potestatem spirituum inmundorum ut eicerent eos: et curarent omnem languorem et omnem infirmitatem. Duodecim autem apostolorum nomina sunt haec. Primus symon qui dicitur petrus. et andreas frater eius. philippus et bartholomeus. iacobus zebedei et iohannes frater eius. thomas et matheus publicanus. et iacobus alphei. et thadeus. symon cananeus. et iudas scariothes qui et tradidit eum. Hos xii. misit ihesus: precipiens eis et dicens. In viam gentium ne abieritis: et in civitates samaritanorum ne intraveritis: sed potius ite ad oves que perierunt domus israhel. Euntes autem predicate dicentes: quia appropinquavit regnum celorum. Infirmos curate. mortuos suscitate. leprosos mundate: demones eicite. Gratis accepistis: gratis date. Nolite possidere aurum neque argentum. neque pecuniam in zonis vestris: non peram in via: neque duas tunicas. neque calciamenta. neque virgam. Dignus enim est operarius cibo suo. In quamcumque autem civitatem aut castellum intraveritis. interrogate quis in ea dignus sit: et ibi manete donec exeatis. Intrantes autem in domum: salutate eam dicentes. Pax huic domui. Et si quidem fuerit domus illa digna: veniet pax vestra super eam. Si autem non fuerit digna: pax vestra ad vos revertetur. Et quicumque non receperit vos neque audierit sermones vestros: exeuntes foras de domo vel de civitate. excutite pulverem de pedibus vestris. Amen dico vobis: tolerabilius erit terre sodomorum et gomorreorum in die iudicii quam illi civitati. Ecce ego mitto vos: sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes: et simplices sicut columbe. Cavete autem ab hominibus. tradent enim vos in conciliis: et in synagogis suis flagellabunt vos. Et ad presides et ad reges ducemini propter me: in testimonium illis et gentibus. Cum autem tradent vos: nolite cogitare quomodo aut quid loquamini. Dabitur enim vobis in illa hora: quid loquamini. Non enim vos estis qui loquimini: sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis.

Tradet autem frater fratrem in mortem: et pater filium. et insurgent filii in parentes: et morte afficient eos. Et eritis odio omnibus hominibus: propter nomen meum. Qui autem perseveraverit usque in finem: hic salvus erit. Cum autem persequentur vos in civitate ista: fugite in aliam. Amen dico vobis: non consummabitis civitates israhel. donec veniat filius hominis. Non est discipulus super magistrum: nec servus super dominum suum. Sufficit discipulo ut sit sicut magister eius: et servus sicut dominus eius. Si patrem familias beelzebub vocaverunt: quanto magis domesticos eius. Ne ergo timueritis eos. Nichil enim opertum quod non revelabitur: et occultum quod non scietur. Quod dico vobis in tenebris. dicite in lumine: et quod in aure auditis. predicate super tecta. Et nolite timere eos qui occidunt corpus: animam autem non possunt occidere. Sed potius eum timete: qui potest et animam et corpus perdere in gehennam. Nonne duo passeres asse veneunt: et unus ex illis non cadet super terram sine patre vestro. Vestri autem et capilli capitis omnes numerati sunt. Nolite igitur timere. multis passeribus meliores estis vos. Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus: confitebor et ego eum coram patre meo qui in celis est. Qui autem negaverit me coram hominibus: negabo et ego eum coram patre meo qui in celis est. Nolite arbitrari: quia venerim pacem mittere in terram: non veni pacem mittere in terram sed gladium. Veni enim separare hominem adversus patrem suum et filiam adversus matrem suam: et nurum adversus socrum suam. Et inimici hominis: domestici eius. Qui amat patrem aut matrem plus quam me: non est me dignus. Et qui amat filium aut filiam super me: non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam. et sequitur me: non est me dignus. Qui invenit animam suam: perdet illam. Et qui perdiderit animam suam propter me: inveniet eam. Qui recipit vos: me recipit. Et qui me recipit: recipit eum qui me misit. Qui recipit prophetam in nomine prophete: mercedem prophete accipiet. Et qui recipit iustum in nomine iusti: mercedem iusti accipiet. Et quicumque potum dederit uni ex minimis istis. ca

licem aq̄ frigide tm̄ in nomine disci-
puli: amen dico uobis. n̄ pd̄ m̄cedē.

XI

Et factum ē cum ɔsumasst̄ ihc̄. suā.
p̄cipiēs xii. discipul' suis: tn̄sīt inde.
ut docerent ⁊ p̄dicarent in ciuitatib;
eoꝝ. Joh̄s āt cum audisst̄ in uīnclis op̄a
x̄: mittēs duos de discipul' suis. ait illi.
Tu es qui uentur' es. an aliū expecta-
mus? Et r̄ndēs ihc̄: ait illis. Euntes
renuntiate ioh̄i: que audistis ⁊ uidi-
stis. Ceci uident. claudi āb'lant: lepro-
si mūdant'. Surdi audiūt. ⁊ mortui
resurgunt: pauperes euāg'lizant'. Et be-
atus ē: qui n̄ fuit scandalizat' in me.
Jllis āt abeuntib;: cepit ihc̄ dic̄ ad tu-
bas de ioh̄e. Quid exīstis in desertum ui-
dere: Harundinē uēnto agitatā? Sz
qd exīstis uidē: Hominē mollib; ue-
stitum? Ecce qui mollib; uestiūtur:
in domib; regū sūt. Sz qd exīstis uidē:
Propham? Etiā dico uobis: ⁊ plusquā
pp'ham. Hic ē eñ. de quo scriptū ē. Ec-
ce ego mitto ang'lum meū añ fatiē
tuam: qui p̄parabit uiā tuā añ te. Am̄
dico ub: n̄ surrex̄ int' natos mlierū
maior ioh̄e bapta. Qui āt minor est
in regno celoꝝ: maior ē illo. A diebus
āt ioh̄is bapte usq; nc̄. ~~uim~~ regnum
celoꝝ uim patitur: ⁊ uiolenti rapiūt
illd. Om̄s eñ pp'he ⁊ lex: usq; ad ioh̄ē;
prop'hauer't. Et si uultis recipe: ipē est
elias qui uenturus ē. Qui hab; aures
audiendi: audiat. Cui āt simile ē exti-
mabo gn̄atiōem istam? Simil' ē ~~reg-
num~~ pueris sedentib; in foro: q cla-
mantes coeq'lib; dicūt. Cecinim' uobis
⁊ n̄ saltastis: lamētauim' ⁊ n̄ plāxistis.
Venit enim ioh̄s nq; manducās. neq;
bibēs: ⁊ dicūt. Demoniū h̄t. Venit filius
hōis manducans ⁊ bibēs: ⁊ dicūt. Ecce
hō uorax ⁊ potator uini: publicanoꝝ
⁊ peccōꝝ amicus. Et iustificata ē sapiā
a filiis suis. Tūc cep̄ exprobrare ciuitatib'
in qb; f̄cē sūt p'lime uirtutes eius: q̄
n̄ egisst̄ penitentiā. Ve tibi corozaī. Ve
tibi bethsaida: q̄ si in tiro et sydone
f̄cē eēnt uirtutes que f̄cē s̄t in uobis:
olim in cilicio et cinē p̄niam egissēt.

Verumtañ dico ub: tiro' sidoni remi-
ssius erit in die iudicii. q̄m uobis. Et
tu capharnaū. numqd usq; in celum
exaltabis? Vsq; in infernū descendes.
Quia si in sodomis f̄cē fuisst̄ uirtutes
que f̄cē sūt in te: forte mansisst̄ usq; i
hac diem. Verūtañ dico ub: q̄ t̄re so-
domoꝝ remissius erit in die iudicii.
quā t. Jn illo tp̄e: r̄ndēs ihc̄ dix̄. Con-
fiteor tibi pater dn̄e. celi et t̄re. q abs-
condisti h̄ a sapientib; ⁊ prudentib;:
et reuelasti ea puulis. Jta pat': qm̄ sic
placitū fuit ante te. Oīa m̄ tradita s̄t
a patre mō. Et nemo nouit filiū n̄
pat'. nq; patrē quis nouit nisi filius:
et cui uoluīt filius reuelare. Venite
ad me oēs qui laboratis et onerati estis:
et ego reficiā uos. Tollite iugū meū
sup uos. et discite a me. q̄ mitis sum
et humil' corde: et inuenietis requiē
aīab; uīis. Jugum eñ meū suaue ē:
et onus meū leue.

XII

In tp̄e illo: abiit ihc̄ sabbato p' sata.
Discipuli āt eius esurientes: ceperunt
euelle spicas. et manducare. Pharisei
āt uidentes: dixerunt ei. Ecce discipuli
tui faciūt: q̄d n̄ lic; eis facē sabbatis.
At ille dixit eis. Nōne legistis qd fecerit
dd̄ qn̄ esuriit et qui cū eo erāt. quom̄
intrauit in domū dei. et panes p̄posi-
tionis comedit. quos n̄ licebat ei edē.
nq; his qui cū eo erāt. nisi solis sacdo-
tib;? Aut n̄ legistis in lege. q̄ sabbatis
sacdotes in templo sabbatū uiolant.
et sn̄ crimine s̄t? Dico āt ub: q̄ t̄plo
maior ē hic. Si āt sciretis qd est: miāz
uolo et n̄ sacrificiū: nūq̄ ɔdēpnauisse-
tis innocentes. Dn̄s est eñ filius hōis:
etiam sabbati. Et cū transisst̄: uenit
in sinagogā eoꝝ. Et ecce hō manū hn̄s
aridam. Et int'rogabāt eū dicentes.
Si lic; sabbatis curare? Vt accusarent
eū. Jpē āt dixit eis. Quis erit ex ub' hō q
h̄t unā ouē. ⁊ si ceciderit h̄ sabbatis in
foueam. n̄ne tenebit et leuabit eam?
Quāto magis melior est hō oue? Jtaq;
lic; sabbatis bn̄ facē. Tūc ait hōi. Exte-
de manū tuam. Et extendit: ⁊ restitu

C ta ē sanitati sic alt̃a. Exeuntes āt pha
risei ↄsilium faciebāt adũsus eũ: quõ
eum pdẽnt. Ihc aũt sciens: recessit inđ.
Et secuti sũt eum mlti: ⁊ curauit eos oẽs.
Et pcepit eis ne manifestũ eũ facerent:
ũ adipletr̃ qđ dictum ē p ysaiam pro
phãm dicentẽ. Ecce puer meus quẽ e
legi: dilectus meus in quo bñ ↄplacuit
anime mee. Ponã spm meũ sup eum:
⁊ iudiciũ gẽtib; nũtiabit. Nõ ↄtendr.
neq; clamabit: n; audit aliqs in pla
teis uocẽ eius. Harundinẽ quassatam
ñ ↄfringet. et linũ fumigans ñ extin
D guet: donec eiciat ad uictoriã iudiciũ.
⁊ in nõie ei' gẽtes spabũt. Tũc oblat'
ē ei demoniu; hñs: cec' ⁊ mut'. Et cur
E auit eũ: ita ut loqueret' et uideret. Et stu
pebãt oẽs turbe: ⁊ dicebãt. Nũqđ h' est
F filius dd. Pharisei āt audientes. dixe
rũt. Hic ñ eicit demões: nisi in beelz
ebub principe demoniorũ. Ihc āt sciẽs
G cogitatiões eorum: dixit eis. Omne re
gnum ↄtra se diuisũ desolabit': ⁊ oĩs
ciuitas uł dom' diuisa cont' se. ñ stab'.
Et si sathanas sathanan eicit: adũs'
se diuisus ē. Quomõ ergo stabit regnũ
ei'? Et si ego in beelzebub eicio demões.
filii ũri in quo eiciũt? Ideo ipi iudices
ũri erũt. Si aũt ego in spiritu dei eicio
dmones: igr̃ puenit in uos regnu dei.
Aut quomõ põt quisq̃ intrare i dom'
fortis. ⁊ uasa eius diripe. nisi prius alli
H gauit fortẽ. ⁊ tc̃ domu; illi' diripit. Qi
nõ ē mecum: ↄt me ē. Et q ↄgregat
mecũ: spargit. Ideo dico ub. Omne pec
catum ⁊ blasphemia remittet' hoib;:
spc̃ āt blasphemie. ñ remittet'. Et qc̃;
dixit ũbum ↄt' filiũ hoĩs: remittetur
ei. Qui āt dixit ũbũ ↄtra spm scm nõ
remittet' ei: n; in hoc sclo. n; in futuro.
Aut facite arborẽ bonã ⁊ fructũ ei' bon
um: aut facite arborẽ malã. ⁊ fructum
eius malũ. Siqđẽ ex fructu arbor cogs
citur. Progenies uipar;: quomõ pote
stis bona loq cum sitis mali? Ex habun
I dantia enim cordis: os loquit'. Bonus
hõ de bono thesauro pfert bona: ⁊ mal'
hõ de malo thesauro pfert mala. Dico

āt uobis. q'ñ omne ũbum otiosũ
qđ locuti fuũnt hoies: reddent rõne;
de eo in die iudicii. Ex ũbis eĩ tuis iu
K stificabis: ⁊ ex ũbis tuis ↄdẽpnabis. Tũc
rñderunt ei quidã de scribis ⁊ phariseis:
L dicentes. Magr̃ uolum' a te signũ uide.
Qui rñdens: āit illis. Gñatio mala ⁊ ad
ultã signũ querit: ⁊ signũ ñ dabit' ei ñ
signũ ione pphe. Sicẽ eñi fuit ionas in
uentre ceti trib; dieb; et trib; noctib;:
sic erit filius hoĩs in corde tre trib; die
b; ⁊ trib; noctib;. Viri niniuite surgẽt
in iudicio cũ gñatioẽ ista. ⁊ ↄdẽpnabũt
eã: q2 pniãm egerũt in pdicatioẽ ione.
Et ecce plus q̃ iona hic. Regina austri r
surget in iudiõ cũ gñatioẽ ista. ⁊ ↄdẽ
eam: q2 uenit a finib; tre audire sapiẽ
tiam salomonis. Et ecce plus q̃ salomõ
M h'. Cũ āt imund' spc̃ exierit ab hoie. ã
bulat p loca harida. querẽs requiẽ: ⁊ nõ
inuenit. Tũc dicit. Reuẽtar in domu;
meã: uñ exiui. Et ueniẽs inuenit eã
uacantẽ: scopis mundatã. et ornata;.
Tũc uadit et assumit .vii. alios spc̃ se
cum nequiores se: ⁊ intrantes hitãt
ibi. Et fiunt nouissima hoĩs illius:
peiora priorib;. Sic erit et generationi
N huic pessime. Adhuc eo loqnte ad tũ
bas: ecce mat' eius et frẽs eius foris sta
bant: querentes loq ei. Dixit āt ei qdã.
Ecce mat' tua ⁊ frẽs tui foris stant: que
rentes te. At ipe rñdens dicenti sibi a
it. Que ē mat' mea. et qui sũt frẽs mĩ?
Et extendens manũ in discipłos suos:
dixit. Ecce mat' mã: et frẽs mĩ. Q'cu; ē fecit
uolũtatẽ patris mĩ qui in celis ē: ipse
meus fr' et soror et mat' ē.

A XIII

In illo die exiens ihc de domo sedebat
sec' mare. Et ↄgregate sũt ad eũ tbe
multe: ita ut in nauiculã ascẽdens se
deret. Et omnis turba stabat in litore.
Et locutus est eis multa in parabolis:
dicẽs. Ecce exiit qui seminat: semi
nare semẽ suũ. Et dum seminat. q̃da;
ceciderũt sec' uiã: ⁊ uenerũt uolucres.
et comederũt ea. Alia āt ceciderũt i pe
trosa. ubi ñ hebat trãm multã: ⁊ ↄtinu
o exorta sũt. q2 ñ hebat altitudinẽ tre.

Sole aūt orto estuauerunt: et quia nō habebant
radicē. aruerunt. Alia aūt ceciderunt
in spinas. et creuerūt spine et suffoca
uerunt ea. Alia uō ceciderūt in terram
bonam. et dabant fructū. aliud centesi
mū. aliud sexagesimū. aliud tricesi
mū. Qui hēt aures audiendi: audiat.
Et accedentes discipuli: dixerunt ei.
Quare in parabolis loqueris eis? Qui respondens
ait illis. Quia uobis datū est nosse mis
teria regni celorum: illis aūt nō ē datum.
B Qui enim hēt dabitur ei: et habundabit.
Qui aūt nō hēt: et quod hēt auferetur ab eo.
C Ideo in parabolis loquor eis: quia uidentes
nō uident. et audientes nō audiunt.
neque intelligunt. ut adimpleatur in eis prophetia
ysaie dicentis. Auditu audietis. et nō
intelligetis: et uidentes uidebitis. et nō
uidebitis. Incrassatū est enim cor populi huius.
et auribus grauiter audierunt. et oculos suos
clauserunt: ne quando uideant oculis. et auribus
audiant. et corde intelligant: et conuertantur
D et sanem eos. Uestri aūt beati oculi quia uident:
et aures uestre quia audiunt. Amen quippe di
co uobis: quia multi prophete et iusti cupierūt
uidere que uidetis et nō uiderunt. et audire
que auditis. et nō audierunt. Uos ergo
E audite parabolam seminantis. Omnis qui
audit uerbū regni. et nō intelligit: ue
nit malus et rapit quod seminatū ē in
corde eius: hic est qui secus uiam seminatus ē.
Qui aūt supra petrosa seminatus est:
hic ē qui uerbum audit. et continuo cū gau
dio suscipit illud. Nō hēt aūt in se radicē.
sed ē temporalis. Facta aūt tribulatione et persecuti
one propter uerbum: continuo scandalizatur.
Qui aūt seminatus ē in spinis: hic est
qui uerbum audit. et sollicitudo seculi i
stius et fallacia diuitiarum suffocat uerbū:
et sine fructu efficitur. Qui uō in terra bonam
seminatus ē. hic ē qui audit uerbum et
intelligit. et fructum affert: et facit ali
ud quidē centesimū. aliud aūt sexagesi
mū. porro aliud tricesimū. Aliā para
bolam proposuit illis dicens. Simile fac
tum ē regnum celorum homini: qui semina
uit bonum semē in agro suo. Cū aūt
dormirent homines: uenit inimicus eius
et superseminauit zizania in medio tri
tici: et abiit. Cū aūt creuisset herba et fru
ctum fecisset: tunc apparuerūt et zizani
a. Accedentes aūt serui patrisfamilias
dixerunt ei. Domine nōne bonū semen
seminasti in agro tuo? Unde ergo habet
zizania? Et ait illis. Inimicus homo hoc
fecit. Serui aūt dixerunt ei. Uis imus et colli
gimus ea? Et ait. Nō. Ne forte colligen
tes zizania: eradicetis simul cū illis et
triticum. Sinite utraque crescere usque
ad messem: et in tempore messis dicam messori
bus. Colligite primū zizania. et alliga
te ea fasciculos ad comburendū: triticū aūt
F congregate in horreū meū. Aliā parabolam
proposuit eis dicens. Simile est regn
um celorum grano sinapis. quod accipiens
homo seminauit in agro suo: quod minim
um quidē ē omnibus seminibus. Cū aūt
creuerit maius ē omnibus oleribus: et fit
arbor. ita ut uolucres celi ueniant et ha
G bitent in ramis eius. Aliā parabolam
locutus ē eis. Simile ē regnū celorum
fermento: quod acceptū mulier abscondit in
farine satis tribus. donec fermentatū est to
H tum. Hec omnia locutus ē ihesus in parabolis
ad turbas: et sine parabolis nō loquebatur eis:
ut impleretur quod dictū est per prophetam dicentem.
Aperiam in parabolis os meū: eructabo ab
scondita a constitutione mundi. Tunc di
missis turbis: uenit in domū. Et acces
serunt ad eum discipuli eius dicentes.
Edissere nobis parabolā zizaniorum agri.
Qui respondens: ait. Qui seminat bonū
semē ē filius hominis. Ager aūt est mundus.
Bonū uō semē: hii sunt filii regni. Ziza
nia aūt filii sunt nequam. Inimicus aūt qui
seminauit ea: est diabolus. Messis
uō: consummatio seculi est. Messores aūt: an
geli sunt. Sicut ergo zizania colliguntur.
et igni comburuntur: sic erit in consummatione
seculi. Mittet filius hominis angelos suos.
et colligent de regno eius omnia scanda
la. et eos qui faciunt iniquitatē: et mit
tent eos in caminū ignis. Ibi erit fletus
et stridor dentium. Tunc iusti fulgebunt sicut
sol: in regno patris eorum. Qui hēt aures
audiendi: audiat. Simile ē regnū ce

lorum thesauro abscondito i agro: q
quum inuenit ho abscondit. et p gau
dio illius uadit. et uendit uniuersa que
hz: et emit agrum illum. Iterum simile
e regnu celor homi negociatori: querenti
bonas margaritas. Inuenta aut una pci
osa margarita: abiit et uendidit oia
que hab: et emit ea. Iterum sile e regnu
celorum sagene misse in mare: et ex omi
gene piscium congreganti. Quam cum i
pleta eet educentes et sec litus sedentes:
elegerunt bonos in uasa sua. malos
aut foras miserunt. Sic erit in consumatio
ne scli. Exibunt angli et separabunt ma
los de medio iustor: et mittent eos i
caminu ignis. Ibi erit fletus: et stridor
dentiu. Intellexistis hec oia. Dicunt ei.
Etia. Ait illis. Ideo ois scriba doctus in re
gno celorum. similis e homi patrifamili
as: qui pfert de thesauro suo noua
et uetera. Et factum e cum consumasset i
hc parabolas istas: transiit in. Et ue
niens in patria sua docebat eos in sy
nagogis eor: ita ut mirarent et dice
rent. Unde huic sapia hec. et uirtutes: et
Nonne hic e fabri filius: Nonne mat
eius dicit maria. et frs eius iacobz. et
ioseph. et symon. et iudas: Et sorores
eius. nne oms apud nos sunt: Unde ergo
huic oia ista: Et scandalizabantur in
eo. Ihc aut dixit eis. Non e pphta sine ho
nore: nisi in patria sua. et in domo su
a. Et n fec ibi multas uirtutes: pp in
credulitate eorum.

In illo tpr. audiuit herodes tetrarcha
fama ihu: et ait pueris suis. Hic est
iohs bapta. ipse surrexit a mortuis: et
ideo uirtutes opantur in eo. Herodes
enim tenuit iohm: et alligauit eum.
et posuit eu in carcere pp herodiadem
uxorem fris sui. Dicebat enim illi iohs.
Non licet tibi habere ea. Et uoles eu
occidere timuit pplm: qz sic pphta eum
hebat. Die aut natal herodis. saltauit fi
lia herodiadis in medio: et placuit he
rodi. Unde cum iuramto pollicit est ei
dare: qdcumqz postulasset ab eo. At il
la pmonita a matre sua. da mihi i qd

hic in disco cap iohis bapte. Et contris
tatus est rex: Propt iusiurandu aut et
eos qui pit recumbebat: iussit dari. Et
Misitqz: et decollauit iohem in carcere.
Et allatum e cap eius in disco: et da
tum e puelle: et tulit matri sue. Et
accedentes discipuli eius: tulerunt
corpus eius et sepelierunt illd. Et ueni
entes nuntiauerunt ihu. Qd cu audisset
ihc: secessit inde in nauicula in locu deser
tum seorsum. Et cu audissent turbe:
secute sunt eum pedestres de ciuitatibus.
Et exiens uidit turba multa. et mi
sertus e eius: et curauit languidos eoru.
Uespe aut fco: accesserunt ad eu discip
uli eius dicentes. Desertus e locus: et hora
iam pteriit. Dimitte turbas: ut euntes
in castella. emant sibi escas. Ihc aut dix
eis. No hnt necesse ire. Date illis uos ma
ducare. Rnderunt ei. No hemus hic n
quinqz panes: et duos pisces. Qui ait ei.
Afferte michi illos huc. Et cu iussisset
turbam discumbere sup fenu: acceptis. v.
panibz et duobz piscibz. aspiciens in
celum bndix et fregit. et dedit discip
ulis suis panes: discipli aut turb. Et ma
ducauerunt os: et saturati sut. Et tuler reliq
as fragmentor. xii. cophinos plenos. Ma
ducantiu aut fuit nus. v. milia uiror:
exceptis mlribz et puulis. Et stati compulit
discipulos ascendere in nauicula et pcedere
eu trans fretu: donec dimitteret turbas. Et
dimissa turba: ascendit in monte solus
orare. Uespe aut fco: sol erat ibi. Nauicu
la aut in medio mari: iactabatur fluctibus.
Erat enim uentus contrarius. Quarta aut uigi
lia noctis uenit ad eos: ambulans sup ma
re. Et uidentes eu sup mare ambulante.
turbati st dicentes: qz fantasma e. Et p
timore clamauerunt. Statiqz ihc locu
tus e eis. dicens. Habete fiducia. Ego sum:
nolite timere. Rndens aut petrus dixit. Do
mine si tu es: iube me uenire ad te
sup aquas. At ipse ait. Ueni. Et descen
des petrus de nauicula. ambulabat sup aq:
ut ueniret ad ihm. Uides uo uentum
ualidu: timuit. Et cu cepisset mergi: cla
mauit dices. Dne: saluu me fac. Et

ar vi p — Cum ascendisset

ar vi e / lu v f

continuo ihc extendens manum apprehen
dit eum: et ait illi. Modice fidei quare
dubitasti? Et cum ascendissent in na — I
uiculam: cessauit uentus. Qui autem in na
uicula erant: uenerunt et adorauerunt eum — K
dicentes. Vere filius dei es. Et cum trans
fretassent: uenerunt in terram genesar. Et
cum cognouissent eum uiri loci illius: mise
runt in uniuersam regionem illam. et obtul
erunt ei omnes male habentes. Et rogabant eum:
ut uel fimbriam uestimenti eius tangerent.
Et quicumque tetigerunt: salui facti sunt.

ar vii a — XV

Tunc accesserunt ad eum ab ierosolimis scribe — A
et pharisei: dicentes. Quare discipuli
tui transgrediuntur traditiones seniorum?
Non enim lauant manus suas: cum panem
manducant. Ipse autem respondens: ait illis. Cur
et uos transgredimini mandatum dei. propter
traditionem uestram? Nam deus dixit. Hon
ora patrem tuum et matrem: et qui maled
ixerit patri uel matri. morte moriatur. Vos
autem dicitis. Quicumque dixerit patri uel matri.
munus quodcumque est ex me. tibi proderit: et non
honorificabit patrem suum aut matrem
suam: et irritum fecistis mandatum dei.
propter traditionem uestram. Ypocrite bene pro
phetauit de uobis ysaias dicens. Populus
hic labiis me honorat: cor autem eorum lon
ge est a me. Sine causa autem colunt me:
docentes doctrinas et mandata hominum.
Et conuocatis ad se turbis: dixit eis. Audi
te et intelligite. Non quod intrat in os coin
quinat hominem: sed quod procedit ex ore. hoc
coinquinat hominem. Tunc accedentes — g
discipuli eius: dixerunt ei. Scis quia pharisei
audito hoc uerbo. scandalizati sunt? At
ille respondens ait. Omnis plantatio quam
non plantauit pater meus celestis: eradi

lu vi p

cabitur. Sinite illos. Ceci sunt: duces ce — B
corum. Cecus autem si ceco ducatum prestet: am

ar vii b

bo in foueam cadunt. Respondens autem petrus: — C
dixit ei. Edissere nobis parabolam istam.
At ille dixit. Adhuc et uos sine intelle
ctu estis? Non intelligitis quia omne quod intrat
in os. in uentrem uadit. et in secessum emit
titur? Que autem procedunt de ore. de corde
exeunt: et ea coinquinant hominem. De cor
de enim exeunt cogitationes male. homici
dia. adulteria. fornicationes. furta. fal
sa testimonia: blasphemie. Hec sunt
que coinquinant hominem. Non lotis autem
manibus manducare: non coinquinat ho
minem. Et egressus inde ihc: secessit in partes
tiri et sydonis. Et ecce mulier cananea a
finibus illis egressa: clamauit dicens ei.
Miserere mei domine fili dauid. Filia mea
male a demonio uexatur. Qui non respondit
ei uerbum. Et accedentes discipuli eius:
rogabant eum dicentes. Dimitte eam:
quia clamat post nos. Ipse autem respondens ait. — D
Non sum missus. nisi ad oues que perierunt
domus israel. At illa uenit: et adorauit eum — E
dicens. Domine: adiuua me. Qui respondens
ait. Non est bonum sumere panem filiorum: et mit
tere canibus. At illa dixit. Etiam domine. Nam
et catelli edunt de micis: que cadunt de men
sa dominorum suorum. Tunc respondens ihc: ait illi.
O mulier magna est fides tua. fiat tibi
sicut uis. Et sanata est filia eius: ex illa
hora. Et cum transisset inde ihc: uenit secus — F
mare galilee. Et ascendens in montem:
sedebat ibi. Et accesserunt ad eum turbe
multe habentes secum mutos. et claudos.
cecos. debiles. et alios multos: et proiece
runt eos ad pedes eius. Et curauit eos:
ita ut turbe mirarentur. uidentes mutos
loquentes. claudos ambulantes. cecos
uidentes: et magnificabant deum israel. Ihc
autem conuocatis discipulis suis dixit. Misereor
super turbe? quia triduo iam perseuerant me
cum: et non habent quod manducent. Et dimit
tere eos ieiunos nolo: ne deficiant in
uia. Et dicunt discipuli. Vnde ergo nobis
in deserto panes tantos. ut saturemus
turbam tantam? Et ait illis ihc. Quot
panes habetis? At illi dixerunt. vii. et pa
ucos pisciculos. Et precepit turbe: ut dis
cumberent super terram. Et accipiens. vii.
panes et pisces. et gratias agens. fregit.
et dedit discipulis suis: et discipuli dederunt
populo. Et manducauerunt omnes: et saturati
sunt. Et quod superfuit de fragmentis: tulerunt
vii. sportas plenas. Erant autem qui man
ducauerant. iiii. milia hominum: extra
paruulos et mulieres. Et dimissa turba
ascendit in nauiculam: et uenit in fines

magedan.

Et accesserunt ad eum pharisei et saducei temptantes: et rogaverunt eum ut signum de celo ostenderet eis. At ille respondens ait eis. Facto vespere dicitis. Serenum erit. Rubicundum est enim celum. Et mane. Hodie tempestas. Rutilat enim triste celum. Faciem ergo celi iudicare nostis: signa autem temporum non potestis scire. Generatio mala et adultera signum querit: et signum non dabitur ei nisi signum Ione prophete. Et relictis illis abiit. Et cum venissent discipuli eius trans fretum: obliti sunt panes accipere. Qui dixit illis. Intuemini: et cavete a fermento phariseorum et saduceorum. At illi cogitabant inter se dicentes: quia panes non accepimus. Sciens autem Ihesus: dixit eis. Quid cogitatis inter vos modice fidei. quia panes non habetis? Nondum intelligitis. neque recordamini v. panum. in v. milia hominum: et quot cophinos sumpsistis. Neque vii. panum. in iiii. milia hominum: et quot sportas sumpsistis? Quare non intelligitis. quia non de pane dixi vobis. cavete a fermento phariseorum et saduceorum? Tunc intellexerunt. quia non dixerit cavendum a fermento panum: sed a doctrina phariseorum et saduceorum. Venit autem Ihesus in partes Cesaree Philippi: et interrogabat discipulos suos dicens. Quem dicunt homines esse filium hominis? At illi dixerunt. Alii Iohannem baptistam. alii autem Heliam. alii vero Ieremiam. aut unum ex prophetis. Dicit illis Ihesus. Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Symon Petrus. dixit. Tu es Christus filius Dei vivi. Respondens autem Ihesus: dixit ei. Beatus es Simon bariona. quia caro et sanguis non revelavit tibi: sed pater meus qui est in celis. Et ego dico tibi: quia tu es Petrus. et super hanc petram edificabo ecclesiam meam. Et porte inferi non prevalebunt adversus eam. Et tibi dabo claves regni celorum. Et quodcumque ligaveris super terram: erit ligatum et in celis. Et quodcumque solveris super terram: erit solutum et in celis. Tunc precepit discipulis suis ut nemini dicerent: quia ipse esset Ihesus Christus. Exinde cepit Ihesus ostendere discipulis suis quia oporteret eum ire Ierosolimam et multa pati a senioribus et scribis et principibus sacerdotum. et occidi: et tertia die resurgere. Et assumens eum Petrus: cepit increpare illum dicens. Absit a te domine. non erit tibi hoc. Qui conversus: dixit Petro. Vade post me sathana. Scandalum michi es: quia non sapis ea que Dei sunt: sed ea que hominum. Tunc Ihesus dixit discipulis suis. Si quis vult post me venire abneget semetipsum. et tollat crucem suam: et sequatur me. Qui enim voluerit animam suam salvam facere: perdet eam. Qui autem perdiderit animam suam propter me: inveniet eam. Quid enim prodest homini si mundum universum lucretur. anime vero sue detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? Filius enim hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis: et tunc reddet unicuique secundum opera eius. Amen dico vobis: sunt quidam de hic astantibus. qui non gustabunt mortem. donec videant filium hominis venientem in regno suo.

XVII

Et post dies sex: assumpsit Ihesus Petrum et Iacobum. et Iohannem fratrem eius: et duxit illos in montem excelsum seorsum: et transfiguratus est ante eos. Et resplenduit facies eius sicut sol: vestimenta autem eius. facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerunt eis Moyses et Helias: cum eo loquentes. Respondens autem Petrus dixit ad Ihesum. Domine. bonum est nos hic esse. Si vis faciamus hic tria tabernacula: tibi unum. Moysi unum. et Helye unum. Adhuc eo loquente: ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox de nube dicens. Hic est filius meus dilectus in quo michi bene placui: ipsum audite. Et audientes discipuli. ceciderunt in faciem suam: et timuerunt valde. Et accessit Ihesus. et tetigit eos: dixitque eis. Surgite: et nolite timere. Levantes autem oculos suos: neminem viderunt. nisi solum Ihesum. Et descendentibus illis de monte: precepit Ihesus dicens. Nemini dixeritis visionem: donec filius hominis a mortuis resurgat. Et interrogaverunt eum discipuli eius dicentes. Quid ergo scribe dicunt quod Heliam oporteret primum venire? At ille respondens ait eis. Helias quidem venturus est: et restituet omnia. Dico autem vobis: quia Helias iam venit. et non cognoverunt eum: sed fecerunt in eo quecumque voluerunt. Sic et filius hominis: passurus

est eis. Tunc intellexerunt discipuli: quia de iohanne baptista dixisset eis. Et cum venisset ad turbam: accessit ad eum homo. genibus provolutus ante eum dicens. Domine miserere filio meo: quia lunaticus est. et male patitur. Nam sepe cadit in ignem: et crebro in aquam. Et obtuli eum discipulis tuis: et non potuerunt curare eum. Respondens ihesus ait. O generatio incredula et perversa. quousque ero vobiscum? Usque patior vos? Afferte huc illum ad me. Et increpavit illum ihesus: et exiit ab eo demonium. Et curatus est puer ex illa hora. Tunc accesserunt discipuli ad ihesum secreto: et dixerunt ei. Quare nos non potuimus eicere illum? Dicit illis ihesus. Propter incredulitatem vestram. Amen quippe dico vobis. si habueritis fidem sicut granum sinapis. dicetis monti huic. transi hinc. et transibit: et nichil impossibile erit vobis. Hoc autem genus non eicitur: nisi per orationem et ieiunium. Conversantibus autem eis in galilea: dixit illis ihesus. Filius hominis tradendus est in manus hominum. et occident eum: et tertia die resurget. Et contristati sunt vehementer. Et cum venisset capharnaum. accesserunt qui didragma accipiebant ad petrum: et dixerunt ei. Magister vester non solvit didragma? Ait. Etiam. Et cum intrasset in domum: prevenit eum ihesus. dicens. Quid tibi videtur symon? Reges terre a quibus accipiunt tributum vel censum. a filiis suis an ab alienis? At ille dixit. Ab alienis. Dixit illi ihesus. Ergo liberi sunt filii. Ut autem non scandalizemus eos: vade ad mare. et mitte hamum. Et eum piscem qui primus ascenderit. tolle: et aperto ore eius invenies staterem. Illum sumens: da eis pro me et te.

XVIII

In illa hora accesserunt ad ihesum discipuli dicentes. Quis putas maior est in regno celorum? Et advocans ihesus parvulum: statuit eum in medio eorum et dixit. Amen dico vobis: nisi conversi fueritis. et efficiamini sicut parvuli: non intrabitis in regnum celorum. Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste: hic est maior in regno celorum. Et qui susceperit unum parvulum talem in nomine meo: me suscipit. Qui autem scandalizaverit unum de pusillis istis qui in me credunt: expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius. et demergatur in profundum maris. Ve mundo a scandalis. Necesse est enim ut veniant scandala. Verumtamen ve homini illi: per quem scandalum venit. Si autem manus tua vel pes tuus scandalizat te: abscide eum et proice abs te. Bonum tibi est ad vitam ingredi debilem vel claudum: quam duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem eternum. Et si oculus tuus scandalizat te: erue eum et proice abs te. Bonum est tibi cum uno oculo in vitam intrare: quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. Videte: ne contempnatis unum ex his pusillis. Dico enim vobis: quia angeli eorum in celis semper vident faciem patris mei qui in celis est. Venit enim filius hominis: salvare quod perierat. Quid vobis videtur? Si fuerint alicui .c. oves et erraverit una ex eis. nonne relinquit .lxxxix. in montibus. et vadit querere eam que erravit? Et si contigerit ut inveniat eam: amen dico vobis quia gaudebit super eam magis quam super .lxxxxix. que non erraverunt. Sic non est voluntas ante patrem vestrum qui in celis est: ut pereat unus de pusillis istis. Si autem peccaverit in te frater tuus: vade et corripe eum inter te et ipsum solum. Si te audierit: lucratus eris fratrem tuum. Si autem te non audierit: adhibe tecum unum vel duos. ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. Quod si non audierit eos: dic ecclesie. Si autem ecclesiam non audierit: sit tibi sicut ethnicus et publicanus. Amen dico vobis: quecumque alligaveritis super terram. erunt ligata et in celo. Et quecumque solveritis super terram: erunt soluta et in celo. Iterum dico vobis: quia si duo ex vobis consenserint super terram: de omni re quamcumque petierint. fiet illis a patre meo. qui in celis est. Ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo: ibi sum ego in medio eorum. Tunc accedens petrus ad eum: dixit. Domine quotiens peccabit in me frater meus. et dimittam ei? usque septies? Dicit ei ihesus. Non dico tibi usque septies: sed usque septuagies septies. Ideo assimilatum est regnum celorum homini regi: qui voluit rationem ponere cum servis suis. Et cum cepisset rationem ponere: oblatus est ei unus

qui debebat .x. mil. talenta. Cum aut
n̄ haberet unde redderet: iussit eum dn̄s ue
numdari. et uxorem eius et filios. et oīa
que habebat. et reddi. Procidens aut ser
uus ille: rogabat eum dicens. Patien
tiam habe in me: et omnia reddam tibi.
Misertus aūt dn̄s serui illius: dimisit eū.
et debitum dimisit ei. Egressus aūt ser
uus ille. inuenit unū de conseruis suis
qui debebat ei .c. denarios: et tenens suf
focabat eū dicens. Redde quod debes. Et p
cidens conseruus eius: rogabat eū dicens. Pa
tientiam habe in me: et oīa reddam tibi.
Ille aūt noluit: sed abiit et misit eum
in carcerē. donec redderet debitū. Videntes
aūt conserui eius que fiebant: contristati sūt
ualde. Et uenerūt: et narrauerunt
domino suo oīa que fēā fuerant. Tūc
uocauit illum dn̄s suus: et ait illi. Ser
ue nequā: oē debitū dimisi tibi. qm̄
rogasti me. Nōne ergo oportuit et te
misereri conserui tui. sicut et ego tui mi
sertus sum? Et iratus dn̄s eius tradidit
eum tortoribus: quo adusque redderet de
bitum uniuersū. Sic et pater meus celestis
faciet uobis: si n̄ remiseritis unusquisque
frī suo de cordibus uris.

a Et factum ē cum consumasset ihc̄ sermones
istos. migrauit a galilea: et uenit in fi
nes iudee trans iordanē. Et secute sūt
eū turbe multe: et curauit eos ibi. Et ac
cesserunt ad eū pharisei: temptantes eū
et dicentes. Si licet hoī dimittere uxorē
suā. quacumque ex cā? Qui respondens ait eis. Nō
legistis. quia qui fecit ab initio. masculū
et feminā fecit eos. et dixit. Propter hoc dim
ittet hō patrem et matrē et adherebit
uxori sue. et erūt duo in carne una? Ita
que iā n̄ sūt duo: sed una caro. Quod ergo
~~moyses mandauit~~ deus coniunxit: hō n̄ se
paret. Dicūt illi. Quid ergo moyses mā
dauit dari libellum repudii. et dimittere?
Ait illis. Qm̄ moyses ad duritiā cordis
urī permisit uobis dimittere uxores urās.

b Ab initio aūt. n̄ fuit sic. Dico aūt uobis: quia
quicumque dimiserit uxorē suā nisi ob fornica
tionem. et aliā duxerit: mechatur. Et qui dim
issam duxerit: mechatur. Dicūt ei discipuli
eius. Si ita ē cā hominis cū uxore: n̄
expedit nubere. Qui dixit illis. Nō oēs
capiunt uerbum istud: sed quibus datum
ē. Sūt enī eunuchi: qui de matris utero
sic nati sūt. Et sūt eunuchi: qui facti sūt

c ab hoībus. Et sūt eunuchi: qui castrau
erunt se ipsos. propter regnū celorum. Qui
potest capere capiat. Tunc oblati sūt ei par
uuli: ut manus eis imponeret et oraret.
Discipuli aūt increpabant eos. Ihc̄ uero
ait eis. Sinite paruulos: et nolite p
hibere eos uenire ad me. Talium ē enī
regnum celorum. Et cum imposuisset eis

d manus: abiit inde. Et ecce unus accedens:
ait illi. Magister bone. quid boni faciam. ut ha
beam uitā eternā? Qui dixit ei. Quid
me interrogas de bono? Unus est bonus
deus. Si aūt uis ad uitam ingredi: serua
mandata. Dicit illi. Que? Ihc̄ aūt dixit.
Nō homicidiū facies. n̄ adulterabis. nō
facies furtū. n̄ falsum testimoniū
dices: honora patrē tuū et matrē tuā:
et diliges proximū tuū sicut te ipsum. Dicit
illi adolescens. Omnia hec custodiui
a iuuentute mea. Quid adhuc michi deest?

e Ait illi ihc̄. Si uis perfectus esse: uade uen
de oīa que habes et da pauperibus: et habebis
thesaurū in celo: et ueni. et sequere me.

f Cū aūt audisset adolescens uerbum: abi
it tristis. Erat enī habens multas possessiones.
Ihc̄ aūt dixit discipulis suis. Amen dico uobis:
quia diues difficile intrabit in regnum
celorum. Et iterum dico uobis. Facilius est ca
melum per foramen acus transire: quam diuitem
intrare in regnū celorum. Auditis aūt his
discipuli. mirabantur ualde. dicentes. Quis
ergo poterit saluus esse? Aspiciens aūt ihc̄:
dixit eis. Apud hoīes hoc impossibile est:
apud deum aūt oīa possibilia sūt. Tūc
respondens petrus: dixit ei. Ecce nos reli
quimus omnia: et secuti sumus te. Quid
ergo erit nobis? Ihc̄ aūt dixit illis. Amen dico
uobis: quod uos qui secuti estis me. in
regeneratione cum sederit filius hoīs in

g sede magestatis sue: sedebitis et uos
super sedes .xii. iudicantes .xii. tribus
isrl̄. Et omnis qui reliquerit domū

h uel fratres. aut sorores. aut patrē. aut

matrē. aut uxorem. aut filios. aut
agros. ꝓp nomē meū: centuplū acci
piet. 7 uitam eternam possidebit. Mul
ti aūt erūt. primi nouissimi: 7 nouissi
mi primi.

XX

Simile ē regnum celoꝝ. hoī patri fami
lias: qui exiit primo mane conducere
operarios in uineā suā. Conuentione aūt
facta cum operariis ex denario diurno:
misit eos in uineā suā. Et egressus circa
horam terciam: uidit alios stantes i
foro ociosos: 7 illis dix. Ite 7 uos i
uineam meā: 7 qđ iustū fuerit. dabo uob.
Illi aūt abierunt. Iterum aūt exiit circa ser
tam 7 nonā horam: 7 fecit similit. Cir
ca undecimā uero exiit: 7 inuenit alios
stantes. et dicit eis. Quid hic statis to
ta die ociosi? Dicūt ei. Quia nemo nos con
duxit. Dicit illis. Ite 7 uos in uineā me
am. Cum sero aūt factum eēt: dicit dñs
uinee procuratori suo. Voca operarios: et
redde illis mercedē. incipiēs a nouissim
is usq3 ad primos. Cum uenissent ergo
qui circa undecimā horā uenerant: ac
ceperunt singulos denarios. Venientes
aūt 7 primi: arbitrati sunt. qđ plus eēnt
accepturi. Acceperunt aūt 7 ipsi: singlos
denarios. Et accipientes: murmurab
ant aduersus patrēfamilias dicentes.
Hii nouissimi una horā fecerūt: 7 pares
illos nob fecisti. qui portauimus pondus
diei 7 estus. At ille rñdēs uni eoꝝ. dix.
Amice: nō facio tibi iniuriā. Nonne ex dena
rio diurno conuenisti mecū? Tolle qđ tu
um ē: 7 uade. Volo aūt 7 huic nouissi
mo dare: sicut et tibi. Aut nō licet mi qđ
uolo facere? An oculus tuus neqs ē. qr e
go bonus sum? Sic erūt nouissimi primi:
7 primi nouissimi. Multi eni sunt uocati: pa
uci uero electi. Et ascendēs ihc ierlimā.
assumpsit. xii. discipulos suos secreto:
7 ait illis. Ecce ascendimus ierlimā: 7
filius hoīs tradetur principibus sacerdotū
et scribis: 7 condēpnabūt eum morte. Et
tradent eum gentibus ad deludendū et
flagellandum: et crucifigendū. Et
tercia die resurget. Tunc accessit ad eum
mater filioꝝ zebedei cū filiis suis: ado
rans 7 petēs aliqd ab eo. Qui dix ei.
Quid uis? Ait illi. Dic ut sedeant hii
duo filii mei unus ad dexterā tuam
7 unus ad sinistram in regno tuo. Re
spondēs aūt ihc: dix. Nescitis qđ petatis.
Potestis bibere calicē quē ego bibiturus
sum? Dicūt ei. Possumus. Ait ill. Calicē
quidē meū bibetis: sedē aūt ad dexte
ram meā 7 ad sinistrā. nō est meū dare
uob: sed qb3 paratum ē a patre mō. Et au
dientes. x. indignati sunt de duob3 fri
b3. Ihc aūt uocauit eos ad se: 7 ait. Sci
tis qr principes gentiū dñantur eoꝝ.
7 qui maiores sunt potestatē exercent
in eos. Nō ita erit inter uos. Sed quicūq3
uoluerit inter uos maior fieri: sit uester
minister. Et qcūq3 uoluerit inter uos primus
esse: erit uester seruus. Sicut filius hoīs nō ue
nit ministrari. sed ministrare: 7 dare aīam
suā redēptionem pro multis. Et egredien
tibus illis ab iericō: secuta ē eum turba
multa. Et ecce duo ceci sedentes secus
uiā audierūt qr ihc transiret: 7 clam
auerūt dicentes. Dñe miserere nri:
fili dauid. Turba aūt increpabat eos
ut tacerent. At illi magis clamabant di
centes. Dñe miserere nri: fili dd. Et
stetit ihc. 7 uocauit eos: 7 ait. Quid
uultis ut faciā uob? Dicūt illi. Dñe ut
aperiantur oculi nri. Misertus aūt eoꝝ ihc: te
tigit oculos eoꝝ. Et confestim uiderūt: 7
secuti sunt eum.

XXI

Et cum appropinquassent ierlimis. 7 uenissent
bethfage ad montē oliueti: tunc ihc
misit duos discipulos dicēs illis. Ite i
castellū qđ contra uos ē: 7 statim inuenietis
asinā alligatā. 7 pullum cū ea. Solu
ite: 7 adducite michi. Et si quis uob aliqd
dixerit. dicite qr dñs his opus habet: 7 con
festim dimittet eos. Hoc aūt totum
factum ē: ut adimpleretur qđ dictū ē per pro
phetam dicentē. Dicite filie syon. Ecce
rex tuus uenit tibi mansuetus: sedēs sup
asinā 7 pullū filiū subiugalis. Euntes
aūt discipuli: fecerūt sicut precepit illis ihc.
Et adduxerunt asinā et pullū: 7 inposu
erunt sup eos uestimenta sua. et eū desup
sedere fecerunt. Plurima aūt turba: strauerunt

uestimenta sua in uia. Alii aūt cedebāt
ramos de arborib; et sternebāt in ui
a. Turbe aūt que precedebāt et q̄ sequebāt:
clamabāt dicentes. Osanna filio dd:
bndictus qui uenturus in noīe dn̄i.
osanna in excelsis. Et cum intrasset
ierl'm: commota ē uniūsa ciuitas di
cēs. Quis ē hic? Populi aūt dicebant.
Hic ē ihc ppha a nazareth galilee. Et
intrauit ihc in templum dei: et eiciebat
oēs uendentes et ementes in templo: 7 mensas
nummulariorum et cathedras uendentiū
columbas euertit. Et dic̄ eis. Scriptū est.
Domus mea: domus orōnis uocabit'. Vos
aūt fecistis illam: speluncā latronum.
Et accesserunt ad eum ceci 7 claudi i
templo: 7 sanauit eos. Videntes aūt pri
cipes sacdotum et scribe mirabilia q̄
fecit. et pueros clamantes in templo.
et dicentes. osanna filio dd: indignati sūt.
et dixerunt ei. Audis qd isti dicūt? Ihc aūt
dic̄ eis. Vtiq;. Numquā legistis. quia ex
ore infantiū 7 lactentiū pfecisti lau
dē? Et relictis illis abiit foras. extra ciui
tatē in bethaniā: ibiq; mansit. et doce
bat eos de regno dī. Mane aūt reuertēs
in ciuitatē: esuriit. Et uidēs fici arborē
unā sec' uiā. uenit ad eā. Et nichil inuenit
in ea nisi folia tm̄. Et ait illi. Numq̄
ex te fructus nascat' in sempitnū. Et
arefacta ē continuo ficulnea. Et uidentes
discipli: mirati sūt dicentes. Quō contin
uo aruit. Rndēs aūt ihc: ait eis. Amen
dico uob. si habuītis fidē et nō hesitauītis:
nō solum de ficulnea facietis: sꝫ 7 si mō
ti huic dixītis. tolle te et iacta te in ma
re: fit. Et oīa quecūq; pecieritis in orōne
credentes: accipietis. Et cū uenisset in tē
plum: accesserunt ad eū docentē princi
pes sacdotum 7 seniores pp̄ dicentes.
In qua potestate h facis. et qs dedit t̄
hanc potestatē? Rndēs ihc: dix' illis.
Interrogabo uos et ego unū smonē: q̄
si dixeritis m. 7 ego uob dicā. in q̄ pote
state hec facio. Baptism iohīs unde erat.
e celo. an ex hoīb;? At illi cogitabāt i
tra se: dicentes. Si dixim' e celo: dicet nob.
Quare ergo nō credidistis illi? Si aūt
dixim' ex hominib;: timem' turbā.
Oēs enī habēt iohēm: sic pphām. Et res
pondentes ihū: dixerunt. Nescim'. Et
ait illis ipse. Neq; ego dico uob: in qua
potestate hec facio. Quid aūt uob uidet'?
Homo quidā habebat duos filios: 7 accedēs
ad pmū dixit. fili: uade hodie operare
in uinea mea. Ille aūt rndēs ait. Nolo.
Postea aūt penia motus. abiit. Ac
cedens aūt ad altm: dixit silr. At ille
rndens ait. Eo dn̄e. Et nō iuit. Quis ex
duob; fecit uoluntatē patris? Dicūt ei.
Primus. Dic̄ illis ihc. Amen dico uobis
quia publicani et meretrices pcedent
uos in regnum dī. Venit eī ad uos iohs
in uia iustitie: 7 nō credidistis ei. Pub
licani aūt 7 meretrices: crediderunt
ei. Vos aūt uidentes. nec penitentiam hab
uistis postea: ut crederetis ei. Aliam
parabolam audite. Homo erat paterfamili
as qui plantauit uineā: 7 sepē circūde
dit ei. Et fodit in ea torcular: 7 edifica
uit turrī. Et locauit eā agricol': 7 pe
regre pfectus est. Cum aūt temp' fructu
um appropinquasset: misit suos suos
ad agricolas. ut acciperent fructus ei'.
Et agricole apphensis suis eius. aliū
ceciderūt. alium occider': aliū uō la
pidauer'. Itm misit alios suos pl'es
priorib;: 7 fecer' illis silr. Nouissime
aūt misit ad eos filiū suū. dicēs. Vere
buntur filiū meū. Agricole aūt uidē
tes filiū: dixerunt intra se. Hic ē heres.
Venite occidam' eū: 7 habebim' here
ditatē eius. Et apphensū eū eiecerūt
extra uineā: 7 occider' eū. Cū ergo uenit
dn̄s uinee. qd faciet agricol' illis? Aiūt
illi. Malos male pdet: 7 uineā suā
locabit aliis agricol'. qui reddāt ei fr
uctum tēporib; suis. Dicit illis ihc. Nūq̄
legistis in scripturis. Lapidē quē repro
bauerūt edificantes. hic fcūs ē in caput
anguli. a dn̄o factum ē istud. et ē mira
bile in oculis nr̄is? Ideo dico uob: quia aufe
ret a uob regnū dei. 7 dabit' genti facienti fru
ctus ei'. Et qui ceciderit sup lapidē is
tum: confringet'. Sup quē uō ceciderit:
conteret eū. Et cū audissent principes

Chebāt

Cūt opari

Cūt pcedūt
Cūt gno

ma' xxi a
lu xx b

ma' xii b
luce xx c
Jo viii b

sacerdotum et pharisei parabolas eius, cognoverunt quod de ipsis diceret. Et querentes eum tenere, timuerunt turbas, quoniam sicut prophetam eum habebant.

XXII

Et respondens Ihesus dixit iterum in parabolis eis dicens: Simile factum est regnum celorum homini regi qui fecit nuptias filio suo. Et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias, et nolebant venire. Iterum misit alios servos dicens: Dicite invitatis: Ecce prandium meum paravi, tauri mei et altilia occisa, et omnia parata: venite ad nuptias. Illi autem neglexerunt. Et abierunt alius in villam suam, alius vero ad negotiationem suam. Reliqui vero tenuerunt servos eius, et contumelia affectos occiderunt. Rex vero cum audisset, iratus est. Et missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos, et civitates illorum succendit. Tunc ait servis suis: Nuptie quidem parate sunt, sed qui invitati erant non fuerunt digni. Ite ergo ad exitus viarum, et quoscumque inveneritis, vocate ad nuptias. Et egressi servi eius in vias, congregaverunt omnes quos invenerunt, bonos et malos. Et implete sunt nuptie discumbentium. Intravit autem rex ut videret discumbentes, et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali. Et ait illi: Amice, quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit. Tunc dixit rex ministris: Ligatis pedibus eius et manibus, mittite eum in tenebras exteriores. Ibi erit fletus et stridor dentium. Multi autem sunt vocati, pauci vero electi.

Tunc abeuntes pharisei consilium inierunt ut caperent eum in sermone. Et mittunt ei discipulos suos cum herodianis dicentes: Magister, scimus quia verax es, et viam dei in veritate doces, et non est tibi cura de aliquo. Non enim respicis personam hominum. Dic ergo nobis quid tibi videtur: licet censum dari cesari an non? Cognita autem Ihesus nequitia eorum, ait: Quid me temptatis, ypocrite? Ostendite michi numisma census. At illi obtulerunt ei denarium. Et ait illis Ihesus: Cuius est ymago hec et superscriptio? Dicunt ei: Cesaris. Tunc ait illis: Reddite ergo que sunt cesaris cesari, et que sunt dei deo. Et audientes mirati sunt, et relicto eo abierunt.

In illo die accesserunt ad eum saducei qui dicunt non esse resurrectionem, et interrogaverunt eum dicentes: Magister, moyses dixit: Si quis mortuus fuerit non habens filium, ut ducat frater eius uxorem illius, et suscitet semen fratri suo. Erant autem apud nos septem fratres. Et primus uxore ducta defunctus est, et non habens semen reliquit uxorem suam fratri suo. Similiter secundus et tertius usque ad septimum. Novissime autem omnium et mulier defuncta est. In resurrectione ergo cuius erit de septem uxor? Omnes enim habuerunt eam. Respondens autem Ihesus ait illis: Erratis nescientes scripturas neque virtutem dei. In resurrectione enim neque nubent neque nubentur, sed sunt sicut angeli dei in celo. De resurrectione autem mortuorum non legistis quod dictum est a deo dicente vobis: Ego sum deus abraham et deus ysaac et deus iacob? Non est deus mortuorum, sed viventium. Et audientes turbe mirabantur in doctrina eius.

Pharisei autem audientes quod silentium imposuisset saduceis, convenerunt in unum. Et interrogavit eum unus ex eis legis doctor, temptans eum: Magister, quod est mandatum magnum in lege? Ait illi Ihesus: Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo, et in tota anima tua, et in tota mente tua. Hoc est maximum et primum mandatum. Secundum autem simile est huic: Diliges proximum tuum sicut te ipsum. In his duobus mandatis tota lex pendet et prophete.

Congregatis autem phariseis, interrogavit eos Ihesus dicens: Quid vobis videtur de christo? Cuius filius est? Dicunt ei: David. Ait illis: Quomodo ergo david in spiritu vocat eum dominum dicens: Dixit dominus domino meo, sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? Si ergo david vocat eum dominum, quomodo filius eius est? Et nemo poterat respondere ei verbum, neque ausus fuit ex illa die quisquam eum amplius interrogare.

XXIII

Tunc Ihesus locutus est ad turbas et ad discipulos suos dicens: Super cathedram moysi sederunt scribe et pharisei. Omnia ergo quecumque dixerint vobis, servate et facite. Secundum vero opera eorum nolite

facite. Dicunt enim: et non faciunt. Alligant autem onera grauia et inportabilia. et inponunt in humeros hominum: digito autem suo nolunt ea mouere. Omnia uero opera sua faciunt: ut uideantur ab hominibus. Dilatant enim filacteria sua: et magnificant fimbrias. amant autem primos recubitus in cenis. et primas cathedras in synagogis. et salutationes in foro: et uocari ab hominibus rabi. Uos autem nolite uocari rabi. Unus est enim magister uester. Omnes autem uos fratres estis. Et patrem nolite uocare uobis super terram. Unus est enim pater uester qui in celis est. Nec uocemini magistri: quia magister uester unus est christus. Qui maior est uestrum: erit minister uester. Qui autem se exaltauerit humiliabitur: et qui se humiliauerit exaltabitur. Ve autem uobis scribe. et pharisei. ypocrite: qui clauditis regnum celorum ante homines. Uos enim non intratis: nec introeuntes sinitis intrare. Ve uobis scribe. et pharisei. ypocrite: qui circuitis mare et aridam. ut faciatis unum proselitum: et cum fuerit factus. facitis eum filium gehenne. duplo quam uos. Ve uobis duces ceci: qui dicitis. Quicumque iurauerit per templum nichil est. Qui autem iurauerit in auro templi: debet. Stulti et ceci. quid enim maius est. aurum an templum quod sanctificat aurum: Et quicumque iurauerit in altari nichil est. Quicumque autem iurauerit in dono quod est super illud: debet. Ceci quid enim maius est. donum. an altare quod sanctificat donum: Qui ergo iurat in altari. iurat in eo. et omnibus que sunt super illud. Et qui iurauerit in templo: iurat in illo et in eo qui habitat in ipso. Et qui iurat in celo: iurat in trono dei. et in eo qui sedet super eum. Ve uobis scribe et pharisei. ypocrite. qui decimatis mentam et anetum. et ciminum: et reliquistis que grauiora sunt legis. iudicium et misericordiam. et fidem. hec oportuit facere: et illa non omittere. Duces ceci: excolantes culicem. camelum autem glutientes. Ve uobis scribe et pharisei. ypocrite: qui mundatis quod deforis est calicis et parapsidis. intus autem pleni estis rapina et inmunditia. Pharisee cece munda prius quod intus est calicis et parapsidis: ut fiat et id quod deforis est mundum. Ve uobis scribe et pharisei. ypocrite: qui similes estis sepulcris dealbatis que a foris parent hominibus speciosa. intus uero plena sunt ossibus mortuorum. et omni spurcicia. Sic et uos quidem a foris paretis hominibus iusti: intus autem pleni estis ypocrisi et iniquitate. Ve uobis scribe. et pharisei. ypocrite. qui edificatis sepulchra prophetarum. et ornatis monumenta iustorum: et dicitis. Si fuissemus in diebus patrum nostrorum: non essemus socii eorum in sanguine prophetarum. Itaque testimonio estis uobis met ipsis: quia filii estis eorum qui prophetas occiderunt. Et uos implete mensuram patrum uestrorum. Serpentes. genimina uiperarum: quomodo fugietis a iudicio gehenne: Ideo ecce ego mitto ad uos prophetas et sapientes et scribas: et ex illis occidetis et crucifigetis. et ex eis flagellabitis in synagogis uestris: et persequimini de ciuitate in ciuitatem: ut ueniat super uos omnis sanguis iustus. qui effusus est super terram a sanguine abel iusti: usque ad sanguinem zacharie filii barachie: quem occidistis inter templum et altare. Amen dico uobis: uenient hec omnia super generationem istam. Jerusalem Jerusalem que occidis prophetas. et lapidas eos. qui ad te missi sunt: quotiens uolui congregare filios tuos. quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas. et noluisti. Ecce relinquetur uobis domus uestra deserta. Dico enim uobis. non me uidebitis amodo donec dicatis. Benedictus qui uenit: in nomine domini.

XXIIII

Et egressus ihesus de templo: ibat. Et accesserunt discipuli eius: ut ostenderent ei edificationes templi. Ipse autem respondens: ait eis. Videtis hec omnia: Amen dico uobis: non relinquetur hic lapis super lapidem: qui non destruatur. Sedente autem eo super montem oliueti: accesserunt ad eum discipuli secreto dicentes. Dic nobis quando hec erunt. et quod signum aduentus tui. et consumationis seculi. Et respondens ihesus dixit illis. Videte ne quis uos seducat. Multi enim uenient in nomine meo dicentes. ego sum christus: et multos seducent. Audituri

enim estis plurimi: et opiniones preliorum.
Videte ne turbemini. Oportet enim
hec fieri: sed nondum est finis. Consurget
enim gens in gentem. et regnum in regnum:
et erunt pestilentie et fames et terremotus
per loca. Hec autem omnia: initia sunt dolorum.
Tunc tradent vos in tribulationem. et oc-
cident vos: et eritis odio omnibus gentibus
propter nomen meum. Et tunc scandalizabuntur
multi. et invicem tradent: et odio habebunt in-
vicem. Et multi pseudo prophete surgent:
et seducent multos. Et quoniam habundabit i-
niquitas: refrigescet caritas multorum.
Qui autem perseveraverit usque in finem: hic
salvus erit. Et predicabitur hoc evange-
lium regni in universo orbe. in testim-
onium omnibus gentibus: et tunc veniet consu-
matio. Cum ergo videritis abhominati-
onem desolationis. que dicta est a daniele
propheta. stantem in loco sancto: qui legit
intelligat. Tunc qui in iudea sunt. fugi-
ant ad montes: et qui in tecto. non descen-
dat tollere aliquid de domo sua: et qui in
agro non revertatur tollere tunicam suam.
Ve autem pregnantibus et nutrientibus in illis di-
ebus. Orate autem: ut non fiat fuga vestra hye-
me vel sabbato. Erit enim tunc tribula-
tio magna. qualis nunquam fuit ab initio
mundi usque modo: neque fiet. Et nisi breviati
fuissent dies illi: non fieret salva omnis
caro. Sed propter electos: breviabuntur dies
illi. Tunc siquis vobis dixerit. ecce hic est christus.
aut illic: nolite credere. Surgent enim
pseudo christi. et pseudo prophete: et dabunt
signa magna et prodigia. ita ut in er-
rorem inducantur si fieri potest et electi.
Ecce predixi vobis. Si ergo dixerint vobis. ecce
in deserto est. nolite exire: ecce in penetra-
libus. nolite credere. Sicut enim fulgur exit
ab oriente. et apparet usque in occidentem:
ita erit et adventus filii hominis. Ubicumque fue-
rit corpus: ibi congregabuntur et aquile. Sta-
tim autem post tribulationem dierum illorum.
sol obscurabitur et luna non dabit lumen
suum: et stelle cadent de celo: et virtutes
celorum commovebuntur. Et tunc apparebit si-
gnum filii hominis in celo. Et tunc plangent
omnes tribus terre. Et videbunt filium hominis
venientem in nubibus celi cum virtute
multa et maiestate. Et mittet angelos
suos cum tuba et voce magna: et congre-
gabunt electos eius. a .iiii. ventis. a sum-
mis celorum et usque ad terminos eorum. Ab
arbore autem fici: discite parabolam. Cum iam
ramus eius tener fuerit. et folia nata:
scitis quia prope est estas. Ita et vos cum videri-
tis hec omnia: scitote quia prope est et in ian-
uis. Amen dico vobis: quia non preteribit genera-
tio hec. donec omnia hec fiant. Celum et terra
transibunt: verba autem mea ~~mea~~ non preteribunt. De
die autem illa et hora. nemo scit. neque angeli
celorum: nisi pater solus. Sicut autem fuit in die-
bus noe: ita erit et adventus filii hominis.
Sicut ~~hominis~~ enim erant in diebus ante dilu-
vium comedentes et bibentes. nubentes
et nuptum tradentes. usque ad eum diem
quo introivit in archam noe. et non
cognoverunt donec venit diluvium et tulit
omnes: ita erit et adventus filii hominis. Tunc
duo erunt in agro. unus assumetur et unus
relinquetur. Due molentes in mola: una
assumetur et una relinquetur. Duo in lecto:
unus assumetur et unus relinquetur. Vigila-
te ergo: quia nescitis qua hora dominus vester ven-
turus sit. Illud autem scitote: quoniam si sciret
pater familias qua hora fur venturus esset: vi-
gilaret utique. et non sineret perfodi domum
suam. Ideo et vos estote parati: quia nescitis
qua hora filius hominis venturus est. Quis putas
est fidelis servus et prudens. quem constituit
dominus super familiam suam. ut det illis cibum
in tempore. Beatus ille servus: quem cum vene-
rit dominus eius. invenerit sic facientem. Amen
dico vobis: quoniam super omnia bona sua constituet
eum. Si autem dixerit malus ille servus: moram
facit dominus meus venire. et ceperit percutere
conservos suos. manducet autem et bibat cum ebri-
osis: veniet dominus servi illius. in die qua non spe-
rat. et hora qua ignorat. et dividet eum.
partemque eius ponet cum ypocritis. Illic
erit fletus et stridor dentium.

Tunc simile erit regnum celorum .x. virgi-
nibus: que accipientes lampades suas
exierunt obviam sponso et sponse. V. autem
ex eis erant fatue: et quinque prudentes.
Sed quinque fatue: acceptis lampadibus.

ñ sũp̄ sunt oleum secũ. Prudentes
uō: acceperũt oleum ĩ uasis suis c̃ lã
padibꝫ. Morã aũt faciente spõso: dor
mitauerũt oẽs ⁊ dormierũt. Media aũt
nocte clamor f̃cs ẽ: ecce sponsus ueñt.
exite obuiam ei. Tũc surrexerũt oẽs uir
gines ille. ⁊ ornauerũt lãpades suas.
Fatue aũt: sapientibꝫ dixerũt. Date nõb
de oleo uĩo: q̃ȝ lampades nr̃e extiguũt.
R̃nderũt prudentes. dicẽtes. Ne forte
ñ sufficiat nõb ⁊ uõb: ite pocius ad
uendentes. ⁊ emite uõb. Dum aũt irẽt e
mere: uenit sponsus. Et que parate erãt.
intrauerũt cum eo ad nupcias: ⁊ clau
sa ẽ ianua. Nouissime aũt ueñũt ⁊ reliq̃
uirgines: dicentes. Dñe dñe: ap̃i nõb.
At ille r̃ndẽs: ait. Am̃ dico uõb: nes
cio uos. Vigilate itaqꝫ: q̃ȝ nescitis diẽ
nꝫ horam. Sic eñ hõ pegre ꝓficiscẽs
uocauit s̃uos suos: ⁊ tradidit ill̃ bona
sua. Et uni dedit. v. talñta / alii autẽ
duo: alii uõ unũ: unicuiqꝫ uõ scd̃m
ꝓpriam uirtutẽ: ⁊ ꝓf̃cs est statĩ. Abiit
aũt qui. v. talñta acceꝑat: ⁊ operatus
ẽ in eis. et lucratus ẽ alia. v. Similit̃
et qui duo acceꝑat: lucrat̃ ẽ alia du
o. Qui aũt unũ acceꝑat: abiens fodit
in t̃ram. ⁊ abscondit pecuniã dñi sui.
Post multũ uõ t̃pris: uenit dñs s̃uorũ il
lorũ: ⁊ posuit rõnem cũ eis. Et accedẽs
qui. v. talñta acceꝑat: obtulit alia
quinqꝫ talñta dicẽs. Dñe. v. talñta t̃
dedisti michi: ecce alia. v. sup̃ lucrat̃
sũ. Ait illi dñs ei. Euge s̃ue bone ⁊ fi
del: q̃ȝ sup̃ pauca fuisti fidel. sup̃ ma
multa te ꝯstituã. Intra in gaudium
dñi tui. Accessit aũt ⁊ qui duo talñta
acceꝑat: ⁊ ait. Dñe duo talñta tradi
disti michi: ecce alia duo sup̃ lucrat̃
sum. Ait illi dñs eius. Euge s̃ue bone
et fidel: q̃ȝ sup̃ pauca fuisti fidel sup̃
multa te ꝯstituã. Intra in gaudiũ dñi
tui. Accedẽs aũt ⁊ qui unũ talentũ ac
ceꝑat: ait. Dñe scio q̃ȝ hõ durus es: ⁊
metis ubi ñ seminasti. ⁊ ꝯgregas ubi
ñ sparsisti. Et timens abii. ⁊ abscondi
talñtum tuũ in t̃ra. Ecce hẽs q̃d tuũ
ẽ. R̃ndẽs aũt dñs eius: dix̃ ei. Serue
male. et piger: sciebas q̃ȝ meto ubi nõ
semino. et ꝯgrego ubi ñ sparsi. Opor
tuit ergo te ꝯmittẽ pecuniã meã
nummulariis: et ego ueniẽs recepissẽ
utiqꝫ qđ meũ ẽ cum usuris. Tollite i
taqꝫ ab eo talñtum: ⁊ date ei qui h̃t
x. talñta. Omi eñ h̃nti dabit: ⁊ habũ
dabit. Ei aũt qui ñ h̃t: et q̃d uidet̃ habẽ.
auferet̃ ab eo. Et inutilem s̃uũ: eicite
in tenebras exteriores. Illic erit fletus ⁊
stridor dentiũ. Cũ aũt uenit filius hoĩs
in maiestate sua. et oẽs angli ei cũ eo:
tc̃ sedebit sup̃ sedẽ maiestatis sue. Et
ꝯgregabuntur añ eum oẽs g̃s. et sepab̃t
eos ab inuicẽ sic pastor segregat oues
ab edis. Et statuet oues quidẽ a dextris
suis: edos aũt a sinistris. Tũc dicet rex: hi
his qui a dextris eius erũt. Venite bñdi
cti patris mei: possidete parat̃ uõb regnũ
a ꝯstitucioẽ mũdi. Esuriui eñ: et dedi
stis m̃ manducaẽ. Sitiui: et dedistis
m̃ bibẽ. Hospes erã: et collegistis me.
Nudus: et cooꝑuistis me. Infirm̃: et
uisitastis me. In carcẽ erã: et uenistis
ad me. Tũc r̃ndebũt ei iusti. dicentes.
Dñe. q̃n te uidim̃ esurientẽ et pauim̃:
sitientẽ. et dedim̃ tibi potũ: Qñ autẽ
te uidim̃ hospitẽ. et collegim̃ te. aut
nudũ et cooꝑuim̃ te: Aut q̃n te uidi
mus infirmũ aut ĩ carcẽ. et ueĩm̃ ad
te: Et r̃ndẽs rex dicet ill̃. Am̃ dico uõb:
q̃diu fecistis uni ex his f̃ribꝫ meis mi
nimis. m̃ fecistis. Tũc dicet rex et his q̃
a sinistris ei erũt. Discedite a me maledi
cti in ignẽ etnũ: q̃ ꝑparatus ẽ diabolo
et angelis eius. Esuriui eñ: et ñ dedistis
m̃ manducaẽ. Sitiui: et ñ dedistis m̃
potum. Hospes eram: et ñ collegistis
me. Nudus: ⁊ ñ cooꝑuistis me. Infirm̃
et in carcere: ⁊ ñ uisitastis me. Tũc r̃n
debũt ei: ⁊ ipi dicentes. Dñe: q̃n te uidi
mus esurientẽ. aut sitientẽ. aut hos
pitẽ. aut nudũ. aut infirmũ l̃ ĩ carcẽ.
⁊ ñ ministrauim̃ tibi: Tũc r̃ndebit ill̃
dicẽs. Am̃ dico uõb: quãdiu ñ fecistis u
ni de minoribꝫ his: nec m̃c fecistis. Et
ibũt hii in suppliciũ etnũ: iusti aũt ĩ ui
tam eternam.

XXVI

Et factum est cum consumasset ihesus sermones hos omnes: dixit discipulis suis. Scitis quia post biduum pascha fiet. et filius hominis tradetur ut crucifigatur. Tunc congregati sunt principes sacerdotum et seniores populi in atrium principis sacerdotum. qui dicebatur cayphas: et consilium fecerunt. ut ihesum dolo tenerent et occiderent. Dicebant autem. Non in die festo. ne forte tumultus fieret in populo. Cum autem esset ihesus in bethania. in domo symonis leprosi: accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti preciosi. et effudit super caput ipsius recumbentis. Videntes autem discipuli: indignati sunt dicentes. Ut quid perditio hec. Potuit enim istud venundari multo: et dari pauperibus. Sciens autem ihesus: ait illis. Quid molesti estis huic mulieri? Opus bonum: operata est in me. Nam pauperes semper habetis vobiscum: me autem non semper habetis. Mittens enim hec unguentum hoc in corpus meum: ad sepeliendum me fecit. Amen dico vobis: ubicumque predicatum fuerit hoc evangelium in toto mundo dicetur. et quod hec fecit. in memoriam eius. Tunc abiit unus de xii. qui dicebatur iudas scarioth. ad principes sacerdotum: et ait eis. Quid vultis michi dare. et ego eum vobis tradam. At illi constituerunt ei: xxx. argenteos. Et exinde querebat opportunitatem: ut eum traderet. Prima autem die azimorum: accesserunt discipuli ad ihesum dicentes. Ubi vis paremus tibi comedere pascha? At ihesus dixit. Ite in civitatem ad quendam: et dicite ei. Magister dicit. Tempus meum prope est: apud te facio pascha cum discipulis meis. Et fecerunt discipuli. sicut constituit illis ihesus: et paraverunt pascha. Vespere autem facto: discumbebat cum xii. discipulis suis. Et edentibus illis: dixit. Amen dico vobis: quia unus vestrum me traditurus est. Et contristati valde ceperunt singuli dicere. Numquid ego sum domine? At ipse respondens: ait. Qui intingit mecum manum in parapside: hic me tradet. Filius quidem hominis vadit: sicut scriptum est de illo. Ve autem homini illi: per quem filius hominis tradetur. Bonum erat ei: si natus non fuisset homo ille. Respondit autem iudas qui tradidit eum: dicens. Numquid ego sum rabbi? Ait illi. Tu dixisti. Cenantibus autem illis: accepit ihesus panem et benedixit ac fregit. deditque discipulis suis. et ait. Accipite: et comedite. Hoc est corpus meum. Et accipiens calicem: gratias egit et dedit illis dicens. Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis meus novi testamenti: qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Dico autem vobis: non bibam amodo de hoc genimine vitis usque in diem illum. cum illud bibam vobiscum novum in regno patris mei. Et hymno dicto: exierunt in montem oliveti. Tunc dixit illis ihesus. Omnes vos scandalum patiemini in me. in ista nocte. Scriptum est enim. Percutiam pastorem: et dispergentur oves gregis. Postquam autem resurrexero: precedam vos in galileam. Respondens autem petrus: ait illi. Et si omnes scandalizati fuerint in te: ego numquam scandalizabor. Ait illi ihesus. Amen dico tibi: quia in hac nocte antequam gallus cantet. ter me negabis. Ait illi petrus. Etiam si oportuerit me mori tecum: non te negabo. Similiter et omnes discipuli dixerunt. Tunc venit ihesus cum illis: in villam que dicitur gethsemani. Et dixit discipulis suis. Sedete hic: donec vadam illuc et orem. Et assumpto petro et duobus filiis zebedei: cepit contristari. et mestus esse. Tunc ait illis. Tristis est anima mea usque ad mortem. Sustinete hic: et vigilate mecum. Et progressus pusillum: procidit in faciem suam. orans et dicens. Mi pater: si possibile est transeat a me calix iste. Verumtamen non sicut ego volo: sed sicut tu. Et venit ad discipulos: et invenit eos dormientes. Et dicit petro. Sic: non potuistis una hora vigilare mecum. Vigilate et orate: ut non intretis in temptationem. Spiritus quidem promptus est: caro autem infirma. Iterum secundo abiit: et oravit dicens. Pater mi: si non potest hic calix transire a me nisi bibam illum: fiat voluntas tua. Et venit iterum: et invenit eos dormientes. Erant enim oculi eorum gravati. Et relictis illis iterum abiit: et oravit tercio. eundem sermonem dicens. Tunc venit ad discipulos suos: et dicit illis. Dormite iam: et requiescite. Ecce appropinquabit hora: et filius hominis tradetur in manus

predorum. Surgite eam⁹. Ecce appro
pinquat. qui me tradet. Adhuc eo lo
quente: ecce iudas un⁹ de. xii. uenit.
et cum eo multa turba cū gladiis 7 fu
stib3. missi a principib3 sacerdotū et se
niorib3 pp̄li. Qui aūt tradidit eū: dedit
eis signum dicēs. Quemcūq3 osculat⁹ fue
ro. ipse ē: tenete eū. Et cōfestim acce
dens ad ih̄m: dixit. Aue rabi. Et oscu
latus ē eum. Dixitq3 illi ih̄c. Amice: 7
ad qđ uenisti. Tūc accesserūt et man⁹
iniecerūt in ih̄m: et tenuerūt eū. Et
ecce un⁹ ex hiis qui erāt cū ih̄u. extēdēs
manū exemit gladiū suū: 7 percutiens
suū principis sacerdotū. amputauit au
riculam eius. Tūc ait illi ih̄c. Conuerte
gladiū tuū: in locū suū. Omnes enī qui
acceperint gladiū: gladio peribūt. An putas
q2 n̄ possum rogare patrē meū: et exh
ibebit michi mō plusq̄. xii. legiones
angloꝝ. Quomō ergo implebuntur
scripture: Quia sic oportet fieri. In illa
hora dixit ih̄c turbis. Tamq̄ ad latronē
existis cum gladiis et fustib3 cōprehendere
me. Cotidie ap̄ uos sedebā docens in te
templo: 7 n̄ me tenuistis. Hoc aūt totū
factū ē: ut implerent̄ scripture pphāꝝ.
Tūc discipuli oēs: relicto eo fugerūt. At
illi tenentes ih̄m. duxerunt ad cayph
am principē sacerdotū: ubi scribe 7 se
niores conuenerāt. Petr⁹ aūt sequebat⁹
eū a longe. usq3 in atrium pricipis sa
cerdotum. Et ingressus intro: sedebat cū
ministris ut uideret finē. Principes aūt
sacerdotū et seniores. et oē cōciliū q̄rebāt
falsum testimoniū cōtra ih̄m: ut eum mor
ti traderent. Et n̄ inuenerūt: cū multi
falsi testes accessissent. Nouissime aūt
uenerūt duo falsi testes: 7 dixerūt. Hic
dixit. Possum destruere tēplū dī: 7 post
triduū reedificare illud. Et surgens
princeps sacerdotum: ait illi. Nichil res
pondes ad ea q̄ isti aduersum te testifi
cant̄: Ih̄c aūt tacebat. Et pr̄nceps sacer
dotū ait illi. Adiuro te per deum uiuū:
ut dicas nob̄ si tu es xp̄c filius dī. Dicit il
li ih̄c. Tu dixisti. Verūtamē dico uobis.
amō uidebitis filiū hōis sedentē a dex

tris uirtutis. et uenientē in nubib3
celi. Tūc princeps sacerdotū scidit uestī
menta sua. dicēs. Blasphemauit. Qd
adhuc egemus testib3. Ecce nūc audi
stis blasphemiā. Quid uob̄ uidet⁹. At il
li respondentes dixerunt. Reus ē mortis. Tūc
expuerūt in faciem eius 7 colaphis eū
ceciderūt. Alii aūt palmas in faciē ei dede
runt. dicentes. Prophetiza nob̄ xp̄e. Quis
ē qui te percussit. Petrus uō sedebat fo
ris in atrio. Et accessit ad eū una ancilla
dicēs. Et tu cum ih̄u galileo eras. At il
le negauit corā omnib3 dicēs. Nescio q̄
dicis. Exeunte aūt illo ianuā: uidit
eū alia ancilla. Et ait ~~illis~~ hiis q erāt
ibi. Et hic erat cum ih̄u nazareno. Et
iterum negauit cum iuramento: q2 n̄
noui hominē. Et post pusillū accesse
runt qui stabāt: 7 dixerunt petro. Vere
et tu ex illis es. Nam et loq̄la tua mani
festum te facit. Tūc cepit detestari et
iurare. q2 n̄ nouiss3 hominē. Et cōtin
uo gallus cantauit. Et recordat⁹ ē petr⁹
uerbi ih̄u q̄ dixerāt. priusq̄ gallus cantet.
ter me negabis. Et egressus foras: fleuit
amare.

XXVII

Mane autē facto: cōsilium inierunt
omnes principes sacerdotū et seniores
pp̄li aduersus ih̄m: ut eum morti traderent.
Et uinctum adduxerūt: et tradiderūt
pontio pilato presidi. Tūc uidēs iudas
qui eū tradidit q̄ dampnat⁹ eēt: peni
tentia ductus retulit. xxx. argenteos
principib3 sacerdotū et seniorib3 dicēs.
Peccaui: tradēs sanguinē iustū. At
illi dixerunt. Quid ad nos. Tu uideris.
Et proiectis argenteis in tēplo. recessit 7 ab
iens laqueo se suspendit. Principes aūt
sacerdotum. acceptis argenteis: dixerūt.
Nō licet mittē eos in corbanan: q2 preci
um sanguinis ē. Consilio aūt inito e
merūt ex illis agrum figuli. in sepultu
ram peregrinoꝝ. Propter hoc uocatus est
ager ille acheldemach. hoc ē ager san
guinis usq3 in hodiernū diē. Tūc imple
tum ē. q̄d dictum ē p ieremiā pphām di
centē. Et acceperunt. xxx. argenteos preci
um appreciati. quē appreciauerūt a filiis
isrł. et dederūt eos in agrum figli. sicut

stitutum in dris. Ihc aut stetit an psidē. Et interrogauit eum pses dicēs. Tu es rex iudeorum? Dic ei ihc. Tu dicis. Et cum accusaret a principib3 sacerdotu et senioribz: nichil rndit. Tu dixit illi pilatus. Non audis quanta adūsu te dicūt testimonia? Et n rndit ei ad ullum ūbū: ita ut miraret pses uehementer. Per diem aut sollepnē ↄsueuāt pses dimittere pplo uinctū unū quē uoluissent. Habebāt aut tc unū uinctū insignē. q dicebat barrabas. Cōgregatis g illis dix pilatus. Quē uultis dimittā uob. barrabā an ihm q dr xpc? Sciebat enī: q p inuidiā tradidisset eū. Sedente aut eo p tribunali: misit ad eum uxor ei dicens. Nichil tibi 7 iusto illi. Multa eī passa sum hodie p uisū: pp eū. Principes aut sacerdotu 7 seniores psuaserunt pplis ut peterent barraban: ihm u pderent. Rndēs aut pses: ait illi. Quē uultis u b de duob3 dimitti? At illi dixerunt. Barrabā. Dic illis pilat. Quid g faciā de ihu q dr xpc? Dicūt oēs. Crucifigat. Ait illis pses. Quid eī mali fec? At [ipsi] illi magis clamabāt dicentes. Crucifigat. Videns aut pilatus qr nichil proficeret. s3 magis tumultus fieret: accepta aq. lauit man corā pplo dicēs. Innocens ego sum a sanguine iusti hi: uos uideritis. Et rndit uniūsus ppls dicēs. Sanguis ei sup nos: 7 sup filios nros. Tūc dimisit illis barrabam. Ihm uō flagellatū tradidit eis: ut crucifigeretur. Tūc milites psidis 7 suscipientes ihm in ptorio: ↄgregauerūt ad eum uniūsā cohortē. Et exuentes eum: clamidē coccineā circumdederūt illi. Et plectentes coronā de spinis. posuerunt sr cap eius: 7 harundinē in dextra ei. Et genu flexo an eum: illudebāt dicentes. Aue rex iudeorum. Et expuentes in eum: acceperūt harundinē 7 pcutiebāt cap ei. Et postq illuserunt ei: exuer eū clamide 7 induer eū uestimētis ei: 7 duxerūt eū ut crucifigerent. Exeuntes aut inuenerūt hoīem cireneū nomine symonē uenientē

de uilla. Hūc angariauerunt: ut tolleret crucē eius. Et uenerūt in locū q dr golgotha: q e caluarie loc. Et dederūt ei uinū bibere. cum felle mixtū. Et cum gustasset: noluit bibē. Postquā aūt crucifixerūt eū. diuiserūt uestimēta eius. sorte mittentes: ut i pleret q dcm ē p pphām dicēte. Diuiserūt sibi uestimēta mea: et sup uestē meā miserūt sortē. Et sedentes suabāt eū. Et imposuerūt sup cap eius cām ipius scriptā. Hic ē ihc rex iudeorum. Tūc crucifixi sūt cū eo 7 duo latrōes: un a dextris et un a sinistris. Pretereuntes aut blasphemabāt eū. mouentes capita sua: et dicentes. Vah q destruit tēplum di. et in triduo illd reedificat. Salua temetipm. Si filī di es: descende de cruce. Similit et principes sacerdotu illudētes cū scrib 7 senioribz dicebāt. Alios saluos fec: se ipm n pot saluū facē. Si rex isrl ē descendat nūc de cruce. et credem ei. Confidit i dō: libēt eum nūc si uult. Dix ei: q2 filī di sum. Idipm aut et latrōes q crucifixi erāt c eo: ipppabāt ei. A sexta aut hōa. tenebre fcē sunt sup uniūsā trā: usq3 ad horā nonā. Et circa horā .ix. clamauit ihc uoce magna. dicēs. Hely. hely. lamazabatani: hoc ē. Deus meus. ds meus. ut qd dereliqsti me? Quidā aut illic stantes et audientes: dicebāt. Heliā uocat iste. Et ↄtinuo currēs un ex eis. acceptā spōgiā impleuit aceto. 7 posuit harundini: 7 dabat ei bibē. Ceteri uō dicebāt. Sine: uideam an ueniat helias liberans eū. Ihc autē iterum clamās uoce magna: emisit spm. Et ecce uelū templi scissum ē in duas ptes: a sūmo usq3 deorsum. Et trā mota ē. et petre scisse sūt. et monumēta apta sūt: 7 multa corpora scōrum q dormierāt resurrexerūt. Et exeuntes de monumētis. post resurrectionē eius: uenerūt in scām ciuitatē. 7 apparuerūt multis. Centurio aut 7 q c eo erāt custodientes ihm. uiso terremotu et hiis q fiebāt: timuerūt ualdē dicentes. Vē filius di erāt iste. Erāt aut ibi mlieres multe a lōge: q secute erāt ihm a galilea.

ministrantes ei. Inter quas erat ma
ria magdalene. et maria iacobi et io
seph mater. et mater filiorum zebedei. Cum LE
sero autem factum esset: uenit quidam homo diues
ab arimathia nomine ioseph qui et ipse
discipulus erat ihesu. Hic accessit ad pi
latum. et petiit corpus ihesu. Tunc pila
tus: iussit reddi corpus. Et accepto FF
corpore ioseph: inuoluit illud in sindo
ne munda. et posuit illud in monumento suo
nouo. quod exciderat in petra. Et aduoluit
saxum magnum ad ostium monumenti:
et abiit. Erant autem ibi maria magdale GG
ne. et altera maria: sedentes contra sepu
lchrum. Altera autem die que est post parasceuen:
conuenerunt principes sacerdotum et pharisei ad
pilatum. dicentes. Domine recordati su
mus. quia seductor ille dixit. adhuc ui
uens: post tres dies resurgam. Iube ergo
custodiri sepulcrum usque in diem tercium:
ne forte ueniant discipuli eius. et furentur
eum. et dicant plebi. surrexit a mortuis. et
erit nouissimus error: peior priore. Ait
autem illis pilatus. Habetis custodiam. Ite:
custodite sicut scitis. Illi autem abeuntes
munierunt sepulcrum: signantes lapidem A
cum custodibus.
Vespere autem sabbati. que lucescit
in prima sabbati: uenit maria magda
lene. et altera maria. uidere sepulchrum.
Et ecce terremotus factus est magnus. Angelus
enim domini descendit de celo. et accedens
reuoluit lapidem. et sedebat super eum.
Erat autem aspectus eius sicut fulgur: et uesti
menta eius sicut nix. Pre timore autem eius exter
riti sunt custodes: et facti sunt uelud mor
tui. Respondens autem angelus: dixit mulieribus. B
Nolite timere uos. Scio enim: quod ihesum qui
crucifixus est. queritis. Non est hic. Surrexit
enim: sicut dixit. Venite et uidete locum: ubi
positus erat dominus. Et cito euntes: dicite
discipulis eius. quia surrexit: et ecce precedit
uos in galileam. Ibi eum uidebitis: ecce
predixi uobis. Et exierunt cito de monumen C
to cum timore et magno et gaudio: cur
rentes nuntiare discipulis eius. Et ecce
ihesus occurrit illis dicens. Auete. Ille autem
accesserunt et tenuerunt pedes eius: et ad
orauerunt eum. Tunc ait illis ihesus. Nolite
timere. Ite nuntiate fratribus meis: ut eant
in galileam. Ibi me uidebunt. Que cum
abissent: ecce quidam de custodibus uen
erunt in ciuitatem. et nuntiauerunt princi
pibus sacerdotum. omnia que facta fuerant. Et con
gregati cum senioribus consilio accepto pecu
niam copiosam dederunt militibus dicentes.
Dicite quia discipuli eius nocte uenerunt: et
furati sunt eum nobis dormientibus. Et si
hoc auditum fuerit a preside: nos suadebi
mus ei. et securos uos faciemus. At illi
accepta pecunia: fecerunt sicut erant edoc
ti. Et diuulgatum est uerbum istud apud
iudeos: usque in hodiernum diem. Vndecim
autem discipuli abierunt in galileam: in montem
ubi constituerat illis ihesus. Et uidentes eum
adorauerunt: quidam autem dubitauerunt. Et ac
cedens ihesus: locutus est eis dicens. Data
est michi omnis potestas: in celo et in ter
ra. Euntes ergo docete omnes gentes. baptizan
tes eos in nomine patris. et filii et spiritus sancti:
docentes eos seruare omnia quecumque mandaui
uobis. Et ecce ego uobiscum sum omnibus diebus
usque ad consummationem seculi.

Matheus euangelista Incipit prologus
ex iudea sicut in ordine primus ponitur: euangelium in iudea primus scripsit. Cuius uocatio ad deum ex publicanis actibus fuit. duorum in generatione christi principia presumens. unius cuius prima circumcisio in carne. alterius cuius secundum cor electio fuit. et ex utrisque in patribus christus. Sicque quaternario numero triformiter posito. principium a credendi fide in electionis tempus porrigens. et ex electione in transmigrationis diem dirigens. atque a transmigratione usque ad christum diffiniens: decursam aduentus domini ostendit generationem. ut et numero satisfaciens et tempori: et se quod esset ostenderet. et dei in se opus monstrans: etiam in his quorum genus posuit. christi operantis a principio testimonium non negaret. Quarum omnium rerum tempus ordo numerus dispositio uel ratio quod fidei necessarium est deus christus est. Qui factus ex muliere. factus sub lege. natus ex uirgine. passus in carne. omnia in cruce fixit: ut triumphans ea in semetipso. resurgens in corpore: et patris nomen in patribus filio. et filii nomen patri restitueret in filiis. sine principio. sine fine. ostendens unum se cum patre esse: quia unus est. In quo euangelio utile est desiderantibus deum sic prima uel media uel perfecta cognoscere: ut et uocationem apostoli et opus euangelii et dilectionem dei in carne nascentis per uniuersa legentes intelligant. atque id in eo in quo apprehensi sunt et apprehendere expetunt: recognoscant. Nobis enim hoc in studio argumenti fuit: et fidem facte rei tradere. et operantis dei intelligendam diligenter esse dispositionem: querentibus non tacere.

Marcus euangelista dei electus. et petri in baptismate filius. atque in diuino sermone discipulus. sacerdotium in israel agens. secundum carnem leuita. ad fidem christi conuersus. euangelium in ytalia scripsit: ostendens in eo quod generi suo deberet et christo. Nam initium principii in uoce prophetice exclamationis instituens: ordinem leuitice electionis ostendit: ut predicans predestinatum iohannem filium zacharie. in uoce angeli emissum annun
ciantis. non solum uerbum carnem factum. sed et corpus domini in omnia per uerbum diuine uocis anima
tum. initio euangelice predicationis osten
deret. ut qui hec legens sciret. cui initium
carnis in domino. et ihesu aduenientis ha
bitaculum caro deberet agnoscere. atque in se
uerbum uocis quod in consonantibus perdiderat
inueniret. Denique cum perfecti euangelii
opus intrans. et a baptismo domini predicare de
um inchoans. non laborauit natiuita
tem carnis. quam in prioribus uiderat dicere.
sed totus exprimens expositionem deserti.

ieiunium nūm. temptationem diaboli. congregationem bestiarum. et ministerium protulit angelorum: ut instituens nos ad intelligendum singula in breui compingens. nec auctoritatem facte rei demeret. et perficiendi operis plenitudinem non negaret. Denique amputasse sibi post fidem pollicem dicitur: ut sacerdotio reprobus haberetur. Sed tantum consentiens fidei predestinata potuit electio: ut nec sic in opere uerbi perderet quod prius meruerat in genere. Nam alexandrie episcopus fuit. Cuius per singula opus fuit scire et euangelii in se dicta disponere. et disciplinam in se legis agnoscere. et diuinam in carne domini intelligere naturam: Que in nos primum requiri oportet. a deinde quesita uolumus agnosci. habentes mercedem exhortationis: quoniam qui plantat et qui rigat unum sunt. Qui autem incrementum prestat deus est.

Incipit euangelium secundum marcum.

Initium euangelii ihesu christi filii dei. Sicut scriptum est in ysaia propheta. Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam: qui preparabit uiam tuam ante te. Vox clamantis in deserto: parate uiam domini. rectas facite semitas eius. Fuit iohannes in deserto baptizans. et predicans baptismum penitentie in remissionem peccatorum. Et egrediebatur ad eum omnis iudee regio. et ierosolimite uniuersi. et baptizabantur ab illo in iordane flumine confitentes peccata sua. Et erat iohannes uestitus pilis cameli. et zona pellicea circa lumbos eius. et locustas et mel siluestre edebat. et predicabat dicens. Venit fortior me post me: cuius non sum dignus procumbens soluere corrigiam calciamentorum eius. Ego baptizo uos aqua. ille uero baptizabit uos spiritu sancto. Et factum est in diebus illis: uenit ihesus a nazareth galilee: et baptizatus est in iordane a iohanne. Et statim ascendens de aqua uidit apertos celos. et spiritum tamquam columbam descendentem et manentem in ipso. Et uox facta est de celis. Tu es filius meus dilectus. in te complacui. Et statim spiritus expulit eum in desertum. Et erat in deserto. xl. diebus et. xl. noctibus: et temptabatur a sathana. Eratque cum bestiis: et angeli ministrabant ei. Postquam autem traditus est iohannes: uenit ihesus in galileam predicans euangelium regni dei. et dicens. Quoniam impletum est tempus: et appropinquabit regnum dei. Penitemini: et credite euangelio. Et preteriens secus mare galilee: uidit symonem et andream fratrem eius mittentes retia in mare. Erant enim piscatores. Et dixit eis ihesus. Venite post me: et faciam uos fieri piscatores hominum. Et protinus relictis retibus: secuti sunt eum. Et progressus inde pusillum: uidit iacobum zebedei et iohannem fratrem eius. et ipsos in naui componentes retia. Et statim uocauit illos. Et relicto patre suo zebedeo in naui cum mercenariis: secuti sunt eum. Et ingrediuntur capharnaum: et statim sabbatis ingressus in synagogam docebat eos. Et stupebant super doctrina eius. Erat enim docens eos quasi potestatem habens: et non sicut scribe. Et erat in synagoga eorum homo in spiritu inmundo: et exclamauit dicens. Quid nobis et tibi ihesu nazarene: uenisti perdere nos. Scio quia sis sanctus dei. Et comminatus est ei ihesus: dicens. Obmutesce: et exi de homine. Et discerpens eum spiritus inmundus. et exclamans uoce magna: exiit ab eo. Et mirati sunt omnes: ita ut conquirerent inter se dicentes. Quidnam est hoc? Que nam doctrina hec noua? Quia in potestate et spiritibus inmundis imperat. et obediunt ei. Et processit rumor eius statim in omnem regionem galilee. Et protinus egredientes de synagoga: uenerunt in domum symonis et andree cum iacobo et iohanne. Decumbebat autem socrus symonis febricitans. Et statim dicunt ei de illa. Et accedens eleuauit eam: apprehensa manu eius. Et continuo dimisit eam febris: et ministrabat eis. Vespere autem facto cum occidisset sol. afferebant ad eum omnes male habentes et demonia habentes. et erat omnis ciuitas congregata ad ianuam: et curauit multos qui uexabantur uariis languoribus: et demonia

Et baptizati

multa eiciebat. Et non sinebat ea loqui
quoniam sciebant eum. Et diluculo valde sur
gens egressus abiit in desertum locum: ibique
orabat. Et prosecutus est eum Symon: et qui
cum illo erant. Et cum invenissent eum.
dixerunt ei: quia omnes querunt te. Et ait illis.
Eamus in proximos vicos et civitates:
ut et ibi predicem. Ad hoc enim veni. Et
erat predicans in synagogis eorum: et in omni
galilea: et demonia eiciens. Et venit
ad eum leprosus deprecans eum: et genu
flexo. dixit. Si vis potes me mundare.
Ihesus autem misertus eius. extendit manum
suam: et tangens eum. ait illi. Volo. Mun
dare. Et cum dixisset. statim discessit ab
eo lepra: et mundatus est. Et comminatus
est ei. Statimque eiecit illum: et dicit ei.
Vide nemini dixeris. Sed vade ostende te
principi sacerdotum: et offer pro emundatio
ne tua que precepit moyses. in testim
onium illis. At ille egressus cepit predicare
et diffamare sermonem: ita ut iam non
posset manifeste introire in civitatem.
sed foris in desertis locis esse. Et conveniebant
ad eum undique.

Et iterum intravit capharnaum: post dies
aliquot. Et auditum est quod in domo es
set: et convenerunt multi ita ut non caperet ne
que ad ianuam. Et loquebatur eis verbum. Et
venerunt ferentes ad eum paraliticum: qui a
quattuor portabatur. Et cum non possent
offerre eum illi pre turba: nudaverunt
tectum ubi erat. et patefacientes submi
serunt grabatum in quo paraliticus iacebat.
Cum vidisset autem ihesus fidem illorum: ait para
litico. Fili. dimittuntur tibi peccata tua. E
rant autem illic quidam de scribis sedentes:
et cogitantes in cordibus suis. Quid hic sic
loquitur? Blasphemat. Quis potest dim
ittere peccata nisi solus deus? Quo statim co
gnito ihesus spiritu suo quia sic cogitarent intra
se dicit illis. Quid ista cogitatis in cor
dibus vestris? Quid est facilius dicere para
litico. dimittuntur tibi peccata. aut dicere
surge. tolle grabatum tuum et ambula.
Ut autem sciatis quia potestatem habet filius hominis
in terra. dimittendi peccata: ait paralitico.
tibi dico. surge. tolle grabatum tuum: et
vade in domum tuam. Et statim ille surrexit.
Et sublato grabato abiit coram omnibus:
ita ut admirarentur omnes. et honorifi
carent deum dicentes. quia numquam sic vidimus.
Et egressus est rursus ad mare. omnisque turba
veniebat ad eum: et docebat eos. Et cum
preteriret. vidit levi alphei. sedentem ad te
loneum: et ait illi. Sequere me. Et sur
gens secutus est eum. Et factum est cum
accumberet in domo illius: multi publi
cani et peccatores simul discumbebant
cum ihesu et discipulis eius. Erant enim multi qui
sequebantur eum. Et scribe et pharisei viden
tes quia manducaret cum publicanis et
peccatoribus: dicebant discipulis eius. Quare
cum publicanis et peccatoribus manducat
et bibit magister vester? Hoc audito ihesus
ait illis. Non necesse habent sani medico:
sed qui male habent. Non enim veni vocare
iustos: sed peccatores. Et erant discipuli iohannis
et pharisei ieiunantes: et veniunt et dicunt
illi. Quare discipuli iohannis et phariseorum
ieiunant: tui autem discipuli non ieiunant? Et
ait illis ihesus. Numquid possunt filii nuptia
rum quamdiu sponsus cum illis est ieiun
are? Quanto tempore habent secum sponsum: non pos
sunt ieiunare. Venient autem dies. cum aufe
retur ab eis sponsus: et tunc ieiunabunt in illis
diebus. Nemo assumentum panni rudis as
suit vestimento veteri. Alioquin aufert su
plementum novum a veteri: et maior scissu
ra fit. Et nemo mittit vinum novum in
utres veteres. Alioquin dirumpet vinum utres
et vinum effunditur: et utres peribunt. Sed
vinum novum in utres novos mitti debet. Et
factum est iterum cum sabbatis ambularet per sata:
et discipuli eius ceperunt progredi: et vellere
spicas. Pharisei autem dicebant ei. Ecce quid
faciunt discipuli tui sabbatis quod non licet. Et
ait illis. Numquam legistis quid fecerit david. cum
necessitatem haberet. et esuriit ipse et qui cum eo
erant. quomodo introivit in domum dei
sub abiathar principe sacerdotum. et panes
propositionis manducavit. quos non lice
bat edere nisi solis sacerdotibus. et dedit eis qui
cum eo erant. Et dicebat eis. Sabbatum
propter hominem factum est: et non homo propter sabbatum.
Itaque dominus est filius hominis: etiam sabbati.

III

Et introivit iterum in synagogam: et erat
ibi homo manum habens aridam. Et ob
servabant eum si sabbatis curaret: ut ac
cusarent illum. Et ait homini habenti ma
num aridam. Surge in medium. Et dicit
eis. Licet sabbatis bonum facere an male?
animam salvam facere an perdere? At illi tace
bant. Et circumspiciens eos cum ira con
tristatus super cecitate cordis eorum: dicit homini.
Extende manum tuam. Et extendit: et resti
tuta est manus illi. Exeuntes autem statim
pharisei cum herodianis: consilium faciebant
adversus eum. quomodo eum perderent. Et ihesus cum
discipulis suis secessit ad mare. Et mul
ta turba a galilea. et iudea secuta est eum.
et ab ierusalem et ab ydumea et trans iorda
nem. et qui circa tirum et sydonem multi
tudo magna. audientes que faciebat:
venerunt ad eum. Et dixit ihesus discipulis suis.
ut navicula sibi deserviret propter turbam: ne
comprimerent eum. Multos enim sanabat. ita
ut irruerent in eum: ut illum tangerent.
Quotquot autem habebant plagas. et spiritus in
mundi. cum illum videbant. procidebant
ei: et clamabant dicentes. Tu es filius
dei. Et vehementer comminabatur eis: ne ma
nifestarent illum. Et ascendens in mon
tem: vocavit ad se quos voluit ipse.
Et venerunt ad eum. Et fecit ut essent xii.
cum illo: et ut mitteret eos predicare. Et
dedit illis potestatem curandi infirmi
tates: et eiciendi demonia. Et imposuit
symoni nomen petrus. Et iacobum zebe
dei. et iohannem fratrem iacobi: et imposuit eis
nomina boanerges quod est filii tonitru
ii. Et andream. et philippum. et bathol
omeum. et matheum. et thomam. et iacob
um alphei. et thadeum. et symonem cha
naneum: et iudam scarioth qui tradidit
illum. Et veniunt ad domum: et convenit
iterum turba ita ut non possent neque panem
manducare. Et cum audissent sui: exierunt
tenere eum. Dicebant enim: quoniam in furorem versus
est. Et scribe qui ab ierosolimis descender
ant. dicebant. quoniam beelzebub habet: et quia
in principe demoniorum eicit demonia. Et
convocatis eis: in parabolis dicebat illis. Quo
modo potest sathanas sathanan eicere?
Et si regnum in se dividatur: non potest
stare regnum illud. Et si domus super
semetipsam dispertiatur: non poterit domus
illa stare. Et si sathanas consurrexerit
in semetipsum. dispertitus est. et non poterit
stare: sed finem habet. Nemo potest vasa fortis
ingressus in domum diripere. nisi prius
fortem alliget: et tunc domum eius diripi
et. Amen dico vobis: quoniam omnia dimittentur
filiis hominum peccata. et blasphemie quibus
blasphemaverint. Qui autem blasphe
maverit in spiritum sanctum. non habet remissionem in
eternum: sed reus erit eterni delicti. Quoniam
dicebant: spiritum inmundum habet. Et ve
niunt mater eius et fratres: et foris stantes mi
serunt ad eum. vocantes eum. Et sedebat
circa eum turba. Et dicunt ei. Ecce mater tu
a et fratres tui foris: querunt te. Et respondens
eis ait. Que est mater mea. et fratres mei?
Et circumspiciens eos qui in circuitu eius
sedebant: ait. Ecce mater mea: et fratres mei.
Qui enim fecerit voluntatem dei: hic frater
meus. et soror mea. et mater est.

IIII

Et iterum cepit ihesus docere ad mare: et congregata
est ad eum turba multa. ita ut navim ascen
dens sederet in mari. Et omnis turba circa
mare super terram erat. Et docebat eos in
parabolis multa. Et dicebat illis: in doctrina
sua. Audite. Ecce exiit seminans ad se
minandum. Et dum seminat: aliud ce
cidit circa viam: et venerunt volucres celi.
et comederunt illud. Aliud vero cecidit super
petrosa: ubi non habuit terram multam. Et statim
exortum est: quoniam non habebat altitudinem
terre. Et quando exortus est sol exestuavit: et
eo quod non habebat radicem. exaruit. Et ali
ud cecidit in spinas: et ascenderunt spi
ne. et suffocaverunt illud: et fructum non
dedit. Et aliud cecidit in terram bonam:
et dabat fructum ascendentem. et crescen
tem. Et afferebat unum xxx. et unum lx.
et unum c. Et dicebat. Qui habet aures
~~aures~~ audiendi: audiat. Et cum esset si
gularis: interrogaverunt eum hii qui cum eo
erant. xii. parabolam. Et dicebat eis. Vobis
datum est scire misterium regni dei. illis
autem qui foris sunt in parabolis omnia fiunt:
ut videntes videant et non videant. et

audientes audiat et n intelligant:
neqn ouitant et dimittat eis pcca.
Et ait illis. Nescitis pabola hac: Et
quomo oms pabolas cognoscetis: Qui
seminat: ubum seminat. Hii aut st
qui circa uia: ubi seminat ubu. Et c
audierint: ofesti uenit sathanas et au
fert ubum q seminatu e in cordibus
eoz. Et hii sut similit q sup petrosa
seminat: qui cu audierit uerbu. sta
tim cu gaudio accipiut illd: 7 n hnt
radices in se. s3 tpales st. Dein orta t
tribulatioe et psecutioe pp ubu: ofesti
scandalizatur. Et alii sut q in spinis
seminant. Hii sut qui ubum audi
unt: et erupne scli et deceptio diui
ciaru. et circa reliq ocupiscentie int
euntes suffocat uerbu: 7 sine fruc
tu efficit. Et hii st qui sup tra bona
seminati st. q audiut ubu 7 suscip
iunt: 7 fructificat. unu. xxx. et un
um. lx. et unu. c. Et dicebat illis. t
Nugd uenit lucerna ut sub modio t
ponatur aut sub lecto: Nonne ut sup
candelabz ponatur: No e eni aliqd
absconditu q n manifestet: nec fac
tum e occultu. s3 ut i pala ueniat. t
Siqs hat aures audiendi: audiat. Et
Et dicebat illis. Videte qd audiatis. I
qua msura msi fueritis remetietur
ub: et adiciet uobis. Qui ht ei dabit
illi: 7 q n ht. etia q ht auferetur ab
eo. Et dicebat. Sic e rgnu dei: quead
modu si ho iaciat semente in tra 7 do
rmiat. et exurgat nocte ac die. 7 sem
germinet et increscat du nescit ille. Vl
tro ei tra fructificat: primu herbam.
dein spica. dein plenu frumtu in spica.
Et c se pduxit fructus: stati mittit fa
lce qm adest messis. Et dicebat. Cui
assimilabim rgnu dei. aut cui pabo
le opabimus illud: Sic granu sinap
is. q cum seminatu fuit in tra: min e
oib3 seminib3 q st in tra. Et c natu
fuit. ascendit 7 fit maius oib3 olib3:
et facit ramos magnos. ita ut possint
sub ubra eius aues celi habitare. Et ta
lib3 multis pabol loqbat eis ubum:
prout poterant audire. Sine pabola
aut: n loqbatur eis. Seorsum aut: di
scipulis suis disserebat oia. Et ait ill
in illa die: cum sero eet factu. Tran
seamus co. Et dimittentes turbaz
assumut eu. ita ut erat in naui: 7 alie
naues erat cum illo. Et fca e pcella
magna uenti. et fluctus mittebat i
nauim: ita ut impleret nauis. Et erat
ipse in puppi: supra ceruical dormies.
Et excitant eu: et dnt ei. Magr n ad
te ptin3 q2 pimus: Et exurgens omi
natus e uento: et dixit. Mare. tace. ob
mutesce. Et cessauit uentus: et fca est
tnquillitas magna. Et ait ill. Qd ti
midi estis: nec dum hetis fide. Et tim
uerunt timore magno: 7 dicebat ad t
alterutru. Quis putas e iste: q2 uentus
et mare obediunt ei:

Et uenerit transfretu maris: in regioem
gerasenoz. Et exeunti ei de naui: t
statim occurrit de monumtis ho in
spu inmudo. qui domiciliu hebat i
monumtis. Et n3 catenis ia quisqua
poterat eu ligare: qm sepe opedib3 7 ca
thenis uinctus. dirupisset cathenas: 7 o
pedes ominuisset: et nemo poterat eu do
mare. Et sep nocte ac die in monum
tis et in montib3 erat: clamas et ocides
se lapidib3. Vides aut ihm a loge cucu
rrit. et adorauit eu: et clamas uoce ma
gna. dixit. Quid m et tibi ihu fili di
summi: Adiuro te p deu: ne me torqas.
Dicebat eni illi. Exi sps inmude ab t
hoie. Et intrrogabat eu. Qd tibi nom
e: Et dic ei. Legio nom michi e: q2 mu
lti sum. Et deprecabat eu multu. ne se ex
pelleret ext regioem. Erat aut ibi circa t
monte grex porcoz magn pascens: et de
precabant eu sps dicentes. Mitte nos i
porcos: ut i eos introeam. Et ocessit eis
stati ihc. Et exeuntes sps inmundi. in
troierut in porcos. et magno ipetu grex
pcipitat est in mare ad duo milia: 7
suffocati st in mari. Qui aut pascebant
eos fugerut. et nuntiauerut in ciuitate:
et in agros. Et egressi st uide: qd eent
facti. Et uenerut ad ihm: et uident

illum qui a demonio uexabatur sede
tem uestitum. et sane mentis: et timue
runt. Et narrauerunt illis qui uiderant.
qualiter factum esset ei qui demonium habuerat:
et de porcis. Et rogare eum ceperunt: ut
discederet de finibus eorum. Cumque ascenderet
nauim: cepit illum deprecari qui a demonio
uexatus fuerat. ut esset cum illo. Et non
admisit eum: sed ait illi. Vade in domum
tuam ad tuos: et nuntia illis quanta tibi do
minus fecerit. et misertus sit tui. Et ab
iit: et cepit predicare in decapoli quanta
sibi fecisset ihesus. Et omnes mirabantur. Et cum
transisset ihesus in naui rursus trans fretum
conuenit turba multa ad eum: et erat circa
mare. Et uenit quidam de archisynagogis
nomine iairus. et uidens eum procidit
ad pedes eius. et deprecabatur eum multum
dicens: quoniam filia mea in extremis est.
ueni impone manum tuam super eam ut sal
ua sit. et uiuat. Et abiit cum illo: et
sequebatur eum turba multa. et comprimebant
illum. Et mulier que erat in profluuio san
guinis annis .xii. et fuerat multa perpessa
a pluribus medicis. et erogauerat omnia sua
a. nec quicquam profecerat. sed magis deterius
habebat. cum audisset de ihesu. uenit in tur
ba retro. et tetigit uestimentum eius. Dicebat
enim: quia si uel uestimentum eius tetigero. salua
ero. Et confestim siccatus est fons sanguinis
eius: et sensit corpore. quia sanata esset a plaga.
Et statim ihesus cognoscens in semetipso uir
tutem que exierat de eo: conuersus ad turbam
aiebat. Quis tetigit uestimenta mea. Et
dicebant ei discipuli sui. Vides turbam
comprimentem te. et dicis. quis me tetigit. Et
circumspiciebat uidere eam: que hoc fecerat.
Mulier autem timens. et tremens. sciens quod fa
ctum esset in se. uenit et procidit ante eum:
et dixit ei omnem ueritatem. Ihesus autem dixit ei. Filia
fides tua te saluam fecit. Vade in pace. et
esto sana a plaga tua. Adhuc eo loquen
te ueniunt ad archisynagogum dicentes: quia
filia tua mortua est. Quid ultra uexas
magistrum. Ihesus autem audito uerbo quod diceb
atur: ait archisynagogo. Noli timere:
tantummodo crede. Et non admisit quemquam
se sequi: nisi petrum et iacobum et iohannem fra
trem iacobi. Et ueniunt in domum ar
chisynagogi. et uidet tumultum. et flen
tes et eiulantes multum. et ingressus
ait illis. Quid turbamini et ploratis.
Puella non est mortua: sed dormit. Et ir
ridebant eum. Ipse uero eiectis omnibus assumit
patrem et matrem puelle. et qui secum erant:
et ingrediuntur ubi puella erat iacens.
Et tenens manum puelle. ait illi. Tha
bitha cumi. Quod est interpretatum. Pu
ella. tibi dico. surge. Et confestim surrexit
puella: et ambulabat. Erat autem annorum .xii.
Et obstupuerunt stupore maximo. Et pre
cepit illis uehementer: ut nemo id sciret.
Et dixit dari illi manducare. Et egressus

VI

inde abiit in patriam suam: et sequebantur eum
discipuli sui. Et facto sabbato: cepit in sy
nagoga docere. Et multi audientes: ad
mirabantur in doctrina eius dicentes. Vnde
huic hec omnia. et que est sapientia que data est illi.
et uirtutes tales: que per manus eius efficiun
tur. Nonne iste est faber filius marie. frater ia
cobi et ioseph. et iude. et symonis. No
ne et sorores eius hic nobiscum sunt. Et scan
dalizabantur in illo. Et dicebat illis ihesus:
quia non est propheta sine honore. nisi in patria
sua et in cognatione sua et in domo sua.
Et non poterat ibi uirtutem ullam facere. nisi
paucos infirmos impositis manibus cura
uit. Et mirabatur propter incredulitatem
illorum. Et circuibat castella in circuitu
docens. Et conuocauit .xii. et cepit eos mit
tere binos. et dabat illis potestatem spi
rituum immundorum. Et precepit eis. ne quid to
llerent in uia nisi uirgam tantum. non peram.
non panem. neque in zona es. sed calciatos san
daliis. et ne induerentur duabus tunicis.
Et dicebat eis. Quocumque introieritis in do
mum illic manete. donec exeatis inde. Et
quicumque non receperint nec audierint uos: ex
euntes inde. excutite puluerem de pedibus
uestris in testimonium illis. Et exeuntes predi
cabant ut penitentiam agerent. et demonia
multa eiciebant: et ungebant oleo multos
egros et sanabant. Et audiuit herodes
rex. manifestum enim factum est nomen eius:
et dicebat. Quia iohannes baptista resurrexit
a mortuis: et propterea uirtutes operantur in

illo. Alii autem dicebant: quia Helias est. Alii
vero dicebant quia propheta est quasi unus ex prophe
tis. Quo audito Herodes ait. Quem ego
decollavi Iohannem: hic a mortuis resur
rexit. Ipse enim Herodes misit ac tenuit
Iohannem. et vinxit eum in carcere: propter He
rodiadem uxorem Philippi fratris sui. quia
duxerat eam. Dicebat enim Iohannes Hero
di. Non licet tibi habere uxorem fratris tui. Et
Herodias autem insidiabatur illi. et vo
lebat eum occidere: nec poterat. Herodes
enim metuebat Iohannem: sciens eum virum iustum
et sanctum: et custodiebat eum. Et audito
eo multa faciebat: et libenter eum audie
bat. Et cum dies oportunus accidisset: He
rodes in natali suo cenam fecit principibus
et tribunis. et primis Galilee. Cumque
introisset filia ipsius Herodiadis. et salta
sset. et placuisset Herodi simulque recumben
tibus: rex ait puelle. Pete a me quod vis.
et dabo tibi. Et iuravit illi: quia quicquid
petieris dabo tibi. licet dimidium regni
mei. Que cum exisset: dixit matri sue.
Quid petam? At illa dixit. Caput Iohannis
baptiste. Cumque introisset statim cum fes
tinatione ad regem: petivit dicens. Volo
ut protinus des mihi in disco caput Iohannis
baptiste. Et contristatus est rex. Propter
iusiurandum et propter simul recumbentes no
luit eam contristari: sed misso spiculatore
precepit afferri caput eius in disco. Et de
collavit eum in carcere. et attulit caput eius
in disco: et dedit illud puelle. Et puel
la dedit matri sue. Quo audito disci
puli eius venerunt et tulerunt corpus eius: et
posuerunt illud in monumento. Et convenien
tes apostoli ad Ihesum: renuntiaverunt illi
omnia que egerant et docuerant. Et ait illis. Ve
nite seorsum in desertum locum: et requiescite
pusillum. Erant enim qui veniebant et redib
ant multi: et nec spatium manducandi ha
bebant. Et ascendentes in navim: abierunt
in desertum locum seorsum. Et viderunt
eos abeuntes et cognoverunt multi: et pe
destres de omnibus civitatibus concurrerunt
illuc. et prevenerunt eos. Et exiens vidit tu
rbam multam Ihesus. et misertus est super eos:
quia erant sicut oves non habentes pastorem.

Et cepit docere illos multa. Et cum iam
hora multa fieret: accesserunt discipuli
eius dicentes. Desertus est locus hic: et iam
hora preterit. Dimitte illos: ut euntes
in proximas villas et vicos emant
sibi cibos quos manducent. Et respondens
ait illis. Date illis vos manducare. Et
dixerunt ei. Euntes emamus denariis
.cc. panes: et dabimus illis manducare.
Et dicit eis. Quot panes habetis? Ite et vi
dete. Et cum cognovissent: dicunt. Quinque
et duos pisces. Et precepit illis ut ac
cumbere facerent omnes secundum contubernia:
super viride fenum. Et discubuerunt in partes
per centenos et quinquagenos. Et acceptis
quinque panibus et duobus piscibus: intuens
in celum benedixit et fregit panes et de
dit discipulis suis. ut ponerent ante eos.
Et duos pisces divisit omnibus. Et man
ducaverunt omnes: et saturati sunt. Et sustule
runt reliquias fragmentorum .xii. cophinos
plenos: et de piscibus. Erant autem qui man
ducaverunt .v. milia virorum. Et sta
tim coegit discipulos suos ascendere
navim: ut precederent eum transfretum ad Be
thsaidam. dum ipse dimitteret populum. Et
cum dimisisset eos: abiit in montem orare.
Et cum sero esset: erat navis in medio ma
ri. et ipse solus in terra. Et videns eos la
borantes in remigando: erat enim ventus
contrarius eis. Et circa quartam vigiliam noc
tis venit ad eos ambulans super mare: et
volebat preterire eos. At illi ut viderunt eum
ambulantem super mare: putaverunt fan
tasma esse. Et clamaverunt. Omnes enim eum
viderunt: et conturbati sunt. Et statim locutus est cum
eis: et dixit illis. Confidite. Ego sum. noli
te timere. Et ascendit ad illos in navim:
et cessavit ventus. Et plus magis intra se
stupebant. Non enim intellexerant de pani
bus: erat enim cor eorum obcecatum. Et cum
transfretassent venerunt in terram Genes
areth: et applicuerunt. Cumque egressi essent de
navi: continuo cognoverunt eum. Et percur
rentes universam regionem illam. ceperunt
in grabatis illos qui se male habebant
circumferre. ubi audiebant eum esse. Et
quocumque introibat in vicos vel villas

aut civitates, in plateis ponebant infirmos: et deprecabantur eum, ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent. Et quotquot tangebant eum: salvi fiebant.

VII

Et conveniunt ad eum pharisei, et quidam de scribis, venientes ab Ierosolimis. Et cum vidissent quosdam de discipulis eius communibus manibus, id est non lotis, manducare panes: vituperaverunt. Pharisei enim et omnes Iudei, nisi crebro laverint manus, non manducant: tenentes traditiones seniorum. Et a foro: nisi baptizentur, non comedunt. Et alia multa sunt que tradita sunt illis servare: baptismata calicum et urceorum, et eramentorum, et lectorum. Et interrogabant eum pharisei et scribe: Quare discipuli tui non ambulant iuxta traditionem seniorum, sed communibus manibus manducant panem? At ille respondens dixit eis: Bene prophetavit de vobis hypocritis Ysaias: sicut scriptum est: Populus hic labiis me honorat: cor autem eorum longe est a me. In vanum autem me colunt, docentes doctrinas et precepta hominum. Relinquentes enim mandatum Dei, tenetis traditiones hominum, baptismata urceorum et calicum: et alia similia his facitis multa. Et dicebat illis: Bene irritum facitis preceptum Dei: ut traditionem vestram servetis. Moyses enim dixit: Honora patrem tuum et matrem tuam. Et qui maledixerit patri vel matri: morte moriatur. Vos autem dicitis: Si dixerit homo patri aut matri, corban, quod est donum, quodcumque ex me est, tibi profuerit: et ultra non dimittitis eum quicquam facere patri suo aut matri, rescindentes verbum Dei per traditionem vestram, quam tradidistis. Et multa similia huiusmodi facitis. Et advocans iterum turbas: dicebat illis: Audite me omnes et intelligite. Nichil est extra hominem introiens in eum, quod possit eum coinquinare: sed que de homine procedunt: illa sunt que coinquinant hominem. Si quis habet aures audiendi: audiat. Et cum introisset in domum a turba: interrogabant eum discipuli eius parabolam. Et ait illis: Sic et vos imprudentes estis? Non intelligitis quia omne extrinsecus introiens in hominem, non potest eum communicare: quia non introivit in cor eius, sed in ventrem: et in secessum exit, purgans omnes escas? Dicebat autem: quoniam que de homine exeunt illa communicant hominem. Ab intus enim de corde hominum male cogitationes procedunt: adulteria, fornicationes, homicidia, furta, avaritie, nequitie, dolus, impudicitia, oculus malus, blasphemie, superbia, stulticia. Omnia hec mala ab intus procedunt: et communicant hominem. Et inde surgens: abiit in fines Tyri et Sydonis. Et ingressus domum, neminem voluit scire: et non potuit latere. Mulier enim statim ut audivit de eo, cuius filia habebat spiritum immundum, intravit: et procidit ad pedes eius. Erat autem mulier gentilis: Syrofenissa genere. Et rogabat eum: ut demonium eiceret de filia eius. Qui dixit illi: Sine prius saturari filios. Non est enim bonum sumere panem filiorum, et mittere canibus. At illa respondit, et dixit illi: Utique Domine. Nam et catelli comedunt sub mensa de miciis puerorum. Et ait illi: Propter hunc sermonem vade: exiit demonium de filia tua. Et cum abisset domum suam, invenit puellam iacentem supra lectum: et demonium exisse. Et iterum exiens de finibus Tyri: venit per Sydonem ad mare Galilee, inter medios fines Decapoleos. Et adducunt ei surdum et mutum: et deprecabantur eum ut imponat illi manum. Et apprehendens illum de turba seorsum: misit digitos suos in auriculas eius: et expuens tetigit linguam eius. Et suspiciens in celum ingemuit: et ait: Effeta: quod est adaperire. Et statim aperte sunt aures eius, et solutum est vinculum lingue eius: et loquebatur recte. Et precepit eis ne cui dicerent. Quanto autem eis precipiebat, tanto magis plus predicabant: et eo amplius admirabantur dicentes: Bene omnia fecit: et surdos fecit audire, et mutos loqui.

VIII

In illis diebus iterum cum turba multa esset, nec haberent quod manducarent: convocatis discipulis ait illis: Misereor super turbam: quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent quod manducent. Et si dimisero eos ieiunos in domum suam: deficient in via. Quidam enim ex eis de longe venerunt. Et responderunt ei discipuli sui: Unde istos quis poterit saturare panibus in solitudine?

Marginalia: S; ar xv a; Et convenientes; ar xv C; A; C ar xv; B; D; ar xv

Et interrogabat eos. Quot panes ha
betis? Qui dixerunt. VII. Et precepit tur
be discumbere super terram. Et accipiens
VII. panes. gratias agens fregit: et da
bat discipulis suis ut apponerent.
Et apposuerunt turbe. Et habebant pisci
culos paucos: et ipsos benedixit. et iussit
apponi. Et manducaverunt: et saturati
sunt. Et sustulerunt quod superaverat de fra
gmentis. VII. sportas. Erant autem qui manduc
averant quasi quattuor milia: et dimisit eos. Et
statim ascendens navim cum discipulis suis:
venit in partes dalmanutha. Et exierunt
B pharisei: et ceperunt conquirere cum eo, querentes
ab illo signum de celo: temptantes
C eum. Et ingemiscens spiritu: ait. Quid ge
neratio ista signum querit? Amen dico vobis:
si dabitur generationi isti signum. Et dimi
ttens eos ascendit iterum in navem. et abi
it trans fretum. Et obliti sunt panes su
mere: et nisi unum panem non habebant secum
D in navi. Et precipiebat eis dicens. Videte
et cavete a fermento phariseorum: et fermento
E herodis. Et cogitabant ad alterutrum dicentes:
quia panes non habemus. Quo cognito ihesus:
ait illis. Quid cogitatis quia panes non habe
tis? Nondum cognoscitis nec intelligi
tis? Adhuc cecatum habetis cor vestrum? Oculos
habentes non videtis. et aures habentes non audi
tis? Nec recordamini. quando V. panes fregi
in V. milia. Et quot cophinos fragmen
torum plenos sustulistis? Dicunt ei, XII. Et
Quando et VII. panes in quattuor milia:
quot sportas fragmentorum tulistis? Et di
cunt ei, VII. Et dicebat eis. Quomodo nondum
intelligitis? Et veniunt bethsaida: et
adducunt ei cecum. et rogabant eum ut illum
tangeret. Et apprehensa manu ceci: eduxit
eum extra vicum. et expuens in oculos eius: impo
sitis manibus suis. interrogavit eum. si ali
quid videret. Et aspiciens ait. Video homines:
velut arbores. ambulantes. Deinde
iterum imposuit manus super oculos eius:
et cepit videre. Et restitutus est. ita ut videret
clare omnia. Et misit illum in domum suam
dicens. Vade in domum tuam. Et si in vicum
F introieris: nemini dixeris. Et egressus
est ihesus et discipuli eius in castella cesaree

philippi: et in via interrogabat disci
pulos suos dicens eis. Quem me dicunt
esse homines? Qui responderunt illi: di
centes. Alii iohannem baptistam. alii heliam:
alii vero quasi unum ex prophetis. Tunc dicit illis.
Vos vero quem me esse dicitis? Respondens pe G
trus ait ei. Tu es christus. Et comminatus est
eis ne cui dicerent de illo. Et cepit docere
eos quoniam oportet filium hominis multa pa
ti et reprobari a summis sacerdotibus et se
nioribus. et scribis. et occidi: et post dies
tres resurgere. Et palam verbum loquebatur:
Et apprehendens eum petrus: cepit increpare H
eum. Qui conversus. et videns discipulos suos:
comminatus est petro dicens. Vade retro me
sathana. quoniam non sapis ea que dei sunt. sed que
hominum sunt. Et vocata turba cum disci
pulis suis. dixit eis. Si quis vult me sequi: I
deneget semetipsum. et tollat crucem
suam et sequatur me. Qui enim voluerit animam
suam salvam facere: perdet eam. Qui autem perdiderit
animam suam propter me. et evangelium: salvam
faciet eam. Quid enim proderit homini. si lucre
tur totum mundum. et detrimentum anime
sue faciat? Aut quid dabit homo commuta
tionis pro anima sua? Qui enim me confusus fu K
erit. et verba mea. in generatione ista adul
tera et peccatrice: et filius hominis confundet
eum. cum venerit in gloria patris sui cum angelis
suis. Et dicebat illis. Amen dico vobis: A
quia sunt quidam de hic stantibus qui non gustabunt
mortem donec videant regnum dei venientem
in virtute.

IX

Et post dies VI. assumit
ihesus petrum et iacobum et iohannem. et ducit
illos in montem excelsum seorsum solos:
et transfiguratus est coram ipsis. Et vesti
menta eius facta sunt splendentia et candida
nimis. velut nix: qualia fullo super terram
non potest candida facere. Et apparuit illis
helias cum moyse: et erant loquentes cum ihesu.
Et respondens petrus ait ihesu. Rabi: bonum
est nos hic esse. faciamus tria tabernacula:
tibi unum. moysi unum. et helye u
num. Non enim sciebat quid diceret. Erant enim
timore exterriti. Et facta est nubes obum
brans eos. Et venit vox de nube dicens.
Hic est filius meus karissimus: audite illum.
Et statim circumspicientes: neminem

amplius uiderūt nisi ihm̄ tm̄ secū.
Et descendētib; illis de monte: p̄cep̄
illis ne cuiquā que uidissent narrarēt.
nisi cū filius hoīs a mortuis resurrexe
rit. Et ūbum ↄ tinuerūt ap̄ se: ↄq̄rētes
q̄d eēt. cum a mortuis resurrexerit.
Et int̄rogabāt eum dicētes. Q̄d ergo
dicūt pharisei et scribe. q̄r eliā oportz
uenire primū. Qui r̄ndēs ait illis. Eli
as cū uenerit. p̄mo restituet oīa. Et quō
sc̄ptū ē in filiū hoīs: ut multa patiat̄.
et ↄ tempnat̄. S; dico uobis: q̄r 7 eli
as uenit et fecerūt illi quecūq; uolu
erunt. sic̄ scriptū ē de eo. Et uenīēs
ad discip̄los suos: uidit turbā mag
nā circa eos. et scribas ↄq̄rentes cū
ill̄. Et ↄfesti omīs p̄pls uidēs ihm̄ z
stupefactus ē. et expauerūt. Et accur
entes: salutabat eū. Et int̄rogauit
eos. Q̄d int̄ uos ↄq̄ritis. Et r̄ndēs un̄
de turba: dix̄. Magr̄ attuli filiū meū z
ad te. hn̄tē sp̄m mutū: qui ubicūq; z
eū app̄hēderit illidit eū. et spumat.
et stridet dentib; et arescit. Et dixi
discipul̄ tuis ut eicēnt illū: et n̄ po
tuerunt. Qui r̄ndēs eis. dix̄. O gn̄atio
incredula. q̄ndiu ap̄ uos ero. q̄m
diu uos patiar: Afferte illū ad me. Et
attulerūt eū. Et cū uidiss; illū. stati sp̄c
ↄ turbauit eū: et elisus in t̄rā uolutabat̄
spumans. Et int̄rogauit patrē eī. q̄n
tum t̄pris ē ex quo hoc ei accidit: At
ille ait. Ab infantia. Et freq̄nt̄ eū et
in ignē et in aquā misit: ut eū p̄de
ret. S; siq̄ potes adiuua nos: misertus
n̄ri. Ih̄c āt ait illi. Si potes credere:
oīa possibilia sūt credenti. Et ↄ tinuo
exclamans pat̄ pueri cum lacrimis:
aiebat. Credo dn̄e: adiuua incredulī
tatē meā. Et cū uidiss; ih̄c ↄ currentē
turbā: ↄ minat̄ ē sp̄ui īmundo. dicēs
illi. Surde 7 mute sp̄c. ego tibi p̄cipi
o exi ab eo. et amplius ne introeas
in eū. Et clamans et multū discerpēs
eum: exiit ab eo. Et fc̄s est sic̄ mortu
us: ita ut multi dicerent q̄r mortuus ē. Ih̄c āt
tenens manū eius. eleuauit eū: 7 sur
rexit. Et cū introiss; domū: discipli eī

secreto int̄rogabāt eum. Q̄r nos nō
potuim̄ eicere eum: Et dixit illis.
Hoc genus in nullo pōt exire: n̄ in or
atione et ieiunio. Et in̄ profecti p̄ter
grediebant̄ galileā: nec uolebat quē
quā scire. Docebat āt discip̄los suos: et
dicebat illis. Q̄m filius hoīs tradetur
in manus hoīū: 7 occidēt eū. Et occis̄
tertia die resurget. At illi ignorabant
ūbū: 7 timebāt int̄rogare eū. Et ue
nerunt capharnaū. Qui cū domi ess;
int̄rogabat eos. Quid in uia tractaba
tis: At illi tacebāt. Siquidē int̄ se in
uia disputauerāt: q̄s eoꝝ maior eēt.
Et residēs uocauit xii: 7 ait illis. Si q̄s
uult p̄m̄ eē: erit oīū nouissim̄. 7 oīū
minis̄. Et accipiēs pueꝝ: statuit eū in
medio eoꝝ. Quē cū ↄ plexus eēt: ait ill̄.
Quisq̄s unū ex huīs pueris recepit in
noīe mō: me recip̄. Et q̄cūq; me suscepe
rit: n̄ me suscipit. s; eum q̄ me misit.
R̄ndit illi iohēs dicēs. Magr̄ uidim̄
q̄ndā in noīe tuo eicientē demoīa.
qui n̄ seq̄r nos: 7 p̄hibuim̄ eū. Ih̄c āt
ait. Nolite p̄hibere eū. Nēo ē enī qui
faciat uirtutē in noīe mō: 7 possit ci
to male loq̄ de me. Qui enī nō ē adūs
uos: p̄ uobis ē. Quisq̄s enī potū dederit
uobis calicē aq̄ frigide in noīe mō. q̄r
x̄ estis: am̄ dico uob. n̄ p̄det mercedē suā.
Et quisq̄s scandalizauīt unū de pusi
llis istis credentib; ī me: bonū ē ei ma
gis. si circūdaret̄ mola asinaria collo eī.
7 in mari mitteret̄. Et si scandalizauīt
te man̄ tua: abscide illā. Bonū ē t̄ de
bilem introire in uitā: q̄m duas ha
nus hn̄tē ire in gehēnā in ignē ī ex
tinguibilē: ubi uermis eoꝝ nō mori
tur: et ignis n̄ extinguit̄. Et si pes tuus
scandalizat te: amputa illum. Bonū
ē tibi claudū introire in uitā etnā: q̄
duos pedes hn̄tē mitti in gehēnā ig̃s
inextinguibit. ū uermis eoꝝ n̄ morit̄.
et ignis n̄ extinguit̄. Q̄d si ocul̄ tuus
scandalizat te: eice eū. Bonū ē tibi
luscum introire in regnū dei: q̄m duo
s oculos hn̄tem mitti in gehēnā ignis.
ubi uermis eoꝝ n̄ morit̄. et ig̃s nō exti

X

gue. Om̄is enī igne saliet: et omis uictima sale saliet. Bonū ē sal. Qđ si sal insulsū fuit: in quo illud cōdietis? Habete in uob sal: ⁊ pacē habete inter uos.

Et inde exsurgens: uenit in fines iudee ultra iordanē. Et conueniunt iterum turbe ad eū. Et sic̄ consueuerat iterum docebat illos. Et accedentes pharisei: int̄rogabant eū si licet uiro uxorē dimittē. temptantes eū. At ille r̄ndēs ait. Q̄d uobis p̄cepit moyses? Qui dixunt; moyses p̄misit libellum repudii scribē: ⁊ dimittē. Quibꝫ r̄ndēs ih̄c ait. Ad duriciā cordis u̅r̅i scripsit uob p̄ceptū istud. Ab initio aūt creature. masculū et feminā fecit eos dš. Et dix. Propt̄ hoc relinqt hō patrē et matrē. et adherebit ad uxorē suam: et erūt duo in carne una. Itaq̄ iam ñ sūt duo: sꝫ una caro. Qđ ergo deus iunxit: hō ñ sepet. Et in domo iterū discipuli eius de eodē interrogauerūt eū. Et ait illis. Quicūq; dimiserit uxorē suā. et aliā duxit: adulterium cōmittit sup eā. Et si uxor dimisit uirū suū. et alii nupsit: mechat̄. Et offerebāt illi puulos ut tangeret eos. Discipuli aūt: cōminabant offerentib. Quos cū uidisset ih̄c indigne tulit: ⁊ ait illis. Sinite puulos uenire ad me: ⁊ ne p̄hibueritis eos. talium est enī regnum dei. Am̄ dico uobis: q̄squis ñ receperit regnum dei uelut puulus: ñ intrabit in illđ. Et cōplexans eos. et iponens manus sup illos: b̄ndicebat eos. Et cū egressus eēt in uia: procurrens q̄dā genuflexo añ eū rogabat eū dicens. Magr̄ bōe. qđ faciā ut uitā etnā pcipiā? Ih̄c aūt dixit ei. Quid me dicis bonū? Nēo bonus: nisi ~~solus~~ unus dš. Precepta nosti: Ne adulteres. ne occidas. ne furteris. ne falsum testimoiū dixeris. ne fraudē feceris: honora patrē tuū et matrē. At ille r̄ndēs: ait illi. Magr̄: oia hec cōseruaui a iuuentute mea. Ih̄c aūt intuit eū: dilexit eū. Et dixit ei. Vnū tibi deest. Vade quecūq; hēs uende. ⁊ da paupibꝫ. et hēbis thesaurū in celo: ⁊ ueni. sequere me. Qui contristat̄ in u̇bo: abiit merēs. Erat ei habens multas possōnes. Et circūspitiēs ih̄c: ait discipulis suis. Quā difficile qui pecunias hn̄t: in r̄gnū dei introibūt. Discipli aūt: obstupescebāt in uerbis eius. At ih̄c rursus r̄ndēs: ait illis. Filioli: quā difficile ē cōfidentes i pecuniis. in r̄gnū dei introire. Facilī ē camelū p foramē acus transire: quā diuitē introire in r̄gnū dei. Q̄ magis admirabant̄. dicentes ad semet ipos. Et q̄s pōt saluus fi? Et intuens illos ih̄c: ait illis. Ap̄ hoīes ipossibile ē: sꝫ ñ ap̄ deū. Omia enī possibilia sūt ap̄ deum. Et cepit ei petrus dicē. Ecce nos dimisimus oia: ⁊ secuti sumus te. R̄ndēs ih̄c ait. Am̄ dico uob: nēo ē qui reliq̄rit domū. aut frēs. aut sorores. aut patrē. aut matrē. aut filios. aut agros. pp̄ me ⁊ pp̄ euāgliū. q ñ accipiat centies tm̄ nūc in tp̄r hoc domos. fratres. ⁊ sorores. et matres. et filios. et agros cū psecutioibꝫ: ⁊ in sc̄lo futuro uitam etnam. Multi aūt erūt primi nouissimi: ⁊ nouissimi p̄mi. Erant aūt in uia ascendentes in ih̄rl̄imā: ⁊ p̄cedebat illos ih̄c. ⁊ stupebāt. ⁊ sequentes timebāt. Et assumens itm̄ xii: cepit illis dicē. q̄ eēnt ei uentura. Quia ecce ascendim̄ ih̄rl̄m. ⁊ filius hoīs tradetur principibꝫ sacerdotū. ⁊ scribis ⁊ senioib: ⁊ dampnabūt eū morte. Et tradēt eū gentibꝫ. ⁊ illudent ei: ⁊ cōspuēt eū. et flagellabūt eū. ⁊ interficient eū: ⁊ tercia die resurget. Et accedunt ad eū iacobus ⁊ ioh̄s filii zebedei: dicentes. Magr̄ uolum̄ ut q̄cūq; petierim̄ facias nob. At ille dix eis. Quid uultis ut faciam uob? Et dixūnt. Da nob: ut unꝰ ad dexteram tuā ⁊ alius ad sinistrā tuā sedeam̄ in gl̄ia tua. Ih̄c aūt dix eis. Nescitis qđ petatis. Potestis bibē calicē q̄ ego bibo. aut baptismo quo ego baptizor baptizari? At illi dixūnt ei. Possum̄. Ih̄c aūt ait illis. Calicē q̄dē quē ego bibo bibetis. ⁊ baptismo quo ego baptizor

baptizabimini. Sedere autem ad dexteram meam uel ad sinistram non est meum dare uobis sed quibus paratum est. Et audientes .x. ceperunt indignari de iacobo et iohanne. Ihesus autem uocans eos. ait illis. Scitis quia hii qui uidentur principari gentibus. dominantur eis. et principes eorum potestatem habent ipsorum. Non ita est autem in uobis. sed quicumque uoluerit fieri maior: erit uester minister. Et quicumque uoluerit in uobis primus esse: erit omnium seruus. Nam et filius hominis non uenit ut ministraretur ei. sed ut ministraret: et daret animam suam redemptionem pro multis. Et ueniunt iericho. Et proficiscente eo de iericho et discipulis eius. et plurima multitudine: filius thimei barthimeus cecus sedebat iuxta uiam mendicans. Qui cum audisset quia ihesus nazarenus est. cepit clamare et dicere. fili dauid ihesu miserere mei. Et comminabantur ei multi ut taceret. At ille multo magis clamabat. fili dauid: miserere mei. Et stans ihesus: precepit illum uocari. Et uocant cecum: dicentes ei. animequior esto. Surge: uocat te. Qui proiecto uestimento suo exiliens: uenit ad eum. Et respondens ihesus: dixit illi. Quid uis tibi faciam? Cecus autem dixit ei. Rabboni. ut uideam. Ihesus autem dixit ei. Uade. fides tua te saluum fecit. Et confestim uidit: et sequebatur eum in uia.

XI

Et cum appropinquarent ihierusalem et bethanie ad montem oliuarum: mittit duos ex discipulis suis. et ait illis. Ite in castellum quod est contra uos: et statim introeuntes illuc inuenietis pullum ligatum. super quem nemo adhuc hominum sedit. Soluite illum. et adducite. Et si quis uobis dixerit quid facitis. dicite quia domino necessarius est: et continuo illum dimittet huc. Et abeuntes inuenerunt pullum ligatum ante ianuam foris in biuio: et soluunt eum. Et quidam de illic stantibus dicebant illis. Quid facitis soluentes pullum? Qui dixerunt illis: sicut preceperat illis ihesus. Et dimiserunt eis. Et duxerunt pullum ad ihesum: et inponunt illi uestimenta sua. et sedit super eum. Multi autem uestimenta sua strauerunt in uia. alii autem frondes cedebant de arboribus: et sternebant in uia. Et qui preibant et sequebantur: clamabant dicentes. Osanna. benedictus qui uenit in nomine domini: benedictum quod uenit regnum patris nostri dauid: osanna in excelsis. Et introiuit ihierusalem in templum. Et circumspectis omnibus cum iam uespera esset hora. exiuit in bethaniam cum .xii. Et alia die cum exirent a bethania: esuriit. Cumque uidisset a longe ficum habentem folia. uenit. si quid forte inueniret in ea. Et cum uenisset ad eam: nichil inuenit preter folia. Non enim erat tempus ficorum. Et respondens: dixit ei. Iam non amplius in eternum ex te quisquam fructum manducet. Et audiebant discipuli eius. Et ueniunt ihierusalem. Et cum introisset templum: cepit eicere uendentes et ementes in templo. et mensas nummulariorum. et cathedras uendentium columbas euertit. Et non sinebat ut quisquam transferret uas per templum. Et docebat eos dicens. Nonne scriptum est. quia domus mea domus orationis uocabitur cunctis gentibus? Uos autem fecistis illam speluncam latronum. Quo audito. principes sacerdotum et scribe querebant quomodo eum perderent. Timebant enim eum: quoniam uniuersa turba admirabatur super doctrina eius. Et cum uespera esset facta: egrediebatur de ciuitate. Et cum mane transirent: uiderunt ficum aridam factam a radicibus. Et recordatus petrus dixit ei. Rabbi: ecce ficus cui maledixisti aruit. Et respondens ihesus ait illis. Habete fidem dei. Amen dico uobis: quia quicumque dixerit huic monti tollere. et mittere in mare. et non hesitauerit in corde suo. sed crediderit. quia quodcumque dixerit fiat: fiet ei. Propterea dico uobis. omnia quecumque orantes petitis. credite quia accipietis. et euenient uobis. Et cum stabitis ad orandum: dimittite. si quid habetis aduersus aliquem: ut pater uester qui in celis est. dimittat uobis peccata uestra. Quod si uos non dimiseritis: nec pater uester qui in celis est dimittet uobis peccata uestra. Et ueniunt rursus ihierusalem. Et cum ambularet in templo: accedunt ad eum summi sacerdotes et scribe et seniores. et dicunt illi. In qua potestate hec facis? Et quis tibi dedit hanc

C

ꝑtate ut ista facias. Ihc aut rndens:
ait illis. Interrogabo uos et ego unu
ūbum. et rndete michi: et dicā uob.
in qua potestate hec faciam. Baptis
mum iohis de celo erat an ex hoib?
Rndete m. At illi cogitabāt secū dic
entes. Si dixim⁹ de celo: dicet. Cur
ergo n credidistis ei? Si dicem⁹ ex ho
minib;: timem⁹ ppłm. Oēs eni hebāt
iohm: q2 uē ꝓpha eēt. Et rndentes
dicunt ihu. Nescim⁹. Et rndēs ihc a
it illis. Nec ego dico uobis: in q pote
state hec faciam.

Et cepit illis i pabolis loqui. Vineam
pastinauit hō. et circūdedit sepē. 7
fodit lacum. et edificauit turri. 7 lo
cauit eā agricol: 7 pegre pfect⁹ ē. Et
misit ad agricolas in tpr seruū: ut ac
cipet ab agricolis de fructu uinee. Qui
apphensum eū ceciderūt. et dimiser
uacuū. Et itēm misit ad illos alium
seruū: 7 illum in capite uulnerauert.
7 contumeliis affecerūt. Et rursū aliū
misit: 7 illū occidert. Et alios plēs:
cedentes quosdā. alios uō occidētes.
Ad hc ergo unum hns filiū kmū. et
illum misit ad eos nouissimū dicē:
q2 reuerebūtur filiū meū. Coloni aūt
aūt dixerunt ad inuicē. Hic ē heres. Ve
nite occidam⁹ eū: et nra erit heredita.
Et apphendentes eū occidert: 7 eiece
runt ex uineā. Quid ergo faciet dñs
uinee? Veniet et pdet colonos: 7 dab
uineā aliis. Nec scripturā hāc legistis.
lapidē quē reprobauert edificantes.
hc fcs est in cap angli. a dno factū ē
istud. et ē mirabile in oculis nris.
Et querebāt eum tenē: 7 timuerūt
tbā. Cognouert eni qm ad eos pabolā
hāc dixerit: 7 relicto eo abierunt. Et
mittunt ad eū quosdā ex phariseis 7
herodianis: ut eū caperent in ūbo. Qui
uenientes dixt ei. Magr scim⁹ q2 ue
rax es. et n curas quēquā. n2 enim
uides in fatiē hoiū. s2 in ūitate uia2
di doces. Licet dari tributū cesari. an
n dabim⁹? Qui sciens u sutiā eo2: ait
ill. Quid me tēptatis? Afferte m den

ariū: ut uideā. At illi attulerunt
ei. Et ait illis. Cui⁹ ē ymago hec 7 in
scriptio? Dicunt ei. Cesaris. Rndēs aūt
ihc ait illis. Reddite ergo que cesaris
sūt cesari. et que sūt dei dō. Et mirabā
tur sup eo. Et uenerūt ad eū saducei.
qui dicūt resurrectiōem n eē: 7 intro
gabāt eū dicentes. Magr. moyses nb
scripsit. ut si cui⁹ frat mortuus fuit.
7 dimiserit uxoē. et filios n reliqrit. x
accipiat fr eius uxore ipius. 7 resusci
tet sem fri suo. Septē ergo frēs fuūt:
7 primus accepit uxoē 7 mortuus ē.
n relicto semine. Et scds accep eā 7 mor
tuus ē. Et nec iste reliqt sem. Et ter⁹
simi: Et acceperunt eā simi: vii: 7 n reliq
rūt sem. Nouissima oiū mortua est
7 mlr. In resurrectioē ergo cū resurrex
erit cui de hiis erit uxor? Septē eni hab
uerūt eā. Et rndēs ihc ait ill. Nonne
io erratis. n scientes scripturas. neq2
uirtutē di? Cū eni a mortuis resurrexe
rint. n2 nubēt n2 nubent: s2 erūt sicut
āgli in cel. De mortuis aūt q resurgant
nō legistis in libro moysi sup rubum
quo illi dixit deus dicēs. ego sum ds
abrahā. et ds ysaac. et ds iacob? Non
ne ē deus mortuo2: s2 uiuo2. Vos er
go multū erratis. Et accessit un⁹ de scrib
qui audierāt illos conquirentes. et uidens
qm illis bn rndit. interrogauit eū qd
eēt primū oiū mādatū. Ihc aūt rn. ei:
q primū oiū mādatū ē. Audi isrl. Do
minus ds tuus: ds un⁹ ē. Et diliges do
minū dm tuū ex toto corde tuo 7 ex to
ta aia tua. et ex tota mēte tua. 7 ex tota
uirtute tua. Hoc ē primū mādatū. Se
cundū aūt: simile est illi. Diliges pro
ximū tuū: tamq te ipm. Mai⁹ hor2 ali
ud mādatū n est. Et ait illi scriba. Be
ne magr in ūitate dixisti: q2 un⁹ est.
et n ē alius pt eum. Et ut diligatur
ex toto corde. et ex toto intellectu. 7 ex
tota aia. et ex tota fortitudie. Et dili
gē primū tamq seipm: mai⁹ ē oib;
holocaustomatib; et sacrificiis. Ihc
aūt uidēs. q sapient rndisst: dixit il
li. Nō es longe a regno dei. Et nēo iam

audebat eum interrogare. Et respondens Ihesus
dicebat. docens in templo. Quomodo dicunt scri-
be christum filium esse david? Ipse enim david dicit
in spiritu sancto. Dixit dominus domino meo. sede a dex-
tris meis: donec ponam inimicos tuos.
scabellum pedum tuorum. Ipse ergo david dicit
eum dominum. et unde est filius eius? Et multa
turba eum libenter audiebat. Et dice-
bat eis in doctrina sua. Cavete a scribis.
qui volunt in stolis ambulare. et salutari
in foro. et in primis cathedris sedere
in synagogis. et primos recubitus
in cenis. qui devorant domos vidu-
arum sub obtentu prolixe orationis. Hii
accipient prolixius iudicium. Et sedens
Ihesus contra gazophilacium aspiciebat quomodo
turba iactaret es in gazophilacium. Et
multi divites: iactabant multa. Cum
venisset autem vidua una pauper: misit
duo minuta quod est quadrans. Et con-
vocans discipulos suos: ait illis. A-
men dico vobis: quoniam hec vidua pau-
per plus omnibus misit. qui miserunt in ga-
zophilacium. Omnes enim ex eo quod habundabat
illis miserunt. Hec vero de penuria sua
omnia que habuit misit totum victum suum.

XIII

Et cum egrederetur de templo: ait illi unus
ex discipulis suis. Magister aspice quales
lapides. et quales structure. Et respondens
Ihesus ait illi. Vides has omnes magnas e-
dificationes? Non relinquetur lapis super la-
pidem: qui non destruatur. Et cum sederet in mon-
te olivarum contra templum: interrogabant
eum separatim petrus. et iacobus. et iohannes. et
andreas. Dic nobis quando ista fient. et quod signum
erit quando hec omnia incipient consummari. Et
respondens Ihesus: cepit dicere illis. Videte ne quis
vos seducat. Multi enim venient in nomine
meo dicentes quia ego sum: et seducent
multos. Cum autem audieritis bella et opi-
niones bellorum: ne timueritis. Oportet
enim fieri: sed nondum finis. Exurget enim
gens super gentem. et regnum super regnum: et erunt ter-
remotus per loca et fames. Initium dolorum
hec. Videte autem vos metipsos. Tradent
enim vos in conciliis et in synagogis vapu-
labitis: et ante reges et presides stabitis propter
me. in testimonium illis. Et in omnes gentes pri-
mum oportet predicari evangelium. Et cum du-
xerint vos tradentes. nolite precogita-
re quid loquamini: sed quod datum fuerit vobis
in illa hora. id loquimini. Non enim vos estis
loquentes: sed spiritus sanctus. Tradet autem frater fratrem in
mortem: et pater filium. Et consurgent filii in paren-
tes: et morte eos afficient. Et eritis o-
dio omnibus: propter nomen meum. Qui autem sus-
tinuerit in finem: hic salvus erit. Cum autem
videritis abhominationem desolationis
stantem. ubi non debet: qui legit intelli-
gat. Tunc qui in iudea sunt fugiant ad mon-
tes. Et qui super tectum non descendat in domum:
nec introeat ut tollat quid de domo sua.
Et qui in agro erit: non revertatur retro. tollere
vestimentum suum. Ve autem pregnantibus.
et nutrientibus: in illis diebus. Orate vero
ut in hyeme non fiant. Erunt enim dies illi trib-
ulationis tales quales non fuerunt ab initio
creature quam condidit deus usque nunc: neque
fient. Et nisi breviasset dominus eos dies: non
fuisset salva omnis caro. Sed propter electos quos
elegit: breviavit dies. Et tunc si quis vobis
dixerit. ecce hic est christus. ecce illic: ne cre-
dideritis. Exurgent enim pseudo christi. et
pseudo prophete. et dabunt signa et prodigia:
ad seducendos si fieri potest etiam electos. Vos
ergo videte: ecce predixi vobis omnia. Sed in illis
diebus post tribulationem illam. sol contenebra-
bitur: et luna non dabit splendorem suum.
et stelle celi erunt decidentes: et virtutes
que sunt in celis movebuntur. Et tunc videbunt
filium hominis venientem in nubibus cum vir-
tute magna et gloria. Et tunc mittet angelos
suos. et congregabit electos suos a .iiii.
ventis: a summo terre usque ad summum
celi. A ficu autem discite parabolam. Cum iam
ramus eius tener fuerit. et nata fuerint fo-
lia: cognoscitis quia in proximo sit estas.
Sic et vos cum videritis hec fieri: scito-
te quia in proximo sit in hostiis. Amen dico vobis:
quoniam non transibit generatio ista. donec omnia
ista fiant. Celum et terra transibunt: verba
autem mea non transient. De die autem illa et ho-
ra nemo scit. neque angeli in celo neque filius:
nisi pater. Videte. vigilate: et orate. Ne-
scitis enim: quando tempus sit. Sicut homo qui peregre
profectus. reliquit domum suam. et dedit ser-

C

uir suis potestatē cuiusq; opis: 7 ianitori pcepit ut uigilet. Vigilate g. nescitis enim qn dns domus ueniat: sero. an media nocte. an galli cantu. an mane: ne cum uenīt repente. inueniat uos dormientes. Q at uob dico omib; dico: uigilate.

Erat at pascha: 7 azima post biduū. Et querebāt sumi sacdotes 7 scribe: quomo eum tenerent 7 occiderēt. Dicebāt eī. Nō in die festo. Ne forte tumultus fiet ppli. Et cū eēt bethanie in domo symois leprosi. 7 recubēt: uenit mlr hns alabastrū unguenti nardi spicati ptiosi: 7 fracto alabastro effudit sup cap eius. Erāt at quidā indigne ferentes intra se metipos 7 dicentes. Vt qd pditio ista unguenti fcā ē? Potat enim unguentū istud uenūdari plusq. ccc. denaris: 7 darī paupib. Et fremebāt in eā. Ihc at dix. Sinite eā. Qd illi molesti estis? Bonū opus opata ē in me. Semp eī paupes habebitis uobiscum: 7 cū uolūitis potestis illis bn facere. Me at n semp hēbitis. Qd hūit h fecit. puenit ungere corpus meū in sepulturā. Amē dico ub. ubicq; pdicatū fuīt euāgliū istud in uniuerso mundo: 7 qd fecit h narrabitur in memoriā eī. Et iudas scariothes unus de. xii. abiit ad summos sacdotes ut pdēt eum illis. Qui audiētes gauisi sūt: 7 pmiserunt ei pecuniā se daturos. Et qrebāt qmō illū oportune trdēt. Et pa die azimoz qn pascha imolabāt: dīt ei discipuli. Quo uis eamus 7 parem tibi ut mādūces pascha? Et mittit duos ex discipul suis: 7 dic ill. Ite in ciuitatē. et occurret ub hō lagenā aq baiulans. Sequimini eū. Et quocūq; introierit dicite dno dom? q2 magist dicit. Vbi ē refectio mā ubi pascha ē discipul mis manducē? Et ipe ub demonstrabit cenaculū grande stratū: et illic pate nb. Et abierunt discipuli eius 7 uenerunt in ciuitatē. 7 inuenerunt sic dixēt illis: 7 parauerit pascha. Vespe at fcō: uenit cum. xii. Et discūbentib; eis. et manducantib; ait ihc. Amē dico uobis: q2 unus ex ub me tradet. qui manducat mecū. At illi ceperunt contristarī et dicē ei singulatim. Nunqd ego? Et ait ill. Vnus ex. xii: qui intingit manū mecū in catino. Et filius quidē hois uadit: sic scriptum ē de illo. Ve at hoi illi: p quē filius hominis tradet. Bonū eāt ei: si n eēt natus hō ille. Et mādūcātib; illis: accepit ihc panē. et bndicēs fregit. et dedit eis: 7 ait. Sumite. hoc ē corpus meū. Et accepto calice: grās agens dedit eis. Et biberūt ex illo oēs. Et ait illis. Hic ē sanguis meus noui testamenti: qui p multis effundet. Amē dico ub: q iam n bibam de genimine uitis usq; in diē illum cū illd bibam nouū in regno dei. Et ymno dcō: exierūt in monte oliuaz. Et ait illis ihc. Oēs uos scandalizabimini ime in nocte ista: q2 scriptū est. Pcutiā pastorē: 7 dispgentur oues. Sz postea quā resurrexero: pcedā uos in galileā. Petrus at ait illi. Et si oēs scandalizati fuīnt: sz n ego. Et ait illi ihc. Amē dico tibi: q2 tu hodie in hac nocte priusq bis gallus uocem dedit. tē me es negaturus. At ille ampli loquebāt. Et si oportuīt me simul cōmorī tē: n te negabo. Similit at 7 oēs dicebāt. Et ueniunt in pdiū cui nom gethsemani: 7 ait discipul suis. Sedete h: dū orem. Et assumit petrū. et iacobū. 7 iohannē secū: cepit paue et tedere. Et ait illis. Tristis est aīa mā: usq; ad mortē. Sustinete h: 7 uigilate. Et cū pcessisset paululū, pcidit sup trām: 7 orabat ut si fi posst: transiret ab eo hoā. Et dix. Abba pat. oīa possibilia st tibi. trāsfer calicem hūc a me. Sz n q ego uolo: sz qd tu. Et uenit. et inuenit eos dormientes. Et ait petro. Symon dormis? Nō potuisti una hora uigilare mecū? Vigilate 7 orate: ut n intretis in temptatioēm. Spc quidē pmptus ē: caro at infirma. Et iterum abiens orauit eundē smonē dicens. Et reūsus denuo. inueīt eos dormientes. Erāt eni ocli

illorum grauati: et ignorabant quid res
ponderent ei. Et uenit tercio: et ait
illis. Dormite iam: et requiescite. Su
fficit. Venit hora: ecce filius hominis trade
tur in manus peccatorum. Surgite eamus. Ecce
qui me tradet prope est. Et adhuc eo loquen
te. uenit iudas scarioth unus ex .xii.: et
cum illo turba multa. cum gladiis et
lignis a summis sacerdotibus et scribis et
a senioribus. Dederat autem traditor eius
signum eis dicens. Quemcumque osculatus
fuero. ipse est: tenete eum. et ducite cau
te. Et cum uenisset. statim accedens ad eum
ait. Rabi. Et osculatus est eum. At illi
manus iniecerunt in eum: et tenuerunt
eum. Vnus autem de circumstantibus e
ducens gladium. percussit seruum summi sacer
dotis: et amputauit ei auriculam. Et respondens
ihesus: ait illis. Tamquam ad latronem existis
cum gladiis. et lignis. comprehendere me: et
Cotidie eram apud uos in templo docens: et
non me tenuistis. Sed ut adimpleantur
scripture. Tunc discipuli eius relinquentes
eum omnes fugerunt. Adolescens autem quidam
sequebatur eum amictus sindone super
nudo: et tenuerunt eum. At ille relicta sin
done: nudus profugit ab eis. Et adduxe
runt ihesum ad summum sacerdotem: et conuene
runt omnes. sacerdotes et scribe et seniores.
Petrus autem a longe secutus est eum: usque
intro in atrium summi sacerdotis. Et sede
bat cum ministris: et calefaciebat se
ad ignem. Summi uero sacerdotes et omne concili
um querebant aduersus ihesum testimonium.
ut eum morti traderent: nec inueniebant.
Multi enim falsum testimonium dicebant
aduersus eum: et conuenientia testimonia non
erant. Et quidam surgentes falsum testimo
nium ferebant aduersus eum. dicentes.
Quoniam nos audiuimus eum dicentem. Ego dis
soluam templum hoc manufactum. et post
triduum. aliud non manufactum edifica
bo. Et non erat conueniens testimonium
illorum. Et exurgens summus sacerdos in me
dium: interrogauit ihesum dicens. Non respondes
quicquam ad ea que tibi obiciuntur ab
his. Ille autem tacebat: et nichil respondit. Et
Rursus summus sacerdos interrogabat

Cum relicto eo

eum. et dicit ei. Tu es christus filius dei be
nedicti? Ihesus autem dixit ei. Ego sum. Et
uidebitis filium hominis a dextris se
dentem uirtutis. et uenientem cum nubi
bus celi. Summus autem sacerdos scindens uestimen
ta sua: ait. Quid adhuc desideramus
testes? Audistis blasphemiam. Quid et
uobis uidetur? Qui omnes condempnauerunt eum esse
reum mortis. Et ceperunt quidam conspuere
eum. et uelare faciem eius. et colaphis eum ce
dere: et dicere ei. Prophetiza. Et ministri
alapis eum cedebant. Et cum esset petrus
in atrio deorsum: uenit una ex ancillis
summi sacerdotis. Et cum uidisset petrum
calefacientem se. aspiciens illum ait. Et tu
cum ihesu nazareno eras. At ille negauit
dicens. Neque scio: neque noui quid dicas. Et
exiit foras ante atrium: et gallus canta
uit. Rursus autem cum uidisset eum ancilla:
cepit dicere circumstantibus. quia hic ex illis
est. At ille iterum negauit. Et post pusil
lum rursus qui astabant dicebant petro.
Vere ex illis es. Nam et galileus es. Ille
autem cepit anathematizare et iurare: quia
nescio hominem istum quem dicitis. Et
statim iterum gallus cantauit. Et recordatus
est petrus uerbi quod dixerat ei ihesus. priusquam
gallus cantet bis. ter me negabis. Et
cepit flere.

XV

Et confestim mane consilium facientes sum
mi sacerdotes cum senioribus et scribis
et uniuerso concilio: uincientes ihesum du
xerunt et tradiderunt pilato. Et interroga
uit eum pilatus. Tu es rex iudeorum? At
ille respondens: ait illi. Tu dicis. Et accu
sabant eum summi sacerdotes in multis. Et
Pilatus autem rursus interrogabat eum di
cens. Non respondes quicquam? Vide in quantis te
accusant. Ihesus autem amplius nichil
respondit: ita ut miraretur pilatus. Per diem
autem festum: dimittere solebat illis un
um ex uinctis. quemcumque petissent. Erat autem
qui dicebatur barrabas qui cum seditiosis
uinctus erat: qui in seditione fecerat
homicidium. Et cum ascendisset turba: cepit
rogare. sicut semper faciebat illis. Pilatus
autem respondit eis: et dixit. Vultis dimittam uobis
regem iudeorum? Sciebat enim quod per inui

diam tradidissent eum summi sacerdo
tes. Pontifices aut͡ concitauerunt turbam:
ut magis barrabam dimitteret eis. Pilatus
aut͡ iterum respondens: ait illis. Quid ergo
uultis faciam regi iudeorum? At illi iterum
clamauerunt. Crucifige eum. Pilatus aut͡
dicebat eis. Quid enim mali fecit? At illi
magis clamabant. Crucifige eum. Pilatus
aut͡ uolens satisfacere populo. dimisit illis
barrabam: et tradidit eis ihesum flagellis
cesum ut crucifigeretur. Milites aut͡
duxerunt eum intro in atrium pretorii: et con
uocant totam cohortem. Et induunt eum pur
pura. et imponunt ei plectentes spineam
coronam. Et ceperunt salutare eum. Aue
rex iudeorum. Et percutiebant caput eius harun
dine: et conspuebant eum. Et ponentes ge
nua: adorabant eum. Et postquam illuserunt
ei: exuerunt eum purpura. et induerunt illum
uestimentis suis. et educunt illum ut crucifi
gerent illum. Et angariauerunt quempiam
pretereuntem symonem cyreneum uenientem
de uilla patrem alexandri. et rufi: ut tol
leret crucem eius. Et perducunt eum in golg
atha locum: quod ~~locum~~ est interpretatum cal
uarie locus. Et dabant ei bibere mirratum
uinum: et non accepit. Et crucifigentes eum,
diuiserunt uestimenta eius mittentes sor
tem super eis. quis quid tolleret. Erat aut͡ hora
tercia: et crucifixerunt eum. Et erat titulus cause
eius inscriptus. rex iudeorum. Et cum eo cruci
figunt duos latrones: unum a dextris.
et unum a sinistris. Et adimpleta est scrip
tura: que dicit. Et cum iniquis deputatus
est. Et pretereuntes blasphemabant eum: mo
uentes capita sua. et dicentes. Vah
qui destruis templum dei: et in tribus diebus
reedificas. Saluum fac temetipsum: de
scendens de cruce. Similiter et summi sacerdotes
illudentes. ad alterutrum cum scribis dicebant.
Alios saluos fecit: seipsum non potest saluum
facere. Xpistus rex israel descendat nunc de cru
ce: ut uideamus et credamus. Et qui cum eo
crucifixi erant: conuiciabantur ei. Et facta ho
ra sexta. tenebre facte sunt. per totam terram: us
que in horam nonam. Et hora nona excl
amauit ihesus magna uoce dicens. Heloi.
heloy. lamazabatani: Quod est interpretatum

Deus meus. deus meus. ut quid dereliq
sti me? Et quidam de circumstantibus au
dientes dicebant. Ecce helyam uocat. Cur
rens aut͡ unus et implens spongiam
aceto circumponensque calamo. potum
dabat ei dicens. Sinite: uideamus si ueni
at helyas ad deponendum eum. Ihesus aut͡ emis
sa uoce magna expirauit. Et uelum
templi scissum est in duo a summo usque de
orsum. Videns aut͡ centurio qui ex aduerso
stabat. quia sic clamans expirasset: ait. Ve
re hic homo filius dei erat. Erant aut͡ ibi mulieres
de longe aspicientes. inter quas erat maria
magdalene. et maria iacobi minoris.
et ioseph mater. et salome. Et cum esset in gali
lea sequebantur eum et ministrabant ei: et
alie multe que simul ascenderant cum eo
ierusalem. Et cum iam sero esset factum quia erat
parasceue quod est ante sabbatum: uenit iose
ph ab arimathia nobilis decurio. qui et ipse
erat expectans regnum dei. Et audacter intro
iuit ad pilatum: et peciit corpus ihesu. Pi
latus aut͡ mirabatur si iam obisset. Et accer
sito centurione: interrogauit eum si iam mor
tuus esset. Et cum cognouisset a centurione:
~~interrogauit~~ donauit corpus ioseph. Ioseph
aut͡ mercatus sindonem: et deponens eum
inuoluit syndone et posuit eum in mon
umento quod erat excisum in petra. Et ad
uoluit lapidem ad ostium monumenti.
Maria aut͡ magdalene et maria ioseph: a
spiciebant ubi poneretur.

XVI

Et cum transisset sabbatum: maria magda
lene. et maria iacobi et salome emerunt
aromata: ut uenientes ungerent eum.
Et ualde mane una sabbatorum ueniunt
ad monumentum: orto iam sole. Et dicebant
ad inuicem. Quis reuoluet nobis lapidem
ab ostio monumenti? Et respicientes:
uiderunt reuolutum lapidem. Erat quippe ma
gnus ualde. Et introeuntes in monumen
tum: uiderunt iuuenem sedentem in dextris.
coopertum stola candida: et obstupuerunt.
Qui dicit illis. Nolite expauescere. Ihesum que
ritis nazarenum: crucifixum. Surrexit: non est
hic. Ecce locus: ubi posuerunt eum. Sed ite. di
cite discipulis eius et petro: quia precedet uos
in galileam. Ibi eum uidebitis: sicut dixit

ag^e xxxviii t
in ex^m t

ub. At ille exeuntes: fugerunt de m
onumento. Inuaserat enim eas pauor et
tremor: et nemini quicquam dixerunt. Time
bant enim. Surgens autem ihesus mane pri
ma sabbati. apparuit primo marie ma
gdalene: de qua eiecerat .vii. demonia.
Illa uadens nuntiauit hiis qui cum eo
erant: lugentibus et flentibus. Et illi audi
entes quia uiueret et uisus esset ab ea: non
crediderunt. Post hec duobus ex eis ambulan
tibus. ostensus est in alia effigie: euntibus
in uillam. Et illi euntes nuntiauerunt ceteris:
nec illis crediderunt. Nouissime autem re
cumbentibus illis .xi. apparuit. et expro
brauit incredulitatem illorum et duritiam
cordis: quia hiis qui uiderant eum resurre
xisse non crediderant. Et dixit eis. Euntes
in mundum uniuersum: predicate euangelium
omni creature. Qui crediderit et baptizatus
fuerit: saluus erit. Qui uero non crediderit:
contempnabitur. Signa autem eos qui cre
diderint: hec sequentur. In nomine meo de
monia eicient. linguis loquentur nouis:
serpentes tollent. Et si mortiferum quid
biberint: non eos nocebit. Super egros ma
nus imponent: et bene habebunt. Et dominus quidem i
hesus postquam locutus est eis: assumptus est
in celum. et sedet a dextris dei.
Illi autem ~~predica~~ profecti predicauerunt
ubique: domino cooperante et sermonem
confirmante sequentibus signis.

Et apparuit

ul' crediderit;

Cui et eis

XVI

Incipit prologus super lucam.

Lucas syrus natione
antiocensis. arte medicus. disci
pulus apostolorum. postea paulum
secutus usque ad confessionem eius:
seruiens domino sine crimine.
Nam neque uxorem umquam habens. neque
filios: lxx.iiii. annorum obiit in
bithinia plenus spiritu sancto. Qui cum
iam essent scripta euangelia. per ma
theum quidem in iudea. per marcum
autem in ytalia: sancto instigante
spiritu in achaie partibus hoc scri
psit euangelium. significans etiam ipse in
principio ante alia esse descripta. Cui
extra ea que ordo euangelice dispositionis
exposcit. ea maxime necessitas laboris
fuit. ut primum grecis fidelibus omni perfecta
tione uenturi in carne dei christi manifesta
festa humanitas. ne iudaicis fabulis
attenti. in solo legis desiderio tenerentur.
uel ne hereticis fabulis. et stultis sollici
tationibus seducti. exciderent a ueritate.
elaboraret. Dehinc ut in principio e
uangelii iohannis natiuitate presumpta.
cui euangelium scriberet. et in quo electus
scriberet indicaret. contestans in se completa
esse que ab aliis essent inchoata. Cui ideo
post baptismum filii dei. a perfectione generationis
in christo implete. et repetente a principio
natiuitatis humane. potestas permissa
est: ut requirentibus demonstraret in quo
apprehendens erat. per nathan filium. introitu
recurrentis in deum generationis admisso.
indisparabilis dei ut predicans in hominibus
christum suum opus perfecti hominis redire in se per
filium faceret. qui per dauid patrem uenienti
bus iter prebebat in christo. Cui luce non inmerito etiam
scribendorum actuum apostolicorum potestas in mi
nisterio datur: ut deo in deum pleno. et filio
perditionis extincto. oratione ab ipsis a
postolis facta. sorte domini electionis numerus
compleretur. Sicque paulus consummationem aposto
licis actibus daret: quem diu contra stimulum
recalcitrantem dominus elegisset. Quod legentibus
ac requirentibus deum. et si per singula ex
pediri a nobis utile fuerat. sciens tamen
quod operantem agricolam oporteat primum
de fructibus suis edere. uitauimus publi
cam curiositatem. ne non tam
uolentibus deum demonstra
re uideremur. quam fastidien
tibus prodidisse. Item alius prologus.

Quoniam quidem multi conati sunt
ordinare narrationem que in no
bis complete sunt rerum. sicut nobis tradiderunt
qui ab initio ipsi uiderunt. et ministri
fuerunt sermonis: uisum est et mihi assecu
to a principio omnia diligenter ex ordine
tibi scribere optime theofile. ut co
gnoscas eorum uerborum de quibus eru
ditus es ueritatem.

Incipit euangelium secundum lucam.

Fuit in dieb; hero
dis regis iudee. sacer
dos quidā noīe
zacharias. de uice
abia. et uxor illi ḋ
filiab; aaron: 7 no
men eius elysabeth.
Erāt aūt iusti ābo ā
te deum. incedētes
in omib; mādatis et iustifi
cationib; dnī. sine querela.
Et n̄ erat illis filius: eo q̄ eēt
elysabeth sterił. et āmbo p̄cessi
ssent in dieb; suis. Factum ē
aūt cum sacdocio fungeretur
zacharias in ordine uicis sue ā
te deum: sc̄dm ɔsuetudinē sac
docii sorte exiit. ut incensum
poneret. ingressus in tēplum dnī.
Et oīs multitudo p̄p̄i erat orās
foris: hora incensi. Apparuit
aūt illi āgłs dnī: stans a dextˀs
altaris incensi. Et zacharias tur
batus ē uidēs: 7 timor irruit
sup eum. Ait aūt ad illum an
gł̄s. Ne timeas zacharia. qm̄ ex
audita ē dep̄catio tua: 7 uxor
tua elysabeth pariet tibi filiū:
et uocabis nomen eius iohēm.
Et erit gaudiū tibi 7 exultatio:
7 multi in natiuitate ei' gaude
būt. Erit eñ magn' coram do
mino. 7 uinū 7 siceram n̄ bibet:
et sp̄u scō replebitur adhuc ex
utero mr̄is sue. Et multos filio
rum isrł̄: ɔuertet ad dnm̄ de
um ipor. Et ip̄e p̄cedet ant̄ illū
in sp̄u 7 uirtute helye: ut ɔūtat
corda patrū in filios 7 incredulos
ad prudentiā iustor: parare dnō
plebē p̄fectam. Et dix' zacharias ad
angłum. Vn̄ h̄ sciam: Ego eñ sum
senex: 7 uxor mea p̄cessit in diebus
suis. Et r̄ndēs angł̄s dixit ei. Ego sū
gabriel qui asto ant̄ dm̄: 7 missus
sum loq ad te. et hec tibi euāgłizare.
Et ecce eris tacēs. et n̄ poteris loq usq; i
diem quo hec fiāt: p̄ eo qđ n̄ credidi
sti uerbis meis que implebunt' in
t̄p̄e suo. Et erāt plebs expectans zac
hariam: et mirabant' q̄ tardaret ip̄e
in t̄plo. Egressus aūt: n̄ poterat loq ad il
los. Et cognouerūt: qđ uisionē ui
disset in templo. Et ip̄e erat innuens
illis: 7 p̄mansit mutus. Et fcm̄ est
ut impleti sūt dies officii eius: ab
iit in domū suā. Post hos aūt dies cō
cep̄ elisabeth uxor ei'. et occultabat
se mensib; quinq;, dicēs: q: sic fecit m̄ dō'
in dieb; qb; respexit auferre obp̄bri
meū int' homines. In mēse aūt sexto
missus ē angł̄s gabriel a dō in ciui
tatē galilee cui nomē nazareth. ad
uirginē desp̄osatā uiro cui nomē erāt
ioseph de domo dauid: 7 nomē uirgin
is maria. Et ingressus angł̄s ad eā: dix'.
Aue gr̄a plena: dn̄s tecum. Bn̄dicta
tu in mulierib;. Que cū audisset. tur
ta ē in s̄mone eius: et cogitabat qualis
eēt ista salutatio. Et ait angł̄s ei. Ne ti
meas maria: inuenisti eñ gr̄am ap̄
dm̄. Ecce ɔcipies in utō et paries filiū:
et uocabis nomē eius ih̄m. Hic erit
magnus: et filius altissimi uocabit'.
Et dabit illi dn̄s deus sedē dd̄ patris
ei': 7 regnabit in domo iacob in eternū:
et regni eius n̄ erit finis. Dix' aūt maria
ad angłm. Quomodo fiet istud qm̄ uirū
n̄ cognosco: Et r̄ndēs angł̄s: ait ei.
Sp̄c scs̄ sup̄ueniet in te; et uirtus al
tissimi obumbrabit t̄. ideoq; q̄ nasc
etur ex te scm̄: uocabit' filius dī. Et
ecce elisabeth cognata tua; 7 ip̄a ɔcep̄
filiū in senectute sua. Et h' mēsis ē vi.
illi que uocat' sterilis: q: n̄ erit i possibi
le ap̄ dm̄ oē uerbum. Dixit aūt maria.
Ecce ācilla dnī. fiat m̄: sc̄dm uerbū tuū.
Et discessit ab illa angł̄s. Exurgēs aūt
maria in dieb; illis: abiit in montan
a cum festinatiōe in ciuitatē iuda. Et
intrauit in domū zacharie: 7 saluta
uit elisabeth. Et fcm̄ ē ut audiuit sa
lutatiōem marie elisabeth: 7 exultauit
infans in utō eius. Et repleta ē sp̄u
scō elysabeth: 7 exclamauit uoce mag:
7 dixit. Bn̄dicta tu int' mulieres: 7 be

nedictus fructus uentris tui. Et unn h
michi ut ueniat mat dni mi ad me:
Ecce enim ut fca est uox salutationis
tue in auribz meis: exultauit in gau
dio infans in utero meo. Et bta que
credidisti: qm pficient ea q dicta sut
tibi a dno. Et ait maria. Magnificat
aia mea dnm. Et exultauit sps meus:
in deo salutari meo. Quia respexit hum
litate ancille sue: ecce eni ex hoc beata
me dicent oms generationes. Quia fec mic
magna qui potens est: 7 scm nom ei.
Et mia eius a progenie in progenies:
timentibz eu. Fecit potentia in brach
io suo: dispsit supbos mente cordis sui.
Deposuit potentes de sede: 7 exaltau
humiles. Esurientes ipleuit bois:
7 diuites dimisit inanes. Suscepit
isrl puerum suu. recordatus mie sue:
sicut locutus e ad patres nros. abraha
7 semini eius in scla. Mansit aut ma
ria cu illa qsi mensibz tribz: 7 reusa est
in domu sua. Elysabeth aut impletu
e tps pariendi: 7 pepit filiu. Et audi
uerunt uicini 7 cognati ei: q magni
ficauit dns miam sua cum illa. 7 co
gratulabant ei. Et fcm e in die octa
uo uenerunt circucidere puum: 7 uoc
abant eum noie patris sui zachariam.
Et rndens mat eius: dixit. Nequaqm:
s uocabit iohs. Et dixerunt ad illam:
q nemo e in cognatione tua q uocet h
noe. Innuebant aut patri eius: quem
uellet uocari eum. Et postulans pugi
llarem: scripsit dicens. Iohs e nom
eius. Et mirati sut uniuersi. Aptu e
aut illico os eius 7 lingua eius: 7 loqbat
bndicens deu. Et fcs est timor super
oms uicinos eorum: 7 sup oia montana
iudee diuulgabantur oia uba h. Et
posuerunt omnes qui audierant in cor
de suo: dicentes. Quis putas puer
iste erit: Et eni manus dni: erat c
illo. Et zacharias pat eius ipletus
e spu sco: 7 pphauit dicens. Bndictus
dns deus isrl: q uisitauit 7 fec re
demptionem plebis sue. Et erexit cor
nu salutis nobis: in domo dd pueri

sui. Sicut locutus e p os scorum: qui
a sclo sut pphetarum eius. Salutem
ex inimicis nris: 7 de manu omnium q ode
runt nos. Ad faciendam miam cu pa
tribz nris: 7 memorari testamenti sui
sci. Iusiurandu q iurauit ad abra
ham patre patre nrm: daturu se nb.
Vt sine timore de manu inimicoru
nrorum liberati. Seruiamus illi: i scitate
7 iustitia cora ipso. oibz diebz nris.
Et tu puer pphta altissimi uocabis:
pibis enim ante facie dni pare uias
eius. Ad danda sciam salutis plebi e:
in remissione pctorum eorum. P uiscera
mie di nri: in qbz uisitauit nos ori
ens ex alto. Illuminare his q in teneb
7 in umbra mortis sedent: ad dirigen
dos pedes nros in uia pacis. Puer aut
crescebat 7 confortabat spu: 7 erat i de
sertis usqz in die ostensionis sue ad isrl.

II

Factum e aut in diebz illis: exiit edictu
a cesare augusto. ut describetur uni
uersus orbis. Hec descriptio pma fca e: a p
side syrie cirino. Et ibant oes ut pfite
rentur: singli in sua ciuitate. Ascendit
aut 7 ioseph a galilea de ciuitate naza
reth in iudeam ciuitate dd q uocat
bethleem. eo q eet de domo 7 familia
dd: ut pfiteret cu maria desponsata
sibi uxore pgnate. Factu e aut c eent
ibi: impleti st dies ut pareret. Et pepe
rit filium suu primogenitu. Et pani
eum inuoluit. 7 reclinauit eu in p
sepio: q n erat ei loc in diuersorio. Et
pastores erant in regione eadem: uigilan
tes. 7 custodientes uigilias noctis su
pra grege suu. Et ecce angls dni stetit
iuxta illos: 7 claritas dei circufulsit il
los: 7 timuerut timore magno. Et di
xit illis angls. Nolite timere. Ecce enim
euangelizo uob gaudiu magnu q erit
oi pplo: q natus e uob hodie saluator
qui e xpc dns. in ciuitate dd. Et h uob
signu. Inuenietis infante pannis iuo
lutum: 7 positum in psepio. Et subito
fca e cum anglo multitudo militie
celestis: laudantium dnm 7 dicentium.
Gla in altissimis deo: 7 in tra pax hoib

boe uoluntatis. Et fcm e ut discesse
runt ab eis angli in celum: pastores
loqbantur ad inuicem. Transeamus
usq; bethlee: 7 uideamus h ubu q fa
ctum e q fecit dns et ostendit nob.
Et uenerunt festinates: 7 inuener
mariam et ioseph. et infante positu
in psepio. Videntes aut: cognouerut
de uerbo q dcm erat illis de puero h.
Et os qui audierut mirati sut: 7 de
hiisque dca erat a pastorib; ad ipos.
Maria aut ↄsuabat omia uba h: co
ferens in corde suo. Et reusi sut pas
tores glificantes et laudates deuz
in oib; q audierat et uiderat: sicut
dcm e ad illos. Et postq ↄsumati sut
dies octo. ut circucideretur puer: uo
catum e nom eius ihc. Qd uocatu e
ab anglo: priusq in utro ↄciperetur. Et

III postquam ↄpleti sut dies purgationis
eius. sm lege moysi. tulert illu in ie
rusale ut sisterent eu dno sic scriptu
e in lege dni: q oe masculinu adapi
ens uuluam. scm dno uocabit. Et ut da
rent hostiam sm q dcm e in lege do
mini: par turturu. aut duos pullos
columbaru. Et ecce ho erat in ihrlm.
cui nom symeo: 7 ho iste iust. et ti
moratus. expectans ↄsolatioem isrl.
Et sps scs erat i eo. Et rnsu acceperat a
spu sco: n uisuru se morte nisi pri
uideret xpm dni. Et uenit in spu in tep
lum. Et cum inducerent puer ihm pa
rentes eius ut facerent sm ↄsuetudiez
legis p eo: 7 ipe accep eum in ulnas su
as. 7 bndixit dm et dix. Nunc dimittis
suu tuu dne sm ubum tuu in pace:
q uiderut oculi mi salutare tuu. qd
pasti an faciem oiu pplor. Lumen ad re
uelatioem gentiu: 7 glia pleb tue is
rael. Et erat pat eius et mat mirantes
sup hiis que dicebatur d illo. Et bndi
xit illis symeon: 7 dix ad maria mat
rem eius. Ecce positus e hic in ruinam
7 in resurrectioem mltor in isrl: 7 in
signu cui ↄdicet. Et tua ipius aia per
transibit gladi: ut reuelent ex mul
tis cordib; cogitatioes. Et erat anna
phissa filia fanuel: de tribu aser.
Hec processerat in dieb; multis: 7 ui
xerat cum uiro suo anis. vii. a uirgi
nitate sua. Et h uidua usq; ad anos
.lxxx. iiii: que n discedebat de tplo.
ieiuniis 7 obsecratioib; suies. noc
te ac die. Et h ipa hora sup ueniens
ↄfitebatur dno: 7 loqbatur de illo
oib; qui expectabat redeptione isrl.

Cur' isrl;

Et ut pfecerut oia sm lege dni: re
usi sunt in galilea in ciuitate sua
nazareth. Puer aut crescebat 7 cofor
tabatur: plenus sapia. Et gra dei erat
in illo. Et ibant parentes eius p oes
annos in ihrlm: in die sollepni pasche.
Et cum fcs eet annor. xii: ascenden
tib; illis ihrlma s ↄsuetudine diei
festi. ↄsumatisq; dieb;: cu redirent:
remansit puer ihc in ihrlm: 7 n cog
nouerunt parentes eius. Existimantes
illum ee in comitatu. uener it diei:
7 requirebat eum int cognatos 7 notos.
Et no inuenientes: regssi st in ihrlm.
requirentes eu. Et factu est. post tri
duu inuener illu in templo. sedetez
in medio doctor: audiente illos 7 int
rogante. Stupebat aut oms q eum au
diebat: sup prudentia 7 rnsis ei.
Et uidentes admirati st. Et dix mat
ei ad illu. Fili qd fecisti nb sic. Ecce
pat tuus 7 ego dolentes: qrebam te.
Et ait ad illos. Quid e q me qrebatis.
Nesciebatis q in hiis que patris mei st
oportet me ee. Et ipi no intellexer
ubum: q locutus e ad illos. Et desce
dit cu eis 7 uenit nazareth. 7 erat subdit
ill. Et mat eius ↄsuabat oia uba hec:
in corde suo. Et ihc pficiebat sapia e
tate 7 gra: ap deum 7 homines.

III Anno aut. xv. imperii tiberii cesaris. pcu
rante pontio pilato iudeam. tetrarcha
aut galilee herode. philippo aut fre eius
tetrarcha iturie et trachonitidis regi
onis. et lysania abiline tetrarcha.
sub principib; sacerdotu anna 7 caypp
ha: factum e ubum dni sup iohm za
charie filiu in deserto. Et uenit in oez
regioem iordanis. pdicas baptim pe

A ap vii f / ap i N

So

Sol9

A ap iii a / p po b / et iii a

nitentie in remissionem pecc'or': sic'
scriptum e' in libro s'monum ysaie
prophete. Vox clamantis in deserto. pa
rate viam d'ni: rectas facite semitas ei'.
Omnis vallis implebitur. et o'is mons 7
collis humiliabitur: 7 erunt praua in di
recta et aspera in vias planas. Et videbit
omnis caro salutare dei. Dicebat ergo
ad turbas que exibant ut baptizarentur
ab ipso. Genimina viperarum quis ostendit
vobis fugere a ventura ira: facite ergo
fructus dignos pn'ie: et ne ceperitis
dicere patrem habemus abraham. Dico enim
vobis: quia potens est deus de lapidibus istis susci
tare filios abrahe. Iam enim securis ad
radicem arboris posita e'. Omnis ergo
arbor n' faciens fructum bonum exci
detur: 7 in ignem mittetur. Et interrogab
ant eum turbe dicentes. Quid ergo faci
emus? Respondens autem dicebat illis. Qui habet
duas tunicas: det n' habenti. Et qui habet escas
similiter faciat. Venerunt autem et publi
cani ut baptizarentur: 7 dixerunt ad illum.
Magister quid faciemus? At ille dixit ad eos.
Nichil amplius quam constitutum e' vobis:
faciatis. Interrogabant autem eum 7 milites
dicentes. Quid faciemus et nos? Et ait
illis. Neminem concutiatis: neque calumpniam
faciatis: et contenti estote stipendiis ve
stris. Existimante autem p'plo et cogitan
tibus o'ibus in cordibus suis de iohanne ne
forte ipse esset xp'c: respondit iohannes dicens
o'ibus. Ego quidem baptizo vos aqua: veniet
autem fortior me cuius n'o sum dignus solvere
corrigiam calciamentorum eius. Ipse vos bap
tizabit in sp'u s'co et igni. Cuius ventila
brum in manu eius et purgabit a
ream suam. et congregabit triticum in hor
reum suum: paleas autem comburet igni in
extinguibili. Multa quidem et alia ex
hortans: evangelizabat p'plo. Herodes
autem tetrarcha cum corriperetur ab illo
de herodiade uxore fratris sui. et de o'ibus
malis que fecit herodes: adiecit 7 hoc
super o'ia inclusit iohannem in carcerem.
Factum e' autem cum baptizaretur o'is p'p's
et ihesu baptizato 7 orante. apertum e'
celum. et descendit sp'c s'cs corporali sp'e
sicut columba in ip'm. Et vox de celo
facta est. Tu es filius meus dilectus: in te
complacuit michi. Et ipse ihesus erat inci
piens quasi annorum. xxx. ut putabatur
filius ioseph. Qui fuit heli. q' fuit ma
thath. qui fuit levi. Qui fuit melchi.
qui fuit ianne. q' fuit ioseph. Q'. f.
mathathie. qui fuit amos. q' fuit
naum. Qui fuit hesli. q' fuit nagge.
qui fuit maath. Qui fuit mathath
ie. q' fuit semei. q' fuit ioseph. Q'. f.
iuda. q' fuit iohanna. qui fuit resa. Q'
fuit zorobabel. q' fuit salatiel. q'. f.
neri. Qui fuit melchi. q' fuit addi.
qui fuit cosan. Qui fuit elmadan. q'
fuit her. qui fuit ihesu. Qui fuit helie
zer. qui fuit ioram. q' fuit mathath.
Qui fuit levi. qui fuit symeon. q'. f.
iuda. Qui fuit ioseph. q' fuit iona.
qui fuit eliachim. Qui fuit melea.
qui fuit menna. q' fuit mathatha.
Qui fuit nathan. qui fuit david. q'. f.
iesse. Qui fuit obeth. q' fuit booz. q'
fuit salmon. Qui fuit naason. q'. f.
aminadab. q' fuit aram. Qui fuit esrom.
qui fuit phares. q' fuit iude. Qui. f.
iacob. q' fuit ysaac. q' fuit abrahe.
Qui fuit thare. qui fuit nachor. q'. f.
seruch. Qui fuit ragau. q' fuit falech.
qui fuit heber. Qui fuit sale. q' fuit
chainan. q' fuit arfaxath. Qui fuit sem.
qui fuit noe. q' fuit lamech. Qui fu
it matusale. q' fuit enoch. q' fuit ia
red. Qui fuit malaleel. q' fuit caym
am. qui fuit enos. Qui fuit seth. q'
fuit adam. qui fuit dei.

Ihesus autem plenus sp'u s'co regressus e' a ior
dane: et agebatur in desertum a sp'u die
bus. xl. et temptabatur a diabolo: 7 nichil
manducavit in illis diebus. Et consum
matis illis: esuriit. Dixit autem illi diabolus.
Si filius dei es: dic lapidi huic ut pa
nis fiat. Et respondit ad illum ihesus. Scri
ptum e'. quia n' in solo pane vivit ho
mo: sed in omni verbo dei. Et duxit illum diabo
lus in montem excelsum. et ostendit ei
o'ia regna orbis terre in momento temporis:
et ait ei. Tibi dabo potestatem hanc uni

uniuersa et gloriam illorum: quia michi tradita
sunt. et cui uolo do illa. Tu ergo si ad
oraueris coram me: erunt tua omnia. Et
respondens ihesus: dixit illi. Scriptum est. Do
minum deum tuum adorabis: et illi soli ser
uies. Et duxit illum in ierusalem et statuit
eum super pinnaculum templi. Et dixit il
li. Si filius dei es: mitte te hinc deorsum.
Scriptum est enim. quod angelis suis manda
uit de te. ut conseruent te: et quia in manibus to
llent te. ne forte offendas ad lapidem
pedem tuum. Et respondens ihesus. ait illi. Dic
tum est. Non temptabis dominum deum tuum.
Et consummata omni temptatione: diabolus
recessit ab illo usque ad tempus. Et regressus
est ihesus in uirtute spiritus in galileam: et fama
exiit per uniuersam regionem de illo. Et ip
se docebat in synagogis eorum: et magni
ficabatur ab omnibus. Et uenit nazareth ubi
erat nutritus: et intrauit secundum consuetudinem
suam die sabbati in synagogam: et surrexit
legere. Et traditus est illi liber ysaie prophete:
et ut reuoluit librum inuenit locum ubi
scriptum erat. Spiritus domini super me propter quod unxit
me. euangelizare pauperibus misit me
sanare contritos corde. et predicare capti
uis remissionem. et cecis uisum. dimittere
confractos in remissionem: predicare annum
domini acceptum. et diem retributionis. Et cum
plicuisset librum reddidit ministro: et
sedit. Et omnium in synagoga oculi erant in
tendentes in eum. Cepit autem dicere ad illos:
quia hodie impleta est scriptura hec in auribus
uestris. Et omnes testimonium illi dabant: et mi
rabantur in uerbis gratie que procedebant de
ore ipsius. Et dicebant. Nonne hic est filius
ioseph? Et ait illis. Utique dicetis michi hanc
similitudinem. Medice cura te ipsum. Que
Quanta audiuimus facta in capharnaum:
fac et hic in patria tua. Ait autem. Amen dico uobis:
quia nemo propheta acceptus est in patria sua. In
ueritate dico uobis: multe uidue erant in di
ebus helye in israel quando clausum est celum annis
tribus et mensibus sex. cum facta esset fames
magna in omni terra. et ad nullam earum missus
est helyas. nisi in sarepta sydonie ad mulie
rem uiduam. Et multi leprosi erant in israel
sub helyseo propheta: et nemo eorum mundatus
est nisi naaman syrus. Et repleti sunt
omnes in synagoga ira: hec audien
tes. Et surrexerunt et eiecerunt il
lum extra ciuitatem. et duxerunt illum us
que ad supercilium montis supra quem ciuitas
illorum erat edificata: ut precipitarent
eum. Ipse autem transiens per medium illo
rum ibat. Et descendit in capharna
um ciuitatem galilee: ibique docebat
illos sabbatis. Et stupebant in doctri
na eius: quia in potestate erat sermo ipsius.
Et in synagoga erat homo habens demonium
inmundum: et exclamauit uoce magna
dicens. Sine. Quid nobis et tibi ihesu na
zarene? Uenisti perdere nos? Scio te:
qui sis sanctus dei. Et increpauit illum ihesus.
dicens. Obmutesce: et exi ab illo. Et
cum proiecisset illum demonium in me
dium. exiit ab illo: nichilque illum nocu
it. Et factus est pauor in omnibus: et colloquebantur
ad inuicem dicentes. Quod est hoc uer
bum. quia in potestate et uirtute imperat in
mundis spiritibus. et exeunt. Et diuulgabatur
fama de illo in omnem locum regionis. Sur
gens autem de synagoga: introiuit in domum
symonis. Socrus autem symonis tenebatur
magnis febribus. Et rogauerunt illum
pro ea. Et stans super illam imperauit febri.
et dimisit illam. Et continuo surgens mini
strabat illis. Cum autem sol occidisset: omnes qui ha
bebant infirmos uariis langoribus: ad
ducebant illos ad eum. At ille singulis
manus imponens: curabat eos. Exibant
autem demonia a multis clamantia
et dicentia: quia tu es filius dei. Et incre
pans non sinebat ea loqui: quia sciebant ipsum
esse christum. Facta autem die egressus ibat in
desertum locum: et turbe requirebant eum.
Et uenerunt usque ad ipsum: et detinebant
illum ne discederet ab eis. Quibus ille ait.
Quia et aliis ciuitatibus oportet me euan
gelizare regnum dei: quia ideo missus sum.
Et erat predicans in synagogis galilee.

V

Factum est autem cum turbe irruerent e.
in eum. ut audirent uerbum dei: et ipse
stabat secus stagnum genesareth. Et ui
dit duas naues: stantes secus stagn
um. piscatores autem descenderant: et la

uabāt retia. Ascendens aūt in unā
nauim que erat symōis: rogauit
eum a t'ra reducere pusillū. Et sedēs
docebat de nauicl'a turbas. Ut cessauit
aūt loq̄: dixit ad symonē. Duc i altū:
et laxate retia ur̄a in capturā. Et r̄ndēs
symon: dixit illi. Preceptor p totā
noctē laborantes nichil cepim᷒: in u'
bo aūt tuo laxabo rete. Et cū hoc fe
cissent: cōcluserunt piscīū multitudi
nē copiosā. Rūpebat aūt rete eor. Et
annuerūt sociis qui erāt in alia naui:
ut uenirent et adiuuarēt eos. Et ue
nerūt: et ipleuerūt ābas nauiclas. ita
ut pene mergerent. Qđ cū uidēt symō
petrus: pcidit ad genua ih̄u dicēs. Ex
i a me: q2 hō peccator sum dn̄e. Stupor
enim circūdedāt eū et oēs qui cū illo e
rāt: in captura piscīū quā ceperant,
Similit' aūt iacobū et iohēm filios ze
bedei: q erāt socii symōis. Et ait ad sy
monē ih̄c. Noli timē: ex hoc iā hoīes
eris capiens. Et subductis ad t'rām na
uib3: relictis oīb3 secuti sūt eū. Et fcm̄
ē cum eēt in una ciuitatū: et ecce uir
plenus lepᵃ uidēs ih̄m. et pcidēs
in faciem. rogauit eū: dicēs. Dn̄e si
uis potes me mūdare. Et extendēs
manū tetigit illū dicēs. Volo. Mū
dare. Et cōfestim lepᵃ discessit ab illo.
Et ipē p̄cepᵃ illi ut nemini dicēt: s3
uade ostende te sac'doti: et offer pro
emūdatiōe tua sic p̄cepit moyses i
testimoniū illis. P'ambulabat aūt
magis s'mo de illo: et cōueniebāt t'be
multe ut audirent et curarent ab
infirmitatib3 suis. Ipē aūt secedebat i
desertum: et orabat. Et fcm̄ ē in una
dierū. et ipē sedebat docēs. Et erāt
pharisei sedentes et legis doctores.
q uenerāt ex oī castello galilee et iu
dee et irl'm: et uirtus erāt dn̄i ad sa
nandū infirmos. Et ecce uiri portā
tes in lecto hominē q erat paliticus:
et q'rebāt eū inferre. et ponē an eū.
Et n̄ inuenientes qua p'te illū inferē
rent p' turba. ascenderunt sup' tec
tum: et p tegulas submisīt illū cū

lecto in mediū an ih̄m. Quor fide3
ut uidit: dix. Hō remittunt' t' pcc̄a
tua. Et ceperunt cogitare scribe et pha
risei: dicentes. Quis est h' q loq̄tur
blasphemias: Quis pōt dimittere
pcc̄a. nisi solus deus: Ut cognouit
aūt ih̄c cogitatiōes eorum: r̄ndens
dix ad illos. Quid cogitatis mala in
cordib3 ur̄is: Quid est facili' dicē di
mittunt' tibi pcc̄a. an dicē. s'ge et ā
bula: Ut aūt sciatis q2 filius hominis
potāte h't in t'ra dimittendi pcc̄a:
ait palitico. tibi dico s'ge. Tolle gra
batum tuū: et uade in domū tua3.
Et cōfestim s'gēs corā illis. tulit i'q
iacebat: et abiit in domū suā mag'
ficans deum. Et stupor app'hendit oēs:
et magnificabāt deum. Et repleti sūt
timore dicentes: q2 uidim' mirabi
lia hodie. Et post h' exiit. et uidit ih̄c
publicanū noīe leui sedentē ad the
loneum: et ait illi. Seq̄re me. Et re
lictis oīb3 s'gens secutus ē eum. Et
fecit ei cōuiuiū magnū leui. i domo
sua. Et erāt t'ba multa publicanorū:
et alior qui cū ill' erāt discūbētes. Et
murmurauerūt pharisei et scribe eo
rum: dicentes ad discipl'os ei. Qua
re cum publicanis et peccatorib3 man
ducatis et bibitis: Et r̄ndēs ih̄c: dix
ad illos. Nō egent q sani sūt medico:
s3 q male h'nt. Nō enī ueni uocaē iu
stos: s3 peccatores ad pn̄iām. At illi di
xerunt ad eū. Quare discipli iohīs
ieiunāt freq̄nt'. et obsecratiōes faci
unt. silr̄ et phariseor. tui aūt edūt et bi
būt: Quib3 ipē ait. Nūqđ potestis fi
lios sponsi dum cū illis ē spons' facē
ieiunare: Venient aūt dies. cū abla
tus fuit ab illis sponsus: tūc ieiuna
būt in illis dieb3. Dicebat aūt et sili
tudinē ad illos: q2 nēo cōmissura3
a uestimēto nouo īmittit in uestimē
tū uet'. Aliogn et nouū rūpit: et ue
t'i n̄ cōuenit cōmissura a nouo. Et nēo
mittit uinū nouū: in utres ueteres,
Aliogn rumpet uinū nouū utres: et
ipm̄ effundet'. et utres pib't. S3 ui.

num nouum in utres nouos mittē dum ē: 7 utraq; ꝯseruant. Et nēo bibēs uetus: statim uult nouū. Dicit enī: uetus melius ē.

Factum ē aūt in sabbato secūdo primo. cum transiret p sata. uellebāt discipli eius spicas: 7 manducabāt ꝯfricantes manibz. Quidam aūt phariseorū: dicebāt illis. Quid facitis qd̄ n̄ licet in sabbatis. Et r̄ndens ihc ad eos dixit. Nec h̄ legistis. qd̄ fecit dauid cū esuriss& ipse. et q cum eo erāt. quōd intrauit in domū dī. et panes ꝓpositionis sumpsit 7 manducauit. et dedit eis q cū ipō erāt. qs n̄ licebat manducare nisi tm̄ sacerdotibz. Et dicebat illis: qȝ dn̄s ē filius hōis etiā sabbati. Factū ē aūt et i alio sabbato: ut intraret in synagogā 7 docēt. Et erāt ibi hō: 7 manus eius dextera erat arida. Obs̄uabāt aūt scribe et pharisei. si in sabbato curaret: ut inuenirent unde accusarent illum. Ipse u̅o: sciebat cogitatiōes eorū. Et ait hōi: qui hēbat manū aridā. Surge. 7 sta in mediū. Et surgens stetit. Ait aūt ad illos ihc. Interrogo uos. si licet sabbato bn̄facere an male: aīam saluā an pdere. Et circumspectis oībz: dix̄ homini. Extende manū tuā. Et extendit: et restituta ē manus eius. Ipi aūt repleti sunt insipientia: 7 colloquebant adinuicē. quidnā facerent ihu. Factm est in illis diebz exiit in montē orare: 7 erat pnoctans in orōne dī. Et cū dies facta ēēt: uocauit discipulos suos: 7 elegit xii. ex ipis. quos et aplos noiauit: symonē quē cognominauit petrū et andreā frem eius. iacobū. et iohm. philippū. et bartholomeū. mathm. et thomā. iacobū alfei. et symonē qui uocatur zelotes. iudā iacobi. et iudā scarioth qui fuit pditor. Et descendēs cū illis stetit in loco cāpestri 7 turba discipulorū eius et multitudo copiosa plebis ab omi iudea. et ierlm. et maritima et tiri et sydonis que ueñāt ut audirent eū: 7 sanarentur a languoribz suis. Et qui uexabant a sp̄ritibz immundis: curabant. Et omis turba querebat eum tangē: qȝ uirtus de illo exiebat. et sanabat oēs. Et ipse eleuatis oculis in discipulos suos: dicebat. Beati paupes: qȝ u̅rm̄ ē regnū dī. Beati qui nc̄ esuritis: qȝ saturabimini. Beati qui nc̄ fletis: qȝ ridebitis. Beati eritis cum uos oderīt hoies. et cū separauerīt uos. et exprobrauerīt. et eiecerīt nomē u̅rm̄ tamq̄ malū: ꝓp filium hōis. Gaudete in illa die. et exultate: ecce enī mcēs u̅ra multa ē i celo. Scdm̄ h̄ enī: faciebāt ꝓphis p̄res eorū. Uerūtamē ue ub̄ diuitibz: q hētis cōsolatiōem u̅ram. Ue ub̄ q saturati estis: qȝ esurietis. Ue ub̄ q ridetis nc̄: qȝ lugebitis et flebitis. Ue cum bn̄dixerint ub̄ oēs homines. Scdm̄ h̄ faciebāt ꝓphis patres eorū. Sȝ ub̄ dico: qui auditis. Diligite inimicos u̅ros. bn̄facite his qui oderīt uos. Bn̄dicite maledicentibz ub̄: orate p calūpniātibz uos. Et qui te pcutit in unā maxilla: pbe ei altām. Et ab eo qui aufert tibi uestimētū: etiam tunicā noli pħibē. Omī aūt petenti te tribue: et q aufert que tua sūt ne repetas. Et p̄ut uultis ut faciāt uobis homines: 7 uos facite illis similit. Et si diligitis eos q uos diligūt. que ub̄ ē gr̄a: Nā et peccatores: diligentes se diligūt. Et si bn̄ feceritis his qui ub̄ bn̄faciūt. que ub̄ ē gr̄a: Siqdē et peccatores hoc faciūt. Et si mutuum dederitis his a qbz spatis recipe. que gr̄a ē ub̄: Nā et peccatores peccatoribz fenerantur: ut recipiāt eq̄ua. Uerū tamen diligite inimicos u̅ros: 7 bn̄ facite. Et mutuū date. nichil inde sꝑantes: et erit mcēs u̅ra multa. Et eritis filii altissimi: qȝ ipse benign⁹ est sr̄ ingratos et malos. Estote ergo misericordes: sic̄ et pr̄ u̅r misericors ē. Nolite iudicare: et n̄ iudicabimini. Nolite ꝯdempnare: 7 n̄ ꝯdēpnabimini. Dimittite: 7 dimittet uobis. Date: 7 dabit ub̄. Mensurā bonā et ꝯfertam et coagitatam et sup effluentē: dabūt in sinu u̅rm̄. Eadem quippe mēsura qua mensi

fu(er)itis: remetietur vobis. Dicebat autem il-
lis autem (et) similitudinem. Numquid potest
cecus cecum ducere? nonne ambo in
foveam cadunt? Non est discipulus super
magistrum. Perfectus autem omnis erit: si sit sic-
ut magister eius. Quid autem vides festu-
cam in oculo fratris tui: trabem autem que in
oculo tuo est non consideras? Aut quomodo po-
tes dicere fratri tuo. Frater sine eiciam festucam
de oculo tuo, ipse in oculo trabem non videns?
Ypocrita. eice primum trabem de oculo tuo:
et tunc perspicies ut educas festucam de oculo
fratris tui. Non est enim arbor bona que facit
fructus malos: neque arbor mala faciens
fructum bonum. Unaqueque enim arbor de fru-
ctu suo cognoscitur. Neque enim de spinis
colligunt ficus: neque de rubo vindemiant
uvam. Bonus homo de bono thesauro cor-
dis sui profert bonum: et malus homo de ma-
lo thesauro profert malum. Ex abundan-
tia enim cordis os loquitur. Quid
autem vocatis me domine domine. et non facitis
que dico? Omnis qui venit ad me et au-
dit sermones meos et facit eos: ostendam
vobis cui similis sit. Similis est homini edifican-
ti domum: qui fodit in altum et posuit
fundamentum supra petram. Inundatione
autem facta illisum est flumen domui illi: et
non potuit eam movere. fundata enim erat
supra petram. Qui autem audit et non facit:
similis est homini edificanti domum suam super
terram sine fundamento: in quam illisus est
fluvius: et continuo cecidit: et facta est rui-
na domus illius magna.

Cum autem implesset omnia verba sua in aures
plebis: intravit capharnaum. Centu-
rionis autem cuiusdam servus male habens e-
rat moriturus: qui illi erat pretiosus.
Et cum audisset de ihesu: misit ad eum
seniores iudeorum rogans eum. ut veni-
ret et salvaret servum eius. At illi cum
venissent ad ihesum rogabant eum sollici-
te dicentes ei. quia dignus est ut hoc
illi prestes. Diligit enim gentem nostram:
et synagogam ipse edificavit nobis.
Ihesus autem ibat cum illis. Et cum iam non lon-
ge esset a domo: misit ad eum centurio
amicos dicens. Domine noli vexari.
Non enim sum dignus ut sub tectum
meum intres. Propter quod et meipsum non
sum dignum arbitratus ut venirem
ad te: sed dic verbo et sanabitur puer
meus. Nam et ego homo sum sub potest-
ate constitutus: habens sub me milites. Et
dico huic vade: et vadit. Et alio veni:
et venit. Et servo meo fac hoc: et facit.
Quo audito ihesus miratus est: et conversus sus-
sequentibus se turbis dixit. Amen dico vobis:
nec in israel tantam fidem inveni. Et rever-
si qui missi fuerant domum: invenerunt
servum qui languerat sanum. Et factum
est deinceps. ibat in civitatem que vocatur
naym: et ibant cum illo discipuli eius et turba
copiosa. Cum autem appropinquaret porte
civitatis: ecce defunctus efferebatur
filius unicus matris sue. Et hec vidua erat: et
turba civitatis multa cum illa. Quam cum vidis-
set dominus: misericordia motus super eam dixit illi. Noli flere.
Et accessit: et tetigit loculum. Hii autem qui
portabant: steterunt. Et ait. Adoles-
cens: tibi dico surge. Et resedit qui erat
mortuus: et cepit loqui. Et dedit illum
matri sue. Accepit autem omnes timor: et magni-
ficabant deum dicentes. Quia propheta ma-
gnus surrexit in nobis: et quia deus visita-
vit plebem suam. Et exiit hic sermo in u-
niversam iudeam de eo: et omnem circa regi-
onem. Et nuntiaverunt iohanni discipuli
eius: de omnibus his. Et convocavit duos
de discipulis suis iohannes: et misit ad ihesum
dicens. Tu es qui venturus es. an alium
expectamus? Cum autem venissent ad eum
viri: dixerunt. Iohannes baptista misit nos
ad te: dicens. Tu es qui venturus es an
alium expectamus? In ipsa autem hora: cura-
vit multos a langoribus suis. et plagis.
et spiritibus malis. et cecis multis donavit vi-
sum. Et respondens dixit illis. Euntes nun-
tiate iohanni: que vidistis et audistis. Quia
ceci vident. claudi ambulant: leprosi
mundantur. surdi audiunt. mortui re-
surgunt: pauperes evangelizantur. Et be-
atus est. quicumque non fuerit scandalizatus in
me. Et cum discessissent nuntii iohannis: ce-
pit dicere de iohanne ad turbas. Quid existis
in desertum videre? harundinem vento

Margin: P q R S t v x y; B; C; Capitulum VII

Excedit.

mouīt: Sz qd existis uidē: hoīez
moll'ib3 uestimētis indutū: Ecce
q in ueste p̄ciosa sūt. et in delicijs:
in domib3 regum sūt. Sz qd existis
uidē: Prophetā: Utiq3 dico uob: 7
pluſq̄ prophām. Hic est de quo scrip
tum est. Ecce mitto angl'um meū
āt faciē tuā: qui p̄parabit uiā tuā
ante. Dico enī uobis: maior int' na
tos mulierū propħā Ioħe baptista ne
mo ē. Qui aūt minor ē in regno dei:
maior ē illo. Et oīs p̄pl's audiēs 7 pu
blicani iustificauerūt deū: bapti
zati baptismo ioħis. Pharisei aūt et
legis p̄iti 9siliū dei sp̄uerūt in sem
etip̄is: n̄ baptizati ab eo. Cui ergo si
miles dicam hoīes gn̄ationis huius:
et cui similes s̄t: Similes s̄t pueris
sedentib3 in foro. et loq̄ntib3 ad inui
cem et dicentib3. Cantauim' uob tib
iis et n̄ saltastis. Lamētauim' et n̄ plo
rastis. Uenit enī ioħs bapta n3 man
ducans panē. n3 bibens uinū: 7 dici
tis. Demoniū h't. Uenit filius hoīs mā
ducans et bibēs: et dicitis. Ecce hō uo
rator et bibēs uinū: amic' publica
noꝝ et p̄ctōꝝ. Et iustificata ē sapiā:
ab oīb3 filiis suis. Rogabat aūt illuz
quidam pharīseus: ut manducaret cū il
lo. Et ingressus domū pħisei: discubu
it. Et ecce mli'r que erat i ciuitate
peccatrix. ut cognouit q' iħc accub
uiss3 in domo pħisei: attulit alaba
strum unguenti. Et stans retro sec'
pedes eius lacrimis cep̄ rigare pedes
eius: et capillis capitis sui tergebat: 7
osculabatur pedes eius. et unguēto
ungebat. Uidens aūt pħiseus q uoca
uerat eum: ait int' se dicēs. Hic si es
s3 p̄pħa: sciret utiq3 que et q'lis ē mli'r
q̄ tangit eū. q2 peccatrix ē. Et r̄ndēs
iħc: dixit ad illum. Symon hēo tibi
aliqd dīre. At ille ait. Magr' dic. Duo
debitores erāt cuidā feneratori: un'
debebat denarios. d. et alius. l. Nō ha
bentib3 illis unde redderent: donauit utris
q3. Quis ergo eum plus diligit: R̄ndēs
symon: dixit. Estimo: q2 is cui pl's do
nauit. At ille dixit ei. Recte iudi
casti. Et 9uersus ad mulierē: dix' sym
oni. Uides hāc mulierē: Intraui in
domū tuā: aq̄ pedib3 meis n̄ dedi
sti. Hec aūt lacrimis rigauit pedes
meos: et capillis suis tersit. Oscu
lum michi nō dedisti: hec aūt ex quo
intrauit n̄ cessauit osculari pedes
meos. Oleo cap' meū n̄ unxisti: hec aūt
unguento unxit pedes meos. Pro
pt' q' dico tibi: remittunt' ei pc̄ca
multa. qm̄ dilexit multū. Cui aūt mi
n' dimittit' minus dilig'. Dixit aūt
ad illā. Remittunt' tibi peccata. Et
ceperunt q simul accumbebāt dīe intra
se. Quis est hic q etiā pc̄ca dimittit:
Dixit aūt ad mulierē. Fides tua te sal
uam fecit: uade in pace.

VIII

Et factum ē deinceps. et ip̄e iter facie
bat per ciuitates 7 castella p̄dicāſ 7 e
uangelizans regnum dei: 7 .xii. cū illo.
et mulieres aliq̄ que erāt curate
a sp̄iritib3 malignis 7 infirmitatib3.
maria que uocatur magdalene de q
demonia .vii. exierāt. et iohāna uxor
cuze procuratoris herodis. et susāna et
alie multe q' ministrabāt ei de facu
ltatib3 suis. Cum aūt p'lurima turba cō
uenirent. 7 de ciuitatib3 p'perarēt ad e
ū: dixit p' similitudinē. Exiit q seminat se
minare semē suū. Et dū seminat: aliud
ucl cecidit sec' uiā. 7 conculcatū ē: 7 uo
lucres celi comederūt illud. Et aliud
cecidit sup' petrā: 7 natū aruit q2 n̄
habebat humorē. Et aliud cecidit int'
spinas: 7 simul exorte spine suffoca
uerunt illud. Et aliud cecidit in terrā
bonam: 7 ortum fecit fructū centuplū.
Hec dicēs clamabat. Qui hēt aures a
udiendi: audiat. Interrogabāt aūt eū
discipuli eius: que eēt hec parabola.
Quib3 ip̄e dix'. Uobis datū ē nosse mi
steriū regni dei: ceteris aūt in parabolis: ut uidētes
n̄ uideāt. 7 audientes n̄ intelligant.
Est aūt h parabola. Semē ē uerbum dei. Qui
aūt sec' uiā: hij sūt q audiunt. Deinde
uenit diabolus et tollit uerbū de corde
eoꝝ: ne credentes salui fiāt. Nam q

super petram: qui cum audierint. cum gaudio suscipiunt verbum. Et hii radices non habent: quia ad tempus credunt. et in tempore temptationis recedunt. Quod autem in spinis cecidit: hii sunt qui audierunt. et a sollicitudinibus et divitiis et voluptatibus vite euntes suffocantur: et non referunt fructum. Quod autem in terram bonam: hii sunt qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent. et fructum afferunt in patientia. D Nemo autem lucernam accendens operit eam vase. aut subtus lectum ponit: sed super candelabrum: ut intrantes videant lumen. E Non enim est occultum quod non manifestetur: nec absconditum quod non cognoscatur et in palam veniat. F Videte ergo: quomodo audiatis. Qui enim habet dabitur illi: et quicumque non habet. et quod putat se habere auferetur ab eo. G Venerunt autem ad illum mater et fratres eius: et non poterant adire eum pre turba. Et nunciatum est illi. Mater tua et fratres tui foris stant: volentes te videre. Qui respondens dixit ad eos. Mater mea et fratres mei: hii sunt qui verbum dei audiunt et faciunt. H Factum est autem in una dierum: et ipse ascendit in naviculam et discipuli eius. Et ait ad illos. Transfretemus trans stagnum. Et ascenderunt. Navigantibus autem illis: obdormivit. et descendit procella venti in stagnum. et complebantur et periclitabantur. Accedentes autem: suscitaverunt eum dicentes. Preceptor perimus. At ille surgens increpavit ventum et tempestatem aque: et cessavit. Et facta est tranquillitas. Dixit autem illis. Ubi est fides vestra? Qui timentes mirati sunt ad invicem dicentes. Quis putas est hic: Quia et ventis imperat et mari: et obediunt ei. Et navigaverunt ad regionem generasenorum: que est contra galileam. Et cum egressus esset ad terram: occurrit illi vir quidam qui habebat demonium iam temporibus multis. et vestimento non induebatur: neque in domo manebat. sed in monumentis. Is ut vidit ihesum, procidit ante illum: et exclamans voce magna dixit. Quid mihi et tibi est ihesu fili dei altissimi? Obsecro te. ne me torqueas. Precipiebat enim spiritui immundo: ut exiret ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum. et vinciebatur cathenis et compedibus custoditus: et ruptis vinculis agebatur a demonio in deserto. Interrogavit autem illum ihesus dicens. Quod tibi nomen est? At ille dixit. Legio. Quia intraverant multa demonia in eum. Et rogabant illum ne imperaret illis ut in abyssum irent. Erat autem ibi grex multorum porcorum: pascentium in monte. Et rogabant eum: ut permitteret eis in illos ingredi. Et permisit illis. Exierunt ergo demonia ab homine: et intraverunt in porcos. Et impetu abiit grex preceps in stagnum: et suffocatus est. Quod ut viderunt factum qui pascebant: fugerunt et nuntiaverunt in civitatem et in villas. Exierunt autem videre quod factum est: et venerunt ad ihesum. et invenerunt hominem sedentem a quo demonia exierant vestitum ac sana mente ad pedes eius. et timuerunt. Nunciaverunt autem illis et qui viderant: quomodo sanus factus esset a legione. Et rogaverunt illum omnis multitudo regionis gerasenorum ut discederet ab ipsis: quia timore magno tenebantur. Ipse autem ascendens navim: reversus est. Et rogabat illum vir a quo demonia exierant: ut cum eo esset. Dimisit autem eum ihesus. dicens. Redi in domum tuam: et narra quanta fecit tibi deus. Et abiit per universam civitatem: predicans quanta illi fecisset ihesus. Factum est autem cum redisset ihesus: excepit illum turba. Erant enim omnes expectantes eum. Et ecce vir venit cui nomen iayrus: et ipse princeps synagoge erat. Et cecidit ad pedes ihesu. rogans eum ut intraret domum eius: quia unica filia erat illi fere annorum .xii. et hec moriebatur. Et contigit dum iret: a turbis comprimebatur. Et mulier quedam erat in fluxu sanguinis ab annis .xii. que in medicos erogaverat omnem substantiam suam. nec ab ullo potuit curari: accessit retro. et tetigit fimbriam vestimenti eius. Et confestim stetit fluxus sanguinis eius. Et ait ihesus. Quis est qui me tetigit? Negantibus autem omnibus: dixit petrus et qui cum illo erant. Preceptor turbe te comprimunt et affli

gunt: et dicis. quis me tetigit? Et
dixit ihc. Tetigit me aliqs. Nam et
ego noui uirtutē de me exisse. Videns
aūt mlr. qr n̄ latuit. tremēs uenit:
et procidit an̄ pedes ei'. Et ob quā
cām tetigit eum indicauit coram
oī pplo: et quēadmodū ↄfestim sān
ata sit. At ipē dixit illi. Filia. fides
tua te saluam fecit. Vade in pace. Ad
huc illo loqnte: uenit quidā ad pri
cipem synagoge dicēs illi: qr mor
tua ē filia tua: noli uexare illū. Ihc
aūt audito hoc u̾bo: r̾ndit patri pue
lle. Noli timē. s̄z crede tm̄: et salua erit.
Et cum uenisset ad domū: n̄ pmisit
intrare secum quēq̄ nisi petrum. et
iohm̄. et iacobum. et patrē. et ma
trē puelle. Flebāt aūt oēs: et plāgebāt
illā. At ille dix̄. Nolite flere. Nō ē
mortua puella: s̄z dormit. Et deride
bant eū: scientes qr mortua eēt. Ipē
aūt tenens manū eius clamauit di
cens. Puella surge. Et reu̾sus ē spc̄ eius:
et surrexit ↄtinuo. Et iussit illi dari
manducare. Et stupuerūt parentes
ei'. Quib; p̄cepit: ne alicui dicerent.
qd̄ factum erat.

Conuocatis aūt. xii. aplis: dedit illis
uirtutē et potestatē sup oīa demoīa:
et ut langores curarent. Et misit il
los p̄dicare regnū dei: et sanare infir
mos. Et ait ad illos. Nichil tuleritis
in uia. n̄z uirgā. n̄z perā. n̄z panē. n̄z
pecuniam: n̄z duas tunicas habeatis.
Et in qācq; domū intrau̾itis: ibi mane
te. et inde ne exeatis. Et qcūq; n̄ recepe
rint uos: exeūtes de ciuitate illa. et
puluerē pedū uro͞r excutite in testi
monium sup illos. Egressi aūt circui
bant p castella: euangelizantes et
curantes ubiq;. Audiuit aūt herodes
tetrarcha. oīa que fiebāt ab eo: et he
sitabat eo q̄ diceret̄ a quib;dā: qr iohs
surrexit a mortuis: a qb; dā u̾o qr elyas
apparuit: ab aliis aūt qr ppha un' de
antiqs surrex̄. Et ait herodes. Iohm̄
ego decollaui. Quis aūt ē iste de quo
ego audio talia? Et querebat uidē

eum. Et reu̾si apli: narrauerunt
illi quecūq; fecerunt. Et assūptis
illis: secessit seorsū in locum desertū
qui ē bethsaide. Q̄d cum cognouissēt
turbe: secute sūt illum. Et excep il
los. et loqbat̄ illis de regno dei: et eos
qui cura indigebāt sanabat. Dies
aūt cepat declinare. Et accedentes
xii: dixerunt illi. Dimitte turbas.
ut euntes in castella uillasq; q̄ circa
sūt diu̾tāt. et inueniāt escas: qr hic
in deserto loco sumus. Ait aūt ad illos.
Vos date illis manducare. At illi di
xerūt. Nō sūt nobis plusq̄. v. panes.
et duo pisces: nisi forte nos eamus
et emamus in oēm hanc turbā escas.
Erāt aūt uiri fere qnq; milia. Ait aūt
ad discipl'os suos. Facite illos discūbē
p ↄuiuia: quinq̄genos. Et ita fecerūt.
Et discūbere fecerūt oēs. Acceptis aūt. v.
panib; et duob; piscib;: respex̄ in ce
lum. et bn̄dixit illis. et fregit: et di
stribuit discipul' suis. ut ponerent
an̄ turbas. Et manducauerūt oēs: et sa
turati sūt. Et sublatū ē qd̄ supfuit illis:
fragmtorum cophini. xii. Et fcm̄ ē cū
solus eēt orans: erāt cum illo et disci
puli. Et int̾rogauit illos dicēs. Quē
me dicūt eē turbe? At illi r̾nderūt:
et dixerūt. Alii iohm̄ baptistā: alii aūt
elyam: alii qr ppha unus de priorib;
surrex̄. Dixit aūt illis. Vos aūt quē me eē
dicitis? R̾ndēs symō petrus: dix̄. xp̄m
dei. At ille increpans illos. p̄cepit ne
cui dicerēt hoc dicēs. qr oportet filiū
hoīs multa pati: et reprobari a senio
rib; et a principib; sacerdotū et scrib.
et occidi: et tercia die resurgē. Dicebat aūt
ad oēs. Si qs uult post me uenire abne
get semetipm̄. et tollat crucē suam
cotidie: et sequat̄ me. Qui eī uoluerit
aīam suā saluā facē: pdet illā. Nā q
pdiderit aīam suā pp me: saluā fa
ciet illam. Quid eī proficit hoī si lu
cretur uniu̾sum mūdū: se aūt ipm̄ p
dat. et detrimtū sui faciat? Nā q me
erubuerit et meos s̾mōes: hūc filius ho
minis erubescet. cū uen̾it in magesta

at^r xvi k
at^r vi a

te sua et patris et sanctorum angelorum.
Dico autem vobis: vere sunt aliqui hic stan
tes. qui non gustabunt mortem. donec uide
ant regnum dei. Factum est autem post hec
verba fere dies octo: et assumpsit petrum
et iohannem. et iacobum. et ascendit in mon
tem ut oraret. Et factum est dum oraret.
species vultus eius altera: et vestitus eius
albus et refulgens. Et ecce duo viri
loquebantur cum eo. Erant autem moyses et e
lyas visi in magestate: et dicebant exce
ssum eius quem completurus erat in ierusalem.
Petrus vero et qui cum illo erant gravati
erant sompno: et evigilantes viderunt
magestatem eius. et duos viros qui stabant
cum illo. Et factum est cum discederent ab illo:
ait petrus ad ihesum. Preceptor. bonum est
nos hic esse. et faciamus tria tabernacula.
unum tibi. et unum moysi. et unum
elye: nesciens quid diceret. Hec autem illo loquen
te. facta est nubes. et obumbravit eos: et ti
muerunt intrantibus illis in nubem. Et vox
facta est de nube: dicens. Hic est filius
~~hominis~~ meus dilectus: ipsum audite.
Et dum fieret vox: inventus est ihesus so
lus. Et ipsi tacuerunt: et nemini dixerunt
in illis diebus quicquam ex hiis que viderant.
Factum est autem in sequenti die descendentibus illis de monte. occurrit illi turba multa. Et ecce
vir de turba exclamavit: dicens. Magister
obsecro te respice in filium meum: quia u
nicus est michi. Et ecce spiritus apprehendit
illum. et subito clamat. et elidit. et
dissipat eum cum spuma: et vix disce
dit dilanians eum. Et rogavi discipulos
tuos ut eicerent illum: et non potuerunt. Re
spondens autem ihesus: dixit. O generatio infidelis
et perversa. usque quo ero apud vos et paciar
vos? Adduc huc filium tuum. Et cum accede
ret elisit illum demonium: et dissipavit.
Et increpavit ihesus spiritum inmundum. et sa
navit ~~illum~~ puerum: et reddidit illum
patri eius. Stupebant autem omnes in magnitu
dine dei. Omnibusque mirantibus in omnibus
que faciebat: dixit ad discipulos suos. Po
nite vos in cordibus vestris sermones istos.
Filius enim hominis futurum est ut trada
tur in manus hominum. At illi ignora
bant verbum istud: et erat velatum ante eos
ut non sentirent illud. Et timebant
interrogare eum: de hoc verbo. Intravit
autem in eos cogitatio: quis eorum maior
esset. At ihesus videns cogitationes cordis il
lorum: apprehendens puerum. statuit il
lum secus se: et ait illis. Quicumque susceperit
rit puerum istum in nomine meo: me reci
pit. recipit eum qui me misit. Nam qui mi
nor est inter omnes vos: hic maior est. Respondit
autem iohannes: dicens. Preceptor vidimus
quendam in nomine tuo eicientem demonia:
et prohibuimus eum. quia non sequitur nobiscum.
Et ait ad illum ihesus. Nolite prohibere. Qui
enim non est adversum vos: pro vobis est. Factum est
autem. dum complerentur dies assumptionis
eius. et ipse faciem suam firmavit ut iret
ierusalem: et misit nuntios ante conspectum
suum. Et euntes intraverunt in civitatem
samaritanorum: ut prepararent illi. Et non
receperunt illum: quia facies eius erat euntis
ierusalem. Cum vidissent autem discipuli eius iaco
bus et iohannes: dixerunt. Domine. vis dicimus. ut
ignis descendat de celo. et consumat illos?
Et conversus increpavit illos: dicens. Ne
scitis cuius spiritus estis. Filius hominis non venit animas
perdere sed salvare. Et abierunt in aliud
castellum. Factum est autem ambulantibus il
lis in via: dixit quidam ad illum. Sequar te:
quocumque ieris. Et ait illi ihesus. Vulpes fo
veas habent. et volucres celi nidos: filius
autem hominis non habet ubi caput suum reclin
et. Ait autem ad alterum. Sequere me. Ille autem
dixit. Domine permitte me primum ire: et se
pelire patrem meum. Dixitque ei ihesus. Sine
ut mortui sepeliant mortuos suos.
Tu autem vade: et annuntia regnum dei. Et
alter ait. Sequar te domine: sed primum permit
te michi renunciare hiis que domi sunt.
Ait ad illum ihesus. Nemo mittens man
um suam in aratrum et aspiciens retro:
aptus est regno dei.

Post hec autem designavit dominus ihesus et alios lxx.
duos. et misit illos binos ante faciem su
am: in omnem civitatem et locum. quo erat
ipse venturus. Et dicebat illis. Messis
quidem multa: operarii autem pauci. Rogate ergo
dominum messis: ut mittat operarios in
messem suam. Ite. Ecce ego mitto vos:

at^r xvi b
at^r v c

at^r vii d

sic agnos int lupos. Nolite portare
sacculum. neq; peram. neq; calciamta:
et nemine p uia salutaueritis. In qcu;
domu intrauitis: primu dicite. Pax
huic domui. Et si ibi fuit fili pacis:
requiescet sup illu pax ura. Sin aut: ad
uos reu tetur. In eade aut domo mane
te: edentes et bibentes que ap illos
sut. Dignus e ei opari9: mercede sua.
Nolite transire de domo in domu. Et
in qcu; ciuitate intrauitis. et suscepe
rint uos: manducate q apponuntur
ub: 7 curate infirmos q in illa st. 7 di
cite illis. Appropinquit in uos rgnu
dei. In qcu; ciuitate intrauitis. 7 n re
ceprint uos: exeuntes in plateas eius
dicite. Etiam puluere q adhesit nb
de ciuitate ura: extergimus in uos. Ta
men hoc scitote: qr appropiqbit reg
num di. Dico aut uobis: qr sodomis i
die illa remissius erit. qua illi ciuita
ti. Ve tibi corozaim. ue tibi bethsaida:
qr si in tyro et sydone fce fuissent uir
tutes q in uobis fce sut. olim i cilicio
7 cine sedentes peniterent. Verumtam tyro
et sydoni remissius erit in iudicio: qua
ub. Et tu capharnau usq; ad celu exal
tata: usq; ad infernu demergeris. Qui
uos audit: me audit. Et q uos spnit:
me spnit. Qui aut me spnit: spnit eu
q me misit. Reuersi sut aut. lxxii. cu
gaudio: dicentes. Dne 7 demonia sub
iciunt nb: in noie tuo. Et ait illis.
Videba sathana: sic fulgur de celo ca
dente. Et ecce dedi ub potestate calcadi
sup spentes et scorpiones. et sup oe;
uirtute inimici: 7 nichil uos nocebit.
Verumtam in hoc nolite gaudere: qr spc
ub subiciuntur. Gaudete aut: q noina
ura scripta sut in celis. In ipsa hora ex
ultauit spu sco: 7 dix. Confiteor tibi
pat. dne celi et tre: q abscondisti hec
a sapientib; et prudentib;. 7 reue
lasti ea paruulis. Etia pat: qm sic con
placuit ant te. Oia tradita sunt
m: a patre meo. Et neo scit qui sit
filius. nisi pat. 7 qui sit pat. nisi filius.
7 cui uoluit filius reuelare. Et 9uers9

ad discipulos suos: dixit. Beati oculi:
qui uident q uos uidetis. Dico eni ub:
qr multi pphe et reges uoluert uide
que uos uidetis et no uidert. et audi
re que auditis et no audiert. Et ecce
qdam legis ptius. surrexit temptans illu.
et dicens. Magr qd faciendo uitam
etna possidebo. At ille dix ad eu. In
lege qd scriptu est. Quomo legis. Il
le rndens dix. Diliges dnm dm tuu.
ex toto corde tuo. et ex tota aia tua. 7
ex oib; uirib; tuis. et ex oi mte tua:
et proximu tuu sic te ipm. Dixitq; illi.
Recte rndisti. Hec fac et uiues. Ille
aut uolens iustificare seipm: dix ad
ihm. Et quis e meus proxim9. Suspici
ens aut ihc: dix. Ho qda descendebat
ab ierlm in iericho: et incidit i latrones.
Qui 7 despoliauert eu: et plagis ipo
sitis abiert semiuiuo relicto. Accidit
aut ut sacdos qdam descendet eadem
uia: et uiso illo ptiuit. Silr 7 leuita
c eet secus locu et uidet eu: ptnsiit.
Samaritan9 aut qda it faciens uenit sec9
eu: et uidens eum mia motus e. Et
appropians alligauit uulna eius: i
fundens oleu et uinu. Et i ponens illu
in iumentu suu. dux in stabulu: 7 cur
am eius egit. Et altra die ptulit duos
denarios. et dedit stabulario: et ait. Cu
ram illi habe. Et qcq; sup erogaueris:
ego cu rediero reddā tibi. Quis hor triu
uidet tibi proxim9 fuisse illi q incidit
in latrones. At ille dix. Qui fecit mia
in illu. Et ait illi ihc. Vade. et tu fac
similit. Fctm e aut dum irent. et ipe in
trauit in qdam castellu: et mulier
qdam martha noie excepit illu in do
mu sua. Et huic erat soror. noie maria:
q 7 sedens sec9 pedes dni. audiebat u
bum illius. Martha aut: satagebat c
ca frequens ministeriu. Que stetit: 7 ait.
Dne: n est tibi cure. q soror mea reli
quit me solam ministrare: Dic g illi:
ut me adiuuet. Et rndens: dix illi do
min9. Martha martha sollicita es: et
turbaris erga plurima. Porro: unu e nec
cessariu. Maria optima pte elegit: q

XI

ñ auferetur ab ea.
Et factum ē cum eēt in loco quodã orãs.
ut cessauit: dixit unus ex discipulis
eius ad eum. Dn̄e doce nos orare: sic̄
et ioh̄s discip̄los suos docuit. Et ait il
lis. Cum oratis dicite. Pat̄ sc̄ificet̄ no
men tuū. Adueniat r̄gnū tuū. Panē
nr̄m cotidianū da nobis hodie. Et
dimitte nb̄ pcc̄a nr̄a. siqdē et ip̄i dim
ittim̄ oī debenti nb̄: et ne nos indu
cas in temptatioēz. Et ait ad illos. Qs
ur̄m hēbit amic̄. et ibit ad illū med
ia nocte. et dicet illi. amice comoda
michi tres panes qm̄ amic⁹ meus ue
nit de uia ad me. et ñ hēo q̄ ponã an̄
illum. et ille deintus r̄ndens dicat.
noli michi molestus eē iam ostiū
clausū ē. et pueri mī mec̄ s̄t in cubi
li. ñ possum surgere. et dare tibi. Et
ille si pseuauīt pulsans dico uobis.
et si ñ dabit illi surgēs eo q̄ amicus
eius sit: pp̄ improbitatē tam̄ ei⁹ siḡ
et dabit illi quotquot hēt necc̄ios. Et
ego ub̄ dico. petite: 7 dabit̄ ub̄. Querī
te: et inuenietis. Pulsate: 7 apietur
ub̄. Omis enī qui petit accip̄. et qui
q̄rit inuenit: 7 pulsanti apietur.
Quis āt ex uobis patrē petit panem.
nūqd lapidē dabit illi: Aut piscē. nū
qd p piscē s̄pentē dabit illi: Aut si pe
cierit ouū. nūqd porriget illi scorpio
nē: Si ergo uos cū sitis mali. nostis bo
na data dare filiis ur̄is. q̄nto mag̃ pat̄
ur̄ de celo. dabit sp̄m bonū petentibz
se. Et erat eiciens demoniū: et illud
erāt mutū. Et c̄ eiecisz demoniū. locu
tus ē mutus: 7 admirate s̄t turbe. Qui
dam āt ex eis. dixerunt. In belzebub
principe demonioꝝ: eicit demonia.
Et alii temptãtes: signū de celo q̄rebāt
ab eo. Ipe aūt ut uidit cogitationes eo
rum: dixit eis. Omne regnū in se ip̄m
diuisū desolabit̄: et domus sup̄ domū
cadz. Si āt 7 sathanas in seip̄m diui
sus ē: quō stabit regnū ipius. q̄ dici
tis in belzebub eicere me demonia:
Si āt ego in belzebub eicio demoīa:
filii uestri in q̄ eiciūt: Jdo ip̄i iudices

uri erūt. Porro si in digito dei eicio d
monia: pfecto puenit in uos r̄gnū
dei. Cum fortis armatus custodit at̄
um suū: in pace sūt ea que possidet.
Si āt fortior illo sup ueniēs uicerit
eū: uniūsa arma eius auferet in qbz
cōfidebat: 7 spolia eius distribu̇. Qui
ñ ē mecū: ad ūsum me ē. Et q ñ col
ligit mecū: dispgit. Cum immundus
spiritus exierit ab hoīe: āblat p loca
inaquosa querens reqiē. et nō in
ueniens dicit. Reūtar in domū me
am: un exiui. Et c̄ uenit: inuenit
scopis mūdãtã. Et tūc uadit. et assūit
.vii. alios sp̄c neqores se: 7 ingssi hītãt i
Et fiūt nouissima hoīs illi⁹ peiora p̄
oribz. Factū ē āt cum hec dicēt: extol
lens uocē qdam mlr̄ de turba. dix̄. Bea
tus uenē qui te portauit: 7 ubã que
suxisti. At ille dixit. Quīmo beati q
audiūt ūbum dei: 7 custodiūt illd.
Turbis āt cōcurrentibz. cepit dīe. Ge
neratio hec gn̄atio neq̄ ē. Signū q̄rit:
et signū ñ dabit̄ ei nisi signū ione p
phete. Nã sic ionas fuit signū niniu
itis: ita erit 7 filius hoīs gn̄ationi isti.
Regina austri surg̃ in iudicio c̄ uiri
generationis huius. 7 cōdēpnabit il
los: q̄ uenit a finibz t̄re audire sapi
entiã salomis. Et ecce plus salone hic.
Viri niniuite surgēt in iudicio c̄ gn̄a
tione hac. et cōdempnabit illã: q̄ pe
nitentiã egerūt ad predicatiōez ione.
Et ecce plus iona hic. Nemo lucnã
accendit. et in absconditō poīt. neqz
sub modio. sz sup candelabꝝ: ut qui
ingrediunt̄ lum̄ uideāt. Lucna cor
poris tui: ē oculus tuus. Si oculus tu⁹
fuīt simplex: totū corp⁹ tuū lucidū
erit. Si āt nequā fuīt: 7 corpus tuū
tenebrosū erit. Vide ergo: ne lum̄ q
in te ē tenebre sīt. Si ergo corp⁹ tuū
totū lucidū fuīt. ñ hn̄s aliq̃ partem
tenebraꝝ: erit lucidum totum. Et sic
lucerna fulgoīs: illuminabit te. Et
cum loqueret̄: rogauit illum qdam
phariseus ut p̄nderet ap̄ se. Et ingssus re
cubuit. Phariseus aūt cepit int̄ se re

putans dicere. quare non baptizatus esset
ante prandium. Et ait dominus ad illum. Nunc
uos pharisei. quod deforis est calicis et catini
mundatis: quod autem intus est uestrum plenum
est rapina et iniquitate. Stulti nonne qui
fecit quod deforis est. etiam id quod deintus est
fecit? Verumtamen quod super est date helemosinam:
et ecce omnia munda sunt uobis. Sed ue uobis
phariseis. qui decimatis mentam et rutam.
et omne olus: et preteritis iudicium et carita
tem dei. Hec autem oportuit facere: et illa non
omittere. Ve uobis phariseis: qui diligi
tis primas cathedras in synagogis. et
salutationes in foro. Ve uobis qui estis et
ut monumenta. que non apparent: et ho
mines ambulantes super nesciunt. Respondens
autem quidam ex legis peritis ait illi. Magister
hoc dicens etiam nobis contumeliam facis. At
ille ait. Et uobis legis peritis ue: quia onera
tis homines oneribus que portari non possunt.
et ipsi uno digito uestro non tangitis sarci
nas. Ve uobis qui edificatis monumenta
prophetarum: patres uestri occiderunt illos. Pro
fecto testificamini. quod consentitis operibus
patrum uestrorum: quoniam quidem ipsi eos occide
runt. uos autem edificatis eorum sepulcra. Pro
pterea et sapientia dei dixit. Mittam ad illos pro
phetas et apostolos. et ex illis occident et persequentur.
ut inquiratur sanguis omnium prophetarum qui ef
fusus est a constitutione mundi a generatione
ista. a sanguine abel usque ad sangui
nem zacharie. qui periit inter altare et
edem. Ita dico uobis: requiretur ab hac gen
eratione. Ve uobis legis peritis: qui tulistis
clauem scientie. Ipsi non introistis: et eos qui
introibant prohibuistis. Cum hec ad illos diceret.
ceperunt pharisei et legis periti grauiter insi
stere. et os eius opprimere de multis.
insidiantes ei: et querentes capere ali
quid ex ore eius. ut accusarent eum.
Multis autem turbis circumstantibus. i
ta ut se inuicem conculcarent: cepit dicere
ad discipulos suos. Attendite a fer
mento phariseorum: quod est ypocrisis. Nichil
autem opertum est quod non reueletur. neque absconditum
quod non sciatur. Quoniam que in tenebris
dixistis. in lumine dicentur: et quod in aure
locuti estis in cubiculis. predicabitur in

tectis. Dico autem uobis amicis meis:
ne terreamini ab his qui occidunt
corpus. et post hec non habent amplius quod
faciant. Ostendam autem uobis: quem
timeatis. Timete eum: qui postquam
occiderit. habet potestatem mittere in gehen
nam. Ita dico uobis: hunc timete. Nonne
quinque passeres ueneunt dipondio.
et unus ex illis non est in obliuione coram
deo? Sed et capilli capitis uestri: omnes numera
ti sunt. Nolite ergo timere: multis pas
seribus pluris estis uos. Dico autem uobis.
omnis quicumque confessus fuerit me coram hominibus. et
filius hominis confitebitur eum coram angelis dei.
Qui autem negauerit me coram hominibus: dene
gabitur coram angelis dei. Et omnis qui dicit
uerbum in filium hominis: remittetur il
li. Ei autem qui in spiritum sanctum blasphemauerit:
non remittetur. Cum autem inducent uos in sy
nagogis et ad magistratus et potestates: no
lite solliciti esse. qualiter aut quid respondeatis.
aut quid dicatis. Spiritus enim sanctus docebit uos
in ipsa hora: quid oporteat dicere. Ait autem ei
quidam de turba. Magister: dic fratri meo: ut di
uidat mecum hereditatem. At ille dixit ei.
Homo quis me constituit iudicem aut diui
sorem super uos? Dixitque ad illos. Videte
et cauete ab omni auaritia: quia non in habundantia
cuiusquam uita eius est. ex hiis que
possidet. Dixit autem similitudinem ad illos: di
cens. Hominis cuiusdam diuitis uberes fructus
ager attulit: et cogitabat intra se dicens.
Quid faciam quod non habeo. quo congregem
fructus meos? Et dixit. hoc faciam. De
struam horrea mea. et maiora faciam.
et illuc congregabo omnia que nata sunt michi
et bona mea: et dicam anime mee.
Anima habes multa bona: posita in annos
plurimos. Requiesce. comede. bibe. e
pulare. Dixit autem illi deus. Stulte hac
nocte animam tuam repetunt a te. Que autem
parasti cuius erunt? Sic est qui sibi thesau
rizat: et non est in deum diues. Dixitque ad
discipulos suos. Ideo dico uobis. nolite
solliciti esse anime uestre. quid manducetis.
neque corpori uestro quid induamini. Anima
plus est quam esca: et corpus plusquam
uestimentum. Considerate coruos. quia non

seminant neq3 metunt. qb3 nō ē cel
lariū neq3 horreū: et ds̄ pascat illos.
Quāto magis uos pluris estis illis? Qs
aūt ur̄m cogitando pōt adicē ad statu
ram suam cubitū unū? Si ergo neq3
q̄ minimū ē potestis. qd de ceteris sol
liciti estis? Considerate lilia: quomō
crescunt. Nō laborant: neq3 nēt. Di
co aūt uob: nec salomon in omī glīa
sua uestiebatur: sicut unū ex istis. Si
aūt fenum qd̄ hodie in agro ē. 7 cras
in clibanū mittit̄. ds̄ sic uestit: q̄nto
magis uos pusille fidei? Et uos noli
te querere. qd manducetis. aut qd
bibatis: 7 nolite in sublime tolli. Hec
enī omīa: gīs mundi querūt. Pat̄ aūt
ur̄ scit: qm̄ his indigetis. Verūtamē
querite regnum dei: 7 hec oīa adiciē
tur uobis. Nolite timē pusillus grex:
q2 cōplacuit patri ur̄o dare uob̄ regnū.
Vendite q̄ possidetis: 7 date elemosi
nam. Facite uobis sacculos. q̄ nō ue
terascunt. thesaurum nō deficientē3
in celis: quo fur n̄ appropiat. neq3 tinea
corrūpit. Vbi enī est thesaur' ur̄:
ibi 7 cor ur̄m erit. Sint lumbi ur̄i p̄cincti:
et lucerne ardentes in manib3 ur̄is. Et
uos similes hoīb3 expectantib3 dn̄m
suū. qn̄ reuertat̄ a nuptiis: ut cū uene
rit 7 pulsauit. cōfestim apiāt ei. Bea
ti sui illi: quos cū uenit dn̄s. inuene
nerit uigilantes. Amē dico uob: q̄ pre
cinget se 7 faciet illos discūbere: et
trāsiens ministrabit illis. Et si uenit
in scđa uigilia. et si in tcia uigilia ue
nerit et ita inuenit: bāti sūt serui illi.
Hoc aūt scitote: qm̄ si sciret pat̄familī
as qua hoā fur ueniret. uigilaret utiq3:
7 nō sineret pfodi domū suā. Et uos
estote pati: q2 qua hoā n̄ putatis filī
hominis ueniet. Ait aūt ei petr': Dn̄e
ad nos dicis hāc pabolā. an 7 ad oēs? Di
xit aūt dn̄s. Quis putas ē fidel' dispēsa
tor 7 prudens. quē cōstituit dn̄s super
familiā suā. ut det illis in tp̄e tritici
mēsurā? Beatus ille seruus. q̄ cū uenit
dn̄s. inuenit ita facientē. Vere dico uob:
q2 sup oīa que possidet cōstituet illū.

Q2 si dixit̄ seruus ille in corde suo. mo
rā facit dn̄s meus uenire. et cepit
pcutere pueros et ancillas. et edē. et bibē.
et inebriari. ueniet dn̄s serui illi' in die
qua n̄ spat. et hoā qua nescit. et diuidet
eum: ptemq3 eius cum infidelib3 po
net. Ille aūt seruus qui cognouit uolū
tatē dn̄i sui. et n̄ se pparauit. et n̄ fec
sm̄ uoluntatē eius: uapulabit
multis. Qui aūt n̄ cognouit. et fecit
digna plagis: uapulabit paucis.
Omni aūt cui multū datū ē: multū q̄re
t̄ ab eo. Et cui cōmendauert̄ multū: pl'
petēt ab eo. Ignem ueni mittē in t̄
ram: 7 qd uolo nisi ut accendat̄? Ba
ptismā aūt hēo baptizari: et quom̄
cohartor usq3 dum pficiat̄? Putatis
q2 pacē ueni dare in t̄ram? Nō. dico
uob: sed separationē. Erūt enī ex hoc .v.
in domo una diuisi: tres in duos. 7
duo in tres diuident̄. Pat̄ in filium:
et filius in patrē suū. Mat̄ in filiam:
et filia in matrē suā. Socrus in nurū
suā: 7 nurus in socrū suā. Dicebat aūt
et ad tb̄as. Cū uideritis nubē orientem
ab occasu. statī dicitis nimb3 uenit: 7
ita fit. Et cū austrū flantē. dicitis. q2 e
stus erit: 7 fit. Ypocrite. faciē celi et t̄re
nostis pbare: hoc aūt tp̄s. quō n̄ pbatis?
Quid aūt et a uobis ip̄is n̄ iudicatis. q̄
iustū ē? Cū aūt uadis cū adusario tuo
ad principē in uia. da opam liberari ab
illo: ne forte trahat te ad iudicē. 7 iu
dex tradat te exactori 7 exactor mittat
te i carcerē. Dico t̄: n̄ exies inde. donec 7
nouissimū minutū reddas.

XIII

Aderant aūt quidam ip̄o in tp̄e nūciantes
illi de galileis: quoꝝ sanguinē pila
tus miscuit cū sacrificiis eoꝝ. Et r̄ndē
dixit illis. Putatis q̄ hii galilei p̄ oīb3
galileis peccatores fuerīt. q2 talia passi
sūt? Nō. dico uob: s3 nisi pniām hab
ueritis. oēs similit̄ pibitis. Sic illi .xviii.
sup quos cecidit turris in syloa. 7 occidit
eos. Putatis q2 et ip̄i debitores fuerīt
p̄t omnes hītantes in ir̄lm? Nō. di
co uobis: s3 si n̄ pniām hūitis. oēs sil̄r
pibitis. Dicebat aūt hāc similitudinē. Ar

borem fici hebat quidā plantatā
in uinea sua: et uenit querēs fructū
in illa. et nō inuenit. Dixit aūt ad cultō
rem uinee. Ecce ānī tres sūt. ex quo ue
nio q̄rens fructū in ficulnea hac: 7
nō inuenio. Succide ergo illā. Vt qd 7
t̄ram occupat: At ille r̄ndēs dix̄ illi.
Dn̄e dimitte illā. et hoc āno: usq̄ 1
dum fodiā circa illā et mittā stercora.
Et siq̄dē fecit fructū: sin aūt in futur̄
succides eā. Erat aūt docens in sinago
ga eorum sabbatis. Et ecce mulier que ha
bebat sp̄m infirmitatis ānis. xviii: 7
erat inclita nec oīno poterat sursum
respicere. Quā cū uidisset ih̄c uocauit
ad se: 7 ait illi. Mulier dimissa es ab in
firmitate tua. Et iposuit illi manus:
7 ↄfestim erecta ē: 7 glificabat dm̄. R̄n
dens aūt archisinagogus. indignās q̄
sabbato curasset ih̄c. dicebat turbe. 1
Sex dies sūt: in qb; oportet opari. In
his ergo uenite et curamini: et nō in
die sabbi. R̄ndit aūt ad illū dn̄s: 7 di
xit. Ypocrite: unusq̄sq; ur̄m in sabb
ato nō soluit bouē suū aut asinū a p
sepio. et ducit adaquare: Hanc aūt fili
am abrahe. quā alligauit sathanas.
ecce ānis. xviii. nō oportuit solui a
uinculo isto. die sabbati: Et cū h̄ dicet:
erubescebāt oms̄ aduersarii eius. Et oīs
p̄pls gaudebat: in uniuersis q̄ glose fi
ebant ab eo. Dicebat ergo. Cui simile
ē regnum dei. et cui simile eē existim
abo illud: Simile ē grano sinapis. qd
acceptū hō misit in ortū suū. et creu
it. et fcm̄ ē in arborē magnā: 7 uolu
cres celi requieuerūt in ramis ei. Et i
terum dixit. Cui simile existimabo
regnum dī: Simile ē fermento. qd accē
ptum mulier abscondit in farine sata
tria: donec fermentaret totū. Et ibat p
ciuitates et castella docēs: 7 iter faciēs
in ir̄lm. Ait aūt illi qdā. Dn̄e. si pauci
sūt q̄ saluant: Ipse aūt dixit ad illos.
Contendite intrare p angustā portā:
q̄ dico uobis multi querent intrare
et nō poterūt. Cū aūt intrauerit paterfamil
ias et clauserit ostiū: incipietis foras
stare. et pulsare ostium dicentes. Dn̄e.
aperi nobis. Et r̄ndens dicet uobis.
Nescio uos: unde sitis. Tunc incipietis i
dicere. Manducauimus coram te et bi
bimus. et in plateis nr̄is docuisti. Et
dicet ub. Nescio uos unde sitis. Discedi
te a me: oms̄ operarii iniqtatis. Ibi erit
fletus: et stridor dentiū. Cū uideritis a
braham. ysaac et iacob. et oēs p̄phas
in regno dī. uos aūt expelli foras: 7 uenī
ent ab oriente et occidente et ab aqlo
ne. et ab austro. et accubent in regnō
dī. Et ecce sunt nouissimi q erant
primi: et sūt primi q erūt nouissimi.
Ipsa die accesserunt qdā phariseorū:
dicentes illi. Exi et uade hinc: q̄ he
rodes uult te occidere. Et ait illis. Ite 7
dicite uulpi illi. Ecce eicio demonia.
et sanitates pficio. hodie et cras: 7 tcia
a die ↄsumor. Verūtamen oportet me
hodie. et cras. et seqnti ~~die~~ ambulare:
q̄ nō ~~ex~~capit p̄pham perire extra ir̄lm. Ir̄lm
ir̄lm que occidis p̄phetas. et lapidas eos
qui ad te mittuntur. Quociēs uolui cō
gregare filios tuos. quemadmodū auis
nidum suū sub pennis: et noluisti. Ec
ce relinquetur uobis domus ur̄a deserta. Dico
aūt ub: q̄ nō uidebitis me donec ueniat
cum dicetis: Bn̄dictus q uenit in noīe dō.

Et fcm̄ ē cum intraret ī domū cuiusdam
principis phariseorū sabbato manducaē
panē: 7 ipsi obseruabāt eū. Et ecce hō
qdam ydropicus erat ante illum. Et res
pondens ih̄c dixit ad legis peritos 7 pha
riseos dicēs. Si licet sabbato curare: At
tacuerūt. Ipse uō apphensum sanauit
eū: ac dimisit. Et r̄ndens ad illos di
xit. Cuius ur̄m asinus aut bos ī puteū
cadet. et nō continuo extrahet illū die
sabbi: Et nō poterant ad h̄ r̄ndere illi.
Dicebat aūt et ad inuitatos parabolam.
intendēs quō primos accubitus eli
gerent: dicens ad illos. Cum inuitatus
fueris ad nuptias. nō discumbas in p̄mo loco.
ne forte honoratior te sit inuitatus
ab illo: 7 ueniens is q te et illū uocauit
dicat tibi. da huic locum. et tūc incipi
es cum rubore: nouissimū locū tenē,

Sȝ cum uocatus fuūs. uade recūbe in nouissimo loco: ut cū uenit q te inuitauit. dicat tibi. Amice ascēde sup̄i. Tūc erit tibi glā corā simt̄ discumbentib;. Quiā oīs qui se exaltat humiliabit: ⁊ qui se humiliat exaltabitur. Dicebat āt ⁊ ei: qui se inuitauerat. Cum facis prandiū aut cenam. noli uocare amicos tuos. nȝ frēs. nȝ cognatos. nȝ uicinos diuites: ne forte ⁊ ipi te reinuitēt. et fiat tibi retributio. Sȝ c̄ facis cōuiuiū. uoca paupes. debiles. claudos ⁊ cecos: ⁊ beatus eris q̄ n̄ hn̄t retribuere tibi. Retribuetur enim tibi: in resurrectiōe iustor̄. Hec c̄ audisset qdā de simt̄ discumbentib;: dixit illi. Beatus qui manducabit panē in regno dī. At ipe dixit ei. Hō qdā fecit cenā magnā: ⁊ uocauit mltos. Et misit suū suū hora cene dicē inuitatis ut uenirent: q̄ iā parata st̄ oīa. Et ceperunt oēs simt̄ excusare. Primus dixit illi. Villā emi: et necē habeo exire ⁊ uidē illā. Rogo te: hē me excusatū. Et alt̄ dixit. Iuga boum emi quinq;: et eo pbare illa. Rogo te: habe me excusatū. Et alius dixit. Vxorem duxi: ⁊ io nō possum uenire. Et reu̇sus suus: nūciauit h̄ dn̄o suo. Tūc iratus patfamilias. dix̄ suo suo. Exi cito in plateas ⁊ uicos ciuitatis: ⁊ paupes. ac debiles. cecos ⁊ claudos introduc huc. Et ait suus. Dn̄e factum ē ut impasti: ⁊ adhuc loc' ē. Et ait dn̄s suo. Exi in uias ⁊ sepes. ⁊ cōpelle intrare: ut impleat' dom' mea. Dico āt uobis: q̄ nēo uiror̄ illor̄ q uocati sūt. gustabit cenā meā. Ibāt āt turbe multe cum eo. Et cōu̇sus dixit ad illos. Siquis uenit ad me et nō odit patrē suū. et matrē. et uxorem. et filios. et frēs. et sorores. adhuc āt et aīā suam: n̄ pōt meus eē discipls. Et qui n̄ baiulat crucē suā et uenit post me: n̄ pōt meus eē discipulus. Quis enī ex uob̄ uolens turrē edificare. n̄ prius sedens cōputat sūptus q nccessari st̄. si hāt ad pficiendū. ne postea

quiā posuit fundamtū. et n̄ potuit pficere. oēs qui uident incipiāt illudere ei dicentes. q̄ hic hō cepit edificare ⁊ n̄ potuit cōsumare. Aut qs rex iturus cōmittē belluī ad u̇sus alium regem. n̄ sedens prius cogitat. si possit cum .x. milib; occurrere ei. qui c̄ .xx. milib; uenit ad se. Alioqn adhuc illo lōge agente: legatiōem mittēs. rogat ea q̄ pacis sūt. Sic ergo omis ex uob̄. q n̄ renuntiauit oīb; q̄ pssidet n̄ pōt oēs eē discipls. Bonū ē sal. Si autē sal q̄; q; euanuit: in quo cōdietr̄. Neq; in terra nȝ in sterqlinio utile ē: sȝ foras mittet'. Qui hȝ aures audiendi: audiat.

Erant āt appropinqntes ei publicani et peccores: ut audirent illum. Et murmurabāt phisei et scribe dicētes: q̄ hic peccores recipit et māducat c̄ illr̄. Et ait ad illos pabolā istaȝ dicēs. Qs ex uob̄ hō qui hȝ centū oues. et si pdidit unam ex ill'. n̄ne dimittit. lxxxx.ix. in deserto. et uadit ad illā q̄ pierat. donec inueniat illā. Et c̄ inuenit eam impoīt ī humos suos gaudēs. Et ueniens domū cōuocat amicos ⁊ uicinos suos. dicēs ill'. Cōgratulamī m̄: q̄ inueni ouē meā que pierat. Dico uobis. q̄ ita gaudiū erit ī celo. sup uno pecatore penitentiaȝ agente. quā sup nonagīta .ix. iustis. qui n̄ indigent pn̄ia. Aut q̄ mlr̄ hn̄s dragmas .x. si pdidit dragmā unā. n̄ne accendit lucernā et eūtit domuȝ. et q̄rit diligent' donec inueniat. Et c̄ inuenit: cōuocat amicas et uicinas dicens. Congratulamī michi: q̄ inueni dragmā quā pdiderā. Ita dico uob̄: gaudiū erit corā anglis dī. sr̄ uno peccore pn̄iam agente. Ait āt. Hō qdā hūit duos filios: ⁊ dix̄ adolescentior ex illis patri. Pat da michi portiōnē substantie: que me cōtingit. Et diuisit illis subam. Et nō post mltos dies cōgregatis oīb; adolescentior filius pegre pfectus ē in regiōem lōginquā: et ibi dissipauit subam suā uiuēdo luxuriose. Et postqm omia cōsumasset:

fc̄a ē fames ualida in regione illa.
Et ip̄e cepit egere. Et abiit. et adhesit
uni ciuiū regionis illius: et misit il
lum in uillam suā ut pasceret porcos.
Et cupiebat implere uentrē suū de si
liq̄s quas porci manducabāt: 7 nēo
illi dabat. In se āt reūsus dixit. Quāti
mercenarii in domo patris mei hūndant
panib; ego āt hic fame pereo. Surgā
et ibo ad patrē meū: 7 dicā illi. Pat̄
peccaui in celū et corā te: 7 iā n̄ sum
dignus uocari filius tuus. fac me sic̄
unū ex mercenariis tuis. Et surgēs: uenit
ad patrē suū. Cū āt adhuc longe eēt:
uidit illū pat̄ suus. et mīa motus ē.
Et accurrens cecidit sup collū ei': 7 os
culatus ē eū. Dixitq; ei filius. Pater
peccaui in celū et corā te: iam n̄ sum
dignus uocari filius tuus. Dix̄ āt pat̄
ad s̄uos suos. Cito p̄ferte stolā p̄mā.
7 induite illū: 7 date anulū in manū
ei' et calciamenta in pedes. Et adducite
uitulū saginatū et occidite. et man
ducem' 7 epulemur: q: hic fili' m̄s mortu'
erat 7 reuix̄: p̄ierat 7 inuentus est.
Et ceperunt epulari. Erat āt fili' eius
senior in agro. Et cū ueniret 7 approp
inquaret domui. audiuit symphoni
am et choꝝ: 7 uocauit unū de s̄uis:
et interrogauit que hec eēnt. Isq; dix̄
illi. frat̄ tuus uenit: 7 occidit pater
tuus uitulū saginatū. q: saluum il
lum recepit. Indignatus ē āt: 7 nole
bat introire. Pat̄ ergo illius egressus:
cep̄ rogare illum. At ille r̄ndēs. dix̄
patri suo. Ecce tot ānis s̄uio tibi. et
numq̄ mandatū tuū p̄terii. 7 nūq̄
dedisti michi edū. ut cū amicis meis
epularer. Sz postq̄ filius tuus hic. q te
uorauit substam suā cū meretricib;
uenit: occidisti illi uitulū saginatū.
At ip̄e dixit illi. fili tu semp mecū es: 7
oīa mea tua sūt. Epulari et gaudē op̄o
tebat: q: fr̄ tuus hic mortuus fuerat.
7 reuixit: p̄ierat. et inuentus ē.

Dicebat āt. et ad discipl'os suos. Hō q̄dā
erat diues qui hēbat uillicū. et hic
diffamatus ē ap̄ illū q̄i dissipass; bo
na illius. Et uocauit illum: et ait illi.
Quid hoc audio de te: Redde r̄onē
uillicationis tue. Jam enī n̄ poteris
uillicare. Ait āt uillic' int̄ se. Quid
faciā q: dn̄s meus aufert a me uilli
cationē: fodere n̄ ualeo: mendicare eru
besco. Scio qd faciā: ut cū amot' fu
ero a uillicatiōe. recipiāt me in dom
os suas. Conuocatis itaq; singulꝭ deb
itorib; dn̄i sui: dicebat p̄mo. Quan
tum debes dn̄o meo: At ille dix̄ ei. Cē
tum cados olei. Dixitq; illi. Accipe ca
utionē tuā: 7 sede cito. scribe. l. Dei
de alio dix̄. Tu uō q̄ntū debes: Qui ait.
Centū choros tritici. Ait illi. Accipe
litt'as tuas: et scribe. lxxx. Et laudauit
dn̄s uillicū iniq̄tatis q: prudent' fe
cisset: q: filii huius s̄cli prudentiōes
filiis lucis in gn̄atiōe sua sūt. Et ego
uob' dico. facite uob' amicos de mamo
na iniq̄tatis: ut cū defeceritis recipiāt
uos in et'na tabernacl'a. Qui fidelis
ē in minimo. et in maiori fidel' ē. Et
qui in modico iniquus ē: 7 in maiori
iniq' ē. Si ergo iniquo mamona fi
deles n̄ fuistis. qd uerū ē q̄s credet uob':
Et si in alieno fideles n̄ fuistis: q' ue
strum ē q̄s dabit uob': Nēo s̄uus: pot̄
duob; dn̄is s̄uire. Aut eī unū odiet.
7 alt'm diliget: aut uni adherebit. 7 al
terum contēpnet. Nō potestis deo s̄
uire et mamone. Audiebāt āt oīa hec
pharisei. qui erāt auari: 7 deridebāt il
lum. Et ait illis. Vos estis qui iusti
ficatis uos corā hoīb;. Deus āt nouit
corda u̅ra: q: q hoīb; altū ē. abhoi
natio ē an̄ deum. Lex et p̄phe usq;
ad Iohēm. ex eo regnū dei euangelizat̄
7 omnis in illō uim fac̄. facilius āt ē
celū 7 terram p̄terire: quā de lege unū
apicē cadē. Omnis qui dimittit uxorē
suam et ducit alteram: mechatur;
Et qui dimissā a uiro ducit mechat̄.
Hō quidā erat diues. et induebatur
purpura et bisso: et epulabat' coti
die splendide. Et erat quidā mendic'
nomine lazarus. qui iacebat ad ia
nuam eius ulcerib; plenus. cupiēs

A
B
C
D

saturari de micis que cadebant de men
sa diuitis: et nemo illi dabat. Sed
et canes ueniebant: et lingebant
ulcera eius. Factum est autem ut moreretur
mendicus: et portaretur ab angelis in si
num abrahe. Mortuus est autem et diu
es: et sepultus est in inferno. Eleuans
autem oculos suos cum esset in tormentis: u
idit abraham a longe. et lazarum in si
nu eius. Et ipse clamans. dixit. Pater a
braham miserere mei: et mitte lazarum
ut intingat extremum digiti sui in a
qua. ut refrigeret linguam meam. quia
crucior in hac flamma. Et dixit illi a
braham. Fili recordare. quia recepisti
bona in uita tua: et lazarus similiter
mala. Nunc autem hic consolatur: tu uero
cruciaris. Et in his omnibus inter nos et uos
chaos magnum firmatum est. ut hii qui
uolunt hinc transire ad uos non possint:
neque inde huc transmeare. Et ait. Rog
o ergo te pater: ut mittas eum in domum
patris mei. habeo enim quinque fratres: ut te
stetur illis. ne et ipsi ueniant in hunc
locum tormentorum. Et ait illi abraham. Ha
bent moysen et prophetas: audiant illos.
At ille dixit. Non pater abraham: sed si quis
ex mortuis ierit ad eos. penitentiam agent.
Ait autem illi. Si moysen et prophetas non
audiunt: neque si quis ex mortuis resur
rexerit credent.

XVII

Et ad discipulos suos ait. Impossibi
le est: ut non ueniant scandala. Ve autem
illi: per quem ueniunt. Utilius est illi. si
lapis molaris imponatur circa collum
eius. et proiciatur in mare: quam ut scan
dalizet unum de pusillis istis. Atten
dite uobis. Si peccauerit frater tuus: increpa
illum. Et si penitentiam egerit: dimitte i
lli. Et si septies in die peccauerit in te:
et septies in die conuersus fuerit ad te.
dicens. penitet me: dimitte illi. Et
dixerunt apostoli domino. Adauge nobis fidem.
Dixit autem dominus. Si habueritis fidem sicut gra
num sinapis. et diceretis huic arbori
moro. eradicare et transplantare
in mare: et obediret uobis. Quis autem uestrum habens
seruum arantem. aut boues pascentem.
qui regresso de agro. dicat illi statim.
transi recumbe. et non dicat ei. para
quod cenem. et precinge te: et ministra michi
donec manducem et bibam: et post
hec tu manducabis. et bibes? Numquid
gratiam habet seruo illi. quia fecit que ei im
perauerat? Non puto. Sic et uos cum
feceritis omnia que precepta sunt uobis:
dicite. Serui inutiles sumus: quod de
buimus facere fecimus. Et factum est dum
iret in ierusalem: transibat per mediam sama
riam et galileam. Et cum ingrederetur quoddam
castellum: occurrerunt ei. x. uiri lep
rosi. Qui steterunt a longe: et leuauerunt
uocem dicentes. Ihesu preceptor: misere
re nostri. Quos ut uidit: dixit. Ite: oste
ndite uos sacerdotibus. Et factum est dum
irent: mundati sunt. Unus autem ex illis
ut uidit quia mundatus est: regressus est cum uoce
magna magnificans deum. Et cecidit
in faciem ante pedes eius: gratias agens.
Et hic erat samaritanus. Respondens autem
ihesus: dixit. Nonne decem mundati sunt:
et nouem ubi sunt? Non est inuentus qui
rediret et daret gloriam deo: nisi hic ali
enigena. Et ait illi. Surge uade:
quia fides tua te saluum fecit. Interroga
tus autem a phariseis. quando uenit regnum dei:
respondit eis et dixit. Non uenit reg
num dei. cum obseruatione: neque dicent.
ecce hic. aut ecce illic. Ecce enim regnum
dei intra uos est. Et ait ad disci
pulos suos. Uenient dies: quando deside
retis uidere unum diem filii hominis:
et non uidebitis. Et dicent uobis. Ecce hic:
et ecce illic. Nolite ire: neque sectemini.
Nam sicut fulgur coruscans de sub ce
lo. in ea que sub celo sunt fulget: ita e
rit filius hominis in die sua. Prim
um autem oportet illum multa pati. et re
probari a generatione hac. Et sicut fac
tum est in diebus noe: ita erit et in di
ebus filii hominis. Edebant et bibe
bant. uxores ducebant. et dabantur
ad nuptias. usque in diem qua intrauit
noe in archam: et uenit diluuium. et perdi
dit omnes. Similiter sicut factum est in diebus loth.
Edebant et bibebant. emebant. et uendebant:

Qcūq3 qsierit aīā suā saluā face p̄d illā.

plātabāt. ⁊ edificabāt. Qua die aūt exi
it loth a sodomis: pluit ignē et su
lphur de celo. et oēs pdidit. Scdm h̄
erit: qua die filius hominis reuel
abitur. In illa hora qui fuerit in tecto.
et uasa eius in domo: ne descendat
tolle illa. Et qui in agro: similiter
n̄ redeat retro. Memores estote ux
oris loth. Et quicūq3 pdidit illam: ui
uificabit eam. Dico uob̄. in illa no
cte erunt duo in lecto uno: unus
assumetur: ⁊ alt relinqtur. Due e
runt molentes in unum: una as
sumetur et altā relinqt. Duo in ag.
unus assumet. ⁊ alt relinqt. Rn̄te
tes dicūt illi. Ubi dne? Qui dix eis. Ubi
cumq3 fuerit corpus: illuc ꝯgregab
unt aquile.

Dicebat aūt ⁊ pabolā ad illos: qm̄ op
tet semp orare. et n̄ deficē dicēs. Iu
dex quidam erat in quadam ciuitate: q
dm̄ n̄o timebat et hominē n̄ reuē
batur. Vidua aūt quedam erat in ciui
tate illa: ⁊ ueniebat ad eū dicens.
Vindica me de aduersario meo. Et
nolebat p multū tp̄s. Post h̄ aūt di
xit int se. Et si deum n̄o timeo n̄
hominē reuereor: tn̄ q3 molesta est
michi hec uidua. uindicabo illā: ne
in nouissimo ueniēs sugillet me.
Ait aūt dominus. Audite qd iudex in
iquitatis dicit. Deus aūt n̄ faciet uindictā
illorum. Verumtn̄ filius hois ueniēs.
putas inueniet fidē in tra? Dixit aūt
⁊ ad quosdā qui in se ꝯfidebāt tāq̄
iusti. ⁊ aspnabātur ceteros: pabolam
istam dicens. Duo hoies ascenderūt
in templum. ut orarēt: un phariseus ⁊
alt publicanus. Phariseus stans. h̄
ap̄ se orabat dicēs. Deus grās ago
t. q3 n̄ sum sicut ceti hoūm. raptores.
iniusti. adulti: uelut ⁊ hic public
anus. Ieiuno bis in sabbato: decimas
do oīū que possideo. Et publicanus
a longe stans. nolebat nec oculos i
celum leuare: s3 pcutiebat pectus
suū dicens. Deus ppitius esto michi
pctori. Amē dico uobis: descendit h̄

electorum suorum clamantiū ad se die
ac nocte. ⁊ patientiā habebit in illis?
Dico aūt uob q3 cito faciet uindictā

iustificatus in domū suā. ab illo:
q3 oīs qui se exaltat humiliabit: ⁊
qui se humiliat exaltabit. Afferē
bāt aūt ad illum et infantes: ut e
os tangeret. Quod cum uiderent discip
uli: increpabāt illos. Ihc aūt ꝯuoc
ans illos dixit. Sinite pueros uenire
ad me: ⁊ nolite uetare. Taliū ē eī re
gnum dī. Amē dico uobis quicūq3 n̄
acceperit regnum dī sic puer: n̄ intra
bit in illud. Et interrogauit eū quidā
princeps: dicens. Magr bone qd fa
ciens uitam etnā possidebo? Dix aūt
ei ihc. Quid me dicis bonū? Nemo
bonus: nisi solus deus. Mandata nosti.
Non occides. n̄ mecabis. n̄ furtū fac
ies: n̄ falsum testimoniū dices. Ho
nora patrē tuū et matrē. Qui ait. h̄
oīa custodiui a iuuentute mea. Quo
audito ihc ait ei. Adhuc unū t̄ de
est. Oīa quecūq3 hēs uende. et da pa
upibus: et hēbis thesaurū in celo:
et ueni sequere me. His ille audi
tis ꝯtristatus ē: q3 diues erat ualde.
Vidēs aūt illum ihc tristē fcm: dix.
Quā difficile qui pecunias hnt in re
gnum dī intrabūt. Facilius ē enim ca
melum p foramen acus transire: quā
diuitē intrare in regnū dei. Et dixer
qui h̄ audiebāt. Et qs pōt saluus fi
Ait illis. Que i possibilia st ap̄ hoīes:
possibilia st ap̄ deum. Ait aūt petrus.
Ecce nos dimisim oīa: ⁊ secuti sum
te. Qui dix eis. Amē dico uob: nemo ē
qui reliquerit domū. aut parentes. aut
fr̄s. aut uxorem. aut filios. pp regnū
dei. ⁊ n̄ recipiat in isto plura in h̄ tpre.
⁊ in futuro sclo uitā etnam. Assumpsit
aūt ihc. xii: ⁊ ait illis. Ecce ascendim
ihrlimā: ⁊ ꝯsumabunt oīa q̄ scpta
sunt p pphās de filio hois. Tradetur
enim gentibus et illudet: ⁊ flagella
bitur et ꝯspuetur. Et postq̄ flagel
lauint occident eū: ⁊ tercia die resur
get. Et ipi nichil horum intellexerūt.
Et erat uerbum istud absconditum
ab eis: ⁊ n̄ intelligebāt q̄ dicebantur.
Factum ē aūt cum appropinquaret ihc

rico: cecus quidam sedebat secus viam mendicans. Et cum audiret turbam pretereuntem: interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem ei: quod Ihesus Nazarenus transiret. Et clamavit dicens: Ihesu fili David: miserere mei. Et qui preibant: increpabant eum ut taceret. Ipse vero: multo magis clamabat: fili David: miserere mei. Stans autem Ihesus: iussit illum adduci ad se. Et cum appropinquasset: interrogavit illum dicens: Quid vis ut faciam tibi: At ille dixit: Domine: ut videam. Et Ihesus dixit illi: Respice: fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit: et sequebatur eum magnificans deum. Et omnis plebs ut vidit: dedit laudem deo.

XIX

Et ingressus perambulabat Ihericho. Et ecce vir nomine Zacheus: et hic erat princeps publicanorum: et ipse dives. Et querebat videre Ihesum quis esset: et non poterat pre turba: quia statura pusillus erat. Et precurrens ascendit in arborem sycomorum ut videret illum: quia inde erat transiturus. Et cum venisset ad locum: suspiciens Ihesus vidit illum: et dixit ad eum: Zachee festinans descende: quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinans descendit: et excepit illum gaudens. Et cum viderent omnes murmurabant dicentes: quia ad hominem peccatorem divertisset. Stans autem Zacheus: dixit ad Dominum: Ecce dimidium bonorum meorum domine do pauperibus: et si quid aliquem defraudavi reddo quadruplum. Ait Ihesus ad eum: Quia hodie salus huic domui facta est: eo quod et ipse filius sit Abrahe. Venit enim filius hominis querere et salvum facere quod perierat. Hec illis audientibus adiciens dixit parabolam: eo quod esset prope Iherusalem: et quia existimarent quod confestim regnum dei manifestaretur. Dixit ergo: Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam: accipere sibi regnum et reverti. Vocatis autem decem servis suis: dedit illis decem mnas. Et ait ad illos: Negotiamini dum venio. Cives autem eius oderant illum: et miserunt legationem post illum dicentes: Nolumus hunc regnare super nos. Et factum est ut rediret accepto regno et iussit vocari servos quibus

dedit pecuniam: ut sciret quantum quisque negotiatus esset. Venit autem primus: et dicens: Domine mna tua decem mnas acquisivit. Et ait illi: Euge bone serve quia in modico fuisti fidelis: eris potestatem habens super decem civitates. Et alter venit dicens: Domine mna tua fecit quinque mnas. Et huic ait: Et tu esto super quinque civitates. Et alius venit dicens: Domine ecce mna tua quam habui repositam in sudario. Timui enim te quia homo austerus es: tollis quod non posuisti: et metis quod non seminasti. Dicit ei: De ore tuo te iudico serve nequam. Sciebas quod ego homo austerus sum tollens quod non posui: et metens quod non seminavi. Et quare non dedisti pecuniam meam ad mensam. Et ego veniens cum usuris utique exegissem illam. Et astantibus dixit: Auferte ab illo mnam: et date illi qui decem mnas habet. Et dixerunt illi: Domine habet decem mnas. Dico autem vobis: quia omni habenti dabitur et abundabit. Ab eo autem qui non habet: et quod habet auferetur ab eo. Verumtamen inimicos meos illos qui noluerunt me regnare super se: adducite huc: et interficite ante me. Et his dictis: precedebat ascendens in Iherusalem. Et factum est cum appropinquasset Bethfage et Bethaniam ad montem qui vocatur Oliveti: misit duos discipulos suos dicens: Ite in castellum quod contra vos est: in quod introeuntes invenietis pullum asine alligatum: cui nemo unquam hominum sedit. Solvite illum et adducite. Et si quis vos interrogaverit: quare solvitis: sic dicetis ei: Quia dominus operam eius desiderat. Abierunt autem qui missi erant: et invenerunt sicut dixit illis stantem pullum. Solventibus autem illis pullum: dixerunt domini eius ad illos: Quid solvitis pullum: At illi dixerunt: Quia dominus eum necessarium habet. Et duxerunt illum ad Ihesum. Et iactantes vestimenta sua super pullum: imposuerunt Ihesum. Eunte autem illo: substernebant vestimenta sua in via. Et cum appropinquaret iam ad descensum montis Oliveti: ceperunt omnes turbe descendentium gaudentes laudare deum voce magna super omnibus quas viderant virtutibus: dicentes. Be

inimici tui uallo 7 circūdabit te

nedictus qui uenit rex in nōe dn̄i:
pax in celo. et glā in excelsis. Et quidā
phariseorum de turbis. dixerunt ad illū.
Magr̄ increpa discipulos tuos. Quibus
ipse ait. Dico uobis: qr̄ si hii tacuerint
lapides clamabūt. Et ut appropinquā-
uit uidēs ciuitatē fleuit sup illam:
dicēs. Quia si cognouisses: et tu. Et
quidē in hac die tua: que ad pacē tibi.
Nunc aūt: abscondita sūt ab oculis tuis.
Quia uenient dies in te 7 circūdabunt te
inimici tui uallo. et coangustabūt te undiq3.
7 ad terram prosternēt te. 7 filios tuos
qui in te sūt. et n̄ relinquēt in te lap-
idē sup lapidē: eo q̄ n̄ cognouisti tēpus
uisitationis tue. Et ingressus in tem-
plum. cepit eicē uendentes in illo 7
emētes: dicēs illis. Scriptū ē: qr̄ do-
mus mea domus orationis ē. Vos autē
fecistis illam speluncā latronū. Et erat
docēs cotidie in tēplo. Principes autē
sacerdotum et scribe. et principes plebis
querebāt illum pdere: 7 n̄ inueniebāt
qd̄ facerent illi. Omnis ei ppl's suspensus
erat: audiens illum.

Et factū ē in una dierum docente illo
ppl'm in tēplo et euāgelizante: conuene-
runt principes sacerdotū et scribe
cū senioribus: 7 aiūt dicentes ad illū.
Dic nobis. in qua potestate hec facis: aut
quis ē qui dedit tibi hanc potestatē. Respon-
dens aūt: dixit ad illos. Interrogabo 7
uos 7 ego unum uerbum: respondete m̄.
Baptismus iohis de celo erat an ex hoibus.
Aūt illi cogitabāt int' se dicentes. Quia
si dixerimus de celo: dicet. Quare ergo
n̄ credidistis illi. Si aūt dixerimus ex ho-
minibus: plebs uniūsa lapidabit nos.
Certi sūt enim: iohm̄ pphām eē. Et
responderunt: se nescire unde eēt. Et
ihc̄ ait illis. Neq3 ego dico uobis: in q̄
potestate h' facio. Cepit aūt dicē ad ple-
bem: parabolā hanc. Homo plantauit ui-
neam et locauit eam colonis. 7 ip̄e
pegre fuit multis tēporibus: et in tēpore
uindemie misit ad cultores seruū.
ut de fructu uinee darent illi. Qui
cesum dimiserunt eū inanē. Et ad-

didit alterū seruū mittē. Illi aūt hūc
quoq3 cedentes. et afficientes contu-
melia. dimiserunt inanē. Et addidit
tertium mittere. Qui et illū uulne-
rantes: eiecerūt. Dixit aūt dn̄s uinee.
Quid faciā. Mittā filiū meū dilectū.
forsitan cū hūc uiderit: uerebuntur.
Quē cū uidissent coloni: cogitauerūt
int' se dicentes. Hic ē heres. Occida-
mus eum: ut n̄ra fiat hereditas. Et
eiectum illū ext' uineā: occiderūt. Quid
ergo faciet illis dn̄s uinee. Veniet 7 pdet
colonos istos: et dabit uineā aliis.
Quo audito: dixerunt illi. Absit. Ille
aūt aspiciens eos: dixit. Quid ē ergo
h' q̄ scriptum ē. lapidē quē reproba-
uerunt edificantes. hic fc̄s ē in cap-
ud anguli. Omnis q̄ ceciderit sup illū lapi-
dem conquassabitur. Sup quē aūt ceci-
derit comminuet illū. Et querebant
principes sacerdotū et scribe mittē
in illum man' illa hora: et timuerūt
ppl'm. Cognouerūt enī: q̄ ad ipsos di-
xerit similitudinē istā. Et obseruātes
miserunt insidiatores. q̄ se iustos si-
mularent. ut caperēt eū in sermōe: 7 traderēt
principatui et potestati p̄sidis. Et
interrogauerūt illum dicentes. Ma-
gister scimus qr̄ recte dicis. et doces. 7
nō accipis psonā. sz uiā dei in ūitate
doces. Licz nobis dare tributū cesari
an non. Considerans aūt dolū illorū di-
xit ad eos. Quid me tēptatis. Ostēdite
m̄ denariū. Cuius h̄t imaginē 7 inscriptiōem.
Respondentes dixerunt ei. Cesaris. Et ait il-
lis. Reddite ergo q̄ sūt cesaris cesari: 7 q̄
dei sūt deo. Et n̄ potuerūt reprehendē uerbū
eius corā plebe. Et mirati in responso eius:
tacuerūt. Accesserunt aūt quidā saduceo-
rum qui negant eē resurrectionē: 7
interrogauerūt eū dicētes. Magr̄ mo-
yses scripsit nobis. si frater alicuius mortuus
fuerit hn̄s uxorē. et hic sine liberis fuerit:
ut accipiat eam frater eius uxorē. et su-
scitet semē fr̄i suo. Septē ergo fr̄s erāt. Et
primus accepit uxorem. et mortuus
est sine filiis. Et sequēs accepit illā.
et ipse mortuus ē sine filio. Et tertius

accepit illam. Similiter et omnes .vii. et non reliquerunt semen: et mortui sunt. Novissima omnium: mortua est et mulier. In resurrectione ergo cuius eorum erit uxor. Siquidem .vii. habuerunt eam uxorem. Et ait illis ihesus. Filii huius seculi nubunt: et traduntur ad nuptias. Illi vero qui digni habebuntur seculo illo et resurrectione ex mortuis. neque nubent neque ducent uxores: neque enim ultra mori poterunt. Equales enim sunt angelis. et filii sunt dei: cum sint filii resurrectionis. Quia vero resurgant mortui. et moyses ostendit secus rubum: sicut dicit dominum deum abraham. et deum ysaac. et deum iacob. Deus autem non est mortuorum: sed vivorum. Omnes enim vivunt ei. Respondentes autem quidam scribarum: dixerunt. Magister bene dixisti. Et amplius non audebant eum quicquam interrogare. (E) Dixit autem ad illos. Quomodo dicunt christum filium david esse: (F) Et ipse david dicit in libro psalmorum. Dixit dominus domino meo. sede a dextris meis: donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. David ergo illum dominum vocat: et quomodo filius eius est. (G) Audiente autem omni populo. dixit discipulis suis. Attendite a scribis qui volunt ambulare in stolis: et amant salutationes in foro. et primas cathedras in synagogis. et primos discubitus in conviviis. (H) Qui devorant domus viduarum simulantes longam orationem. Hii accipient dampnationem maiorem.

XXI

Respiciens autem vidit eos qui mittebant munera sua in gazophilacium divites. Vidit autem et quandam viduam pauperculam mittentem era duo minuta: et dixit. Vere dico vobis quia vidua hec pauper plus quam omnes misit. Nam omnes hii ex habundanti sibi miserunt in munera dei. hec autem ex eo quod deest illi omnem victum suum quem habuit misit. (A) Et quibusdam dicentibus de templo quod bonis lapidibus et donis ornatum esset dixit. Hec que videtis venient dies in quibus non relinquetur lapis super lapidem qui non destruatur. (B) Interrogaverunt autem illum dicentes. Preceptor quando hec erunt. et quod signum cum fieri incipient. Qui dixit. Videte ne seducamini. Multi enim venient in nomine meo dicentes. quia ego sum: et tempus appropinquabit. Nolite ergo ire post illos. Cum autem audieritis prelia et seditiones: nolite terreri. Oportet primum hec fieri. sed nondum statim finis. Tunc dicebat illis. Surget gens contra gentem et regnum adversus regnum. et terremotus magni erunt per loca. et pestilentie. et fames: terroresque de celo et signa magna erunt. (C) Sed ante hec omnia inicient vobis manus suas et persequentur: tradentes in synagogas et in custodias. trahentes ad reges et presides propter nomen meum. Continget autem vobis: in testimonium. (D) Ponite ergo in cordibus vestris: non premeditari quemadmodum respondeatis. Ego enim dabo vobis os et sapientiam: cui non poterunt resistere et contradicere omnes adversarii vestri. Trademini autem a parentibus et fratribus et cognatis et amicis: et morte afficient ex vobis. Et eritis odio omnibus: propter nomen meum. Et capillus de capite vestro: non peribit. In patientia vestra: possidebitis animas vestras. Cum autem videritis circumdari ab exercitu ierusalem: tunc scitote quia appropinquavit desolatio eius. (E) Tunc qui in iudea sunt fugiant in montes. et qui in medio eius discedant: et qui in regionibus non intrent in eam. quia dies ultionis hii sunt. ut impleantur omnia que scripta sunt. (F) Ve autem pregnantibus et nutrientibus in illis diebus. Erit enim pressura magna super terram. et ira populo huic. Et cadent in ore gladii: et captivi ducentur in omnes gentes. Et ierusalem calcabitur a gentibus: donec impleantur tempora nationum. Et erunt signa in sole et luna et stellis. et in terris pressura gentium. pre confusione sonitus maris et fluctuum: arescentibus hominibus pre timore. et expectatione que supervenient universo orbi. Nam virtutes celorum movebuntur. Et tunc videbunt filium hominis venientem in nube: cum potestate magna et maiestate. (H) Hiis autem fieri incipientibus: respicite. et levate capita vestra. quoniam appropinquat redemptio vestra. Et dixit illis similitudinem. Videte ficulneam: et omnes arbores. Cum producunt iam ex se fructum: scitis

qm̄ ppe est estas. Ita et uos cum ui
deritis h̄ fieri: scitote qm̄ ppe ē rgn
um dei. Am̄ dico uobis: q2 n̄ ptibit
gnātio h̄. donec omīa fiant. Celū et
terra transibunt: ūba aūt mea non
transibūt. Attendite aūt uobis. ne fō
te grauentur corda urā. in crapla. et
ebrietate. et curis huī uite: 7 super
ueniat in uos repentina dies illa.
tanquā laqueus enī superueniet in oēs
qui sedent sup faciē oīs terre. Vigila
te itaq; omni tp̄e orātes. ut digni
habeamini. fugē ista omīa que i
futura sūt: 7 stare an̄ filiū hominis.
Erat aūt diebȝ docēs in tēplo. noctibȝ
uō exiens morabat in mōte q uoca
tur oliueti. Et oīs pp̄ls manicabat — I
ad eum in templo audire eū.
Appropinqbat aūt dies festus azimo — A
rum. qui dicitur pascha. 7 qrebant — B
principes sacdotū et scribe. quō eū
interficerent. timebāt uō plebē. Intrā — C
uit aūt sathanas in iudā q cognomi
nabat scarioth. unū de .xii. 7 abiit — D
7 locutus ē cum principibȝ sacdotū
et magistatibȝ. quomō illū traderet
eis. Et gauisi sūt: 7 pacti sūt pecuniā
illi dare. Et spopondit. Et qrebat o
portunitatē: ut traderet illū sine tur
bis. Venit aūt dies azimoꝝ in qua
necesse erat occidi pascha: 7 misit pe
trum 7 iohm̄ dicens. Euntes parate
nob̄ pascha: ut manducem⁹. At illi
dixerunt. Vbi uis parem⁹? Et dix̄ ad eos.
Ecce introeūtibȝ uob̄ in ciuitatē: occur
ret uob̄ hō amphorā aq̄ portās. Seq
mini eum in domū in quā intrat:
7 dicetis patrifamilias dom⁹. Dicit t̄
magr̄. Vbi ē diuersoriū ubi pascha cū
discipulis meis manducē? Et ipse ostē
det uob̄ cenaculū magnū stratū: 7 i
bi parate. Euntes aūt inuenerūt sic
dixit illis ihc: 7 parauerūt pascha. Et
cum fca ēēt hora discubuit. et .xii. a
pli cum eo. Et ait illis. Desiderio de
sideraui h̄ pascha manducare uobisc̄.
an̄ quā patiar. Dico enī uobis: q2 ex — E
ex hoc n̄ manducabo illud. donec im

pleatur in regno dei. Et accepto cal
ice grās egit: et dixit. Accipite: 7 diui
dite inter uos. Dico enī uob̄: q n̄o
bibam de gnātione uitis. donec regnum
dei ueniat. Et accepto pane grās eg̃. — F
et fregit et dedit eis. dicens. Hoc ē corp⁹
meū: q p uobis tradet. Hoc facite in
meā cōmemoratione. Siliter et calicē — G
postquā cenauit: dicēs. Hic ē calix
nouum testamētū in sanguie meo:
qui p uob̄ fundet. Veruntamen ecce 1 — H
manus tradentis me: mecū ē in mē
sa. Et quidē filius hoīs: s q diffini
tum ē uadit. Veruntn̄ ue hoī illi: p q
tradetur. Et ipi ceperunt querere int̄ se: — I
qs eēt ex eis qui hoc facturus eēt. Fca ē — K
aūt 7 contentio int̄ eos: qui eoꝝ uideret̄
eē maior. Dixit aūt eis. Reges gentiū
dominant̄ eorum: et q potestatē hn̄t
sup eos. bn̄fici uocantur. Vos aūt n̄o
sic. Sȝ qui maior ē in uobis: fiat sic
iunior. Et qui pcessor ē: sic minista — Cum minor;
tor. Nā quis maior ē. qui recūbit. a
an qui ministrat? Nōne qui recūbit?
Ego aūt in medio urm̄ sum: sic qui
ministrat. Vos aūt estis: qui pmansi
stis mecū in temptationibȝ meis.
Et ego dispono uob̄ sicut disposuit — L
m̄ pat̄ meus rgnū: ut edatis 7 biba
tis sup mēsā meā in rgno mō. 7 sedea
tis sup tronos iudicātes .xii. tribus
isrl̄. Ait aūt dominꝰ symoni. Symon. ec
ce sathanas expetiuit uos: ut cribrar̄
sic triticum. Ego aūt rogaui p te: ut n̄ — M
deficiat fides tua. Et tu aliqn̄ conūsus:
cōfirma fr̄es tuos. Qui dixit ei. Dn̄e.
tecum paratus sum. 7 in carcerē 7 in
mortē ire. At ille dixit. Dico t̄ petre.
n̄ cantabit hodie gallus: donec ter ab
neges nosse me. Et dix̄ eis. Qn̄ misi
uos sin̄ sacculo. et pera. et calciamētis:
nūqd aliqd defuit uob̄? At illi dixerūt.
Nichil. Dixit ergo eis. Sȝ nūc qui hȝ sa
cculum tollat: simil̄r 7 perā. Et qui n̄
hȝ: uendat tunicā suā. 7 emat glad
ium. Dico enī uob̄: qm̄ adhuc hoc q — N
scriptum ē oportet impleri in me. Et
cū iniqs deputatus ē. Et ei ea que sūt

de me finem habent. At illi dixerunt. Domine, ecce gladii duo hic. At ille dixit eis. Satis est. Et egressus ibat secundum consuetudinem in montem Olivarum. Secuti sunt autem illum et discipuli. Et cum pervenisset ad locum: dixit illis. Orate: ne intretis in temptationem. Et ipse avulsus est ab eis quantum iactus est lapidis: et positis genibus orabat dicens. Pater si vis transfer calicem istum a me. Verumtamen non mea voluntas: sed tua fiat. Apparuit autem illi angelus de celo confortans eum. Et factus in agonia: prolixius orabat. Et factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Et cum surrexisset ab oratione et venisset ad discipulos suos: invenit eos dormientes pre tristitia. Et ait illis. Quid dormitis? Surgite et orate: ne intretis in temptationem. Adhuc eo loquente ecce turba et qui vocabatur Iudas unus de xii. antecedebat eos. Et appropinquavit Ihesu ut oscularetur eum. Ihesus autem dixit illi. Iuda, osculo filium hominis tradis? Videntes autem hii qui circa ipsum erant quod futurum erat: dixerunt ei. Domine, si percutimus in gladio? Et percussit unus ex illis servum principis sacerdotum: et amputavit auriculam eius dextram. Respondens autem Ihesus ait. Sinite usque huc. Et cum tetigisset auriculam eius: sanavit eum. Dixit autem Ihesus ad eos qui venerant ad se principes sacerdotum et magistratus templi et seniores. Quasi ad latronem existis cum gladiis et fustibus? Cum cotidie vobiscum fuerim in templo: non extendistis manus in me. Sed hec est hora vestra: et potestas tenebrarum. Comprehendentes autem eum: duxerunt ad domum principis sacerdotum. Petrus vero sequebatur eum a longe. Accenso autem igne in medio atrio et circumsedentibus illis: erat Petrus in medio eorum. Quem cum vidisset ancilla quedam sedentem ad lumen et eum fuisset intuita: dixit. Et hic cum illo erat. At ille negavit eum dicens. Mulier, non novi illum. Et post pusillum: alius videns

eum dixit. Et tu de illis es. Petrus vero ait. O homo non sum. Et intervallo facto quasi hore unius: alius quidam affirmabat dicens. Vere et hic cum illo erat. Nam et Galileus est. Et ait Petrus. Homo nescio quid dicis. Et continuo adhuc illo loquente cantavit gallus. Et conversus Dominus respexit Petrum. Et recordatus est Petrus verbi Domini sicut dixerat: quia priusquam gallus cantet ter me es negaturus. Et egressus foras Petrus: flevit amare. Et viri qui tenebant eum illudebant ei cedentes. Et velaverunt eum et percutiebant faciem eius. et interrogaverunt eum dicentes. Prophetiza. Quis est qui te percussit? Et alia multa blasphemantes: dicebant in eum. Et ut factus est dies: convenerunt seniores plebis et principes sacerdotum et scribe. et duxerunt illum in concilium suum dicentes. Si tu es Christus: dic nobis. Et ait illis. Si vobis dixero: non credetis michi. Si autem et interrogavero: non respondebitis michi neque dimittetis. Ex hoc autem: erit filius hominis sedens a dextris virtutis Dei. Dixerunt autem omnes. Tu ergo es filius Dei? Qui ait. Vos dicitis quia ego sum. At illi dixerunt. Quid adhuc desideramus testimonium? ipsi enim audivimus de ore eius.

XXIII

Et surgens omnis multitudo eorum duxerunt illum ad Pilatum. Ceperunt autem accusare illum dicentes. Hunc invenimus subvertentem gentem nostram et prohibentem dari tributa Cesari: et dicentem se Christum regem esse. Pilatus autem interrogavit eum dicens. Tu es rex Iudeorum? At ille respondens: ait. Tu dicis. Ait autem Pilatus ad principes sacerdotum et turbas. Nichil invenio cause in hoc homine. At illi invalescebant dicentes. Commovit populum docens per universam Iudeam incipiens a Galilea usque huc. Pilatus autem audiens Galileam: interrogavit si homo Galileus esset. Et ut cognovit quod de Herodis potestate esset: remisit eum ad Herodem. qui et ipse Ierosolimis erat illis diebus. Herodes

ât uiso ihu: gauisus ê ualde. Erat
enim ex multo tp̃e cupiês uidê eũ:
eo q̃ audiret m̃lta de illo. et spabat
signum aliq̃ uidere ab eo fieri. In
t̃rogabat ât illum multis s̃monib.
At ipe nichil r̃ndebat illi. Stabât
ât principes sacdotũ et scribe: cõstã
ter accusantes eũ. Spreuit ât illum
herodes cũ ex̃citu suo: 7 illusit îdu
tum ueste alba. 7 remisit ad pilatũ.
Et fcĩ sũt amici h̃odes et pilatus î
ipa die: nã antea inimici erât ad î
uicem. Pilatus ât cõuocatis princi
pib; sacerdotũ et magĩstratib;, 7 ple
be: dix̃ ad illos. Obtulistis m̃ hoi
nẽ huc q̃i auũtentẽ p̃plm. 7 ecce ego
corã uobis int̃rogans. nullã cãm î
uenio in hoĩe isto. ex hijs in qb;
eũ accusatis: s; n; h̃odes. Nã remi
sit illum ad nos: et ecce nich̃ dig
num morte actum ẽ ei. Emẽdatũ;
ergo illum dimittã. Necẽ ât habe
bât: dimittẽ eis. p die festũ unum.
Exclamauit ât uniũsa turba sim
ul dicẽs. Tolle hũc: 7 dimitte nb̃ ba
rabam. Qui erat p̃p seditioẽm q̃n
dam fcãm in ciuitate et hoĩcidiũ;
missus in carcerẽ. Itm̃ ât pilatus
locutus ẽ ad illos: uolẽs dimittere
ihm̃. At illi succlamabât dicẽtes.
Crucifige crucifige illũ. Ille ât t̃cio
dixit ad illos. Quid enĩ mali fecit
iste: Nullã cãm mortis inuenio î
eo. Corripiã ergo illũ 7 dimittã. At
illi instabât uocib; magnis. post
ulantes ut crucifigeretur. Et inua
lescebât uoces eoꝝ. Et pilat̃ adiu
dicauit fieri peticioẽm eoꝝ. Dimi
sit ât illis eum qui p̃p seditionẽ et
homicidiũ missus fueãt in carcerẽ:
quẽ petebât. Ihm̃ uõ tradidit uolũ
tati eoꝝ. Et cũ inducerent eũ app̃hẽ
derunt symonẽ q̃ndã cirenensẽ ue
nientẽ de uilla: 7 i posuerũt illi
crucem portare post ihm̃. Seq̃bât
ât illum m̃lta turba p̃pli 7 mulier:
que plangebât 7 lamentabâtur
eũ. Conũsus ât ad illas ihc̃: dixit.

Filie ir̃lm. nolite flere sup me: s;
sup uos ipas flete. et sup filios urõs.
Quoniã ecce uenient dies in q̃bus
dicent. Beate st̃iles. et uentres q̃ nõ
genuerunt: et ubã q̃ ñ lactauẽnt. Tũc
incipient dic̃e montib; cadite sup
nos et collib; operite nos. Quia si in u
ridi ligno hec faciũt: in arido q̃d
fiet: Ducebãtur ât et alii duo neq̃
cũ eo: ut int̃ficẽnt. Et postq̃ uenerũt
in locum q̃ uocatur caluarie: ibi cru
cifixẽrunt eum. Et latrõẽs: unũ a dex
tris. et alt̃m a sinistris. Ihc̃ ât dicebat.
Pat̃ dimitte illis: q: nesciũt q̃d faci
unt. Diuidentes uõ uestimẽta eius.
miserunt sortes. Et stabat p̃pls expe
ctans. Et deridebât eũ principes: cũ eis:
dicentes. Alios saluos fecit: seipsũ
~~fecit~~ saluũ faciat si hic ẽ xp̃c dĩ elect̃.
Illudebât ât ei 7 milites accedẽtes. 7
acetum offerentes illi. dicẽtes. Si tu
es rex iudeoꝝ: saluũ te fac. Erat aũt
et sup scriptio scripta sup illũ litt̃is
g̃cis. 7 latinis. et hebraicis: h̃ ẽ rex iu
deorum. Vnus ât de hijs q̃ pendebât
latronib;. blasphemabât eũ dicẽs.
Si tu es xp̃c: saluũ fac temetipm̃ 7
nos. Rñdens ât alt̃. increpabât illũ
dicẽs. Neq; tu times dm̃: q̃ in eadẽ;
dãpnatione es. Et nos q̃dẽ iuste: 7
nã digna f̃cis recipim̃? hic uõ nich̃
mali gessit. Et dicebat ad ihm̃. Dñe
mem̃to mĩ: cum ueñs in regnũ tuũ.
Et dixit illi ihc̃. Amẽ dico tibi: hodie
mecũ eris i paradiso. Erat ât fere ho
ra. vi. 7 tenebre f̃cẽ sũt in uniũsa t̃ra
us; in horã nonã. Et obscurat̃ ẽ sol:
7 uelũ templi scissum ẽ mediũ. Et cl
amans uoce magna ihc̃ ait. Pat̃ i ma
nus tuas cõmẽdo sp̃m meũ. Et hec di
cens expirauit. Vidẽs ât centurio q̃ f̃
fcm̃ erat: glĩficauit deũ dicẽs. Vere h̃
hõ iustus erãt. Et oĩs turba eoꝝ q̃ sim
ul aderât ad spectaculũ istud 7 uide
bât q̃ fiebât: pcutiẽtes pectora sua re
uertebât. Stabât ât õẽs noti eĩ a longe et
7 mulieres q̃ secute eũ erât a galilea hec
uidentes. Et ecce uir nomine ioseph

Mt. xxvii f
Mc. xv g
Jo. xix g

qui erat decurio, vir bonus et iustus.
Hic non consenserat consilio et actibus
eorum, ab arimathia civitate iudee,
qui expectabat et ipse regnum dei. Hic
accessit ad pilatum et petiit corpus ihesu.
Et depositum involvit syndone, et
posuit eum in monumento exciso, in quo
nondum quisquam positus fuerat. Et dies
erat parasceve, et sabbatum illucescebat.
Subsecute autem mulieres que cum ipso ve-
nerant de galilea, viderunt monumen-
tum, et quemadmodum positum erat corpus
eius. Et revertentes paraverunt aromata
et unguenta, et sabbato quidem siluerunt
secundum mandatum.

Mt. xxviii a

XXIIII

Mt. xxviii a
Mc. xvi b
Jo. xx a

Una autem sabbati valde diluculo venerunt
ad monumentum portantes que paraverant
aromata. Et invenerunt lapidem revolutum
a monumento, et ingresse non invenerunt
corpus domini ihesu. Et factum est dum mente con-
sternate essent de isto, ecce duo viri
steterunt secus illas in veste fulgenti.

Mt. xxviii
Mc. xvi c

Cum timerent autem et declinarent vultum
in terram, dixerunt ad illas. Quid queritis
viventem cum mortuis? Non est hic, sed sur-
rexit. Recordamini qualiter locutus est
vobis, cum adhuc in galilea esset dicens,
quia oportet filium hominis tradi in manus
hominum peccatorum, et crucifigi, et die tertia
resurgere. Et recordate sunt verborum eius.

Mt. xxviii c
Mc. xvi d

Et regresse a monumento nuntiaverunt
hec omnia illis xi et ceteris omnibus. Erat autem
maria magdalene, et iohanna, et ma-
ria iacobi, et cetere que cum eis erant,
que dicebant ad apostolos hec. Et visa sunt
ante illos sicut deliramentum verba ista, et
non credebant illis. Petrus autem surgens
cucurrit ad monumentum. Et procumbens
vidit linteamina sola posita, et abiit
secum mirans quod factum fuerat. Et ecce
duo ex illis ibant ipsa die in castellum
quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab ie-
rusalem, nomine emmaus. Et ipsi loquebantur
ad invicem de his omnibus que acciderant.
Et factum est dum fabularentur et secum
quererent, et ipse ihesus appropinquans
ibat cum illis. Oculi autem illorum tene-
bantur ne eum agnoscerent. Et ait

ad illos. Qui sunt hii sermones quos
confertis ad invicem ambulantes,
et estis tristes? Et respondens unus cui
nomen cleophas, dixit ei. Tu solus pere-
grinus es in ierusalem, et non cognovisti que
facta sunt in illa his diebus? Quibus ille
dixit. Que? Et dixerunt ei. De ihesu naza-
reno qui fuit vir propheta potens in opere
et sermone coram deo et omni populo, et quo-
modo eum tradiderunt summi sacerdo-
tes et principes nostri in dampnationem
mortis et crucifixerunt eum. Nos autem
sperabamus quia ipse redempturus esset israel. Et
nunc super hec omnia tertia dies est hodie quod
hec facta sunt. Sed et mulieres quedam ex nostris
terruerunt nos, que ante lucem fuerunt ad mo-
numentum, et non invento corpore eius vene-
runt dicentes se et visionem angelorum
vidisse, qui dicunt eum vivere. Et abierunt
quidam ex nostris ad monumentum, et ita inve-
nerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum vero non
invenerunt. Et ipse dixit ad eos. O stu-
lti et tardi corde ad credendum in omnibus
que locuti sunt prophete. Nonne hec oportuit
christum pati, et ita intrare in gloriam suam?
Et incipiens a moyse et omnibus prophetis
interpretabatur illis in omnibus scripturis
que de ipso erant. Et appropinquaverunt
castello quo ibant, et ipse se finxit lon-
gius ire. Et coegerunt illum dicentes.
Mane nobiscum, quoniam advesperascit, et
inclinata est iam dies. Et intravit cum
illis. Et factum est dum recumberet cum illis,
accepit panem et benedixit, ac fregit, et
porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum,
et cognoverunt eum. Et ipse evanuit ex
oculis eorum. Et dixerunt ad invicem. Non-
ne cor nostrum ardens erat in nobis dum lo-
queretur in via, et aperiret nobis scrip-
turas? Et surgentes eadem hora regressi sunt
in ierusalem. Et invenerunt congregatos
undecim, et eos qui cum ipsis erant
dicentes, quod surrexit dominus vere, et appa-
ruit symoni. Et ipsi narrabant que gesta
erant in via, et quomodo cognoverunt
eum in fractione panis. Dum hec autem loqu-
untur, ihesus stetit in medio eorum, et dixit
eis. Pax vobis. Ego sum, nolite timere.

Conturbati vero et conterriti: existimabant se spiritum videre. Et dixit eis. Quid turbati estis, et cogitationes ascendunt in corda vestra? Videte manus meas et pedes: quia ego ipse sum. Palpate et videte. quia spiritus carnem et ossa non habet: sicut me videtis habere. Et cum hoc dixisset: ostendit eis manus et pedes. Adhuc autem illis non credentibus et mirantibus pre gaudio: dixit. Habetis hic aliquid quod manducetur? At illi obtulerunt ei partem piscis assi: et favum mellis. Et cum manducasset coram eis: sumens reliquias dedit eis. Et dixit ad eos. Hec sunt verba que locutus sum ad vos. cum adhuc essem vobiscum: quoniam necesse est impleri omnia que scripta sunt in lege moysi et prophetis et psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum: ut intelligerent scripturas. Et dixit eis. Quoniam sic scriptum est. et sic oportebat pati christum et resurgere a mortuis die tercia: et predicari in nomine eius penitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes incipientibus ab ierusalem. Vos autem estis testes horum. Et ego mittam promissum patris mei in vos. Vos autem sedete in civitate: quoadusque induamini virtute ex alto. Eduxit autem eos foras in bethaniam: et elevatis manibus suis. benedixit eis. Et factum est dum benediceret illis. recessit ab eis: et ferebatur in celum. Et ipsi adorantes regressi sunt in ierusalem. cum gaudio magno. Et erant semper in templo laudantes et benedicentes deum. Incipit prologus super evangelium iohannis.

Hic est iohannes evangelista. unus ex discipulis domini qui virgo a deo electus est: quem de nuptiis volentem nubere vocavit deus. Cui virginitatis in hoc duplex testimonium datur in evangelio: quod et pre ceteris dilectus a deo dicitur: et huic matrem suam pendens in cruce commendavit deus. ut virginem virgo servaret. Denique manifestans in evangelio quod erat ipse incorruptibilis verbi opus inchoans. solus verbum carnem factum esse. nec lumen a tenebris comprehensum fuisse testatur: primum signum ponens quod in nuptiis fecit dominus: ostendens quod ipse erat. ut legentibus demonstraret. quod ubi dominus invitatus est: deficere nuptiarum vinum debeat. ut et veteribus immutatis. nova omnia que a christo instituuntur appareant. ~~evangelium~~. Hoc autem evangelium scripsit in asia. posteaquam in pathmos insula apocalipsim scripserat: ut cui in principio canonis incorruptibile principium prenotatur. ei etiam incorruptibilis finis per virginem in apocalipsi redderetur: dicente christo. Ego sum. A et ω. Et hic est iohannes qui sciens supervenisse diem recessus sui. convocatis discipulis suis in epheso. per multa signorum experimenta promens christum: descendens in defossum sepulture sue locum. facta oratione positus est ad patres suos: tam extraneus a dolore mortis. quam a corruptione carnis invenitur alienus. Tamen post omnes scripsit evangelium: et hoc virgini debebatur. Quorum tamen vel scripturarum temporis dispositio. vel librorum ordinatio. ideo a nobis per singula non exponitur: ut sciendi desiderio collocato. et querentibus fructus laboris. et deo magisterii doctrina servetur. Incipit evangelium secundum iohannem.

In principio erat verbum. et verbum erat apud deum: et deus erat verbum. Hoc erat in principio apud deum. Omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nichil. Quod factum est: in ipso vita erat. Et vita erat lux hominum. Et lux in tenebris lucet: et tenebre eam non comprehenderunt. Fuit homo missus a deo: cui nomen erat iohannes. Hic venit in testimonium. ut testimonium perhiberet de lumine: ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux: sed ut testimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera: que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo erat. et mundus per ipsum factus

ē: ⁊ mund⁹ eum nō cognouit. In ꝓpria
uenit: et sui eū nō receperunt. Quotquot
aūt receperunt eū: dedit eis potestatē
filios dei fieri. hiis qui credūt in no
mine eius. Qui ñ ex sanguinibus
neq; ex uoluntate carnis neq; ex uolun
tate uiri: s; ex deo nati sūt. Et u̾bum
caro fcm̄ ē: ⁊ habitauit in nob̄. Et uidi
mus gl̄am eius: gl̄am q̄i unigeniti
a patre. Plenum grē et ueritatis. Jo
hānes testimonium phibet de ipō: ⁊
clamat dicens. Hic erat quē dixi: qui
post me uenturus ē ant̄ me fcs̄ est.
quia prior me erat. Et de plenitudine
eius nos ōs accepim⁹. et grām p grā:
q̄r lex p moysen data ē. grā et ueritas
p ihm̄ xpm̄ fcā est. Deum nēo uidit
unq̄. Vnigenit⁹ filius. qui ē in sinu
pāris: ipē enarrauit. Et hoc ē testimo
niū iohis. qn̄ miserunt iudei ab ih̄rl̄
mis sacerdotes et leuitas ad eū. ut i
t̄rogarent eū. tu q̄s es: Et confessus ē:
⁊ nō negauit. Et confessus ē: q̄r ñ sum
ego xpc. Et int̄rogauerūt eū. Quid
ergo: Helias es tu: Et dixit. Nō sum.
Propheta es tu: Et r̄ndit. Nō. Dixerunt
ergo ei. Quis es. ut r̄nsū demus hiis
qui miserunt nos: Quid dicis de te i
pso: Ait. Ego uox clamantis in deserto:
dirigite uiam dn̄i. sicut dixit ysaias
propheta. Et qui missi fuerant: erant ex
phariseis. Et int̄rogauerunt eū: et dixerūt
ei. Quid ergo baptizas. si tu nō es xp̄c.
neq; helyas. neq; ꝓpheta: R̄ndit eis iohēs di
cēs. Ego baptizo in aqua: medius aūt
uestrum stetit quē uos nescitis. Ipē est
qui post me uentur⁹ ē. q ant̄ me fcs̄
ē: cui⁹ ego ñ sū dignus ut soluā eius
corrigiam calciamenti. Hec i bethania
fcā sunt trans iordanē: ubi erat iohēs
baptizans. Altā die uidit iohēs ihm̄
uenientē ad se: et ait. Ecce agnus dei.
ecce qui tollit pcc̄a mūdi. Hic ē d̄ q
dixi. Post me uenit uir: qui ant̄ me
fcs̄ ē: q̄r prior me erat. Et ego nesciebam
eum. S; ut manifestetur in isrl̄:
ꝓpterea ego ueni in aq̄ baptizans. Et te
stimoniū phibuit iohēs dicens. Q̄r
uidi spm̄ descendentē q̄i columbā
de celo. et manentē sup eum: et ego
nesciebam eum. S; qui misit me ba
ptizare in aq̄: ille m̄ dix̄. Sup quē uideris
spm̄ descendentē et manentē sup eū:
hic ē qui baptizat in spū scō. Et ego
uidi et testimoniū phibui: q̄r hic ē x
filius dei. Altā die it̄m stabat iohēs:
et ex discipulis ei⁹ duo. Et respiciēs ihm̄
ambulantē. dicit. Ecce agnus dei. Et au
dierūt eū duo discipli loquentē: ⁊ secu
ti sūt ihm̄. Conuersus aūt ihc̄ et uidēs eos
sequentes se: dicit eis. Quid q̄ritis: Qui
dixerunt ei. Rabi: q dr̄ int̄ptatū mag
ister: Vbi habitas: Dicit eis. Venite et uide
te. Venerūt et uiderūt ubi maneret: ⁊
manserunt ibi die illo. Hora aūt erat:
q̄i x̄. Erat aūt andreas fr̄ symonis petri.
unus ex duob; q audierant a iohē: et
secuti fuerant eū. Inuenit hic primum
frēm suū symonē: et dic̄ ei. Inuenim⁹
messiā: q ē int̄ptatū xp̄c. Et adduxit
eū ad ihm̄. Intuitus aūt eū ihc̄: dixit.
tu es symon filius iohanna: tu uocabe
ris cephas. q int̄ptat̄ petrus. In crastinū
aūt uoluit exire in galileā: ⁊ inue
nit phylippū. Et dic̄ ei ihc̄. Sequere
me. Erat aūt phylippus a bethsaida.
ciuitate andree et petri. Inuenit phy
lipp⁹ nathanael: et dicit ei. Quē scrip
sit moyses in lege et ꝓphete: inueni
mus ihm̄ filium ioseph a nazareth.
Et dix̄ ei nathanael. A nazareth pōt
aliqd boni eē: Dicit ei philipp⁹. Veni et
uide. Vidit ihc̄ nathanael uenientē
ad se: ⁊ dic̄ de eo. Ecce uere isrlita. in
quo dolus nō ē. Dic̄ ei nathanael. Vn
me nosti: R̄ndit ihc̄: et dix̄ ei. Prius
quā te philipp⁹ uocaret cū eēs sub fi
cu: uidi te. R̄ndit ei nathanael: ⁊ ait.
Rabi: tu es filius dei. tu es rex isrl̄.
R̄ndit ihc̄: et dixit ei. Quia dixi tibi
uidi te sub ficu. credis: mai⁹ hiis ui
debis. Et dixit eis. Am̄ am̄ dico uobis:
uidebitis celum apertum. et angl̄os
dei ascendentes et descendentes sup
filium hominis.

Et die tercia nuptie fcē sūt in chana x.

galilee: et erat mat ihu ibi. Vocat
est aut ihc et discipuli eius: ad nup
tias. Et deficiente uino: dicit mater
ihu ad eu. Vinu n hnt. Et dic ei ihc.
Quid michi et tibi mlr? Nodu uenit
hora mea. Dicit mat eius ministris. Q-
cumq dixerit uobis: facite. Erant aut
ibi lapidee ydrie. vi. posite sm puri
ficationem iudeoru: capientes singule
metretas binas ul ternas. Dicit eis ie
sus. Jmplete ydrias aq. Et impleuerunt
eas: usq ad summu. Et dixit eis ihc.
Haurite nc: et ferte architriclino. Et
tulerunt. Vt aut gustauit architriclinus
aqua uinu factam. ~~tulerunt~~ et n sciebat
unde eet. ministri aut sciebant q haus
erant aqua: uocat sponsu architric
linus. et dicit ei. Omis ho primu bo
num uinu ponit: et cu inebriati fuerint.
tc id q deterius e. tu aut suasti uinum
bonu usq adhuc. Hoc fecit initiu
signor ihc in cana galilee: et manifes
tauit glam sua. Et crediderunt in eu
discipuli ei. Post hec descendit caph
arnaum ipe et mat ei. et fr ei. et disci
puli ei: et ibi manserunt n multis diebus.
Et prope erat pascha iudeor: et ascendit ie
rlima ihc. Et inuenit in tplo ue
dentes boues. et oues. et columbas.
et nummularios sedentes. Et cu fecisset
qsi flagellu de funiculis: os eiecit de te
plo. oues quoq et boues: et nummu
lariorum effudit es. et msas subuertit. Et
hiis qui columbas uendebant: dixit.
Auferte ista hinc: et nolite facere dom
patris mi. domu negociationis. Record
ati uo sut discipuli eius. qr scriptu
e: zelus domus tue comedit me. Rnderunt
ergo iudei: et dixerunt ei. Qd signu o
stendis nb. qr hec facis? Rndit ihc:
et dixit eis. Soluite tplum hoc: et in tri
bus diebz excitabo illd. Dixerunt ei g
iudei. Quadraginta et. vi. annis edifi
catum e templu hoc: et tu tribus dieb
excitabis illud? Jlle aut dicebat: de
templo corporis sui. Cum ergo resurre
xisset a mortuis: recordati sut discipli
eius. qr hoc dicebat de corpe suo. Et c

crediderunt scripture: et sermoni que dix
ihc. Cum aut eet ihrlmis in pascha
in die festo: multi crediderunt in noie
eius. uidentes signa et q faciebat. Jpe
aut ihc n credebat semetipm eis eo q
ipe nosset omis. et qr opus ei no erat ut
quis testimoniu phiberet de hoie. Jpe
enim sciebat: qd eet in hoie.

Erat aut ho ex pharisaeis nichodemus noine:
princeps iudeor. Hic uenit ad ihm
nocte: et dixit ei. Rabi: scimus. qr a deo
uenisti magr. Nemo eni pot hec sign
a facere que tu facis: nisi fuerit ds cu eo.
Rndit ihc: et dix ei. Am am dico tibi:
nisi qs natus fuerit denuo. n pot uide
regnum dei. Dixit ad eu nichodemus.
Quomo pot ho nasci cu sit senex? nu
qd pot in uentre matris sue iterato i
troire. et renasci? Rndit ihc, Amen
am dico ~~ub~~ tibi: nisi qs renat fuerit
ex aqua et spu sco. n pot introire i re
gnum ~~celor~~ dei. Qd natu e ex carne:
caro e. Et qd natum e ex spu: sps est.
No mireris qr dixi tibi: opz uos na
sci denuo. Sps ubi uult spirat: et uoce
ei audis: sz nescis unde ueniat. aut quo
uadit. Sic e omis: qui natus e ex spu.
Rndit nichodemus: et dix ei. Quomo
possunt hec fieri? Rndit ihc: et dix ei.
tu es magr in isrl. et hec ignoras? Am
dico t: qr q scimus loqm. et q uidim
testam. et testimoniu nrm n accipitis.
Si terrena dixi uob et n creditis: quomo
si dixero uob celestia credetis? Et nemo as
cendit in celu nisi q descendit de celo:
filius hois q e in celo. Et sic moyses ex
altauit serpente in deserto. ita exaltari o
portet filium hois: ut ois q credit in
ipm n pereat. sz hat uita eterna. Sic e
deus dilexit mudu. ut filiu suu unig
enitu daret: ut ois q credit in eu n pereat.
sz hat uita eternam. No eni misit deus
filiu suu in mudu ut iudicet mudu:
sz ut saluet mudus p ipm. Qui credit in
eu: n iudicat. Qui aut n credit ia iudic
atus e: qr n credit in noie unigeniti filii
dei. Hoc e aut iudiciu: qr lux uenit in mu
dum. et dilexerunt hoies magis tenebras

III

So

quam lucem. Erant enim eorum mala opera. Omnis enim qui male agit: odit lucem: et non venit ad lucem ut non arguantur opera eius. Qui autem facit veritatem: venit ad lucem: ut manifestentur eius opera, quia in deo sunt facta. Post hec venit ihesus et discipuli eius in iudeam terram: et illic demorabatur cum eis et baptizabat. (A) Erat autem et iohannes baptizans in ennon iuxta salim. quia aque multe erant illic: et veniebant et baptizabantur. Nondum enim missus fuerat in carcerem iohannes. (B) Facta est autem questio ex discipulis iohannis cum iudeis: de purificatione. Et venerunt ad iohannem: et dixerunt ei. Rabbi qui erat tecum trans iordanem. cui testimonium perhibuisti: ecce hic baptizat. et omnes veniunt ad eum. Respondit iohannes: et dixit. Non potest homo accipere quicquam: nisi fuerit ei datum de celo. (C) Ipsi vos mihi testimonium perhibetis quod dixerim. non sum ego christus: sed quia missus sum ante illum. Qui habet sponsam: sponsus est. Amicus autem sponsi qui stat et audit eum: gaudio gaudet propter vocem sponsi. In hoc ergo gaudium meum impletum est. Illum oportet crescere: me autem minui. Qui desursum venit: super omnes est. Qui est de terra: de terra est. et de terra loquitur. Qui de celo venit super omnes est. et quod vidit. et audivit hoc testatur: et testimonium eius nemo accipit. Qui autem acceperit eius testimonium: signavit quia deus verax est. Quem enim misit deus: verba dei loquitur. Non enim ad mensuram dat deus spiritum. (D) Pater diligit filium: et omnia dedit in manu eius. Qui credit in filium: habet vitam eternam. Qui autem incredulus est filio. non videbit vitam: sed ira dei manet super eum.

IIII

Ut ergo cognovit ihesus. quia audierunt pharisei. quia ihesus plures discipulos facit et baptizat quam iohannes. quamquam ihesus non baptizaret. sed discipuli eius. (A) reliquit iudeam. et abiit iterum in galileam. Oportebat autem eum transire per mediam samariam. Venit ergo ihesus in civitatem samarie que dicitur sichar: iuxta predium quod dedit iacob ioseph filio suo. Erat autem ibi fons iacob. Ihesus ergo fatigatus ex itinere: sedebat sic super fontem. Hora autem erat quasi sexta. Venit mulier de samaria haurire aquam. Dicit ei ihesus. Da mihi bibere. Discipuli enim eius abierant in civitatem: ut cibos emerent. Dicit ergo ei mulier illa samaritana. Quomodo tu iudeus cum sis: bibere a me poscis. que sum mulier samaritana? Non enim coutuntur iudei samaritanis. Respondit ihesus: et dixit ei. Si scires donum dei. et quis est qui dicit tibi da michi bibere: tu forsitan petisses ab eo. et dedisset tibi aquam vivam. Dicit ei mulier. Domine neque in quo haurias habes: et puteus altus est. Unde ergo habes aquam vivam? (B) Numquid tu maior es patre nostro iacob. qui dedit nobis puteum. et ipse ex eo bibit et filii eius et pecora eius? Respondit ihesus: et dixit ei. Omnis qui bibit ex aqua hac: sitiet iterum. Qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei non sitiet in eternum: sed aqua quam ego dabo ei. fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam. (C) Dicit ad eum mulier. Domine da michi hanc aquam: ut non sitiam neque veniam huc haurire. Dicit ei ihesus. Vade voca virum tuum: et veni huc. Respondit mulier: et dixit. Non habeo virum. Dicit ei ihesus. Bene dixisti: quia non habeo virum. Quinque enim viros habuisti: et nunc quem habes non est tuus vir. Hoc vere dixisti. Dicit ei mulier. Domine video. quia propheta es tu. Patres nostri in monte hoc adoraverunt: et vos dicitis quia ierosolimis est locus ubi adorare oportet. Dicit ei ihesus. Mulier crede michi: quia veniet hora. quando neque in monte hoc neque in ierosolimis adorabitis patrem. (D) Vos adoratis quod nescitis: nos adoramus quod scimus. quia salus ex iudeis est. Sed venit hora et nunc est: quando veri adoratores adorabunt patrem in spiritu et veritate. Nam et pater tales querit: qui adorent eum. Spiritus est deus: et eos qui adorant eum in spiritu et veritate oportet adorare. Dicit ei mulier. Scio quia messias venit: qui dicitur christus. Cum ergo venerit ille: nobis annuntiabit omnia. Dicit ei ihesus. Ego sum qui loquor tecum. Et continuo venerunt discipuli eius: et mirabantur quia cum muliere loquebatur. Nemo tamen dixit: quid queris. aut quid loqueris cum ea. Reliquit ergo ydriam suam mulier: et abiit in civitatem. et dicit illis hominibus. Venite et videte hominem: qui dixit michi omnia quecumque feci.

Nam inqo ipse xpc. Exierunt de ciuita
te: et ueniebant ad eu. Interea roga
bant eum discipuli eius: dicentes.
Rabi manduca. Ille aut dixit eis. Eg
o cibum habeo manducare: quem uos
nescitis. Dicebant ergo discipuli ad i
nuicem. Numqd aliqs attulit ei man
ducare: Dicit eis ihc. Meus cibus e. ut
faciam uoluntatem eius qui misit me:
ut pficiam opus eius. Nonne uos dicitis.
q adhuc quatuor menses st. et messis
uenit: Ecce dico uobis. leuate oculos
uros et uidete regiones. qr albe st iam
ad messem. Et qui metit mercedem accip.
et congregat fructum in uitam eternam: ut et
qui seminat simul gaudeat. et q me
tit. In hoc enim est uerbum uerum: qr
alius e qui seminat. et alius q metit.
Ego misi uos metere: q uos n labo
rastis. Alii laborauerunt: et uos in labores
eorum introistis. Ex ciuitate aut illa mul
ti crediderunt in eum samaritanorum: pp
uerbum mulieris testimonium phibentis.
qr dixit m omnia quecumque feci. Cum uenis
sent ergo ad illum samaritani: rog
auerunt eum ut ibi maneret. Et mansit
ibi duos dies. Et multo plures crediderunt
pp sermonem eius: et mulieri dicebant. qr iam
non pp tuam loquelam credimus. Ipsi enim au
diuimus. et scimus: qr hic e uere salua
tor mundi. Post duos aut dies exiit
inde: et abiit in galileam. Ipse enim ihc
testimonium phibuit: qr ppheta in sua
patria honorem non hbt. Cum ergo ueni
sset in galileam. exceperunt eum galilei. cum
omnia uidissent q fecerat ihrlimis in
die festo: et ipsi enim uenerant ad diem
festum. Venit ergo iterum in chana
galilee: ubi fecit aqm uinum. Et erat q
dam regulus: cuius filius infirmabatur
capharnaum. Hic cum audisset qr ihc
adueniret a iudea in galileam: abi
it ad eum et rogabat eum. ut descen
deret et sanaret filium eius. Incipiebat
enim mori. Dixit ergo ihc ad eum. Nisi
signa et pdigia uideritis: n creditis.
Dicit ad eum regulus. Domine descende
priusquam moriatur filius meus. Dicit
ei ihc. Vade filius tuus uiuit. Credi
dit homo sermoni quem dixit ei ihc: et ibat.
Iam aut eo descendente serui occurrer
ei: et nuntiauerunt dicentes. qr filius ei
uiueret. Interrogabat ergo horam ab eis:
in qua melius habuerat. Et dixerunt
ei: qr heri hora .vii. reliquit eum febris.
Cognouit ergo pater qr illa hora erat. i
qua dixit ei ihc. filius tuus uiuit. Et
credidit ipse: et domus eius tota. Hoc iterum
secundum signum fecit ihc: cum uenisset a iu
dea in galileam.

Post hec erat dies festus iudeorum: et a
scendit ihc ihrlimam. Est aut ihrlimis
probatica piscina. que cognominatur he
braice bethsaida: v. porticus hns. In his
iacebat multitudo magna languen
tium: cecorum claudorum aridorum. expectan
tium aque motum. Angelus aut dni secundum tpc de
scendebat in piscinam: et mouebatur aqua.
Et q prior descendebat in piscinam. post mo
tionem aque sanus fiebat a quacumque detine
batur infirmitate. Erat aut quidam homo i
bi: xxxviii. annos hns in infirmitate
sua. Hunc cum uidisset ihc iacentem. et co
gnouisset qr multum iam tpc haberet: dicit ei.
Vis sanus fieri: Respondit ei languidus.
Domine hominem n habeo: ut cum conturbata
fuerit aqua. mittat me in piscinam. Dum ue
nio enim ego: alius ante me descendit.
Dicit ei ihc. Surge. tolle grabatum tuum:
et ambula. Et statim sanus factus e homo: et
sustulit grabatum suum. et ambulabat. Erat
aut sabbatum in illa die. Dicebant ergo
iudei illi qui sanus factus fuerat. Sabba
tum e: n licet tibi tollere grabatum tuum.
Respondit eis. Qui me fecit sanum: ille mihi
dixit. tolle grabatum tuum: et ambula. Interro
gauerunt ergo eum. Quis e homo ille qui dixit
tibi. tolle grabatum tuum et ambula. Is aut
qui sanus fuerat effectus: nesciebat q
esset. Ihc aut declinauit a turba constituta in
loco. Postea inuenit eum ihc in templo: et dixit
ei. Ecce sanus factus es: iam noli peccare.
ne deterius tibi aliqd contingat. Abiit
ille homo et nuntiauit iudeis: qr ihc esset
qui fecit eum sanum. Propterea psequebantur
iudei ihm: qr hec faciebat in sabbato,

Ihesus autem respondit eis. Pater meus usque modo
operatur: et ego operor. Propterea ergo magis
querebant eum iudei interficere: quia non sol-
um solvebat sabbatum. sed et patrem suum
dicebat deum. equalem se faciens deo. Respondit
itaque ihesus: et dixit eis. Amen amen dico vobis:
non potest filius a se quicquam facere: nisi quod viderit
patrem facientem. Quecumque enim ille fecerit:
hec et filius similiter facit. Pater enim diligit
filium: et omnia demonstrat ei que ipse facit.
Et maiora his demonstrabit ei opera:
ut vos miremini. Sicut enim pater suscitat
mortuos et vivificat: sic et filius quos
vult vivificat. Neque enim pater iudicat
quemquam: sed omne iudicium dedit filio. ut omnes
honorificent filium. sicut honorificant
B patrem. Qui non honorificat filium: non hon-
orificat patrem qui misit illum. Amen amen
dico vobis: quia qui verbum meum audit. et
credit ei qui misit me. habet vitam eternam.
Et in iudicium non venit: sed transiit a morte
in vitam. Amen amen dico vobis: quia venit hora
et nunc est quando mortui audient vocem filii dei.
et qui audierint vivent. Sicut enim pater habet
vitam in semetipso: sic dedit et filio vitam
habere in semetipso. Et potestatem dedit ei
iudicium facere: quia filius hominis est. Nolite mi-
rari hoc: quia venit hora in qua omnes qui in
monumentis sunt audient vocem filii dei.
Et procedent qui bona fecerunt: in resurrec-
tionem vite. Qui vero mala egerunt: in re-
surrectionem iudicii. Non possum ego a me
ipso facere quicquam: sed sicut audio iudico.
C Et iudicium meum iustum est: quia non quero vo-
luntatem ~~eius~~ meam. sed voluntatem eius
qui misit me. Si ego testimonium per-
hibeo de meipso: testimonium meum non est
verum. Alius est qui testimonium perhibet de me:
et scio quia verum est testimonium eius quod
perhibet de me. Vos misistis ad iohannem:
et testimonium perhibuit veritati. Ego autem
non ab homine testimonium accipio: sed hec dico
ut vos salvi sitis. Ille erat lucerna: ardens
et lucens. Vos autem: voluistis exultare ad
horam in luce eius. Ego autem habeo testi-
monium maius iohanne. Opera enim que dedit
michi pater ut perficiam ea. ipsa opera que e-
go facio testimonium perhibent de me:

quia pater me misit. Et qui misit me
pater: ipse testimonium perhibuit de me.
D Neque vocem eius umquam audistis: neque
speciem eius vidistis. Et verbum eius non ha-
betis in vobis manens: quia quem mi-
sit ille. huic vos non creditis. Scrutamini
scripturas: quia vos putatis in ipsis vi-
tam eternam habere: et ille sunt que testim-
onium perhibent de me. Et non vultis ve-
nire ad me: ut vitam habeatis. Claritatem
ab hominibus non accipio: sed cognovi vos quia
dilectionem dei non habetis in vobis. Ego
veni in nomine patris mei: et non accepi-
stis me. Si alius venerit in nomine suo: il-
lum accipietis. Quomodo potestis vos
credere: qui gloriam ab invicem accipitis.
et gloriam que a solo deo est non queritis. Noli-
te putare: quia ego accusaturus sim vos
apud patrem. Est qui accusat vos: moys-
es in quo vos speratis. Si enim crederetis
moysi: crederetis forsitan et mihi. De me
enim ille scripsit. Si autem illius litteris non
creditis: quomodo verbis meis credetis.

VI

Post hec abiit ihesus trans mare galilee quod
est tiberiadis: et sequebatur eum multitudo A
magna. quia videbant signa que faciebat
super his qui infirmabantur. Subiit ergo B
in montem ihesus: et ibi sedebat cum discipulis
suis. Erat autem proximum pascha: dies fe-
stus iudeorum. Cum sublevasset ergo oculos
ihesus. et vidisset quia multitudo maxima venit
ad eum: dicit ad phylippum. Unde ememus
panes ut manducent hii: Hoc autem
dicebat temptans eum. Ipse enim sciebat
quid esset facturus. Respondit ei phylippus.
Ducentorum denariorum panes non sufficiunt
eis: et unusquisque modicum quid accipiat. Di-
cit ei unus ex discipulis suis: andreas
frater symonis petri. Est puer unus hic: qui
habet .v. panes ordeaceos. et duos pisces.
Sed hec quid sunt inter tantos: Dicit ergo ihesus.
facite homines discumbere. Erat autem fe-
num multum in loco. Discubuerunt ergo
viri numero quasi .v. milia. Accepit ergo ihesus
panes: et cum gratias egisset. distribuit
discumbentibus. Similiter ex piscibus.
quantum volebant. Ut autem impleti sunt:
dixit discipulis suis. Colligite que su-

periint fragmenta: ne pereant. Collegerunt ergo. et impleuerunt .xii. cophinos fragmentorum. ex quinque panibus ordeaceis et ex duobus piscibus que superfuerunt his qui manducauerant. Illi ergo homines cum uidissent quod fecerat signum: dicebant. Quia hic est uere propheta: qui uenturus est in mundum. Ihesus ergo cum cognouisset quia uenturi essent ut raperent eum et facerent eum regem: fugit iterum in montem ipse solus. Ut autem sero factum est: descenderunt discipuli eius ad mare. Et cum ascendissent nauim: uenerunt trans mare in capharnaum. Et tenebre iam facte erant: et non uenerat ad eos ihesus. Mare autem magno uento flante exurgebat. Cum remigassent ergo quasi stadia .xxv. aut .xxx. uident ihesum ambulantem super mare et proximum naui fieri: et timuerunt. Ille autem dixit eis. Ego sum nolite timere. Voluerunt ergo eum accipere in nauim: et statim nauis fuit ad terram quam ibant. Altera die turba que stabat trans mare uidit quia nauicula alia non erat ibi nisi una: et quia non introisset cum discipulis suis ihesus in nauem, sed soli discipuli eius abissent. Alie uero superuenerunt naues a tiberiade iuxta locum ubi manducauerant panem gratias agentes deo. Cum ergo uidisset turba quia ihesus non esset ibi neque discipuli eius: ascenderunt in nauiculas et uenerunt capharnaum querentes ihesum. Et cum inuenissent eum trans mare: dixerunt ei. Rabi quando huc uenisti? Respondit eis ihesus et dixit. Amen amen dico uobis: queritis me non quia uidistis signa, sed quia manducastis ex panibus et saturati estis. Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in uitam eternam: quem filius hominis uobis dabit. Hunc enim pater signauit deus. Dixerunt ergo ad eum. Quid faciemus ut operemur opera dei? Respondit ihesus et dixit eis. Hoc est opus dei: ut credatis in eum quem misit ille. Dixerunt ergo ei. Quod ergo tu facis signum ut uideamus et credamus tibi? Quid operaris? Patres nostri manna manducauerunt in deserto: sicut scriptum est. Panem de celo dedit eis manducare. Dixit ergo eis ihesus. Amen amen dico uobis: non moyses dedit uobis panem de celo, sed pater meus dat uobis panem de celo uerum. Panis enim uerus est qui descendit de celo. et dat uitam mundo. Dixerunt ergo ad eum. Domine semper da nobis panem hunc. Dixit autem eis ihesus. Ego sum panis uite. Qui uenit ad me non esuriet: et qui credit in me, non sitiet umquam. Sed dixi uobis: quia et uidistis me, et non credidistis. Omne quod dat mihi pater ad me ueniet: et eum qui uenit ad me non eiciam foras. Quia descendi de celo non ut faciam uoluntatem meam, sed uoluntatem eius qui misit me. Hec est autem uoluntas eius qui misit me patris: ut omne quod dedit mihi non perdam ex eo, sed resuscitem illud in nouissimo die. Hec est enim uoluntas patris mei qui misit me: ut omnis qui uidet filium et credit in eum habeat uitam eternam. Et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Murmurabant ergo iudei de illo quia dixisset. ego sum panis qui de celo descendi: et dicebant. Nonne hic est filius ioseph. cuius nos nouimus patrem et matrem? Quomodo ergo dicit hic, quia de celo descendi? Respondit ergo ihesus: et dixit eis. Nolite murmurare in inuicem. Nemo potest uenire ad me: nisi pater qui misit me traxerit eum. Et ego resuscitabo eum in nouissimo die. Scriptum est in prophetis: et erunt omnes dociles dei. Omnis qui audiuit a patre et didicit: uenit ad me. Non quia patrem uidit quisquam: nisi is qui a deo est, hic uidit patrem. Amen amen dico uobis: qui credit in me habet uitam eternam. Ego sum panis uite. Patres uestri manducauerunt manna in deserto: et mortui sunt. Hic est panis de celo descendens: ut si quis ex ipso manducauerit: non moriatur. Ego sum panis uiuus qui de celo descendi. Si quis manducauerit ex hoc pane: uiuet in eternum. Et panis quem ego dabo caro mea est pro mundi uita. Litigabant ergo iudei ad inuicem dicentes. Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum? Dixit ergo eis ihesus. Amen amen dico uobis: nisi manducaueritis carnem filii

hominis et biberitis eius sanguinem: non habebitis vitam in vobis. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem: habet vitam eternam. et ego resuscitabo eum in novissimo die. Caro enim mea vere est cibus: et sanguis meus vere est potus. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem: in me manet et ego in illo. Sicut misit me vivens pater: et ego vivo propter patrem. Et qui manducat me: et ipse vivet propter me. Hic est panis: qui de celo descendit. Non sicut manna manducaverunt patres vestri: et mortui sunt. Qui manducat hunc panem: vivet in eternum. Hec dixit in synagoga: docens in capharnaum. Multi ergo audientes ex discipulis eius: dixerunt. Durus est hic sermo. Quis potest eum audire. Sciens autem ihesus apud semetipsum. quia murmurarent de hoc discipuli eius: dixit eis. Hoc vos scandalizat: Si ergo videritis filium hominis ascendentem: ubi erat prius. Spiritus est qui vivificat: caro non prodest quicquam. Verba que ego locutus sum vobis: spiritus et vita sunt. Sed sunt quidam ex vobis qui non credunt. Sciebat enim ab initio ihesus. qui essent credentes: et quis traditurus esset eum. Et dicebat. Propterea dixi vobis: quia nemo potest venire ad me. nisi fuerit ei datum a patre meo. Ex hoc multi discipulorum eius abierunt retro: et iam non cum illo ambulabant. Dixit ergo ihesus ad xii. Numquid et vos vultis abire. Respondit ergo ei symon petrus. Domine ad quem ibimus: Verba vite eterne habes: et nos credimus et cognovimus: quia tu es christus filius dei. Respondit eis ihesus. Nonne ego vos xii elegi. Et unus ex vobis diabolus est. Dicebat autem de iuda symonis scarioth his. Hic enim erat traditurus eum: cum esset unus ex duodecim.

VII

Post hec ambulabat ihesus in galileam. Non enim volebat in iudeam ambulare: quia querebant eum iudei interficere. Erat autem in proximo dies festus iudeorum: scenophegia. Dixerunt autem ad eum fratres eius. Transi hinc. et vade in iudeam: ut et discipuli tui videant opera tua que facis. Nemo quippe in occulto aliquid facit: et querit ipse in palam esse. Si hec facis: manifesta te ipsum mundo. Neque enim fratres eius credebant in eum. Dicit ergo eis ihesus. Tempus meum nondum advenit: tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundus odisse vos. Me autem odit: quia ego testimonium perhibeo de illo. quia opera eius mala sunt. Vos ascendite ad diem festum hunc: ego autem non ascendam ad diem festum istum. quia tempus meum nondum impletum est. Hec cum dixisset: ipse mansit in galilea. Ut autem ascenderunt fratres eius: tunc et ipse ascendit ad diem festum: non manifeste. sed quasi in occulto. Iudei ergo querebant eum in die festo: et dicebant. Ubi est ille: Et murmur multus erat de eo in turba. Quidam enim dicebant: quia bonus est. Alii autem dicebant. non: sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur de illo: propter metum iudeorum. Iam autem die festo mediante ascendit ihesus in templum: et docebat. Et mirabantur iudei: dicentes. Quomodo hic litteras scit. cum non didicerit: Respondit eis ihesus: et dixit. Mea doctrina non est mea: sed eius qui misit me. Siquis voluerit voluntatem eius facere. cognoscet de doctrina. utrum ex deo sit: an ego a me ipso loquar. Qui a semetipso loquitur: gloriam propriam querit. Qui autem querit gloriam eius qui misit illum: hic verax est. et iniustitia in illo non est. Nonne moyses dedit vobis legem: Et nemo ex vobis facit legem. Quid me queritis interficere. Respondit turba: et dixit. Demonium habes. Quis te querit interficere. Respondit eis ihesus: et dixit eis. Unum opus feci: et omnes miramini. Propterea moyses dedit vobis circumcisionem: non quia ex moyse est. sed ex patribus. Et in sabbato circumciditis hominem. Si circumcisionem accipit homo in sabbato. ut non solvatur lex moysi: michi indignamini quia totum hominem sanum feci in sabbato. Nolite iudicare secundum faciem: sed iustum iudicium iudicate. Dicebant ergo quidam ex ierosolimis. Nonne hic est quem querunt interficere: Et ecce palam loquitur: et ni-

christus ei dicat. Numquid uere cognouerunt principes. quia hic est christus. Sed hunc scimus unde sit. Christus autem cum uenerit: nemo scit unde sit. Et me scitis. et unde sim scitis: et a me ipso non ueni: sed est uerus qui misit me. quem uos nescitis. Ego scio eum. Et si dixero. quia nescio eum: ero similis uobis mendax. Sed scio eum: quia ab ipso sum. et ipse me misit. Querebant ergo eum apprehendere: et nemo misit in illum manus. quia nondum uenerat hora eius. De turba autem multi crediderunt in eum. et dicebant. Christus cum uenerit. numquid plura signa faciet. quam que hic facit. Audierunt pharisei turbam murmurantem de illo hec. Et miserunt principes et pharisei ministros: ut apprehenderent eum. Dixit ergo eis ihesus. Adhuc modicum tempus uobiscum sum: et uado ad eum qui misit me. Queretis me: et non inuenietis. Et ubi sum ego: uos non potestis uenire. Dixerunt ergo iudei ad semet ipsos. Quo hic iturus est. quia non inueniemus eum. Numquid in dispersionem gentium iturus est. et docturus gentes. Quis est hic sermo quem dixit. queretis me et non inuenietis. et ubi sum ego uos non potestis uenire. In nouissimo autem die magno festiuitatis: stabat ihesus. et clamabat dicens. Si quis sitit: ueniat ad me et bibat. Qui credit in me: sicut dicit scriptura. flumina de uentre eius fluent aque uiue. Hoc autem dixit de spiritu sancto: quem accepturi erant credentes in eum. Nondum enim erat spiritus datus: quia ihesus nondum fuerat glorificatus. Ex illa ergo turba. cum audissent hos sermones eius: dicebant. Hic est uere propheta. Alii dicebant. Hic est christus. Quidam autem dicebant. Numquid a galilea uenit christus. Nonne scriptura dicit. quia ex semine dauid. et de bethleem castello ubi erat dauid. uenit christus. Dissensio itaque facta est in turba propter eum. Quidam autem ex ipsis uolebant apprehendere eum: sed nemo misit super illum manus. Venerunt ergo ministri ad pontifices et phariseos: et dixerunt eis illi. Quare non adduxistis eum. Responderunt ministri. Numquam sic locutus est homo sicut hic homo loquitur. Responderunt ergo eis pharisei. Numquid et uos seducti estis. Numquid aliquis ex principibus credidit in eum. aut ex phariseis. Sed turba hec que non nouit legem maledicti sunt. Dicit nichodemus ad eos. ille qui uenit ad eum nocte: qui unus erat ex ipsis. Numquid lex nostra iudicat hominem. nisi audierit ab ipso prius. et cognouerit quid faciat. Responderunt: et dixerunt ei. Numquid et tu galileus es. Scrutare scripturas et uide: quia propheta a galilea non surgit. Et reuersi sunt unusquisque in domum suam.

VIII

Ihesus autem perrexit in montem oliueti: et diluculo iterum uenit in templum. Et omnis populus uenit ad eum: et sedens docebat eos. Adducunt autem scribe et pharisei mulierem in adulterio deprehensam. et statuerunt eam in medio: et dixerunt ei. Magister hec mulier modo deprehensa est in adulterio. In lege autem moyses mandauit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis. Hec autem dicebant temptantes eum: ut possent accusare eum. Ihesus autem inclinans se deorsum: digito scribebat in terra. Cum autem perseuerarent interrogantes eum: erexit se. et dixit eis. Qui sine peccato est uestrum. primus in illam lapidem mittat. Et iterum se inclinans scribebat in terra. Audientes autem unus post unum exibant: incipientes a senioribus. Et remansit solus: et mulier in medio stans. Erigens autem se ihesus. dixit ei. Mulier ubi sunt qui te accusabant. Nemo te condempnauit. Que dixit. Nemo domine. Dixit autem ihesus. Nec ego te condempnabo. Vade. et amplius iam noli peccare. Iterum ergo locutus est eis ihesus. dicens. Ego sum lux mundi. Qui sequitur me non ambulat in tenebris: sed habebit lumen uite. Dixerunt ergo pharisei. Tu de te ipso testimonium perhibes: testimonium tuum non est uerum. Respondit ihesus et dixit eis. Et si ego testimonium perhibeo de me ipso. uerum est testimonium meum: quia scio unde ueni. et quo uado. Vos autem nescitis: unde uenio. aut quo uado. Vos secundum carnem iudicatis: ego non iudico quemquam. Et si iudico ego iudicium meum uerum est: quia solus non sum. sed

Cu[ra]... aluum

phibeo d me ipo: 7 testimoniu

ego 7 qui misit me pat. Et in lege
uestra scriptum e. qz duor hom
num testimoniu ueru est. Ego
sum qui testimoniu phibet de me
qui misit me pat. Dicebat ergo ei.
Ubi e pat tuus? Rndit ihc. Neqz
me scitis: nqz patre meu. Si me sci
retis: forsitan et patre meu sciretis.
Hec uba locutus est ihc in gazophy
latio: doces in teplo. Et nemo a
pphendit eu: qz nodum uenerat
hora eius. Dixit ergo itm eis ihc. Ec
e uado et queretis me: et in pcco ue
stro moriemini. Quo ego uado: uos
n potestis uenire. Dicebant g iudei.
Numqd interficiet semetipm. qz dicit.
quo ego uado uos n potestis uenire.
Et dicebat eis. Vos de deorsu estis: eg
o desupius sum. Vos de hoc mundo
estis: ego n sum de hoc mudo. Dixi
ergo uobis: qz moriemini in pccis ue
stris. Si eni no credideritis qz ego su:
moriemini in pcco uro. Dicebat g
ei. Tu quis es? Dixit eis ihc. Princip
ium: qui et loquor uobis. Multa h
heo de uobis loq et iudicare: sz qui
misit me uerax e. Et ego que audi
ui ab eo: hec loquor i mudo. Et no
cognouert qz patre eis dicebat deu.
Dicit ergo eis ihc. Cu exaltaueritis fil
ium hominis: tc cognoscetis qz ego
sum. Et a me ipo facio nich: sz sicut
docuit me pat hec loquor. Et q me
misit mecu e. et n reliqt me solum:
qz ego q placita sut ei facio sep. Hec
illo loquente: multi crediderut in
eu. Dicebat ergo ihc ad eos: q credi
derunt ei iudeos. Si uos manseritis
in smone mo: uere discipli mi eritis.
Et cognoscetis uitate: 7 uitas libabit
uos. Rnderut ergo ei iudei. Sem abr
ahe sumus: 7 nemini suiuim uq.
Quo tu dicis. liberi eritis? Rndit eis ihc.
Am am dico ub: qz ois q facit pccm:
suus e pcti. Seruus at no manet i do
mo i etnu: filius at manet i etnu.
Si ergo filius uos libauit: ue liberi eri
tis. Scio qz filii abrahe estis. Sz qritis

me interficere: qz smo meus no cap
in ub. Ego q uidi ap patre loquor. 7
uos q uidistis ap patrez urm facitis.
Rndert: 7 dixerunt ei. Pat nr abraha
e. Dicit eis ihc. Si filii abrahe estis: o
pa abrahe facite. Nuc at qritis me i
tfice. hoiem qui uitate locut sum
ub: qua audiui a do. Hoc abraham
n fecit. Vos facitis opa patris uri. Di
xerunt itaqz ei. Nos ex fornicatioe
n sumus nati: unu patre habem
deum. Dixit ergo eis ihc. Si ds pr ur
eet: diligetis utiqz me. Ego ei ex do
processi: 7 ueni. Neqz eni a me ipo ue
ni: sz ille me misit. Quare loqla me
am n cognoscitis? Quia no potestis a
udire smone meu. Vos ex patre di
abolo estis: et desidia pris uri uultis
face. Ille homicida erat ab initio: 7 in
uitate n stetit. qz n e in eo uitas. Cu
loqt mdaciu. ex ppis loqt: qz mdax e
7 pat eius. Ego aut qz ueritate dico:
n creditis m. Quis ex uobis arguet me
de pcco? Si uitate dico: quare n cdit
m? Qui e ex do: uba dei audit. Prop
tea uos n auditis: qz ex do n estis. Rn
derunt ergo iudei: 7 dixerunt ei. None
bn dicimus nos. qz samaritan es tu.
7 demoniu hes? Rndit ihc 7 dix. Ego
demoniu n heo: sz honorifico patrez
meu 7 uos inhonorastis me. Ego at
n quero glam mea: e qui qrat 7 iu
dicet. Amen am dico uobis: si quis
smoem meu suauit. morte n uidebit
in etnu. Dixerunt ergo iudei. Nuc cog
nouimus: qz demoniu hes. Abraha mor
tuus e 7 pphe: 7 tu dicis. si qs smone
meu suauit. morte n gustabit in e
tnum. Numqd tu maior es pre nro a
braha qui mortuus e? Et pphe mortui
se. Que te ipm facis? Rndit ihc. Si
ego glifico me ipm: glia mea nichil
e. Est pat meus qui glificat me: q
uos dicitis qz deus ur e. et n cognoui
stis eum. Ego at noui eu. Et si dixo
qz n scio eum: ero similis ub mdax.
Sz scio eu: 7 smone eius suo. Abrah
am pat ur exultauit ut uidet diem

meū. Et uidit et gauisus ē. Dixe
runt ergo iudei ad eū. L. annos
nōdum hēs: et abrahā uidisti? Di
xit eis ihc. Amē amē dico uob: anteq̄
abrahā fieret ego sum. Tulerunt
ergo lapides: ut iacerent in eū. Ihc aūt
abscondit se: et exiuit de templo.

IX Ioh.

Et p̄teriens: uidit hominē cecū a nati
uitate. Et interrogauerunt eū discipli
eius. Rabi. quis peccauit hic aut pa
rentes eius. ut cecus nasceretur? Respon
dit ihc. Neq; hic peccauit: neq; parentes eius:
s; ut manifestentur opa dei in illo. Me
oportet operari opa eius qui misit me: do
nec dies ē. Venit nox: qn̄ nemo pot̄ o
perari. Quādiu in mūdo sum: lux sum
mūdi. Hec cum dixisset. expuit in ter
ram. et fecit lutū ex sputo: et liniuit
lutū sup oculos eius. et dixit ei. Vade
et laua in natatoria syloe. q̄ interp̄ta
tur missus. Abiit ergo et lauit: et ue
nit uidens. Itaq; uicini et q̄ uiderant
eū prius q̄ mendic' erat: dicebāt. Non
ne hic ē qui sedebat. et mendicabat? Ali
i dicebant. q̄ hic ē. alii aūt. nequaq̄. s;
simił ē eius. Ille aūt dicebat: q̄ ego
sum. Dicebant ergo ei. Quō aperti sūt
tibi oculi? Respondit. Ille hō q dicit' ihc
lutum fecit. et unxit oclos meos: et di
xit michi. Vade ad natatoriā syloe: et
laua. Et abii. et laui: et uidi. Et dixer'
ei. Vbi ē ille? Ait. Nescio. Adducūt eū
ad phariseos: q cec' fuerat. Erat aūt
sabbatū: qn̄ lutū fecit ihc. et aperuit
oclos eius. Itēm ergo interrogabāt eum
pharisei: quō uidisset. Ille aūt dixit eis.
Lutum posuit michi sup oclos: et
laui et uideo. Dicebāt ergo quidā ex ph
ariseis. Nō ē hic hō a deo: q̄ sabbatum
n̄ custodit. Alii dicebāt. Quō pot̄ hō
peccator hec signa facere? Et scisma erāt
int' eos. Dicūt ergo ceco itēm. Tu qd
dicis de illo qui aperuit oclos tuos? Il
le aūt dixit: q̄ ppheta est. Nō crediderunt ergo iudei de illo. q̄ cec' fuisset
et uidisset: donec uocauerūt parentes eī
qui uiderat. et interrogauerūt eos dicētes.
Hic ē filius uṙ quē uos dicitis q̄ ce
cus natus ē? Quō ergo nūc uidet? Et
responderunt eis parentes eius: et dixerūt.
Scimus q̄ hic est filius nr̄: et q̄ cecus
natus ē. Quō aūt nūc uideat nescimus:
aut q̄s eius aperuit oclos nos nescim'.
Ipsum interrogate. Etatē hēt: ipse de se lo
quatur. Hec dixerunt parentes eī: q̄
timebāt iudeos. Iam enī cōspirauerāt
iudei: ut si q̄s eum cōfiteret' xp̄m. extra
synagogam fieret. Propterea parentes
eius dixerunt: q̄ etatē hēt. ipsum int'
rogate. Vocauerunt ergo rursū hom
inē qui cecus fuerat: et dixerunt ei. Da
gl'am deo. Nos scim' q̄ hic hō peccator ē.
Dixit ergo ille. Si peccator est: nescio. Vnū
scio. q̄ cec' cum essem. modo uideo. Dixer'
ergo illi. Quid fecit t'? Quō aperuit t'
oculos? Respondit eis. Dixi uob iam: et au
distis. Quid iterum uultis audire? Num
qd et uos uultis discipli eius fieri? Male
dixerunt ei: et dixerunt. Tu discipl's ill'
sis: nos aūt moysi discipli sum'. Nos
scim' q̄ moysi locutus ē deus: hunc aūt
nescim' unde sit. Respondit ille hō: et dixit
eis. In hoc enim mirabile ē: q̄ uos ne
scitis unde sit. et aperuit oclos meos. Scim'
aūt q̄ peccatores deus n̄ audit: s; siquis
dei cultor est. et uoluntatē eī fac' hunc ex
audit. A sclo n̄ ē auditum: q̄ aperuit
q̄s oclos ceci nati. Nisi eēt hic a deo: nō
poterat facere quicq̄. Responderūt: et dixer'
ei. In peccatis natus es totus: et tu doces
nos? Et eiecerūt eū foras. Audiuit
ihc. q̄ eiecerūt eū foras. Et cū inuenisset
eum. dixit ei. Tu credis in filiū dei?
Respondit ille: et dixit. Quis ē dn̄e. ut
credam in eū? Et dixit ei ihc. Et uidi
sti eum: et qui loquit' tecum ipse ē. At
ille ait. Credo dn̄e. Et procidēs adorauit
eum. Et dixit ei ihc. In iudiciū ego i
hunc mundū ueni: ut qui n̄ uident et
uideant. et qui uident ceci fiant. Et audi
erūt quidam ex phariseis. qui cū ipso erant:
et dixerunt ei. Numqd et nos ceci sum'?
Dicit eis ihc. Si ceci eētis: n̄ hēretis peccatm.
Nunc uō dicitis. q̄ uidem'. peccatū
uestrum manet.

X Ioh. 10

Amen amē dico uobis: q nō intrat p

ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde,
ille fur est et latro. Qui autem intrat per o
stium, pastor est ovium. Huic ostia
rius aperit, et oves vocem eius audi
unt. Et proprias oves vocat nominatim,
et educit eas. Et cum proprias oves emi
sit, ante eas vadit, et oves illum sequu
ntur, quia sciunt vocem eius. Alienum autem non se
quuntur, sed fugiunt ab eo, quia non nov
erunt vocem alienorum. Hoc proverbium
dixit eis Ihesus. Illi autem non cognoverunt
quid loqueretur eis. Dixit ergo eis iterum
Ihesus. Amen amen dico vobis, quia ego sum
ostium ovium. Omnes quotquot ve
nerunt, fures sunt et latrones. Sed non
audierunt eos oves. Ego sum osti
um. Per me si quis introierit, salvabitur,
et ingredietur et egredietur, et pascua
inveniet. Fur non venit nisi ut furetur
et mactet et perdat. Ego veni ut vitam
habeant, et habundantius habeant. Ego sum
pastor bonus. Bonus pastor animam
suam dat pro ovibus suis. Mercenarius
autem et qui non est pastor, cuius non sunt oves
proprie, videt lupum venientem, et dim
ittit oves, et fugit. Et lupus rapit
et dispergit oves. Mercenarius autem fugit,
quia mercenarius est, et non pertinet ad eum
de ovibus. Ego sum pastor bonus. Et co
D gnosco oves meas, et cognoscunt
me mee. Sicut novit me pater, et ego
agnosco patrem, et animam meam pono
So B pro ovibus meis. Et alias oves habeo,
que non sunt ex hoc ovili, et illas oportet me
adducere, et vocem meam audient. Et fiet
unum ovile et unus pastor. Propterea
me pater diligit, quia ego pono animam me
am, ut iterum sumam eam. Nemo tollit e
am a me, sed ego pono eam a me ipso. Po
testatem habeo ponendi eam, et potestatem
habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum
accepi a patre meo. Dissensio iterum facta
est inter Iudeos propter sermones hos. Dicebant
autem multi ex ipsis: Demonium habet et insa
nit. Quid eum auditis? Alii dicebant:
Hec verba non sunt demonium habentis. Numquid
demonium potest cecorum oculos aperire? F
acta sunt autem encenia in Ierosolimis, et hiems

erat. Et ambulabat Ihesus in templo in por
ticu Salomonis. Circumdederunt ergo
eum Iudei, et dicebant ei: Quousque animam
nostram tollis? Si tu es Christus, dic nobis
palam. Respondit eis Ihesus: Loquor vobis, et
non creditis. Opera que ego facio in nomine
patris mei, hec testimonium perhibent
de me. Sed vos non creditis, quia non estis ex
ovibus meis. Oves mee vocem meam au
diunt, et ego cognosco eas, et sequuntur
me. Et ego vitam eternam do eis, et
non peribunt in eternum, et non rapiet eas quis
quam de manu mea. Pater meus quod dedit
michi maius omnibus est, et nemo potest rapere de
manu patris mei. Ego et pater unum su
mus. Sustulerunt lapides Iudei, ut la
pidarent eum. Respondit eis Ihesus: Multa
bona opera ostendi vobis ex patre meo;
propter quod eorum opus me lapidatis? Re
sponderunt ei Iudei: De bono opere
non lapidamus te, sed de blasphemia, et
quia tu homo cum sis, facis te ipsum deum.
Respondit eis Ihesus: Nonne scriptum est in le
ge vestra, quia ego dixi, dii estis? Si illos
dixit deos, ad quos sermo dei factus est, et non
potest solvi scriptura, quem pater sanctificavit
et misit in mundum, vos dicitis quia
blasphemas, quia dixi filius dei sum?
Si non facio opera patris mei, nolite cre
dere michi. Si autem facio, et si michi
non vultis credere, operibus credite, ut co
gnoscatis et credatis quia pater in me est
et ego in patre. Querebant ergo eum C
apprehendere ~~eum~~, et exivit de mani
bus eorum. Et abiit iterum trans Iordanem
in eum locum ubi erat Iohannes baptizans
primum, et mansit illic. Et multi venerunt
ad eum, et dicebant: quia Iohannes quidem fecit si
gnum nullum. Omnia autem quecumque dixit
Iohannes de hoc vera erant. Et multi crediderunt
in eum.

XI Iohn

Erat autem quidam languens Lazarus a
Bethania, de castello Marie et Mar
the sororum eius. Maria autem erat que
unxit dominum unguento, et extersit pe
des eius capillis suis, cuius frater Lazarus
infirmabatur. Miserunt ergo soror
es eius ad eum dicentes: Domine, ecce q

amaris infirmat'. Audiens aūt ihc di
xit eis. Infirmitas hec nō ē ad mor
tē: sȝ p gl'a dei. ut glificet' filius dī p eā.
Diligebat aūt ihc martham. et sororē
eius mariam: 7 lazarum. Ut g audiuit
qȝ infirmabat': tūnc qdē mansit in
eodem loco duob; dieb;. Deinde p' h
dixit discipul' suis. Eam' in iudeā ite
rum. Dicunt ei discipuli. Rabi: nūc
q̄rebant te iudei lapidare. et itm̄ ua
dis illuc: Rndit ihc. Nōne .xii. hore
sūt diei: Si qs ambulauit in die n̄ of
fendit: qȝ lucē huī mūdi uidet. Si
aūt ambulauit in nocte offendit:
qȝ lux n̄ ē in eo. Hec ait: 7 post h dix'
illis. Lazarus amic' n̄r dormit: sȝ ua
do ut a sompno excitem eū. Dixert
ergo discipuli eius. Dn̄e si dormit:
saluus erit. Dixāt aūt ihc: de morte
eius. Illi aūt putauert: qȝ de dormi
tiōe sōpni diceret. Tūc ergo dix' eis ie
sus manifeste. Lazarus mortuus ē.
et gaudeo pp̄ uos ut credatis qȝ n̄ e
ram ibi. Sȝ eamus ad eū. Dixit g
thomas q dr̄ didim': ad condiscipl'os.
Eamus et nos: et moriam' cū eo. Ue
nit itaqȝ ihc: 7 inuenit eū .iiii. dies
iā in monumēto hentē. Erat aūt beth
ania iuxt' ir'lm: q̄si stadiis .xv. x
Multi aūt ex iudeis uenerāt ad mari
am et marthā: ut consolarent' eas de
frē suo. Martha ergo ut audiuit qȝ
ihc uenit: occurrit illi. Maria aūt domi
sedebat. Dixit ergo martha ad ihm.
Dn̄e si fuisses hic: fr̄ meus nō fuis
set mortuus. Sȝ et nūc scio: qȝ quecūqȝ po
poscēris a deo. dabit tibi deus. Dicit il
li ihc. Resurget fr̄ tuus. Dicit ei mar
tha. Scio: qȝ resurget in resurrectiōe.
in nouissimo die. Dicit ei ihc. Ego
sum resurrectio et uita. Qui credit
in me: etiam si mortuus fuerit uiuet.
Et omīs qui uiuit et credit ī me: n̄ mo
rietur in etnū. Credis hoc: Ait illi.
Utiqȝ dn̄e. Ego credidi qȝ tu es xp̄c fi
lius dei uiui: q in hūc mundū uenis
ti. Et cum hec dixisset: abiit et uocauit
mariam sororē suā silentio dicens. x

Magr̄ adest: et uocat te. Illa ut au
diuit: surrex' cito. et uenit ad eum.
Nedum enī uenerat ihc in castellū:
sȝ erāt adhuc in illo loco. ubi occurre
rat ei martha. Iudei igit' qui erant
cum ea in domo. et consolabant' eam
cum uidissent mariā qȝ cito surrex. 7
exiuit: secuti sūt eā dicentes. qȝ ua
dit ad monumentū ut ploret ibi. Ma
ria ergo cum uenisset ubi erat ihc: 7
uidens eum cecidit ad pedes ei'. 7 dix'
ei. Domine si fuisses hic: nō eēt mor
tuus fr̄ meus. Ihc ergo ut uidit eā
plorantē. et iudeos q uenerāt cū ea 7
plorantes: infremuit spū. et turba
uit seipm̄. et dix'. Ubi posuistis eū:
Dicūt ei. Dn̄e: ueni et uide. Et lacrima
tus ē ihc. Dixerunt ergo iudei. Ecce quō
amabat eū. Quidā aūt ex ipis dixerūt.
Nō poterat hic q aperuit oculos ceci nati
facere. ut 7 hic n̄ moreretur: Ihc er
go rursum fremens in semetipo: ue
nit ad monumentū. Erat aūt spelūca:
et lapis sup positus erat ei. Ait ihc. To
llite lapidem. Dicit ei martha soror
eius q mortuus fuerat. Dn̄e iā fetet: q
triduanus ei ē. Dic ei ihc. Nōne dixi
tibi. qm̄ si credideris uidebis gl'am dei:
Tulerunt ergo lapidē. Ihc aūt eleua
tis sursū oculis. dix'. Pat' grās ago t'.
qm̄ audisti me. Ego aūt sciebā. qȝ sēp
me audis. sȝ pp̄ pplm̄ q circūstat di
xi. ut credāt qȝ tu me misisti. Hec cū
dixisset: uoce magn̄ clamauit. Lazare
ueni foras. Et statim prodiit q mortuus
fuerat: ligatus man' et pedes institis:
7 facies eius sudario erāt ligata. Dic eis
ihc. Soluite eū: 7 sinite abire. Multi
ergo ex iudeis qui uenerāt ad mariā
et marthā. et uiderāt que fec: credi
derunt in eum. Quidam aūt ex ipis ab
ierunt ad phariseos: 7 dixerunt eis. q
fecit ihc. Collegerūt ergo pontifices
7 pharisei consilium: adūsus ihm. 7 dice
bant. Quid facimus: Quia hic hō mul
ta signa facit. Si dimittim' eū sic: oēs
credent in eum. Et uenient romani:
et tollent locum nrm̄ et gentē. Un

aũt ex ipsis caypphas noĩe. cũ eẽt ponti
fex anni illius: dixit eis. Vos nescitis
quicq̃. nec cogitatis: q͛ expedit uob
ut un᷒ moriatur hõ p̃ p̃pl̃o. et ñ tota
gẽs pereat. Hoc aũt a semetipso ñ dixit.
ƺ cum eẽt pontifex anni illi᷒ p̃ph͞a
uit. q͛ ihc̃ moriturus erat p̃ gente.
Et tm̃ nõ p̃ gente: ƺ ut filius dei qui
erãt dispsi ɔgregaret in unũ. Ab illo
ergo die: cogitauerũt. ut interficerent
eum. Ihc ergo iam ñ in palam ambulab
at ap̃ iudeos: ƺ abijt in regiõem iux͞
desertum. in ciuitatẽ que dr̃ effrẽ. Et i
morabat̃ cũ discipul̃ suis. Proximũ
aũt erat pascha iudeoꝝ: et ascenderũt
multi ih͞rl̃imã de regiõe añ pascha. ut
scificarent seipos. Querebãt ergo ie
sum: ꝛ colloq̃bãt ad inuicẽ in t̃plo
stantes. Qd̃ putatis q͛ ñ ueñit ad diẽ
festum: Dederãt aũt pontifices ꝛ ph͞ari
sei mandatũ: ut siq̃s cognouerit ubi
sit. indicet. ut app̃hendant eũ.

XII

Ihc ergo ante. vi. dies pasche uenit beth
aniam: ubi fuerat lacarus mortu᷒
q̃ suscitauit ihc. Fecerũt aũt ei cenã ibi:
et martha ministrabat. Lacarus uõ
unus erat ex discũbentibus cũ eo. Maria
ergo accepit librã unguenti nardi
pistici p̃ciosi. et unxit pedes ih͞u: et
extersit capillis suis pedes ei᷒. et dom᷒
impleta ẽ ex odore unguenti. Dic̃ g°
unus ex discipul̃ suis iudas scarioth͞s.
qui erãt eũ traditurus. Quare hoc un
guentũ ñ uenijt trecentis denarijs.
et datũ ẽ egenis: Dix͞ aũt h. ñ q͛ de ege
nis p̃tinebat ad eũ: ƺ q͛ fur erãt. ꝛ
loculos hñs ea que mittebant̃ porta
bat. Dixit ergo ihc. Sinite illã: ut in
diem sepulture mee ſuet illd̃. Pau
peres enĩ semp̃ h̃etis uobiscũ: me aũt
ñ semp̃ h̃ebitis. Cognouit ergo turba
multa ex iudeis. q͛ illic eẽt. et uenerũt
ñ p̃p̃ ih͞m tm̃: ƺ ut lacarum uidẽnt.
quẽ suscitauit a mortuis. Cogitauerũt
aũt principes sacerdotũ. ut et lacarum
interficerent: q͛ multi p̃p̃ illũ abi
bãt ex iudeis. et credebant in ih͞m. In
crastinũ aũt turba multa q̃ ɔuenerat
ad diem festum. cum audissent q͛
ihc ueñit ih͞rl̃imã. acceperunt ramos
palmarũ et p̃cesserũt obuiã ei: et cla
mabãt. Osanna. bñdictus q̃ uenit i
nomine dñi: rex isrl̃. Et inuenit ie
sus asellum. et sedit sup̃ eũ: sic̃ scp̃
tum ẽ. Noli timẽ filia syon. Ecce rex
tuus uenit: sedens sup̃ pullũ asine.
Hec ñ cognouerũt discipuli ei᷒ primũ:
ƺ qñ glorificatus est ihc. tc̃ recordati s.
q͛ hec erant scripta ~~erant~~ de eo. et hec
fecerunt ei. Testimoniũ ergo p̃hibeb
aũt turba q̃ erat cũ eo: qñ lacarum
uocauit de monumẽto. et suscitauit
eũ a mortuis. Propterea et obuia uenit
ei turba: q͛ audierũt eũ fecisse hoc sig
num. Pharisei ergo dixerũt ad semet i
psos. Videtis. q͛ nichil p̃ficim᷒? Ecce
mund᷒ totus post eum abijt. Erãt
aũt gentiles qdam ex hijs q̃ ascende
rant: ut adorarent in die festo. Hi
ergo accesserunt ad phylippum q̃ erat
a bethsaida galilee: ꝛ rogabãt eum
dicentes. Domine. uolum᷒ ih͞m uidẽ.
Venit phylippus: et dic̃ andree. An
dreas rursum et phylippus: dixerũt
ih͞u. Ihc aũt r͞ndit eis dicẽs. Venit horã:
ut clarificetur filius hoĩs. Amẽ amen
dico uob: nisi granum frumẽti cadẽs
in t̃ram mortuũ fuẽit. ip̃m solũ ma
net. Si aũt mortuũ fuẽit: multũ fructũ
affert. Qui amat aĩam suã: p̃det eã.
Et qui odit aĩam suã in hoc mundo:
in uitã eternã custodit eã. Siq̃s michi
ministrat: me sequatur. Et ubi sum ego:
illic et minister meus erit. Siq̃s m̃ minis
trauẽit: honorificabit eũ pat̃ meus.
Nũc aĩa mea turbata ẽ. Et qd̃ dicam:
Pat̃ saluifica me ex hac hora. Sƺ p̃p̃terea
ueni in hãc horam. Pat̃ clarifica no
mẽ tuũ. Venit ergo uox de celo. Et clarĩ
ficaui: ꝛ itm̃ clarificabo. Turba ergo
que stabat et audierat: dicebat to
nitruũ factũ eẽ. Alij dicebãt. Angl̃s
ei locutus ẽ. R͞ndit ihc: ꝛ dix͞. Nõ p̃p̃
me uox hec uenit: ƺ p̃p̃ uos. Nũc iudici
um ẽ mũdi: nũc princeps h᷒ mũdi
eicietur foras. Et ego si exaltatus fuẽ

traxa: omnia traham ad me ipsum. Hoc
autem dicebat: significans qua morte
esset moriturus. Respondit ei turba. Nos
audiuimus ex lege: quia christus manet in eter
num. Et quomodo tu dicis. oportet exalta
ri filium hominis: Quis est iste filius
hominis: Dixit ergo eis ihesus. Adhuc
modicum lumen in uobis est. Ambulate
dum lucem habetis: ut non tenebre uos com
prehendant. Et qui ambulat in tenebris:
nescit quo uadit. Dum lucem habetis cre
dite in lucem: ut filii lucis sitis. Hec
locutus est ihesus. et abiit: et abscondit se
ab eis. Cum autem tanta signa fecisset coram
eis. non credebant in eum: ut sermo ysaie pro
phete impleretur quem dixit. Domine
quis credidit auditui nostro. et brachium
domini cui reuelatum est: Propterea non
poterant credere: quia iterum dixit ysaias.
Excecauit oculos eorum. et indurauit
eorum cor. ut non uideant oculis: et intelligant
corde. et conuertantur et sanem eos. Hec
dixit ysaias quando uidit gloriam eius: et lo
cutus est de eo. Verumtamen ex principibus
multi crediderunt in eum. Sed propter phariseos
non confitebantur: ut de synagoga non
eicerentur. Dilexerunt enim gloriam hominum
magis quam gloriam dei. Ihesus autem clamauit
et dixit. Qui credit in me: non credit
in me. sed in eum qui misit me. Et qui
uidet me: uidet eum qui misit me.
Ego lux in mundum ueni: ut omnis qui credit
in me. in tenebris non maneat. Et si quis
audierit uerba mea et non custodierit:
ego non iudico eum. Non enim ueni ut iu
dicem mundum: sed ut saluificem mun
dum. Qui spernit me. et non accipit uerba
mea: habet qui iudicet eum. Sermo quem
locutus sum: ille iudicabit eum in no
uissimo die. Quia ego ex me ipso
non sum locutus: sed qui misit me pater:
ipse michi mandatum dedit. quid dicam. et quid loquar. Et scio: quia
mandatum eius. uita eterna
est. Que ergo ego loquor: sicut dixit michi
pater sic loquor. Sol. B

Ante diem autem festum pasche: sciens ihesus
quia uenit eius hora. ut transeat ex hoc
mundo ad patrem: cum dilexisset suos
qui erant in mundo. in finem dilexit
eos. Et cena facta cum diabolus iam
misisset in cor iude. ut traderet eum iudas
symonis scariothis. sciens quia omnia de
dit ei pater in manus. et quia a deo exiuit
et ad deum uadit: surgit a cena. et ponit
uestimenta sua. Et cum accepisset linte
um: precinxit se. Deinde misit aquam in
peluim: et cepit lauare pedes disci
pulorum et extergere linteo. quo erat pre
cinctus. Venit ergo ad symonem petrum:
et dixit ei petrus. Domine tu michi lauas
pedes: Respondit ihesus: et dixit ei. Quod ego
facio. tu nescis modo: scies autem postea.
Dicit ei petrus. Non lauabis michi pedes
in eternum. Respondit ei ihesus. Si non lauero
te: non habebis partem mecum. Dicit ei symon
petrus. Domine non tantum pedes meos: sed
et manus et caput. Dixit ei ihesus. Qui lotus
est. non indiget nisi ut pedes lauet: sed est
mundus totus. Et uos mundi estis:
sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui
traderet eum: propterea dixit. non estis mun
di omnes. Postquam ergo lauit pedes eorum. et
accepit uestimenta sua: cum recubuisset
iterum. dixit eis. Scitis quid fecerim uobis:
Vos uocatis me magister et domine: et bene
dicitis. Sum etenim. Si ergo ego la
ui pedes uestros dominus et magister: et uos de
betis alter alterius lauare pedes. Exem
plum enim dedi uobis: ut quemadmodum
ego feci uobis. ita et uos faci
atis. Amen amen dico uobis: non est seruus ma
ior domino suo. neque apostolus maior est eo qui
misit illum. Si hec scitis: beati eritis.
si feceritis ea. Non de omnibus uobis dico. Ego
scio quos elegerim. Sed ut adimpleatur
scriptura: qui manducat meum panem
leuabit contra me calcaneum suum. Amen
dico uobis priusquam fiat: ut cum fac
tum fuerit credatis. quia ego sum. Amen
amen dico uobis: qui accipit si quem
misero: me accipit. Qui autem me acci
pit eum qui me misit. Cum hec dixisset ihesus
sed ihesus. turbatus est spiritu: et protestatus est
et dixit. Amen amen dico uobis: quia unus ex
uobis me tradet. Aspiciebant ergo ad
inuicem discipuli: hesitantes de quo
diceret. Erat ergo recumbens unus ex di

scipulis eius in sinu ihu: quem dilige-
bat ihc. Innuit ergo huic symon
petrus: et dicit ei. Quis est de quo dicit?
Itaque cum recubuisset ille supra pect-
us ihu: dicit ei. Domine quis est? Respondit ihc. Il-
le est cui ego intinctum panem porrexero.
Et cum intinxisset panem: dedit iude symo-
nis scariothis. Et post bucellam: tunc
introivit in illum sathanas. Et dicit ei
ihc. Quod facis fac citius. Hoc autem nemo
scivit discumbentium: ad quid dixerit ei.
Quidam enim putabant: quia loculos habe-
bat iudas: quod dixisset ei ihc. Eme ea que opus
sunt nobis ad diem festum: aut egenis
aliquid daret. Cum ergo accepisset ille
bucellam: exivit continuo. Erat autem nox.
Cum ergo exisset: dixit ihc. Nunc clari-
ficatus est filius hominis: et deus clarificatus est
in eo. Si deus clarificatus est in eo: et deus
clarificabit eum in semetipso. et conti-
nuo clarificabit eum. Filioli: adhuc mo-
dicum vobiscum sum. Queretis me:
et sicut dixi iudeis: quo ego vado. vos
non potestis venire. Et vobis dico mo-
do. Mandatum novum do vobis: ut di-
ligatis invicem sicut dilexi vos. ut et vos
diligatis invicem. In hoc cognoscent omnes
quia discipuli mei estis: si dilectionem ha-
bueritis ad invicem. Dicit ei symon pe-
trus. Domine quo vadis? Respondit ihc. Quo
ego vado non potes me modo sequi: sequeris
autem postea. Dicit ei petrus. Quare non
possum te sequi modo? Animam meam
pro te ponam. Respondit ihc. Animam tuam pro
me pones? Amen amen dico tibi: non canta-
bit gallus. donec ter me neges.

XIIII

Et ait discipulis suis. Non turbetur cor
vestrum. Creditis in deum: et in me credi-
te. In domo patris mei: mansiones mul-
te sunt. Si quo minus: dixissem vobis. quia vado
parare vobis locum. Et si abiero. et prepara-
vero vobis locum: iterum venio. et accipiam
vos ad me ipsum. ut ubi sum ego et
vos sitis. Et quo ego vado scitis: et
viam scitis. Dicit ei thomas. Domine. ne-
scimus quo vadis: et quomodo possumus
viam scire? Dicit ei ihc. Ego sum via
et veritas et vita. Nemo venit ad patrem
nisi per me. Si cognovissetis me: et pa-
trem meum utique cognovissetis. Et
amodo cognoscetis eum: et vidistis eum.
Dicit ei philippus. Domine ostende nobis
patrem: et sufficit nobis. Dicit ei ihc. Tan-
to tempore vobiscum sum. et non cognovistis
me? Philippe. qui vidit me: vidit et
patrem. Quomodo tu dicis ostende nobis pa-
trem? Non creditis quia ego in patre. et pater
in me est? Verba que ego loquor vobis:
a me ipso non loquor. Pater autem in me
manens: ipse facit opera. Non creditis quia
ego in patre. et pater in me est? Alioquin:
propter opera ipsa credite. Amen amen dico vobis:
qui credit in me. opera que ego facio
et ipse faciet. et maiora horum faciet:
quia ego ad patrem vado. Et quodcumque petieri-
tis patrem in nomine meo. hoc faciam: ut glori-
ficetur pater in filio. Si quid petieritis
in nomine meo: hoc faciam. Si diligitis me:
mandata mea servate. Et ego rogabo
patrem. et alium paraclitum dabit vobis.
ut maneat vobiscum in eternum: spi-
ritum veritatis quem mundus non potest ac-
cipere. quia non videt eum nec scit eum. Vos
autem cognoscetis eum: quia apud vos mane-
bit. et in vobis erit. Non relinquam vos or-
phanos: veniam ad vos. Adhuc modi-
cum: et mundus iam me non videt. Vos autem
videtis me: quia ego vivo et vos vivetis.
In illo die vos cognoscetis: quia ego in
patre meo. et vos in me. et ego in vobis.
Qui habet mandata mea et servat ea: ille
est qui diligit me. Qui autem diligit me:
diligetur a patre meo. Et ego diligam
eum: et manifestabo ei me ipsum. Dicit
ei iudas: non ille scariothis. Domine quid fac-
tum est quia nobis manifestaturus es te ipsum
et non mundo? Respondit ihc et dixit ei. Si quis
diligit me: sermonem meum servabit. Et
pater meus diliget eum: et ad eum veniemus.
et mansionem apud eum faciemus. Qui
non diligit me: sermones meos non servat.
Et sermonem quem audistis non est meus: sed
eius qui misit me patris. Hec locutus
sum vobis: apud vos manens. Paraclitus
autem spiritus sanctus. quem mittet pater in nomine
meo: ille vos docebit omnia. et suggeret

uobis omnia quecumque dixero uobis. Pa
cem relinquo uobis: pacem meam do
uobis. Non quomodo mundus dat: ego do
uobis. Non turbetur cor uestrum: neque for
midet. Audistis quia ego dixi uobis: u
ado et uenio ad uos. Si diligeretis me
gauderetis utique. quia uado ad patrem:
quia pater maior me est. Et nunc dixi uobis
priusquam fiat: ut cum factum fuerit cred
atis. Iam non multa loquar uobiscum. Venit
enim princeps mundi huius: et in me non habet
quicquam. Sed ut cognoscat mundus quia di
geretis me gauderetis utique. quia uado
ad patrem: quia pater maior me est. Et nunc
dixi uobis priusquam fiat: ut cum factum fuerit cre
datis. Iam enim multa loquar uobiscum. Ve
nit enim princeps mundi huius: et in me non
habet quicquam. Sed ut cognoscat mundus quia di
ligo patrem. et sicut mandatum dedit
michi pater sic facio. Surgite eamus hinc.

Ego sum uitis uera: et pater meus agricola
est. Omnem palmitem in me non ferentem fruc
tum tollet eum: et omnem qui fert fructum
purgabit eum. ut fructum plus afferat.
Iam uos mundi estis: propter sermonem quem
locutus sum uobis. Manete in me: et e
go in uobis. Sicut palmes non potest facere fruc
tum a semetipso. nisi manserit in uite:
sic nec uos. nisi in me manseritis. E
go sum uitis: uos palmites. Qui
manet in me et ego in eo hic fert fru
ctum multum: quia sine me nichil pote
stis facere. Si quis in me non manserit: mi
ttetur foras sicut palmes. et arescet. Et
colligent eum: et in ignem mittent et ardet.
Si manseritis in me et uerba mea in uobis
manserint: quodcumque uolueritis petetis. et fiet
uobis. In hoc clarificatus est pater meus: ut
plurimum fructum afferatis. et efficiamini
mei discipuli. Sicut dilexit me pater:
et ego dilexi uos. Manete in dilecti
one mea. Si precepta mea seruaueritis. man
ebitis in dilectione mea. sicut et ego precepta
patris mei seruaui. et maneo in eius
dilectione. Hec locutus sum uobis: ut ga
udium meum in uobis sit. et gaudium
uestrum impleatur. Hoc est preceptum meum: ut
diligatis inuicem. sicut dilexi uos.

Maiorem hac dilectionem nemo habet: ut ani
mam suam ponat quis pro amicis suis. Uos
amici mei estis: si feceritis que ego pre
cipio uobis. Iam non dicam uos seruos: quia
seruus nescit quid faciat dominus eius. Uos autem
dixi amicos: quia omnia quecumque audiui a
patre meo. nota feci uobis. Non uos me
elegistis. sed ego elegi uos. et posui uos
ut eatis et fructum afferatis. et fructus
uester maneat. ut quodcumque pecieritis pa
trem in nomine meo det uobis. Hec
mando uobis: ut diligatis inuicem. Si mun
dus uos odit: scitote quia me priorem uobis
odio habuit. Si de mundo fuissetis: mundus
quod suum erat diligeret. Quia uero de mundo
non estis. sed ego elegi uos de mundo: propterea o
dit uos mundus. Mementote sermonis
mei quem ego dixi uobis: non est seruus m
aior domino suo. Si me persecuti sunt: et uos
persequentur. Si sermonem meum seruauerunt:
et uestrum seruabunt. Sed hec omnia facient uobis
propter nomen meum: quia nesciunt eum qui misit
me. Si non uenissem et locutus fuissem
eis: peccatum non haberent. Nunc autem excusati
onem non habent de peccato suo. Qui me o
dit: et patrem meum odit. Si opera non fecissem
in eis que nemo alius fecit: peccatum non ha
berent. Nunc autem et uiderunt. et oderunt et me
et patrem meum. Sed ut impleatur sermo qui in le
ge eorum scriptus est: quia odio habuerunt me gra
tis. Cum autem uenerit paraclitus quem ego
mittam uobis a patre spiritum ueritatis
qui a patre procedit: ille testimonium
perhibebit de me. Et uos testimonium
perhibebitis: quia ab initio mecum estis.

Hec locutus sum uobis: ut non scandaliz
emini. Absque synagogis facient uos.
Sed uenit hora: ut omnis qui interficiat uos ar
bitretur obsequium se prestare deo. Et hec
facient uobis: quia non nouerunt patrem.
neque me. Sed hec locutus sum uobis: ut
cum uenerit hora eorum. reminiscamini
quia ego dixi uobis. Hec autem uobis ab initio
non dixi: quia uobiscum eram. Et nunc ua
do ad eum qui me misit: et nemo ex
uobis interrogat me. quo uadis. Sed quia
hec locutus sum uobis: tristitia impleuit
cor uestrum. Sed ego ueritatem dico uobis: ex

B C D E F G XVI A

pedit uobis ut ego uadã. Si eñi nõ
abiero: paclitus ñ ueniet ad uos.
Si aũt abiero: mittã eũ ad uos. Et
cum uenerit: ille arguet mũdũ de pctõ
et de iustitia. et de iuditio. De pctõ q
dem: qr ñ crediderũt in me. De iusti
cia uõ: qr ad patrẽ uado. et iã ñ uide
bitis me. De iuditio aũt: qr princeps
hui⁹ mundi iã iudicat⁹ ẽ. Adhuc mlta
hẽo uobis dĩce: sz ñ potestis portare
modo. Cum aũt uenerit ille sps ueritatis:
docebit uos oẽm ueritatẽ. Nõ eñi loqtr
a semetipõ: sz quecũq3 audiet loquitur.
et que uentura sũt annuntiabit
uobis. Ille me clarificabit: qr de meo
accipiet. et ãnuntiabit uobis. Oĩa q
cũq3 hñt pr. mea sũt. Propterea dixi: qr de
meo accipiet et ãnuntiabit ub. Mo
dicum etiam ñ uidebitis me. et itẽm
modicũ et uidebitis me: qr uado ad
patrẽ. Dixerunt ergo ex discipul' eius
ad inuicẽ. Qd ẽ hoc qd dicit nob. mod
icum 7 ñ uidebitis me. et itẽm mod
icum et uidebitis me. et qr uado
ad patrẽ. Dicebãt ergo. Qd ẽ hoc qd
dicit modicũ? Nescim⁹ qd loqtr. Cog
nouit aũt ihc qr uolebãt eum interrogare.
et dix' eis. De hoc queritis int' uos. qr
dixi modicũ et uidebitis me: Amen
amen dico ub: qr plorabitis 7 flebi
tis uos: mũd⁹ aũt gaudebit. Vos aũt
contristabimini: sz tristitia ura uertetur
in gaudiũ. Mlr aũt cum parit tristi
ciam hẽt: qr uenit hoã eius. Cũ aũt pe
perit puerũ: iam ñ meminit pssure
pp gaudiũ. qr natus ẽ hõ in mundũ.
Et uos igitur: nũc qdẽ tristitiã hẽtis.
Iterum autem uidebo uos. et gaudebit
cor urm: 7 gaudiũ urm nemo tollet
a uobis. Et in illo die: me ñ interroga
bitis quicq. Amẽ amẽ dico ub: si qd pe
tieritis patrẽ in nõie meo dabit
ub. Vsq3 modo: ñ petistis qcq in no
mine mẽo. Petite et accipietis: ut
gaudiũ urm sit plenũ. Hec in puerbiis
locutus sum uobis. Venit hora cũ iã
ñ in puerbiis loqr uobis: sz palam
de patre annuntiabo uobis. Illo die:

ñ uidebitis me. iterũ modicum

Solus

in nomine meo petetis; et ñ dico
uobis: qr ego rogabo patrẽ de uobis.
Ipse eñi pater amat uos: qr uos me
amastis. et credidistis. qr a dõ exiui.
Exiui a patre: 7 ueni in mundũ. Ite
rum relinquo mundũ: 7 uado ad
patrẽ. Dicũt ei discipli eius. Ecce nũc
palam loqris: et puerbiũ nullũ dicis.
Nc scim⁹ qr scis oĩa: et ñ ẽ op⁹ tibi.
ut quis te interroget. In hoc credimus:
qr a dõ existi. Rndit eis ihc. Modo
creditis. Ecce uenit hoã et iã uenit: ut
dispgamini unusqsq3 in ppa. 7 me
solum relinqtis. Et ñ sum sol⁹: qr pr
mecum ẽ.

XVII

Hec locutus sum uobis: ut in me pa
cem hãtis. In mũdo pssurã hẽbitis:
sz confidite. ego uici mundũ. Hec lo
cutus ẽ ihc: 7 subleuatis ocul' in celũ
dix. Pat' uenit hoã. clarifica filium
tuũ: ut filius tuus clarificet te. Sic
dedisti ei potestatem oĩs carnis: ut oẽ
qd dedisti ei. det eis uitam etnã. Hec
ẽ aũt uita etna: ut cognoscãt te sol
um dm uerum. et quẽ misisti ihm
xpm. Ego te clarificaui sup terã: op⁹
consumaui qd dedisti m ut faciã. Et
nc clarifica me tu pat' ap temetips
um: claritate quã hũi. priusq mũ
dus fieret apte. Manifestaui nom
tuum hoibz. Quos dedisti michi de
mũdo. Tui erãt. et m eos dedisti. et
smoẽm tuũ suauert. Et nc cogno
uerunt qr oĩa que dedisti m abs te
sẽ: qr uba que dedisti m dedi eis. Et
ipi ceperunt. et cognouert uere. qr a te
exiui: 7 crediderũt. qr tu me misi
sti. Ego pro eis rogo. Nõ p mũdo: sz pro
hiis quos dedisti m. qr tui sẽ. Et mea
oĩa tua sũt. et tua mea sẽ: et clarifica
tus sum in eis. Et iã ñ sum in mũdo. et
hii in mundo sũt: et ego ad te uenio.
Pat' scẽ. suua eos in nomine tuo. qs
dedisti michi: ut sint unũ sic et nos.
Cũ eẽm cũ eis: ego suabã eos in no
mine tuo. Quos dedisti michi cu
stodiui: 7 nẽo ex eis piit nisi filius
pditionis. ut scriptura impleatur.

Nunc aũt ad te uenio. et hec loquor i
mundo. ut habeant gaudium meũ iple
tum in semetipsis. Ego dedi eis sermonẽ
tuũ. et mundus eos odio habuit: quia nõ
sunt de mundo. sicut et ego n̄ sum de mun
do. Nõ rogo ut tollas eos de mundo:
sed ut serues eos a malo. De mundo n̄ sunt:
sicut et ego n̄ sum de mundo. Sanctifica eos
in ueritate. Sermo tuus ueritas ẽ. Sic
tu me misisti i mundũ: et ego eos mi
si i mundũ. Et ego pro eis sanctifico me i
psum: ut sint et ipsi sanctificati in ueritate.
Nõ pro his aũt rogo tantum: sed et pro eis qui cre
dituri sunt per uerbum eorum in me. ut oms
unum sint. sicut tu pater in me. et ego i
te. ut et ipsi in nobis unum sint: ut mundus
credat. quia tu me misisti. Et ego clari
tatẽ quã tu dedisti michi dedi eis: ut
sint unum sicut et nos unum sumus. Ego i
eis. et tu in me: ut sint consummati in u
num. et cognoscat mundus quia tu me
misisti. et dilexisti eos. sicut et me di
lexisti. Pater quos dedisti michi. uol
o ut ubi ego sum. et illi sint mecum:
ut uideant claritatẽ meã quã dedi
sti michi. quia dilexisti me ante constitu
tionem mundi. Pater iuste. mundus
te n̄ cognouit. et hii cognouerunt
quia tu me misisti. Et notum feci eis
nomẽ tuũ. et notum faciam: ut dilectio
qua dilexisti me in ipsis sit. et ego in
[ipsis.]

Hec cum dixisset ihesus: egressus est
cum discipulis suis trans torrentẽ cedron.
ubi erat ortus. in quẽ introiuit ipse
et discipuli eius. Sciebat aũt et iudas
qui tradebat eũ. locum: quia frequenter ihesus con
uenerat illuc cum discipulis suis. Iudas
ergo cum accepisset cohortẽ. et a ponti
ficibus et phariseis ministros: uenit illuc
cum laternis et facibus et armis. Ihesus itaque
sciens omnia que uentura erant super eum:
processit et dicit ad eos. Quẽ queritis:
Responderunt ei. Ihesum nazarenũ. Dicit
eis ihesus. Ego sum. Stabat aũt et iudas
qui tradebat eũ: cum ipsis. Ut ergo dixit
eis ego sum: abierunt retrorsum. et ce
ciderunt in terram. Iterum ergo eos inter
rogauit. Quẽ queritis: Illi aũt dixerunt.

Ihesum nazarenũ. Respondit eis ihesus. Dixi uobis:
quia ego sum. Si ergo me queritis: sin
ite hos abire. Ut impleretur sermo quẽ
dixit: quia quos dedisti michi n̄ perdidi
ex eis quemquam. Symon ergo petrus ha
bens gladium eduxit eũ: et percussit pon
tificis seruum. et abscidit eius auric
ulam dexteram. Erat aũt nomẽ seruo ma
lcus. Dixit ergo ihesus petro. Mitte gla
dium in uaginam. Calicẽ quẽ dedit
michi pater. n̄ uis ut bibam illum: Cohors
ergo et tribunus et ministri iudeorum
comprehenderunt ihesum et ligauerunt eũ:
et adduxerunt eũ ad annam primum. Erat
enim socer cayphe: qui erat pontifex anni
illius. Erat aũt cayphas qui consilium dederat
iudeis: quia expedit unum hominẽ mori
pro populo. Sequebatur aũt ihesum symon pe
trus: et alius discipulus. Discipulus aũt
ille erat notus pontifici: et introiuit
cum ihesu in atrium pontificis. Petrus
aũt stabat ad ostium foris. Exiuit ergo
discipulus alius qui erat notus pontifi
ci: et dixit ostiarie. et introduxit petrum.
Dixit ergo petro ancilla ostiaria. Num
quid et tu ex discipulis es hominis istius:
Dixit ille. Nõ sum. Stabant aũt serui et
ministri ad prunas. quia frigus erat:
et calefaciebant se. Erat aũt cum eis
petrus stans: et calefaciens se. Pontif
ex ergo interrogauit ihesum: de discipulis
suis et de doctrina eius. Respondit ei ihesus.
Ego palam locutus sum mundo. Ego sem
per docui in synagoga. et in templo quo
omnes iudei conueniunt: et in occul
to locutus sum nichil. Quid me in
terrogas: Interroga eos qui audierunt quid lo
cutus sum ipsis. Ecce hii sciunt: que
dixerim ego. Hec aũt cum dixisset: unus assi
stens ministrorum dedit alapam ihesu di
cens. Sic respondes pontifici: Respondit ei ihesus.
Si male locutus sum: testimonium perhi
be de malo. Si aũt bene: quid me cedis: Et
misit eum annas ligatum: ad caypham
pontificẽ. Erat aũt symon petrus stans.
et calefaciens se. Dixerunt ergo ei. Num
quid et tu ex discipulis eius es: Negau
it ille: et dixit. Nõ sum. Dixit unus

ex servis pontificis, cognatus eius cuius
abscidit petrus auriculam. Nonne ego
te vidi in orto cum illo? Iterum ergo pe
trus negavit. Et statim gallus canta
vit. Adducunt ergo ihesum a caypha
in pretorium. Erat autem mane. Et ip
si non introierunt in pretorium: ut non conta
minarentur. sed manducarent pascha.
Exivit ergo pilatus ad eos foras. et
dixit. Quam accusationem affertis adversus
hominem hunc? Responderunt et dixerunt ei. Si
non esset hic malefactor: non tibi tradidisse
mus eum. Dixit ergo eis pilatus. Accipi
te eum vos: et secundum legem vestram iudicate
eum. Dixerunt ergo ei iudei. Nobis non licet
interficere quemquam. Ut sermo ihesu impleretur.
quem dixit: significans qua morte esset
moriturus. Introivit ergo iterum
in pretorium pilatus: et vocavit ihesum. et
dixit ei. Tu es rex iudeorum? Et respondit ie
sus. A temetipso hoc dicis. an alii tibi
dixerunt de me? Respondit pilatus. Numquid
ego iudeus sum? Gens tua et pontifi
ces: tradiderunt te mihi. Quid fecisti? Respondit
ihesus. Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex
hoc mundo esset regnum meum: ministri mei
utique decertarent. ut non traderer iudeis.
Nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaque ei
pilatus. Ergo rex es tu? Respondit ihesus.
Tu dicis: quia rex sum ego. Ego in hoc
natus sum. et ad hoc veni in mundum:
ut testimonium perhibeam veritati. Omnis
qui est ex veritate: audit vocem meam. Dicit
ei pilatus. Quid est veritas? Et cum hoc di
xisset: iterum exivit ad iudeos. et dixit eis.
Ego nullam invenio in eo causam. Est autem
consuetudo vobis: ut unum dimittam vobis
in pascha. Vultis ergo dimittam vobis
regem iudeorum? Clamaverunt rursum
omnes dicentes. Non hunc: sed barrabam. Erat
autem barrabas latro.

XIX

Tunc ergo apprehendit pilatus ihesum: et fla
gellavit. Et milites plectentes coro
nam de spinis imposuerunt capiti eius.
et veste purpurea circumdederunt eum: et veni
ebant ad eum et dicebant. Ave rex iude
orum. Et dabant ei alapas. Exivit iterum
pilatus foras: et dixit eis. Ecce adduco
vobis eum foras: ut cognoscatis quia
in eo nullam causam invenio. Exivit
ergo ihesus portans spineam coronam. et
purpureum vestimentum. Et dicit eis. Ecce homo.
Cum ergo vidissent eum pontifices et
ministri: clamabant dicentes. Cruci
fige crucifige eum. Dicit eis pilatus.
Accipite eum vos: et crucifigite. Ego
enim non invenio in eum causam. Respon
derunt iudei. Nos legem habemus: et secundum
legem debet mori. quia filium dei se fecit.
Cum ergo audisset pilatus hunc sermonem:
magis timuit. Et ingressus est in pretorium
iterum: et dixit ad ihesum. Unde es tu? Ihesus autem
responsum non dedit ei. Dicit ergo ei pila
tus. Michi non loqueris? Nescis quia pote
statem habeo crucifigere te: et potestatem
habeo dimittere te? Respondit ihesus. Non haberes
potestatem adversum me ullam: nisi tibi esset
datum desuper. Propterea qui tradidit
me tibi: maius peccatum habet. Exinde quere
bat pilatus dimittere eum. Iudei autem
clamabant dicentes. Si hunc dimittis:
non es amicus cesaris. Omnis enim qui se
regem facit contradicit cesari. Pilatus
ergo cum audisset hos sermones. adduxit
foras ihesum: et sedit pro tribunali in loco qui
dicitur licostratos. hebraice autem gabbatha.
Erat autem parasceve pasche: hora erat quasi vi.
Et dicit iudeis. Ecce rex vester. Illi autem clama
bant. tolle tolle: crucifige eum. Dicit eis
pilatus. Regem vestrum crucifigam? Responderunt
pontifices. Non habemus regem nisi cesa
rem. Tunc ergo tradidit eis illum: ut cru
cifigeretur. Susceperunt autem ihesum: et edu
xerunt. Et baiulans sibi crucem. exivit
in eum qui dicitur calvarie locum hebra
ice golgota: ubi eum crucifixerunt. Et
cum eo alios duos hinc et hinc: medium
autem ihesum. Scripsit autem et titulum pilatus:
et posuit super crucem. Erat autem scriptum.
Ihesus nazarenus: rex iudeorum. Hunc ergo titu
lum multi legerunt iudeorum: quia prope civitatem
erat locus ubi crucifixus est ihesus. Et e
rat scriptum: hebraice grece et latine.
Dicebant ergo pilato: pontifices iudeorum. Noli
scribere rex iudeorum: sed quia ipse dixit rex sum iude
orum. Respondit pilatus. Quod scripsi scripsi.

meum

Milites ergo cum crucifixissent eum
acceperunt vestimenta eius. et fecerunt
quatuor partes: unicuique militi partem.
Et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis: de
super contexta per totum. Dixerunt ergo ad
invicem. Non scindamus eam: sed sortia
mur de illa cuius sit. Ut scriptura impleretur
dicens. Partiti sunt vestimenta mea sibi:
et in vestem meam miserunt sortem. Et mi
lites quidem hec fecerunt. Stabant autem iuxta
crucem ihesu mater eius. et soror matris eius
maria cleophe. et maria magdalene.
Cum vidisset ergo ihesus matrem et disci
pulum stantem quem diligebat: dicit ma
tri sue. Mulier: ecce filius tuus. Deinde
dicit discipulo. Ecce mater tua. Et ex illa
hora: accepit eam discipulus in sua.
Postea sciens ihesus quia iam omnia consummata
sunt: ut consummaretur scriptura dicit.
Sitio. Vas autem positum erat: aceto ple
num. Illi autem spongiam plenam aceto.
ysopo circumponentes: obtulerunt
ori eius. Cum ergo accepisset ihesus acetum:
dixit. Consummatum est. Et inclinato
capite tradidit spiritum. Iudei ergo quoniam
parasceve erat. ut non remanerent in cru
ce corpora sabbato. erat enim ille magnus
dies sabbati: rogaverunt pilatum ut fran
gerentur eorum crura. et tollerentur. Venerunt
ergo milites. et primi quidem fregerunt
crura: et alterius qui crucifixus est cum eo.
Ad ihesum autem cum venissent. ut viderunt
eum iam mortuum. non fregerunt eius crura:
sed unus militum lancea latus eius aperu
it. et continuo exivit sanguis et aqua.
Et qui vidit testimonium perhibuit: et ve
rum est testimonium eius. Et ille scit
quia vera dicit: ut et vos credatis. Facta sunt
enim hec: ut scriptura impleretur. Os
non comminuetis ex eo: et iterum alia scriptura
dicit. Videbunt in quem transfixerunt. Post
hec autem rogavit pilatum ioseph ab arim
athia. eo quod esset discipulus ihesu. occultus
autem propter metum iudeorum: ut tolleret corpus
ihesu. Et permisit pilatus. Venit ergo:
et tulit corpus ihesu. Venit autem et nicho
demus qui venerat ad ihesum nocte primum:
ferens mixturam mirre. et aloes. quasi li
bras centum. Acceperunt ergo corpus
ihesu. et ligaverunt illud linteis cum
aromatibus: sicut mos iudeis est sepelire.
Erat autem in loco ubi crucifixus est ortus.
et in orto monumentum novum: in quo
nondum quisquam positus fuerat. Ibi ergo
propter parasceven iudeorum. quia iuxta erat mo
numentum: posuerunt ihesum.

XX

Una autem sabbati maria magdalene venit
mane cum adhuc tenebre essent ad
monumentum: et vidit lapidem sublatum
a monumento. Cucurrit ergo et venit
ad symonem petrum. et ad alium discipu
lum quem diligebat ihesus: et dicit eis.
Tulerunt dominum de monumento: et nesci
mus ubi posuerunt eum. Exiit ergo pe
trus. et ille alius discipulus: et venerunt
ad monumentum. Currebant autem duo sim
ul. et ille alius discipulus precucurrit ci
tius petro: et venit primus ad monu
mentum. Et cum se inclinasset. vidit li
teamina posita: non tamen introivit. Venit
ergo symon petrus sequens eum: et intro
ivit in monumentum. Et vidit lintea
mina posita: et sudarium. quod fuerat super
caput eius non cum linteaminibus positum.
sed separatim involutum in unum locum. Tunc
ergo introivit et ille discipulus. qui vene
rat primus ad monumentum: et vidit.
et credidit. Nondum enim sciebat scriptu
ram: quia oportebat eum a mortuis re
surgere. Abierunt ergo iterum discipuli
ad semetipsos. Maria autem stabat ad m
onumentum. foris: plorans. Dum ergo
fleret: inclinavit se et prospexit in mon
umentum: et vidit duos angelos in albis
sedentes unum ad caput. et unum ad pe
des. ubi positum fuerat corpus ihesu. Di
cunt ei illi. Mulier: quid ploras? Dicit eis.
Quia tulerunt dominum meum: et nescio
ubi posuerunt eum. Hec cum dixisset: ver
sa est retrorsum. et vidit ihesum stantem.
et non sciebat quia ihesus est. Dicit ei ihesus. Mulier
quid ploras? Quem queris? Illa existi
mans quia ortulanus esset: dicit ei. Domine
si tu sustulisti eum. dicito mihi ubi po
suisti eum: et ego eum tollam. Dicit
ei ihesus. Maria. Conversa illa: dicit ei. Ra

revolutum

bom: qđ dr̄ magr̄. Dicit ei ihc. Noli
me tangere. Nondum enim ascen
di ad patrē meū. Vade aūt ad frēs
meos: et dic eis. Ascendo ad patrē meū
et patrē urm̄: dm̄ meū et dm̄ urm̄.
Venit maria magdalene ānuntians
discipulis. q2 uidi dnm̄: et h dix̄ mic.
Cum eēt ergo sero dies una sabboꝝ.
et fores eēnt clause. ubi erāt discip
uli ꝯgregati pp̄ metū iudeoꝝ: uenit
ihc et stetit in medio. et dix̄ eis. Pax
ub. Hc ē dixissz: ostēdit eis man' et lat'.
Gauisi sūt ergo discipli: uiso dno. Di
cit ergo eis iterum. Pax uobis. Sicut
misit me pr̄: et ego mitto uos. Hec
ē dixissz: insufflauit et dix̄ eis. Acci
pite spm̄ scm̄. Quoꝝ remiseritis pcc̄a
remittuntr̄ eis: et quoꝝ retinueritis
retenta sūt. Thomas āt unus ex. xii.
qui dicit' didimus: ñ erāt cum eis qn̄
uenit ihc. Dixerunt ergo ei alii discip
uli. Vidim' dnm̄. Ille āt dixit eis. Ñ
uidero in manib3 eius fixurā clauoꝝ.
et mittā digitū meū in locū clauorū.
et mittā manū meā in lat' eius: ñ cre
dam. Et post dies. viii. itm̄ erāt dis
cipuli eius intus: et thomas cū eis. Ve
nit ihc ianuis clausis: et stetit ī medi
o. et dicit. Pax uob. Deinde dic thome.
Infer digitū tuū huc. et uide manus
meas. et affer manū tuā et mitte ī la
tus meū: et noli ēē incredul'. s3 fidelis.
Rñdit thomas: et dixit ei. Dñs meus:
et ds meus. Dicit ei ihc. Quia uidisti
me credidisti: bāti qui ñ uiderūt et cre
diderunt. Multa qdē et alia signa fe
cit ihc in conspectu discipłoꝝ suoꝝ: q
ñ sūt scripta in libro hoc. Hec āt scpta
sūt ut credatis. q2 ihc ē xpc filius dei:
et ut credentes uitam hātis in noīe ei'.

XXI

Postea manifestauit se itm̄ ihc
ad mare tiberiadis. manifestauit aūt
sic. Erāt simł symon petrus. et thom
as qui dicitur didim'. et nathanael
qui erat a chana galilee. et filii zebe
dei: et alii ex discipulis eius duo. Dic
eis symon petrus. Vado piscari. Dicūt ei.
Venim' et nos tecū. Et exierūt et ascē
derunt in nauim: et illa nocte nic'
prendiderunt. Mane āt iam fcō ste
tit ihc in litore: et ñ tñ cognouerūt
discipuli q2 ihc ē. Dicit ergo eis ihc.
Pueri numquid pulmentarium hētis:
Rñderunt ei. Nō. Dixit eis. Mittite
in dexterā nauigii rete: et inuenie
tis. Miserunt ergo rete. et iā ñ ualeb
ant illud trahere p̄ multitudīe pi
scium. Dicit ergo discipul' ille qm̄ di
ligebat ihc: petro. Dñs ē. Symon
petrus cū audissz q2 dn's ē. tunica suc
cinxit se erat enim nud': et misit se
in mare. Alii āt discipli: nauigio
uenerūt. Nō enim longe erāt a tra:
s3 q. cubitis. cc: trahentes rete pisci
um. Vt ergo descenderūt in trā: uide
runt prunas positas. et piscem sup
positum. et panē. Dic eis ihc. Affer
te de piscib3: quos prendidistis nc. As
cendit symon petrus: et traxit rete ī
trām plenū magnis piscib3. cliii.
Et cum tanti eēnt: ñ est scissū rete.
Dicit ei ihc. Venite prandete. Et nēo a
udebat discumbentiū interrogare eū
tu quis es: scientes q2 dns est. Et ue
nit ihc et accepit panē. et dat eis:
et piscem similr̄. Hoc iam tcio mani
festatus ē ihc discipłis suis: cū resur
rexissz a mortuis. Cū ergo prandissz:
dicit symoni petro ihc. Symon iohis
diligis me plus hiis. Dicit ei. Etiam
domine tu scis q2 amo te. Dicit ei.
Pasce agnos meos. Dicit ei iterum.
Symon iohis diligis me. Ait illi. E
tiam dne. tu scis q2 amo te. Dic ei.
Pasce agnos meos. Dic ei tcio. Sym
on iohis amas me: Contristatus
ē petrus. q2 dixit ei tcio amas me:
et dic ei. Dne tu oīa scis. tu scis q2 a
mo te. Dicit ei. Pasce oues meas. Am
amen dico tibi: cum eēs iunior cin
gebas te. et ambulabas ubi uole
bas. Cum āt senuis: extendes man'
tuas. et alius te cinget. et ducet qu
o tu ñ uis. Hoc āt dixit. significans
qua morte eēt clarificatur' deū. Et c'
hoc cum dixissz: dicit ei. Sequere me. Co

uersus petrus uidit illum discipulum
quem diligebat ihesus sequentem. qui et recu
buit in cena super pectus eius. et dixit
domine quis est qui tradet te. Hunc ergo cum
uidisset petrus: dixit ihesu. Domine hic autem quid?
quid. Dicit ei ihesus. Sic eum uolo manere
donec ueniam. Quid ad te? Tu me sequere.
Exiuit ergo sermo iste inter fratres: quod dis
cipulus ille non moritur. Et non dixit ei ihesus non
moritur: sed sic eum uolo manere donec
ueniam. quid ad te. Hic est discipulus qui te
stimonium perhibet de his: et scripsit
hec. Et scimus quia uerum est testimonium
eius. Sunt autem et alia multa que fecit ihesus:
que si scribantur per singula.
nec ipsum arbitror mun
dum capere eos. qui scri
bendi sunt libros.

Prologus beati ieronimi presbiteri

Primum intelligere epistolas pau
li nos oportet: quibus ex causis
quare scribat apostolus.
Non enim credendum est eum post
euangelia que legis impletio sunt sine
causa has epistolas ad singulas ecclesias
conscripsisse. maxime cum nobis
in his precepta et exempla ui
uendi plenissime sint diges
ta: sed in initio nascentis ecclesie et
nouis causis existentibus. etiam
post futuras questiones exclu
dit. Non solum autem hoc apostolus: sed
etiam prophete fecerunt. Nam post le
gem moysi datam in qua omnia
mandata continebantur: in quo
quia non cessauerunt predicatione
sua populi peccata comprimere. et usque
ad nostram memoriam transmittere.
in quos fines seculorum deuenerunt.
Scribit ergo nunc ad romanos:
qui ex iudeis et gentibus crede
tes superba contentione uolebant
se alterutrum supponere. Dice
bant enim iudei. Nos sumus
sancta: a quos ab initio deus dilexit.
et fouit. Nos ex genere abraham
stirpe sancta descendimus. Nos de egy
pto liberati. mare siccis transi
imus pedibus. Propter nos pharao cum
exercitu suo mersus interiit. Nobis man
na pluit in deserto: et cetera que enume
rare perlongum est. Solum hoc dicimus
quod ipse dominus in quo et uos uidemini cre
dere: nobis ex lege fuit repromissus.
Vos autem gentes: que estis ab initio de
relicte: que numquam dei noticiam hab
uistis: sed semper demoniis deseruistis. E
quum ne ergo est. ut hodie ab ydolis
conuertentes nobis comparemini. et non pocius
proseliti sitis. sicut semper fuistis in le
ge et hoc ipsum: quia multum est misericors
deus. qui uos uoluit ad nostram imitatio
nem adducere. Gentes econtrario respode
bant. Quanto maiora dei beneficia nar
rauistis. tanto uos maioris criminis
reos esse monstrauistis: quia semper hiis
omnibus extitistis ingrati. qui post dei uocem
auditam: uobis ydola fabricastis. Que
et si non fecissetis: hec solo crimine ue
niam non poteratis accipere: qui dominum uobis
prophetarum uocibus repromissum: non
solum suscipere noluistis. sed etiam occi
distis: quem nos suscepimus. cum nobis de eo
nemo predixerit. Quanto ergo nostra fides
melior sit. perspicue patet. Nos autem ydolorum
seruiuimus: non contumatie sed ignoran
tie fuit. Denique ut cognouimus ueri
tatem: statim sumus secuti. Filios autem
abrahe: non carnalis natiuitas sed fides
facit. His ita litigantibus se medium
interponit apostolus: ostendens ambobus po
pulis nec circumcisionem aliquid esse nec
preputium: sed fidem que per caritatem operatur.
Vicissim autem eos humilians per totam
epistolam rationibus et testimoniis ad u
nitatem hortatur: et ostendit neutrum
hoc sua iusticia meruisse. sed totum hoc quod
ego sunt dei iusticie deputandum. Et gentes
quidem pignorantiam: prescientiam uero deliquis
se iudeos: quippe qui per preuaricationem
legis deum inhonorent. Querit et cur
non amplius quam decem epistolas ad ecclesias
conscripsit. Decem sunt enim cum ea que
legitur ad hebreos: nam reliquas quattuor
ad discipulos familiariter sunt porrec
te. Vt autem ostenderet nouum non discrepare

aucti testamento. et se esse legem non facere moysi: ad numerum primorum decalogi mandatorum. suas epistolas ordinavit et quot ille preceptis a pharaone institutos liberatos: totidem hic epistolis a diabolo et ydolatrie servitute. edocet adquisitos. nam duas tabulas lapideas duorum testamentorum figuram habuisse. viri eruditissimi tradiderunt. Epistolam sane que ad hebreos inscribitur. quidam pauli non esse affirmant. eo quod non sit eius nomine titulata. et propter sermonis stilique distantiam. sed aut barnabe iuxta tertulianum. aut luce iuxta quosdam. uel certe clementis discipuli apostolorum. et post episcopi rome ecclesie ordinati. Quibus respondendum est. Si propterea pauli non erit. quia eius non habet nomen nec alicuius erit quia nullius nomine titulatur. Quod si absurdum est: ipsius magis esse credenda est que tanto doctrine sue fulget eloquio. Verum quia apud hebreorum ecclesias. quasi destructor legis falsa suspitione habebatur: uoluit tacito nomine scribere: ne odium nominis fronte prelati. utilitatem excluderet lectionis. Non est sane mirum. si disertior sit in proprio id est in hebreo. quam in peregrino id est greco. quo cetere epistole sunt scripte sermone. Mouet et quosdam quare romanorum epistola primo sit posita: cum eam postea scriptam ratio manifestet. Unde intelligendum est cunctas ita epistolas ordinatas: ut prima poneretur que ad inferiores fuerat destinata et per singulas epistolas gradatim ad perfectiora veniretur. Romanorum namque tam infirmi erant: ut non intelligerent dei gratia non suis meritis se esse saluatos: et ob hoc duo inter se populi confictarent. Idcirco illos indigere asserit confirmari: uicia eorum priora commemorans. Corinthiis autem iam dicit scientie gratiam esse concessam: et non tam ipsos increpat: quam cur alios non increpauerint reprehendit. cum dicit. Auditur inter uos fornicatio. Et iterum. Congregatis uobis cum meo spiritu: tradere huiusmodi sathane. In secunda uero laudatur: et ut magis ac magis proficiant ammonentur. Galate iam nullius criminis arguuntur: nisi quod uersutis pseudo apostolis crediderunt. Ephesii sane nulla reprehensione sed multa laude sunt digni: quia fidem apostolicam seruauerunt. Philippenses etiam multo magis collaudantur: qui nec audire quidem falsos apostolos uoluerunt. Thessalonicenses eque in duabus epistolis omni laude prosequitur. eo quod non solum fidem inconcussam seruauerint ueritatis: sed etiam in persecutione ciuium fuerint constantes inuenti. Collossenses uero tales erant: qui non indigerent ut ab apostolo carnaliter uiderentur. Denique nunquam eis sui promittit aduentum. Quibus etiam dicit. Et si corpore absens sum. sed spiritu uobiscum sum. gaudens et uidens ordinationem uestram. Hebreis quid dicendum est? Nam et uinctis compassi estis. et rapinam bonorum uestrorum cum gaudio suscepistis.

Item alius prologus.

Romani sunt in partes Italie. Hii preuenti sunt a falsis apostolis. et sub nomine ihesu christi in legem et prophetas erant inducti. Hos reuocat apostolus. ad ueram et euangelicam fidem: scribens eis a corintho per timotheum.

Item alius prologus.

Romani qui in urbe roma ihesum christum crediderunt: ita a falsis apostolis deprauati erant ut sub nomine domini nostri ihesu christi in legem et circumcisionem inducerentur. Hos reuocat apostolus ad ueram et euangelicam fidem scribens ab athenis.

Incipit epistola ad romanos.

I

Paulus seruus ihesu christi. uocatus apostolus segregatus in euangelium dei. quod ante promiserat per prophetas suos. in scripturis sanctis. de filio suo. qui factus est ei ex semine dauid secundum carnem. qui predestinatus est filius dei in uirtute. secundum spiritum sanctificationis. ex resurrectione mortuorum ihesu christi domini nostri per quem accepimus gratiam et apostolatum. ad obediendum fidei in omnibus gentibus pro nomine eius.

in quib; estis et uos uocati ihu xpi.
omnib; qui sut rome dilectis dei.
uocatis scis: gra uobis et pax a do pre
nro. et dno ihu xpo. Primu quidem
gras ago do meo p ihm xpm. p omib;
ub: q2 fides ura annuntiatur in u
niuso mudo. Testis enim michi e ds.
cui fuio in spu mo. in euaglio filii ei.
q sine intmissioe memoria uri fatio
semp in orationib; mis. obsecrans.
siquomo tande aliqn prosperu iter
habam in uoluntate dei ueniendi ad
uos. Desidero eni uide uos. ut aliqd
imptiar ub gre spualis ad ofirman
dos uos. id est simul osolari in uob
pe eam q inuice e fidem uram atq; i
meam. Nolo at uos ignorare fres. q2
sepe pposui uenire ad uos. et phibit
sum usq; adhuc: ut aliq fructu ha
beam et in ub. sic 7 in ceteris gentib;.
Grecis ac barbaris. sapientib; 7 insipi
entib; debitor sum: ita q in me pmp
tum e. 7 uobis qui rome estis euagli
care. No enim erubesco euagliu. Vir
tus ei dei e in salute oi credenti: iudo
primu et greco. Justitia eni dei in eo re
uelatur ex fide in fide. sic scriptu e.
Justus at ex fide uiuit. Reuelat eni
ira di de celo. sup oem impietate. 7 i
iustitia hoium. eor qui uitate dei
in iniustitia detinent: q2 q notum
e di manifestu e in illis. Deus ei illis
maifestauit. Inuisibilia ei ipius. a c
atura mundi p ea que fca sut. inte
llecta ospitiuntur: sempitna quoq;
uirtus eius et diuinitas: ita ut sint
inexcusabiles. Quia c cognouisset
deu. n sic deum glificauerut. au gras
egerunt: s euanuerut in cogitatioi
b; suis. 7 obscuratu e insipiens cor eo
rum. Dicentes eni se ee sapientes: 7
stulti fci sut. Et mutauerunt glam i
corruptibil dei: in similitudine yma
ginis corruptibil hois. et uolucrum.
7 quadrupedu. 7 spentiu. Propt qd.
tradidit illos deus in desidia cordis eo
rum. in imunditia: ut otumelis a
fficiat corpa sua in semetipis. Qui co
mutauerunt uitate dei in mndatiu:
et coluerunt et suierut creature po
tius qua catori: qui e deus bndictus
in scla amen. Proptea tradidit illos
deus: in passiones ignominie. Na;
femine eoru immutauerut natu
ralem usum: in eu qui e cont natu
ram. Similit at et masch. relicto u
su naturali femine exarserut in de
sidus suis. in inuice masch i masclos
turpitudine opantes: 7 mcede qua;
oportuit erroris sui in semetipis reci
pientes. Et sic n pbauerut dm hre i
noticiam: tradidit illos ds in repro
bum sensum. ut faciat ea q n oue
niunt: repletos oi iniqtate. maliti
a. fornicatioe. auaritia. neqtia. ple
nos inuidia. homicidis. otentioe. do
lo malignitate. susurrones. detracto
res. deo odibiles. cotumeliosos. sbos.
elatos. inuentores maloz. parenti
b; n obedietes. insipientes. icoposi
tos. sine affectioe. absq; federe. sine
mia. Qui cu iustitia dei cognouisset:
n intellexert qm qui talia agut dig
sut morte: n solu qui faciunt ea. s;
etia q osentiut facientib;.

II

Propter q: inexcusabil es o ho. omis
qui iudicas. In quo eni alteru iudi
cas: te ipm condepnas. Eadem enim
agis: que iudicas. Scim eni: qm iudi
cium dei e scdm uitate. in eos q talia a
gunt. Existimas aut hoc o homo. q
iudicas eos qui talia agunt. et facis
ea: q2 tu effugies iuditiu dei? An x
diuitias bonitatis eius et patientie.
et loganimitatis contepnis: Ignoras
qm benignitas dei ad penitentiam
te adducat: Scdm duritia at tua;
et impenitens cor: thesauriças tibi
iram in die ire. et reuelationis iusti
iuditii dei: qui reddet unicuiq; s
opa eius. His quide qui scdm pa
tientiam boni opis: glam et honore
et incorruptione querentib; uita
etna. am. His aut qui ex contentioe
7 q n adquiescut uitati credut at iniq
tati: ira et indignatio tribulatio

III

tribulatio. et angustia. in omnem animam hominis operantis malum. iudei primum et greci. Gloria autem et honor et pax. omni operanti bonum: iudeo primum et greco. Non est enim personarum acceptio: apud deum. Quicumque enim sine lege peccaverunt: sine lege peribunt. Et quicumque in lege peccaverunt: per legem iudicabuntur. Non enim auditores legis. iusti sunt apud deum: sed factores legis iustificabuntur. Cum enim gentes que legem ~~gentes que legem~~ non habent. naturaliter ea que legis sunt faciunt. eiusmodi legem non habentes. ipsi sibi sunt lex. qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis: testimonium reddente illis conscientia ipsorum. et inter se invicem cogitationum accusantium. aut etiam defendentium. in die cum iudicabit deus occulta hominum. secundum evangelium meum per ihesum christum. Si autem tu iudeus cognominaris et requiescis in lege et gloriaris in deo. et nosti voluntatem eius. et probas utiliora. instructus per legem. confidis te ipsum ducem esse cecorum. lumen eorum qui in tenebris sunt. eruditorem insipientium. magistrum infantium. habentem formam scientie et veritatis in lege. Qui ergo alium doces te ipsum non doces. Qui predicas furandum non furaris. Qui dicis non mechandum. mecharis. Qui abhominaris ydola. sacrilegium facis. Qui in lege gloriaris. per prevaricationem legis deum inhonoras. Nomen dei enim per vos blasphematur inter gentes: sic scriptum est. Circumcisio quidem prodest: si legem observes. Si autem prevaricator legis sis: circumcisio tua preputium facta est. Si igitur preputium iustitias legis custodiat nonne preputium illius in circumcisionem reputabitur et iudicabit quod ex natura est preputium legem consummans te qui per litteram et circumcisionem prevaricator legis es. Non enim qui in manifesto iudeus est. neque que in manifesto in carne circumcisio: sed qui in abscondito iudeus est. et circumcisio cordis in spiritu non littera. cuius laus non ex hominibus. sed ex deo est.

III

Quid ergo amplius est iudeo. aut que utilitas circumcisionis? Multum per omnem modum. Primum quidem quia credita sunt illis eloquia dei. Quid enim si quidam illorum non crediderunt? Numquid incredulitas illorum fidem dei evacuavit? Absit. Est autem deus verax: omnis autem homo mendax: sicut scriptum est. Ut iustificeris in sermonibus tuis: et vincas cum iudicaris. Si autem iniquitas nostra iustitiam dei commendat: quid dicemus? Numquid iniquus deus qui infert iram? Secundum hominem ~~deo~~ dico. Absit. Alioquin quomodo iudicabit deus hunc mundum? Si enim veritas dei in meo mendacio habundavit in gloriam ipsius. quid adhuc et ego tamquam peccator iudicor? Et non sicut blasphemamur. et sicut aiunt quidam nos dicere. faciamus mala ut veniant bona: quorum dampnatio iusta est. Quid igitur? Precellimus eos? Neque quaquam. Causati enim sumus iudeos et grecos. omnes sub peccato esse: sicut scriptum est. Quia non est iustus quisquam. non est intelligens. non est requirens deum. Omnes declinaverunt. simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum non est usque ad unum. Sepulcrum patens est guttur eorum. linguis suis dolose agebant: venenum aspidum sub labiis eorum. Quorum os maledictione et amaritudine plenum est: veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. Contritio et infelicitas in viis eorum. et viam pacis non cognoverunt: non est timor dei ante oculos eorum. Scimus autem quoniam quecumque lex loquitur his qui in lege sunt loquitur. ut omne os obstruatur. et subditus fiat omnis mundus deo: quia ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo. Per legem enim cognitio peccati. Nunc autem sine lege iustitia dei manifestata est: testificata a lege et prophetis. Iustitia autem dei per fidem ihesu christi: in omnes et super omnes qui credunt in eum. Non enim est distinctio. Omnes enim peccaverunt. et egent gloria dei. iustificati gratis per gratiam ipsius. per redemptionem que est in christo ihesu. quem proposuit deus propitiatorem per fidem in sanguine ipsius. ad ostensionem iustitie sue. propter remissionem precedentium delictorum. in sustenta

tiōe dei. ad ostensiōem iustitie eius i
hoc tp̄e: ut sit ipse iustus et iustificās
eū qui ē ex fide ihu xp̄i. Vbi ē ergo g
glatio tua? Exclusa est. P quā legē?
factoꝝ? Nō: s; p legē fidei. Arbitram̄
enim iustificari hoīem p fidē: sine
opibȝ legis. An iudeoꝝ deus tm̄? Non
ne et gentiū? Immo et gentiū. Qm̄
quidē unus ds: qui iustificat circūci
sione ex fide. et p̄putiū p fidē. Legē ergo
destruim⁹ p fidem? Absit. S; legem
statuim⁹.

IIII

Quid ergo dicem⁹ inueīs
se abrahā patrem nr̄m s̄m carnē? Si
enim abrahā ex opibȝ legis iustifica
tus ē. hʒ gl'am. s; nō ap̄ deū. Quid eī
scriptura dicit? Credidit abrahā deo:
7 reputatū ē illi ad iustitiā. Ei aūt q o
patur: mces n̄ imputat' s̄m grām. s;
s̄m debitum. Ei uō qui n̄ opatur: cre
denti aūt in eum qui iustificat ip̄i
um: reputatur fides eius ad iustitiā.
s̄m ppositum grē dī. sic et dauid dic̄
beatitudinē hoīs. cui ds accepto fert
iustitiā. sine opibȝ. Beati quoꝝ remi
sse sūt iniqtates: 7 quoꝝ tecta sūt pe
cata. Beatus uir cui n̄ iputauit dn̄s
peccatum. Btitudo ergo hec in circū
cisione manet. an etiam in p̄putio?
Dicimus enī: qȝ reputata ē abrahe fi
des ad iustitiā. Quomō ergo reputata
ē? In circumcisiōe. an i p̄putio? Non i
circumcisiōe: s; in p̄putio. Et signum
accepit circumcisiōis. signaculū iu
stitie fidei. que ē in p̄putio: ut sit pā
trem omnium credentiū p p̄putiū: ut repu
tetur 7 illis ad iustitiā: 7 sit pr̄ circū
cisiōis. n̄ his tm̄ qui s̄t ex circūcisiōe.
s; 7 his qui sectant' uestigia fidi. q ē
in p̄putio patris nr̄i abrahe. Nō enī p
legem p̄missio abrahe. aut semini
eius. ut hs eēt mundi. s; p iustitiā
fidei. Si enim qui ex lege heredes s̄t:
exinanita ē fides. abolita ē p̄missi
o. Lex enim: iram opatur. Vbi eī nō
ē lex: nec p̄uaricatio. Ideo ex fide: ū
s̄m grām firma sit p̄missio omī se
mini. n̄ ei qui ex lege ē solū. s; et ei
qui ex fide est abrahe. qui ē pat' oīū
nr̄m sicut scriptum ē: qȝ patrē mul
tarum gentiū posui te. an deū cui
credidisti: qui uiuificat mortuos. 7
uocat ea que n̄ sūt. tamq̄ ea que sūt.
Qui contra spem in spē credidit. ut
fieret pat' multaꝝ gentiū: s̄m qd dcm
ē ei. Sic erit semē tuum sicut stelle
celi: 7 sicut arena maris. Et n̄ infirm
atus ē fide. nec ꝯsiderauit corp⁹ suum
emortuū. cum iā fere centū annoꝝ
eēt: 7 emortuā uuluā sare. In rep̄mo
missiōe etiā dī n̄ hesitauit diffiden
tia: s; ꝯfortatus ē fide. dans gl'am deo:
plenissime sciens. qȝ quecūq; p̄misit
ds potens ē 7 facē. Ideo 7 reputatū ē
illi ad iustitiam. Nō ē aūt scriptū
tm̄ pp̄ ip̄m qȝ reputatū ē illi ad iust
itiam: s; 7 pp̄ nos quibȝ reputabit'
credentibȝ in eū. qui suscitauit ihm̄
xp̄m dn̄m nr̄m a mortuis. q tradit'
ē pp̄ delicta nr̄a. 7 resurrexit pp̄ iustif
icatiōem nr̄am.

V

Iustificati igitur ex fide. pacē hēam
ad deum p ihm̄ xp̄m dn̄m nr̄m. p
quē et accessum habemus p fidem
in grām istam in qua stamus. et gl'a
mur in spe gl'e filioꝝ dei. Nō solum aūt:
s; 7 gl'amur in tribulatiōibȝ: scientes
qȝ tribulatio patientiā opat'. patien
tia aūt p̄bationē: p̄batio uō spē. Spes
aūt n̄ ꝯfundit: qȝ caritas dei diffusa ē
in cordibȝ nr̄is p sp̄m scm̄ qui datus ē
nb. Vt qd enim xp̄e cum adhuc infir
mi eēmus. s̄m tp̄e p impiis mortuus
ē? Vix enim pro iusto quis moritur.
Nam pro bono forsitā quis audeat
mori. Cōmendat aūt suā caritatē deus in
nb. qm̄ si cum adhuc peccatores eē
mus, xp̄e p nobis mortuus ē: multo
igitur magis nūc iustificati in sang'
ne ip̄ius. salui erimus ab ira p ip̄m.
Si enim cum inimici eēmus. recōci
liati sumus deo p morte filii eius:
multo magis reconciliati salui eri
mus in uita ip̄ius. Nō solum aūt. s;
7 gl'amur in deo. p dn̄m nr̄m ihm̄
xp̄m. p quē nc̄ reconciliatiōem accep
imus. Propterea. sic p unū hominē in

hunc mundum peccatum intravit et per peccatum mors: et ita in omnes homines mors pertransiit in quo omnes peccaverunt. Usque ad legem enim peccatum erat in mundo. Peccatum enim non imputabatur cum lex non esset. Sed regnavit mors ab Adam usque ad Moysen: etiam in eos qui non peccaverunt in similitudinem praevaricationis Adae, qui est forma futuri. Sed non sicut delictum, ita et donum. Si enim unius delicto multi mortui sunt: multo magis gratia Dei et donum in gratia unius hominis Iesu Christi in plures habundavit. Et non sicut per unum peccatum, ita et donum. Nam iudicium quidem ex uno in condempnationem: gratia autem ex multis delictis in iustificationem. Si enim unius delicto mors regnavit per unum: multo magis habundantiam gratiae et donationis et iustitiae accipientes in vita regnabunt per unum Iesum Christum. Igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condempnationem: sic et per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem vitae. Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi: ita et per unius hominis obedientiam iusti constituentur multi. Lex autem subintravit: ut habundaret delictum. Ubi autem habundavit delictum, superhabundavit et gratia: ut sicut regnavit peccatum in mortem, et ita et gratia regnet per iustitiam in vitam aeternam: per Iesum Christum dominum nostrum.

Cur constituuntur

VI

Cur si

Quid ergo dicemus? Permanebimus in peccato ut gratia habundet? Absit. Qui enim mortui sumus peccato: quomodo adhuc vivemus in illo? An ignoratis fratres quia quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus? Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem: ut quomodo surrexit Christus a mortuis per gloriam patris, ita et nos in novitate vitae ambulemus. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius: simul et resurrectionis erimus. Hoc scientes, quia vetus homo noster simul crucifixus est: ut destruatur corpus peccati, ut ultra non serviamus peccato. Qui enim mortuus est, iustificatus est a peccato. Si autem mortui sumus cum Christo, credimus quia simul etiam vivemus cum illo:

scientes quia Christus resurgens a mortuis iam non moritur: mors illi ultra non dominabitur. Quod enim mortuus est peccato, mortuus est semel. Quod autem vivit, vivit Deo. Ita et vos existimate vos mortuos quidem esse peccato, viventes autem Deo, in Christo Iesu domino nostro. Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore: ut obediatis concupiscentiis eius. Sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato: sed exhibete vos Deo tamquam ex mortuis viventes: et membra vestra arma iustitiae Deo. Peccatum enim vobis non dominabitur. Non enim sub lege estis, sed sub gratia. Quid ergo? Peccabimus, quia non sumus sub lege sed sub gratia? Absit. Nescitis quoniam cui exhibetis vos servos ad obediendum, servi estis eius cui obeditis, sive peccati ad mortem, sive obeditionis ad iustitiam? Gratias autem ago Deo, quod fuistis servi peccati, obedistis autem ex corde in eam formam doctrinae in qua traditi estis. Liberati autem a peccato, servi facti estis iustitiae. Humanum dico, propter infirmitatem carnis vestrae. Sicut enim exhibuistis membra vestra servire inmunditiae et iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra vestra servire iustitiae in sanctificationem. Cum enim servi essetis peccati, liberi fuistis iustitiae. Quem ergo fructum habuistis tunc in illis in quibus nunc erubescitis? Nam finis illorum mors est. Nunc vero liberati a peccato, servi autem facti Deo, habetis fructum vestrum in sanctificationem: finem vero vitam aeternam. Stipendia enim peccati mors. Gratia autem Dei vita aeterna, in Christo Iesu domino nostro.

Cur in

VII

An ignoratis fratres, scientibus enim legem loquor, quia lex in homine dominatur quanto tempore vivit? Nam quae sub viro est mulier, vivente viro, alligata est legi. Si autem mortuus fuerit vir eius, soluta est a lege viri. Igitur vivente viro vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro. Si autem mortuus fuerit vir eius, liberata est a lege viri: ut non sit adultera si fuerit cum alio viro. Itaque fratres mei, et vos mortificati estis legi per corpus Christi: ut sitis alterius qui ex mortuis resurrexit, ut fructificemus Deo. Cum enim essemus in carne, passi

Cur mai

ones pctōrum que p lege erāt. opa
bantur in mēbris nr̄is. ut fructifi
carent morti. Nūc aūt soluti sumus
a lege mortis. in qua detinebamur:
ita ut s'uiam' in nouitate sp̄c. et nō
in uetustate littere. Quid ergo dice
mus. lex pctm̄ ē: Absit. S3 pctm̄ n̄
cognoui: nisi p legē. Nā ɔcupiscen
tiam nesciebā: nisi lex diceret. Nō ɔ
cupisces. Occasiōe aūt accepta: pctm̄
p mandatū opatū ē in me oēm ɔcu
piscentiā. Sine lege enī: pctm̄ mor
tuū erat. Ego aūt uiuebā sine lege
aliqn̄. S3 cum uenisset mādatū: pec
catum reuixit. Ego aūt mortuus sū:
⁊ inuentū ē michi mādatū qđ erat
ad uitā. hoc ēē ad mortē. Nā pctm̄ o
casiōe accepta p mandatū: seduxit
me. et p illud occidit. Itaq3 lex qđē
scā: et mādatū scm̄. et iustum. ⁊ bo
num. Qđ ergo bonum ē. michi fc̄m
est mors: Absit. S3 pctm̄ ut appareat
pctm̄. p bonū michi opatū ē mortē:
ut fiat sup modū peccans pctm̄ p mā
datum. Scimus enim: qđ lex sp̄ualis ē.
Ego aūt carnal' sum: uenūdatus sub
pctō. Qđ enim opor: n̄ intelligo. Nō
enim qđ uolo bonū hoc ago: s3 qđ o
dio malū illud facio. Si aūt qđ nolo
illud facio: ɔsentio legi qm̄ bona ē. Nc̄
aūt ego iam n̄ opor illud: s3 qđ hītat
in me pctm̄. Scio enī: qđ n̄ habitat i
me hoc ē in carne mea. bonū. Nā uel
le adiacet michi: pficere aūt bonum
n̄ inuenio. Nō enim qđ uolo bonum
hoc facio: s3 qđ nolo ~~illud~~ malū hoc
ago. Si aūt qđ nolo illud facio: n̄ ego
opor illud. s3 qđ hītat in me peccatum.
Inuenio igitur legē uolenti michi ⁊
facere bonum: qm̄ m̄ malū adiacet.
Condelector eī legi dei: s'm interiorē hoī
nē. Video aūt aliam legē in mēbris mīs.
repugnantē legi mētis mee: ⁊ captiu
antē me in lege pcti. que ē in mēbris
mīs. Infelix ego hō. qs me liberabit de
corpe mortis huī. Gratia dei p ih'm x
p̄m dnm̄ nr̄m. Igitur ego ipe mēte
s'uio legi dei: carne aūt legi peccati.

VIII

Nichil ergo nūc dampnatiōis ē. hiis q
sūt in x̄po ih'u. qui nō s'm carnē am
bulant. Lex enim sp̄c uite in x̄po ih'u
liberauit me a lege pcti et mortis. Nā
qđ ipossibile erat legi. in quo infirm
abatur p carnē. deus filiū suū mittē
in similitudinē carnis pcti. et de pctō
dāpnauit pctm̄ in carne: ut iustific
atio legis impleret' in nob. q n̄ s'm ca
rnem ambulam'. s3 s'm sp̄m. Qui eī
s'm carnē sūt: que carnis sūt sapiūt.
Qui uō s'm sp̄m sūt: que sūt sp̄c sen
tiunt. Nā prudentia carnis: mors ē.
prudentia aūt sp̄s: uita et pax. Qm̄
sapiā carnis: inimica ē dō. legi eī dī
n̄ est subiecta: nec enī pōt. Qui aūt
in carne sūt: dō placē n̄ possūt. Vos aūt
in carne n̄ estis. s3 in sp̄u: si tn̄ sp̄c dei
hītat in uobis. Si qs aūt sp̄m x̄pi n̄ hēt.
hic n̄ ē eius. Si aūt x̄pc in uobis est: cor
pus quidē mortuū est pp pctm̄. sp̄s
uō uiuit pp iustificationē. Qđ si sp̄c
eius qui suscitauit ih'm a mortuis, ha
bitat in uobis: q suscitauit ih'm x̄pm
a mortuis uiuificabit et mortalia
corpa ura. pp inhītantē sp̄m eius in
uob. Ergo fratres debitores sum' n̄ ca
rni: ut s'cdm carnē uiuamus. Si eī s'm
carnē uixeritis: moriemini. Si aūt sp
iritu facta carnis mortificaueritis: uiue
tis. Quicūq3 eī sp̄u dei agunt': hii filii
dei sūt. Nō enī accepistis sp̄m s'uitu
tis iterum in timore: s3 accepistis sp̄i
ritum adoptiōis filiorū in quo cla
mamus abba pat'. Ipe eī sp̄s testim
oniū reddit sp̄ui nr̄o: qđ sum' filii dī.
Si aūt filii: ⁊ heredes. heredes qđē dī. co
heredes aūt x̄pi: si tn̄ ɔpatim'. ut ⁊ glo
rificemur. Existimo enī. qđ n̄ sūt ɔdi
gne passiōes huius t̄pis: ad futurā
gl'am que reuelabit' in nob. Nā expec
tatio creature: reuelatiōem filiorū
dei expectat. Vanitati enī creatura
subiecta ē n̄ uolens. s3 pp eū qui sub
iecit eam in spe: qr̄ et ipa creatura li
berabitur a s'uitute corruptiōis. in li
bertatē glīe filiorū dei. Scimus eī: qđ oīs
creatura ingemiscit. et parturit usq3

adhuc. Nõ solum autẽ illa: ſ; ⁊ nos
ipi primitias spũs habentes. et ipsi
intra nos gemim⁹. adoptiõem filio
rum dei. expectantes. redẽptionẽ cor
poris nr̃i. Spe enim salui fc̃i sumus.
Spes autẽ que uidetur: nõ ẽ spes. Nã
q̃ uidet q̃s. qd sp̃at? Si aũt q̃ nõ uidem⁹
sp̃amus: ꝑ patientiã expectam⁹. Silr̃
autẽ: et spiritus adiuuat infirmitatẽ
nr̃ãm. Nam qd oremus sicut oportet
nescimus: ſ; ip̃e sp̃c postulat ꝓ nob.
gemitib; inennarrabilib;. Qui autẽ
scrutat̃ corda. scit qd desid̃et sp̃c: q2 s̃
deum postulat pro scis. Scimus autẽ
q̃m diligentib; deum. oĩa coopant̃
in bonum: hiis qui s̃m ꝓpositum uo
cati s̃t sci. Nam quos p̃sciuit et p̃de
stinauit. conformes fieri ymaginis fi
lii sui: ut sit ip̃e primogenitus in m̃l
tis frĩb;. Quos aũt p̃destinauit: hos ⁊
uocauit. Et quos uocauit: hos et iu
stificauit. Quos aũt iustificauit: illos
et magnificauit. Quid ergo dicem⁹
ad hec? Si d̃s ꝓ nob̃: quis contra nos? Qui
etiã ꝓprio filio suo nõ pepcit: ſ; ꝓ nob̃
oĩb; tradidit illum. Quomõ nõ ⁊
cum illo. oĩa nobis donauit? Quis ac
cusabit adũsus electos dĩ? Deus qui
iustificat: quis ẽ q̃ condẽpnet? Xp̃c ih̃c
qui mortuus ẽ. imo qui et resurrex
q̃ ẽ ad dexterã dei q̃ etiã int̃pellat pro
nob̃. Quis ergo nos sepabit a caritate
xp̃i? Tribulatio. an angustia. an ꝑ
secutio. an fames. an nuditas. an pi
culum. an gladius? Sicut scriptu;
ẽ. Quia ꝓp te mortificam̃ tota die:
estimati sumus ut oues occisionis.
S; in hiis oĩb; supam⁹: ꝓp eũ q̃ dilex
nos. Certus sum enĩ: q2 n; mors. n;
uita. n; angli. neq; principat⁹. neq;
uirtutes. n; instantia. n; futura. n;
fortitudo. n; altitudo. n; ꝓfundu;.
n; creatura alia. poti̾t nos sepate a ca
ritate dei: que ẽ in xp̃o ih̃u dño nr̃o.

IX

Veritatẽ dico in xp̃o. nõ mentior. testio
nium michi ꝑhibente conscĩa mea in
sp̃u sc̃o: q̃m tristitia ẽ michi magna.
et continuus dolor cordi meo. Optabã
enim ego ip̃e anathema ẽẽ a xp̃o ꝓ
fratrib; meis. qui s̃ut cognati mĩ s̃m
carnẽ. qui s̃ut isrl̃ite: quorũ adoptio ẽ
filiorũ. et glã. et testamentũ. et legisla
tio. et obsequiũ. et ꝓmissa. quorũ
patres ex quib; xp̃c s̃m carnẽ. qui ẽ
sup oĩa deus b̃ndictus in sc̃lã. amen.
Nõ aũt q̃ exciderit ũbum dei. Nõ enĩ
õs qui ex isrl̃ hii sunt isrl̃ite. n; qui
semen sunt abrahe. oẽs filii. ſ; in
ysaac uocabit̃ tibi semẽ: id ẽ nõ qui
filii carnis hii filii dei: ſ; q̃ filii sunt
promissiõis. estimãt̃ in semine. Ꝓ
missiõis enim ũbũ hoc ẽ. Scdm h̃
tp̃c ueniã: ⁊ erit sara e filius. Nõ solu;
autẽ illa: ſ; ⁊ rebecca ex uno concubitu
hñs ysaac p̃ris nr̃i. Cum enĩ nõdum
nati fuissent. aut aliqd egissent boni
aut mali. ut s̃m electiõem ꝓpositu;
dĩ maneret: nõ ex opib; ſ; ex uocante ⁊
dictum ẽ ei. q2 maior s̃uiet minori.
sic scriptũ ẽ. Jacob dilexi: esau autẽ
odio hũi. Quid ergo dicem⁹? Nũqd
iniq̃tas ap̃ deum? Absit. Moysi enĩ
dixit. Miserebor cui misereor: ⁊ mi
sericordiã p̃stabo cui miserebor. Igit̃
nõ uolentis n; currentis: ſ; misean
tis ẽ dei. Dic̃ enim scriptura pharaoni.
Quia in hoc ip̃m excitaui te: ut o
stendam in te uirtutẽ meã. et annũ
tietur nomẽ meũ in uniũsa t̃ra. Ergo
cui uult miseret̃: ⁊ quẽ uult idur
at. Dicis itaq; m̃. Quid adhuc q̃rit̃?
Voluntati enim eius q̃s resistit? O
hõ. tu quis es qui r̃ndeas dõ? Nũqd
dicit figmentum ei qui se finx̃. qd me
fecisti sic? An nõ h̃t potestatẽ figul⁹
luti. ex eadẽ massa facere. aliud qdẽ
uas in honorẽ aliud ũo in contumeli
am? Qd̃ si uolens deus ostendere irã;.
⁊ notam facere potentiã suã. susti
nuit in m̃lta patientia uasa ire ap
ta in int̃itu;. ut ostenderet diuitias
glẽ sue in uasa mĩe. q̃ ꝑparauit in
glãm. quos ⁊ uocauit nõ solũ ex iu
deis ſ; etiam ex gentib;: sic in osee ⁊
dicit. Vocabo non plebem meã. ple
bem meã: et nõ dilectam. dilectã: ⁊

Cul' uocatio

Cul' er

Cul' Quid

n̄ in iam consecutā. in iām ꝯsecutā.
Et erit. in loco ubi dictum ē eis. nō
plebs mea uos: ibi uocabunt' filii
dei uiui. Ysaias aūt clamat p isrl'.
Si fuīt numerus filioꝝ isrl' tanq̄
arena maris: reliq̄e salue fient. V
erbum enim ꝯsumās ⁊ adbreuiās
in equitate: q̄ ūbum breuiatū faciet
dn̄s sup terram. Et sic̄ predix' ysaias n̄
dn̄s reliq̄ss; nobis semē: sic̄ sodoma ✝
fci eēmus. et sic̄ gomorra similes ~~es~~
~~semus~~ fuissemus. Quid ergo dicem̄.
Qđ gn̄s que n̄ sectabant' iustitiā: ap
phenderunt iustitiā. Iustitiā aūt: q̄
ex fide ē. Isrl' uō sectando legē iustiti
e: in legē iustitie n̄ puenit. Quare.
Quia nō ex fide: s; q̄i ex opib;. Offen
derunt ēī in lapidē ~~s; q̄i~~ offensionis.
sic̄ scriptū ē. Ecce pono in syon lapidē
offensionis. ⁊ petram scādali: et oīs
qui crediđit in eum n̄ ꝯfundet'.

X

FRatres. uolūtas quidē cordis mī et
obsecratio ad deum fit p illⁱˢ: i salu
tē. Testimonium enī phibeo illis: ꝗ
q' emulatioēm qđē dei hn̄t. s; nō s'm
sciām. Ignorantes ēī dei iustitiā. ⁊ su
am querentes statuere: iustitie dei
n̄ sunt subiecti. Finis enī legis xp̄c. ad
iustitiā: oī credenti. Moyses ēī scⁱpsit:
q̄m iustitiā q̄ ex lege ē. q̄ fecit hō: ui
uet in ea. Que aūtē ex fide ē iustitia.
sic dicit: Ne dixeris in corde tuo. Q's
ascendet' in celum: id ē. xp̄m deducē.
Aut q's descendet' ī abyssum: hoc ē.
xp̄m a mortuis reuocare. S; qđ dic̄
scriptura: Prope ē ūbū in ore tuo: ⁊
in corde tuo. Hoc ē ūbum fidei: q' p
dicamus. Quia si ꝯfitearis in ore tu
o. dn̄m ih'm xp̄m. et in corde tuo cre
dideris. q' d's illum excitauit a mortu
is: saluus eris. Corde ēī credit' ad ius
titiā: ore aūt ꝯfessio fit ad salutē. Dic̄
enim scriptura. Omīs qui credit ī il
lum: n̄ ꝯfundet'. Nō enim ē distictō.
iudei ⁊ greci. Nā idē dn̄s oīū: diues ī
oēs qui inuocāt illū. Omīs enī q̄cūq;
inuocauit nomē dn̄i: saluus erit.
Quomō ergo inuocabt'. in q̄ n̄ credi
derunt. Aut quō credent ei. quē n̄ au
dierunt: Quomō aūt audient sin̄ p
dicante: Quō uō n̄ p̄dicabt' nisi mi
ttant'. Sic̄ scriptū est. Quā speciosi ⁊
pedes euangelizantiū pacē: euāgeliza
tium bona. S; n̄ oēs obediūt euāgelio.
Ysaias enī dicit. Dn̄e. q's credidit aud
itui nr̄o: Ergo fides ex auditu. Audit'
aūt: p ūbum xp̄i. S; dico. Nūqđ n̄ au
dierunt: Et quidē in oēm terram exi
uit sonus eorum: et in fines orbis
tre ūba eorū. S; dico. Nūqđ isrl' n̄ co
gnouit: Primus moyses dicit. Ego
ad emulatioēm uos adducā ī nō gētē ige
tem insipientē. in iram uos mittā.
Ysaias aūt audet: et dicit. Inuentus sū
a nō querentib; me: palam aparui ⁊
hiis qui me n̄ interogabāt. Ad isrl' aūt
dicit. Tota die expādi man' meas ad
p̄plm n̄ credentē: s; ꝯtradicentē mīc.

XI

DIco ergo. Nūqđ repulit d's p̄plm suū:
Absit. Nā ⁊ ego isrlita sum. ex semine
abrahe. de tribu beniamin. Nō repulit
d's plebem suā quā p̄sciuit. An nescit'
in helia qđ dicit scriptā: quē ad modū
interpellat deum adūsus isrl': Dn̄e p
phās tuos occiderūt. altāria tua suffode
runt: ⁊ ego relictus sum solus. ⁊ q̄rūt
aīam meā. S; qđ dicit illi d'nsum ⁊
diuinū: Reliq̄ michi septē milia ui
rorum: qui n̄ curuauerūt genua sua
aū bahal. Sic ergo et in hoc tp̄e: reliq̄
e s'm electioēm grē dei salue fcē sūt.
Si aūt grā. iam n̄ ex opib;. Alioquin:
grā. iam nō ē grā. Quid ergo. Qđ q̄re
bat isrl'. hoc n̄ est ꝯsecutus. Electio aūt
ꝯsecuta ē. Ceteri uō excecati sūt: sicut sc̄
ptum ē. Dedit illis d's sp̄m ꝯpunctiois.
oculos ut n̄ uideant. et aures ut n̄ au
diant: usq; in hodiernū diē. Et dauid
dicit. Fiat mēsa eorum corā ipis in la
queum. et in captioēm et in scandal
um: ⁊ in retributioēm ipis. Obscure
tur oculi eoꝝ ne uideāt: et dorsū illo
rum semp in curua. Dico ergo. Nūq̄
sic offenderūt ut caderēt: Absit. S;
illoꝝ delicto. salus gentib;: ut illos
emulentur. Qđ si delictū illoꝝ diui

tie sunt mundi, et diminutio eorū
diuitie gentiū. q̄nto magis plenitudo
eorū. Uobis enim dico gentibus. Quā
diu quidē ego sum gentiū apls. mini
sterium meū honorificabo: si quō
ad emulandū puocē carnē meā. 7 sal
uos faciā aliquos ex illis. Si enim amis
sio eorū reconciliatio ē mundi: que
assumptio nisi uita ex mortuis. Quod
si delibatio sca ē: 7 massa. Et si radix
sca: 7 rami. Quod si aliq ex ramis fra
cti sūt. tu aūt cum oleaster eēs insert
es in illis. et socius radicis. et pingu
edinis oliue fcūs es: noli gl'ari adū
sus ramos. Quod si gl'aris: nō tu radicē
portas. s3 radix te. Dicis ergo. fracti sūt
rami: ut ego insear. Bn̄. Propt̄ incre
dulitatē fracti sūt: tu aūt fide stas.
Noli altū sape: s3 time. Si enim ds natu
ralibus ramis n̄ pepcit: ne forte nec t̄
parcat. Uide ergo: bonitatē et seuitatē
di. In eos quidē q ceciderūt. seuitatem:
inte aūt bonitatē dei. si pmanseris in bo
nitate. Alioqn et tu excidis. Sed et illi.
si n̄ pmanserint in incredulitate: inse
rentur. Potens ē enim deus: iterum
inserere illos. Nā si tu ex naturali ex
cisus es oleastro. et 9t̄ naturā insert
es in bonā oliuā. q̄nto magis hii q
sm naturā inserent̄ sue oliue. Nolo
enim uos ignorare frēs misteriū hoc.
ut n̄ sitis uobis ipis sapientes: q2 ce
citas ex pte 9tigit in isrl'. donec plenitu
do gentium intraret. et sic ois isrl' salu
fieret. sic scriptū ē. Ueniet ex syon: q
eripiat 7 auertat ipietatē ab iacob. Et
hoc illis a me testamentū: cū abstulero
pcc̄a eorū. Scdm euangliū quidē inimi
ci pp uos: sm electionē aūt carissimi pp
patres. Sine penitentia enim sūt: dona et
uocatio di. Sicut enim aliqn et uos nō
credidistis do. nūc aūt miām 9secuti e
stis pp illorum incredulitatē: ita et
isti nūc crediderūt in uram miām.
ut 7 ipi miām 9sequantur. Conclusit enim
ds oia in incredulitate: ut oiū mise
reatur. O altitudo diuiciarū sapien
tie 7 sciē dei. Quā incōphensibilia sūt
iudicia eius: et inuestigabiles uie
eius. Quis enim cognouit sensū dni.
aut qs 9siliarius eius fuit. Aut qs p̄or
dedit illi. et retribuet ei. Qm̄ ex ipo
et p ipm̄ 7 in ipo sūt oia: ipi gl'a in scl'a
seculorum amen.

XII

Obsecro uos itaq3 frēs. p miām dei: ut
exhibeatis corpa ura. hostiam uiuē
tē. scām. do placentē. ratioabilē obse
quiū urm̄. Et nolite 9formari huic
sclo: s3 reformamini in nouitate sē
sus uri: ut pbetis que sit uoluntas di.
bona. et bn̄ placens. et pfecta. Dico enim
p grām q̄ data ē michi. oib3 qui sūt i
ter uos. n̄ plus sapere quā oportet sa
pere: s3 sape ad sobrietatē. Et unicui
q3. sic ds diuisit mensuram fidei. Sicut enim
in uno corpe mlta mēbra habemus.
oia aūt mēbra n̄ eundē actum hnt: ita
mlti unū corpus sumus in xpo. Singli
aūt: alt̄ alterius mēbra. Habentes dona
tiones: sm grām que data ē nb differē
tes. Siue pphetiam: sm rōem fidei.
Siue ministrium: in ministrando. Siue
qui docet: in doctrina. Qui exhortatur:
in exhortando. Qui tribuit: in simp
licitate. Qui pest: in sollicitudie. Qui
miseretur: in ylaritate. Dilectio: sine si
mulatioe. Odientes malū: adherentes
bono. Karitatem fraternitatis. inuicē
diligentes. Honore inuicem puei
entes. Sollicitudine n̄ pigri. Spū fer
uentes: dn̄o seruientes. Spe gauden
tes: in tribulatioe patientes. Oratio
ni instantes: necessitatib3 scōrum com
unicantes. hospitalitate sectantes. Be
nedicite psequentib3 uos: bndicite. et
nolite maledicere. Gaudere cū gauden
tib3: flere cum flentib3. Id ipm̄ inuicē
sentientes. Nō alta sapientes: s3 hu
milib3 9sentientes. Nolite eē prudē
tes apud uos metipos: nulli malū pro
malo reddentes. Prouidentes bona.
n̄ tm̄ coram do: s3 etiam corā oib3 ho
minib3. Si fieri pōt q ex uobis ē: cū
oib3 hoib3 pacem habentes. Nō uos
metipos defendentes karmi: s3 date
locū ire. Scriptū ē enim. Michi uindicta.

et ego retribuam dicit dominus. Sed si esurie rit inimicus tuus: ciba illum. Si si tit: potum da illi. Hoc enim faciens: carbo nes ignis congeres super caput eius. Noli vinci a malo: sed vince in bono malum.

XIII Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas: nisi a deo. Que autem sunt a deo: ordinata sunt. Ita que qui resistit: ipsi sibi dampnatio nem acquirunt. Nam principes non sunt timori boni operis: sed mali. Vis autem non timere potestatem? Bonum fac: et habebis laudem ex illa. Dei enim minister est tibi in bonum. Si autem malefeceris: time. Non enim sine causa gladium portat. Dei enim minister est: vindex in iram ei qui malum agit. Ideoque necessitate subditi estote. Non solum propter iram sed [conscientiam] et propter conscientiam. Ideo enim et tributa prestatis. Ministri enim dei sunt: in hoc ipsum servientes. Reddite ergo omnibus debita. Cui tributum: tributum. Cui vectigal: vectigal. Cui timorem: timorem. Cui honorem: honorem. Nemini quicquam debeatis: nisi ut invicem diligatis. Qui enim diligit proximum: legem implevit. Nam non adulterabis. non occides. non furaberis. non falsum testimonium dices. non concupisces. rem proximi tui. et si quod est aliud mandatum: in hoc verbo instauratur. Diliges proximum tuum: sicut teipsum. Dilectio proximi: malum non operatur. Plenitudo ergo legis est dilectio. Et hoc scientes tempus: quia hora est iam nos de sompno surgere. Nunc enim propior est nostra salus: quam cum credidimus. Nox precessit: dies autem appropinquavit. Abiciamus ergo opera tenebrarum: et induamur arma lucis. Sicut in die honeste ambulemus. Non in comessationibus et ebrietatibus. non in cubilibus et inpudicitiis: non in contentione et emulatione. Sed induimini dominum Ihesum Christum. Et carnis curam ne feceritis: in desideriis.

XIIII Infirmum autem in fide assumite: non in disceptationibus cogitationum. Alius enim credit manducare se omnia. Qui autem infirmus est: holus manducet. Is qui manducat: non manducantem non spernat. Et qui non manducat: manducantem non iudicet. Deus enim illum assumpsit. Tu quis es qui iudicas alienum servum? Suo domino stat aut cadit. Stabit autem. Potens est enim deus: statuere illum. Nam alius iudicat diem inter diem: alius iudicat omnem diem. Unusquisque in suo sensu habundet. Qui sapit diem: domino sapit. Et qui manducat: domino manducat. Gratias enim agit deo. Et qui non manducat domino non manducat: et gratias agit deo. Nemo enim nostrum sibi vivit: et nemo sibi moritur. Sive enim vivimus: domino vivimus: sive morimur: domino morimur. Sive ergo vivimus sive morimur: domini sumus. In hoc enim Christus et mortuus est et resurrexit: ut et vivorum et mortuorum dominetur. Tu autem quid iudicas fratrem tuum? Aut tu quare spernis fratrem tuum? Omnes enim stabimus ante tribunal Christi. Scriptum est enim. Vivo ego dicit dominus quoniam michi flectetur omne genu: et omnis lingua confitebitur deo. Itaque unusquisque pro se rationem reddet deo. Non ergo amplius invicem iudicemus: sed hoc iudicate magis. ne ponatis offendiculum fratri vel scandalum. Scio et confido in domino Ihesu. quia nichil commune per ipsum: nisi ei qui existimat quid commune esse: illi commune est. Si enim propter cibum frater tuus contristatur: iam non secundum caritatem ambulas. Noli cibo tuo illum perdere: pro quo Christus mortuus est. Non ergo blasphemetur bonum nostrum. Non enim est regnum dei esca et potus: sed iustitia. et pax. et gaudium in spiritu sancto. Qui enim in hoc servit Christo. placet deo: et probatus est hominibus. Itaque que pacis sunt sectemur: et que edificationis sunt in invicem custodiamus. Noli propter escam destruere opus dei. Omnia quidem munda sunt: sed malum est homini qui per offendiculum manducat. Bonum est non manducare carnem et non bibere vinum: neque in quo frater tuus offenditur. aut scandalizatur. aut infirmatur. Tu fidem quam habes penes temetipsum: habe coram deo. Beatus qui non iudicat semetipsum: in eo quod probat. Qui autem discernit: si manducaverit dampnatus est: quia non ex fide. Omne autem

XV

q̄ n̄ ē ex fide: peccatum ē.
Debemus aũt nos firmiores. in becil
litates infirmorũ sustinē: et n̄ nob
placere. Unusq̄sq; ũrm proximo suo
placeat in bonũ: ad edificatiōē3. Et
enim xp̄c n̄ sibi placuit: s3 sic̄ scriptũ
ē. īp̄peria ī properantiũ tibi ceciderũt
sup me. Quecūq; eñ scripta sūt. ad no
stram doctrinā3 scripta sūt: ut p pacie
tiam 7 ɔsolatiōē scripturar3 spem
habeamus. Deus aũt patientie 7 sola
cii. det uob idipm̄ sape in alterutrum
secūm ihm xp̄m: ut unanimes. uno
ore. honorificetis deū et patrē dn̄i nr̄i
ihū xp̄i. Propr q̄ suscipite inuicē: sic̄
et xp̄c suscepit nos in honore dī. Dico
eñ xp̄m ihm̄ ministrū fuisse circūcisio
nis. pp ũitatē dī: ad ɔfirmādas pro
missiōes patrũ. Gentes aũt sup mia
honorare deum: sic̄ scriptũ est. Prop
terea hoc ɔfitebor tibi in gentib3 do
mine: 7 nomini tuo cantabo. Et iterz
dic. Letamini gg̃ c̄ plebe eius. Et iterz
Laudate ōēs gg̃s dn̄m: 7 magnificate eū
ōs pp. Et rursum ysaias ait. Erit radix
iesse: 7 qui exsurget regere gentes. ī
eum gg̃ sperabūt. Deus aũt spei. repleat
uos omī gaudio et pace in credendo:
ut habūdetis in spe. et uirtute sp̄c sci.
Certus sum aũt fr̄es mī. et ego ip̄e de
uobis: qm̄ et ip̄i pleni estis dilectiōē.
repleti omī sciā. ita ut possitis alterutrū
monere. Audatius aũt scripsi uob fr̄es.
ex pte. tanq̄ in memoriā3 uos redu
cens: pp grām que data ē michi a deo
ut sim minist xp̄i ihū in gentib3. sci
ficans euāgliū dei: ut fiat oblatio
gentium accepta. et scificata in sp̄u
scō. Habeo igitur glām in xp̄o ihū
ad deum. Non enim audeo aliq̄d loq̄
eorum que p me nō efficit xp̄c. in ob
edientiam gentiū. ũbo 7 factis. ī uir
tute signor3 et pdigior3. in uirtute
sp̄c sci. ita ut ab ihr̄lm p circuitū. usq;
ad illiricū repleuerim euāgliū xp̄i.
Sic aũt pdicaui euāgliū hoc. n̄ ubi no
minatus ē xp̄c: ne sup alienū fund
amentum edificarē: s3 sicut scriptū3 ē.
qm̄ quib3 nō ē annuntiatū de eo
uidebūt: et qui nō audierūt intelli
gent. Propr q̄ et ipediebar pluri
mū uenire ad uos. Nūc uō ultius
locum n̄ hn̄s in hiis regionib3. cupi
ditatē aũt hn̄s ueniendi ad uos. ex
multis iam pcedentib3 ānis: cū in y
spaniā pficisci cepo. spo q̄ pteriens
uideā uos. et a uobis deducar illuc.
si uobis pmū ex pte fruit fuero. Nc̄
igitur pficiscar ihrl̄m ministrare
scīs. Probauerunt eñ macedonia et
achaia collatiōē aliq̄ facere: ī pau
peres scōrum qui sūt in ihrl̄m. Pla
cuit eñ eis: 7 debitores sūt eor3. Nā
si sp̄ualiū eorū pticipes fc̄i sūt gētiles:
debent 7 in carnalib3 ministrare eis. Hͦ
igit cum ɔsumauero. et assignauo
eis fructū huc: pficiscar p uos in ys
paniam. Scio eñ aũt: qm̄ uenies ad
uos. in habūdantia bn̄dictiōis xp̄i
ueniam. Obsecro igit uos fr̄es p dn̄
mnū nr̄m ihm xp̄m. et p caritatē sp̄c
sci: ut adiuuetis me in orōib3 ũrīs
pro me ad deum. ut liberer ab infide
lib3 qui sūt in iudea. et obsequii mei
oblatio accepta fiat in ihr̄lo solima
scīs: ut ueniā ad uos in gaudio p uo
luntatē dei. et refrigerer uobiscum.
Deus aũt pacis sit cum oīb3 uobis am̄.

XVI

Commendo aũt uobis phebē sororem
nr̄am. que ē in ministerio ecce que ē
chenchris: ut eam suscipiatis in do
mino digne scīs. et assistatis ei. in
quocūq; negocio ũri indiguerit. Et eī
ip̄a quoq; astitit mltis: 7 michi ip̄i.
Salutate priscā et aquilā. adiutores
meos in xp̄o ihū: q̄ pro aīa mea suas
ceruices supposuerūt. Quib3 nō sol
ego grās ago: s3 7 cūcte ecce gentiū3.
Et domesticā eor3 ecclīā. Salutate ep
henetū dilectū m̄: qui ē primitiuus
asye in xp̄o. Salutate mariā: q̄ multū
laborauit in nobis. Salutate andro
nicum 7 iuliā cognatos 7 ɔcaptiuos
meos. qui sūt nobiles in aplīs: qui et
añ me fuerūt in xp̄o. Salutate urban
um adiutorē nostrū in xp̄o: 7 stachim

Salutate āplatū: dilectissimū m̄ in
dn̄o.

dilectum meum. Salutate appellen probum in xpo. Salutate ampliatum dilectissimum michi in domino. Salutate eos qui sunt ex aristobuli domo. Salutate herodionem cognatum meum. Salutate eos qui sunt ex narcissi domo: qui sunt in domino. Salutate triphenam et triphosam que laborant in domino. Salutate persidam carissimam ~~meam~~: que multum laboravit in domino. Salutate ruphum electum in domino: et matrem eius et meam. Salutate asyncritum flegontam. hermen. patrobam. hermam: et qui cum eis sunt fratres. Salutate phylologum. et iuliam. nereum et sororem eius. olimpiadem: et omnes qui cum eis sunt sanctos. Salutate invicem in osculo sancto. Salutant vos omnes ecclesie xpi. Rogo autem vos fratres. ut observetis eos qui dissensiones et offendicula preter doctrinam quam vos didicistis faciunt: et declinate ab illis. Huiusmodi enim xpo domino nostro non serviunt. sed suo ventri: et per dulces sermones et benedictiones. seducunt corda innocentium. Vestra enim obedientia in omnem locum divulgata est. Gaudeo igitur in vobis. sed volo vos sapientes esse in bono: et simplices in malo. Deus autem pacis conterat sathanam sub pedibus vestris velociter. Gratia domini nostri ihesu xpi vobiscum. Salutat vos timotheus adiutor meus et lucius et iason. et sosipater cognati mei. Saluto vos ego tercius qui scripsi epistolam in domino. Salutat vos gaius hospes meus: et universa ecclesia. Salutat vos erastus archarius civitatis: et quartus frater. Gratia domini nostri ihesu xpi cum omnibus vobis amen. Ei autem qui potens est vos confirmare iuxta evangelium meum et predicationem ihesu xpi. secundum revelationem misterii temporibus eternis taciti. quod nunc patefactum est per scripturas prophetarum. secundum preceptum eterni dei. ad obeditionem fidei in cunctis gentibus cogniti. soli sapienti deo. per ihesum xpistum cui est honor et gloria in secula seculorum amen.

Incipit argumentum ad corinthios.

Corinthii sunt achaici. Et hii similiter ab apostolo audierunt verbum veritatis: et subversi sunt multipharie a falsis apostolis. Quidam a philosophie verbosa eloquentia: alii a secta legis iudaice inducti sunt. Hos revocat apostolus ad veram evangelicam sapientiam. scribens eis ab epheso per timotheum discipulum suum.

Incipit epistola .i. ad corinthios.

Paulus vocatus apostolus xpi ihesu per voluntatem dei. et sostenes frater. ecclesie dei que est corinthi. sanctificatis in xpo ihesu. vocatis sanctis. cum omnibus qui invocant nomen domini nostri ihesu xpi in omni loco ipsorum et nostro: gratia vobis et pax a deo patre nostro. et domino ihesu xpo. Gratias ago deo meo semper pro vobis in gratia dei que data est vobis in xpo ihesu. quia in omnibus divites facti estis in illo. in omni verbo et in omni scientia: sicut testimonium xpi confirmatum est in vobis: ita ut nichil desit vobis in ulla gratia. expectantibus revelationem domini nostri ihesu xpi: qui et confirmabit vos usque in finem sine crimine: in die adventus domini nostri ihesu xpi. Fidelis deus: per quem vocati estis in societatem filii eius. ihesu xpi domini nostri. Obsecro autem vos fratres. per nomen domini nostri ihesu xpi. ut id ipsum dicatis omnes: et non sint in vobis scismata. Sitis autem perfecti in eodem sensu: et in eadem scientia. Significatum est enim mihi de vobis fratres mei. ab his qui sunt cloes: quia contentiones sunt inter vos. Hoc autem dico: quod unusquisque vestrum dicit. Ego quidem sum pauli: ego autem apollo. ego vero cephe: ego autem xpi. Divisus est xpc. Numquid paulus crucifixus est pro vobis. aut in nomine pauli baptizati estis. Gratias ago deo meo. quod neminem vestrum baptizavi nisi crispum

Cul' deus

Cul' m

Cul' Nō

⁊ gaium: neq̄s dicat q̄ in nomine
meo baptizati estis. Baptizaui autē
et stephane domū. Ceterū nescio: si
quē alium u̲r̲m̲ baptizauerim. Nō eī
misit me xp̄c baptizare: s; euangelizare.
Nō ~~enim~~ in sapientia ūbi: ut nō euacu
etur crux xp̄i. Verbum ēi crucis peū
tib; quidē stulticia ē: his aūt q̄ salui
fiunt idest nb. uirtus dei ē. Scriptū
ē enī. Pdam sapiām sapientiū: ⁊ pru
dentiā prudentiū reprobabo. Ubi sa
piens. ubi scriba. ubi cōq̄sitor hui' sc̄li.
Nōne stultam fecit d̄s sapiām hui'
mundi. Nā q̄z in dei sapiā nō cogno
uit mund' p sapiām deū: placuit dō
p stultitiā predicatiōis saluos facere
credentes. Qm̄ et iudei signa petunt.
et greci sapiām q̄rūt. Nos aūt p̄dicam'
xp̄m crucifixum: iudeis q̄dē scandalū.
gentib; aūt stulticiā. ip̄is aūt uocatis
iudeis atq; grecis: xp̄m dei uirtutem
et dei sapiām. Quia qd̄ stultū est dei.
sapientius ē hoīb;: ⁊ q̄d infirmū ē dī.
fortius ē hoīb;. Videte ēi uocationē
u̲r̲ā̲m̲ frēs: q̄z n̄ multi sapientes s̄m
carnē. n̄ multi potentes. nō mlti nob
iles. s; q̄ stulta sūt mūdi elegit d̄s. ut cō
fundat sapiētes. et infirma mundi
elegit d̄s ut cōfundat fortia. et ignobi
lia mūdi. et cōtemptibilia elegit deus.
et ea q̄ n̄ sūt. ut ea que s̄t destrueret: ut
n̄ glorietur ōis caro in conspectu eius. Ex
ipso aūt uos estis in xp̄o ihu: q̄ f̄cs ē sa
pientia nb̄ a deo et iustitia et s̄cificatō
et redemptiō: ut quēadmodū scriptū
ē. qui gl'atur in domino glet̄.

II

Et ego cum uenissē ad uos frēs: ueni n̄
in sublimitate s̄moīs aut sapīe. an
nuntians uobis testimoīū xp̄i. Nō eī
iudicaui me scire aliqd inī uos: nisi
xp̄m ihm̄ et hūc crucifixū. Et ego in in
firmitate et timore ēt tremore mlto
fui ap' uos. et s̄mo meus et p̄dicatio
mēa. nō in p̄suasibilib; hūane sapīe
ūbis. s; in ostensiōe sp̄c ⁊ uirtutis: ū fi
des u̲r̲a̲ n̄ sit in sapīa hoīū s; in uir
tute dei. Sapiām aūt loqm̄ inī pfec
tos. Sapiām uō n̄ hui' sc̄li n̄; princi
pum huius sc̄li qui destruunt̄: s;
loquim̄ dei sapiām in mist̄io q̄ abs̄cō
dita ē. quā p̄destinauit d̄s an̄ sc̄la in
gl'am n̄ram̄. quā nēo principū hui'
sc̄li cognouit. Si eī cognouissent: nū
quā dn̄m gl'e crucifixissent. S; sicut
scriptum est. qd̄ oculus n̄ uidit. nec
auris audiuit. nec in cor hoīs ascēdit.
q̄ p̄parauit d̄s his qui diligūt illū: nb̄
aūt reuelauit deus p sp̄m suū. Sp̄c eīn
oīa scrutatur: et pfunda dei. Quis eī
scit hoīum q̄ sūt hoīs. nisi sp̄c hoīs q̄ i
ip̄o ē. Ita ⁊ que dei sūt nēo cognouit:
nisi sp̄c dei. Nos aūt n̄ sp̄m hui' mūdi
accepimus. s; sp̄m qui ex dō ē. ū sci
amus q̄ a dō dōāta sūt nobis. ⁊ q̄ ⁊ lo
quimur n̄ in doctis hūane sapīe ūb.
s; ī doctrina sp̄c: sp̄ualib; sp̄ualia cō
parantes. Animal' aūt hō: n̄ p̄cipit ea
q̄ sūt sp̄c dei. Stulticia ēi ē illi. ⁊ non
pōt intelligē: q̄z sp̄ualit̄ examinat̄.
Sp̄ualis aūt iudicat oīa: ⁊ ip̄e anemi
ne iudicat̄. Quis ēi cognouit sēsū
dn̄i. aut quis instruxit eū: Nos aūt
sensū xp̄i habemus.

III

Et ego fratres n̄ potui uobis loq̄ q̄i sp̄a
lib;: s; q̄i carnalib;. Tamq̄ paruulis
in xp̄o: lac uobis potum dedi n̄ escā.
Nondum enim poteratis: s; nec nūc qdē
potestis. Adhuc carnales estis. Cū enī
sit inī uos zelus et cōtentio. n̄ne car
nales estis. et s̄m hoīe ābulatis.
Cum enim quis dicat. ego qdē sum
pauli. alius aūt ego apollo: n̄ne hoīes
estis. Quid igit̄ est apollo. Quid uō
paulus. Ministri eius: cui credidistis
et unicuiq;: sicut dn̄s dedit. Ego pla
taui. apollo rigauit: s; d̄s incremētū
dedit. Itaq; neq; qui plantat ē aliqd.
n; q̄ rigat: s; qui incremētū dat deus.
Qui plantat aūt ⁊ q̄ rigat. unū sūt. U
nusq̄sq; aūt p̄priam mercedē accipiet. s̄
suū laborē. Dei enī sumus adiutores.
dei agricultura estis: dī edificatio es
tis. Scd̄m grām dei q̄ data ē m̄: ut sa
piens archItectus fundamētū posui.
Alius aūt sup edificat. Unusq̄sq; aūt
uideat: quomō sup edificet. Fundam

tum enim aliud. nemo pot ponere.
pt id qd positum e. qui est xpc ihc. Si
quis aut sup edificat sup fundame
tum hoc aurum. argentum. lapides
ptiosos. ligna. fenum. stipulam: uni
cuiusq; opus manifestu erit. Dies eni
dni declarabit: qz in igne reuelabit.
Et uniuscuiq; op quale sit: ignis p
babit. Si cui opus manserit. qd sup edi
ficauit: mercede accipiet. Si cui opus ar
serit: detrimentu patiet. Ipse at saluus
erit: sic tn qsi p igne. Nescitis qz teplu
dei estis. et sps dei habitat in uob. Si qs at
teplum dei uiolauit: disperdet illu deus.
templu eni dei scm e: qd estis uos.
Nemo se seducat. Si quis uidet int
uos sapiens ee in hoc sclo: stult fiat
ut sit sapiens. Sapia eni huius mundi
stultitia e ap deu. Scriptu e eni. Co
phendam sapientes in astutia eor. Et
iterum. Dns nouit cogitatioes sapi
entiu: qm uane sunt. Itaq; nemo glet i
hoib. Omia eni ura sunt. siue paulus.
siue apollo. siue cephas. siue mundus.
siue uita. siue mors: siue psentia. siue
futura. Omia ura sunt. uos at xpi: xpc
at dei.

IIII

Sic nos existimet ho. ut ministros
xpi: 7 dispensatores ministerior di. Hic
iam querit int dispensatores: ut fide
lis quis inueniat. Michi at p minimo
e. ut a uob iudicer. aut ab humano
die. Sz nq; meipm iudico. Nichil eni
michi 9scius sum: sz no in hoc iustifi
catus sum. Qui at iudicat me: dns e.
Itaq; nolite an tpe iudicare: quo adus
q; ueniat dns. q 7 illuminabit abscon
dita tenebrar. 7 manifestabit 9silia
cordiu. Et tc laus erit: unicuiq; a deo.
Hec at fres transfiguraui in me 7 ap
pollo. pp uos: ut in nob discatis. ne su
pra qua scriptum e unus adusus ali
um infletur p alio. Quis eni te discer
nit: Quid at hes qd n accepisti: Si
at accepisti: qd glaris qsi n accepis:
Iam saturati estis: ia diuites fci estis.
Sine nob regnatis: 7 utina regnetis:
ut 7 nos uobiscu regnem. Puto eni
qd nos aplos nouissimos ostendit. x
tamq morti destinatos: qz spectacu
lum fci sumus mudo et angelis 7 ho
minib. Nos stulti pp xpm: uos aut
prudentes in xpo. Nos infirmi/ uos
at fortes. Vos nobiles: nos at igno
biles. Usq; in hanc horam. et esuri
mus 7 sitim. 7 nudi sum. 7 colaphis
cedim. 7 instabiles sum. 7 laboram
opantes manib nris. Maledicimur:
et benedicimus. Psecutioem patimur:
et sustinem. Blasphemamur: 7 obsecra
mus. Tamq purgamta huius mundi
fci sum: omium pipsima usq; adhuc.
No ut 9fundam uos hec scribo: sz ut fili
os meos kmos moneo. Na si dece mi
lia pedagogor hatis in xpo: sz n mul
tos patres. Nam in xpo ihu: p euangeli
um ego uos genui. Rogo uos ergo fres:
imitatores mei estote sic et ego xpi.
Io misi ad uos timotheu. qui e fili
meus kms 7 fidelis in dno. q uos com
mone faciat uias meas que st in xpo ihu:
sic ubiq; in oi eccla doceo. Tamq n ue
turus sim ad uos: sic inflati sut quida.
Veniam cito ad uos. si dns uoluit: 7 cog
noscam n smone eor q inflati st. sz uir
tute. No eni in smone e regnu di: sz
in uirtute. Qd uultis: In uirga ueni
am ad uos an in caritate 7 spu mansu
etudinis.

V

Omino audit int uos fornicatio. Et tal fornicatio. ql nec int gen
tes: ita ut uxore patris aliqs hat. Et uos
inflati estis: 7 n magis luctu hustis:
ut tollat de medio urm. q hoc opus
fecit. Ego quide absens corpe. psens
at spu: iam iudicaui ut presens. eu
q sic opatus e. in noie dni nri ihu x
9gregatis uob et meo spu. cu uirtute
dni ihu. trade huiusmodi sathane. i
interitum carnis: ut sps saluus sit in
die dni nri ihu xpi. No bona est glatio
ura. Nescitis. qz modicu fermtu to
tam massa corrupit: Expurgate u
etus fermtu: ut sitis noua conspar
sio sic estis azimi. Et eni pascha nrm
imolatus e xpc. Itaq; epulem. No in
fermto ueti. nq; in fermto malitie 7
nequitie: sz in azimis sinceritatis et

uitatis. Scripsi uobis in epla: ne commisceamini fornicariis. Non utique fornicariis huius mundi. aut auaris. et aut rapacibus: aut ydolis servientibus. Alioquin: debueratis de hoc mundo exisse. Nunc autem scripsi uobis: non commisceri. Si is qui frater nominatur est fornicator. aut auarus. aut ydolis seruiens. aut maledicus. aut ebriosus. aut rapax. cum eiusmodi nec cibum sumere. Quid enim michi de his qui foris sunt iudicare: Nonne de his qui intus sunt uos iudicatis: Nam eos qui foris sunt deus iudicabit. Auferte malum ex uobis ipsis.

Ex si is qui frater est nominatur for.

VI

Audet aliquis uestrum habens negotium aduersus alterum. iudicari apud iniquos. et non apud sanctos. An nescitis quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt: Et si in uobis iudicabitur mundus. indigni estis qui de minimis iudicetis: Nescitis quoniam angelos iudicabimus: Quanto magis secularia: Secularia igitur iudicia si habueritis: contemptibiles qui sunt in ecclesia. illos constituite ad iudicandum. Ad uerecundiam uestram dico. Sic non est inter uos sapiens quisquam. qui possit iudicare inter fratrem et fratrem suum. sed frater cum fratre in iudicio contendit et hoc apud infideles. Iam quidem omnino delictum est in uobis: quod iudicia habetis inter uos. Quare non magis iniuriam accipitis: Quare non magis fraudem patimini: Sed uos iniuriam facitis. et fraudatis: et hoc fratribus. An nescitis. quia iniqui regnum dei non possidebunt: Nolite errare. Neque fornicarii. neque ydolis seruientes. neque adulteri. neque molles. neque masculorum concubitores. neque fures. neque auari. neque ebriosi. neque maledici. possidebunt. Et hec aliquando quidem fuistis. sed abluti estis. sed sanctificati estis. sed iustificati estis: in nomine domini nostri ihesu christi. et in spiritu dei nostri. Omnia michi licent: sed non omnia expediunt. Omnia michi licent: sed ego et sub nullius redigar potestate. Esca uentri: et uenter escis. Deus autem: et hunc et has destruet. Corpus autem non fornicationi. sed domino: et dominus corpori. Deus uero et dominum suscitauit: et nos suscitabit per uirtutem suam. Nescitis quoniam corpora uestra membra

neque rapaces: regnum dei

sunt christi. Tollens ergo membra christi. faciam membra meretricis: Absit. An nescitis quoniam qui adheret meretrici unum corpus efficitur: Erunt enim inquit duo in carne una. Qui autem adheret domino: unus spiritus est. Fugite fornicationem. Omne peccatum quodcumque fecerit homo: extra corpus est. Qui autem fornicatur: in corpus suum peccat. An nescitis quoniam membra uestra. templum sunt spiritus sancti. qui in uobis est. quem habetis a deo. et non estis uestri: Empti ~~empti~~ enim estis pretio magno: glorificate et portate deum in corpore uestro.

VII

De quibus autem scripsistis michi: bonum est homini mulierem non tangere. Propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat. et unaquaeque suum uirum habeat. Uxori uir debitum reddat: similiter autem et uxor uiro. Mulier sui corporis potestatem non habet: sed uir. Similiter autem et uir sui corporis potestatem non habet: sed mulier. Nolite fraudare inuicem. nisi forte ex consensu ad tempus: ut uacetis orationi. Et iterum reuertimini in idipsum: ne temptet uos sathanas. propter incontinentiam uestram. Hoc autem dico secundum indulgentiam: non secundum imperium. Volo autem omnes homines esse: sicut meipsum. Sed unusquisque proprium donum habet ex deo: alius quidem sic: alius uero sic. Dico autem non nuptis et uiduis: bonum est illis. si sic permaneant. sicut et ego. Quod si non se continent: et nubant. Melius est enim nubere: quam uri. His autem qui matrimonio iuncti sunt. precipio non ego sed dominus: uxorem a uiro non discedere. Quod si discesserit. manere innuptam: aut uiro suo reconciliari. Et uir uxorem ne dimittat. Nam ceteris: ego dico non dominus. Si quis frater uxorem habet infidelem. et hec consentit habitare cum illo: non dimittat illam. Et si qua mulier habet uirum infidelem. et hic consentit habitare cum illa: non dimittat uirum. Sanctificatus est enim uir infidelis per mulierem fidelem: et sanctificata est mulier infidelis per uirum fidelem. Alioquin: filii uestri inmundi essent. Nunc autem sancti sunt. Quod si infidelis discedit: discedat. Non est enim seruituti subiectus frater aut soror: in eiusmodi. In pace autem uocauit nos deus. Unde enim scis mulier si uirum

permanere sicut

Et non

saluū facies. aut unde scis mulier: uirum
saluam facies. nisi unicuiq; sicut diuisit dn̄s. et unūquemq; sicut uocauit deus
ita ambulet: Et sicut in oībȝ ecclīis doceo. Circumcisus aliqs uocatus ē: nō
adducat p̄putiū. In p̄putio aliqs uocatus ē: non circumcidatur. Circumcisio
enim nichil ē et p̄putiū nichil ē: sȝ obs̄uatio mandatoꝝ dei. Vnusqsq; in q̄
uocatiōe uocatus ē: in ea p̄maneat. Seruus uocatus es: n̄ sit tibi cure.
Sȝ et si potes liƀ fieri: magis utere. Qui enim in dn̄o uocatus ē seruus: liƀtus ē
dn̄i. Siƀr et qui liƀ uocatus ē: seruus ē x̄. Pretio empti estis: nolite fieri
s̄ui hominū. Vnusqsq; in quo uocatus ē f̄r̄: in hoc maneat ap̄ dn̄m. De uirginibȝ at̄ p̄ceptū dn̄i nō h̄eo. ɔsilium
at̄ do: tamquā mīam ɔsecutus a domino. ut sim fidelis. Existimo ergo
hoc bonum ēē. p̄p instantē necc̄itatē: qm̄ bonū ē hoī sic ēē. Alligatus es
uxori: noli querere solutionē. Solutus es ab uxore: noli querere uxorē.
Si at̄ acceperis uxorē: n̄ peccasti. Et si nupserit uirgo: n̄ peccabit. Tribulatiōnem tn̄ carnis: h̄ebunt huiusmodi. Ego
aut̄ uoƀ parco. Hoc itaq; dico f̄r̄s: tempus breue ē. Reliquū est. ut et q h̄nt
uxores. tamq̄ n̄ h̄ntes sint. et q flent tamq̄ n̄ flentes: et q gaudēt tamquā
n̄ gaudentes: et q emūt tamq̄ non possidentes: et q utunt̄ hoc mundo
tamq̄ n̄ utantur. Preterit eī figura h̄ mundi. Volo at̄ uos sine sollicitudine ēē. Qui at̄ sine uxore ē: sollicitus ē que dn̄i sunt. quō placeat do.
Qui at̄ cum uxore ē sollicitus est. q̄ s̄t mundi. quō placeat uxori: et diuisus ē.
Et mlr̄ innupta et uirgo. cogitat q̄ dn̄i sunt: ut sit s̄ca corpe et sp̄u. Que aut̄
nupta ē cogitat que sunt mundi: quomō placeat uiro. Porro hoc ad
utilitatē uŕam dico: n̄ ut laqueū uobis iniciam. sȝ ad id q honestum
ē: et q facultatē p̄beat sine i̅pedimento dn̄o obs̄uandi. Siquis aut̄ turpem se uideri existimat sup uirgiē
sua. q sit sup adulta. et ita oportet fieri: q uult faciat. Nō peccat si nubat. Nam qui statuit in corde suo firmus. etiam n̄ h̄ns necc̄itatē. potātē
at̄ h̄ns sue uoluntatis. et hoc iudicauit in corde suo. s̄uare uirginē suā: bn̄
facit. Igitur et qui matrimonio iungit uirginē suā. bn̄ facit: et qui n̄ iūgit. melius facit. Mlr̄ alligata ē legi:
quāto tp̄e uir eius uiuit. Qđ si dormierit uir eius: liƀata ē a lege. Cui uult
nubat tm̄ in dn̄o. Beatior at̄ erit: si sic p̄manserit. s̄m meū ɔsiliū. Puto aut̄:
q et ego sp̄m dei h̄ām.

De hiis aut̄ que ydolꝭ sacrificant̄ scim̄: qm̄ oēs sciām habemus. Sciā at̄ inflat:
caritas uō edificat. Siquis at̄ se existimat scire aliqd: nōdum cognouit.
quō oporteat eum scire. Siqs at̄ diligit deum: hic cognitus ē ab eo. De
escis at̄ que ydolis imolant̄. scimus. q̄ nichil ē ydolum in mūdo. et q nullus deus. nisi unus. Nā et si sūt qui dicant̄ dii. siue in celo siue in tra: si qdē
sūt dii multi et dn̄i multi: nob̄ tn̄ unꝰ deꝰ
pr̄. ex quo oīa et nos in illo: et unꝰ [illegible]
dominꝰ ih̄c xp̄c. p quē oīa: et nos p ip
sum. Sȝ n̄ in oībȝ est sciā. Quidā aut̄
cum consciā usq; nc̄ ydoli. q̄si ydolotitum manducāt: et ɔsciā ipoꝝ cum sit
infirma polluit̄. Esca at̄: nos nō commēdat do. Neq; enim si nō manducauimus deficiemus: neq; si mādu cauimus h̄undabimus. Videte autē:
ne forte hec licentia uŕā offendiculum fiat infirmis. Si enī quis uiderit eum qui h̄t sciām in ydolio recūbentem. nōne ɔsciā eius cū sit infirma. edificabitur ad manducandū
ydolatita. et p̄ibit infirmꝰ in tua sciencia fr̄. p̄p quē xp̄c mortuus ē. Sic
at̄ peccantes in fr̄ēs. et p̄cutientes ɔsciām eoꝝ infirmā: in xp̄o peccatis.
Qua p̄p si esca scandalizat fratrē meum: nō manducabo carnē in eternum: ne fr̄em meū scandalizem.

Non sum liƀ: Nō sum apl̄s: Non ne xp̄m ih̄m dn̄m nr̄m uidi: Nōne op̄

s' grecus h't no operandi

meu uos estis in dno: Et si alus n sum
apls: s; tn uob sum. Nam signaculu
apostolatus mi. uos estis in dno. Me
a defensio ap eos qui me interrogant.
hec e. Numqd n hemus potatem m
anducandi et bibendi: Numqd n
hemus potatem. sorore mulierem cir
cumducendi. sic et ceti apli. et fres
dni. et cephas: Aut solus ego. et bar
nabas. n hem potatem hoc opandi:
Quis militat suis stipendiis umqm:
Quis plantat uinea. et de fructu eius
n edit: Quis pascit grege. et de lacte
gregis n manducat: Numqd fm hoie;
h dico: An et lex hec n dicit: Scriptu
e enim in lege moysi. No alligabis
os boui trituranti. Numqd de bob; cu
ra e deo: An pp uos utiq; hec dicit: Na
pp nos scripta sut: qm debet in spe q
arat arare. et qui triturat in spe fru
ctus papiendi. Si nos uob spalia se
minauim: n magnu e si nos carna
lia ura metam: Si alii potatis ure
pticipes sut. qr n potius nos: S; n
usi sum hac potate. s; oia sustinem:
ne q offendiculu dem euaglio xpi.
Nescitis qm qui in sacrario opant que
de sacrario sunt edunt. et qui altari d
seruiunt: c altari pticipant: Ita 7 dns
ordinauit: hijs qui euangliu annutiat
d euanglio uiuere. Ego aut: nullo ho
rum usus sum. No scripsi at hec. ut i
ta fiant in me. Bonu est eni michi
magis mori: quam ut glam mea quis
euacuet. Na si euaglizauo: n e m gla.
Necessitas eni m est: si n euanglizauo.
Si eni uolens hoc ago: mcede hbo. Si
at inuitus: dispensatio m credita e.
Que e ergo merces mea: Ut euangliu
pdicans. sine sumptu. ponam euangliu:
ut n abutar potatem mea in euanglio.
Nam cum liber eem ex oib;. oium 1
me seruum feci: ut plures lucrifacere.
Et fcs sum iudeis tamqm iudeus: ut i
udeos lucrarer. Hijs qui sub lege st.
qi sub lege eem. cum ipe n eem sub le
ge: ut eos qui sub lege erat lucrifacere
rem. Hijs qui sine lege erat. tamqm
sine lege eem. cum sine lege dei n ee;.
s; in lege eem xpi: ut lucrifacerem eos
q sin lege erat. Factus sum infirmis
infirmus: ut infirmos lucrifacere;.
Omnib; oia fcs sum: ut os facere sal
uos. Omia at facio pp euangliu: ut 1
pticeps eius effitiar. Nescitis qd hii
qui in stadio currut. os quide curre.
s; unus accipit brauiu: Sic currite:
ut cophendatis. Ois at qui in agone
contendit: ab oib; se abstinet. Et illi
qde ut corruptibile corona accipiat:
nos at incorrupta. Ego igit sic curro:
n qsi in incertum. Sic pug: n qi aerem
uberans: s; castigo corp meu 7 in ser
uitute redigo: ne forte c aliis pdica
uerim. ipe reprob; efficiar.

X

Nolo enim uos ignorare fres: qm pres
nri omis sub nube fuit. et os mare
transierunt. 7 os in moyse baptizati s.
in nube 7 in mari. Et os eamde escam
spualem manducauert: 7 os eudem
spualem biberut. Bibebat at de spu
ali: consequenti eos petra. Petra at erat x.
S; n in plurib; eor. beneplacitum e
do. Nam pstrati sut in deserto. Hec at
in figura fca sut nri: ut n sim concupi
scentes maloz sic et illi concupierunt.
Neq; ydolatre efficiamini sic qdam
ex ipis: queadmodu scriptu e. Sedit
ppls manducare et bibe: et surrexert
ludere. Neq; fornicem sic quida ex ip
sis fornicati sut: et ceciderut una die
uiginti tria milia. Neq; tēptem 7 a
serpentib; pierut. Neq; murmuraueritis
sic qdam eoru murmurauert: 7 pierut
ab exterminatore. Hec at oia: in figura
contingebat illis. Scripta sut at ad
correctioem nram: in quos fines secu
lorum deuenerunt. Itaq; qui se exi
stimat stare: uideat ne cadat. Tem
ptatio uos n apphendat: nisi hum
ana. Fidelis at deus e. qui no patiet
uos temptari sup id qd potestis: s; fa
ciet cum temptatioe etia puentum:
ut possitis sustine. Propt q carissimi
mi: fugite ab ydolo cultura. Ut pru
dentib; loquor: uos ipi iudicate qd

Cut illor

incumbit. Ve e'i michi
e Sat

xp'm sic qdam eor teptauert:

dico. Calix bñdictiōis cui bñdicim᷒.
nōne comunicatio sanguinis xp̄i
ē? Et panis quē frangimus. nōne
p̄ticipatio corpis dn̄i ē? Qm̄ unus
panis. unū corpus. multi sum᷒. os
qui de uno pane et uno calice p̄tici
pamus. Videte isrl̄ s̄m carnē. Nōne
qui edūt hostias. p̄ticipes sūt altaris?
Quid ergo dico? Qd̄ ydol īmolatum
sit aliqd. aut qd̄ ydolum sit aliqd?
S; que immolāt gētes demoniis im
molāt: et n̄ deo. Nolo aūt uos socios
fieri demonior᷒. Nō potestis calicem
dn̄i bibē: et calicē demoniorū. Nō
potestis mēse dn̄i p̄ticipes eē: et mēse
demonior᷒. An emulam᷒ dn̄m? Nū
quid fortiores illo sum᷒? Om̄ia m̄ li
cent: s; n̄ oīa expediunt. Om̄ia licēt:
s; n̄ oīa edificant. Nemo q̄d suū est
q̄rat: s; q̄d alterius. Om̄e q̄d in macello
ueit. manducate: nichil interrogātes
p̄p̄ ɔsciām. Dn̄i ē t̄ra: 7 plenitudo ei᷒.
Siquis aūt uocat uos ad cenā infideli
um. 7 uultis ire: oē q̄d uobis appoītur
manducate: nichil interrogantes. p̄p̄
ɔsciām. Siquis aūt dixit. hoc imolatū
um ē ydol. nolite manducare: p̄p̄ illū
qui indicauit: et p̄p̄ ɔsciām. Consciē
tiam aūt dico. n̄ tuam: s; alterius. Vt qd̄
enim libtas mā. iudicat᷑ ab aliena
ɔsciā? Si ergo cum grā particip(o)? qd̄
blasphemor p̄ eo q̄d grās ago? Siue ergo
manducatis siue bibitis. uł aliud
qd̄ facitis: oīa in glām dei facite. Sine
offensiōe estote iudeis. et gentibus.
et ecc̄e dei: sic et ego p oīa oīb; pl
aceo. n̄ querens q̄d m̄ utile ē: s; qd̄
multis. ut salui fiant.

Imitatores m̄ estote: sic et ego xp̄i.
Laudo aūt uos frēs. q̄d p oīa m̄ memo
res estis: et sic tradidi uobis p̄cepta
mea tenetis. Volo aūt uos scire q̄d omīs
uiri cap̄ xp̄c ē. cap̄ aūt mulieris uir.
cap̄ uō xp̄i deus. Omīs uir orās aut
p̄phans uelato capite: deturpat cap̄
suū. Omīs aūt mlr̄ orans aut p̄phās
n̄ uelato capite. deturpat cap̄ suum.
Vnum ē enim: ac si decaluetur. Nā;
si n̄ uelat᷑ mlr̄: 7 tondeat᷑. Si uō t̄pe
ē mulieri tonderi aut decaluari: uel&
cap̄ suum. Vir quidē nō debet uelare
cap̄ suum: qm̄ imago ē et glā dei. Mlr̄
aūt glā est uiri. Non enī est uir ex m
uliere: s; mlr̄ ex uiro. Et enī nō ē cāt᷒
uir p̄p̄ mulierē: s; mlr̄ p̄p̄ uirum. Jō
debet mlr̄ uelamen hr̄e sup cap̄ suū:
p̄p̄ anglos. Verūtamen neq; uir sine
muliere neq; mlr̄ sin̄ uiro: in dn̄o. Nā
sic mlr̄ de uiro: ita et uir p mulierē.
Omnia aūt ex deo. Vos ipī iudicate. De
cet mulierē n̄ uelatam orare deum?
Nec ipā natā docet uos. Qd̄ uir quidē
si comā nutriat: ignomiā est illi. Mlr̄
uō si comā nutriat glā ē illi: qm̄ ca
pilli p uelamīe ei dati sūt. Siqs aūt ui
det contentiosꝰ eē: nos talē ɔsuetu
dīe n̄ hēmus. neq; ecc̄ā dei. Hoc aūt
p̄cipio: n̄ laudans. qd̄ n̄ in melius. s;
in deterius conuenitis. Primū quidē
ɔuenientib; uob in ecc̄ā: audio sci(s)
suras eē: 7 ex p̄te credo. Nā oportet 7 he
reses eē: ut qui probati sūt manifesti
fiant in uob. Conuenientib; ergo uob ī
unū: iam n̄ est dn̄icā cenā manduc
are. Vnusq̄sq; enī: suā cenā p̄sumit
ad manducandū. Et alius quidē esurit:
alius aūt ebrius ē. Nūqd domos n̄ hētis
ad manducandū et bibendū? aut ecc̄am
dei ɔtempnitis. et ɔfunditis eos q̄ nō
hn̄t? Quid dicam uob? Laudo uos? In h
n̄ laudo. Ego enī accepi a dn̄o q̄d 7 tra
didi uobis: qm̄ dn̄s ihc in q̄ nocte trad
bat᷑ accep̄ panē. et grās agens fregit.
et dixit. Accipite et manducate. Hoc ē
corpus meū: q̄d p uob tradet᷑. Hoc fa
cite in meā comemoratiōe. Similit᷑
et calicē postq̄ā cenauit. dicēs. Hic
calix nouū testamtū ē: in meo san
guine. Hoc facite quociensq; bibetis:
in meā cōmemoratiōe. Quociensq;
enim manducabitis panē hc̄. 7 cali
cem bibetis: mortē dn̄i ānūtiabitis
donec ueniat. Jtaq; quicūq; manducau
erit panē uł biberit calicē dn̄i indig
ne reus erit corpis 7 sanguinis dn̄i. Pro
bet aūt seipm ho: 7 sic d pane illo edat.

Cū sumetis.

⁊ de calice bibat. Qui enim manducat
et bibit indigne. iudiciu͂ sibi mandu
cat et bibit: n̄ diiudicans corp⁹ dn̄i.
Ideo int᷑ uos multi infirmi et inbecil
les: et dormiu͂t multi. Quod si nos me
tip̄os diiudicarem⁹: n̄ utiq; iudica
remur. Dum iudicam̄ aūt a dn̄o. cor
ripim̄: ut n̄ c̄ hoc mu͂do dap̄nem̄. Ita
q; fr̄es mei cum conuenitis ad mandu
candu͂: inuicē expectate. Siqs aūt esu
riēt. domi manducet: ut nō in iud
itium conueniatis. Cetā aūt: c̄ uenero. d
e sp̄ualib; aūt: nolo uos | disponā.
ignorare fr̄es. Scitis q̄m cum gentes
essetis: ad simulac͂ muta prout duc
ebamini euntes. Ideo notum uobis
facio: q̄ nemo in sp̄u dei loq̄ns. dicit
anathema ih̄u. Et nēo pōt dicē dn̄s
ih̄c: nisi in sp̄u scō. Diuisiōes uō gr̄ar
su͂t: idē aūt sp̄c. Et diuisiōes ministra
tionu͂ su͂t: idē aūt dn̄s. Et diuisiōes o
pantium su͂t: idē uō deus q operat᷑ oīa
in oīb;. Unicuiq; aūt dat᷑ manifestatio
sp̄c: ad utilitatē. Alii qdē dat᷑ p sp̄m s
mo scientie. scdm eundē sp̄m. Alti fi
des: in eodem sp̄u. Alii gr̄a sanitatu͂
in uno sp̄u: alii opatio uirtutu͂. alii
prophetia. alii discretio sp̄uu͂. alii ge
nera linguar: alii int᷑ptatio s̄monu͂.
Hec aūt omīa opat᷑ unus atq; idē sp̄c:
diuidens singulis p ut uult. Sicut enim
corp⁹ unum est. et m̄bra h̄t multa.
oīa aūt m̄bra corpis cum sint m̄lta. u
num corpus sunt: ita ⁊ xp̄c. Et enim in u
no sp̄u oēs nos in unu͂ corp⁹ baptizati
sumus. siue iudei. siue gentiles. siue
s̄ui. siue libi: et om̄s in uno sp̄u potati
sumus. Nam et corpus nō est unum
m̄brum: s; multa. Si dixit pes. q̄m
n̄ sum manus. n̄ sum de corpore: nu͂
id n̄ ē de corpe: Et si dixit auris q̄r n̄
sum ocul⁹. nō sum de corpe: nu͂ id n̄ ē
de corpe: Si totum corpus ocl̄s: ubi
auditus: ubi odoratus: Nc͂ aūt posuit
d̄s m̄bra. et unu͂ qdq; eor in corpe: sic
uoluit. Quod si eēnt omīa unu͂ m̄bru͂:
ubi corp⁹: Nc͂ aūt m̄lta quidē m̄bra: u
num aūt corpus. Non pōt aūt dicere
oculus manui. opa tua n̄ indigeo: aūt
iterum cap⁹ pedib;. n̄ estis michi ne
cessarii: s; multo magis q̄ uident᷑ m̄b̄
corporis infirmiora eē. necessariora s̄t.
Et q̄ putamus ignobiliora m̄bra eē
corporis: hiis honorē habundantiorē
circumdam⁹. Et que inhoēsta s̄t nr̄a: a
bundantiorē honestatē h̄nt. Hoēsta
aūt nr̄a: nulli eget. S; d̄s tempauit
corp⁹. ei cui deerat habundantiorē trib
uendo honorē: ut n̄ sit scisma in corpe.
s; in id ip̄m p inuicem sollicita sint m̄
bra. Et siqd patit᷑ unu͂ m̄bru͂: copatiu͂
tur omīa m̄bra. Siue gl̄atur unum
m̄br: congaudent oīa m̄bra. Vos autē
estis corpus xp̄i: ⁊ m̄bra de m̄bro. Et q̄s
dam quidē posuit d̄s in eccl̄a: primu͂
ap̄los. scdo p̄ph̄as. t̄cio doctores. deinde
uirtutes. exinde gr̄as curationu͂. opi
tulatiōes. gubnatiōes. genera lingua
rum. Nuqd enim oēs ap̄li: Nuqd omēs
proph̄e: Nuqd oēs uirtutes: Nuqd oēs
doctores: Nunqd oēs gr̄am h̄nt curatio
num: Nuqd oēs linguis loquunt᷑: Nuq
oēs int᷑ptantur: Emulamini aūt charis
mata meliora. Et adhuc excellentio
rem uiam uobis demonstro.
Si linguis hominu͂ loq̄r et angl̄or. cari
tatem aūt n̄ hām: fc̄s sum uelut es so
nans. aut cimbalu͂ tinniēs. Et si hab
uero p̄phetiā. et nouerī mist̄ia oīa ⁊
oēm sciām. et si habuero oēm fidē. ita
ut montes t̄nsferā: caritatē aūt nō ha
buero: nichil sum. Et si distribuero
in cibos pauperum oēs facultates meās.
et si tradidero corp⁹ meum ita ut arde
am: caritatē aūt nō habuero: nichil
michi p̄dest. Karitas paciens ē. beni
gna ē. Karitas n̄ emulat᷑: n̄ agit p̄pe
ram. n̄ inflatur: n̄ ē ambiciosa. nō
querit que sua sunt. Nō irritat᷑: n̄ co
gitat malu͂: n̄ gaudet sup iniq̄tate:
congaudet aūt uitati. Omīa suffert. oī
a credit. omīa sp̄at: oīa sustinet. Kari
tas nunq̄ excidit. Siue p̄phetie eua
cuabuntur: siue lingue cessabūt: siu
sciā destruet᷑. Ex p̄te enim cognoscim⁹:
et ex p̄te p̄ph̄amus. Cu͂ aūt uenerit qd

XII

sapientie: alii aūt s̄mo

auditus: Si totu͂

XIII

pfectum e: euacuabit qd exparte est.
Cum eem puulus: loqbar ut puul.
sapiebam ut puulus. cogitabaz ut
puulus. Quando at fcus sum uir: e
uacuaui que erat puuli. Videm nc
p speculum in enigmate: tc at facie ad
faciem. Nunc cognosco ex parte: tc aut
cognoscam sicut et cognitus sum. x
Nunc aut manent. fides. spes. caritas.
tria h. Maior aut hius e caritas.
Sectamini caritate. emulamini spualia:
magis aut ut pphetetis. Qui enim
loquitur lingua: no hoibz loqt sz do. Ne
mo enim audit. Spc at loqt mistia.
Na qui pphat: hoibz loqt ad edifica
tioem et exortatioem et consolatioez.
Qui loquit lingua: semet ipm edi
ficat. Qui at pphat: eccla edificat.
Volo at uos omis loq linguis: magis
at pphare. Na maior e q prophetat
q qui loqt linguis: nisi forte intpre
tetur: ut eccla edificatioem accipiat.
Nunc at fres si uenero ad uos. linguis
loques. qd uobis pdero. nisi uobis lo
quar. aut in reuelatioe. aut in scia. x
aut pphia. aut doctrina. Tam que sin
aia sunt uoce dantia. siue tibia. siui
cithara. nisi distinctione sonituu de
derint: quo scietur id q canit. aut
q cytharizat. Et eni si incertam uoce
det tuba: qs pabit se ad bellu. Ita x
uos p linguam nisi manifestu smo
ne dederitis. quo sciet id q dicit. E
ritis enim in aera loquntes. ta multa u
puta gna linguaru sut in hoc mudo:
x nichil sine uoce e. Si ergo nesciero
uirtute uocis: ero ei cui loquor barba
rus. Et is qui loquit michi barbarus.
Sic x uos qnm emulatores estis spuu:
ad edificatioem ecce. querite ut hab
undetis. Et io qui loqtur lingua: oret
ut intpretet. Nam si orem lingua: sps
meus orat. mes aut mea sine fructu
e. Quid ergo e: Orabo spu, psallaz
et mte. Ceterum si bndixeris spu: q
supplet locum ydiote: Quomo dicet
amen. sup tua bndictioem: qm qd
dicas nescit. Nam tu qde bn gras agis:

sz alt n edificatur. Gras ago deo meo:
q oium urm lingua loquor. Sz in eccla
uolo quiq uba sensu meo loq. ut x
alios instruam: qua dece milia ubo
rum lingua. Fres mi. nolite pueri e
ffici sensibz. sz malitia puuli estote.
sensibz aut pfecti estis. In lege enim
scriptum e. qm in aliis linguis x in la
biis aliis. loquar pplo huic: x nec sic
exaudient me dicit dns. Itaq lingue
in signu sut: no fidelibz sz infidelibz.
Prophetie at: n infidelibz. sz fidelibz.
Si ergo conueniat uniusa eccla in u
num. et os linguis loqnt. intret aut
ydiote aut infideles: nne dicet qd
insanitis: Si at os pphent. intret at
quis infidelis ul ydiota: conuincitur ab
omibz. diiudicat ab oibz. Occulta ei
cordis ei manifesta fiut. Et ita cades
in faciem adorabit dm: pnuntians
q uere deus in uobis sit. Qd ergo est
fres: Cu conuenitis unusqsq uestruz.
psalmu ht. doctrina ht. apocalupsi
ht. lingua ht. intpretatioez ht. Oia
ad edificatioem fiat. Siue lingua qs
loqt. sm duos aut ut multu tres. x p
partes: x unus intpretet. Si at n fuerit
intpres: taceat in eccla. Sibi at loqt:
et deo. Prophete at duo aut tres dic
ant: x ceti diiudicent. Qd si alii re
uelatum fuit sedenti: prior taceat.
Potestis enim p singulos pphare: u
os discant et omnes exortent. Et sp
iritus pphetarum: pphis subiecti st. No
enim est dissensionis ds. sz pacis: sic
x in omibz ecclis scoz doceo. Mulieres
in ecclis taceant. No ei pmittit eis
loq: sz subditas ee sic et lex dic. Si qd
at uolut discere: domi uiros suos int
rogent. Turpe e enim mulieri: loqui
in eccla. An a uobis ubum di pcessit.
aut in uos solos puenit: Si qs uidetur
propha ee aut spual: cognoscat que
scribo ub: qr dni sut mandata. Si qs
at ignorat: ignorabit. Itaq fres emu
lamini pphare: x loq linguis nolite x
prohibere. Omia aut honeste x sm or
dine fiant in uobis.

XV

Notum aut uobis facio fres euange
lium qd pdicaui uobis. qd et accepi
stis. in quo et statis. per qd et saluamini:
qua rone pdicauerim uobis si tene
tis. nisi frustra credidistis. Tradidi eni
ub in primis. qd et accepi: qm xpc
mortuus e pro peccatis nris sm scripturas.
et qz sepultus e. et qz resurrex tercia die
sm scripturas. et qz uisus e cephe. et post
h undecim. Deinde uisus e plusq quin
gentis frib: simul: ex qb multi manet
usq adhuc. qdam aut dormierut. De
inde uisus e iacobo: dein aplis oibz;
Nouissime aut oiu tamq abortiuo:
uisus e et m. Ego eni sum minimus apo
stolorum: qui n sum dignus uocari
apls. qm psecutus sum eccliam dei. Gra
aut dei sum: id q sum. Et gra eius in
me uacua n fuit: sz habundanti illis oi
bz laboraui. Non at ego. sz gra dei mecu.
Siue eni ego siue illi: sic pdicam. et
sic credidistis. Si at xpc pdicatur q re
surrexit a mortuis: quomo qdam dic
unt in uob. qm resurrectio mortuorz no e:
Si at resurrectio mortuorz n e: nq xpc
resurrexit. Si at xpc n resurrex: inanis
e pdicatio nra. inanis e et fides ura. In
uenim at et falsi testes dei. qm testim
onium dixim aduersus deu. q suscita
uit xpm: q no suscitauit. si mor
tui n resgunt. Na si mortui n resgunt:
Nq xpc n resurrexit: uana e fides ue
stra. Adhuc eni estis in pctis uris. Er
go et qui dormierut in xpo. pierut. Si in
hac uita tm in xpo sperantes sumus: mi
serabiliores sumus oibz hoibus.
Nc at xpc resurrex a mortuis: primitie
dormientiu. Qm qde p hoine mors:
et p hoine resurrectio mortuorz. Et
sicut in adam oms moriunt: ita et in xpo
oms uiuificabutur. Unusquisq at: in
suo ordine. Primitie xpc. Deinh hii
qui sut xpi: qui in aduentu eius cre
diderunt. Deinde finis. cu tradiderit re
gnum do et patri: cu euacuauit oem
principatu. et potestate. et uirtutez.
Oportet at illum regnare: donec ponat
oms inimicos sub pedibz eius. Nouissima
aut inimica destruet mors. Oia e
subiecit sub pedibz suis. Cu aut di
cat omia subiecta sut ei: sine dubi
o pter eu qui subiecit ei oia. Cu aut
subiecta fuerint illi oia. tc et ipse filius
subiectus erit illi. qui subiecit sibi
oia: ut sit deus oia in oibz. Alioquin
qd facient qui baptizant p mortuis:
Si oio mortui n resurgut: ut qd et
baptizant p illis: Ut qd et nos pich
tam omi hora: Cotidie morior p ue
stram glam fres: qua hbeo in xpo ihu
dno nostro. Si sm homine ad bestias
pugnaui ephesi: qd m prodest si mortui
n resurgut: Manducem et bibam:
cras enim moriem. Nolite seduci. Co
rrumpunt eni mores bonos: colloqa
mala. Euigilate iusti. et nolite pecc
are. Ignorantiam eni dei: qdam hnt. Ad re
uerentiam ub loquor. Sz dicet aliqs.
Quomo resurgent mortui: Quali aut
corpore uenient: Insipiens tu: q se
minas n uiuificatur. nisi prius moriat.
Et q seminas. n corp q futuz e. sem
nas: sz nudu granu. ut puta tritici. aut
alicui ceterorum. Deus at dat illi corp
sic uult: et unicuiq seminu pprium
corp. No ois caro eade caro: sz alia hoi
num. alia pecorz. alia uolucru: alia
at piscu. Et corpa celestia: et corpa
terrestria. Sz alia quide celestiu gla: a
lia at terrestriu. Alia claritas sol. alia
claritas lune. et alia claritas stellarum.
Stella enim a stella differt in clarita
te: sic et resurrectio mortuorz. Semi
natur in corruptioe: sget in incorru
ptioe. Seminat in ignobilitate: sur
get in gla. Seminatur in infirmi
tate: sget in uirtute. Seminat cor
pus animale: sget corp spuale. Si e
corp animale: est et corp spuale. Sic
scriptum e. fcs e primus ho adam. in aiam
uiuente. Nouissim adam: in spm uiu
ificantem. Sz n prius q spuale e. sz q
aiale e: deinde e q spuale e. Prim ho
de terra terrenus. Scds ho de celo celestis. Q
lis terrenus: tales et terreni. Et qlis celestis:
tales et celestes. Igitur sic portauimus

Nz xpc resurrexit

Et at

Cr xpi

ymaginem terreni: portemus et ymagi
nem celestis. Hoc autem dico fratres: quia caro
et sanguis regnum dei possidere non possunt.
neque corruptio incorruptelam possidebit.
Ecce misterium uobis dico. Omnes quidem
resurgemus: sed non omnes immutabimur. In
momento in ictu oculi: in nouissima
tuba. Canet enim tuba. et mortui resurgent
primi incorrupti: et nos immutabimur.
Oportet enim corruptibile hoc indue
re incorruptionem: et mortale hoc indue
re immortalitatem. Cum autem mortale hoc
induerit immortalitatem: tunc fiet sermo qui
scriptus est. Absorta est mors in uictoria.
Ubi est mors uictoria tua? Ubi est
mors stimulus tuus? Stimulus autem
mortis: peccatum est. Uirtus uero peccati: lex.
Deo autem gratias. qui dedit nobis uictoriam:
per dominum nostrum ihesum xpistum. Itaque fratres mei
dilecti stabiles estote. et immobiles. ha
bundantes in opere domini semper: scientes
quod labor uester non est inanis in domino.

XVI De collectis autem que fiunt in sanctos: sicut
ordinaui in ecclesiis galatie: ita et uos fa
cite per unam sabbati. Unusquisque autem
uestrum apud se reponat. recondens quod ei bene
placuerit: ut non cum uenero. tunc collec
te fiant. Cum autem presens fuero: quos pro
baueritis per epistolas hos mittam. perferre gra
tiam uestram in ierusalem. Quod si dignum fuerit.
ut et ego eam: mecum ibunt. Ueniam autem ad
uos: cum macedoniam pertransiero. Nam
macedoniam pertransibo. Apud uos autem for
sitan manebo. uel etiam hyemabo. ut uos me de
ducatis quocumque iero. Nolo enim uos mo
do in transitu uidere. Spero enim me aliquantulum
temporis manere apud uos: si dominus permiserit.
Permanebo autem ephesi: usque ad pente
costen. Ostium enim mihi apertum est magnum
et euidens: et aduersarii multi. Si autem ue
nerit timotheus: uidete ut sine tim
ore sit apud uos. Opus enim domini operatur: sicut et
ego. Ne quis ergo illum spernat. Deduci
te autem illum in pace: ut ueniat ad me.
Expecto enim illum cum fratribus. De apollo
autem fratre. notum uobis facio: quoniam mul
tum rogaui eum ut ueniret ad uos cum
fratribus. Et utique non fuit uoluntas eius ut
nunc ueniret. Ueniet autem cum ei ua
cuum fuerit. Uigilate. state in fide. ui
riliter agite. et confortamini. Et omnia uestra
in caritate fiant. Obsecro autem uos fratres.
nostis domum stephane et fortunati.
et achaici. quoniam sunt primitie achaie et in
ministerium sanctorum ordinauerunt seipsos: ut
et uos subditi sitis eiusmodi. et omni coo
peranti et laboranti. Gaudeo autem in presen
tia stephane. et fortunati. et achaici: quoniam
id quod uobis deerat. ipsi suppleuerunt.
Refecerunt enim: et meum spiritum et uestrum.
Cognoscite ergo: qui eiusmodi sunt. Sal
utant uos omnes ecclesie asie. Salutant uos in
domino multum aquila et prisca cum
domestica sua ecclesia: apud quos et hosp
itor. Salutant uos fratres omnes. Salutate
inuicem in osculo sancto. Salutatio mea
manu pauli. Si quis non amat dominum nostrum
ihesum xpistum: sit anathema maranatha.
Gratia domini nostri ihesu xpisti uobiscum. Caritas
mea cum omnibus uobis in xpisto ie
su domino nostro. amen.

Incipit argumentum in epistolam secundam ad corinthios.

Post actam penitentiam consolatoriam epistolam
scribit eis a troade. per titum: et collau
dans hortatur ad meliora contristatos quidem
eos. sed emendatos ostendens.

Incipit secunda epistola ad corinthios.

I Paulus apostolus
xpisti ihesu per uolunta
tem dei. et timot
heus frater. ecclesie dei que
est corinthi. cum sanctis
omnibus qui sunt in uniuersa achai
a: gratia uobis et pax a deo patre
nostro. et domino ihesu xpisto. Ben
edictus deus et pater domini nostri ie
su xpisti pater misericordiarum. et
deus totius consolationis. qui conso
latur nos in omni tribulatione nostra:
ut possimus et ipsi consolari eos.
qui in omni pressura sunt. per exhor
tationem qua exhortamur et
ipsi a deo. Quoniam sicut habundant
passiones xpisti in nobis: ita et per xpistum
habundat consolatio nostra. Siue

āt tribulamur. p̄ uīa exhortatione
⁊ salute. siue consolam̄ p̄ uīa ꝯsola
tiōe. siue exhortam̄ p̄ uīa exhortatiōe
et salute. q̄ opat̄ tollerantiā earūdē
passionū quas et nos patim̄. ut spēs
nīa firma sit p̄ uobis. scientes q̄m sic
socii passionū. estis. sic eritis et ꝯsola
tionis. Nō enī uolum̄ uos ignorare
frēs de tribulatiōe nīa que fcā ē in asia.
q̄m sup̄ modū grauati sumus. supra
uirtutē. ita ut tedēt nos ⁊ uiuere. Sȝ
ipi in nob ipis r̄nsum mortis hūim̄.
ut n̄ simus fidentes in nob. sȝ in dō q
suscitat mortuos. q de tantis piculis
eripuit nos et eruit. in quē sp̄amus
q̄m et adhuc eripiet. adiuuantibȝ et
uob in oratiōe p̄ nobis. ut ex multaꝝ
psonis faciei̇ȝ. eius q in nob ē donatio
nis. p̄ multos grē agant̄ p̄ nob. Naꝫ
glā nīa hoc ē testimoniū ꝯsciē nrē.
q̄ in simplicitate ⁊ sinceritate dei ⁊ n̄
in sapientia carnali. sȝ in grā dei ꝯu
sati sumus in hoc mūdo. hūndanti⁹
aut̄ ad uos. Nō eī alia scribim̄ uob. q̄
que legistis et cognouistis. Spo aūt
q̄ usqȝ in finē cognoscetis. sic et cogno
uistis nos ex pte q̄ glā uīa sum̄ sic et uos
nīa. in die domini nri ihu x̄. Et hac ꝯ
fidentia uolui prius uenire ad uos. ū
secūdam grām haberetis. ⁊ p uos trāsire
in macedoniā. ⁊ iterum a macedoīa
uenire ad uos. et a uobis deduci in iu
deam. Cum hoc ergo uoluissē. nūqd
leuitate usus sum. Aut q̄ cogito s̄m
carnē cogito. ut sit ap̄ me ē ⁊ nō. Fi
delis āt deus. q̄ s̄mo nr̄ qui fuit ap̄
uos. n̄ ē in illo. ē ⁊ nō. Dei enī filius
ihc xp̄c qui in uob p nos p̄dicatus ē
ē. p me ⁊ siluanū et timotheū. n̄ fu
it in illo ē ⁊ nō. sȝ ē in illo fuit. Quot
quot enī promissiōes dī s̄t. in illo ē.
Jdō ⁊ p ipm̄ amen deo. ad glām nrāȝ.
Qui āt ꝯfirmat nos uobiscū in xp̄o.
et qui unxit nos. ⁊ dedit pignus
sp̄c in cordibȝ nrīs. Ego āt testem de
um inuoco in aīam meā. q̄ parcēs
uobis n̄ ueni ultra corinthū. Nō q̄
dominam̄ fidei urē. sȝ adiutores su

nos xp̄s. et qui signauit

mus gaudii uri. Nam fide statis.

[II]

Statui āt hoc ipm̄ ap̄ me. ne iteruȝ
in tristitia uenirē ad uos. Si eī ego
ꝯtristo uos. ⁊ q̄s ē qui me letificet. nisi
qui ꝯtristat ex me. Et hoc ipm̄ scri
psi uobis. ut n̄ cum uenero tristiti
am sup tristitiā hām. de quibȝ opor
tuerat me gaudere. ꝯfidens in oībȝ
uobis q̄ meū gaudiū oīū urm̄ ē. Naꝫ
ex multa tribulatiōe et āgustia cor
dis. scripsi uobis p multas lacrimas.
n̄ ut ꝯtristemini. sȝ ut sciatis quaȝ
caītatē hām hūndanti⁹ in uobis. Si
quis aūt ꝯtristauit me. n̄ me ꝯtrista
uit. sȝ ex pte ut nō onerē oīs uos. Su
fficit illi qui eiusmoī ē obiurgatio
h̄ que fit a plibȝ. ita ut econt̄ magis
donetis. ⁊ ꝯsolemini. ne forte hūnda
tiori tristitia absorbeat̄ q eiusmodi
ē. Propt̄ q̄ obsecro uos. ut ꝯfirmetis
in illum caītatē. Jdō eī hec scripsi. ū
cognoscam expimtū urm̄. an in oī
bȝ obedientes sitis. Cui āt aliqd donā
stis. ⁊ ego. Nā et ego q̄ donaui. sic donā
ui p̄p uos. i psoā xp̄i. ū n̄ circūueniam̄
a sathana. Nō eī ignorāmus cogitatō
nes eius. Cū āt uenissem troadē. p̄p
euāngelium xp̄i. et ostium m̄ apertuȝ
eēt in dn̄o. nō hūi requiē sp̄u mō.
eo q̄ n̄ inueneri titum frēm meuȝ.
sȝ ualefaciens eis. pfectus sum in ma
cedoniā. Deo āt grās. q sēp triūphat
nos in xp̄o ihū. et odorem noticie sue.
manifestat p nos in oī loco. q̄ x̄ bon⁹
odor sumus deo. in his qui salui fi
unt. ⁊ in his qui peunt. alis q̄dē o
dor mortis in morte. alus āt odor in
uitā. Et ad h̄ quis tam ydoneus. Nō
enim sum̄. sic plurimi. adulterantes
ūbum dei. sȝ ex sinceritate. sicut ex dō
coram deo in xp̄o loqm̄.

[III]

Incipimus iterum nos metipos com
dare. Aut nūqd egemus sic quidam
comdaticiis eplis ad uos aut ex uob.
Eplā nrā uos estis. scripta in cordibus
nrīs. que scit̄ ⁊ legitur ab oībȝ hoībȝ.
manifestati q̄m epla estis xp̄i. mini
strata a uobis. ⁊ scripta n̄ atramento sȝ

spu dei uiui. nõ in tabul' lapideis. s3 in tabul' cordis carnalib3. Fiduciã aũt talem hẽmus p xp̃m ad deũ. nõ q̃ sufficiẽtes sim' cogitare aliqd a nob q̃ ex nob. s3 sufficiẽ nr̃a ex deo ẽ. Qui 7 ydoneos nos fecit ministros noui testamti. nõ littã s3 spũ. Littã enim occidit. sp̃c aũt uiuificat. Qd si ministratio mortis. litt'is deformata in lapidib3. fuit in glã. ita ut ñ possent intendẽ filii isrl' in faciem moysi pp glã uult' eius q̃ euacuat'. quõ ñ magis ministratio sp̃c erit in glã. Nã si ministratio dampnatiõis in glã ẽ: mlto magis habundat ministium iusticie i glã. Nã nec glificatũ ẽ q̃ claruit i hac pte pp excellentẽ glãm. Si enim q̃ euacuatur p glãm ẽ: mlto magis q̃ manẽt in glã ẽ. Habentes igitur talẽ spẽ: mlta fiducia utim'. Et ñ sic͞ moyses ponebat uelam sup faciẽ suã ut non intenderent filii isrl' in faciẽ ei'. q̃ euacuat'. s3 obtusi sũt sensus eoz. Vs3 in hodiernũ ẽ diẽ: idipm uelam in lectiõe ueteris testamti manet ñ reuelatũ. q̃ in xp̃o euacuat'. s3 usq3 i hodiernum diẽ cum legit' moyses: uelamen ẽ positum sup cor eoz. Cũ aũt ↄũsus fuerit ad dñm: auferet uelamen. Dñs aũt sp̃c ẽ. Vbi aũt sp̃c dñi: ibi libtas. Nos uõ oẽs reuelata facie. glãm domini speculantes. in eãdem imaginẽ transformam a claritate in claritatem: tamq̃ a dñi spũ.

IIII Ideo hñtes hac ministrationẽ. iux ã q̃ miam ↄsecuti sum' ñ deficim'. s3 abdicamus occulta dedecoris. ñ ãbulãtes in astutia. nec adulterantes u'bũ di. s3 in manifestatiõe ũitatis: commendãtes nosmetipos ad oẽm ↄsciãm hoium coram deo. Qd si etiam optum ẽ euãgelium nr̃m. in hus qui peunt ẽ optum. i qb3 de' hui' secl'i excecauit mẽtes infideliũ: ut ñ fulgeat illuminatio euãglii glẽ xp̃i. qui ẽ imago dei. Nõ enim nosmetipos pdicam'. s3 ihm xp̃m dñm nr̃m: nos aũt suos uos p ihm. Qm deus qui dix de tenebris lucem splendescere. illuxit i cordib3 nr̃is ad illuminationẽ sciẽ claritatis dei in faciẽ xp̃i ihũ. Hẽmus aũt thesaurũ istum in uasis fictilib3: ut sublimitas sit uirtutis dei. 7 ñ ex nob. In oĩb3 tribulatioẽm patim': s3 ñ angustiam'. Aporiam': s3 ñ destituimur. Psecutionẽ patim': s3 ñ derelinquim'. Humiliam': s3 ñ ↄfundim'. Deicim': s3 ñ perimus. Semp mortificatõnẽ ihũ in corpe nr̃o circũferentes: ut 7 uita ihũ in corpib3 nr̃is maifestet'. Sẽp ẽ nos qui uiuim' in morte tradim' pp ihm: ut 7 uita ihũ maifestet' i carne nr̃a mortali. Ergo mors opat' in nob. uita aũt in uob. Habentes aũt eundẽ spm fidei sic͞ scriptũ ẽ. credidi pp qd locutus sum. et nos credim' pp q͞ 7 loquim': scientes qm̃ q̃ suscitauit ihm: 7 nos cũ ihũ suscitabit 7 ↄstituet uobiscum. Oĩa ẽi pp uos: ut grã habũdans p multos. gratiarũ actiõe habũdet in glãm dei. Propt' qd ñ deficim'. s3 licz is qui deforis est nr̃ hõ corrũpat': tñ is qui intus ẽ renouat' de die in diẽ. Id enim q̃ in psenti ẽ. momentaneũ 7 leue tribulatiõis nr̃e. sup modũ in sublimitate etnũ glẽ pondꝰ opat' in nob: ñ ↄtemplantib3 nobis q̃ uident': s3 q̃ ñ uident'. Que ẽi uident' tp̃alia sũ: q̃ aũt ñ uident' etna sũt.

V Scimus ẽi. qm̃ si terrestris dom' nr̃a hui' hitatiõis dissoluat': q̃ edificatioẽm ex deo hẽmus. domũ nõ manu fcãm s3 etnam in celis. Nã 7 in hoc ingemiscamus. habitationẽ nr̃ãm q̃ de celo ẽ sup indui cupientes: si tñ uestiti ñ nudi inueniam'. Nã 7 q̃ sum' in hoc tabnaculo ingemiscimus grauati 7 eo q̃ nolum' expoliari. s3 sup uestiri: ut absorbeatur q̃ mortale est a uita. Qui aũt efficit nos in hoc ipm de' q̃ dedit nob pignus sp̃c. Audentes igit' semp: et scientes qm̃ dũ sum' in hoc corpe pegrinam' a dño. P fidẽ enĩ ambulamus: et ñ p speciẽ. Audem' aũt et bonã uoluntatem hẽm'. magis pegrinari a corpore. et psentes ẽẽ ad deum. Et ideo

Cū recipiat

contendim᷒: siue absentes. siu p̄sen
tes placē illi. Omīs enī nos manife
stari oportet an̄ tribunal xp̄i. ut refe
rat unusquisq; ꝑpa corpis, put gessit.
siue bonum siue malum. Scientes
ergo timorē dn̄i. hominib; suadem᷒.
deo aūt manifesti sumus. Spo āt: ⁊
in conscientiis ur̄is māifestos nos ēē.
Non iterum nos comēdam᷒ uob: ſ; occa
sionē damus uobis. glāndi p̄ nobis. ū
habeatis ad eos qui in facie glāntur
et n̄ in corde. Siue enim mēte exceddim᷒.
d̄o: siue sobrii sum᷒. uobis. Caritas eī
ē urget nos: estimātes hoc qm̄ si un᷒
pro omīb; mortuus ē. ergo omīs mor
tui sūt. Et p̄ omīb; mortuus ē xp̄c:
ut ⁊ qui uiuunt iam n̄ sibi uiuant.
ſ; ei qui p̄ ip̄is mortuus ē ⁊ resurrexit.
Itaq; ⁊ nos ex hoc neminē nouimus.
ſm̄ carnem. Et si cognouim᷒ ſm̄ carnē
xp̄m: ſ; nūc iam n̄ nouim᷒. Si qua ergo
in xp̄o noua creatura uetera transierūt:
et ecce f̄cā sunt oīa noua. Omīa autē
ex d̄o. qui reconciliauit nos sibi p̄ xp̄m.
et dedit n̄b ministiū reconciliationis.
Quōm q̄dē deus erat in xp̄o. mundum
reconcilians sibi. n̄ reputans illis de
licta ip̄orum: ⁊ posuit in nobis ūbu;
reconciliationis. Pro xp̄o ergo legatiōē
fungimur: tamq̄ deo exortante p̄ nos.
obsecramus p̄ xp̄o: reconciliamini deo.
Eum qui n̄ nouerat pc̄cm. p̄ nob
pc̄cm fecit: ut nos efficeremur iustitia

VI

A diuuantes āt exhortam᷒: dei in ip̄o.
ne in uacuū grām dei recipiatis. Ait
enim. Tempore accepto exaudiuite:
⁊ in die salutis adiuui te. Ecce nūc t̄pc
acceptabile. ecce nūc dies salutis. Ne
mini dantes ullam offensionē: ut
n̄ uitupet ministium nr̄m. S; in oīb;
exhibeam᷒ nos metip̄os sic̄ dei mini
stros: in multa patientia. in tribula
tionib;. in necc̄itatib;. in angustiis.
in plagis. in carcerib;. in seditionib;.
in laborib;. in uigiliis. in ieiuniis. ī
castitate. in sc̄ia. in longanimitate. ī
suauitate. in sp̄u sc̄o. in caritate n̄ fic
ta. in ūbo ūitatis. in uirtute dei. P ar
ma iustitie: a dextris et a sinistris. p
glām ⁊ ignobilitatē. p̄ infamiā: ⁊ bonā fa
mām. Ut seductores: et ueraces. Sic
qui ignoti: ⁊ cogniti. Qūi morientes: ⁊
ecce uiuim᷒. Ut castigati: et n̄ mortifi
cati. Qūi tristes: semp āt gaudentes. Si
cut egentes: multos āt locupletantes.
tamq̄ āt nichil h̄ntes: ⁊ oīa possiden
tes. Os nr̄m patet ad uos o chorinthii:
cor nr̄m dilatatū ē. Nō angustiamini
in nobis: āgustiamini āt in uisceib᷒
ur̄is. Eandem āt h̄ntes remuneratio
nē: tamq̄ filiis dico. dilatamini ⁊ uos.
Nolite iugum ducē: cū infidelib;. Que
enim p̄ticipatio iustitie cū iniquitate:
Aut que societas luci ad tenebras. Que
āt ꝯuentio xp̄i ad belial. Aut q̄ pars fi
deli cum infideli: Qui āt ꝯsensus tem
plo di cū ydol᷒: Uos enī estis templū
dei uiui: sic̄ dicit dn̄s. Qm̄ inhitabo ī
illis. et inābulabo int̄ eos: et ero illoꝝ
deus. et ip̄i erunt m̄ pp̄ls. Propt̄ q. ex
ite de medio eorū ⁊ separamini dic̄ do
minus. et īmūdū ne tetigeritis: ⁊ ego
recipiam uos. Et ero uob̄ in patrē ⁊ uos
eritis m̄ in filios et filias: dicit dn̄s omī

VII

H as igitur p̄missioēs h̄ntes potēs.
kmi. mundem᷒ nos ab oī inqnamē
to carnis et sp̄c: p̄ficientes sc̄ificatioē;
in timore dei. Capite nos. Neminē le
simus. neminē corrupim᷒. neminē
circūuenim᷒. Nō ad ꝯdēpnationē ue
stram dico. Predixi enī: q̄ ī cordibus
nr̄is estis. ad cōmoriendū et ad ꝯui
uendū. Multa michi fiducia ē ap̄ uos.
m̄lta michi glātio p̄ uobis. Repletus
sum consolatiōē: sup h̄undo gaudio
in oī tribulatiōē nr̄a. Nā ⁊ cū uenisse
mus macedoniā. nullā reqūiē h̄uit
caro nr̄a: ſ; oēm tribulatioēm passi
sumus. foris pugne: intus timores.
S; q ꝯsolat̄ humiles. ꝯsolatus ē nos d̄s:
in aduentu titi. Nō solum āt in adi
uentu ei᷒: ſ; etiā in ꝯsolatiōē qua ꝯso
latus ē in uobis. referēs n̄b ur̄m desi
derium. ur̄m fletum. ur̄m emlatiō
nem p̄ me. ita ut magis gauderē. Qm̄
⁊ si ꝯtristaui uos in ep̄la. n̄ me penit:

et si penitet. Videns q epta illa et si
ad horam uos contristauit: nc gaude
o. nō q contristati estis. s; q contristati
estis ad pniām. Contristati enī estis
sēm deum: ut in nullo detrimentum
patiamini ex uob. Que enī sēm deum
tristitia ē: pniām in salutē stabilē;
opatur. Sēcli aūt tristitia: mortē opat.
Ecce enim hoc ipm. sēm dm̄ contristari
uos: quātā in uobis opat sollicitudi
nē. s; defensionē. s; indignatiōem. s;
timorē. s; desid'ium. s; emulationē;.
s; uindictam. In oib; exhibuistis uos
incontaminatos ēē negō. Igit & si scrip
si uobis nō pp eum qui fecit iniuriam.
nec pp eū qui passus ē: s; ad manife
standā sollicitudinē nrām quā p uob
hēmus corā deo. Ido consolati sum. In co
solatiōe aūt nrā hūndanti' magis
gauisi sum sup gaudio titi: q refect
ē sps eius ab omnib; uob. Et si qd apd
illū de uobis gl'atus sum. nō sū confusus:
s; sic oīa uobis in ūitate locuti sumus.
ita & gl'atio nrā q fuit ad titū. ūitas fcā
ē. Et uiscera eius hūndātius in uobis
st: reminiscentis oīū ūrm obedienti
am. quō cum timore et tremore excepi
stis eum. Gaudeo: q in oib; confido ī uob.

VIII

Notam aūt facimus uobis frēs grāz
dei. que data ē in ecclīis macedonie
et qd in multo expimto tribulatō
nis hūndantia gaudiū ipoz fuit: &
altissima paupertas eorū hūndauit
in diuitias simplicitatis eoz. Quia
sēm uirtutē testimoīū illis reddo.
& sup uirtutē uolūtarii fuint: cū mlta
ta exhortatiōe obsecrantes nos grāz
& comunicationē ministerii q fit ī
scōs. Et nō sic spauim. s; semetipos
dederunt pmū dnō. deinde nob.
p uoluntatē dei. ita ut rogaremus
titū. ut quēadmodū cepit. ita et per
ficiat in uob etiā grām istam. S; sic
in oib; hūndantis. fidē et sermoē. et
sciā et oī sollicitudine. insup et caīta
te ūra in nos: ut et in hac grā hūnde
tis. Nō qsi impans dico: s; p alioz sol
licitudinē etiā ūre caītatis ingeniū
bonum comprobans. Scitis enī grāz
dnī nrī ihū xpi: qm̄ pp uos egen
fcs ē cum eēt diues. ut illi' inopia
uos diuites eētis. Et consiliū in hoc do.
Hoc enī uobis utile ē: qui nō solum
facē s; et uelle cepistis ab ān̄o pore.
Nunc uo & fcō pficite: ut quēadmo
dum pmptus ē aīus uoluntatis. ita
sit et pficiendi ex eo q hētis. Si enī uo
luntas pmpta ē: sēm id q hēt accepta
ē. nō sēm id q nō hēt. Nō enim ut aliis
sit remissio. uob aūt tribulatio: s; ex
eqlitate in psenti tpr. ūra hūndātia
illoz inopiā suppleat. ut & illoz;
hūndantia. ūre inopie sit supplem
tum: ut fiat eqlitas. sic scriptū ē. Qui
multū. nō hūndauit: et qui modicū.
nō minorauit. Grās aūt dō. qui dedit
eandē sollicitudinē p uobis in corde
titi: qm̄ exhortatiōem quidē suscep:
s; cum sollicitior eēt sua uoluntate
profectus ē ad uos. Misim' etiā cū
illo frēm nrm: cui laus ē in euāglio
p oēs ecclias. Nō solum aūt. s; et ordiāt
ē ab ecclīis comes pegrinatiōis nrē.
in hāc grām que ministrat' a nobis
ad dnī gl'am et destinatā uolūtatē no
stram: deuitantes h' ne qs nos uitupe
ret in hac plenitudine. que mīstrat'
a nobis. ad gl'am dei. Prouidem' enī
boā: nō solum corā dō. s; etiā corā hoī
b;. Misimus aūt cum illis et frēm no
strum. quē pbauimus in mltis sepe
sollicitum eē. nc aūt multo sollicitio
rem. confidentia multa in uob: siue pro ti
to qui ē socius meus et in uob adiutō.
siue frēs nri apli ecclāz gl'e xpi. Oste
siōem ergo que ē caītatis ūrē et nrē &
gl'e p uobis. in illos ostendite. in facie
ecclīaz.

IX

Nam de ministerio qd fit in scōs:
ex hūndāti ē m scribere uobis. Scio
enim promptū aīum ūrm. p quo de
uob gl'ior apd macedoēs: qm̄ & achaia
parata ē ab āno pterito. et ūrā emla
tio puocauit plimos. Misim' aūt frēs.
ut ne qd gl'amur de uob. euacuetur
in hac pte: ut quēadmodū dixi pati
sitis: ne cum uenerit mecū macedo

Cur dñi;

nes. ⁊ inuenerint uos ĩpatos. eru
bescamus nos. ut ñ dicamus uos. ĩ
hac substantia. Necc̃ariũ ḡ existima
ui. rogare fr̃es. ut p̃ueniãt ad uos:
et p̃parent repromissam b̃ndictioẽ
hanc paratam ẽẽ. sic q̃i b̃ndictioẽm.
ñ q̃i auaritiam. Hoc aũt dico. Qui p̃a
ce seminat: parce et metet. Et qui se
minat in benedictioĩb;: de b̃ndictiõ
nib; et metet. Unusq̃sq; p̃ut desti
nauit in corde suo: nõ ex tristitia aũ
ex necessitate. Hylarẽ eñ datorẽ: dili
git deus. Potens ẽ aũt deus oẽm gr̃am
h̃undare facẽ in uobis. ut in oĩb;
semp oẽm suffitientiã h̃ntes. hab
undetis in oẽ opus bonũ: sic scrip
tum ẽ. Dispsit dedit paupib;: iusti
cia eius manet in etnum. Qui aũt
administrat sem̃ seminãti: ⁊ panẽ
ad manducãdũ p̃stabit. Et multip
licabit sem̃ ur̃m et augebit incrẽm
ta frugum iustitie ur̃e: ut in oĩb; lo
cupletati h̃undetis in oẽm simplici
tatẽ. q̃ opatur p nos gr̃arũ actioẽm
dõ. Qm̃ ministiũ huĩ offitii nõ so
lum suplet ea q̃ desunt sc̃õs. s; etiã
h̃undat p multos gr̃arũ actioẽ i do
mino: p probationẽ minist̃ij huĩ. gl̃i
ficantes deũ in obedientia ↄfessioĩs
ur̃e in eũnglio xp̃i. et simplicitate
comunicatioĩs nr̃e. in illos et in oẽs.
et in ip̃oȝ obsectione p̃ uob. desidãn
tium uos p̃p eminentẽ gr̃am dei in
uobis. Gr̃as dõ: sup inenarrabili
Ipse aũt ego paulus obsec|ro uos
uos: p mansuetudinẽ et modestiam
x̃: qui in facie quidẽ humĩl' sum inter
uos absens aũt ↄfido in uob. Rogo aũt
ne p̃sens audeam p eam confidenti
am: qua existimoȝ audere in quos
dam. qui arbitrantũ nos. tamq̃ s̃ cã
nem ambulemus. In carne enim ã
bulantes: ñ s̃m cãnem militamus.
Nam ãma militie nr̃e. ñ s̃t cãnalı
a s; potentia dõ. ad destructioẽm mu
nitionũ. ↄsilia destruentes: et oẽm
altitudinẽ extollentẽ se ad ũsus sciẽ
tiam dei. ⁊ in captiuitatẽ redigẽtes
oẽm intellectũ in obsequiũ xp̃i: ⁊ ĩ
promptu h̃ntes ulcisci oẽm in obedi
entiam. cũ impleta fuit ur̃a obedieñ
cia. Que s̃m faciem sũt uidete. Siq̃s
ↄfidit xp̃i se ẽẽ: hoc cogitet iterũ ap̃
se. q; sicut ip̃e xp̃i ẽ ita ⁊ nos. Nã ⁊ si
amplius aliq̃d gl̃atus fuõ de potesta
te nr̃a. quã dedit dñs nobis in edifi
catioẽm. et ñ in destructioẽm ur̃ãm:
ñ erubescã. Ut aũt ñ existimer tamq̃
t̃rere uos p ep̃las. qm̃ quidẽ ep̃le inq̃
unt graues sũt et fortes. p̃sentia au
tem corp̃is infirma. et s̃mo ↄteptibi
lis: hoc cogitet qui eiusmoĩ ẽ. q; q̃les
sumus in uerbo p ep̃las absentes. ta
les ⁊ p̃sentes in facto. Nõ eñ audem̃
inserere. aut ↄpare nos q̃b;dã. qui
seip̃os ↄm̃dant: s; ip̃i in nobis nos
metip̃os metientes et ↄparantes
nos metip̃os nb. Nos aũt nõ in im̃su
gl̃abimur: s; s̃m m̃surã regl'e q̃ m̃s
ẽ nb deus. m̃surã ptingendi usq; ⁊
ad uos. Nõ enim quasi nõ ptingentes
ad uos: sup extendim̃ nos. Usq; ad
uos eñ p̃uenim̃ in eũnglio xp̃i. ñ in im
m̃sum gl̃antes ĩ alienis laboribus:
sp̃e aũt h̃ntes crescentis fidei ur̃e. ĩ uob
magnificari. s̃m regulã nr̃ãm. ĩ ha
bundantia etiã in illa que ult' uos
s̃t euangelicare. ñ in aliena regiõ ĩ hiĩs
q̃ p̃parata s̃t gl̃ari. Qui aũt gl̃atur: in do
mino gl̃etur. Nõ enim qui seipsum
cõm̃dat ille p̃batus ẽ: s; quẽ deus
Utinam sustinueritis mo|cõm̃dat.
dicum q̃d insipientie mee: s; ⁊ sup
portate me. Emuloȝ enim uos: dei
emulatioẽ. Despondi eñ uos uni ⁊
uiro. uirginẽ castam: exhibẽ xp̃o.
timeo aũt ne sic s̃pens euã seduxit
astutia sua: ita corrumpant̃ sensus ⁊
ur̃i. et excidãt a simplicitate que ẽ
in xp̃o. Nam si is qui uenit. alium
xp̃m p̃dicat quẽ nõ p̃dicauimus.
aut aliũ sp̃m accipitis que ñ accep
istis. aut aliud euãgl̃ium q̃ ñ rece
pistis: recte pateremini. Existimo ẽ
me michi minus fecisse: a magnis
ap̃lis. Nam ⁊ si imperitus sum s̃mone:

X

Et huiusmoĩ

XI

C Ĩ. Loȝdam etiã nõ h̃nt
sunt.

sz n scia. In omnibz aut manifestat
sum uobis. Aut numqd peccatu feci
me ipm humilians ut uos exalte
mini. qm gratis euangliu dei. eua
glizaui uobis. Alias eccias expolia
ui: accipiens stipendiu ad ministe
rium urm. Et cum eem apd uos 7 e
gerem: nulli onerosus fui. Na q m
deerat. suppleuerunt fres q uener
a macedonia: 7 in oibz sine onere 7
me uobis suaui. et suabo. Est ueritas
xpi. in me: qm hec glatio n infringet
in me in regionibz achaie. Quare?
Quia n diligo uos? Deus scit. Qd aut
facio. 7 faciam. ut amputem occasioe
eorum qui uolt occasionem: ut i quo
glantur: tales inueniant sic 7 nos.
Nam eiusmoi pseudo apli opari sut
subdoli: transfigurantes se in aplos
xi. Et n miru. Ipse eni sathanas: tras
figurat se in anglm lucis. No e ergo
magnu: si ministri eius transfigure
tur. uelut ministri iustitie. Quoru
finis erit: sm opa ipoz. Iteru dico: ne
qs me putet insipiente. Alioqn ue
lut insipiente. accipite me: ut 7 e
go modicu qd glier. Qd loquor. n lo
quor sm deum: sz qi in insipientia. i
hac substantia glie. Qm multi glant
sm carne: 7 ego glabor. Libenter eni
suffertis insipientes: cu sitis ipi sap
ientes. Sustinetis eni si qs uos in ser
uitute redigit: si qs deuorat. si quis
accipit. si quis extollitr. si qs in faciem
uos cedit. Scdm ignobilitate dico:
qi nos infirmi fuimus in hac parte.
In quo quis audet: in insipientia di
co. audeo 7 ego. Hebrei st. et ego. Isr
lite st. 7 ego. Semn habrae sut: 7 ego.
Ministri xpi st: 7 ego. Vt minus sapi
ens dico: plus ego. In laboribz plurim
in carceribz habundantius: i plagis su
pra modu. in mortibz freqnt. A iude
is quinqes. quadragenas una min
accepi. Ter uirgis cesus sum. semel
lapidatus sum: ter naufragiu feci.
Nocte et die: in profundu mais fui.
In itineribz sepe. Periculis fluminu.
periculis latronum. periculis ex genere.
periculis ex gentibz: periculis in ciuita
te. periculis in sollitudine. periculis in
mari. periculis in falsis fribz. In labore
et erumpna: in uigiliis multis. In
fame et siti: in ieiuniis mltis. In fri
gore: et nuditate. Preter illa que extri
secus sut: instantia mea cotidiana.
sollicitudo oium ecclarum. Quis i fir
matr. et ego n infirmor? Quis scadali
zatr. et ego n uror? Si glari oportet: q
infirmitatis mee sut glabor. Deus
et pater dni nri ihu xpi scit. qui e ben
edictus in scla: qd n mentior. Dama
sci prepositus gentis arete regis. custodie
bat ciuitate damascenoz: ut me
comphenderet. Et p fenestram i sporta
dimissus sum p muru: et sic effugi
manus ei.

XII

Si glari oportet: n expedit quidem. Veniam at ad uisiones: 7 re
uelatioes dni. Scio hominem in xpo. a
te anos quatuordeci siue in corpe siue
extra corp nescio ds scit: raptum hui
modi usqz ad tciu celu. Et scio hui
modi hominem. siue in corpe siue extra
corp nescio ds scit: qm raptus e i pa
disum. 7 audiuit archana uerba. q
n licet hoi loqi. Pro huiusmoi glabor: p
me at nichil. nisi in infirmitatibus
mis. Na 7 si uoluo glari: n ero i sipies.
Veritate enim dicam. Parco at: ne
qs me existimet sup id q uidet i me.
aut audit aliqd ex me. Et ne magni
tudo reuelationu extollat me: dat
e michi stimulus carnis mee anglus
sathane. q me colaphizet. Propter
q ter dnm rogaui: ut discederet a me.
Et dixit michi. Sufficit tibi gra mea.
Nam uirtus in infirmitate pficitur.
Libent igitur glabor in infirmitatib
mis: ut inhitet i me uirtus xi. Propt
q placeo michi: in infirmitatibz. in
contumeliis. in necctatibz. i psecutio
nibz. i angustiis p xpo. Cu ei infirmor.
tc potes sum. Fci sum insipiens: uos
me coegistis. Ego eni debui a uob co
mdari. Nichil eni min feci ab his qui
sut sup modu apli. tam 7 si nichil sum.

signa tn apostolatus mei fca sunt
sup uos. in omni patientia et sigis
et prodigiis et uirtutib3. Qd e eni
qd minus habuistis pceteris ecclis. nisi
qd ego ipe nō grauaui uos. Donate
michi hanc iniuriā.

Ecce tercio hoc paratus sum uenire ad
uos: et ñ ero grauis uobis. Nō enim
quero que uřa sunt: s3 uos. Nec enī
debent filii parentib3 thesaurizare:
s3 parentes filiis. Ego aūt libentissim
e impendā. et sup impendar ego ipe
pro aīab3 uřis: licet plus uos diligēs
min9 diligar. S3 esto. Ego uos ñ gra
uaui: s3 cum eēm astutus. dolo uos
cepi. Nūqd p aliquē eoꝝ quos misi
ad uos circumueni uos. Rogaui ti
tum: et misi cū illo frēm. Nūmqd
titus uos circumuenit. Nōne eodem
spū ābulauim9. Nōne eisdē uestigi
is. Olim putatis: qd excusem9 nos
ap9 uos. Coram dō in xpō loqm. Oīa
aūt kmi: pp uřām edificationē. Ti
meo enim ne forte cū uenero. ñ qles
uos uolo inueniā uos: et ego inueni
ar a uobis. qlem ñ uultis. ne forte ꝯ
tentioēs et emulatioēs. aīositates.
dissensioēs. detractioēs. susurratoēs.
inflatioēs. seditioēs sint int uos: ne
iterum cum uenero humilet me deus
ap9 uos. et lugeā multos ex hiis q an
peccauerit. et ñ egerīt pniām de im
munditia. et fornicatioē. et ipudici
tia. quā gesserunt. Ecce tercio hoc: uenio
ad uos. In ore duorū ul triū testium:
stabit omne ūbum. Predixi eñ 7 pdi
co. ut psens bis. et nūc absens. hiis q
an peccauerīt. et ceteris oīb3: qm si ue
nero iterum. ñ parcā. An expimentum
qritis eius qui in me loqr xpc. Qui ī
uob nō infirmat. s3 potens ē in uobis.
Nam si crucifixus ē ex infirmitate nřa:
s3 uiuit ex uirtute dei. Nam et nos
infirmi sumus in illo: s3 uiuem9
cū eo ex uirtute dei in uobis. Vos me
tipos temptate. Si estis in fide: ipsi
uos pbate. An nō cognoscitis uos ipos.
q2 xpc ihc in uobis est. Nisi forte re
probi estis. Spo aūt: qd cognoscatis.
q2 ñ sum9 reprobi. Oramus aūt dm.
ut nichil mali faciatis: ñ ut nos p
bati pareamus. s3 ut uos qd bonū ē
faciatis: nos aūt ut reprobi simus.
Nō enim possumus aliqd adūsus
ūitatē: s3 pro ūitate. Gaudem9 eni:
qn nos infirmi sum9. uos aūt potētes
estis. Hoc et oram9: uřām ꝯsumatio
nē. Ideo enim hec absens scribo: ut
ñ psens durius agam. fm potātem
quā dns dedit michi in edificatioē:
et ñ in destructioēm uřām. De cetero
frēs gaudete. pfecti estote: exortami
ni. idē sapite. Pacem hēte: et ds pacis
et dilectionis erit uobiscū. Saluta
te inuicem: in osclo sco. Salutant
uos oms sci. Grā dni nři ihu xpi. et
caritas dei. et comunicatio sci
spc: sit cum oīb3 uob. amen.
Galate sunt Incipit argumē
greci; hi uerbū tum in eplā
ūitatis primū ab aplo rece ad galath.
perunt: s3 post discessum eius tēpta
ti sunt a falsis aplis. ut in legē 7 circū
cisioēm ueterent. Hos aūt apls reuo
cat ad fidē ūitatis.
scribens eis ab ep
heso. Incipit eplā
ad galathe.

Paulus apls ñ ab
hoīb3 ñ3 p hoīne
s3 p ihm xpm. et
deum patrē q sus
citauit eū a mor
tuis. et qui mecū sunt omnes
frēs: ecclis galatie. Grā uob
et pax. a dō patre et dnō nřo
ihu xpō. qui dedit semetips
um p peccatis nřis. ut eriperz
nos de psenti sclo neqm. s uo
luntatē dei et patris nři: cui
ē glā in scla sclorū amen. Mi
ror q sic tam cito transferimi
mini ab eo qui uos uocauit
in grām xpi. in aliud euan
glium: q ñ ē aliud. nisi sūt
aliq qui uos ꝯturbant. et

uolunt conuertere euangelium xpi. Sed licet
nos aut angelus de celo euangelizet uob.
preter quam quod euangelizauimus uobis:
anathema sit. Sicut predixi: et nunc ite
rum dico. Si quis uobis euangelizauerit
preter id quod accepistis: anathema sit.
Modo enim hominibus suadeo an deo. an
quero hominibus placere. Si adhuc hominibus
placerem: xpi seruus non essem. Notum enim
facio uobis fratres euangelium quod euangeliz
atum est a me. quia non est secundum hominem.
Neque enim ego ab homine accepi illud
neque didici: sed per reuelationem ihu xpi.
Audistis enim conuersationem meam ali
quando in iudaismo. quoniam supra modum
persequebar ecclesiam dei. et
expugnabam illam. et proficiebam in iu
daismo supra multos coetaneos meos
in genere meo: habundantius emulator ex
istens paternarum mearum traditionum. Cum
autem placuit ei qui me segregauit ex utero
matris mee. et uocauit per gratiam suam.
ut reuelaret filium suum in me. ut euan
gelizarem illum in gentibus: continuo non
acquieui carni et sanguini. neque ueni
iherosolimam ad antecessores meos
apostolos: sed abii in arabiam. et iterum
reuersus sum damascum. Deinde post an
nos tres ueni iherosolimam uidere pe
trum: et mansi apud eum diebus quindecim.
Alium autem apostolorum uidi neminem: nisi
iacobum fratrem domini. Que autem scribo uo
bis: ecce coram deo. quia non mentior. Dein
de ueni in partes syrie et cilicie. Eram autem
ignotus facie ecclesiis iudee: que erant
in xpo. Tantum autem auditum habebant:
quoniam qui persequebatur nos aliquando: nunc euan
gelizat fidem quam aliquando expugnabat.
Et in me clarificabant deum.

Deinde post annos quatuordecim: iterum
ascendi iherosolimam cum barnaba a
ssumpto et tito. Ascendi autem secundum reue
lationem: et contuli cum illis euangeli
um quod predico in gentibus. Seorsum autem
autem hiis qui uidebantur aliquid esse: ne forte
te in uacuum currerem aut cucurrissem.
Sed neque titus qui mecum erat. cum esset gen
tilis compulsus est circumcidi. sed propter sub
introductos autem falsos fratres. qui sub
introierunt. explorare libertatem no
stram quam habemus in xpo ihu: ut nos
in seruitutem redigerent. Quibus neque ad
horam cessimus subiectioni: ut ueritas
euangelii permaneat apud uos. Ab hiis
autem qui uidebantur esse aliquid: quales aliquando
do fuerint. michil mea interest. Deus enim
personam hominis non accipit. Michi enim
qui uidebantur esse aliquid: nichil contulerunt.
Sed econtra cum uidissent quod creditum
est michi euangelium prepucii. sicut et petro
circumcisionis. qui enim operatus est petro in a
postolatum circumcisionis. operatus est et michi
inter gentes. et cum cognouissent gratiam que
data est michi inter gentes. iacobus et cep
has et iohannes qui uidebantur columpne
esse. dextras dederunt michi et barnabe so
cietatis. ut nos inter gentes: ipsi autem in circum
cisionem: tantum ut pauperum memores esse
mus. Quod etiam sollicitus fui hoc ip
sum facere. Cum autem uenisset cephas an
tiochiam: in facie ei restiti. quia reprehen
sibilis erat. Prius enim quam uenirent quidam
a iacobo: cum gentibus edebat. Cum
autem uenissent subtrahebat et segre
gabat se timens eos qui ex circumci
sione erant: et simulationi eius conse
serunt ceteri iudei. ita ut et barnabas
duceretur ab eis in illam simulationem.
Sed cum uidissem quod non recte ambularent
ad ueritatem euangelii: dixi cephe coram
omnibus. Si tu cum iudeus sis gentiliter
et non iudaice uiuis: quomodo gentes cogis
iudaizare. Nos natura iudei: et non
ex gentibus peccatores. Scientes autem quod
non iustificatur homo ex operibus legis. ni
si per fidem ihu xpi. et nos in xpo ihu
credimus. ut iustificemur ex fide xpi et
non ex operibus legis. Propter quod. ex operibus
legis non iustificabitur omnis caro. Quod
si querentes iustificari in xpo. inuenti
sumus et ipsi peccatores: numquid xpc peccati
minister est. Absit. Si enim que destruxi
hec iterum redifico: preuaricatorem me esse
constituo. Ego enim per legem legi mortuus
sum: ut deo uiuam. xpo confixus sum
cruci. Viuo autem iam non ego: uiuit uero

Cum petrus

III

III

I

in me xpc. Qd aut nuc uiuo i carne: in fide uiuo filii dei qui dilexit me. et tradidit semetipm p me. No abitio gram di. Si enim p lege ius ticia: ergo xpc gratis mortuus e.

III

O insensati galathe quis uos fascina uit uitati no credere. an quor oclos xpc ihc pscriptus e in nobis crucifix. Hoc solum uolo a uobis discere. Ex opib legis spm accepistis. an ex audi tu fidei. Sic stulti estis: ut cu spu c cepistis. nc carne consumamini. Tanta passi estis sine ca: si tn sine ca. Qui g tribuit uobis spm. et opat uirtutes in uobis. ex opib legis. an ex auditu fidei. Sic scriptum e credidit abraha do: et reputatu e ei ad iusticia. Cogno scite ergo: q qui ex fide sut. hii st filii abrahe. Prouidens at scripta. q ex fid iustificat gs deus: pnunti abrahe. q bndicent in te oes gs. Igit q ex fi de sut: bndicent cum fideli abraha. Quicq enim ex opib legis st: sub ma ledicto st. Scptu e e. Maledictus ois: q n pmansit in oib q scripta sut i lib legis. ut faciat ea. Qm at in lege nes iustificat ap deum: manifestu e. q iustus ex fide uiuit. Lex at n e ex fide: s qui fecerit ea uiuet in illis. Xpc nos redemit de maledicto legis. factus p nobis maledictu: q scriptu e. male dictus ois qui pendet in ligno: ut in gntib bndictio abrahe fieret in xpo ihu. ut pollicitatione sps accipiam p fide. Fratres sm hoie dico. tn hois confirmatu testamtu nes spnit au su pordinat. Abrahe dicte sunt pmissio nes: et semini eius. No dicit in semi b qi in multis: s qi in uno et semi tuo qui e xpc. Hoc aut dico. testamtu co firmatu a do. que post. cccc. et. xxx. annos fca e lex: n irritu facit ad eua cuanda pmissione. Nam si ex lege he reditas: iam no ex pmissioe. Abrahe at p repromissione donauit ds. Quid igitur lex. Propt transgressione posita e. donec ueniret semen cui pmi sat. ordinata p angelos in manu medi atoris. Mediator at unius no e: ds aut unus e. Lex ergo adusus pmis sa dei. Absit. Si enim data eet lex que possz uiuificare: uere ex lege eet iusticia. S conclusit scriptura oia sub pcto: ut pmissio ex fide ihu xpi daretur credentib. Prius at q ueni ret fides. sub lege custodiebam: concl usi in eam fidem que reuelanda eat. Itaq lex pedagogus nr fuit in xpo: ut ex fide iustificemur. At ubi ueit fides: iam n sumus sub pedagogo. Oes enim filii dei estis: p fide in xpo ihu. Quicq enim in xpo baptizati estis: xpm induistis. No est iudeus nq gc. n est suus nq lib. n est masculus nq femina. Oms enim uos unu estis i xpo ihu. Si at uos unu estis in xpo ihu. ergo semen abrahe estis: sm pmis sionem heredes.

III

Dico at. Qu ato tpr heres puulus e: nc differt a suo cum sit dominus oium: s sub tutorib et actorib e usq ad p finitum tpc a patre. Itaq et nos cu eemus puuli: sub elemtis mundi eramus suientes. At ubi ueit plei tudo tpis. misit ds filiu suu factum ex muliere. factu sub lege: ut eos qui sub lege erat redimeret ut adoptio nem filior di reciperemus. Qm autem estis filii dei: misit deus spm filii sui in corda nra clamante abba pat. Ita q iam n e suus: s filius q si filius: et heres p deu. S tc qde ignorates deu: his qui natura no sut dii suiebatis. Nc at cum cognouitis deu. imo cogni ti estis a do. quomo conuertimini iter ad infirma et egena elemta. qb denuo suire uultis. Dies obsuatis et mses et tepora et annos. Timeo uos: ne for te sine ca laborauerim in uobis. Estote sic ego: q et ego sicut uos. Fres obsec uos: nichil me lesistis. Scitis at q p infirmitate carnis euangelizaui ub iam pridem: et temptationem uram in carne mea n spreuistis. nq respuistis: s sicut angelum dei excepistis me. sic xpm ihm. Ubi est ergo beatitudo

uitas. testimonium enim perhibeo vobis.
quia si fieri potuisset oculos vestros erui
setis et dedissetis michi. Ergo ini
micus vobis factus sum. verum dicens vo
bis. Emulantur vos non bene: sed excludere
vos volunt. ut illos emulemini. Bonum
autem emulamini in bono semper: et non
tantum cum presens sum apud vos. Filioli mei
quos iterum parturio: donec formetur Christus
in vobis. Vellem autem esse apud vos modo. et
mutare vocem meam: quoniam confundor in
vobis. Dicite michi: qui sub lege vultis
esse. Legem non legistis? Scriptum est enim: quoniam
Abraham duos filios habuit: un
um de ancilla. et unum de libera. Sed qui
de ancilla secundum carnem natus est. Qui autem de libera:
per repromissionem. Que sunt per allegori
am dicta. Hec enim sunt duo testamen
ta. Unum quidem in monte Syna. in servitu
tem generans: que est Agar. Syna enim mons
est in Arabia. qui coniunctus est ei que nunc
est Ierusalem: et servit cum filiis suis. Illa autem que
sursum est Ierusalem libera est: que est mater nostra.
Scriptum est enim. Letare sterilis que non paris.
erumpe et clama que non parturis: quia multi fi
lii deserte. magis quam eius que habet virum.
Nos autem fratres: secundum Ysaac promissionis filii
sumus. Sed quomodo tunc is qui secundum carnem natus
fuerat. persequebatur eum qui secundum spiritum: ita et nunc.
Sed quid dicit scriptura? Eice ancillam.
et filium eius. Non enim heres erit filius
ancille: cum filio libere. Itaque fratres mei non
sumus ancille filii. sed libere. Qua liber
tate: nos Christus liberavit.

State ergo: et nolite iterum iugo servitu
tis contineri. Ecce ego Paulus dico vobis:
quoniam si circumcidamini Christus nichil vobis
proderit. Testificor autem rursum omni homini
circumcidenti se: quoniam debitor est universe
legis faciende. Evacuati estis a Christo. qui
in lege iustificamini: a gratia excidistis. Nos
enim spiritu ex fide: spem iustitie expe
ctamus. Nam in Christo Ihesu neque circumcis
io aliquid valet neque preputium: sed fides que
per caritatem operatur. Currebatis bene. Quis
vos fascinavit veritati non obedire? Ne
mini consenseritis. Persuasio non est ex eo qui
vocat vos. Modicum fermentum: totam ma
ssam corrumpit. Ego confido in vobis
in domino: quod nichil aliud sapietis. Qui
autem conturbat vos: portabit iudicium
quicumque est ille. Ego autem fratres si circumcisi
onem adhuc predico: quid adhuc persecutio
nem patior? Ergo evacuatum est scandal
um crucis. Utinam et abscidantur: qui vos
conturbant. Vos enim in libertate vocati es
tis fratres. tantum ne libertatem in occasionem
detis carnis: sed per caritatem spiritus servite invicem.
Omnis enim lex: in uno sermone impletur:
Diliges proximum tuum: sicut teipsum. Quod si
invicem mordetis et comeditis: videte
ne ab invicem consumamini. Dico autem
in Christo. Spiritu ambulate: et desideria carnis non
perficietis. Caro enim concupiscit adversus spi
ritum: spiritus autem adversus carnem. Hec enim
sibi invicem adversantur: ut non quecumque
vultis illa faciatis. Quod si spiritu ducimini
in domino: non estis sub lege. Manifesta autem
sunt opera carnis: que sunt. fornicatio.
inmunditia. inpudicitia. luxuria. ydo
lorum servitus. veneficia. inimicitie.
contentiones. emulationes. ire. rixe.
dissensiones. secte. invidie. homicidia.
ebrietates. comessationes et his sim
ilia: que predico vobis. sicut predixi: quoniam
qui talia agunt regnum dei non consequentur.
Fructus autem spiritus est: caritas gaudium. pax.
patientia. longanimitas. bonitas. be
nignitas. mansuetudo. fides. mode
stia. continentia. castitas. Adversus hu
iusmodi: non est lex. Qui autem sunt Christi: carnem
suam crucifixerunt cum vitiis et concu
piscentiis.

VI

Si spiritu vivimus: spiritu et
ambulemus. Non efficiamur inan
is glorie cupidi: invicem provocantes. invicem
invidentes. Fratres et si preoccupatus fuerit
homo in aliquo delicto. vos qui spirituales
estis huiusmodi instruite in spiritu le
nitatis: considerans teipsum. ne et tu tempte
ris. Alter alterius onera portate: et sic
adimplebitis legem Christi. Nam si quis ex
istimat se aliquid esse. cum nichil sit:
ipse se seducit. Opus autem suum probet
unusquisque: et sic in semetipso tantum
gloriam habebit. et non in altero. Unusquis
que enim: onus suum portabit. Commu

nicet aūt is qui cathethizatur uerbo. ei
qui se cathethizat: in omnibus bonis. Nolite errare: deus non irridetur. Que enim
seminauerit homo: hec et metet. Quoniam qui seminat in carne sua: de carne ~~sua~~ et metet corruptionem. Qui aūt seminat in
spiritu: de spiritu metet uitam eternam. Bonum
aūt facientes non deficiamus. tempore enim suo
metemus non deficientes. Ergo dum tempus
habemus: operemur bonum ad omnes. Maxime aūt: ad domesticos fidei. Videte
qualibus litteris scripsi uobis. mea manu.
Quicumque enim uoluerunt placere in carne.
hii cogunt uos circumcidi: tantum ut crucis
xpi persecutionem non patiantur. Neque enim
qui circumciduntur legem custodiunt: set
uolunt uos circumcidi. ut in carne uestra
glorientur. Michi aūt absit gloriari. nisi in cruce
domini nostri ihesu xpi: per quem michi mundus crucifixus est et ego mundo. In xpo enim ihesu neque
circumcisio aliquid ualet. neque preputium:
sed noua creatura. Et quicumque hanc regulam
secuti fuerint: pax super illos et misericordia. et super
israel dei. De cetero: nemo michi molestus
sit. Ego enim: stigmata domini ihesu. in corpore
meo porto. Gratia domini nostri ihesu xpi. cum
spiritu uestro fratres: amen. Incipit argumentum in epistola ad ephesios.

Ephesii sunt asiani. Hii accepto uerbo ueritatis: perstiterunt in fide. Hos
collaudat apostolus scribens eis a roma de
carcere: per tithicum diaconum. Incipit epistola ad ephesios.

Paulus apostolus xpi ihesu per uoluntatem
dei: sanctis omnibus qui sunt
ephesi et fidelibus
in xpo ihesu. Gratia uobis
et pax: a deo patre
nostro et domino ihesu xpo. Benedictus
deus et pater domini nostri ihesu xpi,
qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in celestibus in xpo:
sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem. ut essemus sancti
et inmaculati in conspectu eius
in caritate. Qui predestinauit
nos in adoptionem filiorum per ihesum xpm
in ~~ipsum~~ ipsum. secundum propositum uoluntatis ~~sue~~ sue. in laudem glorie gratie sue in
qua gratificauit nos in dilecto ~~dilectione~~
filio suo: in quo habemus redemptionem
per sanguinem eius. remissionem peccatorum.
secundum diuitias gratie eius que superhabundauit
in nobis. in omni sapientia et prudentia: ut
notum faceret nobis sacramentum uoluntatis sue. secundum bonum placitum eius quod proposuit in eo. in dispensatione plenitudinis
temporum: instaurare omnia in xpo que
in celis et que in terra sunt in ipso. In quo et
nos sorte uocati sumus predestinati secundum
propositum eius qui omnia operatur. secundum consilium uoluntatis sue: ut simus in laudem glorie eius. qui ante sperauimus in xpo. In
quo et uos cum audissetis uerbum ueritatis euangelium salutis uestre. in quo et
credentes signati estis spiritu promissionis
sancto. qui est pignus hereditatis nostre: in
redemptionem adquisitionis in laudem glorie
ipsius. Propterea et ego audiens fidem
uestram que est in domino ihesu et dilectionem
in omnes sanctos: non cesso gratias agens pro uobis.
memoriam uestri faciens in orationibus
meis: ut deus domini nostri ihesu xpi. pater glorie.
det uobis spiritum sapientie. et reuelationis.
in agnitionem eius illuminatos oculos
cordis uestri: ut sciatis que sit spes uocationis eius. et que diuitie glorie hereditatis eius in sanctis. et que sit supereminens
magnitudo uirtutis eius in nos. qui
credidimus. secundum operationem potentie
uirtutis eius. quam operatus est in xpo.
suscitans illum a mortuis. et constituens ad dexteram suam in celestibus.
super omnem principatum et potestatem.
et uirtutem et dominationem. et omne nomen quod
nominatur non solum in hoc seculo. sed etiam
in futuro. Et omnia subiecit sub pedibus
eius. et ipsum dedit caput super omnem ecclesiam.
que est corpus ipsius. et plenitudo eius.
qui omnia in omnibus adimpletur.

II

Et uos cum essetis mortui delictis et
peccatis uestris. in quibus aliquando ambulastis
secundum seculum mundi huius. secundum principem potestatis aeris huius spiritus. qui nunc

opatur in filiis diffidentie. i qbus
7 nos omnes aliqn conu̇sati sum̃
in desideriis cãnis nr̃e. facientes v
uoluntatẽ cãnis et cogitationum.
et eramus nã filii ire sicut 7 ceti. Ds
aũt qui diues ẽ in mĩa. pp nimiã
caũtate suã qua dilex̃ nos. cũ eẽm
mortui pcc̃is conuiuificauit nos i
xp̃o. cui grã estis saluati. et ↄresus
citauit et consedere fecit in celestib
in xp̃o ihũ: ut ostenderet in sc̃lis sup
uenientib3 hũndãtes diuitias grẽ
sue. in bonitate sup nos in xp̃o ihũ.
Grã eñi saluati estis p fidẽ: et hoc ñ
ex uob. Dei eñi donũ est ñ ex opibus:
ut ne quis gl̃etur. Jp̃ius eñi sum̃ fac
tura. creati in xp̃o ihũ. in opib3 bo
nis: q̃ pparauit ds̃. ut in illis ãbulemus.
Propẽ qd̃ memores estote. qd̃ aliq
do uos qui gñs eratis in cãne. qui di
cebamini pirputiũ. ab ea que dicit̃
circumcisio in cãne manufacta. q̃ era
tis illo in tpr̃e sine xp̃o. alienati a cõ
u̇satioẽ isrl̃. et hospites testamtoꝝ.
promissiõis spẽ nõ hñtes. et sine dõ
in hoc mundo. Nc̃ aũt in xp̃o ihũ v
uos qui aliqn eratis lõge: facti estis
prope in sanguine xp̃i. Jp̃e ẽ enim
pax nr̃a. qui fecit utraq3 unũ: 7 me
dium parietẽ macerie soluens ini
micitias in cãne sua. legẽ mãdatoꝝ
decretis euacuans. ut duos ↄdat in
semetipo. in unũ nouũ hominez
faciens pacẽ. ut reconciliet ãbos in
uno corpe dõ: per cucẽ interficiens ini
micitias in semetipo. Et ueniẽs euã
gelizauit pacẽ et uobis qui lõge fui
stis. et pacem hiis qui ppe: qm̃ p ip̃m
hẽmus accessum ambo in uno spũ
ad patrẽ. Ergo iam ñ estis hospites
et aduene. s3 estis ciues sc̃oꝝ et dom
estici dei. sup edificati sup fundam̃
tũ apl̃oꝝ et pphãrum: ipso summ
o angulari lapide xp̃o ihũ. Jn quo
oĩs edificatio ↄstructa: crescit in tẽ
plum sc̃m in dño. Jn quo et uos co
edificamini in hitaculũ dei. in spũ

II

Huius rei grã ego paulus uinct̃ x̄ sc̃o.
ihũ. pro uobis gentib3. si tñ audis
tis dispensatioñe grẽ dei que data ẽ
michi in uobis: qm̃ sc̃m reuelatioẽ
notum michi fc̃m ẽ sacramtũ. sic
sup̃ scripsi in breui. put potestis le
gentes intelligẽ. prudentiã meã in
misterio x̄. qd̃ aliis generatioib3 ñ ẽ
agnitũ filiis hoĩum. sic nc̃ reuelatũ
ẽ sc̃is apl̃is eius et pphis in spũ. ẽẽ gñt
coheredes et concorpales. et ↄparti
cipes pmissiõis eius. in xp̃o ihũ per eũa
lium: cuius fc̃s sum ego minist̃ sc̃m do
num grẽ dei. que data ẽ m̃. sc̃m opatiõ
nẽ uirtutis ei. Michi aũt oĩu sc̃oꝝ mi
nimo. data ẽ grã hec in gentib3. euã
gelizare inuestigabiles diuitias grẽ x̄.
et illuminare oẽs que sit dispensatio
sacramti absconditi a sc̃lis in deo. q
oĩa creauit: ut innotescat pricipib
et potestatib3 in celestib3. per eccl̃am mt̃
tiformis sapiã dĩ. sc̃m pfinitionem
sc̃loꝝ quã fecit dñs in xp̃o ihũ dño nr̃o:
in quo hẽmus fiduciã et accessũ in cõ
fidentia. p fidẽ eius. Propẽ q̃ peto ne
deficiatis in tribulationib3 meis p uob:
q̃ ẽ gl̃a ur̃a. Huius rei grã flecto genu
a mea. ad patrẽ dñi nostri ihũ x̄. ex q
omĩs paternitas in celis et in t̃ra noĩa
tur: ut det uobis sc̃m diuitias gl̃e sue
uirtutẽ. corroborari p spm̃ ei in interi
orem hominẽ hitare xp̃m p fidẽ i cõ
dib3 ur̃is. Jn caũtate radicati et fundati:
ut possitis comphendere cũ oĩb3 sc̃is.
q̃ sit latitudo et lõgitudo et sublimi
tas et pfundum. Scire etiã sup emi
nentem sc̃ie caũtatẽ xp̃i: ut imple
amini in oẽm plenitudinẽ dei. Ei aũt
qui potens ẽ oĩa facẽ sup hũndant̃
q̃ petimus aut intelligim. sc̃m uirtu
tem que opat̃ in nob: ipi gl̃a in eccl̃a
7 in xp̃o ihũ in oẽs generatioẽs sc̃li se
culoꝝ. am̃.

III

Obsecro itaq3 uos. ego uinct̃ in dño. ũ
digne ambuletis uocatiõe q̃ uocati
estis: cum omĩ humilitate et mãsu
etudine. cũ patientia. sub portãtes
inuicem in caũtate. Solliciti suare
unitatẽ spc̃: in uinclo pacis. Vnum

corpus et unus sp̄c: sicut uocati estis
in una spe uocationis uṙe. Unus do
minus una fides: unū baptisma. U
nus ds̄ et pat̄ oīum: qui sup oēs 7 per
oīa et in omībz nb. Unicuiqz āt no
strum data ē grā: s̄m mēsurā donato
nis xp̄i. Propter q̄ dicit. Ascendens
in altum. captiuam duxit captiu
itatem: dedit dōa hoībz. Qd̄ āt ascē
dit quid ē. nisi q̄ et descendit prim
um in inferiores ptes t̄re: Qui des
cendit ip̄e ē. et qui ascendit sup oēs
celos: ut adipleret oīa. Et ip̄e dedit
quosdā qdē apl̄os. quosdā aūt pphās.
alios uō euangelistas. alios āt pasto
res et doctores. ad ↄsumationē scōrū
in op̄ ministīi. in edificatioēm corpo
ris xp̄i: donec occurram̄ oēs in unita
te fidei et agnitionis filii dei in uirū
pfectum in mēsurā etatis pleitudinis
xp̄i: ut iam n̄ simus puuli fluctuā
tes. et circumferam̄ omī uento doct̄
ne. in neqtia hoīum. in astutia. ad
circumuentioēz erroris. Ueritatem
āt facientes in cāritate. crescam̄ in
illo p omīa qui ē cap nr̄m xp̄c: ex q̄
totum corpus ↄpactū et connexuz
p oēm iuncturā submīnistratiōis. s̄
opatioēm in mēsurā uniuscuiqz m̄
bri. augmētū corpis facit. in edifica
tioēm sui in cāritate. Hoc igit̄ dico. 7
testificor in dn̄o: ut iā n̄ ambuletis
sicut 7 gēs ambulāt. in uaītate sens̄
sui: tenebris obscuratū hn̄tes itel
lectum: alienati a uita dei. p ignorā
tiam que ē in illis. pp̄ cecitatē cordis
ipōrum: q desp̄antes semetipos trad
iderunt impudicitiē. i opatione i
munditie oīs in auaītia. Uos autē
n̄ ita didicistis xp̄m: si tn̄ illū audistis
et in illo edocti estis. sic ē uītas in ihū.
Deponite uos scd̄m pristinā ↄusatio
nem. ueterē hoīem: qui corrūpit̄
s̄m desidia erroris. Renouamī aūt
sp̄u mentis uṙe: et induite nouū
hoīe qui s̄m deum creatus ē in iu
stitia et scītate uītatis. Propt̄ q̄ depo
nentes mēdatium. loqmini uerita
tē unusquisqz cum pximo suo: qm̄
sumus inuicem mēbra. Irascimini 7
nolite peccare. Sol n̄ occidat: sup ira
cūdiam urām. Nolite locū dare dia
bolo. Qui furabat̄: iam n̄ furet̄. Ma
gis āt laboret opando mānibz suis q̄
bonum ē: ut hāt un̄ tribuat necce
sitatem patienti. Oīs s̄mo mal̄: ex o
re uro n̄ procedat: s̄z si qs bon̄ ē ad e
dificatioēm fidei. ut det grām audi
entibz. Et nolite ↄtristare sp̄m scm̄
dei: in quo signati estis in diē rede
ptionis. Omnis amaītudo et ira et
indignatio et clamor et blasphem
ia tollat̄ a uobis: cum oī malitia. E
stote āt inuicem benigni misicordē
donantes inuicem sic et ds̄ in xp̄o do
nauit nb.

V

Estote ergo imitatores dei sic̄ filii ka
rissimi: 7 ambulate in dilectioē sic̄
7 xp̄c dilexit nos. et tradidit semet
ipsum p nb. oblatioēm et hostiam
deo. in odorem suauitatis. Fornicatō
āt 7 omīs inmunditia aut auaītia,
nec noīet̄ in uob̄ sic̄ decet scōs. aut t̄
pitudo. aut stultiloqū. aut scurrili
tas. que ad rem n̄ ptinet: s̄z magis ḡ
tiarū actio. Hoc eīn scitote intelliḡe
tes: qd̄ omnis fornicator. aut imū
dus. aut auarus qd̄ ē ydolor̄ suitus n̄
hēt hereditatē in regno xp̄i 7 dei. Nēo
uos seducat inanibz ūbis. Propter
h̄ enim: uenit ira dei in filios diffiden
tie. Nolite ergo effici pticipes eor̄. E
ratis enim aliqn̄ tenebre: nc̄ āt lux
in dn̄o. Ut filii lucis ambl̄ate. Fruct̄
enim lucis ē: in oī boītate et iustitia
et uītate. Probantes qd̄ sit bn̄ placitum
dō. Et nolite communicare opi
bz infructuosis tenebr̄: mag̃ āt re
darguite. Que eīn in occulto fiūt ab
ip̄is: turpe ē et dicere. Oīa āt q̄ arg
uuntur a lumine: maīfestāt̄. Oē ē
qd̄ manifestat̄: lum̄ ē. Propt̄ qd̄ dic̄.
Surge qui dormis et exsge a mortu
is: 7 illuminabit tibi xp̄c. Uidete i
taqz f̄rēs. quomō caute ambuletis:
n̄ q̄i insipientes. s̄z ut q̄i sapientes.

Cul' 7 auaritie;

qd bn
Cul' placitum sit;

Cr' āt

Cr' eīn

Redimentes tpe: qm dies mali st. Pro
ptea nolite fieri imprudentes: sz in
telligentes que sit uolutas dei. Et
nolite inebriari uino in quo e luxu
ria: sz implemini spu sco. loqntes uo
bismetipsis in psalmis et ymnis. et
canticis spalibz. cantantes et psalle
tes in cordibz urs dno. Gras agentes
semp pro omibz in noie dni nri ihu
xi: deo et patri. Subiecti inuice: in ti
more xpi. Mulieres uiris suis subdi
te sint sic dno: qm uir cap e mulieris.
sic xpc cap e eccle. ipe saluator corpis
eius. Sz ut eccla subiecta e xpo: ita 7
mulieres uiris suis in oibz. Viri dili
gite uxores uras. sic et xpc dilex ec
cliam. et tradidit semetipsu p ea. ut
illa scificaret. mundas ea lauacro a
que in ubo uite. ut exiberet ipe sibi 9
gloriosam ecclam. n hnte macla aut
rugam. aut aliqd eiusmoi: sz ut sit
sca 7 imaclata. Ita 7 uiri debent dili
gere uxores suas: ut corpa sua. Qui
uxore suam diligit: seipsu diligit. Ne
mo eni umq carne sua odio habuit.
sz nutrit. et fouet ea. sic et xpc eccla.
Quia mbra sum corpis ei: de carne ei.
et de ossibz eius. Propt hoc relinquet
ho patre et matre sua et adherebit 7
uxori sue: et erit duo in carne una. Sa
cramtu hoc magnu e. Ego at dico: i
xpo et in eccla. Veritam et uos sin
guli unusqsqz sua uxore sic seipm
diligat. Uxor at timeat uiru suum.

Filii obedite parentibz uris in dno. h
e iustu e. Honora patre tuu et matre
tua: q e primu mandatu in promi
ssioe: ut bn sit tibi. et sis longeuus
sup tram. Et uos patres nolite ad i
racundia puocare filios uros: sz ed
ucate illos in disciplina et correptio
ne dni. Serui obedite dnis scam carnalibz.
cum oi timore et tremore. in simpli
citate cordis uri sicut xpo. non ad
oculum seruientes. qsi hoibz placetes.
sz ut serui xpi: facientes uoluntatez
di. ex aio. cum bona uoluntate seruien
tes. sic dno et n hoibz. Scientes qm
unusquisqz qdcqz fecerit bonu h pci
piet a domino: siue seruus. siue liber.
Et uos dni eade facite illis. remitten
tes minas: scientes qz et illoz et ur
dns e in celis. et psonarum acceptio 7
no e ap deum. De cetero fres confortami
in dno: et in potentia uirtutis eius.
Induite uos armatura di. ut possitis
stare adusus insidias diaboli: qz no
e nobis colluctatio adusus carnez et
sanguine. sz adusus pricipes et po
testates. adusus mudi rectores ten
ebraru harum. cc spualia neqtie i
celestibz. Proptea accipite armatu
ram di: ut possitis resistere in die
malo. et in oibz pfecti stare. State g
succincti lumbos uros in ueritate: 7 indu
ti lorica iusticie. et calciati pedes i p
paratioe euaglii pacis. In oibz sumite
scutum fidei in quo possitis oia tela 7
neqssimi ignea extinguere: 7 galeam
salutis assummite. et gladiuz spc q
e ubum di: p oem oroné 7 obsecratioez
orantes oi tpr in spu et in ipo uigila
tes. in oi instantia et obsecratione 7
pro oibz scis et p me. ut det m smo i
apcioe oris mi. cum fiducia notu fa
cere misteriu euaglii, p quo legatioe
fungor in cathena: ita ut in ipso au
dea. put oportet me loq. Vt at 7 uos
sciatis que circa me sunt qd aga: oia
nota faciet uobis titicus meus kms
fr. 7 fidelis minist in dno: que misi
ad uos in hoc ipo. ut cognoscatis q circa
nos st. et consolet corda ura. Pax fribz
et caritas cum fide: a deo patre nro 7 do
mino ihu xpo. Gra uobis. cu oibz qui
diligut dnm nrm ihm xpm: in incor
ruptioe amen. Incipit arg

Phylipenses uictu in epla ad
st macedones. Hii phylipese
accepto ubo ueritatis. psliter
in fide: n receptit falsos aplos. hos col
laudat aplc: scibes eis a roma de carce
pep afrodotu.

Incipit epla ad phylipenses.

I

Paulus et timotheus serui ihu xpi. omnibus sanctis in xpo ihu. qui sunt philippis. cum episcopis et diaconibus: gratia uobis et pax. a deo patre nostro et domino ihu xpo. Gratias ago deo meo in omni memoria uestri semper. in cunctis orationibus meis, pro omnibus uobis. cum gaudio deprecationem faciens. super communicatione uestra in euangelio xpi. a prima die usque nunc: confidens hoc ipsum. quia qui cepit in uobis opus bonum. perficiet usque in diem xpi ihu. Sicut est michi iustum. hoc sentire pro omnibus uobis. eo quod habeam uos in corde et in uinculis meis. et in defensione et confirmatione euangelii: socios gaudii mei omnes uos esse. Testis enim michi est deus: quomodo cupiam omnes uos in uisceribus ihu xpi. Et hoc oro ut caritas uestra magis ac magis habundet: [illegible] sensu: ut probetis potiora. et sitis sinceres. et sine offensa. in diem xpi: repleti fructu iustitie. per ihm xpm in gloriam et laudem dei. Scire autem uos uolo fratres. quia que circa me sunt magis ad profectum uenerunt euangelii. ita ut uincula mea manifesta fierent in xpo. in omni pretorio et in ceteris omnibus: ut plures e fratribus in domino confidentes. uinculis meis. habundantius auderent sine timore uerbum dei loqui. Quidam quidem et propter inuidiam et contentionem: quidam autem et propter bonam uoluntatem: xpm predicant. Quidam ex caritate. scientes. quoniam in defensionem euangelii positus sum. Quidam autem ex contentione xpm annuntiant. non sincere: existimantes se pressuram suscitare uinculis meis. Quid enim. dum omnimodo siue per occasionem siue per ueritatem xpc annuntietur: Et in hoc gaudeo: sed et gaudebo.

in sciencia et in omni

Scio enim. quia hoc michi proueniet in salutem. per uestram orationem. et subministrationem spiritus ihu xpi: secundum expectationem et spem meam. Quia in nullo confundar: sed in omni fiducia sicut semper. et nunc. magnificabitur xpc in corpore meo. siue per uitam siue per mortem. Michi enim uiuere xpc est: et mori lucrum. Quod si uiuere in carne. hic michi fructus operis est. et quid eligam ignoro. Coartor autem e duobus: desiderium habens dissolui. et esse cum xpo. multo magis melius: permanere autem in carne. necessarium est propter uos. Et hoc confidens. scio quia manebo et permanebo omnibus uobis. ad profectum uestrum. et gaudium fidei: ut gratulatio uestra habundet in xpo ihu. in me. per meum aduentum iterum ad uos. Tantum digne euangelio xpi conuersamini: ut siue cum uenero et uidero uos. siue absens audiam de uobis. quia statis in uno spiritu. unanimes collaborantes fidei euangelii: et in nullo terreamini ab aduersariis. que est illis causa perditionis. uobis autem salutis. Et hoc a deo. quia uobis donatum est pro xpo non solum ut in eum credatis. sed et ut pro illo patiamini: idem certamen habentes. quale et uidistis in me. et nunc audistis de me.

II

Si qua ergo consolatio in xpo. si quod solatium caritatis. si qua societas spiritus. si qua uiscera miserationis: implete gaudium meum. ut idem sapiatis. eandem caritatem habentes. unanimes. idipsum sentientes. Nichil per contentionem neque per inanem gloriam. sed in humilitate. superiores sibi inuicem arbitrantes. Non que sua sunt singuli considerantes: sed ea que aliorum. Hoc enim sentite in uobis: quod et in xpo ihu. Qui cum in forma dei esset. non rapinam arbitratus est esse se equalem deo: sed semetipsum exinaniuit. formam serui accipiens. in similitudinem hominum factus. et habitu inuentus ut homo. Humiliauit semetipsum. factus obediens usque ad mortem: mortem autem crucis. Propter quod et deus illum exaltauit. et donauit illi nomen quod est super omne nomen: ut in nomine ihu omne genu flectatur. celestium. terrestrium

et infernorum. Et omnis lingua confiteatur
quia dominus ihesus christus in gloria est dei patris. Ita-
que karissimi mei. sicut semper obedistis. non
in presentia mei tantum. sed multo magis
nunc in absentia mea. cum metu et
tremore vestram salutem operamini. Deus
est enim qui operatur in vobis et velle
et perficere: pro bona voluntate. Omnia
autem facite sine murmurationibus. et he-
sitationibus: ut sitis sine querela et sim-
plices filii dei. sine reprehensione in me-
dio nationis prave et perverse: inter quos
lucetis sicut luminaria in mundo. verbum
vite continentes ad gloriam meam in die
christi: quia non in vacuum cucurri. neque
in vacuum laboravi. Sed et si immolor
supra sacrificium et obsequium fidei vestre:
gaudeo et congratulor omnibus vobis. Id ip-
sum autem et vos gaudete et congratula-
mini mihi. Spero autem in domino ihesu timo-
theum cito me mittere ad vos: ut et
ego bono animo sim. cognitis que circa
vos sunt. Neminem enim habeo tam u-
nanimem: qui sincera affectione pro vobis
sollicitus sit. Omnes enim que sua sunt
querunt: non que sunt ihesu christi. Experimentum
autem eius cognoscite: quia sicut patri
filius mecum servivit in evangelio. Hunc igi-
tur spero me mittere ad vos: mox ut vi-
dero que circa me sunt. Confido autem in
domino: quia et ipse veniam ad vos cito.
Necessarium autem existimavi epafro-
ditum fratrem et cooperatorem et commili-
tonem meum. vestrum autem apostolum. et mi-
nistrum necessitatis mee. mittere ad
vos: quoniam quidem omnes vos desiderabat. et
mestus erat. propterea quod audieratis illum
infirmatum. Nam et infirmatus est usque ad mor-
tem: sed deus misertus est eius. Non solum autem eius ve-
rum etiam et mei: ne tristitiam super
tristitiam haberem. Festinantius ergo
misi illum: ut viso illo iterum gaude-
atis: et ego sine tristitia sim. Excipite
itaque illum. cum omni gaudio in domino. et
eiusmodi cum omni honore habetote: quoniam
propter opus christi usque ad mortem accessit.
tradens animam suam ut impleret id quod ex vobis
deerat. erga meum obsequium.

III

De cetero fratres mei: gaudete in domino. Eadem
vobis scribere mihi quidem non pigrum:
vobis autem necessarium. Videte canes.
videte malos operarios: videte concisionem.
Nos enim sumus circumcisio: qui spi-
ritu deo servimus. et gloriamur in christo ihesu.
et non in carne fiduciam habentes: quamquam et e-
go habeam confidentiam et in carne. Si quis ali-
us videtur confidere in carne: ego magis. circum-
cisus octava die. ex genere israel. de tribu be-
niamin. hebreus ex hebreis. secundum legem
phariseus. secundum emulationem persequens
ecclesiam dei. secundum iustitiam que in lege est
conversatus sine querela. Sed que michi fuerunt
lucra: hec arbitratus sum propter christum detri-
menta. Verumtamen existimo omnia detrimen-
tum esse propter eminentem scientiam ihesu christi domini
mei: propter quem omnia detrimentum feci. et arbi-
tror ut stercora. ut christum lucrifaciam: et
inveniar in illo. non habens meam iustiti-
am. que ex lege est: sed illam que ex fide est ihesu
christi. que ex deo est. iustitia in fide: ad agnoscen-
dum illum. et virtutem resurrectionis
eius. et societatem passionum illius: configu-
ratus morti eius: si quo modo occurram
ad resurrectionem. que est ex mortuis. Non
quod iam acceperim: aut iam perfectus sim.
Sequor autem: si quo modo comprehendam in quo
et comprehensus sum a christo ihesu. Fratres.
ego me non arbitror comprehendisse. Un-
um autem: que quidem retro sunt obliviscens.
ad ea vero que sunt priora extendens me
ipsum: ad destinatum persequor. ad bravi-
um superne vocationis dei in christo ihesu.
Quicumque ergo perfecti sumus: hoc sentiamus. Et
si quid aliter sapitis: et hoc vobis deus reve-
labit. Verumtamen ad quod pervenimus:
ut idem sapiamus: et in eadem permanea-
mus regula. Imitatores mei estote
fratres. et observate eos qui ita ambulant. si-
cut habetis formam nostram. Multi enim am-
bulant. quos sepe dicebam vobis. nunc autem et
flens dico. inimicos crucis christi: quorum
finis interitus. quorum deus venter est. et gloria
in confusione ipsorum qui terrena sapiunt.
Nostra autem conversatio in celis est. Unde et
salvatorem expectamus dominum nostrum ihesum christum.
qui reformabit corpus humilitatis nostre.

Ca̅p̅ IIII

figuratum corpori claritatis sue: secundum
operationem qua possit etiam subicere
sibi omnia. Itaque fratres mei dilectissimi et
desideratissimi. gaudium meum et corona
mea: sic state in domino karissimi. Euchodiam
rogo et sinticem deprecor: idipsum sapere
in domino. Etiam rogo et te germane conpar:
adiuva illas que mecum laboraverunt
in evangelio cum clemente. et ceteris adiu
toribus meis: quorum nomina sunt in libro
vite. Gaudete in domino semper: iterum dico
gaudete. Modestia vestra: nota sit omnibus
hominibus. Dominus prope est. Nichil solliciti sitis:
sed in omni oratione et obsecratione. cum gra
tiarum actione. petitiones vestre innotescant
apud deum. Et pax dei que exsuperat omnem
sensum: custodiat corda vestra et intel
ligentias vestras. in christo ihesu. De cetero fratres.
quecumque sunt vera. quecumque pudica. quecumque
iusta. quecumque sancta. quecumque amabilia. que
cumque bone fame. si qua virtus. si qua
laus discipline: hec cogitate. Que et didici
stis. et accepistis. et audistis. et vidi
stis in me. Hec agite: et deus pacis erit vo
biscum. Gavisus sum autem in domino ve
hementer: quoniam tandem aliquando refloruistis.
pro me sentire. sicut et sentiebatis. Oc
cupati autem eratis. Non quasi propter penuriam
dico. Ego enim didici: in quibus sum.
sufficiens esse. Scio et humiliari: scio et
habundare. Ubique et in omnibus institutus
sum: et saciari et esurire et habundare
et penuriam pati. Omnia possum: in eo qui
me confortat. Verumtamen bene fecistis:
communicantes tribulationi mee. Scitis autem
et vos phylippenses. quod in principio e
vangelii. quando profectus sum a mace
donia. nulla michi ecclesia communicavit in
ratione dati et accepti. nisi vos soli: quia
et thessalonicam semel et bis in usum michi
misistis. Non quia quero datum: sed requiro
fructum habundantem in ratione vestra. Ha
beo autem omnia: et habundo. Repletus sum ac
ceptis ab epaphrodito que misistis:
in odorem suavitatis. hostiam acceptam
placentem deo. Deus autem meus impleat omne
desiderium vestrum secundum divitias suas in
gloria: in christo ihesu. Deo autem et patri nostro
gloria: in secula seculorum amen. Salutate
omnem sanctum: in christo ihesu. Salutant vos:
qui mecum sunt fratres. Salutant vos
omnes sancti: maxime autem qui de cesaris domo
sunt. Gratia domini nostri ihesu christi. cum spiritu vestro:
amen. Incipit argumentum in epistolam

Colosenses. ad colocenses.

Colosenses et hii sicut laodicenses: sunt
asiani. Et ipsi preventi erant
a pseudo apostolis. Nec ad
hos accessit ipse apostolus. sed et hos
per epistolam corrigit. Audierat enim verbum
ab archippo: qui et ministerium in eos
accepit. Ergo apostolus iam ligatus. scri
bit eis ab epheso.
per tithicum diaconem.
Onesimum acolitum.

Incipit epistola ad co
lossenses.

Paulus apostolus christi ihesu
per voluntatem dei. et
timotheus frater: hiis
qui sunt colosis. sanctis
et fidelibus fratribus in christo ihesu:
gratia vobis et pax a deo patre
nostro. Gratias agimus deo et patri
domini nostri ihesu christi. semper pro vobis
orantes. audientes fidem ve
stram in christo ihesu. et dilectio
nem quam habetis in sanctos omnes. propter spem
que reposita est vobis in celis. quam
audistis in verbo veritatis evange
lii. quod pervenit ad vos. sicut et in
universo mundo est. et fructifi
cat. et crescit: sicut in vobis. ex
ea die qua audistis et cogno
vistis gratiam dei in veritate:
sicut didicistis ab epaphra karis
simo conservo nostro. qui est fidelis
pro vobis minister christi ihesu:
qui etiam manifestavit nobis
dilectionem vestram in spiritu. Ideo
et nos ex qua die audivimus.
non cessamus pro vobis orantes
et postulantes. ut impleamini
agnitione voluntatis eius
in omni sapientia et intellectu spiritu
ali: ut ambuletis digne deo per omnia

placentes. in omni opere bono fructifi
cantes. et crescentes in scientia dei. in omni
uirtute confortati. secundum potentiam cla
ritatis eius in omni patientia et longa
nimitate cum gaudio: gratias agentes
deo et patri qui dignos uos fecit in partem
sortis sanctorum in lumine. qui eripuit
uos de potestate tenebrarum: et trans
tulit in regnum filii dilectionis sue. In
quo habemus redemptionem et remissi
onem peccatorum. qui est imago dei inuisi
bilis. primogenitus omnis creature: quoniam in
ipso condita sunt uniuersa in celis et in
terra. uisibilia et inuisibilia. siue thro
ni. siue dominationes. siue principatus. siue
potestates. Omnia per ipsum et in ipso cre
ata sunt. et ipse est ante omnes. et omnia in ipso
constant. et ipse est caput corporis ecclesie. qui est
principium primogenitus ex mortuis:
ut sit in omnibus ipse primatum tenens. quia
in ipso complacuit omnem plenitudinem in
habitare. et per eum reconciliare omnia in
ipsum: pacificans per sanguinem crucis
eius. siue que in celis. siue que in terris sunt.
Et uos cum essetis aliquando alienati et inimi
ci sensu. in operibus malis. nunc autem reconcili
auit in corpore carnis eius per mortem. exhi
bere uos sanctos et inmaculatos et irrep
hensibiles coram ipso: si tamen permanetis
in fide fundati. et stabiles. et inmobi
les a spe euangelii quod audistis. quod pre
dicatum est in uniuersa creatura que sub
celo est: cuius factus sum ego paulus mi
nister. qui nunc gaudeo in passionibus
pro uobis. et adimpleo ea que desunt
passionum xpi. in carne mea. pro corpore
eius quod est ecclesia: cuius factus sum ego paulus
minister. secundum dispensationem dei. que
data est michi in uobis. ut impleam
uerbum dei. misterium quod absconditum
fuit a seculis et generationibus: nunc autem ma
nifestum est sanctis eius. quibus uoluit deus
notas facere diuitias glorie sacramenti et in
gentibus. quod est xps in uobis spes glorie. quem
nos annuntiamus corripientes omnem
hominem. et docentes omnem hominem in omni sa
pientia: ut exhibeamus omnem hominem
perfectum in xpo ihu. in quo et laboro

certando secundum operationem eius. quam operatur
in me in uirtute.

Uolo enim uos scire. qualem sollicitu
dinem habeam pro uobis. et pro his qui sunt la
odicie. et quicumque non uiderunt faciem me
am in carne: ut consolentur corda ipsorum.
instructi in caritate. et in omnes diuitias
plenitudinis intellectus. in agnitionem
misterii dei patris xpi ihu. in quo sunt
omnes thesauri sapientie et scientie abscon
diti. Hoc autem dico: ut nemo uos decipiat
in sublimitate sermonum. Nam et si corpore
absens sum sed spiritu uobiscum sum: gaudens
et uidens ordinem uestrum. et firmamentum
eius que est in xpo fidei uestre. Sicut ergo
accepistis xpm ihm dominum nostrum in ipso
et confirmati in fide. sicut et didicistis: a
bundantes in illo in gratiarum actione. Ui
dete ne quis uos decipiat. per philosop
hiam et inanem fallaciam. secundum traditionem
hominum. secundum elementa mundi et non secundum
xpm: quia in ipso habitat omnis plenitudo di
uinitatis corporaliter. et estis in illo rep
leti qui est caput omnis principatus et po
testatis: in quo et circumcisi estis. cir
cumcisione non manu facta in expoliatione
corporis carnis. sed in circumcisione xpi. consep
ulti ei in baptismo. in quo et resurrexistis
per fidem operationis dei. qui suscitauit illum
a mortuis. Et uos cum mortui essetis in
delictis. et preputio carnis uestre: conuiuifica
uit cum illo. donans uobis omnia delicta. delens
quod aduersus nos erat cirographum decreti.
quod erat contrarium nobis: et ipsum tulit de medio
affigens illud cruci. et expolians prin
cipatus et potestates traduxit confidenter.
palam triumphans illos in semetipso.
Nemo ergo uos iudicet in cibo. aut
in potu. aut in parte diei festi. aut neom
enie. aut sabbatorum: que sunt umbra fu
turorum. corpus autem xpi. Nemo uos se
ducat uolens in humilitate et religione
angelorum. que non uidit ambulans fru
stra inflatus sensu carnis sue: et non
tenens caput. ex quo totum corpus per nexus
et coniunctiones subministratum et con
structum crescit in augmentum dei. Si ergo
mortui estis cum xpo ab elementis huius

III

ambulate radicati et superedificati in ipso.

II

mundi. q͞d adhuc tamq̄ uiuentes
mu͞do decernitis. ne tetigeritis n͞q
gustaueritis n͞q ꝯtrectaueritis. Que s͞t
oi͞a ip̄o usu in interitu͞. s͞c͞d͞m p͞cepta
et doctrinas hoi͞um. q͞ s͞ut rationē
q͞dē habentia sapie͞: in sup͞stitione
7 hu͞ilitate. et ad n͞ parcendu͞ corp͞i.
n͞ in honore aliquo. ad saturitatem

III

[I]gitur si ꝯsurrexistis cum x͞o. carnis.
q̄ sursu͞ s͞t querite: ubi xp̄c ē in dex
tera di͞ sedēs. Que sursu͞ sunt sapite:
n͞ que sup͞ t͞ram. Mortui ei͞ estis: et
uita u͞ra abscondita ē cum xp̄o i͞ d͞o.
Cu͞ a͞t xp̄c apparuerit uita u͞ra: tu͞c 7 uos
apparebitis cum ip̄o in gl͞a. Mortifi
cate ergo m͞bra u͞ra que s͞t sup͞ t͞ram.
fornicatioēm. inmunditia͞. libidinē.
ꝯcupiscentia͞ mala͞. et auaritia͞ que ē
simulacrorum s͞uitus. p͞p que uenit

Et diffidentie.

ira dei sup͞ filios incredulitatis. i͞ q͞bꝫ
et uos ambulastis aliq͞n cu͞ uiuere
tis in illis. Nu͞c a͞t depoi͞te et uos oi͞a:
iram indignatioēm malitia͞ blasp
hemia͞. turpem s͞monē de ore u͞ro.
Nolite mentiri inuicē: expoliātes uos
ueterē hoīe cum actibꝫ suis. 7 indu
entes nouu͞ q͞ renouat' in agn͞tioēm
di͞ s͞c͞d͞m imaginē eius qui creauit eum:
ubi n͞ ē masculus 7 femina. gentilis
et iudeus. circumcisio et p͞putiu͞. bar
barus et scita. s͞uus et liber: s͞ꝫ oi͞a 7
in omi͞bꝫ xp̄c. Induite uos ergo sic͞
electi di͞. s͞c͞i et dilecti. uiscera mi͞e.
benignitatē. hu͞ilitatē. modestiam.
patientia͞. supportātes inuicē. 7 don

Et xp̄c

antes uobis metip͞is siq͞s aduersus a
liquē h͞t querela͞: sic͞ 7 dominus donauit
uobis ita et uos. Sup͞ oi͞a a͞t h͞. caritā
tē habete: q͞ ē uinculum p͞fectionis.
Et pax x͞ exultet in cordibꝫ u͞ris. i͞ q͞ua
uocati estis in uno corp͞e: 7 gr͞i estote.
Verbum x͞ habitet in uobis habundantē.
in oi͞ sapi͞a. docentes 7 co͞monentes
uos metip͞os in psalmis 7 ymnis 7 ca͞
ticis sp͞ualibꝫ: in gr͞a. cātātes i͞ cordib͞
u͞ris deo. Omne q͞dcu͞q͞ꝫ facitis. i͞ u͞bo
a͞ut in op͞e. oi͞a in nomine dn͞i n͞ri ie

Et dn͞o:

su x͞. gratias agentes. d͞o et p͞r͞i p͞ ip͞m.
Mulieres subdite estote uiris. sic͞
oportet: in dn͞o. Viri diligite uxores
u͞ras: et nolite amari ēē ad illas. Fili
i obedite parentibꝫ p͞ oi͞a. Hoc eni͞
placitum ē in dn͞o. Patres nolite
ad indignatioēm p͞uocare filios ue
stros: ut n͞ pusillo a͞io fiāt. Serui ob
edite p͞ oi͞a dn͞is carnalibꝫ. n͞ ad oculu͞
s͞uientes. q͞si hoi͞bꝫ placentes. s͞ꝫ in
simplicitate cordis: timētes dn͞m.
Quodcumq͞ꝫ facitis. ex a͞io op͞amini si
cut dn͞o. et n͞ hominibꝫ: scientes q͞
a dn͞o recipietis retributioēm here
ditatis. Dn͞o xp̄o s͞uite. Qui ei͞ iniu
riam facit. recipiet id q͞d inique gessit:
et n͞ ē p͞sonaru͞ acceptio ap͞d deum. Et
Dn͞i. q͞d iustum ē et equu͞m. s͞uis p͞e
state: scientes q͞m et uos dn͞m h͞etis

IIII

[O]rationi instate: uigilātes in ea in celo.
in gratiarum actioē. Orantes sim
ul et p͞ nobis. ut d͞s apperiat n͞b ostiu
um s͞monis. ad loq͞n͞du͞ misteriu͞ xp̄i.
p͞p q͞d etiam uinctus sum: ut mani͞fe
stem ill͞d. ita ut oportet me loq͞. In
sapi͞a a͞bulate ad eos q͞ foris sunt: t͞
p͞s redimētes. Sermo u͞ester semp͞ in
gr͞a. sale sit conditus: ut sciatis q͞
modo oporteat uos unicuiq͞ꝫ r͞ndere.
Que circa me sunt. oi͞a uobis nota fa
ciet tithic͞us k͞m͞s fr͞ et fid͞lis minister.
et ꝯs͞uus in dn͞o: quē misi ad uos ad
ad hoc ip͞m ut cognoscat q͞ circa uos
sunt. et ꝯsoletur corda u͞ra: cu͞ hone
simo carissimo n͞ro et fideli fr͞e. q͞ ē
ex uobis. qui omnia que hic agun
tur nota facient uobis. Salutat
uos aristarchus ꝯcaptiuus meus. 7
marcus ꝯsobrinus barnabe. d͞ quo
accepistis mandata. si uenerit ad uos
excipite illum. et ihc q͞ d͞r iust': q͞ s͞t
ex circumcisioē. Hi soli sunt adiuto
res mi in regno dei: q͞ michi fuerunt
solatio. Salutat uos epaphras. q͞ ex
u͞b ē s͞uus xp̄i ih͞u semp͞ sollicitus
p͞ uobis. in orationibꝫ: ut stetis p͞
fecti et pleni in omni uolu͞tate dei. Te
stimoniu͞m enim illi p͞hibeo: q͞d h͞t
multu͞ laborem p͞ uobis. et p͞ his

qui sunt laodicie. et qui therapoli. Salutat uos lucas medicus kmš. et demas. Salutate frēs qui sunt laodicie. 7 nimpham. et que i domo eius ecclām. Et cum lecta fuit ap uos epla. facite ut et in laodicensiū ecclā legatur: et eā que laodicēsiū ē uš legatur. Et dicite archippo. Vide misterium qđ accepisti in dño: ut illud impleas. Salutatio mā manu pauli. Memores estote uinculorū meorum. Grā cum ihū uobis cum: amen. Incipit argu

Thesalonicenses sunt macedoēs. Hii accepto ūbo ūitatis pstiterūt in fide: etiam in psecutioē ciuiū suorum. Preterea nec receperunt falsos apłos: nec ea que a falsis aplis dicebātur. Hos collaudat apls. scribēs eis ab athenis: p tichicū et honesimum. Incipit argu ad thesa lonicē ses. Incipit epistola ad thesalo

Paulus 7 silūanus et timotheus. eccle thesalonicensiū in dō patre et dño ihū xpo: grā uob 7 pax. Grās agimus deo semp p oīb3 uobis. memoriā ūri facientes in oratioīb3 nrīs. sine intmissioē: memores opis fidei ūre. et laboris et caritatis et sustinentie. 7 spei dni nri ihū xpi. ante deū et patrē nrm. Scientes frēs dilecti a deo. electioēm ūrā: q2 euangliū nrm ñ fuit ad uos in simone tm. ś in uirtute et in spū scō. et ī pleitudine multa: sicut scitis. qles fuerimus in uobis pp uos. Et uos imitatores nri facti estis. et dñi. excipientes uerbum in tribulatioē mlta cū gaudio spc sci: ita ut uos fci sitis forma omib3 credentib3 in macedonia. et in achaia. A uobis enī diffamatus ē smo dni. ñ solum in macedonia. et in achaia. ś in omī loco. fides ūra que ad dm̄ profecta ē. ita ut non sit nobis necesse quicquā loq. Ipi eñ de uobis annuntiāt: qualē introitū habuerim᷒ ad uos. et quomō cōūsi estis ad deum a simulacris. suire dō uiuo et uero. et expectare filiū eius de celis. quē suscitauit ex mortuis ihesum: q eripuit nos ab ira uentura.

Nam ipi scitis frēs introitū nrm ad uos: q2 ñ inanis fuit: ś an passi et cōtumelis affecti. sic scitis in philippis. fiducia huimus in dō nrō. loq ad uos euāgliū dei. i mlta sollicitudine. Exhortatio enī nrā ñ de errore n3 de immunditia. n3 i dolo: ś sic pbati sumus a dō. ut crederet nobis euāgliū. ita loqmur: ñ qi hoīb3 placentes. ś dō qui pbat corda nrā. Neq3 enim aliqñ fuimus in smone adulatiois. sic scitis. n3 in occasione auaritie. ds testis ē. n3 querentes ab hoīb3 glām. n3 a uobis n3 ab aliis: cū possemus oneri uobis ēē ut xpi apli. S3 fci sumus puuli i medio urm. tamq si nutrix foueat filios suos: ita desiderantes uos cupide. uolebam᷒ tradere uobis ñ solum euāgliū dei. ś etiā aīas nrās: qm kmi nobis fci estis. Memores enim estis frēs laboris nostri. et fatigationis: nocte ac die opantes ne quē urm grauarem᷒: predicauimus in uob euangliū dī. Vos testes estis et ds quā sancte 7 iuste et sine querela. uobis qui credidistis affuimus: sic scitis. qualit unūqq3 urm tamq pat filios suos depcātes uos. et cōsolantes testificati sumus. ut ambuletis digne dō. q uocauit uos in suū rgnū et glām. Ido et nos grās agimus dō. sine intmissione: qm cum accepistis a nob uerbum auditus dei. accepistis illd nō ut ūbum hoīum ś sicut ē uere uerbum dei: qui opatur in uobis q cre

didicistis. Vos enim imitatores facti e
stis fr̄es ecclīarū dei que sūt in iudea
in xp̄o ih̄u. q2 eadē passi estis 7 uos
a contribulib; uris sicut 7 ip̄i a iude
is. qui et ip̄m dn̄m ih̄m occiderunt
et p̄ph̄as. et nos p̄secuti sūt. et dō n̄
placēt. et omib; hoib; aduśant. p̄
hibentes nos gentib; loq. ut salue
fiant. ut impleant pc̄ca sua semper.
Peruenit enim ira dī sup illos. usq;
in finē. Nos aūt fr̄es desolati a uobis
ad tp̄s. ore. aspectu. n̄ corde. hūndā
tius festinauim⁹ faciē urām uidere
cū multo desidio. qm̄ q̄dē uolum⁹
uenire ad uos. ego quidē paulus 7
semel et iterū. ſʒ impediuit nos
sathanas. Que ē enim spes nr̄a aū
gaudiū aut corona glē. Nonne uos
añ dn̄m nr̄m ih̄m xp̄m estis in ad
uentu ei⁹. Vos enim estis gl̄a nr̄a.

III

Propt̄ q n̄ sustinentes et gaudiū.
amplius. placuit nb̄. remanē athe
nis. solis. 7 misim⁹ timotheū fr̄em
nr̄m 7 ministrū dī in eūnglio xp̄i ad
ꝯfirmandos uos. et exhortandos p̄
fide ur̄a. ut nēo moueat̄ in tribula
tioib; istis. Ip̄i enī scitis. q in hoc po
siti sumus. Nam et cum ap̄ uos es
semus. p̄dicebam⁹ uobis passuros
nos tribulatioēs. sic̄ et factū ē. et
scitis. Propt̄ea et ego āplius n̄ susti
nens. misi ad cognoscendū fidē urām.
ne forte temptau̅it uos is q tēptat.
7 in anis fiat labor ur̄. Nc̄ aūt ueni
ente timotheo ad nos a uobis. 7 an
nuntiāte nb̄ fidē 7 caritatem urām.
7 q2 memoriā nr̄i hētis bonām. semp
desid̄antes nos uidē. sic̄ 7 nos quoq;
uos. ꝯ io ꝯsolati sum⁹ fr̄es in uob̄. in oī
necessitate 7 tribulatioē nr̄a. p̄ fidem
urām. qm̄ nc̄ uiuim⁹. si uos statis
in dn̄o. Quā enī grār̄ actioēm pos
sumus dō retribuere p̄ uob̄. in oī gau
dio quo gaudem⁹ p̄p̄ uos. añ domi
nū nr̄m. nocte ac die hūndantius
orantes ut uideam⁹ faciē urām. 7 ꝯ
pleamus ea q̄ desūt fidei urē. Ipse aūt
dē 7 pat̄ nr̄. et dn̄s ih̄c xp̄c. dirigat
uiā nr̄ām ad uos. Vos aūt dn̄s multi
plicet. et hūndare faciat caritatem
urām in inuicē. et in oēs. quēadmo
dum et nos in uobis. ad ꝯfirman
da corda ur̄a. sine q̄rela. in scītate
añ dm̄ et patrē nr̄m. in aduentu
dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. cum oīb; scīs eius.

IIII

De cetō ergo fr̄es. rogamus uos 7 am.
et obsecramus in dn̄o ih̄u. ut q̄ad
modum accepistis a nb̄. quomō
oporteat uos ambulare et placere
dō. sic̄ et ābulatis. ut hūndetis ma
gis. Scitis enī que p̄cepta dederī uob̄.
p̄ dn̄m ih̄m. Hec ē enī uoluntas dei
scīficatio ur̄a. ut abstineatis uos
a fornicatioē. ut sciat unusqsq; ue
strum suū uas possidē in scīficatioē
et honore. n̄ in passioē desidīi. sicut
et gēs que ignorāt dm̄. Et neqs sup
grediat̄. nc̄ circumueniat in negō fr̄ē
suū. qm̄ uindex ē dn̄s de his oīb;.
sic̄ p̄dix̄imus uob̄. et testificati sum⁹.
Nō enī uocauit nos deus in inmun
diciam. ſʒ in scīficatioēm. Itaq; q sp̄
ernit n̄ hoiē sp̄nit. ſʒ dm̄. q 7 dedit
sp̄m suū scm̄ in uob̄. De caritate aūt fra
ternitatis. n̄ necēe hēm⁹ scribe uobis.
Ip̄e enī a dō didicistis. ut diligatis in
uicē. Et enī facitis illū in oēs fratres.
in uniūsa macedonia. Rogamus
aūt uos fratres. ut hūndetis magis.
et opam detis ut et quieti sitis. et
ut urm̄ negocium agatis. et opere
mini manib; uris sicut p̄cepimus
uobis. et ut hoēste ambuletis ad eos
q foris sūt. et nullī aliqd desidētis.
Nolumus aūt uos ignorare fr̄es de
dormientib;. ut n̄ ꝯtristemini sic̄
et ceti qui sp̄e n̄ hn̄t. Si enī credim⁹
q ih̄c mortuus est et resurrexit.
ita et deus eos qui dormiēr̄ p̄ ih̄m.
adducet cum eo. Hoc enī uobis di
cimus in ūbo dn̄i. q2 nos qui ui
mus. q residui sumus. in aduētu
dn̄i n̄ p̄ueniemus eos q dormier̄.
Qm̄ ip̄e dn̄s in iussu et in uoce archa
gli et in tuba dei descendet de celo. 7
mortui qui in xp̄o sūt resurgēt pri

III solis

Et nob;

mus. Deinde nos qui vivimus qui relinquimur. simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in aera. et sic semper cum domino erimus. Itaque consolamini invicem in verbis istis.

De temporibus autem et momentis fratres non indigetis ut scribam vobis. Ipsi enim diligenter scitis: quia dies domini sicut fur in nocte ita veniet. Cum enim dixerint pax et securitas: tunc repentinus eis superveniet interitus. sicut dolor in utero habentis: et non effugient. Vos autem fratres non estis in tenebris: ut vos dies ille tamquam fur comprehendat. Omnes enim vos filii lucis estis: et filii diei. Non sumus noctis: neque tenebrarum. Igitur non dormiamus sicut et ceteri: sed vigilemus et sobrii simus. Qui enim dormiunt. nocte dormiunt: et qui ebrii sunt. nocte ebrii sunt. Nos autem qui diei sumus. sobrii simus: induti loricam fidei et caritatis. et galeam spei salutis: quoniam non posuit nos deus in iram. sed in acquisitionem salutis per dominum nostrum ihesum christum. qui mortuus est pro nobis: ut sive vigilemus sive dormiamus. simul cum illo vivamus. Propter quod consolamini invicem et edificate alterutrum: sicut et facitis. Rogamus autem vos fratres. ut noveritis eos qui laborant inter vos. et presunt vobis in domino. et monent vos: ut habeatis illos habundantius in caritate. propter opus illorum: pacem habete cum eis. Rogamus autem vos fratres. corripite inquietos. consolamini pusillanimes. suscipite infirmos: patientes estote ad omnes. Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed semper quod bonum est sectamini in invicem et in omnes. Semper gaudete. sine intermissione orate: in omnibus gratias agite. Hec est enim voluntas dei in christo ihesu: in omnibus vobis. Spiritum nolite extinguere: prophetias nolite spernere. Omnia autem probate. quod bonum est tenete: ab omni specie mala abstinete vos. Ipse autem deus pacis. sanctificet vos per omnia: ut integer spiritus vester et anima et corpus sine querela in adventu domini nostri ihesu christi servetur. Fidelis est deus qui vocavit vos: qui etiam faciet. Fratres orate pro nobis. Salutate fratres omnes in osculo sancto. Adiuro vos per dominum: ut legatur epistola hec omnibus sanctis fratribus. Gratia domini nostri ihesu christi. vobiscum. Amen.

Incipit argumentum in epistola ad tesalonicenses secundam.

Ad thessalonicenses secundam epistolam scribit apostolus. et notum facit eis de temporibus novissimis. et de adversarii destructione: scribens hanc epistolam ab athenis. per tithicum diaconem et onesimum acolitum.

Incipit epistola secunda ad thessalonicenses.

Paulus et silvanus et timotheus ecclesie thesalonicensium in deo patre nostro et domino ihesu christo: gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo. Gratias agere debemus deo semper pro vobis fratres. ita ut dignum est. quoniam supercrescit fides vestra, et habundat caritas uniuscuiusque vestrum in invicem. ita ut nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesiis dei, pro patientia vestra. et fide. in omnibus persecutionibus vestris. et tribulationibus. quas sustinetis in exemplum iusti iudicii dei: ut digni habeamini in regno dei, pro quo et patimini. Si tamen iustum est apud deum. retribuere tribulationem his qui vos tribulant. et vobis qui tribulamini requiem nobiscum. in revelatione domini nostri ihesu christi de celo cum angelis virtutis eius. in flamma ignis dantis vindictam. his qui non noverunt deum et qui non obediunt evangelio domini nostri ihesu christi: qui penas dabunt in interitu eternas. a facie domini. et a gloria virtutis eius. cum venerit glorificari in sanctis suis. et admirabilis fieri in omnibus qui crediderunt

runt: qr creditum e sup uos testi
moium nrm in die illo. in quo 7
oramus semp pro uobis. ut dignet
uos uocatioe sua deus nr. et ipleat
oem uolutate bonitatis sue. et op
fidei in uirtute. ut clarificet nome
dni nri ihu xpi in uobis. et uos in illo:
sm gram dei et dni nri ihu xpi.

Rogamus at uos fres. p aduentum
dni nri ihu xpi. et nre congregatiois
in ipm. ut n cito moueami a ue
stro sensu. neq; terreamini. n; p spm.
neq; p smone. n; p eplam tamqua
p nos missa: qsi instet dies dni. Ne
quis uos seducat ullo mo. Qm n
uenit discessio primu. et reuelat
fuit ho pcci filius pditiois. q aduer
sat 7 extollit. sup ome qd dicit deus.
aut qd colitur: ita ut in tplo di se
deat. ostendes se tamq ipe sit deus.
No retinetis q cum adhuc eem ap
uos. hec dicebam uobis: Et nc qd
detineat. scitis: ut reuelet in suo te
pore. Nam misterium ia opat iniq
tatis: tm ut qui tenet nc teneat do
nec de medio fiat. Et tc reuelabit
ille iniquus: que dns ihc interficiet
spu oris sui. et destruet illustratoe
aduentus sui. eu cuius e aduent
sm opatioem sathane. in oi uirtute.
et signis et pdigiis mendacib;. et i oi
seductioe iniqtatis. his q peut: eo
qd caritate ueritatis n receperunt ut sa
lui fierent. Et io mittet illis ds opa
tioem erroris. ut credat mendatio. ut
iudicent oes qui n crediderunt ueri
tati s; consenserunt iniqtati. Nos at de
bemus gras age deo sep p uob fres
dilecti a do. q elegit nos deus pmi
cias in salute. in scificatioe spc. 7 fide
ueritatis. in q et uocauit uos p euan
gelium nrm in acqsitioem glie dni
nri ihu xpi. Itaq; fres state. 7 tene
te traditioes quas didicistis. siue p
p smone siue p eplam nram. Ipe at
dns nr ihc xpc et deus et pat noster
qui dilexit nos. et dedit consolatioe;
eternam. et spe bonam in gra: exhorte

tur corda ura et confirmet in omi
ope et smone bono.

De cetero fres orate p nobis ut smo di
currat et clarificetur. sic 7 ap uos:
et ut liberemur ab iportunis 7 ma
lis hoib;. No eni oium e fides. fidel
at deus e: qui confirmabit uos et cu
stodiet a malo. Confidim at de uob
fres in dno: qm quecq; pcipimus
uob et facitis et facietis. Dns at di
rigat corda ura: in caritate dei et pa
tientia xpi. Denuntiam at uobis
fres. in nomine dni nri ihu xpi: ut
substrahatis uos ab oi fre abulate
inordinate. et no sm traditioe; q
acceperunt a nob. Ipi ei scitis quemadm
odum oporteat imitari nos. qm n
inquieti fuim int uos. n; gratis pa
ne manducauim ab aliquo: s; in
labore 7 fatigatioe. nocte et die opa
tes. ne que uestrum grauarem. No
qsi nos no habuerimus potate: s; ut
nos metipos forma darem uobis
ad imitandu nos. Na 7 cu eem apd
uos. hoc denuntiabam uob: qm si
quis n uult opari. nec manducet.
Audiuimus enim int uos quosda
ambulare inqete: nich opantes. s;
curiose agentes. Hiis at qui eius
modi sunt denuntiamus et obsec
mus in dno ihu xpo: ut cu silentio
opantes. suu panem manducet.
Vos at fres: nolite deficere bn facien
tes. in xpo ihu dno nro. Qd si qs no
obedierit ubo nro. p eplam hc nota
te: 7 ne comisceamini cu illo ut con
fundat. Et nolite qsi inimicu illu
existimare; s; corripite ut frem. Ipe
at dns pacis: det uobis pace sepit
na in omi loco. Dns sit cu oib; uob.
Salutatio mea manu pauli. Qd e
signum in omi epla. Ita scribo.
Gratia dni nri ihu xpi cu oib; uob
amen. Incipit argumentum

Timotheum **ad thimotheu.**
instruit. et docet de ordinati
one epatus. et diaconii. 7
omis ecclastice discipline: scribes

II

III

l' dns

l' bum

l' obedit

Paulus ab urbe roma. Incipit epistola ad thimotheum prima.

Paulus apostolus christi ihesu secundum imperium dei salvatoris nostri et christi ihesu spei nostre. timotheo dilecto filio in fide: gratia misericordia et pax a deo patre. et christo ihesu domino nostro. Sicut rogavi te ut remaneres ephesi. cum irem in macedoniam. ut denuntiares quibusdam ne aliter docerent. neque intenderent fabulis et genealogiis interminatis. que questiones prestant magis quam edificationem dei. que est in fide. Finis autem precepti est caritas: de corde puro. et conscientia bona. et fide non ficta. A quibus quidam aberrantes. conversi sunt in vaniloquium. volentes esse legis doctores. non intelligentes neque que loquuntur neque de quibus affirmant. Scimus autem quia bona est lex. si quis ea legitime utatur: sciens hoc quia iusto non est lex posita. sed iniustis. et non subditis. impiis. et peccatoribus. sceleratis. et contaminatis. patricidis. et matricidis. homicidis. et fornicariis. masculorum concubitoribus. plagiariis. mendacibus. periuris. et si quid aliud sane doctrine adversatur: que est secundum evangelium glorie beati dei. quod creditum est michi. Gratias ago ei qui me confortavit in christo ihesu domino nostro: quia fidelem me existimavit ponens in ministerio. qui prius fui blasphemus et persecutor et contumeliosus. Sed misericordiam dei consecutus sum. quia ignorans feci in incredulitate. Superabundavit autem gratia domini nostri ihesu christi: cum fide et dilectione que est in christo ihesu. Fidelis sermo et omni acceptione dignus: quia christus ihesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere: quorum primus ego sum. Sed ideo misericordiam consecutus sum: ut in me primum ostenderet christus ihesus omnem patientiam ad informationem eorum qui credituri sunt illi in vitam eternam. Regi autem seculorum immortali invisibili soli deo. honor et gloria in secula seculorum amen. Hoc preceptum commendo tibi fili timothee secundum precedentes in te prophetias: ut milites in illis bonam militiam. habens fidem et bonam conscientiam: quam quidam repellentes circa fidem naufragaverunt: ex quibus est ymeneus et alexander: quos tradidi sathane. ut discant non blasphemare.

II

Obsecro igitur primo omnium fieri obsecrationes. orationes. postulationes. gratiarum actiones. pro omnibus hominibus. pro regibus et omnibus qui in sublimitate sunt constituti: ut quietam et tranquillam vitam agamus in omni pietate et castitate. Hoc enim bonum est et acceptum coram salvatore nostro deo: qui omnes homines vult salvos fieri et ad agnitionem veritatis venire. Unus enim deus. unus et mediator dei et hominum homo christus ihesus: qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus: cuius testimonium temporibus suis confirmatum est: in quo positus sum ego predicator et apostolus. Veritatem dico non mentior: doctor gentium in fide et veritate. Volo ergo viros orare in omni loco: levantes puras manus. sine ira. et disceptatione. Similiter et mulieres in habitu ornato. cum verecundia. et sobrietate. ornantes se non in tortis crinibus. aut auro aut margaritis vel veste pretiosa. Sed quod decet mulieres. promittentes pietatem per opera bona. Mulier in silentio discat: cum omni subiectione. Docere autem mulieri non permitto. neque dominari in virum: sed esse in silentio. Adam enim primus formatus est. deinde eva. Et adam non est seductus. mulier autem seducta in prevaricatione fuit. Salvabitur autem per filiorum generationem: si permanserit in fide et dilectione et sanctificatione cum sobrietate.

III

Fidelis sermo. Si quis episcopatum desiderat | bonum opus desiderat. Oportet ergo episcopum irreprehensibilem

ēē. uni͛ uxoris uirū. sobriū. pruden
tem. ornatū. pudicū. hospitalē. doc
torē. ñ uinolentū. ñ pcussorē. sȝ mo
destum. ñ litigiosū. nō cupidū. sue
domui bn̄ ꝑpositum: filios habentē
subditos. cum oī castitate. Siqs aūt
domui sue p̄ee nescit? quomō ecc̄e
dī diligentiā hēbit. Nō neophitum:
ne in supbiā elatus in iudiciū diab
oli incidat. Oportet aūt illū et testim
oniū hr̄e bonū ab hiis qui foris sūt: ut
ñ in obpbriū incidat et laqū diabo
li. Diacones sil'r pudicos. ñ bilīgues.
ñ multo uino deditos. ñ turpe lucrū
sectantes: hn̄tes misterium fidei in ɔ
sciā pura. Et hii aūt pbent' primū. ⁊
sic ministrent: nullū crimē hn̄tes.
Mulieres sil'r pudicas. nō detrahentes.
sobrias: fideles in oībȝ. Diacones sīt
uni͛ uxoris uiri: qui filiis suis bn̄ p̄
sint. et domibȝ suis. Qui eī bn̄ mini
straūint gradū bonū sibi acqrēt: et
multā fiduciā in fide q̄ est in xp̄o ih̄u.
Hec tibi scribo fili timothee: spans oᵉ
uenire ad te cito. Si aūt tardauero: ut
scias quō oporteat te in domo dei ɔu
ūsari. q̄ est eccl̄a dei uiui. coluīpna. ⁊
firmamētum ūitatis. Et maīfeste ma
gnum ē pietatis sacramētū? qd̄ maī
festatum ē in carne. iustificatū ē in
spū. apparuit angl̄is. p̄dicatū ē gen
tibȝ. creditum ē in mundo. assump
tum ē in gl̄a.

IIII

Sp̄s aūt manifeste dicit. qꝛ in nouissi
mis tp̄ribȝ discedent qdam a fide. at
tendentes sp̄ibȝ erroris. et doctrinis
demoīoꝝ. in ypocrisi loq̄ntiū mendaci
um. et cauteriatā hn̄tium suā ɔsciā.
prohibentiū nubē. abstinē a cibis qs
deus creauit ad pcipiendū c̄ grāꝝ actio
ne fidelibȝ. et hiis qui nouerūt ūitatē.
qꝛ oīs creatura dei bonā ē et nich' reiciē
dum. qd̄ cum grāꝝ actioē pcipit'. Sci
ficat' eīi: p ūbum dei et oratioē. Hec
proponēs frībȝ bonus eris minister
xp̄i ih̄u: enutrit' ūbis fidei et bō doct
ne quā assecut' es. Ineptas aūt et aniles
fabulas deuita. Exerce aūt te ip̄m: ad

Cl' ꝑpones

Cl' inanes

pietatem. Nam corpalis exercitatio.
ad modicū utilis ē. Pietas aūt ad oīa
util' ē: pmissionē hn̄s uite q̄ nc̄ est
et future. Fidelis s̄mo: et oī acceptoē
dignus. In hoc eī laboām͛ et maledi
cimur: qꝛ spam͛ in dm̄ uiuū q̄ ē sal
uator oīum hoīum maxīe fideliū.
Precipe h': ⁊ doce. Nemo adolescenti
am tuā ɔtempnat: sȝ esto exemplū
fidelium in ūbo. i ɔūsatioē. in caritate.
in fide. in castitate. Dū uēio: attende
lectioī. exortatioī. et doctrine. Noli
neglige͛ grām que ē inte: q̄ data ē t'
p pphetiam. cum ipositioē manuū
p̄sbiterii. Hec meditare. ī hiis esto:
ut pfectus tuus manifestus sit oībȝ.
Attende tibi et doctrine: insta in illis.
Hec eī faciēs: et te ip̄m saluū facies.
et eos qui te audiunt.

Cl' p̄sbiterii

V

Seniorē ne increpaūis. sȝ obsec͛ ut patrē.
iuuenes ut frēs. anus ut matres. i
uuenculas ut sorores: in oī castita
te. Viduas honora: que uere uidue
sūt. Siqua aūt uidua filios aut nepo
tes hr̄: discat primū domū suā regē.
⁊ mutuā uicem reddē parentibȝ. H
oc enim acceptū ē coram dō. Que aū
uere uidua ē ⁊ desolata. spet in deum:
et instet obsecratioībȝ et oratioībȝ
nocte ac die. Nā que in deliciis ē. ui
uēs mortua ē. Et hoc p̄cipe: ut irre
phn̄sibiles sīt. Siqs aūt suoꝝ ⁊ ma
xime domesticoꝝ curā ñ hr̄: fidē de
negauit. et ē in fideli deterior. Vidu
a eligatur ñ minus. lx. annoꝝ. que
fuīt unius uiri uxor. ī opibȝ bonis.
testimoīū hn̄s: si filios educauit. si
hospitio recepit. si scōꝝ pedes lauit.
si tribl'atioēm patientibȝ submini
strauit. si oē op͛ bonū subsecuta est.
Adolescentiores aūt uiduas deuita.
Cū eīi luxuriate fuīnt. in xp̄o nubē
uolūt: hn̄tes dampnationē. qꝛ p̄
mā fidē irritam fecerīt. Simul' autē
et otiose discūt circuire domos. nō
solum otiose. sȝ ⁊ ūbose et curiose: lo
q̄ntes que nō oportet. Volo ergo iu
niores nubē et filios pcreare. matr̄

Cil' aūt

familias est: nullam occasionem dare aduersario maledicti gratia. Jam enim quedam conuerse sunt retro: post sathanan. Siquis fidelis habet uiduas. subministret illis. et non grauetur ecclesia: ut hiis que uere uidue sunt sufficiat. Qui bene presunt presbiteri. duplici honore digni habeantur: maxime qui laborant in uerbo et doctrina. Dicit enim scriptura. Non infrenabis os boui trituranti. Et dignus est enim operarius mercede sua. Aduersus presbiterum accusationem nolite accipere: nisi sub duobus aut tribus testibus. peccantes autem coram omnibus argue: ut et ceteri timorem habeant. Testor coram deo et christo ihesu et electis angelis eius ut hec custodias: sine preiudicio nichil faciens in aliam partem declinando. Manus cito nemini imposueris: neque communicaueris peccatis alienis. Te ipsum castum custodi. Noli adhuc aquam bibere: sed uino modico utere. propter stomacum tuum. et frequentes tuas infirmitates. Quorumdam hominum peccata manifesta sunt precedentia ad iudicium: quosdam autem et subsequuntur. Similiter autem et facta bona manifesta sunt: et que aliter se habent abscondi non possunt.

alligabis

VI

Quicumque sunt sub iugo serui. dominos suos omni honore dignos arbitrentur: ne nomen domini et doctrina blasphemetur. Qui autem fideles habent dominos. non contempnant quia fratres sunt. sed magis seruiant quia fideles sunt et dilecti: qui beneficii participes sunt. Hec doce: et exortare. Siquis autem aliter docet. et non acquiescit sanis sermonibus domini nostri ihesu christi. et ei que secundum pietatem est doctrine: superbus. nichil sciens. sed languens circa questiones et pugnas uerborum. ex quibus oriuntur inuidie. contentiones. blasphemie. suspitiones male. conflictationes hominum mente corruptorum. et qui ueritate priuati sunt: existimantium questum esse pietatem. Est autem questus magnus: pietas cum sufficientia. Nichil enim intulimus in hunc mundum: haut dubium quia nec auferre quod possumus. Habentes autem alimenta et quibus tegamur: hiis contenti simus. Nam qui uolunt diuites fieri: incidunt in temptationem. et laqueum diaboli. et desideria multa. et inutilia. et nociua. que mergunt homines in interitum et perditionem. Radix enim omnium malorum: est cupiditas. Quam quidam appetentes errauerunt a fide: et inseruerunt se doloribus multis. Tu autem o homo dei hec fuge. Sectare uero iustitiam. pietatem. fidem. caritatem: patientiam. mansuetudinem. Certa bonum certamen fidei. Apprehende uitam eternam. in quam uocatus es: et confessus bonam confessionem. coram multis testibus. Precipio tibi coram deo qui uiuificat omnia et christo ihesu qui testimonium reddidit sub pontio pilato bonam confessionem: ut serues mandatum sine macula irreprehensibile. usque in aduentum domini nostri ihesu christi. Quem suis temporibus ostendet beatus et solus potens. rex regum et dominus dominantium: qui solus habet immortalitatem: et lucem habitat inaccessibilem. quem nullus hominum uidit. sed nec uidere potest: cui honor et gloria et imperium. in sempiternum. amen. Diuitibus huius seculi precipe non sublime sapere. neque sperare in incerto diuitiarum. sed in deo uiuo qui prestat nobis omnia habunde ad fruendum. bene agere. diuites fieri in operibus bonis. facile tribuere. communicare. thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum: ut apprehendant ueram uitam. O thimothee depositum custodi: deuitans prophanas uocum nouitates. et oppositiones falsi nominis scientie: quam quidam promittentes circa fidem exciderunt. Gratia tecum. amen.

Cui nemo

Cui habitant

Item aliud argumentum timotheo mittit. Scribit de exortatione martirii. et omnis regule ueritatis. et quod futurum sit nouissimis temporibus. et de sua passione: scribens ei ab urbe roma. a laodicia.

Incipit epistola secunda ad thimotheum.

I

Paulus apostolus xpi ihu per uoluntatem dei. secundum promissionem uite que est in xpo ihu. Timotheo carissimo filio suo: gratia et misericordia et pax a deo patre nostro et ihu xpo domino nostro. Gratias ago deo meo. cui seruio a progenitoribus meis. in scientia pura: quod sine intermissione habeam tui memoriam in orationibus meis. nocte ac die desiderans te uidere memor lacrimarum tuarum. ut gaudio implear: recordationem accipiens eius fidei que est in te non ficta. que et habitauit primum in auia tua loide et matre tua eunice: certus sum autem quod et in te. Propter quam causam ammoneo te: ut resuscites gratiam dei que est in te per impositionem manuum mearum. Non enim dedit nobis deus spiritum timoris: sed uirtutis et dilectionis et sobrietatis. Noli itaque erubescere testimonium domini nostri ihu xpi. neque me uinctum eius: sed collabora euangelio secundum uirtutem dei qui nos liberauit et uocauit uocatione sua sancta: non secundum opera nostra. sed secundum propositum suum et gratiam. que data est nobis in xpo ihu. ante tempora secularia: manifestata est autem nunc. per illuminationem saluatoris nostri ihu xpi: qui destruxit quidem mortem. illuminauit autem uitam et incorruptionem. per euangelium: in quo positus sum ego predicator et apostolus et magister gentium. Ob quam causam etiam hec patior: sed non confundor. Scio enim cui credidi: et certus sum quia potens est depositum meum seruare in illum diem. Formam habens sanorum uerborum que a me audisti. in fide et dilectione in xpo ihu: bonum depositum custodi. per spiritum sanctum qui habitat in nobis. Scis hoc quia auersi sunt a me. omnes qui in asia sunt: ex quibus est phigelus et hermogenes. Det misericordiam dominus onesifori domui. quia sepe me refrigerauit. et cathenam meam non erubuit: sed cum roma uenisset sollicite me quesiuit. et inuenit. Det illi dominus inuenire misericordiam a domino in illa die. Et quanta ephesi ministrauit mihi tu melius nosti.

II

Tu ergo fili mi confortare in gratia que est in xpo ihu: et que audisti a me per multos testes. hec commenda fidelibus hominibus. qui idonei erunt et alios docere. Labora sicut bonus miles xpi ihu. Nemo militans deo implicat se negociis secularibus: ut ei placeat cui se probauit. Nam et qui certat in agone: non coronabitur nisi legitime certauerit. Laborantem agricolam: oportet primum de fructibus percipere. Intellige que dico. Dabit enim tibi dominus in omnibus intellectum. Memor esto dominum ihm xpm resurrexisse a mortuis. ex semine dauid secundum euangelium meum. in quo laboro usque ad uincula quasi male operans: sed uerbum dei non est alligatum. Ideo omnia sustineo propter electos: ut et ipsi salutem consequantur. que est in xpo ihu cum gloria celesti. Fidelis sermo. Nam si commortui sumus: et conuiuemus. Si sustinemus: et conregnabimus. Si negauerimus: et ille negabit nos. Si non credimus: ille fidelis permanet: negare seipsum non potest. Hec commone: testificans coram deo. Noli uerbis contendere. Ad nichil enim utile est: nisi ad subuersionem audientium. Sollicite autem cura te ipsum probabilem exhibere deo: operarium inconfusibilem. recte tractantem uerbum ueritatis. Prophana autem et inaniloquia deuita. Multum enim proficiunt ad impietatem: et sermo eorum ut cancer serpit. Ex quibus est ymeneus et phyletus qui a ueritate exciderunt. dicentes resurrectio

ne iam fcam: et subuerterit quorundam fidem. Sz firmu fundamtu di stat: hns signaculu hoc. Cognouit dns qui sut eius. Et discedat ab iniquitate: ois q noiat nom dni. In magna at domo n solu sut uasa aurea et argentea: sz 7 lignea et fictilia. Et qdam qde in honore: qdam at in contumelia. Si qs ergo emudauit se ab istis: erit uas in honore scificatu. et utile dno: ad oe op bonu patu. Iuuenilia at desidia fuge. Sectare uo iustitia. fide. caritate. pace: cu hiis qui inuocat dnm de corde puro. Stultas at 7 sine disciplina questioes deuita: sciens qz generat lites. Seruu at domini n oportet litigare. sz mansuetum ee ad oes. docibile. patiente. cu modestia corripiente eos q resistut ueritati: ne qn det illis ds pniam ad cognoscenda ueritate: et resipiscat a laqueis diaboli a quo captiui tenetur ad ipius uolutate.

Hoc aut scito. q in nouissimis diebz instabut tpra piculosa. et erut hoies se ipsos amantes. cupidi. elati. supbi. blasphemi. parentibz n obedientes. ingrati scelesti. sine affectioe. sine pace criminatores. incontinetes. immites. sine benignitate. pditores. proterui. tumidi. ceci. uoluptatu amatores. magis qua di: hntes spem qdem pietatis. uirtute at eius abnegates. Et hos deuita. Ex hiis eni sut q penetrat domos. et captiuas ducut mulierculas oneratas pctis que seducutur uariis desideriis: semp discentes. et nuqua ad sciam ueri puenientes. Quemadmodum at iamnes et mambres restiterunt moysi. ita 7 hii resistunt ueritati: hoies corrupti mte. reprobi circa fide. Sz ult n proficiet. In sipientia enim eorz manifesta erit oibus: sic 7 illorz fuit. Tu at assecutus es meam doctrina. institutione. ppositu. fide. loganimitate. dilectione. paciencia. psecutioes. passioes. qualia michi fca sunt antiochie. ichonio. listris. quales psecutioes sustinui: 7 ex oibz me eripuit dns. Et os qui pie uolut uiuere in xpo ihu: psecutioem patient. Mali at hoies et seductores. proficient in peius: errantes. et in errore mittentes. Tu uo pmane in hiis q didicisti et credita st tibi. sciens a quo didiceris: et qa ab infantia sacras littas nosti. q te possit instruere ad salute p fide q e in xpo ihu. Omis eni scriptura diuinitus inspirata. utilis e ad docend. ad arguendu. ad corripiend. ad erudiendum in iustitia: ut pfectus sit ho di ad omne opus bonu instructus.

Testificor coram do et xpo ihu q iudicaturus e uiuos et mortuos. p aduentum ipius. et regnum ei: pdica uerbum. insta oportune iportune. Argue. obsec. increpa: in oi patientia et doctrina. Erit enim tpe cu sanam doctrina n sustinebut. sz ad sua dsidia coaceruabut sibi ~~sibi~~ magros. prurientes auribz. Et a ueritate qde auditum auertet: ad fabulas at quertent. Tu uo uigila: in oibz labora. Opus fac euangliste: ministiu tuu iple. sobrius esto. Ego eni iam delibor: et tpe mee resolutiois instat. Bonu ctam certaui. cursu qsumaui. fide seruaui. In reliquo repoita e mic corona iustitie: qua reddet m dns in illa die. iustus iudex. No solum at m: sz 7 hiis qui diligunt aduentu eius. Festina uenire ad me cito. Demas ei me dereliqt. diligens hoc sclm. et abiit thessalonica: crescens in galathia. titus in dalmathia. Lucas est mecu solus. Marcum assume: et adduc tecum. Est eni m utilis: in ministiu. Tithicu at missi ephesu. Penula qua reliq troade. ap carpum. ueniens affer tecu et libros: maxie at mbranas. Alexander erarius: mlta mala mic ostendit. Reddet ei dns: sm opa ei. Que et tu deuita. Valde ei restitit u bis nris. In pma mea defensioe nemo m affuit: sz os me dereliqrt. No ill

Marginal notes: Ł patiut; — Ł sm — Ł meis; — III

impuntet. Dns aut michi astitit et confortauit me. ut per me predicatio impleatur. et audiant omnes gentes: et liberatus sum de ore leonis. Liberauit me dns ab omni opere malo et saluum faciet in regnum suum celeste: cui gloria in secula seculorum amen. Saluta priscam et aquilam: et onesifori domum. Erastus remansit corinthi: trophimum autem reliqui infirmum mileti. Festina ante hyemem uenire. Salutant te eubolus et pudens et linus et claudia: et fratres omnes. Dns ihc xpc cum spiritu tuo. Gratia uobiscum amen. Incipit argumentum ad Titum.

Titum commonefacit et instruit de constitutione presbiteri. et de spirituali conuersatione et hereticis uitandis qui in scripturis iudaicas credunt: scribens ei a nichopoli.

Incipit epistola ad Titum.

Paulus seruus dei. apostolus autem xpi ihu secundum fidem electorum dei. et agnitionem ueritatis que secundum pietatem est in spem uite eterne. quam promisit qui non mentitur deus ante tempora secularia. manifestauit autem suis temporibus uerbum suum, in predicatione que credita est michi secundum preceptum saluatoris nostri dei. tito dilecto filio secundum communem fidem: gratia et pax a deo patre. et xpo ihu saluatore nostro. Huius rei gratia reliqui te crete: ut ea que desunt corrigas. et constituas per ciuitates presbiteros. sicut et ego tibi disposui. si quis sine crimine est. unius uxoris uir: filios habens fideles. non in accusatione luxurie. aut non subditos. Oportet enim episcopum sine crimine esse. sicut dei dispensatorem: non superbum. non iracundum. non uinolentum. non percussorem. non turpis lucri cupidum. sed hospitalem. benignum. prudentem. sobrium. iustum. sanctum. continentem: amplectentem eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem. ut potens sit exortari in doctrina sana. et eos qui contradicunt arguere. Sunt enim multi et inobedientes. et uaniloqui. et seductores. maxime qui de circumcisione sunt. quos oportet redargui: qui uniuersas domos subuertunt. docentes que non oportet. turpis lucri gratia. Dixit quidam ex illis: proprius ipsorum propheta. Cretenses semper mendaces. male bestie. uentres pigri. Testimonium hoc uerum est. Quam ob causam increpa illos dure. ut sani sint in fide: non intendentes iudaicis fabulis. et mandatis hominum auersantium se a ueritate. Omnia munda mundis. Coinquinatis autem et infidelibus nichil est mundum: sed inquinate sunt eorum et mens et conscientia. Confitentur se nosse deum. factis autem negant: cum sint abhominati et incredibiles. et ad omne opus bonum reprobati.

Tu autem loquere. que decet sanam doctrinam. Senes ut sobrii sint. pudici. prudentes: sani in fide. in dilectione. et patientia; Anus similiter in habitu sancto. non criminatrices. non uino multo seruientes: bene docentes. ut prudentiam doceant. Adolescentulas. ut uiros suos ament. filios diligant. prudentes. castas. sobrias. domus curam habentes. benignas. subditas suis uiris: ut non blasphemetur uerbum dei. Iuuenes similiter hortare: ut sobrii sint. In omnibus teipsum prebe exemplum bonorum operum: in doctrina. in integritate: in grauitate. Verbum sanum irreprehensibile: ut is qui ex aduerso est uereatur. nichil habens malum dicere de nobis. Seruos dominis suis subditos esse. in omnibus placentes. non contradicentes. non fraudantes. sed in omnibus fidem bonam ostendentes: ut doctrinam saluatoris nostri dei ornent in omnibus. Apparuit enim gratia dei saluatoris nostri omnibus hominibus: erudiens nos. ut abnegantes impietatem et secularia desideria: sobrie et iuste et pie uiuamus in hoc seculo: expectantes beatam spem et aduentum glorie magni dei et saluatoris

per ciuitates

c. poeta;

c. enim

c. abhominabiles

nri ihu xpi. Qui dedit semetipsum pro nobis: ut nos redimeret ab omni iniquitate. et mundaret sibi ppl'm acceptabile. sectatore bonor operum. Hec loquere. et exortare: et argue cum omni imperio. Nemo te contempnat.

Admone illos. principibus et potestatibus subditos esse. dicto obedire. ad omne opus bonum paratos esse. neminem blasphemare. non litigiosos esse. sed modestos: omnem ostendentes mansuetudinem. ad omnes homines. Eramus enim et nos aliquando insipientes et increduli. errantes seruientes desideriis et uoluptatibus uariis: in malitia et inuidia agentes. odibiles. odientes inuicem. Cum autem benignitas et humanitas apparuit saluatoris nostri dei. non ex operibus iusticie que fecimus nos. sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit: per lauacrum regenerationis et renouationis spiritus sancti quem effudit in nobis habunde per ihesum xpistum saluatorem nostrum: ut iustificati gratia ipsius heredes simus secundum spem. uite eterne. Fidelis sermo est. Et de his uolo te confirmare: ut curent bonis operibus preesse qui credunt deo. Hec sunt bona: et utilia hominibus. Stultas autem questiones et genealogias et contentiones et pugnas legis: deuita. Sunt enim inutiles et uane. Hereticum hominem post unam et secundam correptionem deuita: sciens quia subuersus est qui eiusmodi est. et delinquit, proprio iudicio condempnatus. Cum misero ad te arthemam aut tithicum: festina uenire ad me in nichopolim. Ibi enim statui hyemare. Zenam legis peritum et appollo sollicite premitte: ut nichil illis desit. Discant autem et nostri bonis operibus preesse. ad usus necessarios: ut non sint infructuosi. Salutant te qui mecum sunt omnes. Saluta omnes qui nos amant in fide. Gratia dei cum omnibus uobis amen. Incipit argumentum ad

Philemoni familiares litteras facit. pro onesimo suo eius: scribens ei ab urbe roma de carcere per supradictum onesimum. Incipit epistola ad philemonem.

Paulus uinctus ihesu xpisti et timotheus frater philemoni dilecto et adiutori nostro. et apphie sorori karissime. et archippo commilitoni nostro. et ecclesie que in domo tua est: gratia uobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu xpisto. Gratias ago deo meo semper. memoriam tui faciens in orationibus meis: audiens caritatem tuam et fidem quam habes in domino ihesu. et in omnes sanctos: ut communicatio fidei tue euidens fiat in agnitione omnis boni. in xpisto ihesu. Gaudium enim magnum habui. et consolationem. in caritate tua: quia uiscera sanctorum requieuerunt per te frater. Propter quod multam fiduciam habens in xpisto ihesu imperandi tibi. quod ad rem pertinet: propter caritatem magis obsecro. cum sis talis ut paulus senex. nunc autem et uinctus xpisti ihesu. Obsecro te pro meo filio quem genui in uinculis onesimo: qui tibi aliquando inutilis fuit. nunc autem et tibi et michi utilis: quem remisi tibi. Tu autem illum ut mea uiscera suscipe. Quem ego uolueram mecum detinere: ut pro te michi ministraret in uinculis euangelii. Sine consilio autem tuo nichil uolui facere: uti ne uelut ex necessitate bonum tuum esset. sed uoluntarium. Forsitan enim ideo discessit ad horam a te. ut in eternum illum reciperes: iam non ut seruum. sed pro seruo carissimum fratrem. maxime michi. quanto magis tibi et in carne et in domino: Si ergo habes me socium: suscipe illum sicut me. Si autem aliquid nocuit tibi aut debet: hoc michi imputa. Ego paulus scripsi mea manu. ego reddam: ut non dicam tibi. quod et te ipsum michi debes. Ita frater. ego te fruar in

dn̄o: refice uiscera mea in xp̄o. Con
fidens de obedientia tua scripsi tibi:
qm̄ sciens et sup id qd̄ dico facies. Si
mul aut̄: et para michi hospitium.
Nam spero p orationes uras̄ donari me
uob. Salutat te epaphras concaptiuus
meus in xp̄o ih̄u: marc̄. aristarchus.
demas. et lucas. adiutores mei.
Gr̄a dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. cū spū ue
stro: amen. Incipit ar̄gm̄ ad hebreos.
In primis dicendū
ē cur apl̄s paulus in hac ep̄la
scribendo nō suauit morem
suū: ut u̾l uocabulū nōis sui.
u̾l ordinis describēt dignitatē.
Hec cā ē q ad eos scribēs q ex
circumcisiōe crediderāt. qū
gentiū apl̄s et nō hebreo2. Sci
ens quoq3 eo2 supbiā suāq3 ex
humilitatē ip̄e demonstrans:
meritum officii sui noluit ante
ferre. Nam simili mō: etiā ioh̄s
apl̄s pp̄ humilitatē in ep̄la sua no
men suū eadē ratiōe nō ptulit.
Hāc ergo ep̄lam fert̄ apl̄s ad heb
reos conscriptam hebraica lingua
misisse. cuius sensū et ordinē reti
nens lucas euāgl̄sta. p̄ excessū bāti
pauli apli ser
mone exposuit.
Incip̄ ep̄la ad he
breos. Explicit argumentum.
Multifariā. Ca. I. Incipit ep̄la ad hebreos.

Multifariā. mul
tisq3 mo
dis olim deus lo
quens patribus
in pphetis: nou
issime diebz isti
locutus ē nobis in filio. quē constituit
heredē uniūsorū: pquē fecit et sc̄la.
Qui cum sit splendor gl̄e. et figura
substantie eius. portansq3 oīa ūbo
uirtutis sue. purgatiōem pcc̄o2 fa
ciens: sedet ad dexteram maiestatis
in excelsis. tanto melior anglis effe
ctus. qn̄to differenti pillis nomī he
reditauit. Cui enī dixit aliqn̄ āglo
rum. filius meus es tu. ego hodie
genui te: Et rursum. Ego ero illi
in patrē: et ip̄e erit michi in filiū.
Et cum iterum introducit primo
genitū in orbem t̄re. dicit. Et ad
orent eū oīs angli dei. Et ad āglos
quidē dicit. Qui facit anglos suos sp̄s:
et ministros suos flāmā ignis. Ad
filiū aūt. Tronus tuus d̄s in sc̄lm sc̄li:
uirga equitatis uirga regni tui. Dile
xisti iustitiā et odisti iniquitatē: pro
pterea unxit te d̄s d̄s tuus oleo exultatio
nis p̄ participibz tuis. Et tu in princi
pio dn̄e t̄ram fundasti: et opa man
uū tuarū sunt celi. Ip̄i peribūt tu aūt
pmanebis. et oēs ut uestimentū uete
rascent. Et uelut amictū mutabis
eos. et mutabunt̄. Tu aūt idē ip̄e es:
et ān̄i tui nō deficient. Ad quē aūt āge
lorum dixit aliqn̄. Sede a dextris m
eis. quo adusq3 ponā inimicos tu
os scabellū pedum tuo2: Nōne oēs
sunt aministratorii sp̄s. in ministeriū
missi. pp̄ eos qui hereditatē capiēt

Ca. II.

Propterea habundantius opor salutis:
tet obseruare nos. ea que audiuim:
ne forte pefluamus. Si enī qui p
anglos dictus ē s̄mo. factus ē firmus.
et sī omnis puaricatio et inobedien
tia. accepit iustam mercedis retribu
tiōem: quomō nos effugiem̄ si tā
tam neglexerim̄ salutē: Que cūm
inium accepisset ennarrari p dn̄m. a
ab eis q audierūt in nos confirma
ta ē: contestante dō signis et porte
tis et uariis uirtutibz. et sp̄c sc̄i dist̄
butionibz. s̄ suā uolūtatē. Nō eī an
glis subiecit deus orbē t̄re futurū:
de quo loquim̄. Testatus ē aūt in quo
dam loquo qs̄. dicēs. Quid ē hō qd̄
memor es eius. aut filius hoīs qm̄
uisitas eum: Minuisti eū paulom
inus ab anglis. gl̄a et honore coron
asti eū: et constituisti eū sup opa ma
nuū tuarū: oīa subiecisti sub pedibz ei̾.
In eo enim qd̄ ei oīa subiecit: nichil
dimisit nō subiectū ei. Nūc aūt. nec
dum uidem̄ oīa subiecta ei. Eum
aūt qui modico quā angli minora
tus ē. uidem̄ ih̄m pp̄ passiōem mo

tus. glã et honore coronatũ: ut grã
dei p omnib; gustaret mortẽ. Decebat
enim eum ꝓp quẽ oĩa. et p quẽ oĩa.
qui multos filios in glãm adduxat:
auctorẽ salutis eorũ p passiões ↄsu
mari. Qui eñ scificat et qui scifica
tur ex ... omnis. Propt quã cãm
ñ ↄfundit fr̃es eos uocare dicens.
Nunciabo nomẽ tuũ frĩb; meis: in
medio eccĩe laudabo te. Et iterum.
Ego ero fidẽs in eũ. Et iter. Ecce ego
& pueri mĩ: quos m̃ dedit deus. Qͥ
a ẽgo pueri comunicauerũt carni
et sanguini. et ipẽ simulit participa
uit eisdẽ: ut p mortẽ destrueret eũ
qui hẽbat mortis imperiũ id est dia
bolum: et libaret eos qui timore
mortis p totã uitã obnoxii erãt ser
uituti. Nusq̃ eñ anglos apphendit:
s; semẽ abrahe apprehendit. Vñ de
buit p oĩa frĩb; similari: ut mĩsicors
fieret. et fidelis pontifex ad deũ:
ut repropitiaret delicta ppli. In eo eñ
in quo passus ẽ ipẽ. et tẽptatus: po
tens ẽ et eis qui tẽptantur auxiliari.

Vnde fr̃es sci. uocationis celestis participes.
ↄsiderate apl̃m et pontificẽ ↄfessionis
nr̃e ihm. q fidelis ẽ ei qui fecit illũ:
sic & moyses in oĩ domo ei. Amplioris
eñ glẽ. iste p̃ moyse dignus habitus
ẽ: quãto ampliorẽ honorẽ hẽt dom̃
qui fabricauit illã. Oĩs nãq; domus
fabricat ab aliquo. Qui aũt oĩa crea
uit: ds ẽ. Et moyses qdẽ fidelis erãt. i
tota domo eius. tamq̃ famls: in testi
monium eorũ que dicenda erãt. Xpc
uõ tamq̃ filius in domo sua: que do
mus sumus nos. si fiduciã & glã spei
usq; ad finẽ firmã retineamus. Qua
ꝓp sic dicit sps scs. hodie si uocẽ eius
audieritis nolite obdurare corda ue
stra: sic in exacerbatiõe sim diẽ tẽp
tationis in deserto. ubi tẽptauerũt me
patres uri. pbauerũt & uiderũt opera
mea. quadraginta ãnis. Propt q offẽ
sus fui generationi huic et dixi. sẽp
errãt corde. Ipi uõ ñ cognuerũt uias me
as: sic iuraui in ira mea. si introibũt

in requiẽ meã. Videte fr̃es ne forte
sit in aliquo urm̃ cor malũ incred
ulitatis. discedendi a deo uiuo: s;
adortamini uos metipos p singlos
dies. donec hodie cognominat. ut
ñ obduretur qs ex uobis fallatia
pcti. Participes eñ xpi effecti sum:
si tñ initium substantie usq; ad fi
nẽ firmũ retineam: dum dicit. ho
die si uocẽ eius audieritis. nolite
obdurare corda urã. quẽadmod in
illa exacerbatiõe. Quidã eñ audien
tes exacerbauerũt: s; ñ uniũsi. q p
fecti sũt ab egypto p moysen. Quib
aũt infensus ẽ quadraginta ãnis: Nõ
ne illis qui peccauerunt. quorũ ca
dauera psĩata sũt in deserto. Quib;
aũt iurauit ñ introire in regem ipi.
nisi illis q increduli fuerũt. Et uide
mus q ñ potuerũt introire: ꝓp incre

Timeamus ergo. ne forte | dulitate.
relicta pollicitatiõe introeũdi in regẽ
eius: existimet aliqs ex nb deẽẽ. Et eñ
nb nunciatũ ẽ. quẽadmod et illis.
S; ñ pfuit illis smo audit. ñ admi
xtus fidi: ex his que audierũt. Ingre
diemur eñ in requiẽ q credidimus.
quẽadmodũ dixit: sic iuraui in ira
mea. si introibũt in regem meã. Et
qdẽ: opib; ab institutiõe mũdi per
fctis. Dixit eñ in quodã loco de die
septima. sic. Et reqeuit deus die se
ptima ab oĩb; opib; suis. Et in isto
rursum. Si introibũt in regẽ meam.
Qm̃ ergo supẽ quosdã introire ĩ il
lam. et hi qb; prioribz ãnuntiatũ
ẽ. ñ introierunt ꝓp incredulitatem:
iterum tmĩnat diem quẽdã hodie
in dauid. dicendo post tm̃ tẽpus. sic
supdictũ ẽ. hodie si uocem eius aud
ieritis. nolite obdurare corda ura.
Nam si eis ihc requiẽ pstitisset: nũ
quã de alia loqueret post hac die.
Itaq; relinqt sabbatissim: pplo di.
Qui enim ingressus ẽ in requiẽ eius:
etiam ipẽ requieuit eius ab opib;
suis. sicut & a suis deus. Festinemus
ergo ingredi in illã regem: ut ne in

idipsum quis incidat incredulita tis exemplum. Viuus ē enī dei sermo et efficax. et penetrabilior oī gla dio ancipiti. et pertingens usqꝫ ad di uisioēm aīe ac spc. cōpagum quoqꝫ et medullarū. et discretor cogitatio num et intentionū cordis. et nō est ulla creatura inuisibilis in cōspectu eius. Omnia aūt nuda et aperta sunt oculis eius: ad quē nobis sermo. Habentes ergo ponti ficē magnū qui penetrauit celos. ihm̄ filium dei: teneamus nr̄e spei cō fessioēm. Nō enī habemus pontificē. qui nō possit cōpati infirmitatibꝫ no stris: temptatū aūt per oīa. pro similitudine absqꝫ pctō. Adeamus ergo cū fiducia ad thronū grē eius: ut miām cōseq mur. et grām inueniamus in auxilio oportuno.

V

Omnis namqꝫ pontifex ex hoībꝫ assumptus. pro hoībꝫ cōstitui tur: in hiis que sunt ad deū. ut offerat dōa et sacrifitia pro pctīs: q cōdolere pos sit hiis qui ignorant et errant. qm̄ et ipse circumdatus ē infirmitate. Et propterea debet quēadmodū et pro plo: i ta etiam pro semetipso offerre pro pctīs. Nec quisquā sumit sibi honorem: sꝫ qui uocatur a dō tamqꝫ aaron. Sic et xpc nō semetipsū clarificauit ut pontifex fieret: sꝫ qui locutus ē ad eum. filius meus es tu ego hodie ge nuite. Quēadmodū et in alio loco dicit. Tu es sacerdos in eternum: sm̄ or dinē melchisedech. Qui in diebus carnis sue. preces supplicatioēsqꝫ ad eum qui possꝫ illum saluū facere a morte. cum clamore ualido et lacri mis offerens: exauditus ē pro sua re uerentia. Et quidē cum eēt filius dei. didicit ex hiis que passus ē obediē tiam: et cōsummatus factus ē omībꝫ ob temperantibꝫ sibi cā salutis eterne: appellatus a deo pontifex. iuxta ordi nem melchisedech. De quo nobis grandis sermo. et ininterpretabilis ad dicendū: qm̄ inbecilles facti estis ad audiendū. Et enim cum deberetis magistri eē pro tpe: rursus indigetis ut uos docea mini que sint elementa exordii sermo num dei: et facti estis quibꝫ lacte opus sit. nō solido cibo. Omnis enī qui lactis ē particeps: expers ē sermonis iustitie. paruulus enim ē. Perfectorum aūt ē so lidus cibus: eorum qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni ac mali. Q[illegible] [illegible]

VI

[illegible] ad perfectionem feramur: nō rursum iacientes funda mentū penitentie ab opibꝫ mortuis. et fidei ad deum. baptismatū doctri ne. impositionis quoqꝫ manuū. ac resurrectionis mortuorum et iudicii eter ni. Et hoc faciemus: siquidē permiserit deus. Impossibile ē enim eos q semel sunt illuīati. gustauerunt etiaz donū celeste. et participes facti sunt spc sci. gustauerunt nichilominus bonū dei uerbum. uirtutesqꝫ seculi uenturi. et prolapsi sunt. rursus renouari ad pe nitentiā: rursū crucifigentes sibi metipsis filiū dei. et ostentui habentes. Terra enim sepe uenientē sup se bibens imbrem. et generans her bam oportunā illis a quibꝫ colitur: accipit bn̄dictioēm a deo. Profe rens aūt spinas ac tribulos. reproba ē et maledicto proxima: cuius cōsūmatio in combustioēm. Confidimus autē de uobis dilectissimi meliora et uI cinora saluti; tamen [illegible] loquimur. Non enī iniustus ē deus. ut obliuiscatur opis uestri. et dilectionis quā ostendi stis in nomine ipsius: qui ministra stis scīs et ministratis. Cupimus aūt unumquēqꝫ uestrum. eandē ostentare sollicitudinē. ad expletioēm spei usqꝫ in finē: ut nō segnes efficia mini. uerum imitatores eorū qui fide et patientia hereditabunt promissio nes. Abrahe namqꝫ promittens deus: qm̄ neminē habuit per quē iuraret mai orem. iurauit per semetipsum dicens. Nisi benedicens bn̄dicam te: et multi plicans multiplicabo te. Et sic lon ganimiter ferens: adeptus ē repro missionē. Homines enī per maiorē

firmitatem: et omnis controversie eorum finis ad confirmationem est iuramentum. In quo habundantius volens deus ostendere pollicitationis heredibus immobilitatem consilii sui interposuit iusiurandum: ut per duas res immobiles quibus impossibile est mentiri deum fortissimum solatium habeamus qui confugimus ad tenendam propositam spem: quam sicut anchoram habemus anime tutam ac firmam et incedentem usque ad interiora velaminis: ubi precursor pro nobis introivit ihesus: secundum ordinem melchisedech pontifex factus in eternum.

VII Hic enim melchisedech rex salem sacerdos dei summi: qui obviavit abrahe regresso a cede regum et benedixit ei: cui et decimas omnium divisit abraham. Primum quidem qui interpretatur rex iustitie deinde autem et rex salem quod est rex pacis: sine patre sine matre sine genealogia neque initium dierum neque finem vite habens: assimilatus autem filio dei manet sacerdos in eternum. Intuemini autem quantus sit hic cui et decimas dedit de precipuis abraham patriarcha. Et quidem de filiis levi sacerdotium accipientes mandatum habent decimas sumere a populo secundum legem: id est a fratribus suis: quamquam et ipsi exierint de lumbis abrahe. Cuius autem generatio non adnumeratur in eis decimas sumpsit ab abraham: et hunc qui habebat repromissiones benedixit. Sine ulla autem contradictione: quod minus est a meliore benedicitur. Et hic quidem decimas morientes homines accipiunt: ibi autem contestatur quia vivit. Et ut ita dictum sit: per abraham et levi qui decimas accepit decimatus est. Adhuc enim in lumbis patris erat quando obviavit ei melchisedech. Si ergo consummatio per sacerdotium leviticum erat: populus enim sub ipso legem accepit: quid adhuc necessarium fuit secundum ordinem melchisedech alium surgere sacerdotem: et non secundum ordinem aaron dici? Translato enim sacerdotio: necesse est ut et legis translatio fiat. In quo enim hec dicuntur de alia tribu est: de qua nullus altario presto fuit. Manifestum est enim quod ex iuda ortus sit dominus noster: in qua tribu nichil de sacerdotibus moyses locutus est. Et amplius adhuc manifestum est: si secundum similitudinem melchisedech exsurgit alius sacerdos. qui non secundum legem carnalis mandati factus est sed secundum virtutem vite insolubilis. Contestatur enim: quoniam tu es sacerdos in eternum secundum ordinem melchisedech. Reprobatio quidem fit precedentis mandati: propter infirmitatem eius et inutilitatem. Nichil enim ad perfectum adduxit lex. Introductio vero melioris spei: per quam proximamus ad deum. Et quantum est non sine iureiurando. Alii quidem sine iureiurando sacerdotes facti sunt: hic autem cum iureiurando. per eum qui dixit ad illum. Iuravit dominus et non penitebit eum: tu es sacerdos in eternum. In tantum melioris testamenti sponsor factus est ihesus. Et alii quidem plures facti sunt sacerdotes secundum legem: idcirco quod morte prohiberentur permanere. hic autem eo quod maneat in eternum: sempiternum habet sacerdotium. Unde et salvare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad deum: semper vivens ad interpellandum pro nobis. Talis enim decebat ut nobis esset pontifex: sanctus innocens impollutus segregatus a peccatoribus et excelsior celis factus: qui non habet cotidie necessitatem quemadmodum sacerdotes: prius pro suis delictis hostias offerre deinde pro populi. Hoc enim fecit semel se ipsum offerendo dominus. Lex enim constituit homines sacerdotes infirmitatem habentes. Sermo autem iurisiurandi qui post legem est: filium in eternum perfectum.

VIII Capitulum autem super ea que dicuntur. Talem habemus pontificem qui consedit in dextera sedis magnitudinis in celis: sanctorum minister et tabernaculi veri quod fixit deus et non homo. Omnis enim pontifex ad offerenda munera et hostias constituitur: unde necesse est et hunc habere aliquid quod offerat. Si ergo esset super terram. nec esset sacerdos: cum essent qui offerrent secundum legem munera. qui exemplari et umbre deserviunt celestium. Sicut responsum est moysi cum consumaret tabernaculum. Vide

Et exsurget

Et habet

inqt omīa. facito s̄m exemplar. q
tibi ostensum ē in monte. Nc āt me
lius sortitus ē ministiū. q̃nto 7 me
lioris testamn̄ti mediator est. q ē in
melioribȝ repromissiōibȝ sācitum ē.
Nā si illō prius culpa uacasset: n̄ uti
qȝ scdi locus inquireret̄. Vitupans ei
eos dicit. Ecce dies ueniunt dicit do
minus. 7 ɔsumabo sup domū isrł. 7
sup domū iuda testamn̄tū nouum:
n̄ s̄m testamn̄tū qd̄ feci patribȝ eorū.
in die qua apphendi manū illoꝝ. ū
educerē eos de tra egypti. Qm̄ ipi n̄
pmanserunt in testamn̄to meo. 7 ego
neglexi eos. dicit dn̄s. Quia hoc ē te
stamn̄tum qd̄ disponā domui isrł p̄
dies illos dicit dn̄s. dādo leges meā
in mentes eoꝝ. et in corde eorū sup
scribam eas. et ero eis in dm̄. et ipsi
michi erunt in ppłm. Et n̄ docebit
unusqsqȝ pximū suū. et unusqsqȝ
frēm suum dicēs. cognosce dn̄m: q
qm̄ om̄s scient me a minore usqȝ
ad maiorē eoꝝ. q pitius ero iniq
tatibȝ eoꝝ. 7 pccoꝝ eoꝝ illoꝝ iam n̄
memorabor. Dicendo āt nouū: ue
terauit prius. Qd̄ āt antiqt̄ 7 sene
scit: ppe interitum ē.

Habuit qdē 7 prius testamn̄tū iustific
atiōes culture: 7 s̄cm seclare. Tabnac
ulum enim fc̄m ē primū in quo e
rant candelabra. et mensa. et ppos
itio panum: qd̄ dicit̄ scā. Post uela
mn̄tū āt. ŝ tabnaclm q dicit̄ scā scōr
rum. aureū hn̄s turibulū. et archā
testamn̄ti circumtectā ex oī pte auro.
in qua urna aurea hn̄s manna. et
uirga aaron que frōduerāt. et table
testamn̄ti: supqȝ eam cherubin glē ob
umbrantia ppitiatoriū. De qbȝ mo
do dicendū n̄ est psingła. His uō ita
compositis: in priori qdē tabnaculo
semp introibāt sacdotes. sacrifici
orum officia ɔsumātes. In scd̄o aūt
semel in āno sol' pontifex. nō sine
sanguine quē offert. p sua et ppli i
gnorantia. Hoc significante spū scō.
nōdum ppalatam eē scōrū uiam:
adhuc priore tabernaculo habente
statum. Que pabola ē temporis in
stantis: iux̄ quā munā et hostie o
fferunt̄: que n̄ possūt iux̄ ɔsciām.
pfectum facē suientē: n̄ solū m̄o
in cibis et in potibȝ. et uariis baptis
matibȝ. et iustitiis carnis. usqȝ ad tē
pus correctionis impositis. Xp̄c aūt
assistens pontifex futuroꝝ bonoꝝ.
p amplius et pfecti tabnaculū nō
manu fc̄m idest n̄ huī creatiōis. nȝ
p sanguinē hyrcoꝝ aut uituloꝝ. sȝ
p pprium sanguinē introiuit semł
in scā: eťna redēptiōe inuēta. Si eni
sanguis hyrcoꝝ et tauroꝝ et cinis ui
tulē aspsus. inqnatos scīficat ad e
mundationē carnis: q̃nto magis
sanguis xp̄i. qui p spm̄ scm̄ semet
ipm̄ obtulit inmaculatū dō. emū
dabit ɔsciām nrām. ab opibȝ mor
tuis. ad suiendū dō. Et io noui testa
mn̄ti mediator ē: ut morte intcedēte
in redemptiōem earū puaricationū.
que erāt sub priore testamn̄to. repro
missiōem accipiāt q uocati sūt eter
ne hereditatis. Vbi eni testamn̄tū ē: ne
ncc̄e ē intcedat testatoris. Testam
tum eni: in mortuis ɔfirmatum ē.
Alioquin: nōdum ualet dū uiuit q
testatus ē. Vn̄. nec primū qdē sine sā
guine dedicatū ē. Lecto ei omī man
dato legis a moyse. uniuso pplō. acci
piens sanguinē uituloꝝ et hyrcoꝝ
cum aquā 7 lana coccinea et hysopo.
ipm̄ quoqȝ librū et oēm ppłm aspsit
dicēs. Hic ē sanguis testamn̄ti: qd̄
mandauit ad uos deus. Etiā taber
naculum et oīa uasa ministerii. san
guine similit̄ aspsit: et oīa pene ī
sanguine mūdant̄. s̄m legē: 7 sine
sanguinis effusiōe. n̄ fit remissio.
Necc̄e ē ergo exemplaria qdē celesti
um hiis mundari: ipa āt celestia
melioribȝ hostiis quā istis. Nō eni
in manu fc̄a sc̄a introiuit ihc̄. ex
emplaria uerorū. sȝ in ipm̄ celū: ut
appareat n̄c uultui dei p nobis. Ne
qȝ ut sepe offerat semetipm̄: quem

C l. seo

C l. a minimo

C l. pccm

IX

VIII

C l. offeret.

C l. hyrcoꝝ

nobis

admodū

admodum pontifex intrat in sca
p singulos annos in sanguine a
lieno. Alioquin oportebat eum
frequent pati ab origine mundi. Nunc
aut semel in consummatione seculorum
ad destitutionem peccati per hostiam suam
apparuit. Et quemadmodum statutum
est hominibus semel mori, post hoc autem
iudicium: sic et xpc semel oblatus
est ad multorum exhaurienda peccata:
secundo autem sine peccato apparebit ex
pectantibus se in salutem.

Umbram enim habens lex futurorum bono
rum, non ipsam imaginem rerum, per sin
gulos annos eisdem ipsis hostiis quas
offerunt indesinenter, numquam potest ac
cedentes perfectos facere. Alioquin cessass
ent offerri: ideo quod nullam haberent
ultra conscientiam peccati cultores semel m
undati. Sed in ipsis commemoratio pe
catorum per singulos annos fit. Im
possibile enim est sanguine taurorum
et hyrcorum auferri peccata. Ideo ingre
diens mundum dicit: Hostiam et obla
tionem noluisti: corpus autem aptasti mihi.
Holocaustomata et pro peccato tibi non
placuerunt. Tunc dixi: Ecce venio. In
capite libri scriptum est de me, ut fa
ciam deus voluntatem tuam. Superius dicens
quia hostias et oblationes et holocausto
mata et pro peccato noluisti, nec placita
sunt tibi, que secundum legem offeruntur, tunc dixi:
ecce venio ut faciam deus voluntatem
tuam: aufert primum ut sequens statu
at. In qua voluntate sanctificati sumus per
oblationem corporis ihu xpi semel. Et
omnis quidem sacerdos presto est cotidie min
istrans, et easdem sepe hostias offerens,
que numquam possunt auferre peccata. Hic autem
unam pro peccatis offerens hostiam, sedet in
sempiternum in dextera dei: de cetero expec
tans donec ponantur inimici eius scabe
llum pedum eius. Una enim oblatione
consummavit in sempiternum sanctificantes.
Contestatur autem nos et spiritus sanctus. Postquam
enim dixit: hoc autem testamentum quod testa
bor ad illos post dies illos, dicit do
minus, dando leges meas in corda

eorum, et in mentibus eorum superscribam
eas: et peccatorum et iniquitatum eorum
iam non recordabor amplius. Ubi autem
horum remissio: iam non oblatio pro peccato.
Habentes itaque fratres fiduciam in intro
itu sanctorum in sanguine xpi, quam
initiavit nobis viam novam et viven
tem per velamen, id est carnem suam, et sac
erdotem magnum super domum dei: acce
damus cum vero corde in plenitudine
fidei, aspersi corda a conscientia mala, et ab
luti corpus aqua munda: teneamus
spei nostre confessionem indeclinabilem. Fide
lis enim est qui repromisit. Et conside
remus invicem in provocationem cari
tatis et bonorum operum, non deserentes co
llectionem nostram, sicut est consuetudinis qui
busdam: sed consolantes, et tanto ma
gis quanto videritis appropinquantem diem.
Voluntarie enim peccantibus nobis post
acceptam notitiam veritatis, iam non relinqu
itur hostia pro peccatis, terribilis autem quedam
expectatio iudicii, et ignis emulatio
que consumptura est adversarios. Irritam quis fa
ciens legem moysi, sine ulla miseratione
duobus vel tribus testibus moritur. Quanto ma
gis putatis deteriora mereri suppli
cia, qui filium dei conculcaverit, et san
guinem testamenti pollutum duxerit in quo
sanctificatus est, et spiritui gratie contumeliam fecerit.
Scimus enim eum qui dixit: Michi
vindictam: et ego retribuam. Et iterum:
Quia iudicabit dominus populum suum. Hor
rendum est incidere in manus dei
viventis. Rememoramini autem pristinos
dies, in quibus illuminati certamen magnum
sustinuistis passionum. Et in altero quidem
obprobriis et tribulationibus spectac
ulum facti: in altero autem socii taliter conversan
tium effecti. Nam et vinctis compassi estis,
et rapinam bonorum vestrorum cum gaud
io suscepistis, cognoscentes vos habere
meliorem et manentem substantiam. Nolite
itaque amittere confidentiam vestram, que magnam
habet remunerationem. Patientia
enim vobis necessaria est: ut voluntatem
dei facientes, reportetis promissionem. Ad
huc enim modicum aliquantulum, qui ven

Grecus non habet quia

XI

Etenim.

turus ē ueniet et nō tardabit. Iust(us)
aūt meus: ex fide uiuit. Qđ si subtra
xerit se: nō placebit aīe mee. Nos aūt
nō sumus filii subtractiōis in peditio
nē: s; fidei in acqsitiōem aīe.
Est aūt fides sperandarū substā rerum: ar
gumentum nō apparentiū. In hac enī
testimoniū ɔsecuti sūt senes. Fide ī
intelligimus aptata eē sc̄la ūbo dī:
ut ex inuisibilib; uisibilia fierent. Fi
de plurimā hostiā abel quā chaim
obtulit dō. p quā testimoniū ɔsecut(us)
ē eē iustus. testimoniū phibente mu
nib; eius dō: ⁊ p illam defunct(us) adhuc
loquit̄. Fide enoch trāslat(us) ē ne uidet
mortē: ⁊ nō inueniebat(ur) q2 trāstulit il
lum deus. Ante trāslatiōem enī: testi
moniū hūit placuisse dō. Sine fide aūt
impossibile ē placē dō. Credē enim
oportet accedentē ad dm̄ q2 ē: ⁊ inqui
rentib; se remunerator sit. Fide noe
rn̄so accepto. de hiis q adhuc nō uide
bant(ur) metuens aptauit archā in sa
lutē domus sue: p quā dāpnauit m
undū: ⁊ iustitie que p fidē ē hēs ē
institutus. Fide q uocatur abraham
obediuit in locum exire quē accept
urus erat in hereditatē: et exiit nesciēs
quo iret. Fide demoratus ē in tra repro
missionis: tamq̄ in aliena. in casu
lis hītando: cum ysaac et iacob
coheredib; repromissionis eiusdē.
Expectabat enim fundamēta hēntē
ciuitatē: cui(us) artifex et ɔditor deus.
Fide ⁊ ipā sara sterił. uirtutē in con
ceptiōem seminis accepit. etiā pter
tps etatis: qm̄ fidelē credidit eē qui
repromiserat. Propt qđ et ab uno or
ti st̄. et hoc emortuo: tamq̄ sidera celi
in multitudīe. et sic harena que ē
ad orā maris innumerabił. Iuxta fi
dē defuncti st̄ oēs isti. nō acceptis repro
missionib;: s; a longe eas aspicien
tes ⁊ salutantes: ⁊ ɔfitentes. q2 pe
regrini ⁊ hospites sūt sup terrā.
Qui enim hec dicūt: significāt se
patriā inquirē. Et siqdē illius me
minissent de qua exierunt: hēbāt
utiq3 tps reuertendi. Nūc aūt melio
rem appetunt: idest celestē. Jđo nō ɔ
funditur deus uocari deus eorū. Pa
rauit enī illis ciuitatē. Fide obtulit
abrahā ysaac. cum temptaret(ur). et
unigenitū offerebat. qui susceperat
repromissiōes: ad quē dictū ē q2 ī
ysaac uocabitur tibi semē: arbitrās
q2 et a mortuis suscitare potens est
deus. Vnde eum et in parabolam accep.
Fide et de futuris bndixit ysaac ia
cob et esau. Fide iacob moriens sin
gulos filiorū ioseph bndixit: et ad
orauit fastigium uirge eius. Fide i
oseph moriens de profectiōe filiorū
isrł memorat(us) ē: et de ossib; suis ɔ
mandauit. Fide moyses natus occu
ltatus ē mēsib; trib; a parentib; su
is: eo qđ uidissent eum elegantem
infantē. et nō timuerūt regis edictū.
Fide moyses grandis effc̄us: negauit
seeē filium filie faraonis: magis
eligens affligi cum pplo dī. q̄ temp
oralis pcti hīre iocunditatē: maiores
diuitias estimans thesauro egyptio
rum impperiū xpi. Aspiciebat enī
in remunerationē. Fide reliqt egy
ptum: nō ueritus aīositatē regis. Inui
sibilem enī tamquā uidēs sustinu
it. Fide celebrauit pascha. et sanguī
nis effusioēm: ne qui uastabat pri
mitiua tangeret eos. Fide trāsierūt ma
re rubrum. tamq̄ p aridā trām: q
experti egyptii deuorati sūt. Fide muri
ihericho corruerūt: circuitu dierum
.vii. Fide raab meretrix nō piit cū icre
dulis: excipiens exploratores cū pace.
Et qđ adhuc dicam? Deficiet enī tps
me ennarantē de gedeon. barach. sa
son. iepte. dauid. samuel. et aliis p
phis: qui p fidē deuicerūt regna. o
pati sunt iustitiam adepti sūt rep
missiōes. Obturauerūt ora leonū.
extinxerūt impetū ignis: effugarūt
aciem gladii. ɔualuerūt de infirmi
tate: fortes fc̄i sūt in bello. Castra uē
terūt exterorū: acceperūt mulieres de
resurrectiōe mortuos suos. Alii aūt di

Et remunera-
torem;

stenti sunt. non suscipientes redemptio
nem: ut meliorem invenirent resu
rrectionem. Alii vero ludibria et ver
bera experti. insuper et vincula et carceres:
lapidati sunt. secti sunt. temptati sunt. in occisione
gladii mortui sunt. Circuierunt in me
lotis in pellibus caprinis. egentes.
angustiati. afflicti: quibus dignus
non erat mundus. In solitudinibus err
antes. et in montibus. et in speluncis.
et in cavernis terre. Et hii omnes testimo
nio fidei probati. non acceperunt repro
missionem deo pro nobis aliquid melius
providente. ut ne sine nobis consu

XII. Ideoque et nos tantam | marentur.
habentes impositam nobis nubem testi
um. deponentes omne pondus. et circumstans
nos peccatum. per patientiam curramus
ad propositum nobis certamen: aspicien
tes in auctorem fidei et consumatorem ihesum.
qui proposito sibi gaudio sustinuit
crucem. confusione contempta: atque in
dextera sedis dei sedet. Recogitate enim
eum qui talem sustinuit a peccato
ribus adversus semetipsum contradictionem:
ut non fatigemini animis vestris deficientes.
Nondum enim usque ad sanguinem resti
tistis: adversus peccatum repugnantes.
Et obliti estis consolationis. que vobis
tamquam filiis loquitur dicens. Fili mi noli
negligere disciplinam domini. neque fatigeris.
dum ab eo argueris. Quem enim diligit
dominus castigat: flagellat autem omnem filium
quem recipit. In disciplina perseverate.
tamquam filiis vobis offert se deus. Quis
enim filius ~~vobis~~ quem non corripiat pater.
Quod si extra disciplinam estis. cuius partici
pes facti sunt omnes: ergo adulteri et
non filii estis. Deinde patres quidem carnis
nostre. habuimus eruditores: et reverebamur
eos. Non multo magis obtem
perabimus patri spirituum. et vivemus.
Et illi quidem in tempore paucorum dierum. secundum vol
untatem suam erudiebant nos: hic autem ad
id quod utile est. in recipiendo sanctificatio
nem eius. Omnis autem disciplina in presen
ti quidem videtur non esse gaudii sed mero
ris: postea autem fructum pacatissim
um exercitatis per eam reddet iustitie. P
ropter quod remissas manus et soluta ge
nua erigite. et gressus rectos faci
te pedibus vestris: ut non claudicans quis
erret. magis autem sanetur. Pacem sequimi
ni cum omnibus. et sanctimoniam: sine qua ne
mo videbit deum. Contemplantes ne
quis desit gratie dei: ne qua radix ama
ritudinis sursum germinans impediat:
et per illam inquinentur multi. Ne quis
fornicator aut prophanus ut esau: qui
propter unam escam vendidit primitiva
sua. Scitote enim. quoniam et postea cupi
ens hereditare benedictionem: reprobatus
est. Non enim invenit penitentie locum:
quamquam cum lacrimis inquisisset eam.
Non enim accessistis ad tractabilem et ac
cessibilem ignem et turbinem. et cali
ginem. et procellam. et tube sonum. et vocem
verborum: quam qui audierunt. excusa
verunt se ne eis fieret verbum. Non enim por
tabant quod dicebatur. et si bestia tetigerit
montem lapidabitur. Et ita terribile erat
quod videbatur. Moyses dixit. Exterritus
sum: et tremebundus. Sed accessistis
ad syon montem et civitatem dei vivente
tis iherusalem celestem. et multorum milium an
gelorum frequentiam. et ecclesiam primitivorum.
qui conscripti sunt in celis. et iudicem
omnium deum. et spiritum iustorum perfectorum.
et testamenti novi mediatorem ihesum. et
sanguinis aspersionem melius loquentem
quam abel. Videte. ne recusetis loquentem.
Si enim illi non effugerunt recusantes eum
qui super terram loquebatur: multo magis et
nos qui de celis loquentem nobis avertimus.
cuius vox movit terram tunc: nunc
autem repromittit dicens. Adhuc semel
et ego movebo non solum terram: sed et ce
lum. Quod autem adhuc semel dicit. decla
rat mobilium translationem tamquam fa
ctorum: ut maneant ea que sunt inmobi
lia. Itaque regnum inmobile suscipien
tes: habemus gratiam per quam serviamus
placentes deo cum metu et reveren
tia. Et enim ~~ignis~~ deus noster ignis consum

Et de celo

XIII. Caritas fraternitatis mane | ens est.
at in vobis: et hospitalitatem nolite

obliuisci. Per hanc enim placuerunt quidam angelis hospitio receptis. Mementote vinctorum tamquam simul vincti: et laborantium tamquam et ipsi in corpore commorantes. Honorabile connubium in omnibus: et thorus inmaculatus. Fornicatores enim et adulteros iudicabit deus. Sint mores sine avaritia: contenti presentibus. Ipse enim dixit. Non te deseram neque derelinquam: ita ut confidenter dicamus. Dominus michi adiutor est: non timebo quid faciat michi homo. Mementote prepositorum vestrorum. qui vobis locuti sunt verbum dei: quorum intuentes exitum conversationis imitamini fidem. Ihesus christus heri et hodie: ipse et in secula. Doctrinis variis et peregrinis nolite abduci. Optimum est enim gratia stabilire cor: non escis que non profuerunt ambulantibus in eis. Habemus enim altare: de quo edere non habent potestatem qui tabernaculo deserviunt. Quorum enim animalium infertur sanguis pro peccato in sancta per pontificem: horum corpora cremantur extra castra. Propter quod et Ihesus ut sanctificaret per suum sanguinem populum: extra portam passus est. Exeamus igitur ad eum extra castra: inproperium eius portantes. Non enim habemus hic manentem civitatem: sed futuram inquirimus. Per ipsum ergo hostiam offeramus laudis semper deo: id est fructum labiorum confitentium nomini eius. Beneficientie autem et communionis nolite obliuisci. Talibus enim hostiis promeretur deus. Obedite prepositis vestris. et subiacete eis. ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri: ut cum gaudio hoc faciant et non gementes. Hoc enim non expedit vobis. Orate pro nobis. Confidimus enim quia bonam conscientiam habemus in omnibus: bene volentes conversari. Amplius autem deprecor vos hoc facere: quo celerius restituar vobis. Deus autem pacis qui eduxit de mortuis pastorem magnum ovium in sanguine testamenti eterni dominum nostrum Ihesum christum. aptet vos in omni bono. ut faciatis voluntatem eius: et faciens in vobis quod placeat coram se per Ihesum christum cui est in secula seculorum amen.

Rogo autem vos fratres: ut sufferatis verbum solatii. Etenim per paucis scripsi vobis. Cognoscite fratrem nostrum Timotheum dimissum: cum quo si celerius venerit videbo vos. Salutate omnes prepositos vestros: et omnes sanctos. Salutant vos fratres de Ytalia. Gratia cum omnibus vobis amen.

Incipit prologus in actibus apostolorum.

Lucas evangelista apostolorum actus sicut evangelia ad theophilum quendam condiscipulum suum scribens: mistica narratione contexuit. que conversationem christi cum discipulis dierum xl. et ascensionem eius ad celos. atque in apostolos adventum spiritus sancti. seu in locum proditoris iude mathiam apostolum subrogatum que in evangelio suo omiserat brevi sermone complexus post cetera in saulum qui et paulus consummationem apostolicis actibus dedit. quem divini recalcitrantem dominus pro sua miseratione ad gratiam vocans et apostolica dignitate et martiru postmodum gloria decoravit. ostendens etiam persecutoribus et tendendi adversus dominum viam patere per primum simul illud domini per ezechielem prophetam dicentis. nolo mortem morientis tantum ut convertatur et vivat.

Incipit liber actuum apostolorum.

Primum quidem sermonem feci de omnibus o theophile. que cepit Ihesus facere et docere: usque in diem qua precipiens apostolis per spiritum sanctum quos elegit assumptus est. Quibus et prebuit seipsum vivum post passionem suam in multis argumentis. per dies xl. apparens eis: et loquens de regno dei. Et convescens precepit eis ab Ierosolimis ne discederent. sed expectarent promissionem patris. quam audistis inquit per

os meū: q2 iohs quidē baptizauit a
qua. uos āt baptizabimini spū scō.
n̄ post multos hos dies. Igit̄ qui cō
uenerant:int̄rogabāt eum dicētes.
Dn̄e. si in t̄p2 hoc restitues regnū isrl̄.
Dixit āt eis. Nō ē urm̄ nosse t̄pra ul̄
momēta. que pat̄ posuit in sua pote
state. S3 accipietis uirtutē sup ueni
entis sp̄c sci in uos: et eritis m̄ testes i
irl̄m. et in omni iudea et samaria. et
usq3 ad ultimū t̄re. Et cū hec dixiss3.
uidentib3 illis eleuat̄ ē: et nubes s
suscepit eū ab oculis eo2. Cūq3 intue
rent̄ in celum euntē illū: ecce duo
uiri astiterunt iux̄ illos in uestib3
albis. q et dixerunt. Viri galilei quid
statis aspicientes in celum? Hic ihc
q assumptus ē a uobis in celū: sic ue
niet quēadmodū uidistis eū euntē
in celum. Tūc reūsi sūt ihrl̄mā a m
onte q uocat̄ oliueti q ē iux̄ irl̄m: s
sabbati h̄ns it̄. Et cum introissent.
in cenaculū ascenderūt ubi manebāt
petrus et iohs. iacob3 et andreas. ph
ilippus et thomas. et bartholomeus
et mathēs. iacob3 alfei et simon zelo
tes et iudas iacobi. Hii ōs erāt p̄seu
erantes unanimit̄ in oratione: cū
mulierib3 et maria matre ihū. 7 frib3
eius. In dieb3 illis: exurgens petrus
in medio frm̄ dixit. Erat āt turba
hoīum simul: fere. c. xx. Viri frēs. opō
tet impleri scripturā quā p̄dixit sp̄s
sc̄s p os dauid de iuda. q fuit dux eo2ū
q cōprehenderūt ihm̄: q cōnumeratus
erat in nobis. et sortitus ē sortē min
isterii huius. Et hic quidē possedit
agrum de mercede iniq̄tatis: 7 suspē
sus crepuit medius. et diffusa sunt
omnia uiscera eius. Et notū fcm̄ ē oib3
hitantib3 irl̄m: ita ut appellaret̄ ag
ille lingua eo2 acheldemach. hoc est
ager sanguinis. Scriptū ē eni: i libro
psalmo2. Fiat cōmoratio eius deserta
et n̄ sit qui hitet in ea: et ep̄atū eius
accipiat alt̄. Oportet ergo ex his ui
ris qui nobiscū sūt cōgregati in omi
t̄p2 quo intrauit et exiuit int̄ nos

dn̄s ihc. incipiens a baptismate io
hānis usq3 in diem qua assūptus
ē a nobis: testem resurrectionis eius
nobiscū fieri ex his unū. Et statuer̄
duos: ioseph qui uocabat̄ barsabas
q cognominat̄ ē iustus: 7 mathiā.
Et orantes dixerunt. Tu dn̄e qui nosti
corda oīum. ostende quē elegis ex his
duob3 unū. accipe locū ministerii
huius 7 apl̄atus: de quo p̄uaricatus ē
iudas. ut abiret in locum suū. Et de
derunt sortes eis: 7 cecidit sors super
mathiā: et ānumerat̄ ē cū. xi. apl̄is.

II

Et cum cōplerent̄ dies pentecostes: e
rant oēs pariť discipli in eodē loco. Et
fcūs ē repente de celo sonus. tamq̄ s
aduenientis sp̄c uehemētis: 7 repleu
it totam domū ubi erāt sedentes. Et
apparuerūt illis dispertite lingue tāq̄
ignis: seditq3 sup̄ singulos eo2. Et
repleti sūt oēs spū scō: 7 ceperūt loqui
uariis linguis. p̄ut sp̄c scs̄ dabat e
loqui illis. Erāt aūt in irl̄m hitātes
iudei uiri religiosi: ex oī natiōe que
sub celo ē. Facta āt hac uoce cōuenit
multitudo et mēte cōfusa ē: qm̄ au
diebat unusquisq3 lingua sua illos
loq̄ntes. Stupebāt āt oēs: 7 mirabāt
dicentes ad inuicē. Nōne ecce oēs isti
qui locuntur galilei sūt? Et quom
nos audiuimus unusq̄sq3 linguā
n̄rām in qua nati sumus? Parti et
medi et elamite. et q hitāt mesopota
miā. iudeā et capadociā. pontū. et
asiam. frigiā. et pāphiliā. egiptū3.
et ptes libie que ē circa cyrenē 7 ad
uene romani. iudei quoq3 et p̄seliti. cre
tes et arabes: audiuim̄ eos loq̄ntes
n̄ris linguis magnalia dei. Stupeb
ant āt omēs: et mirabātur ad inuicē
dicentes. Quidnā uult hoc eē? Alii
āt irridebāt dicentes: q2 musto ple
ni sūt isti. Stans āt petrus cū. xi: ele
uauit uocē suā. et locutus ē eis. Vi
ri iudei et q hitatis irl̄m uniūsi: hoc
uobis notum sit. et aurib3 p̄cipite
ūba mea. Nō enim sicut uos estim
atis: hii ebrii sūt cum sit hora diei t̄ia

Et sua

a: s; hoc ẽ ~~p pphã~~ q dictum ẽ per
pphãm iohel. Et erit in nouissimis
diebus dicit dñs effundã de spũ mo
sup oẽm carnẽ: 7 pphabũt filii uri 7
filie urẽ. Et iuuenes uri uisiones
uidebũt: 7 seniores uri sõpnia sõp
niabũt. Et qdẽ sup suos meos et ãcil
las meas. in dieb; illis effundã de sp
iritu mo: 7 pphabũt. Et dabo pdigia
in celo sursum. et signa in terra deo
sum: sanguinẽ et ignẽ 7 uaporem
fumi. Sol ɔũtet in tenebras. 7 luna
in sanguinẽ: añ quã ueniat dies
dñi magnus 7 manifestus. Et erit. oms
omis quicũq; inuocauit nom dñi:
saluus erit. Viri isrlite: audite uba
h. Ihm nazarenũ uirũ approbatum
adõ in uobis. uirtutib;. et pdigiis.
7 signis. que fecit p illum deus in m
edio uri. sicut uos scitis: hũc definito
ɔsilio 7 pscientia dei traditũ. p man
iniquorum affigentes. interemistis: q
ds suscitauit solutis dolorib; ĩferni:
iuxta q ĩpossibile erat teneri illũ ab eo.
Dauid eñ dicit in eũ. Prouidebã do
minũ corã me sep: qm a dextris m
eis ẽ ne cõmouear: Propt hoc delec
tatum ẽ cor meũ. 7 exultauit lin
gua mea. insup 7 caro mea reqescet in
spe: qm nõ derelinques aĩam meam
in inferno. nec dabis scm tuũ uidere
corruptionẽ. Notas michi fecisti ui
as uite: replebis me iocunditate cum
facie tua. Viri frẽs liceat audenẽ dicẽ
ad uos. de patriarcha dd. qm defunct⁹
ẽ 7 sepultus ẽ: 7 sepulcrũ eius ẽ ap nos
usq; in hodiernũ diem. Propha igit
cum eẽt. 7 sciret q iure iurando iura
sset illi ds. de fructu lũbi ei sedẽ sr sedẽ
eius. puidẽs locut⁹ ẽ de resurrectiõe
xpi: q nec derelictus ẽ in inferno. neq;
caro eius uidit corruptiõẽ. Hũc ihm
resuscitauit deus: cui oms nos testes
sum⁹. Dextera igit dei exaltat⁹. 7 p ms
sione spc sci accepta a patre: effudit
hc quẽ ~~uos~~ uidetis 7 auditis. Nõ eñ
dd ascendit in celos. Dicit aũt ipẽ. Dix
dñs dño meo: sede a dextris meis. do
nec ponã inimicos tuos scabellum
pedum tuorũ. Certissime ergo sciat
omis domus isrl: q et dñm eũ et
xpm fecit deus hunc ihm. quẽ uos
crucifixistis. His auditis ɔpuncti st
corde: et dixerunt ad petrũ et ad reliq
aplos. Quid faciemus uiri frẽs: pe
trũ aũt ad illos. Penitentiã ~~ingt~~ a
gite et baptizet unusqsq; urm in no
mine ihũ xpi in remissiõem pccõr
urõrũ: et accipietis donũ spc sci. Vob
enim ẽ repromissio. et filiis uris. 7
omib; q longe sũt: quoscũq; aduoca
uerit dominus ds nr. Aliis etiã ubis
plurimis testificat⁹ ẽ: et exhortabatur
eos dicens. Saluamini a generatiõe
ista praua. Qui ergo receperũt smo
nẽ eius: baptizati sũt. Et appositi st
in illa die: aĩe circit tria milia. Erat
aũt pseuerantes in doctrina aplorum.
et comunicatiõe fractiõis panis: 7
oratiõib;. Fiebat aũt omi anime ti
mor. Multa quoq; pdigia et signa
fiebãt p aplos in irlm: et metus erat
magnus in uniusis. Omis 7 qui crede
bant erant pariter: et hẽbant omia
comunia. Possessiones et substan
uendebãt: 7 diuidebãt illa oib;.
prout cuiq; opus erat. Cotidie quo
q; pdurãtes unanimit in tplo. et
frangentes circa domos panẽ. sum
ebant cibum. cũ exultatiõe et si
mplicitate cordis. cõlaudãtes deum:
et hñtes grãm ad oẽm plebẽ. Dñs
aũt augebat qui salui fiebãt cotidie

Petrus aũt et iohs ascende | in idipm.
bant in tplum: ad horã oratiõis non
am. Et quidã uir qui erat claudus ex
utõ matris sue. baiulabat: quẽ po
nebant cotidie ad portã tẽpli q dici
t speciosa. ut peteret elemosinã ab in
troeuntib; in tplum. Is cũ uidisset
petrum 7 iohm. incipientes intro
ire in templũ: rogabat ut elemosi
nam acciperet. Intuens aũt in eũ petr⁹
cum iohẽ. dixit. Respice in nos. At
ille intendebat in eos: sperans se ali
qd accepturũ ab eis. Petrus aũt dix.

Et audistis
Et audistis;

argentum et aurū nō est m̄. Qđ āt
habeo: hoc tibi do. Jn noīe ihū xpi
nazareni: surge et ambla. Et app̄hē
sa manu eius dextā: alleuauit euꝫ.
Et ptinus ꝯsolidate st̄ bases ei͛ et pla
te: 7 exiliens stetit 7 ābulabat. Et i
trauit cum illis in tēplum: ābulans
et exiliens et laudans dn̄m. Et uidit e
um oīs pp̄ls ambulātē: 7 laudantē
deū. Cognoscebāt āt illum: q̄m ip̄e
ēāt qui ad elemosinā sedebat ad spe
tiosam portam tēpli. Et ipleti st̄ stu
pore 7 extasi: in eo qđ contigerat illi.
Cum tenerent āt petrū et iohēm. cu
currit oīs pp̄ls ad eos: ad porticū q̄
app̄llabatur salonis. stupentes. Vi
dens āt petrus: r̄ndit ad pp̄lm. Viri
isrlite. qđ miramini in hoc. aū nos
qđ intuemini. q̄ʼi nrā uirtute aut
pietate fecerim̄ huc ambulare. Ds̄
abrahā. et ds̄ ysaac. et ds̄ iacob. deus
patrum nr̄oꝝ glificauit filiū suūꝫ
ihm̄: quē uos qđē tradidistis. et ne
gastis an̄ fatiē pilati. iudicāte illo
dimitti. Vos āt scm̄ et iustū negas
tis: 7 petistis uirū homicidā donari uobis.
Auctorē uō uite interfecistis. q̄ ds̄ sus
citauit a mortuis: cuius nos testes su
mus. et in fide noīs eius hunc q̄ uidē
tis 7 nostis ꝯfirmauit. Nom̄ ei͛ 7 fides
q̄ p eum ē: dedit integrā sanitatem
istam in ꝯspectu oīm urm̄. Et nunc
frs̄ scio q̄ p ignorantiā fecistis: sicut
et principes urī. Deus āt qui p̄nū
ciauit p os oīum p̄phārū suoꝝ pati
xp̄m suū: sic impleuit. Penitemini ig
et ꝯuertimini. ut deleant̄ urā pccā: ut
cū uenerint tp̄a refrigerii a ꝯspectu
dn̄i. et miserit eū qui p̄dicatus ē uob
ihm̄ xp̄m. quē oportet celū quidē
recipe. usqꝫ in tēpora restitutiōis oī
um. q̄ locutus ē dn̄s p os scōꝝ suoꝝ
a sclo p̄phārū. Moyses qđē dix̄. Qm̄
p̄phām suscitabit uobis dn̄s ds̄ ur̄
de frib;ꝫ uris. tamq̄ me ip̄m audietis
iux̄ oīa quecūqꝫ loquut̄ fuīt uobis.
Erit āt. omis aīa que nō audierit p
phām illum: extminabit̄ de plebe.

Et oēs p̄phete a samuel et deinceps. q̄
locuti sūt: annuntiauerunt dies i
stos. Vos estis filii p̄phārū. et testam̄
ti qđ disposuit ds̄ ad patres nr̄os: dicē
ad abrahā. Jn semine tuo bn̄dicent̄
oēs̄ familie terre. Vobis p̄mū ds̄ sus
citans filiū suū misit eum bn̄dicen
tē uobis: ut ꝯuītat se unusqsqꝫ ane

IIII

Loq̄ntib;ꝫ āt illis ad pp̄lm. quia sua.
supuenert̄ sacdotes et magr̄atus tē
pli et saducei: dolentes q̄ docerent po
pulum. et annuntiarent in ihū re
surrectiōem ex mortuis. Et iniecert̄
in eos manus: et posuert̄ eos in cus
todiam usqꝫ in crastinū. Erat ei iam
uespa. Multi āt eoꝝ q̄ audierāt uer
bum crediderunt: 7 fcȳ ē nūs uiroꝝ
quiqꝫ milia. Fcm̄ ē āt in crastinuꝫ.
ut ꝯgregarent̄ principes eoꝝ et senio
res et scribe in irlm̄. et annas p̄nceps
sacdotum. et cayphas et iohēs 7 ale
xander: 7 quotquot erāt de genē sac
dotali. Et statuentes eos in medio. i
trogabant. Jn qua uirtute aut i quo
[illegible]
sp̄u scō: d̄ ad eos. Principes pp̄ et sen
iores isrl̄: audite. Si nos hodie diiu
dicamur in bn̄fcō hoīs infirmi. in
quo iste saluus fcs ē: notū sit oīb;ꝫ
uobis. et omi plebi isrl̄. q̄ in noīe
dn̄i nr̄i ihū xp̄i nazareni. quē uos
crucifixistis. quē deus suscitauit a
mortuis. in hoc iste astat corā uob
sanus. Hic ē lapis qui reprobatus
ē a uobis edificantib;ꝫ. qui fcūs ē in
cap̄ anguli: 7 nō ē in alio aliquo sal͛.
Nec enim nom̄ aliud ē sub celo. da
tum hoīb;ꝫ: in quo oporteat uos sal
uos fieri. Videntes aūt petri ꝯstātiā
et iohīs. cōpto q̄ homines eēnt sine
litteris 7 ydiote. admirabāt̄. et cogno
scebāt eos q̄m cum ihū fuerāt: hoīēꝫ
quoqꝫ uidentes stantē cum eis qui
curatus fuerat: nichil poterāt ꝯtra
dicē. Jusserunt āt: foras eos. ext̄ ꝯcili
um secedere. Et ꝯferebāt ad inuicēꝫ:
dicētes. Quid faciem͛ hoīb;ꝫ istis: 7
Qm̄ quidē notum factū ē signū p eos.

uidēt
potes
audistis

omib3 hitantib3 irlm. Manifestū
ē: et nō possumus negare. Sʒ ne ā
plius diuulget in populū: cōmi
nemur eis ne ultra loquant in noīe
hoc ulli hoīum. Et uocantes eos. d
nuntiauerūt: ne oīo loqrent. nec
docerent in noīe ihū. Petrus uō et
iohēs. rndentes: dixerūt ad eos. A
Si iustū est in conspectu dī. uos po
cius audire quā deum: iudicate. Nō
ē possumus q̄ uidim' et audiuim'
nō loqui. Et illi cōminātes dimiserūt
eos. nō inuenientes quō punirēt
eos ꝑꝑ pplm: q2 oēs clarificabāt id q
fcm fuerat. in eo q acciderat. Annoꝝ
ē erat amplius xl. homo: in quo fcm
erat signum istud sanitatis. Dimissi
āt uenerunt ad suos: 7 ānuntiauerūt
eis q̄nta ad eos principes sacerdotum
et seniores dixissent. Qui cū audissēt.
unanimit leuauerūt uocē ad dnm:
7 dixerūt. Dñe tu qui fecisti celū 7 trā
et mare et oīa que in eis sūt. q spū scō
p os patris nrī dd pueri tui dixisti. q̄
re fremuerūt gētes 7 ppli meditati sunt in
ania. Astiterunt reges tre et pncipes
conuenerūt in unū. adusus dnm et
aduersus xpm eius. Conuenerūt enī uē
in ciuitate ista aduersus scm pueꝝ
tuū ihm quē unxisti. herodes 7 pō
tius pilatus cum gentib3 et pplis is
rael. facē que manus tua et cōsiliū
tuū decreuerūt fieri. Et nūc dñe res
pice in minas eoꝝ. et da seruis tuis cū
oī fiducia loq ūbum tuū. in eo q m
anū tuā extendas. sanitates et signa
et pdigia fieri. p nomē scī filii tui ihū.
Et cum orassent motus ē loc' in quo
erāt cōgregati. 7 repleti sūt oēs spū scō:
et loqbantur ūbum dei cū fiducia. A
Multitudinis āt credentiū erāt cor
unum et aīa una. Nec qsq eoꝝ q pos
sidebat aliqd suū ēē dicebāt: sʒ erant
illis oīa communia. Et uirtute magn
a reddebāt apli testimoniū resurrectio
nis ihu xpi dnī ~~nrī~~: et grā magna erāt
in oīb3 illis. Neq3 enī quisq egens erat
int illos. Quotquot enī possessores

agrorum aut domoꝝ erāt. uendētes.
afferebāt pcia eoꝝ que uendebāt: 7
ponebāt an pedes aploꝝ. Diuidebat
āt singulis: put cuiq3 op' erat. Jose
ph ~~qui~~ cognominatus ē barnabas ·l· barsabas
ab aplis. qd ē interpretatū filius cōsol
ationis. leuites. cipri gnē. cū habēt
agrum uendidit illum: 7 attulit p
tium. et posuit an pedes aploꝝ.

V. Vir āt qdam noīe ananias cū saph
ira uxore sua uendidit agrū. 7 frauda
uit de pcio agri cōscia uxore sua: 7 affe
rens ptē quādā ad pedes aploꝝ posu
it. Dixit āt petrus. Anania. cur tēp
tauit sathanas cor tuū mentiri te spū
scō. 7 fraudare de pcio agri? Nōne ma
nēs tibi manebat. et uenūdatū in tu
a erāt potāte? Quare posuisti in cord
tuo hāc rem? Nō es mentit' hoīb3 sʒ
dō. Audiens āt ananias hec ūba: ceci
dit 7 expirauit. Et fcs ē timor magnus
in oēs qui audierūt. ·l· sup ·l· audierāt Surgentes autē
iuuenes amouerūt eū: 7 efferentes se
pelierūt. Fcm ē āt qsi horarū triū spa
tium: 7 uxor ipius nesciēs q fcm fue
rat introiuit. Rndit āt ei petrus. Dic
m mlr. si tanti agrū uendidistis. At
illa dixit. Etiā tanti. Petrus āt ad eā.
Quid utiq3 cōuenit uobis temptare spi
ritū dnī? Ecce pedes eoꝝ q sepelierūt
uirū tuū ad ostiū: et efferent te. Cōfe
stim cecidit ad pedes ei': 7 expirauit.
Intrātes āt iuuenes. inuenerūt illā
mortuā: et extulerūt 7 sepelierūt ad uir
suū. Et fcs ē timor magnus in uniu
sa eccla: 7 in oēs qui audierūt hec. Per ma
nus āt aploꝝ: fiebāt signa et pdigia
multa in plebe. Et erāt oēs unanimit: in
porticu salomonis. Ceteroꝝ āt nēo audebat
coniungere se illis: sʒ magnificabat
eos ~~ppls~~ ppls. Magis āt augebatur cre
dentium in dno multitudo uiroꝝ ac
mulierꝝ: ita ut in plateas eicerent ī
firmos. et ponerent in lectulis 7 grab
atis: ut ueniente petro saltē umbra
illi' obumbraret quēq eoꝝ. 7 liberarent
ab infirmitate sua. Concurrebat āt
et multitudo uicinaꝝ ciuitatū irlm

afferentes egros et uexatos a spiritibus inmundis: qui curabantur omnes. Exur
gens autem princeps sacerdotum et omnes qui cum
illo erant. que est heresis saduceorum.
repleti sunt zelo: et iniecerunt manus in a
postolos: et posuerunt illos in custodia in
sua publica. Angelus autem domini per noctem
aperiens ianuas carceris et educens eos:
dixit. Ite. et stantes loquimini in templo
plebi omnia uerba uite huius. Qui cum aud
issent intrauerunt diluculo in templum:
et docebant. Adueniens autem princeps sacer
dotum. et qui cum eo erant: conuocauerunt
concilium et omnes seniores filiorum israel: et
miserunt ad carcerem ut adducerentur.
Cum uenissent autem ministri. et aperto car
cere non inuenissent illos: reuersi nuntiau
erunt dicentes. Carcerem quidem inuenim
mus clausum cum omni diligentia: et
custodes stantes ad ianuas. Aperientes
autem: neminem inuenimus intus. Ut autem
audierunt hos sermones magistratus tem
pli et principes sacerdotum: ambigeb
ant de illis quidnam fieret. Adueniens
autem quidam nuntiauit eis: quia ecce uiri quos
posuistis in carcerem. sunt in templo stantes,
et docentes populum. Tunc abiit magistrat
cum ministris: et adduxit illos sine ui. Ti
mebant enim populum: ne lapidarentur. Et cum
adduxissent illos: statuerunt in concilio.
Et interrogauit eos princeps sacerdotum
dicens. Precipiendo precepimus uobis: ne
doceretis in nomine isto. Et ecce replestis
ierusalem doctrina uestra: et uultis inducere
super nos sanguinem hominis istius. Respondens
autem petrus et apostoli: dixerunt. Obedire o
portet deo: magis quam hominibus. Deus pa
trum nostrorum suscitauit ihesum: quem uos
interemistis suspendentes in ligno.
Hunc deus principem et saluatorem exal
tauit dextera sua: ad dandam penitentiam
israel et remissionem peccatorum. Et nos sumus
testes horum uerborum. et spiritus sanctus: quem dedit
deus omnibus obedientibus sibi. Hec cum
audissent: dissecabantur. et cogitabant
interficere illos. Surgens autem quidam in
concilio phariseus. nomine gamahel.
legis doctor. honorabilis uniuerse

plebi: iussit foras ad breue homines
fieri. Dixitque ad illos. Uiri israelite at
tendite uobis super hominibus istis: quid ac
turi sitis. Ante enim hos dies. extitit
theodas. dicens se esse aliquem: cui con
sensit numerus uirorum circiter quadringen
torum. Qui occisus est. et omnes quicumque cre
debant ei dissipati sunt: et redactus est ad
nichilum. Post hunc extitit iudas galileus
in diebus professionis: et auertit populum post
se. Et ipse periit: et omnes quotquot consen
serunt ei dispersi sunt. Et nunc itaque dico
uobis. discedite ab hominibus istis. et sinite
illos: quoniam si est ex hominibus consilium hoc aut opus
dissoluetur: si uero ex deo est. non poteritis disso
luere eos: ne forte et deo repugnare in
ueniamini. Consenserunt autem illi. et conuocan
tes apostolos. cesis denuntiauerunt eis. ne
amplius loquerentur in nomine ihesu: et dimise
runt eos. Et illi quidem ibant gaudentes
a conspectu concilii: quoniam digni habiti sunt
pro nomine ihesu contumeliam pati. Omni autem di
e in templo et circa domos non cessabant doce
tes. et euangelizantes christum ihesum.

In diebus autem illis crescente numero discipu
lorum. factum est murmur grecorum aduersus
hebreos: eo quod despicerentur in ministe
rio cotidiano uidue eorum. Conuocantes
autem duodecim multitudinem discipulorum:
dixerunt. Non est equum nos derelinquere
uerbum dei: et ministrare mensis. Consi
derate ergo fratres. uiros ex uobis boni testim
onii septem plenos spiritu sancto et sapientia: quos
constituamus super hoc opus. Nos uero: orationi
et ministerio uerbi instantes erimus. Et pla
cuit sermo coram omni multitudine. Et
elegerunt stephanum uirum plenum fide
et spiritu sancto. et philippum. et prochorum. et nic
anorem. et timonem. et parmenam: et
nicolaum aduenam antiochenum. Hos
statuerunt ante conspectum apostolorum: et orantes
imposuerunt eis manus. Et uerbum domini
crescebat: et multiplicabatur numerus dis
cipulorum in ierusalem ualde. Multa etiam tur
ba sacerdotum obediebat fidei. Steph
anus plenus gratia et fortitudine: facie
bat prodigia et signa magna in populo.
Surrexerunt autem quidam de synagoga

Et illos. gentis apostolos

Et quingentorum;

Et illud:

VII

VI

que appllatur libtinorũ. et cyrenen
sium. et alexandrinorum. et eorum qui
erant a cilitia et asia: disputantes cum
stephano. Et nõ poterant resistere sapie
et spiritui qui loquebatur. Tunc submise
runt uiros: qui dicerent se audisse
eũ dicentem uerba blasphemie. in moy
sen et deum. Cõmouerunt itaque ple
bem et seniores et scribas: et concurren
tes rapuerunt eum: et adduxerunt in con
cilium: et statuerunt falsos testes di
centes. Homo iste non cessat loqui uerba: ad
uersus locum sanctum et legem. Audiuimus enim
eum dicentem. quoniam ihesus nazarenus hic de
struet locum istum: et mutabit tradi
tiones quas tradidit nobis moyses. Et
intuentes eum omnes qui sedebant in concilio:
uiderunt faciem eius. tamquam faciem angeli.
Dixit autem princeps sacerdotum stephano.

VII

Si hec ita se habent: Qui ait.
Uiri fratres et patres audite. Deus glorie ap
paruit patri nostro abraham cum esset in me
sopotamia. priusquam moraretur in charan:
et dixit ad illum. Exi de terra tua et de cogna
tione tua: et ueni in terram quam monstra
uero tibi. Tunc exiit de terra chaldeorum:
et habitauit in charam. Et inde postquam
mortuus est pater eius: transtulit illum
in terram istam in qua uos nunc habitatis. Et
non dedit illi hereditatem in ea nec passum
pedis: sed repromisit dare illi eam in pos
sessionem: et semini eius post ipsum. cum
non haberet filium. Locutus est autem ei deus. quia
erit semen eius accola in terra aliena. et
seruituti eos subicient. et male tracta
bunt eos annis quadringentis. Et gentem
cui seruierint iudicabo ego dixit dominus.
Et post hec exibunt: et deseruient mihi in loco

Iacob

isto. Et dedit illi testamentum circumcisionis.
et sic genuit ysaac. et circumcidit eum die
octaua. et ysaac iacob: et iacob .xii. patriar
chas. Et patriarche emulantes ioseph:
uendiderunt eum in egyptum. Et erat deus
cum eo: et eripuit eum ex omnibus tribula
tionibus eius. Et dedit ei gratiam et sap
ientiam in conspectu pharaonis regis egy
pti: et constituit eum prepositum super egyptum:
et super omnem domum suam. Uenit autem fames
in uniuersam egyptum et chanaan.
et tribulatio magna: et non inueniebant
cibos patres nostri. Cum audisset autem ia
cob esse frumentum in egypto. misit patres
nostros primum: et in secundo cognitus est io
seph a fratribus suis: et manifestatum est ph
araoni genus eius. Mittens autem ioseph.
accersiuit iacob patrem suum. et omnem cog
nationem suam: in animabus .lxx. quinque. Et de
scendit iacob in egyptum et defunctus
est. ipse et patres nostri. et translati sunt in
sichem: et positi in sepulcro quod emit ab
raham pretio argenti a filiis emor filii
sichem. Cum appropinquaret autem tempus re
promissionis. quam confessus erat deus abra
he: creuit populus et multiplicatus est in egy
pto: quo adusque surrexit rex alius in egy
pto. qui non sciebat ioseph. Hic circum
ueniens genus nostrum. afflixit patres
nostros: ut exponerent infantes suos.
ne uiuificarentur. Eodem tempore natus est moy
ses: et fuit gratus deo. Qui nutritus est
tribus mensibus: in domo patris sui. Expo
sito autem illo. sustulit eum filia pharaonis: et
enutriuit eum sibi in filium. Et eruditus
est moyses in omni sapientia egyptiorum: et erat
potens in uerbis et in operibus suis. Cum autem im
pleretur ei .xl. annorum tempus: ascendit in cor
eius ut uisitaret fratres suos filios israel.
Et cum uidisset quendam iniuriam patientem;
uindicauit illum: et fecit ultionem ei qui
iniuriam sustinebat. percusso egyptio.
Existimabat autem intelligere fratres quoniam
deus per manum ipsius daret salutem illis:
at illi non intellexerunt. Sequenti uero
die apparuit illis litigantibus: et re
conciliabat eos in pace dicens. Uiri
fratres estis. ut quid nocetis alterutrum: Qui
autem iniuriam faciebat proximo suo: repulit
eum dicens. Quis te constituit principem
et iudicem super nos: Numquid interficere me
tu uis. sicut quemadmodum interfecisti he
ri egyptium. Fugit autem moyses in uerbo
isto. et factus est aduena in terra madian:
ubi generauit filios duos. Et exple
tis annis quadraginta: apparuit illi
in deserto montis syna angelus. in igne
flamme rubi. Moyses autem uidens:

Et filius

Et quod

admiratus ē uisum. Et accedente
illo ut consid̄aret: f̄ca ē ad eū uox
dn̄i dicēs. Ego deus patrū tuorum:
deus abrahā. et deus ysaac. et d̄s iaco
b. Tremefc̄us moyses: n̄ audebat cō
sid̄are. Dixit āt illi d̄s. Solue calciam̄
tū pedū tuorū. Loc⁹ enī in quo stas:
t̄ra s̄ca ē. Vidēs uidi afflictiōem p̄pli
mei. qui ē in egypto. et gemitū eorū
audiui: et descendi lib̄are eos. Et nūc
ueni: & mittā te in egyptū. Hunc mo
ysen quē negauerūt dicentes. q̄s te ɔ
stituit principē et iudicē sup nos:
hūc d̄s principē et redēptorē misit. cū
manū angli q̄ apparuit illi in rubo.
Hic eduxit illos faciēs p̄digia & sign
a in t̄ra egypti. et in rubro mari: & in
deserto. annis quadraginta. Hic ē moy
ses: q̄ dix̄ filiis isr̄l. Prophetam uob̄ su
scitabit d̄s de frib̄z u̅ris: tamq̄ me ip
sum audietis. Hic ē qui fuit in eccl̄ia
in solitudine. cū anglo q̄ loq̄bat̄ ei
in monte syna. et cū patrib̄z n̄ris: qui
accepit u̅ba uite dare nob̄. Cui noluē
runt obedire patres n̄ri. s̄z repulerūt
eū: & au̅si sūt cordib̄z suis in egyptū
dicentes ad aaron. Fac nob̄ deos: q̄ p̄ce
dāt nos. Moysi enī huic qui eduxit
nos de t̄ra egypti: nescim̄ q̄d f̄cm sit
ei. Et uitulum fecerūt illis dieb̄z. et
obtulerunt hostiā simulacro: & leta
bant̄ in op̄ib̄z manuū suarū. Conu̅
tit āt d̄s. et tradidit eos seruire mili
tie celi: sic̄ scriptū ē in libro p̄ph̄arū.
Nūq̄d uictimas aut hostias obtulis
tis michi ān̄is quadraginta in deserto do
mus isr̄l: Et suscepistis tab̄naclm̄
moloch. et sidus d̄i u̅ri rempham: figu
ras quas fecistis adorare eas. Et trans
feram uos in babilonē. Tab̄naculū
testimonii fuit cū patrib̄z n̄ris in de
serto: sicut disposuit illis d̄s loq̄ns ad
moysen. ut facēt illō s̄m formā quā
uid̄at. Quod & induxerūt suscipiētes p̄res
n̄ri cum ihū in possessiōne gentiū. quas
expulit deus a facie patrum n̄rorū. usq̄
in dieb̄z dd̄. Qui inuenit gr̄am ān̄ deū:
& petiit ut inueniret tabernaculū
d̄o iacob. Salomon āt edificauit il
li domū: s̄z n̄o excelsus in manu factis
h̄itat. sic̄ p̄ p̄ph̄am dicit. Celum michi
sedes ē: t̄ra aut̄ scabellū pedū meorū.
Quā domū edificabitis michi dic̄ dn̄s.
aut q̄s loc⁹ requietiōis mee ē: Nōne
manus mea fecit h̄ oia: Dura ceruice
et incircumcisi corde. et aurib̄z. uos
semp̄ sp̄ui s̄co restitistis: sic̄ et patres
u̅ri ita & uos. Quē p̄ph̄arum n̄ s̄t p̄se
cuti patres u̅ri: Et occiderūt eos qui p̄
nuntiabant de aduentu iusti. cuius
uos nūc p̄ditores et hoīcide fuistis. q̄
accepistis legē in disposiciōe angl̄orū.
& n̄ custodistis. Audientes āt h̄ disse
cabant̄ cordib̄z suis: & stridebāt denti
b̄z in eū. Cū āt eēt plenus sp̄u s̄co. in
tendēs in celum uidit gl̄am d̄i. & ih̄m
stantē a dextris uirtutis d̄i: et ait. Ec
ce uideo celos ap̄tos: & filiū hoīs stātē
a dextris uirtutis d̄i. Exclamātes āt
uoce maḡ ɔtinuerūt aures suas: & im
petū fecerūt unanimit̄ in eū. Et eici
entes eū ext̄ ciuitatē: lapidabāt. Et
testes deposuerūt uestimenta sua sec⁹ pe
des adolescentis: q̄ uocabat̄ saulus.
Et lapidabāt stephanū: īuocantem
& dicentē. Dn̄e ih̄u: suscipe sp̄m me
um. Positis āt genib̄z: clamauit
uoce maḡ dicēs. Dn̄e ne statuas illis
h̄ p̄ccm̄. Et cum hoc dixiss̄: obdormi
uit in dn̄o. Saulus āt erat ɔsentiēs
[illegible] nece ei. Facta ē āt in illa die p̄secutio
magna in eccl̄a que erat hierosolim
is: et oēs dispsi sunt p̄ regiones iude
e et samarie p̄ter apl̄os. Curauerūt āt
stephanū uiri timorāti: et fecerunt
planctū magnū sup eū. Saulus āt
deuastabat eccl̄am p̄ domos intrās:
et trahēs uiros ac mulieres tradebat
in custodiā. Igit̄ qui dispsi erāt: per
t̄nsibāt euangelizātes uerbū d̄i. Ph
ilipp⁹ āt descendēs in ciuitatē samari
e: predicabat ill̄ xp̄m. Intendebant
āt turbe hiis que a philippo dicebāt̄:
unanimit̄ audientes. et uidentes si
gna que faciebat. Multi ei eorū qui
hēbāt sp̄c inmūdos: clamantes uo

VIII

ce magna exibant. Multi aut parali
tici et claudi: curati sūt. Factum ē ergo
magnū gaudiū: in illa ciuitate.
Vir autē quidam erat nōe simō q̄ an
fuerat in ciuitate magus. seducens
gentē samarie dicens esse se aliquē
magnū: cui auscultabant oēs a minī
mo usq; ad maximū dicentes. Hic
ē uirtus dei: que uocat̄ magna. Atten
debant aūt eum: ꝑꝑ qđ multo tpr̄ ma
giis suis dementasset eos. Cū ergo cre
didissent philippo euāgelizanti de regno
dei et nomine ihu xpi: baptizabant̄
uiri ac mulieres. Tunc simon et ipse
credidit. Et cū baptizat̄ eēt: adhere
bat philippo. Videns etiā signa et uir
tutes maximas fieri: stupens admi
rabat̄. Cum aūt audissent apl̄i q erāt
hierosolimis. q recepit samaria uer
bum dei: miserunt ad eos petrū et io
hānē. Qui cum uenissent: orauerūt
pro ipsis ut acciperēt spm̄ scm̄. Non
dum enī in quēquā illoꝝ uenerat:
sz baptizati tm̄ erāt in noīe dn̄i ihu.
Tūc imponebāt man̄ sup illos: ⁊ acci
piebāt spm̄ scm̄. Cū uidisset aūt simō
q ꝑ inpositioēm man̄ aploꝝ daret̄
sp̄c scs: obtulit eis pecuniā dicēs. Da
te et michi hanc potestatē: ut cuicūq;
imposuero manus. accipiat spm̄ scē
tum. Petrus aūt dixit. Pecunia tua te
cū sit in ꝑditioēm: qm̄ donū dei exi
stimasti pecunia possidi. Nō est tibi
ps n3 sors: in sermoē isto. Cor eī tuū: nō
ēst rectum corā deo. Pn̄iam itaq; a
ge ab hac nequitia tua: ⁊ roga deū si for
te remittat̄ tibi hec cogitatio cordis
tui. In felle eī amaritudinis ⁊ oblig
atiōne iniquitatis: uideo te eē. Rndēs
aūt simon dixit. Precamini uos ꝓ me
ad dn̄m: ut nichil ueniat sup me ho
rum q dixistis. Et illi qdē testificati
et locuti ūbum dn̄i. redibāt hieroso
limā: ⁊ in ml̄tis regionib; samaritanoꝝ
euangelizabāt. Angls aūt dn̄i: locutus
ē ad philippū dicens. Surge et uade
cōt meridianū ad uiā q descendit ab
irl̄m in gazam: hec ē deserta. Et surgens
abiit. Et ecce uir ethiops eunuch̄
potens candacis regine ethiopum.
qui erat sup omnes gazas eius. ue
nerat adorare in irl̄m: ⁊ reuertebat̄
sedēs sup currum suū. legēsq; ꝓphe
tam ysaiam. Dixit aūt spiritus phi
lippo. Accede ⁊ adiunge te ad currū
istum. Accurrens aūt philipp̄: audi
uit eum legentē ysaiam ꝓphā. Et
dix. Putasne intelligis q̄ legis? Qui
ait. Et quomodo possum: nisi aliqs ostenderit
michi? Rogauitq; philippū: ut ascē
deret ⁊ sederet secū. Locus aūt scripture q̄ lege
bat: hic erat. Tamq; ouis ad occisio
nē ductus ē: ⁊ sic agnus corā tondē
te se sine uoce: sic nō apperuit os suū.
In humilitate iudiciū eius subla
tum ē. Generatioēm eius qs ēnarra
bit? Qm̄ tollet̄ de terra uita eius. Re
spondens aūt eunuch̄ philippo: dixit.
Obsecro te de quo ꝓpha dicit h. de se.
an de alio aliquo? Apiens aūt philipp̄
os suū ⁊ incipiens a scriptura ista: e
uangelizauit illi ihm̄. Et dū irent
ꝑ uiam: uenerūt ad qndā aq̄. Et a
it eunuch̄. Ecce aq̄. Quis me ꝓhibz
baptizari? Dixit aūt philippus. Si
credis ex toto corde: licet. Et rn̄dēs
ait. Credo filiū dei eē ihm̄ xpm̄. Et
iussit stare currū. Et descenderūt uter
q; in aq̄ philipp̄ ⁊ eunuch̄: ⁊ bapti
zauit eum. Cum aūt ascendissent
de aq̄. sp̄c dn̄i rapuit philippū: ⁊ ā
plius nō uidit eū eunuch̄. Ibat eī ꝑ
uiā suā gaudēs. Philipp̄ aūt inuēt̄
ē in azoto: ⁊ ꝑtransiens euāgelizabat ci
uitatib; cunctis. donec ueniret cesa
ream.

Saulus aūt adhuc spirans minaꝝ et
cedis in discipl̄os dn̄i. accessit ad
principē sacerdotum. et petiit ab eo
ep̄las in damascū ad synagogas: ut
si quos inuenisset huī uie uiros ac
mulieres. uinctos ꝑduceret irl̄m. Et cū
it faceret: ꝯtigit ut appropinq̄ret dam
asco. Et subito circumfulsit eū lux
de celo: ⁊ cadēs in terram audiuit uocē
dicentē sibi. Saule saule qd me ꝑ

VIII

IX

Et uite

iacob

sequens. Qui dixit. Quis es dñe?
Et ille. Ego sum ihc nazaren quē tu
psequeris. Durum ē tibi contra stim
ulum calcitrare. Et tremens ac stu
pens: dixit. Dñe qd me uis facē? Et
dñs ad eū. Surge et ingredere ciuit
atē: 7 dicet tibi qd te oporteat facē.
Viri āt illi qui ɔtamnabāt cū eo
stabāt stupefacti: audiētes qdē uo
cem. neminē āt uidentes. Surrexit
āt saulus de tra: apertisq; oculis nich
uidebat. Ad manus āt illū trahētes:
introduxerunt damascū. Et erāt trib
dieb; ñ uidens: et ñ manducauit
n; bibit. Erat āt qdam discipulus
damasci: nomine ananias. Et dixit
ad illum in uisu dñs. Anania. At il
le ait. Ecce ego dñe. Et dñs ad eum.
Surgens uade in uicum qui uocat
rectus: et qre in domū iude saulū
noīe. tarsensē. Ecce enī orat. Et uidit
uirum ananiā noīe introeuntē et i
ponentē sibi manus: ut uisū recipi
at. Respondit āt ananias. Dñe audi
ui a multis de uiro hoc: qnta mala
scīs tuis fecit in irlm. Et hic hēt pote
statem a principib; sacdotū: alliga
di oēs qui inuocant nomē tuū. Dixit
āt ad eū dñs. Vade qm uas electiōis
michi ē iste: ut portet nomē meū co
ram gentib; et regib; et filiis isrl.
Ego enim ostendam illi: qnta opor
teat eū pati pro noīe mō. Et abiit ana
nias. et introiuit in domū: 7 iponēs
ei manus dixit. Saule fr̄. dñs ihc misit
me q apparuit tibi in uia qua ue
niebas: ut uideas 7 implearis spū sā
cto. Et ɔfestim ceciderunt ab oculis
eius tamq̄ sq̄[illegible] surgens
baptizatus ē. Et cū accepisset cibum:
ɔfortatus ē. Fuit āt cum discipulis
q erāt damasci: p dies aliquot. Et ɔ
tinuo ingressus in synagogas pdicab
at ihm: qm hic est filius dei. Stu
pebant aūt oms qui audiebāt: 7
dicebāt. Nonne hic ē qui expugna
bat in irlm istud. et huc ad hoc ue
nit. ut uinctos illos ducēt ad pricipes

eos qui inuocabit nomen

sacdotum. Saulus āt multo magis
inualescebat. 7 ɔfundebat iudeos
qui hītabāt damasci: affirmās qm
hic ē xpc. Cū aūt implerēt dies mul
ti: ɔsilium fecerunt iudei. ut eū int
ficerēt. Note āt fcē sūt saulo: īsidi
e eorū. Custodiebāt āt et portas di
e ac nocte: ut eū interficerent. Accipiē
tes āt eū discipuli ei nocte: p murū
dimiserunt eū submittentes ī sporta.
Cū āt uenisset in irlm: tēptabat iun
gere se discipulis. Et oēs timebāt eū: nō
credentes q eēt discipls. Barnabas
āt apphensum illū duxit ad aplos: 7
narrauit illis quō in uia uidisset dom
inū. 7 q; locut ē ei. et quomō ī da
masco fiducialit egerit. in noīe ihu.
Et erat cum illis intrans et exiens ī
irlm: fiducialit agens in noīe dñi.
Loqbat quoq; gentib;: 7 disputabat
cum grecis. Illi āt querebāt occidere
eū. Qd cū cognouissent frēs: dedux
erūt eum nocte cesareā. 7 dimiserūt thā
sum. Eccla quidē p totā iudeā 7 galile
am 7 samariā hēbat pacē: 7 edifica
bat ambulans in timore dñi: 7 ɔsola
tiōe spē scī replebat. Fcm ē aūt ut pe
trus dum transiret uniuersos: deueīr 7
ad scōs qui hītabāt lidde. Inuenit āt
ibi hoīnē quēdā noīe eneā. ab ānis
octo iacentē in grabato: q erāt paliticus.
Et ait illi petrus. Enea: sanet te dñs
ihc xpc. Surge: 7 sterne tibi. Et ɔtinu
o surrexit. Et uiderunt illum oēs q hī
tabāt lidde. et sarone. Qui ɔuersi sūt
ad dominū. In ioppe āt fuit qdā disci
pula noīe thabita: q interpretata dicit
dorcas. Hec erāt plena: opib; bonis et
helemosinis quas faciebat. Fcm ē āt
in dieb; illis: ut infirmata moreretur.
Quā cum lauissent: posuerūt eam
in cenaclo. Cum āt ppe eēt lidda ab
ioppe: discipli audientes q; petrus
eēt in ea. miserunt duos uiros ad eū
rogantes. Ne pigriteris uenire us;
ad nos. Exurgens āt petrus. uenit
cum illis. Et cum aduenisset: duxerūt
illum in cenaculū. Et circūsteterūt

illum omnes uidue flentes: et osten
dentes tunicas et uestes quas facie
bat illis dorcas. Eiectis autem omnibus foras:
petrus ponens genua orauit. Et conuer
sus ad corpus dixit. Thabita surge. At
illa aperuit oculos: et uiso petro rese
dit. Dans autem illi manum: erexit eam. Et
cum uocasset sanctos et uiduas: assignauit
eam uiuam. Notum autem factum est per uniuersam
ioppen: et crediderunt multi in domino. Fac
tum est autem ut dies multos moraretur
in ioppe: apud quendam symonem coriarium.

X

Vir autem quidam erat in cesarea nomine
cornelius. centurio cohortis que dici
tur italica: religiosus et timens deum
cum omni familia sua. faciens elem
osinas multas plebi. et deprecans do
minum semper. Vidit in uisu manifeste
quasi nona hora diei. angelum dei introe
euntem ad se: et dicentem sibi. Corn
eli. At ille intuens eum: timore corre
ptus dixit. Quis es domine? Dixit autem illi.
Orationes tue et elemosine tue: ascen
derunt in memoriam in conspectu dei.
Et nunc mitte uiros in ioppen: et accer
si symonem quendam qui cognominatur petrus.
Hic hospitatur apud symonem quendam cori
arium: cuius est domus iuxta mare. Hic
dicet tibi quid te oporteat facere. Et cum discessis
set angelus qui loquebatur illi. uocauit
duos domesticos suos. et militem me
tuentem dominum: ex his qui illi parebant.
Quibus cum narrasset omnia: misit illos
in ioppen. Postera autem die. iter illis fa
cientibus. et appropinquantibus ciuitati:
ascendit petrus in superiora domus ut
oraret circa horam sextam. Et cum esuri
ret: uoluit gustare. Parantibus autem
illis. cecidit super eum mentis excessus:
et uidit celum apertum. et descendens
uas quoddam uelut linteum magnum.
quattuor initiis submitti de celo in terram:
in quo erant omnia quadrupedia. et serpen
tia terre. et uolatilia celi. Et facta est uox
ad eum. Surge petre: occide. et man
duca. Ait autem petrus. Absit a me domine:
quia numquam manducaui omne commune et inmun
dum. Et uox iterum secundo ad eum. Que
deus purificauit: tu ne commune
dixeris. Hoc autem factum est per ter. Et statim
receptum est uas in celum. Et dum intra
se hesitaret petrus. quidnam esset uisi
o quam uidisset: ecce uiri qui missi e
rant a cornelio. inquirentes domum
symonis. astiterunt ad ianuam. Et
cum uocassent: interrogabant. si symon
qui cognominatur petrus illic haberet ho
spitium. Petro autem cogitante de uisione:
dixit spiritus ei. Ecce tres uiri querunt te. Sur
ge itaque et descende. et uade cum eis
nichil dubitans: quia ego misi illos. De
scendens autem petrus ad uiros: dixit. Ecce
ego sum quem queritis. Que causa est propter quam
uenistis? Qui dixerunt. Cornelius
centurio uir iustus et timens deum.
et testimonium habens ab uniuersa gente
iudeorum: responsum accepit ab angelo sancto
accersire te in domum suam: et audire
uerba abs te. Introducens igitur eos: rece
pit hospitio. Sequenti autem die surgens
profectus est cum illis. Et quidam ex fratribus
ab ioppe comitati sunt eum. Altera autem die
introiuit cesaream. Cornelius uero
expectabat eos: conuocatis cognatis
suis et necessariis amicis. Et factum est
cum introisset petrus: obuius uenit
ei cornelius. et procidens ad pedes eius.
adorauit. Petrus uero eleuauit eum di
cens. Surge. et ego ipse homo sum. Et loquens
cum illo intrauit: et inuenit multos qui
conuenerant. Dixitque ad illos. Vos scitis quo
modo abhominatum sit uiro iudeo. coniun
gi aut accedere ad alienigenam: sed mihi
ostendit deus neminem communem aut
inmundum dicere hominem: propter quod. sine du
bitatione ueni accersitus. Interrogo ergo
uos: quam ob causam accersistis me. Et
cornelius ait. A nudius quarta die a
usque ad hanc horam. orans eram ieiunus
hora nona in domo mea. Et ecce uir
stetit ante me in ueste candida. et ait.
Corneli exaudita est oratio tua: et ele
mosine tue commemorate sunt in conspe
ctu dei. Mitte ergo in ioppen: et accer
si symonem qui cognominatur petrus.
Hic hospitatur in domo symonis cor

Et dixit

Et accersiri

yarii iux^a mare. Is cum uenerit loquet
t. Confestim igitur misi ad te: et tu
bn fecisti ueniendo ad nos. Nc ergo
oms nos in conspectu tuo assumus:
audire oia queq; tibi pcepta st a dno.
Aperiens aut petrus os suu. dix. In ueritate
conpi. qm n est psonarum acceptor
ds: s3 in omni gente. qui timet eum.
et opatur iusticia. acceptus e illi. Ver
bum misit ds filiis isrl. annuntians
pacem p ihm xpm: hic e oium dns.
Vos scitis q factu e ubum p uniusa
am iudea: incipiens eni a galilea pt
baptismu qd pdicauit iohs. ihm a
nazareth. quomo unxit eu ds spu
sco et uirtute. qui ptnsiit bnfaciendo.
et sanando oms oppssos a diabolo: qm
deus erat cum illo. Et nos testes sum
oium que fecit in regione iudeoru
et ihrlm: que occiderunt suspenden
tes in ligno. Hunc deus suscitauit t
cia die. et dedit eu manifestu fieri.
n omni pplo. s3 testib3 preordinatis a do.
nob qui manducauimus et bibim
cu illo postquam resurrexit a mortuis.
Et pcepit nobis. pdicare pplo et testi
ficari: quia ipse e qui constitutus e a do iu
dex uiuorum et mortuorum. Huic oms pphe
testimoniu phibent: remissionem
peccatorum accipe p nom eius. oms qui credunt
in eu. Adhuc loqnte petro ubra hec:
cecidit sps scs sup oms qui audie
bant ubum. Et obstupuerunt ex circu
cisione fideles qui uenerant cu petro:
quia et in nationes gra sps sci effusa est.
Audiebant eni illos loqntes linguis:
et magnificantes dm. Tunc rndit pe
trus. Numqd aq quis phibe pot.
ut n baptizentur hii. qui spm scm ac
ceperunt sicut et nos: Et iussit eos in n
omine ihu xpi baptizari. Tunc rogau
erunt eu: ut maneret ap eos aliquot
Audierunt aut apli et fres q diebz.
erant in iudea: qm et gentes receperunt
ubum dei. Cum ascendisset aut pe
trus ierosolima: disceptabant ad
uersus illum. qui erant ex circucisione.
dicentes. Quare introisti ad uiros
ppuciu hntes. et manducasti cu
illis: Incipiens aut petrus: exponebat
illis ordine dicens. Ego eram in ci
uitate ioppe orans. et uidi in excessu
mentis mee uisionem: descendens uas
quoddam uelud linteu magnu quatu
or initiis submitti de celo: et uenit us
q ad me: in qd intuens considerabam
et uidi quadrupedia tre et bestias
et reptilia et uolatilia celi. Audiui
aut et uocem dicentem m. Surge petre: oc
cide et manduca. Dixi aut. Nequaqua dne:
quia commune aut inmundu nuqua i
troiuit in os meu. Rndit aut uox se
cundo de celo. Que deus mundauit: tu
ne coe dixeris. Hoc aut fcm e pter: et re
cepta st oia rursum in celo. Et ecce tres
uiri confestim astiterunt in domo in q e
ram: missi a cesarea ad me. Dixit aut

XI

sps m: ut irem cu illis. nichil hesitans.
Venerunt aut mecu et sex fres isti: et igs
si sumus in domu uiri. Narrauit aut
nb quomo uidisset anglm in domo sua
stantem: et dicentem sibi. Mitte in ioppe.
et accersi simonem q cognominatur petrus:
qui loquetur t ubra in qb3 saluus eris
tu et uniusa dom tua. Cu aut cepissem
loq: cecidit sps scs sup eos. sic et in nos
in initio. Recordatus sum aut ubu dni:
sic dicebat. Iohes qde baptizauit aq:
uos aut baptizabimini spu sco. Si g
eandem gram dedit illis ds sic et nobis.
qui credimus in dnm ihm xpm: ego
quis eram qui possem phibere deu:
His auditis tacuerut: et glificauerut
dm dicentes. Ergo et gentib3 ds pniam
ad uitam dedit. Et illi qde qui dispsi
erant a tribulatione usq3 ad fenicem et cy
prum. et antiochiam: nemini loqntes
uerbu nisi solis iudeis. Erant aut qda
ex eis uiri cyprii. et cirenei. Qui cum i
troissent antiochiam: loqbantur ad grecos.
annuntiantes dnm ihm. Et erat ma
nus dni cum eis: multiq3 nus crede
tium conusus e ad dnm. Peruenit aut ser
mo ad aures eccle q erat ierosolimis
sup istis: et miserunt barnaban usq3 an
tiochiam. Qui cum puenisset et uidisset

q fca fuat sub step
hano pabulauerit

gratiam dei. gauisus est. et orabat omnes
in proposito cordis permanere in domino:
quia erat uir bonus et plenus spiritu sancto
et fide. Et apposita est multa turba domino.
Profectus est autem tarsum: ut quereret
saulum. Quem cum inuenisset: perduxit
antiochiam. Et annum totum conuersati sunt
ibi in ecclesia. et docuerunt turbam multam: ita
ut cognominarentur primum antiochie
discipuli. xpiani. In his autem diebus: super-
uenerunt ab iherosolimis prophete antiochi-
am. Et surgens unus ex eis nomine agabus.
significabat per spiritum famem magnam
futuram in uniuerso orbe terrarum: que facta
est sub claudio. Discipuli autem prout quisque
habebat: proposuerunt singuli in ministe-
rium mittere habitantibus in iudea fratribus.
Quod et fecerunt: mittentes ad seniores per
manus barnabe et sauli.

XII

Eodem autem tempore: misit herodes rex manus.
ut affligeret quosdam de ecclesia. Occidit autem
iacobum fratrem iohannis: gladio. Videns
autem quia placeret iudeis: apposuit apprehendere
et petrum. Erant autem dies azimorum. Quem
cum apprehendisset misit in carcerem: tradens
quatuor quaternionibus militum custo-
diendum. uolens post pascha producere
eum populo. Et petrus quidem seruabatur in car-
cere: oratio autem fiebat sine intermissio-
ne ab ecclesia ad deum pro eo. Cum autem produc-
turus eum esset herodes. in ipsa nocte
erat petrus dormiens inter duos mili-
tes. uinctus cathenis duabus: et custo-
des ante ostium custodiebant carcerem.
Et ecce angelus domini astitit: et lumen reful-
sit in habitaculo. percussoque latere petri:
excitauit eum dicens. Surge uelociter. Et
ceciderunt cathene de manibus eius. Dixit autem
angelus ad eum. precingere: et calcia te caligas
tuas. Et fecit sic. Et dixit illi. Circumda
tibi uestimentum tuum: et sequere me. Et ex-
iens sequebatur eum: et nesciebat quia uerum
est quod fiebat per angelum. Existimabat autem
se uisum uidere. Transeuntes autem primam
et secundam custodiam. uenerunt ad portam fer-
ream que ducit ad ciuitatem: que ultro
aperta est eis. Et exeuntes processerunt uicum
unum: et continuo discessit angelus ab eo.

Et petrus ad se reuersus dixit. Nunc scio
uere quia misit dominus angelum suum: et eri-
puit me de manu herodis. et de omni
expectatione plebis iudeorum. Considerans-
que uenit ad domum marie matris iohannis qui
cognominatus est marcus: ubi erant mul-
ti congregati et orantes. Pulsante autem eo
ad ostium ianue: processit puella ad
uidendum nomine rode. Et ut cognouit
uocem petri. pre gaudio non aperuit ianuam:
sed intro currens nuntiauit petrum
stare ad ianuam. At illi dixerunt ad eam.
Insanis. Illa autem affirmabat sic se habere.
Illi autem dicebant. Angelus eius est. Petrus autem
perseuerabat pulsans. Cum autem aperuissent
ostium: uiderunt eum. et obstipuerunt.
Annuens autem eis manu ut tacerent: nar-
rauit quomodo dominus eduxisset eum de carcere. Di-
xitque. Nuntiate iacobo et fratribus hec. Et egressus
abiit in alium locum. Facta autem die. e-
rat non parua turbatio inter milites: quid-
nam factum esset de petro. Herodes autem
cum requisisset eum et non inuenisset: inquisitio-
ne facta de custodibus iussit eos adduci.
Descendensque a iudea in cesaream: ibi
commoratus est. Erat autem iratus tyriis et sido-
niis. At illi unanimes uenerunt ad eum.
et persuaso blasto. qui erat super cubiculum
regis. postulabant pacem: eo quod alerentur
regiones eorum ab illo. Statuto autem die he-
rodes uestitus ueste regali. sedit pro
tribunali: et contionabatur ad eos. Po-
pulus autem aclamabat dei uoces: et non ho-
minis. Confestim autem percussit eum angelus
domini. eo quod non dedisset honorem deo: et con-
sumptus a uermibus exspirauit. Verbum
autem domini crescebat: et multiplicabatur. Bar-
nabas autem et saulus reuersi sunt ab ihero-
solimis. expleto ministerio: assumpto
iohanne qui cognominatus est marcus.

XIII

Erant autem in ecclesia que erat antiochie
prophete et doctores: in quibus barnabas et si-
meon qui uocabatur niger. et lucius
cyrenensis. et manaen qui erat herodis
tetrarche collactaneus. et saulus.
Ministrantibus autem illis domino. et ieiun-
antibus: dixit illis spiritus sanctus. Segregate
michi barnabam et saulum: in opus ad

quo

qd̄ assumpsi eos. Tūc ieiunantes
7 orantes. imponentesq; eis manꝰ:
dimiserunt illos. Et ipsi quidē missi
a spū scō. abierunt seleuciā: et inde
nauigauerunt cyprū. Et cū uenissēt
salaminā: pdicabāt ūbum dei in
synagogis iudeoꝝ. Habebāt aūt 7 io
hannē in ministio. Et cū pāambulas
sent uniūsā insulā usq; ad paphū:
inuenerunt quēdā uirū magū. pseu
do pphām. iudeū. cui nomē erat ba
riesu: qui erat cum pconsule sergio pau
lo uiro prudente. Hic accersitis bar
naba 7 paulo: desiderabat audire uer
bum dei. Resistebat aūt illis elimas
magus. sic enim interpretatur nomen
eius: querens auertere pconsulē a fi
de. Saulus aūt qui 7 paulus repletꝰ
spū scō: intuens in eū dixit. O plene
oī dolo. et oī fallatia. fili diaboli. 7
inimice oīs iusticie. n̄ desinis subū
tere uias dn̄i rectas. Et nc ecce ma
nus dn̄i sup te. et eris cecꝰ. n̄ uidens
solē. usq; ad tēp. Et cōfesti cecidit in
eū caligo: 7 tenebre. Et circuiens q̄
rebat: qui ei manū daret. Tūc pcon
sul cū uidisset fcm credidit: admirās
sup doctrina dn̄i. Et cū a papho naui
gassent paulus. 7 qui cū eo erāt: uenerᵗ
pgen pāphilie. Iohēs aūt discedēs ab
eis: reuersus ē ierosolimā. Illi uō ꝑ
ptransseūtes pgen. uenerunt antiochi
am psidie: et ingressi synagogā die ꝑ
sabbatoꝝ. sederunt. Post lectionē ꝫ
aūt legis et pphārum: miserūt pricipes
sinagoge ad eos dicētes. Viri frēs. siq
ē in uobis sermo exortationis ad plebē:
dicite. Surgens aūt paulus et manu
silentiū indicēs: ait. Viri isrlite.
et qui timetis deū: audite. Deus plebꝭ
isrl elegit prēs nrōs. et plebē exaltauit.
cum eēent incole in tra egypti. 7 in
brachio excelso eduxit eos ex ea: et pq̄
draginta annoꝝ tpe mores eoꝝ su
stinuit in deserto. Et destruēs gēs septē
in tra chanaan: sorte distribuit eis
trām eoꝝ q̄si post quadragintos et qn
q̄gita ānos. Et post hec dedit iudices

usq; ad samuel pphām. Et exinde po
stulauerunt regem: 7 dedit illis sa
ul filiū cis. uirum de tribu beniamin.
ānis quadragita. Et amoto illo sus
citauit illꝭ dd̄ regem: cui 7 testimoniū
phibens dix̄. Inueni dd̄ filium iesse.
uirū fm cor meū: qui faciet oēs uolū
tates meas. Huiꝰ dēs ex semine. fm pro
missionē eduxit isrl saluatorē ihm:
pdicante iohē an faciē aduentus eius.
baptism pnie omi pplō isrl. Cū iplēret
aūt iohes cursū suum: dicebat. Quē
me arbitramini eē n̄ sum ego: sꝫ ecce
uenit post me. cuiꝰ n̄ sum dignꝰ calcia
menta pedū soluē. Viri frēs filii gen̄is
abrahā. et qui in uobis timēt deū: uobis
ūbum salutis huiꝰ missū ē. Qui enī
habitabāt irlm et principes eiꝰ. hūc igno
rantes. et uoces pphārum q̄ p oē sab
batū legunt: iudicātes impleuerūt.
Et nullam cām mortis inuenientes
in eo: petierunt a pilato ut interficeret eū.
Cūq; cōsumassent oia que de eo scripta
erāt: deponētes eū de ligno. posuerunt
in monumento. Deus uō suscitauit eū a
mortuis tcia die. qui uisus ē p dies
multos. hiis q simꝰ ascenderant cū eo
de galilea in irlm: q usq; nūc sūt testes
eius ad plebem. Et nos uobis ānūtia
mus eā que ad patres nrōs repromis
sio fca ē: qm̄ hāc deus adimpleuit filiis
nrīs resuscitans ihm. sicut et in psalm
o scdō scriptū ē. Filius meus es tu. ego
hodie genui te. Qd̄ aūt resuscitauit ꝑ
eū a mortuis. āplius n̄ reūsurū in cor
ruptionē: ita dixit. q2 dabo uobis scā
dd̄ fidelia. Ideoq; et aliās dicit. Nō dabꝭ
scm tuū ~~uidē~~ uidē corruptionē. Dauid
enim in sua gn̄atiōe. cū administrassꝫ
uoluntati dei dormiuit. et appositus
ē ad prēs suos: 7 uidit corruptionē. Q
uō deus suscitauit a mortuis: n̄ uidit
corruptionēm. Notum igitur sit uobꝭ
uiri fratres: q2 p hūc uobis remis
sio peccatorum annuntiatur: ab oībꝫ pe
catis qbꝫ n̄ potuistis in lege moysi
iustificari. In hoc omnis qui credit: ꝑ
iustificatur. Videte ergo: ne super

Et alibi

uenıat uobis. q dictum ē ın pphis.
Videte contemptores 7 admiramini
.7 dispdimini: qr ego opus opor
in diebȝ urıs. opus qd n credetis. si q
enarrauit uobis. Exeuntibȝ aūt illis:
rogabant eos ut sequenti sabbato loq
rentur sibi uba hec. Cumqȝ dimis
sa eēt synagoga: secuti sūt multi
iudeoꝝ. et colentiū dm̄ aduenaruꝫ.
paulū et barnabā. Qui loquentes: su
adebant eis ut pmanerent in grā dei.
Sequenti uō sabbato. pene uniusa
ciuitas cōuenit audire ubū dei. Vide
tes aūt turbas iudei repleti sūt zelo: 7 cont
dicebant his que a paulo dicebant.
blasphemantes. Tunc constanter paul9
et barnabas dixerunt. Vobis opor
tebat primū loq ubum dei. sȝ qm
repellitis illud. et indignos uos iudi
catis etne uite: ecce conuertimur ad gentes.
Sic enim pcepit nobis dns. posui te i
lucē gentibȝ: ut sis in salutē usqȝ
ad extremū tre. Audientes aūt gētes
gauise sūt. et glificabant ubū dni: 7
crediderūt quotquot pordinati erant
ad uitā etnā. Disseminabat aūt ubū
dni: p uniusā regionē. Iudei aūt con
citauerūt religiosas mulieres et honestas.
7 primos ciuitatis. et excitauerūt pse
cutionem in paulū et barnabā: 7 eie
cerunt eos de finibȝ suis. At illi excu
sso puluere pedū in eos: uenerūt ycon
ium. Discipuli quoqȝ replebantur
gaudio: 7 spu sco.

XIIII

Factum ē aūt yconii. ut simul introirent
in synagogā iudeoꝝ. et loquerentur.
ita ut crederet iudeoꝝ et grecoꝝ copi
osa multitudo. Qui uō increduli fue
runt iudei: suscitauerunt 7 ad iracundiā
concitauerūt aīas gentiū aduersus fres.
Dns aūt dedit cito pacē. Multo igitur
tpr demorati sūt. fiducialiter agentes i
dno: testimoniū phibente ubo gratie
sue. dante signa et pdigia fieri p ma
nus eoꝝ. Diuisa est aūt multitudo
ciuitatis: 7 qdā quidē erant cū iudeis.
qdā uō cū aplis. Cū aūt factus eēt i pet9
iudeoꝝ 7 gentiliū. cū principibȝ su
is. ut contumeliis afficerent. et la
pidarent eos: intelligentes confuge
runt ad ciuitates lichaonie. listrā.
et derben. et uniusā in circuitu regi
onē: et ibi euāglizātes erant. Et com
ota ē omis multitudo in doctrina eoꝝ.
Paulus aūt 7 barnabas morabant in
listris. Et qdā uir listris infirm9 pedi
bȝ sedebat. claudus ex utero matris
sue: qui nūq ambulauerat. Hic audi
uit paulū loquentē. Qui intuit9 eū et
uidens qr haberet fidē ut saluus fieret: dixit
magna uoce. Surge sup pedes tuos
rectus. Et exiliuit. et ambulabat. Turbe
aūt cū uidissent qd fecerat paulus: leua
uerunt uocē suā lichaonice dicentes.
Dii similes facti ~~sūt~~ hoibȝ descenderūt
ad nos. Et uocabant barnabā iouem:
paulū uō mercuriū. qm ipe erat dux
uerbi. Sacerdos quoqȝ iouis q erat an
ciuitatē. tauros et coronas ante ianu
as afferens. cum ppls uolebat sacri
ficare et paulus conscissis tunicis suis
exilierūt in turbas: clamantes. et dicen
tes. Viri qd hec facitis? Et nos morta
les sumus. similes uob hoies. annū
ciantes uobis ab his uanis conuti ad
deum uiuū. q fecit celū et trā et
mare et oīa que in eis sūt: q in pteritis
generationibȝ dimisit oēs gentes ingre
di uias suas. Et quidē n sine testimo
nio. semetipm reliqt. bn faciens. de
celo dans pluuias. et tēpora fructifera:
implens cibo et leticia corda nra. Et h
dicentes: uix sedauerūt turbas ne sibi
immolarent. Superuenerūt aūt qdā ab an
tiochia et ychonio iudei: et psuasis
turbis. lapidantesqȝ paulū traxerunt
extra ciuitatē. estimantes eū mortuū
eē. Circumdantibȝ aūt discipulis: surgens
intrauit ciuitatē. Et postera die. p
fectus ē cum barnaba in derben. Cū
qȝ euangelizassent ciuitati illi 7 docu
issent multos: reuersi sūt listrā. et ycho
niū. et antiochiā. confirmantes aīas di
scipuloꝝ. exortantesqȝ ut pmanerent
in fide: qm p multas tribulationes opor
tet nos intrare in regnū dei. Et cū co

Et lumen

Et an

Q ubi aud
ierunt apli bar
nabas

Et celorum

stituissent illis p singulas ecclas psbiteros. et orassent cum ieiunatioib;
comdauerunt eos dno. in que crediderunt. Transeuntesq; psidia: uenerunt
in pamphilia. Et loquentes in pgen ubum
dni. descenderunt in ataliam: 7 inde
nauigauerunt antiochia. unde erant tradi
gre dei in opus qd cpleuerunt. Cum aut ueni
ssent et cgregassent eccla: retulerunt
quanta fecisset deus cu illis. qz aperuisset gen
tib; ostium fidei. Morati sunt aut tpe non
modicum: cum discipulis.

XV. Et quidam descendentes de iudea docebant
fratres: qz nisi circumcidamini sm more
moysi. non potestis salui fieri. Facta er
go seditione non minima paulo 7 bar
nabe aduersum illos: statuerunt ut ascen
derent paulus 7 barnabas 7 quidam
alii ex aliis. ad aplos et psbiteros in ierlm
sup hac questione. Illi ergo deducti
ab eccla ptransibant phenicen 7 sama
riam. narrantes cuersione gentium:
7 faciebant gaudium magnum oib; fri
b;. Cum aut uenissent ierosolimam.
suscepti sunt ab eccla 7 ab aplis 7 senio
rib;: annuntiantes quanta deus fecisset
cum illis. Surrexerunt aut quidam de heresi
phariseorum qui crediderant dicentes: qz
oportet circumcidi eos. precipe quoq; ser
uare legem moysi. Conueneruntq; ap
ostoli 7 seniores: uidere de ubo hoc. Cum
aut magna cquisitio fieret: surgens petrus
dixit ad eos. Viri fres. uos scitis qm ab
antiquis dieb; deus in nob elegit. p os me
um audire gentes ubum euangelii. 7 cre
dere. 7 qui nouit corda. deus testimo
nium phibuit. dans illis spm scm sic
7 nob: 7 nichil discreuit inter nos 7 illos.
fide purificans corda eorum. Nunc ergo qd
temptatis deum imponere iugum sup cer
uices discipulorum. qd neq; patres nri neq;
nos portare potuimus. Sed p gratiam dni
nri ihu xpi credimus saluari: quemadmodum
et illi. Tacuit aut ois multitudo: 7 au
diebant barnabam 7 paulum narrantes quan
ta fecisset deus signa et pdigia in genti
b; p eos. Et postquam tacuerunt: respondit
iacobus dicens. Viri fres: audite me.

Symon narrauit. quemadmodum pri
mum deus uisitauit ex gentib; sumere
ppłm nomini suo: et huic concordant
uerba pphetarum. sicut scriptum est. Post
hec reuertar et reedificabo tabernaculum
dd quod decidit. et diruta eius reedifica
bo. et erigam illud: ut requirant ceteri ho
minum dnm. et omnes gentes sup quas inuo
catum est nomen meum. dicit dns faciens
hec. Notum a seculo est dno opus suum. Propter
quod ego iudico non inquietari eos qui ex genti
b; conuertuntur ad deum: sed scribere ad eos ut
abstineant se a contaminationibus
simulacrorum et fornicatione et suffoca
tis et sanguine. Moyses enim a tpib;
antiquis. habet in singulis ciuitatib; qui
eum predicent in synagogis: ubi p omne sab
batum legitur. Tunc placuit aplis 7 seni
orib; cum omni eccla. eligere uiros ex eis.
et mittere antiochiam cum paulo 7 bar
naba. iudam qui cognominatur barsa
bas et silam uiros primos in frib;: scri
bentes p manum eorum. Apli et seniores
fres. his qui sunt antiochie et syrie 7 cili
cie frib; ex gentib;: salutem. Quoniam audi
uimus qz quidam ex nob exeuntes. cturba
uerunt uos uerbis. euertentes animas ue
stras. qb; non mandauimus: placuit nob
collectis in unum. eligere uiros et mittere
ad uos. cum carissimis nris barnaba
et paulo. hoib; qui tradiderunt animas
suas p nomine dni nri ihu xpi. Mi
simus ergo iudam et sylam: qui 7 ipsi uob
ubis referent eadem. Visum est enim spiritui
scto 7 nobis. nichil ultra imponere uobis
oneris quam hec necessaria: ut abstinea
tis uos ab immolatis simulacrorum. 7
sanguine. et suffocato. et fornicatio
ne. A quib; custodientes uos: bene
agetis. Valete. Illi igitur dimissi desce
derunt antiochiam: et cgregata multi
tudine tradiderunt epistolam. Quam cum
legissent: gauisi sunt sup consolatione. Iudas
aut 7 silas et ipsi cum essent pphe. ubo plu
rimo consolati sunt fres: 7 cfirmauerunt.
Facto aut ibi aliquanto tpre. dimissi sunt cum
pace a frib; ad eos: qui miserant illos.
Visum est aut sile: ibi remanere. Iudas

autem solus abiit ierusalem. Paulus autem et barnabas demorabantur antiochie docentes et evangelizantes cum aliis pluribus verbum domini. Post aliquot autem dies: dixit ad barnabam paulus. Revertentes visitemus fratres per universas civitates in quibus predicavimus verbum domini: quomodo se habeant. Barnabas autem volebat secum assumere et iohannem qui cognominatur marcus. paulus autem rogabat: eum ut qui discessisset ab eis de pamphilia et non isset cum eis in opus non debere recipi eum. Facta est autem dissensio. ita ut discederent ab invicem. et barnabas quidem assumpto marcho navigaret cyprum. paulus vero electo sila. profectus est: traditus gratie dei a fratribus. Perambulabat autem syriam et ciliciam confirmans ecclesias. precipiens custodire precepta apostolorum et seniorum.

XVI

Pervenit autem in derben et listram. Et ecce discipulus quidam erat ibi nomine timotheus: filius mulieris iudee fidelis. patre gentili. Huic testimonium bonum reddebant: qui in listris erant. et yconio fratres. Hunc voluit paulus secum proficisci: et assumens circumcidit eum: propter iudeos qui erant in illis locis. Sciebant enim omnes: quod pater eius gentilis erat. Cum autem pertransirent civitates: tradebant eis custodire dogmata. que erant decreta ab apostolis et senioribus. qui erant in ierosolimis. Et ecclesie quidem confirmabantur fide: et habundabant numero cotidie. Transeuntes autem frigiam et galathie regionem: vetati sunt a spiritu sancto loqui verbum dei in asia. Cum venissent autem in misiam. temptabant ire in bithiniam: et non permisit eos spiritus ihesu. Cum autem pertransissent misiam. descenderunt troade: et visio per noctem paulo ostensa est. Vir macedo quidam erat stans et deprecans eum: et dicens. Transiens in macedoniam: adiuva nos. Ut autem visum vidit: statim quesivimus proficisci in macedoniam. certi facti quod vocasset nos deus evangelizare eis. Navigantes autem a troade. recto cursu venimus samotraciam. et sequenti die neapolim. et inde philippis que est prima partis machedonie. civitas colonia. Eramus autem in hac urbe diebus aliquot: conferentes. Die autem sabbatorum egressi sumus foras portam iuxta flumen. ubi videbatur oratio esse: et sedentes loquebamur mulieribus que convenerant. Et quedam mulier nomine lidia purpuraria civitatis tiatyrenorum. colens deum. audivit: cuius dominus aperuit cor. intendere his que dicebantur a paulo. Cum autem baptizata esset et domus eius: deprecata est dicens. Si iudicastis me fidelem domino esse: introite in domum meam. et manete. Et coegit nos. Factum est autem euntibus nobis ad orationem. puellam quandam habentem spiritum phitonem. obviare nobis: que questum magnum prestabat dominis suis divinando. Hec subsecuta paulum et nos: clamabat dicens. Isti homines. servi dei excelsi sunt: qui annuntiant vobis viam salutis. Hoc autem faciebat multis diebus. Dolens autem paulus et conversus spiritui dixit. Precipio tibi in nomine ihesu christi: exire ab ea. Et exiit eadem hora. Videntes autem domini eius: quia exivit spes questus eorum. apprehendentes paulum et silam perduxerunt in forum ad principes: et offerentes eos magistratibus dixerunt. Hi homines conturbant civitatem nostram cum sint iudei: et annuntiant morem. quem non licet nobis suscipere. neque facere. cum simus romani. Et concurrit plebs adversus eos: et magistratus scissis tunicis eorum. iusserunt eos virgis cedi. Et cum multas plagas eis imposuissent. miserunt eos in carcerem: precipientes custodi ut diligenter custodiret eos. Qui cum tale preceptum accepisset. misit eos in interiorem carcerem: et pedes eorum strinxit ligno. Media autem nocte paulus et silas adorantes laudabant deum: et audiebant eos qui in custodia erant. Subito vero terremotus factus est magnus: ita ut moverentur fundamenta carceris. Et statim aperta sunt omnia ostia: et universorum vincula soluta sunt. Expergefactus autem custos carceris et videns apertas ianuas carceris: evaginato gladio volebat se interficere estimans fugisse vinctos. Clamavit autem paulus voce magna

Et consistentes

Et lidia

dicẽs. Nich fecerıs tibi mali. Vniu̇
si enim hic sum᷒. Petitoq; lumine
introgressus est: ⁊ tremefcũs. procidit
paulo et syle ad pedes. Et pducẽs eos
foras: ait. Dñi. qd me oportet facere
ut saluus fiã? At illi dixerũt. Crede
in dñm ihm: ⁊ saluus eris. et tu ⁊ do
mus tua. Et loquuti st̃ ei ũbũ dñi:
cũ oĩb; qui erãt in domo ei᷒. Et tollẽs
eos in illa hora noctis. lauit plagas
eorũ: ⁊ baptiçatus ẽ ipse. et oĩs dom᷒
eius ꝯtinuo. Cũq; pduxiss; eos i do
mũ suã: apposuit eis mẽsã. Et letat᷒
ẽ cum oĩ domo sua: credẽs dõ. Et cũ
dies fc̃us eẽt: miserunt magr̃atus li
ctores. dicentes. Dimittite hoĩes il
los. Nunciauit aũt custos carceris uer
ba h̃ paulo: qr miserunt magr̃atus
ut dimittamĩ. Nuc igit᷑ exeuntes
ite in pace. Paulus aũt dixit eis. Cesos
nos publice indẽpnatos. hoĩes ro
manos. miserunt in carcerẽ? et nũc oc
culte nos eiciũt? Nõ ita? s; ueniãt.
et ipi nos eiciãt. Nunciauerũt aũt ma
gistratib; lictores ũba h̃. Timuerũt
q̃: audito q̃ romãni eẽnt. Et uenĩẽtes
deṗcati sunt eos: ⁊ educentes roga
bant ut egrederent᷑ de urbe. Exeun
tes aũt d̃ carcere. introierũt ad lidiã? ⁊
uisis frĩb; ꝯsolati st̃ eos: ⁊ pfcĩ sũt.

XVII. Cum aũt pambulassent ãphipolim ⁊
appolloniã. uenerunt thesalonicã:
ubi erãt synagoga iudeoꝝ. Scd̃m ꝯsu
etudinẽ aũt paulus introiuit ad eos:
⁊ p sabbata tria disserebat eis de scri
pturis. adapiens et insinuans. q̃ xp̃m
oportuit pati ⁊ resurgẽ a mortuis: ⁊ qr
h̃ ẽ ihc xp̃c. quẽ ego annũtio uobis.
Et quidam ex eis crediderũt. et aduĩc
ti sũt paulo et syle: et de colentibus
gentilib;q; multitudo mag᷑. et mu
eres nobiles ñ pauce. Celantes aũt
iudei. assumentesq; de uulgo uiros
quosdã malos: ⁊ turba fc̃a ꝯcitauerũt
ciuitatẽ. Et assistentes domui iaso
nis: querebãt eos pducẽ in pplm. Et
cum nõ inuenissent eos. trahebãt
iasonẽ et quosdã frẽs. ad pñcipes ci
uitatis: clamantes. qm̃ hii sũt q
urbem concitant. et huc uenerunt.
quos suscepit iason. Et hii oẽs ꝯ decre
ta cesaris faciũt: regẽ aliũ dicentes
ẽẽ ihm. Concitauerunt aũt plebem.
et principes ciuitatis: audientes h̃.
Et accepta satisfactiõe a iasone ⁊ ce
teris: dimiserunt eos. Frẽs uõ ꝯfestĩ
p noctẽ dimiserunt paulũ et silã in be
roeam. Qui cũ uenissent: in synago
gam iudeoꝝ introierũt. Hii aũt erant
nobiliores eorũ: q st̃ thesalonice. Qui
susceperunt ũbũ cum oĩ auiditate:
cotidie scrutãtes scripturas. si h̃ ita
se haberent. Et multi qdẽ crediderũt
ex eis: ⁊ gentiliũ mulierũ hoẽstarũ;
et uiri nõ pauci. Cũ aũt cognouisset
in thesalonica iudei. qr ⁊ beroe pdic
atum ẽ a paulo ũbum dei: uenerũt
et illuc. cõmouentes et turbantes
multitudinẽ. Statiq; paulũ tũc dimi
serunt frẽs: ut iret usq; ad mare. Si
las aũt ⁊ thimothe᷒ remanserũt ibi. Qui
aũt deducebãt paulũ: pduxerũt eũ
usq; ad athenas. Et accepto mãdato
ab eo ad silam et timotheũ. ut quã;
celerius uenirent ad eũ: pfecti st̃. Pa
ulus aũt cum athenis eos expectaret:
incitabat᷑ sp̃c eius in ipo. uidẽs ydola
trie deditam ciuitatẽ. Disputabat ig᷑
in synagoga cũ iudeis et colentib᷒:
et in foro p oĩs dies ad eos q aderãt.
Quidã aũt epicurei et stoici philosop
hi disserebãt cum eo: ⁊ qdã dicebant.
Quid uult seminiũbius hic dicere?
Alii uõ dicebãt. Nouoꝝ demoniorũ
uidet᷑ annũtiator ẽẽ. Quia ihm ⁊ re
surrectiõem annũtiabat eis. Et app
hensum eũ. ad ariopagũ duxerunt:
dicentes. Possum᷒ scire q̃ est h̃ noua
q̃ a te dicitur doctrina? Noua eĩ qdã;
infers aurib; nr̃is. Volum᷒ ergo scire
qd nã uelit h̃ ẽẽ. Athenienses aũt oĩs
⁊ aduene hospites. ad nichil aliud
uacabãt: nisi aut dicere aut audire
aliqd noui. Stans aũt paulus in me
dio ariopagi: ait. Viri athenienses:
p oĩa q̃si supstitiosos uos uideo. Pre

Ꝉ beroeam;
Ꝉ quo
Ꝉ audierit;
Ꝉ seminator ũboꝝ
Ꝉ iudico;

teriens enim et uidens simulacra
ura: inueni et ara in q scriptu erat
ignoto do. Quod ergo ignorantes co
litis: hoc ego annuntio uob. Deus
qui fecit mundu et oia que in eo st.
hic celi et tre cum sit dns. n i manu
factis tplis hitat. nec maib3 huma
nis colitur: indigens aliquo cu ipse
det oib3 uita et inspiratione. et oia:
fecitq3 ex uno oe genus hoiu inhitare
sup uniusa faciem tre. definiens
statuta tpa et terminos hitationis e
oz. qrere deum si forte attrectet eu
aut inueniat: qius n loge sit ab un
o quoq3 nrm. In ipo eni uiuim et mo
uem et sum. sic et qda uroz poetarum
dixunt. Ipius ei et genus sum. Genus
ergo cu sim dei: n debem estimare a
uro aut argeto. aut lapidi sculpture
artis et cogitatiois hois. diuinu ee
simile. Et tpra quide huius ignorantie
despitiens ds. nuc annuntiat hoib3
ut oes ubiq3 pniam agat: eo q statu
it die in qua iudicatur e orbem ine
qtate. in uiro in quo statuit. fidem
prebes oib3. suscitans eu a mortuis.
Cum audisset aut resurrectione mor
tuoz. qda quide irridebat: qda uo
dixunt. Audiem te de hoc iteru. Sic
paulus exiuit de medio eoru. Qda
uo uiri adherentes ei crediderut. i qb
et dionisius ariopagita. et mlr noie da
mais: et alii cu eis.

XVIII

Post h egressus ab athenis uenit corin
thum: et inueniens quenda iudeu no
mine aquila. ponticum gne. q nup
uenat ab ytalia. et priscilla uxore3
eius. eo q precepisset claudius discede
oes iudeos a roma: accessit ad eos. Et
q2 eiusde erat artis. manebat ap eos:
et opabat. Erat aut scenofactorie artis.
Et disputabat in synagoga p oe sab
batum. interpones nomen dni ihu:
suadebatq3 iudeis et grecis. Cu ueis
sent aut de macedonia silas et timo
theus. instabat ubo paulus: testifi
cans iudeis ee xpm ihm. Contradice
tib3 aut eis et blasphemantib3: excutiens
uestimenta sua dixit ad eos. Sangus
ur sup cap uestrum. Mundus ego.
ex hoc ad gentes uada. Et migrans
inde. intrauit in domu cuiusda3
noie titi iusti colentis deu: cuius dom
erat coniuncta synagoge. Crispus aut ar
chisynagogus credidit dno: cu oi
domo sua. Et multi corinthioz aud
ientes: credebat et baptizabatur. Dixit
aut dominus nocte p uisione paulo.
Noli timere. s3 loquere et ne taceas. p
q ego sum tecu: et nemo apponetur tibi
ut noceat te: qm pplus e m mltus i
hac ciuitate. Sedit aut ibi annu et sex
mses: doces ap eos ubum dei. Gallio
ne aut pconsule achaie. insurrexerut
uno animo iudei in paulu. et addu
xerunt eu ad tribunal dicetes: q2 2
lege hic psuadet hoib3 colere deum.

Et credere

Incipiente aut paulo apire os: dixit
gallio ad iudeos. Si qde eet iniquum
aliqd. aut facin pessimu. o uiri iudi:
recte uos sustinere. Si uo qstioes sut
de ubo. et noib3 legis ure: uos ipi ui
deritis. Iudex hoz ego nolo ee. Et mi
nauit eos a tribunali. Apphende
tes aut oes sostenen principe synago
ge pcutiebat eu ante tribunal: et nic
hoz gallioni cure eat. Paulus uo c
adhuc sustinuisset dies mltos. frib
ualefaciens nauigauit syria. et cu eo
priscilla et aqla: qui sibi totondat
in cencris cap. Habebat ei uotu3.
Deuenitq3 ephesum: et illos ibi re
liquit. Ipse uero ingressus synagoga
disputabat cu iudeis. Rogantib3
aut eis. ut amplior tpr maneret:
n 2sensit. s3 ualefaciens et dicens.
Oportet me sollepne diem adueni
entem face ierosolimis. iteru aut
reuertar ad uos. do uolente: pfectus
e ab epheso. Et descendes cesaream.
ascendit et salutauit eccla: et desce
dit antiochia. Et fco ibi aliqnto tpr.
pfectus e. pambulans ex ordie gala
tiam regione. et frigia: 2firmans
oes discipulos. Iudeus aut qda appollo
nomine. alexandrin gene. uir elo

quens. devenit ephesum: potens in scripturis. Hic erat edoctus viam domini et fervens spiritu loquebatur. et docebat diligenter ea que sunt ihesu: sciens tantum baptisma iohannis. Hic ergo cepit fiducialiter agere in synagoga. Quem cum audissent priscilla et aquila. assumpserunt eum: et diligentius exposuerunt ei viam domini. Cum autem vellet ire achaiam: exhortati fratres scripserunt discipulis. ut susciperent eum. Qui cum venisset: contulit multum hiis qui crediderunt. vehementer enim iudeos revincebat: publice ostendens per scripturas esse ihesum christum.

XIX

Factum est autem cum apollo esset corinthi. ut paulus peragratis superioribus partibus veniret ephesum. et inveniret quosdam de discipulis: dixitque ad eos. Si spiritum sanctum accepistis credentes? At illi dixerunt ad eum. Sed neque si spiritus sanctus est audivimus. Ille vero ait. In quo ergo baptizati estis? Qui dixerunt. In iohannis baptismate. Dixit autem paulus. Iohannes baptizavit baptismo penitentie populum. dicens. in eum qui venturus esset post ipsum ut crederent: hoc est in ihesum. His auditis: baptizati sunt in nomine domini ihesu. Et cum imposuisset illis manus paulus. venit spiritus sanctus super eos: et loquebantur linguis et prophetabant. Erant autem omnes viri: fere duodecim. Ingressus autem synagogam cum fiducia loquebatur per tres menses: disputans et suadens de regno dei. Cum autem quidam indurarentur et non crederent. maledicentes viam domini coram multitudine: discedens ab eis segregavit discipulos: cotidie disputans in scola tyranni cuiusdam. Hoc autem factum est per biennium: ita ut omnes qui habitabant in asia audirent verbum domini. iudei atque gentiles. Virtutesque non quaslibet modicas faciebat deus per manus pauli: ita ut et super languidos deferrentur a corpore eius sudaria. vel semicincia. et recedebant ab eis languores. et spiritus nequam egrediebantur. Temptaverunt autem quidam et de circumeuntibus iudeis exorcistis. invocare super eos qui habebant spiritus malos nomen domini ihesu: dicentes. Adiuro vos per ihesum quem paulus predicat. Erant autem quidam scevae iudei principis sacerdotum septem filii: qui hoc faciebant. Respondens autem spiritus nequam: dixit eis. Ihesum novi: et paulum scio. Vos autem qui estis? Et insiliens homo in eos in quo erat demonium pessimum. et dominatus amborum. invaluit contra eos: ita ut nudi et vulnerati effugerent de domo illa. Hoc autem notum factum est omnibus iudeis atque gentilibus qui habitabant ephesi: et cecidit timor super omnes illos. et magnificabatur nomen domini ihesu. Multique credentium veniebant: confitentes et annuntiantes actus suos. Multi autem ex eis qui fuerant curiosa sectati: contulerunt libros. et conbusserunt coram omnibus: et conputatis preciis illorum invenerunt pecuniam denariorum quinquaginta milium. Ita fortiter verbum domini crescebat et confirmabatur. His autem expletis: proposuit paulus in spiritu: transita macedonia. et achaia. ire ierosolimam. dicens: quoniam postquam fuero ibi. oportet me et romam videre. Mittens autem in macedoniam duos ex ministrantibus sibi. timotheum et erastum: ipse remansit ad tempus in asia. Facta est autem illo tempore turbatio non minima: de via domini. Demetrius enim quidam nomine. argentarius faciens edes argenteas diane: prestabat artificibus non modicum questum. Quos convocans et eos qui eiusmodi erant opifices: dixit. Viri scitis quia de hoc artificio est acquisitio nobis: et videtis et auditis quia non solum ephesi. sed et pene totius asie. paulus hic suadens avertit multam turbam dicens. quoniam non sunt dii qui manibus fiunt. Non solum autem hec periclitabitur nobis pars in redargutionem venire: sed et magne diane templum in nichilum reputabitur: sed et destrui incipiet maiestas eius. quam tota asia et orbis colit. His auditis repleti sunt ira: et exclamaverunt dicentes. Magna diana ephesiorum. Et impleta est tota civitas confusione. Et impetum fecerunt unanimiter in theatrum: rapto gaio et aristarcho macedonibus comitibus pauli. Paulo autem volente intrare in populum: non permiserunt discipuli.

Quidam autem et de asie principibus qui
erant amici eius: miserunt ad eum: roga
tes ne se daret in theatrum. Alii autem ali
ud clamabant. Erat enim ecclesia confusa:
et plures nesciebant qua ex causa convenissent.
De turba autem detraxerunt alexandrum:
propellentibus eum iudeis. Alexander
ergo manu silentio postulato: vole
bat rationem reddere populo. Quem ut cogno
verunt iudeum esse: vox una facta est omnium:
quasi per horas duas clamantium. Magna di
ana ephesiorum. Et cum sedasset scriba
turbas: dixit. Viri ephesii. quis enim
est hominum qui nesciat ephesiorum civit
atem cultricem esse magne diane iovisque
prolis? Cum ergo his contradici non pos
sit: oportet vos sedatos esse. et nichil
temere agere. Adduxistis enim homines
istos neque sacrilegos. neque blasphemantes
deam vestram. Quod si demetrius et qui cum eo
sunt artifices habent adversus aliquem causam:
conventus forenses aguntur. et proconsul
es sunt: accusent invicem. Si quid autem alterius
rei queritis: in legitima ecclesia poterit
absolvi. Nam et periclitamur argui
seditionis hodierne: cum nullus obno
xius sit. de quo possimus reddere ra
tionem concursus istius. Et cum hec
dixisset: dimisit ecclesiam.

XX

Postquam autem cessavit tumultus: voca
tis paulus discipulis. et exhortatus eos:
valedixit. Et profectus est: ut iret in ma
cedoniam. Cum autem perambulasset partes
illas. et exhortatus eos fuisset multo ser
mone: venit ad greciam. Ubi cum fecisset
menses tres: facte sunt ei insidie a iudeis
navigaturo in syriam. Habuitque consili
um: ut reverteretur per macedoniam. Co
mitatus est autem eum: sosipater pyrri be
roensis; thessalonicensium vero aristar
cus. et secundus. gaius derbeus. et timo
theus. Asiani vero: tithicus. et trophimus.
Hii cum precessissent. sustinuerunt nos
troade. Nos vero navigavimus post dies
azimorum a philippis. et venimus ad eos
troadem in diebus quinque: ubi morati su
mus diebus septem. Una autem sabbati cum
convenissemus ad frangendum panem: pa
ulus disputabat cum eis profecturus
in crastinum. Protraxitque sermonem:
usque in mediam noctem. Erant autem lampades
copiose in cenaculo: ubi eramus congrega
ti. Sedens autem quidam adolescens nomine
euthicus. super fenestram: cum mergeretur
sompno gravi. disputante diu pau
lo. ductus sompno cecidit de tertio ce
naculo deorsum: et sublatus oblatus est
mortuus. Ad quem cum descendisset
paulus. incubuit super eum: et complexus
dixit. Nolite turbari. Anima enim ipsius in
ipso est. Ascendens autem. frangensque pan
em et gustans. satisque allocutus usque
in lucem: sic profectus est. Adduxerunt
autem puerum viventem: et consolati sunt
non minime. Nos autem ascendentes na
vem. navigavimus in asson: inde
suscepturi paulum. Sic enim disposuerat
ipse: per terram iter facturus. Cum autem
convenisset nos in asson: assumpto eo
venimus mitilenen: et inde naviga
ntes. sequenti die venimus contra chium. Et ali
a die applicuimus samum: et sequenti die
venimus miletum. Proposuerat enim paulus
transnavigare ephesum: ne qua mora il
li fieret in asia. festinabat enim si possibi
le sibi esset: ut diem pentecostes faceret
ierosolimis. A mileto autem mittens ep
hesum: vocavit maiores natu ecclesie.
Qui cum venissent ad eum. et simul es
sent: dixit eis. Vos scitis a prima die qua
ingressus sum in asiam. qualiter vobiscum
per omne tempus fuerim. serviens domino cum omni
humilitate et multis lacrimis et temptationibus
que michi acciderunt ex insidiis iu
deorum: quomodo nichil subtraxerim vobis utili
um. quominus annuntiarem vobis. et doce
rem vos publice. et per domos: testificans
iudeis atque gentilibus in deum penitentiam.
et fidem in dominum nostrum ihesum christum. Et
nunc ecce alligatus ego spiritu vado in ierusalem.
que in ea ventura sint michi ignorans:
nisi quod spiritus sanctus per omnes civitates protestatur
michi dicens. quoniam vincula et tribulationes
me manent ierosolimis. Sed nichil horum ve
reor. nec facio animam meam preciosiorem.
quam me: dummodo consummem cursum

Et at

Et fuissent
Et alii

Et pentecostes

XXI

meū et ministium ubi mī q̄ acce
pi a dn̄o ihū. testificari euangl̄iū
gr̄e dī. Et nc̄ ecce ego scio q̄ȝ ampli9
nō uidebitis faciem meā: uos om̄s
p quos t̄nsiui. p̄dicans regnū dī. Qua
p̄p contestor uos hodierna die: quia
mundus sum a sanguine om̄ū. Nō
enī subt̄fugi: quominꝰ annūtiarē
om̄e consilium dei uobis. Attendite uob
et uniūso gregi. in quo uos sp̄c sc̄s
posuit ep̄os: regere eccl̄iam dei. quā
acquisiuit sanguīe suo. Ego scio q̄m
intrabūt post discessionē meā lupi
rapaces in uos: n̄ parcentes gregi. Et
ex uobis ip̄is exurgent uiri loq̄ntes
p̄usa: ut abducāt discip̄los post se.
Propt̄ q̄ uigilate. memoria retinē
tes: q̄m p̄ triennīū nocte et die n̄ cess
saui cum lacrimis monēs unūquē
q̄ȝ ur̄m. Et nūc cōm̄endo uos dō. ⁊ ūbo
gr̄e ip̄ius: qui potens ē edificare. et
dare hereditatē in sc̄ificatis omībus.
Argentū ⁊ aurum aū ueste nullius
concupiui: ip̄i scitis. q̄m ad ea q̄ michi
opus erāt. et his qui mecū sūt. mi
nistrauerūt manus iste. Om̄ia osten
di uobis. q̄m sic laborantes oportet
suscipe infirmos. ac meminisse uer
bi domini ihū: q̄m ip̄e dixit. Beatiē
magis dare: quā accipere. Et cū hec
dixiss&: positis genib; suis cū om̄ib; illis
orauit. Magnus āt fletus fc̄us ē om̄
ium. Et p̄cumbentes sup collū pauli.
osculabantur eū. dolentes maxime
in ūbo q̄ dixerat q̄m ampliꝰ faciem
eius n̄ eēnt uisuri. Et deducebāt eū
ad nauē. Cum āt factum eēt ut na
uigaremus abstracti ab eis. recto
cursu uenimus choū: ⁊ seq̄nti die
rodum. et inde patharā. Deinde mir
ram. Et cū inuenissemꝰ nauē trans
fretantē in phenicē: ascendētes nau
igauimꝰ. Cum āt apparuissemꝰ cip
ro: relinq̄ntes eam ad sinistrā. nau
igauimꝰ in syriā et uenimus tyrum.
Ibi enī: nauis erat expositura onus.
Inuentis āt discipulꝰ mansimꝰ ibi di
eb; septē: qui paulo dicebāt p̄ sp̄m.
ne ascendēt iherosolimā. Et expletiꝰ
dieb; profecti ibamus. deducentibꝰ
nos om̄ib; cum uxorib; et filiis. usq;
foras ciuitatē: et positis genib; in lito
re orauimꝰ. Et cū uale fecissemꝰ inui
cem: ascendimꝰ in nauē. Illi āt redi
erūt in sua. Nos uō nauigatiōe ex
plicita. a tyro descendimꝰ ptolomai
dā: ⁊ salutatis fr̄ib; mansimꝰ die una
ap̄ illos. Alia aut̄ die profecti: ueni
mus cesareā. Et intrātes domū phi
lippi eūāgl̄te. qui erat unus de septē:
mansimus ap̄ eum. Huic āt erant
filie q̄tuor uirgines: p̄phantes. Et c̄
moraremꝰ ibi p dies aliquot: superue
nit q̄dam a iudea p̄pl̄a. nōie agabꝰ.
Is cum uenisset ad nos. tulit zonā pa
uli: ⁊ alligans sibi manꝰ et pedes dix̄.
Hec dicit sp̄c sc̄s. Uirum cuius ē zona
h̄. sic alligabunt iudei in ir̄lm: ⁊ tra
dent in manus gentiū. Qđ cū audis
semus: rogabamus nos. et q loci illius
erāt: ne ascendēt ierosolimā. Tunc
r̄ndit paulus: et dix̄. Quid facitis
flentes et affligentes cor meū: Ego enī n̄ solū alli
gari. s; etiam mori in ir̄lm paratus
sum: p̄p nom̄ dn̄i ihū. Et c̄ ei suadē
n̄ possemꝰ: quieuimꝰ dicētes. Dn̄i
uolūtas fiat. Post dies āt istos. p̄pa
rati ascendebamꝰ ir̄lm. Uenerūt aūt
q̄dam et ex discipulꝰ a cesarea nobis
cum: adducentes secū ap̄ quē hospi
taremꝰ iasonē q̄ndā cyprīū. antiqū
discipulū. Et c̄ uenissemꝰ ierosolim
am: libent̄ exceperunt nos fr̄es. Se
q̄nti āt die introibāt paulus nobis
cum ad iacobū: om̄sq; collecti s̄t seni
ores. Quos cū salutass;. narrabat p
singlā que fecisse; dš in gentib; p mi
nisterium ip̄ius. At illi cum audis
sent: magnificabāt dm̄. Dixeruntq;
ei. Uides frat̄ quot milia s̄t in iude
is qui crediderūt deo. et om̄s emulatorēs
s̄t legis. Audierunt āt de te. q̄ȝ disces
sionē doceas a moyse. eor qui p gen
tes sūt iudeor: dicens. n̄ debē eos cir
cumcidē filios suos. n; s̄m consuetudi
nē ingredi debere. Quid ergo ē: Uti

Et uobis.

Et expleti.

XX

XXI

7 ipende in illis.

q3 oportet conuenire multitudiez.
audient eni te superuenisse. Hoc g
fac q tibi dicimus. Sunt nobis ui
ri quatuor: uotum hntes super se. a
hus assuptis scifica te cum illis. ut
radant capita. 7 scient oms qr que
de te audierut falsa sut: s3 ambulas.
et ipe custodiens lege. De hiis aut q
crediderunt ex gentibz. nos scripsi
mus: iudicates ut abstineat se ab
ydolis immolato. et sanguine. et suf
focato. et fornicatione. Tuc paulus
assumptis uiris. postera die purific
atus. cum illis intrauit in tplu. an
nutians expletioem dieru purifica
tionis: donec offerret pro uno quoq eo
rum oblatio. Dum aut septe dies
osumarent. hii qui de asia erat iu
dei. cum uidissent eu in teplo. ocita
uerunt oem pplm: 7 iniecert ei ma
nus clamantes. Viri israhelite adiuua
te. Hic e ho qui aduersus pplm 7 lege3
et locu huc. omis ubiq3 doces insup
7 gentiles induxit in templu: et uio
lauit scm locum istu. Viderat eni
trophimu ephesiu in ciuitate cu ipo:
que extimauerut qm in tplu indu
xiss3 paulus. Comotaq3 e ciuitas tota:
et fca e ocursio ppli. Et apphendetes
paulu trahebat extra tplum: 7 stati
clause sut ianue. Querentibz aut
eum occidere: nunciatu e tribuno
cohortis. qr tota ofunditur irlm. Qi
statim assuptis militibz et centuri
onibz: decucurrit ad illos. Qui cu3
uidissent tribunu et milites: cessa
uerunt percutere paulu. Tuc accedes
tribunus apphendit eu. et iussit al
ligari cathenis duabz: 7 interrogabat
qs eet. et qd fecisset. Alii aut aliud cla
mabat in turba. Et cum n posset certu
cognoscere pre tumultu: iussit duci
eum in castra. Et cu uenisset paulus
ad gradus: otigit ut portaret a militi
bz ppter uim populi. Sequebat eni eu3
multitudo ppli clamas. Tolle eum.
Et cu cepiss3 induci in castra paulus:
dic tribuno. Si licet m loq aliq ad te:
Qui dixit. Grece nosti: None tu es
egyptius qui ante hos dies tumul
tum concitasti. et eduxisti in deser
tum quatuor milia uiror sicariorum:
Et dixit ad eum paulus. Ego ho sum
qdem iudeus: a tharso cilicie n igno
te ciuitatis municeps. Rogo aut te:
pmitte michi loqui ad pplm. Et cu ille
pmisisset. paulus stans in gradibus:
annuit manu ad plebe: 7 magno 7
silentio fco: allocutus e hebrea lin

XXII

Viri fres et patres: audite gua dicens.
qua ad uos nc reddo ratione. Cum
audissent aut qr hebrea lingua loq
ret ad illos: magis pstiterit silentiu.
Et dixit. Ego sum uir iudeus. natus
tharso cilicie. nutritus aut in ista ci
uitate secus pedes gamalielis. eru
ditus iuxta ueritate paterne legis. emula
tor sic 7 uos omis estis hodie: q hanc
uia psecutus sum usq3 ad morte. a
lligans et trades in custodias uiros
ac mulieres. sic princeps sacerdotum
m testimoniu reddit. et oes maiores
natu. aqbz et epistolas accipies. ad fra
tres damascu3 pgebam. ut adducerem
inde uinctos in irlm. ut punirentur.
Factum e aut eunte me et appropinqn
te damasco media die subito de celo
circumfulsit me lux copiosa: 7 de
cides in terram audiui uoce dicente
michi. Saule saule qd me psequeris:
Durum e ~~michi~~ tibi contra stimul
um calcitrare. Ego aut rndi. Quis es
dne: Dixitq3 ad me. Ego sum ihc x
nazarenus. quem tu psequeris. Et q
mecu erant. lumen qdem uiderunt: uoce3
aut n audierut ~~uocem aut no audi
erunt~~ eius q loqbatur mecu. Et dixi.
Quid faciam dne: Dns aut dixit ad me.
Surges uade damascu: et ibi tibi di
cetur de omnibz q te oporteat facere. Et cu
n uiderem pre claritate luis illi: ad ma
nus deductus a comitibz. ueni damas
cum. Ananias aut qdam uir scdm lege
testimonium hns ab oibz habitantibus
iudeis: ueniens ad me et astans. dix
it m. Saule fr respice. Et ego eade hora

respexi in eum. At ille dixit. Deus pa
trum nostrorum preordinauit te. ut cog
sceres uoluntatē eius. et uideres iu
stum. et audires uocē ex ore eius: q
eris testis illius ad oēs hoīes. eorū q̄
uidisti et audisti. Et nūc qd moraris?
Exurge et baptizare. et ablue pccā
tua: inuocato nomine ipsius. Factum est
autē reuertenti michi in ierlm. et orāti
in templo. fieri me in stupore mentis:
et uidere illum dicentē michi. Festina
et exi uelocitē de ierlm: quīa nō recipient
testimoniū tuū de me. Et ego dixi.
Dne ipsi sciunt. qr ego eram concludēs
in carcerē. et cedens per synagogas: eos
qui credebant in te. Et cū funderetur
sanguis stephi testis tui: ego astabā
et consentiebā. et custodiebā uestimē
ta interficientiū illū. Et dixit ad me.
Vade qm̄ ego ad nationēs longe mittā te.
Audiebant aūt usq; ad hoc uerbum: et leua
uerunt uocē suā. dicentes. Tolle dē terra
eiusmodi. Nō enī fas est: eum uiuere.
Vociferantibz aūt eis. et proicientibz ue
stimēta sua. et puluerē iactātibz in
aerem. iussit tribunus induci eū in ca
stra. et flagellis cedi. et torqri eum:
ut sciret pp quā cām sic adclamarent
ei. Et cū adstrinxissent eū loris: dix
adstanti sibi cēturioni paulus. Si hoīez
romanū et indēpnatū. licet uob fla
gellare? Quo audito centurio accessit
ad tribunū: et nuntiauit ei dicēs. Qd
acturus es? hic eī hō: ciuis romanus ē.
Accedēs autē tribunus. dix illi. Dic m
si tu romanus es. At ille dix. Etiā. Et res
pondit tribunus. Ego multa summa. ciui
litatē hanc consecutus sū. Et paulus ait. E
go aūt et natus sum. Protinus ergo disce
sserunt ab illo: qui eum torturi erant.
Tribunus quoq; timuit: postq̄ rescivit
qr ciuis romanus eēt. et qr alligasset eū.
Postera aūt die uolens scire diligentius
qua ex cā accusaretur a iudeis. soluit eū.
et iussit sacerdotes conuenire et oē concilium.
Et pducens paulū: statuit eū inter il
los.

XXIII Intendēs aūt in concilium paulus:
ait. Viri frēs: ego oī conscīa bonā conuersatus

sum ante deum. usq; in hodiernū
diem. Princeps aūt sacerdotum anani
as. precepit adstantibz sibi percutere os
eius. Tunc paulus ad eū dix. Percutiet
te ds: paries dealbate. Et tu sedēs iu
dicas me secundum legē: et contra legē iubes me
percuti? Et qui astabant: dixerunt. Summū
sacerdotem dī maledicis? Dix aūt paulus.
Nesciebā frēs: qr princeps ē sacerdotū.
Scriptum ē enī. Principē ppli tui: nō
maledices. Sciens aūt paulus qr una
ps eēt saduceorum. et altera phariseorum: ex
clamauit in concilio. Viri frēs: ego
phariseus sum. filius phariseorum. De spe
et resurrectione mortuorum: ego iudicor.
Et cum hec dixisset. facta ē dissensio inter
phariseos et saduceos: et soluta ē multi
tudo. Saducei enī: dicūt nō eē resurrec
tionē. neq; angelum neq; spm. Phari
sei aūt: utrumq; confitentur. Factus ē aūt
clamor magnus. Et surgentes qdā ph
ariseorum: pugnabant dicentes. Nich
mali inuenimus in hoīe isto. Quod si
sps locutus ē ei. aut angelus? Et cū magna
dissensio facta eēt. timens tribunus
ne discerperetur paulus ab ipsis: iussit
milites descendere. et rapere eū de me
dio eorum. ac deducere eū in castra. Se
quenti aūt nocte assistens ei dns: ait.
Constans esto. Sicut enī testificatus es
de me in ierlm: sic te oportet et rome te
stificari. Facta aūt die collegerunt se quidā
ex iudeis: et deuouerunt se dicentes neq;
manducaturos neq; bibituros. donec oc
ciderent paulū. Erant aūt plusq̄ .xl. uiri:
qui hanc coniurationē fecerant. Qui acce
sserunt ad principes sacerdotū et senio
res: et dixerunt. Deuotione deuouimus
nos nichil gustaturos: donec occidamus
paulū. Nūc ergo uos notū facite tri
buno cū concilio. ut adducat illū ad
uos: tamq̄ aliqd certius cognituri de eo.
Nos uero priusquā appropiet: parati su
mus interficere illū. Qd cū audisset
filius sororis pauli insidias. uenit et in
trauit in castra: nunciauitq; paulo. Vo
cans aūt paulus ad se. unū de centurionī
bz: ait. Adolescentē hunc. perduc ad tri

bunū: hʒt enim aliqd indicare il
li. Et ille qdē assumens eū. duxit
ad tribunū: et ait. Vinctus paulus
rogauit me. huc adolescentem per
ducē ad te: hñtem aliqd loqui tibi.
Apprehendēs āt tribunus manū illi᷒:
secessit cum eo seorsum. et interroga
uit illum. Quid ē qd hēs indicare
michi: Ille āt dixit. Iudeis ꝯuenit ro
gare te. ut crastina die ꝑducas pau
lum in ꝯcilium: q̄si aliqd certius i
q̄situri sīt de illo. Tu uō ne credideris
illis. Insidiant᷑ enī ei ex eis uiri āpli᷒
quā quadragīta: qui se deuouerint
nō manducare nʒ bibē. donec inter
ficiāt eū. Et nūc pati sūt: expectātes
promissū tuū. Tribun᷒ igitur dimi
sit adolescentē: ꝑcipiēs ne cui loq̄re
tur: qm̄ hec sibi nota fecissʒ. Et ꝯuo
catis duobʒ centurionibʒ. dix᷑ illis᷒: pa
rate milites ducentos. ut eāt usqʒ
cesaream. ⁊ eqtes. lxx. et lanceāos du
centos. a tercia hoā noctis. et iumēta
ꝑparate: ut īponentes paulū saluū
eum ꝑducēnt ad felicē p̄sidē: timuit
enī. ne forte rapēnt eū iudei ⁊ occide
rent: ⁊ ipē postea calūpniā sustinēt.
tamq̄ acceptūs peccuniam. scribēs ei e
p̄lam ꝯtinentē uerba h̄. Claudi᷒ lisi
as optimo p̄sidi felici: salutē. Virū
hūc ꝯphēnsum a iudeis. et incipientē
interfici ab eis. sup̄ueniēs cū exercitu
eripui. cognito qr romanus ē: uolēsqʒ
scire cāam quā obiciebāt illi. deduxi
eum in concilīū eorū. Quē inuēni ac
cusari de q̄stionibʒ legis ipsōꝝ. nichil
uō dignum morte aut uincul᷑ hñtem
crimē. Et cum michi platū eēt de in
sidiis quas parauerāt ei: misi eū ad
te. denuntiās et accusatoribʒ ut di
cāt apte. Vale. Milites ergo s̄m p̄cep
tum sibi assumētes paulū: duxerūt
ꝑ noctē in antipatridē. Et postera di
e dimissis eqtibʒ. ut irent cū eo: reu
si sūt ad cast᷑. Qui cū uenissēt cesaream.
et tradidissent ep̄lam p̄sidi: statuer᷑
āā illum et paulū. Cum legissʒ āt. ⁊
interrogasset de q̄ puīcia eēt. ⁊ cognoscens

qr de cilicia eēt: audiam te inquit.
cum accusatores tui uenerīt. Iussit
qʒ: in p̄torio herodis custodiri eum.

Post quinqʒ āt dies. descendit princeps
sacdotum ananias cū senioribʒ qbʒ
dam. et tertullo quodā oratore: qui
adierunt p̄sidē aduersus paulū. Et
citato paulo: cepit accusare tertullus
dicēs. Cum in multa pace agam᷒ p
te. et multa corrigant᷑ ꝑ tuā ꝓuiden
tiam: semp et ubiqʒ suscepim᷒ op
time felix. cū omi grāꝝ actiōe. Ne
diuti᷒ āt te ꝓtraham: oro. breuit᷑ au
dias nos ꝓ tua clemētia. Inuenim᷒
hūc hoīem pestiferum. et ꝯcitantē se
ditiōes oībʒ iudeis. in uniuso orbe.
et auctorē seditiōis secte nazareno
rum. q̄ etiā templū conatus ē uiolaē:
quē ⁊ appñsum uoluim᷒ s̄m legē
nrām iudicare. Sup̄ueniēs āt tri
bunus lisias. cū ui magⁿ. eripuit eū
d̄ manibʒ nrīs: iubēs accusatores ei᷒
ad te uenire. A quo poteris et ipē iudi
cans. de oībʒ istis cognoscē: de quibʒ
nos accusam᷒ eū. Adiecert᷑ āt et iudei.
dicētes: h̄ ita se hrē. Respondit āt pau
lus: annuente sibi p̄side dicē. Ex mul

tis ānis eē te iudicem genti huic sci
ens: bono aīo ꝓ me satisfaciā. Potes
enī cognoscē. qr n̄ plus sūt dies mic
quā. xii. ex quo ascendi adorare in
irlm. Et nʒ in templo inuenert᷑ me cū
aliquo disputantē. aut ꝯcursum
facientē turbe. nʒ in synagogis. nʒ
in ciuitate: neqʒ ꝓbare possunt t᷑.
de qbʒ nūc accusant me. Confiteor āt
hoc tibi. qd s̄m sectā quā dicūt heresī.
sic deseruio patri deo mō. credens oībʒ
que in lege et ꝓphīs scripta sūt: spē
hñs in deum quā et hii ipi expectāt.
resurrectiōem futurā. iustorum et in
iquorum. In hoc et ipē studeo. sine of
fendiculo ꝯsciām hrē ad deū et ad
hoīes semp. Post annos āt plurimos
elemosinās facturus in gentē meā.
ueni. et oblatiōes et uota. in qbʒ inue
nerunt me purificatū in templo. n̄ cū
turba nʒ cum tumultu. Et apphē

derunt me clamantes et dicentes.
tolle inimicū nrm. Q[ui]dam aūt ex a
sia iudei. quos oportebat mō ap[u]d te
p[re]sto ēē. et accusare si qd haberent ad
ad[uer]sum me. aut ipi hii dicant si
qd inuenerīt in me iniquitatis. cu[m]
stem in [con]cilio: nisi de una hac solū
modo uoce. qua clamaui int[er] eos [con]
stans. q[uonia]m de resurrectioē mortuorū
ego iudicor hodie a uobis. Distulit
aūt illos felix: certissime sciens de ui
a hac dicens. Cū tribunus lisias de
scenderit: audiam uos. Iussitq[ue] cē
turioni custodire eū et h[abe]rē requiē:
nec quēq[uam] prohibere de suis ministr
re ei. Post aliquot aūt dies ueniens
felix cum drusilla uxore sua q[ue] erat
iudea. uocauit paulū et audiuit ab
eo fidē. que ē in xp̄m ihm. Disputāte
aūt illo de iusticia et castitate et d[e] iu
dicio futuro: tremefactus felix r[espo]ndit.
Qd nūc attinet. uade: t[em]p[o]r[e] aūt oportu
no accersiā te. simul et sperans q[uod] pecuni
a ei daret[ur] a paulo. Propter qd: freq[ue]n[te]r
accersiens eū loq[ue]bat[ur] cum eo. Biēnio
aūt expleto: accepit successorē felix
porciū festū. Volens aūt grām p[re]stare
iudeis felix: reliq[ui]t paulum uinctū.

XV

Festus g[ra]t[ia] in prouintiā ue[n]iss[et]: post
triduū ascendit ierosolimā. a cesa
rea. Adieruntq[ue] eū p[ri]ncipes sacerdotū
et primi iudeorū ad[uer]sus paulum.
et rogabāt eum. postulātes grām
aduersus eū. ut iuberet p[er]duci eum
in ir[usa]l[e]m: insidias tendentes ut eum
interficerent in uia. Festus aūt r[espo]ndit. [con]
s[er]uari paulū in cesarea: se aūt maturi[us]
profecturū. Qui ergo in uob[is] aīt po
tentes s[un]t. descendētes simul: si q[uo]d est
in uiro crimē accusent eū. Demorat[us]
aūt int[er] eos dies n[on] amplius q[uam] viii. aūt x.
desc[endi]t cesaream. Et altera die sedit p[ro]
tribunali: [et] iussit paulū adduci. Qui
cum productus eēt. circūsteterūt eu[m]
qui ab ierosolima descenderāt iudei.
multas et graues cās obicientes. quas
n[on] poterāt p[ro]bare: paulo ratioē[m] red
dente: q[uonia]m nec in legē iudeor[um]. neq[ue]
in templum. n[e]q[ue] in cesarem quicq[uam] pecca
ui. Festus aūt uolens iudeis grām p[re]
stare: r[espo]ndens paulo. dixit. Vis iero
solimā ascendere. et ibi iudicari d[e] hi[i]s
ap[u]d me? Dixit aūt paulus. Ad tribunal
al cesaris sto: ubi me oportet iudicari.
Iudeis n[on] nocui: sicut tu melius nosti.
Si enim nocui. aut dignū morte [ali]
aliqd feci: n[on] recuso mori. Si u[er]o nich[il]
ē hor[um] q[ue] hii accusāt me: nēo p[ot]ēt me
illis donare. Cesarē appello. Tūc fest[us]
cum [con]silio locutus: r[espo]ndit. Cesare[m]
appellasti: ad cesarē ibis. Et c[um] dies ali
quot t[ra]nsacti eēnt: agrippa rex [et] ber
nice descenderūt cesaream. ad salu
tandū festum. Et c[um] dies plures ibidē
morarent[ur]. festus regi indicauit de
paulo dicēs. Vir qdā est derelict[us] a fe
lice uinctus. de quo cū ad eēm ierosol
olimis. adiert[un]t me principes sacerdotū
[et] seniores iudeor[um]: postulantes ad[uer]
sus illum dāpnationē. Ad quos r[espo]ndi:
q[uia] n[on] ē [con]suetudo romanis. donare aliquē
hoīnē. p[ri]usq[uam] is qui accusat[ur] p[re]sen
tes hēāt accusatores: locūq[ue] defendē
di accipiat ad abluenda crimina. Cū
ergo adhuc [con]uenissent: sine ulla
dillatioē seq[ue]nti die sedēs p[ro] tribun
ali. iussi adduci uirū. De quo c[um] steti
ssent accusatores: nullā cām defe
rebāt. de quib[us] ego suspicabar malū.

XXVI

Cul' dāpnare

Questioēs u[er]o quasdā de sua sup[er]sti
tione hēbāt ad[uer]sus eū: et de quodā
ihū defuncto quē affirmabat paul[us]
uiuere. Hesitans aūt ego de huiusmodi
q[ue]stione. dicebam si uellet ire ierosol
olimā. et ibi iudicari de istis. Paulo
aūt appellante. ut s[er]uaret[ur] augusti co[g]
tioni: iussi s[er]uari eū. donec mittā eum
ad cesarē. Agrippa aūt dixit ad festum.
Volebam et ipse hoīnē audire. Cras
inq[ui]t audies eū. Altera aūt die cū ue[n]i
ss[et] agrippa et bernice cum multa ābi
tioē. et introissent in auditoriū cu[m]
tribunis. et uiris principalib[us] ciuita
atis: iubente festo adductus ē pau
lus. Et dixit festus. Agrippa rex [et] om[ne]s
qui simul nobiscū adestis uiri. uide

tis huic homini de quo omis multitu
do iudeorum interpellauit me iherosoli
mis. petentes et hic acclamantes
non oportere eum uiuere amplius. Ego uero
uero comperi: nichil dignum eum morte ad
misisse. Ipso autem hoc appellante ad a
ugustum iudicaui mittere: de quo quod
certum scribam domino non habeo. Propter quod
produxi eum ad uos. et maxime ad te
rex agrippa: ut interrogatione facta ha
beam quod scribam. Sine ratione enim mihi uide
tur: mittere uinctum: et causas eius non significare.

XXVI

Agrippa uero ad paulum ait. Permittitur
tibi loqui pro temetipso. Tunc paulus
extensa manu: cepit rationem reddere. De
omnibus quibus accusor a iudeis. rex agrip
pa. estimo me beatum. apud te cum sim
defensurus me hodie: maxime te sci
ente omnia que apud iudeos sunt consuetudi
nes et questiones. Propter quod obsecro.
patienter me audias. Et quidem uitam meam
a iuuentute que ab initio fuit in gente
mea in iherosolimis. nouerunt omnes iudei
prescientes me ab initio. si uelint testimo
nium perhibere: quoniam secundum certissimam sec
tam nostre religionis uixi phariseus: et nunc
in spe que ad patres nostros repromissio
nis facta est a deo. sto iudicio subiectus.
in quam .xii. tribus nostre nocte ac die fuien
tes. sperant deuenire. De qua spe accusor
a iudeis o rex. Quid incredibile iudi
catur apud uos. si deus mortuos suscitat?
Et ego quidem estimaueram me aduersus
nomen ihesu nazareni debere multa con
traria agere: quod et feci iherosolimis. Et
multos sanctorum ego in carceribus in
clusi: a principibus sacerdotum potesta
te accepta. Et cum occiderentur detuli sen
tentiam: et per omnes synagogas frequenter
puniens eos. compellebam blasphem
are. Et amplius insaniens in eos: persequebar
bar usque in exteras ciuitates. In quibus
dum irem damascum cum potestate et
permissu principum sacerdotum: die media
in uia uidi rex de celo super splendo
rem solis circumfulsisse me lumen. et eos
qui simul mecum erant. Omnesque nos cum deci
dissemus in terram: audiui uocem loquentem
tem michi hebraica lingua. Saule
saule. quid me persequeris? Durum est tibi
contra stimulum calcitrare. Ego autem dixi. Quis
es domine? Dominus autem dixit. Ego sum ihesus na
zarenus: quem tu persequeris. Sed exurge:
et sta super pedes tuos. Ad hoc enim appa
rui tibi. ut constituam te ministrum et testem
eorum que uidisti. et eorum quibus apparebo tibi.
eripiens te de populis et gentibus in quas
nunc ego mitto te. aperire oculos eorum. ut
conuertantur de tenebris ad lucem. et de pote
state sathane ad deum: ut accipiant
remissionem peccatorum. et sortem inter sanctos
per fidem que est in me. Unde rex agrippa
non fui incredulus celesti uisioni: sed
his qui sunt damasci primum. et iheroso
limis. et in omnem regionem iudee. et gen
tibus. annuntiabam ut penitentiam agerent. et con
uerterentur ad deum digna opera penitentie facientes.
Hac ex causa me iudei cum essem in templo com
prehensum temptabant: uolentes me in
terficere. Auxilio autem adiutus dei. usque in ho
diernum diem sto. testificans minori
atque maiori. nichil extra dicens quam ea
que prophete locuti sunt futura esse et moyses:
si passibilis christus. si primus ex resurrectione
mortuorum. lumen annuntiaturus est populo
et gentibus. Hec loquente eo. et rationem
reddente: festus magna uoce dixit: insa
nis paule. Multe te littere: ad insani
am conuertunt. Et paulus. Non insanio
inquit optime feste: sed ueritatis et sobrie
tatis uerba eloquor. Scit enim de his rex:
ad quem et constanter loquor. Latere enim eum
nichil horum arbitror: Neque enim in
angulo quicquam horum gestum est. Credis
rex agrippa prophetis? Scio quia credis. Agrip
pa autem ad paulum dixit. In modico su
ades me christianum fieri. Et paulus. Op
to apud deum et in modico et in magno.
non tantum te sed et omnes hos qui audiunt hodie
tales fieri. qualis et ego sum: exceptis
uinculis his. Et resurrexit rex et preses
et bernice et qui assidebant eis. Et cum
secessissent. loquebantur ad inuicem dicen
tes: quia nichil morte aut uinculis dignum
quod fecit homo iste. Agrippa autem dixit festo.
Dimitti poterat homo iste: si non appellasset

Et dicentem

Et celestis ui
sionis.

Et ad

[XX]VII

Us cesarem. Ut autem iudicatum est eum navigare in italiam. et tradi paulum cum reliquis custodiis centurioni nomine iulio. cohortis auguste. ascendentes navem adrumentinam. et incipientes navigare. circa asie loca sustulimus. perseverante nobiscum aristarcho macedone thesalonicense. Sequenti autem die: devenimus sidonem. Humane autem tractans iulius paulum. permisit ad amicos ire: et curam sui agere. Et inde cum sustulissemus subnavigavimus cyprum. propterea quod essent venti contrarii. et pelagus cilicie et pamphilie navigantes. venimus listram que est licie. et ibi inveniens centurio navem alexandrinam navigantem in italiam transposuit nos in eam. Et cum multis diebus tarde navigaremus: et vix devenissemus contra gnidum prohibente nos vento. adnavigavimus crete iuxta salmonam. et vix iuxta navigantes. venimus in locum qui vocatur boni portus. cui iuxta erat civitas thalasa. Multo autem tempore peracto et cum iam non esset tuta navigatio eo quod ieiunium iam preterisset: consolabatur eos paulus dicens eis. Viri video quoniam cum iniuria et multo dampno non solum oneris et navis sed et animarum nostrarum: incipit esse navigatio. Centurio autem gubernatori et naucleo magis credebat: quam hiis que a paulo dicebantur. Et cum aptus portus non esset ad hiemandum. plurimi statuerunt consilium navigare inde: si quomodo possent devenientes phenicem. hiemare. portum crete respicientem ad africum. et ad chorum. Aspirante autem austro estimantes propositum se tenere: cum sustulissent de asson legebant cretam. Non post multum autem misit se contra ipsam. ventus tiphonicus: qui vocatur euroaquilo. Cumque arrepta esset navis. et non posset conari in ventum: data nave flatibus ferebamur. Insulam autem quandam decurrentes. que vocatur cauda: vix potuimus obtinere scapham. Qua sublata adiutoriis utebantur. accingentes navem. et timentes ne in sirtim inciderent. summisso vase. sic ferebantur. Valide autem nobis tempestate iactatis. sequenti die iactum fecerunt: et tertia die suis manibus armamenta navis proiecerunt. Neque sole autem neque sideribus apparentibus per plures dies. et tempestate non exigua imminente: iam ablata erat spes omnis salutis nostre. Et cum multa ieiunatio fuisset: tunc stans paulus in medio eorum dixit. Oportebat quidem o viri audito me. non tollere a creta: lucrique facere iniuriam hanc. et iacturam. Et nunc suadeo vobis bono animo esse. Amissio enim nullius anime erit ex vobis: preter quam navis. Astitit enim michi hac nocte angelus dei. cuius sum ego. et cui deservio: dicens. Ne timeas paule: cesari te oportet assistere. Et ecce donavit tibi deus: omnes qui navigant tecum. Propter quod bono animo estote viri. Credo enim deo meo: quia sic erit quemadmodum dictum est michi. In insulam autem quandam oportet nos devenire. Sed postquam quartadecima dies nox supervenit navigantibus nobis in adria. circa mediam noctem suspicabantur naute apparere sibi aliquam regionem. Et summittentes bolidem invenerunt passus viginti: et pusillum inde separati invenerunt passus quindecim. Timentes autem ne in aspera loca incideremus: de puppi mittentes anchoras quatuor optabant diem fieri. Nautis vero querentibus fugere de navi: cum misissent scapham in mare. sub optentu quasi a prora inciperent anchoras extendere: dixit paulus centurioni et militibus. Nisi hii in navi manserint: vos salvi fieri non potestis. Tunc absciderunt milites funes scaphe: et passi sunt eam excidere. Et cum lux inciperet fieri rogabat paulus omnes sumere cibum dicens. Quartadecima die hodie expectantes. ieiuni permanetis: nichil accipientes. Propter quod rogo vos accipere cibum pro salute vestra: quia nullius vestrum capillus de capite peribit. Et cum hec dixisset. sumens panem gratias egit deo in conspectu omnium. Et cum fregisset cepit manducare. Animequiores autem facti omnes: et ipsi

sūpserunt cibum. Eramus uō uni
use aīe in naui: ducente. lxx. sex.
Et saciati cibo alleuiabāt naue: ia
ctantes triticū in mare. Cū āt dies
factus esset: trām ñ agnoscebant.
Sinum uō qndam ꝯsiderabāt habē
tem littus: in quē cogitabāt si possꝫ
eicere nauē. Et cū anchoras sustuli
ssent: cōmittebāt se mari: simł la
xantes iuncturas gubnaclorum. Et le
uato artemone sēm flatum aure:
tendebāt ad litus. Et cū incidissem⁹
in locum bitalassū: impegert na
uē. Et pra quidē fixa manebat īmo
bilis: puppis uō soluebāt a ui maris.
Militū aūt ꝯsiliū fuit. ut custodiā
occiderent: ne qs cū enatasset effugeret.
Centurio uō uolens suare paulum:
prohibuit fieri. Iussitq; eos q possꝫ
natare. mittē in mare se primos: et
euadere. 7 ad trām exire. Et ceťos ali
os in tabulis ferebāt: quosdā sup ea q̄
de naui ēent. Et sic factū ē: ut oēs aīe
euaderent ad trām.

Vt cū euasissem⁹: tūc cognouim⁹ q̄ mi
litene insula uocabāt. Barbari uero
p̄stabāt ñ modicā huanitatē nobis.
Accensa enī pira. reficiebāt nos oēs:
pp̄ imbrem qui īminebat. et frigus.
Cū ꝯgregasset āt paul⁹ sarmētorū aliq̄
tam multitudinē. 7 īposuisset sr̄ ēe
ignē: uipa a calore cū pcessisset. īua
sit manum eius. Vt uero uiderēt bar
bari pendentē bestiā ī manu ei⁹: ad in
uicem dicebāt. Vtiq; homicida ē hō hic:
qui cū euasit de mari. ultio eū uiu
ere ñ sinit. Et ille qdē excutiēs bes
tiā in ignē: nichil mali passus ē. At
illi estimabāt eū in tumorē ꝯuerten
dum: 7 subito casurū et mori. Diu
āt illis expectantibus. 7 uidentibus
nichil mali in eo fieri: ꝯuertentes se
dicebāt eū ēe deū. In locis āt illis erāt
p̄dia principis insule. noīe publii:
q nos suscipiēs triduo benigne exi
buit. Contigit āt patrē publii febrib⁹
et dissinťia uexatum iacē. Ad quem
paulus intrauit. Et cū orasset 7 īpos

uisset ei man⁹: sanauit eū. Quo facto:
et oēs qui in insula hēbāt infirmi
tates. accedebāt et curabāt. Qui 7
in multis honoribꝫ nos honorauerūt:
7 nauigantibꝫ imposuert que nece
ssaria erant. Post menses āt tres na
uigauim⁹ in naui alexandrina. q̄
in insula hiemauerat: cui erāt insi
gne castrorum. Et cū uenissem⁹ syracu
sam: mansim⁹ ibi triduo. Inde circū
legentes: deuenim⁹ regiū. Et post
unū diē. flante austro. secūda die ue
nim⁹ puteolos: ubi inuētis fr̄ibꝫ ro
gati sum⁹ ibi manē ap eos dies sep
tē. Et sic uenim⁹ romā. Et inde cū au
dissent fr̄es. occurrert nob usq; ad
appii forum et tribꝫ tabnis. Quos cū uidis
set paulus: grās agēs dō. accepit fidu
ciam. Cū uenissem⁹ āt romā: pmissū
ē paulo pmanē sibimet cū custodiē
te se milite. Post tciū āt diē: ꝯuoca
uit primos iudeorum. Cūq; ꝯuenissent.
dicebat eis. Ego uiri fr̄es. nichil aduꝰ
plebē faciēs aut morē patnū: uinct⁹
ab ierosolimis. traditꝰ sum in man⁹ ro
manorū. Qui cū interrogatioēm de
me hr̄uissent. uoluerunt me dimi
ttē: eo qd nulla cā mortis eēt ī me.
Contradicentibꝫ āt iudeis coactus
sum appellare cesarē: ñ q̄si gentem
meā habēs aliqd accusare. Propter
hanc g° cām: rogaui uos uidere 7 al
loq. Propť spē enī isrl: cathena hac
circumdatus sum. At illi dixerunt
ad eū. Nos neq; litťas accepim⁹ d te
a iudea: neq; adueniēs aliqs fr̄m
nuntiauit. aut locutus ē qd de te
malū. Rogam⁹ āt a te audire q̄ sentis.
Nam de secta hac notum ē nobis:
q ubiq; ei contradicit. Cū ꝯstituis
sent āt illi diem. uenert ad eū ī hos
pitium plures. Quibꝫ expoēbat te
stificans regnū dei. suadēsq; eis d ihū.
ex lege moysi et pphis: a mane usq;
ad uespam. Et qdam credebāt hiis
q a paulo dicebant: qdā uō ñ crede
bāt. Cūq; inuicē ñ ēent ꝯsentiētes.
discedebāt. dicente paulo unū uer

XXVIII

Mitelene

Cut de

Exprimitur

Et saluauit

Et castorum

Et forum apii

bum: qr uni spc scs locutus e p ysa iam pphiam ad patres uros dicens. Vade ad pplin istum et dic ad eos. Aure audietis et n intelligetis: et uidentes uidebitis. et n pspicietis. In crassatu e cor enim ppli huius. et auribus grauiter audierunt. et oclos suos opsserunt: ne forte uideant oculis. et auribus audiant. et corde intelligant. et suertantur et sanem eos. Notum ergo sit uobis oibus. qm gentibus missu e. hoc salutare dei: ipsi et audient. Et c hec dixisset exierunt iudei. multa hntes int se qstione. Mansit aut paulus biennio toto. in conductu suo. et suscipiebat oms qui ingrediebantur ad eu. pdicans regnum dei. et docens q sut de dno iesu xpo: cum oi fiducia. sine prohibitione. Expl. prolog. uii. e

Non ita e eplarum canonicarum. ordo ap grecos. q integre sapiunt. et fide recta sectant. eplaru septe que canonice nuncupant. sic in latinis codicibus inuenit. ut qr petrus prim e in nuo aplor: prime sit etia eius eple in ordine ceterarum. Sz sic euanglistas dudu ad uitatis line am correximus. ita has eplas pprio ordini. do nos iuuante reddidimus. Est enim prima earu una iacobi. petri due. iohis tres. et iude una. que si ut ab eis digeste sunt. ita quoque ab interpretibus fideliter in latinum elo qu uterent. nec ambiguitate legentibus facerent. nec smonu sese uarietas impugnaret. illo pcipue loco ubi de unitate trinitatis in prima iohis epla positum legim. in qua ab infidelibus translatoribus multu erratu ee a fidei uitate cpimus. triu tm modo uocabla. hoc e aq sanguis et spc in ipa sua editione ponentibus. et patris uerbiq ac spc testimoniu omittentibus: in quo maxie et fides catholica roborat. et patris et filii et spc sci una diuinitatis substa cpbat. In ceteris uo eplis. qntum a nra alior distet editio: lectoris prudentie derelinq.

Sz tu uirgo xpi eustochiu dum a me impensius scripture uitate requiris. mea quodammodo senectute inuidorum dentibus corrodenda expois. q me falsariu corruptore q3 sacrarum pnuntiant scripturarum. Sz ego in tali ope nec emlorum meor inuidentia pertimesco: nec sce scripture ueritate poscentibus denegabo.

Iacobus dei Incipit epla iacobi et dni nri ihu xpi seruus. xii. tribubus que sunt in dispsione: salute. Omne gaudium existimate fres mei cu in temptationes uarias incideritis: scientes q pbatio fidei ure patientia opat. Patientia aut opus pfectu hat: ut sitis pfecti et integri. in nullo deficientes. Siqs aut urm indiget sapia: postulet a deo qui dat oibus affluenter et no improperat. et dabit ei. Postulet aut in fide: nichil hesitans. Qui ei hesitat: similis e fluctui maris qui a uento mouet et circumfert. Non ergo estimet ho ille: q accipiat aliqd a dno. Vir duplex aio: inconstans e in oibus uiis suis. Glorietur aut fr humilis: in exaltatione sua. diues aut in humilitate sua: qm sic flos feni transibit. Exortus e enim sol cu ardore. et arefecit fenu. et flos eius decidit: et decor uultus ei depiit. Ita et diues: in itinibus suis marcescet. Beatus uir q suffert temptatione: qm cum probatus fuit accipiet corona uite: qua repromisit ds diligentibus se. Nemo cum temptatur: dicat qm a deo temptet. Deus aut intemptator malor e. Ipe aut nemine temptat. Vnusqsq uo temptat a cupiscentia sua: abstractus et illectus. Deinde cupiscentia cu ceperit: parit pcm. Peccatu uo cum sumatu fuit: generat morte. Nolite itaq errare fres

mī dilectissimi. Omē datū optimū et oē donū pfectū desursū ē: descēdēs a patre luminū. ap̄ quē nō est trās mutatio: nec uicissitudinis obum bratio. Volūtarie genuit nos ūbo ue ritatis: ut sim⁹ initiū aliq̄ creature ei⁹. Scitis frēs mī dilectissimi. Sit āt oīs hō uelox ad audiendū. ⁊ tardus āt ad loquendū: ⁊ tardus ad irā. Ira ēi uiri: iustitiā dei n̄ opat᷑. ppt̄ qđ abiciētes oēm immunditiā et habū dantiā malitie: i mansuetudīe sus cipite insitū ūbū. qđ pōt saluare aīas uras. Estote āt factores ūbi. ⁊ n̄ auditores tm̄ fallentes uos met ipos. Quia siq̄s auditor ē ūbi ⁊ n̄ fac tor: hic ɔparabitur uiro ɔsideranti uultū natiuitatis sue in speculo. Cō siderauit ēi se et abiit: ⁊ statī oblitus ē q̄l' fuit. Qui āt pspexit in lege pfcā lib tatis ⁊ pmāsit in ea. nō auditor ob liuiosus fcūs. s3 factor opis: h' beat⁹ in fcō suo erit. Siq̄s āt putat se religi osum eē. n̄ refrenans linguā suam. s3 seducēs cor suū: hui⁹ uana ē religio. Religio munda et imaculata ap̄ deum et patrē hec ē. uisitare pu pillos et uiduas in tribulatiōe eoꝝ: et imaculatū se custodire ab h' sclo.

Fratres mī. nolite in psonāꝝ accep tiōe hrē fidē dn̄i nr̄i ihu xpi glīe. Etē sūt introierit in cōuentu uestro uir aureū anulū hn̄s in ueste cādida. i troierit āt ⁊ paup in sordido habitu. et intendatis in eū q̄ indut⁹ ē ueste pclara. et si dixitis ei tu sede h' bn̄. pa upi āt dicatis. tu sta illic. aut sede sub scabello pedū meoꝝ: n̄ne iudica tis ap̄ uos metipos. et fc̄i estis iudices cogitationū iniq̄ꝝ. Audite frēs mei dilectissimi. Nōne ds̄ elegit paupes in h' mūdo. diuites i fide. et heredes regni. q̄ repromisit ds̄ diligentibus se. Vos āt exhonorastis paupē. Non ne diuites p potentiā opprimūt uos. et ipi trahunt uos ad iuditia. Non ne ipi blasphemāt bonū nom̄. q̄ i uocatum ē sup uos. Si tn̄ legē pfici tis regalem. fm̄ scripturas. diliges proximū tuū sicut teipm̄: bn̄ facitis. Si āt psoās accipitis. pc̄m opa mini: redarguti a lege q̄si t̄nsgressores. Quicūq3 āt totam legem suauerit. o ffendat āt in uno: fcūs ē oīum reus. Qui ēi dix᷑. n̄ mechabis: dix᷑ ⁊ n̄ occides. Qđ si n̄ mechabis. occidas āt: fc̄s es t̄nsgressor legis. Sic loquimini et sic fa cite: sic p legē libtatis incipientes i udicari. Judiciū eñ sine mīa: illi q̄ n̄ fecit mīam. Sup exaltat āt mi sericordia iuditio. Quid pdest hoī frēs mī. siq̄s fidem se dicat hr̄e. opa āt n̄ hāt. Nūq̄d poterit fides saluare eum. Si āt fr̄ aut soror nudi sīt. ⁊ indigeant uictu cotidiano: dicat ā de uobis aliq̄s illis. ite in pace. calefa ciamini. ⁊ saturamini. n̄ dederitis āt eis q̄ necc̄ia sīt corpi. qđ pderit. Sic ⁊ fides si n̄ hāt opa: mortua ē in semetipa. S3 dicet quis. tu fidē hēs: et ego opa hēo. Ostende michi fidē tuā sine op eribz: et ego ostendā tibi ex opibus fidē meā. Tu credis q̄m un⁹ ē deus: bn̄ facis. Et demones credūt: et cō tremiscūt. Vis āt scire o hō inanis. q̄ niam fides sine opibz ociosa ē. Abr aham pat᷑ nr̄ n̄ne ex opibz iustifica tus ē. offerens ysaac filium suū sup altare. Vides q̄m fides coopabatur opibz illi⁹. et ex opibz fides ɔsumata ē. Et suppleta ē scriptura. dicēs. Cre didit abrahā dō: et reputatū ē illi ad iustitiā. Et amic⁹ dei appellat⁹ ē. Vide tis q̄m ex opibz iustificat᷑ hō: et nō ex fide tm̄. Similit᷑ āt et raab mere trix: n̄ne ex opibz iustificata ē. susci piens nūtios. et alia uia eiciēs. Sic eñ corpus sine spū mortuū ē: ita et fides sine opibz mortua ē.

Nolite plures magri fieri frēs mī: sci entes q̄m maius iuditiū sumitis. In multis eñ offendim⁹ oēs. Siq̄s in ū bo n̄ offendit: hic pfectus ē uir. Pōt etiam freno circumducē totū corp⁹. Si āt equoꝝ frenos in ora mittimus ad ɔsentiendū nobis. et oē corp⁹ illoꝝ

Ex p
Ex pfecte
Ex uentū urm
Ex uditiū
Ex opa

circumferimus. Ecce et naues cum ma
gne sint. et a uentis ualidis min
entur: circumferuntur autem a modico gub
naculo. ubi impetus dirigentis uolu
erit. Ita et lingua modicum quidem m
brum est: et magna exaltat. Ecce quan
tus ignis: quam magnam siluam incen
dit. Et lingua nostra ignis est: uniuersitas
iniquitatis. Lingua constituitur in membris
nostris: que maculat totum corpus. et in
flammat rotam natiuitatis nostre: inflam
mata a gehenna. Omnis enim natura
bestiarum et uolucrum et serpentium.
et ceterorum domantur: et domita sunt a na
tura humana. Linguam autem nullus
hominum domare potest. Inquietum
malum: plena ueneno mortifero. In
ipsa benedicimus deum patrem: et in ipsa ma
ledicimus homines qui ad similitudinem
dei facti sunt. Ex ipso ore: procedit benedic
tio et maledictio. Non oportet fratres mei:
hec ita fieri. Numquid fons de eodem foramine
emanat dulcem et amaram aquam? Num
quid potest fratres mei. ficus uuas facere. a
ut uitis ficus? Sic neque salsa dulcem
potest facere aquam. Quis sapiens et disciplin
natus in uobis? Ostendat ex bona conuersa
tione operationem suam: in mansuetudine
sapientie. Quod si zelum amarum habetis. et
contentiones sint in cordibus uestris: nolite
gloriari et mendaces esse aduersus ueritatem.
Non est enim ista sapientia desursum descendens:
sed terrena animalis diabolica. Ubi enim zelus et
contentio: ibi inconstantia. et omne opus prau
um. Que autem desursum est sapientia. primum
quidem pudica est. deinde pacifica. mode
sta. suadibilis. bonis consentiens. plena
misericordia. et fructibus bonis: non iudicans. sine
simulatione. Fructus autem iustitie in pace
seminatur: facientibus pacem.

IIII
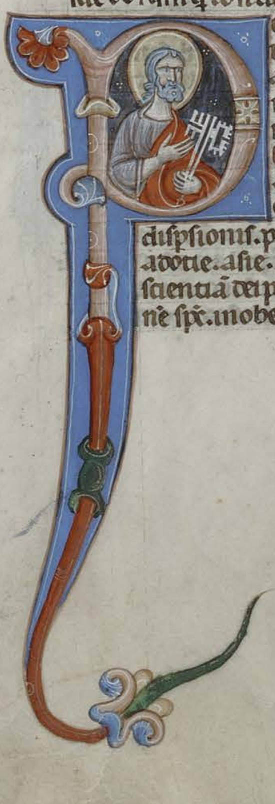
Unde bella et lites in uobis? Nonne
ex concupiscentiis uestris que militant
in membris uestris? Concupiscitis. et non habe
tis. Occiditis. et zelatis: et non potestis
adipisci. Litigatis et belligeratis:
et non habetis. propter quod non postulatis. Petitis
et non accipitis: eo quod male petatis. ut
in concupiscentiis uestris insumatis. A

dulteri. nescitis quia amicitia huius
mundi inimica est dei? Quicumque ergo
uoluerit amicus esse seculi huius: inimicus
dei constituitur. Aut putatis quia inaniter
scriptura dicat: Ad inuidiam concupiscit
spiritus qui inhabitat in uobis. Maiorem autem
dat gratiam: propter quod dicit. Deus superbis re
sistit: humilibus autem dat gratiam. Subditi
igitur estote deo. Resistite autem diabo
lo: et fugiet a uobis. Appropinquate autem
deo et appropinquabit uobis. Emunda
te manus peccatores: et purificate corda
duplices animo. Miseri estote: et lugete.
Risus uester in luctum conuertatur: et gaudium
in merorem. Humiliamini in conspectu domini:
et exaltabit uos. Nolite detrahere alter
utrum fratres. Qui detrahit fratri aut qui
iudicat fratrem suum: detrahit legi et iu
dicat legem. Si autem iudicas legem: non es fa
ctor legis. sed iudex. Unus est enim legis
lator et iudex: qui potest perdere et liberare.
Tu autem quis es. qui iudicas proximum tuum?
Ecce nunc qui dicitis hodie aut crastino
ibimus in illam ciuitatem. et faciemus quidem
ibi annum. et mercabimur et lucrum faciemus:
qui ignoratis quid sit uobis in crasti
num. Que enim est uita uestra? Uapor
est ad modicum parens: et deinceps exter
minabitur. Pro eo ut dicatis. Si dominus
uoluerit. et si uixerimus: faciemus hoc aut
illud. Nunc autem exultatis in superbiis uestris.
Omnis exultatio talis: maligna est. Scien
ti igitur bonum facere. et non facienti: peccatum
est illi.

V

Agite nunc diuites: plorate ululantes:
in miseriis uestris que aduenient uobis.
Diuitie uestre putrefacte sunt: et uestimen
ta uestra a tineis comesta sunt. Aurum et ar
gentum uestrum eruginauit: et erugo
eorum in testimonium uobis erit: et manducabit
carnes uestras sicut ignis. Thesau
rizastis uobis iram: in nouissimis die
bus. Ecce merces operariorum. qui messuerunt
regiones uestras. que fraudata est a uobis
clamat: et clamor eorum in aures domini sa
baoth introiuit. Epulati estis super terram:
et in luxuriis enutristis corda uestra. In
die occisionis adduxistis et occidistis

uistū: et n̄ restitit uobis. Patientes
igitur estote fr̄es: usq; ad aduētū
dn̄i. Ecce agricola expectat p̄tiosū
fructum t̄re: patient' ferens donec ac
cipiat tēporaneū et serotinū. Paciē
tes estote et uos. et ꝯfirmate corda
ur̄a: qm̄ aduentus dn̄i appropinquabit.
Nolite ingemiscē fr̄es in alterutrum:
ut n̄ iudicemini. Ecce iudex an̄ ian
uam assistit. Exemplū accipite fr̄s
exitus mali. et longanimitatis. la
boris et patientie. ꝓphas: q locuti s̄t
in nōīe dn̄i. Ecce beatificam' eos:
q sustinuerūt. Sufferentiā iob audi
stis. et finē dn̄i uidistis: qm̄ misericors
ē dn̄s et miserator. An̄ oīa aūt fr̄es mei
nolite iurare. neq; p celū neq; p t̄rā:
neq; aliud qdcūq; iuramtū. Sit aūt
s̄mo ur̄: est est. nō nō: ut n̄ sub iu
dicio decidatis. Tristat' aliqs ur̄m:
oret equo aīo 7 psallat. Infirmatur
qs in uobis: inducat p̄sb'ros eccl'e 7
orent sup eum. ungentes eū oleo in
nōīe dn̄i: et orō fidei saluabit infir
mū. et alleuiabit eū dn̄s: et si i p̄ccīs
sit dimittent' ei. Confitemini ergo
alterutrum p̄ccā ur̄a: 7 orate p̄ inuicē
ut saluemini. Multū ē' ualet: dep
catio iusti assidua. Helias hō erat si
milis nobis passibilis: 7 oratione
orauit ut nō plueret sup t̄ram: 7 n̄
pluit annos tres et m̄ses sex. Et rur
sum orauit: 7 celum dedit pluuiā.
et t̄ra dedit fructū suū. Fr̄es mei. siq
ex uob errauerit a ueritate. 7 ꝯuertit qs eū:
scire debet qm̄ q conuerti fecerit peccatorē ab

errore uie sue. sal
uabit aīam eius
a morte. Et operit
multitudinē peccato
rum. Incipit ep̄la
Petrus petri prima.
ap̄ls ih'u x'i
electis aduenis
dispsionis. ponti galatie. cap
padotie. asie. et bitinie. s̄m pre
scientiā dei patris in sc̄ificatio
nē sp̄c. in obedientiā et aspsi
onē sanguinis ih'u xp̄i: grā uobis
et pax multiplicet'. Benedictus deus
et pat' dn̄i n̄ri ih'u xp̄i: qui s̄m mi'am
suam magnā regenerauit nos i spē
uiuā p resurrectiōem ih'u xp̄i ex mor
tuis. in hereditatē incorruptibilē.
et incontaminatā. et inmarcescibilē
ꝯseruatā in celis: in uobis qui in uirtute
dei custodimini p fidē in salutē. paratā
reuelari in t̄pr nouissimo. In quo ex
ultabitis. modicū nūc si oportet ꝯtri
stari. in uariis temptatiōibus: ut pbatio
ur̄e fidei multo p̄tiosior sit auro q p
ignē pbat'. Inueniat' in laudē et gl'ā
et honorē in reuelatiōem ih'u xp̄i:
quē cum n̄ uidistis diligitis. in quē
nūc quoq; n̄ uidentes creditis. credē
tes aūt exultabitis leticia inenarra
bili. et glificata: reportātes finē fidei
ur̄e. salutē aīarum ur̄arum. De q salute
exquisierūt atq; scrutati s̄t ꝓphē. q de futu
ra in uob grā ꝓphauerūt: scrutantes
in qd ul' quale t̄ps significaret in eis
sp̄c xp̄i. p̄nuntians eas que in xp̄o s̄t
passiōes et posteriores gl'as. Quib; re
uelatum est. qm̄ n̄ sibi ip̄is. uob aūt
ministrabant ea. q nūc nunciata s̄t uob.
p eos qui euangelizauerūt uob. sp̄u sc̄o
misso de celo: in quē desiderant angli
prospicē. Propter qd succincti lumbos m
tis ur̄e. sobrii. pfecti. sperate in eā q offe
tur uob grām. in reuelatiōe ih'u xp̄i.
qsi filii obedientie. n̄ ꝯfigurati prioribus
ignorātie ur̄e desideriis. s; s̄cdm eū qui
uocauit uos sc̄m: ut et ip̄i sc̄i in omni
conuersatiōe sitis. qm̄ scriptū ē. Sc̄i eri
tis: qm̄ ego sc̄s sum. Et si patrē inuo
catis eū qui sine psonarū acceptiōe iu
dicat. s̄m uniuscuiusq; op's: in timore
incolatus ur̄i t̄pr ꝯuersamini. Scientes
q nō corruptibilibus auro ul' argento
redempti estis de uana ur̄a ꝯuersati
one paterne traditiōis. s; p̄tioso san
guine q̄si agni incontaminati et ima
culati xp̄i: p̄cogniti qdē an̄ ꝯstitutio
nē mundi. manifestati aūt in nouis
simis t̄pribus ꝓp uos. q p ip̄m fidēles
estis in deo qui suscitauit eū a mor

tuis. et dedit ei gl'am sempit'na: ut
fides u'ra et spes eet in deo. Animas
u'ras castificantes in obedientia ca
ritatis. in fraternitatis amore. simplici
ex corde inuice' diligite attentius: re
nati n' ex semine corruptibili s' in
corruptibili p' u'bum dei uiui et p
manentis in et'num. Quia o'is caro
fenu': et om's gl'a eius tamq' flos fe
ni. Exaruit fenu'. et flos eius decidit.
u'bum au't dn'i manet in et'nu'. Hoc
au't e' u'bum: q'd eu'ngelizatu' e' in uos.

II Deponentes igit' o'em malitia'. et o'ez
dolum. et simulatio'es. et inuidias.
et o'es detractio'es. sic modo geniti in
fantes. ratio'abiles. sine dolo. lac co
cupiscite ut in eo crescatis in salute':
si tam' gustatis q'm dulcis e' dn's. Ad
que' accedentes lapide' uiuu'. ab ho
minib' q'de' reprobatu'. a d'o au't elec
tum et honorificatu': et ipsi tamq'
lapides uiui. sup'edificami' i domos
sp'uales: sacerdotium s'c'm offerre sp'u
ales hostias. acceptabiles d'o p' ih'm
xp'm. Propt' q'd continet scriptura. Ecce
pona'm in syon lapide' su'mu' a'gula
rem. electu'. p'tiosum: et q' crediderit
in eu' n'o confundet'. Uobis igit' honor
credentib': n' credentib' au't lapis
que' reprobauerit edificantes hic f'c's
e' in cap' anguli. et lapis offensionis.
et petra scandali: his q' offendu't u'bo.
nec credu't in quo et positi s't. Uos au't
genus electu'. regale sacerdotiu'. gens
s'c'a. p'pl's adquisitio'is: ut uirtutes
annuntietis ei' q' de tenebris uos uo
cauit in admirabile lume' suu'. Qui
aliq'n n' p'pl's: n'c au't p'pl's dei. Qui n'
consecuti m'iam: n'c au't m'iam consecuti.
Carissimi obsecro uos tamq' adue
nas et peregrinos. abstine'e uos a car
nalib' desid'iis. q' militant adu's' a'ia':
co'u'satio'em u'ram int' g'es habentes bo
nam: ut in eo q'd detrectant de uobis.
ta'q' de malefactorib': ex b'o'is opib'
uos co'siderantes. gl'ificent deum in die
uisitatio'is. Subiecti estote o'i hu'
mane creature p'p' deum: siue regi: q'
p'cellenti: siue ducib' tamq' a b' deo
missis. ad uindicta' malefactor' la
ude' u'o bonor'. Quia sic e' uoluntas
dei: ut b'n' facientes obmutesce're facia
atis imprudentiu' ho'i'm ignorantia'. Q'si liberi.
et n' q'si uelam' h'ntes malicie lib'
tate': s' sic' s'ui dei. O'nis honorate: fra
ternitate' diligite. Deum timete: re
gem honorificate. Serui subditi est
ote in o'i timore d'nis: n' tm' bonis
et modestis. s' etiam discolis. Hec e'
enim gr'a: si p'p' consc'iam dei sustinet
q's tristitias. patie'es iniuste. Que e'
en' gr'a. si peccantes et colafizati su
ffertis: s' si b'n' facientes patient' su
stinetis: h' e' gr'a ap' deum. In hoc en'
uocati estis. q' et xp'c passus e' p' nobis.
uob' relinque'es exemplu': ut sequa'ini
uestigia eius. Qui peccatu' n' fecit n'c
inu'tus e' dol' in ore e'. Qui cu' male dic'et'
n' maledicebat. Cu' pateret': n' comi
nabat'. tradebat au't iudicanti se iu
ste: q' pecca' n'ra ip'e p'tulit in corpore
suo sup' lignu'. ut pecc'is mortui iusti
tie uiuam': cui' liuore sanati estis.
Eratis en' aliq'n sic' oues errantes: s'
conu'si estis n'c ad pastore' et ep'm a'ia'r'.

III Similit' et mulieres subdite sint | uiri
uiris suis: ut et si q' n' credu't u'bo. p' mu
lierum co'u'satio'em sine u'bo lucri
fiant: considerantes in timore s'c'am co'u's
atio'em u'ram. Quaru' n' sit extrinsec'
capillatura. au't circu'datio auri. au't
indume'ti uestimentor' cult': s' q' absco'
ditus e' ho' cordis i' corruptibilitate q'
eti et modesti sp'c. q' e' in co'spectu d'i locu
plex. Sic en' aliq'n et s'c'e mulieres spe
rantes in d'o. ornabant se subiecte p
prius uiris: sic' sara obediebat habra
he. d'n'm eu' uocans: cui' estis filie b'n'
facientes et n' timentes ulla' p'turbatio
ne. Uiri similit' cohabitantes s'c'm scia'm.
q's infirmiori uasculo muliebri i'partie'
tes honore' tamq' et coheredib' gr'e et
uite: ut ne impediant' orationes u're. In fi
ne au't o's unanimes. compatie'tes. frater
nitatis amatores. misericordes. modesti.
humiles. n' reddentes malu' p' malo. n'

maledictū ꝓ maledicto: sȝ e contrario
bn̄dicentes: quia in hoc uocati estis.
ut bn̄dictionem hereditate possideatis.
Qui enim uult uitā diligere. et uidere
dies bonos: coherceat linguā suaȝ
a malo. et labia sua ne loquantur dolū.
Declinet aūt a malo et faciat bonuȝ.
inquirat pacē et sequatur eā: quia oculi dn̄i
sup iustos. et aures eius in preces eorū.
Vultus enim dn̄i: sup facientes mala.
Et quis ē qui uobis noceat. si boni emula
tores fuitis: Sȝ et si quid patimini ꝓpter iu
stitiā: beati. Timorē aūt eorū ne timu
eritis: et nō conturbemini. Dn̄m aūt xp̄m
sanctificate in cordibȝ uestris: parati semꝑ
ad satisfactionem omni poscenti uos ra
tionem de ea que in uobis ē fide et spe.
Sȝ cū modestia et timore consciam ha
bentes bonam: ut in eo quod detrahunt
de uobis confundantur qui calūpniantur
urām bonam in xp̄o conuersationeȝ. Melius
ē enim bn̄ facientes si uelit uolūtas dei
pati: quā malefacientes. Quia et xp̄c
semel ꝓ peccatis nr̄is mortuus ē. iustus
pro iniustis: ut nos offerret deo. mor
tificatos quidē carne. uiuificatos aūt
spū. In quo et his qui in carcere erāt conclu
si. spualiter ueniēs predicauit. qui cre
duli fuerāt aliquando expectabat dei pa
tientia. in diebȝ noe cū fabricaretur
archa. in qua pauci idest octo aīe salue
facte sunt ꝑ aquā. Quod et uos nūc similis for
me saluos fecit baptisma: nō carnis depo
sitio sordiū. sȝ conscientie bone interrogatio in
deum ꝑ resurrectionem ihū xp̄i dn̄i no
stri. qui ē in dextera dei patris: degluti
ens mortē. ut uite eterne efficeremur
heredes. ꝓfectus in celū subiectis sibi
angelis et potestatibȝ et uirtutibȝ.

XPo igitur passo in carne. et uos eadeȝ
cogitatione armamini: quia qui passus ē
carne desiit a peccatis. ut iā nō hoīum
desideriis sȝ uoluntati dei. quod reliquum ē
in carne uiuat temporis. Sufficit enim preter
itum tempus ad uolūtatē gentium consu
mandā: qui ambulauerūt in luxuriis. desi
deriis. uinolentiis. comessationibȝ. po
tationibȝ. et illicitis ydolorum cultibȝ.
In quibȝ nūc obstupescunt: in quo
admirantur nō concurrentibȝ uobis
in eandē luxurie confusionē. blasphe
mantes: qui reddent rationem ei
qui paratus ē iudicare uiuos et mor
tuos. Propter hoc enim et mortuis
euangelizatū ē: ut iudicentur quidē sc̄dm
hoīes in carne. uiuāt aūt sc̄dm deum in
spū. Omniū aūt finis appropinquauit.
Estote itaqȝ prudentes: et uigilate
in orationibȝ. Ante oīa aūt mutuam
in uobis metipsis caritatē continuā hab
entes: quia caritas operit multitudinē pe
catorum. Hospitales inuicē: sine mur
muratione. Vnusquisqȝ sicut accepit gratiā.
in alterutrū illā administrantes: sicut
boni dispensatores multiformis gratie
dei. Si quis loquitur: quasi sermones dei. Si quis
ministrat: tamquam ex uirtute quā administrat
deus: ut in oībȝ honorificetur deus ꝑ ihm̄
xp̄m. cui ē gloria et imperiū et uirtus in
secula seculorum. Karissimi nolite ꝑegri
nari in feruore. que ad temptationem uobis
fit: quasi noui aliquid uobis contingat. Sȝ
communicantes xp̄i passionibȝ gaude
te: ut et in reuelatione glorie eius gaudea
tis exultantes. Si exprobramini in n
omine xp̄i. beati eritis: quoniam quod ē ho
noris et glorie et uirtutis dei. et qui ē eius
spc sup uos requiescit. Nemo aūt urm̄ pa
tiatur quasi homicida. aut fur. aut ma
ledicus. aut alienorum appetitor. Si aūt
ut xp̄ianus: nō erubescat. Glorificet aūt
deum in isto noīe: quoniam tempus ē ut incipiat
iudiciū a domo dei. Si aūt primū a
nobis: quis finis eorū qui nō credunt euan
gelio: Et si iustus quidē uix saluabitur:
impius et peccator ubi parebunt: Itaqȝ
et hii qui patiuntur sc̄dm uolūtateȝ dei:
fideli creatori commendant aīas suas in be

SEniores ergo qui in uobis sunt) nefactis.
obsecro. consenior et testis xp̄i passion
um. qui et eius que in futuro est reue
landa glorie communicator: pascite qui
in uobis est gregē dei. prouidentes nō
coacte sȝ spontanee sc̄dm deum. neqȝ tur
pis lucri gratia sȝ uoluntarie. neqȝ ut
dn̄antes in cleris. sȝ forma facti gregis

Margin: Et bit; Et bant; Et patientiā; Et facit; IIII; V; Et forma.

et ex animo: et cum apparuerit princeps pastorum percipietis inmarcescibilem gloriae coronam. Similiter adolescentes subditi estote senioribus. Omnes enim invicem humilitatem insinuate: quia deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Humiliamini igitur sub potenti manu dei, ut vos exaltet in tempore visitationis: omnem sollicitudinem vestram proicientes in eum quoniam ipsi cura est de vobis. Sobrii estote et vigilate: quia adversarius vester diabolus tamquam leo rugiens circuit querens quem devoret. Cui resistite fortes ~~in~~ fide: scientes eandem passionem ei que in mundo est vestre fraternitati fieri. Deus autem omnis gratie, qui vocavit nos in eternam suam gloriam in Christo Ihesu modicum passos: ipse perficiet, confirmabit, solidabitque. Ipsi gloria et imperium in secula seculorum amen. Per Silvanum vobis fidelem fratrem ut arbitror breviter scripsi: obsecrans et contestans hanc esse veram gratiam dei in qua statis. Salutat vos ecclesia que est in Babilone coelecta: et Marcus filius meus. Salutate invicem in osculo sancto. Gratia vobis omnibus qui estis in Christo Ihesu amen.

Explicit epistola petri . I . Incipit secunda.

Symon petrus servus et apostolus Ihesu Christi. His qui coequalem nobiscum sortiti sunt fidem in iustitia dei nostri et salvatoris Ihesu Christi: gratia vobis et pax adimpleatur in cognitione dei et Christi Ihesu domini nostri: quomodo omnia nobis divine virtutis sue que ad vitam et pietatem donata sunt per cognitionem eius qui vocavit nos propria gloria et virtute, per que maxima et pretiosa nobis donavit promissa: ut per hec efficiamini divine consortes nature, fugientes eius que in mundo est concupiscentie corruptionem. Vos autem curam omnem subinferentes ministrate in fide vestra virtutem. In virtute autem scientiam. In scientia autem abstinentiam. In abstinentia autem patientiam. In patientia autem pietatem. In pietate autem amorem fraternitatis. In amore autem fraternitatis caritatem. Hec enim si vobiscum adsint et superent: non vacuos nec sine fructu vos constituent in domini nostri Ihesu Christi cognitione. Cui enim non presto sunt hec, cecus est et manu temptans: oblivionem accipiens purgationis veterum suorum delictorum. Quapropter fratres magis satagite ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis. Hec enim facientes: non peccabitis aliquando. Sic enim habundanter ministrabitur vobis introitus in eternum regnum domini et salvatoris Ihesu Christi. Propter quod incipiam vos semper commonere de his: et quidem scientes et confirmatos vos in presenti veritate. Iustum autem arbitror quamdiu sum in hoc tabernaculo, suscitare vos in commonitione: certus quod velox est depositio tabernaculi mei, secundum quod et dominus noster Ihesus Christus significavit mihi. Dabo autem operam et frequenter habere vos post obitum meum: ut horum memoriam faciatis. Non enim indoctas fabulas secuti, notam fecimus vobis domini nostri Ihesu Christi virtutem et prescientiam: sed speculatores facti illius magnitudinis. Accipiens enim a deo patre honorem et gloriam: voce delapsa ad eum huiuscemodi a magnifica gloria. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui: ipsum audite. Et hanc vocem nos audivimus de celo allatam: cum essemus cum ipso in monte sancto. Et habemus firmiorem propheticum sermonem: cui benefacitis attendentes, quasi lucerne lucenti in caliginoso loco: donec dies illucescat, et lucifer oriatur in cordibus vestris. Hoc primum intelligentes quod omnis prophetia scripture propria interpretatione non fit. Non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia: sed spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei homines.

II

Fuerunt vero et pseudo prophete in populo, sicut et in vobis erunt magistri mendaces. introducent qui sectas perditionis, et eum qui emit eos dominum negant: superducentes sibi celerem perditionem. Et multi sequentur eorum luxurias, per quos via veritatis blasphemabitur: et in avaritia fictis verbis de vobis negotiabuntur. Quibus iudicium iam olim

non cessat: et perditio eorum non dormitat. Si enim deus angelis peccantibus non pepercit: sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit in iudicium cruciatos reservari. et originali mundo non pepercit. sed octavum Noe iustitie preconem custodivit. diluvium mundo impiorum inducens. et civitates Sodomorum et Gomorreorum in cinerem redigens. eversione dampnavit: exemplum eorum qui impie acturi sunt ponens. et iustum Loth oppressum a nefandorum iniuria ac luxuriosa conversatione eripuit. Aspectu enim et auditu iustus erat. habitans apud eos qui de die in diem animam iustam iniquis operibus cruciabant. Novit dominus pios de temptatione eripere. iniquos vero in diem iudicii cruciandos reservare. Magis autem eos qui post carnem in concupiscentia immunditie ambulant. dominationemque contempnunt. audaces. sibi placentes: sectas non metuunt introducere blasphemantes. Ubi angeli fortitudine et virtute cum sint maiores: non portant adversus se execrabile iudicium. Hii vero velut irrationabilia pecora naturaliter in captionem et in perniciem in his que ignorant blasphemantes. in corruptione sua peribunt. percipientes mercedem iniustitie. voluptatem existimantes diei delicias coinquinationis et macule. deliciis affluentes in conviviis suis. luxuriantes vobiscum. oculos habentes plenos adulterii. et incessabilis delicti. pellicientes animas instabiles. cor exercitatum avaritie habentes. maledictionis filii. derelinquentes rectam viam. erraverunt. secuti viam Balaam ex Bosor: qui mercedem iniquitatis amavit. correptionem vero habuit sue vesanie. Subiugale mutum animal hominis voce loquens prohibuit prophete insipientiam. Hii sunt fontes sine aqua et nebule turbinibus exagitate: quibus caligo tenebrarum reservatur. Superbia enim vanitatis loquentes pelliciunt in desideriis carnis luxurie. eos qui paululum effugiunt: qui in errore conversati libertatem illis promittentes. cum ipsi servi sint corruptionis. A quo enim quis superatus est: huius et servus est. Si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione domini nostri et salvatoris Ihesu Christi. his rursus implicati superantur: facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. Melius enim erat illis non cognoscere viam iustitie: quam post agnitionem retrorsum converti. ab eo quod illis traditum est sancto mandato. Contigit enim eis illud veri proverbii. Canis reversus ad suum vomitum: et sus lota in volutabro luti.

III

Hanc ecce vobis carissimi secundam scribo epistolam: in quibus excito vestram in commonitionem sinceram mentem: ut memores sitis eorum que predixi verborum a sanctis prophetis et apostolorum vestrorum preceptorum domini et salvatoris. Hoc primum scientes. quod venient in novissimis diebus in deceptione illusores: iuxta proprias concupiscentias ambulantes. dicentes. Ubi est promissio. aut adventus eius? Ex quo enim patres dormierunt: omnia sic perseverant ab initio creature. Latet enim eos hoc volentes: quod celi erant prius. et terra de aqua. et per aquam consistens dei verbo. per que ille tunc mundus aqua inundatus periit. Celi autem qui nunc sunt. et terra. eodem verbo repositi sunt. igni servati in diem iudicii et perditionis impiorum hominum. Unum vero hoc non lateat vos karissimi: quia unus dies apud dominum sicut mille anni. et mille anni sicut dies unus. Non tardat dominus promissis. sed patienter agit propter vos: nolens aliquos perire. sed omnes ad penitentiam reverti. Adveniet autem dies domini ut fur: in quo celi magno impetu transient. elementa vero calore solventur. terra autem et que in ipsa sunt opera exurentur. Cum igitur hec omnia dissolvenda sint. quales oportet vos esse in sanctis conversationibus et pietatibus. expectantes et properantes in adventum diei domini nostri Ihesu Christi. per quem celi ardentes solventur. et elementa ignis ardore tabescent. Novos vero celos et novam terram et promissa ipsius expectamus. in quibus iustitia habitat. Propter quod karissimi hec expectantes. satagite immacula

ti et inuiolati ei inueniri in pace. Et dñi nři ihu xpi longanimitatez: salutē arbitramini. Sicut et carissim⁹ fr̄ nr̄ paulus. s̄m datam sibi sapiē tiam scripsit uobis. sicut et in oībȝ eplis. loquēs in eis de hiis: in qbȝ st̄ q̄dam difficilia intellectu. que indo cti atq; instabiles deprauāt sic̄ 7 ce teras scripturas. ad suā ip̄oꝝ pditio nē. Vos ergo fr̄es p̄scientes. uos met ip̄os custodite: ne insipientiū erro re traducti excidatis a p̄pa firmitate. Crescite uō in grā: et cognitiōe dñi nři ihu xpi et saluatoris. Ipi glā. 7

nūc. et in diem e ternitatis: amen. Explic epla petri. Incipit ab sctā. Iohis. Quod fuit ab initio. qd audiuim⁹. qd ẽ uidim⁹ oclis nřis. qd pspexim⁹. 7 ma nus nře ɔtrectau erunt de ūbo uite. et uita maifesta ta ē: et uidim⁹. et testam⁹. et ānunti amus uobis uitam etnam. q̄ erat a put patrē et apparuit nob. Qd uidi mus 7 audiuimus ānuntiam⁹ uob: ut 7 uos societatē habeatis nobiscū. et societas nřa sit cum patre et filio e⁹ ihu xpo. Et h̄ scribim⁹ uobis. ut gau deatis: 7 gaudiū urm sit plenū. Et h̄ ē ānuntiatio quā audiuim⁹ ab eo. 7 ānuntiam⁹ uob: qm̄ ds̄ lux ē. et ten ebre in eo n̄ sūt ulle. Si dixerim⁹ qm̄ societatē hēmus cū illo. et in tenebris ābulam⁹: mentim̄ et n̄ facim⁹ uitatē. Si aūt ambulam⁹ in luce. sic̄ et ip̄e ē i luce. societatē hēmus ad iuicē: 7 san guis ihu filii eius mūdat nos ab oī pcc̄o. Si dixim⁹ qm̄ pcc̄m n̄ hēm⁹: ip̄i nos seducim⁹. et uitas in nob nō est. Si ɔfiteam̄ pcc̄a nřa: fidel et iustus ē. ut remittat nobis pcc̄a nřa. et emū det nos ab oī iniq̄tate. Si dixerimus qm̄ n̄ peccauim⁹: mēdacē facim⁹ eum. et ūbum eius n̄ est in nobis.

Filioli mei. h̄ scribo uobis: ut n̄ pecce tis. Sȝ et si quis peccauīt. aduocatū hēmus ap̄ patrē ihm̄ xpm̄ iustum: et ip̄e ē ppitiatio p peccatis nřis. Nō pro nřis aūt tm̄: sȝ etiam p totius mūdi. Et in hoc scim⁹. qm̄ cognouim⁹ eum: si mandata ei⁹ obseruem⁹. Qui dicit se nosse eū. et mādata eius n̄ custodit: mēdax ē. et in hoc uitas nō ē. Qui aūt suat ūbum ei⁹: uere in eo caritas dei pfc̄a ē. In hoc scim⁹: qm̄ in eo sum⁹ si in ip̄o pfecti sum⁹. Qui dicit se in ip̄o manere: debet sic̄ ille ābulauit et ip̄e ambulare. Carissimi. n̄ mādatū nouū scribo uobis: sȝ mādatū uet⁹ q̄ habuistis ab initio. Mandatū uet⁹ ē: ūbum q̄ audistis. Iteꝝ mādatū nouū scribo uobis. q̄ ē uerū et in ip̄o et in uobis: q̄ tenebre trāsierūt. 7 lum̄ ueꝝ iam lucet. Qui dicit se in luce ē. et frēm suū odit: in tenebris ē usq; adhuc. Qui diligit frēm suū i luīe pmanet: 7 scandalū in eo n̄ ē. Qui aūt odit frēm suū. i tenebris ē 7 i tenebris ābulat: 7 nescit quo eat. qm̄ tenebre obceca uerunt oculos eius. Scribo uob fili oli: qm̄ remittunt⁹ uobis pcc̄a p̄p no men eius. Scribo uobis patres: qm̄ cognouistis eū qui ab initio ē. Scribo uobis adolescentes: qm̄ uicistis ma lignum. Scribo uobis infantes: q̄ cognouistis patrē. Scribo uobis iu uenes: qm̄ fortes estis. et ūbum dei in uobis manet. et uicistis maligni um. Nolite diligē mūdū: neq; ea que in mūdo st̄. Si q̄s aūt dilig̃ mūdū: n̄ ē caritas patris in eo. Qm̄ oē q̄ ē in mundo. ɔcupiscētia carnis ē. et ɔcupi scentia oclorū. et supbia uite: que n̄ ē ex patre. sȝ ex mūdo ē. Et mund⁹ trā sibit: 7 ɔcupiscentia eius. Qui aūt fac̄ uoluntatē dei: manet in etnū. Filio li: nouissima hora ē. Et sic̄ audistis. q̄ antixpc̄ uenit: nc̄ antixpi multi fc̄i sunt. Vn̄ scimus: q̄ nouissima hora ē. Ex nobis pdierunt: sȝ n̄ erāt ex nob. Nā si fuissent ex nobis: pmāsissent utiq; nobiscū. Sȝ ut manifesti sīt. qm̄ n̄ st̄ oēs ex nobis. Sȝ uos unctō

t dapnatiōeȝ

Fut

Exeū.

Ex eo

Exierūt.

II

III

nem habetis a s[an]c[t]o: et nostis o[mn]ia. Non scripsi uob[is] q[ua]si ignorantib[us] u[er]itatem, s[ed] q[ua]si scientib[us] eam: et q[uonia]m o[mn]e m[en]datiu[m] ex u[er]itate no[n] e[st]. Quis e[st] m[en]dax: nisi is q[ui] negat q[uonia]m ih[esu]s n[on] est xp[istu]s. Hic e[st] antixp[istu]s: qui negat patre[m] et filium. O[mn]is q[ui] negat filiu[m]: nec patre[m] h[abe]t. Qui a[ute]m [con]fitetur filiu[m]: et patre[m] h[abe]t. Vos q[uod] audistis ab initio: in uobis p[er]maneat. Si in uobis p[er]man[se]rit q[uod] audistis ab initio: et uos in filio et patre manebitis. Et hec e[st] repromissio. qua[m] ip[s]e pollicitus e[st] nob[is]: uitam et[er]na[m]. Hec scripsi uob[is]: De his qui seducu[n]t uos. Et uos unctione[m] qua[m] accepistis ab eo: maneat in uob[is]. Et n[on] necesse h[ab]etis ut aliq[ui]s doceat uos: s[ed] sic[ut] unctio ei[us] docet uos d[e] o[mn]ib[us]. Et uerum e[st]: et n[on] e[st] m[en]daciu[m]. Et sic[ut] docuit uos: manete in eo. Et n[un]c filioli manete i[n] eo: ut cu[m] apparuerit. h[ab]eamus fiducia[m]. et n[on] confundamur ab eo in aduentu ei[us]. Si scitis q[uonia]m iust[us] e[st]: scitote q[uonia]m et o[mn]is q[ui] facit iustitiam

Videte qualem caritatem de[dit] nobis [erased] ex [cr]ipo nat[us] e[st]. dit nobis deus pat[er]: ut filii dei no[m]inemur et simus. Propt[er] hoc mund[us] no[n] nouit uos: q[ui]a n[on] nouit eu[m]. Karissimi. n[un]c filii d[e]i sumus: et no[n]du[m] apparuit q[ui]d erim[us]. Scim[us] q[uonia]m cu[m] apparuerit. similes ei erim[us]: q[uonia]m uidebim[us] eu[m] sicuti e[st]. Et o[mn]is qui h[abe]t sp[em] hanc in eo: s[an]ctificat se sic[ut] et ille s[an]c[tu]s e[st]. Omnis q[ui] facit peccatum. et iniq[ui]tate[m] facit: et peccatum e[st] iniq[ui]tas. Et scitis q[ui]a ille apparuit. ut pecc[at]a tolleret: et pecc[atu]m in eo n[on] est. O[mn]is qui in eo ma-

manet: n[on] peccat. Et o[mn]is q[ui] peccat: n[on] uidit eu[m]. nec cognouit eum. Filioli: nemo uos seducat. Qui facit iustitiam iustus e[st]: sic[ut] et ille iustus e[st]. Qui facit pecc[atu]m ex diabolo e[st]: q[uonia]m ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit filius d[e]i: ut dissoluat op[er]a diaboli. Omnis qui natus e[st] ex d[e]o. pecc[atu]m n[on] facit: q[uonia]m semen ipsius in eo manet: et n[on] p[otes]t peccare. q[uonia]m ex d[e]o natus e[st]. In hoc manifesti s[un]t filii dei: et filii diaboli. Omnis qui n[on] e[st] iustus. n[on] e[st] ex d[e]o: et qui n[on] diligit fr[atr]em suu[m]. Q[uonia]m hec e[st] annu[n]tiatio q[ua]m audistis ab initio: ut diligatis alterutrum. No[n] sic[ut] chaym qui ex maligno erat: et occidit fr[atr]em suu[m]. Et p[ro]p[ter] q[ui]d occidit eu[m]: Q[uonia]m op[er]a eius maligna erant: fr[atr]is a[ute]m eius iusta. Nolite mirari fr[atr]es: si odit uos mund[us]. Nos scimus q[uonia]m translati sumus d[e] morte ad uitam: q[uonia]m diligim[us] fr[atr]es. Qui no[n] dilig[it]: manet in morte. Omnis q[ui] odit fr[atr]em suu[m]: homicida e[st]. Et scitis: q[ui]a o[mn]is homicida. n[on] h[abe]t uita[m] et[er]nam in se manente[m]. In hoc cognouim[us] caritate[m] dei: q[uonia]m ille p[ro] nobis a[n]i[m]am sua[m] posuit. et nos debemus p[ro] fr[atr]ib[us] a[n]i[m]as ponere. Qui h[abue]rit substantia[m] mundi hui[us]. et uiderit fr[atr]em suu[m] necesse h[ab]ere. et clauserit uiscera sua ab eo: quomodo caritas d[e]i manet in eo: Filioli mei. n[on] diligam[us] u[er]bo n[e]q[ue] lingua: s[ed] ope[re] et u[er]itate. In hoc cognoscimus. q[uonia]m ex u[er]itate sum[us]. et in co[n]spectu ei[us] suadem[us] corda n[ost]ra: q[uonia]m si rep[re]hend[er]it nos cor n[ost]r[u]m. maior e[st] d[eu]s corde n[ost]ro. et nouit o[mn]ia. K[arissi]mi. si cor n[ost]r[u]m n[on] rep[re]hend[er]it nos. fiducia[m] h[abe]m[us] ad deum: et q[ui]cq[ui]d petierim[us] accipiem[us] ab eo. q[uonia]m mandata eius custodimus. et ea q[ue] s[un]t placita cora[m] eo facim[us]. Et h[oc] e[st] mandatu[m] eius. ut credam[us] in no[m]i[n]e filii eius ih[es]u xp[ist]i: et diligam[us] alterutru[m]. sic[ut] dedit mandatu[m] nobis. Et q[ui] s[er]uat mandata eius: in illo manet. et ipse in eo. Et in hoc scimus q[uonia]m manet in nobis: de sp[irit]u que[m] nobis dedit.

Karissimi nolite o[mn]i sp[irit]ui crede[re]. s[ed] p[ro]bate sp[iritu]s si ex d[e]o s[un]t: q[uonia]m m[u]lti pseudo p[ro]phete exierunt in mundu[m]. In hoc cognoscitur sp[iritu]s dei. Omnis sp[iritu]s q[ui] [con]fitetur ih[esu]m xp[istu]m in carne uenisse: ex d[e]o e[st]. Et omnis sp[iritu]s q[ui] soluit ih[esu]m: ex d[e]o n[on] e[st]. Et h[ic] e[st] antixp[istu]s: de quo audistis q[uonia]m uenit. et n[un]c iam in mu[n]do e[st]. Vos ex deo estis filioli. et uicistis eu[m]: q[uonia]m maior e[st] q[ui] in uobis e[st]. quia q[ui] i[n] mu[n]do. Ipsi d[e] mundo s[un]t: id[e]o de mu[n]do loqu[u]nt[ur]. et mu[n]d[us] eos audit. Nos ex d[e]o sumus. Qui nouit deum: audit nos. Qui n[on] e[st] ex d[e]o: n[on] audit nos. In hoc cognoscim[us] sp[iritu]m u[er]itatis: et sp[iritu]m erroris. K[arissi]mi diliga-

Et necessitate

fratrem suum.

inuicem. quoniam caritas ex deo est. et omnis qui diligit ex deo natus est et cognoscit deum. Qui non diligit non habet caritatem et fratrem suum non nouit. quoniam deus caritas est. In hoc apparuit caritas dei in nobis: quoniam filium suum unigenitum misit deus in mundum. ut uiuamus per eum. In hoc est caritas. non quasi nos dilexerimus deum: sed quoniam ipse prior dilexit nos et misit filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Karissimi. si sic deus dilexit nos: et nos debemus alterutrum diligere. Deum nemo uidit umquam. Si diligamus inuicem: deus in nobis manet: et caritas eius in nobis perfecta est. In hoc cognoscimus quoniam in eo manemus et ipse in nobis: quoniam de spiritu suo dedit nobis. Et nos uidimus et testificamur: quoniam pater misit filium suum saluatorem mundi. Quisquis confessus fuerit. quoniam ihesus est filius dei: deus in eo manet. et ipse in deo. Et nos cognouimus et credimus caritati: quam habet deus in nobis. Deus caritas est: et qui manet in caritate in deo manet. et deus in eo. In hoc perfecta est caritas dei nobiscum. ut fiduciam habeamus in die iudicii: quia sicut ille est. et nos sumus in hoc mundo. Timor non est in caritate: sed perfecta caritas foras mittit timorem: quoniam timor penam habet. Qui autem timet: non est perfectus in caritate. Nos ergo diligamus deum: quoniam ipse prior dilexit nos. Si quis dixerit quoniam diligo deum. et fratrem suum oderit: mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum quem uidet. deum quem non uidet quomodo potest diligere? Et hoc mandatum habemus a deo: ut qui diligit deum. diligat et fratrem suum.

V

Omnis qui credit quoniam ihesus est christus: ex deo natus est. Et omnis qui diligit eum qui genuit: diligit eum qui natus est ex eo. In hoc cognoscimus quia diligimus natos dei. cum deum diligamus. et mandata eius faciamus. Hec enim est caritas dei. ut mandata eius custodiamus. Et mandata eius grauia non sunt. Quoniam omne quod natum est ex deo: uincit mundum. Et hec est uictoria que uincit mundum: fides nostra. Quis est autem qui uincit mundum. nisi qui credit quoniam ihesus est filius dei? Hic est qui uenit per aquam et sanguinem: ihesus christus. Non in aqua solum: sed in aqua et sanguine. Et spiritus est qui testificatur: quoniam christus est ueritas. Quoniam tres sunt qui testimonium dant in celo. pater uerbum et spiritus sanctus: et hii tres unum sunt. Et tres sunt qui testimonium dant in terra: spiritus aqua et sanguis. Si testimonium hominum accipimus: testimonium dei maius est. Quoniam hoc est testimonium dei quod maius est: quia testificatus est de filio suo. Qui credit in filium dei: habet testimonium dei in se. Qui non credit in filium: mendacem facit eum. quia non credit in testimonio quod testificatus est deus de filio suo. Et hoc est testimonium. quoniam uitam eternam dedit nobis deus: et hec uita in filio eius est. Qui habet filium dei: habet uitam. Qui non habet filium: non habet uitam. Hec scribo uobis. ut sciatis quoniam uitam habetis eternam. qui creditis in nomine filii dei. Et hec est fiducia quam habemus ad deum: quia quodcumque petierimus secundum uoluntatem eius audit nos. Et scimus quia audit nos: quicquid petierimus. Scimus quoniam habemus petitiones quas postulamus ab eo. Qui scit fratrem suum peccare: peccatum non ad mortem: petat et dabitur ei uita. peccanti non ad mortem. Est peccatum ad mortem: non pro illo dico ut roget quis. Omnis iniquitas peccatum est: et est peccatum ad mortem. Scimus quia omnis qui natus est ex deo: non peccat. Sed generatio dei conseruat eum: et malignus non tangit eum. Scimus quoniam ex deo sumus: et mundus totus in maligno positus est. Et scimus quoniam filius dei uenit. et dedit nobis sensum. ut cognoscamus uerum deum. et simus in uero filio eius. Hic est uerus deus: et uita eterna. Filioli: custodite uos a simulacris.

Incipit epistola iohannis secunda

Senior electe domine. et natis eius. quos ego diligo in ueritate: et non ego solus. sed et omnes qui cognouerunt ueritatem. propter ueritatem que permanet in nobis et nobiscum erit in

I

eternum: sit uobiscu gra mia. pax a
do patre et a ihu xpo filio patris in ue
ritate et caritate. Gauisus sum ualde.
qin inueni de filiis tuis ambulantes
in ueritate: sicut mandatu sic accepim
a patre. Et nuc rogo te dna. n tamq
madatu nouu scribes tibi. sz q hab
uimus ab initio: ut diligam alterutru.
Et hec e caritas: ut ambulemus scdm ma
data eius. Hoc en e madatu. ut que
admodum audistis ab initio. in eo
ambuletis: qin multi seductores exi
erunt in mudu. qui n ofitent ihm
xpm uenisse in carne. Hic e seductor
antixps. Videte uos metipos. ne pda
tis que opati estis. sz ut mercede plena
accipiatis. Omis q precedit n pmanet
et in doctrina xpi: deu n hz. Qui per
manet in doctrina: hic et patre et fili
um hz. Si quis uenit ad uos. et hac doc
trina n affert: nolite recipe eu in dom
um. nec aue ei dixitis. Qui en dicit
illi. aue: comunicat opib eius mali
gnis. Ecce pdixi uobis: ut n in die dni
ofundamini. Plura hns uob scribere:
nolui per cartam et atramentu. Spo enim
me futuru ad uos. et os ad os loq: ut
gaudium urm sit plenu. Salutant

te filii sororis tue e
lecte. Gra tecum am.
Incipit epla iohis
Senior gaio tcia.
karmo. que ego
diligo in ueritate. Ka
rissime de omib or
atione facio. pspe
te ingredi et ualere:
sicut prospe agit aia tua. Gauisus su
ualde uenientib frib. et testimoniu
phibentib ueritati tue: sic tu in ueri
tate ambulas. Maiore horu n habeo
gram: qua ut audia filios meos in ue
ritate ambulare. Karme fideliter facis
quicqd operis in fres. et hoc in pegrinos
qui testimoniu reddidert caritati
tue. in conspectu ecce: quos bn facias
deducens digne do. Pro noie eni ei
profecti sut: nichil accipietes a gen
tib. Nos ergo debemus suscipere hui
modi: ut cooperatores simus ueritatis.
Scripsissem forsitan eccle: sz is qui
amat primatu gerere in eis diotre
pes. n recipit nos. Propt hoc si uene
ro comoneam eius opa que facit: uerbis
malignis garriens in nos. Et qsi ista
n ei sufficiant: nec ipe suscipit fres.
et eos qui suscipiut. phibet. et de e
ccla eicit. Karme noli imitari malu:
sz qd bonu e. Qui bn facit ex do e.
Qui male facit: n uidet deu. Deme
trio testimoniu redditr ab oib: et
ab ipa ueritate. Sz et nos testimoniu
phibemus. Et nosti: qin testimoniu
nrm uerum e. Multa hui tibi scri
bere: sz nolui p atramentu et calamu
scribe tibi. Spo aut ptinus te uidere:
et os ad os loquemur. Pax tibi. Sal
utant te amici. Saluta tu
amicos nominati.

udas ihu xpi Incipit epla iu
seruus. frater aut iacobi. de.
his qui in do patre dilec
tis. et xpo ihu osuatis. et uocatis.
mia uobis et pax et caritas ad
impleat. Karmi oem sollicitu
dine faciens scribendi uobis.
de comuni ura salute. necce
hui scribe uobis: depcans sup
certari semel tradite scis fidei. Sb
introierunt eni qda hoies. q
olim pscripti st in hoc iudici
um impii. dei nri gram tras
ferentes in luxuriam: et solu
dnatore et dnm nrm ihm xpm
negantes. Comonere aut uos uo
lo scientes semel oia. qm ihs po
pulu de tra egypti saluans. scdo e
os q n crediderunt pdidit. Ange
los uo q n osuauert suu pncip
atum. sz dereliqrut suu domicili
um in iudiciu magni diei uinculis
eternis sub caligine resuauit. Sicut
sodoma et gomorra et finitime ciui
tates. simili mo exfornicate. et abe
untes post carne alteram. fce st ex
emplu: ignis eterni pena sustinetes.

Cat. sanctos. q ois r e.

Similit' 7 hii qui carnē quidē ma
culant: dñationē aūt spnūt. mage
statem aūt blasphemāt. Cum michā
el archangl's cum diabolo disputās.
altercaret' de moysi corpore. nō ē ausus
iudiciū inferre blasphemie. s; dix'. Im
pet tibi dns. Hii aūt quecūq; quidē ig
rant. blasphemāt: quecūq; aūt nat
uralit' tamq̄ muta aīalia norūt. in
his corrumpunt'. Ve illis qui in uia ca
ym abierunt. et errore balaā mer
cede effusi sūt: et contradictiōe chore
perierūt. Hii sūt in epulis suis macle.
conuiuantes. sine timore. semetipōs
pascentes. nubes sine aq̄. q̄ a uētis
circumferunt'. arbores autūnales.
infructuose. bis mortue. eradicate.
fluctus feri maris. despumātes suas
confusiōes. sydera errantia: qb; pcella
tenebrarū cōsuata ē in eternum. Prop
hauit aūt et his. vii. ab adam enoch
dicēs. Ecce uenit dns in scīs milib; suis.
facē iudiciū contr' oēs. et arguē oēs im
pios de omib; opib; ipietatis eorū.
qb; impie egerunt. et de oīb; duris
que locuti sūt contra dm̄ peccatores im
pii. Hii sūt murmuratores q̄rulosi.
s'm desideria sua ābulantes. et os il
lor' loqt' supbiā: mirantes psonas
q̄stus causa. Vos aūt kmi. memores
estote u'bor' q̄ pdicta sūt ab aplis dni
nr̄i ihu xpi. q dicebāt uobis. qm in
nouissimis tpib; uenient illusōes.
s'm sua desideria ambulātes in ipieta
te. Hii sūt q segregāt semetipōs: aīa
les. spm nō habentes. Vos aūt kmi
supedificātes uos metipōs. scīssime
u're fidei. in spū scō orātes. uos met i
psos in dilectiōe dei suate. expectātes
miām dni nr̄i ihu xpi in uitā eternā.
Et hos quidē redarguite iudicatos: illos
aūt saluate. de igne rapientes. aliis
aūt miseremini in timore: odiētes 7 eā
q̄ carnal' ē maculatā tunicā. Ei aūt q po
tēs ē uos cōsuare sine pcō. 7 cōstituere
uos an cōspectū glē sue diuine imac
ulatos. in exultatiōe in aduentum
dni nr̄i ihu xpi soli dō saluatori nr̄o.

p ihm xpm dnm nr̄m. glā et mag
nificentia. ipium. et potestas. an oia
scla. et nunc. 7 in oīa scla sclor'
amen. Incip' plog' in apocali
psi.

Iohanes apls et euangli
sta a dno ihu xpo electus atq;
dilectus in tanto amore dilectō
nis ē habitus. ut in cena sup
pectus eius recūberet et ad crucem
astanti soli matrē suā com
mendaret. ut quē nubere uolentē
ad āplexū uirginitatis asciue
rat ipi etiā custodiendā uir
ginē tradidisset. Hic itaq; cū
pp u'bum dī 7 testimoniū ihu
xpi exilio in pathmos isula
foret: illic ab eodē apocali
psis describit' ostensa. ut sic
in pricipio canonis id est libri
geneseos incorruptibile prici
piū pnotat': ita etiā incorrupti
bil' finis p uirginē in apocalipsi
redderet' dicentis. Ego sum. A. 7 Ω.
initiū et finis. Hic ē iohs q sciēs sup
uenisse sibi diem egressionis de corpore
conuocatis in epheso discipulis descendit
in defossū sepulture sue locū. oratiōē
q; cōpleta reddidit spm. tam a dolore
mortis fcs extraneus. quā a corrupti
one carnis noscit' alienus. Cui' tn̄ scrip
ture dispositio u'l libri ordinatio io a n
obis p singla ñ exponit': ut nesciēti
inquirendi desidium collocet'. et q̄renti
b; laboris fruct'
et deo magiste
rii doctrina sue
tur. Expli ē plog'

pocalipsis. Incip' apo
ihu xpi. quā calipsis
dedit illi dūs pa
lam facē suis
suis. q̄ oportet fi'
cito. 7 significauit mittens p angl'm
suū suo suo iohi. q testimoniū phi
buit u'bo dī: 7 testimoniū ihu xpi in
his quecūq; uidit. Beatus q legit. 7 q
audiunt uerba, pphetie huī: 7 suāt

ea que in ea scripta sunt. tempus enim
prope est. Johannes .vii. ecclesiis. que sunt in
asia. gratia uobis et pax ab eo qui est ~~et qui~~
~~uenturus est~~ et qui erat et qui uen
turus est. et a septem spiritibus qui in cons
pectu troni eius sunt. et a ihesu christo qui
est testis fidelis. primogenitus mor
tuorum. et princeps regum terre. Qui di
lexit nos. et lauit nos a peccatis nostris in sa
guine suo. et fecit nos regnum et sac
erdotes deo et patri suo. Ipsi gloria et imperium
in secula seculorum amen. Et ecce uenit
cum nubibus: et uidebit eum omnis oculus.
et qui eum pupugerunt. Et plangent
se super eum omnes tribus terre: etiam amen.
Ego sum alfa et ω. principium et finis.
dicit dominus deus: qui est. et qui erat. et qui
uenturus est omnipotens. Ego iohannes
frater uester et particeps in tribulatione et regno
et patientia in ihesu: fui in insula que
appellatur pathmos propter uerbum dei.
et testimonium ihesu. Fui in spiritu in domini
ca die. Et audiui post me uocem mag
nam tamquam tube dicentis. Quod uides
scribe in libro. et mitte .vii. ecclesiis.
que sunt in asia epheso. et smirne. et perga
mo. et thyatire et sardis. et philadel
fie. et laodicie. Et conuersus sum: ut uide
rem uocem que loquebatur mecum. Et conuersus ui
di .vii. candelabra aurea: et in medio
.vii. candelabrorum aureorum. similem
filio hominis uestitum podere. et precinc
tum ad mamillas zona aurea. Cap
ut autem eius et capilli erant candidi tamquam lan
a alba. et tamquam nix: et oculi eius uelut
flamma ignis. et pedes eius similes
auricalco. sicut in camino ardenti. Et
uox illius tamquam uox aquarum multarum. Et habe
bat in dextera sua stellas .vii. et de ore
eius gladius ex utraque parte acutus exi
bat: et facies eius sicut sol lucet in uir
tute sua. Et cum uidissem eum: cecidi ad pe
des eius tamquam mortuus. Et posuit
dexteram suam super me dicens. Noli timere.
Ego sum primus et nouissimus et uiuus.
et fui mortuus. et ecce sum uiuens
in secula seculorum: et habeo claues mortis
et inferni. Scribe igitur que uidisti. et que
sunt: et que oportet fieri post hec. Sa
cramentum .vii. stellarum quas uidis
ti in dextera mea: et .vii. candelabra
aurea. Vii. stelle angeli sunt .vii. eccla
rum: et .vii. candelabra .vii. ecclesie sunt.

Et angelo ephesi ecclesie scribe. Hec dicit
qui tenet .vii. stellas in dextera sua: qui
ambulat in medio .vii. candelabrorum
aureorum. Scio opera tua et laborem tuum.
et patientiam tuam. et quia non potes su
stinere malos: et temptasti eos qui se dicunt
apostolos esse et non sunt: et inuenisti eos menda
ces. Et patientiam habes. et sustinuisti
propter nomen meum: et non defecisti. Sed habeo
aduersus te pauca quod caritatem tuam primam reliq
sti. Memor esto itaque unde excideris
et age penitentiam: et prima opera fac. Sin
autem uenio tibi et mouebo candela
brum tuum de loco suo: nisi penitentiam e
geris. Sed hoc habes bonum: quia odisti facta
nicholaitarum. que et ego odi. Qui habet
aurem audiat quod spiritus dicat ecclesiis.
Vincenti dabo edere de ligno uite: quod
est in paradiso dei mei. Et angelo smirne ec
clesie scribe. Hec dicit primus et nouis
simus: qui fuit mortuus et uiuit. Scio tri
bulationem tuam: et paupertatem tuam. Sed
diues ~~es~~ es. et blasphemaris ab his.
qui se dicunt iudeos esse et non sunt: sed sunt
synagoga sathane. Nichil horum tim
eas que passurus es. Ecce missurus est di
abolus ex uobis in carcerem. ut temptem
ini: et habebitis tribulationem diebus
decem. Esto fidelis usque ad mortem: et da
bo tibi coronam uite. Qui habet aures:
audiat. quod spiritus dicat ecclesiis. Qui ui
cerit: non ledetur a morte secunda. Et an
gelo pergami ecclesie scribe. Hec dicit qui habet
rumpheam. ex utraque parte acutam. Sci
o ubi habitas. ubi est sedes sathane: et
tenes nomen meum. et non negasti fidem
tuam. Et in diebus illis antipas testis
meus fidelis qui occisus est apud uos: u
bi sathanas habitat. Sed habeo aduersus
te pauca. quia habes illic tenentes doctri
nam balaam. qui docebat balach mittere
scandalum coram filiis israel. edere et fornica
ri. Ita habes et tu tenentes doctrinam

Ephesum. et smirnam. et pergamum. et thyatiram. et sardis. et phyladelfiam. et laodiciam;

II

nicholaitarum. Similiter age penitentiam.
Si quominus: ueniam tibi cito. et pu
gnabo cum illis in gladio oris mei.
Qui habet aures: audiat quid spiritus dicat ec
clesiis. Vincenti dabo ei manna abscon
ditum. et dabo illi calculum candidum:
et in calculo nomen nouum scriptum quod ne
mo scit nisi qui accipit. Et angelo thy
atire ecclesie scribe. Hec dicit filius dei:
qui habet oculos tamquam flammam ignis.
et pedes similes auricalco. Noui o
pera tua. et fidem. et caritatem. et mini
sterium. et patientiam tuam. et opera tua
nouissima plura prioribus. Sed habeo a
duersus te pauca: quia permittis mulierem
iezabel que se dicit prophetem docere et se
ducere seruos meos: fornicari et man
ducare de ydolotitis. Et dedi illi tempus.
ut penitentiam ageret: et non uult penitere
a fornicatione sua. Ecce mitto eam in lec
tum. et qui mechantur cum ea in tribulati
one maxima erunt. nisi penitentiam ab operi
bus suis egerint: et filios eius interficiam
in mortem. et scient omnes ecclesie. quia ego
sum scrutans renes et corda: et dabo
unicuique uestrum opera sua. Vobis autem dico.
ceteris qui thiatire estis. Quicumque non habent
doctrinam hanc. qui non cognouerunt altitudi
nes sathane: quemadmodum dicunt. non mi
ttam super uos aliud pondus. tamen id quod
habetis tenete: donec ueniam. Et qui uicerit
et custodierit. usque in finem opera mea.
dabo illi potestatem super gentes. et reget il
las in uirga ferrea. et tamquam uas figuli
confringentur. sic et ego accepi a patre
meo: et dabo illi stellam matutinam. Qui
habet aures audiat: quid spiritus dicat ecclesiis

Et angelo ecclesie sardis scribe. Hec
dicit qui habet. vii. spiritus dei: et vii. stellas.
Scio opera tua. quia nomen habes quod uiuas:
et mortuus es. Esto uigilans: et confir
ma cetera que moritura erant. Non enim
inuenio opera tua plena: coram deo
meo. In mente ergo habe qualiter acceperis,
et audieris: et serua. et penitentiam age. Si ergo
non uigilaueris. ueniam ad te tamquam fur: et ne
scies qua hora ueniam ad te. Sed habes pauc
a nomina in sardis. qui non inquinauerunt

uestimenta sua: et ambulabunt mecum
in albis. quia digni sunt. Qui uicerit sic. ue
stietur uestimentis albis: et non delebo
nomen eius de libro uite. et confitebor
nomen eius coram patre meo. et coram
angelis eius. Qui habet aures audiat:
quid spiritus dicat ecclesiis. Et angelo phyla
delfie ecclesie scribe. Hec dicit sanctus et uerus.
qui habet clauem dauid: qui aperit et nemo
claudit. claudit et nemo aperit. Scio
opera tua. Ecce dedi coram te ostium ap
ertum. quod nemo potest claudere: quia modi
cam habes uirtutem. et seruasti uerbum
meum et non negasti nomen meum. Ecce a
dabo de synagoga sathane: qui dicunt se
iudeos esse. et non sunt. sed mentiuntur. Ecce a
faciam illos ut ueniant. et adorent ante
pedes tuos: et scient quia ego dilexi te.
Quoniam seruasti uerbum patientie mee: et
ego te seruabo ab hora temptationis
que uentura est in orbem uniuersum.
temptare habitantes in terra. Ecce uenio
cito. Tene quod habes: ut nemo accipiat co
ronam tuam. Qui uicerit faciam illum
columpnam in templo dei mei. et foras
non egredietur amplius. Et scribam super eum
nomen dei mei et nomen ciuitatis dei
mei noue ierusalem. que descendit de celo a
deo meo: et nomen meum nouum. Qui habet
aures audiat. quid spiritus dicat ecclesiis.
Et angelo laodicie ecclesie scribe. Hec dicit
amen testis fidelis. et uerus: qui est princi
pium creature dei. Scio opera tua: quia
neque frigidus es neque calidus. Utinam frigidus
esses: aut calidus. Sed quia tepidus es et nec
frigidus nec calidus. incipiam te euomere
ex ore meo: quia dicis quod diues sum. et
locupletatus et nullius egeo. et nescis
quia tu es miser et miserabilis et pauper:
et cecus et nudus. Suadeo tibi emere
a me aurum ignitum probatum. ut loc
uples fias et uestimentis albis induaris.
ut non appareat confusio nuditatis tue:
et collirio inunge oculos tuos ut uide
as. Ego quos amo: arguo et castigo.
Emulare ergo: et penitentiam age. Ecce e
go sto ad ostium et pulso. Si quis audi
erit uocem meam et aperuerit michi ian

uam. Ad introibo ad illum et cenabo
cum illo: et ipse mecum. Qui uicerit dabo
ei sedere mecum in trono meo: sicut et ego
uici. et sedi cum patre meo in trono
eius. Qui habet aures: audiat quid spiritus dicat ecclesiis.

IIII

Post hec uidi. et ecce ostium apertum in celo. Et uox prima quam audiui: tamquam tube loquentis mecum dicens.
Ascende huc: et ostendam tibi que oportet
fieri cito post hec. Statim fui in spiritu.
Et ecce sedes posita erat in celo: et supra
sedem sedens. Et qui sedebat: similis erat
aspectui lapidis. et sardinis. Et yris
erat in circuitu sedis: similis uisioni
smaragdine. Et in circuitu sedis sedilia uiginti quatuor. Et super tronos .xx.
quatuor seniores sedentes. circumamicti
uestimentis albis et in capitibus eorum
coronas aureas. Et de trono procedunt
fulgura: et uoces et tonitrua. Et septem lampades ardentes ante tronum:
que sunt .vii. spiritus dei. Et in conspectu sedis:
tamquam mare uitreum simile cristallo.
Et in medio sedis et in circuitu sedis:
quatuor animalia plena oculis ante et retro.
Et animal primum: simile leoni. Et secundum
animal: simile uitulo. Et tercium animal:
habens faciem quasi hominis. Et quartum animal: simile aquile uolanti. Et .iiii. animalia
singula eorum habebant alas senas:
et in circuitu et intus plena sunt oculis.
Et requiem non habebant die ac nocte dicentia. Sanctus. sanctus. sanctus. dominus deus omnipotens. qui erat et
qui est et qui uenturus est. Et cum darent illa .iiii. animalia gloriam et honorem et benedictionem sedenti super tronum.
uiuenti in secula seculorum: procidebant .xx.
quatuor seniores ante sedentem in trono. et adorabant uiuentem in secula seculorum. Et mittebant coronas suas ante
tronum: dicentes. Dignus es domine deus
noster accipere gloriam et honorem et uirtutem:
quia tu creasti omnia. et propter uoluntatem tuam
erant. et creata sunt.

V

Et uidi in dextera sedentis super tronum
librum scriptum intus et foris: signatum sigillis .vii. Et uidi angelum fortem:
predicantem uoce magna. Quis est dignus
aperire librum et soluere signacula
eius? Et nemo poterat in celo neque in terra. neque subtus terram aperire librum: neque
respicere illum. Et ego flebam multum: quia nemo dignus inuentus est
aperire librum nec uidere eum. Et unus
de senioribus: dixit michi. Ne fleueris.
Ecce uicit leo de tribu iuda radix dauid:
aperire librum. et soluere .vii. signacula
eius. Et uidi. et ecce in medio troni. et in
medio .iiii. animalium. et in medio seniorum.
agnum stantem. tamquam occisum: habentem cornua .vii. et oculos .vii. qui sunt septem spiritus dei
missi in omnem terram. Et uenit: et accepit
librum de dextera sedentis in trono. Et cum
aperuisset librum .iiii. animalia. et .xx.iiii.
seniores ceciderunt coram agno: habentes singuli cytharas. et phialas aureas
plenas odoramentorum. que sunt orationes sanctorum. Et cantabant canticum nouum:
dicentes. Dignus es domine accipere librum.
et aperire signacula eius: quoniam occisus es.
et redemisti nos deo. in sanguine tuo.
ex omni tribu et lingua. et populo. et natione.
et fecisti nos deo nostro regnum et sacerdotes.
et regnabimus super terram. Et uidi et audiui uocem angelorum multorum: in circuitu
troni et animalium et seniorum. Et erat numerus
eorum milia milium: dicentium uoce magna magis. Dignus est agnus qui occisus
est. accipere uirtutem et diuinitatem. et
sapientiam et fortitudinem. et honorem. et
gloriam. et benedictionem: et omnem creaturam.
que in celo est. et super terram. et subtus terram.
et mare. et que in eo sunt. Omnes audiui dicentes. Sedenti in trono et agno. benedictio et honor et gloria et potestas: in secula
seculorum. Et .iiii. animalia dicebant. amen.
Et uiginti .iiii. seniores ceciderunt in facies suas: et adorauerunt uiuentem in
secula seculorum.

VI

Et uidi quod aperuisset agnus unum de .vii. signaculis. Et audiui unum de .iiii. animalibus dicens. tamquam uocem tonitrui. Veni
et uide. Et uidi. et ecce equus albus:
et qui sedebat super illum habebat arcum.
Et data est ei corona: et exiuit uincens ut
uinceret. Et cum aperuisset sigillum secundum:

Et i

Et solue

Et regnabunt

VII

audiui: s'm a'ial dicens. Veni et ui
de. Et exiuit alius equus rufus: et
qui sedebat sup eum. datum e' ei
ut sumeret pace' de t'ra. et ut inuice'
se int'ficiant. Et datus e' illi gladi'
magnus. Et cu' ap'uiss& sigillum t'
tium: audiui t'tium a'ial dice's. Ve
ni. et uide. Et ecce equus nig': 7 q se
debat sup eu'. h'ebat statera' in ma'u
sua. Et audiui ta'mq' uoce' i medio
q'tuor a'ialium: dicentiu'. Bilibris
tritici denario uno. et tres bilibres
ordei. denario uno. et uinu' et oleu'
ne leseris. Et cu' ap'uiss& sigillu' q'a
tum: audiui uocem q'rti a'ial' dice'
tis. Veni et uide. Et ecce equ' pallid'.
et qui sedebat sup eu' nom' illi mo's:
et infernus seq'batur eu'. Et data est
ei potestas sup. iiii. p'tes t're: int'fice'
gladio et fame et morte et bestiis
terre. Et cum ap'uiss& sigillu' q'ntu'.
uidi subtus altare. a'ias int'fector&
p'p' u'bu' dei. et p'p' testi'o'iu' q'd ha
bebant. & clamabant uoce magna
dicentes. Vsq; quo d'ne s'c's et uerus
n' iudicas et uindicas sanguine' no
strum. de his qui h'itant in t'ra. Et da
te s't illis singule stole albe: et dictu'
e' illis. ut requiescerent. t'p'e adhuc mo
dicum: do'ec i pleant' c'serui eor& et fr'es
eorum qui int'ficiendi s't sic' et illi.
Et uidi cu' ap'uiss& sigillu' sextu': 7 ec
ce t'remotus f'c's e' magnus: 7 sol f'c's e'
nig' tamq' saccus cilicinus. et luna
tota f'c'a e' ut sanguis. et stelle celi
ceciderunt sup terram. sic' fic' mit
tit grossos suos. cu' a uento magno
mouet'. Et celum recessit sic' liber i'
uolutus: 7 o'is mo's 7 insule de locis
suis mote s't. Et reges t're et p'ncipes
et tribuni 7 diuites et fortes 7 o'mis
seruus 7 lib' absconderu't se i speluncis
et petris mo'tiu': 7 dicu't mo'tib& 7 petris
cadite sup nos. et abscondite nos a
facie sedentis sup tronu'. et ab ira ag
ni: q'm uenit dies magn' ire ip'oru&.
Et quis pot'it stare:

VII P ost hec uidi. iiii. ang'los stantes s'r
.iiii. angulos t're: tenentes. iiii. ue'
tos t're ne flarent sup t'ram n'& sup
mare. n'& in ulla' arbore'. Et uidi al
ter& angelum ascendente' ab ortu so
lis: h'entem signum d'i uiui. Et cla
mauit uoce magna. iiii. ang'lis q'b'
datum e' noce' t're et mari: dicens. No
lite noce' t're et mari n'& arboribus:
quo adusq; signemus s'uos d'i n'ri i'
frontib& eorum. Et audiui nu'm si
gnator&: c.xliiii. milia signati: ex o'i
tribu filior& is'rl. Ex tribu iuda: xii.
milia signati. Ex tribu ruben: xii.
milia signati. Ex tribu gad: xii. mi
lia signati. Ex tribu aser: xii. milia
signati. Ex tribu neptali: xii. milia
signati. Ex tribu manasse: xii. milia
signati. Ex tribu simeon: xii. milia
signati. Ex tribu leui: xii. milia sig'ti.
Ex tribu ysachar. xii. milia sig'ti. Ex t'
bu zabulon. xii. milia sig'ti. Ex tribu
ioseph: xii. milia sig'ti. Ex tribu be'ia
min: xii. milia sig'ti. Post h' uidi tu'
bam magna'. qua' dinumerare ne'o
poterat ex o'ib& gentib& et tribub& 7
p'plis et linguis. stantes an't tronu'
et in conspectu agni: amicti stolis
albis 7 palme in manib& eor&. Et clam
abant uoce magna dicentes. Salus d'o
n'ro q sedet sup tronu': 7 agno. Et o'es
ang'li stabant in circuitu troni. et seni
orum: 7. iiii. a'ialiu'. Et ceciderunt i' co'
spectu troni in facies suas: 7 adorau
erunt d'm dicentes am'. Benedictio 7
claritas 7 sapi'a 7 gr'arum actio. hono'
et uirtus 7 fortitudo d'o n'ro: in s'c'la
s'c'lor& am'. Et respondit unus de seniorib&:
et dixit m'. Hii qui amicti s't stolis
albis. qui sunt et unde uenerunt: Et dixi
illi. D'ne mi tu scis. Et dixit m'. Hii
s't qui uenerunt de tribulatio'e mag'.
et lauerunt stolas suas et dealbauerunt
eas in sanguine agni. Ideo sunt ante
tronu' dei: 7 seruiu't ei die ac nocte i'
te'plo eius. Et qui sedet in trono: ha
bitat sup illos. No' esurient neq& si
tient ampli'. n'& cadet sup illos sol n'&
ullus estus: q'm agnus qui i medio

tronj est reget illos. et deducet eos ad
uite fontes aquarum. Et absterget deus omnem
lacrimam ab oculis eorum. Et cum aperuisset
sigillum septimum: factum est silentium
in celo quasi media hora.

VIII

Et uidi .vii. angelos stantes in conspec
tu dei. et date sunt illis .vii. tube. Et
alius angelus uenit. et stetit ante alta
re habens turibulum aureum. Et data sunt
illi incensa multa: ut daret de ora
tionibus sanctorum omnium super altare aure
um quod est ante tronum dei. Et ascendit
fumus incensorum de orationibus sanctorum:
de manu angeli coram deo. Et accepit angelus
turibulum aureum. et impleuit illud
de igne altaris: et misit in terram. Et facta
sunt tonitrua et uoces et fulgura:
et terremotus magnus. Et .vii. angeli
qui habebant .vii. tubas: parauerunt se ut
tuba canerent. Et primus angelus tub
a cecinit. et facta est grando et ignis
mixta in sanguine: et missum est in
terram. Et tertia pars terre combusta est. et tertia
pars arborum concremata est: et omne fenum
uiride combustum est. Et secundus angelus tu
ba cecinit: et tamquam mons magnus i
gne ardens. missus est in mare. Et fa
cta est tertia pars maris sanguis: et mor
tua est tertia pars creature eorum que habebant
animas in mari et tertia pars nauium interiit.
Et tertius angelus tuba cecinit. et cecidit
de celo stella magna. ardens tamquam facu
la: et cecidit in tertiam partem fluminum. et
in fontes aquarum. Et nomen stelle dici
tur absinthium; et facta est tertia pars aquarum
in absinthium: et multi homines mortui sunt
de aquis. quia amare facte sunt. Et quartus an
gelus tuba cecinit. et percussa est tertia pars
solis: et tertia pars lune. et tertia pars stellarum:
ita ut obscuraretur tertia pars eorum. et diei
non luceret tertia pars. et noctis similiter. Et uidi et
audiui uocem unius aquile uolantis per
medium celum dicentis uoce magna.
Ve. ue. ue. habitantibus in terra: de ceteris
uocibus trium angelorum qui erant tuba
canituri.

IX

Et quintus angelus tuba cecinit. Et uidi stellam de celo cecidisse
in terram: et data est illi clauis putei ab
yssi. Et aperuit puteum abyssi: et ascen
dit fumus putei. sicut fumus fornacis
magne. Et obscuratus est sol et aer:
de fumo ~~terre~~ putei. Et de fumo putei
exierunt locuste in terram: et data est
illis potestas sicut habent potestatem scorpiones
terre. Et preceptum est illis. ne lederent fe
num terre. neque omne uiride. neque omnem arbo
rem: nisi tantum homines qui non habent signum
dei in frontibus suis. Et datum est illis ne
occiderent eos: sed ut cruciarentur mensibus
.v. Et cruciatus eorum: ut cruciatus scor
pii. cum percutit hominem. Et in diebus
illis querent homines mortem et non inue
nient eam: et desiderabunt mori et fugiet
mors ab eis. Et similitudines locusta
rum: similes equis paratis in prelium. Et super
capita earum tamquam corone similes au
ro: et facies earum sicut facies hominum.
Et habebant capillos sicut capillos m
ulierum: et dentes earum sicut dentes
leonum erant. Et habebant loricas sicut lo
ricas ferreas. Et uox alarum earum sicut uox
curruum multorum equorum currentium in bellum.
Et habebant caudas similes scorpionum: et
aculei erant in caudis earum. Et potestas
earum: nocere hominibus mensibus quinque. Et
habebant super se regem angelum abyssi.
cui nomen hebraice labadon grece autem
apollion. et latine habens nomen extermi
nans. Ve unum abiit: et ecce ueniunt
adhuc duo ue post hec. Et sextus angelus
tuba cecinit. Et audiui uocem unam
ex quatuor cornibus altaris aurei. quod est
ante oculos dei: dicentem sexto angelo qui
habebat tubam. Solue quatuor angelos
qui alligati sunt in flumine magno
eufrate. Et soluti sunt .iiii. angeli qui parati
erant in horam et diem et mensem et an
num: ut occiderent tertiam partem
hominum. Et numerus equestris exercitus: ui
gies milies dena milia. Audiui nu
merum eorum. Et ita uidi equos in ui
sione. Et qui sedebant super eos: habebant
loricas igneas et iacintinas. et sulfu
reas. Et capita equorum erant tamquam capita
leonum: et de ore ipsorum procedit ignis
et fumus et sulfur. Ab his tribus pla

Et cruciarent

X

Et sic duo ue. Post hec et sext

gis occisa ē tercia ps hoīum: de igne
et de fumo. et de sulfure. que pcede
bant ex ore ipsorum. Potestas enī
equor in ore ipsorū ē: et in caudis e
orum. Nā caude illor similes spētib3.
hentes capita: et in his nocēt. Et ceti
homines qui nō sunt occisi in his
plagis: ne3 pniām egerunt de opib
manuū suarū. ut nō adorarent
demōia. et simulacā aurea et argen
tea et erea. et lapidea. et lignea. que
ne3 uidē possūt. ne3 audire ne3 ābulāe:
et nō egerūt pniām ab hōicidiis suis.
ne3 a ueneficiis suis. ne3 a fornicatiōe
sua. ne3 a furtis suis.

X

Et uidi aliū angelum fortē descēdētē
de celo amictum nube: et yris in ca
pite eius. Et facies eius erat ut sol:
et pedes eius tamq̄ colūpna ignis.
Et hēbat in manū sua libellū aptū:
et posuit pedē suū dextrū sup̄ mare.
sinistrū aūt sup̄ trām. Et clamauit
uoce ma[gna] quēadmodū cū leo rug
it. Et cū clamasset: locuta sūt. vii. to
nitrua uoces suas. Et cū locuta fuis
sent. vii. tonitrua. uoces suas: scrip
turus eram. Et audiui uocē de celo
dicentē. Signa q̄ locuta sūt. vii. toni
trua: noli ea scribē. Et angls quē ui
di stantē sup̄ mare. et sup̄ trā: leuau
it manū suā. ad celū: et iurauit per
uiuentē in secla seclor qui creauit celū:
et ea q̄ in eo sūt. et trām et ea q̄ in ea sūt.
et mare et ea que in eo sūt: q2 tp̄s am
plius nō erit. Sed in dieb3 uocis septimi
angli. cum cepit tuba canē. cōsuma
bitur misterium dī: sic euāgelizauit p
p seruos suos pphas. Et uōx q̄ audiui
de celo iterum loq̄ntē mecū: et dicē
tē. Vade accipe librū aptum d̄ manū
angli: stantis sup̄ mare et sup̄ trām.
Et ābii ad angelum: dicēs ei ut daret
m librū. Et dixit michi. Accipe librū
et deuora illum. et faciet amaricare
uentrē tuū: s3 in ore tuo erit dulce
tamq̄ mel. Et accepi librū de manu
angli: et deuoraui illū: et erat in ore
meo tamq̄ mel dulce. Et cū deuorasse

eum: amaricatus ē uenter meus.
Et dixit michi. Oportet te iterum
pphare pplis. et gentib3. et linguis.
et regib3 multis.

Et datus ē michi calamus similis uirge:
dicēs. Surge et metire templū dei.
et altare: et adorantes in eo. Atrium
aūt q̄ ē foris templū eice foras. et ne
metiaris illud: qm̄ datum ē gētib3.
Et ciuitatē scām calcabūt: mēsib3. xl.
duob3. Et dabo duob3 testib3 meis:
et pphabūt dieb3 mille. cc. lx. amicti
saccis. Hii sūt due oliue et duo cāde
labra lucentia in conspectu dñi tre stā
tes. Et si qs nocē eos uoluerit: ignis ex
iet de ore illor. et deuorabit inimicos
eorum. Et si qs ledē eos uoluerit: sic o
portet eum occidi. Hii hñt potestatē
claudendi celū: ne pluat dieb3 pro
phetie eorum. Et potestatē hñt sup̄
aq̄s cōuertendi eas in sanguinē: et pcu
tē trām oī plaga quotiensc3 uolue
rint. Et cū finierint testimoniū suū:
bestia q̄ ascendit de abysso faciet ad
uersus illos bellū. et uincet eos. et occidet
illos. Et corpa eorū iacebūt in plateis
ciuitatis magne. q̄ uocat spūaliter
sodoma et egyptus: ubi et dñs illo
rum crucifixus ē. Et uidebūt de pplis.
et tribub3. et linguis. et gentib3. et ia
cebūt corpa eor p tres dies et dimi
dium: et corpa eor nō sinēt poni in mon
umētis. Et inhitātes trām gaudebūt
sup̄ illos et iocūdabūtur. et munā
mittēt inuicē: qm̄ hii duo pphete
cruciauerūt eos q̄ hitāt sup̄ terrā. Et
post dies tres et dimidiū. sps̄ uite a
dō intrauit in eos. et steterūt sup̄ pedes
suos: et timor magnus cecidit sup̄ eos
qui uiderūt eos. Et audierūt uocē ma
gnā de celo dicentē illis. Ascendite
huc. Et ascenderūt in celum in nube: et
uiderūt illos inimici eor. Et in illa
hōa fcs̄ ē trēmotus magnus: et decima
ps ciuitatis cecidit. Et occisi sūt in tre
motu nōia hominū. vii. milia. Et
reliq̄ in timore sūt missi: et dederūt
glām dō celi. Ve sc̄m abiit: et ecce ue

XI

Et surge. Et dictum est
michi. Surge. etc. C.

Cuius regnabunt

tacium veniet cito. Et vii. angelus
tuba cecinit: et facte sunt voces ma
gne in celo dicentes. Factum est regn
um huius mundi domini nostri et christi eius: et
regnabit in secula seculorum amen. Et viginti
quatuor seniores qui in conspectu
dei sedent in sedibus suis. ceciderunt
in facies suas: et adoraverunt deum
dicentes. Gratias agimus tibi domine deus
omnipotens qui es et qui eras: quia accepi
sti virtutem tuam magnam et regnasti.
Et irate sunt gentes. et advenit ira tua. et
tempus mortuorum iudicari. et reddere merce
dem servis tuis prophetis. et sanctis et timen
tibus nomen tuum pusillis et ma
gnis: et exterminandi eos qui corruperunt
terram.

XI

Et apertum est templum dei in celo:
et visa est archa testamenti eius in tem
plo eius. Et facta sunt fulgura et voces
et terremotus: et grando magna. Et sig
num magnum apparuit in celo. mulier
amicta sole. et luna sub pedibus eius. et
in capite eius corona stellarum .xii. et in utero
habens: et clamabat parturiens. et crucia
batur ut pariat. Et visum est aliud signum
in celo: et ecce draco magnus rufus ha
bens capita .vii. et cornua .x. et in ca
pitibus suis .vii. diademata: et cauda
eius trahebat terciam partem stellarum celi:
et misit eas in terram. Et draco stetit ante
mulierem que erat paritura: ut cum peperisset
filium eius devoraret. Et peperit filium
masculum: qui recturus erat omnes gentes
in virga ferrea. Et raptus est filius eius
ad deum: et ad thronum eius. Et mulier fugit
in solitudinem. ubi habet locum paratum a deo:
ut ibi pascat illam diebus mille .cc. lx.
Et factum est prelium magnum in celo. Mi
chael et angeli eius preliabantur cum
dracone. et draco pugnabat et angeli
eius: et non valuerunt neque locus amp
lius inventus est eorum in celo. Et proiectus
est draco ille magnus. serpens antiquus
qui vocatur diabolus. et sathanas:
qui seducit universum orbem. Proiectus
est in terram: et angeli eius cum eo missi
sunt. Et audivi vocem magnam in celo di
centem. Nunc facta est salus et virtus et

C'phebat

et draco non habent magnum.

regnum dei nostri. et potestas christi eius:
quia proiectus est accusator fratrum nostrorum.
qui accusabat illos ante conspectum dei
nostri die ac nocte. Et ipsi vicerunt illum
propter sanguinem agni. et propter verbum testim
onii sui: et non dilexerunt animas suas usque
ad mortem. Propterea letamini celi: et
qui habitatis in eis. Ve terre et mari: quia
descendit diabolus ad vos. habens iram
magnam. sciens quod modicum tempus habet. Et
postquam vidit draco quod proiectus esset in terram:
persecutus est mulierem que peperit mas
culum. Et date sunt mulieri due a
le aquile magne. ut volaret in de
sertum in locum suum: ubi alitur per tem
pus et tempora et dimidium temporis. a facie ser
pentis. Et misit serpens ex ore suo post
mulierem aquam tamquam flumen: ut eam
faceret trahi a flumine. Et adiuvit
terra mulierem. Et aperuit terra os suum:
et absorbuit flumen quod misit draco
de ore suo. Et iratus est draco in mulie
rem: et abiit facere prelium cum reliquis
de semine eius. qui custodiunt mandata dei.
et habent testimonium ihesu. Et stetit super ha
renam maris.

XIII

Et vidi de mari bestiam
ascendentem habentem capita .vii. et cor
nua .x: et super cornua eius .x. diadema
ta. et super capita eius nomina blasphemie.
Et bestiam quam vidi. similis erat pardo. et
pedes eius sicut pedes ursi: et os eius. sicut
os leonis. Et dedit illi draco virtutem
suam: et potestatem magnam. Et vidi unum
de capitibus suis: quasi occisum in mortem.
Et plaga mortis eius curata est: et ad
mirata est universa terra post bestiam. Et
adoraverunt draconem qui dedit pote
statem bestie: et adoraverunt bestiam
dicentes. Quis similis bestie: Et quis
poterit pugnare cum ea: et datum est ei os
loquens magna et blasphemias. Et
data est illi potestas facere menses .xlii.
Et aperuit os suum in blasphemias ad
deum. blasphemare nomen eius. et
tabernaculum eius: et eos qui in celo ha
bitant. Et datum est illi bellum facere
cum sanctis: et vincere illos. Et data est ei
potestas: in omnem tribum et populum. et lin

guam. et gentem. Et adorauerunt
eam omnes qui inhabitant terram. quorum
non sunt nomina scripta in libro uite agni.
qui occisus est ab origine mundi. Si
quis habet aurem audiat. Qui in ca
ptiuitatem duxerit: in captiuitatem
uadet. Qui gladio occiderit: opor
tet eum gladio occidi. Hic est patien
tia et fides sanctorum. Et uidi aliam
bestiam ascendentem de terra. et habe
bat cornua duo similia agni: et loque
batur sicut draco. Et potestatem
prioris bestie omnem: faciebat in con
spectu eius. Et fecit terram et inhabitan
tes in ea adorare bestiam primam: cu
ius curata est plaga mortis. Et fecit
signa magna. ut etiam ignem faceret
de celo descendere in terram in conspectu
hominum. et seducit habitantes in terra:
propter signa que data sunt illi facere in con
spectu bestie. dicens habitantibus in terra:
ut faciant ymaginem bestie que habet
plagam gladii. et uixit. Et datum est illi
ut daret spiritum ymagini bestie: et ut
loquatur ymago bestie. Et faciet. ut qui
cumque non adorauerint ymaginem bestie
occidantur. Et faciet omnes pusillos et ma
gnos. et diuites et pauperes. et liberos
et seruos. habere caracterem in dextera ma
nu. aut in frontibus suis: et ne quis pos
sit emere aut uendere. nisi qui habet car
acterem aut nomen bestie. aut numerum
nominis eius. Hic sapientia est. Qui habet in
tellectum: computet numerum bestie. Numerus enim
hominis est. et numerus eius est: dcLxvi.

XIIII

Et uidi et ecce agnus stabat supra montem
syon: et cum illo. cxLiiii. milia habentes
nomen eius et nomen patris eius scriptum
in frontibus suis. Et audiui de celo tamquam
uocem aquarum multarum: et tamquam uocem
tonitrui magni. Et uocem quam au
diui: sicut cytharedorum cytharizantium
in cytharis suis. Et cantabant quasi canticum
nouum: ante sedem. et ante quatuor
animalia et seniores. Et nemo poterat dicere
canticum. nisi illa. cxLiiii. milia qui
empti sunt de terra. Hii sunt qui cum mulieribus
non sunt coinquinati: uirgines enim sunt.
Hii secuntur agnum: quocumque ierit. Hii
empti sunt ex omnibus primitie
deo et agno: et in ore ipsorum non est in
uentum mendacium. Sine macula sunt:
ante tronum dei. Et uidi alterum angelum
uolantem per medium celum habentem euan
gelium eternum: ut euangelizaret sedenti
bus super terram. et super omnem gentem et tri
bum et linguam et populum. dicens magna
uoce. Timete dominum et date illi hono
rem: quia uenit hora iudicii eius. Et ado
rate eum qui fecit celum et terram et mare
et omnia que in eis sunt: et fontes aquarum.
Et alius angelus secutus est dicens. Cecidit
cecidit babilon illa magna: que a uino i
re fornicationis sue potauit omnes gentes.
Et tertius angelus secutus est illos: dicens
uoce magna. Si quis adorauerit bestiam
et ymaginem eius. et acceperit caracterem
in fronte sua. aut in manu sua: et hic
bibet de uino ire dei quod mixtum est mero
in calice ire ipsius: et cruciabitur igne
et sulfure. in conspectu angelorum sanctorum
et ante conspectum agni. Et fumus tormen
torum eorum: ascendet in secula seculorum.
nec habent requiem die ac nocte qui ad
orauerunt bestiam et ymaginem eius:
et si quis acceperit caracterem nominis eius.
Hic est patientia sanctorum: qui custodiunt
mandata dei et fidem ihesu. Et audiui uo
cem de celo dicentem. Scribe. Beati mortu
i: qui in domino moriuntur. Amodo iam
dicit spiritus: ut requiescant a laboribus suis.
Opera enim illorum: secuntur illos. Et uidi.
et ecce nubem candidam. et super nubem
sedentem similem filio hominis: ha
bentem in capite suo coronam auream.
et in manu sua falcem acutam. Et alter an
gelus exiuit de templo: clamans uo
ce magna ad sedentem super nubem. Mit
te falcem tuam et mete. quia uenit hora
ut metatur: quoniam aruit messis terre. Et
misit qui sedebat super nubem. falcem
suam in terram: et messuit terram. Et a
lius angelus exiuit de templo. quod est
in celo. habens et ipse falcem acutam. Et
alius angelus exiuit de altari. qui habebat
potestatem super ignem: et clamauit uo

Et maturauit

ce magna ad eū qui hēbat falcem
acutam. dicens. Mitte falcē tuā ac
utam. et uindemia botros uinee t̃re:
qm̄ mature sc̄ uuē ea. Et misit āgls
falcē suā acutā in t̃ram. et uindemiauī
uineā t̃re. et misit in lacū ire dei ma
gnum. Et calcatus ē lacus ext̃ ciui
tatē: et exiuit sanguis de lacu usq;
ad frenos equoꝝ. p stadia mille sex

XV

Et uidi aliud signum in celo centa.
magnum et mirabile. anglos. vii.
hn̄tes plagas. vii. nouissimas: q̄
qm̄ in illis consumata ē ira dei. Et ui
di tamq̄ mare uitreū mixtū igne. et
eos qui uicerunt bestiā et ymaginē
illi'. et numeꝝ nōis ei'. stantes sup̄
mare uitreū hn̄tes cythāras dei: 7
cantantes canticū moysi s̄ui dei. 7
canticū agni. dicentes. Magna et
mirabilia sūt opa tua dn̄e deus oī
potens: iuste et uere sunt uie tue. r
rex scōrum. Quis n̄ timebit te dn̄e.
et magnificabit nom̄ tuū: Quia t
sol' pius es. qm̄ uenient ōs gn̄ 7 adora
bunt in conspectu tuo: qm̄ iudicia
tua manifesta st̄. Et post h̄ uidi 7 ec
ce aptum ē templū tabnacli testiō
monii in celo. Et exierunt. vii. āgli.
hn̄tes. vii. plagas de templo: uestiti
lapide mūdo et candido et p̄cincti ē
ca pectora zonis aureis. Et unū ōqua
tuor aīalib;: dedit. vii. āglis. vii. fia
las aureas plenas iracundie dei uiuē
tis in secla secloꝝ. Et īpletum ē tēplū
dei fumō magestate dei. et ō uirtute
eius. Et nēo poterat introire in t̄plū:
donec ɔsumarent̃. vii. plage. vii. an

XVI

Et audiui uocem magnam glōꝝ.
de celo. dicentē. vii. anglis. Ite 7 effū
dite. vii. fialas ire dei in t̃ram. Et ab
iit primus angls et effudit fialam
suam in t̃ram. Et factum ē uulnus
seuum ac pessimū in oēs. q hēbāt
caracterē bestie. 7 in eos qui adora
uerunt ymaginē eius. Et effudit
scōs fialam suam in mare. et fcs̄
ē sanguis tamq̄ mortui: 7 oīs aīa t
uiuens mortua ē in mari. Et t̃cius
effudit fialam suā sup flumina
et sup fontes aq̄ꝝ: 7 fc̄ē est sanguis.
Et audiui anglum aq̄ꝝ: dicentē.
Iustus es dn̄e qui es et qui eras scūs.
qui h̄ iudicasti: q2 sanguinē scōrū
7 pphiarum fuderunt: 7 sanguinē
dedisti eis bibere ut digni st̄. Et aud
iui altrm̄ anglum dicentē. Etiā dn̄e
ds̄ oīps uera 7 iusta iudicia tua. Et
q̃rtus angls effudit fialā suā ī solē:
7 datū ē illi estu afficēre hoīes et igñ.
Et estuauert̄ homines estu magno:
et blasphemauerunt nom̄ dī hn̄
tis potēstem sup has plagas: n3 egert̃
pniām ut darent illi glām. Et qnt̃
angls effudit fialā suam sup sedem
bestie: 7 factum ē regnū eius tenebro
sum. Et ɔmanducauert̄ linguas su
as p̄ dolore. et blasphemauerūt deū
celi p̄ doloribȝ et uulneribȝ suis: 7
n̄ egerunt pniām ex opibȝ suis. Et
sextus angls effudit fialā suā ī flu
men illō magnum eufratē. 7 sicca
uit aq̄ eius ut p̄pareī uia regibȝ ab or
tu sol'. Et uidi de ore dracōis et ō ore
bestie. et de ore pseudo pphe exisse tr̄s
sp̄c in mundos: ī mō dō ranarū. Sūt
enim sp̄c demonioꝝ. facientes signa:
et procedent ad reges totius t̃re ɔgre
gare illos in plium ad diē magnū
dei omnipotentis. Et ecce uenio: sic
fur. Beatus qui uigilat et custodit
uestimta sua: ne nudus ābulet et
uideāt turpitudinē eius. Et ɔggauit
illos in locum: q uocat̃ hebraice hē
magedon. Et septimus angls effu
dit fialā suā in aerem: et exiuit uox
magna de templo a trono dicēs. Fcm̄
ē. Et fcā sunt fulgura et uoces et to
nitrua: 7 t̃remotus fc̄ē ē magnus.
qualis nūquā fuit ex quo hoīes fuer̃
sup t̃ram ~~fuerit~~. talis t̃remotus sic
magnus. Et facta ē ciuitas mag
in t̃res ptes: 7 ciuitates gentiū ceci
derunt. Et babilō magna uēīt in
memoriā ant̃ deū. dare illi calicē
indignationis ire eius. Et oīs in
sula fugit: et montes n̄ st̄ inuēti.

Et afflige

Et t̃plo

Et hoīes

Et grando magna sicut talentum: descendit de celo in hoies. Et blasphemauerunt homines dm̄. ꝓp plagam grandinis: qm̄ magna fc̄a est

XVII

Et uenit unus de septē an gelis. qui hēbant .vii. fialas: ⁊ locutus est mecū dicēs. Veni ostendam tibi dāpnatioēm meretricis magne. que sedet sup aqs multas. cū q̄ fornicati sūt reges tre: ⁊ inebriati sūt qui habitant trām. de uino ꝓstitutionis eius. Et abstulit me in desertū i spū. Et uidi mlīerē sedentē sup bestiam coccineā. plenā noībȝ blasphemie: hēntē capita .vii. ⁊ cornua .x. Et mlīr erāt circumdata purpura et coccino. et inaurata auro et lapide ꝓcioso et margaritis: hn̄s poculū aureum in manu sua plenū abhoīatioē ⁊ inmunditia fornicatiōis eı᷒. Et in fronte eius nomē scriptū: misteriū. Babilon magna: mat̄ fornicationum ⁊ abhoīationū tre. Et uidi mulierē ebriā de sanguine scōruȝ: ⁊ de sanguine martirū ihū. Et miratus sum cum uidissē illā: amiratione magna. Et dixit michi angls. Quare miraris? Ego dicā tibi sacramentū mulieris. et bestie q̄ portat eam. q̄ hēt capita .vii. ⁊ cornua .x. Bestia quā uidisti: fuit et n̄ ē. Et ascensura ē de abysso: ⁊ in interitum ibit. Et mirabunt̄ inhītātes trām quoꝝ n̄ sūt scripta nōīa i libro uite a ɔstitutioē mūdi: uidētes bestiam q̄ erāt et n̄ ē. Et hic ē sensus: q hēt sapiām. vii. capita .vii. st̄ montes sup quos mlīr sedet: ⁊ reges .vii. sūt. Quinq; ceciderūt: ⁊ unus ē. ⁊ alius nōdum uenit. Et cū uenit: oportet illū breue tp̄e manē. Et bestia que erāt et n̄ ē. et ipa octaua ē. et de .vii. ē: et in interitum uadet. Et .x. cornua que uidisti .x. reges sūt qui regnū nondum acceperunt: ſȝ potestatē tamq̄ reges una hora accipiet post bestiā. Hii unum ɔsiliū hn̄t: ⁊ uirtutē. ⁊ potestatē suā bestie tradēt. Hii cū agno pugnabunt. et agnus uincet illos: qm̄ dominus dnoꝝ est. et rex regum. et q cū illo sūt uocati ⁊ electi et fideles. Et dixit m̄. Aquas quas uidisti meretrix sedet: ꝓp st̄ et gēs et lingue. Et .x. cornua que uidisti in bestia: hii odient fornicarīā. ⁊ desolatā facient illā. et nudā. et carnes eius manducabūt. et ipām igni cremabunt. Deus ei dedit in corda eoꝝ: ut faciāt q placitum ē illi: ut dēt regnum suū bestie donec ɔsumēt̄ uerba dei. Et mlīr quā uidisti ē ciuitas magn: q hēt regnum sup reges tre.

XVIII

Et post hec uidi aliū angelū descēdētem de celo. hēntē potatem magnā: ⁊ trā illuīata ē a glīa eı᷒. Et exclamauit in fortitudīe: dicēs. Cecidit cecidit babilon magna ⁊ ⁊ fc̄a ē hītatio demonioꝝ. et custodia omīs spc̄ imūdi. ⁊ custodia omīs uolucris imūde. et odibilē. q; de uīo fornicatiōis eius biberunt oēs gēs: ⁊ reges tre cū illa fornicati sūt. et mcatores tre d̄ uirtute deliciarū suaꝝ diuites fc̄i sēt. Et audiui aliā uocē de celo dicentē. Exite de illa ppl̄s meus. ⁊ ne ꝑticipes sitis delictoꝝ eius. et de plagis eius n̄ accipiatis: qm̄ ꝑuenerunt pc̄cā eius usq; ad celum. et recordatus ē dn̄s iniquitatum eius. Reddite illi. sicut ⁊ ipā reddidit uobis: et duplicate duplicia sc̄m opa eius. In poculo quo miscuit uobis: miscete illi duplū. Quātuȝ glīficauit se ⁊ in deliciis fuit: tātū date illi tormētū et luctū: q; in corde suo dicit. Sedeo regina. et uidua n̄ sum: ⁊ luctū n̄ uidebo. Ideo in una die uenient plage eius. mors ⁊ luctus et fames. et igni ɔburet̄: q; fortis ē d̄s qui iudicabit illā. Et flebūt. et plangent se sup illam reges tre. q cū illa fornicati sūt. et in deliciis uixerunt: cū uiderīt fumū incendii eī. lōge stātes ꝓp timorē tormētoꝝ eius dicentes. Ve. ue. ciuitas illa magna babilon. ciuitas illa fortis: qm̄ in una horā uenit iudiciū tuū. Et negocia

Et d uno ue.

tores terre flebunt et lugebunt super
illam quoniam merces eorum nemo emet
amplius. merces auri et argenti et la
pidis preciosi. et margarite. et byssi.
et purpure. et serici. et cocci. et omne
lignum thyinum. et omnia vasa de lapide
precioso. et eramento. et ferro. et marm
ore. et cinnamomum. et amomum. et odo
ramentorum. et unguentorum. et thuris. et vini. et
olei. et simile. et tritici. et iumentorum.
et ovium. et equorum. et redarum. et manci
piorum. et animarum hominum. et poma desi
derii anime tue discesserunt a te. et omnia
pinguia. et preclara perierunt a te. Et am
plius illa iam non invenient. Mercatores
horum. Qui divites facti sunt. ab ea longe
stabunt. propter timorem tormentorum eius. flen
tes et lugentes. et dicentes. Ve. ve.
civitas illa magna. que amicta erat
bysso et purpura et cocco. et deaurata
est auro et lapide precioso. et margaritis:
quoniam una hora destitute sunt tante di
vitie. Et omnis gubernator et omnis qui in lacum
navigat. et naute et qui in mari operantur.
longe steterunt: et clamaverunt. viden
tes locum incendii eius. dicentes. Que
similis civitati huic magne: Et mise
runt pulverem super capita sua et cla
maverunt flentes. et lugentes: et dicentes:
Ve. ve. civitas illa magna in qua divites
facti sunt omnes qui habent naves in mari de pre
ciis eius: quoniam una hora desolata est. Ex
ulta super eam celum. et sancti apostoli et prophete:
quoniam iudicavit deus iudicium vestrum de illa.
Et sustulit unus angelus fortis lapidem
quasi molarem magnum: et misit in mare
dicens. Hoc impetu mittetur babilon
illa magna civitas et ultra iam non in
venietur. Et vox citharedorum et mu
sicorum et tibia canentium et tuba: non au
dietur in ea amplius. Et omnis artifex et
omnis ars non invenietur in ea amplius. Et
vox mole non audietur in te amplius.
et lux lucerne non lucebit tibi amplius.
Et vox sponsi et sponse non audietur adhuc
in te amplius: quia mercatores tui erant
principes terre. quia in veneficiis tuis
erraverunt omnes gentes. et in ea sanguis pro

eboris. et omnia vasa

Et hominum:

Et locum

phetarum et sanctorum inventus est: et omni
um qui interfecti sunt in terra.

XIX

Post hec audivi quasi vocem magnam tu
barum multarum in celo dicentium. alleluia.
Laus et gloria. et virtus. deo nostro est quia vera
et iusta iudicia eius sunt: qui iudicavit
de meretrice magna. que corrupit terram
in prostitutione sua. et vindicavit san
guinem servorum suorum de manibus eius. Et
iterum dixerunt. alleluia. Et fumus eius a
scendit in secula seculorum. Et ceciderunt. xx. et
quatuor seniores. et quatuor animalia. et ad
oraverunt deum sedentem super thronum dicen
tes amen. alleluia. Et vox de throno exivit
dicens. Laudem dicite deo nostro. omnes servi eius:
et qui timetis deum pusilli et magni.
Et audivi vocem quasi tube magne. et sicut
vocem aquarum multarum. et sicut vocem toni
truum magnorum dicentium alleluia: quoniam
regnavit dominus deus noster omnipotens. Gaudeamus
et exultemus. et demus gloriam ei: quia ven
erunt nuptie agni. et uxor eius prepa
ravit se. Et datum est illi ut cooperiat se
bissino splendenti et candido. Bissin
um enim: iustificationes sunt sanctorum. Et dixit
michi. Scribe. Beati qui ad cenam nup
tiarum agni vocati sunt. Et dixit michi. Hec
verba dei vera sunt. Et cecidi ante pedes eius:
ut adorarem eum. Et dixit michi. Vide ne
feceris. Conservus tuus sum. et fratrum
tuorum: habentium testimonium ihesu. Deum
adora. Testimonium enim ihesu est: spiritus pro
phetie. Et vidi celum apertum. Et ec
ce equus albus. et qui sedebat super eum
vocabatur fidelis et verax: et cum
iustitia iudicat et pugnat. Oculi au
tem eius sicut flamma ignis. et in capite
eius diademata multa: habens nomen scri
ptum quod nemo novit nisi ipse. Et vesti
tus erat veste aspersa sanguine: et voca
batur nomen eius verbum dei. Et exercitus
qui sunt in celo sequebantur eum in equis albis:
vestiti bisso albo et mundo. Et de ore
ipsius procedit gladius ex utraque parte
acutus. ut in ipso percutiat gentes. et ipse
reget eas in virga ferrea. Et ipse calcat
torcular vini: furoris ire dei omnipoten
tis. Et habet in vestimento. et in femore

Cuit sci

suo scriptum: rex regum et dominus do
minantium. Et vidi unum angelum
stantem in sole: et clamavit voce ma
gna dicens omnibus avibus que volabant
per medium celi. Venite congregamini ad
cenam magnam dei. ut manducetis
carnes regum. et carnes tribunorum et car
nes fortium. et carnes equorum. et seden
tium in ipsis. et carnes omnium liberorum
ac servorum ac pusillorum ac magnorum.
Et vidi bestiam et reges terre et exercitus
eorum congregatos: ad faciendum prelium cum
illo qui sedebat in equo. et cum exerci
tu eius. Et apprehensa est bestia. et cum il
la pseudo propheta qui fecit signa coram
ipsa quibus seduxit eos. qui acceperunt ca
racterem bestie. et qui adoraverunt yma
ginem eius. Vivi missi sunt hii duo: in
stagnum ignis ardentis sulfure. Et ce
teri occisi sunt in gladio sedentis super e
quum. qui procedit de ore ipsius: et omnes
aves saturate sunt carnibus eorum.

XX

Et vidi angelum descendentem de celo. ha
bentem clavem abyssi et cathenam ma
gnam in manu sua. Et apprehendit
draconem serpentem antiquum. qui est
diabolus et sathanas: et ligavit eum
per annos mille. Et misit eum in aby
ssum. et clausit. et signavit super illum:
ut non seducat amplius gentes. donec consum
mentur mille anni. Et post hec oportet i
llum solvi: modico tempore. Et vidi se
des. et sederunt super eas. et iudicium
datum est illis: et animas decollatorum propter
testimonium ihesu. et propter verbum dei. Et
qui non adoraverunt bestiam neque ymagi
nem eius. neque acceperunt caracterem eius
in frontibus aut in manibus suis. et vixe
runt: et regnaverunt cum christo mille an
nis. Ceteri mortuorum non vixerunt. donec consu
mentur mille anni. Hec est resurrectio
prima. Beatus et sanctus: qui habet partem
in resurrectione prima. In his secunda
mors non habet potestatem: sed erunt sacerdotes
dei et christi: et regnabunt cum illo mille an
nis. Et cum consummati fuerint mille anni.
solvetur sathanas de carcere suo et exiet
et seducet gentes que sunt super .iiii. ang
ulos terre. gog et magog. et congrega
bit eos in prelium: quorum est numerus
sicut harena maris. Et ascenderunt
super latitudinem terre. et circuierunt ca
stra sanctorum. et civitatem dilectam: et descen
dit ignis a deo de celo et devoravit e
os. Et diabolus qui seducebat eos. i
missus est in stagnum ignis et sulfuris:
ubi et bestia et pseudo prophete. et cru
ciabuntur die ac nocte in secula seculorum.
Et vidi tronum magnum candidum. et se
dentem super eum: a cuius conspectu fugit
terra. et celum. et locus non est inventus
ab eis. Et vidi mortuos magnos. et
pusillos: stantes in conspectu troni.
Et libri aperti sunt. Et alius liber apertus
est: qui est liber vite. Et iudicati sunt
mortui. ex his que scripta erant in li
bris: secundum opera ipsorum. Et dedit mare mor
tuos suos qui in eo erant: et mors et in
fernus dederunt mortuos suos qui in ipsis
erant. Et iudicatum est de singulis secundum opera
ipsorum: et infernus et mors missi sunt
in stagnum ignis. Hec est mors secunda. Et
qui non est inventus in libro vite scrip
tus: missus est in stagnum ignis.

XXI

Et vidi celum novum: et terram novam. Pri
mum enim celum. et prima terra abiit: et
mare iam non est. Et ego iohannes vidi ci
vitatem sanctam ierusalem novam descendentem
de celo a deo paratam: sicut sponsam ornatam
viro suo. Et audivi vocem magnam de
trono: dicentem. Ecce tabernaculum dei
cum hominibus: et habitabit cum eis. Et ipsi populus
eius erunt: et ipse deus cum eis erit eorum
deus. Et absterget deus omnem lacrimam: ex
oculis eorum. Et mors non erit ultra. neque luc
tus. neque clamor. neque dolor erit ultra: que
prima abierunt. Et dixit qui sedebat in
trono. Ecce nova facio omnia. Et dixit
michi. scribe: quia hec verba fidelissima sunt
et vera. Et dixit michi. factum est. Ego sum
alfa. et .Ω. initium et finis. Ego siti
enti dabo de fonte aque vive. gratis.
Qui vicerit: possidebit hec. Et ero illi deus:
et ipse erit michi filius. Timidis autem. et
incredulis. et execratis et homicidis. et for
nicatoribus. et veneficis. et ydolatris.

et omnibus mendacibus pars illorum erit in
stagno ardenti igne et sulfure: quod
est mors secunda. Et uenit unus de .vii.
angelis habentibus fialas plenas .vii.
plagis nouissimis: et locutus est mecum
dicens. Ueni: ostendam tibi sponsam
uxorem agni. Et sustulit me in spiritu
in montem magnum et altum. Et osten
dit michi ciuitatem sanctam ierusalem descen
dentem de celo a deo: habentem claritatem dei.
Et lumen eius simile lapidi precioso:
tamquam lapidi iaspidis. sicut cristallum.
Et habebat murum magnum et altum:
habentem portas .xii. Et in portis angelos
.xii: et nomina scripta. que sunt nomina
.xii. tribuum filiorum israel. Ab oriente por
te tres. Et ab aquilone porte tres. Et a
ab austro porte tres. Et ab occasu por
te tres. Et murus ciuitatis habens fun
damenta .xii: et in ipsis nomina .xii. apostolorum
agni. Et qui loquebatur mecum. habebat
mensuram harundineam auream. ut me
tiretur ciuitatem et portas eius et murum.
Et ciuitas in quadro posita est. Et longitu
do eius tanta est: quanta est latitudo. Et
mensus est ciuitatem de harundine aure

XXI

a. per stadia .xii. milia. Longitudo et
altitudo et latitudo eius: equalia sunt.
Et mensus est murum eius. .cxliiii. cubito
rum: mensura hominis que est angeli. Et erat
structura muri eius. ex lapide ias
pide. Ipsa uero ciuitas. aurum mundum:
simile uitro mundo. Fundamenta mu
ri ciuitatis: omni lapide precioso ornata.
Fundamentum primum: iaspis. Secundum:
saphirus. Tertium: calcedonius. Quartum:
smaragdus. Quintum: sardonix. Sex
tum: sardius. Septimum: crisolitus.
Octauum: berillus. Nonum: topatius.
Decimum: crisopassus. Undecimum:
iacintus. Duodecimum: ametistus. Et .xii.
porte: .xii. margarite sunt per singulas.
Et singule porte erant: ex singulis
margaritis. Et platee ciuitatis au
rum mundum: tamquam uitrum pellucidum.
Et templum non uidi in ea. Dominus enim
deus omnipotens templum illius est: et agnus.
Et ciuitas non eget sole. neque luna. ut
luceant in ea: nam claritas dei il
luminabit illam. et lucerna eius
est agnus. Et ambulabunt gentes in lumine
eius: et reges terre afferent gloriam su
am. et honorem in illam. Et porte eius
non claudentur per diem. Nox enim non erit il
lic. Et afferent gloriam et honorem
gentium: in illam. Non intrabit
in illam aliquod coinquinatum. et faci
ens abhominationem et mendacium:
nisi qui scripti sunt in libro uite agni.

XXII

Et ostendit michi fluuium aque uite: Et uiue.
splendidum tamquam cristallum, procedentem
de sede dei et agni: in medio platee
eius. Et ex utraque parte fluminis. lig
num uite. afferens fructus .xii. per
menses singulos reddens fructum suum.
Et folia ligni ad sanitatem gentium.
Et omne maledictum non erit amplius. Sed se
des dei et agni in illa erit. Et serui eius
seruient illi et uidebunt faciem eius: et no
men eius in frontibus eorum. Et nox ul
tra non erit. et non egebunt lumine lucerne.
neque lumine solis: quoniam dominus deus illuminat
illos: et regnabunt in secula seculorum. Et dixit
michi. Hec uerba fidelissima et uera sunt.
Et dominus deus spirituum prophetarum. misit an
gelum suum: ostendere seruis suis. que opor
tet fieri cito. Et ecce uenio uelociter. Bea
tus qui custodit uerba prophetie libri huius.
Et ego iohannes: qui audiui et uidi
hec. Et postquam audiuissem et uidissem.
cecidi ut adorarem ante pedes angeli.
qui michi hec ostendebat. Et dixit
michi. Uide ne feceris. Conseruus enim tuus
sum et fratrum tuorum prophetarum: et eorum qui
seruant uerba prophetie libri huius. Deum adora.
Et dixit michi. Ne signaueris uerba pro
phetie libri huius. Tempus enim prope est.
Qui nocet: noceat adhuc. Et qui in sor
dibus est: sordescat adhuc. Et qui iustus est
iustus: iustificetur adhuc. et sanctus sancti
ficetur adhuc. Ecce uenio cito. et merces
mea mecum est: reddere unicuique secundum opera
sua. Ego sum alfa. et .ω. primus
et nouissimus: principium et finis.
Beati qui lauant stolas suas: ut sit
potestas eorum in ligno uite. et per portas

intrent ciuitatē. foris canes et uen
efici ⁊ impudici et homicide. et ydol
seruientes: et omis qui amat et fac
mendaciū. Ego ihc misi angłm meū:
testificari uobis h̄ in ecclīis. Ego sū
radix ⁊ genus dauid. stella splendi
da. ⁊ matutina. Et sponsus ⁊ spōsa
dicūt. Veni. Et qui audit: dicat ue
ni. Et qui sitit: ueniat. Qui uult:
accipiat aquā uite gratis. Contestor
enim: omni audienti u̇ba pphie li
bri hui᷒. Si quis apposuerit ad h̄: appo
net deus sup illum plagas scriptas
in libro isto. Et si quis diminuerit
de ūbis pphie libri hui᷒. auferet ds
ptem eius de ligno uite. et de ciuita
te scā. et de his que scripta sūt i libro
isto. Dicit qui testimoniū phibet
istorum. Etiam. Venio cito. Amen.
Veni domine ihū. Gratia dñi nr̄i
ihū xpi cum omībz uobis. ⁊

C XLV

Lauda aīa mā dnm. laudabo dnm in uita mā. psallā dō mō quā diu fuero. Nolite cōfidere in principib3. neq3 in filiis hominū in qb3 nō ē salus. Exibit sps ei9 et reuertet in trā suā. in illa die pibūt oēs cogitatiōes eor. Beat9 cui9 ds iacob adiutor ei9 spes ei9 in dno dō ipsi9. q fecit celū 7 trā mare et oīa que i eis sūt. Qui custodit ūitatē in sclm 7 fac iudiciū iniuriā patientib3. dat escā esurientib3. Dns soluit cōpeditos. dns illuīat cecos. Dns erigit elisos. dns diligit iustos. Dns custodit aduenas. 7 pupillū et uiduā suscipiet. 7 uias pccōr disp. Regnabit dns in scla. ds tu9 syō. i gñatiōem et gñatiōem.

C XLVI

Laudate dnm qm bon9 ē psalm9. dō nō sit iocunda decoraq3 laudatio. Edificans ierlm dns. dispsiōes isrl' cōgregabit. Qui sanat cōtritos corde. 7 alligat cōtritiones eor. Qui numāt m'ltitudinē stellar. et oīb3 eis nōīa uocat. Magn9 dns nr 7 magn' uirt' ei9. 7 sapie ei9 nō ē num9. Suscipiens māsuetos dns. humilias aūt peccatores usq3 ad trām. Precinite dno i cōfessiōe. psallite dō nrō in cythara. Qui opit celū nubib3. 7 parat terre pluuiā. Qui pducit i montib3 fenū 7 h'bā. suituti hoīū. Qui dat iumtis escā ipor. 7 pullis coruor i uocātib3 eū. Nō in fortitudīe equi uolūtatē hēbit. nec in tibiis uiri bnplacitū erit ei. Beneplacitum ē dno sr timentes eū. et i eis qui spāt sup mīa eius.

C XLVII

Lauda ierlm dnm. lauda dnm tuū syon. Qm cōfortauit seras portar tuar. bndixit filiis tuis i te. Qui posuit fines tuos pacē. 7 adipe frumti saciat te. Qui emittit eloqū suū tre. uelocit' currit smo eius. Qui dat niuē sic lanā. nebulā sic cinere spargit. Mittit cristallum suā sic bucellas. an faciē frigoris ei9 qs sustinebit. Emittet ūbū suum 7 liqfaciet ea. flabit sps ei9 7 fluet aque. Qui ānūtiat ūbū suū iacob. iustitias 7 iudicia sua isrl'. Nō fec' talit' oī natōni. 7 iudicia sua nō maīfestauit eis.

C XLVIII

Laudate dnm de celis. laudate eum in excelsis. Laudate eum oēs angli eius. laudate eū oēs uirtutes ei9. Laudate eū sol et luna. laudate eū oēs stelle et lumē. Laudate eū celi celor. et aq que sup celos sūt laudēt nomē dni. Quia ipse dixit et fca sūt. ipe mādauit 7 creata sūt. Statuit ea in etnū et in sclm scli. pceptū posuit et nō pteribit. Laudate dnm de tra. dracones et oēs abyssi. Ignis grando nix glacies sps pcellar. q faciūt ūbum eius. Mōtes et oēs colles. ligna fructifera et oēs cedri. Bestie 7 uniūse pecora. spentes et uolucres pēnate. Reges tre et oēs pp̄i. pncipes et oēs iudices tre. Iuuenes et uirgines senes cum iuniorib3 laudēt nomen dni. qr exaltatum ē nomē eius solī. Cōfessio eius sup celū 7 trām. et exaltabit cornu pp̄li sui. Hymnus oīb3 scīs eius. filiis isrl' pplo appropinquāti sibi.

C XLIX

Cantate dno canticum nouū. laus ei9 in ecclia scōrum. Letet' isrl' in eo q fecit eum. et filie syon exultent in rege suo. Laudent nomē eius in choro. in tympano 7 psalterio psallāt ei. Quia bnplacitum ē dno in pplo suo. 7 exultabit mansuetos in salutē. Exultabūt scī in glā. letabunt' in cubilib3 suis. Exultatiōes dī in gutture eor. 7 gladii ancipites in manib3 eor. Ad faciendā uindictā in natiōib3. 7 increpationes in pplis. Ad alligandos reges eor i cōpedib3. 7 nobiles eor in manicis ferreis. Vt faciāt in eis iudiciū cōscriptū. glā hec ē oīb3 scīs eius.

C L

Laudate dnm in scīs eius. laudate eum in firmamēto uirtutis ei9. Laudate eum in uirtutib3 ei9. laudate eū scdm m'ltitudinē magnitudīs ei9. Laudate eum in sono tube. laudate eū in psalterio et cythara. Laudate eū in tympano et choro. laudate eū in cordis et organo. Laudate eū in cymbal' bnsonātib3. laudate eū in cymbalis iubilationis. omnis sps laudet dnm.

hic sunt interpretationes
hebraicorum nominum i
ncipientium p. a. litteram.
Aaz. appre
hendens l
apprehensio.
Aad. testi
ficans uel
testimoni
um. Aadbar. depcatio.
Aalma. uirgo abscondi
ta uel absconsio uirgin
itatis. s fortitudinis.
Aara. montana uel mons
Aaron. mons fortis l mons
fortitudinis. siue mon
tanus. s dos eorum.
Aaronite. montes robusti
uel montium fortitudines
siue montani aut mon
Aars. sol uel lumen siue il
luminans aut illumina
tio. s temporalis tuus.
Aathach. tempore tuo uel tem
pore tuo siue tu an aut
Aaz. apprehensus uel fortitu
do seu fortis aut apprehen
dens. s mini.
Aazia. patruus uel patrue
lis siue apprehendens do
minum aut fortitudo do
hic post. a. sequitur. b.
Abba. pater uel paternitas. s si
rum est nomen hebreum.
Abacuc. luctator fortis
uel luctator rigidus.
seu amplexans eos aut su
sceptio eorum.
Abadia. seruus domini uel ser
uiens domino. s locutio.
Abaga. pater sollempnis uel
patris sollempnitas seu
pater loquens aut patris
Abaia. pater domini uel pater
habitans siue pater
meus iste aut patris
mei habitatio. s eorum.
Abai. pater eius l paternitas
Abana. pater gratus l la
...
pides colligens.
Abam. patris frequens l
pater commotus seu pater
gratus mihi aut pater gra
tificans me.
Abana. pater gratus domino
uel patri gratificans domini.
Abana. transiens domini l
in transitu domini seu pater
suscitans dominum aut pater
uigilans domino. s seruitium.
Abarim. pertransiens aut
pertransitio seu montes in
transitu uel montes trans.
Abaron. pater suscitans
dolorem uel pater uigilans
murmurationi sue pater
suscitans iniquitatem aut
pater uigilans inutilitati.
Abasbai. parentes l peperit
seu parens mihi aut pari
monia mea.
hic post. a. sequitur. d.
Abda. seruiens uel seruitium
siue seruus eius.
Abdan. seruus meus l ser
uiens mihi suum seruitus est me
a l seruitium eius mihi. s dom.
Abdehel. seruus dei l seruiens
Abdemelech. seruus regis
uel seruiens regno suo ser
uus regius aut seruus re
gnator. s ator.
Abdenago. seruus tacens
uel seruiens tacet suum domini
auxilium aut domini auxil
Abdi. seruus seruus meus l
seruiens mihi.
Abdias. seruus domini l seruiens
domino siue domini testis aut
domino electus. s domino.
Abdihel. seruus dei l seruiens
Abdo. seruus eius l seruiens ei.
Abdom. seruiens eis uel ser
uus eorum. s l seruus inutilis.
Abdon. seruus meretri
uel seruus inutilis.
Abdon. seruus uiuificans
Abdon. ancilla dolens uel
seruiens murmurando.
hic post. a. sequitur. e.
Abeo. seruus propheta l seruiens propheta.
Abedia. seruiens domino l ser
uitium domini. s sio.
Abel. committens l commis
Abel. luctus l uapor seu ua
nitas aut miserabilis.
Abela. committens ei l com
missio eius sui lugens
eum aut miserabilis ei.
Abelga. uapor uallium
uel luctus deuorans.
Abelmaim. uanitas habitanti
uel luctus inhabitantium.
Abelmeola. uapor uallis
salse uel luctus parturi
entium seu uanitas do
mesticii aut miserabilis
inhabitationis.
Abelmeula. idem.
Abelsatim. uapor spinosus
uel luctus germinans
seu miserabilis potio aut
uanitas resurrectionis.
Abenesboe. lapis pollicis
eorum uel lapis in medio
eorum. s uel pater lucerne.
Abenezer. lapis adiutori
uel lapis auxiliator.
Abenmer. lapis luctuosus.
Aber. commisit uel certam
inuit sui particeps aut
participatio.
Aber. uulnus uel liuor si
ue liuidus uel uulneratus
Abesalon. pater pacis uel patri
pacis sui pacis luctus aut
patris amaricatio.
Abessan. pater habitans uel
patris egressio.
Abethari. patris depulsio
uel uia explorationis.
Abethesethai. luctus lito
rum uel uanitas gemmis.
Abgatha. pater tangens l
pater tactus ridentis.
hic post. a. sequitur. b.
Abia. pater domini uel patris
dominum sui domini paternitas
aut ubi pater fuit.
Abiahel. pater domini deus l
paternitas domini dei.
Abial. pater meus exultans
uel patris mei exultatio
Abial. pater meus contemptus
uel patris mei despectio.
Abialbim. pater meus super
intelligens uel patris
mei super intelligentia.
Abiam. patris mei populus
uel pater meus eorum.
Abiasab. pater meus colligens
uel patris mei colligatio.
Abiasaph. pater meus congre
gans uel patris mei congre
gatio. s pecto uigilans.
Abiathar. pater meus ros
uel pater meus superfluus
siue pater meus peccatum
suscitans aut pater meus
Abida. pater meus sciens l
patris mei scientia.
Abidae. pater meus sciens
uel patris mei scientia. s tu.
Abidam. pater meus scien
tes uel pater meus scientia eo
Abiam. pater meus iudex
uel patris mei iudicium.
Abiel. pater meus deus l
patris mei deitas.
Abiem. patris mei mater
uel pater meus mater.
Abieger. pater meus fortis
uel patris mei auxilium
siue pater meus separatus
aut patris mei sancti
ficatio.
Abiegeri. patris mei au
xilium meum uel pater
meus auxiliator meus.
Abigaon. pater collis me
rentis aut pater uallis
mesticie sui pater meus
uallis mesta uel pater meus
collis merentium.
Abigail. pater meus exul
tans uel patris mei exul

tatio. ſ. inuolutio.
Abigail. pat roris ul' pat
eriſoris ſiue patris mei
actuus aut patris mei.
Abilma. lugens l' plorans
ſiue luctus aut ploratio.
Abilmei. lugentes ul' pl
orantes ſeu uani aut
miſerabiles. ſ. ies dni.
Abimahel. pat meus a
deo ul' pat meus erauit.
Abimelech. pat meus rex
ul' patris mei regnum.
Abin. pat m̄ſure ul' pr
m̄ſurat' ſiue pat fuit
aut pat erit. ſ. neu.
Abinaā. patris mi decus
ul' patris mei cōmotio.
Abinadab. pat meus no
tum ul' pr meus ſponta.
Abinoem. patris mei fide
litas ul' patris mei rege
tio. ſ. l' pris mi magiſtri.
Abira. pat meus magr
Abiram. pat meus excelſ
ul' pat meus exaltatus
ſiue pat meus ſublim
aut patris mi exaltatio.
Abiron. pat meus magr
muſſitans ul' pr meus
magr murmuras ſiue
pr meus magr iniqus
aut pat meus magiſt
mutilis. ſ. ſalutare.
Abiſa. pat ſalutis l' pats
Abiſa. pat meus ſacrifi
cans ul' patris mi ſacrifi
cium ſiue patris mi incē
ſum aut patris mi holo
cauſtū. ſ. pris ſalutaē m.
Abiſai. pr ſalutis mee l'
Abiſai. pr meus incenſu
m ul' pr meus ſacrificiū
meū. ſ. ſtum.
Abiſai. pat meus ſupflu
us ul' patris mi rugitus.
Abiſag. patris mi incen
ſum ul' pats mi holocau
Abiſue. pat meus cantās
ul' pats mei cantilena
ſiue pat meus loquens
aut patris mi locutio.
Abiſur. pat meus robuſt
ul' pat meus āguſtiat'
ſiue pat meus ɔtinens
aut patris mi acerbitas.
Abitbal. pat meus ros ul'
pat meus irroratus ſeu
patrē meū appendēs aū
pats mi appenſio.
Abiu. pats robur ul' pris
rubor ſiue pat eorum aut
pat meus iſte. ſ. mi iſte.
Abiu. pat meus ē ul' pater
Abner. pat lucidus l' pris
lucerna. ſ. patris.
Abobi. pat incantator ul'
Abor. pat montiū l' patris
foram ſeu illuminis aū
pat iracundi. ſ. exaltatio.
Abra. pats magiſtiū l' pris
Abrahā. pat uidens pplm
ul' pat uidēs multitudi
nē ſeu pat multitudinis
aut pat multarum. Sub au
ditur gentiū ñ eſt enim
in nomine. ſ. tas.
Abram. pat excelſus l' pat
exaltatus ſeu pat ſubli
mis aut patris ſublimi
Abreth. pat dedicat' l' pat
tenerimus ipe ē ioſeph
qui platus egypto ē eēt
tener ac delicat' etate iu
uentutis factus ē pr ſe
num mito ſapie et pla
tus ſapientibus. ſ. ficatio.
Abſalon. pax pats ul' pr
pacis ſiue patris luctus
aut pats amaricatio.
Abſalom. patrē meū pa
cificās ul' patris mi ama
Abſamas. pat egſſus do
mino ul' pris habūdā
cia dni. ſ. aū pats aptō.
Abur. pats lum ul' pater
igneus ſeu patrē cendēs
Abur. liuor l' plaga ſeu li
uidus aut uulneratus.
Achab. **hic poſt. a. ſequit'**
fr patris ul' frnitas **e.**
paternitatis. ſ. litio.
Acham. fr pris ſui l' frat
nitas patnitatis ſue.
Acharob. muros l' demo
Achabim. decente ul' ſcor
piones.
Achaia. ſoror laborans
ul' ſoror que ſui ſoror
dni aut frat eius dns.
Achaicus. fr laborans l'
fr qs ſeu fr dnī aū fr
eius dns. ſ. eorum dns.
Achaia. fres laborantes
l' frs q ſeu frs dnī aū fr
Achaim. prrupta ul' um
braculū ſuū ſoror labori
aut frnitas eorum.
Achal. omia ul' in oībus
ſeu fr ɔtemptus aut
fris commixtio.
Acham. labor ul' neces
ſitas ſeu coluber inſidi
ans aut frnitas eorum.
Achammon. fr ſapie
ul' fr ſapientiſſimus.
Achan. tribulator l' nece
ſſarius. ſ. ratio.
Achan. neceſſitas ul' trib
Achoran. tremens ul' app
hendēs ſeu retines gra
ciam ul' apphenſio grē.
Achar. inicēs ul' tribulator
ſui tumultus aut puer
ſio. ſ. eorum.
Acharam. turbās pplm
ul' puſio ppli ſeu puer
tens eos aut turbatio
Acharan. micēs grē l' tur
bans gratificatos.
Acharca. inferius ul' pa
uimtū. ſ. tuitio.
Acearis. ſtiliſ ul' ingēius
ſeu ſterilitas aut ing
Achar. in paſcuis l' gre
gis paſcua ſeu ſtilitas
aut eradito triſticie.
Acharonite. in paſcuis
ul' paſcua ggum ſiue
ſtilis aut erudiēnta tri
ſticiarum. ſ. apphenſio.
Achas. tenens aut appre
hendēs ſui retentio ul'
Achaz. ɔtitens ul' appre
hendēs ſeu ɔuſus uiſi
om aut apphendēs for
titudinē.
Achazias. apphendēs do
minū ul' apphenſio do
mini ſeu ɔuerſus forti
ter dnō aut apphēdēs
uiſionē dnīcam.
Achazib. fr lupi ul' frat
deuorās ſeu tenēs lup
um aut apphendēs ra
pacitatem. ſ. ta.
Aſa. claudicans l' factu
Aſaph. claudica collectio
ul' factura ɔgregatiōis.
Acos. hamus ul' retentio
ſui huilis aut huilitas.
Acereth. diſſipās ul' diſp
dēs ſui demoliēs aut in
tſitiens. ſ. mea.
Acerethi. diſſipās me l'
diſpdēs me ſeu demoli
tio mea aut infectio.
Achaela. ſuſcipiens eū
ul' ſuſceptio eius.
Acheldemach. agr ſang
nis ul' agr ſanguineus.
Syrus eſt nōmen hebre
um. ſ. multitudo.
Acherubim. cognoſce l'
intellige ſeu ſciens mlt
titudinē aut ſcientie.
Achi. fr meus ul' frnitas
mea. ſ. frnitas dns.
Achaia. umbraculū ul' p
ſumptio ſeu fr dni aū
Achiam. fr pp aut fris
ppls ſui umbraculū eius
aut pruptio eorum. ſ. to.
Achias. mertes l' tbutio
ſeu fr dns aut frnitas.
Achie. umbraculū ul' in
collibus. ſ. ſuſceptio eius.
Achila. ſuſcipiens eū ul'
Achilai. ſuſcipiēs eum
michi ul' ſuſceptio eius.
Achim. fletus l' plorans
ſeu fr eis aut fratnitas
eorum. ſ. l' fris mi aſſūptō.
Achimaas. fris mi bon
ul' fris mi aſſumptio.
Achimai. fr meus reduce
Achimai. fr meus reduct
ul' fris mei reductio.
Achiman. fr meus quis
ul' fr meus quomodo.
Achimelech. fr meus rex
ul' fris mei regnum.
Achimoth. fr meus mor
tuus ul' fris mei ɔſertio.
Achinaā. fris decor l' frat
decorus. ſ. frnitati ɔlectab.
Achinoem. fris decus ul'
Achior. fris mi lumi l' fr
meus montan' l' fris x
mi foramī aut fris mei

iracundia. ꝯ do est.
Achis. frater meus uel quomodo
Achis. frater meus uir uel ue
rum uir seu frater meus a
ut fraternitas uiri.
Achimasech. fratrem meum
roborans uel fratris mei fir
mamentum.
Achisamech. fratrem adiu
uans aut fraternitatis ad
iutor seu fraternitatis ful
tura uel fraternitas erectio.
Achicob. frater meus bonus
uel fratris mei bonitas.
Achicophel. frater meus ru
ens uel fratris mei ruina.
Achitophel. frater meus ca
dens uel frater meus uiuens
seu frater meus temptans aut
frater meus cogitans.
Achzib. stulticia uel men
dacium seu frater meus de
uorans aut fratris mei
hostia. ꝯ retentio.
Achbo. hamus uel usque
huc sui humilitas aut
Achboe. hamus uel usque
huc seu retinens eum aut
humilitas eius.
Achboice. hamus uel usque
huc siue humiles aut
retenti. ꝯ aut retentio.
Achbos. hamus uel usque
huc siue humilitas.
Achobor. mures uel de
stinatio. ꝯ puersio.
Acor. turbatio uel tum
ultus seu putens aut
Achor. fratris lumen uel fratris
altitudo seu fratris fora
men aut fratris iracundia.
Achron. retentio uel ap
prehensio seu retinens
aut apprehendens. ꝯ natio.
Achub. hami grauitas
uel humilitatis condep
Acupha. hamus subito
uel humilis eructatio.
Achus. retinens consilium
uel humilis consiliator.
Acebur. retinens lumen
uel humilitas agnea.
Achzib. retentio uel de
relicta seu mendacium aut
stulticia.

Achziba. mentiens ei uel
stulticia eius seu retin
ens eum aut delicta ei.
hic post a. sequitur d.
Ada. testificans uel testi
monium. ꝯ elus.
Adad. testis uel patruus
suus perpuus aut patru
Adada. testis ei uel usque
ad testimonium siue pre
cipuus eius aut patru
elis eius. ꝯ laterie.
Adaban. deutronomium
grece scilicet legislatio.
Adadechor. decor auri
lium uel perpuus se
parator.
Adadezer. testimonium
fortitudinis uel patru
elis sanctificato siue forti
tudine perpuus aut
testificato sanctificationis.
Adaglam. congregans eos
uel congregatio eorum.
Adai. robustus uel suf
ficiens suum domini testis
meus aut fortitudo
mea. ꝯ testimonium domini.
Adaia. fluens domino uel te
Adaia. fluuius domini uel te
stificans dominum. ꝯ sa.
Adali. fluuius laborans
uel testimonium laborio
Adalia. testis laborans
uel fluuius laboriosus.
Adam. testificans eos uel
testimonium eorum. ꝯ bib
Adam. homo aut terrenus
suum digena uel desita
Adama. humus aut terra
siue terrena uel terra rubra.
Adame. cruores uel sang
nes plurali numero.
Adam. magnificans uel est
magnificentia suum ser
uiens pplo meo aut te
stificans pplm meum.
Adaz. grex uel populus.
Adaz. pallium uel sublim
is seu testis uigilans aut
fluuius suscitator illum
inator.
Adar. pallium uel magnifice
seu testis uigilans aut
fluuius suscitator.

Adarsa. testificans solez
uel fluuius illuminator.
Adassa. noua uel nouitas
seu testis facture aut ser
uitus plasmationis.
Adassa. fluuius fortis uel te
stis angustiatus seu f
uens petre aut testific
ans sagitta luminis.
Adgam. pater sordis uel te
stis sordidus. ꝯ tioem.
Admattha. fluuius donator
uel testificans consumma
Adrach. stola uel decorus
suum indumentum aut indu
tio. ꝯ simonum.
Adram. mundans pessi
mos uel mundato pes
Adramelech. stola regis
uel decor regni siue rex
indutus aut regnator
decorus. ꝯ pphetie.
Adremabeth. fluuius pro
phetans seu testificator
Ador. grex effusus uel
turris gregis suum testis
uigilans aut fluuius con
surgens. ꝯ to sanctificationis
Adesa. testis facture uel fluui
plasmator suum fluuius
nouitatis aut testifica
Adema. fluuius domini uel testi
ficans dominum. ꝯ corus.
Adrebel. greges dei uel oue
diuine seu decorans de
um aut indutio dei.
Adremelech. stola regis
uel decor regni siue rex i
dutus aut regnator de
Adremmo. testis subli
mis uel semitis eorum.
Adrezer. stola fortis uel
decor separatus seu deco
rum auxilium aut idu
mentum sanctificationis.
Adiada. fluens testibus
uel fortitudo testifican
tium. ꝯ sanctus donum duorum.
Adibel. fluuius dei uel testifi
Adin. fluens cause uel
testis iudicij.
Adina. fluens cause et
uel testis iudicii eius.
Adino. tenellus uel deli
catus seu fortis iudex

aut fortis causator.
Adicham. fluctus dup
lex uel testificatio.
Adrias. continens mala
uel locus malorum seu de
cor facture aut indutio
plasmationis.
Adriel. populus dei uel oues
diuine seu decorans aut
indutio dei. ꝯ tudo et.
Ado. fluuius uel testis seu
fluens domino aut forti
Adoar. fluuius uigilans
uel fortis suscitator.
Adoch. fluuium tenens uel te
stificationis apprehensio.
Adollam. congregans eos uel
congregatio eorum seu testi
monium aque aut te
stificatio in aqua.
Adollamin. congregans
eos uel congregatio eorum
seu testimonium aque
aut testificatio in aqua.
Adollamites. congregans
eos uel congregatio eorum
seu testis aque aut te
stificator in aqua.
Adom. fluens eis uel forti
tudo eorum.
Adommim. rubra uel a
scensus ruffor. iste est
locus ille uel sanguina
rius quo deuenit homo
qui ab ierusalem descendebat
in iericho et incidit in
latrones.
Adon. fluuius merens uel
testis murmurans seu
fortis iniquus aut for
titudo inutilis.
Adonay. dominus uel dominator.
Adonaia. dominus dominans uel
domini dominatio. ꝯ tio.
Adonaias. dominator est do
minus uel domini est domina
Adonibesezeh. dominus in
census uel domini uel domini fu
lgurans siue dominus domina
tor egestatis aut domini
dominator uani contemptus.
Adonicam. domini callidus
uel dominator calliditatis.
Adonicam. dominus exaltat
uel dominator solimus.

domini

Adonisedech. dns pacis
ul' d'natoz iustitie.
Adophice. libertas uel
gaudiu.
Ador. fructus generans
ul' testificatio genti.
Adulam. testimoniu p'
us ul' f'uens etnitati.
Aduram. decoz excelsi l'
g'natio excelsa sui decoz
excelsus aut fluuii ex
altatio. *[ȝ] mit'.
Adummentina. uisio so
limis ul' uidens subli-
hic post. a. sequit'. e.
Aegla. uitula ul' iuuen
cula sui sollempnis a
ut festiuitas eius.
Aeuptas. tenebre l' angu
stia seu tribulato coa
gustans aut tribulato
nis coangustatio.
Aegypti. tenebre ul' an
gustiates seu tribula
tes coangustatos au
tribulatores coangu
statoz. *[ȝ] luminare.
Aeglon. iuuencla l' uac
ca ... seu uacca merens
aut iuuenca mutilis.
Aelam. ... l' ante
fores seu postes aut ...
Aelamite. ... ul'
ante fores seu postes
aut superluminaria.
Aelam. apposita l' obiec
ta seu despiciens aut ɔ
parata. *[ȝ] ɔparati.
Aelamite. appositi l' ob
iecti seu despicientes au
Aelmoth. tabne ul' of
ficine seu tabne moz
tis aut officine morti
orum. *[ȝ] eius.
Aena. fons ul' biuiu seu
fons eius aut oculus.
Aenadoz. fons generans
ul' oculus generationis.
Aeneas. paup ul' miser
seu r'ndens aut r'nsio.
Aengaddi. fons oztoru
ul' oculus elatoz.
Aenom. fons eoz ul' o
culus eoz.
Aerim. acuus lapidu
ul' acuati lapides.
Aesorelom. auxiliu me
roris ul' mia dolentiu.
Aesmon. tra deserta ul' tra
inculta seu tra merens
aut tra mutilis.
Aetham. ualida l' antiq'
siue ascendens aut foz
titudo. *[ȝ] pat' meus.
Aethis. obstupefaciens
ul' pterrens seu teroz p'ris
mei aut obstupefaciens.
Aethiopia. tenebre l' ca
ligo seu tenebras aut
caligans.
Aethiopes. tenebrosi ul'
caliginosi seu tenebra
tos aut caligantes.
Aethonodosai. uiam se
rioz ul' uiantes isert'
hic post. a. sequit'. p. h.
Apham. humus eoz l'
uolatus eoz seu libans
eos aut securitas eoz.
Aphan. hum' ul' uolat'
eoz seu libans eos aut
securitas eoz. *[ȝ] mee.
Aphau. humus ul' uola
tus seu libans pauperes
meos aut securitas gre-
Aphar. tra ul' puluis sui
humilis aut fodiens.
Aphar. puluis suscitans
ul' hum' uigilie seu li
berans uigiles aut secu
ritas suscitatoz.
Aphara. tra eius l' puluis
ei' sui hum' eius aut fo
diens eum.
Aphara. puluis suscitans
eu ul' humus uigilie ei'
seu libans uigilantes ei'
aut securitas suscitato
rum eius. *[ȝ] eum.
Aphara. taurus l' uitul'
sui puluis ei' aut fodiens
Aphara. fodiens humu;
ul' puluis inutilis.
Apharim. pulus susci
tans eos ul' hum' uigilie
eoz seu libans uigilante
ei aut securitas suscita
torum eius.
Apharim. fodiens amare
ul' maris effossio.
Apharim. puluis susci
tans eos ul' humus ui
gilie eoz ul' libans ui
gilantes eis aut secu
ritas suscitatoz eoz.
Apharsa. tra digna ul'
fodiens eleuatione seu
libalitas solis aut libe
ras illuminatos.
Apharsaei. t'rem digne
ul' fodientes eleuatos se
u libi solis aut libante
illuminatos. *[ȝ] ni.
Apharsual. tellus salua
ta ul' tra salutis seu pul
uis suscitans salute aut
hum' uigilans saluato
Aphasoth. securitas ul'
libtas seu liberu gmen
aut securitas resurrectio
nis. *[ȝ] iuditiu dni.
Aphacias. iudicans dns l'
Aphech. ɔtinuit ul' ɔti
nentia sui ɔtinent' a
ut fuitoz nouus.
Aphech. ɔtinebit l' app
hendet sui ɔtinens aut
apphensio. *[ȝ] sio ei'.
Apheca. ɔtinebit eu ul'
apphendet eu siue ɔti
nentia eius aut apphe
Aphee. furoz alienus l'
uita dissipata seu uita
dissipans aut uite dis
cussio. *[ȝ] cetes.
Aphelethi. mirabil' ul'
admirando seu uiuifi
cans aut excludens.
Apher. hum' ul' fodiens
seu puluis aut uitul'.
Apherezei. sepati l' abs
truid' seu fodientes oli
uam aut uituli form
Aphes. in finib; ul' mer
tremis. *[ȝ] rum.
Aphes. duunu in finib;
rubentiu ul' in extre
mis ascensionis russo
Aphses. libe egrediens ul'
securitas egressionis.
Affia. libalis dns ul' li
balitas dni. *[ȝ] tata.
Affrica. fertilis ul' augm
Affricam. fertiles ul' au
gmentati.
Affiba. colligens recte l'
congregans ɔuisione
seu liber egressus aut se
cura egressio. *[ȝ] ralitas.
Affith. securus ul' liber
siue securitas aut libe
Aphon. uolans iniq; l'
uolatus meroris seu li
bere murmurans aut se
curitas mutilis.
Aphonite. uolantes iniq;
ul' uolando merentes
seu securi inutilit' au li
bere murmurantes.
Aphus. uolans ɔsilio ul'
uolatus ɔsilii seu libere
ɔsulens aut securus fe
stinatoz. *[ȝ] declinatio.
Aphuth. ei' in diuitu l' ei'
Aphuthi. ei' in diuitia l'
eius declinationes.
hic post. a. sequit'. G.
Aga. festina ul' sollepnis.
Aga. loquens ul' meditans
seu meditatio au loqla.
Agaba. festinus pat' ul'
sollepnitas patris.
Agabus. nuntius tribtas
annuntiatio.
Agad. plante egypti l' pla
tus egyptioz. seu siue
festina ul' sollepne te
stimoniu.
Agad. tecta ul' tectu seu
festine sollepnis aut fe
stina sollempnitas.
Agagite. tomata l' tecta
siue sollepnes festine
aut festini sollepnite.
Agai. questio aut festi
uitas seu loquens m au
meditatio mea.
Agla. uitula l' iuuencula
seu sollepnis aut festi
uitas eius. *[ȝ] arui;
Agar. aduena ul' ɔuiues
seu festum suscitans
aut sollepnitas uigilie.
Agarem. aduene ul' ɔui
ui seu festa suscitantes a
ut sollepnitates uigili-
Agaren. aduena uiuit
ul' ɔuisio deuoratoris
sui festinus magister
meus aut sollepnitas

magistri mei.
Agge. questio ul' sollē
pnis seu festiuitas aū
sollempnitas. ✓ gla.
Age. questio ul' sollēpn
is seu meditatio aū lo
Aggeba. sollempnis pat'
ul' festiuitas patris.
Aggegad. accinctus ul'
annuntians pdo.
Aggedad. festina fructus
prodis ul' sollēpne te
stimoniū accinctiōis.
Aggolom. sollēpnis cā
dor & annuntia iniq̄ta
tem meā. ✓ iutas mea.
Aggenus. festinus ul' sollē
pnis seu querēs ꝯsiliū
aut letus festinator.
Aggi. q̄stio ul' sollēpnis
seu sciens me aut festi
Aggia. querēs dnm uel
sollēpnitas dni.
Aggia. sollēpnis dno ul'
festiuitas dni.
Agguistemmō. fons subli
mis ul' fons occe. seu t
fons ꝯgregans aut fōs
malorum granatorum.
Aggrippa. ꝯgregans subi
to ul' ꝯgregatio subita.
Aggrith. aduene ul' icol
la siue aduena meus
ul' incola meus.
Aggith. festina ul' sollēp
nis seu meditato aut
loq̄la. ✓ nes sui loquentes
Aggithe. festum ul' sollēp
aut meditantes.
hic post. a. sequit'. h.
Ahab. fr̄ patris l' fr̄nitas
patrnitatis. ✓ sui liber.
Ahalon. campi ul' aulo
nes seu ualles grandes
aut ualles cāpestres.
Ahalach. mōs diuidēs
ul' mons leuis. i. lipto.
Ahamon. sapiā l' sapi
entissimus. ✓ odoris.
Ahara. fris odor l' frat'
Aharbel. post exercitum
ul' sequens exercitum.
dei ipe ē oab cognatus
moysi qui et ietro.

Ahares. testa ul' sol seu
siccitas aut ariditas.
Ahaz. patruus ul' patru
elis seu fortis aut app
hendēs. ✓ fortitudo do.
Ahazias. patruus dn̄s
ul' patruelis dno siue
apphendēs dnm aut
Ahebereum. hebreorum
ul' transeuntiū seu trāsi
tus aut transitores eorum.
Ahei. umbraculū ul' in
fecunditas. ✓ natio.
Aheri. declinās ul' decli
Ahesam. uolūtas ul' ꝯ
silium seu uoluntati
aut ꝯsilio ego. ✓ uit.
Ahan. fr̄nitas ul' ubi h
seu uallis aut qō. ✓ te.
Ahi. uiuet ul' uiuit seu
uita uallium aut qō in.
Ahia. fr̄ eius ul' ubi h
ei seu uita eius aut iu
Ahia. querēs eū ul' ual
lis eius seu uita ualli
um eius aut qō eius.
Ahiahim. cū ul' cū eorū
lapides sui uallis fer
uiti aut qō malitie.
Ahialon. admirans l'
admiratio seu uita t
merēs aut uallis in
quitatis. ✓ matio.
Ahias. uita plasmata l'
uita factura seu fr̄ su
stollens aut fris plas
Ahicad. uiuēs gl̄a uel
uita glīe seu frat' mei
glorians aut fris mei
gloriatio.
Ahie. stultas ul' obum
bratio seu fr̄ obūbrās
aut fratris umbraculi.
Ahiel. uiuens do l' uiuē
dnm seu uita uallei dei
aut qō uite diuine.
Ahiere. uallis amica ul'
amica amici seu frat'
meus amicus l' frat'
mei amicitia. ✓ colē.
Ahiecer. fr̄ meus fortis
ul' frat' meus auxilia
tor seu uita uallium sepa
tor aut qō uite scifica

Ahilam. dolens ul' par
turiens seu an fores ul'
an uestibulum.
Ahiloth. fr̄ uinciēs l' fr̄
ligatus seu uallis decli
nans aut uite uacatio.
Ahiluth. uallis inclita l'
qō nobil' seu fr̄ inclit'
aut fr̄nitas nobilitas.
Ahiman. uita qual' uel
qō que seu fr̄ quis aut
fr̄nitas quomodo.
Ahimelech. uita regis l'
uallis regia seu fr̄ meus
rex aut fris mei regnū.
Ahin. fōns ul' oculus.
Ahinadab. fr̄ spōte l' fr̄
spontaneus seu uita ua
llium spontanea aut
qō uite spontanee.
Ahin. fr̄ merens ul' frat'
iniquus seu uita ualliū
dolentiū aut qō uite i
utilis. ✓ exaltatio.
Ahiram. uallis excelsa l'
uita exaltata seu fr̄ meus
sublimis aut fris mei
Ahiram. sculptor l' scalpē.
Ahiramite. sculptores l'
scalpentes. ✓ ptum.
Ahiroth. sculptū l' scal
Ahisamech. fris mei seu
lptura ul' fris mi erectio
seu frēm meū adiuuās
aut frēm meū roborās.
Ahisar. fr̄ meus princeps.
ul' fris mei leuamen seu
uita ualliū principis
aut qō uite āgustiātis.
Ahitub. fr̄ meus bonus
ul' fris mei bonitas seu
uita ualliū deferentiū
aut qō uite deste.
Ahoi. spina ul' ꝯpūctio.
Ahoites. spinosus ul' ꝯ
pungens. ✓ gentis.
Ahoiaban. spina sapie
ul' conpunctio intelli
Ahonnā. pturbatus ul'
pturbator seu pungēs
quis aut spina quomō.
Ahum. inutile ul' iniq̄tas.
hic post. a. sequitur. i.
Ai. uultur l' deuorator.

Aia. uult' eius l' deuorās
eum. ✓ catorum.
Aiath. uultor ul' ꝯdēp
nator seu uultur decli
nans aut deuorato pec
Aicham. fr̄ ms surgens
ul' fris mi resurrectio
seu uult' callidus aut
deuorator calliditatis.
Aichiel. uultur dei ul' d
uorator deus.
Ailach. dolēs ul' pturiēs
seu uult' uinctus aut
deuorator declinans.
Ailon. uallis admirās
suā ubi erāt ursi aut
ubi ursi sunt. ✓ clinat.
Ailith. uult' utinā utik
ul' deuorator utinā de
Aibal. ubi erāt ursi ul'
ubi ursi sūt aū ycolat.
Aiman. ydolum gētium
ul' inutil' oratio ul'
uult' quis aut d'uorato
quomodo. ✓ dinis.
Ain. fōns ul' oculus.
Ainacim. uult' decorus
ue deuoratio pulcritu
Aingallim. oculus uituli
ul' fons mūdās siue
oculus releuat' aut fōs
transmigrationis.
Aion. uultur merens
ul' uultur iniquus seu
deuoratus murmure
aut deuorator inutil'.
Air. ciuitas ul' opidum.
Airsames. ciuitas solis
ul' opidū illuminatū.
Aisinoth. detrectio l' ad
ductio mortis.
Aith. ꝯdempnat' l' ꝯdē
pnatio. ✓ uorās glosi.
Aiud. uult' inclitus l' de
hic post. a. sequitur. l.
Ala. ꝯmixtio ul' ꝯscēdēs
suū infirmus aut ifir
mitas. ✓ mea.
Alab. lactea ul' dulcedo.
Alach. lubricū ul' pars.
Alacharnasū. fermentū
ꝯscēdēs duces ul' ꝯmix
tio diuidēs principes.
Alal. laxitas l' lassitas eī.

Alam. infirmans eos ł commixtio eorum.
Alamath. despitiens futrem uł ꝯtempnens indignationē.
Alamon. despectio ł de sup multitudinē sui infirmans eos dolori aut cōmiscēs eos iniquitati. ꝯtum.
Alas. cōmixtio uł ferm
Alasam. triplicē uł cōsternatē seu ꝯmittēs ipsum aut fermitatio ipsi. ꝯintelligens.
Albiabon. patris mei dolor uł pat̃ meus fr
Alchim. fermitū uam ꝯsilii uł cōmiscens calitū festinatiōem.
Ale. ꝯcensio uł ꝯmiscēs siue infirmus aut infirmitas. ꝯteptationū
Aleth. mille ł doctrina
Alethsim. ignis ł ignē seu doctrina mādati ł aut milia temptationū. ꝯł laudatio dñi.
Alle. laus uł laudatio.
Alleluia. laudate dñm.
Alexander. alleuās tenebrās uł auferēs angustias tenebrarū.
Alexandria. alleuans tenebras uł auferens angustias tenebrarum.
Alexandrini. tenebras alleuātes uł tenebrā angustias auferētes.
Alphalthi. bituīn ł aq bituminis.
Alpheus. doctus ł documentis siue fugitiuꝰ aut millesim.
Alian. ꝯtēpnēs domū ł despectio gr̃e.
Aliban. electus ł electio.
Almus. uestibulis ł sr luminaribꝫ. ꝯgnatō.
Almath. uter uł indi
Almathan. ꝯtēptor doni uł despitiēs donatorē. ꝯspitiens.
Almon. ꝯtēptus uł de

Almon deblathai. ꝯtēplatarū uł despitiens obprbria. ꝯtio.
Almoth. uter uł indig
Aloes. laus fracturā uł laudatio plasmatoris.
Alon. laus doloris ł laumeroris siue laudator iniquus aut laudator inutilis. ꝯut despitio.
Alla. despitiens ł ꝯtēpnens sui ꝯtemptus a
Alnan. ꝯtemptus eos ł despitiēs eos seu ꝯtēptus eis aut despitio eorum. ꝯtor.
Alus. fermitū ł ꝯmixtio seu ꝯtēpnēs ꝯsilium aut despectus festina
hic post .a. sequit̃ .m.
Am. gens uł populus.
Amma. gens mea ł ppłs meus. ꝯpuli testificās
Amaa. gens eius ł ppłs eł seu ppli testis aut po
Amaad. ppłm testificās ł ppli testificatio.
Amad. ppłs adhuc ł pp fuiens siue ppłs testis aut pplare testimoñ.
Amadathi. ppłs fuiens pc̃o uł ppłs testificatꝰ tpre. ꝯnerationi.
Ammador. ppłs testes gñans ł ppłs fuiens ge
Amal. gens cōmixta uł ppłs ꝯscendēs sui ppłs infirmus aut ppli despectio. ꝯppłs lambēs.
Amalasar. dixit pn̄ceps uł dictū principis seu gens ꝯmixta canceri ł ppłs despecte carteratꝰ.
Amalech. gens bruta ł
Amalechite. gēs brute ł ppli lambentes.
Aman. iniquus ł coāgustans seu ꝯprimēs me aut coangustatio mea.
Amana. iniquus ei ł co angustans eū seu cōprimens eū aut coāgustatio eius.
Amante. iniqu uł coan

gustantes seu ꝯprimētes eos aut coangustatio eorum. ꝯgratificatō.
Aman. pplo donatus ł pp
Amanite. pplo donati ł ppli gratificationes.
Amman. cubitus ł mēsura seu ppłs quis aut gens quomodo.
Ammanite. cubitati ł mensurati seu gēs que a ut quomō populi.
Amansame. cubitꝰ fulciens uł mensura erectionis siue ppłs dono aut intus aut ppłs graficatiōe firmatus.
Amaraphal. dicto cadēs uł dixit ut cadet seu ppłs curatus dō aū pp medicamentis dei.
Amaran. temulentꝰ ł rubicatus sordidus siue ppłs laudatus ꝯtico aut ppłs aceruatus.
Amarias. dicente dño uł uerbum dñi seu gēs suscitans dñm aut populus uigilans dño.
Amarite. dicentes domino uł uba dñi seu pp dñm suscitātes aū ppli dño uigilantes.
Amas. furor uł indigtio seu ppłm tollens aut ppłs plasmationis.
Amasa. furor eł uł indignans ei seu sustollēs gentem aut pplaris plasmatio. ꝯtio mea.
Amasai. furor eł meus uł indignatio eius m̃ seu segetem sustollēs michi aut ppli plasm
Amasi. furor meus uł indigtio mea siue populum tollens michi aut pp plasmatio mā.
Amasia. indignās dñs uł furor dñi seu gentē sustollens dño aut pp plasmator dominus.
Ammath. uter uł indignatio sui ppłs donatus

aut ppłs consummatꝰ.
Amath. ūitas uł indigtō siue ppłs peccator aut populus temporalis. ꝯgtō.
Amatha. ueritas ei uel indignabił eius siue ppłs declinās aut ppłs peccans ei. ꝯł indigtor ri
Amatheus. ppłs peccās
Amathi. ūitas mea uł indignato bilis mee seu ppłs peccans mē aut ppłs declinans. Jste amathi ē iona propha sareptane uidue filius quē resuscitauit helias matre postea dicente ad eum nūc in isto cognoui quia uir dei es et uerbū dñi uerum est in ore tuo. ꝯdnm.
Amathia. ūitas mea domini siue ppłs peccās dño aut ppłs declinās
Amathim. ūitas uł indignatio eorum siue ppłs peccans eis aut ppłs declinans eos.
Amathitis. ūitas uiri ł indignatio bił assūpte seu populus peccans uiro aut ppłs declinās assumptionē.
Amaum. ppłs abitiens uł pp abiectio. ꝯeorum.
Amaus. ppłs abiectus ł ppli abiectio. ꝯiudee
Amaam. ꝯcupiscabilis uł ꝯcupiscens sui ppłs iudicans eos aut ppłs
Amen. uere uł ūitas seu fiat aut fideliter.
Amessa. ppłm tollēs uł ppli ablatio. ꝯtectio.
Amessia. ppłm leuās dm̃ uł ppli subleuatio.
Amesseth. ppłs timens ł ppłs plogatus seu ppli germen aut ppli resur
Ametha. luctus uł indignatio seu ppli donū aut ppli pfectio.
Amethen. ppłs ascendēs uł ppli fortitudo.

dño ł fi
litas m̃

Amechi. lucis mi vel indignatio mea siue ppls meus aut ppls obstupefactus. populus meus.
Amphibolis. ppls corruens ul' ppls ore corruens.
Ammi. gens mea ul' po-
Amia. ppls dni ul' ppli dominatio. pp mis do.
Amibel. ppls meus dei l'
Ammibel. ppls meus dei ul' pp mei deus.
Aminadab. ppls meus sponte ul' populus meus spontaneus siue ppli mi uota aut ppls mei urbanus. gloriosus.
Ammiod. ppls meus inclitus ul' ppls meus
Ammisaddai. ppls meus sufficiens ul' ppli mei suffitientia.
Amithal. calefactus ros ul' calefactio roris siue ppls meus irroratus aut ppli mei irroratio.
Amiuth. ppls meus inclitus ul' ppli mei glorificatio.
Amizabab. ppli mei fluens torrens ul' pplo meo torris fluctio.
Amnes. robustus ul' fortis siue ppls fugitiuus aut pp mi temptatio.
Amob. parens ul' sustinens siue ppls dilectus aut pp amplexatio.
Amoch. pplm tenens l' pp apprehensio. tam fidei.
Ammolu. flos farine l' deflorata farina.
Amon. honerans ul' honustus siue nutriens.
Amon. donans ul' nutritiuus siue donatio aut matris fetus. lis.
Amon. ppls dolens l' ppls murmurans siue ppls iniquus aut ppls inuti
Ammo. ppls parens l' populus meroris siue filius gnis mi aut filius ppli mei. coangustatio ei.
Ammona. comprimens eu
Ammona. ppls parens ei ul' ppls meroris eius siue filius gnis ei aut filius pp eius.
Ammon. comprimens me l' coangustatio mea.
Ammoni. ppls pcens mi ul' ppls meroris mei siue filius gnis mi aut filius pp mei. me.
Ammonite. comprimentes me ul' coangustantes
Ammonite. pp pcentes mi pp ul' dolorum meorum seu filii gnis mi aut filii pplorum meorum.
Amora. loquens ul' amaricans siue ppls scitus aut pp illuminatio.
Ammorrei. amari ul' loquentes seu pp sciti aut ppli illuminati. bust.
Amos. fortis ul' potens siue honerans aut uir robustus
Amos. honerauit ul' fortitudo seu pplm auellens aut ppli diuulsio.
Amessa. fortis ei ul' potens ei siue honerans eum aut fortitudo eius.
Amosa. uir robustus ei ul' honerauit eum. seu pplm auellens ei aut diuulsio ppli eius.
Amoth. calefactio ul' calefaciens.
Amothdor. calefactio generationis ul' calefaciens generationem.
Amphiatus. pp malleum ul' ppls malleator siue ppls ore malleans aut ppls ore contundens.
Amraphel. dicto cadens ul' dixit ut caderet siue ppls curatus do aut pp medicamentum deus.
Amram. ppls excelsus l' pp celsitudo siue ppls exaltatus aut pp exaltatio. exaltati.
Amramite. pp excelsi l' ppli
Amri. amaricans ul' lacescens siue ppls magister aut ppli magistrium.
Amsi. ppls indigens l' pp dormitatio.
Amthar. ppls parens l' ppls abigens siue ppls explorator odoris aut ppls explorator ascensionis.
Amubel. ppls calefactus deo ul' ppls cum quo est deus.
Amul. ppls dolens l' ppls parturiens.
Amula. ppls dolens ei l' ppls parturientium.
Amulite. pp dolentes ul' pp parturientes.
Amuthal. calefactus ros ul' calefactio roris siue ppls irroratus aut ppli irroratio. hic post. a. sequitur. n. stus.
Ana. donatus ul' gratificatus siue donum aut gratificatio.
Anna. gratia ul' respondens siue donans aut donatio.
Anab. uua ul' humilitas siue donum patris aut gratificata paternitas.
Anaba. uua eius ul' humilitas eius siue donum patris eius aut gratia paternitas eius. tas.
Anachim. humilis ul' exurgens seu donum callidus aut gratificata calliditas.
Anacch. cognomentum ul' cognominatio. nuntio.
Anachim. non est innocens ul' humilitas retinens siue monile collo sublimi aut humilitatis re
Anae. nugo commotus est ul' nugo commotio.
Anaphilim. cadentes ul' uiolenti. siue gigantes aut gratiam declinantes.
Anae. nugo commotus est ipse ul' nuingo est commotio ista siue donatus uite aut gratificatus susceptioni.
Anam. nubes ul' obumbratio siue donum ppli aut gratificatio eorum.
Anamalech. donum regni ul' responsio regis siue donans regnator aut gratificatio regia. gratificatio.
Ananim. respondentes aquis ul' gratificationes aquarum.
Anan. donum gratie ul' donata
Ananehel. gratus deo ul' responsio dei siue cui donauit deus aut qui est donatus do. l' gratia parui do.
Ananehel. dono iuuens
Anani. donatus mi ul' gratificatio mea. ficatio gra.
Annani. respondens mi l' gratificatio
Annanias. donum gratie domini ul' donata gratificatio domino. domini.
Annanias. respondens gratie dni ul' gratificans grate
Annanim. respondentes aque ul' donationes aquarum.
Annas. donans ul' donatus seu gratiam tollens aut respondens. responsio temporis.
Anath. gratia ul' respondens seu gratie peccans aut res
Anatha. respondens ei l' gratificans eum seu gratie peccans eius aut responsio temporis eius. temporis eorum.
Anathim. respondens eis l' gratificans eos seu gratie peccans eorum aut responsio
Anathim. humilitas uana l' responsio uana seu monile colli aut humiles consurgentes.
Anathoth. responsio l' obedientia siue respondens signa aut gratificatio designantis.
Anathothia. responsio domini ul' obediens domino siue respondens signo dni aut gratificans designantem dnm.
Anathothite. respondentes ul' obedientes siue respondentes signo aut gratificantes designatorem.
Andreas. respondens pabulo aut decorus in statione

sui decus aut secundum ethimologiam apocopa. (+ rit.)

Anapex. id est aurum in

Andromeus. respondens pabulo vel decorus ad standum sive cogitans passionem aut responsio in passionis. (+ meridian.)

Anebgaba. sollicitavit vel humiliavit sive sollicitans valles aut humilians colles.

Anegeb. auster vel meridies sive australis aut

Anei. numquid commotus est michi vel numquid commotio mea. (+ patrem.)

Aneliab. donum dei patris vel gratificans deum

Anem. circuli vel corone seu retinens aut percontator. (+ tificatio mea.)

Anem. donum meum vel g

Anor. lumen vel illuminatio seu dono vigilans aut gratificatione (+ fugens.)

Anoge. donum prerupti vel gratificatio pectoris.

Anohad. gratia vel responsio sive respondens testibus aut gratificatio futuris.

Ani. pauper vel egressus sive donum meum aut gratificatio mea.

Ania. donum dei vel gratificans dominum. (+ eorum.)

Aniam. donum populi vel gratia

Anibel. donatus deo vel gratificans dominum.

Anim. gratificans eos vel paupertas eorum.

Anio. donans eis vel gratificans eos sive dolor eorum aut labor eorum.

Anob. dono fluens vel gratificatio fluentis.

Anon. donator merens vel gratis iniquus seu gratie inutilis aut gratificationi murmurans.

Antiphas. dans transitum vel dantis transeuntio.

Antiochus. pauper silens vel pauperis silentium.

Antiochia. paupertas silens vel paupertatis silentium. (+ tos.)

Antiochem. pauperum silentia vel paupertate silentem

Antipat. dans laudem vel dantis laudatio.

Antipatride. donum laudatum vel dantis laudationem. (+ riens.)

Anula. dolens vel parturiens

Anunum. donum unum vel gratificatio sempiternum. hic post a sequitur o.

Aoten. indus vel cubiculi.

Aod. inclitus vel gloriosus

Aobi. spina vel compunctio.

Aobite. spinosi vel compungentes (+ gentes quoniam) (+ tis.)

Aobiban. spina sapientie vel compunctio intelligentie

Aohiman. percutit vel percussio seu pungens quasi a ...

Aoth. nobilitas vel gloriatio. hic post a sequitur p.

Apaim. binum eorum vel volatus eorum.

Apparentis. liber onager vel continens feritatem.

Apamia. libertas propria domina vel continens populum in domino.

Appelles. congregans eos vel congregatio eorum.

Appia. libera vel libertas sive continens aut continentia. (+ libertas.)

Appiforum. libera vel fortis

Apollo. mirabilis vel admirandus. (+ plator.)

Apollophanes. mirabilitatis vel admirabilis continentie

Apollonia. disciplina vel synagoga eorum.

Apollonius. miraculum vel admirabilis. (+ omnis)

Apollos. congregans eos vel congregatio eorum.

Apostolus. missus vel legatio. (+ continentia egressi)

Apses. libere egredientes vel

Apsiba. continens rectitudinem vel libertas conservationis. hic post a sequitur q.

Aquila. dolens vel parturiens seu dolor aut parturitio. (+ e.) hic post a sequitur r.

Ar. suscitatio vel vigili

Ara. electus vel electio seu vigilans aut suscitans eum. (+ patris eius.)

Arab. insidie vel calliditas seu vigilans patri aut suscitans patrem.

Araba. insidie eius vel calliditas eius sive suscitans patrem suum aut vigilia

Araba. multa vel vespasium occidens aut inhabitabilis. (+ talis.)

Araba. plana vel campestris seu deserta aut occidens

Arabath. deserta tempore vel planicies peccatorum sive suscitans patrem peccati aut vigilans patri declinanti.

Arabes. humiles vel occidentales sive callidi aut insidiatores.

Arabathane. humile robur vel deserta fortitudo sive suscitans patrem robustum aut vigilans patris fortitudini.

Arabia. callida vel insidiatrix sive humilis aut occidentalis.

Araboth. plana vel humilia sive campestria aut equalia. (+ fris.)

Arach. longitudo vel longanimitas sive suscitans fratrem aut vigilia

Aracheus. longitudo consulens vel longanimitas festinans seu vigilans fratri consilii aut suscitans fratrem festinantem.

Arachi. longitudo mea vel longanimitas mea seu fratri meo vigilans aut suscitans fratrem meum.

Arachites. longus vel longanimus seu vigilans fratri confusio aut suscitans fratrem captivum.

Arad. descendit vel descensio sive suscitavit descendentes aut suscitavit descensionem. (+ mur.)

Arad. descendens vel descensio sive suscitans futurum aut vigilans testimonium.

Arada. descendens eius seu vigilans futuri aut suscitans testimonium.

Arada. deponentes vel depositiones seu vigilans futuri mee aut suscitans testimonium meum.

Aradius. deponens consilium vel descendens festinanter seu vigilans futurum festinanti aut festinans testificationem consilii.

Aradius. admirans vel obstupescens seu manum vindemiator meus in sufficiens aut vindemiatoris mei sufficientia.

Arado. miraculum vel depositio seu suscitans futurum aut vigilia testificationis. (+ tes.)

Arapha. suscitans terram vel vigilanter fodiens.

Araphite. suscitatores terre vel vigilanter fodientes

Arathath. negociator vel negotiatio seu vigilans vite aut suscitans pavorem. (+ dominum.)

Arana. eligens dominum vel electio domini seu vigilans domino aut suscitato

Aral. suscitans infirmum vel vigilanter conscendens sive suscitans contempnentem aut vigilia despectionis. (+ m.)

Aram. suscitans excelsum vel vigilans exaltatio

Aram. res cum archa vel res cum capsa sive nascens aut indignatio.

Aram. excelsus vel nascendus seu decor aut electio eorum.

Arama. suscitans gentem eius vel vigilia populi eius.

Arma. excelsa uel irascens
seu decorans eum aut
delectio eius.
Armathi. deiciens eum
uel delectio eius seu de
core pauidus aut excel
se consumans.
Aramelech. suscitans
gentem regi uel uigilia
populi regum.
Aramelech. excelsum re
gnum uel erectus rex seu
u decor regni. s. gie.
Aram. res cum archa
uel res cum capsa siue
suscitans excelsum aut
uigilans exaltationem.
Aram. acuus tristicie uel
laus frumenti seu susci
tans donum aut uigilans
Arano. laus frumenti uel
acuus tristicie seu susci
tans donum iniquum aut
uigilans aut uigilans
gratie muneris. s. denti.
Ararath. mons uulsus
uel mons uellicatus si
ue suscitans resurrectio
nem descendentem aut ui
gilans testimonio ostendente.
Arari. mons uel sublimi
tas seu uigilans uigili
meo aut suscitans sus
citatorem me. s. matior.
Ararite. montani uel sub
limes seu uigilantes ui
gili meo aut suscitatores
suscitatoris mei. s. um.
Aras. elatio uel superbia
siue suscitans sustollen
tem aut uigilans plas.
Arasth. artifex uel artifici.
Arath. testimonium ostendens
dens uel resurrectio descen
tionis siue suscitans pec
catum aut uigilans tem
porale. s. custa temporal.
Arath. brucus uel locusta
sua brucus potius aut lo.
Arabathite. locuste uel
bruci peccantes aut lo
custe temporales.
Arbathis. locusta uiri uel
brucus assumptus sum

hamus pauidus aut
humilitas superiorum.
Arbee. quarta uel quattuor.
Arbelhs. suscitans ue
tustatem aurj uel uigi
lia siue assumptione.
Arbi. locusta uel brucus
suus hamus meus aut
humilitas mea.
Arbo. hamus uel usque
huc siue humilis aut
humilitas eius.
Arboch. humilis uel campe
stris siue hamus tenens
aut hami retentio.
Arbona. locusta iniqua
uel brucus inutilis. si
ue humilitas eius aut
retentio doloris eius.
Archab. insidie uel insi
dians. s. io.
Archao. insidiator fuuis
uel insidians testimon
Archelaus. agnoscens
leo uel agnitio leonis.
Archiatharoth. mora co
rone uel longitudo circuli.
Archippus. insidie oris
uel longitudo operis siue
insidie dilatati aut in
sidiarum dilatatio.
Arcon. suscitans iudicem
uel uigilia iudicandorum.
Area. eligens eum uel electio
eius seu suscitans descen
dentem aut uigilia descen
sionis. s. bitabilis.
Areba. plana uel campe
stris seu deserta aut in pla
Arebia. humilis domino uel
retentio domini.
Arebla. insidians uel in
sidiatio. s. do.
Arebna. humilis pulcher
uel insidians pulcritu
Arech. longitudo uel lon
ganimitas.
Arechon. longanimitas
merens uel longitudo
iniqua siue admiratio
possessionis aut descen
tio negotiationis.
Areo. descendens aut de
scensio siue ascensus

montium uel ascensus sa
ltuum. s. nis.
Aroth. suscitator mensu
re uel uigilia dissolutio
Areli. declinans me uel
declinatio mea siue su
scitans deum meum aut
uigilia dei mei.
Arelite. declinationem uel de
clinationes mee siue su
scitantes deum meum
aut uigilantes domino.
Arem. acuus lapidum uel la
pides aceruati.
Arem. filius meus uel fi
liatio mea siue suscitans
fontem aut uigilia oculi.
Ares. electus uel electio se
u suscitans facturam aut
uigilia plasmationis.
Areth. stupor uel descendo
siue suscitans pauorem
ei aut uigilia uite.
Arema. archa uel pensio.
Arphasa. suscitans tran
situm uel uigilia trans
gressionis. s. atio.
Arphasei. suscitatores
transeuntium uel uigili
a transgressionum.
Arphat. sanans uel saluans
siue sanitas aut salu
Arphapeath. saliens uel
sonans depopulationem.
Arga. mensura uel mensure.
Argob. maledictus excel
sum uel maledicta sub
limitas. s. lis mei.
Aridai. suscitans dilectum
meum uel uigilia amabi
Aridatha. leo donatus uel
leonis donum suffitionis.
Ariel. leo deus uel leo dei.
Aribeli. leo deus meus uel
leo dei mei.
Ariph. uigilia geminis
floridi uel suscitatio ui
sionis buccelle.
Arim. acuus lapidum
uel lapides aceruati.
Arimatheas. altitudo
eius uel exaltatus est.
Arimathia. suscitans do
minum domino uel uigilia do

nationis domini.
Arioch. ebrietas uel ado
litionis refrigens.
Ariopagus. primitiua so
llempnitas uel primitie
sollempnitatis.
Ariopagite. primitiue sol
lempnis uel primitiua so
llempnitas.
Ariopagos. primitiua sol
lempnitas uel primitiue
sollempnitatis [illegible]
[illegible]
[illegible]
Arisai. leo temptans uel leo
nis temptatio.
Aristarcus. suscitans co
ronam uel mons facture
superflue. s. minis.
Aristobolus. suscitans
dolorem uel suscitatio ge
Arma. sublimis uel consu
gens sum sublimitas a
ut resurrectio.
Armagedon. mons [illegible]
[illegible]
[illegible]
Armathaim. sublimi
tas duorum uel altitudo
eorum siue sublimes duo
aut consurgentes hinc.
Armenia. mons uulsus
uel mons uellicatus seu
montis auulsio aut et
montis uellicatio.
Armenii. montes uulsi
uel montes uellicati uel
montium uulsiones aut et
montium uellicationes.
Armon. anathema me
roris mi uel imago tristi
e mee. s. ma meum.
Armoni. domus mea uel
cellarium meum sum illum
inans me aut anathe
Armon. anathema me
roris uel imago tristicie.
Armon. domus uel cellarium
sum illuminans aut ana
thema. s. sionis.
Arnapheth. uigilia con
tens uel suscitatio con
Arman. uigilia domini uel
suscitatio gratie seu archa

meroris aut maledic
tio eorum.
Arnon. archa meroris
ul maledictio siue lu
men eorum aut male
dictio eorum. s. sitientium.
Arod. maledictio suffi
tiens ul maledicta suf
Arodi. maledictus suffi
tiens ul maledicto su
fficiens michi.
Arodite. maledicti suf
ficiens ul maledictio
num suffitientia.
Aroedi. uindemiator
suffitiens ul uindemie
suffitientia.
Aroer. mirice ul exur
gens siue subleuans
aut sub fossa.
Aroerite. uacue factiones
uigiles ul suffusiones
uigiliarum. s. pelles.
Aroerite. mirice ul sub
leuantes siue suffosi
aut exurgentes.
Aron [illegible] uersi
Aromath. nequam tempus
ul uersipellis peccator.
Arori. mons ul sublim
itas. s. montanus.
Arontes. sublimis uel.
Aroseth. nequam semen
ul iniquam positio seu
uigilans germen aut susci
tatio resurrectionis.
Arsa. sol eius uel illumi
natio. s. auditori diuine.
Arsaces. solis claritas uel
illuminatio nominis.
Arsalem. silens circumci
sio ul silentium circumci
sionis seu suscitans et
nomen dominum aut uigilans.
Archa. mora uel in morans.
Archaba. mora patris uel
morans patrem.
Arthaxerses. lumen
silentio temptans uel lu
mine silentii temptatus.
Arthemam. anathem
atizantem ul conturban
tem eos.
Arthemis. id est diana.

turbans ul anathe
matizans siue suscitans
egrotationes. aut egro
tationum suscitatio.
Arucens. circumrodens
me ul circumrosio mea.
Aruan. actiuus tritici ul
laus frumenti.
Arumnas. illuminans
ul illuminatio.
Arur. suscitans ignem
ul uigilia luminis.
Arus. incisa ul aurea sci
uigilans consilio aut susci
tans festinationem.
hic post. a. sequitur. s.
Asa. tollens ul factura
siue sustollens aut pla
smatio. s. patris.
Asaba. eius captiuitas uel eius
conuersio siue sustollens
patrem aut plasmatio.
Asabias. colligens do
minum ul congregatus
domino siue sustollens et
patrem dominum aut plasm
atio patris domini.
Asach. factura perrupta
ul plasmationis um
braculum siue sustollens
fratrem aut tollens frat
ernitatem. s. testimonium domini.
Asadias. factura finis
domino uel sustollens te.
Asahel. sustollens deum
aut plasmatio dei.
Asaph. colligens ul con
gregans siue collectio aut
congregatio. s. domini.
Asaia. facit dominus ul faci
ente domino siue sustollens
dominum aut plasmatio.
Asaias. idem.
Asam. delictum ul firm
seu sustollens ipsum aut
plasmatio eorum.
Asan. tollens donum uel
plasmatio gratie.
Asana. tollens donum
eius ul plasmatio gratie eius.
Asar. carcer ul carcerat
seu facturam suscitans
aut sustollens uigilantem.
Asaradan. uinctos ul ex

acutus siue sustollens
uigiles iudices aut
plasmatione suscitans
iudicio. s. uigiles dei.
Asarel. carcer ul carcera
tus deo seu factura susci
tans deum aut sustollens
Asarela. factura suscitans
maledictum ul plasma
tio tollens uigilantem et
maledictionis.
Asaronthamar. beatitu
do palme ul beatitudo
commutans siue atrium
amaritudinis aut ue
stibulum commutationis.
Asarsualim. diuites et
uulpes ul atrium uul
pium seu factura susci
tans salutem aut plas
matio uigilans salu
ationi.
Asarsusim. diuites op
tinens ul beate relictos
seu factura suscitans
equum aut plasmatio
uigilans reuisioni.
Asasonthamar. os ama
rum ul silentium com
mutatum seu factura et
faciens iniquitatem com
mutationis aut plasmatio
tollens dolorem amari
tudinis.
Asaar. diluculum uel mane
diculo seu facturam esti
mans aut plasmatio
uis existimatio.
Asaradon. auctor uel ex
acutus seu factura su
scitans suos iniquos
aut plasmatio uigilans
testimonio merentium.
Asarahel. beatus deus
ul beatitudo dei seu fac
tura uigilans deo aut
plasmatio suscitans
deum. s. inmatio excelsi dei.
Asaramel. sustollens
excelsum deum ul plas
Asbaal. plasmans uirum
ul tollens uetustatem.
Asbel. captiuus dei ul
atrium uetustatis.

Asbebel. captiuus dei ul
factura uetusta.
Ascalon. appensa ul i
pensa siue ignis infa
mis aut ignis ignobilis.
Ascalonite. appensi ul
impensi sunt ignes in fame
aut ignes ignobiles.
Asebenez. tollens posse
ssorem competibiliter
ul sustollens competibi
lem possessionem.
Asebenec. ignis aspersio
ul sicut ignis aspersus.
Asaod. dissolutio ul ef
fusio siue incendens aut
incendium. s. matio.
Ase. tollens ul factura
siue sustollens aut plas
Aseban. sustollens semper
excelsum ul plasmati
o semper excelsa.
Asebias. sustollens dominum
ul plasmatio domini.
Asebin. facture statio uel
plasmatio stationis.
Asebomas. tollens polli
cem domini ul factura in
medio dominatoris.
Asech. factura perrupta
ul plasmationis um
braculum siue sustollens
fratrem aut tollens frat
ernitatem. s. ardonis.
Asedech. testa ul sol suus
ariditas aut siccitas.
Asedim. siccitas ardoris
ul suburbana eorum.
Asedoch. phasgan absci
sio ul os delicti seu tol
lens abscissum aut
plasmationis dolatio.
Asedoch. factura pabuli
ul plasmatio uiridi
tatis. s. congregatio.
Asedoch phasga. dolatio
facture uiridis aut faci
ens pabulum abscisionis.
Aseph. atrium ul uestibu
lum seu colligens aut
Asem. sustollens eos uel
plasmator eorum. s. re.
Asemona. festinans uel
os eius ab osse non abo

Asama. delictum eius ul firm
gatum cum suum sustollens
ipsum eius aut plasmatio
eorum.

Asen. sustollens fon
tem ul' plasmatio o
culi. ꝯmatio oculi ei.
Asena. ignis aspsus l'
ignis aspsio sui sus
tollens fonte aut plas
Asenna. ruina eius l'
ꝑpitatio
Asennaa. ruina eius l'
ꝑcipitans eum. ꝯrita.
Asennaphar. ruens o
nager ul' ꝑcipitans se
Asenceb. ruina ul' ꝑci
pitato seu fcura dedi
cans aut plasmatiõe3
edificans.
Asennens. leuans me
ul' subleuatio mea.
Asenneth. ruens ul' ꝑ
cipitans siue ignis as
psus aut ignis aspsi
o. ꝯ beatus.
Aser. atrium ul' diui
cie seu beatitudo aut
Aserite atria ul' diuici
e seu beatitudiẽs aut
beati erunt. ꝯ tes.
Aseran. atriũ uulturis
ul' diuitie deuorato
Aseran. beatitudo mea
ul' beatus erit in sui
atium meũ aut diui
cie mee.
Aserdan. exacutus ul'
uinculũ atris seu be
atum iudiciũ aut di
uitie iudicante.
Aserim. atriũ ul' uesti
bulũ seu diuitie aut
beatitudo eoꝝ.
Asermachimath. bea
titudo doni ul' q'e ta
ta donatio. ꝯ es.
Asermoth. atium mõ
tis ul' diuitie mortal
Aseroth. atium angu
stie ul' diuitie tꝑale.
Aseroth. atria ul' uesti
bula seu uille aut be
atitudines.
Asersual. beata salus
ul' diuitie salutis.
Asersua. atium gaudi
i ul' beatitudo leticie.

Asem. nominat' ul'
fatiens nom suũ su
stollens auditũ aut
plasmatio famose
auditionis.
Asema. os abosse nõ
abore ul' sustollens
nom eius aut fatiẽs
famosã auditiõem.
Asen. fcura dentiũ l'
plasmatio sup uul
nus seu tollens no
men aut sustollẽs
amphorã temptati
onis.
Asermoth. suburb
ana ul' sub urbib3
seu atriũ in dignato
nis rigide aut beati
tudo eorum.
Asesgadan. atriũ ac
cincti uulturis ul' x
diuitie tẽptatõis de
uorantis. ꝯ dẽs.
Aspha. tollens subi
to ul' fcura eructãs.
ꝑhaur. equoꝝ dom
toꝝ ul' fcura apphen
Asphanes. equoꝝ do
mitoꝝ l' fcura ꝯfusio
nem apphendẽs.
Asphar. tollẽs onagr'
ul' plasmatio feroci
tatis. ꝯ plasmatõ dñ.
Asia. sustollens dnm'
Asia. gradiens ul' ele
uãs seu auferens aut
elatio. ꝯ stollẽs dnm.
Asiam. fcure dñi l' su
Asiam. elati ul' aufe
rentes siue gradien
tes aut eleuati.
Asias. sustollens dnm
ul' plasmatio dni.
Asita. uulnus aut be
redinis seu fcura dilẽ
ta aut plasmatio a
mabilis. ꝯ eleuatõ dñ.
Asiel. sustollens dm
ul' plasmatio dei.
Asibel. gradiẽs dõ l'
Asim. sustollens eos
ul' plasmatio eoꝝ.
Asima. sustollens eos ei

ul' plasmatio eorũ. cat
Asima. sustollens eos
ei ul' plasmatio eoꝝ
eius. ꝯ turribuli.
Asimerit. dirigens a
turribuliũ ul' directõ
Asiongar. ligna uiri
ul' dolatio hominis
seu fatiens merentes
colles sublimes aut
sustollens dolores co
llium sublimiũ.
Asir. uinculũ ul' uincta
tus seu fcura uigilãs
aut sustollẽs uigila
tes. ꝯ mabiles.
Asidei. milui l' hero
dii seu fcure dilecte
aut plasmatiões a
Asiria. factura uigil
ans dño aut sustollẽ
uigilias dño. ꝯ recto.
Asiria. diligẽs ul' di
lecta siue dirigẽs l' di.
Asiru. fcure uigilãte
dño. ꝯ diligentes.
Asiru. directi ul' diri
gentes seu dilecti aut
Asiria. fcura laborãs
aut sustollens labo
rantes. ꝯ o iudicatus.
Asmo. nouissimũ et
ul' fcura pturiens.
Asmodeus. fcure iu
dicium ul' plasmati
Asmona. festinans l'
celerit' numerans.
Asnaa. tollens ꝑpetez
ul' plasmatio colub.
Asoph. collectio l' ue
stibulũ seu festinãs
aut festinatio.
Asem. silens ul' os ab
ore ñ abosse.
Asometh. os uiuoruz
abosse ñ abore ul' sci
etis iniuito aut festi
natio pauoris.
Asom. fcura pupille l'
plasmati cortinea.
Asor. atriũ ul' sagitta
luminis seu tollens
foramen aut plasm
atio incendie.

Asorarlon. auctor l'
exacutus seu atriũ
fumiq aut tollẽs
forañ testimonii i
utilis. ꝯ dic exaltate.
Asoram. atriũ excel
sum ul' sagitta lum
inis exaltati seu toll
ens forañ excelsum
aut plasmatio uas
Asoth. sustollens sig
num ul' plasmatio
tꝑalis. ꝯ es.
Asothite. tollentes
signa ul' fcure tꝑal
Asra. diminutio l' di
minut' seu tollens
magistrũ aut plas
matio magisterii.
Asrael. diminutus
dõ ul' sustollẽs magi
stium dei
Asrabi. beatũ fatiens
ul' beata ꝯmotio seu
diminut' ipẽ aut di
minutiõi pacẽs.
Arebel. beatus dõ ul'
btitudo dei. siui tol
lens magistrũ deũ
aut plasmatio ma
gisterii dei. ꝯ di.
Asrihelite. btati dõ ul'
btificantes deũ aut
plasmati magistrio
Astaol. ignis gemitũ
ul' ignis parturiẽtiũ.
Astari. caula mea ul'
ꝑsepe meũ.
Astari. ouile meum
ul' cubiculũ meũ si
ue atium meũ aut
fcura exploratõis.
Astaroth. atria ul' cu
biculũ seu caule aut
ꝑsepia. ꝯ factura.
Astarothites. ouile l'
Astarothites. caula l'
atrium seu ꝑsepe.
Astaten. fcura super
flua ul' plasmatiõis
sup fluitas. ꝯ uitatis.
Astiages. uolũtas fe
stinã ul' ꝯ silui festi
Asub. fcura incendii

ul' plasmatio conuer
sionis. ɔ attriti est.
Asupha. tollēs subito
ł factura eructās.
Asuerus. beatitudo ul'
Asum. os eorum ul' fum
igans eos. ɔ eorum.
Asum. factura continea
ul' tollēs pupillam.
Asur. diues ul' beatus
seu factura luminis
aut tollēs incendiū.
Asuri. diues michi ł
atriū meū seu factura
luminis mī aut tol
lens incendiū meū.
Asurim. diuitie eorum
ł beatitudo eorum seu
factura illuminās eos
aut tollens incendi
um eorum. ɔ te.
Asur. tollens robustū
ul' tollens acerbita
Assur. sustollens mu
rum ul' tollens angu
stiā seu factura cotin
ens aut plasmatio
directionis.
Assur. negociator ł ne
gociatio sūn nemus
aut ignis illuminātō.
Assur. dirigēs ul' dili
gens sū beatus aut
gradiens. ɔ acerbitatē.
Assurim. sustollens
murū eis ul' tollens
Assurim. faciens roby
stos eos ł plasmatio
directa eis siue tollēs
angustias eorum aut su
stollens ɔtinentiā eorū.
Assurim. nemora ł ign
ium illuminationes
seu negociatores aut
negociatiōes.
Assurim. dirigentes
ul' diligentes seu bea
ti aut gradientes.
hic post. a. sequit. t.
Atha. tps ul' peccatū
seu delinquens aut
temporalis.
Athac. peccator humilis
ul' peccati retentio seu
delinquens fri aut tē
poralis frat.
Atad. rammius ul' testi
monium. ɔ ł ɔsiōiū.
Attaia. peccans dn̄o ł
temporalis dn̄i.
Attama. ɔcupiscentia
Attalia. tps dn̄i ł tps
eius seu peccans do
mino aut declinatō
dn̄i.
Atanael. tps meū dei
ul' pctm meū deo.
Atanai. tps fluctuās
ul' pctor cōmotus se
u corona donati mei
aut exploratio grati
ficationis mee.
Athar. pctor suscitans
ul' tpalis uigilia.
Athara. pctm suscitās
ei ul' pctoris uigilie.
Atharim. explorator
ul' exploratio. ɔ cuh.
Atharoth. corone ł e.
Athath. pctm tpis ł
tps pctoris. ɔ pate.
Athene. dispse ł dissi
Athemenses. dissipa
ti ul' dispgentes.
Athenobius. pctor la
tens ul' tpalis lat
tio. ɔ peccati effusio.
Ather. tps ɔsurgens ul'
Athersata. tps ɔsgēs
contrariis ul' pctor effu
dens aduersa.
Athiton. tps medium
ul' pctōris dimidiato
siue tps congregate
iniquitatis aut pec
catum ɔgregatiōis
inutilis.
Atipha. tps subitū ul'
peccatum eructans.
Athal. pctm gmen ł
tps inueterans.
Athita. tps querens
ul' dilecti silentium.
Atholus. tps ɔsilii ul'
pcti ɔmixtio.
Athomihel. gaudens
deo ul' tps eius dei.
Athupha. tps subito
ul' pcti infirmitas.
Athul. tps ɔsilii ł pec
cator festinans. h' pt
a. sequitur. u.
Aua. iniquus ul' ini
quitas. ɔ subūsio eorum.
Auam. fons ul' motus
siue mouens eos aū
Aui. feror ul' feritas
siue iniquus m̄ aut i
niqtas mea. ɔ ticia.
Auil. insipiens ł stul
Auim. iniquus lapidū
ul' iniqtas eorum.
Auisa. uolūtas mea ł
iniqtatis mee salua
tio. ɔ tas.
Auith. iniq̄ ul' iniqin
Auoth. sedes ul' cōmo
ratio seu uincilum
aut incunabla.
Auoth. uita ł gl'a seu
ualle aut ciuitates.
Auothiair. uiculū in
gilis ul' sedes uigilie
seu cōmoratio illu
minās aut icunablā
illuminationis.
Auothiair. gl'a luminis
ul' uita illuminans
seu uille uigilantiū
aut oppida illumina
torū. ɔ iens.
Aurithon. frugifera ł
pululenta sūi ubē
tas aut decinere uen
Auphatonite. frugifi'
ul' pululenti seu u
bes aut decinē ueni
entes ɔ dita.
Augusti. sollēpnitē stā
tes ul' sollēpnitas ad
Aullon. uallis gn̄dis
ul' uallis cāpestris.
Auiam. meror eorum
ul' labores eorum.
Auian. iracūdia ul' i
racundus. ɔ cūdia.
Auran. irascens ul' ira
Ausitidis. ɔsiliū ul' ɔ
siliatrix. hic post. a.
sequitur. x.
Axa. furor ul' furibūda.
Axan. claudicans uel
irascens.
Azath. medicina ul'
medicamentum. hic
post. a. sequitur. z.
Aza. uidens ul' robus
tus seu fortis dn̄i aū
fortitudo eius.
Azabias. uidēs patrem
dn̄m ul' fortitudo di.
Azahel. uidens dn̄m ul'
fortitudo dei.
Azam. uidens eos ł for
titudo eorum. ɔ nis.
Azande. fortitudo cōm
otionis ul' uisio qeto
Azari. dorsū ł crepidū.
Azaria. auxiliū dn̄i
ul' auxiliator ē dn̄s.
Azariā. adiuuans po
pulū ul' auxiliū pp.
sūi dorsū eorum aū cre
pido eorum. ɔ mus.
Azaz. conueniēs ł a
pphendēs seu uiui
Azazias. ɔtinēs dom
inū ul' apphensio
dn̄i. seu uidēs forti
ł dn̄m aut robusta
uisio dn̄i. ɔ statib'
Azbel. uidēs ueta ł ro
bustus uetustate.
Azbelite. uidentes ue
tera ul' robusti uet
Azboch. uidēs uomē
te ul' uidēs in uomi
tu seu fortis uetusta
aut fortitudo lugē
tiū. ɔ fortitudo maris.
Azchad. uidēs mare ł
Azchat. uidēs dolentē
ul' uidēs ɔponentes
seu fortis d's molaris
aut fortitudo pnīe.
Azbeb. pgēs ul' ābiēs
seu uallis deuorans
aut uallis capacita
tis. ɔ aū clausa pessulo.
Azeca. fortitudo aū de
cipula siue robusta
Azer. auxiliū ł scifica
tio seu fortis ɔfrgens
aut uidēs uigilias.
Azagad. fortis tēpta
tio ul' uidēs accinc

tium latrunculum.
Azi. fortis meus uel uisio mea.
Aziam. uidens populum uel fortitudo eorum.
Azias. uidens dominum uel fortitudo domini.
Aziel. pergens uel perficiens seu uidens deum aut fortitudo dei.
Azia. fortis uisio uel uidens uisionem.
Aziel. pergens uel abiens seu uidens deum aut fortitudo dei.
Azie. fortis uigilans seu uidens uigilias.
Aziza. fortis iste uel uisio ista.
Azmath. uidens mortem uel fortis mortuus.
Azmaueth. uidens mortem uel fortis mortuus.
Azmoth. fortis morte uel apprehendens mortem.
Azmoth. fortis inclusio uel apprehendens tauros.
Azor. adiutus uel auxiliator seu uidens lucem aut fortis iucundus.
Azozia. incendens dominum uel incendium domini.
Azotus. incendium uel incendens sunt ignis patruelis aut ignis patrui mei.
Azozi. succendentes uel incendia sunt ignes patrueles aut ignes patrui mei.
Azotide. incendium uel ignis patruelis.
Azrahel. adiuuans deum uel fortitudo dei.
Azuba. relicta uel derelicta siue relictio aut derelictio.
Azur. adiutor lucidus uel auxilium igneum siue uidens lumen aut robustum incendium. hic sunt interpretationes hebraicorum nominum incipientium per .c. litteram. . .

B

Bahana. ueniens respondens uel ueniens responsio.
Baal. ueniens uel uetustus siue habens aut deuorator. [Vel] superius.
Baala. ueniens haec uel habens eam seu uir ipsius aut deuorans eum.
Baalaanan. uenit hic donum uel habens eum gratiosus seu uir gratiae eius aut deuorator gratificans.
Baalasor. uetustus deuorans atrium uel uir habens sagittam luminis seu uetustus tollens foramen aut uir plasmator iracundiae.
Baalath. uir ascendens uel habens ascensionem seu uetustus temporis aut deuoratio peccatoris. [Vel] deuorans sedens.
Baalberith. uir habens pactum uel uetustas deuorans.
Baalpharasim. uir deuoratores diuidens uel habens eum uetustatem diuisio.
Baalpheor. uir habens hiatum uel uetustas deuorans pellis superior.
Baalgad. uir fortunatus uel habens temptationem seu uir accinctus latrunculi aut deuorator. [Vel] donationem.
Baala. uir habens eam uel uetustas deuorans.
Baalim. ascendentes uel superiores.
Baalim. uiri uel habentes sunt in superiores aut deuoratores.
Baalis. uetustas uiri uel habens assumptionem seu deuorans uirum aut uetustas assumptio.
Baalmeon. descendens humilis uel descendens humilitatis seu uir humilis habens domicilium aut uetustas deuorans habitaculum.
Baalmeon. descensio humilis uel descensus humilitatis.
Baalmesar. habens eam uel uir ex principe seu uetustas eius aut deuoratio principis.
Baalath. ascendentes uel in ascensionibus seu uir habens tempus aut uetustas deuorans responsionem.
Baalisa. habens uiuacitatem consternentem uel habens uitulam consternatam seu uetustas deuorans totum aut uir habens uitulam trienalem.
Baalthasar. uir habens palmam uel uir habens angustiam seu uetustas deuorans commutationem. [Vel] positio.
Baana. ueniens dolatus uel ueniens gratificatus.
Baana. filius eius uel ueniens ei seu ueniens respondens aut ueniens responsio.
Baam. ueniens donatus sed uel ueniens gratificatio mea. [Vel] aut responsio mea.
Baani. ueniens mihi uel filius meus seu ueniens respondens mihi.
Baari. ueniens respondens uel ueniens responsio mea.
Baari. fonteus uel puteus siue inueniente aut in commutando.
Baarias. ueniens respondens [illegible] [illegible]
B[illegible]. ueniens [illegible] uel uehemente [illegible].
hic post .a. sequitur .b.
Babatha. translatus temporis uel confusio peccatoris seu translatio temporalis aut confusio peccatoris.
Babel. confundens uel confusio seu transferens aut translatio.
Babilon. confundens aut confusio seu transferens aut translatio.
Babilon. confusio aut translatio seu confundentes aut transferentes.
hic post .a. sequitur .c.
Bachar. in sagina tenera uel ingressus est.
Bachachar. uetustas in sagina tenera uel lugens ingressus est agnus.
Bachence. lugens lucerna uel ingressus est agnus lucerne. [Vel] mitti.
Bacuitus. uel luctus suus lugens aut immo.
Bachides. luctus fortis uel uetustas immo mitti. hic post .a. sequitur
Bachachar. quitur .ch. ueniens compungi uel uenit cumulus uel ueniens rixosus uel ueniens [illegible].
Badad. maximus uel excelsissimus seu ueniens testis aut ueniens sufficiens.
Badan. maximus meus uel excelsissimus meus seu robur meum aut sufficientia mea.
Badaias. proprius domino uel in iudicio domini seu ueniens dominus aut ueniens dominator.
Badal. proprius uel sublimis seu ueniens populis ostendens aut ueniens in firmitas.
Badum. solus aut in iudicio seu ueniens populis aut aduentus eorum.
Badan. proprius uel in iudicio seu ueniens donum aut ueniens gratificatio.
Badazer. maximum auxilium uel excelsissimum sanctificator seu fortis et ueniens uel excelsissimus.
Badscha. filia septem

ut filia iuramenti seu
ueniet eloquens aut ue
nit conuersio.

Badsuba. filia de peccato
nis ut filia satietatis
seu uenit accendens aut
uenit incendium. Ista
est bad suba ut badse
ba est ipsa bedsabee ma
ter salomonis. hic post
b. ta. sequitur. e.

Baehu. locus uite mee et loc'
suscipiens michi.

Baen. iniquus ocul'
et iniquitas fontis
seu uenit fons aut
uenit oculus. hic post
b. ta. sequitur. g.

Bagad. uenit accinct'
et uenit infortuna
seu uenit latruncul'
aut uenit temptatio.

Bagal. onus et iugum
seu uenit aceruus
aut uenit inuolutio.

Bagaba. excelsus tempore
et sublimitas pectoris.

Bagathan. uenit ta
ctus uidentis et uen
ter risus tangentium.

Bagazim. in excelso
contemptus et uenit
fortitudo.

Bagoatim. sublimitas
deuorans eos et iugis
uulturis eorum. hic post
b. ta. sequitur. h.

Bahem. locus et in eis
seu uenit locus aut
uenit locus eorum. hic
post b. ta. sequitur. i.

Bai. filius meus. et ue
niens michi. hic post
b. ta. sequitur. l.

Bala. absorta et inue
terata seu absorbens
ut ueteranus.

Balaa. absorbens eum et
inueteratio eius.

Balaach. deuorans et
precipitans suum absor
bens fratrem aut inue
terans eos.

Balaam. uanus populus ut
sine populo suum in eis aut
precipitans fraternitatem.

Balaam. turbans gen
tem aut deuorans po
pulum siue absorbens
eos et absque substantia eorum.

Balaan. turbans don
um et deuorator dom
siue absorbens gratos
aut inueteratio gratie.

Balaanma. huius gratiam
ut inueteratam responsio
nem siue absorbens do
num aut precipitatio gra
tie. | lusio.

Balach. lingens et ludens
siue inuoluens aut e

Balada. absorbens tes
tes et inueteratus fraternita
tem seu ueniens eam iudi
care aut precipitatio te
stimonii. | eleos.

Baladad. uetustas sola
et deuorans testimonium
suum absorbens precipu
os aut precipitans patiu

Baladan. uenit sibim
et iudicans et uanitas
pro semetipso seu ab
sorbens iudices aut in
ueterator iudicum.

Balagad. absorbens
latrunculos seu precipi
tans temptationem.

Balagad. uir accinctus
et habuit accinctum seu
uir fortunatus aut
uir pirata. | putium.

Baban. turbatio et pa

Balamam. turbator
populi et precipitator eorum.

Balanan. turbans do
num ut precipitans gra
tiam. | territor angustie.

Balalor. ascendens atri
um et huius sagitta lu
mine sui absorbens
fortes aut inueterans.

Balad. absorbens pecca
tum et inueteratus
tempore. | elisio.

Balad. lugens ut inuol
uens seu lingens aut

Baldad. uetustas sola
ut uetustatis solitu
do inueterator iudi
cii. | uoratio.

Baldan. sibimet inue
nit iudicans et uani
tas pro semetipso seu
absorbens iudices aut
inueterator iudicii.

Bale. precipitans ut de

Baleite. deuoratores
ut precipitatores.

Balez. absorbens et pre
cipitans. siue absorb
uit aut precipitauit.

Baliada. uarietates
cognouit ut uariato
rium cognitio suum ab
sorbens testimonium
aut inueteratio ser
uitutis.

Baloth. ascendentes
ut in ascensionibus
siue absorbens aut
inueterati responsione.

Basalisa. huius uitulam
consternantem ut huius ui
tulam consternatam seu x
uetustas deuorans
taurum aut uir huius
uitulam triennalem.

Balthasar. capillus ca
pitis et absorbens diui
cias. | huius primum.

Blastus. huius luctum ut
hic post. a. sequitur. m.

Bama. in quo et quis si
ue in quibus aut semper
excelsa. | tus.

Bamoth. in morte et
excelsa seu mors aue
niens ad mortis aduen

Bamothbal. excelsa in
morte uiri habentis
et mors adueniens
uetustati deuoranti.
hic post. a. sequitur. n.

Bana. uenit respondens
et uenit responsio.

Banaa. uenit respondens
ei et uenit responsio eius.

Banai. uenit respondens
michi et uenit respon
sio mea.

Banamus. edificando
domino et cementarius
domini seu respondens
domino aut responsio domini.

Banaza. uenit respondens
ei ut et uenit responsio ei'.

Banaas. uenit responsum
ei tollens et uenit respon
sio plasmatio.

Banebarach. filius ful
minis et filius fulgoris
seu filius fulgurantis
aut filius percutientis.

Banebarach. uenit res
pondens fulmini et ue
uenit fulgori seu uenit
respondens fulguranti
aut uenit respondens per
cutienti. | ratio.

Baneiachan. filius stri
doris ut filius neces
situdinis seu uenit fir
mitas aut uenit spa

Bani. filius meus et ue
niens michi.

Banu. pollex meus et
in medio mei.

Banum. filius meus
unicus et filius meus
sempiternus. | gratibus.
hic post. a. sequitur. o.

Baon. in iniquitate et in i

Banon. uenit dolor ut
uenit iniquitas seu uenit
commutans aut uenit
inutilis. | bus.

Baor. in pelle et in pelli

Baor. uenit lumen et uenit
foramen seu uenit pe
llis aut uenit incen
dia. hic post. a. sequitur. r.

Bar. filius ut filiatio
syrum est non hebreum.

Bara. lectus ut creatura
siue filius eius aut ma
licia.

Barrabas. filius patris
et filius magistri syrum est
pariter et hebreum.

Barach. fulmen et ful
gor siue fulgurans aut
percutiens.

Barachel. fulgor dei et
fulmen dei siue fulgurans
deo aut percussio dei.

B aracemnium. tbuli
ut cãtura nidorum.
B arachias. bñdictus
dñs ut bñdictus dō.
B arachias. fulgor dñi
ut fulminans dñs si
ue fulgurans dño a
ut percussio domini.
B arachiel. bñdictus
dō ut bñdictus dei.
B arachiel. fulgor di
mei ut fulm̃ dei mei
siue fulgurans deo
meo aut percussio dei
mei. | testimonii.
B arada. filius meus
decorus ut filius decoris
seu filii fuius aut fili
B arahel. bñdixit deū
ut bñdictio dei. siue
lectus dō aut cãtura
dei. | nie.
B arasa. haurientes ĩ
egestate seu ueniens
ad faciendū aut filius
sustollens plasmato
B arath. grando ut tẽpestas
seu filius pcĩi aut filius
temporalis.
B araza. filius uidens
ut filius fortitudinis.
B arech. grando ut tẽpe
stas seu filius iniuar
aut filius pauidus.
B arcum. fugit eum
quispiã fuga eius.
B aria. in malis ut filius
deum siue in clamo
re eius aut in comu
tatiõe ipsius. | ens.
B arien. filius ĩ malo ut
filius maleficii quĩe
et ipsum ñ nulli ba
riesu corrupte nõiat.
B ariehu. filius ipe ut
filius putẽs seu filius
cõmotus aut filius faci
B ariona. filius colũbe
aut filius simplici
tatis sirum ẽ partẽ
ᵹ hebreū. bar. quippe
sicut pdictum ẽ siri
ace filius ᵹ iona colũ
ba.

B aritha. phitonissa ut
subitanea siue os ab
yssi aut os pfundū.
B arnabas. filius cõclu
dẽs ut filius pphete seu
filius uenientis aut
filius cõsolationis.
B arne. filius motiõis
ut filius mutationis.
B arnee. electa cõmotio
ut filius electe mutati
onis. | tiõis.
B arsabas. filius reuẽtes
ut filius quietis ex siro
et hebreo sermone cõpo
situm. seu filius iura
mẽti aut filius cõsola
B arsemia. filius cec ut
filius cecitatis. quĩe
corrupte qdã barti
meū legunt.
B artimeus. filius pin
guedinis ut filius ru
minantis.
B artholomeus. filius
suspendentis me. ut
filius suspendentis
aquas syrum ẽ ñ he
breum. | bñdictio.
B aruch. bñdictus ut
B arzarth. filius oliue
eius ut filius fornic
ationis eorum. hic post
a. sequitur. s.
B asan. brucus ut pĩ
guedo seu siccitas
aut cõfusio.
B asar. infantia ut ĩ
angustia siũ infans
aut angustiatus.
B asara. infans ei ut ĩ
fantia eius siũ ãgu
stians eũ aut in an
gustia eius.
B aschama. cõfusio ca
loris ut angustia cali
ditatis eius. | catio.
B aschat. adeps ut defe
B ascebath. adipem ut
defecatiõem.
B asecbath. adeps ut de
fecatio seu defecans
aut desecatio.
B asemath. deposita ut

delinqũs seu ueniẽs
aut derelictio.
B asemoth. ueniens ut
delinqũs siue in oĩb
aut in nominibus.
B asias. adeps dñi uel
defecatio domino.
B asinath. depõita ut de
relinquens seu delin
quens aut derelictio.
hic post. a. sequitur. t.
B athanim. domus res
pondentiū ut dom̃ hu
militatis eorum. h post
a. sequitur. t. v.
B athuhel. uirgo dei ut
castus deo. | robusti.
B aurim. electi ut electo
rum seu iuuenes aū
B auranites. fortis ut
electus seu iuuenis
aut robustus. | cator.
hic post. a. seqtur. z.
B azatha. cõtempnens
tpe ut despectus pec
B azeotha. cõtempnẽs
eū ut despectio eius.
B azothia. cõtempnẽs
dñm ut despectio dō.
h post. b. 7 e. seqr. a.
B ead. iniquus testis ut
edificator pcipuus.
B ean. iniquus gẽe ut
iniquitas dona. hic
post. b. 7 e. sequit. b.
B ebai. os uulturis ut cõ
fusio deuoratoris. h
post. b. 7 e. sequit. c.
B echechias. inclitus
dño ut primogenitus
dñi. | mogenitus.
B echer. inclitus ut pri
B echerite. incliti ut pri
mogeniti. | tus dñi.
B echecias. inclitus do
mino ut primogeni
B echor. primogenitus
ut unigenitus. | m.
B echori. primogenitus
meus ut unigenitus
B echoreti. primogenit
fortis ut unigenitus
timidus.
B echuch. inclitus gñis

ut primogeniti cõdẽp
natio. h post. b. 7 e. se
B ed. filia ut mẽsura qt. d.
B eded. instauratio ut
instauratus seu mẽsu
ra diuitiarū aut fili
a uoluptuosa.
B edsabee. filia septiã
ut filia iuramẽti seu
mensura saturitatis
aut filia sacietatis.
B edsan. filia dum ut
mẽsura iniqt seu filia
iniquitatis aut ipã
iniquitas. | cilius.
B edellion. lapis ut cãbiũ
h post. b. 7 e. sequit. e.
B eel. uetustus deus ut
uir deuorator siue do
minus uetustatis aū
uir hñs uetustatem.
B eelphegor. uir hñs
hyatum ut uetustus
deus hyẽs siue dñs ue
tustatis hyantis aut
uetustus deuorans
os pellis supius. ipe
ẽ papus simulachrũ
B ignomie. | speculi.
B eelsephon. uir hñs
archana. ut dominus
aquilonis seu uetu
stus dominus hñs x
speculã aut uetustas
deuorans ascensiões
B eelzebuc. uir mus
carum ut princeps
muscarum seu uetustus
deus hñs muscas aū
uetustas deuorans
muscas. | bestia.
B eemoth. aĩal ut
aĩal seu bestia ut aut
B eera. fons eius ut
puteus eius siue ĩ lu
mine aut putei eius.
B eeri. fons meus
ut puteus meus siũ
in lumine aut pute
i mei. hic post. b. 7 e.
B ega. subli seqr. c.
mis ut excelsa siue
sublimitas aut cel
situdo.

ubi

Begdai. iugium uultis ł sublimitas deuo ratoris. | ratoris.

Beguai. excelsus meus ł sublimitas deuo mea seu fabrica uultu ris aut fabrica deuora trix. ł sublimitas mea.

Begui. excelsus meus

Beguium. fabrica ce mentarii ł fabrica cementariorum. h p⁹ b.

Behelmon. re. seq. h. uetusti deus habitaculi ł dominus habitaculum uetustatis.

h post. b. re. seq. l.

Bel. uetustas ł absque.

Bela. habitus ł indumentum seu uetustas eius ł absque eo. | tu.

Belath. habitus ł habitus ab habendo non ab habi

Belath. uetustas peccati ł absque tempore. non patitur.

Belathala. habitus ł habita genere feminino ab habendo precipuum est ei

Bethala. habitum ap pendens ł indumentum irroratum.

Belbecia. uetustas pri mogeniti domini ł absque nobilitate domini.

Belga. absque motu ł uetusta commotio.

Belge. absque motu ł uetusta commotio.

Belguai. absque ualle ł absque prerupto seu ue tustas uoraginis aut uetustas deuorationis.

Belia. uetustus dominus ł absque domino. | ipi.

Belia. puteus eius ł in clamore eius flumen uallis aut commutatio

Belial. absque iugo ł absque domino.

Belian. cecum lumen aut ceca angustia seu ue tustas deficiens ł abs que continentia.

Belimelech. deus meus meus rex ł uetusta mea regnans. | tiō.

Belma. habitus desiderium ł absque domicilio.

Belmeula. habitus domici lium ł absque inhabita

Belsan. uetustas durat ł ipsius. uetustatis ini quitas. | stia.

Belsar. absque principe ł absque carbone seu uetustum uelamen aut uetustatis angu

Belsathim. absque ger mine ł absque positi one seu uetustas spi nauum aut uetustas re surrectionis eorum. hic b. re. sequitur. n.

Ben. filius ł filiatio.

Benabinadab. filius prius mei uoluntarius ł filius patris mei spontaneus.

Benadab. filius uoluntarius ł filius spontaneus.

Benahel. edificatus deus ł edificatio dei. seu filius eius deus aut filius eius dei.

Benani. filius doloris ł filius parturientis.

Benbegar. cecum lumen ł filius fulminis ł filius prauaricationis.

Benebarach. filius fulmi nis ł filius fulgoris se u filius fulgurantis aut filiorum percussio.

Benecham. filius callidus ł filius frugum siue filius necessarius aut filius necessitatis.

Benennam. filius eorum ł filius in medio eorum.

Benenno. filii ecce sunt ł filii ecce hic sunt.

Beneritem. filii tonantis ł filii tonitrui quod cor rupte boanerges usus optinuit. | uitulus.

Benesed. filius imitatis ł filius confirmationis.

Bengaber. filius uiri fortis ł filius uiuentis

Benhur. filius lucis ł filius igneus.

Beni. filius meus ł fili atio mea.

Beniu. filius requiescentis ł filius requietionis

Beniamin. filius dextere ł filius uirtutum siue filius amaritudinis ł filius amarum.

Beniemin. filius dextere ł filius uirtutis. sui filius asinus. | carnis.

Beniar. cecum lumen ł ceca angustia. seu filius de ficiens aut filius prauaricationis

Benno. filius commotus ł filius requiei.

Benno. filius merens ł filius doloris seu fi lius murmurans aut filius inutilis. | mee.

Benoi. filius merens ł filius inutilis. michi siue filius doloris mei aut filius iniquitatis

Benni. filius meus ł filiatio mea. | nus.

Bennui. filius requiescentis ł filius requietionis.

Bennun. filius piscis ł filius piscis sui filius unius aut filius sempiternus

Benur. filius incendentis ł filius lucidus seu fi lius luminis aut filius igneus. | uita.

Benzobeth. filius uiui pauidi ł filius uiuus

h post. b. re. seq. o.

Beon. pollex ł in medio suum iniquus murmu rans aut iniquitate do lens. | dia.

Beor. in pellens ł in pulsi o suum iniquus iumentis aut iniquitatis iracundi

h post. b. re. seq. r

Ber. fons ł puteus.

Bera. fons eius ł pu teus eius.

Beramech. fons exal tationis uite ł puteus alti pauoris.

Beros. fontis calix ł putei potus.

Beradan. puteus iudi cantis ł fons iudicii.

Berea. puteus eius ł fili a eius hebreum est pari ter atque sirum.

Beri. puteus meus ł putei pluraliter. | uiso.

Beria. fons domini ł puteus

Berith. fedus ł pacti.

Berince. puteus inno cens ł filia eleganter commota. | compositum est.

Beronice. puteus inno cens ł filia eleganter commota utrumque h nomen ex hebreo siroque

Beroa. puteus eius ł filia eius. | putei eius.

Berdenceo. filii eius ł

Berotai. filia que ł puteus quis et h. tria nomina ex hebreo pariter siroque composita sunt.

Beroth. fontes ł putei seu fons generationis aut puteus temporalis.

Berotha. fons eius ł putei eius. seu fons generationis eius aut puteus temporis eius.

Berothai. fontes mei ł putei mei.

Berothi. fontes mei ł putei mei seu fons generationis mei aut puteus temporans me.

Berothite. fontales ł puteales seu fontes generantes me aut pu tei temperantes me.

Bersa. puteus fedus ł ł fontis iuramenti. | tis.

Bersabee. fons septimus ł fons iuramenti si ue puteus saciantis aut puteus saturitas

Bersith. in capite ł in capitulo idest ge nesis que in capite omnium librorum posita est.

Bertham. fons altus ł puteus altissimus.

B eiyellai. ferrum meum
uel fortitudo mea. h
post. b. re. sequitur. s.

B esai. pinguedo mea
uel ignomiosus m.

B esaia. pinguis dominus uel
ignominiosus domino.

B esamath. derelinquens
uel delictio siue pingue
donum aut confusio
donationis. atio.

B eschat. adeps uel defec

B esee. pinguis uel igno
miniosus. eorum.

B esellam. obumbrans
eos uel obumbraculum

B eseleel. dei uel obum
braculum domini.

B esodia. angustia me
siue domini uel tribulans
misam dominicam.

B esloth. pinguis liga
tus uel ignominie de
clinatio.

B esor. tribulatio uel an
gustia siue carnalis
aut pelliceus. lii.
h post. b. re. sequitur. t.

B eth. domus uel habitaculum

B etha. requies uel rege
tio siue domus eius et
aut habitaculum ei.

B ethacerem. domus
sterilis uel domus eru
ditionis tristitie.

B ethaphaleth. domus
salutis uel domus uiuifi
cans siue domus exclu
dens aut domus mir
abilis. intelligendum.

B etaphe. domus erroris
uel domus mali non a
malitia sed ab arbore

B ethaphe. domus oris uel
domus declinans dis
cipule siue domus laquei
aut domus discipline.

B ethaphua. domus induc
ens eos uel domus de
clinans os eorum. seu re
quies labiorum eius
aut regetio in diuito
nis eorum.

B etthagan. domus orti
uel domus elationis.

B ethagla. domus uitule
uel domus festinatis
eius uel domus defec
tionis aut domus plan
gentium. uitutis eorum.

B ethaglam. domus
planctus uel domus festi

B ethaun. domus ydoli uel
domus ydolatrie siue
domus deuorans eos aut
domus uultus eorum.

B ethausmoth. domus
desta uel domus addu
cens mortem.

B ethaloth. domus cam
pestris uel domus in cam
pestribus seu requiei
uacans aut requie
tionem declinans.

B ethamoth. domus
mortua uel domus mor
talium seu requies
mortis aut regestes
mortuus. tio paradi.

B ethanam. domus par
torum uel domus amari
tudinis seu requies
amaricans aut rege

B ethanan. domus dom
uel domus gratie seu rege
donationis aut regetio
gratificationis. di.

B ethanath. domus res
pondentis uel humilitatis
siue domus ubi est res
pondens dominus aut do
mus ubi est gratia.

B ethania. domus ob
edientie uel domus affli
ctionis eius. siue domus
doni domini aut domus
gratificata domino.

B ethanoth. domus gratie
uel domus responsio
num seu domus per
tinens uel domus pa
nentium.

B etharia. domus aque uel
domus putei.

B ethara. domus elec
tionis uel domus e
lecta siue domus su
scitans eam aut do
mus uigiliarum eius.

B etharaam. domus mon
tium uel domus subli
mitatis eorum siue do
mus suscitans gentem
aut domus uigilans
populo.

B etharaba. domus sus
citans patres uel do
mus uigilans patribus.

B etharaba. domus gran
dis uel domus multa et
siue domus humilis aut
domus uespertina.

B etharapha. domus sa
nans uel domus medi
cine seu requies me
dici aut requietio sa
nitatis.

B ethara. domus ire uel
domus sublimium.

B ethara. domus decora
uel domus electa siue domus
suscitans gentem aut
domus uigilans populo.

B ethara. domus uigilans
dono uel domus suscitans
gratificationem.

B ethari. domus ire uel
domus arche siue domus
montium aut domus
ascensus. humilium.

B ethsan. domus sumi uel
domus delicti siue domus
tollens donum aut do
mus plasmata gratie.

B ethsan. domus deponens
uel domus deposita siue
domus deponens domum
aut domus deposita gra
tie. uel domus putei eius.

B ethanen. domus ido
latrie uel domus imitis.

B ethara. domus fortis est

B etharan. domus putei
mei uel domus in lumine
meo.

B ethesde. domus effusa
uel domus pinguedinis.

B ethtacon. domus scul
pta uel domus sculpture.

B ethear. domus agni uel do
mus cognitionis.

B ethchur. domus frigida
uel lapis adiutorii.

B ethagari. domus tritici
uel domus frumenti.

B ethagon. domus piscis
tristis uel domus piscati
tristitie. taculum.

B ethe. domus eius uel habi

B ethel. domus dei uel ha
culum dei.

B ethemeleth. domus
uallis uel domus profun
ditatis siue uterius et
fulturus aut uetris
sustentaculum.

B ethen. uenter uel uterus
seu domus fontis aut
domus oculi. mortem.

B ethesimoth. domus
desta uel domus adducens

B ethphage. domus oris
uel domus bucce siue
domus oris uallium
aut domus maxille
uel labii sirium est.

B ethphaleth. domus sal
uans uel domus excludens
seu domus uiuificans
aut domus admira
bilis. sitionis.

B ethphases. domus tins
cendens uel domus tin

B etheor. domus hyans
uel domus hyatus seu do
mus oris pelliceri aut
domus oris pellium.

B ethphese. domus tinsi
ens uel domus tinscen
dens siue domus oris aut
domus odoris florentis.

B ethgader. domus muri
uel domus macerie.

B ethgamul. domus retri
buens uel domus retri
butionis.

B ethiesemoth. domus
desiderii dulcis uel domus
desiderate dulcedinis.

B ethim. domibus uel do
mus pluralitate. nis.

B ethia. domus domini uel
domus illuminatio

B ethalabaoth. domus
uenientium uel domus in
gredientium.

Bethleem. domus panis
vel domus refectionis.
Bethleemite domus
panum vel domus resurre
ctionum.
Bethleuaboth. domus
uenientium vel domus
edificantium. | sa.
Bethnacha. domus mol
lis vel domus confracta si
ue domus paciens
aut domus ingenio
Bethanaon. domus hab
itaculi uel domus inha
bitationis. | quo gaz.
Bethmarchaboth. do
mus curruum vel domus
Bethmarchaloth. do
mus quadrigarum
vel domus quadrigan
tium. | fori.
Bethmatha. domus tri
buti vel domus humilis
Bethmorez. domus arch
ani vel domus consilii si
ue domus archanorum aut
domus consiliorum. | cas.
Betheumma. domus par
dorum vel domus amari
Bethorabba. domus humili
vel domus uespertina si
ue domus hiemi aut
domus locorum que sunt
iuxta inhitabilem.
Bethoro. domus ire uel
domus magistri.
Bethcholath. domus
cortinea vel domus uer
miculata. | dinis.
Bethroob. domus platea
rum vel domus latitu
Bethsabee. domus .vij.
vel domus iuramenti siue
domus habundantie
aut domus saturitatis.
Bethsachath. domus cur
uantium vel domus
singulorum. | nis.
Bethsaida. domus frugum
vel domus pecudum si
ue domus pecualis
aut domus uenatorum.
Bethsamis. domus solis
vel domus illuminatoris

Bethsamite. domus
solis pluralis vel domus
illuminate. | sionis.
Bethsan. domus dormie
ntis vel domus securitatis
siue domus habunda
ntie aut domus egres
Bethsemes. domus so
lis vel domus illumin
ans. | cia.
Bethsimon. domus ob
ediens vel domus obe
dientie sue domus
audiens merorem aut
domus deponens iusti
Bethsimuth. domus loci
vel domus locorum siue do
mus mortificans aut
domus mortificatio
nis. | nis.
Bethsur. domus acerba
uel domus angustie
siue domus continens a
ut domus fortitudi
Bethsur. domus fortis
vel domus directa siue
domus muribilis aut
domus continentie.
Bethsura. domus mu
ti eius uel domus diri
gens eum.
Bethsura. domus acer
ba ei uel domus angus
tie eius siue domus
continens eum aut domus
fortitudinis eius.
Bethsuram. domus diri
gens eos vel domus muni
eorum. | bitatis eorum.
Bethsuri. domus robu
sti populi uel domus an
gustians populum suum po
pulum domus contin
ens eos aut domus acer
Bethula. uirgo vel casta
siue domus dolens ei vel
domus parturientis
eorum. | munii.
Bethula. uirgo domini vel
casta domino siue do
mus dolens domino aut
domus parturiens do
Bethurlarma. domus
ignis sublimis vel do

mus in cendium consur
gentis. | memoratorum.
Bethzachari. domus
memorie uel domus re
hic post b. re. sequitur .z.
Bezechec. fulgur vel ege
stas siue micans aut
contemptus uanus.
Begecha. micans ei uel
egestas eius siue ful
gurans eum aut contep
nens uanitatem eius.
Bibliu. librarii vel litte
ri. | ratio.
Bithasalsum. filios consu
scens uel filiorum consu
Bithia. filia domini uel fi
lia domini ans ipsa est filia
pharaonis que ado
ptauit moysen.
Bethinna. filia ...vel
uel filia speciosa. | ter
Brie. sobrius vel moda
Brieite. sobrii vel moda
ti. hic post b. sequitur
Boanerges. filii to o.
nantes vel filii toni
trui. | vel filii tonitrui.
Boaneries. filii tonantes
Bocci. uetustas vel uetus.
Bocci. lugens vel luctus
seu uomens vel inuo
mitu. | mitudini est.
Bochian. luctus domini est
vel lugens dominum est seu
uetus domino est aut in uo
Bochor. ingressus est agni
vel primogenitus mi
chi. | tempore.
Bochorath. inclitus
peccato vel primogenitus
Bochri. dilectus michi
vel primogenitus meus.
Bochur. primogenitus
vel dilectus.
Bohem. pollex eorum vel
vel in medio eorum. | o.
Bon. pollex vel in medi
Bom. pollex meus vel
in medio mei.
Bonni. digitus vel in me
dio mei.
Booz. in quo robur vel

in quo uirtus siue in
ipso fortitudo aut ipse
in fortitudine.
Bocith. fedus vel pactum.
Boses. abscisus vel absci
sio seu ipse flores aut
in ipso floruit.
Bossorum. angustia et
succrescens vel tribulatio
feritatis. | aut pelliceus.
Bosor. tribulatio vel in an
gustia siue carneus
Bosora. tribulans eum uel
in angustia eius. siue
caro eius aut annun
cians ei. | mea.
Bosori. caro vel annun
tiatio siue tribulans
me aut in angustia
Bosia. in angustia vel in
tribulatione. hic post
Bubastus. b. sequitur .v.
os exprimens vel labium
exprimentis.
Bugaens. excelsus uel
sublimitas. | ans.
Bul. germen vel germin
Bunc. uenit fendens
aut ueit fensio.
Bunos. ueit fendens
vel coitus sputiorum. | ia.
Busa. confusio vel ignium
Buz. despiciens vel contem
pnens. | me.
Buzi. contemptus vel des
pectus seu despexit me
aut contemptibilis
Buzices. despectus uel
contemptibilis. hic sunt
interpretationes hebrai
corum nominum incipien
tium per c. litteram.
Caalaha.
uoces vel
uelocis
subaudi
tur uen
erunt seu
ecclesia uenit aut ecce
aduentus. | tia.
Caath. pena vel patien
Caath. doloris vel dolens
siue componens aut den
tes molares.

aathite. penitentes
ul' patientes. | res.
aathite. dolentes l'
dolantes siue ꝯpoen
tes aut dentes mola
h' post. c. ra. seqt'. b.
abalaim. preceps l' pa
puim seu precipitauit
aut precipitabit.
abaroth. memoria
l' sepulchrum. | tie.
abaroth. anathai
memorie desid'ii ul'
sepulchra ocipiscē
apasan. ꝯgregans l'
eos l' eccā eorum. | tū.
abratha. qui ul' qui elec
h' post. c. ra. seqt'. d.
ad. mare l' principiū.
ademoth. mare ul'
mortuū l' principiū
mortis. | iudicii.
adas. translata l' fōs
ades. fcā ul' mutata
seu mare tollēs aut
principiū plaitoratiōis.
adesa. seortium l' sac
titas eius siū muta
ta ei aut principiū
plasmationis eius.
ades barne sanctita
motionis ul' scitas
electe mutationis.
adesim. ꝯmutati l'
esterminati.
ademū. mare rubrum
l' mare antiquorū
pp antiq̃ q̃ fcā sunt
in eo miracula.
adrantes. caligo l'
tenebre q̄ nos plur
tetum. q. r. v. quad
rante dicimus. hic p'
. c. ra. sequitur. ph.
aphancuruans l' in
curuatio. | siū man'.
aph. uiola l' palma.
aphanaū. ager pi
guedinis l' uilla cō
solationis.
apharsamala. ma
nus suscitans uesti
mitum l' opatio uigi
lans retributionis.

aphetecca. man' robu
sta ul' opatio p fec
tionis.
aphira. expiatio ul'
manus dissipata. h'
post. c. ra. seqt'. j.
aiphas. sagar ul' in
uestigator seu uom
ens ore aut uomitu
oris. | l' adquisitio.
aim. possio ul' lamita
tio siue adquisitus
aiam. possidēs pop
ulum l' lamitatio po
puli siue adquirens
eos ul' adqsitio eorum.
ainan. possidēs dom'
l' lamitatio siue ad
quirens grām aut
adquisitio doatiōis.
h' post. c. ra. seqt'. l.
aleph. canis l' qui u
ride siue qui cor aū oē
cor. | qui oē cor.
altha. quiuridis aū
alistenes. msura hu
miliū l' ꝯsumatio
responsionis. | meū.
alubi. canis meus
l' quiuitdis uis sui qui
cor meū aū qui oē cor
laudius. spes tranq̃lla

l' spes tranquillitatis.
laudia. spes tranql
la l' spes tranquillitatis.
lauthomen. locus
fletus ul' locus flen
tiū. hic post. c. ra. se
amma. statio quit'
ul' resurrectio dei. ꝯ.
amihelite. stantes
do ul' resurrectioēs
dei. | resurrectō iutil.
amon. statio iniq̃ l'
h' post. c. ra. seqe. n.
anna. fundū l' cala
mus seu pparatis aū
pparatio. Notandū
itaq; ē q̄d nostrum
latinū canna de lin
gua hebrea sumtum
sit. | zelotipia.
anath. emulatio l'

amihel. stans do l' re
surrectio dei.

andacis. ꝯmutans
ul' ꝯmutatio.
andē. clangor l' recu
sus seu retinens aut
retentio. hic p'. c. ra.
appadocia. sequit'. p.
manus tortoris ul'
manus exploratoris
siū manus dño redi
mens aut man' rede
pta dño.
appadoces. manus
tortor l' manus ex
plorator siū manu
redempti dño aut
manu dño redimētes.
appans. manu redep
ta ul' manus redēpto
siue manus tortoris
aut manus explora
toris. | gatio.
apsehel. eccā ul' ꝯg̃
apsehel. ꝯgregans dō
ul' ecclia dei.
aptor capador l' cap
adocia siue manus
tortoris aut manus
exploratoris. | torr.
apthurim. capadoce
l' manu torquentes
siue manus tortor
aut manus explora
anaan. ꝯmutatus
l' ꝯmutatio.
ananeus. ꝯmotus l'
ꝯmutatio. | torr.
hic. p'. c. ra. sequit'. r.
arthanus. urbs acte
tans l' ciuitas ꝯgga
arthan. ciuitas grē
l' opidū doationis.
arthar. inuestigato
l' inuestigantes siū
opidum uigilans.
aree. caluus l' calui
ciens siū occurrens
ignis aut occursus
igneus. | aut uilla.
areim. decaluās eos
l' decaluitio eorum.
ariath. urbs munita
l' ciuitas seu opidum
ariathaim. pfecte
uocata ul' pfecte uo

catio seu uilla eorū
aut opidum eorum.
ariatham. uilla eo
rum ul' ciuitas pop
ulosa. | ibi sepulti st.
ariatharbe. uilla q
tuor ul' ciuitas. isti.
idest adam et abrah
am ysaac et iacob q.
ariathbaal. urbs x
uiror l' ciuitas hns
hns seu uilla deuorās
aut opidū uetustū.
ariathdemia. uilla
silens ul' uilla silētii.
ariatiari. uilla defi
tiens ul' opidum de
fectionis.
ariathiarim. uilla x
siluarum l' ciuitas sal
tuum seu uilla defic
iens eis aut uilla defe
ctionis eorum.
ariathim. ciuitas or
ris l' opidū marinū
ariathsepher. uilla
pulchritudinis l' ciu
itas litteraū.
aricaa. ciuitas peñe
l' opidū patientie seu
uilla dolentiū aut ci
uitas dolatorum. | igne.
arie. caluus l' calu
itium siū occurrēs
ignis aut occursus
arioth. occurrēs sign
um l' occursus igne'
siū caluus reddens
aut caluitiū tēporale.
arith. occurrēs sign
um l' occursus igne'.
armel'. l' tenellus
siū cognoscēs circūci
sioēm aut scīa circū
cisionis. | tio aḡ.
armellite. molles
l' tenelli seu sciente
circumcisioēz aut co
gniti circumcidētibus.
arma. uinea mea l'
cognitio mea siū aḡ
agnoscens aut cogni
armite. uinee mee
l' cogniti michi siue

inott'

agnoscente sa aquas
aut cognitiones agri.
arnan. cornua uel con
fensiones. seu contentiones
fluctum aut diui
sio commotionis.
armo. cornua uel de
fensio. | uirtutum.
armon. cornu iniqui
uel offensio iniquus
seu contentiones merentes
aut diuisio murmur
aromel. mollicies uel
teneritudo seu cognoscens
circumcisionem
aut scita circumcisionis.
aromelite. molles
uel teneri seu scientes
circumcisionem aut
cogniti circumciduntur.
arpin. sciente clare
uel cognoscente perspi
cue. | tas sollempnis.
arthago. scrutatio
uel consummatio seu urbis
meditans aut ciui
artaginenses. scru
tantes uel consummati
seu ciues sollempnes
aut urbane medi
tantes.
artham. perfectam uo
catio uel uocationem
perfecit siue ourbs et
populi aut ciuitas eorum.
arthis. perfecte uocatus
uel perfecta uocatio quod
apud nos melius ef
fectus per q. litteram
ut dicatur quartus.
hic post c. za. sequitur s.
asaia. summus do
minus uel principium
domini. | rationis.
ascon. dure fortes uel
duri fortitudine se
u summitas inutilis aut
principium murmu
asphia. summitatis
libertas domini uel principi
um libertatis domini
asphor. summitas li
berans montes uel
principium libalis in
ratiundie.
asia. summus dominus
uel principium domini.
asim. summitates
uel principium siue sum
mitas eorum aut princi
pium eorum. | lie.
asis. messis uel mensis
seu summe uigilans
aut principium uigi
asis. summitas uiri
uel principium assumptio
nis. hic post c. za. se
athath. mors quiet. t.
pecti uel congregans pa
uide. tempore.
athieth. mordens uitam
uel congregans pauide.
hic post. c. za. sequitur v.
aua. clangor robustus
uel patientia fortis.
clangor. tube aut clan
gens cauere.
aue. pena uel patien
tia seu buccina ex iusto
hebreo uidetur esse trac
tum non in latinum.
hic post. c. za. sequitur d.
edar. memor uel tenebrosus
seu merens aut ten
ebrosus. | aut oriens.
edemoth. antecedens
uel prius siue orientalis
eden. oriens uel orientalis.
edes. antecedens uel ori
entalis.
edma. antiquior uel
antecedens siue orien
talis aut oriens. | les.
edmonei. anteceden
tes uel antiqui tristia ser
piores aut orienta
edmihel. oriens deo
uel antecessio dei.
edron. tristis memor
uel inutilis dolor. hic
post. c. z. sequitur e.
eelatha. congregatio uel
ecclesia uenit. hic post c. ze.
ephas. petrus sequitur ph.
uel infirmitas situ
est in hebreum.
ephira. expiatio uel
manus dissipata.
ephiaia. expians et
uigilem eius uel ma
num dissipatam su
scitans. hic post c. ze. se
eila. ad fundum gt. i.
iactens uel suscitans
eam. siue tollens sibi
met aut sustollens
semetipsam. hic post
c. ze. sequitur l.
ellaia. uox domini uel tol
lens sibimet dominum.
ellastitha. uallis gi
gantum uel humilitas
fortium.
eleab. uindicans patrem
uel uindicatio patris.
eleia. uallis domini uel con
gregatus domino seu uin
dicans dominum aut uin
dicatio domini. | ligatis.
eleon. uindicans dolo
rem uel uindicatio
elesina. uindicans
aiain uel uindicatio
sublimitatis.
eleth. occidentes uel
exterminatores.
eleuma. antecedens
uel orientale. | ueies.
elita. quiuidis uel ecclesia
elmo. uallis robusta
uel congregatio fortitu
dinis. | cionator.
emens. ecclesiastes uel con
leophas. contionem
transcendens uel congre
gatio transeuntis.
leophat. congregans
agnitos uel otionem
dissoluens. hic post
c. ze. sequitur os.
emhel. oriens deo uel
antecessio dei. | tipus.
hic post. c. ze. sequitur n.
enna. celotes uel zelo
enemas. possidens
sectatores uel possessor
sectatorum. | ligens
endebeus. celotes et
sufficiens aut intel
lectum uel celotipus
habundanter intel
enereth. signum citha
re uel qui lucerna.
eneroth. qui lucerne
uel signa citharum.
enec. celotipus uel ze
lotes seu possessor
contemptus aut possessor
contemptibilis.
enegi. celotipi uel zel
ote suum possessores
contempti aut posses
sores contemptibiles.
emes. meum uel etarius
meus siue modus m
eus aut possessio mea.
hic post c. ze. sequitur p.
epsam. ecclesia uel congregatio
epsam. congregans e
os uel natores. hic post
c. ze. sequitur r.
ereas. occidentes facturam
uel exterminator plas
mationis.
ereth. occidentes uel
exterminatores.
rescens. tenebrosus
uel tenebrescens.
erta. uocata uel uocatio
consummata inter syrum
et hebreum mixtum est.
retes. uocati uel uocatio
ne consummati.
retenses. uocati uel uo
catione consummati.
hic post. c. ze. sequitur s.
esar. possidens princi
pes uel possessor prin
cipatus. | lis.
esarea. possessio principis
uel possessio principa
eseletha or. possessa
principi lucis uel possessio
luminis aduenientes.
esion. durus fortitudo
ine uel duricia fortitu
dinis. hic post. c. ze.
etheus. fixus sequitur t.
uel absasus sui constric
tus aut mitis excelsio.
ethim. fixi uel abscisi
sui constricti aut interim
excedentes.
ethimoth. figens tem
pus uel abscidens res
ponsionem seu constricta

tpr aut insania res
ponsionis.
C ethion. tenebre ul
thimiama.
C ethion. tenebrans
eos l thimiama eor.
C ethura. iuncta l co
pulata siue thim
iama offerens aut t
mente excedens lu
mini. h p c. t e. seq
C ilicia. cetus l tir. i.
luctus sui assumptio
ul uomitus eius.
C ina. lugens l luctus
seu possidens aut po
ssessio. | sidentes.
C inam. luges eos l po
ssides eos siue luct
eor aut posso eoru.
C ineus. luctus l posso.
C inei. lugentes l pos
C inoth. lamtatio ul
lamentationes. seu
lugens tpr. aut possi
dens responsioem.
C ineus. luctus l posso
qd ap nos melius p
fertur. p. q. litteraz
ut dicatur quinitus.
C iprus. meror l tristitia.
C iprius. merens l tristis.
C iprarches. merens
princeps l tristitia
principis. int hebre
um et grecu mixtu e.
C ireus. hereditas l he
redicator. | hereditato.
C irinus. heres l hered
itas qd ap nos meli
effertur. p. q. littam
ut dicatur quirin.
C irene. hereditas ul
C irenei. heredes l he
reditas. | l heditates
C irenenses. hereditas
C rispus. sciens l cogtio.
C isuir uomens l dur.
C ison. durus iniquis
l uiris uomens dolo
rem.
C ison. letificans eos l
duricia eor siue ipe
gerunt in eos. aut uo
uomitus murmura
tionis. aut admirato.
C ith. amentes l stu
pentes seu mirates
C ithu. scissi l plage co
sumationis. | sio.
h post. c. sequit. o.
C oph. uocatio l oclusi
o siue auis aut exclu
C ohaph. mordentes
ul congregati siue
morsus aut oggato
C ohila. inueterans
aut inueteratio.
C ohilaa. inueterans
ipsm ul inueterato
ipsi. | excutiens.
C oho. excussio l pstola
tio siue pstolans aut
C olaia. uox facta l uo
cis factio. seu uox do
mini aut uox diuici.
C olaca. uox uidentis l
uox fortitudinis.
C olonia. uox eor l rele
uatio eor. | eor.
C olomenses. uoces eo
rum l releuatioes
C olosis. uocis facte o
bediens ul uocis fac
te obedientia.
C olosenses. uoci facte
obedientes l uocis
facte obedientie.
C olozai. uox fornicaa
ul fictio ductionis.
C oloes. oms l oclusio
sui inuestigantes t
aut consumatio.
C onduneus. caph ul
phiala. | tio.
C orban. donu ul obla
C orbana. donu gre l
oblatio gtificatiois
C ornelius. intelliges
circumcisioem l intte
lligentia circucisiois.
C osam. diuinas l diu
inatio seu diuinans
eis aut diuinato eor.
hic post. c. sequit. u.
C ur. gelu l frigus. | tas.
C us. durus l nom uir.
C uthia. humu l dupli
C uthei. duplices l in
buiio. | tor.
C uba. canis ul latra
C uban. canis meus ul
latrans michi.
Hucusq p simplicez
. c. littam. i. sine aspi
ratioe lecta sunt prin
cipia nominu exinde
que secutur aspiratoe
addita id e p chi grau
legenda sunt. Sciedu
tam e qd hebreus ser
mo n ht ch littaz. s
nomina que ap nos
p hac leguntur apd
eos scributur p heth
que duplici aspirati
one pfertur. hic pt c
sequitur. h.
C habol. qi gmen l qi
ginnans. | tia eor.
C habon. qi intelligens
ul qi intelligentia.
C habonim. uba l cru
stula seu qi intelligens
eos aut qi intelligen
C habonim. manus sp
inarum l aceruus
spinaru siu sparate
aut sparationes.
C habor. oiunges l in
cantator siu oiunctio
aut incantatio.
C habul. displicitu l
indignatio. | electo.
C habri. qi grauitas. l qi
hic pt. c. th. sequit. a.
C hacho. sculpes l scul
ptura. h p. c. th. sequi
C haisiar. fortis uir t a
uigilans l robusta t
uiri sustitatio. hic
post. c. th. sequitur. l.
C halaal. otecta regio
omixtionis. l oterio
regionis feritate.
C halachath. pascens
l nutries seu pabulu
aut nutrimtum.
C halad. pasces marti
rem l osummatio te
stimonii.
C hamalach. oem forti
tudine hns l ois for
titudinis habitudo.
C halamar. oe amaru
l ois amaritudo.
C halamath. missus e l
osumauit siu osum
matus aut osumato.
C halame. oes l ois seu
os nos aut osumato
futura. | nutrimtu.
C halchal. pasces l nut
ens seu pabulu aut
C haldea. qi fera l qi fe
ritas seu qi demoniu
aut qi mamilla.
C haldei. qi fere l qi fero
ces seu qi demones a
ut qi mamille.
C hale. otecta regio l
temptio regionis.
C halech. canis l qi ui
ride siu qi cor aut qi
oe cor. | nis illaqate.
C halesehi. [illegible]
eos l oterito regio
h post. c. th. sege. o.
C ham. calidus l callido
siue calor aut calidi
tas. | aut necessarius.
C haul. surgens l resur
rectio seu necessitas
C hamaal. fidelis omi
xtio ul similitudo de
spectionis.
C hamā. fidelis l fideli
tas seu fidelis ipso au
fidelitas ipsi. dono.
C hamaan. simil l fidl
dono aut similitudo
gratificationis.
C hamoam. fidelis ipe
l similitudo eor.
C hamon. fges dolor
l callidus meror seu
calliditas iniquitas au
necessitas murmur
ationis. | tirectatio.
C hamos. ogregans q
l ogregatus siue qi
attrectans aut qi at
C hamuel. calens do l
callido dei seu dei nece
sitas aut dei resurrecto.
C hamuelite. calentes

C orbana. donu eius l
oblatio eius.

do uł callidi dei siue
do necessarii aut do
resurgentes. | tis.
Camul. calefactus ros
uł calefactio roris.
Camul. surgens dolor
ł necessarie parturiens
seu calens dolore aut
calliditas parturien
hic p. c. th. sequit. n.
Chana. celus ł emula
tio seu possidet eos a
ut posso eorum.
Chanaa. suspirans uł
motus eorum suum humilis
aut negociator.
Chanaba. celus ipsius uł
emulans ipsum seu
possidens ipsos aut po
ssessio populorum.
Chanaan. possidens do
num ł emulator gratie.
Chanaan. erubescens
[illegible] seu qui mo
uentes aut qui respon
dentes. | lator gratie.
Chanan. pauperculus ł
negociator seu possi
dens donum aut emu
Chanaa. humilians eum
uł negocians ei seu po
ssidens domum eius aut
emulator gratie eius.
Channana. humilians
eum uł negocians
ei seu possidens do. ei.
aut gratie eius.
Chananeus. possidens
uł posso.
Chananeus. emulator
ł zelotes siue sparsit
aut negociator.
Chananei. possidentes
ł possessiones.
Chananei. zelotes aut
emulatores seu sparsi
aut negociatores.
Chana. humilitas ł ipse
pauperculus sui im
tabilis. | gratie mee.
Chana. pauperculus
meus uł negocians
in seu possidens don
um meum aut emulato

Chanei. humiles ł pos
sidentes seu zelotipi
aut emulatores. hic
post. c. th. sequit. a.
Chapsael. congregans deo
uł ecclesia dei. hic post. c.
Characha. th. seq. r.
ira furens ł foramen
irascibile.
Charada. exercitus ł ca
stra filiorum israel. | nis.
Charalla. ciuitas lau
dis ł opidum laudatio
Charan. ira ł foramen
seu furibundus aut ira
scibilis.
Charra. fodiens eos ł e
ffusio eorum. | tio temporis.
Charra. ira uł ira siue
furor aut foramina.
Charthath. inuestigans
peccatum uł inuestiga
Charith. diuisio ł consilii
o siue cognitus aut co
gnitio. | ł cogitatio aq.
Charmamos. agnus
congregatus uł agni
tio qui armentum.
Charmum. uinea grata
Charsena. furor habi
tans uł occursus ang
ustie. | cationem gratie.
Charcha. perfecta uocatio
uł perficit uocationem.
Charchan. perfecta uoca
tio domini uł perficit uo
hic p. c. th. za. sequit. s.
Chasaloth. spes eorum
ł qui populantis.
Chasoi. calix in me uł
immola michi siue
calix meus aut immo
latio mea.
Chashon. calix merorum
ł imolatio inutilitatis
seu calix murmuris
aut imolatio inutilis.
Chased. qui copulantes
ł qui populantes sunt
uo ipsi caldei imitato
nomine.
Chaselon. spes eius ł
sparsim eum.
Chaselon. fortis duricia

a ł fortitudo siue durus.
Chaseth. messor ł me
ssio seu durus fortis
aut durus fortitudi
ne. | sparsim in eum.
Chasphym. imolans
cor ł calicis inmiteris.
Chasien. spes eius uł
Chasioun. consummatio
uł omnis dolor suum in
cendens aut incendens
aut incendium.
Chasion. scelus uł tristi
cia siue protectus aut
protectio. hic post. c.
Chazbi. h. za. sequit. z
mendatium ł iniquitas.
Chazibi. fictio uł men
datium. hic post. ch.
Chebron. sequitur. e.
coniugium ł incantatio
seu uidens sempiterne
aut uisio sempiterna
Chedel. signum paupe
ris uł scientia tabula
rium. hic post. ch. se
Cheloam. lectei quies. l.
ł albentes.
Chelaa. pars domini ł pa
ciens dominum.
Chelean. pars domini est
uł patiens dominus est.
Chelian. [illegible] domini est
ł consummatio domini est.
Chelion. incendium ł con
summatio.
Chelimath. pars dom
ł donatio perita. | eorum.
Chelon. ab initio ł con
consummatio suum omnis
dolor aut reuelatio
Chellon. ab initio ł con
summatio seu omnis do
lor aut reuelatio eorum.
Chelud. signum destin
ans uł scientia. hic
post. ch. sequit. n.
Chenne. qui cythara ł
qui lucerne.
Chenereth. signum cith
are uł qui lucerna.
Chenereth. qui lucerne
uł signa citharum.
Chennor. canticum uł

uł cithara seu agnitio
lumen aut cognitio
luminis. hic post. ch.
Cherelath. sequitur. r.
uisio signi ł uidisti si
gnum. | atio.
Cherethi. disponentes
ł dispositiones eorum.
Cherthoro. cognitę au
ferens ł cognita abl
Chermel. molle ł ten
erum siue agnus te
neri aut cognitio c
circumcisionis. | tudo.
Cheros. glacies ł soli
Cherub. scientia multiplica
ta ł scientie plenitudo.
Cherubim. immeclata
pictura ł scientia multip
licata seu scientie plem
tudo aut qui plures
scientie intellectus.
Cherubim. immeclata
pictura et c. q. s.
hic post. ch. sequit. s.
Cheslon. protegens ł p
tectio siue scelus aut
tristitia. | ausio.
Cheslun. consumatio. ł
omnis dolor suum incendens eorum
aut incendium eorum.
hic p. ch. te. sequit. d.
Cheth. percutiens ł per.
Chetheauith. signum i
sanie ł fortitudo ini
quitatis. | ne.
Chethlus. percussa generatio
ł percutiens generatio
Chethim. signati uł
mecum seu formidante
aut insanientes.
hic p. ch. sequit. i.
Chidon. scutum ł clipeus
Chiphara. expians ł ex
piatio seu catulus
eius aut manus dis
sipata. Quod autem dicimus
catulum leonem signi
ficat quem greci cime
non uocant. | patris.
Chilaab. uindicans pa
trem aut uindicatio
Cheisil. robustus ł for
titudo.

Chisloth. stulti signu(m) uel stultitie designatio. | uel uindicatio eor(um).
Chittim. uindicans eos.

Hic p(ost) ch. sequit(ur) o.

Choa. cecca uel congregatio
Choadad. maximu(m) uel principiu(m).
Chobal. condempnans uel condempnatio.
Chobar. grauitudo uel uirtus electum.
Chodchod. cartago uel cartaginenses.
Chodonazer. capiens plasma unu(m) uel captura uiri plasmatis.
Chodorlagomer. qui generatio manipuli uel qui h(abe)n(t) decor(em) manipulum. | ianitores.
Chodorlahomor. q(uod) s(upr)a generatio r(ecte) e(st) ut s(upra).
Choeleth. ecclesiastes grece concionator latine.
Chomarim. edituu(s) uel
Chomor. lacessens uel prouocans siue lacessiones aut prouocationes.
Chonenias. percussio domino uel percussio d(omi)n(i).
Chobar. decaluans patrem uel caluaria p(at)ris.
Chore. clamans uel caluus siue glaties aut caluitium. | situdo.
Choreb. ardor uel siccitas siue coruus aut cel
Choreb. missa uel massa siue temptans aut temptatio.
Chorenis. iracundus uel liber sui firmatus aut de foramine.
Chorrei. ubi uel iracundi sui firmati aut in foraminibus.
Chorethym. dispergens uel dispersio seu dissipans aut dissipatio.
Chori. caluus meus uel clamans in siue uicariu(m) meu(m) aut glacies mea.

Chorithe. glaciosi mi uel clamantes michi. siu(e) calui mei aut caluitia mea.
Chorei. farina uel farinatus seu post me aut foramina mea. | eor(um).
Chorintus. urban(us) uel oritur ipse seu consiliator eor(um) aut administrator rei publice.
Chorinthyn. ciues uel consulantes sibi seu decuriones eor(um) aut publica administratores.
Chorographia. regiones descripte uel regionum descriptio. | num meu(m).
Chororai. hoc secretum michi uel hoc ministe
Chororaim. hoc secretu(m) michi r(ecte) e(st) ut s(upra).
Chos. calix uel potatio.
Chosi. calix mea uel potatio mea. | dictum.
Chosan. calix donatus uel potus gratificationis.
Choum. congregans eos uel congregatio eoru(m).
Chors. iniquitas uel in
Chorabeth. iniq(uitas) domini uel in dyaconi habitaculu(m).

Hic p(ost) ch. sequit(ur) u.

Chub. grauitas uel condempnatio. | sio.
Chun. percussiones uel percu
Chusai. nig(er) uel tenebrosus uel le uel deuorans. | uel nigredo eor(um).
Chusan. tenebrans eos
Chusan. tenebras domum uel nigredo gratificationis.
Chusanrasathaim. tenebrosa iniquitas uel nigredo impietatis.
Chusi. niger michi uel tenebrans me.
Chusi. secretu(m) uel silentium siue archanu(m) aut profunditas.
Chusa. duritia ista uel tenebrosus iste.

Hic finit interpretationes

hebraicor(um) nominu(m) incipientiu(m) p(er) D. litteram.

Daba. clivus uel pecunia clivu(m).
Dabaa. cliu(us) meus uel proclivium meu(m).
Dabath. cliuus uel pro
Dabrath. oraculu(m) uel loquela. | ovu.
Dabbereth. oraculu(m) fontium uel locutio putei
Dabreiamin. paralipomenon grece uerba dierum latine. | culi di.
Dabir. loquens uel loquela sui loquens de auiora
Dabiri. loquens ei uel loquentia eius sui loquens ei des aut ciuitas litteratum. | quentia.
Dabri. loquens uel locutio sui oraculu(m) aut elo
Dachar. compungens uel compunctio sui compungentes aut compunctiones.
Dadan. iudicans uel iudicium sui solitarius aut fratuelus eor(um).
Dea. fortis malitia uel iuditiu(m) maledictionis.
Deci. fortes maligne uel iudices maledictiones. | aut pulsatio.
Dapheca. adhesio uel remissio siue adherens
Daphnen. pulsans oculus uel adhesio fontis. | to.
Daphum. signum operum uel signu(m) opa
Dagan. triticum uel frumentum seu piscis donatus aut piscis gratificatus. | scis inutilis.
Dagon. piscis merens uel piscis tristitie seu piscis iniquus aut pi
Dalas. fortis domino uel patruelis domini.
Dalaias. hauriens domino e(st) uel paupertulus domini e(st).

Dalan. hauriens domino e(st) uel paupertulus domini e(st).

Dalam. egens pauper uel egena paupertas.
Dalila. situla uel paupertas. | egestatis
Dalmacia. grandis egestas uel magnitudo
Dalmamitha. situla quomodo paup(er) uel paupertas requiescens sup(er).
Damaim. sanguis uel sanguines seu sanguinum aut sanguine(m).
Damaris. silens capud uel silentium capitis.
Damascus. sangui(n)e(m) bibens uel sanguinem propinans siue sanguinis potus aut sanguinis osculu(m). | oscula.
Damasceni. sanguinum sacci uel sanguinum
Damascem. sanguine(m) bibentes uel sanguine(m) propinantes siue sanguinu(m) peccatores aut sanguinem potiones.
Damna. ca(n)ti(cum) uel uditum seu silens aut silentiu(m).
Dan. ca(n)ti(cum) uel uditum.
Dana. ca(n)ti(cum) eius uel iudicium eius. | sacores.
Danie. iudices uel cau
Daniel. ca(n)ti(cum) dei uel iuditiu(m) dei sui iudicans deo aut iudicauit me deus.
Daram. australis uel africanus. | canus.
Daran. austru(m) uel affri
Dardabe. generatio cognita uel generatio cognitionis. | gnitato.
Darius. fertilis aut au
Darom. affrica uel plaga australis. | culu.
Dasen. frenu(m) uel retina
Dathan. donu(m) eor(um) uel donu(m) sufficiens.
Dathemam. donu(m) formidolosa uel donum sufficientia accipiens.
Dauid. fortis manu uel uultu desiderabilis.

Hic post d. sequit(ur) e.

Debalam. delectans se

Dalmatica. grandis egestas r(ecte) e(st) ut s(upra).

Damasce. sanguis sacci uel sanguineus

culo ul' delectatio
secularis. hic post.
D ebhaseth. d. sequit' e.
apes defecans l' elo
quentia defecata.
D ebblata. palata ul'
obprobriu greco aut
sermone debblata io
uis ciuitas interptat'.
D ebblathaim. palate
l' obprobria seu palate
eorum aut obprobria eorum.
D ebelaim. delectans
seculo ul' delectatio se
cularis. timens.
D ebelathaim. lateres
l' masse quas solent
compungere decenti
bus ficus quas hebrei d
belath nuncupant.
D ebera. locutio l' ursus
D eb[illegible] loquens l' loq'la si
ue ursum aut ursi ti
mor. dat intelligens.
D ebon. sufficiens ad in
tellectum l' habun
D ebongad. sufficiens
ad intellectu temp
tationis l' habundat
intelligens accinctus
latrunculu. continua.
D elbora. apis l' loquar
seu eloquens aut elo
D ecla. adherens l' pul
sans seu remittens
aut remissio.
D eda. plantata l' plas
mata siue subtilitas
aut plantatio.
D edan. hoc iuditiu ul'
tale iuditium.
D edina. generatio ei
ul' generatio eorum.
D apira. pulsans l' ad
herens. siue pulsio.
D elaia. hauriens dom
inum ul' pauperculus
dni. eorum. stas.
D elean. egessio ul' ege
D elehã. egens l' egesta
D eleth. tabule l' tabu
larum seu paup au
ianua. egen contemplato
D elphon. paup facie l'
D elo. ianua l' paupertas.
D elthi. paup egens
ul' paupertatis egesta.
D emas. silens l' tremus
siue silentiu. aut sa
guineus. tiu.
D emetrius. humu p
sequens ul' ueheme
t innectens seu for
tis ad psequndu aut ro
bustus uirga deice.
D emna. ea l' iudicans
seu silens aut silen
D emophon. silentium
subiti meroris ul' sa
guineus eructans.
D emon. sanguineus
meror l' sufficiens
iniquitas.
D emoniu. sanguine
meror eis l' sufficiens
iniquitas eorum.
D enaba. iuditiu ferens
l' iuditiu afferens.
D ennaba. iuditiu fere
et. e. ut. s. generatois.
D annahaba. ea pris l'
silentium fraternitat.
D erben. loquens l' filius
D erbeus. loquax l' gen
eratus. onis.
D erthon. loq'la pariens
aut generatio pariens
D erthai. fortis elephant
l' fortitudo elephantis.
D essan. fortis dignitas
l' pinguedo eleuationis.
D eseth. murus l' unctio
siue patiens aut calca
tio. fauilla holocaustor.
D eson. fortis papilla
l' calcauit ea sup s'mo
ne hebraico at pigne
do interptat' an emos. i.
D ethel. agnoscat do
minu ul' agnoscit
d[illegible] hic post. d. seqt' i.
D jabolus. defluens
ul' deorsum gte ante
dicitur caminator a
ut clausus in ergas
tulo. l' diluuiadum.
D iaphanes illuminans
D iana. egritudines su
scitans ul' egrotati
onum suscitatio.
D iapsalma. pcantato
ul' sps sci sessatio si
ue amen aut fiat
greco aut s'mone it
pratur uoci distic
tio. intelligens.
D ibon. sufficiens ad in
tellectu l' habundat
D ibongad. sufficiens
ad intellectum tep
tationis l' habundat
intelligens accinctu
latrunculu.
D imbon. sufficit eis
eis dolor l' sufficiat eis
meror siue sufficien
tia murmurationis
eorum aut sufficientia
iniquitatis eorum.
D imona. sublimita
tis ul' satio numinis.
D ina. clausa hec l' iu
ditium istud.
D inei. iudices hi ul'
causidici isti.
D iomsius. diiudicat
l' uehementer fugiens.
D ioschore. pulcri ad
tegendum l' pulch
re contegentes siue a
te geminum castores.
D ischotus. pulchre co
tegens ul' pulchre r
ad tegendu.
D iospot. abnuens ul'
abrenuntio. saniens.
D iotropes. speciosus
insulsus l' decor in
D isan. fortis elephant
ul' fortitudo elephant.
D ison. cinis aut pigu
edo seu fortis papil
la aut calcatio eius.
D isine. ad occidentem
l' occidentalis. do.
D isir. quercus l' ilex.
hic post. d. sequit' o.
D och. commotus siue sol
licitus aut sollicitu
D odanim. patrui ul'
patruelis.
D otam. patruus dno.
e ul' patruel dni e.
D ohec. motus l' morti
siue sollicitus aut
sollicitudo.
D ommim. rubra l' a
scensus ruffor. cui.
D omma. silens l' silen
D on. iuditiu l' iudicato.
D or. natiuitas l' gnato.
D ora. generans ipsos
l' generatio ipsor.
D orchas. caprea l' damula.
D orta. natiuitas fortis
l' generatio desiderabil.
D orimim. generat excel
se l' generato exaltata.
D orir. genit furore ul'
generationis medicam
tum. nu exaltatio.
D orimim. generationes
excelse ul' generatio
D orcaphet. natiuitas
aduentus huius l' ge
neratio pueli ueniē
tis. idans.
D osetheus. calcato stipi
da ul' unctionem form
hic post. d. sequit' v.
D vdi. solitarius l' frater.
D ur. decus l' pulcritudo.
D uel. decorans dm ul'
pulcritudo dei. cia.
D uma. tacens l' silenti
um siue gaudiu coleti
D umche. loquar aut lo
cutio seu loquens fr
aut locutio fris.
D uram. pulcritudo l'
loq'la seu loquens ipso
aut pulcritudo eorum.
D rusilla. gnus pacifica
l' generationem pacifi
cans. hic sunt interpre
tationes hebraicor no
minum in apientiu
p. e. litteram.
E bal. uat
uetus l'
uetus uo
rago seu
uallis te
ficiens
aut aceruus lapidu.
E brona. transiens l' tra

[illegible] sitio sui.

sitio siue transcendens
aut transgressio. tina.
Ebron. incantator uel
incantatio siue coniu
gium aut uisio sempi
Ebroni. transiens me uel
transitio mea seu transce
dens aut transgressio omnium.
Ebroni. incantator meus
uel incantatio mea.
siue coniugium meum aut
uisio sempiterna.
Ebronite. transeuntes
me uel michi seu transitus
mei aut transgressiones
mee. super me.
Ebronites. incantato
res mei uel incantati
ones mee seu coniuga
ti michi aut uidentes
hic post .e. sequitur .d.
Edati. ornata uel uolu
ptuosa. diuitiose.
Edema. uoluntas eius
uel delitiose ornata.
Edemnim. uoluptate de
litiose uel orta ornata et
Edon. uoluptas uel orna
tus seu diuitie aut de
licie. licto transgrediens.
Edenna. uoluntas pulcre
uel delitie pulcre siue
ornatus pulchre aut
diuitie pulcritudinis.
Eder. uoluntas uigilie
uel ornatus congregatus seu
diuitie effuse aut de
des. delicias tollens
uel uoluptuosa plas
matio. tio.
Edissa. delicata mulier uel
uoluptuosa assump
Edna. uoluptuosa pu
lchra uel ornamentum pu
lcritudinis. luber.
Ednas. ornatam tollens
uel diuitiosa plasmati
o sum delicatus suspensus
aut uoluptuosus co
Edom. ruffus uel fuluus
siue terrenus aut san
guineus. guinea.
Edoma. ruffa uel terrena
siue rubens aut san

Edrai. inundatio pas
cat me uel inundatio
pastus mei.
Edraim. inundatio et
malorum uel natiuitas
pessimorum siue descen
tio pastorum aut inund
atio pabulorum eorum.
hic post .e. sequitur .f.
Effraim. crescens uel
auctus sum augmen
tum aut fertilitas.
Effraimite. augentes uel
aucti seu fertiles aut
crescentes. cundi.
Effrata. uidens uel fruge
fera seu fertilis aut
puluerulenta. sis.
Effrem. auctus uel cres
cens seu fertilis aut fe
Effeta. adaperire uel aperi
Effron. puluis meror
uel puluis mutatur siue
puluis eorum aut ultio
iniquitatum. soluto.
Epha. mensura uel effundens
sum resolutus aut re
Ephai. mensura mea uel de
fectio mea siue effun
dens me aut dissolu
tus michi. ta ?cv.S.
Epharat. dissolutio ui
braculi uel effusio uisi
onis consummate.
Effta. uidens uel frugefe
Effratei. fertiles uel fru
giferi seu uidentes
aut puluerulenti.
Epheneus. effundens
decorem uel dissoluens
ymagines.
Epher. mensura consurgens
uel effusus uigiliis sum
dissolutus pellicens
aut resolutio. tionem.
Efferte. effusi uigiliis
uel mensure consurgentes sum
dissoluti pellicei aut
resoluentes consurrec
Epher mestha mensura
effundens uarium uel
consurrectio dissoluens
uarietatem.
Ephesum. consilium meum

uel anima mea seu finis co
rum aut uoluntas
mea. mea. ies mei.
Effesim. uoluntas mea in ea
et anima mea in eis seu fi
nes eorum aut consiliator
Effree. fecunditas uel
augmentatio.
Ephi. mensura trium mo
diorum uel tres mo
dii mensurati.
Ephon. superinduimentum
uel superhumerale.
Ephsiba. mensura recti
tudinis uel uoluntas
mea in ea. hic post .e.
Eglathan. sequitur .G.
sollempne mandatum
humile uel leta domus
responsionis. spius.
Eglathamis. sollempne
mandatum humilis
uiri uel leta domus re
sponsionis assumpte.
Egeus. letus uel sollem
Egiptus. tenebre uel an
gustia siue tribulatio
coangustans aut co
angustatio tribulatio
nis. tione tribulatus.
Egiptia est. tenebrosus
uel angustiatus siue
tribulatione coangus
tatus aut coangusta
Egla. uitula uel iuuenca
sum sollempnis aut fe
stiuitas eius ipse est me
cholim... quod gen
uit ei lethra ... in
partu occubuit eorum.
Eglaim. uitule uel iuu
encule sum sollempnes
eius aut festiuitates
Eglon. uitulus meroris
uel iuuenculus iniq
tatis sum sollempne in
murant festiuitas
inutili. hic post .e. se
Ela. maledicta quitur .l.
uel ipsi seu terebintus
aut arbuscula.
Elaath. ad solum uel adso
litarium siue ad unum
aut maledicto peccati.

Elada. dei firmus uel dei te
stimonium seu maledic
tio fortis aut terebintus
destinabitur.
Eluada. ad sciam uel ad
ascensum seu laus
uirtutis aut dei scia
firo aut sermone inter
pretatur super hac.
Elade. ascensio uel ascen
sum siue dei uirtutis
aut maledictio testi
monii. re.
Elam. orbis uel seculi seu
postis aut superlimina
Elam. uestibulum uel conspa
tatio seu despitiens
aut oppositio.
Elamite. orbes uel secli
seu postes aut super
liminaria.
Elamite. uestibula uel con
pati seu despitientes
aut oppositi.
Elas. maledictus ipse
uel faciens operationem.
Elasa. operatio uel ad facti
enduum seu laudem fa
tiens aut laudabilis
plasmatio. tio.
Elasa. operatio uel ad fa
tiendum sum deum susto
llens aut dei plasma
Elasar. hanc separans uel
separatio siue deum de
clinans aut dei decli
natio.
Elasar. laudans carce
rem uel laus sustollen
tium uigilantes aut
laudans plasmatio
nem suscitantes. tudo.
Elath. unum uel unitas
sum solitarius aut soli
Elath. aulones uel tere
bintus sum deo peccatis
aut maledices ipse peccator.
Elaue. applicans uel per
secutio siue applica
bitur aut persequetur.
Elbon. deo fortis uel robu
stus fortitudine.
Elcham. pars eorum uel te
stimonium eorum sum deo

fugens aut dei neces
sarius. | cessio.
Eleban. pars eorum ł
testimonium eorum seu
dei portio aut dei po
Elehath. portio ł por
tiuncula seu portio
temporis. aut portiuncula
pectoris. | aduocata.
Elchese. aduocatio ł
Elcheseus. aduocans
ł aduocatus. | etiam.
Elchesi. aduocatus ł
aduocatio. meus ł
aduocatio mea.
Eldea. ad sciam ł dei sca
Eleale. concensio uel
ad concensionem.
Eleaman. dei mei decor
ł dei mei pulcritudo.
Eleazar. deus meus ad
iutor ł dei mei adiu
torium. | natus.
Eleazarus. deus meus
adiutor consilii ł deus
meus adiuuans festi
Eleb. deus pater ł dei patrui
tas. | ones | cula.
Elech. portio ł portiun
Elchite. particule ł porti
Elech. ascendentis ł a
scensionis siue ascen
dens uel ascensio.
Elem. postes ł scala seu
uestibulum aut sup
liminare eorum. | les.
Elama. postis eius ł se
culum eius ł domini ac
cipiens siue deum cal
Elemon. scala dei ł ascen
sionem.
Eleno. grecia uel grecorum.
Eleon. [illegible]
ad laborantes ipse est
mons oliueti de quo
dominus coram discipulis
ascendit in celum.
Elesa. ad insulam ł ad
fatiendum siue domini su
stollens aut dei plas
matio. | bitatio.
Eleutherus. scilicet or
nans ł exercituum cohabi
Eliab. deus meus pater ł

dei mei paternitas.
Eliab. uana abscon
sio uel nequaquam abs
conditus siue deus meus
pater eius aut dei mei
paternitas ei. | fratrem eorum.
Eliachim. deus meus re
suscitabit uel deus meus
Eliada. deus meus co
gnouit ł deus meus au
diet siue dei mei filius
aut dei mei testimonium.
Eliadim. deus meus cogno
uit eos ł deus meus
audiet eos siue deus
meus fuit eis aut
deus meus testificator
eorum. | eorum. | nium.
Eliade. deus meus cogno
uit ł deus meus au
diet seu dei mei filius
aut dei mei testimo
Eliam. deus meus populus
ł dei mei populo siue deus
meus miratur aut
deus meus miraculum.
Eliasub. deus meus re
factura in incendens
aut deus meus plas
mationem conuertens.
Eliatha. deus meus ueniet ł
deus meus ueni siue deo
meo peccans aut deo
meo tempus.
Elicham. deo meo calens
ł dei mei callidus ł deo
meo surgens aut dei
mei necessarius.
Elien. uestibula ł male
dicti seu postes aut
superliminaria.
Elida. deus meus nouit
aut scientia dei mei.
Eliadad. dei mei patruus
ł deus meus patruelis
Eliadahe. deus meus sic
ipsum esse ł deus meus sciat
ipsum uiuere siue deus meus
nouit susceptos aut
deus meus nouit susci
piendos.
Elidelach. acuius eminus
suis geminis ł emissio
geminis aceruati siue

deus meus scit portio
nem aut deus meus
nouit particulam.
Eliezer. deus meus fortis
ł deus meus adiutor si
ue deo meo separatus aut
dei mei sanctificatio. | lii.
Eliphal. deus meus mira
bitur ł dei mei miraculum
Eliphaleth. deus meus
diuidens ł dei mei diui
sio siue deus meus mira
bitur saluans uiuen
tes aut deus meus mi
rabiliter liberans pauu
dos. | mei congregatio.
Eliam. dei mei populus ł dei
Eliama. deus meus don
ans ł deus meus donans
siue deo meo donante
aut deo meo donante.
Elimas. transgredi fa
ciens ł ad transgressio
nem ingrediens. | gator.
Elimelech. ad regem uel
ad principem siue dei mei
[illegible]
Elion. excelsus ł sublu
mitas siue dei dolor a
ut deo inutilis.
Elionai. sublimis uu
ltur uel excelsus de
uorator.
Elioreb. dei mei hyemps
ł dei mei tempestas.
Elisa. ad insulam ł dei
mei saluatio. | ritas.
Elisabeth. dei mei sep
tima ł deus meus cogno
uit siue dei mei iurame
ntum aut dei mei satu
Elisaph. dei mei specula
ł deus meus speculator
siue deus
aut dei mei absorptio.
Elisaph. dei mei sabuz
ł dei mei uinculum seu
dei mei speculum aut dei
mei angustia.
Elisaphan. dei mei lepus
uel dei mei hericius siue
dei mei speculator aut
dei mei miraculum.
Elisahe. dei mei salus ł

deus meus defendit ex.
Elisama. [illegible]
[illegible]
duxit. | meus coangustans.
Elisar. dei mei princeps
ł dei mei uelamen siue pater
meus fortis aut pater
Elise. dei mei salus ł dei
mei protectio.
Eliseth. dei mei salus
uel deus meus hic est
siue deus meus saluans
uiuum aut deus meus
saluans pauidos.
Elisua. dei mei salus uel
dei mei protectio.
Elisue. dei mei salus ł
dei mei protectio.
Elisue. deo meo murus
ł deo meo continens siue
pater meus fortis aut pater
meus coangustans me.
Eliud. deus meus dominus ł
deus meus iste. | enuato.
Elmaldai. dei mensura ł dei
Elmelech. dei regnum
ł deus regnator.
Elmodab. dei regnatio
ł dei natiuitas. | ua.
Elmodab. dei mensura ł
ł ad mensuram eius prop
Elmon. contempnens
ł contemptus.
Elmondablathai. conte
mpnens palatas ł contempt
obprobrior. | me.
Elmon. locus uel ille si
ue hic aut contempnens
Elnatham. addens ł abie
ctio siue addante aut
dei donatio. | do datus.
Elnathan. dei donatio ł
Elo. deo ł datus deitatis
siue exercitus eius aut
exercitus eorum. | tas mea.
Elopozia. turme mi
litum ł opes eorum.
Eloi. deus meus ł dei
Eloim. deus eius ł deitatis
eorum. | tudine.
Elom. exercitum fortitu
dinis ł exercitus forti
Elon. querens ł robo
reus seu regio campestris

Eliel. laudans ł lau
datio.

aut exercitus fortitu
do. | poralis.
Eloth. arietatio vel arie
tis signum siue deo
scendens aut dei tem
Eliathba. uana abscon
sio vel nequaquam abscon
ditus. | latio eorum.
Elthaci. uanis uomit
vel nequaquam uomens.
Elthece, proferens vel p
Elthecem, protulit vel pro
latio. | ad natiuitatem.
Elthecen, proferens fon
tem vel prolatio oculi.
Eltholed. natiuitas vel
Elnan. exaltans vel ex
altatio | capiens gloriam.
Elud. glorabundus vel ac
Elul. dei dolens vel deum
parturiens. hic p. e.
Emach. sequitur: m.
uallis vel profunditas.
Emachim. ualles vel
profunditates eorum.
Emachiel. uallis diui
na vel profunditas dei.
Eman. calidus vel accip
iens sui sui calor eorum
aut formido eorum.
Emath. formidans
eos vel accipio eorum sui
indignans rigide aut
indignator rigidus.
Ematheus. formido
eorum vel accipiens
eos siue indignans
rigide aut indignatio
rigida. | um.
Emaus. mater festinans
vel desiderium consilii.
Emmaus. mater desideri
mmaus. mater eorum vel de
siderans eos. | tas.
Emanuhel. nobiscum
deus vel nobiscum diuini
Emmaus. mater festinans
vel desiderium consilii.
Emechasis. uallis conci
dens vel uallis concisionis.
Eminez. uerbum vel ser
mo siue sermocinans
aut sermocinatio.
Emim. gentes vel populi
sui horrendi aut ter
ribiles. | ribiles.
Emium. gentes vel populi
siue horrendi aut ter
Emona. calor eius vel
accipiens eum. | carnis.
Emoe. asinus vel asine
sui loquax aut amaritudo
Emorim. asini vel asi
nei seu loquentes id est
aut amaricati.
Emorith. mater lux omnia
vel desiderans desiderium.
hic post. e. sequitur n.
En. fons vel oculus.
Ena. ecce hee sunt vel ecce
oculos seu fons ei aut
oculus eius. | lis.
Enach. fortis vel potens
sui gigans aut terribi
Enachim. fortes vel po
tentes seu gigantes
aut terribiles.
Enadda. fons acutus
vel oculi exacuitio siue
fons sufficiens aut o
culus testimonii.
Ennadda. fons acutus
vel oculi exacuitio sui fons
sufficiens aut oculus
testimonii. | tarius.
Ennadab. fons sponta
neus vel oculus uolun
Ennaddan. oculus iu
dicans vel oculus iudicii.
Engallim. fons tristicie
vel oculus uitulorum.
Enai. fons meus vel ocu
lus meus.
Enaim. ecce hii sunt vel ecce
sunt oculi seu fontes
eorum aut oculi eorum.
Enam. nubes vel ecce hii
sunt siue fontes eorum
aut oculi eorum.
Enmarrath. ecce conce
pit vel ecce conceptio.
Ennathan. ad dantem
vel dono dante siue fons
datus eis aut oculus
donationis eorum.
Ennathon. dans gratiam
vel danti gratia sui fons
datus unigis aut oculus
datus responsioni.
Encenia. renouata de
dicatio vel renouamen
na dedicationis.
Endad. fons solitarius
vel oculus subtilis.
Endor. fons generationis
vel oculus naturalis.
Eneas. pauper vel miser si
ue descendens aut descensi
Eneheam. ecce ista | o
vel ecce hec sunt.
Engadi. fons hedi vel o
culus temptationis.
Engallim. fons mun
dans vel oculus trans
migrans aut transfin
seu fons reuelationis
aut oculus transmigra
tionis. | eorum.
Engannim. fons orti vel
oculus electionis.
Engannim. fons ortorum
vel oculus elationis.
Enihel. gratia mea deo vel
gratia mea dei.
Enoch. dedicauit vel de
dicatio sui educans
aut cum eo ambulans.
Enehite. dedicantes vel
dedicauerunt siue e
dificantes aut cum do
mino ambulantes.
Enom. ecce sunt vel ecce hec
seu fons robustus aut
oculus fortitudinis.
Enon. cursus merorum
vel oculus meroris seu
fons tristicie aut fons
murmurationis.
Ennon. cursus merorum
vel oculus iniquus seu
fons tristicie aut fons
murmurationis.
Enos. homo desperatus seu
inuocans aut uiolentus.
Enremon. fons exaltans
vel oculus sublimis.
Ensames. fons solis vel
oculus mandans hu
milia. hic post. e. se
Epaphras. quitur p.
crescens vel augmentum
siue frugifer aut corpus
uidens. | cunditas.
Epafrodion. fertile
vel frugiferum seu fe
Epafroditus. frugifer
aut sedens seu fertilis
aut fecunditas.
Epicania. super luctum
vel super lugentia.
Epicurei. super currentes vel
super currentes.
Epoenethon. super vel
super indumentum.
hic post. e. sequitur r.
Eran. uacue fecit vel
uacue factio.
Erastus. frater meus uidens
vel fratris mei uisio satis
absurde uocabulum
figuratum. | tudine.
Ereth. uigil uita vel ef
fusus pauore. | titiae.
Ergab. lapis vel lapide.
Erioch. ebrietas vel soli
Erma. anathema in
eronis vel anathema.
Erman. auferens vel ab
latio sui anathema
nostrum aut anathema
tizatio gratie.
Ermen. anathema tri
sticie vel anathema
tizans merorem.
Erohon. dolor vel dolor
sui in facie eorum aut
in facie dolorum. hic p
Esaam. e. sequitur s.
confirmans vel munitus
sui sustollens gratiam
aut plasmatio don
ationis. | ignis in eis.
Esaban. ignis in eo vel
Esaha. confirmo vel m
nitor seu munitus aut
confirmatus. | libatio.
Esabim. uoluntas di
meroris vel uoluntas
fortitudinis. | libatio.
Esai. incensum vel insule
Esrai. incensum vel insule
Esaon. uoluntatis me
roris vel consilium tristi
tie. | roris vel consilium tristicie.
Esraion. uoluntas me
Esammai. annuens

michi uł ꝯfirmatio
mea. ꝯfortate tristitie.
¶ saongab. uoluntas
uł iuuenilis seu for
tis opatio aut ꝯsiliū
¶ sau. faciens ł fcura.
¶ sau. uanus ł frustra
siū rubeus aū abiꝰ
lapidum. igs ieis.
¶ sbaal. ignis maītus
uł igne maricatio.
¶ sban. ignis meo uł.
¶ sben. uentus ł flatꝰ
siue ignis uanus ł
aut ignis uetus.
¶ sbon. flatus merorꝭ
ł angulū tristitie.
¶ scha. ꝯtempnēs uł
hitans despectione.
¶ schaboth. ue glē uł
occidit glā seu ue glo
so aut glatio hō occa
sium. tiōem.
¶ scham. ꝯtepnētes
uł hitantes despec
¶ schol. botrus ł ignis
omīs seu totus igs
aut totus igneus.
¶ sca. misicors ł mīa.
¶ sdod. effusio ł incē
dium. triū mei.
¶ sdod. incendia ł icē
dentes siū ignis pa
truelis aut ignie pa
¶ sdras. adiutor ł au
xilium seu mīa dnī
aut mīa matutina.
¶ sdrelon. mīa dei uł
mīa mea deus meus.
¶ sdrin. adiuuans dx
tentes ł misicors in
iquitatib; ris.
¶ sebon. angulū tsti
cie ł cogitatio mero
¶ sel. uicinꝰ ł uicinitaſ.
¶ seli. uicinꝰ meus ł ui
cinitas mea. ē.
¶ selian. ppe dñs ē ł
dnō appropinquās
¶ semel. gemina ł ele
ctum.
¶ ser. plasma ł electō.
¶ sphata. factuꝝ apiēs
ł plasmatio regionis.

manēs ei ł cogitatō do
loꝝ eius.
¶ sthahol. ignis

¶ sli. uicinus meus ł
uicinitas mea seu fa
ctura laborans aū plaſ
matio laboriosa.
¶ smona. festinās ł fe
stinatio. scertio.
¶ sna. ignis ł fecunditas
seu conferens aut coi
¶ srai. indigena ł orien
talis. auxiliatus ad.
¶ sriel. auxiliū dei uł
¶ srom. sagittā uidens ł
sagitta uisionis siue
nascens aut fortis ia
culo gregum.
¶ srom. atrium eꝭ ł atr
ium eorū siue atriū
tristitie aut atrium
iudicantis iudicia.
¶ sromite. sagittā uidē
tes ł sagitte uisionū
siue nascentes aū fō
tis iacula gregum.
¶ sromite. atria quoꝝ
atria eoꝝ seu atā tsti
cie aut atā iudicātis
iudicia. turientiū.
¶ stha. ignis ł cogitatō.
¶ sthama. ignis man
ens ł cogitatio dolorꝭ
¶ sthamo. ignis manēs
ł cogitatio doloris.
¶ sthamoha. ignis ge
mitum ł ignis par
¶ sthaolite. igne gemē
tes ł ignee parturiē
tes. tium. oris.
¶ sthaome. cogitans ł
dolorē ł cogitatio dol
¶ sthaui. ignis dolenti
um ł ignis parturiē.
¶ sthomma. cogitans
ł cogitatio siū ꝯtatāſ
aut contignatio.
¶ sthemo ignis manēs
ł cogitatio doloris.
¶ sthemon. ignis ma
nens ł c̄. vt. s.
¶ sthmohe. femina ł
uenꝰ muliebus.
¶ sthon. ignis merorꝭ
ł cogitatio iniqtatis.
hic post. e. sequit. t.
¶ thai. robustus meus

uł protectio mea.
¶ thia. fortis dñs ł pro
fectio domini.
¶ thalon. incunabła
meroris ł repositio
tristitie. fectio eoꝝ.
¶ tham. fortis ł robustꝰ
siue fortis eoꝝ aut p
¶ than. ascendēs ł ascē
sio seu fortis dono aū
robustus grē.
¶ thanim. robusti ł ro
bustoꝝ seu fortis do
no aut fortes grē.
¶ thehel. robustus deo
ł profectio dei.
¶ thema. merens ł lu
gēs siū meror
¶ thez. formido ł incu
nabulum.
¶ theus. stupēs ł form
idans siue stupidus
aut formido.
¶ tthi. mecū ł timue
runt siū stupor aut
obstupuerunt.
¶ tthei. mecū ł timue
runt seu stupidi aū
obstupuerunt.
¶ thim. pfectio ł forti
tudo seu fortis aut
profectio eoꝝ. ebre.
¶ thiopia. caligo ł ten
¶ thiopes. tenebrosi
ł caliginosi. tiles.
¶ tthnici. pagani ł gē
¶ thuel. robustus dō ł
fortitudo dei. hic pt
¶ va. ue e. sequitur. v.
ł uita seu calamitas
aut maꝭ iuuentū.
¶ ubalus. cohabitatō
uł cohitatio. dnī.
¶ uchodia. apphendēs
dnm ł apphensio
¶ ud. gloriabundus
uł accipiens gliam.
¶ udonia. apprehentē
dnm ł apprehēsio dō.
¶ uch. ē uł desidat seu
desidans aut ꝯsidui.
¶ uergethes. torclar pe
ssimum ł fera oppsio.
¶ ueus. ferus ł pessimꝰ

seu ferox aut lapi
des colligentes.
¶ uffrata. frugifera ł
puluerulenta seu e
quitē uidens aut de
cinere ueniens.
¶ ufrates. cresēs ł fru
gifer siū hum aut
puluerulentus.
¶ vi. ue michi aut ca
lamitas mea.
¶ vith. ferales ł feroces
seu desiderant aut ꝯ
sidium meū. ens.
¶ vil. uultus ł insipi
¶ vila. dolēs ł parturi
ens siue stolidus aū
in principio.
¶ vilath. dolēs ł partu
riens siue r c̄. vt. s.
¶ vilmorodach. stulte
amarus ł insipienꝭ
amaricans.
¶ vim. iniq ł iniqtas
seu ue eis aut cala
mitas eorum.
¶ vmens. ornans uiste
ra uiri ł ꝯmiscens ex
ipis assumptū.
¶ vnice. ornans ł orn
amētum. patos.
¶ vpator. ornatus sep
arans ł ꝯmiscens se
¶ vpolemus. ornans
ore ꝯtusās. ł ꝯmiscē
ora malleatoꝝ.
¶ vrichon. ducēs ī ferū
uł comiscens deorsū.
¶ vthices. amens ł in
sulsus. grece aūt dr ł
fortunatus.
¶ vthicus. amens ł ī
sulsus grece aūt dr.
fortunatus. hic pt
e. sequitur. x.
¶ xbathanis. sollēp
ne mandatū huīe
ł leta domus respō
sionis. ł mtis excelsio.
¶ xthasis. mte excepēs
hic post. e. sequit. z.
¶ zaba. ysopus uł hu
militas. ł humilitas oꝝ.
¶ zaban. ysopus meus

Ezabo. uidens ł uisio.
Ezazon. uidens sursum ł uidens insuperiorib;
Ezead. uidens futurum ł fortis testificator.
Ezecha. auxilium ł confortatio. | tudo dei.
Ezechias. auxilium dni ł confortauit me dns.
Ezechiel. auxilium dei ł confortauit me deus.
Ezel. uidens deum ł forti
Ezer. auxilium ł fortitudo siue separatus aut sanctificatus. | titudo dei.
Ezia. uidens dnm uł fortitudo domini.
Eziel. uidens deum ł for
Ezion. uidens dolorem ł fortitudo iniquitatum.
Ezir. sanctificans uigilem ł fortitudo uigilie.
Ezarel. seminum dei uł atrium dei siue auxilium dei aut auxiliator dō.
Ezras. seminans mihi ł atrium meum.
Ezraites. atrium meum uł seminator meus.
Ezras. auxilium ł seminator. | liator deus.
Ezrel. semel dei ł auxi
Ezri. semen meum ł auxiliator meus. | cessarii.
Ezricham. semen meum ł auxiliator meus ne
Ezriel. semen meum deo ł auxiliator meus deus.
Ezro. semen eius ł atrium eius siue auxilians eum aut auxiliatus a deo. hic sunt interpretationes hebraicorum nominum incipientium per F litteram.

Face. a piens ł oris a ssumptio.
Facee. apiens ł oris assumptio.
Faceia. apiens dno ut os assumens deum. | o assumens ei.
Facia. apiente dno ł
Fachud. uisitans uł uisitatio. | deceptio.
Fada. redemptus ł re
Fadan. redemptus meus uł redemptio mea.
Fadai. redemptus dno uł redemptio dni.
Fadassur. uallatus ł redemptio fortis seu redimens angustiator aut redemptio acerbitatis. | acerbitatum.
Fadassurite. uallati ł redempti fortis seu redimentes angustias aut redemptiones.
Fadath. redimens tempore ł redemptio pecoris.
Fadias. redemptus dno ł redemptio dni.
Fado. redimens eum uł redemptio eius.
Fadon. redimens me rentes ł redemptio iniquitatum. | incendio.
Fagiel. occursio dei uł occurrit michi deus.
Fagur. hyatus ł os pelliceum suum occurrens lumini aut occurrens.
Fahad. euidens testis ł oparius uite. | c. v. s.
Fahed. euidens testis
Falath. saluator meus ł saluatio mea.
Falaia. cadens dno ł occasus dni.
Falasar. cadens princeps uł occasus dni.
Faldas. cadens gemen uł ruina paupertatis.
Faleam. cadens ipsis uł occasus eorum.
Falech. diuidens ł diuisus seu diuisit me aut diuisio mea.
Falel. cadens deo uł occasus dei.
Falesar. cadente principe ł occasus carbonis.
Falleth. saluans ł saluatio sui occasus siue uite aut cadens pauore.
Fallethi. saluans me uł saluatio mea. seu occasus uite mee aut cadens pauore mei.
Falnasar. cadens princeps uł occasus inutilis.
Falon. cadens merore uł casus iniquitatis.
Falonites. cadens murmurans uł casus inutilis. | mea dno.
Falthi. euadens ł ulutatus siue saluatori meo aut saluationi mee.
Falthias. euadens a dno ł ululatus dni seu saluat me dns aut saluans.
Falthiel. euadens a deo ł ululatus dei seu saluat me deus aut salus mea deo.
Fallu. mirabilis aut admiratio. | admirantes.
Falluite. mirabiles ai
Fanuel. contemplans deum aut facies dei.
Fara. ferox ł ferus siue onager aut ferocitas.
Faran. glutto ł insaciabilis sui onager meus aut ferocitas mea.
Farao. nudauit uirum ł dissipauit eum seu denegans uirum aut discooperiens eum. | diuisio.
Fraonechao. denudans percussos ł dissipans separatos seu denegans percussione aut discooperiens separationem.
Faras. auctus ł succrescens seu diuidens aut
Farasim. succrescens eis ł augmentum eorum seu diuidens eos aut diuisio eorum. | stitie.
Farathi. hyatus ł hyauit seu hyante me aut hyatio mea.
Farathon. hyatus iniquus ł ululatus tri
Farenath. discessio a me ł uitulus saginatus.
Fares. diuidens uł diuisus seu dissipans aut uiolentus.
Faresite. diuisi ł diuidentes seu uiolenti aut dissipantes.
Farsar. talpa ł fodiens seu dissipans aut dissipatio. | ginatus.
Farisei. diuisi ł diuidentes seu uiolenti aut dissipantes.
Farnath. discedens a me uł uitulus sa
Faros. uiolentia ł dissipatio. | tiens.
Farsandatha. onager habundans donis ł feritas congressa suffi
Farsath. onager contrarius ł ferocitas preuaricationis. | sio.
Fasin. sermocinans uł sermocinatio.
Faruda. ferocitas iudicis uł scissio iudi
Farue. ferocitas uł con
Faruim. ferocitas ł concisi. | gressio.
Fasae. transcendens ł transcessio siue transgrediens aut trans
Fase. transcessio uł transitus. pro quo phase nunc pascha legunt.
Fasea. transiens eum uł transcessio eius.
Fasee. transgrediens eum ł transgressio ei.
Fasseth. transgressor uł transgressus siue transgrediens augur aut transgressio augurum. | dificatos.
Faselida. transcensio utilis ł transiens e
Faseron. transiens a montes meroris uł transcensio iniquitatum dieiniq. | ptionis.
Faspha. apiens sub ito uł dolatio assu
Fasga. dolatus ł excisus sui abscisio.

Fasor. transiens montes vel transcessio iracundie.
Fassor. transiens montes vel transcessio iracundie.
Fasta. transitus venientis vel transcessio venientis.
Fassur. pavor undique vel apiens acerbitatem.
Fath. clisma vel plaga velut cum dicamus septentrionalis plaga vel meridiana regio. [con]dicio.
Fathaia. clisma domini vel plaga domino suum apiens domus aut aptio
Fathmoab. apiens ex patre genitos aut aptio de patre genitorum.
Fathiel. evadens a deo vel latitudo dei sive apiens deus aut aptio dei.
Fathuel. evadens a deo et est ut supra. | obstinata.
Fatures. decepti calcatis vel calcati deceptio sive bucellam confirmans aut bucella
Fau. michi vel subito [e]t seu eructans aut eructatio. hic post .F.
Fe. disci sequitur .e. plina vel os ab ore si ve error aut decipula.
Feben. ore edificans vel decipule filia.
Fadahel. redemptus deo vel redemptio dei.
Fegor. hyatus vel oris pellis sive pelliceus aut oris hyatus. | acu.
Feldas. excludens firenum? vel exclusio retinacu[li].
Felech. salvatus domino vel vivificatio domini.
Feleias. ruina vel dilecto.
Felech. excludentes vel mirabilis seu vivificans aut salvatio.
Felethe. excludens eos vel mirabilis ei.
Felethi. salvans me vel mirabilis michi seu excludentes aut vivificantes.

Felethia. salvatus domino vel vivificator do[mino] seu excludentes dominum aut mirabilis dominus.
Felechite. excludentes vel salvati seu mirabiles aut vivificati. sive excludentes aut vivificantes. | vivificatus.
Felix. excludentes vel salvatus seu mirabilis aut
Felice. ruina facture vel timorem eius non est latinum sed hebreum.
Felmonialmon. ille vel iste locus sive nescio quis aut nescio qualis.
Fellon. cadens murmurans vel casus inutilis.
Fellon. cadens meror vel casus iniquitatis.
Felonem. facie dei vel faciem mea.
Felthi. evadens vel liberatus seu salvatori meo aut salvationi mee.
Felthias. evadens a domino vel liberatus domini seu salvat me dominus aut salus mea domino.
Flegon. divites vel divisio. seu difficiens aut [e]t dissectio. | nuens.
Fennach. nutu[s] vel in[nu]ens.
Fendagor. confusa generatio vel confusio generationis.
Fenenna. conversa vel conversio. | erunt.
Fenicis. nutus vel abnu[erunt].
Fenidam. disciplina ascendentium vel distinctum.
Feor. os iracundum vel disciplina luminis. seu erroris foramen aut disciplina montium.
Ferezeus. separatio vel disseminatio sive separans aut disseminatus.
Ferezei. separantes vel disseminati sive separationes aut disseminationes. | violentia.
Feros. dissipans vel violentus seu dissipatio aut

Fersur. violentia angustie vel dissipatio acerbitatis.
Fese. transiens vel transcendens sive os aut odor florens.
Fesga. dolatio vel precisio sive oris multi aut oris multi. | angustie.
Fesor. os nigrum vel ver[tens] sive facture sive laque[us] fortis aut disciplina
Festus. ore multorum vel os multitudinis. et hoc latinum nomen violenter hebraice figuratum est. | tionis.
Fesur. os acerbum vel laque[us] sive ceterans robustius aut disciplina discre[tionis].
Feth. apiens vel aptio.
Fetha. apiens vel apite suum apiens eum aut aptio eius. | vitulus.
Fethesre. dividens vel discooperiens sive os inclinans aut libro[rum]
Fethela. apiens dominum vel aptio domini.
Fethmoab. apiens [e]t ex patre genitos vel aptio de patre genitorum.
Fethora. os turturis vel ore explorans seu buccella luminis aut oris exploratio. | sure.
Fethros. dissolutus mensuram vel dissolutio mensure
Fethrosim. dissolventes mensuram eis vel dissolutio mensure eorum.
Fethrusim. dissolventes mensuram eis vel dissolutio mensure eorum.
Fethuel. apiens deo vel latitudo dei.
Fethusim. apiens eos vel latitudo eorum.
Feziel. os meum dei vel os meum dei sive os gemmantes aut os discipline dei.
Fezihelite. ora mea dei vel ora mea dei sive ora gemmantia. deo aut

ora disciplinarum.
hic post .F. sequitur .I.
Fiaphiuoth. oris nobilium vel oris nobilitas.
Fithol. os omne vel os omnium.
Fiennon. oris victo vel oris eorum. | res.
Figelus. contractus vel coactu[s].
Filadelphia. salvans hereditatem domino vel salvans adhesionem domini.
Filarces. declinans [e]t principem vel declinator principis. | oris eorum.
Figelus. os vel os perpius.
Filemone. mire donatus vel mira donatio sive os panis eorum aut panis.
Filetus. declinans vel declinatio sive os meum aut cado mea.
Filipp. os lampadis vel os lampadarum. | num.
Filipenses. ora manuum vel ora lampada
Filistea. cecidit vel cadens petitionem seu ruina duplex aut ruina poculi. | ruina poculi.
Filistiim. ceciderunt vel cadentes potione seu ruina duplex au[t]
Filogosius. ore perpu[tans] vel os meum in ortum.
Filethor. cadens virga vel casus lectuli.
Finees. ori parcens sive os requievit aut ori pepercit.
Finees. os mutum vel os silens. sive os auguris aut oris augurium.
Finon. os meum inutile vel os meum nepotum [e]t ab ore non ab osse. | do.
Fisidia. os sonans au[t] oris sonitus seu cognoscens dominum aut cogitatio
Fison. caterva vel os pupille sive os mutatum aut oris mutatio.
Fithon. subito vel subitaneus sive os abyssi aut ore profundus.

Filippis os manuum vel os lampadarum.

manus rubr

Fithonia. subito uel
subitanea siue os
abyssi aut oris pro
funditas. | pectorum.
Figia. scindens pectora
uel scissio pectoris.
Figenses. scindentes
pectora. uel scissiones.
hic post. F. sequitur. o.
Focereth. euidens oc
cidens uel opacius exter
minator.
Foceretthi. euidens oc
cidens me uel opacius
exterminator mei.
Fodasur. uallatio uel
fortis redemptio.
Foeden. ore edificans
uel discipline filius.
Fogor. hyans uel hyatus
siue os pellium aut os
pelliceum. | patebo.
Foha. hic ad ubi loci
siue solutus aut ap
Fohu. euidens uel opari.
Forathia. ferus tempo
re uel feritatis pectoris.
Forthommim. diuisi
o perfecte glorie populi uel di
uisio perfecta populi glo
riosi. | tionis.
Fortunatus. diuidens
perfecte uel diuisio perfec
Foseth. dolatio uel absci
ssio pauoris.
Fosgaa. dolatio uel abscis
io siue os mutum. | dum.
Fothiel. hic declinans
Fuel. hic declinatio dei
hic ad ubi non pronom.
hic post. F. sequitur. u.
Fuha. labia eius uel in
duite eum siue indu
tio ei aut declinatio
oris eorum. | natiis ari eorum.
Fuhabite. labia eorum
uel induite eos siue in
duita eorum aut decli
Ful. addens uel adiectio
sui cadens aut ruina.
Fum. os meum uel os mie
abore non abosse.
Fumihel. os meum domino
uel os meum dei.

ur. sors. uel urna.
Fura. frugifer uel lagun
cula siue sors eius aut
urna eius. | urna eorum.
Furim. sortium uel urna
rum seu sors eorum aut
Futh. labia uel indui
te sum indumentum aut
declinatio oris dei.
Futifer. oris inclinatio
uel os inclinans ad di
ssecandum. hic sunt inter
pretationes hebraicorum
nominum incipien
tium. per. G. litteram.

Gaa. uallis
estus uel
uallis
estuans.
Gaad.
abitiens
siue uite
uel releuata testifica
tio. | uatio.
Gaal. abiectio uel rele
Gaala. abitiens eum uel
releuatio eius. | tio.
Gaam. abitiens populum
uel releuatio populi. se
u uallis estus eorum aut
uallis estuans eis.
Gaas. commotus uel commo
Gaazar. commota tempore e
stus uel commotio.
Gaba. uallis uel peluium.
Gabaa. uallis eius uel
procliuium eius.
Gabaad. uallis patri
uel uallis patruelis seu
uallis testificans aut
procliuum fluens.
Gabaad. uallis pestis uel
procliuum temporale.
Gabai. uallis mea uel pro
cliuium meum.
Gabao. uallis alta uel
procliuum sublime.
Gabaon. uallis mesti
tie uel peluium iniquitatis.
Gabaonite. ualles me
stitie uel pelues iniq
tatis. | aut colimus.
Gabarth. sepes uel colo
nice siue in sepibus

Gabatha. collis altus
uel peluium sublime.
Gabathite. colles alti
uel pelluia sublimia.
Gabothon. collis mesti
tie uel sublimitas eorum.
Gabee. collis sublimis
uel collis sublimium.
Gadelus. uallis deo fe
stinans uel collis diui
ni consilii. | uel fortis.
Gader. uir uel iuuenis
Gadis. altitudo confusi
onis uel altitudo confusio.
Gadi. terra allophilorum
uel terra incircumcisorum.
Gadriel. uirtus mea
deus uel fortitudo dei. seu
confortauit me deus
aut confortatio mea deus.
Gadna. sublimitas uel
altitudo. | in fortuna.
Gad. temptatio uel ine
uentu seu felicitas aut
Gad. succinctus latro
uel succinctus latrun
culus. | aut ieiunetibus.
Gadite. succincti latrones
uel accincti latrunculi.
Gadite. temptati uel
fortunati seu felices
Gadda. temptatio uel acci
nctio. | certe. | puli.
Gaddam. temptatus po
pulus uel accinctio po
Gaddel. hedus dei uel
temptatus deus.
Gader. murus uel sepes.
Gadera. murus uel ma
Gaderoth. sepes sepes
uel maceria temporalis.
Gad. occisio uel accinctio
sui nuntius aut ex
peditus. | temptatio ora.
Gaddi. hedus meus uel
accinctio mea. siue
accinctus meus aut
Gaddite. hedi mei uel
accinctione mee. si
ue accincti in aut te
mptationes mee. | de
Gaddihel. temptauit
me deus uel accinctio ora
Gaddihelite. temptati

deo aut accincti deus.
Gaddis. accinctus uir
uel temptationem as
sumens. | iracundie.
Gaddoi. accinctio lu
minis uel temptatio
Gaer. uorago congergens
uel deuoratio resurrec
tionis. | rago.
Gai. uallis uel preruptum
seu deuorans aut uo
Gail. exultans uel exul
tatio. | seu deuorans.
Gail. uallis uel collis
Gailath. exultans tem
pore uel exultatio re
sponsionis.
Gailoth. ualles uel col
les seu uoragines
aut deuorationes.
Gaius. mobilis uel com
otus seu uallensis
aut defensibilis. | tio.
Gal. acuus uel uolu
Galaad. tumulus te
stis uel aceruus testimo
nii sui transmigrantes
testes aut transmigra
tio testium. | generationis.
Galadite. tumuli te
stium uel aceruie te
stimonii or sui teste
tium transmigrantes a
ut testium transmi
Galadad. uetus homo
uel uetustas sola.
Galadithi. uetuste a
que uel possessiones aque.
Galal. uolutabrum uel
uolutatio.
Galalamoli. uolutabra uel
uolutationes seu uo
lutabrum meum aut et
uolutatio mea.
Galalai. uolutabrum
uulturis uel uoluta
tio deuoratoris.
Galathamaim. aque
possessa uel aque possessio.
Galathia. magnifica
uel translata sunt trans
migratio aut trans
meatio.
Galathe. magnifica

ei uel sepes eius.
Gaderite. muri uel ma
cerie.

ut transl*ati seu trans
meantes aut transm
igrati. | latio.

G algal. rota uel reue

G algala. collis sputi
orum uel collis circu
cisionis. | uolutio.

G algala. rota eius uel
reuelatio eius seu
uolutabrum aut in

G algat. rota uiri uel re
uelatio assumptionis.

G algalis. uolutabris
uel reuelationibus seu
rotis aut in uoluti
onibus. | scta. | cta.

G alulea. rota uel uolub
ilis sum transmeans et
aut transmigratio sa

G alulei. uolubiles uel
rotati sum transmeante
aut in transmigrationes.

G alum. acium lapidum
uel loca palustria.

G aluoth. reuelationes
aut transmigrationes
seu reuelatio temporis
aut transmigratio re
pondentis.

G alua. transferens uel trans
lata seu transferens trans
ferentes aut transla
tio transmeantium.

G allum. inundatio uel
reuelatio siue trans
ferens eos aut trans
migratio eorum. | tilis.

G allion. transferens ini
quitatem uel translatio inu

G amaliel [illegible]
[illegible]

G amalias. redditio et
domini uel retribuet mic
[illegible]. | dominus.

G amarias. retributio
domini uel retribuet mic

G amul. retribuens
uel retributio.

G amuel. retribuens
deo uel retributio dei.

G an. ortus uel elatio.

G ani. ortus meus uel
elatio mea.

G angens. ortus sepulchri

tus uel elatio irriga
ta. | nes.

G annum. orti uel elatio

G aom. uallis estus uel
uallis commota seu
uallis estuans aut
uallis commotio. | n

G ara. ruminans uel peg

G arab. scabies uel scabi
osus sum incolatus et
multus aut incola
tus multorum. | sio.

G areth. alienus descen
dens uel aliena descen

G arzim. accola uel adu
ena eius seu diuidens
eos aut percussio eorum.

G arzim. diuisio uel ab
scissio. | ita. | tatis.

G arim. alienus dilecti
uel incolatus humili

G aspha. uallis eructu
ans uel commotio sub.

G atham. tangens risit
uel tangentis risus. si
ue tactus ridentis a
ut risus tangentium.

G ather. torcular uidens
uel accola exploratio
nis. | explorans in quo

G athevin. torcular ui
dens dolorem uel accola ex

G arthroth. torcular
uidens tempus uel accola ex
plorans pensionem.

G aulon. uolutabrum uel
uolutatio sum in uo
luens eum aut in uolu
tio eius.

G aza. robusta [illegible]
uel fortitudo eius sciendum
autem quod hoc nomen
apud hebreos. G. litteram
in principio non habet. sed
incipit a uocali aun et
dicitur aza non gaza
subtracta. G. littera.

G azabar. robustus fi
lius uel fortitudo filii
mortuum est ex hebreo et si
ro. | no aut fortitudo gratie.

G azan. nux uel amigda
lum seu robustus do

G azari. diuidens eum

aut pretioso eius.

G acaris. diuidens in
risum uel pensio assump
tionis. | tuto eius.

G azee. archa dei uel forti

G azei. robusti domino uel
fortes eius. | dinatio.

G azem. roborans eos uel
fortitudo eorum.

G azer. robuste considerans
uel fortiter uigilans.

G azem. robuste considerans
ei uel fortis uigilia eius.

G azer. pensus uel diui
sus siue pensio aut or

G azera. diuidens eum uel
pensio eius siue ordi
nans eum aut ordinatio
eius. | dinatio.

G azer. tonsor uel tonsio
ipse est nabal carmel
cuius uxorem accepit

hic post. G. sequitur. e.

G eba. uallis uel precipi
tium. | ans.

G ebal. preruptum uel defici
ens seu uallis uetus
aut uorago extremi

G ebbar. fodiens filios
uel effossio filiorum. | rum.

G ebehel. uallis fortitu
dinis uel collis testimo
niorum. | tuum.

G ebethon. uallis me
stitie uel collis meroris.

G ebim. fosse uel effossiones.

G eboch. lucta uel hare
na siue puluis aut
inutilis. | maceriam di.

G ebel. accinctus deo uel

G eddel. temptatio
dei uel accinctio dei.

G edelias. magnificans
domini uel magnificatur
domino.

G econ. accinctus iusto
uel expiamentum iniq
uitatis siue temptatio
humilitatis mee aut
temptatio iniquitatis
eorum. | accinctio. | tia.

G edera. sepes uel mace

G edi. temptatio uel ac

G edmuhel. accinctio

dei uel fortunatus deo.

G eddo. accinctio uel
temptatio.

G eddor. accedens uel appli
cans siue sepium aut
maceriarum.

G eddri. accensus meus
uel applicatio mea.
siue sepes mee aut
maceriarum mearum.

G edud. latrunculus
uel expeditus sum accinc
tio aut latronum ciuitate.

G edur. sepes ignea uel
maceria incendens.

G ehenna. uallis hennon
uel uallis gratuita seu
de ualle sunt aut ual
lis tristitie. | tio.

G ebboe. uoluntatio uel
decursus sum actiuus pluens
aut actiuus pluuiarum.

G elon. migrans uel migratio.

G elomtes. transmigrans
uel transmigratio.

G emallus. uallis falsa
uel uallis salis seu maris
aut amaritudo.

G emalli. uallis salsa uel
uallis salis et cetera ut supra.

G emallite. ualles sale
uel uallis salis seu maris
aut amaritudines.

G emela. uallis salsa uel
uallis salis.

G emuel. mare dei uel a
maricans domini. | tum.

G ennasar. ortus princi
pium uel natiuitatis ini

G enebath. ortus filius
uel principium filiorum.

G enesar. ortus uel princi
pium sum initia natiuitatis
aut initium natiuitatis.

G enesareth. ortus uel prin
cipium sum initia nati
uitas aut initium na
tiuitatis. | humilitatis.

G enneus. ortus geminus
uel principium motionis.

G enthon. ortus temporis
sionis uel principium

G eon. pectus uel preruptum.

G era. incolla uel pegri

plues

siui ruminans aut i
colatus. natio.
Gerra. incolatus vel pegr
Gerara. incolatus uisi
o vel ruminatio eorum uid.
Geraris. aduene appinq
tes. atrois mee.
Gerasem. suburbanum
vel coloni ibidem seu in
cole mei aut pegrin
Gereni. incole uel pe
grini aut cornupeta
eorum. applicatio.
Gergesen. appinquans aduene
na uel colonum eiectos
siui colonum applicans.
Gerian. ruminans do
mino e uel pegrinus
domini e. pegrinus dei.
Geriel. ruminans dominus vel
Gerimoth. timens mo
tem uel metuens alti
tudine mortis.
Germanus. ruminans
quod consilii uel pegrinus
conplens numerum.
Geron. accola inutilis
vel ruminans iniquitate.
Gersan. aduena vel alie
nus siue profugus aut
eorum erectio. iectio eorum.
Geria. aduena domini uel
alienus domino.
Gerson. aduena ibi vel
Gersoni. aduena meus
ibi vel electio mea aut
eorum electi. nuz.
Gersonii. aduena mis
ibi uel electio mea eo
Gersonite. aduene ibi
uel electi eorum.
Gesusa. pegrinatio vel
incolatus siue rumi
nans aut ruminato.
Gercia. incolatus vel ru
minatio. nantes.
Gerci. incolle uel rumi
Gesbaam. defluens vel
sedens in populo suo populus
despitiens aut populus se
dens in populis.
Gesem. terra completa
uel imber in eius siue
appropinquans palpa

tioni aut appropin
quans plantationi
eorum. uedinum.
Gessemam. uallis pin
guis uel uallis ping
Gessei. applicans lumen
michi uel applicans
dirigentem me.
Gessuri. uiri lumen vel uia
na lumini.
Gessurim. uiri lumen
meum vel applicantes e
lumine meo. mens.
Geth. torcular vel oppri
Getheus. torcular uel
opprimens oppressus
aut oppressio. populus.
Gethaam. defluens
gens uel desipiscens
Gethaasar. humi vel fos
sum suum torcular eius
aut effosio eius.
Gethai. opprimens si
gnum vel torcularis consu
matio. rui.
Gethaim. torcular pro
uel opprimens populos
siue apprehenderunt
eos aut applicatio eo
Gethedethi. torcular
egenum uel oppressio
paupertatis.
Gethepher. torcular se
parans uel oppressio de
seminationis.
Gethei. opprimentes
uel torcularia.
Gethina. torcular fra
gens uel oppressio congre
gationis. [illegible]
Gether. [illegible] sepes
siue munus aut ar
Gethera. mutus eius
vel circumdans eum.
Gethremon. torcular
excelsum uel oppressi
o sublimitatis.
Gethremon. opprimens
sublimes vel torcular
mali punici.
Gethsemani. uallis
pinguis [illegible] pingue
dinis sui oppressus in hu
mile aut torcular

famose auditionis
Gethson. opprimens id est
pupillam uel torcular
coccineum.
Gezabel. e. it. uel e flu
xus sanguinis.
Gesabel. fluxus uanus
uel fluens sanguine
siue cohabitatrix.
Gezem. uicinus palp
ationi uel appropin
quans plantationi.
Gezphe. robustus laq
us vel fortitudo disci
pline. tis.
Gezon. fluxus doloris
uel cohitatio iniqua
Gezonites. fluens me
rore uel cohitator in
utilis. hic post. G. se
Gidderoth. quitur. i.
sepes uel maceria.
Gidderothaim. sepes
duorum vel macerie bine.
Gisei. uallis uisio vel pro
ruptum uidens.
Gigaal. redemptio vel
redemptus. tributo.
Gilan. migra vel migrat.
Gilonites transmigrans
uel transmigratus.
Gimel. plenitudo vel re
Gineth. ortus uite uel
principium pauoris.
Gio. luctatio vel luctare.
Gion. luctatio vel harena.
Gir. diuisio vel pcisio.
Gisai. sacrificans uel
sacrifitium. ascensio.
Gindum. infractio vel
hic post. G. sequitur
Goathia. gens pecca o.
trix vel populus pecca
torum. domini.
Gog. lacus uel locusta.
Godolias. magnificans
dominum uel magnificat
Godolliathi. magnifi
centia patri mei uel ora
gni fici aius in tempore meo.
Gog. dogma uel tectum.
Gohel. appinquus deo vel
redemptio dei.
Gohim. gentes uel pp.

olam. transmigrans
eos uel uolutatio eorum.
Golgotha. locus calui
vel locus caluarie sinu
e in hebreum. sunt eorum.
Golias. transmigrans vel
transmigratio seu re
uelans eos aut robu
Golim. aceruum vel loca pa
lustria. copula.
Gom. fouea vel decipiens
suum laqueus aut de
Gomor. assumptio uel p
fectio sui consummat
aut consumptio. ephi.
Gomor. perfectio seu con
solatio uel pfitiens
aut uenundatio in
sura e articorum que me
sura est decima pars
Gomorro. cecitas uel
seditio seu timens
populum aut timor po
pulans. Et sciendum
quod hoc nomen in hebra
ico non habet. G. litteram sed
scribitur per uocalem
aim et dicitur agin
orra. lis.
Gonath. ortus patri uel
arrogantia tempora
Goncibath. furtum
filie uel furans filia.
Gon. orti mei vel arrog
antie mee. tatuiz.
Gorgias. diuites luc
tum uel passio lucta
Gortina. pendens dona
uel diuites castrorum eorum.
Gosem. applicans eos
vel appropinquans
plantationi eorum.
Gosen. applicans vel a
pplicatio sui appro
pinquans palpationi
aut appropinquans
plantationi.
Gosuam. applicata uel
uel uiri eam siue applic
ans aut applicatio.
Gosam. appropinquans
palpationi vel approp
inquans plantationi.
Gothoniel. torcular

colonie

rendens deo uel oppressio
applicans signo.
Gothor. murus uel ar
cuncatio.
Gozan. nux uel amig
dalum siue tondeo.
Gozam. amigdalum
uel nux eorum siue ton
sio aut fortitudo eorum.
Hic post G. sequitur
G vel. propinquans v.
deo uel redemptio dei.
Guhelite. redempti dei
uel propinqui deo.
Gulias. propinquus dno
uel redemptio domini.
Gum. ortus meus uel
arrogantia mea.
Gumite. orti mei uel
arrogantie mee.
Gurbahal. diuidens
uiros uel passio uetu
statis. Hic sunt inter
pretationes hebraico
rum nominum incipientium per h. littera.

Haa rum. Haben. i filio uel in principio.

Habber. parti ceps uel participatio siue conmisit certamini minuit.

Haberite. principes uel
participationes seu con
misunt aut certamen. fuerunt.
Habi. pater meus uel frater
meus. batio.
Habihel. pater meus deus
uel frater meus dns.
Hachan. necessitas
uel necessarium.
Hacharan. tuba uel tur
Hachim. retinens eos
uel retentio eorum.
Hachor. excelsum uel
sublimitas.
Hadada. testis uel usque
ad testimonium.
Hadrain. inundans
pessimos uel inundatio pessimorum. dies.
Hadrihel. greges dei uel
agregati deo. atio.
Hadin. testis mensure
uel inundans mensur
Hafar. cita uel pullus
siue humens aut fo
Hafara. taurus uel uitu
lus siue pullus eius aut
fodiens eum. ditatio.
Hafarim. mare effod
iens uel maris effosio.
Haga. loquens uel medita
siue locutio aut me
Hagregath. annuntia
uel annuntiatio siue
accinctus aut latitu
culus. parturiens.
Halghel. aduena meus
uel incola dei. roborce.
Hailon. uita uallium
querenum uel questio uite
Haul. iste dolens uel uita
Hai. uita uallium eius
uel questio uite. eorum
Haia. uita uallium eius
uel questio uite eius.
Haiam. uita uallium
eorum uel questio uite
Hailon. ubi erit ursi
ursi uel ursi ubi ursi
sunt. uite mirabilis.
Haiman. uita uallium
murandarum uel questio
Ham. fons uel oculus
Haio. uita uallium eius
uel questio uite eius.
Halaa. fermitum eius
uel consternans eum.
Halach. portio uel pars
mea siue lubricum
aut impeditio.
Halasa. triplex uel conster
nata siue consternans
aut consternatio.
Halda. deprecans dnm
uel deprecatio domini.
Halus. fermitum. uel con
sternatio.
Hamans. indignans
uel furens siue furor
aut indignatio.
Hamihel. populus meus
deus uel populus meus dei.
Hamora. populus satus
uel populus illuminans.
Hamul. calefactus ro
uel calefactio roris
irrorationum seu populi
dolentes aut populi par
parturientes.
Hanam. respondens
populo uel responsio populi
Hana. reddens donum
uel redemptio grauе.
Hanath. reddens uel res
pondens seu reddidit
aut reddit aut.
Hanebgaba. sollicitatis
uel humilians siue so
llicita aut aut humili
Hanihel. pauper dei uel
reddens deo. nes.
Hanano. reddens meron
uel reddens iniquitatem
seu reddens dolorem
aut reddentio inutilis.
Haor. spine uel compunctio
Haortes. spina uel compunc
tio. admiratio.
Haphron. pullus me
roris uel terra inutilis.
Harada. miraculum uel
Harem. filius meus uel
filiatio mea.
Haros. testatio mea
uel testamentum.
Harum. exaltatio uel
exaltatus. angustie.
Hasarmoth. atrium
mortis uel atrium
Haseroth. atria uel uesti
bula [illegible]
[illegible].
Hason. festinatio uel fe
stinantes.
Hatad. ramnus uel dissipa
tio siue testimonium
aut dissipator. ne.
Hatarod. circuli uel coro
Hatonihel. reddens
deo uel reddidit ei deus.
Hanua. ipsa iniquita
uel susceptio iniquorum.
Hauan. fons uel motio
siue subuertens eos
aut subuersio eorum.
Haul. stultitia uel in
sipientia siue stultus
aut insipiens.
Hauoth. sedens uel commo
ratio seu uincula aut
incunabula.
Haurn. claudus uel uastes
siue claudicans aut
claudicatio.
Haxath. medicus uel me
dicamentum. tas. sio.
Haxia. uidens uel pru
Hazaz. continentia uel ap
prehensio siue continens
aut apprehendens.
Hazbi. mendacium uel mug
Hazeb. pergens uel abiens
siue perfectio aut pro
ficiscens. relicto.
Hazuba. deserta uel relic
ta siue desertio aut de
He. esse uel uiuere.
He. ipse uel ista siue sus
cipiens aut suscep
tio. sitio.
Heber. uictor uel transiens
siue transitus aut tran
Hebreus. uinciens uel
transitor siue transiens
aut transitorius.
Hebion. pauperculus uel
pauper sensu.
Hebionite. pauperculi
uel pauperes sensu.
Hebri. uictor meus uel
transitio mea. na.
Hebron. incantans uel
incantatio siue con
iugium aut uisio sempiterna
Hebronite. coniugati uel
incantatores siue in
cantationes aut uisi
ones sempiterne.
Heortan. ipse inite exce
dens uel iste suscipi
ens humilitatem.
Hedai. ornatus michi
uel uoluptuosius me.
Heddo. pauidus fluus
uel testificator uite.
Hefer. fouea uel perspicax.
Heie. qui est uel qui existit.
Hela. uallis quiescens uel
maledictio michi.

siue populus dolens aut po
pulus parturiens.
Hamulite. calefacti rore
uel calefactiones

Hela. uallis querens
mee ul maledicta o.
Helam. abiectio l fr
luminare. positi.
Helam. oppositi ul cō
Helan. dō gratus l deo
dōatus seu uallis q
rens aut roboratus
grā. deus excelsus.
Helbad. dei filius ul
Helchal. portio ul pā
ticula. medieatē dño.
Helchana. dei zelus l
zeli dei possessio.
Helchela. pars dño ul
iudicatus domino.
Helcese. aduocata ul
aduocatio aduocat.
Helceseus. aduocās l
Helchi. ptitus michi
ul uendicatio mā.
Helchias. pars dñi ul
uendicatus dño. e.
Helchia. pars dñi l est
ul uendicatus dño
Heldaa. atrium eius
ul exacuens eum.
Heldad. atrium ul ex
acuens. acutō mā.
Heldai. atriū meū l
Heleanan. dei mei do
num ul dei mī grā.
Heled. acceptio grē l
accipiens glām.
Helem. postes l serā
seu uestibulū aut
supliminare. nat
Helesa. ostnatō l ost
Helles. exiēs l exitio.
Hellesmoth. grece ex
odus latine aut exit
mortis. pauoris.
Heleth. accipiens in
tam ul susceptio x
Heli. fortis l ascēdēs.
Heli. deus meus l dei
tas mea. minatio.
Helia. ds dñs l dei do
Heliab. ds meus pī l
dei mī patnitas.
Helias. deus dñs l dñi
dñatio siue ascēdēs
dñs aut robustus do
minator.

Heliaphas. dī mī co
llectio ul dī mī cōg
gatio. sio.
Heliasphan. dī mei
faties l dī mī cōuer
Heliatha. dō mō pec
cans l dei mī tēpralis.
Heliazi. deum meuz
uitens ul dei mei x
uisio siue dei mī au
xilium l dei mī for
titudo. mī deitas.
Helizel. dō meo ptit
l dei mī particula.
Heliel. ds meus ds l dī
Heliphal. ds meus ca
dēs l dei mei casus.
Heliphales. ds meus
diuidens l dei mei x
diuisio. mirācū.
Heliphalu. ds meus
mirabil ul dei mei
Heliphelech. dei mei
ruina ul dei mī dilec
tio. dī mī ds allūz.
Heliā. ds meus mira
bilis ul dei mī mira
Helihel. ds meus dī l
Helim. defitiens l for
tis eorū siue arietes
aut robusti. neātō.
Helimadis. dī mī ctra
dictio ul dei mei me
sura sufficiens.
Heliodorus. dō mō ge
nerans l dei mī ge
Helienai. dei mī fons
meus l dī mī ocls oīs.
Heliopol. sol ciuiū ul
solis ciuitas.
Heliozeb. dī mī cōui
ul dei mī solutudo si
ue dī mī ardor aut
dei mī temptatio.
Helisa. admisulā l ds
saluator. uātia.
Helisabe. dei mī sal
ul dei mī defensio.
suū dī mī iurāmētuz
aut dei mei habun
Heliseus. ds meus sal
uator l dei mī salu
tare. dī mī protectō.
Helisu. dei mī salus l

Helui. ds domin l ds
dominator suū deus
meus iste aut deus
meus ipe. titdo.
Heliezer. dei mī auxili
um ul dei mī forti
Helmodan. dō natus
l dei natiuitas.
Helnaem. dō fidelis l
dei requietio.
Helnathan. dō datus
l dei dōatio. ne.
Heloe. ds ul deitas.
Helom. cōmotus fortit
l excitatus fortitudi
Helomite. excitatū for
titudines l excitati
fortitudinibz. tio:
Helsaphan. dō uictus
l dei uinculū. siue
deū speculans aū spe
culator dei. latio.
Helteche. pferens l p
Heltechē. pferēs l pla
Heltolath. atriū coti
neū l acumī ruboris.
Heman. pturbans l
pturbatio siue stusa
piens aut formido
eorū. aū pfūditas.
Hemech. uallis l aby
ssus siue pfundus
Hen. ecce fontē l ecce
oculum. tes. tio.
Henach. gigas l fortis
siue humilis cōsgēs
aut humilis cōsurrec
Henachim. gigantes
l robusti siue poten
tes aut huīles cōsgē.
Henan. cursus mero
ris ul fons tristitie.
Hennon. uallis tristi
tie ul uallis interfe
ctionis. aū effusio.
Her. uigilans l pelli
ceus siue cōsurgens
Heran. uacue factus
ul uacue faties sev
uacue fecit aut uac
ue factio.
Hernite. uacue fac
ti ul uacue faciētes
seu uacue fecerīt aū

uacue factiones.
Herastus. uigilans l
effusus suae frī meu
uidens aut fris mei
uisio. fictionibz.
Heribuza. cōsurgēs in
ciatiū l uigilantes
Hered. uigil uita l cō
surgens pauore.
Heredite. uigilantes
uite l cōsurgentes
pauoribz. eorū.
Herem. uigilās michi
eis ul resurrectio
Heri. uigilāe mī ul re
surrectio mea. tes.
Herias. uigilans dño
ul resurrectio dñi.
Herite. effusi l uigile
suū pellicei aut cōsgē
Herophet. uacue cōp
tectum l uacue fac
tio ouis ptegentis.
Hermagedon. cōsgēs
temptatio l uigilia
inhabitationis.
Hermā. anathema
meroris eorū l ana
thematicatio. eorū
tristitie. a tristitie.
Hermes. anathema
meroris l anathem
Hermogenes mons
scrutatus ul uomēs
eos in ualle. tristitie.
Hermon. anathema
meroris l anathema
Hermonim. anathe
ma meroris eorū ul
anathema tristitie
eorū. l pellice glose.
Herodes. pellibz glās
Herodiam. pellibus
gliantes l pellicei
gloriosi. pauor.
Herodias. pellibz gliās
ul pellicea gloriosa.
Herodion. formido l
Hesdrelon. mā dei ul
auxilium meū deus
meus. pluitō.
Hesi. uicinus meus
ul uicinitas mea.
Hesron. atrium l am

Helchiās. pars dñi est
ul uendicat dño est.

Hestr. absondita & abscondens seu electa eleuata in plenis aut spata intpr. uiuens gratie.
Heth. uita & pauor.
Hetha. fons & ascensus sunt pauito dono aut.
Hethan. consumato & consumat sunt aut uis eorum aut suscipiens nauigationem. stupidus.
Hetheus. uiuar & pauidus seu formidans aut.
Hethnas. pauor coluba & uita serpentis.
Hethi. uita mea uel pauor meus. hic post
Hia. sed h. sequitur
Hiaa. liminis & exaltatus. i.
Hiante. fluminis & exaltati. inde eiz.
Hiehutinel. ipse e duplex dei & ipse e sepis
Hielom. ipse e potens & ipse e fatiens sunt ipse e monens aut ipse e exaltatus fortitudine.
Hiemla. potens maledic to & commouens accipientem. to. nis.
Hiericho. ipsa possio uel uigilantia negociato
Hiesana. ipse fatiens to na & ipse potens glorifica
Hieu. ipse uel est. to.
Hieu. paciens & faciens. sunt commot aut commo
Hieus. commotus aut commoto seu ipse e potens aut ipse e faciens.
Hiecer. ipse e fortis & ipse e auxiliator sunt ipse e sepatus aut ipse e sctificatus. iuolutio.
Hiezerite. ipsi sunt fortes & ipsi sunt auxiliatores siue ipsi sunt sepati aut ipsi sunt sctificati.
Higal. aceruatio exaltata & exultationis.
Hiel. fatiens to & commotio dei. altatio.
Hia. exaltatus uel exaltati. exaltatus in uel exaltatio mea.
Himene. ipse numerans festinantes & suscipiens adimpletionem consum.
Hin. mensura & mensuratio uigiltis maclie siue sunt aut erit. tus ei.
Hir. uigilans & uigila
Hira. fris uisio & uigilans
Hiras. uigilans ipso uel uigilie ip. seu uiuit excelsi aut uiuens est excelse. ationi.
Hiras. fratrem meum uidit uel fris mei uisio seu uigilantem sustollens aut uigilans plasin
Hiranus. confregens possessio uel uigilantia emulationis. tor.
Hisbaal. ipse uir uetustus & ipse uir deuora
Hismael. ipse nominatus dei uel ipse postulatus a deo. tia adductio.
Hismoth. ipse mortem adducens uel ipse e ior
Hispania. ascensio & expeditio. expediti.
Hispanienses. accensi &
Hithai. commouens bima uel pascens duobus.
Hizarab. ipse fluens tonitrui & ipsa concis flucio.
Hiziel. ipse fortis deus uel ipsa deus fortitudo dei.
Hismael. uir auditus a deo uel assumens. exauditione dei. hic post
Hla. a ea h. sequitur o.
Holdai. desistuens me uel discernens michi se u dilecticulum meum.
Holda. destruens & discernens seu discretio aut
Holofernus. infirmitas discessionis uel infirmans uitulum saginatum.
Homar. ipsum amaricans & ipsi amaricatio
Homer. consumans & manipulus. tus leo.
Hoon. labor & dolor sunt laborans aut do
Horeb. mensa & massa siue temptatio aut temptatio
Horeb. ardor & siccitas sunt coruus aut solitudo aut foramen.
Horrei. liberi uel iracundi siue deformium
Horem. dolor & uia seu excelso aut iracundie. robusti.
Horri. farina & farinatus seu post me aut foramen mei.
Horim. fortes & excelsi sunt gigantes aut
Horodi. maledictio & suffitiens uel maledicta suffitientem.
Horthosiata. recte indigens testimonio & uirum positum testificationi.
Hosa. spes & saluatio.
hic post h. sequitur u.
Huochac. sculpens & sculpsit sunt sculpto aut sculptura.
Hulim. penetra & thalamus. ator.
Huma. festinans sibi uel manipulus.
Huri. longitudo mea & illuminator meus.
Hus. festinans & consilium.
Husan. festinans populo aut consiliator ipsi. iator meus.
Husathi. festinante me & festinatio mea.
Husi. festinans michi & consi
hic sunt interpretationes hebraicorum nominum incipientium per I litteram.
Iaa domini & dominator.
Iaallehel. iapiens laudate dominum & expectatio laudis dei.
Iaalon. ilex & quercus.
Iaamena. extremus in cottu calor & extrema coeuitis delectatio.
Iaan. fundens & fusio siue pensum aut res ponsio. mediator.
Iaare. saltus & silua
Iaas. fuit & dimidium seu dimidians aut dei
Iaashel. dimidiauit deus uel dimidiatio dei. peccatoris.
Iaath. expectans tempus uel expectatio
Iaazaher. auxilium & auxiliabitur. to.
Iaazian. auxilium domini & auxiliabitur
Iaba. luctatio & intelligentia. siccata.
Iabes. dolor & dolens seu siccitans aut ex
Iabim. sapiens & sapientia sunt intelligens aut intelligentia.
Iabir. ciuitas doctrine & ciuitas litterarum.
Iabob. pulius & luctans sunt luctans aut luctio. ' dosi. tatio.
Iaboch. pullus & lucta siue luctans aut luc
Iabina. sapiens domino & intelligentia
Iachabed. gloria domini & ubi e gloria seu e grauis aut e grauitudo.
Iachala. fortis eius & confortans eum.
Iachalia. fortis domini & fortitudo domini.
Iacham. tribulatio & tribulatus.
Iachan. tribulator & tribulatio.
Iachene. sparans firmitatem uel sparatio firmitatis. paratio.
Iachi. sparans & sparator sunt sparatus aut p
Iachim. firmus & firmitas. mitates.
Iachinite. firmi & fir

Iacob. subplātator
ul' subplantatio.
Iacoba. subplatans
eū l' subplantatio ei
Iacobz. subplātans
festināte l' subplan
tator 9silii. [ratio.]
Iacon. spazans l' spa
Iacoma. pp ulto l' po
pulū ulciscet' seu p
parans dn̄o aū spato
dn̄i. [ratio.]
Iadahe. sciēs l' scia si
ue cognoscēs aū co
Iadahi. sciēs me ul'
cognitio. [cogtō tō.]
Iadaia. sciēs dn̄m ul'
Iadasan. sciēs egssuz
l' cognoscēs habūtū
tiam. [scia dn̄i.]
Iadas. cognit' dn̄o ul'
Iadihel. sciēs deū l'
cognitus dn̄i.
Iaddo. sciēs testimo
nium l' expectatio
futuris. [ne.]
Iadon. sciēs dolorez
l' cognitio iniqtatis.
Iaphe. expectās laq̄s
l' expectatio discipli
Iaphe. eligēs l' electō
siue ostendēs aū il
luminatio. [latatō.]
Iapheth. latitudo l' di
Iaphia. ostendēs l' o
stensio seu apiēs aū
aptio. [9 aū fr' fities.]
Iaphie. ostendēs l' a
piens sūi expectans
Iagaal. ppinqtas ul'
propinquus. [onis.]
Iagur. aduena l' col
Iahel. expectās dn̄m l'
expectatio dī aut in
sipiens seu cānale r
aut 9iugiū.
Iahel. ascendēs l' ascē
tio seu ascendit deus
l' ascensio dei.
Iahelite. expectans
dn̄m l' expectatiōes
dī sūi insipientes a
ut carnalia 9iugia.
Iahelite. ascendente

ul' ascensiones dei
sūi ascendentes tō
aut ascensiōes dei.
Iahelel. uiuēs do ul'
expectatō dei sūi po
stulans dn̄m aū po
stulatio dei. [initō.]
Iaihel. uita dī l' erroz
dium dī seu postulās
deū aut requiescēs
Iair. uigilans l' illu
minās seu illumin
aut aū illumiātō.
Iairus. illuminans
l' illumiātio seu ui
gilie aū uigilātes.
Ialam. expectās hu
milia l' expectator
percussionis. [uite.]
Ialelel. expectās dn̄m
l' expectatio dei.
Ialech. expectans pa
llorem l' expectatio
Iaason. expectans dol
orē l' expectatō iniq
tatis. [cans.]
Iam. mare ul' dies.
Iambri. mare lacer
cens ul' dies amari
Iamim. dies plurali
n̄ūo sūi maria l' am
aritudines aut am
aricatiōes. [asinei.]
Iamin. uirtus l' dextā
siue asini aut asinei.
Iaminite. dextē l' uir
tutes seu asini aut
Iāma. mare l' dextā
siue marinus aut
ubi ē signum. [signū.]
Iamne. mare l' dextā
sūi marin' aū ubi ē
Iamnes. marinus
l' ubi ē signū.
Iāmā. dextera dn̄i l'
ubi ē signum.
Iammite. uirtutes
dn̄i l' in qb3 ē signū.
Iamnoz. amaricās
lum̄ l' dextā in sodie.
Iamuī. mare eorz r
pelliceū l' mare eoz
in capite.
Iamsuph. mare rubz

ul' dies in capite.
Iamuhel. dies eius
ds ul' dies eius dei.
Ianai. gubnator meu'
ul' gubernatō mea.
Ianiin. spārator meu'
ul' spāratio mea.
Ianoe. expectans cō
motiōem l' expecta
tio requietionis.
Ianoa. gubnator l'
gubnatio. [doloris.]
Ianohe. dormitans
merore l' gubnatō
Iania. requies l' reqe
tio. [dormitatio.]
Ianim. dormitans l'
Iadod. 9fitens l' glifi
cans siue auus est
fr' aut ē fraternitas.
Iaoe. factura fris ul'
fr' dn̄i sūi ubi ē frāt'
nitas. [tiēs dn̄s.]
Iara. defitiēs l' defectō.
Iaria. timens dn̄m
ul' timor dn̄i. seu de
fitiēs dn̄o aut defi
Iarimoth. timens
mortē l' defectio mō
tis. [boratus.]
Iare. luna ul' defectō
Iared. roborās ul' ro
Iare. silua l' saltus.
Iarien. desentio eoz
ul' uisio iudicij.
Iarphael. dimisit ds
ul' dimissio dei.
Iarib. ultio l' diiudi
cans sūi ul ciscens
aut diiudicatio.
Iarim. saltuū l' silua
rium siue mons sal
tuū aut mōs siluarz.
Ias. dn̄s ul' dn̄ator.
Iasa. factura mādati
l' factus i mandato
sūi factū mandati
aū factū i mandato.
Iasaph. hītator l' ha
bitatio siue sedens
aut 9fidentia. [atō.]
Iasehel. dimidiū dei
l' dimidiauit deus.
Iasen. dormitor l' dom

Iasi. equalitas dō l'
desidium dei.
Iasiel. equalis dō ul'
desidium dei.
Iaso. factura mādati
ul' factus i mandato.
Iason. desitans l' qui
mandatū fecerit.
Iasu. 9ūtens l' 9ūsio.
Iasub. reūtens l' reūsi
o sūi reuocās aū re
uocatio.
Iasubite. reūtentes
l' reūsi seu reuocātes
aut reuocati. [eis.]
Iathalia. peccantes
in ea ul' peccatū in
Iathā. dn̄i pfectus
l' dn̄o 9summat'.
sūi dn̄i pfectio aut
dn̄i 9summatio.
Iathā. dn̄s hūilis ul'
dn̄i p̄nsio seu expec
tans hūilitatē aut
expectatio p̄nsiōis.
Iathanael. expectās
hūilē dn̄m l' p̄ndens
humilitati dei.
Ianadiath. colūba
defluens tpē l' colū
baris defitiens ptō.
Ianā. colūba ul' est
et sytium ē ī hebreū.
Iaur. expectās incen
dium ul' expectatō lu
minis. [festinātes]
Iaus. expectans 9sili
um ul' expectatio
Iazez. adiutus l' ad
iutorū sūi auxiliā
l' auxiliator.
Iazias. audiēs dn̄m
l' auscultatio dn̄i.
Iazihel. audiēs deū
l' auscultatio dei.

Hic post. i. sequit' c.

Ibaar. mons fortis
ul' uir suscitator.
Ichaboth. cecidit glā
l' translata glātiō.
Ichaman. ue reque
scenti l' translata ē
requietio.
Ichamaan. durū ha

bitaculū uł ꝯsolatō
inhitantis. |tiōis.
Iechonuū. dura ł uoca
ta siue ubi ē thalaꝰ
aut ꝑparatio ꝯsola
Iehuthiel. spes dī uł
spans in deum.
Ieda. dilectus dn̄i ł
amabilis.
Iedias. [illegible] dn̄i uł
amabilis dn̄o.
Ieddi. dilectus dn̄i
ꝑꝑ dn̄m uł amabił
dn̄o ꝑꝑ dn̄m. Ipe est
salomon qui dile
ctus dn̄i ꝑꝑ dn̄m ł
amabilis dn̄o ꝑpt
dn̄m dicitur. ꝑꝑ suā
mām̄. s. gratuitaꝫ
qua eū dilige dignꝰ
est eū ubiqꝫ dilectō
ne et mīa indignꝰ
existeret quē cons
tabat maioꝛ ēē. ꝛq̄
repħndit scriptura
diuina ꝑ pctō ydol
atrie ꝛ immodera
to amore mlierꝫ.
Ididia. dilectō dn̄i ł
amabilis eius.
Idithum. saliēs ł tn̄
siliens eos. |lentia.
Idox. dilectus uolū
taīe ł amabilitas uio
Idumea. rufa ł rubr
a seu t̄rena aut san
guinea. |guinei.
Idumei. rufi ł rubei
siū t̄reni aut san
hic post. i. sequitur
Ieabari. lapideus e.
tinui seūtes ł aceru
i lapidū t̄n seuntiū.
Iebaar. mons fortis
ł electio suscitata.
Iebanias. sapiēs dn̄o
ł intelligentia dn̄i.
Iebec. ꝑsepiū ł ex sic
catio. |tiū.
Iebar. iuitans fōte
uł expectatio putei.
Iabbethō. uallis me
stitie uł collis merē
Iebgar. eligēs ł electō.

Ieblaā. absorbet ł
absorbitio seu absō
bēs ꝑplm aut ꝑpls dis
piscens. |tatio.
Iebnahel. edificans
dō uł edificatio dei.
Ieboch. harena ł luc
Iebus. ꝑsepe ł calcata
siū ꝯculcans aut cō
culcatio. |culcata.
Iebusei. ꝑsepe meuꝫ
uł ꝯculcatio mea.
Iebusei. ꝑsepia uł cō
Iecha. torclar uł op
ꝑssio siū opprimēs.
aut oppssa.
Iechaa. torclar eius
uł opprimens eū.
Iechbaa. luctans ei ł
harena eius. |dn̄i ē.
Iechda. magnificus
ł magnificentia.
Iechdalia. magnificꝰ
dn̄o ē uł magnificētia
Iechdom. in cibās ꝑꝑ
ł in cibatio ꝑpli. |sa
Iechelia. torcular lab
oris uł oppssio laboīo
Iecenias. preparans
dn̄o uł prepatio dn̄i.
Iechima. possedit po
pulū ł possō ꝑpli.
Iechma. possedit po
pulū uł possō ꝑpli.
Iechamaā. uindicās
ꝑplm uł uindicatō
ꝑpli. |populuꝫ.
Iechaman. iudicās
Iechman. adquirēs
ꝑplm ł adqsitō ꝑpli.
Iechenoā. possidēs po
pulū uł iudicatio
populi. |populi.
Iechonia. possidens
ꝑplm uł prepatiō
Iechonias. sic factus
ł ꝑparator seu ꝑpans
dn̄o aut ꝑpatio dn̄i.
Iebhan. extensio ł in
clinatio seu incꝯsa
ut mercimoniū.
Iebhel. coꝛ dei ł auxili
ans deum.
Iechze. torcular lupi

uł opprimens lu
pum. |maledictōis.
Iedala. manus mal
edicta uł manus ꝛ
Iedebos. manus ꝯ ma
ledicta tribulans
uł manus maledi
ctionis angustiātis.
Iedela. sciens dn̄m
uł cognitio dn̄i.
Iedi. sciēs me uł co
gnitio mea.
Iedihel. sciēs dn̄m uł
magnificus dō.
Iedlaph. manū tol
lens uł manū ad dōs
seu manus subleu
ans aut manuuꝫ
subleuatio. |noratō.
Ieddai. sciēs eū aut
cognitio eius.
Iechan. puulus ł ini
Iedir. accedēs ł apph
cans siū accom[illegible]
applicatio. |ꝑatio.
Iedu. accinctus ł tē
Iedua. tēptans euꝫ
uł accinctio eius.
Iedula. manus male
dicta uł manus dō.
Iephdala. inuēs dn̄o
uł aptio dn̄i.
Iephelehel. aptio dī
uł apiet dꝭ. |nus.
Iephlad. exclusio pe
cati ł aptio delectio
Iephleti. excludens
peccatū meū ł aptō
delectiōis mee seu
dn̄s mirabił aū dō
uiuificatoꝛ. |uēs.
Iephonne. iuit ł in
Iephonne. ānuēs ł ā
nuntio. |tasaū redeptō.
Iegal. ꝑpinquis ł re
dimēns seu ꝑpinqu
Iegali. ꝑpinquius m̄
uł redemptio mea.
Ieglā. despitiēs ł de
spectus seu despectuꝰ
aut ꝯteptus. |tatō dī.
Iehel. uiuēs dō ł po
stulatio dei siū mu
tatus dō aut expec

Iehel. uiuēs dō mō
ł postulatio dei mī
siue mutatus dō mō
aut expectatō dī mī.
Iehi. uita ł exordiuꝫ
siū reges aū postula
tio. |atio dī.
Ielada. cognoscēs do
minū uł cognitio dī.
Iehel. uita dei ł exor
diū dei siue reque
scens dō aut postul
Ieleph. manū tollēs
ł manū ad dōs siue
manus subleuans
aū manuū subleu
atio. |cumatio.
Iemda. plenitudo ł ē
Iemei. deus meus uł
robur meū. |enteē.
Iemias. nūs dn̄i ł nu
merabił dn̄o. |decta.
Iemmi. robur meū ł
Iembla. pcēs maledic
to uł ꝯmouēs accipi
Iemleth. nūs uite uł
amaritudo paruoris.
Iemna. mare ł ama
ra siū nūs aū nūabił.
Iemnathemaria ł
amari siue nūabile
aut marini.
Iemuel. dies eius dī
ł dies eius dō.
Iepsem. aptum nom
ł apta auditio.
Iepta apiēs ł aptio.
Ieptahel. apiēs dō ł
aptio dei. |eius.
Iepte. apiens uł apt
siue apuit uł aptō.
Iepton. apiēs doloꝛē.
Iera. timens ł timoꝛ
siū misicoꝛs aū mīa.
Ieraa. timēs eū ł mīa
Ierachon. aurugo uł
demolitio.
Ierinahel. timens
dn̄m ł mīa dei.
Ierimehel. timēs deū
uł mīa dei. |ꝛē. ū. s.
Ierimel. timēs deū
Ierimihel. timens
dn̄m meū ł mīa dī ꝯī.

Iechnā. possidēs ꝑplꝫ
ł ꝑparatio populi.

Iemon. timores uel ti
mebit seu timens iniq
tatem aut misericors i
merentibus. ciuitas.
Ietapok. auditum super
siue timore misericors.
Ierthaa. aurugo populi
uel demoliens populum.
Ierebehel. auditum dei
uel diiudicans superiora.
Ieremias. excelsus do
mino uel sublimitas
domini. domini est.
Ieremiau. excelsus do
mino est uel sublimitas.
Ieremihel. excelsus do
mino deo uel sublimi
tas domini dei. mortuo.
Ierias. timens dominum uel ti
Ierian. timens sutile uel
timor domini est. nis.
Ierib. odor uel luna.
Ieribai. odor uultuis
uel defectio deuorato
Iericho. luna uel odor eius.
Ierichontim. odoran
tes eum uel desitientes
ei. moris dei.
Ierihel. timens deum uel ti
Ierimoth. timens mor
tem uel metuens altitudi
nem mortis. mortis.
Ierimuth. timens mortem
uel metuens altitudinem
Ierioth. unguium signi
uel iudicii designato.
Iermai. domino excelsus
uel domini celsitudo.
Ieroam. timens populum uel
iuditum populi.
Ieroboal. unguium habens
uel iuditum baas siue
iuditum habentis uel iu
ditum superioris.
Ieroboal. timor uiri
uel timor uetustatis
sui timens habentem
aut timens deum oratorem.
Ieroboam. causa populi uel diui
sio populi siue discer
nens populum aut super
diiudicans.
Ieroboseth. iudicans
ignominiam uel diiud

icans confusionem.
Ieron. timor uel peregri
natio sui timidus
aut peregrinus.
Ieronimus. uisio pul
critudinis uel diiudi
cans locutiones.
Ierosolima. pacifica
uel uisio pacis.
Ierosolimite. pacifici
uel pacem uidentes.
Iersia. aduena domini
uel aduenis domino.
Ieruel. collis domini uel ua
llis benedictionis.
Iersua. iuminans uel illu
minatio siue incol
atus aut peregrinato.
Ierusalem. pacifica uel pa
cis uisio sui timor per
fectus aut timebit
perfecte. desiderium meum.
Iasa. uetustas uel plan
tities sui salmatio aut
Iessa. incensum uel sacrifi
tium seu insule sacrifi
tium aut insule holo
caustum. gilia.
Iessaar. incensum susci
tans uel holocausti ui
Iessaarite. incensa su
suscitantes uel holocau
storum uigilie.
Iessaa. incensum meum
uel sacrifitium meum sui
insule sacrifitium aut
insule holocaustum.
Iessamari. uetustas
amara uel desiderii a
maritudo. res.
Iessan. uetusta uel uete
Iessana. uetustas eius
uel inueterans eum.
Iesar. figmentum uel tribu
latio siue insule sacri
fitium aut insule
oblatio. ricius olei.
Iessar. meridies uel un
ctio mea sum meridi
anus aut metapho
Iesba. collaudans uel co
llaudatio. populi.
Iesbaa. collaudans po
pulum uel collaudatio

Iesbachasa. collaudans
summum uel collauda
tio principii.
Iesbi. est in me uel coeq
tus michi.
Iesbinedob. est in me uel
spontaneus uel coequatus
michi spontanee.
Iesboth. est caius uel tactus.
Iescha. tabernaculum uel
unctio eius. ocaustum.
Iesse. incendens uel incen
dium sui insule liba
men aut insule hol
Iessema. salus desiderii
uel saluatio regescentis.
Iesser. surrexit uel plasm
auit siue surrexio et
aut plasmato.
Ieserite. fictores aut
plasmatores.
Iesesi. equalis uel saluator
uel desiderium saluatoris.
Iessem. desiderium uel desidera
ui seu equalis meus et
aut equitas mea. lis.
Iespha. unctio uel tabna
culum. bernaculum.
Iesphan. unctio uel ta
Iesi. equitas uel tabernaculi
Iessi. incensum michi uel
sacrifitium meum.
Iessias. equalis domino uel sa
lutaris domini.
Iessihel. incensus deo uel
sacrifitium dei.
Iessibelite. incensi deo
uel sacrifitia dei.
Iesimuth. desiderium dul
ce uel desiderata dulcedo.
Iesmachias. uetustas
percussiens dominum uel fig
mentum percussionis.
Iesmaris. salus deside
rantis dominum uel saluatio
requietionis domini.
Iessel. sacrificans deo uel
libatio dei. rum.
Iessua. plantities uel est
desiderium meum saluus.
Iesue. saluatio uel deside
Iesui. equalis mihi uel eq
litas mea. tum.
Iessim. desiderium uel deside

Iessimite. desiderantes uel
desideria. equitas omnia.
Iesur. dolor uel est in do
lore sum salus luminis
aut equalitas ignea.
Iesuri. salus doloris
mei uel saluatio in do
lore meo sum saluo
illuminans me aut.
Iesus. saluator uel sal
uatoris seu salus aut
salutare.
Iecha. extensio uel incli
natio sum superfluens
aut superfluitio. eorum.
Iethaa. superfluus p
uel superfluitas populi
sum inclinans popu
lum aut extensio
Iechaba. bonitas uel
declinatio. tionis.
Iethabatha. bonitas
uel bonitates seu decli
nauit aut ueniat
aut declinatio per
Iecham. inces uel incam
onum seu inclinans
eos aut extensio eorum.
Iethebaa. bonitas uel de
clinatio uenientis.
Iethebatha. bonitas uel
bonitates sum decli
nauit ut ueniat aut
declinatio preteritionis.
Iethebeth. bona tom
uel declinatio uenientis.
Iethela. inclinatio et
flamme uel extensio
iniquitatis. itas.
Iethor. modicum resid
uum uel modica residui
Iethbeth. donans uel dona
tio. pulum uel fluens populo.
Iethnaa. possidens po
Iethra. superfluens uel ho
norabilis. superfluens deo.
Iethraa. honor populi uel
superfluens populo.
Iethrael. honor dei uel
Iethrai. honor meus
uel superfluens mihi.
Iethra. honorans eos
uel superfluens eorum.
Iethram. honor dei uel su

fluitas gr̃e. | orabiles
Iethri. supfluũ ł hon
Iethrithes. supfluẽs
uł honorabilis.
Iethro. sup fluens uł
honoralis. | ordĩatio.
Iethur. ũsus uł ordo
siue ordinatus aut
Iethus. extensio ł sub
limitas. | lefitum.
Ieu. parturẽs cõmotio
seu maleficus aũ ma
Ieus. parturiens cõmoto
seu malefic' r̃e. vt. s̃.
Ieusa. ipe parturẽs ei ł
ipã cõmotio eius.
Ieuhel. ipe parturẽs de.
ł ipa cõmotio eius.
Iezin. durus ł duricie.
Iezabel. ẽ ic uł ẽ flux'.
sanguinis.
Iecabel. fluxus uan'
ł fluens sanguine.
siũ cohabitatrix aut
sterquiliniũ.
Iecamas. uires eius
siũ audiẽs dñm uł
ascultatio domini.
Iecar. fortitudo ł adi
utoriũ. | liarij.
Ieante. fortes ł auxi
Iececel. fortis dei ł ap
prehendẽs deũ. | ei.
Iecechias. fortis dñi
ł apphendẽs dñm.
siue ɔfortauit dñs
eũ aut dño ɔfortato
Iecechias. fortis dei ł
apphendẽs deũ sui ɔ
fortauit eũ aut ɔfor
tatio eius. | tour.
Iecor. fortitudo ł adiu
Ieserite. fortes ł auxi
liarij. | ascultato dñi.
Ieziel. audiẽs deũ uł
Iezilia. fortis labor
ł adiutoriũ laborãt'.
Iezonias. uires ei' uł
aures eius siũ audiẽs
dñm aut ascultatio
dñi. | ator.
Iezra. semen ł semin
Iezrahel. señ dĩ uł se
minauit deus.

Iecerahelite. seminã
tẽs do ł seminatores
dei. | minãs dño.
Iezraia. señ dñi ł se
hic post .i. sequit'.
Iaal. mirabitiens. b.
uł uir reuelationis.
Igaz. aciuus uł inuo
lutio syrum ẽ ñ heb
reũ. | syrum ẽ.
Igazseduth. aciuus
testimonii uł inuo
lutio testimoniorũ.
Igabathenis. sollẽpne
mandatũ siue scdm
ũsus aut secta subũ
sio. | ationũ.
Indi. nutus diluciti
ł excessiões illumin
India. nutus diluciđ'
ł excessio illuminãs.
Infamie. nutus ł inu
it siũ innuens aũ ɔ
cessio. hic post .i. seq
Ioa. retinẽs tur. b.
uł retentio.
Ioaar. retinẽs fortitu
dinẽ uł ubi ẽ retinẽ
siũ dñm uidẽs aut
dñi fortitudo.
Ioab. inimicus ł inĩ
micitie siũ est pat
aut ẽ paternitas.
Iozalaz. fortis ł robu
stus seu dño fortis
aut dñi fortitudo.
Ioachim. ubi ẽ pparatio
uł cui' ẽ pparatio siũ
dño pparat' aut dñi
resurrexio
Ioada. dñi filius ł do
testimoniũ. | te.
Ioade. dñs testis oculi
ł dñs testificans fon
Ioadia. q ẽ tenella ł
q ẽ delicata siũ dño
dilecta aut dñi de
lectatio.
Ioabaz. retinens for
titudinẽ uł ubi est
retinẽ siũ dñm uidẽs
aut dñi fortitudo.
Ioahe. ipe cognoscẽs
ł dñi cognitio siũ co

Ioaa. retinẽs eũ ł retẽ
tio eius.

gnoscens sciãm aut
cognoscens pricipiũ.
Ioanã. dñi decus ł dom
plenitudo.
Ioanib. dñs suscitans
montes ł dñs uigi
lans fortitudine.
Ioazim. dño exaltat'
uł domini exaltato.
Ioas. spans ł tẽporalis
siũ dñm sustollens
aut dñi plasmatio.
Ioathã. pfectus ł pfe
ctio siue ɔsummat'
aut ɔsummatio.
Ioathã. pfectus ł per
fectio siue ɔsumat'
aut ɔsũmatio.
Ioathas. pfecte susto
llens ł ɔsũmata plas
matio. | o eius.
Ioaz. dñm uidẽs uł
dñi fortitudo. siue
ubi ẽ retinere eũ
aut ubi ẽ apphensi
Iob. dolor ł otiositas.
Iob. magus ł magni
siũ dolens aut ulu
lans. | ululatiõis.
Ioabab. distillãs uł
mago pr̃e seu mag
nus pr̃ aut doloris ł
Iobal. delatus ł õlato
siũ dimittens aut
dimissio. | mini.
Iobama. mag' doãt'
dño ł dolor gr̃e do
Iobel. magnus dei ł
dolens deo. | pato dei.
Iochabed. dñi gl̃a uł
dñi pparatio siũ do
mini libam̃ aũ dñi
intelligentia.
Iothel. germ̃ dñi ł p.
Iodelã. ɔprimens eos
ł oppssio eor.
Iod. sciã ł principiũ
seu dõatio dei. | um.
Iodale. ipe cognoscẽs
ł dñi cognitio siũ co
gnoscens sciãm aut
cognoscens principi
Ioed. dño fiuens ł do
minũ testificans.

Ioezer. dñi fortis ł do
mino separatus.
Iophe. dñi os uł dñi
disciplina siũ dñs
elegit aut dñs illum
inauit. | spitiens.
Iobli. ɔtempt' uł de
Ioha. dño residens
uł dñi responsio. siũ
dñans ei aut dñato
eius. | mini grã.
Iohãna. dñs misi cor
ue dñi miã seu dño
gratus aut dñs grã ei.
Iohãna. dñi donũ ł do
Iohãnã. dñs gratus ei
uł dñs miã eor.
Iohãnan. erit donãs
uł dñi donũ.
Iohannã. cui ẽ donũ
ł dñi grã. | dño fcã ẽ.
Iohannen. dño doãt'
ł dño gratificatus.
Iohãnes. dñi grã uł i
quo ẽ grã siũ cui doã
tum est aut cui doãto.
Iohel. dimittens ł inu
tatus seu defluens
aut incipiens.
Iohel. fuit dei ł incipi
ente do seu ẽ deus aũ
ẽ dñs deus.
Ioachim. qui ẽ ɔfigẽs
uł dñi resurrecto siũ
domini suscitans aut
dño suscitãte. | te.
Ioiada. dñm cognoscẽ
aut domini cognitio.
Ioiadahe. dñi cognito
uł ipo dño cognoscẽ
Ioiaden. dñs cognoscẽs
fontẽ uł dñs cognos
cens oculum. | uidit.
Ioatib. dñi ultio ł dñi
Ioarim. dñm exaltãs
ł dñi exultatio siue
dñs saltuum.
Iomina. maritima ł
dextra eius.
Iona. columba ł dolẽs
siue ubi ẽ doãtus aut
ubi ẽ doãtio. | eius.
Ionadab. domino ob
ediens uł dñi spõtan

Ionadab. columba p̄
cipua uł doātio pat̄
elis. | doātus ē a d̄o.
Ionas. doāns uł doāt
sui cui ē doātio aū q
Ionathī. colūba uem
ens uł colūbe donuz
sui colūba dans aū do
mini doātio.
Ionathā. dn̄i donū l do
mino datus. | doātio.
Ionathas. colūba uei
ł colūbe donū seu co
lūba dans aut dn̄i
Ioni. colūba mea ł do
lens michi sui donū
meū aut doātō mea.
Ioppe. pulcra ł pulcritu
do. | do. | ri.
Ioppite. pulcri uł deco
Ior. riuus uł fluuius.
Iora. riuus ei ł fluui
eius seu man' subli
miū aut dn̄i celsitu·
Iorabeth. dom' excelsa
ł dom' sublimiū.
Iorarei. riuus spinaꝝ
ł fluui' sublimiū.
Iorā. qui ē excelsus ł
ubi est excelsus siue
dn̄s excelsus aut dn̄i
sublimitas. ui' gratie.
Ioran. riuus doni ł flu·
Iordanis. riuus iudicii
ł fluuii iudicātis siue
descensio eoꝝ aut app̄
hensio eoꝝ. | altatus.
Iore. riuus excels' uł
fluuii exaltatio.
Iorim. riuus eoꝝ uel
fluuii' eoꝝ siū excels'
riuus aut fluui' ex·
Iora. factura mandati
ł dn̄i saluatio.
Iosabeseth. ubi ē satu
ritas gigantis uł ubi ē
sacietas resurrectiōis.
Iosabeth. dn̄i satuitas
uł dn̄i iuramitū.
Iosabia. ubi ē incēsū
dn̄i uł in quo ē iura
mtū.
Iosaph. dn̄i speculū uł
dn̄o iniculatus siū do
labiū aut domino ā
gustiatus. | cabit.
Iosaphad. ip̄e iudicās
uł ip̄e iudicat siū dn̄i
iudiciū aut dn̄s iudi
Iosphech. dn̄s iustus ł
dn̄o iustificatus.
Iosedech. dn̄i iustus ł
dn̄o iustificatus.
Ioseph. augmtū ł ap
positio. | natiōem.
Iosephus. augens ꝯsil
io uł apponens festi
Iosphias. ip̄e lib dn̄o
uł ip̄a libertatas d̄o.
Iosias. ubi ē incensū
dn̄i uł in quo ē sacri
fitiū. | dn̄s. | lator.
Iosophonias. dn̄o ab
scondit' uł dn̄i specu
Iosoias. ubi ē salus d̄o
uł in quo ē saluator
Iosue. salus uł salua
tio siū saluator aut
saluaturus. | tio.
Ioth. scā uł pˀcipiū
seu dn̄ator aut dn̄a
Iotha. ē pfectus uł ē
pfectio siū ē dn̄i pfec
tus aut ē dn̄i pfectō.
Iothā. dn̄i pfectio uł
dn̄i ꝯsūmatio siū per
fectio eoꝝ aut ꝯsum
atio eoꝝ. | dn̄s ille.
Iotham. scā doni uel
principiū grē.
Iouis. inimic' hic uł
Iozabaad. dn̄o dotat'
uł dn̄i dotatio. | tio.
Iozbad. dn̄i fluens tor
ris uł dn̄o torris flui
Iozabad. dn̄i dotatus ł
qui ē dotatus a dn̄o.
Iozabeth. dn̄i dos ue q̄ ē
dotata a dn̄o.
Iozachaz. dn̄i ultio uł
dn̄i iuditiū.
Iozadech. dn̄i fortis fui
uł dn̄m fortē testifi
cans. | diiudicatio.
Iozarib. dn̄i ultio ł d̄o
Iozam. dn̄i dultio ē
uł domini oliua ē.
hic post .i. seq̄t' .R.
Irad. ciuitas descēdēs
uł ciuitatis descentio
seu uigilans fluus aū
suscitans testimoiū.
Iras. fr̄ meus uidēs ł
fris mi uisio seu uigi
lantē sustollēs aut ui
gilans plasmatiom.
Is. uir uł assumptus.
Isa. mlr uł assūptio.
Isaac. risus ł gaudiū.
Isaar. uir uigilās ł uir
suscitator.
Isaarite. uiri uigilātes
ł uiri suscitatores.
Isachar. qui ē memor
ł dn̄m memorās seu
uir mercedis aut ē mer
ces mea.
Isacharite. qui sūt mem
ores uł dn̄m memor
antes seu uiri mercedū
aut sūt mercedes mee.
Isai. salus mea ł dn̄i ł
salutare seu uir ᵭuor
ator aut uir assumēs.
Isaias. dn̄i salus ł dn̄i
salutare. ꝯ mā. | tor.
Isar. uir puulus uł uir
minuitur seu uir ui
gilans aut uir suscita
Isari. uir puulus mic
uł uir minorationis
mee seu uir fastitās
me aut ū uigilax ꝯ.
Isbaal. uir uetustus ł
uir deuorator.
Isbaā. uir deuorās po
pulum uł assūptus
in fortitudiē populi.
Isboseth. uir ꝯfusionis
ł assumpta ꝯfusio.
Iscarieth. uir memori
e uł ē mercos eius seu
memoria mortis aut
memoriale dn̄i. | nē.
Isimuth. uir destus ł
assumens dissipatio
Ismahelite. uiri audi
ti uł assumentes ex
auditiōe dei.
Israel. meus uidēs do
minū uł ē uidē deū.
Israel. uir uidēs deū ł
princeps cū d̄o siū dī
uisio est aut fortis
directus dei.
Israela. meus uidens
dn̄m siuū uł pˀinceps
cū d̄o suo siue ē uidē
dn̄m eius aut fortis
dilectio dei sui.
Israelite. uir' puulus
uidētes dn̄m ł assūp
ti principes cū deo.
Isuar. uir puulus ł
uir munit' seu uir
salutis aut assūptio
salutaris. | mee.
Itai. uir loquēs ł assūp
tio bonitatis. salutis
Istob. uir bon' uł as
sumptio bonitatis.
Italia. mens excedēs
uł mitis excelsus.
Italica. mite excedens
uł mitis excedentes.
Ithamar. insule pal
mau ł insule amari
tudo siū ubi amarus
aut ubi cōmutatio.
Italici. mitiū excelsus
uł mite excedentes.
Iturea. montana uł
sublimis sirum ē ū
hebreū. | limes.
Iturei. mōtani uł sb
Ithus. mons excelsus
uł mons sublimitatis.
hic post .i. sequit' .u.
Iubileus. ann' remis
simus uł annus rem
issionis. | titudo.
Iuchal. potentia ł for
Iuchada. potestas op
primens eos ł fortis
oppssio eoꝝ. | ssio.
Iudaia. ꝯfitens dom
inū ł glorificatio d̄o.
Iudaismus. laus ł ꝯfe
Iudaite. ꝯfitentes ł
glorificantes. | ficis.
Iudas. ꝯfitens ł glori
Iudei. ꝯfessio ł glori
ficatio. | tentes.
Iudei. laudātes ł ꝯfi
Iudi. laudās ł ꝯfitens.
Iudith. ꝯfitens ł glori

ficans. | principiū.
Iulius. incipiēs uł in
Iulia. incipiēs uł in
principiū. | priciπū
Iunius. incipiens ł i
Iunia. incipiēs ł ipri
cipiū. | ł dn̄s sepultor.
Iupit̄. inimic᷒ sepans
Iustus. elātus ł elatio
siue partēs aut ipse
eleuatus. | tio.
Iuth. principiū ł dn̄a

hic siūt int̄pretatiōes
hebraicoꝝ noīnū īci
pientiū. p. l. litterā.

Laabaddon. a
ppollion grece
exterminans. ł
extīminatoꝛ la
tine.
Laabim. de
usti uł inflam
mantes
seu dusti
o aut inflammatio.
Laada. flamma iudi
cij uł dustio iudicā
tis. | fitiens.
Laadon. pðēs uł inter
Laamas. iniqtas ł ad
iniquitatē. | didatio.
Labaddō. pðēs uł int̄
fitiens siue solutiūus
aut solutio eoꝝ.
Laban. album ł albe
do siū candid᷒ aut cā
Labana. dalbans eiꝫ
ł cādidatio eius.
Labioth. uenientes
uł egredientes.
Labeth. acceptās ł ac
ceptabił. | coꝛ filio mō.
Laben. cantoꝛ ł cādi
dum seu coꝛ ego aut
Labim. dusti uł in flā
mantes siue dustio
aut inflammatio.
Labo. ingssus ł ingre
ssio seu uenientes aū
ingredientes.
Laboth. ingssus uł in
gssio idē ut. s.
Lacedemonia. ɔsgēs
silentiū ł ɔsurrectio

sanguinea. | sāgnei.
Lacedemones. ɔsgēs
silentio uł ɔsgentes
Lachis. ant̄ ē uł sibimꝫ
uir. | ɔsurrectio.
Lachoth. ɔsurges uel
Lachum. ɔsurrectio ł
ad ɔsurgendū.
Laed. ipē met sibi uir
uł ipē met uir suus.
Laphidoth. lampas ł
q̄i ɔs cultri aboꝛe nō
abosse. | lia leene.
Lahel. intō uł in deūꝫ
Lahis. tō uł filius tonis
seu ipē sibimet uir ł
aut ipē met uir suus.
Laisa. leena ł in salutē
seu filia leonis aut fi
Lamathara. signū uł
ɔditio siū ad signūꝫ
aut ɔdictū.
Lamazabathani. ut q̄
dereliqsti me ł ut q̄
ē derelictio mea.
Lamuhel. cū quo ē dš
uł in quo ē bn̄dictio.
Laodicia. fuit in uomi
tu ł natiuitas expec
tata siue tribꝫ amata
a dn̄o aut tribꝫ ama
bilis dn̄i.
Laodicenses. fuerīt in
uomitibꝫ ł natiuita
tes expectate seu tri
bꝫ amate aut tribus
amabiles dn̄i.
Laommim. tribꝫ uel
mīēs seu phılarti mt
taꝛ tribuū aut prin
cipes mīltoꝛ ppłoꝛ.
Laphidoth. fulgoꝛ ł
fulgur siū fulgurās
aut fulguratio.
Lazma. sublimitas uł
ɔsurrectio.
Lasa. salus uł saluato
siū in salutē aut in sa
luatiōem. | leatores.
Lasabi. spauit in me
ł in dn̄o spes eius.
Lasenis. salus donata
ł saluatoꝛ a dn̄o.
Lathusim. fabri ł mal

Lazarus. adiutus dm̄
uł auxiliatus a dn̄o.
hic post. l. seqt̄. e.
Lebana. albedo ł can
didatio. | ificatio.
Leben. candidū uł ed
Lebbeus. corculū ł q̄i
coꝛ. | mitarii. | tium.
Lebna. lates uł ceme
Lebni. lates ł cemīta.
Lebnitici. latici ł ce.
Lebona. albedo ł cādi
datio. | xilla eius.
Lechagena eius ł ma
Lechi. gena mea ł ma
xilla mea. | rectio.
Lechis. gena uiri ł ma
xilla assumpta.
Lechum. ɔsgens ł ɔsu
Ledan. flammā iudi
cans uł exurens.
Ledihel. flāma iudicīū
dō exurens iudiciū dī.
Ledan. flāma iudicīs
ł exurgēs iudiciū.
Lemas. iniquitas ł
ad iniqtatēꝫ. | diū.
Lethe. flāma uite ł
exustio pauoris.
Lebbatha. ignis ł icē
Lebem. panis ł refectō.
Lemabbazatham. ut
q̄ dereliqsti me ł ut
q̄ ē delictio mea.
Lesa. salus uł saluato
siū in salutē aut ī sal
uationē. | ditionē.
Lesem. ad nomē ł ad au
Leni. ad dictio. i. frēgs
bōā opatio. | iudicātis.
Lesemtan. ad nomen
iudicii ł ad auditiōeꝫ
Leuaboth. uenientis ł e
dificantis. | pplicate.
Lem. additus ł ɔppoīt
siue assūptus aut a
Lenite. additi ł apposi
ti siū assūpti aut ap
plicati. | eoꝛ.
Lenthes. adiectio uł
appositio siū applica
tio aut psecutio.
Lenathans. psequēs
eos uł additamētūꝫ

hic post. l. sequit̄. i.
Lia. laborans ł laborio
sa. | candidato.
Libanus. albus uł cādi
dus siue candoꝛ aut
Libertini. factura palee
uł fitientes paleas.
Libia. ueniens uł int̄
iens. | tioēm.
Licaonia. suscitans uł
suscitatio siū ad susa
candū aut ad suscita
Licaonii. suscitātes ł
ad suscitandū.
Lici. ɔsurgēs ł lacmas
fundēs. | rū effusio.
Licia. lacmas fundēs
ei ł ɔsurrectio eius.
Licius. ɔsgēs ł ipē susa
tans siue lacrimas ł
fundēs aut lacrima
Licij. ɔsurgentes ł ipi
suscitantes siū lacri
mas fundentes aut
lacrimaꝛ effusiones.
Liconia. suscitans ł su
scitatio. | ł suscitati.
Liconienses. suscitāte
Lidi. geniti ł edificati.
Lidia. nata ei ł edifica
tio eius. | ta.
Lidii. nati uł edificāte.
Lidda. utilis ł edifica
Linus. tibicē ł cādidat.
Lisania. nata tēptatō
uł natiuitas tēptatō
nis. | tatus.
Lisias. generās ł gene
Lisimacus. generans p
cussione ł generatiōis
pcussio. | gn̄ans decoꝛē.
Listri. genus decoꝛ uł
Listris. utilitas angusti
e uł utił tribulātio.
Lithostratos. sublimi
tas uł pēluuiū. seu ge
nerans latitudinē aū
utilitas fruitiōis.
hic post. l. sequit̄. o.
Lobna. alba ł cādidata
siue laboꝛ aut cādida
tio. | coꝛ filii mei.
Lobem. albus ł cādida
tis siue coꝛ michi aū

Lobim. albus uel can
didus suus albor aut
candidatio.
Lobnici. albi uel candi
dati sui albidines
aut candidatores.
Lobom. albus uel can
didatus suus cor meum
aut cor filio meo.
Lod. uinculum uel decli
natio. | ipsi sermocinatio.
Lodabar. ipsi uerbum uel/
Lodadit. ipsi uirtutis uel
ipsi testificatio.
Lodadim. ipsi causa uel ipsi
uiditum. | utilitate.
Lotte. consecutio utilita
tis uel que consecuta est
Lomna. lates candida
ti uel laterum candida
tio. | clusio.
Loommim. philarchi
militarum tribuum uel prin
cipes multorum populorum.
Loth. uacans declinans
seu uinctus aut ipse con
Lothan. ipse concludens eos
uel ipse uinculi eorum.
Lothan. uinculum uel conclusi
o seu declinans donum
aut uacans gressum.
Loth. uinculum eius uel ipsa
conclusio. hic post .l. seq
Lveas. ipse eleuans uel .v.
uel ipse confringens. confringens.
Lucius. ipse eleuans uel ipse
Lud. uictus uel declin
ans suum utinam natus
aut utinam utilis.
Ludim. uicerati uel decli
nantes sui fortiter pro
fiunt aut utinam profici
entes.
Luith. gene uel maxille.
Luza. nux uel amigdalus.
hic sunt interpretationes
hebraicorum nominum
incipientium per .m. litteram.

Maabeel. congrega
uit deus
uel congreg
ati dei.
Maacha.

mollities uel constrictio
Maachati. facta est mihi
uel fracti sunt in sequ
ente coetus aut uerus
percussio. | motum meum.
Maadi. mensura mihi
uel quam sufficientes testi
Maai. congregatus in uel
congregatio mea. | tas.
Maala. chorus uel infirmi
Maalaph. domini mille uel de
doctrina. | laudatio domini.
Maalath. chorus peccatorum
uel infirmitas temporis.
Maallehel. laudans dominum
Maalmeon. de habitatione
uel habuerit habitationes.
Maalon. de fenestra uel a
principio seu consum
matus aut securitas.
Maallon. de fenestra uel
a principio seu consum
matus aut securitas.
Maama. congregatus po
pulus ei uel congregatio
populi eius. | populorum eorum.
Maamite. congregati pop
uli uel congregationes po
Maamad. desiderium uel de
siderabilis. | uel requietio.
Maanath. requiescens
Maaria. amara uel com
mea siue exuisione
aut exuissione. | et.
Maaroth. fouee uel spelunce
Maasias. bonus domino
uel assumptio domini.
Maath. desiderium uel desi
derabilis. hic post .m. .ra.
Mabar. muniti seqt. .b.
suscitans uel munim
uigilie. | uel munitio domini.
Mabdihel. muniuit deus
Mabdihelite. muniti deo
uel munitiones dei.
Mabsan. muniuit uel pro
tegens suum munimentum
aut protectio. | unitio.
Mabsar. muniens uel m
hic post .m. .ra. seqt. .c.
Macha. ingenium uel percus
sio. | cussio.
Maccha. ingenium uel p
Machabeus. protegens

uel protectio sua percutiens
aut ingeniosus. | osi.
Machabei. protegentes
uel protectiones siue p
cussientes aut ingeni
Machati. subactus mihi uel
mollicies mea.
Maceden. exuiens uel ex
uistio sua oriens aut
antecedens.
Macedonia. combusta uel
combustio siue antecedens
aut orientalis.
Macedones. comburentes
uel combusti sui antece
dentes aut orientales.
Macelloth. cetus uel ecclesie
sui congregati aut congre
gationes. | gatione.
Macelloth. cetus uel ecclesie
siue congregati aut congregationes
Macema. exuiens dominus uel
orientalis domini. | cedens.
Maces. finis uel definitio
Maceth. oriens uita uel ante
Machi. quod est uel quare est suum
rex meus aut regnum
meum. uel regnum meum dei.
Machiel. rex meus deus.
Machimath. quod est don
um uel quod est donatio.
Machir. uenundabit uel
restituet seu uidens
aut de infirmitate.
Machirite. uenundabunt
uel restituet seu uidente
aut infirmitatibus.
Machmas. humilitas uel
attrectatio.
Machmath. humilis uel
attrectata seu tangens
aut unitas tribulorum.
Machosie. concupiscentia
uel concupiscibilis. hic p.
Mada. .m. .ra. seqt. .d.
mensura uel quod sufficientes.
Madabas. mensura ueni
ente sustollens uel suffici
entie uenientis plas
matio. | eorum,
Madabena. a saltu eius
uel a nemore eius siue a sa
ltus eorum aut nemus
Madai. mensura mea uel

quam sufficientem mihi.
Madalihel. turris mea
deus uel defensio mea
deus meus. | gre.
Madan. contradictio uel
habitaculum seu mensura
domi aut sufficientia
Madbares. heremus
uel solitudo. | iuditium.
Madia. mensura domini uel
sufficiens domino.
Madiam. de causa uel de iudi
tio siue in causam aut i
Madian. iudicans uel diui
dicans seu iniquitas
aut contradictio.
Madiane. iudicantes
uel diiudicantes seu
iniq aut contradicentes.
Madianite. iudicantes
uel diiudicantes seu
iniq aut contradicentes.
Madid. turris testium
uel mensura uirtutis.
Maddim. iuditium uel di
iudicatio.
Madmena. mensura in
sterium uel quam sufficiat
e expis.
Madon. contradictio uel ha
bitaculum suum habitatio
aut inhabitantes.
Mapha. spectator uel spe
culatio seu despecto
aut despeculatione.
hic post .m. .ra. seqt. .g.
Magal. colonia uel trans
migratio.
Magala. transmigrans
eum uel colonia eius.
Magalim. colonie uel
transmigrationes.
Maghena. defendens
filium sibi uel defensi
o filii eius.
Magdal. magnitudo uel
turris seu promittens
aut premunitio. | eorum.
Magdahel. turris dei uel
magnificauit me deus.
Magdalum. magnitu
do uel turris seu defe
dens eos aut premunitio.
Magdalene. magnifi

ca ul' pinnunta siue
turrensis aut defen
sibilis. mecos.
Magdahel. turris dei l'
magnificans deum
seu uiuetu accep ad
eo aut magnificauit
Magdalgal. turris pi
tate l' accinctu latru
culum. gnitudo.
Magdol. turris ul' ma
Magdola. turris eius l'
magnificans eu.
Magdola. quis grandis
l' que turris siue que e
magnitudo aut que e
magnificentia.
Maggedda. nuntias
ul' annuntiatio.
Magedan. fructus dom
ul' annuntiatio gre
suu poma eius.
Maggeddo. temptatio
l' de temptatione suu po
mor eius aut fruc
tuu cene eius. o.
Mageddon. temptans ul'
temptatio siue cen
aculum aut in habitati
Mageth. cena pauoris
l' temptatio uite.
Magmas. tangens l' ota
cu seu uille tributi
aut uilitas tributor.
Magog. domia l' tectu
siue detectio aut de
domate. ce
Magio. guttur ul' de fau
Magion. guttur mero
ris ul' de fauce iniq
tatis. hic p. m. h. seqt.
Mahari. domus | isa.
uisionis l' amaritudo
mea. pte l' exuita exce
Mahel. chiram ex dei i.
Mahalalel. exuita dei
ul' qui se dns deus.
hic p. m. ra. sequitur i.
Maida. contradictio ul'
mensura sufficiens.
Manna. desideratus eis l'
desiderium eor. hic p.
m. ra. sequit. i.
Malach. angls l' nunti.

Malachi. angls meus
ul' annuntiatio mea.
Malachias angls dni
ul' annuntias dnm.
Malachi. lib regum.
Malachi. nuntians eis
ul' angls eor. ne.
Malachoth. lib regnor.
Malachoth. angls terrore
ul' annuntians cfusio
Malalai. laudator mis
ul' laudatio dei.
Malalehel. laudans dei
ul' laudatio mea.
Malahoth. angli l' anun
ciatores. stariu.
Malasar. laudator prici
pis ul' despector angu
Malathia. uisio l' cfu
sione siue despitiens
aut despectio. patus.
Malcha. regnu ul' pric
Malchi. rex meus l' pri
cipans michi.
Malchia. regnator dns
ul' principatus dni.
Malchon. rex mestitie
ul' princeps iniqtatis.
Malchus. rex csilii l' pri
ceps festinator. ator.
Malech. nuntius l' regn
Maleloth. angls unctus
l' annuntians dech
natiocem. nuntiator.
Maloth. princeps l' an
Malooth. angli ul' an
nuntiatores. itas.
Malothe. plenitudine
ul' adipleti. hic post
Mambre. m. r. seqt. o.
diuidens l' diuisio sui
claritudo aut pspicu
Mambres. mare in cap
ite ul' mare pellicei.
Mamdager. delege l' elo
gatus seu alienatus
aut alienatio. ciar.
Mammam. lucru pecu
nie ul' cupiditas diui
Mammona. diuicie l'
cupiditates. Vtrumq hi
nomi siri e parit hi he
breum mixtu utriusq.
Mamucha. elogans ca

lore ul' alienatio pre
stolationis.
Mamucha. elongans
calore ul' alienatio
pstolationis. hic post
Man. qd m. ra. sequit.
ul' quomodo. n.
Manna. qd e hoc ul' q
modo est istud. | sces.
Mana. donans ul' rege
Manaa. numis l' csola
tio. seu sacrificiu au
holocaustu. | pletio.
Manaath. muna l' cso
lationes seu numeras
uita aut pauoris co
Manad. sepulchru ul'
monumentu.
Manaem. csolans ul' c
solatio. aut csolato.
Manaem. castru ul' ta
bnaculu suu requies
Manath. requies l' se
pulchr. | au csolatois.
Manai. castra l' tabna
cula seu regetionis
Manasses. necessitas l'
obstupescens suu obli
uiosus aut oblitus e.
Mane. nus ul' numauit
suu cpleuit aut cple
tio. | uoris cpletio.
Maneeth. nus uite ul'
numerans uita seu
cples pauore aut pa
Manhu. qd na hoc est
ul' quomodo e istud.
Manzamaroth. tridente
l' fuscinule. es.
Maulus. qd laboras l'
quomodo laboriosus
Manue. requiescens ul'
requieuit. hic post. o.
Maoch. ra. sequit. o.
circuitus ul' circuitio.
Maol. cor l' plenitudo.
Maon. habitaculu l' habita
tio. titudinis cor.
Maozim. inhabitatioem
uides l' habitaculu for
hic post. o. ra. seqt. p.
Mapsa. munimen eos
ul' ptectionem.
Mapsam. muniens eos

ul' protectio eorum.
hic post. m. ra. seqt. r.
Mara. amaricans ul' a
maritudo. arrogant.
Maradath. amara cti
nentia siue amara
iactantia seu amare
ctinens aut amarus
Marai. amaricans me l'
amaritudo mea.
Maraioth. amara scien
tia ul' amaricans dna
tio. des.
Marala. amara cessio
ul' amaricant corio
Maranath. in dni nri ad
uentu ul' qui dns ni
aduenet sirum e no
hebreu. maritudo pcti.
Marath. amar tpe ul' a
Marchaloth. qdrige ul'
quadrigantes. cat.
Marchus. attritus l' dfin
Marchus. amarus l' decli
natus suu certus aut
sublimis mandato.
Marath. amara ctritio
ul' ipudent ctritis.
Mardochai. amare cte
rens uulture l' amara
ctritio deuoratoris.
Mardocheus. amare c
terens ipudente ctrit.
Mareo. amare tollens
ul' amara plasmatio.
Maresa. accipite ul' a pri
cipio. illuminatrix.
Mareth. amara uita ul'
amaritudo pauoris.
Maria. illuminata ul'
Maria. smirna maris
ul' stella maris suu il
luminans aut mare
amaru. siro aute smo
ne dna interpratur.
Mariboth. lites l' iurgia
suu dissensiones aut ct
dictiones. mortis.
Marimuth. litigans l' c
tradicens suu amara
mors aut amaritudo
Marisa. a capite ul' a pri
cipio seu amare tolles
aut amara plasmatio.

Marina. amarū onus
uł amara retentio.
Marodach. amara pea
citas uł amara ꝯterie
tio. ł amaricans dn̄atio.
Maroloth. amara scīa ł
Marom. sublimis uł de
excelso seu amare tri
sticie aut amara tristicia.
Marsana. amare habū
dans uł amara egressio.
Martha. prouocans uł
irritans siue aut sermo
ne denans aū dn̄atrix.
hic post. m. ꝫa. seqt̄. s.
Masa. onus ł assūptio.
Masaa. honerans eam ł
assumptio eius. tio.
Massa. pondꝰ ł alleuia
Masada. retinēs ł regrēs
sui assumens ł uiture
aut honerans testim
oniū. rostrorꝫ.
Masaphoth. rostr̄ incēdē
tia uł detribulatiōe
Masai. onus meū ł assū
ptio mea. ptio dn̄i.
Masaia. onus dn̄o ł assū
Masal. parabola ł ꝑuībii
Masan. iocunditates ł
iocunditatibꝫ suū ori
dom aut assumptio
gr̄e. natio.
Masech. pincerna ł ppi
Masepha. speculator uł
speculatione. ptio dō.
Masephath. speculatio
uł ꝯtemplatio. tio.
Maseia. onus dn̄o ł assū
Massena. ꝑspa uł sc̄da se
u secondans aū secūda
Maseta. erudito ł discip
lina. plinati.
Masetaa. eruditi ł disci
Maserecha. libans ł attra
hens. seu libatio aū ue
ctigal uanū.
Masserephoth. speculans
supinduitū ł ꝯtem
plator sup humeral.
Maseiath. ꝑpule ł refu
gia siue munitioēs aū
protectioēs.
Maspha. speculatio uł
ꝯtemplatio suū despe
culatioē aut de ꝯtēp
latione. ꝯtēplatio.
Masphath. ꝯtēplans tēp
uł speculator pc̄ti.
Masphe. speculatio uł
Masia. honus dn̄o ł as
sumptio dn̄i. bole.
Masloth. ꝑuībia ł para
Masma. exaudiēs uł ex
auditio.
Masmana. auditor do
mi ł exaudiens grām.
Masob. onus ł ui uł as
sūptio ł uitutis. to.
Masobia. speculans do
minū uł assumptio
Masrecha. uectigal ua
nū aū attrita libatio.
Masrephoth. speculans
supinduitū ł ꝯtēp
lator sup humeralis.
Masresa. onus impiū
ł assūptio iniqtatis.
hic post. m. ꝫa. seqt̄. t.
Matha. donans ł donatio
sūi tributū aut humile
forū. ł pfectio eorꝫ.
Mathalai. ꝯsumās eos
Mathana. manus ł do
natio. natio grē.
Mathan. donatis ł donāt
seu donator dom aut do
Mathana. donans ei ł donā
tio eius. donatio dn̄i.
Mathanai. donū eius
michi ł donatio ei mei.
Mathania. donans dn̄o ł
Mathaniā. donatus dn̄s
eis ł donatio dn̄i eorꝫ.
Mathanite. donatores ł
donati seu donatores do
norꝫ aut donatores grā
tuiti. oplūto me.
Mathans. ꝯpluta ł ꝯpl
uitio seu ꝯplutus aut
Mathath. donās pc̄m
uł donatio tempis. ei.
Mathatha. donans pec
catū ei ł donatio tempꝰ
Mathathias. donatus a
dn̄o ł donū dn̄i aliqn.
Mathetha. dulcis satitas
uł dulcedo satitatis.
Mathetha. donans ei
uł donatio eius. dn̄o.
Matheus. donator ꝯsilii
uł donū festinationis.
Mathiama. donator grē
dn̄i ł donans donatioēm
Mathias. donatus dn̄o ł
donatio dn̄i puida. s. in
aūs loco positus ē.
Mathinui. donū dn̄i ē
ł donatus dn̄o ē.
Mathlam. ꝯsumās eos.
Mathrabit. ꝑsecutio uł
uirga descendens.
Matrech. econom̄ ł dis
pensator.
Mathias. dono indigēs
ł donator dormitans.
Mathusalam. mortē m
sit uł mortis emissio si
ue mortuus inte roga
tor aut mortuus est
et interrogauit.
Mathusale. mortē mi
sit ł ē. vt. s. hic post.
Mautel. met a. seqt̄. v.
uiuēs do ł uiuēs dē
seu exuita dei aū qsē
sicut dn̄s deus.
Maumam. quis ē de lon
ge uł exuita alienat̄
hic post. m. ꝫa. seqt̄. z.
Maza. ex hoc uł exiistis.
Mazireth. zodion. i. sign
a horoscopi p. xii.
Mazoroth. zodiacon q̄
mathematici. xii. si
gna appellant.
Mazia. ex hoc dn̄s ł exi
sto dn̄atio.
Maziau. ex hoc dn̄s ł exi
sto dominatio ē.
Mazioth. ex hoc tempꝰ
uł exiistis genitio. tē.
Mazuroth. uicta ł disci
pline seu successione
aut exclusioēs. h̄ post
Meccedem. m. sequit̄. e.
ab exordio uł ꝯt oriē
Mechia. percussus dn̄o uł
percussio domini.
Mechmas. humilitas uł a
ttenuatio.
Mechne. basis ꝗescēs uł
uenundatus cōmoto
ni. ł suppositiones.
Mechomath. fulture
Mechorath. uenūdatiꝰ
michi ł uenūdatio ea.
Mechurath. uenūdatus
uł uenundatio.
Mechunthite. uenun
dati uł uenūdatores.
hic post. m. ꝫe. seqt̄. d.
Medab. fames antiq ł
fames ātiquorꝫ.
Medaba. fames ātiq̄ ei
ł fames ātiquorꝫ ei.
Medabena. onus ł pōdꝰ
suū de onere aut de pō
deribꝫ. m̄sumtio.
Medad. m̄sus ē ł adqui
euit suū metiēs aut
Medala. aq sublimes
uł m̄sura iniq. sio.
Medan. m̄tiens ł gradēs
suū m̄titū aut gn
Medina. aq eminente
ł aqrꝫ eminentia.
Mede. m̄sura uiscerū
eius ł aq eminētes ex
ipis. nentes ex ipis.
Medemena. m̄sura ui
scerum eius ł aq emi
Medena. aq sublimes
uł aqrꝫ sublimitas.
Medi. adequati ł m̄su
ratores. tio.
Media. m̄sura uł adeq
Medin. m̄surans eam
ł adequatio iudicij.
Medon. m̄surans dolorē
ł adequās murmura
tione. suratio.
Medro. m̄surans ł men
hic pt̄. m. ꝫe. seqt̄. e.
Meeber. de contꝰ ł ultio.
Meechabet. benigna dī
ł benignitas domini.
Meezabel. benigna dī ł
bonitas dei. hic post.
Mefaath. m. ꝫe. seqt̄. f.
impetus aq ł impet
aqrꝫ. cillatio.
Mefath. speculū ł spe
Mefecth. speculū uite ł
speculatio prauorꝫ.
hic post. m. ꝫe. seqt̄. s.

Megia. despitiēs ł despe
ctio. | omnie.
Megbis. despitiēs ꝯfusi
onē ul' despectio ign
h' p᷒. m. ꝛe. sequit'. i.
Meida. ꝯtradictio ł men
sura suffitiens.
Meizabel. benigna dei
ul' benignitas dn̄i.
h' post. m. ꝛe. seq̄t'. i.
Mella. uallis sallis ul'
uallis salsa. | trix.
Melcha. regina ł regna
Melcham. regens eos ł
rex eoꝝ. | nans me.
Melchi. rex meus ł reg
Melchias. rex dn̄s ł reg
num dn̄i. | stitie.
Melchiel. rex meus deus
ul' regnū meū dei.
Melchielite. reges mei
do ul' regna mea dei.
Melchisedech. rex iustus
ul' rex pacificus siue
rex panis aut rex iu
Melchisua. rex saluatoꝝ
ul' regnū salutis.
Melchisua. rex loquax
ł regnum cantilene si
ue rex meus tirann'
aut rex meus portio.
Melchom. rex eoꝝ ł pn̄
cipans eis. | tatis.
Melchom. rex merorís
ul' princeps iniqui
Melchonoth. frustra ł
regna siue reges in
duti aut regnū cubi
cula. | pio. | salsa.
Melea. uallis sal' ł uall'
Melech. corus ł a prīci
Melech. regnū ł regtor.
Melechi. corus meus ł
a principio meo.
Melethias. corus dn̄o
ł a principio dn̄i.
Melthine. infirmitas
ł ꝯinfirmitati bꝫ seu
mandatū humile aut
mādatū humilitatis.
Mello. plenus ł plenitu
do siue adipletus aut
adipletio.
Meloth. plem aut adi
pleti sui plenitudiēs.
Melothi. plenimei ul'
adipletiōes mee.
Melloth. plem ł adiple
ti seu plenitudiēs aū
adimpletiōes.
Mellothi. plenimi ł ad
īplenitiōes mee.
Melsa. rīca ul' in azimis
Melluch. uallis salsa i
gnis mordentis ł uall'
salis dolorē pistolātiū.
Melluchare. uallis sal
sa mordentiū lapidē
ul' uallis ignea lapi
dum aceruatoꝝ.
Melluth. plenitudine
ul' adimpletiōes.
hic p᷒. m. ꝛe. seq̄t'. e.
Mem. aquo ul' ex ipis.
Membrana. apta ł ma
nifesta seu aptio ul'
manifestatio. | fis.
Memphis. os ł ab ore fi
ue os eius aut os ex ip
Memphiboseth. os ꝯfu
sium ul' os ꝯfusionis
siue os ignominie a
ut de ore ignominia.
Memphon. os meroris
ł de ore iniquitatis.
Memmu'. ex quo qs ul'
ex ipis iste.
Memini. aq̄ mee ł uiscā
mea ex ipis.
Memmith. ex quo decus
ł uiscā ꝯmotionis.
hic post. m. ꝛe. seq̄t'. n.
Men. uiscā ul' ex ipis.
Menna. uiscā mea ul'
ex ipis intimis meis.
Menelaus. uiscera ma
ledicta ul' ex ipis ma
ledcis. hic post. m. ꝛe.
Mer. aptus sequit'. r.
ł manifestus siui illu
minās aut illumīnatio.
Merab. mltitudo ł dimt
titudie sui maifestās
patrē aut illumīnatio
patris. | suscitationē.
Merari. amaicās ł ama
ritudo sui apiēs uigi
lias aut illuminās
Meraite. amaicantes
ul' amaicati siui apiē
tes uigilias aut illu
minantes suscitatio
nem. | sū signi.
Meruiīus. apiēs ciuita
tib; ł illuminās occur
Mere. aptus ł manife
stus seu illuminans
eū aut illuminatio
eius. | nifestatio.
Mered. rebellis ul' apto
siui illuminās aut ma
Merepheth. fouens ul' i
cubans siui cubabat
aut ꝯfouebat. | os.
Meremuth. apiēs mor
tē ł illuminās morti
Meribaal. litigans cū
maito ł litigans cū
altissimo siue litigās
in maitū aut litigās
cont' altissimū.
Merob. mltitudo ł de
multitudine aut a
mara contritio.
Merodach. amara pro
cacitas ł amaritudi
nem īmittens seu a
mare contritus. | tuqs.
Meron. aq̄ ł ꝑ fluitate.
Meron. illuminās me
rentes ł manifestans
Meronath. illuminās
merentes tp̄re ł ma
nifestans iniquitatē
pcī. | tatē.
Meronathites. illumi
nans merentes tp̄r
ł manifestans iniq
Meros. apiēs uisionē
ul' illuminatio forti
tudinis. | ītoꝝ.
Meroꝝ. ꝯsulens ł ꝯsiliū
archanū ut aq̄ sacta
hic p᷒. m. ꝛe. seq̄t'. s.
Mes. hospes ul' hostis si
ue insuītor aut mē
suratio. | eius.
Mesa. euado ł aq̄ ł ara.
Mesa. hospes eius ł ho
stius eius siui mensu
rans eū aut insuratio
Messa. hospes saluans
ul' insura salutis.
Mesia. aqua rara ul' a
propinatio siue dās
potus aut ꝓpinator.
Mesach. ꝓpinans ł potū
dans siue hospes frīs
aut hostes fratrnitati.
Messalem. hostis miss'
ł redēs redditionē
seu insurans pacē aut
hospes iustitie. | tio.
Mesaloth. euadēs uicu
lum ł aq̄ rare declina
Mesameleth. potū dans
choro ul' ꝓpinās apri
apio. | siui ꝯpis'aū ꝯpisio.
Mesech. amens ł trhens
Mesech. desitiens ł plō
gans seu defectio aut
prolongatio.
Mesepha. speculator ł ꝯ
tēplator seu speculatō
aut ꝯtemplatio. | to'.
Messellima. sapiens eos
domino pallatio eoꝝ.
Meseroth. uincl'a ł disci
pline seu successiones
aut exclusiōes.
Mezesabel. benignus do
ul' mensurator dn̄i.
Mesphar. speculatorē
suscitans ul' ꝯtēplati
onis uigilia.
Mesphareth. hospes hʒā'
ł hospes hʒatus.
Mesphere. hospitis laqu'
ł hospitis disciplne.
Messias. crisma ł uctio
siui xp̄c aut unctus.
Mesolam. hospes sei ł
insura etnitatis.
Messollā. capiēs eos ul'
pallatio eoꝝ.
Mesopotamia. eleuata
uoce q̄dā ł eleuatio
cuiusdā uocationis.
Mesraim. hospitās eos ł
insura eoꝝ sciendū
ūo q' mesraim egypt'
appellatur.
Mesthi. uaius ł uaietas.
Messulam. insura dolo
ris ul' hostie anterior.
hic p᷒. m. ꝛe. seq̄t'. t.

Methteba. dulcis uel
dulcedo. | lus.
Meththa. uirga ł lectu
Methabaal. benignus
uir huius ł q̄ bona deuo
ratio uetustatis.
Methabel. quam bonus
deus ł q̄ bona diuinitas.
Methabehel. q̄ bon̄ deus
ł q̄ bona diuinitas.
Methri. dulcedo uidens
ł dulcis uisio. hic
post. m. re. seq̄t. v.
Mevsim. saluans eos ł
attrectatio eoꝝ. hic
Meza. ex hoc post. m. re
ł ex isto. sequit̄. z.
Mezaab. eleuata ł sup
eam siue aq̄ fluens a
ut aq̄ fluitio. | ectioē.
hic post. m. re. seq̄t. i.
Miamin. quis maris fle
tus ł ceu doctus.
Mibaar. electus ł electo
siū de electis aū de el
Micha. quis hic aduer
bium loci ł q̄s ē iste.
Michael. quis ut deus ł
q̄s est sicut iste dn̄a
toꝝ. ł q̄s ut deitas.
Michaia. quis ut dn̄s
Micharob. quis hic dila
tans ł que ē latitu
do. | ubi ui loci ł q̄s ē iste.
Michas. quis ē hic ad
Micheas. quis ē iste ł q̄s
ē in hoc loco. | oībz.
Michol. aq̄ oīs ł aq̄ ex
Mido. mentiens ł men
surātio.
Miphaath. aq̄ impetu
ł aq̄ꝝ impulsio.
Miphabaal. os deuoꝝās
[illegible] uetustatis.
Miphiboseth. os confusi
ł os uerecundū siue
os confusionis aut os ign
ominie. | ectatus.
Miabel. domus dī ł dom
Milethene. generans i
castū ł generatio do
nantium. | ē.
Miterū. generans ł [illegible]
seu generare aut onus ei

Milcho. ignū ł regnator.
Minamin. quis maris fe
tus ł ceu doctus est.
Miria. amara ł amari
cans seu amaritudo ł
altissimū.
Miribaal. litigans eū
marito ł litigans
cum altissimo siū li
tigans in marito aū
litigans oꝝ altissimū.
Misaal. tractus deo ł q̄s
interrogauit deū.
Misach. quis ut risus aū
quis de gaudio.
Misaheel. ipse dei ł q̄s
ē ut saluans deus.
Misia. q̄ in indigentia ł
que est conturbatio.
Misor. humilitas ł tribu
latio seu de humilitate
aut de tribulatione.
Misor. plana ł directa
siū humilis aū campestris.
Mitilene. transmigrans
ł declinans seu de
clinatio aut transmig
tio. | cientis.
Mitridates. declinans
donū sufficientes ł trans
migratio dom̄ suffi
Migaab. quis ut aurū
obrizum quis ē sicut
aurum purissimum.
hic post. m. re. seq̄t. o.
Moab. de patre ł ex patre.
Moabite. de patre geniti
ł ex patre generati.
Moalda. mensura dn̄i ł
sufficientes dn̄o. | tudo.
Moaz. fortis ł robustus
siue robur aut forti
Moazihau. de adiutori
o dn̄i ł dn̄s auxiliator
ē. | ł edificator.
Mobbonna. edificium
Mobbonnai. edificans
michi ł edificatio
mea. | ł edificator.
Mobunia. edificium ł
edificator.
Mobunnai. edificans
michi ł edificatio oꝝa.
Mochebor. uulnerans

prem luminis ł pat
ne iucundie.
Mochona. suppositio ł
sustentaculū. | era.
Mochori. uenundator oꝝ
ł uenundatio mea.
Mochoth. plage ł uuln
Mocho. plaga eius ł uui
lnerans eum. | nerato.
Modab. natiuitas ł ge
Modaba. nascens pr̄ ł ge
neratio eius. | ieatio.
Modin. iudicium ł diuid
Modim. iudicans eos ł
iudiciū eoꝝ.
Modolla. gnationē te
stificans ł natiuitatis
testificatio. | tatio.
Moelath. dolens ł parturi
ens siū adolescente ł
ue aparturiente.
Moelathi. dolor meus
ł parturiens michi.
Mosei. palpatio ł attrec
Moseia. palpans eū ł attre
ctatio eius. | tis de aq̄.
Mosses. aq̄ticus ł assūp
Mosses. ungens ł lumes
siū attrectans aut pal
pans. | ens.
Molada. princeps pisci
um ł dolor parturiens.
Molath. regnans ł pr̄ia
pens siue aut pturi
Molathi. rex meus ł pri
ceps meus siue dolor
meus aut pturitio oꝝa.
Molathite. regnantes ł
principantes siū dole
tes aut pturientes.
Molchom. reges eos ł pri
ceps eoꝝ. | cipio.
Molid. infirmitas ł a pri
Moloch. rex ł princeps
siū rex n̄r aut princeps
uest̄. | a principio.
Mool. infirmitas ł in
firmitate siū chor aū
Moola. chor eius ł ab
initio eius siū infirm
ans eū aut infirmitas
eius. | de infirmitate mā.
Mooli. infirmitas mea ł
Mooh. chor laboris ł

a principio laborioso
siue infirmus labor
ans aut de infirmita
te laboriosa. | bitaclo.
Moolite. chorꝝ mei ł a
principio meo siue
infirmantes me aū
de infirmitatibꝫ meis.
Moos. infirmitas ł ha
Moosa. infirmans eū
ł bitaculū eius.
Moosia. infirm dn̄s ł
bitaculū dn̄i. | tas.
Morath. heres ł heredi
Morathi. heres meus ł
hereditas mea. | ista.
Morasthi. heres meus
iste ł hereditas mā
Morasthi. heres eoꝝ iste
ł hereditas eoꝝ ista.
Morasthe. heredes mi
isti ł ista siūt heredi
tates mee.
Moria. uisio ł uisionis
siū illuminans aū di
lucidū ipse ē locus de
quo habrahe dictū ē
uade in terram uisionis.
Moreth. heres meus ł he
reditas mea.
Morome. sublimitas
ł celsitudo.
Mosa. salus ł eruditio.
Mosae. saluator ł sal
uificator siū a salua
tore aut a saluificatione.
Mosellamnoth. capiens
eos morti ł palpatio
mortis eoꝝ. | plina.
Mosera. eruditio ł disci
Moseroth. uincla ł disci
pline. | a uinciamaꝝ.
Mosphetaim. sortes ł
uicinie seu sortium
Mosi. palpator ł attrec
tator. | mortis eoꝝ.
Mosoch. captura ł capi
ens siue capientes.
Mosollom. capientes
eos ł palpatio eoꝝ.
Mosollamia. capiens eos
dn̄a ł palpatio eoꝝ do.
Mosollamnoth. capiens
eos mortis ł palpatio.

dolens

Mosollam. capiēs eos
uł palpatio eorum.
Mosimam. uinculū ł
disciplina.
Mozel. eruditus dō ł
disciplina dei. hic ptermittitur
Munim. m. sequitur. u.
consolans eos uł in
scientia eorum. tractatis.
Musa. palpans eos uł
attrectans siue palpa
tio aut attrectatio.
Musac. palpans fratrem
ł attrectatio fratris.
Museroth. palpans ł
Musite. palpātes ł con
trectantes. hic sunt
interpretationes hebra
icorum nominum incipi
entium. p. n. litteram.

Naa.
pulcer ł
pulcri
tudo.
Naab.
abscō
ditus
uł requiescēs.
Naabi. absconditus
meus uł requietio mea.
Naad. pulcer fuitus uł
pulcrum testimonium.
Naallal. laudans ł la
udabilis siue torrens aut
laudatio.
Naalia. torrēs dei uł
laudans dominum.
Naahiel. torrēs dei ł
laudatio domini.
Naalon. decus cātoris
ł pulcritudo laterum.
Naama. decora ł pulc
herrima siue cōmouēs
eum aut cōmotio eorum.
Naamā. decorus ł pul
cherrimus siue cōmo
uens eos aut cōmotio
eorum. pretō.
Naamath. mouēs oō
tem uł decor pretii.
Naamatithe. mouen
tes mortē uł decori
Naar. puer ł infantulus.
Naamim. pulcherrimi
uł commotio eorum.
Naara. puer eius uł infā
tulus eius. ris.
Naarath. puericia tēpo
ris uł infantia pectoris
Naari. puer michi uł
infantulus meus.
Naarias. puer dn̄o uł
infantulus domini.
Naas. serpens uł coluber
siue auguriens aut au
gurium.
Naaron. reges solans ł
requietionis solutus.
Naason. coluber mimu
rans uł serpens mutile
siue auguriens dolorem
aut augurium iniquitatis.
Naath. decor tēporis ł pu
lcritudo pretii siue abs
condēs pretium aut req
escēs tempore.
Naazab. extulit. complecta
ł cōplauit tunc siue pul
crum auxilium. aut ce
ssionis initium. sceēs.
Naban. cōspiciuus ł rege
Nabaioth. sedēs ł excelu
dens siue cōspiciuus aut
requiescens.
Nabath. scandalum ł scā
dalicans aut insipiens
uł insipientia.
Nabathei. insipientes
uł scandalicantes.
Naban. ueniens uł in
cludens seu ueniem
aut inclusio. tantorum.
Nabdahel. ursus dei uł
sermens dō. tia.
Nabeoth. cōplans ł cōple
Nablath. organum ł lau
Nablion. psalterium grē
laudatorum. tatorum.
Nablum. organum ł lau
Nabo. sessio uł prophetia
siue conclusio aut su
pue mens. mens.
Naboe. cōplsa ł prophetia.
Naboth. sessio uł prophia
siue cōcludens aut supue
Nabu. ueniens ł cludēs.
Nabuchodonosor. sedēs
in angustia agnita ł
sessio in agnitiōem
angustie siue prophe
tans istiusmodi sig
num aut prophia lan
guncīe angustie.
Nabusabarii. caiens
tēpus uł calcatio tē
poris. fraternitas.
Nabusarachim. calca
tor fratrum uł calcatio
Nabuthi. prophete ł pro
phetātes. uidiciti.
Nabuzardan. prophetia aut
paleas ł prophia alieni
Nachē. separans eos uł
separatio eorum.
Nachō. separans dolorē
ł separatio iniquitatis.
Nachol. requiescente
luce uł obscuritatio no
uissima siue reque
luminis aut spatio
iracundie. sio.
Nad. ascendēs ł ascen
Nadab. uotiuus uł
spontaneus. domini.
Nadabias. uouēs do
mino ł spontaneus
Naemā. fidelis ł fideli
tas. siue mouens eos
aut motus eorum.
Naeht. requiescēs ł re
quietio. nerationis.
Naphaddor. dispsa ge
neratio ł dispsio ge
Naphech. marina uł
maritima. nerationis.
Naphedor. cōusa ge
neratio uł cōusio ge
Naphegi. marinus uł
maritimus. ones.
Naphei. marithum ł
animarum refrigerationi
Napheos. aīa ł refrige
rium. ridianus.
Nagge. meridies ł me
Naphtan. puer meus
ł infantia mea.
Nahellel. ymnus ł lau
siue laudans deum.
aut dei laudatio.
Naid. saluum ł marei
siue fluctuans aut
instabilis et sedis in
certe. commoto.
Naim. fluctus ł mot
siue fluctuans aut
Naioth. cōspicuus uł ex
cludēs. datio.
Naiol. torrens uł lau
Nama. decus ł cōmoto.
Namohel. dormiuit
deus ł dormitio dei
siue hii qui sunt dei aū
quos dormire facit dominus.
Namra. pardus ł amari
tudo siue amaritudi
nes aut amaricationes.
Namin. pardi ł aposta
te siue profugi aut trans
gressiones eorum.
Namsi. palpans ł tāgēs
siue attrectans aut cō
trectatio. tur deus.
Namuhel. loquens cū
dō uł cum quo loquitur
Nanee. piscis uł fetus
seu germen pulcritu
dinis aut pascua eorum.
Nantissus. colligēs ł co
llectio siue lucerna.
scindens aut accensi
letitie. eorum.
Nasab. exsiccans uł ex
siccatio aut geminatio
Nasarim. germen molle
ł germen tenerum siue ger
minans eis.
Nasia. coluber domini ł ser
pens dominatore.
Nasib. titulus uł statio.
Nasim. dux uł princeps
siue principans eis.
Nason. cōsolans uł req
escens siue auguriens
aut augurium. gu
Nasor. pulcritudo lu
minis ł cōsolans agnatiā.
Nathi. donatus eis ł do
natio eorum. toris.
Nathāmelech. donatus
regno ł donatio regna
Nathan. donans domum
uł donatus grē.
Nathanael. donum dei ł
donauit eum deus.
Nathinnei. donantes
ł donati siue ypodiacones

greec aut

grece aut submis[s]i[ones] ... eius. ... tis.
Nathan. donatus mei do[na]tus ... r[ecurren]tis vel donatio iniqua
Nana. semen vel germen sive lactatus aut pulcritudo.
Nane. semen vel germen sive lactatus aut pulcritudo. solator.
Naum. germinans vel c[on]solator.
Naumi. germinans eis vel consolatio eorum.
Nazareth. flos vel virgultum sive sanctitas aut consecratio.
Nazareth. unctio vel munditia seu custodiens aut sepitio.
Nazareus. virgultum vel floridus sive custodiens aut separatus.
Nazareus. mundus vel sanctus sive unctus aut consecratus. Utrumque hoc nomen apud hebreos non scribitur per z. litteram sed per hebreum sade quod nec s. nec z. litteram sonat.
Nazarei. virgulta vel floridi sive custodientes aut separati. sectati.
Nazarei. mundi vel uncti sive sancti aut consecrati.
Nazarenum. mundi vel uncti sive sancti aut con
hic post n. sequitur e.
Neapolis. nove commota vel nova commotio.
Nebaaz. lactatus apprehensus vel lactitia apprehensio.
Nebalat. lactans latus vel lactans lactatus seu lactantis levitas aut lactantis latitudo.
Naballath. lactatus in tempus vel insipientia pectoris. sura.
Nebe. lactans vel lactat sive psalterium aut m[en]
Nebel. lactans deo vel lactatus dei sive mensura dei aut dei psaltium.

Nebo. lactans vel lactat.
Nebui. lactator meus vel psaltium meum.
Nechao. paratus iste vel paratio ista. tatio.
Neceb. statio vel attrectatio
Necho. percutiens aut percussio. ditio.
Nechoda. includens vi
Nechophati. includentes vel exclusio sive inclusum apiens aut percussione evadentes.
Nechotha. aroma vel thimiama sive structura eius aut aromatizatio eius. tates.
Neele. scala vel torrens.
Neellamite. custodia hereditas vel custodia hereditatis
Neelle. custodia heres vel custodia hereditas.
Neelamite. scale vel torrentes. latio.
Neeleschol. torrens botri vel botrus torrentis.
Neema. consolans vel consolatio
Neemias. consolator vel consolatio domini. consolatio.
Neestha. es vel metallum.
Nephahel. spirans deo vel applicans ori dei.
Nephe. spirans vel sufflans sive spiritus aut su
Nephee. applicans ori vel ligerius quod nomen est lapidis. ductio.
Nephech. pruina vel carbo sive seducens aut seductio.
Nephondor. marina vel maritima. rificatio.
Nephi. purificans vel purificatio.
Nepsa. purificans aggravatum vel purificatio aggravati.
Nepthoa. deceptio vel dissolutio. cij.
Nepthusim. aptum nomen vel dissoluta auditio.
Neger. florens vel floridus.
Negoda. includens vio vel percussio viti
Nehiel. stans deus vel statio dei.

Nephegh. pruina vel carbo sive seducens aut seductio.

Neisoth. stans vel stato sive status temporis.
Neman. pulcritudo vel consolatio.
Nembra. perfugium vel apostasia sive apostata aut apostasia.
Nemra. perfugium vel transgressio sive pardus aut amaricatio. statarum.
Nemri. pardi vel apostate sive amaritudinis eos aut perfugia eorum sive pardorum aut apo
Nemrith. pardi vel apostate. aut apostata.
Nemroth. tirannus vel profugus sive transgressor.
Nemsi. palpans vel tangens sive attrectans aut attrectatio. trectatio.
Nemsib. stans vel attrectans sive statio aut at
Nepthad. deceptio vel dissolutio. vel confusio eius.
Neptali. latitudo mea
Neptali. discertus vel seu victus seu convolutio aut convolutio mea.
Neptalim. habitatio vel spatio sive continens eos aut latitudo eorum. rum.
Neptalim. implicatio vel conversatio sive dilatatum me aut dilatatio orationum.
Neptalimite. continentes eos vel latitudines eo
Neptalite. habitacula vel spationes seu dilatati mei aut implicationes eorum.
Nepthar. purificans vel purificatio.
Nepthe. descipiens vel dissolvens sive descepto aut dissolutio.
Nepthoe. decepti vel dissoluti sive deceptio aut dissolutio. nes eorum.
Nepthoim. scalpentes vel apientes sive decipientes eos aut dissolutio
Neptupha. deceptio in te venisse vel dissolutione claudicans.

Nepthuim. scalpentes vel apientes sive decipientes eos aut dissolutiones eorum. uditio.
Nepthusim. aptum nomen vel dissoluta a
Ner. lucidus vel lucerna.
Nergel. lucis acuens vel lucerne acuatio.
Nereus. lucis consilium vel lucerna festinans.
Nereth. cythara vel qui lucerna seu lux vite aut lucerna pavoris.
Neergal. lucis acuens vel lucerna acuata. mea.
Nergel. lucerna acuata vel lucerne acuatio.
Nerger. lucerna involuta vel lucerne involutio.
Neri. lucens in vel lucerna
Neria. lucens domino vel lucerna domini. pens domine.
Nesia. coluber domini vel ser
Neblisia. titulus meus vel statio mea.
Nesson. augurians vel augurium sive augur fortis aut auguriis fortitudo. tallarius.
Nesiuth. temptatio tenera vel fugiens tener.
Nesthews. eramus vel me
Nethinei. dati vel moto sive commonentes eos aut commotio eorum.
Nethua. ymago vel ymaginatio. mei.
Netophati. includens me vel inclusio mea.
Netophatite. includentes me vel inclusores
hic post n. sequitur i.
Nicanor. stans lucerna vel statura lucida.
Nichodemus. includens victio vel effluxio temeritatis. ecte.
Nicholaus. effluens vel effluxio sive stultitie ecte languentis aut stultitia languoris
Nicholaite. effluentes vel effluxiones sive stul

ti ecce languentis
aut stultitie lagoᵱ
ecce. | germinis mi.
Nichopolis. grm protec
tionis mee ℓ ptectio
Niger. ascendens ℓ asce
sio. | ℓ oris applicatio.
Nimpha. os applicatu
Nimue. feca ℓ spatiosa
seu gmen pulcritudi
nis aut natiuitas pv
lcra. | pulcre.
Niniuite. feti ℓ spatiosi
seu gmina pulcritu
dinis aut natiuitate
Nisan. auguris grm
ul' augurium doctionis.
hic post. n. sequit'. o.
Noa. mouens ℓ comoto.
Noadaia. mouens fuum
tem dno ℓ comotus te
stimonio dni.
Noadiae. mouens dilu
culu ℓ comotio illu
minati. | comoto eoꝝ.
Nobaha. mouens eos ℓ
Noratha. mouens ipu
ℓ comoto consumationis
uisionu. | motio.
Nob. latins ℓ latratus.
Nobe. latins ℓ latratus.
Nodab. uter ℓ in flato.
oe. requiescens ℓ rege
uit sui comotus aut co
Noemma. decor ℓ fides
seu uoluptas aut dle
ctatio. | au consolatio.
Noeman. pulcritudo ℓ
pulcher seu consolatus
Noemi. pulcra ℓ consolata.
Noestha. metallu ℓ es ei.
Noesthan. es eoꝝ ℓ meta
llum eoꝝ. | dian'.
Nopheth. mot' aptus ℓ
comotio latitudinis.
Noga. meridies ℓ meri
Noge. meridies ℓ meri
dianus. | magri mei.
Noom. decus ℓ consolatio.
Noorai. decorans magi
stru meu ℓ consolatio
Noamri. decorans cur
rente magistru ℓ co
solatio consummati ℓ

Noemanite. pulcri ℓ consolati siui consolatione aut consolationes

magri. | tati.
Noram requiescens ex
celse ul' comotio excal
hic post. n. sequit'. v.
Nuath. pulcher ℓ pulc
tudo. | cia eoꝝ.
Nun. pascens eos ℓ pas
Nun. fetus ℓ piscis siui
unicus aut sempitnus.
Numenius. decorus ℓ
fidelis.
hic sunt int'ptationes
hebraicoꝝ nominu i
apientiu p. o. litteram.
O …ato. un
…itas ℓ la
…tatio.
…al. tab
…nacul
…um ul'
in habitatio mea.
Oali. tabnaculu meu
ul' in hitatio mea.
Oam. ue pplo ℓ insanies.
Oab. spans ℓ aplexans
siue dilectus aut dile
ctio. | uiens domino.
Obadia. fuus dni ℓ ser
Obath. magus ℓ phito
nissa siui incantator
aut incantatio.
Obdare. fuus australis
ul' fuus affricanus.
Obdias. fuiens dno ul'
fuitu dni. | sagneus.
Obed. fuitus ℓ fuitor.
Obededo. fuiens ruffo
ℓ fuiens fuluo seu se
uiens tre aut fuus.
Obedi. fuus dni ℓ fuie
dno. | uiens do.
Obechiel. fuus dei ℓ ser
Obia. fuus dni ℓ fuiens
dno. | tas.
Oboth. phitones ℓ ma
gi siui lagene grandes
aut lagenaru grandi
hic post. o. sequit'. c.
Oceth. diligens ℓ pscru
tans siue dilectio au
pscrutatio. | tabnacul
Ochol. tenens habitati
one ul' apphendens ta
Ochora. tenens magis

trum ℓ retentio ma
gistri. apphensio.
Ochorath. retentio ℓ
Ochozias. retinens do
minu ℓ apphensio do.
Ochran. tenens ℓ appre
hendens siui retentio
aut apphensio.
hic post. o. sequit'. d.
Odara. msuraz ℓ msu
ratio. | stificans dnm.
Odema. fuus dni ℓ te
Odia. fuus dni ℓ testi
ficans dnm.
Odora. fuus dni ℓ testi
ficans dnm. | batio.
Odolla. testimoniuz
eoꝝ ℓ testimoniu appro
Odollamites. contestās
alique ul' testimoniu
in aqua. | nerationis.
Odor. contestans gene
rationem ℓ testifica ge
Odoma. fuus dni ul'
testificans dnm.
Odsi. messis meus ul'
msura mea. | stuatio.
Odura. msura magri ℓ
testificans magistri.
hic post. o. sequit'. e.
Oepha. msura ℓ effun
dens siui estus aut e
Oephi. msura triu mo
dioꝝ ul' tres modii
msurati. | pscrutatio.
Oeth. diligens ℓ pscru
tans siue dilectio au
Opha. effusio ℓ estua
tio. | intima eoꝝ.
Ophal. nebula ℓ obs
curatio siue obscura
tus aut nebulosus.
Opha. talam' eoꝝ ℓ ma
Ophar. uolans ℓ uola
tus seu uolantes aut
uolationes.
Ophath. auru obrizu
ul' auru purissimu.
Ophaz. auru obrizuz
ℓ auru purissimu.
Ophel. nebula ul' obs
curatio. siui obscuratus
aut nebulosus.
Opher. ignominia ℓ

ignominiosus.
Ophi. infirmus ℓ ig
nominiosus. | ebriosus.
Ophim. tabnacla ma
ℓ hitationes mee.
Ophir. infirmans ℓ infir
mitas seu irritu aut
Ophin. discalciatus ℓ
insana cosusio. | mus.
Ophra. uolans ul' tala
g. congregans ℓ coacer
uans seu abscondite
aut coaceruatio.
Oga. nobil' ul' gloriosus
siui abscondens eu aut
coaceruans ei. | glia dni.
Ohia. ipse cognouit ℓ co
Ohiada. ipse cognouit
uirtute ul' cognouit
dnis testimoniu.
Oholi. tabnaculu ℓ in
habitatio.
Ohola. infirmans eos ℓ
infirmitas eius.
Oiam. infirmans eos
ℓ infirmitas eoꝝ.
Olam. sclm ul' eternitas
siui annus iubileus.
aut annus remissionis.
Olda. destruens ul' discer
nens seu destructio a
ut diuiticulu.
Oldai. destruens me ℓ
discernens michi siui
diuiticulu meu au di
screcio mea.
Oldan. discernens don
um ℓ diuiticulu grē.
Oli. infirmitas ℓ ptectio.
Oliab. infirmans patrē
ℓ ptectio patris. | te.
Olimpa. dolens ℓ pturiens.
Olimpiadis. dolor te
stiu ℓ pturiens futu
Olosius. infirmitas di
scessionis ul' infirmans
uitulu sagmatu.
Omar. pplm amaricans
ℓ ppls amaricatus.
Omer. crispans me ℓ
manipulus meus.
Omoi. crispans magi
stru

On. dolor uł meror.
On. iniqtas ł inutilita.
On. musitatio ł mur
muratio. | eius.
Ona. merens seu ł dolor
Ona. inutił ei ł iniqui
tas eius. | musitatio ei.
Ona. murmuris ei ł
Onam. meror ppli uł
meror eorum. | iniqtas eorum.
Onam. inutił ppło uł
Onam. murmur ppli
ł musitatio eorum.
Onam. meror doni ł do
lor gře. | aut sensio.
Onan. murmurans
dono ł musitans grã.
Onesimus. decorus uł
rndes litteris siui decu
Onesiphor. rndes lit
teris ł decori adherens.
Oni. merens m ł dolor
meus. | iniquitas mea.
Oni. inutił michi ł in
Oni. murmur meũ ł
musitatio mea.
Onin. dolore cõmot9
ł merore requiescens.
Onin. inutilis reque
ł iniq cõmotio. | scens.
Onin. murmure mo
tus ł musitatione qe
Onias. merens dño uł
dolor dñi. | utił dñs.
Onias iniqũ dño ł in
Onias. murmurans
dño ł musitato dñi.
Ono. merens eũ ł dolor
eius. | tas eius.
Ono. inutił ei ł iniq
Ono. murmuras ei ł
musitatio eius.
Onõ. murmure mus
itans ł musitatione.
Omurmuras. siui dolo
inutił aut merens
iniquitate. hic post
Oola. ta o sequit. o.
bnaculũ uł inhita
tio. | inhabitatio.
Oolla. tabnaculũ ł
Ooli. tabnaculũ mei
ł inhitatio mea.
Ooliab. tabnaculum
meũ pr̃ ł inhitatio
mea patris.
Ooliba. tabnaculum
meũ in ea uł ipsa ẽ ha
bitaculũ meũ.
Oolibama. tabnacli
altitudo ł hitaculũ
meũ in aliquo.
Oon. labor ł dolor siue
dolens aut laboriosus.
Oozã. uidens eos ł forti
tudo eorum.
Oozias. uidens dñm uł
fortitudo dñi. hic p9
OR. o. sequitur. R.
foram̃ uł iracundia.
OR. mons ł lumen si
ue pell' aut iracund.
ORaim. accipiens ł cp
hendens siue acceptio
aut cphensio.
Oram. irati ł ue excel
so seu ue iracundie
aut ue iracundo. | eorum.
Oram. mons ppł lum̃
Oram. pell' ppli ł fora
men eorum. | stimatio.
Oram. iracundo pplis ł
iracundia pplorum.
Orehath. estiuans uł e
Orehathi. estimans m
ł estimatio mea.
Orhiathiaroth. lõga r
corona ł lõgitudo co
rone. | tudo.
Oreb. ardor ł siccitans
siui coruus aut soli
Oreb. rasa uł massa
siui temptans aut tẽp
tatio. | nitas. | dia.
Orem. dolor uł iracũ
Oreth. lõganimis ł di
uturnus seu lõgani
mitas aut diuturnitas.
Oripha. cerutr eius aũ
sapiens ei. | meus.
Ori. lux mea uł mõs
Ori. pellis mea ł fora
men meũ. | dia mea.
Ori. irascens m ł irao
Ori. gigas uł excelsus.
Ori. coquens ł excludens.
Ori. apphendens me ł
apphensio mea.
Orim. gigantes ł ex
celsi. | ł apphensio mee.
Orim. apphendentes me
Orim. coquentes ł ex
cludentes
Orima. anathema ł a
anathematizatio.
Orna. lum̃ nobis ł il
luminatio nr̃a.
Ornan. lum̃ gře ł illu
minatio donationis.
Oron. meus inutił ł fo
ramen tristitie.
Oron. pellis iniq ł ira
murmurantiũ.
Oron. lum̃ meroris ł
dolor musitantiũ.
Oronite. mõtes inutile
ł foramina tristiciarum.
Oronite. pelles iniq ł
dolores musitantiũ.
Oronite. lumina me
roris aũ iracũdie m
murantiũ. | tie eorum.
Orim. mons inutilis
eis uł foramen tristi
Oronaim. lum̃ mero
ris eorum ł iracũdia ini
qtatis eorum. | catiõi.
Orthosiada. recte indi
gens testimonio uł
lum̃ positum testifi
hic post. o. seqt. S.
OSa. spes uł saluatio.
Osai. spes mea ł salua
tio mea. | saluato do.
Osaias. sperans in dño ł
Osanna. salua ł uiui
fica siui saluiuifica
nos ł saluificatio no
stra. | uatio ei.
Ose. spes uł saluator.
Osee. sperans in eo ł sal
Osia. sperans in dño uł
saluatio domini. h9
post. o. sequitur. T.
Otham. tps eis ł desig
tio eorum. | poralitas mea.
Othei. signũ meũ ł tẽ
Otio. dolor eius ł cõtris
tans eum. | signũ tẽpale.
Othir. pcti uigilans ł si
Othim. stans pcio ł sta
tio temporalis.
Otholia. signũ labo
ris uł designatio tẽ
poralis. | rndens do.
Othoniel. signũ di ł
Othothi. signans eos
uł designatio eorum.
Ox. uiolentus uł uolũ
tariem. hic post. o.
Oza. sequitur. Z.
uidens uł robustus
seu uisio aut fortitu
do. | mea.
Ozai. fortis meus ł ro
bur meũ seu uidens
me aut fortitudo
Ozã. uidens eos ł for
titudo eorum.
Ozan. uidens donũ ł fõ
titudo gře.
Ozanoth. qui signum
ł fortis designatio.
Ozaziu. fortis ductor
uł uidens oliuã.
Ozen. uidens fortem
ł fortis oculus.
Ozensara. uidens fõtẽ
principis ł fortis ocu
lus angustiati. | tor.
Ozgi. uidens luctam
uł robustus lucta
Ozi. uidens ł robustus
seu uisio aut forti
tudo. | fortitudo do.
Ozias. uidens dñm ł
Ozian. uisio dñi est
ł fortitudo dñi est.
Oziph. germinans ł g
minatio. | audiens.
Ozihel. uidens dñm
ł fortitudo domini.
Ozihelite. uidentes
dñm ł fortitudo dei.
Ozin. auris mea uł
Ozuite. aures mee ł
auditores mei.
Othoniel. responsi di.

Hic ẽ finis interpretationes he
braicorum nominum incipit litteram.
P
Apientiũ
p. p. lit
teram.
Aphum.
redimens
cadente ł rede

Ona. iniqtas doni ł in
utilitas gře.

ptio cadentiū.
Palestina. ore contu
ſa ul' ore ↄtundens
ſuū os malleatoris ſa
ut oris contuſio.
Palestini. ore contuſi
l' potiore cadentes
l' ore ↄtundentes ſi
ue ora malleatorū
aut oris ↄtuſionis.
Pammam. ore ↄtūdēs
ul' os malleatoris.
Pamphilia. ↄūſio arv
ina l' diuiſio cadētiū.
Pamphilienses. ↄūſi
aruina l' diuiſione
cadentes.
Panarethos. lib' ecclē
l' lib' ecclesiasticus.
Paraphrastes. garlu
lus ul' comectator.
Paraſceue. cena pura
ul' ꝑparatio.
Parion. diſcoopertus
ul' diſcooperiens.
Parmena. diuidens
plenitudiēs l' diuiſi
o plenitudinis.
Parthia. ꝑfecte diui
dēs l' ꝑfecta diuiſio.
Parthi. ꝑfecte diuidē
tes ul' ꝑfectio diui
dentium. | ſepatrix.
Paſcha. tranſcenſus
ul' tranſgreſſio.
Parthiaa. ſepatio l'
Pathinos. ſepatio ho
ſtis ul' ſepatio palp
antium. | ſolutio eī.
Patrob. uidēs eū l' diſ
Patroclus. ſpuns l' diſ
ſoluens. | tio.
Patina. ſepatrix l' ſepa
Paulus. os tube l' os eo
rum ſeu electū mi
rabile aut electiōis
miraculū.
Pharam. ferus l' onag'
ſiue frugiferos aut
feritas eorz.
Pednon. temptatio
mouens ul' diſſecatio
cōmotionis.
Peluſiū. os maleans

l' os malleatoris.
Pentateucū. quīq; li
bri moyſi ul' quinq;
libri moſaici. | rigo.
Pergamū. diſſecans l'
diuidēs cornua eorz.
Pergen. deuorans l' uo
Perizolus. ſaccus abſ'ō'
tus ul' repoſitio in
ueterata. | abilis.
Perida. temptatiuſ di
lectus l' tēptatio am
Perithomen. īcīſus l'
inciſio. | poſitio
Perone. ſacculus l' re
Perſida. temptans ul'
latera ſua.
Perſe. tēptati l' latera
ſua diſſuentes.
Perſipolis. tēptatio ci
uitatū ul' diſſuēs la
tera ciuitatibꝫ.
Petrus. agnoſcens ul'
diſcaltians ſeu cogt'
aut diſſoluens. hic
Pigmei post p ſeqē i.
cogniti dn̄o l' dn̄m
cognoſcentes.
Pilla. os malleans ul'
oris ↄtuſio. | ſolutus
Pilatus. ore ↄtundēs
ul' os malleatoris.
Pirrus. diſſoluēs l' diſ
Piſidia. cognita dn̄o l'
cognitio dn̄i. | litas.
Piſticum. fidele l' fide
Priſca. cognita l' cogn
oſcēs. | ſcens.
Priſcilla. cognoſcens
dn̄m l' cognitio dn̄i.
Priſcus. cognitus l' ag
Picol. os omē l' os omi
um. hic post p ſeqē
Poblius. tabnaculū o.
ul' inhitatio.
Pollathi. ore ↄtundē
ul' os malleatoris.
Pont'. inclinans ul' i
clinatio.
Pontici. inclinantes
l' inclinatiōes.
Pontius. declinans cō
ſilium l' declinās
feſtinatiōem.

Porcius. dura diuiſi
o l' diuidēs duricia
eorz. | tis ↄmotiōis.
Poſſidoni. cognoſcēs
uenatiōem l' cogni
Probus. fructus ↄfuſ'
l' fructuū ignomia.
Prochorus. fructus ↄg'
gans ul' fructuū ↄ
gregatio. | reducta.
Ptholomeus. adīnſu
rum deducēs l' adīn
ſurum reductus.
Ptholomai. adīnſurī
deducens l' adīnſurī
Ptholomais. adīnſurī
deducēs l' adīnſuraꝫ
reducta.
Ptholomaida. adīn
ſurum deducēs l' ad
īnſurī reducta.
Ptholomaidēſes. ad
īnſurī deducti l' ad
īnſurī reducentes.
hic post p ſeqē v.
Publius. tabnaculū
ul' inhitatio.
Pudens. indutus ↄſili
o l' indumētū ↄſilii.
Putheolis. declinās l'
declinatio.
Putiphares. os īcli
nans ul' oris inclina
tio ſuū os inclinās ad
diſſecandū aū diſſe
cās ad os inclinādū.
hec oīa nomina gca
l' latina ſm linguaz
hebraicā uiolenter
incēptata ſūt. Scien
dum nāq; ē qd' ap' he
breos p littera l' habe
tur nec ullum nom
ē ap' eos qd' hoc elem
tum ſonet. abuſiue
igitur accipienda ſt.
hic ſūt interptatio
nes hebraicorz noī
nū incipientū p R.
littera.
Raab. fa
mes l'
ipetus.
Raab.

lata l' dilatata ſiue
latitudo aut dilata
tio. Si eī raab p am
media litteram ſcrib
at' famē ſignificat.
ſi p he impetū ſi uero
p hec latitudinē l' di
latatiōem. ſ; at eue
nit ſm accentuum
ↄtrariū diuſitatē
ut uitam uarias cō
tinuas ſignificatiōes
noīa cōmutent' ut
tam diuſa ītantur.
Raaba. fames eius l'
īpetus eius ſiuē dila
tans eū aut dilatio ē.
Raabia. impetus dn̄i
l' famelicus dn̄o ſiue
diiudicās dn̄m aut
diiudicatio dn̄i.
Raabath. bucca l' ma
xilla ſeu bucce aut
maxille. | titudo.
Raam. multū l' uiſio
ſuū tonitruū aū mi'
Raama. uidens eū ul'
tonitruū eī ſuū mltū ei
dn̄o ul' uiſio dn̄i ſev
uidēs dn̄m aut toni
truū dn̄i.
Raamses. malitia ti
nee l' malitia ↄtine
a ſuū intonuit letus
aut intonātis leticia.
Raaſon. curſus l' pla
centia ſiue ↄtēplati
o aut ↄſummatio.
Raatha. magr' pcī l'
magiſterio tēpralis.
Raaba. multa l' mag
ſuū iudicans aut iu
diciū. | cū ꝑploꝝ.
Rabbaā. mltitudo ꝑꝑ
l' magnitudo eorꝫ
ſuū iudicās aut iudi
Rabbai. multū mich'
l' magnitudo mea.
ſuū iudicās me aut
iudiciū meū.
Rabbath. multū tp'is
l' grande pcīm ſiue
iudicās tpe aut iudi
ciū pccōꝝ.

aū mltitudo eius.
Raamias. multum m

Rabbi. doctor vel magr
seu docens me eam ma
gister meus.
Rabinth. doctrina mlt
titudinis ut magiste
riu iudicantis.
Rablaai. mlta hec ut
mltitudo ista seu ort
tu michi aut mlti
tudo mea.
Rablath. mltu vel mlt
ta sunt mltitudo aut
multitudinis. tiu.
Rabinag. princeps a
bi vel dominator ede
Rabboni. doctor vel ma
gist seu docens me aut
magist meus.
Rabboth. grande signu
vel multu rndens si
ue iudicans aut res
pondentes aut iu
diciu rndentium.
Rabsaces. mult osc
lo ut princeps de os
culans. eunuchorum.
Rabsoris. princeps e
unuchus ut magr
Rabanes. mltu alie
nus ut grandis disce
sio. mis.
Raccha. uanus vel uanitas
sunt absque cerebro aut
signum sub sanatio
Rachab. acuta vel coniuga
seu uisio aut ascensio.
Rachal. [illegible]
[illegible] negocia
tio. uidens principiu.
Rachelonis. ut visio
seu uidens dnm aut
Rachus. subita vel pecc
mia. fortitudo mia.
Raddai. uidens me ut
Rapha. sanitas vel me
dicina dei.
Raphael. sanans deo
vel medicina dei.
Raphaia. sanans do
mino vel medicina do.
Raphai. gigantes ut
medici siue factura
mie aut laxati eorum.
Raphao. sanans eu ut
medicina eius.
Raphaza. sana uisio
vel medicina fortitu
dinis. aut cursus oris.
Raphos. desflens vel me
dicus seu uolucris.
Raphidim. temptatio vel
laxe manus seu uisi
o oris aut uidens os suf
ficiens eis.
Raphidim. sanitas for
tium vel sanitas iudi
cii seu uiciosis fortiu
aut dissolutio forti
um uel iuxta proprietatem uero
lingue sirie interpreta
tur remisse manus
vel remissio manuum.
Raphion. medicina
doloris ut temptatio
iniquitatis.
Raphu. temptatio vel dis
solutio siue sanitas
aut medicina. | fere.
Ragal. res vel negociatio
seu tristis aut degrs
Ragau. pascens vel egrotans.
Rages. pabulu vel egro
tatio. delicias.
Ragon. hiemps vel pa
bulum sunt multum
delectans aut mltu
Raguhel. pastor dei vel
egrotans do siue pa
scens dnm aut pabu
lum eius deus.
Raphaia. pastor dni
vel egrotans dno siue
pascens dnm aut pa
bulum eius dns.
Rahelaia. pastor dni
vel egrotans dno siue
pascens dnm aut pa
bulu eius dns.
Rahuhel. pastor di vel
egrotans do sui pas
cens deum aut pa
bulum eius deus.
Raai. excelsus vel exal
tatus sunt tonitruum
aut exaltatio.
Rama. excelsa vel exal
tata seu tonitruum
aut exaltatio.
Ramale. sublimitas
ut exaltatio sunt ton
itruum aut exalta
bitur. | laborantis.
Ramalia. excelsus do
mino vel tonitruum do
mini seu excelse la
borans aut exaltatio
Ramasse. pabulu vel tin
ea seu malitia tinee
aut malitia continea.
Ramath. excelsu sign
um vel exaltata pecca
to seu mortem uidit et
aut mortis uisio.
Ramatha. excelsum
signu vel exaltata pec
cato seu mortem uidit
aut mortis uisio.
Ramatham. excelsu si
gnu [illegible] vel exaltatio pcu
eorum seu mortem uidit
eos aut uisio mortis
eorum. | duo exaltati.
Ramathaim. excelsa du
o vel excelsa bina siue
duo sublimes aut
hec duo vel bina subli
mia sunt due tribus re
gia scilicet ac sacerdotalis.
Vn helcana fuisse le
gitur de ramathaim
quia pater eius de tribu
leui fuit et mater eius
de tribu iuda quod no
tatur in eo quod ephra
teus dicitur ab ephrata
uidelicet uxore cale
ph quam constat exstitisse
de tribu illa.
Ramathlechi. excel
sum signum tene vel ele
uatio maxille.
Ramathite. excelsa si
gna vel mortem uidentes.
Ramelech. excelsa po
tio vel exaltata pticla.
Ramesse. amaricans
vel commotio turbulen
ta sunt corrosio tinee
aut tonitruum gaudi
dii.
Ramech. mortis uisio
vel signum excelsi siue
celsitudo pauoris
aut exaltatio uite.
Ramoth. excelsi sig
num ut exaltata re
ponsio. | steriu.
Raron. cursus magri
vel consummatio magi
Raronites. currens ma
gist ut consummatus
magistro. | gisterius.
Raronite. currentes ma
gistri vel consummat ma
Rasaia. impius dnis ut
uarietas domini.
Rasathai. uarietas bi
na vel iniquitas duorum.
Rasin. uarians eos vel
iniquitas eorum. | tum.
Rasin. impius vel iniqu
seu uarietas aut pic
Rathamim. sonitus
vel iunipus seu uisio
consumata aut uisionis
consumatio fert hic lig
num iunipi mlto
igne tempore conseruare. ita
ut si prima erectus ante
opta fuit usque ad an
num ignita perduraret.
Rahuel. pastor dei vel eg
tans deo siue pascens
deum aut pabulum eius deus.
Rarias. sacius dno ut
musicus dni.
Razom. mistice vel sacerdotalis
Razon. mistice vel sacerdotalis.
Hic post R. sequitur e.
Reias. magr dnis vel
dilatatio domini.
Rebla. mlta vel magna
sunt iudicans aut iu
dicium. | ordinatio.
Rebbai. multu mie
vel magnitudo mea
sunt iudex meus aut
iudicium meum.
Rebe. quartus vel quatuor
siue ordinatus aut
Rebecca. patientia ut
mltum accepit siue
multa patientia aut
quod multum accepit.
Rebla. commissum vel mlt
titudo.

Reblatha. multa hec uel multum iste sui mutum amisit hic aut mistum commissum huic.
Rebmag. quartus ingeniosus uel ordinata passio | teneritudo.
Recha. mollis uel delicate sive mollities aut
Rechab. extendens uel excelsus seu mollis patris aut teneritudo patris.
Rechabite. extendentes uel excelsi seu mollis teneri patribus aut delicie patrum.
Recchath. mollicies uel sublimitas.
Recem. picturam uel uarietas seu uacue fecit aut uacue factio.
Rechma. temptatio uel militia quippiam aut cohibitio.
Reesa. calamus uel freni sive retinaculum.
Rephan. factura uel requies seu nostra reges aut mundi factum.
Regalim. pedes uel ambulatio sua iter aut itinera. | pascua eorum.
Regim. abiens uel refectio sive pascens eos aut
Regma. temptatio uel militia quippiam.
Regom. rex uel ablatio.
Rehi. pastor meus uel pabulum meum.
Remma. excelsa uel uidens aliquid. | nichili.
Rempha. excelsa eructans uel exaltatio
Remmi. excelsa commotio uel uidens aliquid requiei.
Remma. excelsus domini uel exaltato domino.
Remon. excelsum murmur uel exaltatio inutilis. | iniquitatis.
Remono. excelse merens uel exaltatio

Remon. excelsa uel exaggeratio.
Remmon. sublimis uel exaltata seu malum punicum aut malum granatum. | exaggeratio eorum.
Remmonphares. diuidens ecclesiam uel dissipans
Remonphares. sublimitas uiolenta uel exaltatio dissipata seu diuisio mali punici aut diuisio mali granati. | pulcritudinis.
Remoth. uidens mortem uel diuisio mortis.
Rena. magister abscondens uel magisterium
Res. caput uel patientia.
Resa. caput eius uel patientes eum. | retinaculum.
Ressa. chamus uel frenum suum stadium aut
Resatha. impietas uel iniquitas eorum. | sure.
Ressathaim. impius et uel iniquitas eorum.
Reseth. iniquitas mea
Resem. caput fontis uel patientia oculi. | ris.
Reseth. impietas uel iniquitas seu caput uite aut patientia parua
Respha. currens uel uelox seu currus aut uelocitas. | patiens deo.
Resia. caput domini uel
Rethma. sonitus uel uinum seu uidens consummate aut uisio consummata.
Reu. pascens uel pastus est seu pauit me aut pastio mea.
Reum. pascens eum uel pabulum eorum.
Rezes. magistri uiscera fortia uel magistro uiscera fructificata.
Hic post R sequitur i.
Riba. multa uel magna sua iudicans aut iudicium.
Ribbai. multum in uel magnitudo mea.

seu uidere meus aut uiditum meum.
Ripha. uidens bona uel uidens buccellam.
Riphath. uidens bona tempus. uel uidens buccellam uite.
Rithus. querens uel bonus seu luti aut inquisitio bonitatis.
Ripheth. uidens bona paruorum uel uidens buccellam uite. Hic post
Ro. R sequitur o.
magister uel magisterium.
Roaga. magister meditans uel magistri locutio aut fortis susceptio. | latitudo.
Roboam. impetus uel
Roboam. dilatans populum uel dissipans populos suum impetus populi aut inclinatio ipsorum.
Robooth. platee uel +
Rode. uidens uel fortis seu uisionis fortitudo aut uisio fortitudinis. | uidens iudicium.
Rodihe. uidens uitam uel uidens scientiam seu
Rodim. patruus iudicans uel uisio iudici patruelis.
Rodium. uisio uel descensio seu dissentiens aut discidium.
Rodii. uidentes uel descendentes seu dissentientes aut discidia.
Rodochus. fortis dux uel uidens nigredinem.
Roogal. deorsum ferens uel magister tristitie
Rogel. deorsum ferens uel negotiatio tristitie.
Rogelim. deorsum ferentes uel negotiatio tristitie eorum. | portionis.
Rogomelech. tristitie magister fouee patris uel magistrans decipula
Roma. magistrum

frangens uel magistri constrictio.
Roma. tonans uel sublimis suum tonitruum aut sublimitas.
Romani. tonantes uel sublimes suum tonantes sublimiter aut tonitrua excelsa.
Romelia. magister frangens laborantes uel sublime tonitruum laborantium. | domes.
Roob. platee uel latitudo
Roobia. platee domini uel latitudines dominantium.
Rooboth. platee inclinate uel platearum inclinationes. | aula.
Roos. turris uel expugna
Ros. caput uel uinitium.
Rosmophim. caput fortium uel initium ueltanar
Roth. uisio uel feminatio seu deficiens aut defectio.
Hic post R sequitur
Ruben. uidens filium u. uel uisionis filius seu uidens in medio aut uidens per medium. | mi.
Rubeni. uidens filium meum uel filii mei uisio. seu uidete inter me et aut uidete per medium
Rubenite. uidentes filios uel uisiones filiorum seu uidentes per medium. | aliquid.
Rusus. sanans uel reficiens sive uos sanans aut refectio nostra.
Ruina. excelsa uel uidens
Ruth. uidens uel festinans seu deficiens aut defectio. Hic sunt interpretationes hebraicorum nominum incipientium per S litteram.

Saaph. specula uel angustiatus.

Saal. reddens uł aggra
uans. | aquarum.
Saal. uola uł pugil
seu uulpis aut ortus
Saalabim. aggrauans
intellectum ł aggrau
atio intelligentie.
Saalim. uole ł pugil
les seu uulpes aut
ortus aquarum.
Saalim. reddens ł red
ditor siue redditio aut
reddidit eis. | matio.
Saar. estimans ł esti
Saarite. estimantes
ł existimatores. | tio.
Saarim. estimantes ł
eos ł existimatio eorum.
Saasin. incubuit eg
rediens uł incubatio
egressionis. hic post
.s.za. sequitur. b.
Saba. capta ł captiua
siue captiuitas aut co
Saba. clamans ł con
tens siue clamor aut
eloquentia.
Sabecha. rethe uł reti
naculum siue loquens ei
aut eloquentia eius.
Sabaias. captus dno
uł conuersio dni.
Sabaim. clamantes
ł eloquentes siue captiui
aut conuertentes.
Sabama. leua ł sinistra.
Sabama. excelsa ł con
sio quam siue tollens
altitudinem aut tolle
excelsum. | sum.
Saban. tollens altitu
dinem ł extollens excel
Sabana. leua in eis
uł conuersio propria seu
tolle altitudinem
aut tolle excelsum.
Sabaoth. uirtutes
ł exercitus seu uirtu
tum aut exercituum.
Sabaim. montes cir
cuiens aut mocum
circuitio.
Sabath. sceptrum uł
uirga siue baculus
aut principatus.
Sabatha. girans ł cir
cuiens siue circuit
aut circumcides.
Sabathaca. sedes tua
uł circumcuiens te siue
circuitus tuus aut cir
cumcisio tua. | tio.
Sabathan. circuit me
uł circumcisio mea.
Sabatim. reges ł rege
Sabe. agne ł oues siue
septem aut iuramentum.
Sabe. septies ł habun
dans siue saturitas.
Sabee. agne uł oues
siue septem aut iuramen
tum. | aut habundantia.
Sabee. septies ł hab
undans siue saturita
Sabei. captiui ł clam
antes siue conuersi
aut eloquentes.
Saber. captiuus uig
ilans ł conuersus refrigerans
Saber. uirgultum ł ad
iuuans siue ouis aut
satietas.
Sabeth. ouis ł satie
tas seu uirgultum
aut adiuuatio. | te.
Sabeth. captiuus pa
uidus ł conuersio in
Sabia. damma ł ca
prea siue iurans do
mino aut satietas
dni. | intromissio.
Sablath. requies ł
Sablathai. requies
mea siue intromissio
eorum. | aut statio.
Saboim. damme uł
capree siue stantes
Sabom. tollens altitu
dinem uł extollens
excelsum. hic post s.
za. sequitur. c.
Sachar. cultum ł peni
tentia. | uantes.
Sachath. singuli ł cel
hic post. s.za. sequi
Sadai. archanum tur. d.
uł latus a latere ñ
a latitudine.
Sadadi. latus adherens
uł archanum eius.
Sadala. latus iniquum
uł archanum iniquitatis.
Sadan. omnipotens uł omni
potentia. | ueneratio.
Sadde. regio ł iustitia
siue consolatio. aut
notandum est in hac litte
ra est s. quod sic quidam uoca
les eum apud nos sint ee
dem apud hebreos diuisis
caracteribus annotantur
diuisosque sonos habent.
Ideoque diuersas signi
ficationes continet ita
nos sit quod apud illos diuer
sa sortitur nomina diuer
sasque figuras possidet.
ac diuersos sonos. Et
idcirco nemo mirum
existimet si ipsa eadem
in uariis interpretatio
nibus committetur. tres
sunt ei apud hebreos litte
una que uocatur same
ch et simpliciter legitur
qui per s. nostram litteram
proferatur. alia sin. ł
sen dicitur. in qua stri
dor quidam non nostri sermo
nis interstrepit. tertia. Sa
de nominatur quam nostre
aures penitus refor
midant. | consolationes.
Sademoth. regiones uł
arua siue iustitie aut
Saderoth. porticus ł
publica uł conuentio
populorum. | stificationis.
Sadesor. uerbum lumen
uł lux uerbi meorum.
Sadaid. archanum iu
stitie aut consolatione
Sadoch. iustitia ł ius
tificatio.
Saducei. iusti ł iusti
ficati siue iustitie aut
iustificationes. | ris.
Saesdema. pestilans
aer uł pestilentia ae
hic post. s.za. sequitur. ph.
Saph. uitulum uł labiu
seu speculum aut an
gustia. | a mea.
Sapha. uitiens eum ł la
bium eius siue specta
eum aut angustia eius.
Saphai. uincens me ł
spectans me siue labi
um meum aut angusti
Sapha. uinciens populum ł
labium populi siue angu
stians eos aut specu
lum eorum. ł prospiciens.
Saphan. abscondit
Saphan. lepus ł heri
cius siue angustians
aut cirogrillus. | ei.
Saphan. spectans do
num ł labium gratie seu
uinculum super siue in
barba superioris iudi
Saphane. uinculum
gratie ł spectator dona
tionis. | prioris iudicij.
Saphane. labium eius ł
labium superius seu bar
ba eius aut barba su
Saphanee phane. sal
uator mundi ł abs
ditor reptor. Ipse est Io
seph qui egyptum salu
auit et abscondita re
uelauit pharaonis.
Saphana. abscondit
dns ł prospectio dni seu
speculans dominum do
minum aut labium gratie
dni. | aut diiudicatio.
Saphath. iudicans ł iu
dicauit siue iudicium
Saphatha. iudicans
populum ł populum iudica
uit siue iudicans eum
aut iudicatio eius.
Saphathias. iudicatio
dns seu iudicatio do.
Saphathmoth. iudi
cans mortem ł iudica
tio mortuorum.
Sapher. decus ł pulc
tudo seu speculans
uigiles aut labium
refulgentium.
Saphirus. narrans ł
litteratus siue librarius
aut egregie speciosus.

etiam ipsi eadem s. am
una apud

Saphira. vitta ł libraria siue narrans aut egregie speciosa. Iuxta proprietatem uero sirmonis interpretatur formosa ł formositas. | a iniquitatis.
Saphon. labium minuens uel speculum inutile seu itinerum merorum aut angusti
Saphia. iudicat dominus uel uditum domini. hic post .s. za. sequitur .b.
Saga. locutio uel immolatio. | tatio.
Sahis. temptans ł temptatio
Sairath. damma uel caprea. hic post .s. ra. sequitur .l.
Sala. leua ł missa sunt tollens aut missio.
Salabim. pacis gratias ł uestimentum seu aggrauans intellectum aut aggrauatio intelligentia. | iniquitatis.
Salobon. tollens merorem ł adaequato
Salobonite. tollentes merorem ł adaequati iniquitatibus.
Salacha. leua uenit ł tollens uenit sumptu ut sibimet aut temptatio temerantium.
Salai. tollens me ł missio mea. | eorum.
Salabum. salus cordis ł sanitas cordium
Salama. uestimentum ł pacificis seu uestimentis pacis aut retributio eius.
Salamihel. pax mea deus uel retribuit in deus suis uestimentum meum aut retributio mea retributio dei.
Salamim. perfecti ł consummati seu perfecto aut consummatio.
Salamina. fluctum ł commotio seu umbra commotionis aut saluatio iudicii. | tatio.
Salathi. fruter uel pe
Salathiel. petens deum ł fruter dei. | ssio.
Sale. egrediens uel egre
Salehim. pacis gratias ł uestimentum grece siue aggrauans intellectum aut aggrauatio intelligentie. | ssio.
Salech. egrediens ł egr
Saleo. egrediens ł emissio. | perfectus.
Saleph. missus ł reddi tus sunt consummatus perfecte aut consummate
Salem. pax uel iusticia seu misse aut missio. | perfectionis.
Salem. reddens ł reddita sunt consummata perfecte aut consummatio
Salemoth. egrediens mortuus ł egressio mortuum sunt tollens mortem aut emissio mortis.
Saphaad. umbra pauoris ł umbra formidinis seu umbra formitans aut umbra in idipsum.
Sali. missa ł leua seu tollens aut missio.
Salim. leua ł uulpes siue tollens eos aut missio eorum.
Salisa. uitula tertia uel uitula triennalis. seu uitula consternans aut uitula consternata.
Salma. perfecta ł pacificans seu sensibilis aut sentiens.
Salma. sentiens ł sensibilis seu pacificus aut consummatio.
Salmana. perfectus uel consummatus sunt pacificans eum aut sensibilitas eius.
Salmanasar. perfectus uinculo ł consummatus ad uincientem sunt sentiens cantere aut pacificans angustiato
Salmane. pacificans eum ł consummatio eius sunt umbra prohibendi aut umbra commotionis. | fortitudinis.
Salmanoche. sensus uite ł pacificans susceptos siue umbra offendiculi aut ymago
Salmas. sentiens dominum ł pacificus domini.
Salmon. sensibilis ł pacificus sunt umbra uirtutis aut ymago fortitudinis. | nis.
Salmona. ymaginacula eius ł ymago fortitudinis eius seu umbra portionis aut umbra numerato
Salomone. nomen habitaculi ł umbratio numeri seu umbra uirtutis eorum aut ymago fortitudinis eorum. | eorum.
Salo. tollens ł commissio
Salom. tollens eos uel emissio eorum.
Salom. retribuens ł pacificus sunt retributio aut pacificatio.
Salome. pacificans eum uel retributio eius.
Salomi. retribuens michi ł pacificatio mea. | eorum.
Salomim. pax mea ł eis retributio omnium
Salomith. temptatio respiciens transmigrationem ł transmigratio respiciens temptationem. | tio.
Salomon. pacificus ł retributor sunt pacificans merentes aut retribuens iniquos.
Saltis. fruter ł pecti
Salu. temptatio respiciens ł respectus temptationis iuxta ethimologiam uero grecam sirmonis interpretatur uegetus aut fortuna natus. | ne.
Salumith. temptatio respiciens transmigrationem ł transmigratio respiciens temptationem
Salusa. uita consternata ł temptatio respiciens eam. hic post .s. za. sequitur .n.
Samma. ibi de ł perditio siue exauditus aut exaudibilis.
Sammaa. ibi de perditio eius uel ibi de exauditio eius.
Samacha. celi tui uel celos tuos | narum.
Samachias. celi tui domine ł celos tuos domine.
Samath. nomen inclitum ł auditio testimonii.
Samagar. nomen aduene ł exauditio aduene
Samai. exaudiens me ł ibi de exauditio omnium.
Samai. celestis ł audiuit seruire michi aut ibi de perditio mea.
Samaia. audiuit dominus uel audiens dominum sunt ibi de auditor domini aut ibi de exauditio domini.
Samaoth. audiens signum ł ibi de perditio responsionis.
Samarari. lana mea ł custodita michi.
Samarith. nomen amarum ł erudito amaritudinis.
Samareus. lana ł coniunctio sunt custos aut custodia.
Samari. lana mea ł coniunctus michi siue custos meus aut custodia mea.
Samaria. lana domini ł coniuncta domino siue custos domini aut custodiens dominum.

Samaritanus. lavacro
mini vel coniunctio seu
custos aut custodie.
Samaritani. lane co
iuncti seu custodes
aut custoditi.
Samaritte. lane vel co iun
cti seu custodes aut
custoditi. | iniquitatis.
Samarion. ibidem me
ror vel ibidem proditio in
Sambucca. sol vel lumi
num illuminans aut
illuminatio.
Samech. fultura vel ere
ctio sive adiutorium
aut firmamentum.
Samei. custodiens vel
custoditus sum custo
aut custodia. | tatis.
Samos. sol vel fons sol
seu mandatum humile
aut mandatum humili
Samgar. nominatus
incola vel nominatio et
advenator.
Samuaas. sustollens
nomen domini vel audiens
dominum plasmatorem.
Samir. vepres vel incul
tum seu nomen vigili
e aut seu nomen vigili
e aut exaudiens vig
ilantes. nominationes.
Samith. nomen tempora
le vel auditio peccati.
Sammodi. nomina vel
Samohe. nomen vite vel
exaudiens susceptiones.
Samothracia. audiens
responsionem vel audi
ens revelationem seu
auditio responsionis
aut auditio revela
tionis.
Samothraces. audien
tes responsiones vel au
dientes revelationes
seu auditores respon
sionum aut auditores
revelationum.
Sapsari. nominatur prin
ceps vel exauditor
angustie.

Samri. nomen lacesses
vel exaudititio amari
tudinis. | audito.
Samsame. nomen au
ditum vel famosa
Samson. sol fortis vel
sol fortitudo seu sol
eorum aut illuminans
eos. exauditio.
Samu. audiens vel ex
audibilis seu ibidem
perditio aut ibidem
Samma. audiens eum
vel exaudibilis ei sive
ibidem proditio eius aut
ibidem exauditio eius.
Samuhel. nominatus
deo vel particulariter acto
sum audiens dominum aut
exauditio dei.
Samus. nominatus vel exa
udibilis. mea.
Samusathan. nominat ei
vel exauditio eorum.
Samusathi. nominatus
michi vel exauditio
hic p. S. ra. sequitur n.
San. dormiens vel secu
rus seu habundans
aut egrediens.
Sanaballath. habun
dans fuit tempore vel egressa
devoratio peccatoris
Sanabia. dormiens
domino vel egressio domini. seu
habundans domino aut
securitas domini. | eorum.
Sanan. dormiens ipsis vel
securitas ipsi seu ha
bundans eos aut egressio
Sanan. dormiens dono
vel egrediens gratia seu et
habundanter et donat
aut securitas gratific
ata. | tionis eorum.
Sananim. dormiens
dono eis vel egrediens
gratia eorum sive habun
dans donans eos aut
securitas gratifica
Sandicus. habundans
compunctio vel egressio
compunctionis.
Sanir. de luminis vel deus
lucerne seu levans
novitatem aut novi
tatem attollens.
Saphan. speculator vel la
bium eius sive eudi
tum superius aut bar
ba superioris iudicii.
hic p. S. ra. sequitur p.
Sara. princeps vel carbo
seu velamen aut an
gustia.
Sarara. princeps eius
vel carbo eius seu ei
velamen aut angu
stia maior eius.
Saraballa. principati
habentia vel carbon
um devorationes.
Sarabias. princeps et
patruus domini vel principis
domini paternus.
Sarad. descendens vel de
scensio sive descende
aut ut descenderet.
Saraphath. descendentes
vel incendium.
Sarahe. princeps fra
trum vel velamen
fratrum seu carbo et
suscipiens aut angu
stia vite. | gustia mea.
Sarai. princeps mea
vel carbo meus seu ve
lamen meum aut an
Saraia. princeps fuit
vel principatus domini seu
vinctus domino aut an
gustia domini.
Saraite. principes vel an
gustiati sive carbones
aut velamina.
Sarar. porta vel candor
seu cantilena aut can
tor intuiens.
Sararim. porte eorum vel
cantites ei seu cantile
ne eorum aut cantores
introeuntes ad eos.
Sarasa. princeps trib
ulator vel princeps
tribulatus seu prin
ceps tribulationis
aut principatus tri
bulatio.

Sarasar. princeps fu
it vel relatio angustie
seu princeps tribu
lationis aut princi
pans tribulationibus.
Sarath. vinctus vel lepra
seu tribulatio aut
morbus insanabilis.
Sarath. vinciens vel
lepra eius seu tribu
lans eum aut morbus
insanabilis ei.
Sarithan. lepra donata
vel victoria gratie seu
tribulans eos aut mo
rbus eorum adveniens.
Sarathasar. vincens
divitem vel lepra divici
arum sive morbum
factum suscitans.
Sarathi. lepra mea vel tri
bulans me sum vic
tor meus aut morbus
insanabilis michi.
Sarba. lepra vel morbus
insanabilis.
Sarbis. princeps pulc
ritudinis vel principatus
pulcritudo. | tionis.
Sareas. princeps tollens
vel carbo sustollens seu
velamen facture aut
angustia plasma
Sarebias. princeps
domini vel angustias do.
Sared. descendens vel de
scensio sive descendit
aut ut descenderet.
Saredia. descensio eius
vel descendens ei.
Saredatha. descendens
tempore vel descensio pec
catoris. | gloriosus.
Sarema. princeps subi
lans vel princeps vi
Sareon. princeps me
rens vel carbo inutilis
seu velamen tristitie
aut angustia iniq
tatis.
Sarepha. incensa vel
incendium seu tribu
latio panis aut pa
nis angustia nomen

insanabile tollens aut
tribulatio

Saraias. princeps domini vel
princepes domini seu velans
dominans aut angustia domini.

festinationis.

ex hebreo siroq; compo
situm. | angustiatus
S aresar. princeps ł
S ares. princeps uigi
lans uł princeps su
scitans elationem an
gustie. | cendii.
S areth. uincens ł lep
seu tribulatio aut
reliquie principatus.
S arphan. princeps in
cendens ł carbo in
argan. princeps orti
ł princeps iniungulti.
S argon. idem.
S angaur. rami ł pro
pagines seu princeps
ramorum aut princeps
propaginum.
S arias. princeps domini
ł principans dominus.
S arim. ordeum ł a
barium seu principa
lis aut angustia eo.
S arior. princeps me
rens ł carbo inutilis
seu uelamen tristitie
aut angustia iniq
tatis. | ceps reliquiarum.
S arith. reliquie ł prin
S arvem. princeps t
meroris eorum aut ca
tans eis canticum tri
stitie.
S aron. princeps me
roris tristitiam.
S arona. princeps t
stitie ł captans tri
stitiam seu princeps
meroris eius aut can
tilena tristitie eius.
S aronite. principes de
rentes ł cantantes
tristitiam. | gustatio.
S aror. indutus ł in
dumentum siue coan
gustans aut coan
S aron. princeps mon
tium uł principans
luminis seu angus
tans pelles aut uela
men uncidie.
S arsachi. princeps
cadaueris ł princeps
ruine seu princeps r
ruentium aut princeps
cadentium.
S arthan. princeps de
molitor ł princeps
coangustator seu t
bulans eos aut coan
gustatio eorum.
S arthana. princeps de
molitor eius ł princeps
coangustator eius
seu tribulans eum aut
coangustatio eius.
S aruch. lorum ł cor
rigia seu dependens
aut perfectio.
S arua. uincta ł uin
culum seu angusti
ans aut angustia.
hic post .s. a. seq
S asa. senarius tur. s.
ł longeuus.
S asabassar. senarius
infans ł longeuitas
angustiata.
S asagaci. senarius ro
bustus ł longeuitas
fortitudinis.
S asai. senarius meus
ł longeuitas mea.
S ason. ciuitas ł opidum.
S asonthamar. urbs
palmarum ł ciuitas a
maritudinis seu ur
bs commutantium aut
opidum commutatorum.
h post .s. a. seqt. t.
S atharim. libri ł lib
ri seu hystoria eorum
aut hystorie eorum.
S athan. contrarius ł ad
uersarius seu transgressor
aut preuaricator.
S athanas. transgressor
aut preuaricator seu con
trarius facture ł ad
uersarius plasmationi.
h post .s. a. seqt. v.
S au. digna ł eleuata
seu dignitas aut ele
uatio. | tilene.
S aucee. canticorum ł can
S aue. digna ł eleua
ta seu dignitas eius.
aut eleuatio eius.
S aupha. spectator eius
ł speculatio seu sup
effundens aut super ef
fusio. | abusiuum eorum.
S aul. petitio ł expeti
tus seu abutens aut
S aulite. petentes ł ex
petiti siue abutentie
aut abusiuum eorum.
S aulus. temptatio re
spirientis ł temptatio
nis securitas seu ab
utens consule aut ex
petitio. hic p. s. seq
S cacha. propago tur. p.
uł taberna cellum.
S charioth. mertes ł
mercede accepit.
S parna. accinctio uł
expeditio. | expedita
S pam. accincti uł ex
S parthia. accinctio
bona ł expeditio illu
minationis. | minati.
S parthiate. accincti
bene ł expediti illu
S tachim. faciens can
tilenas ł factor canti
lenarum. | tilenarum eorum.
S tachum. faciens canti
lenas eis ł factor can
S tachim. faciens can
tilenas eis ł factor
cantilenarum earum.
S tarbucannai. uidens
contemptorem gratie mee ł
speculator despitie
gratiam mea. hic post.
S eba. statio s. seqt. e.
uł eloquentia. | ras.
S ebaste. uallans ł gi
S ebastianus. uallatus
ł circuiens. | a.
S ebe. statio ł eloquenti
S ebedia. stat testans
dominum ł statio fulto.
S ebeia. stans domino ł e
loquentia domini.
S ebemas. stat iniqui
ł statio iniqui domini.
S ebeon. stans merens
ł statio dolens seu
stat iniquitatis aut elo
quentia inutilis.
S ebethai. stans supe
rior ł eloquentia paruita.
S ebia. stans dominus ł stans
domino seu sectans
dominum aut sectator
domini. | sectator dei.
S ebihel. stans deus uł sta
dei seu sectans dominum aut
S ebua. stans pulchre
uł statio pulcritudinis.
S eborim. statio maris
ł sectatio eius mare.
S eborim. damma ł ca
prea seu caprea eorum
aut dammula eorum.
S ecboleth. spina ł ger
minatio. | deus.
S ebom. damma ł ca
prea seu statio maris
aut sectatio eius mare.
S ebuhel. reuertens ad
dominum uł reuertitur ad eum
hic post .s. sequitur e.
S echar. bissus ł aliaui.
S echath. ramus ł propa
go. | speculatio.
S echeth. speculum uł
S echem. laborans ł
humerosus.
S echemite. humerosi
uł laboriosi. | tas.
S echemias. uarius domini
uł uarietas domini.
S echem. uarii ł uarie
S echias. uarius dominus ł
uarietas domini.
S echiel. uarius deus ł ua
rietas dei.
S echimas. uarius domini
uł uarietas domini.
S echotanoth. tabna
cula filiarum ł obum
brans filias. | naculum.
S echri. ebrietas ł taber
S echrona. ebrietas
merens ł tabernaculum
doloris eius. | tiones.
S ectha. spine ł cardui
seu tribuli aut punc
S echim. fatuus ł fatu
itas siue insulsus aut
infatuatus.
S ecche. eleuans ł eleuatus

seu elatio aut eleu
atio. hic post .s. seq
Sedi. cicatrix vel est .d.
ex latere.
Sedata. cicatrix testium
vel ex latere fructuis.
Sedecha. iustitia vel iu
stificatio.
Sedeche. iustificans
eum vel iustificatio ei.
Sedechias. iustitia domini
vel iustificans dominum.
Sedeur. cicatrix ignis
vel ex latere luminis.
Sedi. cicatrix meum vel ex
latere meo.
Sedei. cicatrix meum in
vel ex latere meo eieceus.
Sedim. saline vel ama
ritudines seu nemus
amenum aut amenitas
nemoris. | toris.
Sedius. cicatrix festin
antis vel ex latere consilia
Sedimihel. ex latere dei
vel cicatrix quod est a deo.
Sedo. cicatrix testium
vel ex latere sequentis.
Sedrach. decor vel decori.
Sedrachi. decus meum
vel decoris michi.
Seducha. testimonium
vel testificatio.
Sephana. humilis vel cam
pestris. seu aterens
eos aut attritio eorum.
Sephamoth. attenens
mortem vel humilians
mortuos seu labium
mortis aut uiditum
mortuorum. | gloriatis.
Sephan. speculatio vel a
Sephar. liber [illegible]
librarius aut litteratus.
Sephartali. liber | eorum.
Sepharuaim. libri ipsi vel
littere ipse seu librarii
eorum aut ipsi litterati
Sephath. iudicans vel di
iudicatio. | domini.
Sephata. iudicans eum
vel diiudicatio eius.
Sephatias. iudicans do
minus vel diiudicatio

psalmorum vel uolumen
hymnorum.

Sephala. humilis vel campe
stris seu uallis aut
planities. | titudo.
Sepher. liber vel littere
siue decus aut pulc
Sepheth. iuditium vel
diiudicatio. | dies.
Sepheus. speculator vel cogitans
Sephi. speculatus vel uni
pes. | eorum.
Sephina. aquilo vel aquilo
naris seu temptans
eos aut temptatio
Sephion. egrediens vel ab
ditus. seu egredere
commerorius aut egre
diens os tristitie.
Sepho. speculator vel bipes.
Sephon. specula vel aquilo
seu speculum aut arch
anum. | cens.
Sephonite. specula vel ar
chanum seu aquilonares
aut speculatores.
Sephor. auis vel speculum
seu adherens aut pla
Sephora. auis eius vel
speculans eum seu placens
adhesit aut adhesio
placuit. | confusionis.
Septhai. placens signum
vel adherens subterm.
Septhan. speculator et
humilis vel archanum
Sephu. speculum vel spec
ulator seu bipes a
utrumpes.
Sephuta. atterens na
ues aut attritio na
uium seu adumbrans
iustitiam aut umbrac
ulum iustitie. hic post
egor .s. te. sequitur .e.
Secalidus vel immoratus.
Segim. spine vel tribuli
seu pungens eos aut
punctiones eorum. | lis.
Segan. locutio mur
murans vel loquela inuti
Segor. timor vel paruula
seu calens aut meri
diana. | vel loquela inutilis
Segub. spina. paruula
Segur. minor vel paruulus

seu calens aut meri
dianus. | tes.
Sepim. exitus vel exeuntes
Sepher. hyrcus vel hirsu
tus seu hispidus aut
pilosus. | sa.
Seira. hispida vel hirsuta
seu horribilis aut pilo
Seirath. hispida vel hir
suta seu horribilis aut
pilosa. hic post .s. te.
Sela. petitio. sequitur .l.
vel umbraculum seu di
mittens eum aut dim
issio eius. | petitum.
Sela. semper vel in finem
suum sempiternum aut ipse
Selach. tollens sibimet
et vel temptatio ablationis
Sella. petitio vel umbra
eius. | umbraculum meum.
Sellai. petitio mea vel
Sellaia. petens dominum vel
sempiterni. seu dimi
ttentes eos aut ob
umbracula eorum.
Selam. missus vel latus
a latere in alatitudine.
Selam. petitio vel sempit
ernitas. seu obumbrans
eos aut dimissio eorum.
Selcha. ramus vel propago
seu paci suspirans aut
pacificus erubescens.
Selephim. petens filios
vel dimittens seu umbra
culum aut sempiternitas.
Selecha. temptatio i
tineris vel temptatio
ambulantis siue obum
brans eos aut sempiternita
eius. | sempiternitas.
Sellech. petens vel dimittens
seu umbraculum aut
Sellem. pacificus vel pacatus
seu pacificans aut paci
ficatio. | domino est.
Sellemite. pacifici vel
pacati seu pacificantes
aut pacificationes.
Selleman. redditus vel
Selemias. redditus
domino vel redditio domini.
Selemi. temptatio res

piciens transmigrationem
vel transmigratio res
piciens temptationem.
Selles. petitio vel pacifi
cans. | tio. | tis.
Selethai. fruter multitu
ris vel peticio deuorans
Seleucus. exiens aduo
catus vel exiens aduocatus
seu tollens semetipsos
auctium is expunitum.
Seleucia. exiens aduo
catio vel exitus aduo
cationis seu tollens se
metipsam aut itineris
expunitum.
Selim. uulpes vel tollens
seu auulsio vel dimissio.
Selma. sensus vel perfectio.
Selmai. sensus meus
vel perfectio mea.
Selmon. par vel sensus
seu fortis ymago aut
uirtutis umbraculum.
Sele. dimissio eius seu
petens eum.
Selom. auulsio vel dim
issio siue translatus et
aut restituens.
Sellum. pacificus vel
pacatus seu pacificans
aut pacificatio. hic
post .s. te. sequitur .m.
Sem. audiens vel nominatus
siue famosus aut fa
mosa auditio.
Sema. nomen auditum
vel famosa auditio.
Semaa. nomen auditum
ei vel famosa exaudi
tio eius. | ditio domini.
Semaia. nomen auditum
domino vel famosa exau
Semanoth. nomen humile
vel nomen humilitatis
seu nomen auditum
aut nominata audi
tio. | vel auditio bonitatis.
Semarith. nomen questitum
Semath. nomen temporale
vel exauditio pecca
toris. | liter.
Semathei. nominati peccato
vel exauditi tempora

umbraculum domini.
Sellaite. petentes vel

vel umbraculum filiorum.
Selech. petens

Semeiahe. nomen scitum
vel nomen auditum seu
nominis auditio aut no
minis scia. tio.
Seme. audiens vel auditio
seu nomen aut nomina
Semcher. nomen fontis
vel exauditio putei.
Semedab. nomen proditio
nis vel ubi proditio seu
nomen auditionis aut
ibidem exauditio.
Semegir. ibi aduena
vel ibi colonus seu au
ditio aduene aut no
men. aut auditio mea.
Semei. audiuit vel au
di me. seu nomen meum
Semelas. audiens domi
num vel nominatus domino.
Semetici. nominati mei
vel exauditores mei.
Semel. sol vel pro solum in no
tandum quod hoc nomen
in hebreis uoluminibus
quasi sermo latinus sit absque
multitudine. Unde ad si
mulachra dicitur ipsa
scola quasi simulacra.
Semchas. pro solum domini vel
sol domini eius. tionis.
Semmer. nomen amarum
vel exauditio amaritudinis
Semerias. custos do
mino vel custodia domini.
Semeron. uepres dol
oris vel terra inculta me
rentium seu nomen magi
stri dolentis aut au
diens magister inutile.
Semes. sol vel fons sor
seu mandatum humile
aut mandatum humili
tatis. mea.
Semi. nomen auditum est
vel famosa exauditio
Semida. nomen meum
scitum vel nomen meum au
ditum seu nominis mei
auditio aut nomen
meum scia.
Semidahe. nomen meum
scitum vel nomen meum au
ditum seu nomen meum au
ditio aut nomen meum
scia. | nomen meorum scie.
Semirate. nomina mea sci
ta vel nomina mea audi
ta seu nominum meorum co
rum auditiones aut nomina
Semir. uepres vel inculta
seu terra spinosa aut ter
ra inculta.
Semmamoth. nomen me
um uidens mortem vel audi
tio mea uisio mortis.
Semmoth. nomen mor
tuum vel auditio mortis.
Semmua. nominatur vel ex
audibilis.
Semueser. blasphemus
vel blasphemia.
Semoth. nomina vel auditi
ones. seu nomen signa ad
auditionem responsio.
Semram. audiens nomen
excelsum vel famosa au
ditio exaltationis.
Semarite. audientes
nomina excelsa vel famo
se auditiones exaltati
onum. vel auditus anna.
Semri. nomen lacescens
Semrom. nomen eius vel
auditio eius seu custo
diente aut uisionis cu
stodia.
Semmommaro. nomen
amare tristitie vel audi
ens amarum merorem
seu custos amari me
roris aut custodiens
merorem amaritudinis
Semsa. audiens nomen
salutis vel famosa au
ditio saluatoris.
Semsi. sol meus vel il
luminatio mea. hic
post. s. et e. sequitur. n.
Sen. dentes vel habundan
tia seu super ulnis aut
amphora temptationis.
Sena. tolle vel angustia
seu dens eius aut ha
bundantia eius.
Senaa. tollens eum vel an
gustia eius seu sup
ulnis eius aut amphora
temptationis eius.
Senna. uoluntas vel
mandatum seu uolun
tas mandati aut man
datum uoluntatis eius.
Sennaab. uoluntas pa
tris vel mandatum pater
num seu uoluntas man
dati patrui aut manda
tum uoluntatis paterne.
Sennaar. fertilis vel fe
tor eorum siue excussio
dentium aut dentis
uacue factio.
Sennacherib. tollens
deserta vel alleuians de
structionem. | ditia eorum.
Senam. deus ipsius vel an
gustians ipsum seu to
llens eos aut habun
Sennaser. uoluntas di
uiciarum vel mandatum be
atitudinis. eius.
Sene. deus eius aut an
gustians eum seu tollens
eum aut habundantia
Seno. cimbalum vel tumor.
Senesanna. tollens ru
brum vel temptationes
tollens. vel custos nos.
Senmini. uoluntas man
dati eorum vel mandatum
uoluntatis eorum.
Senron. nomen uidens
Sensi. sol meus vel il
luminatio mea.
Sennua. dentes mouens
vel amphora temptationis
commote. | inutile.
Seon. calor vel calido seu
germen quod non est aut germen
Seon. temptatio lacescens
vel allocutio inutilis
seu germen temptationum aut
germinatio temptationis.
Seor. calens vel paruulus
seu minor aut meri
dianus. | vel calliditas eorum
eorum. minorans eos.
Sephi. speculatus vel
uulpes mollis. | ectum.
Sepphima. speculum fe
hic post. s. et e. sequitur. r.
Seraphin. ardor vel incen
dium seu ardentes
aut incendentes.
Serua. princeps domini
vel angustians dominum.
Serebias. princeps domini
vel angustians dominum.
Sereser. princeps princi
pum vel angustians
princeps.
Sereth. uincens vel lepra
seu tribulatio aut re
liquie principatus.
Sergius. princeps ua
llis vel princeps ortus
seu princeps orti hu
miliati aut angustians
ortum. | perfectio.
Serim. principans eis
vel angustia eorum.
Serom. princeps mero
ris vel cantans tristitiam
seu canto murmurato
num aut angustia auto
Serua. uinculum vel angustia.
Seruch. lorum vel corrigia
sui dependens.
Serua. uinctus vel uictor
seu angustians aut
angustiatus hic post
Sesa. s. et e. sequitur. s.
temptatio vel farinat
sium longeuus aut egre
diens. | sacerdotissimus.
Sesach. manus vel bissus
seu manus sacci aut
Sesai. egrediens in ut
longeuitas mea seu fir
matus meus aut temp
tatio mea. | ctans.
Sesamoi. temptatio ur
gens vel egressio attre
Sesan. temptatio dom
[illegible] egressio gratie.
Sesbon. tribulatio ue
niens vel tribulator edi
ficationis.
Sesbasar. tribulator
vel tribulatus seu tri
bulans aut egrediens.
Sesima. egressio mor
tificationis. vel egressum est
os tristitie. | stitie.
Seston. egressio tristi
cius vel egressum est oster

h post s. ce. sequitur e.

Seth. ponens uel posi[tio]
seu posuit aut resur
rectio. cal[uitium]
Seth. semen uel germen
seu geramen aut po[tus]
Sethar. poculum in sacra[mento]
uel germen uigilie
Sethim. spine uel germina
seu positiones.
Sethrai. seminans ora
gis in eius uel resurrecti
o magistri mei.
Sethim. spine uel germina
seu positiones.
Sethri. exactor meus
uel absconsio mea siue
diuitens michi aut
diuiti calui meum.
Sethur. absconditus
uel diuitens seu absconsio
aut diuiti caluum.
Secena. loquens loquens
uel tentorium seu umbra pe
cata clamans aut tab
naculum.
Secene. loquentes uel tento
ria seu umbra peccate clam
antes aut tabernaculum.
Secenophegia. tentori
orum occursio uel tabna
culorum sollempnitas.
Secena. umbra pecca uel hec
tabernaculum ipsum.
Stephes. corona uel ura
norma seu iudicans
uos aut speculator uir.
Stephes. regula uel corona
tus seu speculans aut
iaculatio.
Stephana. corona uel no
ma nra seu iudicans
uos aut speculatrix.
Stephana. regula uel coro
nata seu speculatas aut
iaculatio. hic post s

Sia. ce. sequitur i.
dormitatio uel indigen
tia seu dormitantes
aut indigentes
Siaa. dormitans ei uel
uel indigentia eius.
Siaba. indigens patre uel
dormitatio patris.

Siai. dormitans michi uel
indigentia mea.
Siam. sitis uel sitiens
seu dormitans eis aut
indigentia eorum.
Sicci. recte uel uisio seu
uentr egressus aut ueit
egressio. uel uisio gre[gis].
Siuar. rectitudo domi[ni]
Sichem. rectus uel uisus
seu egrediens eis aut
uisio eorum. [...]etas.
Sicha. infamia uel ebri
Sichari. ebri uel ifam.
Sichar. penitens uel peni
tentia. [...]auz.
Sichar. rumusus uel conclu
sio seu buccis aut cau[...]
Siceleg. defecatio uo
cis adducte uel adduc
tio uocis defecate seu
effundens sextarium
aut effusio sextarii.
Sichem. humerus uel
humeri seu labor aut
laborantes. [...]tas.
Sicher. ebrius uel ebrie
Sichera. ebrius ei uel
ebrietas eius.
Siceleg. effundens
sextarium uel effusio sex
tarii seu defecatio
uocis adducte aut ad
ductio uocis defecata.
Sicima. ponderosa uel
laboriosa.
Sicimenses. pondero
si uel laboriosi.
Sichima. humerosa uel
laboriosa. ipsa est aut
que sichem secundum latinum
regulam sonum uertit ut
sichima pronuntietur.
Sichimi. humerosi uel
laboriosi.
Sicione. pondus dolori[s]
uel laboriosa iniquitas.
Sicilus. pondus consilii uel
labor festinationis.
Sidem. ductus oculus
uel uenatio fontis.
Sideo. salus uel tacens
seu saluans aut taci
turnitas.

Sidonii. salui uel tacentes
seu saluantes aut taci
turnitas. [...]tatis.
Sidon. uenatio uel commo
tio seu uenatio tristi
tie aut commotio mig[...]
Sidona. commouens eum
uel uenatio eius seu
commouens tristitiam
eius aut uenatio ini
quitatis eius. [...]utilis.
Sidonia. uenatio uel com
motio seu uenatio me
roris aut uenatio in[...]
Sidonii. uenantes uel com
mouentes seu uena
tores meroris aut ue
nantes inutiles.
Siorach. decor uel decor
seu decus meum aut de
coris michi. [...]gentia.
Siene. sitis uel sitiens seu
dormitatio aut indi
Sienenses. sitientes uel
dormitantes seu indi
gentes aut indigentie.
Sibab. super attollens uel
super attollere. [...]sio eorum.
Silam. missus uel missio.
Silam. missus eis uel mis[sio].
Silas. missa plasmatio
uel missio eorum sustollens.
Sille. reges uel nonus se
cretene aut impune.
Silei. missus michi uel mis
sio mea. [...]ipsa.
Silo. missio uel ubi est
Silo. missa uel mensa
ta seu dimissio.
Silonite. uolentes uel
translati seu dimitte
tes aut restituti.
Siloa. missus uel missi
o seu missus ei aut
missio eius.
Siloeorum. missus eius
uel missio eorum.
Silon. transferens uel au
ellens seu dimissio
aut restitutio.
Silonite. transferentes
uel auellentes seu di
missi aut restituti.
Siluanus. missus frat[ri]

uel missio ad frater
nitate. uel exaudibilis.
Simmaa. exauditio
Simmaa. exauditus uel
exaudibilis.
Simmauth. mortifi
cans uel mortificatio
seu mortificatus aut
quecumque morietur.
Simeon. auditio uel
exaudibilis seu aud
iens merorem aut nomen
habitaculi.
Simeonite. auditi uel
exaudibiles seu au
dientes tristitiam aut
nomina habitaculorum.
Simon. obediens uel obe
dientia seu potens est
tristitiam aut auditor
meroris. [...]entiam.
Simpulma uocum copu
latio uel uocum conueni[entia].
Simuth. locus uel loca.
Sin. temptatio egrediens
uel egressio temptationis.
Sin. dentes uel dentium
seu supuulnus aut
amphora temptationis.
Sin. rubus uel odium seu
mandatum aut egrediens.
Sina. temptatio egrediens
ei uel egressio tempta
tionis eius
Sina. dentes eius uel den
tium eius seu super
uulnus eius aut am
phora temptationis ei.
Sina. mensura uel manda
tum seu rubus eius aut
odiens eum. [...]ptationis oce.
Sinai. temptatio egredi
ens michi uel egressio te[mptationis].
Sinai. dentes mei uel
dentium meorum seu
supuulnus meum
aut amphora tempta
tionis mee.
Sinai. mensura mea
uel mandatum meum
seu rubi aut odia ps
alm numero.
Simeus. egrediens uel odi
osus seu leuans me

aut alienatio mea.
Siugagina. doctrin
aut institutio.
Sinchrō. uictori deo
palma vel uictori dei
triumphus. | eius.
Sinchien. loquēs vel lo
qla seu cantans.
ion. specta ut semē
Sion. mandatū ut
munū siue scopulus
aut speculatio. | ū.
Sior. puluis ut turb
ulentus seu turbid9
aut firmamentū nou
Siorlabanech. puluis
candidatus suū fir
mamentū noue albe
dinis. | i. caldariā.
Siir. aula vel lebes quā
uulgo ollā uocant
Sira. aula eius vel lebes
eius. | certa
Sirach. murus vel ma
machusa. murus ga
udii vel maceria leti
cie. | tico7.
Siracirim. cantātia
cātica vel cantica can
Sirra. amicus vel humec
ta seu sublimis aut
sublimitas. | celsi.
Siriz. are vel humecti
seu sublimes aut ex
Sirophenissa. alte o
ūsa mlr ut subli
mitas sublioris assū
pte. | vel eius.
Sirthes. tribulatiōes
vel angustie seu potio
nes tractiōes. | lai.
Sirtes. enī attractu
salustius dicit appe
Sis. temptatio vel fari
na seu longitudo [illegible]
Sisa. [illegible] vel farina
seu [illegible] longitudi
Sisai. tēptans me vel
farina mea seu egre
diens michi aut lon
geuitas mea. | eo7.
Sisaim. tēptans eos
vel farina eo7 seu eg
diēs eis aut lōgeuita9

Sisara. equi uisio vel ex
clusio gaudii seu to
llens recedentēs aut
excludens gaudentē.
Sisieruhel. timens dīm
ut benedictus dei.
Sinā. dignitas vel elato.
Sizilia. poderosa vel lab
oriosa. | laboriosi.
Szilienses. poderosi vel
Scithia. uulpes illū
nata ut tentorium
illuminatū.
Scite. uulpecule illu
minate vel tabnacla
illuminata.
Scitopolis. uulpes il
luminata ciuibz ut
uulpeculis illumin
ata ciuitas. | ciues.
Scitopolite. uulpecle
illuminate ciuibus
vel uulpibz illūinati
Smirna. osūmatio
amaritudinis vel amari
catio osūmmata.
Smirne. cātans cāticū.
Smirnenses. cātātes
cantica vel cātatioēs eo7.
hic post. s. sequit. o.
Soa. saluans eū vel locu
tio eius.
Soar. pusillus vel pusil
lanimis seu pusillita
aut pusillanimitas.
Sobaba. serta serta sec
ans ut mādatū in ea.
Sobab. sūtēs vel sūsio.
Sobaba. sūtēs eū ut
[illegible] eius.
Sobach. simplex vel co
lubatus seu sūtens
te aut sūsio tua.
Sobai. serta mea secās
vel mādatū meū in ea.
Sobal. spina vel uertos
adportandū seu ua
na uetustas aut uai
tas uetustatis.
Sobi. serta secans me
vel mādatū in me.
Sobnas. sedens vel sedes
seu reuertens aut di
uerticulum.

Soboch. irretiēs vel cō
ūsio. | tore.
Sobuchai. sūsio mea
vel incendiū meū sev
irretiens uulture
aut sūtens deuora
Socha. ramus vel ppigo.
Sochat. rami vel ppigies.
Socho. ramus vel hum
ilitas seu umbracu
lū aut tabnaculū.
Sochot. tentoria vel ta
bnacla seu rami aū
humilitates. | filius
Sochotbonoth. tēto
ria filii sedentis ut
tabnacla filii pario
Sodad. excludēs vel lat
a latere n alatitudie
sūi archanū aut ex
clusio. | clusio eius.
Sodaia. latus eius
excludēs eū sūi ar
hanum eius aut ex
Sodi. latus meū vel ar
hanū meū seu ex
sit me aut exclusi
mea. | me clusit.
Soddi. latus meū ut
archanū meū seu ex
Sodoma. pastio silē
vel declinatio eo7.
Sodoma. fulua vel ste
rilis seu cecitas aut
pecus silens.
Sodomite. pastiones
silentii ut declinati
nes eo7. | tio eo7.
Sodomite. fului vel ste
riles seu ceci aut ex
pectatiōes eo7.
Soem. girus vel expecta
Soen. girus vel expectatio.
Soene. girus eius vel ex
pectatio eū seu expec
tans eos. | circūdatio.
Soer. expectans vel expe
ctatio seu girās aut
Sophach. irretit9 ut
eius catus seu irretiē
aut eius certatio.
Sophai. speculū meū
vel speculator meus.
Sophar. atterēs vel at

tritio seu ū bracchiū
aut obumbratio.
Sophar. speculās eū vel
speculle dissipatio sev
dissipans speculatorē
aut speculatorē uide
ho | iudicatio.
Sophath. iudicans vel
Sopher. liber vel narratio.
Sophera. narrans eū
ut liber eius.
Sopheret. lib uitte vel
narratio pauonis.
Sophim. speculās eos
ut speculator eo7.
Sophonias. speculuz
dni vel cognitor arch
anor dei. | tor dni.
Sophonias. absodēs
dnm vel absconditus
dno seu speculans do
minū aut specula
Sollemites. auellens
ut dimittens seu a
uulsio aut dimisio.
Solomith. tēptato res
piciens trāsmigrato
ne ut trāsmigratio
respiciens temptato
ne. | custodit.
Som. custos vel custodia
seu custodiens aut
Somorias. custos dni
ut custodiens dnm.
Somptophanech. sal
uator mūdi vel absco
ditor reptor. | ū.
Son. pecus ut dentes.
Son. pupilla ut sedes
sui coccus aut coccim
Sona. pecus eius vel den
tes eius. | eo7.
Sona. pupilla eius ut
sedes ei seu coccus eius
aut coccinus eius.
Sona. pecus eo7 vel dēte.
Sonam. pupilla eo7
ut sedes eis seu coccus
eo7 aut coccinū eo7.
Sonaim. coccinea ut
subsistens eis seu pec
ora eo7 aut pecora ep
bea. | tes.
Soni. pecus meū ut dē

Soni. pupilla mea vel sedes michi seu coccineus aut coccineum meum. | eorum.
Sonu. pupilla eorum vel sedes eis seu coccus eorum aut coccinum.
Soon. civitas vel opidum.
Sooathanis. civitas egypti vel opidum mandatis bullia.
Soor. petra pusilla vel fortis pusillanimis seu mane plasmatus aut angustiatus fortitudine.
Sooria. petrus pusilla domini plasmatio.
Sopthim. liber iudicium vel liber iudicantium.
Sor. plasmatus vel angustiatus.
Sor. petrus vel fortis seu tirinus aut meridianus.
Sorarith. hostes tui vel hostium tuorum seu inimicorum tuorum. aut bellantium contra te.
Soleth. bona vel optima seu electio aut eligens bona optima. | tionis.
Soreth. bona vitis vel optima mea seu electa vitis aut vinea electionis.
Sori. petrus mea vel robur meum seu plasmatus michi aut angustia mea. | pressione.
Sorim. horreum vel cibarium seu roborans eos aut plasmatio eorum.
Sosi. pater saluans dispersos vel narrans dispersos.
Sostenes. saluans eos vel saluans in tempore seu gaudium dator aut gaudium da michi.
Sostratus. salutans dispersos vel saluans in tempore.
Sotha. archanum vel exclusio.
Sothas. archanum meum vel exclusio mea.
Sotheltei. radicans signum vel radix subtiorum.
Sothites. archanus vel excludens.
Soteri. fatientes catilenas vel in potibus disputantes. *Hic post*
Sv. saluus. *sequitur v.* vel saluator. | uas eius.
Sua. salus eius vel salus
Suaa. saluans eum vel saluatio eius. | sio.
Suaal. reddens vel saluans seu saluus aut conversio.
Suar. saluator suscitans vel saluationis vigilia. | conversio.
Suba. incendens vel incendium seu continens aut
Subach. frutectum vel condensum. | incendium di
Subachai. frutectum meum vel condensio mea.
Subahel. conversus deo vel
Subbochai. irretiens vel irretitus seu incendium meum aut conversio omnia.
Subba. excelsus vel sublimitas. | versio eorum.
Subua. sedens vel reversio tes seu sedes aut reversio.
Subua. sedens eis vel re
Subuhel. conversus deo vel incendium dei.
Suchua. obumbrans eum vel obumbraculum eius.
Subdi. archanum meum vel latente meo. | na.
Sue. loquens vel locutio seu cantans aut cantilena
Suph. rubrum vel scirpus seu speculum aut effusio. | eius.
Supha. scirpus eius vel rubrum eius seu effundens eum aut speculatio
Supha. atterens vel attritio seu umbraculum aut obumbratio.
Suphamite. attentes vel obumbrantes seu attritiones aut obumbracula.
Supha. attens vel effusio gratie seu umbraculum aut obumbratio.
Suphaphim. attens naues vel adumbraculum rostrorum.
Suphareth. vanitas vite vel virtutum pannosus.
Suphim. ictus vel unctio seu effundens eos aut speculum eorum.
Suphir. vanitas vel virtutis.
Supham. saluans eos vel saluatio eorum. | citio.
Suphamite. saluantes eos vel saluationes eorum.
Sui. loquens vel locutio.
Suithes. loquens vel lo
Sur. petrus vel lapis durus aut durities.
Suram. lapidens ipsis vel duricia ipsi.
Suramite. lapidei ipsi vel duritia ipsorum.
Suramith. mortificata vel mortificationis vel mortificata aut que se morietur. | ta.
Suramithis. misera vel captiua seu mortificans aut mortifica
Sure. coccinum vel coccineum seu dentes aut eleuatio dentium.
Surem. lapideus oculis vel duricia fontis.
Suri. petra mea vel lapis meus seu durus michi aut duricia mea.
Surite. petre mee vel lapides mei seu durum michi aut duritie mee. | rectus.
Sur. murus vel robustus seu continens aut di
Sur. angustia vel acerbitas seu directio aut continentia. | robusta.
Suri. angustia mea vel exacerbans me seu murus meus directus aut continentia mea
Surihel. acerbans vel angustia dei.
Surihel. murus dei vel robustus deo seu continens omnia aut dilectio dei.
Surihelli. fortis meus deus vel angustians me deus seu deus continens me aut deus directio mea. | arum.
Surisadde. fortis dominus vel continens mea vita seu murus acerbus aut directio angusti
Surisaddai. fortis dominus meus seu continentia ubi meorum vel murus acerbitatis mee aut directio angustiarum mearum. | tia.
Sus. gaudium vel leticia.
Susa. leta vel gaudens seu gaudium aut leti
Susach. letus vel gaudens alicui seu gaudium eius aut leticia alicui.
Susachim. letus vel gaudens alicui eorum seu gaudium aut leticia alicui eorum.
Susan. gaudium domini vel leticia gratie.
Susanna. gaudium gratie vel leticia responsionis.
Susanna. lilium vel gratia seu obtenti lilium aut obtinuit gratiam.
Susanne. chanei lilium possidentes vel gratie emulatores seu gaudium domini continuit aut leticia gratie emulationis. | equitationes.
Susi. gaudium meum vel leticia mea sum obtinuit equum aut obtinuit
Susis. gaudium viri vel leticia assumpta seu reuertens michi aut reversio mea. | cat.
Susius. gaudium consilii vel leticia estimantis seu obtinuit equum aut obtinuit equitationes.
Suthala. radix vel radi
Suthala. radicatus eis vel radicatio eorum.
Suthalaite. radicantes vel radicati.

Suthale. poculum uel myrtum uel spina madida seu spina uiridis aut spinarum madidatio.

Seir. faciens signum uel augens incendium.

Hic sunt interpretationes hebraicorum nominum incipientium per .t. litteram.

Taph. pauor uel stupor seu pauidus aut stupor.

Tabath. bonum uel bonitas.

Tabeth. occidens uel interficiens seu occisio aut interfectio.

Tabehel. bonus deus uel bonitas dei.

Tabennensiotes. occidentes uel interficientes seu occisores aut interfectores.

Tabita. damma uel caprea.

Tachos. silens uel silentium.

Tadehus. apprehendens principem uel apprehensio principis.

Taphath. adueniens paruuli uel paruulus ueniet.

Taphia. claudicans uel claudicatio seu uitam remittens aut remissio uite.

Taphne. malum ab arbore non amalicia uel tympanum aperiens seu tympani apertio aut tympanum adaperiens.

Tala. ros uel irroratio.

Talam. irrorans eos uel irroratio eorum.

Talla. ager uel appensio.

Tallam. appendens eos uel ager eorum.

Tamath. pars perfecta uel partis perfectio seu datum consummatum aut consummatio data.

Tanameth. consolator uel consolatus seu consolans aut consolatio.

Tapsophis. specula uel speculum seu speculator aut speculatio.

Tarela. uidens terebintum uel uisio arbuste [uie.]

Targal. explorator uel exploratio seu sciens iugum aut scientia iugi.

Tarthan. superfluus uel elongans sibi turturem dedit aut turturis datio.

Tau. signum uel subter seu signatus aut superior.

Tachomonitis. cogitans tristitiam uel cogitatio tristitie.

Hic post .t. sequitur .e.

Tertius.

Teadungens uel adiunctio seu applicans aut applicatio.

Tertullus. agens [illegible] uel placens [illegible].

Hic post .t. sequitur .h.

Thiberius. uidens uel bonus seu uidens eum aut bonitas eius.

Tibiadis. uisio uel bonitas seu uidens testimonium aut bonitas testificationum.

Tiphonius. genialis dolor uel latitudo magnitatis.

Tigris. uelox uel uelocitas.

Timon. ruminans uel ruminatio pinguedo seu pinguis aut ruminatio.

Timotheus. beneficus uel [illegible] aut beneficentia.

Tiunnias. continens uel confortatio eorum.

Tirum. continentes eos uel confortatio eorum.

Tirus. angustia uel tribulatio seu plasmator aut fortitudo.

Tiri. plasmati uel tribulati seu fortes aut angustiati.

Tishicus. tacens uel taciturnus seu silentium aut taciturnitas eius.

Tithus. querens uel bonus seu lutum aut lucratus aut rescisio.

Triphena. [illegible] uel reuertens seu [illegible].

Triphosa. clara uel perspicua seu clare uidens aut perspiciens [illegible].

Hic post .t. sequitur .o.

Thob. bonus uel bonitas.

Tobias. bonus dominus uel bonitas domini seu uirtus adiutum aut [illegible] [illegible].

Tobis. bonus uir uel bona.

Tophel. ruina uel [illegible] seu [illegible] aut [illegible].

Topazion. bonum non [illegible] testamentum uel bonitas testamenti.

Troade. [illegible] uel seruitium seu requies aut latitudo.

Trophimus. dissoluens uel dissolutus seu dissoluens thalamus aut dissolutio thalamorum.

Hic post .t. sequitur .u.

Tubal. ductus ad luctum uel confusus ad uniuersa.

Tubal. deserens uel obstans seu deserens aut delatus.

Tubalchain. ductus ad luctum lamentationis uel confusus ad uniuersa.

Tubachai. defens possessionem uel defens [illegible] seu [illegible] possessionem aut districtus adquisitionis.

Hucusque per simplicem .t. litteram .a. sine aspiratione lecta sunt principia nominum. exinde que sequuntur aspiratione addita legenda sunt.

Thaamath. dator indignationis aut bilis uel dedit indignationem aut bilem seu data est bilis ei aut data est ei indignatio.

Thaan. diues dono aut pauidus gregis.

Thaas. super uel pauidus seu diues aut suspicio.

Thaasar. diues uel diuitie seu pauorem suscitans aut superius uigilans.

Thabee. bonus occisor uel bene occidens seu bene occisus aut bona occisio.

Thabelias. bonus deus domini uel bonitas dei domini.

Thabne. bona uisio uel bone uisiones eorum.

Thabiana. bona datio uel bonitas gratificati.

Tharanei. bene donantes uel bene gratificati.

Thabor. ueniat lux uel ueniens lumen seu aduentus luminis aut lucis ascensio.

Thabremmon. bonum sublimis uel bona congregatio seu bonus aut uidendum aut bonitas uisionis eorum.

Thachasim. state appensio uel silentium eorum.

Thadal. princeps appendens uel principis appensor seu princeps appensus aut principis appensio.

Thalphi. claudicans labilis uel tympanum aperiens.

Thaphans. signum operum uel signi opertio seu stupens os uel pentis aut insanum os pentium. [aptio.]

Thaphnathsare. [illegible] opinitum nouum uel [illegible] opinitum nouum.

Thaphua. tympanum aperiens uel tympani [illegible].

Thai. pauor meus uel superior michi.

Thaim. duo uel bini sunt duo aut bina.

Thala. appensio uel appendens seu irrorans.

Thalgamuge. exemplo uel per semetipso seu ipse

mee respondit michi si
bi aut sibi met res
ponsio eius. | eius.
Thalasa. appendens fa
cturam vel appensio
plasmationis seu ig
nis facturum.
Thalasar. appendit et
principem vel appensio
principis seu irrorans
principem aut principis
irroratio. | irroratio.
Thale. appensio vel appe
dens seu irrorans aut
Thalla. psalmi vel ymni
seu laudes aut laud
ationes. | hebreum.
Thalitacu. puella tibi
dico surge sirum est n
Thalme. sulcus vel sulci
seu dependens aut sus
pensio. | sio mea.
Thalmai. sulcus meus
vel sulci mei seu appen
dens me aut suspen
Thamar. palma vel ama
ra seu commutans aut
commutata. | merito.
Thammuz. consummantes
vel contempnentes seu
contemptus aut consump
Thana. munus vel fidelitas
seu fidelis eius aut con
summatio cor.
Thannas. munus vel ostitie
seu iactans facturam
aut consummatio plas
mationis. ascensionis.
Thannacha. uectens
exploratores odoris vel
nectens exploratores
Thanathei. uectites
exploratores odoris
vel nectantes explora
tores ascensionis.
Thannatl... nu
merans opinionum no
uum vel numerus o
pinionum nouum. | mea.
Thannes. munus vel ostitie
eius seu fidelis eius aut
consummatio cor.
Thammi. numerans
michi vel consummatio

Thanna. humilis vel
respondens seu responsio.
Thanna. humilis eius vel
responsio eius. | tua.
Thanath. respondit tibi
vel humilitas ad te se
humilis tibi aut responsio
Thanais. humilians ui
rum vel respondens as
sumptioni.
Thanath. humilis vel
respondens seu humilitas
aut consolatio
Thanathesecio. humili
tas dimissionis vel con
solatio petitionis.
Thanis. manans humili
a vel manans humilita
te seu inundatum humile
aut inundatum humilita
tis. | nismee.
Thamthanal. responsio
fidelis michi vel humilis
explorator ascensio
Thaphsa. speculum vel
indignatio.
Thapsar. speculum uigi
lie vel indignationem
suscitans.
Thapse. indignans vel in
dignatio seu sedes
offendens aut sessio
offendiculi.
Thara. pascens vel pa
stio seu explorator
odoris aut explora
tio ascensionis.
Tharacha. superfluus est
vel elongans ab eo seu su
fluens eius aut elon
gatio eius.
Tharasim. ydola vel ym
agines seu figure aut
ymaginationes.
Tharana. nequam dono
vel abigens gratiam.
Tharchach. superfluus
vel elongans seu superflu
itas aut elongatio.
Thardema. grauis ac
profundus sopor vel
grauitas ac profunditas
soporis.
Thare. abactor vel depr

lsor seu nequam aut ne
quitia. | aut comprehendentes.
Tharei. nequam aut ne
quitie seu abigentes
Tharei. pascens me vel pa
stio mea seu explora
tor odoris mei aut ex
ploratio ascensionis.
Tharcasia. libri. xii. pro
phetarum
Thares. explorator ga
udii vel explorator le
ticie seu gaudium abi
gens aut leticiam.
Tharsis. explorans gau
dium vel explorans leticia
am seu dissipans speculum
aut dissipatio specule.
Tharsenses. exploratores
gaudium vel exploran
tes leticiam seu dissipan
tes speculum aut dissi
patores specule.
Tharsum. exploratio i
gaudii vel dissipatio
specule. | tio mea.
Thasi. positus in vel posi
Thau. consummans vel con
summatus seu consum
mator aut consummatio.
Theca. reges vel latitudo.
Thiades. lati vel regestentes.
Thamate. simul dono
vel dissolutio donati.
Thiasee. dissoluens thala
mos vel dissolutionis.
Hic post t. th. sequitur e.
Thebaida. conusa vel conusio.
Thebaoth. conuentus tempe
vel conusio peccatoris.
Thabel. insulsus vel in
sipiens. | fiunt.
Thebes. facta mea vel mea
Thebeth. bonus pauor
vel bonitas uite.
Thebin. palea mea vel
oua fieri. vel palea mea.
Thebin. bonus michi
Thebboloth. spina pa
lee vel insulsitas ger
minationis. | tas.
Thebbon. palee vel sulsi
Thechel. statera appensio
vel appensum est in statera.

Thechoe. tuba canens
vel buccinator.
Thecua. tuba vel bucci
na seu sonitus aut
percussio. | cussientes.
Thecua. tube vel bucci
ne seu sonantes aut per
Thecuem. tube vel bucci
ne seu sonitus aut
percussientes. | cantores.
Thechuath. buccina de
linquens vel percussio pec
Thecuan. patiens vel pa
tientia seu percuscien
tes aut buccina cor.
Thedor. paruulus vel ista
o. | statera mensure.
Theem. meridianus vel
Theglath. transmigrans
vel transmigrator acti
ua significatione intel
ligendo est a. alios faci
ens transmigrare.
Theglathpalasar. trans
migrans cadentem
principem vel transmigratio
cadentis principis.
Theglathphalnasar.
transmigrans cadentem
principem vel transmig
tio cadentis principis.
Theben. statera mensure
vel statera mensurata.
Thebenite. statera men
surati vel statera men
suratoris.
Thelabim. dispersi vel dis
pergentes seu dispersio
aut dispersiones.
Thelame. agger aquarum
vel riui fluminis.
Thelassar. appendens
principem vel appensio
principis. | aquarum.
Thelem. ros cor vel ager
Thelmelathelarsar.
ager aquarum dispergentes
illuminatos. | tiu.
Thelmon. ros doni vel
irroratio requiescen
tis. | um.
Thelmu. ros domi vel ir
roratio requiescenti
Thema. auster vel affrice

seu austral' aut me
ridianus. | ffric.
Theman. auster ul' a
Themana. auster eius
ul' affricus ei.
Themani. auster meus
ul' affricus meus.
Themanithes australis
ul' affricanus ab af
frico n(on) ab affrica.
Themna. defectus ł
defectio. | tudinis.
Themor. simrna ul'
consummatio amari-
Themora. simrna ei(us)
ł consummatio amaritu
dinis eius.
Themorithes. simrn
ensis ł consummatus i
amaritudine.
Thena. castra ł donata
seu donatices aut do
na eorum. | amigdalum.
Thenath. castra fris ł
dona fletuum.
Thennath. ficus ul'
Thenoemeth. consolans
ul' consolatio.
Theodas. laudans ł lau
datio seu signum capi
aut signum capi.
Theodotus. laudans ul'
laudatio. | titus.
Theophilus. ostendens
ł conversus seu sursum
ferens aut sursum por
Therich. porculus ul'
elongatus.
Theriphim. ydola ul'
incendia seu figure
aut ymaginationes.
Therchath. subuertens
ł subuersio aut explo
rata divisio. | cadens.
Therphala. subversione
Therphalei. explora
tores divisi ł subu
sione cadentes.
Themath. explorata
redemptio ł explora
tio redemptionis.
Thersa. pulcra ł pla
cens seu complacitio t
aut complacens sibi.

Thesan. posuit donum
ul' depositio gratie.
Thesis. posita ul' depo
sitio. | aut conversio.
Thesbi. captivans ł posi
tens seu captivitas.
Thesbites. convertens ul'
captivator seu festin
aut intelligendo aut
intelligentia festina
ta. | tiu aut captivitat.
Thesbites. captivans
ł captivator seu cap
Thessalonica. festinans
umbra statuere ł fe
stinans umbra robo
rare. | bra firmare.
Thessalonicenses. fe
stinantes umbra sta
tuere ł festinantes u
Theth. sub ł infra seu
bonum aut exclusio.
Thethim. boni ł exclu
si seu inferiores aut
subteriores. | gna et ...
Theudas. laudans ł la
udatio seu signum ca
piens aut captivum si
Thezeth. agger horri
dus ul' tuba tribulationis.
hic post. t. th. sequitur
Thiathira. illuminata, i
nata ł illuminatrix
seu illuminans aut il
luminatio. | cellum.
Thiathire. illuminan
tes ł illuminati.
Thiabath. forum ł ma
Thicon. medium ł dim
idiatio. | tio
Thichna. spes ł desp
Thima. humilia ł res
pondentia.
Thicon. dispergens me
tum ul' dispersio iniquitatis.
Thimeus. pinguis ul'
ruminans. | situs.
Thiras. timor ł reditus
seu timens aut super
Thiria. timens dominum ł
rediens domino. | ti.
Thiripho. dissolvens do
lorem ł emendens iniquitatem
Thimoth. dissoluens

Thicomum. medium
ul' dimidiatio.

mortem ul' requietio
mortis. hic post. t.
Thob. ab h. sequitur. o.
latio ul' universitas
Thohel. vanitas ł obla
tio seu ductus aut duc
tum aut conversus du
mussa. | sitor.
Thochaat. stridens ul'
Thocen. stridor fortis
ł stridens oculus.
Thooph. gehenna ul'
stulticia seu latitu
do aut aula pienta
stultorum. | tertius.
Thophech. oris opertum
ł oris protectio seu os
protegens aut oris pro
Thophel. os dei protegens
ł os dei protectum seu
oris dei opertum aut
oris dei protectio.
Thopheth. gehenna
pavoris ł ampla ge
na vite stultorum.
Thogorma. avellens
ul' interpres seu quis
piam incolatus aut
incolatus avulsio.
Thola. coccinum ł ver
culus. | tius.
Tholad. coccineus ł ru
ul' rubeus color te
Tholatte. coccinei ul'
rubicondi. | color.
Thole. coccineum ł rub
Tholmai. ad mensuram
deducens ul' ad mensu
ram reductor seu suspe
nsus aut suspensio
mea. | suram reducta.
Tholomai. ad mensuram
deducens ł ad mensuram
reductor seu suspensor
aut suspensio mea.
Tholomaida. ad mensu
ram deducens ł ad men
Tholomaio. ad mensuram
reducens ul' ad mensu
reducta.
Tholomaidenses. ad
mensuram deducti ul' ad
mensuram reducentes.
Tholomeus. ad mensuram

deducens ul' ad mensuram
reductus. | ditas.
Tholus. rotundus ł rotu
Thomas. abyssus ł ge
minus. unde grece didimus
appellatur. | to.
Thopo. amicitia ł latitu
Thorath. lex ł pentath
eucum. | stinatio.
Those. captivitas ul' fe
Thosaites. captivus ł
festinator.
Thot. error ł amicitia.
Thoti. error meus ul'
amicitia mea. | amicitia.
Thou. amens ul' erroris
seu error eorum aut eorum
Thrade. requiescens
ul' requietio.
Thrigodite. filii sui re
ul' requiescentes la
titudine. hic post. t.
Thubal. h. sequitur. u.
ductus ad lucturum ul' con
versus ad universa.
Thubal. deserens ł con
fusus seu deserens aut
delatus.
Thubalchain. deserens
deserens possessionem ł de
serens lamentationem
seu delatus possessionem
aut destructus adquisitionis.
Thubin. deserens ł de
fectio seu bene metiens
aut bene mensura. hic
sunt interpretationes
hebraicorum nominum
incipientium per v. ue.

U

vil. certa.
festinans
agmen
ł solum
vetusta
tis.
Vnoc
hocha. agnus mortem
ł dolor prestolationis.
Vchocha. infirmus
ł debilis seu infirmans
eos aut infirmitas
eorum.
Vphamite. infirmi
ul' debiles seu infir

mantes eos aut i
infirmitates eorum.
Vphir. infirmus uel
infirmitas seu irri
tum aut herbosum.
Vl. dolens et parturiens
seu dolor aut partu
ritio.
Vlai. celum et palus
a palude non a palo
seu dolor femoris
aut dolor in bracii.
Vlam. prius et ante seu
prior aut anterior.
Vr. lumen et ignis seu in
cendium aut fenestra.
Vrai. lumen meum et ignis
meus. | dium ipsorum.
Vram. deus excelsus
et lumen excelsum seu ignis
eorum aut fenestra eorum.
Vram. lucens ipso uel
igneus ipsius seu incen
dens ipsum aut ince
Vratha. ignis peccati uel
incendens peccatum
seu lumen temporale aut
apiens peccatori.
Vrbanus. luce gaudens
et lucis gaudium seu
gaudens igne aut
gaudens incendio.
Vrei. longitudo mea et
illuminator meus
seu ignis meus aut
incendium meum.
Vri. lux mea et ignis
meus seu incendens
me aut apertio mea.
Vrias. lux mea dei et
lumen meum domini seu do
minus ignis meus
aut dominus incendium
meum. | incendium domini.
Vriel. lucens deo et ignis
dei seu apiens deo aut
Vs. consilium et consiliator
seu festinans aut fe
stinatio. | tio eorum.
Vsam. consulens ipso
et consilium ipsi seu festi
nans eos aut festina
Vsatha. festinate me
et consiliate michi seu

consilium meum aut fe
stinatio mea.
Vsathites. festinans
uel consiliator.
Vsi. consulens michi et
consilium meum seu festi
nans me aut festi
natio mea. | ator.
Vsim. festinans et consilii
eos et consilium eorum.
Vsin. consilium et festina
tio seu festinus consili
o aut festinator consi
lii. | consilium exiens.
Vthin. dolor signi uel
Vsa. consilium et consiliator.
Vsal. consilium eius et consi
liator eorum. hic post
Vaps. v. sequitur:
finis et diffinitio. a.
Vaphsi. finis meus et
deffinitio mea. | tores.
Vaphisus. finis consilii
et diffiniens festina
Vaphsi. finis consilii om
et diffiniens festina
tionem meam. | stuatio.
Vagaoaspa uallis estiu
aius et ipsa uallis e
Vagetta. ubi leuitatur
uel ubi leuiticus.
Vagezab. ubi minans
uel ubi minium. | stre.
Vaizata. ipse ducens
huc et ipse fornicator.
Vassen. finis dentium
et destinatus angu
Vasthi. finis signatus
uel diffinitio consum
mata. | ipse aut ille.
Vahu. hec uel ista seu
Vesluth. finis utilis
et deffinitio declina
tionis.
Vurinos. et uirium seu
prouocatio ire aut
iracundiam prouocans.
hic sunt interpretatio
nes hebraicorum no
minum in
cipientium
in p. Z. u.
Zaab. au
rum obri

zum uel aurum puri
ssimum. | fluctuatio.
Zaba. mouens et motus
seu fluctuans aut
Zabad. fluens torrens
et torrens fluxio quem
gotici onem uocant.
Zabatam. fluens torrens
inutilis et fluens to
rrens ydolatrie.
Zabadei. fluxus torren
tium et torrens fluxio.
Zabadia. fluens torrens
domini et torrens fluens domino.
Zablai. motus meus
et fluctuatio mea.
Zabaon. mouens dol
orem et fluctuatio
iniquitatis. | peccato.
Zabath. mouens dilec
tum et torrens fluens
Zabam. mouens eos
et fluctuatio eorum.
Zabeb. ista confusio et
iste ignominiosus.
Zaber. mouens puteum
et fluctuatio fontis.
Zabdi. fluxus uehe
mens et fluxus ha
bundans seu fluens
habundanter.
Zabdias. fluxus ueh
emens domini et fluens
habundanter domino.
Zabdiel. fluxus uehe
mens dei et fluens ha
bundanter deo.
Zabina. istauerit presens
uel istauerit presens.
Zabud. fluens torrens
et torrens fluctio.
Zabulon. fluxus noc
tis uel iusurrandum ei.
Zabulon. habitaculum su
bstantia et habitaculum
eorum seu habitaculum for
titudinis. | ta eorum.
Zabulonite. fluxus
noctium uel iusiurandum
Zabulonite. habitacul
orum super et habitacula
eorum seu habitacula
fortitudinum aut ha
bitacula pulcritu

dinum.
Zacchai. iustus meus
uel iustificatio mea.
Zacharias. memoria
domini uel auxilium do.
Zacher. memoria et
adiutorium seu iust
uigilans aut iustifi
catus consurgens.
Zacheus. iustitia uel
iustificatus seu iust
consilio aut iustifica
tus festinans.
Zachur. memoria et
adiutorium seu iust
igneus aut iustificat
illuminans.
Zadab. iste pater et ista
paternitas. | mino.
Zadabia. iste pater do
uel ista paternitas do
Zaph. luminare uel
illuminatio. | eorum.
Zaphi. lumen meum uel
illuminatio mea.
Zaphim. illuminans
eos et illuminatio
Zai. ducte et huc seu
obuia aut obfor ni
catio. | nicatio eorum.
Zam. ista uel hec.
Zath. ducte huc
fornicans tibi seu
obuia eius aut for
Zalmo. sub umbra uel
obumbrans seu ob
umbratus aut ob
umbratio. | dans.
Zamma. iste fluens
uel fluxus eius.
Zambri. iste lacessens
uel iste amaricans.
Zamdi. fluxus uehe
mens et fluxus habun
Zamma. iste aptus et
iste illuminans.
Zamri. psallens ei uel
canticum amaricans.
Zamri. psallens ei uel
cantatio ei.
Zamri. psallens mi uel
cantatio mea.
Zamri. psallens eis et
cantatio eorum.

1102

Zamro. psallens s[illegible]
magis ut cantic
magistri. requiri.
Zanea. ista requies
ut ista commotio seu
iste repulit a[illegible]ste
Zanoe. ista requies
ut ista commotio [illegible].
ut. e. talis.
Zara. oriens ut orie
Zarad. descendens [illegible]
alienus seu descen
sio aut alienatio.
Zaradaim. descensio
inutilis [illegible] alienus
ydolatria. tal me.
Zarai. oriens in [illegible] orie
Zaraias. oriens dominus
[illegible] orientalis domini. co.
Zarath. ortus pecti [illegible]
orientalis [illegible]
Zardi. alienatus [illegible]
Zare. ortus e [illegible] orien
talis e. alienat.
Zareo. descendens [illegible]
Zareide. descenden
tes ut orientales
fuit isti. [illegible]atio.
Zares. ortus factus
[illegible] orientalis plasm
Zareth. ortus [illegible]
[illegible] vita.
Zarias. [illegible] domino [illegible]
orientalis domini. tal[illegible].
Zaphan. [illegible]
ut responsio ista.
Zana. iniquus [illegible] iniq
Zanad. [illegible]
tatio. [illegible] domino.
Zanadia. [illegible] domini [illegible]
Zon. horribilis [illegible]
dus. terribilis.
Zaim. horror [illegible]
seu horrendi aut
Zazomim. que e [illegible]
aqua ut [illegible]
acie seu [illegible]
tes aut aciei prepa
ratio. hic post. z. se
Zeb. lupus quitur. e.
[illegible] seu devora
aut devorator.
Zabad. fluens torris
ut torris fluvio.

Zebadia. fluens torrens
domini ut torris flu
ens domino.
Zebee. victima [illegible] rapi
na seu ostia aut de
voratio. [illegible]tio ista.
Zebedeus. dotatus seu
fluens iste aut flu
Zeber. lupus vigilans
[illegible] devorator resurrec
tionis. [illegible]voratio mea.
Zebi. lupus meus [illegible] de
Zebida. dotis mee for
titudo ut dotatio ora
desiderabilis.
Zebub. musca [illegible] mu
sce pariter. [illegible]naculi.
Zebul. habitatio [illegible] taber
Zebulonites. tabernac
ulum meroris [illegible] habi
tatio iniquitatis.
Zecri. memor mihi [illegible] reme
moratio mea.
Zechri. idem. cor.
Zechrim. memorans
eos [illegible] rememoratio
Zechur. memoria lu
minis [illegible] rememora
tio mea ignea. [illegible]
Zephenia. hoc os vi
disti ut [illegible]
Zephrona. hoc os vi
disti [illegible]. [illegible]
Zel. iste meus ut iste
Zelpha. os [illegible] [illegible] flu
ens seu os ambulans
aut oris fluvio.
Zemma. iste fluens
ut iste fluvius eius.
Zemeri. iste amaricans
[illegible] iste exacerbans.
Zemiram. cantans eos
[illegible] canticum eorum [illegible]
eorum ostendens aut te
poris eorum ostensio.
Zemri. psallens mihi
ut canticum mei seu
iste lacescens aut i
ste amaricans.
Zena. commovens ut co
motio seu [illegible]
scens aut ipsa requie
tio.
Zenam. commovens eos

ut commotio eorum
seu ipse requiescens
eis aut ipsa requi[illegible]
eorum.
Zerthel. iste magister
deus ut ista [illegible]
Zermoth. iste [illegible]
morte [illegible] iste me[illegible]
altitudine mor[illegible].
Zesum. iste lapis [illegible]
duritie.
Zethaa. iste p[illegible]
ut iste sup[illegible].
Zetha. iste amarus [illegible]
ista commutatio.
Zethen. iste amen[illegible]
iste erroneus.
Zethua. iste erra[illegible]
ista e amentia.
Zeu. iniquus [illegible]
Zeua. iniquus [illegible]
quitas eorum. [illegible]
Zenoth. genit[illegible]
hic post. z. sequitur. i.
Ziph. florens [illegible]
Ziphei. florentes [illegible]
minantes. [illegible]
Zipha. germen [illegible]
Ziphai. germen meum [illegible]
minatio mea. [illegible]
Zio. [illegible] ut [illegible]
Ziza. hortens [illegible]
hic post. z. sequitur. o.
Zo. iste ut ista.
Zoora. minor [illegible]
seu vitula [illegible]
aut vitula [illegible].
Zohadonai. fluens
torrens iniquus [illegible]
[illegible] fluens torris [illegible]
ti domino. [illegible].
Zocho. [illegible] [illegible]
Zoe. a[illegible] [illegible]
tio. aut [illegible].
Zohelech. trahens [illegible]
protrahens seu [illegible]
Zohet. iste [illegible]
iste vivax. [illegible]acie.
Zolomim. separantes a
tiem ut separati in
Zommim. acie [illegible]
tes ut in acie separ[illegible]
Zoon. iste iniquus ut
iste inutilis.

Zoob. aurum [illegible] divitie.
Zoor. plasma [illegible] plasm
ator. seu iste apprehe
dens aut iste vivacitatis.
Zoora. plasma meum ut
plasmator meus seu
iste apprehendens me
aut iste vivacitatis mei.
Zorobabel. alienatus [illegible]
latio ut ortus in bab
ilone seu iste princeps
translationis aut i
ste magister confusionis.
Zozomim. que est hec aq
ut que sunt hec cogitatio
nes seu separantes a
ciem aut in acie pre
parati. hic post. z. se
Zusitadis. quitur. v.
consilium [illegible] consiliatrix.
Zuzim. consiliantes eos
ut consiliatores eorum.

valde ut alienat[illegible]

IV

Adam 130

Sed 105

enos 90

kenan 70

mahalalel 65

iared 162

enoch 65

matusale 187

lamech 182

noe 500

---

sem 100

arpachsad 35

selach 30

eber 34

faleg 30

reu 32

seruch 30

nachor 29

tare 70

abraham 100

ysaak 60

iacob 91

levi 131

kaath 133

Amram 131

Moyses 80

[illegible]

130

[illegible]

[illegible]

Gen xlvi

[illegible]

XX [illegible]

27 Of

in [illegible]

[illegible] ... at [illegible]

delecto dei [illegible] fatuo [illegible]

[illegible] sit delecta [illegible]

[illegible] sit delectio [illegible] dei [illegible]

[illegible] dat [illegible] delegit [illegible]

[illegible] tabule [illegible]

[illegible] si [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] pastus [illegible]

[illegible] meridie [illegible]

[illegible] magnus [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] valet [illegible]

[illegible]

[illegible]

Signa [illegible]

[illegible]

[illegible] flor[illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] flos [illegible] rose [illegible]

[illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

rosa [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] tabule [illegible]

Ihs xpc maria